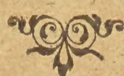

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA
SEVILLA

BARTOLVS

A SAXOFERRATO

IN SECVNDAM CODICIS PARTEM.

Cum Alexand. Barb. Parisi. Claud. à Seissel. Poma. Ioan. Franc. Rueren. aliorúmque Adnotationibus integris.

Appositis etiam contrarietatum conciliationibus, necnon infinitis summarijs, ut vocant, ad decisiones inueniendas quàm accommodatissimis.

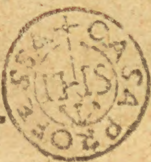
Quantam autem fidem, studium, diligentiamque in castigandis grauissimis erroribus, quibus singulæ scatebant pagellæ, in hac postrema editione adhibuerimus, omnia ad exemplaria VENETORVM & TAVRINORVM suo pristino nitori restituentes diligens Lector in conferendis his nostris cum vetustissimis Codicibus facillimè dignoscet.

LVGDVNI,

M. D. LXXXI.

Annotatio Rubricarum super Secunda Iustinianei Codicis parte, ordine alphabetico positarum.

FINIS.

BARTOLVS IN SECVNDAM Iustinianei Codicis Partem.

¶De seruis fugitiuis. Rub.

LEX I.

1 *Seruus fugitiuus quod faciat furtum sui.& nu.4.& 5.*
2 *Seruus fugitiuus non vsucapitur,nec præscribitur propter sui vitium.*
3 *Fuga seruorum non debet esse dominis damnosa.& n.10.*
4 *Quis obligatur ex consilio fraudulento.*
6 *Præscriptio cadit in re mobili,sicut immobili.*
7 *Duæ negationes quando faciant vnam affirmationem.*
8 *Seruus fugitiuus quis dicatur.*
9 *Seruus fugitiuus præscribitur spacio 30.vel 40.ann.& quo tempore incipiant isti anni.*

SERVVM FVGITIVVM. Ista l. & tit. consueuit multum solennizari, & br̃ dicit, Seruus fugitiuus est res furtiua,ideo tpe non acquiritur.h.d.Lect.huius l.variat̃ multis modis.principium variatur 2.modis,quæ variatio est in mõ formandi casum, nõ in iuris effectu,vt in j.gl.Medium variatur 4.vel 5.modis,de quib.tres ponuntur in gl.magna, duo alij adduntur per doct. vt j.dicã. Finis variatur 2.modis,vt in vlt.glo.pono casum in terminis
1 simpl'r,& sub nube,fm modũ qui ponitur in gl.No.† quod
2 seruus fugitiuus facit furtum sui.No.†quod quid nõ potest
3 vsucapi,nec præscribi pp vitium furti.No.† ꝙ fuga seruorũ
4 non debet esse dominis damnosa.ad primum † op. de l.si qs
a seruo.§.1.j.de fur.So.dicit gl.ibi ideo,quia nemo ex cõsilio[a]
obligatur.Quæ so.non est vera,nam quis obligatur ex consilio,si est fraudulentum l.consilij.de re.iu.Dic ergo sec. Doc. & bene,ꝙ seruus fugitiuus facit furtum sui,vt hic:tamẽ istud non est propriè regulare furtum,nam in furto requiritur, ꝙ sit dr̃ia inter contrectantem,& rem contrectatam,vt l.1.ff.de furt.sed hic est idem,vnde non est rl'are furtũ, & ideo præstãs opem huic furto irregulari,non tenetur furti,nisi furtum regulare sequatur,vt l.ꝯtria.item opp.ad istud idẽ,& assumo gl. magnam post medium.rei subtractæ dñs perdit possessionẽ, vt l.si rem mobilem.& l.rẽ q̃ nobis.ff.de acq.pos. Sed qs retinet possessionem serui fugitiui:ergo nõ fit sibi furtum, vt l.j. §.per seruum,qui in fuga.ff.de acq.pos.Sol.licet retineat pos
b sessionem ciuilem,[b] tamen perdit naturalem, & detentationem.Vel aliter,ꝯtria loquuntur in furto rl'ari.item op.de l.interdum.§.cum aũt.ff.de fur. So.hic loquitur qñ seruus surripuit seipsum,& sic rẽ dñicam: vnde statim fit furtum,ibi qñ
5 seruus surripuit res peculiares.†Ex prædictis ergo debes scire,& discere,ꝙ aut seruus surripuit seipsum,aut aliam rem:si seipsum,aut quæris,an fiat furtũ q̃tum ad opem prestantem. secũdò casu,qñ surripuit aliam rẽ:distingue,aut dñicam, aut peculiarem,vt ex prædictis patet.Venio ad secundam partẽ, & op.hic innuitur ꝙ præscriptio locum habeat, nisi esset res furtiua.ꝯ,seruus est res mobilis,sed in re mobili non cadit p̃scriptio,vt l.in seruorũ.j.ĩ quib.cau.ces.lon.tẽp.præsc.huius timore variatur lectura huius ver.3.mod.in gl.Primò, ꝙ hic erat seruus adscriptus glebæ, vnde censetur immobilis, vt l. 3.ff.de diuer.& tẽp.præsc.& l.si quis inquilinos.ff.de le.j.Sed ꝯ hanc lect.op.quia rei immobilis non est furtum,vt insti.de vsucapio.§.ꝙ aũt.l.furtum.§.fundi.ff.de vsucap.So.gl.donec est in possessione non est furtum , sed si separetur ab ea,tunc fit furtum sicut dicimus de creta,q̃ si euellatur de terra,efficitur res mobilis,& sic furtum.item op.ad hanc lect.q̃a cũ non possit alienari sine possessione,vt l.quemadmodũ.j.de agri. & censi.lib.11.eadem rõe non poterit p̃scribi, vt l.vbi lex.de vsuca.so.gl.ꝙ alienatio non conceditꝫ fraudulenter,vt ibi,sed tpe sic,vt hic.ad idem de diuer.& tẽp.præsc. l.longæ.& quod ibi no.& l.3.e.tit. ista lectura nõ est vera,quia incideremus in aliud obstaculum.nam tũc non hr̃t locum vsucapio triennij, de qua loqꝫ ista gl.iõ gl.legit alio mõ,vt dicat,ꝙ non hẽt locum vsucapio,si possideatur ab alio,neque præscriptio, q̃do ipsemet vult se p̃scribere in libertatem,vt l.1.& 2.j.de p̃sc.lõgi tpis.q̃ aduer.lib.& ista ẽ satis bona.vel aliter,& est tertia lectura.nõ hẽt locum vsucapio ꝯ dñm,neq; præscriptio ꝯ creditorem.nam debes scire,ꝙ per vsucapionem triennij nõ læditur ius creditoris,vt l.vsuc.j. de pig.sed requiritur præscrip
c tio longi tpis,[c] vt j.si aduer.cred.in l.1.&istæ tres lect.sunt in gl.quarum duæ satis bonæ sunt,alij,vt Rich.Malumb.dicunt
6 †sic,vt dicamus.in re mobili non cadit præscriptio lõgi tpis, verum est de necessitate,q̃a sufficit vsucapio triẽnij.Sed si qs non vellet vti vsucapione,sed præscriptione, eodem mõ haberet locũ in re mobili,sicut in re immobili.ita intellige hãc materiam.ista vr̃ satis bona.alij,vt Ia.Bu.legunt aliter, ꝙ hic Imperator locutus est ex quadam superabundantia, quodãmodo deridens quærẽtem vllo modo posse acquiri tpe,nec habet locum vsucapio,nec p̃scriptio.tene q̃uis,q̃a non curo. Ex p̃dictis potes colligere distinctionem , an in re immobili cadat præscriptio.Dicatis p vos,& patet ex p̃dictis. Opp.duæ
7 †negationes faciunt vnã affirmationẽ,[d] vt l.duobus.de ver.
d sig.sed hic sunt duæ negationes,q̃a dicit,non hr̃e locum nec vsucapionẽ,nec lõgi tpis p̃scriptionẽ,& sic ꝯcludit ꝙ hẽt locum.quod est ꝯ legem,q̃ dicit,ꝙ res futiua nõ p̃t vsucapi.Huius timore dicit gl.ꝙ hic abũdat vna negatio,quod satis placet.aliàs dic,ꝙ lex ꝯtria loqꝫtur qñ plures negationes referunꝫ ad idẽ, secus si ad diuersa:sed hic ista duo nõ referũꝫ ad diuersa.Sed certe prior solutio melior est.Nam hic & dictio,nõ,& dictio,nec,referuntur ad idẽ vnde dicendũ est,q̃d vna abundat.Item op.ad hãc partẽ,ꝙ ista cõsequentia nõ est bona, res est furtiua , ergo non potest vsucapi. contra, ff. de vsucapionib.l.sequitur.§.si rem. glos.dicit,fallit ibi.quod dic plenè vt ibi.itẽ op.ff.de fur.l.serui,& filij.in pr.So.Fateor ꝙ non competit actio furti,& tamẽ res efficitur furtiua,vt hic.q̃d dic ple-
8 nè,vt d.l.seqꝫtur.§.si rẽ.his p̃missis primò†q̃ro,qs dicatur seruus?Dic vt l'.qs sit fugitiuus.ff.de ædil.edi. Quæro,vtrum ser
9 uus iste fugitiuus præscribatur 30.an.† Rñ.ꝙ sic,vt l.oẽs.de p̃sc.30.ann.itẽ q̃ro,à quo tpe incipiunt isti 30.an.hic ẽ nota.
e gl.[e] & Dy.facit de ista gl.magnum festum in c.sine possessione.de reg.iu.lib.6.vbi dicit gl.serui fugitiui dominus retinet possessionem ciuilem ergo donec ipse hẽt ciuilem,ꝯ eũ non currit præscriptio.Cum ergo desinat ciuiliter possidere,incipiet præscriptio currere.& vide gl.magnam circa fi. Si igitur tu incipis hodie possidere rem absentis,& ignorantis, hodie non incipit præscriptio tua, donec ille retinet possessionem
f ciuilem animo , ergo oportet quod labatur[f] longum tempus

a ADD.¶Consilio.Adde ꝙ Bal.late hic dicit qualiter quis teneatur de consilio:& inter cætera vnum,quod refert,& seqꝫtur Pau.de ca.q̃ d̃t illud habuisse de facto.s.mandans homicidium alias facturo,non d̃et puniri tanq̃ homicida,& p̃sumitur fm ipsum,ꝙ aliàs erat facturus,qñ nulla inimicitia erat inter interfectum,& mãdantẽ,sed inter interfectum,& interficientẽ: vel si mandãs erat inferior mãdatario,vel si ab interficiente p̃cesserint minæ.alle.Ia.bu.l.j.ff.de e.p quem fac.erit,& l.metũ,s̃.ꝙ me.cau.Sed tu vide pulchrè Ang.ꝯs.22.vbi ponit de eo,q̃ iuit ad titium,& dicit, ego volo Sẽpronium interficere.Titius rñdit,ꝙ vis facere,citò facias,aliàs res tua nõ bene succedet.iste iuit,& interfecit,qualiter teneatur Sempronius,ibi vide.Et an teneatur consulens aliàs facturo,vide Bar.cõs.145.per Bal.consi. 222.lib.2.& qualiter teneatur,q̃ secũ ludentẽ interfecit,vide Ang. cõs.27. Et an stante statuto Mediolani, ꝙ nullus corporaliter puniatur, nisi lege municipali caueatur.& alio statuto, ꝙ homicida capite puniatꝫ,ita ꝙ statim moriatur,an mandãs homicidiũ d̃eat decapitari stantib.prædictis statutis?Bal.consuluit ꝙ nõ,eius cõs.62.inc.casus talis,statuto cauetur.& an statutum puniẽs dantẽ auxiliũ,ꝯsilium,& fauorẽ ad maleficium,hẽat locum in eo qui dedit consilium, licet maleficium non sit secutũ, vide bal. cons.256.lib.4. Et an statutum puniens dantẽ auxilium, habeat locum in eo,qui materiam veneni præparauit,per eundem Bald.cons.103.libr.4.& omnia no.quia auro pretiosiora.

b Ciuilem.Adde ibi sec.Pau.de ca.ꝙ ista gl.in hoc non potest procedere,q̃a statim quod alius occupat seruum, dominus perdit ciuilem, per d.§.per seruum qui in fuga.& dicit mirari,quod doc.non perpenderint.

c Ale. Sed requiritur præscriptio longi temporis. Præscriptio habet locum ĩn re mobili,volente possessore.adde eundem Bar.&Bal.in l.in seruorum. in quib.cau.ces.long.temp.præscr.sec.Bal.hic contra.

* Claud.Sequitur Aret.cons.104.& in l.3.§.ex pluribus,ff.de acq.pos.

d Ale.Affirmationem.Qualiter intelligatur, ꝙ duæ negationes faciãt vnam affirmationem.adde tñ ꝙ secus est ĩ trib. q̃a remanet in effectu negatio.l. j §.si aũt sic.ff.de hær.inst.secundum verũ intellectum l.j.de cad.pu. Qñq; vna negatio abundat,vt hic hr̃,& vide Bar.l.duob.verbis, ff.de ver.sig.& multum no.in l.qui se patris,j.vnde lib.& bal.in pr.feu.hic ẽt adde,ꝙ duę negationes affirmant.hoc est verum,cũ referuntur coniunctĩ ad idẽ,sec⁹ si disiũctim.c.vt animarũ.de const.in 6.& ibi per Io.An.in no.& p̃batur ff. de iureiu.l.si duo.§.Marcellus,& in c.& si Christus,de iureiu. & not.hoc. & vide Bal.hic plenè, & doc.post gl.in d.c. & si Christus,& aliqua ẽt per Lu.in l.j.§.si quis ita.de ver.ob.Adde tu,& vide Bal.in proœ.iust.& Mod. in l.manifestæ turpitudinis.ff.de iureiur.

e Alex.Hic est no.gl.Adde ad istã gl.Pet.de Bel. in l.3.§.ex ꝯtrio.de acq.poss. & q̃ hẽs in §.in amittenda,in d.l.3. Not.gl.ex qua ẽt no.q̃d ꝯ possidentem ciuiliter tm̃,currit p̃scriptio.Pro qua est tex.in l.locũ,§ p̃prietarius.ff.de vsuf.& vide Bar.latè in l.3.§.ex ꝯtrio.ff.d̃ acq.pos.& Bar.i l.Celsus.de vsu. Sed Bal hic tenet ꝯ Bar.in præscri.30.annorum. Et ad hanc gl.vide aliam in l.malè agitur.j.de præscrip.30.annorum,ibi,est autem notandum.

f Poma.Labatur.Vide Pan.cons.18.in fi.vol.2.cons.62.e.vol.

a pus,a & sic p̄sumaṫ obliuio illi⁹ abn̄tis,vt l.si id,ꝙ.ī pr.de acq.
b pos.b & ibi no.& tūc tu incipies p̄scribere,qđ ē multū notan-
10 dū.& Dy.facit multū notare.Venio † ad vltimā partē. & op.
ꝙ fuga seruorum sit dn̄is dānosa,vt insti.de his q sunt sui, vel
alie.iu.§.fi.So.timore h⁹,ista parricula legiṫ 2.mod. vt illa ver
ba,ex quacūq; regātur ex parte subiecti,alia ex parte p̄dicati,
vt hēs in gl.Vltimò op.ꝙ fuga seruorū oīno sit dānosa dn̄is,
saltē quo ad operas.So. Fateor oppositū,& qđ dicit, ex qua-
cunq; cā,intellige in cā,aduersus q̄ p̄t per hanc legē ꝓuideri.

a ADD.¶Alc.Tp̄s.Puta decē an.& voluit gl.l.licet.ī.de acq.pos.q̄ sequiṫ ibi Iac.bu.& idē voluit Dy.in regula,sine possessione,& idē Cy.& Bal.hic,& Ang.l.si de eo.§.1.ff.de acq.pos.licet gl.aliter sentiat,l.furtū,§.fundi,ff.de vsuc.q̄ sequitur ibi Iac.de Rauē.Ang.& Im.Inn.c.q̄relam,in gl.ver.de nouo.de elec.& Cy.l.j.C.vbi cau.stat.in j.q.& Bal.l.2.s̄.de serui.& aqua.Hoc tamen limita in quibusdam casib.vt per bar.l.si de eo.§.1.ff.de acqu.pos.in quib.non requiritur tantum tempus ad inducendam negligentiam.

b Ale.Pos.Et istud limitat in præscriptione corporaliū,secus ī p̄scriptiōe incorporaliū,vt declarat bal.l.si q̄s diuturno,in fi.ff.si serui.vēd.Im.l.1.§.per seruū q in fuga.ff.de acq.pos.dicit hāc gl.sing.sec.Dy.d.c.fine possessiōe,

LEX II.

1 *Pro re amissa,vel furto subtracta,ob publicā vtilit.ꝑq̄ritur ī domo aliena.*
2 *Si apparēt īdicia,qđ ī aliqua domo sūt res amissæ, tūc offō iudicis ꝑq̄ritur*
3 *Officium iudicis quando imploratur,non requiritur libellus.* (domus.

a REQVIRENDI.[1] per offīn iudicis daṫ facultas dn̄o in alie-
nis domib.ꝑq̄rēdi fugitiuos.h.d.Op.inst.đ ob.q̄ ex deli.§.sed
hæ.gl.l.j.ff.e. dicit.ꝙ ē sp̄ale in suo fugitiuo, secus in aliis reb.
1 inanimatis.† qđ satis placet, qn̄ ꝑq̄sitio fit ad vtilitatē priua-
tam,secus si ad publicā vtilitatē, vt l.oīs.ī.de aq̄d.li.xj.facit l.
2 quosdā,đ metallariis.e.li.† itē p̄dicta vera[b] nisi appeāt īdicia,
b qđ in dicta domo dēbēt eē res.tunc.n.pp indicia ꝑuenitur ad
missionē ī possessionē ꝑsonæ, multo magis ad ꝑq̄sitionē do-
3 m⁹,vt ff đ qō.l.j.& ꝑ totū,ī.đ q̄st.† Quæro,vtrū qn̄ īploraṫ i-
stud offīn iudicis,dēat dari libell⁹.R n̄.n̄,q̄a ē offīn iudicis,qđ
misericorditer īploraṫ,vt no.in si.ff.de inter.ac.super rubr.

a ADD.¶Ale.Requirendi.Adde q̄ dixi in l.hoc amplius,§.de his,ff.de dā.infec.& qđ ibi bar.adde sec.Pa.de ca.idē eē in vxore fugiente,qđ in seruo.

b Ale.Vera.Pōt ꝑquiri in domo,vbi est suspicio, ēt in alieno territorio, sec. bal.hic.& vide ēt Cy.qn̄ possit ꝑquiri in domo tua,si habeo suspicionem, quod ibi sit res mea.q dicit idē in effectu,qđ bar.hic,quem sequitur Pe.đ Anc.in cle.j.de vsu.per Spe.de instr.edit.§.videndum,ver.pone instru.

LEX III.

1 *Est in electiōe iudicis āputare pedē serui fugitiui,vel illū dānare ī metallū.*

a SI FVGITIVI.[a] si serui in actu trāseūdi ad hostes dep̄hēdāṫ,
pœna pedis,aut metalli puniūtur.h.d. Op.ff.de pœ.l.si q̄s ali-
qd.§.j.So.ibi perfectè trāsierūt,hic fuerūt capti ī itinere.Op.
pari pœna sūt puniēdi,vt l.si q̄s nō dicā.C.de epi.& cle.dicūt
q̄dā,quod fallit ista reg.doc.vltramōtani dicūt,quod hic per
1 uenit ad actū remotū:ibi,venit ad actū ꝓpinquū.q̄ro,† in cu
ius electione sit amputare pedē,vel dānare in metallū.Dico
quod est electio iudicis,vt l.1.§.expilatores.ff.de effra.& ex-
pi.ꝯ hoc vr̄ gl.l.quicunq;.ī.e.dicam incontinenti istā l.corri-
gi in eo,quod dicit pedis amputatio,vide auth.sed nouo iur.

a ADD.¶Ale.fugitiui.Et no.hic bonū tex.cū gl.de dictiōe alius, alia,aliud, q̄ ē repetitiua similiū,vt hic no.Adđ no.ꝑ gl.& doc.c.sedes. de resc.q̄a n̄ sp verū,& ibi no.maximè,qn̄ adiiceret dictio,q̄cūque alius. Et vr̄ ꝓbari subtiliter in l.fi.§.debitū,ī.de ꝯst.pec.allegata ī d.c.sedes.Facit qđ hr̄ in l.fin.§.cui dulcia.de vino trit.& oleo legato.itē importat similitudinē, nisi sub rōe subiectæ materiæ aliud inducat,sec. Iac.de Bel.in auth. vt defuncti,ī pr.& ibi gl.coll.5.& qn̄ dixi,ꝙ alius īplicat similitudinē pœnæ,idē tenet Bal.l.ꝯuēticula,de epi.& cl.& ad qōē bal.qđ si statm̄ đr, vr̄ alia pœna intelligiṫ đ simili.adde qđ bal.l.2.s̄.đ ꝓb.đt,qđ si statutū đr,ꝙ si q̄s fecerit insultū,puniaṫ in decē.q verò vulnerauerit,puniaṫ maiori pœna:si cū cicatrice maxima,qđ poterit puniri ad mortē,& viđ q̄ sit maxima pœna, & adde hic bal.l.fi.ī.de his q à n̄ do.& idē in aduerbio aliter, sec.bal.l.fi. ī.de suis & leg.q̄d si dicaṫ,q̄uis alia? vide Im.ī cle.j.de re.iu.& ibi gl.ver. alia q̄uis.& ꝙ dictio ali⁹,đnotat similitudinē, adde tex.cū gl.ī l.ī bonæfidei.s̄.de reb.creditis,& ꝙ īportet similitudinē, bn̄ facit tex.l.j.ff.đ reb.du. nā vbicūque vna ꝑs alternatiuæ ē dubia, alia alternatiua đclaraṫ hīto respū ad id,qđ ē certū.audiui allegare gl.ī cle.ne Romani,de electio,& tex. l.j.pal.pōderat bal.ad hoc ī l.ꝯuēticula.de epi.& cl.& aliud,qđ dr̄,q̄cūq; alia,qđ denotet similitudinē,vide gl.l.illud,C.de sacros.ec. Vide bal.l.ita nobis,ī.đ adul.& qđ dictio cæterū,& ali⁹,n̄ sit īplicatiua,vide text.& ibi gl.& bal.l.n̄ solū, §.q̄riṫ,ff.de ꝓc.quę ita ēt alle. Dy.inst.de act,in pr.ī.qn̄ of.iud.sit actio,ī fi.ad m̄am adde bal.l.& si post.ff.si q̄s cau.adde de dictione,ali⁹,alia,vide Barb.ꝯs.7.& 38.2.li.& adde sec.Pa.de ca.de verbo,dep̄hēdiṫ,qđ necesse ē,qđ īueniaṫ ī flagrāti crīe,& n̄ sufficeret ꝓbare ꝑ testes, qđ ēt tenuit Ang.& Raph.& facit l.palā.§. q̄ in adulterio, de rit.nu.sed si statutū diceret,qđ si q̄s dep̄hēsus fuerit ī homicidio,dēt intelligi ꝑ ꝓbōnes legitimas,vel ꝯfessionē,vt l.1.cū gl.1.s̄.vbi se,vel claris. itē đt per tex. hic in verbo,debiliteṫ,qđ stāte statuto,qđ debilitās mēbrū,tali pœna puniaṫ,qđ puniaṫ īcidēs digitū,q̄a man⁹ debilitaṫ, licet digit⁹ nō sit mēbrū, sed offm̄ mēbri.l.n̄ sūt liberi.de sta.ho.& no.ꝑ bar.ff.de pub. iud.l.2.đt tn̄ sec.bal.qđ accusator dēt eē caut⁹,qđ n̄ dicat,digitū đbilitauit,sed manū. de qua m̄a ꝑ bar.ꝯs.201.inc.q̄riṫ nūq̄d digit⁹.Et de dictione,alius,alia,viđ Ro.ꝯs.150.itē ꝑ istū tex.đt Guid.de Suza.vt refert Io.And.in add, ad Spe. ti.de ꝯst.qđ stāte statuto,qđ đferēs bladū extra districtū, amittat bladū, & equū,qđ rep̄t⁹ ī via tenebiṫ,nisi dicat se ducere ad domū, vel ad molēdinū,& illa sint circa locū,vbi fuit īuēt⁹.Dicit tn̄ Io.qđ si reuertēdo fuit inuēt⁹,ita qđ pœnituit,dēt iuuari.refert ēt qđ Huber.de Bobio tenuit eū mitius puniēdū,q̄ si maleficiū perfecisset. ¶Paris.Hanc l. repetit Cæpol. cū l.seq.¶Po.In fi.gl.Ab.& qđ vult,& qđ dictio ali⁹ repetitiua similiū qualitatū,ponūt Cano:c.sedes,de rescr.ꝓ ista gl. adde aliā gl.in §.sed q̄a soli tū.ver.fi.in prooemio digesto.& Bar.l.fi. C.de temp.in inte.res.de materia vide q̄ posui in appo.ad Ale.& qđ alius,nō sit repetitiua similiū, vide qđ dicit bar.l.sed & reprobari,in pr.ibi,ꝯ hunc tex.ff.de excu.tu.& reprobatur in illis verbis,Christus est crucifixus,& cum eo duo alij latrones.
Par.Si fugitiui.Ad apostil.primā Ale. ibi positā de dictiōe ali⁹,alia,aliud, vide pulchra verba Com.de ista dictiōe ꝯs.46.inc.p̄r fīi⁹,post prī. & vide oīno bar.q reprobat gl.in terminis isti⁹ legis,q̄a adiecta dictio,q̄libet,ī l.cū acutissimi,de fideic.vbi ꝑmulta allegat đ ista dictiōe,& pōit limitationē,vt n̄ ꝓcedat,qn̄ adiiciṫ alia dictio,puta q̄libet,ali⁹,&c. Ad qđ vide ēt alias gl.ꝑ fel.c.sedes,ver.q̄a declaratis,de rescr.vbi hēs ēt in ꝯriū al̄s decisiōes,& gl.& vide eūdē ibi lati⁹ remissiuè loquētē. Idē vide not.d.Ant. ꝯs.30.in 2.dub.quod sp n̄ repetūt similia,quod qn̄ ponūṫ cū copula,nō intelligunṫ de similib.& q̄dā alia hēs per eūdem cōs.13.ꝑ totū.itē qđ dictio alius,sit repetitiua similiū,licet adiiceret dictio vniuersalis,q̄sque,vr̄ alia sil̄is,vide Ias.l.si vn⁹,ff.de pac.itē inq̄tū dictū fuit,qđ dictio,ali⁹,sit repetitiua similiū,limitaṫ nō ꝓcedere, vbi ē adiecta dictio q̄libet,vel similis. gl.hic vult ꝯrium,q̄ reprobat bar.vt hr̄ s̄.sed eā defendit Soc.vt hēs in l.1.in 2.notab.vbi si esset alternatiua, ꝓcederet gl. ꝯria allegata per Bar.& alios,de q̄b.s̄.vide ēt,q̄ ipse ponit ī l.q̄dā e.ti. an & qn̄ sit repetitiua,ali⁹, & de dictiōe cæteri,q̄ nō recipit istā restrictionē,vide Are.l.eādē, in 2.notab.ff.de duob.reis.itē de eo quod dictum est,qn̄ ꝯ dictione alius,adiiceteṫ dictio q̄squis,an sit repetitiua similiū, vide Ias.l.quisquis.C.q admit.

AVTHEN.

1 *Si manus debet abscindi,debet intelligi de minus potenti.*
2 *Latro publicus,& fur,quomodo inter se differant..*

a SED NOVO.[a] quæriṫ q sunt casus,in q̄b.de iure ꝓ pœna se
q̄tur mēbri abscissio.gl.ponit hic aliquos casus,quos vide.q̄-
b ro,dr̄ ꝙ dēt abscindi manus,[b] q̄ abscindetur,dextra, vel sini-
1 stra? † Certè illa,in qua p̄t minus.ar.l.interp̄tatione.ff. de pæ.
Quæro, & reuoco in dubium qual̄r fures dēant puniri. Nos
2 hēm⁹ de hac q.diuersas leges:nā de iure antiquo ꝓ furto im-
ponebatur pœna extraordinaria,vt l.j.ff.de furt.nisi eēt publi
cus,& famosus latro,q furca suspēdebaṫ,l.capitaliū.§. famo-
sos.ff.de pę.& aduerte,q̄a gl.intelligit publicū latronē,q con
sueuit furari,& gl.nr̄æ vbiq; hoc dn̄t,& ita obseruāt. & tn̄ ꝓ-
p̄riè n̄ dicit bene,nā ille §. loq̄ṫ de publico latrone, sed fur q
cōsueuit furari,ē publicus fur,nō ē public⁹ latro:q̄a latro est
ille,q per vim,&c.vt hic text.postea superuenit q̄dā cōstitu-
tio

a ADD.¶Ale.Iure.Aduerte,q̄a gl.đt hic đ notario faciēte cartā falsā,pęna magna pūiri,qđ ītellige tn̄ sec.bal.c.j.đ ꝓhi.feu.al.ꝑ Lot.si erat litigātis,aliàs n̄ amputaṫ ei man⁹,q̄a istđ īstr̄m n̄ ē re vera falsū,sed temerariū, ar.s̄.si aduer.đli.l.2.& no.ī auth.đ n̄.ali.§.q̄a vero verisil̄e.col.2. sed certè bal.loq̄ṫ ī notario ꝯficiēte īstr̄m ea forma, qua caueṫ ī d.c.j.& ibi subdit vtrū ꝑ pœnā amputatiōis man⁹,q̄ īponiṫ notario ita ꝯficienti illud īstr̄m đ quo ibi,tollāṫ aliæ pęnæ ibi đscriptæ,& đt bal.qđ n̄,q̄a ip̄a sola āputatio man⁹ īducit priuatiōē officij,& īfamiā:q̄a ex cā famosa īduciṫ īfamia ꝑ legē.adđ qđ hr̄ ī l.iubem⁹,ī.đ testa. & qđ ibi dixi,& adde qđ bal.c.j.§.calidis.đ ꝓh.feu.al.ꝑ Fed.dixit ibi esse casū ver.scriba.&c.q tex.est sing. sec.bal.ī rub.C.res īter alios act.ī fi.qđ notarij q scribūt īstr̄a, q̄ sciūt ꝯfici ī fraudē vsurarū dēnt ab offō tabelliona⁹ remoueri ob īfamiā. Cui adđ ēt bal.l.iubem⁹.§.sane.C.đ sacros.eccl.& ibi Ia.bu.meli⁹,licet bal.eū n̄ allegat.& adđ bal.l.si mādatū.C.māda.qui đt,ꝙ notari⁹ faciēs īstr̄m clādestinū,dēt puniri.alle.Inn.& viđ ī l.cū frēm.C.đ his q̄b.vt ind.& viđ qn̄ instr̄m sit falsū,& ꝑ ꝯn̄s notari⁹ puniaṫ đ falso, ꝑ bal.l.si post diuisionē.s̄.đ iu.& fa.ig.& qn̄ notari⁹ ꝯficiēs īstr̄m suꝑ re illicita puniaṫ,viđ bar.& bal. l.2.C.đ pet.bo.subla.li.x.& oīno bal.rub.đ fi.īstr.ver.dixi 3. Et ista adde ad ītellectū no.ꝑ Bal.l.si q̄s obrepserit.de fal.& tex.& bal.l.3.s̄.de euic. & qn̄ repiṫ ī īstrō aliqua solēnitas,si illa n̄ īteruenit,p̄sumiṫ īstr̄m falsū.tex.no. l.nulli.C.de nume.& actua:li.12.& ibi qua pœna puniaṫ tūc notari⁹.qđ hoc dēt ītelligi,vt ꝑ bar.l.si post.s̄.de iur.& fac.ign.& vide ī l.iubem⁹,ī.de testa.& ibi bal.adđ dū bar.đt ꝙ abscīdeṫ illa man⁹,q̄ min⁹ p̄t,qđ idē tenuit Pau.de ca.hic,q vult,qđ si q̄s hēt manū vnā aridā,qđ illa sit āputāda, & qđ deformitas ēt ī hoc facit pænā.& ita đt determinasse Io.An.ī mercurialib.ī regula,ī pęn,& Ang.hic allegātē ꝓ hoc bonū tex.ī l.3.§.2.ī.arb.furtī cæs.vbi applōne arboris ꝯtinēṫ arbores,quarū radices desierūt viuere. Et ita puniṫ ꝑ illū titulū,q similes arbores incidit,dōec sūt ī pede:quēad modū q īcidit alias arboēs,qn̄ radices sūt viuæ.itē adde sec.Pa.de ca.latro n̄ dr̄,nisi qn̄ palā,& ī strata publica,& n̄ dr̄ famosus,nisi pluries faceṫ ꝯsueuit s̄m ēt mētē gl.hic, qđ đt notādū ad statā faciētia mētionē de furib.& latrōib.famosis,q̄a ꝓ vna vice n̄ p̄nt dici famosi.an āt stāte statuto, qđ ꝓ 3.furto q̄s suspēdaṫ,& si q̄s facit furtū notabile & maximū,an dēat suspēdi?bal.hic đt ꝙ sic.al̄r ꝯ,q̄a magis aggrauaṫ delictū ex frequētia,q̄ ex magnitudine rei subtractæ.& hanc partē tenet hic Raph. cū quo trāsire vr̄ Pa.de ca.q̄d āt si primū & s̄m furtū fuerūt fcā extra territoriū,an iudex poterit aggrauare pœnā tertij furti cōmissi in suo territorio?Et dicit Pa.de ca.qđ sic,sec.doc.de materia viđ īter ꝯsilia baldi qđdā ꝯs.474.li.4.

b Paris.Manus. In quo dēt abscindi manus notario, intellige dūmō sit ætatis an.25.sec.bal.c.1.de prohi.fe.alie.per Lot.Et istam auth.cum l.si fugitiui.repetit Cæp.itē, q̄ pœna imponi possit pro furto de iure cōi, vide Ias. l.cum seruus.de cond.ob cau.& ibi ēt examinat d.bal.quod pro vno furto magno p̄t imponi pæna mortis,licèt lege,vel à statuto requirātur tria,

tio noua, de pa.tenen.§.si quis quinq; solidos. in vsib. feud. q̄
dicit, ꝙ quicunq; subtraxerit valorem quinq; solidorū, furca
suspendatur. Postea superuenit alia cōstitutio de pace iura.fir
man.§.furtum.& ibi gl.multa dicit. Finaliter de his habemus
hodie statuta in qualibet parte Italiæ, & obseruantur.

LEX IIII.

1 *Multiplicatio delictorum causat multiplicationem pœnæ, & nu.3.*
2 *Soluere qui non potest in ære, luit in corpore.*
4 *In pœnis alternatiuis cuius sit electio.*
5 *Officialis, qui ignorauit delictum, excusatur in syndicatu.*

QVICVNQVE. Qui seruū fugitiuū scienter suscipit, pœna
hic statuta puniatur, secus si ignorāter: & dn̄s dolū ɔmittēs,
seruo priuabit.h.d.No.ex hac l.pęnā eius, q̄ suscipit seruū fu-
1 gitiuū. Scd̄o no. †ꝙ ex multiplicatiōe delictorū seq̄tur mul-
2 tiplicatio pęnę. Tertiò no.†ꝙ q̄ nō pōt soluere in ære, luit in
corpore. Vltimò no.ꝙ ignorās nō punitur. Op.ad principale
de l.j.§.ꝙ aūt.ff.de ser.corru.Sol. Hæc intelligit̄ s̄m illā, quādo
suscepit dolo. Op.de colo. Thracēsibus.l.j. Quidam habēt de
col.Illyr.d̄t gl.speciale est ibi. Tu dic melius vt ibi, nā hic loq̄-
tur qn̄ suscepit sciens eū fugitiuū, & cuius erat: ibi sciebat fu-
gitiuum, sed ignorabat cuius erat. Op.j̃.de cō.ser.ma.l.j. Sol.
3 Quo ad aliud ibi fit æstimatio q̄ hic. Itē op.†& vr̄ ꝙ ad multi
a plicationē delicti, nō seq̄tur multiplicatio pœnę, [a] vt l.ei qui.
ff.de furt.quod no.in l.vulgaris.in prin.e.ti.Sol.vt in qualibet
earū no.& dixi plenè in l.nunquā plura.de priu.deli. Et circa
b hāc l.[b]†queritur, hic imponitur pęna alternatiuè, in cuius est
4 electione. [c] Gl.verò dicit hic qd̄ est in electione rei, q̄ est sup
c verbo, xxx.an.quod no.bene. Contrarium vr̄ no.per Doc.s̄.l.
proxi. & vr̄ text. in l.j.§.expilatores. ff. de effr. Dico ergo sic.
d Quādoq; [d] nomina imponētia pœnā dirigunt̄ ad iudicē, quā-
doq; dirigunt̄ ad reū, q̄n̄que sunt dubia. Qn̄ dirigunt̄ ad iudi-
cē, qa dn̄t, puniat̄, ɔdēnetur, & similia, tūc est electio iudicis,
vt s̄.l.proxi. Qn̄ diriguntur verba ad reū, & tūc est electio rei.
Casus est hic. Si verba sunt dubia, vt puta, dicit statutū, sit pœ-
na pedis, vel metalli: nō loq̄tur iudici neq; reo, tūc puto ꝙ in
e pœnis corporalibus sit electio [e] iudicis, vt l.j.§.expilatores.
ff.de effr. in pecuniaria sit electio rei.ar.de iure do.l.plerunq;.
No.similē distin.fac.gl.in legatis, in l.Lucio.ff.de leg.2. Quæ-
rit gl.qua actiōe petatur illud. Veritas est, ꝙ condictione ex l.
5 ista petetur. Vltimò†ego recordor quod semel syndicabatur
hic q̄dā Capitaneus: fuit ei data quędā petitio, ꝙ quidā ribal-
dus Perusinus ingressus fuerat palatiū, & intrauerat multis vi
cibus ɔ̄ formā statuti, Capitaneus excusabat se, quod ignora-
bat eū esse Perusinū. Dicit Cyn.quod allegabat ꝓ eo istū tex.
qa loquitur de eo qui ignoranter suscipit seruum fugitiuum.

a ADD.¶Ale.Pœnæ. Vide Bar.ī l.is q̄ cū telo, j̃.de sic.& l.j.ff.de extraor.cri.
& Bal.l.si q̄s nō dicā rapere.s̄.de epi.& cl.& l.data opera.j̃.q̄ acc.nō pos.
& l.arborib.§.Iulianus.ff.de vsuf.& l.qui aūt o pas.ff.de infa.& d.l.is q̄ cū
telo.& c.1.§.iniuria.de pa.iu.fir.& hic.& vide do.Ant.c.j.de eo q̄ mit.ī pos.
b Pom.Et circa hāc l. In ista materia vide Ang.ī tract.maleficiorū, in gl.ī ver
bo, si nō soluerit intra x.dies.latè Fel.ī c.inter cætera.de rescrip.cumulā-
tē q̄d sit electio, sed limitat̄ decē modis.& add̄ Cęp.ī rep.l.si fugitiui.s̄.e.
c Ale.In cuius est electiōe. Et vide singulariter Bal.l.fi.s̄.de nup. qd̄ no.Bar.
l.j.ff.vi bon.rapt. & per Im.ī l.2.ff.de publ.iud. ꝑ Ang.de Are.ī trac.malefi.
ī gl.ī ver. quas si nō soluerit, & ī ver.q̄d aūt si statutū imponat pœnā al-
ternatiuè.& qd̄ dixi post Bar.ī d.l.de pupillo.§.si plurib⁹.de op.no.nūc.&
adde latè Bal.l.si fugitiui:& in auth.sed nouo iure.s̄.e. Nec p̄t dare iudex
electionē mortis reo.l.aut dānū.§.j.& ibi gl.ff.de poen. Et hic adde Bal.ī l.
data opera.C.q̄ accu.nō pos.& in liberatione pœnarū cuius sit electio, vi
de Bal.d.l.fi.s̄.de nu.in fi. Et colligit Pet.de Anc.ex gl.ī c.de causis.de offi.
del.vt ibi referunt Mod.qd̄ est electio iudicis, vide ibi vnū verbum. Adde
s̄m Ang.vt refert Pau.de Ca.ꝙ Bar.cōsuluit, ꝙ si statuto cauet̄ qd̄ pro tali
maleficio imponat̄ pęna quīquaginta ducatorū, quā si nō soluerit reus in
tra decē dies, amputet̄ sibi pes, & re⁹ cū de facili posset soluere, qd̄ iudex
n̄ dēt amputare, sed cōpellere ad soluēdū ꝑ l.cū duobus.§.idē rn̄det.ff.ꝓ
socio.q̄ n̄ placet Pau.licet Raph.dicat ɔ̄ facere, q̄a nō ē pœna delicti, sed
pęna retardatę solutiōis, vt l.j.cū ibi no.d̄ ī lit.iurā. q̄ retardatio manebit
īpunita, s̄m opi. Bar.ꝙ n̄ videt̄ dicēdū ꝑ l.nunq̄ plura delicta.de priu.del.
d Poma.Ergo sic q̄n̄q;. Vide plene Cæp.s̄.in l.si fugitiui.eo.tit.in 3.q.& Ana.
consi.22.Fel.plenè in c.inter cæteras.de rescrip.in c.sicut Iudæi.de Iudæ.
e Ale.Electio iudicis. Vide Bar.d.§.expilatores.vbi aliter vr̄ sentire. Et vide
Bal.hic, & s̄.l.proxi. Sed istud hic sequitur Inno.l.2.de pub.iud. Et ista ele-
ctio dēt fieri ꝑ iudicē p̄te citata, s̄m Bal.ī l.si fugitiui.s̄.e. Et de materia ēt
ꝑ Bal.ī §.pęna grauior. Et qd̄ ī pęna crīali electio sit iudicis, vid̄ gl.63.dist.
in summa quā teneo, vbi nō cōstat ad quē verba referūtur, licet alier Bal.
sentiat hic. Et no.ꝙ in alternatiua iuris videt̄ ꝙ indistinctè sit electio iudi
cis, s̄m gl.ordinariā iūcto tex.in c.à crapula.in fi.de vita, & ho.cle. Vide oī
no Bal.in l.Lucio.de leg.2. Et tu vltra p̄dicta ad regulā hui⁹ legis, ꝙ q̄ nō
p̄t soluere ī ære, luat ī corpore, adde, & limita s̄m do.Mar.Soc.c.ad liberā
dū.de accu. Primò, si pęna venit applicāda fisco, vt ī c.Odoard⁹. ꝑ Doc.d̄
sol. De quo, & ꝑ eundē in rub.de dila.ar.20.q.26, ver.18 q̄ro. Scd̄ò limita vt
per Inn.ī d.c.Odoardus.si sit pęna q̄ veniret ex cōtractu vel quasi, ex quo
talis potest cedere bonis, & sic expectabitur, donec ꝑueniat ad pinguio-
rē fortunā. Tertiò limita, vt per Bart.post Mar.Sil.in l.j.§.generaliter.ff.de
pęn.& ibi hēs ēt quartā. Quintò, vt ꝑ Bal.hic post Inno.in d.c.Odoardus.

LEX V.

1 *Officialis negligens qualiter puniatur.*

a MANCIPIA. [a] Qui mācipia, & libertos ciuitatis suscipiunt,
pœna huius l.tenentur, & ēt iudex, q̄ in eis ꝑquirendis negli-
gēs reperitur, h.d. Quid vult tex.in fi.dū dicit, nec vidēdū, &c.
Gl.ponit multas expositiōes. Tu tene primā, tanq̄ magis no.
b & vide gl.Op.& vr̄, ꝙ alia pęna puniat̄, [b] vt ff.e.l.j.§.hoc autē.
Gl.soluit duob.modis. Scd̄a so.est vera. Dic vt in gl. Et ex his
1 no.†ꝙ officialis negligēs punitur, nō illa poena actiōis in fa-
ctum, q̄ descendit ex quasi maleficio, tanq̄ fecerit litē suā, sed
aliis remediis, vt hic, & in auth.vt diffe.iud.& l.4.§.in eū.ff.de
dā.inf.& d̄ mag.cōue.l.j. Dixi ī l.fi.ff.de variis, & extraor.cog.

a ADD.¶Paris.Mācipia. In ista l.alleg.vna gl.ꝓ singulari ꝙ lex, vel statutum
puniēs delictū, & aliud p̄supponēs delictū, nō verificat̄ in eo, ī quo nō ve
rificat̄ p̄suppositū. De quo vide late Fel.ī c.nōnulli.ī pri.de rescr. ver.am-
plia istā.vide in Berta.in ver.statutū, de delic.& Rom.oīno sing.393.incip.
statutum puniens. Et sequitur Ias.in l.j.in versi.3.adde.ff.de iust.& iur.licet
dicatur Bal.hic contrarium tenere.
b Alex.¶Puniatur. Vide Bar.in l.j.j̃.q̄ūo & q̄n̄ iudex.& l.quod iussit.ff.de re
iu.& Io.And.ti.de alle.& disp.in addi. Spe.& vide Bald.hic in l.j.j̃.q̄ūo &
q̄n̄ iudex, & in l.iubemus.s̄.de testa.& l.qui accusare.s̄.de eden.& c.super
eo.quod met.cau.& Bar.in l.fi.j̃.de mag.conue.& in l.Pau.ff.de fal.

LEX VI.

1 *De iure tertij quando possit opponi, remissiuè.*

a CVM SERVVM. [a] Si ɔ̄ agentē condictiōe ex l.q̄cunq;.s̄.e.
opponitur dn̄ij exceptio, statim per torturā serui examinabi-
tur.h.d. Quæro, qua actiōe hic petebatur seruus? Gl.dicit, rei
vēdicatione.& vide gl.primā. Non vr̄ verū istud, quia per rei
vēdicationē nulla poena imponitur. & ideo dic, ꝙ reperebat
per cōdictionē ex l.quicunq;.s̄.e.& reus ad euitandā illā pœ-
nā opponebat exceptionē dn̄ij, & hoc innuit seq̄uēs glossel-
la. Quæro de cuius proprietate opponit? Gl.dicit de proprie-
tate ipsius rei ɔuenti, vel tertij dicētis rem alterius, & vide gl.
1 sup ver.opponit. Et sic no.†ꝙ pōt opponi de iure tertij, *b* qd̄
b vr̄ ɔ̄ l.loci corpus.§.cōpetit.si serui.vendi. Dn̄s Cy.ponit hic,
ego pono longe melius in l.2.j̃.de execut.rei iudi.

a ADD.¶Ale.Cum seruū. Et vide gl.hic, quā allegaui tibi in l.4.§.in eum.de
dam.inf.in fi. Et q̄n̄ in casu huius legis, apud quem inuenio seruum meum
fugitiuum, & opponit mihi, quòd ipse est dominus serui, an hoc casu
sit incontinenti restituendus, vide plenè Bal.in l.2.ad fi.s̄.e.& in l.indebiti.
§.j.ff.de cond.inde.¶Adde secundū Pau.de Ca.referentē Bal.hoc dicentē
per hunc tex.in fi.ibi, nec principali beneficio, quòd si datum sit aliquibus
arbitriū generale super bono statu Reipublicæ, ꝙ virtute talis arbitrij nō
possunt aliquē officialē liberare à syndicatu.& istū casum dicit Pau.addē
dum ad illos, quos ponit Bar.in l.ambitiosa.ff.de decret.ab ordin.faciend.
vbi istū nō ponit. Itē adde scd̄m Bal.ꝙ officialis semel repuls⁹ ab officio,
vel in syndicatu cōdēnatus, ad illud amplius n̄ dēt eligi, vt est gl.in auth.
de armis. Adde ēt qd̄ Ia.But.vt referūt Bal.& Pau.de Ca. ex gl.q̄ incip.vt
ad se vadat.ibi cū effectu dicit, ꝙ si statutū dicat ꝙ turbās aliquē in posses
sione, puniatur, & possessionē restituat, ꝙ illud verbū turbās, dēt intelligi
de turbatiōe expulsiua, ꝑ p̄ verbū restituat, n̄ aūt inquietatiua, de qua lo-
q̄tur l.Fulcinius.ff.de vi & vi arma. Et sic euitabit pęnā statuti. Sed Bal.te-
net contrariū, q̄a illud verbū turbās, intelligi dēt de quacunq; turbatiōe
quantū ad pęnā x. Et dum dicit, restituat, bene illud refertur ad turbatio-
nē expulsiuā, vel ēt ad turbationē inquietatiuā, q̄a quo iure turbat inquie
tando, vr̄ ab eo posse aduocare, & si restituat, à turbatiōe desistat, & hoc
forte dicit verius Pau.de Ca.refert tn̄ Raph.dicere Bal.h.d.animo cōtra-
dicēdi, q̄a esset extēdere statutū pęnale. de quo latius hic per Pau. q̄ in ef
fectu trāsit cū Bal.cui adde q̄n̄ q̄s teneat̄ de vi turbatiua, Bal. con.321.j.li.
b Poma.De iure tertij. Limita quòd istud nō ꝓcedit in materia beneficiali.
Ita Anch.in cōsi.suo 298.versi.& illa tollitur.¶Paris.Vide quæ scripsi post
Bar.l.2.C.de execut.rei iud.& in l.fi.s̄.de rei vend.

LEX VII.

SI QVIS. Occultās seruum fisci, punitur poena huius l.h.d.

LEX VIII.

SI QVI. Si seruus publicis operib. deputatus cōtubernium
cū ancillis ɔtraxerit; ipse, vxor, & liberi in publicū trahūt̄.h.d.

¶De furtis, & seruo corrupto. Rub.

LEX I.

1 *Allegans contraria non auditur. & nu.4.*
2 *Actiones duæ quando sunt, quæ non contradicunt origine ad inuicem, sed in exercitio, quis debet vnam eligere.*
3 *Furtum requirit animum lucrandi sibi vel alij.*
5 *Iudicia contraria quæ tolluntur electione, an tollantur ipso iure, vel ope exceptionis.*
6 *Excipiendo an quis possit contraria allegare.*
7 *Agendo, & excipiendo, an quis possit contraria allegare.*

a SI EX PECVNIA. [a] Ista lex est subtilis, & hēt mām vtilē, &
1 br̄ dicit, †Allegās ɔ̄ria *b* n̄ auditur.h.d.vel alr̄. †Qn̄ sunt duæ
b actiōes, q̄ nō ɔ̄dicunt origine ad inuicē, sed in exercitio ɔ̄di-
2 cūt, debet q̄s vnā eliger̄.h.d. Notabilia hēs ex hac l.q̄ dixi tibi
in sum

a ADD.¶Pō.Si ex pecunia. Vide Are.cōs.150.& Ale.200.vo.5.vbi loquit̄ in li-
bello cōtinēte repugnantiā, ēt habente clausulā, omni meliori modo, &c.
b Pom.¶Contraria. Allegans contraria non auditur, nisi alternatiuè intēta-
ret, quia tunc requiritur exceptio à parte, ad hoc vt teneatur eligere.tex.
est & ibi no.Ang.in l.Papinianus §.si inuitum.ff.de inof.test.

in summario & ɔcordantiæ sunt in gl. Oppo.ad hanc l.furtū
non cōmittitur sine dolo vt l.j.ff.de fur.& Inst.de ob.quæ ex
quasi delic.nas.in prin. sed hic nō hēbat aīum lucrandi, ergo
3 nō ɔmisit furtū. Gl.non signat istud ɔrium. Br.†furtū reqrit
aīum lucrandi sibi,vel alteri,vt l.si qs perferendū.ff.e.sed hic
hēbat animū lucrandi aliis,ergo,&c.Op.sed ò,iste q emit,sed
nomine dñi non emit,sed nomine seruorū, ergo dñs nō pos
set hre ratū illū ɔtum,vt l.si pupilli.§.sed si ego.de ne.ge.Dy.
soluit in c.ratū.de re.iu.li.6.& dicit,q̄ non possum hre ratum
tanq̄ gestum nomine meo, sed tanq̄ gestū nomine serui sic.
a Mō intro.gl.& op.de l.si seruus.ff.ɔmo.quam l.gl.2.paruula
b vr̄ hic allegare ꝑ cōcordia,quā vide. gl.tñ magna b allegabat
eā ꝑ ɔrio cū multis aliis,tñ dēt separari. veritas est,qd̄ vtraq;
actio oritur.non.n.sunt ɔriæ origine,sed oriuntur ex diuersis
principiis,propter contrectatione furti, & ɔdictio furtiua ad
ipsam pecuniā mandati propter ɔtum inter seruū,& manda
c tariū.Ita loqt l.ɔria, sed qa in exercitio reperit ɔrietas, c ideo
vnā eligere dēt.Ita loquit hic.& qd̄ ambæ sint natę,ꝑbat iste
tex.si bñ aduertat ex eo,qd̄ dicit,eligere debes.Nā electio nō
pōt cadere,nisi inter plura,vt de optio. lega.l.si qñ.& ff.de le.
2.l.si illud aut illud.Ergo de necessitate ɔcludit vtraq; esse na
tā.ita tenet gl.& bñ in l.ɔria.Op.s̄.depo.l.3.ff.ꝑ socio.l.rei cō
munis.&man.l.si mādauero.§.si tibi.Gl.soluit trib.modis.Pri
ma est vera.nā in ɔriis dictæ duæ actiões ñ sunt ɔriæ origine,
nec exercitio,vt ɔdixi,&ex casu legū ɔriarū magis manifestè
apparet.Scda sol.est,dicit gl.&clarius,q̄ hic volebat agere ex
ɔtu alterius,ibi ex suo. Ista est q̄dā truffa,nec bona. Quid.n.
ēt si ex ɔtu alterius agendo,qs istis duab.actionib.non esset
sibi ɔrius?Certè vtraq; poterit intentare.Exēplū,si ponas ca-
sum ēt in l.ɔria,qd̄ seruus deposuerit,societatē ɔxerit,vel mā
dauerit. Tertia so.ponit in fi.gl.videlicet qd̄ in ɔrio permit-
tat natiuitas istarū actionū,nō āt exercitiū,vt hic. Hæc so.est
vera ad l.j.& l.seruus.ɔm.ad alias leges s̄.allegatas est falsa,qa
in eis pmittit natiuitas,& exercitiū. teneas ergo primā. Item
op.de l.j.§.qa aūt.j̄.quorū leg.So.Ibi erat dubius ꝑpter factū
aduersarij,ideo admittitur ꝑponens actiones ɔtrarias,vt ibi.
4 SVMVS †expediti d de gl.tñ ꝑ declone materiæ qro tria.Pri
d mò,vtrū qs audiat allegās ɔria agendo? Br.Docto.hic multa
dñt. Tu dic clarius,q̄ ipsi dicāt: Aut qs vult agere ɔ diuersos,
& nō repellit allegās ɔria, vt l.Papin.§.sed nec impuberis.de
inof.test.Aut ɔ eundē,&tunc ab initio istę actiones ɔriantur
inuicē origine,ita qd̄ vna tm̄ est nata:aut in origine nō ɔtra-
dicunt,sed in exercitio.Primo casu nō cadit electio ꝑpriè,qa
dēt cadere inter pl'a vt s̄.dixi. Et iō dicas, Qñq; quis intētauit
primò ius verè sibi ɔpetens,& tunc ad aliud non pōt redire
rōne ɔrietatis,vt hac l.tū ēt,quia illud remediū in veritate ñ
ɔpetit,ergo sine actiōe nō experit,vt l.si pupilli.§.videamus.
de ne.ge.Si verò eligit ius incōpetens,hic aduerte, Aut igno-
ranter iusta ignorātia,& sibi non piudicat,vt l.mr̄.ff.de inoff.
test.& de pe.hr̄.l.hrēditatem.& l.Lucius.s̄. de inof.test.l.eum
e q.Fallit primò e in l.si pronus.ff.de bo. li. Rō est,ibi dr̄,deliqt
euitando actionē in fcm:iō iure sibi ɔpetenti priuatur,vt ibi
dicit tex.licet Dy.ibi aīr intelligat,& malè. fallit si eligēdo ius
incōpetens in eo obtinuerit,quia nō pt dicere sniam iniquè
platam ꝑ eo,in l.si seruus plurīū.§.1.ff.de le.1.fallit in l.vlt.j̄.
de codic.fm quosdā,qd̄ an sit verū,ibi dicā.Fallit in casu,quo
pōt vtrunq; remediū ꝑponi,sub ꝑstatione tm̄,vt l.j.§.quia
f aūt.quorum lega.Rō est, f quā s̄.dixi,qa ibi causata erat incer
titudo ex fcō aduersarij. Qñq; quis eligit ius incōpetēs igno-
rāter ignorātia iniusta,tunc de hoc multæ fuerūt opiniones.
& fuit opinio inter Iurisconsultū Pap.ex vna parte, & Paulū
ex alia parte. Sed dic,vt plenè dixi in l.Claudius. de acq. hær.
Si verò eligit ius incōpetens scienter,piudicat sibi in iure cō-
petēti,vt l.mr̄.& quod ibi no.de inof.test.Scdo casu,qñ vtrū-
que remediū orit,sed est ɔrietas in exercitio,tūc aut intentā-
do vnū in eo obtinet,& ꝑhibetur aliud intētare,& hic est ca
sus.Aut intentādo vnū succubuit,& tunc pōt ad aliud reme-
dium redire,vt l.Aurelius.§.fi.& quod ibi no. de li.le. Quæro
5 †circa hoc,qñ ista iudicia electione tollunt,vtrum tollātur
ipso iure,an ope exceptionis?Ista qō est multum difficilis,&
examino eā latè multum in l.naturalr̄. §.nihil cōe. ff. de acq.
6 pos.Quæro,†an excipiēdo qs possit allegar ɔria. De hoc sūt
opi.Dy.hoc tāgit in c.null' plurib. de reg.iu.li.6.& in casu gl.
nr̄æ.& ego pleni' ibidē examinaui in l.nemo. ff.de exceptio-
7 ni Dicatis vt ibi notat. Quæro,† vtrū agendo, & excipiendo
qs sibi possit esse ɔrius. Videbitis ī auth.itē possessor.j̄.q pot.
in pig.hab. Et vtrū excipiendo quis possit sibi esse ɔrius, dixi
aliquantulū s̄.de nō nu.pe.auth.ɔ qui propriam, & in omni-
bus teneo ɔ opi.Dy.& leges,quas allegat,faciūt contra eum.
a ADD.¶Pom.Mō intro.Aduerte qd̄ Bar.vr̄ esse ɔrius in l.edita. in 3.regula
cumulatiōis.C.de edē.& ibi aduerte,q̄a regula istius l.fallit,vt nō hēat lo
cū,qñ aliqs in aliquo iudicio succubuit,puta intētaui possessionē, & suc
cubui,potero intētare petitoriū,ꝑ Bar.ī l.naturaliter.§.nihil cōe.ī j.lec.ff.
de acq.pos.Bar.l.Papin.§.sed neq; impuberis.ff.de inof.test.Itē Bar.ꝑ tex.
ibi ī l.Aurelius.ff.de li.le.& quō debeat puniri, q̄ dē vno iudicio trāsit ad
aliud in expensis,tractat Pāl.late in c.ad audientiam.el.1.extra,de rescr.
b Ale.¶Glo.in mag.Et an libellus ɔrius ꝑcedat.& qūo,& parte ñ oppone-
te,vide ī §.nihil cōe.&Bal.l.ordinarij s̄.de rei ven.Et si pñs allegat sibi ɔ-
ria,pōt reus acceptare vnū ex allegatis.Et istud ꝑseqtur Bal.ī l.cū pcum.
C.de li.cau.Et limita hūc tex.nisi datus esset ordo in ꝑcedēdo, q̄a tūc li-
bellus implicitus admittit.Bal.& ibi exēplum,in l.si res.C.de ord.cognit.
c Ale. ¶Contrarietas. Et hanc materiā no.limita,vt hic dixi post Bal. Quid
si iudex in sententia est sibi contrarius,an valeat sententia?vide Bal.in l.si
duo iudices.in fi.de re iud.vbi dicit,q̄ non. ¶Et qñ allegans ɔria audiat,
vltra notata hic vide latius ꝑ Mari.Soc.in c.dilecti.ar.30.de libel. oblatio.
d Paris.Sumus expediti.No.tamen,quod allegans contraria in alio iudicio.
Ita Bal.in rub.quid sit inuest. Itē no.quod actor replicādo non pt contra-
rio suo libello.secundū Bal.in c j. de controuer.inter vas.& empto. Itē q̄
libellus ɔtinens ɔria, seu repugnantia non procedat,nec iuuet clausula,
ius & iustitiam ministrari,vide Ale.in consi.110.in 5.vo. Vide q̄ dicit Ale.in
cōs.111.vo.1.Et de libello cōtinēte repugnātia eo,q̄a cōprehēdit violētiā,
& clandestinitatē,& interdictū recuperādæ,& adipiscēdæ,& actionē, &
officium iudicis,&q̄ quedā alia,vide per Ang.consil.161.inc.in cā q̄ vertitur.
e Ale.fallit primo.Cōtra hoc vr̄ tex.in l.Lucius.ff.de pe.hæ.iō fm Dy.dic,q̄
ī l.si pron'.ista remedia erāt ɔria origine,& ñ effectu,q̄a tūc ꝑcedit d.te,
f Paris.Rō ē.In nō.ēt incertitudo eēt cā alio respū q̄ ex fcō rei, vt audiat ɔ-
ria intētās,tex ī l.ī ɔtrouersia,quē pōit ibi Ang.& Bar.ff.de trāſ.licet Ful.
ibi ɔdicere videat,sed debiliter.ꝑ qua cōi facit ēt qd̄ scripsi quocūq; est
incertus ēt si nō ex facto rei conuēti,in l.2.§.quod aūt.ff.quorū legatorū.

LEX II.

1 *Bonæfidei possessor, cui fuit res subtracta, quod remedium habeat contra eum,qui emit à fure,remissiuè.*
2 *Ex indiciis præsumitur an emptor rei furtiuæ fuerit sciens,vel ignorans.*
a INCIVILEM. Qui emit a rem à fure,domino eā reddere de-
bet pretio nō restituto.h.d.No.hāc legem.Gl.facit duas quæ-
1 stiones.†quod si ille,cui res est subtracta,non erat dominus,
sed erat bonæfidei possessor,an habeat aliquod auxilium cō-
tra eum,qui emit à fure?vr̄ dicere quod sic, scilicet cōdictio-
nem ex l.si coloni.de agri.& censi.li.11. Dicam vobis j̄.e.l.si.
§.sed cū in secundā. Quæro, vtrum ille,q emit à fure,ꝑsuma-
2 tur†sciēs,& particeps fraudis. b Gl.dicit,q̄ nō ꝑpter vnā em-
b ptione,sed si hoc frequētaret, c secus. Tu dic inspiciēdū eē ꝑ
c quanto pretio emerit,& vtrum emerit clam aut palam?Et sic
ex istis indiciis dolus perpenditur,vt l.dolum.s̄.de dolo.
a ADD.¶Pom.Qui emit.Limita hoc duobus modis,vt per Cep.in caut.quę
incipit,si quis emit.Adde Ias.in l.si precium.C.de procu.
b Ale.¶Particeps fraudis.Quia dr̄,aut sciēter,aut ignorāter.l.eos.&ibi Bal.
qd̄ hr̄ ī l.ciuile.j̄.ꝑx.Idē ī recipiēte pignus furtiuū.l.seru' cuiusdā.d̄ cōd.
ind.&Bar.ī d.l.eos.& hic ad Bar.Adde Bal.& d.Io.ī l.fi.ff.de hær.inst.ī q.an
si reperit res furtiua penes aliquē,ꝑsumat ipsum furasse, vel fuisse partici
pē furti?Bal.ī l.si j̄.de q.& qd̄ dixi post Bar.ī l.si qs ex argētariis.§.pe.ff.de
eden.&Bal.& hic vide gl.in l.ciuile.j̄.e. Sed si hoc frequentaret. Vide Ro.
consi.54.Barb.consi.42.co.5.vo.1.Ro.consi.86.co.3.& Are.154.& Ful.75.

LEX III.

1 *Res ad consecrandum destinata:an statim sit Ecclesiæ.*
2 *Res tradita ecclesiæ,quòd non statim efficitur sacra.*
3 *Sacræ rei an committatur furtum.*
a SI NONDVM. a Rei non consecratæ, sed ad consecrandū
destinatæ committitur furtum.h.d. Vel aliter.Actio furti da-
1 tur contra vitricum.h.d. Opp.secundū†primum casum sum
mariū,quod res sit statim effecta ecclesiæ,vt l.fi.s̄. de sacro
san.eccl.So.Dicit gl.Hic solum destinauerat in animo,& vo-
uerat,non autē ad actum dedicādi processerat.Et bene dicit,
nā solo voto non transfertur dominiū in ecclesiam,vt l.2.&
ibi no.ff.de pollici.licet aliud sit in contractib.vt d.l.fi.de sacr.
2 eccl.†Quæro,quid si ꝑcesserat ad actū,& realiter tradiderat,
vtrū tunc†statim efficiatur res sacra? Gl.vr̄ dicere, q̄ sic.quod
non est verū:quia sacrū non efficitur,nisi sit per Pontifices sa
3 cratū,vt l.in tantū.§.sacræ.ff.de rerū diu.Quæro,†vtrū rei sa
b cræ b cōmittatur furtū.Gl.nr̄a dicit,q̄ est d̄ria inter nos & Ca
nonistas.Nā nos dicimus q̄ cōmittitur sacrilegiū si ē sacra,&
c auferatur d̄ sacro. Canonistæ dñt qd̄ sufficit alterū c tm̄,q̄ dic
vt ad l.Iu.pecu.l.diu'.& 17.q.4.c.qsqs.§. sacrilegiū.sed ad hūc
d casū op.s̄.d̄ dolo.l.si supstite.So,aliud ī vitrico, d aliud in pr̄e.
a ADD.¶Barb.Si nōdū.Vide Bar.ꝑ l.si nōdū.ī cōs.208.inc.quidā Martinus.
b Paris.Rei sacræ.Vide circa hoc Ro.sing.319.inc.habes.
c Ale.¶Alterum. Adde quid ergo si statutum punit sacrilegiū, an dēt intel-
ligi fm ius canonicū vel ciuile.Dicit hic Bal.qd̄ cum statuta ciuitatis sint
de iure ciuili,debēt intelligi fm ius ciuile, à quo confirmantur,& habent
authoritatem,vt s̄.de noxali l.2.& ideo non hēbit locum pęna statuti,nisi
concurrentib. illis duob. qd̄ etiā sequitur Pau.de Ca.addendo q̄ ipsemet
Bal.notat l.2.j̄.de successo.edi.An autem fures rerū sacrarū possint vbiq;
cogi,& an debeat remitti ad loca rerū derobatarū,vide Bal.cōs.124.li.2.
d Claud.¶Vitrico.Istud est verū indistinctè siue ducet affinitas, siue non in
nouerca.l.de his.j̄.eod.ita declarat Alex.post Ful.in l.j.s̄.de in ius vocand.

LEX IIII.

ADVERSVS EVM. Diuersæ actiones ex diuersis delictis
descendentes, pñt ꝯ eundē p ꝓcuratorē intentari. h. d. Gl. hic
q̄rit primò, quare hic d̄r, duntaxat. Dic vt in gl. Quæro sc̄dò,
ad qd datur serui corrupti, & furti actio. Dic vt in glo. Tertiò
quæro, vtrum istæ tollantur vna per aliam. Dic vt in gl.

LEX V.

1 *Indicare furem quando quis teneatur.*

CIVILE. Emptor rei furtiuæ dēt ex vrbanitate reū in iudicio
noīare, non ex necessitate. Op. nemo cogit̄ dicere titulū suæ
possessionis, vt l. cogi. s̄. de pet. hære. So. Non cogitur qs dice
re de necessitate, vt in ꝯrio, sed ex vrbanitate sic, vt hic. Cōtra
1 hoc † opponitur c. ti. c. q cū fure. So. Dicit gl. aliud de iure Ca
nonico, vt ibi. Videm⁹. n. ꝙ tota die Episcopi faciūt literas ex-
cōicationis, vt indicent fures. Aliud de iure nr̄o, vt hic. Certè
Decre. illa nō ꝯdicit, nā ibi fit, vt res furtiuæ indicent̄, ñ vt fur
a indicetur, a & ꝙ qs nō teneatur indicare furē, ꝓbat̄: q licet ac
ceperim pecuniā vt indiciū faciā, nō teneor restituere, vt l. 4.
§. si tibi indiciū. ff. de ꝯdic. ob turp. cau. ergo ad illud qs nō te-
nebat̄. Facit ad hoc l. q vas, §. furē. ff. de fur. Cōtrà op. ꝙ qs co-
git̄ ferre testimoniū, vt s̄. de testi. l. nullū. ergo cogitur idicare
furē. So. Qñq; agitur ꝯ certā ꝑsonā, tanq̄ ꝯ furē, & tūc cogit̄
qs sup illa actione testificari, nec dr̄ tūc manifestare furē, sed
magis dēt furē manifestato iudicē declarare, & certū redde-
re. Qñq; furtū alicui ꝑsonæ nō impingitur, & tunc iudex aut
vult aliquē recipere in testē, forte super inq̄sitione gn̄ali, q̄ fe
cit de illo furto, & cogitur qs testificari, & furē indicare, vt l.
ꝯgruit, de off. p̄si. Aut aliàs qs officiū iudicis implorat princi-
paliter, vt qs cogat̄ indicare furē, & hoc casu ñ cogit̄, vt hic, &
p ea, q̄ s̄. dixi. Sed rē furtiuā bñ poterit qs cogi indicare de iu-
re cōi, vt dictū est s̄. Qñq; ꝯ aliquē agit̄ rei vendicatione ꝓ re
furtiua, tunc nō cogitur furem indicare de necessitate, sed ex
vrbanitate sic, vt hac l. Vltimò q̄ro, an iste emptor de furto sit
suspectus. Dic vt in gl. & dixi. s̄. eod. l. inciuilem.

a ADD. ¶ Alex. Nō vt fur indicetur. Vide in l. si seruus. C. de his qui ad eccl.
cōf. ꝓpostillā, obtinēdi, distinguentē, an quis teneatur indicare furē. sed si
qs iuret nō denunciare maleficiū, & ita cū iuramento ꝓmittat, an valeat
iuramentū? vide ꝙ not. Inn. de iureiur. in c. ad nostrā. q nō dēt aperiri via
iniq̄tatis ad delinquēdū, nec ad impunitatē delicti. Hęc est regula gn̄alis.
Et vide ꝙ no. Inn. in c. q plerique. de offi. ord. in 6. Bal. in c. j. §. nē sacramē
ta. de pace iur. fir. Et verū qs teneat̄ releuare, qđ fit qn̄ p taciturnitatē pe-
rit instantia, no. Inn. in c. offic. j. de pœ. & remis. & vide no. p Bar. & ꝙ ibi
dixi in l. vtrū. ff. de parri. Adde Io. An. in addi. ad spe. in rub. de fur. de eo qui
fecit pactum cū eo qui erat sciens de liberando ipsum, si alios indicaret.

LEX VI.

ALIENVM. Alienando alienum seruum, domino non præ
iudicatur, & qui sciens contrectat, furti tenetur. h. d.

LEX VII.

a SI IS CVI. a Qui pecuniam, q̄ ad aliū perferendam accepit,
sibi detinet, furtum facit. h. d. Quæro, & reuoco in dubium,
cui ꝯpetat actio furti, an ei, qui mittebat, an ei cui mittebatur.
Dic vt in gl. quæ optimè distinguit, cui nihil addo.

a ADD. Alex. Si is cui. Hæc lex debet intelligi, quando constat ꝙ nuncio da
tur, & traditur non animo transferendi dominium. Ita dixit do. Io. per il-
lum tex. iuncta gl. in l. si tibi. ff. de don.

LEX VIII.

ETIAM. Si publicanus aliq̄ speciem per vim abstulit, ēt fur
ti tenetur. h. d. Opp. s̄. de his qui not. infa. l. 2. Glo. sol. Tu dicas
vt j. dicam, & verius. hic publicanus accepit aliquam speciē
etiam per vim, ideo furti tenetur: ibi fuit soluta pecunia, licet
indebitè. vnde furtum non commisit.

LEX IX.

1 *Vitium moræ purgatur per stipulationem.*

SVBTRACTO. Rei furtiuæ, vel vi possessæ periculū ꝑtinet
ad furē, & ad violentū. h. d. Dicitur hic, ꝙ mora purgatur per
1 oblationē. ꝯtrà, immò † vr̄ qđ purgetur per stipulationē, vt
l. parui. ff. de cond. furt. Huius timore gl. hic intrat illā mate-
riam, vtrū vitiū moræ purgetur per stipulationē. De quo ple
nè dixi in l. eum qui ita. §. si. de verb. oblig. & l. quoties. §. vnde
Marcellus. de noua. l. si rem eo. tit. Dixi s̄. quod met. cau. l. j.

LEX X.

1 *Actio furti an competat successori.*
2 *Furtum an possit fieri non possidenti.*
3 *Differentia gl. inter furtum & plagium, an sit bona.*

SI ABDVCTA. Res furtiua nō pōt vsucapi, & res successo
ri dēt restitui. h. d. Opp. & videtur ꝙ vitiū furti possit purgari,
ēt si in ꝑtātē dñi nō reuertatur, vt l. seq̄tur. §. tunc in potesta-
te. de vsuc. Sol. Intellige, reuertatur verè, vel interpretatiuè, vt
in ꝯrio. Ita dicit gl. tua, & bene Opp. de l. sed nec legatarius. ff.
de ꝯdi. fur. Sol. ibi loq̄tur in successore singulari, hic in succes
1 sore vniuersali, q hēt ꝯdictionē furtiuā. † Quæro, an successo
ri ꝯpetat actio furti. Hic aduerte, gl. nostra dū loq̄tur de suc-
cessore vniuersali, tenet ꝙ hēt actionē furti ex cōtrectatione
antiqua, ex qua erat nata actio furti dño, nō ex noua. Sicut. n.
dño ex assidua ꝯtrectatione non nasceretur actio furti, vt l. ei
q. ff. de fur. ita hr̄di eius. Ita dicit gl. h. c. Cōtrariū tenet gl. in l.
sed nec legatarius. ff. de ꝯdic. fur. & ff. de fur. l. si dñum. Nā ex
mutatione dñij sequitur assidua ꝯtrectatio, & noua nascitur
actio furti, qđ est notādū, vt eadē rōne, mutatione territorij,
noua nascat̄ actio furti: & sic ille, q subtraxit aliq̄d Bononiæ,
repertus hic Assisij cū re subtracta, hic posset puniri. De quo
2 dixi in d. l. si dñū. † Sed ꝯ hoc dictū gl. op. rei, q̄ qs nunq̄ posse
a dit, nō fit ibi furtū, a vt l. hr̄ditariæ. ff. de fur. Sed hic hr̄s nunq̄
possedit istā rē hr̄ditariā, ergo nō pōt sibi fieri furtū. Gl. dicit,
ꝙ ista est rō, q a facto furis ꝯtingit, ꝙ hr̄s nō possideat, & not.
gl. nā etiā qn̄ sibi subtrahitur res hr̄ditaria ꝑp factū furis, ꝯtī-
git vt hr̄s nō possideat, & tn̄ nō ꝯpetit actio furti. Quid ergo
dicemus? Dic ꝙ qñq; ꝯtingit, ꝙ res subtracta à nemine possi-
detur, tn̄ iā possessa fuerat, & ab eo, cuius est, desinit possideri,
tūc ꝯmittitur furtum, vt l. qua rōne. §. fi. ff. de acq. re. do. Qñq;
rei subtractæ erat possessio apud aliquē tpe furti facti, & dñiū
postea ꝑuenit ad eū, q nunq̄ possedit: & tūc idem, q a pōt fieri
furtū ei, q nunq̄ possedit, vt hic dictū est. Qñq; tpe furti à ne-
mine possidebatur, & dñium peruenit ad eū, q nunq̄ possedit,
vt in re hr̄ditaria, & tūc nunq̄ ꝯmittitur furtū, vt l. hr̄ditariæ.
ff. de fur. & l. si homo. ff. de vsuc. In successore verò singulari,
vt in legatario, ꝯstat ꝙ ex noua ꝯtrectatione datur actio fur-
3 ti, nō ex antiqua, vt d. l. sed nec legatari⁹, ff. de ꝯdic. furt. † Quę
b ro, q̄ ē dr̄ia inter furtū, & plagiū. b Dic vt in gl. j. q̄ optimè di-
cit, ꝑter q̄ in vno, & in eo ꝙ dicit, qđ in plagio req̄rit̄ qđ qs
hēat ꝯsuetudinem hoc faciendi, quia hoc nulla lege cauetur.

¶Contrarietas & concordia.

¶Pro ꝯcordia aduerte, ꝙ Bar. allegatur ꝯrius in l. sed nec lega
tarius. ff. de ꝯd. fur. vbi ait, ꝙ hr̄di ꝯpetit actio furti, qñ res hr̄-
ditaria subtrahitur hr̄ditate iacente. ꝯriū tn̄ allegatur tenuis-
se in hac l. si abducta, in vlt. mēbro suæ distinctionis. Tu dic ꝙ
non est sibi ꝯrius, quia hic loq̄tur, quādo tpe furti adhuc nō
erat dñs, prout est hæres adita hæreditate, sed postea domi-
nium peruenit ad eum, qui nunquam possedit post furtum:
quo casu non competit actio furti: & sic in casu diuerso.

a ADD. ¶Alex. Nō fit sibi furtum. An & qn̄ ei, qui non posside, possit fieri
furtū. melius per Bar. d. l. sed nec legatarius. ibi, sed ibi hic hr̄s nunq̄. con-
trarium sentit Bart. in d. l. sed nec legatarius, videlicet ꝙ qn̄ fit per furem
quominus possessionē apprehēdat, ꝯpetat actio furti. Sed hoc nō vr̄ verū,
q a eadē rō esset in hr̄ditate, q a p furē fit quominus hr̄s adiuerit, postquā
hr̄ditatē non apprehendit possessionē rei subreptæ, & tn̄ non ꝯmittit̄ fur
tū. d. l. hr̄ditariæ. Adde an ei, qui nō possidet, possit fieri furtū. Bal. cōs. 106.
b Alex. Differentia inter furtum & plagium. Vide Azo. hic in summa, de dif-
ferentia inter furtum & plagium. Vide & gl. in l. pe. ff. de plag.

LEX XI.

a DE HIS. a Quod post aditam hæreditatem, & possessionem
apprehensam nouerca abstulit, in furti actione venit. hoc d.
Opp. de l. quamuis. j. eo. Sol. ibi non erat adita hæreditas, vel
apprehensa possessio, vt l. contraria, quod no.

a ADD. ¶Alex. De his. Vide Fulg. in l. j. supra, de in ius vocan.

LEX XII.

1 *Partus ancillæ furtiuæ, quod sit furtiuus. & nu. 6. 7. 8. & 9.*
2 *Actio rei persecutoriæ non tollitur per pœnalem.*
3 *Dubitatio nulla est, vbi extat casus legis.*
4 *Idem iuris videtur in malæfidei possessore, quod in fure.*
5 *Alter quòd etiam de tribus dicatur.*
10 *Partus vaccæ furtiuæ, an sit furtiuus, & vsucapi possit.*
11 *Actio vna quando tollatur per aliam remissiuè.*

ANCILLAE. Partus ancillæ editus penes furē, vel malæfi-
dei possessorē, est furtiuus, & nō pōt vsucapi, & ꝓ eo ꝯpetit
actio furti, & ꝯdictio, & ꝑsecutoria nō tollitur per pænalem.
h. d. Diuidit̄. Primò ponit dictū. Sc̄dò illationē. Tertiò rōnē il
lationis. Quartò ꝓbat dictū suum à maiori. Sc̄da ibi, quapp.
Tertia ibi, cū ēt. Quarta ibi, cū altera. Circa hac l. hēnis nota-
1 re principal̄r tria. † Primò, ꝙ partus ancillæ furtiuæ est furti-
uus. Sc̄dò, ꝙ ꝓ eo ꝯpetit actio furti. Tertiò, ꝙ nō possit vsuca
2 pi. Et super istis trib. fundātur oēs istæ gl. Quartò, † ꝙ persecu
toria nō tollit̄ per penalē. Quintò nota, ꝙ vbi casus legis est,
3 nulla dubitatio † est. Meli⁹ ꝓbat̄ j. de cri. sacri. l. 2. Vltimò no.
4 † ꝙ idē iuris vr̄ in malæfidei possessore, qđ in fure. Añquàm
a gl. intrē. a op. & ista ē opp. grāmaticalis, † q a vter, & alter s̄m
5 grāmaticos sūt distributiua duorū tm̄: sed hic ponitur dictio,
alter, vt sit distributiua pluriū. s. triū. ergo malè d̄t gl. Fateor,
qđ ē hoc notādū ꝯ illam cōem. vide gl. Br̄ q̄rū ad l. nr̄am hęc
dictio

a ADD. ¶Alc. Gl. intrē. Hic ponit̄ dictio alter, & dictio vter. Vide latius Bar. i
l. j. §. qđ. n. in fons. ff. qn̄ appel. sit. Facit l. si apud vtrūque. & qđ ibi hētur, j.
de appel. & gl. in l. q. uisque. de hære. Alter dr̄ de trib. Quid aūt differant in
se, alter & alteruter, vide in l. si ex toto. §. 1. ff. de leg. j. Adde tu Pa. de Ca.
cons. 18. quod istæ dictiones alter, & ambo, verificantur in pluribus, quā in
duobus, & de dictione, alter, vide etiam Bald. cons. 129. lib.

dictio,altera, stat ꝓpriè, nã hoc ĩportat, ꝙ actio furti pęnalis
ꝓ vno ↄdictio furtiua,&rei vẽdicatio,q̃ sunt persecutorię,po
nũt ꝓ alio,vñ rectè stat hic distributio (aliàs,dictio)altera.q.
d. ꝑsecutoria ñ tollitur ꝑ pęnalẽ. Hoc p̃misso venio ad mãm.
Hic dr̃,Partꝰ ancillę furtiuę ẽ furtiuꝰ.Op.& vr̃,ꝙ ñ sit furtiuꝰ,
vt j̃.ꝓ emp.l.si mr̃em.& l.si ego.§.partꝰ.ff.de publi.So.Ibi par
tus ↄceptꝰ fuit,& editꝰ penes emptorẽ bonæfidei,hic vero pe
nes furẽ.Cõtra hoc op. de fine huius l.So.ibi loq̃r in malæfi-
dei possessore. Sed so.p̃cedẽs loq̃tur de bonęfidei possessore.
Tertiò op.ff.de vsu.l.si aliena.§.fi.So.ẽm verã opi.ibi fuit ↄce-
ptus & editus penes hr̃dẽ furis,q erat bonæfidei possessor,hic
fuit ↄceptꝰ penes eũ furẽ, vł malæfidei possessorẽ.Et iõ cũ q̃-
6 ritur†an partꝰ ancillæ furtiuæ sit furtiuꝰ:dic aut iste ↄceptꝰ ẽ,
& editus penes furẽ, vł editꝰ tm̃,vł ↄceptꝰ tm̃.Si apud empto
rẽ malæfidei,dic vt ĩ hac l.fi.Aut ẽ ↄceptꝰ,& editꝰ penes bonę
fidei emptorẽ, & tũc nõ ẽ furtiuꝰ, vt l.si mr̃em.j̃. de vsuc.pro
emp.& l.si ego.§.partꝰ.ff.de pub.Aut ẽ ↄceptꝰ penes furis hr̃-
dẽ,tunc si q dẽ hr̃s furis erat malæfidei,idẽ ꝙ ĩ ipso bonæfidei
possessore,vt l.si aliena,§. fi.ff.de vsu.Mõ hẽs primũ.Venio ad
ẽm,& op.ꝙ ꝓ partu ancillæ non competit actio furti,vt d.l.si
mr̃em.j̃.de vsu. ꝓ emp.& d.§.partꝰ.So.eodẽ mõ,ibi fuit editꝰ
& ↄceptꝰ penes bonæfidei possessorẽ,hic penes furẽ.Contra
hoc op.d̃ l.qui vas.§.si ancilla.ff.d̃ fur. Sol. Fateor ꝙ si partꝰ ẽ
ↄceptꝰ penes furẽ,editꝰ penes bonæfid.possessorẽ,ẽ furtiuꝰ,ñ
tñ ↄpetit actio furti,vt l.ↄ̃ria.Ita d̃t gl.tua,& bñ,q̃ vid̃,& ẽ gl.
7 magna circa prĩ.Et iõ†an ↄpetat actio furti, dic br̃,qd̃ si q dẽ
partꝰ ñ ẽ furtiuꝰ,nõ ↄpetit actio furti,vt s̃. ꝓximè dixi. Si ptꝰ
ẽ furtiuꝰ, tũc rr̃a ẽ qd̃ ↄpetit actio furti.Fallit solũ ĩ vno casu
qñ ↄceptꝰ ẽ penes furẽ, & pepit penes bonęfidei possessorẽ,
vt ex p̃dictis patet.Mirãdũ vr̃ istud,qd̃ sit furtiuꝰ partꝰ,&non
ↄpetat actio furti, licet qñq; hoc ↄtingat,vt l.j.s̃. ti.j.& ĩ d.§.si
ancilla.Nã ibi hoc ↄtingit ꝑꝑ ꝑsonã subtrahẽtẽ,ↄ̃ q̃ actio fur-
ti nõ p̃t dari.Sed hic cũ persona furis sit habilis ad ↄueniẽdũ,
mirãdũ vr̃ cur nõ ↄpetat actio furti.Iõ do.Vltram.dñt,& bñ,
qd̃ partꝰ ancillæ nõ fuit per se separatĩ ↄ̃ctꝰ, & iõ ꝓ eo separa
tĩ nõ ↄpetit actio furti.sed ꝓ ancilla,& in æstimatiõe ancillæ
hẽbit̃ rõ meliorationis, q a grauida,vt l.si qd̃ ex Pãphila.ff.de
8 leg.2.& l. ĩficiãdo.§.ĩfans.ff.de fur. ¶Sed q̃ro,†q̃ ẽ rõ,ꝙ par-
tꝰ per se cẽset̃ furtiuꝰ,tñ nõ censet̃ per se q̃tũ ad actionẽ furti.
Dicebat do.Iac.But. multũ bñ,ille q ẽ ĩ vtero q̃tũ ad sui ↄmo
dũ,hr̃ ꝓ iã nato,nõ q̃tũ ad ↄmodũ alteriꝰ,vt ff.de sta.hom.l.q
ĩ vtero, & iõ q̃tũ ad vitiũ furtiuitatis, vt sic ĩpediat̃ vsucapio,
hr̃ ꝓ iã nato,q a sui ↄmodũ ẽ,vt nõ mutetur dñiũ: sed q̃tũ ad
actionẽ furti, nõ hr̃ ꝓ nato,q a respicit mere cõmodũ dñi, &
nullo mõ ipsiꝰ partꝰ.Venio ad tertiũ,dr̃ hic,ꝙ partꝰ ancillę fur
tiuæ nõ p̃t vsucapi.Cõtrà ĩ d.l.si mr̃em. j̃.de vsu.ꝓ emph.& l.
si ergo.§.partꝰ.ff.de pub. So.Ibi fuit ↄceptꝰ,& editꝰ penes bo-
næfidei possessorẽ,hic secꝰ.Cõtra hoc op.de l.seq̃tur.s̃.d̃ illo,
9 & §.seq.ff.de vsuc.So.Pro†decł̃one huiꝰ,an partꝰ ancillę pos
sit vsucapi,dic plenius q̃ glo.Aut partꝰ ẽ furtiuꝰ,ꝙ qñ ẽ,appa-
ret ex p̃ced.& tũc nõ p̃t vsucapi,vt hac l.& ĩsti.de vsu.§.furti-
uæ.Aut nõ est furtiuꝰ,vt qñ ẽ ↄceptꝰ, & editꝰ penes bonæfid.
emptorẽ,& hic distingue. aut emptor ĩcipit scir̃ alienã ancil-
lã añ partũ ↄceptũ,&editũ,aut pꝰ ↄceptũ,sed añq̃ pareret,aut
post partũ cõceptũ,& editũ,& sic post vsucapionẽ cęptã.Pri-
mo casu impeditur vsucapio, vt d.l.seq̃tur.§. de illo. de vsuc.
Scd̃o casu, aut sciuit ãcillã simpł̃r alienã, & nõ impedit̃ vsuc.
Aut sciuit eã alienã,& furtiuã,& vsucapio impeditur,vt d.l.iu
sto.§.& possessionẽ,& l.non solũ.in pr.ff.de vsu. Tertio casu,
aut sciuit alienã simpł̃r,& nõ impeditur vsucapio.Si vero sci-
uit alienã,& furtiuã. distingue.aut denunciauit,aut nõ:vt ple
nè distinguit tex.illiꝰ l.singul̃is,in l.si ancillã.ff.ꝓ suo.Cõtra p̃
a dicta op.supueniẽs scĩa rei alienæ,nõ ĩpedit vsucapionẽ,*a* vt
l.j.j̃.de vsucapiõe trãsformãda,So.Fallit ĩ partu ãcillę.Rõ,q a
orit̃ ex re furtiua,& idẽ putarẽ eadẽ rõne in q busdã fructib.q
10 pciperẽtur ex re vitio reali.†Quæro,q d ĩ vacca,vtrũ ptꝰ vac
cę furtiuæ sit furtiuꝰ,& ↄpetat actio furti,& ñ possit vsucapi.
gl.d̃t idẽ ꝙ in ꝑtu ancillæ,vt l.q vas.§. si ancillas.ff.de fur.gl.d̃t
verũ in oĩb. p̃terq̃ in vsucapione. nã ptꝰ vaccæ est furtiuꝰ, &
ↄpetit actio furti eo casu,quo in partu ãcillæ, sed ñ ẽ idẽ quo
ad vsu.nã eo casu,quo partꝰ ãcillę vsucapitur,eo casu ptꝰ vac
cæ,vel alterius animalis statim fit possessoris iur̃ dñij:& iõ q a
dominus,non tractamꝰ de vsuc.hic est tex.in l.seq̃tur.§.lana.
de vsuc. Rõ huius est, q a partꝰ ancillæ non est in fructu, & iõ
non efficitur statim bonæfid.possessoris,sed fœtus, vel partus
animalium sunt in fructu,vt l.in pecudum.ff.de vsur.ideo bo
11 næfid.possessor statim facit suos. ¶†Vlti. hẽmus hic videre,
qũo vna actiõ tollatur per aliam , de quo Dyn.posuit vnam
magnam dist.in l. in prouinciali. de ope.no.nun.&c.

a ADD. ¶Ale.Non impedit vsucapionẽ.Vtrũ superueniens scĩa ĩpediat vsu
capionẽ,& d̃t ꝙ fallit in fructu,& partu.Et adde Bal.post gl. d.l.j.de vsu-
cap.trãsfor.Vide tñ Bar. in l.si ancillã.ff.ꝓ suo.& ea,q̃ hic dicit Bar.intel-
lige tñ,vt j̃.ꝓxi.sequitur,& qd̃ ibi dixi,maximè per no.per Bart.in l.& ex
diuerso.in prin.ff.de rei ven.q a fructꝰ facit suos,sed põt vsucapere,vt ñ te
neatur restituere.l.sequitur.§.fructus.ẽm vnã lec.& ibi Bar.ff.de vsuc.ibi,
nã eo casu quo partus. dicit tñ Bar. hic, ꝙ reliqui hẽnt in lectu.ꝙ hoc est
verũ,de quib.quis non est locupletior factus,vr̃ habere locũ vsuc.nã cum
tunc teneat̃ bonæfidei possessor ad illorũ restõnẽ.l.fructus.cum ibi.not.ff.
de vsuc.posset vsucapi aduersus istud ius petẽdi.l.in bello.§.si quis seruũ,
de cap.& l.sequitur.§.fructus.est tex.ẽm vnam lect.& ibi Bar.ff.de vsuc.

LEX XIII.

a POST DECISIONEM. *a* Trãsactio impedit quẽ ager̃,non
partis perceptio.h.d.¶Op.de l.si ꝓ fure.ff.de ↄd.furt.So. Hic
fuit trãsactũ super furto,ibi super ↄdictiõe furtiua , vel super
actione furti. vnde hic sup facto, ibi super iure. ¶Op.scd̃ò de
iureiu.l.si duo p̃roni.§. idẽ Iul. Dicit gl. aliud in iureiurando,
aliud in trãsactione. Vel dic, & verius:aut fuit iuratum super
facto,aut super actione furtiua,vt patet ex lege contraria.

a ADD.¶Alex.Post decisionem.Vide Sal.in l.si de certa.s̃.de transac.

LEX XIIII.

a EOS QVI. *a* Qui receptat res subtractas,pro eis furti,& cõ
dictione furtiua poterit conueniri.h.d.in summa.

a ADD. ¶Ale.Eos q. Adde q̃ dixi s̃.eo.l.inciuilẽ.& ad intellectũ huiꝰ l.oĩno
vide Bar.in l.furtũ.ff.eo. vbi dicit istũ talem receptantem non puniri, nisi
tanq̃ p̃stantẽ opem. qd̃ not. pro statuto,& vide eum in l.qui furem.ff.e.&
qd̃ no.in l.1.ff.de rece.& Bal.hic in tex.l.crimẽ,& ibi Bal.C.ad l.Iul.de vi.

LEX XV.

FVRTI ACTIONE. Actio pœnalis non transit contra suc-
cessores,secus in persecutoria.

LEX XVI.

SI SERVVM. Qui vẽdit seruũ alienũ, eũ cõtrectat,& furti
tenetur.h.d.¶Op.de l.si quis vxori.§.neq; verbo,ff.eo.Soluit
gl. & bene, sola venditione non fit furtum, sed contrectatio-
ne,quæ fit propter venditionem,committitur furtum.

LEX XVII.

a QVAMVIS. *a* Crimen expilatæ hæreditatis non potest cõ-
tra vxorem intentari,sed rei vendicatio intentabitur. hoc d.
¶Opponi.supra.eod.de l,his.Dic vt ibi.

a ADD.¶Alex.Intẽtari põt actio negotiorum gestorũ.l.hr̃s viri.ff.de ne.ge.

LEX XVIII.

IN EVM. Qui ex naufragio surripit,tenetur intra annum ad
quaruplũ,post annũ ad simplũ. p̃t ẽt criminaliter coerceri. h.
d.Hic habetis auth. nauigia. q̃ est noua ↄstõ domini Impera-
toris Fed.posita in vsib.feudor.titul. de stat.ↄ̃ lib.ecc. Quæro
qũo se hẽat ista auth. ad l. Codicis. Resp.edictũ de incendio,
ruina & nau.non hẽbat locũ, nisi de his,q̃ rapiũtur tp̃e incen
dij,vel naufragij: hæc ẽt de his, q̃ rapiũtur post naufragiũ. Itẽ
hæc imponit maiorẽ pœnã,& reprobat ↄ̃riã ↄsuetudinẽ. Op.
ff.de leg. l. de quib. Sol. Fallit in consuetudine reprobata per
leg.ita vidistis hic. ¶ Quæro,quantum tempus debeat dura-
re instantia super bonis ntis repetendis.Dic vt in gl.

LEX XIX.

1 *Fur manifestus,vt quis dicatur,requiritur visio cum acclamatione.*
2 *Soluens falso procuratori,in quo sibi præiudicet,vel non,nu.4.*
3 *Cõtra ꝓcuratorẽ falsum recipientẽ solutionẽ à debitore.qua actiõe agatur.*
5 *Pro eadem re,quando possit competere condictio furtiua,& condictio indebiti contra diuersos.*
6 *In dubio quis non videtur constituere procuratorem animo transferendi dominium.*
7 *Procurator recipiens solutionem an in dubio videatur habere bonum animum.*
8 *Actio furti,& condictio furtiua cui competat in casu huius legis.*
9 *Casus,in quo per falsum procuratorem quæritur vero domino dominium.*
10 *Procurator si est effectus vnus ribaldus,mandatum videtur reuocatum.*

a FALSVS PROCVRATOR. [a] Ista est difficilis l. multum.
b Falsus procurator recipiendo debitum furti manifesti,*b* ↄdic.
fur.tenetur. h.d.in summa ista lex multum difficilis, & subti-
lis in immensum , quam not. multum. ¶Antequàm intrem
istam mãm,quia ista l. est imperfecta, quæro à quo ↄuenitur
furti,an à soluente,an ab eo,cui debebatur.Gl. br̃ dicit in pri-
mo casu,quando recipit depositũ, facit furtũ creditori,eidẽ-
q́ue deponenti,quia ipsius erat pecunia. Scd̃o casu, quando
exigit debitũ,facit furtũ debitori soluẽti,q a ipsius erat pecu-
nia.Hoc tangit hic 2.gl.& glo.mag.in prin.Dicam j̃.latius.dr̃
hic,

a ADD. ¶ Paris. Falsus procurator. Hanc l.repetit Ange. Item quis dica-
tur falsus procurator , vide aliqua per Iason. in l. si procuratori falso. de
condi.ob causam.

b Ale.Manifesti.Vide gl.in c.ex parte,de rescrip.Bal.in c.1.§.iniuria.in versi.
seu furtum. de pac. iura. fir. videtur facere festum de isto tex.qui dicit ꝙ
falsus procurator non dicitur facere furtum manifestum,

a hic, furti nec manifesti. Op. ꝙ iste fals⁹ ꝓcurator teneať actio ne furti manifesti, qa manifestè recepit pecuniã à soluẽte. dñt qdã qđ huic ꝓcuratori fuit solutũ de nocte, vel forte erat cæ-
1 c⁹. alij dñt, ꝙ ad hoc, † vt sit fur manifest⁹, requiriť dephẽsio, &
b nõ sufficit sola visio. truffa ẽ. dic ꝙ ad hoc, vt qs sit fur manifestus, reqriť visio cũ acclamatiõe, vt l. si qs in seruitute. ff. e. Vñ hic licet visus fuerit, tñ ꝯ eũ nõ fuit acclamatũ, iõ ñ ẽ fur ma-
c nifestus. ¶Op. secundò, dř hic, exigẽdo. ꝯ, exigere est ab inuito extorquere, vt l. fideicõmis. §. si rem. ff. de le. 3. sed falsus ꝓcurator nõ potuit exigere, qa nõ hẽbat actionẽ, nec mãdatũ, ergo, &c. Sol. hic exegit de facto. vel dic ꝙ hoc ponitur impro
2 priè, qa exegit à spõte soluẽte, † vt dcm̃ est. ¶Op. ext. gl. q sol
d uit sciẽter indebitũ, vř donare, vt de condi. inde. l. j. de re. iu. l. cuius p errorẽ. soluit gl. l. si procuratori falso. ff. de ꝯd. ob cau. & dicit, ꝙ hoc dẽt ĩtelligi qñ fuit solutũ ab ignorãte eũ ẽẽ falsũ ꝓcuratorẽ, aliàs vř donare. & ẽ gl. j. Ia. de Are. rephẽdit istã gl. nã tũc soluẽdo qs vř donare, qñ nulla alia ꝓsũptio ꝑ ẽẽ, vt si soluerit scienter indebitũ tanq̃ debitũ, certè vř donare, sed qñ soluit falso ꝓcuratori, possumus ꝓsumere, qđ sibi soluerit, vt dño detur, iõ donũ nõ ꝓsumiť. arg. l. cũ de ĩdebito. ff. de ꝓb. & l. elegãter. §. q reprobos. de pi. act. ff. đ sol. l. si cũ aurũ. Et hoc vř tenere gl. ff. de sol. l. dispẽsatorẽ. Licet doc. nõ allegauerint hic, certe qñ soluiť ꝓcuratori falso tãq̃ ꝓcuratori, sine dubio vř donare, vt l. si ñ sortẽ. §. q filio. ff. de ꝯd. inde. & ff. ꝓ empto. l. fundũ. §. seruus. ver. qđ si sciuerit, & sic gl. in l. si ꝓcuratori falso, đt verũ reprobata gl. q ẽ in l. dispẽsatorẽ, & ita ibi tenet Dy. Non ob. qđ dicit Iac. de Are. qa põt esse alia præsumptio, &c. qa fateor, qñ solueret simpľr, vt Titio: sed cũ soluit Titio, vt ꝓcuratori, cũ sciat ipsum ñ ẽẽ, nõ cadit dicta ꝓsum-
3 ptio. mõ ĩtro gl. ¶Op. s. † de ꝯdi. ĩde. l. creditoris, & l. si ꝓcuratori falso. ff. de ꝯd. ob cãm, & sic vř, ꝙ dñiũ sit trãslatũ in accipiẽtẽ, qa nemo ꝯdicit rẽ suã ꝑterq̃ à fure, vt l. vlt. vsufr. quẽ ad mod. cau. ergo, &c. Malè dicit hęc lex, q dicit dari cõdõnẽ furtiuã, q soli dño ꝯpetit, vt l. j. ĩ. đ ꝯd. fur. hui⁹ timore dixit Mar. qđ licet trãsferať dñiũ, tñ ꝯperit ꝯdic. fur. Sed hoc ẽ falsũ, vt d. l. vlt. vsufr. quẽ ad. ca. & ĩ. l. j. de ꝯd. fu. tñ doc. dñt ꝙ Mar. antiquus gl. illud nõ dixit, sed dicit ꝙ furtũ cõmittiť. & iõ ꝯ furẽ dať ꝯdõ furtiua, ꝙ oĩs alia: qa oĩs ꝯdõ ꝯ furẽ degenerat. vt In sti. de act. §. sic itaq;. Et si sic dixit, bñ dixit & dixit verũ. gl. tñ vř ꝑ solõne ꝑiorũ distingueř aľr. dicit gl. aut solui ꝓcuratori falso credẽs me liberatũ, qa credebã eũ ꝓcuratorẽ ẽẽ ĩ rẽ suã, & sic ĩ eũ trãstuli dñiũ, & tũc nõ hẽt locũ actio furti, nec ꝯd. furti, sed ꝯdõ ĩde. vt s. de ꝯd. inde. l. creditoris. aut nõ credebã ẽẽ eũ ꝓcuratorẽ in rẽ suã, & tũc solui sibi tãq̃ simplici nuncio, vt portet ad creditorẽ: tũc si nõ portat, ꝯmittit furtũ, & teneť cõdõne furtiua, & furti, vt s. e. l. si is cui. & l. fals⁹. §. j. ff. e. aut ñ solui tãq̃ simplici nũcio, sed ĩ eũ trãstuli dñiũ, vt me faceret liberari, tũc ñ teneť furti, sed neq; ꝯdõe furtiua. sđ teneť ꝯdõe ob cãm, ñ secuta cã, vt d. l. si ꝓcuratori falso. ij. rñ. ff. de ꝯd. ob cau. vide gl. tuã. ista gl. bñ đt, sed nõ ad ꝓfitũ. nã hæc lex ñ loqtur ĩ ꝓcuratore ĩ rẽ suã. itẽ fm mẽbrũ distĩctiõis loqtur ĩ simplici nũcio. hæc lex loqtur ĩ ꝓcuratoř ñ vero. itẽ tertiũ loqť, qñ fecit quẽdã ꝯtũ nõ noĩatũ, sc. do vt facias me liberari. Videdũ ẽ ergo qñ soluiť ꝓcuratori falso, vt ꝓcuratori ꝯstituto ad recipiẽdã solõnẽ: isto casu loqť ꝓpriè ista lex, & l. si ꝓcuratori falso: quo casu dico, ꝙ ꝯ ꝓcuratorẽ falsũ dať act. fur. & cõdõ furtiua, ff. de ꝯd. ob cau. vt l. si ꝓcuratori falso, qa oẽs ꝯdõnes degenerãt ꝯ furẽ, vt inst. de ac. §. sic itaq;. vľ si diceres hũc
e ꝓcuratorẽ falsũ ñ habuisse aĩum intercipiẽdi pecuniã, dabitur tm̃ ꝯd. ob cãm. nã ille, qui accepit vt ꝓcurator, tenetur ad duo alternatiuè, vľ vt se ꝓcuratorẽ oñdat, vľ vt faciat dñm ratũ hře. Si igř neutrũ istorũ faciat, quasi cã nõ secuta, ꝑt pecunia ꝯdici. hic est casus in d. l. si ꝓcuratori falso. & hoc est vtile ĩ casu, in quo ego ignoro vtrũ sit ver⁹ ꝓcurator, vel fals⁹: nã ñ habeo necesse ꝑponere ĩ libello, vtrũ sit ver⁹ ꝓcurator, vel fals⁹, sed dicã sic: qa nõ docuisti te ꝓcuratorẽ, nec fecisti dñm ratũ hře, & sic cã quare tibi solui, cessat, quare peto, &c. vt d. l. si ꝓcuratori falso. sed ꝯ hoc op. in simplicẽ ꝓcuratorẽ ñ trãsferť dñiũ, vt l. si ego. ff. de neg. gest. ergo nõ ꝑt hře ꝯdic. ob cau. qa nemo ꝯdicit rẽ suã, vt dictũ est. Sol. dicas istã solõnẽ factã isti ꝓcuratori ẽẽ recõciliatã ꝯsũptione, vt dř ĩ mutuo debito. vľ dicas, qđ ꝯdř possessio, vt in mutuo. l. indebiti. §. sed & si nummi. de ꝯdi. inde. vľ dicas procuratorẽ habuisse animũ intercipiẽdi, nã ꝯ eũ ꝯdõ oĩs degenerat. Vlt. op. ad idẽ. ff. de cond. ob cau. l. si ꝓcuratori falso, & l. si vẽdidero. §. titius. de furtis. Sol. ibi ẽ secuta ratihabitio, q extĩguit actionẽ furti, & ꝯdõnẽ furtiuã: hic sec⁹. reassumam⁹ ergo qñ soluiť ꝓcuratori falso, qui nunq̃ habuit mãdatũ: aut est secuta ratihabitio dñi, aut nõ: & si nõ ẽ sequuta, aut fuit solutũ ab eo, q sciebat eũ falsũ, aut ab ignorãte: aut soluitur tãq̃ ꝓcuratori ĩ rẽ suã, aut tãq̃ simplici nũcio: aut ei dedit, vt faciat liberari, aut soluit tãq̃ simplici ꝓcuratori, & hoc vltĩo casu dic, vt s. ꝓx. dixi. Nõ hẽtis hic alia.

4 ¶Circa istã partẽ op. de l. cũ qs. §. j. ff. de sol. Sol. ea † q̃ dixi, hñt locũ ĩ ꝓcuratore fundit⁹ falso, q nũq̃ habuit mãdatũ, sed in l. ꝯria fuit mãdatũ reuocatũ in eo, q habuit mãdatũ, quo casu distĩgue. aut ꝓcurator habuit ab initio bonã fidẽ, & soluẽs liberatť incõtinẽti. aut habuit animũ intercipiẽdi, & tũc soluẽs ñ liberatur ipso iure, sed ope exceptiõis: teneť tñ cedeř creditori actionẽ furti, & ꝯdõnẽ furtiuã, q hẽt ꝯ illũ ꝓcuratorẽ, vt ibi patet. in isto ergo ꝓcuratore, q habuit mãdatũ, sed fuit reuocatũ ꝯcurrũt quasi oĩa mẽbra distinctionis, q ego dixi s. in ꝓcuratore fundit⁹ falso. q̃tũ ad hoc, vt sciam⁹ vtrũ ipse teneatur ꝯdõne furtiua, vel furti, dẽmus distinguere. aut solutũ ẽ ei sciẽter, aut ignorãter, vt dixi in ꝓcuratore funditus falso. aut fuit solutũ tãq̃ ꝓcuratori in rẽ suã, aut ñ, istud mẽbrũ ñ cadiť hic. nã ĩ ꝓcuratore ĩ rẽ suã ñ cadit reuocatio, vt l. illã. ĩ. đ don. Si poneremꝰ reuocationẽ illã factã ẽẽ vtroq; sciẽte, vľ ꝯsciẽte, oĩa illa mẽbra hic pñt adaptari ꝑ easdem leges. sed q̃tũ ad hoc, vtrũ soluẽs liberetur à creditoř, vľ ñ, ẽ dřia, qa ĩ ꝓcuratore fundit⁹ falso soluẽs nullo mõ liberatur, vt l. q hoiẽ. §. si nul-
f lo. ff. de sol. in eo verò, q habuerit mãdatũ, sed est reuocatũ adhibetur distinctio, q põitur ĩ d. l. cũ qs. & s. dixi. Op. ff. đ fur.
5 l. si vẽdidero. §. si titius. Sol. oĩa † q dixi s. hñt locũ, qñ falso ꝓcuratori soluiť đbitũ: lex ꝯria loqť, qñ solutũ ẽ đbitũ, quo casu dẽs notare dřias tres. prima, qa qñ soluiť debitũ, ratihabitio seqũẽs tollit actionẽ furti, & ꝯdõẽ furti. vt l. si ꝓcuratori falso. ff. de ꝯd. ob cau. sec⁹ qñ soluitur ĩdebitũ, vt d. §. si Titius. Scđa, qa qñ soluiť, ratihabitio seqũẽs parit debitori liberationẽ. sed qñ soluitur ĩdebitũ, seqũẽs ratihabitio parit ꝯdõẽ ĩdebiti debitori, vt d. §. si titius. Ex his duab. dřiis resultat mirabile, qđ ꝑ eadẽ re ꝯpetit ꝯdõ furti, q dať dño, & ꝯpetit ꝯdõ ĩdebiti ꝯ diuersos. hui⁹ rõ ẽ, qa pria ꝯdõ furtiua fuit data ꝯ ꝓcuratorẽ falsũ ꝯtrẽctãtẽ, q ñ tolliť, licet ꝑ seqũẽtẽ ratihabitionẽ dñiũ à debitore auferať, qa hoc fit absq; facto suo, vt l. & iõ, ff. de ꝯd. fur. ꝯdõ verò indeb. datur ꝯ illũ, ad cuius vtilitatẽ fuit facta sol. cui ꝑ ratihabitionẽ q̃sita est pecunia, vt d. §. si Titius. Tertia dřia est, qa ĩ indebito nõ distinguimus vtrũ ꝓcurator sit funditus falsus, an ab initio habuerit mandatum. Ratio, qa nũq̃ vř mãdatũ, vt indebitũ recipiatur, nisi hoc ẽẽt expsè dictũ, vt l. si ꝓc. de ꝯd. inde. & si hoc ẽẽt dictũ expsè, nõ possumus tractare de liberãdo soluẽte, qñ indebitũ ẽ qđ soluiť. Sed si tractaremus de inducẽda ꝯd. inde. vel dãda ꝯd. fur. seu cõdi. ob cau. distinguem⁹ ꝑ oĩa, ꝓut est distinctũ s. qñ soluit debitũ ꝑ easdẽ leges, ꝑterq̃ in eo qđ ratihabitiõe ꝯdi. fur. nõ tollitur,
6 nec ẽt act. fur. vt dictũ ẽ s. ¶† Quero circa istã mãm, dixi s. aut qs ab initio ꝯstituit ꝓcuratorẽ aĩo trãsferẽdi dñiũ, aut nõ, qd
g in dubio: g debẽt qdã, ꝙ in dubio vř ẽẽ animus trãsferẽdi dominiũ, vt l. doris fruct⁹. §. si. cũ l. seq. ff. de iure do. ꝯrium puto in dubio, ꝑ l. si ego. ff. de ne. ge. Nõ obst. alleg. in ꝯriũ, qa ibi ꝑcedebat titulus habilis, quare in eũ dominiũ trãsferatur: sed ꝑ
7 eũ in dñm. itẽ qro, † qa s. dixi, aut ꝓcurator habuit bonũ ani-
h mũ ab initio, aut nõ, qd in dubio? h rñ. hoc ꝑpẽdem⁹ ẽẽ ex gestis postea ꝑ ꝓcuratorẽ. aut n. portauit ad dñm statim, sed forte eũ nõ potuit reperire: aut dño portauit, & postea interuer tit, tũc ꝓsumiť ab initio bono animo fecisse, aliàs ꝓsumať animo malo. vt s. e. l. si is cui. & ff. ad Mac. l. sed Iulia. §. ꝑinde si ac
8 ceperit. ¶ † Quæro, & reuoco in dubium pro ꝑficienda hac lege, cui ꝯpetat actio fur. & ꝯdi. fur. in casu l. nostræ. Rñ prout loqtur in eo, q recipit depositũ, intelligendo depositum propriè, ita ꝙ dominiũ non sit translatũ in depositariũ, tũc actio furti & cõ. fur. ꝯpetit deponenti, nõ depositario, si non fuit in dolo, qa non interfit sua. item si fuit in dolo, nõ haberet actionem ex improbitate sua, vt dicit 2. gl. huius l. in procuratore

a ADD. ¶Falsus. Et qđ modis dicať falsus ꝓc. vide hic, & no. Bal. l. licet, circa pr. s. de ꝓc. & ibi viđ q̃ dixi, & viđ bar. l. finaũt, §. itẽ si fundũ, ff. đ ne. ge.
b Ale. ¶Fur manifestus. Quis dicatur fur manifestus, adde Bar. l. 2. ff. e. & Bar. hic in 4. op. quod sufficit quod fuerit visus, & insultatus secundum acclamationem. probatur in l. si quis in seruitute. item sufficit, quod solum apprehendatur, vt ibi, & in l. 2. cum seq. e. tit.
c ¶Op. vide ad hoc gl. l. j. s. quod met. cau. & ĩ. l. si cũ dotẽ. §. si post. ff. sol. mat.
d Ale. videť donare. an soluens scienter indebitum videatur donare, vide qđ no. bal. l. si per ignoratiam, s. de condi. inde. vult ergo hic bar. quod soluẽs scienter indebitum, non repetit. vide bal. d. l. dispensatorem. & bal. hic ver. quarto quęritur, intellige. quando ad idem intẽdebat animus recipientis, alias non posset donatio, vt no. Bar. l. 1. ff. de do. & Bal. hoc declarat in vers. quarto quæritur. ibi tñ doc. dñt esse vide Bar. in l. quoniam. ff. de cond. fur.
e Ale. ¶Vel si diceres hunc procuratorem, bal. hic reprehendit Bar. in 6. opp. ibi ergo non potest habere locum condi. sed bar. l. si procuratori falso, 4. q. ff. de condi. inde. de hoc alle. gl. in terminis. Vide ibi inquantum ad hoc, sciamus, idem tenet Bal. d. l. si procuratori falso.
f ¶In eo vero. Contra tenet Bal. d. l. si procuratori falso, & ex his duab. &c. vide omnino bar. l. quoniam, ff. de condi. furtiua.
g ¶Quid in dubio. Adde Bar. d. l. si procuratori falso, ad fi.
h Ale. ¶Qui in dubio. Qũo cognoscať an falsus procurator acceperit pecuniã à debitore, bono aĩo, vel malo, adde bar. l. cum quis, §. 1. ff. de sol. ibi ex isto casu ĩsurgit vnũ, idem tenet Bar. d. l. si ꝓcu. vide Bal. hic, ĩb. ĩ 7. & 8. op.

verò, q recipit debitũ, debem⁹ aduertere: aut soluit sibi vt nũcio, & dic vt habuistis no in l. si is cui. s. e. aut vt pcuratori simplici, cũ in veritate nunq̃ fuit pcurator, & tunc actio furti cõpetit, & cõdõ furt. debitori soluẽti, vt d. l. si vẽdidero. §. si titius. ff. c. Si verò fuit pcurator, sed reuocatus, tũc idem si ab initio habuit malum animũ. Sed si ab initio habuerit bonũ animũ, statim fuit q̃situm dñium pecuniæ creditori, & si procurator postea interuertit ipsi creditori, tenetur actiõe fur. vł cõdi. fur.
9 vt d. l. cũ qs. §. j. ex isto † casu insurgit vnũ mirabile, quod p falsum procuratorẽ agitur dño dñiũ huius rõ est fauor liberationis. cũ. n. lex velit debitorẽ soluentẽ falso pcuratori, p cõns vult p illũ falsum procuratorẽ q̃ri dñiũ pecuniæ dño, vt not. in l. si qs seruo. ff. de solu. & l. cũ qs. §. 1. e. ti. licet gl. videatur dicere cõrium l. acceptã. s. de vsuris. sed nõ bene. ¶Quid si mandatũ
10 † non fuit reuocatũ expresſè, tñ pcurator cõdõnẽ suam mutauit, quia est effectus quidam ribaldus, an per hoc videatur mandatum tacitè reuocatum? doc. dicunt q sic, vt l. cum Cornelius. ff. de solu. & l. cum quis, in prin. e. tit.

LEX XX.

1 *In delictis, q̃ trahi possunt de facili in exẽplũ, punitur factũ, licet nõ sit pfectũ.*
2 *Diffinitio cui non congruit, nec etiam diffinitum.*
3 *Casus, ĩ quo hẽt locũ actio furti, nec tamẽ est factũ furtũ, nec res est furtiua.*
4 *Statuta q recipiant extẽsiuam interpretationẽ passiue ex idẽtitate ratiõis.*
5 *Statutum si induceret nouam formã testãdi, in eo habet locum lex falcidia & Trebellianica, & materia de acquirenda hæreditate, & similia.*

a SI QVIS SERVO.ᵃ in delictis, q̃ † trahi pñt facile in exẽplũ,
1 punitur factũ, licèt nõ sit pfectũ. h. d. diuiditur. primò põitur thema, & q. secũdò determinatio qõis. tertiò rñsio ad q̃dã iura q̃ videbatur facere in cõriũ. scđa ibi, nobis. tertia ibi, licet. n.
2 ¶No. qđ punit̃ affectus, licet ñ sequat̃ effect⁹. No. hic, † q cui ñ cõgruit diffinitio, nec diffinitũ. vides. n. q illud ñ ẽ furtũ, cui nõ cõgruit diffinitio furti. tertiò no. † casum, in quo hẽt locũ
3 actio furti, nec factũ est furtũ, nec res ẽ furtiua. Op. de l. j. in fi. ff. quod qsq; iur. potes dicere, qđ istud est delictũ atrox, & sic nõ hẽt locũ illud dictũ, nõ punitur affectus. &c. vt l. si qs non dicã rapere. s. de epi. & cle. aliàs vł spãle hic pp rõẽ, q̃ ĩ ñ. legis
b ponitur. q̃ro, an id, quod dr̃ ᵇ hic de seruo, hẽat locũ in filio.
c gl. dicit q sic ᶜ in l. & non tm̃. §. j. de ser. cor. vide gl. hic in fi. Vides ergo f̃m hãc, q l. noua, & odiosa, & cõ rłas iuris cõis ĩducta
d extẽditur p idẽtitatẽ rõis. ᵈ & sic facit, quod † statuta recipiũt
4 interpretationẽ extẽsiuã, ẽt ad id, cuius cõriũ est dispositũ à iure cõi. sed cõrium dixi tibi in l. præcipimus. in fi. j. de app. & in auth. quas actiões. cũ gl. s. de sacrosʃ. eccl. Sol. dic q̃ ñ est nostrũ hãc legẽ extẽdere ad filiũ. sed lex antiqua ẽ illa, q̃ hãc legẽ extẽdit, nã dicit l. ñ tm̃. §. j. ff. de ser. cor. q qcq̃d dr̃ de seruo, hẽat locũ de filio. illa lex ergo est illa, q̃ extendit hanc, nõ ergo ista se extẽdit, sed extẽditur, & sic interp̃tationẽ extensiuã recipit
5 passiuè, ñ actiuè. Ex hoc dico, si † per statutũ induceretur noua testandi forma, an hẽret locũ lex Fal. & Trebel. & materia de acq. hær. & similia in illo testõ: certè sic. Nã tũc patitur statutum interp̃tationẽ extensiuam passiuè, q̃a lex se ad statutũ extendit, non statutum ad legem, vt l. 1. §. 1. ff. ad l. Fal. dixi plenè in l. omnes populi. in materia interpretationis extensiuæ.

a ADD ¶Ale. Quid si seruus persuasit alteri, vt fugeret, vide hic Azo. in summa, in l. qui seruo. ff. eo. t. ¶Adde Bal. de eo, qui dedit consilium ad maleficium, quod est subsecutum, eius conſ. 256. 4. lib. & vide Pau. de ca. conſ. 192. Barb. si quis seruo. Vide Lud. Ro. conſ. 208. pro extensione, de qua hic.

b Parisi. quod dr̃. adde circa intellectum regulæ istius tex. qđ duo casus æquiparantur à lege antiquã, &c. & ea quæ ponunt Mod. §. ex maleficiis, in gl. in verbo, in iudicium, Insti. de act. vbi limitant procedere solum quãdo in materia erat æqparata à iure antiquo: secus si in diuersa. Itẽ limita procedere vbi in eadẽ. Ro. conſ. 220. Item circa intellectũ huius regulæ vide Ro. oĩno in conſ. 79. Item intellige eã procedere in materia ẽt pœnali, & odiosa: secus in correctoria vide singulariter Io. de Ana. conſ. 207. ad fi. ĩ cõrium quod imo pcedat ẽt ĩ correctoriis, & pœnalib. vide Iaſ. l. transfigere, C. de transf. itẽ duas limitationes, & de regula vide Dec. c. translato, de constit.

c Ale. ¶Quod sic. & facit ista gl. qđ in criminalib. procedat̃ de simili. ad similia. qđ dicas verũ esse quo ad æquiparata, siue loquamur in statutis, siue in cõsuetudinib. pœnalib. tex. est melior de iure sec. Bald. c. j. §. porro. quæ fuit prima cã benef. amit. hoc dcm̃ si hẽt locũ f̃ n cũ, vbi duæ pœnæ imponunt̃ habito respectu ad priuilegiũ alicuius pſonę, q̃a tũc nulla pt fieri extẽsio đ similib. pſonis ad similes, & de casib. ad casus, ista ẽ gl. ord. fin. inst. de ac. §. itẽ mista, q̃ incipit, si in iudicio, q̃ gl. tene mẽti, sec. Bal. & adde similẽ in l. fi. ver. aureos, de in ius voc. adde q̃ dixi post Bar. l. iura. iuncta l. nõ pñt, ff. de le. & has extẽsiones de similib. ad simili intelligas pcedere, vbicũq; ĩ statuto, vel lege inest rõ ciuilis, vel naturalis f̃m no. p Bar. l. 1. in pr. ff. vti possi. & p gl. & doc. l. j. e. tit. & p eũ in §. Cato. ita vł velle bal. d. §. porro. adde q refert bal. c. 1. an maritus siue vxor in benefi. quod q̃n hr̃s traheretur retro, qđ tunc trahit̃ de simi. & ad similia: q̃ legem trahi retro, ñ est æquum. alle. Io. Mo. c. detestanda. de cõceſ. pb. lib. 6. item adde q in pœna priuationis vł q non possit pcedi de simili, ad similia, q̃a illa nunquã imponitur, nisi lex hoc expresſè dicat, in auth. de nõ elig. sec. nub. & ĩ fin. nõ valuerint. not. bal. auth. ex testõ, s. de sec. nup. itẽ adde qđ no. voluit bal. l. de his, & s. e. & in l. si fugitiui, s. de ser. fug. & reperio qđ Inn. c. qualiter, & q̃n, de accu. tenet expresſe qđ in pœnis crĩalib. procedat̃ de similib. ad similia, & nihil alleg. adde bal. l. illa, in pr. j. de col. & quod no. gl. d. l. fi. de in ius voc. & q no. bal. l. de his, s. eo. & q dixi in l. Gallus, §. & quid si tantum. de li. & posth. ẽt qđ in criminalib. procedatur de simi. ad similia, vide bald. l. si qs nõ dicã rapere, in prin. de epi. & cle. & vide bal. l. si te. §. 1. de infa. & in l. trãsigere, s. de trãsa. & an ex idẽtitate rõis in pœnalib. fiat extẽsio, vide aliq̃d p Imo. l. infamẽ. de pub. iud. & p bald. l. j. j. de interdi. vbi oĩno vide, & hic p bal. & qđ procedat̃ ẽt in crĩalib. tenet ẽt bal. l. 2. in princ. q̃ sit longa consue. & l. data opera. sed in statutis pœnalib. exorbitantib. nullo mõ fit extẽsio, sed bal. l. 2. de pa. q. fil. distr. & statutũ loquẽs in furto locũ hẽt ex maioritate rõnis in sacrilegio, bal. l. 2. s. e. & de materia p Iac. de bel. in l. si qs nõ dicã. de epi. & cle. p Imo. §. de viro. & f̃m regulã, de qua hic, videlicet qđ lex noua superueniens ĩ vno ex parificatis, de iure antiquo extẽdit̃ ad illud parificatũ, limita no. nisi tractemus de remedio, aut actiõe cõcedenda gl. ẽ sing. in auth. psbyteros. adde q̃ dicit do. Abb. c. multa, de pręb. in gl. verſ. in eadẽ ecclesia ibi, cõriũ credo, &c. vbi pbat̃, qđ vbi sunt duo à iure æq. parata, pœna addita ĩ vno, vł addita in alio. tex. & gl. in c. q̃ post q̃. in fi. de ele. ĩ 6. & no. ad materiã, q̃ q̃n sunt duo à iure cõi æq. parata, qđ statutũ in vno, ẽt cõ regulã iuris cõis habet locũ in alio, vł velle gl. in l. qđ vero, ff. de legi. & bar. hic, & in l. Marcel. ĩ pr. ad Treb. quod est verum, q̃n æquiparatio est reciproca, secus si essent tm̃ in vno, vtsi lex vel statutum dicat, qđ dispositã in magnatib. hẽant locũ in popularib. quia nõ erit econuerso. l. 2. j. cõia de leg. no. bar. l. 1. de leg. 1. item est verum, nisi lex loquat̃ taxatiue. probatur in l. fi. vbi est facta extẽsio ciuilis, & vide in auth. quas actiones. & ĩ cor. vñ sumitur, de sacroſ. eccl. & vł de mente Cyn. in d. auth. quas actiones, & ibi refert bar. ver. mõ q̃ro. licet bal. d. l. fi. in 1. q. item fallit, ni si patiẽs non esset in vtroque dispositũ. l. 1. §. lex. ff. ad leg. Fal. & ibi bar. & vide ad bar. hic oĩo Bar. l. si cõstante, in 3. q. so. ma. vbi vł velle hoc verum ẽt in diuersa materia, adde bar. d. l. non tantum, §. 1. & de huius, & illius legis intellectu, vide in sti. de actio. §. duplum, circa prin. per Mod. à contrario sensu.
Adde Ro. cõſ. 393. & vide ẽt tu Ale. de Imo. cõſ. 137. ver. corroboro. vol. 1.

d Pom. identitatem rõis. Quid in casu fauorabili, aut odioso, an possit extendi ex identitate rationis, vide late Rom. in repet. auth. similiter, in 29. speciali piæ causæ inter vltimas voluntates, j. ad legem Falc.

LEX XXI.

1 *Argumentum à contrario sensu est ex interpretatione.*
2 *Bonæfidei possessor dicitur, q cogitatione domini possidet, putãs se dominũ.*
3 *Distingue tempora, & concordabis scripturas.*

APVD ANTIQVOS. eius serui grã, pro quo qs pt actione noxali cõueniri, pro eius facto noxali agere nõ pt illo tpe, sed postea sic: & p fcõ liberi hoĩs actio noxalis nõ cõpetit. h. d. Tota ista lex diuiditur ĩ duas partes principales. prima loqtur de seruo. Secũda de libero hoĩe bona fide possesſ. Secunda ibi, de eo aũt q liber. itẽ hęc prima subdiuiditur, q̃a prĩo ponit duas qões. secundò põit amplificationẽ ad illas qões cuiusdã rłę iuris antiq f̃m antiquos. tertiò põit amplificationẽ dictæ rłæ f̃m authoritatẽ hui⁹ l. ex qua colłr. qõnũ soło. quartò cõcludit ad ppositũ. secũda ibi, cũq; gñali. tertia ibi, nos ãt. quarta ibi, si igr̃. no. ex tex. isto ibi, q̃ dã ita p cõiecturã, &c. cũ gl. sua, quod
1 arg. † à cõrio sẽsu ẽ ex interp̃tatiõe. qđ multũ no. & plenè dixi in l. oẽs populi. ff. de iuſ. & iu. allegaui tibi hũc tex. & vide tex.
2 ibi possessor dñi cogitatione, &c. ¶No. † q ille dr̃ bonæfidei possessor, q dñi cogitatiõe possidet, putãs se dñm, & hoc est in ver. cũ igr̃ tex. ibi, ipse ea teneri nõ pt, melius formaret rłam f̃m quòd s. formata est, & sic directè adaptaretur ad prędicta.
3 ¶† Not. q vulgariter dicitur, distingue tempora, & concordabis scripturas. Hic in §. nos autem. ibi, & sic ex tempore.

1 *Titulus excusat à fructibus percipiendis.*

§. NOS AVTEM. vltimò do. Cy. inducit hunc §. ad qõnem.
1 Titulus † excusat à fructib. percipiendis, ideo si possessor pro parte temporis haberet titulum, pro parte non, tenebitur de percipiendis pro parte, pro parte non. Sic dicit do. Cy. hic.

LEX XXII.

a MANIFESTISSIMI.ᵃ primò ponit vnam rłam gñalem, Secũdò deterĩat tres qões iuxta dictã rłam. secũda ibi post principium, sed q̃rebatur, &c. Itẽ secũda sicut determinat tres qões, ita habet tres partes. secunda ibi, sed cum in secũda. tertia ibi, cũ ãt in cõfinio. Redeo ad primam partem, & prima est facilis, & iõ nõ eget summario. ad istam rłam examinãdam opponit gl. de l. is cui. & l. eũ q. in pr. & l. q vas. §. si ego. ff. c. huius timore gl. tua limitat istam regulam, vt habetis in ea, quam vide. Aduerte, istas limitationes possemus examinare, sed esset multum longum, & dic, vt plenè dixi in l. itaque fullo. ff. e.

a ADD ¶Ale. No. q vulgarł dr̃, vide Bar. l. sciẽdum. §. sed & qui. ff. qui sat. co.

1 *Simplicitas placet, & simpliciter dicitur, quòd est sine distinctione.*
2 *Per electionem vnius iuris. quis non videtur alteri renunciare.*

§. SED QVAEREBATVR. si res cõmodata subtrahitur, est in electione dñi vtrũ agat cõ furem, an cõ commodatarium: & vno electo, cõ alium agere non poterit si sciens fuerit: secus si fuerit nesciens, vel dubitans. hoc dicit vsq; ad §. sed cũ in scđa. diuiditur iste §. in tres partes. Primò ponit thema, & antiquorũ opi. secundò determinatio. tertiò limitatio suæ determinationis. secunda ibi, tales. tertia ibi, finaũt nesciuis. ¶No. ex hoc
1 §. 1. quod dixi in summario. ¶Secundò no. † simplicitatẽ placere. & simpłr dr̃, quod est sine distinctione, quod no. facit ad qõnẽ, q̃ dixi tibi in l. 1. in 1. q. ff. de vul. & pup. & l. inter stipulãtem. §. 1. ff. de ver. ob. ibi, simpłr amittit, & de ver. obl. l. 1. §. si quis

qs simplr.vbi gl.expõit simplr,i.purè.Facit ff.p soc.l.coiri.fa-
2 cit j.de fideic.l.eã q. No.ēt & tene mēti,†qa alibi nescio.qui
eligit vnũ ius,ñ vr renũciare alteri iuri. qd ignorat sibi ɔpete
a re,vt l.mr.de inoffi.test.idē si dubitat.*a* Casus est[b] hic,qd ñ vr
b renũciare alteri iuri,qd dubitat sibi cõpeter ibi,sinaũt nesci⁹,
c vl dubitãs,&c.Et hoc nescio alibi,& iõ tene mēti.[c] ¶Ad legē
nrã op.d l.inter oẽs.§.si seru⁹,& l.itaq; fullo.§.fi.ff.e.So.Hic lo
qr ĩ ɔmodatario,q nullũ i⁹ hēt ĩ re.Cõtrariũ loqr ĩ creditore,
& vsufructuario.q habuit i⁹ ĩ re,& iõ actio furti ɔpetit tã dño
p iure dñij, q creditori, & vsufructuario p iure suo,vt l.ɔria,
¶Cõtra hoc op.& vr φ idē in eo,q ñ hēt ius in re,vt in fullo-
ne,vt l.itaq; fullo.in prin.ff.eo.& Insti.de obli.q ex delic.§.fur
ti.So. Aliud in fullone, & sarcinatore, aliud in cõmodatario.
Rõ,quia fullo,& sarcinator ineunt ɔctum rõne vtriusque,iõ
simpliciter subuenitur commodatario ratione sui tantum.

a ADD. ¶Paris.Idē si dubitat.No.tñ qd in ɔctb.dubitãs nõ æqparat igno-
rãti, fm Bal.ĩ c.j.§.ĩ ppetuũ,p quos fiat iuest.Vide ēt tex.ĩ materia, & ibi
Bal.ĩ c.vassallus.feu.si d feu.fue.ɔtr.Itē adde φ dubitãs,q de facili pt cer
tificari, ñ excusat,licet sit secus ĩ errãte,vide Ias.ĩ l.per errorē.ĩ 3.no.ff.de
iur.om.iud.vbi ponit rationē diuersitatis,& ibi etiã in j.amplia.ponit cõ-
cor.ad regulã hic positã, & latius de ista reg. quod dubitans.& ignorans
æquiparētur, vide Ias.in l.diuinæ.ff.de condi.indeb.l.2.§.genera.de acqr.
poss.aliqua ponit.vide quæ dicit Aret.in l.Domitius Labeo.ff.de testa.

b Pom. ¶Casus est.No.q eligit vnũ ius,ñ vr alteri renũciare, qd sibi ignorã
ti,vel dubitãti cõpetit.Facit gl.ĩ l.j.ĩ fi.ĩ verb.cessat.ff. de cõd. ĩde.Vide oĩ
no.ĩ l.4.§.fi.ff.de acq. pos.& ĩ l.q diu.ĩ pri. C.q admi.Facit gl.fi.ĩ l.j.ĩ verbo
cessat.ff.de cond.inde.& tex.ĩ l.2.ff.qs ord.in bon.pos.ser.& aliqd per Ias.
ĩ l.eũ q.s.de iu.& fac.igno. & vide ad istũ tex.Bal.in l.leges sacratissimæ.
s.de legi.vbi vult p istũ tex.φ ita parcat dubitãti,sicut ignorãti,quē seq-
tur Io.de Ana.cõs.22.inc.visis,& cõsideratis,q ĩ facti narratione.Et p hoc
facit qd vult Deci.post do.Christopho.Castillio.ibi ĩ l.j.s.de pac.ĩ sol.& l.
nec nos.j.de cap. &post l.reuer.q intelligũt qd ibi re vera mortua mater-
tera,si tñ erat penes ɔhētes debitũ.Et sic volũt, & ex illo dicto potes no-
tare qd de dubio aliqñ iudicamus,vt de sciēte,qa sicut ille,q scit de vita
alicuius,ñ põt sup eius hrditate paciscι,ita nec dubitãs,& imo in dubio
ita loquamur fm subiectã materiam.& vide Bal.in l.fi.ff.de ɔdi.id.& Bal.
in c.j.§.personã,ĩ ti.per quos fiat inuest.vbi litat,vt ñ hēat locũ ĩ dubitãte
qualitatē psonæ cũ qua contrahit,qa de eo iudicamus ñ vt de ignorãte.
Et vide aliqd p Ale.cons.40.vol.v. & vide tex.& ibi Bar.in l.j.j.de test.&
Fel.in c.pastoralis. de exce.& Bar.cons.72.& cons.88. & Fel.c.fi.de præsc.
& Barba.cons.16.vol.2.& vnum verbum per do.Præp.Ale.in c.non est.§.is
itaque.dist.vj.& in c.quo iure.dist.8.& Ias.late in l.quandiu.j.qui admit.

c Alex.¶Quod tene mēti.No.qd eligēs vnũ ius ñ videt renũciare alteri,de
quo ignorat qd nescio alibi,& an ignorãs, & dubitãs æqparent, vide qd
no.s.de condi.indeb.l.fi.& not Bald. sic allegan.istum tex.in l.leges sacra
tissimæ. & etiam dicit hic Cy.& Bald.quod omittens opponere exceptio
nem ppter dubitationē, põt eam opponere cum primũ est de ipsa certi-
ficatus, & intelligit ista Bal. hic, nisi potuisset se certificare,& noluisset.
Et vide quod no.dicit Bal.in l.j.s.de fal.cau.adic. Et ad dicta de ignoran-
te,vide Bar.in l.2.in verbo,procedo in gl.ff.si quis in ius vo.non ier.

1 *Commodatarius quod exigat rem à fure,qualiter intelligatur.& nu.3.*
2 *Quis sentit onus,debet etiam sentire commodum,& econtra.*
4 *Pro possessione rei mobilis amissa nullum interdictum possessorium est in-
troductum,sed alia remedia sic.* *(vitio.*
5 *Remedium l.si coloni.an habeat locum,si ad aliquē peruenit possessio sine*
6 *Dominus in casu huius legis,an poterit agere contra furem.*
7 *Fur duplici damno non afficitur.*

§.SED CVM IN SECVNDAM. Br.dicit.Si cõmodatari⁹ à
1 fure rē,& pęnã exigit,nõ tenet reddere eã dño.h.d.¶No.φ†
ɔmodatarius exigit rē à fure, qd qualr intelligat dicã statim.
2 ¶Scdò no.†φ q sentit onus dēt sentire & cõmodũ,& eɔ.qd
dic,vt ĩ rla iuris,& p Dy.in c.q sentit.de reg.iu.lib.6.Circa pri
3 mũ qrit,& istud est notabile valde.¶†Quęro,qua actione re
cuperabit cõmodatari⁹ rē à fure. Nã ɔdictio furtiua soli dño
competit.l.j.ff.de ɔd.fur. ergo cõmodatario nõ cõpetit. Sol.
dñt quidam, φ habuit ɔdictionem incerti, vt l.& iõ.§.fi.ff.de
condi. fur. Ista non est vera,quia illa loqtur in creditore,qui
hēt ius hypothecæ in re, ideo gl. tua distinguit optimè qua-
tuor casus.Qñque subtrahitur res dño,tunc sine dubio com-
petit sibi ɔdictio furtiua,vt l.j.ff.de condi.fur. Qñque subtra
hitur ei q hēt ius in re:& tunc cõpetit sibi condictio incerti,
vt l.& iõ.in fi.ff.de condi. fur. Qñque subtrahitur ei,qui nul-
lum ius habet in re, sed solum bona fide possidet,tunc habet
actionem triticariã ad possessionem,vt l.j. in fi. cum l. seq.de
condi.tritica.Qñque subtrahitur ei,qui nullum ius hēt in re,
nec in possessione,sed detinet,vt cõmodatarius,& deposita-
rius,& similes,tunc eis datur actio in factũ, vel offĩn iudicis.
Ita tenet gl.in l.non tñ.in prĩ. de pet.hær.& d.l.& iõ.§.fi.ff.de
condi.fur. Subdit gl.hic,vel habebat condictionē ex l.si colo
ni.de agri.& cen.Istud nõ est verũ,nam illa condictio cõpetit
4 tñ ei q possidebat.vt ibi patet. ¶† Contra istas gl. vr gl.in l.
rem quę nobis.ff.de acq.pos.vbi dr φ pro possessione rei mo
bilis amissa nũllũ est pditum iudiciũ possessorium:sed intel-
ligas nullũ possessorium.s.interdictũ.Sed alia remedia de iu-
re ciuili bñ sunt pdita,vt s. dixi.Vide gl. q no.bñ.gl.ista loq-
tur φ ista remedia dantur ɔ eũ, ad quē possessio peruenit cũ
5 vitio, qa subtraxit. ¶† Sed qro qd si ad aliquē peruenit pos-
sessio sine vitio eius rei, quam ego tñ possidebam, vel deti-
nebam. Gl.in l. inciuilem.s.e. dt quòd habet locũ condictio
ex d.l.si coloni.de agri.& censi.& ista gl. vr dicere contra ca-
sum l.siue aũt.§.si duob. ff.de pub.vbi arg. ɔ in eo,qui habuit
a titu. & possessionem. *a* Do. Inn. in c.sæpe. de resti. spo. tenet
idem quod gl. in l.inciuilem.alleg.c. reintegranda.3.q.1. Ista
b omnia vñr ɔtra casum[b] dictæ l.sustinendo tñ gl. nostram,&
Inno. possumus dicere sic, quod glo. loquitur in bonæfidei
emptore, quem constat emisse ab eo, qui fuit malæfidei pos-
sessor,vt à fure. vnde mala fides venditoris aliqualiter afficit
c emptorem [c] ab eo, vt in auth. malæfidei. j. de præscr. lon.
d temp. als si hoc non constaret,credo quod non [d] posset agi.
6 vt d.l. siue aũt.§. j. de pub. ¶ Quærit gl. quid si dñs † in casu
huius l.non velit agere contra commodatarium, sed ɔtra fu
rem,an poterit. Gl. dicit quòd sic,vt s.prox.§. Sed certè præ-
cedens §.loquitur ante furem exactum.Nam postquam exa-
ctus est ab vno, non potest iterum conueniri,fm Dy. in l. li-
7 cet.§.fi.ff.nau.cau.sta.¶†Tertiò quærit gl. posito quòd con-
tra furem posset agere dñs, an fur duplici damno afficiatur?
Glo. non determinat. Tu dic quod non per dictam l.licet.§.
fi. ¶ Vltimò quærit gl. cum secus sit in creditore, qui tene-
tur reddere pœnam, vt l. si pignore surrepto. ff. de pig.actio.
quare aliud in eo,quàm in commodatario,& similibus? Dic
vt in gl.

a ADDIT.¶Paris.Possessionem.Vide omnino Mõd.in §.sed istæ.Inst.de act.
b Pom.¶Contra casum d.l.Alex.consi.200.vol.2.
c Ale.¶Afficit emptorem.Et hoc etiam tenet Bal.in effectu, & bene dicit in
d.l.in ciuilē. Pro quo facit qd ipse Bal.no.in l.ancillæ.s.eo.& l.eum qui.§.
ptor,de pub.Adde do.Ab.in c.si diligenti.de præscrip.& Pan.de Cast.in l.
& ideo.§.fi.præalle.ibi,tertio quærit gl.Vide hic latius per Bald.
d Pom.¶Credo quod non. Vide Ale.consi.118. vol.2.& Barb.consi.62. vol.2.
& Alex.in l.j.in prin.vol.1.& 199.vol.2.

§.CVM AVTEM. Si marito res cõmodata subtrahatur ab
vxore,vxor si eligatur à dño,furti conuenitur.Si eligatur ma
ritus,maritus in factum ppter res amotas tenetur, nec pote-
rit mulier eligi, si vir soluendo extiterit. h.d. Op. φ actio rer.
amo.non datur constante matrimonio,vt s.rer.amo.l.antep.
Sol.Ibi ponit casus econuerso ad istum,vt in gl.quam vide.

¶De operis libertorum. Rub.

LEX I.

1 *Factum in tempore dicitur,qd fit p modicum ante,vel post sine interuallo.*
2 *Operæ libertorum quomodo imponantur,& qua actione petantur. nu.4.*
3 *Pactum nudum,an vestiatur iureiurando.*
4 *Operæ à liberto qua actione petantur.*
5 *Necessitas non habet legem.*

SI TEMPORE. Diuidit in tres partes.Primò loquit qñ ope
ræ sunt impositæ. Secũdò,an possit peti ptiũ futurarũ opera-
rũ.hęc particula vr sibi ɔ dicere.Tertiò,qñ opę non sunt im-
positæ.Secunda ibi,solet aũt. Tertia ibi,cũ & si opæ.Br dicit,
qd opæ pmissæ dēnt pstari, nõ ptium earũ,nisi ex cã necessi-
tatis.h. d. ¶ Circa primã partē qritur,dr hic, si tpe manumis-
1 sionis. ¶† Quæro,qñ dr factũ tpe manumissionis? Dic vt in
gl.j.vt si in illo tpe vel modicum añ,vel modicũ post manu-
2 missionem,& sine interuallo fuerit actũ.vide gl.¶† Quæro,
a qualiter operæ *a* imponant liberto? Dicit gl.p stiplonem,vel
iusiurandũ: & est spãle qd pactum iureiurando vestiatur.Vi-
de gl.2.in prin.hic aduerte,& no.qd pactum nudũ non vestit
manumissione, seu cohærētia manumissionis, & est spãle fa-
3 uor libertatis.† No.φ rlr pactũ ñ vestit iureiurãdo,fm gl. dic
4 vt dixi in auth.sacra.s.si aduer.ven.†Quæro scdò,qua actio-
ne petunt opæ?Dic br,& hæc est veritas:Aut opæ sunt pmis-
sæ per stiplonē, aut iureiurãdo.Primo casu,aut petũtur opæ,
& agitur actione ex stipulatu,siue sint certę,siue incertæ. Aut
deuenitur ad æstimationē,& agitur certi ɔdictione ex stipu-
latu.Secũdo casu,qñ sunt pmissæ iureiurãdo,agitur in factũ.
Dic clarius,vt hac gl.¶Venio ad secundã partē, & ista secun-
da pars vr sibi ɔria.Nam primò dicit,φ solet ɔueniri,vt aliqd
detur p operis. postea dicit, φ pretiũ peti ñ põt.Huius timo-
re gl.exponit istum tex.bñ quatuor modis.Vnumquemq; vi
de, quia quilibet põt sustineri, tñ illa est magis clara,vt dica-
mus,solet inter liberos,& patronos conueniri,vt pro operis
præteritis aliquid præstetur,licet prætiũ peti non posset, sub-
audi remanente saluo iure patronatus. ¶ Op. & vr quòd in
casu inopiæ eum alere non tenetur,vt ff. de li.agn.l.si qs à li-
beris

a ADD. ¶Ale.operæ.Et adde no.per gl.& p Bar.l.iurisiurandi.in fi.prin.ff.e.

beris.§.si quis à liberti liberto.dic vt in gl. Venio ad vltimam
a partem.a Ex hac† vltima parte,& p̄cedente allegatur ista lex,
5 ꝙ necessitas non habet legem,b quia lex vult ꝙ libertus non
b cogat̃ ad p̄stationē pretij operarum.fallit in casu necessitatis.
a ¶ADD. Po.p̃ie. Abq̃ ꝑmittit̃ cā necessitatis ꝙ aliàs nō ꝑmitteret̃.Add̃ ba: b.c.nulli.ext.de pig.vbi ponit Ro.similia.& Ale.hic in apost.ad bar.ad de gl.ī Cle.2.ad fi.de reg.adde qđ ꝓbat tex. s̃m intellectū Gul.in l.p̃fides. in fi.ff.si cer.pe.& ꝙ ibi no.d.Ale.q̃ legit cū l.p̄cedēti. adde tex.l.alienatio nis.ff.fa.er. Itē adde qđ no.bar.l.j.ī fi.C.de nau.lib.x.ī l.Diuis.ff. de pe.hæ. ver.sed ꝑpea.add̃ bar.l.si is q.§.fi.ff.de pig & bal.in l.iubemus, in prin.C. de sac.san.eccl.& tex.ī l.2. C.de pat.q̃ fil.distra.& qđ Bar. in tracta.re p̄sa.ī 2.c.dū alle.l.ꝓ hrēd.§ qd si tm̄.ff.de acq.her.Et vide ꝙ no.Bar.& do.Alex.ī d.§.qd si tm̄.gl.ī l.2.ff.đ of.cōsul. Adde tex ī l.ait p̄tor.§.dubitari.ff. de his q̃ ī frau.cre.Add̃ ꝙ no.Are.cōsi.219.mōet qđ licet sit peccatū accipere pe cuniā ad vsurā,tñ si cā necessitatis accipiat.ñ peccat.Adde gl.in l.nullus. ver.vltionē.C.de iud.Et add̃ ad s̃.dictā regulā,q̃ no.Ias.in l.1.ff.de officio eius.vid̃ ēt Cep.ī auth.sed nouo iure.s̃. de ser.fug.Itē add̃ rōnē diuersita tis p̄missę positā per Fel.in c.cū accessissent.de consti.vbi postea remittit.
b Paris.Nō hēt legē.Vid̃ đ ista rl̃a,qđ necessitas licitū faciat qđ aliàs ñ lice ret.Pa.đ Leaz.5.q.inc.ī Chrī noīe.ī ꝯclusione.& vid̃ Ias.ī l.j ī pri.đ of.ei⁹. vid̃ multa p Fel.ī c.q̃relā.đ iurei.& c.2.đ spō.& p Ias.ī l.p̄icipali. 3.fall.si cer.pe.& q̃ scribit idē Ias ī rep.l.admonēdi.đ iurei. Vid̃ q̃ d̃t ī c.j.no.1.Ab. ext.de pign.vid̃ late Fel.c.cū accessissent.đ cōsti.in repert.ver.necessitas.

LEX II.

MANVMISSIONIS. Qui manumittit ex necessitate,ñ hēt per omnia ius patronatus.h.d ¶ Op.de l.Campanus.ff.e. So. Fallit etiā in aliis casib.vt hic in gl. Op.ff.de bo. lib. l. etiam.§. si quis nummos.So. Non hēt ius patro.quantum ad ea, quæ dicuntur hac lege,sed quantum ad ius succedendi sic.

LEX III.

QVI NVMMIS. Ei,qui manumittit acceptis nummis,non debentur operæ.h.d.in summa ista lex.

LEX IIII.

a SI QVAM. a Precium operarū ꝓmissum p̄t peti,tñ hoc exigens,ius p̄ronatus amittit.h.d. In hac lege fuit quædam opi. inter Azo.& Hug.de Porta,Rauenna.& Hug. dicit,ꝙ ex sola ꝯuentione de p̄cio,perdit̃ ius patronatus.Azo dicebat,ꝙ exactione tm̄,vt p hanc l.& ita cōiter tenetur.¶ Vltimò,in ista materia distingue,vt distinguitur hic plenè per gl.

a ADD. ¶Ale. Si quam.An ex sola cōuentione de precio operarū perdatur ius patronatus,& an ius competat,vide Bal.quod ex sola conuentione.

LEX V.

MATER TVA. Eatenus,quatenus quis de necessitate manu mittit,operas imponere non potest.h.d.

LEX VI.

NEC PATRONIS. Pro operis futuris non licet mercedem recipere,pro præteritis sic. Item duo filij liberant libertum à præstatione operarum.h.d.

LEX VII.

SI TVIS NVMMIS. Emptus ꝓpriis nūmis,& manumissus, nō dēt suo p̄rono operas,& ab eo ñ reuocat̃ in seruitutē.h.d.

LEX VIII.

a LIBERTAE. a Vxor non dēt vt liberta operas viro suo,sed eo inuito pōt diuertere: tenetur tñ præstare operas viro suo, tanquàm vxor,non tanquàm liberta.h.d.

a ADD. ¶Ale. Libertæ. Tu dic tamen, quod si ista fuit manumissa ex causa fideicommissi,posset te inuito diuertere.

LEX IX.

1 *Qui non honoratur honore pecuniario,nō potest onere fideicōmissi grauari.*
2 *Tempus adiectum libertati, videtur repetitum ad limitandam præstationem in conditione libertatis adiectam.*

TITIVS. In toto Codice nō est lex,q̃ incipit,Titius,nisi ista,
1 & legit̃ duob.mod.Scđm vnā lec.br̃ h.d. ¶† Qui ñ honorat̃ honor̃ pecuniario,ñ p̄t oner̃ fideicōmissi grauari.h.d. s̃m vnā lec.¶ No.ꝙ dixi in summario,ꝓbat̃ in l. planè.la 2.§. fi.cū
2 l.seq.ff.de lega.j.Scđm aliā lec.br̃ hoc intēdit.†Tempus adiectū libertati, vr̃ repetitum ad limitandū p̄stationem in conditione libertatis adiectam.h.d.secundum aliam lecturam.

LEX X.

a LIBERTI. a Hæred.extrāeis vel mariti,ñ debēt̃ ope.h.d. Op. s̃.de in ius voc.l.2.So.Ibi loq̃t̃ in opis,q̃ ꝯsistūt ī ñ faciēdo:vt in ñ vocādo ī ius,& similia.Hic de his,q̃ in faciēdo cōsistunt.

a ADD ¶Ale.Liberti.Adde no.Bar.l.si forte.§.si libertus.ff.de cōdi.indeb.

LEX XI.

QVOD EX LIBERTA. Filij libertorū sunt ingenui,& matrimonium liberat mulierem à præstatione operarum.h.d.

LEX XII.

QVI MANVMITTVNTVR. Br̃ h.d. Liberti possunt morari vbi volunt, nec possunt reuocari in seruitutem, nisi ex causa ingratitudinis.h.d.Non habentis hic alia.

LEX XIII.

IN REDHIBITIONE. Qui alienum retinet libertum,tenetur ad reddendas operas.h.d.ista lex in summa.

¶De bonis libertorum,& iure patro. Rub.

LEX I.

1 *Publicatis bonis veniūt ea iura in fiscū,quę veniunt in extraneū hæredem.*

a MVLTVM INTEREST. a Datio pecunię,& pactū de manu mittēdo cū futuro dño, perimit ꝯ tab. secus cū præsenti. Itē fiscus succedit in ius patronatus.h.d Op.de obseq.lib.l.Titiū puerū. Sol.hic loq̃t̃,qñ seruus facit pactū cū dño: ibi dñs fecit pactū cū extrāeo. Opp.f.cđo de l.cū affirmes,de li.cā, & ff. si li.ing.eē di.l.ij.Sol.Nō cogit̃ dñs manumittere p̄cisè,vt hic, sed hortabit̃, vt in ꝯrio.¶ Itē op.& vr̃ ꝙ ius libertorū nō veniat ad fiscū,vt ff. ad l.Iul.ma.l. eorū.Solu.Ibi fuit ꝯdēnatus ex capitulis.l.Iul.ma.hic verò ex eo,ꝙ aliqd ꝯ principē cōmisit.¶ Op.de l.3.ff.de interd.& releg.So.illa est vera, qñ ꝯdēnat̃ ex alio crimine,tūc ea iura patronatus,q̃ in hr̃dē trāsirēt, nec ad trāseūt ad fiscū: q̃ verò ad extraneū hæredē ñ trāsirēt, nec ad fiscū trāseūt.Ita d̃t gl.q̃ vide, & no.& tēe mēti, q̃ ē verissima,
1 q̃ tenēt Doct.Ex qua no.†ꝙ qñ bona publicāt̃,ñ veniūt in fiscum ea,q̃ ñ veniunt in hęredē extraneū,quod no.perpetuò.

a ADD.¶Ale.Multū interest.Ex qua no.bene facit lex,Imperator.de fideic. li.Adđ Bar.ī l.iura.ff.de iur̃ pat.melior gl.& Bar.ī l.eū q.ff.de iterd.& rel.

LEX II.

SI LIBERTI.Si patronus patitur libertum cum ancilla principis habere consortium,ius patronatus amittit.h.d.

LEX III.

a SI QVIS.Qui remittit ius p̄ronatus,omne ius p̄dit p̄ter reuerentiā,a & ius reuocandi in seruiturē.¶Opp.ff.eo.l.Paulus.§. patroni.Sol.Aliud est remittere ius patronatus,aliud est concedere liberā testī factionē.Itē op.de l.ēt.§.j.ff.e.Sol.ibi cōcedebat̃ à principe libera testamenti factio: secus si à patrono, vt dictum est s̃. ¶ Vltimò habemus hic tractare ius patronatus,quod gl.ponit in vltima gl.quam vide per te ipsum.

a ADD.¶Ale. Reuerētiā.Forti⁹ dicas,qđ iuri reuerētiali q̃s ñ p̄t renūtiare. l.alia.§.elegāter.ff.so.ma.& hic Bal. Et facit iste tex.vtrū si ecclesia sit exēpta,seu sublata p epm,qđ nihilominu⁹ ei ab ipso diecesano dēt p̄stari reuerētia p casū ī c.pastoralis.de do.ī c.cū venerabilis. de cēsi.Itē faciūt p̄dicta ꝓ priuilegio l.ad egregias. đ iureiu.vt ñ possit ei renūciari, de quo p Cy.ī l.nec honore.s̃.de epi.& cle.Pro quo vr̃ tex.no.ī c.2.§.cæterū.đ iureiu.ī vj. vbi moniales ñ pn̄t renūciare illi priuilegio, videlicet ꝙ iudex dēt mittere tabelliōes ad examinandū. Et dū dixi s̃.de eccl.add̃ tex.in l.sed si hac,§.p̄ronū.ī ver.sed si ff.de ī i⁹ voc.& ibi p do.Bal.& Ang. ī l.alia.§.elegāter,ff.so.ma.vr̃ ñ qđ iuri reuerētiali q̃s possit renūciare ī specie. p l.q̃.uis.ī ver.inuitus.ff. de ī ius voc.iūcta l. Meuia.C.eo.ti.& no.doc.in l.si.e.ti. Et hoc iō,q̃a ī p̄o actu p̄stadę reuerentiæ p̄ronus ꝯsentiebat nō p̄stari,& idem eēt in casu,d.§.eleg inter.in p̄o actu exactionis vr̃ ꝯsentire reuerētiam sibi non p̄stari. probatur in l.ꝙ nomine,iuncta l.seq.de cond.indebit. Poma. ¶Pręter reuerentiā. Per istū tex.Alex.& Bal. hic. qđ ius reuerētiæ nunquam tollit̃ per exemptionem, de quo late per Fely. in c. cum non liceat.de præscr. & in hoc est singularis iste tex.secundum Rom. sin.493.

¶Si in fraudem patro à liber.aliena.facta sit. Rub.

LEX I.

SI IN FRAVDEM.Alienata in fraudē patroni,pn̄t p patronum reuocari,nisi ratum habuerit.h.d. diuidit̃ in tres partes. ¶Primò dicit,qđ possit reuocari p patronum. Secundò,qua actione. Tertiò ponit vnā exceptionē, si p̄ronus consenserit Et secūda pars incipit in l.2.Tertia ibi,verū. Op.đ pe.hæ.l.qđ si in diē.§.pe.Sol. Nō ꝯcedit̃ reuocatio p petitionē hr̃ditatis, vt d.l. quod si in diē. sed p Caluisianā sic vt hic, & in l.proxi. ¶Op. ff. e.l.j. Sol. Aut libertus alienat in vltima voluntate, aut inter viuos. Si in vltima voluntate,non requiritur fraus, vt l.ꝯria.Si inter viuos, tūc requiritur,quod in fraudem sit factum,vt hic.Itē op.& vr̃ ꝙ inter viuos ñ requirat̃ fraus,tñ vr̃ obstare qđ hr̃ ff.e.ti.l.si libertus.& l.seq.So.Quatenus in ꝯctu facto à liberto ꝯtinetur donatio,solus sufficit euentus, nec fraus requirit̃. Sed in quantū ꝯtineret aliū ꝯctū onerosum, req̃rit̃ fraus,vt hic.Iō Cy.ponit vnā distinctionē valde lōgā, & fuit Iac.de Rau.& summat totum tit.ff.si quid in frau.pat.

LEX II.

1 *Patronus succedit liberto ab intestato,liberis non extantibus.*
2 *Frater liberti,an excludat patronum ab intestato.*
3 *Patronus accusans libertum quando amittat ius succedendi.*
4 *Filij diuersorum patronorum,qualiter succedant liberto.*
5 *Patronus licèt sit hæres liberti,tamen reuocat alienata per eum.*
6 *Hæres quando veniat contra factum defuncti.*
7 *Filius institutus in legitima,licet hæreditatem adiuerit,tamen potest alienata in fraudem reuocare.*
8 *Alienata in fraudem qualiter reuocentur.*
Actiones reuocatoriæ sunt quatuor.ibid.
9 *Ratihabitio patroni quòd tollat istam actionem.*
10 *Titulus iste,an habeat locum in filio,in cuius fraudem pater alienauit.*

1 DEFVNCTO. no.hic,†qđ liberto succedit ab intestato patronus. Contra istud opp. Inst. de succ.lib. in prī.Sol.hæc s̃m
2 illam intelligitur.s.quando non extabant liberi. ¶† Pro huius dec.

ius declaratiõe quęrit gl. primò, an frater liberti excludat patronũ. q dã ꝙ sic, vt Inst. de ser. cog. circa prin. Io. ꝯ vt ff. de suis & le. l. intestato. in pr. l. liberto sine liberis. ff. de bo. li. itẽ q̃ritur an per accusatiõe capitalẽ factã de liberto, succedẽdi iᵒ per
3 datur. distingue † duos casᵒ. aut qs accusat libertũ ꝓpriũ, aut libertũ p̃rnũ, aut auitũ. Primo casu nõ perdit iᵒ succedẽdi, vt l. si filiᵒ. §. erit. de fid. lib. scdo casu q̃do accusaret p̃rnũ, vel auitũ, perdit iᵒ patro. ita loqtur l. q cũ maior. de bo. li. per totã l. Ex eo patet, ꝙ firmiᵒ iᵒ q̃rit à se, q̃ ab alio, vt d. §. erit. q̃ro, qua-
4 liter † filij patronorũ succedãt. gl. tua dicit, & bene, Tu dẽs scire, ꝙ illud, qđ de iure Auth. dr̃, ꝙ filij fratris succedũt vnà cũ patruo, hẽt locũ in successiõe ingenui, nõ in successiõe libertorũ. nã filiᵒ patrõi p̃fertur nepoti ex alio filio patrõi. itẽ vnᵒ patronᵒ viuẽs p̃fert filio alteriᵒ patrõi mortuí. Vide gl. q̃ h. d.
5 satis clarè. † Scdò hẽs notare ex hac l. ꝙ patronᵒ sit hæres liberti, tñ reuocat alienata per eũ: vide tex. ꝯ hoc op. fm hoc plᵒ p̃t hæres, q̃ defunctus. ꝯ l. hæredem. de reg. iu. dicit gl. hoc iõ, quia æs alienum est, q. d. defuncto nõ debebatur, sed hæredi debetur. ꝯ hoc op. hæres non potest reuocare factum defuncti, vt. j. de li. cã. l. si ab eo. & s. de rei ven. l. cũ à matre. & l. ven-
a ditrici. de reb. al. non al. sol. gl. hoc spãle. *b* Vel magis dicitur
b debitũ accipere, q̃ hr̃s eẽ tit. lucratiuo. ita dicit gl. solue istud
6 ꝯriũ † clarius, q̃ gl. duob. mo. Primò sic, ꝙ hr̃s nõ venit ꝯ fcm̃ defuncti; nisi fcm̃ in fraudẽ ipsiᵒ heredis. vel aliter, & melius, hæres nõ venit ꝯ factũ defuncti. Verũ est in eo hærede, q ex hæreditate dr̃ lucrari, secᵒ in eo cui hæreditas ẽ debita. Hic ẽ
7 casᵒ in l. nostra. Ex hoc † patet, ꝙ qđ filiᵒ institutᵒ in debito bo-
c norũ subsidio, licet hereditatẽ adiuerit, nõ ꝓhibetur alienata reuocare per q̃relã inof. donõis, vel inof. dotis. tene mẽti. de quo dicã clariᵒ vbi gl. se extẽdit in hoc, s. de rei ven. l. cũ à ma
8 tre. & j. de iu. del. l. fi. §. in ꝯputatiõe. No. 3. † ꝙ hęc reuocatio fit per actionẽ Caluisianã. ꝯ, imò per Fauianã, vt ff. e. l. 1. §. fi.
d Huiᵒ timore dicit gl. ꝙ dẽs scire, qđ quatuor sunt actiones reuocatoriæ, s. Caluisiana, Pauliana, Fauiana, & in factũ reuocatoria. ꝙ dic, vt in gl. hic, & inst. de act. §. itẽ si qs in fraudẽ. & ibi per Dy. doc. vero Vltram. dñt, ꝙ nõ sunt nisi duæ reuocatoriæ, nã Caluisiana, & Fauiana est vna. vt d. l. 1. in fi. ff. e. ti. & hic. Et iõ hẽt duo nõia, qa ꝑtor, q eã induxit, fuit binominis, & ita q̃ datur patrõo Pauliana, & in factũ sit ẽ vna eadẽ. Nã in factũ vr̃ dr̃ omnis actio descẽdens ex edicto ꝑtoris, vt l. fi. ff. de eo per quẽ fa. erit. nã ista cognominatur in factũ Pauliana, qa ꝑtor ille cognominatus fuit Paulus. certè Io. in arbore sua tenuit, ꝙ essent 4. actiones, & iõ fecit 4. circulos, seu cel-
9 lulas, & nos ita cõiter tenemus. venio ad vlt. partem. † hic habes, ꝙ ratihabitio patroni tollit istam actionẽ. ꝯ, ff. e. l. vnius. Sol. ibi donauit benemerenti: iõ non potest reuocari, hic secus. q̃ro, circa istã partẽ dicitur hic, ꝙ p̃t patronus post mortem liberti ratum habere. q̃ro, quid si ante mortem ratum habeat, an possit? Et gl. arguit ꝓ, & ꝯ. finaliter determinat, ꝙ idẽ
10 siue ante, siue post, vt l. non videtur. ff. e. Vlt. † quærit gl. *e* an
e iste tit. locum habeat in filio in cuius fraudem pater alienat, vt priuet eum legitima. Br̃ gl. tua determinat sic. aut loqmur in filio arrogato, & hẽt locum ista materia, vt l. fi. ff. e. aut loquimur in filio legitimo, & tunc secus, vt l. non vsque. ff. si qs à pa. fue. ma. ita dicit gl. & bene. sed ꝯ hoc videtur casus, extr. de test. c. Ray. propter illam decr. dicunt quidam, ꝙ hodie inuenta est noua reuocatio: quia filius reuocat alienata per patrem in fraudem. sol. ibi loquitur de quadam consuetudine ciuit. Tuscanæ: de iure cõmuni dicit verum ista gl. quod no.

a ADD. ¶Barb. Gl. No. quod filius habet legitimam ti. lucratiuo. Vide l. emancipata, s. de iur. & fa. ignor. alias l. 2. & ibi Bar. & Bal. vide ꝙ no. in l. si quis legatum, §. si vero, ff. de fal. & not. in l. in suis, de lib. & posth. & l. fi. j. de condi. & l. j. j. de impo. lu. descri. lib. x. & ibi ad Bar. multa no. Ang. hic, quod hoc considerato si filio relinquitur legitima à patre, & ab auo, non debet habere, nisi vnam, ne duæ causæ lucratiuę incidant in idẽ, ita dicit fuisse iudicatum Perusij.

b Alex. Speciale. An hæres possit venire contra factum defuncti, vide no. in l. cum à matre, C. de rei ven. & in l. si creditoribus, j. de ser. pig. da. ma. & quæ no. Bal. ibi. vide in l. Lucius, sol. mat. & in l. cum vir, de vsuc. & hic etiam per Bald.

c Ex hoc patet. Adde Bal. in l. 1. de inof. dona. ver. 2. conclu. vbi idem tenet gl. & doc. in l. 2. s. de inof. do. vide in l. filio, j. quæ in frau. cre.

d Alex. Timore. Quot sunt actiones reuocatoriæ. Adde Bar. in l. hac in factum, ff. quæ in frau. cre. & ibi tenet ꝙ sunt tantum duæ, licet aliter hic. & adde ꝙ inuenitur tex. qui dicit, ꝙ Caluis. detur creditori, licet glo. hic illud dicat. Fauiana, & Caluis. non videtur esse idem. ff. si quid in frau. patr. vbi est copula, quæ ponitur inter diuersa. item est dare interdictum fraudatorium, de quo probatur in l. pupilli debitor, in prin. de sol. ibi br̃ glos. tua. Vide plene per Mo. inst. de ac. §. item si quis in frau. & late per Bal. in l. 1. s. de inoffic. do. sed placet quod emptor si participauit fraudem possit contra eum agi de dolo, vt refert hic Bal. alias sit vera opi. Bart.

e Bub. Gl. Et facit tex. secundum Ang. in l. lege Cor. ibi, nulla bona in ciuitate relinquit. de vul. & pup. ergò filius non potest conqueri, si pater alienat omnia bona sua. Nam potest illa proiicere in mare. l. 1. s. de inof. do. l. cum à matre, s. de rei ven. per gl. hic, & Ang. & vide eundem, & ibi multa addidi in auth. de hæred. & falc. post princ. Sed valde obstat gl. in §. præmium. in auth. de hæred. & fal. Ang. hic dicit illam glo. reprobari. ibi autem faluat, & facit tex. sin. & per illum tex. potest ad concordiam reduci. cap. cum scimus, de reg. quem alle. Bal. in auth. ingressi. C. de sacros. ec.

¶De obsequiis à lib. patrono præstandis. Rub.

LEX I.

CONTRA PATRONVM. quæro vtrum hæc l. dicat verum siue nomine proprio, siue alieno libertus agatᵒ gl. vacillat in hoc. Br̃ ista est veritas, ꝙ agere alieno nomine, potest intelligi duo. mo. Vno mõ nomine alieno, hoc est, ex facto, quod ex alterius
a persona dependet, licet quis in iudicio agat *a* suo nomine, & ita sumitur in l. furti. §. illud planè. s. de his qui no. inf. Et isto mõ libertus non põt intentare famosam actionem ꝯ patronũ, vt s. si tu. nõ gesl. l. 1. ff. de iniur. l. nõ solũ. §. q̃q̃. alio mõ alieno nomine intelligitur, q alieno nomine ẽ in iudicio, vt ꝓcurator, vel curator, & similes, & tũc p̃ralieno nomine, vt l. q̃situm. ff. de in ius vo. Quæro hic dicitur, famosum, quid si tñ de facto infamat, & non de iure? Resp. idem, vt l. honori. ff. e.

a ADD. ¶Alex. Iudicio agat. Vide Bar. in §. vi alieno. d. l. furti.

LEX II.

LIBERTAE. legitimè nupta liberta nõ ꝑstat obsequiũ. h. d.

LEX III.

ETIAM. dare pecuniam domino præsenti pro liberatione, ius patronatus non perimit. h. d.

LEX IIII.

SI MANVMISSORI. *a* Libertus non debet contra patronum vim, vel audaciam inferre: vel eum in ius sine venia vocare. h. d. Videbitis de hoc j. e. l. 3.

a ADD. ¶Barb. Si manumissori. Not. secundum Ang. contra arrogantes, & maxime doctores, quos detestatur Io. And. in proæ. 6.

LEX V.

ETIAM. Libertis patronorum damnatorum debetur obsequium, & eis cõpetit ius reuocandi libertos in seruitutẽ. h. d.

LEX VI.

LIBERTOS. Liberti debent obsequium, & seruitium patrono portabile, non durum, & importabile. h. d.

LEX VII.

NEQVE LIBERTIS. Priuignis, & filiis patroni debetur reuerentia, aliàs punitur libertus. h. d.

¶De libertis, & eorum liberis. Rub.

LEX I.

NON EST. Qui ex necessitate manumittit, ius reuocandi in seruitutem non habet. h. d. ista l.

LEX II.

1 *Libertus reuocatur in seruitutem ob leuem offensam factam domino.*
2 *Factum patris non nocet filiis antea natis.*
3 *Facilis descensus auerni, &c. vel difficilius resurgitur, quàm cadatur.*
4 *Vasallus committens felloniam, quòd non noceat filiis antea natis.*

a SI MANVMISSVS. *a* Pro leui iniuria in faciẽdo ꝯmissa libertᵒ reuocatur in seruitutẽ, ꝙ filiis postea nascituris nocebit
b & reuocatus in seruitutẽ *b* absq; licẽtia principis, ad libertatẽ perduci nõ p̃t. h. d. No. hic, † qđ qs ꝓ leui offensa reuoca-
2 tur in seruitutẽ. No. † ꝙ factũ patris nõ nocet filiis antea na-
3 tis. † Tertiò no. quod facilis est descẽsus auerni, sed reuoca
c re gradũ, &c. Vel dic difficilius resurgitur, q̃ cadatur. De hoc ponit gl. versũ Virgilij, quod dic, vt in gl. op. j. de lib. cau. l. sola. so. ibi loqtur de leui offensa ꝯmissa in omittẽdo, sed hic in faciẽdo. Op. 2. in auth. vt liberti de cætero §. illud. Sol. dicunt qdã, qđ illa auth. hodie corrigit istã l. Gl. ꝯ, qa ibi loqtur qñ patronᵒ remisit ius patr. Op. & vr̃, ꝙ delictũ patris nõ nocet filiis, qa filij nõ sequũtur ꝯdõnẽ patris, sed matris, vt l. partũ. s. de rei ven. sol. intellige ibi de filiis, q nascũtur ex ancilla ipsiᵒ patrõi, vel dic, ꝙ erat talis ꝯdõis, ꝙ partᵒ eũ seq̃bãt, vt vidistis s. de ser. fu. l. vlt. Vlt. gl. nostra fi. numerat casᵒ, per quos li
d bertᵒ reuocatur in seruitutẽ. dic vt i gl. Vlt. gl. inducit *d* in arg.
4 q̃d si pater, † q hẽt feudũ, cõmittit feloniã, ñ noceat filiis antea natis. Vide gl. istã super ver. nati, & dic plenè, vt ibi, & q̃ dixi in l. cum ratio. dẽ bo. dam. & in l. eum qui. ff. de inter. & rel.

a ADD. ¶Ale. Manumissus. Facit gl. ad q. an offensa facta plurib. possit remitti ab vno aliis inuitis, & vide gl. mag. in l. si quis hac. §. quoties, alleg.

b Paris. Seruitutẽ. Ista l. loqtur de remittẽre in seruitutẽ. q d aũt in remittẽte in seruitutẽ ex debito suo, an possit à dño manumitti, vide Ro. sin. 714. inc. nullus. itẽ ad primũ dictũ vide ias. in l. 1. §. post operis, de ope. no. nun.

c Pom. No. Vide ad hæc aliquid per Fel. in c. ex literis, de consti. & ibi Barb. in 3. ad fi. & Ro. cons. 459. vbi in 2. dub. per hanc l. dicit, ꝙ ciuitas data aliquib. quæ propter superuenientem guerram fuit extincta, non reuiniscit, licet iterato superueniat amicitia.

d Alex. Inducit. Delictum patris, an noceat filiis in feudis, plene in l. eum qui, ff. de interdict. & relegat.

LEX III.

1 *Actio ingratitudinis, an sit proprium nomen.*

LIBERTI. Reuerētia debetur hr̄dib. extraneis: & officiū iudicis implorať ꝑ ingratitudine coercēda. h. d. Quæro vtrum 1 † actio ingratitudinis sit ꝓprium nomē actionis? Quidā dn̄t ꝙ sic. Gl. tua determinat ꝯ̄rium, quia imò est officium iudicis, quo coercetur ĩgratitudo liberti. qđ no. & ita dicit gl. hic, & s̄. ti. j. l. pe. & l. si manumissori. & ita cōitèr tenetur. Io. ponit in arbore vnam cellulam, in qua posuit ingratitudinis actionē: tñ vt ipse dicit, hāc qdam dn̄t nō esse actionem. illa est verior.

LEX IIII.

LIBERTINAE. Liberti, & eorū liberi ꝓpter ingratitudinē reuocātur in seruitutē. h. d. ¶Op. s̄. e. de l. 2. So. ꝓpter delictū pr̄is nō reuocātur in seruitutē filij, sed ꝑ ꝑ delictū eorū ꝓpriū sic, vt hic. op. de l. hr̄s. ff. de obseq. Sol. viuo liberto debent filij liberti reuerentiam patrono, secus eo mortuo, vt l. ꝯtraria.

¶De iure annulorum aureorum, & de natalibus restituendis. Rub.

LEX I.

NATALES. Ciuitas non potest restituere natalibus. h. d.

LEX II.

a AVREORVM. a Ius annulorum aureorum non facit imaginariè natalib. restitutionem, s. verè. h. d. Vide l. j. h᷒ ti. super ver. à nobis, quando filius spurius legitimatur, an debeant citari agnati. de hoc dicetur. in l. nam ita diuus. ff. de ado. & ibi gl.

a ADD. ¶Alex. No. hic gl. ꝑ no. ꝙ facit licet scholaris habeatur ꝑ ciue, hoc verū quo ad ꝯmoda, sec᷒ quo ad incōmoda, vt no. i l. 3 §. si emāci. ff. đ ꝯta.

a ¶Qui admitti a ad bonorum possessio. possint, & intra quod tempus. Rub.

a ADD. ¶Vsque ad tit. de leg. inclusiue ab ista rub. qui admit. ad bo. pos. legit Ale. Paduæ anno 1469. ideo quæ hic solita sunt scribi, vide in suis scripturis, & quęstionib. Adde quod voluit Bal. in rub. vltra Ale. cons. 43. lib. 3. Paris. Qui admitti. Istā rub. re petit Bulg. vbi tangit plures qq. fundamentales in materia bon. pos. per sex pulchra dubia, vt ibi ꝑt videri, q̄ sint illa dubia, & ēt in prin. tangit q̄uo prætores potuerunt inducere bo. pos. cum non haberent ptātem legis cōdendæ. item istam rub. & materiam. bo. pos. larè attingit per qq. quas solenniter tetigit hic Bal. in repet. huius rub.

¶Dictum est s̄. de bonis libertorū, in qb. ꝯpetit pr̄ono bonorū possessio ꝯ̄ tabulas, eius occasiōe ꝑmittit gn̄alr de bonorū possessione, & ista rub. gn̄alis est ad sequērem. Videndū est ergo qd sit bonorū poss. gl. tangit hic, sed ego dicā super nigro.

LEX I.

1 *Patria potestas quare non attendatur in bonorum possessione delata à filio, sicut in aditione.* (to. & ignorante. & nu. 3.

2 *Filius hodie adit hæreditatem aduentitiam, sine iussu patris, etiam eo inuito.*

4 *Filiusfa. hodie etiam patre inuito & ignorante potest petere bonorum possessionem. idem in Trebellianica restitutione.*

5 *In petenda bonorum possessione sufficit sola agnitio coram iudice.*

6 *Bonorum possessio quotuplex. & quid sit, & de qua loquitur hic titulus.*

7 *Filio agnoscenti bo. pos. an de iure isto Codicis q̄ritur aliqđ emolumentum.*

8 *Querela inofficiosi competit filio sicut actio iniuriarum, et actio in factum, sed emolumentum competit patri.*

9 *Ratum habere possum, quod meo nomine gestum non est.*

10 *Ex longo tempore præsumitur, quod ab initio voluntas patris intercessevit, non tamen inducitur ratihabitio.*

11 *Ratihabitio pōt fieri extra tempus, q̄do actus valet in persona gerentis.*

12 *Vbi iudicis officium imploratur non in forma iudicij filius agit sine patris* (consensu.

13 *Repudiatio tacita filij nocet patri.*

a BONORVM POSSESSIO. a Ista est difficilis, & subtilis lex. & br̄ dicit. Filius ignorante pr̄e ꝑt bo. b pos. sibi delatam b agnoscere, & patri ratū habenti cōmodū q̄riť, & amittiť cursu tp̄is. h. d. Ista lex ꝑt diuidi in tres partes, sicut dixi ĩ sūmario, & tria ꝑmitte. De iure antiquo fm̄ legē 12. tab. non veniebant ad successionem inuicem, nisi agnati: & illi, inter quos nō erat ius agnationis, nō succedebāt inuicē de iure ciuili, iō filius emācipat᷒ n̄ succedebat patri. Itē ꝯiūcti ꝑ fœmineā lineā nō succedebāt inuicē. iō ꝑtor, q̄ ꝑ mouebatur æqtate naturali, n̄ ꝯsiderato rigore iuris ciuilis, introduxit bo. pos. ꝑ q̄ succedebat filius emācipat᷒ pr̄i. & cognati ĩuicē inspecta potius natura. q̄ rigore iuris ciuilis, vt patet Insti. de bo. pos. Præmitto ēt aliud, qđ de iure antiquo q̄ qđ filius q̄rebat, q̄rebat pr̄i, vt l. placet. de acq. hęr. & l. j. § j. si à par. qs fu. ma. his ꝑmissis venio ad casū in terminis, q̄ clarus est. In prima particula hēs tria. Primò, ꝙ filiofam. debetur bon. pos. scđò qđ ignorante patre ꝑt peti. Tertiò, ꝙ dēt peti. ¶Op. ad primū ꝙ filio nō defertur bo. poss. q̄a pr̄ eū in ordine ꝑcedit, vt insti. de leg. agna. suc. §. j. Huius timore fcā est prima gl. huius l. aut tu intelligis de bo. pos. ab intestato, & intelligas, qđ deest alius ꝯiunctus filio ꝑ lineam mr̄nam, vt for, vel alius, & sic pr̄ in gradu filiū n̄ ꝑcedit. Si vit intelligere de bo. pos. ex testō, tunc potest intelligi in agnatis, & cognatis q̄uo vis. & vide gl. j. Viterius op. ad fm̄, † quod non ꝑt peti 1 patre ignorante, imo debeat præcedere iussus, vt l. si qs mihi bona. §. iussum. de acq. hær. So. gl. illud ꝯ̄rium in fi. vlt. gl. multum solenniter, & multum notabilr̄. Nam dēs scire, quod hr̄ditatis aditio est de iure ciuili, ideo in ea multum attenditur patria potestas q̄ sir est de iure ciui. vt l. nā ciuium. ff. de his q̄ sunt sui, vel alie. iu. & Insti. de patr. pot. §. j. iō ibi iussus pr̄is dēt ꝑcedere. Sed bonorū possessio est de iure ꝑtorio naturali æqtate inducta, iō pr̄ia potestas ibi nō attēditur. Hæc est solutio c vera, & vide gl. vlt. in fi. q̄ hoc notabiliter c dicit, ꝯ̄ hoc op. restitutio, q̄ fit per Treb. est de iure ciuil. & tñ in ea nō dēt præcedere iussus, vt l. seruo inuito. in prin. ff. ad Tre. Resp. hr̄ditatis aditio est actus magis solennis, q̄ restō fideic. quia per hæreditatis aditionem acq̄runtur iura directa: per restōnē iura vtilia, vt ff. ad Treb. l. 1. iō non req̄ritur tanta solennitas. Contra hoc opp. ꝙ ēt in hæreditate non req̄ratur iussus pr̄is, vt l. cum non solum. §. j. ĩ. de bo. quæ lib. So. Fateor, ꝙ hodie est immutatum. nam filius ꝑt bo. pos. agnoscere pr̄e inuito, vt l. ꝯ̄ria, et d go multo magis eo ignorāte: d vnde † hodie non requiritur, 2 qđ iussus ꝑcedat, qđ intellige verū in hr̄ditate aduētitia, sed in ꝓfectitia remanēt iura antiqua ĩmutata, vt ꝑcedat iussus, vt e no. in l. fi. in pr. ff. qs or. in bo. pos. ser. Assumatis e ergo tria verba ꝑ declōne ꝑn̄tis mā̄æ: aut loq̄mur in hr̄ditatis aditiōe, aut in bon. poss. aut in Trebellianica restōne. Primo casu de iure antiquo non poterat filius adire, nisi præcedat iussus, vt l. si qs mihi bona. §. iussum. de acq. hær. De iure nouo si qdē loq̄mur in hr̄ditate profectitia, vt puta si filius esset institutus ꝯtemplatione pr̄is, nihil est immutatum, vt not. in d. l. fi. in pr. ff. qs 3 ord. in bo. pos. ser. † Sed si in hr̄ditate aduentitia, tūc pr̄ filius patre inuito, & ignorante agnoscere. ꝙ pr̄e inuito, ꝓbatur in d. l. cum non solū, §. 1. ĩ. de bonis, q̄ lib. ꝙ pr̄e ignorante, ꝓbať ꝑ rōnes positas in hac gl. sup verbo, ratā. In hoc tñ est dr̄ia, q̄a q̄n pr̄e inuito, sibi filio q̄ritur plenè: q̄n pr̄e ignorante, tūc pr̄i postea ratum hn̄ti quærit̄ vsusfructus, ar. h᷒ l. Ita tenet hic gl. q̄ loq̄tur notab. q̄ vide. Prædicta vera in filiofa. maiore, ita qđ hēat legitimā personā: sed si eēt filiusf. minor, qd iuris sit, dic vt d. l. cū non solum. §. j. ĩ. de bonis, q̄ lib. & l. si infanti. ĩ. de iu- 4 re deli. † Si verò loq̄mur in bo. pos. tunc de iure antiquo poterat peti pr̄e ignorante, vt hic: tñ non habebat effectum, nisi ratihabitio seq̄retur, vt d. l. fi. in prin. qs or. in bon. pos. ser. sed hodie oēm habebit effectum. ēt ratihabitione non secuta, q̄a patre recusante, & ēt inuito filius posset agnoscere, vt d. l. cū nō solū. §. fināt. Si verò q̄ramus in Trebellianica restōe, dicas idem, qđ dixi in bo. pos. ¶Venio ad tertium, dr̄ hic, quod bo. pos. dēt peti. Contrà, imò sufficit coram iudice agnosci, vt ĩ. 5 e. l. fi. sol. † Fateor qđ ista l. in hoc corrigitur, quia sufficit sola agnitio coram iudice absque petitione, vel iudicis decreto. ¶Item ꝯ̄ hoc op. q̄a ēt de iure antiquo ista impetratio est sublata, vt l. j. & 2. s̄. de form. So. & mō aduertas, q̄a mō declaro 6 tibi gl. rubricæ. dēs scire, quod tria sunt. † Primū est bo. pos. q̄ est facti, & ista nobis acq̄ritur per corporalē apprehensionē, vt l. 3. in pr. ff. de acq. pos. Est fm̄. s. bo. pos. q̄ est ius, de quo loq̄tur hic tit. & sequentes: & est ista bo. pos. ius prosequendi, retinēdiq; patrimonij, siue rei, quod cuiusq; fuerit, cum is moritur. & ita dicit gl. hoc probatur in l. in bonorum. ff. e. Et est tertium, s. bo. poss. hæreditaris petitio, de qua loquitur tit. de pos. hære. pet. & ista diffinitur sicut aliæ actiones, q̄a actio est ius ꝓsequendi, vt dicitur inst. de act. in pr. & differt ista bono. pos. hæreditatis petitio à bonor. pos. quia ista est ius, propter quod prosequimur hæreditatem. Ita dicit gl. tua, & bene. videte gl. rub. Et vt intelligatis, præmitto aliud exēplum. Dn̄iū est ius, ꝑ ꝑ qđ datur nobis rei vendicatio: rei vend. autem est ius,

a ADD. ¶Incer. autho. Bonorum pos. Adde, quod istam l. Io. And. in add. ad Spe. in ti. de pac. & transa. refert Pil. tenuisse, quod quando erat appellatum à sententia, licet constabat appellationem non tenuisse, quia princeps appellationem prohibuerat, tamen fuit transactum. postea princeps appellationem ratificauit, quod non valeat transactio, si princeps ignorauit transactionem, aliàs secus.

b Delatam. Adde qualiter accipiatur hoc verbum, delata, in l. delata. de ver. sig. & in l. qui hæres. de aq. hæ. per Bar. in l. is qui putat. in lec. noua. eo. ti.

c I. A. Notabiliter. Adde quod Ang. & Ro. dicunt, vt refert Ale. ꝙ hæc l. est sing. & venit limitanda fm̄ Bal. hic, nisi compareat, & admittat aliquis ꝯ̄dictor, quia tunc procedit in forma iudicij, quod requirit personas tres actorem, iudicem, & reum, ideo tunc est necessarius consensus patris. Et de hac gl. vlt. Spe. & Io. And. in ti. de actore, §. 1 ver. sed quid si conuenit.

d Paris. Ignorante. Vide circa hoc Bar. in rub. huius ti. & Moder. hic, & quę scripsi ad Bar. in simili, in l. item si verberatum, ff. de rei ven.

e Barb. Assumatis. Vide Bar. cons. 129. incip. quidam habuit vxorem, quando pater tenuit dotem, vtrum præscribatur filiæ.

ius, q̃ vẽdicam⁹ rẽ. ita & bo. possessoria hr̃ditatis petitio, estiꝰ, q̃ petim⁹ hr̃ditatẽ, seu bo. pos. defuncti. Et est aliud iudiciũ petitorium, vt dicit gl. de q̃ n̄ curo, qa n̄ est nr̃a mã. Et venio ad scd̃am ptẽ, & ĩ hac 2. parte dñr duo. ¶ Primò, ꝙ q̃rit̃ emolumentũ principal'r etiã pr̃i, & ex hoc, ꝙ dicit, etiã, inuit q̃d tã pr̃i, q̃ filio. ¶ Itẽ
7 dr̃ hic, ꝙ pr̃ pt̃ petitionẽ hr̃ditatis ratã hr̃e. Oppo. † ad q̃dlibet: de iure isto q̃cq̃d filius q̃rebat, q̃rebat pr̃i, vt l. j. ĩ prin. si q̃s à parẽ. fuerit ma. & de acq. her. l. placet. Sed hic innuit q̃d aliquod ꝯmodũ remanebit filio, ergo malè. Quidã fatent̃ ꝯriũ, & iõ dñt q̃d hæc dictio, etiã, nõ ponit̃ hic implicatiuè, q̃d filio q̃reret. Rich. Ma. vt hic refert Cy. tenet ꝯriũ, q̃d ĩ iur̃ antiq̃ ĩ bonis mr̃nis filio q̃rebat̃ ꝓprietas, & pr̃i vsusfr. vt l. filius. ff. de inof. test. Dñs Cy. hic hoc tephẽdit, qa l' fuit inductũ per iura noua. j̃. de bo. ma. l. j. & per totũ. Aduertite dñi, parcat mihi d. Ric. & d. Cy. q̃ eũ hic recitauit. Ista fuit opi. antiqua reprobata p̃ glos. nr̃am in l. is q̃ui hr̃s. ff. de acq. hær. & alle. l. filiusfa. ff. e. ti. Ego allego vobis aliã. l. s. si filius meus. ff. si q̃s omis. cau. test. Non obst. l. filius, ff. de inof.
8 test. qa fateor, † q̃d q̃rela cõpetat filio, sicut actio iniuriarũ, vt l. filiusfamilias. & actio in factũ, l. in factũ actio. ff. de act. & ob. sed emolumentũ q̃relę, & illarũ actionum q̃rebat̃ pr̃i in totum ŝm tp̃a antiqua, hodie quo ad vsumfructũ, vñ prima sol. est verior.
9 Vlterius opp. ad ŝm, dr̃ hic, q̃d põt hr̃e ratũ. Cõtrà, † quod meo nõie non est gestũ, ratũ hr̃e non possum, vt l. si pupilli, §. sed si ego. ff. de neg. gest. Sol. Nõ possum hr̃e ratum tanq̃ gestum noie meo, sed tanq̃ gestũ à filio, sicut dixi tibi s̃. de fur. l. 1. & p̃ Dy. in c. ratũ. de reg. iur. lib. 6. Item oppo. dr̃ hic, q̃d pr̃ põt hr̃e ratũ, & gl. intelligit etiã tacitè p̃ cursum longi tp̃is. Vide hic gloss. super ver. ratũ, dum alle. l. si filius. de pet. hær. & l. q̃ in aliena. §. j. de acq. hær. Cõtra hoc opp. ratihabitio dẽt fieri ĩtra id tp̃s, quo res põt
a geri, vt l. bonorũ ᵃff. rem rat. hab. & est expssũ in teris legis nr̃æ,
10 vt l. fi. in princ. ff. q̃s ord. in bo. pos. ser. Huius timore † q̃dã, vt Iac. & Bal. reprehendũt istã gl. vel limitant eã, s. ꝙ ista rati habitio seq̃tur intra tp̃s lt̃imũ, s. intra annũ, vel centũ dies. Doc. intelligũt eã valde notabiliter. Nam longum tempus, de quo fit mentio in legibus alle. in gl. nõ inducit ad ĩducẽdũ ratihabitionem, sed ad p̃sumẽdũ volũtatem ab initio intercessisse, vt in d. ll. p̃sumit̃ ergo ab initio pr̃is volũtatem affuisse, nõ hodie, hoc est, in fi. decennij inducit̃ ratihabitio, q̃d est notãdũ, & bñ no. & tene mẽti ꝑpetuo. Vel dic, ŝm d. Ia. Bu. q̃d ratihabitio dẽt fieri à tp̃e, q̃ res
11 dẽt geri, qñ fit ad ꝯfirmãdũ actũ, q̃ fact⁹ est. Sed † in ꝓposito ᵇactus
b iste ab initio fuit valid⁹, & ratihabitio pr̃is solũ ad hoc tendit, vt sibi pr̃i q̃rat̃, nõ vt act⁹ validet̃, & sic pt̃ geri quocũq; tp̃e. q̃d ĩtellige verũ. ŝm iura hodierna, sed ŝm iura antiqua istud dictũ nõ ꝓcederet, vt d. l. fi. ĩ prin. q̃s or. in bo. pos. ser. ¶ Venio ad tertiã partem. dr̃ hic admittat̃, trãsacto tp̃e. Cõtrà, vt l. fi. ĩ princi. q̃s or. ĩ bo. poss. ser. Dicit gl. q̃d hæc lex dẽt ĩtelligi ŝm illã, quod amittit̃ trãsacto tp̃e, in q̃ fili⁹ sciuit, & potuit patrem certiorar̃, vt l. ꝯria, q̃d est verũ ŝm iura antiqua, & etiã ŝm noua in ꝓfecti-
c tijs, ᶜ in q̃b⁹ nihil est ĩmutatũ. In aduẽtitijs verò hodie pr̃is scia, vel certioratio, nõ req̃rit̃: qa põt filius petere absq; pr̃is ꝯsensu. Ita dicit gl. vlt. huius l. quã vide. Cõtra hoc op. bo. possessio dẽt peti, vel agnosci in iudicio, & filius nõ hẽt lt̃imã p̃sonã standi in iudicio sine ꝯsensu pr̃is, vt l. cũ nõ solũ, §. necessitate. j̃. de bon. q̃ lib. q̃ apparet, q̃d pr̃e ignorãte nõ põt peti etiã hodie. ¶ Huius timore est facta etiã secunda gl. huius l. & eodem mõ pt̃ opponi de l. 1. in fi. de anna. exceptio. qa impedito agere nõ currit p̃scriptio, sed fili⁹ nõ pt̃ petere pr̃e ignorãte, ergo &c. Ponit gl. multas solutiones. Ista † est vera, & multũ mẽti tenenda, d qa §. ne-
12 cessitate, habet locũ in his, q̃ fiunt in iudicio ĩ forma iudicij, sed bon. pos. nõ petit̃, vel agnoscit̃ in iudicio ĩ forma iudicij, vt l. seruus. ff. e. ꝙ ꝯsensus pr̃is nõ req̃rit̃. Vide istã gl. & teneas eã menti, & nõ ĩtelligas gl. q̃d q̃ñcũq; ĩdistinctè iudicis offiñ ĩtentat̃, fili⁹ poterit agere sine ꝯsensu pr̃is, q̃d vr̃ ĩnuere. Sed ĩtelligo hoc verũ, qñ nõ in forma iudicii ĩplorat offiñ iudicis, vt d. l. seruus. ff. e. Ita debetis intelligere hãc mãm. Op. factũ filij n̄ dẽt nocere pr̃i, vt l. filius. s̃. de pac. Sol. Ibi loq̃mur in q̃sitis, hic in q̃rendis. ¶ Vlteri⁹ op. de l. 1. §. decretalis. ff. de suc. edi. So. Hic loq̃t̃ in bonorũ possessiõe edictali, q̃ põt perdi. ibi in decretali, q̃ nõ pt̃ perdi tp̃e, vel repudiatiõe. ¶ Sumus expediti de gl. Extra gl. op. br̃ de l. 1. ff. de bo. pos. infan. & fu. Sol. Scientia pr̃is non nocet filio, vt l. ꝯria: scĩa filij nocet pr̃i, vt hic. Cõtra hoc op. de l. seruus. in fi. ff. e. vbi scĩa pr̃is attendit̃. So. Scĩa pr̃is attenditur q̃tũ ad ꝯmodũ filij, vt ibi no. nõ ad eius incommodũ. ¶ Vlterius op. de l. is q̃ hr̃s. §. fi. & l. seq. ff. de acq. her. vbi repudiatio filij nõ nocet pr̃i, neq; pr̃is repudiatio nocet filio. Ad idẽ j. de bo. q̃ lib. l. cũ n̄ solũ. §. 2. & §. seq. vbi repudiatio filij n̄ nocet pr̃i, neq; pr̃is repudiatio nocet filio. Propter quas leges dicebat Ia. Bu. quod ista lex hodie in hoc corrigit̃. Doc. † nr̃i dicunt contrariũ, qa etiã de iure antiquo repudiatio filij expressa non nocebat patri, vt d. l. is, qui heres. §. fi. & tamẽ repudiatio tacita, q̃ ex cursu temporis inducit̃, ᵈbene nocet, vt hic, & d. l. fi. in prin. quis ordo in bo. pos. ser. Sil'e, quod q̃uedã pñt fieri tacitè, q̃ non possunt fieri expressè. Habuistis in l. 1. s̃. de ser. fug. & in l. longę. de diuer. & tempo. præscr. de ser. vrb. præd. l. sed si inter. & in qualibet earum no.

ADDITIONES.

a I. A. ¶ Bonorũ. Adde ad materiã ratihabitiõis factæ ex interuallo, Fed. cõ. 238. & ex dictis Bar. hic, vide bonã lrationẽ ad l. bonorũ. ff. rẽ ra. ha. & opi. Bar. hic tenẽt Cy. & Sal. licet Bal. videat̃ tenere ꝯriũ hic. ver. sed q̃d si fili⁹.

b ¶ Sed in proposito. Adde tu ad hæc dicta Bart. & vide Are. in capitu. causam quæ. de iud. Bal. in auth. hodie. j. de app. & in c. vt circa. de elect. lib. 6.

c Io. Fr. Ru. ¶ In profectitijs. Adde dũ Bar. cõcludit, q̃d in profectitiis nihil est mutatũ. sc3 quia nõ põt filius inuito, vel ignorãte patre, efficaciter adire hæreditatem profectitiam delatam filio cõtemplatione patris, ꝙ idẽ tenẽt Doct. cõiter hic, & in l. si quis mihi bona. §. iussum, ff. de acq. hær. sed Bar. sibi cõtrarius tenet cõtrarium in l. fi. §. similiq; mõ. j̃. de bo. q̃ lib. vt no. Ro. Alex. in l. is q̃ hr̃s. §. fi. ff. de acq. hær. Imo. ĩ d. §. iussũ. à qua contrarietate conat̃ Ias. eũ saluare hic, q̃d hic loq̃tur qñ pr̃ recusat p̃stare cõsensũ filio volẽti adire. ibi vero qñ pr̃ repudiat hr̃ditatẽ, an filius sol⁹ possit eã acceptare.

d Pom. ¶ Et multum menti tenenda. Vide Bar. cõsi. 3. vol. 2. Vide etiã ad declarationem d. §. necessitate. Rotam in deci. nouis. vj. tit. de iudi. quã simpliciter sequitur Barb. in c. licet ex suscepto. de foro compe.

LEX II.

Si bonorum. Ad cognoscẽdũ bonorũ possessionem, collateralibus statuunt̃ cẽtũ dies, descẽdẽtib⁹ ann⁹. h. d. cũ l. emãcipata, quas simul legã. ¶ Opp. ad hãc l. de l. emãcipata. So. ibi loq̃t̃ in ascẽdẽtibus, hic in trãsuersalib⁹.

LEX III.

Infantis. Bonorũ possessio agnita ꝓ infante, transmittit̃ ad hr̃des. h. d. Opp. de l. 1. §. furiosi. ff. de suc. edi. Quidã cõcedunt, ꝙ hic trãsmittit̃ hæreditas, s. ad illos successores defuncti, non ad successores infantis. Certè istud est ꝯ casum l. 2. §. sed infanti. ff. ad Tertu. quia trãsit ad successores infantis. Ad ꝯriũ respõdeo, ꝙ ibi loquitur in furioso, hic in infante. Et q̃ sit ratio diuersitatis, dic vt in l. si infanti. j̃. de iure delib.

LEX IIII.

Emancipata. Ad hanc. l. op. j̃. de his, q̃ añ ap. tab. l. 1. ᵃ ¶ Dñt q̃dã, illa lex nõ hẽt locũ ĩ successione de iure pretorio, & hoc vr̃ vel'e gl. tua, quã vide, & no. Alij dñt ꝓpter gñalitatem illi⁹ legis, ꝙ hẽt locum in successione de iure ciui. & de iure pretorio, & hoc cõiter oẽs tenent, & tũc illa
b gl. debebit aliter intelligi, vt dicat, ᵇlicet de iure p̃torio nõ sit inductũ, vt bonorũ possessio n̄ trãsmittat̃, tñ de iure ciuili inducit̃, vt trãsmittat hr̃ditas, & bonorũ possessio ad suos, vt l. ꝯria. Et intelligas ista verba al's, q̃ in casu istius l. Nã hic loq̃tur in filia decedente post annum, q̃ no casu nec posset ipsa possessionem petere, merito nõ trãsmittit ad suos. Sed predicta procedunt filia decedente intra tempus agnoscendi bono. pos. quod nota.

ADDITIONES.

a I. A. ¶ L. j. Adde quod cõis opi. est, q̃d bo. pos. nõ agnita in hæreditate ascendentiũ trãsmittatur ad liberos eius, cui delata erat bo. pos. sicut transmittitur facultas adeũdi de iure ciuili, per d. l. 1. quia est eadẽ rõ vtroque casu, iõ debet eẽ idẽ ius. Hanc tñ cõem opi. limita secundum Bal. nõ ꝓcedere in transmissione odiosa, vt bonorum possessione contra tab. quia talis bonorũ possessio nõ debet dilatari, sed arctari, qa publice interest test̃m confirmari. Alle. no. in l. Gallus. de lib. & post. §. quid si is. gl. quæ incip: aliter. Et cũ Bal. trãsit Ful. & Ale. cũ quadã modificatione, de qua hic per eum.

b Pom. ¶ Aliter intelligi, vt dicat. Vide Alex. consi. 20. vol. 1. & Soc. 153.

LEX V.

Quamdiu. Donec est locus successioni ex testamento, non est locus successioni ab intestato, nec tempora currunt. hoc dicit.

LEX VI.

Iuris ignorantia. In lucris iuris ignorantia nõ prodest mulieri. hoc dicit. intellige
a hanc l. si potuit consulere peritiores, ᵃvt dicit gl.

ADDITIO. a I. A. ¶ Peritiores. Adde, & intellige sẽdũ Bal. Pau. & Saly. nõ solũ si sint ĩ loco remoto, sed etiã in loco vicino: qa q̃uẽadmodum vadũt ad nemus ꝓ lignis, & ad ciuitatem pro indulgentiis, eo. mõ dẽnt ire pro cõsiliis, qa nõ, cẽt eis multum difficile, attẽta loci vicinitate p̃ tex. in l. 4. §. si tam vicinum. ff. de dam. infect. & Ro. allegat tex. in l. diuus. ff. de tut. & cur. da. ab his. & quod no. Bal. in l. cõtinuus. s̃. itẽ qui insulã. de ver. ob. addendo Anto. de But. idẽ tenentem in c. 2. de consti. & idẽ tenuit ipse Ro. in l. si duo. ff. de acq. hære. vbi dicit hoc dictum limitari, nisi iste, qui habet cõsulere peritiores, longe distaret à ciuitate, vel p̃p guerras accedere non posset. Pro hoc alleg. glo. in l. si duo. ver. scire potuit. s̃. alle. Et illa gl. allebonũ tex. Sed hoc vñr velle allegare doc. dũ põderãt vicinitatem, & facilitatẽ eundi. Et aduerte, q̃d Bal. in cõclusione, & Pau. de Ca. in fi. voluit ꝙ in his, quæ cõcernunt formã actus: vel rigorem iudiciorum, non excusatur rusticus, vel alius p̃p iuris ignorantiã. vnde si per errorẽ iuris similes personæ fecerint testamentum non seruata solẽnitate, erit nullũ. alle. l. fi. j̃. de test. Idẽ si nõ faceret suas probatiões intra terminũ à iudice, vel statuto præfixũ. Et hoc ẽt si esset in damno vitando. Tu adde etiam Ro. consi. 225. ¶ Paris. Circa hoc, quòd teneatur quis consulere peritiores, alias nõ excusetur, limita singulariter non procedere in eo, qui facit actum coram iudice, & eo authorante. vide quæ scripsi ad Bar. in rub. C. de iur. & fac. igno.

LEX VII.

1 *Bonorum possessio quæritur pupillo per tutorem.*
2 *Iudex quando supplet defectum tutoris, debet in actis dici: ideo iudex sciens: &c.*

Bonorũ quidẽ. Tutor põt agnoscere bo. pos. ꝓ pupillo, n̄ pupill⁹ sine tutore, nisi defectũ tutoris iudex suppleat. h. d. ¶ Op. de l. potuit. j̃. de iur. del. Dicit gl. quod hęc dẽt ĩtelligi ŝm illã, vt possit tutor sine pupillo ĩfã. e. Sed si est maior

3 maior īfante, reqrit eius voluntas, vt ibi. Cōtrariū†tenet gl. in l. ꝯria. & l. ipuberi. de tut. & cura da. ab his. & illā tenet Dy. & Cy. & hic oēs eā tenēt, qa aliud in bonorū possessione, ꝙ indistinctè a pōt quæri ꝑ tutorem, aliud in hrditate, vt d. l. potuit. ¶ Vltimò† a no.ᵃ hic tex. ꝙ hic dicit, sciens hoc competens iudex, &c. Facit ȷ. de iur. deli. l. si infanti. in fi. qđ dixi tibi plenè in l. si curatorē. §. de in inte. rest. Et sic memētote, ꝙ cū iudex supplet defectū tutoris, dicat in actis, ideo dictus iudex sciens,ᵇ &c. vt ibi dixi.

ADDITIONES.

a Poma. ¶ Vltimò no. Iudicis præsentia an sufficiat, seu an firmet contractū aliàs inualidū, vel rescindendum, Barb. consi. 3. 2. vol. tangit, quod præsentia iudicis non informati nihil operatur.

b I. A. ¶ Sciens. Adde no. secundū Pau. de Ca. quando fit actus corā superiore, qui de sui natura fieri nō potest, sed superior potest dispensare: quòd ipse debet expresse dicere, ꝙ illud facit ex certa scientia, non obstante tali defectu, alle. l. seruus. ff. eo. An autē Papa conferendo beneficium minori in præsentia sua, & corā se, simpliciter videatur ipsum dispensare, vide Oldr. consi. 339. cum tribus seq. vbi pulchrè examinat.

LEX VIII.

Quicumque. Hæc l. legiť tribus mod. Secūdū primum modū dicit, Ignorantia facti impedit ne tp̄s bo. posses. petēdę currat. h. d. vel aliter. Nō ob. si bo. possessio sit petita iudice nō sedēte ꝓ tribunali, vel nō seruata iuris solennitate. h. d. Et ſm istam meliꝰ ad aptatur lex sequēs. pone casum secundum vtranque lec. ne habeam necesse bis legere literam.

LEX IX.

1 *Bonorum posse. decretalem, an hodie sit reperire.*

a b Vt verborū. Bonorū possessio nō dēt peti, sed sufficit corā iudice agnosci, & tēpus currit secūdo statim, cū primꝰ excludiť. h. d. Et iste ver. eo addito, legitur 1 duob. mod. Posui tibi casum ſm lec. magis notabilē. No.† ex isto casu, quod hodie sufficit bon. posses. agnosci corā iudice, iō nō ē hodie reperire possessionē decretalē, qa à iudice ñ decerniť, sed à p̄re agnoscit: p̄t tñ dici bono, possessio iudicialis, qa in iudicio agnoscitur. ¶ Vlt. no. versi. eo addito. & lectu. ipsius.

ADDITIONES.

a I. A. ¶ Vt verborū. Adde tu, & vide gl. i l. fi. §. de cur. fur. ꝙ intelligit l. istā hr̄e locū in bo. pos. cōtrata. bquā gl. Bal. in l. 1. ff. de iur. om. iud. alle. pro fin.

b Paris. ¶ Coram iudice. An autem sit necesse coram iudice hodie exprimere ex qua causa agnoscatur, vide Ias. in l. quandiu.

Quando non petentium partes petentibus accrescant. Rubrica.

LEX VNICA.

1 *Bonorum possessio vnde liberi, habet locum in bonis maternis.*
2 *Bonorum possessio vnde legitimi, habet locum in successione matris.*
3 *Seruus, licet non excludatur tempore, excluditur tamen repudiatione facta inter suos.*
4 *Ius accrescendi inter eos, qui sunt in primo gradu, excludit eos, qui sūt in sequenti gradu, & non patitur eos venire ad portionem deficientium.*

Voties. Inter succedētes de iure prætorio, est locus iuri accrescendi. h. d. Gl. j. laborat in positiō e casus. Tu pone casum ſm vltimā positionē, ꝙ verior est, & magis clara Oportet, vt recitē primā glossam, ꝙ multū difficilis vr̄ iuuenibꝰ, & Doc. nō declarāt eā. Et op. Ablatiui absoluti resoluunť in ꝯdōnē, vt l. à testōre, de ꝯd. & de mō. & de vsuris, l. euictis. Sed hic dr̄, cessante ltīma successio ne: ergo resoluiť, si cessauerit ltīma successio. Innuit ergo à ꝯrio sensu, quod vbi est successio ltīma, ñ est locus iuri accrescendi, quod est ꝯ l. 1. §. his ita, ȷ. de cad. tol. & ff. de suis, & leg. l. si ex pluribus Huius timore gl. ponit hic casū quatuor mod. primò loqť in pluribꝰ liberis, ꝙ veniūt ad successionē mr̄is, vel mr̄næ lineæ, & vide primā positionē casus in gl. ꝙ casu vno expulso, vel exclusō, cæteri admittunť, qđ ñ eēt, si eēt locus alteri successioni ltimę. Rō, qa ipse repudiasset de iuř p̄torio, & posset ipsemet de iuř ciuili succedere, & sic alij excluderenť, vt ff. de suc. edi. l. j. Sed dn̄i videatis, illa lec. ñ ē vera ꝑ duo. Primò, qa ipsemet nō p̄t sibi succedere, qñ ē aliqs, ꝙ sit in primo gradu, à ꝙ tp̄e ipse est exclusus. vñ donec est aliqs de liberis, ꝙ sit in primo gradu, à quo ipse est exclusus, ñ p̄t venire ipse ꝑ edictū, vñ ltīmi, vt l. octaui. ff. vñ cog. Insti. de hæ. ꝙ ab inte. §. admonēdi. Et si tu dicas, ego intelligo hoc, ꝙ ñ superat alius eiusdē gradus. Tu dices ꝯtex. ꝙ dicit, pluribꝰ liberis, &c. & hoc vult dicere gl. ibi, ita tñ, si certi essent, &c. Vide gl. & adde ibi, in remotioribus gradibus, ꝙ in casu p̄sentis legis nō pōt dici qa dicit pluribus liberis, &c. Et sic innuit plures esse in eodē gradu. Itē ꝯ p̄dictā lect. op. hæc lex loqť 1 de bon. posses. vñ liberi. Sed† vñ liberi ñ dať in bonis maternis, vt l. quoties. ȷ. de suis, & legit. heredib. ergo &c. R ñ. dico quod hic nō dr̄ de bonorū possessione, vnde liberi, sed de bonorum possess. quę deferť liberis. Vñ intelligo hic de bo. pos. vñ cogna a ti. Et ab ista opinione bñ defendiť ista lect. Itē opp.ᵃ ꝯ istam lect. 2 nā† in successione matris est locus successioni ltīmæ per Orficianū, & Tertullianū senatus. & ita hēt locū, vñ ltīmi, vt dicit gl. §. ti. j. in fi. gl. ergo apparet, quod nō cessat successio ltīma, vt hic tex. reqrit. Sol. hic nolebat venire per vñ ltīmi, nec tanꝙ ltīmus, sed per vñ cognati. Dicit gl. ꝙ vide. Scd̄m istā solōnē, hic cessat successio ltīma, qa sic voluīt. Sed si vellent succedere tanꝙ ltīmi, ñ eēt locꝰ iuri accrescēdi. Ista sol. fortè ñ est vera. qa ita renunciādo successiōi ltīmæ, renūciaret successiōi, ꝙ ei deferť de iure p̄torio, vt videbitis ī l. puberē. ȷ. de iur. deli. & l. suū. e. ti. & quod ibi vobis dicā: tñ defendēdo istā lec. ab ista opp. dicamus, quod hic loqť ī successiōe lineæ mr̄næ, ñ in successione mr̄is. Quia tñ ista lec. ñ bñ defendiť à prima oppositiōe, iō eā dimittamus, vt veniamꝰ ad scd̄am lec. Scd̄o mō legiť hæc lex, in filijs emācipatis, ꝙ veniūt ad successionē per vñ liberi, ī qbꝰ ñ ē locꝰ successiōi ltīmæ, ſm ista tp̄a. Secus si eēnt sui, qa inter eos nō est locus iuri accrescēdi. Assignat gl. duas rōnes Prima, qa nō p̄t excludi, cū perpetuò duret aditio de iure ciuili. itē, qa inuiti accipiūt tāꝙ 3 sui, & vide gl. Ista lec. nō est vera in duobꝰ. Primò, † qa licet filiꝰ suus ñ posset excludi tp̄e, p̄t tñ excludi postea repudiatiōe facta inter suos, & est locꝰ iuri accrescēdi. l. 1. §. si nemo. ff. ad senatuscō. Tertu. Dicā in l. ꝙ se patris, ȷ. vnde liberi. Etiō omissa ista lec. gl. legit tertio mō, qa erat sic hic de facto, qa ltīma successio cessabat, idē si nō cessaret, vñ arg. à ꝯrio sensū, quod §. facit, ñ ꝓcedit. Hęc lect. ñ placet, nā īperator ñ rñdet ad interrogata, sed facit vnā rl'am ꝓprio motu. Nō ē ergo hic dicēdū, sic erat hic de facto, qa Impator hic ñ interrogabať sup facto. Legiť ergo quarto mō, vt dicamꝰ, cessante ltīma successione, hoc est reiecta ltī- 4 ma successiōe. Illa est vera, & ſm hāc posui tibi casum, ex † quo hēs, quod ius accrescēdi inter eos, ꝙ sunt in gradu primo, excludit eos ꝙ sunt in gradu sequēti, & ñ patiť eos veniř ad portionē deficiētiū. Venio ad gl. seq. & gl. hæc intrat mām iuris accrescēdi, & facit quasdā qō. quod dic, vt in ea. & vide eā. Et de hac materia facio vnā magnā repetitionē in l. re coniuncti. ff. de leg. 3.

ADDITIO.

a Barb. ¶ Itē opp. Et vide Lud. Ro. in consi. 199. vbi alle gl. sing. hic, quod ex narratione facti non inducitur iuris dispositio, allegauit Io. An. in c. dilecto. de præb.

De bon. poss. secundum tab. Rubrica.

LEX PRIMA.

Endente. Donec ē dubiū de virib. testamēti, ñ est locus successioni ab intestato. h. d. ¶ No. quod dixi in summario. Ad l. nr̄am op. de l. cū falsum. ff de acq. he. So. distinctio, ꝙ poniť ibi, hēt a locū in aditiōe hr̄ditatis, ꝙ ꝯsistit in solo aīo adeūtis. Vñ sufficit adeūtem esse certū, vtrū testm̄ sit falsū, vl' ñ. hic loqť in bo. pos. ꝙ dēt peti à iudice, & ab eo decerni. Vñ est necesse, quod etiā iudex certificeť de viribus testī, & vide gl. & postea dicam tibi aliqua Istud, quod gl. dicit, ꝓcedebat de iure antiquo, ſm quod iudex hēbat necesse decernere bon. pos. Sed cū hodie sufficit sola agnitio sine iudicis decreto, vt l. fin. §. ti. j. puto esse idem in bo. pos. quod in hereditatis aditione.

ADDITIO.

a I. A. ¶ Falsum. Adde, qđ Bal. hic ponit qualiter ꝓbetur falsitas testamēti, cū habeat deponere super negatiua, remouendo actū à sensu, non sensum ab actu, dicendo, ꝙ illa die, & hora, qua dicitur testamētū fuisse factum in tali loco nō fuit factum, qa ib fuerūt præsentes, & nō potuisset fieri, quin ipsi vidissent, & audiuissent. Et vide secūdū Pa. de Ca. ꝙ no in c. 3. loco. de ꝓba. & Bar. in l. 1. de itin. actuꝗ priua. secūdū Ale. gl. in auth đ hær. & fal. §. si vero absint. ī ver. vidisse. & ibi no. Ang. & ꝑ Bar. cōs. incip. clarissi. do.

LEX II.

1 *Quot testes requirantur ad probandum testamentum.*
2 *Modus probandi solennitatem testium in testamento.*

Bonorū. Ex testō in scriptis petiť bo. possessio ſm tab. ex nūcupatiuo petiť vtilis, vel bon. pos. ſm nūcupationem. h. d. Opp. & vr̄, quòd signa tm̄ ñ sufficiāt, imò reqrať subscriptio, vt Inst. de test. or. §. j. Sol. gl. fateor ꝯriū, & hoc est, qđ 1 hęc l. suppleť per illā. ¶ Querit gl. circa hāc l. † quot reqruntur testes ad ꝓbādū testm̄. So. dn̄t Marr. & Hug. duos testes sufficere, ꝑ regulā. ꝙ est in l. vbi numerus. ff. de test. & est arg. l. fi. ȷ. de fideic. & inst. de fideic. hær. §. fi. Nec obstāt leges, quę dn̄t, quòd septē testes reqranť ad testm̄. Nam debes scire ſm p̄dictos Doc. ꝙ quādoꝗ; est ꝯtentio de volūtate, s. an testōr sic voluerit, & hoc debet ꝓbari per septem testes. Aut est ꝯtentio de solēnitate, hoc est, an septem testes fuerūt, & tūc per duos p̄t ꝓbari. Ita dn̄t ipsi. Gl. vr̄ reprobare istā opi. nā dicit gl. ñ p̄t eē ꝯtētio de solēnitate, qn sit đ volūtate cū ñ posset dicere testis, qđ septē testes fuerūt in tali testō, nisi ēt dicat de testō, & tenore huius testī. Certe dicit gl. hoc vr̄ impossibile, quod possit eē qō de solennitate, qn sit de volūtate. Prædicti Doct. rñdent ad hoc, quod hoc p̄t eē isto mō, quod legatariꝰ petit legatū, vel hr̄s hr̄ditatem ex testō: aduersariꝰ ꝯfiteť testōrem sic voluisse, negat tamen solenniter voluisse, vl' solennitatē, & sic erit ꝯtentio de solennitate, nō de volūtate, qa cōfessata. Gl. istā rñsionē reprobat, qa licet hr̄s cōfiteať sic testōrem dixisse, vel voluisse, nō tamen cōfiteť, quòd hoc dixerit aīo testādi. vñ hoc nō pōt ꝓbari, nisi per septem testes. Ista rñsio non placet, qa ex eo, quòd hr̄dem īstituit, p̄sumiť, ꝙ habuerit

animum

animũ testãdi, vt ĩ.de test.l.nõ codicillũ.Itẽ qbuscũq; verbis legauerit,ↄstat ꝙ habuerit animũ legãdi,vt l.oẽ verbũ.C.cõmu.de lega.¶Vñ ↄstat ꝙ ista reprobatio q̃ gl.fecit,nõ ẽ necessaria. Vnũ tñ facit magis ↄ.Põt esse ꝙ d̃ alia volũtate ↄfitetur hr̃s,de alia dicit testis.Licet.n. hr̃s ↄteat testatorẽ dixisse sic, & duo testes dicãt hoc dictũ fuisse corã septẽ testib.forte hoc fuit alia vice,& nõ fuit die illo, de quo tũc hr̃s ↄfitet̃.& iõ ad hoc,vt ista ꝓbatio ↄcluderet,esset necesse,ꝙ eẽt tãta coarctatio loci, & tp̃is, ꝙ dictũ testis, & ↄfessio partis de necessitate
2 ↄcluderet de eodẽ,vel fieret†articul⁹ hoc mõ: ponat̃ ꝙ talis vnũ tñ fecit testm̃.Itẽ cũ tale testm̃ fecit,septẽ testes interfuerũt,tũc de necessitate ↄcludit̃ d̃ eodẽ,vt extr.de fide instr.c.cũ Io.Et si hoc mõ ꝓbaret̃ credo ꝙ hr̃et plenũ effectũ testi,al's si p̃ duos testes tñ. ꝓbaret̃ ipsum fecisse testm̃, & de volũtate ñ ↄstaret,& de eius tenore,tũc eius ꝓbatio nihil releuaret, nisi q̃a impediret dari bonorũ possessionẽ ab itesta. eo.ꝙ facit du biũ,an testm̃ sit falsum, vel non,& pẽdente isto dubio non p̃t dari bono.possess.vt s̃.l.proxi.Et ita debet intelligi gl.hic posita,quam vide bene,& hoc no.ꝙ perpetuò non obliuiscaris.

a ¶De bon.poss.contratab.a quam prætor liberis pollicetur. Rub.

¶Sup rub.q̃rit gl.q̃ ẽ rõ ꝙ ĩ ff.ti.d̃ bo.pos.ↄtab.p̃cedit,& in C. ti.d̃ bo.pos ẜm tab.Gl. r̃ndet,Imperator ẽ nobilis,vñ ↄsiderauit dignitatẽ,iõ p̃misit d̃ bo.pos.ẜm tab.q̃ dignior est Iuriscõsulti sunt sciẽtifici,vñ ↄsiderauerũt ordinẽ sciæ,q̃a nõ p̃t peruenire ad ẜm tab.donec est locus contratab.&c.dic vt in gl.

a ADD. ¶Paris.Contratab.Au & qnando bon.poss.contratab.reducatur ad causam intest.vide.Cæp.cau.184.

LEX I.

1 *Atuh.ex causa,habet locum in præteritione paterna.Item in præteritione filij emancipati.*
2 *Legata relicta filio præterito,indistinctè debentur per titu.de leg.p̃stand.*

LIBERI. Rupto testõ p̃ ↄtab.q̃busdã ↄiũctis personis tñ legata dẽnt̃.h.d. Op.de l.j.& l.3.de leg.p̃st. & l.virilis.§.fi.c.ti. So.Hæc supplentur p̃ illas,q̃a legata dẽntur liberis à parẽtib.& q̃busdã aliis.Item opp.de lib.p̃t.auth.ex cã.Sol.dicit gl.no.hodie indistinctè debẽtur legata omnib.rupto testõ,ex cã p̃teritionis. Vide istam
1 gl.& no.hanc gl.† q̃ tenet ꝙ auth.ꝙ ex cã,hẽat locũ in p̃teritione paterna.Itẽ ꝙ hẽat locũ in p̃teritione filij emãcipati,de qua loq̃tur hic titulus, q̃d qualiter ꝓcedat,dicã tibi.Itẽ op.ĩ.
2 de fideic.l.q̃dã.Dicit gl.sol.vt ibi.Dic br̃.†quędã sunt legata, q̃ nõ sunt relicta ab ipso filio p̃terito, & ista indistinctè nõ debẽtur, vt in ↄrio.Quędã sunt relicta ab intestato,& hæc dẽntur per ti.de leg. p̃st. & ita loquitur hic. ¶Op.& vr̃ ꝙ omnib. debeantur legata,vt l.si duo.de leg.p̃stan.Domini,intrare istã materiam esset valde longum,dic plene vt dixi in l.filium.§. j. de leg.præst.& in l.is qui in potestate.§.sed si scriptus.

LEX II.

1 *Bono.poss. contratab.datur ei,qui non est institutus,neque exhæredatus.*
2 *Testamentum nullum qui potest licere,potest & contratabulare.*
3 *Bonorum pos.ẜc.d̃m tab.nõ currit cũ bo.pos.cõtratab. & nu.7.vbi quando.*
4 *Institutus habet bonorum possess.contratab.beneficio præteritionis.*
5 *Tex.in l.illud.§.ad testã.ff.de contratab.hẽt locum in p̃teritione materna.*
6 *Testamentum,in quo filius est præteritus,an interim sit aliquod,donec dicatur nullum.& nu.7.*
7 *Nullum quod est,an rumpi possit.ibid.*

POSTHVMO. Posthum⁹ p̃terit⁹ p̃t dicere testm̃ nullũ & venire p̃ ↄtab.h.d.hęc ẽ difficilis lex,&notabilis.¶†No.q̃d bo.
1
a pos.a ↄtab.dat̃ ei,q̃ nõ ẽ institut⁹,neq; exhr̃dat⁹.Si.n.ẽ institutus,non est dubiũ q̃d nõ hr̃et ↄtab. Item si esset exheredatus, sil'r nõ hẽret.sed veniret p̃ q̃relã,vt ff.co.l. nõ putauit.in prin.
2 Scd̃o†no.q̃d ille,q̃ p̃t dicere nullũ,p̃t venire per ↄtab. †Ter
3 tiõ no.q̃d bo. pos.ẜm tab. ñ ↄcurrit cũ ↄtab.bo.pos.†Ad ista
4 opp.p̃ ordinẽ,& vr̃ q̃d institut⁹ hẽt ↄtab.vt l.si post.§.fi.ff.eo. Sol.fateor q̃d hẽt ↄtab.beneficio alteri⁹ p̃teriti,nõ beneficio sui.Ita dẽtis intelligere hoc. Scd̃o op.& vr̃ q̃d exhr̃dat⁹ hẽat ↄta.vt l.nõ putauit.§.nõ q̃uis.ff.eo.So.Ibi loq̃t̃ in exhr̃datiõe
5 nõ rite facta.Itẽ op.† & vr̃ q̃d p̃terit⁹ nõ hẽat ↄtab.nã vr̃ ob-
b stare l.illud.§.ad testã.ff.e.So.Ibi loq̃t̃ in p̃teritione matris,b q̃
c hẽt ꝓ exhr̃datione,c merito nõ hẽt ↄtab. hic verò loq̃tur in p̃teritione paterna.Hẽs expeditum istũ passum, venio ad ẜm. Hic dr̃ q̃d testm̃ ẽ nullũ,& potest rũpi per ↄtab. Contrà,q̃d nullũ ẽ rũpi nõ p̃t,vt l.nã & si sub ↄditione.ver.post defectũ. ff.de iniust.test. Sol.dicit gl.q̃d testm̃ illud est nullũ de iure ciuili, sed de ęq̃tate p̃toria est aliq̃d,merito eo iure petit̃ rescindi.Ita dicit gl.q̃ vide.Innuit ergo ista gl. q̃d testm̃, in quo fili⁹ ẽ p̃teritus,interim est aliq̃d de iure p̃torio,donec dicat̃ nullũ.
6 ¶†Idẽ dr̃ notari in l.filio p̃terito,ff.de iniu.rupto test.& ff.de
d testa. l.j.& ego tetigi vobis ĩ l.j.Doc.nr̃i d Mod.dicũt,ꝙ hoc ẽ ↄ casum l.j.in fi.ff.si tabulæ testa,nullæ extab. q̃a testm̃ est nullũ omni iure, nisi approbetur p̃ filiũ,q̃a tũc erit aliq̃d de iure p̃torio,vt d.l.filio. de iniu.testa. ¶Qualiter ergo r̃ndebimus ad ↄria? Dicit Ia.de Rau. q̃d p̃ bonorũ pos.ↄtab.rũpitur illa spes, q̃ erat, q̃a testm̃ poterit ↄfirmari p̃ filiũ.Ista ẽ q̃dã truffa, nã spes nõ põt rumpi, nec p̃t tolli, nec hẽt effectũ, donec illa spes deducatur ad effectũ, vel ad actũ,vt l.si sub cõdõne.ff.de sol.& de noua. l.quoties. Quid ergo dicemus? Br̃ dico,ꝙ fili⁹ p̃terit⁹ petẽdo ↄtab. approbat testm̃ tãq̃ factũ, non vt rite factũ,meritò q̃a de iure p̃torio subsistit,de iure p̃torio rũpitur. Sic videbitis in eo,q̃ appellat à sñia lata ↄ falsum procuratorẽ,vt l.3.§.falsus.ff.rẽ rat.hab.& habuistis no.s̃.de ꝓcu.l.licet. Facit q̃d no.in l.Põponi⁹ scribit.ff.de neg. gest.& iõ si fili⁹ añ dixisset testm̃ nullũ,vel petẽdo ↄtab. p̃testaretur, q̃d hoc nõ facit animo approbãdi testm̃, dico q̃d bonorũ possessio ↄta.
7 nõ ꝓcederet p̃ rõnẽ factã, q̃a q̃d nullũ est,rũpi nõ p̃t.¶†Venio ad ẜm. Dr̃ hic q̃d ↄ tabulas,& ẜm tab.nõ ↄcurrũt.Cõtrà, ff.de leg.p̃st.l.is q̃ in potestate.§. sed si scriptus.So.gl.& bene, ibi ñ dr̃ ꝙ petatur ẜm tab.sed q̃d aditur hereditas de iure ciu. Vñ aditio hr̃ditatis & bon.possessio ↄ tab.bene ↄcurrũt.Cõtra hoc opp.de l.sed cũ patrono. ff.de bon.poss.Sol.dicũt q̃dã eodẽ mõ q̃d ibi aditur de iure ciuili.Vel verius dicit gl.aliud in bon.pos.q̃ datur patrono,q̃a illa ↄcurrit cũ ẜm tab.aliud in ea q̃ datur liberis, vt hic. Et ẽ rõ in ꝓmptu,licet gl.nõ ponat, nã bon.pos.ↄ tab.q̃ datur patrono,nõ rũpit testm̃ in totũ,sed aufert legitimã solã debitã patrono, vt ĩ.tit.j.l.j.& q̃d ibi no. merito bene ↄcurrit cũ bono.pos. ẜm tab.sed bono.possess.ↄ tab.q̃ datur liberis,rũpit testm̃ ꝓ toto,vñ non põt cõcurrere cũ bono.pos.ẜm tab.Contra hoc opp.de l.si duo.ff.de leg.p̃st. vbi ẽt ea, q̃ ↄpetit liberis concurrit cũ bon.pos.ẜm tab.Dicũt q̃dã,ꝙ ibi fuit adita hr̃ditas de iure ciuili.Istud nõ vr̃ verũ, nã cũ ibi fili⁹ suus eẽt p̃terit⁹,licet approbauerit testm̃, hr̃ditas ñ p̃t adiri de iure ciuili,sed de æq̃tate p̃toria,vt d.l.filio p̃terito. ff.de iniust.test. dicã ĩ.vñ legitimi.l.fi. ¶ Dicẽdũ est ergo,q̃d vbi filius institutus,& p̃terit⁹ sunt in eodẽ gradu,possunt cõcurrere ↄtab.& ẜm tab. q̃a per ↄtab.nõ aufertur totũ, & sic ẽ eadem rõ,q̃ in bono.pos.ↄtab. q̃ datur patrono.Ex p̃dictis ergo distingue per teipsum. Aut q̃ritur vtrũ bo.pos.ↄtab. ↄcurrat cũ aditione de iure ciuili, aut cum bon.pos.ẜm tab.& hoc scd̃o casu,aut q̃ritur de bon.pos. q̃ datur patrono:aut de ea q̃ datur liberis. Sed si quæris de ea, quæ datur liberis, tunc aut eiusdem gradus,aut diuersi,vt habes ex prædictis.

¶ Contrarietas & concordia.

¶Pro ↄcordia Aduer.si ↄditio testõ p̃r decedit,& vnũ filiũ in p̃tãte p̃terit,& aliũ emãcipatũ instituit,dicit Bar.q̃d iste emãcipat⁹ p̃t adire hr̃ditatẽ ex testõ de iure ciuili.in l.si duo.§.ꝓinde.ff.de leg.p̃stã.Cõtrari⁹ alleg. in hac l.posthumo.vbi d.Ale. in gl.fi. Tu dic q̃d Bar.in neutro istorũ iuriũ loquitur in isto casu de emancipato,immo potius aliter:quia exp̃sse dicit q̃ñ sunt in eodem gradu, sed de iure antiquo non erant suus, & emãcipatus in eodẽ gradu. Et ita potuit loqui Bar.in sol.ↄrij, in hac l.posthumo.& hoc sensit ẽt in d.l.si duo.§.ꝓinde.dum dicit, quod fuit institutus vnus de venientib. ab intest. in d.§. ꝓinde. ergo nõ emãcipatus, q̃ erat incognitus de iure ciui.in §.emancipati.de exhær.li.& in §. emancipati.inst. de hær.quæ ab inte.defe.sed suus occupat primum locum suitatis.

a ADD. ¶Poma. Not.quod bon.pos.Ad declarationem vide Bal.in l.si pater.in nona oppositione.ĩ.de insti.& substi.sub condi.fa.quem refert,& sequitur do.Ias.in l.emancipata.s̃.qui admit.
b ¶Matris.Adde Ang.in l.1.ĩ.de car.edict.& Ro.hic & Alex.
c Pom. ¶Pro exhr̃datione. Videret̃ ergo à cessante rõne gl.& Bar.ꝙ hodie dẽt̃ ↄ testm̃ matris ↄtab. cũ p̃teritio matris sine cã nõ hẽat̃ ꝓ exhr̃datione,iuxta glos.1.§.exhr̃datos.in auth.de hær.& fal.& istã opi.multi tenent. Ale.vero hic,ↄ fundamẽta de q̃b.hic p̃ eũ.Cui addo q̃d in §.ad testã.assignat̃ alia rõ,q̃ ẽt militat hodie,q̃d matres suos nõ hñt hr̃des,sed p̃tor pol licet̃ bo.pos.ↄtab. & vñ liberi filiis, q̃ sunt loco suorum,iuribus vulgarib. igr̃,&c.cũ ↄ testm̃ dat̃ ↄtab.licet Ale.hic teneat ↄtrariũ,q̃ sibi est ↄtrari⁹, & consi.89.2.vol. & vide Ale.in l.in suis.ad fi.ff.de lib.& posthum.
d I.A.¶Doc.nostri.Add̃ tu q̃d gl.saluari põt,q̃ñ in testõ instituit veniẽtes ab ĩtest.q̃a tũc ñ ẽ testm̃ nullũ rõe p̃teritiõis,vt dicit Bar.ĩ l.si duob. §.si pri⁹, ff.de ↄtratab.De cui⁹ veritate vide Im.ĩ l.si fili⁹ q̃ in p̃tãte.ff.de li.&posth.

¶De bo.pos.contratab. liberti,quæ patronis,liberisque eorum datur. Rub.

LEX I.

1 *Manumittens ex causa fideicommissi habet contratab.*
2 *Patronus per bon. poss.contratab.aufert tantum legitimam.*
3 *Bonorum possess. contra nuncupationem datur contra testamentum nuncupatiuum.*

LICET EX CAVSA. Patron⁹ p̃terit⁹ p̃ ↄtab. aufert scripto legitimam suã.h.d.¶†Not.ꝙ licet q̃s
1
manumiserit ex cã fideicõmissi, nihilominus hẽt
2 ↄtab.Scd̃o no.†ꝙ per bo.poss. ↄtab.patronus au-
3 fert legitimã tantùm.Tertiõ no.†ꝙ ↄ testm̃ nũcupatiuũ datur

tur bo.poss.ꝯ nuncupationē: sicut eꝯ datur bono.poss.ſm nū cupationem, vt s.tit.2.l.2. Quærit glo. in quib. casibus patronus excludatur ab ista bono.possess. dic vt in gl.

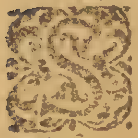
LEX II.

PATRONVS. Qui recipit mercedem pro operis, perdit cōtra tab.h.d.

¶Vnde liberi. Rub.

¶Gl. ꝯtinuat, dictū ē s. de bo.poss. q̄ sunt ꝯtab. seqꝛ videre de bo.pos. ab ītest. verū qa ista ē prior, iō de ea p̄mittit Impator.

LEX PRIMA.

SI AVVS. Filij emācipati succedūt æqualr p̄ri per vñ liberi.h.d. Op. Inst. de bo.pos.§.ꝙ aūt. vbi dicit ꝙ pretor hæredes facere non potest. So. quod hic dicitur hæredes extitisse, intelligas beneficio prætoris secundum bon.pos. qui vices hæredum sustinent.

LEX II.

EX TESTAMENTO. Donec est locus successioni ex testō, non est locus ab intest. Item donec est locus successioni descendentium, nullus alius potest succedere.h.d.

LEX III.

1 *Repudiās hæreditatē patris, nō pōt hēre hæreditatē aui nisi de iure ꝑtorio.*
2 *Lex ista quòd habeat locum tam in filio emancipato, quam in potestate. & qb. casib. procedere possit nu. 3. (& an lex corrigatur. nu. 6. & seq.*
4 *Successorium edictū secundū tempora C. non hēt locū in agnatis, hodie sic.*
5 *Proximior vt succedat, quo tempore requiratur, vt sit proximior.*
7 *Successorium edictum de iure ciuili, non habet locum inter suos.*
8 *Compilatio secunda, C. fuit facta post compilationem institutionum.*
9 *Hæres qui est per beneficium restitutionis in integrum, & sic de iure prætorio, non desinit esse hæres de iure ciuili.*
10 *Hæredi as patris agnita, transmittitur ad quemcunque.*
11 *Filius filij emancipati natus post emancipationem ꝙ non sit agnatus auo.*
12 *Pater succedit filio ꝑ vtilē vnde liberi, seu vnde parētes. (idētitate rōnis.*
13 *Prætorū edictis licet addere, vel detrahere, ex mente ipsius ꝑtoris, vel ex*

a QVI SE PATRIS. a rogo ꝙ aduertatis ad istā l. qa lex ista ē ita difficilis sicut alia, q̄ sit in toto C. & hēt gl. valde difficilē: tñ reddā vobis eā satis clarā, si attendatis. Bř d̄t. Qui repudiat hr̄ditatē p̄ris, ñ p̄t hr̄e hr̄ditatē aui, nisi d̄ iure ꝑtorio.h.d. Duo hēs in hac l. principalr notare. Vnū ꝙ d̄t expssim, aliud ꝙ innuit à ꝯrio sensu.
1 †Primò, ꝙ ille q repudiat hr̄ditatē p̄ris, non p̄t hr̄e hr̄ditatē aui, nisi de iure ꝑtorio. Scd̄o ex eo ꝙ dicit, q se p̄ris negat hr̄dē, innuit, ꝙ si vellet esse p̄ris hr̄s, posset hr̄e hr̄di
2 tatē aui. Ad ista duo vadūt oēs opi.q̄ hic fiunt. No. ēt†ꝙ hæc lex hēt locū tā in filio emācipato, q̄ in filio in p̄tāte, ꝙ appet ex eo ꝙ lr̄a dicit, maximè emācipat⁹, & sic īnuit idē in suo. hoc p̄misso venio ad gl. q̄ multū difficilis, & intricata est. iō more canonistaꝛū diuido vobis eā. Ista gl. diuidiť in duas ptes principals. Nā primò poniť gl. Io. Scd̄ò poniť gl. Hug. Scd̄a ibi. Itē iō dicit maximè, alia rōe. Itē j. pars subdiuidiť, qa primo format vnā op. Scd̄ò examinat lec.h⁹ l. Tertiò op. ad illud ꝙ hæc lex d̄t expssè. Quartò op. ad illud, qđ hæc lex d̄t à ꝯrio sensu. Scd̄a ibi, si ergo ponas. Tertia ibi, nisi duob. Quarta ibi, sed in eo ꝙ dicit negat. Examinem⁹ ergo p̄ri⁹ scd̄a pticulā isti⁹ p̄iæ
3 partis. Et primò†q̄ro, qb. casib. p̄t hr̄e locū hæc lex. Pro cuius euidētia hēris ponere quatuor ꝯbinatiōes, Qñq; p̄r & fili⁹ erāt emācipati: qñq; p̄r in p̄tāte, & fili⁹ emācipat⁹, qñq; eꝯ. qñque vterq; in p̄tāte. ¶Primo casu, qñ vterq; ē emācipat⁹, sine dubio ꝓcedit ista lex, qa null⁹ eorū p̄t succedere auo, nisi per bo.pos. d̄ iure ꝑtorio. Scd̄o casu, qñ p̄r ē ī p̄tāte, isto casu ēt sine dubio ꝓcedit ista l. qa iste fili⁹ emācipat⁹, q quo ad auū est nepos, nō posset auo succedere, nisi de iur ꝑtorio. Tertio casu, qñ fili⁹ ē in p̄tāte, & p̄r emācipat⁹, sine dubio ista l. nō ꝓcederet, cū iste fili⁹, q ē nepos quo ad auū, sit in p̄tāte, & sic su⁹, succederet d̄ iure ciuili, vt inst. d̄ hær. qual. & diff. §. sui. Quarto casu, qñ vterq; ē ī p̄tāte, tūc ꝓcedit ista l. qa iste fili⁹, q quo ad auū ē nepos, nō p̄t admitti vt su⁹, qa eū p̄cedit p̄r, vt Inst. d̄ hær. qua. & diffe. §. sui. Et ista rō reddit in gl. Itē alia rōne non p̄t admitti vt agnat⁹, qa nō erat ꝓximior tpe mortis, vt Inst. d̄ hær. ab intest. §. ita demū, qa p̄r eū p̄cedebat tpe mortis. Itē nō
4 p̄t admitti per successoriū edictū, † qa ñ hēt locū ſm ista tpa in agnatis, vt Inst. de leg. agn. succes. §. placebat. Et istæ duæ rōnes addūtur in gl. Hug. vbi ēt repetitur non perfectè per Io. s. qa p̄r tūc p̄cedebat tpe mortis, vide gl. Nūc hētis examinatas
5 istas lec. ¶Cōtra istā lec. op. † ꝙ nō req̄rať ꝙ qs sit ꝓximior tpe, quo defertur hr̄ditas, vt ff. de ꝯd. inst. l. si. ff. eo. l. scripto. de suis & legi. l. j. §. sciēdū. Sol. dicit gl. facit in casib. illatū legum. Ita dicit Io. & vide gl. per ordinē. Tu dic clari⁹. Qñq; aliqs decedit nullo ꝯdito testō, & tūc reqritur ꝙ succedens eēt ꝓximior tpe mortis, vt d. §. ita demū. inst. de hær. ab inte. Qñq; decedit ꝯdito testō, & tūc sufficit ꝙ qs eēt ꝓximior eo tpe quo testm̄ destruitur, vt l. si. de cond. inst. Sed ꝯ hoc op. ff. de suis & legi. l. ij. §. pe. So. gl. ibi intelligo testm̄ fuisse ꝯditū. Op. de l. itē
b ꝑtor. §. j. e. ti. So. ille, q nō erat ꝓximior tpe mortis, b nō p̄t succedere vt agnat⁹. Verū ē, si ꝓximiori hr̄ditas delata fuerit: secus si hr̄ditas delata nō eēt, qa tūc ille admitteret, q repitur proximior tūc, cū defertur hr̄ditas. Exēplū, decessit aliqs relicto vētre vxoris, & m̄re ipsi⁹ defuncti, & alio agnato vlteriori: decedit m̄r, añq̄ pt⁹ ille nascatur, vel deficiat posthum⁹. Certè ille, q tūc repitur ꝓximior succedit, vt in l. ꝯria, qa matri, q̄ erat ꝓximior, nūq̄ fuit delata hr̄ditas pp vētrē q sperabat. vētri āt nō p̄t dici delata, qa nō fuit in rerū nā, sed lex nr̄a, & §. ita demū. loqtur qñ ꝓximiori agnato defertur hr̄ditas, tunc.n. ñ p̄t succedere ille, q ē in vltimo gradu. Ita dēris intelligere mām
6 istā. ¶Op. † qa hodie successoriū edictū hēt locū inter agnatos. Vñ excluso p̄rio admittiť seqūs. vt inst. de leg. agn. suc. §. placebat. Et sic in casu legis nr̄æ ꝓut loqmur, qñ vterq; fuit ī p̄tāte, si fili⁹ nō succedit p̄ri suo, nepos poterit eo. mō suo auo succedere de iure ciui. Ia. fatetur op. & dicit hodie eē correctā hāc l. per d. §. placebat. idem ēt dr̄ in gl. Hug. ibi. sed hodie, &c. ¶Cōtra istud op. nā licet īter agnatos sit loc⁹ edicto successorio: inter suos nō, cū prim⁹ sit hr̄s, velit nolit. nō āt p̄t hr̄ditas
7 deferri seqūti. So. † Dicit Hug. ēt hodie inter suos ē loc⁹ successorio edicto, vt eis detur bñficiū abstinēdi, vt insti. de hær. quali. & diffe. §. sed & his. vide gl. ī fi. Cōcludiť ergo ſm Iac. & Hug. qđ ista l. hodie sit correcta, & ꝙ iste fili⁹ possit venire ad hr̄ditatē aui sui de iure ciui. Cōtra hoc insurgūt oēs nr̄i Doc. & p̄riō Ia. de Ra. Pe. Cy. Mar. Sili. Ia. Bu. & oēs moderni, qđ inter suos nō ē loc⁹ successorio edicto d̄ iure ciui. Licet.n. ꝑ bñficiū ꝑtoris eis detur bñficiū abstinēdi, tñ de iure ciuili remanēt hr̄des, sed eo. iure nō p̄nt eē p̄ls hr̄des insolidū, vt l. hr̄ditatē. §. fi. de cast. pec. & l. si vt certo. §. si duob. ff. cōm. ergo, &c.
c Cōcluditur ergo, c ꝙ cū p̄im⁹ fuit su⁹ hr̄s de iure ciuili patri suo, nepos nō p̄t eē illi⁹ hr̄s de iure ciui. sed de iure ꝑtorio, &
8 sic hæc lex nō ē hodie correcta. Præterea dñt ipsi, † ꝙ nō ē dubiū ꝙ scd̄a ꝯpilatio Codicis fuit fcā post ꝯpilationē īst. vt s. d̄ emē. Iust. Cod. § fi. Ergo nō ē dicēdū ꝙ lex C. corrigať ꝑ iura Inst. Preterea dicebat Ia. Bu. & eū seqbātuꝛ oēs doc. Bon. ꝙ §. sed & his. Inst. de hr̄. quali. & diffe. nō disposuit īducēdo i⁹ nouū, sed recitāt⁹ antiquū. Vñ nō ē dicēdū, ꝙ corrigat legē istā.
d Ego credo, d ꝙ gl. nr̄a dicat veritatē, & ꝙ illi dicāt malè. qđ oñ
9 do. nō ē dubiū † ꝙ ille. q ē hr̄s per bñficiū restō. ī int. qđ est d̄ iure ꝑtorio, nō desinit esse hr̄s de iure ci. vt l. & si sine. §. sed ꝙ Papinia. ff. de mino. sed primo excluso per restōnē in integ. sequētes admittūtur de iure ciuili, vt ff. ad Tertul. l. j. §. si qs adita. Præterea, nō ē dubiū, qđ donec ē loc⁹ instituto, nō est loc⁹ substituto, vt l. q̄diu. ff. de acq. hæ. Sed ego video ꝙ si institut⁹ abstineat per restōnē in integrū, licet abstinēs remaneat hr̄s de iure ciuili, admittitur tñ substitut⁹ vulgariter de iure ciuili, vt d. l. & si sine. §. sed ꝙ Papi. ff. de min. Præterea, de hoc ē casus rotūd⁹. j. de leg. hę. l. defunctis. nec videať tibi īpossibile, ꝙ duo sint hr̄des insolidū de iure ciui. Nā hoc vides alibi in hęrede, & fideicōmissario vr̄i, q hēt iura hr̄ditaria insolidū vna cū hr̄de ꝑ senatusconsultū, q ē de iure ciuili, & tñ apud hr̄dē sunt iura directa, apud fideicōmissariū iura vtilia, vtrunq; tñ de iure ciuili. Ita hic apud filiū erūt iura directa, apud seqūtē iura vtilia, iure tamē ciuili: vñ de iure ciuili dr̄ succedere. Nō obst. qđ dicit, ꝙ Codex fuit fact⁹ post ꝯpilationē Inst. ꝯceditur tñ ꝙ ista l. ē hodie antiqua. als iuris Cod. antiq. iō corrigitur per d. §. placebat. q fuit post legem istā fact⁹. Ita dēs intelligere hāc mām. Nō ob. qđ dr̄, ꝙ § sed & his, nō loqtur disponēdo, sed recitādo iura antiqua, qa fateor qđ l. ista nō corrigitur per §. sed & his, sed per. §. placebat. Ita dēs intelligere hāc mām. Habem⁹ ergo hic videre qñ eēt loc⁹ edicto successorio, ꝙ plenè summabo j. ti. 2. super rub. vbi gl. sūmat. ¶Op. ad ſm notabile, ꝙ hic colli̇r à ꝯrio sensu. hic innuit qđ si nō negat se hæredē patris, posset hr̄e hr̄ditatē aui. Cōtrà, qa siue negaret se hr̄dē, siue nō, nil ad ꝓpositū, qđ ꝓbo. Aut.n. fili⁹ agnouit hr̄ditatē p̄ris sui, & sic bōa sūt ꝯmissa, & nō posset hr̄e nepos vnū p̄rimoniū, qn hēret totū, vt l. sed etsi p̄res. §. filio. de vul. et pu. et j. d̄ in. d̄ti. l. qdā elogio, et ibi no. Aut fili⁹ p̄ri⁹ se abstinuit, & tūc cū sint duæ hr̄ditates, p̄t vnā āplecti, & aliā repudiař, vel āplecti vtrāq;, ñ ē vis. vñ ꝙ hic d̄t, qsi negat se hr̄dē, nil ad pro

a ADD. ¶Paris. Qui se patris. Istam l. repetit do. Bened. de Plumb. Item repetit Ang. mag. Fran. de Perus. Item repetit do. Sign.

b Paris. ¶Tpe mortis. Sufficit tñ ꝙ aliqs ꝓbet se esse ꝯiūctū cū alicuius, qa p̄sumitur ꝓximior nisi alius ꝓoetur ꝓximior, vide Comen. consi. 43. inci. in q. Fran. vide in Bertac. in ver. hæreditas ab intestato.

c I.A. ¶Concluditur ergo. Adde tu & vide ad hoc, qđ dicit Pau. de Ca. in l. si filius q patri. ff. de vulg. & pup. post Bar. in l. j. §. quæritur. ff. de suis, & legi.

d Io. Fr. Ru. ¶ Ego credo. Adde quod opin. Bar. quod ista l. sit correcta, est communiter approbata, vt hic per Ias.

ad ꝓpositū.sol.ſm Io.iō dicit,ſi negat ſe hr̄dē,qa tūc nullo caſu pt̄ hēre,niſi ꝑ bo.poſ.ſed ſi ꝯcederet ſe eē hr̄dē p̄ris ſui ponit ali⁹ caſus,in quo de iure ciuili hr̄et,vt puta ſi p̄r ei dimiſit hr̄ditatē aui,& ſic ad ipſum nepotē trāſiret de iure ciuili,tāq̄ bōa ꝯmiſſa cū hr̄ditate p̄ris.& hoc licet ſit verū ī ſe,tñ ē extra caſū h⁹ l.q.loqt̄ qñ filius prim⁹ nō agnouit hr̄ditatē p̄ris ſui. Ita vr̄ dicere Io.vide gl.tuā ibi,ſed in eo ꝙ dicit negat.alij dn̄t ꝙ iſtud argm̄,qđ hic fit,fit à partib.inſufficiēter enumeratis. Cū.n.dr̄,aut fili⁹ adiuit hr̄ditatē p̄ris ſui,aut repudiauit:certè ē dare tertiū,ſ.qñ deceſſit đliberās.quo caſu iſte nepos vellet adire hr̄ditatē p̄ris ſui,poſſet per i⁹ deliberādi ad eū trāſmiſſū agnoſcere hr̄ditatē aui de iure ciuili.Sed ſi negat ſe hr̄dē p̄ris ſui nō pt̄ agnoſcere,niſi ꝑ bonorū poſſeſſionē,&hoc verū qñ ille,q ē hr̄s p̄ris ſui,ex iure deliberādi ī eū trāſmiſſo nollet adire.ſi.n.vellet,excluderet iſtū nepotē,vt l.cū antiqorib.j̄.de iu

10 re delib.& ꝑ rr̄ā q̄ ē ſm opi.q̄ teneo,†ꝙ hr̄ditas p̄ris nō agnita trāſmittit̄ ad quēcūq;,vt dicā l.apud hoſtes.ſ̄.đ ſuis & legi.& l.ſi infanti.de iure delibe.Sum⁹ expediti de j.gl.mag.venio ad ſcđā q̄ ē multū facilis,& format duas qōnes facil's multū.pria

11 ē,vtrū†fili⁹ filij emācipati ꝯcept⁹,& nat⁹ poſt emācipatiōem ſit agnat⁹ auo ſuo.gl.arguit ꝓ,& ꝯ̄,& finalr̄ determinat ꝙ nō ē agnat⁹,& viđ gl.ꝯrias gl.hēm⁹ ff.vn̄ cog.l.ltīmis.ff.de adop. l.quē fili⁹.Iſtæ gl.dn̄t ꝯ̄,ar.Inſti.de legi.agn.ſuc.§.fi.Credo iſtā gl.veri⁹ dicere.nā in d.§.fi.dr̄,ꝙ perinde ſuccedit filio,ac ſi iu

a ra agnatiōis nō eēnt ſublata.ꝯcludit̄ ergo ꝙ ſūt ᵃſublata,ſed remanet ius ſuccedēdi perinde,ac ſi ſtaret. Et hoc apparet ex titulo de fiduciar.tut.non.n.illa appellat̄ legitima,ſed fiducia

12 ria,q̄ à legitima differt ſpē.Alia qō format̄ in gl.†qñ p̄r ſuccedit filio,quo iure ſuccedat.Et recitat opi.Placē.q̄ reprobat,vide gl.Concludit ergo qđ p̄r admittat̄ per vn̄ legitimi,al's per vtilē,vn̄ liberi,ſeu vn̄ parētes.Doct.Vltram.hoc reprobāt,dicētes ꝙ vn̄ liberi,vel ēt vn̄ parētes,nō pt̄ hr̄e locū in q.ꝓpoſita.Primò ꝙ nō lʒ addere,ſeu detrahere ex dictis p̄toris,vt l.in ꝯuētionalib.ff.de ver.ob.Sed in edicto p̄toris nō fit mētio de parētib.ergo,&c.Præterea dn̄t ipſi,ꝙ nō ē dubiū,ꝙ mr̄ ſuccedat filio per vn̄ legitimi,vt ff.vn̄ leg.l.2.in fi.& l.ſeq.ſi p̄r ſuccederet filio per vn̄ liberi,ergo p̄ferr̄ matri,cū illi,q veniūt ꝑ vn̄ liberi,excludūt veniētes ab inteſtato per vn̄ legitimi,vt l.

13 j.§.pe.ff.ſi tab.teſt.nul.ext.Puto gl.nr̄am bñ dicere.Et†qđ dr̄, ꝙ non dēt addi verbis pretoris,dico verū niſi ex mēte p̄toris,vel ex idētitate rōis,vt vidiſtis in l.j.j̄.de interd.&ſ̄.de bo.poſ.ſec.tab.l.2.& ſ̄.ti.j.l.j.vbi additur de bonorum poſſeſſione ſm nūcupationē.Ita hic addit̄ vnde parētes,q̄ eſt vtilis vn̄ liberi. Probo ꝙ hoc ſit de mente p̄toris.bonorū poſſeſ.vn̄ liberi datur illis qbus dat̄ bonorū poſ.ꝯtab.vt l.j.in pr.ff.de ꝯtab.& l.j. §.j.ſi à pa.qs fuer.ma.ergo ei dēt dari vn̄ parentes,ꝙ eſt idē ꝙ vn̄ liberi.Nō ob.ꝙ dicis,qđ ſm hoc p̄r p̄ferr̄ mr̄i,& credo ꝙ ſic de iure antiquo,licet hodie ſec⁹,ꝑ auth.defūcto.j̄.ad tert. hic dr̄,ꝙ ꝑ bonorū poſſeſ.dicūt qdā,vnde liberi.alij dicūt,vn̄ cognati.Tene primā partē. Vltimò eſt videndū de filiis natis poſt mortē aui,de quib.dicam j̄.de his,qui ante aper.tab.l.1.

a ADD.¶Poma.Concluditur ergo ꝙ ſunt.No.ꝙ licet iſte §.prima facie non videatur iſtud dicere,prout tenuit hic d.Lancel.tamen iſtud probatur in ver.nihilominus,& dixi etiam iſtud,ipſe vero negauit eſſe dubium.

¶Vnde legitimi,& vnde cognati. Rub.

¶Continua vt in gl.Querit gl.ſuꝑ rub.q dicātur legitimi.certè oēs agnati,q vocātur ad ſucceſſionē per l.12.tab.vt Inſt.de legi.agna.ſuc.§.j.Item oēs illi,q vocantur ex antiqua lege,vel ſenatuſconſulto,vt ff.eo.l.2.licet eſſent cognati. Exemplum patet in matre,q̄ per ſenatuſconſultum Orficianum ſuccedit.

LEX I.

CONSOBRINORVM. Nati ex duabus ſororib.ſuccedunt inuicem per bonorum poſſeſſionem vnde cognati.h.d.

LEX II.

CVM PROPIOREM. Iſta lex dicit idem,quod præcedens quaſi ex conſobrino natus,qui ſuccedit per vnde cognati.

LEX III.

NEPOTIBVS. Nepotes ſuccedunt auo materno de iure prætorio.hoc dicit.

LEX IIII.

1 *Non probat hoc eſſe,quod ab hoc contingit ab eſſe.*
2 *Poſſidens res hereditarias quando videatur adire.*
3 *Articulus ſeu poſitio debet de neceſſitate concludere.*

1 NON HOC. Tota die†allegatur iſta l.nō ꝓbat hoc eē qđ

2 ab hoc ꝯtingit abeſſe.h.d.Op.& vr̄†ꝙ ille,q poſſidet res hr̄ditarias,videat̄ hr̄ditatē adire,vt l.j.& l.2.j̄.de rep.hęr.ſol.Prout hic loqtur in bo.poſ.ꝓcedit clarè,qa in ea reqrit̄ agnitio coram iudice,vt l.ſi.ſ̄.q admi.ad bo.poſ.& iō ſola rerū poſſeſſio nō ſufficit.In hr̄ditate āt dico ꝙ non ſufficit ſola poſſeſſio ad ꝓbādū quē hr̄dē niſi appareat ꝙ ſibi hr̄ditas ſit delata.Si.n.ſi deferret,per poſſeſſionē videret̄ adire,vt in ꝯrio.Itē op.qa eodē mō articul⁹,quē hic Imperator docet,nō ꝯcludit.nā poſito ꝙ qs apphēderit hr̄ditatē,vel bo.poſ.ñ ſeqt̄,ergo hr̄s,qa forte ſibi non deferebatur.Reſp.ꝙ hic dicit Imperator,ꝙ dēt q̄ri,an apphēderit hr̄ditatē,vel bo.poſ.intellige cū onerib.ptinētib.ad hoc,ſ.vt q̄rat̄,an ſibi đlata fuerit,vel nō:al'r ſi ſolum hic poneret̄,& ꝓbaret̄ ꝙ ip̄e adiuit hr̄ditatem, poſſet conueniri tanq̄ hr̄ditatis poſſeſſor.Cōſtat.n.ꝙ tanꝙ hr̄s poſſidet.itē

3 poſſet agere ſm formam.l.fi.ſ̄.de pe.hę.†Vltimò no.& bene

a tene menti hāc l.ꝙ articulus ſeu poſitioᵃdebet de neceſſitate ꝯcludere,al's nō ꝓbat hoc eē,ꝙ ab hoc ꝯtingit abeſſe, vt hic,& l.nō nudis,& l.nō epiſtolis.& l.neque natales.ſ̄.de ꝓbatio.

a ADD.¶Pariſ.Seu poſitio.Iſtud ꝓcedit in oī gñe ꝓbōnis,ſiue fiat ꝑ teſtes,ſiue ꝑ inſtr̄a,ſiue ꝑ ꝯfeſſionē partis vt ſentit hic Ale.ī vlt.col.& ꝓbat̄ ī hac l.& voluit Fel.ī c.cū oēs,ver.tertia declarō.ext.de ꝯſti.& de teſtib.loq.tur text.c.ī p̄ntia,de ꝓb.vbi vide per Fel.quaſdā limitatiōes ad hāc regulā.de inſtr̄is loqt̄ Bar.in l.ſi ex cautiōe.ver.tu aduerte.C.de fi.inſtr.Ale.cōſ.7.de ꝯfe.loqt̄ ēt Bar.ī d.l.ſi ex cautiōe,Io.de Ana.cōſ.8.& vide Soci.ī l.q̄rit̄.ad fi.de reb.dub.Et Ale.ꝯſ.52.inc.viſo themate illuſtriſſimi.ī 3.vol. & ꝯſ.42.ī 5.vol.& in l.q.Romæ,§.duo fratres,de ver.ob.in 3.q.Bart.in fi. Et qđ ꝓcedit iſta regula ēt in inſtr̄is,vide Ro.ſin.768.inci.ad inſtr̄m.& iō ꝑ hoc dicimus qđ indefinita nō æqpollet in mā ꝓbōnū,vide q̄ ſcripſi in l.ſi pluribus.de le.2.nec appellatiōe rei venit totū,viđ Soc.poſt Are.in l.q.dā exiſtimauerūt.ī 2.no.ſi cer.pet.Are.ī l.ſerui electione,§.ſi.ī fi.de le.j.Fel.ī c.auditis,đ reſc.Ale.ꝯſ.110.ī j.vol.In ꝯriū facit qđ ſcripſi ad Bar.ī l.ſi plurib.de le.2.lʒ alias appellatiōe rei veniat totū,l.de pupillo,§.q nūcia.de ope.no.nū.vbi Bar.& oēs.& ī l.legatū vxori,ꝑ illū tex.de le.2.& ī l.ſi ī rē,ff.de rei vēd.& ī l.ſi q.s cū totū.de exc.rei iud.Bon⁹ tex.ī l.Titia cū teſtō,§.Luci⁹,de leg.2.ꝯriū tñ tenuit Aret.quē vide oīno ꝯſ.102.in 2.dub.Et dixit vnū ſingulare verbū Bal.ī l.ab hoſt.§.q.ſp,ff.de cau.mai.per dcm̄ tex.dūmō poſſit aliqno mō verificari,nūq̄ intelligēdū eſt tal'r ꝙ ꝯcludat intentionē ꝓbātis.nec ēt appellatiōe ptis ꝯtinet̄ certa & ſimulata portio.Alex.ꝯſ.201.vol.2.& ꝯſ.445.ver.ñ ob.ꝙ inſtr̄m.vt ſcripſi ī d.l.ſi pluri.Et vide de iſta mā ꝙ ꝓbatio dēat de neceſſitate ꝯcludere multas bonas deciſiōes ꝑ Dec.in repe.c.in p̄ſentia.đ ꝓb.limita tñ iſtā regulā ꝙ dubia ꝓbatio ñ releuat ñ ꝓceder̄ qñ ꝓbaretur & ꝯcluderetur alterū de duob.quorū vnumquodq; ſufficeret ad victoriā,vide Mod.in l.&ſi poſt tres,ff.ſi q.s caut.vide latiſſime ꝓ ampliationi.& limitationi.h⁹ Iaſ.quaſi ꝑ totū.Itē q.d đ eo ꝙ dictū eſt ſ̄.an applōne rei intelligatur tota,vide Iaſ.in l.ait p̄tor,in pr.ff.đ iurei.&vnū caſū ī quo applōne rei veniat ſolū ps,ponit Pa.de Ca.& refert Iaſ.ibi,& Iaſ.in l.plane,§.ſi eadē,de leg.j.Itē circa iſtud qđ dcm̄ eſt an appellatiōe rei ꝯtineat̄ tota in dictis teſtiū,vide oīno Soc.late ī l.ſi q.s cū totū,ī pr.ff.de excep.rei iud.2.not.vſq; ad fi.vbi alleg.Are.đ quo ſ̄.in lect.& in cōſiliis.& cōcludit ꝙ cōtineat̄ tota,& aliq.d ꝑ eū in l.3.in vlt.not.de acq.poſ.An aūt appellatione ptis contineat̄ dimidia in teſtib.vide Bal.ꝙ ſic.cōſ.54.in j.pte.Itē đ eo ꝙ dcm̄ ē ſ̄.qđ ēt ꝓbō q̄ ſumit̄ ex ꝓpria cōfeſſiōe aduerſarij,ñ releuat,niſi cōcludat.vide Ale.ī l.q.Romæ,§.duo fratres,q.3.Bar.circa fi.đ ver.ob.

LEX V.

1 *Cognati hodie æqualiter ſuccedunt,ac ſi eſſent agnati.*
2 *Cognati ſunt adæquati agnatis,& omnes æqualiter ſuccedunt.*
3 *Bonorum poſſeſſiones hodie non ſunt ſublatæ.*
4 *Bonor.poſſeſſio ſecundum tabu.quibus caſibus ſit neceſſaria.*
5 *Bonorum poſſeſſio cōtra tab.hodie eſt neceſſaria,quando filius eſt p̄teritus.*
6 *Bonorum poſſeſſio vnde legitimi,& vnde liberi,ꝙ hodie non ſit neceſſaria, nec etiam bonorum poſſeſſio vnde cognati.nu.7.*
8 *Bonorum poſſeſſio vnde vir,& vxor,quod hodie ſit neceſſaria.*

CERTVM EST. Si qs vellet in hac l.inſiſtere,ſtaret ꝑ tres dies recitādo oēs varias bo.poſ.Nos recitabim⁹ gl.& ſupplebim⁹ vbi deficit.Br̄ dicit.Cognati inuicē nō ſuccedūt,niſi per bo.poſ.ad q̄ petēdā nemo ꝯpellit̄.h.d.Op.in auth.đ hr̄.ab in-

1 teſta.§.nullā.†Sol.Hodie cognati ſuccedūt æqualiter ꝑinde,

2 ac ſi agnati eēnt.q̄rit̄,vſq;†ad quē gradū ſuccedūt agnati,& cognati.đt gl.ꝙ agnati vſq; ad x.gradū,cognati vſq; ad ſeptimū,& vide gl.ſed hic dubitat̄,cū hodie exæquata ſint iura agnatiōis,& cognatiōis,vtrū agnati ſuccedāt vſq; ad ſeptimū gradū tm̄,ſicut cognati,an ecōuerſo,cognati vſq; ad 10.ſicut agnati.gl.determinat iſtā q.j̄.de ſuis leg.ī auth.ī ſucceſſiōe,& in corpe vn̄ ſumit̄,vcʒ,qđ ſuccedāt oēs ęqualiter vſq; ad x.itē

3 q̄rit̄,quot ſūt bo.poſ.dic vt ī gl.q.h.d.multū clar̄. ¶†Quærit gl.nr̄a,an iſtæ bo.poſ.hodie ſint ſublatæ ꝑ iura noua?Et vr̄ qđ ſic,qa ſublata eſt hodie dr̄ia emācipationis,p̄riæ p̄tātis,agnationis,& cognationis,q̄ erant cā quare introducebat̄ bo.poſ. ꝯriū dicit gl.& bñ.ꝯſtat.n.qđ ēt hodie,ſi qs veniret ꝑ bo.poſ. poſſet,qa nulla eſt l.ꝓhibitū,vn̄ iſta iura ñ ſūt correcta,qa qs pt̄ vti eis volūtariè.Aut aūt iſtæ bo.poſ.ſint neceſſarie,iſta eſt

4 alia q.in qua gl.tua tria dicit ꝑ ordinē.Primò†de bo.poſ.ſec. tab.in hoc nihil eſt innouatū,nā neq; olim,neq;hodie fuit neceſſaria,qa inſtitutus poterat adire hr̄ditatē de iure ciui.ex teſtō.Fallit in trib.caſib.qb.olī,& hodie bo.poſ.erat neceſſaria, quos dic vt in gl.doc.addūt quartū ī l.filio p̄terito.ff.de iiuſt. teſta.& l.poſthum⁹.ver.idē & circa,e.ti.qñ filius p̄terit⁹ teſtm̄ ꝯfirmat,validatur de iure p̄torio.Addūt qntū in l.cū hr̄s.la j. ff.ad Treb.vbi pp furorē ñ pt̄ adiri hr̄ditas,ita qđ tribuat ius de iure ciui.tñ pt̄ peti bo.poſ.Addo tibi ſextum,qñ teſtm̄ eſt factū ſub ꝯdōne ī poſſibili,q̄ reiicit p̄tor, vt l.fcā.§.ſi ī dāda.ff.

ad Treb. not. p Iac. de Aret. in l. cũ in scđo. de iniust. testa. q̃dã tñ gl. q̃ est in l. si duo. ff. de leg. p̃st. vr̃ dicere, q̃d ĩ casu legis illi⁹, filio p̃terito. ff. de iniu. test. qñ testm̃, in quo fili⁹ ẽ p̃terit⁹, ɔ̃tr mat. possit adiri đ iur̃ ciui. In quadã gl. puula, dũ đt, sed adiuit, vr̃ bo. po. petiit. Sed illã gl. reprobaui vobis ibi. Itẽ bon. posses.
5 ɔ̃tab. †illa erat olim necessaria filio emãcipato. Ista est hodie necessaria, si ponim⁹ p̃teritionẽ ritẽ factã. s. cũ cã, vt videbitis
6 in auth. ex cã j. de lib. prę. ¶†Est & alia bo. pos. vnde liberi, & vnde legitimi. Vñ liberi erat olim necessaria filiis emancipatis, hodie nõ est necessaria, qa succedũt de iure ciuili per bo. po. vñ legitimi, nec olim nec hodie fuit necessaria ſm gl. doc. Mod. dñt, q̃ imo hodie aliquo casu est necessaria vñ legitimi, & vñ liberi, vt in casu l. q̃ se patris. s. ti. j. ita dñt illi dicentes illã legem non esse correctam. Sed illud reprobaui vobis. Est alia
7 †bo. pos. vñ cognati. ista fuit olim necessaria, hodie non, quia
8 sublata est dr̃ia agnationis & cognatiõis. ¶†Item est bo. pos. vñ vir & vxor. & ista erat necessaria olim sicut hodie, vt vnde vir & vxor. l. j. Sunt etiam bon. pos. q̃ non tribuunt ius, & istæ sicut olim erant necessariæ, ita hodie, qa nihil est innouatum.

a ¶De successorio edicto.[a] Rub.

a ADD. ¶Paris. De successorio edicto. an in iure dicẽdi nullum hẽat locum successoriũ edictũ, & q̃d in q̃rela, vide do. Fran. cõs. 49. Item an in seruitu tib. hẽat locũ, & in q̃rela, & in bo. pos. ɔ̃tab. multa alia vide latè p Ang. de Periglis in repetitione l. in suis. de lib. & posthu. vbi hẽs, an in iure peťẽdi supplemẽtũ legitimæ hẽat locũ, & multa alia in mã, ẽt querela inoff. don.

1 *Successorium edictum, quando habeat locum in successione ex testamento, & an in possessione contra tabulas.*
2 *Inter successores ab intestato, quando sit locus successorio edicto.*
3 *Successorium edictũ ꝓprie hẽt locũ inter eos, qui succedunt đ iure p̃torio.*
4 *Successorio edicto est locus, vt venientes ab intestato remotis venientibus ex testamento succedant: facit tamen in casu in l. si quis ita hæres, vt n. 5.*
6 *Successorium edictum fuit introductum propter creditores.*

¶Continuatur gl. tua sic, Quia in prædictis bonorũ possessionib. est loc⁹ successorio edicto, iõ de eo dicit. Anteq̃ veniam⁹ ad nigrũ, expediam⁹ gl. q̃ est posita hic super rub. & eius mãm. ẽt credo q̃ intelligatis clarè istã mãm per ea, q̃ dixi vobis in l.
1 q̃ se p̃ris. s. ti. 2. ¶†Priõ q̃ro, an in successiõe ex testõ sit locus successorio edicto? R̃ñ. aut q̃ris in successiõe est testõ, q̃ est ex testõ ſm testm̃, & defuncti volũtatẽ, & nõ est locus successioni, nisi quatenus in eo testõr disposuit substituẽdo ſm mãm substõnũ tractatam vbiq;. Aut q̃ris de successione, q̃ est ɔ̃ voluntatẽ defuncti, vt p q̃relã inofficiosi, p ɔ̃tab. & in hoc sunt opiniones. ff. de inof. test. l. pr̃ filiũ. Veritas est, q̃ est loc⁹ successorio edicto, vt l. si is q. ff. de inof. test. & l. pr̃ filiũ. aliàs, si qs filiũ. s. illo, & e. ti. Idẽ in bo. pos. ɔ̃tab. vt l. 3. §. si emãcipat⁹. de bo.
2 pos. ɔ̃ta. & no. p Dy. in c. nõ dẽt aliqs. de re. iur. lib. 6. †Quæro scđò, vtrum inter successores ab intestato sit locus successorio edicto? Et hic aduerte, q̃dã sũt successores đ iure ciui. q̃dã đ iure p̃torio. Et illorũ, q̃ de iure ciui q̃dã succedũt p l. 12. tab. vt agnati, & sui, & in istis ñ erat loc⁹ successorio edicto de iur̃ antiquo, vt s. tit. 2. l. q̃ se patris. & l. j. §. sciendũ. ff. de suis & leg. hodie secus, vt Inst. de leg. agn. succ. §. placebat. Quidam succedebant per al̃s p̃tes iuris, vt p senatusconsultũ, & inter eos erat loc⁹ successorio edicto, vt l. j. §. si nemo. ad Ter. Si verò erãt succedẽtes de iure p̃torio: & hic aduerte, aut prim⁹ erat exclusus repudiatione, vel morte, aut erat exclusus p restõnẽ in inte. Priõ casu est locus successorio edicto de capite in caput, qa excluso gradu liberorum remanẽt agnati: excluso gradu agnatorum, vocant̃ cognati: exclusis cognatis, vocant̃ vir, & vxor. Item est locus de gradu in gradũ: nã si p̃les sunt cognati, oẽs dñr esse in eodẽ capite, qa oẽs cognati. Tñ si sunt diuersi gradus excluso eo, q̃ est in primo gradu, admittit̃ ille, q̃ est in scđo gradu, vt ff. e. l. j §. q̃b. Si verò prius est exclusus p restõnẽ in integrum, tũc sequẽs in gradu ñ p̃t admitti de iure p̃torio, vt l. si. ff. e. Sed đ iure ciuili sic, vt l. j. §. si qs adita. ff. ad Treb. de
3 re iud. l. & ex ɔ̃ctu. Et aduerte, qa †vbi dixi s. locũ eẽ successorio edicto, ñ semper ꝓpriè locutus sum, nã ꝓpriè tñ locũ hẽt inter eos, q̃ succedũt đ iure p̃torio. itẽ inter eos, q̃ succedunt alio iure, bñ est loc⁹ successiõi, hoc ẽ, đficiẽte priõ, vt đueniat ad sequẽtẽ: ñ tñ hoc dr̃ eẽ ex edicto successorio, sed ex ɔ̃stõne iuris ciuil. vt in l. s. alle. tñ cã maioris facilitatis totũ appellaui
4 necessariũ edictũ. q̃ro vtrũ sit loc⁹ †successorio edicto ĩ hoc, vt veniẽtes ab intest. succedãt remotis veniẽtib. ex testõ? R̃ñ. sic. dũ tñ scias, q̃ dõec ẽ aliqua spes successiõis ex testõ, nullo mõ p̃t qs venir̃ ab intest. đ iure ciui. ꝓbat̃ ĩ l. q̃diu. ff. de acq. hr̃. de iu. l. q̃diu. j cõia đ succ. l. añq̃. de iur. p̃to. idẽ s q admi. ad
5 bo. pos. l. quãdiu. & ff. si tab. test. nul. ext. l. j. ¶†Itẽ q̃ro, an ecõuerso poterit eẽ loc⁹ successorio edicto, vt exclusis veniẽtib⁹ ab ĩtest. sit loc⁹ ex testõ? R̃ñ q̃d sic in vno casu tm̃, vt l. si ita qs
6 hæres. ff. de hr̃. insti. ¶†Quærit gl. quare introductũ fuit successoriũ edictũ? resp. pp creditores, ne nimiũ differatur. an habeãt quẽ possint ɔ̃uenire, subuenit̃ eis ẽt dãdo bonis curãtorem.

LEX I.

1 *Patruus quis propriè dicatur.*

SI MATER. Excluso primo sequẽtes in gradu, vel in capite admittũtur ex successorio edicto. h. d. Opp. hic innuit, q̃ si mr̃ petiisset hr̃ditatẽ patrui, q̃ eã obtinuisset, &c. Cõtrà s. de cur. fur. l. fi. §. pe. Sol. Dic q̃ siue mr̃ non petiit, siue petiit p curatorẽ, idẽ eẽt, vt l. ɔ̃ria. secus si petiisset p seipsam factã sanæ men-
1 tis. Ita dẽs intelligere. ¶Itẽ op. & vr̃, q̃ iste ñ dicatur †patruus quo ad nepotẽ ex sorore, imo dẽt dici auũcul⁹ magnus. ar. ff. de gra. co. l. iuriscõsultus. §. patrui. Hui⁹ timore dñt q̃dã, q̃ hic patru⁹ impropriè ponit̃. alij dñt, q̃d ꝓpriè p̃t dici auũcul⁹ magn⁹. Tene mẽti q̃uis, qa ñ curo. Op. & vr̃, q̃ post mr̃em primo vocent̃ alij agnati, q̃ iste fili⁹ mr̃is, q̃ est cognat⁹, vñ vr̃ obstare ff. e. l. j. §. q̃b. inst. de hære. q̃ ab intest. §. admonẽdi. So. đt gl. ĩtellige hic, q̃ alij agnati nõ erãt. sed ñ placet ſm ista tpa, ſm q̃ nõ erat loc⁹ successorio edicto inter angnatos. Hodie eẽt verũ p §. placebat. Inst. de leg. agn. suc. Op. ff. e. l. j. §. furiosi. sol. vt in gl.

LEX II.

1 *Computatio graduum de iure ciuili attenditur in successione, in matrimoniis ius canonicum.*
2 *Casus positio istius legis.*
3 *Vna bonorum possessio conuertitur in aliam in filiis, non autem extraneis.*
4 *Statutum faciens mentionem de gradib. intelligitur secundum ius ciuile, non canonicum.*

SI AVIAE FRATER. Aduerte, ista l. ɔ̃sueuit videri iuuenib. difficilis, sicut alia, q̃ sit in toto Codice, qa ɔ̃putat gradus, & vide gl. j. q̃ ponit casũ. Br̃ đt, si prim⁹ ñ agnouit bo. pos. vel nõ agnouit vt debuit, defertur sequẽtib⁹. Secus si debito mõ
1 agnouit. h. d. ¶†Dẽs scire, q̃ ẽ dr̃ia inter ius nr̃m & i⁹ canonicũ, qa nos incipim⁹ ɔ̃putationẽ grad⁹ sp̃ à stipite. Cano. nõ, vt si est pr̃ & frater, qa in iure nr̃o in ɔ̃putatiõe graduũ sp̃ incipimus à stipite. vñ frater meus est mihi in 2. gradu, qa pr̃ me⁹ est mihi in j. gradu. Filius eius mihi in scđo, nepos in tertio, & sic de singulis, vt l. iuriscõsult⁹. §. grad⁹. ff. de gra. co. De iure canonico duo fr̃es dñr in 1. gradu: & illud obseruat̃ in mr̃imoniis, in successiõe ɔ̃putatio iuris ciuilis seruat̃, Ita đt c. ad sedẽ. 35.
2 q. 5. ¶Mõ†aduerte, casum in terminis facir̃ intelliges. Berta q̃dã habuit filiũ, ex filio p̃mortuo nepotẽ. Itẽ fratrem superstitem habuit, ex alio fr̃e p̃mortuo nepotẽ.[a] decedit Berta, & po
a stea nepos ex filio, & sibi succedit ex testõ fr̃ Bertẽ, q̃d postea reperit̃ falsũ: vr̃ đcedit, vr̃ repudiat dict⁹ fr̃. dicit̃ hic, q̃ bo. pos. q̃ ñ fuit petita p fratrẽ, poterit peti p istos nepotes, lʒ sint in 5. gradu, & frater fuerit ĩ 4. do. Ia. đ Are. legit istã l. al̃r, & põderat multũ text. q̃ đt, ex testõ adiit hæreditatẽ. đt ipse, q̃ si petiisset ipse p bo. pos. ſm tab. sufficeret sibi, qa illa bo. pos. ex testõ ɔ̃uerteret̃ in bo. pos. ab intest. & tũc filij fratris, q̃ sũt in q̃nto, non succederẽt, qa fratri eẽt q̃sita. Et hoc mõ legit istã l. q̃ in prin. adiuit hæreditatẽ de iur. ciui. ex testõ, q̃ aditio nõ p̃t ɔ̃uerti in bo. pos. ab ĩtest. finis loq̃t̃ qñ agnouit bo. pos. ex testõ, q̃ ɔ̃uertit̃ in bo. pos. ab intest. ar. ff. de leg. p̃st. l. nõnunq̃. nõ credo, q̃d
3 †dicat verũ, q̃ ĩ solũ reperio hoc ɔ̃stitutũ in filiis, q̃d vna bo. pos. in aliã ɔ̃uertat̃, sec⁹ in extraneis, vt l. 2. §. si sub ɔ̃dõne. ff. đ
b bo. pos. ſm tab. iõ no. Vltimò[b] scias, q̃ Ia. Bu. disputauit vnã q.
4 †an qñ statutũ facit mẽtionẽ de gradib. dẽat fieri ɔ̃putatio đ iure can. vel de iure ciui. Et determinauit ipse q̃ de iure ciuil. Quod ꝓbatur, qa gradus est de iure ciuil. dñr enim gradus ad similitudinẽ scalarũ, vt d. l. iuriscõsultus. §. gradus. ff. de gra. de iure vero canon. non est ꝓpriè gradus, sed est quidã saltus, qa saltat de frate in fratrem omisso patre. Ita determinat ipse.

a ADD. ¶I. A. Nepotẽ. Adde quod gl. hic vult, quod filius fratris dicatur nepos. Similis est gl. in l. post emancipationem, de leg. 3. in gl. 2. & multa iura alleg. Fed. de Sen. cons. 89. q̃d dici possit nepos, tñ ex proprio significato ñ est nepos. Et ita concludit Bal. hic, qui dicit q̃d aut fit mentio de nepotib. vna cum filiis, & intelligitur de nepote & filio. Aut fit mentio de fratrib. & nepotib. & intelligitur de nepotib. & fratrib. Facit secundũ Alex. in c. 2. de feud. mar. Aut per se fit mentio de nepote, & intelligitur de nepote ex filio. Et cum hac deci. Bal. transit Pa. de Cast. qui dicit ita consuluisse Dy. maxime in pœnalib. quod limitat ipse Pau. nisi ex aliquo adiuncto præsumptio esset in contrarium, vt diceret, quod frater carnalis & nepos excluderet matrem, quia tunc propter verbũ fratrem, quod præcedit, intelligeretur de nepote ex fratre, quia talia sunt subiecta, qualia prædicata demonstrant, arg. l. fi. §. cui dulcia. de vin. trit. oleoq; legat.

b Vltimo. Adde per eundem Bar. cons. 224. inci. quæritur vtrum gradus, per Paul. de Cast. cons. 256. qui similiter transit cum Iac. Butr.

¶De Carboniano edicto. Rub.

LEX I.

1 *Non possidens potest se immitti in possessionem ex Carboniano edicto.*
2 *Possidẽs poterit petere possessionẽ sibi cõfirmari ex edicto diui Adriani.*
3 *Bono. poss. Carboniana datur illi, cui datur contra tab.*
4 *Bono. poss. Carbonianam petens, quam satisdationem præstet.*
5 *Bonor possessio Carboniana non concurrit cum ordinaria. (quando.*
6 *Missus in possessionem ex Carboniano, quam actionem intentare possit. &*

Si tib

SI TIBI AC FILIO. Hæc est pestilẽtiosa l. & hẽt duas lec. Et ſm vtraq; lec. bř dicit. Si filio impuberi mouetur qõ ſtat⁹, & bonor. per carb. dẽt qõ pubertatis tps differri, & ſatiſdatiõe pſtita, ſi nõ poſſidet, poſſeſſor cõſtituitur: vel ſi poſſidet, eius poſſeſſio cõfirmatur: ſi nõ ſatiſdat, dẽt poſſeſſio ad alios trãsferri. h. d. op. & vř ꝙ tex. ſibiipſi ꝯdicat, dum d't, fili⁹ tu⁹ vẽdicat reſtõnẽ. nã in eo ꝙ d't, fili⁹ tuus vẽdicat, innuit, qđ ipſe erat actor. in alio ꝙ ſubdit reſtõẽ poſtulari, innuit ꝙ ipſe erat re⁹, & ali⁹ ab eo reſtõnẽ petebat. Huius timore ſunt in gl. duę lec. vna, ꝙ hic fili⁹ impubes poſſidebat, & alij ab eo petebãt hęreditatẽ, tunc expone tex. fili⁹ tu⁹ vendicat, ſ. retinendo, q̃ lec.
1 multum no. †hẽs. n. ex ea ꝙ ſicut qs pt petere ſe mitti in poſſeſſionem ex Carb. q̃do non poſſidebat, ita q̃do poſſidet, poſ
* ſet petere ꝙ ſibi talis poſſeſſio ex carb. ꝯfirmet. *Et ꝑ hoc fa. ff. e. l. 3. §. miſſum. & ibi dixi vobis. de ꝯta. l. 3. §. ſi ſub ea. Et ſic
2 †vř ẽt ꝙ ille, q poſſidet, poterit petere poſſeſ. ꝯfirmari ſibi ex edicto diui Adr. oſtẽſo, teſtõ non abolito, non vitiato, vt l. fi. j. de edi. di. ad. tol; alij vero legunt iſtã l. ꝙ fili⁹ non poſſidebat ſed petebat, & illi aduerſarij excipiebãt illum eſſe ſeruum vel ſpurium. conſuluit Impe. ꝙ petebat bo. poſ. Carb. & tunc dẽt exponi tex. dum d't, vendicat, ſtat ꝓpriè, dum d't, reſtõnem poſtulari, intellige retinendo & defendẽdo, & ſic ſtat impropriè. Op. ſ. de ord. iud. l. j. Sol. ibi non expediebat pupillo cãm ſtat⁹ differri, hic ſic. vel aliter dic, vt ibi dicemus. Op. de l. cum ſine. ff. e. Sol. Hæc intelř ſm illã, nã dẽs intellig. hic, q̃do fili⁹ non ẽ inſtitutus, neq; exhæred. ſed ꝑteritus. inſtitutus. n. hẽt ſm tab. exhæredat⁹ hẽt q̃relã. ꝑterit⁹ vero hẽt carb. bo. poſ. nã hæc eſt
3 reg. †illi datur carb. bo. poſ. cui ꝯta. Probatur ff. e. l. j. §. j. in pr. Op. ff. e. l. j. §. & generař. & l. de bonis. Sol. ibi loqtur in præteritione à matre, cui⁹ præteritio hř ꝓ exhæredatione, & iõ q̃a eis non ꝯpeteret ꝯta. non ꝯpetit carb. bo. poſ. op. ff. e. l. 3. §. duę. ſol. Fateor ꝙ dẽt ẽt ſummatim examinari, an expediat pupillo cãm ſtat⁹ differri vel non. gl. format hic quaſdã qq. Primo q̃-
4 ro, dř hic ꝙ ſatiſdatio dẽt dari. †Quæro, de quo præſtatur iſta ſatiſdatio? Gl. ponit duas opi. prima eſt de reſtituendis bonis, ſi apparuerit eum poſſeſſorem iniuſtum. Alij dicunt de vtendo fruendo arbitrio boni viri. Pet. dicit, vnumquodq; capľm debere in ſatiſdatione ꝯprehendi, quod ſatis placet. quæro vtrum ſtatus q. differatur quo ad matrem? gl. dic. ꝙ non, vt ff. e. l. j. §. fi. ratio, q̃a ipſi partui non poteſt obeſſe. videbitis in l. j. j.
5 de fal. †Quæro nunqd iſta bo. poſ. concurrat cum ordinaria?
6 gl. dic. ꝙ non, vt ff. e. l. ii impubes. in fi. dic vt in gl. †quæro nunqd miſſus in poſſeſſionem ex carb. poſſit actionem intẽtare? gl. hoc tãgit ẽt in l. q de inoff. ff. de inof. teſt. & ff. e. l. pe. iſta ẽ
a veritas, aut ipſe non ſatiſdedit: & tũc non pt intentare *a* actionem, aut ſatiſdedit, & tunc aut vult intentare directã tãq̃ hæres, & non poteſt: aut vult intentare tanq̃ bo. poſ. carb. & poteſt, vt ff. e. l. pen. & l. 3. §. miſſum. & ille declarat iſtã materiã.
* ADD. ¶Cõfirmet. Adde ꝙ cõis opin. ẽ ſm Ale. ꝙ peti poſſit ꝯfirmatio poſſeſſiõis, ꝑ quo d't videdũ Bart. l. de pupillo, §. q. opus, ff. de no. ope. nun. & Bal. e. fi. de ꝓhib. feu. alie. cui inq̃rũ d't ꝙ ẽ dare quartũ poſſ. fforiũ, ſ. ꝯfirmãdę, adde Bal. cõſ. 54. li. 5. & Bal. ĩ add. Spe. ĩ ti. de teſta. vide ẽt ibi ĩ §. ſeq. ver. ꝙ ſi miſſus. Io. And. poſt Spe. q ponũt an miſſus ĩ poſſ. ſi cadat, dẽat reſtitui. & an ſi hẽs occupat ꝓpria authoritate bõa hřditaria, poſſit peteř ſe ꝑ iudicẽ ꝯfirmari. inq̃rũ ẽt Ale. d't ꝙ cõiter ꝯcludiř ꝙ datio tutelæ nulla ꝑ pt peti vt ꝯfirmeř, dic ꝙ Pet. de Anc. cõſ. 293 qđ ipſe alle. 281 ꝯſuluit ꝯriũ. idẽ ꝯſuluit Rom. ꝯſ. 158. vbi alle. Pet. de Anc. d. ꝯſ. idẽ ꝯſuluit Bal. ꝯſ. 165. 3. li.
a ¶Intentare. Adde, an filius, qui eſt adeptus ſimpliciter bo. poſſ. Car. in hæreditate patris, poſſit poſſidere feuda patri conceſſa, quod Bald. concludit quod ſic, in c. j. tit. an agna. vel filius.

LEX II.

CARBONIANVM. Bo. poſ. Carboniana ꝯceditur ꝓbatis ſummariè his, q̃ hac l. dñr. h. d. ¶Op. nam ſi hoc probaretur. ſ. mřimoniũ indubitatũ, & part⁹ lgtim⁹, iſte ĩ petitiõe hřditatis vinceret, iõ fruſta Carbonianũ ſibi ſubuenit. Sol. intelř ꝙ in hac bo. poſ. dẽt ꝓbari ſummariè, & ſemiplenè. ĩ petitiõe hřditatis, dẽt ꝓbari verè. q̃ro, ĩtra q̃tũ tps dẽat peti iſta bo. po. gl. d't ĩtra annũ, ſicut aliæ, vt l. 3. §. miſſum. ver. hæc ãt poſſeſſio. ff. e.

¶Vnde vir, & vxor. Rub.

LEX VNICA.

1 *Statuto ſtante, ꝙ mulieres, vel minores non poſſint contrahere ſine conſenſu duorum propinquorum conſanguineorum, affines ex parte vxoris, vel*
2 *Caſus, in quibus vxor ſuccedit viro, vel non ſuccedit. (vir non admittũtur.*

MARITVS. Nõ exiſtẽtib. agnatis, ſeu cognatis ꝯiuges inui
a cẽ ſibi ſuccedũt, & fiſcũ excludũt. *a* h. d. ¶No. ex hac l. †ꝙ per
1 ſtatuta, *b* q̃ dñt ꝙ mulieres, vel minores ñ pñt ꝯhere ſine ꝯſen
b ſu duorũ ꝓpinq. vel duorũ ꝯſangui. & ſĩa verba, qđ affines ex pte vxoris, vel viri, nõ admittũř. vir & vxor nõ dñr inuicẽ ꝓpinq, nec ẽt affines. vide text. ibi, ſeu ꝓpinquorũ & c. Opp. j.
c *c* iperialis li. ſoc. l. j. lib. x. ſol. ſpãle eſt in illo ſocio, q ꝑcedit vxorẽ. op. j. de hær. Dec l. j. ſol. ibi ſunt q̃dã aliæ pſonæ, q̃ excludũt fiſcũ, tñ illæ pſonæ excludũř ab vxoř, & viro. ita d't gl. hic. ꝯrium dicit gl. ĩ l. j. ff. eo. ſcilicet ꝙ illæ pſonæ, de q̃b. dř ĩ tit. de hær. dec. excludũt vxorẽ. iſta gl. ẽ verior. caſus ẽ ĩ l. ſi qs pſby-
2 ter. ſ. de epiſ. & cle. †Quæro vtrũ ſint alij caſus, ĩ q̃b. vxor ſuccedat viro. gl. dicit ꝙ ſic. j. de bon. ma. l. 3. itẽ ẽ ali⁹ caſus ĩ auth. vt lic. ma. & auię. §. q̃a vero. & vide auth. ꝑterea, q̃ ĩde ſumitur,
a ADD. ¶Clau. Excludũt. Et poſt eos ẽt fiſcũ excludet tutor, ſm gl. fin. ĩ l. quo tutela, ff. de reg. iur. licet Bar. ibi videať ꝯrium velle vide ibi Alex. in apoſt. Itẽ an fiſc⁹ d' iu. ciu. admittať, an d' iur. ꝑtorio, viđ ꝑ Ale. l. ex aſſe. ff. ad Tre.
b I. A. ¶Statuta. Adde ꝙ hic d't Bal. qđ ſtãte ſtatuto ꝙ cõpromiſſum fiat iter affines, ñ icludit virũ & vxorẽ, ſed ꝯriũ tenet ipſe Bal. ĩ l. affinitatis, j. cõia de ſuc. & idẽ tenet Pa. de Ca. hic, q̃a idẽ iuris dẽt eẽ d' eo q ẽ pricipiũ affinitatis, ꝙ ẽ d' affinib. l. marit⁹, cũ ibi no. d' ꝑeu. & ꝑ rõnẽ, nã ꝑ ꝑ qđ vnũqđque tale, & illud magis, auth. multo magis, ſ. d' epiſ. & cle. Dñt ẽt hic Sal. & Bal. ꝙ ſi ſtatutũ diſpõat, ꝙ vxor ñ poſſit teſtari ſine ꝯſenſu viri, & vxor vellet iſtituer virũ, ꝙ nihilomin⁹ poterit vir ꝯſẽtiř, d' quo hic lati⁹ ꝑ eos. Tu dic ꝙ Bal. ꝯſuluit cõſ. 77. 2. vol. ꝑ quo facit, qđ ꝯſuluit idẽ Bal. conſ. 72. inc. In Chriſti noĩe, hæc ẽ copia. e. vol. ꝙ ſtãte ſtatuto, ꝙ mulier ñ poſſit teſtari ſine ꝯſenſu aliorũ, & vn⁹ ex illis fuerit iſtitut⁹, ꝙ per hoc nõ vitiatur diſpõ, q̃a aliud ẽ authoritas, aliud ꝯſenſus, & põt ꝯſentire vt faciat, ñ vt ſic faciat. & ꝑ hoc ẽt facit ꝙ ꝯſuluit Ro. cõſ. 505 ꝙ př authorari poſſit filio volẽti ipſi patri donare cã mor. & ibi vide pulchre ꝑ eũ qualiter. differãt authoritas & ꝯſenſus. Idẽ ꝯſuluit Bal. cõſ. 59. inc. In Chriſti noĩe factũ tale ẽ. 2. vol. Qualiter ãt itelligať ſtatutũ, qđ mulier ñ poſſit ꝯher ſine ꝯſenſu viri, & vir ſit abſens, viđ eũdẽ Bal. ꝯſ. 444. 2. vol. Si ãut marit⁹ iſtitut⁹ ab vxore eam occidat, ſucceſſiõe priuatur, non ipſo iure, ſed ꝑ ſciam, & applicatur legitimis hæredibus mulieris. Ita conſuluit Bal. conſi. 224. j. volu.
c I. A. ¶Speciali. Adde tu, qđ ꝯriũ vř velle gl. ibi. Sed cũ iſta ꝯcordat gl. ĩ l. j. ff. e. ti. Et ad mãm hui⁹ tituli vide Bal. ĩ l. fi. ſ. vñ le. vbi qđ vir, & vxor adinuicẽ ñ ſuccedũt de iure ciu. niſi ĩ caſu auth. ꝑterea. Et adde ꝙ hic titul⁹ nõ hẽt locũ, q̃ñ dos eẽt ꝯſtituta ĩ feudo, nec ẽt diſpõ auth. ꝑterea. vř tex. ĩ c. j. de inueſti. q̃. Titius accepit à Sempronio, & tenent ibi Doct. cõiter, & ẽt Iac. de Alua. in c. j. an ma. ſucce. vxo. Et idẽ vř dicendum in emphyteuta arguendo de feudo ad emphyteuſim, arg. ꝑcedit vt per Spec. in ti. de feu. §. q̃m. ver. 11. & ver. idẽ quoq; iuris. Bar. in l. vt iuriſiurand. §. liberti. ff. de ope. lib. & i l. qđ dř. ver. induco ad q. & ibi ꝑ Ale. d' ver. ob. itẽ ñ hẽt locũ q̃ñ dos eẽt ꝯſtituta ĩ vſufructu per p̃dicta, & q̃ fuit morte. §. finitur. inſt. de vſuf.

AVTHEN.

1 *Legatum factum ſimpliciter, quando videatur factum animo cõpenſandi.*
2 *Legatum factum per vxorem viro, computatur in lucro debito viro ex for*
3 *Pauper, vel locuples, quis dicatur. (ma ſtatuti vxore præmoriente.*
4 *Diſpõ huius auth. hẽt locũ aſcendẽtib. exiſtentib. & an ẽt collateralib. n. 5.*

a PRAETEREA. *a* No. & ſigna bñ finẽ hui⁹ auth. q ẽ valde notabilis. ibi, iputabiř legatũ, & c. Opp. ad iſtũ finẽ ext. gl. ſ. de rei
1 vxor. act. §. ſciendũ. ſol. †ibi loqť q̃ñ erat debitũ ex fcõ defuncti: tũc. n. legatũ fcm̃ ſimpř, nõ vř fcm̃ aĩo cõpẽſãdi, hic loqť q̃ñ debitũ erat ex diſpõne legali, ĩ quo ĩputať legatũ. ſimile videtis ĩ legitima, q̃ dẽt filio, vř ꝑ rono, ſeu parčti, vt l. q̃m nouel
b la. *b* ſ. de inof. teſt. Et ꝑ hoc apparet, ꝙ† q̃ñ vxor relinqr aliqđ
2 viro, cõputari dẽt in illa portione, q̃ vir dẽt lucrari ex forma
c ſtatuti. *d* Caſus ẽ hic. Pro hoc ff. ſol. ma. l. ſi cũ dotẽ. §. ſi př. & ibi
d Iac. de Are. & ibi dř. Quæro, †qs dicať locuples, vel paup. gl.
3 dubitat. d't hoc examinãdũ eẽ offõ iudicis. alibi d't hoc ꝑbari
e per vulgi opi. vt habuiſtis no. ſ. de in. do. l. vbi adhuc. aliter vř no. Inſti. de exc. tut. §. itẽ ꝑp paupertatẽ. qđ dic vt plenè examinaui ff. ſo. ma. l. ſi ꝯſtãte. in pr. in rep. q̃ feci de illa l. vlteri⁹ q̃ro,
4 †qđ ſi aſcẽdẽtes ſupſũt, & ñ deſcẽdẽtes. gl. d't idẽ ꝙ de deſcẽdẽtib. q̃a eadẽ ẽ rõ. q̃ro. qđ ſi null⁹ ſupeſt aſcẽdẽs, vř deſcẽdẽs,
5 ſed alij collaterales. †Opi. ſũt in gl. putarẽ dicendũ ꝙ eo caſu
f vxor lucrareť ꝓprietatẽ quartę portiõis. Iſta n. l. vř velle, qđ
g iſta vxor nõ hẽat vltra quartã portionẽ, ſi bene inſpiciatur. *g*
a ADD. ¶Pom. Præterea. An locũ hẽat, & ꝑcedat in viro, & mulier ipotẽtis. vbi Alb. l. ſed ẽ q̃ſitũ, ff. de lib. & poſth. poſt Dy. Et nũqđ ẽt in terminis hui⁹ auth. ſit loc⁹ iuri accreſcẽdi. vide Bal. l. j. ſ. q̃ñ ñ pe. par. Et an ſi ꝯiux ꝑ mortu⁹ aliqđ alienaſſet ĩ fraudẽ pſonæ ſupuiuẽtis, illud poſſit reuoc. ſ. Cor. hic tenet, ꝙ ñ, q̃a reperiř l. cautũ, ꝑ tex. in l. ñ vſque adeo, ĩ rõe ſui. ff. ſi qs à paren. fue. man. tñ no. q̃a iſta mã ñ ꝑcedit de ſimilib. ad ſimilia. e. l. ñ vſque adeo, ff. ſi qs à paren. fue. ma. aliũ modũ formãdi iſtã auth. vide per Raph. Cu. conſ. 131. & vide ad hæc iura etiam Pan. conſ. 50. vol. 2. & Soc. 108.
Pari. ¶Præterea circa mãm hui⁹ auth. q̃ñ dicať vxor ĩopia laborař, & qđ ſi pater eſſet diues, & quo remedio debeat prouidere, ne hẽat locum iſta diſpoſitio, vide pulchre omnino Com. conſ. 121. inc. duo fratres, quaſi per totum. vbi etiam habes an poſſit maritus operari, quod ab aliquo dotetur ſalua conſcientia ad hoc, vt excludatur ab iſto beneficio, notatur ibi.
b Po. ¶Q̃m nouella. Melius facit l. omnimodo. ibi poſita. C. e. ti. Eſt tñ aduertendum ꝙ dũ Bar. alle. l. q̃m nouellã. qđ ſentit, qđ hæc auth. ẽt procederet quoties relinqueret aliqđ inter viuos, quod colligit hic Petr. & ſeq. Deci.
c I. A. ¶Computari. Adde plenè de hoc per Doct. in d. §. ſi pater, & per Bal. hic, & conſ 64. 3. vol. vř perſiſtere in opi. quod non cõpenſetur. dicit tamen communis opi. eſt in contrarium. Et illo caſu, in quo conſulit, dicit quod illa difficultas ceſſabat, quia expreſſe dictum fuerat quod compenſaret.
d Pariſ. ¶Ex forma ſtatuti. vide oĩno pulchrũ cõſ. Co. i ꝯſ. 48. inc. ſtatutũ Florẽtiæ d'c. vbi ꝯſuluit qđ ſtãte ſtatuto qđ marit⁹ lucreť dotẽ ñ extãtib. filiis primi mřimonij: ſi vero ſint filij ipſius mariti ſuccedit, qđ ꝑ hãc gl. ñ teneť faciẽs teſtm̃ relinqre filiis ipſi⁹ mariti vltra legitimã, licet ſi ñ eẽnt filij ma riti, in totũ excluderet filios primi mřmonij, viđ ibi ſubtiliter ꝑ eũ. Adde

etiam de mã hu.⁹ statuti, q̃ scripsi ĩ l.hac edictali, s̃.de sec.nup. vide oĩno, & latè Ias.hic. Itẽ istã auth.& ei⁹ mãm do.Frã.de pepis late repetit. Itẽ d̃ mã hui⁹ au h.vid̃ latè Are.ĩ trac.d̃ test.ĩ gl.ĩ verbo, nolẽs ab ĩtestato decedere.itẽ add̃ qd̃ ista quarta, de qua ĩ ista auth.ñ hẽt locũ ĩ feudalib.tex.ẽ, & ibi Bal.c.j.§.si.d̃ inue.d̃ re alie.fac.Bal.ĩ c.j.an mari.succ.vxori ĩ bñfi.q̃d ã' si vxor tpe mortis eẽt ĩops, postea efficeret̃ diues, an posset petere istã quartã, vid̃ late Dec.qd̃ sic, in ꝯs.24.itẽ de mã isti⁹ auth.& ꝙ ꝓcedat, ẽt si vxor haberet dotem paternam, vide Barb.cons.24.vol.4.in j.dub.

e I.A.¶Pau p.Add̃ ꝓ eũdẽ Bar.ĩ l.si ꝯstãte, ff.so.ma.ꝓ Ang.& Bal.in l.si vero, §.q. ꝓ rei.ff.q. sat.cog.ꝓ Cano.ĩ c.Odoard⁹.ext.de sol.ꝓ Bal ĩ l.paupertas, de exc.tu.& in l.si q̃s ad declinãdã, de epi.& cle.no.ĩ auth.de hę.& fal.ĩ §.si vero absint.ĩ verb.substãtia. Et aliàs remissiões vide ĩ d.l.si ꝯstãte, & ibi Alc.etiam, cui adde Bal.cons.192.lib.3.& in c.ad aures.de rescript.

f I.A.Lucraret̃.Adde qd̃ induxit istũ text.ibi circa med.dũ dicit, alterius ue m̃rimonij.Ex quo patet ꝙ liberi primi m̃rimonij nõ impediũt lucrũ ꝓueniẽs ex ista auth.quæstio statuti dispon ẽtis qd̃ vir lucret̃ dimidiã ptẽ dotis vxoris p̃mortuæ decedẽtis in m̃rimõio sine liberis, & vxor ex hoc m̃rimõio ñ hẽat liberos, hẽat tñ ex primo tres vel quatuor. Bal.dicit, qd̃ hæc auth.facit qd̃ marit⁹ dẽat lucrari dimidiã, s̃m dispõnẽ legis hac edictali. Pau.de Ca.rep̃hẽdit, dicẽs qd̃ hæc auth.nihil facit, q̃a hic in nullo min⁹ ẽ melioris ꝯditiõis q̃ vn⁹ ex filiis, q̃a si sũt tres, marit⁹ hẽbit quartã, si ẽ vn⁹ similiter maritus habebit quartam, ille filius alias tres partes. Mulier tamen habens filios ex primo matrimonio non potest dare dotem marito cum spe lucrãdi vltra q̃ vnus ex filiis primi m̃rimonij sit habiturus per l.hac edictali, de sec.nup. & ꝓ hoc vltimo vide ꝙ Bal. dixit ei⁹ ꝯs.147.2.lib. vbi dicit ꝙ si sc vir stipulat⁹ fuerit dotẽ ꝓ liberis suis, ñ valet stipulatio, q̃a ĩ fraudẽ l.hac edictali.& ita d̃t fuisse obtẽtũ ad Fran.de alua.do.Rich. de Sal.quaꝫ q̃ ipse teneret partem ꝯriam tunc.Et vide ad dictum Bal.quod ipse consuluit in terminis eius cons.14.incip.q.formatur per Iac.But.

g I.A.¶Inspiciat̃.Add̃ qd̃ Bal.& Pau.de Ca.dicũt, ꝙ hæc auth.hẽat locũ ẽt ex testõ, qñ marit⁹ fecisset testm̃, & instituisset alios, & nihil reliquisset ipsi vxori, q̃a vxor poterit petere quartã cõdi.ex hac l.q̃ defunct⁹ sibi auferre ñ potuit, arg.in auth.presbyteros.C.de epi.& cle.idẽ tenet Sal. per tex. hic in ver.succedat.idem tenet Roma.hic, & ĩ l.diuortio, sol.mat.Pro quo alle.gl.in auth.de hæ.& fal.ĩ §.si vero expressim.in ver.hr̃dem.Dicebat hic Sal. quod si tamen testator legauit vxori cum hoc quod plus petere non posset, licet minus quarta, non poterit agere.De quo latius hic per Alex.

¶De repudianda bonor.possess. Rub.

LEX I.

EMANCIPATVS. in repudiatione bo.pos.non rerquiritur præsentia aduocati.Fallit in fisco, in quo requiritur præsentia aduocati. h.d.etiam in actib. exrtaiudicialib. vt probat gloss. huius legis relata ad text.

LEX II.

FILIO. Pater non põt repudiare bon.poss.filio delatam.h.d.

a ¶De collationibus.[a] Rub.

a ADD. ¶Paris. De collationib.Circa istã mãm collationis nota, ꝙ obligat⁹ ꝯferre, ita demũ teneat̃ si fuit interpellatus, vide Alex.ꝯs.459.item ꝓ cautela ad euitãdũ collationem, vide per Cæp.caut.24.item nunq̃d dos q̃ lucratur maritus ex forma statuti veniat in collatione, vide Rom.cons.406.& 471 Bar.in tract.de duo.fratri. vbi multa ponit.an ea, q̃ frater acq̃siuit viuo p̃re, & q̃ ei donata fuerunt ab extraneo, vel à p̃re, ꝯferre teneat̃, vide Bal.in tract.se.nu.q̃d ãt lucrũ ex officiis publicis habitũ, sit cõicandũ, & q̃d de expensa facta in vxore ducenda, vide Rom.cõs.464.itẽ an dos data filiæ cõputet̃ nepoti in legitima in bonis aui materni, vide Pau.de Ca.cõs.62.Ale.cons.23.Pau.cons.124.& oĩno eundẽ latè cons.250.& seq.vbi ẽt ponit q̃d si testõr illud expresse disposuit, & sic ponit ibi an si testõr mandat aliq̃ ꝯferre, qd̃ nõ posset expresse ꝯferre.Quid aũt in iocalbus emptis ꝑ patrem nurui, an sint ꝯferenda per filios, vide Pau.cons.183.ad si. item alia in materia vide ad Bar, in l.j.§.nec castrense.ff.de colla.bon.¶Quia succedentes inuicem conferunt quandoque bona, ideo ponitur tit.de collatio.

LEX I.

EMANCIPATOS. Inter succedentes ex testõ nõ est locus collationi, nisi aliud sit à testõre expressum.h.d.Op.de l.filius emancipatus. ff.de colla.do. Sol. ibi successit ab intestato per errorem, ideo est idem ac si ex testõ successisset. Opp.ff.de inof.test.l.si nõ mortis. 2.resp.So.Illa ꝯcordat, si bene inspiciat̃. Op.in auth.de triẽ.& semis.§.illud.col.3.Solu.per illam auth. de triẽte, corrigit̃ ista lex, vñ vide auth.ex testõ.q̃ hic ponit̃.

AVTHEN.

1 *Filius an teneatur conferre donationem sibi factam per patrem.*

a EX TESTAMENTO.[a] Hæc auth.ꝑ oĩa ꝯdicit l.j.C.& corrigit.in hac auth.ponit̃ q̃dã opi.vtrũ simplex donatio veniat ꝯferẽda ĩ gl.nr̃a fuerũt opi.do.Dy.postea disputauit istã q.& Cy.eã recitat hic br̃ omissis alleg.q̃a sũt multæ.do.Dy.determinat̃ sic & bñ, aut † donatio fit simplr̃ filio emãcipato, & illa ꝯfert,[b] vt j.e.l.vt liberis §.si.aut fit filio in ptãte.& ista ñ ꝯfertur,[c] r̃r.rõ.q̃a ista donatio nõ valet in vita, sed assumit sibi vĩ post mortem, & hr̃ vt legatũ, vel fideicõmissum, vt l.in donatiõib.j.ad l.Fal.& l.donatiões.s̃.de do.int.vi.& vx. sed legata, & fideicõmissa nõ ꝯferũt̃, vt j.e.l.à p̃re. ergo nec talis donõ. Fallit in casib.Priò, q̃do emergit inęqualitas, vt l.pe.j.e.Scd̃ò, s.q̃do pr̃ hoc expilit.ar.l.si q̃do.§.si.s̃.de inof.test.Tertiò, q̃do dedit, vt hẽret in peculio, vt l.si donatiõe, j.e.ita cõiter tenet̃.

a ADD. ¶Poma. Ex testamento.Vide Soc.cons.91.vbi in specie tangit quid iuris, quando donatio esset valida in vita patris.

Paris.Circa mãm istius auth.an donatio facta filio emancipato sit conferenda qñ conferendæ essent portiones inæquales, vide late Deci.consi.59.

b I.A.¶Illa ꝯfert̃.Adde vltra ea, q̃ hic dñr per Bar.& Bal.& Pau.de Ca.& alios, q̃ cõiter trãsẽũt in hoc cũ Bar.Old.ꝯs.138.inc.thema tale est, Durãd⁹.

c ¶Confetur.Adde eundẽ Old.in terminis, cons.151.inc.si quis verba donat.

LEX II.

a SI PATER. *a*Dos promissa confertur liberatione, vel cautione de indemnitate interposita.

a ADD.¶Poma.Si pater.Ad istam l.& similes, vide Bald.in l.filia legatorum. in j.not.j. de le.cum quo tenuit ibi Ful.& Dec.licet ibi contra Saly.

LEX III.

1 *An valeat pactũ factum cum marito, ne liberi ex eo matrimõio succedãt.*

a PACTVM. *a*Pactum, ꝙ filia dote ꝯtenta non succedat non valet, sed succedit:& ꝯfert dotem.h.d.Quærit gl.vtrum istud confirmetur iur̃o.Quidam ꝙ sic.Gl ꝯ per l.non dubium.s̃.de

b ll.Veritas est, ꝙ iur̃o cõfirmatur,[b] vt c.quamuis.[c] ext.de pact.

c lib.6.quod plenè declaraui tibi in l.fi.s̃.de pact. † Quærit glo.

1 vtrum pactum factum ab vxore cum marito, ne liberi ex ea nati succedant, valeat? Glo.dicit ꝙ non, per l.transactione matris.s̃.de transac.licet cõtrarium posset dici per l.imperialem. §.si.de prohi.feu.alien.per Feder.in vsib.feud. Sed ibi de hoc nihil dicitur, sed alibi habemus duos text.Primus est de filiis natis ex matrimonio ad morganicam contracto.ca.1.& si de feu.fue.cõtr.§.filij.vbi expressè dicitur, ꝙ tale pactum de iure non valet, sed vsus approbauit.Intellige vsus Mediolanensis, vt ibi dicitur.vbi autem non esset talis, starem iuri communi, scilicet quòd tale pactum non valeat.

a ADD. ¶Paris.Pactum.Circa materiam huius l.ad validandum tale pactũ, vide Cæp.caut.&c.

b Poma.¶Ex iuramento confirmatur.Vide pulchre per Barb. consil.22.in 6.vol.& vide Alex.cons.42.vol.1.& Cap.29.in 3.dubio.

c I.A.¶c.Quamuis.adde Pau.de Cast.cons.177.ad intellectũ illius c.sed melius per Pet.de Anch. cons.37.an aũt filia renũciando p̃iudicet nepotib.& sic filiis suis vide hic ꝑ Pau.de Ca. & ĩ l.q. supstitis, de acq.pos.& Old.ꝯs.40.inc.br̃.& Pau.de Ca.311.an ãt si filia renũciauit patri & fratri, si fratres moriantur absque liberis, illa renũciatio noceat, vide Bal.cons.369.3.vol.

LEX IIII.

a FILIAE DOTEM. *a*Filia ꝯfert dotẽ ꝓfectitiã, & aduentitiã suis, emãcipatis profectitiam tm̃. h.d.ista lex, & multũ aperit de ista materia, & est clauis quasi istius materiæ.Op.hic innuitur ꝙ filia, q̃ succedit per ꝯta.nõ succedit ab intest.sol.hic voluit notare d̃riam, aut filia succedit nullo facto testõ: aut aliquo facto testõ, sed rupto.Op.de l.si emancipati.j.e.Sol.Circa hoc est magnum dubium, vt ibi examinabo.Quærit gl.q̃d si testm̃ fuit pro patre ruptum & pro patre validum.Respon. gl.ꝙ non est locus collationi, vt l.pater filium.ff.de colla.do.

a ADD. ¶Paris.Filiæ dotem.Nũquid autem filius succedens matri teneatur conferre dotem datam à matre eius filiæ, vide Alex.cons.26.

LEX V.

1 *Quando dos conferatur, & qualiter conferatur.*

a DOTIS. *a*Dos data cõstante matrimonio, confertur minus accipiendo.h.d.Op.& vr̃ ꝙ dos conferatur liberando, vt s̃.eo.

1 l.2.vel reipsa conferẽdo, vt s̃.l.ꝓxi, Sol.† Aduerte, & rogo vt teneas tres casus.Quandoq; dos est ꝓmissa.& non soluta, tũc cõfertur liberãdo, vel de indẽnitate cauendo, vt s̃.e.l.2.qñq; dos est ꝓmissa, & soluta, & à filio recuperata, & tunc ꝯfertur re ipsa ponendo dotẽ in medio, vt s̃.l.ꝓxi.q̃doque dos est ꝓmissa & soluta, & non recuperata, nec potest recuperari, quia matrimonium durat, tunc confert minus recipiendo, vt hic. verum quia hodie est facta quędam constõ, quę est de ęqualitate dotis, & ante nuptias donõis.§.illud quoq;, determinãs istã l.& iõ videas aut hẽt ꝙ locũ, q̃ ponit̃ hic immediatè.h.d.

a ADD. ¶Poma.Dos quẽadmodum ꝯferatur, casum potes addere licet videatur qd̃ possit sub primo ꝯprehẽdi.in l.j.§.si sub ꝯdõe, ff.de coll.dotis.

AVTHEN.

1 *Filia in dote aduentitia, sine patris consensu agit.*

2 *Dos magna vel parua dicitur secundum qualitatem personarum.*

3 *Vir qualiter dicatur ad inopiam vergere.*

4 *Si filius, cui pater dedit pecuniam pro emendis libris, illam cõsumpsit, dẽt (illa sibi in partem imputari.*

QVOD LOCVM. ¶Opp.de l.cum nõ solũ.§.necessitate.j.de bo.quæ lib. Sol. specialis casus est hic in hac auth.vbi filia põt agere sine patris consensu in trib.casib. qui in hac auth.

1 notantur.† Veruntamen gl.tua dubitat in vno casu tm̃, videlicet quando dos est aduentitia. Tu dic hoc casu, quod patris ꝯsensus nõ req̃ritur.Hoc tenet gl.sol.mat.l.2.§.quod si in patris.¶Opp.quod actio dotis sit cõis patris, & filiæ, vt d.l.2.§.qd̃ si in patris, sol.matr.Sol.Fallit in casib.qui ponũtur in hac

2 l.¶† Quærit glo.quæ dicatur dos magna, vel parua.Certè dicit gl.s̃m qualitatẽ personarum, ar.ff.de iure do.l.siue genera

3 lis.Quæro, dr̃ hic, viro ad inopiã vergẽte.† Quæro q̃do dicat̃

vir

vir vergere ad inopiã:certè dñi,verba tex.in corpore hoc nõ
dicũt,sed dicũt,viro inchoãte malè vti substãtia sua. Et inter
4 ista verba ẽ magna diuersitas,vt l.si ↄstãte,in pr.ff.so.ma.†Vl-
timò hæc auth.inducitur in arg.ad qõem,vt si pater dedit pe-
a cuniã filio *a* ꝓ emẽdis libris,& ipse lusit vel meretricat⁹ ẽ,vel
qđ pei⁹ ẽ,decoxit:mõ q̃ritur,nũqd ista pecu.sic ↄsumpta ve-
b niat in collationẽ,*b* vt sibi in partẽ suã ↄputetur?iste tex.est in
arg.ꝙ sic,qa cũ pt imputari mulieri,q̃ passa ẽ dotẽ ↄsumi,ↄpu
tatur in partẽ suã:ergo q̃do põt imputari filio,q illã pecuniã
cõsumpsit,videtur ꝙ sibi computari debeat in collationem.
a ADD.¶Poma.Filio.Nunquid filius,qui cõsumpsit in malos vsus pecuniã,
q̃ pater sibi dedit pro emendis,&c.vide ad hæc quæ ponit Ale.in l.si cum
dotem.§.si post solutum.ver.& faciunt prædicta,q assi pr̃ in vita.ff.sol.ma.
b I.A.Collationem.Adde quod ↄrium tenet Cy.& Pau.de ca.qui Pau.đc qđ
ẽt si non ↄsumpsisset,non cõputasset,per l.q pr̃ filio,ff.fa.er.ergo nec nũc,
sed solũ in hoc punitur,quod pr̃ iterum sibi dare nõ cogitur per id,quod
no.in l.si cum dotem,§.1.ff.so.ma.Dotem tñ filia tenetur ↄferre, ẽt si esset
perdita sui culpa.sed iudicio meo ↄ hoc facit quod dictũ est l.1.ff.sol.ma.
per doc.qđ cã dotis & studij à pari ꝓcedunt.Si ergo hoc est,vt dos con-
feratur,eodẽ mõ venit ↄferendũ qđ datur cã studij.Pro hoc qđ cã dotis,
& studij parificantur,facit qđ ↄsuluit Ro.cons.145.qđ sicut socius oĩm bo
norũ nõ pt filiã dotare de cõi sine lcĩa socij.l.si socius ꝓ filia,iuncta glos-
sella ibi.ff.ꝓ so.ita qđ nec socius pt emere libros ꝓ filio,nec facere impẽ-
sas studij,cũ onus ipsum studij filiale sit pręter grãmaticã,ipsi patri volũ-
tarium,vt no.per Bar.ff.de car.edi.l.de bo.§.nõ solũ.ꝓ quo dicit Ro.vide-
ri casum in d.l.quæ pr̃.an pr̃ possit cõpelli,vt filio studere volẽti expensas
impẽdat, & an libri sint ↄferendi,si fuerint empti,vide Pau.de ca.cõs.184.

LEX VI.

a EA DEMVM. *a* filij emancipati conferunt bona sua, dedu-
cto ære alieno.h.d.
a ADD. ¶Poma. Ea demum.Ad istam l.& similes vide Alc.in auth.ex testa-
mento,ↄ.e.allegando l.pen.iuncta gl.ff.e.Eam amplia,vt procedat in quę-
sitis in vita defuncti reuocabiliter, quia parificantur cum quæsitis post
mortem,quæ non conferuntur,& ibi sequitur Decius.

LEX VII.

FILIAM TESTAMENTO. qui ex testõ succedit, dotem
non confert.h.d.Et est correcta hæc l.per auth.ex testõ.ↄ.e.ti.

LEX VIII.

1 *Collatio quo iure fiat.*

a SI SOROR. *a* si diuisio est facta à partib.vel à iudice,& col-
latio sit omissa,vt ↄferatur iterum,põt agi.h.d.Ad illud,quod
dicit,arbitrio dato,op.ff.fa.er.l.cum putarem. Sol.dicũt qdã,
ibi diuisio fuit facta à iudice,hic ab arbitro ↄpromissario,cu-
ius sentẽtiæ nõ paretur,nisi metu pœnæ,iõ hic põt agi ad pe-
nã.vel veri⁹,hic petẽdo collationẽ,nõ vẽit ↄ diuisionẽ,& ista
1 videtur vera.†quæro,quo iure fit collatio.tex hic videtur di
cere iudicis offõ.vide tex.& idẽ de col.do.l.1.in pr.in ↄriũ,ꝙ
fiat per denegationẽ actionis,vt j̃.e.l.posthumo.& l.filię.Ve-
ritas ẽ,ꝙ vtroq; mõ fit collatio. aut.n.collatio petitur ab eo,
q possidet partẽ suam hæreditatis,tũc petitur offõ iud.vt hic.
aut collatio petitur ab eo,q nõ possidet,sed petit partẽ suã hę
red.& tũc fiet denegãdo sibi actionẽ. non.n.admittitur ad pe
b tẽdũ,nisi ↄferat.*b* ita vr̃ gl.j̃.e.l.posthumo.&l.prętor.ĩ pr.ff.e.
a ADD. ¶Claud.Si soror.istã l.dicit Bal.c.ↄquerente,de of.or.singularẽ ad
hoc ꝙ in iudiciis vniuersalib.exceptio q̃ minuit bõa,pt oppõi post sñiam.
b Poma.Conferat. Vide ad istum tex.Ale.cons.110.vol.3.vbi dicit,quod quis
non tenetur conferre per eum,nisi ab ipso petatur.

LEX IX.

1 *Emancipato an conferat suus profectitia.*
2 *Collatio est rei proprie in communi latio facta.*
3 *Collatio quo iure fuit inducta.*
4 *Emancipatus emancipato confert etiam profectitia.*
5 *Nepotes qualiter conferant.*
6 *Nepotes qualiter conferunt patruis,vel patrui nepotibus.*
7 *Emancipatus suo confert omnia præter castrensia,& aduentitia.*
8 *Suus emancipato quæ conferat.*
9 *Sui conferunt inter se.*
10 *Descendens succedens cum extraneo,illi non confert,nec extranei inter se.*
11 *Differentia inter suos & emancipatos, quo ad collationem non est subla-
ta,nec etiam quo ad acquisitionem,licet quo ad successionem sic.*

SI EMANCIPATI. emancipati inuicem non cõferunt,sed
emãcipati suis ↄferũt,si ab intestato succedũt.h.d.Hęc l.ẽ cla-
uis toti⁹ materiæ.diuiditur in partes 2.Primò lqqtur,q̃do sũt
oẽs emãcipati.Secũdò,q̃do qdã sunt in ptãte,qdã emãcipati.
secũda ibi,si aũt.Notabilia sũt clarissima,q̃ dixi in summario.
His præmissis veniam⁹ ad declarationẽ materię difficilis & in
1 tricatæ.Primò†op. suus cõfert emãcipato ꝓfectitia,vt l.filiæ
dotẽ.ↄ.e.ergo multo magis emãcipato.hic dicitur ↄriũ,qua-
re malè.hui⁹ timore dicit gl.fateor ↄriũ,& qđ hic dicitur,col
latio cessat,s.in aduẽtitiis:nã ꝓfectitia inuicẽ ↄferũt emãcipa
ti.ita dicit gl.tua prima,& videtur qđ fuerit opi.Azo.ↄriũ hu
ius dicit gl.magna isti⁹ l.cir.prin. s.qđ ẽt ꝓfectitia emãcipati
inuicẽ nõ ↄferũt.Fran.Acc.volẽs defendere gl.à ↄrietate,ad-
debat ad istã gl.vl.dũ dicit fm Azo.dicebat ipse,nos ↄ,vt s̃.no.
q.d.prima gl.fuit opi.Acc.hic recitat opi.aliorũ,& hoc vr̃ te-
nere Cy.Iac.But.tenebat opi.Azo.positã in hac gl.vlt.fm ista
tpa,s.ꝙ emãcipati ꝓfectitia nõ ↄferãt.Nec ob.l.filię qa emã-
cipatus ↄfert suo omnia,vt hac l.merito æquũ est,vt suus sibi
ↄferat profectitia:sed emãcipatus,emãcipato nõ cõfert:ergo
nec alter emãcipat⁹ sibi.Vñ illud,qđ gl.tua dicit in principio,
si suus ↄfert emãcipato, ergo multo magis emãcipatus emã-
cipato.istud nõ seqtur,qa diuersa ẽ rõ,vt dixi, & mihi placet,
vt j̃.dicã.Op.2.de l.1.§.pe.ff.de ↄiun.cũ eman.li.ei⁹. Gl.soluit
trib.mod.primò,qđ emãcipat⁹ ↄfert emãcipatis,s.ꝓfectitia.
sed ista est falsa,vt dixi,&c.secundò soluit quod ibi nepos fuit
emãcipat⁹ à suo patre,nõ ab auo.certe ista nõ placet,qa quo
cunque iure nõ sit in ptãte,idẽ ẽ,vt j̃.e.l.liberos.Soluit tertio
mõ, quod ibi ↄfert nepoti emancipato ex persona patris sui,
q fuerat in ptãte.& hoc non placet, qa ibi nepos successit ex
persona sua,nõ vt hæres patris sui, vt habuistis no.in simili.s̃.
e.l.illã.super ver. nulla. Dic ergo quod ibi erãt duo nepotes,
vnus emãcipatus,& alius in ptãte. Cõfert ergo ille emãcipa-
to,propter fratrẽ suũ,q erat in ptãte, qa ipsi ambo repræsen-
tãt vnum corpus,vt ff.e.l.si nepotes.ita debes intelligere hãc
materiam.& vide gl.tuam primam.Venio ad prin.gl.magnę,
& op.ff.de ↄtab.l.filium.§.videamus.& hoc vbi emancipatus
non confert suo. sol.illud ideo, quia diuerso iure succedunt,
vnus de iure ciuili,alius de iure prætorio.Rationem tibi dicã
j̃.His præmissis venio ad tractandam materiam nostram.prĩ
mò quæro,quid sit collatio.secundò,quo iure sit inducta col
latio.tertiò,inter quos collatio sit facienda,& de quibus reb.
quartò, quo iure petatur collatio. quintò, qualiter fit colla-
2 tio.†Primo quæro,qd sit collatio.Resp.est rei propriæ in cõi
latio facta,vt probatur s̃.l.prox.& j̃.e.l.illam.in fi.& ff.e.l.j.in
pr.ideo dixi,rei propriæ,quia si esset cõis, nõ venit ↄferenda,
sed diuidenda,vt j̃.e.l.filiæ.Secundò quæro,quo iure sit indu
3 cta collatio.& hic aduerte.Circa hoc repio 6.vel 7.iura.†pri-
mò fuit edictum prætoris positum in l.1.in pr.ff.e. de quo fit
mentio in hac l.quod edictum habebat locum,q̃do succede-
batur per ↄta.vel ab intest.vt hic,& l.filiæ.s̃.e.itẽ erat necesse,
quod oẽs eodẽ iure succederent,vt l.filium.§.videamus.ff.de
ↄta.Ratio huius erat:de iure ciuili fili⁹ in ptãte admittebatur
in totũ,cũ emãcipat⁹ esset incognit⁹. ius prætorium admittit
filiũ emãcipatũ cũ filio in ptãte,& sic facit iniuriã suo,merito
prætor æquitate motus, voluit ꝙ emancipatus suo conferat
omnia. Ex hac rõe seqtur,quod si emãcipatus nullã iniuriam
faceret,nõ tenebatur ↄferre,vt s̃.e.l.1.§.pater filiũ.& § toties.
Secunda rõ est, qa de iure antiquo qcqđ q̃rebat filius, q erat
in ptãte,q̃rebat patri,vt l.1.in pr.ff.si à pa.quis fue.ma.& l.pla
cet.de acq.hæ.emancipatus q̃rebat sibi.Ex hoc sequitur istud
incõueniens,qđ filius emãcipatus veniens ad successionẽ cũ
fratre suo in potestate retẽto,habebat partem de omni lucro
fratris sui,quia erat patri quęsitum:filius in potestate nihil ha
bebat de bonis emancipati,iõ fuit æquum ↄferre.& qđ hoc
sit verũ,apparet:qa ea q̃ emãcipatus lucratur,q̃ nõ q̃siisset pa
tri si emãcipatus nõ fuisset,ista nõ veniunt in collationẽ.vt l.
1.§.sed nec castrẽse.ff.e.& l.filiæ.s̃.e.item requirebatur,quod
succederẽt eodẽ iure,secus si diuerso vt dixi.Rõ huius est,qa
q̃do diuerso iure succedũt equaliter,nõ faciũt iniuriã inuicẽ,
nõ magis vnus alteri,q̃ alter alteri.ideo cessat ratio collatio-
nis,q̃ primo loco dixi,vt d.l.pater filium.§.videamus. de ↄta.
superuenit postea dom.Scæuola iurisc.vidẽs quod ex forma
edicti requirebatur, quod eodem iure succederent, induxit
quod idẽ esset,siue succedere possent eodẽ iure,siue succede
rẽt diuerso,vt l.si filius.ff.e.Et istud est fm ius, quod vocatur
æqtas Scæuolæ.Tertiũ ius fuit ↄstõ Imper.diui Pij,de qua fit
mentio ff.de col.do.l.1.in pr.nã de iure ciuili nõ conferebat
suus emancipato.Ratio,quia nihil suus habebat:omnia.n.pa
tri quærebat.Imp.diuus Pius considerauit,quod filia in ptãte
potest habere aliquid,sc.dotẽ,vt l.Pomponius Philadelphus.
ff.fa.er.ideo introduxit,ꝙ istam dotem deberet cõferre,vt ff.
de col.do.l.1.& per omnes ll.huius ti.quæ loquuntur de col-
latione dotis,vsq; ad l.vt liberis.superuenit postea dom.Imp.
Leo,qui fecit l.vt liberis,& considerauit quod filius in pote-
state potest habere aliquid aliud q̃ dotem,s.donationem pro
pter nuptias,quæ de iure antiquo erat incognita. ideo intro-
duxit quod donatio propter nuptias cõferatur vt dos,vt l.vt
liberis.j̃.e.Considerauit ẽt,quod emancipati inuicem nõ cõ-
ferebant,vt hac l.quia inuicem non faciebãt iniuriam,Impe.
motus maiori æquitate,quia posset esse,ꝙ vna haberet maio
rem dotem q̃ alia, vnus filius maiorem donationem q̃ alius,
vt omnia procederent æqualiter,induxit quod ẽt emancipa
ti ↄferãt dotẽ,& donationẽ ꝑpter nuptias ꝓfectitiã,& ẽt sim

a plicem donationem, a vt l. vt liberis. quod fecit vt in omnib⁹ eēt æqualitas, ibi, hoc ēt æqtatis, &c. Cōsiderauit ēt Imp. qđ de iure antiquo non erat prouisum, ꝙ descendentes per lineā fœmininā conferrent inuicem. istud ipse eadem æquitate introduxit, vt dotē, & donōnē ꝓpter nuptias ꝓfectitiā de bōis eius, de cuius hæreditate agitur, ꝯferāt. Et ista cā induxit istud quartū ius, f. ꝯstō Leonis in l. vt liberis. Habemus quintū. Superuenit dom. Imp. Iustin. & cōsiderauit quod erat statim, qđ nepotes inuicem cōferrent, sed nihil erat dictum, quid iuris, q̄do succedebant cum patruis, iō statuit, quod eo casu patrui sibi, & ipsi patruis conferant, vt in l. illam. §. talem. item considerauit quod l. vt liberis. ꝓuidebat conferendam dotem, vel donōnem ipsi nepoti, vel nepti datā: de dote vel de donōne, q̄ data erat ei⁹ matri, vel patri, nil dicebatur, iō ipse statuit hāc ꝯferēdā eē, vt d. l. illā. in fi. Sextò superuenit idē Iustin. & ꝯsiderauit multū bene ꝙ sicut olim castrēsia nō q̄rebātur patri, iō nō ꝯferebātur, ita aduētitia nō q̄rūtur patri quo ad ꝓprietatem, ideo statuit vt aduentitia non conferantur, vt ĵ. e. l. fi. Septimò superuenit idem Iustin. in auth. ex testō. & considerauit ꝙ de iure antiquo facto testō non est locus collationi. Ratio, quia si testator voluisset, hoc dixisset, vt s̄. e. l. 1. ipse verò considerauit, ꝙ testator quare hoc non dixisset, est ratio, quia mortis cogitatione turbatus, de omnibus non meminit, vt ĵ. qui test. fa. pos. l. hac consultissima. §. at cum humana. ideo considerauit, ꝙ si testator de hoc cogitasset, collationem induxisset. Statuit ergo, quod ex testamento, & ab intesta. sit locus collationi, nisi testator aliud dixisset.

VENIAMVS ergo ad gl. & quero, inter quas personas, & de quib. reb. sit loc⁹ collationi. quod examinabo per multas qq. & tangam omnia membra gl. Primò † quæro, b vtrum eman

4 b cipati ꝯferāt emācipatis. Gl. dicit ꝙ nō ꝯferūt, ēt ꝓfectitia. & vide gl. hoc est verum f̄m ista tpa. Hodie vero emancipati emancipatis conferunt profectitia, vt ĵ. e. l. vt liberis. aduētitia

5 verò nō, vt ĵ. e. l. fi. & hoc tēnt oēs, &c. † Secūdò q̄ro, qđ in his q nō sunt sui, neq; emācipati, vt nepotes ex filia. dicit gl. idē ꝙ in emācipatis, vt inter se nō ꝯferant, vide gl. ibi, idē in his, &c. ista gl. dicit verū de iure antiquo, hodie verò isti ꝯferūt inter se ꝓfectitia obuēta de bōis ei⁹, de cui⁹ hæreditate agitur, vt ĵ. e. l. vt liberis. in hoc tamē differūt ab emācipatis, q̄a emācipati cōferūt simplicē donōnē, isti nō cōferūt nisi in casu q̄do emergeret inæqualitas, vt l. illā. §. fi. ĵ. e. sed anq̄ ꝓcedā vlteri⁹,

c q̄a hc dixim⁹, q̄do nepotes ꝯferūt inter se: q̄ro, qualr c † nepo-

6 tes ꝯferāt p̄ruis vel patrui nepotib. resp. ꝙ hic examinabo tibi qōē q̄ dimisi tibi in solutā ī l. illā. Patrui nepotib. ꝯferūt, sicut ꝯferrēt patrib. seu matrib. nepotū suorū, hoc ē fratrib. siue sororib. suis, vt d. l. illā. §. fi. nepotes verò qualiter patruis ꝯferāt, dubitat. Et ꝙ dico in patruis idē intellige in auūculis, amitis, & materteris; vt ibi dixi in d. l. illā. in fi. Et aduerte, q̄a dubi⁹ est iste passus. aut loqmur de dote, vel donōne data patri, vel matri istorū nepotū, & sine dubio ꝯferūt, vt d. l. illā. ī fi. aut de dote, vel donōne data ipsi nepoti, vel nepti, & tūc gl. dubitat, vt d. l. illā, & merito, iō dic: aut ē vn⁹ nepos, vel vna neptis tm̄ ex eo, filio p̄defuncto, & sine dubio nō ꝯferūt patruis suis vel nepotib. suis ex alio defuncto filio, vt l. 1. §. si sit nepos. ff. de col. do. si verò sunt plures nepotes, tūc siq̄dē oēs sunt talis ꝯdōis qđ possunt ad collationē ꝯstringi, vt puta, q̄a oēs emācipati, tūc ꝯferūt patruis suis perinde ac si eēt vn⁹, vt l. si nepotes. ff. e. ti. Si verò isti nepotes erāt diuersæ ꝯdōis, vt puta vn⁹ ī p̄tāte, ali⁹ nō. exēplū, erat neptis dotata, & nepos, tūc illa q̄ nō p̄t cogi ad collationē, nō ꝯfert patruis, sed ꝯfert alij fratri suo, vt d. l. 1. § si sit nepos. ff. de col. do. Rō, q̄a ista neptis dotata patruo nullā facit iniuriā, q̄m ipso nō succedēte subest nepos. q̄ tm̄ sēc au fert. ita ēt intelligā ff. de ꝯiun. cū eman. lib. ei⁹. l. 1. §. si sit filius.

7 † Procedo vltra gl. & q̄ro vtrū emācipati ꝯferāt suis? Gl. dicit ꝙ sic, omnia, f̄m hāc l. & s̄. l. ea demū. & ĵ. e. l. nec emācipati. ista gl. dicit verū de iure antiquo, sed hodie nō ꝯferūt aduētitia, sicut nec castrēsia. Rō, q̄a si in p̄tāte remāsissent, hoc patri nō

8 q̄siuissent, vt ĵ. e. l. fi. & hoc tenēt oēs. † Quæro, vtrū sui emancipatis cōferāt. gl. dicit, ꝙ sui emācipatis cōferūt, sed nō ōnia, q̄a nō aduētitia, sed ꝓfectitia, vt s̄. e. l. filiæ. ver. nec dubiū. sed hic aduerte: q̄a su⁹ pōt habere ꝓfectitia diuersimodè. Nā pōt hēre ꝓfectitia, dotē, & donationē ꝓpter nuptias, vel datū cā militiæ, & ista sine dubio cōferūt, vt d. l. filiæ. & l. vt liberis. ĵ. e. pōt hēre simplicē donationem, de qua an cōferat, dic, vt in auth. ex testō. s̄. e. pōt hēre peculiū ꝓfectitiū, & istud nō confertur, q̄a cōe est, sed diuiditur, vt s̄. e. l. filiæ. ita debes istā ma-

9 teriā intelligere. † q̄ro, vtrū sui cōferāt suis? gl. dicit ꝙ sic. vt d. l. filiæ. & est verū, qđ cōferūt inter se hodie sui, sicut emācipati, vt ĵ. e. l. vt liberis. solū profectitia, non aduentitia, vt l. fi. ĵ. e.

10 † q̄ro vtrū q̄ do aliqs de descēdētib. succedit cū extraneo, an sit loc⁹ collatiōi. gl. ... hui⁹ l. dīt ꝙ nō, & bene, vt s̄. cōia vtr. iu ... l. fi. §. finaūt extranei. Vide gl. ea. rōe plures extranei, alicui succedētes, inuicē nō cōferūt, q̄a nulla lege cautū est. Quia ergo dixi s̄. quod aliqua differētia est inter emācipatos, & suos. ad istud op. q̄a hodie sublata est differētia emācipatiōis, & patriæ

11 p̄tātis, vt in auth. de hæ. q̄ ab intest. §. nullā. resp. f̄m gl. † bene differētia est sublata q̄tū ad successionē, non q̄tū ad collatio-

d nē, d & acq̄sitionē, & ista similia. ita dicit, & bene, licet Hugo aliter dixerit. Et vide istā gl. opi. gl. est verior, q̄a quo ad successionē solū est sublata differētia emācipatiōis, & patriæ p̄tātis. Fateor tamē, quod modica differētia est in mō cōferendi inter emācipatū, & suū, sed hoc nō est per auth. sed per l. vt liberis. ĵ. e. Solū in hoc remanet differentia in simplici donōne, vt vidistis s̄. e. auth. ex testō. Quartò q̄ro, quo iure petatur collatio? dic vt dixi l. prox. Quintò q̄ro, qualiter fiat collatio? resp. quandoque cōicando, vt l. illam. §. fi. ĵ. e. quandoque munus accipiēdo. vt l. dotis. s̄. e. q̄doq; liberādo, vel cauēdo, vt s̄. e. l. 2.

a ADD. ¶ Poma. Donationem. Et ista opi. ꝙ emancipati inuicem sibi conferant donationē simplicē, est cōis, vt hic latè per Ale. & Mod. Perus. licet in pūcto iuris altera verior, vt hic refert & sequtur Dec. itē aduerte, qđ Bart. vr̄ sentire dū alle. l. vt liberis, quod illa procedat, quoties quilibet filiorū hēt dotē vel donationē p p nuptias, vnus tn̄ maiorē. sed certe generalitas illius l. & rō æqualitatis, de qua ibi, ꝓcedit ēt si vn⁹ eā hēret, alter verò n̄.

b Poma. Quæro. Aduerte tamen, quod circa ista iura Bar. non facit mentionem de l. illud, ĵ. eo. Et circa istam materiam collationis variam & subtilem, vide aliqua, quæ ego scripsi ad Bar. in l. pater filium, ff. de col. dot.

c Pom. Qualiter. Vide Bar. in l. 1. §. si sit nepos, ff. de col. do. & Pau. de ca. in l. illam, ĵ. e. qui aliter loquuntur, & melius, vide etiam Bart. consi. 183.

d Pom. Collationē. Et vltra 4. drīas inter filiū & nepotē, & emancipatū, positas hic per gl. adde quintā, q̄ ponit hic Pau. de ca. dū all. no. in l. si fratris, s̄. de iu. do. Sextā ponit Bal. per illū tex. in l. cū in adoptiuis, ĵ. de adop. Septimā collige ex tex. in l. cum non solum. quasi per tot. ĵ. de bon. quæ libe. Octauā collige, quia donatio simplex facta emancipato valet, in p̄tāte vero non, l. 2. s̄. de inof. don. Nonā, quia filius in p̄tāte, censetur eadē persona cū patre, emācipatus vero nō. Gl. est no. in l. 2. ĵ. q̄ æta. libr. xj. Decima est, q̄ ponitur in l. fi. s̄. de repu. hæ. q̄ f̄m magis com. opi. hēt locū in emancipato.

LEX X.

A PATRE. Quæ in vltima voluntate relinquuntur, in collationem non veniunt. h. d. No. hanc reg. quod de iure legati vel fideicommissi; quæ relinquuntur ex testamento non veniunt in collationem. Dicam vobis in l. si emancipati. s̄. e.

LEX XI.

POSTHVMO. posthumus præteritus, succedens cum fratrib. confert bona sua, & nolenti conferre denegantur actiones. h. d. No. quod quis cogitur ad collationem per denegationem actionis. Dixi vobis s̄. e. l. si soror. quod no.

LEX XII.

1 *Quis cogitur ad collationem per denegationem actionis.*

2 *Peculium quod veniat in collationem, & quod non.*

3 *Peculium castrense vel quasi quòd non veniat in collationem.*

4 *Libri empti filio per patrem, non veniunt in collationem.*

FILIAE LICET. Ei, q nō ꝯfert dotē, denegātur actiōes, &

1 fili⁹ omnia dēt ꝯferre, excepto castrēsi, vel quasi. h. d. † No. ꝙ ad collationē qs cogitur per denegationē actiōis, vt s̄. l. ꝓx. dixi. & s̄. e. l. si soror. † No. 2. ꝙ peculiū ꝓfectitiū venit diuiden-

2 dū. Et aduerte, q̄a tex. nō dixit, ꝙ veniat in collationē, q̄a illud ꝯferttur quod in bōis patris nō est, vt l. certū. s̄. fa. er. iō nō p̄t

3 dici, ꝙ veniat in collationem, sed in diuisionem. † No. 3 ꝙ pe

a culium castrense a vel quasi, non venit in collationem. Et ex

4 hoc dicit Dyn. † ꝙ si pater emit filio libros, non veniunt in collationem, quia videtur peculium quasi castrense. ita dicit Dy. in l. 1. §. nec castrense. ff. e. Gl. tangit in l. filiæ. s̄. fa. er.

a ADD. ¶ Pom. Castrense. Vide Alex. consi. 476. inc. circa primam consultationem. Pau. de ca. consi. 172. vide Bart. in l. Caio, in pr. ff. de al. & cib. le. Barth. Vero. caut. 156. quam restringit Bar. in l. sacrosanctæ. & in l. cum l. Leonina. C. de epi. & cle. Ale. in l. 1. in fi. ff. sol. ma.

LEX XIII.

1 *Pater donās filio simpliciter, in dubio an videatur donasse vt filio, an vt be-*

2 *Patris assertio donātis filio vt benemerito, ꝙ nō probet meritū. (nemerito.*

3 *Confitens in instrumento aliquem mercatorem vel artificem, an videatur probatum ipsum mercatorem esse, vel artificem.*

4 *Datum filio per patrem qualiter & quo casu conferatur.*

SI DONATIONE. Quæsita post mortē nō veniūt in collationē, & cōcessum in peculio venit diuidēdū. h. d. Opp. ꝙ donata à patre filiæ in p̄tāte, nō veniāt in collationē, vt s̄. fa. er. l. filiæ. dixi in auth. ex testō. s̄. e. sol. dicit gl. hic pater donauit cōcedēdo in peculiū. l. ꝯria donauit cōferens in supremū iudiciū, vel vt extraneo, vel vt benemerito. vide gl. ista sol. vidētur ꝯ tex. q dicit, quod donauit inter viuos. sed gl. voluit dicere, ꝙ donauit inter viuos. q̄ donō nō valet in vita. sed cōfirmatur morte, & tāq̄ supremū iudiciū. ita intelligit gl. hic, cōcessit in peculiū. ꝯ istā sol. iterū op. q̄do pater donauit filio, & dixit vt benemerito, statim valet donō, vt no. s̄. de inof. test. auth. vn de si

de si parens.ergo non pōt dici quod hēt vim supremi iudicij.
Resp.ꝙ hæc gl.dicit veritatē,fm iura antiqua,sed fm iura no
ua,fm q̃ illud,ꝙq̄rit fili⁹ ex opera sua,dicitur aduētitiū,vt l.cū
oportet.in pr.j.de bo.q̃ li.dicit verū gl.ↄ̄ria.nā ponamus filiū
præstitisse tot operas patri suo, ꝙ ēt si eēt extrane⁹ meruisset
istā donōnē,tūc pater sibi donādo vt extraneo & benemeri-
to,statim valet donō:q̄rit.n.ex opera sua,& sic ē aduētitiū,&
1 nō ꝓfectitiū.†sed q̄ro,q̄d in dubio,q̄do pater donat filio,sim
pliciter,vtrū videatur donare vt filio,an vt benemerito? dicit
a gl.no.dēm⁹ inspicere,si p̄cesserint merita,a q̄b.interueniētib.
nō eēt dōatio simplex,sed facta ob merita:ita si nullū meritū
2 p̄cesserit,videtur simplex dōatio,†ēt si pater dixerit in instru
mēto,dono tibi vt extraneo,ꝓpter merita illa:talis.n.ↄfessio
b fidē nō faceret,vt l.castrēse.& l.si forte.de ca.pe.b vide istā gl.
3 aduerte,†istud facit ad multa,spāliter q̄do aliq̄s cōfitetur ali
q̄d in instrumēto,videlicet,dōo tibi hāc pecuniā vt mercato-
ri,artifici,vel tibi ↄfitēti artificē,vel mercatorē, vt plenè dixi
in d.l.si forte.ↄ̄ p̄dicta op.de l.fi.de pe.leg.& l.ꝙ fructuarius.ff.
d̄ acq.re.do.vbi simplex donō intelligitur vt hēat in peculio.
4 Hui⁹ gratia†dēs scire, ꝙ aut pater donat filio,aut simpliciter
c dat.si dōat,c tūc aut hoc exp̄sso,q̄d̄ hēat in peculiū,& nō dici
tur dōatio,& venit cōicādū,vt hac l.in fi.aut dōat simpliciter,
& tūc aut ↄstat ꝙ hoc facit ꝓpter p̄cedētia merita,& sic dōat
vt extraneo,& de iure antiquo non valebat statim donō,sed
d morte ↄfirmabatur,vt l.filiæ.d s.fa.er.& q̄d hac l.no.hodie ve
rò statim valet.& no.in auth.vnde & si parens.s̄.de inof.test.
aut ↄstat q̄d̄ dōauit vt filio:& tūc nō valet statim,sed morte
ↄfirmatur,vt l.donōes.s̄.de do.int.vi.& vx.& s̄.de inof.don.l.
2.& iō nō venit in collationē,vt dixi s̄.e.auth.ex testō.aut du
bitatur,& tūc inspiciēdū est,an p̄cesserint merita vel nō,vt di
cit gl.Si verò pater dat simpliciter,hic est aduertēdū.aut emit
nomine filij,& postea sibi simpliciter dedit,& videtur dōare,
vt l.filię.s̄.fa.er.& j̄.de ca.pe.l.1.li.12.aut simpliciter tradidit,
nec p̄cessit emptio nomine suo.& tūc in dubio p̄sumitur tra-
e dere,vt hēat in peculiū,e vt d.l.ꝙ fructuarius.de acq.re.do.de
pe.leg.l.fi.Fallit si aliqua cā p̄cessit, ꝑꝑ q̃ pater tenetur dōare,
tūc p̄sumeret̄ donō.ar.l.si vero nō remunerādi. §.idē Papi.ff.
mā.& l.cū q̄d.ff.si cer.pe.& dixi ī l.j.§.sed nec castrēse.ff.e.q̄ro
vtrū ꝙ hic dr̄ de filio in p̄tāte,hēat locū in emācipato? q̄dā di
cūt ꝙsic.sed gl.dicit ↄ̄riū,ꝑ l.vt liberis.§.fi.j̄.e.& ibi videbitis.

a ADD ¶Merita.Adde quod gl.videtur velle,quod si merita pręcesserint,li
cet in instr̄o nihil dicatur,q̄d̄ donatio valeat.Et cū hac gl.cōiter trāseunt
doct.pro quo facit l.si vero non remunerandi,§.idem Papi.ff.manda.Bal.
tamen dicit,quod in dubio debet intelligi, quod potius donat filiæ prop-
ter affectum naturalē,q̃ ꝑꝑ merita.Et cum Bal.tenet Roma.hic.tñ fm do.
Ale.necesse est intelligere dictum Bal.qñ non apparebant merita præces-
sisse.pro quo d.Bal.facit quod ↄsuluit Pau.de ca.cons.105.q̄d̄ si pater do-
nat filio,& in instr̄o dicat propter merita,& ēt affectione sanguinis,quod
rō pręponderat,& ista attenditur alle.tex.in l.tutor.§.qui tutorib.ff.de ex
cu.tu.Et quod sic donō non valebit,& necesse sit merita apparere, tenuit
Bal.cons.407.volu.4. an aūt donatio inter patrem & filium firmetur iur̄o,
Bal.vr̄ velle ꝙ sic,cons.360.vol.3.de quo etiam per Pau.de cast.in d.consi.
b Paris. Vide quod ibi addidi. Et de hac confessione,& qualia debent es-
se merita,vide Alex.cons.55.& cons.101.vide Iaso.hic late,& in auth vnde
si parens,de inof.test.vbi ponit ēt quid si pater specificaret quæ,& qualia
essent merita,an crederetur ei,& q̄d si iurasset,prout ēt ponit in l.fr̄ a fr̄e,
in lec.de ↄd.ind.vide Barb.late ↄs.28.vol.1.vbi ēt pōit,q̄d si adesset iur̄m.
c Roma. Si donat.Tunc autem hoc improprie hic loquitur Bart.dum com-
municando dicit, debuit dicere diuidendo.
d I.A.Filiæ.Adde,iste intellectus est magis cōis,vt ēt tenet Fran.Tigr.hic,&
Bal.in auth.ex testō,s̄.e.& Bar.ff.e.l.1.§.nec castrēse.Bal.tñ,& Sal.in d.l.fi-
liæ,voluit q̄d̄ qñ pater emit noīe filij, licet non tradat, dato q̄d̄ videatur
donasse inter viuos,tñ si non reuocat,neque pęnitentiā ostēdat,q̄d̄ vr̄ vo
luisse filium illam rē habere post mortē,& sic eo casu non dr̄ donatio,sed
legatū,vt ibi in gl.& fm Sal.illa l.filiæ,est singularis ad hoc. & idē tēt Im.
l.cōtinuus.§.fi.de ver.ob.cum modificatione,de qua ibi per eum, & an pr̄
tradēdo filio,videat̄ donare,vel cōcedere in peculiū,vide Bal.ↄs.54.lib.5.
e I.A.Peculiū.Adde ꝙ idē tēt Ang.qui pro hoc all.in arg.l.ꝙ fructuarius.ff.
de acq.re.do.& l.fi.de pe.leg.ꝙ d.Ale.l.cū pr̄.§.pr̄ plurib.& ibi gl.1.& Bar.
ff.de leg.2.Et q̄a vbi p̄t capi alia coniectura,cessat præsumptio donōnis.l.
cū de indebito,de ꝓb.& est vtile,q̄a si publicarentur bona pr̄is,non con-
fiscaretur tale concessum in peculiū,vt est text.sing.l.3.§.sed vtrū.ver.sed
eo.ff.de mino.& hoc intellige in filio in p̄tāte,non aūt in emancipato, fm
Ang.in quo non cadit peculiū,iō videret̄ donatū.Et idē tēt Bal.l.2.j̄.cōia
de le.& Sal.in l.filiæ.An aūt libri traditi à pr̄e filio studenti,videantur do
nati, & an statim valeat donō irreuocabilr̄,& an dēant ↄferri,vide Cy.&
An.l.filiæ.s̄.e.ꝑ bal.& Ray hic.ꝑ Bal.l.si filia.ff.fa.er.& cōiter tenet̄ op.bar.
l.1 §.nec castrense.de quo ēt vide ꝑ Bal.cons.214.& per Pau.de ca.cons.82.

LEX XIIII.

SI MARITVS. ius petendi collationem transit ad hære-
des.h.d.Videbitis l.illam.j̄.e.

LEX XV.

NEC EMANCIPATI. emācipati q̄sita post mortē nō ↄfe
rūt.h.d.Op.& videtur,ꝙ post q̄sita veniāt in collationē,vt l.
2.§.id quoq;.ff.e.sol.Quærūtur q̄dā post mortem patris,q̃ re
trotrahi possunt,& hęc ↄferūtur,sec⁹ in his,q̃ retro nō trahū-
tur,vt l.q̃ legata,de re.iur.videbitis in l.si vxor.de cond.inser.

LEX XVI.

FILIAM CVM FRATRIB. codicilli nō impediūt collatio
nem cum fratrib.h.d.¶Op.de l.1.s̄.e.sol.Testm̄ factum bene
impedit collationem,sed non codicilli.Vidistis s̄.e.l.à patre.

LEX XVII.

1 *Succedens per contratabulas quando possit ex testamento succedere.*
2 *Collatio an habeat locum quando querela intentatur.& nu.6.*
3 *Emancipatus non potest habere peculium.*
4 *Emancipatus donationem sibi factam conferre tenetur.*
5 *Emancipatus confert dotem,vel donationem propter nuptias. (causam.*
7 *Donatio facta filio tpe emancipationis dicitur donatio simplex,& non ob*

VT LIBERIS. Dos inter liberos in p̄tāte,vel emācipatos,ac
a donō ꝓpter nuptias venit in collationē,& emācipati ↄferūt.a
q̃ sunt sibi in emācipatiōe collata.h.d.vsq; huc habuistis iura
antiqua,ab hinc j̄.sunt iura noua,& nouę q̄stiōes,vt videbitis
in l.si emācipati.s̄.e.& ista est not.l.& incipit ponere aliq̄d no
uitatis.Hic innuit, ꝙ q̄do succeditur per ↄ̄ta.hic successit ab
1 intest.ↄ̄,& op.de l.filię.s̄.e.sol.†Gl.distinguit,& bene:aut ↄ̄ta.
petit ante aditā hered.& tūc q̄s succedit ab intest.aut post adi
tā hæred.& tūc ille de iure ci.succedit testatus,vt l.illud.ff.de
ↄ̄ta.& ibi dixi de hoc.Vlterius op.inst.de hær.q̃ ab inte.in pr.
sol.Fateor,ꝙ in aliis modis,q̃ hic ponatur,efficitur q̄s intesta-
tus.& in omnib.illis haberet locū ista l. item op.de l.pater fi-
2 liū.ff.de col.dot.sol.†dicit gl.illa l.corrigitur per istā,q̄a de iu
re antiquo,q̄do querela intentabatur,nō habebat locū colla
tio,ꝙ nō placet: sed ibi iō erat,q̄a testm̄ erat ꝓ parte rescissū,
hic verò in totū.& iō,q̄a diuerso iure succedebat,non hēbat
locū collō.ita hic tenet Cy.vt ibi patet.Item op.ad fi.nostrę l.
& nūc intro gl.mag.dicitur hic,in fi.ꝙ donō ↄfertur.ↄ̄,imò vi
detur ꝙ nō ↄferatur nisi in certis casib.vt l.illud.§.fi.j̄.e.hui⁹
timore facta est gl.mag.hic posita.dicūt q̄dā,ꝙ sol.est bona,q̃
h.d. ꝙ tenore p̄ced.ll.tollitur ↄ̄riū,q.d.ea.distinct.adhibetur
in emācipatis,q̃ adhibetur in suis,vt distinguam⁹,an datū fue
rit,vt habeat in peculiū,an &c.dixi s̄.e.l.si donōe.Ista sol.non
est vera,q̄a primò ad hoc vt ↄcedatur in peculio,prius debet
inspici,an sit persona,q̃ possit habere peculiū,vt ff.de iu.cod.
3 l.q̄dā referūt.§.j.ver.esse.n.dēt.& l.4.ff.de test.Sed fili⁹†emā-
cipatus nō p̄t hēre peculiū,vt s̄.de inof.testa.l.fi.ergo illa dist.
aut donauit,vt hēat in peculiū vel nō, cadit in filio emācipa-
to.& vide gl.super ver.cōsequūtur.secūda rō non placet,q̄a il
lud ꝙ datū est in peculiū ꝓfectitiū,nō venit ↄferēdū,q̄a sp̄ re
māsit in cōiōe:sed venit diuidēdū,vt vidistis s̄.e.l.filię,licet in
sacris.ista l.loq̄tur de collatiōe,ergo,&c.Vn̄ alij dicūt,ꝙ ver-
ba hic posita,pro tenore præcedentiū ll.intelligūtur vt distin
guatur,an hoc fuerit factū,seu dictū t̄pe donōis:& tūc ↄferā-
tur,aut nō,& secus,nisi in casu l.illud.§.pe.j̄.e. Gl.reprehēdit
istas sol.& bene,q̄a illæ ll.nō sunt p̄cedētes, sed sunt sequen-
tes,nec reperiūtur ll.de iure antiquo,q̃ illud dicāt.cæteri glos
sato.dicūt,quod illud ꝙ dicit,ꝓ tenore p̄cedētiū ll. intelliga-
tur,hoc est donata t̄pe emācipatiōis,vel postea ↄferūtur.cer
te illud non reperitur aliqua l.cautū,ergo ista sol.nō est bōa.
dicūt ergo alij,& hæc opi.ponitur in fi.gl.ꝙ l.fi.j̄.e. loq̄tur in
4 suis,hæc loq̄tur in emancipatis,†q̄ dēnt donationē sibi factā
ↄferre,fm tenorē p̄ced.ll. q̃ volūt ꝙ q̄sita ab emācipatis ↄfe-
rātur,vt s̄.e.l.ea demū.& ista est veritas.An aūt de hac l.aliq̄d
sit immutatū,dicemus in lectio.seq.in l.si emācipati. Opp.ad
hāc l.emancipati inuicem non conferūt.vt s̄.e.l.si emācipati.
5 sol.dico,†ꝙ illud nouū inducitur per hāc l.ꝙ emācipati con-
ferāt dotem,vel donationem propter nuptias,ꝙ olim non e-
rat. dicā bene tibi latius in d.l.si emācipati. Habes vnū nouū,
6 ꝙ per hāc l.inducitur. Aliud†est nouū q̄do intētatur q̄rela,ꝙ
nō erat de iure antiquo,vt l.pr̄ filiū.ff.de col.do.hoc nō puto
verū.vt s̄.dixi ī 3.ↄ̄rio,q̄a in l.ↄ̄ria testm̄ nō fuit rescissū in to
tū,sed ꝓ p̄te.hic in totū.hēm⁹ aliud nouū,fm quosdā,ꝙ olim
emācipat⁹ oīa ↄferebat,hic verò ↄfert solū dotē, & donōem
ꝑꝑ nuptias per hāc l.ꝙ nō est verū,q̄a de aliis hac l.nō ꝓhibe-
tur.Dicā in d.l.si emācipati. Vlteri⁹ scias,ꝙ gl.hic dicit,ꝙ per
auth.tm̄ à patre data q̄s dēt ↄferre.Vtrū hoc sit verū,ꝙ hodie
emācipatus non cōferat,nisi ꝓfectitia,dicā in l.si emācipati.
prçal.Vltimò est sciēdū,ꝙ do.Nicol.Mat.vt effugiat ista ↄ̄ria,
7 dicit ꝙ†donō q̃ confertur in filiū t̄pe emācipationis,non est
b simplex,sed ob cām,b sicut dos,& donatio ꝑꝑ nuptias,merito
ergo

a ADD.¶Paris.Conferunt.Vide com.cons.28.in prin.
b I.A.Causam.Adde,quod istam tenuit Old.cons.138 inc.thema tale est, Du
randus.vbi dicit attēdatur circa hoc,quod tota l.vt liberis,loquitur ēt de
donōe ob cām,& inter illa enumerat data emancipatis emācipatiōis t̄pe.

ergo venit in collationẽ. ꝯriũ loqtur in donõe simplici. doct.
nostri hoc nõ tenẽt, qa pater q̃do emãcipauit filiũ, ipse est, q
amittit, quia perdit ius patriæ ptãtis. Vnde si filio donat pater
propter emãcipationem, non donat ob aliquam causam, sed
a solum ex sua liberalitate, ᵃvt l. cum oportet. §. cum autem. de
bo. quæ lib. ideo tanquam simplex donatio venit conferẽda.
a ADD. ¶ Pom. Liberalitate. Vide Ale. cons. 114. vol. 2. & cons. 21. vol. 3. & Raph. Cum. cons. 28. & Old. cons. 138. q. 54. & Panor. cons. 116. vol. 2. & Are. 17. & 102. in 4. dub. vol. 3. & 112. in fi. e. vol. 3.
Paris. Vide Aret. in l. vtrum. de ver. ob. in contrarium vide quæ dicit Barb. cons. 28. vol. 3. & habes ad Bar. l. Aquilius. ff. de don.

LEX XVIII

LIBEROS. quocunque modo liberi sui iuris efficiantur, ad collationem tanquam emancipati vocantur. h. d.

LEX XIX.

1 *Erubescimus eum sine lege loquimur.*
2 *Lex loquens in auunculo, non extenditur ad patruos, amitas, &c.*
3 *Confert qui nepotibus, veluti confert fratri, vel sorori suæ.*
4 *Nepos cogitur conferre dotem, vel donationem propter nuptias data pro*
5 *Modus faciendi collationem.* *(patre vel matre sua. 6. & 7.*

ILLAM MERITO. Primò ponit dubiũ quoddã & inserit
vnũ casum indubitabilem. Secundò arguit ad q̃õem dubiam
p, & ꝯ. Tertiò illã determinat. secũda ibi, superstiti. tertia ibi,
talem igitur. & h. d. Nepotes ex filia cũ patruis, & nepotib. ex
filio, vel filia, vel auũculo succedũt cũ diminutione tertię par
tis, & debent conferre dotem & donationẽ propter nuptias
eorũ patri, vel matri concessã. h. d. Istud, ꝙ hic dr̃, ꝙ nepotes
succedũt cũ diminutione tertiæ partis, corrigitur per auth. q̃
1 tertiæ, q̃ vide. † No. 1. modũ argumẽtãdi, ꝙ erubescim⁹ aliqd
a dicere ᵃ sine lege, vt videtis hic, & l. fi. vnde vi. de tri. & se. §. ꝯsi
2 derem⁹. No. 2. aliũ modũ argumẽtãdi, † ꝙ ll. q̃ loquũt in auũ-
b culis, non extendũtur ᵇ ad patruos, amitas, vel materteras, nõ
3 dico ꝙ iste mod⁹ sit ver⁹. † No. 3. ꝙ qs cõfert nepotib. put cõ-
4 fert fratri vel sorori suæ. † No. 4. ꝙ nepotes cogũtur confer-
re dotem, vel donationem ppter nuptias datã p patre vel ma
5 tre sua. † No. vlt. modũ faciendi collationem, qa omnia bona
c sua debent cõicari, ᶜ & postea fieri diuisio, vt hic expressè di-
cit tex. in fi. l. ibi, vt commistis hmõi. Op. & vr̃ qđ nullũ esset
dubiũ, ꝙ ita tenetur conferre fratris filius, sicut ipse pater, vt
s̃. e. l. si marit⁹. so. ibi loqtur, q̃do frater ipse successit, & sic hũit
ius petendi collationem, merito hoc transmittit ad hæredes
suos. Hic loqtur, qñ pater primò decessit, & nepos ipse ex sua
persona successit. Op. de l. vt liberis. s̃. e. sol. ibi loqtur de colla
latione facienda inter se, nõ à nepotib. patruis, & similib. post
ea ibi loqtur de dote data p se, filio, vel nepote. hic loqtur de
dote data p patre vel matre iã defuncti. Venio ad q̃ões, & hic
6 formãtur duæ multũ difficiles. † Primò q̃ro, tu vides qđ ne-
pos cogitur conferre dotem, vel donationem datã patri suo
vel matri, qd de dote data sibiipsi nepoti, an cã cõferre tenea-
tur? Gl. hic dicit, primò qđ de iure antiquo nepotes confere-
bãt dotes sibiipsis, non patruis, vel auunculis, vel materteris.
vt ff. de coniun. cũ emã. li. ei⁹. l. 1. §. si sit. sed cũ ille titul⁹ sit cor
rect⁹, dicit gl. qđ hodie confert nepos patruis, per l. vt liberis
s̃. e. ꝯriũ vr̃ tenere gl. l. 1. §. si sit nepos. ff. de coll. do. Pro ista gl.
7 facit ff. e. l. si nepotes. qd dicem⁹? dicã in l. si emãcipati. † q̃ro,
qd si istis nepotib. non dedit dotem auus vel auia, sed dedit pr̃
vel mater eorũ: an ista veniat in collationem? Gl. in hoc dubi
tat. Vide gl. puto illã partem esse verã, qđ illã dotem non te-
netur conferre patruis. nã illud eqdem debet conferre, quod
pcessit de bonis ei⁹, de cui⁹ hæreditate agitur, vt l. vt liberis.
§. 1. s̃. e. sed hic tractatur de successione aui, sed dos pcessit de
bonis patris, ergo in collationẽ non venit. Vltimò inducitur
ista l. in arg. ad q. de l. dos à patre. s̃. sol. ma. quod dic vt in gl.
a ADD. ¶ Pom. Dicere. Vide do. Præp. Ale. c. sed illud, §. huic etiam, dist. 45. & quæ scripsi ad Bar. l. vt vim, ff. de iust. & iur. & do. Præp. c. lege, in 2. dist. 10. Sig. cons. 2. & non ab re. tex. c. inter corporalia, de trans. episc. ibi, & quod non est sanctorum patrum, &c.
b I. A. Extenduntur. Adde ꝙ Bal. hanc l. inducit ad q̃õem statuti disponentis, qđ stantib. agnatis masculis defuncti mr̃ non succedat. qđ si extant agnati, & aliqui cognati, qui in gradu sunt magis proximi q̃ agnati qui de iure cõi sunt præferendi in successione, ꝙ isto casu cognati non excludunt, qa statũ solũ excludit matrẽ, & ñ alios agnatos, & mr̃ hoc casu non extat. Et iste est casus omissus, & remanere dẽt in dispõe iuris cõis. l. commodissime, de lib. & posth. His & aliis rationib. reprehenditur Bar. qui ꝯriũ tenuit in l. 2. §. videndũ. ad Tert. Pau. de ca. h̃s opi. hic reducit ad concordiam, per eũ vide, & p Al. sed qa melius ex iudicio consulentiũ pcipitur veritas, vide Bal. cons. 163. vol. 1. vbi saluat opi. Bar. d. l. 2. ff. ad Tert. in vno casu inci. statuto ciuitatis Parmæ, vbi est sta m̃, de quo s̃. Item vide eundem Bal. cõs. 85. eo. vol. & p eũdẽ cõs. 96. & cõs. 322. lib. 4. p Pau. de ca. cõs. 350. in fi. & 346. & p Rom. cons. 32. p Pe. de Anc. cons. 325. in med. inc. in Christi nomine, si ab agnato per Ang. cons. 271. & seq. & Ro. ad materiam cons. 329.
c Pom. Communicari. Vide Alex. cons. 111. vol. 3. vbi dicit, quod ille videtur satis conferre suum, qui extendit illud in necessitatibus communibus

cum eo, cum quo tenebatur conferre.

LEX XX.

1 *Omnia, quæ computantur in quartam, veniunt in collationem.*
2 *Lucrum factum per filium cum pecunia patris, an veniat communicandũ.*
3 *Tria sunt, quæ imputantur in quartam, s. dos, donatio propter nuptias, & datum causa militiæ.*

ILLVD SINE. Primò ponit vnã reg. q̃ approbat. Secundò
ponit vnã reg. q̃ improbat. Tertiò statuit simplicem donatio
a nem non venire in collationem, nisi cã æqualitatis seruãdæ. ᵃ
1 Scđa ibi, hæc ãt. Tertia ibi, ad hoc. br̃ d. Omnia, † q̃ computã-
b tur in quartã, veniũt in collationẽ, ᵇ sed non eꝯ. & simplex do
natio non venit in collationem, nisi cã æqualitatis seruãdæ.
h. d. Op. relicta in testõ ꝯputãtur in quartã, l. qñ nouella. s̃. de
inof. test. & tñ nõ veniũt in collationẽ, vt s̃. e. l. à patre. sol. reg.
hic posita hẽt locũ in datis inter viuos, sec⁹ in relictis in vlti-
ma volũtate, vt in 1. gl. Op. de l. 1. §. sed an id. ff. e. sol. dico, qđ
pecunia tota data p emẽda militia nõ venit in collationẽ, sed
lucrũ, qđ ex ea p̃t percipi tpe mortis, deducto labore perso-
næ militãtis. Op. de l. omnimõ. §. fi. s̃. de inof. test. sol. fallit in si
lẽtiariis, vt ibi dr̃. Vide gl. q̃ est hic, q̃ multũ no. ad vnam q. ꝯ
2 Spe. & est in gl. 2. Q̃õ † consueuit esse, ᶜ filius lucratur cum pe-
c cunia patris, an illud lucrũ veniat cõicandũ? doc. & gl. dñt ꝙ
sic, qa est pfectitiũ, vt j̃. de bo. q̃ li. l. cũ oportet. in pr. & Spe. ti.
de iud. §. seqtur. ver. qd si aliter. tẽt idẽ recitãdo opi. Iac. Bal. br̃
dico ꝙ gl. & dicta doc. dẽnt intelligi de lucro qđ fit ex pecu-
d nia patris, deducto labore personę. Declaro, ᵈ cõis vsus in hac
terra se hẽt, qđ de eo qđ qs lucratur cũ pecunia alterius, me
dietas attribuatur ppter laborẽ personę lucrãtis, medietas at
tribuatur pecuniæ, vt videbitis s̃. p soc. l. 1. illud ergo, qđ fili⁹
acquirit ꝙ attribuit personæ labori, est aduẽtitiũ. illud vero,
qđ acqritur pecuniæ, pfectitiũ. Op. in auth. de tri. & se. §. 1. sol.
Fateor ꝙ hodie lĩma est tertia, non quarta. venio ad 2. partẽ,
q̃ro, q̃ sunt illa q̃ veniunt in collationem, & non cõputantur
in quartã? dicit gl. exemplũ pone in donatiõe ppter nuptias.
alle. l. qñ nouella. s̃. de inof. test. illud exẽplum est ꝯ illã l. Po-
nit ergo exemplum in simplici donatione, q̃ qñdoq; ꝯfertur
vt j̃. §. px. nõ ãt ꝯputatur in quartã nisi sit dictũ. s̃. de inof. test.
3 l. si qñ. §. fi. Tria † ergo sunt illa, q̃ ꝯputãtur in quartã, s. dos, do
natio pp nupt. & datũ cã militię: donõ simplex ñ, sed bñ ꝯfert
qñq;. Venio ad vlt. ptẽ, q̃rit gl. đ vna q. đ qua dic vt plẽè in gl.
a ADD. ¶ Paris. Seruandæ. Quod æqualitas sit seruanda inter liberos, vide quæ dicit Soc. in l. si ita legatum, in prin. ff. de cond. & dem.
b Paris. Collationem. De hoc an ea omnia, quæ conferuntur, computentur in legitimam, vide Com. cons. 10. inc. in ciuitate Laudæ. & per Deci.
c Paris. Esse. Vide Rom. cons. 469.
d I. A. Declaro. Adde ad hanc q. hic Pau. de ca. Ang. cons. 93. inc. pater habens plures filios. per Roman. cons. 469. vbi plenè. & quid de officiis datis filio contemplatione patris, an lucrum sit communicandum.

a ¶ De testamento militis. ᵃ Rub.

a ADD. ¶ Paris. Militis. No. quod testm̃ militis habet clausulã illã annexam, quod si non valet iure communi, valeat iure militari, vide d. Fran. cõs. vlt. ¶ Dicturus de testamentis præmittit de testamento militis, tanquam nobiliori, sed in ff. postponitur, quia imperator est miles, ideo præmisit, sed iurisconsulti postposuerunt ideo, quia non sunt milites.

LEX I.

FRATER TVVS. inter institutũ à milite in bonis paganicis, & aliũ in bonis castrensib. nõ est locus iuri accrescendi. h. d. Not. si. huius l. Op. j̃. e. l. prox. Gl. soluit plurib. modis, tene illã sol. ꝙ eo ipso probatur, ꝙ ꝯrium non probatur. Op. de l. si certarum. §. Iul. in fi. ff. e. Huius timore gl. quæ est hic, ponit quandam distinct. quam vide.

LEX II.

MILES. institutio facta in castrensib. non trahit ad se paganica. h. d. Not. quod miles potest decedere pro parte testatus, & pro parte intestatus. Not. etiam, quod dixi in summario.

LEX III.

QVANQVAM. institutio facta à milite in certa parte hæreditatis, trahitur ad alia, quæ sunt eiusdem hæreditatis. h. d.

LEX IIII.

SI RVFINVS. Priuilegium militis non tollit legem, quę in eius fauorem propter imbecillitatem cõsilij inducta est. h. d.

LEX V.

a EX TESTAMENTO. ᵃ Ex testamento militis debentur legata, & fideicommissa. h. d.
a ADD. ¶ Pom. Ex testõ. Et an hodie ista l. sit correcta, & per consequens detrahatur falcidia de testamento militis, facto inuentario, vide Alex. in l. 1. §. hoc autem, in prin. ff. ad Treb.

LEX VI.

1 *Verbum vnum quando refertur ad plura, debet intelligi, prout potest illa vniformiter determinare.*
2 *Substió cõprehẽsa in breuiloqua, vel cõpẽdiosa, nõ dicitur tacita. (iect̃ris.*
3 *Pupillaris tacita presumpta, nõ excludit matrẽ, sed tacita pbata aliquib. cõ*

4 Subst

4 *Substitutio compendiosa facta à milite post aditam hæreditatem, non est si*
5 *Substitutio, de qua hic, intra quantum tempus valeat. (deicommissaria.*

IN TESTAMENTO QVIDEM. Diuidit in duas ptes. primò ista lex ponit vnū dictū, de quo non fuit q̃situ, inferēs ad qōnē ꝓpositā. scḋò r̄ndet qōni ꝓpositæ. scḋa ibi, sed cū ex testō. Br̄ hoc intēdit. substitutio breuiloqua fcā persōis ĩparib. ꝯtinet vulgarē tm̄, nec ꝯtinet substōnē, q̃ testōr facere poterat ex priuilegio spāli, nisi de ei⁹ volūtate ꝓbetur. h.d. No. primò, qḋ dixi in sūmario.

1 †no. secūdò, qḋ q̃n vnū verbū refertur ad duo, vel plura, dēt intelligi ꝑut pt̄ illa vniformiter determinare, vt ī. de imp. & ali. sub. l. hr̄ditatē. & l. quis. ff. de vul. & pup. sub. l. iā hoc iure. his p̄missis, venio ad gl. & hic dr̄ q̃ tacita pupillaris excludit matrē. ꝯ de l. pcib. ī. de imp. & ali. sub. gl. soluit duob. mo. Primo, q̃ hoc probādū ē. s. q̃ testōr hoc ex

2 presse sēserit, vñ necesse ē, qḋ ꝓbeṫ expresse. vel dic † qḋ substō ꝯprehēsa in breuiloqua, vel ꝯpēdiosa, ñ dr̄ tacita. ita dicit gl. qḋ ē verū, cū ē expressa ĝnalr̄, hoc ē sub verbis ĝnalib. nō

3 spālib. vt plenè dicā ĩ d. l. precib. tñ q̃tū ad † ꝓpositū dicas, qḋ tacita pupillaris præsumpta nō excludit matrē, vt d. l. precib. & l. fi. ī. de inst. & sub. sed tacita pupillaris ꝓbata aliqb. ꝯiecturis, bñ excluderet matrē, vt hic in fi qḋ ē notādū. & no. in d. l. pcib. in gl. sup verb. oīnō. seqṫ in gl. sed in quo erat priuilegiū militis, q̃ gl. loqṫ obscurè, qa ꝯriū formādo de l. iā hoc iur. gl. signat ꝯriū semel tm̄, cū duob. mod. obstet, & ad vtrāq; ponit sol. iō tu explica. Op. substō breuiloqua, seu reciproca ꝯtinet vulg. & pup. ēt si nihil ꝓbeṫ, vt l. iā hoc iure. §. j. ff. ḋ vul. & pu. soluit gl. q̃ hoc iō dēt ꝓbare, qa erāt aliq̃ p̄sumptiōes ꝯriç. Et hoc satis placet. erat. n. p̄sumptio, q̃ testator hoc voluerit pp ĩparitatē personarū. Alij dīt, qḋ hoc ꝓbaṫ eo ipso, qḋ ñ ꝓbaṫ ꝯriū, qḋ ē ꝯ regē istā ĩ l. fi. tene igiṫ primā, sed ad istud op. imo hic est paritas personarū, qa vtriq; poterat miles substituere post aditā hr̄ditatē, vt hic apparet ex tex. ergo vtriq; dēt intelligi substitutus. dīt q̄dā, fateor qḋ vtriq; poterat miles substituere, sed ñ pupillariter. Istud nihil ad ꝓpositū, qa eadē rōne dēt ĩtelligi fcā in substōnē ꝯpēdiosè, qa vtriq; poterat equalr̄ fieri. dr̄ ergo, qḋ ista ꝯpēdiosa ñ pt̄ fieri, nisi ex priuilegio spāli militū, & ista breuiloqua ñ ꝯprehēdit ea, q̃ ex priuilegio spāli veniūt. ita loqtur iste tex. op. secūdo de l. iā hoc iure. ff. de vul. & pup. nā hic vr̄ dicere, qḋ ꝓbata volūtate admitteretur ex priuilegio militis. ꝯ, qa idē eēt in quolibet Pagano, qḋ admitteretur volūtate probata, vt l. iā hoc iure. §. j. ff. de vul. & pup. sol. dicit gl. volūtate nō probata, nuliū ē priuilegiū militis, vt hic. sed ꝓbata volūtate ē priuilegiū militis in hoc. qa valet in milite iure directo, nisi mr̄ sit in medio, vt l. pcib. de ipu. & ali. substi qḋ intellige vt ibi dicā, & dicā incōtinēti in alia q. d̄t tñ

4 Pyl. † q̃ substō, q̃ facit miles post aditam hr̄ditatē, sp est fideicōmissaria. Sed ñ dt verū, vt ꝓbaṫ in l. Cēturio. ḋ vulg. & ꝓup. subst. nā in fideicōmissis ñ veniūt fruct⁹ iterim pcepti iudicio testatoris, vt ff. ad Treb. l. in fideicōmissariā. no. in l. iubem⁹. ī. ad Treb. Sec⁹ in substōne ꝯpēdiosa fcā à milite, vt d. l. Centu-

a rio. ergo apparet qḋ ñ ē fideicō. sed directa. Male [a] ergo dicit

5 Pyl. ¶ † Vlterius q̃ro, intra q̃tū tps valeat hæc substitutio. gl. q̃rit, & ñ soluit, vide eā. ꝓ eius declarōne dicas. Aut ñ ꝯstat qḋ miles voluerit substitueṙ post aditā hr̄ditatē. & finiṫ adita hr̄ditate, vt hac l. aut ꝯstat qḋ substituere voluit post aditā hr̄ditatē, tūc aut voluit substituere lītatè vsq; ad tpā pubertatis, & in filio pupillo valeret iure pupillari: in extraneo valeret iure ꝯpēdiosæ, vt l. Cēturio. qḋ intellige, nisi mr̄ eēt in medio, fm distinct. q̃ statī dicā. si verò voluerit substituere simplr̄, & ĩdeterminatè, qñcunque decesserit, & tunc si mr̄ ñ est in medio, sp valeret iure directo, vt d. l. Cēturio. si verò mater est in medio, tunc aut testator est vsus verbis communib. & tunc valet iure fideicōmissi, post tempora pubertatis fauore matris, vt l. precibus. ī. de impu. & ali. substit.

a ADD. ¶ Poma. Sed directa. Male vide pro declaratione Alex. in l. Centurio. ff. de vul. & pup. super tex. in ver. inuentis.

LEX VII.

1 *Verba enunciatiua emissa principaliter propter se, inducūt dispositionem: emissa propter aliud non, nisi in testamento militis.*

EX HIS VERBIS. Verba enunciatiua emissa propter aliud in testō militis, inducunt dispōnē, sec⁹ in testō priuati. h. d. op. de l. tale pactum. in prin. ff. de pact. Sol. ibi verba enunciatiua sunt emissa ad liberandum, hic ad obligandum hr̄dem. Vt intellige, vt dicā in sequēti ꝯrio. Itē op. de l. ex hac scriptura. ff. ḋ

1 do. sol. ibi verba † enunciatiua sunt emissa principalr̄ pp se, iō dispōnē inducunt. Hic sunt emissa pp aliud, iō non inducunt dispositionem, nisi in testamento militis. Dic vt plenè dixi.

LEX VIII.

CERTI IVRIS. Miles facere potest testm̄ ad tempus. h. d.

LEX IX.

1 *Prætorio filij facta scienter à milite, habetur pro exhæredatione.*
2 *Miles legando filiæ, & non instituendo, videtur exhæredare.*
3 *Auth. ex causa, quòd non habeat locum in præteritione facta de filio, quem quis non credebat viuere.*

a SICVT CERTI. alıæc ē notabilis lex. ¶ Preteritio filij fcā à

b milite, quē se hēre sciebat, hr̄ ꝓ exhr̄datiōe, sec⁹ si ignorabat. [b] h. d. cū l. seq. op. pteritio filij indistinctè rūpit testm̄, vt insti. de

1 exhær. lib. in prin. ff. de iniu. test. l. j. sol. Fallit † in milite pteretūte scienter, vbi pteritio ꝓ exhr̄datione hr̄. op. ad l. ii cū vr̄ in v-

2 tero. de l. pe. ī. de fideic. sol. eo. mō. † spāle ē in milite, vt legando filię, & ñ instituēdo, videaṫ exhr̄dare, aliàs videreṫ pterire,

3 vt ibi videbitis. ¶ † Vltimò istæ duæ leges faciūt ad opi. q̃ teneo in auth. ex cā ī. de li. pte. q̃ illa auth. non hēt locū, q̃n fcā est pteritio de filio, quem quis nō credebat viuere, ibi dicam.

a ADD. ¶ Claud. Sicut certi. ex hac l. iūcta l. seq. colligit Bal. p p verbū exhr̄dari, i eis positū, & i l. i suis, ff. ḋ lib. & posth. q̃ ifamia ē filio exhr̄dari à pre.

b I.A. ¶ Ignorabat. Adde qḋ Bal. dicit, qḋ q̃n pater filium præterit, quē hre ignorabat, qḋ hic filius ñ posset approbare testm̄ patris, p p volūtaté defuncti deficientis, qa si sciuisset filiū hre, aliū ñ instituisset. & sine volūtate defuncti non pt̄ hre institutus hr̄ditaté, vt l. fi. ff. ḋ hær. inst. qḋ dictū Pau. ḋ Cast. dicit posse procedere, q̃n instituisset extraneum desperatus de filio, arg. l. si vnquam. de reuoc. do. & in l. tale pactum. §. fi. cum ibi not. de pact. qḋ est singulare, secundū ipsum ad limita. l. filio præterito. ff. de iniust. test.

LEX XI.

1 *Institutio fcā ḋ pauperib. eligēdis p priorē alicui⁹ fraternitatis, an valeat.*

a CAPTATORIAS. [a] captatoria instō nō valet [b] in testō mili

b tis. h. d. vide gl. op. ḋ l. illæ āt. ff. de hær. isti. sol. ibi verba fuerūt collata in pteritū, hic ĩ futurū. op. de l. si qs Sēproniū. ff. de hæ. isti. de cōdi. & dem. l. nōnūq̃. sol. ibi ñ ꝯfert in volūtatē alteri⁹

1 exp̄ssā, sed in velatā. ista lex ĩducit ad qōnē. aliqs † fecit testm̄, & instituit pauperes Christi, eligēdos p priorē talis fraternitatis, an valeat testm̄? Et hic vr̄ casus qḋ nō, quasi sit instō captatoria. ꝯriū determinat Dy. in l. captatoriæ. ff. de leg. j. Et hoc refert Cy. qa hic loqtur, q̃n substātia instōnis cōferṫ in volūtatē alteri⁹, ibi vero ꝯferṫ ĩ arbitrio alteri⁹ sola electio psonę. Istud ꝓbaṫ de fideic. lib. l. fideicō. la 3. in fi. & l. vtrū. §. j. de reb. dub.

a ADD. ¶ I.A. Captatorias. Adde q̃ dicat vltra hæc ficta, p doct. vide Bal. ꝯs. 169. j. vol. & 167. 2. vol. Ang. ꝯs. 220. inc. inter cætera. & Bar. ꝯs. 5. & seq. & per Bal. ꝯs. j. vol. 4. & refert Bal. ꝯs. 169. 3. al. q̃ Ia. Bu. tēt, q̃ testōr nō possit dare ptātē executorib. cōmutādi legata in alias pias cās. ꝯriū ibi ipse tēt. Paris. Captatorias. An p statutū ĩduci possit, vt volūtas captatoria valeat, vide Are. ĩ l. 2. de vul. & pu. Itē an ad pias cās valeat, vide Barb. ĩ c. cū eēs. ḋ test. vide ad Bar. l. 1. de sacr. sa. eccl. Quid autem in contractib. si quis stipuletur pro eo quem nominabit, an valeat stipulatio nemine postea nominato in persona stipulatoris, vide Soc. in l. vtrum. §. cum quidam, de reb. dub. Alex. in l. stipulatio ista, §. quis ita. in prin. de verb. obl.

b Poma. ¶ Non valet. Et an possit induci statuto, vel consuetudine, q̃ valeat dispositio captatoria, ponunt moderni in l. j. in prin. ff. de vulg. & pup.

LEX XII.

a IN TESTAMENTO MILITIS. [a] In testō militis cessat Falcidia. sed pt̄ fieri diminutio propter facultatum defectum. h. d.

a ADD. ¶ Poma. In testō. la 2. Mod. Mediola. in rub. ff. ad Treb. in pri. ibi adde ēt q̃ pdicta opinio notaṫ ex isto text. qḋ in q̄b. cessat Falcidia, vide p eos.

LEX XIII.

1 *Iudex cōdēnās notariū de falso, p̄t sibi reseruare ius cōficiendi instrumētū.*

ET MILITIBVS. Militi dānato pt̄ reseruare testi factio, in castrēsib. & ei ab ĩtestato succedit fisc⁹. h. d. op. de l. si qs in principio testī. §. j. ff. de leg. 3. sol. Hæc intelligiṫ fm illā, qa pt̄ faceṙ

1 testm̄, si sibi ē reseruatū. Et hoc facit † ad qōnē, an iudex ĩ sñia,

a q̃n ꝯdēnat notariū de falso, poterit sibi reseruare [a] ius ꝯficien

b di instrā? & certè posset causa cognita, [b] vt l. diuus. ff. de iniur.

a ADD. ¶ I.A. Reseruare. Adde per Pau. de Cast. hic, & Bart. conf. incip. quęritur, & in dubium reuocatur, vtrum Franciscus.

b Paris. ¶ Causa cognita. Quæ sunt iustę causæ, ponit Bar. in l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de his qui no. infa.

LEX XIIII.

SI A FRATRE. Ex testamento militis licet non solenni, licitè capitur hæreditatis.

LEX XV.

1 *Testes in testamento militis, quando debeant esse rogati.*
2 *Miles si testatur domi, testatur secundum ius commune. (quo intelligatur.*
3 *Statutū dicēs, quod in maleficiis remittatur omnis solēnitas iuris ciuilis,*

a MILITES. [a] Milites in expeditione degentes possunt facere testamenta quomodo voluerint, nulla iuris solennitate seruata

a ADD. ¶ I.A. Milites. Adde qḋ Pau. de Cast. dicit Spe. alleg. hūc tex. in ti. de instr. eau. & fi. ibi, ĩ clypeo. q̃ iræ quę reperiunṫ sculptæ in istis lapidib. marmoreis, ꝓbanṫ ꝯfinia, qḋ ipse dicit singulare. tu dic hoc verū, cū tpis longinquitate, vt est gl. in c. cum cām, de ꝓb. & in c. ad audientiā. el 2. de pscr. & in c. cum olim. de censi. 24. q. 2. c. sane. Et ita tenet Bald. consi. 459. vol. 1.

uata.h.d.Op.& videtur qđ saltē duo testes reqruntur, vt l.Lu
1 cius.ff.e.sol.Fateor,qđ †duo testes reqruntur,ꝙ ꝓbēt istā vo
lūtatē,nō tñ reqritur ꝙ fuerint rogati,& hoc q̄do testm̄ ē fa-
ctum in limine plij,vt hic videtis.si verò testm̄ fieret in militia
non tanta necessitate rei coarctante, requiruntur duo testes
a rogati,a vt l.diuus.ff.e.si verò fieret domi,reqreret †obseruā-
2 tia iuris cōis,vt insti.e.§.j.s̃.e.l.ex his.† Dicit statutū in multis
3 ciuitatib.ꝙ in maleficiis nō ob.si fuerit omissa solennitas iu-
ris ciuilis,q̄d importēt ista verba:certè.ꝙ omnis sit omissa so
lēnitas iuris ciuilis,& remaneat in iur̄ gētiū, fm illud.ꝙ in o-
re duorū,vel triū stat oē verbū,vt dicit in Euang Dn̄s.hoc ꝓ-
batur hic.vides qđ in testō militis remittitur omnis solēnitas
iuris,tamē per duos testes dēt probari. Dixi plenius in l.j.ff.e.
a ADD. ¶I.A.Rogati.Adde quod ꝑ hoc tenuit Rom.cons.306.quod in testō
ad pias causas testes debent esse rogati,quia eodem modo in testō militis
præterquàm in conflictu belli. Allegat Lapum ita tenere alleg.30.qui La-
pus dicit esse tex.in c.relatum,el 2.de testam.ibi.conuocatis.

LEX XVI.

SCRINIARIOS. Adscripti in matricula militum,si nō sunt
milites non gaudent priuilegio militari.h.d. ¶Op.ff.e.l.fi.&
de bo.pos.ex test.mil.l.j.sol.Ibi hēt priuilegium testādi in ex-
peditione tantum, hoc est in ipso actu bellandi,al's nō, vt hic.
Vlt.not.ꝙ adscriptus in matricula militum non gaudet priui
legio militari nisi exerceat artem. De hoc habuitis s̃. de sa-
crosan.eccles.l.qui sub prætextu.

LEX XVII.

a NE QVIDAM.a miles nō militās,nō gaudet priuilegio mi
litari.h.d.Facit quod habuitis s̃.eo.l.j.ff.de test.mili.l.vltima.
a ADD.¶Paris.Ne quidam.Vide do.Fran.in cons.12.in prin.

LEX XVIII.

a LICET.a Pupillus licet sit tribunus militum,non potest fa-
cere testamentum.h.d.
a ADD.¶Paris.Licet.An aūt possit eē notarius vel miles,vide Bar.in l.j.C.đ
mune.& hon. non contin.lib.10.& an possit esse rex miles, vel imperator,
vide addi.Ale.in l.ēt,C.de mun.pa.li.10. Itē an princeps possit cū pupillo
dispensare,vt possit testari,vide Ias.in l.rescripta.C.de præc.imp.of.an āt
possit dispensare vt possit cōtrahere,vide Aret in l.more.in pr.de acq.hę.
¶Adde quod allegatur hæc l.per Ioan.And.in titu.de tutore,ꝙ si pupillus
est rex,nedum tempore pupillari regnū debet gubernari per tutores, sed
etiam post pupillarem ætatem per curatores. De quo pulchrè per Old.à
quo ioan.And.habuit cons.52.incip.quæstio talis,an tutela regis.

¶Qui testamenta facere possunt. Rubr.

LEX I.

1 *Testamentum non prohibetur facere,qui habet bona communia cum alio.*
2 *Commune quod est meum est,quantum ad dispositionem patris meæ.*
a QVANQVAM.a† Qui hēt bona cōia cū alio,nō
1 ꝓhibetur facere testm̄.h.d.Op.monachus hēt bo
na in cōi,tamē nō testatur, vt in auth.ingressi s̃.đ
sacros.ec.Resp.Monachus,hēt bona in cōi,q̄ cōis
est omnib.vt vniuersis.hic vero est cōis pluribus vt singulis.
2 ¶†Vlt.no.ex hac l.ꝙ cōe est,meū est,b quantū ad dispōnem
b partis meæ.Dixi plenè in l.serui electione.§.1.ff.de leg.1.
a ADD.¶Barb.In l.quanq̄.vide Lud.ro.ꝯs.219.verū hēns bona possit testari.
b I.A.¶Quod cōe est,meum est.Adde quod Bald.dicit,ꝙ si statutū puniat in
duplo plus vulnerantem aliquem in domo sua , & aliquis vulnerauit ali-
quem,qui habebat domum cōem cum alio,ꝙ habebit locum pœna statu-
ti,q̄a dēt intelligi in domo sua,idest suę habitationis.Si aūt domus fuisset
cōis inter vulneratum,& vulnerantem,non haberet locum rōne æqualita
tis.l.sed & milites.§.q̄nque aūt,ff.de exc.tu. Hoc aūt tenet Flo.de Bon.in
l.Sabinus,ff.cōi diui.Alb.de Rosa.in tracta.stat.in j.parte.q.182. & Paul.de
Cast.cons.351.& vide Fel.qui hoc reassumpsit in dist.j.c.ius naturale.

LEX II.

SI IS QVI. Ex eo,quod quis se interfecit,testm̄ non irrita-
tur,si hoc metu futuræ pœnæ nō fecit. h.d.in ista mā gl.tua di
stinguit,& j̃.de bonis eorū q mor.sibi ꝯsci.l.1.& vide gl.tuā.

LEX III.

1 *Filiusfa.quare possit donare causa mortis,non tamen testari.donatio causa mortis magis accedit contractui,quàm vltimæ voluntati.*
a SENIVM.a ætas,vel corporis infirmitas,q̄ mētē nō alienat,
testi factionem non impedit. h.d.¶Op.ad fi.& vr̄ ꝙ filiusf.p̄t
1 ꝯdere vltimā volūtatē,vt s̃ de do.cau.mor.l.tā is.§.j.Sol.†be
ne p̄t cā mor.donare,non aūt testari vel codicillari.Rō ꝓpria
est,q̄a donō cau.mor. magis accedit ꝯctui q̄ vltimæ volūtati,
b & no.in l.2.circa prin.de do.p̄le.sed q̄ rō est,qđ nō p̄t testari.b
dicit gl.q̄a testamēti factio ē publici iuris, donō ē iuris priua
ti.Ista rō vr̄ magis in ꝯriū.nā in his,q̄ publici iuris sunt,nō cu
ratur patria ptās,vt l.nā qđ.in prin.ff.ad Treb.sol.dicunt doc.
in his,q̄ publici iuris sunt.in q̄b.rep̄sentatur duplex p̄sona,nō
curatur patria ptās,vt in ꝯrio,vt puta,filius p̄t eē iudex, p̄t eē
tutor,q̄a dupli.ē personā rep̄sentat, vnā vt priuatus,aliā vt iu
dex,vnam vt Titius,aliā vt tutor.sed in factione testamēti nō
rep̄sentatur nisi vna persona,ideo patria ptās curatur. Addit
gl.aliā rōnē,q̄a vltima volūtas nō pōt pēdere(aliàs procedr̄)
ex alieno arbitrio,vt l.captatorias.s̃.ti.j.sed ꝯct9 sic,vt l.fi.s̃.de
ꝯhen.emp.sed donō cā mor.accedit ꝯctui,vt s̃.dixi,ergo &c.
a ADD.¶I.A.Senium.Adde an filiusfam.possit testari ad pias cās, plenè per
Pa.de Cast.cōs.201.Et an filius ꝯsentiēte patre possit donare alteri filio,&
sic fratri,vide Old.ꝯs.26. Et an filius donās rē patris ꝯsentiētis vxori suæ
cā mortis,q̄ pr̄ ꝓmittit ꝑ stipulatiōē post mortē filij tradeř vxori,an mor
tuo filio pater pœnitētia ductus possit reuocare,vide Pet.de An.cons.26.
b Paris.¶Testari.Ad faciēdū qđ filiusf.posit testari, vide Cæpo.caut.134.Et
de materia,an Galli & Britani filiif.posint testari de aduētitiis,vide Bal.
ī c.j.§.si duo,de benef.inue.Ias.ī l.fi.j̃.eo.&ī discursu istius legis alia ponit
in materia ista , & alia ēt ista lege per eum vide. An autem possit filiusfa.
testari ad pias causas de bonis aduētitiis patre cōsentiente,vide latissimè
Barb.in q.sua ante rub.extra,de testa.ponit q̄d de Gallis,&Britanis filiisf.
an possint testari, & quid de filiis Iudæorum,& multis aliis.postea ponit
quid de bonis aduentitiis, in quib.patri non quæritur vsusfructus,an pos
sit filiusfam.testari de vsufructu patris patre permittente.

LEX IIII.

SI FRATER. Minorr 14.ann.non potest testari,secus si sit
maior.hoc dicit.

LEX V.

EVNVCHIS. Eunuchus pōt ꝯdere vltimā voluntatem.h.d.
Quæ ē rō dubitādi in hac l.vide gl.Rō dubitādi est,dn̄t doct.
q̄a eunuch9 nō vr̄ hō perfect9, iō videbatur ꝙ testm̄ facer̄ nō
posser.hęc rō dubitādi nō placet mihi,q̄a imperfectio corpis
non impedit testī factionē,vt l.q man9.ff.e.Et iō rō dubitandi
vr̄ mihi,qđ sit ista,q̄a s̃.l.proxi.ostendi,ꝙ etas est illa,q̄ est im-
pedimentū ad testādum,nec curatur vtrū sit impotēs vel nō.
Hic colligitur aliud dubium de eunucho,& fit dubium quan
do impeditur propter inhabilitatem generandi.

LEX VI.

SI QVIS. Testamentum, in quo Imperator instituitur, po-
test mutari.h.d.licet secus fecerit commune Perusinum.

LEX VII.

1 *Ius commune seruatur cum princeps vel Augusta instituitur.*
CVM HAEREDES. In testō,cū princeps,vel Augusta insti
1 tuitur,ius cōe seruatur.h.d.Vel melius,princeps†& Augusta
in testamentis ius cōe seruant actiuè & passiuè.h.d.¶Opp.ff.
de leg.2.l.quod principi.& l.si Augustæ.gl.dicit,ꝙ hoc est ve-
rum,quo ad solennitatem testandi.Tu dic vt ibi no.

LEX VIII.

1 *Testamentū conditū à cæco,licet signetur à testib.tamen est nuncupatiuū.*
2 *Hæredis nomen quando est singulare,non est necesse,ꝙ aliter exprimatur.*
3 *Notarius in instrumentis quando habeatur loco testis.*
a HAC CONSVLTISSIMA.a Cæci p̄nt vltimā voluntatem
b condere,obseruatis solennitatib.b hac l.expressis.h.d.rogo ꝙ
tu teneas menti istā legem,quia poteris hēre multum de ho-
nore ex ea,quia sæpe hoīes excæcātur propter infirmitatē, vl
alia accidētia,& faciūt testm̄ de iur̄ cōi, & illud testm̄ ñ valet,
1 & iō no.& tene mēti. ¶Op.ꝙ†istud vr̄ testm̄ in scriptis,quia
signatur à testib.vt l.hac ꝯsultissima.in prin.j̃.titu.j. so.bn̄ hēt
simitudinē cū testō ī scriptis,ex eo qđ signatur, sed est nūcupa
tiuū,iō q̄a testes sciunt ea,q̄ in testamento sunt,& ipsis testib.
nuncupatur.Op.j̃.ti.j.l.in testamentis.sol. speciale est.in testō
c cæci,vt dēat fieri testib.ita productis.vlterius op.instit.de le.c
§.añ hr̄dis. sol.spāle est in testa.cæci, vt añ oīa dēat hr̄s scribi.
¶Quæro hic de duab.quæst.primò dr̄ hic,ꝙ dēt exprimi no-
2 men hr̄dis cū aliis indiciis.Quæro†q̄d si sit nomen ita singu-
d lare,qđ ñ reperiat alibi,vt Gallopressus,d q fm Cy.hic,fuit bi-
dellus Azo.certè tūc ñ ē necesse,qđ alia noīa ponantur,q̄a il
e lud nomen sufficit.Quæro dr̄ hic,ꝙ notari9 hr̄ loco testis.e q̄a
debent
a ADD.¶Paris.Hac ꝯsultissima.Ista forma ēt seruāda ē in testō īter liberos.
Vide Com.cons.112.& in l.hac ꝯsultissima.§.ex īperfecto,j̃.ti.j.vbi scripsi.
b I.A. ¶Obseruatis solennitatib.Adde an hæc solennitas debeat obseruari,
q̄n cæcus testatur inter liberos. Bal.Ang.Sal.& Paul.de Cast.dn̄t qđ non,
sed fm dispōnē §. ex īperfecto, q̄a q̄n sunt duæ leges diuersæ, quarū vna
est in vno spālis,in alio gn̄alis,altera econuerso,ꝙ illa dēt attēdi q̄ magis
viget rōne publicæ vtilitatis. Ita voluit Bar.in extrau.ad reprimēdū.ver.
ñ obstāte.ꝓpe fi.An āt idē sit ad pias cās. Ang.dt idē si faceret legata piis
venerabilib.locis,nō āt ꝑsonis pauperib.priuatis,q̄a ꝑꝑ egestatem solent
multoties ad delicta declinare. Alex.verò dt se putare īdistinctè,ꝙ possit
iure communi testari ad pias causas per c.relatū, & c.cum esses,de testa.
latius hic per eum.formam siue practicam testamenti cæci, vide per Spe.
in tit.de instru.edi.§.j.ver.id autem donare etiam potest causa mortis ab-
sque hac solennitate,vt est conclusum in consiliis Bal.4.vol.380.& seq.
c Paris.¶Insti.de leg.Vide Cæpo.caut.sua 140.
d Claud.Gallo pressus dicit Bald.in l.j ff.de lib.& posth.ꝙ latrones insignes
communiter habent hoc nomen.& dicat idem notare Iacob.de Aren.in l.
Lucius,ff.de fideicommiss.libert.
e Loco testis.Adde quod in simili consuluit Petr.de Anch.cons.177.& 323.&
in terminis,de quibus hic Bal.cons.365.3.vol.per Alec.cons.154.2.lib.

debent esse septem testes,& notarius, & si n̄ p̄t notarius habe
3 ri,adhibeatur octauus testis loco eius.†Quero,an hoc sit ve-
rũ in quolibet instr̃o.gl.tãgit hic,& vr̃ ꝙ sic p hãc l.& p l.Do-
mitius Labeo.ff.de test.Finalr̃ gl.ponit q̃dã opi.Bul.gl.antiq,
q fuit Pisan⁹,& dicit qđ sic,distinguẽdo sic.Qn̄q; ꝓducit̃ scri
ptura,vt p ipsam scripturã ꝓbet̃ tãq̃ p instr̃m publicũ,& tunc
notarius nõ hr̃ in numero testiũ.Satis.n.est qđ ipse facit scri
pturã esse publicam,vt in auth.de instr.cau.& fide.§.oportet.
Qn̄q; producitur scriptura nõ vt probet,sed vt ꝓbet̃ scriptu
ra per testes,tunc notarius poterit examinari vnà cum aliis
testib.Ita loquitur hic.Vltimò no.fi.huius l.pro arengis,quia
poteris allegare istum text.in consi.sicut iacet,&c.

LEX IX.

a FVRIOSVM. [a]Furor impedit testamentum inchoari,& in-
b choatum perfici, & valet testm̃ [b]scd̃m tpe,quo quis hẽt diluci
da interualla.¶Not.nihil vr̃ [c]fecisse q partem indiuidui fecit.

a ADD. ¶Poma.Ad istam l.vide Bar.cons.59.vol.1.& Anc.qualiter probetur
denunciatio,& similia,& cui incũbat onus ꝓbandi vide Soc.cons.suo 42.
Paris.¶Furiosum.De mã huius l.& qualiter probetur furor,vide in reper
to.in verbo furor.latissimè Ale.cõs.141.& cõs.227.& seq.cõl.54. vbi ponit
drĩã,q̃ est inter furiosum,& mente captũ,vide Are.l.j.ĩ fi.de ver.ob. Alex.
l.si cũ dotem,§.si maritum.sol.mat.Item quod actus factus à furioso,licet
ꝓbetur ipsum habuisse dilucida interualla,non valeat,nisi probetur quod
tpe actus esset ĩ dilucido interuallo, vide late Ias.ĩ l.pr̃e furioso.in 2.not.
ff.de his q sũt sui vel alie.iu.q̃d ãt si q̃s assetat vt quotidie fit, ipsum eẽ sa-
næ mentis,talia verba an aliquã fidẽ faciant?q̃d eẽ ꝯ si asserit ip̃m eẽ insanę
mẽtis,vide Ias.ĩ l.seniũ.ꝭ.e.Alia multa in mã furiosi vide p Ias.hic.Item đ
furioso phrenetico,& ebrio,qđ nõ pñt testari ẽt ad pias causas,& quali-
ter probetur furor,vide Barba.in cap.fin. de succes.ab intest.item de mo-
dis probandi aliquem mente captum, vide Dec.consil.86.

a Poma.¶Et valet testamentum. Limita vt per Ro.in repe.auth. similiter.in
18.speciali,inter piam causam & vltimas voluntates.ꝭ.ad l.Falci.

c Poma. ¶No.nihil vr̃.Quod fauor superueniens nõ ĩpedit testa.prius factũ
valere,facit in simili l.certi ꝯdictio. §.qm̃,in fi.ff.si cer.pet. vbi prodig⁹ p̃t
conueniri ex ꝯtu prius celebrato cũ eo ante bonorum interdictionem.

LEX X.

a DISCRETIS. [a]Surdus & mutus naturaliter non testantur,[b]
b secus si accidẽtaliter,& scribere sciant:surdus tamen testatur,
& mutus,si scribere scit.hoc dicit.

a ADD. ¶I.A.Adde Ang.cons.257.& ibi an testm̃ sm̃ factum à muto,reuocet
primũ factũ in sana mente?no.hic ẽt,ꝙ q nõ p̃t testari n̄ p̃t codicillari.qđ
inferunt Doct.ad q.vsurarij,qui n̄ p̃t testari præter formam c.q̃q̃.de vsur.
in 6.An possit donare causa mort.dico breuiter, ꝙ Bal.consuluit ꝙ sic, &
ita refert consuluisse nostrum collegium Mediolan.eius cons.65.volu.j.

b Poma¶Nõ testãt̃.Vide ad istã l.per Fel.aliq̃d in c.in præsentia.ver.quarto
q̃rit.đ ꝓb.An ãt tales ꝓhibeãt̃ donare & sic ꝯhere,vide Ale.cons.12.vol.j.

LEX XI.

a NEMO. [a]Filiusf.ĩ aduẽtitiis n̄ p̃t testari.h.d.No.qđ dixi ĩ sũ-
mario. Facit not.ff.de testa.l.q in ptãte.& ad Treb.l.j.§.in filij.

a ADD.¶Poma.Nemo.Vide plenissime Roma.in repet.auth.similiter 14.spe
ciali inter piam causam,& vltimam voluntatem.C.ad l.fal.

LEX XII.

OMNES. Filiusf.potest testari in castrensi,vel quasi castren-
si,nec tale testamentum,querelatur.h.d.

a ¶De testamentis,[a] & quemadmodum testa-
menta ordinentur. Rub.

a ADD.¶Poma.circa istam mãm testatõrũ vide pulchram q.tactam p Ang.
cons.303.alias 306.inc.testator sua ꝓpria manu scripsit eius testm̃ in aliq̃b.
foliis.postea apparet ea folia dedisse cuidam notario q in fin.apposuit an
nos dñi,indictionẽ,& q̃b.pñtib.& locũ.idem tñ notarius postea moritur,
nec apparet aliter eũ scripsisse in breuiariis suis hoc testm̃,an possit susti-
neri.Iẽ de Chr̃iano faciente testm̃ apud Sultanũ,vel alias gentes exteras
q̃ solẽnitatem dẽat seruare,vide Ias.in l.ius autem ciuile.ff.de iusti.& iu.

LEX I.

1 *Conditio testis inspicitur,quando examinatur.*
2 *Testamentum in scriptis conditum,& manu publici Notarij scriptum,fa-
cit fidem absque alia publicatione.*
3 *Testamentum nuncupatiuum,an possit reprobari per scripturam.*
4 *Practica proponendi exceptionem contra testem,iudicem,vel sententiam.*
5 *Dubitatio viciniæ, an quis sit seruus vel liber , an sufficiat ad habilitan-
dum testem.*
6 *Forma articulãdi cõtra ponentẽ quẽ liberũ,vel bonæ conditionis & famæ.*
7 *Excipiens contra testẽ ꝙ sit infamis,dẽt addere causam,quare sit infamis.*

TESTES. Ista lex iudicio meo est multum not. Et
br̃ hoc intendit. communis error facit ius.ad hoc
allegatur. Vel aliter dẽt inspici conditio testis pu-
tatiua eo tpe,quo adhibetur ad testimonium,non
a post.h.d.¶Op.ꝭ.co.l.hac consultissima.[a]in prin.Sol.fateor,ꝙ
testes debent esse liberi verè,vel putatiuè.¶Op.& nũc intro
1 gl.mag.†Conditio testis dẽt inspici tũc,cum examinatur.vñ
licet tpe testamenti iste haberetur, vt liber, nũc verè scitur ꝙ
est seruus,ergo nõ p̃t examinari,vt l.qm̃ liberi.ꝭ.de testa.Hui⁹
timore est facta gl.mag.hic posita,& fatetur gl.ꝯrium,qđ iste
examinari nõ poterit.Et si dicis,qũo ꝓcedit hæc lex,vt testm̃
habeat aliquem effectum.gl.legit duob.modis principaliter.
Et prima subdiuiditur in duas. Priõ,ꝙ loquatur in testõ nun-
cupatiuo redacto in scripturam per tabellionem:qđ ꝓbatur
per ipsum instrm̃ absq; aliqua testis examinatione.Vnde pro
batur ẽt,qđ si testes erãt mortui,infames,vel similes,& sic nõ
erat necesse,ꝙ iste seruus examinetur,q̃a examinari nõ p̃t.Se
cundo mõ legitur de testõ nũcupatiuo nõ redacto in scriptu
ram,tñ confessato per aduersarium. Dicebat.n. fateor instru-
mentum sic esse conditum,tñ dico talem testem fuisse seruũ.
Certè ẽt tunc valebit, q̃a non est necesse ꝙ testes examinent̃.
Tertio modo legitur,in testõ in scriptis.Ista lect.3.non vr̃ ve
ra,q̃a testm̃ in scriptis nõ ꝓbat, donec veniant testes coram
iudice,& sua sigilla,& suas recognoscant subscriptiones,vt l.
si quis ex signatorib.ff quemad.testa.aper.Facit ꝭ.l.ꝓxi.& qđ
2 ibi dicam vobis. nisi diceremus† testm̃ in scriptis conditum
& manu publici Notarij scriptum, tũc faceret fidẽ absq; alia
publicatione,vt no. dicit gl.l.2. ff.quemad.test.ape.post prin.
3 & vide gl.tuã.† An ãt nũcupatiuũ testm̃ possit de iure ꝓbari
per scripturã,dicemus in l.fin.ꝭ.de fideic.alij legũt istã l.aliter,
& dñt ꝙ iste talis testis poterit ẽt hodie examinari, ponendo
hic casum ꝙ tpe isto,quo ꝓducebatur,adhuc hẽbatur loco li
beri,& eius seruitus nõ erat detecta.¶Vel aliter possumus le
gere sm̃ Azo.vt ipse refert Instit.de testa.ord. circa fi.summæ
huius tituli,qđ ẽt si eius seruitus est detecta,poterit examina
ri per hanc legem.Nam non ob.ff.de Carb.edic.l.3.§.duæ aũt
sunt causæ.q̃a dẽt scire ꝙ qñque ꝯditio alicuius mutatur sua
culpa,vt q̃a efficitur infamis pp delictũ, & tũc nõ poterit exa
minari.Aut mutatur non sua culpa,vt in casu huius l detegit̃
seruitus sua absque aliquo suo facto, tunc isto non obstante
examinari p̃t ẽt hodie.tũc.n.vr̃ examinatus,cũ adhibitus fuit
testis Et in hoc vr̃ velle stare Dy.& Iac.de Are.in l.ad testium.
b §.j.ff.eo.& ibi dixi vobis.¶Quæro,q̃d de infami excõicato[b]
vel simili? Resp.idem,ꝙ dẽt inspici cuius conditionis tũc re-
c putabat̃ p hanc l.& no.ff.e.l.j.alias l.cũ lege,in fi.Vltimò no.[c]
4 mirabilem legẽ ad practicã.†Hic habetis formã proponendi
exceptionẽ ꝯ legem,vel iudicem.vel ꝯ sñiam, vl̃ dictũ testis.
d Nõ.n.sufficeret[d]si exciperet;dico,ꝙ talis iudex erat excõica-
tus tũc.qñ tulit sñiam,vel erat infamis:vel testis,cũ tulit testi-
moniũ,erat infamis,vel excõicatus.Sed dẽs dicere,ꝙ tũc tpis
sic hẽbat̃,& sic reputabatur.Hic est casus hic.Et eodẽ mõ dẽs
facere positionẽ. Nam si positio ꝯtineret tm̃ veritatẽ,eẽt im-
pertinẽs.hic est casus.Hic vide literam,& bñ inspicias,& dixi
tibi in l.si arbiter.ꝭ.de sen.Itẽ aduerte,ꝙ sufficit probari, ꝙ eo
tpe quo fuit adhibitus,sic habebat̃,& reputabat̃:nec req̃ritur
quod ꝓbet de tpe anteriori , vel priori de necessitate. sufficit
tm̃ ꝙ de illo tpe probetur, & de illo tempore est necesse pro-
bare. Vide tex.ibi,eo tpe.Itẽ q̃a vides ꝙ tex. requirit,ꝙ in po-
sitione ponatur de opiniõe quo tpe req̃rat̃.Itẽ dicit tex.à q̃b.
e dẽat reputari,s.ab omnib.[e] & vide text.ibi,oĩum ꝯsensu,&c.
Quem intelligas ab omnib.q verisimiliter debẽt scire, vt pu-
ta à vicinis & notis suis. Nã req̃rit̃ ꝙ ciuitas sic crederet, vt l.
cũ q̃dã.§.qđ dr̃.& ibi no.in simili.ff.de acq.hę.mõ hẽs articu-
lũ formatũ ab Imperatore melius q̃ à Speculatore.ꝙ dẽs dice-
re,ꝙ sic hẽbat̃,& reputabat̃ eo tpe ab oĩb.scientib. & cogno-
scẽtib.eũ.q̃ro vtrũ sit necessariũ,ꝙ aliq̃s sit in quasi possessiõe
libertatis.Hoc dico ꝓ tãto,q̃a p̃t reputari,& hr̃i,vt liber,& tñ
possidet̃ ab alio,vt si est seruus fugitiuus,vt l.1.§.p seruũ q in
fuga.& l.3.§.si seru⁹,đ acq.pos.& l.Barbari⁹.ff.đ of.p̃to.& hęc l.
videtur

a ADD.¶Paris.De hoc qualiter procedat,vide Alex.cons.24 ver.p̃terea non
sufficit.vo.2.viđ ẽt Bal.ĩ c.s.an remoueri dẽant testes,q̃a pares eẽ đfierũt.

b Poma.¶Excommunicato. Vide Fel.in c.veniens,el 2.in ver.in gl.fi.ibi,alias
& seq.de test.& in c.testimonium.2.eo.ti.Bar.cons.29.vol.1.

c Ad Bar.¶Vltimò no.Sed ꝯriũ tenet hic Fran.de Ramp.& Io.de Imo.in l.
ad testium,§.1.ff.eo.Bal.hic,& Lud.idem tenet hic Rap.& in d.l.2.
¶Adde tu Bar.sentire hic expresse quod infamis occultus admittitur quo
ad actus iudiciales.Ita etiam Bal.hic,& in l.j.C.de summ.trini. & fid.cat.
& Aret.in c.cum non ab homine.de iud.Et adde ad Barb. hic quæ no.in l.
3.ff.ad l.Iul.repet.Et adde quod ignorantia est iusta causa faciendi inhabi
lem habilem, etiam in officiis priuatis vtilitate.Ita Aret.in ca.post cessio-
nem.de prob.post Bar.hic,quem vide ponentem exemplum in teste.

d I.A. Non enim sufficeret.Adde ꝙ contrarium tenet Bal.quod sufficiat op
ponere specifice exceptionem,quod erat infamis ex tali causa absque eo,
quod dicatur reputabatur,per text.in c.præsentium, §.testes, de testib.in
6.idem tenet Fulg.Ro.& Pau.de Cast. Adde quod contra Bar.hic videtur
tenere Ioan.Andr.Ant.de But.& Abb.in fin. extra,de instit. dum referunt
quæstionem Alber.de Mantua.

e Ab oibus.adde an sufficiat qđ ꝓbetur à maiori parte testis reputat⁹ liber,
Spe.in tit.de teste,tenuit ꝙ sic ĩ d.§.j.ver.q̃d si tm̃ à maiori parte.arg.l.qđ
maior.ff.ad muni.idẽ tenet Ang.in l.ad testiũ.ff.e.Pro quo facit gl.in l.3.§.
eiusdem.in ver.summa,dũ gl.dicit,maiorem partem,ff.de test.Idem tenet
Ray.hic,& Ant.de But.in c.quid per nouale.de ver.sig.Imo.tamen contra.

vr̃ tollere istud dubiũ,qa nõ reqritur quasi possessio libertatis,
5 sed ꝙ sic hẽatur ab omnib.† Quæro,qd si homines de ꝯta.de hoc dubitabãt,vtrũ eẽt seru⁹,vel liber,cũ ñ hẽbãt eũ ꝓ seruo neq; ꝓ liberto? resp.nõ sufficeret ad habilitãdũ eũ ad testim. Et hic est casus in fi.ibi,nec qsq̃ eis vsq; adhuc stat⁹ qõnẽ mouerit.q.d.si stat⁹ eorũ iã eẽt reuocat⁹ in dub.nõ eẽt idone⁹ testis.Et iõ hẽs pract.solẽnẽ,†q̃do ex vna pte fit positio,qđ ta-
6 lis hẽbatur,& reputabatur ab õnib.cognoscẽtib.eũ vt liber, vel vt hõ bonę opi.& famę.tu ex aduerso potes facere artic. ꝯriũ duob.mod.vno mõ directè,qđ ipse hẽbatur,&reputabatur seru⁹,vel hõ malę ꝯdõis & famę.vel potes dicere ꝙ đ hoc erat dub.inter homines cognoscẽtes eũ,an eẽt seru⁹ vel nõ.il
a lud.n.sufficeret,vt hic videtis.ad vnũ ᵃtñ aduerte,ᵇ qa dixi ti-
b bi de†infame ꝙ nõ eẽt bõa exceptio,dico ꝙ talis testis ẽ infa
7 mis,vel hr̃,& reputatur infamis ab omnib.cognoscentib.eũ, nisi addatur cã quare,qa in istis exceptiõib. quæ cõtinẽt crimen,dẽt crimen exprimi.vt ext.de testi.c.præsentium.lib.6.

a ADD. ¶I.A. Ad vnum.Vide Lud.Rom.cons.suo 276.vbi allegauit dictum Bar.allegauit c.præsentium.§.testes.de testi.lib.6.

b Pom.Aduerte.Vide omnino Ias.l.turpia,alias Titio testatore,ff.de leg.1.& vide Ro.cons.210.inc.in casu propositę consultationis.Pau.de ca.cons.20. facit qđ vult Bal.in l.si quis testib.ad fi.s̃.de test. de opponente exceptionem inimicitię,quod debet speciem illius exprimere,aliàs non releuat,et quod vult Bal.in l.turpia.ff.de le.1.dum loquitur de diffamatione.Et multa alia possunt cumulari quæ traduntur de exceptione generali & obscura,per doc.in l.turpia.in pr.& in locis ibi adductis per doc.& Pan.in c.solite.de restit.spol. & Ant.de Bu.in c.super hoc.de renun.& vide non ab re Fel.c.fi.de except.& Bart.in c.insinuante.de of.del.

LEX II.

1 *Qualiter fiat publicatio testamenti,& an sit necesse quod originale ostendatur.& nu.2.*

a PVBLICATI. ᵃ testõ publicato adhibetur fides,licet origi-
1 nale sit perditũ.h.d. Quæro † qualiter fit ista publicatio.Vos dẽtis scire qđ q̃doq; testm̃ aperitur,q̃doq; publicatur.q̃do aperitur fit fm̃ solẽnitatẽ positã in l.2.queãd.test.ap.q̃do vero publicatur,dẽnt citari oẽs testes,& pars cui⁹ interest, & eorũ dicta dẽt facere redigi iudex in publica documẽta, & tũc faciet fidẽ ꝑpetuã.ita loqtur hic,& ff.e.l.sed si qs ex signatorib.
2 †Quæro vtrũ sit necesse qđ originale ostẽdatur.hic vr̃ casus ꝙ sic,nisi ꝓbetur ꝙsit amissũ,&vide tex.ibi,casu q ꝓbatur,intercidit,&c.Br̃ si fuit publicatũ parte citata,facit fidem perpetuã.nec ẽ necesse ꝙ ostẽdatur originale,ar.ĵ.de re iu.l.fi. in fi. nisi qs diceret ꝙ vellet redarguere de falso. tũc.n.dẽt ꝓduci, vel probari ꝙ sit perditum,saltẽ per iurm̃.vt l.fi.s̃.de fid.instr.

a ADD. ¶Paris. Publicati. Quæ solennitas requiratur in ista publicatione vel simili,vide Fel.c.Albericus,in pr.extra de testi.

LEX III.

EX IMPERFECTO. notabilitas instituti non facit, vt ex testamento inutili capiatur hæreditas.h.d.

LEX IIII.

a SI IN NOMINE. ᵃ Error in proprio nomine institutionẽ non vitiat.h.d.ibi, proprio nomine,s.alterius non loquentis, quia tunc vitiat,l.fi.ĵ.de hær.insti.

a ADD. ¶Barb. Nomine. Vide elegans cons.Bar.140.inc.Mar.Barontij,pro ista l.vbi loquitur de errore nominis. Paris. Quid autem in testibus,vide Bal.in rub.quid sit inuest.

LEX V.

1 *Assecueratio alicuius non facit eum filium,qui non est.*
2 *Relictum filio vt filio,si non est filius,non valet.*
3 *In dubio quis credere præsumitur,quod voce expresserit.*

NEQVE PROFESSIO. quod relinqtur vt filio,si filius nõ
1 reperitur,nõ valet.h.d.Et sic hẽs†hic duo. Primũ,quod asse-
a ueratioᵃ alicuius non facit filiũ eũ,q nõ ẽ filius.No.2.†quod
2 relinqtur filio,vt filio,si nõ ẽ filius,non valet.¶ad primũ op. de l.fi.ff.de proba.resp.ibi nõ facit eũ filiũ,sed facit præsump-
b tionẽ,ᵇquod sit fili⁹,nisi ꝓbetur ꝯriũ.Secũdò op.ad fm̃ ꝯ.de hær.inst.l.nemo.§.1.sol.hic loqtur in errante. credebat.n eũ filiũ,cũ nõ esset,vel fratrẽ cũ non esset.ibi.n.loquitur in scien
3 te.in dubio † præsumitur quis credere,quod voce expressit, vt l.Labeo.de supel.leg.& no.in d.l.nemo.§.1.de hær.inst.

a ADD. ¶I.A.Asseueratio.Adde an possit vel noceat filio asseueratio patris vel matris,vide plene per Bart.in l.1.§.iulianus.ff.de lib.agn.& in l.filium, ff.de his qui sunt sui vel al.iu.per Cy.&Bal.in l.si vicinis.C.de nnp.& in c. Micha.de fi.presb.& c.per tuas,de prob.&per Bar.l.nõ potest,ff.de adop. per Bar.cons.10.vol.2.

b Paris.Præsumptionem.Vide Soc.late in l.falsa.in pr.ff.de cond.& dem.

LEX VI.

1 *Verba enunciatiua non disponunt in præiudicium eius qui grauari non pt.*

VERBA. verba enunciatiua non inducunt dispõnem eorũ, quos testõr grauare nõ põt.h.d.Habuistis in l.1.s̃.arb.tut.op.
1 de l.1.ĵ.de fal.cau.adie.sol.†verba enunciatiua inducunt dispõnem in præiudiciũ hæredis,vel alterius,quẽ qs põt grauare,vt ibi no.sec⁹ in eo,quẽ grauare nõ põt,vt hic.Op.donatarium cã mor.põt qs grauare,vt d.l.ab eo.ĵ.de fideic.ergo ista verba in eorũ præiudiciũ operãtur.Timore huius ꝯrij hæc l. legitur duob.mo.Vno mõ in donatione inter viuos,& tunc ꝓpriè ꝓcedit summarium,quod vobis dedi.alio mõ in donatione cã mor.& tunc talia verba nõ præiudicãt veritati,quin donatio fuerit facta,sed inducunt dispositionem.ita dicit gl.

LEX VII.

1 *Error scribens non vitiat testamentum.*
2 *Error notarij quomodo probetur.*

a ERRORE. ᵃ error†scribẽtis nõ vitiat testm̃.h.d.op.ff.de her.
1 inst.l.1.§.finaũt.sol.dicũt qdã,sec⁹ eẽ si deficerẽt verba,heres
b esto,sed solũ diceret,Titius.ᵇ tu dic ꝙ l. ꝯria loqtur q̃do ipse testõr omisit,hic loqtur q̃do omisit notari⁹.& eo mõ põt re-
2 spõderi ad vlt.l.ff.de iu.cod.sed † qualiter ꝓbabiturᶜ hic er-
c ror notarij?forte per ij.testes,ᵈvt l.quoties.in pr.§.1.ff.de hær.
d inst.vel forte ex his,q̃ præcedũt,vel seq.circa quod vide l.no. & qđ ibi no.ff.đ leg.2.l.cũ ꝓponebatur.l.si librari⁹.de reg.iu.

a ADD.¶Barba.Errore.Vide Lud.Rom.cons.178.de errore testatoris.

b Paris.Diceret Titius.Vide An.Bar.in l.1.§.fi.ff.de hær.inst.

c Paris.Probabitur.Vide Alex.cons.140.

d Testes. Adde quod qñ agitur de probando aliquid extrinsecum testi,sufficit probare per 2.testes,vt hic per Pau.de ca.& clarius per Old.cons.297.

LEX VIII.

CASVS. propter necessitatem iuris dispositio suspenditur ad tempus,non in totum tollitur.h.d.

LEX IX.

1 *Testes debẽt esse in cõspectu testõris,et nõ sufficeret,si cortina eẽt in medio.*
2 *Testamentũ factum secundũ formam statuti huius ciuitatis valet vbique.*

a SI NON SPECIALI. ᵃq̃do fit testm̃,testes dẽnt eẽ in ꝯspe
1 ctu testõris,nisi ex priuilegio aliud sit cõcessum.h.d.† no.er-
b go qđ testes dẽntᵇ eẽ in ꝯspectu testõris,&sic non sufficeret
c si esset cortinaᶜ in medio. de hoc vr̃ tex.in l.2.§.idẽ Labeo.de
2 aq.plu.ar.iõ dẽs scire,†ꝙ hic videtur casus,quod testm̃ factũ in ciuit.ista secundum formam statuti huius ciuit. tenet vbique.Tene menti.dixi in l.cunctos populos.s̃.de sum.tri.

a ADD. ¶Barbat.Speciali.Vide pro hac l.Bar.cons.264.inc.fm̃ consuetudinẽ Venetiarũ.Adde quod inducitur hæc l.ad qõem,an per statm̃,vel ꝯsuetudinem possit induci vt valeat testm̃ coram 2.testib.& d.Ale.dicit quod magis cõis opi.est quod sic,per hunc tex.& per l.2.ĵ.quemad.test.ap. Bal. tñ hic,quẽ seqtur Pau.de ca.dicit,quod nec per statm̃,nec per consuetud. potest fieri,ꝙ in testamentis sufficiat minor numerus 5.testium, vt l.fi.ĵ.e. ibi,minus autem nullo modo concedimus,idem vr̃ voluisse Old.cõs.248.

b Paris.Testes debent.Vide Cæp.cautela 250.

c I.A. Cortina. Adde non sic in actib.inter viuos,quia non requiritur quod videant contrahentes,si vocem habent eorum notam. ita hic Pau.de cast. videtur intelligere gl.l.2.§.item Labeo.ff.de aq.plu.ar.fallit in quibusdam casibus not.per gl.in l.fi.§.finautem.de iure del.in gl.quæ inc.no.arg.

LEX X.

SI TESTAMENTVM. testamentum validum propter rescriptum principis,non debet rescindi.h.d.

LEX XI.

NON IDCIRCO. furtum testamenti non irritat testamentum.h.d.breuiter ista lex.

LEX XII.

1 *Rasura vel cassatio quando attendatur,et reddat testamentum suspectum.*
2 *cãcellatio fauore libert.& in relictis ad pias cãs,ꝓsumitur incõsulte facta.*
3 *Practica quando instrumentum est interlineatum, vel rasum, vt notarius instrumentum conficiens de hoc faciat mentionem.*

a SI VNVS. ᵃ defect⁹ solẽnitatis facit testm̃ deficere. Rasura verò, vel interlineatio facit vt perueniatur ad veritatis indaginẽ.h.d.in sum. op.licet rasura sit in vno loco, alia pars testĩ suspecta nõ redditur,vt l.si ex falsis.s̃.de trãsa.sol.intelligas ꝙ hic erat rasura in aliquo loco suspecto circa annos Dñi , vel hæredis instõnẽ.op.de l.fi.ĵ.de ed.di.ad.tol.vbi testm̃ rasũ re-
1 spuitur,vt cãcellatũ.sol.†Et hic aduerte,qa aut agitur possessorio,& testm̃ rasũ, & interlineatũ respuitur nec ꝑuenitur ad veritatis indaginẽ,vt l.ꝯ.aut agitur petitorio,& tũc si qdẽ rasura nõ ẽ in loco suspecto,nõ curatur,vt s̃.de trãs.l.si ex falsis. si ẽ in loco suspecto, peruenitur ad veritatis inuestigationẽ, vtrũ factũ fuerit cõsultè,vel nõ,vel volẽte testõre, vel nõ,vt
2 hic.¶†Sed quæro,qd in dubio,apparet cãcellatio,sed nõ apparet qualiter fuerit facta.lex vr̃ dicere ꝓ fauore libertatis in dubio præsumitur incõsultè deletũ:alias sec⁹,vt l.ꝓximè.§.fi. de his q in test.del.Et idẽ eadẽ rõe in relictis ad pias cãs. & ita ꝯsului hoc ãno in quodã testõ,in quo erãt relicta ad pias cãs, & in parte erat cãcellatũ,& in parte nõ.Propter tollẽdas aũt
3 †istas dubietates, introduxit cõis practica,vt facientes instrã vel testm̃ dicant,& quod s̃. interlineatum est in tali loco,& quod

a ADD.¶Pom.Si vnus.iste tex.allegatur per doc.l.nemo potest, ff.de leg.1. pro illa opi.ꝙ numerus 7.testium sit solennitas specialis, non probatoria, & ibi alle.per Mod.Mediol.& vide istam l.si vnus.per Alex.cons.133.vol.3.

quod rasum est in tali loco,vel quod cācellatum est in tali lo-
a co,mea propria manu[a] feci, vt l. 1. de his quæ in test.delen.& tene menti hoc.

a ADD.¶I.A.Mea propria manu.adde qđ bal.limitat verum, qn̄ illa attestatio est de corpore instrī,q̄a facta ante subscriptionem notarij,vel appositionem signi,q̄a tūc hēt diē & testes,secus si post,vel in margine,q̄a caret die & testib.& ipse idē notarius potuisset facere ex interuallo, & falso,iō n̄ stat,qđ dictum dicit Pau.de ca.menti tenendum.idē voluit Io.An.in tit. de instr.edi.§.ostenso,in addi.inc.dicit Rolandinus,& idē tenet Ale.hic in fi.& clarius Pau.de ca.cons.38.in fi.vbi refert Io.And.vbi s̄.&Bald.l.nostra. & vide etiam Pe.de Anch.cons.213.bal.cons.11.2.lib.

LEX XIII.

TESTANDI. nemo p̄t facere, ne leges in suo testō locū habeant.h.d.ista bona lex.de hoc dic vt in l.nemo p̄t.ff.de leg. 1.

LEX XIIII.

a NON CODICILLVM.[a] ex anteriorib.probatur vltima voluntas.vel aliter.qui hæredem facit,videtur velle testari.h.d.

a ADD.¶Po.Istum tex.alle.Bar.l.1.§.si quis ita,ff.de ver.ob.circa medium.

LEX XV.

1 *Solennitas verborum in testamentis reiicitur.*
2 *Verbum, volo est verbum directum.*
3 *Testamentū p̄t scribi in mēbranis siue in chartis de papyro siue in tabulis.*

a QVONIAM.[a] verborum † solennitas in testō reiicitur.h.d.
1 præmitte ad euidentiam, q̄s est casus rectus, & q̄s obliquus,
2 vel reflexus, s̄m grammaticos. not. quod † verbum volo,est verbum directum,licet Iac.de Are.dixerit ɔ̄ in l.Sceuola.ff.ad
3 Treb.no.vltimò,† in quacunque materia scribatur testamētum,siue in membranis, siue in chartis de papyro , siue in tabulis,non est curandum,vt l. 1.in prin.ff.de sec.tabu.

a ADD. ¶Paris.Qm̄.Circa decis.huius l.quod balbutiens possit testari, vide Ale.late cons.455.vide quæ habes ad bar.l.iubemus,j̄.eo.

LEX XVI.

1 *Agnitio vnius legati qualiter intelligatur esse facta.*
2 *Agnitio vnius legati,an præiudicet in aliis legatis non agnitis.*

a NON DVBIVM.[a] dignitas honorati nō facit inutilē dispositionem,& approbatio heredis cogit eū ad legati p̄stationē.h.d.Quæ est rō dubitādi primi dicti? dicit gl. q̄ vr̄ esse hō nō sanæ mētis,qui hæredē instituit Imperatorē. vel al'r, & melius, rō dubitādi est,q̄a sicut non p̄t ɔ̄hi cum istis hoīb.in dignitate positis,vt s̄.de ɔ̄ti.iud.l. 1.ita videbatur q̄ non possent hr̄des institui.nō curo.dr̄ hic in fi. q̄ si hr̄s agnouit legatū inualidū,
1 cogitur p̄stare.¶† Quæro quał'r intelligatur esse facta ista agnitio.gl.dicit duob.mod.soluēdo,s.vel ꝓmittēdo.in eo,qđ dicit,soluēdo,dicit verū in se:sed n̄ vr̄ ɔgruere huic legi, q̄ dicit implēdi necessitatē hēt.nā cū iā soluēdo impleuerit,liberat' ē ab oī necessitate , nisi dicas q̄ cogitur ꝓ futuro t̄pe in legatis annuis,vt l. 1.j̄.de fideic.sed illud nō hēt locū,nisi in legato alimentorū.tene ergo illā,q̄ agnouit ꝓmittēdo,vt l.fi.ad l.fal.
2 ¶† Quæro vtrū agnitio vnius legati,p̄iudicet in aliis legatis n̄ agnitis.vr̄ q̄ sic,vt j̄.ad l.fal.auth.sed cū testator. gl.determinat ɔ̄riū,& nihil alle.ad auth.r̄n̄.q̄ ibi testm̄ valebat, licet hr̄s cēt nimis grauat'.vide gl.vltimā & aduerte,q̄nq; testm̄ vel legatū deficit pp fauorē alicui'.exēplū,filio p̄terito,testm̄ ē nullū fauore filij,certè ipse filius p̄t approbare testm̄,si vult,vt l.filio p̄terito,ff.de iniust.test. dixi vobis ī l.posthumo.de bo.pos. ɔ̄tab.itē qn̄ legatū defalcat̄ p fal.istud ē fauore hr̄dis, q̄ legatum vltra dodrantem nō valeat.certè hæres,si vult,p̄t approbare testm̄,vt in auth.sed cum testator.j̄.ad leg.falc.ita vult dicere gl. dum dicit, q̄ ibi loquitur, &c. q̄nq; est testm̄ nullum, propter defectum solennitatis,tūc illud testm̄ non approbat̄, vt testm̄,sed bene p̄t hæres se obligare ad soluendum, & teneri oblōne noua,non āt pōt testm̄ approbare.hic est tex.& gl.

a ADD.¶Barb.Non dubium.Adde Lud.Ro.cons.229.

LEX XVII.

TESTAMENTVM. solēnitas omissa vitiat dispositionem,
a & abundans cautela non nocet.[a] h.d.no. quod abundans cautela non nocet.

a ADD.¶Pom.Tn̄ in personis de vsura,& malitia suspectis fallit, q̄a tūc cautela adhibita magis de vsura ipsum redarguit.ita Anch. cons.257.incip.in Chrī nomine,repetito in fi.consilij,& vide ad istam regulam Cæp.cōsi.22.

LEX XVIII.

* TESTAMENTA.* insinuatio[a] facta coram non competenti iudice,vitiat insinuationem.h.d.

* ADD.¶Claud.testamenta.Ad materiam huius l.vide aliquid per Bald.l.2. col.pe.s̄.de iure dotium.

a ¶Insinuatio.adde qualiter fiat insinuatio donationis, Old.cons.254.& quia dr̄ quod hæc insinuatio debet fieri coram iudice seculari, quid si eo casu, quo est necessaria citatio partis,altera pars est clericus,quomodo poterit fieri coram iudice seculari, qui non potest clericum citare.bald.post multa concludit,quod imo poterit clericum citare, quia non citat vt ipse præcisè compareat, quo casu non posset. Et ita debent intelligi contraria,sed citat vt compareat si vult aliquid dicere in cōtrarium,quo casu si compareat aliquid dicturus in contrarium,dicitur potius actor quam reus, quia dicitur reus voluntarius postquàm non compellitur comparere,& ita dicit Pau.consuluisse florentiæ,licet non vidisset Bald.hic.idem tenet Sal.vt refert Ale.l.consulta.j̄.e.& Ange.l.1.§.hæc stipulatio,videtur idem voluisse ff.si cui plus quam per l.Fal.

LEX XIX.

1 *Testamentum factum coram principe,probari potest per duos testes. Item testamentum factum coram iudice.*
2 *Imperator habet omnia iura in scrinio sui pectoris.*
3 *Testamentum factum cum cōsensu principis sine eius consensu reuocatur. Statuta spoletana cōfirmata p rectorē ducatus,p̄nt sine ei' cōsēsu reuocari.*
4 *Testamentū probatur eo ipso esse nullū,quod non detegitur aliud esse factū.*
5 *Testamentum satis est quod producatur coram iudice causa insinuandi, licet iudex aliquid non dicat.*

a OMNIVM.[a] testm̄ factum coram principe,vel coram alio iudice,p̄t probari cum duob.testib.h.d.primò ponit vnū dictū: secūdò illud ꝓbat per argm̄ à minori.tertiò remouet vnum dubium.quartò remouet aliud dubiū.quintò imperator exhibet se oīb.sextò statuit p duos testes posse ꝓbari.partes videbitis legendo l'rā sc̄dā ibi,sicut ergo.tertia ibi,nec sane. quar-
1 ta ibi,oīb.n.¶† No.q̄ testm̄ factū coram principe,p̄t probari
b duob.testib.secūdò no.idē in testō facto corā iudice.[b] †Ter-
2 tiò no.q̄ imperator hēt oīa iura in scrinio pectoris sui.Not.
c quartò,[c]† licet testm̄ sit factū de ɔsensu principis,p̄t bn̄ reuo-
d cari sine eius ɔsensu.qđ facit ad qō.vt statuta q̄ sunt in duca-
3 tu Spoletano ɔfirmata.p rectorē ducat',possint sine eius cō-
e sensu reuocari.de hoc dixi plenè ī l.oēs populi, de iusti.& iur.
4 ¶Vltimò no.† q̄ ꝓbatur testm̄ eē vltimū eo ipso, q̄ nō detegitur aliud postea esse factū,ver.nec sane.super verb.comprobetur,& vide gl.ver.comprobetur,quam tene menti.¶Opp. s̄.c.l.publicati.& s̄.l.prox.So. Quicquid dicat gl.hæc est veritas.quandoque loquitur de testō fiendo,& istud p̄t fieri corā principe, & coram quolibet iudice. quandoque loquitur de
5 testō iam facto insinuando, & ita loquitur ɔ̄.item nota,† tu Perusine ex hac lege in tertia particula, q̄ sufficit quòd testamentum producatur coram iudice causa insinuandi licet iudex nihil dixerit.Et ita videtur mihi quod practicē hic aduocati,ex forma cuiusdam statuti.Vltimò vide gl.super vers.cōpletum,&tene menti tu iuuenis.

a ADD. ¶Po.Oīum.No.q̄ pro principe,& iudice p̄sumit̄,& vide aliqua ī simili per Ale.cons.64.volu.4.& cons.85.in fi.vol.4.& aliquid ad istum text.per Barb.cons.1.vol.1.& vide etiam aliquid per Fel.c.in causis,de re iu.extēde istam l.vt per Fel.c.cum nostra.in 4.corolario.de rescr.

b I.A.¶Coram iudice.adde q̄ Pau.de Ca.vult hic, q̄ testm̄ factum apud acta coram iudice ordinario absque testib.valeat, sicut alia acta per iudicis p̄sentiam,l.in donationib.j̄.de do.bal.autem vult q̄ sit spāle in testīs,q̄ requirantur ad minus tres per l.sancimus.j̄.e.sed Pau. dicit q̄ probatur ɔ̄rium, cū tex.ibi dicit,nō minus trib.vel inter acta ministrauerit,& sic loquendo alternatiuè,vult q̄ acta hēant vī tot testium,quot requirūt̄,& h.d.placere Raph. adde quòd donō facta à principe,non eget insinuatione, vt ɔsuluit Bal.cons.157.1.li.vbi refert Bar.ita consuluisse in casu d.de vrsinis.

c Paris.¶Scrinio pectoris,secus tn̄ præsumitur ī statutis,vel ɔsuetudinib.de quo cum duab.limitationib.vide Ias.l.scripturæ.C.si ɔ̄ ius,vel vtil.publ.

d Barb.¶No.quarto.vide tex. pro hoc dicto in c.cum accessissent. de cōst.& ibi d.Ab.qui reducit ad concor.vide Bal.& Sal.l.si vt proponis, s̄.de nupt. & ibi remisit latè ad bal.& vide bal.in tit.de pac.const.in princ.& ibi latè remisi,& vide quæ dixi in d.c.cum accessissent.

e I.A.¶ Sine eius ɔsensu.adde q̄ ɔ̄riū tenet bal.hic,q̄a eadē solēnitas req̄rit̄ in destructiōe,q̄ in ɔstructiōe,ar.l.si vt ꝓponis,s̄.de nup.cū opi.bar.trāsit Ful.Sal.& Pau.de ca.q̄ ꝓ hoc alle.in simili quod voluit Io.And.in nouel.in ca.j.de his q̄ fi.à maio.par.ca. q̄ si canonici iurāt seruare statuta,intelligit̄ quo vsq; durabūt.& p̄nt statuta reuocare,nec sūt piuri,cū đ natura ipsorū sit q̄ reuocari possit,sicut testā.addē q̄ ꝓ hoc ēt facit q̄ ipse bal.ɔsuluit ɔs.140.q̄ si fit data certa forma in testādo,q̄ illa n̄ req̄ritur in cancellādo.

LEX XX.

NOLVMVS. testamentum primum nō rumpitur per aliud minus solenne,licet in eo fuerit scriptus hæres imperator,vel alia persona in dignitate posita.h.d.

LEX XXI.

a HAC CONSVLTISSIMA.[a] forma testī in scriptis traditur hac l. hoc dicit. vsque ad §. ex imperfecto, & aliter congruè summ

a Paris.¶ De materia huius testī in scriptis ad prouidendum ne si vnus testis moreretur an̄ testōrē,testm̄ annullat̄,vide Cæpo.caut.102.itē ad faciendū qđ legata debeant̄ ex dispositione facta corā duob.testib.vide Cæp. caut. 152.itē in materia regulæ,q̄ omnino solennitas requisita à iure faciat actū esse nullum,vide Fel.c.quoniam frequenter,ver.attende ad me. extra vt lite non contest.& notab.limitat.item an septem testes requisiti sint de forma substantiali,vide Ias.l.2.de bo.pos.secundū ta.& ibi postea ponit duos casus, in quib.sufficiunt duo testes. item qn̄ requiritur aliqua solennitas in actu,si fiat ea omissa actus sit null', nec sufficiat si postea interponat̄.secus si req̄rit̄ post actū.vide,&declara vt p Ias.late ī l.vniuersis.C.de ɔcib. Imp.offer.& ibi vide alia ad Bar.itē regula, đ qua hic, q̄ forma n̄ seruata, &c.limitatur non ꝓcedere qn̄ forma omissa non esset magnæ importātiæ, vide Ias.l.vniuersis,C.de ɔcib.impe.offe.vbi ēt ponit exēplū faciūt ea q̄ đ omissione leuis solēnitatis hēs ad bar.l.1.§.fi.de vē.inspi.itē q̄ omissio solēnitatis req̄sitæ à cōsuetudine,ita dr̄ sicut à iure, vide Fe.c.j.in 3.no.de spō.

a summari non ꝑt.Op.non a reqritur ꝙ testes sint rogati,[b] vt s̃.
b de testa.mili.l.milites.Solu.specialis casus est ibi.¶Op.ꝙ non
c requirantur septẽ testes,c vt s̃.e.l.omniũ.& j̃.e.l.fi.Sol.rl̃a est
ista,sed fallit in casib.in quib.pauciores quãdoque sufficiunt,
quod dic vt in gl.¶Op.ad illud quod dicit,ꝙ nullo actu. con
tra j̃.e.l.cum antiquitas.Sol.illa istam determinat.

a ADD.¶Poma.Op.quod nõ.Vide per Ro.in rep. auth.similiter,in 11.specia li piç cãç inter vltimas volũtates j̃.ad l.Fal.l.sciendum,in 2.q.ff.de ver.ob.

b I.A.¶Rogati.adde qđ ĩ dubio oẽs tenẽt cõiter qđ nõ p̃sumantur rogati,& per hoc bar.l.diuus,ff.de test.mili.đt qđ testis deponens qđ fuit p̃ns qñ talis fecit testm̃,& nõ dicat qđ fuit rogatus nõ probat, q̃a potuit eẽ fortuitus,de quo plene ꝑ Ale.cõs.23.4.vol.& Bal.ↄs.41.4.vo.&Pau.de ca.ↄs.202.

c Poma.¶Septem testes,adde idem esse ad probandum coniecturam voluntatis,gl.no.in l.cum proponebatur.vbi multa per Ale.ff.de leg.2.

1 *Testamentum imperfectum ratione solennitatis valet inter liberos.*
2 *Testamentum imperfectum rõne voluntatis non valet,etiam inter liberos.*
3 *Testamentum inter liberos probatur duobus testibus etiam fœminis.*

a §.EX IMPERFECTO.a quod modo sequitur ẽ notabile, q̃a
1 singulare est.Br̃.h.d.Testm̃ †imperfectũ rõe solennitatis va-
b let quo ad liberos tm̃.b h.d.Teneas bñ menti hũc §.quod im-
perfectũ testm̃ inter filios valeat.facit de iu.deli.l.si suus.Opp.
ff.de cõfir.tu.l.qui à patre. Sol.dicunt q̃dam hãc scripturã te-
stamẽti imperfecti esse codicillũ, nõ testm̃.truffa est.gl.dicit,
illa l.q à patre,corrigitur per hanc l.& ꝑ l.inter oẽs.s̃.fami. er-
cis.idẽ vr̃ velle gl.l.2.s̃.de ↄfir.tu.ↄ̃triũ vr̃ tenere gl.s̃.de test.tu
te.l.j.in gl.magna,& illa ẽ vera,ꝙ illa lex ñ corrigat̃.nã tutor ẽ
extranea ꝑsona,& priuilegiũ filiorũ nõ dẽt redũdare in p̃iudi
cium tutorũ,vt l.impuberi.ff.de adm.tut.¶Itẽ op.de l.peto.§.
mater. ff.de le.2.sol.vera ẽ illa, ꝙ ibi testm̃ erat imperfectũ in
2 oĩb.p̃terq̃ quo ad dationẽ tutoris.q̃ro circa istũ not.§. q̃d † si
testm̃ alia rõe,q̃ ex defectu solẽnitatis eẽt imperfectũ,vt puta
q̃a anteq̃ ↄpleuerit,superuenit furor,vel mors,vt s̃. ti.j.l.furio
c sum.Rñ.tũc nõ valet c aliquo mõ.ita determinat gl.l. si is qui
testm̃.ff.e. si ergo testator nominasset hr̃des filios suos,tñ an-
teq̃ testm̃ ↄpleretur superuenit furor,certe tale testm̃ nõ vale
d bit:q̃a testm̃ deficit rõe volũtatis d imperfectæ nõ rõe solẽni-
3 tatis omissæ.†q̃ro,istud testm̃ imperfectũ inter liberos qual̃r
e dẽt ꝓbari.rñ.duob.testib.marib. vl̃ fœminis,e ñ curo, sufficit
hoc ꝓbari.& no.j.ꝓx.auth.facit s̃.fam.erci.l.fi.ꝓbatur ꝑ rõẽ.
Cũ.n.solẽnitas iuris ciuilis, q̃tũ est inter liberos,sit remota,re
manet in pristino iure gentiũ ſm qđ in ore duorũ vel triũ stat
oẽ verbũ,nec distinguo marẽ à fœmina.ita debetis intellige
re hanc materiam.Facit quod dixi de testa.mili.l.milites.

a ADD,¶Poma.Ex imperfecto.adde videndũ Ale. ↄs.126.aliàs 21.ad fi.vol.2. & cons.166.e.vol.& cõs.105.vol.4.& Pan.cons.11.in 1.dub.volu.1.& Fel.c.in præsentia,de prob.& Barb.cons.19. vol.1.& cons.32.vol.e. & Ro.cons.179. Ale.l.ex facto,§.si quis rogatus ff.ad Treb.Et circa hoc quæro an legata aliis relicta in testõ,quod est validũ,inter liberos,sint valida, iste text.facit ꝙ non,In contrarium tñ facit ꝙ consuluit Ale.cons.suo 41.vol.1.vide ad istum tex.etiam Ang.l.milites,s̃.de test.mil.&Ale.ↄs.90.vol.2.& pulchrè & latè Ale.cõs.96.vol.2.Pau.de cast.cons.155. vbi tangit hoc de legatis factis aliis in testõ,ꝙ valet iure specialitatis inter liberos:an valeant &an ex tali testõ detur bon.pos.ſm tabu.vide Ale.l.j.circa fi.s̃.de bo.pos.ſm tab. vbi vr̃ inclinare qđ sic,& ibi eam tenet Corn.alleg:§.sunt aũt,insti.de bo.pos. vbi generaliter vr̃ dari ſm tab.omnib.iure scriptis:ergo,&c.&mouetur aliis fundamentis,vt ibi per eum, Vide etiam quæ scripsi ad Bar.l.fideicommissa,§.quoties,in fi,ff.de leg.3.Secundò aduerte tex.in l.1.iuncta glo.ff.de bo.pos.ex test.mili,vbi ex testõ,licet imperfecto datur ſm tab. ergo idẽ in casu nostro.Sed hic argumenta cessant quoties filij non essent scripti, sed nuncupati,quia est approbatum à iure ciuili, certè & superueniens casus debet extendi ad casum nostrum,ex quo etiam forma hmõi testamenti,& similium est approbata à iure ciuili,& tm̃ hic operat̃ numerus testiũ req̃situs,q̃tũ ibi septẽ,ergo,&c.Et ꝓ hoc vr̃ facere gl.l.sed cum patrono,§.fi. in fi.gl.ff.de bo.pos.An aũt iste tex.hẽret locũ in filio legitimato,vide Bal. c.de causis.de of.dele.& vide Ias.d.l.2.& an habeat locum in filiis naturalib.tã in testõ patris q̃ matris.Vide Are.in §.item furiosi inst.eo. & in l.qui testõ,ff.e.Et an iste tex.habeat locum qñ præcessisset aliud testamentũ, maximè à cæco factum cum clausula derogatoria,vide Soc.cons.163.¶Paris. Iste tex.procederet ét in filiis legitimatis,vide Ias.l.2.de vulga.& pup.itẽ ꝙ ét si ñ apparet de rogatu notarij,valeat,tẽt Card. ↄs.133.An aũt in testõ impuberis sufficerent testes fœminç,vide Barb.c.relatũ.el 1.de testa.itẽ an dispõ huius §.procedat in p̃re naturali,vide Bal.singulariter.decidentẽ ꝙ sic in l.parentes,ff.de in ius voc.q̃ forte legit cũ p̃cedẽti, & bal.l.humanitatis,C.de nat.li.& Ale.hic,& Are.de quo hẽs ad bar.l.fi. C.fami.ercis. De tutore dato in testõ imperfecto,vide Ale.ↄs.140.Quod etiam in testõ p̃ris inter liberos requirat̃ titulus institutionis, vide Ale.ↄsil.449.declara hoc, vt ꝑ Ale.ↄs.148.vol.5.quẽ oĩno vide.itẽ istum tex.dũ loq̃tur de admissione extraneæ ꝑsonç,limita vt ꝑ Ale.ↄs.594.Itẽ no.ꝙ in substitutionib.admissio vnius ꝑsonæ faciat vt substitutus nõ excludat̃, aliàs fuisset exclusus,vide d.Fran.ↄs.53.itẽ an in testõ p̃ris inter liberos sint omissç oẽs solennitatis iuris ciuilis,& seruetur merũ ius gẽtiũ,vide Ro.ↄs.179. & ibi đt dispositionem huius §.ꝓcedere in m̃re.Et q̃d in p̃re adimẽte.Et signãter đt dispositionẽ huius §.nõ ꝓcedere,nisi p̃r oĩb.æqualiter ꝓuideat,de quo ꝑ eũdem, ↄs.385.itẽ illud qđ dr̃ de admissione extraneæ personæ,limita nisi adessent quinque testes,q̃ sufficerẽt ad ꝓbandũ legatũ,viđ singulariter Pau.de ca. ↄs.147.circa pi.Circa tñ illud quod đt Ro.s̃.ꝙ debeat dispositio esse æqualis inter liberos, aliàs nõ ꝓcederet iste §.ↄ̃trium sentit expresse Comẽ.ↄsi. 113.versi. pro parte affirmatiua,ibi,nec prorsus est eadẽ rõ,dum alle.istum §.ex imperfecto, & l.fi.s̃.fam.erc.vide Mod.hic,& Dec.ↄs.105.vbi etiã ponit ꝙ ista regula nõ ꝓcedat existẽte nullo testõ ex p̃teritione alicuius solennitatis.Et ꝙ iste §.habeat locũ in legitimato,vide bal.c.đ causis. ext.de of.delega.item an testm̃ inter liberos dicatur ad pias causas adeo vt gaudeat priuilegio piæ cãæ,vide d. Ant.disputantẽ & ↄcludẽtẽ ꝙ nõ,nisi respectu legitimæ,ↄs.25.qũo intelligat̃ illud,qui vult ecclesiam instituere & filium exhæredare,quærat aliũ pro ↄsilio,q̃ Aug.Et q̃tum ad legiti.ꝙ liberi præferantur piæ causæ,vide no.post Bart.l. si quis ad declinandam,in fi. de epis.&cle.item ꝙ inter liberos,non valeat testamentum nutu conditũ, licet valeat ad pias causas,vide Ias.l.licet, C.de procu.Et ꝙ non valeat etiam inter liberos,nisi probetur voluntas seu scriptura,saltem per duos testes idoneos, & quod non valeat,si scriptura non habeat diem, vide Pan. ↄs.98.vol.4.qũo valeat testm̃ imperfectum ratione solennitatis, vel voluntatis inter liberos,& quid si nõ sit lectum,vide Bar.l.si is qui.ff.de testa. & in l.fideicõ.§.quoties,de leg.3.An autem dispositio huius §.& auth.seq.locum habeat,vbi esset institutus filius ex filia, stante communi vsu loquendi,quod appellatione liberorum vel filiorum non comprehendatur filius ex filia,vide Barb.quod non,cons.88.vol.4.

b Paris.ad liberos tm̃.ista dispositio non ꝓcedit in cæco testante non seruata solennitate,de qua in l.hac ↄsultissima,s̃.tit.j.item nõ ꝓcedit vbi p̃cessisset aliud testamentum inter liberos, vide Com.cõs.111.inc.& si testator.

c Paris.Non valet.Quid aũt in pia causa,an valeat testamentum imperfectũ rõe voluntatis, vide Pau.ↄs.367. Et an dispositio huius §.habeat locum in pia causa,vide Pan.cõs.11.& vide omnino in repetitione l.cum acutissimi, C.de fideic.item ꝙ valeat testamentum inter liberos sine recitatione cum trib.testi. vide Pau.cons.367.& 351.in prin.& ibi etiam ponit an in tali testõ possit fieri substitutio pupillaris,an verò requirantur quinque testes,ꝓut in §.si quis autem.Et circa illud quod dixi de imperfectione ratione volũtatis in pia causa,vide Barb.in repet.d.l.cum acutissimi.

d I.A.¶Ratione volũtatis.adde ꝙ facit ad qõ.ꝙ si testator scripsit in schedula totã volũtatẽ suã,in qua filios instituit,forte ĩ disparib.partib. itẽ extraneis fecit legata,deinde in capsam reposuit ipsa nõ lecta,ꝙ valet,q̃a ẽ ꝑfecta rõe volũtatis,licet nõ solennitatis, ita tenet Gul. de Cu.Bal.Sal.Bar.l. is cui.ff.e.& Bar.l.fideicõ.ff.de le.3.& ẽ tex.qñ ẽ scripta manu testatoris in auth.qđ sine.j̃.e.& ibi Bal.& Pa.de ca.Qñ aũt esset scripta alia manu,quã testatoris.Bal.& Pau. vbi s̃. tenent ↄ̃trium,dicit Alex.posse saluari Bar.qñ per duos testes posset ꝓbari quod esset scriptura testatoris, iunctis his q̃ ꝓximè ipse est dicturus.tu vide Bal.ĩ terminis ↄs.317.vol.4.seq.Bar.idẽ voluit Abb ↄs.167.2.lib dummodo ↄtineat diem, & nomẽ principis, ita dicit tenere Bald.auth.quod sine, & vide quod Bald. ↄs.70.4.lib.consuluit, ꝙ si testator asserat inter liberos,se certo modo testatum, ꝙ illa verba probãt testm̃,an aũt hçc lex habeat locum in liberis naturalibus.Spe.tenuit,ꝙ sic, in ti.de instr.edi.§.compendiosè, vers.quid si pater.arg.l.naturali.de cõfi. tu.Idem tenet Pau.de ca.hic,quia satis rationabilis opi.&idem Pau.l.fi.s̃. fami.ercis.Rom.cons.129.Ang.dicit ꝙ oẽs do.Bon.no.consuluerunt cõtrarium.Bal.tenet ꝙ in patre non habeat locũ dispositio huius l.in matre sic: nisi sit illustris.j̃.ad Orfi.& in l.humanitatis,de natu.lib.& in l.fi.s̃.de confir. tut.tenet ꝙ etiam habet locum in liberis naturalib.simpliciter. An autẽ filius in minus solenni voluntate possit parentes instituere. Spe.ꝙ non eo. §.ver.quid si filius.Et ꝙ testm̃ imperfectum ratione voluntatis non valeat inter liberos,consuluit Abb.cons.105.2.lib.Vide tamen inquantum dictum fuit s̃.ꝙ hic §.habeat locum in liberis naturalib.quod voluit Spe.in tit.de stat.mo.ver.52.An aũt valeat pupillaris substitutio in testõ imperfecto,vide Pau.de ca.cons.253.& ibi transit cum Bar.l.2.ff.de vul.& pup. An autem mutus testari possit inter filios.Ang.tenuit,ꝙ non,si valet loqui ↄsil.257.an aũt testm̃ primum solenne,in quo testator filiam vnam vniuersalem hæredem instituit,& alteri fecit legatum,& in eo apposuit clausulam , ꝙ si ſm faceret, voluit nullius esse momenti,& secundò facit testamentum in quo filias prædictas æqualiter instituit,& probatur per quinque testes, ꝙ primum reuocauit,sit primum reuocatum. Ro.cõsuluit ꝙ sic,cons.386.vbi de hac materia,& per Bald.cons.255.& 322.2.lib.& cons.22.& cons.242.3.vol. & cons.70.& 198.4.vol.per Old.cons.119.per Ale.cons.156.2.vol.&cons.123. 1.vol.& cõs.125.2.vol.& cons.73.4.vol.per Pau.de castr.cõs.189.& 353.Adde ét ſm Pau.de ca.cons.204.ꝙ si testator infirmitate grauatus, vocatis testibus,& notario,facit scribere suam voluntatem,& de parte in partem notarius sibi legat audientibus testibus vsque ad hæredis institutionem inclusiuè,& sic ponat annũ,mensem,diem,& actum,&c.cum vellet relegere testator expirauit,& dicta scriptura non reperiatur in protocollo notarij,quòd per testes probari poterit.

e Paris.¶Fœminis,qđ aũt debeant esse testes idonei,vide Ale.cons.340.ad fi.

AVTHEN.

1 *An probet instrumẽtum,in quo Notarius posuit x.pro decẽ,& c.pro cẽtũ.*
a QVOD SINE.[a] ista auth. habet se ad §.[b] istum determinan-
b do,seu corrigendo eum in testõ facto in scriptis.Quæro qua
liter se habet ista auth. ad §.ex imperfecto. quidam dicunt ꝙ
istum §.corrigit ex toto.gl. nr̃i dicunt ꝙ qñ testm̃ fit sine scri-
ptis,in nullo immutatur per hanc auth.sed qñ in scriptis, im-
mutatur in duob. quia requiritur testatoris subscriptio, & p̃t
lega

a ADD.¶Paris.Quod sine.Nũquid aũt in ista scriptura imperfecta,in qua pater testatur inter liberos requiratur expressio anni,mensis,diei,& loci,vide Cur.in sol.l.admonẽdi,de iureiu.Et de materia huius auth,vide Ale. ↄs. 127.latissime cons.443.Et vide circa istam materiam late Barb.cons.88.

b Poma.¶Habet se ad §.in tex.ibi,& tempus & liberorum.ad huiusmodi aũt declarationem vide Alex.cons.64.alias 76.incip.ponderatis,vol.3.vbi allegat tex.in §.illud.in auth.quib.mod.natu.effic.legi.Sed certe hic allegatur aliter intelligi tex.qui de solo tempore facit mentionem.Ad istam auth.vide Alex.cons.123.in 1.vol.

legari extraneis. Quæro quõ ista auth. se hẽt ad auth. si mõ. s.
1 fa. erc. Gl. dicit, & bñ, ꝙ cũ illa cõtinuatur. †Quæro, q̃n notarius facit aliquod instrm̃, & in eo ponit ꝑ centũ, lrãm, c. ꝑ decem, lrãm, x. & similia: hic qrĩtur vtrũ istud instrm̃ probet. Hic vr̃ casus ꝙ non. Pro hoc ẽt vr̃ casus in l. sed cũ patrono. §. fi. ff. de bon. pos. ¶ Ad idẽ facit in scđa constitutione, s̃. ante fi. vbi dr̃ ꝙ isti libri debent scribi ꝑ lrãm extensiuã, non per signa. In ꝯrium vr̃ casus in l. quoties. §. 2. ff. de hære. inst. Bř ista est veri
a tas. Quædã sunt notæ inusitatæ & incognitæ, ᵃ ꝑ istas instrm̃ non ꝓbaret, vt l. sed cũ prono. §. fi. ff. de bon. pos. exemplũ videmus in notariis, q faciunt vnũ signum, qđ importat nomẽ suũ, & hoc faciũt in vna litera aliis intermissis. Aliud exẽplũ in duab. literis, ff. de signatur digestũ. Si verò est signũ cõsuetũ, vt pro centũ ponatur vnũ, c. & similia, dico tunc ꝙ tale instrumentũ probaret, vt d. l. quoties. §. 2. de hæred. inst. Fallit in casu istius auth. Itẽ fallit in libris iuris ciuilis, qui debent scribi per congeriem literarum, non per signa, licet hodie nõ seruetur, vt in dicta constitutione, s̃. de emen. Iusti. Co. &c.
a ADD. ¶Pom. Et incognitæ. Istud fallit in instrõ, seu testõ militis, q.a licet sit scriptũ ꝑ ciphras inconsuetas, tñ valet, & tenet, dũmodo intelligatur. Ita Ang. in l. Titius. vbi est tex. ff. de test. mi. Gl. in l. sed cũ patrono. §. fi. đ bo. pos. Itẽ in instrõ ad pias causas. Ita Rom. in repetitione auth. similiter. 117. spãli piæ causæ; j. ad l. Fal. Adde Alex. in consi. 152. in 2. vol. & Barb. in c. cum accessissent. de const. & Nico. c. cum tu. in primo no. eo. tit.

AVTHEN.

a HOC INTER LIBEROS. ᵃIsta auth inducitur ꝑ gl. in arg. ad rescripta, ꝙ nõ valẽt, nisi in eis expresse dicat̃, Tali lege nõ obstãte, qđ no. in l. fi. s̃. si ꝯ ius, vel vti. publ. & ibi plenè ꝑ Doc.
a ADD. ¶Pom. Hoc inter liberos. De intellectu huius auth. Barb. in consi. 2. in j. vol. Item vide Ale. in consi. 146. in 2. vo. & in cons. cv. Barb. consi. 2. vo. 2. ¶Paris. Circa istam auth. an procedat quãdo primum testamentũ est nuncupatiuũ, vide latè Bar. cons. 2. in j. parte. Pro limitatione, & declaratione huius auth. vide Alex. cons. 594. Item de materia huius auth. an procedat tam in prolatione particulari quàm totius, & an procedat in filiis qui reputantur extranei, & de quibusdam aliis. vide Ro. cons. 179.

§. PER NVNCVPATIONEM. Habuistis s̃. de testamẽto in scriptis, nunc prosequitur de testamento nuncupatiuo. Testamentum nuncupatiuum debet fieri coram septem testi-
a bus, ᵃvoluntatem testatoris audientibus. h. d.
a ADD. ¶Pom. Fieri coram septem testibus. An in hoc requiratur rogatio testium. Ro. in repe. auth. similiter. in 11. speciali piæ causæ, in vltimis voluntatibus. C. ad l. Falc. Barb. consi. 32. in j. vol.

1 *Testes deponentes de reuocatione testamenti, debent coram testatoris iudice deponere.*
2 *Testamẽtũ scđm imperfectũ ratione præteritionis quando tollat primum.*
3 *Substitutio pupillaris directa facta in testamento de extraneis, quòd reuocatur in codicillis, quando sunt substituti venientes ab intestato.*

a §. SI QVIS AVTEM. ᵃ Hic est no. §. Testm̃ perfectũ nõ tol-
b lit̃ per subsequẽsᵇimperfectũ, nisi in eo fuerint scripti veniẽ-
c tes ab intestato, & quinq; testes affuerint. ᶜh. d. ¶Op. ꝙ idem esset de iure antiquo. vt l. 2. ff. de iniu. rup. irri. test. So. istud ibi fuit additũ à cõpositorib. noui iuris. Scđõ op. de l. eius militis. §. fi. de test. mil. So. Fateor, qđ sicut est hic, ꝙ testm̃ perfectũ tollitur per imperfectũ, ita sunt ẽt quidã casus olim, & ẽt hodie, vt l. sancimus. j̃. e. quod dic vt in gl. ¶Itẽ op. de l. hæreditas. j̃. de his, qui vt indig. Sol. ibi primũ testm̃ non tollitur, licet hr̃des reputentur indigni. ¶Itẽ op. de l. cũ quidã, ff. de his, qui. vt indig. Sol. Dic, vt ibi. itẽ op. de l. pe. §. fi. ff. de cond. inst. Sol. dic, ꝙ ibi testator cogitauit in vanũ. ¶ Quæro dr̃ hic, qđ quinq; testiũ depositiões, &c. Quæro nũquid sufficiat quod
1 dicti testes deponãt corã notario. †Gl. dicit ꝙ nõ, sed est ne-
d cesse, qđ examinent̃ corã iudice. ᵈDicit. n. text. testib. nõ testimoniis esse credẽdũ, vt l. 3. §. idẽ diuus. ff. de testib. vide gl. tuã no. & clarã, q̃ no. perpetuò, & tene mẽti. ¶Circa istũ §. quæro duo. Primò, hic loqt̃ q̃n testm̃ est imperfectũ rõe solẽnitatis.
2 †Quid si est imperfectũ rõne ꝑteritionis? Gl. vr̃ velle ꝙ tunc primum nõ tollat̃ ꝑ fm̃. vt l. si filius qui in pt̃ãte. de liberis, & posth. In ꝯriũ facit tex. in l. si duob. §. si prius. ff. de ꝯtab. Dic, vt
e ibi. ¶Vlti. ᵉscias, ꝙ ꝑ hanc legẽ defendi semel vnã hr̃ditatem
3 hoc mõ. †Testõr filiũ instituit in testõ, & ei quosdam extraneos pupillariter substituit, demum in codicillis illã substitutionẽ reuocauit, & substituit venientes ab intestato: & oẽs fa piẽtes dicebãt, ꝙ illa substõ directa nõ potuit reuocari in co-
f dicillis, ego dixi contrariũ: ᶠ q a q̃n in codicillis sunt substituti venientes ab intestato, hæreditas data extraneis in testamẽto ꝑt tolli. Casus est hic. Et si responderes, hic loquitur quando voluit testari, quæstio nostra loquitur expresse quando voluit codicillari. Dico, quòd nihil ad propositũ, vt l. militis codicillis. in prin. ff. de test. mili.
a ADD. ¶I.A. Si quis autem. Ad intellectum huius §. vide Ale. consi. 146. in 2. vo. Ro. consi. 306.

b Pari. Per subsequẽs. Nisi primũ esset inter liberos, quia secundũ imperfectũ non tollitur, etiãsi in eodem instituantur filij, vide Com. consi. suo 112.
c Par. ¶Testes affuerint. An autem dispositio huius §. quod per fm̃ imperfectum tollatur primũ, habeat locũ, si fm̃ esset imperfectum rõne alterius defectus quàm numeri testium, puta rogitus notarij, & testium, & simil. vide Rom. consi. 306. Nunquid autem secundum testamentum ad pias cãs cum duob. testib. tollat primum etiã ad pias causas solenne, vide Pan. cõs. 366. Nunquid autem secundum imperfectum, in quo sunt instituti venientes ab intestato, tollat primum solenne in quo sit instituta pia causa, vide Pan. consi. 11. Et de materia huius § vide etiam Io. consi. 179.
d I.A. ¶Iudice, quod limita, vt hic per Ale.
e Vltimo. Adde, quod idẽ tenet Pau. de Ca. hic. Ful. ẽt dicit, ꝙ contra Bart. non auderet iudicare, quia opi. Bar. fauet voluntati testatoris. Idem tenet Ra. Cu. in l. j. & 2. de iniust. test. Fran. Tig. hic. Bal. & Sal. in l. filij. s̃. fam. erc. tenent contrarium, latius hoc vide per Ale.
Paris. Vltimo vide Alex. consi. 289.
f Poma. Ego dixi contrarium. Hoc sequitur Ale. consi. 146. vo. 2. & seq. & ibi etiam declarat istum tex.

LEX XXII.

a DICTANTIBVS. ᵃDictantibus, & testibus potest in testamento relinqui. h. d.
a ADD. ¶Par. Dictantib. Circa istam legem an habens causam generalem possit esse testis. vide do. Fran. consi. 87. & de materia, per eundem in l. qui testamento. in prin. de test. Item an rector, vel canonicus possit scribere in fauorem ecclesiæ, vide Mar. nota. 82. Item pro solutione ad l. omnibus. C. de test. vide do. Nellum in tra. de test. Et quid si omnibus testib. esset legatum, vide Soc. in l. si quis ita. in 2. no. de re. dũ.

LEX XXIII.

CONSVLTA. Insinuatio facta coram iudice incompetenti, vel coram rectore ecclesiarum, est ipso iure nulla. h. d.

LEX XXIIII.

AMBIGVITATES. Verborũ ambiguitas, vel ordinis peruersio, testamentum non vitiat. h. d. cum l. seq.

LEX XXVI.

IN TESTAMENTIS. Testatoris prædictio, testibus facienda, tollitur hac l. h. d.

LEX XXVII.

a SANCIMVS. Hæc est notabilis lex & singularis casus. Testamentum perfectum non tollit̃ per imperfectum, nisi cur-
b sus decennij subsequatur. ᵇh. d. ¶Op. de bono. pos. secũdum tab. l. pe. § testamẽto. gl. ponit multas sol. Illa solutio est vera, quæ ponitur circa fi. ibi, vel loquitur ibi cum testator, &c. ꝙ hæc loquitur, quando testator venit ad actũ verbi, illa quando testator venit ad actum facti.
a ADD. ¶Pom. Sancimus. Adde Ale. consi. 104. vol. 2. & de materia huius l. vide eundẽ consi. 31. in 2. dubio. vol. 3. & consi. cv. vol. 4. Pan. consi. 11. j. dubio. vo. j & Bar. consi. 36. ¶Paris. Circa istam legem quid si esset in secundo instituta pia causa, vide Ale. consi. 594. vide etiam pro declaratione huius legis, Pa. omnino, consi. 11. vide latè Barb. consi. 89. vo. 4.
b I.A. Subsequatur. Testm̃ ergo primũ tollitur ꝑ fm̃, nisi in primo sit clausula derogatoria fcđi, vt hr̃ plenè in l. si quis in principio testamenti, de leg. 3. quia de illa clausula est facienda mentio spãlis, quod Bald. quem cæteri sequuntur, intelligit verum, nisi ex aliquibus coniecturis potest apparere quòd voluit illud tollere. s. si interuenit iusta causa, puta odium, vel inimicitia inter ipsum, & institutum. Itẽ si iurauit fm̃ testamentũ valere. itẽ si ipsum fecit apud acta. itẽ si lapsum est decenniũ, & qualitercunq; aliter posset constare. Et ista dicit Pau. notãda, q.a alibi nõ reperiunt̃. Adde tu ad hoc, q̃ ipse Bal. ꝯsuluit cons. 178. 4. vol. vbi testõr dixit in primo velle illud ꝑualere omnib. nisi in scđo esset scriptus psalmus, miserere, sua manu, & deinde fecit aliud, & dixit illud velle pręualere cuicũque alij testamento à quouis notario facto, quòd per ista verba primum est sublatum, quia nõ figura verborum, sed sensus intellectualis testatoris est attendendus.

LEX XXVIII.

a CVM ANTIQVITAS. ᵃ Modicum interuallum, seu actus contrarius ex necessitate naturæ interueniens testatori, vel testi, testamentum non vitiat. h. d.
a ADD. ¶Poma. Cum antiquitas. Nec etiam verba iniuriosa inserta in testamento vitiarent. Ita ampliat Ale. in l. 3. in prin. ff. de lib. & posth.

§. CVM AVTEM. Testator post testamẽtum manu propria scriptum, hodie subscribere non tenetur. h. d.

LEX XXIX.

1 *Loqui qui non potest articulatè similis est mortuo.*
Testamentũ factũ à balbutiente, qui antea erat expeditæ linguæ, nõ valet.
2 *Testamentũ quando valeat in ea parte, in qua solennitas fuit obseruata.*
3 *Si testator articulatè respondeat notario interroganti, an velit Titium esse suum hæredem, valet testamentum.*

a IVBEMVS. ᵃ Testator dẽt sua manu nomen hr̃dis scribere, vel eum voce propria testib. nunciare (aliàs, nuncupare) qđ in testamentis per hanc legem condendis locum obtinet. h. d. ¶No.
a ADD. ¶And. Barb. in l. iubemus. in prin. Vide Do. Pe. in c. 2. de const. Ad qđ allegauit istam l. & vide quæ dixi. Et pro gl. ista vide Lud. Ro. in consi. 302. consuluit apud Delphinatum.
Paris. ¶Iubemus. Istud, quod non trahatur lex noua ad testamenta prius facta, limita singulariter, vt per Fel. in l. fi. de const. Ias. hic.

a ¶No.ex hac l.& perpetuò tene menti. a †quod ille, qui non
1 potest articulatè loqui,mortuo est similis,& ideo cum testa-
b tor loqtur balbutiendo,b cũ primò fuerit hõ rectæ linguæ,si
facit testm̃, non valet. Et semel faciebã exceptionẽ ad impu-
gnandũ quoddã testm̃,ꝙ erat factũ ab eo,qui nõ poterat arti-
c culatè c loq. Iõ tene mẽti,qa est meli⁹ q̃ hẽamus in hac l.¶Dr̃
hic,qđ in ea pte,in qua fuit solennitas obseruata,valet testm̃,
2 in aliis ñ.& facit ꝯ.ff.e.l.si is q testm̃.Gl.se inuoluit.† Veritas
est ista,qñq; testm̃ in aliqua parte deficit rõne volũtatis ĩper
fectę,vt puta,testõr voluit nominare tres hr̃des,incępit,&no
minauit vnũ,postea aliũ,anteq̃ noĩauit tertiũ,expirauit,tunc
testm̃ ñ valet in aliquo,vt s̃.ti.j.l.furiosum. Qñq; volũtas pfe
cta fuit,qa testõr fecit qcqd voluit,tñ in certa pte fuit omissa
solẽnitas,tũc testm̃ nõ valet ĩ ista pte, ĩ qua nõ fuit seruata so
lẽnitas,vt hic.¶Itẽ op.& vr̃,ꝙ vltima volũtas possit fieri nu-
tu,vt ff.de leg.3.l.nutu.Sol. Hic in institutione,ibi in legatis.
3 ¶Quærit gl.†qđ si notarius exprimat nomina hr̃dũ,d & testa
d tor respondeat,& dicat se velle esse hr̃des,an valeat. Gl.vide-
tur dicere qđ sic.vide gl. Doc. dñt qđ ista gl. dicit verũ in te-
statore,q articulatè põt loqui,aliàs nõ,vt hac l. Vltimò,quod
hic dicitur de hac subscriptione,corrigitur per hanc auth.

a ADD.¶Poma.Perpetuò tene menti.Vide Ro.consi.305.
b Par.¶Balbutiẽdo.An iste nõ valés articulatè loq, virtute tñ pollens scribendi,possit testari ad pias cãs,vide Ang.Are. in trac.testamẽtorũ, in ver. scimus per Dei gratiã.Quid ât si dr̃ alicui,si vis me hr̃dé instituere, stringe mihi manũ,Fel.in c.in pñtia.extra,de prob.Barb.in rep.l.cum acutissimi.de fideic.Ité an balbutiens, & seminecis possit testari. vide latè Ale.in consi.100.Vide tex.in l.qm̃ s̃.eo.q vr̃ velle ꝯriũ eius,ꝙ no.hic Bar.& vide quæ hic,& ibi scribuntur p Ias.& alios.ité ꝙ ꝯstitutus in extremis possit testari,donare,& adire,&alia facere,vide Barb.in rub.C.q admit.Vide de constituto in articulo mortis.q interrogatus an ita velit testari, rñdet sic,an valeat, vide Soc.in l.j.§.si quis ita,in j.notab.de ver.obl.vide Bar.in c.cũ tibi.de testa. ponit, an valeat testm̃ si dictũ sit, si vis me hr̃dé facere, stringe mihi manũ,vel q̃d simile. & an ad pias cãs saltẽ statĩ valeat institutio hr̃dis metu solo facti,vide ét Barb.cõs.43.vol.3. vbi etiã ponit ꝙ inter liberos,& an possit metu reuocare primũ testm̃ maximè inter liberos.Ité an constitutus in extremis possit testari, & in testé examinari, & an cum duob.testib.possit codicillari,vide p Barb.in c.Ray.de test.vbi quædã alia de cõstituto in extremis.Et vide eũ latè in cõs.43.vo.3.de eo, q interrogat⁹ rñdit qđ sic,q nõ poterat articulatè loq. & de cõstituto in extremis,q possit pdicta,& alia hr̃e, vide Deciũ in c.si pro debilitate. de offi.delega.
c I.A.¶Articulatè.Adde ꝙ Ang.dr̃ hoc eẽ verũ inter liberos, q licet sit remissa solẽnitas testiũ,vt in §.ex imperfecto.nõ tñ é remissa solẽnitas volũtatis testõris,q̃ dẽt exprimi p scripturã,vel p loq̃lã.All.l.in fraudẽ §.j.cũ ibi no.ff.de test.mil.In relictis ãr ad pias cãs,dr̃ oẽs Ale.qđ magis cõis est opi.qđ nõ hẽt locũ hæc lex p gl.ĩ c.cũ tibi. p illũ tex sm̃ vnũ intellectum ex.de test.q̃ cõiter sequnt̃ Doc.&Bal.l.2.s̃.de sacros.ecc. & Ino.in l.captatorias.s̃.de test.mil.tñ dicit qđ Bal.& Ang.hic, & Pau.de Ca.in l.& in epistola.j̃.de fidei.tené; ꝯriũ.ĩ aliis stat firma ꝯclusio gl.qđ sufficiat testõ ré rñdere ad interrogationé notarij,si articulatè loq p̃t.Qđ ét sequit̃ Bal. Ang.Sal.hic,& Fran.Tigri.& Io.Aud.in ti.de test.§ i.ver.qd si is.Ln.& An. de Bu.ĩ d.c.cũ tibi.Ro.ĩ l.j.§.si qs.de ver.ob.& ĩ cõsi.306. vbi dicit qđ singulariter hæc sunt limitanda sm̃ Io.An.in loco pàlle. nisi al q de testõris volũtate informat⁹,vel prudẽter meditat⁹,qd illic agẽdũ eẽt,fecit scribi testm̃ vt ipse voluerit,quo scripto notari⁹ legit ĩstitutioné hr̃dis,& testõr rñdit ꝙ sic.Tũc.n.talis institutio é inualida,quia iste mod⁹ testãdi nõ é inuẽtus à iur̃,& sic su pstitio improba est illũ inuenire,de trans.l præl.2.c.2.in ver.quod non est.Hoc idé tenuit Pau.de Ca.consi.366.& Bal.consi.10.4.li. & ꝯ op.Alex.qđ testm̃ rõne volũtatis imperfectæ nõ valeat inter liberos, nec ad pias cãs, tenet Abb.consi.105.inc.casus talis proponitur,vbi all.Pe. de Anc.in c.2.de test.dicere,quod si testator incœpit pauperes instituere, & superuenit frenesis,ita, quod testamentum non potuit perficere, quod nullius momenti est testamentum, & in secunda parte consiliorum.
d Paris.¶Nomina hæredum. Vide Ale.consi.12.post med.& consi.173.& cõs. 84.& latè consi.40.vide omnino Rom.distinguentẽ con.306 circa fin.vide omnino Pau. multipliciter loquentem consi.368.vide etiam Ang. de Are. in trac.testamentorum, in gl.in verbo,item reliquit Titio centum metu.

LEX XXX.

1 *Si testõr ĩcidit signa testamẽti,an testm̃ tollat̃ ipso iure,vel ope exceptiõis.*
2 *Testamentum remanet validum quando inconsulto sunt incisa signa ipsius testamenti,& quid si consulto.& nu.3.*

NOSTRAM PROVISIONEM. Si signa sunt incisa testõre
1 volẽte,tũpit̃ testm̃,aliàs remanet validũ h.d. ¶Op.nuda†vo
lũtate nõ tollit̃ testm̃,vt l.sancim⁹.s̃.e. sed hic dr̃ ꝯriũ,qa inci-
dẽdo signa tollit̃ testm̃,quare malè. So.qdã dñt qđ nõ tollit̃
ipso iure,sed ope exceptionis,vt hic in prin.gl. Tu dic qđ hic
puenit ad actũ sci,ibi puenit ad actũ verbi. An ât isto casu tol
lat̃ ipso iure,vel ope exceptiõis, dic,vt in d.l.j.ff.de his q̃ in te-
2 sta.del.& l.ad testiũ §.si signa.ff.eo.¶Op.dr̃ hic,†qđ incisis si-
gnis incõsultò,testm̃ remanet validũ.ꝯ,ff.de bonorũ posses-
sione sm̃ tabulas.l j.§.semel.& §.si linũ.Sol.dicit gl.fateor,qđ
nõ p̃t peti bo.pos.sm̃ tab. vt in ꝯrio,sed bñ p̃t adiri hr̃ditas de
iure ciuili,vt hic, Tu dic,aut nomẽ hr̃dis nõ est deletũ,& tũc
p̃t adiri hęreditas,& peti.bo.pos.de iure ptorio, vt hic,& l.j.§.
si linũ.ff.de bo.pos.sm̃ tab. Aut nomẽ hr̃dis est deletũ, tunc si
qdẽ tabulæ nunq̃ in iudicio fuerũt pductæ, idem:qa põt peti
bo.pos.sm̃ tab.vt l.j.§.semel.ff. de bo.pos.sm̃ tab.alias p̃t adi-
re de iure ciuili,vt hic,non tñ põt peti sm̃ tab.vt in ꝯrio.¶Vl
a timò a qrit gl.qñ testm̃ irritat̃† p incisionẽ,cui debet̃ hr̃ditas.
3 Gl.hic distinguit,aut testõr icidit, vt decedat itestatus, aut qa
reputauit hęredes indignos,aut dubitat̃.Primo casu,venit ad
veniẽtes ab intestato,secũdo,ad fiscũ, tertio idẽ, qa in dubio
venit ad fiscũ,ita dicit gl.quã vide. Idẽ videtur tenere gl.in l.
cancellauerat. de his quæ in testamen.delen.quam gl.Dy. re-
prehendit,&omnes Doc.illum sequuntur,quod in dubio nõ
videatur reputare hæredes indignos,& sic admittũtur veniẽ-
tes ab intestato.Est etiam alius casus,quando testator incidit
testamentũ volens decedere cum primo testõ,quod dic vt l.
qui ex liberis.§.testamento.ff.de bono.pos.secundum tabu.

a ADD.¶Vltimo.Adde post Pau.de Ca.Bal.& Ale.plene Old. qui voto tuo satisfaciet circa hoc,consi.164.inc.circa materiam propositæ quæstionis. & aliquid per Bal.consi.100.4.vol.

LEX XXXI.

1 *Ista lex habet locum in testamento in scriptis,& nuncupatiuo.*
2 *Ciuis qui testatur in comitatu,an debeat testari coram quinque testibus.*
3 *Statutum, quòd quilibet Perusinus possit facere testamentum corã quinque testibus,non comprehendit forensem.*
4 *Statutũ,vel cõsuetudo,ꝙ testamẽtũ fiat corã minore numero sept͂ẽ testium (non valeat.*
5 *Lex generalis quòd tollat consuetudines speciales.*

a ET AB ANTIQVIS. a Permissum est rusticis facere testm̃
coram quinque testibus,si plurium copiam habere non pos-
1 sunt.h.d.hæc bona lex. ¶† Quæro,vtrum ista lex habeat lo-
cum in testõ in scriptis,& nuncupatiuo? Gl.dicit,quod sic,&
ita obseruatur communiter, licet gl.aliud videatur sentire in
2 l.qui testõ.§.si.ff.eo. ¶Circa hanc leg.† quæro,si quidam ci-
uis fecit testamentum in comitatu, vtrum possit testari corã
quinq; testibus. Cy.hic videtur dicere quod sic.Iac.de Ar.dis
putauit quãdã quæstionẽ in qua determinat ꝯrium,qa tex.ẽ
in l.conficiuntur.§.j.de iure codic.Hoc ẽt pbatur ex isto tex.
si bñ aduertatur,hic nõ cõceditur priuilegiũ loco,sed psonis
b in loco,hoc est rusticis in comitatu.b Si.n.nõ essent rustici,ñ
hñt priuilegiũ.Itẽ si essent rustici, & nõ starent in comitatu,
nõ valeret testm̃,&vide tex.& istũ tex.pondero multum in l.
3 cũctos populos,de summa Tri.& fi.cath. Et iõ si statm̃†dice
ret hic,ꝙ quilibet Perusinus posset facere testm̃ coram quin
que testibus,& faceret hic forensis testamentum tale,nõ va-
leret,qa statutum eũ non cõprehendit.Secus si diceret,quod
qlibet posset hic facere testm̃ corã quinq; testib. De quo dic
4 vt in d.l.cũctos populos.Item hæc lex facit p†statutis,quod
testm̃ corã quinq; testib.vel paucioribus valeat.nã hic erat cõ-
suetudo,qđ non valeret nisi approbaret̃ per hanc legẽ, vt hic
vides in tex.Nõ p̃t ergo induci per ꝯsuetudinẽ,vel legẽ,quod
liceat testari corã pauciori numero testiũ, q̃ septẽ,sm̃ Iac.de
Are.disputaui ꝯrium, & determinaui in l.cũctos populos.&
5 ad hanc l.rñdeo.Dic vt ibi.Itẽ facit hæc lex,†quod lex gñalis
tollat ꝯsuetudines spãles locorũ. Nã leges pcedentes,q̃ dice-
bant testamenta fieri corã septẽ testib.tollebant ꝯsuetudines
rusticorũ,nisi per hãc legẽ eẽnt restituti. Ad idẽ l.3.§.diuus.ff.
de sepul.vio.& dic vt ibi,& de hoc plenè in c.j.de const.lib.6.

a ADD.¶Barb.In l.ab antiquis.Vide pro l.Bar.in consi.164.inc.secundũ cõsuetudinem Venetiarum.
Par.¶Et ab antiquis.Aduerte circa hãc legé,ꝙ licet p eũ dispẽsetur de numero testiũ,non tñ dispensatur circa idoneitaté,ideo fœminę nõ admittentur,vide Ale.consi.212.& consi.320. Ité an in casu huius legis testamẽtum sit nuncupatiuũ,an in scriptis,vide Ang. Are.in trac.testa.in gl.in verbo,siue testm̃ nuncupatiuũ, & ibi multa alia ponit circa materiã huius le.
b I.A.¶In comitatu.Adde sm̃ Ale.Bal.& Sal.sequunt̃ Cy.quia rõ si.huius vr̃ fundata in inopia testiũ.& p tex.in ver.ad Dei humanitaté, quasi text.videatur habuisse respectũ ad ius diuinũ.sed respondetur quod verũ é quo ad rusticos,nõ quo ad alios,sed spãle est in eis, ergo in ꝯriũ est ius cõe.l. j.in fi.ff.ad mun.Et per hoc dicit Pau.de Cast.non posse procedere,ꝙ in ea Mart.dicebat,ꝙ testm̃ factũ in carcerib.tyranni v.testib.valebat, &Bal.similiter ꝙ factũ tpe pestis valebat eo,numero testium,ꝙ Ang.non tenet d. l.conficiuntur,p illũ tex.& dicit ét Ang.in auth.de non alie.§. qđ auté,ꝙ peregrini euntes Romam p indulgẽtiis,si infirmant̃ ĩ aliquo hospitio,vel aliquo castro,& ibi faciãt testamẽta cum duob. testib.cũ plures ibi nõ essent,valebunt eorũ testamẽta, qa si milites in expeditiõe dẽgẽtes pñt testari corã duob.testib.quãto magis illi, q sunt in expeditiõe ad salutẽ animæ,& honoré Dei, plus voluit ipse Ang.in auth. oẽs peregrini.j̃.cõia.de succes.per illum tex.in ver.liberam habeant potestaté,quod possint testari,sicut milites indistincte,nõ habita cõsideratiõe an plures haberi potuerint necne.Et cũ Ang.transit Pau.de Ca.in l.nutritorib.j̃.cõia.de succes.& Ale.hic.Cui adde quod Bal.cõs.133.4.li. tenet ꝙ testm̃ factum in rure corã quinq; testib.nõ valet. Quid aũt si sit statutum,quod in villa fiat testamẽtum coram quatuor testibus,& presbytero, & quidam faciant testamentum secundum ius commune,an valeat,vide Bal.consi.401.4.volum.

De hær

¶De hæredibus institu. & quæ personæ hæredes in-
stitui non possunt, &c. Rub.

LEX I.

1 *Si deportatus est institutus hæres, hæreditas nõ venit ad fiscum sed ad ve-*
2 *Deportatus habetur pro mortuo.* *(nientes ab intestato.*
3 *Bannitus nostri temporis. quando possit hæres institui.*
a QVI DEPORTANTVR. 1 Deportati nõ pñt ex
testõ hrditatẽ capere.h.d. No.qđ dixi in summa-
rio.Op.qđ peregrini,& ignoti pñt institui,vt ĩ.c.
l.extraneũ. Huius timore dicit gl.qđ pt intelligi
duob.modis.vno mõ,ꝙ faciat similitudinẽ q̃dã per ꝯriũ.q.d.
Deportati nõ pñt institui tanq̃ peregrini,qa instituí pñt,& sic
dicit qđ deportati ñ æqparãtur peregrinis. Vel alr,qđ faciat
similitudinẽ directò:& tunc ẽ addẽdũ,tanq̃ peregrini.s.mala
peregrinatiõe.Op.de l.si cognatis. ff.de reb.du.Gl.soluit opti
mè, ibi loqtur de cognatione ciuili, q̃ sublata fui per emãci-
pationẽ, & sic p minimã capitis diminutionẽ:hic loqtur, qñ
b interuenit media capitis diminutio.s.deportatio.Tertiò op.*b*
1 †& vr ꝙ hrditas nõ veniat ad veniẽtes ab ĩtestato,sed veniat
fiscũ:qa oĩa,q̃ auferũtr ab indigno, applicãtur fisco,vt l.hære-
ditas.ĩ. de his qui. vt ind.Gl.vr fateri ꝯriũ. & vide gl.vlt.in fi.
oẽs Doc.cõiter reprobãt hanc gl.per l.si in metallũ.ff.de his q̃
p nõ scr. de iur.fis.l.in metallũ.Sed gl.vr dicere aliud in ꝯdẽ-
nato in metallũ,q perdit libertatẽ,& ciuitatẽ:aliud in depor-
tato,q perdit ciuitatẽ tm̃. Certè dñi,ista rñsio nõ est bona, nã
hæreditas de iure ciuili ẽ,vt l.lege obuenire.de ver.sig.sed de
portat⁹ perdit ciuitatẽ.& ea q̃ sunt iuris ciuilis,ergo hæredita
tẽ nõ capit.Et istã rõnẽ tãgit gl.scđa q̃ vide. Et hoc sic infert.
Si hæres deportat⁹ ẽ incapax,ergo nõ pt ab eo auferri tãq̃ ab
indigno, qa auferri dicitur ab eo q cepit,licet nõ hẽat,q̃tũ ad
effectũ,vt l.ex facto.§.fi.de vulga.& pup.& l.aliud ẽ capere.ff.
de ver.sig.Ergo ead.rõ ẽ in deportato,q̃ ẽ in dãnato in metal
2 lũ.Præterea,†deportat⁹ hr p mortuo,vt l.j.§.pe.ff.de ꝯtab.&
l.si necẽ.§.si deportat⁹. de bo.li.Sed si mortu⁹ ẽ institut⁹,hære-
ditas esset p nõ scripta,vt l.j.§.ij.de cad.tol.ergo eo.mõ hic.Et
hoc videtur tenere gl. Inst.de leg.§.legari ãt.vbi ponit depor
tatũ inter nõ capaces.¶Cõtra pdicta facit fortiter.ff.de leg.3.
l.si deportati seruo, in pr. vbi acqritur fisco,qđ seruo depor-
tati relinqt.So.aliud cũ relinqt seruo deportati,aliud cũ relĩ-
qt ipsi deportato. Vt si tu dicas, Capacitas serui inspicitur ex
psona dñi,vt l.debitor.§ seruo alieno.ff.de lega.2. Si ergo de
portat⁹ nõ ẽ capax, ergo nec seru⁹ ei⁹,& sic nõ acqritur fisco.
Sol.Dico ꝙ illa rła nõ hẽt locũ in seruo ei⁹, q ẽ penit⁹ ĩcapax,
c vt d.l.si deportati.*c* Sed hrẽt locũ in seruo ei⁹, q in qbusdã est
3 capax,& in qbusdã nõ,vt lege ꝯria.¶Vltimò solet†q̃ri,qd in
d exbannito,[d] vtrũ possit hæres institui.Gl.Inst.qb.mo.ius pat.
po.so.§.relegati.dicit, qđ qñ bona auferũtur exbãnitis,a qpa-
rãtur deportatis, iõ tãq̃ deportati institui nõ pñt. Quidã Do-
ctor,& aduocat⁹ Bonon.q vocat⁹ fuit d.Fel.de Scalis,disputa
uit ꝯriũ,& do. Cy. hic aliqualiter tãgit,tamẽ modicũ vterq;
dixit.Ego disputaui q̃dã qõnẽ,q̃ incipit statuto Lucanæ ciui-
tatis.ĩ qua tractaui mãm exbãnitorũ.Et br determino ibi qđ
exbãniti,q pñt impunè offendi,dñr hostes ciuitatis,vt l.amis
sione.§.q deficiũt.de capi.dimi. & perdunt ea,q̃ sunt ciuitatis
suæ. Sicut.n. deportati perdunt ea,q̃ sunt ciuitatis Romanæ:
itẽ hostes ciuitatis Romanæ perdũt iura omnia Romanorũ:
ita hostis ciuitatis particularis perdit ea, q̃ sunt illi⁹ ciuitatis,
& ea q̃ sunt iuris cõis retinet.Ita videtur velle Iac. de Are.in l.
ex facto.§.ex facto.ad Treb. Ex hoc ꝯcludo,qđ si testm̃ fieret
sm formã statuti ciuit.vel ex spãli priuilegio ciuit.vt s.ti.j.l.si
nõ spãli.qđ exbãnit⁹ talis ex tali testõ capere nõ posset,qa p
e dit ea,q̃ sunt illius ciuitatis.Idẽ dico [e] de hæreditati.q̃ deferũ-
tur ab intestato,ex forma statuti illi⁹ ciuit.Sed si testm̃ ẽ vali-
dũ de iure cõi, vel hæreditas deferat̃ ab intestato de iure cõi,
cũ ip̃e retineat ea, q̃ sũt iuris cõis, posset cape, forsã tñ posset
f cõe sibi auferre,tãq̃ ab indigno:sed cur[f] capere nõ possit,cũ si
bi remaneant ea,quæ sunt iuris cõmunis.Mõ hic nõ hñr alia.

a ADD.¶Paris.Qui deportátur.Hanc l.repetit do.Benedict⁹ de Plũbino.Itẽ
circa illud, qđ hic dr, qđ deportati sunt incapaces successionis ex testõ,
vide multa q̃ hés ad Bar.in l.si mãdauero.§.is cuius.ff.mandati. Circa de-
portatos & bannitos qũo, & in quib.sunt incapaces.Itẽ an sint incapaces
successionis ipso iure,an solũ in effectu,vide Are. in l.si seruus.de acq.hæ.
b Paris.Tertio opp.Circa hãc materiã vide oĩno Bar. ꝯsi. 116. Itẽ circa illud
qđ dr qñ relinquit̃ incapaci,non venit ad fiscũ,sed ad veniẽtes ab intesta-
to, pcedit vbi palã relinquit̃.Secus si tacite, sm Bar.in l.j.C.de delator.li.
x.Et ibi ẽt an spurius dicatur indignus vel incapax,& qđ aliqñ relictũ nõ
incapaci palã applicat̃ fisco.Itẽ quid de relicto mẽdicãtib.q. sunt incapa-
ces,cui applicet̃,vide d.Ant.ꝯsi.33.inc.Iesu Xpi,&c.vt s.solẽniter ẽ consul-
tũ post pri.Itẽ adde, ꝙ si statutũ ĩhabilitaret ad succedẽdũ aliquẽ ipso iu
re,quia fiscus non pt tunc auferre tanq̃ ab indigno, iuxta hic notata,tale
statutum veniet strictissime intelligendum, cũ per ipm excludatur fiscus,
licet admittantur venientes ab inte. ideo si loqueretur de homicida, non
comprehenderetur parricida.vide Io.de An.consi.63.

c Barb deportati. Vide Bal. post Gul.de Cu.in l.si qua.ff.de his qui sunt sui
vel alie.iur.vbi limitant istam legem.
d I.A. ¶ Exbannito. Adde Ale.consi.75. j.vol. per Bal.consi. 24. 2.vol.& per
Pau.de Cast.consi.32.& ibi an bona,quæ obueniunt bannito post publica-
tionem bonorum, sint fisci,vel sua,& quid de legitima.
e Idẽ dico. Adde tu Ang.in l.Gallus.§.ille casus. ff. de lib.& posth.tenẽtẽ,ꝙ
bãnit⁹ pt succedere ab ĩtestato.de iure cõi.& idẽ Bar.in l.amissione.ff. de
cap.dimi.vbi vide per eũ, & p Bal.in l.Gallus.§. & qđ sit tm̃.& in l.si qua.
ff.de his qui sunt sui,vel alie.iur.vide Bal.in l.fi. C. si pen.ap.mors interue.
& hic.& Sal.post eum.& Imo.in l.ex facto.ff.ad Trebellianum.
f Pom.Sed cur.Istam opi.secutus est idem Bar.in l.2.ff.sol.mat.

LEX II.

1 *Spurius, quomodo institui possit.*
a PATER TVVS. *a* appellatio residui [b] pt ad totũ referri.h.d.
b Vide gl.ex eo,qđ exẽplificauit de nato ex nefario coitu. Not.
1 †ex hac l. formã testandi,qñ qs vellet instituere spuriũ[c] suũ.
c & eẽ certus,ꝙ nõ deueniat ad fiscũ,qđ sibi substituat aliquẽ
p ea parte, q̃ capere nõ posset,& hoc feci iã fieri in quodã, q
hẽbat spuriũ suũ lĩtimatũ p quendã Comitẽ, q dicebat se hrẽ
priuilegiũ:tamẽ qa legitimatio posset reuocari in dubio,con
sului,qđ eũ institueret,& substitueret scđm formam huius l.
a ADD.¶Pom.Pr tuus.Circa intellectũ huius regulæ,& an pcedat,qñ pce
deret dispositio certæ partis,postea sequeret̃ in residuo,&c.an tũc possit
cõprehendere totũ,& qđ si nõ pcederet ex toto dispositio certa, sed cer
tissima,vide oĩno Com.cõsi.114.inc.Ant.in 1.dubio,p totũ.Vbi ẽt qđ si di-
spositio præcedens de certa portione non consequeretur effectum,& vi-
de de ver.residuo,Alex. in l.item prohibemus.§.sed si.ff.de hære.inst.in a-
post.& Com.in d.consi.loquitur de verbo,superfluo:vide late Ias.hic.
b Residui.Adde quod voluit Alex.in l.item quod Sabinus.ff.eo.
c Spuriũ.Adde de mõ instituẽdi spuriũ,vide Bal.cõsi.13.1.vol.& Ro.ꝯs.106.

LEX III.

1 *Substitutionis vulgaris effectus porrigitur ad duos casus, scilicet si hæres*
non erit, vel esse non poterit.
2 *Verba substitutionis pupillaris, si hæres non erit, quomodo intelligantur.*
3 *Filio repudiante hæreditatem, pater adit, & præfertur substituto.*
4 *Hæres, cui fuit transmissum ius deliberandi per institutum, qui non adiuit*
præfertur substituto.
5 *Hæreditas delata seruo, non quæritur domino, nisi per seruum adeatur.*
6 *Hæreditas delata monacho, quæritur monasterio sine facto monachi.*
7 *Casus, in quo admittitur concursus instituti, & substituti.*
8 *Substitutus repellitur etiam quando seruus coacte adiuit.*
9 *Si liber est institutus tanquam seruus, sibi acquiritur hæreditas.*
10 *Si filiusfa. est institutus credens eum liberum, vel monachus credens eum*
non monachum, cui acquiratur hæreditas.
CVM PROPONAS. ista ẽ fortis lex.Br dicit.Si testator insti
tuit seruũ cõem,credens eũ liberũ,& ei vulgariter substituit,
ex testõris volũtate dñs admittit̃,vel totalr repellit̃.h.d.Not.
a ex hac l.*a*†ꝙ effect⁹ substõnis vulgaris porrigit̃ in duos casus,
1 s.si hrs ñ erit,vel hrs eẽ non poterit.vide tex.Et ex hoc qđ di-
cit,nõ poterit,apparet qđ quocũq; mõ veniat illa ĩpotẽtia,lo
c⁹ ẽ substituto, siue ñ possit p incapacitatem hrdis, vt s.l.px.
siue p errorẽ defuncti, vt hic, siue quocũq; mõ substitut⁹ ad-
2 mittet̃.Itẽ no.qđ†verba substõnis vulgaris,si hrs ñ erit,pla-
ta à testõre nõ errãte,intelligũtur,si hrs nõ erit,vel aliũ hrdẽ
nõ fecerit,vt hic,& l.si pr.ff.e. & Inst.de vul.substi.§.fi.Ex hoc
ego infero ad qõnes multas quotidianas in mã vulgaris sub-
3 stõnis.Pria,†cũ de iure hodierno filio repudiãte,*b* põt pr adi
b re,vt l.cũ nõ solum.§ j.ĩ.de bon. q̃ lib.vtrũ pferatur pater,vel
substitut⁹,si fili⁹ habuit substitutũ.Gl.tãgit ibi.Ego dico prẽm
pferẽdũ p rłã pdictã,qa licet fili⁹ nõ sit hrs,facit tñ aliũ hrdẽ,
4 ergo cessat substitutio vulgaris.Eadẽ†rõe dico,ꝙ licèt ĩstitu-
t⁹ nõ adiret,& decesserit,si tñ transmisisset ius deliberandi ad
hrdẽ suũ, qđ hrs adiẽs ex virtute illi⁹ iuris deliberãdi, pfertur
substituto. Licet.n.hrs institut⁹.nõ fuerit,tñ facit hrdẽ alium
ministerio suo,trãsmittẽdo ius deliberãdi,ergo cessat substõ
5 vulgaris.No.tertiò,†ꝙ si[c] hrditas ẽ delata seruo,ñ pt q̃ri dño,
c nisi p seruũ adeat̃.Vide tex.ibi,potuit.n.&c. Vide gl.sup hoc
6 verbo.¶Quid in monacho,† cui defert̃ hrditas an possit q̃ri
mõasterio sine fcõ mõachi.Ista q̃.pẽdt ex hoc, vtrũ ptãtẽ Ab
batis ĩ mõachũ æqparem⁹ ptãti dñicę,vel ptãti priæ.Nã pr pt
adire filio nolẽte,vt d.l.cũ nõ solũ,§.j.s3.nõ dñs nolẽte seruo,
vt hic.Quid dicemus?Dixi in l.j.de vul.& pup.subst.vbi tracta
ui mãm vulgaris substõnis.Et finalr quantũ est in proposito,
dico qđ æquiparatur patriæ potestati non dominicæ. In hæ-
reditatib.n.monachus non hr vt seruus,sed vt liber hõ,quod
apparet

a ADD. ¶Pom.No.ex hac l.Adde intellectum nouum ad istum text.vt per
Bolo.in sua theorica.vol.2.
b I.A.Filio repudiãte.Adde vtrũ filio repudiante vel monacho,admittat̃ pr
vel monasteriũ,an substitut⁹,vltra Doc.in l.1.Ang.cons.132.& ꝯs.90. Bald.
cõs.309 2.vol. Et qđ monach⁹ retineat iura suitatis,voluit Pe.de Anch.ꝯs.
400.vbi dicit qđ fit iniuria monacho nõ renouãdo sibi emphyteu.finitam.
c Pom.Not.tertio quod si. Vide Bar.in l.qui liberos.§.hæc verba.ff.de vulg.
qui inducit illum.§.contra vnum,quod dicunt Ia.de Are.& Pet.hio.

apparet.q̃a capit vt suus,& vt agnatus,& ꝓpinquus, vt l.Deo nobis.s.de epi.& cle.q̃ iura legitimè nõ cadũt in seruo.Cętera dic plenius, vt dixi in l.j.de vul.& pup.Hoc expedito venio ad apparatũ nostrũ. Op.& vr̃,ꝙ testm̃ istud nõ valeat,vt l.neque.§.si seruũ.de mil.tes.So.ibi erat seru⁹ ꝓpri⁹, hic cõis. Vel aľr,nec hic,nec ibi valet testm̃ quo ad istitutionẽ serui.¶Op. scd̃o Inst.eo.in prin.& j̃.ti,3.l.pen. So.ibi testõr sciebat ipsum esse seruũ:vñ instituẽdo eũ,vr̃ illi relinq̃re libertatẽ,hic verò errabat. Vlterius opp.de l.seru⁹ alien⁹.& l.si alienũ seruũ.ff.e. So.distingue plenè,vt no.ff.eo.ti.l.sed & in ꝯdõne.§.si seruũ.
7 Vlterius op.†Inst.de vulg.subst.§.fi.So.gl.optimè hic Imperator ponit duos casus certos,q̃n de volũtate ꝯstat.In dubio loqtur lex ꝯrĭa,q̃a hr̃ditas diuiditur inter dñm,& substitutũ,& sic erit casus mirabilis,in quo admittetur ꝯcursus instituti,& substituti,vt ibi,& l.si pr̃.cũ l.seq.ff.eo.¶Vlterius opp.de l.fi. in prin.de vul.& pup.So. ibi instituit seruũ cõem duorũ scie-
8 ter.¶Querit gl.†qd si seru⁹ coact⁹ adiuit,an substitut⁹ repel
a latur:& determinat qđ sic,& bñ:vt l.j.§.j.ff.si qs omis.cau.tes.
9 ¶†Quærit gl.inst. de vul.& pup.subst.in fi.qd ecõuerso,si instituit eũ tanq̃ seruũ,tñ in veritate erat liber.Glo.dicit ibi,qđ acqritur sibi libero, & verũ dicit, q̃cqd dicat la.de Are.nã cũ hereditas q̃rat sibi,si esset manumissus añ aditionẽ,vt l.si pr̃.ff.
10 eo.ergo multo magis q̃ritur sibi existẽti libero.¶†Quæro qd in filio,si aliqs instituit monachũ,credẽs eũ liberũ hoĩem,vel aliquis instituit monachũ,credens eũ nõ esse religiosum,vel monachũ.Doc.tangunt hic, & nõ allegant gl.quæ tangit eã, vt hic patet per Cy.istam q. tangit glo.in l.si quis filiusfam.in princ.ff.de acq.hæred.Dic vt ibi per gloss.& ibi plenè dixi.

a ADD. Paris.¶Coactus adiuit.An sicut seruus potest cogi,ita etiam filiusfamilias,vide Are.in l.si quis mihi bona.§.iussum.ff.de acq.hære.

LEX IIII.

1 *Quod aufertur ab indigno absque eius delicto nõ applicatur fisco,&nu.3.*
2 *Falsa demonstratio quando vitiat dispositionem.*

a SI PATER. a Hæc l.& l.nec apud.bř dñt.Si instituitur,vt ꝯiũct⁹,ille,q̃ nõ ẽ,à testatore errãte institut⁹ nõ capiet cũ effectu.
1 h.d.Vel aliter.Quod†auferť ab indigno,absq; delicto,nõ applicať fiscò.h.d.Dñi l.si pater.& l.nec apud.in hoc differũt,q̃a in l.si pater.testõr errauit errore facti, in l.nec apud,errauit errore iuris.Itẽ l.si pater, loq̃ť de agnatione naturali. lex,nec apud,loq̃ť de agnatione ciuili.Itẽ lex,si pr̃,loqtur q̃n erratur ĩ
2 descẽdẽtib.lex,nec apud,q̃n erratur in trãsuersalib. Op.† falsa demõstratio nõ vitiat dispositionẽ,vt l.demõstratio.in pr. ff.de ꝯd.&dem.So.Fallit in demõstratione,q̃ ꝯtinet ꝯiũctionẽ, vel charitatẽ sanguinis. In qua dẽt distingui,aut testõr errauit,aut sciuit,aut dubitauit, vt dixi in l.nec ꝓfessio.s.tit.j.& idẽ in cognatione legali,vt dcã l. nec apud.& not.in l.nẽo.§ j. ff.e. Vlteri⁹ q̃ritur,dr̃ hic,in l.si pater.qđ sibi auferť hereditas, q̃ro cui applicetur?Dñt q̃dã fisco,p rĩam g̃nalẽ positã in l.Papin.§.meminisse.ff.de inoff. test.& in l.j.C.de iure fis. Contrariũ est veritas,vt l.nec apud,non ob.rĩa ꝯrĭa,q̃a q̃ ab indigno auferunť,applicãtur fisco. verũ est,si est dignus culpa sui, sed hic frater nõ erat indignus sui culpa, sed testoris errore, ideo venit ad veniẽtes ab intestato.ꝙ no.& tene menti perpetuò.

a ADD. ¶Paris.Si pr̃.Et idẽ eẽt,si qs instituerer aliquẽ,vt filiũ adoptiuũ,& l'imatũ,& re vera eẽt adoptiuus,& legitimatus,sed nulliter,q̃a nõ valet ĩstitutio, ẽt si sit Doctor q. crediderit l'imationẽ valere errore iuris duct⁹ vide notata p Ias.i l.ea,q̃.C.de fideic.& filio spurio instituto tãq̃ filio, vt erronea,si nac⁹ fuit ex ꝯiugata habitãte cũ marito,pp qđ ꝓsumit fili⁹ mariti,iuxta not.j l.miles.§.defuncto.C.đ ꝯd.Barb.ꝯs.58.đ quo hẽs ad Bart.

LEX V.

1 *Quod iuris est de aliquo,idem est de eius principio.*
2 *Emptio facta vno nummo quando valeat.*

NON IDEO MINVS. Appellatio affinitatis facta à testõre
a sciẽte,institutionẽ nõ vitiat. a h.d. Vel aliter. Quod iuris†est
1 de aliquo,idẽ de eius princ.h.d.Facit ad q.†Emo aliquid vno
2 nummo,an sit emptio?videtur ꝙ nõ,q̃a in emptione requiritur pecunia numerata,sed in emptione vnius nummi,non est pecunia numerata, ergo, &c. Facit hic,quòd sit emptio,quia vnus est principium numeri, ergo idem iudicatur de eo, sicut de numero.De quo dic vt l.si quis ante.de acq.possess.

a ADD.¶Claud.Non vitiat.Ad hoc l.maritus.& quod ibi no.Pau.de Cast.s. de procurat.

LEX VI.

SI COMPENSANDI. Institutio facta animo compensandi, excludit institutum à petitione debiti.h.d.

LEX VII.

NEC APVD. De hac dic,vt s̃.eodẽ.l.si pater,& ibi legi eam.

LEX VIII.

a COLLEGIVM. a collegium non approbatũ, non p̃t institui. h.d. Quærit gl. quæ dicantur collegia approbata. Breuiter regula est, quod nullum collegium est approbatum, nisi reperiatur approbatum,quod dic vt in l.j.circa princ.quòd cuiusque vni.no.Ego plenissimè dixi in l.fi.ff.de colleg.illic.

a ADD. ¶ Par. Collegium.Quid de fratellantiis siue seruitutibus.vide Paul. consi.181.

LEX IX.

EXTRANEVM. Hæc lex hẽt duas lec.ꝯrias,fm vnã lec.h.d. Institutio facta sub die incerto valet,& dici expectatur euentus.h.d.illi,qui habent in litera,quis &c.Op. de l.hæreditas ex die.ff.e.Sol.Dicit gl.qđ hæc concordat cum illa,quia vitium tpis remouetur.Alij vt Azo,dicunt, ꝙ hæc l.ꝯria loquitur de die certa, hic de die incerta.ar.l.fi.ff.de cond.inst.& l.si ita.§.fi. de li.& posthu. ff.eo.l.in tp̃s.Et hoc videtur tenere Dy.in c.actus legitimi.de re.iu.li.6. Tu concor.vtranq; lec. Aut qs in-
a stituitur,cũ ipse institutus morietur,a & tunc institutio habetur ꝓ pura,q̃a certũ ẽ diẽ istũ venturũ viuo instituto,q̃n ipse veniens morietur. Aut qs instituitur cum morietur quidam extraneus, & tunc quia possibile eẽt illũ extraneum decedere post mortẽ hæredis instituti, iõ expectatur euẽtus diei, q̃a possibile esset hanc hæreditatẽ instituto nõ deferri. Et ita loquitur alia opin.& huic bene adaptatur litera,cũ qs,vt q̃dam habet.Opp.de nouatio. l.si pupillus. §. q sub ꝯdõne.vbi ꝯdõ necessaria habetur ꝓ pura, sed necesse ẽ aliquem mori, ergo, &c.Huius timore Pet.& Cy.hic referunt, & dicunt esse distinguendum, an aliquis instituerit sub conditione, si morietur, vel cum morietur,& primo casu habeatur pro pura,scd̃o nõ. Ista distinctio inter si,& cum est falsissima, & ꝯ casum l.quib. dieb.§.q̃dam Titio.ff.de condi.& dem. l. quodcunque.§ fi.de ver.ob.Dic ergo,ꝙ l. contraria loquitur in contractib. hic in vltimis voluntatibus.Ratio apparet Inst.de ver.ob §.ex cõditionali & qđ no.j̃.de cond.inser.l.si vxor.de re.iu.l. quæ legata.opp.ff.de cond.& dem.l. hæres meus,& quando di.le.ced. l.si cum hæres. Sol. aliud in legatis, aliud in hæreditate.Nam legatum recipit diem,quem non recipit hæreditas.

a ADD.¶ I A.Cum morietur.Adde quid si testõr dixit,instituo mihi Titium vsque ad x.an. cum hoc quod non possit esse hæres vlterius, an valeat institutio. Bal.& Sal. concludunt qđ valet institutio,& prohibitio vitiatur, ar.l.si qs ita hr̃s institutus fuerit, excepto fundo.ff.de hær. inst.Et per hæc rñ phenduut Bar. qui tenuit contrarium.ff.e.in d.l.hæreditas.Et trãsit Pau. de Cast.in l.3.s̃. de test.mil.de quo per eum etiam consi.202 vbi consuluit de eo,qui vxorem in vita sua tãtum instituit,nullo alio hærede instituto.

LEX X.

NEQVE PER SE. Qui non potest per se succedere, neque per seruum eius. h.d. Vel aliter,& magis generaliter. Qui nõ potest per se, neque per alium.h.d. Materiam huius l. dic,vt dixi in l.Labeo.§ j.ff.de vsuc. & per Dy. in c.quod alicui non licet.de reg.iur.lib.6.

LEX XI.

EXTRANEVM. Incognitus potest institui.h.d.

LEX XII.

HAEREDITATIS. Vrbs Romana,& aliæ ciuitates possunt capere relictum in vniuersali , & particulari.h.d. Not. ꝙ hæc dictio peruenire,refertur siue perueniat iure directo, siue iure fideicommissi,siue titulo fideicommissi vniuersalis,vel singularis.Quod facit ad ea,quę dicam in l.precibus.j̃.de impu. & aliis subst.

LEX XIII.

1 *Institutus in re certa habetur loco legatarij , quando alius reperitur vniuersaliter,vel in quota institutus.*
2 *Institutus in re certa nullo dato cohærede,non est hęres,neque legatarius, sed tertia species.*

a QVOTIES. a Institutus in re certa, hr̃ loco legatarij,quo ad hoc vt onerib.hereditariis nõ teneatur,& actionibus hæreditariis b vti non possit.h.d.hæc not. lex. Opp. de l.j.§.si ex fundo.ff.

a ADD. ¶Pom.Quoties.Istam legem allegat Mat.notabili suo quarto,inci. no.quod si testator.in ver.secus forte esset.

Par.Quoties.Vide pro intelligẽtia oĩno Com.consi.108. inc.testator instituit.vbi vult,qđ si testõr instituisset aliquẽ in dimidia bonorũ immobiliũ. Itẽ in bonis mobilib.& actionib,ꝙ per hoc iste scd̃s nõ erit vtilis hr̃s, sed ambo hẽbũt.n.iste scd̃s iure plegati mobilia,& actiones,Itẽ circa istã materiã vide pulchrũ casum per Ro.singulari.155. vbi alle.tex.in l.pr̃.§.fi.ff.de leg.3.Vide Ro.in consi.179.Itẽ no.ꝙ respectu bonorũ extrinsecorũ, q̃ non sunt in corpore hr̃ditatis, verbũ, hr̃s,verificať in hr̃de in re certa fm Bald. in c.j.ad fi.prin.de suc.feud. Itẽ q̃d si testõr legat centũ hr̃.lib. Titij, an ad istud legatũ veniãt hr̃des instituti in re certa, vide Bal.in l.liberti.C.đ op. lib.Ale.in l.q̃dã.§.nihil.ff.de eden. Itẽ no.ꝙ quantũ ad detrahendum duas quartas non hr̃ loco hæredis, & sic solum detraheret legitimam secundũ Bal.singulariter in l.filium quem habentem.C.fam.erc. Item an habeat beneficium iuris accrescendi,vide Barb.latè in c.Ray.de test.

b Poma.Et actionib.hæreditariis.Vide ad hæc Ro.consi.89.& vide Ale.consil.22. vol.v.vbi ponit, an appellatione hæreditatis intelligatur de vtili.& Ang.consi.64.in fi.vbi ponit,in quo habeatur loco hæredis tollitur institutio.& Bal.consi. 233. aliàs 53. vbi ponit quid in filio exhæredato, cui pater postea aliquid reliquit iure institutionis in secunda parte, vide etiam Bar. consi.50.vol.3.vbi ponit an talis patiatur Falc.

do.ff.e.veritas ẽ,qđ institutus in re certa hr̃ loco legatarij,q̃n
alius reperitur vniuersaliter,vel in quota institutus, vt hic:se
cus si nullus alius institutus sit, qa tũc ex re certa institut⁹ hẽ-
bit totã hr̃ditatẽ.vt l.ƥria. itẽ op.§.de inof.test.auth. nouissi-
ma.& qđ ibi no.vbi filio dẽt reling certa res iure instõis,nec
hr̃ loco legatarij,aliàs testm̃ est nullũ.gl. hic signat ƺrium, &
a nõ soluit,q̃ vide in l.si qs priore.aff.ad Treb.& dicit qđ ibi est
spãle odio q̃relæ. quidã alij doc.vt Ia.de Ra.dñt ecõuerso ad
gl.qđ institutus in re certa, hr̃ loco hr̃dis in oĩb. vt d.aut.no-
uissima,ƥter q̃ quo ad onea,& iura hæreditaria,vt hic. Certè
dñi licet Cy.hic dicat,qđ hęc fuit opi.dictorum doc.tñ istam
opi.recitat gl.l.ex facto.la grãde,ff.e.q̃ op.ẽ oĩno falsa,vt sta-
tim dicã.anteq̃ reprobẽ, oportet nos videre effectũ istarũ o-
pi.Si vera est opi.gl.ꝙ hr̃ loco legatarij quo ad oĩa ƥter q̃ quo
ad q̃relã, seq̃tur hic qđ instõ ex re certa, transeat ad hæredes
sine agnitione,sicut legatũ. itẽ patietur Falcidiã,sicut legata-
rius.itẽ nõ hẽbit remedia l.fi.ȷ̃.de edi.diui Adri.tol. Itẽ agni-
tione istius instituti ex re certa,nõ ƺfirmaret testm̃,qa in oĩb.
hr̃ loco legatarij,ƥter q̃ quo ad q̃relã.Si est vera opi.aliorũ,se
quaretur q̃ista instõ ex re certa non trãsmitteretur ad hære-
des hæreditate non agnita.item nõ patietur Falcidiam,&hẽ-
bit locum regula l.fi.ȷ̃.de edi.diui Adr.tol.& agnitione con-
firmaretur testm̃.vt l.testõ liber,ff.de manu.test.&sic valerẽt
oĩa legata,& validaret substõẽ pupillarẽ,& operaret̃ multos
alios effectus.ego inuenio ꝙ institut⁹ ex re certa patitur Fal-
cidiã, vt l.quoties.fam.erc.& l.ex facto.§. vnde scio. ver.& si
forte.ff.e.ergo nõ est verũ dicere,quod hẽatur loco hæredis
in omnib.ƥter q̃ ad ea,q̃ hic dñr.itẽ ego reperio, quod hære-
de repudiãte accrescit hæreditas instituto in re certa, vt l.1.§.
si ex fundo.ff.e.ergo non est verũ, quod dicit gl.ꝙ hr̃ loco le
b gatarij quo ad oĩa,ƥter q̃ quo ad restõẽ,qa habet b ius accre-
scẽdi, vt hr̃s. Mart. Sil.dicebat aliter.aut loquimur in filio,&
tũc institutus in re certa hr̃ loco hæredis,vt in ƺrio.quod ap
paret,qa succedit loco legitimæ,q̃ est tertia eius,quod qs ha-
biturus esset.aut in extraneo, & hr̃ loco legatarij, vt hic. Sed
parcat mihi do. Mart.ipse nõ bene dixit.legitima dicitur ter-
tia eius,quod qs habiturus esset ab intestato, deducto ære a-
lieno,vt l.Papinianus.§.quarta.de inof.te.ergo apparet,ꝙ ista
legitima nõ est hæreditas,qa non ƺtinet debita, & credita.Si
cut dicimus in eo,cui legatur certa pars bonorũ, in l.nõ am-
plius §.fi.ff.de le.1.& l.si qs seruum.§.fi.ff.de le.2. Ergo nõ est
1 rõ,qa loco legitimæ succedit, hr̃ loco hæredis.† Quid ergo
c est?Dico sic,& c credo dicere veritatẽ,qa hęres institut⁹ ex re
certa,nõ est hæres vniuersalis,nec legatari⁹,sed est tertia spe-
cies.C hæres singularis institutus ex certa re,vt ƥbatur in l.ex
facto.ff.e.& l.si alterius.ff.e.ti.tũc q̃ritur,q̃ est natura istius hę-
2 redis singularis?rñ.†ista instõ ex re certa, partĩ hẽt de natura
instõis vniuersalis,& partim de natura legati:& illud, qđ hẽt
de natura vniuersalis instõis nũq̃ respicit ipsã rẽ, seu q̃titatẽ
in qua instõ est facta, sed extrinsecus:hẽt.n.ius accrescẽdi cũ
instituto vniuersali.itẽ excludit q̃relam,licet quo ad ipsas res
sp̃et legatarius.hoc vult ista l.q̃ dicit,quod loco legatariorũ
sunt.hoc ƥbatur in d.l.si alterius.& l.ex facto.ff.e.vbi res reli
ctas habuit ƥut relictæ,sunt,tãq̃ essent primo legatæ.aliã hę
reditatẽ patiũtur æqualiter, reiũ valore nõ inspecto. & hoc
statim seq̃tur,ꝙ patitur Falcidiã in reb.vt s̃. ƥbatũ est.itẽ trãs
mittit ad hæredes illas res, qa in eis sapit nãm legati singula-
ris, non ãt transmittitur sine agnitione in eo illud ius accre-
d scendi,in quo sapit naturam institutionis vniuersalis.d Item
confirmantur tabulæ pupillares.Et ex hoc sequitur, ꝙ con-
firmatur testamentum hac agnitione,quia non potest testa-
mentum deficere,quin cæteris repudiantibus sibi accrescat.

a ADD.¶Paris.Si quis priore.Vide Barb.aliquid dicentem cons.2.in 1.part.
b Barb.¶Quia habet.Et de prohibito plus petere,an possit habere ius accre
scendi,vide Bar.cons.inc.Nellus.Felopi.in fi.
c Poma.Quid ergo?dico sic,& vide aliq̃d ad hæc ƥ Pau.de cast.ƺ.j.& Ro.
cons.81.& cõs.189.& an appellatione hæredis, vel successoris veniant hr̃-
des particulares.Vide Ale.ƺ.192.vol.2.& vide ẽt Ale.cons.54.vo.3. vbi po
nit,an appellatione hæredis confirmetur testm̃, & an mortuo ipso,si post
ea cohr̃s vniuersalis sibi dat⁹ moriat̃, & an aliquo mõ sit exclus⁹ ab hr̃d.
an trãsmittat ad hr̃des suos i⁹ sibi ƺpetẽs ĩ pte cohr̃dis vnr̃s:& sic i⁹ acc.
d I.A.Institutionis vniuersalis.Adde ꝙ hanc opi.tenent hic Odo. Cy.Gul.đ
Cu.Fran.Tigri.Ang.Sal.Pau.de ca.Bar.& Bal.d.l.ex facto.& Ang.& Im.d.
§.si ex fundo,qa paria sunt cohæredẽ à principio nõ fuisse institutũ,& re
pudiare.l.2.§.sed si sunt sui,ff.ad Ter.& in terminis ƺsuluit Ro.cõs.81.Quid ãt
si testõr instituit Titiũ in fundo,iussitq; illũ plus petere nõ posse,nec hr̃e
nullo alio instituto,an possit ƥhibẽri accrescẽdi,&talis ƥhibitio faciat
đficere testm̃,& succedãt venientes ab itestato?Bar.l.quoties,§.si duo,ff.e.
tenuit,ꝙ sic.ƺriũ cẽt Dy.l.si qs ita hr̃s instituat excepto fundo,ff.e.& ibi
Bal.& Sal.Ro.l.j.s̃.q̃n non pe.par.& per Bal.in rep.l.in suis,de lib.& post.
Ang.l.si qs priore,ff.ad Tre.per Ang.& Pa.de ca.l.si post.in prin. ff.de li.&
posth.per Bar.cons.144.Bal cons.84.Bal.v.lib.vbi pulchre vide.

LEX XIIII.

1 *Error in nomine proprio loquentis vitiat.*
2 *Hæres hæredis,testatoris est hæres.*
3 *Libellus procedit,licet quis dicat se hæredem patris insolidum, & sit pro parte hæres fratrum.ibid.*
4 *Substõ vulgaris facta verbis affirmatiuis,dicitur vulgaris dubia,& valet.*
5 *Substitutio papillaris facta extraneo continet vulgarem.*

a CVM IN LIBRIS.a Si testator aliquẽ esse hr̃dẽ tertiæ ƥso-
næ disposuit,valet,si testõr illi⁹ tertij hr̃s fuerit,vel tertiũ hæ-
1 redẽ instituit.h.d. No.1.† determinationẽ oĩũ legũ dicẽtiũ,
b qđ error in proprio noĩe b nõ vitiat,vt l.si in noĩe.s̃.ti.j.& l.si
* qs ĩ fundi vocabulo.ff.de le.1.qa intelligit* de errore in noĩe
2 ƥprio.s.alterius,nõ in suo loquẽtis.Secũdò no.†illã rĩam.q
c hæredis est hæres,testõris est hr̃s,quod facit ad qõẽ,cqđ si a-
3 ligs ẽ hr̃s† patris sui ƥ parte, & ƥ parte ex ƥsona fratrũ suo-
d rũ postea mortuorũ ƥ partib.rectè dicit in libello d se patris
e sui hæredẽ insolidũ simpl̃r,qa q hæredis e est hæres, testõris ẽ
hæres.facit ad hoc ff.de vul.& pup.l.antepe.& quod no.ff.de
f pet.hæ.l.2.& 3.No.3.f hic casum,in quo† vulgaris fit verbis
4 affirmatiuis,vt Sempronius Plotij hæres esto,& istam substõ
nẽ gl.appellat vulgarẽ dubiã,vt ff.de vul.& pup.l.verbis ciui
5 lib.in fi.†No.4.quod substõ pupillaris facta extraneo, conti
net vulgarẽ.casus est hic,nã hæc verba, Sẽpronius Plotij hæ-
res esto, in pupillarẽ substõnem sonant, per q̃ succeditur ipsi
pupillo instituto directo, nõ ipsi defuncto, vt inst.de pupill.
g substi.g in pr.tamen hæc facta extraneo resoluitur in vulga-
rem,licet quidã dicãt ƺrium per §.extraneo.inst.de pu.subst.
sed de hac lege non faciunt mentionem, vbi est casus. Vlti-
mò no quòd quis hæredem extraneum facere non potest.

a ADD.¶And.Barb.Cũ in libris,tu vide Bar.ƺs.inc.null⁹,qđ est 14.in ordine
meo;ꝙ pupillaris expressa facta extraneo ƺtinet tacitam vulgarẽ.ad hoc
allegauit istum tex.Gul.l.precibus,C.de impub.¶Poma.istam l.fi.pondera
rat pro vna notab.dec.Albe.d.Iasl.l.j.ver.adde pro ampliatione,q̃ fecit in
2.lec.ff.de vul.& pu.¶Paris.Circa regulam huius l.quod error nominis te
statoris,an filij sui vitiet testamentum,vide Ro.cons.79.in prin.
b Error in proprio nomine.Adde plenè per Ro.consulentem in facto, super
materia huius legis,cons.179.
* Claud.intelligitur.ad huius ampliationẽ adde Fel.c.significante,de rescr.
c Paris.ad qõnẽ Vide in simili com.cõs.23.inc.viso compromisso. in pr.vide
duas qões circa istam regulam per Are.l.si quis filium,§.fi.ff.de acq.hær.
d Paris.In libello.An, & q̃n appellatiõe hr̃dis veniat hæres hr̃dis,vide Bert.
in trac.de gabellis,in 2.par. Vide ẽt Iasl.paterfamilias,de vul.& pu. item
qđ si hr̃s hr̃dis,succedit hr̃di ab intestato,ipse aũt hr̃s successerit ex testõ
defuncto,an hæres hr̃dis dicetur hæres testatoris ex testõ,vel ab ĩtestato,
vide Bar.notabil̃r in l.veluti,ff.de pe.hæ.Itẽ ꝙ illud,qđ dr̃ de errore nomi
nis filij.patris,vel vxoris,vide Iasl.l.si quis in nomine,ff.de leg.1.
e I.A.Adde an appellatione hæredis vltra posita in l.Gallus.§.ẽt si parente.
Old.ƺs.21.Ang.ƺs.185.Pe.de Anc.cõs.122.& Bal.hic,q̃ dicit,ꝙ si testõr mã-
dauit hr̃di suo pœna,qđ faciat monumentũ,& hr̃s decesserit hr̃ditate nõ
adita,tñ ƥ ius deliberãdi trãsmisit hr̃ditatẽ ad hr̃dẽ suũ,iuxta l.cũ antiquo
rib.ȷ̃.de iure deli.qđ iste hr̃s hęredis nõ ĩcidit in pœnã,alle.l.multa,in pr.
ff.de ƺd.& dem.& dr̃ esse notab.de quo clari⁹ ƥ bar.ƺs.114.inc.And. Mar.
cõdidit testm̃, & ꝙ ƥcedit libellus,de quo hic ƥ bar.voluit Ang.cõs.266.
f No.tertio.Adde quid si testõr dicat instituo mihi hr̃dẽ fratrẽ meũ,& adii
ciat,ꝙ si is moriatur,instituo mihi hæredes eius,vide Bal.cons.151.lib.1.
g Po.De pupillari subst.Et istũ tex.põdera ad qđ no.Iasl.j.ĩ pr.ff.đ vu.& pu.

¶De institutionibus,& substitutionib. Rub.

LEX I.

1 *Conditio mista si deficiat quando deficit dispositio.& n.3.*
Donatio potestatiua si deficit quando habeatur pro impleta.

a CVM AVVM.a cõdõ mista ƺsistẽs ex facto instituti,& alte-
rius,dẽt impleri, vel ex facto alterius impediri, vt institutus
b possit adire.h.d.Op.b ȷ̃.de cad.tol.l.j.§.finaũt sub ƺdõne.Sol.
ibi loq̃tur in ƺdõe casuali, q̃ quocunq; mõ deficiat, impedit
dispõnẽ: hic loquitur de ƺdõe mista.& intelligatis mista ex
ƥtãte instituti, & alterius.aliud esset si esset mista ex ƥtãte in-
stituti,& virib.fortunæ,vt no.ff.de ƺd.& dem.super rub.Ho-
rũ est rõ,licet Cy.hic q̃rat,& nõ soluat: nã q̃n aliqs instituit̃
sub ƺdõe casuali,testõr solũ casus euẽtum respexit, & nullo
mõ factũ instituti.iõ quocũque mõ ƺdõ deficiat,dispõẽ im-
pedit.ƺ hoc op.de l.q̃ sub ƺdõne.§.quoties,de ƺd.inst.So.ibi
loq̃r in ƺdõe potestatiua,q̃ quocũq; mõ deficiat, absque do-
lo,seu facto instituti, vel al̃s onerati,nõ ĩpedit dispõnẽ. Ideo
quia

a ADD.¶Pari.cum auum.Vide aliquid per Ant.de Bu.cõsi.57.item istã legẽ
repetit Do.Signor.de Homo.item vide Sozi.l.si Titius,ff.de cõd. & dem.
¶Claud.Quia hæc lex loquitur de conditione nubendi, vnũ nota,ꝙ con-
ditio nubendi impuberi apposita,debet impleri intra 3.ann.post puberta-
tem,Bar.l.meminimus,§.j.ȷ̃.q̃n & quib.quart.pars,lib.x.Bal.l.placet, ff.de
libe.& posthu.item an determinatio huius l.habeat locum in donatione,
Rom.cons.386.
b Poma. Opponitur. aduerte quod videtur quod ista conditio debet dici
mista ex potestate instituti,in virib.fortunæ,& sic quod differentia,q̃ fa-
cit hic Bar.fit verbalis.Nam si conditio simpliciter dependet à facto ter-
tij,quod quoad honoratũ dicitur casualis,igitur,&c.nisi dicas quod ha-
buit respectum ad effectum qui repugnat,vide gl.d.l.suus quoque, §.pu-
to generaliter,ff.de hære.instituend.

quia ꝯdõ fit mere potestatiua, testator nõ respexit nisi factũ
instituti, ꝙ per eum non stat, vt ibi patet. Et si tu dicas, Imo
illa ꝯdõ est mista.si seruum manumiserit, pendet.n.ex ptãte
manumittentis,& manumissi,dico,quod nõ est verũ,qa ma-
numittendus nõ pt libertatẽ recusare,vt j.de manum. test.l.
a si.ptærea,nec est verisimile,quod recuset,&c.Op.tertiò de l.
legatũ.j.de ꝯd.inser.istud est valde difficile ꝯriũ & gl.soluit
plurib.mod.quia qdam dñt,hic erat aliàs relicturus, ibi non.
Hæc est diuinatio.alij dicũt,quod ibi fuit in mora,hic nõ.Di-
uinatio est.tu dic,quod est hęc vera,q̃ gl.ponit hic in fi.vl.gl.
& hic in pr. tu debes scire quod ꝯdõ mere casualis quocun-
que modo deficiat,dispõ deficit,vt s.dixi.Condõ mere ptãti
ua nullo modo vitiat dispõnẽ, nisi qñ staret per factũ ipsius
instituti,vt modo dixi in pręcedẽti ꝯrio.in condõe verò mi-
sta,quæ pendet ex potestate instituti,& alterius,eligetur quę
dam media via inter prædicta:quia si quidem deficit facto al
terius,non vitiatur dispõ,vt hic,& l.in testõ.de cond.& dem.
1 sed si deficiat casu fortuito,vitiatur dispõ,vt d.l.legatũ.†Cir
ca id,quod dr de ꝯdõne ptãtiua,op.de l.inde Neratius.in pr.
ff.ad le.Aqui. Sol.ibi fuit impeditus facto alterius,& iniustè.
Vnde contra eum competit actio per quam succurritur in-
stituto,& ideo non est necesse,ꝙ condõ habeatur pro imple
ta.Sed si per illam actionem non succurreretur instituto, vt
puta, quia & ille impeditus non esset soluendo, tunc ꝯdõ ꝓ
impleta hr̃.l.fi.ff.de eo per quem factum erit.& l.Titio,§.fin.
de ꝯd.& dem.ꝯ istud iterũ op.de l.si Titius.de ꝯd.& dem.gl.
hic signat ꝯrium,& non soluit.ecce sol.videte, ibi fuit impe-
b dita condõ ptãtiua facto tertij iustè: b ita quod ꝯ cum actio
nõ pt dari merito hr̃ ꝯdõ pro impleta.& ideo circa istã ꝯdõ-
nem ptãtiuam habes distinguere tria verba. Aut deficit casu
fortuito,aut facto alterius.Si casu fortuito,tunc aut ille in cu
ius ptãte erat,fuit in mora,aut non.Si facto alterius,tunc aut
ex eius ptãte dependebat,aut alterius tertij.Et si alterius ter-
tij,aut licitè,aut illicitè.Si licitè aut erat soluendo, aut nõ, vt
2 patet ex prædictis. Venio ad aliud, s.† ad ꝯdõẽ mistã,de qua
loquitur lex nr̃a.&op.ff.de le.j.l.si fundum per fideic.§ j.aliàs
l.si Titio,vbi dificit per casum,nihilominus dispõ valet. So.
c Ibi erat modus mistus,c hic ꝯdõ.ꝯ hoc op.de l.Titio.ver.sed
cum ante nuptias,de cond.& de.istud ꝯrium est valde diffici
le.nam dñt quidam quod ibi loquitur de modo, quando est
causa finalis relicti, sed l. si fundum per fideicommissum.§. 1.
loquitur de modo,qui non est cã finalis.ista solu.tenetur per
multos doc.ego dixi vobis aliter in d.l.ver.sed cum ante nu-
ptias.nã dico quod ibi ẽ idẽ quod hic,si rectè ille tex.inspicia
tur.op.de l.vter ex fratrib.de ꝯd.insti. Sol.illa cõcordat cum
ista:quia ibi fuit impeditum matrimonium facto alterius,nõ
casu fortuito.op.de l.cum ita legatum.ff.de cond. & de.Sol.
intellige hic quando honestè potest nubere,aliàs secus. Vlti-
mò, distingue plenè in ista materia, vt habes hic per Cyn. &
Dy.de reg.iu.in c.imputari.lib.6.Ego plenè tractaui in l. in te
stamento.la 2.de cond.& dem.vbi gl.tractat,sicut hic,

a ADD.¶Po.Op.tertiò,aduerte ꝙ imò vr̃, quod hæc solutio nõ diuinet,pri
mò quidem no.quia licet in cõtra io esset coniuncta persona,tamen erat
de transuersalib in qua nõ pręsumitur tanta affectio,vt in descendẽtibus,
quod fuit hic,loquitur enim in auo materno.Secundò ẽt licet diuinet ad
ꝯrium no,ad tex.nostrum,qa si hic in mora fuisset, condõ non haberetur
pro impleta,tamen mihi vr̃,quod constituatur differentia inter ascẽden-
tes,& transuersales, licet sit maior præsumptio in vno q̃ in alio sit statu-
tum per ea,quæ habentur in l.cum rem alienam,j.de le.Et credo,ꝙ ibi va
luisset legatum rõe coniunctionis,nisi ibi conditio fuisset apposita fauo-
re fil j, quẽ verisimiliter amabat mag s,istã tñ gl.vt pote no.vltra Ale.hic
adducit Are.ad istã gl.pro notabili.illegat Are.cons.94. quod ꝯdõ mista
deficiens casu fortuito,nõ facit deficere legatũ ad pias cãs,tãq̃ testm̃ fa-
uore animæ,q̃ cũctis reb.ẽ pręferẽda,l.sancimus 2.de sacros.ec.& alias ẽt
esset relicturus,pro qua opi.est tex.in l.cũ ita da:,ff.de cõd.&dem.arguẽ-
do à libertate ad piam cãm,ꝓ it valet argũ,vt per Bar.l.si vnus,s.de test,
b Facto tertij iustè.Adde ꝙ ex hoc infert Bal.quod si testator institui hr̃dẽ,si
ædificauerit ecclesiã in domib. suis, & eps ñ vult dare licẽtiam ædifican-
di,nihilominus hr̃ditas debeᷓ instituto,pro quo facit,ꝙ ꝯsuluit Ro. cõsi.
409.quod si testator mãdat hr̃di,vt emat domũ intra annũ ꝓ cõstruendo
hospitali,sub pœna priuationis hr̃ditatis,ꝙ eps nõ ꝯsentiente nõ incur-
rit pœnã,all.c.l.si Titius, subdẽs tñ,si eps in alio loco per se electo conce
dere velit facultatẽ hospitalis ꝯstruẽdi, cogunᷓ hr̃des hoc facere:qñ cũ
voluntas testõris nõ pt ꝓut vult,dẽt impleri ꝓut pt,vt ff.de ꝯd. & dem.l.
testõ,& melior est tex.ad ꝓpositũ i auth.de ecc.ti.§.si qs ædificationẽ &
ita dicit tenere bal.l.1.C.de his quæ pœ.no.q̃ Bal. subdit ꝙ dicto casu hr̃s
nõ ꝯstruẽdo,ñ incidit in pœnã priuationis hr̃ditatis,vt ex testõ:eo qa cũ
dispõ testatoris cõmutaᷓ in aliũ modũ q̃ ab eo expssum ꝓp aliq̃ cãm, nõ
intelligitᷓ ea cõmutata vel alterata dispõ s pœna,a dicta repetitio p ca-
sum fin.l.mulcta de ꝯd.& d. .& hoc idem not Bar.d.l.testõ,licet Ro. non
allegetᷓ & ibi seqᷓ si eps nullũ aliũ locũ elgat,nec i electo dare velit
licẽtiã ꝯstruẽdi,qđ dẽnt hr̃ds, vt piæ volũtati testõris,ꝓut possibile est,pa-
rẽt, h cũ eorũ vr̃ remẽdiũ deputare ad pauperũ receptionẽ hospitaleq;
ibi ꝯstruere, non ñ ãn. ecclesiæ formã,cũ hoc nõ possint sẽ sine epi licẽ.
Alle.ita determinare Inn. c.ad hæc.de reli.dom.per tex.in c.clericos,& c.

vnicuique,de ꝯse.di.1.Quid ãt si aliqs donat bona sua alicui, cũ hac ꝯdõ
ne, ꝙ cõstruat vnã ecclẽsiã i domib.pfati donatoris, in qua morari dẽant
12.fratres minores,& si hoc fieri non posset de iure,nec de facto,illa clau
sula habeatur ꝓ non apposita,an hæres debeat expectare,ꝙ fratres hẽant
licentiam,vel debeatur æstimatio,& quid iuris, vide Fed. cons.175.dicen-
tem,quod donatio remanet pura.

c Pom.Modus mistus.Sequitur Aut.de But.cons.44.post prin.

LEX II.

1 *Libello precum statur contra producentem.*
2 *Quando conditio nõ impletur,sed pro impleta habetur,qua actiõe agatur.*
3 *Monasterium si fuerit institutum cum conditione.si receperit talem in mo nachum,valet institutio,& conditio reiicitur.*

a CONDITIONI.[a] Si condõi mistæ non paretur facto insti-
tuti,instõ locum hr̃e non potest.h.d.Ex ista lege b not.quod
1 † statur libello precũ ꝯ producẽtem, ad idem de liberali cã,
2 l.cum precum. Circa hanc l.quæro duo.† Primò qñ condõ
non impletur,sed qñ pro impleta hr̃,qua actione agatur?Hic
vr̃ casus, quod agitur extraordinario auxilio; hoc est iudicis
officio : sed qñ esset impleta,ageretur ex testõ,vide istam gl.
Tu verò dic de hoc,vt dicit tex.l.si peculium.§.is cui.de statu
libe.Ego plenissimè dixi in l.in testõ.in fi.de cõd.& de.Quæ-
3 ro secũdò,†quid in matrimonio spirituali, vt si instituo mo
nasterium hæredem,si recipiat talem in monachũ, an valeat?
Br̃ veritas est,quod nõ valet condõ,imò reiiciatur tanq̃ tur-
pis, & instõ remanet pura,quia inuitare monasterium ad re-
cipiendum aliquẽ sub spe lucri,est simonia, vt ex tra de simo.
non satis.Nec obstant illæ leges, quę loquuntur in matrimo
nio carnali, in quo admittitur,vt sub spe lucri aliquis inuite
c tur,vt l.Titio.§ j.c de cond.& de. Et cum hæc quæstio occur-
risset de facto semel, ita fuit hic consultum per d.Recuperiũ
de sancto Miniato,&ita sensimus nos omnes.Facit ad hoc ff.
d de hær.inst.l.illæ autem.d & quod ibi no.&c.

a ADD.¶Po.Cõdõi.Intra q̃tum tps dẽat impleri condõ ista,si nupserit,vid
tex.& ibi Bar.l.2.§.ad filiorum,j.quãdo & qui.quarta pars deb.lib.x.quẽ
refert,& sequitur Ale.reputans no. dignum, in l.hæc conditio,in pr.in a-
postil.1.ff.de cond.& dem.Vide etiam ad istam l.Bar.cons.119.
b Po.Ex ista l.vide Ale.cõs.123.vol.2,& cons.131.e.vol.Old.cons.292.&Raph.
Cu.cons.73.& Ale.cons.54.vol.4.Barb.cons.3.vol.2.& cons.8.e.vol.& Pau.
cons.71.vol.1.& cons.73.e.vo.Barb.cons.12.vo.2.Ale.l.edita,in pr.s.de edẽ-
do.Vide bonum tex.in l.litem,s.de proc.Rom.cons.23.in j.dubio. & cons.
59.in vl.dubio,& Ale.cons.14.vol.5.Ang.Are.in §.si minus,inst.de act.Pan.
cons.38.vo.2.& cons.vlt.e.vol. Fel.c.cum venerabilis,Bar.cons.18.vol.2.&
cons.205.vo.2.& cons.38.vol.2.& ꝯs.42.e.& cõs.59.vo.2.& cons.70.vo.2.&
Rom.cons.91.in fi.cons.329.in fi.Pan.c.examinata,in 2.nota.de iud.& ca.fi.
de confes.Gem.c.fi.de iureiu.in 6.& quæ ibi addit Ang.Are.& Fel. c.quo-
niam contra,de prob.Bal.l.1.j.de confes.& l.si magnum,C.qui accusa. nõ
pos.Ale.cons.8.vol.2.& cons.61.vo.3.& Im.cons.117. & Ann.81.in fi.& Alex.
cons.84.vo.1.& cons.123.e.& Aret.13.in vlt.dubio:& Bal.c.ex parte decani.
de resc.& Are.cons.68,& Alex.80.vo.2.vbi ponit quid in capitulãte. & A-
lex.cons.162.vo.2.& fel.c.ex parte b.de foro competẽ.& Alex.consil.19.&
cons.191.e.vol. vbi loquitur in minore faciente positiones, vide etiam A-
lex.cons.17.vol.3 vbi ponit quid in respondente positionib.& capitulis,&
in l.Gallus,§.idem credendum,in fi ff.de libe.& posth.& cons.71.vo.2.vbi
loquitur in ponente per imperitiam,vel malitiam,& ibi etiam dicit,an li
bellus probet pro producente,& Ale.cons.112.vol.5.vbi loquitur in exci-
piente,& Soc.12.vbi declarat pulchre hanc legem in hoc.
c I.A.L.Titio,§ j.adde qđ ibi Bar.aliter loqᷓ tãdẽ dr,ꝙ cautela est, quod re
linquatur monasterio ꝓ alimẽtis illius monachãdæ,nã tũc bñ valet, p gl.
d.c.non satis,& hoc ibi seqᷓ Pau.de ca.sed eũ reprehendit de eo,quod di
xit in cons.inc.do.Nupta Pau.qđ si sit legatũ alicui,si ingrediaᷓ monast.ꝙ
illa ꝯdõ reiicitur,qa inducit viduitatẽ,& ppetuã mãsionẽ in certo loco:
qa dr Pau.ꝙ licet auferat carnalẽ viduitatẽ, ñ aufert spiritualẽ digniorẽ
carnali,& vita actiua ẽ altior,q̃ tpalis,nec reputaᷓ ꝯ rẽpublicam, qa ani
mæ sunt pferẽdæ corporib.l.sancim.a,C.de sacros.ec.tũc bñ induceret ppe
tua viduitatẽ,si testõr diceret,nec nubat,nec mõasteriũ ĩgrediaᷓ,& eo ca
su ꝯdõ esset reiicienda,qa eẽt vita bestialis,secũdũ ipsum,latius ibi vide.
d Po.L.Ille autem.dum Bar.pro ista opi.hic alle.l.ille ãt, dic qđ illum tex.te
net ipsemet Bar.l.Titio centũ.§.j.ff.đ ꝯd.& dem.hic all.vt hic p d.Al.pul.

LEX III.

a SI MATER. non refert quid ex ęquipollentib.fiat.ah.d.vel
aliter,institutio collata in vnum casum,refertur ad alium sibi
similem.h.d.Materiam huius l.tractãt doc.& ego in l.Gallus.
§.& quid si tantum.ff.de lib.& posth.

a ADD.¶Par.s.Fiat.Vide Arg.cons.88.inc.in Dei nomine.ad fi.

LEX IIII.

1 *Filius non potest institui sub conditione casuali,vel mixta,nisi in eius defectum exhæredatur.*
2 *Testamentum,in quo filius est institutus sub conditione casuali, valet, sed conditio reiicitur.*
3 *Si posthuma fuit instituta, si intrauerit monasterium, si nata monasterium non intrauit,testamentum est nullum.*
4 *Filius institutus sub conditione mista,si non stet per eũ, quo minus impleatur,institutio vitiatur.*
5 *Hæreditas ex testamento ,in quo filius fuit institutus sub conditione casuali,quo iure adeatur.*

a SI PATER.[a] hæc est difficilis l. & hēs materiā, in qua q plus scit, plus dubitat. breuiter dici, si filius instituitur sub ꝯdōe casuali, vel mista, nō valet testm̄, nisi in eius defectū fuerit exhęredatus, & hr̄ditas pt adiri ab intestato, h.d.¶ † No. quod fi-
1 lius non pt institui sub ꝯdōe casuali, vel mista, nisi in eius defectū exhr̄detur. rō, quia nō esset dare casum, in quo reperit̄ præteritus, nec institutus, nec exhr̄datus. Op. & modo intro gl. de l. suus quoque. in pr. de hæ. inst. Sol. sub ꝯdōe ptātiua pt institui, vt ibi, & probatur ex sequentib. §§. illius l. sed nō sub ꝯdōe casuali, vt hic. ꝯ hoc op. & hic aduerte, quia est subtile. ego reperio in ꝯdōe ptātiua eandem rōē, q̄ in casuali, qa erit dare tps, in quo filius reperiretur præteritus, vt si est institut⁹ sub ꝯdōe ptātiua, q̄ nō pt impleri vltimo vitæ spiritu, nā illo tpe, hoc est, vltimo vitæ spiritu, reperiretur p̄teritus: ergo testm̄ est nullū. huius timore, dn̄t quidam, quod hoc dēt intelligi de ꝯdōe ptātiua, q̄ pt impleri vltimo vitæ spiritu, vt si dederis centum Titio. Ia. de Rauen. reprehēdit istos in l. si libertus. §. si libertinus. de bo. lib. & bn̄. Nō ob. si dicis, qd̄ in aliquo casu reperiretur p̄teritus: qa imputet sibi, quia hoc facto suo ꝯtingit. op. dr̄ hic, ꝙ in defectū ꝯdōis dēt exhæredari. ꝯ, exhæredatio debet fieri purè, vt l. 3. §. purè, de libe. & posth. Sol. verū est, quod dēt exhæredari purè, non qn̄ esset institutus sub ꝯdōe, nam tūc pt exhr̄dari sub ꝯdōe ꝯria vt hic. itē op. de l. si sub ꝯdōe. de bo. pos. ꝯ tab. So. ibi loquitur in filio emancipato: hic in suo. Quæ est ratio? do. Cy. hic tangit, nō tamē declarat. rō est, quia filius emancipatus p̄teritus nō dicit testm̄ nullū, sed oportet, qd̄ veniat p ꝯtab. Sed cū pendente ꝯdōe hēat sec. tab. vt ff. de bo. pos. sec. tab. l. 2. §. si sub ꝯdōne. merito sibi competit ꝯ tabulas. Vlterius op. de l. qm̄ in priorib. s̄. de inof.
2 test. † vbi dr̄, quod ēt grauamen reiicitur de instōe filij, q̄tum ad lītimam, ergo vr̄ quod hodie valeat testm̄, qa saltem in legitima vr̄ purè institutus. gl. hic tāgit, nec firmat, sed in l. suus quoque. ff. de hæ. insti. tenet hoc expressè, quod istæ ll. hodie corriguntur. Gul. de Cu. d. l. qm̄ in priorib. dicit, quod hoc ē verū, qa in d. l. qm̄ in priorib. loquitur in istis casib. in quib. aliqs vocatur ad q̄relam, & sic filius stabat in dubio, qm̄ litis euētus dubius erit, iō eius fauore statutum est, vt habeat lītimā sine grauamine: sed eo casu, quo testm̄ est ipso iure nullū, iura antiqua non mutatur, qa sic non esset fauor filij. idē hic vr̄ tenere d. Ia. de Rauē. idē tenebat do. Rayne. Ego iā hic in cur-
b su lectionū sic recitādo ꝓcessi sec. opi. modr̄norū,[b] postea cū
c casus hic occurreret de facto, volēs melius[c] & subtilius videre, adhæsi opi gl. quod ista iura sint correcta, & dico qd̄ casus est exp̄ssus s̄. de inof. test. l. scimus. §. cū āt qs. Nā ibi loqtur qn̄ filio relictū est, cū hr̄s institutus morieť. ꝯstat. n. ꝙ qn̄ legatū, vel instō ꝯfertur in tps mortis hæredis, ē ꝯdōale, nec pendet ex filij ptāte, & sic de iure antiquo testm̄ eēt nullū ipso iure, & tn̄ ꝯdō illa reiicitur vsque ad legitimā, vt ibi patet. Nec ob. ꝙ dr̄, qd̄ istud ē introductū fauore filij. qa fateor, qd̄ istud est ī fauorē filij, & ēt hr̄dis īstituti, & testōris, vt ei⁹ dispō valeat, vt expressè dr̄ in d. §. cū āt. Iuxta hoc formo qōnē de facto mi
3 hi occurrentē. testōr dixit sic, † Instituo posthumā q̄ ex vxore mea nasceť, si intrauerit monasteriū, in ducētū: nata est posthuma, nec intrauit monasteriū, q̄ritur an testm̄ sit ruptū tāq̄ sit p̄terita? dixi sic, ista vr̄ instituta sub ꝯdōe, q̄ nō pendet ex eius ptāte, & iō an testm̄ sit nullū, sunt opi. qa gl. l. suus quoque. tenet, quod ista iura sunt hodie correcta p l. qm̄ in priorib. qd̄ tn̄ in ꝓposito non examino, sed dico hic simpl'r testm̄ esse nullū. aduerte, gl. q̄ dicit qd̄ ista lex est correcta, loquitur qn̄ filius est institutus sub ꝯdōe. Sed in qōne nr̄a dicta posthuma nō fuit instituta, neq; purè, neq; sub ꝯdōe, ergo testm̄ est nullū, nam testator instituit illam posthumam, q̄ nasceretur, & monasterium intrauerit. ista nō ē illa posthuma, ergo non ē instituta. ista sunt verba tex. l. cōmodissimè, de lib. & posth.
d licet Ray. de Forliuio[d] consuluerit ꝯrium, & non intellexit illud ꝙ ego dixi. q̄ro circa hāc l. quid de nepotib. dic vt in gl. aut filius p̄cessit eos, aut non. † Quæro qn̄ filius instituit̄ sub
4 ꝯdōe mista, & stat p eum, non p casum, an instō vitieť, Bul. dicebat ꝙ n̄: Tu dic ꝯ, vt in gl. & bn̄, qa ab initio nō valet instō.
5 Vltimō q̄ro hic, † ꝙ pt hæreditatē adire, quo iure dēt adire? Ir. dicebat, ex testō. gl. dicit ab intestato, & bn̄ dicit. Subdit tn̄ gl. vnū verbum ibi, vel dic, qd̄ ex testō, &c. quod si vellet adire ex testō. posset. quod non est verū, qa si vult adire ex testō, oportet, ꝙ testm̄ approbet̄, & testō approbato valeret de iure ci. de iure āt prætorio deberet petere sec. tab. non adire hæreditatem. præterea, aut pēdet ꝯdō, & non ē dubium ꝙ hæreditas non pt adiri. aut deficit, & idem, quia est contra dispōnem defuncti. & ideo teneas, quod sibi succedat ab intestato.

¶ Contrarietas, & concordia.

Pro concordia aduerte, qn̄ sub ꝯdōe casuali, vel mista filius ē institutus, & sic non sub ꝯdōe ptātiua, & in defectum ꝯdōnis non reperitur exhæredat⁹, an debeat reiici conditio de institutione in legitima, & Bar. l. suus quoque ff. de hær. inst. vr̄ tenere negatiuam, quod nō reiiciatur. quia dicit testm̄ esse nullum. Et hæc fuit sententia Ray. de Forli qui fuit p̄ceptor Bar. & communiter tenebatur ante Bar. affirmatiuam vr̄ tenere. s. quod sit reiicienda in hac l. si pater. Et ex hoc Ray. appellauit ipsum Bartolutium. Sed quo ad concordiam dic, quod non fuit sibi ꝯtrarius, quia seipsum emendat in hac l. si pater. imo sapientis est mutare consilium in melius, l. manifestissimi. C. de furt. cum sim. Et hæc sufficiant pro saluatione Bar.

a ADD. ¶ Paris. Hanc repetit Ful. & de materia vide Bar. cons. 13. & cons. 131.
b I. A. Modernorum. Adde qd̄ sic consuluit cons. 13. inc. ex facto proposito, et Ang. cōs. 117. inc. do. Catharina quōdā Blasij ꝯriam opi. ꝙ iura sunt correcta tenuit et Im. l. suus quoque, de hær. inst. sed melius in l. fi. ff. de ꝯd. inst. Sal. hic Pa. de ca. q. d̄t, ꝙ p opin. Bar. sustentať, & prouidetur filiis, & ꝯria operať ꝯrium, & hanc seq̄t Ang. cōs. 94. inc. Viuianus de Mōte Pulciano.
c Paris. Volens melius. In istis verbis allegatur Bar. quod magis credendum est doctori in cōsulendo, quàm in legendo, quia præsumitur, ꝙ melius cōsiderauerit. Adde ꝙ dicit idem Bar. cons. inc. Lapus, dicens, quod illud qd̄ docuit suos scholares legendo, reducitur ad practicam consulendo. Po. ¶ Melius. Et quod qui melius ꝯsiderat, aliqn̄ consilium mutat, est elegans tex. l. diui fratres, ff. de iure pat. Et ista opi. Bar. hic est cōis, vt inquit Pe. & Dec. & vide Ale. cons. 56. vol. 4. Barb. cons. 13 2. du. & cons. 191. ꝙ licit mutare consilium in melius, vide Barb. cons. 1. vo. 1. & cons. 83 eo. vol. & cōs. 62. & cōs. se. e. vo. & Bar. l. qui Romæ, §. duo fratres, in 3. q. ff. de ver. ob. Barb. cons. 18. vo. 2. & cons. 20. e. vo. & cons. 22. e. vo. & cons. 23. e. vo. & cons. 37. e. vo. cons. 55. e. vo. 2. & in c. Ecclesia Sanctæ Mariæ, de consti. & c. examinata, de iud. & Alex. cons. 184. vol. 2. Vide etiam Barba. cons. x. vol. 1. Limita tamen istud dictum bar. vt non procedat qn̄ doctor esset sibi ꝯtrarius legendo tm̄, vel consulendo tm̄, quia tunc non dēt audiri, l. j. vbi Bar. s̄. furtis. Limita tn̄ istud, vt nō procedat inter diuersas psonas, & in diuersis iudicijs, quia tunc admittitur ꝯrietas, l. Papinianus, §. sed nec impuberis, vbi gl. s̄. de inof. test. per Cy. l. j. C. de fur. per dominos de Rota, decis. 8. in ti. de testa. Adde ēt ꝙ Doctor. potest consulere, licet non inueniat decisionem in terminis, dummodo inueniat rationem naturaliter ab ęquitate naturali non abhorrentem, vt per Pau. de ca. l. Claudius, ff. de acq. hær.
d Ray. de For. Adde quod Pau. de ca. dicit, quod melius ꝯsuluit ipse Rayne.

LEX V.

a REPREHENDENDA.[a] institutio facta sub conditione turpi, remanet pura, & valida, conditione reiecta. h. d. Vel aliter. Cōditio impossibilis de iure, ex institutione reiicitur. Hic habes de conditione impossibili, de qua feci tibi vnam repetitionem in l. j. s̄. de cond. inser.

a ADD. ¶ Paris. Reprehendenda. Circa regulam huius legis, quod facto datur voluntas intelligi, vide Rom. alia iura allegantem, cons. 28.

LEX VI.

GENERALITER. Hęc est notab. lex, & habet vnam tm̄ vr̄
a duas concordantias. Breuiter dicit, fauore liberorum[a] disiuncta posita inter plures conditiones resoluitur in cōiunctam.
b quod ad extraneos est extensum.[b] h. d. vsque ad §. cum āt. cō
c cor. huic l. ff. de hær. inst. l. Lucius. facit ff. de re. dub. l. si is qui ducenta. §. pe. Op.[c] de l. si hæredi plures. de cond. inst. Sol. Speciale est propter præsumptam voluntatem defuncti, quæ nō verificatur in qualibet parte alternatiuæ. quid dicemus in aliis conditionib. Pone, testator dixit, si nauis ex Asia venerit, aut Titius consul fuerit, aut Imperator in Italiam venerit, talem substituo. Dico quod vbicunque inter istas ꝯdōes alternatiuas est illa, si decesserit sine liberis, ꝙ assumitur pro con-
d iuncta:[d] quoniam apparet quod testator liberos institutos voluerit præferre substitutis, vt d. l. Lucius. secus si illa conditio non apponeretur. vel aliter potest dici, ꝙ quandocunque cum disiunctiua adiicitur dictio ēt, tunc habet vim coniunctæ seu copulatiuæ, sec. Priscianm, & est casus hic. Hoc non dico pro constanti.

a ADD. ¶ Paris. Fauore liberorum. Vide quæ dicit Barb. cons. 43. vo. 4.
b Po. Est extensum. Vide Ale. cons. 28. vol. 3. vbi dicit hanc l. & similes exorbitare à iure, & imo non deberet extendi. & cons. 92. vol. 3. vbi declarat, & ibi etiam ponit quando esset substituta pia causa, & cons. seq.
c Op. Adde B. l. l. j. in pr. ff. de iust. & iur.
d Pro coniuncta. Adde Old. cons. 187. inc. de inst. & subst.

1 *Substō facta posteris post eorū mortē, intelligitur si decesserint sine liberis.*
2 *Filij naturales non legitimi, quod excludunt substitutum.*

a §. CVM AVTEM.[a] substitutio facta liberis legitimis & naturalib

a ADD. ¶ I. A. Cum āt. Et an legitimatus à patre filio suo legitimæ non citato, succedat vna cum legitimo & naturali, do. Pau. cons. quod incipit, habens spurium filium naturalem & legitimum, tenet quod non, l. ex facto, de vul. & pup. per Mo. l. Gallus, ff. de lib. & posthu. & an appellatione filij veniant naturales. Et an appellatione nepotis veniat naturalis tantum, vide Bar. cons. 88. cauetur statuto, & cons. 39. & eundem Bar. consil. 83. inc. in facti contingentia.

a turalibus, post mortem eorum, intelligitur, asi decesserint si-
1 ne liberis legitimis. h.d. † No. i. ꝙ substo fcã posteris post eorum mortẽ, intelligit si decesserint sine liberis. Ex hac rñsiõe Papiniani, ꝑꝑ occurẽtiã tpe mortalitatis, feci multas qões in l. cũ auus. de ꝯd. & de. & dicã tibi forte in l. cũ acutissimi. j. de fideic. & inter cæteras facio vnã talem qõnẽ. dicit testator, si filius meus decesserit sine liberis, filiis masculis. quid si deces-
2 serit cũ filiab. fœminis? † No. ꝙ filij naturales ñ legitimi, substitutũ nõ excludũt. Op. de l. cũ pr. §. volo. & l. Lucius. §. fi. ff. d le. 2. Sol. ibi loqtur in filiis natis in seruitute. & sic in figura ma-
b trimonij, qui substitutũ excludũt, b alias secus, nisi de mẽte testatoris aliud appareat. q̃ mẽs ex dignitate personarũ colligitur, & aliis indiciis, vt l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad Treb.
c vbi de hoc dixi plenissimè, & feci de hoc multas quæstiões. c

a ADD. ¶ Po. Intelligit. Vide ad istum tex. l. filiusfa. §. cũ qs, & q̃ ibi scripsi, ff. de le. 1. & amplia istũ tex. vt procedat ẽt si filius grauatus, eẽt simul institutus cum extraneo in quota, nõ subaudit ista ꝯdõ, si sine liberis decesserit, vt ꝑ gl. hic in verb. filius, ꝓbatur, q̃a rõ in l. cum acutissimi, & in l. cum auus, militat ẽt in casu nr̃o, & qñ cũ filio grauat⁹ est extraneus, in istis terminis consuluit Cum, vt refert, & seqt d. Io. Bap. in l. intestõ, la 1. ff. de test. mil. licet ibi referat Pe. tenuisse oppositũ per reg. l. q̃uis, & l. hæreditatẽ, s. ti. j. Sed dic, qd illa regula nõ ꝓcedat, qñ est diuersa rõ in vno determinabiliũ, vt ꝑ doc. & maximè Al. l. iã hoc iure. ff. de vul. & pu. Pro opi. d. Io. Bap. facit qd in simili vult Bar. l. titia. cũ testõ. §. Titia, ver. q̃ro pone qd, ff. de le. 2. An at, qd hic dr̃, hẽat locum tm̃ in filio legitimato grauato. Quidam tenent, qd sic, licet videatur, qd in eo nõ militat rõ in d. l. cũ acutissimi: q̃a filius fil. j mei adoptiui nõ dr̃ mea posteritas. Sed sup hoc ꝯsidera, & maxime qñ esset talis, q̃ transierit in ptãtẽ patris adoptantis: ẽt dispõ huius §. in quocũq; grauato, descẽdente, ẽt si eẽt vltra ꝓnepotẽ, ꝑꝑ rõẽ d. l. cũ acutissimi, maximè ibi, vel in rescriptis aliã ptãtẽ, & nũquid dispõ huius §. ꝓcedat, ẽt si esset substituta ecclesia, vel alia pia cã, vide Fel. c. in pñtia. de ꝓb. & ibi i l. seq. ponit an procedat ẽt si hẽat filios tm̃ naturales, vel spurios. Reliqua circa materiam huius §. vide per doct. hic in d. l. cum acutissimi, & d. l. cum auus, & in l. ex facto, §. si quis rogatus, ff. ad Treb.

b I. A. Excludũt. Adde quid si aliqs ẽ institutus, & si decesserit sine filiis legitimis, & naturalib. eẽt sibi dat⁹ substitutus, decedatque institutus cũ filio legitimato, ã excludat substitut⁹ ꝯcõiter tenet qd sic, vt tenuit Io. An. post Ia. de Are. in add. Sp. in tit. de suc. ab intest. §. fi. in fi. Alb. de Ro. & Bar. suo ꝯs. inc. viso instrõ locati. Bar. l. Gallus, §. seruus, ff. de lib. & post. Ant. de bu. c. per venerabilẽ, post mediũ, q̃ fi. sint legit. Pe. de Anc. ꝯs. 115. & 279. & Pau. de ca. ꝯs. 219. & 223. Ale. cõs. 57. & 94. 1. vo. Si tamen dictum sit sine filiis, ex legitimo matrimonio procreatis, licet legitimati per subsequens matrimonium non excludunt substitutum. Ita consuluit Bal. conf. 490. 2. lib.

b I. A. Qõnes. Adde quod Pau. de ca. & d. Ale. ꝑꝑ illa verba, quæ sunt in tex. intestatus, & aut sine testõ, multa dicunt, maxime d. Ale. tu veritatẽ collige ex Bal. cõs. 33. inc. in Christi nomine, de iure communi, 1. vo. & e. vo. ꝯs. 14. inc. in Christi nomine, quidam nomine Blasius, & cons. 53. e. vo. inc. com munis opi. & e. vo. cons. 77. & cons. 317. 3. vo. & cons. 266. 4. vol. & cons. 58. 1. vol. & 3. vo. cons. 233. Pau. de Cast. cons. 282. Ro. cons. 4. & 32. alias cons. alle. d. Ale. per Ang. cons. 26. per Abb. cons. 75. 1. vo.

LEX VII.

1 *Conditio quando possit impleri post mortem, & ante mortem testatoris.*
2 *Conditionem semel esse impletam sufficit, licet non duret.*
3 *Relictum alicui, si intrauerit monasterium, an illud habere debeat, si intrauerit, sed non perseueret.*

a SI QVIS HAEREDEM. a condõ casualis, siue ptãtiua, nõ pt facilè viuo testatore impleri. h.d. Op. de l. 2. ff. de cond. & de.
1 † Sol. aut ꝯdõ consistit in dando, & debet impleri post mortem testatoris, vt l. ꝯria. aut ꝯsistit in faciendo, & tũc aut ꝯdõ est ptãtiua, aut casualis. si ptãtiua, & est facilis, tunc idẽ, vt l. ꝯria. si difficilis est, tũc ante mortẽ, vt hic, & idẽ in casuali, & vi-
2 de gl. tuã. & no. ex hac l. † qd sufficit ꝯdõẽ semel impletã es-
b se, b licet nõ duret. Et hoc facit ad q. relictũ fuit alicui sub tali
c ꝯdõe, si tale mõasteriũ intrauerit, ille itrauit, † postea exiuit:
3 an debeat hr̃e relictũ? c hic vr̃ casus qd sic, sicut in ea. q̃ nupsit, & postea diuertit. in ꝯriũ vr̃ casus s. e. l. reprehendẽda, si bene inspiciatur, vbi fuit relictũ sub condõne, si diuerterit. certè si rediret ad maritũ suũ, non haberet legatũ, nisi ideo quia ꝯdõ esset turpis. Et vide d. l. reprehendenda. ex eo, ꝙ dicit, ab eo, &c. innuit, ꝙ si diuertisset nupta, & diuortium nõ duraret, ꝙ
d hæreditatem non haberet. Modo relinquo eam sub dubio. d

a ADD. ¶ Paris. Hæredem. Vide materia Ang. cons. 152. inc. Conradus Albe.
b Paris. esse. Et sufficit quandoque impleri, si non sit determinatum certum tps. Vide Com. ꝯs. 164. in 3. dub. Vide in l. 2. ff. de ꝯd. & de. itẽ dũ dr̃ hic qd sufficit ꝯdõẽ semel impletã fuisse, licet nõ duret, vide no. Iac. hic, & vide omnino eundem in l. fi. de ind. viduita. vbi q̃dã no. ponit post Pau. de Ca.
c Po. Ad q. Vtrum filij mortui excludãt substitutum stante dispõne testõris, si habuit liberos, vide late Ias. l. si substitutus, ff. de vul. & pup. & vide ẽt ad hoc Fel. c. in præsentia, de prob. & Ang. cons. 159. & vide Ale. cons. 43. vol. 3. & Ang. cons. 34. vbi ponit pulchrum casum à contrario, quod relictum alicui cum vidua erit, ei debetur, licet postea nubat.
d I. A. dubio. Adde ꝙ Pau. de ca. dicit non esse dubitandum, nam aut non fecit professiõnẽ, & non vr̃ intrasse, q̃a verba testatoris debẽt intelligi de igressu, q̃ fit faciendo ꝓfessiõnẽ, & tunc legatũ fuit purificatũ, & acquisitum monasterio, & licet postea de facto egrediatur, ꝓfessio nõ irritatur. & sic legatum remanet apud monasterium, q̃nimo ẽt si ingrederet aliud monasterium licite, de licentia superioris remaneret legatũ penes primũ monasteriũ, arg. s. de vsuf. l. inter antiq. & ad hanc l. vide Bald. cons. 307. 4. vol. vbi consuluit, an legatum si vidua remanserit, requirat ꝑpetuã viduitatẽ. & qd bona ingressi remaneãt penes primũ mõasteriũ, tenuit Ang. ꝯs. 235. qñ nõ fuit obtenta licẽtia. Io. And. c. j. de stat. reg. in 6. ad plenam claritatem huius l. vide eundem Ang. cons. 34. cui se subscripsit d. Phil. de Cursinis, & cons. 49. vbi soluit quæstionem formatam hic per Bar.

LEX VIII.

1 *Dictio, secundum, quòd non faciat conditionem. & nu. 2.*
3 *Castrum, vicus, vel terra, habet proprios fines.*
4 *Castrum aliquod occupans, si accusatur, debet in accusatione inseri locus territorij ipsius castri, non particularis locus.*
5 *Conditio apposita in quacunque parte testi, reddit testamentum cõdõale.*

SI TESTAMENTVM. valet testm̃, licet testõr ñ inserat cõdões, quas inserere pollicitus ẽ: & in quacũq; parte testĩ ꝯdõ inserat, reddit instõ ꝯdõalis. h.d. Op. ff. de hæ. inst. l. quoties. §. tantũdẽ. dñt qdã. ꝙ ibi est dictũ Marcelli, qd est malè dictum, non placet, q̃a debemus euitare correctiõnẽ. alij, vt Io. dicũt, ꝙ ibi destinauerat, & morte ꝑuentus non inseruit, hic secus. Ista soꝛo posset esse bona in se, vt si sic intelligat, qd fuit morte præuentus, anteq̃ testm̃ haberetur ꝓ cõpleto, vt l. furiosũ. s. ti. 3. & l. si qs cũ testm̃. ff. de testa. alij dicũt, qd hic dt fm̃ ꝯdõnes infrascriptas, ibi dixit, si ꝯdõẽ, &c. q̃ ẽ bona solutio, & no.
1 Ex qua no. † quod dictio, fm, nõ facit ꝯdõẽ, a secus in dictio.
a si. De hoc habemus casum extra, de ver. sign. c. Abbate S. Syl. circa med. ita vr̃ mihi quod incipiat. & de ista dictione fm, dicam tibi aliud alibi hoc anno, & no. vel dicas, ꝙ nõ est hr̃s ibi, vt voluit testator. s. sub ꝯdõe, sed est hr̃s purè, vt hic. alij dñt, ꝙ nõ est hr̃s ꝯdõalis, sicut testator sensit si eius volũtas ꝓbet, vñ hic volũtas de qb. ꝯdõib. senserit nõ pt ꝓbari: ibi secus. tu
2 teneas q̃ vis de istis soꝛonib. q̃a q̃libet pt eẽ bona. † Circa hãc legẽ volo te facere notare tria. Primò qd ista verba, fm ꝯdõnes, j. scriptas, licet ꝯdõ nõ sit adscripta, nõ declarãt volũtatẽ eẽ imperfectã, q̃a si eẽt imperfecta voluntas, testm̃ eẽt nul-
3 lũ, vt d. l. furiosũ. s. ti. 3. & d. l. si qs cũ testm̃. ff. de test. ¶ † Scdõ no. ꝙ vicus, terra, seu castrũ, hẽt ꝓprios fines. ex hoc dico, qd si factus ẽ exercitus ꝯ illud castrũ, vel ꝯ aliq̃ terrã, vel facta ẽ aliqua caualcatio ꝑ territoriũ, & illi q fecerũt, accusant, qs lo-
4 cus cõfinabit in accusatione. Vel pone, † aliqs occupat vnã terrã, de hoc ꝓcedit ꝯ eũ, qs loc⁹ ꝯfinabit ꝯ eũ i accusatiõe, cũ l. libellorũ. ff. d ac. dicat, qd dẽt põi loc⁹, vbi maleficiũ ẽ factũ: rñdeo, qd dẽnt poni cõfinia territorij, qñ fit i ipõ castro, vel vico, vt hic. Nec dẽt poni loc⁹ pticularis, vt d. l. libellorũ.
b qd ẽ verũ, qñ maleficiũ respicit illũ locũ pticulariter, sec⁹ b si totũ locũ respicit vr̃, vt l. de pupillo. §. q nũciat. de op. no. nũ.
5 dixi plenè in d. l. libellorũ. † Vl. no. ex ista l. qd in testĩs in quacunq; parte ꝯdõ adiiciatur, totã dispõẽ reddit ꝯdõalẽ. vt hic, in fi. & importat naturã illorũ verborũ, fm ꝯdões j. scriptas, ar. l. Modestinus. ff. de sol. hoc ẽt facit natura vltimæ voluntatis, vt l. qb. dieb. §. qdam Titio. de cond. & dem. licet secus eẽt qñq; in ꝯctib. vt no. in l. 2. circ. fi. gl. magnæ, de in diem addic.

a ADD. ¶ I. A. Condõnẽ. Adde quod hic facit, ꝙsi aliqs ꝯcessit mihi rem aliq̃ in feudum, vel emphyteusim, fm formam, & modum, quib. ante cessorib. meis erat concessum, licet non appareat qb. mod. vel formis ꝯcessum erat eis, nõ vitiatur ꝯcessio mihi facta. imo illud verbũ, fm, ponitur potius casualiter, & exponitur, i. quia meis antecessorib. erat ꝯcessum, vt est casus i d. c. Abbate sane, vt hr̃ per Gul. de Cug. & Bar. l. eum qui. §. Iulia. de const. pec. Tangitur in l. admonendi, de iureiu. & deciditur per Pau. de Cast. hic, & cons. 322. in causa decennali, Bal. cons. 340. 3. lib.
b Po. Secus. Opponi. contra text. de l. ita stipulatus, in prin. secundum vnam lect. vt ibi per Bar. ff. de ver. ob. Sol. vt ibi per eum.

LEX IX.

1 *Tacita pupillaris comprehensa in expressa vulgari, non admittitur cõtra matrem.*
2 *Tacita vulgaris cõprehensa in expressa pupillari, admittitur cõtra matrẽ.*
3 *Vulgaris expressa in vnum casum tantum, continet pupillarem tacitam, nisi quando mater est in medio.*
4 *Vulgaris expressa in vnum casum porrigitur ad omnes alios casus, ex quibus quis hæres non efficitur.*
5 *Vulgaris in casum tacitum non admittitur contra matrem.*

a CVM QVIDAM. a Br̃ dicit sec. com. opi. ista no. l. Tacita pupillaris non admittitur ꝯ mattrem. h.d. Secundum com. opi. dr̃ hic, ꝙ tacita pupillaris non admittitur ꝯ matrem. ꝯ. ff. de vul. & pup. l. Lucius. Dicunt quidam, hoc ideo, q̃a mr̃ fuit in-
1 stituta. hæc est falsa, vt l. præcib. j. tit. 1. alij dñt, † & hæc ẽ melior, ꝙ hic loqtur in tacita pupillari, q̃ ꝯtinetur i breuiloqua. Ista

a ADD. ¶ Po. Quidam. Vide vnum nouum intellectum ad istum tex. per Bol. in sua theori. & ista l. ponit casum Bar. l. 1. ff. de vul. & pup. & ibi vide verissimum intellectum ad istam l. per d. Ias. & vide Alex. cons. 1. vol. 1.

2 Ista ē bōa, vt videbitis in l.pcib.ĵ.ti.j.& ibi dicā.¶†Quærit gl. q̄d ecōuerso, vtrū tacita vulgaris, q̄ ptinet in expssa pupillari, admittat ɔ mrē?gl.dr ꝙ sic, qa p eā nō succedit pupillo.& optimè dicit, q̄ gl.vide.fm istā lect.gl.sume ex hac l.vnū notabi-
3 le, qd forte nescirē tibi alibi inuenire, qd †vulgaris expssa in vnū casū tm̄, ptinet tacitā pupillarē, nisi q̄n mr ē in medio, vt
a hic declaro,[a] vulgaris hēt in gn̄e in ɔfuso vnū casū tm̄, si hr̄s nō erit, hic casus subdiuidit in p̄tes, si hr̄s nō erit, qa noluit, vł qa n̄ possit.illud.qa n̄ possit, diuidit in multos casus, vel nō pt qa nō nascit, vt hic, vel nō pt, ꝑp ipotētiā iuris, vt s̄.ti.j.l.2.vel ꝑpter errorē testōris, vt l.cū ꝑpoas.e.ti.vel ꝑpter alios casus, quos omitto, hic fuit facta, ergo vulgaris in vnū casū particularē tm̄.f.si nō nascet, & tn̄ ista ptinet tacitā pupillarē, fm lec. gl.q̄ no.Licet istius gl.lec.sit cōis, & vera in se, tn̄ nō placet q̄tū ē ad istā l.nā, vt videtis, in dubio istius l.dubitauerūt Vlpia. & Pap.viri excellētiores, sed de ipso dubio est casus in l.pcib. ĵ.ti.j.q̄ lex fuit antiqua añ istā, vñ nō est verisile, qd de casu legis dubitauerit Vlpia.& Pap. Vr gl.nr̄a aliud dicere, q̄ doc.nr̄i loquēdo intellexerūt, & fm istā lect.br̄ dicit, vulgaris expssa ī vnū casū porrigitur ad aliū nō expssū, nisi mr sit in medio, q̄ fuit cohr̄s data instituto.h.d.sup ver.decessit, post aditā hęreditatē.fm hāc lec.gl.Tu dic añ aditā hr̄ditatem, fm hāc lec.ꝙ ista lect.sit vera, ꝑbat, qa nō est verisile, ꝙ Pap.dubitauerit de casu l.pcib.ĵ.ti.j.Itē ꝑ hoc facit text.q dicit, decessit: nec dicit añ aditā hr̄ditatē, vel post. Itē q dicit luctuosam hr̄ditatē, nec dicit de hr̄ditate filij, vel primi testōris. Itē ꝑ hoc facit text.q dicit substōnē q̄dē in hmōi casu: & sic loqt de vna substōne.f. vulgari, q̄ in vno casu admittit.f.cū nō nascet posthum⁹, in alio respuit.f.cū nascet & moriet.Si n.intelligeret de tacita pupillari, vt gl.dicit, tunc substōnē vulgarē in oēm casū admitteret, pupillarē verò tacitā ɔ mr̄em repelleret. & sic loqtur de diuersis spēb.substōnis, cuius ɔriū aptè dicit tex.loqtur.n.de vna substōnis spē, q̄ certo casu admittitur, certo casu respuit fauore mr̄is.vide tex.ibi, nos itaq; vsq; ī finē.¶Ex ista lec.no.
4 †ꝙ vulgaris expssa in vnū casū, porrigitur[b] ad oēs alios cas⁹,
b ex qb.qs hr̄s nō efficitur.¶Sc̄dō no.qd †vulgaris in casū taci
5 tū nō admittitur ɔ matrē.Cōtra istud op.de gl.fi.istius legis, q̄ dicit, ꝙ tacita vulgaris admittitur ɔ mr̄em.resp.fallit hic, nā nō admittitur ɔ matrē cohr̄dē datā pupillo, ꝑ rōnē positā in tex.Itē ɔ istā lec.op.vulgaris substō hēt locū, si hr̄s n̄ erit, hic pupillus fuit hr̄s testatoris statim, q̄n nat⁹ fuit, qa suus hæres erat, ergo, &c.Resp.q̄n suus instituitur cum extraneo, exn̄tia sui hæredis non operatur aliquid circa ea, quæ ex testō dependent, vt l.apud Iulia.§.idem Iulianus.& ibi per Dy.ff.ad Treb. Ita hic in proposito, hic fuit institutus venter vnà cum mr̄e, q̄ est extranea, ideo hic exn̄tia sui hr̄dis nō pt aliquid operari. qd aūt hr̄ditas fuerit adita, hic expresse nō dicit. Tene mēti.

a ADD. ¶Pom.Hic declaro.Idem etiam esset in fratre fm Ang.in conf.257. incip.ex serie testamenti.in ver.3.hoc probatur no.conditionis.

b LA.¶Porrigitur.Adde tu ad Bar.& hic vide Ale.de Imo.in conf.4.vol.2.

¶De impub.& aliis substi. Rub.

a ¶Continuatio patet[a] per seq.quia de insti.in primo gradu, restat videre de insti.in secundo gradu.

a ADD. ¶Pom.Continuatio patet.Quæro quis melius rubricauit, an Imperator hic, an iurisconsultus in ff.de vulg.& pup.De hoc per Iaf.in rub.ff.d vulg.& pup.in pr.in 2.lect.vbi ponit, quod differentia est inter substitutionem, & institutionem.Item cum sint quinque substitutiones, tamen Iurisconsul.in ff.non facit mentionem, nisi de duabus, vide per eum.

LEX I.

1 *Partes adiectæ in institutione, intelligūtur repetitæ in substitutiōe simplici.*
2 *Verba præteriti temporis non extenduntur ad futura.*

CVM HAEREDES. Ista est clara, partes adiectæ in instōne, in substitutione simplici intelliguntur tacitè repetitæ. h. d.
1 †Vide & tene menti, quod partes adiectæ in institutione, intelliguntur repetitę in substitutione simplici, & hoc ex interpretatiōe declaratiua, quia sic testator sensit. Ad idem de leg. 1.l.si seruus plurium.§.fi.Item ɔ facit l.talis scriptura.§.fi.e.ti.
2 vbi vr̄ ex interpretatione extensiua.†So.illud ideo, quia hoc natura verbi preteriti tp̄is non patiebatur vt extenderetur ad futura, ideo nō potest dici ex interpretatione declaratiua.hic verò patit natura verbōrū. Venio ad gl.nr̄am & op.de l.nōnunq.ad Treb.Sol.Istud est verbū, nisi ex præsumpta voluntate defuncti aliud appareat, quia in substitutiōne eos nominauit nominibus propriis, vel eos grauauit onere æquali.

LEX II.

1 *Ista verba, vos inuicem substituo, non continent nisi directas tantum, scilicet vulgarem, & pupillarem, nisi repugnaret disparitas personarum.*

HAEREDITATEM. substitutio breuiloqua facta personis
a imparib.pt porrigi ad eū casū, in quo vtriq; pt pariter substitui.[a] h.d.Hāc l.habuistis in l.in testō, s̄.de test.mil.vbi tractaui tibi dē ista mā.Sed vnū volo, ꝙ scias ꝙ nūq̄ ꝑposuerā dicere,
1 ꝙ†pridie iudicaui siue ɔsului in quodā facto. Nōne cuilibet extraneo pt substitui post aditā hr̄d.p fideic.Certè sic.vtrum ergo debet intelligi dum dicit, vos inuicē substituo.f.si vnus hæres non erit.alter sit heres & q̄ncūque hr̄s decesserit, vnus restituat alteri.Dico ꝙ illa verba, inuicem substituo, non continent nisi directas tantum.f. vulgarem, & pupillarem, & nisi repugnaret disparitas personarum ad fideicommissarium nō porriguntur, vt hic, & l.iam hoc iure §.1.& l.qui duos impuberes.ff.e.& ibi per Dy.ideo tene menti, qa consului, vt dixi.

a ADD.¶I.A.Pariter substitui.Adde ꝙ hoc fallit, nisi cum substōne breuiloqua esset iuncta substō compendiosa, vt q̄n testator dixit, q̄ncūq; alter vestrū decesserit, vos inuicē substituo, nam tunc ꝑ illud verbum, ɔpendio sum ɔprehendetur post adi.hær.fideic.substō, q̄ in cōpendiosa continetur l.pcib.in fi.& c.Ray.de test.Et ita dixit Ale.velle Bart.in l.Lucius, in antep. & pe.q.ff.de vul.& pup.& in rep.l.si arrogator.ff.de ado.& in l.Centurio, ff.e.per Rayn.Nic.de Neap.& Bal.in l.iam hoc iure §.fi.ff.eo.

LEX III.

HAERES INSTITVTA. Qui repudiat ex testō, facit locū substituto vulgari, q excludit venientes ab intestato.h.d.Verba, si hæres non erit, in pupillari substitutione comprehensa, taliter debent intelligi, si hæres non erit ex testamento.

LEX IIII.

1 *Substitutio vulgaris expressa, q̄do non porrigatur ad tacitam pupillarem.*
2 *Substitutio vulgaris facta duobus simul & copulatiue, non habet locum in persona vnius.nisi habeat locum in persona vtriusque.*

a QVAMVIS.[a] Hæc est not.l.valde. Substō vulgaris porrigit ad tacitā pup.nisi testatorem aliud voluisse ꝑbetur, vel ꝑpter imparitatē personæ institutæ cū pupillo aliud p̄sumatur.h.d.
1 Op.ad prin.ff.e.l.iā hoc iure.ī pr.So.vulgaris expssa†porrigit ad tacitā pupil.nisi testator aliud expsserit, vt in l.cū ex filio.§. fi.ff.e.vel nisi aliud voluisse ꝑbetur, vt hic in pr.vel nisi aliud
b p̄sumatur voluisse, vt hic in fi.Sc̄dō no.[b] ex hac l.ꝙ habeo ꝑ singulari multū, & nescio alibi ita clarè, nec forte aliquo mō.
2 †Not. ꝙ q̄n substō vulgaris est facta duob.simul, & copulatiuè, ꝙ nō hēt locū in persona vnius, nisi hēat locū in persona vtriusq;, & iō in casu h⁹ l.si Firmianus hr̄s nō eēt, sed esset hr̄s Helia, vel ecōuerso, substitutus vulgariter nō admittetur. Vide tex.& gl.super ver.in eum.tenet ergo ista gl.manifestè, ꝙ in casu h⁹.l.ista substō non pt hr̄e locū, nisi haberet locū in persona vtriusq;.Sic etiam intelligebat do.Ia.But.ad istā lect. op.de l.falsa.§.fi.de cōdi.& dem.gl.dicit hic, fallit hæc r̄la, hoc nō est verum, & ɔ l.hæredes mei.§.cum ita, ff.ad Treb.de leg. 2.l.fi.§.filium.& ad Tre.l.Lucius.§.Caio.ff.de iniu.test.l.pen. & l.pr̄ filiam, §.fi.ad l.Fal.Sol.Br̄ q̄tum ad propositum dico aliud in substōne vulgari, vt hic, aliud in substōne pup.vel fideicommissaria, vt in ɔrio, rōnem huius dicā vobis in l.pe.ĵ.eo.

a ADD. ¶Quamuis.Vide Bal.consi.204.& seq.
Parif.Quamuis.Circa māin h⁹ l.qd vna determinatio respiciens plura determinabilia, &c.Vide Ale.consi.186.post med. Vide p nouissimos in l.si ad litē, in prin.ff.sol.mat.in l.in testō.C.de test.mil.Iaf.in l.ī testō, & vide in l. ɔ maiores, post prin.de inof.testa.vbi ēt dicit, ꝙ aliquando secus.Et ꝑ limitatione, q̄ ponit Ale.in d.l.in testō.& in l.hoc iure.alle. Ben.de Plū.in l. si ita scriptum, de ma.test.vide Soc.in l.quoties, ī j.no.de cond.& dem.Itē adde quod vbi plures determinationes respiciunt vnū verbū, q̄libet per se determinat, nec inter se inuicem determinantur, vt declarat Bal.per illum text.in l.prætor, §.si quis aduentu.ff.vi bo.rap.

b And.Barb.Secundo no.Sed aduerte diligenter, quod transmissio hæreditatis nō peruenit ex testō, sed ex l.prouisione, Bar.met.in l.si fratris.C.de iure del:b.l.filius hæres, de lib.& posthu.& sic in casu nostro, vel quando mater est præmortua, filius vigore suitatis debet transmittere etiam non aditā ad quoscunque, vt in d.l.si fratris.Et sic substitutus deberet excludi, datione cohæredit extranei, & sic nullo modo procedit ista lect.Et si dicatur, substitutio impedit suitatem, certe non est verum, quia tacita, l.si pater ff.de pri.cre. Et an clausula in fi.posita referatur ad omnia, & ea determinet æqualiter, vide Bar.in consi.33.

LEX V.

POST ADITAM. Vulgares substitutiones adita hæredi. expirant.hoc dicit.

LEX VI.

1 *Ius accrescendi ad hoc vt habeat locum, oportet ꝙ testamentum sit iure factum.*
2 *Ius accrescendi requirit, quòd multi sint instituti.*
3 *Substitutio quando impediat ius accrescendi.*
4 *Ius accrescendi operatur, quòd accrescit inuitis, & quando.*
5 *An quis possit repudiare ius accrescendi vno iure, & habere alio.*

TESTAMENTO. Inter institutos, & inuicē substitutos, est locus iuri accresc.h.d.vel breuius, substitutio ius accrescendi
1 impedit.h.d.¶†No.hic, ꝙ ad hoc ꝙ ius accresc.locum hēat, oportet ꝙ testm̄ sit iure factum.dicit enim text.iure factum. Quod intelligo ꝙ accrescat ex virtute testamentariæ successionis.pt.n.ab intestato vel rupto testō esse locus iuri accresc.
2 vt l.j.s̄.q̄n n̄ pe.par.petē.accr.† Not.ꝙ ad hoc ꝙ sit locus iuri accr

accr. oportet qđ multi sint instituti, vt dixit tex. multis institutis, &c. Qđ itelligo q̄ sit loc⁹ ex ꝯiunctiõe hoĩs: nã ẽ ẽt q̄dã
legalis ꝯiunctio, vt qñ vnus instituitˀ, & ex pſona eius deuenit ad pr̃es, vt ſi instituatur vnus seruus pluriũ dñorũ, tũc vtrum inter illos dños sit locus iuri accr. tunc dic, vt l. & Proculo. ff.
3 de leg. 2. & l. seru⁹ cõis ab extero. de acq. hær. † No. qđ substõ nõ impedit ius accr. Dicit. n. tex. inuicẽ substitutis. Qđ intelligo, inter eosdẽ, nã testator substituẽdo eos inuicẽ, noluit ius eorũ diminuere sed magis augere, & sic ius accr. nõ sustulit. Sec⁹ si extraneũ substituisset, nã substituendo extraneũ, tollit inter hr̃des i⁹ accr. vt l. pe. ff. de iniust. test. & hic est casus illi⁹
a l. difficilis. Qđ dixi plenè in l. re ꝯiuncti. de leg. 3. Not. quartò [a]
b q̄ accrescit inuitis, &c. ꝯ hoc op. [b] de l. cum hr̃ditate, ff. de acq.
4 hær. † gl. dicit qđ accrescit inuitis, verum est, si voluerint suã portionẽ retinere. Tu dic melius, q̄ qñ est i⁹ accr. simpl̃r, absq; substõne, tunc gl. dicit verũ. Sed qñ est substõ, vñ portio alterius dẽt ad alium cohr̃dẽ ex dispõne peruenire, accrescit ei inuito, velit nolit, quoſtq̄ partẽ suã agnouit. & tunc hẽt locũ d. l. cũ hr̃ditate, & l. si tu ex parte, ff. de acq. hære. Circa hãc l. q̄ro, vos videtis hic, q̄ ius accr. ꝯcurrit cum iure substõnis, q̄o
5 † vtrũ possit repudiarˀ vno iure, & hr̃e alio? gl. dicit hic qđ sic. Idẽ no. in l. nec his, §. hr̃s, ff. de acq. hær. ꝯriũ not. in l. si qs hr̃s. e. ti. Tu dicas qđ postq̄ agnouit pr̃em suam, & alia portio in-
c uito accrescit ex substitutione. Si autem nõ agnouit, potest [c] tamen primò partem sibi ex institutione delatam repudiare, & ex substitutione iure accrescendi habere. istud probatur in d. l. si tu ex parte. ff. de acq. hær. si quis bene inspexerit.

a ADD. ¶Barb. Et an illa lex hic alle. cũ hr̃ditate, héat locũ in eo, q̄ est instituti⁹, & pup. lio substitutus, allegat Bar. sibi cõtrarius in l. si. ff. de acq. hære.
b Pom. ¶Op. No q̄ qñ i⁹ accr. simpliciter ẽ đ p̄ se, absq; substõne i his, q̄ adie ũt portioné suã, tũc necesse est ei, si voluerit retinere suã p̄tẽ, q̄ ẽt ipsis inuitis sibi accrescat portio eorũ, q̄ voluerũt agnoscere. Si vero est adiũctũ cũ substõne, ex quo semel portioné suam agnouerũt, siue velint, siue nolint, portio eorum, qui ñ adierunt, ipsis inuitis sibi accrescit, quod not.
c Claud. Potest. Illud videtur contra istum tex. nam hic adiuerat ille cui accrescit. quia text. dicit, adeuntibus. & tñ habet iure accrescendi. Cogita.

LEX VII.

SI TESTAMENTO. Per substõnẽ pupil. succedit pupillo ex testõ. & venientes ab intest. excluduntur. h. d. q̄ requrũt ad pupilla, substitutionem ponit tex. & gl. in l. 2. ff. de vul. & pup.

LEX VIII.

1 *Imperator male quærenti benigne respondet.*
2 *Vulgaris expressa expirat adita hæreditate.*
3 *Pupillaris expressa excludit matrem in totum.*
4 *Compendiosa facta à milite intra tempus pubertatis valet iure directo, postea obliquatur.*
5 *Pupillaris tacita continetur in expressa vulgari, sed non habet effectum contra matrem, nisi aliter appareat de voluntate defuncti.*
6 *Pupillaris, quæ continetur sub cõpendiosa, vel breuiloqua, an sit tacita, vel expressa.*
7 *Mater excluditur per tacitam pupillarem, quando frater impubes est impuberi substitutus, & nu. 13.*
8 *Cõpendiosa q̄ obliquetur matre existente in medio, q̄ vtilitas ei resultet.*
9 *Substitutio compendiosa facta à milite post aditam hæreditatem, est species substitutionis ab aliis distincta, facta à Pagano est adiectio.*
10 *Compendiosa dicitur, quæ fit sub compendio verborum.*
11 *Effectus substitutionis compendiosæ in milite, & in Pagano.*
12 *Substitutio compendiosa facta per verbũ commune, an sit fideicõmissaria.*
14 *Substõ erit directa, quãdo dictũ fuit, volo q̄ omnia bona mea deueniãt ad talẽ. Itẽ q̄ possit sua auctoritate capere, vel libere accipere. n. 15. & 16.*
17 *Verbum, quod potest pluribus temporib. verificari, in dubio intelligitur. secundum quod tempus attulerit.*
18 *Testator si dixerit, si filius meus decesserit sine liberis, talem substituo, quod non valeat semper iure fideicommissi.*
19 *Substitutio facta sub distinctione temporis intra tempus pupillaris ætatis valebit iure directo, postea vero obliquabitur.*

a PRECIBVS. [a] diuiditur in partes ij. Priò ponit thema, & ponit q. Scđò ad q. rñdet per ordinẽ. Scđa ibi, nã ñ ẽ incerti iuris Bř. h. d. substõ vulgaris expirat adita hr̃ditate: nec per tacitã pup. in ea ꝯtentã mr̃ excludit, sed ex substõne pupil. vel ꝯpendiosa facta à milite substitutus in totũ iure directo intra tp̄a pubertatis admittitur: postea verò si mr̃ in medio est, obliquatˀ.
1 h. d. mõ habes literam claram. no. ex hac l. † q̄ Imperator male q̄rẽti, benignè rñdet. Qđ dic vt dixi i l. vt rñsum, s. de trãsa.
2 Scđò no. † q̄ vulgaris expressa expirat adita hr̃di. Tertiò no.
3 † q̄ pupillaris expressa excludit matrẽ in totũ. No. † q̄ ꝯpen-
4 diosa facta à milite intra tp̄s pubertatis, valet iure directo, postea obliquatur. His p̄missis venio ad apparatũ, & videtur qđ i primo casu qñ est facta substõ vulgariter, mater repellatur,
5 nã expssa vulgaris ꝯtinet in se tacitã † pupil. vt l. hr̃ditatẽ, s. e. & l. iã hoc iure, ff. e. sed pupillaris excludit matrem, vt hac lege, & l. Papinianus, §. sed nec impuberis, ff. đ inof. te. ergo, &c. Sol. Dicit gl. q̄ illæ leges ꝯtriæ loquũtur in pupillari expssa, nã tacita pupillaris ꝯ matrẽ nõ admittitur. Ita tenet hic, & in l. fi. s. ti. j. & vbique. Tñ in hoc est varietas, vtrũ qñ mater est i medio, in vulgari expressa insit tacita pupillaris. Nã alibi videtur dicere gl. q̄ bñ ꝯtinetur illa tacita pupillaris, sed non haberet effectũ ꝯ matrem. Alibi vr̃ dicere, q̄ tacita pup. tũc nõ ꝯtinetˀ in expressa vulg. Ista variatio colligitur ex gl. hic posita, & s. ti. j. l. fi. & gl. in l. Cẽturio. ff. e. veritas est, qđ ꝯtinetur in expssa vulgari, sed nõ hẽc effectũ fauore matris, vt s. ti. j. l. fi. vbi cas⁹ est. Nã ibi dr̃, qđ si mr̃ decedat anteq̄ pupillus, substitutus admittitˀ ex vigore tacitæ pupillaris. Qđ ñ esset verũ, si ab initio in ea nõ ꝯtineretˀ, q̄a q̄ ab initio, &c. vt in reg. iuris, qđ ab initio, &c. Cõtra hoc op. de l. in testõ, in fi. s. de test. mil. Sol. tacib ta pupil. nõ admittitur ꝯ mr̃em, nisi voluntas defuncti⁹ p̄betˀ ꝯiecturis aliquib. Ita tenet gl. not. vide eã super verb. oĩmõ. ꝯ
c hoc op. [c] de hac ea. l. in fi. nã substõ ꝯpendiosa hẽt in se tacitã pupil. & tñ mr̃em excludit, vt hac l. Idem in substõne breuiloqua, q̄ ꝯtinet in se pupillarẽ, & tñ matrẽ excludit, vt l. Lucius.
6 eo. Huius timore est videndũ hic, † vtrũ ista pupillaris, q̄ ꝯtinetur sub ꝯpendiosa, vel breuiloqua, sit expressa vel tacita. gl. i. magna hic, post prĩ. videtur tenere q̄ sit tacita, vide eã alibi. in gl. j. tenet qđ in cõpendiosa, & breuiloqua contineatur pupillaris expressa. Vide eã, q̄ est verior. Dico q̄ vtraq; p̄t esse vera diuersis respectib. nam q̄dã est tacita pupil. q̄ nullo mõ exprimitur, nec verbis gñalib. nec sp̄alibus, vt illa, q̄ ꝯtinetur in vulgari expssa. nã verbũ, vulgaris, nullo mõ ex virtute verborum continet pupillarem, sed subintelligitur ex p̄sumpta volũtate defuncti, vt d. l. iã hoc iure. & s. ti. j. l. fi. & ita matrẽ non excludit, vt hic, & s. ti. j. l. fi. Quædã est pupillaris tacita, expssa tñ verbis gñalibus, vt ea q̄ cõtinetur in cõpendiosa, & breuiloqua. Nã ibi sunt verba gñalia, apta cõprehendere in se pupillarẽ, & illa matrem excludit. vt hic, & d. l. Lucius, ff. eo. Pot ergo substõ pupil. ꝯtẽta i ꝯpẽdiosa, & breuiloqua, vno respũ dici tacita. s. sp̄aliter. nõ. n. fuerũt sp̄aliter verba pupi. subst. expressa, & ista eadem substõ p̄t dici expssa. s. gñaliter. Fuerũt. n. expssa verba gñalia, apta pupillarẽ sub gñalitate cõprehendere. Et ita saluãtur istæ gl. Vel. dic ad l. Lucius, fm̃ istã glo. q̄ ibi tacita pupillaris admittitur ꝯ matrẽ ex p̄sumpta volũtate de-
d functi, q̄a frater pupilli erat sibi substitutus, qđ est valde no. [d]
7 vide istã gl. quæ est gl. vlt. Et no. q̄ † qñ frater impubes est impuberi substitut⁹, p̄sumendũ est q̄ testõr voluerit matrẽ excludi, tene mẽti istã gl. & similes, q̄ voluerit valere iure directo.
e Vlterius op. [e] dr̃ hic, q̄ ꝯpẽdiosa vltra tp̄a pubertatis obliquatur. ꝯ, imò videtur q̄ oĩ tp̄e valeat iure directo in milite, vt ff. e. l. Cẽturio, ff. de test. mil. l. milites ẽt his. Sol. dicebat Pi. q̄ miles ĩpuberi ñ p̄t directò substituere, p̄ hãc l. qđ ẽ falsũ. p̄ ll. alle. in ꝯriũ. gl. đt, spãle est fauore matris, qñ mr̃ superest, vt d. ꝯpẽdiosa post pubertatẽ obliquetˀ, mõ hẽs pr. gl. mag. Sed ꝯ hoc op. q̄a nihil refert, siue iure fideicõmissi, siue iure directo valeat ĩ testõ mil. nã ĩ testõ mil. ñ p̄t dettrahi Trebellianica, vt j. ad l. fal. l. ĩ testõ. & ff. ad Tre. l. j. §. deniq;. vñ nihil refert an iure directo, vel iure fideicõmissi teneat. q̄dã dñt, ẽt in testõ milit. detrahi

a ADD. ¶Parif. Precib. Istam l. repetit do. B. ep. Caccial. de san. Seueri.
b Parif. Voluntas defuncti. Vide Bar. conf. 51. Item limita, nisi esset facta substitutio ad pias causas, vel pro exoneratione conscientiæ, vide Ias. hic, & in simili quæ habes ad Bar. in auth. ex causa, j. de libe. præter.
c Barb. Cõtra hoc op. Adde Bar. in conf. inc. nullus, qđ ẽ 13. ĩ ordine, vbi ꝯsuluit q̄ p pup. fcã extraneo ꝯtinet tacitã vulgaré hic, & tex. l. fi. s. đ hr. ist. & si tacita vulgaris req̄rit aditioné, & illa substõ fcã p̄ verbũ, qñcũq;, q̄ ẽ ꝯpẽdiosa, si cõtinet vulgaré, & illa verba qñcũq; q̄ importãt siue moriat ante morté testõris, siue post, vide q̄ dixi in cõs. comitissæ Sclaphani, in regno Siciliæ, & vide Bar. in cõs. ic. ĩ q̄. p̄posita, & vide eũdé ĩ cõs. ic. Ang. ĩ auc. ĩ ordine ẽ qntũ. Vđ ibi oĩno, vbi alle. gl. ĩ c. si pr̃. đ test. li. 6. s gl. h⁹ l. Bar. ꝯs. 174. inci. vir q̄dã. Et vide Bar. ĩ cõs. 42. inc. hõ Accursul. Bar. c. cõs. 109. inci. Minoraldus. ibi đr, testõr dixit, qñcũq; decesserit, đt q̄ intellig t siue viuo testatore, siue mortuo, & hæc ẽ ꝯpẽdiosa. Bar. in cõs. 145. inc. Cæcus habés filiam. Et vide Lud. Ro. in cõs. 129. qũo alle. Bar. hic. & vide conf. 104. inc. pupillus cui extraneus erat pupillariter substitutus, & vide Bar. in conf. inc. pater filio impuberi, vbi loquitur de gl. ista, vide omnino. & vide Lud. Ro. in conf. 237. & cõs. 136. & vide Bar. conf. 272. inc. Titius cõdidit testm̃. & viđ Bar. in conf. 267. incip. Trebalducius. vbi egregie tangit, quando substituit pupillo per verba, quandocunque. quæ substitutio sit, & si decesserit viuo testatore. Bar. in consi. 75. incip. Vanutius. & de verbis directis in pupillari, & de verbo, obueniat, vide Bar. in consi. 22 inc. homo Accursuli.
d I. A. Quod est valde no. Adde aliam coniecturam fm̃ Ang. si testator substituisset vulgariter pauperes Christi, vel ecclesiam, nam etiam tunc tacita pupil. excluderet matrem, quia verisimile est testatorem plus dilexisse animam suam, q̄ vxorem, quoniam prima charitas incipit à seipso. l. præses, s. de serui. & sequitur Paul. de Castr. hic, cui adde per Bal. consi. 70. libr. v.
e Po. Vlterius op. Aduerte q̄ vltra multas sol. q̄ dantur ad l. Centurio, hic, & ibi, est considerandum, quod ibi compendiosa facta ad certum tempus, & sic tempore limitato, hic vero non. Vnde cogitabis de ratione diuersitatis, cum bonum sit arg. de parte, &c. l. quæ de tota, ff. de rei ven.

detrahi Trebellianicã,vt l.1.§.in filij.ad Treb.qđ ẽ falsum,qa
loqtur quo ad alia remedia Treb. non quo ad detractionem
8 quartę.Dicit ergo gl.†ꝙ ẽ ꝯmoditas matris in hoc,primò qa
si restituit iure fideicõmissi, apud ipsam mr̃em remanẽt iura
sepulchrorũ,vt l.qa perinde.ff.ad Treb.Item bona filij nõ ve
niũt in fideicõmisso,vt l.cohr̃di.§.cũ filię.ff.e.Certè in primo
dicit verũ, in hoc ẽt scđo dicit verum, sed non differt in hoc
ꝯpẽdiosa directa à fideicõmissaria, qa ĩ ꝯpẽdiosa nõ veniunt
nisi bona testãtis,vt ff.e.l.Cẽturio.Vnde dicit gl.ꝙ est vtilitas
mr̃is in alio:qa in testõne Trebellianicæ ñ veniret ltima filij.
a Sed an sit verũ,dubito. Nã in priuato testante hoc verum est
sine dubio,sed miles pt grauare in ltima,ꝑ pt iõ,qa exhr̃dat⁹
nõ pt intentare qrelã fm ista tpa,vt l.fi.s̃.de inof.testa.In quo
ergo erit vtilitas mr̃is,vt valeat iure fideicõmissi? resp.ĩ hoc,
qa in fideicõmissaria testõe nõ veniũt fruct⁹ ꝑcepti iudicio
testatoris:secus eẽt in ꝯpẽdiosa directa,vt d.l.Cẽturio.¶Itẽ,
si mr̃ dẽret aliqđ ꝑcipere à filio naturaliter obligato,anteq̃ re
stituatur fideicõmissum posset illud retinere,vt l.Stichum.§.
aliqñ,ff.đ sol.qđ secus esset,si substituti iure directo venirẽt.
¶Sum⁹ expediti de oĩb.gl.excepto fi.magnæ gl.q̃ tractat ma
teriã ꝯpẽdiosæ,ꝑ qua mã declarãda qro,q̃ est substõ ꝯpẽdio-
sa.Scđò quare dicat ꝯpẽdiosa.Tertiò,qs sit eius effect⁹? resp.
9 ꝯpẽdiosa†substõ qñq; ẽ substõnis species distincta ab aliis,
vt qñ fit à milite post aditã hr̃d.& valet iure directo,vt l.Cen-
turio.ff.e.Qñq; ñ ẽ substõnis spẽs,sed ẽ qdã adiectio,vt qñ fit
b à Pagano.[b] illa.n.nihil valt iure pupillaris directæ post puber
tatẽ,& aditã hr̃ditatẽ,sed iure fideicõmissi.vt j.videbitis. Vñ
tunc non est substõnis spẽs ꝑ se,sed adiectio qdã. Quare dicit
10 ꝯpẽdiosa.†Dic qa fit sub ꝯpẽdio verborũ,& ꝯtinet tps.s.qñ-
11 cũq; decesserit.¶†Quæro qs sit eius effectus?Resp.si qđe fit
à milite,& mr̃ non sit in medio,oĩ tpe valet iure directo,vt l.
Cẽturio.ff.e.& l.milites ẽt his,ff.de testa.mil.Si verò hæc sub
stitutio ẽ fcã à pagano,vt fit regulariter in quolibet testõ,tũc
c gl.distinguit 3.cas⁹.Primò aut fit ꝑ verba directa,[c] vt qñcũq;
decesserit,talis sit hr̃s,&tũc intra pupil.ętã.valet iure directo,
postea totaliter expirat,vt l.verbis,& l.in pupillari.ff.e.aut fit
per verba mere obliqua, vt qñcũq; decesserit tali restituatur
d hr̃ditas:& tũc oĩ tpe valet[d] iure fideicõmissi.Et istos casus gl.
ponit tanq̃ indubitabiles.& idẽ tenent oẽs nr̃i Doct.Ego sup
hoc moui infinita dubia,q̃ nõ recitarent in vna die. Quæ dic,
vt plenè dixi in l.Cẽturio.ff.e.& ibi multa dixi,q̃ ꝑ alios leui-
ter trãseũtur: & hoc iõ ꝑpter multos casus,quos me docuit
12 mortalitas,vide istam gl.Si verò†fiat ista substõ per verbum
e cõe, [e] vt est verbũ,substituo,vt qñcũq; decesserit,talem sub-
stituo.tu dic, vt gl. ego interpretor qđ sit fideicõmissaria, vt
ista substõ intelligatur eo mõ,quo oĩ tpe valere potuit, & sic
pinde sit, ác si ꝑ mera verba obliqua fieret, vt l.quoties, ff.de
f reb.dub.Quia de isto dubio[f] in hoc Doct.nr̃i multa senserũt,
an hæc gl.verum dicat?vr̃ ꝙ sic.Nã qñ substõ fit parib. perso-
nis,intelligitur eo mõ. quo pt oĩb.ꝯgruere,vt l.hr̃ditatẽ,& l.
quis,s̃.e.& l.in testõ.de test. mili.& l.iã hoc iure.ff.e. ergo ita
in tpe,substõ facta diuersis,& imparib.tpib. intelligit eo mõ
quo oĩ tpe pt ꝯgruere,& sic semper intelligitur fideicõmissa-
g ria.[g] Et ita tenet gl.hic,& ff.e.l.Cẽturio. Azo in sum.hui⁹ tit.
Odof.Iac.Bal.Mar.Sil.& Bertr.de testa. c.Ray.Io.An.de testa.
c.j.lib.6.ĩ gl.antiqua.ꝯriũ videtur tenere gl.inst.e.§.qua rõne,
in gl.magna,videlicet qđ intra pupil.ætat.valet iure directo:
pòst iure fideicõmissi.qđ ꝓbat sic.Substitutio,q̃ variatur per
tpa,dẽt intelli fm varietatẽ tpis,vt l.ꝓtia rerũ,§.nõnullam.ad
leg.Fal.Pro hoc videtur casus in l.pater Seuerinã § ꝯditiõum
verba,ff.de cond.& de.& istã opi.tenent multi doc.Scđa fuit
opinio Ia.de Arc.q dixit sic, Aut ista substõ fuit facta simpl'r,
si filius meus decesserit,&c.Nec ibi fuit appositũ verbũ distri
butiuũ,qñcunq;,& tũc vera sit opinio gl.vt valeat omni tpe,
tanq̃ fideicõmissaria,qa vna est.ergo ꝓ toto tpe dẽt vno, nõ
diuerso iure cẽseri,ar.l.eum q hæres,ff.de vsuc.Sed si appone
retur verbũ distributiuum,qñcunq;,tũc perinde est,ac si tpa
singulariter enumerarẽtur,vt l.sicut in annos,in pr.ff.qb.mo-
dis vsusfruct.amit.sed si tpa essent sic singulariter enumerata
intra pup.ętatẽ,valeret iure directo,postea iure fideicõmissi,
vt j.dicã.ergo,&c.Et hãc opin.videtur tenere Cy.& ita dicit
se ꝯsuluisse.Quid dicem⁹? Dñi ĩ hoc inueni opiniões multas.
Et dico ꝙ dẽm⁹ priò aduertere,an ex ꝓsumpta voluntate de-
functi possit apparere qđ senserit. tũc.n.stamus volũtati suæ,
ẽt ꝯ matrẽ,vt l.in testõ.s̃.de testa.mil.& habuistis no.s̃.ea.l.in
13 gl.super verbo,oĩmõ. ¶†Quid,n.si testator[h] substituit fratrẽ
h fratri? Certè ꝓsumptio ẽ ꝙ voluerit matrẽ excludere,vt not.
14 hac l.in fi.vlt.gl.magnæ.¶†Item qđ si ĩ testator dixit,volo ꝙ
i ad talẽ veniant omnia sine aliqua diminutiõe,vel totã,& in-
tegram hæred.vel similia verba,tũc.n.hoc non potest esse,ni
si per substitutionem directã,ergo de directa intellexit.no.de
15 hoc in l.Iul.in prin.ff.de le.3.¶†Quæro,qđ si dixit,ꝙ ad talẽ
perueniãt,& ꝙ ipse possit accipere sua authoritate.certè hoc
videtur voluisse qđ valeret iure directo intra tpa pubertatis,
16 vt l.Titia cũ testõ.§.j.de le.2.Vel qđ si dixit,volo †ꝙ ad talẽ
k perueniant bona mea liberè?[k] Videt velle ꝙ capiat de manu
sua,non per alium,ar.ad hoc,ff.de vi & vi arma.l.vim facit.vr̃
qđ si ex ꝑcedentib.vel sequentib.aliud appareat,tunc esset re
currendũ ad opi.staremus.n.illi,vt d.l.in testõ.in fi.s̃. de testa.
mil.Sed si nihil apparet, ex quo de voluntate testõris ꝑpendi
posset,tũc remanet dubium.In quo dico.aut mater est in me-
dio, & tũc verbum dubium dẽt interpretari in casum magis
fauorabilem pro matre,vt l.q duos,§.1.& quod ibi not.ff.de
reb.dub.&sic omni tempore erit fideicommissaria.Nec obst.
ista lex,quia hic satis hẽt facere lex in milite, qui omni tpe pt
substituere iure directo.Sed eam facit obliquare fauore ma-
tris post tpa pubertatis.Si verò mater non est in medio, nec
aliqua persona,ꝯtra quam non admittitur tacita pupill.quas
personas plenè dixi in l.2.ff. eodem.tunc ego dico quòd ista
substitutio

a ADD.¶I.A.Sed an sit verũ,dubito.Adde ꝙ Ang.quem Pau.de Cast.refert, dicit nõ esse dubitãdũ, qa verũ est,qñ expresse exhr̃dat sed qñ grauat de restituẽdo hr̃ditatẽ,ñ cẽset grauare in ltimã. Et hoc dñt,velle istã gl.ar.l. sequens.ff.de leg.2.Certe dicit Pau.vr̃,ꝙidem sit in substõne directa,cum ꝑ eã nõ succedat filio,sed pr̃i.iõ nõ pt dici ꝓuisio filij, sed magis grauamen.& maius q̃ illud,ꝙ resultat ex fideic. cũ faciat ipm desinere eẽ hr̃dẽ ipso iure. & iõ vr̃ qđ sicut in fideicommissaria ẽt facta à milite non venit ltĩma filij,ita nec directa:& sic in directa remanebit filius hæres directus etiam hæres eius,& in residuo desinet,& substitutus incipiet esse.

b Pom. ¶A Pagano. Et hoc est verum considerato effectu:considerata vero forma verborum,sub qua concipitur,potest dici species de per se.

c Po.De isto casu viđ plene ꝑ Ale.l.Cẽturio.ff.đ vul.& pu.& bar.ꝯs.3.q.236. Paris.¶Directa.de hoc primo casu vide Pau.de cast.cons.133.

d Pom.¶Oĩ tpe valet.Hoc tñ limita,vt ꝑ Bal.in l.ꝓx.ver.mirabile est dictũ,

e Paris.¶Per verbũ cõe. De isto articulo plenissime Bar. in si arrogata ff.de ado.vbi hic vel alibi.Vide late do.Fran.ꝯs.155.vide Bar.cons.229.vide Pau. de Ca.cõs.110.vbi ponit ꝙ si sit statutũ, qđ de iure nõ succedat,nunqđ ãt substõ ꝯpẽdiosa facta pupillo de bonis testatoris tm̃ per verba cõia, mr̃e ipsius testatoris,& mr̃e ipsius pupilli existẽtib.in medio ꝑ tpa pupi.ęta.sit directa,vel obliqua,vide Pau.de Ca. ꝯs.346. Itẽ de articulo an ꝯpendiosa facta à muliere ꝑ verbum cõe fauore matris post pubertatẽ obliquetur, vide oĩo Pau.cons.329.vbi tangit pulchre intellectũ h⁹ l.in hoc passu.Itẽ vide in mã qñ est facta à pagano mr̃e extante in medio, Ant.de But.cons. 53.ꝑ totũ.Itẽ de cõpẽdiosa facta à pagano ꝑ verbũ cõe in oĩ tpe sit fideicommissaria,vide Ang.late disputantem cons.111.incip.in hoc testamento Petri. quando mater est in medio, quòd omni tempore sit fideicom.vide Io.de Ana.cons.79.dicentem istam esse communem.& Bal.ibi in addit.

f Po.In quo dubio cõis opi.ẽ,ꝙ ĩtra tpa pubertatis valet iure directo,ẽt si mr̃ sit ĩ medio,vt ꝑ Ale.ĩ l.Cẽturio.ff.de vul.& pup.& ꝯs.72.vol.2.& ꝯs.17. vol.j.& cons.12.vol.3.Paul.cons.247.& 237.& cons.353.Barb.cons.46.vol.2.

g I.A. ¶Fideicommissaria.Adde ꝙ substõ facta impuberi, per verbũ cõe sit oĩ tpe fideicõmissaria, voluit Bal.cons.210. inc.in ꝯsulẽdo sꝑ tenui cõem opi.vol.4.& e.li.cõs.250.in d.subst.& cõs.386.inc.qdã noĩe Ant.& ꝯs.142.in ci.pater fecit.3.lib.& ibi ẽt si soror sit in medio,& ibi non vult firmare pedes,qa fratres testatoris,& mr̃ pupilli ꝯcurrebant. Eãdẽ opi.tenet Ang. cõs.13.& cõs.125.vbi refert Bal.ita consuluisse.idem voluit Bar.cõs.54.inc. Ang.Mat.& cõs.2.inc.hõ Accursuli.ꝙ vero ĩ.pupillarem ætatẽ valeat iure directo,postea iure fideicõmis.voluit Pau.de Cast.etiam si mater sit in medio cons.226.& cons.110.& cons.300. Old.cons.125. Ro. idem videtur sensisse cons.185.& Ale.cons.12.vbi vide,quæ hic dicit,eius lib.2.

h I.A. ¶Quid enim si testator. Vide pulchrum cons.Bal.cons.260.libr.3 Bal. cons.217.inci.quidam Pet.j.lib.& ibi vnum verbum,quid si frater fuit substitutus tanquam minister pauperum.

i ¶Item quid si.Adde Bal.cons.283.vol.4.& cons.254.vol.j.Ang.125.Ro.cons. 130.Cad.cons.15.inci.in Dei nomine,pater habens.

K Paris.¶Bona mea libere?Vide Com.q hoc seqtur in cons.3.inc.testõr Bar. instituit.circa med.& idẽ in ver.pleno iure fm Ant.de Bu.cõs.54.de quo s̃. Pom.¶Bona mea libere.Quid importat istud verbũ,libere,vide text.in c. de multa.ver.libere.de ꝓb.vbi Abb.no.Adde Bald.in c.q̃ in ecclesiarũ.ver. liberũ,de cõst.& ibi do.Ant.in 4.Adde ẽt tex.ĩ c.j.ĩ verb.libere.& vide Io. And.de reg.iu.ĩ 6.& clarius Gem.Adde tñ ꝙ in ꝯriũ cõsuluit Rap. Cu.ꝯs. 105.inc.Ant.sed ꝙ opi.hæc qđ libere exponat̃.i.ꝓpria authoritate, est tex. in c.cũ eps, ꝑ expõnẽ Are.& Io.And.de of.ord.in v.no.gl.in c.j.ver.libere. de testa.in 6.Facit qđ no.gl.in c.cũ plures,ver.libere,de of.dele.in 6.& gl. in cle.dudũ,ver.libere,de sepul.alibi Card.in ca.ad hæc,de relig.do.facit qđ no.gl.in expõ.ibi cõiter approbata in c.lator,de ho.volun. ponit Ale. de ista dictione in cons.12.inc.viso thema.in j.& 2.vol.Barb.in c.j.de of.& dom.Ant.de But.cons.12.in 2.do.Facit quod no.Ang.in l.hic si res,ff.de rei vend. vbi inquit quod si testator dixerit qđ legatarius nõ molestetur per hr̃dẽ ĩ re legata,vr̃ data licentia capiendi ꝓpria authoritate,& de verb.libere,vide Mod.ĩ l.j.s̃.de sacros.ec.& in v.q.prin.in pr.ibi Ale.in apost.viđ de verbo libere,Ias.in l.Centurio,ff.de vul.& pup. De verbo autem plena potestas,& libera,vide Fel.in c.auditis,de præscrip.Barb.in ca.præterea, de off.deleg. Adde etiam quod statutum dans potestatem plenam, vel liberam proceder di super maleficiis, non poterit tamen ponere aliquem ad torturam,nisi præcedentibus indiciis.Vide Ias.in l.si miles,in fi.

substitutio est vna, non dico pro toto tpe, sed dico vna fm qd casus attulit. Nã si filius decesserit in pupil. æta. interptabimur, q sp fuit pupillaris: sed si filius decesserit post pupil. ætatẽ, in-
17 terpretabitur, q sp fuit fideicõmissaria. Probo, verbũ † qd pt in plurib. temporib. verificari, in dubio debet intelligi fm qd casus attulerit, vt l. 3. in prin. ff. de adi. leg. & l. hæc cdõ. §. fi. cũ l. seq. de cd. & dem. Ita in pposito, ista verba, si filius meus decesserit, sunt apta referri ad filium decedentẽ in pup. æta. & ad filium decedentẽ postea: & iõ ante aditam hęr. vel etiam ante mortem defuncti, fm quod casus attulit, ita referũtur, & fm hoc, si decesserit postea, ctinet fideicõmissariam, si decesserit ante aditam hæreditatẽ ctinet vulgarẽ. Facit ad hoc de lib. &
18 post. l. Gallus. §. j. ita intelligo istã materiam. ¶ † Quæro ergo
a si testator dixerit, si filius meus decesserit sine liberis, [a] talem substituo. gl. hic vr dicere qd p hæc verba vr testator velle q
b sp valeat iure fideicõmissi. Hęc gl. rephenditur [b] per c. si pater,
c de test. lib. 6. [c] ¶ † Quero, qd si testator substituit sub distinctione tpis, vt si filius meus decesserit in pup. æta. vel postea. Certè dicit gl. q intra pup. æta. valebit iure pupillari, postea vt fideicõmissaria: hoc aũt oẽs pbant, vt l. si frater, j. de fideicom. ¶ Vltimò qa dixi s. distinguendo, an substitutio fiat verbis directis, an obliquis, an communib. esset videndum q sunt verba directa, & q obliqua, & q cõia, & sic esset videndũ de verbo, habeat, & de verbo, accrescat. & de verbo, moriatur, & de verbo, succedat. quæ plene examinaui in l. Centurio. ff. eod.

¶ Contrarietas, & concordia.

Pro concordia aduerte q substitutio cõpendiosa facta à milite per verba directa, trahitur ad fideicommiss. post pupil. æta. qñ mater filij instituti est in medio. Ista fuit op. gl. iuncto tex. in l. Centurio. ff. de vul. & pupil. Azo in sum. Bar. Bald. in hac l. precib. & Doct. antiqui secuti sunt hanc opi. Contrarium tenere alle. Bar. in l. in testõ. C. de test. mili. Tu dic, ista q. solet in scholis disputari, & plures intellectus dantur ad hanc l. pcib. & cõplures pñt dari solutiones: sed illa magis placet, quæ ẽt est cõis, videlicet q aut talis subst. fit per verba directa directissima, puta si testator dicit, directõ substituo, & tũc ẽt si mater sit in medio, non obliquatur, & tunc procedat 2. opi. Aut fit per verba directa non directissima, & procedat 1. opi. Et hoc sensit Bal. dum facit differentiam, an sit facta per verba directa directò: seu directa ciuilia, & quia mens testatoris prædominatur in omnibus, l. in conditionib. primum. ff. de cond. & demon. cum si. ideo attendenda sunt verba ipsius.

a ADD. ¶ Paris. ¶ Sine liberis. Vide quæ scripsi in l. Centurio, ad Bar. & in l. pupillari, ad fi. & in l. 2. in prin. de vulg. & pup.

b I. A. ¶ Reprehenditur. Adde vt per Bal. cons. 46. & 250. volu. 3. & cons. 201. in 2. vol. per Old. cons. 99. inc. factum tale, quidam testator per Bar. cons. 22. in c. hõ Accur. per Bald. cons. 46. & 355. vol. 3. & cons. 83. & 143. lib. 2. & cons. 153. vol. 1. Per. de Anch. cons. 26. & Bal. cons. 255. 3. lib.

c Paris. ¶ Lib. 6. de intellectu huius c. si pater, vide do. Fran. cons. 155.

LEX IX.

1 *Mentecaptis quomodo substituitur, & quæ species substitutionis sit.*
2 *Hæc substitutio fit ab vtroque parente, & finitur cum peruenerit filius ad sanam mentem, & liberos susceperit. nu. 3. & 6.*
4 *Substitutio hæc cui fit, debet saltem in legitima ille institui.*
5 *Mater q substituat exemplariter & non pupillariter, quæ nam sit ratio.*
7 *Substitutione in exemplari, q debeat substitui vnus ex fratribus, vel filiis, & non in pupillari, quæ sit ratio.*

a HVMANITATIS. [a] Parẽtib. vtriusq; sex[9] pmittit [b] filiis mẽ-
b tecaptis, [c] saltẽ ĩ ltĩma institutis, substituere, q substõ finiet, si
c ad sanã mẽtẽ puenerint: & si hẽt filios. vr fratres, alterũ ex eis dẽt substituere. h. d. Prĩò põit dictũ, qualr pt fieri substõ exemplaria. Scdõ ponit qualr finit hæc substõ. Tertiò põit limitationem primi dicti. Scda ibi, ita tñ. Tertia ibi, si filiis. Aduerte, qa hæc est qdã cstõ, & in trib. tm locis hẽm[9] de hac mã hic, &
1 Inst. de pup. subst. §. qua rõne, & ff. e. l. ex facto. ¶ † No. q mẽtecaptis pt substitui directò, q substõ dr exemplaria ex eo, q est inducta ad exemplũ pupillaris, vt hic, & dicit tex. Inst. e. §.
2 qua rõne. ¶ † No. scdõ, q parẽtib. vtriusq; sex[9] licet hanc sub
3 stõnẽ facere. ¶ † Tertiò no. q hæc substõ finit, cũ puenerit ad
4 sanã mẽtẽ. ¶ † Quartò no. q qñ ille, cui fit substõ hẽt filios, vr fratres, dẽt ex eis substitui. ¶ No. ẽt qd ad hoc vt fiat hæc sub
d stõ, reqrit, q ill' cui fit, ĩstitut' sit saltẽ ĩ ltĩma. Et op. p ordinẽ [d] ad primũ, & vr q hæc substõ nõ pt fieri absq; rescripto Principis, vt l. ex facto. ff. e. tit. Sol. Fateor q de iure antiquo, hæc substõ nõ poterat fieri absq; rescripto Principis, vt ibi: hodie põt fieri authoritate hui[9] l. & inst. e. § qua rõne. Scdõ op. q ñ licet matrib. substituere, vt l. si mr. ff. e. So. Fateor q nõ pt substituere pupillariter, vt ibi, sed exẽplariter sic, vt hic. Et ĩ hoc differt
5 pupillaris ab exẽplari. rõ est fm d. Gul. † qa substõ exẽplaris ẽ introducta ex quadã humanitate, vt hic dicit tex. sed pupillaris ẽ introducta fm iuris rigorẽ, vt ff. e. l. 2. in pr. q humanitas hẽt locũ ita ĩ pre, sicut in mre. Vel possũ dicere q rõ ẽ, qa vbi maius periculũ ĩminet, ibi cautius est agẽdũ: sed in substõne exẽplaria ẽ maius periculũ ex pte eius, cui fit substõ, qa forte nõ sperat, q ad sanos mores vnq̃ pueniat. Sed in pupillari est certũ q finiret ĩpedimẽtũ adueniẽte pubertate, iõ ñ pmittit parẽtib. ita largè substituere. Itẽ ex parte eorũ, q substituunt, nõ est ita magnũ periculũ, nã dẽnt substitui descendentes, vr fratres, vt hic in fi. merito permittitur magis patri, & matri, q faciãt substõnẽ. op. 3. dr hic, & dẽnt esse instituti saltẽ ĩ ltĩma. c de l. j. §. j. ff. e. vbi pt substitui ẽt filiis exhrdatis. Sol. Aliud in pupil. subst. vt ibi, aliud in exẽplaria, vt hic. q pt esse rõ? Certè nulla magis pt assignari, q qa sic placuit statuẽti. Vel dicas, q illa substõ pmittit ex humanitate quadã, q cessat, qñ qs exhrdat filiũ, meritò tũc nõ permittitur hæc exẽplaria, sed illa permittitur fm iuris rigorẽ. opp. dr hic, q hæc substõ cessat cũ ad
6 sanos mores puenerit. c de l. ex facto. in pr. ff. e. So. Fateor, † q hæc supplet p illã. s. q cessat, cũ talis psona liberos sustulerit.
e ¶ op. ad fi. l. [e] hic dr q dẽt substitui ex fratrib. [f] vel filiis. si sunt.
f c, ff. e. l. si plures. §. quos possũ. vbi in distinctè qlibet pt substi
7 tui. so. in hoc differt exẽplaria à pupillari. † Rõ vrgẽs ñ pt reddi, sed dat psuasio illa, q s. dixi, q hæc pcedit ex humanitate q humanitas cessaret, nisi substitueret vnũ ex filiis, vr fratrib. illa verò pupillaris cceditr fm iuris rigorẽ. ¶ Vltimò op. hic dr q pt vnũ substituere ex filiis, c si illos pteriit, testm eẽt nullũ, vt j. tit. 2. l. 1. & l. maximũ. sol. h[9] timore dicit gl. ccedo q dẽat exhrdari. Doct. cõiter tenent criũ, qa alij non pñt cqueri, per l. Papinianus, §. sed nec impuberis. ff. de inoff. testa. Hic nõ habetis alia circa hanc l. Cyn. hic modicum in ista materia dicit, Gul. multa, & ego plenius in l. ex facto. ff. eo. dic vt ibi dixi.

¶ Contrarietas, & concordia.

Aduerte quòd do. Ale. in hac l. humanitatis, alle. Bar. sibi contrarium, sed pro saluatione Bar. vide concordiam, quam posui ad l. ex facto, in prin. ff. de vulga.

a ADD. ¶ Paris. Humanitatis. An ista lex habeat locum in furioso, vide Mat. no. 171. in ver. vlt. oppon. in verb. sol. circa istam sol. vide Ias. in l. ex facto. in verbo, circa q. an testator. de vulg. & pup.

Pom. ¶ Humanitatis. An ista lex hẽat locum in furioso, vide Math. no. 178.

b Pom. ¶ Permittit. Et cogita q̃d si essent filij ex diuersis maritis, vel vxore, q dẽrẽt substitui, an vtrinq; ciũcti, vel ẽt alij fm qd testõri vr. Ex discursu lect. Bar. colliget aduertẽs lector tres drias iter exẽplariã, & pupillarẽ, tu vero aduerte quartã, qa pupillaris adueniẽte pubertate, ĩ totum expirat: exẽplaria vero recedẽte furore cessat, vt hic in tex. & imo iterũ subueniẽte furore hẽret locũ, vt hic p doct. licet c faciat tex. in §. qua rõne, in ver. confirmant. inst. eo. ti. iura cogita, quia aliqua hincinde possunt induci.

c I. A. Mentecaptis. Adde, q̃d si mutus, vel surdus, vel pdigus cui bonis est interdictum, Doc. vt refert Pau. de Cast. cõiter dñt idẽ esse. Ang. tñ c, vt nec ẽt furioso possit substitui, qa lex loquẽs de mẽtecaptis, non extenditur ad furiosos nisi per Principẽ, vel hñtẽ ptãte legis cõdẽdæ, vt s. de nuptiis, l. si furiosi. vbi dicit eẽ casum, tñ dubitãter loqtur. tu dic, q opi. Pau. de Ca. vr consuluisse Bal. cons. 212. li. 1. inc. q̃dã Pet. vbi oĩno vide hãc l. Quid ãt si mẽtecapto filio sit relictũ minus ltĩma, an possit ei substitui pupillariter, Bar. in l. ex facto, ff. e. tenet qd sic, & Ang. Sal. Paul. de Cast. hic, qa poterit petere supplementum ltĩmæ, & Imol. in c. Rayn. dicit q opi. Bar. est magis cõis, & æqor, licet ipse ibi c, & in d. l. ex facto, & Ang. & Io. Fab. in §. qua rõne Insti. e. Sed q̃d si mr substituendo post mortẽ filiæ mẽtecaptæ voluit sua bona distribui & dari per suos fidei. pro anima ipsius testatricis, an erit exẽplaris, vel fideicõmissaria, vide Pet. de An. cõs. 8. tenẽtẽ qd sit fideic.

d Pom. Ordinẽ. Sunt q dubitãt ad istã l. nunq̃d si pr hẽt plures filios mentecaptos, sit necesse, si vult vni substituere, q oĩb. substituat, & dt ipse q iste tex. vr pbare q sic ibi, ei, vel eis. ista verba sunt posita cũ aliquo mysterio, quia exemplaris substitutio est inducta ad exemplum pupillaris, vt hic, & §. qua ratione. inst. eo. sed in pupillari testator potest, si habet plures filios vni vel quib. vult substituere, l. qui plures, ff. de vulg. & pup. igitur. &c.

e Po. op. ad fi. l. Appel. fris, an intelligat ẽt soror. Et vltra adducta hic p doct. probat iste tex. hic, nec alia proles descendentium iuncta l. j. ff. de ver. sig. & ibi traditur. Sed certe vr q eadẽ ratione inducta sit & pupillaris, §. qua ratione, inst. eo. sed dicit quòd ille tex. probat q imperator exemplo pupillaris fuit excitatus, super quo considerans pietate inductus, vt hic videtur, illam introduxit, & sic pietas fuit causa prox.

f I. A. Et fratrib. Adde q Pau. de Cast. dicit hic q de hoc fuit magna contentio, quia cuidam mentecapto habenti sororem fuit facta substitutio, & sibi fuit substitutus extraneus. Nam dicebatur q illa erat substitutio exemplaris, & per illam excluderetur mater etiam à ltĩma filij, per istum text. qui parificat exemplariam pupil. tamen dicit ipse quod consuluit criũ, quia illa substõ tanquam exemplaris non poterat valere ex eo, quia soror non fuerat substituta. Tenet ergo Paul. quòd mater posset per substitutionem exemplarem substituere, idem tenuit Bart. in l. ex fac. ff. eo. Io. Fab. in instit. eo. §. qua ratione. Ang. hic, & Inno. in c. Ray. Et de materia, an pupillaris sit similis exemplari, vide Alex. consi. 28. vol. 2.

LEX X.

1 *Dictio, vterque, est collectiua, vter & alter, distributiua.*
2 *Substitutio quando est facta per nomen collectiuum sub conditione, non habet locum nisi conditio substitutionis euenerit in persona vtriusque.*
3 *Pluralitas respiciens vnum finalem effectum, non resoluitur in singularitates, secus quando diuersos effectus.*

Cum

CVM QVIDAM. qñ duob.impuberib.fit substõ cũ adiectio
ne noĩs collectiui,ita demum substõni locus est,si in vtraq; p
sona ɔdõ substõnis verificatur.h.d.hæc l.cũ seq.& magis hñt
1 difficilia ɔ̃ria q̃ sint in corpore iuris.¶† No.ergo,ꝙ vterq;,est
dictio collectiua.vter, & alter, sunt dictiones distributiuæ,&
verificãtur in altero tñ,vt dixi in tract.istorũ distributiuorũ,
2 in l.hoc articulo.ff.de hær.inst.¶Secũdò no.†ꝙ substõni nõ
est locus,nisi in vtriusq; psona ɔdõ substõis euenerit.ad istud
op.de iniust.test.l.pe.vbi vno decedẽte statim fuit vocat⁹ sub
stitutus. Sol.dicit gl. ibi fuit fcã substõ separatim,& nomina-
a tim,hic verò fuit facta cũ adiectiõe noĩs collectiui.ᵃista est ve
ra.alij dñt,ꝙ hic loqtur in filio,ibi in extraneo.tene præcedẽ-
tẽ.sic dẽt intelligi ff.ad l.Fal.l.pater filiã,§.fin.& ibi no.¶Vlte-
rius op.ff.ad Tre.l.hæredes mei.§.cum ita.vbi fuit fcã cũ adie-
ctiõe noĩs collectiui,& tñ sufficit ꝙ in psona vni⁹ existat ɔdõ.
Sol.gl.vno mõ hic,ꝙ hic sit spãle in filiis.& non placet,qa ibi
ẽt loqtur in filiis,&nepotib.vel dicit gl.ibi decessit fideic.ɔdõ
nalis,añ ɔdõis euẽtũ.Hoc nihil ad ꝓpositũ,qm̃ ibi instituti ñ
erant inuicẽ grauati:vel si erãt grauati,nil ad ꝓpositũ.non.n.
q̃rimus de virtute substõis inuicẽ factæ, sed q̃rimus quañ ad-
mittatur ille,q substitutus ẽ,cũ adiectione huius noĩs collecti
ui.in hoc illa lex discordat ab ista.illa.n.admittit eum,si cõdõ
extiterit in psona vnius, hic eũ repellit.Sol. gl.alio mõ,ꝙ hic
deficit ɔdõ in psona primi moriẽtis.ibi ecõuerso extitit in p-
sona scdi.pro cuius declaratione dẽs scire ꝙ qñ substõ est fcã
cũ adiectione noĩs collectiui,vterq;,fm rigorẽ verborũ nõ ẽ
locus substõi,nisi ɔdõ substõis extiterit in persona vtriusque,
vt hic,& in l.ɔ̃ria.sed an aliud dẽat interpretari fm voluntatẽ
testatoris,ẽ aduertendũ:qa qñ ɔdõ extiterit in psona vnius,si
q.dem superẽ alius, q ex præsumpta volũtate defuncti,substi-
tutũ excludit,nõ ẽ locus substõi. hic est casus qñ vn⁹ decessit
in pup.ætate,superuiuẽte vno alio filio testatoris,& hoc vult
tex.si bñ inspiciatur ibi.cogitasse.n patrẽ,&c.qñq;,extitit ɔdõ
in psona vnius, & nõ superẽ alius q ex p̃sumpta volũtate de-
functi substitutũ excludat,tũc admittitur substitut⁹,vt l.ɔ̃ria,
magis ex mẽte q̃ ex verbis.vide gl.in sol.pe. alias fi.& hãc sol.
teneatis.ponit gl.aliã,ꝙ ibi in fideic.substi.hic ĩ directa.istã tã
git gl d.l.pater filiã.§.fi.ff.ad l.Fal.& qdã hñt hãc approbatã p
Dy.Bř.qñ substõ ẽ cũ adiectiõe nominis collectiui, nõ ẽ dña
inter directã.& fideic.sed illud solũ hẽmus aduertere, qđ dixi
in ꝓx.præc.sol.Sed qñ substõ fieret simplr hoc mõ, si filij mei
decesserint,&c.non dico vterq;, vel oẽs, tũc ẽ dña inter dire-
ctam,& fideic.nã directa ñ hẽt locũ nisi in vtriusq; psona ɔdõ
extiterit, vt s.c.l.q̃uis, q loqt in directa vulgari,sed fideí.hẽt
b locum in psona cuiuscunq;ᵇ q primo euenerit,vt l.Lucius,§.
3 Caio.ff.ad Tre.& l.filiũ,de leg.2.rõ huius ẽ,†qa qñ pluralitas
respicit vnũ finalẽ effectũ,nõ resoluitur ĩ singularitates, vt d.
l.q̃uis s.e.sed in substõe vulga.inspicitur vn⁹ finalis effectus,s.
defuncti hereditas,qm̃ per vulgarẽ solũ defuncto succeditur,
& à defuncto solũ capitur. sed qñ pluralitas respicit diuersos
effectus, resoluitur in singularitates,vt l.falsa,§.fi.ff.de cõd.&
& dem.hoc ãt ɔtingit in substõe fideicõmissaria. nã in perso-
nã cuiuslibet hæredũ,ẽ fideic.singulare p se, & à quolibet hř-
de capit p se,nõ à defuncto immediatẽ,merito in psona cuius
libet ɔtinetur, seu verificatur, qa qlibet p se videtur esse gra-
uatus,iõ in sub.pup.q respicit diuersos effectus, sicut fideicõ-
missaria,qa per eam succeditur pupillo,non defuncto, est idẽ
ꝙ in fideicommissaria, vt s.dixi. & de hoc plenius dixi in d.l.
hæredes mei,§.cum ita,ad Treb.& ibi vide,&c.

¶Contrarietas & concordia.

¶Pro ɔcordia aduerte,si nomẽ collectiuum nõ fuit expressũ
per testatorẽ,q duob.hæred.institutis,p fideic. ipsis substituit
caium simplr,&sic sine expressiõe noĩs collectiui.s.vterq;,vel
oĩs,&c.q̃ritur,an altero decedẽte, dẽat ꝓ dimidia fideic.sub-
stituto,an tũc demũ vtroq; moriẽte.& Pau.de ca.ɔ̃s.236.inc.
dubitatio vertitur,dicit ꝙ Bart.vnũ tenet in hac l.cũ qdam, q̃
est l.pe.s.affirmatiuã,ꝙ dẽatur fideic.altero viuente, per l.Lu
cius,§.Caio.ff.ad treb.sed ɔ̃riũ alle.tenere Bar.l.hæredes mei,
§.cum ita,ff.e.ti.in l.qdam testõ.ff.de vul.& pup.sed ꝓ so.Pau.
de ca.in d.cons.dicit,ꝙ Bar.in hac l.pe.in aduertẽtia,& in cur-
su lectionis fuit hic locutus,& non ex ꝓposito.sed hoc nõ pla
cet d.Ant.de Nicel.iõ dic fm eũ,ꝙ Bar.loqtur loquendo in fi-
deicommissaria substõe, qa in directa vulgaris non hẽt locũ,
nisi vtroque defuncto:sed cõiter oẽs in locis prædictis dñt in
fideicõmissaria, ꝙ vera est opi.ꝙ dẽatur fideicommissũm sub
stituto,altero decedẽte,vt d.§. Caio.nisi alia sit mens testato-
ris,non.n.voluit intelligere Bar.d.§.cũ ita.ꝙ eo ipso ꝙ ẽ filius
excludat substitutum nisi sit alia cohřns coniectura.illa tñ bñ
coadiuuat,& in hoc si inspiciatur Bar.nullibi sibi contradicit.

a ADD.¶I.A.Adde qđ Pau.de ca.q̃rit q.d si fř supstes non poterat succedere fratri pmorienti ab intest.q.a erãt ex diuersis m̃rĩ.& extabat mř pimi moriẽtis,q p̃teret.ãt iřt ex latere přis tñ ɔiuncti,vt j.ad Tert. Sól.dicẽs ꝙ cũ

cessat rõ h⁹ l.substitut⁹ statĩ vocabiť ad hřdi.primi moriẽtis, q.a postq̃ per ci⁹ exclusionẽ ñ fauereť frĩ superstiti.nõ dẽt ĩduci exclusio,ꝓut ẽt h.q.no. bal.sec.Nic.Mat.ĩ subsc.fidei.ĩ pe.q.h⁹ l.& hoc dicit tenere ẽt Raph.hic, & idem eẽ si quocũque alio mõ fř à successione lrĩmæ frĩs repelleretur.Sed q.d si in substõe nõ fuit apposita dictio collectiua,sed dixerit,si filij mei ĩ pup. æta.đcesserint,talẽ substituo,& vn⁹ ĩ pu.ęta.altero superstite decesserit,an substitut⁹ statĩ admitteretur?dicit Pau.vř ꝙ sic,ar.h⁹ l.à ɔ̃rio sensu.itẽ p l.Lu cio,§.Caio.ff.ad Tre.& bar.vř sentire in d.l.hæredes mei. bal.đt ipse tenet hic ɔ̃rium ꝓ quo alle.gl.ord.d.l.si pater impuberis,ff.e.qm̃ hoc casu ẽt sub est rõ q̃ ponitur in isto tex. præterea ẽt copulatiua requirit ɔcursũ vtriusque copulati,ad verificationẽ sui,l.hæredi plures,de ɔd.inst.ꝙ est verũ in pĩo moriẽte,sed si pupill⁹ mortu⁹ eẽt post pup.ęta.& sic expirasset substõ pup.quo ad eũ ĩ psona secundi morientis,extaret ɔdõ:tunc q.a nõ extaret persona,q̃ ex p̃sumpta mente defuncti excludit substitutum, admitteretur de æq.tate,& ẽt de rigore ad hř.ditatẽ vltimi moriẽtis,sed si foret apposita dictio collectiua,tũc ñ de rigore,sed đ ęq.tate,p d.§.cũ ita.sed q.d si substi tutus est fili⁹ maior testatoris,duob.fř.b.impuberib.& vn⁹ moriať in pupil lari æta.an sol⁹ substitutus vocabiť ad hæredita.illius,excluso supstite pu pillo?Bř dicit Pe.qđ ambo vocabũtur ab intest.q.a nõ est verisimile,qđ te stator fratrẽ impuberẽ voluerit excludere à pte hæreditatis illius p̃ moriẽ tis.Pro hoc l.cũ au⁹,ff.de cõd.&de.tu adde dñ bar.alle.d.§.Caio,volẽs qđ si sit fcã substõ fideic.siue adiectiõe noĩs collectiui, qđ nõ ẽ necesse ꝙ con dõ existat ĩ psonã cũ ẽt si supsit psona,q ex p̃sũpta mẽte testatoris exclu deret substitutũ,ꝙ ipse ɔ̃riũ tẽt in l.q.dã testõ.ff.de vul.& pup.&in l.hř.des mei,§.cum ita.ad Tre.& id ꝙ in d.loc.dixit,si q.ř Pau.de ca.cõs.136.vbi đt, ꝙ licet alias dubitauerit,q.a bar.erat ɔ̃rius, quod sibi tutũ nõ vř recedere in cõsulendo ab opi.bar.ibi,& ꝙ hic locut⁹ est per inaduertẽtiã,sed aduer te,q.a idem Paul.ɔ̃si.355.inc.si contingit,circa fi.trãsit cum bar.hic,& dicit ꝙ bar.d.§.cum ita male seq.ť,tñ de bar.mentionẽ nõ facit in d.l.q.dã testõ. vnde est p̃sumendũ,ꝙ maturius cogitauerit d.cons.236.licet prius in ordi ne,& vide ad materiam bal.cons.390.1.vol.& cons.117.119.2.volu. per Ang. cons.80.& 109.per Ale.cons.112.& seq.3 vol.& melius cons.108.in 1.vol.per Pau.de ca.cons.355.& per Ab.cons.8.2.lib.& per bal.cons.32.5.lib.

b Paris.In persona cuiuscunque.in ɔ̃rium in hoc vide Pau.de ca.alleg.eundẽ bar.in duobus locis cons.236. & ibi etiam ponit alleg.præpositũ,quod sub stitutus nõ admitteť,apud quem dẽt remanere portio deficientis,& sic an superuiuens intelligatur ipse substitutus, vide etiam eundem Pau.cõs.357.

LEX XI.

1 *Plures instituti cũ adiectione nominis distributiui, qlibet vocatur in virilẽ.*
2 *Pater & filius censetur vna persona.*
3 *Dictio, quisquis, est distributiua.*
4 *Martinus de Fano effectus est frater ordinis Prædicatorum, ibidem.*

a SI QVIS DVOBVS. ᵃ ista est mirabilis lex.Bř dicit,cum plu
rib. institutis tertius substituitur adiectiõe noĩs distributiui,
vocatur,qlibet in virilẽ:& si přĩ &filio simul institutis,tertius
adiũgatur,pater & filius loco vnius hñt,& vnã portionẽ acci
1 piũt.h.d.& hẽt difficillima ɔ̃ria hæc lex.¶† No. ꝙ qñ plures
instituunť cũ adiectiõe noĩs distributiui, qlibet vocať in viri-
2 lẽ,ac si eẽnt singulř.noĩati.¶† No.scdõ .ꝙ př & filius cẽsenť
b vna psona.ᵇ mõ sicut hic sũt duo dicta,ita ista lex hẽt duas gl.
difficiles.ɔ̃ l.nrã op.directo.ff.e.l.si pater.in pr. Sol.dñt qdã,ꝙ
hæc corrigit illã,sed euitãda est legũ correctio.alij dñt ꝙ hæc
lex loqtur in bonis paternis,illa in bonis filij.Hęc ẽ truffa.alij
dñt ꝙ hic iõ hẽt virilẽ ĩ substõe,qa ad easdẽ partes fuerũt ad-
missi in instõe,vt ĵ.e.l. 1.ista est qdã diuinatio.tu dic ꝙ hic fue
3 rũt instituti hæredes,cũ adiectiõe noĩs †distributiui, qsq:ibi
secus.istã sol.tenẽt oẽs doc.vltram. & citra. & audiui semel à
quodã antiquo aduocato de Flo.ꝙ ipse interrogauit d. Mart.
de fano de isto ɔ̃rio,cũ vidisset eũ fratrẽ p̃dicatorẽ,& dixit si-
bi,ꝙ hæc dictio,qsqs,soluebat istud ɔ̃rium, licet gl.nõ pone-
ret.Op.ff.de vsuf.accr.l.si qs titio. 1.rñ.dicit gl.sed expone ibi,
titio & hřdib.suis.s.titij legatarij sed certè gl.vlt.in ɔ̃riũ tenet,
ꝙ ibi loquatur de hæredita.testatoris ñ legatarij.Sol.gl.ergo
vt dixi in p̃cedẽti ɔ̃rio,vt hic ɔtingit pp naturã istius distribu-
tiui,qsqs,ꝙ inducit,vt videatur qlibet singulř nominatus,ibi
secus.ɔ̃ hãc sol.op.de l. Lucius.§. Lucius.ff.de le.2.vbi qlibet
in virilem vocatur.So.dñt vltram.ibi non fuit nomẽ distribu
tiuum,licet fuit appositũ relatiuum,qs,vel qui,vt puta relin-
quo seruis,quos testõ manumisi,vnde est perinde, ac si distri-
butiuum fuisset appositũ. ista sol. est falsa per l.si pater. ĩ pr.ff.
e.vbi apponitur dictio,qs:tñ nõ vocãtur in virilẽ.nõ.n. poniť
ibi in aliqua illarũ legũ distributiuè, sed magis relatiuè. Et iõ
solue ad l.Luci⁹,ꝙ ibi ex p̃sumpta volũtate defuncti,pp rõnẽ,
quã hic ponit gl.quã Dy.sequitur,& But.ita hic tenet.Sumus
expedit

a ADD.¶Paris.Quid ãt qñ plures vocãtur cum alio tertio sub noĩe collecti-uo,an habeanť loco vnius.Vide Ro.ɔ̃s.99.vide pulchrã q̃stionẽ,q̃ põit,& Soc.l.vtrum.ad fi.prin.de reb.dub.substitutione facta fratris noĩatio noĩe proprio,substituendo vnumquenque ꝓ quarta parte,quomodo intelligať.

b Po.vna psona.vide barb.ɔ̃s.x.no.2.vbi limitat ẽt aliq.d ɔ̃s.66. vol.j. ađ qđ no.nõ ab re bar.l.j.§.his q.ff.de le.3,& bar.cõs.x.vol.2.Fel.c.j.de mag.¶Pa-ris.Vna persona.An aũt in societate př & filius censanť eadem psona,vide An.ɔ̃s.110.alias 106.inc.Ant.& quod in multiplici alia materia,vide Fel.ca. afferte,extra,de præsum. Ias.hic late. item quod vbi vnus noĩať rõe maio-ris p̃eminẽtiæ,vel dignitatis,puta Titius,& socij,capiuntur pro vno. Vide Dec.c.pastoralis in pr.de rescr.vbi quædam alia. & vide q̃ dicit Fel.quan-do plures vocentur sub nomine collectiuo,vel tã quam duo corpora.

a expeditus de prima parte, venio ad secundam.[a] Op. venio ad gl. fi. & vt eam intelligas, scias φ ista gl. signat ɔrium vnum, & vnam q. format permistim, & ideo erit tibi laboriosum, si non
b intelligas, & legas eam, vt dico tibi. ¶ Op. de l. si quis [b] Titio. 2. rñ. de vsuf. accr. sol. verbum, vna, hic positum tollit ɔrium. istam so. reprobat gl. per l. titius fundi. & per l. liber hō. §. titius & l. interdum. j. rñ. de hær. inst. vnde dicit glo. ibi, dicit titio & hæredib. suis. s. defuncti. hic dicit, Titio & filiis. s. ipsius Titij, & ista est vera so. quod āt sequitur in gl. intrat in quandam q. vide & signa ibi, quatr inter se. Modo intrat in quādam. q. qualiter īter se diuidāt ɔiūcti ibi, vel ibi, hic redit ad ɔrium quod primò fecerat. sequitur ibi, vel refert, redit ad q. q̄ s. fecerat, siue tetigerat. non. n. hoc est de sol. ɔriis. procedo ergo in recitatiōe gl. soluit alio mō, φ hic dicit filiis, ibi hęredib. φ gl. repre-
c hendit per auc. de iurciu. à mor. præ. nam sicut pater & filius cēsentur vna persona, & ita hæres & defunctus. tene ergo pręcentem sol. φ ibi loquitur de hęredibus testatorum, hic de filiis ipsius hæredis instituti, vel legatarij. ¶ Quæro ergo, & mō intro q. q̄ gl. format. Isti hæredes simul coniuncti, qui vocantur in vnam portionem, qualiter diuidant illam portionem inter se? dicit gl. φ eam diuident pro hæreditaria portione, vt l. qui cum plures, ff. e. vel verius est videndum quando Titius misceretur cum pluribus hæredib. aut hæredes fuerunt nominati singulariter, aut non. Si fuerunt nominati, habebunt viriles: aliàs habebunt hæreditarias. Hic non sunt alia.

a ADD. ¶ Paris. Circa istam scdam partē vide, q̄ dicit Aret. l. discretas, ad fi. de vul. & pup. vbi etiam ponit, an procederet iu fratre substituto sub noīe ꝓprio cum alio, itē sub noīe appellatiuo ɔiūcti & instituto alio extraneo.

b LA. ¶ Et sic facit φ si condemnatur potestas cum antianis in centum, potestas tenetur in quinquaginta, & in residuo antiani. pro quo vide in l. plane, de le. 1. l. iudici. coniuncta gl. ver. multæ, de appel. & solet tangi l. non ambigitur, de leg. hic, & l. si quis Titio, de vsufr. accr. & l. interdum, de hær. insti. & vide bar. cons. 80. inc. factum tale est, prædictus mutus.

c LA. ¶ Pater & filius. adde quod hoc facit ad qōnem statuti cauentis quod nullus habeat officium in ciuitate, nisi habeat æstimum centum librarum, an si filius non habeat æstimum, & pater sic, sufficiat vt filius possit habere officium, bal. consueuit alleg. gl. sing. in l. 2. j. q. æta. lib. x. quod libra & æstimum patris prodest filio etiam seorsum habitanti à patre. ita dicit ipse in l. prætor. §. sed si filius, ff. de eden. de qua qōne vide aliquid per Bal. & Ang. hic ad fi. per bal. c. filius, de ca. qui cu. vend. & in l. non plures, de sacros. ecclē. & in l. sciendum. qui satis. cog. bar. l. cum scimus, C. de agr. & censi. li. xi.

¶ De necessariis seruis hæredib. instituendis, vel substituendis. Rub.

LEX I.

IS QVI. breuiter dicit, ille, qui non est soluendo, potest vnū seruum sibi facere hæredem necessarium, nisi esset specialiter obligatus. h. d.

LEX II.

CVM SERVI. in institutione, quæ enūciatiuè aliquem dicit esse liberum, videtur libertatē relinquere, secus in legato. h. d.

LEX III.

SI TVTOR. tutor nō potest seruos pupilli sibi necessarios hæredes instituere. h. d.

LEX IIII.

CVM QVIDAM. seruus potest ab instituto libertatem consequi, & pupillo necessarius hæres existere. h. d.

LEX V.

QVIDAM. si seruus fuerit hæres institutus in toto, vel in parte, sine libertate, vel tutor datus, erit hrs, tutor, vel liber. h. d. vsque ad §. alio. ¶ Opp. inst. de hæredib. inst. §. seruus. Sol. ibi alienauit in vita, hic legauit in vlt. vol. item op. quòd vltima scriptura dēat valere, & sic cū legatū post instōnē fuerit fcm, pualet legatum, vt l. si quis eum. ff. de vulg. & pup. de lē. 1. l. si mihi. §. legatum. sol. speciale est hic fauore institutionis libertatis.

a §. ALIO. aliàs, illo. si legatum[a] seruo sine libertate relinquitur, hrs præstare nō cogitur, sed ad ꝓstandum hortabitur. h. d. Op. de l. seruus, j. de leg. sol. non valet legatū, vt hrs cogatur de necessitate præstare, tamen de æquitate sic, vt hic. Opp. de l. seruos. de ali. leg. So. speciale est in legatis alimentorum.

a ADD. ¶ Poma. istud fallit in casu naturali, l. Lucius, §. j. de testa. milit.

§. QVAE iuris. si seruus à primo gradu legetur, & pupillo pupillariter substituatur, si conditio substitutionis extiterit, hæres erit, & liber: si defecerit, legatum valebit. h. d. §. iste.

LEX VI.

DECISIONE. ¶ Si seruus purè instituatur, sub cōdōne libertas datur: si quidem condō ptātiua defecerit, hæreditate, & libertate priuabitur: si casualis, libertatem consequitur, & hrdi tate priuabitur si soluēdo fuerit testator, alias vtrāq; hēbit. h. d. Op. de l. cum seruus. ff. de cond. inst. vbi cond. apposita in libertate videtur in hæreditate repetita. sol. illud, φ hic dicit, purè instituit, intellige hoc expresè. alias si simpliciter, videtur institutio facta sub conditione, secundum Rich. Malumb.

¶ De liber. præter. vel exhæredatis. Rub.

¶ Gl. continuat, quia in testamentis liberi exhæredantur, vel prætereuntur. ideo de h. d. vel aliter, dictum est de instōne, vel substitutione: verum quia exhæredatio fit qñq; à gradu institutorum, qñq; à gradu substitutorum, ideo de his ponit hic.

LEX I.

1 *Exhæredatio debet fieri ab omni gradu, ad hoc vt ille gradus valeat.*
2 *Clausula in fi. posita refertur ad oīa. & qd si in prin. aut in medio. n. 3. & 4.*
5 *Qualitatis repetitio, vel modificationis, quando intelligatur facta.*
6 *Probatio in cōtrariū quādo admittatur cōtra præsumptionem huius legis.*
7 *Testamentum an possit incipere à secundo gradu, quādo primus gradus est nullus ex causa præteritionis.*

a CVM POST. si exhæredatio fit ab omnib. gradib. [a] tacitè vel expresè, valet testm̄. h. d. vel afr. cl'a in fi. posita refertur ad oīa præcedentia, si non ē rō quare magis ad vnū referatur q̄ ad a-
1 liud. h. d. no. † φ exhęredatio dēt fieri ab omni gradu, † ad hoc
2 vt valeat gradus ille. not. secundò, quod dixi in secundo summario, φ cl'a in fi. posita, &c. Op. ff. e. l. 3. §. ante hæredis. gl. hui⁹ timore hic distinguit, & ponit totam dist. q̄ fecit ibi text. ideo
3 dic vt in gl. ¶ Ex qua no. † in pr. sui. [b] φ cl'a in princ. posita, re-
b fertur ad omnia sequentia, sicut hic dicit tex. de cl'a in fi. posita, φ refertur ad omnia præcedētia, si non pōt reddi rō, quare
4 magis, &c. † Itē ex secūdo memb. no. φ cl'a in medio posita [c]
c refertur ad præcedentia, & sequentia. quod intellige fm limita. quæ sequitur ī gl. qñ fit intra gradum, &c. no. φ illud, φ dr̄, cl'a posita in medio refertur ad omnia, dēt intelligi in medio vnius, hoc est inter diuersa capitula. sed si ponitur in medio capituli, ad illud tm̄ refertur, quod perpetuò tene mēti. & ista q̄ dico, sunt vera qñ tractam⁹ de repetitiōe vnius cl'æ subsistē
5 tis per se, de qua loqtur l. talis scriptura. ff. de le. 1. † Sed si loqmur de repet. alicuius qualitatis, vel modificationis respiciētis aliud, tunc an intelligatur facta repetitio, non est nr̄a materia hic, sed est materia in l. quæ cond. ff. de cōd. & demonst. & de cōd. inst. l. cum seruus. inst. de l. Aqui. §. ex hoc tñ capite, & ff. de le. 3. l. in repetendis. dixi plenè ff. vi bo. ra. l. ptor. §. eritq;.
6 pro declōne huius † gl. sunt q̄rēda duo. primò, vtrū ɔ psumptionē huius l. admittatur ꝓbō in ɔrium. Gl. hic in prin. dicit φ nō. vnde ista gl. cōiter reprobatur, qa imò pt ꝓbari ɔrium, vt l. 3. §. si. ff. c. & ar. s. de testa. mil. l. in testō, &c. ¶ † Quæro ergo
7 scdō, qd si primus gradus ē nullus ex cā pteritiōis, vtrū testm̄ possit incipere à seqnēti gradu? gl. hic vr̄ dicere φ sic. tu verò distingue, an primus gradus rumpatur præteritione posthumi, an verò præteritione iam nati, vt no. in l. 3. in fi. ff. e. & probatur in l. nam & si sub conditione. ff. de iniust. rupt.

a ADD. ¶ Ab omnib. gradib. adde an exhæredatus inter gradus instōnis & substōnis intelligatur exhęredat⁹ ab oī gradu: & an ipsius exhr̄dati super existentia faciat deficere fideicommissum, si sine filiis, &c. & an exhæredat⁹ certa cā expressa, q̄ postea non redditur vera, faciat exhæredationē nullā censeri: & an filius exhr̄datus veniat in generali nominatione filiorum, & an nati ex filio exhæredato excludant substitutum, vide Ro. cons. 436.

b Po. No. ī pr. sui. Licet oēs hic teneāt, φ clausula ī pr. posita facilius trahit ad sequētia, q̄ clausula ī fi. posita referā ad pcedentia, & per gl. in l. quisquis, ff. de leg. 3. sed contrarium decidit tex. in c. inquisitioni, extra, de appel.

c In medio posita. Adde tu, quod quando ponitur inter diuersa capitula, qa tunc clausula posita in medio, nō refertur ad omnia. tex. est in c. inquisitioni, de ap. & dicit d. Ale. de Imo. cons. 95. in 5 vol.

LEX II.

SI AVVS. nepos, qui per mortē patris incipit tenere primū
a locū. si reperitur præteritus, rūpit testm̄[a] per l. vellei. h. d. Opp. de l. si qs posthumos. §. j. ff. e. sol. ibi decessit filius institut⁹ post mortē aui: hic eo viuēte. Op. scdō, dicitur hic, sine impedimēto l. Vellei. ɔ, imo Velleius hic permittit φ nepos aui, q tenet primū gradū, si reperiatur pręteritus, rumpet testm̄, vt l. Gall⁹. §. nūc. ff. e. Huius timore sunt hic in gl. nostra multæ expositiones, & q̄libet est bona. tu tene primā, qa est magis clara, & eā tenēt vtramō. vt φ dicit sine impedimento l. Vellei. hoc est l. Velleia concedente. No. ex hac l. vnū, φ licet nepos succedat in locum patris sui, vt dicit hic tex. tamen ex persona sua succedit, non ex persona patris sui, φ apparet, quia institutio patris

a ADD. ¶ Adde φ bal. extr. gl. q̄rit de difficili q. Si statuto cauetur, φ filia dotata n̄ succedat pr̄i dotāti, quousq; vel dōec mascul⁹ supuixerit, & ɔtingat patrē filiū instituere: filiā vero dotatā pterire, & deinde moriaf pr̄, & succesiue fili⁹ sine liberis masculis, an filia pterita possit tūc dicere testm̄ nullū? bal. hic dr̄. φ sic postq̄ mortu⁹ ē fr̄, & sic filia ɔsequaf dimidiā, q̄ hītura fuisset ab i. esta. & hoc operanē illa verba, donec, vel quousque, & istā op. se qr̄ bar. l. si ad Tert. bal. & Ang. d. l. Gallus, bal. & imo. l. si qs, post Hug. Ang. & imo. in l. ei qui soluendo. de hr̄d. inst. vbi dicit φ ita consuluit collegium Bon. ɔs. inc. ꝓponitur, & Bal. ɔs. 209. inc. doc. mangra. 2. vo. & e. vo. ɔs. 277. an āt testm̄ retro fingaf fuisse nullū, vel solū de pñti? maior pars vr̄ inclinare quod demū tūc sit nullū, cū filia reperiē se pteritā, qa statutū pt qué facere hr̄dē ad tps, & postea eū desinere eē hr̄dē. Et ita dicit bal. ɔsuluisse Frā. Tigr. & collegiū Flo. de qb. oīb. pulchre per Pet. de Anc. ɔs. 221. inc. in Chri noīe. hæc qō vulgaris est, ꝓ Ab. cōs. 92. li. 2. vbi dixit, φ si statutū dicat φ masculo superstite fœmina non succedat, nec audiatur agendo, vel excipiendo, quòd ipso mortuo admittetur propter illa verba addita, nec audiatur agendo, vel excipiendo, latius ibi vide, & per Bal. cons. 99. lib. 5.

tris sibi ꝓdest,vel nocet,si inspicit institutio,vel exhæredatio facta de eo.Quod ergo dicit,nepos succedit in locum patris, intellige,hoc est in gradu,vt sicut filius tenebat gradum primum, ita hodie tenet nepos filio subducto, ex persona sua tamen succedit.

LEX III.

1 *Sensus quando est clarus,non est recurrendum ad interpretationem.*
2 *Præterire,est de filio nullam mentionem facere.*
Filius cui factum est legatum,dicitur præteritus.

a SI QVIS FILIVM.ᵃ Qui iubet eẽ alien⁹ à substãtia defuncti,
1 exhr̃dat⁹ vr̃.h.d.¶†No.ꝗ qñ sensus ẽ clar⁹,ñ est recurrẽdũ ᵇ
b ad iñpretationẽ.¶ Op.ad hoc de l.si alij.ff.ď vsuf.leg.Sol.ibi ñ
ꝯstabat ď mẽte,hic sic.Op.scďo ď l.ĩ sũma.ff.ď re iu. Certè illa
2 cõcordat cũ ista.¶† Quæro qd est præterire?dicit gl.Præterire, est de filio nullã mentionẽ facere. Vide gl. Ex hac gl.vr̃ ꝗ si aliquis filio aliqd legauerit,ꝗ nõ vr̃ pteritus, qa de eo facta est mentio.Sed hic est ꝯ casum in l.pen.j.de fideic.Et ideo ad istam gl.addebat Fran.Accur.Præterire,est nullã mentionẽ facere de eo.s.instituendo, vel exhr̃dando.Fallit in milite,cuius silentiũ hr̃ pro exhr̃datiõe,vt l.si cum vr̃ in vtero.s̃.ď test.mil.

a ADD.¶Paris. Si q̃s. Circa rr̃ã h⁹ l.ꝗ sp sit attẽdẽda volũtas testatoris sicut venator seqr̃ leporẽ,viď ẽt ad istã reg. oĩno Ale. cõs.591.ĩ prin.& cõs.544. Itẽ adď ꝗ ñ solũ hẽt locũ ĩ vlt.volũ.sed ẽt ĩ cõtracti.ẽt stricti iuris ĩ l.fi.C. q̃ res pig.oblig. pos.l.si ĩ vẽdõne cũ gl. pe.ff. cõia ꝑdio. Pau.de Ca.hic bo. tex.in l.si ita stipulatus.la grãde, cũ gl.ĩ ver.ex snia,ff.de ver.obl.Viď bon. tex.22.q.v.c.hũanę.Ale.cõs.34.ĩ fi.ĩ 2.vol.Limita tñ hoc qñ testator ñ stetit ĩ terminis merę volũtatis,sed ꝓcessit vltra disponẽdo.Sec⁹ si stet ĩ terminis soli⁹ volũtatis,et est exẽplũ ĩ l q̃dã cũ filiũ.p hr̃d.ĩst.et ibi Bal.& Imol. Scďo limita ñ ꝓcedere qñ verba nec ꝓprie,nec improprie.possint deseruire volũtati.Ita Bar.ĩ l.ĩ ambiguo.ĩ 2.rñ.ff.de reb.dub.Ale.cõs.422.Are.ĩ l.Titio.ď ver.obl.Vide ad ꝑdicta late Ias. hic circa ista l.q̃ hẽs ĩ l.ĩ cõdõni.primũ locũ.ď cõd.& ď.ad Bar.Itẽ no.ꝗ necessari⁹ sensus scripturę oĩ mẽti ꝑualet. viď Bal.ĩ c.j.ď cõtrou.ĩuest.Itẽ ĩ oĩ materia qũo sit stãdũ verbis,vel mẽti,viď doct.Ab.ĩ c.ad audiẽ.Itẽ ꝗ ñ ẽ recurrẽdũ ad tex.ꝑ ĩtẽtiõe, quia verba ꝓbata ĩspiciũt,& ꝗ nullũ ẽ mẽtis mai⁹ testimoniũ q̃ ĩspecta qualitate verborũ,verba sunt notãda.Bal.hic,& ĩ c.ď cõtrou.inter me,& do.ď por.fra.vide oĩno circa hoc q̃ hẽs ad Bar.ĩ l.Labeo.ĩ pr̃ĩ.de sup.leg.Itẽ qď nedũ ĩ vlt. volũ.sed ẽt ĩ cõtractib. & iõ ĩ alia materia poti⁹ attẽdit mẽs q̃ verba,vide multa p l.iuris.§.ꝑtor ait.ff.de pac.vbi dicit istud eẽ magis expeditũ ĩ vlt.volũ.de q̃b.viď q̃ hẽs ad Bar.ĩ d l.ĩ condõ.ff.de cõdit. & dem. Itẽ de rõne,qa magis attendit q̃ mẽs q̃ verba,vide p Bal.pulchre ĩ l.ẽt ĩ j. no.C ď iu.delib.Et ibi ẽt ponit declarationẽ ad regulã istã,vide eũ.Itẽ ꝗ ĩ vlt.volũ.ꝑcipue attẽdat volũtas testãtis viď Io.de Ana.cõs.3.ĩc.viso testõ. vbi ẽt,ait oĩa iura ad hoc reclamare.Itẽ ꝗ idẽ sit ĩ statutis ꝗ magis attẽdatur mẽs,viď An.cõs.147.inc.viso the.& q.circa med.& cõs.183.inc.animaduertẽtia.Et ad regulã,& ad ꝑdicta vide Ias.hic. Itẽ ꝗ volũtas testatoris sit seruãda ẽt si act⁹ redderet null⁹ vide Ias. ĩ l.verbis ciuili.ĩ 6.not.ď vulg.& pu. vide q̃ hẽs ad Bar.in l.non aliter.de le.2.Are.in d.l. verbis ciuili.in 3.no.

b Pom.¶Nõ ẽ recurrẽdũ. Vide Barb.cõs.8.vo.j.& cõs.20.e.vo.& cõs.27.e.volu.& aliq̃d cos.30.eo.vo.& cõs.j.eo.vo.& cõs.77.vo.2.& cõs.130.eo.vol.& 11.vo.3.vbi multa adducũtur, & attẽditur mẽs. & 21.vol.3.& 55.vol.3.loqr̃ ĩ testatore.& ibi declarat qualiter ĩtelligatur hoc ꝗ dẽt attendi mẽs testatoris,& cons.20.vo.3.ibi decidit qď attẽditur mens disponẽtis,& quod in dubio fit interpretatio longa in fauorabilibus,sed in pœnalibus stricta.

LEX IIII.

1 *Accusatores naturæ non debemus esse.*
2 *Querela inofficiosi est auxilium subsidiarium.*
3 *Exhæredatus magis est habendus odio,quam præteritus.*
4 *Præteritus potest dicere testamentum nullum, vel venire per contratabulas.*

MAXIMVM. Hæc est multum difficilis lex iuuenib. Br̃ dicit, Masculi & fœminæ æqualiter ex testamento, & ab intest. succedũt,& dẽnt noĩatim,& ęqualiter exhæredari. Et eodem mõ dicũt nullũ,& petũt ꝯtab.& idẽ in filiis,& ĩ nepotib.& natis,& in nascituris.h.d.Diuidit ĩ tres partes prin.Primò ponit quatuor vitia iuris antiq.Scďo illa corrigit.Tertiò ponit qntũ vitiũ,& illud corrigit.Scďa ibi,sancimus ita. Tertia ibi,sed qa & aliud.Itẽ pr̃ia subdiuidit. Nã primò põit tria vitia.Scďò põit exẽplũ primi vitij.Tertiò põit duas ꝑsuasiões ad ostẽdẽdũ ꝗ ꝑdicta sunt vitia.Quartò põit quartũ vitiũ.Scďa ibi,& si
1 ꝑterit⁹.Tertia ibi,q eĩn.Quarta ibi,cũ ẽt.†No.ꝗ ñ debem⁹ eẽ
2 accusatores naturę.No.scďo,† ꝗ q̃rela inofficiosi testamẽti ẽ auxiliũ subsidiariũ,qď habet locũ,vbi aliud nõ cõpetit.Not.
3 tertiò,† ꝗ magis ẽ habẽdus odio exhæredat⁹,q̃ ꝑteritus. No.
4 quartò,† ꝗ ꝑteritus põt dicere nullũ,vel venire ꝑ ꝯtab.His ꝑmistis opp.ad primũ de l.fœminæ. de reg.iu.& l.in multis.de
a stat.ho.sol.Quãtũ ad succedẽdi modũ,ñ debet eẽ diuersitas,ᵃ sed quãtũ ad officia publica sic,vt in ꝯtrario,&c. Ad secundũ opp.& videt,ꝗ etiã hodie reperiat istud vitiũ,ꝗ exhæredatus habeat plus q̃ ꝑteritus.Nã ꝑteritus ꝑstat legata ꝯiũctis ꝑsonis ꝑ titulũ de leg. ꝑstan. exhr̃datus euertit ꝑ q̃relã in totũ:vñ legata ꝯiũctis ꝑsonis ñ ꝑstat,vt l.Titia,de inofficio. testa. Sol. dicit gl.ꝗ istud vitiũ erat olĩ de iure antiquo.tamẽ hodie corrigitur ꝑ auth.ex causa.qď an sit verũ,ibi dicam.item op.ꝗ etiã de iure auth. illud idẽ vitiũ supsit. Pone eñ, ꝗ pater meus me exhr̃dauit absq; cã,& mihi dedit legatũ. Certè testamentũ euertit quãtũ ad institutionẽ,legata remanẽt firma.auth.ex cã, j.eod. Et sic habebit plus iste exhr̃datus,q̃ ipse institutus : qa habebit legatum, vt in gl. An hoc sit verum, ponit opinio. Quod an sit verum,dicam tibi in auth.ex causa.tene menti.

a ADD.¶Nõ dẽt eẽ diuersitas.Adď,& sic facit,qď statuta,q̃ excludũt fœminas à successione,de iure cõi sunt odiosa,& restringẽda.Ita decidit Bar.ꝑ istã l.ĩ l.cũctos populos,s̃.de summa tri.& fid.cath.& ibi per Bal.& Sal.& Cy.& Bal.ĩ l.ñ fine.de bo. q̃ lib.per Bal.ĩ l.sancimus.s̃.de nup.& ĩ l.lege.de leg.& ĩ l.certũ.s̃.vnde leg.per Pe.de Anch.ĩ c.canonũ statuta.de cõst.maxime ĩ ver.igitur.Bal.tamẽ in l. 2.s̃.de ĩ ius vo.dicit,ꝗ respectu masculorum sunt fauorabilia,& respectu fœminarũ sunt odiosa.vel simpliciter loquendo possunt dici fauorabilia,qa debet inspici id,ꝗ principaliter agitur, nõ id qď ĩ cõsequẽtiã,& à primo fit denominatio,iuxta no. ĩ l.si q̃s nec cãm, ff.si cer.pe.& in l.q̃ except.de cõd.indeb.Ex parte ergo masculorũ,quorũ fauore fit,vt salua sit agnatorum dignitas,vt no.Cy.in l.prima,de adul.ex parte ipsorũ põt fieri extẽsio,vt statutũ excludẽs filiã ꝓpter filiũ,excludatur etiã ꝓpter nepotẽ ex filio:ecõuerso videt qď licet excludat filiã,ñ excludet neptẽ.qď videt verũ de nepte ex filio,q̃ ꝓcedit ex radice ñ exclusa,sed neptis,aut nepos ex filia bene excludit,qa ñ põt venire,nisi ex ꝑsona exclusa.Et sic dic. Pa.de Ca.tẽere oẽs Doc.Sed attẽta ratiõe statuti,qď hæreditas remãeat ĩ familia,vr̃ etiã s̃m ipsum qď neptis ex filio excludat, qa transitura in aliã agnationẽ. Tamen se remittit ad Bar.ĩ d.l.liberorum, de qua materia vide per Ang.consi.14.Pau.de Cast.consi.169.& 334.

AVTHEN.

a NON LICET.ᵃ Ista authentic.sumitur ex Authentic.vt cum de appell.coga.Et quæ hic sunt, dic vt in glo.

a ADD. ¶Paris.Non licet.Vide aliqua circa istã auth. in Bertachi.in ver.exhr̃datio. vbi habes , an vltra causas hic expressas si reperiatur alia similis possit exhæredari.Et ꝗ si filius faciat pœnitentiam de delicto,& quędam alia: & an habeat locum ista auth.in præteritione posthumi,vide Ioan.de Ana.consi.28. & Bolo.ibi in additionibus.

AVTHENT.

1 *Hæc Auth.venit ad l.Cod.corrigendo.*
2 *Dispositio huius auth.an habeat locum in præteritione paterna,& nu.4.& an in præteritione posthumi,& filij emancipati.nu.7.& 8.*
3 *Exhæredatio tripliciter assumi potest.*
5 *Circunscriptio est deceptio facta ab aliquo per dolum.*
6 *Legata,an debeantur rup.testa.ex causa præteritionis.*
9 *Testamento rescisso ex causa exhæredationis,an legata debeantur.*
10 *Exhæredare quid sit,quidue præterire.*
11 *Testamentũ ex causa præteritionis,vel exhæredationis,quomodo irritetur.*
12 *Testamentum quomodo irritetur, quando descendentes sunt præteriti , vel exhæredati,& quid in ascendentibus.*
13 *Testamentum quomodo irritetur, quando ascententes sunt præteriti , vel exhæredati.*
14 *Si collaterales sunt in testamento præteriti, vel instituti:testamentum irritatur per querelam.*
15 *Institutio in re certa,an remaneat valida testamento irritato ex causa præteritionis,vel exhæredationis.*
16 *Substitutio,an conseruetur per hanc auth.*
17 *Testator si grauat hæredẽ, vt restituat hæreditatẽ.si decesserit sine liberis, & tale testamentum irritetur ex causa præteritionis,& si hæreditas ad ipsum venit,quomodo teneatur illam restituere.*
18 *Quæ remaneant firma per hanc authenticam rupto testamento in casu huius authentic.*
19 *Filius qui rumpit testamentum,ex causa præteritionis,vel exhæredationis non habet legatum in testamento sibi factum.*
20 *Legata in casu huius auth.petuntur ex testamento.*
21 *Testamentum in casu huius auth.comprehendatur in statuto disponente, quod testamenta exequuntur,sicut sententia.*
22 *Si testamento irritato fuit apposita clausula codicillaris,an legata debeantur ab intestato.*
23 *Clausula codicillaris quid operetur,& de eius virtute,& nu.24.& 25.*

a EX CAVSA. ᵃ Multũ est difficilis materia hui⁹ auth. Itẽ ẽ breuis hic, sed in corpe vñ sumit, satis ẽ lõga. Casum in terminis pone sub nube,vt litera iacet.Circa auth.hãc primò est vidẽ-
1 dũ,qũo se hẽt ad l.Codicis.Quidã dñt †corrigẽdo,qa ĩ l.Codicis dicebat,ꝗ filius exhr̃datus ñ soluit legata,& fidei cõmissa:ꝗ

a ADD.¶Paris.Ex cã.Hãc auth.repetit d.Bñ.ď Plu.Itẽ,an ista auth.cõseruatiua legatorũ & aliorũ relictorũ ĩ testõ ꝓcedat, qñ testm̃ rũpit ꝑ q̃relã intẽtatã per frẽm turpi persona ĩstituta,vide Pau de Ca. conl.60.circa med. Nunq̃d ãt habeat locũ cõseruatio istius auth.qñ essent duo testã,quorum primũ eẽt ĩualidũ,s̃m validũ ex cã ꝑteritionis,vel exhr̃datiõis,vide Ang. cons.182.inc.Ber.hñs vnum.Itẽ ꝗ conseruet fideicõmissum vniuersale, vide ad Bar.An.ãt ista auth.debeat intelligi, vt legata conseruentur, ita tamen quod legatarij non plus habeant quàm filius præteritus, vide omnino quæ habes ad Bar.in l.si salarium.ff.de leg.præstan.

Pom.¶ Ex cã.Authenticæ,vt dicit Bal.in ꝓœmio feud.referẽs in auth.cassa,s̃.de sacr.ecl.ꝗ fuerint positæ in isto lib.authẽ. Fed.iunioris, vt sic possint ab Imperatore Ro. cõporbari, & ad decisionẽ cãrũ adduci, licet alij alia in hoc sentiant.Et adde ꝗ ista auth.satis clare ꝓcedit,qñ eẽt s̃cm̃ solũ vnũ testm̃. sed q̃d si sint facta duo, quorum primum sit validũ, secundum non, & in ipso secundo sint relicta & fideicommissa , an ipsa conseruentur,vide Anch.cons.204.inc.in prædicto themate.

sa:ꝙ corrigiṫ ꝑ istã auth.ꝙ qbusdã nõ placet,vt ĩ.dicã.Ego tñ
puto hoc eẽ satis verũ.Alij dñt ꝙ se hẽt d̃terminãdo,nã ĩ l.co
dicis simpl̃r dicebaṫ de exhr̃datiõe, & p̃teritiõe: sed hic addit
ꝙ dẽt fieri exhr̃datio,vel p̃teritio cũ cã,qđ colligiṫ ex illo ver
bo,cũ dicit,de insertiõe cãæ,ꝙ ñ placet:qa hoc ꝙ dicit,đ inser
tiõe cãæ,ñ ẽ ꝑ istã auth.sed ꝑ auth.ñ licet,s̃.ꝓx positã.tene er-
go primã.¶Veniam⁹ ad ꝯria,& opp. vr̃ ꝙ ex cã p̃teritionis,ru
pto testõ ñ dẽanṫ legata,vt l.filio p̃terito.ff.de iniust.test.Hui⁹
2 †timore sunt opi.nã qdã dñt ꝙ lex ꝯria,oẽs similes corrigun-
tur ꝑ istã. Pro hac opi.facit primò hęc auth.q̃ gñal̃r loqṫ ĩ cor
pore vñ sumiṫ,in §.siue igitur.Sil̃r loqṫ gñal̃r, vbi loqtur đ te-
stõ facto à filio q p̃teriit,vel exhr̃dauit parẽtes.Hãc opi.tenet
gl.in multis locis.s.in l.ꝯria.& in l.vxorẽ.ff.de manumis.test.ĩ
vlt.gl.in auth.vñ hæc sumiṫ,§.si tales,& ĩ. de cod.l.j.Præterea
eadẽ vr̃ rõ in p̃teritiõe,q̃ in exhr̃datiõe.Nã sicut testm̃ ipo iu
re ãnullaṫ ꝑ p̃teritionẽ, ita ãnullaṫ ꝑ exhr̃dationẽ,cã nõ inser-
ta,sm oẽs.Hoc ẽt tñt oẽs glo.quas s̃.allegabo,q̃ dñt ꝙ hęc au
th.hẽt locũ ĩ p̃teritione posthumi,&c. Alij sunt in ꝯria opi.q
a dñt ꝙ hęc auth.nõ hẽt locũ in filio p̃terito à patre,a & tex.hic
debet intelligi de p̃teritione mr̃na,q̃ ꝓ exhr̃datiõe hr̃.Ita tẽt
gl.in corꝑe vñ auth.hęc sumiṫ,§.aliud quoq; capitulũ.Et idẽ
Azo in summa.Dy.ẽt in additione magna,q̃ fecit in l.Gallus,
de li.& posth.dicit iura antiqua in hoc ꝑ hãc auth. nõ eẽ cor-
recta.Ita videbatur tenere do.Ia.Bu.qđ hęc opi.ꝓbatur in cor
ꝑe vñ hęc sumiṫ,§.si nãt hęc obseruata ñ fuerint,nullũ exhr̃da
tis liberis.Et de p̃teritis nullã fecit mẽtionẽ de iure, hoc est ꝙ
iura nõ corrigũtur,nisi quatenus exprimũtur in l.noua corri-
gẽre,vt ĩ.de ap.l.p̃cipimus.in fi.Præterea,istud est ius nouũ, ꝙ
vr̃ inductũ in filij fauorẽ,sed hic null⁹ est fauor filij,imo odiũ,
qa teneṫ ad legata,ad q̃ al̃s nõ tenebaṫ,ergo &c.Qđ hoc ius sit
in fauorẽ filij,ꝓbaṫ in d.§.si nãt hęc obseruata ñ fuerint.ibi,ne
b filij falsis accusationib.&c. Hoc ẽt tenebat d.Pe.b d.Cy.erat in
ꝯria opi.tñ nõ r̃ndet ad rõnes in ꝯriũ,nec nouas facit.¶Quid
3 dicemus?Dubiũ est ꝓpter opi.tãtorũ.Final̃r † ego dico,ꝓ de-
claratiõe huius qõnis,ꝙ exhr̃datio p̃t tripliciter assumi.Vno
mõ strictè,& sic exhr̃datio est ab hr̃ditate exclusio expressè,
& solẽniter fcã,& sic loqṫ ti.iste,ꝓut de exhr̃datione loqṫ.s.si
est fcã noĩatim,& in testõ interueniũt oĩa,q̃ habuistis no.s̃.e.
l.j.Alio mõ assumiṫ exhr̃datio largè, & tunc exhr̃datio est ab
hr̃ditate exclusio facta tacitè, sm testatoris voluntatẽ.Et isto
casu hoc nomen exhr̃datio, ꝯprehendit p̃teritionẽ factã à te-
stõre sciẽte se filiũ hr̃e. Hoc ꝓbatur in l.si p̃ron⁹ testõ.in prin.
ff.de bo. lib.& l. Paulus,§. fi.& l.si cum vel in vtero.& l.sicuṫ
certi.s̃. de testa. mili. ille.n.q dat hr̃ditatẽ suã alteri,& de filio
nullã fecit mẽtitionẽ, tacitè exhr̃dat eũ. Et si tu diceres,leges
ꝯriæ loquũtur in milite,ĩ quo ẽ spãle,ꝙ p̃teritio hr̃ ꝓ exhr̃da
tione,ꝯcedo ꝙ spãle est in hoc,qđ p̃teritio militis valet, tanq̃
exhr̃datio.qa sic voluit.ĩ pagono verò ñ valet.Tñ ista fuit vo
lũtas pagani,ꝙ illa p̃teritio hr̃ ꝓ exhr̃datione, sicut voluntas
militis,tñ in milite valet,ꝓpter priuilegiũ suũ: in illo ñ vbiq;.
Ergo p̃t dici ꝙ exhr̃datio sit in vno valida, in alio inualida.Si
cut dicimus in exhr̃datione,q̃ fit sine cã, nã exhr̃datio est, sed
inualida. Tertio mõ p̃t dici exhr̃datio largissimè, ab hr̃ditate
exclusio,& hæc ꝯp̄hẽdit p̃teritionem factã à testatore sciẽte,
vel ignorãte se filiũ hr̃e,q̃ p̃teritio ꝓ exhr̃datione est,vt l.si in-
stituta,§.fi.cũ l.seq.ff.de inoff.test. Et si tu dicis,ibi spãle est in
matre cuius p̃teritio hr̃ ꝓ exhr̃datione valida: ꝯcedo ꝙ hr̃ ꝓ
exhr̃datione valida,ita ꝙ opus est q̃rela,sed ĩ alio ꝓ exhereda
tione inualida tñ:qa licet verba testĩ talẽ filiũ excludãt,tñ vo
luntas testatoris nõ affuit, vt d.l.si cũ vel in vtero.s̃. de testa.
mil.Et sic hr̃ triplex est exheredatio.Vna largissima,qñ ex ver
bis testĩ ad hæreditatẽ nõ admittiṫ, licet exp̃ssè ñ excludatur,
neq; tacitè, sm volũtatẽ qñq; largè assumiṫ,vt qñ ñ excludiṫ
expressè sm verba,sed tacitè sm volũtatẽ. Qñq; sumitur stri-
ctè,& ꝓpriè exhr̃datio,vt qñ exp̃ssè excludiṫ sm verba,& sm
4 volũtatẽ.† Nũc ad qõnẽ ꝓpositã dico ꝙ hęc auth.hẽt locũ ĩ
exhr̃datione largo mõ sumpta,non dico largissimè. Et sic di-
stingue,aut filius est p̃teritus à testõre sciẽte, & hẽt locũ hæc
auth.qa testm̃ rũpitur,q̃tum ad hr̃dis instõnẽ,cætera firma re
manẽt.Aut est p̃teritus à testõre ignorãte,& tũc iura antiqua
c remanẽt incorrecta,qa testm̃ nullo iure valebit.c Et qđ hęc di
stinctio sit vera,primò probatur ex corpore vñ sumiṫ,§.si nãt.
Nã ex eo ꝙ dicit, nullũ exhr̃datis liberis, intelligo exhr̃datio-
nẽ largè,vt ꝯprehẽdat p̃teritionẽ à sciẽte factã. Et hic ꝓbatur
ex rõnib.q̃ statĩ ĩ tex.annectũṫ.Dicit.n.ne filij falsis accusatio-
nib.ꝯdẽnẽtur,&c. Et ista verba ꝯp̄hẽdũt filium exhr̃datũ,vel
præteritũ cũ cã,licet ñ verè à sciẽte,& ĩ.seqtur vl̃ aliq̃ circun
5 scriptionẽ ĩ parẽtu substãtiis patiãtur,&c. Circũscriptio †.n.
est deceptio facta ab aliquo ꝑ dolũ,vt l.j.ff.de ĩ inte.rest.& ibi
no.sed ille,q p̃teriit aliquẽ scienter dolosè,eũ circũscribit,
&c. Ex rõnib.ergo annexis apparet,ꝙ verbũ exhr̃datiõis,dẽt
largè sumi,vt ꝯp̄hẽdat p̃teritionẽ.Hoc ẽt ꝓbaṫ in §.si tales igi
tur.& §.si nãt hęc obseruata ñ fuerint.vbi loqtur gñal̃r,nec de
exhr̃datione,vel p̃teritiõe facit mẽtionẽ.Hoc ẽt ꝓbatur ĩ §.&
hęc qdẽ exhr̃datiõis,vl̃ p̃teritiõis pęna,&c.& ĩ.ĩ seq.§.seqtur,
Sola.n.nr̃ę serẽitatis est intẽtio à parẽtib.& liberis,iniuriã p̃te
ritiõis,vel exhr̃datiõis auferre.Apparet ergo,ꝙ Imperator in
tellexit in p̃cedẽtib.tã de pręteritiõe,q̃ de exhr̃datiõe.Ex pre-
dictis apparet r̃nsum ad ea,q̃ in ꝯriũ allegãtur,videlicet ꝙ in
corpore ñ fit mentio de præteritiõe.Imo falsum est,qa fit mẽ
tio expressè ĩ ver.& hæc qdẽ.Itẽ dũ dicit,exhr̃datis, intellexit
largè,vt ꝯprehẽdat preteritionẽ factã à sciẽte,merito iura an
tiqa corriguṅṫ.Nec ob.ꝙ isti dñt,ꝙ i⁹ nouũ inductũ ẽ in fauo
rẽ filiorũ,qa fateor ꝙ fauor filij ẽ in hoc,ꝙ in exhr̃datiõe,vel
preteritiõe dẽt inseri cã:sed fauor testãtis ẽ, qđ testm̃ ñ irriteṫ
in totũ,sed remãeat validũ quo ad alia capitula. Probatur in
corpore,in ver.hoc autẽ disposuim⁹,vt & parẽtes,& filios,&
testatores,ab iniuria liberemus,& in eo.§.vñ.& cõstat ad vtri
usq; partis volũtatẽ,vtilitatẽ, atq; cautelã hãc p̄ntẽ legẽ fuis-
se ꝓlatã,&c.Ex quib.verbis apparet,qđ nõ ẽ factũ ius istud in
fauorẽ tm̃ exhr̃dati,vel præteriti,sed ẽt in fauorẽ testantis.Et
isto mõ intelligendę sunt verę oẽs gl.q̃ tenẽt,ꝙ iura antiqua
corrigũtur ꝑ hãc Auth.Sed si acciperes exhr̃dationẽ largissi-
mè,vt cõprehenderet preteritionẽ factã ab ignorante,tũc in
hac præteritione iura antiqua nõ corriguntur, qa tex.in cor-
ꝑe,nõ intelligit nisi de præteritione facta à sciente,vt s̃. dixi.
Præterea hoc ꝓbo ꝑ rõnẽ sicut hodie volũtatẽ defuncti pre-
tereũtis filiũ lex tuetur q̃tũ ad legata, ita olim tuebatur volũ
tatẽ militis prætereũtis filiũ in totũ,sed in milite adhibetur il
la distinctio,vl̃ præterit filiũ sciẽter, aut ignorãter,vt d.l.sicut
certi.cũ si.s̃.de testa.mil.ergo,&c.Et isto casu intelligo veram
6 ẽt opi.aliorũ,q dñt iura antiqua ñ corrigi.¶† Scđò op.ad l.&
vr̃,ꝙ legata ñ dẽantur testõ rupto ex cã præteritionis posthu
mi,

a ADD. ¶I.A.A patre.Adde qđ hãc tenet Old.cons.171.inc.thema tale est.Ti
tius cõdidit testamẽtũ,& cons.138.inc. thema tale est. Durãdus.Sed cõmu
nis õpi. est in contrariũ. tamen dicit Pau.de Cast.notandũ esse,qđ in cor-
pore vnde ista auth.sumiṫ,tria sunt consideranda in effectu.Primum,qđ si
inseraṫ causa ingratitudinis,testamentũ habeat suã firmitatẽ,dũmodo ꝓ-
beṫ,vt patet ĩ §.siue igiṫ.Secundũ qđ si causa nõ inseraṫ,vel nõ ꝓbeṫ,testa
mẽtũ irriteṫ, quo ad institutionẽ.Tertiũ ẽ ꝙ eo casu quo irriteṫ,cætera fir
ma ꝑmaneant. Si ergo quęritur,an habeat locũ in p̃teritione paterna (di-
cit ipse Pau.)dicendũ est,qđ aut quærimus quantũ ad vltimũ effectũ,s.eo
casu,quo irritetur,cætera firma maneãt, & tũc tenenda est distinctio Bar.
cum limitatione tamen,qđ eo casu quo ignorabat se filium habere,an cre
debat se certũ nõ habere,& tũc inspiciaṫ quæ,& qualia legata sint,an ma
gna,ita qđ verisimile sit patrẽ alij nõ fecisse,si sciuisset filiũ habere,& tũc
habeat locũ opi.Bar. Aut sunt talia,quæ verisimiliter fecisset, & tũc con-
seruabuntur ꝑ istã auth. Si vero dubitabat,& tunc secundũ Ang.similiter
valebũt omnia legata indistincte, qa creditur etiã de casu isto cogitasse,
& voluisse,qđ etiã si viuat,legata debeanṫ,l.q. iure militari.ff.de testa.mi-
li.Si autẽ quęriṫ quantũ ad primũ effectũ,qđ inserta causa testamentũ va
leat,dic qđ non loquiṫ in p̃teritione paterna,qa insertio causę nõ facit,vt
p̃teritus habeaṫ ꝓ exhęredato,quoniã talis insertio causæ cõgruit exhæ-
redationi,nõ p̃teritioni.& ideo ñ obstante tali insertione,si p̃teritus sit fi-
lius in potestate,testamẽtũ erit nullũ tã de iure ciuili,quàm p̃torio.& po-
terit ꝯtabulari,sicut olim erat.est tamẽ verũ, qđ si causa incerta ꝑ hæredẽ
ꝓbeṫ,talis filius excludiṫ à iure dicẽdi nullũ,vel ꝯtabu.sicut excluderet à
querela,sicut dicit ipse Pau.ĩ l.3.s̃.eo.secundũ Ang.qđ notandũ est,ex qua
colligiṫ qđ ista auth.& in corpore vnde sumitur,habet locũ qñ est inserta
causa solũ in p̃teritione materna, & h.d. Pa.de Ca. tenuit opi.d.Raph.qui
tenet istã auth.ñ habere locũ in p̃teritione paterna,dicens,qđ ñ minus pu
tat hanc opi.verã, q̃ qđ Deus sit in cœlis,suadendo tamen qđ opi.cõmu-
nis seruet.Sed dicit salua pace d.Raph.ñ considerauit ꝑfecte.nã, vt ex ver
bis suis apparet,ipse ñ habuit respectũ,nisi ad illũ primũ effectũ,dũ ibi di
ciṫ,ꝙ si causa fuerit inserta,& ꝓbata, testamẽtũ habeat suã firmitatẽ:ipse
autẽ dicit qđ illud ñ põt ꝓcedere in p̃teritione paterna,qa tunc ñ posset
habere sua firmitatẽ ꝓpter insertionẽ causę ingratitudinis,qa illa est im-
ꝑtinẽs ad p̃teritionẽ,sed secundũ Ang.dicẽdũ est,ꝙ nemo põt habere suã
firmitatẽ,si causa fuit inserta,& ꝓbata,ñ qđ à prin.testamẽtum sit validũ,
imo est nullũ,& ꝑpetuo põt dici nullũ,sed quãtũ ad effectũ:qa si ꝓbabiṫ,
excludiṫ ab intentione sua,& à iure dicẽdi nullũ ꝑ illũ §. siue igiṫ,sed di-
cere qđ quo ad vltimũ effectũ. vt legata nõ conseruẽtur, qđ ñ habeat lo-
cũ in p̃teritione paterna, est loq. sine intellectu, & ipse ñ põt negare quin
posito qđ testamentũ sit nullũ,& qđ filius obtineat,qđ causa non ꝓbetur
qn teneaṫ ad legata fideicom. Dicit Pau.miror qđ tantũ Rapha.in hoc de
ficit.Adde qđ Ang.consi.76. dicit opi.q̃ tenui legẽdo, & tunc teneo,quod
auth. ex causa habeat locũ in præteritione paterna filij iam nati.Casus est
in l.Thais,§.Splendophorus,ff.de fideic.lib.consilium incipit in Dei nomi
ne,præsupposita & idem videtur voluisse cons.183. (Iiis Com.
Baris.¶A patre.Sequitur Ful.vide eum cons.103.in subscriptione.in consi-
b Poma. ¶Tenebat do.Pe.& hoc tenet Oldr.consi.138.in j.dubio.
c Poma.¶Nullo iure valebit.Et ista opi. Barto.hic est cõmunis,vt per Alex.
cons.41.inc.viso tenore allegati,& ꝓducti testamẽti.vers.1.q.2.1.vol.vbi di
cit istã opi. esse cõmunẽ.vide etiã eundẽ in consi.48.j.vol. & Bart.cons.13.
& cons.162.& cons.208.& Bar.b.cons.60.vol.2.Rom.cons.122.& cons.181.&
Card.cons.20.Ana.cons.28. Aret.cons.23.vbi limitat in 2.dub. Pau.de Cast.
in l.sicut certi.s̃.de testa.mil.& ibi etiam Alex.in l.j.&Ang.& Barb.

mi,vt j̃.tit.j.l.j.& de leg.2.l.ſi quis teſtõ.de fideic.lib.l.ſi pr̃.in
pr.cũ ſi.huius timore ſunt hic aliæ opi.dicũt quidã,quod illę
leges corriguntur per iſtã.& hæc fuit olim opi.Pla.q̃ ꝓbatur
plurib.rõib.Primò,qa hæc auth.loqtur gñalr,ergo,&c.Præ-
terea lex,& iura allegata in ꝯ̃riũ,loquũt̃ in poſthumo, cũ lex
parificat poſthumũ:& iã natũ.vt l.maximũ.in fi.s̃.e.Sed in iã
nato p̃terito iura antiqua corrigũtur,ergo,&c.pręterea ſicut
olim qñ teſtm̃ rũpebatur per ꝯ̃tab.dẽbãtur legata certis pſo-
nis per edictũ de le. p̃ſtan. ita hodie dẽntur legata vr̃ p hanc
auth.ſed in illo iure antiquo ñ fiebat diſtinctio inter poſthu-
mũ,& iã natũ,vt l.j.in pr.ff.de ꝯ̃t.ergo nec de iſto iure. alij di-
a cũt,& vr̃ ꝙ fuit opi.Azo.[a] ꝙ leges ꝯ̃rię nõ corrigãtur,ſed illę
b loquũt̃ in filio poſthumo,[b]iſta in filio iã nato.iſta opi.funda-
batur plurib.rõib.primò,qa in corpore nõ fit mentio de po-
ſthumo,ergo,&c.præterea qñ filius iã natus eſt p̃terit⁹,teſtm̃
ſtatim eſt irritũ q̃tũ ad inſtõẽ,& ſic legata nunq̃ habuerũt de
pendẽtiã ab ea,Sed qñ eſt p̃teritus poſthumus,tunc ab initio
valuit teſtm̃,& legata ab ea dependere cęperũt,merito rupta
inſtõne vitiantur legata,vt dr̃ in ſiſ̃i,vt hic & de iniuſt.rupt.&
irri.teſt.l.nã & ſi.§.fi.& no.de lib.& poſth.l.3.§.fi.Ia.de Are.&
d.Cy.tenent primã opi.ſ.quod leges ꝯ̃riæ, & ſimiles corrigã-
tur.allegãt,quod ſit gl.de fideic.lib.l.gñalr.§.ex teſtõ. allego
tibi pr̃es alias gl.q̃ in poſthumo loquũtur.ff.de ca.& poſtli.re
uer.l.bona.§.fi.& de fideic.lib. l.ſi pr̃.in pr. & de teſt.tut.l.j.de
le.2.l.ſi qs teſtõ.& j̃.de codicil.l.j.Audiui d.Ray.tenere ꝯ̃ iſtã
opi.& ſic pluries ꝯſuluiſſe.audiui ẽt d.Ia.But.ſuper hac auth.
tenẽtẽ ꝯ̃riũ,p iſtã rõẽ,hæc auth. loqtur qñ p̃teritio fit à mr̃e.
Sed hãc opi.s̃.reprobaui.præterea dicebat ipſe,quod hic loq
tur,qñ p̃teritio fit à mr̃e ex cã.quod patet:qa text. dicit ex cã
p̃teritionis &c.ſed in poſthumo nõ cadit cã, vt l.ſi qs in ſuo.
§.legis.s̃.de inof.teſta.quid dicemus?Dico idẽ qđ s̃.aut p̃teri
tio poſthumi eſt facta ab eo,qui ſciebat ſe hr̃e vxorẽ prægnã
tẽ,& eſt vera prima opi.quod iura antiqua ſint correcta, hoc
ꝓbatur ex tex.in corpore,vt s̃.dixi. & licet nulla mentio fiat
de poſthumo,tñ loqt̃ gñalr de qualibet p̃teritione.aũt p̃teri-
tio eſt facta ab eo,q neſciebat vxorẽ eẽ p̃gnãtẽ,& tũc nõ cor
rigunt̃,qa tex.in corpore de hoc nõ loqtur.hæc opi. ꝓbat̃ in
ſiſ̃i,s̃.de teſt.mil.l.ſi cũ vel in vtero.& l.q iure.ff.de teſt.mili.p̃
terea hoc ꝓbo per rõnẽ efficacẽ.Certũ eſt, ꝙ donõ inter vi-
uos nititur maiori firmitate,q̃ legata,qa ꝯſenſu duorũ fit, er
go,&c.no.in l.j.ff.de pa.item non p̃t reuocari ſine cã, vt j̃.de
reuo.don.p totũ.Sed donõ inter viuos pp ſupueniẽtes filios
đ qb.teſtõr nõ cogitauit,irritatur:ergo multo magis irritant̃
legata,vt l.ſi vnq̃.j̃.de re.do.facit ad hoc ff.đ pac.l.tale pactũ.
§.fi.Præterea,hoc tenere eſſet ꝯ̃ volũtatẽ teſtõris.Pone.n.qđ
teſtõr non hñs filios fecit magna legata fratrib. ꝯſanguineis:
qđ nõ eſt veriſiſ̃e; eum feciſſe ſi de liberis cogitaſſet:nõ.n.p̃-
tuliſſet extraneos ſoboli ſuæ,vt l.cũ auus.de ꝯd.& de.& j̃.de
c fideic.l.cum acutiſſimi,idem iuris eſt ſi aliqs filios hẽbat [c] tẽ
pore teſtĩ.nã p̃ſumit lex,ꝙ ſi cogitaſſet plures filios hr̃e,mino
ra reliqſſet legata,vt l.is q.in fi.ff.de iur.codi.& ſic vno caſu ẽ
vera opi.Pla.& ſequaciũ.alio caſu eſt vera opi. Azo.& ſequa
ciũ.¶Rñdeamus ad quaſdã rões,quas feci pro Plac.inq̃tum
ꝯcludũt ꝯ̃ Azo.& ſpãlr ad illã,q̃ fecit de ti.de le.p̃ſtã.nã dico,
qđ ibi nulla eſt dr̃ia inter poſthumũ,& iã natũ, ſiue ſcienter,
ſiue ignorãter teſtõr prætererit.Rõ,qa in vtroq; eſt eadẽ rõ,
Quare aũt p̃tor ꝯſeruauit legata ꝯiunctis perſonis. Certè qa
prętor rũpebat teſtm̃,quod de iure ci.erat validũ,& in hoc in
iuriã faciebat legatariis oĩb.iõ ex æquitate ſua reſeruauit le-
gata coniunctis perſonis,vt l.j.in pr.de le.p̃ſtã.& iſta eſt rõ v-
niformis ad poſthumũ,& iã natũ,quoquo mõ præteritũ:ſed
hic legata ꝯſeruant̃ pp tuẽdã volũtatẽ defuncti,q̃ volũtas de
functi ceſſat,qñ p̃teritus eſt ab ignorãte.Nũc reſpõdeo ad rõ
nes fcãs p Azo.ꝯ̃ Pla.nõ ob.qđ dr̃,qđ legata cæperint depẽ-
dere ab ĩſtõe,vt dicã.j̃.ĩ ꝯ̃riis,ſup verbo,exhr̃datiõis.nec ob.
qđ dicebat d.Ia.Bu.qđ hic loqtur de p̃teritiõe,q̃ fit ex cã,qa
hoc falſum puto,qa imo loqt̃ indiſtinctè de oĩ p̃teritiõe,p q̃
p̃teritus circũſcribitur,vt dixi in p̃cedenti ꝯ̃rio.& qđ tex.hic
dicit,ex cã prætéritiõis,dẽt exponi,i.ex ipſa præteritiõe,& ſic
trãſitiuè loquitur.Sſ̃e habuiſti s̃.de cond.inde.in l.j.vel dic ꝙ
verba hic poſita ſunt Guarnerij,in corpore alr iacent.Sed ꝯ̃ i-
ſtam opi.q̃ tenui.tã in præcedẽti ꝯ̃rio,q̃ in iſto,opp.de l.vl.ff.
de hæ.inſt.vbi qñ p̃teritio eſt fcã ab ignorãte, vitiat̃ inſtõ, &
legata firma remanẽt.So.ibi loqtur qñ p̃teritus eſt aliqs cui⁹
p̃teritio teſtm̃ non rũpebat, ſed inſtõ rũpitur ꝓpter defectũ
cãæ,q̃ teſtõr adeſſe putabat,q̃ cã reſpiciebat inſtõnẽ ſolã, nõ
legata,meritò legata firma remanẽt, qa in eis nõ eſt defectus
volũtatis defuncti,hic ſecus,vt s̃.dixi.Contra hoc ẽt fortiter
opp.de l.cũ mr̃.ff.de inof.teſt.vbi vr̃, ꝙ dẽt diſtingui totũ eꝯ̃
ad illud,quod ego dixi s̃.aut præteritio eſt facta à ſciẽte,& ſic
re,& ꝯſilio,& legata tũc nõ dẽant̃.aut ab ignorãte,& tũc de-
beantur.ita vr̃ tenere gl.ibi poſita,&c.Rñ.rões,& opi gl.non
ſunt veræ,per rõnes,quas s̃.dixi.Vnde tene opi. Azo.ibi poſi
tã,quod dictũ in pr.legis corrigatur per id, qđ ſeqtur. Et tũc
facit ꝓ opi.q̃ teneo,quod ſatis placet.vel dic ſubtilius,qñ mr̃
præteriit filiũ, quẽ nõ credebat ſe hr̃e,& alios inſtituit, filius
hẽt duplicẽ viã.vno mõ,ꝙ dicat teſtm̃ nullũ,ſeu inſtõę nullã,
pp defectũ cãæ,qa mr̃:iõ inſtituit extraneũ, qa putabat ſe fi-
liũ nõ hr̃e.quare erit falſa,& tũc vitiabitur inſtõ, & remanẽt
legata,vt d.l.cũ mr̃.in pr.& d.l.vlt.de hær.inſt. aut vult irrita-
re inſtõẽ tanq̃ præteritus.& venire per q̃relã olim,vel hodie,
dicendo nullũ ipſo iure,& tũc legata totaliter non valebunt.
Sic loqtur finis dictæ l.cũ mr̃.& id,ꝙ s̃.dixi vobis. Op.de l.2.
d s̃.e.tit.& ff.de lib.& poſth.l. Gallus,per totã l.huius timore *d*
7 †poſſunt hic eẽ aliæ opi.vna, ꝙ hæc auth.hẽat locũ in p̃teri-
tione poſthumi,q non eſt ꝓpriè poſthumus,ſed per l.Vellei.
ſub ducto eo qui tenebat primũ locũ:ſequens incipit tenere
locũ primi,& gl.in l.j.ff.de teſta.tut.vr̃ tenere,ꝙ ĩ tali poſthu-
mo locũ hẽat hæc auth.In ꝯ̃rium vr̃.nã talis poſthumus non
fuit per machinationẽ pręterit⁹.nã teſtõr iõ eũ ñ inſtituit, qa
alter eũ p̃cedebat,& ſic licitè fecit. teneo gl.ad ꝯ̃riũ rñdeo,ꝙ
hæc machinatio vr̃. Sicut.n.q hẽt vxorẽ prægnãtẽ,& ventrẽ
non inſtituit,ita ille q hẽt nepotẽ,& de eo nõ facit mentionẽ
ſm̃ ꝯſilium l.Vell.ſaltem re ipſa circunſcribit eum. Huic opi.
ꝯſonat voluntas defuncti.. Si.n.filiũ ſuũ,q erat in primo gra
e du,grauauit legatis,[e] multo magis eſt p̃ſumẽdũ, ꝙ grauaſſet
nepotẽ,qa erat in vlteriori.¶Op.s̃.de bon.poſ.ꝯ̃ tab.l.j.& de
leg.præſtan.l.j.vbi teſtõ irritato per ꝯ̃ tab. ex cauſa p̃teritiõis,
legata non debentur,niſi certis perſonis : hic verò dr̃, ꝙ oĩb.
8 hui⁹ timore †ſunt hic opi.nã gl.d.l.j.s̃.de bo.poſ.ꝯ̃ tab. tenet
ꝙ illæ ll.hodie corrigũtur per iſtã,vt no.in gl.2. in fi.de vſufr.
l.ſi extraneo. alibi vr̃ tenere gl.ꝙ hæc auth. non loquatur de
p̃teritiõe filij emãcipati,vt no.ff.de min.l.ſi fili⁹.& ſm̃ hãc ſol
ue ꝯ̃ria,ꝙ ibi loqt̃ ĩ emãcipato,hic in ſuo,vl̃ in eo,q ñ ẽ ſuus,
nec emancipatus,ſicut deſcẽdens ex linea materna,ꝓ prima
opi.facit,qa tũc vr̃ ſublata dr̃ia emãcipationis,& patriæ po-

a ADD.¶Po.Azo.Iſtam opi.tenet Old.conſ.169.& ibi eam limitat.
b Pariſ.Poſthumo.In filio poſthumo ignoranter p̃terito nõ ꝯſeruantur lega
ta.fallit niſi eſſent fcã ꝓ anima,vel ꝓ exoneratione ꝯſciẽtiæ,vide Iaſ.hic.
vide Bar.in rep.l.cũ acutiſſimi,C.de fideic.vide Iaſ.l.p̃cib.s̃.de impub.vbi
ẽt dicit,ꝙ tacita pupillaris excludit mr̃em,qñ eſt ſubſtõ facta pro anima.
Et pro primo dicto,vide Fran.Are.in ꝯſ.28.de li.& poſth. An aũt reqratur
quod fuit pro reſtõe vſurarum,vel male ablatorum,vel an ſufficiat ſimpli
citer pro anima relinquere,pondera quæ dicit Iaſ.l.præcib.& Io.de Ana.
in d.ꝯſ.tenet idẽ in vtroque caſu.Bar.autem in l.1.in 2.q.5.prin.tenet lega-
ta ad pias cauſas non ꝯſeruari p̃terito filio ignoranter,& quod ſi reliqua
tur ſimpliciter pro anima,per hoc nõ cẽſetur teſtator ꝓ aliqua obligatio
ne,vel onere ſuo reliquiſſet, vide Barb.c.dolus,de teſta.Scripſi ad Iaſ.hic.
Poſthumo.Adde quod Old.ꝯſ.158.inc.ſuper j.q.licet,qđ hæc auth.nõ ha-
beat locũ in p̃teritione poſthumi.an aũt legata debeãtur poſthumo p̃teri
to.Ang.alle.ꝯſ.75.dicit,ꝙ aut præteritus eſt ſcienter,& legata debeantur.
Aut ignoranter, & illa debeant̃,q̃ veriſimiliter teſtator fuiſſet facturus ſi
poſthumum ſciuiſſet,p l.pe.ff.de iur.cod.Bal.vero ꝯſ.440.inc.in chriſti no
mine,đt ꝙ aut teſtõr in aliqua parte ſui teſta.fecit mentionem de filiis,&
non reſtrinxit ſe per nomen ꝓprium,& indiffinitiue locutus eſt,& tũc ha
beat locũ hæc auth.aut in nulla parte teſt.fecit mẽtionem de filiis, & tũc
non vr̃ cogitaſſe de his,p̃ſertim ſi legata exhaurirẽt hæreditatis vires, qa
non eſt veriſimile,quod teſtator ꝯ̃ naturalem charitatem voluerit graua-
re liberos,ar.l.Lucius.ff.de hær.inſt.Et in hoc vltimo vr̃ concordare, quia
vr̃ velle,quod ſi fecit aliqua legata,q̃ nõ exhaurirẽt vires hr̃ditatis,ꝙ illa
debeant̃.Bar.aũt in ſua opi.perſeuerauit ꝯſ.204.inc.factum tale eſt,Cęc⁹.
& conſ.210.inc.oẽ illud quod alias ꝯſului,& auditores meos docui.& ꝯſ.
235.inc.Lap.& dixit Ale.quod bal.l.filio p̃terito.ſequit̃ opi.Bar.niſi legata
eſſent facta pro malè ablatis,qa illa præſtabuntur, & ſi filius eſſet ignorã
ter præteritus,qa eſt veriſimile ꝙ ẽt ſi teſtõr ſciuiſſet,idẽ feciſſet,cũ pr̃ia
charitas incipiat à ſeipſo.l.p̃ſes,de ſeruit.& aqua.& anima cũctis reb.iſte
præponenda.l.ſancimus,C.de ſacroſ.ecc.tu vero dic,ꝙ Ro.ꝯſ.122.inc.cir-
ca prædicta,refert bal.l.Titius,ff.de lib.& poſth.ſaluare Bar. in caſu proxi
me relato,non aũt quod ipſum ſequat̃.& Ro.in d.conſ.tenet,ꝙ ſi teſtõr in
gñe cogitauit de poſthumo,vt qa dixit ſi ñ valet,vel valebit,ꝙ legata de
beantur. Itẽ dicit Ale. quod Bal.dicit opi.Bar.veram, qñ teſtator nullum
alium filium habuiſſet,& inſtituiſſet,tunc ꝙ omnia legata debeãtur,qa ve
riſimiliter poſtquàm vnum grauat,alium grauaſſet ſi habere ſciuiſſet,arg.
d.l.Titius.& hoc niſi nominatim reliqſſet filio inſtituto,quia tũc haberet
locũ tex.in l.pe.de iur.codi.Tu etiam ad hoc vide Bal.conſ.421.li.2.& Ro.
conſ.181.An autem poſthumo præterito tacente fratres poſſint declarare
teſtamentum nullum.vide Ro.quod ſic conſ.24.
c Po.habebat.Iſtam opi. Bar.licet ñ reperiatur qui communem dicat,tenet
Io.de Ana. conſ.28.& vide ibi Lud. Bol.in add. Iſta verba poſita vide per
Azo.Are.conſ.93.vbi in iſta materia fecit pulchrum.conſ.
d Po.Timore.Conſidera nunquid hoc ſit verum,quod ſentit Bar. quod ne-
poſ ſubintret in locum patris,ex diſpoſitione Vellei.quod quidẽ clare ſen
tit gl.in d.l.2.hic all.Sed hoc vr̃ contra.in §.ſui.Inſti.de hær.quali.& diffe.
e Po.Legatis.Ex iſto artic.collige,ꝙ idem eſſet, ſi eſſet ẽt ignoranter præte
ritus, & opi.bar.eſt communis,vt inquit Por.& Im.d.l.filio præterito.qui
ponderat Bar.hic eſſe cõtrarium,dũ dicit de exceptione põſſe fieri abſq;
dolo,ꝯtrarium cuius s̃.in 1.opi.in diffinitione ipſius exceptionis.Cogita.

testatis, qñ nullũ factũ ẽ testm̃, vt no. s. de colla. l. si emãcipati, & in hac auth. in gl. 2. & l. Gallus. §. & quid si tm̃. in gl. emancipatus, ppe fi. Ia. de Are. licet sit de illis, q tenẽt, qđ in filio preterito iura antiqua nõ sint correcta: tñ in filio emãcipato tẽt, ꝙ iura antiqua corrigãtur. nã tex. in corpoř, ĩ § cãs. ver. si quẽlibet de pdictis, loqt̃ de liberis, q pñt ab intestato succedere: sed q̃tũ ad successionẽ ab intestato, nulla ẽ dña inter emãcipatũ, & suũ, vt in auth. de hær. ab intest. §. si nullã, ergo, &c. pbat p rõẽ, qa hic est fauor filij emãcipati, q đt ipso iure nullũ, nec hẽt necesse sub dubio litis pẽdẽtię intẽtare ꝯtabulas. & istã opi. puto verã, [a] si ponim⁹ ꝑteritionẽ factã à pře sciẽte, aľs
a
b secus. Op. ff. de le. 3. l. 2. so. sec. Dy. & bñ, ibi loqt̃ qñ legata relinquunt̃ ab ipso ꝑterito, à quo ab initio relinq nõ poterãt, & sic hřditas deuenit ad cũ ex quodã casu, nõ ex iudicio defuncti, vt l. sed & si sic. §. j. ff. de le. 3. hæc auth. loqt̃ ĩ legatis relictis ab instituto, à quo ab initio poterãt relinq. q ꝯseruãt bñficio h⁹ auth. ex hoc hẽs qđ Dy. hic vř tenere, qđ hæc auth. hẽt locũ in ꝑteritiõe filij sui, qđ dixi s. & dic de hoc, vt dixi s. Sum⁹
9 † expediti de ꝯriis, circa verbũ, ꝑteritionis. Nũc veniam⁹ ad verbũ, exhřdatiõis. & vř, qđ rescisso testõ p filiũ exhřdatũ cætera vitiãtur, vt l. Papinian⁹. §. si ex cã. ff. de inof. te. Hui⁹ timore sũt in hac materia multæ opi. nã Mart. dicebat, ꝙ ꝯriũ hẽt locũ fm̃ illa tpa, fm̃ q hẽt locũ q̃rela: hodie verò nõ hẽt locũ q̃rela. cui⁹ opi. reprobat̃ hic, in gl. & l. j. ff. de inof. test. ego dixi plenè in l. j. ff. de test. ¶ Alij dicunt, ꝙ lex ꝯria corrigitur p istã auth. nã hodie si testm̃ rũpatur per q̃relã, vel alio mõ filio exhřdato, legata dẽntur, vt hic. Et hoc tẽt gl. in l. ꝯria. & ff. de inof. test. l. nã & his. §. j. de test. tut. l. iure nřo. §. j. & de le. 2. l. cũ filius. in pr. in gl. placuit. & in istis locis gl. tenet istã opi. Et differt hæc opi. ab opi. Mar. qa fm̃ hãc hẽt locũ q̃rela, sed legata remanẽt firma: sed sec. Mar. nõ hẽbit locũ q̃rela. tertij dicunt, vt Azo in summa, aut testm̃ est nullũ ipso iure, qđ est q̃do cã nõ ẽ inserta in exhřdatiõe, vt j. dicã, & tũc hẽt locũ istã auth. aut cã fuit inserta, & tũc qa oportet testm̃ irritari p q̃relã, sec. com. opi. legata. &c. siř irritant̃, & iura antiqua ñ corrigũtur. Ista opi. pbatur, qa qñ testm̃ ẽ nullũ, legata nõ hñt depẽdentiã ab instõe: sed q̃do ẽ aliqđ, & irritat̃, sec⁹, vt dř in fiñ, in l. nã & si sub ꝯd. §. fi. ff. de iniuſ. tes. & l. 3. in fi. de li. & post. & ibi no. ĩsta opi. placuit Hug. tamẽ displicuit eius rõ. Nã in eo, qđ đt, qñ testm̃ ẽ nullũ, legata valẽt, ẽ ꝯ l. is q in ptãte. in pr. ff. de le. ꝑtã. In eo verò qđ dicit, ꝙ qñ ab initio valuit, legata irritãtur pp dependentiã, ẽ ꝯ l. si miles. ff. de iniust. rup. Quidã volẽtes sustinere rõẽ multũ laborãt ad rñdẽdum ad dictas leges. Tu
c dic bř ꝙ nõ obst. l. is q in ptãte. qa ibi loqtur fm̃ tpa antiqua, fm̃ q legata nõ poterãt valere, nisi ex testõ adiretur hřditas, hodie sec⁹ in casu h⁹ auth. nõ ob. l. si miles. qa ibi valuit testm̃ ab initio de iure spãli. vnde licet tollatur, nõ est tãtæ potẽtię, qđ ad se trahat accessoriũ. vnde rõ Azo. adhuc remanet viua. Hug. tamẽ assignauit aliã rõẽ, qa q̃do testõr inseruit cãm, deliqt in duob. s. in exhřdãdo, & falsã cãm inserẽdo: sed q̃do cãm nõ inseruit, deliqt in vno tm̃, merito miti⁹ punitur, vt sic quo ad instõẽ tñ, irritet̃ testm̃. ista rõ reprobatur p Doc. qa n. si testõr inserit verã cãm, sed hřs eã nõ pbauit? Certè in nullo delinqt, tamẽ fm̃ opi. pdictã nõ valeret legatũ. vnde alij, vt Iac. de Are. tenẽt opi. istã, p aliã rõẽ, s. qa hic dicit tex, irritum, &c. In corpore dicit euacuato, &c. Et sic intelligit, q̃do ẽ irritũ ipso iure, & ista opi. nõ placet. nã verbũ, irritũ, nõ ẽ in corpore, sed in vno §. dicit euacuato: in alio đt rescisso. & gl. intel
d ligit ibi, euacuato, s. per sñiam, & sic agebatur q̃rela. [d] Quod aũt dicit, euacuato testõ, &c. & sic sũt ablatiui absoluti, & resoluũtur in ꝯdõẽ. s. si euacuabitur, s. per q̃relã, vt l. à testõre. ff. de ꝯd. & de. ff. de vsu. l. euictis. & codẽ mõ in alio. §. vbi dicit, rescisso testõ. vnde alij tenẽtes hãc opi. dñt, q̃do testm̃ irritat̃ p q̃relã, legata nõ dẽntur, qa irritatur iudiciũ tãq̃ demẽtis, vt l. titia. ff. de inof. test. Et istã opi. vidi q̃nq; tenere d. Ia. Bu. dũ legeret legẽ ꝯriã, & postea dũ legebat hãc auth. vidi eũ vacillare, & nil firmare. sed ista rõ nõ placet, nã licet olim testm̃ irritaretur p q̃relã, quasi colore demẽtię, vt l. hoc colore. ff. de inof. test. tamẽ hodie nõ irritat̃ illo colore, sed irritatur testm̃ p q̃relã, quasi cã inserta nõ fuerit vera, nõ. n. pt dici demẽs, qui filium suum exhřdauit ex iusta cã inserta. sed pt dici, ꝙ cã nõ sit vera, & ista rñsio colligitur ex dictis Ia. de Are. in ista materia circa aliũ passum. vnde alij, vt Dy. sunt in alia opi. totũ ecõuerso ad pcedẽtẽ. dicit. n. aut cã ltĩma est inserta, & per hřdẽ nõ approbata, & hẽt locũ hæc auth. vt licẽt testm̃ irritetur per q̃relã, legata firma maneant. aut cã nõ est inserta in exhřdatione, & tunc irritatur testm̃ in totũ, & ita dicebat ipse, qđ colliř ex corpoř vnde sumitur hęc auth. d. Cy. dicit hic, audiui cũ dicẽtẽ, cũ legeret istã auth. qđ pluries ipse respexit in corpore, & nunq̃ sciuit colligeř ex aliquo tex. illud qđ dicit Dy. vř mihi tñ qđ Dy. hoc collegerit ex tex. in corpore, ex altero de duob. loc. 1. ex §. sinaũt hæc obseruata ñ fuerint. ibi, ne filij falsis accusatiõib. &c. nã dř esse falsa accusatio, q̃do cã ingratitudinis inseritur, q̃ vera nõ apparet. Vel possumus dicere, ꝙ ipse collegit hoc ex §. sinaũt hæc obseruata nõ fuerint. aliàs ĩ §. hęc aũt. in fi. §. ver. in aliquo aũt negotio, &c. vbi tex. hoc expresse vř dicere, iõ eũ vidi totũ. hæc opi. Dy. nõ placet. nã licet vna sit rõ in corpore, ne falsis accusatiõib. ꝯdẽnetur, &c. q̃ ꝯgruit exhřditatis cũ cã: tamen tex. statim annẽctit ibi alia, vel aliq̃ circũscriptionẽ, in parentũ substãtia liberi patiantur, &c. Quæ rõ ꝯgruit exhřdatis sine cã, & ẽt ꝑteritis à sciẽte, vt s. dixi. ꝑterea tex. dicit, sinaũt hæc obseruata nõ fuerint, & sic loqtur gñaľr, siue nõ fuerit obseruatũ illud, qđ pcepit, qđ cã pbaretur per hřdẽ. nõ ob. tex. ver. in aliquo aũt negotio, &c. Nam Imperator iõ sic pnunciauit, qa reperit testm̃ esse falsũ dolo, & machinatione quorũdã extraneorũ, vel frũm, & sic nõ deficiebat ex cã ꝑteritionis, vel exhřdatiõis, sed ex cã falsitatis, vt ibi tex. expresse dicit, dolo, & machinatiõe quorundã ꝯpositã fuisse ꝯperimus. Præterea posito, qđ tex. hoc expsse dixerit, illa fuit pnũciatio principis anteq̃ emanaret ꝯstõ, vnde hæc auth. sumit: q̃ erat iusta tũc, hodie post hãc l. eẽt iniusta. Teneo ergo opi. gl. qđ iura antiqua hodie sũt correcta, vt in testõ rescisso p q̃relã, vel aliquo quoquo mõ ex cã exhřdatiõis legata, & fideic. firma remanent. hoc tenet gl. in multis locis, q̃ s. dixi. Expediti sumus de ꝯriis circa verbũ, exhřdatiõis. Op. ꝯ illud, qđ dř hic, cætera firma manẽt. ꝯ, ex testõ ex quo nõ adit̃ hřditas, nõ pñt dẽri legata, vt l. si nemo. ff. đ test. tut. & ff. de re. iu. l. si nemo. Sol. ibi, loqtur q̃do testm̃ vitiat̃ ex alia cã q̃ ex cã exhřdatiõis, vel ꝑteritiõis. rõ pt esse, qa q̃do ex alia cã hereditas nõ adit̃, ad alios pueñit hæreditas, pter spem, & volũtatẽ defuncti. iõ testõr eos grauare nõ cogitauit. Sed q̃do irritat̃ ex cã exhæredatiõis, vel ꝑteritionis testator cogitauit grauare eũ, quẽ exhæredabat, vel ꝑteribat ingtũ poterat. sicut. n. eũ priuabat tota hæreditate, q̃ sibi dẽbatur, ita presumit lex ꝙ multo magis voluerit eũ esse grauatũ legatis, iõ legata ꝯfirmauit. Op. s. de test. l. hac ꝯsultissima. §. ex imperfecto. sol. ibi testm̃ erat ex alia rõe impfectũ, videlicet pp defectum solẽnitatis: hic ex cã exhæredationis, vel præteritionis. EXPEDITI Sumus de ꝯriis, veniamus ad q̃nes. primò q̃ro,
10 † hic dicitur cã ꝑteritiõis, vel exhæredatiõis: qd est exhæredare, vř ꝑterire? certè qd sit exhřdare, & quaľr possit intelligi. s. dixi in primo ꝯrio. præterire verò quid sit, de hoc est opin. Nã Iac. de Are. dicit, ꝙ ꝑteritio est, nullã mentionẽ facere de filio, & idẽ vř tenere gl. in l. 3. s. e. ex hoc seqtur ꝙ si qs aliquẽ ꝑterierit, cã ingratitudinis inserta, vel ei aliqd legauerit, ꝙ iste diceretur exhæredatus non præteritus. istud tenent Pet. &
e Cy. d. l. 3. [e] Sed Mar. tẽt ꝯrium, & dicit veritatẽ. id. n. probatur ex tex. in l. maximũ. ibi, in instõe ꝑteriit, &c. q. d. Ille præteritus dř, de quo in instõe non est facta mentio. pro hoc vř casus j. de fideic. l. pen. & ff. de le. 3. l. 2. Et hoc vult dicere tex. in corpore put nos accipimus ꝑteritionẽ, p specie distincta in §. aliud quoque capitulũ. vbi dř, ꝙ exheredare, vel ꝑterire dẽt fieri, cũ cã. Et pdicta vera, put nos accipimus ꝑteritionẽ pro specie distincta ab exhæredatione stricto mõ sumpta. nã si tu acciperes exheredationẽ largè, tũc talis ꝑteritio videretur exhæredatio, vt s. dixi in primo ꝯrio, & pbatur s. de test. mil. l. si
11 cũ vel in vtero. ¶ † Quęro scdò, quõ irritatur testm̃ ex cã ꝑteritionis, vel exhæredatiõis? In hoc sunt opi. qa q̃dã dicunt hodie nõ eẽ locũ q̃relæ, quod hic nõ examino. Dixi in l. 1. ff. de test. Tenẽdo opi. gl. qđ hodie sit locus q̃relæ, in qõe ppositã dico sic, q̃doq; q̃ritur de descẽdentib. ꝑteritis, vel exhæredatis, q̃doq; de ascẽdentib. q̃doq; de collateralib. circa primũ
12 dic, † Aut fuit exhæredatus, vel ꝑteritus à pře, vel à linea paterna, auo paterno, & similib. aut à matre, vř à linea materna. Si à patre, vel à linea paterna, aut erat in ptãte, aut erat emãcipatus: & tũc si in ptãte, & fuit ꝑteritus, tũc est testm̃ nullum ipso iure. pt ẽt petere ꝯtab. vt s. l. maximũ. §. sancimus. & l. j. s. de bo. pos. ꝯtab. siue fuerit inserta cã in ꝑteritione, siue nõ, & legata pstantur oĩb. per hanc aut. qđ est verũ, nisi cã ꝑteritionis inserta pbata ab hærede fuisset, qa tũc valet, nec rũpitur. Si verò fuit exhæredatus, tũc aut fuit inserta cã ltĩma, & tũc oportet eũ venire per q̃relam. & si cã pbabitur per hæredẽ, omnino repellitur, vt in auth. de hær. & fal. §. exhæredatos. Si verò

a ADD. ¶ Verã. Adđ ꝙ ita cõiter tẽẽ, ne melioris ꝯdõis sit emãcipat⁹, q̃ su⁹.
b Pom. Factam, Cogita tamen, nunquid isto casu saltẽ deberetur cõiunctis personis, de quib. in d. l. 1. de leg. præstan.
c Barb. Breuiter. Vide Io. de Imo. in consi. 128. vtrum legatum extendatur ad liberos, quos ignorabat, vide ibi, quia pulchre loquitur.
d Claud. Quærela. vide pro hoc bonam gl. in c. auditis. ver. ex post facto. & in verb. cassatum. de elect.
e Poma. l. 3. Ista opi. probatur in l. si cum vel in vtero. in fi. s. de test. mil.

verò nõ ꝓbabitur, tũc testm̃ rescindetur quo ad instõẽ, vt s. dixi. Si verò cã nõ fuit inserta, tũc pt dicere nullũ, vt in auth. vnde hæc sumitur. §. aliud. qꝛ insertio est de substãtia. vt no. l. j. ff. de testa. & ꝑ doc. s. e. l. j. & 4. ff. e. Per q̃relã aũt nõ posset venire, qꝛ nõ hẽt locũ, vbi hẽt locũ aliud remediũ, vt vidistis in d. l. maximũ vitiũ. Per ꝯtab. ẽt puto ꝙ possit venire, licet sit exhæredatus, qꝛ nõ ẽ exhæredatꝰ rite, vt l. nõ putauit. §. nõ quis. ff. de ꝯtab. Si ve
a rò q̃ris[a] de filio emancipato, tũc aut fuit exhæredatꝰ, & idẽ qđ in filio in ptãte, qꝛ aut fuit cũ cã, aut sine, vt s. dixi. si verò fuit pteritus, & tunc aut cũ cã, aut sine cã. si sine cã, tũc idẽ, qđ in filio in ptãte, qꝛ pt dicere nullũ, & venire ꝑ ꝯ tab. aut fuit adiecta cã in præteritione, & tunc in hoc est dr̃ia inter emancipatũ, & suũ: nã suus dicit nullũ, & pt venire per ꝯ tab. emãcipatus verò hẽt necesse venire ꝑ ꝯ tab. vt no. d. §. exhæredatos. in auth. de hæ. & Fal. Secũdo casu, q̃do præteritio, vel exhæredatio fit à mr̃e, vel à linea materna, tũc nulla dr̃ia est inter exhæredationẽ, & præteritionẽ, cũ pteritio sit ꝓ exhęredatiõe. aut ergo est pteritus, vel exhæredatꝰ cũ cã, & oportet eũ venire ꝑ q̃relã, vt inst. de exhæ. li. §. mr̃. Si verò sine cã, tũc dicit nullũ, qꝛ cã est de substantia exhæredatiõis, & præteritiõis, vt s. dixi. Et ꝑdicta hñt locũ in filio iã nato. nã in filio nascituro non pt inseri cã, vt l. si qs in suo. §. legis. s. de inof. tes. Ex ꝑdictis patet, ꝙ gl. q̃ est in §. aliud quoq; capitulũ, q̃ vr̃ illã l. intelligere solũ in pteritiõe materna, nõ dr̃ verũ, qꝛ hẽt locũ in pteritione pr̃na, facta filio emãcipato. Et hoc tẽt Ia. de Are. q̃tũ ergo ad modũ rũpendi est dr̃ia inter filiũ emãcipatũ, & suũ, sed q̃tũ ad pstationẽ legatorũ rupto testõ, nulla est dr̃ia. Quæ aũt sit rõ diuersitatis in mõ rũpẽdi inter suum, & emãcipatũ, inter pteritionẽ pr̃nã, & mr̃nã, dixi vobis in l. in suis. de li. & post. sed ꝯ prędicta vr̃ s. de inof. tes. l. si maritus. vbi suus præteritꝰ venit ꝑ q̃relã. so. expone ibi pręteritus, i. exheredatus, vt
13 ibi dicit gl. ¶† Circa fm. s. q̃do q̃rimus de ascẽdentib. pteritis, vel exhr̃datis: aut loq̃mur de mr̃e, vel eius linea: aut de pr̃e, vel eius linea. Primo casu, aut pretereũtur, aut exhr̃dãtur sine cã, & testm̃ est nullum, qꝛ deficit in substãtialib. vt dixi s. aut cũ cã, & tunc siue exhr̃detur, siue ptereãtur, idem est, qꝛ sp hñt intẽtare q̃relã, qꝛ eorũ pteritio hr̃ ꝓ exhæredatione, vt inst. de exhæ. lib. §. mr̃. Licet ibi loquatur in descẽdẽtib. præteritis, tamen idẽ est in ascẽdẽtib. vt s. de inof. test. l. cũ filiũ. & no. ff. de inof. te. l. j. & c. Secundo casu, q̃do q̃ris de pr̃e, vel eius linea, tũc aut est pteritꝰ, aut exhr̃datꝰ à filio emãcipato, tũc si sine cã, tstm̃ ẽ nullũ, qꝛ deficit in substãtialib. vt s. dixi. Si cũ cã, aut est præteritus, & hẽt ꝯ tab. vt ff. si qs à pa. fu. ma. l. j. Aut exhr̃datꝰ, & hẽt q̃relã, vt ff. de iof. test. l. j. & l. pr̃ filiũ. cũ si. Si verò loqueris de filio in ptãte ꝯstituto, tũc aut testaṫ extra castrẽse, vł quasi, & testm̃ est ipso iure nullũ, qꝛ non pt testari, vt l. pe. s. q test. fac. pos. & l. q in ptãte. de test. si verò testatur in castrẽsi, vł quasi, qđ pt, tunc gl. variãt. Nã q̃doq; dñt, ꝙ tale testm̃ nullo iudicio suppositũ ẽ, nec pt irritari, vt s. de inof. tes. l. de inof. alibi dñt gl. qđ testm̃ nõ rũpitur, sed agitur ad legitimã ꝯdõe ex l. vt no. s. de epi. & cle. auth. presbyteros. & l. cũ lege. e. ti. & in auth. de san. epi. §. presbyteros. Alibi verò dñt, qđ iura antiqua corrigãtur in hoc, qđ hodie testm̃ filij ſuꝑ castrẽsi subiacet q̃relæ, vt no. s. de iof. tes. l. fi. j. ad ter. aut. in testõ. ff. de inof. tes. l. Papinianus. §. Papi. & si qs à pa. fu. ma. super rub. Et hanc opi. tenet Ia. de Ra. quod mihi placet, qꝛ tex. & in corpore huius auth. loq̃tur in filiof. in casu quo pt testari, qđ non est, nisi in castrẽsi, vel quasi. dic ergo, ꝙ aut filius in ptãte pterit, vel exhr̃dat pr̃em, sine cã, & testm̃ est nullum, qꝛ deficit in substantialib. vt dixi. aut cũ cã, & tunc aut pterit, & ita dicit nul-
b lum:[b] aut exhr̃dat, & hẽt q̃relã, vt s. dixi ĩ filio præterito, & hoc q̃tũ ad modũ rũpẽdi. q̃tũ aũt ad præstationẽ legatorum, & idẽ in vno quod in alio, vt probatur in corpore vnde hoc sumitur.
c Circa 3.[c] q̃do q̃rimus† de collateralib. & tunc aut de fr̃e[d] & so
14 rore, aut de vlteriorib. primo casu, aut de vterinis, & tunc nul-
d lo mõ admittuntur, vt l. fr̃es. in pr. s. de inof. test. aut de ꝯsanguineis, vel de vtrinq; cõiũctis, & tunc siue sint præteriti, siue exhæredati, sp veniunt per q̃relã, duob. ꝯcurrentib. s. si turpis persona sit instituta, & cessat cã ingratitudinis, qđ dic, vt dixi in d. l.
15 fr̃es. ¶† Quæro, dr̃ hic, irritum est testm̃ quoad hæredis instõẽ,
e quid de institutis ex re certa[e] vtrum remaneat valida, vel vitietur? Rñ. quatenus instõ ex re certa sapit naturam instõis vł̃is, in eo qđ hẽt ius accrescẽdi vitiatur, quatenus sapit naturã legatorum, remanet firma, qđ dic vt dixi in l. quoties. s. de hær. inst.
16 † Quæro qd de substõe, an vitietur, vel remaneat firma? ꝑ istã auth. dic, aut loq̃ris de substõe directa, & ista pt esse duplex, qꝛ q̃doque per substõnẽ succeditur defuncto, vt in vulgari. & ista dico, quod irritatur, qꝛ si qs bene aduertit istã auth. in corpore vnde sumitur, intentio Imperatoris est irritare oẽm actum, per quem ꝓhibetur successio ab intestõ: sed substõ vulgaris est hu
f iusmodi, ergo, &c. si verò q̃ris de substõe ꝑ q̃ non succeditur de
g functo, sed ei, cui fcã est substõ, vt in pupillari,[g] & exẽplari, tẽt
h gl. fi. in l. j. §. fi. ff. de vul. & pup. ꝙ illa ꝯseruantur,[h] nec irritãtur per istam auth. Quam gl. puto verum dicere, ar. ff. ad Treb. l. nã quod. §. si qs compulsus. & ff. de vul. & pup. l. 2. §. plane. licet Dy. dicat ꝯ. Quod dic, vt dixi plenè in d. l. j. de vul. & pu. Si verò lo-
i queris de substõne fideicommissaria,[i] & loquor de fideic. vł̃i, tunc dico, quod nõ irritatur, sed ꝑ hanc auth. ꝯfirmatur, sicut legata particularia. Hoc ꝓbatur in corpore vnde hæc auth. sumitur ibi, legata, & fideicõmissa, &c. ꝓ hoc ff. si qs omi. cau. test. l. si seruum. §. 1. & l. ita tamen. §. quoties. ad Treb. vbi dixi de hoc. ꝑ hãc. n. substõẽ nõ impeditur successio ab intestato, succedit. n.
17 licet restituat. Sed circa hoc dubitatur. pone† quod hr̃s institutus rogatus est de restituendo, si decesserit sine liberis, instõe euacuata ex cã pteritionis, vel exhr̃datiõis, ita quod tota hæreditas pertinet ad filium præteritum, vel exhr̃datum, & oneratur
k fideicõmisso, vt dixi: debitur ne dictum fideicommissum,[k] q̃n ipse filius, ad quem deuenit hr̃ditas, decesserit sine liberis: an ve
l rò q̃do decesserit ille primus institutus? Rñ. cum talis ꝯdõ[l] cohæreat personæ eius q primò fuit institutus, tunc fieret restõ, cum ille decesserit sine liberis. ar. in l. necessario. §. fin. de peri. & com. rei ven. & de iur. do. l. cum in fundo. §. quod mulier. & l. vsufr. so. ma. & est casus expressus in l. peculiũ. §. fi. ff. de le. 2. licet sit ar. ꝯ in l. si qs vsumfructũ. ff. de vsuf. sed de facili tibi bene ap-
18 parebit so. si diligẽter aduertis. Quæro dr̃ hic, † cetera nãq; firma permanent, qd ꝯtinetur appõne cæterorum. Rñ. substões directæ, ꝑ quas nõ succeditur defuncto, vt s. dixi. itẽ fideicõmissum vł̃e, legata, & fideicõmissam particularia: libertates, & tutelæ datiões, vt expsse dr̃ in auth. vñ hęc sumitur. Ex hoc appet, ꝙ nõ ẽ vera opi. Dy q̃ põit l. j. ff. de vul. & pu. cum dt, ꝙ ea q̃ ñ pñt relinq nisi in testõ, nõ remanẽt valida ꝑ istã auth. qđ est falsum. nã tutelæ datio dẽt fieri ĩ testõ, vt l. j. de test. tu. & tñ remanẽt valida ꝑ istã aut. itẽ ex hoc dico, ꝙ ꝯstõ executorũ vltiæ voluntatis remanet firma. dico ẽt, ꝙ illud qđ ẽ relictũ ĩ vĩ modi, remanet firmum, cum vĩ legati obtineat, vt l. fi. j. de his q̃ sub mõ. itẽ ea, q̃ relicta sunt in vim ꝯdõis, remanent in eodẽ statu, ĩ quo an
m te erãt, ꝑ istã auth. an autẽ illud, qđ cã ꝯdõis ĩplẽdæ[m] dẽat dari hr̃di instituto, dẽat dari filio præterito, vel exhr̃dato, ad quem transfertur hæreditas? Dic vt colligitur ex nota. in l. is cui. ff. de cond. inde. & l. quod cõdõnis. de don. cau. mor. & l. qui hæredi. §. 1

a ADD. ¶ Pom. Quæris. Quãdo præteritio filij emancipati, hodie reddat testm̃ nullum, vide concor. per Ale. cons. 142. vol. 1. & cons. 103. vol. 3.

b I. A. Nullũ. Adde vt hic per Ale. qui format quandam oppositionem. Sed qđ eõ, an testator miles scienter filium præteriens q̃n testator de castrensib. vel eũ exhr̃dans, faciat testm̃ subiacere q̃relæ. Cy. vt refert d. Alex. dicit, ꝙ com. opi. est quod sic. Tenet gl. in l. fi. s. de inof. tes. & in rub. ff. si quis à pa. fue. ma.

c Po. Tertium. An ãt isto casu deberenẽ legata rupto testõ ꝑ fratres ex dispõe huiꝰ auth. bar. vł hic sentire, ꝙ sic iunctis ꝑcedẽtib. & tenẽt hoc hic Cy. Bal. & Cor. & ꝙ si debẽtur per filiũ, vt hic ꝑ oẽs, tãto magis ꝑ fr̃em. scđo qꝛ sp vult rõ, qđ est iustũ. & considera nunquid ista auth. sit correcta, vel sit limitatoria iuris antiqui, ꝯrium tamẽ tenet hic Im. sed magis placet prima opi.

d I. A. Fratre. Adde an hęc auth. locũ hẽat si fr̃ per querelam inofficiosi rescindat testm̃ fr̃is turpi ꝑsona instituta, vt tunc legata conseruentur. Ang. i auth. vt cũ de app. cog. §. fi. ꝯcludit ꝙ nõ, qꝛ tex. in corpore nõ loq̃tur, nisi de pteritione, vel exhr̃datione ascẽdentiũ, vel descẽdentiũ. ergo in trãsuersalib. remanẽt incorrecta iura antiqua volẽtia, ꝙ rescissio testi quo ad hr̃des istitutos legata nõ pstẽtur, l. Papinianus. §. si ex cã. de inof. test. & l. filio pterito. & ex idẽticate rõis, vel maioritate in correctoriis, nõ fit extẽsio ad aliũ casũ, iuxta no. in auth. quas actiones. s. de sacrosſ. ecc. idem tenet d. Fran. de Rap. & Imo. d. l. filio. Et cum his transit Ale. Bal. vero in l. fratres s. de inof. test. tenet contra. & Sal. hic, vide per eos quib. adde Pau. de cast. cons. 61. vbi refert vnũ dictum Gu. de Cu. de quo non fit mentio. & post vide omnino Ang. cons. 121.

e Certa. No. Ale. dicit, ꝙ est illa, quam tenet Bart.

f Po. Substõe. An per istam auth. conseruetur substõ pupillaris, vide Ro. cons. 106. alias 56. & Ale. 47. vol. 1. Ro. cons. 18. adde ẽt bal. in l. 1. in pr. & Ale. & Ias. ff. de vul. & pup. quid autem de substitutione exemplari, vide Ang. cons. 99.

g Paris. Pupillari. Quid autem de pupillari tacita, quæ continetur in expressa vulgari, an conseruetur vide Fulg. hic in quadam disp. in 4. dub.

h Paris. Conseruantur. Sequitur Ant. de bu. cons. 18. ante medium.

i Paris. Fideicommissaria. An aũt dẽatur fideicommissum anteq̃ eueniat dies, vel ꝯdõ, vide Bar. l. peculium. §. fi. de le. 2. Pau. cons. 19. itẽ ꝙ ꝯseruentur fideicommissa per hanc auth. vide d. Ant. cons. 15. ad fi. qui sequitur bar. hic. item de fideicommisso vniuersali vide Ang. cons. 93. inc. Pet. de vrb. ad fin. vbi etiã alia in materia. item de fideicommisso vniuersali, vide Io. de Ana. cõs. 218. & Bolo. postea in add. vide Decium in cons. 85.

k I. A. Adde an fideicõmissum. vł̃e ꝯseruẽt ꝑ istã auth. adeo ꝙ filij succedentes ab intestato rupto testõ, teneantur ficeicõmissũ restituere. com. opi. ẽ, ꝙ sic, vt ꝑ gl. & doc. i l. ita tñ. §. quoties. ff. ad Tre. & gl. iuncto tex. in l. eã q̃. j. de fideic. consuluit Pet. de Anc. cons. 143. inc. præfatis nominib. Vide tamen Ang. cons. 1. allegato. 183. Et ꝙ fideicõmissũ vniuersale conseruẽt, tenuit Bald. cõs. 109. vol. 4. vbi dicit, quod pro hoc est tex. sing. & Iac de Are. l. generaliter. de fideic. lib. §. ex testamento. tenuit etiam Rom. cons. s. prox. alle. 181.

l Paris. Conditio. Vide d. Ant. cons. 205. dicit, qui istud est dubium.

m I. A. Implendæ. Sal. dicit, ꝙ debet dari præterito à quo legatarius debet legatum recipere. pro hoc dicit esse tex. apertum l. is qui in ptãte. §. j. de leg. prestan. & idem tenet I m. d. l. filio præterito. per d. l. is qui, quam dicit singularẽ.

19 §.j.de ɔd.& de.† Quæro qd si aliquid erat legatũ filio præteri-
to, vel exhrdato, q rūpit testm̄, nunqd hēbit legatũ, & succedet
cũ aliis fratrib. institutis? gl. ver. substantię, mouet istud dubiũ in
l. maximum. §. px. d. Cy. posuit super hac auth. Mar. Sil. disputa-
uit qōē, & tenuit quod tale legatũ nō dētur p istā aut. Hoc ꝓ-
bat primò, q̃a nō est verisile, qđ testōr hoc voluit. præterea, q̃ iu
diciũ defuncti impugnat, indign⁹ est relicto facto in eo, vt ff. de
inof. test. l. Papinian⁹. §. meminisse. & l. q̃tũ. de acq. hæ. & l. post
legatũ. ff. de his qui. vt indig. præterea, aut primò exigit legatũ,
& non pt postea testm̄ impugnare, vt s̄. de inof. test. l. parētib. &
l. fi. ĩ pr. ff. e. aut petit postq̃ ĩpugnauit, & nō pt q̃a indign⁹ est eo,
vt s̄. dixi. pterea absurdũ eēt, ꝙ exhrdat⁹, seu pteritus hēret pl⁹,
q̃ institutus, vt dr̄ in d. l. maximũ. §. cũ. n. nec ob. ista aut. q̃a verũ
est, qđ legata valēt q̃tũ ad extraneos, nō tn̄ q̃tũ ad præteritos,
vel exhrdatos. & ita de æqtate tenuit Mar. Sil. Cy. hic vr̄ tenere
ɔtriũ. & dicit, ꝙ fuit opi. Hug. p istā auth. nā ista auth. facit valere
legatũ, & filius est capax legati, & alia ɔcurrunt, ex q̃b. dēt vale
re legatũ, & deficiũt ea, ꝙ vitiāt. Nō ob. hoc, qđ filius est indign⁹
aliqd ɔseq ex testō: sed hic nō potuit ista legata tanq̃ ex testō,
seu actiōe ex testō ɔseq. sed ɔdōe ex hac aut. ita dicit ipse, qđ ē
falsũ. vt j. dicā. nō ob. qđ plus hēt pterit⁹, vel exhrdatus, &c. q̃a
hæc absurditas, q̃nq; tolerat̄, vt no. d. l. maximũ. ego teneo opi.
Mar. Sil. per rōes, s̄. dictas, & maximè p illā, q̃a indignus ē ɔseq
ex testō, qđ impugnabat. cũ aũt ex testō agat, vt j. dicā. ꝓ hoc
ēt vr̄ ff. si qs omis. cau. test. l. si nō solus. §. j. vbi legata q̃ ɔseruant̄
per ti. si qs omis. cau. testa. nō ɔseruantur ei, q nixus ex testm̄ im
pugnare. expssius vr̄ casus ff. de le. pstād. l. filiũ. §. oīb. & istā opi.
20 puto verā. ¶ † Quæro, qua actiōe petātur legata ex isto testō
rupto ex cā præteritiōis, vel exhæredatiōis? q̃dā dicũt, ex testō.
a alij ɔdōe[a] ex hac l. & ista, vt videtis, fuit opi. Hug. & d. Cy. eam
tēt. & gl. vl. hic tāgit. quod agatur ɔdōe ex hac l. ꝓbatur, q̃a q̃do
id, qđ per se est inutile, ɔfirmatur, agitur ex ɔfirmatiōe, non ex
ɔfirmato, vt ff. de iniuſ. test. l. posthum⁹. §. fi. & ff. ad Treb. l. si qs
priore. de hære. inst. l. asse, cũ si. & hoc videbat̄ tenere Pe. & Dy.
alij, vt Ia. de Ra. dñt qđ agitur ex testō, hoc ēt tenebat Ia. But. &
b ego hoc puto[b] verissimũ.[c] ꝓ hoc ēt vr̄ tex. in auth. vnde hæc
c sumitur. §. siue igitur. ver. si naũt hoc. vbi dr̄, tāq̃ ñ rescissum ob-
tineat testm̄. ex quo aptè vult, qđ testm̄ sit validũ quo ad lega-
ta, vt sic non nascatur actio ex l. pp testm̄, sed ex ipso testō lege
corroborato, vt l. lege obuenire. ff. de ver. sig. Simile videm⁹ in
oīb. ɔctib. bonæfidei, q ɔfirmantur lege, vt l. legitima. ff. de pac.
& tamē actio oritur ex ɔctu, nō tamē ex l. ꝓ hoc do tex. expres-
sum ff. de hæ. inst. l. fi. nō obst. qđ dictũ est, ꝙ agitur ex ɔfirman
te, non ex ɔfirmato, q̃a illæ ll. loquuntur q̃do ɔfirmatũ non po
terat validari per se. nā si qs nō pt decedere p se cũ duob. testis,
ideo fm testm̄ non pt ɔfirmare primum, vt per se fiat validum
21 ex secundo. ¶ † Et ex hoc colligitur determinatio qōnis, dicit
statutum, quod testamēta mādentur executioni, sicut sentētiæ
diffinitiuæ. mō petuntur legata, q̃ remanēt firma vigore huius
auth. Certè si illa peterentur à præteritis ɔdōe ex lege, non me
rentur executionem, secus si peterentur actione ex testō, quia
tũc merentur executionem ex forma statuti. Et ita determina-
tum fuit per dñm Thadeum de pepol. Bono. legum doctorem,
d q in sua iuuentute fuit valens hō in iure. Quero de clausula[d] il
la, si nō valet iure testī, de qua gl. quærit hic. Et vt scitis, de hoc
ego iā feci vnam repetitionē in l. j. de iure cod. ideo transiens, tā
gam ea, quæ erunt necessaria ad expeditionem gl. latius videbi
22 tis ibi. † Quæro ergo, qd si testator dixit, si non valet iure testī,
valeat iure codicillorũ, an tũc petentur legata ex vigore illorũ
verborum tanq̃ ab intestato. an petentur ex hac auth. testō ru-
pto ex cā pteritionis, vel exhrdationis, gl. hic nō bene declarat,
nec d. Cy. veritas est hæc, & no. ꝙ illa verba, si nō valet iure testī,
intelliguntur. i. quatenus non valet iure testī, &c. probatur in l.
Stichum, qui meus erit. ff. de le. 1. cũ ergo illud valeat q̃tum ad
legata, q̃tum ad instōē non valeat: dico, ꝙ q̃tum ad instōē non
valebit iure codicillorum, q̃tum ad legata remanent firma, per
23 hanc auth. ¶ † Quero vtrum ista cl̄a, si non valet iure testī, &c.
hēt locum rupto testō per quærelam? gl. hic vr̄ dicere quod nō,
per l. Titia. ff. de inof. test. & de le. 3. l. patronus. §. fi. q gl. dicit ve-
rum fm̄ ipa antiqua, fm quæ in quærela rumpebat testm̄, q̃sito
colore dementiæ. Sed cum hodie ille color non q̃ratur, vt s̄. di-
24 xi, puto, ꝙ illa cl̄a operetur rupto testō, per q̃relam, &c. † Quæ-
ro, vtrum illa cl̄a, si non valet iure testī, habeat locum rupto te
stō ex cā præteritionis? gl. hic vr̄ tenere, quod non, sed solũ hēt
locum, q̃do testm̄ est nullum ex defectu solēnitatis. est gl. sing.
hic, & est additio. q̃ gl. tenent oēs doc. sed vr̄ ɔ casum l. si patro-
ni. §. fi. ff. ad Treb. fm vnam lec. & l. ex ea scriptura. §. fi. ff. de test.
e Et hoc tenent oēs Doc.[e] q̃do præteritus est iam natus. sed q̃do
præteritus est posthumus, tunc est necesse, sec. Dy. & alios, ꝙ di
catur, si non valet, vel valebit. nā si diceret, si non valet tm̄, tunc
rupto testō per natiuitatem posthumi, nullius esset effect[*] hæc
clausula, q̃a certum est testm̄ valere, q̃do testator moritur, licet
postea irritetur, & sic conditio deficeret, ergo &c. vt l. si ita scri-
* psisset. ff. de le. 2. & l. cũ stipulamur.* de ver. obl. Quid si diceret
f si non valet[f] iure codicillorum, &c. dic vt dixi in d. l. j. de iure co
25 dicil. ¶ † Quæro, an ex vigore istorum verborum, si non valet,
&c. venientes ab intestato videantur rogati ad restituendā hæ-
reditatem hæredib. scriptis. gl. hic vr̄ tenere ꝙ nō. Contrarium
est verum vt l. posthumus. §. fi. de iniust. testa. Cætera hic, & alia
infinita circa hanc clausulam, dic vt dixi in d. l. j. de iu. cod.

a ADD. ¶ Paris. Conditione. Magnam vtilitatem resultantem ex hac inuestiga
tione, vide per Ang. cons. 82. inc. Bar. habens, &c.
b Po. Puto. Etiam tenet Pet. de Anc. cons. 203. in dubio. vbi ponit pulchre in ma
teria huius auth.
c I. A. Verissimum. Adde ꝙ Ale. dicit etiam communem conclusionem per text.
d. §. siue igitur. cum seq. vers. tanquam non rescissum, & per alias rationes, de
quibus hic per bal. & Ang. cons. 173. ver. 2. restat igitur.
d Paris. Clausula. Vide omnino, quæ habes ad bar. ff. de iure codicillorum.
e Paris. Doc. Sequitur Comm. cons. 126. inc. visa copia. post pr. limita tamen nisi
ille, qui esset institutus, elegisset viam testamenti, adeundo: quia priuatur via
fideicommissi. l. fi. C. de codic. vide ibi. est tñ communis sententia ɔ bar. in a-
lio casu vide Ale. & Mod. hic, Ale. cōs. 124. in discussis hæsitationib. Vide Ang.
cons. 112. inc. ista q. præsens habet duo puncta. & in 1. casu contra gl. hic, vide
etiam quæ habes ad Bar. l. 1. q. 5. ff. de iure codic.
* Claud. Stipulamur. Vide Ale. plenè cons. 142. vol. 2. in j. dub. vbi refert comm.
opi. esse contra Bart.
f Po. Valet, &c. Quid si ignorāter præterit pater, an habeat locum clausula co
dicillaris? bar. tenet quod non. Et pro ista op. bar. hic Ale. licet dicat hic com
munem esse in contrarium, tamen pro bar. consuluit Are. cōs. suo vlt. per l. cũ
acutissimi. de fideic. & l. cum auus. ff. de cond. & de. barb. consil. 60. in 2. parte.
Ang. l. fi. ff. de iu. cod. quòd pro bar. consuluit collegium Peru. Paul. d. l. 1. & 2.
s̄. e. & quoddam cons. alle. per Ale.

¶ De posthumis hæredibus instituendis, vel exhæredandis. Rub.

LEX I.

SI POST. Natiuitate posthumi pteriti, testm̄ rūpit̄,
& ex eo nihil debetur. h. d. Op. de aut. ex causa. s̄. ti. j.
vbi rupto testō ex causa præteritionis, debentur le-
gata. Sol. quidam dicunt, ꝙ hæc corrigitur p illā. alij
dicunt, ꝙ hic loqtur in præteritione posthumi, ibi in pteritiōe
a iā nati,[a] qđ ē valde forte dubiũ, ꝙ an sit verũ, dixi ibi. ĩ aut. ex cā.

a ADD. ¶ Nati. Adde bal. cons. 224. 1. vol. & Pau. de Ca. cons. 250. Sed de clausula
apposita in testō posthumi præteriti, vide Bar. cons. 204. inc. factum tale est,
cecus, & ɔs. 210. in Dei nomine, oē quod aliàs consului, & auditores meos do
cui, & cons. 235. inc. Lap. Pau. de Ca. cons. 63. cum duob. seq. per Bal. cons. 20. &
440. vol. 1. per Rom. cons. 122. vbi refert bar. cons. inc. viso testamento domine
Luciæ, per bar. cons. 61. vol. 2. Ang cons. 10. & cons. 107. plenissime.

LEX II.

1 *Filius præteritus, tacendo videtur approbare testamentum.*
2 *Posthumus præteritus, & quando iam natus, rumpat testamentum.*

VXORIS. Abortiuus partus testamentum non rumpit: secus si
nascitur viuus, licet statim decesserit. h. d. istud quod hic dicitur
in principio de abortiuo, qualr̄ intelligatur, videbitis in l. proxi
a ma. Ad istud autem quod dr̄, si natus illico decedat, a testm̄ rū-
pitur, nec confirmatur. Op. & vr̄, ꝙ testm̄ ɔfirmetur, vt l. posthu
mus. in pr. ff. de iniust. test. Sol. hæc est veritas, ꝙ ibi posthumus
fuit natus, & decessit viuo testōre, vnde testm̄ confirmatur ex
equitate pretoria, & ex eo poterit peti bo. pos. fm tab. Hic verò
est natus, & decessit post mortem testōris. Vnde non confirma-
matur, neq; de iure ci. neq; de iure prætorio. ita debetis hoc in
telligere. Vnde duæ sol. quæ sunt hic in gl. sunt veræ simul iun-
ctæ. vt vidistis. & vide gl. Et sic est vnus de casib. q ponuntur in
l. ɔria, in quib. est necessaria bo. pos. fm tab. vt habuistis no. p gl.
in l. fi. s̄. vnde legi. & habuistis duos casus aut decedit viuo testō
re, & ɔfirmatur testm̄ aut post mortem, & tunc secus. ad vtrũq;
istorum op. quod si decedit viuo testōre non ɔfirmatur testm̄,
vt ff. e. l. si filius qui in prāte. sol. Dñt qdam illud ideo, q̃a pcessit
primum testm̄ validũ de iure ci. quod non placet. Dic ergo, qđ
præcedens distinctio est vera in posthumo pterito: secus in filio
iam nato pterito, q si decedat ēt viuo testōre testm̄ non ɔfirma
tur, vt insti. de exhæ. li. in pr. istā dr̄iā inter iam natum, & posthu
mũ, tenet gl. ver. hrditatēq;. in d. l. posthumus. de iniust. test. & in
l. si hrditas. §. q filiũ. in gl. 3. de tes. tut. & l. fi. §. pe. ff. de don. & in l.
oīa. ff. de re. iu. cir. si. ti. licet ɔrium videatur tenere gl. & non be
ne, in l. fi. de reg. Cato. nisi ēt intelligas, fm ꝙ statim dicam. ɔ istā
distinctionem vr̄ tex. in d. l. posthumus. ver. idem, &c. vbi tenet
idem in iam nato, quod in nascituro. sol. dicunt quidam, quod
ille §. idem, &c. loquitur in casu l. filio. eod. titul. Et hoc videtur
ibi

a ADD. ¶ Par. Decedat. Quis dicatur illico decedere, vide bal. c. 1. §. 1. in ti. epm,
vel Abbatem. & an illico decedens habeatur in ɔsideratione ab exclusione al
terius, vel vt dicatur impleta conditio, vide quod dicit Barb. c. 1. de testa.

a ibi sentire gl. Vltram. a dicunt, & melius, quod est notandum: si fili⁹ iã nat⁹ ꝑterit⁹ decedit viuo testõre, aut in testõ illo erãt scripti veniẽtes ab intestato, & tũc testm̃ ꝯfirmat, vt ex eo possit peti ſm tab. de iure ꝑtorio. ita loqtur d. ver. idẽ, &c. & ibi text. hoc exprimit, si bene aduertatur. aut erãt instituti extranei, & tũc secus. ita loqtur inst. de exhæ. lib. in pr. Ad aliud mẽbrũ, q̃do filius decedit post mortẽ testõris, & sic ad casum huius l. op. de l. filio ꝑterito. ff. de iniust. test. sol. ibi loq̃r in iã nato, hic in posthumo preterito. ita dicit gl. hoc nihil est dicere, q̃a facilius ꝯfirmatur, q̃n ꝑteritur posthumus, q̃ q̃n ꝑteritur iã natus, vt dixi s̃. vñ dicit gl. hic de rigore, ibi de æq̃tate. innuit ergo, q̃d hæc l. corrigatur per illã cũ ẽq̃tas scripta ꝑferatur rigori. vt l. 1. s̃. de leg. q̃d nõ est verũ. dico ergo, & ita tenẽt doc. nostri Citram. & hæc est veritas, q̃d ibi loq̃tur in filio præterito q̃ vixit tãto tp̃e, q̃d habuit ꝑtãtẽ approbãdi vel reprobãdi testm̃. vnde nõ improbãdo approbare vr̃, vt ibi. hic loq̃tur in eo, q̃ statim decessit, vt expresse dicit tex. vñ in eo nõ põt cadere approbatio. ista est veritas. suppõit ista sol. † q̃d filius præteritus tacẽdo approbat testm̃. doc.
1 Vltram. tenent ꝯ̃rium per l. j. in fi. ff. si q̃s om. ca. test. & in hoc residet do. Cy. Iac. non examinabat. Ego teneo opin. gl. nostræ, & dico, ꝙ tacendo testm̃ approbet: & dico ꝙ cũ testm̃ illud cõfirmetur de æq̃tate prætoria, vt d. l. filio. q̃d si filius tacet per annũ, & sic tanto tẽpore, quo excluderetur à bo. pos. q̃ cõpetit de iure prætorio, videtur approbare testm̃. idẽ est in l. si impubes. §. fi. ff. de carb. vbi est tex. rotundus cum gl. nec põt aliter intelli
2 gi, vt ibi dixi vobis. Ex his ergo debes distinguere † per teipsum. aut præteritus decedit viuo testõre, aut eo mortuo. Si eo viuo, aut fuit posthumus præteritus, aut iam natus, & si iã natus, aut erant instituti venientes ab intestato, aut alij. secundo casu, q̃do decedit testõre mortuo, aut decedit statim, ita ꝙ nõ habuit tp̃s ad reprobandum, vel approbandum testm̃, aut ex interuallo. Si ex interuallo, aut expresse approbauit, aut tacuit: & si tacuit, aut post annum, aut post minus tempus, vt ex prædictis patet. Tu tene menti hanc materiam, quia est difficilis, & quotidiana.

a ADD. ¶ I. A. Vltramontani. Adde de materia ista plene per Alex. in l. posthu. s̃. de ꝯ̃ta. sed quid si pr̃ fecit donationẽ oĩm bonorũ, vel maioris partis, q̃a nõ habebat liberos, postea suscepit filios, qui mortui sunt viuo ipso donatore, an donõ recõualescat, q̃ fuerat reuocata, ꝑ l. si vnq̃. j̃. de reuoc. do. Bar. d̃t ꝙ nõ, q̃a nõ repitur iure cautũ, nisi in testõ, q̃d est magis fauorabile, q̃ ꝯ̃ctus, l. in testis, de re iud. Et sic debemus stare regulæ, q̃d ab initio, de re. iu. Bal. vero in l. 1. s̃. de inof. do. dicit, ꝙ si sciuit eũ mortuũ, & potuit aliter disponere, & nõ disposuit, recõualescat, quasi voluisset decedere cũ eadẽ donõne. si ãt sciuit, sed interim effect⁹ est furiosus, & nõ potuit disponere de iure, aut nõ habuit tp̃s, & sic nõ potuit disponere de facto, & tũc ꝓcedit op. Bar. & cum ista opi. trãsit Pau. de ca. hic. Tu dic ꝙ Bal. cõs. 461. li. 2. tenet simpliciter, quod si posthumus decedit viuo testatore, quod donatio irrita non recõualescat, & ad materiam huius l. vide Bal. cons. 109. vol. 4. & melius cons. 407. lib. 2.

LEX III.

1 *Christianus vt sit, sufficit, quod aliquod membrum baptizetur.*

a QVOD CERTATVM. a si posthumus nascitur viuus, licet postea statim decedat, rumpit testm̃, secus si nascitur mortuus. h. d. Not. text. ibi, perfecte natus, &c. item quia dicit, totus, &c.
1 quia nil aliud addit hæc l. præced. Et canonist. hoc † ponunt in tit. de baptis. & dicunt ꝙ sufficit, ꝙ aliquod membrum baptizetur, vt sit christianus.

a ADD. ¶ Certatum. Adde, quod Pau. de ca. dicit, ꝙ licet posthumus nascatur viuus, tñ certũ sit, ipsum non posse viuere, puta q̃a natus sexto mẽse, nec tetigit de septimo, q̃d si postea moriatur, ꝙ non rũpit, per l. septimo mẽse. Nã paria sunt nasci viuum, & viuere nõ posse. Et cũ q. de fcõ fuisset in ciuitate, dicit ꝙ ꝯ̃rium allegatum fuit dictum Ang. hic, ꝙ imo rumperetur, & dicit se non inuenisse. Verum est, ꝙ Ang. hic non dicit, sed in l. pe. de imp. & al. subst. idem voluit Bal. de nato in octauo mense, qui similiter viuere non potest, vt rumpat testamentum, quia sufficit, quod viuat momento, eius cons. 113. inc. ad intelligendum. vol. 3. & idem voluit ipse Bal. cons. 407. vol. 2.

LEX IIII.

QVIDAM. Duas lec hẽt. Br̃ dicit, instõ facta de posthumo in vnũ casum, porrigitur ad aliũ, ad quem testõr verisimiliter pro
a uidisset, si de eo cogitasset. a h. d. ſm vnam lec. vel aliter. Verba ambigua interpretantur, vt testm̃ non rumpatur. h. d. Opp. de l. commodissime. de li. & posth. sol. prima est, ꝙ hic testõr voluit eos esse hæredes, siue nascerentur in vita, siue post mortem. ibi voluit eos esse heredes in vnum casum tm̃. ista sol. placet, & hec coniectura sumitur ex eo, quod dixi vobis ponendo casum, si
b testõr infirm⁹ putãs se nõ posse euadere, ꝓtulit ista verba. b alij
c dicunt, ꝙ illa corrigitur per istam. alij dicunt eꝯ, c vt hic in gl.

a ADD. ¶ I. A. Cogitasset. Adde quod Pe. de An. ꝯs. 220. dicit hũc tex. facere ad decisionem q. in qua consuluit, quod si testator legauerit vxori centũ si nubat intra certum tempus, puta hinc ad pascha, & testator tãtum superuiuat quod mulier nubere non potuit, quod debet habere legatum, quia si interrogatus fuisset testator sic respondisset, simpliciter respondisset.

b Claud. Ista verba. Facit optime l. mulier, in fi. prin. ff. ad Treb.

c I. A. Econtra. Adde quod Sal. q̃rit, vt refert d. Ale. q̃d si testõr instituit ventrẽ vxoris suæ, si masculũ pariat, & addat, si in pupillari ætate decesserit, substituit Caium. si vero pareret filiã, & certũ q̃d reliquit, & mortuo testõre vxo. ꝑgnans moriatur, & ex secto vẽtre puer masculus extrahatur, q̃ post aliquos mẽses moriatur, an substitutus admittet. Br̃ decidit, q̃d sic, secutus bal. i quodã ꝯs. sed nullus alle. vbi sit. Ego inueni bal. ꝯs. 107. vo. 4. inc. in Christi nomine verba testi. vbi d̃t hæc formalia verba. falsum est dicere, q̃d illa peperit, q̃ añ pactũ decessit, vt ff. de ver. sig. l. annicul⁹. §. falsum. in ꝯ̃rium est veritas, quod peperisse dr̃, q̃ in puerpio decessit, vt ff. de sta. ho. l. Arethusa. cũ seq. Sup hoc casu dubitãt aduocati Lucanæ ciuitatis. ego alias ꝯsului, q̃d dicta substõ vẽdicat sibi locũ, & ꝯsiliũ meũ est ipsa veritas, nõ obstãtib. q̃buscũq; opi. ꝯ̃riis q̃a friuolæ sunt. & ꝯsiderãdũ est, q̃d q̃n testõr dixit, instituo ventrem, ille qui est in ventre institutus est, siue nascatur viua matre, siue ex vtero excidatur. Nã cũ testõr d̃t ventrẽ, perfecta est orõ, & quicquid adiungit, q̃dam demonstratio est, q̃ ñ hẽt vitiare, licet ꝑ aliũ modũ demõstratũ rei demõstratę verã notitiã hẽamus. iste ẽ casus ff. de li. & post. l. Titius. §. Lucius. Scdo hoc ꝓbat, q̃a interdum fit mẽtio de partu respectu viri gñantis, interdum respũ mulieris ꝯcipientis. Primo casu verissimũ est dicere, quod ex semine p̃ris partus ꝓductus est. vñ siue vxor decedat in puerperio, siue post, partus ille eo mõ descẽdit à p̃re tam naturaliter q̃ quo ad affectionem p̃rnam, vt ff. de inof. tes. l. posthumus, & l. q̃d d̃r. e. ti. Si vero referatur ad mr̃em, tunc aut ipsa mr̃ profert sermonem, aut q̃dã tertius d̃ ipso, primo casu dr̃ peperisse, licet ex secto ventre puer viderit solem, vt C. de inof. test. l. 3. & est rõ naturalis, quia eadẽ est affectio ſm naturã, & idem testãdi ꝯsilium, & necessitas, vt testamentum non rũpatur, vt hac l. Tertia rõ est, tũ tractatur de ꝯmodo posthumi, & in ei⁹ fauorẽ hr̃ pro iam nato ẽt dum est in vtero quo ad ꝯsequendum instõis effectum, & maxime ꝑp fauorẽ testĩ, vt no. ff. de li. & posth. l. si à primo hærede. l. Gallus. §. instituens. & sic iuris benignitate primo ille fingitur natus, q̃ mr̃ decesserit. hoc tenet expresse Odof. d. l. anniculus. §. falsum. sup verbo, extractus. dicit Odof. i. sectus, & extractus de ventre. & filius pro iam nato hr̃, vt ff. de inof. test. l. posthumus. Odo. in lect. sua, quã ego habeo, & si expedit mitam, tñ mihi alleganti auth. doc. dẽt credi. & cũ simus in filio, q̃ hr̃ pro iam nato, manifeste concluditur ex hoc eũ institutũ esse, & cõnexe sequitur, ꝙ institutio valeat. Nõ ob. §. falsum. in tex. quia ille §. dẽt intelligi in extraneo nõ in filio. V. g. cum testõr relinqueret mr̃i, vel amico suo, sub eadẽ ꝯdõe, sed q̃n instituit filium, non haber locum ille §. præterea ibi testõr non disposuit circa vterum, hic sic. hæc eiusdem bal. verba formalia, & notanda, maxime in fi.

¶ De iure deliberandi, & de adeunda, vel acquirenda hæreditate. Rub.

Dictum est s̃. de testamentis, de instõib. & substõib. verum quia ex his acquiritur hæreditas, & in acquisitione hæreditatis præcedit deliberatio: iõ primò præmittit in rubrica, de iure delib. post deliberationem sequitur aditio, vel acquisitio hereditatis, ideo annectit in rub. de adeunda, vel acquirenda hæreditate q̃n que seq̃tur repudiatio hr̃ditatis, iõ sequenti titulo ponit de repudianda hæreditate. Quærit gl. quare hic dicit, de adeunda, & acquirenda hæreditate? Respondet gl. ꝙ hoc verbum, acquirere, est magis generale, quia pertinet ad suos, & ad extraneos.

LEX I.

SI A PATRE. qui non potest esse hæres, nisi de iure prætorio, per actum extraiudiciarium non vr̃ hereditatem agnoscere. h. d. Op. de l. Iul. alias incipit, si pupillus. §. si seruum. ff. de acq. hær. Hic loquitur de filia emancipata, ibi de filio in p̃tãte. ratio huius est euidens: nã emancipata isto tempore non vocabatur, nisi de iure prætorio, & ideo per actum extraiudiciarium non inducebatur agnitio, sed filius in p̃tãte venit de iur. ci. & ideo nuda voluntate hæres efficitur, vt j̃. e. l. potuit, & l. si auia. vnde hodie cum per iura authenticorum sit sublata dr̃ia emancipationis, & patriæ potestatis, & quilibet succedat de iure ci. per istum actum extraiudiciarium, de quo lex loquitur, induceretur aditio. Op. de l. Iulianus. alias, si pupillus. §. vlt. ff. de acq. hær. gl. dat duas sol. Tu tene vltimam ibi, quia loquitur de eo qui prius abstinuerat. Vel al̃r sec. Dy. ibi filius non manumisit seruum hereditarium, sed propriũ emptum de castrensi peculio, quem manumittendo non videt se immiscere, quia potest fieri citra ius, & nomen hæredis.

LEX II.

a CVM DEBITVM. a qui aliquid facit, vt hæres, videtur hæredi
b tatem adire. h. d. Vel aliter. qui soluit debitum b hæreditarium, simpliciter videtur adire. h. d. No. quòd de hoc semper interrogo rusticos, &c.

a ADD. ¶ Po. Debitum. Ad materiam huius legis vide Pau. de ca. cons. 120. cum ꝑcedente. adde duas cautelas, quibus inducatur hæres ad adeundum, vt per Cæpol. in cau. suis. iste tex. est sing. sec. Mathe. no. 35. inc. no. ꝙ & hæres in 4. & vide Im. cons. 8. vide Ale. cons. 71. vol. 2. & 89. e. vol. & Soc. cõs. 89. vbi etiam loquitur in recipien. creditum hæreditarium.

b Paris. Debitum. Vide Matth. no. 33.

LEX III.

1 *Filius potest hæreditatem adire, clausis tabulis.*
2 *Existentia sui hæredis operatur transmissionem hæreditatis paternæ, etiam non agnitæ ad quoscunque.*

a SI FRATRIS. a Hæc est subtilis lex. Filius in potestate hæreditatem patris non agnitam transmittit ad quoscunque: secus in eman

a ADD. ¶ Paris. Fratris. Hanc legem repetit Fran. de Are. & repetit etiam dom. Franc. de Plumbino.

emancipato.h.d.ſm verã lec.ſm lec.gl.dicit' ar.Hæreditas adita
per filium tranſmittitur,ſecus ſi non fuit adita.h.d.ſm lec.gl.li-
cet non bene. Diuiditur in partes duas. prima loquitur in filio
in ptãte. Scđa in filio emancipato.Vel ſm gl.prima loquitur in
hr̃ditate adita.ſecunda in hæreditate non adita.ſecunda ibi,ꝙ ſi
1 cum iuris ſui.Op.ff.de iur.& fact.ig.l.j.§.fi.ſol.ſpãle † eſt in filio
in ptãte,qui ẽt clauſis tabulis p̃t adire,ſi eſt hęres ex parte ſm iu
ra antiqua.Hodie verò indiſtinctè eſt verũ,vt ĩ.de cad.tol.§.cũ
a igitur.& in §.in nouiſſimo. Op. ſecundò, a hæreditas non adita
non tranſmittitur,vt l.1.§.in nouiſſimo.de cad.tol.& ĩ.e.l.qm.
Sed hic in pr.nõ præſupponitur hr̃ditas adita.Huius timore di-
cit gl.ꝙ ſpãle eſt in filiis ſuis,qui hr̃ditatem aſcendentium trãſ-
mittunt ad hæredes poſteriores.vide gl.iſta ſo.diſplicet,pp mul
ta.Primò, quia præſupponit, ꝙ iſte filius decedens habebat po-
ſteros,quod eſt diuinare.preterea eſt falſum,quia ſi hẽret poſte
ros,ſiue eſſet emancipatus, ſiue non,iſte frater excluderetur,eo
quod iſti poſteri ſuccederẽt auo ſuo fratre excluſo, quod eſt ꝯ
finem nr̃æ legis. p̃terea ſm hoc,hæc rõ eſſet,qa poſteros hẽbat.
ſed hec lec.expreſsè dicit,ꝙhoc iõ eſt,qa erat in ptãte.nã ſi habe
ret poſteros indiſtinctè,ſiue ſit in ptãte,vel nõ,hæreditas aſcen-
dentis tranſmitteretur,vt ĩ.de his,qui ante aper.tab.l.1. Sol.gl.
alio modo,qđ hic in primo caſu huius l.adiuerat hęreditatem.
quod eſt verũ,dicit gl.q̃ vide. Imo iſtud eſt oĩno falſum,quia ſi
ponimus hæreditatẽ aditã,nulla eſt dr̃ia,ſit in ptãte,ſiue emãci
2 patus,q̃ hæc lex no.facit.Eſt ergo hic rõ, quia erat de ſuis, † &
exiſtentia ſui hæredis operatur trãſmiſſionẽ hr̃ditatis paternæ,
ẽt non agnitæ ad quoſcunque. Hic eſt caſus hic licet gl.dicat ꝯ-
rium in l.ſi infanti.§.j.ĩ.e.& malè,vt ibi dicam.ſed ꝯ hoc op.qñ
qs hẽt cohr̃dẽ, exiſtentia ſui hr̃dis nihil operatur, vt l.apud.§.i-
dem Iul.ff.ad Tre.ſed hic habebat cohr̃dẽ,cũ dicat text.ſiue ex
aſſe,ſiue ex parte,ergo,&c.ſo.in his quæ dependẽt ex teſtõ exi-
ſtentia ſui hæredis nõ habet locũ,qñ qs habet cohæredẽ extra
neũ,vt l.ꝯria.& ꝙ no.per Dy.ſed in his,q̃ veniũt extra teſtm̃, vt
eſt tranſmittere hr̃ditatẽ, datio cohæredis non impedit exiſten
tiam ſui hæredis,& eius effectum.hic eſt caſus in hac l.noſtra.
a ADD.¶Barb.Secundo.Vide bar.conſ.92.inc.homo Accurſuli,

LEX IIII.

FILIOFAMI. ſufficit patrẽ adire volente filio, vt inducatur ſo
lennis aditio.h.d.Quæ fuit rõ dubitandi in hac lege? p̃t eſſe du-
plex.primò,qa in hæreditate q̃renda per filium, debet præcede
re iuſſus,& ſequi aditio.qui non ꝓbatur in caſu huius l.ſed per
hanc legem præſumitur,& ideo dicit ſatisfactum videri, q.d.p̃-
ſumitur quod iuſſus præceſſerat,& aditio ſit ſecuta,vt l.ſi qs mi
hi bona.§.iuſſum.de acq.hæ.& l.ſi filius.ff.de pe.hær.& l.qui in
aliena.poſt prin.ff.de acq.hær.Vel potes dicere ꝙ rõ dubitandi
erat.qa hr̃ditas nõ p̃t adiri per filiũ,vt l.per ꝓcuratorẽ.ff.e.ergo
videbat̃ qđ filius nõ potuiſſet p ꝓcuratorẽ.qđ remouetur hac
l.Nõ ob.l.p ꝓcuratorẽ.qa ibi loqnit̃ in his,q nuda volũtate pñt
adire,vnde ꝯſtituendo ꝓcuratorẽ ad adeundũ,vñr adire. Sed fi
lius ſm iſta tpa nõ p̃t adire nuda voluntate,niſi præcedat iuſſus
patris,iõ ad hoc p̃t conſtituere procuratorem,vt hic videbitis.

LEX V.

1 *Voluntas pupilli requiritur,quando tutor hæreditatem adiit,& quando ſola voluntas abſque actu.*
2 *Tutor ſolus adit pro infante.*
3 *Tutor ſolus pro pupillo quærit bonorum poſſ.non tamen hæreditatem.*
4 *Pupillus infans poteſt adire tutore authore.*
5 *Gerere pro hærede,idem eſt,quod gerere pro domino.*
6 *Pupillus ſolus adire non poteſt,nec cum authoritate curatoris.*

a POTVIT.a pupillus p̃t adire hæreditatem tutore authore,nõ
tutor ſolus ſine pupillo.h.d. Vos habetis hic tres gl.arbitror ꝙ
prima gl.fuerit noua, qa ꝯtinet de aliis q̃ ꝯtinentur in aliis anti-
qs,ideo recitabo primò gl.antiquas,& ꝙ poſtea plus eſt, ẽt no-
1 uas.Op.de l.pupillus.ff.e.ſo.† Fateor ꝙ voluntas pupilli eſt ne-
ceſſaria, vt hic dr̃, licet non rectè intelligat quo iure deferatur
ſibi ex teſtõ.vel ab inteſtato,vel quo alio iure. nam defectus in
tellectus ipſius ſuppletur per auct.tutoris.item op.hic dr̃,actus
& voluntas ſufficit.ꝯ,imò ſola voluntas ſufficit,vt l. ꝓ hærede.
in pr.ff.e.gl.dicit,& bene,quod ſi qdem incipias à primo, ſc.ab
actu,eſt neceſſaria voluntas, & actus.Si incipias à voluntate,a-
ctus non reqritur.ita vr̃ tenere gl.in l.ꝯria,& iſtud tenent Doc.
Mod.& eſt veritas.alij dicebant vtrũq; reqri,quod huic gl.non
placet,licet hoc videatur innuere,vt l.mutũ ff.e.Op.& vr̃,quod
2 tutor ſolus† poſſit adire.ĩ.eo.l.ſi infanti.§.j.Sol.ibi loquitur in
infante,& hæc eſt veritas, & ideo hoc anno cũ deceſſiſſet quæ-
dam filia infans,& quærebatur vtrũ agnouiſſet hæreditatẽ ma
ternam,ego feci videri inuentarium factum à tutorib.infantis,
in quo ipſi aſſerebant ſe inueniſſe in bonis infantis ius petendi
hæreditatem maternam. ego dixi ꝙ ex hoc inducebatur aditio
hæreditatis,qa tutor ſolus hẽt hoc poſſe ꝓ infante,ſecus ſi eſſet
pupillus,vt hic vides.Op.ff.de bo.poſ.l.ſi pupillo tutor.& l.tu-
3 tor.ſo.Dicit gl.hic,in vlt.gl.& ẽt in 1.gl.† noua,aliud in bo.po.
quam p̃t quærere ſolus tutor,aliud in hęreditate,vt hic.& iſtud
eſt verum,licet gl.videatur dicere ꝯrium in l.bonorũ,ſ.qui ad
mi.ad bo.poſ.& ibi dixi vobis.Vlterius ꝯ p̃dicta op.ff.ad Treb.
l.ſed nec ipſi.ſo.aliud in Trebellianica reſtõe,q̃ in bo.poſ.ita di-
4 cit gl.vlt.hic, & etiam gl.noua.Circa † legem noſtram quærit
gl.primò quid ſi pupillus infans adiit tutore authore,vtrũ ſuffi
ciat?Certè ſic,caſus eſt in l.ſeruo inuito.§.ſi pupillo.ff.ad Treb.
5 ſed quidam ꝯ.Quærit gl.quid †eſt dictũ gerere ꝓ hærede.Rñ.
idem eſt, quod gerere pro domino: nam hæres idem eſt dicere
quod dominus,vt inſt.de hære.quali.& diffe.§.fi. Quæro vtrũ
6 pupillus † poſſitb adire ſolus ſine tutore hæreditatem.gl.dicit
b quòd non,& bene,vt inſt.de autho.tuto.§.neque. Quæro vtrũ
pupillus poſſit adire cum authoritate curatoris.gl.dicit, ꝙnon,
& bene,vt l.cum in vna.§.tutor. ff.de app. Secus in adulto, vt ſ.
de admi.tut.l.cum quidam.

a ADD.¶Pariſ.Potuit.Quid autem ſi tutor poſſidet bona ſine expreſſa aditiõe,
vide Barb.conſ.5.vol.3.
Barb.Potuit.Vide Io.de Im.conſ.99.vbi conſuluit quod tutor põt adire hæ-
reditatem pro pupillo,antequàm conficiat inuentarium.
¶Et tu pro hoc intellectu huius l.vide gl.l.pupillus,ff.de acq.hær.quæ dicit,
quod non ſolum habet locum ſi pupillus eſt inſtitutus,ſed etiam ſeruus eius.
Contrarium tamen dicit Im,ibi eſſe de iure verius, & reputat notabile pro
limitatione huius legis.
b I.A.Poſſit,Adde tu,& vide do.Ale.in l.bonorum.ſ.qui admi.ponentem qua-
tuor pulchras limitationes.Et vide tex.l.cum vna.§.fi. ff.de app. & ibi gl.vbi
pupillus poteſt adire cum authoritate curatoris.

LEX VI.

a SI AVIA.a ſolo animo aditur hęreditas,& ſufficit animũ ex vl
tima voluntate oñdi.h.d.No. ꝙ hæreditas p̃t adiri ſolo animo.
No quod ſufficit animum declaratum eſſe in vltima voluntate.
Et no.bene,quia milies feci hoc fieri tempore mortalitatis.
a ADD.¶Pariſ.Si auia.Circa regulam huius l.quod relinquens aliquid in vlti-
ma voluntate de hęreditate ſibi delata dicatur adire,vide omnino Ang.cõſ.
66.incip.duo fuerunt fratres, vbi ponit, an idem ſit, ſi talis res legata eſſet
communis, & concludit quod non.

LEX VII.

a QVONIAM.a Hæreditas extraneorum non adita non tranſ-
mittitur.h.d.No.quod dixi in ſummario.Nota, quod hic dicit,
aliquid hæreditatis.ex quo potes colligere,quod hæres inſtitu
tus ex re certa, illud ius hęreditatis,quod eſt in illa inſtitutione,
non tranſmittit,niſi agnouerit, quod dic, vt dixi in l.quoties.ſ.
de hæredib.inſtituen.
a ADD.¶Po.Quoniam,Regula iſtius tex.fallit,ſi fuerit impeditus adire,l.veni
re.ff.de acq.hæ.l.illud.§.fi.de bo.poſ.contra tab.& alias fallentias ponit Ang.
in repe.l.qui ſe patris.ſ.vnde lib.& vide Alex,conſ.121.vol.1.& Capram.in 2.
principali dubio.& Alex.28.ad fi.vol.2.

LEX VIII.

a LICET.a iuri adeundi hæreditatem,non pręſcribitur longo tẽ
b pore.bh.d.In eo,quod dicit ignorantes,ſub maximè.nam idem
ſi ſcientes,vt l.fi.ĩ.de præſc.long.temporis.
a ADD.¶Barb.Licet,Adde quod Io.de Imo.conſ.80.de iſta præſcriptione.
¶Licet.adde qđ bal.q̃rit an ſi filia erat inſtituta à matre,& ſtetit p 30.an.an-
teq̃ adiret,& ſic fuit excluſa ex teſtõ,an hẽbit alios 30.ann.ad adeundum ab
inteſtato,& tenet quod ſic,& plus dicit ꝙ bar.ꝯſuluit,quod filia abinteſtato
habebit 30.an.ad adeundum de iure ci.ex capite liberorũ, & alios 30.ann.ad
adeundum ex capite legitimorum,arg.l.1.§.ſed videndum, ff.de ſucceſ.edic.
Et idem hoc voluit Ang.hic,& Pau.de Caſtr.& Raph.Cu.l.quandiu.la 1.ff.de
acq.hær,& refert bal,etiam ex prædictis, quod ſi lapſus eſt primus annus fi-
liæ in hæreditate matris ad deliberandum quem habet filia, tanq̃ de liberis,
& decedat in ſecundo anno hæreditate matris nõ adita,habebit ſ.n annũ ad
deliberandũ,vt de numero legitimorũ,intra quẽ ſ.n annum tranſmittet hę-
reditatem ad quoſcũque hr̃des adeundã per eos intra reliq̃ partẽ illius ſecũ
di anni,iuxta l.cũ antiq.ĩ.eo.Et idẽ dicit in emancipato,qa poſt primũ annũ
quem hẽt,vt vnus de capite liberorũ,ſi decedat in ſecũdo, trãſmittet ius de
liberãdi,qđ reputat no.digniſſimũ.ad mãm hui9 l.vide bal.ꝯſ.12.& ſeq.vo.3.
& ad 1.partẽ apoſt.bar.conſ.228.inc.qdã habuit vxorẽ,& Pa.de ca.conſi.380.
b Po.Tempore.Adde quod hic communiter tenetur,ꝙ ius adeundi hæredita-
tem,præſcribitur 30.an.& latè per Fel.c.de quarta.de præſcr.bar.cõſ.125.Ro.
conſ.149.Sed quid iuri ĩmiſcẽdi?Iaſ.l.ſi filius,qui patri.in 3.not.ff.de vulgari,
tenet contra communem,& Are.conſ.150.& Alex.4.vol.2.& 163.volu.2.& 86.
vol.2.vbi dicit quod ius accreſcendi præſcribitur 30.an.Vide ẽt Capram,ꝯſ.
40.vbi loquitur qñ hæreditas ſpectabat alicui monaſterio,& vide Soc.conſ.
81.in fi.& bal,conſ.168.par.5.vbi loquitur,an habeat locum in legato hæc lex.
Po.Longo tempore.Anno 30.Vide Com.vltra ea,quę hic dicuntur per doct.
conſ.29.inc.quidam Grotonus.vbi dicit poſito quod iuri adeundi, vel immi
ſcendi non præſcriberetur 30.an.præſcribitur rebus particularibus poſſeſſis
longo tpe,puta 10.vel 20.an.licet hoc non bene formet.& dicunt Doct.hic
in hoc non conſentire.item adde quod etiam tenendo, quod eſſet facultas,
& non ius iſtis,poteſtas adeundi tñ præſcriberetur.Vide Ang.conſ.277.inci.
dom.Bernardinus.Ex cuiusverbis habes limitationem ad illam reg.quod fa
cultas non præſcribitur. de quo etiam vide in l.cum notiſſimi ad Bart.C.de
præſcr.30.an.item quod præſcribatur 30.an.iuri adeundi,vide remiſſiue Fel.
in c.de

in c.de quarta.ver.sed sciat.extr.de præscr.Vide late Are.in l.2.ff.de acq.hæ.& ibi etiam an filius exclusus à primo capite per 30.ann. habeat alios 30.an. ad adeundum tanquam agnatus,de quo per Ias.hic,& Ale.cons.88.vol.2.vbi etiam quod exclusus à capite agnatorum per 30. an. potest venire tanquam agnatus intra alios 30.annos.

LEX IX.

SI CVRATORIS. Is,cui defertur hæreditas,eam potest adire:& si de aditione non constat,interrogabitur,& petenti tem-
a pus ad deliberandum [a] dabitur.H.d.

a ADD. ¶Deliberandum. Adde quod Pau.de ca.hic velle videtur,ꝙ si statuitur terminus extraneo ad instantiam substituti,quod non debet dari minus centum dierum.Et ita dicit procedere posse dictum Bar.in l.prætor.ff.de iu. deli.quia sic continetur in edicto de bo.pos.Et si erat de suis hæredib.debet dari vnus annus sicut durat bon.pos.vnde lib. Si vero terminus statuitur ad instantiam creditorum, ꝙ semper est arbitrarium:quia per lapsum eius non perditur ius adeundi,sed prouidetur creditorib.eo modo quo quando nullus contraheret.& hæc fuit opi.Bal.& Ang.quia dicit patere expresse in fin. istius l.in ver.moderatum.Nam si deberet dare tempus legale, non committeret iudici,quod moderaretur tempus.De prædictis vide Bal.s.de suc.edi. super rub.& Bar.in l.si quis instituatur.de hære.insti.

LEX X.

1 *Hæres vltra vires hæreditarias non tenetur legatariis.*
Creditoribus tenetur insolidum.
a *Spoliatus omnibus bonis suis,vel maiori parte,potest conueniri de iure ciuili antequàm restituatur,secus de iure canonico.*

a SI TE BONIS. *a* Inopia defuncti,vel iniuria tertij non excu
sat hæredem,quin creditorib.teneatur.H.d.& sic op.duas exce
ptiones,s.ꝙ pater non erat soluendo,nec ipse hæreditatem pos
sidebat.Ad 1.op.& videtur,ꝙ quis non teneatur vltra vires he
reditarias.l.1.§.si is qui quadringenta.ff.ad Treb.& j.de leg.l.si
1 vniuersa.so.Fateor,†ꝙ nõ tenetur legatariis,sed creditorib.te-
netur insolidum,secundum ista tempora.quod intelligitur ho
b die verum,nisi inuentarium fecerit,vt l.fi.j.e.Ad 2.op.*b* a.l id,
a ꝙ hic dicit,de secunda†except.de rest.spol.c.1.li.6. vbi spolia-
tus omnib.bonis suis,vel maiori parte,à nemine potest conue-
c niri,donec restituatur.sol.aliud de iure can. *c* vt ibi,aliud de iu.
ciui.vt hic.Nescio tibi dicere plus,tene menti,quia nescio alibi,quam hic.

a ADD.¶I.A.Bonis.Adde quod inducitur per Bal.ad q.de debitorib.bannitorum expulsorum soluentib[9] cõitati id,ꝙ debent ipsis, an sint liberati à bannitis expulsis,remissis,vide hic per Ale.cui adde Bal.cons.294.vol.2.

b Barb.Op.Tu pondera quomodo Bar.intelligit c.1.de rest.spol.libr.6.quia ibi loquitur in causa criminali, vt spoliatus omnib.bonis à tertio, possit excludere accusatorem. Sed à contrario sensu probatur quod in causa ciuili non possit excludere: sed hic est causa ciuilis,& non excludit.Iste tex.concord. cum illo à contrario sensu,& Bart.male intellexit illum text.& miror,quod nullus ponderet.sed pondera,quia forte hic habebat alia bona,ibi non.vide c.olim.2.s.de rest.spol.& ibi dom.Abb.& alios,qui non allegant istum text. vide quæ ibi remisi.

c Pom.Can.Hoc reprehendit Math.no.193.vide in hoc Zan.in rep. c.primi,de accus.13.dif.inter ius ciuile,& can.

LEX XI.

RENITENTE. Contradicente filio, pater non potest hæreditatem filio delatam repudiare,vel seruos hęreditarios manumittere.H.d.

LEX XII.

a PVBEREM. [a] Hic est not.casus.Qui agnoscit bo.pos.videtur de iure ci.adire, si p̃t. Opponitur,& vr̃,ꝙ liceat vno iure agnoscere,altero repudiare, vt j.l.px.& l. is q in ptãte.ff.de le. p̃stan.& l.filio præterito,de iniusto,rupto,irritoque testa. So.cõcedo contrarium,ꝙ si aliquis primò repudiauit de iure ciu.& postea agnoscit de iure prætorio, non est hæres de iure ci. Idem si alio
b modo[b] de iure ci.non defertur hæreditas;sed si sibi defertur de iure ci.& de iure prætorio,agnoscendo de iure prætorio, videtur adire de iure ci.vt hic,& tene menti.

a ADD.¶Pom.Puberem.Vide Old.cons.494.ad finem.

b Pom.Modo.Bar.hic reprehendit.Vide Cæ.cau.26.& tenet opi.bal.hic.

LEX XIII.

SVVM HAEREDEM. Qui repudiauit de iure prætorio, põt adire de iure ci.H.d.Op.de l.3.s. de impub.& aliis subst. gl.intelligit hãc legem,quando substitutum non habebat.doct.nostri communiter reprehendunt istam gl.Vltra.do.Ia. Baldui.& do. Iac.Bu. dicunt ꝙ lex contraria loquitur, quando repudiauit ex testõ,& vult venire ab intestato,quod non potest,donec est locus substituto: hic verò repudiauit vno iure ex testõ,& vult venire alio iure,ẽt ex testõ.vnde cum sit institutus,pręcedit substitutum,vt l.quandiu.de acq.hæ.

LEX XIIII.

SI SORORI. Hæreditas potest quæri, licet bona non possi-
a deantur,[a] & postea poterunt à possessoribus vendicari. H.d.in summa hæc lex.

a ADD.¶I.A.Possideantur.Adde an stante statuto quod possessio defuncti cõtinetur in hæreditate,& bona hæreditaria detinentur per tertium:possessio vero,quæ est ius,est penes hæredem ex forma statuti,vtrum talis hęres inter dictum adipiscédæ pos.5 detétores habeat ex edicto j.de edi.di.Adr.vel interdicto quorũ bonorũ.dicit Paul.de ca.quod non:quia nõ dr̃ hr̃e perfectę, quosque ẽt habeat detentionem corporalem. Et ita dicit determinare Cyn. sec.Pe.l.ea l.s.de cond. ob cau. Bene facit quod habetur in simili in l. in bello.§.si quis seruum,ff.de captiuis,& inst.de legatis,§.sed nostra.

LEX XV.

NON EST DVBIVM. in acq.hær. tempus aditionis inspicitur.H.d.Op.de l.si filius.ff.de ver.ob.sol.aliud in stipulatione,aliud in legato, vel hæreditate. probatur in l.quæ legata, de reg. iur.rationem videbitis.in l.si vxor.j.de condi. inser. Quærit gl. quid in seruo?Certè idem,vt inst.de hær.inst.§.seruus autem.facit ff.de stip.seru.l.fi.

LEX XVI.

a NEC EMERE.[a] non cogitur quis inuitus contrahere,vel quasi contrahere adeundo.H.d.No.ex hac l.tres regulas,vt in ea habes per ordinem, quæ regulæ fallunt in casibus, qui hic notantur in gl.

a ADD.¶Po.Nec emere.Nemo cogitur emere,sic nec locare,l.inuitos, ff.loc.l. neque ab initio,s.de nup.quib.probatur ista regula,fallit in casu.l. Iulianus, §.idem Celsus,ff.de act.emp.& l.pe.§.fi.s.e.ti.& §.non solum,inst.de le.not.p gl.in l.fi.j.de fideic.lib.item nemo cogitur vendere,l.inuitum, ff.de contrah. emp.ista regula fallit,vt in casib.s.alleg.j.in l.2.s.de patribus, qui filios dist. & in l.vnica,de communi ser.ma.in l.si quis sepulchrum,ff.de religio.& in l. si equo de le.1.§.fi.inst.de his qui sunt sui,vel alie.iu.l.1.§.cura carnis.vbi bar. ff.de of.præfec.vrb.& per bal.l.j.s.de epis.aud.& in l.venditor.§. si constat.ff. commu.prædio.& ibi bart.& idem alibi per illum tex.l.j.s.de nũdi.per Imo. & Ang.l.Pomponius,in fi.de re iud.& in l.si locus, §.fi. quemadmo.ser.amit. & in l.2.s.de commu.re,alie.& in l.si fundum cum seq.mand.ff. vt per gl.in l. non enim ff.rerum amotarum.vbi Dy. & bar.licet Albericus ibi teneat contrarium. Sed melior est opinio bart.item in casu l.in bello. §.si quis seruum, ff.de cap.& in l.2.de nundi.item fallit in casu per Dy.l.certi condictio,§.fi.cũ l.seq.ff.si cer.pet.in re æstimata data ad vendendum. Adde Lud. Ro.l.2.in pr. ff.so.mat.vbi enumerat quam plures casus, in quibus quis cogatur vendere, & sic contrahere de suo. Alius est casus in re communi cum principe, quia Princeps poterit vendere,& sic contrahere de suo. Alius est casus in principe,qui poterit vendere dando tamen partem pretij. Fel.c. quæ in ecclesiarũ. de consti.Item fallit in casu l 2.in pr.ff.sol.ma.& ibi Ias.in v.notabili. fallit ẽt in casu l.si quis sepulchrum,ff.de reli.& sum.fune.vide Fel.c.1.de re iud.

LEX XVII.

CRETIONVM. Hæreditas potest adiri quolibet tẽpore.H.d.

LEX XVIII.

1 *Infans dicitur minor septennio.*
2 *Pater potest nomine infantis hæreditatem adire,& quomodo.*
3 *Hæreditas non adita per infantem,transmittitur.*
4 *Pater quando possit hæreditatem adire sine filio,vel filius sine patre.*
5 *Pater decedens ante agnitam hæreditatem infantis,illã non transmittit,quia capit,vt hæres filij.*
6 *Infanti quænam sit ratio,quòd per tutorem acquiritur hæreditas,& non furioso per procuratorem.*
7 *Qui potest adire,potest repudiare, scilicet qui adiit nomine proprio,non nomine alieno.*
8 *Authoritas patris quando sit sufficiens ad obligandum filium.*
9 *Pater vel auus infantis emancipati,licet non sit eius legitimus administrator potest pro infante adire.*
10 *Hæreditas patris non adita trãsmittitur per filiũ in potestate ad quoscũque.*
11 *Si minor decedit hæreditate nõ adita, hæres eius potest petere restitutionem in integrum,ex eius persona.*
12 *Scientia tutoris,non inducit transmissionem iuris deliberandi,& adeundi hæreditatem minori delatam.*
13 *Iudex an suppleat defectum tutoris in aditione.*

a SI INFANTI. *a* ista est vna notabilis lex, & est constõ noua.
Hæreditatem delatam infanti ascendens per lineam masculinã
potest adire, & ante aditã infante defuncto, ex proprio priuile-
gio sibi quærere. ascendente non existente tutor potest pro in-
fante adire, sed ea non adita non transmittitur in maiore infan-
te: ascendens dictum priuilegium non consequitur,& tutoris
defectum iudex supplet.H.d.ista not. & singularis lex. Diuide,
primò loquitur in infante constituto in ptãte. secũdò in infan-
te sui iuris habente tutorem non ascendentem.tertiò loquitur
in habente ascendentem. Quartò in pupillo maiore infante.se-
cunda ibi,parente verò. Tertia ibi,an vero.Quarta ibi,si autem
1 septem.Ex prima parte no.ꝙ† infans dicitur quis minor 7.an.
2 Secundò not.† ꝙ pater potest nomine infantis hæreditatem a-
dire,& sic sis cautus qñ pater infante viuente hæreditatẽ
adit,quod dicat,quod hoc facit nomine infantis tanq̃ eius legi
3 timus administrator. Tertiò no.†ꝙ hæreditas non adita per in-
fantem, transmittitur ad patrem, & isto casu q̃do infante mortuo pater adit, non debet dicere nomine infantis, sed debet dicere,ꝙ proprio nomine adit,& iure sibi cõpetenti,per mediam personam infantis.Or expediamus primò istam particulam op
ponen

a ADD.¶Barb.Infanti.Adde Bar.cons.335 inc.Vanutius.

a ponendo,& videtur ą ꝙ in pupillo maiore infante est idē,quia
pr̄ adit ꝓ eo,vt no.ĩ.ea.l.§.fi.so.in hoc differt pupillus ab infan
te,qa in infante ñ est necessari⁹ ipsi⁹ infantis ↄsensus,in pupillo
b verò nō pt̄ adire pr̄ solus,nisi pupillus ↄsentiat,ᵇar.s.e.l.potuit.
& ĩ.ea.l.§.fi.ↄ hoc op.ĩ.de bonis,quæ lib.l.fi.§. vbi autem pueri
lis.vbi indistinctè permittitur patri pro puero adire hęreditatē.
Sol.expone ibi,puerum,id est infantem,f̄m gl.& bene. Contra
hoc opponitur ĩ.de bon.quæ lib.l.fi.vbi apparet,ꝙ nullus con-
sensus pupilli requiratur,quia etiam si esset maior,eo inuito pr̄
4 potest adire,vt l.cum non solum.§.j.ĩ.de bo.q̄ lib.so.& hic†ad-
uerte,qn̄q; pater vult adire pro filio. & isto casu non potest adi
re sine consensu filij,si est maior infante,vt s.proximè dixi.q̄do
que vult adire pro se,& tunc si quidem filius adiit,adhuc nō est
exclusus,non est dubium quod pr̄ non pt̄,quia ipsi filio pr̄ præ-
iudicare non pt̄,vt s.e.l.renitente.& s.de repud.bon.pos.l.filio.
& l.is qui hæres.§.fi.ff.e.si aūt filius esset exclusus,si quidem re-
pudiat, sine dubio pater pt̄ adire suo nomine, & per se pro iure
sibi q̄sito,ꝓꝑ personā filij, q̄tūcumque repudiauerit ex dispōe
illius l.cum non solum.§.1.ĩ.de bo.quæ lib.sed si filius esset ex-
clusus, mortuo filio infante, pt̄ pater adire,vt hic.in maiore in-
fante,quid iuris sit,dicemus in d.l.cum non solum,§.j.ĩ.de bo.q̄
lib.Vidistis ergo modo, an pr̄ possit adire sine filio:an verò fili⁹
sine patre.Vidistis in l.j.C.qui admit.ad bo.pos.secundò dr̄ hic,
ꝙ filio infante defuncto pater capit iure patrio tanq̄ infanti q̄-
sita. Ex hoc innuit,quod non sit opus noua aditione, sed pater
5 occupet iure peculij.Sed ↄ,† quia infans habet hæredem,& o-
mnis filiusfamilias hodie per auct. de hr̄di.ab intes. positā ĩ. ad
Tertu. auct.defuncto.gl.dicit fateor,quod hodie pater capit vt
hæres filij,& sic in hoc corrigitur ista lex,& vide gl.super verbo,
infanti quæsita.istud est vtile scire:quia si pater caperet hic non
vt hæres,non esset opus aditione,& tunc ēt ipse decedens ante
q̄ agnosceret,trāsmitteret:sed si pater debet capere,vt hęres in-
fantis,opus est aditione.& ideo ipse pater decedēs anteq̄ agno-
scat nō trāsmittit,& casus occurrit hoc anno de fcō,&sic tenui
c mus,& iudicauimus.ᶜ Sed ↄ hoc facit tex.huius.l.ĩ.e.§.ea vero.
vbi dr̄ ꝙ illud, quod dcm̄ est hic in filio in pt̄āte,hēt locum in e-
mancipato : qn̄ quidem emancipatum constat de iure antiquo
hr̄e hæredem,& tamen capit iure patris sicut qn̄ est in potesta-
te.sustinendo gl.rn̄det textus hic, si bene inspiciatur:qa dicit iu
re patrio.q.d. text⁹ iam infanti q̄sita capere ius patrium,f̄m ista
tempora in filio,in potestate erat,ꝙ occuparet iure peculij,vt l.
2.ff.de castrensi pec. in filio emācipato erat,vt caperet tanq̄ hæ-
res.& ideo puto, q̄d in emancipato de iure antiquo erat neces-
saria aditio:hoc.n.erat ius patriū,vt tanq̄ hæres caperet.& idem
dico hodie,de eo qui est in potestate, vt tanq̄ hæres eius hæredi
tatem capiat pater,vt s.dixi.Opponitur, ꝙ dies hæreditatis reli
ctæ infanti,non cedit in infantili ætate,vt ff.de bon. pos.infanti
dela.l.1.Sol.dico quod non dr̄,quod cesserit dies in præiudiciū
infantis, vt ibi.sed in præiudicium ipsius patris sic,vt ipse possit
agnoscere?& si nō agnoscit,ipse excludatur,non infans. Itē op.
quando hæreditas defertur ei,qui non habet intellectum, non
potest ei quæri,vt l.fi.§.tali itaque.in fi.s.de curato.furio.Sol.A-
liud est in furioso,aliud in infante,dicit gl.quā vide ibi, sed qua
6 liter,vt sibi,&c.¶† Quæ est ratio differentiæ inter infantem,&
furiosum.Nam per tutorem quæritur infanti, sed per curatorē
non quæritur furioso.doct. dicunt hic, quod ratio est,quia ma-
gis fauetur infanti,q̄ furioso,nā infans restituitur,furiosus non.
istud est falsum,quia vterque restituitur qn̄ læditur,vt l.Marcel
lus.ff.de fideius.licet.n.furiosus non restituatur, vt minor,tamē
restituetur ex clausula generali,si qua mihi iusta causa esse vide
bitur. ita enim propter imbecillitatem consilij ipse regitur per
alium,sicut infans. Quæ est ratio?Dico ꝙ tutor habet plus iuris
in pupillum,quàm curator in furiosum.Nā tutela est ius ac po-
testas in capite libero, &c.vt ff.de tutel.l.1. & ideo dicitur ꝙ tu-
tor datur personæ principaliter, curator principaliter bonis, vt
s.de nup.l.in copulādis.sed in hoc remanet dubium mihi. nam
f̄m hanc rationem pater posset adire pro filio furioso,qa habet
ius potestatis in persona filij , & est eius legitimus administra-
tor.quod forte esset verum,quantum ad aditionem , quæ fit q̄-
tum ad quærendum ipsi patri:sed hoc nō diceremus,quia hoc so-
lum reperitur in infante, contra regulas iuris communis. ergo
non est extendendum,vt l.quod vero.ff. de legib.& l.si vero. §.
de viro.ff.sol.mat. ¶ Vlterius op.hic dr̄ ꝙ pater potest adire in-
fante ignorante.contrà,pater nō potest repudiare infante igno
rante, vt s.e.l.renitente. ergo non potest adire eo ignorante,vt
7 l.is potest.ff.e.Sol.dicit gl.hic,fallit †illa regula quæ dicit,is po-
test adire,qui potest repudiare.tu dicas clarius,ꝙ illa regula ha-
bet locum in his,qui suo iure adeunt, & tunc procedit r̄ła,is po
test adire qui potest repudiare:sed in eo, qui adiuit nomine alie
no,vt in casu nostro,regula non procedit, vt l.ait prætor. §.1.ff.
de iure deliberandi. Item op. patria pt̄ās non est sufficiens ad o-
bligandum,vel liberandum filium,vt l.fi.§.j.ff.de ver.ob.& inst.
de inuti.sti.§.furiosus.sed per aditionem filius obligatur credi-
torib.q̄uis hæreditas non sit soluendo,vt l.si te.s.e.ergo non po
test filius adire patris auctoritate. Sol.dicit gl.hoc est magis cō
modum,q̄ damnum.Vide gl.quasi circa fi.¶Si ista solutio esset
vera,posset pupillus solus sine tutore,& sine patre acquirere,vt
inst.de autho.tu.circa pr.& l.obligari,circa prin.ff.de autho.tu-
to. Hoc autem est falsum,vt inst.de auct.tuto.§.neque.s.e.l.po-
8 tuit.& ĩ.e.l.fi.ergo ista non est bona sol.†Solue ergo, ꝙ quædā
sunt, per quæ filius iure non obligatur, & tunc patris authori-
tas non est sufficiens, vt in contrario : & ideo aduerte in causis
criminalib.in quib.constat,ꝙnihil potest quæri patri,pater non
potest legitimè præstare authoritatem filio minori , quia eius
authoritas non est sufficiens ad obligandum, vt s.idem constat
in causis spiritualib.in quib.patri nil potest quæri,vt extra,de iu
di.c.si.li.6.circa si.sed erit necesse,ꝙdetur curator ad illam litem
s.de auct.præstan.l.clarum.Dicam in l.cum non solum.§.neces-
sitate.ĩ.de bo.quę lib.Quędam sunt,in quibus patri potest quę
ri,vel est dubium,quia pt̄ eē commodum,& incommodum, vt
in hæreditate,& tunc potest esse legitimus administrator filij in
pt̄āte,& eius authoritate filius obligatur, vt hic.Et ita loquitur
ista gl.facit ĩ.de bonis mater.l.j.de bon.quæ lib. l.cum oportet.
9 & l.cum non solum.& per † omnes illas leges. Vnū tn̄ sp̄āle,&
singulare est hic,quod pro infante emācipato,quanq̄ pr̄, vel a-
lius,non sit legitimus administrator, nisi detur tutor, tn̄ autho-
ritate huius l.ver.ea verò.consequitur causam legitimam admi
nistrationis,vt possit pro eo adire hæreditatem, quod est notā-
dum.Op.ĩ. ad Orfi.l.2.solutio, dicit gl.ibi,iam excesserat infan-
tiam,qui decessit.Sumus expediti de ista prima parte.Circa hāc
partem formo tibi vnam quæstionem de facto, quam habeo ꝓ
difficili.Hæreditas infantis secundum iura hodierna defertur pa
tri, & matri, & fratribus infantis, vt in auctent. defuncto.ĩ. ad
Tertul.Modo pone,decessit infans hæreditate non adita super-
stite patre,& matre, & fratribus.pater iure patris autoritate hu-
ius legis vult capere totam hæreditatem illa non adita , & vult
excludere matrem,& filios, quia hæc lex solum patri, & auo,&
ascendentibus per lineam masculinam dat istud priuilegium.
In

* ADD.¶Paris.Si infanti.Vide Com.ↄs.70.vbi vult, quod si fuit delata hr̄ditas
materna filio infanti,& pr̄ possederit,præsumatur adiuisse pro filio,licet nō
expresserit.item quod ista delatio,quæ fit patri, excludat substitutum vulga
rē datum filio,vide Co.ↄs.119.in pr.Io.instituit Ioannem.Quod autem bene-
ficium huius l.non hēat locum in matre,vide Com,cons.119.in pr.inc.dn̄e.cir
ca me.& fi.itē si pater vxore mr̄ filij mortua eo relicto,retineat dotē,videa-
tur hæreditatem filij agnoscere iuxta tenorem huius l.&nunquid pater post
mortem filij retinendo dotem prædictam videatur agnoscere hr̄ditatem i-
psius filij,vide Ang.ↄs.314.inc.an pater,Vide Are.161.& seq.& ibi ēt ponit la-
te de materia huius l.Et an vxor transmittat beneficium restōis in integrum
circa aditionem hæreditatis. item quid si infans relinquit patrem, matrem,
& fratres,an solus pater admittetur,an omnes,tāgit hic Ale,vide Ang.ↄs.80.
inc.hæreditas materna.item an sol⁹ pater possit adire hæreditatem de linea
infantis,& ita solus possit eam repudiare,vide Ias.quod non l.renitente.s.e.
item quid si pater adeat hr̄ditatem infantis,tanq̄ eius tutor cū non esset, cu
ius quidem vigore tāq̄ tutor adire poterat vide Soc.l.multum.de condit.&
de.itē qn̄ tutor non adiuit hr̄ditatē delatam infanti, qūo postea possit adire
hæreditatem,vide Soc.l.si duos.de reb.dub.item circa istam l.an in tali hęre
ditate succedant mater & fratres simul cum patre,vide Dec,cons.87.
a Barb.Videtur.Io.de Im.cons.99. vbi consuluit tutorem posse adire ante con
fectionem inuentarij.vide bar.in q.inc.proposita.bar.cons.homo. Accursuli,
quod est in ordine 92.Vide bar.cons.126.inc.in q.vertente inter. Seiam de ci-
uitate Aretij,& vide Lud.Ro.cons.56.visis narratis vtrum hæreditas non adi
ta trāsmittatur rōe suitatis, dicit qd̄ sic f.n oēs, excepto bal.allegauit dicta
in hac l.vide ibi,& vide Lud.Ro.cons.62.in transmissione,respectu suitatis.
b Paris.Consentiat.Requiritur tamen eius cōsensus per modum authoritatis,
secundum aliquos.Vide Are.cons.160.
c I A.Iudicauimus.Adde quod bal.ita voluit cons.63 lib.2.inc. factum tale. vbi
etiam quid si hæreditas matris sit delata infanti,qui habet patrem qui nó a-
diuit,habetq́ue auum paternum,& maternum,isq; infans mortuus sit:simili
ter & pater nulla facta aditione,an hæreditas huius infantis pertinebit in to
tum ad auum paternum,vel maternū,an vero debeat diuidi inter ipsos. Bal.
consuluit diuidendam,qa cum iure hr̄ditario defertur,pares in gradu dēnt
æqualiter succedere,& ita dicit tenuisse hoc dicit eius consil.62.lib.2. Quid
aūt si hęreditas materna infanti delata sit,qui hēt patrē,& auum paternum,
qui auus superueniens repudiet hæreditatem maternā , an ad illū admitten-
tur sequentes in gradu aui,an proximiores matris,vide Ang.cons.86.
Paris.¶Et iudicauimus.Vide Com.ad istam q. & an requiratur aditio per pa
trem,& quid si nō adiuit specialiter istam, & filius habeat aliqua alia bona,
quæ pater tenuit & possedit, an sufficiat vt dicatur adiuisse, & sic etiam ista
quæsiuisse,vide eundē ↄs.110.inc.domina Lucretia.per totum,&ibi etiam po
nit, posito quod pater non adiuerit,& moriatur, an transmittatur ad proxi-
miores ipsius infantis.quasi esset sibi acquisita, vt dicit tex.hic. Et concludit
quod non,licet habebit locum ius accrescendi,& si alius tract.inst.ad ipsum
infantem,vel ad proximiorem ipsius qui instituit infantem.vide ibi per eum.

In ꝓrium dicunt mater, & filij. Tu pater potes capere tanquam quæsita iam infanti, sed si hæreditas esset infanti quæsita per te, nos admitteremur vnà tecũ: ergo nos debemus hr̃e partẽ, sicut
a si iam esset infanti quæsita. Quid dicemus? Cogitabitis.[a] Venio ad scd̃am partẽ. dr̃ hic, qđ tutor p̃t adire ꝓ infante. ꝯ ff. de app. l. cum in vna. §. tutor. So. ibi loqtur in curatore pupilli, hic loqt̃ in tutore pupilli, licet secus esset in curatore adulti, vt l. cũ qdã. s̃. de admi. tut. Op. scd̃ò, dr̃ hic, ꝙ si infans decedit hr̃ditate non adita, nõ transmittit eã, & hoc hẽt locũ ĩ oĩ hr̃ditate. ꝯ, s̃. de cur. fur. l. fi. §. tali. & in §. finãt ꝑpetuò. & s̃. e. l. 3. Huius timore dñt qdã, qđ ista generalitas, q̃ dr oẽs, restringit̃, vt nõ ꝯprehendat hæ
b reditatem pr̃nam. Alij dñt, ꝙ hic[b] intelĺr de oĩ hæreditate. & in hoc vr̃ hic residere gl. super verbo, oẽs hr̃ditates. ꝯriũ huius vr̃ determinare gl. j̃. eo. l. pe. vbi vr̃ tenere, qđ hr̃ditas pr̃is nõ adita transmittit̃. qd dicemus? De hoc sunt opinio. magnæ ꝯtẽtionis. do. Iac. de Bel. disputauit qõ. de hoc, q̃ ponit in auct. de triẽ. & se
10 mis. circa prin. † Omissis truffis, ego ꝯsului,[c] infinitis vicib. & in
c ciuitate ista sic iudicatur ꝑ oẽs, & sic fuit collegialr̃ in collegio isto determinatũ, ꝙ hæreditas patris nõ adita, indistinctè trans-
d mittitur[d] ꝑ filiũ in ꝑtãte. Hoc ꝓbatur in infinitis legib. nõ violando tex. in d. l. fi. §. finautem perpetuò de cur. fur. & s̃. eo. l. 3. j̃. de suis, & legi. l. apud hostes, & ff. de testa. mili. l. ex militari. §. fi. cum l. seq. de stip. ser. l. liber hõ. §. j. de iure fisci. l. Lucius. de cast. pec. l. hr̃ditate. §. filius. ff. de reb. dub. l. qui duos. §. cũ in bello. ad Tertu. l. j. §. si qs adita, fm veram lect. Ego hoc ꝓbo per rõnem, cui iudicio meo impossibile ẽ rñderi. de iure ciuili nõ ẽ dubiũ, ꝙ filius in potestate est hæres, velit nolit, sed per p̃torem concessum est sibi beneficium abstinẽdi in sui fauorem, ne onerib. hr̃ditariis teneatur inuitus, vt inst. de hær. qual. & diffe. §. sui. vbicunq; ergo est fauor filij, nec existentia sui hæredis operatur aliqd, tũc hẽt locũ edictũ p̃toris de bñficio abstinendi. Sed vbicũque esset incõmodũ filij, bñficium abstinendi nihil operat̃, sed remanet ius ciuile, & antiquũ in terminis suis. Ita dicit text. ad lr̃am in l. si filius qui pr̃i. ff. de vulg. & pu. Sed nullum est dubiũ ꝙ hæreditatem non aditam, hoc est ius adeundi hæreditatem ñ aditam trãsmittere, est priuilegiũ, & cõmodũ. Nam qbuscunq; personis ꝯceditur priuilegiũ, &c. nullũ p̃t hr̃e incõmodum, qa hr̃s hẽt in potestate adire, vel nõ adire, vt l. si qs filium. §. j. ff. de acq. hær. Concluditur ergo, qđ bñficium abstinendi inductum à p̃tore, nõ impedit trãsmissionem hæreditatis, scilicet propter existẽtiam sui hæredis. Nõ obstat ista lex, quæ dicit oẽs hæreditates, qa intelĺr de hæreditatib. extraneorum, in qb. ẽ necessaria aditio. Et hoc dicit text. hic primò ex eo qđ dt, deuolutas. Nam hæreditas pr̃is non dr̃ deuolui ad filium, sed magis ꝯtinuari, vt l. nihil, j̃. ꝓ hærede. Item ex eo, quod dicit agnitas. nã in hæreditate pr̃is non reqritur agnitio de iure ciuili. loqtur ergo de hæreditate extraneorum. Nõ obstat j̃. l. ꝑx. in prin. vt ibi dicemus. Non obstat. j̃. de cad. tol. §. in nouissimo. qa illa ẽt loqtur de hæreditate extraneorum. Vlterius op. ad hunc §. & vr̃, ꝙ deuoluat̃ ad hæredes infantis, vt s̃. e a. l. in prin. Sol. dicit gl. ibi speciale in pr̃e. Rõ specialitatis, qa heredes infantis possunt hr̃e regressum ꝯ hæredes tutorum, sed pr̃ ꝯ nullum. gl. rõnem istam reprobat, qa tex. hic loqtur ẽt, qñ nullus ẽ tutor. Dicit gl. ꝙ est speciale in pr̃e priuilegio pr̃is. Vltimò aduerte ad istam partẽ. hæc lex pri-
11 ma facie vr̃ ꝯ duas opiniones, quas teneo. ¶ † Vna ẽ, ꝙ si minor
e decedit,[e] hæreditate non adita, hæres eius ex persona minoris p̃t petere restõnem in integrum ad adeundam hæreditatem, vt l. j. s̃. de restit. milit. & ibi dixi tibi. ff. de acq. hær. l. Pantonius auitus. Sed hoc vr̃ ꝯ istũ tex. q dicit, omnes hæreditates, ita debere intelligi, quasi nõ essent delatæ: sed si non essent delatæ ñ cõpeteret restõ, ergo &c. Et hoc qđ restõ non competat, tenuit Do.
f Iac. de Bel. circa fi. illius qõnis[f] disputatæ, q̃ ponit in corpore de trien. & semis. Iac. de Are. tenuit ꝯ, & bñ, vt est casus in l. q duos. in prin. ff. de reb. dub. quæ lex non p̃t aliter intelligi. Nam ibi frater hæreditatem fratris impossibile est, ꝙ transmittat aliter q̃ ꝑ restõnem in integrum. s̃. e. l. qm̃ sororem. Ad istã legem respondeo, qđ hic dr̃, quasi ab initio non essent ad eum delatæ: fateor de stricto iure, sed petita restõne ex æquitate edicti p̃toris, perinde erit ac si ab initio adiuisset. Ad primum tñ aduerte, quod ista restõ, de qua loquimur, non datur mero fauore minoris ætatis. Nam in minori ætate non contingit læsio, sed datur, qa ꝯtingit læsio ꝑpter minorem ætatẽ & mortis casum, vt d. l. Pantonius, & sic est, vt arbitror, partim ex edicto de minorib. partim ex clã gñali, si qua mihi iusta cã esse videbit̃. Et iõ si iste hæres mino-
g ris posset hẽre aliud remedium, s qa posset agere ꝯ tutorẽ negligentẽ, vel si huic hr̃di posset ĩputari negligentia, ꝙ curatorẽ illi minori tutorẽ nõ hñti nõ petierit, tũc nõ daret restõ sibi, qa nõ ẽ iusta cã. quare dẽat dari, sed perinde sit tanq̃ hr̃ditas delata nõ esset. Ita loqtur iste tex. & ita intelĺr opi. dñi Iac. de Bel. & si nulla p̃t imputari negligentia, tũc ꝯpetit ei restõ in inte. vt d. l. qui duos. de reb. du. Et hoc casu idem fit in minore, qđ in absente, qđ tenebat Iac. de Are. vt dixi, & do. Old. sequendo eũ, & d. Iac. de But. licet transiret multum sub nube, & de hac lege mentio
12 nem non faceret. Ego teneo † ꝙ scientia tutoris inducit transmissionem iuris deliberandi, & adeundi hæreditatem, vt l. ꝑxi. dicam. qđ vr̃ ꝯ istum tex. dum dicit ita intelligi, quasi ab initio nõ essent delatæ. sed rñde, vt dicã j̃. ꝑx. Venio ad 3. partem, s. ad §. ea vero. Hũc §. nota, & examina, vt dixi in j. parte. Venio ad 4. partem, & ad id, ꝙ hic primò dr̃, ꝙ p̃t authorari filio pupillo, dic
13 vt dixi s̃. ea. l. ĩ prin, Illud verò, † qđ hic dr̃ vltimò, ꝙ iudex supplet defectum tutoris, dic vt plenè dixi in l. si curatorem. s̃. de in int. rest. min. & habuistis tactũ ĩ l. bonorũ. s̃. q admit. ad bo. pos.

a ADD. ¶ Cogitabitis. Adde, vt hic ꝑ Pau. de Ca. & late per Ale. quib. adde quę posui in præcedenti apostilla.

b Barb. Alij dicunt quod hic. Vide Bar. in l. ventre, ff. de acq. hær. & ibi Ioan. de Imo. & Lud. & Aug. Sal. in l. apud hostes, Bal. in l. 2. ad Orfi. & in l. j. C. de his qui ante apertas tabulas. sed dubium est, q. d si superextat alter filius, & mater, an præteriti veniant, vide Bal. in d. l. 2. & in d. l. j. & Doct. in d. l. ventre.

c I. A. Consului. Adde de infante, in quo est maius dubium. Barb. cõsi. 382. vol. 2. & ibi an transmittat benefi. rest. in integr. & consi. 277. e. vol. inc. in Christi nomine, punctus causæ talis est, & ibi ẽt an transmittat beneficium resti. in integrum, & cons. 292. eo, vol. & consi. 21. vol. j. & consi. 95. & 210. e. vol. j. & cõsi. 387. & 423. e. vol. & ibi an furiosus, & mente captus transmittat benefi restit. per Ro. qui tñ se intelligere non finit consi. 495. sed consi. 58. clare tenet communem opinio. vide per eundem pulchrum dictum ad hoc consi. 442. & per Ang. consi. 261. & 286. Pau. de Ca. consi. 60. vide Pet. de Anch. consi. 289.

d Paris. Indistincte transmittitur. Sequitur Com. consi. 115. in princ. Ant. de But. consi. 67. circa medium.

e Paris. Minor decedit. De ista dicit Com. consi. 119. post princ. quod adhuc est dubium. vide quod scripsi in l. Pomponius. ff. de acq. hære. vbi ẽt Bart. & alij. Sed idem Com. consi. 109. incipiente, nobilis domina. expresse tenet contrarium eius, quod tenuit Bar. hic, & alibi. Et posito quod transierat hæres ex dictis suis, & ibi circa fin. ponit duas limitationes, vide ibi per eum, & póndera. vide etiam late de hoc Are. consi. 161. an & quando minor transmittat beneficium restitutionis in integrum circa restitutionem hæreditaris. Ias. hic Soc. in l. qui duos, ff. de reb. dub. in prin. Are. in l. Pantonius, de acq. hær.

f Rom. Illius quæstionis. Istud tenuit Anch. consi. 363 de viribus aditionis.

g Paris. Aliud remedium. Et iõ si ad eũ transmitteret ius deliberãdi ex bñficio l. fi. in fi. in eo non hérent. vide Com. consi. 129. circa fin. Et si hæres pateretur aliud tempus labi, non posset ad istud redire. vide ibi per eum. Socin. in l. qui duos, in prin. de reb. dub. ver. quinta difficultas, & omnino consi. 177.

LEX XIX.

1 *Filius deliberans decedens, qđ transmittit hæreditatem patris ad quoscunq;.*
2 *Ius adeundi, quando finiatur anno, & quomodo transmittitur.*
Practica quomodo scribatur aditio ex virtute iuris deliberandi.
3 *Ad inducendum ius deliberandi, sufficit scientia patris pro filio: pupilli non habentis tutorem: & tutoris pro pupillo.*

a CVM IN ANTIQVIORIBVS.[a] Sciens hæreditatẽ sibi delatam, ius deliberãdi, & adeundi hæreditatẽ intra annum à tpe scientiæ, transmittit ad quoscunq; hæredes. h. d. Primò ponit qs dedit cãm hꝰ legis ꝯdendę. Secundò ponit suum statm̃. Tertiò, illud reepilogat, & declarat. Secunda ibi, ideoq;. Tertia ibi, & si quidem. ¶ No. ex prima particula, ꝙ de iure antiquo filiusfam.
1 deliberans, † paternam hæreditatem trãsmittit ad posteriores. Contrà videtur ad illud, quod determinaui s̃. l. proxima. & dixi ꝙ transmittit ad quoscunque. Sol. Hic est dictio, &, quæ est implicatiua, & ponitur pro, ẽt. sed cum hodie ille color non quæratur, vt s̃. dixi, puto quod illa dictio, aliàs, clausula est ampliatiua, quasi dicat, & in suam posteritatem, & in extraneos potest transmittere. Vel aliter, licet Paul. concederet transmissionem in posteritatem, non tamen negabat in extraneos. ¶ Venio ad secundam partem, dicitur hic, ex testamento, vel ab intestato, vel aliter, &c. Contrà, quia impossibile est, ꝙ deferatur alio modo quàm ex testamento, vel ab intestato. Gl. soluit vno mõ, qa possibile est, ꝙ aliquis decessit nec testatus, nec intestatus, vt ille qui non potest facere testm̃. Tu dicas, ꝙ illa verba, vel aliter, respiciunt sequentia, q. d. si testm̃ fuerit insinuatum, vel ab intestato, vel aliter ei cognitum. s. quàm per insinuationem testa-
2 menti. ¶ Op. & † videtur, ꝙ ius adeundi non finiatur anno, nec etiam decennio, vt s̃. e. ti. l. j. licet Pla. videtur velle, ꝙ hæc l. corrigatur. Tu verò dicas clarius; aut loquimur in suo hærede, & ille

a ADD. ¶ I. A. Cum antiquiorib. vide Bar. in consi. 62. inc. dña Tadea decessit, & vide Bar. in consi. 70. inc. factum. proponitur sub hac forma. & vide Bar. cõsi. 116. inci. in q. vertente inter Seium de ciuitate Aretij. vbi tangit, si tutor non conficit inuentarium, vide Bar. in consi. 209. inc. quidam nomine Ray. & vide Lud. Ro. in consi. 122.
Pom. An ista lex procedat in bo. pos. vide Alex. in l. emancipati, s̃. qui admit.
Paris. Cum antiquiorib. No. circa istã mãm, quod ad hoc, vt aliquis possit acquirere hæreditatem. Item quod decesserit intra annum à die, quo sibi delata fuit, vide Ale. consi. 121. Item aduersus talem ignorantem detur restitutio in integrum, vide Alex. consi. 306. quid autem si statutum diceret, ꝙ hæreditas delata, licet non adita transmittetur, an intelligatur in ista l. vide Anton. de But. ꝙ non, de quo habes ad Bar. in l. vnica, §. in nouissima. j̃. de cadu. toll.

ille perpetuò p̄t adire & transmittit ius adeūdi in suos successo
res, vt hac l. in prin. & dixi s̃. l. ꝓxi. Eodem mō dico in infante, q
trāsmittit ad p̄rem i⁹ adeūdi ꝑpetuò. Illud. n. i⁹ partiū non coar
ctatur anno, sicut istud. Si loq̄mur in hærede extraneo, si q̄dem
decessit ignorās, i⁹ adeūdi nō trāsmittit, vt s̃. e. l. qm̄. & l. si infan
ti. §. j. Si decessit sciens, trāsmittit i⁹ deliberādi intra annum per
hāc ꝯstōnem, vñ sup̱ his sis caut⁹, qñ facies scribi aditionem ex
virtute istius iuris deliberādi: qđ tu narras, qūo defunct⁹ sciuit
talem hæreditatē fore sibi delatā, & meritò istud ꝓbatur, aliàs
de facili succūberes. Qūo hoc ꝓbat̃ dixi in l. q duos. in prin. de
reb. dub. & ibi tractaui istā mām. Si verò ñ đcessit, sed ipse viuit,
p̄t adire, vt l. licet. s̃. e. Pla. in his aliter dicit. & malè. Contra hoc
opp. & vr̃ ꝙ hæres hēat 4. menses vltra defunctum, vt j̃. si pend.
appel. mors inter. l. fi. §. fi. Sol. fm̄ quosdā ibi non loq̄tur de tp̱e,
quod datur ad deliberādum, & in hoc vr̃ residere gl. Alij dicūt,
ꝙ istud tp̄s suppletur per illā legem, & hoc tenent q̄dam Doct.
Expeditis gl. circa istā materiā essent tractāda infinita q̄ occure
3 runt hic ꝑꝑ mortalitatē. † Primò, an ad inducēdum ius delibe-
a randi sufficiat scientia patris ꝓ filio minore.[a] Item an sufficiat[b]
b scientia pupilli non habentis tutorem. Item an sufficiat scien-
tia tutoris pro pupillo infante, vel maiore infante. Et br̃ in om-
nib. istis qq. determino ꝙ sit argumētum ad istud vltimum. l. se
quitur. §. si pupillus. de vsuc. & hoc tangit hic Mar. Sil. Dixi mul
tum latè in d. l. q duos, & puto ꝙ est not. ꝙ sufficiat scientia tu-
toris, ēt q inuentariū nō fecit, & ei administratio decreta non
erat. vt dixi tibi in l. vlt. s̃. de tu. & cur. q sat. nō ded. sed ꝯ hoc vr̃
s̃. l. ꝓxi. §. j. vbi đt ita intelligi, quasi ab initio ñ esset delata. ergo
nō transmittit ius deliberādi. Sol. Hæc est veritas, & ita ꝯsului-
mus hoc anno d. Fran. & ego, qđ l. si infanti, fuit facta per vnum
Imperat. Theod. anteq̄ esset facta ꝯstitutio, cū antiq̄orib. Vnde
de ista lege nō cogitabat, q̄a non erat: hodie verò per legē istā
est inducta transmissio iuris deliberandi, & sic per hanc in hoc
derogat̃ illi. Circa hāc mām dic, vt d. l. q duos. ff. de reb. du. &c.

a ADD. ¶ Paris. Minore. Vide ēt Co. qđ sic, consi. 119. post pri. inc. Ioannes insti
tuit Ioánem, & ibi ēt hés, qđ ista transmissio impediat substitutum vulgaré
datū defuncto ante aditionem mortuo. Idē tenet Cor. consi. 129. circa med.
dicit ꝙ neutrā opi. firmat in hoc, sed tunc ꝙ ibi nō impediebat. & ibi ēt cir
ca pri. itē de eo ꝙ dictum est de sciētia p̄ris, an ꝓsit filio, & q̄d si postea mo
riatur pater, vide Bar. consi. 220. Item an sufficiat scientia tutoris, vt ꝓsit in-
fanti, & pupillo, & de remedio qđ si ignorauit, vide Bar. consi. 173. vide ēt ĩ
mā multa per Soc. ĩ l. q duos, in pr. de reb. du. & ibi. 7. q. an si p̄nt, & an trans-
mittit in suum hæredem, si ipse decedat ignorans. & quod ista decisio ꝓce-
dat ēt vltra primum hęredē, licet alleget Ang. velle solū ꝙ ꝓcedat in prima
parte. l. boues, §. hoc sermone. de verb. sign. sed Ang. hic hoc non dicit.
b I. A. Sufficiat. Adde an scía tutoris, vel pupilli, vel p̄ris sufficiat. Bar. cō. ĩc. Pe
rusin⁹. nu. 178. & consi. 222. ĩc. dña Cecilia. & vide Bal. in l. si ĩfantis, s̃. prox. q
tenet ꝯtrium in patre pupilli, & tutore. Pau. de Ca. transit cum Bar. & D. Ale.

LEX XX.

1 *Quando plures portiones ex testamento vnius alicui deferuntur, an si vnam agnoscat cogatur alias cognoscere.* *(reliqua repudiare.*
2 *Si alicui fiunt plura legata in testamento, quando possit vnum acceptare, &*
3 *Qui adiuit hæreditatem paternam, quando cogatur accipere pupillarem.*
4 *Existētia sui hæredis nō operat̃ dato cohærede extraneo, sec⁹ q̄do hēt fratrē.*

QVIDAM. Institutus plurib. vicib. ex diuersis partib. si vnam
agnoscat, cogitur vtrāq; accipere. & q agnoscit institutionem,
cogitur agnoscere substitutionē pupillarem. h. d. Tres hēt par-
tes. Prīò ponit vnā q. Scđò pōit aliā. Tertiò determinat vtrāq;.
Scđa ibi, similiq; mō. Tertia ibi, vtranq; igitur. Notāda sunt q̄
in summario dixi. Venio ad gl. q̄ est difficilis, & primò gl. incul-
cat duo ꝯria, Vnum de l. si tu ex parte. §. j. Aliud de l. quæsitum.
e. ti. de acq. hær. & solutionē eorum ꝓseq̄tur ꝑmixtim, ex quo
scholares inducuntur in dubietatem, iō tu separa. Et op. primò
ad primā partem h⁹ l. de l. si tu ex parte. §. j. de acq. hær. gl. istud
ꝯrium nō soluit statim, sed j̃. in medio gl. hic loq̄tur qñ plures
1 portiones đferūtur † iure instōnis, & sic eodē gradu: ibi loq̄tur
qñ portiones plures deferuntur diuersis gradib. vt puta, vna iu
re instōnis, alia iure substōnis. Vide gl. ibi, si āt ex testō vni⁹. Tu
hēs in hac sol. duo mēbra, aut plures portiones deferunt̃ eodē
gradu, aut diuersis. Ad primū op. de l. liber hō. §. Titius. ff. de hę.
inst. & l. cum hæres. §. j. ff. de acq. hær. Resp. qñ plures portiones
deferuntur eodē gradu plurè, ꝓcedit ista lex, & similes. sed qñ
vna defertur purè, alia sub cōdōne, si quidē in portione ꝯditio
nali nō hēt substitutum, nec ꝯiunctū, idem: sed si hēt substitutū
vel ꝯiunctū, tunc sec⁹, vt l. ꝯria. Item ꝯ hoc op. de l. si solus. circa
finem. ff. de acq. hær. So. qñ plures portiones deferuntur alicui
in eodem gradu, est videndū an deferatur vtraq; p̱ seipsum, an
vna per se, alia per alium: vel vtraq; p̱ alium. Primo casu ꝓcedit
qđ s̃. dixi, ꝙ vna agnita, statim hr̃ alia. Scđo & tertio casu ē dr̃ia,
q̄a vna agnita hr̃ alia sine noua aditione, vt d. l. si solus. Rō hui⁹
est q̄a subest persona filij vel serui, qui ante aditionem partis p̄t
effici sui iuris, & sic sibiipsi acq̄rere p̄t, & sic diuersa alia aditio-
ne op⁹ est. ꝯ istud op. dicens, ꝙ vna aditio sufficit qñ eidē vtraq;
defertur. ꝯ in l. 2. ff. de acq. hær. Sol. aliud in repudiatiōe, q̄a vna
portione repudiata, nō vñr aliæ repudiatę: imò ñ valet repudia
tio partis, sec⁹ in aditione q̄ est fauorabilior, q̄a trahit ad se oēs
alias partes, vt no. in d. l. & hoc apparet. Venio ad fm̄ mēbrum,
qñ vna defert̃ iure instōnis, alia iure substōnis. Opp. omnis sub
stō est ꝯdōnalis instō, vt l. cohæredi. §. cohæredes. de vulg. & pu
pil. & in l. in rōne. §. si filio. ad l. Fal. ergo illud ꝙ s̃. dictum est, qñ
vna portio defertur purè, alia sub ꝯditione, dicendū est hic, qñ
vna đfertur iure instōnis, & alia iure substōnis. male ergo fecit
gl. q̄ istam separationem fecit. So. Ista separatio gl. habet locum
qñ in vna parte q̄s est institutus purè, & in alia sub ꝯdōne nullo
dato substituto, ita quod non subest persona, respectu cuius ac
quisitio defertur: sed qñ defertur vna iure instōnis, alia iure sub
stōnis, substō p̄supponit institutum, cui p̄t primo quæri, & ideo
eius respectu acquisitio defertur: sed si ponis institutum illius
partis iam defecisse, tunc adhuc est alia dr̃ia. Nam ipse substitu-
tus succedit in locum alterius, vt l. fi. s̃. de hær. inst. Sicut ergo il
le poterat repudiare, ita & iste, q̄a quoties plura iura concurrūt
in persona vnius, perinde est ac si ꝯcurrerent in persona diuer-
sorum. vt l. tutorē. ff. de his q̄b. vt indig. Et iō in instōnibus pluri
bus repudiatio partis non nocet, vt s̃. dixi. hic valet repudiatio
substōnis, si à repudiatione incipias: tñ si postea adit ex instōne,
aliam partem repudiatam habebit iure accrescendi, & econuer
so. sed si inciperes ab aditione, tunc aditio traheret ad se totum.
Ita ꝓbatur in d. l. si tu ex parte. in prī. & in fi. Reassume ergo istū
primum passum, & distingue sic. Qñ ex testō vnius plures por-
tiones deferuntur, distingue, Aut oēs eodem gradu, aut vna iu-
re instōnis, alia iure substōnis. Primo casu, aut oēs purè, aut vna
purè, alia sub ꝯdōne. Et si oēs purè, tūc aut oēs per se, & vna adi
ta, vr̃ adita alia, vt hic: sed vna repudiata, non vr̃ repudiata alia,
neq; valet repudiatio, vt l. 2. ff. de acq. hær. Aut oēs p̱ aliū, & tūc
idē eadē rōne. Aut vna p̱ se, alia per aliū, vt puta per filiū vel ser
uū, & tūc opus est noua aditione, si vnā agnouit. ff. de acq. hær.
l. si solus. Si verò vna purè, alia sub cōdōne, tunc aut in partem
ꝯdōnalem hēt substitutū, aut ꝯiunctū, aut nullū. Si hēt substitu
tū, vna agnita non vr̃ alia agnita, vt l. liber hō. §. Titius. & §. seq.
ff. de hær. insti. & l. cum hæres. §. j. ff. de acq. hær. Sed si hēt ꝯiun-
ctum, tunc idem in illa parte, q̄ p̄t accrescere cōiuncto, vt d. l. li-
ber homo. §. Titius. Si nullum hēt, tunc aut omnes deferuntur
per se, & tunc vna agnita vr̃ agnita alia, vt d. l. liber homo. §. Ti-
tius. Aut deferuntur omnes per alium, vel vna per se, alia per a-
lium, & tunc agnita vna, nō vr̃ agnita alia sine noua aditione, vt
d. l. si solus. in fi. ff. de acq. hære. Secundo casu principali, qñ vna
defertur iure institutionis, alia iure substōnis: aut incipit à repu
diatione, & p̄t vnam repudiare, & aliam adire, tñ per aditionem
alterius hēbit partē repudiatā iure accrescendi. Sed si incipit ab
aditione adeūdo vnā partē, vr̃ agnoscere aliā, vt l. si tu ex parte,
in prin. & in fi. ff. de acq. hær. Mō hēs expeditū istū passum. Item
opponitur ad hāc primā partē de l. cū hæreditate. ff. de acq. hęr.
Sol. Lex nostra loquitur, qñ vni deferūtur plures portiones ex
dispōne defuncti. ꝯria loq̄tur, qñ vna ex dispōne defuncti, alia
ex dispōne legali per ius accrescendi. Quo casu est distinguen-
dum, aut ante aditionem propriæ partis defertur, alia per ius ac
crescendi, & tūc q adiuit vnā, cogitur adire aliam, vt l. si duo. ff.
e. & j̃. de cad. tol. l. vnica. §. his ita. Aut post aditionem suę partis
alia deficit, & tunc aut vna deficit de iure cōi, & hēt locū l. cum
hr̃ditate. s̃. allegata. Aut de ipso iure spāli, vt puta per restōnem
in integrū, & hēt locū l. si minor. ff. de acq. hær. Habes expeditū
istū primum passum. Itē ꝓsequēdo gl. ad istā primā partem op.
de l. 4. & l. seq. ff. đ leg. 2. So. Dicit gl. aliud in legatis, aliud in in-
2 stitutionibus, in q̄b. legatis † distingue br̃. Aut sunt plura legata
re & nomine, vt qñ legantur diuersæ res nominatim. Aut sunt
plura legata re, vnum tñ noīe, vt qñ aliq̄d legatur sub noīe col-
lectiuo, vt puta grex, & similia. Aut sunt plura legata noīe vnū
tñ re, vt qñ relinquuntur plura legata sub contēplatione vnius
oneris. Quæ mēbra prosequere, vt l. 2. & l. neminem. & seq. ff. đ
leg. 2. & hæc tangit hic gl. Sumus expediti de prima parte istius
l. veniam⁹ ad scđam partē, q̄ respicit prīcipiū & finē isti⁹ gl. & ē
3 multū subtilis. Ad istā l. op. † & vr̃ ꝙ si hæc p̄rna agnoscat̃, ñ tñ
cogit̃ pupillarē accipere, vt l. q̄situ. ff de acq. hæ. so. Dñt q̄dā, spe
ciale ē in p̄re, qđ nō placet. Alij dñt, ꝙ hæc corrigit illā. Tu dic,
vt đt gl. ꝙ si q̄dē substitut⁹ prīò adiuit p̄rnā, cogit̃ adire pupilla-
rē, vt hic. Si āt nō adiuit p̄rnā, & vult adire pupillarē, si q̄dē pu-
pill⁹ abstinuit se ab hr̃ditate p̄rna recusando ab initio, p̄t substi-
tut⁹ hr̃e pupillarē, si pupill⁹ hēat cohr̃dē, cui⁹ adōne ꝯfirmet̃ te-
stm̄, aliàs ñ. Ita dixit gl. Sȝ si pupill⁹ ñ abstinuit se: sed se ĩmiscuit,
nō p̄t separare p̄rnā à pupillari licet pupill⁹ potuerit, ꝙ ē no. fm̄
Io. & nō allegat aliq̄d aliud. Rō est, q̄a p̄rna & pupillaris, incipit
eē vna hr̃ditas. Cas⁹ ē in l. sed si plures §. filio. ff. de vulg. & pup.

Subd t

Subdit gl. prædicta vera, nisi hic substitut⁹ sit frater impuberis. Hic.n.& si pupillus abstinuit. Alij hñt in gl. licet non abstinuit, ipse tñ abstinere potuit, vt d.l. q̄situm. vide gl. ꝑut ista gl. dicit, & si pupillus nō abstinuit, ipse tñ abstinere potuit, intellige per in integrum restõem ex persona minoris, vt l. si filius q patri. ff. de vul. & pu. de acq. hæ. l. Iulianus. aliàs si pupillus, fm vnã lec. si verò hẽs in gl. qđ si pupillus abstinuit, ipse tñ abstinere non potuit, tunc gl. est falsa, qa existẽtia sui hæredis ꝯfirmat tabulas pupillares, vt ĩ. dicam. Et iõ, vt tibi liqueat ista materia, assume finem gl. & distingue, qñ ex testõ vnius plures deferuntur hæreditates, vt puta paterna & pupillaris, an possit vnã hẽre, & aliã repudiare? Disting. aut pupillus cui facta est substõ, fuit institutus, aut exhæredatus. Si fuit institutus, aut agnouit paternã, aut abstinuit. Si agnouit, nõ põt substitutus hẽre pupillarẽ sine paterna. vna.n. hereditas cępit esse, vt l. sed & si plures. §. filio. ff. de vul. & pup. aut pupillus abstinuit, & tunc aut cohæres, & idem substitutus sibi dat⁹ est extraneus, aut frater suus. Si extraneus, tũc aut nõ hẽt cohæredẽ aliũ, cui⁹ aditiõe ꝯfirmetur testm̃, & ñ p̃t hẽre pupillarẽ sine paterna, vt d.l. q̄sitũ. ff. de acq. hæ. l. 2. §. adeo. de vul. & pu. Rõ,
4 † qa existẽtia sui heredis nihil operatur, qñ hẽt cohæredẽ extraneũ, vt l. apud Iulia. §. Idẽ Iulia. ff. ad Tre. Si vero est substitutus frater suus, tunc p̃t habere pupillarem, repudiata paterna ab vtroq;, vt ꝓbatur per text. l. si fili⁹ q patri. ff. de vul. & pu. & de acq. hæ. l. Iulia, Rõ, qa existẽtia sui hæredis opa͞t qñ hẽt cohæredẽ fratrẽ suũ, nõ extraneũ, vt d. ll. Si verò erat exhæredat⁹, tũc aut in p̃mo testõ fuit institut⁹ alter filius suus, aut extraneus. si filius suus, p̃t abstinere à p̃na, & hẽre pupillarem. Nam licet abstineat, existentia sui hæredis ꝯfirmat tabulas pupillares, ar. l. cum quasi. §. sed & si qs. ff. de fideic. li. licet iste cas⁹ non sit oĩno expedit⁹. dicit gl. tamen ego hẽo ꝓ expedito, quia tex. est exp̃ssus in l. filius q. ff. de acq. hær. Facit ff. ad Tre. l. ita tñ. §. si p̃r. & d.l. si filius q p̃ri. ff. de vul. & pu. Si ãt erat substitut⁹ extraneus, si nõ hr̃et cohęredem, cuius aditione testm̃ ꝯfirmaret̃, nõ posset hẽre pupillarem sine paterna, vt d.l. q̄situm. ff. de acq. hær. Vide glo. in fi. Hæc hẽt locum ex testõ vnius, &c. Quæro, quid si ex testamento diuersorum, diuersæ deferantur hæreditates. Certè tunc non est dubium, ꝙ possunt adire vnam, & aliam repudiare, vt dicit gl. & plenè dixi in l. fi. ff. de acq. hær.

LEX XXI.

1 *Seruus institutus cũ dubitatur, an sit liber vel seruus, cogitur ꝑ iudicẽ adire.*
2 *Fines plebanatus quando probentur per instrumentum.*
3 *Quando in relicto facto filio fit mentio patris, an videatur relictum patris contemplatione.*

CVM ALIQVIS. Cum aliquis instituitur hæres cum adiectione alicuius qualitatis, quæ si vera esset, alteri q̄reretur hæreditas, illius contemplatione vr̃ esse institutus. h.d. No. ꝙ in summario dixi.
1 † Not. ꝙ seruus cogitur per iudicem hæreditatem adire. Contra hoc op. de l. cum proponas. s̃. de hær. insti. vbi dr̃, ꝙ seruus p̃t non adire. So. quicquid dicat gl. veritas est hæc, ibi loq̃tur qñ institutus est ill', quem ꝯstabat esse seruum. Tunc.n. sufficit p̃tãs dñica ad cogendum eum prout p̃t: hic q̃ erat dubium, an eẽt seru⁹, vel liber, quo casu de necessitate recurritur ad p̃tãtem iudicialem, vt eum cogat. Ita loq̃tur hic. Gl. inducit
2 hanc legem in ar. † ad q̃onem,[a] vtrum fines plebanatus[b] ꝓben
a tur per instrm̃. Dr̃ in instrumento, actum in tali loco plebanat⁹,
b in domo talis, vtrum probetur ex hoc illam domum esse in tali
c plebanatu. Certè per instr̃a inter alios confecta,[c] hoc non probatur, inter eosdem sic, ar. h⁹ l. & l. optimam. ĩ. đ ꝯh. & commit.
3 stip. Facit l. prædiis. §. Titio. ff. de leg. 3. † Vltimò Dy. inducit hãc
d l. in ar. ꝙ qñ relinq̃tur aliq̃d filio f. & fit mentio p̃ris,[d] vr̃ relinq ꝯtemplatione patris. & sic fit profectitium. Ego dico ꝯ, dictum
e Dy. procedere qñ fit mentio patris, & patriæ p̃tãtis,[e] ita loquor hic. Sed q̃do fit mentio patris simpliciter, tunc videtur addere magis causa demonstrationis, quàm ꝙ eius intuitu faciat, vt l. fi. s̃. de vsufr. Prædicta latius dixi in l. filio. de cond. & dem.

a ADD. ¶Pom. Ad q̃onẽ. Vide Pan. ꝯsi. 62. vol. 2. & Barb. cõsi. 6. vol. 2. & cõsi. 18. vol. 2. & Are. 42. & aliquid 37. Ale. 23. vol. 5. & Fel. in c. causam, de prob. & Ale. consi. 50. vo. 5. vbi declarat, & Soc. 256. vbi & ipse declarat, & per eundẽ cõsi. 156. & 186. vbi ẽt declarat. & 189. vbi dicit, ꝙ ad probandum cõfines antiquos sufficit semiplena probatio, & quod admittantur testes de auditu, & ibi ẽt ponit, an probentur per famam, & instrumenta antiqua, & vide Barb. consi. 14. vol. 3. & 37. eo. vbi ponit quid iuris si talia verba essent geminata, &c.

b I.A. Plebanatus. Adde quod Pau. de Ca. hic super gl. arguit ꝯ, dicit hic, quod ista vr̃ verior. & speciale in confinib. qui probantur per indicia, & sic leuius quàm alia, vt in c. cum cãm, extra, de prob. & no. per gl. in c. fi. Papa, sup verbo, probata. de priui. in 6 dicit tamen quod Bal. hic videtur requirere, quod sint plura instrumenta, de hoc attestantia, quoniam ex illis resultat publica fama, quæ sufficit in antiquis ad probationem perfectam. vt no. s̃. de prob. l. proprietatis, ff. de neg. ge. l. at q natura, §. cum me absente. & per eundẽ Bal. in l. cum super verbis, s̃. de rei vendi. Tu de hoc vide pulchre per Bal. consil. 353. vol. 3. & consi. 355. vbi dicit, ꝙ literæ sculptæ in marmorib. probant, si sunt iunctæ cum temporis longinquitate. alleg. glo. in d.c. cum causam, & in c. ad audientiam, el 2. de præscrip. & c. cum olim, de censi. & 14. q. 2. c. sane.

c Paris. Istud non procedit, qñ essent instr̃a de antiquo inter alios confecta, & postea per totum discursum illius: & quomodo probentur confinia, & q̃uo probent instrumenta inter alios de antiquo ꝯfecta, vide Barb. consi. 14. vo. 3.

d Mentio patris. Adde eundem Bar. in l. si tibi decem, §. si pactus, ff. de pac. per And. de Iser. in c. 1. in prin. de succes. feud.

e Patriæ potestatis. Istud facit ad decisionem quæstio. quam ponit Alex. in l. si ita stipulatus, §. Chrysogonus, de verb. oblig.

LEX XXII.

1 *Milites magis arma quàm leges scire debent.*
2 *Formidolosi curant quæ suspitione non sunt digna.*

a SCIMVS.[a] Ista lex tota diuiditur in 5. partes. Primò ponit ꝓœmium. Scđo ꝯsulit hæredib. & formam inuẽtarij ponit. Tertiò ponit effm̃ inuẽtarij, & ꝯsulit creditorib. Quartò loq̃tur de eo, q petit ad deliberãdum tp̃s. Quintò, & vlt. ponit suam ꝯclõnẽ. Scđa ibi, cum igitur. tertia ibi, & si p̃fatã. Quarta ibi, & hęc q.dẽ. Quinta ibi, notissimũ. Ista j. pars, q̃ ponit proœmium, non eget
1 summario. Not. † ꝙ milites[b] magis arma, q̃ leges scire debẽt. &
b ex hoc quod dicit magis, nõ excludit quin debeant scire leges, q̃ ꝯstringunt hoĩum vitam, & puniunt maleficia, vt l. leges, s̃. de
2 ll. & sic cessat ꝯrium. ¶ † No. de hominib. formidolosis, q curãt ea, quæ nulla sunt suspicione digna. Facit ff. si cui plus, quam ꝑ l. Falc. l. 4. in prin. & l. si quis ab alio. in prin. ff. de re iud.

a ADD. ¶Barb. L. scimus. In prin. & vide Bar. cõsi. ic. literas vestræ magnificentiæ. vbi loq̃tur de inuentario. & eundem Bar. cõsi. 145. vbi sing. loq̃t de inuentario. & ibi ẽt q̃rit, q̃d in muliere quæ tractat de damno vitando, qñ fit inuentarium minus solenniter, & vtrum valeat quo ad præsentes. De validitate inuentarij, vide Lud. Ro. consi. 82. inc. circa id, de quo q̃ritur. Et vide Lud. Rom. consi. 272. de eo, qui non posuit omnia bona hæreditatis in inuentario.

b Paris. Milites. Qualiter istud ꝓcedat, vide Ale. consi. 103. & in quib. excusetur iuris ignorantia, vide Ro. consi. 56. vbi ponit quid in militib. nostri temporis.

1 *Hæreditas ex cursu trium mensium dicitur repudiata, si hæres dixit eam respuendam credo.*
2 *Tempus ad conficiendum inuentarium, an currat hæredi à die notitiæ, vel aditæ hæreditatis.*
3 *Forma inuentarij.*
4 *Testes quando debeant cognoscere contrahentes.*
5 *Inuentarium potest confici per procuratorem.*

§. CVM IGITVR. seq̃tur 2. pars. Certus de viribus hęredita-
a tis põt adire, vel repudiare. dubi⁹, vt sit cert⁹[a] ne dãnũ sustineat,
b dẽt inuẽtariũ [b] ꝯficere intra tẽpora, & ea forma q̃ traditur hac l. h.d. dicitur hic in prin. qđ q spõte adiuit, tenetur omnib. creditorib. q.d. nõ legatariis. ꝯ, ĩ. e. l. §. si qs aũt temerario. so. dñt q̃dã qđ hic deficit, suppletur per illã l. vel verius dicit gl. ibi loq̃tur, qñ delusit legẽ, & creditores in dilatiõe petẽda, hic sec⁹. Et hoc est verũ fm istas ll. Hodie verò ẽt legatariis tenetur insolidũ, vt ĩ. ad l. fal. auct. sed cũ testõr. Op. hic, qđ intra 3. mẽses dẽat repudiare. ꝯ s̃. de inof. test. l. scimus. §. fi. so. ibi statuitur tẽpus ad petitionẽ filij, volẽtis agere q̃rela, hic ad petitionẽ creditoris. Op. 3. ĩ. e. l. §. sed qa q̃dam. sol. hic hæres institutus nõ repudiauit, neq;
1 adiuit, sed indubitanter † dixit, eam respuendam credo. q̃ verba cũ ꝯcursu 3. mensium inducunt repudiationẽ, vt hic, qđ est no. dicam plenius in d. §. sed qa q̃dam. Op. 4. hic dicitur ꝙ inuẽtariũ
c incipi debet intra mensem à die notitiæ.[c] ꝯ, imò à die aditæ hæreditatis, vt ĩ. e. §. si vero postquã. Gl. fatetur ꝯrium, & hoc supplet, & aditæ hæreditatis. & vide gl. Ric. Mal. videtur dicere ꝯ-
d rium, quia tex. iste simpliciter loquitur. Mihi videtur[d] ꝙ debe-
2 mus sic dicere. † Si quidem hæres malitiosè protulit[e] aditionẽ
e hæreditatis, currat sibi tempus ẽt ante aditam hæredit. Si verò in

a ADD. ¶Pom. Certus. Vide de materia Fel. in c. cum M Fer. de consti. & Alex. consi. 10. vol. 3. vbi ponit, an testator possit renunciare confectioni inuentarij.

b I.A. Inuẽtariũ. Adde quod Ale. & Pau. de ca. hic referũt Ang. l. 1. §. hæc stiplõ. ff. si cui plus q̃, ꝑ l. Fal. dicere ꝙ si simpliciter expresse vel tacite hæres adit, & non ꝓtestetur de confectione inuentarij, vel non dicit, ꝙ sit dubius de virib. hęreditariis, qđ non poterit postea cõficere inuentariũ, quia spe certissima & sine dubio vr̃ adiuisse ꝑ ista §. ver. n̄ indiget. iũcta expõne Cy. q. dicit nõ indiget, vt sibi ꝓsit. Qđ dictũ reprehẽditur, vt hic ꝑ Pau. de ca. de quo latius vide ꝑ Ale. eius consi. 212. inc. in Christi nomine. passus, de quo quæritur.

c Pom. Notitiæ. Adde q̃ no. Barb. consi. 50. vol. 2. Adde tñ multos casus in quib. ignoranti, vel impedito non currit tempus. & per Barb. consi. 8. vol. 1.

d I.A. Videtur. Adde qđ opi. Ric. Mal. tenet Spe. & Io. An. ti. de inst. edi. §. fi. ver. fin Vber. & gl. in auct. sed cum testõr. ver. statim. ĩ. ad l. fal. Sal. hic, quia inuentarium fieri põt circa aditione hæreditatis, vt ĩ. §. si aũt aliquis. itẽ quia rões q̃ mouerunt Iustin. hæ fuerunt, ne deficeret aditio, vt patet hic, & in d. §. finaũt hoc. Sed si vera esset opi. gl. sequeretur totũ ꝯriũ. tñ opi. huius gl. est magis cõis, & eam tenet Cy. Ray. Iac. Bu. Ang. Bal. in l. filiũ quem habentem. fa. erc. & Bal. hic Pau. de ca. approbat opi. Bar. hic. Ang. Ful. idẽ faciunt, & ꝯ opi. Io. An. dicit Ale. facere tex. hic dũ dicit, signo crucis ãn, manu hæredis ꝓposito. & sic tex. requirit, quod faciens inuentariũ sit iam hæres. l. pro hærede. §. 1. ver. hæres esse. ff. de acq. hæ. ergo antequã sit hæres, nõ currit tp̃s. dicit tñ quod in puncto iuris verior est opi. Ric. Mal. & sequacium, & suo motiuo facilis ẽ r̃nsio. & j. opi. vr̃ seq. Bal. cõs. 331. vol. 3. inc. in Christi noĩe, q̃ritur an signum crucis. Ro. tamen sequitur opi. Bar. eius cons. 84. ibi dicens esse cõem.

e Paris. Protulit. Vide Ro. consi. 33. sequitur Com. consi. 128. inc. vtrum inuentarium, & ideo fideicommissario datur tempus ante factam sibi restitutionẽ.

* in nulla mora,*in nulla culpa,in nulla malitia ẽ,& tũc currit ſi
bi tẽpus poſt aditã hered.vt gl.dicit.licet.n.tex.dicat,à die noti
tiæ,tamen ſubaudi,& aditæ hęred.tex.eſt no.ad hoc in l.ſtatu li
beros.§.ſi quis hæredi.ff.de ſta.lib.ibi eſt valde ſing.tex.ad hoc.
itẽ op.& videtur ꝙ imò inuẽtariũ dẽat inchoari ſtatim, vt l.tu-
tores.§.de adm.tu.ſol.ibi loqtur in inuẽtario tutoris, hic in in-
uenta.hæredis.op.dicitur hic,ſub præſentia tabellariorũ. & ſic
innuit,ꝙ plures ſint notarij.ɔ̃,imò videtur ꝙ vnus tm̃ ſit neceſ
ſarius,vt no.d.l.tutores.§.de admi.tu.& ĩ.ad l.Cor.de fal.l.ſi qs
decurio.Sol.expone ibi,tabellariorum,i.tabellarij,vt dicit gl. li
cet aliquando ſint neceſſarij duo notarij,vt ſtatim videbitis.itẽ
opponitur,& videtur, ꝙ illa ſolennitas exigatur in inuentario,
vt ĩ.ad l.fal.auth.ſed cum teſtator.ſo. concedo ꝙ per illam aut.
additur inuentario hęc ſolẽnitas,ꝙ loco abſentium adhibean-
3 tur tres teſtes illius ciuit.locupletes,& bonę opi.Erit ergo†for
a ma inuentarij^a hæredis hæc,vt ante omnia ſignum venerabilis
crucis fiat manu hæredis:citentur creditores & legatarij, ꝙ ve-
niant tali die in tali loco,ad videndum confectionem inuenta-
rij,vt habes hic,& in auth.ſed cum teſtator,& in corpore vnde
ſumitur,q̃ citatio fiat nominatim,ſi ſint certi,aliàs ſufficit mit-
b tere ꝓclamationem per ciuit. *b* ſm Ric.Mal.ĩ.de remiſ.pig.l.ſi
eo tẽpore.quo facto adhibeatur vnus notarius,q inuẽtariũ to-
c tũ ɔficiat,&adhibeãtur duo teſtes,cq heredẽ cognoſcãt ad ɔfe
ctionẽ inuẽtarij,vt hic.adde ꝙ in eorũ pręſentia res videãtur,vt
poſſint deponi apud heredẽ nullius malignitatis ɔſcium.itẽ in
ſubſcriptione dictus heres,vel ꝓ eo ſcribẽs,dẽt deponere qua-
liter dolũ,vel fraudẽ nõ ɔmiſit in hmõi ɔfectiõe inuẽtarij.&vi
de in Spe.formã huius inuẽtarij.item adhibeãtur tres alij teſtes
eiuſdẽ ciuit.locupletes,& bonæ opi.loco creditorũ,vel legata
riorũ abſentiũ,& in eorũ præſẽtia inuẽtariũ ɔſcribatur,premiſ
ſo venerabili ſigno S.Crucis manu hæredis.quo facto hæres ſe
ſubſcribat ſm formã huius l.ſi ſcit ſcribere. vel ſi neſcit,vel nõ
põt ſcribere,tunc adhibeat vnũ aliũ notariũ ad hoc tm̃ ad ſub.
ſcribẽdũ ꝓ ſe, qua ſubſcriptione fcã ille notarius q fuit adhibi-
tus ad ɔfectionẽ totius inuẽtarij,illud publicabit.Hæc ẽ forma
d inuẽtarij,^d in qua ſi qd deficeret,inuẽtariũ nõ valeret,pręterq̃ ſi
omitteretur ſignũ S.Crucis. illa.n.ẽ leuis ſolẽnitas, & minoris
præiudicij,q̃ omiſſa nõ vitiat,vt l. 1.in fi.ff.de ven.inſpi.& ita te-
nẽt oẽs doc. Vlterius op.dicitur hic,qđ teſtes dẽnt cognoſcere
4 hæredẽ.ɔ̃,†in aut.de teſti.§.& licet.gl.dicit ſpãle eſt hic.Tu di-
cas clarius,aut aliqd dẽt ꝓbari per teſtes in iudicio aut p inſtra.
1.caſu,aut teſtes adhibẽtur ad teſtificãdũ ſuper ɔ̃ctu,& debent
cognoſcere ɔ̃hẽtes.aut adhibẽtur ad teſtificandũ ſuper aliquo
facto,vt ꝙ Titius poſſideat,& ſufficit ꝙ cognoſcãt eũ,de cuius
facto teſtificãtur,licet aduerſariũ nõ cognoſcãt.ita not.l.3.§.1.
ff.đ teſt.Et puto ꝙ ſufficiat ſi illos,vel illũ cognoſcãt ſm nomẽ,
ꝓnomẽ,& perſonã,tẽpore quo teſtim̃ reddit, licet tẽpore quo
ɔ̃ctus fuit celebratus nõ cognouerãt niſi perſonã.ar.ff.de pub.
l.cũ ſi exhibuiſſent.§.2.& ꝙ no.ff.de teſt.l.3.§.lege Iul.& l.ad te
ſtiũ.cir.prin.ff.de teſt.Si verò dẽt ꝓbari per inſtra,tũc nõ eſt ne
ceſſe ꝙ teſtes cognoſcãt ɔ̃hẽtes,vt d.§.& licet.Fallit in inuenta
rio,& q̃do inſtrm fit in ſcriptis,& ab imperitis literarũ,vt gl.di-
cit hic. Vlt.dicitur,ꝙ q̃do res ſunt abſentes dẽt inuẽtariũ perfi-
ci intra annũ. q̃ro intra q̃tũ tẽpus debeat inchoari? dic vt in gl.
5 †Vltimò no.ꝙ inuentarium poteſt confici per procuratorem.

* ADD.¶Claud.Mora.Iſtam diſt.ſequitur & probat Rom.conſ.84.
a Poma.Inuentarij.De iſta forma vide Pan.conſ.74.2.dub.vol.2.& aliquid per
Bar.con.169.vbi multa ponit in materia huius l.& quid ſi aliqui ex credito-
rib.vel legatariis eſſent,an poſſent coram iudice ſeculari citari,& qualiter,
vide Iaſ.in l.teſtamentũ,& l.omnium,§.de teſt.& Pau.de ca.conſ.205.vbi po
nit an teſtes debeant ſe ſubſcribere.& aliquid per Bal.con.16.part.2.&Barb.
c.cum cauſam,de of.del.¶Pariſ.Vide Ang.ponentẽ oẽs formas inuentario-
rũ.itẽ vide per Mod.hic,circa iſta requiſita & ſing.adde quod ſi in ɔfectio-
ne inuentarij nõ obſeruarẽtur oĩa requiſita p hãc l.ſed ſolũ ſeruarẽtur ea q̃
ſolẽt de ɔſuetudine apponi,ſuſtineretur inuẽtariũ.ita ſing.Bal.in hac l.in fi.
prin.itẽ no.ꝙ in ɔfectiõe inuẽtarij nõ reqritur ſubſcriptio teſtiũ. vide Pan.
conſ.205.itẽ circa hanc materiam inuentarij adde,& primo an proſit fidei-
com.& an proſit circa obligationes hæreditarias, & quib.eſt tranſactũ,vel
cõpromiſſum,vide Ang.conſ.32.inc.viſo laudo,vide ẽt Ang.cõſ.64.inc.quę-
ritur.ad fi.vbi dicit ꝙ circa grauatũ reſtituere hæreditatẽ nõ immutet bene
ficiũ inuẽtarij,ſed qñ teſtator promiſit nõ ɔ̃uenire trãſactiõi ſub certa pœ-
na,& iurauit,hæres aũt ɔ̃uenit,an poſſit ɔueniri ad pœnã vltra vires hære-
ditarias,vide Ang.cõſ.237.inc.teſtõr trãſigit.vide Barb.c.1.de teſt. Quid aũt
ſit in adeunte hæreditatẽ,in qua ſint bona feudalia,& allodialia ſi adeat cũ
beneficio inuẽtarij,an ſatisfacere dẽat creditorib.de bonis feud. vide prac.
Pap.in for.lib.quo agĩ ad reuocationẽ feudi.ver.nec ſuperſtitib.Nũquid ãt
ñ conficiens inuentarium perdat legitimã & tre.vide Ale.cõſ.557.vbi ẽt nũ-
quid non cõficiens inuentariũ teneatur præſtare alimẽta relicta vltra vires
patrimonij,vbi ſubiicit ſing.verbum,qđ ſi teſtator mandet legata non præ-
ſtari vltra vires hæreditarias,qđ eo caſu hæres nõ ɔficiẽs nõ teneatur vltra
vires.itẽ ꝙ minori detur in integ.reſt.aduerſus nõ ɔfectionẽ inuẽtarij, vide
Ale.ɔſ.613.Et quoſdã caſus,in qb.nõ nocet omiſſio inuẽtarij, vide p do.Frã.
ɔſ.148.itẽ cautela ad excuſandũ eũ,q nõ ɔfecit inuẽtariũ,vide p Cæp.cau-
tel.19.Nũquid aũt inuẽtariũ tutoris de reb.pupilli ꝓſit in materia huius l.vi
de Cæp.cau.246.nunquid aũt per nõ cõfectionem inuentarij perdatur Tre.
vide Bar.conſ.2.& 50.& Pau.de ca.con.92.vbi ẽt ponit de legitima. & conſ.
164.& 210. & de vtroque vide Io.de Ana.conſ.61.nunquid autem mulieri nõ
cõficienti inuentarium ſuccurratur,& an legatarij ſint in ſpecie citandi,an
in genere,& an ſufficiat denunciatio.itẽ ſi ſine citatione.itẽ ſi aliqui fuerint
citati,aliqui non,an valeat quantum ad citatos,vide Bar.conſ.140.Quid au
tẽ ſi filia,q̃ debebat dotari à fratre ei ſucceſſit,& ita confecit inuentariũ,an
poterit retrahere dotẽ,& an ius retinẽdi competere poſſit hr̃dib. eius, vide
Pau.cõſ. 114.itẽ an & qñ nõ ɔficiẽs inuẽtariũ poſſit deducere debitũ ꝓpriũ,
vide Pau.conſ.164.& ſeq.& 211.itẽ ꝙ in confectione inuentarij non require-
retur ſubſcriptio teſtium,vide Pau.conſ.205.Nunquid autem minor non ɔfi
ciens poſſit conueniri vltra vires,vide Pau.conſ.210.item an ꝓficiat in lega-
tis ad pias cauſas,& an credatur hr̃dib.dicentib.alia bona non fuiſſe in hr̃di
tate, q̃ comprehenſa in inuentario.item quid ſi in inuentario ſunt deſcripta
bona mobilia,& eorũ valor non ſit inſcriptus. & quid ſi hæres non obſtante
inuentario ſoluerit aliqua legata integre,an ſibi p̃iudicet in aliis, vide Pau.
de his omnib.conſ.211.vide & in conſ.ſeq.vbi ponit ſi hr̃s adeat ſimpľr hr̃di-
tatem,vel faciat actum p quem inducitur tacita aditio, vtrum videatur re-
nũciaſſe bñficio inuẽtarij, ſi de ipſo ñ fuit ꝓteſtatũ. itẽ adde ꝙ de iure can.
cõfectio inuẽtarij ñ operatur ꝙ hr̃s teneatur inſolidũ, vide Bar.in trac.diff.
inter ius ci.& can.itẽ ꝙ eccleſia ñ ɔficiẽs ñ teneatur vltra vires, vide Pã.ɔſ.
34.An eccleſia teneatur conficere,vide Barb.c.1.de teſta.c.de his.e.ti.de quo
ĩ.item ꝙ ſi quis adeat hæreditatem ſine confectione inuentarij,& ipſe poſt-
ea vendat hæred.alteri,vel aliter in alium transferat, reſtituuntur ſibi actio
nes ſuæ,vide Fran.conſ.148.vbi ẽt ponit multos alios caſus, in quib.non no-
cet ɔfectio inuẽtarij.itẽ an bo.poſſeſſor teneatur cõficere inuẽtariũ,ad hoc
ne teneatur vltra vires hr̃ditarias,vide Barb.late in ru.C.q admi.itẽ an bona
q̃ nõ erãt defuncti,puta cõmodata vel depoſita,ſint ponẽda in inuẽtario, vi
de Are.l.ſi de eo.§.ſi forte,đ acq.poſ.itẽ quid ſi eccleſia ſit inſtituta,& adeat
ñ ɔfecto inuẽtario,an tẽatur vltra vires,vide Barb.c.đ his,ext.đ teſt.vide ĩ.
b Pom.Ciuit.Citatio generalis hoc caſu ſufficit,de quo per Barb.conſ.23.vol.
1.& Barb.conſ.154.inc.maritus fecit.adde ꝙ Bar.l.ſi eo tempore, ĩ.de remiſ.
pig.tenet contrarium eius ꝙ hic,& vult ſufficere citare creditores,& ſic il-
los quorum ſecundario intereſt per proclama. ſed melius eſt hic loquutus
Bar.vide per Doct.c.exhibita.de iud.vbi nouiſſimi.
c I.A.Teſtes.Adde quot teſtes & quales eſſe dẽant,& quot tabelliones,an ſint
citãdi creditores,& qũo,vide Bal.conſ.35.vol.4.& ibi ẽt đt,qđ ſignũ crucis
nõ eſt de ſubſtãtia in cõfectione inuẽtarij.& idẽ p plura tenet conſ.ꝓxi.all.
231.vbi all.dictum Apoſt.quicquid facitis,in noĩe Chriſti facite.& tñ illa ver
ba non ſunt de ſubſtantia,quia ſufficit dicere hęres eſto.item beneficium in
uentarij ꝓdeſt iudæis & ſaracenis,& tñ ipſi non faciunt ſignum crucis. La-
tius ibi,vide etiam an citatio ſit de ſubſtantia inuentarij, & an ſit neceſſe ꝙ
teſtis ſe ſubſcribat & cognoſcat teſtatorem,vide Pau.de ca.conſ.206.& 212.
d Pom.Inuentarij.Iſtum tex.alle.Bar.& vide per doct.in l.ſciendum,§.de ver.
ob.vbi quærit an notarius præſumatur rogatus ad conficiendum,ſi in inſtru
mento nihil dicatur.Et per iſtum tex.dicit quod non præſumitur.

1 *Inuentarium qui fecit,non tenetur vltra vires hæreditarias.*
2 *Emens ab hęrede vendente pro ſatisfaciendis hęreditariis creditorib.à quib. & quando poſſit moleſtari.*
3 *Quis eligat pro ſatisfaciendo creditorib.hæreditariis,vel vendere rem hære ditarium,vel ex rebus ſatisfacere.*
4 *Hypothecaria,quando competat,& quando condictio indebiti.*
5 *Creditoribus prouidetur contra legatarios.*

a §. ET SI PRAEFATAM. *a* Hic incipit 3.pars,in qua ponitur
effectus inuentarij iam confecti,& ꝓuidetur hæredib.& credi-
torib.& breuiter dicit.Qui fecit inuentarium ſolenniter, vltra
vires hæreditarias non tenetur,& falcidia vtetur:& illis ſatisfa
ciat,qui primò veniunt,de pecunia,vel de reb.hæreditariis;qui
bus deficientib.& creditorib.contra legatarios, quib.prius ſo-
lutum eſt,vel contra creditores poſteriores tempore opportu-
nis remediis ſuccurritur: contra ipſum verò hæredem vel em-
ptorem,ab eo regreſſus non datur.h.d.vſque ad § in computa-
tione.hęc eſt notabilis pars multum.diuiditur,quia primò pro
uidet hæredi. ſecundò prouidet creditorib. contra legatarios.
tertiò prouidet creditoribus contra creditores poſteriores in
tempore.quartò reepilogat quædam,quæ §.dixit prouidendo
hæredib.ſecunda ibi,licentia.tertia ibi,ſin vero hæredes. quar-
1 ta ibi,contra ipſum tamen.No.†quod qui fecit *b* inuẽtarium,
b non tenetur vltra vires hæreditarias. Ad iſtud op.§.e.l.ſi te bo-
nis.& l.quæ dotis.ſol.ma.Sol.illud eſt hodie innouatum in hæ-
rede conficiente inuentarium legitimè,vt hic videbitis.Op.2.
hic dicitur,hęres habet hæreditatem ſine damno.Contrà,imò
hæres patitur damna, quia periculum rerum hæreditariarum
poſt aditam hæreditatem pertinet ad eum, vt l.in ratione. la 2.
in prin.ff.ad l.fal.ſol.dico ꝙ illa lex ſit hodie correcta per iſtam,
in hærede conficiente inuentarium qui omnino debet eſſe ſi-
ne

a ADD.¶Barb.Vide Lud.Ro.conſ.109,de eo qui fuit ſolicitus,vt ſibi ſoluatur.
Pariſ.Vide Com.conſ.118.in prin.Et vtrum inuentarium,de quo per Bart.&
alios in l.in ratione,§.ꝙ vulgo,ante fi.ff.ad l.fal.& ꝙ iſta exceptio facien.in-
uentarium,ita ꝙ hęredes non teneantur vſque ad vires hæreditarias,p̃t op-
poni etiam poſt ſñiam in executione,vide Are.in l.more,in prin.de acq.hær.
b Pom.Fecit.Adde tamen cautelam excuſandi hęredem non conficientem in-
uentarium per Cæp.caut.incip.hæres ſi non fecit.

a ne dãno.ᵃ Ita debetis intelligere hic.Op.tertiò,dr̃ hic,qđ dẽt sa
b tisfacere eis,q primò veniunt.ᵇ ꝯ,ff.ad l.Fal.l. dolo.so.Intellige
hoc in hr̃de satisfaciente bõa fide,qa alios creditores potiores
ignorabat:al's eẽt in dolo,si cautiões nõ exigeret,vt l.ꝯria.Op.
4.dr̃ hic,qđ l3 satisfacere de pecunia,vel de re.ꝯ,aliud ꝓ alio in
uito creditore solui nõ p̃t,vt l.2.§.j.ff.si cer.pe.so.spãle est hic in
hr̃de ꝯficiente inuentariũ,vt hic vides.Tñ qa tex.hic loqtur al
ternatiuè,vel ex reb.vel ex earũ vẽđõe,posset hic dubitari cuiꝰ
sit electio vendere,vel ex reb.satisfacere.ad cuiꝰ declarõnẽ est
sciendũ,qđ vos hẽtis hic duo dicta.Priò qđ hr̃s dẽt hr̃e hr̃dita
2 tem sine dãno.Scđò † qđ si hr̃s vendidit,ẽptor nõ p̃t inqetari.
Tñ hoc s̃m dẽt intelligi cũ hr̃s vendidit vt hr̃s,& ꝓ satisfacien-
dis debitis & legatis,vt hic in ver.sin vero creditores.& in ver.
ꝯ ipsum.Sed si vendidit tanq̃ ꝓpria simpl'r,tunc emptores pñt
molestari,ar.j.cre.eui.pig.ñ deb.l.j.fac.qđ habuistis in l.3.s̃.de
p̃d.mi.& l.si qs domũ,§.j.ff.loc.Itẽ illđ qđ hic dr̃,qđ emptores
nõ pñt molestari,est verũ à creditorib. vel legatariis.sed si aliꝰ
vellet euincere iure dñij,istđ hac l.ñ ꝓhibet̃.nõ.n.p̃t fcm̃ hr̃dis
3 p̃iudicar̃ ei,q ẽ dñs.†His p̃missisᶜ in q.ꝓposita sic dicas,Aut est
c certũ rẽ fuisse in hr̃ditate,& fuisse in dñio defuncti,aut nõ.Priò
casu,aut hr̃s reperit emptorẽ,q velit emere ab eo tanq̃ ab hr̃de
ꝓ satisfaciendis legatis,& debitis absq; aliqua obl'one ꝓpria đ
d euictiõe,tunc cogit̃ vẽdere,ᵈ qa ex hoc nullũ dãnũ patit̃,& r'a
subẽ,qđ aliđ ꝓ alio,&c.Si verò talẽ emptorẽ nõ reperit,& tũc
p̃t satisfacere de reb.nã vendendo res posset incurrere dãnũ,vt
s̃.dixi,sed hæc lex vult eũ eẽ sine dãno,ergo &c.Si verò ñ ꝯstat
rem esse,vel fuisse in dñio defuncti,tunc nõ cogit̃ vendere,qa
posset pati dãnũ p obl'onẽ de euictiõe,vt s̃.dixi.tene menti. Ve
nio ad ver.licentia.Dr̃ hic,qđ plꝰ subuenit̃ creditorib.q̃ legata
riis.ꝯ,ff.de trãsa.l.cum hi.§.plane.gl.nõ soluit.Tu dic,qđ in exi
gendo plꝰ fauet̃ creditori.ibi in remittendo plꝰ fauetur legata-
riis duplici fauore,s.vltĩæ voluntatis,& alimentorũ.Itẽ opp.dr̃
hic,qđ creditores reuertunt̃ ꝯ legatarios.ꝯ,s̃.de hr̃.ac.l.fi.đt gl.
ibi,qñ hr̃ditas ẽ soluendo,hic nõ.Præterea hoc casu nõ subue
nitur creditorib.ꝯ legatarios ea actiõe,qua tenebatur đfunctꝰ,
sed alia actione,vt hic ꝓbatur,s.hypotecaria,& ꝯdõne indebi-
ti.Iuxta hoc p̃t dubitari,qa hic ponũt̃ actiões duæ alternatiuæ.
4 †Quæro qñ ꝯpetit hypotecaria,& qñ ꝯdõ ĩdebiti?Resp.hypo
tecaria hẽt locũ,qñ creditores hẽbãt hypotecã,& res soluta le
gatariis extabat:ꝯdõ indeb.hẽt locũ,qñ ñ erat res hypotecata,
vel res soluta nõ extabat,sed erat ꝯsumpta,& eã legatarij ĩ suã
vtilitatẽ ꝯuerterãt.cũ.n.legata nõ dẽantur,sed vniuersæ facul-
tates assumuntur,vt videbitis in l.si vniuersæ.j.de leg.tñ ẽ solu
tum indebitè,iõ ꝯuenitur ꝯdõne indebiti. Nec est nouũ,qđ l3
hr̃s soluat,aliꝰ repetat,vt ff.de ꝯd.ind.l.nec nouũ.venio ad ver.
sin verò hr̃des.Dr̃ hic,qđ primi creditores agunt ꝯ scđos:imò
vr̃,ꝙ dẽant agere ꝯ emptores,si res extat hypotecata.nam ꝯdõ
ex lege nõ hẽt locũ,qñ hẽt locũ alia actio,vt l.j.ff.đ ꝯd.ex lege.
So.qdã fatebãtur hic ꝯriũ.Sed hoc est ꝯ istum tex.in quo dr̃,ꝙ
ꝯ emptores nõ p̃t agi,& sic cessat ꝯriũ,qa hẽt locũ ꝯdõ ex l.iõ,
qa nõ ꝯpetit ista actio.Op.2.de his q̃ in fraudem credito.l.pu-
pillꝰ.in fi.So.qcqd gl.dicãt,hãc l.dẽs intelligere in casib.in qb.
anterior creditor p̃t à creditore posteriore auocare,qđ est qñ
anterior hẽt hypotecã,vel scđs fortè extorsit,vt dr̃ ĩ ꝯrio.Quæ
ro,dr̃ hic,qđ hẽt hypotecariã,vel ꝯdõnẽ ĩdebiti ex lege.q̃ro igi
tur,qñ ꝯpetit vna actio,& qñ alia?R ñ.hypotecaria hẽt locum,
qñ res erat hypotecata,& data insolutum extabat.Cõdõ ex le-
ge hẽt locum,qñ res erat data insolutum,& nõ extabat, vel nõ
erat hypotecaria:tñ reuocatiõi locꝰ erat s̃m ea,q̃ dixi s̃.ꝓximè.
Sed ꝯ hoc op.re pempta ĩ subsidiũ ꝯpetit actio ne.ge.vt l.mr̃.§.
j.s̃.de rei vẽd.ergo nõ est recurrẽdũ ad ꝯdõnẽ ex lege.So.ibi lo
qtur,qñ vẽdit̃ res mea,hic nõ:qa loqt̃,qñ vendit̃ res mihi obli
gata,qđ nõ placet,vt no.in l.j.ff.de distr.pig.Dic ergo qđ l.mr̃.
loqtur de actiõe ne.ge.dãda ꝯ ipsum q vendidit,nõ tñ ꝓuidet
ꝯ eum cui fcã ẽ vendõ,vel in solutũ datio,iõ necessaria ẽ ꝯdõ
ex l.vt hic videbitis.Venio ad ver.ꝯ ip̃m.Dr̃ hic,qđ creditores
nõ pñt venire ꝯ ipsum hr̃dem,vel emptores ab eo. Quæro qs
hẽat ꝓbare hr̃s,vel emptor,qñ istã exceptionẽ ꝓponit,siue op
ponit?Resp.hr̃s hẽt ꝓbare se fecisse inuentarium,& hæredita-
tem vendidisse ꝓ satisfaciendis debitis,& legatis:& creditorib.
& legatariis de illa pecunia soluisse.Hoc probatur in tex.s̃.in §.
sin verò creditores.Hoc ẽt probatur in isto ver.ꝯ ipsum tamẽ.
Hoc aũt,qđ pro soluendis debitis vendiderit,apparet eo ipso,
qđ debita,vel legata postea sunt soluta,ar.l.sed Iul.§.& proinde.
5 ff.ad Macc.item † hoc,qđ dicta pecunia sit soluta creditorib.&
legatariis,probatur eo ipso,ꝙ constat propter hoc rem vendi-
tam esse,& apparent debita,vel legata soluta præsumitur enim
ex illa pecunia,vt l.si ventri.§.fi.ff.de priui.cred.

a ADD.¶Sine damno.Adde qđ hic putat verũ Pau.de Ca.si ãñ aditã hr̃ditatẽ perferunt,quia nondũ erat obligata legatariis insolidum:secus si post,q i p aditionẽ cępit eis ĩsolidũ obligari,ex quo vires hr̃ditatis patiebãt̃:iõ ñ libe ret̃ intuitu rerũ,si legata ꝯsistebãt ĩ q̃titate,l.ĩcẽdiũ,s̃.si cer.pe.secꝰ si ĩ spẽ.

b I.A.Primo veniunt.Hoc ẽt limita,vt refert Pau.de Ca.secundum Arch.14.q.5.c.non sane,non habere locum in hærede vsurarij,qui nõ debet soluere primo venientibus,nisi recepta cautione de restituẽdo,qa scit,vel scire potest alios subesse. & si esset in dolo,nõ haberet locum beneficium huius §.idem est s̃m ipsum Pau. si testator reliquisset certam quantitatem pro male ablatis,de quo vide in fi.cons.sui 211.& Abb.cons.83.ad hanc 3.op.Bar.

c Barb.His præmissis.Adde Bal.in l.si pecunia,ff.de le.2.& ibi do.Io.de Imol.q dicit de facto se dixisse,qđ hæres tunc non cogitur exbursare pecuniam:& quid erit in dote restituenda, si in hæreditate non sint,nisi bona immobilia, & mulier repetit dotem in pecunia quam dederat viro,per hoc quod dicitur hic cogitur accipere res hæreditarias,si hæres conficit inuentarium.ista quæstio nunc pendet de facto in ista ciuitate.

d Cogitur vendere.Vide etiam per Io.And.in tit.de instru.edi.§.fi.super vers. nunquid dicemus.in addit.magna. per Angel.in l.1.§.hæc stipulatio,ff.si cui plus quam l.Fal.& ibi per Io.de Imo.

1 *Expensæ funeris ante omnia deducuntur.*

2 *Expensum in recollectione testamenti,& insinuatione detrahitur,vt æs alienum. Legatarij quando teneantur ad expensas factas per hæredem in recolligendo testamentum.*

3 *Expensæ factæ pro vendendis rebus hæreditariis pro satisfaciendo creditoribus,in subhastationib.& huiusmodi aliis,an deducãtur tanq̃ æs alienum, vel legatarij ad eas contribuant.*

4 *Expensæ istæ quomodo probentur.*

5 *Pœna dupli,in qua defunctus incurrerat erga illum, quem sibi hæredem facit,an possit computari contra creditores.*

6 *Fundum venditum à patre,an filius cuius erat hæres institutus,possit vendicare.*

7 *Extraneus si fuerit institutus hæres à defuncto,qui fundum extranei vendiderat an possit ipsum fundum ab emptore vendicare.*

8 *Statuto stante ꝙ quis non possit venire contra instrumentum à se factum,nec hæres eius,si testator vendidit fundum illius,quem postea fecit hæredem, qui adiuit,& fecit inuentarium,nunquid poterit tunc vendicare fundum.*

a §. IN COMPVTATIONE.ᵃ Hic est vna gl.q̃ ꝯsueuit reputa
ri difficilis. Expensa funeris, testĩ,& inuẽtarij,& aliarum cãrum
b necessariarum,& qđ dẽtur hr̃di,ᵇ vt æs alienũ deducit̃. h.d.vsq;
1 ad §.licentia.¶†No.ꝙ expensæ funeris ante omnia deducunt̃.
2 Simile habetis in l.Papi.§.quarta.de inof.test. Secundò no.†ꝙ
illud,quod expenditur in testamenti recollectione,& insinua-
tione,detrahitur vt ęs alienum,vt hic,quod no.Pro hoc habes
determinatam quæstionem,de qua sæpe dubitatur.Hæres,qui
recolligit testamentum,vult quod legatarij contribuant in re-
collectione testamenti.Certè hic habes tex.ex quo colligitur,
ꝙ si quidem hæreditas est soluendo,debeat soluere totum ipse
hæres sicut æs alienum:sed si hæreditas non esset soluendo,tũc
diminuerentur legata propter istam expensam , sicut propter
aliud æs alienum.quod perpetuo tene menti.No.3.quod illud
3 †quod expenditur propter aliàs necessarias causas,ᶜ detrahitur
c vt æs alienum, & propter hoc de facto pluries vidi vendere res
hæreditarias pro satisfaciendis debitis, & legatis,in hoc fit ex-
pensa in subhastationibus:soluitur gabella pro ista subhastatio
ne.in venditione promittentur vices,& pecunia quæ promit-
titur alliciendo emptores,vt plus promitterent,expenditur in
proxenetis, & similib.hæc omnia deducuntur, vt æs alienum.
Casus est hic,& in l.j.in fin.& l.3.ff.ad l.Fal.Et eadem rõne dico
de his,quæ hæres expendit,vt habeat instr̃a quietationis,vide-
licet de eo quod soluit. Hæc est tota expensa in causis necessa-
4 riis.vide tex.casus est hic.Quæro dr̃ hic,probauerit,† qualiter
hoc debeat probare.glo.valde notabiliter dicit,ꝙ dẽt probare
testib.vel forsan suo sacramento. Vide gl.q̃ not.& signa.Doct.
alibi in simili dicunt,ꝙ si qdem est expensa magna, hoc debet
probare,

a ADD.¶Barb.Computatione.Vide Lud.Ro.cons.18.ĩci.visa facti narratione, vbi consuluit,quod licet filius confecerit inuentarium,tamen videtur confirmasse conuentionem factam per patrem immiscendo se hæreditati.

b Paris. Debentur hæredi. Ideo si eẽnt obligata bona feudalia,q̃ ad hæredem pertinent ex inuestitura maiori, nõ esset in talib.bonis satisfaciendũ creditorib.fcõ inuentario,vide Cõ.cõs.163.in 3.dub. Itẽ inq̃rũ dr̃ hic,qđ habẽda est rõ eius,quod debebatur hæredi per defunctũ.adde quod potest hr̃s pro credito suo petere à iudice sibi assignari aliq̃ rem , de qua possit libere disponere secundum Paul.post Bal.in l.debitori tuo,C.de pact.& ibi vide Ias. Item ad illud quod dixi s̃. de bonis feudalib. quando factum est inuentarium,vide Alex.18.in 5.vol.& consi.19.eod,vol.

c I.A.Cãs.Adde,quod si hæres accepit pecuniam mutuo à mercatore, & postea incontinenti mortuus est,& expensę de quib.hic,reperiuntur factæ per hæredem,sed non constat qd de pecunia mutuo accepta fecerit:creditores petũt bona hæreditaria sibi assignari:mercator petit deduci pecuniam quã mutuauit , dicens quod ex illa factæ fuerunt expensæ , & quod ipse succedit loco hæredis,arg.l. huiusmodi.qui po.in pi.hab.creditores replicant,ꝙ ñ ꝯstat,q̃ritur qd iuris Bar.vt hic.refert Pau. de Ca.in l.si ventri.de pri.cre. dicit,ꝙ qñ qs facit aliq̃ expẽsã,ꝓ se vel suis,q̃ ꝑtinebat ad ipsũ, si aliud nõ ꝓbet̃,p̃sumit̃ qđ fuerit fcã đ pecunia,q̃ ille mutuo accepit. l.fi.j.đ pig.vbi đt esse casum sing.secus si illa expẽsa ad se nõ ꝑtinebat.& sic ille mercator deducere poterit sicut poterat hr̃s.idẽ no.ipse Bar.in l.imper.in fi.đ le.2.qđ Paul.hic limitat verum,si tp̃s & q̃titates patiunt̃,aliàs nõ,per l.fi.ff.de exer.

probare ꝑ testes, vel instrumēta. Expēsas minutas dēt ꝓbare suo sacramēto, ar. l. si qs ꝓ redēptione. ĵ. de dona. Idem refert Cyn.
* in l. id quod pauperib. s. de epis. & cle. Vltimò *possumus dicere ꝙ si expensa facta est magna, fit probatio eo mō quo habui stis in simili, s. de ali. pu. præl. l. fi. Vel forte etiam iudex taxaret inspecta qualitate causæ, in qua expenditur, vt dr̄ in expensis litis. Mō habetis primum. ¶Venio ad gl. magnam, quæro quid
5 si defunctus † Titio tenebatur de euictiōe in duplum, & illum Titium re euicta fecit hæredem, vtrum ꝯ creditores computabitur duplū. Vr̄ ꝙ nō, vt ff. ad l. Fal. l. cum emptor. sed forte ibi non fecerat inuentarium. Dicit gl. & in hoc Doc. resident. certè ibi sine dubio inuētariū nō fecit, qa inuētarij cōfectio ab hr̄de erat incognita, ſm illa tpa. Vnde puto qđ solū simplū dēat cōputare, nā vere per aditionē actio ꝯfunditur, sed fingit̄ nō cōfusa, ne hæres in dāno moret̄. Nō āt vr̄ pati dānū, si nō ꝯseqtur pœnam, q̄ est lucrum odiosum. Et ꝓ hoc facit ff. de euic. l. si eo.
6 Vñ d. l. cum emptor non est correcta. † Item qro, si defunctus vendidit fundū filij sui, & eundē filiū fecit hr̄dē, q adiuit cū bn̄ficio inuētarij: vtrū iste filius poterit istū fundū à patre vēditū vendicare ab emptore? Gl. in ista q. hic, licet inordinatè procedat, sic distinguit. Aut hr̄ditas est soluēdo, aut nō. Prīo casu aut filius fecit inuentarium, aut nō. Si fecit inuentarium, aut habet debitū bonorū subsidiū tm̄, & tunc poterit suā rem vendicare, qa illud dēt hēre sine onere. Aut hēt vltra debitum bonorum subsidiū, & tūc vēdicās repellitur exceptiōe eatenus, quatenus hēt vltra debitū bonorū subsidiū ſcā ꝯputatiōe, respectu q̄titatis, & non respectu quotæ. Et hoc ꝓseqt̄ gl. tua vsq; ibi, itē qd si est extraneus. ibi omitte & assume ĵ. ibi, vbi vero nō fecit. Si verò inuētariū ñ fecit, tūc aut hēt tm̄ bonorū debitū subsidiū, & insolidū repellit̄, vt hic in gl. ſm vnā lect. Alij dn̄t ꝙ in nihilū repellit̄, vt hic ĩ gl. ſm aliā lec. q̄ sit verior, ĵ. dicā. Si verò hēt vltra debitū bonorū subsidiū, tunc patit̄ exceptionē respū quotæ in qua est hæres, non respectu q̄titatis q̄ sit vltra, dicit gl. Secundò verò casu qñ hæreditas non est soluendo, nō est tractādum de debito subsidio, qa illud intelligitur ęre alieno deducto, vt l. Papinia. §. quarta. ĵ. de inoff. testa. Nec ob. ff. de inof. test. l. Papini. §. si quis impubes. qa ibi dēt intelligi, qñ est soluendo hæreditas, & hoc casu sine dubio si fecit inuētariū, totū fundū vendicat. Ita dicit gl. tua. Cōtra istā gl. hēs aliā gl. s. de rei ven. l. cum à matre. & illā cōiter tenēt doct. Nā illud qđ hic dr̄, ꝙ qñ hēt legitimā ñ repellitur exceptione. qa eā dēt hr̄e sine grauamine, nō ē verū: nā legitimā dēt hr̄e sine grauamine. s. legatorū & fideic. debita āt & credita deducūt̄ añ, vt l. Papi. §. quarta. de inof. test. Præterea non est dubiū ꝙ legitima pt̄ à filio euinci, licet possit hr̄e regresū ꝯ alios hr̄des, vt sibi reficiāt, vt l. scim⁹. §. j. s. d̄ inof. test. Iac. tñ volens sustinere istā gl. dicit sic & optimè, ego intelligo istā gl. qñ pater vēdidit fundū filij, hoc acto ꝙ de euictiōe nō teneat̄ ad pretij restōnē. Vel pōe qđ donauit, & licet expsse gl. dicat vēdidit, verbū, vēdidit, est generale. vnde emptor filiū agētē nō nitebatur repellere tanq̄ creditor hæreditari⁹ per illā regulā, Quē de euictiōe tenet actio, &c. Sed eū nitebat̄ repellere per illā regulā, Ex qua persona lucrū sentio, &c. vt l. ex qua ꝑsona. de re. iu. & l. si cū dotē. §. si pater. sol. ma. Et hoc satis placet mihi. Si vero emptor haberet regressum de euictione, tunc haberet locum gl. q̄ est in l. cum à matre, & opinio Doctorum, q̄ ē ꝯ istā gl. Modo venio ad illud membrū, qñ filius nō ferit inuētarium, & hēt debitum bonor. subsidium ſm vnam lec. in totū repellitur, ſm aliā in nihil. Dico ꝙ si poneremus emptorem habere regressum de euictione, in totum repelleretur. Si poneremus eum nō hēre regressum de euictiōe, in nihil repelleretur, non obstante qđ est hæres defuncti. Istud probatur in l. j. & 2. si in frau. pat. Non. n. vr̄ sentire lucrum ille. q hēt debitum suum
a tm̄, ᵃvt ibi vidistis. Possumus ēt istā gl. sustinere alio mō, qđ hic loqtur qñ filius est institutus in debito bonorum subsidio non sub nomine quotę, tunc. n. sicut nō pt̄ ꝯueniri à creditorib. vt l. quoties. s. de hær. insti. ita nō posset repelli illa exceptiōe, Quē de euictiōe tenet actio, &c. quare ipse de euictione teneatur, vt no. in d. l. cum à mr̄e. Tñ nō ē verisil̄e gl. istā hoc casu loquutā eē, cū de inuētarij ꝯfectiōe mētionē faciat, & ēt ꝓpriè in hr̄dē
7 particularē ñ cadit, cū onera ñ subeat. † q̄rit gl. qd si ē institut⁹ hr̄s extrane⁹, cui⁹ rē defunct⁹ vēdiderat? Dicit gl. ꝙ tunc ēt si faciat inuētariū, & hēat quartā tm̄ debitā iure instōnis, repellitur exceptiōe ꝓ ea quarta, qa i illa quarta pt̄ dari cum onere, vt ff. ad Tre. l. Luci⁹. §. marit⁹. & ad l. fal. l. si debitor. licet sit ar. ꝯ. ff. d̄ leg. 2. l. cū pr̄. §. Titio. Dicit gl. & nō soluit. Sed certe ille §. ꝯcordat, si bn̄ inspiciatur. Vide gl. ibi, itē q i si est, &c. Ista q. pt̄ intelli qñ emptor hēbat regressum de euictiōe. tunc nō est dubium, ꝙ dr̄ in hac gl. sed si emptor nō hēret regresū de euictiōe, & hr̄s hr̄t quartā tm̄ iure instōnis, patiet̄ exceptionē, ēt in ea quarta, ita demū si testātor hoc dixit. Et ita loquuntur ll. alle. in gl. aliās sec⁹.

In eo vero ꝙ hēt vltra quartā, nō ē dubiū ꝙ exceptionē patiet̄.
8 † Venio ad vlt. q. positā in gl. pōe ꝙ statm̄ ē in ciuitate, ꝙ nemo veniat ꝯ instr̄m factū à se, nec hr̄s ei⁹, & testātor obligauit fundū ei⁹, quē postea fecit hr̄dē, q adiuit, & fecit inuētariū, nūqd poterit vēdicare fundum à creditore? gl. d̄t ꝙ sic; vt hic, & ĵ. ꝓx. qdā doc. putāt verba statuti eē interptāda strictè, ne qs indebitè dā-
b num patiatur, ᵇvt l. 2. s. de nox. & l. adigere. § quis. ff. de iu. pa. & de pub. l. Cæsar. Sꝫ hic si hęres, q fecit inuētarium de suo ꝓprio grauaretur, pateret̄ dānum indebitè, & ꝯ hāc l. Ideo verba gn̄alia statuti, q̄ dn̄t, null⁹ veniat ꝯ, &c. vel hr̄s ei⁹, intelligo de hr̄de ei⁹, q inuentarium ñ fecit. Ita intelligit gl. ista not. q̄ vide. Et per
c hoc tota die practicamus, ᶜ si statm̄ dicit qđ executio instr̄i fiat ꝯ hæredem, sicut ꝯ defunctum, intelligitur, nisi hæres fecerit inuentarium, vt hac gl. & per rōes ꝑdictas. Tene menti, rogo te.

* ADD. Claud. Vltimò. Vide ad prædicta gl. ĩ c. qualiter & quando. ij. in verb. redde rationem. de accus. & quod ibi not. doct. maximè Aret.
a I. A. Tantum. Contra hoc doct. hic volūt cōiter. facit ꝙ ēt qñ emptor ñ erat habiturus regresū de euictiōe, repellat̄ fili⁹ ꝓ tota pte, ꝓ qua ē hr̄s, nō aūt solū quaten⁹ vltra legitimā hēat. dicit Ale. ꝓb. in d. l. cū à matre, in ver. scientē, iuncta l. si fundū sciens, ĵ. de euic. & hoc tenet Ful. hic. voluit B. l. ĩ d. l. cū à matre, & ipse refert. ꝓ quo facit, q. a ēt pro ltīa dēt obstare filio exceptio fundata in regula tradita ĩ d. l. ex qua ꝑsona, q. a de ltīa iudicat̄ regulariter, vt de lucro, l. 3. cū gl. & ibi Bar. s. de iur. & fac. ign. Nō ob. qđ hr̄ ĩ d. l. 2. s. si q. s in frau. pat. quia vt dicit Cy. & alij ibi post gl. quod aliud ē ex eo ꝙ donatio facta fuerat à defuncto in fraudem hæredis, & alia respōsio data ibi per gl. etiam cōtra d. l. cum à matre, vt dicit Cy. in l. 2. & cum hac opi. transit Alex.
b Paris. Patiatur. Vide Cur. l. ꝑperādū §. fināt alterutra, s. de iud. & Ale. post alios ibi ĩ illo art. qđ si statm̄ dicat qđ vict⁹ victori ꝯdēnet̄ ēt in expēsis, procedat ēt si hēat iustā cām litigādi: vide ēt ĩ alio subtili casu Cō. ꝯs. 118. ad fi. & cōs. 127. ꝑ tot. maxime ante med. ic. visa copia. Itē ꝓ itelligentia & limitatione hui⁹ dicti vide d. Fran. cōs. 106. & eundem in cons. 133. ad fi. vide Ias. hic.
c Pom. Tota die practicamus. Facit quæ no. Barb. in cons. 40. vol. 2.

1 *Qualiter probetur hæreditatem non esse soluendo.*
2 *Testes domestici sunt idonei ad probandum secreta patrimonij.*
3 *Hæres celans res hæreditarias, qualiter puniatur.*
4 *Negans rem fuisse in hæreditate, illam perdit.*

a §. LICENTIAᵃ DANDA. Creditores & legatarij pn̄t ꝓbare maiorē eē substātiā hr̄dita. q̄ ĩ inuētario sit ꝯscriptū, ꝙ ēt de domo hr̄dis ꝓbatio assumit̄. Et si hr̄s dolū fecerit, ad duplū refun-
1 dēt. h. d. vsq; ad §. donec. † No. casum ᵇ no. qō. Ego volo ꝓbare
b hr̄ditatē ñ sufficere ad debita, qualiter ꝓbabo, cū ista sit negatiua mere? gl. l. cū de lege. ff. de ꝓb. dat modum ꝓbādi, vt dicat hr̄s, tm̄ ē in hr̄ditate. q vult dicere, ꝙ in ea sit pl⁹, hoc ꝓbet. De hoc ē cas⁹ hic. hr̄s ōndit inuētariū, dicēs, hoc ē in hr̄ditate lega
c tarij, & creditores si velint dicere pl⁹ eē in hr̄ditate, ᶜipsi ꝓbēt,
2 vt apertè d̄t hic tex. † Not. 2. ꝙ ad ꝓbādū secreta pr̄imonij, pn̄t assumi testes de domo aduersarij, vt hic. Rō, q. a bn̄ per alios ꝓbari nō pt̄. qđ habuistis in l. j. s. de nat. li. de repud. l. ꝯsensu. §. sup plagis. de naufr. l. quoties. li. 11. no. de purgatiōis mora, ꝯcor. sūt
3 in gl. Vlt. not. † ꝙ hæres, q celauit res hr̄ditarias, punit̄ vt duplū refundat. ꝯ hoc op. ꝙ solum in hoc punitur, ꝙ in eis perdit Falcidiā. vt ff. ad l. Fal. l. bn̄ficio & l. Pau. ad Treb. Sol. circa hoc dēs notare tria iura. Primum, 1⁹ Digestorum, quo ꝯ amouētem statuebatur pœna Falcidiæ tm̄ pdēdæ, vt in ꝯriis: & si erat su⁹ hr̄s, pdebat i⁹ abstinēdi, vt l. si seruum. §. amouisse. ff. de acq. hær. Se-

a ADD. ¶Barb. Licētia. Vide Lud. Ro. in cōs. 74. inc. in cā nobilis, & an q. s possit ꝓbare sua interesse per iuramentū, vide Lud. Ro. in ꝯs. 80. inc. licet in re cōi. & vide Lud. Ro. in cons. 109. si admittatur ad iurandum hæres debitoris.
Paris. Licentia. Circa regulā h⁹ §. ꝙ creditores ꝑferunt̄ legatariis, limita vt ꝓcedat qñ hr̄ditas nō ē soluēdo, aliās sec⁹. vide Pau. ꝯs. 255. Itē circa modū, quē hic ponit Bar. ad ꝓbādū plura bōa nō extare, vide Ang. in addi. ad Bar. ĩ l. quoties ĵ. de discus. lib. x. vbi d̄t istud ꝓcedere, ēt si ꝯ me scriptura ferret, ꝙ patrimonium valeat, q. producēti scripturam puta de extimo pr̄imonij, incumbit ēt onus probādi. In ꝯriū tñ vide q hēs per Ale. hic. gl. l. cū de lege. d̄ prob. reprobat Are. ĩ l. cū ille, ff. de verb. obl. vide oīno Ias. hic, q. plura alle. pro confirmatione dict. gl. tandem ꝯcludit vt Ale. hic, & gl. ĩ l. cū de lege. q̄ Bar. l. j. §. si vsusfr. ff. ad l. Fal. refert, & Ias. hic. vide oīno Ale. in rub. ff. de ope. no. nū. vbi ēt tꝫ ꝯ Bar. licet dicat qđ ꝑ eius autoritatē sit tenēda, tñ in puncto iuris sibi nō placeret. Ias. quē ibi sequitur Bart. in illa decisio. sed ex alio fundamento q̄ ex gl. ĩ d. l. cū de lege. sequuntur ēt alij Mod. ibi vid̄ Ale. ĩ l. si constante. ĩ prin. ff. sol. ma. vbi no. Itē vid̄ Ias. ĩ §. itē si q. s in fraudē. Insti. d̄ ac. post Are. ibi. vid̄ ēt Ro. ꝯs. 276. ad fi. qñ ē factū inuētariū. Itē vnū modū ꝓbādi facultates alicui⁹ si ꝑ suspectā scripturā librorū d̄fūcti dubiū sit. vid̄ ꝑ Are. ĩ l. Arist. ĩ j. no. d̄ acq. hr̄. vid̄ circa gl. ĩ d. l. cū d̄ lege. Ale. ĩ rub. de ope. no. nun.
a Pom. No. casum. Vide Ale. ꝯs. 34. vol. 4. & Ro. cons. 222. & cōs. 276. in fi. & Fel. ĩ c. ad aures, ĩ ver. expressione, de rescr. & Ale. cōs. 68. vol. j. & 55. & Anc. ĩ auth. de iureiu. à moriente præst. & Are. 120. & Ale. ĩ simili 87. vol. 2. & 102. vol. 2. & ĩ l. cū ex cā. q̄ legit cū l. ꝑ, ff. de re iud. & aliq. d ꝑ Bal. ꝯs. 414. alias 424. ĩ vlt. par. & vid̄ no. Alb. & F. l. ĩ c. ad aures, de resc. ĩ ver. ꝯclusio. Ale. ꝯs. 41. vol. 4. vbi pōit ꝙ ill⁹, q. vult ꝓbare se ñ inuenisse merces ꝓ onerādo galeas, sufficit ꝙ dicat se ñ inuenisse, nisi tāti pōderis, & q. vult dicer̄ ꝯriū ꝓbet, & 120. alias 140. vol. 3. vbi d̄t ꝙ q alleg. aliq. hēre aliq. d pl⁹ q̄ expēdit. hēt illud ꝓbare.
c I. A. Probent. Adde ꝙ idē voluit Bar. ĩ l. si cōstāte. ff. sol. ma. & in l. decem, de ver. obl. ĩ l. ꝯficiuntur, § codicilli. d̄ iu. codicil. Ang. & imo. ĩ l. mutuū. d̄ acq. hr̄. Iac. But. in l. actor, tenuit ꝯtrariū, de quo hic & in d. l. q cōstāte. & ꝑ Ale.
eund

cundūm ē i⁹ Codicis, ꝙ duplū refundat. Tertiū ē i⁹ authēti-
a. corū, quo pp suā subtractionē vni⁹ rei ꝑdit [a] Falcidiā ī totū,
vt ī auth. đ hrd. & fal. §. sācim⁹ igr̃. & ibi no. p gl. & ꝑ la. đ Bel.
lȝ Cy. videať rephēdere illā gl. s. qđ tm̄ ī illa re ꝑdat Falcidiā,
4 vt ĵ. ad l. Fal. aut. sed cū testõr, & ibi dicā vobis. vlt. scias, † qđ
semel añ mortalitatē, & semel postea, cū q dā peteret restõ-
nē fideic. ī ꝓsecutiõe cāæ posuit, qđ tales, & tales res fuerūt
in bõis ei⁹, q fideicõmissū reliq̃rat, & sic subiacēt restõni: ad-
uersari⁹ negauit, fuit ꝓbatū ꝯ eū, ipse postea volebat đducer̃
quartā Tre. dicebať, qđ pp illā negationē ius detrahēdi illā
quartā Treb. siue Falc. perdiderat. Primò per hūc tex. ibi, vel
celauerit, & per tex. in l. bñficio. ff. ad l. Fal. vbi dr̃, qñ qs facit
aliqd vt fideicõmissum minuat, vel vt fidem euertat, in ea re
perdit bñficium Falcidiæ. sed negādo rē fuisse in hæreditate,
facit vt fideicõmissum minuatur, ergo &c. Induco ad idē §.
sancim⁹ igitur. in auth. de hær. & Fal. Teneatis mēti, si vultis.
a ADD. ¶ I. A. Perdit. Adde Ro. cõs. 276. cir. fi. vbi ēt qđ hr̃s rogat⁹ restitue-
re, si occlutat res hr̃ditarias, priuať cõmodo Trebellianicæ. Bal. vero cõs.
179. vr̃ voluisse, qđ priueť bñficio totius inuētarij, vide ēt Abb. ꝯs. 72. lib. 4.
1 *Exceptio quòd quis est intra tempus conficiendi inuentarij, quæ impediat.*
2 *Hæres pendente tempore conficiendi inuentarij, potest alios conuenire.*
a §. DONEC TAMEN. [a] Intra tp̄s ꝯficiēdi īuētariū, ñ p̃t hr̃s
à creditorib. vł legatariis ꝯueniri, & ꝯ eos interim tp̄a ñ cur
1 rūt. h. d. † no. ꝙ hęc exceptio, qđ qs est intra tp̄s ꝯficiēdi inuē
tariū, impedit litis cū t stõ. vt apparet ex tex. ibi, ad iudiciū vo
care. Item apparet ex hoc tex. qđ hæc exceptio impedit snīæ
executionem, qđ apparet ex eo, qđ dicit eos inquietare. & per
hoc tota die practicatur hic, qđ executio instr̃orum nõ fit ꝯ
2 hæredes, intra tempus ꝯficiendi inuētarium. † Iuxta hoc q̃ri
tur, licet hæredes nõ possunt ꝯueniri, an possint ipsi alios cõ-
uenire intra tp̄s? Vr̃ ꝙ non, per ti. ff. quod quisq; iu. &c. Tamē
b in cõtrarium videtur veritas, [b] quia ille titulus habet locum,
quando alicui conceditur priuilegium ad sui postulatio-
nem, sed priuilegium huius §. non est huiusmodi, ergo &c.
a ADD. ¶ Paris. Donec tñ. Nunquid āt tp̄s ꝯficiendi inuentariū currat à tp̄e
sententiæ, an à tempore aditæ hæreditatis, vide Com. cons. 75. vbi ponit
de eo, qui non poterat esse hæres, & gessit se ꝓ hærede, sine confectione
inuentarij: & postea efficitur legitimus hæres, & conficit inuentarium,
an sibi præiudicet, puta in patre filio instituto contemplatione patris.
b I. A. Veritas. Adde qđ idē tenēt Ang. Pau. de Ca. hic, & Alc. & Pau. de Ca.
dicit, in hoc §. esse casum ꝯ Bal. in l. naturaliter. ff. de vsuca. q dicit, qđ de
iure ciui. nõ reperiť, qđ p̃scriptio, inchoata dormiat. Et hoc ēt Iac. de Bu.
q̃a imo in casus h⁹ §. p̃scriptio, q̃ viuente defuncto inceperat ꝯ credito-
res, desinit currere tp̄e ꝯfectionis inuētarij & postea eo finito reincipit.
1 *Inuentarium conficiendi terminus currit à die aditæ hæreditatis.*
2 *Pœna hæredis non conficientis inuentarium.*
3 *Legis beneficio non gaudet, qui incidit in ipsam legem.*
4 *Si hæres inuentarium non incæpit intra mensem, sed perfecit intra tempus, gaudet commodo huius constitutionis.*
§. SIN VERO POSTQVAM. Qui inuētariū solēniter nõ
a facit, creditorib. tenetur insolidū, & Falcidiā ñ detrahit. [a] No.
1 hic, qđ dicit, si vero postq̃ adierit, &c. Ex quo colľr † qđ tp̄s
b ꝯficiendi [b] inuentarium currit à die aditæ hæreditatis, dixi s̃.
2 e. l. j. † Scđò no. pœnam hæredis nõ ꝯficientis inuentarium,
c q̃ hodie est augmētata. nam legatariis tenetur insolidū, vt ĵ.
3 ad l. Falc. auth. sed cum testõr. † Vlt. not. ꝙ ille, q incidit in l. ñ
4 dēt gaudere bñficio illius l. ꝯcordantiæ sunt in gl. † Quæriť,
qd si hæres inuentarium non incæpit intra primum mēsem,
tñ incæpit & perfecit postea intra tres menses, an hēat bñfi-
cium huius ꝯstõnis? Et qdam dñt, ꝙ non, per hunc tex. ibi. ex
eo ipso, qđ inuentarium s̄m formam p̄ñtis ꝯstõnis non fe-
cerit, sed iste non fecit s̄m formam p̄ñtis constõnis: ergo &c.
Alij dñt ꝯ per hūc tex ibi, & datum iam à nobis tp̄s ad inuē-
tarij confectionem effluxit non. n. sufficit ꝙ effluxit datum
ad inchoationem inuētarij, sed ad perfectionem, & ista vide-
d tur magis æqua [d] opinio. Probo, omissio modicæ solēnitatis
nõ substantialis nõ vitiat, vt l. j. in fi. de ven. inspi. Item, illa dr̃
e modica solennitas [e] non substantialis, cuius omissio est mo-
dici, vel nullius præiudicij, sed hæc est huiusmodi, ergo &c.
a ADD. ¶ Par. Detrahit. Imo hodie supplet de suo, vt legata integra soluat.
§. si ñ fecerit, in auth. de hr̃. & fal. & vide Cõ. cõs. 30. inc. statō cautū in effe
ctu. vbi ponit casum singularē, in quo ñ ꝯfecto inuentario hodie æs alie-
num diminuit legata. Vbi ēt ponit an hæres, q ñ ꝯfecit inuentarium, præ
sumať subtraxisse bona, intm̄ qđ differať inuentarium in l. item, ver. cum,
vbi ēt ponit an pœna ñ ꝯficientis inuētariū hēat locū, si prim⁹ hr̃s fecit.
vide Com. cõs. 45. vbi ponit an per ñ ꝯfectionē inuentarij perdať legiti-
ma, sicut perdiť falcidia. vbi ēt ponit qūo perdiť trebellianica, sicut falci
dia. Itē qd si sint plures hr̃des ñ ꝯficientes inuētariū, qđ īter se ñ possint
hoc opponere, q̃a dol⁹ cū dolo, vel culpa ꝯpēsať. vide ēt ibi. Quid āt p ñ
ꝯfectione inuētarij, an perdat qs illud, qđ hr̃e dēat à defuncto, vide Cõ.
cõs. 125. ic. p̄poniť p Bar. ī 2. dub. Et qđ perdať Treb. vide eundē cõs. 141. in
pr. itē circa ea, q̃ dicta sunt, qđ ñ cõficiens inuentariū teneatur insolidū
creditorib. & legatariis, limita vt per Bal. l. voluntatem, ver. q̃ro nunquid.

Item quid si constaret ex cõfectione creditori, vel legatario, quod res ñ
sufficiebant, tñ hæres non conficiens inuentarium nihilominus teneatur
insolidum, vide Soc. quod sic, l. j. §. si quis, ad Treb. contra Bal. & alios, vt
per eum, qui ēt ponit an fideicõmissarius vniuersalis insolidum teneatur
non confecto inuentario. Item an eccl ̃sia, vel fiscus teneatur conficere
inuentarium vt hic, & an in foro conscientię non conficiens teneatur, vi-
de Barb. c. j. ext. de so. De istis vide Are. late rub. de acq. hæ. vbi ēt an hr̃s ñ
cõficiens inuentarium teneatur vltra vires ad restõnē ablatorū, vel aliàs
ex delicto debitori, & q d de p̃re, vel monasterio, in quē transeunt bona
ex persona filij, vel monachi. & q d si defunctus hēbat bñficium ne con-
uenireť, nisi inq̃tū facere possit, & q̃ dā alia vide ibi per eū per discursum.
& per So. l. debitori, C. de fur. an grauetur per fideic. post tp̄s si deducit ñ
cõfecto inuentario possit deducere sibi debita & q d de dotib. maternis.
b Pom. Conficiendi. Quid āt sit in hr̃de vsurarij, an ipse p p ñ fcm̄ īuentariū
teneatur ī restituendis vsuris vltra vires hr̃ditarias, vide de hoc Bal. cõs.
178. j. part. vide Cu. cõs. 73. & aliq d per Fel. c. j. de cõst. & ī c. qm̄ vers. fallit
q̃nto, de prob. c. 5. ver. fallit primo, de præsc. Ro. cons. 276. in x. dub. Anc. c.
canonum statuta. de const. & ī c. possessor malęfidei, de reg. iu. in 6. & in c.
peccatum, e. tit. & vide Fel. in c. cum contingat. de of. del. Are. 148. & Aug.
l. in testamento. s̃. de test. mil. Cep. cau. sua. 23. Pau. de Ca. cons. 164. in j. dub.
vbi ponit, an hæres non conficiens inuentarium, teneatur fideicommissa-
rio vltra vires hæreditarias, vide Rom. in cons. 276. in 10. dubio.
c Pom. Pœnā. No. tñ ꝙ istæ pœnæ ñ hērent locū ꝯ hr̃dē vsurarij ñ ꝯficien-
tis inuentarium, q̃a ñ tenetur vltra vires hr̃ditarias. Ita Anc. ꝯs. 312. inc. pri
ma facie vr̃ ꝙ sic, & Fed. cõs. 21. & istud no. Bar. hic, vide Ale. cõs. 70. vol. 4.
d I. A. Aequa. Adde qđ idē voluit Bal. cõs. 424. vo. 4. & ibi ēt ponit, qđ si hr̃s
nescit scribere, qđ sufficiat gñalis subscriptio notarij pro ipso hr̃de. Ad-
de ēt qđ Bal. cõs. 161. li. j. consuluit, si mos patriæ est non seruare laqueos
legum, innodando hr̃des per imprudentiam. s. nõ subscribere inuentariū,
& qđ nõ sint testes adhibiti loco legatariorum, & creditorū. & quod nõ
fuerint nominatim citati, quod non tenentur hæredes vltra vires hæredi
tarias, si aliàs sine fraude fecerint inuentarium secundum morem patriæ.
e Paris. Solennitas. Vide quæ habes ad Bar. in l. j. in fi. de ven. inspi.
§. ET HAEC QVIDEM. Hic incipit 4. pars prin. isti⁹ l. qui
vult tp̄s ad deliberandum à principe, ꝯsequitur annū. ab alio
iudice, nouem menses ad plus, nec sæpius ꝯceditur. h. d. Op.
de l. cum in antiq̃orib. s̃. e. So. ibi qdam dñt, qđ hæc corrigit
illā, vt videbitis in vlt gl. p̄sentis l. Tu verò dicas, qđ qñ deli-
beratio nõ petitur, illa l. in nullo corrigitur: sec⁹ qñ delibera-
tio petitur, q̃a per l. illā statuebatur ann⁹, hodie vero iudex in
ferior à principe nõ p̃t dare vltra nouē menses, per hūc §. op.
& vr̃, ꝙ ista deliberatio sit sæpius ꝯcedenda, vt l. 1. §. si cui. vt
le. no. ca. So. illud, q̃a testõr sic disposuit. Op. 3. de l. 3. s̃. e. so. q-
dam dñt, ꝙ hæc corrigit illam. vel dic, & ista est vera, qđ intra
tempus statutum hoc §. potest tempus sæpius concedi, ita tñ
quod vltra istud tp̄s non excedat, & sic dēt intelligi ista l. &c.
1 *Tacens quando habeatur pro adeunte, vel repudiante.*
2 *Hæres quando teneatur vltra vires hæreditarias.*
3 *Tempus conficiendi inuentarij, currit à die aditæ hæreditatis.*
§. SIN AVTEM HOC ALIQVIS. Qui petit tp̄s ad delibe
randum, licet inuentarium ꝯfecerit, & hæreditatem adierit,
vel nõ repudiauerit, creditorib. insolidum tenetur, nec Falci
diā detrahit. si repudiauerit res hr̃ditarias, perfectè restituet.
1 h. d. vsque ad §. notissimum. † Dicit hic, ꝙ q non adiuit, sed ta
cuit intra tp̄s datum ad deliberandum, hr̃ ꝓ adeunte, ꝯ, ff. de
acq. hær. l. q̃diu. Quidam dñt qđ istud hēt locum, qñ in con-
cessiõe tp̄is hoc fuit adiectū, vt tacēs hēať ꝓ adeūte. Alij dñt,
qđ illa corrigiť ꝑ istā, & hoc teneť hic in gl. In l. ꝯria gl. đt, ꝙ si
est tp̄s statim̄ ad petitionē creditoris, tūc tacēs hēať ꝓ adeūte.
Hic est casus hic. Rõ, q̃a creditoris interest, vt hēat quē ꝯue-
niat. Sed si tp̄s statuiť ad petitionē substituti, tūc si tacet hr̃ ꝓ
repudiāte, vt l. ꝯria. Rõ, q̃a substituti interest, vt hēať hr̃s pri⁹
ꝓ repudiāte, vt ipse possit adire. Et hāc so. tenet Dy. & ēt Cy.
hic, qđ puto verū, & notabile. Sed ꝯ hoc op. ꝙ imo per cur-
sum tp̄is triū mēsiū hēať ꝓ repudiāte, vt s̃. ea. l. §. j. So. qđ hic
dr̃, nõ hr̃ ꝓ repudiāte, loq̃tur in hr̃de, q tacuit: sed si aliq d di-
xit, puta credo qđ mihi nõ expediat, vel silia verba, tūc hr̃ ꝓ
repudiāte ꝯcursu triū mēsiū, vt in ꝯrio, & hāc mām plenissi-
mè expediui ī l. si qs. ff. de iu. deli. Scđo op. ĵ. đ lega. l. si vniuer
2 sæ. Sol. tria sūt iura. † q̃dā sūt iura antiqua, & s̄m illa tenetur
hr̃s creditorib. insolidū, legata verõ ñ dēať, nisi vsq; ad vires
p̃rimonij, vt d. l. si vniuersæ. Quoddā ē i⁹ Codicis, & s̄m hoc
si nõ petiit tp̄s ad deliberādū, & inuētariū ꝯfecit, nõ tenetur
creditorib. nec legatariis vltra vires hr̃ditarias, vt s̃. e. l. §. & si
p̄fatā. si verò petiit tp̄s ad deliberādū, & inuētariū fecit, tunc
hēnt locū iura antiqua, vt creditorib. teneať insolidū: ꝯ lega-
tarios vtatur Falcidia, vt hic, in ver. sinā hoc aliqs. Si verò in
uētarium nõ fecerit, siue petierit tp̄s ad deliberandū, siue nõ,
creditorib. tenetur insolidū, & ꝯ legatarios nõ vtiť Falcidia,
vt s̃. e. l. §. sin vero postq̃ & ver. si qs āt temerario, tñ legatariis
ñ teneť vltra vires hr̃ditarias, vt d. l. si vniuersę. cū si. tertiū ē i⁹
authēticorū, quo iur̃ si īuētariū ñ fecit, teneť creditorib. & le
3 gatariis īsolidū, vt ĵ. ad l. Fal. aut. sed cū testõr. † Quærit gl. qñ
qs petit tp̄s ad đliberādū, vtrū tp̄s ꝯcessū ad ꝯfectionē īuēta-

rij currat, elapso tpe dato ad deliberãdũ? qcqd gl. dicat, veritas est, ꝙ istud currit à die aditæ hæreditatis, vt d. §. sin vero postquam. Vnde si intra tempus datum ad deliberandum adiuit, intra illud tempus, quo adiuit, incipit currere, &c.

1 *Lex ista quod non deroget l. cum antiquioribus.*

2 *Dispositio huius l. in milite non conficiente inuentarium, quod non teneatur vltra vires hæreditarias, an corrigatur.*

§. NOTISSIMVM. Hæc est vltima ps, in qua Imperator ponit vnam suam ꝯclonem br̃ d̃t. Hæc l. oĩa q̃ in aliis ꝯstitutionib. ꝯtinebãtur, ꝯplectitur, & priuilegiũ militũ in suo robo-

1 re remanet. h. d. ¶ †Quæro, vtrum ꝑ hanc ꝯstõnẽ sit derogatum l. cũ in antiquioribus, s̃. e. Veritas est, qđ non, qñ tp̃s ad deliberandum nõ est expressè petitũ, vt dixi vobis s̃. in §. ꝓx.

2 & ꝓbat̃ j̃. de cad. tol. §. in nouissimo. ¶ †Quæro, vtrũ qđ hic dr̃, ꝙ priuilegiũ militis durat, hodie sit correctũ? gl. vr̃ dicere ꝙ sic, ꝑ auth. de hr̃. & falci. §. fi. Quod an sit verũ dicã vobis in auth. sed cũ testõr. j̃. ad l. Fal. Istud est vtile scire ꝑp ecclesiasti

a cas ᵃ ꝑsonas: qa ecclesiasticæ ꝑsonæ debẽt hẽre priuilegiũ militis, vt l. sacrosãctæ. s̃. đ epis. & cle. no. ĩ l. miles. ĩ pri. ff. đ re iu.

b & ſm hoc, si ecclesia, vr̃ ꝑsbyter ᵇ adiret hr̃ditatẽ sine bñficio ĩuẽtarij, ñ tenet̃ vltra vir̃s hr̃ditarias, sicut miles. iõ ẽ videndũ an l. sit correcta. dicã tibi ĩ d. aut. sed cũ testõr. si recordabor.

a ADD. ¶ I. A. Ecclesiasticas. Adđ Ale. q̃ ĩ effectu vult ꝙ ecclesia ñ ꝯficiẽs inuẽtariũ ñ teneat̃ vltra vires, & ꝙ possit petere restõnẽ ĩ integ. ꝙ ꝯriũ voluit Abb. ꝯſ. 34. vo. j. & vol. 2. ꝯſ. 74. ĩ fi. ĩ quo cõs. ꝯcludit ẽt clericũ teneri ad ꝯfectionẽ inuẽtarij. d̃r tñ videri tex. c. ecclesia, vt li. pẽ. & ibi ꝓbare Io. An. & Host. ꝙ ꝯstões legales gñaliter disponẽtes lȝ pęnã adiiciãt, hẽant locũ ĩ foro canonico ẽt ꝯ̃ clericos & ecclesias, ex quo ꝯriũ ñ reperit̃ cautũ de iure canonico: & ꝑferti d̃r hoc ꝓceder̃, qñ l. pœnalis pt̃ se hr̃e, quo ad ecclesiã quo ad ꝯmodũ & ĩcõmodũ. & ꝙ ll. loquẽtes đ inuẽtario hẽant locũ de iure can. d̃r esse tex. ĩ c. Ray. de test. tñ vt dixi, dicit eẽ ſpãle ĩ ecclesia, vt ñ teneat̃, eo qa hr̃ditas ĩtelligit̃ delata ecclesiæ, ĩq̃ tũ ñ sit onerosa, nec indirectè alienẽtur bona ipsius, arg. auth. sicut. s̃. de sacro. san. eccl.

b Paris. Vel presbyter. Vide Bar. in c. j. de test.

a ¶ De repu. ᵃ vel abstinen. hæred. Rub.

a ADD. ¶ Paris. De repudianda. Circa mã no. casum, ĩ quo q̃ repudiat hr̃ditatẽ ñ solum priuatur hr̃ditate, verũ ẽt omnib. bonis quocũque titulo ad eũ deuolutis per instituẽtẽ fauore fisci, vide Bar. per illũ text. l. hæredes. C. de omni agr. deser. lib. 11. ꝙ ibi ẽt Alex. in addi. ponit, an repudiata hæreditate, intelligatur tacite repudiatũ officium executionis, vel econtra.

LEX I.

SI PATERNA. Filius, q̃ abstinuit, si in domo pa

tris ex iusta cã morat̃, nõ vr̃ suã abstẽtionẽ reuo-

a care. h. d. no. ꝙ filius habitãdo ĩ domo pr̃is, ᵃ vr̃ se

b gerer̃ ꝓ hr̃d̃, nisi ꝓbet̃ ꝙ ex alia cã fecerit. ᵇ ꝯ̃ hoc op. s̃. tit. j. gl. dicit, hoc ſpãle est in filio suo: secus in extraneo, seu filio emancipato. Istud nõ est verũ sic simpl̃r. Nã ille act⁹, q̃ in extraneo ĩducit aditionẽ, ille act⁹ in suo inducit ĩmixtionẽ, vt l. eũ demũ bonis. ff. e. Vñ possidere domũ, eodẽ mõ in suo, & ĩ hr̃ de extraneo ĩducit ꝓ hr̃de gestionẽ. Nõ obſ. l. j. qa ibi loq̃t̃ ĩ emãcipato, q̃ ñ poterat adire de iur. ciui. vñ ꝑ nullũ actũ extraiudiciarũ pt̃ induci agnitio bo. poſ. vt ibi dixi. Op. postq̃ fili⁹ repudiauit. nullo mõ pt̃ esse hr̃s, vt l. sicut. j̃. e. Sol. ꝯriũ loq̃t̃ in extraneo, sed fili⁹ su⁹ pt̃ suã abstẽtionẽ reuocar̃, vt j̃. e. l. fi. & istud est, ꝙ facit dubiũ in l. nr̃a. Op. ad l. nostram de l. si seruum. §. ꝓtor. ff. e. Sol. Ibi loq̃tur in filio, qui aliqd surripuit, ꝑp ꝙ priuatur beneficio abstinẽdi, secus si ñ surripuit.

a ADD. ¶ I. A. Patris. Adde qđ Odof. & Bal. exẽplificauit in filio, q̃ tenebat domũ obligatã ꝓ dote matris, ꝙ Pau. de Ca. intelligit verũ si filius ꝓpria authoritate poterat accipere, vt quia esset data licentia apprehendẽdi in instro, iuxta l. 3. j̃. de pig. secus si nõ poterat, quia vr̃ tanquã hęres fecisse, & vt creditor occupando propria authoritate deliq̃sset. l. qui retiario. ff. de pign. act. Sed quid si sit statutũ prout est Florentiæ, ꝙ si ille, cui delata est hæreditas etiam paterna, si aliquã bona tenuerit, etiam ex alia causa, & non obstante qđ aliam cãm hẽat, dicatur adiuisse, dicit Pau. hic ꝙ dẽt adire iudicem, & facere sibi per iudicem assignari, nec tunc incidit in statutum: q̃a esset sibi iniuriosum si vellet hoc auxilium auferre. tñ ip̃e Pau. in l. si seruum, in vltimis verbis, ff. de acq. hær. dicit ꝙ dẽt fieri repudiatio ad obuiandum fraudib. & hoc facto poterit occupare bona hæreditaria & non nocebit statutum, quod etiam debet intelligi qñ ẽt occuparet auctoritate curiæ antequam repudiaret expresse, & ibi dicit esse casum expressum, & menti tenendum. Ad hanc l. facit quod cõsuluit Bal. ꝙ licet auus alimentet nepotes, non tamen per hoc videantur adiuisse eorum hæreditatem maternam. eius conſ. 524. vol. 4. Et quando filius habitando domum patris dicatur gerere se pro hærede, vide Bal. consi. 187. vol. 3. & omnino vide Ang. consi. 63. inter consilia Bal. lib. 5.

b Paris. Causa fecerit. Ad hoc faciunt no. per Alex. per illum tex. in l. qui iure familiaritatis, ff. de acq. hæred.

LEX II.

1 *Filius, qui se abstinuit ab hæreditate paterna, si postea emit fundos paternos, quando videatur suam abstensionem reuocare.*

2 *Filius, qui primo emerat fundos paternos, si se postea immiscuit hæreditati paternæ potest hypothecaria conueniri.*

SI PATERNA. Qui post abstẽtionẽ bona paterna bõa fide emit, nõ vr̃ suã abstẽsionẽ reuocare. h. d. Op. ff. e. l. si is q̃ in

1 bõis. So. Si † fili⁹ se abstinuit ab hr̃ditate pr̃na, emẽdo postea res pr̃nas bõa fide, ñ vr̃ suã abstẽtionẽ reuocare, vt hic. sec⁹ si mala fid̃, vt ibi à ꝯrio sẽsu colligit̃, q̃ mala fid̃s ꝑsumit̃ ex trib.

a Priõ, si emit oĩa ᵃ bõa, vt d. l. si is q̃ bõis. ff. e. & l. oẽs. §. Lucius. ff. de his q̃ in frau. cre. Itẽ si emit ꝑ interpositã ꝑsonã, vt ibi, & ar. s̃. de na. li. l. 3. Itẽ si hoc factũ fuerit incõtinẽti post abstentionẽ, vt l. si vẽtri. §. fi. ff. de pri. cre. Tene mẽti, qa quotidiana

2 sunt ista. Quæro, † qd si immiscuit se paternæ hr̃ditati ille, q̃ fundos paternos antea ꝯparauerat à creditorib. gl. arguit ꝓ, & ꝯ̃. finalr̃ determinat ꝙ possit hypothecaria ꝯueiri, quia in proprio nulla fuit emptio, vt l. sicut. §. illud. quib. mo. pig. vel hyp. sol. Certè illa lex modicum facit, nisi eam intelligas sic, ꝙ hæres qui adiuit, præsumitur retro fuisse dñs à tpe mortis, vt l. hæres quoque. ff. e. & l. si ex re. §. fi. de stip. ser. de reg. iur. l. omnia fere. Ergo apparet fictione harum legum, quod ipse emit rem propriam. plenè dixi in l. si is qui bonis. ff. eod.

a ADD. ¶ I. A. Oĩa. Adđ ꝙ Ang. idẽ d̃t, sed solũ melior. alle. tex. ĩ l. sũma cum rõe. ĩ pr. ff. đ pac. seq̃t̃ Ful. hoc idẽ no. Ang. ĩ l. oẽs. §. Luci⁹. ff. đ his q̃ ĩ frau. cre. & meli⁹ ꝓbat̃ ex no. per gl. & Bar. ĩ l. nomẽ. §. j. de le. 3. & per Bal. ĩ l. j. s̃. si q̃s ĩ frau. pat. & ĩ l. si vnq̃. de. reuo. do. & ĩ l. j. q̃. bo. ce. poſ. vbi ꝯcludũt, ꝙ per alienationẽ maioris partis bon. ẽt particulariter factã resultat suspicio ĩ casu q̃ resultaret de alienatiõe oĩum bonorũ. Et de istis fraudib⁹ vide per Bal. hic, & per Bar. ĩ l. post ꝯ̃tũ, de do. & per Bal. ꝯſ. 134. vol. 3. vbi ẽt dicit, ꝙ per venditionem omniũ bon. vel maioris partis, inducit̃ fraus.

LEX III.

1 *Testamentum qui dicit nullum, videtur adire.*

2 *Transactio inutilis non habet vim pacti.*

SVVS HAERES. Qui dicit testm̃ nullũ, vr̃ adire, & inutilis

1 trãsactio ñ hẽt vĩ pacti. h. d. † No. duo, q̃ dixi ĩ sũmario. Priõ, ꝙ q̃ d̃t nullũ, vr̃ adire. Cõcor. sũt ff. de bo. poſ. l. cũ q̃dã. ꝙ plenè dic vt ibi dixi. Scđõ no. ꝙ trãsactio, q̃ non valet iure trãsactionis, nõ hẽt vim pacti. Vidistis s̃. de transa. l. si cã cognita.

2 Op. de l. postq̃ liti. s̃. † de pact. Gl. ponit hic plures sol. Br̃ text. soluit ꝯtrarium. ibi renunciauit volens remittere & donare: hic vero voluit transigere, q̃ transactio cum non valeat, nõ hẽt vim pacti, vt d. l. si cã cognita. & ꝙ ibi Cy. no. s̃. de transa.

LEX IIII.

1 *Differentiæ ratio inter repudiationem & confessionem.*

2 *Repudians quando possit adire, & quando non, reg. cum fall.*

3 *Repudiatio quando præiudicat repudianti.*

a SICVT ᵃ MAIOR. Sicut hr̃ditatẽ repudiatã ñ pt̃ q̃s adire, ita nec aditã repudiare. h. d. hæc subtilis l. & ꝓpter hoc vtilis.

1 † Quæro, q̃ ẽ rõ dr̃iæ ĩter repudiationẽ & ꝯfessionẽ? Gl. assignat plures sol. tene illã, qa ꝯfessio fit ꝯ̃ se ꝯfitẽtẽ, iõ sibi ꝑiudicat. Sec⁹ si fieret ꝓ se, vt l. de ætate. §. j. de interro. actio. Sed hæc repudiatio. de qua loq̃t̃ hic, fit ꝓ se repudiãte. iõ nõ sibi

2 ꝑiudicat. Ita loq̃tur hic. † Hoc ꝑmisso op. ad j. partem, j̃. e. l. fi. Sol. hæc ẽ rĩa, ꝙ q̃ repudiauit, nõ pt̃ adire fallit in filio suo, vt j̃. e. l. fi. Item fallit fauore vr̃is fideicommissi, vt l. nã ꝙ. §. j. ff. ad Tre. Itẽ fallit ex ſpãli priuilegio, ꝑ restõnẽ in integ. vt s̃. si mi. ab hær. absti. l. j. & ꝑ totũ. Itẽ fallit ĩ casu l. cũ hr̃ditate. ff. e. ha-

3 buistis no. s̃. ti. j. ĩ l. q̃dã elogio. † Venio ad scđam ptẽ, & vr̃ ꝙ hæc repudiatio ꝑiucet repudianti, vt l. postq̃ liti. s̃. đ pa. So. gl. fatet̃ ꝯriũ, ꝙ ei ꝑiudicat, respectu ei⁹, cũ quo litigabat, cui renũciabat, vt ĩ extraneo, vt ĩ ꝯrio, sec⁹ respectu aliorũ creditorũ. vid gl. & eã Ia. đ Are. reph̃ẽdit. Aliud. n. ẽ renũciare liti, vt l. ꝯria, aliđ repudiare hr̃ditatẽ, vt hic. Tu dicas eẽ aduertẽdũ ad qd fit hęc repudiatio, nã si q̃dẽ fit hęc repudiatio ad ꝯmodũ repudiãtis, puta ne ꝯueniat̃ à creditorib. ĩterrogat⁹ an eẽt hr̃s, dixit ñ, imo dixit, repudio: tũc ñ ꝑiudicat. Nõ. n. voluit sibi ꝑiudicar̃, nec aliis ꝓdeẽ, vñ vĩ pacti ñ hẽt. Ita loq̃t̃ hic, qđ apparet ex q. gl. q̃ s̃. dixi. lȝ si ip̃e repudiat ad ꝯmodũ aduersarij, vt puta agebat petitiõe hr̃ditatis, & pẽdẽte iudicio dixit, renũcio huic hr̃ditati, certè vr̃ pactũ, sicut renũciar̃ liti, vt d. l. postq̃ liti. & ita loq̃t̃ gl. hic posita. rõ, qa hoc facit ad ꝯmodũ aduersarij, nã aduersario ꝓdẽ, & sibi ꝑiudicat. Itẽ op. đ l. si fili⁹. ff. đ interro. act. vbi ꝯfitẽdo se hr̃dẽ, sibi ꝑiudicat, lȝ pri⁹ repudiauerit.

a ADD. ¶ Paris. Sicut. De mã h⁹ l. vide Cep. caut. 249. Sicut adde ꝙ l. ẽ bona, ſm Pau. de ca. pro puellis q̃ maritantur à fratrib. q̃ faciunt sibi renũciare hæreditatẽ paternã in bonis, in q̃b. fœminæ succedũt, sicut masculi. Nã si filia adiuerat vel se ĩmisceuerat, ñ postea d̃t repudio ad instãtiã fratris, nihil valet repudiatio, & ea nõ obstãte pt̃ ptẽ suã à fr̃e auocare. sed si dicat renũcio, & dono tibi partẽ meã, & oẽ i⁹ ꝙ hẽo in hr̃ditate pr̃na, bñ tenet renũciatio. & hoc d̃t menti tenendũ. Et idẽ voluit in l. si actione, s̃. de pac. & l. pactũ, s̃. de coll. vbi dixit, qđ si sũt plures fratres, & vn⁹ renũciat alteri, ꝙ per illã renũciationẽ vr̃ adiuisse, & successiue donare, ar. l. illud. ff. de acq. hr̃. & idẽ voluit cõſ. 308. inc. in Christi nomine, viso pũcto. sed in hoc vlt. d̃t Ale. ꝙ Io. And. sentit ꝯriũ ĩ add. ad Spe. ĩ ti. de test. §. j. ĩ add. ic. Vbertus. & idem sentit Bal. in l. si defunct⁹. s̃. de suis & leg. ꝑ l. fuit q̃dãs. ff. de acq. hæ. tu đ priõ dicto Pa. đ ca. vid Bal. ꝯſ. 46. li. 3. inc. verba institutionis.

diauerit. Sol. ibi ɔfessio fuit facta ad cōmodū aduersarij, iō sibi ꝑiudicat q̄tū ad aduersariū. hic verò fiebat repudiatio ad cōmodū sui repudiātis. ita n. dētis ītelligere, qđ no. ī l. vlt. ff. de īter. ac.

LEX V.

PVPILLORVM. Pupillus sine tutore repudiare non p̄t. H. d. Op. de l. cum pupillus. j. resp. ff. de cond. & de. so. ibi loquitur de repudiatione tacita, hic de expressa.

LEX VI.

1 *Hæreditas materna repudiata per filium, an possit reuocari sicut paterna.*
2 *Filius emancipatus, an habeat in repudiatione beneficium sicut suus.*
3 *An idem sit in hæreditate auita, quod in paterna, vbi quòd sic.*

a SI QVIS suus.[a] suus hæres maior repudiās, p̄t suam abstentionem reuocare intra triennium ante bona vēdita. sed minor, vel in vtili tp̄e ɔstitutus, p̄t ēt post trienniū, & post bona vēdita. H. d. hæc no. & singularis lex. Op. de l. doli exceptio. ver. diuersum, ff. de nouat. So. r̄ra est, quod de eo, quod q̄s facit intra quadriennium, qđ datur ad restōnē petēdā, nō p̄t restō peti. fallit in casu
1 huius legis, q̄ casus singl'is est sec. Dy. † Quæro hic dr̄ de hæreditate p̄rna: qđ de materna? gl. dicit, qđ ille q̄ repudiauit, p̄t reuocare intra annū, vt ff. ad Tert. l. filij. cōiter tenem' ɔ̄riū, nā ibi loq̄tur q̄n repudiauit, sed dixit, nolo adire, q̄ verba sunt extensiua, & inducūt repudiationē cursu anni. Secus si simpl'r repudiaret,
2 vt vidistis s̄. de iur. & fac. ign. l. 2. ¶ † Item q̄ro, qđ in filio emancipato. gl. tua dicit idem. vt ff. de col. bo. l. nonnunq̄. Veritas est in ɔ̄rium, vt l. 3. de iu. & fa. ig. nō ob. l. nōnunq̄. q̄a ibi nō loq̄tur in repudiatione, sed in eo q̄ nolebat adire, vt ibi dixi. Quero, hic
3 loquor de hæreditate paterna, † quæro qđ in hæreditate auita. gl. vr̄ dicere idem, vt d. l. nōnunq̄. de coll. bo. & ego idem teneo, q̄a l. si q̄s, ff. de iu. deli. loq̄r ḡnaliter in quolibet suo, vt ibi plenè dixi, & materiam huius l. explicaui tibi, ergo dic, vt ibi.

a ADD. ¶ Parif. Quis. An ista facultas reuocādi transmittat ad hr̄des, vide Ale. l. si filius qui patri, ff. de vul. & pup. late Ias. l. qui se patris, C. vnde lib. & hic Are. l. ventre, de acq. hæ. quod ad inducendum hanc reuocationem abstensionis sufficiat actus qui fieri non potest contra ius, & nomen hæredis, non autem requiritur expressa reuocatiō. vide Ale. & Mod. l. 1. s̄. de iu. delibe. contra Ang. & Pau. de ca. item an post terminum potest reuocari quantum ad legitimam. vide Ale. l. quia poterat. ad Treb.

¶ Quemadmodum testamen. aper. &c. Rub.

LEX I.

a VT TESTAMENTVM. testamentum[a] petitur aperiri per officium iudicis. H. d. Materiā huius l. dic, vt ibi dixi, s̄. de eden. l. j.

a ADD. ¶ I. A. Testamentum. Adde qđ Pau. de ca. hic dicit, quod notarius rogatus de testō nuncupatiuo potest compelli per iudicem ostendere testm̄ illis qui petunt si est renitens, dummodo iurent, quod putāt sua interesse, & allegent aliquam iustam causam, ita qđ nō petūt aīo calūniandi, vt j̄. e. l. 3. & dabitur eius particulæ copia pertinētis ad eos, vt l. 3. & 4. de fi. instr. & hoc quia putat habere locum saltem vtile remedium huius edicti, cū sit eadem ratio.

LEX II.

1 *Publicare aliud est, & aliud aperire.*
2 *Quādo testamētū in scriptis aperitur, testes adhiberi debēt, si haberi possunt.*
3 *Testamentum in scriptis, quam fidem faciat, si testes sunt mortui, vel aliter haberi non possunt.*
4 *Testamentorum in solennitate inspicitur locus, in quo actus fit.*

TESTAMENTI. testm̄ dēt apiri f̄m ɔsuetudinē fori, vbi fit a-
1 ptio, & abn̄tib. testib. fit coram viris honestis. H. d. † Ad euidentiam dēs scire, quod aliud est publicare, de quo loquit̄ l. publica
2 ti. s̄. de tes. aliud est aperire, de quo loq̄tur hic. † Primò q̄ro hic, vtrū testes, q̄n apertio fit, debeāt adhiberi? certè sic si p̄nt hr̄i, vt
3 l. sed si q̄s ex signatorib. ff. e. ti. † Quæro qđ si testes hr̄i nō p̄nt, quia mortui sunt. R̄n. istud nō probat aliquid, quia est priuata scriptura. vide gl. videte, vt aliàs dixi vobis, testm̄ fc̄m in scriptis anteq̄ veniāt testes, & cognoscāt sua sigilla, & deponāt se interfuisse, ē priuata scriptura, & nihil probat. sed postq̄ testes venerint, & fuerit fc̄a publicatio f̄m formā l. publicati. s̄. de tes. tūc s̄p probat. predicta sunt vera, si testm̄ est scriptū manu priuata, sec'
4 si manu publica, licet sit in scriptis, vt ff. eo. l. tabularū. † Vltimò
a no. qđ in solēnitate testōrū inspicitur loc',[a] in quo fit ille actus, de cuius solēnitate q̄rit̄. dixi plenè in repetitiōe l. cūctos populos. s̄. de sum. tri. & fi. cat. dixi etiam s̄. de test. in l. si non speciali.

a ADD. ¶ I. A. Locus. Adde quod bal. & Ang. tangunt, an in testis conditis extra Romanum Imperium requirantur 7. testes, prout requirunt ll. Romanorum, si testator erat subiectis Rom. Imperio, an vero sufficiat esse seruatos mores illius loci. Bar. l. qui à latronib. de test. dicit, quod testm̄ factum in loco hostili Roma. Imperij, vt inter Saracenos, non valeret secundum illas consuetudines, nisi solennitas iuris ciuilis perficeret. Sed bal. dicit hic se consulu isse super quodam testō facto inter Sarracenos, dummodo habeat illa quę sunt de iure gentium, quod vbique viget, quia ius gentium vbiq; est bonū & æquum. Et cū hoc tra sit Pau. de ca. nec alle. cons. Ego inueni, vbi ipse bal. consuluit super quodam testamento facto in Damasco à quodam Anchonitano cum ex testi. vbi dicit primo videri, quod testm̄ valeat: deinde do. Iac. de Arec. & Old. dn̄t qđ aduena, q̄a casu inter fideles testatur, debet f̄m ius Ro. testari, si de Imp. Ro. est. Iō hūc passum dimitto, & dico, qđ vbi negatur testm̄ factū, n̄ sufficiūt sex testes, nec quo ad testm̄, nec quo ad legata test. & c. latius ibi vide, s. cōs. 163. li. 3. inc. in Christi noīe, in Damasco non seruatur ius Romanum.

LEX III.

EIVS QVOD. facienda est copia eius partis testamenti, quæ pertinet ad petentem sine die, & consule. H. d.

LEX IIII.

CODICILLOS. codicilli petūtur aperiri eodem modo quo testamenta. H. d.

a ¶ De edict. a diui Adria. toll. Rub.

Post apertum testamentum, & aditam hæreditatem, petit scriptus hæres se mitti in possessionem, quod olim fiebat ex edicto diui Adr. quod est sublatum. ideo ponitur hic tit. de edict. diui Adr. tol. & quemadmodum scriptus hæres in pos. mittatur.

a ADD. ¶ Po. De edicto. Adita hæreditate restat, vt hr̄s institutus mittat̄ in possessionem rerū hæreditaria. & super tali missione tractat edictum diui Adr. tol. Imperator tamen non ponit hic, de ɔseruando, sed tollendo. dicebat, nisi scriptus hæres postulasset se mitti in possessiōnē, non aliter fieri, nisi reipublicæ daretur vicesima pars hæreditatis, & multę essent interpretationes, & distinctiones circa dictum factum: hodie sublato edicto fit missio in possessionem rerum hæreditariarum, sub distinctione tamen, l. fi. e. ti.

LEX I.

CVM INTER. institutus mittendus est in possessionē anteq̄ substitutus. H. d. vel aliter. in adipiscenda posses-
a sione, institutus[a] substituto p̄fertur. H. d. Op. institutus sub ɔdōe habet bo. pos. f̄m tab. sed institutus est sub ɔdōe institutus, ergo debet hr̄e bo. pos. ꝓbatur in l. 2. §. si sub ɔdōne. ff. de sec. tab. So. ibi loq̄tur in eo, q̄ est institutus sub ɔdōe in j. gradu, vnde nō est aliq̄s, q̄ eū p̄cedat. facit ad hoc l. si q̄s instituatur. circa pr. ff. de hæ. inst. Op. de l. 3. §. fi. de li. & post. vbi substitutus instituto p̄fertur. so. dicit gl. ibi primus gradus instōis erat nullus p̄teritiōe, hic secus. ɔ̄ hanc solō. op. qđ vitiū p̄teritiōis, nō impedit missionem in possessionē, vt j̄. l. ꝓx. & sic ēt si à 1. gradu fili' sit p̄teritus, t̄n institutus in 1. gradu dēret mitti in possessionem. so. l. ꝓx. j̄. loquit̄, & dēt intelligi, nisi vitiū p̄teritiōis appeat ex ipso testō, vt statim dicā j̄. l. ꝓx. & j̄. l. fi. sed in casu l. ɔ̄riæ, ex ipso testō apparebat, ꝙ ex 1. gradu erat p̄teritus: à secūdo filius erat exhr̄datus, vnde in ipso testō fiebat mētio filij, & sic apparebat filiū p̄teritū à 1. gradu. Vlterius op. inst. de vul. subst. §. fi. vbi admittit̄ institutus, & substitutus, vt l. si p̄rfa. ff. de hær. inst. so. ibi ē spālis cas', ī quo admittit̄ ɔcursus instituti, & subst. rō ibi patet, & dixi in l. cū ꝓponas. s̄. de hæ. īst. Præterea ibi loq̄r ī petitorio, hic in possessorio. Quærit gl. quid in proprietate? Dicit gl. certè idem, quia quandiu locus est instōi, nō fit locus substōi. l. q̄diu, ff. de acq. hær. quid in legato? Dic idem, vt habes, in gl. tua.

a ADD. ¶ Institutus. Sed qđ si primo est scriptus substitutus q̄ institutus. Spe. dīc nihilominus hæredem prius mittendum, in ti. de test. §. fi. ver. quid si primo.

LEX II.

1 *Exceptiones requirentes altiorem indaginem, an impediant hoc edictum.*
2 *Falsi exceptio, non impedit iudicium possessorium.*
3 *Persona litigantis in iudicio quantumcunque summario, plene legitimari dēt.*

QVAMVIS. Hæc est not. lex. Vitium testī inuisibile, quod req̄rit altiorē indaginē, nō impedit scriptū hr̄ē mitti in possessio
* nem. *H. d. ¶ Cōtra l. n̄rā op. Primò ad primū, de re. iu. l. dolo facit. ff. de doli exce. l. dolo. sed si testm̄ esset nullū ex cā p̄teritiōis, scriptus hæres dēret restituere ista bona, ergo dolo facit, q̄a petit. gl. optimè soluit. hoc est verū, vbi filius sit paratus incontinē
a ti ꝓbare.[a] Istæ. n. † q̄ō. q̄ requirunt altiorē[b] indaginē, non impe-
1 diunt istud iudicium possessorium, q̄n agitur summatim, vt l.
b 3. §. ibidem. ff. ad exhib. & l. si is à quo. in pr. ff. vt in̄ poss. leg. Habuistis no. j̄. quo. bono l. fi. & in l. cum quærebatur. vnde vi. vbi
2 ēr habuistis no. facit l. ille à quo. §. si de testō. ad Treb ¶ † Secūdò opponitur, ꝙ exceptio falsi habeat impedire. vnde videtur obstare s̄. de ord. iud. l. pe. & fi. & l. diuus, §. fin. & l. seq. ff. de peti. hær. solu. ibi cum agitur petitorio, hic quando agitur possessorio

* ADD. ¶ Claud. Possessionem. Nunquid autem exceptiones litis finitę, seu alię impedientes processum possint opponi & debeant admitti, si requirant altiorē indaginem: casus quòd non, in l. ille à quo. §. si de testamēto. ff. ad Treb. cum ibi no. per Ale. In contrarium tamen facit quod dicit Bar. in extrauag. ad reprimendum. in verb. figura.

a Parif. Probare. Vide Ang. cons. 128. dubio 2.

b I. A. Altiorem. Quando exceptio dicatur requirere altiorem indaginem, & q̄ possit probari incontinenti, & quæ non, vide per Bar. d. l. si is à quo: & in extrauag. ad reprimēdum. in verbo, summarie. per bal. l. 3. ff. ad exh. & in l. 1. j̄. vt in pos. leg. in l. si ex falsis. s̄. de trans. & in l. fi. j̄. de ord. cog. & Ang. l. ille à quo. §. si de test. ff. ad Treb. per can. in c. veniens. de test. per dominum Card. Flo. & Io. de Imo. c. cum in iure. de of. deleg. per Ro. cons. 144.

a rio.*a*Vlterius op.de l.Papi.§.si filius. ff.de inof.test. vbi q̃rela p̄t
opponi in modũ exceptiõis.so.ibi qñ agitur petitorio,hic q̃do
agit̃ possessorio.vlterius opponi.de l.j.ꝓx.vbi ẽt in possessorio
p̄t oppõi de vitio testĩ.So.ibi loq̃tur de vitio visibili,qd̄ apparet
ex ipso testõ:hic verò de vitio inuisibili,qd̄ req̃rit altiorẽ indagi
nẽ.Op.s̃.de pe.hæ.l.liber.so.eodẽ mõ,ibi opponebatur de statu
b defuncti in iudicio petitorio,hic in possessorio.Ad hoc op.*b*de
l.si res j̃.de or.cog.So.& hẽs optimã gl.ibi dicebatur seruus ille
cũ quo agebatur,& sic erat in iudicio.Vnde p̃sona cũ qua litiga
c tur,ante oĩa dẽt legitimari.[c] sed pñs lex loquitur,qñ defunctus
3 dicebatur seruus.† Ex hac sol.no.qd̄ in iudicio q̃tũcunq; sum-
d mario,persona cum qua litigatur,dẽt plenè ltĩmari,[d]licet ipsa
e causa requirat summariam cognitionem.[e]quod tene menti.

a ADD.¶ I.A.Adde,hoc ẽt procedit,quando q̃ō falsi esset mota ante aditã hr̃eitaté s̃m gl.in l.cũ falsum.in fi.ff.de acq.hæ.q̃ sibi appropriãt bar.Ang. & Ful. hic volentes hoc esse sp̃ale in possessorio,vt istud nõ impediat̃ p p dictã q̃ōẽ falsi notarij ante aditionẽ,qm̃ talis q̃ō req̃rit altiorẽ indaginẽ.& nõ dẽt impedire,vt hic,& d̃t Pau.de ca.d.l.cũ falsum,qd̄ istud est singulare. Et ꝓ opi. bar.& sequaciũ d̃t Ale.qd̄ est gl.sing.in l.hr̃s institutus,de acq.hę.q̃ similiter illud d̃t,qd̄ illud qd̄ dr̃ in tex.de exceptio,p q̃ opponebatur ꝯ testm̃ qd̄ testator erat seruus,procedat ẽt si de hoc dubium erat apud hr̃dẽ à dicto t̃pe, q̃a licet talis dubietas ĩpediat hr̃dem adire, quo ad hoc, vt possit effici dñs, vt d.l.hr̃s institutus,in fi.tñ q̃tũ ad petẽdũ istã missionẽ nõ obstat p illũ text. & illã gl.seq̃t̃.bal.& Raph.Cu.ibi.Raph.hic dicit esse singulare, & mirabile, quod institutus inducat̃ in possessionẽ , & prius efficiatur possessor q̃ hr̃s.Et cum hac opi.transit Ale.licet Cy.& Imo.l.cum falsum.velint quod dicit tex. hic cum gl.solum procedat qñ mota est q̃ō falsi post aditam hæreditatem.

b Bar.Op.Facit festum de isto dicto dominus Flo.l.2.§.sciendum,ad exh. & vide quod habetur,& ibi dixi in c.exhibi.de iud.c.1.de accu.& vide Io. de Im. l.si quæramus,in prin.ff.de testa.vbi non allegauit istam gl.

b Paril.Legitimari.Adde qd̄ dẽt à principio legitimari,nec sufficeret legitimatio superueniens.vide Ale.ꝯs.314.Et ad istud dictũ,vide d. Fran.ꝯs.64.& quæ scripsi in rub.de eden.in pr.maxime in apost.vide bar. l.non oportet.de le.2. & quæ scripsi in l.iudices,C.de iud.vide Ale.l.à diuo Pio.§.si super rebus,C. de re iud. itẽ ꝙ istud procedat solum ĩ personis,ex quib.fundatur iudicium, non autem in aliis,q̃ incidenter veniunt in iudicio, vide bart.cõs.18.itẽ adde quod à sententia iudicis pronunciantis super legitimatione personæ potest semper appellari.l.ait prætor.§.permittitur.ff.de mino.quem alle.Ang.l.arbitro,ff.qui satisda.cog.sed vide Ias.in ꝯrium in d.l.arbitro.vide ad istud dictũ bar.hic Mod.l.iudices,s̃.de iud.& vide bal. qui ponit exemplum in filio in l. nec q̃cq̃,§.de plano.in vlt.q̃ō.de of.procons.& leg.Ale.cons.201.inc.viso processu.& quod in quocunque iudicio,etiam extraordinario,& improprio sit semper legitimanda persona,vide Aret.ca.j.de accus.in 1.no.an ista exceptio inhabilitationis personæ opponi possit post litem cont. quando ante probabiliter ignorabatur,& an processus sit nullus,si non opponatur.

d Legitimari.Idem voluit bar.in extrauag.ad reprim.in ver.figura.& bal.l.3.§. ibidem.ff.ad exh.& in l.nec quicquam,§.de plano,ff.de of.procon.

e Po.Cognitionem.Adde no.Are.c.j.in pr.de accu.& Ias. post Barb.in rub.s̃.q̃ admit.in pr.&non ab re in l.j.de test.vide etiam in extrauag.ad reprimendũ. in verbo,summarie,& bal.l.3.§.ibidem.ff.ad exhib. Fel.c.veniens,lo.2.ad medium,de testibus.

LEX III.

1 *Florentini quando habent guerram,imponunt magnas gabellas.*

a EDICTO.*a* ista est singl̃is l.& nõ est alibi.edictũ diui [b] Adri.cũ
b sua vicesima ẽ sublatũ, & script⁹ hr̃s ex sola inspectiõe testĩ mit
tit̃ in possessionẽ,si nõ apparet ltĩmus ꝯdictor.& si apparet,mit
tit̃ cã cognita & angustiæ t̃pis sunt sublatæ,nisi res ltĩmè sint p̄-
scriptæ.H.d.istã l.nr̃am hoc mõ diuide.Primò tollit̃ edictũ diui
Adri.cũ sua vicesima. secũdò ponit vnũ edictũ qñ non apparet
ltĩmus ꝯdictor.tertiò ponit aliud, qñ apparet.quartò angustiæ
t̃pis tollũt̃.quintò & vltimò,ab isto edicto exceptionem ponit.
sc̃da ibi,sancim⁹.tertia ibi,si autẽ aliquis.quarta ibi,nullis angu-
stiis.quinta ibi,nisi tm̃ t̃pis.Legã tex.per particulas. ad euidẽtiã
1 p̃riæ partis,dẽs scire†qd̄ sicut hodie faciũt Floren.& alij Italici,
qñ sũt guerrę,ipsi imponũt magnas gabellas.ita fecit di.Adria.
q̃ statuit,vt qñcũq; hr̃s script⁹ mitteret̃ ĩ pos.solueret vicesimã
p̃tẽ hr̃dit.fisco,qd̄ idẽ ẽ ac si diceret, soluat xj.denarios ꝓ libra.
p illã gabellã erãt factæ multæ ll.forsan:qualr̃ fiet estimõ,& per
quos,& d̄ pęnis fraudãtiũ,& simĩa.istud ergo edictũ,ista gabella,
& oẽs ll.p̃tinẽtes ad ista.p hãc l.tollũt̃.h.d.Prĩò vide lr̃ã & no.&
aduerte,q̃a ista materia nõ est alibi,ideo ẽ aduertẽdũ,ergo,&c.

a ADD.¶Barb.Edicto.In pr.& vide bar.cons.202.inc. q̃dã magister Io.instituit hr̃dẽ.& pro intellectu huius l.vide bar.cons.inc.Dyambra porrexerint,& in cons.21.in præal.cons.inci.in q.vertente, vide an iudicium habitũ cũ clerico coram iudice seculari sit nullũ,an clericus nõ incedẽs in habitu clericali,cõdẽnatus à laico,non opponẽs in principali,si appellauit, an sñia sit nulla?vid̃ bar.cons.20.inc.clericus non sub noĩe. an beneficium huius l.hẽat fideicommissarius vtilis.bar.cons.21.inc.missus in possessionem, & an indirectè admittatur distinctio,an hẽat expressum errorem iuris vel non,vide ibi.&quando decretũ est nullũ,non est necesse,qd̄ iudicium nullitatis intentet̃,vt ibi & ibi vide si quis ingreditur possessionem alterius vigore iniusti decreti,an excusetur.& vide Io.de Im.cons.139. & vide Bart.cons.101.inc.in q.vertente in curia domini capitanei,& in cons.missus in possessionẽ,est 239. & vide Lud. Ro.cons.217. vbi dicit,quod immissio huius l.reuocatus sine libello.vide ibi. & cons.241.& vide bar.cons.193.inc.visa quadam petitione.

Paris.¶Edicto.adde ad hanc l.repe.Bal.

* Claud. An aũt ista lex hẽat locũ ĩ feudo, vide bal.§.1.an agnat.vel fil.defunc.

b Po.Diui.Ad istam l.vide barb.ꝯs.55.vol.2.& Im.cons.105.& bal.ca.sciscitatus, de rescriptis.& cons.50.in vlt.parte.An autem ista lex habeat locum in causa testa.vide Lud.Ro.cons.44.ad istam legem etiam vide Ro.cons.235.

1 *Beneficiũ edicti diui Adriani q̃bus casibus habeat locũ. Ex qua præscriptione causatur dominium directum,ex qua vtile,& ex qua paratur exceptio.*
2 *Defectus præteritionis filij,apparẽs ex testõ,impedit missionẽ in possessionẽ.*
3 *Rasura,vel cancellatio in instrumento,quando vitiet instrumentum.*
4 *Verba ratione materiæ impropriantur.*
5 *Differantia quæ sit inter hanc l.& interdictum quorum bonorum,& petitionem hæreditatis,& nu.6.*
7 *Hæres quo iure petat se mitti in possessionem.*
8 *Lex ista,quod habeat locum in instituto in re certa,& quãdo in fideicommissario vniuersali.& nu.9.*
10 *Substituto directè, siue pupillariter, siue vulgariter cõpetit beneficiũ huius legis.*
11 *Hæres hæredis,quod habeat beneficium huius legis.*
12 *Episcopus & exequutor testamenti,quòd habeat beneficium huius legis.*
13 *Iudex competens in remedio huius l.quis sit.*
14 *Libellus,an requiratur in remedio huius legis.*
15 *Differentia inter tria remedia,quæ competunt hæredi.*
16 *Citanda quando sit pars in remedio huius legis.*
17 *Lex ista quod habeat locum in testamento nuncupatiuo in scriptis redacto per notarium,& in testamento imperfecto,in casibus tamen,&c. nec non & in omni successione,siue de iure ciuili,siue prætorio. 18.& 19.*
19 *Bonorum possessor continetur appellatione hæredis.*
20 *Contradictor legitimus in casu huius legis quis sit.*
21 *Remedium huius l.quòd sit adipiscendæ possessionis.*
22 *Fideicommissarius vniuersalis quando sit legitimus contradictor.*
23 *Quãdo apparẽt duo testã eodẽ die cõfecta,nec apparet de prioritate q̃d iuris.*
24 *Missio in possessionem debet probari per instrumentum,non per testes.*

a §. SINAVTEM ALIQVIS. *a* Hic incipit 3.pars.†ad ci⁹ euidẽ
1 tiã dẽtis scire,ꝙ q̃dã est p̄scriptio,q̃ causatur ex vna parte tm̃,vt
puta fauore p̄scribẽtis,q̃ titulũ hẽt,&bonã fid.vt vsucapio triẽ-
nij.q̃dã ex alia parte tm̃,vt puta odio negligẽtis,vt præscriptio
30.an. q̃ currit tm̃ ex negligẽtia nõ petẽtis, in qua nõ req̃ritur
nec titul⁹,nec bõa fides possidentis,currit.n.solũ ex negligẽtia
nõ petẽtis.q̃dã est p̄scriptio,q̃ oritur ex vtraque parte,s.fauore
possidẽtis,& negligẽtia nõ petẽtis,vt p̄scriptio x.vel xx.an.Per
primã q̃ritur dominiũ directũ,vt l.traditiõib.s̃.de pac. Per secũ
dã nõ q̃ritur dominiũ directũ,nec vtile,sed paratur ei exceptio,
vt l.si q̃s emptiõis.j̃.de p̄sc.30.an.Per tertiã q̃ritur dominiũ vti-
le,vt videbitis no.j̃.de bo.ma.auct.nisi.no.per Dy.c.possessor.
de reg.iu.li.6.& hoc colligitur ex tex.& gl.Quo p̄misso,põe ca
sum sic. Quid si ꝯ eũ,q̃ petit se mitti in possessionẽ auctoritate
huius l.opponatur exceptio præscriptiõis? resp.Imp.& dicit,ꝙ
siue sit præscriptio q̃ causatur ex vna parte,siue q̃ causatur ex v-
traque,exceptio admittitur,vt patet ex tex.quẽ no.& tene mẽ-
ti.Notabilia collige per te.Venio ad ꝯria,& prima pars nõ hẽt,
iõ venio ad 2.partẽ,& op.qd̄ ex vitio testamẽti nõ impediatur
missio,vt s̃.l.ꝓx.sol.ibi loq̃tur de vitio inuisibili p̄teritiõis, vel
simili:hic de visibili:vt si esset abolitũ, vel cãcellatũ, & similia.
2 & iõ puto,†qd̄ si apparet præteritio ex ipso testõ, forte q̃a de
filio facit mẽtionẽ in ipso testõ nõ instituẽdo, neque exhære-
dãdo,talis defect⁹ impediret missionẽ ex hac l.ar.de fideic.l.pe.
3 dixi s̃.l.1. † ꝯ hoc op.videtur qd̄ vitiũ visibile nõ impediat,vt
l.si ex fal.s̃.de trãsa.sol.intellige hoc,qd̄ erat vitiũ,rasura,vel cã-
b cellatio[b] in loco suspecto,vt puta circa annos Domini, vel cir-
c ca instõnem heredis:secus si esset vitiũ in loco nõ suspecto,[c]vt
puta in aliquo legato,ar.l.ꝯriæ.ita dicit gl.item secus,si illa rasu
ra esset bene correcta,ita quod omnino appareat de manu eius
dem notarij,vt hic dicit gl.super ver.prima figura. vel si nota-
rius in sua publicatione dixisset,quod s̃.rasum vel cancellatum
est,vel additum in tali loco manũ mea ꝓpria feci,vt ꝓbatur in
l.1.ff.de his,q̃ in test.del.Vel si illa rasura,vel cancellatio sic de
beret stare,vt ex præceden.vel seq.colligitur,vt probatur extra
de

a ADD. ¶Paris.Aliquis.An vt offm̃ h⁹ l.hẽat locũ in ecclesia vel in monasterio nõdũ ꝯstructo,sed ad ꝯstruẽdũ instituto ab hr̃de vel ei⁹ noĩe anteq̃ ꝯstruatur,possit peti missio in possesionẽ ex hoc edicto,vide Ang.cons.128. dub.1. vbi pulchre loq̃tur.itẽ qd̄ istud beneficiũ ꝯpetat ẽt curatori dato bonis, vide Ale.ꝯs.4.vo.2.itẽ no.qd̄ tm̃ operatur existẽtia sui hæredis,q̃tũ ad hoc vt q̃s mitti dẽat in possesionẽ, q̃tũ operatur beneficiũ h⁹ l.ex testõ. Nunquid ãt beneficiũ h⁹ l.hẽat locũ in feudis?vide Bal.c.1.an agn.vel fil.Alex.hic in fi. Ias.& alij.Itẽ qd̄ stãte stat.qd̄ possesio ꝯtinuaretur in hæredẽ, an posit veniẽs ab inte.mitti in pos.ex hoc edicto,vide q̃ scripsi in l.cũ hr̃des.ff.de acq. pos.ad Bar. ibi ẽt p̄ced,cũ.decisiõib.Bal.hẽs. itẽ q̃d si asserat de instr̃is testĩ, quorum vnum esset cancellatum,aliud non,habeat locum hoc edictum,vide Bal.cons.24.in 2.par,vbi etiam quid si protocollum esset cancellatum.

b I.A.Cancellatio.Adde videndum Bal,in terminis cons.1.inc.punctus.lib.2.

c Paris.Suspecto.Vide Ias.l.si vnus.s̃.de test.

de reli. do. c. cũ venerabilis, & in gl. q̃ hoc põit ad lr̃am. s. n. illud, qđ deficit, ex p̃cedẽtib. & seq̃ẽtib. subintelligit̃, vt j. de fideic. l. verbũ, volo. no. ff. de le. 2. l. cũ pr. §. cũ imperfectã, multo magis illud, qđ ẽ aliqualr̃ vituperatũ p̃t coadiuuari, ar. l. 1. post pr. s. de rei vx. act. Habetis expeditas duas gl. videlicet gl. sup verbo, vitiũ. & gl. sup verbo, prima figura. Op. dr̃ hic, qđ depositionib. testiũ, & c. ꝯ, testes dẽnt examinari parte citata, & cã plenè cognita, vt l. si qñ. s. de testib. & habuistis no. s. đ test. l. hac ꝯsultissima. §. si ꝯsaũt. so. itellige hic đ depositioib. hoc ẽ qđ solẽnis numer⁹ testiũ appareat subscript⁹ in testõ. nõ. n. loqtur hic de testiũ examinatiõe fiẽda corã iudice, qa tũc herẽt iura ꝓria locũ. & hẽtis
a expeditũ princ. gl. sup verbo, depositioib. Itẽ op. dr̃ hic, [a] earũ rerũ q̃ testõris mortis tpe fuerũt, & sic vr̃ qđ hic q̃rendũ sit de ꝓprietate defuncti. sed cã ꝓprietatis reqrit plenã cognitionẽ, vt l. iudices. s. de iud. ergo nõ dẽt fieri missio ex sola inspectiõe testĩ. so. đt qdã, qđ dẽt mitti in possessionẽ rerũ, q̃ à defuncto possidebãtur tpe mortis. Et ꝑ tanto hic dr̃, fuerãt, qa possessor p̃sumitur dñs. Hoc aũt an sit verũ, vidistis in l. 2. s. de ꝓb. vnde tu expone hoc aliter, q̃ testõris mortis tpe fuerũt. s. quo ad possessio-
4 nẽ vel detẽtationẽ. sic ergo† ista verba accipiũt̃ impropriè, rõne materiæ, in qua ꝓlata sũt. sic. n. fit in petitiõe hereditatis, vt l. & non tm̃. in pr. ff. de pet. hær. ita tenet gl. hic hẽtis expeditã gl. sup verbo, fuerint. Itẽ opponi. ad istã partẽ. in iure nr̃o nihil dẽt esse superfluũ, vt s. in 1. ꝯstõe. §. qb. sed ista lex est supflua, qa hẽmus aliud iudiciũ possessoriũ, s. interdictũ quorũ bonorũ, quare ma
5 lè. Hui⁹ timore† gl. hic ponit drĩa inter hãc legẽ, & illud interdictũ, vt ex hoc appareat hãc legẽ nõ esse superfluã. Prima drĩa ẽ sec. Old. qa hæc lex est g̃nalis in oĩ successore, sed interdictũ quorũ bonorũ, solũ in successore, de iure p̃torio. Hæc non est bona drĩa, qa illud interdictũ ꝯpetit successori de iure ciu. vtile tñ, vt vidistis in l. 1. j. quorũ bonorũ. & no. ff. quorũ bon. l. 1. itẽ ẽ alia drĩa sm̃ quosdã, qa illud interdictũ est tpale, hoc est ꝑpetuũ, qđ gl. reprobat, qa illud est rei p̃secutoriũ, ergo ꝑpetuũ, vt l. in honorariis. ff. de act. & ob. est & alia drĩa: qa illud nõ dat̃ nisi aduersus eũ, q possidet ꝑ hr̃de, vel ꝑ possessore, hæc l. datur aduersus oẽs, ẽt q titulo possidet: hæc p̃t esse bona drĩa, vt j. videbitis. adde ꝙ beneficiũ h⁹ l. ꝯpetit, ẽt nemine possidẽte, qđ nõ est in illo interdicto. itẽ est alia drĩa sm̃ gl. quod hic obtinet qs possessionẽ, ẽt si nõ doceat se hr̃dẽ, ex sola testĩ ostẽsione: ibi verò oportet qđ doceat se hr̃dẽ, licet sũmatim vt dixi in l. 1. quorũ bonorũ. itẽ est alia drĩa sm̃ quosdã, qa p hãc l. nõ efficitur possessor, licet in possessionẽ mittatur p illud interdictũ efficit̃ possessor. & hoc nõ placet glossę, qa p vtrũq; possessor efficitur, qđ apparet ex isto ver. sinaũt aliqs ꝯdictor. ibi, & ei possessio acquirit̃, q potiora iura, & c. Oppõi. eodẽ mõ, qđ hæc lex vr̃ supflua p petitio
6 nẽ hr̃ditatis. Huius timore gl. † ponit drĩã inter hãc legẽ, & petitionẽ hr̃ditatis. nã in hac veniũt corporea tm̃, in illa ẽt incorporea. itẽ illud petitoriũ, istud possessoriũ. Mõ hẽtis expeditũ finẽ gl. magnæ, q̃ est sup verbo, legitimo. Venio ad tertiã particulã, s. ad ver. sinaũt aliqs. dr̃ hic, qđ venit ad ꝯdicẽdũ ei q missus est. ꝯ postq̃ qs est missus in possessionẽ, aut qs vult ꝯdicere de facto, & nõ p̃t, vt l. addictos. j. de appellatio. aut de iure. & sĩliter nõ p̃t, qa cũ sit ista cã momẽtaneæ possessionis, nõ p̃t appellari. vt j. si de momẽta. pos. fuer. appel. l. j. & casus est in l. fi. ff de appel. recipien. Huius timore tex. iste legitur 2. mod. Vno mõ, vt exponamus, missus est, i. mitti desiderat, & sic apparet ꝯdictor ante missionẽ. Secũdo mõ vt stet ꝓpriè, & tũc exponit̃, ꝯdicẽdum putauit, s. verbo, dolẽdo se quare ille missus est, nõ quod ista ꝯdictio aliqd operetur. Vide gl. sup verbo, missus, quod p̃t esse verum, si iste fuit citatus. s. n. citatus nõ esset, ẽt post missionẽ posset ꝯdicere, vt j. dicã. Mõ hẽs expeditũ principium gl. illius sup verbo, missus. Venio ad quartã partẽ, & illa nõ hẽt ꝯria, vnde trãseam⁹ ad quintam. Et op. ꝯ. Petitio hr̃ditatis p̃scribitur spatio 30. ann. vt l. hr̃ditatis. s. de pet. hr̃. Malè ergo đt tex. q dicit eam excludi spacio lõgi tpis. so. đt gl. qñ ille q ꝯuenitur petitione hr̃ditatis, nõ possidet titulo, tunc ꝓcedit lex ꝯria: sed si possidet titulo hęreditatis excedit suos terminos, qa cũ ei⁹ natura sit, vt nõ dẽt ꝯ titulo possidẽtẽ, & tũc dat̃ ꝯ possidẽtẽ, iõ excedit̃ à suis termis: qa ꝯ eã p̃scribit̃ spatio lõgi tpis. ista est satis bona sol. vel al's dñt qdã, ibi loqtur de directa petitiõe hr̃ditatis, hic de vtili. Ista ẽ ea dẽ cũ prima, qa sp cũ petitio hr̃ditatis datur ꝯ titulo possidẽtẽ, datur vtilis alij dñt, qđ hic loq̃t̃ de rei vẽdicatiõe, qđ nõ placet, iõ tene primã. Sumus expediti de ꝯriis h⁹ l. veniamus ad qões, & ex his declarabitur ista lex, & est vtilis materia multũ, & per
7 qõnes poterit apparere. ¶† Quero, quo iure petatur missio in pos. per hæredẽ? gl. dicit, duplici iure p̃t peti. Primò ꝯdõe ex l. ista. l'ẽ ex edicto di. Adr. Illud. n. non est sublatũ, nisi in eo quod malè dicebat. ita dicit gl. scđa hui⁹ l. q̃ vide. in eo qđ gl. tẽt illud edictũ nõ esse sublatũ, rephẽditur per Mod. primo per rub. q̃ đt, de edicto di. Adr. tol. & gl. j. super rub. hoc vr̃ tenere. secũdò per

istũ textũ, ibi, penit⁹ qescẽte, innuit in totũ ẽẽ sublatũ. Itẽ ex co quod tex. dicit ibi, & ĩ aliis oĩb. q̃ circa repletionẽ, & c. Istud cõiter tenet̃, qđ sit sublatũ istud edictũ. Itẽ in eo, qđ gl innuit missionẽ fieri per ꝯdõẽ ex l ista: vr̃ malè dicere, nã ꝯdõ ex l. est personalis actio, & sic p̃supponit aliũ obligatũ qñod nõ vr̃ posse dici hic, eo casu quo nullus est ꝯ dictor, & iõ dicebat d. Ia. But. qđ propriè ꝯdõ ex lege hẽt locũ, qñ est ꝯdictor. al's nõ esset ꝯdõ ex
b lege, sed eẽt offm̃ iud. [b] autoritate h⁹ l. qđ satis placet. † Secũdò [c]
8 q̃ro, vtrũ hæc l. hẽat locũ in hærede instituto ex re certa, vt ipse
c hẽat beneficiũ huius l. gl. tua hic in pr. dicit q nõ, qa hẽtur loco legatarij, nisi q̃do alius nõ sit hæres institutus in testõ. vt l. quoties. s. de hę. inst. istã gl. intelligo verã, q̃do alius hæres institutus vr̃ iã hr̃ditatẽ adiuit. Si verò adhuc nõ adiuit, tunc qa illa heredis instõ sapit naturã hr̃dis vr̃is, pp spẽ iuris accrescẽdi, vt dixi ĩ d. l. quoties: itẽ qa nõ est alius, de cuius manu capiat, satis putarẽ quod auctoritate huius legis posset mitti in possessionẽ illi⁹ rei.
9 † Itẽ q̃rit gl. qđ de fideicõmissario vr̃i, vtrũ posset mitti in possessionẽ auctoritate huius legis gl. dicit qđ nõ, & nihil allegat. ꝑ hoc vr̃ casus in l. fi. j. de codi. vbi vr̃ dici, quod ille, q petit bo.
d pos. ex hac lege, vr̃ se asserere hæredẽ directò. tu verò dicas [d] sm̃ nr̃os doc. aut testõ non est facta, neq; re, neq; verbo: & tunc nõ habet beneficium istius legis, qa nõ habet ius in bonis. aut est facta testõ in re, & tũc non hẽt locũ beneficiũ huius legis, vt cõstituatur possessor, qa iã est ꝯstitut⁹: sed posset habere locũ hoc beneficiũ, vt possessor ꝯfirmetur, vt l. j. s. de carb. l. 3. §. missum. ff. de carb. aut est fcã testõ verbo tm̃, & tunc hẽt locũ beneficium huius l. saltem vtile, cũ ex persona hæredis ad ipsum fideicõmissarium transiuerint oĩa iura & actiões, vt l. j. circa pr. ff. ad Treb. ita tenebat d. Mar. Syl. & d. Ia. But. adde ẽt, quod q̃do nulla est facta testõ in casib. in qb. transeunt iura, & actiones, sine restõne, quos videbitis j. ad Treb. l. pe. §. fi. ꝯpetit beneficium huius l. fideicõmissario vr̃i, eadẽ rõe q̃ s. ꝓx. dixi. ad vnum tamen aduer-
e te, ꝙ in qb. casib. dixi fideicommissario vr̃i [e] beneficium huius l. ꝯpetere, illud nõ hẽt ex sola inspectiõe testĩ. Licet. n. primus hæres ex sola ipsa testĩ inspectione hẽat, illud est iõ, qa per ipsum testm̃ fit notoriũ iudici, ipsum ponendo in possessionẽ. qđ non est in fideicommissario. & ideo hẽt ostẽdere sibi factã restõnẽ. vel aliquẽ de casib. esse, in quo restõ nõ sit necessaria, & dicã sta-
10 tim in ꝓx. qõe. † Quæritur, [f] vtrum substituto ꝯpupillariter cõ-
f petat beneficium huius l. gl. dicit quod sic, in oĩ substituto dire
g ctò, siue vulgariter, siue pupillariter, vt colligitur s. e. l. j. dicit gl. hic aduerte, qđ hoc ñ ꝯseq̃tur substitutus ex sola testĩ ostẽsiõe. rõ: qa per hoc nõ fit notoriũ siue liqdum iudici substitutũ mittẽdum esse in possessionẽ, imo institutus p̃ferri dẽbit. ergo substitutus vulgariter ostendere dẽt testm̃, in quo substitutus est, & repudiationẽ primi hæredis, vł aliqd aliud, pp quod sit exclu
h sus primus hæres. idẽ dico in substituto pupillr̃. [h] dẽt. n. ostenderet testm̃, in quo est substitutus, & mortẽ impuberis, & hr̃ditatẽ esse aditã ex testõ p̃rno, ita qđ sit locus substõ pupillari, al's nõ efficeretur notoriũ iudici ipsum ẽẽ ponẽdum in possessione. Et
11 † idẽ dico ĩ hr̃de hr̃dis, q peteret̃ se mitti ĩ possessionẽ ex vigore isti⁹ l. nã dẽt ostẽder̃ primũ testm̃, & ẽẽ hr̃dẽ prĩi ĩstituti & primum

a ADD. ¶ Paris. Hic. An autẽ sufficeret ꝓbare ante mortẽ fuisse possessum p defunctum, vide quæ dicit Are. cons. 102. qui tamen loquitur in petitione hæreditatis: in isto aũt remedio contrario, contrarium videtur velle bar. hic, ponit ipse Are. l. Pomponius, §. accessiones, ff. de acq. poss.

b I. A. Iudi. Adde qđ idem tenet bal. hic in 6. q. pria. & Pau. de ca. Sali. & Ale. & vide Spe. in ti. de test. §. sequitur, ver. vlt. sequitur. cum duobus ver. seq.

c Paris. Secundo. An aũt hẽat locũ in veniente ab intestato si stet statutum qđ possessio ꝯtinuetur in hr̃de ipso iure, vide Com. sententiem quod sic, cõs. 44. ad fi. Et quod filius suus hæres ab intestato possit petere se mitti in possessionem ex officio, sicut si esset in testamento institutus propter fraternitatem, vide bal. cons. j. de contro. inter malcul. quid si possessio vacat, ista lex nõ hẽt locum in venientib. ab intestato, vide Are. hic.
¶ Secũdo quæro. Adde quod cum decisione bal. dicit Pa. de ca. transire doct. rationib. de quib. per bar. sed an filius institutus in legitima habeat beneficiũ huius l. bal. tenuit quod sic, sicut habet vtilem actionem fam. ercis. vt s. §. si quæro fami. ercis. vide Spe. & Io. An. in addi. in tit. de test. §. fi. & ver. sed nunquid is. Bal. ꝯs 33. lib. 5. & ibi an possit cedi si semel possederit & fuerit intromissus per prætorem, quia inordinate procedit, an habeat beneficium huius l. & qđ istud possessorium, est non solum adipiscendæ, sed confirmandæ, & continuandæ, multa pulchra ibi vide.

d Po. Dicas. Vide Ang. ꝯs. 4. vo. 2. vbi in specie tangit, quando fit restitutio ipso iure, de quo j. per Bar. & vide Ale. cons. 40. vol. 3. & vide Are. consi. 37.

e I. A. Vniuersali. Adde bar. cons. inc. in curia capitanei, & cõs. inc. missus. Ang. cons. 137. inc. in deci. & c. præmitto ad euidentiam.

f I. A. Quæritur. Adde eundẽ bar. cõsi. inc. visa quadam petitiõe per ser. C[illegible]chũ.

g Po. Substituto. In fideic. non habet locum beneficium huius legis, vt per Bar. cons. 91. alias 9. inc. in nomine Domini amen.

h Po. An beneficium huius l. habeat locum in cã intestati. Vide eum ꝯs. 43. ad istam l. & Ro. 235. Et an beneficium huius. l. habeat locum in substituto vulgariter, aut compendiose, aut fideicom. vide bar. cons. 2. inc. visa quadam.

mum institutũ adiuisse eo casu, quo eẽt necessaria aditio ad trãs
missionẽ, ita qđ iudici liq̃t ipsum eẽ ponẽdũ in possessionẽ. sed
dices tu, ergo eadẽ rõe ex solã inspectiõe testĩ liq̃t iudici primũ
hr̃dẽ mittẽdũ in possessionẽ: nã nõ apparet ex testõ, testõrẽ esse
a defunctũ. Rñdeo: qa eo ipso qđ hr̃s hẽt testm̃, ista est q̃dã psũ-
ptio qđ testõr sit defunct⁹, nã nõ dareť viuo testõre, vt l. 2. §. si du
bitetur. queãd. test. ap. q̃dã tñ ẽt ɔ̃ hoc obseruãt, q̃ q̃rũt ꝓbõnẽ
de morte defuncti, saltẽ p iur̃m hr̃dis. puto tñ quod sit necesse.
12 † Quæro qd in cp̃o, ᵇ qñ sũt instituti pauperes, vtrũ hẽat locũ
b bñficiũ h⁹ l. & idẽ q̃ro de excutore vl̃i testĩ, qñ sunt instituti pau
peres? doc. tenẽt qđ hẽnt beneficiũ h⁹ l. ar. l. si qs ad declinãdã. s̃.
de epi. & cle. Hẽtis expeditã 3. gl. venio ad seq. gl. dr̃, ɔpetenti iu
13 dici. † Quæro qs sit ɔpetẽs iudex: dt̃ gl. qđ ɔpetẽs iudex ĩspiciť
circa duo. Priõ circa iurisdõẽ, qa est necesse qđ sit talis iudex, q
hẽat merũ imperiũ. nõ. n. p̃t hoc expediri p magistrũ municipa
lẽ, vt l. iubere cauer̃. de iuris. om. iud. itẽ inspiciť circa territoriũ,
qa oportet qđ sit ille iudex, q hẽt in suo territorio iurisdõẽ, al̃s
ñ possit mittere in possessionẽ: sed ꝓnũciare de mittendo, & scri
bere ad iudicẽ loci, vt ff. de bo. auct. iud. pos. l. cũ vn⁹. §. pe. de re
iu. l. à diuo Pio. §. 1. primũ dictũ gl. q̃ dt̃, qđ req̃riť, qđ hẽat merũ
imperiũ, dẽt intelligi saltẽ mistũ, vt d. l. iuber̃ cauer̃. p̃t ẽt esse, qđ
p̃t expediri p quẽlibet mag̃ratũ, & ẽt p iudicẽ delegatũ, vt puta
qñ supuẽit ltĩm⁹ ɔ̃dictor, tũc expediť ɔdõe ex l. ista, vt s̃. dixi. &
sic p viã actiõis. sđ ea, q̃ iure actiõis expediũtur, sũt iurisdõis, vt
no. in l. nec q̃cq̃ §. vbi decretũ, ff. de of. ꝓcõ. ergo ɔpetit cuilibet
mag̃ratui, & p̃t delegari. Qñ verò null⁹ est ɔ̃dictor, & sic expedi
tur p offm̃ iudicis, tunc est misti imperij, vt dt̃ gl. qđ intelligo de
executione, sed cognitio forte posset demandari, vt l. cognitio.
ff. de of. eius cui mãd. est iuris. circa fm̃ no. qđ gl. dicit, qđ opor-
tet, qđ sit eiusdẽ territorij, al̃s ꝓnũciat, & mittit lr̃as de mittẽdo
in possessionẽ. puto sic dicendũ, qđ si q̃dẽ appeat ltĩm⁹ ɔ̃dictor,
cuius psona subest illi iudici q ꝓnũciat, tũc rõe psonæ p̃t ꝓnũ-
ciare, & executionẽ remittere ad iudicẽ loci. ita dt̃ gl. facit s̃. vbi
in rẽ act. l. fi. sed si null⁹ esset ɔ̃dictor, nõ video q̃uo iudex vnius
territorij possit de reb. alterius territorij ꝓnũciare. Nõ. n. rõe p-
sonæ litigãtis qa nulla est psona, ɔ̃ q̃ petitio dirigať. itẽ nec rõe
rei in qua fienda est missio, qa nõ est de suo territorio, & iõ erit
necesse qđ ꝓnũcietur p iudicẽ loci, in cuius territorio res est. su
c mus expediti ᶜ de gl. q̃ est sup verbo, ɔpetẽti. Extra gl. ꝓsequen-
14 do ordinẽ tex. † q̃ro, dr̃ hic, ɔpetẽti iudici testm̃ ostẽderit, vtrũ
sit necesse qđ sup hoc deť libellus? vr̃ qđ sic, qa hic agiť ɔdõe ex
lege. sed qua actiõe qs velit agere eã prius edere dẽt, vt l. 1. ff. de
edẽ. doc. oẽs cõiter tenẽt ɔ̃riũ. Nõ. n. est iudiciũ ordinariũ illud,
qđ ex lege ista descẽdit, imo petiť executio testĩ respũ cuiusdã
notorij, siue cuiusdã liq̃di, quod sit iudici ex ostẽsione testĩ non
vitiati, vt hic dicit tex. ɔpetẽti iudici testm̃ ostẽderit. Vnde cõis
practica obseruat, vt instr̃m testĩ ꝓducať, & petat se mitti in pos
d sessionẽ, qđ satis placet. ᵈ vide ergo dr̃iam inter tria † remedia,
15 q̃ ɔpetũt hr̃di scripto, nã in hoc iudicio nõ dať libell⁹, & ꝓcedi
tur summariè. hẽt. n. illud testm̃ q̃rũ ad hoc paratã executionẽ,
vt videbitis hic, & s̃. l. ꝓx. In ĩterdicto verò quorũ bonorũ, ẽ ne-
cesse qđ detur libell⁹, & lis ɔtesteť & fiãt ꝓbões, licet sũmariè,
vt vidistis in l. j. quorũ bonorũ. in petitiõe hr̃ditatis datur libell⁹,
ꝓcediť ordinariè, req̃rũtur ꝓbõnes plenæ, vt s̃. tetigi circa ɔ̃ria,
& clari⁹ dixi in d. l. j. quo. bo. est ẽt q̃dã alia dr̃ia necessaria, qa in
iudicio isto testm̃ esset in aliqua sui pte vitiatũ, cũ nõ possit veri
tas ꝓbari nisi p eãdẽ scripturã, vt s̃. dixi circa ɔ̃ria, fit. n. hr̃dis mis
sio ex notorio, q̃ resultat ex testĩ inspectiõe, vt s̃. dixi, & ex isto
tex. apparet. sed in aliis iudiciis p̃dictis, s. quor. bo. & in pet. hr̃di
tatis, posset veritas adiuuari per al̃s ꝓbõnes extrinsecas, vt vidi-
16 stis. s̃. de test. l. si vn⁹. † itẽ ext. gl. q̃ro, vtrũ cũ hęc missio petitur,
e sit citãda ᵉ pars. reperiť vna additio Fran. Accur. q̃ dicit qđ sic, sal
tẽ g̃nal̃r, vt in auct. si oẽs, s̃. si minor se ab hæ. absti. Ego puto sic
dicendũ, si q̃dẽ bona à nemine possidẽtur, tunc nõ req̃riť cita-
tio partis, nã posset ẽt si vellet, sua auctoritate ingredi, vt l. cum
hr̃des. in pr. ff. de acq. pos. facit ad hoc optiè qđ no. p Inn. de cõ-
ces. p̃b. c. ꝓposuit. si verò res ab alio possidẽtur, tunc siue iustè si
f ue iniustè, ñ posset ɔcedi ᶠ hæc licẽtia nisi pte citata, vt l. memi-
nerint. j̃. vñ vi. & si p vim, vel alio mõ. l. fi. facit ad hoc, qđ notať
p In. de ɔcessione p̃bẽdæ, c. licet eps. tñ nõ bene recordor. Pro-
17 cedo vlterius, dr̃ hic, testm̃ ostẽderit, q̃ro vtrũ † hẽat locũ bene
g ficiũ h⁹ l. in testõ nũcupatiuo. ᵍ gl. rñ. qđ sic, & bñ, si illud testm̃
est redactũ in scriptis p notariũ. facit. n. fidẽ, vt habuistis no. l. j. s̃.
de test. videbitis in l. vlt. j̃. de fideic. sed si testm̃ nõ esset redactũ
in scriptis, tũc nõ hẽret locũ istud notoriũ quod fit iudici ex in
spectiõe scripturæ, de quo loq̃tur lex ista. Esset ergo necesse qđ
priuatim testes examinarẽtur, & publicarẽtur fm̃ formã l. publi
cati. s̃. de test. tunc illa scriptura posset postea ꝓduci, & ex inspe-
18 ctione ipsius fieret notoriũ iudici, & hẽret locũ ista lex. † Quæ
h ro quid est in testõ imperfecto, ʰ quod in aliquib. casib. valet, vt
l. hac ɔsultissima. §. ex imperfecto. & §. si qs aũt. s̃. de testa. rñ. qđ
hẽrent locũ remedia h⁹ l. & bene fm̃ gl. qa ꝓ perfecto hr̃ in illis
19 casib. & nõ ꝓ vitiato. † Quæro qd de testõ, quod valet tm̃ de
i iure p̃torio? vr̃ quod nõ hẽt locũ hęc lex. ⁱ nã tex. dicit, ex asse, vł
parte, hr̃s institutus. sed ille non p̃t esse hr̃s, sed bo. pos. ergo, &c.
ɔ̃rium vr̃ tenere gl. q̃ s̃. recitaui circa ɔ̃ria, cum assignat dr̃iã in-
ter hãc legẽ, & interdictũ quo. bo. dicit quod hæc lex hẽt locũ
ĩ oĩ successore, de iure ci. & p̃torio, & hoc puto verũ, ar. ad hoc
ff. ad Treb. l. 1. §. bonorum. de ɔd. & de. l. in ɔd. §. 2. Non ob. hæc
lex, qa nõ dr̃ hic, quod ad hoc vt hẽat locũ ista lex, oportet qđ
sit hr̃s, sed sufficit quod sit hr̃s institutus à testõre, & nõ curatur,
vtrum possit adire de iure ci. vel de iure p̃torio. præterea hære-
dis appellatione ɔtinetur bo. pos. vt dictis legib. &c. Procedo vl
terius, dr̃ hic, non aũt legitimo mõ ab alio detinentur. Quæro
20 † qs sit ille legitimus ɔ̃dictor ᵏ in hoc pẽdet tota virtus istius
k legis. De hoc sunt opi. in gl. nostra. nã Aldri. dicebat qđ legitim⁹
ɔ̃dictor est ille, q hẽt titulum, si tñ hẽt similẽ titulo parentis, vt
qa profert aliud fm̃ testm̃ solenne. Et hoc probatur ex litera se-
quẽtis ver. sinautem aliqs ɔ̃dictor. ibi, qui potiora ex legitimis
modis iura ostenderit, &c. Azo verò dicit indistinctè legitimũ
ɔ̃dictorem esse, q cũq; habet titulũ à defuncto, vel ab alio, etiã
si res possidebatur tempore mortis defuncti, ab ipso defuncto.
do. Iac. But. dicebat opi. Azo. non esse verã in eo, q detinet rẽ, q̃
defunctus possidebat tẽpore mortis. nã remediũ h⁹ l. est quod-
dã possessoriũ quasi recuperãdę pos. q̃ defunctus habuit tempo
re mortis, qua spoliatus est: sed spoliatus ante omnia est resti-
tuendus, vt l. si qs ad se fundũ. j̃. ad l. Iul. de vi. & j̃. si per vim, vel
alio mo. l. j. & l. momentaneæ. j̃. vnde vi. Vnde nullius tituli alle
gatio sufficeret. Et ita dicebat ipse, qđ tenebãt aduocati Bono.
21 Hoc mihi nõ placet. † si. n. dicamus istud esse iudiciũ adipiscen-
dæ pos. qđ videtur verius, sicut interdictum quor. bo. tunc põt
obiici exceptio dominij, vel alterius iuris, si tñ qs paratus sit ꝓ-
bare incõtinenti, vt habuistis no. in l. j. j̃. quo. bo. & s̃. l. ꝓx. Si ve
rò dicamus hoc esse interdictum quasi recuperẽdæ pos. s. vacã-
tis, tũc in tali iudicio possunt opponi exceptiones, q̃ impediunt
restõem, si aliqs est incõtinenti paratus ꝓbare, vt habuistis no.
j̃. vnde vi. l. cum q̃rebatur. Ergo patet qđ illa reg. q spoliatus añ
omnia est restituendus, nõ est vera in casu h⁹ l. vbi qs sit paratus
incõtinenti ꝓbare, &c. Quid ergo dicemus? aduerte tres casus.
quandoque qs venit ad ɔ̃dicendum, antequàm sit data licentia
de ingrediendo possessionem. q̃doque post datam lcĩam ante
ingressum. quãdoque post ingressum. Primo casu est aduerten-
dum

a ADD. ¶ I. A. Respondeo. Adde quod Raph. Fulg. dicit, qđ nõ ꝓbatur opi. Bar. d. l. 2. & qđ putat dẽre ꝓbari, saltẽ de iurõ cal. vt ĩ casu l. pe. s̃. t. j. q. casus fm̃ ipsum æquiparatur isti, l. quisquis. j̃. quo. ap. non re. Ale. ẽt dicit, quod requiritur aliqualis probatio. Tu vide Bal. cons. 26. lib. 3. Sed quid si testator possederit rem, quam hæres non possedit, an hæres hæredis possit petere se in illius possessionem mitti? Spe. quod sic, in tit. de teste, §. fi. ver. pe.

b I. A. Ep̃o. Vide ẽt p Bal. in add. Spe. ti. de teste. in fi. & l. si qs ad declinãdã. s̃. de epi. & cl. Quid aũt in filio instituto iuxta casum l. 3. s̃. de inof. test. Bal. ibi tenet quod sic. Et ad Bar. hic adde tu Ale. de Im. cons. 4. ver. retenta in 2. vol.

c Pom. An aũt ista l. habeat locũ in cã intestati, vide eũ cons. 42. & Rom. ɔs. 235.

d I. A. Placet. Adde hoc verum fm̃ Pe. Cy. Ang. Ful. Pau. de ca. non comparente contradictore, quia non est pars cui detur. sed vbi comparet contradictor, teneatur offerre libellum, iuxta auth. offeratur. s̃. de lit. cont. & alle. Cy. gl. in l. 2. §. dies. ff. quis ordo in bo. pos. ser. & Ful. dicit facere istum tex. ibi, competenti iudicio. Et ita Alex. dicit tenere etiam Inn. c. 1. de lib. conce. §. nunc dicendum, ver. 27. quibus omnib. etiam adde quod idem tenet Bal. cons. 113. inci. licet filia. lib. 3. Et an sit necesse iurare de cal. Io. An. post Spe. in addi. tit. de test. §. fi. ver. sed nunquid. refert Mar. Sil. tenuisse idem, quod Spe. quod sic, etiam si non appareat legitimus contradictor.

e I. A. Citanda. Adde vt per Pau. de ca. & Alex. & quod pulchre consuluit Bal. cons. 25. lib. 3. Adde, & vide Ale. de Im. cons. 5. vol. 2.

f Paris. Concedi. Ideo si posset, debet reuocari de facto, sicut de facto fuit ɔcessa, ad qđ vide q̃ hẽs ad Bar. l. iuste possidet, ff. de acq. pos. aduerte tamẽ, quia põt ille cui cõcessa est licẽtia nõ citato possessore, qñ cõparet possessor petẽs eã reuocari, petere vt illa cõfirmetur vel de nouo cõcedatur ꝓbõ qđ ẽt in casu in quo de nouo cõcedi dẽat. vide Ale. late l. si finita, in pr. ff. de damn. infe. in gl. ver. liberetur. post Ang. vide Ias. l. si pacto quo pœnam, C. de pac. Ale. in l. 1. s̃. de carb. edi. vbi etiam habes, maxime in d. l. si finita. per Alex. an confirmari debeat illa prima licentia nulla, an vero de nouo concedi, & concludit quod potest illa nulla confirmari, vide ibi per eum.

g I. A. Nuncupatiuo. No. adde quod cum gl. transit Iac. Bu. Bal. Ang. & Sal. Bal. & Iac. But. in l. fi. j̃. de fideic. Spe. & Io. An. in add. tit. de teste, § fi. ver. quid de nuncupatiuo, tamen vide Bal. cons. 207. lib. 1.

h I. A. Imperfecto. Adde quod Spe. idem tenet in tit de teste, §. fi. ver. quid si filius. Io. And. ibi, in add. dicit quod Ia. & Bal. dicebant, quod cum pater testatur inter filios, in actu de l. hac consultissima. quod illa volũtas seruatur non vt testamentum, sed vt quædam diuisio. l. fi. s̃. fa. er. & ita transit.

i Par. An remediũ h⁹ l. hẽat locũ in bo. pos. vide late Barb. in rub. C. qui admi.

lz Paris. Contradictor. Qui dicatur legitimus contradictor: & an eo ipso quod quis citatur, dicatur legitimus contradictor. Vide Bertac. in ver. contradictor, vbi habes multa pulchra.

dum.aut q̃ris,an qs sit ltĩm⁹ ɔ̃dictor ad impediẽdũ executionẽ & summariã cognitionẽ,q̃ fit ex ostẽsiõe testĩ,vigore h⁹ l.aut q̃ris,an sit ltĩm⁹ ɔ̃dictor, nõ ad impediẽdũ solũ istã summariã cognitionẽ,sed ad impediẽdũ ẽt effectũ eius,s.immissionẽ.Primo casu,aut ille,q venit ad ɔ̃dicẽdũ,nõ asserit se possidere,sed dicit prius immittẽdũ,q̃ q postulat,& tunc illa summaria cognõ nõ impedit,sed summatim d̃ iure vtriusq; cognoscit:& ille imittit, q potiora iura hẽt,vt s̃.e.l.j.aut ɔparet aliqs,q dicit possidere.iõ illũ,q petit,imittẽdũ nõ eẽ,tũc si qdẽ ꝑducit aliũ titulũ sibi̾ titulo petẽtis,vt puta,aliud testm̃,tũc iudex statĩ ꝓnũciabit nõ esse locũ huic sũmarię cognõi ex virtute istius l.sed agẽdũ esse ordi-
a nario[a] iudicio,& illũ dẽre obtinere,q potiora iura hẽt,vel ꝓbauerit,Ita loqt̃ opi.Aldr.Hic est cas⁹ in hac l.ver. sinaũt aliqs ɔ̃dictor,&c.vide lr̃am ibi,in iudicio ɔpetẽti,&c.Nõ aũt dicit in secũdo.si verò aliũ titulũ,tũc ista summaria cognõ nõ impediretur,sed sup ea de virib.istius tituli allegati cognosceret̃.quẽ aũt effectũ hẽt,statim dicã.scd̃o casu* qñ q̃rit̃,an aliqs sit ltĩm⁹ ɔ̃di-
* ctor,q̃tũ ad impediẽdũ missionẽ in pos.&cognitionẽ sũmariã, dico,aut qs ostẽdit titulũ à defuncto,vł ab hr̃de, & tũc sine dubio impedit̃ missio,vt l.j.j̃.quo.le.& ff.quo.le.l.j.§.redigũt.Aut allegat titulũ,&idẽ hẽt possessionẽ ab alio q̃ à defuncto:tunc si qdẽ hẽt possessionẽ ante mortẽ defuncti,est ltĩmus ɔ̃dictor, vt hic,ibi,earũ rerũ,q testõris mortis tpe fuerunt, &c.si verò alle.
b possessionẽ post mortẽ defuncti,[b] tunc si qdẽ ꝓbet possessionẽ, vel titulũ solũ,nõ est legitim⁹ ɔ̃dictor,qa ꝑ hoc nõ excludit̃ ius agẽtis.sed si ꝓbaret possessionẽ & titulũ, & forte ꝓbaret se,vel auctorẽ suũ fuisse dñm,tũc eẽt legitimus ɔ̃dictor,& impediret̃ missio,qa in hoc iudicio pt̃ oppõi exceptio,dolo facis,vt s̃.dixi & l.ꝑx.s̃.no.tñ ab initio nõ est admittẽdus ad ꝓbãdũ,nisi sit paratus ꝓbare incõtinenti,vt s̃.dixi.Si vero ꝓbat titulũ,& possessionẽ, vtrum defunct⁹ possederit tpe mortis,vel nõ dubitatur, tũc nõ eẽt mittẽdus,nõ pp ɔ̃dictionẽ aduersarij tm̃: sed qa hr̃s
c nõ ꝓbat illud,[c] qđ est cã suæ intẽtiõis,s.defunctũ possedisse tpe mortis,qđ reqritur à lege. qñq; qs venit post iussum de mittendo ante missionẽ,tũc si qdẽ ipse fuit citat⁹, hic est aduertẽdũ.Si n.primus iussus fuit factus citata parte,tunc si superuenit qdam tertius nõ citatus,puta aliqs q dicit se hr̃dẽ,& se potius mittendũ q̃ illũ, ꝓ quo ꝓnunciatũ est:dico quod missio est retractãda, & de iurib. isti⁹ ɔ̃dictoris erit cognoscẽdũ.vt l.ita tñ.§.quoties. ad Treb.& ibi dixi.facit ext.de testa.c.veniens.& ibi ꝑ Im. qñq; tpe primi iussus nullus est citatus,& tunc idẽ multo magis, qđ audiatur ille ɔ̃dictor superueniẽs.ille verò, q fuit citat⁹ tpe primi iussus,si qdẽ ɔparuit,& eius ɔ̃dictio fuit repulsa,nõ ẽ dubiũ, qđ nõ pt̃ audiri, cũ nec possit appellari in hoc iudicio momẽtaneæ possessiõis.sed si ex sua ɔtumacia talis lnĩa fuisset concessa, tunc ipse veniẽs audiret̃ refectis expẽsis,fm̃ formã auct.& q iurat.j̃.de bo.auct.iud.pos.qñq; ɔ̃dictor apparet post missionẽ iã factã.& hic aduerte:qñq; nõ venit directò ad ɔ̃dicẽdum primæ immissiõi,sed ipse principl̃r postulat se mitti,apportãs suum testm̃:tũc iste primò missus audiretur fm̃ ɔ̃dõẽ lgtĩmã, fm̃ ea q̃ s̃. dicta sunt.si verò venit directò petens cassari illã immissionẽ iã factã,si qdẽ alleg.se possedisse,& citatũ nõ eẽ,statĩ illa lnĩa ꝓnũciabit̃ nulla,tãq̃ possessore nõ citato,vt l.meminerint.j̃.vñ vi.& si per vim vel alio mõ.l.fi.si verò nõ allegat se possedisse,vł dicit se possedisse, tñ fuit citat⁹:tunc si qdẽ alle. aliqd qđ ẽ exclusiuũ bñficij istius ɔtõis,vt qa đt testm̃, cui⁹ vigore fcã est immissio,
* habuisse vitiũ visibile:vł dicit testõrẽ ñ possedisse tpe mortis,* tunc immissio irritabit̃,vt l.j.§.hęc verba.ne vis fiat ei.l.cũ verò. §.subuẽtũ.ff.de fidei.li.& l.Fulcin⁹.§.qđ in diẽ.q.ex caus.in pos. ea.& in hac ɔ̃dõe nõ erit necessarius libellus,sed ꝓcederet̃ summariè iudicis offõ fm̃ formã l.à diuo Pio.§. si super reb.ff.de re iud.si verò nõ allegaret aliqd,qđ eẽt exclusiuũ iuris agẽtis, tũc nõ fieret reuocatio.sed si qdẽ ius hẽret,dẽret recurri ad iudiciũ petitoriũ,&ordinariũ.dicestu,qũo,si fuit citat⁹,&ɔtumax,post ea auditur aliquo mõ, nõne istud est ɔ̃ l.si eo tpe.j̃.de remis.pi. rñ.ibi vterq; creditorũ hẽbat ius,sed vnius i⁹ erat potẽrius alio: hic vero vn⁹ ius hẽbat,ali⁹ nõ.vñ ꝑ ɔtumaciã nõ vr̃ ei ius ɔcessum qđ nõ hẽt,&c.† quæro vtrũ fideicõmissarius vł̃is sit ltĩm⁹ ɔ̃dictor? gl.hic vr̃ dicere qđ sic.Tu dic bř,aut fideicõmissarius nõ possidet, & nõ est legitimus ɔ̃dictor, vt ff.ad Tre.l.filiã frib. aut possidet, & tũc aut est paratus de iure fideicommissi ꝓbare incõtinẽti,& est legitim⁹ ɔ̃dictor.ita dẽt intelligi ista gl &ar.ei⁹ qđ no.e.l.ꝑx.aut nõ est paratus incõtinenti ꝓbare,&tunc sec⁹,
23 vt s̃.l.ꝑx.& no.d.l.filiã fratrib.ff.ad Tre.q̃ro,† quid si ɔparet alius cum alio testõ eodẽ die scripto,nec apparet de prieritate,vł posterioritate.gl.format hic istã qõẽ super verbo, missus.& clarius dicit ff.de bo.pos.sec.tab.l.j.§ i.per Rof.in tit.de bo.pos.sec.
24 tab.per Cyn.hic.dic plenius vt dixi in d.§. 1.Vltimò †dicit hic text.& eã cum testificatione publicarum personarum accipiat, &c.ex quo no quod ille q possidet ex lnĩa iudicis, debet ꝓbare immissionẽ per publicum instrm̃.nec vr̃ quod sufficiat ꝓbare ꝑ testes,vt hic dicit tex.sicut cætera acta debent probari per scri-
d pturam[d] vt c.qm̃ ɔ̃.ext.de prob. Vidistis s̃.de arb.l.ne in arbitris.

a ADD.¶I.A.Adde Pe.de Anc.ɔs.211.& seq.An aũt bñficiũ h⁹ l.cõpetat pro reb. incorporalib. & an cũ filia hæres instituta à patre vassallo in omnib. bonis si petat se mitti in pos.bo.feu.agnati sint legitimi contradictores,vide Io.And. in add.ad Spe.in ti.de test.§.fi.ver.pe.in fi.add.vbi refert Guid.de Suzã.hic.

* Claud.Casu.Istud intellige & limita,nisi probaretur de antiquiori possessione istius defuncti,& iste contradictor non probaret de aliqua causa suæ possessionis·ita declarat Alex.cons.33.vo.3.

b Po.Defuncti.Vide Ale.ɔs.4.vol.2.& 90.e.vo.& ad hæc ẽt Bal.in rub.de causa pos.& proprie,vbi ponit,an intentati remedium huius l.possit opponi exceptio dñij,maxime stante statuto, quod confessio defuncti,&c.& Ale.101.vol. 5.vbi ponit,an dicens testamẽtum nullũ,vel falsum,sit legitimus ɔtradictor.

c Paris.Illud,Et ideo vr̃ dicendum qđ nõ sufficeret probare defunctũ possedisse in vita sua,nec hic vr̃ hr̃e locũ reg.l.siue possidetis.C.de ꝓb.ita ponderat Are.bar.velle hic in l.Pomponius,§.accessiones.de ac.pos.ad bar.l.j.§.fi.ver.

* Claud.Mortis.Contra hoc videtur quod idem bar.dicit in l.Pomponius.in fi. ff.de acq.pos.& ibi vide Are.& aliquid per eundem in l.j.§.fi.ff.de ver.ob.

d Po.Similiter ɔmissio data familię ipsius iudicis,si sit faciẽda aliqua executio realis,seu ꝑsonalis,ñ valet,nisi sit ĩ scriptis.ita bal.c.cũ parati.đ appel.ꝑ tex. in l.missi.C.de exac.trib.lib.x.& multa alia notab. circa hos casus, in quibus requiritur scriptura,posuit Dec.l.pactum,quòd bona fide.C.de pac.vbi tangunt Doct.& plene.Rom.sing.suo 6.

¶Si quis aliquem testari prohibuerit,vel coegerit. Rub.

Continua vt in gl. vel aliter, Dictum est s̃.de acq.hæ.verum qa q̃doque hæreditas acquisita aufertur ab hærede,vt ab indigno, ideo sequitur videre de his qui. vt indi.sed qa vna est causa spe-
a cialitatis,qua quis reputatur indignus.s.si quis aliquem [a] testari prohibuerit vel coegerit,ideo de ista præmittit.

a ADD. ¶Paris.Aliquem.Circa hãc materiã adde qđ si aliq̃s volebat me substituere hr̃dem,vel aliqd mihi relinquere,& tñ ꝓhuisti, teneris mihi ad oẽ dãnum & interesse,ita Pa.de ca.& Ale.ꝑ illũ tex.ibi in l.edicti,§.qñq;.ff.de ɔd. ob cãm.d.Ang.l.4.ff.de inof.test.de qua meminit ẽt Cæpol. caute.64.sed alle. Ang.l.fi.ff.e.& voluit Ang.d.l.4. quod ẽt si bonis verbis eum induxisset quod tenetur mihi,ad quod facit gl.in c.quisque,lo vl.12.q.ɔ̃rium tamen dicit bar. l.Lucius.§.Sempronio ff.de le.2.vide qũo teneatur ille q ꝓhibet aliquem testari,Ant.de bu.ɔs.78.inc. inquantum Pau.vbi concludit quod possit actione de dolo teneri ad interesse cui nocuit. vide aliqua in materia ad bar.rubr.ff. e.ti.in l.fi.an autem possit agi ad pœnam,de qua in auth.vt pulli iud.§.pe.ponit Ant.de bu.d.cons.vide ad Bar.l.j.j̃.e.item in materia vide Bar.c.2.de pec. cle.quando quis inducit aliquem ad sibi relinquendũ quod alij erat relicturus,vide etiam in materia Ias.l.de die.§.quanquam.ff.de cond.ob caus.

LEX I.

1 *Pœna prohibentis aliquem testari,extraordinaria est,arbitrio iudicis.*
2 *Lex ista de qua actione ciuili intelligatur.*

CIVILI. qui aliquẽ testari ꝓhibuerit,vel coegerit,criminaliter punitur, & hæreditas ei, vt ab indigno aufertur.h.d.cum.l.seq.
1 Circa istã l.q̃ro,†q̃ est pęna istius ɔpellẽtis aliquẽ ad testãdũ?gl. rñdet & bene,pæna extraordinaria arbitrio iudicis,cũ pæna nõ
2 sit limitata,vt l.sanctio legum.ff.de pe.& quod ibi no.†Secundò q̃ro,circa ista legem,q̃ est ista actio ciuilis?rñ.de duplici ciuili pt̃ intelligi.primò de pe.hær.per q̃ hereditas defertur in fiscũ vt videbitis j̃.ti.1.l.1.item pt̃ intelligi de actione,q̃ datur ad duplum ei, cui testõr relinq̃re volebat, de qua hẽs in auct.vt nulli
a iud.[a] §.& hoc peruenit.& no.per.doc.s̃.arbi.tu.l.quicquid.

a ADD.¶Paris.Iudicum.An ista pœna solum ꝓcedat in administratore ciuitatis de quo loq̃tur tex.in illo §.pe.an vero in quolibet ꝓhibẽte,vide oĩno Ias. hic post prin.concludentem qđ habeat locum in quolibet prohibẽte. sed de hoc dubitat Ant.de bu.& sentit contrarium cons.79.inc.inquantum.

LEX II.

EOS QVI. Op.& vr̃, qđ hr̃ditas non applicet̃ fisco.ff.eo.l.a.§. fris.fo.qñq; aliqs impedimẽtum ꝑstitit alicui,vt nõ faciat testm̃ tunc si qdem est ꝓximior in gradu q succedit ab intestato,auferetur ab eo hr̃ditas,&applicat̃ fisco,vt hic.Si verò erat vlterior,& alius eum ꝓcedebat,nõ applicatur hr̃ditas fisco,vt l.ɔ̃ria.si verò ɔpulit aliquẽ ad testãdum,si qdẽ fecit seipsum institui, nõ ẽ dubium,qn applicet̃ hr̃ditas fisco,vt s̃.l.ꝑx.& ff.e.l.j.& ff.de his,q. vt ind. l.si scriptis.Si naũt fecit aliũ institui,tũc est qõ, vtrum ab illo auferatur hr̃ditas,tanq̃ ab indigno,Hug.tenet hic quod nõ. gl.ff.e.super rub.tẽt ɔ̃rium,& illã tẽt ibi Dy.&hic Pe.& Cy.&c.

LEX III.

a IVDICIVM. licet blãditiis[a] ꝓuocare testantẽ,vt sibi ꝓuideat. h.d.Vide plenè gl.ibi,de inof.test.l.nõ est.Sed ibi circa ꝓhibita, hic circa ꝑmissa.ibi.l.2.& 3.in pr.sed ibi ɔstante matrimonio,ne alter efficiatur pauperior.hic verò dispositio ɔfertur post mortem.ibi s̃.de stat.& imagi.l. 1.ibi circa ꝓhibita. ibi l.captatorias. sed hic nulla est deceptio. Non.n.cõfert ipsa vxor supremã voluntatem in arbitrium alterius,sed ipsamet declarat.

a ADD.¶I.A.Blanditiis.Adde qđ Pau.de ca.dicit hanc legẽ ꝓcedere,nisi ꝓbarentur minæ prius factæ per maritum,qa tũc licet postea per blãditias instituerer maritũ,qa adhuc durat causa metus, censeretur fuisse coacta, & haberent locum quæ dicta sunt superius in d.l.fin.& l.j.§.quæ onerandę,quarũ rerum act.non datur.& qđ nc.Inn.c.tanta est vis matrimonij. qui si.sint legi. Tu dic,quod in terminis idem consuluit Bal.cons.223.vol.1.

¶De his, quibus vt indig. hæreditas aufer. Rub.

LEX I.

1 *Hæreditas tunc aufertur ab indigno, & applicatur fisco, quando quis est indignus propter suumm delictum.*
2 *Quantum tempus debeat transire, vt vindicta dicatur omissa.*
3 *Maleficia, quæ committuntur non faciendo, non est necesse quòd quis desinat posse facere, vt maleficium dicatur perfectum, sed sufficit quòd trãseat tantum tempus, quod facere potuit.*
4 *Dispositio legalis magis æquiparatur vltimæ voluntati quàm contractui.*
5 *Practica huius l. ad hoc vt non vindicans necẽ defuncti priuetur hæreditate.*

a HAEREDES.[a] q necẽ testõris nõ vlcisciť, hr̃ditatẽ cum fructib. restituit, & ad vsuras teneť à tpe motę litis. h.d. Diuidiť in duas partes. primò loqtur de reb. ex qb. fructus pcipiunť naturaliter. scđò loqtur de reb. ex qb. nõ pcipiũtur fructus, nec pñt pcipi, nisi vsuræ. secũda ibi, ex hr̃ditate autẽ. hæc est difficilis lex, & hẽt gl. multum inuolutã. totᵘ titulᵘ ẽ difficilis. Op. hic dr̃ quod dẽt vlcisci mortẽ. ꝯ, vindicta nõ est pmissa, vt l. scientiã. §. q cũ aľr. ad l. Aq. so. intelligitur hic de vindicta, q̃ fit accusando homicidas, vt l. j. š. de pci. impera. offer. nõ aũt licet sua auctoritate occideř. vlterius op. dr̃ hic, quod ista hr̃ditas q̃ aufertur, applicatur fisco. ꝯ. š. de hæ. inst. l. si pr. & l. nec apud. đt gl. fallit ibi. tu dic quod nõ est ꝓpriè fallere, sed ŕľa per se. Nam
1 †quod aufertur ab indigno, applicať fisco, qñ qs est indignᵘ pp suum delictũ, vt hic, & š. ti. j. l. 2. & p totũ istũ ti. ff. e. & gl. tẽt qđ qñ qs est indignus absq; suo delicto, nõ applicatur fisco, vt l. ꝯria. Itẽ op. j̃. de le. l. pe. đt gl. fallit ibi. tu dic, ꝙ illa lex nõ facit exceptionẽ à ŕľa, sed facit aliã ŕľã per se, q̃ est, qñ qs est indignus, & respicit offensã certę personę, tũc qđ aufertur ab indigno, applicabitur illi personæ, nõ fisco, vt lege ꝯria. hic verò loqtur q̃do certã psonã nõ respicit. Vlterius op. ff. de pe. hę. l. itẽ veniũt. §. cũ
b pdiximᵘ. so. đt gl. hic loqtur in eo q sciuit,[b] & sic est malæ fidei possessor, lex ꝯria loqtur in eo, q ignorauit: qa cũ sit bonæ fidei possessor, nõ tenetur, nisi inq̃tũ locupletior factᵘ est, vt in ꝯrio. ista gl. đt veritatẽ in gñe, nõ aũt referẽdo ad casum hᵘ l. nã ille q ignorauit occisores defuncti, i. aliquẽ esse occisũ, nõ tenetur, vt ff. ad Syl. l. 3. §. qđ ad cãm, & l. si ante. & j̃. e. l. si iõ. itẽ op. ad scđam partẽ, dr̃ hic, quod tenetur ad vsuras post motã litem. ꝯ, imò vr̃ quod tpe motæ litis, vt l. itẽ veniũt. §. petitã. ff. de pe. hæ. so. vt in gl. tene mẽti. q̃ro, dr̃ hic hr̃des, quos necẽ testõris inultã omisisse
2 ꝯstiterit. q̃ro, q̃tũ † tps dẽat trãsire, vt dicať omissa vindicta.[c]
c dñt qdã tps est statuẽdũ à iudice. sič in auct. de hr̃. & Fal. §. ilud. & in auct. hoc amplius. j̃. de fideic. alij dñt, quod sufficit qđ tm̃ tps trãsiuerit, intra qđ potuerint occisores accusari, ar. ff. de ver.
3 obl. l. si ita stipulatus. Vide istã gl. 2. & no. †quod in maleficiis[d]
d negatiuis, seu q̃ ꝯmittũtur in nõ faciendo, nõ est necesse quod qs desinat posse facere, vt maleficiũ dicať pfectũ, sed sufficit qđ
4 transeat tm̃ tps, quod facere potuit, vt hic. & sic † dispõ legalis
e magis eq̃paratur vltimę volũtati, q̃ ꝯtui,[e] vt colligitur ex hac gl. ꝯiũcta d. l. si ita stipulatus. tene mẽti perpetuò. Sed q̃ro, postq̃ qs omisit necẽ testõris inultã, qũo aufertur sibi hr̃ditas. ista gl. vr̃ velle, quod de hoc accusetur, vt puniatur in amissione hr̃ditatis, & đt quod ista accusatio p̃t fieri intra qnquenniũ, vt l. in cognitione. ff. ad Syl. & vide istã gl. in fi. erit ergo ꝯclo libelli, vt innuit ista gl. dico, qđ omisisti inultã necẽ defuncti, quare peto te ꝯdẽnari in amissiõe hr̃ditatis. istud nõ vr̃ de mẽte illius legis, i-
5 mò vr̃ quod hoc sit iudicium ciuile, & ista est veritas. Erit † ergo practica hoc mõ, qa cum hr̃des neglexerint accusare occisores, alius eos accusabit corã pside ꝓuinciæ, qb. occisorib. ꝯdemnatis de homicidio, illa sñia lata ꝯ homicidas, hẽbit effectũ ꝯfiscandorũ bonorũ ꝯ hr̃des negligẽtes intra quinquennium, vel perpetuò, vt d. l. in cognitione. ff. ad Syl. quo facto, dẽbit agi pe. hr̃. ꝯ hæredes, in qua hr̃ rõ fructuum & vsurarũ, vt hic dr̃ in tex. & ista causa agitabitur coram procuratore Cæsaris, qui est iudex inter fiscum, & priuatum, vt l. j. š. vbi causæ fis. & hoc videtur tenere gl. 2. huius l. & gl. pe. & l. j. š. tit. 1. vide gl.

a ADD. ¶Paris. Hæredes. An ista materia procedat vbi occisorum pænituit, vide Pau. in c. accusasti. extra, de accus.

b I.A. Sciuit. Adde quod Pa. de ca. refert Gul. de Cu. dicere, per hunc tex. quod si vasallus commisit felloniam, pp quã possit priuari feudo, vel clericus delictum, p p quod beneficio venit priuandus, licet habeant ius in re quousque sint priuati, postq̃ tamen erant priuandi, tenentur restituere omnes fructus, quos pceperunt à die feloniæ ꝯmissæ, vel quos pcipere potuerunt, q extẽtiue sint consumpti siue sint effecti locupletiores, siue nõ, quod Pau. de ca. dicit singulariter notandum, quia melius alibi vix reperiretur.

c I.A. Vindicta. Adde qđ ex gl. q̃ vult, qđ vindicta accipiať p actu licito, accusando in iudicio, infert Pa. de ca. ad q. de eo, qui recipit iniurias, vt dicat famulo, non redeas domũ, nisi feceris vindictã: vel ipsemet dicat, ego faciã vindictã de illa iniuria, & postea ille mortuᵘ reperiať, p hãc gl. ñ psumať occisus, qa illa verba pñt intelligi de vindicta licita, sm̃ Gui. de cu. ipse vero đt qđ index ex qualitate personę, hẽbit existimare. ar. l. famosi. § j. ff. ad l. Iul. ma. facit l. j. si qs Imp. male. nõ qđ ex dictis verbis possit eũ ꝯdẽnare, sed faciunt indicium ad torturã, tñ bar. l. si q. s mihi bona. de acq. hæ. de eo q dixit famulo, vade, &c. tenet qđ dñs teneatur de homicidio mãdato. idẽ tenuit Paul. de ca. ꝯsi. 240. quod limitãt Ro. & Cu. nisi offensa illata dño fuisset vna alapa, & non offensa cum ferro, qa verba dñi dẽnt intelligi de simili offensa, ar. eorũ quæ no. in l. j. j̃. vi. & vide ad hoc bal. ꝯs. 82. vo. 3. Sed quid si mortaliter vulneratus vnde fratre, filia fratris vulneratis instituat, an tenebuntur necẽ testatoris vindicare contra patrem vulnerantem. Ioan. And. in add. ad Spe. in rub. de suc. ab inte. decidit quod non, alle. l. filius, de cond. inst.

d Paris. Ex maleficiis. Ex quo infert Ang. hic, quid si pœna est apposita per statutum Syndicis non denunciantibus, maleficia coniunctim, quam primum potuerunt denunciare, & non denunciauerunt.

e Po. Contractui. Vide etiam in hoc Ale. l. si ita stipulatus, ff. de ver. ob. & in l. eademum, š. de colla. & Ale. cons. 30. vol. 2. Ro. cons. 65. Barb. consi. 66. vol. 1. Rom. cons. 123. & Barb. c. cum omnes. de const. & in rub. Aret. cons. 22. & 89. Item vide de bal. ca. inter cæteras, de rescr. vbi dicit, quod literæ gratiæ, æquiparantur tam vltimis voluntatibus quàm contractibus. Are. cons. 45. Fel. c. j. de sponsa. ad fi. Are. 89. & Ale. 184. vol. 2.

LEX II.

1 *Factum defuncti non retractatur ex persona hæredis maioris.*
2 *Tutor accusat nomine pupilli, & tenetur de calumnia. nu. 4.*
3 *Delictum tutoris nocet pupillo.*
5 *Syndicus an accuset nomine syndicario.*
6 *Accusans testamentum de falso, & succumbens, perdit ea, quæ sibi per testatorem sunt relicta.*
7 *Qui dicit testam. nullũ, vel nõ iure factũ, si succũbit, an pdat relictũ in testõ.*

* POLLA.* factũ defuncti maioris, ñ retractatur ex persona hęredis minoris. itẽ, si tutor, ĩ accusatiõe falsi succũbat, pupillũ hęreditatẽ perdere facit, & ipse ei tẽebitur, & de calũnia punietur. H.d. diuiditur in partes 3. primò ponit vnũ dictũ, ex eo qđ factũ fuit à defuncto maiore. 2. põit aliud dictũ, de accusatiõe instituta ꝓ pupillo, quaľr ipsi pupillo piudicet. 3. quaľr piudicet ipsi tutori. Scđa ibi, sed si pupilli. Tertia ibi, & de calũnia tua. Ista l.
1 ꝯsueuit reputari à iuuenib. difficilis. †No. 1. qđ dixi in summa-
2 rio. No. 2. ꝙ p̃t accusare tutor, nomine pupilli. † No. 3. qđ q in accusatiõe succũbit, priuabitur eo, qđ sibi relictũ ẽ in testõ. Itẽ
3 no. †qđ delictũ tutoris nocet pupillo. Itẽ no. †qđ tutor accu-
4 sans, tenetur de calũnia. Op. ad 1. dictũ, nã licet pupillus succe-
a dat maiori, priuilegio[a] suo nõ priuatur. vt l. sicut. §. sed pupillari. de pscr. 30. an. Gl. hic nõ soluit. Tu dic qđ hic loqtur de iure iã firmato in p̃teritũ, ibi loqtur de pscriptiõe firmãda in futurũ ex negligẽtia hæredis nõ petentis, iõ inspicitur eius ꝯdõ. Facit ad hoc de iure fisc. l. fiscus. Op. 2. & videtur qđ tutor nõ possit accusare, vt l. 2. j̃ q acc. nõ pos. sol. dicit gl. expõe nomine pupilli, i. ꝓpter pupillũ, vel ad eius vtilitatẽ nomine tñ ꝓprio. idẽ no. in l. tutorẽ. ff. e. ti. vide gl. Ego sp dixi, & reperi, qđ erat dictũ d. Ric. Mal. ꝙ tutor poterit accusare, nomine pupilli, tutorio nomine, vt dicit tex. hic, & in l. tutorẽ. ff. e. Nõ ob. l. 2. q acc. nõ pos. qa ibi nõ ꝓhibet quẽ alieno nomine accusare, sed ꝓhibet quẽ alieno noĩe inscribere se ad pœnã taliõis, sed dẽt qs se inscribere noĩe ꝓprio. nec est nouũ qđ alterius noĩe qs accuset, & alteriᵘ noĩe
5 se inscribat, vt j̃. de iniu. l. fi. & ista est veritas. & per hoc not. †est
b q. an syndicus[b] possit accusare syndicario nomine, vel non. de quo videbitis in l. 2. q ac. nõ pos. Vlterius op. & intro gl. mag. de l. tutorẽ. ff. e. sol. nõ perditur, qđ relictũ est pupillo, vt hic. sed ꝯ hoc op. factũ tutoris nõ dẽt nocere pupillo, vt l. neque inter. ff. de reg. iu. & l. meminerint. j̃. vnde vi. so. vt d. l. neq;. & l. si dolo. ff. si qs omis. cau. test. Itẽ videtur qđ ætati pupillari parcatur, vt l. post legatũ. §. ætati. ff. e. Gl. videtur hic ponere 4. sol. sed in veritate non sunt nisi duæ. prima est, ꝯcedo qđ pupillus habet duo remedia, vel restõem in integr. si vult, vt l. ꝯria, vel agere ꝯ tutorẽ ꝓ indẽnitate, vt hic, ar. š. si tu. vel cu. interue. l. 1. & l. ẽt. secũda sol. est qđ hic loqtur qñ põt habere regressum ꝯ tutorẽ, ibi verò qñ ꝯ tutorẽ nõ põt habere regressum. Hoc ãt põt cõtingere trib. mod. vel ꝓpter defectũ facultatũ, qa tutor nõ est soluẽdo, vel qa tutor fecit instigãte matre, & consanguineis, vel qa pupillus perdidit instra, ꝓpter q̃ poterat agere ꝯ tutorẽ. Tñ gl. facit de istis trib. casib. de quolibet p se vnã sol. tñ oẽs isti tres casus ꝯprehendũtur in vna sol. tripartita. placet sol. qđ põt eligere pupillus, vel remedia istius l. vel illius. Vlterius † op. dr̃ hic, qđ
6 tutor de calũnia punieť. ꝯ. ff. e. ti. l. tutorẽ. sol. intellige qđ punitur de calũnia euidẽti, nõ alias. itẽ op. de prin. istius l. ad fi. nã in prin. dicitur ꝯriũ, qđ nõ p̃t retractare gesta p maiorẽ. in fi. dr̃ ꝯriũ ibi, cũ retractas ea, &c. sol. Gl. exponit retractas, i. iterũ tractas.

* ADD. ¶Claud. Polla. Ista l. ad hoc allegatur ꝙ ita facto voluntas declaratur sicut verbis, ad quod vide plures concord. in c. dilecti fil: j. de appel.

a I.A. Priuilegio. Adde, quod gl. reprobat Paul. de castr. in quantum vult quod Abbas. succedens laico in iure patronatus, non habeat nisi quatuor menses ad præsentandum, prout habebat laicus. quia imo vtetur priuilegio suo, & habebit sex menses, vt habetur in c. 1. de iur. pat. in 6.

b I.A. Syndicus. Adde an syndicus possit accusare nomine vniuersitatis Io. an. tit. de actore. in addit. ad Spec. § 1. ver. item excipitur, & procurator habens mandatum ad accusandum non potest accusare, nisi in mandato sit tempus & locus commissi delicti, vt consuluit Rom. cons. 40.

ctas.Quæro,dr̃ hic, qđ perdit qs partẽ pupilli,q̃ro qđ de patre Pollę,tex.innuit qđ nõ.in ɔ̃riũ facit ff.de bo.q̃ li.l.q in seruitute.
7 & de his qb.vt indig.l.post legatũ.§.si pr̃.& l.si filius.So.† Veritas est hæc,qñ qs accusat testm̃ de falso,& succũbit,ea q̃ per testõrẽ sunt relicta in testõ,perdit:& iõ si erat relictũ filio,vel seruo eius,videbatur sibi relictũ in testõ,qa ex dispõe defuncti sibi dẽt acqrere,meritò illo priuatur,vt in l.allegata in ɔ̃rio.sed hæc portio Pollæ,non dẽtur pupillo ex testõ defuncti,sed ex eo,qđ Polla pupillum fecit herędẽ.ar.pro hoc,quod hẽs in l.etiam.ff. de inof.testa.& ibi no.¶Quęro†quid si aliquis dixit testm̃ nullum,vel nõ iure factum,& succumbit,an perdat relictum in testamento.dic vt plenè in l.post legatum.in prin.ff.e.tit.

LEX III.

SI EA QVAESTIO. si ante habitã qõe de seruis tabulæ sunt apertæ,hr̃ditas adita aufertur ab hæredib.tãq̃ indignis,nisi eẽnt pupilli.h.d.Op.de l.si qs in graui.§.nõ tm̃.ff.ad Syl. & l.necessarios.§.nõ aliàs.e.ti.sol.istã intellige sm̃ illã,qa supple hic apertæ sunt tabulæ,& hr̃ditas adita.op.quod sufficiat apertura tm̃,vt l. lege Cor.§.fi.ff.e.so.q̃tũ ad pœnã c.aureorũ,sufficit sola apertura,vt lege ɔ̃ria,sed quo ad amissionẽ hr̃ditatis reqritur apertura & aditio,ita loqtur hic. Quæro quar̃ dẽat hẽri ista qõ de familia?gl.q̃ est hic,dr̃ in domo,nõ in iudicio.vide gl.istã gl. semper reprobaui,qa imò in iudicio,cũ dẽat eẽ publica qõ,vt ff.ad Syl. l.j.in pr.præterea ante aditã hęreditatem non p̃t seruus torqueri à futuro hærede,vt ff.si quis testa.lib.esse iuss.l.j.§.quid tamẽ si sub cõdõe.vnde de necessitate debet haberi questio in iudicio.

LEX IIII.

1 *Spurius quando instituitur,hæreditas ad quem perueniat.*
2 *Incapax quando non capit,aut capit,& nu.3.*
4 *Hæres si est incapax ob defectum testamenti,ad quem deueniat hæreditas.*

HAEREDITAS. ista lex ɔsueuit reputari difficilis.Br̃ dicit.hr̃ditas nõ p̃t adimi in codicillis:sed si in ea hr̃des reputantur indigni,hr̃ditas applicatur fisco.H.d.ad literã op.& vr̃ quod hæreditas possit dari in codicillis,vt ĩ.ti.j.l.2.so.p̃t dari,vel adimi per fideicõmissum,vt ibi,directò nõ,vt hic.Op.2.de l.pe.§.fi. de cõd. inst.sol.ibi in vanũ cogitauit. Op.3.& vr̃,quod hæreditas possit transferri ad aliũ,vt l.ex parte.ff.de adi.le.Huius timore gl.q̃ est hic,exponit istã lr̃ã 3.mod. tu tene vltimã expositionẽ,q̃ dicit, nõ vr̃ ad aliũ trãslata,i.nullo mõ trãslata.nũc intro gl.magnã,et est vtilis,& difficilis, & op.quod nõ applicatur fisco,sed remaneat penes hæredes,vt l.ex parte.ff.de adi.le.so.plures sũt.p̃riò, ꝙ hic expressè adimit,ibi tacitè ista nõ est vera,qa ẽt qñ adimit expressè,remanet apud eũ,vt l.militis.§. veteranus. de test.mili. Dic ergo,qđ hic adimit expressè,& eũ dixit indignũ. & sm̃ hoc collige 3.casus.aut adimit tacitè, & hẽt locũ l.ex parte.aut adimit exp̃ssè,& tunc hr̃dẽ dixit indignũ,& hẽt locũ ista lex. Aut non,& hẽt locũ l.militis.§.veteranus.de test.mil. Opp:ff.si ta.te. nul.exta.l.j.§.pe.vbi dicit deferri veniẽtib.ab intestato.sol.dicit gl.aut ille,q reputatur indignus,erat in 1.gradu,aut nõ. ista sol. nõ est vera,neq; bona.nã sine dubio grad⁹ institutorius ẽ prior gradus,vnde nõ cadit ista distinctio,aut erat,&c. Vnde dicit gl. distingue,aut mutauit volũtatẽ circa oẽs,aut circa vnũ tm̃.&ẽt ista est vna truffa.tu dic,ꝙ hic peruenit ad actũ verbi,reputãdo eos indignos:ibi peruenit ad actũ facti,incidẽdo tabulas,vt decederet intestatus,& ita vr̃ sentire gl.tua ĩ. in distinctione q̃ ponit.itẽ op.š.de test.l.hac ɔsultissima,§.pe.So. ibi primò hæredes nõ reputauit indignos,sed ad alios nõ trãstulit.itẽ op.& mõ intro distinctionẽ gl.& vr̃ quod nõ veniat fiscus,sed primò vocetur qdã ɔiuncti,vt š.de sec.nup.l.j § p̃terea.& §.oĩum.de incest. nup.l.si qs incest.de na.li.l.j.in fi.sol. ibi loqtur qñ hr̃s institutus ab ipso initio est indignus defectu testõris: hic verò loqtur qñ ab initio erat dignus,sed postea per testõrẽ reputatus est indignus.vide istã gl.in j.dist.anteq̃ veniamus vlterius,pro ista distin
1 ctione declarãda q̃ro,†si testõr instituat spuriũ,q oĩno est non capax,vt habuistis in auct.licet.in fi.š. de nat.lib.& de inces. nu. auct.ex ɔplexu.cui deferatur hr̃ditas.gl.hic vr̃ dicere,quod primò qbusdã personis,postea fisco.Et ita sentit Azo in sum.in ti. de nat.lib.Reperi,quod Richar.malũ ɔsuluit ɔ̃riũ,& ego ẽt cõ
a suluisa r̃s,qđ qñ ille q est oĩno incapax,instituitur hr̃s palã,hr̃ditas apud cohr̃dẽ remanet,vel apud veniẽtes ab intestato, vt l.ñ intelligitur.§.si qs palã.ff.de iure fisci.Hoc ẽt no.đt gl.l.Lucius. §.in testõ.ff.de le.j.sed null⁹ spurius est capax portiõis:& ꝑponitur quod sit institut⁹ palã,ergo,&c.facit de iu.fis.l.si in metallũ. & de his,q̃ ꝑ nõ scri.l.si in metallũ.& qđ vidistis in l.j.š. de hr̃d. inst.facit l.2.e.ti.& qđ ibi habuistis notatũ p̃terea,posito ꝙ spurius dicat indignus,tñ est indignus absq; suo delicto,vt l.legẽ.š. de nat.li.sed istud,qđ aufert ab indigno absq; suo delicto,remanet apud veniẽtes ab intestato,vel cohęredes si sunt,vt l.si pr̃.& l.nec apud.š.de hę.inst.no.l.aufertur.in pr.ff.de iur.fis.ergo,&c. Nõ ob.l.j.de sec.nup.& de ince.nup.l.si qs inces.& de nat.lib.l.j. qa in spãlib.casib.loquũtur in natis ex coitu incestuoso,vel im

ꝓbato rõe dignitatis,vnde nõ ẽ extẽdẽdũ ad alios ñ capaces,sđ
2 stãdũ ẽ r̃is p̃cedẽtib.Reintro gl.& ad istud dictũ gl.op.† quod qñ qs est nõ capax ꝑꝑ defectũ testõris, vr̃ quod pertineat ad fiscũ indistinctè,ꝑut vidistis in l.ei⁹.§.j.ff.de test.so.tres casus dẽs aduertere. aut qñq; hr̃s nõ p̃t capere propter testõris defectũ, & tũc est iõ,qa testõr cũ nullo p̃t facere testm̃,& tũc si qdẽ bõa sua nõ sunt publicata,est locus veniẽtib.ab intestato,vt.l.j §.plane.ff.de suis,& le.si verò bona sua eẽnt publicata ꝑꝑ delictũ,indistinctè succederet fiscus,vt l.eius q.§.j.ff.de test.si verò cũ quibusdã p̃t facere testm̃, cũ qbusdã nõ, vt in eo q hẽt filiũ spuriũ, cũ eo nõ hẽt testĩ factionẽ,cũ aliis sic.r̃a ẽ,quod si relinq̃t palã, dẽt remanere apud cohr̃des,vel veniẽtes ab intestato.fallit.ĩ qbusdã casib.vt š.dixi.Mõ habetis expeditũ principium huius di
3 stinctiõis,& fi.gl. Quæro ꝑ decõe 2.mẽbri distinctiõis gl.†qñ hr̃s nõ est capax ꝑꝑ defectũ sui,vtrũ applicet̃ fisco,vel veniat ad venientes ab intestato. gl.hic plenè non declarat.tu verò dicas, aut instituitur hr̃s oĩno nõ capax,aut instituitur capax,sed est indignus.p̃rio casu,locus est veniẽtib.ab intestato,vt l.j.š.de hære dib.insti.sm̃ opi.verã l.si in metallũ. ff.de his,quæ ꝑ non scri.de iure fisci.l.si in metallũ.qđ dẽt intelligi,si fuit institutus palã,vt š.dixi.si vero instituat̃ hr̃s capax,tñ indignus:tũc aut indignus ẽ absq; sui defectu,vel delicto,& nõ est loc⁹ fisco,vt l.si pr̃.&l.nec apud,š.de hæ.inst.aut est indignus suo delicto, & tunc aut illud delictũ respicit iniuriã certæ personæ,& non est locus fisco,sed applicabitur illi ꝑsonæ, vt l.pe.ĩ.đ leg.aut nõ respicit offensam, seu iniuriã certæ personæ,& tunc r̃a est,ꝙ illud quod aufert̃ ab indigno applicatur fisco, vt l.Papinianus.§.meminisse. de inof.
4 test.& š.e.ti.l.j.cũ multis similib.Quero,ꝑ decłone†3.membri distinctionis gl. qđ si hr̃s nõ est capax ꝑꝑ defectum testĩ,cui applicabitur hęreditas?distingue,aut fuit defect⁹ testĩ ab initio,qa testõr nõ obseruauit solẽnitatẽ testĩ,&tũc veniunt veniẽtes ab intestato,vel q erant alias instituti in alio testõ solẽni,vt inst.de hæ.q̃ ab intes.defe.in pr. & ff.de adi.le.l. ex parte.aut testm̃ deficit ex postfacto,& tunc aut deficit ꝑꝑ casum,aut ꝑꝑ factũ testõris,circa ipsum testm̃.Si ꝑꝑ casum, vt puta ꝑ posthumi natiuitatẽ,vel qa dedit se ad arrogãdũ testõri, vel sĩle,sine dubio veniũt venientes ab intestato, vt š.de posthumis hr̃.inst. per totũ.& ff. de li.& post.per totũ.& ĩ.ti.l.l.j.scđo casu dico, aut testõr peruenit ad actũ verbi,faciẽdo aliã volũtatẽ,aut ad actũ facti cãcellãdo primũ.si testõr peruenit ad actũ verbi, tunc si qdẽ in alia voluntate valida de iure cõi,vel de iure spãli.venit ad illos,quib.in scđa voluntate reliq̃t,vt l.hac ɔsultissima.§.si qs aũt.š.de test. Si aũt in alia volũtate inualida, tunc aut hæredes reputauit indignos,& est locus fisco,casus est hic. aut eos non reputauit indignos, & tunc aut postea superuixit per decennium, & est locus venientib.ab intestato, cùm primum testm̃ irritetur, vt l.sancimus š.de testa.aut non superuixit per decennium,& tunc remanet apud primos institutos,vt l.militis.§.veteranus.de tes.mil.secundo casu,q̃do peruenit ad actũ facti,gl.tãgit hic plenius & in l.nr̃am.š.de testa.Dic vt plenè dixi in l.fi.de his quib.vt indig.
a ADD.¶I.A.Cõsului.Adde bar.ɔsi.inc.Dñicus,& cõsi.inc.thema tale,legatum factum est,& bal.& Io.de Im.l.3. ff.de test.per Bart.l.si pater, š.de hær.inst.Si filius autem occidit patrem,dicit Cy. quod hæreditas non ibit ad venientes ab intestato,sed ad fiscum.in l.cũ iõ,§.fi.& đt ibi esse casum,ff.de bo.dam.ad de l.sororẽ,ĩ.e.& tex.no.in l Lucius,ff.de iu.fis. vbi ẽt probatur quod nedum occidens prohibetur cum effectu succedere occiso,sed ẽt hæredi eius,de his etiam vide per bal.l.codillis,§.mater.ff.de le.2.vide bal.cons.223.vol.1.An autem substitutus alicui in causam mortis admittatur,si interficiat illum, cui fuit substitutus,& si non,quis succedat,vide bal.cons.l.4.vol.

LEX V.

1 *Quando quis nõ implet voluntatem defuncti circa funus,quomodo cogatur.*

NON OPORTET. qui expẽsas funeris nõ facit, quas iniũxit testõr,nõ remouetur vt indign⁹.H.d. Quæro circa l.nr̃ã. P̃riò vtrũ hoc sit verũ, siue testõr iniũxerit licitè siue illicitè.gl.tua determinat quod sic,vtroque casu,& sic hæc nõ est iusta cã q̃re vt indigno auferatur hæreditas alicui.Sed q̃ro,q̃do quis nõ vult ĩ
1 plere volũtatẽ defuncti circa fun⁹,quar̃ cogat̃.† gl.dicit,& bñ, qđ ꝑ cohr̃dẽs si sint plures,vr̃ auctoritate põtificali,vt l.hr̃ditas. ff.de pe.hæ.itẽ p̃dicta vera,nisi testõr hoc exp̃ssisset:vt si hoc hæres non obseruauerit,caderet à relicto,vt ĩ.de fideic.l.fi.

LEX VI.

1 *Qui accusauit quando teneatur causam appellationis prosequi.*
2 *Appellans quando ponat causam in appellatione.*
3 *Accusatio potest simul institui contra principales mandatores.*

MINORIBVS. crimen inultæ necis,nõ obest minorib.itẽ qui accusauit,debet causam appłonis prosequi.H.d ad legem nr̃am
a vltima gl.op.de l.propter veneni.§.fi ff.ad Sylla.gl.dicit ibi ex-
a ADD.¶I.A.D.cit.Adde qđ Cy.vt refert &seq̃t d.Ale.simpliciter đt,qđ hodie priuaret̃ hr̃s,sm̃ formã auth.hoc amplius.Ia.bu.ꝑbat vltimã sol.gl.ꝑ q̃ đt limitari id,qđ hr̃ in auth.hoc amplius,s. quod hr̃s non implens voluntatẽ defuncti priuatur hr̃ditate solũ,qñ voluntas ɔcernebat commodũ pecuniar... alias secus,vt hic,idem tenet Raph.putans notandum pro limi.d.auct.

cusatur pp inopiam,ar.ff.mand.l.si procurator.§.si ignorantes.
1 Ista solutio ꝯtinet diuinationē.dicas ergo sic,†q̄doque ille qui
accusauit,obtinuit,& reus qui succubuit,appellauit,tunc tenet
appellationem prosequi,nisi sit minor,hic est casus.iō quia p̄su
mitur quod hēat bonam cām.s. quod sñia sit iusta. Qñq; ille q
accusauit,succubuit,& tunc nō tenetur appellare, nec apploнē
prosequi,& ita loquitur lex ꝯria. rō, qa sententia p̄sumitur iu-
2 sta,ar.eius quod no.in l.Herenius.§.Caia.ff.de euic.¶† Quærit
gl.vtrum ille qui appellauit,debeat causam apploнis ponere in
appløne.& hic tex.facit qđ sic.tu dic de hoc plenè, vt ff.de app.
l.1.& l.seq.quod hodie de iure canoni. est expeditum, vt extra,
de app:c.cordi.lib.6.Quæro,quid si tempore quo accusauerūt,
a erāt minores:atpe verò apploнis sunt maiores.dicit gl.quod in
3 spicitur initium,vt l.3.§.seio.ff. de minorib. Vltimò † facit iste
b tex,in ar.quod principales mandatores[b] pñt sil' accusari.de hoc
videbitis in l.j.ĵ.si reus, vel acc.mor.fu.& ff.de adulter.l.nihil.

a ADD.¶I.A.Minores.Adde qđ Cy.& Old.tñt ꝯ gl. qa priuilegiū ē ætati ꝯcessum,ergo vltra durare nō dēt, l.si tutor Reip. in pr.ff.de tut.& rō.distra.& l. nō solū,§.si libert⁹,ff.de exc.tut.l.Titia Seio.§.vsuras, de le.2.itē qa duo vñr esse p̄cepta,vnū qđ hr̃s vindicet necē defuncti:s̃m qđ vindicet anteq̄ adeat. Licet ergo minor excuseť à scđo,non excusať à primo,ar.l.Celsus.§.j.de arbi.& c.cū dilecti.de do.& ꝯtu.nō ob.§.illud,alle.in gl.qa rñdet,qđ ibi nō loquiť in priuilegio certæ ætati ꝯcesso,tamen bal.Ang.Sal.& Ful.tñt cum gl.q̄ Pa.de Ca.inducit,ad qōē de matre,q̄ tpe mortis mariti erat minor,quo casu excusať,si nō petiit tutorē filiis,vt s̃.si aduer.deli.l.2.an facta maior excuseť, si adhuc filij sunt impuberes,gl.hic p̄stat ar,quod excuseť.ipse dicit quod ꝯrium tenuit Old.quē credit dicere veritatē,tñ bal.ī auth.si captiui.tenet qđ imo excuseť p istā gl.& ita dicit se ꝯsuluisse,& Spe.idē determinasse in ti.de rest.in inte.§.2.ver.sed qd si ipsa mr̃,& ita transit d.Ale.Tu adde Ro.in termi nis ꝯsulentem ꝯsi.289.inc.in Christi nomine, visis thematis narratis vbi alle. Spe.& bal.vbi s̃.& gl.hic,& aliam gl.in l.j.s̃.in qui.cau,in inte,rest,non est necessaria,& Bal.ꝯsi.111.inc.in Christi nomine,quia vbi lex non cauet quod excusatio debeat esse tp̄alis,& priuilegiū dēt esse p̄petuū,alle.§.illud,in auth. de pig.ad dictum Spe.idē tenet Pe.de Anch.consi.512.Ang.cons.17.

b I.A.Mandatores.Adde qđ bal.Sal.& Pau.de Ca.dicūt,qđ si syndicus tenetur ex forma statuti denūciare delinquētes sub pœna, & plures cōmiserunt delictum,& syndicus omisit vnum de delinquentib.denunciare,tenetur ad pœnam perinde,ac si nullum denunciasset.adde etiam bal.l.si cum exhibuissent. §.fi.ff.de pub.& l.fi.ad l.Cor.de sica.& in l.ordinarij,s̃.de rei vend.

LEX VII.

1 *Syndici non tenentur denunciare crimina occulta.*

a SI IDEO.*a* si occisores non reperiuntur,non puniuntur hr̃des
1 non accusantes.H.d.ista lex est ar.ad qōē,†imo quasi casus pro
syndico comitatus,qui tenetur denunciare malefactores:vt eo
casu,quo reperiri,seu denunciari non possunt,quia maleficium
b est occultum vt furtū,& silia,non punitur,si non denunciauit.[b]
De hoc dixi plenius in l.diuus.de cu.reo.facit ad hoc l.annus.ff.
de calumniatorib,& l.semper.§.annus.ff.quod vi aut clam.

a ADD.¶Barb.Ideo.Vide eundem bar.l.1.§.occisorū,ad Syl.& ꝯs.41.inc.Nucerini,& in l.diuus,de custo.reo.& in l,in delictis,ff.de noxa.& Bal,hic,& bar. l.j.§.si in villa,ff.ad Syl.& nunc consulo Brixiæ.
Paris.Denunciauit. Licet hoc casu non tenetur denunciare maleficium commissum,sec.Ang.hic dicentem sæpius se ita practicasse Perusij.

LEX VIII.

a ALIA CAVSA.*a* Humanū est peccare,sed diabolicū perseuerare.H.d.Op.de l.post legatū.in pr.ff.de his qui.vt ind. sol.aliud
est dicere testamētum falsum,aliud irritum. Op.2.de l.Lucius.
la 2.§.Sempronius.ff.de le.2.sol.vt in gl.

a ADD.¶Po.Causa.Vide Bal.ver,sed pone,vbi ponit dictum de illo,q confitetur referendo se ad instrumentum,postea reperitur non solenne,an præiudicet sibi.Et cōcludit quod sic,quod idem bal. videtur voluisse oppositum prima facie per illum tex.in l.2.s̃,de erro, aduo. quod dictum magnifacit Alex, consi.8.vol.3.tamen pro concordia vide plenissime Rom.cons.194.inc.omnipotentis Dei postulato suffragio.

LEX IX.

CVM FRATREM. si defunctus occisus est clā, pōt hæreditas
adiri,& post eā aditā mors vindicari. H.d. Op.de l.si ea q.s̃.e.so.
Distinguit gl.& bene.aut testator fuit mortuus à familia,& dēt
ante aditam hereditatem hēri qō de ea,vt l.ꝯria.Si ab alio,tunc
statim p̄t adiri,& postea vindicari,si fuit mortuus clā.si verò pa
lam,primò debet vindicari,vt l.pp veneni.& §.occisorum.ff.ad
Sylla.Et ista vera opi.Azo tamen non distinguit clam, vel palā,
qñ ab extraneo quis dicebatur occisus:imò dicebat quod pote
rat ante adiri,& postea vindicari.q̄ op.est ꝯ casum l.minoribus.
in fi.s̃.e.alii verò dicunt, quod qñ à familia fuit occisus, dēt pri-
mo hēri qō de familia, q̄ hr̃ditas adeatur, licet accusatio possit
deferri,sed certè accusatio non differtur,vt l. necessario.§.j.ff.e.
Tene ergo distinctionē gl.Vltimò q̄ro, qd prouidet senatuscō-
sultum Syllania.dic vt in gl.quæ recitat tex.in l. 1.ff.e,ad Syllan.

LEX X.

1 *Syndicus præuentus non tenetur denunciare.*
2 *Si hæres institutus post mortem defuncti concubuit cum eius vxore, aufertur ab eo hæreditas tanquam ab digno.*

a SOROREM.*a* Non imputatur hæredi, q nō accusauit,si ab a-
lio fuit p̄uētus.H.d.Op.ff.ad Tert.l.2.§.si mater.& §.ꝯsestim. de
iu.fis.l.edicto.§,cum ante.sol. intellige hoc,qñ vxor non fuit in
mora accusandi,sed fuit præuenta.per hoc habes defensionem
1 pro syndico†comitatus,qui tenetur denūciare maleficia. nam
si à principali offenso,vel ab alio fuerit præuētus,qui accusauit,
non imputetur sibi,si nō accusauit.Hic hēs tex. Vltimò hic hēs
2 †vnam gl.& no.& sæpe venit de facto.tenet hic gl.*b* quod si in
b stitutus hæres post mortem defuncti cōcubuit[c] cum vxore de-
c functi,aufertur hæreditas ab eo, tanquam ab indigno. Vide gl.
de hoc videbitis ĵ.de fideic.l.fideicommissum.

a ADD.¶Po.Sororem.An autem ista lex & similes habeant locum in voluntate tacita,vide Aret.consi.15.
b Pom.Gl.Approbat in l.fi.ff.e.
c I.A.Vxore.Adde quod Pau.de Ca.dicit, quod gl.optime facit quod si vidua ꝯmittat stuprum durante viduitate,debet perdere dotē, quia dr̃ esse in priori mr̃imonio,vt colligiť,ĵ.đ bo.ma.l.fi.ibi dū dicit,in priori mr̃monio,qđ dictū Ale.nō placet hic p eū,tñ ipse Paul⁹ licet hic nō dicat,ita ꝯsuluit ꝯs.121.

LEX XI.

1 *Dilatio legalis.nemini debet esse damnosa.*

a CVM SYLLANIANVM.[a]† dilatio legalis,nemini debet eē
1 dānosa & mora hæredis non officit libertatib.eorū q̄b.est reli-
cta libertas.H.d.No.j.qđ dixi in sūmario.fa.qđ habuistis in l.fi.
§.dōec.s̃.de iu.del.& l.2.§.legatis.ff.de iud.No.2.casum in quo
sibi seruus acq̄rit.No.3.casum,in quo seruus habet hæredē: nā
ista sunt sp̄alia in hac q̄stōe.Vltimo gl.fi.signat vnum ꝯrium,&
non soluit,quem vide ibi,l.furtim,§.& si non tota.sed hic in sta
tutis ciuilis sapientiæ:ibi in delictis,in quib.sufficit, si voluntas
deducatur ad aliquem actum,licet non perficiatur,&c.

a ADD.¶Pari.Circa reg.hic positam,quod non dicitur aliquid perfectum,donec aliquid superest ad agendum,vide multa quæ cumulat Fel.c.eam te,extra de rescr.faciunt ea quæ habes in l.contractus,ad Bar.C.de fide instr.

LEX XII.

1 *Qui stant in eodē loco,in quo possit clamor exaudiri,dicuntur sub eodē tecto.*
2 *Impuberes cæduntur ferula,ad inquirendum,non ad puniendum.*
3 *Impubes in maleficiis examinatus facit indicium.*
4 *Vicini dicuntur quousque vox exaudiri potest.*
5 *Statuti ex forma si pœna duplicetur in delictis commissis post sonum campanæ,& committitur delictum in rure,vbi campana non auditur,quid iuris.*

1 TALIS. sub†eodē tecto dñr,q stāt in eo loco,in quo possunt
clamorē dñi exaudire.H.d.op.de l.j.§.impubes.ff.ad syl.sol.Hic
2 loq̄tur de seruis maiorib.ibi de minorib.& impuberib.q† im-
puberes solēt ferula cædi,ad inq̄rēdū,nō ad puniendū,vide gl.
3 tuā,q̄ nota.†No.qđ licet impuberes n̄ sint idonei testes in ma
leficiis,vt l.in testimoniū. ff.de test.hoc est verū ad plenā p̄ba-
tionē,sed ad indiciū bene pñt examinari.Et sic no.qđ dictū im
puberis est sufficiēs indiciū.No.qd est dictū,sub eodē tecto.fa.
cit ad q.q dicātur vicini,& illi dñr vicini,quo adusque vox pōt
audiri.de hoc dixi plenè in l.si tertius.de aq.pl̃u.ar.& ibi scripsi.
4 & est tractatus valde lōgus,† qa ista dictio,vicini,accipitur di-
uersimodè,qa aliter accipiūtur vicini in ciuitate, aliter in rure.
5 itē aliter vna ciuitas est vicina alteri,&c.Itē facit ad q.†de cāpa
na,qđ si statim dicat, qđ post primā pulsationē cāpanæ,pœnæ
duplicentur:qd si maleficium committitur in comitatu, in tali
loco,ad quem sonus cāpanæ non p̄tenditur,qd iuris? istā q.di-
sputauit d.Ia.Bu.& eā dixi in l. 1.§.eodem autem tecto.ff.ad syl.

a ¶De Codicillis.*a* Rub.

a ADD.¶Paris.An & qñ rumpantur rupto testō,vide Ale.cons.104.item quod tutius sit aliquid relinquere per codicillos q̄ per testm̃, vide Cæp.caut.101. & 180,itē quod fit dr̃ia inter codicillos expresse factos, & clausulam codicillarem,quæ fit per illa verba,si nō valet iure testi,&c.vide Bar.cons.223.

LEX I.

1 *Auth.ex causa quod habeat locum in præteritione posthumi,& paterna.*
2 *Voluntas inualida coram quinque testibus confirmatur: voluntas obscura coram duobus testibus declaratur.*

VPTO. Posthumi agnatione rumpitur testm̃, & codicilli testamento confirmati:& q testm̃ ruptum corā 5 testib.confirmat,facit iure codicillorum valere.h.d.
Op.de l.si qs cum testm̃ nullum.ij resp.ff.eo.& l.q grauī.& l.ab
intestato. sol.quandoque qs facit codicillos,q non dependent
ex testamento,quod est quando nullum factum est testm̃,tunc
posthumi natiuitate non rumpuntur, vt in ꝯrio. Quandoque
qs facit codicillos pertinentes ad testm̃, quod est quandocun-
que testm̃ est factum, siue præcedat, siue sequatur, tunc rupto
testamento rumpuntur codicilli. ita loquitur hæc l. & l. si quis
cum testamentum nullum.ff.e.Op.2.& videtur,quod rupto te-
stamento,debeantur legata,vt in auct.ex causa.s̃.de lib.præ.sol.
dicit gl.hodie corrigitur ista l. quia quo ad legata remanet fir-
1 mum testm̃,& codicilli. Vide gl.tenet ergo † ista gl.quod auct.
ex causa, habet locum in præteritione posthumi, & in præteri-
tiōe paterna,qđ qualiter intelligatur,dixi in d.aut.ex cā.itē op.
&

&vr̄ qđ testm̄ nō possit ꝯfirmari corā qnq; testib. imo reqrū-tur septē,vt l.hac ꝯsultissima.§.j.s̄.de test. So.dicit gl.hic d̄r-tur vt ex codicillis,ñ vt ex testō.ꝯ istud dictū gl.op.duob.mod.Ad ꝯfirmādū primū testm̄ reqruntur qnq; testes,dicit gl.idē tenet in l.q ex liberis.§.testō.ff.de bo.pos.ſm tab.Cōtrarium dicit ali bi qđ sufficiāt duo,vt l.hæredes palā.§.j.ver.qđ vero qs.in ver
2 bo,posse.de test.† Sol.qñq; qs vult ꝯfirmare voluntatē inuali dā,tūc reqrunt̄ 5.testes,vt hic,& no.in d.§.testō. Qñq; qs vult volūtatē obscurā validā tm̄ declarare,tūc sufficiunt duo testes. ita intelligatur in d.ver.qđ vero qs.& ibi per Dy.qđ tene mēti perpetuò.Scđ'ò op.ad hāc gl.dicit ista gl.qđ agitur ex volunta te cōfirmāte,tanq̄ ex codicillis.Cōtrà vr̄ in d.l.q ex lib.§.testō. videlicet ꝙ agatur ex volūtate ꝯfirmata,vt ex testō.Sol.Qñq; testm̄ primum fuit ruptū ꝑpter defectū superuenientē in per sona testōris, quo defectu cessante confirmatur primum,tunc agitur ex voluntate cōfirmata,de iure ꝑtorio,vt l.ꝯria.Qñque testm̄ rumpitur ꝑpter aliū casum superuenientē extrinsecū,vt propter natiuitatem posthumi: tunc si impedimentum durat, quia posthumus viuit,non p̄t cōfirmari vt testm̄,sed agetur ex hac voluntate confirmante,vt ex codicillis,vt hic.Sed si impe-dimentum cessaret,qa viuo testōre posthumus decederet,cō-firmaretur ipso iure absque cōfirmatione expressa, vt l.posth. in prin.ff.de iniust.test.Dixi tibi in l.2.s̄.de posth.hære.insti.

LEX II.

a HAEREDITATEM.*a* Hæreditas non potest dari, neque adi-
b mi*b* in codicillis directò,sed per fideicommissum sic.h.d.

a ADD.¶Barb.Hæreditatem.Et vide Bart.in consi.223.inc.factum est tale,sub annis.& vide Lud.Rom.consi.179.an possit reuocari hæreditas in codicillis & de nullitate codicillorum.*Claud.Vide Alex.cons.67.vol.2.

b I.A.Neq; adimi. Adde quod Alex.quærit,an instō facta de re certa in testō, quo alius est vniuersaliter institutus,possit codicillis adimi.Rñ.ſm Bal.in l. oīmodo,in pr.3.q.s̄.de inof.test.qđ sic si extraneus erat institutus ī re certa, secus si filius,& dicit notādū diligēter. Sed q.d si fuit filius institutus hæres vniuersalis,& filia exclusa à statuto in re certa instituta, an poterit pater in codicillis instōnē factā filiæ de re certa reuocare,& confirmare testm̄,quo ad reliqua,vr̄ dicēdū qđ sic,ſm Ale.qa filia exclusa à statuto hr̄ ꝑ extranea: qa præterita non rumpit testm̄,vt hr̄ in l.maximum vitium,s̄.de lib.pr.& ex tranea instituta in re certa,potest reuocari institutio in codicillis,vt ipse di cit,& tn̄ consuluit Ro.consi.179.inc.amplissime do. quod instō rei certæ,fi-liæ exclusæ per statutum non posist in codicillis adimi. Et hoc no.quia fere vbique doc.tenent,quod filia exclusa à statuto habetur pro extranea.

LEX III.

1 *Codicilli si reperiantur eodem die confecti & nescitur de prioritate,si extent legata incerta quòd non debeantur.*

2 *Si in vno legatur fundus Titio,in alio Sempronio legatur,debetur ambobus.*

CVM PROPONATIS. Per sequētes codicillos nō derogat̄ ꝑcedentib.nisi quaten⁹ inuicē sunt ꝯrij.h.d. No.qđ dixi tibi in summario,per sequētes codicillos, &c. Op.de l.qrebat̄.de test. mil.So.aliud in testīs. qa per ſm tollit̄ primū indistinctè: aliud in codicillis, vt hic. Rō est ꝑpter hæredis instōnem,q̄ est dispō
1 vniuersalis.Quærit̄.qd si†reperiātur duo codicilli,in quorum vno dicatur,fundum lego:in alio,fundum nō lego,nec reperi tur qs prior,vel posterior.Dicit gl.ꝙ ꝑpter incertitudinem nō
2 debetur.ar.l.si fuerit.de reb.dub.& bñ dicit.Querit gl.†qd si in primo codicillo fundd⁹ legatur Titio,in secundo legatur Sem pronio,Domini,certè isti codicilli non sunt ꝯrij, sed diuersi,iō non tollitur vnus codicillus per alium,sed ambo admituntur, & faciunt sibi partes per concursum,vt dicit gl.Tene menti.

LEX IIII.

NON IDCIRCO. Mater potest facere codicillos absente fi-lio.h.d.In multis ciuitatibus tamen sunt statuta in cōtrarium.s. quod mulieres non possunt testari sine præsentia ꝯiunctorum.

LEX V.

1 *Qualiter quis probetur non sanæ mentis,& quis hoc probare debeat,& qua liter sint formandi articuli,ad probandum furorem.*

NE CODICILLOS. In negatiua qualitatis naturæ, verè ei q negat incumbit onus probādi.h.d.ista l.Op.qđ negatiua non possit ꝑbari,vt l.actor.s̄.de prob.sed affirmāti incumbit probō vt l.2.ff.de prob. Sol.Hoc iō,qa ista negatio hr̄ pro affirmatio-ne.tm̄.n.est dicere,ipsum nō esse sanæ mentis, q̄tum est dicere ipsum esse furiosum.Ista est vna truffa:iō non curo,vtrū in ora tione sit negatio,vel nō,sed solum vtrum oratio significet pri-uationem,vel positionem. illa quæ significat priuationem,est negatiua:illa quæ significat positionem est affirmatiua, vt l.fi. & ibi not.ff.de doli exce. probatur in l.inter stipulantem.in pr. de ver.ob. Dicendum est ergo,qđ ideo negāti incūbit probō,
a qa ꝑ aduersa parte ē ꝓsumptio naturæ.f.qđ qs sit sanæ mētis.*a*
1 Probatur āt†qđ qs nō sit sanæ mētis,ex sermonib.& actib.& similib.vt l.qdā ī suo.ff.de ꝯd.insti.de tu.& cu.da.ab his.l.his q. §.fi.Et hoc anno feci articulos ad ꝑbādū aliquē esse furiosum, & feci,vt dixi vobis s̄.de bo.pos.ſm tab.l.2.s.ꝙ testes dicerent, ꝙ ipse fecerit tm̄ semel istum actum testādi,& qđ tunc nō erat in recta,& sana mente, sed dicebat, &c.qa postea faciliter pro-batur.& hoc sic feci,qa testes,vt plurimum de die nō recordan tur,& sic non probarent:quia posset esse,ꝙ aliud testm̄ fecisset.

a ADD.¶IA.Mentis.Adde quomodo prohibetur quod quis non sit sanæ men tis,vltra loca vulgaria,vide Pe.de Anch.consi.5.& Alex.consi.140.vol.1.

LEX VI.

SIVE IN INITIO. Codicilli possunt testamento confirma-ri ante,& post.h.d.

LEX VII.

a SI IDEM CODICILLI.*a* Diuersitas nominum,& ꝯctuum, inducit diuersitatem effectus.h.d.no.rōem,quare in codicillis nō p̄t institui heres & in testō sic.aliā meliorem reddit Iuriscō-sultus in l.quod per manus.ff.e. Op.diuersitas nominum nō in ducit diuersitatem effectus,vt vidistis s̄.de test.l.testm̄.gl.dicit, diuersitas nominum & diuersitas ꝯctuum,bene habet induce re diuersitatem in effectu:secus in diuersitate nominum tantū.

a ADD.¶Paris.Codicilli.Circa hoc an codicilli in effectu sint idem qđ testm̄, vide pulchram q.tactam per Aug.consi.309.alias 302.incip.Ludouicus.

LEX VIII.

1 *Possessorium quomodo præiudicet petitorio.*

2 *Si in testamento est clausula,si non valet iure testamenti,valeat iure codicil lorum,quid iuris.*

3 *Clausula si non valet iure testamenti, valet iure codicillorum, resoluitur in disiunctiuam.Et an talis clausula operetur,vt electa vna via,ad aliam pos-*

5 *Legatum ex codicillis petitur actione vtili ex testamento.* (*sit redire.nu.4.*

6 *Testes dicuntur rogati,qui fuerunt adhibiti.*

7 *Fœmina potest esse testis in codicillis.*

a SI QVIS AGERE.*a* Ista est bona lex,& singularis.Nō p̄t qs ex eadē scriptura petere hr̄ditatem,vt ex testō.& vt ex codicil lis.& istæ viæ electione tollunt̄,nisi sit de ꝯiunctis personis. Et testm̄ imperfectū nō hēt vim codicillorū,nisi sit dictū. Et in oī vltima voluntate excepto testō,sufficiunt qnq; testes.h.d.diui ditur.Primò ponit dictū.Scđò illud declarat.Tertiò pōit aliud dcm̄.Quartò pōit exceptionē à primo dicto.Quintò pōit vnū dictū ḡnale ad oēs vltimas volūtates.Scđa ibi.tm̄.n.Tertia ibi, illud quoq;.Quarta ibi,si qs vero.Quinta ibi,ī oī āt.Mō venio
b ad apparatū.in pr.hēs qđ q eligit petere hr̄ditatē*b* directò,nō p̄t aspirare ad petitionē fideicōmissi.ꝯ,qñ est diuersa cā agēdi, vna actio nō tollit̄ per aliā,vt l.& an eadē. in pr.§.actiōes. ff.de excep.rei iu.Sol.ñ obst.exceptio rei iud.hic,sed exceptio ꝯrieta tis.vide gl.super verbo,cupiens.Ad istud op.fortiter extra gl.đ l.Aureli⁹.§.fi.de lib.le.vbi ēt nō obstat,si aliqs sit sibi ꝯrius in iu diciis diuersis.So.& istud teneas ꝑ fundamēto oīum dicēdorū j̄.hoc iō:qa hic nitit̄ ꝯriis modis ex eadē scriptura, vel ex eodē fonte.ibi erat sibi ꝯrius in diuersis iudiciis habētib⁹ originē ex diuersis fontib. Op.s̄.đ inof.test.l.eum q.gl.rñdet,ibi quolibet mō impugnabat testm̄,hic vtroq; mō dicebat valere.Quæ est rō hui⁹?Rō est qa ibi cāæ,ꝑpter quas testm̄ impugnat̄,veniunt ex testō,& hēnt originem ex diuersis principiis:hic verò ex eo dem facto,nititur tn̄ ꝯriis modis.Vlterius op.dr̄ hic in scđa par ticula,qđ cogitur eligere vnā.ꝯ,ff.quor.leg.l.j.§ qa āt.Sol.plu res ponuntur hic in gl.& plures aliæ ponuntur in l.qđ in hr̄dē. §.eligere.de tributo.Illa est vera,qđ ibi qs erat incert⁹ facto ad uersarij,hic secus.Op.de pet.hæ.l.hæreditas. Solue eodem mō quo dixi s̄.ibi petit ex testō,postea petit ab intestato,& sic non nititur ꝯriis modis ex eodem actu,seu eadem scriptura. hic pe tit primò directò, & postea ꝑ obliquum ex eadē scriptura. sed si peteretur ex diuersa scriptura, tunc p̄t optime,ar. legis ꝯriæ. Sed ꝯ ꝑdictā sol.facit ff.de exce.rei iud. l.si mr̄.in pr. & l.ex sex-tante.So.ibi loqtur qñ petiit hæreditatem simpl'r,nō exprimē-do ex testō,vel ab intestato,vñ totum ius suum dr̄ in iudicium deduxisse.qđ s̄.diximus,loqtur qñ exꝑssit cām quare petebat. Opp.de pet.hær.l.legitimā.Solue eodem mō.hic iō, qa nititur ꝯriis modis ex eadem scriptura. Vlterius op.dr̄ hic,qđ q petiit possessionem,ꝑiudicat sibi,si postea vult petere iure fideicom-missi. Cōtrà,possessoriū ñ ꝑiudicat petitorio,vt l. & an eadē.§.
1 fi.ff.de exce.rei iud.hic dr̄ ꝯriū.So.Possessoriū†nō ꝑiudicat pe titorio,rōne exceptiōis rei iudicatæ,sed rōne electionis sic.Nā cū istud possessoriū sit ꝑambulū petitiōis,q̄ fit iure directo (nā fideicōmissarius ñ p̄t iure suo petere bonorū possessionē, vt l. fi.s̄.de

a ADD. ¶Paris.Si quis agere.Circa materiam huius l.& an mulier excusetur, vide omnino Roma.consi.125.

b Paris.Petere hæreditatem.Circa principium huius l.an habeat locum in le-gato,cum loquitur de hæreditate,vide Com.consi.94.& ibi etiam an proce dat in iure quæsito,siue inquirendo dum ponitur quædam limitatio ad istā l.vt per Alex.hic ꝙ non procedat in iure quæsito siue inquirendo.item dum ponitur limitatio hic ad istam l.vt per Alex.hic, quod non procedat quan-do volens agnoscere,est incertus,an ex testamento,an ab intestato experia-tur,vide Ias.in l.controuersiæ ff.de transac.quia reprobat eam.

fi.§.de ed.di.ad.tol.)iõ p̄iudicat iuri electiõis.ita loqtur hic.qđ no.q̃ ꝓponẽdo præparatoriũ alicuius,videor illud eligere,cuius est præparatoriũ,seu præãbulũ:de hoc tñ vidistis tactũ §.de repu.hæ.l.suus heres.plenius in l.cũ qdã.ff.de bo.pos.Venio ad 4.particulã Ille,cui relinqtur debitũ,nõ põt onere fideicõmissi grauari,vt l.3.§.si rẽ.ff.de le.3.Si ergo ista hęreditas est debita personis hic enumeratis,ergo nõ p̃nt onere fideicõmissi grauari.Hoc ãt est falsũ,q̃a p̃nt grauari in eo, qđ est vltra debitũ bonorũ subsidiũ.vt §.de inof.test.l.qm̃ in priorib.sol.Hic intellige debitũ impropriè.Sic habuistis no.in l.3.§.de iur.& fa.ign.Venio ad qõ.Ista l.loqtur,qñ testõr dixit valere iure testi, & codi-
2 cillorũ.q̃ritur,†q̃d si dixit,si nõ valet iure testi,valeat iure codicillorũ,an erit tũc locus huic legi?vr̃ ꝙ nõ, q̃a isto casu nõ põt valere,nisi vno iure tm̃,ergo nõ h̃et locũ electio,de qua loqtur lex,q̃a electio cadit inter plura,vt l.cũ illud.ff.q̃.di.le.ce. Gl.tua determinat ꝯriũ qđ sit locus isti legi.& hoc tenet gl.huius l. in gl.super ver.ꝓclusisse.in fi.& vide gl.Pro declaratiõe istius l.de-
3 betis scire drĩã,q̃ est inter istas 2.clausulas.†primò,q̃do copulatiuè põitur,qđ valet iure testi,& iure codicillorũ:illa vr̃ ꝯtinere repugnãtiã,q̃a est impossibile,qđ valeat iure directo,& iure fideic.vt hic vidistis,& ita oratio copulatiua resoluitur in disiũctiuã.vt l.si Titio fundus.de vsuf.le.valet ergo iure testa. vel iure cod.& est electio hæredis instituti q̃ viã eliget, vt l.recusare.§.Titius.ff.ad Tre.vñ si eliget vnã, nullo mõ ad aliã põt redire.
4 ita loqtur hic.Secũda verò†clausu.q̃ dicit,si nõ valet iure testa.valeat iure cod.facit vno iure tm̃ valere,nec est in electione hæredis instituti,sed in ꝑtãte iuris:q̃a si põt valere iure testa.nõ valet iure cod.Isto casu si q̃s elegit viã ꝯpetentẽ, nõ est dubiũ qđ nõ põt trãsire ad viã incõpetentẽ:sed si elegit viã incõpetentẽ,seu ius incõpetens,posset redire ad ius sibi ꝯpetens ñ ipso iure,
a per hãc l.cũ istis gl.sed per viã rest.in int.a ex cã iusti erroris.ar.ad hoc,ff.de inof.te.l.mr̃.& l.eũ q.§.e.ti.Ita dẽtis intelligere hic.
5 †q̃ro,qñ q̃s petit legatũ ex codicillis,qua actiõe petat?resp.qđ
6 petit vtili actiõe ex testõ.Vlt.venio ad fi.huius l.Ex isto fi.†no.
b q̃ dicãtur testes rogati,b & q̃ nõ.Illi q̃ ad hoc adhibiti sunt,dicũtur rogati.qđ apparet,q̃a illi dñr nõ rogati q̃ sunt fortuiti,&
7 transeuntes.q̃ro†circa istã partem,an fœmina possit esse testis
c in codicillis,c gl.hic no,determinat ꝙ sic.q̃a non reperitur iure ꝓhibitum.Vide gl.q̃ no.& tene menti. Vltimò de ista clausula, & si non valet iure testamenti,&c.tãgitur in aut.ex cã.§.de lib.præte.& feci vnam tm̃ lectionem de hac clausula in l.j.ff.e.&c.

a ADD.¶I.A.Int.Adde quod Bal.Iac.Bu.& Ang.hic volunt,quod si fuit error ꝓbabilis facti,nõ requirebatur restõ,vt d.l.mr̃.Si aũt fuit error iuris,tũc dicit Ang.qđ h̃et locum l.ista.ꝯ Bar.ẽt tenet Ful.dicit ẽt Ale.ꝯ Bar.facere tex.hic,ver.nup.q̃ vr̃ voluisse quod fiat preiudicium scientib.tolerantib.in iure:quia facit drĩam inter illos,qui tractant de lucro,& illos q̃ de damno,inter quos bene est drĩa,ita quo ad errorem iuris.l.1.& l.error facti.& l.iuris,ff.de iu.& fa.ign.Et cum ista l.specialiter non loquatur de errante in facto,vr̃ fm ipsum dicendum hanc l.esse intelligendam secundum reg.positam in d.l.error.Pau.de cast.tamen hic,& in c.clodius,de acq.hær.transit cum Bar.
b Pom.Rogati.Ex quo infertur vnum,quod si testator dixerit in præsentia horum quinque testium non rogatorum,volo relinquere Titio decem,quod tale verbum non induceret dispositionem.ex quo.n.non sunt rogati testes, nõ censetur de libertate fecisse codicillos,quod requiritur ad hoc, vt verbum inducat dispositionem:secus esset in testamento,in quo testes rogantur.
c I.A.Codicillis.Adde quod idem tenuit Bal.cons.233.vol. 4.

¶De legatis. Rub.

¶Continua vt in gl.quia in testamentis,& codicillis, legata relinquuntur,ideo de his dicit.

LEX I.

1 *Dictiones,quoad,quandiu,donec,& dum,quod faciant conditionem.2.*

QVAMVIS VERBA. Breuiter dicit,Cõdõ mista deficiens per casum,nõ facit relictũ alimentorũ deficere. H.d.op.vr̃ qđ legata ñ debeãtur,vt l.Seio.in pr.de an.le.so.dicit gl.distingue,cuius ꝯtẽplatiõe ista legata sunt relicta. aut ꝯtẽplatiõe legatariorũ,& h̃et locũ ista l.sine dubio.aut ꝯtẽplatiõe hęredũ,& h̃et locũ l.ꝯria.aut dubitatur,& h̃et locũ hęc ẽt l.q̃a in dubio legatariorũ ꝯtẽplatiõe vĩr relicta. ita dicit gl. optimè hucusq;.ꝯ hoc op.qñ ꝯdõ mista deficit per casum,legatũ nõ dẽtur.vt l.legatũ.j̃.de ꝯd.inser. gl.soluit duob.mod.assumo secũdã sol.ibi loqtur in ꝯdõe,hic in mõ.Vide gl.no.ex ista
1 gl.qđ dictio,†quoad,q̃diu,donec,dũ,& similes,nõ faciũt ꝯdõnẽ fm istã sol.istud nõ est verũ,q̃a istæ dictiões faciũt ꝯdõem, casus est in l.pater Seuerinã.§.fideicõmissa.de ꝯdi.& de.no.in l.3.gl.mag.de ser.Et sic ista sol.nõ est vera.ꝓ hoc fa.tex.l.pe.ff.de excu.tu.dixi plenè in l.1.ff.de ꝯd.& de.Gl.ergo soluit alio mõ, qđ hic fit spãle fauore alimentorũ.Dy.ext.de reg.iu.c.imputari.nõ tenet gl.imo idẽ dicit esse in quolibet alio legato.Et iõ distinguit ipse.aut ꝯdõ mista appõitur fauore legatariorũ,aut fauore hæredũ,aut dubitatur.& h.d.in omni legato.Pet.verò hic distinguit aliter,aut est ꝯdõ successiua,aut momẽtanea. Si successiua,loqtur hæc l.si momẽtanea,loqtur l.legatũ.q.c.q̃.i dicat
2 Pe.&Dy.gl.dicit verũ,†nã dictũ Dy.nõ ꝓcedit.Nũq̃.n.est reperire,qđ ista ꝯdõ fauore legatariorum apponatur,sed sp fauore
a hæredis,a q̃a faciliusb est p̄stare hæredi alimenta in domo sua,q̃
b p̄stare extra domũ,vt l.4.in fi.de ali.&ci.le.l.2.in fi.cũ l.seq.ff.de in diẽ ad.hoc ẽt apparet,q̃a testõr grauat hæredẽ per ista verba, ad restituẽdos,seu recipiendos legatarios in domo sua,q̃a hoc ponit ꝯdõnem,vt l.si q̃s sub ꝯdõe.ff.si q̃s omis.cã test.vnde parcat mihi Dy. illa dist.aut ꝯdõ apponitur fauore legatariorum, aut hæredum,non est vera,sed illa distinct.q̃ gl.facit,aut legatũ est fauore legatariorum,aut hęredum,ista est vera,vt vidistis in præced.ꝯrio.Præterea quod Dy.nec Pe.dicant verum,hoc probo per casum l.q̃ concubinam.§.vxori.de le.3.vbi si istud legatum per hæc verba non esset factum in cã alimentorum non deberetur.Vera est ergo sol.gl.ꝙ speciale est fauore alimentorum.dixi in l.illis libertis.ff.de cond.& dem.dic vt ibi.

a ADD.¶I.A.Hæredis.Post Alex.vide Bal.cons.434.in fi.lib.Ang.cons.150.Abb.cons.78.lib.2.Pe.de Anc.cons.185.& 238.
b Claud.Facilius.Vide in materia Alexan.cons.100.volu.1.quod est repetitum cons.94.vol.4.

LEX II.

QVAMVIS HAERES. venditio hæreditatis,hęredẽ nõ liberat,licet contra emptorem regressum habeat.H.d.ista l.

LEX III.

a QVI POST.a Per ꝯstõem pignoris rei legatæ nõ extinguitur legatum.H.d.Op.de l.fideicommissa.§.si rem.ff.de le.3.sol.dist.
b illius l.procedit in alienatione,b hic loquitur in pignore.ꝯ hoc op.de do.int.vi.& vxo.l.cum hic status.§.si maritus. & §.de do. inter vir.& vxo.l.si maritus. sol.Aliud in donatione facta inter coniuges,quæ cum sit contra ius commune,facilius irritatur.

a ADD.¶Claud,Vide limitationes ad hanc l.per Ale.l.1.§.per seruum corporaliter,ff.de acq.pos.
b I.A. Alienatione.Adde fm Dy.l.Stichum qui meus erit.in pr.de leg.1.quod sicut inducitur reuocatio legati per alienationẽ à testatore spõte factam, ita inducitur reuocatio donõis cã mortis,q̃ legatis ꝯparatur.l.Marcellus.§.j.ff.de do.cã mor.qđ dictũ Bal.d.l.Stichũ.dicit mirũ,& illud sequitur Ro.cons.129.qui pro hoc dicit casum in l.Marcellus,§.Paulus,de don.cau.mor.

LEX IIII.

SERVIS. Qñ legatũ est nullũ mista ꝯsideratione legãtis,& legatarij,reg.Cato.impedit ꝯfirmari illud impedimẽto cessante. H.d.Op.de l.q̃dã.§.1.de necess.ser.hær.insti.sol.vt ibi.itẽ op.qđ per hoc videatur seruo relicta libertas, vt l.ex his §.de test.mil. sol.Fallit in milite,q̃ in legato facto seruo enunciatiuè,appellauit eũ liberũ.Itẽ op.de l.seruo legato.ff.de le.j.so. Intellige illđ verũ,nisi seruus alij legaretur,vel manumitteretur.vlterius op. de l.nõ intelligitur.§.diuus.alias,qñ aũt.ff.de iu.fis.& de leg.p̄st. l.interuenit.sol.dicit gl.hic,qđ hoc iõ,q̃a impedimẽtũ cessauit post mortẽ,secus si impedimẽtũ cessauit in vita. qđ nõ placet, per reg.Cato.vt l.1.ff.de reg.Cato.& l.cetera.cir.prin.de le.j.nã reg.Cato. h̃et locum qñ legatum est nullum mista ꝯsideratiõe legãtis & legatarij.Quod intellige,vt dixi in d.l.1.de reg.Cato.

LEX V.

a NON EST DVBIVM.a si legatarius rem legatã capit b cum
b vitio,perdit legatum.H.d.Op.de l.1.§.rediguntur.ff.quor.le.& j̃.quo.leg.l.1.sol.Quidã intelligunt hic in hęrede subtrahente, q̃ perdit Fal.& treb.qđ dic,vt dixi in l.scimus.§.illo. §.de iu.del. Alij intelligunt in legatario subtrahente, & tunc obstant con-
c traria.sed intelligunt,c quando accepit rem vacantem, & sic sine vitio,hic quando accepit rem iam ab hærede possessam.

a ADD. ¶ Paris. Secus tñ est in hrde instituto sub condõe si propria authoritate apprehẽdat,vt dicit Bal.l.inter oẽs,ff.q̃ sa.co.& seq̃tur Ias.ibi,& Ang.itẽ nõ vr̃ ꝓcedere vbi detractio falcidiæ ꝓhibita esset, vt p Com.ꝯsi.6.dub.vlt. vbi habes ad Bar.l.1.ff.quo.le.l.Titia,§.Lucius,ff.de le.2.alias limitationes vide per Ias.hic,aduerte tñ,quod nõ loquitur quo ad pœnam huius l.sed quo ad interdictum quor.leg. & in casu suo erat facta apprehensio ante aditam hær.vel apprehensam possessionẽ,vt in casu ꝯsilij apparet.& idẽ est in fideicommisso vniuersaliter.tex.in l.Pau.la 1.vbi Bar.Ale.& alij,ff.ad Tre.de quo vide Soc.cons.33.vide in materia c.3.in fi.vbi etiam an habeat locum in præiudicium ecclesiæ si prælatus apprehenderet propria authoritate legatum.
b I.A. Capit.Sed quid de fideicommissario generali,an possit propria authoritate sibi soluere Io.An.quod sic,in §.compendiose,ver.sed pone,quod finita.& vide Old.cons.107.
c Claud. Intelligunt. Aliter intelligit hanc l. Rom.cons.312.dub.1.vt procedat quando clam occupat,secus si palam.

LEX VI.

SI LEGATA. substitutio facta in legato,extinguitur per agnitionem primi.h.d.

LEX VII.

SI FORTIDIANVM. Coniuncti re, sibi partes faciunt per concursum, hoc primò.& error sententiæ non nocet, si constet de errore.Hoc dicit. Opp.instit.de adim.le. §.transferri.sol. Quando res vni legata, legatur alteri: aut testator habuit animum adimendi à primo, & loquitur lex contraria, aut non habuit

habuit, & tunc faciunt partes per ɔcursum. Ita loqtur hic. Aut dubitatur, & tunc Dy. dicit: aut ſm legatum fit ɔmemoratiõe primi, & vr̃ admittere, vt l. sicut. de adi. leg. aut nõ, & tunc secus, vt hic, cum simi. Et ista distinctio vr̃ approbari ſm eum, in l. nõ ad ea. de cond. & de. Ego tñ tenui istud in repet. l. re cõiuncti. ff. de leg. 3. & dixi in d. l. sicut. de adi. & trãs. leg. Item op. & vr̃, qđ cuilibet debeatur insolidum, vt l. si pluribus. ff. de leg. j. so. Illud est verum, quando testator hoc expressit, vt ibi dixi, in text.

LEX VIII.

1 *Condictio impossibilis, in contractibus vitiat dispositionem, in vltimis voluntatibus vitiatur.*

a AB ADMINISTRATIONE.[a] Condõ impossibilis de iure legatum nõ vitiat. h. d. Vidistis siľe in l. reprehendenda. de insti.
1 & subst. ¶ Op. de l. si militem. s̃. de ɔd. ob cau. Sol. gl. op. † plura verba, illa vera, ibi loquitur in ɔ̃ctibus, in quib. condõ impossibilis vitiat dispositionem, & sic facit locum cõdictioni ob causam, quasi causa cessante: hic verò in vlt. volunt. in quibus condictio impossibilis vitiatur, & non vitiat, vt ff. de cond. inst. l. 1.

a ADD. ¶ I. A. Ab administratione. Adde ĩ fi. l. ibi, cũ ẽt si vellet, doc. notare, qđ non nocet nolle ei, qui non posset velle. Ex quo Iac. But. infert ad q. ꝙ stante statuto, ꝙ si quis declinauerit iurisdictionem potestatis, sit extra protectionẽ cõis, & si clericus declinet, ñ erit extra protectionẽ cõis, qa si voluisset non potuisset, vt c. si diligenti. de for. compe. d. Alex. dicit, ꝙ Iac. But. ĩ auct. statuimus. plenius tangit istã q. ibi diceus, quod clericus dẽt comparere & dicere, dñe ego libenter consentirem litigare coram vobis, sed qa Decretalis ꝓhibet, non possum. alle. in arg. istũ tex. & l. cũ filius, §. nõ iur. de le. 2. Sed Bar. ɔ̃ dicit ibi, cũ quo transit Pau. de Ca. & vult qđ eo ipso quod se alle. clericũ, dicaĩ declinare. vnde dicit ipse, cautela est qđ cõpareat in habitu, & tonsura, qa tunc nõ excipit, licet habitus tunc eundẽ demonstret esse clericũ, c. si iudex laicus. de sent. exc. Vel est alia cautela, qđ episcopus eũ repetat à iudice seculari. Nam hoc nõ est declinare, qa nõ est in ptãte clerici facere, qđ episcopus eũ repetat, vel non repetat, sed est in arbitrio superioris. d. c. si iudex. Et idẽ dicit do. Alex vel Bal. hic, & in l. fi. ff. de his q. sunt sui vel al. iur. Sed ɔ̃ hanc cautelam consuluit Ang. eius cons. 47. inc. statuto ciuitatis Flor. vbi dicit qđ ex quo vtitur beneficio literarũ ep̃i, vr̃ declinare & si nolebat declinare, dẽbat ɔ̃dicere literis ep̃i. & ex illo consi. p̃t colligi decisio huius q. statutũ. n. est Flo. quod declinantib. iurisdõnẽ cõis Florentię per se, vel per aliũ, non reddeĩ ius. Captus fuit qdam presbiter pro excessu, ep̃s sentiens misit literas inhibitorias Ptãti, quatenus dictum presbyterum relaxaret. Ptãs relaxauit, deinde dictus presbyter fecit quendam debitorẽ carcerari, ille debitor dicebat presbyterum non audiendum, qa declinauerat iurisdictionem communis Flo. ipse excipiebat ꝙ ep̃s ipsum repetiit. Consuluit Ang. presbyterum nõ audiendum, & illũ debitorem relaxandum. voluit ergo Ang. quod siue sit clericus, siue laicus, ligetur statuto, & sic concordare vr̃ cũ Iac. Bu. in auth. statuimus. cum quo concordat Sal. & idem videtur velle Ale. hic, licet Ang. hic non alleg. & an legatarius perdat legatum cum tutelam filij non assumit, vide Ang. consi. 146.

LEX IX.

SI IN FRAVDEM. cautio hr̃ditate euicta legata reddi, p̃staĩ, si controuersia mouetur. Sed cautio reddi, quod vltra l. Falcidiam accipitur, interponitur, etiam si controuersia non moueatur. h. d. Ista lex loqtur de duplici cautione, vt vides, quod not.

LEX X.

1 *Legatum rei alienæ valet.*
2 *Legatum rei alienæ factum coniunctæ personæ, debetur.*
3 *Legatum factum de fundo, intelligitur de toto, etiam si sit communis.*
4 *Practica huius legis.*
5 *Hæres quando teneatur legatariis de euictione.*
6 *Coniuncta persona quæ dicatur. statur iudicis arbitrio.*

a CVM REM ALIENAM.[a] Legatum rei alienę valet, si fiat à
1 sciẽte, vel ɔiũcta persona. h. d. No. † qđ valeat legatũ rei alienę. Not. ꝙ ipsa res legata peti p̃t q̃q̃ aliena, & sic vr̃ iste tex. qđ ista
2 res possit peti. Scđò no. † qđ legatum rei alienæ factũ ɔiunctæ personæ, dẽtur. Ad primum op. qđ sine distinctione valeat legatum rei alienæ, vt l. vnum ex familia. §. si rem. ff. de leg. 1. Sol. Ibi legauit rem alienã. s. hæredis instituti, hic legauit rem alienã simpliciter, s. cuiusdã extranei. Item op. de l. serui electiõe. §. fi. de leg. j. Sol. ibi testator legauit rem cõem, vñ in dubio vr̃ relinquere partem suã, q̃ hẽbat. hic rem alienã simpliciter. prædicta
3 † vera in dubio. Secus si dixisset totum fundum, qa si esset cõis cum alio, tot⁹ dẽtur, vt l. Iulianus. in pr. ff. de leg. 3. Vlterius op.
b de l. si dom⁹.[b] §. fi. de leg. j. Sol. Ibi testõr hẽbat ius in re. vñ illud vr̃ legare: Idem si non hẽbat, sed hẽre credebat, vt j̃. e l. vxor. &
4 ibi vidistis. Vlterius op. dr̃ hic, ꝙ res peti p̃t. † ɔ̃, imò vr̃ qđ hr̃s teneatur redimere, & dare, & sic libellus det ɔcludere, peto qđ hæres ɔdẽnetur, vt redimat, & det, vt l. nõ dubium, §. fi. ff. de le. 3. gl. vr̃ hic tenere, qđ petatur hoc mõ, qđ cogaĩ redimere, vel p̃stare, qđ si non p̃t, p̃stet æstimationẽ. qđ satis p̃t sustineri. Sed qñ ipse legatari⁹ redimisset, & sic rẽ hr̃et, qd sit in petitione, variat gl. inst. de leg. §. si res. dicit vnum. in l. plane, §. qđ si rem. de leg. j. dicit aliud: dic vt ibi dixi. Op. ff. ad Tre. l. qdã. §. si qs filium. de fideic. lib. l. Pau. resp. Sol. Ibi spãle fauore libertatis. Item op. de l. cum pr̃. §. euictis. ff. de leg. 2. gl. dicit speciale est, ne crescat inuidia inter fratres. doc. Vltram. & Citram. dñt qđ ibi sit spãle inter cohr̃des, nõ curo si sint fratres, vel nõ, maximè qñ testõr
5 legauit rem q̃ possidebat, vt ibi patet. Item op. † & vr̃ qđ hęres teneatur de euictiõe indistinctè, vt l. si dom⁹. §. j. de le. 1. Sol. ibi loqtur, qñ testõr legauit rem in gñe simpliciter, nã tũc tenetur hr̃s eã facere accipientis: aliàs nõ, vt l. si à substituto, §. hæres. de le. j. hic qñ legauit rẽ in spẽ. An ãt teneatur tũc de euictione, distingue, vt plenè dixi post gl. in d. l. si dom⁹, §. j. ff. de leg. j. Itẽ op. de l. si is q. de euic. So. Ibi loqtur qñ testõr legauit rem alienã, q̃ nõ possidebat: ibi legauit rem, q̃ possidebat. An ãt de euictiõe
6 teneatur, dic vt d. l. si dom⁹, §. j. † Quæro q̃ dicatur ɔiuncta persona. Vltram. dñt ſm formã l. octaui. ff. vñ cog. & ſm ea q̃ habuistis no. in l. vlt. s̃. vñ leg. Gl. dicit aľr, & melius, iudicio meo, qđ
c in hoc statur arbitrio iudicis.[c] Quod magis placet, quia tex. nõ requirit solum, quod sit coniuncta persona, sed quòd sit talis, cui testator reliquisset, si sciuisset, vt hic videbitis.

a ADD. ¶ Barb. Cum rem alienam. Adde Lud. Rom. consi. 232.
Poma, Limita vt per Ro. sing. 155. item ĩate vt per eundem in rep. auth. similiter, speciali x. piæ causæ, & vltimarũ voluntatũ. s̃. ad l. fal. & pro declaratione h⁹ l. vide Pau. de Ca. in l. si à substituto. §. j. de leg. j. Pan. consi. 45. in j. dub. vol. 2. Ro. consi. 236. & Bolog. in addi. ad tertium consi. Ana. arguitur tertio, in scđo princ. dubio, & 4. in 3. dub. primi dubij prin. & Ro. sing. 733. & qualiter probetur quod testator sciuerat esse alienam, vide Alex. consi. 19. vol. 2.
Paris. Cum rem alienã. Limita istã reg. qđ hr̃s teneaĩ saltẽ ad æstimationẽ, qñ legatur scienter res aliena, vt non procedat qñ q̃s legaret rẽ, q̃ p̃t sperare futurã ex casu mortis alterius, vide Ro. sing. 774. ĩci. lex. an ãt ista lex ꝓcedat in legante rem feudalem, q̃ legare non p̃t, vide pract. Pa. in forma libel. quo agitur ad reuocationem feudi. in versi. nec superstitibus. & adhuc vide quæ habes ad l. vxor. ad Bar. j̃. e. Itẽ quod valeat legatum rei alie. factum ecclesiæ siue à sciente siue ignorante fiat. vide Ro. consi. 235. quid autem si fiat legatum rei alienæ, vide Bar. in trac. differ. inter ius ciuile & cano. Barb. late c. filius. de test. item quod illud quod hic dicitur de coniuncta persona hẽat locum in ecclesia dicit Bal. in add. ad cons. 3. Io. de Ana. & ibi etiam quod in dubio testator præsumitur scire, quod habeat in patrimonio suo. Item limita istam regulam non procedere, quando quis legaret rem alienam quam ipse legans bona fide possidebat, quia completa postea præscriptio per hæredem debetur legatario indistincte, nec isto casu seruatur dist. huius l. viđ Auge. Paul. & Ias. post eos. in l. 3. §. fi. prope fi. ff. de eo per quem fac. erit.
b Paris. L. si domus. Viđ Gomẽ. cons. 29. cuius verba limitaĩ ista lex inq̃tũ loqĩ de legato facto ɔiunctæ personæ, qđ ẽt si credebat testõr rem esse suam, ꝙ dẽatur, vt non procedat qñ ex aliqua certa causa putabat esse suam, quæ cã erat erronea, quod etiam voluit Bar. in d. l. si domus, §. j. circa fi. ff. de leg. j.
c Poma. In hoc statur arbitrio iudicis. Adde multos casus, in quibus statur arbitrio iudicis, per Bar. consi. 22. vol. 2.

LEX XI.

FILIA. Si pr̃ primò legauit, & postea dotauit, legatum extinguitur. h. d. Op. & vr̃ qđ legatũ dupliceĩ, vt l. qnquaginta. ff. de ꝓb. resp. ad istud, br̃ hæc est veritas. Qñ testator legauit primò speciẽ filiæ, postea dedit in dotem, sine dubio extinguitur legatum. Ita p̃t loq hic. Si verò legauit q̃titatẽ, si qdem exp̃ssit cãm, qa dixit, pro dote, tunc dotãdo eã extinguiĩ legatũ, vt l. Luci⁹, §. impuberem. de leg. 2. Si ãt relinqt q̃titatem simpliciter, tunc dotãdo eã postea, simplex legatũ ñ extinguiĩ, vt d. l. qnquaginta. Op. de l. cũ pr̃. ff. de iure do. Sol. hæc lex loqtur, qñ primò pr̃ legat, postea dotat eã. ɔ̃riũ loqĩ, qñ prĩò dotat, & postea legat. Illo casu qd iuris sit, dic plenè, vt l. huiusmodi. §. cũ pr̃. ff. de le. 1.

LEX XII.

CVM RESPONSO. Hæres, qui hæreditatem repudiat, integrum prælatum consequitur. h. d. Materiam huius l. vide in l. qui filiabus. §. fi. & in l. filio, ff. de le. 1.

LEX XIII.

a PROPRIAS.[a] Quod meum est, non p̃t amplius fieri meum. h. d. Intellige purè, vel vbi testõr non haberet aliquod ius in re.

a ADD. ¶ Paris. Proprias. Vide Ro. consi. 308. in prin.

LEX XIIII.

MONVMENTA. Res religiosę non possunt relinqui, sed ius quod habet quis in eis. h. d.

LEX XV.

SI VNIVERSAE. Mal da chi non ha. h. d. la campana de san Pedro. hodie antequam factum esset inuentarium deberentur sola legata, vt vidistis in auct. sed cum testator. j̃. ad l. fal.

LEX XVII.

DATVM. Sicut potest legari, ita potest adimi. h. d. An autem legatum extinguatur per ademptionem ipso iure, vel ope exceptio. gl. dicit hic bene, & ideo dic, vt in ea.

LEX XVIII.

a EX LEGATO.[a] Ex legato nominis non transeunt directæ, sed vtiles actiones competunt. hoc dicit. Not. quod dicit, vtilibus suo

a ADD. ¶ Paris. Ex legato. Ad quid autem hæres tali legatario teneatur vide Rom. consi. 229. & quod teneatur tradere instrumenta crediti, vide ad Bart. in l. instrumenta. j̃. de fideicommiss. l. si nomen. ff. de hæred. vel act. vend.

bus suo noĩe, q̃a directæ intentãtur noĩe alieno. Dixi tibi in l. q̃ stipendia. s. de ꝓc. & sic ex libello p̃t colligi, vtrũ intẽtentur dire
a ctæ, an vtiles. Vlt. not. hic in gl. casus, in q̃b. transeunt vtiles, sine
b cessione, aquam gl. vide & signa. b Videbitis in l. j. ff. de ac. & ob.
a ADD. ¶Paris. Cessione. No. tñ, q̃d si legaretur solummodo vsusfructus nominum, quod tunc non transiret vtilis actio sine cessione. Et iste text. procedit solummodo, quando legantur nomina debitorum pleno iure. Ita Anch. consi. 369. inc. dubium principale est. vide aliquid per Anch. consi. 3 & ibi quærit, an legatarius, de quo hic. vel vniuersalis, id est, cui debentur legata, siue omnia nomina debitorum, vt ille, cui legatus est vsusfructus omnium bonorum, possit agere contra debitores sibi legatos, absque illa cessione hæredis.
b I. A. Et signa. Adde Bal, consi. 352.

LEX XIX.

a NON TANTVM. a Breuitas temporis, quo matrimonium durat, non impedit maritum capere ab vxore.
a ADD. ¶Pom. Vide bo. text. & ibi Pau. de Ca. l. cum fuerit, ff. de cond. & dem.

LEX XX.

I *Legans fundum emphyteuticum, legare videtur ius, quod habet, non quòd hæres teneatur illum redimere, si emphyteusis finiebatur.*

a VXOR. a Qui legat res, in q̃b. hẽt ius q̃d morte finitur, vr̃ voluisse illud ius legasse, vt vltra hr̃s nõ teneatur. h. d. Per hãc l. di-
I xi post mortalitatẽ, † q̃dã reliq̃t alicui fundũ, b quem habebat
b in emphytesim, & illa emphyteusis finiebatur morte testõris: dicebat legatarius hr̃di, redime fundum, & da mihi, q̃a testõr le-
c gauit mihi rem alienam. certè non bene c dicebat. Casus est hic, & in l. quod in rerum. §. j. ff. de leg. j. & l. Sticho. ff. de vsufr. leg.
a ADD. ¶Pom. Vxor. Vide l. quod in rerum, §. j. ff. de leg. j. vbi Ale. Aret. & Mod. & vide Alex. qui limitat istud in consi. inc. viso themate. in Spe. vol. 2. Are. consi. 155. vbi ponit rationem huius tex. & consi. seq.
b Paris. Alicui fundum. Vide Alex. consi. 80. & latius in materia eundem, consi. 110. vol. 2. vide etiam aliquid in alimentis ad Bar. s. eod.
c I. A. Non bene. Adde quod idem tenuit Bar. Bal. & Pau. de Cast. in l. quid in rerum. alleg. & Gul. de Cug. in l. si domina, de vsufr. & Bal. in l. habitatio. e. tit. Bal. & Ang. in l. dotalem. ff. de testa. mil. Bal. in c. j. §. donare. in tit. qualiter olim feudum. & Inn. in c. pastoralis. de dona. licet in l. quod in rerum, tenuerit contrarium, & ibi Raph. Cu. vide ibi per nouissimos.

LEX XXI.

IN LEGATIS. Non est curandum quibus verbis exprimantur legata. h. d.

LEX XXII.

a IN ANNALIBVS. a Appellatio hæredum in dubio intelligitur de omnibus hæredib. in perpetuum. h. d. De ista materia facio alibi longam filateriam: vtrum appellatione hęredum, intelligatur de filiis tantum, vel de primis hæredibus, vel de omnibus hæredibus. Dixi in l. Gallus. §. etiam. ff. de lib. & posth.
a ADD. ¶Pom. Annalibus. De ista materia vide Barb. consi. 62. & seq. & Fel. per totum, in j. vol. Alex. consi. 33. vol. 2. & consi. 188. e. vol. vbi loquitur in emphyteusi ecclesiastica concessa pro se, & hæredib. & consi. 36. volu. 3. vbi loquitur in eo, qui substituit hæredes tertij. & 43. vol. 3. vbi loquitur in eo, cui aliquid conceditur, vel relinquitur sibi & hæredibus suis ex se descendentibus.

LEX XXIII.

I *Omne totum diuisione legali diuiditur in 12. partes.*

CVM QVAESTIO. Qñ vni relinq̃r totũ, alteri ps, illud, q̃d scd̃o relinq̃tur vr̃ à prĩo adẽptũ. h. d. Ad euidẽtiã h⁹ gl̃ dẽtis sci-
I re, q̃d † oẽ totũ diuisiõe legali, diuiditur in 12. vncias, q̃ hẽnt nomina distincta, vt in §. hæreditas. Insti. de hær. inst. ipsum ãt totũ vocatur as, seu põdus, vt ibi patet. Itẽ scias, q̃d qñ trãsitur ad dupondiũ, q̃d diuiditur hæreditas in plures vncias, q̃a diuiditur in 24. q̃ñq; transit ad tripõdium, & sic de singulis. Hoc p̃misso, dẽs scire q̃d ista gl. immiscet tria c̃ria, sed sol. ñ rectè veniũt ad oĩa tria. nã op. de l. Marcellus, & l. q̃ quadringenta. ad Treb. So. vna illarũ c̃cordat cũ ista, & alia discordat. gl. j. vr̃ soluere, q̃d ibi primo reliq̃t min⁹, scd̃o plus. hic ecõuerso, q̃ solo non est vera, q̃a ibi primo reliq̃t totã hęreditatem, scd̃o reliq̃t q̃titatẽ. Dicendũ est ergo, q̃d hic prĩo reliq̃t totũ, scd̃o partẽ per quotas, seu per noĩa quotitatis. ibi vero primo totũ, scd̃o partẽ per noĩa quotitatis, & drĩæ. rõ est, q̃a si primo relinquo totũ, scd̃o dimidiã, vel tertiã, in hoc cadit error. scio. n. q̃tũ admitĩt à primo. sed qñ relinquo primo hr̃ditatẽ, scd̃o relinquo cẽtũ, vr̃ ducẽta, in hoc p̃t esse error, q̃m forte credebã hr̃ditatẽ esse maiorẽ, nõ relicturus tñ, si sciuissem minorẽ, ar. l. in fraudẽ. ff. q̃ & à q̃b. op. 2. de l. si ita. §. q̃dã. de hær. inst. & de lib. & posth. l. si ita. in pr. Ex ista gl. ñ colr recta sol. ad illas ll. Vera sol. est, q̃d hic euenit casus à testõre expressus, iõ decidit, fm q̃d ipse exp̃sserit, vt hic dicit Impator. In illis verò legi. euenit casus à testõre nõ cogitat⁹, nã ipse ꝓuidet in casum, q̃n nascatur masculus tñ. Itẽ qñ nascereĩ fœmina tñ. Euenit q̃d nat⁹ est vterq;, iõ recurritur ad aliã interpretationẽ volũtatis. Itẽ op. de l. interdũ. §. sed & si excesserit. ff. de hær. inst. ad illud c̃riũ vadit solo glossæ. Aut c̃stat q̃d testõr noluit trãsire ad dupõdiũ, sed voluit, q̃d illud, q̃d scd̃o relinq̃bat, adimeretur à primo, & nõ est dubiũ, ar. l. q̃ nõ militabat. §. fi. de hær. inst. vt puta, si dixerit, relinquo Titio fundũ, & de eo relinquo Seio dimidiã, vr̃ instituo Titiũ in 12. vncias, de q̃b. relinquo Seio sex, in his eũ instituo. Qñq; c̃stat, q̃d voluit trãsire ad dupondiũ: vt puta, Titiũ instituo in 12. vncias, Semproniũ instituo in aliis sex. Nã ex eo, q̃d dicit, in aliis, c̃stat q̃d voluit adimere à primo, tũc fit diuisio hr̃ditatis in 18. vncias, de q̃b. hẽbit prim⁹ 12. ali⁹ 6. vt d. l. interdũ, ff. de hær. insti. Qñq; dubitatur vtrũ voluerit trãsire ad dupõdiũ, vel nõ, tũc distinguo. aut primo legauit totũ, scd̃o legauit partẽ, & tũc vr̃ à primo adẽptũ, q̃d datur scd̃o, hic ẽ cas⁹. Si vero c̃tulit primo partẽ, scd̃o c̃tulit totũ, tũc p̃sumeĩ q̃d voluit trãsire ad dupõdiũ, ar. d. l. interdum. & l. q̃ quadringẽta. & l. Marcell⁹. ff. ad Tre. & inst. de hæ. inst. §. videam⁹. rõ hui⁹ ẽ, q̃a qñ primo relinq̃tur totũ, scd̃o ps, p̃t ps adimi de toto: sed qñ primo relinq̃tur pars, scd̃o relinq̃tur totũ, ñ p̃t totũ adimi de parte: nã p̃sumẽdũ est q̃d voluerit trãsire ad dupõdiũ, & istud ẽ veritas. c̃ istud op. cũ tota hr̃ditas diuidatur in 12. vncias, nõ p̃t facere testõr q̃d 12. sint 18. vel 24. hoc. n. nõ stat in facto suo, ergo, &c. vt l. verũ. ff. de re. iur. gl. soluit optimè, l3 se Dy. multũ inuoluat ĩ intellectu h⁹ gl. dico q̃d testõr p̃t facere maiorẽ numerũ vnciarũ, nõ tñ p̃t facere maiorẽ q̃titatẽ hr̃ditatis, q̃ sit. quasi dicat qñ testõr facit plures vncias, erũt vnciæ minores ĩ q̃titate, licet plures in numero. exẽplũ põe, in hr̃ditate sũt 24. solidi, si eã diuidis in 12. vncias, q̃libet vncia erũt duo solidi. Si hr̃ditatẽ diuidis in 24. q̃libet vncia erit vn⁹ solidus. vñ numer⁹ vnciarũ erit maior, sed vnciæ minores. Ita d̃r gl. tua optimè. Quæro, nos dixim⁹ qñ vni relinq̃tur totũ & alteri ps, sed q̃d si vni relinq̃t p̃tẽ, & alteri partẽ, vr̃ vni totũ, & alteri totũ? Resp. vt colr̃ ex tex. in d. l. interdum. de hær. inst. & s. e. l. si Fortidianum. in pr. de le. 1. l. si plures. mõ expeditum habemus primum. Vlt. q̃rit gl. q̃d si primo relinquit totum, secundo relinq̃t dimidium, tertio sextãtem, an ista pars, q̃ relinquitur tertio, videatur adempta primo, an secundo, an vtriq;. Et hoc ꝓbabilius est, dicit gl. q̃ non alle. aliquid arg. ꝓ hoc s. de impu. & aliis subst. l. 1. & hanc gl. assumpsit Accur. quasi de verbo ad verbum, de sum. Azo. s. de hær. insti.

I *Fratribus omnibus si relinquatur cappa, & priori biblia, an prior habebit etiam cappam.*

§. SED ET ALIAM. Plures noĩatiões, de eodẽ vniformiter factæ, nõ faciũt eũ vocari ad pluralitatẽ portionũ. h. d. Op. de l. 4. ff. de stip. ser. vbi pluries noĩatus, pl⁹ capit. Quidã dñt, q̃d illa corrigitur per istã, & ñ placet, q̃a euitãda ẽ legũ correctio, vt l. j. de inof. do. alij distĩguũt, aut ẽ exp̃ssum ꝓpriũ nomẽ alicui⁹, aut appellatiuũ, q̃d gl. ñ placet, q̃a ibi fuit exp̃sũ ꝓpriũ nomẽ. Alij dñt, illa in c̃tib. hic in vlt. volũta. hoc ñ placet, ar. j. ti. j. l. cũ q̃dã. in fi. Alij dñt, q̃d ibi voluit seru⁹ exp̃sè. Certè istud est diuinare. tu tene ergo scd̃ã sol. q̃ hic põitur, si rectè intelligatur: nã hic fuit pluries noĩatus vniformiter, vt patet ex tex. ibi fuit pluries noĩat⁹ difformiter, primo sub nomine appellatiuo, scd̃o sub nomine ꝓprio: vt puta ꝓmittis dñis meis, & Titio. & hoc forte voluit dicere scd̃a so. hic posita. Et hãc so. tenẽt doc. nr̃i mod. Ia. de
I Are. & ẽt d. Ol. & facit ad q. de eo q̃ reliq̃r † oĩb. fratrib. cappã, & Priori bibliã, vtrũ Prior hẽat hr̃e cappã ex vigore primæ nominationis. De hoc dic, vt d. l. 4. & l. Titia. §. qui Marco. ff. de ann. leg. & habes hæc per Cy. vlterius opp. de pec. lega. l. dominus, §. dominus. Sol. ibi est manifesta testatoris voluntas, hic dubia.

LEX XXIIII.

CVM QVIDAM. A substituto impuberis exhr̃dati, nõ p̃t legatum, vel fideic. relinqui. h. d. Op. q̃d à filio exhæredato, cui relinquitur, vel legatum est relictum, põt legari, vt l. cohæredi. §. cum filiæ. de vul. & pup. si potest legari ab isto, ergo ab eius hærede, l. si fuerit. §. 1. ff. de lega. 3. Sol. speciale est hic in substituto exhæredati, nec potest benè reddi ratio specialitatis.

LEX XXV.

a SI LEGATARIVS. a Qñ cã, quare quis est indignus, respicit fauorem certæ personæ, q̃d aufertur ab indigno, applicabitur illi persoæ. h. d. Op. j. de l. in fraudem. s. eo. Sol. Ibi de fraude non c̃stabat. p̃terea poterat pœnitere vsq; ad sententiam, vt l. alia. s. de his q̃b. vt indi. Vlterius op. de l. ab administratione. s. eo. Sol. Ibi fallit in milite, q̃a tutor non poterat esse. op. de l. Nesennius. ff. de exc. tut. So. fallit ibi. Rõ, q̃a al's testõr erat relictur⁹. Tñ ego
b reperio b q̃d do. Iac. de Bel. in auct. de hær. & Fal. §. his omnibus. tenet q̃d hodie ẽt si aliàs relicturus erat ille, q̃ c̃temnit implere illud, quod testõr iussit, perdit omne commodum sibi relictum in testõ, & loquitur exp̃sse de casu huius l. Op. de l. cum filius. §. non iure, ff. de leg. 2. So. ibi fallit ideo, q̃a tutor esse non poterat.
a ADD. ¶Barb. Vide quòd pulchre dicit Lud. Ro. in consi. 232. vbi singulariter loquiĩ, q̃n tutor amittat legatũ. Alle. Iac. de Bel. & Bar. & refert antiquos ibi.
b I. A. ¶Ego reperio. Adde quod idem consulendo tenuit Ro. consi. 207. & 235. Quid autem, si fiat legatum tutori testamentario, qui sit coniunctus, & creditor testatoris, vide pulchre per Bal. consi. 258. lib. 4.

LEX XXVI.

a ILLVD QVOD.ª Proprietas p̄t relinq ad tp̄s, vt post tp̄s redeat ad hr̄dē.h.d.Op.legatū nō p̄t finiri tp̄e,vt l.obl̄onum fere.§.placet.d̄ ac.& ob.ff.de leg.j.l.nemo p̄t.Dicit gl.qd̄ ibi relique bat q̄titas annua, hic certa res.vel dic, qd̄ hic post tp̄s finit̄ ope exceptio.nō ipso iure.& sic ꝯcordat cū ꝯ̄rio.Tu dic,qd̄ ista est veritas, qd̄ in legato subest prima obl̄o p̄sonalis, & ista tp̄e nō finitur ipso iure,sed ope except.vt in ꝯ̄rio.itē transfertur dominium in legatarium,cui relinquitur sp̄ēs:& istud potest ipso iure finiri,vt sicut ipso iure transit in legatarium,ita ipso iure post tp̄s transeat in hr̄dem.Nam iura realiaᵇ non ita inhærēt ossibus nr̄is,sicut personalia.ff.de pecul.l.qs ergo casus,& ff.pro so.l.2.

a ADD.¶Parif.Quod.Vide aliqd per Com.conf.34.aň fi.vide quod dicit Bar. in l.Titia,§.fi.de leg.2.quid si hæres prius reperiretur mortuus eo tempore.

b Clau.Iura realia.Vide Bart.in l.qui absenti,§.j.ff.de acq pos.

¶De verborum & rerum signific. Rub.

LEX I.

a PRAEDIIS.ª Legato fundi instructi nō cedūt ea,q̄ ibi sunt ad tp̄s, sed q̄ sunt cā p̄petui vsus.h.d. Op.de l.j.§.si defunctus.ff.de reb.e.Sō.ibi erat p̄sumptio tacitæ voluntatis,cui non statur in præiudiciū pupilli. hic verò statur in p̄iudiciū legatarij,vel heredis.Vlterius op.de l.si ita,§.domo.de fundo instr.qdā distīguūt, qd̄ aut fruct⁹ colligūt̄ ex illo fundo, aut aliunde.Istud nihil est dictū.Tu verò dic,vt gl.dicit in 2.sol.

a ADD.¶Prædiis.Limita legem istam,nisi in legato esset signum vniuersale secundum Bar.in l.generali.§.vxori,ff.de vsufr.leg.

LEX II.

FVNDO. Legato fundi instructi cedunt instr̄a fundi,& instr̄a patrisfamilias.h.d.gl.hic format vnam q.q̄ in veritate nō bn̄ declarat. Quærit̄.n.vtrū ª inter ista tria legata sit dr̄ia,lego fundū instructū,& lego fundū,& instr̄a, & lego fundū cū instr̄o.& gl. hic nihil boni dicit.meli⁹ declarat̄ in l.si cui fundū.ff.de fun.instr.& ibi plenissimè dixi. Hic br̄ dico,& assumo prīò duo indubitabilia:inter hæc duo legata,fundū & instr̄m,& fundū cū instr̄o,est duplex dr̄ia.Prīò in plenitudine accessionis,qa qn̄ lego fundū,& instr̄m,cedit legato instr̄m fundi,& instr̄m patrisfam. Sed qn̄ lego fundū cū instr̄o,cedit instr̄m fundi tm̄ patrisf.Istd̄ p̄bat̄ in l.q̄sitū.§.sed si fundus.& §.seq.de fun.instr.Scd̄ò, ē dr̄ia in mō duratiōis. Nā qn̄ lego fundū & instr̄m,alienato fundo p̄ testōrē remanet legatū instr̄i:sed qn̄ lego fundū cū instr̄o, alienato fundo,extinguit̄ legatū instr̄i,vt l.si cui fundū.ff.de fun.instruc.Rō,qa dictio,&,ꝯiungit prīcipaliter,& dictio,cū,ꝯiungit accessoriè,vt l. 1.2.& 3.ff.de pec.leg. Videamus de tertio modo legādi,lego fundū instructū,vel sicut instruct⁹ est,cui æqparet̄. Tex.in d.l.si cui fundū.vr̄ qd̄ ęqparet̄ illi legato,fundum,& instr̄m.In ꝯ̄riū vr̄ tex.inst.de leg.§.si qs ancillas.Gl.in d.ll.variāt in sol.dictorū ꝯ̄riorū.Finaliter Azo dicit,& hæc ē veritas,qd̄ q̄tū ad plenitudinē accessionis æqparet̄ illi legato,fundū & instr̄m. qa cedit instr̄m fundi,& patrisf.sed in mō duratiōis, q̄tū ad instr̄m patrisf.æqparatur illi legato,i.lego fundū & instr̄m,vt d.l. si cui fundū.ff.de fun.instr.Rō,qa instr̄m patrisf.nō est p̄priè accessio fundi:Quātū vero ad instr̄m fundi æqparatur illi legato, fundū cū instr̄o,qa īstr̄m fundi p̄priè accedit fundo,vt d.§.si qs ancillas.Dixi plenè in d.l.si cui fundū.Quæro,qn̄ fund⁹ᵇ simpl̄r vēditur,vtrū cedāt instr̄a fundi gl.hic videtur dicere,qd̄ sic.Vide gl.circa med.Tn̄ posses intelligere istā gl.qd̄ fundi instr̄m sequtur alienationē fundi,hoc ē,alienato fundo,sicut extinguitur legatum fundi,ita extinguitur legatū instr̄i. Et hic est bonus intell̄s,vt p̄batur in l.q̄ gl.alleg. Itē p̄t intelligi sup̄ficial̄r,vt iacet, vt alienato fundo videātur instrumēta alienata, & tunc eēt falsum,vt l.fundi.in pr.ff.de act.emp.& de fun.instr.l.2.§.dotes.tn̄ in ciuit.ista ē ista ꝯsuetudo in vinea:qa vēdita vinea,cedūt ea q̄ sunt instr̄a vineæ,qd̄ de iure cōi n̄ ē.itē hoc ē verū in vēdōe p̄prietatis,sed si vēditur vsusfruct⁹ fundi, cedūt instr̄a fundi,vt l. sed & si qd.§.p̄prietatis.& ibi no.ff.de vsuf.itē secus,qn̄ fundus locat̄,qa fūdo locato cedūt īstr̄a fūdi,vt ff.lo.l.sed addes.§.illd̄.

a ADD. ¶Ale.Vtrū.No.dr̄ia īter,&,& cū,adde Bar.l.Titiæ textores,§.j.d̄ le.3.

b Alex. Quæro quando fundus,&c.An alienato fundo transeant instrumenta, quid aūt si publicatur domus,an veniant supellectilia,quæ ibi sunt ad vsum domus, vide Bal.in l.cum ancillis,de incest.nup.& adde quæ habentur in l.si quando, & ibi Bar.de bo.va.lib.x. vbi quid si vendo,vel lego rem cum integro statu, quid importet.& Bal.ponit hic.& adde istis Bar.in l.2. de fun.inst. & qd si vendo fundum cum iurib.suis,an videantur vendita ea, quæ sunt de natura rei venditæ,an ea quæ per accidens ibi sunt. ita voluit Inn.in c.ex literis.de iure pa. alleg.l.si mercedem, de contr.emp.& l.fundi in prin.eo.tit. quæ verba alleg.Bal.in rubr.s̄.de act.emp. & reputat elegantia verba Bal.in l.à procuratore,C.mand.& si vendo castrum cum suis pertinentiis,vide in l. 2.ff.de verbo.sign.Adde an legato campo,videatur legata domus,quæ est in campo Bal.consi.228.vol.3.& vendito castro,vel villa cum pertinentiis,quid venditum intelligatur,vide pulchre per eundem consi.346.volu.j.incip.villa vel Castrum, & vide ēt de vendōne facta per Regem Calabriæ de terra san. Lucidi,cum oīb.angariis perangariis,passagiis,bancho iustitiæ,piscationib. & qbuscunque iuribus,an veniāt iura exituræ ponte lantiæ,p̄ Ro.consi.270.

LEX III.

a SANCIMVS.ª Verbum cautionis,prolatum à testōre,vel à lege,intelligitur de nuda:nisi aliter sit expressum.h.d.Gl.j.huius l. intelligit eā duob.mod.in verb.prolatis à lege, aut à testōre.vide gl.op.de l.si mandato Titij.§.fi.ff.mā.Sol.ibi est verbum,idonea.hic verò dicit de cautione simpliciter.Op.ff.de coll.ᵇ bo.l. 1.§.cauerit.s̄.de procur. l. 1. Sol.Aut verbum cautionis profertur à lege ciuili,& intelligitur in dubio de nuda,ᶜ vt hic.aut profertur à iure prætorio,& intelligitur cum fideiussore,vt in contrario,vt l.prætoriæ,la vlt.ff.de præt.stipul.

a ADD.¶Alex.Sancimus.Vide aliquid per Bar.in l.5.ff.de verb.obl.

Parif.Sancimus.Quid autem iuris qn̄ fit mentio de cautione sufficienti.vide Alex.consi.524.vbi dicit, quod intelligitur cum fideiussorib.nisi proferat in tali materia,in qua non esset necessaria cautio cum fideiussoribus,vt ibi per eum.quæ autem hypotheca non dicatur idonea cautio, vide Paul.de Castr. consi.387.qs autem proprie dicatur seruus, & qūo intelligatur premissio de asseuerando, vide Fran. cōsi.160.qs aūt dicatur idoneus fideiussor vide Ro. consi.62.Item qd importet promissio faciendi aliquē securum,vide Ias.post Bal.& Alex.in l.1.in pr.ff.q satis.cog.vbi ēt qd importet verbum,satisfacere. Item an in casib.in quib.tenetur qs præstare fideiussorem,si ipse sit multum idoneus facultatibus, releuetur ab ista necessitate p̄standi fideiussorē. Alex. fuit sibi ꝯ̄rius in lecturis & consiliis suis,vide ias.in l.j.q sat.cog. & ī l.diuortio,§.interdū,ff.sol.mat.ꝯcludentem qd̄ tunc releuatur, & respodet ad fundaméta eorum,qui tenent ꝯ̄rium,dicit tn̄,qd̄ est cauendum isto casu de hypotheca bonorum,& ibi ēt super gl.in verbo,dati,fideiussoribus,post alios, ponit an qui tenetur satisdare liberetur dando pignus. Item in materia ponit multa ias.hic,& vide multa etiam per Fel.in c.ad nostram,de iureiu.qūo verbum, cautio, intelligatur de nuda promissione. & de verbo facere securum,de quo s̄.vide late Barb. quomodo intelligatur,in rubr.extra,de sag.& ibi etiam quod cautio non debet esse nuda voluntate obligatorum bonorū.

b Ale.Op.ff.de col.Adde Bar.in l.diuortio,§.interdum,sol.mat.ibi sequédo Pe. vr̄ tenere,qd̄ verbum,cautio,prolatū à l. ciuili,non intelligitur de nuda promissione,l.in omnibus,ff.de iud.& l.si creditori,ff.de priuil.cred. Cuius ꝯ̄riū tenent hic gl.Bar. Ang.hic idē.Sed tu dic,f̄m Imo.in d.§.interdum,qd̄ opi.d̄ qua hic,est verior.fallit f̄m eum,nisi lex vltra procedat,l.si constante, §.quoties,f̄m vnam lect.ff.so.mat.Scd̄o fallit,si dicatur cā cognita cauendū.d.l.in oībus,& si hoc iudici videbitur,vt ibi f̄m vnum intellect.qui tn̄ potius facit p̄ eo.Tertio fallit,si proferat̄ cū adiuncto,vt sufficienter,vel idoneè,l.si debitori,cū ibi not.de iud.& l.si mādato Titij,§.fi.ff.mand. Et aduerte f̄m eū,ꝙ licet proferat̄ de nuda qn̄ profert̄ à l.ciuili,tn̄ tenebit̄ cū pœna p̄mittere,qa est sibi facile,vt no.gl.sing.reputata f̄n Ang.ī l.2.§.si dubitetur,de iud.& no. Bar.in l.fi.de præto.stip.& Imo.in l.si prius,de ope.no.nun.circa fi.tenebit̄ ēt sub hypotheca, vel obligatione bonorum promittere, cū similiter sit facile, p̄ ea q̄ hn̄r in l.filio,ff.vt leg.no.ca.Et ex hoc patet ꝙ vbi fit métio de cautione idonea,n̄ sufficit tm̄ hypotheca,nisi dent̄ fideiussores,vel pignora actualiter,licet gl.sentiat ꝯ̄rium,in l.si mādato Titij.§.fi.& male, & vide Bar.ī l.p̄toriæ,ff.de stip.ser.ad fi.Quid aūt,si dicatur,recte caueatur.Dic qd̄ n̄ intelligit̄ de nuda.l.2.§.iubet,ff.de col.bo.ibi Bar.& cōiter intelligit̄,qd̄ sit speciale in cautione p̄toria.Et dū dixi,s̄.in verbo,idoneè,vide tex.no.in l.ergo,§.adiicitur,de fideic.lib.in l.1.§.pe.quo.lega.Sed adde qd̄ p̄ opi.Pe.in d.§.interdum, videlicet qd̄ verbū,cautio,p̄latū à l.ciuili,intelligatur de nō nuda,vr̄ tex.in l.hr̄des,§.cautū,de ver.sig.licet ꝯ.ibi teneat gl.quid āt si dicatur,caueat̄ mediocriter.tex.ī l.filio,p̄al.vr̄ dicere,qd̄ sufficit cautio cū hypotheca bonorū, qd̄ nō credo,qa imo reqritur pignus,vel fideiussor, sicut ī cautiōe sufficienti,vel cōpetenti dictū est,cū mediocriter nihil aliud sit dicere, nisi sufficienter & ꝯpetéter.Et hoc vr̄ tenere Bar.d.l.p̄toriæ. vbi dicit qd̄ cautio cū hypotheca dr̄ nuda,ergo n̄ mediocris,nec tex.d.l.filio,recte intuéti hoc p̄bat.qd āt si dicat̄ caueat,vel satisdet?dic qd̄ ītelligit̄ caueat,si nō é p̄sona suspecta. satisdet,si é p̄sona suspecta.Hic tex.é no.iuncta gl.ī ver.cū res,ff.de pet.hær. & ī l.pe.Add̄ gl.iuncto tex.ī l.2.§.si dubitet̄,de iudi.qd̄ not.Quib.oībus adde gl.magistrā ī c.fi.de pig. Quid in cautione statutaria,vide Bar.ī l.stipulationū,ī fi.ff.de ver.ob.Et adde ad p̄dicta qd̄ no.pulchre Bar.& qd̄ ibi no.l.illicitas,§.ne potétiore.ff.de of.p̄s. & ī l.j.circa fi.ff.q sat.cog. qd āt si p̄mitto te facere tutū,& securū,vide Bar.& qd̄ ibi no.ff.d̄ p̄t.stip.l.si Add̄ ad ea,q̄ ī hac l.tāgit Bart.& doc.ꝙ dixi s̄.ī pr.adde no. bart.ī l.si pri⁹.ī 3.q.d̄ ope.no.nū.& ibi vult qd̄ verbū, cautio,p̄latū à l.ciuili ītelligat̄ de nuda, & ibi vult qd̄ s̄. dixi.p̄ d.l.filio videlicet,qd̄ obligat⁹ ad cauédū nude,dét obligare bōa sua. Sed Im.ibi d̄t,qd̄ si illa.l.filio.bene pōd̄ret̄, vr̄ facere ī oppositū,qa vr̄ aliqd sp̄ālitatis īducere ī p̄r̄e,vel dn̄o.Et vr̄ īnuere triplicé specié cautionis,nudā, sufficienté,& mediocré, & vr̄ illā appellare mediocré.Adde sufficiés cautio appellat̄ tā pignoratitia,q̄ iuratoria, & fideiussoria, f̄n Inn.ī c.ex trāsmissa. d̄ rest.spo.qd āt si statm̄ fecit métioné de cautiōe idonea?dic qd̄ ītelligit̄ arbitrio iud.f̄n Bal.ī l.vniuersa.s̄.d̄ p̄ci.īpe.off.qd ī cautiōe ꝯpetéti?Dic cū fideiussore,l.si debitori.& ibi Bal.d̄ iud.& Bal.ī l.pe.d̄ excep.rei iud. Et d̄ ista mā vide plene p̄ doc.ī l.j.ff.q sat.cog.& ibi dixi.& p̄ Bal.ī l.j s̄.d̄ p̄c.qd si p̄mittit ad sésū sapiétis,vel cū soléni cautela?Bal.l.executoré.d̄ exce.rei iud. & qd̄ no.d̄t de verb.idoneę,add̄ tex.iūcta gl.ī verb.idonea,ī l.q̄uis,ff.d̄ pig. actio.Add̄ Old.ꝯs.69.īci.noīe cautiōis regulariter sola p̄missio ītelligit̄.vbi d̄t,qd̄ dū Papa semel eēt ī ꝯsistorio, & fuisset oppositū d̄ l.qcūq;.d̄ oī agro deser.qd̄ cū dr̄ idonea cautiōe,sufficit hypotheca,vt ibi, d̄t Papā respōdisse,qd̄ ista lex n̄ faciebat, qa ibi ē speciale. & ibi d̄t obligatis fundis idoneè cautū,n̄ tn̄ dicit, qd̄ idonea cautio sit obligare fundos.Facit l.quicunq;.de fun.pa.ibi vide ad apost.& qd de sufficienti cautione, & quid de competenti,& an stante statuto,quod inter affines fiat compromissum,recepta securitate,debeat intelligi cum fideiussore,vel pignore,vide Bal.consi.168.lib.5.

c Poma. In dubio de nuda.Limita istud,vt per Alex.in fi.in l.stipulationum,la j.ff.de verb.oblig.& vide Fel.in c.ad nostram.de iureiur.

LEX

LEX IIII.

1 *Diſiunctiua, quando ponitur pro coniuncta.*
2 *Dictio ſeu, videtur ampliatiua.*
3 *Lex, proinde §. fi. cum l. ſeq. quòd corrigatur per iſtam.*

CVM QVIDAM. diſiũctiua poſita inter perſonas hõoratas,
reſoluitur in ꝯiũctiuã, ſed poſita inter res ſtat in ꝓpria ſignifica
a tiõe, tã in ꝯ̃ctib. q̃ in vlt. a volun. H. d. tota iſta l. diuiditur in par-
tes 4. Primò põit q. & opi. antiq. Secũdò determinat q. Tertiò
põit dcm̃. q̃do diſiũctiua põitur inter res. Quartò hãc l. extẽdit.
Secũda ibi, melius. Tertia ibi, ſinaũt. Quarta ibi, qđ ẽt in ꝯ̃ctib.
1 Op. de l. ſi ex toto. §. 1. de le. j. ſol. ibi † alternatiua cadit inter per
ſonas grauatas, hic inter perſonas honoratas. ꝯ̃ 1. partẽ huius
ſo. op. de tex. huius l. vbi non cadit inter perſonas grauatas, ſed
inter tutores, & tñ reſoluitur in ꝯiũctã. ſo. Spãle eſt fauore pu-
pillorũ in officio tutelæ. ꝯ̃ 2. partẽ ſol. op. de l. cũ pater. §. pen. ff.
de leg. 2. vbi ẽt inter perſonas honoratas diſiũctiua ſtat ꝓpriè.
b Sol. ibi loquitur inter perſonas, *b* inter quas ordinata affectio
cadit. itẽ op. ad hãc partẽ de l. ſi Titio aut Seio. ff. de le. 2. ſol. ibi
teſtõr dixit plus. dixit. n. vtri hr̃s vellet, &c. Vlterius op. ad 2. par
tẽ legis, q̃do põitur inter res, ꝙ reſoluitur in ꝯiũctã. vt l. q̃ntus.
in fi. de au. & ar. le. gl. dicit, ꝙ ibi eſt ſpãle. Alij dicũt, ꝙ ibi ẽ alter-
natiua legis, nõ hominis. iſtud tenẽt doc. hic, ego ibi aliter dixi.
Op. ad idẽ de l. ſi q̃s ita. in fi. de au. & ar. le. ſol. ibi ſpãle in dictiõe,
2 † ſeu, q̃ videtur ampliatiua, vt ibi dicit tex. & tracto hui⁹ alterna
tiuæ materiã pleniſſimè, vltra q̃ Cy. tractauerat hic, in l. ſi is, qui
c ducẽta. §. vtrũ. de re. du. Venio *c* ad vlt. par. legis, dicitur hic, idẽ
3 in ꝯ̃ctib. † ꝯ̃, ff. de ſti. ſer. l. ꝓinde. §. fi. cũ l. ſeq. gl. hoc videtur vel-
le, ꝙ hic dicitur, idẽ in ꝯ̃ctib. ſ. ꝙ ſ. dictũ eſt de alternatiua poſita
inter res, nõ de alternatiua poſita inter perſonas. Alij, vt Pet. di-
d cũt, ꝙ iſta corrigit illas, & hoc ꝯſueui tenere. op. ad hoc de l. fun
dus. ff. de ꝯ̃h. emp. ſol. ibi nõ erãt ambo ꝯ̃hẽtes preſentes, ſed v-
nus tñ. Op. de l. eum q̃ ita. §. q̃ ſibi. ff. de ver. ob. ſol. ibi cum vno
tñ ꝯ̃hebat. Prædicta ſunt vera, quando ꝯ̃hebat cum vtroque.

a ADD. ¶ Pom. Vlt. Limita, vt per Rom. ſing. 400.
b Claud. Perſonas. Eodem modo limitatur per l. hæres mei, §. peto, ff. ad Treb. & ibi Alex. in vlt. no. vbi ponit aliam limit.
c Claud. Venio. Vide Bart. & doc. in l. auus, ſol. ma. & ibi Bald. de eo qui ſibi & hæred. ſuis maſcul.
d Claud. Tenere. Sequitur Bald. c. inter cæteras, de reſcr. vbi ponit in quib. caſibus habeat locum lex, & eius regula.

LEX V.

1 *Baſtardi vtrum dicantur de domo nobilium.*
2 *Mulier popularis nupta in domo nobilis, dicitur nobilis, ẽt ea effecta vidua.*
3 *Popularis ſi accipit in vxorem nobilem, non efficitur nobilis.*
4 *Statutum quòd minor non poſſit contrahere ſine conſenſu duorum propinquorum affines, id eſt conſanguinei vxoris dicuntur propinqui.*
Gener, nurus, & alij affines, non dicuntur propinqui.
5 *Familiæ appellatio quando referatur ad rem, & quando ad perſonas.*

a SVGGESTIONI. *a* relictũ familiæ, debetur gradatim perſo-
nis, q̃ appellõe familiæ ꝯtinẽtur, licet q̃doq; nomẽ familiæ por
rigatur ad res. H. d. op. de l. oĩa. §. fi. de le. 2. ſol. ibi erãt certæ per-
ſonæ ſpãliter numeratæ, hic ſec⁹. Op. ff. de le. 2. l. peto. §. fratre. &
l. cũ pater. §. pe. e. ti. ſol. iſta dẽt intelligi ſm̃ illas, vt iſti ꝓpinqui
b vocẽtur *b* gradatim. iſta l. facit ad q̃õem, *c* ſtatuta ſunt per Tuſ-
c ciã. qđ illi q̃ ſunt de domo nobiliũ, puniãtur maiori pœna. Mõ
d q̃ritur vtrũ *d* baſtardi † *e* ſint de domo nobiliũ. & vt intelligatur
1 q̃õ, appellõ dom⁹ põitur q̃doq; ꝓ familia, vt ff. ad ſyll. l. 1. in pr.
e dicit tex. ibi, cũ aliter nulla dom⁹ põt eſſe tuta, &c. Expõit Ia. de
Ra. nulla dom⁹, i. nulla familia. Pro hoc vidiſtis ſ. ne li. po. l. j. ibi,
potẽtiorũ domorũ opib⁹, &c. ſed appl̃one familię ꝯtinent oẽs
ꝓpinqui, vt hic, ergo baſtardi ꝯtinẽtur appellõe familię, q̃a sũt
ꝓpinq. In ꝯ̃triũ vr̃ q̃a appellõe familiæ ꝯtinẽtur oẽs, q̃ sũt de ea
dẽ agnatiõe, vt l. ꝓnũciatio. §. familię. de ver. ſig. ſed baſtardi nõ
hñt agnationẽ, vt inſt. de ſucc. cog. §. vulgo. Ergo apparet, ꝙ nõ
ſint de familia, ſiue de domo. Et iſtud vr̃ veri⁹ ſm̃ ꝓpriã ſignifi-
cationẽ iſti⁹ dictiõis familiæ, nõ ob. hęc l. q̃a hic large accipitur
ex p̃ſumpta volũtate defuncti. & iõ ſi cõis mod⁹ loquẽdi eſſet,
qđ appellõe dom⁹ ꝯtinerẽtur ẽt baſtardi, ſicut mihi vr̃, qđ ſit ĩ
ciuit. ita, & in aliis ciuit. Tuſciæ, tũc ſine dubio baſtardi ꝯtinẽ-
tur, ar. ad hoc l. cũ de lanionis. §. aſinã. de fun. inſt. & l. librorũ. §.
qđ tñ Caſſi⁹. de le. 3. alibi tñ, vt in ciuit. Piſarũ, vidi verba ſtatu-
ti aliter ꝯpoſita. dicebãt. n. qđ ſi q̃s eẽt de nobili patrimõio, &c.
Iſto quoq; caſu nõ dubitarẽ baſtardũ ꝯtineri verbis ſtatuti. Nã
appellõe famil. intell̃r ꝓ agnatiõe, qđ eſt nomẽ iuris ciuilis, q̃
agnatio nõ cadit in baſtardũ, vt dixi. ſed cũ dico de nobili patri
monio, hic ſignificatur natura. q. d. ex patre nobili. Nã patris &
matris noĩa sũt ſignificatiua naturę, vt dic. tex. l. tutelas. ff. de ca.
di. ſed ſm̃ naturã, ita baſtardi⁹ ẽ fili⁹, & ei⁹ pater ẽ pater, ſicut legi
timi⁹, cũ iure naturali oẽs sũt lr̃imi, vt in auct. q. mo. na. ef. le. §. li
2 ceat. ver. bella vero † q̃ro, popularis mulier nupta in domo no
bilis, vtrũ dicatur nobilis. videtur indubitãter ꝙ ſic, vt l. fœmi-
næ. ff. de ſena. ſed q̃d ſi effecta ẽ vidua. Hic videtur caſus, qđ idẽ.
Nã de iure cõi, mortuo viro, adhuc dicitur de familia viri. ibi, ſi
matrimoniũ morte, &c. Pro hoc vr̃ tex. l. filij. §. vidua. ad munic.
3 † Tertiò dubitatur, an popularis accipiẽs in vxorem nobilem,
videatur nobilis, ſiue de domo nobiliũ, hic vr̃ tex. qđ ſic, q̃a ſi
gener accepit filiã alicuius, vr̃ de familia illius. Ita vr̃ hic. Sed vt
dixi, ñ ẽ verũ de ꝓpria ſignificatiõe, vt d. l. ꝓnũciatio. §. familiæ.
de ver. ſig. Nõ ob hæc lex. q̃a hoc ẽ ex p̃ſumpta mẽte defuncti.
4 ¶ † Itẽ facit iſta lex ad ſtatuta, q̃ dñt qđ minor nõ poſſit ꝯ̃here
f ſine licẽtia duõrũ ꝓpinquorũ, vtrũ dicãtur ꝓpinq affines, *f* hoc
eſt ꝯſanguinei vxoris. hic eſt tex. qđ nõ. ibi, nõ ſolũ ꝓpinquos,
ſed his deficientib. &c. Apparet ergo, qđ gener, & nurus, & alij
5 affines, nõ dñr ꝓpinq, vt vidiſtis ſ. vnde vir, & vxor. l. j. † Vlt. eſt
vidẽdũ q̃uo cognoſcat̃, vtrũ appell̃o familiæ referat̃ ad p̃ſonas,
an referat̃ ad res. Reſp. qđ q̃n ꝓfert̃ à teſtõre, aut diſpõ fit fami-
liæ, aut de familia. ſi fit familię, refert̃ ad p̃ſonas, vt hic in j. p̃te. ſi
de familia refert̃ ad res, vt hic, in ſecũda p̃te, vt l. nã qđ. §. fi. cũ l.
ſeq. ad Treb. ita ẽt coll̃r in d. l. ꝓnũciatio. de ver. ſig. Prædictorũ
rõ eſt, q̃a de familia ꝓut refert̃ ad p̃ſonas, nõ p̃t teſtõr diſpone-
re: nã cũ liberæ perſonæ ſint, non p̃ñt relinq alteri. ſed ſi appl̃o
familiæ ꝓfert̃ à lege, q̃ p̃t nõ ſolũ diſponere familiæ, ſed ẽt de fa
milia, tunc eſſet neceſſe, qđ recurramus ad antecedentia, & ſe-
quẽtia, & ſic intelligemus qualiter lex intellexerit, vt l. ſi ſeruus
pluriũ, §. fi. ff. de leg. j. & debemus accipere intellectum qui eſſet
ſine vitio, vt l. in ambiguo. ff. de reb. dub. & de reg. iu. l. quoties.

a ADD. ¶ Barb. Suggeſtioni. Vide Bar. in l. ꝓnunciatio, ff. e. & in l. tutelas, ff. de ca. dimi. Conſulo ꝯ̃ Bar. in illis de Tholom. ¶ Suggeſtioni. Quid ſi dixerit aliquis, relinquo liberis alienis. Ang. conſi. 38. cum duob. ſeq. videt̃ idem dicere.
b Poma. Vocentur. Interpretatione ergo legali ſemper interpretatur, vt teſtõr ſenſiſſe intelligat̃ đ eo, q̃ ẽ ſibi maiori affectiõe ꝯiunct⁹. Ad qđ vide Rom. ꝯſ. 407. & multa q̃ poſui ad Bar. ĩ l. ſi cognatis, in verſ. q̃ro ordine. ff. de reb. dub.
c Pariſ. Facit ad q. vide hoc, & aliis ad bart. l. ꝓnunciatio. §. familia. ff. đ ver. ſig.
d Alex. Modo quæritur vtrum. An baſtardi contineantur appellatione familiæ vel domus. Et vide doc. in l. generaliter, §. fi. de inſti. & ſubſt. bar. in l. tutelas, de cap. dim. bar. in l. pronunciatio. de ver. ſig. Et an ad eos tranſeat nobilitas, vide bart. l. j. C. de dig. lib. 12. aliquid pro Flo. in l. qui teſtamentũ. in fi. de ꝓb. & idem Ang. in conſi. 211. Sed an vxor veniat appellatione familię, eſt bo. tex. quod ſic in l. quicunque, & ibi barto. C. de re mil. libr. 12. & in rubr. in auth. de reſt. fidei. Et an baſtardi poſſint portare inſignia, & arma domus, vide bar. in l. filium, de his qui ſunt ſui, vide bal. in l. liberali, de ſuis, & leg. Adde, quod baſtardus eſt infamis. Azo. in fi. de infa. bal. in l. bonæ fidei, C. de iu. & vide bal. in præalleg. l. generaliter. Et ad materiam vide Spe. in ti. de loca. §. nunc autem, & bal. in auth. ſi quas ruinas. de ſacroſan. ec. Et an baſtardus contineatur appellatione filij, ad hoc, vt puniatur pœna l. quiſquis, ad l. Iul. maieſt. & ibi plene vide bal. & vide in l. 2. ff. de verb. ſig. & bal. in d. l. generaliter, & vide gl. in c. j. de bap. in cle. Adde an baſtardus ſit de familia, & an poſſit portare arma domus. Ang. in conſi. 30. & 91. per Per. de Anc. conſi. 390. Item adde ad materiam legitimationis baſtardorum, quod dicit Pau. de ca. in l. pactum, C. de coll. pro quo facit Ang. in §. ſi ab vno, ſ. de leg. hær. Et ad materiam vide omnino bal. in præall. l. generaliter, & Mod. in l. 3 de in ius voc. Et vtrũ ſi ſtatuto cauetur, quod capiens filium rebellium conſequatur certum præmium, vtrum capiens ſpurium conſequatur, vide bar. in l. item in poteſtate, ff. de his, qui ſunt ſui vel alien. iur. in prin.
e Pom. Vtrum baſtardi. Quid autem ſi ſint legitimati, vide Ale. conſi. 2. & vol. 4. & per eundem in l. ex facto, §. ſi quis rogatus, ff. ad Treb. Ang. conſi. 46.
f Alex. Propinqui affines. Qui dicant̃ propinq. Vide ẽt in l. j. C. vñ vir, & vxor. qui dicantur coniuncti, vide in l. cui eorum, §. affinitatis, & ibi bar. ff. de poſt. Et ſcias, qđ vxor eſt coniuncta p̃ſona, l. fi. & ibi bal. ſupra, de fur. dixi, in l. cũ alienam. ſupra, de leg. An autem ſo. ma. dicantur adhuc affines, vide l. cui eorum, §. j. & quod ibi not. de poſt. & gl. no. in l. ſed hoc ita, ff. de re iud. & quod vxor dicatur coniuncta, tenet bal. in l. fi. ĵ. de indic. vid. vide in ver. progenie, qui dicantur affines. Adde an ſtante ſtatuto, quod inter affines fiat compromiſſum, ſi ſolut. matr. mulier litiget cum affinibus viri, teneantur ad compromiſſum. Paul. de Caſt. conſi. 69. vbi de ſtatuto Verone.

a ¶ Si omiſſa *a* ſit cauſa teſtamen. Rub.

a ADD. ¶ Pariſ. Si omiſſa. Circa materiam h⁹ tit. vide omnino Franc. conſi. 240.

¶ Continua, vt in gl. & in quibus caſibus hẽat locum edictum, ſi q̃s omiſſa cã teſtamenti, vt in gl. nõ eſt verum, q̃a edictum, ſi q̃s omiſ. cã teſta. non eſt inductum, niſi ſolum q̃n q̃s omittit ex teſtõ, & adit ab inteſtato. Illud aũt, quod eſt introductũ, q̃n vadit ad ſubſtitutũ, vel vadit ad legitimũ, nõ eſt p̃ edictum, ſi quis omiſ. cau. teſ. ſed eſt per ꝯſtõnes Principum, vt apparet ex legibus hic alle. & hoc eſt vtile ſcire ꝓpter formationẽ libelli, &c.

LEX I.

1 *Repudians in caſu h⁹ l. q̃ non accepit pecuniam, ꝙ non teneatur in ſubſidium.*

SI IN FRAVDEM. Si inſtitutus dimittit hæreditatem, vt vadat ad ſubſtitutum, legata dẽntur à ſubſtituto. Et ſi pecuniã ob hoc inſtitutus accepit, ẽt ipſe tenet̃ h. d. Op. q̃n aliq̃s dat ſubſtitutũ vulgariter, vr̃ inſtituto permittere, ꝙ repudiet, vt l. Cornelius. ff. de hær. inſti. not. in l. Papi. §. 4. ff. de inof. teſta. Si ergo permittitur repudiare ex voluntate defuncti, non incidit in hoc edictum, vt l. qui aũt. in prin. ff. eo. Sol. ꝯcedo, quod teſtator vr̃ hoc permittere, quod

fiat

fiat bonafide, nõ ãt. qđ fiat ĩ fraudẽ legatorũ, ar. l. j. §. deniq;. ff. đ æqua plu. arc. Op. 2. & vr̃, qđ indistinctè relicta instituto, decant à substituto, & si nulla sit fraus, vt l. licet. de leg. j. Dicit gl. & bñ, intellige, ꝙ hic testõr noluit, ꝙ eẽnt repetita à substituto, & dicit bñ, Intelligo testõrem noluisse hoc, qñ ab ĩstituto nominatim reliqt, vt l. si plures. de leg. 3. & l. j. §. id, qđ ex substõne. ad l. Falc.

1 ¶Quærit gl. in primo casu hu᷒ l. †qñ institut᷒ repudiauit, nec accepit pecuniã, vtrũ ẽt ipse in subsidiũ teneat? Finalr̃ gl. determinat, ꝙ non, & hoc cõiter tenẽt doct. d. Ia. Bu. sic simplr̃ recitãdo ꝯriũ tenuit. Nã cũ ipse repudiãs ꝑticipauerit fraudẽ, dẽt in subsi-

a diũ teneri, vt l. fi. in prin. de eo, ꝑ quẽ fac. erit.[a] Sed hoc ñ placet, qa hic loqt̃ de dolo ꝯmisso in acqrendo, sed dol᷒ ꝯmissus in nõ acqrendo, nõ facit in subsidiũ quẽ teneri, vt l. q. aũt. in pr. ff. q in fran. cre. teneas ergo gl. tuam. Venio ad secundã partẽ, & op. de l. si à substituto. ff. e. Sol. Dic plenè, vt hic in gl. Vlt. hic distinguitur, & Cy. hic refert distinctionem magnam q̃ Dy. ponit. ff. e. ti. ideo vide Cyn. hic, vel Dy. ibi. tamen ista distinctio eget suppletione in multis, & in alio anno incœpi, & non perfeci.

a ADD. ¶Alex. Fac. erit. Adde, qđ si ille text. bene põderetur, non facit ad hoc propositum. Nam ille, ꝯ quem agitur in subsidium, non fuerat in dolo, sed agebatur in subsidium ꝯtra illum, ad quem lucrum peruenit ex dolo alterius.

LEX II.

EVM QVI. Si omittitur ex testõ, vt adeatur ab intest. legata & libertates debentur: sed si ex testamento non potest adiri ex

a defectu testamenti, vel hæredis instituti, [a]tunc secus. h. d.

a ADD. ¶Paris. Instituti. Et ideo si aliquis institutatur, q fuit capax ex testõ, poterit ab intest. succedere per istum tex. dicit Com. cõ. 84. q. loq̃tur de forẽsi.

LEX III.

SI PROCVLIANA. Etiam si legata debeantur ex hoc edicto, est locus Falcidiæ. h. d.

¶De indicta vidui. & lege Iul. Miscel. tol. Rub.

LEX I.

LEGATVM. Indictio viduitatis in persona tertij nõ reprobatur. h. d. Habes hoc in l. mulieri, & Titio. ff. đ cond. & dem. op. de l. auia, §. Titio. ff. de cõd. & dem. l. heres. ff. eo. So: in prima legatum erat peruentum ad mulierem: in secunda erat legatum relictum cuidam coniunctæ personæ mulieris, in cuius fauore præsumebatur mulierem desistere à matrimonio: ideo conditio spernitur.

LEX II.

1 *Lex Iulia Miscella quid indicebat.*

1 *Conditio indicens viduitatem spernitur.*

3 *Mulier præsumitur habere animum procreandorum liberorum.*

4 *Via maleficiis non debet aperiri.*

5 *Cautio Mutiana solum in casu huius l. est sublata.*

AMBIGVITATES. Condõ, q̃ viduitatẽ indicit, spernitur. Et lex Iulia Miscella, & cautio, & iurm̃, quod per eam indicitur, est sublatũ. h. d. Debetis scire, quod de iure antiquo fforũ, & Codicis, oĩs ꝯdõ, q̃ indicit viduitatẽ, spernitur, & legatũ capitur tan-

1 quam purum. Post illud ius fforũ superuenit †Iulius Miscellus, qui fecit legem circa hoc, per q̃ statuit, qđ mulier, qui sic relinquitur, qñ accepit legatũ intra annũ dẽt iurare de nõ nubendo,

2 vt hic tangitur per gl. & plenius per Azo. in sum. †No. qđ sper-

a nitur ꝯdõ, q̃ viduitatẽ indicit. [a]†No. qđ in dubio ꝑ̃sumitur mu-

3 lierẽ hr̃e aĩum ꝓcreandorũ liberorũ. †No. qđ ñ dẽt aperiri via

4 malitiis. Pro declõne legis, q̃ritur, qđ indicebat lex Iul. Miscella. dic vt dixi s. ad euidentiã, & tãgit hic per gl. & clarius ꝑ Azo. in sum hu᷒ ti. Quæro, qđ indicebat cautio Mutiana. quia, dñi, ille tractat᷒ de cautiõe Mutiana est satis lõgus, hẽtis in l. Mutianæ. de condit. & dem. & glo. hic tangit, dic vt in ea, quæ bene dicit.

5 ¶† Quæro, vtrum cautio Mutiana in omnibus sit sublata per hanc l. Gl. hoc dicit, & bene, quòd non, nisi in casu huius legis.

a ADD. ¶Paris. Viduitatem indicit. Limita istam reg. non procedere quando in casu quo nuberet esset relictũ legatum alij personæ magis priuilegiatæ. tex. est sing. in l. Titio vsusfru. §. serui, ff. de cond. & dem. vbi Bar. post Gul. de Cu. infert idem esse quando esset relictum legatum alicui ecclesiæ, vel piæ causæ, quod bene probatur in illo tex. arguẽdo à libertate ad piam causam, vt per Bar. & alios in l. vnus, s. de testam. de hoc etiam vide Fran. consi. 67. & ibi etiam dicit, ꝙ conditio temporalis potest opponi. vide Ias. hoc ti. ĩ l. j. q. d autem si fiat legatum alicui cum hoc, ꝙ intret religionem, an talis conditio reiiciatur, vide Bart. consi. 177. ꝯ quem tenet Pau. de Ca. in auth. nisi rogati, in vlt. ver. su. ad Tre. Sequitur Dec. in rep. c. in præsentia. ver. & quando superius dicta. ext. de prob. vbi alia alle, & sequitur Paul. de Cast. vide Ias. in auth. cum relictum, in isto ti. vide ad Bar. in l. Titio centũ. §. Titio centũ, ff. de ꝯd. & de.

AVTHENT.

1 *Correctio legum non inducitur ex identitate rationis, nisi quatenus in lege sit expressum.*

a CVI RELICTVM.[a] Ista auct. corrigit leges antiquas in aliqbus. Opp. ꝯdõ, q̃ viduitatẽ indicit, spernitur, vt l. 2. hu᷒ tit. & ff. de cond. & dem. l. cum ita. & l. hoc modo. sol. dico ꝙ ista auct. corrigit istas leges, in nuptiis secundis, non in primis nupt. hoc est, in virgine, vel in ea, quæ nunq̃ habuit virũ. Ista lex immutata reperitur. ideo ei standum est s̃m opi. Io. quam Azo in sum. huius tit. asserit firmiter esse veram, licet Guaner. dixit ꝯriũ, & hoc tenent doct. ẽt post mortalitatem ita consului. Vide gl. tuã in fi.

1 Et ꝙ ista opi. Io. sit verior, probatur, quia legum †correctio nõ inducitur per idẽtitatẽ rõnis, nisi quatenus in l. sit exp̃ssum, vt l. ꝑcipim᷒. ĩ fi. j. de ap. dixi ĩ auct. quas act. s. đ sacr. ec. sed ĩ auct. nr̃a solum exprimitur de secund. nup. ergo, &c. vt dicam j. l. proxi.

a ADD. ¶Barb. Vide Bar. in ꝯs. 138. ꝙ alle. hãc auth. in c. lator p̃sentis schedulæ. Alex. Cui relictum. Quid aũt si relinquitur mulieri sub conditione, si monasterium ingrediatur, an dicat indicere viduitatem, & spernatur. Bart. ꝙ sic, in consi. incip. domina Miniata, & Bald. hic ad istam auth, in secun. nup. an relictum indicens viduitatem teneat, vide Bart. in l. j. ver, sed pone, prior. de sec. nupt. & not. hic, ꝙ quando quis non potest cauere, statur iuratoriæ cautioni. Vide gloss. & Barto. & Docto. in l. vsusfr. supra, de vsufr. ibi dixi, & quod dixi supra tit. 2. l. sancimus, & adde, quod si quis non potest dare fideiussorem, excusatur à tutela, l. si quis inter §. imperator, de excu. tut. & l. fin. in fin. ff. de susp. tu. secundum Bald. in l. 5. in fi. s. quod cum eo. & per consequens tunc nõ sufficit iuratoria cautio. Ad idem vide quod not. Bal. in l. fi. supra, quod cum e. habes post Bar. in l. frater, supra, de excu. tut.

I. A. Adde quod hic dicitur, in j. parte apostillæ, quod illud per Pau. de Castr. reprobatur in l. Titio centum. in princ. quia illa indicit spiritualem viduitatem, licet auferat carnalem, quia vita contemplatiua altior est quàm temporalis, nec reputatur contra temp. quia animæ sunt præferẽdæ corporibus, l. sancimus, de sacros. ecc. & d. Alex. in apostil. in d. l. Titio, dicit Bononiæ fuisse iudicatum contra Bar. in casu d. consi. incip. domina Miniata.

LEX III.

1 *Lex si corrigitur in vno de correlatiuis, intelligitur esse correcta in alio.*

2 *Statutum puniens vendentem frumentũ extra plateã cõprehendit ementem.*

a LEGEM IVLIAM.[a] Condõ, quæ viduitatem indicit, sicut in fœminis spernitur, ita in masculis: secus si relictum in tempus viduitatis ꝯferatur, nõ vt in ea permaneat. h. d. No. ex hoc prin.

1 †ꝙ si lex corrigitur in vno de correlatiuis, intelligitur, [b]eẽ cor-

b recta in alio, licet non exprimatur. ꝯ hoc videtur j. de app. l. ꝑcipimus. in fi. & qđ dixi in auct. prox. in si. Sol. Lex nõ corrigitur, nisi in expressis, vt in ꝯrio. Fallit in correlatiuis, vt hic. Nã maritus, & vxor sunt correlatiua. sicut ergo lex corrigitur in vxore, ita in marito. Vñ in simili, emptor, & venditor sunt correlatiua. pone, ꝙ emptor liberat venditorem, certè statim intelligit libe-

c ratus ipse emptor à vẽditore, & eꝯ. [c]Hic est casus ĩ l. cũ emptor,

2 ff. de resc. ven. & l. fi. ff. de acce. †Per hoc semel dixi in q. de fcõ. [d]

d dicebat statũ Pisarum ꝙ nulli liceat vendere frumentũ, nisi in platea, sub certa pœna. de emptore nihil dicebatur, q̃ro vtrũ pu-

e niat̃ emptor. [e] Ego dico in correlatiuis, quod statuitur in vno, vr̃ statutum in alio, vt hic, & in aliis legib. s. alle. Pro hoc facit j. de cupresf. l. j. lib. 11. vbi vr̃ casus. Prædicta vera, nisi diuersa sit ratio empt. & vend. arg. s. de rescin. ven. l. fi. & quod ibi videbitis.

a ADD. ¶Ale. Legem Iul. No. ꝙ in correlatiuis vno correcto, corrigitur & reliquum. vide tñ de hoc Pet. de Anc. in c. canonum statuta, ver. vlterius quæro, vtrum ista correctio. & ibi refert Bal. hic, quem sequitur. Vide tamen no. per gl. Bar. & Bal. in aut. qui semel, j. quo. & quan. iud. Et in correlatiuis, quid sit prius, an actiuum, vel passiuum, vide Bal. in rub. de reb. cred. & ad materiam correlatiuorum, vide vnum, quod dixit Bart. in l 2. §. quo ĩ me. cã, vbi dicam post eum, & vide dictum Bar. in l. liberorum, §. notanter, ff. de his, qui no. inf. & adde vnum, quod dicit Bal. in l. multum interest, de ver. ob adde ꝙ in correlatiuis dispositum in vno, dispositum intelligitur in alio. Bal. consi. 14. lib. 2.

b Pom. Intelligitur. Etiam circa illud not. de correlatiuis, vide copiosius q. ubi Fel. in proœ. Decr. Et quod dispositum in vno correlatiuorum, non sit dispositum in alio, facit id, quod no. doc. in l. 2. §. fi. & ibi Ias. in §. no. lec. 1. ff. sol. ma. responde, vt ibi per eum, qui satis assignat rationem diuersitatis.

c Pom. Econtra. Hic vide Anc. in c. canonum statuta, de consti. & Pan. ibi addita in c. 2. de loc. & Capr. consi. 1. & Fel. c. fi. de iu. Ias. in l. 2. nu. 3 ff. de in ius voc. Bar. in c. cæterum d. : iud. Ro. consi. 166. Bal. consi. 6. in 5. par. Bar. in l. fi. & quod ibi addidi, de ac. Are. consi. 7. Pan. in c. ex multa. ver. vlt. quæro. de voto. Are. consi. 5. Ana. in c. 1. de iudi. & Ias. in l. qui se patris, §. qui admit. & in l. si emancipa. d : coll. Fel. in c. debitores, de iur. Are. in l. si filium, §. patri, de vulg. Ias. in rub. ff. de acq. pos. Bal. nouel. in trac. de do. par. 6. in 2. prin.

d Iacho. Lem no. q. istam, & adde Bar. in l. si. ff. de accus. & l. 1. de cupres. libr. 11. & no. in l. si cum veneris ff. de pact.

Alexan. In contrarium facit, quod no. Bart. in l. inuitus. §. 1. de re iudi. & vide quod ibi dixi, & adde no. per Bal. in rub. j. de re iud. & adde tex. ibi. Bar. in l. si ab eo. j. de leg. hæ. & facit, an si statutum excludat sororem à successione fratrum, an idem erit econtra Bal. quod non, in l. lege, in fi. j. de leg. hæ. & vide de materia Bal. in rub. s. de reg. iu.

e Paris. Emptor. Pan. in c. 1. ext. loc. tenuit expresse contrarium, ꝙ in pœnalibus non fiat extensio, de correlatiuis ad aliud. vide Iaso. hic qui firmat contrariam sententiam, & late tangit hanc materiam correlatiuorũ per tres principales conclusiones, vide eum, & vide late de materia Fel. in proœ. Greg. & quod etiam in pœnalib. habeat locum hæc reg. & vide & declara, vt per Ias. l. 1. C. de in ius vo. item ad re. & 4. limitationes, vide Fel. c. fi. ext. de iudi. ¶Not. q. istam, & adde Bart. in l. fi. ff. de acc. & etiam vide quæ dixi superiori apost. & dicit Do. in c. 1. de temp. ord. ꝙ eo ipso, ꝙ lex facit exemptum monasterium à vendendo, facit exemptum emptorem ab emendo. item gl. in c. 1. de consec. in 6. ꝙ pœna imposita actori videtur etiam imposita reo, & econtra, quid si statutum compelleret aliquem emere, an compellat vendere? dicit Bal. quòd non, in l. 1. j. de commu. seruo man.

Si relin

1 *Si relinquuntur uxori centum, quandiu in domo testatoris manserit, & ad secunda vota non transierit, an videatur inducta viduitas.*

2 *Mulier, quæ nupsit, dicitur castè, & honestè viuere.*

a §. SED QVIA APVD. a Sũmaui cũ ꝓced. Circa l. nostrã † q̃-
1 rit gl. q̃d de eo, qđ quotidie relinqtur mulierib. videlicet q̃diu in domo mea remãserit, & ad 2. vota trãsierit, an per hãc ꝯdõẽ videatur indici viduitas? Gl. non respõdet. Vide gl. fi. in fi. Et aduerte, dicũt doc. ꝙ per hæc verba nõ indicitur viduitas, imo dictũ legatũ ꝓ præsenti tẽpore est purũ, ꝓ sequẽti ꝯdõale, vt donec erit vidua capiat sine satisdatione, cũ desierit esse vidua, desinet capere. vt ff. de an. le. l. filiæ. fac. de ꝯd. & dem. l. pater Seuerinã. §. fi. Ad vnũ tamẽ aduertas, ne decipiaris. Gl. hic formãdo q. ponit verba ꝯdõis sic. q̃diu in domo mea castè, & honestè vi-
2 xerit: Certè illa, † q̃ accepit virum, dicitur viuere castè, & hone-
b stè, b vt l. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad Tre. Vnde consilium est ꝙ addatur in verbis testamenti, illud, & ꝙ ad secunda vota non transierit: alias per hæc verba mulier non impediretur transire ad secunda vota, & capere relictum, &c.

a ADD. ¶Ale. Apud. Hanc l. ꝓ singulari all. Lud. in auth. similiter, ꝟ. ad l. fal. ꝙ q̃n vna lex corrigit aliam, debet fieri specialis mẽtio de l. q̃ corrigit, ibi gl. non respondet, adde quod ꝯrium videtur velle gl. in l. cum tale, de cond. & dem, & ista est verior, & vide Ia. de Bel. §. quia vero, in fi. aut. de nup. & Bart. hic, in princ. l. cum filius, §. qui Mutianam, de leg. 2. ibi ad vnum tamen aduerte no, quod mulier transiens ad secunda vota, dicitur caste viuere, & honeste, aut, hic locum, si secundo nup. mu. vide tamen Bal. ꝯ, & Im. l. cũ filius, §. qui Mutianam, de leg. 2. & Bal. in l. Deo nobis, de epi. & cl. & ibi, an dicatur vidua viuere quæ ingreditur monasterium, & quid habeat facere hic mulier, vide Bal. d. l. decreto, ꝟ. de infã. & hic adde Bal. l. 1. ꝟ. de rap. vir. & generaliter ponit, qũo sumatur pudicitia, per Bal. hic, & ad materiam adde dictũ Bal. l. voluntatis, C. de fidei. & vide repert. in ver. castissima. Adde quod nec legatum amittit mulier secundo nubens, si testator dixerit, donec in hospitio meo vixerit, & virum secundum ducat in hospitio primi, vt consuluit Old. cõs. 213.

b Pom. Honestè. Istud cons. Bal. hic reprehendit Pau. de ca. l. eũ q. probabilem, C. de epi. & cl. quia maritus ñ præsumitur cogitare de tali castitate, cũ dicat lex, quod eius aĩa tristatur ꝓ secundas nupt. sed intellexit de castitate vidua li. vide ẽt F. l. ex isto cons. Bar. hic in prin. declaratur super gl. 1. ibi, & Imo & in G eg. in prin. vide pulchrè Bal. l. Deo nobis, de epi. & cl. Et quota lex fit castitas, vide Nic. de Lyra Mat. 13. in gl. ver. & dabatur. Barb. cons. 6. vol. 1.

¶De his quæ poen. no. in test. vel codic. relinq. Rub.

LEX I.

1 *Pœna adiecta legato, si excedit debitũ modũ vsurarũ, reducitur ad legitimũ.*

2 *Legatum sub conditione impossibili, & turpi, quando valeat.*

3 *Tẽporis angustia subducitur de cõtractib. bonæfid. & de vltimis voluntatib.*

4 *Præceptum legibus interdictum, vel improbatum, quod dicatur.*

a SVPERVACVAM. a Qđ pœnę nomine relinqtur,
b valet, nisi turpis, vel impossibilis dispõ ꝓcedat. b h. d. op. ff. de ꝯd. & de. l. mulcta. in pr. & ff. e. l. j. so. dicit gl. hæc corrigit illas. Ista so. ñ ẽ bona, q̃a ẽt de iure antiquo poterat relinq noĩe pœnę, & valebat, vt l. j. §. itẽ si ita. ff. ad l. fal. & l. j. ff. de pe. le. & l. si pœnã. q̃n di. le. ce. & l. 3. §. fi. de an. le. ꝑ hoc dẽt is distinguere 3. iura. Nã 1. fuit ius fforũ, per qđ valebat relictũ noĩe pœnę, vt d. ll. nisi ꝓcederet dispõ turpis, vt l. j. ff. e. vł q̃n nihil poterat grauato imputari, vt l. mulcta. ff. de ꝯd. & de. Secũdũ iꝰ fuit, ꝑqđ fuit statĩ indistĩctè, qđ ñ valeret relictũ noĩe pœnæ. Fuit 3. ius. s. hꝰ l. per qđ illud ius mediũ tollitur, & ad primũ reditur. & est hodie idẽ, qđ de iure antiq fforũ. Circa istam
3 partẽ † q̃ro: dicitur hic, qđ valet relictũ nomine pœnę. q̃d si pęna excedat legitimũ modũ vsurarũ, an reducetur ad ltimũ modũ, sicut dicimꝰ in ꝯtib. vt l. Julianꝰ. §. idẽ Pap. ff. de ac. emp. & ꝟ.
c de vsu. l. cũ eũ allegas? c resp. sic. d. l. 2. §. fi. de an. le. Venio ad 2. ptẽ, dicitur hic, qđ vitiatur relictũ, q̃n ꝓcedit iussꝰ turpis, vel impos
2 sibilis. † ꝯ, inst. de hæ. inst. §. impossibilis. ff. de cond. & de. l. obtinuit. ꝟ. de inst. & sub. l. reprehẽdẽda. dñt q̃dã, qđ hæc intellr ſm illas, vt valeat reiecta ꝯdõe. certè istud est ꝯ istũ tex. q. dicit, sine vllo dãno, &c. nã si relictũ prę statur, hæres erit in dãno. vnde gl. sol. distinguẽdo, aut ꝯdõ impossibilis apponitur in persona grauati, & nõ valet relictũ, vt hic: aut in persona honorati, & valet relictũ, vt in ꝯrio. istã opi. tẽt gl. ff. de ꝯd. & de. super rub. & l. obtinuit. e. ti. istud ñ placet, q̃a est ꝯ d. l. obtinuit. q̃ simpłr dicit, tur-
d pes ꝯdões esse remouẽdas. q̃ est ergo vera sol. d dñt Vltram. & bene, licet sit dcm̃ gl. alibi, qđ hic nõ fuit appolita ꝯdõ impossibilis, imo ꝯdõ necessaria. cum. n. ꝓcedit dispõ turpis, vel impossibilis, vt puta, iubeo, ꝙ patrẽ tuũ occidas. istud est turpe, & impossibile de iure. seq̃tur, & si ñ occidas, des Titio cẽtũ. ista ꝯdõ, & si nõ occidas, est necessaria, q̃a ꝯria est impossibilis, vt l. in illa. circa fi. ff. de ver. ob. Et istã sol. tãgit gl. l. j. ff. de ꝯd. inst. vbi plenissimè tractaui istã materiã impossibilitatis. Sed ꝯ hoc op. si præcessit ꝯdõ necessaria, ergo statim debetur, & purè, vt d. l. in illa. in fi. de ver. ob. & l. si pupillus. § q̃ sub ꝯdõe. ff. de no. Sol. ibi loq̃tur, q̃n non præcedit dispõ turpis. hic verò q̃do præcedit dispõ turpis. fac. ad hoc, ff. de ver. ob. l. si hõ mortuus. ꝯiuncta l. in illa. in pr. e. ti. Op. gl. de l. si mihi, & tibi. §. si q̃s. de leg. 1. vbi ẽt ꝓceptũ impossibile valet. dicit gl. ibi ñ erat impossibile, q̃a testõr poterat superuiuere, & eo viuẽte serui poterãt peruenire Romã. ista
3 ñ ẽ bõa so. q̃a ẽ ꝯ reg. Cato. iõ dic, † qđ sicut angustiæ tpis subducũtur de ꝯtib. bonęfidei. vt l. insulã. §. j. ff. loc. ita subducũtur de vlt. volũtatib. q̃ hñt instar bonæfid. vt vidistis l. in minorũ.
4 ꝟ. in qui. cau. in int. rest. non est ne. † Quero circa istam partem, qđ ẽ ꝓceptũ legib. interdictũ, vel improbatũ? Gl. dicit q̃n testõr reliquit legatũ non capaci, vel præcepit se sepeliri cum vestib. vide gl. istud vltimum ꝓbatur in l. seruo alieno. §. fi. ff. de leg. 1.

a ADD. ¶Superuacuam. Adde Bar. & doc. l. 1. de condi. & de. l. testamento. la 1. e. ti. & in l. hæredib. vide omnino Bar. l. paterfamilias, ff. de cond. inst.

b Paris. Precedat. Vide pro limitatione, quod dicit Pau. cons. 233. quod si prohibitus sit filius sub pœna priuationis hæreditatis, licet non valeat prohibitio quantum ad legatum: si tñ alienaret, priuaretur hæreditate, vt per eum. de quo habes ad Bar. l. q̃m in priorib. C. de inof. test. item an ignorãti currat tps positum in priuatione hęreditatis à rectore non currat, nisi ab adita hæreditate, & an requiratur interpellatio. Vide Bar. auth. hoc amplius, ꝟ. de fideic. & de interpellatione vide in rep. ver. interpellatio. & ver. conditio.

c ¶Allegas. Adde materiam d. l. cum alle. & l. Iul. de act. emp.

d ¶Sol. Adde quod ista pœna adiecta conditioni prędictæ, nocere non debet. l. si hõ mortuus, de ver. ob. q̃n impossibile, vel turpe erat in 1. dispõne, ꝙ occidens patrem, &c. & adde Bar. d. l. si homo. & doc. c. fi. de cond. ap.

¶De fideicommissis. Rub.

LEX I.

a SI PROBAVERIS. a Ista est singularis lex, & satis not. forte
b non est alibi. Breuiter dicit. Præstatio triennalis b facit, vt alimenta etiam in futurum debeantur ex inutili voluntate. H. d.

a ADD. ¶Paris. Si probaueris. Circa hanc l. quod debitum annuum põt de pñti induci in iudicium, vide Ale. cons. 95. itẽ quod ista l. loquens in alimentis habeat locum in dote debita ex vlt. vo. vide Bar. q. 6. per eum disputata inci. mulier habens amplum matrimonium. vide in materia, quæ dicit Ias. in l. certis annis, C. de pac. & hic ẽt late. Aduerte tñ, quod si quis peteret solum ꝓ vno anno, & obtineret, quia reus nil in iudi. opponeret: si postea reuersus, eũ cõueniat ex aliis ann. poterit opponere ꝯ instr̃m non ob. sententia lata pro primo anno. vide Ang. §. in his. ad fi. & in auth. de inst. cau. & fid. Are. in l. ista stipulatio, de ver. ob. vbi dubitat, an idem sit in stipulatione annua.

b I. A. Triennalis. Item operatur illa triennalis præstatio aliam præsumptionẽ, q̃ habes in casu singulari l. quicũque, ꝟ. de apo. pu. li. x. & ad gl. & ad tex. istũ adde Bar. l. si id. in pr. ff. de iur. om. iu. Adde ꝙ ista est sing. lex, de cuius materia vide Bar. l. prox. & signat Bal. l. aduersus, C. de vsu. Et sic istud triennium operatur in casu fauorabili, ad inducendum liberationem, vt ibi iuncta glo. Et limita hanc l. plurib. mod. vt per Ang. in repe. l. si certis annis, ꝟ. de pact. & ibi dixi. Et hanc l. extendit Bar. & ibi vide, quod dicitur in l. putat. Bar. l. si certis annis. & in l. cum de in rem verso, ff. de vsu. procedere etiam in legato dotis & in legato ad refectionem viæ, & in aliis similib. fauorabilib. vt ibi per eum, & idem tenet Bal. in l. si certis annis, & cum Bar. transit Ang. & Ful. d. l. si certis. Et idem tenet Bar. in quadam disput. inc. mulier. An. de Bu. in repe. c. peruenit. de censi. & Io. de Im. in l. si vero, §. de viro. ff. so. ma. & Fulg. d. l. cum de in rem verso. & Matth. de Mat. in suo trac. extensionum. Et subdit Ang. in rep. l. si certis. quod idem erit in legato facto pro redemptione captiuorum vel piis locis, cum hæc tanquam pia dispositio sit fauorabilis, alle. l. si quis ꝓ redemptione, ꝟ. de do. & l. si quis ad declinandam, ꝟ. de epi. & cl. Pietatis. n. causa mouit hic legislatorem ad ista statuendum, ex quo dicit Ang. se nouissime inferre, ꝙ hæc l. non habeat locum in legato alimentorum relicto diuiti, quia tunc cessat ratio pietatis, vt no. gl. l. illud. ver. aliam causam, ꝟ. de sac. ec. & declarat Bar. optime in repe. l. 1. 2. q. 2. partis prin. e. ti. Non ob. l. cum hi, §. nihil, ff. de transa. vbi non potest transigi inconsulto prætore super legato alimentorum relicto pauperi, vel etiam diuiti, quia tamen dicit Ange. quod illud est ex extensione iurisc. casu, in illo quod non reperitur in casu isto. Hanc tamen limitationem reprehendit Ale. de Im. d. l. si certis annis. Hanc tamen Flo. in d. l. cum de in rem verso, simpliciter ponit limitationem, & alias duas, quas ꝟ. recitabo, & eas approbant, licet nullam de Ang. faciat mentionem. Secundo limitat Ang. hanc l. non habere locum, quando testamentum esset inutile eo, quia testator non erat habilis ad testandum, quia tunc lex resistit testandi potentiæ, & sic ex eo test. non oritur naturalis, nec ciuilis ob. l. non dubium, ꝟ. de ll. & l. cum lex. & ibi no. per Bar. ff. de fideius. Quam limitationem intellige veram, quando testator erat inhabilis ex defectu iurisgentium, secus si à iure ciui. tantum, quia tunc bene oritur naturalis, cum naturalis sit inuenta de iure naturali, seu gentium, l. cum amplius, in fi. de reg. iu. Et hoc verificatur ex no. per Bar. in repe. l. 2. in 2. q. prin. quam expedit per 5. q. ꝟ. de sac. ec. vbi concludit, quod relicta ad pias causas debentur, licet testator esset inhabilis ex defectu surgente à iure ciui. tantum, & ibi ponit, qui sunt isti defectus. Tertiò limitat Ang. in prædicto loco hanc l. non habere locum, vbi testamentum esset inutile, propter imperfectionem voluntatis, eorum voluntas imperfecta, non est voluntas. l. si is cui. & ibi no. ff. de test. & iõ debet intelligi hæc l. imperfecta, ratione solennitatis deficientis, quo casu oritur naturalis obl’o, vt no. gl. l. si post diuisionem. cum si. ꝟ. de iur. & fa. ign. dic ꝙ illud pendet ab illo, an testamentum imperfectum ratione voluntatis valeat ad pias cãs, vel inter liberos, de quo, &c. itẽ aduerte an illud, qđ dixi in prin. ꝙ licet cõiter extẽdatur hæc l. ad legatũ dotis, & refectionis viæ, tñ ſm Sal. d. l. si certis. ꝟ. de pac. illud non vr̃ verũ, quia ea q̃ fiunt ꝯ ius cõe, non dẽnt extẽdi. l. ius singulare, & l. qđ vero, ff. de leg. & præsertim cũ ñ sit rõ in dote, quia legatũ alimẽtorũ dr̃ piũ. Tex. est opt. in l. Mela, post pr. ibi, pietatis intuitu. ff. de ali. & ci. le. no. Bar. l. alio, e. ti. itẽ super eo ñ pt trãsigi prætore inconsulto. l. cum hi. §. in his, ff. de transa. quod nõ reperitur in dote. Et ꝑ multas

tas alias rões, de qb. ibi p eum. Tñ tene opi. bar. q̃ ẽ cõis. primo qa dici, p̃t q̃ cã dotis fit cã pia. l. cũ his. §. si mulier, ff. de ɔd. ind. & no. bar. per illum tex. in l. si ego. in pr. ff. de iur. do. & bal. in rep. l. j. de facr. ecc. & l. sicut. de act. & ob. in l. mãdatũ, §. mãdati, & æq̃parat cãæ alimẽtorũ, vt colligit ex not. p gl. in l. ob æs, §. de pdiis mino. & no. bar. l. fi. de his q b. vt indig. cũ si. & pbãt iura allegata p bar. d. l. si certis annis. Et rñsionẽ ad alia, q̃ d̃r & ob. icit Sal. vid' p me scri pta in d. l. si certis annis, vers. pterea ego video in libertatib. No. q̃ libertates sunt ita fauorabiles, sicut alim ẽta, vt probat tex. in ca. casum matrimonij. de of. del. Adde latius videndum per Alex. in d. l. si certis annis. & quæ ibi posui.

LEX II.

1 *Legatum annuum solutum in præsenti, quãdo obliget ad soluendũ in futurũ.*
2 *Agi de præsenti quando possit pro tempore futuro, & quomodo.*

ET SI INVTILITER. ex inutili voluntate, legatũ à sciẽte solutũ nõ p̃t repeti. H. d. istã l. lege cũ p̃ced. qa inuicẽ sibi ɔ̃dicunt. & l. j. est notabilissima & ppetuò tenẽda mẽti. Op. de hac l. 2. ad primã. nã sibi p̃iudicat, si p̃stitit per triennium, vt ibi. sed hic p̃iudicat, si p̃stitit statim. Huius timore hæc l. 2. legitur hic, in 2. gl. 2. mod. primò quod in l. 1. ille q solüit, fuit sciens. Hec nõ est vera, vt ĩ. videbitis. alij dicũt quod in l. 1. & 2. fuit solutũ à sciente, q̃ solutio statim p̃iudicat in eo quod soluitur: in eo verò qd̃ est soluẽdũ, nõ p̃iudicat, nisi fauore alimentorũ, qñ p̃ces sit p̃statio p trienniũ vt l. j. & ista est vera opi. q̃ tenẽt oẽs doc. s̃m hoc l. 1. intelligitur qñ solutio est facta à sciente. idẽ intelligit gl. l. 2. in so.
1 vltimi ɔ̃rij. in aliis variat, vt statim dicam.† Veniamus ergo ad gl. l. 1. & opp. à diuisione. nam aut hæc voluntas fuit solennis, & tunc sine dubio statim p̃t peti, nec curatur de p̃statione triennali. aut ista volũtas fuit inutilis, & tũc aut solutio fuit facta à sciẽte, & statim p̃iudicat, non expectata solutione triennij, vt ĩ. l. pxima. aut ignorauit, & tunc ẽt si infinitis vicib. soluisset, in futurum nõ p̃iudicaret, vt l. obl̃onũ fere. §. placet. de act. & obl. & sic vr̃ q̃ ista lex nullo casu locũ habeat. so. dicit gl. q̃ hic non agnouit scienter, sed est sp̃ale, vt soluendo tãto tp̃e videatur agnouisse, & sic intellr̃ ista gl. in eo, q̃ soluit ignoranter. qd̃ est ɔ̃ illud q̃ tenet hæc eadẽ gl. in fi. & ĩ. l. px. Præterea ego video in libertatib. q̃ sunt ita fauorabiles sicut alimenta, q̃ p̃statio p errorẽ non præiudicat, vt l. cũ testm̃. §. de iur. & fac. ig ergo nec in alimentis. vnde alij soluunt, q̃ hic fuit volũtas solennis, & quod hic dr̃ de p̃statione triẽnij, subaudi, maximè. istud nõ est verũ, qa s̃m hoc lex nõ eẽt facta ĩ casu dubij. dic ergo q̃ ista ẽ veritas, quod hæc solutio fuit facta à sciẽte, q̃ p̃iudicat statim in eo qd̃ soluitur, sed in eo qd̃ est soluẽdũ in futurũ, nõ p̃iudicat, nisi p̃cedat p̃stãtio triennij, & est sp̃ale fauore vltimæ volũtatis, & alimẽtorũ, vt statim dicam. itẽ op. §. de vsur. l. creditor. so. ibi loqr̃ in ɔ̃ctib. vbi p̃statio triennalis non p̃iudicat: hic fallit fauore vltimæ volũta
a tis, & alimẽtorũ. itẽ op. ff. ad l. Fal. a l. quod de bonis. §. j. gl. dicit q̃ ibi non soluit 3. an. tu dic q̃ hic ẽ sp̃ale in alimentis? ibi loqr̃ in alio relicto, q̃ alimentorũ. itẽ op. §. de pact. l. si certis annis. sol. d̃t gl. q̃ ibi ɔ̃stabat pactum nudum intercessisse, & sic dispõnẽ esse ẽt inualidã. hic ãt erat dubium vtrum voluntas fuerit solennis vel non. Vnde in dubio p̃sumitur solennis. vide ergo istã gl. quę intelligit hanc legẽ qñ erat dubium, vtrũ voluntas fuerit solennis aut nõ, & sic gl. in seipsa variat istam legẽ 3. mod. vna, q̃ intelligatur in nesciente, alia, q̃ intelligatur in dubitãte, alia, q̃ intelligatur in sciente. ista so. non placet, qa nesciens, & dubitãs pari passu ambulant, vt l. fi. §. de ɔd. ind. l. manifestissimi. §. fin. aũt. §. de furt. solue ergo q̃ hic est speciale fauore alimentorũ, & vltimæ volũtatis, & lex ɔ̃ria loqr̃ in ɔ̃ctib. nõ in vltimis volũtatib. & hæc est vera. item op. & vr̃ q̃ maius tp̃s reqratur. s. 10. an. vt l. cũ de in rem verso. ff. de vsur. so. Hic ɔ̃stabat, volũtatem esse inutilẽ, tamen pp p̃stationem triennii validatur, vt in futurũ p̃stetur. ibi erat dubiũ, an titulus præcessit, ad cuius pbõẽ inducebatur p̃statio lõgi tp̃is. ad l. j. op. vltimo mõ, dr̃ hic q̃ agitur vt ĩ futurũ
b præstentur. ɔ̃. iudicium nõ p̃t esse in futurũ, b vt l. nõ queãdmodũ. ff. de iud. & de vsur. l. j. §. j. so. hic p futuro agitur ex iure de p̃senti, ibi ex iure de futuro. vide gl. istud dictum nõ vr̃ pcedere in obl̃onib. ex testõ, sed in obl̃onib. q̃ ex ɔ̃ctu pcedũt: nã stipl̃o annua vna est p toto tp̃e: & statim nascitur actio & obl̃o, vt l. si Stichũ. §. stipl̃o. de ver. ob. & l. senatus. §. fi. de don. cauf. mor. Vñ meritò p̃t dici q̃ ibi agitur ex iure de p̃senti. sed in obl̃onib. annuis, vel mẽstruis ex testõ, quot sunt tp̃a, tot sunt obl̃ones, vt d. l. senat'. §. fi. & l. cũ in annos. de annu. le. Vnde nõ p̃t dici, q̃ p futuro tp̃e agat ex iure de p̃nti, cũ d̃ p̃nti nullũ sit i' de tp̃e futuro sustinẽdo gl. posũ dicere qd̃ in hac l. nõ agitur ex testõ, sed agitur ex ne. gest. hoc est vltima volũtare inutili, cũ p̃stõe triennij oritur q̃dã obl̃o, & agatur ɔdõe ex hac l. vnde magis vr̃ ex ɔ̃ctu q̃ ex testõ. vel alr̃, & puto melius, q̃ illud quod gl. dicit hic, q̃ agitur ex iure de p̃senti, hoc ẽ, occasiõe iuris de p̃senti, agit ẽt p futuro tp̃e: iõ nõ cogitur singulis annis, vel singulis mẽsi. agere de iure suo, ar. l. malè agit. ĩ. de p̃sc. 3 o. an. & hoc placet. rõ, quia ista p̃statio triẽnij licet inducat vt magis sit cautũ, ñ tñ ĩducit, vt plus dẽat q̃ primit' dẽbat, ar. l. titi' rogat'. ff. ad Tre. s̃d primit' naturaliter dẽbãt alimẽta p prĩo tp̃e pure, p s̃cdo tp̃e sub ɔdõe ex hac vtili volũtate, tũc pp p̃statiõẽ dẽbit ciuilr̃ e. mõ. fateor tñ. vt arbitror, q̃ hic sit agendũ ɔdõne ex ista lege, ar. l. si peculium.
2 §. 1. de statuli. Quæ r̃† aũt, p futuro tp̃e possit agi, dixi tibi in l. 1. de sen. q̃ sine certa q̃. de hoc ibi dixi hoc anno, & ibi tex. & gl. tãgit. dixi ẽt aliàs de dã. infec. l. si finita. §. fi. cum l. seq. Tñ singl̃r no. istũ text. in obl̃onib. annuis, & menstruis. qa p̃t qs petere vt aduersarius ɔdemnetur ad præstandũ de p̃senti, & vt præstet in futurum. expedita l. j. sup l. 2. gl. facit vnam qõẽ, vtrũ ei q soluit vnum, p̃iudicetur in aliis. Gl. determinat q̃ nõ, & dic vt in ea hẽs.

a ADD. ¶ Ale. Bal. l. si certis annis, vr̃ dicere qd̃ expediat effõ iudicis, dic vt ibi.
b Ale. Futurum. An q̃s possit agere pro futuro ex iure de præsenti, ad hoc vide bar. l. vbi aũt, §. pe. de ver. ob. & quod no. bar. p illũ tex. i l. libertos quos. in fi. §. 1. de ali. leg. & probat tex. & ibi no. bar. l. male agi. de præscr. 30. ann. & q̃ no. bar. l. pecuniæ, ff. de alim. leg. per Im. l. si stipulatus. §. cum stipulamur. de verb. ob. per Cy. & alios in l. 1. ad fi. §. e. & bar. & bal. hic, & in l. 1. ĩ. de sent. quæ fine certa quanti. & Angel. in repe. l. 1. §. de iur. do. bar. expresse tenet, quòd agatur condictione ex hac l. vide quæ ibi dicam.

LEX III.

1 *Fideicommissum vniuersale transmittitur ad hæredem ante restitutionem.*
2 *Fideicommissum vniuersale an transmittatur fideicommissario defuncto ante aditam hæreditatem sicut transmittuntur legata particularia. quod sic.*

1 CVM SECVNDVM. † fideicommissum vr̃e trãsmittit̃ ad hr̃des ante restõẽ, & si debitor creditori succedit, extinguũt̃ actiones. H. d. Vide ergo quod dixi tibi in summario, qd̃ fideicõmissum, &c. simile videbitis ĩ. e. l. si ĩ p̃sona. & l. apud Iulia. §. vtrũ. ad Trc. & l. cogi. §. idẽ Metianus. e. ti. licet gl. tua dicat ɔ̃riũ, & malè in l. à testõre. de ɔd & de. & l. cũ filio. de le. 1. & ibi reprobatur p Dy. q̃ro, an ista puella poterat cogere istos hæredes adire hæreditatẽ? Gl. q̃ est hic, distinguit, aut testator relinquit libertatem & hr̃ditatẽ p fideic. seruo hæredis, aut seruo testõris. Et si seruo testõris: aut ab oĩb. relinq̃t libertas, & hr̃ditas, aut ab alio libertas, & ab alio hr̃ditas. adde ibi, & sibi restituere, &c. hic iunge s̃nẽ istius gl. ibi, secus tñ si ab vno, &c. q̃rit gl. secũdò, qd si testõr vnum instituit ex dodrante, alium ex quadrante, ipsi tñ sunt hæredes puellæ æqualiter. Certè isto casu dicit gl. iste, qui fuit institutus in maiori parte, cogetur restituere tertiam partẽ suæ partis, vt in gl. istud qd̃ gl. dicit, p̃t pcedere si ponimus istam puellã fuisse seruam hr̃dẽ pro æquali portione. & iõ cum ad eos æqualiter pertineat ius patronatus, æqualiter succedant. sed si ponimus ipsam fuisse seruã testõris, tũc ad hæredes pertinuit illa serua pro hr̃ditaria portiõe, hoc est ad vnũ pro nouẽ partib. ad fin p trib. & easdẽ partes vr̃ hr̃e in iure pat. vnde nõ succedit equaliter, sed respũ portionũ dñicarum, & iurispat. ar. inst. pro soc. §. illud. Et ita dicebat Ia. bu. & sic reprobat hanc gl. quæro, licet fi-
2 deicommissum† vniuersale transmittatur ad hæredes ante restõẽ, vtrũ trãsmittatur fideicõmissario defuncto ante aditã hæreditatẽ, sicut transmittuntur legata particularia? Glo. vr̃ tenere qd̃ nõ, in l. q̃dã. ff. ad Tre. ego tamen ɔ̃sueui tenere contrarium. quod plenè examinabo in l. cum filio. ff. de le. 1. vbi vide, &c.

LEX IIII.

1 *Alienationis prohibitio extra familiã, non cõprehendit alienationem factam in familia.*
2 *Prohibita venditione, dicitur prohibita donatio.*

a VOLVNTAS. a prohibitio† alienationis extra familiã nõ im-
1 pedit alienationẽ, q̃ fit in familia. H. d. No. prĩò, qd̃ dixi ĩ summa
2 rio. No. secũdò illud, † phibita vẽditione, vr̃ phibita donatio. b
b quod apparet hic. & iõ donatio nõ est phibita, qa fit sorori: secus si fieret extra familiam, vt hic vides in text. & glo. vr̃ dicere expresè. ĩ. de vsuca. pro emp. l. 2. Quærit gl. vtrum ista soror cui hæc

a ADD. ¶ Alc. Voluntas. Circa hanc l. vide omnino bar. in l. pater, §. 1. de leg. 3. Pari. Volũtas. Quod sit interp̃randa defuncti volũtas ex bono & æquo, & q̃ vbi verba sunt clara, standum sit verbis, vide Soc. l. in his, ff. de cond. & dem.
b Ale. Donatio. Adde meliorem tex. l. statuliberi à cæteris, de statuli. licet aliter videatur obstare in l. pr. §. quindecim. de leg. 3. ibi, vẽdere, donare, & quod dicit intelligas verũ qñ inhibetur ɔ̃ctus respectu p̃tij redimendi ex re, qa tũc phibitio ɔ̃ctus vẽd'tionis, nõ impedit donõnẽ, est tex. no l. fi. ĩ. de p̃d. cur. lib. x. & ad prædicta adde tex. no. c. j. §. donare, qualiter feu. olim po. alie. iuncto prin. illius c. & vide quæ no. in l. fi. §. de iu, emph & bal. hic.
I. A. Adde pulchrã limitationẽ fec. Pau. de ca. hic ad id q̃ dr̃, qd̃ phibit' alienare, nõ dr̃ phibitus, alienare rẽ, q̃ emit à cohærede, qa hoc d̃ esse verũ cũ phibitio fca ẽ p̃sonaliter, s. vt nullus alienet p̃te suã, sed si phibitio esset, ne alienet fund' extra familiã, & sic ad rẽ, tũc licet vn' emat ab alio illã partẽ q̃ emit, vẽdere tñ nõ p̃t, & ita ar̃s de facto ɔsul' d̃t ĩdisse. Adde ẽt, q̃ p istã l. d̃r bal. quẽ s̃qtur Pau. de ca. q̃ si sint plures feudatarij eiusdẽ rei, q̃ vnus p̃t parẽ suã alteri vẽdere, & donare, sine ɔ̃sensu dñi, qñ feudũ est antiquum, & inuicẽ succedũt in eo, vt est casus in c. 1. de ali. fe. pa. l vers. si se, secus in fendo nouo plurib. ɔcesso, in quo vnus alteri succedit. item facit s̃m bal. quod cps q̃ phibet vendere bona mẽsæ suæ, possit tñ donare capitulo cathedralis ecclesiæ, qa faciunt vnũ corpus, de quo est gl. in cle. si vna, de reb. eccl. ñ ali. & quo ad primũ Pau. de ca. vide bal. ɔsi. 380. lib. 2. quo vero ad secundum de feudatariis, vide eundem bal. consi. 16. lib. 3. & quod voluit idem bal. consi. 26. lib. 5.

hæc portio est donata, poterit illam extra familiam vendere, & videtur teneŕ, quod sic, ar. l. pater. §. vndecim. ff. de le. 3. sed fortè illa lex non facit, nam ibi fuit facta prohibitio simpl'r, sed hic q̃libet fuit prohibitus, ne venderet partem suam, dic vt ibi Vl-
a timò gl.ᵃ format vnum ar. contra. & nõ soluit, de l. cum hi. §. sed si pluribus. sed ibi ratio prohibitionis habet locum etiam in alienatione, quæ fit inter eos: hic secus, &c.
a ADD. ¶ Alex. Gl. Quid si testator mandat hæredi, quod res non exeat manus suas, quid importent, vide bar. l. manu. de iust. & iu. Tene menti, quia faciet tibi honorem. Circa hoc adde bal. in l. peto. §. fratre, & per l. 2. & Im. in l. filius, §. diui. de leg. 1.

LEX V.

SI FRATER. Pupillaris directa, adueniẽte pubertate expirat: secus in fideicõmissaria simpl'r facta, vel cũ t'pis distinctione H. d. Vide q̃dam gl. q̃ est hic, q̃ tollit quoddam magnũ dubium, vide gl. pe. Et vt intelligas melius, op. q̃n pupillaris substõ valet iure fideicõmissi, illud fideicõmissum expirat adueniente pubertate, vt l. si fundũ p fideic. aliàs, si titio. §. fi. cũ l. seq. ff. de le. j. & ibi
a p Dy. & ad Tre. l. Scæuola.ᵃ & ibi per Dy. so. huius timore, dicit gl. quod hic fuit confirmata pupillaris substõ per hec verba, q̃n cunque decesserit: secus si testator simpliciter dixisset, dictã substitutionem volo valere iure fideicommissi. ar. l. contrariæ.
a ADD. ¶ Ale. Scæuola. Adde no. p bar. d. l. Scæuola, & hic adde q̃ no. bar. l. stipulatio ista, §. in stipulationibus, de ver. ob. & in l. si quis à filio, §. 1. de leg. 1.

LEX VI.

PRAEDIA. si res obligata legetur à sciẽte, vel cõiunctæ p̃sonę, heres eã luere cogitur, vel p̃ciũ soluere, si à creditore alienetur. H. d. Op. de l. si res obligata. ff. de le. j. so. q̃ hic d̃ficit, p illã supple tur. s. quod ẽt in alio casu hr̃s cogatur luere, videlicet q̃n legatario luente apud aliũ nihil remaneret. Vltimò aduerte ad vnum, quod dico, quod nec reperio aliũ dicere, & credo dicere veritatẽ. Ego intelligo istã l. & si res, q̃ loquũt de re obligata, q̃n res est obligata p debito alterius, q̃ testõris, vel hr̃dis eius. nã si res eẽt obligata p debito testõris vel hr̃dis eius, absq; distinctione aliqua hæres luere cogitur. nam ad legatarium creditor peruenire non p̃t per hypothecariam actionẽ, nisi prius debitore principali existente in mora, vt l. debitores. j. de pig. vnde nõ euincerẽtur à legatario, nisi ex culpa eius. s. hæredis, hoc vr̃ gl. velle nõ cauillando eã, in l. qui solidũ. §. fi. ff. de le. 2. dixi tibi in l. si res, de le. 1. no. ibi, quia habeo istam limitationem pro notabili.

LEX VII.

a VOLVNTATIS.ᵃ seipsam summat. gl. opp. à diuisione. dic, vt in ea, & plenius per Dy. in c. inspicimus. de re. iu. lib. 6.
a ADD. ¶ Ale. Voluntatis. Adde bar. l. stipulatio ista, §. in stipulationibus, de ver. ob. & in l. si quis à filio, §. 1. de leg. 1.

LEX VIII.

QVI FIDEICOMMISSARIAM. seruo proprio potest relinqui legatum, si ei relinquitur libertas. H. d.

LEX IX.

a AB EO.ᵃ quem non honoro, non onero. H. d. ista lex.
a ADD. ¶ Ale. Eo. Hæc lex procedit nõ t̃m in eo, q̃ directò p̃cepit à testõre fructuum cõmodũ, sed ẽt si p obliquũ, l. cũ filio, cũ ibi plene no. p bar. & doc. de le. 1. itẽ an hẽat locũ in executore vltimæ volũtatis, q̃ nihil p̃cepit à testõre, l. si q̃s in prin. de le. 3. Dic vt hẽs ex no. p bar. l. Firmio, cũ remissionib. ibi, ff. q̃n dies leg. cedat. Et no. q̃ honoratus cõmodo non pecuniario, non p̃t grauari, l. Titius, s̃m vnam lect. & ibi doct. s̃. de ope. lib. & l. 2. de leg. 1. & bar. l. si mulier, §. fi. de le. 3. & no. bar. ad hanc l. vide bar. l. in alio, in pr. de ali. & ciba. leg. Paris. Ab eo. Vide Ale. cõsi. 327. & an propter hoc, quod testator aliquem grauet, videatur ei relinquere illud, in quo eum grauat, vide Ale. consi. 411. & cõ. 453. an autem ista reg. procedat, si iste non honoratus esset præsens, & non cõtradiceret, vide Bar. consi. 203. item limita multipliciter reg. huius l. vt per Alex. in l. cum filio. de le. 1. & vide Soc. item nisi esset relictum ab honorato cõiunctim, quia debet in totum ab honorato, vide Ias. in l. si duobus, §. hæres, in 3. no. de leg. 1.

LEX X.

VERBVM. si in orõe deficiat verbum, subintell'r verbum, per quod dispositio valeat. h. d. Hoc autem verbum, nolo ideo non intelligitur in hac l. quia per hoc dispositio vitiaretur.

LEX XI.

1 *Quando præceptum de non alienando dicatur nudum.*

a QVOTIES ab omnibus,ᵃ alienatio à testatore p̃hibita, p̃t fieri cõsensu omnium, quorũ fauorẽ respicit p̃hibitio. H. d. Hæc not. l. Op. de le. 1. l. filiusf. §. diui, so. ibi p̃ceptum fuit nudum: hic nõ,
1 sed continet cãm tacitam vel expressam. ita dicit gl. Huius † cã vidẽdum est, q̃n dicatur p̃ceptum nudum? r̃ndeo, q̃n prohibitio alienationis fit fauore prohibitorum, tunc p̃ceptum d̃r nudum: nisi expressè dicat, q̃ alienatione facta deueniat in talem, vt l. titio. in pr. de cõd. & de. & l. pater. in pr. de le. 3. & d. l. filiusf. §. diui. e. tit. si verò prohibitio fit fauore aliorum, q̃ persone prohibitę, vt cum volo domum non alienari extra consortes, tunc nõ vr̃ præceptum nudum, sed illæ personæ, quorum fauore fit prohibitio, poterunt reuocare alienationem factam. ita debet intelligi hæc gl. dum dicit, tacitam, vel expressam. ar. l. seruo legato. §. 1. ff. de le. 1. & l. fideicommissa. §. interdum. ff. de le. 3.
a ADD. ¶ Quoties. vide Bar. in l. j. s̃. de pact.

LEX XII.

1 *Fideicommissum relictũ ad diem incertũ, q̃d ante diẽ restitui p̃t. & n. 3. & 5.*
2 *Executores rogati post mortem hęredis distribuere bona inter pauperes, quod non poterunt hærede viuente pauperes eligere.*
4 *Hæres restituens ante diem, quando possit à creditoribus conueniri, sicut donans, vel vendens.*
6 *Restitutio fideicõmissi facta existenti in p̃tãte, quæritur ei in cuius p̃tãte est.*

a POST MORTEM.ᵃ ista est pulchra l. fideicommissum relictũ
1 ad diem incertam p̃t ante diem restitui. H. d. † Op. de l. cum pr̃. §. hæreditatem. de le. 2. Gl. soluit 2. mod. tamen prima so. adapta-
b tur ad prin. §. secundi, ad fi. dic ergo,ᵇ q̃d non cogitur restituere ante diem, vt in §. hæreditatem, sed p̃õt si vult, vt hic. itẽ hoc est verum, quando est rogatus restituere certæ personæ: secus si incertæ, vt puta illi personæ, q̃ eliget, vt d. l. cum pater. § à filia. Ratio huius est, quia forte tẽpore mortis eligeret alium, q̃ mõ. iõ interest aliorũ, vt nõ restituat, vel forte tẽpore mortis alij, q̃
2 mõ supersunt, nõ supererũt. Per hoc dixi hoc † anno pluries de facto. Testõr instituit hęredẽ, & voluit bona sua post mortẽ hæredis distribui inter pauperes eligẽdos per suos cõmissarios, vt tũ isti fideicõmissarij, & executores possunt pauperes ante mortẽ hæredis eligere? certè non. casus est in d. l. cũ pater. §. à filia. ff. de le. 2. vbi est text. & gl. q̃d perpetuò tene menti. Ad idẽ op. ff. ad
3 Tre. l. sed & si añ. vbi añ diẽ nõ p̃t restitui. soluit gl. † ibi institu-
c tus purè, erat rogatus restituere sub cõdõe casuali: hic sub cõdõe q̃ erat omnino extitura. Esset verũ, si poneremᵘ hæredẽ rogatũ restituere, cũ moreretur fideicõmissarius. sed si ponimus heredẽ rogatũ restituere post mortẽ suã hæredi, vt tex. sonat, cũ ista cõdõ nõ eẽt omnino extitura, q̃a p̃t fideicõmissariᵘ decedere añ hæredẽ: iõ sic nũq̃ veniret dies fideicõmissi, vt l. si cũ hr̃s. ff. q̃d. di. le. ce. Et hoc tẽt gl. tua j. hic posita. solue ergo, & hæc veritas est. Ad hoc vt fcã restõe trãseãt actiões per Treb. ita q̃d hæres ñ possit cõueniri, oportet q̃d fiat restõ, s̃m q̃d testõr voluit. sed si restituit añ diẽ, vel cõdõis euẽtũ, nõ restituit vt testõr voluit, iõ actiões per treb. nõ trãseũt, vt hic est casus, & in l. sed & si añ. ff. ad Tre. sed bñ p̃t fieri restõ, vt hẽat vim cuiusdã donõis, & hic
4 est casus in l. nostra. Vñ † fateor, q̃ hic hæres, q̃ restituit añ tẽpᵘ, poterit cõueniri à creditorib. sicut alius vẽdẽs, vel donãs hæreditatẽ testõre nõ disponẽte, vt l. 2. s̃. de hær. ven. & l. hæreditatẽ. ff.
5 de don. & istud est verũ. † Sed cõ p̃dicta iterũ op. extra gl. vr̃ q̃ si certæ personæ dẽat fieri restõ, nullo mõ possit fieri añ diẽ, vt l. filiusf. §. diui Seue. ff. de le. j. sol. illud, q̃d hic dicitur, hẽt locũ q̃n q̃s est rogatus restituere vni certę personæ t̃m, tũc omnis restõ interim fcã, valet iure donõis, vt dixi, & adueniente cõdõe cõfirmatur per treb. & trãseũt actiões. sed q̃n restõ dẽt fieri plurib. licet personis certis, restituẽs nõ liberatur, q̃a poterat esse, q̃ tpe existẽtis cõdõis ex illis plurib. nõ supererit, nisi vnᵘ, cui dẽt fieri restõ insolidũ, nec reperitur facta nisi p parte, d. §. diui. Itẽ hoc,
6 † q̃d dicitur hic, hẽt locũ q̃do restõ fit vni certæ personæ sui iuris. Nã si fieret personæ, quæ esset in p̃tãte alterius, vt puta seruo, filio, monacho, statim quæritur ei, in cuius p̃tãte est: & possibile est, q̃ tempore existentis cõdõis, ille reperiretur sui iuris, vnde deberet hodie fieri sibi restõ. Cum igitur ipse nõ habeat, nec potest confirmari per Treb. ideo restituens non est liberatus. Hoc etiam probatur in d. §. diui. Tene menti, rogo te.
a ADD. ¶ Ale. In materia huius l. adde no. casum in l. vxorem. §. Seia, de leg. 3.
b Ale. Ergo. Adde hic plene no. per Im. post Bar. l. stipulatio ista, §. inter cętera. de ver. obl. Et idẽ q̃d tenet hic Bar. tenet ipsemet in l. cũ pater. §. à filia, de le. 2. hic alle. per Bar. q̃d est dictũ valde notabile. Aduerte t̃n, q̃d cõrium p̃õt dici duo. mo. Nã licet añ mortẽ restituatur, nõ t̃n fit cõ voluntatẽ testatoris, vt hic in tex. ibi, defuncti iudicio. Præterea, istud tempus erat appositũ in fauorem hæredis, cui optime renunciari p̃õt. Cogita, dicit t̃n q̃d iste text. nõ ob. q̃a loq̃tur, q̃n fuit rogatus certæ persõę restituere, secus si incertæ. Et vide hic p Bal. maxime p Ang. & Im. l. filiusf. §. diui. de le. 1. Bal. & Ang. hic tenẽnt cõ Bar. ibi, vt habeat vim cuiusdam donõis. Vide Bal. in add. Spe. de instr. ed. ver. merus executor. Adde q̃d Pa. de ca. hic dicit hãc q. Bar. accidisse Paduæ, tamen nihil decidit. Tu vide Bal. cons. 406. & cons. 25. lib. 3. & melius per Pet. de Anc. cons. 203. qui aperte tenet contra Bart. quia hoc fit fauore animæ testatoris, non pauperum, & quanto citius fit, tanto melius. Ro. dicit, q̃ ipse tenet contra Bart. eius cons. 252. tamen stat cum Bart. Abb. cons. 11. lib. 2. sentit idem quod Pe. de Anc. & dicit esse casum in l. cum proponas, ff. de pa.
c Conditione. Adde videndum Bal. cons. 54. lib. 1.

LEX XIII.

QVOTIES PRINCIPALI. Relicta legata à gradu secundo, non debentur si illis gradibus locus non est. H. d.

LEX XIIII.

1 *Casus, in quibus si hæreditas non adeatur ex testamento, legata non valeant.*
2 *In testamentis, quãdo sunt relicta ad pias causas, an requiratur aditio hæreditatis, vt legata debeantur.*
3 *Hæreditate non adita ex delicto hæredis, an legata debeantur.*

4 Hæres

4 *Hæres hæredis quando cogatur adire si hæres potuit adire, & non adiuit.*
5 *Si est institut⁹ hæres, q nō est capax: & rogatus restituere, an cogatur adire.*
6 *Si capax institutus non cogitur adire, & restituere, an ille apud quem remanet hæreditas, remaneat cum onere istius fideicommissi.*
7 *Verba directa quæ dicantur, & quæ obliqua.*
8 *Verbum, simpliciter, quomodo accipiatur.*

a EAM, QVAM.a Hæc lex reputatur scdm doc. difficilior legū Codicis. Sed non est verū, vt nobis ĩ. patebit. Lex ista hēt duas lect. & diuiditur in partes tres. Priò rn̄det qrenti. Scdò rn̄det tacitæ obiectioni. Tertiò suā rōnē adaptat ad q. propositā, & hoc fm vnā lect. Scda ibi, tunc non. Tertia ibi, qđ rescripsimus. Dn̄i, hæc lex hēt duplicem lect. vna est lect. antiquorum, q̄ ponitur in 1. gl. q̄ ponit casum. Scda est lect. Azo. q̄ ponitur in gl. 3. q̄ est super ver. simplr. Vtraq; lec. ē vera in se. gl. simul psequtur vtrāque. Ego psequar primò lect. antiquorū, scdò lec. Azo. q̄ est verior. Quātum ad tex. legis nostræ pmitte ad euidentiā q est ar. ad vtranq; lect. q qn̄ testōr errat in ɔiunctione personæ, vt puta, qa filium putat, vel fratrē, illum q non est, siue erret in ɔiunctione naturali, siue ciuili, nō valet instō, vt habuistis in l. si pr. & l. nec apud. s̄. de hæ. inst. Hoc pmisso fm lect. antiquorum, br̄ hoc intēdit, Legata & fideicōmissa ab intest. repetita, dēntur ab instituto si adiuit, aliàs à venientib. ab intest. h. d. fm lec. Pla. casū in terminis ponit gl. j. fm istā lect. nō hētis notare aliud, nisi fm, q dixi in summario. Op. de l. veritas. & l. ĩ testō. ĩ. e. So. Istud cōtingit, qa fideicōmissum est repetitū ab intest. secus si nō esset repetitū, vt in ɔ̄rio. Et q hoc sit verū, probat ex tex. isto, ibi, tūc n. locū hēt. Dn̄i, ista lect. est verissima in se, vt l. ex testō. ĩ. eo. & l. fi. ĩ. de codi. l. j. ff. eo. cū multis si. Vnde per hanc l. non hēmus aliqd noui, fm istā lect. nec fuisset ɔsulend⁹ Princeps, cū de hoc multi casus essent tā de iure Digestorum, q̄ de iure Codi. Præterea ista lect. nō ɔgruit huic literæ. Dicit. n. tex. cū tn̄ simplr ante 12. ætatis annū, &c. No. q dicit, fideic. relictū est simplr, sed fm lect. antiquorum esset relictum simplr, hoc est in duplici casu, ab instituto, si adeatur hæreditas, à veniētib. ab intest. si nō adeatur, & sic diceretur duplr, vt l. j. ff. de vul. & pup. & sic non congruunt huic lect. & tex. h⁹ l. in 2. par. nō probat, q fideicom. fuerit repetitū ab intest. sed alium intellectū hēt, vt ĩ. dicā. Pone ergo casum fm lect. Azo. verā, fm q̄ br̄ hoc intendit, Qn̄ hæreditas nō pt̄ adiri ex testō pp errorē defuncti in ɔiunctiōe psone, legata & fideicōmissa simplr relicta dēnt à venientib. ab intest. h. d. fm lect. Azo. not. nec est alibi, & est singularis, & est verissima, vt ĩ. dicā in ɔ̄riis. No. quod dixi in summario. Ad istam lect. op. de l. si veritas. & l. ex testō. ĩ. eo. So. Hic loqtur qn̄ hæreditas non pt̄ adiri ex testō, pp errorem defuncti in ɔiunctione personæ. Secus si in alio casu non fuerit adita hr̄ditas, vt in ɔ̄rio, fm lect. Azo. q̄ ponitur in 3. gl. super verbo, simplr, q̄ vide. Sed qro de rōne huius lect. Doc. dn̄t, Rō est, qa si defunctus voluit legata dēri ab instituto, quē pl⁹ diligebat, multo magis dēntur à venientib. ab intest. quos minus diligebat, ar. ad hoc, ff. de cōd. & dem. l. Publius. §. fi. Istud nō placet, qa fm hoc vbicunq; nō adiretur ex testō, dērentur legata à venientib. ab intest. eadē rōne. q est ɔ̄ l. 2. s̄. si qs omi. cau. test. cum infinitis si. Rō igitur vera, fm quod puto, est hæc. Nā ab eo, ad quē hæreditas vadit casu, n̄ dēntur legata, neq; fideicommissa: vt l. si fuerit. §. fi. ff. de leg. 3. Credo q sit lex qnta in ti. sed dēntur legata ab eo, ad quē vadit hr̄ditas ex dispōne defuncti, vt ibi dicit. Mō qn̄ testator errat in ɔiunctiōe personæ, qa putat filiū eū, q nō est, hr̄ditas aufertur ab eo, & trāsit ad venientes ab intestato, ex psumpta voluntate defuncti: qa lex psumit, q testōr voluit potius hēre venientes ab intest. q̄ ille institut⁹, vt s̄. de hæ. inst. l. si pr. & l. nec apud. merito ab eis dēntur legata & fideicom. Sed qn̄ testm̄ aliàs deficit, qa hr̄s nō vult adire, vel non pt̄, hr̄ditas vadit ad venientes ab intestato, ex quodā casu: merito ab eis nō dēntur legata nec fideicōmissa. & ita loqtur regula gn̄alis, q̄ dicit, si ex testō nō adeat, relicta n̄ dēri. Et hoc clarè dt̄ tex. h⁹ l. dū dicit ibi. tūc. n. &c. In quo tex. patet vtrūq; membrū, & per hoc patet q iste tex. nō facit p lect. antiquorū. Et q hæc lect. sit vera, pbat per tex. in simili, ff. de hæ. inst. l. fi. ¶ Op. de l. fi. s̄. de codi. & ff. de leg. 2. l. codi
1 cillis. §. fi. So. dicit gl. † q illa regula, si ex testō nō adeatur hr̄ditas, legata nō valere, fallit in 13. casib. quos gl. ponit p ordinē, & nos videamus eos. Primus casus est istius legis, fm lec. Azo. rōnē mō vidistis. Scd's, qn̄ legata fuerunt repetita à venientib. ab intest. vt in ɔ̄riis mōsignatis, & hac l. fm lec. antiquorū. Tertius casus est, qn̄ omittit ex testō in fraudē, vt s̄. si qs omis. cau. test. per totū. & ff. eo. tit. per totum. Quartus casus est, cā pteritionis, vel exhæredationis, vt in auct. ex causa. s̄. de lib. preter. & ibi videbitis. Quintus est in legatis, q̄ debentur exceptuatis per
b sonis, petita bo. pos. ɔ̄ tab. per ti. de leg. pstan. Sextus b per casum in l. cū pr. §. fili⁹. ff. de le. 2. Sed possum⁹ dicere, qđ hic cas⁹ ē idē cū scdo casu, s̄. posito. Nā pp iurm, vidētur rogati venientes ab intestato. Septim⁹, qn̄ testōr cancellauit tm̄ instōnem, vt l. pximè. ff. de his q̄ ĩ testa. delen. q intellige, qn̄ cancellauit hr̄des reputando indignos, vt habuistis no. in l. nostrā. s̄. de testa. & l. hæreditas. s̄. de his qb. vt indig. Octauus, in casu legis vltimæ, ff. de hær. insti. & hēt illa lex eandē rōnem, q̄ ista, si bene inspiciatur. Non⁹ casus est fauor libertatis, vt l. Pātonius. ff. de fideic. lib. & Inst. de eo cui libert. cau. bon. adiic. §. j. & per totā illā ɔstōnem. Decimus, fauore pietatis. vt ff. de fideic. lib. l. in testō. Et eadem rōne possumus addere ad gl. casum l. j. s̄. e. vt ibi vidistis. Vnde-
c cimus, c qn̄ hæreditas aufertur ab indigno, & applicatur fisco. Sed certè possumus dicere, q hæc hæreditas aditur, vel ab ipso indigno, cui aufertur, vel à fisco q succedit in locum eius. Duodecimus ē, ff. si qs ali. test. phib. l. j. §. sed si legatū. & iste videtur
d quasi idem cū pcedenti. Tertiusdecimus casus d est in hac l. sed certe istum casum. s̄. numerauim⁹ pro primo. Addit Odof. tres alios casus. Prim⁹. s̄. de epi. & cle. auct. si captiui. Scd's, s̄. de epis. aud. auct. liberi furiosi. Terti⁹ de he. ab int. ve. l. idē de nest. Ego
e addo aliū casū e not. & mēti tenēdū, qn̄ testōr vetuit detrahere Fal. & pp hoc hr̄des omiserūt adire hr̄ditatē, hr̄ditas vadit ad psonas enumeratas ĩ. e. auct. hoc amplius. & de hær. & Fal. §. si verò expssim. Adde aliū casum l. 2. s̄. e. Possumus fm quosdā adde
f re tertium. s. in legatis ad pias cās f. † Ita tenet Spe. in ti. de test.
2 §. j. ver. pōe q null⁹. qđ pbo. Qn̄ vetuit testōr detrahi Falcidiā, legata dn̄r, hr̄ditate ēt nō adita, vt mō dixi. Sed ĩ legatis ad pias cās, inest tacita illa cl'a, ne detrahatur Falcidia, vt in auct. simili-
g ter, & ibi no. ĩ. ad l. Falc. ergo, &c. Pro hoc ēt pt̄ inducig s̄. de sacrosl. ecc. l. j. vbi dr̄, liber sit stylus, & licitus, q. d. iudicium ad pias cās sit liberum ab aliis iuris solennitatib. & sic nō reqritur hæreditatis aditio. Tutius tn̄ putarē, q sicut libertatum seruādarū cā fit bonorū aditio per ti. Inst. de eo, cui lib. cau. bo. & per l. vltimā. ĩ. de manu. testa. & ff. de fideic. lib. l. 4. Ita hic cā ɔseruādorū legatorum ad pias cās fiat bonorum aditio, qn̄ nemo reperit, q velit adire, qđ ē notādum. Op. q error in qualitate personæ, instōnem nō vitiet, vt l. cum proponas. s̄. de hære. inst. Sol. Hic erratur in coniunctione personæ, ibi errabatur in aliqua qualitate, videlicet vtrum sit seruus, vel nō, inter quos errores magna est dr̄a. l. iusto. in pr. ff. de vsuc. Op. ad Treb. l. cogi. §. hi qui in solidū. Istud venit examinandū ĩ. in qōnibus. iō omitto hic.
3 VENIO † ad q. & primò qro, hic loqtur qn̄ hr̄ditas n̄ potuit adiri, pp errorem in coniunctione personæ, qd si nō potuit adiri pp alium casum, vt puta pp delictum hæredis? Gl. hic dicit, q idē, in gl. q̄ est super ver. hæreditas. vide gl. illud q gl. dicit, qn̄ n̄ pt̄ adiri delicto hæredis, intelligas tali delicto, quo hr̄ditas aufe ratur tanq̄ ab indigno, vt innuūt hic allegat. ĩ gl. Secus si pter delictum auferatur hæreditas, tanq̄ à non capace, vt l. si in metallū. ff. de his q̄ pro nō scrip. hab. & de iu. fis. l. in metallū. Quæro scdò, quare hic nō valuit adoptio istius filiæ. Gl. hic sup ver. adoptata. ponit triplicem casum, vel pter defectum ipsius filiæ adoptatæ. qa erat liberta aliena, vel pter defectum iudicis corā quo, vel pter defectum istius adoptantis, qa erat fœmi-
4 na. Vid gl. sup ver. adoptata. † Quæro tertiò, qn̄ hr̄s ĩstitut⁹ h po
h tuit adire, si ipse n̄ adiuit, an hr̄s ei⁹ possit cogi ad adeundū. Gl. determinat qđ possit cogi, si ad eū trāsmissū fuit i⁹ delibreādi. p l. cū in antiqorib. s̄. de iu. delib. aliàs secus. Nec ob. ff. ad Treb. l. nā q. §. j. qa ibi fuit exclus⁹ repudiatiōe. Vnde adhuc ē psona, q̄

a ADD. ¶ Paris. Eam quam. Circa materiam huius l. vide omnino Barb. in rep. c. Raynal. extra, de testa. vbi ponit 21. limit.
b Alex. Sextus. Adde Bar. l. si qs in pri. test. de leg. 3. ĩ fi. vbi p illū tex. ĩ §. filius. multa pulchra dt̄. Et p intellectu illius §. vide q̄ dixit Bar. ĩ l. 2. ĩ. cōm. de le. Et ad id, qđ hic dt̄ Bar. adde eū in l. si q.s p eo. ff. de fideius. in ver. septem. & no. Bar. in l. oēs populi. in 3. q. in prĩ. ver. sed ad iurm. vbi oīno vide. & p illū tex. dt̄ Bal. in l. verbis ciuilib. de vul. & pup. q dispō iuri, q̄ nō valet iure directo, valet iure obliquo, licet aliàs regulariter secus. l. centurio. & l. verbis ciuilib. ff. de vulg. & pup. & idem Bal. in d. l. si iure. ĩ. de te. man. & Bal. hic de illo tex. vide etiam Bar. in l. j. §. si quis ita. de ver. obl. & ibi per Mod.
c Vndecimus. Adde videndum. Old. consi. 39. incip. themate.
d Alex. Tertiusdecimus casus. Et vltra hos 13. Bar. hic addit aliū casū, s. si testator hoc expsse prouidit in testō. De quo per Bal. ĩ l. j. si q.s omis. cau. test. & sic perinde, ac si essent repetita ab intestato, quo casu debentur, vt s̄. in secundo casu, in tm̄ quod requiritur aditio. not. ff. de hær. inst. in l. q. filio, §. seruus.
e Alex. Ego addo alium casum. Item dicit Bar. in auth. sed cum testator. in pr. & ibi dixi, ad l. Fal. & Bal. in l. nemo potest. de leg. j. & in l. j. C. de sac. eccle. in 4. q. v. q. prin. ibi adde alium. Vide de hoc Bar. in l. j. s̄. e.
f Paris. Ad pias causas. Vide Rom. consi. 426. in prin. & consi. 493.
g Alex. Potest induci. Adde quod idē tenet Bar. l. j. s̄. de sacrosl. ec. in lec. ordinaria, sed in eius repetitione tenet ɔ̄ in 4. q. v. q. prin. sed tenendum est, qđ tenet Bar. hic, quia cōiter nō impugnatur. Dixi late post Bar. in d. l. j. in rep. & Bal. hic. & not. æquiparari causam libertatis, & legatorum ad piam causam. ɔ̄ hoc tamen indistincte videtur tex. in l. j. in prin. s̄. si quis omis. cau. test.
I. A. Adde quæ posui in d. l. j. de sac. ecc. post Alex.
h Ale. Institut⁹. Vide ĩ l. nō iustā. ĩ. ad Treb. vbi videtur casus ɔ̄ istā distinctionē, & ibi Bar. n̄ tn̄ est ɔ̄, qa ibi decessit hr̄s, & post iussum transmisit ius deliberandi. secus si decessisset ante iussum, quia tunc n̄ trāsmisit ius deliberādi.

potest cogi: sec⁹ ĩ eo q excludit̃ morte. Tu verò lati⁹ dic, aut loq̃mur in casib. in qb. hr̃ditas nõ adita trãsmittit̃, q ponũtur in l. vẽtre. ff. de acq. hæ. & tũc nõ est dubiũ, qn possit cogi hr̃s, sicut poterat defunct⁹, vt l. hr̃dẽ. ff. de re. iu. & ad Tre. l. postulãte, ĩ pr. Aut loqmur in aliis casib. & tũc aut defunct⁹ fuit iussus adire, nõ tñ adiuit, & hr̃s eius poterit cogi. l. nõ iustã. j̃. ad Tre. Aut ñ fuit iussus, nec adiuit, & tũc aut trãsiuit ius deliberãdi ad hr̃dẽ, & p̃t cogi adire, vt in gl. Eodẽ mõ puto, si ad hr̃dẽ transiret ius petẽdi restõnẽ in integrũ ad adeũdã hr̃ditatẽ, dẽret cogi illã intẽtare, vt tũc adeat, ar. ad hoc in l. Pãtonius. de acq. he. & l. j. s̃. de ĩ int. rest. ꝯiuncta l. cũ pr̃es. §. messem. ff. loc. & l. 2. §. idẽ Labeo. ff. ne qd in loco publico. vbi qs cogit̃ agere pp aliũ. Si verò ius deliberãdi, vel petẽdi restõnẽ in int. nõ trãsiret, tũc nõ cogitur adire, imo fideic. extinguit̃, vt l. ille à quo. §. si de testõ. ff. ad Tre. nisi in casib. in qb. valẽt legata, & fideicõmissa, ẽt si nõ adeat hr̃ditas, vt s̃. dixi.

5 ¶† Quæro 4.ᵃ qd si institut⁹, ᵇ & de restituẽdo rogat⁹ nõ est capax, & sic nõ p̃t adire? Gl. hic facit tres rõnes ꝓ, & tres ꝯ. finalr̃ determinat, qđ ñ cogit̃ adire, & r̃ndet ad ꝯria. Alij distinguũt inter fideic. vl̃e, & singulare, & hæc distinctio nõ est bona, qa idẽ in vtroq;, qa relictũ à non capace nõ valet, vt no. in l. codicil. in pr. ff. de le. 2. & videbitis j̃. de cad. tol. l. j. §. ĩ primo. Distingue ergo istã mãm sic. aut ille, à quo fideicõm. relinqtur est capax, sed ab eo aufertur, tanq̃ ab indigno, & tũc cogitur adire, & restituere, vt l. Marc. §. fi. ff. ad Treb. aut nõ est capax, & tũc aut ꝓ parte, & tunc idẽ, qa cogit̃ adire, & restituere, vt l. cogi. §. hi q solidũ. ff. ad Treb. Aut nõ est capax in totũ, & tũc fideicõmissum dr̃ ꝓ nõ scripto, nec cogit̃ adire, nec restituere, vt l. si in metallũ. ff. de his q̃ ꝓ nõ script. hñtur. ad l. Corn. de Fal. l. filius. §. fi.

6 Sed hic ĩsurgit dubiũ, licet † ipse nõ cogat̃ adire, & restituere: an ille, apud quẽ remanet hr̃ditas, remanet cũ onere isti⁹ fideicõmissi. Dic sic, aut ipse nõ est capax pp delictũ suũ ꝯmissũ circa istud testm̃, & remanet cum onere suo, vt l. si. ff. de his, q̃ ꝓ nõ scrip. habẽ. & d. l. filius, §. fi. ad l. Cor. de falsis, & ff. si qs ali. test. ꝓhi. l. j. §. sed si legatum. Si verò non est capax pp errorẽ defuncti, idem, vt hac lege. Si verò non est capax pp delictum suũ cõmissum circa aliud, tunc non cogitur adire, nec restituere, & à nemine debetur, vt l. si in metallum. de his quæ pro non scrip. de iu. fisc. l. in metallum. Quod tñ intellige de hr̃ditatib. s̃m qđ dicam j̃. de cad. tol. l. vnica. §. his ita. & dixi de ꝯdi. & dem. l. quæ ꝯdõ. Item illud, qđ dixi in casu h⁹ l. qñ hr̃ditas non p̃t adiri pp errorẽ defuncti circa ꝯdõnem ꝑsonæ, ꝙ legata, & fideicõmissa dẽntur, intellige de legatis, & fideicõmissis simplr̃ relictis, vt dicit tex. in prin. legis, q. d. si noïatim à ꝑsona instituti. Nã si noïatim esset relictũ, nõ dẽrentur, ar. de leg. 2. l. j. §. fi. & de le. 2. l. Celsus. §. fi. ad l. Fal. l. j. §. id ꝙ ex substitutione. & ff. de le. 3. l. si plures.

7 ¶† Quero vlterius, pro decrõne huius l. q̃ dicantur verba directa, & q̃ dicantur verba obliqua. Gl. vr̃ declarare hic satis bene. verba directa dñr, qñ dirigunt̃ ad certã ꝑsonã instituti, seu substituti, vt ipse de manu sua capiat. Verba obliqua, seu precaria dñr, q̃ dirigunt̃ ad alium: vt sic ille, cui relinqt̃, capiat de manu alterius. Hoc vr̃ velle glo. hic super verbo, directis. Vide text. & gl. Plenè de hoc dixi in l. centurio. ff. de vul. & pup.

8 ¶† Vltimò posset hic dici de significatione huius verbi, simplr̃. dixi in l. manifestissimi. in prin. s̃. de furt. ibi, simplicior sententia placuit.

a ADD. ¶ Par. Vide vnũ casum per d. Ant. cõs. 23. qđ si quis legatarius fit capax legati, omne onus inuentarij est sibi soluendum per hæredem, vt p eum ibi.

b Ale. Institutus. An hæres non capax possit cogi adire hæreditatem, & fideicommissario restituere, vide Bal. l. ab eo. s̃. e. & vide l. in tempus, ff. de hær. insti. per Ang. Im. & doc. l. hi qui solidum, hic alle.

LEX XV.

a QVAMVIS.ᵃ Qui vult añtcedens, vult ꝯñs, sine quo ꝯñs nullius est effectus. h. d. Not. quòd dixi in summario. Facit ff. de serui. rust. præd. l. item sic. §. qui habet. & §. fi. ¶ Quæro an pater rogatus de emancipando, possit cogi emancipare? Dic vt in glo. & melius in l. cogi. §. si pater. ff. ad Treb.

a ADD. ¶ Parif. Quamuis. In quantũ solet ponderari gl. in ista l. quod vbi vnica ratio potest assignari habetur expressa, vide quæ habes ad Bart. l. Lucius, §. pluribus, ff. ad Treb. quem exclamat Rom. sing. 172.

LEX XVI.

1 *Intentio alicuius si est ipso iure fundata, potest tamen illam clarius probare per testes, vel instrumenta.*

a CVM VIRVM.ᵃ In fideicommisso verbis generalib. relicto veniunt p̃legata. h. d. Op. ff. de leg. 2. l. vnum ex familia. §. fi. & l. se. so. ibi loquitur in donationib. hic loquitur in legatis. Distingue ergo, vt in gl. & plenissimè dic, vt in l. Marcel. §. quidam. ff. ad Treb.

1 ¶† Vltimo ex hac lege vnum, quod licet intentio alicuius sit ipso iure fundata: si tñ vult clari⁹ ꝓbare per testes, vel instr̃a, dẽt admitti ad hoc faciendũ. casus est hic, nã ꝑceptiones veniunt in fideicommissum, tñ ipse admittitur ad probandum.

a ADD. ¶ Parif. Lĩita vt p Bar. l. Lucius, §. pluribus, ff. ad Treb. quẽ exclamat Ro. sing. 172. ¶ Alex. Limita, nisi prælegata prohibita sunt alienari, l. Lucius, §. pluribus, ad Treb. Ego dico, quod ibi non ideo, quia prohibentur alienari, sed quia recepit legata illius fundi solum propter prohibitionem alienationis factam, vt hic patet. Adde an prælegatum veniat in fideicommissum vniuersale. Bal. cons. 454. lib. 4. Old. cons. 12. inc. thema tale.

LEX XVII.

SI CREDITORIS. Ex legato liberationis paratur exceptio reo, ante liberationem factam. h. d.

LEX XVIII.

CVM NECESSITATEM. Testator potest remittere onus reddendæ rationis. h. d. Quid importat relictum de rationibus non reddendis, est longa quæst. dixi, & feci vnam lectionem in l. Aurelio. §. Caius. de libe. leg.

LEX XIX.

CLARI ET APERTI. Posterior voluntas valet. h. d.

LEX XX.

ETIAM. Quod relinquitur ab administratore, videtur relictum ab eo, cuius bona administrantur. h. d.

LEX XXI.

1 *Fideicommissum vniuersale ante restitutionem, quòd transmittatur ad hæredem, etiam non attinentem defuncto.*

SI IN PERSONA. Fideicommissum transmittitur ad hæredem, etiam non attinentem defuncto ante restitutionem, & si creditor debitori succedit, à possessore hæreditatis hæreditatẽ debet vendicare, non debitũ petere. h. d. Not. illud.

1 † quod dixi tibi in l. 3. s̃. eo. ꝙ fideicommissum vl̃e ante restitutionem transmittitur ad hæredem, etiam non attinentẽ defuncto, vt colr̃ hic in eo, quod dicit istum filium natum post mortẽ testatoris.

LEX XXII.

a ET IN EPISTOLA.ᵃ Fideicõmissum relinqui potest, quolibet voluntatis iudicio legitimis testibus approbato. h. d. Hæreditas autem non potest relinqui nutu, vt s̃. de test. l. iubemus.

a ADD. ¶ I. A. Epistola. Adde qđ Pau. d ca. dr̃ hic, qđ instõ inter liberos, & ĩ piã causam potest nutu fieri, per id quod no. gl. l. in fraudem, §. 1. de testa. mi. vbi etiam miles in hoc non est priuilegiatus, & quodammodo à pari procedũt.

LEX XXIII.

SI VERITAS. Ex voluntate non solenni hæres nõ cogitur, nisi soluendo, vel promittendo, postea se adstrinxerit. h. d. Fallit in casu l. vltimæ. j̃. eo. & dic, vt ibi. Fallit etiam in casu l. j. s̃. eo.

LEX XXIIII.

1 *Instrumenta rei legatæ, quòd remanere debeant penes hæredem.*

2 *Instrumẽtum quietationis, & liberationis debet remanere penes debitorem.*

a INSTRVMENTA.ᵃ Hæres non dẽt legatario p̃stare instrumenta rei legatę, sed dẽt cauere de exhibẽdo, cùm opus fuerit. h. d. Not. hunc casum bene.

1 Contra hanc l. opp. & vr̃, † ꝙ instr̃a debent esse apud eum, ad quem pertinent, vt l. si quis ex argentariis. §. pertinere. ff. de eden. sed ista instr̃a pertinent ad legatarium, ergo debent esse apud eum. Huius timore dicit Placen. ꝙ hic ista prædia erant legata pro parte, non in totum, ideo dẽnt esse apud hæredem pro sua parte. Vide gl. Idem vr̃ tenere Spec. de instr. edi. §. nunc verò. ver. sed quæritur an hæres. doc. tenent ꝯrium per l. Titius hæres. de ac. emp. Nam interest hæredis, qđ instr̃a sint apud eum. Nã si est de casibus, in quib. hæres de euictione tenetur, nõ est dubium, ꝙ ad eum pertinent propter pe

b riculum euictionis.ᵇ Si autem non est de illis casibus, saltem interest hr̃dis, vt instrumenta sint apud eum, vt ex illis possit probare, ꝙ defunctus illum fundum credidit cẽ suum, & sic de euictione non tenetur, vt l. cum alienam rem. s̃. de leg. Opp. de lib. cau. l. sicut datam. Quidam dicunt speciale. vel verius, ibi loqui

c tur in instr̃o manumissionis, vide istam gl. No. arg. ex hac gl. ꝙ

2 per instrumentum quietationis, & † liberationis, videntur esse in totum liberati debitores, vnde notarius non deberet id restituere creditori. Et dico, quòd est arg. ad illud.

a ADD. ¶ Ale. Instrumenta. Nam interest hæredis, apud quem debeat esse instrumentum, Adde Bal. in l. si prædiorum, j̃. ad l. fal.

b Parif. Euictionis. Ista decisio non procedit in legato nominis debitoris, quia originalia instrumenta sunt tradenda, secundum Bal. hic, quem sequitur singulariter Pau. & Com. hic. sed declara, vt per Ias. & Alex. in l. seruum, §. eum qui chirographum, de leg. 1. vt habes ad Bart. in l. si nomen, ff. de hære. vel actio. vend.

c Gl. Adde Bar. l. prætor, §. 1. ff. de eden. nisi tamen de interesse creditoris appa ret, vt quia sub pœna erat obligatus liberare. & vide Bar. & Bal. in l. si plures, s̃. de fide instru. & Bar. in l. controuersia, ff. de trans. Adde secundum Pau. de cast. quod hęc gl. facit quod si testator legauerit liberationem debitori suo, quod instrumentum debiti sit tradendum debitori, allegat. l. dissolutæ, s̃. de cond. ex lege.

LEX XXV.

HAEREDVM. Potest quis legare rem hæredis, vt propriam. h. d. in summa.

LEX XXVI.

EX REPVDIATIONE. Repudiatione perditur legatum, & repudiatio patris non nocet filio. h. d.

LEX

LEX XXVII.

1 *Ex sola pœnitentia testatoris, legatum reuocatur, & quo probetur pœnitētia.*
2 *Si legatarius aliquid commisit, quod si testator sciuisset non legasset, quandò repellatur exceptione.*

a FIDEICOMMISSVM. *a* ex sola † testōris pænitentia, reuocat̃
1 legatum. H.d. Quæro qualr̃ dēt ꝓbari ista pænitentia. Resp. aut
vt vis probare pœnitentiam expressè, vt sic vltima volūtas tol
lat̃ per aliā volūtatē, & est necesse, ꝙ ꝓbetur ꝑ solēnē numerū
testiū, vt l. hæredes palā. §. 1. ff. de test. si ergo velles probare ali-
quos actus, ex qb. presumatur: vt puta, qa interuenit inimicitia,
sufficeret ꝓbō per testes duos. ar. l. 3. §. fi. & l. seq. ff. de adi. le. quæ
b rit gl. & est notabilis, q. *b* quid si legatarius commisit aliqd, qd̃
2 si testator sciuisset † sibi non legasset, tñ ignorauit, vt quia vxo-
rem eius adulterauit, an legatarius repellat̃ exceptione? Hæc gl.
vr̃ dicere ꝙ sic. Vide gl. si nos ponimus legatarium hoc cōmi-
sisse viuo testatore, tūc hæc gl. procedit sine scrupulo. Sed si po
nimus eū hoc cōmisisse post mortem testatoris, tūc hēt magis
dubium, qa nō ṗt dici, quod testator reuocauit tacitè, cū cā nō
fuerit commissa eo viuo. & ideo tunc puto dicēdum ꝙ legatū
nō extinguitur, sed à legatario aufertur, tanq̄ ab indigno, vt ha
buistis no. in l. sororē. s̄. de his qui. vt indign. Et quod ex delicto
commisso post mortem testatoris, quis efficiatur indignus, ha-
betis in l. j. s̄. de sec. nup. & s̄. de his quib. vt indig. l. 1.

¶Contrarietas & concordia.

Aduerte, ꝙ Pau. de ca. allegat in l. hæredes palam § si quis post. ff. de test. Bar. ibi velle, ꝙ inimicitiæ dēnt probari per quinq; testes. contrarius allegatur per ipsum Pau. hic in l. fideicommissum. vbi vult ꝙ possunt etiam probari per duos testes. pro concordia ipse Pau. dicit loqui Bar. in d. §. si quis post. quādo agitur de reuocando legatum expressè propter ipsas inimicitias, & sic circa vltimas voluntates, iuxta no. in l. cum proponitur. ff. de le. 2. Secus in dispositionib. inter viuos, vbi regulariter sufficiunt duo, l. vbi numerus. ff. de testi. cum simi.

a ADD. ¶Ale. Fideicōmissum. Qualiter probetur voluntas mutata, vide de hoc plene ꝑ bar. l. hæredes palam, §. si q̄s post. ff. de test. & ibi per Pau. de Ca. q. d̄c ꝙ ista opi. q̄ ponit hic, est verior quam illa, quæ ponitur in d. §. si quis post.

b Ale. Notabilis q. Adde bar. l. 1. ff. de his quib. vt indig. Quid aūt si nō adulterauit, sed eam duxit in vxorem? bal. ꝙ non, i auth. ex testamēto, de sec. nup. Adde Pau. de ca. quod ista gl. facit, ꝙ sicut mulier debet perdere dotem ꝑpter adulterium, ita propter stuprum, & ita consuluit Ang. consi. 120.

LEX XXIX.

EX TESTAMENTO. ex inutili testamento non debentur legata, nisi sint repetita ab intestato. H.d. vide gl.

LEX XXX.

a CVM ACVTISSIMI. [a] descendentes rogati restituere post mortem, intelligitur si decesserint sine liberis. H.d. Resp. papiniani habemus in l. cum auus. de condi. & dem. & dixi multa circa illud responsum.

a ADD. ¶Ale. Acutissimi. Hūc tex. singulariter limita per l. q. filium, §. Sabin⁹, ff. ad Tre. vbi vide. adde ꝙ Pa. de ca. dicit bal. tenere in hac l. ꝙ stante statuto, ꝙ masculo extante, fœmina non succedat, ꝙ masculus legitimatus fœminā excludet, & eo mō filius legitimatus excludet substitutū. Cuius ꝯriū ipse dicit esse verius, in vtraq; qōē, qa verba testatoris vel statuti loquentis de filio masculo, debēt intelligi in potiori significatu, de illo qui est legitimus, & naturalis ordine, nō ex accidenti, vt l. fi. s̄. de his, qui veniam ęta. impe. Quid aūt si pater instituit filiū, & post mortē ei substituit nepotē, moriaturq; filius relicto illo nepote, & aliis filiis, & sic nepotib. auo, an nepos solus hēbit oīa bona? dicit Pau. de ca. ꝙ si t pe testi hēbat alios nepotes, vel nō hēbat, tñ hēbat vxorē fertilē, & aptā gñare liberos, & tunc solus hēbit oīa bona. Aut nō hēbat, nec verisimiliter hēre sperabat: & tunc si alij nascant̃, vr̃ cessare volūtas testatoris, & noluisse quod ille solus hēat, & iō deficit fideicommissum, ar. l. tale pactū. §. fi. de pact. & pro primo dicto Pau. qñ testator sit grauatus hr̃e filios, hēat locū dispō huius l. vide Ro. ꝯsi. 359. & ad hanc legem vide Pau. de ca. ꝯsi. 355. Pe. de Anch. ꝯsi. 45. & an dispositio huius l. habeat locum cum vxor est instituta, & grauata restituere post mortem, vide Bal. cons. 51. lib. 5.

Barb. Adde bar. cons. 83. inc. facti contingentia. & in consi. 126. inc. proponitur quod Io. Festutij.

Paris. Hāc l. repetit latissime barb. item pro limitatione huius l. vide pulchrū ꝯsi. Raph. Cu. ꝯsi. 2. in 1. dub. vbi cōcludit transuersales ex linea masculina excludere descendētes ex linea fœminina qñ testōr substituit filio, & dixit, ꝙ sibi dēret succedere in hr̃ditate linea masculina, ꝙ non solū intelligitur de linea masculina descēdētiū, sed ēt transuersali descēdētiū ex linea fœminina. vide ibi no. ꝑ eū. Itē pro limitatione huius l. vide Ale. cons. 38. item ꝙ non procedat in transuersalib. vide Ale. ꝯsi. 38. item ꝙ procedat in legato particulari, vide d. Fran. ꝯs. 156. item q̄ sit rō huius l. vide d. Fran. consil. vlt. itē ꝙ non procedat vbi testōr sciret institutū filios habere, & illi simpliciter substituere. vide Ro. cōs. 170. vide oīno Com. in l. gñali. §. cū aūt, s̄. de inst. itē qñ testōr hēret filias, & faceret talem substōē filio instituto nō verificaretur ꝯdō si institutus hēret filiā fœminā. vide Pau. ꝯsi. 359. item quod ista tacita ꝯdō intelligatur ēt in donatione cā mortis. Item an ista dispositio procederet, qñ filij postea suspecti remanerent diuites. vide Fel. c. ecclesia sanctæ Mariæ. extra d̄ ꝯst. itē an ista cōdō subintelligat̃, qñ grauat⁹ relinqueret filios, q. ex dispōne statuti excluderent̃ ab honorato, vid̄ Soc. l. hr̃des mei. §. cū ita. ad Tre. an aūt hēat locū hæc substō in substōne pupillari, quid autem si pater filio instituto substituat ei post mortē nepotis ex eo tunc nato demū nascant̃ alij, an deficiat substitutio, vide hic no. Pau. de Ca. q. d si esset substituta pia cā, an intelligatur ꝯdō si sine liberis. Pe. de Anc. ꝯsuluit quod non, ꝯs. 46. & istā opi. sequi vr̃ Ias. l. gñaliter. §. cū aūt s̄. de inst. post. Barb. in rep. huius l. ꝯrium voluit bal. & Pau. hic, & istam opi. tenet Soc. in l. cum auus, de cond. & dem. Com. hic. Fel. c. in præsentia. in prin. de prob. vbi id breuiter tangit.

LEX XXXI.

1 *Legata, & fideicommissa relicta à præterito nō cōseruantur ꝑ auth. ex causa.*
2 *Si filius non est institutus, licet sit facta mentio de eo in testamento, tamen dicitur præteritus.*

QVIDAM. à ṗterito nō ṗnt legata, vel fideicōmissa relinqui.
1 H.d. Quæro, vtrū sit † correcta per auct. ex causa. rñ. nō, nā legata remanēt firma. s. relicta ab instituto, sed relicta à ṗterito, nullo
2 mō valēt, vt hic, & l. 2. ff. de le. 3. Vltimò no. † ꝙ licet testator faciat mentionem de filio, tamen dicitur præteritus ex eo, ꝙ non est institutus, vel exhæredatus. Dixi tibi s̄. de lib. præte. l. 2.

LEX XXXII.

1 *Ex voluntate minus solenni quando debeantur legata, & fideicommissa.*
2 *Quomodo practicabitur hæc lex.*
3 *Hæres tenetur ad legata ciuiliter, & naturaliter, quando testator de sua fide (confidit.*
4 *Testamentum nuncupatiuum probatur per instrumentum.*
5 *Si testator dixit, lego ea omnia, quæ continentur in schedula, quam reliqui apud Guardianum fratrum minorum, an legata debeantur.*

a QVAESTIONEM. *a* ista est singularis lex, nec habet nisi vnam
ꝯcor. inst. de fideic. hæ. §. fi. diuiditur in partes tres. Primò ponit
dictū. Secundò responsionē. tertiò resp. tacitæ obiectioni. Scđa
ibi, cū ipse. Tertia ibi, eū. n. iste tex. hēt duas lect. & q̄libet est bo
na. Et no. ſm primā br̃ dicit, q primò negauit relictū, nō ṗt post
ea ꝯfiteri relictū esse, & se tueri ex minus vtili volūtate. H.d. pri
mò. Scđm aliam lec. br̃ dicit, qñ testōr noluit solēniter testari,
sed in fide hr̃dis ponere, hr̃s dēt iurare nō esse relictū, vel solue-
1 re. H.d. No. † ꝙ ex voluntate minus solēni debētur legata, vel fi
deicommissa. Op. s̄. e. l. si veritas. & l. ex testō. so. Multæ dātur so.
inter alias ponūtur duæ, quarū q̄libet ṗt esse vera. Prima est Io.
ꝙ hoc fit in odiū hæredis primò negantis. & istā tenet gl. hic, &
s̄. e. l. si veritas, & inst. e. §. fi ꝙ vr̃ probari ibi per text. pro hoc ēt
facit tex. istius l. in fi. ibi, cum & in leges, &c. q. d. hoc statuitur in
pœnam hæredis negantis, sicut olim in eum pœna statuitur, cū
2 voluntatem testatoris non implet. † Sed practica *b* istius legis
b erit hæc, ꝙ primò hæres interrogabitur, si testōr reliquit fidei-
commissum, vel legatum: & si quidem ipse negauerit, tūc iterū
defertur sibi sacrm̄: & si qdē ipse iurauerit non eē relictū, vel se
non audiuisse relictū eē, erit securus, & liber. si verò noluerit iu
rare, tūc fideicōmissarius dabit libellū, & aget ꝯdōe ex l. ista. In
quo libello narrabit sic, Dico ꝙ talis hr̃s interrogatus negauit,
& ꝙ delato sibi sacrō ṗstare recusauit, quare peto eū ꝯdemnari,
&c. Et ista est vna lec. no. & solēnis. alij non exigunt illud, ꝙ hr̃s
ab initio negauerit, sed dn̄t, ꝙ hæc lex loquitur qñ testator noluit solenniter testari, sed voluit ponere in fide hr̃dis. & istud vr̃
ꝓbari per tex. inst. e. §. fi. & hanc lec. licet gl. hic nō firmet eam,
approbat Fran. Accur. Mar. Sil. & alij Moderni Do. scđm hāc ergo erit practica istius l. hæc, ꝙ ab initio nulla negatione ṗcedēte, fideicommissarius deferat hæredi iuramentū, si testator in fide sua posuit, ꝙ daret sibi tm̄, nolens solenniter testari. si qdē hę
res iurauerit, erit securus: sed si recusauerit, tūc agetur ꝯ cū ꝯdō
3 ne ex lege ista, & ꝯdōe ex d. §. fi. inst. e. † No. multum istam lect.
quod qñ testōr noluit solēniter testari, licet ꝯfidit de fide hr̃dis,
hr̃s tenet̃ ad ṗstōnē illius legati ciuilr̃, & naturalr̃, vt vides inter
istas duas lec. ē dr̃ia, qa in prīa hr̃s cogit̃ in pęnā suā, & sic in imponēda rōne legis Fal. aliis legatariis hoc nō imputaret̃. l. cū pr̃. §. j. ff.

a ADD. ¶Barb. Et ſm istā lec. determinant̃ oēs ll. mundi disponentes, quando ṗt facere, ꝙ leges in suo testō nō seruent̃, ꝙ vbi voluntas nō est solēnis, ex ea nihil debetur, ēt si sit relictū ad pias causas, cum saltē tūc req̄rat̃ ṗntia duorū testium, vt s̄. e. l. si veritas, & l. ex testō, l. nemo ṗt, de leg. 1. limita l. 2. ff. de test. l. cod. §. fi. de leg. 2. ꝙ oīa ṗdicta vēdicāt sibi locū, cisi testōr noluerit disponere solēniter, sed suā intētionē puram ponere in voluntate hr̃dis, qa tunc hr̃s obligat̃ hac volūtate nō solenni, ꝙē no. dignū. Et allego hanc l. pro singulari, ꝙ de iure ci. nō dr̃ decedere intestatus, q. vltimā suā voluntatē ꝯmittit in alterius dispōnē exṗssam. Non credo esse alibi, nec doc. aduerterūt secundum vnam lec. & ideo male dn̄t ad c. cum tibi, quod secus est de iure cano. vt hic.

Ale. Quęstionē. No. istā lec. fi. & vide no. per bar. l. nemo. in pr. de leg. 1. qui dat alium intellectū ad l. istā, & ibi ꝑ Imo. & adde bar. l. post legatū, in prin. ff. de his qui. vt indig. ver. item oppon. de hoc ibi. secunda ibi, cum ipse, & ꝓ intellectu istarū lecturarū sumas ꝯclusionem. aut hr̃s à principio ꝯfitetur relictū, sed vult se tueri ex inutili volūtate, & ṗt, & tenet̃ fideicōmissari⁹ seu legatari⁹ ꝓbare solēnitatē volūtatis. aut à principio negat eē relictū: demū delato sibi iurō iurat, & ꝯfitet̃ sibi relictū eē, sed vult se tueri ex inutili volūtate, & ñ ṗt in odiū negātis. hæc hn̄r ex gl. hic ver. sub. f. i vlt. so. & inst. e. §. fi. qñ testōr noluit solēniter testari, sed pōit i fid̄ hr̃dis, tūc nullo casu ṗt hr̃s se tueri ex inutili volūtate, cū testōr noluerit solēniter testari. Ad hāc lec. gl. vid̄ Pa. d̄ ca. hic.

b Ale. Practica. No. practicam huius l. no. ad q̄. vide ꝙ no. Bal. in l. actor. in prin. s̄. de prob. & hanc materiam huius legis diffuse examinat Iac. de Bel.

b Ale. Notabilis...

§.j.ff.ad l.Fal.& in secūda nō est in poenā,& iō dēt in ꝯputatiōe
falcidiæ aliis legatariis īputari. aliæ solut.sunt truffæ. Venio ad
secūdā partē.& op.qđ nemo possit esse testis in cā ꝓpria,nec iu
dex,vt s̄.de testi.l.omnib.& ne qs in sua cā.l.j.sol.hic impropriè
dr̄ iudex,& testis.Venio ad 3.partē,& primò assumo finē nr̄ę le
gis,& op.quod qs non priuetur tota hęreditate,vt l.si qs in suo.
ff.de inof.tes.so.multæ solōnes dantur in hac gl.illa est vera,qđ
ibi loqtur in casu spāli, in quo habet locū poena certa ibi statu-
ta:hic loqtur vr̄.q̄ro q̄ sint istæ ll.antiquæ q̄ priuāt illū,q nō im
plet voluntatē defuncti oī lucro?certè nescio istas ll.de iure an-
tiquo,nisi de lucro ob hoc relicto.si.n.aliqd relinqtur alicui, vt
gerat tutelā,vel aliud sile faciat,si illud nō facit, ꝑdit lucrū,vt vi
distis.s̄.de le.l.pe.probatur in l.Nesennius.ff.de exc.tu.cū l.seq.
& de le. 1.l.ēt si partim.cū si.Hodie verò hoc est alr̄ declaratū p
auct.hoc amplius,q̄ statim videbitis.q̄rit gl. de vna qōe subtili,
4 †vtrū testm̄ nūcupatiuū[a] possit ꝓbari p instr̄m.Et opi.sunt in-
a ter Io.& Azo.Br̄ opi.est à ꝯsuetudine approbata,qđ nūcupati
uū testm̄ ꝓbetur per instr̄m.Dy.dicit,ꝙ ēt de iure opi.Io. est ve
ra,qđ satis p̄t sustineri,ar.l.fi.& auct.ibi positæ,s̄.si cert. pe.Facit
5 ad hoc qđ habuistis in l.j.s̄.de test.† Vltimò hæc lex sm̄ secūdā
b lec.q̄ s̄.posui, facit in argm̄ *b* ad qōē illā,de eo,q iussit p̄stari oīa
illa,q̄ ꝯtinētur ī schedula,q̄ reliqt apud guardianū fratrū mino
rū,cū.n.noluerit solenniter testari,vr̄ velle,ꝙ illa debeantur.istā
q.disputauit do.Iac.de Belui. ego tetigi in l.si ita scripsero.ff.de
cond.& de.& tangitur in l.hæredes palam.de testa.in fi.

a ADD.¶Ale.Nūcupatiuum.Vide no.in l.hęredes palam.ff.de testa.per bal.post
bar.in l.1.9.q.s̄.de testa.vbi idem tenent.
b Alex.Arg. Et vide bar.in auth.quod sine,s̄.de testa.& bar.l.si ita scripsero. de
cond,& dem,& ibi vide Imo.

AVTHEN.

1 *Voluntas si est certa non curatur de ordine.* *(currere.*
2 *Tempus,quod hēt hæres ad implendā voluntatem defuncti, quando incipiat*
3 *Hæres monitus à iudice implere voluntatem defuncti,qua pœna puniatur,&*
qua monitio requiratur.
4 *Exhæredatus quòd non admittatur ad hæreditatem defuncti cum aliis, quan*
do hæres priuatur hæreditate ob non impletam defuncti voluntatem.
5 *Hæreditas in casu huius auth. ꝙ remaneat apud hæredem, quādo hæredes in*
quos peruenire debebat ob non impletam voluntatem defuncti illā nolunt.
6 *Hæres non implens voluntatem testatoris, quod non incidit in pœnam huius*
constitutionis,quando specialis executor est datus.
7 *Quis probat voluntatem defuncti,non impletam.* *(voluntate defuncti.*
8 *Agens condictione ex hac lege, debet primo præstare cautionem de implēda*
9 *Hæredes diuidentes inter se si renunciant omni iuri,quod alter habet,vel ha-*
bere possit in parte alterius: vtrum si vnus ex hæredibus est negligens,al-
ter cui defertur,repellatur.

a HOC AMPLIVS.*a* ista est no.auct.valdè: & iō bene no.eam.
Op.dr̄ hic,qđ substitutus admittitur.ꝯ, s̄.de impu.& aliis substi.
l.post aditā so.hic n̄ admittit̄ substitut⁹ ex vi substōis, sed admit
b tit̄ ex vi isti⁹ ꝯstōis ꝯdōe ex hac l.secūdò op.[b]qđ de ordine non
1 curat̄,vt l.nec n.ff.de so.So.†Qn̄ volūtas disponētis ē certa,nō
curam⁹ de ordine.Secus qn̄ est dubia,ita loqt̄ hic.primò q̄ro,qd
est hoc dcm̄,iudiciū defuncti lege nō repn̄tatū.Dic vt in gl,q̄ro
2 †scdò, qn̄ incipiat currere tp̄s positū in hac ꝯstōe?gl.dicit,& ēt
tex.à die monitiōis factæ p iudicē,vt hic,& in corpore vn̄ sumi
3 tur.& istud vr̄ verū.ꝯ hoc op.& vr̄,† ꝙ noīatus à iudice negli-
gēs,puniat̄ pœna duplici, nō in amissiōe toti⁹ hr̄ditatis,vt inst.
de ac.§.itē mista.de obli.q̄ ex quasi ꝯctu na.§.fi.itē vr̄,ꝙ nō suffi
ciat vna monitio,sed reqrant̄ duæ,vt in auct.de eccl.ti.§.si qs āt.
& in auct.licet,posita su p l.nulli.s̄.de epi.& cle.so.aduerte rogo
te: aut loqmur in relictis ad nō pias cās.& loqtur hæc auct.aut
in relictis ad pias cās, & tunc aduerte,aut qs vult niti negatione
sola,in qua hr̄s stetit vsq; ad sn̄iam,tunc hr̄s punietur solū pœ-
na duplici,vt inst.de ac.§.itē mista de ob. q̄ ex quasi ꝯctu nascū.
§.fi. aut qs vult niti ꝯ hæredē ex negligētia tm̄, nō ex negatiōe:
tūc aut negligētia ꝯmititur minori tpe q̄ sit annus,& reqrit̄ tri-
na monitio,vt in d.auct.licet,& ī corpore vnde sumit̄. Aut fuit
negligēs p annū,& tunc sufficit vna monitio.cas⁹ est istius auct.
posset ēt ꝯ hr̄dē exerceri remediū, vt interdicat̄ sibi administra
tio bonorū hr̄ditatis,vt in c.si hæredes.ext.de testa.q̄ro, dr̄ hic,
qđ nō pdit bonorū subsidiū,qd ī eo,q omisit inuētariū?Gl.tua
4 dicit idē.dicemus in auct.sed cū testōr.j̄.ad l.Fal.q̄rit gl.hic†de
exhr̄dato,vtrū admittat̄ inter venientes ab intestato?Dic ꝙ nō,
vt ī gl.itē an admittat̄,vt extrane⁹?Gl.vr̄ ꝙ sic.doc.cōiter tenēt,
qđ nō,nec ēt vt extraneus possit admitti rōe ꝯrietatis,qa testōr
voluit ipsum hr̄ditate esse priuatū.Hr̄e ergo hæreditatē, & pri-
5 uari hæreditate,ista sunt ꝯria.Expeditis† gl.circa istā auct.q̄ro,
qd si personæ istæ, ad quas defertur hr̄ditas, nolūt eā,an rema-
neat hæc hr̄ditas apud hr̄des?Gl.vr̄ dicere quod sic, qa hoc ꝯsti
stitutū est in pœnā hr̄dis.vnde nō p̄t hoc allegare in sui fauorē.
Ita no.ī corpore vnde sumit̄ hæc auct.de le. 1.l.si seruus plurū.

c §.j.& ita tenet Odof.& hr̄ de hær.inst.l.si qs solū.extra Gl.[c] q̄ro,
6 †qd si testōr dedit spālē executorē ad ea, q̄ in testō reliqt:vtrū
hęres nō implēs incidat in poenā huius ꝯstōis?dico qđ nō.tex.
est exp̄ssus in l.multa.in pr.de ꝯd.& de.Et pro hoc facit, quia te-
stōr dādo spālē executorem, vr̄ voluisse qđ de hoc hæres se nō
intromittat,vt in auct.de eccl.ti.§.si qs āt.Prædicta vera,nisi hę-
res fuerit noīatus à iudice, postq̄ primus executor desiit esse ex
ecutor renūciatione, vel morte, vel alio modo.tunc.n.perinde
7 est,ac si dat⁹ nō fuisset,ar.ꝓ hoc j̄.ti.j.l.fi.§.sed & si qs.†Quæro,
qs hēt ꝓbare iudiciū nō esse impletū,vtrū ille, q agit ꝯ hr̄dē ne
d gligētē ꝯdōne ex l.ista,[d]an verò ipsius intētio sit ipso iure fun-
data

a ADD.¶Barb.Amplius.Et ꝓ ista auct.vide bar.in ꝯsi.137.inc.statuto cōis, & in
ꝯsi.266.inc.testōr post instōē dixit,Si p̄dicta nō obseruentur, priuet̄ hr̄s hr̄di
tate.Mō hr̄s tenuit bōa hr̄ditatis,& anteq̄ obseruaret, est mortuus,an sit pri
uatus hr̄ditate? Decidit quod sic,& vadit ad cohæredes,vel institutos, vide
ibi,& vide eundē bar.ꝯsi.inc.testator fecit certa legata.125.vbi pulchre loq-
tur,& vide eundem consi.32.inc.statuto cōmunis Gualdi. pro ista auct.& an
excusetur hæres propter executores datos in testamento?vide ibi.
Ale.In materia huius aut.qualiter puniatur hæres,q non adimpleuit volun-
tatē defuncti,vide qđ no.11.q.1.Siluester.& c.si hæredes,de tes.& de voto c.
licet.item limita aut.istam,nisi præceptū testōris pecuniariū esset nullū res-
piciens cōmodum alterius.l.nō oportet,& ibi gl.s̄.de his qui.vt ind.vide tn̄
Bar.cū gl.transiuit ibi But.nisi respiceret forte interesse aīæ testōris,c.licet,
de epi.& cl.Et de materia huius aut.vide per Bar.cons.statuto cōis Gualdi.
& ibi colligit,an requiratur monitio,vel iussus, & quæ sit dr̄ia inter ista. Et
vide Ang.in corpore,& Pau.de ca.cons.163 Addē Bar.cons.inc.statuto castri
Plebis,& Bal.cons.426.vol.3.Et ibi an requiratur monitio,& an si hr̄s veniat
priuandus hæreditate,hæreditas debeat applicari institutis in re certa,cum
hoc ꝙ petere possint:an vero ad illos,in quorū fauore est apposita pæna,&
vide ēt p Ab.ad hanc aut.cons.40.lib 2.& p Ro.cons.409.Ang.cons.158.p Ab.
cons.58.vbi dicit ꝙ annus datus ad exequendum non currit, nisi negligenti-
bus,& ad hanc auct.vide quod pulchre consuluit Ang.cons.169.
Paris. Limita reg.hic positam,ꝙ hæres non implens voluntatē defuncti,pri-
uatur hr̄ditate,vt solū ꝓcedat, qn̄ est expressus facere aliquid qđ cōcernit
ꝯmodū pecuniariū alicuius,alias secus.gl.est sing.in l.non oportet,s̄.de his
qb.vt ind.q̄ tn̄ limita,vt ibi p Pau.& Mod. hic ex verbis quorū hēs ēt aliā li
mitationē,vide Mod.hic,q limitār,& qn̄ hr̄ditas est lucrosa,secus si dānosa.
itē de mr̄ia & an applicet̄ talis hr̄ditas,vide do.Fran.ꝯsi.67.vbi ēt pōit an &
qn̄ ille q venit ꝯ volūtatē defuncti,n̄ solū priuetur parte sua sibi relicta,sed
ēt fideicōmisso relicto ī parte alterius,q sil̄r ꝯuenit volūtati defuncti,&ibi
ēt in fi.dicit ꝙ nō reqritur monitio ep̄i p suas ꝯstōes synodales monere exe
quutores,vt exequātur vltimas volun.& de prædictis,& an & qn̄ interpel-
latio,vide Bar.ꝯsi.28.itē an pupillus & ignorās excusentur ab hac poena pri
uationis,ēt qn̄ testōr expresse priuauit in testō,vide Pau.de ca.cōs.20.vbi ēt
pōnit an & qn̄ lapsus termini expressi in testō ꝯstituat grauatū in mora,& đ
effectu huius monitionis,& an & qn̄ super ea reqratur ꝓnūciatio. & multa
alia de materia vide Pau.de ca.cons.4.&59.ad fi.vbi dicit ꝙ annus nō currit
nisi negligē.ib.iō si aliqs ex aliqua iusta cā impeditus n̄ exequatur,n̄ incur-
rit has pœnas.itē qđ ignorāti nō currat tp̄s,& qd si qs sit iussus aliqd face
re intra certū terminū à die mortis,subintelligatur aditæ hæred.viđ Ro.ꝯs.
409.dub.1.itē circa illud ꝙ dictū est s̄.an sufficiat monitio gn̄alis ep̄i ad in-
currendā pœnā huius aut.vide late Bar.c.nos qdē,ext.de test. vbi ēt alia de
materia,& aliqua ibi,& de monitiōe vide eūdē in c.tua nobis,ꝓpe fi.e.ti.itē
ꝙ qlibet possit petere,vt legata pia executiōi mādētur,vide Barb.c.si hr̄s,đ
test.& postea,an & qn̄ iudex ecclesiasticus possit se intromittere de legatis
nō piis,& multa alia in materia,& p eundem in c.tua nos,e.ti.& ad illud đ
monitione generali an sufficiat,vide qđ dicit Com.ꝯs.12.dub.2.vt habes ad
Bar.l.alio,de ali.& ci.lc.cir.fi.apo.itē circa materiā hui⁹ aut. qūo requiritur
monitio,& qd si tp̄s faciēdi expressum à testōre, & multa alia vide p Barb.
late cōs.32.vo.2.itē qđ tp̄s possit ꝓrogari ex cā,& q̄dā alio vide p Ab.cons.
49.de quo j̄.item vide de materia omnino Barb.cons.137.alias 127.de quo vi
de Ro.cons.inc.statuto cōis gene.vbi inter cætera ponit si statim̄ dicat ꝙ la-
psus anni habeatur ꝓ interpel.quo ad incurrendas poenas huius aut.nec ob
monitionem adeat,nihilominus hæres non incurrit pænam, nisi anno elap-
so,patet primum,vt per eum,&ibi ēt,quid si sint deputati executores an hę
res eximatur,& qđ debet seruari negatiua,s.non impleta volun. defuncti p
allegantem,& quædam alia,vt p eum,& pæna huius aut,etiam locū habet ī
legatario si facta monitione non obseruat voluntatem,vide Ale.l.sed legata
rius,ad fi.C.de leg.Adde Bar.in l.post legatum,§.1.de his qui vt ind.& circa
illud cons.Bar.137.vide omnino Ro.cons.128.item quod vbi tempus est præ-
fixum à testatore cum priuatione,non requiratur alia monitio,nec etiam re
stituatur in integrum minor,vel ecclesia,vide Barb.cons.32.vol.3.
b Ale.Op.Ad intellectū horū,vide hic Bal.late ꝓsequentem.& vide Mod.inst.
de ac.§.ex maleficiis,cir.fi.&vtrū sufficiat vna monitio,vide gl.in corpore,
de hær.&fal.§.si qs āt nō implens,q̄ inc.s.semel,&c.q̄ all.Bal.l.q crimen,8.q.
prin.qui accu.pos.& qđ ꝓ negligentia,de qua hic,in aut. hac non perdatur
legitima.& ista est no.gl.hic,& doc.c.si hr̄des,ext.de test.1.& gl. in ver.expe
dit.Adde qđ de hoc est gl.no.in l.ea sola,ff.de re.iu.q̄ all.Bal.l.eā.s̄.e.itē ađ
quod iste hæres negligens nō desinit esse hæres,si hoc esset sibi damnosum,
s.habere hæreditatem.ita no.voluit Pe.de Anc.c.intelleximus,de iud.facit l.
si quis insolidum,ff.de hær.inst.& ibi hoc expresse Bar.& Im.
c Ale.Gl.Adde qđ dictū Bal.esset verū,qn̄ hæres nihil facere poterat sine exe
cutore,vt quia præceptū erat incertū declarandū per executorem,puta qđ
distribueretur inter pauperes arbitrio executoris.Sin aūt erat incertum po-
terat hæres exequi,& executorem præuenire,l.si libertus sub condōe,§.1.đ
bo.li.puniretur pæna huius aut.sm̄ ipsum Bal.quem Pau.de cast.sequitur,
d Ale.Adde Bar.l.hoc iure,in fi.ff.de ver.ob.& vide late Bar.l.ī ilia,ff.de ver.ob.

data,& ille ꝯ quē agit,dēt ꝓbare se impleuisse?& bř ille,q agit,
a dēt ꝓbare istā negatiuā,ᵃ vt no.In.in simili ext.de acc.c.ſup his.
& per Cy.l.2.§.de iu.emph. ꝓbabitur āt ista negatiua per explo
ratores,q interrogabūt hos,qb.erat relictū,vel iudex mittet a-
liquos ad explorādū, an eis ſit ſolutū vel nō:qđ explorabit ab
cis,q veriſiꝰr ſcire dñt.vt l.hoc iure.de ver.ob.& ibi hūc paſſum
8 de ꝓbōe iſtius negatiuæ plenè examinaui.Itē memētote,† cū
agetis ꝯdōe ex hac aut.ꝙ ille,q agit,dēt primò pſtare cautionē
de implēdis his,q teſtōr iuſſit,aliàs ñ poſſet obtinere, vt hic, &
9 in corpore,vñ ſumitur,vbi clarius eſt.Vlt.†q̄ro,hæredes diui-
ſerūt hæreditatē,& renūciauit alter alteri,oī iuri,qđ hēt,vł hre
poſſit in ꝑte alteriꝰ,vtrū ſi vnꝰ ex hrdib.eſt negligēs,poſtea ꝭm
formā iſtius aut.alter,cui defertur,an repellatur ex vigore pacti
vel renūciatiōis?dico ꝙ nō:qa iſta renūciatio ñ refert ad illud,
ꝙ qs poſtea amittit culpa ſua,& negligētia,vt l.damni.§.1.ff.de
dam.inf.& l.q Romæ.§.duo fratres.ff.de ver.ob.& ibi plenè di-
xi in iſta mā,& iſta omnia habui ſemel de facto,ſuper iſta aut.
a ADD.¶Pariſ.Negatiuam.Contrarium tenet Bal.conſ.93.vol.3.ſed ad Bar.te-
net Pau.de ca.conſ.20.ad fi.& doc.hic.

¶Communia de legatis,& fideicommiſſis,& de in rem
miſſione tollenda. Rub.

Continuatio ponitur in glo.quia dictum eſt s.de leg. & fideic.
ſingulariter:verum hodie legatarij, & fideicommiſſarij ſunt æ-
qualiter æquati,ideo ponitur hic tit.

LEX I.

1 *Pro legatis,& fideic.cōpetunt tres actiones,ſi natura rei legatæ hoc patitur.*
2 *Legatarius particularis quādo detrahit falcidiā,quod non eſt ex perſona ſua.*
3 *Ille,cui aliquid commodi affertur,quando poſſit onere fideicommiſſi grauari.*
4 *Res hæreditatis quando ſint obligatæ pro legatis.*

a CVM HI.ᵃ reiectis legādi varietatib.ꝓ legato ꝯpetunt
b tres actiōes,ᵇſ.perſonalis,in rē,& hypothecaria,in reb.
tm̄,q̄ à teſtōre ad grauatū perueniūt.H.d.diuiditur in 5.
partes.primò ponit ꝓœmiū.ſcđò ponit ſtatm̄.tertiò ponit rō-
nē ſui ſtatuti.quartò ſuū extēdit ſtatm̄ ad certas perſonas,à qb.
relinqtur.qntò reſtringit circa res, in qb.hypotheca ꝯceditur.
ſecūda ibi,oīb.verò.tertia ibi,cū.n. quarta ibi,& hoc diſpoſui-
mus.qnta ibi,in oīb.āt.Ad euidētiā debetis ſcire,primò ꝙ anti-
quitus erat q̄dā dña in mō legādi:aut.n.relinquebatur ꝑ ſinēdi
modū,aut per alios mōs,vt hic dř in 2.gl.Itē debetis ſcire,ꝙ an
tiqtus ꝓ legato nō ꝯpetebat rei ven.Pro legato.n.primo fiebat
miſſio in rē,hoc eſt,in rei poſſeſſionē.Hoc præmiſſo ſatis patet
caſus in prin.j.pars nō habet ꝯria.Veniamus ad 2.op.& vř ꝙ oīa
legata nō ſunt exæquata.Nā legata ad pias cās differūt ab aliis,
vt inſt.de act.§.itē miſta.& de obl.q̄ ex quaſi ꝯ.§.fi.ſol.Hic pōit
gña ſingulorū,ñ ſinglła gñum,q.d.oīa gña legatorū,ſiue per vē
dicationē,ſiue ꝑ ſinēdi modū,ſiue aliis gñib.legatorū exæqua-
ta ſunt,nō āt æpparat oīa legata ſinglřia:nā q̄dā differūt inter ſe,
vt s.vidiſtis.itē op.qa ꝓ fideicōmiſſis nō ꝯpetit vēdicatio,ſine
facta reſtōe,vt l.facta.in pr.ff.ad Tre.ſed ꝓ legatis ꝯpetit incō-
tinēti adita hæred.vt l.ſi tibi hō.§.cū ſeruus.ff.de leg.j.malè er-
go dicit.ſo.dicit gl.ꝙ hic æquparātur legata,& fideicōmiſſa par-
ticularia,nō legata particularia,& fideicōmiſſa vłia.Ita dicit gl.
tñ dic breuius duob.mod.vno mō exæquata ſunt legata fidei-
cōmiſſis particularib.& pecūiariis,& ceſſabūt oīa ꝯria,ꝭm Dy.
Nā iō dico particularib.vt excludā fideicōmiſſum vłe.itē iō di
co,pecuniariis,vt excludā legata libertatis,vt videbitis not.j.l.
ꝓx.Alio mō dicas,exæquata ſunt legata fideic. in qb.circuitus
erat inutilis:in qb.verò circuitus erat vtilis,adhuc dña durat.e-
rat āt vtilis in fideicōmiſſo vłi,qa hæres ꝑt retinere quartā,me-
ritò recta via nō trāſit in fideicōmiſſariū.idē in libertatib.pro-
pter ius patronatus,ꝙ eſt remāſurū penes manumittētem.Op.
de l.cū rē alienā.s.de leg.ſol.ꝙ hic dř,ꝯpetit actio in rē, intelli-
ge cū res legata erat teſtōris:ſecus ſi erat aliena,vt plenè j.l.ꝓx.
c in fi.Op.de l.1.§.ſi debitori.ᶜff.vt in poſ.le.ſol.ſpāle eſt in legato
liberatiōis,in quo nō hēt locū actio in rē,nec hypothecaria.rō
eſt,qa iure quodāmō fit executio.Nā legatario incōtinēti ꝯpe
d tit exceptio,vt s.tit.j.l.ſi creditoris.vel dicas breuius,ᵈ vt tollas
1 multa ꝯria.†Pro legatis,& fideic.ꝯpetūt 3.actiōes,ſi natura rei
legatę hoc patiatur:ſecus ſi natura rei legatę repugnet.ita debe
tis intelligere iſtā materiā.& pp hoc dico,ꝙ q̄n eſt legatū q̄tita
tis,vel gñis,nō pōt ꝯpetere rei ven.qa nō eſt res certa q̄ vēdice
tur.idē,q̄n legat res alienata,vel legatur certū factū, vt l.fideic.
§.fi.ff.de le.3.& eodē mō q̄n legatur liberatio.Nā rei legatæ re-
pugnat,ꝙ ꝯpetat rei ven.qa nō hēt amplius,ꝙ q̄rat ꝓ ſua caute
e la.itē op.ꝓ eadē re nō pōt cōpetere perſonalis,& in rē,ᵉ vt inſt.
de act.§.ſic itaq;.ſo.gl.inſt.e.§.noſtra āt.dicit ꝙ ſi eligitur perſo-
nalis,nō hēt locū actio in rē.ſi eligitur in rē,nō hēt locū perſo-
nalis,& ſic ꝓ eadē re vtraq; nō ꝯpetit ſimul.Alij,vt d.Alb.de Sa
linis,q fuit q̄dā doc.Vltram.q fecit quaſdā ſuas diſtinc.dicebat
ꝙ nō ꝯpetit ꝓ eadē re perſonalis,& in rē,q̄n qs hēt dominium

de iure cōi:ſed q̄n qs hēt dñiū,ſeu vēdicationē ex ſpāli priuile-
gio,ſicut eſt in legatis,in qb.dñiū trāſit recta via ſine poſſeſſio-
ne,tūc rei vēd.actionē perſonalē de iure cōi ñ tollit;vt l.in bel-
lo.§.ſi qs ſeruū.de cap.& poſtl.re.fac.j.de cōd.q̄ ſub mō.l.quo-
f ties.Op.res ſua nemini pōt eſſe obligata,ᶠ vt l.neque pign.ff.de
reg.iu.ſed hic ꝯceditur actio in rē,& hypothecaria,q̄ preſuppo
nit ꝙ res ꝓpria ſibiipſi ſit obligata.ſol.gl.optimè,ꝙ actio in rē
ꝯpetit ꝓ re legata,actio hipothecaria ꝯpetit ꝓ aliis reb.teſtōris
q̄ ad grauatū perueniūt,& ſic nō ꝓ eadē re.Procedo vlterius,dř
2 hic,†ꝙ nō pōt onere fideicōmiſſi grauari ille, ad quē aliqd lu-
cri nō affertur,ꝯ,qa legatarius cogitur aliquid reſtituere,ſ.lega
ta,ēt nulla deducta Fal.vt l.lex Falc.§.nunq̄.ff.ad l.fal.Et ſic appa
ret ꝙ apud eū nō remanet aliqđ lucrū.Huius timore gl.recitat
opi.Mar.& aliorū doc. vtrū legatarius particularis detrahit Fal
cidiā.hoc non intendo examinare hic,qa eſſet multum longū.
dic vt in d.l.lex falcidia.§.nunq̄.& l.j.§.ante.ff.ad Tre.veritas eſt
bř,ꝙ legatarius particularis nunq̄ ex perſona ſua deducit. Nec
ob.iſte tex.nā eſt neceſſe,ꝙ aliqs habeat lucrum ab initio, nec
eſt neceſſe,qđ apud eū remaneat vt poſſit grauari.ꝯ hoc op.de
3 l.planè.la 2.§.fi.ff.de le.1.ſol.ille,cui†aliqd relinqtur.pōt one-
re fideicōmiſſi grauari.eſt verū,ſi relinquatur ꝯmodū pecunia-
riū,aliàs ſecus.Vñ ei,ad quē ius patronatus peruenit ex diſpōe
defuncti,nō pōt onus imponi,qa nō peruenit ꝯmodū pecunia
riū.idē in alio caſu l.3.§.ſi rē.ff.de le.3.vbi legatū affert ꝯmodū,
nō tñ tale,ꝙ ex hoc poſſit grauari.itē illud qđ hic dř,ꝙ eſt ne-
ceſſe,ꝙ hēat aliqđ lucrū ille,q ꝑt grauari,intelligatis qđ habet
ex diſpōe defuncti,vel in modū diſpōis,vt l.ab eo,s.ti.1.& hic,
vel in modū ꝯdōis,vt l.q.dā.§.fi.ff.de le.1.Fallit in caſu l.cū q.dā.
s.de leg.in ſubſtituto exhæredati.ſecus ſi ad aliquem peruenit
ꝯmodū defuncti caſu fortuito,vt l.j.§.1.ff.de le.3.dixi in l.eā q̄.
s.ti.1.Opp.ad fi.noſtræ l.& vř ꝙ noſtra hypothecaria ꝯpetat in
ſolidū diuerſis ꝯ quēlibet hæredū, vt j.ſi vnus ex plu.hære.l.2.
g ſol.ſpālis caſus ᵍ eſt hic.Simile in l.fi.j.de deb.ci.li.xj.Op.vlt.&
4 †videtur ꝙ res hæredisʰ ſint obligatæ,vt j.vt in poſ.leg.l.cerra
h eſt forma.ſol.gl.fatetur ꝯrium,quod poſt ſex menſes bona hæ-
redis ſint obligata.Vide gl.Tū dic quod hinc ad mille ann. bo-
na hæredis non erunt obligata oblōne tacita ꝓ legatis q̄ indu-
cuntur per l.iſtā,ſed bene fateor qđ poſt ſex mēſes ꝑt in reb.hæ-
redis fieri immiſſio,& ſic obligatæ erunt pignore prætorio.
a ADD.¶Ale.Hi.Adde ꝙ pōt peti legatū ſub condōe relictū ex cā,ꝭm Spe.de
act.& pe.§.ſequitur.ver.illud no.dignum.cū ſeq.vbi ponit cām de iſtis actio
nib.& formam libellorum in ti.de teſta.§.1.in prin. & aliquid per Bal.hic,&
poteſt ēt interdum implorari iudicis officium,vt hic per Bal.& per Bart.l.1.
ff.de leg.1.ibi,tu dic breuiter.Vide Bar.in l.traditionibus,s.de pac.
b Pariſ.Actiones.Circa iſtam materiam vide Ale.conſ.4.vol.2.ita not.ꝙ hypo-
theca ſpecialis data per teſtatorem non derogat hypothecæ generali datæ
per hanc l.ſecundum Rom.ſing.719.inc.legatarius.
c Alex.Debitori.Adde ꝙ Cyn.hic contra gl.tenet,ſed d.Io.l.1.de le.1.tenet gl.
& vide gl.in l.prox.ver.in rem actiones, & eam no.
d Alex.Breuius.Adde Bar.in l.1.ff.de le.1.
e Ale.Rem.Actio ex teſtō an concurrat cum rei vendicatione.Bar.l.nemo rem
ſuam,ff.de ver.ob.& Im.tenet ꝯrium in l.1.ff.de le.1.in Spe.ti.de act.& pet.§.
ſequi.ver.illud vero nota.dignum,& conſe.Et not.ꝙ iſta actio in rem, vide-
tur vtilis,vt eſt gl.in l.fi.ver.etiam in rem,s.de ſacroſ.ec.Et adde no.per Bar.
in l.1.ff.de don.& Bal.in l.ea lege,q.1.
f Alex. Obligata. Adde Bar.in l.fi.s.de ſacroſ.ecc.ſed contrarium videtur te-
nere in l.1.in fi.de le.1.& vide Bal.d.l.fi.
g Pariſ. Caſus.Vide Are.in l.2.§.his.de ver.ob.l.3.C.de ne.geſt.regulariter au-
tem contra,vide Bar.l.apochis,in pr.ff.de iure [illegible].alle.tex.in l.creditores,ff.
de diſtr.pign.
h Pariſ.Hæredis.Vide etiam Com.conſ.58.& idem etiam in bonis hæredum tu
toris,vt ibi per eum.ad Bar.l.properandum,§.fi.s.de iud.etiam ſi defunctus
bona hæredum obligaſſet,vt habes ad Bar.in l.oblig.generali.ff.de pign.

LEX II.

1 *Verbum,mando,non eſt præceptiuum:verbum,iubeo.ſic.*
2 *Verba directa,& obliqua ſumuntur in iure tribus modis.*
3 *Differentia fideicommiſſariæ,& directæ libertatis,quod hodie etiam durat.*
4 *Actio in rem competit quando legatur res hæredis,vel legatarij.*
5 *Ad legatum relictum in codicillis,competit vtilis ex teſtamento.*
6 *Legatum vniuerſale,vel quando legantur omnia bona,vel maior pars bono-
rum,an æquiparetur fideicommiſſo vniuerſali,remiſſiue.*

OMNE VERBVM. verborū reiecta varietate exæquata ſunt
1 legata,& fideicōmiſſa:adeo ꝙ ſunt effecta ſynonima.h.d.†No.
a ꝙ verbum,ᵃ mando,ᵇ non eſt verbum præceptiuum,& ſic hēs,
b quod eſt longa differentia inter iubeo,& mando, vt hic patet,
& gl.ponit in l.ſępe.de of.præſi.vbi dř,ꝙ mādatū eſt gratuitū ſe
cus in verbo,iubeo.Op.qđ adhuc remanet differētia inter ver-
ba directa,& obliqua,vt s.ti.1.l.cā q̄.& l.cohæred.§.cū filiæ.de
vul.&
a ADD.¶Alex.Verbum.Vide Bar.in l.ſerui,ff.de leg.1.
b Pariſ.Mando.Vide Ale.l.more,ff.de iur.om.iud.Iaſ.hic,gl.& Bar.l.ſæpe,ff.de
of.præſi.gl.c.cum aliquib.ver.concedimus facultatem,de reſcr.in 6.& vide
omnino quæ addidi ad bart.d.l.ſæpe,ff.de of.præſi.

2 vul.& pu.So.dēs scire† qđ verba directa,& obliqua sumuntur in iure nr̃o trib.mod.Prĩo dñr verba directa illa,q̃ sūt pceptiua nō directa.verba pcatiua,vt hac l.ĩ pr.Et ista dr̃a ē hodie sublata hic. Qñq; dñr verba directa, ea q̃ ponūtur in noĩatiuo casu. obliqua.q̃ in aliis casib.vt vidistis in l.qm̃ indignū.§.de test.Tertio mō dñr verba directa,qñ sonãr,vt qs capiat de manu sua:obliqua,vt qs capiat đ manu alteri⁹. Et ista dr̃a in relictis vr̃ib.adhuc hodie durat,vt d.l.eā q̃.& l.cohr̃di.§.cū filiæ.& plenissimè dixi in l.centurio.de vul.& pu.& tetigi s̃.de impu.in l.pcib.In legatis verò particularib.est reiecta ista dr̃a,vt hic. Quo ad id tñ possum⁹ dicere,qđ adhuc hodie durat.s.quo ad modū nãciscēdi possessionē.vt l.Titia cū testō.§.j.ff.de leg.2.fm tertiā lec.ibi positā.Op.qđ adhuc sit dr̃a vtrū legata relinqtur per iur̃m,vel nō,vt l.cū pr̃.§.filius.de le.2. So.qcqd gl.dicat, ibi loqt̃ de iur̃o
a defuncti,ᵃqđ adhuc hodie dr̃ā importat. Facit qđ vidistis ff. de pb.auct.qđ obtinet.hic loqtur,qñ testōr iussit hr̃dē iurare. de cuius hr̃dis iur̃o,dic vt plenè in l.q̃ sub ɔdōne.de ɔd.inst.VIterius opp.& vr̃,ꝙ ēt ista dr̃a sit hodie sublata de iure antiquo, vt l.j.ff.de leg.j.Variæ sol.dantur ibi,tene illā,qđ ibi loqtur fm mediā iuris prudētiā.hic fit mētio đ iure antiquo,añ tpa ffor̃ū.
b Op.de l.cum vero.ᵇ§.apparet.ff.de fideic.lib.gl.q̃ est hic,in sol.
3 istius ɔrij,vr̃ variare.† Nā primò vr̃ dicire,quod ĩ libertatib.sit sublata illa dr̃a libertatis directæ,& fideicōmissariæ,postea dicit ɔriū.Veritas est,ꝙ nō est sublata. Nec ob.ista lex,qa exæquata sunt legata fideicōmissis,in qb.circuit⁹ erat inutilis,vt dixi s̃.
4 l.px.† Quæro primò,qđ si testōr legauit rem hæredis,vel legatarij,an ɔpetat actio in rem.Gl.hic tenet qđ sic.Vide istā gl.q̃ ē singularis.ɔriam gl.hēmus in multis locis.ff.de ser.l.Papinian⁹. de le.1.l.si hr̃dis seruus.ad l.Fal.l.hæreditatū.§.fi.illæ ɔriæ sunt veræ,& istæ reprobātur ab oīb.Facit l.si qs inquilinos.§.j.ff.de le. j.& l.si tibi hō.§.cū fundus.de le.1.†Quæro,qñ legatū est reli-
5 ctū in codicillis,q̃ actio ɔpetat. Quidā dicebāt offi.iu.Gl.deter
6 minat,& bñ,ꝙ ɔpetat vtilis ex testō.†Vltimò esset videndū in hac materia vtrū legatū vr̃e, vt qñ legātur oīb bona,vel maior pars bonorū,æqparetur fideicōmisso vniuersali.De hoc dic,vt l.statuliberum.§.fi.cū l.seq.ff.de le.2.&l.mulier.§.fi.ff.ad Treb.

a ADD.¶Ale.Defuncti.No.hic ĩtellectū ĩ l.cū pr̃,§.filius mr̃em,đ le.2.Sed Bar. in d.§.filius mr̃em,tenet qđ hēt locū tā in iur̃o hæredis,q̃ testōris. & sic est sibi ɔrius,& illū tex.alleg.Bal.in l.j.s̃.cōmo.qđ iur̃m hēt vim casus expressi.
b Ale. Op.de l.cū vero.Adde Bar.in l.legatorū.in pri.de le.2.in ver.qro primo si testōr.Not.hāc gl q̃ reprobať p Bar.cuius opi.veriorē credo.& ɔ istā gl.ē ēt alia gl.in l.p diuersas.ĩ verbo,seu res,s̃.man.& illud ēt seqť Bar.&Bal.ĩ l. heredū,s̃.de fideic.p Bal.in l.j.s̃.eo.& sunt gl.aliç,quas hic alle.Bar.in ɔriū. ff.de ser.l.Pap.not.&c.Et in q̃tum dicit gl.hic,qđ si legať à legatario eadem res sibi legata scđo legatario, an primo legatario immediate ɔpetit sibi rei vēdicatio,vide p Bal.in l.j.s̃.eo.ver.qro si a legatario.& sequit But.hic,q,ēt reprobatur p Bal.Adde qđ Bal.cōsi.287.lib.4.in fi.dicit, q̃dam gl.q̃ est in l.2. C.cōmu.de leg. dicit quod testōr allegādo rem hæredis transfert dominiū. quasi hærede adeundo hæreditatem,videatur in hoc ɔsentire,& ratificare. Et pro hoc arg.optimum.ff.quib.mod.pig.vel hypo.so.l.sicut,§.vēditionis,

LEX III.

1 *Incertitudo.seu varietas inter plures,quando sorte dirimatur.*

a SI DVOBVS.ᵃ Incertitudo,seu varietas inter pr̃es,q̃ incommodū ipsorū agentiū respicit,sorte dirimitur.h.d. Videtis hic,
b qđ ista ɔtentio sorte dirimitur.ᵇ ɔ j̃.de do.l.sancim⁹.§.fināt.in hm̃oi.So.Fateor ꝙ hic loqť,qñ oēs hēant æquale i⁹. Sec⁹ si vni eēt relicta pars maior,seu portio,q̃ alteri.Op.& vr̃,ꝙ alr̃ dirimi
1 tur,vt l.hm̃oi.§.fi.ff.đ l.j.&inst.đ sat.tu.§.fināt.sol.†qñq; actores pr̃es discordāt inuicem in ꝑiudicium rei, & tūc nō dirimiť sorte,sed per ꝑtorē cogunť ɔcordare ad petitionē rei.Qñq; cōcordāt in ꝑiudicium eorū ꝓprium,&tūc hēt locū materia nr̃a. Nam siqdem pt apparere ex iuris dispōne, qualr̃ hæc cōtentio dirimatur,vt qa vni plus relinqtur q̃ alteri, tūc illo mō deberit dirimi.vt l.sancimus.§.siaūt in huiuimodi.j̃.de don.Et si nō apparet,& tunc aut neuter actorū petit,qđ dirimatur sorte, & nō dirimetur,sed inuicem se impediunt,vt ff.qb.mod.vsufr.ami.l. 2.§.fi.Sinautem alter eorum petit,tunc sorte dirimatur,vt hic.

a ADD.¶Paris.Si duob.Circa istud an & qñ possit decidi sorte,vide late Fel.ĩ c.capitulum.extra,de prob.Ang.& alij ibi in l.à diuo pio.§.sed & illud,ĩ pr. ff.de re iu.Item in mā sortis,& an possit appellari à diuisione facta p sortes, vel peti restitutio in integrum,vide Philip.de peru.in rub.extra.de appel.
b Ale.Sorte dirimitur.Quod remediū versať inter simul discordes,&adde qđ vbi esset timor ne venirent ad arma,vr̃ ꝙ iudex possit ɔpellere ad ɔcordiā. Aduertas tñ,quod tunc aliquid dirimitur sorte, cum incertū est de iure:secus si sit incertum de fcō.Ita ēt gl.elegās in l.j.in ver.ꝓhibebit,j̃.vt in pos. quod est valde no.& not.Inn.in l.hm̃oi,in fin.de leg.j.& in l.in trib.ff.de iud. Dic tamen vt per Arch.23.q.j.circa prin. & prædicta etiam ponit birro.in l. duob.ff.vti pos. & bar.in l.iubemus,de sacrosan.eccl.an electio Papæ possit committi sortib. bal.hic,ꝙ non.Et de sorte adde hic bal.in l.nemini,9.j̃. quando & quib.4.pars debe.& de materia vide bar.in l.duobus,de leg.j.

1 *Electio.qđo ē cōmissa ĩ tertiū si tertius nō elegit, q̃do trāsfertur ad arbitriū*
2 *Ius eligendi competens alicui,quando perdatur anno,& nu.3. (boni viri.*

§. SED ET SI QVIS. Hic est bon⁹,& singularis cas⁹.Si relinqtur res eligēda p tertiū, illo nō eligēte, vel negligēte p annū,
a trāsfertur electio in legatariū,ᵃ dū mō eligat rē mediocrē.No.
1 †ꝙ in legatis receditur à psona, sec⁹ in ɔctib.vt s̃.de ɔh.emp.
2 l.si qđ plenè dixi in l.si qs arbitratu.de ver.ob.†Op.& vr̃,ꝙ electio trāsferatur in arbitriū boni viri,nō in ipsū legatariū,vt l.j. ff.de le.2.Sol.hic loqtur,qñ relinqtur electio rei certæ,ɔsistētis in spē.In ɔrio loqtur,qñ relinqtur q̃titas æstimāda p aliū,vnde declarō q̃titatis nō ɔsistentis in specie, remanet in arbitrio bo-
3 ni viri.Itē opp.& vr̃ ꝙ ille,†q hēt ius eligēdi,nō pdat illud per cursum anni,vt l.cū q.dā.ff.de le.2.Sol. Qñq; ɔmittitur electio alicui personæ,seu aliqb.personis, qb.legatur, & tūc nō pditur ius illud p cursum anni : sed pdit,cū ille talis fuerit sup hoc per lit.ɔt.ĩterpellat⁹,vt l.ɔria.Et iō dixi pluries,qñ relinqtur aliqb. pauperib.eligendis per talē,tūc illud ius eligendi hoc perditur
b anno.ᵇ Si verò psona legatarij est certa,sed alicui committitur electio rei,tunc illud ius eligendi perditur anno.Tene menti.

a ADD.¶Ale.In legatariū.No.tñ qđ si duo pñt eligere,& vn⁹ negligit,vel latitat,alius poterit eligere.l.si legatario,& ibi bar.ff.đ fideic.lib.& no.hūc §. nō hr̃e locū ĩ psonarū electione,sed rerū tm̃. bal.no.in l.s.đ ɔh.emp.vr̃ velle,qđ duret donec partes ab eo velint recedere p auth.si tñ,j̃.de tēp.appel.
b Alex.Adde Bar.l.execu.j̃.de execu.rei iud.& bal.l.captatorias.s̃.de test.mil.

a §. SED QVIA.ᵃ Legata,& fideicōmissa pura,vel in diem certam relicta,nō pñt alienari,vel obligari.h.d. Op.de l.Titius.ff. ad Treb.de pet.hær.l.sed & si lege.§.qđ āt.Gl.dicit,illæ sunt veteres leges,q̃ permittebāt alienationē, q̃ per hāc legē sunt correctæ. Inqtū innuit gl.dictas leges corrigi,malè dicit:qa ibi loqtur,qñ qs erat rogat⁹ restituere qcqd superit ex hr̃ditate,quo casu erat olim ꝓhibita alienatio.Hoc verò hodie est limitatū, vt in auct.ɔ eū rogat⁹.j̃.ad Treb.sed hæc lex loqtur qñ qs erat rogat⁹ restituere qcqd puenit.Expone ego tex.isti⁹ l.fm veterē dispōnē, &c.q.d.qa ēt veteres dispōnes alienationē ꝓhibebāt. Op.ff.ad Treb.l.Mar.§.res q̃.So.dātur plures.illa est vera,qđ pt alienare de reb.q̃ subiacēt restōni vsq; ad Treb.op.de l.si hæres institutus.§.si hæres.ff.ad Treb.Sol.fateor quod in reb.alienatis non est necessaria restō,vt videbitis j̃.prox. §.tamen alienatio non tenuit,vt hac.l.Op.ad Tre.l.quidā.§.si quis filium.Sol. ista est vera.hæc l.loquitur,qñ seruus subiacet restōni nominatim,& alienať:lex ɔria loqtur,qñ subiacet restōni sub vniuersitate,non nominatim:& alienatur per vltimā voluntatem,non inter viuos. Vnde fauore vltimæ voluntatis valet alienatio,vt ibi arg.l.ab eo.j̃.de seruo pig.dato manu.Et hunc articulū examinaui plenè,vt ibi not.& de manu.l.seruū qui,fm Iac.de Are.

a ADD.¶Ale.Sed quia.Adde ad mām huius §.bar.in l.quidam,§.si.ff.ad Treb.
1 *Statutū,qđ si quis alienauerit rem, & gabellā non soluerit, eam perdat.q̃do*
2 *Res subiectæ restitutioni potest alienari ab hærede ignorante. (habeat locū.*
3 *Conditio in legatis,quando trahitur retro conditione adueniente. (non facta.*
4 *Fideicōmissi vnius vniuersalis,quo casu hēat rei vendicationem,ēt restitutiōe*

a §. SINAVTEM.ᵃ Res q̃ subiacent restōni,sub ɔdōne,vel die incerta, pñt alienari & obligari interim:sed adueniente ɔdōne fingitur fcm̃ retro nullū.h.d.vsq; ad §.emptor.Op.de l.seruo legato.§.j.ff.de leg.j.gl. dicit fateor, qđ ĩterim valet alienatio,sed fingitur nulla ɔdōne adueniente.ɔ hoc op.vr̃ ꝙ non valeat,vt in auct.res q̃.& in corpe vñ sumitur.Ita tenet gl.hic,& l.plerunque.ff.de re.iu.circa fi.& l.seruo leg.§.j.ff.de le.j.ɔ.s.qđ iura antiqua si sint correcta,hoc tēt gl.l.cū pr̃.§.libertis.ff.đ le.2.& ĩ corpore vñ sumiť hęc auct.de rest.& ea,q pa.ó.q̃obrē.& istā vltimā
b approbāt oēs do.Dy.Pet.&oēs alij.Illud ē vtile ad q.dē statū,ᵇ
1 quod si qs alienauerit rē,†& nō soluerit gabellā,perdat eā.qd

a ADD.¶Paris.Circa mām h⁹ §.ꝙ res subiacēs fideicōmisso nō possūt alienari. qđ si testōr instituat fideicō.& aliū,an videať intellexisse ĩ aliis bonis nō āt in subiacēnib.quasi subiacētia voluerit eē fideicōmissarij an ĩ pte quasi sibi debita,vide Io.đ Ana.ꝗ ñ ɔs.30.ic.viso testō,p tot.An āt substitut⁹ pupillaris possit reuocare alienata p pupillū,& tutorē,si cas⁹ substit.postea euenit sit itō,aut alienatio si cū cā aut sine, vide Ias.ĩ l.si arrogator,ff.de ado.vide eūdē ĩ l.iter oēs,ff.q.fat.cog.vbi āt secus eē ĩ vulgari,& fideicōmissaria substit.vide eūdē ĩ l.si a substituto,ĩ pr.đ le.j.Itē ꝙ ĩ istis ñ sit necessaria aliqua restō realis,vel verbalis.vid Io.đ Ana.ɔs.13.an āt si fideicōmissū eēt pñs alienationi,& ñ ɔ faceret,sibi ꝑiudicaret vide Ias.l.cū ꝓponas,C.đ pac.Itē limita reg.h⁹ §.ñ ꝓcedere.ĩ ɔd.potestať ñ lm.l.q hr̃di,§.si pars.de cōd.&de. vbi vide Soc.l.si.& ĩ l.Marcel.§.res q̃,ad Tre.& ibi ēt qd subiaceat restō.p restōnem pupillarē & multa alia in materia alienationis rei ꝓhibitæ alienari, vel expsse,quia subiaceant restōni.Item quid si res sit prohibita alienari,an ille,cuius fauore est prohibita alienari, possit ꝓpria authoritate apprehendere,vide Ias.in §.diui,de leg.j.et ibi ad barr.qđ aūt si ille q. alienauit,esset soluendo,an possit agi ɔ bo.pos.vide Ang.in auth.de resti.Item dum dr̃ ꝙ ĩ pscribitur res taliter alienata,limita,vt per Ias.in auth.res quæ,j̃.c.in pr.vbi etiam alias limit. vide Com.in materia huius §.consi.76 vbi loquitur etiam hypotheca.an autē agatur rei vend.vel petitione hæred.vide Ang.cons.262.
b Ale.Statutum. Contractu nullo nō soluitur gabella,idem tenet bar.in l.non dubium,s̃.de legi.in pr.et in l.2.in fi.s̃.de eunu.vbi est tex.et per bal.hic in §. pe.et bar.in §.si testator,alleg.hic.et Ang.in l.Martellus,§.res quæ,ad Treb, si est

si est alienata res, q̃ subiacet restõi. Si diceremus, qđ interim valet alienatio, nõ est locus pœnæ statuti, vt l.ea q.de.s̃.si mãci.ita fue.alie. Si verò dicimus interim valere est locus pœnæ.qa interim fuit facta alienatio. Item op.de l.fi.§.fi.ff.de le.2.So.
2 †Ille casus est singularis, & multũ notãdus, qa res, q̃ subiacet restõni, nõ pt alienari, verũ est ab hr̃de sciente, sed si ab hr̃de ignorante,
a secus vt ibi. Item op.extra gl. a dr̃ ꝙ fingit̃ retro nulla vẽditio.
3 †Contrà, in legatis, adueniẽte ɔdõne fictio nõ trahitur retro, vt l.j.§.j.ff.ad Syl. Sol. verum est, ꝙ retro non trahitur, q̃tum ad dominiũ, & ad commodũ rei legatæ, vt ibi, sed q̃tum ad rescin
4 dendã vendõnẽ sic, vt hic. Op.dr̃, †ꝙ ille cui dẽt restitui, pt rem alienatã vendicare. ɔ̃, fideicõmissarius vr̃is nõ hẽt vẽdicationẽ, nisi facta sit restõ, vt l.facta.ff.ad Tre.Sol. Fateor ɔ̃rium tñ, sed in reb. alienatis non est restitutio necessaria, & sic est hic casus specialis, vt dicit, & bene. Videbitis not.j̃.ad Treb.l.pen.§.fi.

a ADD.¶Ale.Gl.No.ꝙ fictio ñ trahit̃ retro, & licet gl.hic dicat, ꝙ trahit̃ retro, etiam quo ad fructus, cõiter reprobatur, qa illi fructus spectant ad hæredẽ, vt hic plene dñt doct.& gl.fin.in l.emptor. de rei ven.in l.in fundo.e.ti.post Bar. & vide hic.in l.pe.& Bal.& Im.in l.insulã.ff.sol.ma. Vnũ tene menti, qđ ista bona subiecta restitutioni, in aliquem euentũ pñt capi per creditorẽ ex primo decreto, & ẽt ex secũdo. Et ita possit dari fraus, & cautela. Ad oĩa ista iura tex.est no.in l.p̃tor, §.p̃diũ.ff.de leg.2.& ibi hoc Bar.& Bal.& Imo. Item hanc regulã, qđ subiecta restõni sub euẽtu ɔdõnis nõ pñt interim alienari, hoc est verũ, si talis cõdõ erat casualis. secus si potestatiua, qa tunc imputatur non implenti, & interim alienatio valet. Ista est no.lĩtatio, q̃ forte nõ reperies alibi, in l.q hæredi §.si pars.cũ gl.in verb. vsucapta.de cond. & de.& ibi hoc multum no.Im.in d.§ p̃diũ. Itẽ tex. istũ limita, vt post Im.in l.cũ pr̃.§.libertus.de leg.2. Adde s̃m Pau. de Ca.aliã vtilitatem, q̃ resultat ex isto §. dũ irritat alienationem, quæ est nunc. Nã nõ solũ ɔdõne pendente cessat vsucapio, vel p̃scriptio, quia adhuc fideicõmissarius agere nõ pt, & nõ valenti de iure nulla currit p̃scriptio.l.j.in fi.de anna. exce.sed post q̃ ɔdõ extiterit, non poterit emptor incipere vsucapere, vel p̃scribere lõgo tempore, qa in tali p̃scriptione requirit̃ ti.l.nullo, s̃.de rei ven. & hic fingitur nuñq̃ interuenisse tit. Et ita dẽt intelligi tex. s̃m ipsum poterit incipere præscriptio longissimi tpis. Dicit ẽt aduertendũ ad vnũ, in quo ipse cõsuluit: ꝙ licet verũ sit, qđ illa res nõ posset p̃scribi, qñ est facta p personã prohibitã alienare, & per ipsum grauatũ de restituẽdo. Qđ tñ alius extraneus, q nõ ɔtinetur sub ꝓhibitione, q forte rẽ tenebat vt suã, pt alienare, & alienatio tenebit, & sic ex cã tribueretur titulus ad præscribendum ɔ̃ illum qui agere posset, & sic post euentum conditionis, vel qñ fideicommissum esse purum, vel in diem certum. allegat Bal.in l.2.j̃.de vsucap.pro empto.& dicit fuisse dictum Pet. & Cy.in l.fi.in 6.opp.s̃.in quib.causis in integ.restit.non est neces.

AVTHEN.

1 *Dos, & donatio pp nuptias, dicitur congrua secundũ qualitatẽ personarum.*
2 *Res q̃ subiacent restõni possunt alienari, vel obligari, tam pro dote, q̃ aliquis dat, ꝙ etiam pro dote, quæ exigitur in casu restitutionis. vide tamen, nu.4.*
3 *An istud hẽat locum quando quis constituit dotẽ pro se ipso, vel pro persona, pro qua hoc facere tenetur: an etiam quando cõstituitur pro aliis. & n.4.*
4 *Mater tenetur alere filios, quando pater esset inops, & ipsa esset diues.*
5 *Pater potest dotare filiam in testamento, in rebus prohibitis alienari.*
6 *Filia si est maritata sed non dotata, an pater teneatur eam dotare.*
7 *Pater potest alienare de rebus, quæ subiacẽt restitutioni pro filia, quam vult ponere in monasterio.* *(tutionem fideicommissi.*
8 *Filia si tempore mortis patris dotem à viro recuperauit, an veniat in resti-*
9 *Sumptus alimentorum, an possint fieri de rebus, quæ subiacent restitutioni.*
10 *Quid in redemptione filij capti à latronibus.*

a RES, QVAE SVBIACENT. a Ista auct. venit ad l.C.determinãdo eã in casu. Nã cũ simpl̃r ꝓhibet alienatio, & obligatio,
1 hoc casu ꝑmittit̃. circa istã auc. †Quærit̃ priõ. q̃ dicat̃ dos, & donatio pp nuptias. ɔgrua r̃nsio ẽ s̃m qualitatẽ ꝑsonarũ, vt dixit
2 hic tex. meli⁹ ĩ l.q̃ro.ff.de iur.do. †Quæro, an hæc l.loquat̃ ĩ dote, q̃ aliquis dat: an in dote, q̃ aliqs recipit, q̃ postea exigitur, cũ erit casus restõnis. Gl.dicit, & bene. intellige hoc vtroq; casu tã
3 in dote ɔstituenda, q̃ in dote restituenda. †Quæro, vtrum ista l. hẽat locũ, qñ qs ɔstituit dotem ꝓ se ipso, aut ẽt qñ ɔstituit pro aliis. R̃n. Qñq; qs ɔstituit dotẽ, vel recipit ꝓ persona, per q̃ hoc facere tenet̃, vt pr̃ ꝓ filia. Tenet̃.n.eã dotare, vt l.fi.s̃ de do.pro. de rit.nup.l.q liberos. Itẽ pr̃ ꝓ filio tenet̃ dotẽ recipe, & posset ab hoc cogi, vt notatur per Dy.in l.si cũ dotẽ.§. trãsgrediamur. ff.so.ma & isto casu licet alienare, & obligare res, q̃ subiacẽt restõni, vt hic, & in l.mulier.§.cũ ꝓponeret̃.ff.ad Tre.& l.à filia.in pr. Qñq; ɔstituit dotẽ ꝓ ꝑsonis, ꝓ q̃b.nõ tenet̃, vt mr̃ ꝓ filia nõ .n.est offm̃ maternũ dotare filias, vt dixi s̃. & isto casu nõ licet alienare res, q̃ subiacẽt restõni. Ita tenet gl.in l.à filia.in prin.ad Tre.& Pe.tenet hic. puto tñ, qđ si pr̃ inops esset, nec hr̃et vñ do
b taret filiã, ꝙ tũc eẽt offm̃ mr̃nũ b dotare filiã, sicut dicim⁹ in ali-
4 mẽtis, †qđ mr̃ tenet alere filios, qñ pr̃ esset inops, & ipsa eẽt diues, vt l.si qs à liberis, q̃si ꝑ totã.l.ff.de li.agn. & habuistis tracta tũ in l.alimenta.s̃.de neg gest. & isto casu crederẽ, qđ mr̃ posset alienare res, q̃ subiacẽt restõni. Et eodẽ mõ dico in fratre, in casu quo frater cogeret̃ de iure dotare sororẽ, eo casu posset res, q̃ subiacẽt restõni, alienare. Qñ aũt frater cogat, habuistis tractũ in l.nõ oĩ.s̃.de adm.tut. & in l.cũ plures.§.pe.s̃.de adm.tut. Illud tñ, qđ hic dr̃, ꝙ pñt alienari res, q̃ subiacẽt restõni, q̃ in istis ca-
c sib.ñ hẽt locũ, nisi in liberis, q sũt grauati cã parẽtib. nõ.n.ꝑmit
5 titur aliis, vt vidistis ĩ hoc tex. & in corpore vñ sumit̃. †Quæro
d sĩr extra gl. d qđ si pr̃ non dotauit filiã, qñ viueret: sed dotauit eam in testõ, an possit hoc facere de reb. quæ subiacent restõni. Istũ passum non tangunt scriptores hic. De facto tenui, qđ sic. Nã in eo, qđ ipse hẽt necesse pro ɔstõne dotis dare, nuñq̃ videt̃ fuisse in fideicommisso. vt l.mulier.§.cũ ꝓponeretur.ff.ad Tre. vñ vr̃, qđ si ipse nõ dotasset, posset deduci ꝑ filias vñ se dotet: sicut deducit̃ lĩtima debita lege naturæ, vt ĩ tex.auct.h⁹. Præterea satis dici pt alienatio, assignatio, q̃ fit in testõ, vt s̃.de sec.nup.l.
6 si qs prioris.§.certũ esse, & ibi vr̃ casus. †Quæro, qđ si pr̃ hẽt fi
e liam maritatã, nõ tñ dotatã: an possit eã dotare. Vr̃ ꝙ sic, qa pr̃ est obligatus dotare filiã, s̃m gl.q̃ est in l.obligamur.§.lege.ff.d act.& obl. Contrariũ est veritas. Nã pr̃ nõ est obligatus dotare filiã, sed ad illud faciendũ ɔpellitur iudicis officio, vt d.l.q liberos.ff.de ritu nup. Et sicut nõ pt cogi alimẽtare filiũ si hẽt vñ se alat, ita nõ cogit̃ dotare filiã nuptã, q̃ iã nupta est, vt l.si qs à liberis.§.2.de li.agn. De hoc tangitur per Gul.in l.cũ is.ff.de cõd.
7 inde. †Quæro, an pro filia, f q̃ pater vult ponere in monasterio.
f possit alienare de reb. q̃ subiacent restõni? Certè puto, ꝙ sic: qa introit⁹ monasterij ẽ fauorabilior dote, vt appet ĩ auct.de sanc.
8 epi.§.sed & hoc pñti, & ad Tre.auct.nisi, &c. Redeo ad gl. qđ †si tpe mortis pr̃is, filia q̃ dederat dotem, à viro recuperauit, an veniat in restõnẽ fideicõmissi. Gl.dicit, r̃ndeo nõ, s̃m Hug. nil allegat. Probatur ff.ad l.Fal.l.pater filium.in pr.& ad Tre.l.mulier.§.cũ ꝓponeretur, & l.à filia.ff.eo.in pr.& ita tenent Mar.Sil.Iac.Cy.& quasi oẽs. Veruntamẽ dicit Iac.de Bel.in corpore vñ sumit̃ ista auct. ꝙ si dos illa eẽt recuperata ꝑ patrẽ viuẽtẽ, ꝙ veniret ĩ restõnẽ, qđ nõ placet, donec filia viuit, qa pr̃ cogit̃ ei reseruare, vt ĩ auct.sed quis, s̃.đ rei vxo.ac.
9 †Quærit gl. vtrũ sumpt⁹ g
g alimentorũ possint fieri de reb. q̃ subiacẽt restõni, si aliunde nõ hẽt. gl.dicit, ꝙ nõ hoc casu: secus si eẽt rogatus restituere q̃cqđ superat, vt ĩ auct.ɔ̃ cũ rogatus. j̃.ad Tre.doc cõiter dñt ɔ̃rium, ꝙ pro alimentis possit fieri alienatio, sicut pro dote. Et hoc mihi placet. Nã sicut offm̃ est pr̃nũ dotare, ita est offm̃ paternũ ale
h re. Pro hoc vidistis gl.q̃ quasi hoc determinat, h ĩ l ob æs.đ præ.
10 mi.q̃ est notãda ad hoc. †Et idẽ puto, qñ fili⁹ caperet̃ à latroni-
i bus, ꝙ possẽt ꝓ eo redimẽdo i alienari bõa, q̃ subiacẽt restõni. Sed quid si pp delictũ k ipse sit ɔdẽnatus, an ꝓ redimendo sibi
k vitam, vel membrum, pñt alienari res, q̃ subiacẽt restõni. Istud est dubium, qa sua culpa incidit in hoc delictũ, ideo cogitabis.

a ADD.¶Barb.Subiacent. No.ꝙ hæc auth.hẽt locũ in dote restituenda, sed qđ si vir ɔsumpsit tm̃ de bonis, ꝙ sufficiat ad legitimã, & Treb.an vxor poterit recuperare dotẽ in istis bonis subiectis restõi. D.Pau.dicit hic, ꝙ sic, & ita vidit cõsului, & iudicari, qa illa cõsumptio viri nõ dẽt p̃iudicare vxori. Itẽ qa ista auth.etiam emanauit in fauorem mulierum, & vide Lud.Ro.in cõs.229. & in consi.264.vbi consuluit, si alimenta, & dos æquiparantur in casu isto. Res q̃ subiacẽt. Vide Ale.ĩ l.q Romæ, §.cohr̃des.de ver.ob. An aũt hr̃s rẽ subiectã restõni, possit sibi eligere ĩ quartã. dic ꝙ ñ, qa dẽt eligi arbitrio iudicis, s̃m Bal.ĩ l.iubemus.ad Tre.& ĩ l.si pr̃.de ĩsti. & subs.& ĩ l.ñ ampli⁹.đ le.j.& ĩ l.filiũ quẽ hñ ẽ.s̃.fam.l.erc. dixi ĩ l.Marcellus.§.res q.ad Tre. Not.tñ ꝙ ista auth.nõ ꝓcedit ĩ re ꝓhibita alienari ꝑ ɔ̃ctũ, qa talis res ñ poterit dari ĩ dotẽ, s̃m g .& Bal.ĩ l.nulla.ĩ fi.s̃.đ iure do. Facit ꝙ dixi s̃.in alia apo.& đ mã h⁹ apostillæ vide ꝑ Ang.ĩ l.fi.s̃.de dot.ꝓmi. adde ẽt qđ sing.dixit Bal.ĩ c.j.§.donare.qu. fr̃ feu.olim alie.pote.vbi dicit, ꝙ ista auth.nõ hẽt locũ ĩ re feudali, vel ĩ alia, q̃ de sui natura nõ possit alienari, vt emphyteusis, &c. Et adde Bal. in c j.in pr.de ꝓh.feu.alie.ꝑ Fed.& q̃uis feudũ nõ possit dari, vel ꝓmitti in dotem ꝑ mulierem ꝓ alia, vt d.§.donare. ꝓ se tñ pt, vt in c.à Sempronio.đ ĩ uest.q̃ Titius.de re alie.fecit, & in c.j.an maritus succedat vxori.& ibi Bal. Prædictis adde ẽt tex.in c.j.de eo qui sibi, & hr̃di.suis, & vide in c.nuper.de dona.inter vir.& vx. Sed ɔ̃ d.Bal.in d.§.donare.tenet ipse Bal. & Sal in l.nulla.s̃.de iure dot.& vide Pa.de Ca.in consi.162.incip.visa facti narratione.& Ang.in l.fi.C.de do.promis.gl.& Bal.in d.l.nulla.ꝙ res prohibita alienari per contractum non potest dari in dotem, & idem in re expresse prohibita alienari, secundum Pau.de Ca.consi.42.inc.quia s̃.scriptum. Et ad hac auth.vide vnam limitationem ꝑ Bar.in l.si locus, ff.de rel.& sumpt.fune, Adde ꝙ ẽt Ro.consuluit ꝙ res resti.subiecta, sicut potest alienari pro dote, ita & ꝓ alimentis, eius consi.267.quem plene vide ad hanc apostillam cons.458.cũ Bar. vult ꝙ filia nupta non possit petere dotem in bonis restit. subiectis. Adde ꝙ Bal.& Ang.tenent ɔ̃rium, & etiam Pau.de Ca.qui dicit se ɔ̃ Bar.consuluisse, etiam si dotata esset, non congruo tempore donationis. si tamen statutum diceret: ɔtenta dote pr̃na, si non esset ɔgrue dotata: sufficeret, s̃m Bar.qui ẽt dicit ꝙ mulier grauata restituere, si congrue, & s̃m qualitatẽ personæ nõ pt nubere, poterit bona dare in dotẽ. Et ꝙ maritus de eis. lucrabitur partem, vel totum ex forma statuti, sicut si non esset restõni subiecta, qa cessat prohibitio hoc casu. qđ probatur, quia si maritus non lucraretur, pertineret dos ad hæredes mulieris, non autem rediret ad fideicõm. vt est casus s̃m Pau.de Ca.fin, in l.mulier.§.cum proponeretur.ff.ad Tre. Adde etiam ꝙ idem consuluit Bal.cons.72.vol.2.sed ibi dicit, ꝙ non existentib.liberis, vel lucro statuti, ꝙ dos redit in fideic.quia cessante causa, &c.& idem voluit cons.234.vol.2. & 303.eo.vol. dicit ẽt Pau.de Ca. qđ si grauat̃ recipiat dotem vxoris, & consumat tm̃ q̃tũ ẽ detrahendũ vigore fideic ꝙ ñ nocet mulieri qa ꝓ resti.dotis sint alia bona hypothecata. Et ita dt̃ fuisse ɔsultũ ꝑ multos doc.& inueni ipsum

ni ipsum ita ꝯsuluisse ei⁹ ꝯsi.x. & 120.tñ Rom.ꝯsi.232. aliter sensisse vr̃,& ꝙ
res prohibita alienari,possit ꝓ alimẽtis alienari,voluit idẽ Bal.cõs.225.lib.4.
Paris.Vide Com.consi.56.q loq̃tur de filia grauata:q̃a si legitima non suffi-
cit,pro dote congrua põt dari de bonis subiacentib.resti.& hanc auth.repe
tit ias.vide Com.cõsi.13.inc.Titius instituit,circa fi.& cum nulla interim cur
rit præscriptio,vt isto tex.& ibi per eum.Extende tñ exhibitionem huius au
thenticæ nedum in exhibitione expressa,sed ẽt ĩ tacita.ita Pau.de ca.cõs.13.
allegat notata in l.cum pater,§.liberis,in gl. allegat postea l.seruo legato.ĩ
prin.de le.j.& circa illud,ꝙ dr̃ hic de dote,vide Ale.cons.56.& an procedat
in repetitione dotis habita post prohibitionẽ.vide Ale.cõsi.457.Io.de Ana.
cons.61,in 2.dub.limita decisionem hic positam,nisi res esset priuata,vide ꝑ
Ale.in l.pro hærede.in fi.ff.de acq.her.vide in mã Ale.consi.125.ad fi.Item vi-
de casum sing.in materia huius auth.per Rom.sing.125.ĩci.ego habui casum
mirabilem,vbi ponit quid si maritus dedit fideiussorem pro dote restituen-
da ꝭm formam alicuius statuti, an ista datio fideiussoris in casu dotis resti-
tuendæ facit cessare bñficium huius auth. Itẽ ꝙ debeat solui dos potius de
bonis fideiussoris,quam de bonis subiectis fideicommisso,vide Pau.consi.d̃
quo ĩ.item qñ talis alienatio fieret ignorante fideicommis.valeret,& solum
precium veniret in restõne,vide Ale.cons.3.vol.3.& cons.327.ad fi.vide oĩno.
Pau.de Ca.consi.x, & oĩno consi.17. Item limita hanc materiam in prohibi-
tione facta in vltima voluntate:secus si inter viuos,vide Alex.consi.246.Itẽ
ꝙ si in tp̃e dotæ dotis marit⁹ fuisset soluẽdo, & dedisset fideiussores & nõ-
nulla alia,vide per Pau.de Ca.consi.139.& an ista auth,loquens de prohibi-
tione tacita,hẽat locum in exp̃ssa,vide Pau.consi.13. Item q̃d si grauatus ha
buit tm̃ legitimã vel ĩ ꝓprio mr̃imonio fuerit sufficiẽs ad restõnẽ dotis sine
cautione,an procedat ista dispõ. Vide Ro.consi.232. vbi ẽt ponit quid si tot
fructus ꝑcepit,ꝙ potuerũt sufficere ad restõnẽ dotis. Itẽ an ista ꝓuisio fcã
fauore dotis,intelligat̃ ẽt fcã fauore alimentorũ,vide Ro.ꝯs.247.Itẽ dũ dr̃ ĩ
ista mã,ꝙ alienatio interim valet donec euenit ꝯdõ,limita non ꝓcedere,qñ
alienatio esset exp̃sse ꝓhibita ꝭm Bal.in c.j.de ꝓhi.feu.alie.per Loth.an ãt ꝓ
redẽptione p̃sonæ possit q̃s vẽdicare bona subiecta resti. fideic,vide Bar,ĩ l.
quẽadmodũ.C.d̃ agri.& cẽs.li.11.vid̃ Bar.in ista auth.ad fi.& q̃ hẽs ibi.Itẽ ꝙ
prius sit dãda dos,d̃ legitima, & Treb.p̃t detrahi,q̃ si ñ sufficiãt poterũt ca
pi bona subeicta fideic.&q̃d si fructus cepisset,& ꝯsumpsisset,vide Ale,in l,
mulier.§.cũ ꝓponeret̃.ad Tre.post Ang.& Imo.ibi.& Pa.hic.Itẽ q̃d si simul
ꝯcurrãt fideic.substi. & ꝓhibitio alienatiõis, an fcã alienatiõe statim possit
reuocari.Et q̃d si prius moriat̃ q̃ fuit ĩstitut⁹,an hr̃des sui possint reuocare,
vide Pau.de Ca.ꝯs.12.Itẽ q̃d si tp̃e ꝯstõnis dotis grauatus hr̃et tm̃ in legiti-
ma,& Treb.& q̃d si ꝯsumpsisset postea, vel añ,vide Pau.de Ca.ꝯs.13.& seq,
vbi ponit ẽt an ꝓ restõne dotis vxoris talia bõa sint obligata,vide ẽt eundẽ
ꝯs.130.Itẽ nepti,cui au⁹ reliq̃t dotẽ,an possit detrahi legitima ex p̃sona p̃ris
de bonis,q̃ pr̃ erat obligat⁹ restituere, vide Pau.ꝯs.225.ĩ pr. q̃d ãt si pr̃ ꝓhi-
buit sua bona alienari per filios vsque ad 30.annos,&si ꝯ̃fecerint ꝙ dimidia
istorũ bonorũ perueniat ad titium,quem ibi dicto casu substituit.q̃d iuris,si
filij intra dcm̃ tp̃s ꝯ̃ volũtatẽ testõris alienauerint vsque ad ltĩmã, aliq̃ p̃tẽ
ꝓpriã,aliq̃ p̃tẽ p̃decessorũ suorũ,vide Pau.ꝯsi.124.& in casu huius auth.an
valeat alienatio sciẽter factã ꝑ hr̃dẽ, vide Bar.ĩ tract.de gabel.4.p̃te.8.p̃tis.
ĩ pr.& ibi ẽt singulariter,q̃d cã renũciatiõnis p̃t aliẽari rei subiectę restõni.

b Alex.Matrimonium. Mater tenetur dotare filiam,si pater sit inops.& Adde
latius Cy.& ibi aliquid ꝑ Bal.in l.mater. s̃.de iure do.& Bal.hic seq̃tur:sed
Ang.contra in l.à filia.in prin.ff.ad Tre.& in l.fi.s̃.de do.promis.

c Paris.Grauati.Vide de hoc Fran.consi.37.

d Ale.Gl.Adde Bar.in l.à filia.in pr.ff.ad Tre.& in l.quæsitum.ff.de pri.cre.

e Barb.Quæro,quid si pater.Idem dicit Bal.in l.obligamur.§.j.ff.de ac.& ob.
contrarium tenet,ibi notaui ad Bart.Et quid si pater sponte illam dotauit d̃
bonis subiectis restitutioni, postquam est maritata an possit. Videtur quòd
sic ex quo sponte fecit. Et pondera, quia Bar. loquitur in eo casu, quo filia
est maritata,non loquitur eo casu,quo pater illam maritauit.

f Ale.Facit ꝙ no.Bar.l.fi.s̃.de do.pro.& idẽ Bal.hic intellige,qñ monasterium
non haberet redditus sufficientes ad alimenta,aliàs secus,& esset Simonia.
c.non satis.cum gl.de Sim.per Doct.in l.Titio centum.§.j.de condi.& dem.

g Paris.Vide Ro.ꝯsi.267.de quo habes s̃.ĩ apostil.magn.vid̃ ꝑ Ale.& Mod.hic.

h Ale.Determinat.Cui adde no.per Ang.in l.Marcel.§.res quę.ad tre.& ꝙ no.
gl.in auth.contra,in ver.gl.vlt.quærit,&c.& super text.in ver.captiuo.
In auth.res quæ.Quæro,vtrum qñ pupillo est fcã substõ pupillaris,an res su
biectæ restõni eo casu possint alienari ꝑ pupillũ.Ang.ĩ l.Marc. §.res q̃.tenet
q̃d sic,qñ substõ pupillaris sit testm̃ pupilli.l.2.ff.de vul.& pu. Sed qñ testõr
facit testm̃ filio pupillo,ñ vr̃ adimere sibi alienã p̃tãtẽ ipo filio viuẽte,ergo,
&c.Sed ĩ hoc Bal.meli⁹ loq̃t.ĩ l.nec ei.§.eorũ.de ado.s.q̃d substitut⁹ pupillo
nõ poterit reuocare alienata per impuberẽ,si alienata fuerint iusta cã.l.j.§.
sed nõnullos.ibi,vel subtilius.ff.de tut.& rat.distr.& Lud.ĩ l.Marcel. §.q̃dã.
ad Treb.& ista opi.magis mihi placet,ꝑ dictũ tex.l.j. Ad istã q.p̃t ponderari
tex.in l.2.§.sed quia nostra.in ver.substitutioni.Et hoc ẽt videtur tex.in l.si à
substituto.in prin.de leg.j.& l.qui filium in fi.vbi pupillus educ.deb.

i Paris.Redimendo.Vide Ale.late in l.quamuis.ff.sol.ma.in consi.24.in fi.& ĩ l.
Marcel.§.res quæ.ad Treb.Bar.in l.quemadmodum.C.de agri. & censi.li.11.

K Ale.Sed q̃d si ꝑ ꝑ delictũ.Hãc q.reliquit d.Bar.ĩdecisam.Sed vide dñ̃ n Bal.
decidentẽ,ꝙ nõ,in aut.ꝯ̃ cũ rogatus.ad Tre.Et adde ꝙ in filio vr̃,ꝙ possit se
redimere captiuũ ex suo delicto,q̃a verisimiliter pr̃ ꝯcessisset.arg.l.isti qui-
dẽ,ff ꝙ me.cau.Facit l.Lucius.§.Lucius,de lib.& posth.vbi id seruandũ est,
ꝙ testõr verisimiliter disposuisset. Et adde Ang.& Im.in l.Marcel.§.res quæ
vbi tractatur de p̃iudicio tertij,ñ dẽt ex suo delicto se redimere.Facit text.
86.dist.ñ satis.sed in ꝯ̃riũ facit gl.12.q.2.sacro.cũ suis iurib.alle.in ea.vbi res
ecclesiæ pñt alienari ꝓ redẽptione captiuorũ ex suo delicto. Et adde q̃ scri
psi ad Bar.in l.Stichus.de pec.leg.in l.q̃uis.sol.mat. & ibi allegat text.ꝓ hac
opin.& ibi scripsi.Adde ꝙ Bal.consi.176.2.vol.ẽt dicit,ꝙ filius ob maleficiũ,
vel ob debita sua culpa, ꝯ̃cta non p̃t res subiectas restõni alienare,nisi vsq;
ad legitimam.Idẽ vult Pau.de Ca.hic.Si ãt pater dixit in testõ,ꝙ posset ꝑ ꝑ
suas necessitates alienare,& semel alienauerit ꝓdigaliter,ꝙ si iusta necessi

tas superueniat,nõ impeditur denuo vẽdere,ibi vide,incipit.quid importet.

a §. EMPTOR.[a] Emptor rei, q̃ subiacet restõni scienter re eui-
cta hẽt actionem nõ p̃tium,nõ ad duplũ,ẽt si fuerit stipulatus.
h.d.Not.ꝙ dixi in summario.Op.ĩ.de euic.l.si fundũ sciẽs, & s̃.
cõia vtriusq; iud.l.si fratres.vbi si sciens stipulat̃,hẽt actionem
de euictione:his secus.Item ibi si sciens stipulatur,habet actio-
nem ꝓut stipulatus est,hic dr̃ ꝯ̃rium.Sol.Spãle est hic.Istã ẽ bo
na sol.& vera. Alij dñt,ꝙ hic q̃s sciebat rem subiacere restõni,
non aũt sciebat alienam.ibi loquitur qñ q̃s sciebat alienam.Et
istam so.tñt q̃dã,& gl.vr̃ tenere hic,sed nõ est vera,q̃a s̃.fit mẽ-
tio de eo,ꝙ subiacebat restõni purè,vt in §.sed q̃a nr̃a.quo ca-
su nõ constat rem esse alienam.Dic ego ꝙ hic est speciale,&c.

a ADD.¶Ale.Adde no.per Bar.in l.qui Romæ.§.fi.in 11.& 12.q.de ver.obl.
Paris. Emptor. Vide oĩno circa istũ §.Com.ꝯs.33.vbi ponit an iste §.ꝓcedat
in re subiacẽte restõni de pñti,& d̃t eẽ cõem sñĩam ꝯ̃ Bar. in fi.itẽ ponit an
iste §.locum hẽat,si ille cui dẽat fieri restõ succedat qui emit,an talis hæres
quasi emens semel possit repetere pretium,& quædam alia in materia,vide
Com.late consi.20.vo.3.vbi ẽt an firmetur iur̃o pactum in terminis huius §.

¶De falsa causa adiecta legato,vel fideicommis. Rub.

Quia in legatis qñque modus, q̃ñdoque demonstratio, qñque
causa adiicitur,ideo sic in sequenti tit.ponitur.Quid autem sit,
gl.tangit de his in rub.de condi. & demon. & ego de quolibet
istorum feci vnam repetitionem,vide ibi per me.

LEX I.

1 *Confessio facta in testamento parte absente,an probet solutionem.*
2 *Qualiter excipiet debitor,contra quem agitur.*
3 *An ista confessio præiudicet intra triginta dies.*
4 *Falsa causa quando vitiet legatum.*

a ERBA. [a]Verba enũciatiua principl̃r ꝓpter se emissa
dispõnẽ inducũt, nisi ꝓbetur testõrẽ errasse. h.d.hæc
lex,& lex,si dotem.ĩ.e.Op.vr̃,ꝙ verba enunciatiua di
spõnẽ nõ inducãt in testõ pagani,vt l.ex his.s̃.de test.mil.Hui⁹
timore gl.j.h⁹ l.dicit,ꝙ hic fuerunt verba dispositiua.s.& iõ exi
gi nolo.Vide gl.j.Certe ꝭm hoc nullũ ẽ dubiũ. Tu dicas, ꝙ hic
fuerunt verba enunciatiua,q̃a testõr dixit sibi solutũ esse.Quo
casu nõ ob.lex ꝯ̃ria, q̃a ibi verba enũciatiua fuerunt emissa ꝑꝑ
1 aliud,hic principl̃r ꝑꝑ se.Op.2.& vr̃,†ꝙ cõfessio facta in testõ,
b nõ ꝓbet solõnẽ,[b]q̃a fuit fcã absente p̃te,ergo,&c.vt l.certum.
§.si q̃s absente. ff.de confessis, & de interro.act.l.fi.gl.hic vr̃ fa-
teri ꝯ̃rium.Dicas,ꝙ huius alternatiuæ scd̃a pars est vera,s.ꝙ ista
verba inducunt fideicommissum,non ꝙ probẽt solutum.Hoc
dicit scd̃a gl.h⁹ l.q̃ vide ꝑ l.si dõnib.ĩ.de do.& l.Lucius. §.q̃s.
de le.2.ꝙ mihi placet,licet q̃dam al̃r dicãt in l.general̃r.s̃.de nõ
2 nu.pe.†vnũ tñ nolo omittere.Arbitror,ꝙ debitor ꝯ̃ quẽ agit̃,
possit sic alternatiuè excip̃e: dico q̃d dicta pecunia fuit soluta,
ꝭm ꝙ testõr dixit in testõ: vel si soluta nõ esset, vr̃ mihi relicta
liberatio,ar.istarũ duarũ legũ,q̃d tene menti.Facit ad hoc ff.de
exce.l.nemo. & ibi no.secus esset in agẽre,vt l. Aurelius. §.fi.de
3 lib.leg.†Vlterius op.& intro gl.magnã,& vr̃ ꝙ ꝯfessio nõ p̃iu
dicet intra 30.dies,vt l.in ꝯ̃ctib.§.super.s̃.de nõ nu.pe. Sol.illud
c hẽt locũ in ꝯ̃ctib.non in vltimis voluntatib.[c]Itẽ op.de l.Titia.
§.Caius.ff.de le.2.Gl.variat in sol.h⁹ ꝯ̃rij.Illa ẽ vera,ꝙ ibi res nõ
erãt penes vxorem,licet essent in eius p̃tãte,vñ ibi verba enun
ciatiua non inducunt dispõnẽ vltra illud,q̃d natura verborum
ꝓlatorũ significat,vt ibi dixi.Mãm de istis verbis enunciatiuis
4 tractaui in l.ex hac scriptura.ff.de don.†Vlt.opp.ad fi.h⁹ l.Istud
ꝯ̃rium nõ tangitur per nr̃os Doct.maiores, nec modernos,de
quo miror. Dr̃ hic,ꝙ falsa cã non vitiat legatum,nisi testõr er-
rauerit.Contra,non debemus inspicere,si errauerit, vel nõ,sed
si al̃s eẽt legaturus,vel nõ,vt l.cũ tale.§.falsã. de ꝯdi.& dem. Br̃
dicas sic.Quædã est cã,q̃ inhæret legato,q̃a ex ea illud q̃d venit
in dispõne, seq̃tur de necessitate,vt si dico mihi solutum esse,d̃
necessitate seq̃tur,si hoc est verũ,ergo nõ petatur,tunc ex solo
errore vitiatur dispõ.Casus est hic. Quædam est cã,q̃ nõ inhæ-
ret legato,vt qñ ex necessitate dispõ nõ seq̃tur ex cã.V.g.quia
mihi seruisti,iõ lego tibi centũ.Vel q̃a mihi tale q̃d fecisti,iõ le
go tibi centum, non seq̃tur de necessitate, q̃a licet hoc feceris,
d dẽbant tibi aliq̃d dare, [d] & iõ tunc si cã est falsa,non curatur de
errore testõris,sed an aliàs legaturus fuisset,vel non,vt in ꝯ̃rio.

a ADD.¶Alex.Verba testamenti.De materia huius l.vide l.verba.s̃.de testam.

b Ale.Ad hoc vide quod not.Bar.in l.ex hac scriptura.in prĩ.ff.de do.vt no.gl.
hic,q̃ ẽ singula.& dixi post Bar.ĩ l.si cautione.s̃.d̃ ñ nu.pe.& seq̃tur Bal.hic.

c Paris.Voluntatib.De hoc vide Alex.in cons.45.

d Barb.Dare.Adde Bar.in l.monasterio.§.j.de cond.& dem.

LEX II.

ETIAM SI. Falsa demonstratio, q̃ nõ p̃imit substantiã rei le-
gatæ,legatum non vitiat.h.d.Op.de l.si sic.§.j.ff.de le.j.de li.leg.
l.legaui.Gl.tua distinguit hic.Aut testõr locut⁹ est in prima per
sona,vt lego decem q̃ debeo,& ꝓcedit ista lex. Aut locutus est
in scd̃a,vel tertia persona,vt lego tibi, quod debes: aut lego ti-
bi q̃d Titius dẽt,& tunc legatum vitiatur. Ita loquũtur ꝯ̃ria &

gl.dicit verum,tamen hoc non inducit prima,secūda, vel tertia
persona,sed inducit illud,quod dixi in summario. Si ergo relin-
quo tibi decem q̄ dēo,siue notarius scribat in prima, vel secun-
da,vel tertia persona, nō curo,tunc falsa demōstratio nō vitiat.
rō,qa legantur centū,& sic ipsa quātitas. Vtrū ergo sit debita,vel
nō debita ipsa q̄titas,per hoc substantia non alteratur. Sed q̄do
testator legat tibi,quod ei dēs, quocunq; mō notarius scribat,
non curo,tunc falsa demonstratio legatum vitiat, quia tunc nō
legat q̄titatem,sed liberationem:liberatio aūt non p̄t reperiri,si
debitum non est:ergo falsa demonstrō vitiat substantiam rei le
gatæ.meritò legatū non valet.itē,qn̄ testōr legat cētum, q̄ Sei⁹
sibi dēt,nō legat quantitatem,sed legat actionem. Si ergo actio
non reperitur,nō valet legatum,quia relinquit illud qd̄ non est
in rerū natura. quādo aūt non exprimeret certa q̄titas, tunc nō
esset dubium,quod talis demonstratio falsa vitiaret legatum.&
de hoc dixi plenè in d.l.si sic.§.j.de le. 1.& l.legaui.de li.le.

LEX III.

2 *Quādo dos est legata,an ille qui tenetur restituere,possit expensas deducere.*
a SI NON DESIGNATA.*a* falsa demonstratio, quantitate nō
expressa,vitiat dispōnē,secus quātitate expressa.h.d.Op.& vr̄,φ
legatum non valet,q̄do debitor legat creditori.so.Hic valet pp
repræsentationem,quia cum deberet restitui annua, bima, tri-
ma die olim,hodie post annum,propter legatum amodo dēbi-
tur incontinenti.item op.de l. 1.§.sed & si dotem.de dot.p̄le.so.
vt in gl.Op.ff.de le.præ.l.virilis.§.si qd vxori.so.vt in gl.†Quæ-
1 rit gl.vtrum,quando dos est legata,ille qui eam restituere tene-
tur,possit facere deductionem impensarum.Glo.hic distinguit,
quis protulit verba,an marit⁹,an extraneus,vt l. Mæuio.§.à me.
ff.de le.2.Br̄ non est bona distinctio, quia idem est in marito, &
extraneo.Sed est distinguendum, an quis legauerit dotem sim-
pliciter, & intelligitur deductis expensis:an quis legauerit,quic
quid ad eum peruenit , & tunc intelligitur sine deductione im-
pensarum,vt d.§.à me.

a ADD.¶Ale.Designata.Et no. gl.fi.dū soluit l.virilis, qa ex ea dixit hic an sub
dubio forte, φ cum legata dēnt aliquo iure spāli, nō intelligit̄ de legato fa-
cto sub falsa demonstratione,vt hic dicit gl.ex quo dubitatiue tn̄ dicebat,φ
auth.ex cā nō ɔfirmat legata fcā sub falsa demōstrōne, quod an sit verum vi
de Flori.hic,& Mo.& Cyn.tenet id,quod dixi s̄.per istam gl.bal.aliter soluit
contrarium,Ia.bu.hic etiam sequitur gl.vide bar.in l.is qui in potestate. §.ei
qui.de le.præst.¶Si non.Limita,vt per Ale.consi.45.

LEX IIII.

SI DOTEM. Hanc l.tibi legi s̄.e.ti.l.j.Dic vt ibi dixi.

LEX V.

REFERT. ista lex dicit idem,quod l.si nō designata,sed in mo-
dico differt, & breuiter dicit, falsa demonstratio quantitate nō
expressa vitiat legatum: secus si quantitas exprimatur expresse,
vel per relationem ad aliud instrumentum.

¶De his,quæ sub modo legat.vel fideicommiss. relinquuntur. Rub.

LEX I.

1 *Modus,& conditio secundum quid æquiparantur.*
2 *Conditio qualiter differat à modo.*
a IN LEGATIS.*a* modus,& condō equiparātur s̄m.qd.
H.d. Op.& vr̄ quod modus, & condō non æquiparen-
tur:vt l.si tibi.ff.de le.3.& l.si fundum per fideicommis
1 sum.§.j.ff.de le. 1. Dicit gl.†modus,& condō æquiparantur s̄m
quid, quia sicut in cōdōe ea deficiente legatum qs nō capit, ita
2 in mō eo deficiente quis legato priuatur.¶†Quęro qd differt[b]
b condō à modo.dicit gl.condō fit per,quia.modus fit per,vt.vi-
de gl.istud quod gl.dicit, vt plurimum est verum, sed non sem-
per,vt plenè dixi in repetitione l.j.de condi.& de. & ibi de con-
dōe tantum.de modo dico plenè in l.quib.diebus.§.fi.eo.ti.De
causa dico plenè in l.demonstratio.§.j.e.tit. de demonstratione
dico plenè ead.l.in prin.quod no.

a ADD.¶Ale.Legatis.Ex his,q̄ hic dn̄r,collige aliud esse ɔdōē,aliud eē modū:
& sic aliud est esse tale,aliud haberi ꝓ tali.l.si naūt,la 2.§.1.de adult.& ibi vi-
de bar.no,hic adde quod ɔdō,& modus æquiparātur in ɔ̄ctib.innominatis,
l.periculi.de nau.fœno.sec. Bal.in l.perens, s̄.de pact. & vide de materia ista
inter modum, & conditionem bal.in l.cum nemo,J.de acq.poss.
b Ale.Differt.Vide bar.in l.qui absenti.§.fi.de don.alias de sen.

LEX II.

a EX HIS.ª Hæc est bona,& no.lex,& br̄ dicit,illud quod in vim
modi relinqtur,p̄t peti:& vltra q̄ honoretur,non p̄t grauari.H.
d.Op.quod ēt s̄m veteres ll.nascebatur actio, vt l.fideicommis-
sum.in pr.de le.j & l.Imperator.in pr.de le.2, so.qn̄q; simp̄r re-
linquitur legatum,seu fideicommissum,& certum est,φ in om
ni tempore nascebatur actio.quandoque relinquebatur in vim
ɔdōnis,vt lego fundum,si decem dederis Titio:tunc nec olim,
nec hodie nascebatur actio,vt l.si quis sub condōe,si quis omis.
causa test.quandoq; relinquit̄ in vim modi,& tunc olim nō na-
scebatur actio, nisi in libertate. hodie sic,per hanc l.quod plenè
dic,vt clarius dixi in d.l.quib.dieb.§. fi.de cond.& dem. Opp.ad
hanc l.de ver.vt etiam.j̄.eadem.l.vbi innuitur quod relictum in
vim conditionis possit peti.sed expone, siue pro, &, vt dicit gl.
in sua 2.dist.& sic non obstat.

a ADD.¶Ale.His.Vide no.per Im.l.huiusmodi.in prin.de leg.1.

¶De conditionibus insertis,tuam legatis,quàm fidei-commissis,& libertatibus. Rub.

LEX I.

CVM TESTATOREM. Non videtur sine liberis de-
cessisse qui vnicum nepotē reliquit ex filia H.d.Quæ-
ro,quid si aliquis decedit cum filio, quem nō instituit
a hæredem, an videatur cum liberis *a* decessisse.Gl.hic in 1.gl.di-
cit quòd sic, quam vide per l.filiusfam.§. cum quis. ff. de leg. 1.
dic vt ibi.

a ADD.¶Ale.Liberis.Adde, φ si aliquis dicit,si decesserit sine liberis masculis,
an nepos ex filia continebitur.vr̄,φ sic, qa de liberis,vt hic.itē masculus, vt ī
vsib. feu.in tit.de his q sibi,& hæredi.suis masc.& fœm. ɔ̄rium voluit Spe.in
ti.de emphyt.§.nūnc vero aliqua,ver.266.p p illud verbū masc.Pau.de Ca.di
cit,φ in concessione feudi,& emphyteusis, tenenda est sn̄ia Spe.in terminis
aūt huius l.tenēda sit prima sn̄ia,qd̄ ɔprehendat̄ nepos ex fœmina. Quid āt
si fiat ɔcessio feudi, vel emphyteusis ꝓ se,& suis descēdentib.vsque in tertiā
gn̄ationē,& ille dēcedat cū nepote,vel nepte ex filia,an dicatur ex sua gn̄a-
tione.Pau.de ca.dicit se ɔsuluisse, φ sic,qa ita tēt Spe.ti.de emph.§.nūc vero
aliqua,ver.155.seu 8.& p tex.in ver.susceperat,p quem dicit Bal. si testōr dice
ret,si decesserit sine li.ex suo corpore descendentib. qd̄ n̄ ɔprehendetur ne-
pos ex filia,quia auus dr̄ ipsum suscipere ex filia,sicut instrm̄ facit domū, ni-
hilominus est faber.Latius hic vide p ipsum Pau.aliquas rōes eorū, q ɔ̄rium
ɔsulerunt.Quid āt,si testōr instituit filiū hæredem vniuersalem,& fæminā in
re certa:filio āt substituerit locū piū,si decesserit sine liberis, fili⁹ decessit cū
nepte ex filia,an pius locus admitteretur,an vero filia ꝓpria testōris. Pau.de
ca.dicit,φ collegiū Florentinū,& aduocati Rom. curiæ ɔsuluerunt ꝓ pio lo
co,& Ro.cur.Bono.vero & Perusini ɔsuluerunt ꝓ alia parte,iō facta fuit trā
sactio.Et in 2.parte vr̄ residere ipse Pau.qa dicit,φ postea fuit reqsitus,& no-
luit ɔsulere.ꝓ qua parte facit,qd̄ ɔsuluit Bal.super quodā testō,ī quo testōr
instituerat,sibi hæredem fratrem,& filias ꝓprias instituerat in certa q̄titate,
easq; substituerat fratri,si decederet sine liberis masculis.ille decessit relicto
nepote ex filia filiæ.Sīr̄ testōres decesserūt relictis nepotib.ex earū filiis, vel
filiab.q̄rebatur,an nepos ex filia fratris testōris excluderet nepotes ex filiab.
ꝓpriis testōris. cōsuluit Bal.φ nō excluderet,qa nullus prudens testōr filios
ex fæmina fratris præponeret filiis,& filiab.ꝓpriis,vt ipse ɔsuluit cōs.238 li.j.
Et hoc ēt melius faciat ꝓ sn̄ia Spe.primo relata.sed Pa.ɔ̄.& facit ēt,φ ad s̄.di
cta ɔsuluit Rom.ɔsi.163.qd̄ si testōr instituit filiū,& si decederet sine filiis ex
ꝓprio corpore natis,& ēt eius filiis,substituit hospitale si decedat filius cum
nepote ex filia,qd̄ hospitale nō admittetur:& qn̄ appellatione liberorum,ve
niant nepotes ex fæmina.Vide Bal.cōs.216.in fi.vol.1.& qd̄ applōne filiorum
ex corpore natorum veniant filij ex fæmina,voluit Bar.cons.49.lib.4.

LEX II.

CVM PATREM. argumentum à contrario sensu non potest
sumi,quando resultat prauus intellectus.H.d.

LEX III.

SI EA. si conditio mista deficit facto eius,cui relinquitur,non
debetur legatum.H.d.

LEX IIII.

LEGATVM. si conditio mista deficit per casum,non debetur
relictum.H.d.Op.de l. 1.s̄.de insti.& subst. sol.ibi conditio defi-
cit facto alterius.hic casu,& dic plenè vt ibi.

LEX V.

1 *Filia nupta est in p̄tāte patris et matris,quo ad illa.quæ sunt necessaria marito.*
a SI VXOR. *a* Quo ad acquisitionem legati inspicitur tempus,
1 quo dies legati cedit.H.d.† Not.φ licet aliqua sit vxor alterius,
tamen dicitur in potestate mariti quo ad illa, quæ sunt necessa-
ria viro,vt gl.hic dicit.& insti.ad tert.§. 1.in fi.prin.quod no.Op.
de l.si filius.de ver.obl. sol. Aliud in contractib.aliud in vltimis
voluntatib.Rationem ponit gl.quam vide & not. Sed aliter di-
cam in d.l.si filius.de ver.obl.

a ADD. ¶Ale.Vxor.No.φ filia nupta,remanet in potestate patris,& vide gl.in
l.sicut patronus,de op.lib.quæ dixit, quod vxor mortuo viro debet alimen-
tari in domo viri,& ibi operari debet,quod no.Vide Bal.c.j an mari.suc.vxo.
in bene.inue. vbi dicit,quod licet de iure Longobardorum vxor si in potesta
te viri,tamen secus est de iure Ro.nisi ad debitum carnis,vt hic no. & no.in-
stit.ad Tert.in prin.& ff.de ser.fu.l.fi.& vide Bar.l.1.§.fi.per illum tex.ff.de in-
iur.& Bal.in l.si inuita,de nup.& vide Bar.& Im.in l.rei iud.§.fi. cum l.seq.ff.
sol.ma.& tex.no.in l.pe.ff.de his quib.vt indi. vbi videtur esse etiam in pote-
state soceri quo ad reuerentiam.

LEX VI.

1 *Conditio quæ sit diuidua.& quæ indiuidua.*
2 *Conditio indiuidua relata ad plures,quando diuidi possit.*
3 *Conditio indiuidua adiecta pluribus quando debeat per omnes impleri.*
4 *Implementum vnius quando prosit non implenti.*
a SI PLVRES. *a* pluralitas geminat singularitates.& implemen
tum condōnis prodest implenti,& non alii.H.d. Ad euidentiam
1 scias,† qd̄ quædā est ɔdō diuidua,q̄ ɔsistit in dādo q̄titatē,& de
ista non loquitur ista l. Est quædam alia cōditio indiuidua,& de
ista

a ADD.¶Alex.Plures.Circa istam materiam vide omnino Bar.cons.188.

ista loqr̃ hic.tñ ɔdõ ista indiuidua pt̃ assumi duplici mõ. primò ɔdõ īdiuidua,q̃ pt̃ eē vna,& cõis oïb. Exẽplũ, si feceritis domũ, lego cẽtũ.q̃dã ɔdõ est indiuidua,q̃ est ꝓpriè in persona cuiuslibet,qa nõ pt̃ fieri ꝓ parte:sed est ꝓpriè in ꝑsona cuiusq;, qa aliꝰ est ascẽsus tuꝰ,alius ascẽsus meꝰ,& de istis duab.pt̃ intelligi hæc l.Et Cy.hic recitat repetitionẽ Pe. q̃ est multũ subtilis, vtilis, & pulchra.Op.de l.si qs legata.§.fi.de ɔd.& de.so.hic loqtur ī ɔdõ
2 ne indiuidua,ibi in ea,q̃ est diuidua,in†qua dic,aut ab initio apponitur in ꝑsonis pluriũ,& pt̃ diuidi,vt in l.ɔ̃ria.aut appo. in ꝑsona vnius, licet ex postfacto deueniat̃ ad plẽs, & nõ pt̃ diuidi, vt l.cui fundus.§.fi.ff.de cõd. & de.Fallit,qñ legatũ scinditur:qa tũc scinditur ɔdõ,vt l.Plautius. de ɔd.&de.fallit,qñ ex postfcõ cœpit esse impossibile īpleri totã,vt l.pe.circa pr.ff.de ɔd.& de.
3 † Circa ɔdõẽ indiuiduã adiectã plurib.q̃ro primò,an dẽat per oẽs impleri.Br̃ dic, aut ɔstat de mẽte testõris,qd senserit,& stamus certo. in dubio ꝑsona vnius nõ hẽt impedire aliũ implentẽ,vt l.si ita fuerit.de man.tes.†Quæro scdò, vtrũ si vnus adim
4 pleat , ꝓsit alteri nõ implẽti. dic aut ɔstat de mẽte testõris & stamus certo:aut non,& in dubio vr̃ velle,ꝙ prosit tm̃ implẽti, vt hic,&d.l.si ita fuerit.de manu.test.Vide gl.j.in fi.dic,ibi diuidua, & separatim censetur in persona cuiuslibet.ipsa tamen de se est indiuidua,& de hoc tamen potest intelligi ista lex.

LEX VII.

1 *Conditio de dando si deficiat per casum,quando habeatur pro impleta.*
2 *Conditio de dando pecuniam,vel aliam rem,dicitur mista.*
3 *Si creditor est in mora recipiendi,quando possit iterum petere.*
a CVM QVIDAM.ª cõdõ in dãdo libertatẽ adiecta,si casu,vel fcõ eius cui dẽat dari deficiat,ꝓ impleta hr̃:secꝰ si facto serui:ser
1 nus tñ ad dãdũ remanet obligatus,qñ casu deficit.H.d.†In primo dicto hẽtis,qđ si illa ɔdõ deficit per casum, hr̃ ꝓ impleta.ɔ̃ s̃.e.l.legatũ.Gl.hic vr̃ dicere, ꝙ spãle est hic in libertate, & vide gl.sup verbo,hr̃dem, & vide ẽt gl.q̃ incipit,aliud ẽ in ɔ̃ctib.q̃ vr̃ idẽ dicere,& hæc est spãlitas in hoc,qa ɔdõ mista rr̃ deficiens ꝑ casũ,facit dispõẽ deficere,vt l,in testõ.de ɔd.& de.& l.legatũ.s̃. e.doc.Vltram.dñt,ꝙ hoc nõ est verũ,nec est ɔdõ mista,sed ptãtiua tm̃:nã cũ ɔsistat in dando,lex hẽt ꝓ certo,ꝙ ille, cui dẽt dari recipiet,vnde dẽt dici ptãtiua,& iõ si deficit per casum,debet hẽri ꝓ impleta.vt l.q̃ sub ɔdõe.§.quoties.ff.de ɔd.inst.& habui stis no.in l. 1.s̃.de inst.& substi.sub ɔd.fac.Sed gl.dicit melius, q̃
2 dixerint ipsi,†qa ɔdõ in dando pecuniã,vel aliã rẽ, dr̃ mista.casus est in l.cũ ita datur.de ɔd.& de.Secus in ɔdõe de dãdo libertatem,vt d.§.quoties.Op.secũdò, dr̃ hic in vltima parte leg. qđ seruus remanet obligatus hæred.ɔ̃ s̃.an seruus ex suo facto.l. 1. so.cã libertatis pt̃ seruus obligari dño, vt l.ꝓmissæ.s̃.an seruus ex suo fcõ.Sed ɔ̃ hoc instatur,illud qđ est in ɔdõe,nõ ẽ in oblõne,vt l.si qs sub ɔdõe.ff.si qs omis.cã test.habuistis no.s̃.tit.j.l.fi. so.spãlis casus est hic,vt illud,quod est in ɔdõe,sit in oblõe.rõ, qa cũ seruus ɔsequitur libertatẽ fauore spãli ɔ̃ rr̃as iuris cõis,in hoc grauatur,vt teneatur ɔdõẽ implere ɔ̃ rr̃as iuris cõis.itẽ op. ad hoc,casus fortuitus liberat debitorẽ spẽi,vt l.ɔ̃ctus. ff.de re. iu.& l.si vt certo.§ nũc vidẽdum.ff.ɔmo.hic in fi.dr̃ ɔ̃rium. sol. sir̃ casus spãlis est hac eadẽ rõe qua s̃. Vlterius op.dr̃ hic, quod qñ stetit per hr̃dẽ,ipse nõ poterit de cætero petere. ɔ̃rium ff.de
b statu libe.l.si peculiũ,inᵇ prin.so.illa l.nihil ad ꝓpositum, qa ibi loquitur,qñ datũ erat alteri,nõ hr̃di impedienti. itẽ op.ad hoc,
3 †& istud est magis no.si creditor est in mora recipiendi vna vice,nihilominꝰ pt̃ iterũ petere,vt l.q decẽ.in pr.ff.de so.& l.si debitor.so.dñt q̃dam,aliud in ɔ̃ctib.vt ibi,aliud in vltimis voluntatib.vt hic,& hoc tenebat Io.alij dñt ꝙ imo ibi,& hic:& qa hẽres,q semel recusauit, iterũ poterit petere:nisi res sit amissa,& ī hoc vr̃ residere gl.tua.istud cõiter reprobatur ꝑ nr̃os Do.& bene.Nã dẽs scire,qđ qñ aliqd est in oblõne, tũc si creditor est in mora recipiendi, nõ extinguitur oblõ ꝑ hoc. & iõ volẽs iterũ petere.pt̃,nisi sit res amissa, vt in ɔ̃rio, siue ponamus debitũ ex ɔ̃ctu,siue ex vltima volũtate,non curo. qñque aliqd non est in oblõne,sed in ɔdõe,tunc offerẽdo ei,cui dari dẽt,statim est impleta ɔdõ.vñ nũq̃ ille,cui dẽbat dari,poterit đ cętero peter̃,hic est casus hic.rõ,qa deficit actio,& oblõ.sed an per viã exceptionis possit illud consequi,est aduertendũ:nã vt dixi, condõ hr̃ ꝓ
c impleta,si stat ꝑ eum,qui nõ vult recipere.aut ergo ꝓ impletaᶜ habita condõe dispõ trahit secũ executionẽ,quo ad ius, & quo ad fcm̃,ita qđ non expectatur aliqua executio alia hominis, vt in libertate, & tunc ẽt per exceptionẽ,non potest sibi cõsulere, hic est casus hic.Sed si dispõ egeret alicuius hominis executione:puta testator legauit mihi librũ,si darẽ decem,licet hr̃de nolente recipere,&condõe habita pro impleta fiat executio ꝑ ius, quia transit in me dñium libri : tamen adhuc est necessaria executio hominis,s.qđ mihi tradat : & tunc forte ope exceptionis pt̃ hæres consequi illud,qđ semel repudiauit , & hoc casu pt̃ dicere verũ ista gl.ar.d,l.qui decẽ.de so.istud qđ ego dixi,vr̃ ɔ̃ istũ

d tex.ᵈnã hic,quod relinquitur in vim condõis, est in obligatione,vt dixi.Resp.in obligatione ex vno casu tantum, sc.quando seruus fuit impeditus casu fortuito,aliàs non.

a ADD. ¶Ale.Quidam.Circa no.hic per bar.Adde bar.l.in testamento, la 2.de cond.& dem.& Bal.hic,& in l.1.s̃.de inst.& subst.sub cond.fact.
b Alex.Peculium.Ad intellectum huius l.vide bar.l.cui fundum ff.de ɔdi.& de. & quod no.in l.pr̃ §.fi e.ti.& per Cy.l.si plures.& bal.post bar.in l.acceptam, in 5.& 6.q.de vsu.& hic adde bal.in l.1.ad fi.de inst.& substi.
c Paris.Impleta.Casus est in l.si hæres cui.ff.ad l.Fal.sec.Ro.exclamantem sing. 802.inc.est magna quæstio.
d Ale.Tex.In contrarium l.si hæres cui.circa fi.ti.& ibi per Imo.ff.ad l.Fal..

a ¶De vsu.& fru.ª leg.vel fideicom. Rub.

a ADD.¶Paris.Fru.Vide in hac materia Fran.in cons.166.

LEX I.

LEGATORVM. In legatis, & fideicommissis tenetur hæres de vsuris,& fructib.à tempore moræ,si iustã causam nõ habuit litigãdi.H.d.tot.ti. Op.de le.2.l. si quis seruo.l. Titia Seio.§.vsuras.sol.intellige hic à tempore litis cõt. non quando mora præcesserat, quia tunc tenetur à tẽpore moræ,vt in gl.

LEX II.

ADVERSVS. teneatis mẽti hanc l.& modũ faciendi istas æstimationes,& istas calculationes,qa qñq; eligũtur arbitri ad hoc faciendum à partib.vt l.hac edictali.§.his illud.de sec.nup.& ibi dixi vobis.q̃doq; eliguntur à iudice, vt videbitis hic,& tunc dẽt dari terminus partib.Facit ff.si cui plus,q̃ per leg.Falc.l.j.§.cũ dr̃. Ad istum modum æstimandi facit de iure do.impe.l. fi.circa fi. De dando isto arbitro ad calculationem,facit l.Labeo.§.j.de statuli.facit etiam s̃.de fide instr.l.comparationes.

LEX III.

a IN LEGATIS.ª Op.de l.grege.de le.j.& de le.2.l.peculiũ.so.ibi loquitur in legato vr̃i, in quo fructus, qui augẽt gregem,seu aliud vr̃e legatũ,cedunt legato à tꝑe testĩ, hic loquitur in legatis particularib. Op.secũdò, qđ fructus pertineant ad legatariũ à tꝑe mortis,seu aditæ hæreditatis,vt l.Herenius.ff.de vsu.gl.dicit ꝙ ista l.dẽt intelligi,qñ legauit testõr rẽ alienã,secus si rẽ propriam.tunc.n.cũ statim trãseat dñium in legatarium, statim hæres tenebitur de fructib. Vide Gl. istud nõ vr̃ verũ ꝑ hunc tex.q̃ đt,siue in rẽ,siue in personam agatur.Si.n.eẽt legata res aliena, nõ posset agi in rẽ,vt dixi in l.j.& 2.s̃.cõia de le.ergo loqtur,qñ legauit rem propriam. Dicunt ergo Vltra. ꝙ ad fructus perceptos tenetur hæres à tempore aditæ hæreditatis, vt d.l. Herennius.de percipiendis verò à tempore moræ.ita loquitur hic.

a ADD.¶Ale.Legatis.De intellectu huius tex.vide bar.l.seruo legato,ff.de le.1. & ibi per Im.contra bar.per istum tex.& gl.in l.Herennius,ff.de vsu. Ale.Iuxta hic no.ꝑ bar.ađđ q̃ no.i l.si qs bõrũ,de le.j.ꝑ bar.late ī l. in fideic. ad Tre.& vide bal.l.fi.§.sed q.1,s̃.cõia de le.& bar.l.grege,ff.de le.1.& Ang.d. l.si q.s bonorũ,tenet opi.Cy.hic,qđ adita hr̃ditate fructus rei testõris dẽant, nisi hæres legata ignorãs fructus ɔsumpserit.Alleg.hic no.per Cy. & an ista mã ꝓcedat in fructib.seminatis à testõre,vide bal.& Im.in fi.l.si q.s bonorũ.

¶Ad senatusconsul.Treb. Rub.

LEX I.

1 *Qua actione repetat solutum creditoribus ille,qui hæreditatem restituit.*
a SI EX SENATVSCONS.ª qui hæreditatem restituit,
1 repetit quod creditorib.soluit.H.d.†Quęrit Gl.qua actione possit repeti.&Gl.videtur dicere actione negotiorum gestorum.vide gl.Doc.hoc non vñr sequi, nisi q̃do hæres soluisset post restitutionem. nam si ante factam restõnem, tunc non gessit negotiũ fideicommissarij,sed suum proprium, ideo deberet repetere per actionem in factum,vt l.pretor.in pr. ff.de bon.auct.iud.possid.

a ADD.¶Senatuscons.Vide bal.in l.sed & si posses.ff.de iureiu.

LEX II.

1 *Hæres an possit cogi ad soluẽda legata,si portio fideicommissario non sufficit.*
2 *Hæres an teneatur restituere,quando æs alienum absorbet totam hęreditatẽ.*
AD EVM. onera hæreditatis inter hæredem, & fideicommissarium diuiduntur pro rata.H.d.Op.& videtur, ꝙ hæres nõ dẽt sustinere onera legatorum,imo quartam suam dẽt hr̃e sine aliquo onere,vt ff.e.l.j.§.pe.so.intellige quod hic restituit rẽ,vt puta dimidiam hęreditatis.vnde apud hęredẽ remansit vltra quartam,& hæc pt̃ esse satis bona, & de necessitate oportet sic intelligi,vt dicam j̃.si verò dicas,quod quartam tm̃ retinuerit heres, tunc dicas quod apud hæredẽ remanerent onera debitorũ, pro rata portionis,non legatorũ.tñ tex.nõ pt̃ intelligi sic, qa expsse
1 dicit de onerib.legatorum.† q̃ro vtrũ hæres possit cogi ad soluẽdum legata si portio fideicõmissaria nõ sufficit. Gl.hic vr̃ dicere,quod sic,qđ intellige dũ tñ apud hr̃dẽ remaneat quarta in
2 tegra,sine onere.†Itẽ q̃rit Gl.qd si tm̃ est es alienum,quod totã
a hęreditatemª absorbet.Gl.dicit,quòd tũc nihilominus valet fideicom

a ADD.¶Ale.An & qñ æs alienũ abstulit patrimoniũ, extinguat̃ fideicõmissũ. vide Ro.l.Marcel.in pr.ff.e.dicit ꝙ per istã gl.est casus in l.si hæres ab eo.ff.e.

deicom.vl'e,licet hr's possit conueniri i solidu. Hoc aduertite,vos dictis scire,qd' legata,& fideicommissa particularia,si aes alienu absorbet tota hr'ditate extinguutur. vt s. de le.l.si vniuersae. Fideicomissum vero vl'e,an extinguatur,gl. vr' hic dicere,qd' no. Tex.tn vr' cotrium dicere in l.successores.j.ti.j.Possumus dicere, qd' siquidem haeredis interest illa haereditate,quantuncunque non soluendo restituere,vt puta,quia ipsemet haeres erat creditor, vel soluerat creditoribus, tunc non cogatur ad restitutionem,vt d.l.successores;alias secus.Ita intelligitur ista gl.

LEX III.

SI PER FIDEICOMMISSVM. Fideicom.Reipub.relictum a venientibus ab intestato,minuitur per Treb.h.d.

LEX IIII.

a NON IVSTAM.[a] Ista est bona lex,& habeo ego istam l.pro singulari,& nescio huic legi dare concordantiam,& h.d. Haerede rogato decedente, an adita haereditate post iussum, fideicommissum pt peti tanq ab eo adita fuisset haereditas,h.d.Opp.qd' iste fideicommissarius no poterit cogere auiam adire, quia sua non intererat. Nam eodem modo poterat petere a substituto, quemadmodum ab ea,vt hic in fi.dr. Rn.imo intererat sua,qa forte substitut' erat grauatus debitis.Item substitutus poterat legitime retinere ex persona sua quarta,qd' no posset institut', vt hic in fi.dr.Op.ille,q het substitutu vulgare,pt repudiare ex psumpta voluntate testantis,vt l.qa at.ff.si qs omis.ca test. Sol. Hic repudiauit in fraudem,vt vidistis in l.1.s.si qs omis.ca test. Item op.dr hic,qd' relicta ab instituto vnr tacite repetita a substituto.c.ff.de le.2.l.Celsus.§.pe. Sol.Ibi hr'ditas fuit pro non scripta,qd' dic,vt dica j.de cad.tol.§.his ita. Ite op.ff.de le.3.l.j.§.fi. Sol.Ibi haereditas venit ad alios ab intestato,no ex dispone de

b functi.[b] Item op.& vr quod hic substitutus pt adhuc retinere quartam ex sua persona, quia ipse no fuit coactus.Gl.soluit,qd coactio facta de instituto,nocet huic substituto. Cotra hoc op. qn institutus decedit ante aditam haereditatem,fideicomissum non pt deberi ab eo,vt l.ille a quo.§.si de testamento ff.e.Si igitur non debetur ab eo, ergo eius persona no nocet substituto. Respo.q illud,quod dicitur, q haerede decedente ante aditam haereditatem fideicommissum extinguitur,est verum ante haereditatem,& ante iussum de adeundo:secus si post iussum,licet ante aditam haereditatem,vt hic,& dixi ibi in l.eam quam.s.de fideicom.in illa q.quando haeres haeredis possit cogi.

a ADD.¶Alex.Iustam.An sp pferatur fideicommissarius substituto, vide Bar. & Doc.in l.2.de vulg.& pup.subst.in 3.q.in prin.& in verbo,dubitatur.

b Paris. Ex dispone defuncti. An ille,qui tempore mortis non est proximior, sed post mortem defertur, dicatur vnire ex voluntate defuncti, vide quae scripsi ad Bar.in l.si quis cum nullum.ff.de iure codic.

LEX V.

ET SINE. Etiam ab intesta.pt relinq fideicommissum, & locus est deductioni quartae.h.d. Quaerit gl.qua actione cogatur quis restituere.Breuiter ista est veritas. Per officium iudicis cogitur,quis adire: per actionem ex testo restituere. Ita tenent gl.hic,& ff.eod.l.si legatus.in prin.& l.postulante.

LEX VI.

a IVBEMVS.[a] Ista est no.l.valde,& singularis:volo eam legere per particulas. Br' dicit. Qn filij rogantur pro haereditate restituenda fratribus,vel eorum filiis, fructus non computantur in quarta Treb.sed eam debent habere de defuncti substatia.h.d.

a ADD.¶Alex.An,du in hac l.dr' fratre non restituere fructus,nec in quartam coputare,aduerte p casum in l.in fideico.§.cu Pollidius,de vsu.iuncta l.qd' his,de leg.3.& qd' no.Bar.& Imo.in l.cu filio,circa fi.& ibi Iaco. de Are.de leg.j.hanc limita no.fm gl.in c.Ray.sup ver.lite cote.de test.An at isti fruct' coputentur in legitima,vide no.in l.Papi.§.vnde,ff.de inof.test.qd isto casu in relicto ca cdonis implendae,vide Bar.in l.filiam.s.fam.ercis.in lect. Azo. & ibi Bal.& an idem sit in partetib. primi gradus.dic,quod non,vt l.filiusf. ff.ad l.Fal.& ibi Doc.& haec lex procedit et si filiusf.fuit in mora restituendi fm gl.no.& ibi Imo.in l.in fideicommissaria, in pr.ff.eo.vide ibi,in c.Ray. in gl.in ver.a tpe.lit.conte. de test. & ad istam l.vide Imo.in l.scribit.ff.eod. Bal.in l.balista. Bar.in l.in fideicommissaria,& in l.postulante Sticho. §.j.ff.eo. Adde du hic dr',q qn filij sunt rogati restituere hr'ditate filij,no cputantur fructus.Pa.de Ca.dicit ide puto,& multo fortius,qn extraneus.na si aduersus pprios liberos hnt hoc priuilegium, multo magis dent hr'e aduersus extraneos.& dicit mirari qd' doc.hoc n tagar,sed hoc suu dictu n vr' pcedere p ea,q csuluit Ab.cos.88.li.j.qd' licet fili' rogat' filiis no pstet satisdatione: tn si sit rogatus restituere patruo deat satisdare cu crriu videbat dicedu ex maioritate ronis,qa extrane' erit magis igrat',&ibi refert,qd' hoc motiuu fecit vacillare Cy.hic,& qd' rnder,qd' lex no det extedi vltra psonas noiatas.p qua opi.ipse Abb.allegat duas gl.vna in l.j.ff.vt lega. noie,in verbo,sp alia in l.filio.e.tit. Scias et,qd' illud q dr',qd' filius rogat' de restituedo sub cdone detrahit duas quartas, illud e veru,nisi filio de legitima sit pulsu p patre.Ita dicit Bal.intelligenda esse iura de hoc loquetia. eius cosi.138.lib.j. Paris. Iubemus. De intellectu h' l.& an hodie sit correcta,vide oino Com. consi.25.vbi plura dicit,q iste tex.no heat locu in legitima,& q et sit correcta,vide pulchre Com.consi.52.inc.ad primu q situ. Ite qd' fructus pcepti p filium ante adita hr'ditatem cputetur in Treb.vide Pau.hic in l.in fideicom missaria ad Tre.vbi etia alia litatione ponit. Re du dr hic,q fructus no cputent in Treb.in liberis primi gradus, limita no pcedere, qn fuisset in mora restituendi fm Sal.Pau.& Bal.& Ale.in l.in fideicommissariam.ad Tre.gl.ordi.in c.Ray.i verb.cestata.de test.ad fi.q.d at et i fructib. perceptis p hr'des filij grauati ante mora,& lit.cont.sine tn negligentia fideicommissarij, quo casu regulariter coputant in Tre.vt no.in d.l.in fideicommissariam,videret, qd' n cputentur,qa hr's detrahit Tre.ex psona filij,io eo iure vti dot.i crriu facit,q no. Host.Ab.& Ant.de Bu.in d.c.Ray.sup gl.pal.dum dicit,q ib. fructus non fuerunt percepti p filium,sed haeredes suos,& sic voluerit, q et si veru eet,q filius n cputaret fructus pceptos post mora,hr's tn cputabit,& sic n pcedit ar.de fructib.perceptis per filium,ad pceptos p hr'des,& istud seqt et Ale.i d.l.i fideicomissaria.et p hoc bn facit,q dicit Sal.hic, du dt,q io filius computat fructus perceptos post mora, qa isto casu no loquit ista lex,q no pt extendi,vt hic in fi.dr:qa solum non loquitur ista lex in fructib. perceptis ab haeredib.sed aduerte, qa regulariter no coputant i Treb. Fructus percepti ante moram,et circunscripta negligentia fideico.vt p Cy. & Sal.hic & Alex.in d.l.in fideicom.ideo cessat difficultas, & hoc satis probatur in d.c.Ray.nutius,iuncta gl.praealleg.& quae super ea notantur.

§. IN SVPRADICTIS. Inter fratres,& inter patre,& filium, cessat satisdatio de fideicomisso pstando adueniente cdone,nisi testator iusserit,vel parens ad secunda vota migrauerit.h.d.

§. SINAVTEM. Is non videtur sine liberis decessisse,qui vnicum filium,vel nepotem reliquit.

1 *Obligatio ciuilis,quod hodie cadat inter patrem,& filium.*

2 *In liberis primi gradus,fructus non computantur in quartam.*

a §. ILLVD.[a] Quae s. dicta sunt vltra casus in hac lege expssos

b non extenduntur.h.d.Op.& vr',[b] qd' fruct' cputatur in quarta, vt l.Papinia.§.si cdoni.ver.vn si qs.ff.de iof.test.Plures sol.dat. dicit gl.q ibi testor certu tps apposuit, hic sec'.& ista coiter gl. nostri ibi tenent, & vbiq;:tn in veritate lex cria loqtur in debito iure naturae,no in quarta Tre. Dica hoc in l. scimus.§.repletione.de inof.test.Op. 2.de l.in fideic.ff.e.Sol.qualr fruct' cputatur in quarta,hic gl.distinguit aliqualr, plenius tn in crio,& dic,vt ibi.Ite op.& vr,q qn pr cogit restituere filio, no sit loc' detractioni quartae,vt l.cum filio.de le.j.Sol. Hic loqtur qn pr instituitur & de restituendo filio rogatur.ibi loqtur,qdo instituitur ipse filius,& pr cui qrit, rogat de restituendo sibi. Venio ad secuda parte dr hic,q i casu cauet pr filio.c,iter patre & filiu non cadit obligatio,vt Insti.de inuti.stipul.§. item inutilis.Sol.

1 Dicit gl.q hic est speciale.Tu† dic,q hic loqtur in aduentitiis,

a ADD¶Paris.Illud.An dispositio h' §.procedat solu,qn vn' filius e grauatus alteri filio restituere,an et sit grauatus extraneo, vide Ro.cosi.222. Ale.in §. cu auus,de quo j.& in l.in fideicommissaria.ad Tre.Ite q no pcedat vbi fili' detrahit duas quartas vide Pan.consi.92.ad fi.in l.scimus.in pr.C.de inof.testa.in crium vide Alex.l.quod de bonis,§.cu auus.ff.ad leg. Fal. an vero isti fructus cputent in dote succedente loco legitimae,vide Pau.consi.114.Item quod dr in liberis primi gradus non procedat in parenti.primi gradus, vid Barb.in rep.l.cum acutissimi.de fideic.sed postea cdicit. Item de ma h' l.an hodie testator possit prohibere Trebe.in filiis primi gradus,vide oino Alex. in l.Marcel.in prin.& q ibi scribunt nouissimi ff.ad Treb.vide Picu. late in l. in quartam.ad l.Fal.vide Ale.consi.9. vol.v.an locu heat ista l.solum,qn fili' detrahit vnam quartam,an vero si duas,& et an sit correcta.Vide Alex.in l. q de bonis.§.cum fidei.ad l.fal.& et qd no possit phiberi in filiis primi gradus,tenet Ant.de Montefer.in l.nemo pt.de leg.j. & in c.Ray.de test.p opi. cria vide Ro.sing.194.inc.est dubium.vbi alle.Bal.& reprobat dictum illius hic.p opi.Bal.hic vide Dec.consi.18.in 4.dub.& p ea vide Ias.in d.l. Marcel. & p qua et ipse csuluit in ca d.Philip.de Pe.& opi.Bal.seqtur Ale.in consi. 5.vol.3.ppe fi.Sed idem Ale.consi.77.vol.j.dubitat,&ibi concludit no.aliud, qd vbi verba grauaminis sunt simplr plata post morte filij grauati haeredis sui,ideo tunc valet phibitio Treb. si aliquis ex liberis ei succedat, cu reperiatur facta liberis vlterioris gradus, vt ibi no.p eu,sed in criu facit, qd notant Bar.Pau.& alij in l.si fundum per fideic.§.fi.de le.j.& in l.ex trib. C.de inof.test.vbi concludit,quod post pubertate haeredes filij no pnt grauari in legitima,sicut no posset filius,ergo idem dr in Treb. vbi in ea filius n posset grauari,vt hic notatur,& tollitur ro Ale.i d.cos.42. veru est,q hr'des filij in gne pnt grauari,sed no in plus,q posset ipse filius et de principali articulo. An possit phiberi in liberis primi gradus, vide q hes ad Bar. in auth. sed cu testor.j.ad leg.Fal.Aduerte tn,q fundametum tenentium,qd no possit phiberi,stat in hoc,qa l.noua gnaliter loquens non trahitur ad casus,q lege antiqua erant specialiter priuilegiati in illa ma,vt per Bar.in d.c.Ray.& alios Mod,sed istud fundamentum in isto c.Ray.tollitur per limitationem,q poit Ale.ad illa reg.consf.469.ad fi.& l.sciendum.ff.qui sat.cog.post Im.& sequit et Ias.ibi.dum limitat non procedere,qn apparet de mente l.non velle corrigere iura antiqua, vt per eum, & silr ex alia limitatione ibi posita, du dicit no habere locum vbi in l.noua derogaretur legib. antiquis gnaliter,vel spaliter disponentib. quod dr esse in ma ista p tex.cum gl.in §.in auth.de haer. & falc.du dr ibi,quod ea,q dicta sunt ibi procedunt in vlti.voluntate,&gl. intelligit et si fiat inter filios iuxta §.j.ex imperfecto. & similiter dr ibi, qd het locu in omni persona,& alia gl.ibi intelligit et similiter in aliis in quib. de iure antiquo erat aliquid speciale, vt poces ponere particulariter ibi in gl.tex. Ite ista l.non ponit aliquid speciale in prohibitione Treb.in filiis,qa hoc regulare erat ibi in oi haerede;sed solum ponit spalitatem in computatione fructuum in Treb.de qua non quaeritur in ista difficultate. ideo dictu fundamentum videtur facere ad casum istum,& cessante fundamento videtur solidior opi.contraria propter generalitatem legis nouae.io cogita bn.

b Adde.Ille videtur Illud op.Bar.in l.in quartam.ff.ad l.Falc.

in quib

a in quib.inter patrẽ,& filium hodie cadit obligatio ciuilis.a Hic
est casus hic,& l.pactum.s̃.de pac.conuen.Dixi in l.si quis pro
eo.§.1.ff.de fideiuſ.not.in l.frater à fratre.de condict.indebi.Et
sic not.tu iuuenis,ꝙ inter patrem & filium cadit oblĩo ciuilis,ꝑ
hunc tex.item opp.ad fi.nr̃æ l.& vr̃,ꝙ ẽt nepotes non ꝯputent
sibi fructus in quartã legitimæ,vt l.ꝙ de bonis.§.ꝙ auus.ff.ad l.
b Fal.Sol.vt in gl.No.ergo hunc finem,[b] ꝙ solum in liberis†pri
2 mi gradus est,ꝙ fructus nõ ꝯputãtur in quartam,in aliis secus,
quod perpetuò tene menti,qa faciet tibi magnum honorem.

a ADD.¶Alex.Ciuilis.No.inter patrem,& filium posse cadere obligationem ciuilem in aduentiis,licet Bar.in l.cum filio,de lega.j.in vno verbo dicat ꝯ, allegando l.frater à fratre, & ideo Imo.vbi dicit,qđ ibi dubitat vtrum opi. Bart.hic extra istam causam sit vera, quod aliter non decidit,sed opin.Bar. non videtur obstare.d.l.frater.quia loquitur de iure fforum illa lex, quo iure etiam aduentitia quærebantur patri.Bal.aliter no.in l.frater à fratre.

b Alex.Finem.Vide Bar.in l.filiusf.ad l.ad l.Fal.& Bar.in l.ꝙ de bonis eo.tit.

AVTHEN.

1 *Monasterium habetur loco filij.*

a NISI ROGATI.[a] Ista auct. venit ad determinationem legis
b Codicis,& dicit ista auct.quod monasterium hr̃ loco filij.[b] Tu
1 iuuenis no.ꝙ† monasterium hr̃ loco filij.idem in corpore vñ
sumitur,& extra de prob.c.in pñtia. Quæro,q̃ est rõ hui⁹ auct.
c Gl.vr̃ dicere,quod monasterium[c] hr̃ loco filij.Videte domini,
nulla lex est in mũdo,vel decretalis,q̃ hoc dicat. Nã decretalis,
in pñtia,dicit ꝙ hr̃ loco hæredis,nõ qđ loco filij hẽatur.Rõ est
ſm Ric.Mal.& ista est vera ꝯdõ nuptiarum,vel liberorum, voluit lex,qđ non esset impedimentum vitæ ꝯtemplatiuæ, vt ei⁹
timore qs nõ omitteret ingredi religionẽ:& iõ ista ꝯdõ respuit
in ingrediẽte monasteriũ, nisi esset rogat⁹ restituere alteri monasterio,& ista est vera rõ.q̃ tex.ponit in corpore,de san.epiſ.§.
d sed & hoc pñti.Quæro,quid[d] si dixerit,si decesserit sine liberis
ex se natis.Istam qõnem tangit Dyn.in l.si ita quis §.j.de leg.2.
& ibi dixi.Quærit gl.quid si capellam secularem intrat,vel qd
si instituit monasterium,& non intrat?dic vt in gloſ.& bene.

a ADD.¶Alex.Nisi rogati.Adde Bar.ĩ l.si ita.§.is cui.de le.2.& Bar.hic,& Bal. in l.Deo nobis.circa prin.de epiſ. & cle.Et qñ hẽatur loco hr̃dis,vide bal.in auth.ingressi.C.de sacroſ.ec.& ad bar.hic vide Ang.in disput.sua,incip.nobilis quidã gñe.in 4.dubio & de eo, qđ hr̃ loco filij ex suo corpore descendentis,vt tenet Host.& Io.And.in c.Ray.de testa. & bal.in d.l. Deo nobis,& vide in l.Lucius.la 2.& ibi vide Im.ff.de hæ.inst.vide post.bar.aliud in l.liberorum.de ver.sig.vide bal.in l.filium,ff.de his q̃ sunt sui,vel alie. iur.& Ang. in l.cum acutissimi.s̃.& vide Ang.in cõsi.78.inc.in Dei noĩe.tñ hæc q.subtilis est,vide bal.in auth.si qua mulier.C.de epi.& cle.& ĩ l.2.C.de iure aure.ann. & ĩ l.Deo nobis.de episc.& cle.ĩ auth.hodie.C.de repu.& c.ĩ pñtia.& Mod. in rep.l.cum acutissimi.C.de fideic.& ad hãc aut.vide bal.in consi.inc.in hac q.ꝯriæ sunt opi.limita,vt per bal.& Imo.in l.hoc modo. ff.de cond.& dem. & ꝑ eũ in l.si ita qs.§.is cui. de leg.2.plene per Ant.ĩ disputatio. inc.nobilis.

b Pariſ. Loco filij. Vide omnino quæ habes ad bar.in auth.si qua mulier.C.de sacrosan.ecc.& ibi in l.j.ff.de his,quæ pœnæ nomine.

c Alex.Monasterium.An monasterium habeatur loco filij,hic vide plene.Item habetur loco hæredis, quod intellige secundum aliquos hic, si succedit in vniuersum,secus si succedit specialiter in res particulares,per tex.in l.si peculiũ seruo.ff.de pec.leg.quod no.gl.in l.si peculiũ.§.j.ff.eo.ti. Et hoc qualiter intelligatur,vide bar.in auth.si qua mulier.s̃.de sacroſ.ec.Et an monasterium excludat substitutum,si dictum sit,si sine liberis legitimis& naturalib. decesserit,vide. Adde,An monasterium habeatur loco hæredum, bar.consi. j.inci.Parmensis quidam,per barb.plene consi.60.lib.2.

d Barb.Quæro quid.Et vide bar.in consi.inci.Parmensis filium instituit,vbi tenet ꝙ monasterium succedit in locum liberorum,si testator dixerit, sine liberis ex se natis,vbi omnino vide.

AVTHEN.

a CONTRA ROGATVS,[a] Alias,ꝯ cũ rogatus.Hẽs in l.Codicis,qñ rogatus restituit dodrãtẽ,& retinuit quartã:hic eꝯ,qa p̃t
retinere dodrãtẽ,& restituere quartã:ideo dicit,ꝯ rogatus.Op.
primò de l.iubemus.So.dñt qdam illã corrigi per istã.Br̃ in nullo corrigitur,nec in eo,ꝙ dicit de restõne quartæ,sed ibi fuit rogatus restituere hr̃ditatem simpl̃r:hic verò illud,qđ supererat.
Item nec in eo,ꝙ ibi dr̃ de cautiõe, nã hic dẽt intelligi, qñ erat
rogatus restituere tam alteri q̃ descendenti,vel fratri. Op.ff.ad
Treb.l.Titius rogatus.& l.sed & si.§.ꝙ ãt.de peti.hær. Sol.oẽs
illæ leges dẽnt terminari per istã auct.qđ nõ p̃t hodie diminuere,nisi ſm modũ hic traditũ,&c. Op.& vr̃,ꝙ iste q petit cautionem,sit solicitus de hereditate viuentis.Contrà l.interdum.de
vul.& pup.Sol.dico qđ hic est solicitus de hæreditate mortui,
hoc est illius,q fideicõmissum reliquit.ista est vera.Quæro qd
si hr̃s hẽt tm̃,qđ p̃t aliunde dare dotẽ,& donationem propter
nuptias,vtrum poterit diminuere quartã.dic vt in gl.& in auct,
res q̃.s̃.cõia de leg.vñ qñ nihil diminuitur,statur iuri antiquo,
Vltimò no.istum fi.de eo qđ expenditur in redemptionem captiuorũ,vel in alimentis.Dixi vobis s̃.cõmu,de leg. auct.res q̃.

a ADD.¶Pariſ.Vide qđ dicit Imo,circa istã auth.nã ꝙ ẽt si hodie tal̃r grauatus alienaret ĩ fraudẽ fideic.ñ valeret vsq; ad dodrãtẽ.In ꝯriũ põdera Bar.ĩ l.Impator.§.fi.Ale.late ĩ d.l.si Titi⁹.qd ãt si alienatio fieret in testõ, nõ inter viuos. Bart.hic tenet,ꝙ tale relictum venit in fideicom. vide in contrarium Com.hic ad fi.pro opi.Bal.vide Alex.in l.à filio.ad fi.ff.ad Treb.& aliquid ꝑ eum in l.si Titius.eo.tit.ad fi.vbi videtur tenere contra Bal.vide etiam,quæ dicit Ale.consi.36.vol.2.vbi dicit quod tres partes potest alienare etiam dilapidando.& ꝙ vbi haberet facultatem alienandi à testatore,etiam in totum, non haberet locum ista reseruatio quartæ,vt per eum.

LEX VII.

1 *Restitutio fideicõmissi,quando fieri possit soli tutori,& simplici procuratori.*
2 *Procurator in rem suam non potest constitui ad recipiendum fideicõmissum.*

SANCIMVS. Tutori infantis,vel absentis,& curatori furiosi
rectè fit hæreditatis restitutio. Et ipsi alteri restituunt sine cau-
1 tione,h.d.Op.de l.si mulier.§.ex asse.de iure do. Sol.†Soli tuto
ri põt fieri restitutio in casib.hic positis,etiam cuilibet simplici
procuratori,vt l.restituta.in prin.ff.eo.Non aũt procuratori in
rem suam,vt d.§.ex asse.vide istã gl.qa ille §.ex asse,nõ est alibi.
2 ¶†No.ꝙ procurator in rem suam nõ p̃t ꝯstitui ad recipiendã
restõnẽ fideic.qđ no.Ita tenet gl.hic,& ita dicit gl.in l.restituta.circa pr.ff.eo.Item l.q̃uis.& l.seq.& l.q ita.§.j.ff.e.&in multis
aliis locis.tene menti. Op.ff.eo.l.seruo inuito.§.si pupillo.Sol.
Fateor,ꝙ etiam infanti cum authoritate tutoris potest restitui
hæreditas.Op.de l.restituta,§.si pupillus.ff.e.Sol. ibi erat p̃sens,
hic erat absens. Vlterius op.dr̃ hic,ꝙ tutor,& curator solus,potest restituere alteri.contra,ff.eo.l.j.§.fuit quæsitum. Sol.tutor
potest restituere alteri,non autem sibiipsi,vt legibus cõtrariis.

1 *Iudex in contumacem diffinitiue pronuntiat,quando petitur aliquid,quod nõ potest esse consultum per missionem ex primo,vel secundo decreto.*
2 *Practica huius legis.*
3 *Decedere sine hærede dicitur,qui statim cum moritur,non habet hæredem.*
4 *Quæ differentia sit inter hæredem,& primum fideicommissarium.*
5 *Ratio differentiæ inter primum fideicommissarium,& hæredem.*
6 *Casus,in quibus actiones transeunt sine restitutione.*
7 *Fideicommissarius in casibus, in quibus actiones transeunt sine restitutione habet remedium l fi.C.de edi.di.Adria.tol.*

§. CVM AVTEM. Per Treb. transeunt actiones in fideicõ.si
a ne restitutione,in trib.casib.[a] hic expressis.h.d.Primus casus est
in eo,qui se contumaciter absentauit. Contrà,lit.non cont.nõ
p̃t ferri diffinitiua.l.fi.§.illud.j̃.de temp.app. Dñt qdam,qđ hic
est casus specialis, in quo peruenit̃ ad diffinitiuã sñĩam, & hoc
sentit gl.q̃ est super verbo illo,per contumaciam.ſm istum modum legendi, habes hic casum,ꝙ illa opi.q̃ dixi s̃.si minor se ab
1 hær.absti.auct.si omnes.† ꝙ qñ petitur aliquid,ad quod nõ potest esse consultum per missionem ex primo, vel secundo decreto,vt puta liberationem,vel cessionem actionis,vel cassationem instr̃i,& similia,tunc iudex in contumacem debet diffinitiuè pronunciare,hic videtur casus ſm istam lectu.quod an sit
verum,dixi plenius in l.si finita.§.Iulia.de dam.infe.& est vnus
b modus practicandi[b] hanc l.in isto casu.Vel aliter secundum gl.
& melius dico,quod nõ aufertur diffinitiua in casu huius l.sed
2 iudex†facit redigi in actis,qual̃r, & ꝓ quo,& ad cuius petitionem ille est vocatus, & ſm hoc absque aliqua pronunciatione
transibunt vtiles actiones authoritate huius l. & iste est secundus intellect.vide gl.Ista practica est melior.Tamen vt non decipiaris,oportet te inspicere tex.in quo dr̃,ꝙ dolo malo se contumaciter celauerit: vñ sis cautus,ꝙ ipse citet̃ personaliter,vel
quod appareat in actis,quomodo citatio ad eius notitiam peruenit, ita ꝙ iudex possit ꝓñũciare ipsum latitare,vel dolo malo se occultare.Non tamen sufficeret,si iudex pronũciaret simpl̃r contumacem, sed debet esse verus contumax. Venio ad secundum casum.Vlterius secundus casus est,qñ qs de restituen
c do rogatus decessit sine hærede.[c] videtur,quòd non possit esse,
quin saltem fiscus succedat,vt l.1.s̃.vnde vir & vxor.& j̃.de bo.
vacant,l.1.lib.10.& l.1.ff.de iur.fisc. Sol. Dicit glo.hic,ꝙ hic fiscus nolebat hereditatem,& secundum hoc esset necesse quod
constaret,quod omnes propinqui,& etiam fiscus istã hæreditatem

a ADD.¶Alex.Casibus.Adde his tribus alium casum,videlicet in fideicom.ad pias causas,est text.mirabilis secundum Bar.in l.fin.in verb. vendicari.s̃.de sacroſ. eccl.& ponit Bal.hic cum concor.

Pariſ.Tribus casibus.Vide Soc.in l.j.in §.sed quoties.ad Tre.in prin.Item de istis casibus vide in l.j.in §.sed quoties.ad Treb.vbi etiam ponit mod.

b Ale.Practicandi.No.istam practicam,& no.Bar.in l.si finita.§.Iulia.de dam. infe.& no.istam gl.pro sing.in 2.lect. quia facit ad quæstionem positam in l. stipu.§.hic autem.ff.de ope.no.nun.per Mod. Insti.de actio.§.si quis,& vide Bal.in auth.sed hodie.de actio.& oblig.

c Ale.Hr̃de.No.hic qñ qs dicat̃ decedere sine hærede,& adde,qđ ille ñ dr̃ decedere sine hærede, vel successore,cui fiscus succedit, vt l.habere licere.de eui.vbi est tex.aureus,quem perpetuo no,licet Ang.in l.ergo.ff.de fideic.lib. contrariam partem secutus sit,& male, & vide tex.cum gl.sing.ĩ l.ex facto. §.fin.ff.ad Treb.& dicit Bald.qđ vniuersitas,& communitas,non potest hr̃e hæredem ſm eum in l.generaliter,in prin.de re.cre, Et dẽ ista practica,quando constat bona defuncti vacare.&ideo no.Bar.in l.si bona.s̃.de bo.aut.iud.

tem repudiant,& ista est practica multum certa,sed est dura.vñ
3 alij dñt,& h.d.gl.† qđ ille dicitur decedere sine hærede,qui sta
a tim,cum moritur,a non habet heredem.vide istam gl.no.super ver.nullo hærede,quod puto verum.Puto tamen,ꝙ ad hoc,ꝙ debeat aliqua discussio fieri.vt fiat saltem aliqua proclamatio, si est aliqs,q velit esse hæres talis,ar.j.de rem.pi.l.si eo tempo-
b re.tunc nemine comparente b transeunt actiones ipso iure auctoritate huius l.Venio ad tertium casum.tertius casus est,q̃do primus fideicommissarius est rogatus de restituendo.op.quod tunc sit necessaria restitutio,vt l.1.§.de illo.ff.e.Gl.hic,& ibi ponit multas sol.Quidam dicunt,ꝙ hic loquitur,quando primus fideicommissarius fuit in mora,ibi secus.Istam reprehendit gl. quia secundũ hoc non esset differentia inter primum fideicommissarium,& heredem,quod vult hec l.Petrus sustinet istam,&
4 dicit,ꝙ † differentia est inter hæredem,& fideicommissarium primum, quia in hærede non sufficit simplex mora, sed debet latitare dolo. in primo verò fideicommissario sufficit simplex mora.Alij dicunt,hæc l.corrigit illam,& ista placet magis.Mo-
5 do habetis contraria particularia huius l.Sed dices tu,† quę est ratio differentiæ inter hæredem,& primum fideicõmissarium? Glos.dicit,Primus fideicommissarius solum habet vtiles,quas transfert per restitutionem:sed hæres habet directas,ideo in fideicommissario primo non est necessarius ille circuitus. istud nihil ad propositum,quia & hæres vtiles transfert.Alij dicunt, ideo est, quia hæres potest restituere quartam, non primus fideicommissarius.Sed certè hoc,quod de primo fideicommissario dicitur,simpliciter non est verum,quia saltem in casib.retinet,qui no.in l.1.§.inde Neratius.ff.eo.Tu dicas,ꝙ ratio potest esse,quod etiam restitutio postquam est facta semel,& sic actiones cæperunt transire de vno in alium magis de facili trãseunt, vt l.pater.§.quindecim.de lega.3.& quia restitutio facta primo per hæredem,prodest secundo,vt videatur hæres restituisse primo pro se, & pro secundo, cum casus secundi fideicommissi aduenerit,ar.l.1.§.de illo.ff.e.& l.cogi.§.Metianus.ff.e.Quæro,
6 † vtrum sint alij casus,in quibus transeunt actiones sine restitutione.Gl.ponit aliquos,primò quando rogatus de restituendo alienat:tunc enim in reb.alienatis non est necessaria restitutio, vt habuistis in l.fi.§.sinautem sub conditione.s.com.de leg.itẽ est alius casus ff.e.l.1.§.sed & quoties.item est alius casus secundum quosdam.ff.e.l.ita tamen.§.si pater. Sed certè ibi fit restitu-
7 tio,si bene inspiciatur.† Vlt.no.ꝙ in omnib.istis casibus,in quibus actiones transeunt sine restitutione, indubitanter puto, ꝙ fideicommissarius habet remedium l.fi.s.de edic.di.adr.tol.vt ibi dixi.Tene menti ista.quia sunt bona.

a ADD.¶Paris.Moritur.Vide Io.de Ana.cons.10.in prin.
b Paris.Comparente.Vide Are.cons.37.

LEX VIII.

a QVIDAM. a legata,& fideicommissa relicta simpliciter in dubio à fideicommissario sunt præstanda.Op.ff.e.l.cogi.§.deinde quęritur.sol.ibi iussit restitui deductis legatis.item op.de l.Marcellus.in prin.ff.e.sol.ibi reliquit legata ab hærede nominatim, hic simpliciter.dic,vt ibi.Op.3.de l.2.s.e.sol.ibi fuit rogatus restituere partem,hic totum.

a ADD.¶Barb.Quidam.Vide Lud.Rom.cons.272.

¶Ad legem Falcidiam. Rub.

LEX I.

1 *Quod per legem Falcidiam defalcatur,est naturaliter debitum.*

SCIRE DEBES. Si Falcidia non detrahitur, donatio non videtur:imo iussus impletur.Hic est casus,& ponitur per gl.nostram, & eam allegaui in l. cum quis.s.de
a iu.& fac.ign.Ex hac l.colligitur a secundum vltimam rationem
1 dubitationis positam in gl.† quod illud,quod per falcidiam defalcatur,est naturaliter debitum. si enim nullo iure deberetur, solutio esset donatio: sed si naturaliter debeatur, solutio non est donatio,vt l.hoc iure.§.pe.ff.de don.& l.donari.de regu.iur. & l.cuius per errorem.ff.e.ti.

a ADD.¶Alex.Colligitur.Vide quod no.in l.cum quis,s.de iur.& fac.ign.

LEX II.

FALCIDIAE. falcidia resecat omnia legata pro rata.H.d. Gl. quærit in hac l.vtrum falcidia possit detrahi de vna re.& disputat hic,& Cy.etiam.& etiam dico in l.in quartam.ff.eo.ti.forte dicemus in l.filium quem habentem.s.fam.erc.

LEX III.

ETIAM. etiam quando hæreditas aufertur ab indigno,locus est falcidiæ.H.d.

LEX IIII.

ET IN LEGATIS. contra principem est locus falcidiæ.h.d.

LEX V.

1 *Falcidia,ne detrahatur de mortis causa capione.*

SI MORTIS. de mortis cã donatione detrahitur falcidia.h.d. hoc est clarum, quod de mortis cã donatione detrahitur falci-
a dia.a sed quid † de mortis cã capione vtrum detrahitur falcidia?
1 Gl.dicit melius,q̃ alibi in l.qui pretio.ff.de don.cau.mor. & ibi ego plenè dixi.et dixi multũ plenè in l.j.§.itẽ si ita.ad l.fal.& ibi recitaui etiam opi.Moder.contra gl.& Dy.finaliter hoc teneas tu iuuenis,ꝙ de mortis causa capione proficiscente ab hærede, de voluntate defuncti detrahitur falcidia,vt j.eo.l.pen.secus si absque voluntate defuncti procedit, vt d.l.qui pretio. de don. cau.mor.Tu vide in d.l.1.§.item si ita.

a ADD.¶Alex.Falcidia.An de mortis causa capione detrahatur falcidia, vide omnino in l.pe.j.e.

LEX VI.

IN IMPONENDA. In ratione l.falcidiæ æs alienum deducitur,etiam quod hæredi debetur.H.d.

LEX VII.

a IN TESTAMENTO. a in testamento militis cessat falcidia, non autem cessat deductio æris alieni.H.d.Opp.ff.ad Treb.l.1. §.hoc autem.vbi in testõ militis habet locum trebellianica.so. gl. & bene, quo ad remedium deducendi quartam non habet locum in testamento militis,vt hic,cum sim:.sed quo ad alia remedia sic,vt ibi.Quæ autem sunt remedia Trebellianicæ? Glo. melius hic dicit,q̃ alibi,& vide gl.quam tene menti. & no.dixi
b tibi in l.non iustam.s.ti.1.Quæro,vtrum sint alij casus,b in qb. falcidia cessat,quàm in testamento militis.gl.hic enumerat.Vide & no.sequitur auct.sed cum testator,quam legam in fi.

a ADD.¶Alex.In testamento.Hæc l.est hodie correcta.
Paris.Auct.similiter positam super ista l.repetit late Ro.
b Alex.Casus.Et inquantum hic dicit gl.de legato dotis detrahi falcidiam,est contra gl.in l.talis,ff.de iur.do. Pro illa facit,quia legatum dotis æquiparatur legato ad pias causas.sed de leg.ad pias cau.&c.auct.similiter,j.eo.tex. est bonus in l.is cui,ff.de cond.& dem.alias de cond.ind.Hoc tamen verum est,quando dos constituitur pauperi personæ,& imo in omnibus non æquiparatur.de quo vide in l.cum dotem,alle.in gl.& per Bal.in l.3.j.de fal.cau. & vide in l.cum dotem.& in l.vsufru.ff.eo.

AVTHEN.

1 *Testator potest falcidiam prohibere.*
2 *Portionem debitam patrono,testator prohibere non potest.*
3 *Trebellianicam prohibere potest testator.*
4 *Per legem antiquam possumus extendere legem nouam.*
5 *Testator quando præsumatur scire vires sui patrimonij,vel ignorare.*
6 *Clausula apponenda in testamento,quando testator prohibet falcidiam.*
7 *Solutum indebite per falcidiam,quando repetatur.*
8 *Inuentarij vires,quæ.*
9 *In confectione inuentarij citantur etiam creditores.*
10 *Si hæres in confectione inuentarij non adhibuit testes loco creditorum absentium,an inuentarium sit nullum quo ad absentes,& præsentes.*
11 *Legitima non perditur per non confectionem inuentarij.*
12 *Trebellianica non perditur per non confectionem inuentarij.*
13 *Ecclesia hæres instituta non conficiens inuentarium,an incidat in pœnas statutas contra non facientem inuentarium.*
14 *Inuentarium factum ab hærede,an prosit fideicommissario.*

a SED CVM TESTATOR. a Primò ponit,quando falcidia cessat propter defuncti prohibitionem. Secundò ponit pœnã propter hæredis cessationem. Tertiò dicit fal. cessare propter solidi legati præstationem.Quartò addit solennitatem testium ad inuentarij confectionem..Quintò limitat tempus statutum instantiæ.Secunda ibi,& si hæres. Tertia ibi, item si hæres quidam.Quarta ibi,hac quoque. Quinta ibi,nulla.n. Expediamus
1 primam partem,& videtur, † ꝙ testator non possit prohibere fal.vt ff.e.l.quod de bonis.§.1.2.& fin.sol.aliud olim,aliud hodie:& sic illa iura corriguntur.Istud est certum, sed vnum fecit me iam dubitare,s.ratio l.quod de bonis,§.1. quæ dicit, ꝙ ideo testator non potest prohibere, quia est ꝯ publicam vtilitatem, si illa

a ADD.¶Paris.Testator.Adde circa istam prohibitionẽ falcidiæ,quod requiritur,quod expresse prohibeatur,vt per Ang.in §.si vero expressum.in auth. de hær.& fal.adeo quod non intelligeretur prohibita,si testator iuberet solui legata omni exceptione remota,vide Com.cons.130.inc.magister Ioan.ad fi.item circa istam materiam detractionis falcidiæ,vide Fran.cons.12.vbi ponit an in testamento militis donabatur.& quid de relicto facto filiis,& quid de legato facto matri pauperculæ,& quid quando est dictum,relinquo omnia mea bona,nunquid autem de donatione causa mor.& de aliis donationibus,quę firmantur morte,detrahi debeat fal.vide Ro.cons.75.quid autem si testator instituit aliquem in vsufructu, & grauetur post mortem restituere hæreditatem,an poterit detrahere Tre.vide Ro.cons.206.item no.ꝙ si extraneus sit institutus, vt sit custos nomine filij, filius ipse dicitur institutus, & ideo non detrahitur Treb.fm Bal.c.i.ti.an agna.vel fil.rep.h ere.pos.quid autem si testator institutis plurib.inuicem substituit vlt.loco.& deficientib. de domo sua substituat piam causam, an eueniente casu primæ subst. possit detrahi Treb.vide Ale.cons.387.ad fi.item quod ille, qui negat fideicom. vel legatum,vel negat aliquam rem subiectam esse fideicõmisso,vel aliter querit subuertere fideicõmis.priuetur iure detrahendi falcid.vel treb.vide not. Bar.in l.rescripta,in prin.ff.de his quib.vt ind.

ſi illa ratio eſſet vera,videtur ꝙ adhuc hodie non poſſit prohi-
a bere.Dñi ꝓ certo iſta noſtra iura moralia a variantur ex tẽpore
ſñ morũ varietatẽ.l.qđ de bonis fuit facta tẽpore quo erãt pa
gani,nec vita in alio ſeculo ſperabatur:ſed aliud cogitabãt,nec
aſpiciebãt merita animæ.Et iõ cogitauerũt,qđ ſi hæres nõ lu-
craretur ex aditione hæredit.omitteret hæreditatẽ,& ſic teſtm̃
remaneret nullũ,qđ eſſet ↄ publicã vtilitatẽ, vt l.vel negare.ff.
quẽad.teſt.ap.Poſtea tẽpore huius auct.Rom.imp.erat chriſtia
nũ.& Imp.Iuſtin.fuit chriſtianus,& ſic ipſe ↄſiderabat aliud ſe-
b culũ,& ſalutẽ,& merita animæ:vñ cogitauit b quod licèt hæres
ñ lucraretur aliqd ↄmodi pecuniarij,tñ ex eo ſolo,qđ facit iſtũ
piũ actũ,qđ adimplet voluntatẽ defuncti, habet meritũ apud
Deũ.& ꝓpter lucrũ iſtius meriti,cogitauit ꝙ nõ omitteret adi-
c tionẽ hereditatis.Præterea Imp.ſtatuit,c qđ in caſu iſto,quãdo
teſtõr ꝓhibuit detrahi falcidiã,ſi hæres repudiat hæreditatẽ,ni
hilominus teſtm̃ remanet validũ, & vadit ad perſonas enume-
ratas in auct.hoc amplius.ſ.de fideic. vt expſſè dicit tex.in aut.
de hæred.& fal.§.ſi vero expreſſim.& iõ hodie hæc ꝓhibitio ñ
eſt ↄ publ.vtilitatẽ,qa nõ tendit ad interitũ teſtamenti.qđ te-
ne menti,& iſte fuit vnus de caſib.quem addidi vobis ad gl.in l.
eã,q.ſ.de fideic.ꝙ valent legata, & debentur ex teſtõ,quo non
aditur hæreditas.Op.ſ.de inof.teſt.l.qm̃ in priorib. & l.ſcimus.
d ſol.ibi loqtur in debita iure naturæ, quæ nõ põt ꝓhiberi.d hic
2 in falcidia debita iure inſtõis.Et hoc† ẽt verũ apparet,qa ẽt por
tionẽ debitã patrono nõ poſſit teſtõr ꝓhibere,vt in aut.de hæ.
& fal.§.pe.Op.de l.ſi vt allegas.ſ.e.inſt.de fidei.hære.§.ſed qa.di
3 cit gl.hic,ibi loqtur in treb.hic in falc.q.d.†teſtõr e nõ põt ꝓhi
e bere treb.idem no.in d.l.ſi vt allegas.ſ.e.ↄrium tenet gl.in aut.
eadẽ,vñ ſumitur,& inſt.de fideic.hær.§.ſed quia. do.Iac.de Bel-
ui.in aut.eadẽ,tenet iſtas gl qa nõ eſt noſtrũ legẽ extẽdere.Præ
terea nõ inducetur legis correctio,niſi in eo qđ eſt in lege cor-
f rigente expreſſum,l.pcipimus.in fi.j.de app. Ego dixi f ſemper
4 ↄrũ qđ ẽt Treb.poſſet ꝓhiberi.Et ſi dicas,†nõ eſt noſtrũ legẽ
extẽdere,ↄcedo:ſed lex antiqua bene põt extẽdere legẽ nouã,
vt habuiſtis in l.ſi qs ſeruo.ſ.de fur.Clarius no.in l.ſed & poſte
riores.ff.de leg.Sed legẽ habemus,q̃ dicit,qđ in qbuſcũq; teſta
mẽtis ceſſat falcidiá,in illis ceſſat trebellianica,vt in teſtõ mili-
tis,& ſi q ſunt alij,vt l.Marcellus.circa prin.ver.qđ ãt.ff.ad treb.
5 ergo,&c.†q̃ro,dicitur hic,ſed cũ teſtõr hoc expreſſit,&c. non
g ignarus,&c.qd in dubio,vtrũ pſumatur g ſcire teſtõr vires ſui
patrimonij,an ignorare?Gl.dicit,qđ pſumitur ſcire,vt ſ.de reſc.
ven.l.qſqs.licet ſit arg.ↄ inſt.q man.nõ poſ.§.in fraudẽ.vide pri
mã gl.circa hoc dicas,aut loqmur in actib.morietiũ,& genera-
h liter teſtõr h pſumitur ignorare vires ſui patrimonij,vt in auth.
ea.§.ſi verò.ver.hoc aũt.& inſt.q manu.non poſ.§.in fraudẽ.&
arg.ſ.q teſt.fa.poſ.l.hac ↄſultiſſima.§.at cũ humana.aut in acti-
bus viuentiũ,& tũc aut iſte hẽt bona,q̃ ad eũ de nouo peruene
rũt,& pſumitur ignorare vires,vt ſ.de hær.ven.l.q nondũ.Aut
peruenerũt ab antiquo,& tũc aut erãt bona immobilia,& præ-
ſumitur ſcire,vt l.qſqs.ſ.de reſc.ven.aut erãt mobilia,& tunc ſi
qdẽ erãt pſentia,pſumitur ſcire,ſed abſentia pſumitur ignora-
re,vt l.in fraudẽ.ff.q & à qb.Prędicta,q̃ dixi,qđ in actib.moriẽ-
tiũ pſumitur ignorare,intelligo,niſi ex aliqua qualitate aliud p
ſumatur:vt puta ſi detrahi vetuit Falcidiã, ex hoc pſumit ſciẽs,
6 vt hac auct.cũ gl.ſua.†tñ ↄſiliũ eſt,qđ in teſtõ iſta verba ponã-
tur q̃do teſtõr vetuit detrahi falcid.ſciens vires ſui patrimonij,
i & nõ ignorãs.itẽ in ciuitatib.i iſtis,in qb.fit cataſtrũ,dẽt qs aſſi
gnare omnia bona ſua mobilia,& immobilia,& de his ſoluun-
tur collectæ. Ego in his pſumerẽ ſciam. non.n.eſſet tolerabilis
ignorãtia facti in ſuo ꝓprio,qđ ita ſæpe reuideret.Venio ad 2.
partic.q̃ non hẽt ↄria,iõ trãſeo ad tertiã.Op.ſ.de fideic.l.2.vbi
nõ piudicat,niſi in ſolutis.ſol.ibi legata erãt inutilia ex alia cã,q̃
7 per falcidiã Op.de l.error.j.e.ſol.diſtingue,†q̃do legatũ eſt in-
debitũ per falcid. ſi qdẽ hæres ſoluit ignorãter, ignorãtia facti
k in nullo piudicat,k qa ẽt ſolutũ repetit,vt d.l.error.Si verò ſol-
uit ſciẽs indebitũ ignorãtia iuris,nocet in eo qđ ſoluit,& non
in aliis.vt d.l.error.ſi verò ſoluit ſciẽs ius,& factum,piudicat in
eo & in aliis,vt hic.ſed ſi eſſet indebitũ per aliã cãm q̃ per falci-
diã,ſolutio facta in vno piudicat & in aliis,vt l.fi.ſ.ne vx.ꝓ ma.
& habuiſtis no.ſ.de teſta.l.nõ dubiũ.Op.de l.qđ de bonis.§.nõ
idcirco.ff.eo.ſol.illa corrigitur per iſtã.Op.de l.ſi ex plurib.e.ti.
ſol.ibi nullũ legatũ fuit integrè ſolutũ in ij.parte illius l.in j.par
l te per iſtã corrigitur.Venio ad quartã l partẽ, in qua no.multũ
qđ dixi illã ſolẽnitatẽ iſtorũ teſtiũ q adhibẽtur loco abſentiũ.
8 †itẽ no.qđ inuẽtario nõ ↄfecto,nõ põt detrahi falcidia,ſed p-
ſtãtur ſolida legata ẽt ſi excedãt ſubſtãtiã. Op.de l.ſucceſſores.
j.e.ti.& de leg.l.ſi vniuerſæ.& ff.ad Treb l.1.§.pe. ſol.iura anti-
qua in hoc corrigũtur.Huius rõ eſt,qa q̃do hæres nõ facit inuẽ
tariũ,pſumitur qđ res hæreditarias ſubtraxerit,& ſic hęreditas
eſſet ſoluẽdo,vt ꝓbatur ex tex.in auct.e.vnde ſumitur.q̃ro cir-
9 ca iſtã partẽ de plurib.primò hic dicitur,†qđ dẽrẽt citari lega-
m tarij.qd de creditorib.gl.dicit idẽ,& bene,m dic vt in gl.†ſed q̃-
10 ro,ecce qđ hæres nõ adhibuit teſtes loco abſentiũ,de qb.dici-
tur hic:inuẽtariũ eſt nullũ,an ſit nullũ quo ad oẽs ẽt pſentes,an
tm̃ quo ad illos abſentes,in quorũ loco debuerunt adhiberi te-
ſtes?& tex.hic videtur ſonare,qđ ſit nullũ in totũ. ↄ videtur in
l.de vnoquoque.in pr.ff.de re iu.& l.Fulcinius.§.qđ ſi aduerſ.
ff qb.ex cau.in poſ.ea.& l.non idcirco.de iudi.& ſic forte dẽt in
11 telligi iſte tex.ſalua meliori deliberatiõe.†q̃ro vtrũ per nõ ↄfe
n ctionẽ n inuẽtarij perdatur debitũ iure naturæ.dicit gl.ꝙ nõ,in
ver.naturale,qđ puto verũ per tex.in corpore eo.§.pe.vbi dici
tur,qđ debita patrono nõ perdũtur. diceres tu,qd releuat hoc,
cũ ipſe dẽat pſtare ſolida legata ẽt de ſuo ꝓprio, vt hic dicitur.
reſp.dicũt doc.hic,Ric.Mal.& ẽt Cy.ꝙ legitima diminuet lega
ta,& iſta legata ſic diminuta per legitimã pſtabũtur ſolida,ẽt ſi
12 excedũt vires patrimonij.ita intelligũt iſtã auct.†q̃ro,an per ñ
o ↄfectionẽ inuẽtarij perdatur treb.o iſta q.nõ mouetur à noſtris
gl.ſed à Mod.doc.ſic Do.Cy.vr̃ hic tenere qđ perdatur.do.Iac.
de Bel.vr̃ tenere ↄriũ,principaliter per illã rõem, nõ eſt noſtrũ
legẽ extẽdere.Ego alias de facto dixi pluries,qđ Treb.nõ per-
datur ꝓpter ñ ↄfectionẽ inuẽtarij.rõ,qa ñ dẽt induci correctio
legũ,niſi in caſu legis corrigẽtis,vt j.de ap.l.pcipimus.in fi.ſed
hoc nõ reperitur expreſſum:ergo,&c.dices tu,imò vr̃ expreſſũ
in d.l.

a ADD. ¶Ale.Moralia.Adde Bar.poſt gl.l.pactum inter hæredem,ff.de pac.& Bar.l.nemo poteſt,de leg.1.

b Ale.Cogitauit.Iſtud fuit nouum ſing. dictum Iac.de Bel. in auct.de hære.& fal.§.hinc nobis.& quærit ibi Bal.nunquid iſto caſu ſicut legatum tenet, teneat etiam fideic. vniuerſale, & dicit quod non, cum ſit in poteſtate fideicommiſſarij cogere hæredem adire.

c Alex.Statuit.Vide quod dixi in l.eam quam,ver.ego addo alium caſum,&c. Et addit.Bal.in l.filium.

d Ale.Prohiberi.Adde Bar.& doc.in l.nemo poteſt.de leg.1.vbi tenent contrarium per Bart.d.l.Marcellus,hic alle, Sed quid ſi altera quarta,quæ debetur alicui ratione conſuetudinis,vel ſtatuti,an poſſit prohiberi per teſtatorem? Bal.l.fi.ver.de materia quæritur,ſ.fa.erc.alle.c.Raynutius, de teſt. & ibi per Bal.de quæſt.gl.hic.

e Pariſ.Teſtator.Vide Bar.conſ.6.

f Pariſ.Dixi.Ad apoſt.ibi poſitam,vide ẽt Com.conſ.25.inc.Fran.inſtituit.in l. Marcellus.vbi ẽt Bar.ad Treb.in prin.vide Bar.conſ.6.& Rom.ſing.793. inci. eſt dubium,vbi dicit quod iſta dubitatio ceſſat in filio,qui habet duas quartas, poſito ꝙ in aliis ſit dubium. Retento tñ ꝙ poſſit prohiberi, ſtat ſolenne dubiũ vtrũ in dicendo,grauo te reſtituere totam hæreditatẽ videatur prohibere Treb.vide Alex.conſ.5.dub.2.Ro,conſ.76.vbi ẽt ponit quid ſi dixit pleno iure.&vide omnino eundem conſ.79.& 239.& ibi dr̃ ſm com.opi.ꝙ poſſit teſtõr ꝓhibere Treb.vt non procedat in filio,de quo vide Ale. exclamantem conſ.67.Quid aũt ſi teſtõr dixit,reſtituas integrã hæreditatẽ,an videatur prohibere Treb.vide Ang.in add.ad Bar.l.2.j.quõ &qñ 4.pars deb.lib.x. Ale,in l.Centurio.de vul.& pu.& latius Aret.quid autem ſi iuſſit ſolui legata,omni exceptione remota.vide Com.cõſ.130.de quo habes ſ.in alia apoſt. parua.Itẽ per quę verba dicatur prohibita falc.vel treb.vide ſignanter Pau. conſ.150.&hic,vbi etiam ponit an poſſit prohiberi in don.cau.mor.itẽ per q̃ verba videantur prohibita,& quid de verbo,totam,vide Pau.conſ.164.item de eo quod dictum eſt,qñ teſtõr dixit totam hęreditatẽ,vel ſimilia verba.an videatur prohibita,vide Are.in l.Centurio,de vul.& pup.faciunt quæ habes in reper.in ver.dicto,circa dictioné integre,vel integraliter,quæ vide oĩno.

g Pariſ.Præſumatur,Vide omnino contra hoc Aret.conſ.47.

h Ale.Teſtator.An generaliter teſtator præſumatur ignorare vires patrimonij ſui,vide per Bal.l.2.q.2.ſ.de reſc.ven.& per Iac.de Bel.d.l.quiſquis.

i Ale.Ciuitatib.Adde tu ad Bar.hic d.Ale.conſ.3.in prin.vol.2.

lz Ale.Præiudicat. Sed quid in legato annuo, quod ſolutum eſt per vnum aut duos annos,& non plures,an ſibi præiudicet in aliis præſtationib. annuis eiſdem fiendis,vide ſing.Bal.diſtinguentem in l.non dubium,C.de teſt.

l Ale. Quartam. Sed an hoc ſit verum,vide omnino Bart.l.in ratione,§.quod vulgo,§.e.& ſing.Bal.l.filium,ſ.fa.er.

m Ale.Benè.Idem tenuit Bal.l.ſi omnes,C.ſi vt ſe ab hær.abſt.& Im.c.quoniam frequenter,in fi.prin.vt lit.non conteſt.& Bal.hic,& l.fi,ſ.de iure del. & per Ang.l.1.§.hæc ſtipulatio,ff.ſi cui plus q̃ per l.fal,per Lud.l.1.§.pen.de ver.ob. per Bar.conſ.inc.maritus fecit.

n And.Barb.Confectionem.Adde Bal.l.1.in fi.§.pe.ff.de iu.del.& l.filium, C.fa. er.Ang.in auct.hoc amplius,C.de fideic.Sal.contra in l.fi.§.1.de iu.del.& vide Io.de Im.l.1.ff.ſi cui plus.

Alex.Adde Bal.l.cum à matre,ſ.de rei ven.& in l.1.de bo.au.iud.poſ.& l.1.in fi,vbi per gl.ſ.de iu.del.& Iac.Bu.d.aut.hoc amplius.& ibi etiam ponit quid referr,& plenè per Pau.de ca.conſ.110.& Spe.& Io.An.in ti.de inſtr.edi.§.fi. ver,quid de ſuo.

Pariſ.Sequitur Io.de Ana.conſ.42.in fi.

o Alex.Treb.Com.opi.oĩm eſt,quod per non confectionem inuentarij treb.nõ perdatur.ↄrium cõſuluit Bar.conſ.quod inc.Nic.Mat.& hoc idẽ tenet Lud. auct.ſimiliter,j.e.all.tex.in auth.de hære.& fal.§.ſi vero non fecerint. ibi,& fideicommiſſa,quod perpetuo no.& ita vidi de facto ſeruari,& pauci hñt illud conſilium quod optime facit.ſed reperio eundem Bar.cõſuluiſſe in alio conſ.inc.quæſitum eſt an hæres,qui omiſit inuentarium,quod non perdatur treb.dixi poſt Im.l.1.§.hæc ſtipulatio.ſi cui plus q̃ per l.fal. Adde an per non ↄfectionem inuentarij perdatur treb.quod Bal.pulchrè examinat,conſ.27.li.2. & dicit ꝙ de iuris rigore perdatur,nõ de æquitate canonica,de qua vide p eundem conſ.189.lib.3.Old.conſ.134.Pau.de ca.conſ.200.& Rom.conſ.276.

in d.l.Marcellus.§.qd ãt.in eo qđ dicit,in oĩ testõ,in quo cessat
falcidia,cessat treb.vt in testõ militis, & si q̃ sunt alij. resp.illa l.
loqtur,q̃do falcidia cessat rõe ipsius testi; sed in casu nostro nõ
cessat ꝑpter testm̃,sed ꝑpter delictũ hæredis postea cõmissum
in nõ ꝯficiẽdo inuẽtariũ.&nos nõ hẽmus regulã dicẽtẽ,in qb.
casib.hr̃s perdat Falcidiã ꝑp ter delictũ,perdat treb.ergo nõ est
13 nostrũ legẽ extendere,& ita obseruatur cõiter.† q̃ro circa istã
a partẽ,q.d si ecclesia,[a]vel aliquod hospitale instituitur hæres,an
patiatur pœnas statutas ꝯ nõ facientẽ inuentariũ? tex.vr̃ ꝙ sic,
in auct.ea.§.fi.vbi dr̃ istas pœnas habere locũ, siue sit institutus
Imperator,siue persona aliqua posita in clericatu,siue pupillus,
licet pupillus possit petere restõnem.in ꝯrium facit de iur.fis.l.
1.§.an bona. & l.non possunt. vbi fiscus non potest teneri nec
creditorib.nec legatariis,vltra vires patrimonij.Nescio quid di
14 cam,dubito modo.Cogitabis.† Quæro circa istã partem,vtrũ
inuẽtarium factum ab hærede prosit fideicommissario, & vtrũ
fideicõmissarius teneatur facere inuentarium,& vtrum inuentarium
factum à pupillo,prosit substituto suo,dic vt plenè dixi
in l.in rõe.§.quod vulgo.ff.e. Op.& videtur ꝙ instãtia litis debeat
esse triennium.vt l.properandum.s̃.de iudi.sol.specialis ca
sus est hic.quod not.& tene menti ista,quia vtilia sunt.

¶Contrarietas.

Aduerte,qđ doc.q̃runt in plurib.locis in iure,an ignorantia in
reb.suis præsumatur.& Bart.tã in l.2.q̃ in l.q̃sq̃s.C.de resc.ven.
tenuit ꝙ sic.ꝯrium tamen tenere allegatur in hac auct.sed cum
testator.ver.quæro, dicitur hic. volens hanc reg.solum procedere
in vltimis voluntatib.non in actib.inter viuos.Et hoc senserunt
nouissimi in §.item si quis in fraudem.insti.de act.

¶Concordia.

Pro cõcordia tu dic indistinctè,Bart.non sibi ꝯdicit,si videatur
ꝯcordia sua in sua distinctione in hac auct. q̃ subiicit post spãlitatem
prædictã,qa sunt bona nobis de proximo obueniẽtia, &
præsumitur ignorãtia;vel maximè,si sunt mobilia,& ita loqua
tur in d.l.quisquis.& in d.l.2. Si autem sunt bona nostra de antiquo,
& maximè immobilia, & tunc præsumatur scientia.

a ADD.¶Ale.Ecclesia.Vide Bar.l.1.s̃.de sacrosf.ec.& l.fi.§ fi.j̃.de iure delib.vbi
hoc firmatur,licet hic dubitauerit, & vide Mod.c.1.de sol.& in rubr.de acq.
hær.& vide Im.l.1.§.hæc stipulatio,ff.si cui plus quàm per l.fal. & Bar.etiam
in auct.de hære.& fal.tenet primam partem in fi.Adde Ab.cons.34.lib.1.&73.
libr.2.tenuit speciale in ecclesia, ꝙ non incurrat pænas statutas contra non
conficientes inuentarium , quia non esset indirecte alienare bona ecclesiæ.
Clericos autem dixit subiicere pænis illis, quia illæ pænæ habent locum de
iure canonico,vt dicit ipse per c.Raynal.de testa.

AVTHEN.

1 *Relictum pro anima,dicitur ad pias causas.*
2 *In legatis ad pias causas,cessat falcidia,& est onus hæredis,& legatariorũ.*
3 *De fideicommisso vniuersali non detrahitur trebellianica.*
4 *Legata ad pias causas,ob quæ diminuuntur.& nu. 5.*

a SIMILITER. *a* Op.ff.e.l.1.§.ad municipum.Dicunt quidã,qđ
ibi fuit relictum ꝑ anima, non aũt fuit relictum ad pias cãs:qa
pia cã est,qñ relinquitur ad fabricã ecclesię,vel ad pontẽ,vel ad
1 aliqd aliud simile.Br̃,† qcq̃d relinq̃tur ꝑ anima, vr̃ ad pias cãs,
vt no.in l.si q̃s Titio,ff.de le.2.Vnde vera sol.est,qđ hæc l. cor-
2 rigit iura antiqua.† Quæro,in istis legatis ad pias cãs cessat falc.
an hoc pertineat ad onus hæredum,vel ad onus aliorum.Vide
gl.in l.ex asse.ff.e.& l.si in testõ.Tu dic,ꝙ onerat hæredes,& legatarios:
quia ista legata debent ante omnia detrahi vt æs alienum,
l.sed si non seruus.& l.æris alieni.ff.eo.& sic ex hoc hæres
habebit minorem quartã, & alij legatarij habebunt minus de
b legato.Quęro,vtrum *b* de fideicommisso vl̃i c relicto† ad pias
c cãs detrahatur Trebellianica.istã q.format Spe.tit.de instr.edi.
3 §.compẽdiose.ver.sed cum deductio,& eam format gl.de test.
c.si pater.li.6. Quicquid gl.dicat,ego pluries consului,ꝙ cessat
Trebellianica per reg.positã in d.l.marcellus.ver.quod autem.
ad treb.vbi hoc no.& ego ibi examinaui.Quæro,legata minuũ
tur quandoque propter defectum patrimonij:vt si testõr legauit
plus q̃ habebat.item minuuntur quandoque per falcidiam.
4 vt l.in quartã.§.1.ff.e.† Quæro,an legata ad pias cãs recipiãt diminutionem
propter defectum patrimonij,sicut alia legata?&
vr̃ ꝙ non,qa detrahitur vt æs alienũ,vt s̃.dixi.ꝯrium puto,sicut
dicimus in testõ militis,in quo licet cesset Falci.tñ diminuitur
ꝑpter matrimonij defectum:q̃ diminutio fit æqualiter in testõ
militis,etiam nõ militantis,vt dicit tex.expresse in l.si post missionem.
ff.e.Nec ob.quod dicitur,ꝙ detrahitur vt æs alienum:
intelligo quo ad quid,s.quo ad computationem falcidiæ, non
5 quo ad alia.Quod† apparet ex eo,quia talia relicta ad pias causas
minuuntur propter debitum iure naturæ, videbitis no.in l.
si quis ad declinandam.s̃.de epi.& cle.

a ADD.¶Alex. Similiter.No.ad hanc auth.similiter, & si relinquitur vni centum
ad pias causas pro anima,non tamen detrahitur falcid.si tñ relinquitur
ei,puta equus.de illo detrahitur tm̃ quod sufficeret ad vtrunque,l.si seruus,
cum seq.& ibi no.Ang.& Im.ff.e.& in l.si post missionem,e.ti.Et hanc auth.limitaui,
si locus pius esset institutus , quia à legatis piis detrahitur falcidia,
secundum Ang.sing.in §.sed hoc presenti,in fi.in auth.de sacrosf.ecc.item limita
sing.vt per Ang. in l.decem, de fideic.lib. Et ad illud quod dixi secundum
Ang.in §.sed hoc presenti.Adde Ab. c.in præsentia, de prob.adde an si
testator legat ad pias causas , & alias personas plus quàm habeat in patrimonio,
debeat solum fieri detractio de aliis,non de factis ad pias causas, vi
de Old.cons.111.vbi dicit quòd de omnibus.
Paris.Circa has duas auth.quas Bar.solenniter legit.Adde primo circa aut.
sed in ea,quod procedat etiam in Treb. s̃m Bal.hic. item procedit in prohibitione
expressa:secus in tacita,q̃ fit per grauamen de restituendo s̃m Rom.
cons.206.quem reprobat Ale.hic in apost.ad Bal. vide etiam de materia do.
Fran.cons.18.item s̃m Rom.vbi s̃.non procedit in filiis, de quo vide Ale. in l.
Marcellus,in pr.ad treb.& ibi per nouissimos. Nunquid autem ista verba respiciant
legitimam,& quid in Treb.vide do.Fran.cons.19. ꝙ ista auth.videtur
sing.limitanda, vt non procedat quando ille, qui vellet detrahere, esset
de familia.ita probatur in simili ex his quæ scripsit Ias.in prælud.feu. Circa
vero auth.similiter,an derelicto ad pias causas Treb.detrahatur,vide Rom.
cons.239.Pau.de ca.cons.59.vide in materia Ale.cons.12.ad fi.vol.3.Fran.cõs.
67.vbi fortius dixit.istud vidi procedere in eo,quod immediate relinquitur
pauperib. item an & quando relictum non immediate, sed immediate peruentum
est in piam causam,impediat detractionem Trebel.vide Rom.cons.
106. circa fin. item quid etiam si relinquatur alicui hospitali non pio loco,
quod tamen non detrahitur Treb.nec Falc.vide Pau.cons.299.item an de legato
facto à filio patri,vel extra tanquam sit pium possit detrahi falcid. vel
trebel.vide Aret.cons.12.vide Crem.sing.9.item an pia causa aduersus piam
causam detrahat Trebel.vel Falc.vide Bar.in §.sed hoc præsenti, in auth.de
san.epis. item quod quando in priuilegium alicuius personæ impeditur detractio
quartæ,tale priuilegium non perdit, si illa persona sit grauata alteri
restituere,vide Rom.sing.511.Nunquid autem de legato male ablatorum incertorum
possit detrahi Treb.vide Bertac.in tract.de gabel.5.parte 8.partis
prin. circa fi. item an ecclesia aduersus aliam ecclesiam gaudeat priuilegio
isto,vide late Barb.quod sic,cons.15.vol.3.
b And.Barb.Verum.Vide Lud.Rom.cons.204.si cessit Treb.vide omnino.
c Alex.Vniuersali.Vide omnino Ang.d.l.Marcellus,ver.quod autem.

LEX VIII.

IRRITVM. Grauatus de restituendo, impeditur testari, licet
fideic.vt æs alienum veniat deducendum.H.d.

LEX IX.

ERROR. indebitum per falcidiam,solutum per facti errorem,
repetitur:secus si scienter,vel ab errante in iure,solutum.

LEX X.

1 *Filius pure de restituendo grauatus detrahit vnam quartam. Si autem sub conditione,detrahit duas.*

a QVANQVAM.[a] Frater grauatus de restituendo,quod potest
1 detrahere per Treb.ad suos hæredes transmittit.H.d.† Quero,
vtrum sint detrahendæ duæ quartæ,hoc est,legitima debita iure
naturæ,& Trebellianica?Gl.disputat hic,& ff.de inof.testa.l.
Papinia.§.meminisse.in fi.in aut.de hær.& falc. § si quis autem
non implens.Hodie habemus casum in decre.c.Raynutius. &
in c.Raynal.ext.de test & hoc est verum, & consuetudo obser-
b uat,[b]ꝙ possent duæ quartę detrahi,&c.illa loquuntur,quando
quis est rogatus de restituendo sub conditione, si decesserit sine
liberis,vel alia,nam tunc legitimam habet ab initio:Trebellianicam
detrahit, cum restõi est locus. sed quando rogaretur
c de restituendo purè,tunc est standum iuri cõi:[c] hoc est,iuri nostro,
s̃m quod in veritate non detrahitur,nisi vna quarta,vt l.1.
§.pen.si cui plus q̃ per l.falc. Præterea, in legitima computatur
quicquid peruenit ad aliquem de bonis defuncti,vt l.quoniam
nouella.s̃.de inof.te.Ergo si detrahetur primò Trebellianica,il
lud qđ hẽt iure Trebellianicæ,ꝯputatur ĩ legitima.vt ibi.Istud
ãt,qđ purè rogatur,sæpe accidit pp clau.appositã in testõ:si nõ
valet iure testamenti, valet iure codicillorũ. tũc.n.si ex aliqua
cã testm̃ est nullum, videntur rogati venientes ab intest. de restituendo
purè.ideo filius,seu filia nõ detrahit,nisi legitimam.

a ADD.¶Alex.Quanquam.Ad istum tex.qui probat,quod ius defalcandi tran
sit ad hæredes,vide & adde simile in l.1.j̃.quor.leg.
And.Barb.Vide Lud.Rom.cons.272.&cons.309.vbi loquitur de duabus quartis
detrahendis.
b Paris.Obseruat.Vide Alex.cons.185.ad fi.Fr.cons.160.Ro.cons.206.
c Ale.Cõi.Adde Bar.l.1.§.interdum,ff.si cui plus,q̃ p l.fal.sed quid in ascenden
tib.quia c.Raynu.loquitur in descendenti.Bal.dubitat in l.si à milite,§.pr̃,ff.
de test.mil.& hic adde in l.iubemus,in prin.per illum tex s̃.ti.1. & latius per
Ol.cons.158.inc.factum tale.& Ang.cons.128.&Old.cons.115. & hic vide Bar.
in l.Papi.§.meminisse,de inof.test.& Bal.in l.filiæ,in fi.s̃.fa.er. vbi vult,quod
filius possit detrahere vnam quartam, & alteram, quatenus in ea plus esset.
idem vbi esset rogatus sub condõe,non detrahit duas quartas,& q̃ det si est
grauatus sub ꝯdõe,si testm̃ non valet, vel non valebit iure testi, valeat iure
codicillorum.Et vide Bal.d.l.Pap.§.meminisse.vr̃ extendere,id quod dicitur
in Tre.ad omnem quartam,quæ accipitur iure institutionis,& sic ad l.Falc.
Adde.Quomodo filius detrahat duas quartas Bal.cons.110.vol.1 Oldr.cons.
205.Pet.de Anc.cons.25.eo.vol.quod do.Ale.indecisum reliquit,an ascenden
tes possint detrahere duas quart. dicas tu, quod Rom. consuluit ascendentes,
duas quartas detrahere posse,eius cons.239.

LEX XI.

SI VT ALLEGAS. si testator pro falcidia spẽs reliquit,sunt

species æstimandæ:& quod ad falcidiam deficit,est hæredi supplendum.H.d.

LEX XII.

a IN DONATIONIBVS.[a] in donationib.quæ morte confirmentur,locus est falcidiæ.H.d.

a ADD.¶And.Barb. Pro hac l.vide Lud.Rom.cons.73.an detrahatur falcidia.& cons.76.an de donatione causa mor.possit detrahi fal.incipit totum fundamentum.

LEX XIII.

SI EA. Gl.tua prima hic ponit casum,& nihil aliud facit.Relictum pro libertate, vsque ad serui pretium non defalcatur, sed in residuo.Et qui relictum agnouit, seruum suum cogitur manumittere.H. d.

LEX XIIII.

LICET. Per successionem extinguitur actio pro hæreditaria portione:tamen in ratione l.Falc.vt æs alienum deducitur.h.d. ista l.leuissima.

LEX XV.

SI PRAEDIORVM. De instrumentis prædiorum falc. non detrahitur,vel aliter,de chartis relictis fal.non detrahitur.H.d.

LEX XVI.

SVCCESSORES. Quod relinquitur vltra vires patrimonij, non valet.H.d.

LEX XVII.

A COHAEREDIBVS. De legatis relictis incerto cohæredi, detrahitur falcidia.H.d.

LEX XVIII.

SI QVIS QVADRINGENTORVM FORTE. De mortis causa capione,quæ proficiscitur ab hæreditate testatore disponente,detrahitur falcidia.H.d.hæc sing.l.Circa l.nostram veniunt quærenda duo,vel tria. Primũ,vtrum iste hæres posset adire hæreditatem,antequam istam ꝯdõnem pro solido impleat. Tex.hic videtur dicere,quod sic ibi,sancimus hæredem si adierit.Pet.dicit contrarium,nam condõnes debẽt ante omnia impleri in forma specifica,secundum iussum testatoris,vt l.qui hæredi.in pr.de cond.& dem.& l.mulier.§.1.de cond.inst.Nec ob. iste tex.quia gl.exponit,adierit.i.adire voluerit.contrarium huius tenet gl.in l.huiusmodi.in pr.de leg.1. vbi videtur dicere,ꝙ post aditam hæreditatem,siue post aditionem,ista cõdõ adimpleatur,sed hoc non placet,per tex.hic,ibi,prius eo dato,vel retento,&c.Dic ergo ꝙ hoc videtur de mente gl.hic.quod si quidem illud,quod debet dari causa condõnis implendæ, non excedit dodrantẽ,ante omnia debet dari,vt ibi,prius eo dato,&c. Si verò excedit dodrantem,tunc illud in quo excedit,non debet dari,sed per hæredem retineri,vt in tex.ibi,vel retento,&c. Nec est verum quod dicit Pet. quia imò debet primò totam condõnem implere,& postea residuum repetere,quod est cõtra istũ tex.ibi,retento.Præterea,sicut legata resecantur per falcidiam ipso iure,ita istud relictum in vim ꝯditionis in eo,quod excedit falcidiam resecatur ipso iure,&c. Secundò est quærendum,an de mortis causa capione detrahatur falcidia.tetigi.in l. si mortis.s.e.& plenè in l.1.§.item si ita.ff.e.ti.Tertiò esset quærendum,an illud,ꝙ datur heredi causa condõis implendæ computetur in falc.Gl tangit hic plenissimè,& ff.e.l.in quartam.

LEX XIX.

a CVM CERTVM.[a] Paria sunt promittere,& dare.H.d.No.vbi est eadem ratio,ibi est idem ius.

a ADD.¶Alc Certum.Vide Bal.hic per istum tex.infert ad no.q. quando promittit maritus restituere integram dotem,an possit retinere partem,quę sibi defertur ex forma statuti,qualiter hæc l.intelligatur,vide Bart.in l.quod nomine.ff.de condi.ind.& ad supradictam q.Bal.vide gl.& ibi Ang.in d.aut. de hær.& fal.§.si vero expressim,& quæ dixi in l.si patronus,ff.de don.Bart. in l.Centurio.

Parif.¶Vide ad hanc reg Fel.c.veniens,extra de test.

a ¶De caducis tollendis.[a] Rub.

a ADD.¶Parif. Circa istam materiam,quid sit non scriptum,quid caducum,& quid quasi caducum,& de ratione in omnibus,vide Cæp.caut.sua 71.

Gl.continuat,quia legata,& fideicommissa multis modis efficiebantur caduca,& inualida,seu perdita,Imperator tollit multos casus,in quibus fiebant caduca.& ideo ponit de cad.tol.

LEX VNICA.

ET NOMEN. Primò ponit suum procem.Secundò illud exequitur. Secunda ibi, & cum lex Papi. In isto suo procem.Imp.primò ponit causam,quare fuerunt introducta ista caduca. Secundò ponit vnam rõem iniquitatis eius, quia d.l. erat odiosa. Tertiò ponit aliam rationem iniquitatis, quia erant ꝯ voluntatem defuncti.Secunda ibi,& quemadmodum.Tertia ibi,sed & ipsi.in isto principio non habetis alia.

1 *Dies legati,quibus casibus cedat.*

2 *Quando dies legati cedat quo ad obligationem.*

3 *Dies legati quando cedat quo ad translationem dominij.*

§.ET CVM LEX. Hæreditas potest adiri à morte testatoris, dies legati & fideic.purè,vel in diem certum relicti,à die mortis cedit quo ad transmissionem sublata iniquitate legis Papię. H.d.Primò ponit iniquitatem l.Papiæ.Secundò illam corrigit. a Secunda ibi,primum hoc corrigens.Op.j.e.ti.§.sinautem a sub conditione.sol.hic loquitur in legatis relictis purè,vel in diem certum.ibi in legatis relictis sub conditione. Op.j.e.ti.§.in nouissimo.sol.fallit in casib.ibi positis. Opp.de l.hæres meus.ff.de condi.& dem.sol.licet ibi dies incerta sit,tamen quia est omnino extitura in vita legatarij,habetur pro pura.¶Op.de l.si dies. §.fi.ff.quan.di.le.ce.sol.ibi erat conditio tacita, quæ non habet suspendere legatum.Venio ad gl.super ver.cedere,quæ est difficilis,& seipsam malè explicat.Opp.& videtur quod dies legati non cedat,nisi ab adita hæreditate.vt l.si tibi homo. §.cum seruus.ff.de le.1.& l.& eleganter.§.item si seruum.ff.de dolo. Gl. quæ est hic,dicit quod istud,quod hic dicitur, quod dies cedit à tẽpore mortis,est verũ quo ad transmissionẽ,non quo ad inducendã obligationẽ,vel transferendũ dñium, vide gl. si dicit hoc.Op.de l.eum qui calendis.ff.de ver.ob.sol.dicit gl.aliud in ꝯctib.aliud in vltimis voluntatib. sed certè hoc non est verum simpliciter,quia quo ad obligationẽ idem est in ꝯctib.quod in vltimis voluntatib.vt statim dicã.Tria sunt ergo hic examinanda.Primò,† quando cedat dies leg.quo ad transmissionẽ,& in 1
hoc non est dubiũ,si qdem legatũ est purũ, vel in diem certũ, cedit à tẽpore mortis,vt hic.Fallit in casib.q ponuntur j.e.§.in nouissimo.si verò legatum est ꝯdõale,vel sub die incerta,cedit ab euentu ꝯdõis,vel diei incertæ,vt j.§.sinaũt sub ꝯdõe. Fallit, quando dies est incerta omnino extitura,viuente legatario.vt l.hæres meus.1.resp.ff.de cond.& dem.item fallit in condõne, quæ tacite inest.vt l.si dies.§.fi.quan.di.le.ce.& l.condõnes extrinsecus.ff.de cond.& dem.& l.3.ff.de le.1.Secundò est videndum,† quando cedat dies legati quo ad obligationem. Resp. 2
ante aditam hæreditatem non potest cedere quo ad obligationem,quia non est persona,ꝙ obligetur.Item obligatio illa oritur ex quodã quasi ꝯctu,ꝙ ꝯhitur aditione,vt insti.de obli.quę ex quasi ꝯctu.§.hæres.& l.ex maleficiis.ibi,nam hæ re,de act.& ob.&l.apud iulia.in fi.qb.ex cau.in pos.ea.vnde ante celebratũ istũ quasi ꝯctũ non põt dici obligatio. post aditã verò hæred.si qdem legatũ est purũ,statim ꝯhitur obligatio,qa heres obligatur.si verò legatũ est in diem certũ,& tũc idẽ regulariter,qa statim nascitur actio licet obstet exceptio.l.1.in fi.ff.qñ di.vsusfr. le.ce.Fallit in vsufruc.vt ibi dicitur,& sic quo ad obligationem est idẽ in ꝯctib.qđ in legatis.Vnde gl.hic,in hoc nõ bene dicit. si verò legatũ est sub ꝯdõne,vel die incerta, tunc cedit quo ad obligationẽ adueniente ꝯdõe,vt l.cedere diem. de ver.sig.ẽt si ꝯdõ sit tacita,vt no.in l.itẽ quia.ff.de pac.Tertiò est† videndũ, 3
qñ cedat dies legati quo ad translationẽ dominij.Resp.siquidẽ legatũ est purũ,cedit ab adita hered.verè,à tẽpore mortis fictè, vt l.si tibi homo.§.cum seruus.de le.1.& l.à Titio.in fi.ff.de fur. & ibi no.Si vero est relictum in diem,tunc non transfertur dominium,nisi die adueniente:vt l.Sempronius Attalus.de vsufr. leg.& l.si serui.vsufru.quemad.ca.si verò est relictum sub conditione,non est dubium ꝙ non cedit,nisi conditione adueniente,vt l.fi.§.sinautem sub conditione.s.com.de leg.

a ADD.¶Alex.Sinautem.Sed iure fforum.ante l.Papi.quo tempore cedat dies leg.vide Bar.post gl.in l.cum qui,de cond.& dem.

a §.ET CVM TRIPLICI. a Legata aut sunt pro non scripta, aut quasi caduca,aut verè caduca H.d.

a ADD.¶Circa declarationem istorum omnium quid sit pro non scripto,quid caducum,& quid quasi caducum,vide Cæp.caut.71.de quo scripsi in rub.

1 *Legatum pro non scripto,quando accrescat coniuncto.*

a §.IN PRIMO.[a] Hic incipit exponere primũ,& bř dicit. Pro nõ scripta vadũt ad substitutũ vel ꝯiunctũ. vel remanent apud eũ,à quo relinquuntur sine aliquo onere.H.d.Op.de l.si qs eũ. ff.de cond.& dem. sol.ibi legatũ primũ valebat, sed onus ei iniunctũ erat inutile.Op.ff.de le.2.l.codicil.in pr.sol.eo.mõ. Op. de l.si duob.§.fi.ff.de le.1.Plures sunt sol.illa est vera,qa ibi persona eius cui relinqtur,licet in rerũ natura non esset, tñ sperabatur esse.hic nõ erat,nec esse sperabatur.Op.ff.de le.1.l.planè. 1 §.si cõiunctim.Gl.ꝙ est hic,dicit† ꝙ regula est,ꝙ ꝓ non scriptũ accrescit ꝯiuncto. Fallit in quibusdã casib in quib.non accrescit ꝯiuncto.Gl.ponit hic tres casus, quos vide.Dy.in d.l.planè. §.si ꝯiunctim.ponit vnã suam dist.per vnũ modũ.Distinguit.n. aut legatũ est inutile rõe personæ legãtis,aut legatarij:aut mixta ꝯsiderõne vtriusq;,&c. ꝙ distinctio infert varietatẽ casuum, non rõem eorũ. & ideo sic ex ea nihil vtilitatis potestis perpendere.Tu ergo dicas sic.Qñ legatum est omnino ꝓ non scripto, ꝯiuncto accrescit, ita loquitur hic:sed qñdo legatum est aliquo respectu

a ADD.¶Alex.In primo.Hunc §.notanter limita per tex.in l.fi.& ibi no.Bar.ff. de his qui pro non scrip.haben.

respectu validũ,tunc nõ accrescit cõiuncto,ita loquũtur oĩa ɔ̃ria. primò qñ testator legat Titio & seruo suo, nã legatũ serui licet mero iure nõ teneat,tenet tñ de quadã æquitate,qa nõ dẽt esse hrs ita impius,q n det.ita loqtur.l.pe.§.de necessa ser.hæ.in sti.itẽ,scd's casus,qñ testõr legat mihi & titio seruũ meũ,legatũ rei meæ nõ est inualidũ,q a ia'hẽ ego habeo ius retẽti õis in parte mea.tertius casus est,qñ legat mihi,& nõ capaci,nõ est oĩno inualidum,q a dẽs intelligere in tali incapace, à quo auferatur tanq̃ ab indigno, & non applicetur fisco. aliàs dictum gl. non procedit.Plenè dixi in d.l.planè.§.si coniunctim.Opp.ĩ.e.§.his ita.& ff.de le.1.l.ciuitatib.§.Lucius.so.vt dicam in d.§.&c.

a ADD.¶Ale.Primo.Hunc §.notanter limita per tex.in l.fi.& ibi not.bart.ff.de his qui pro non scrip.haben.

a §.PRO SECVNDO VERO.a quasi caduca vadũt ad substitutũ,vel ɔiunctũ,vel remanẽt apud eũ,à quo sũt relicta cũ onere
b suo.bH.d.Op.ff.de adi.le.l.filio.§.matri.dñt qdã,q̃ illa corrigit. alij dñt qđ ibi mr̃ fuit electa vt nuda ministra,qđ vẽr ɔ̃ illũ tex. licet gl.sic videat tenere vbiq;.Dicit Pet.qđ ibi iõ,qa deficit ibi legatũ ex volũtate testõris.hæc lex loqt qñ deficit casu.Itẽ op. & vr̃ qđ substitutus non admittatur,vt ff.de capti.l. qđ si filius. so.ibi loqtur in pupillari substõe, q̃ non pt hr̃e locũ in filio decedẽte in vita patris:nã cũ pupillaris substõ sit testñ filij, oportet quod filius sit talis ɔdõis,quod possit testari,nisi impediret
c pp ætatẽ:sed si decedit in ptãte,c est ibi aliud impedimẽtũ, merito nõ pt hr̃e locũ in decedẽte in vita patris.hic loqtur in substõe vulgari.Op.& vr̃ quod nõ sit de nouo inuentum, qa erat de iure antiquo,vt l.si Titio & Mæuio.§. Iulia.ff.de le.2.Br̃,qc-
d qd gl.dicat,d dic quod hic fuit inuẽtũ de iure antiquo digestorũ,postea erat correctũ p l.Papi. hodie verò p hanc ɔstõẽ reditur ad ius antiquũ digestorũ.Op.de hæ.inst.l.sub ɔdit.dicit gl.ibi loqtur in ɔditione casuali,q̃ nõ dr̃ onus.tu dic clarius,ibi loquitur in ɔditione cuius existentia non habebat alteri inferre commodũ. hic verò erat talis conditio, q̃ alteri commodũ inferebat,merito intelligitur repetita.Opp.de l.Celsus.§.pe.& fi. de le.2.so.vt dicam ĩ.e.§.his ita.Vltimò quærit Gl. quid si legatum tenet,sed non tenet onus sibi annexum? dic plenè vt l.codicil.in pr.ff.de le.2.vbi gl.ibi ego plenè dixi.

a ADD.¶Ale.Vero.Limita istum tex.in eo quod dicit,quod substitutus præferatur coniuncto per casum l. quamuis,§.de impub. & l.quidam testõ,de vulg. & pup.vide bar.l.1.in pr.in vlt.q.ver.item quæro,ff.de vulg.& pup.
Barb.Et de iure accrescẽdi,vide Lud Ro.ɔ̃s 79.inc.quod reliqua hæreditas.
b Parif.Suo.Vide late Soc.l.quæ conditio,ff.de cõnd.& dem.
c Ale.Poteftate.Adde bar.l.si duobus,in prin.de leg.1.& gl.& doct. in fi.ver.dabitur,ff.si pars hær.pet.
d Ale.Dicat.Dic Bar.tenet contra in l.si sub conditione,& in l.quæ conditio, ff.de cond.& dem.vide hic Cy.& ĩ.e.l.vbi autem.

1 *Legata in quibus casibus transmittantur hæreditate non adita.*
2 *Quare in casib.hic expressis non cedat dies legati, nisi ab adita hæreditate.*
3 *Quid in seruitutibus realibus.*

a §.IN NOVISSIMO.a legatũ purè,vel in diẽ certũ, cedit à tpe mortis quo ad transmissionẽ,exceptis casib.hic expssis.hrditas
b verò nõ aditab nõ trãsmittit̃.h.d.†Op.ff.ad Silla.l.si qs ĩ graui.
1 §.elegãter.so.fallit in casu illo,in quo hr̃ditate nõ adita trãsmit
2 titur,& in aliis,q no.ĩl.vẽtre.ff.de acq.hæ.q̃ro† est rõ,q in casib.hic expssis nõ cedit dies,nisi ab adita hr̃ditate.Rõ est,qa qñ legatario non expedit q̃ cedat dies à tpe mortis,nõ cedit. Hoc aũt ɔtingit in istis trib.casib. nã libertas nõ pt transmitti ad hærede, & iõ nõ pt dici q̃ cedat dies quo ad transmissionẽ.itẽ qñ relinqtur aliqd seruo,non expedit sibi q̃ cedat dies legati à tpe mortis:qa cũ reperiret ipsum seruum,acqreret dño suo, & sic ipsi hr̃ditati,q̃ interĩ est loco dñi,merito expectat̃ hr̃ditatis aditio,qa tũc erit liber,vel alteri⁹. itẽ in vsufructu,qa vsusfructus nõ trãsmittit̃, merito nõ dr̃ q̃ cedat dies eius quo ad transmis-
3 sionem.Ex quo appararet solu. cuiusdã q.q̃ facit gl.† qd in seruitutib.realib. Glo. videtur dicere q̃ cadit dies sicut in vsufructu,quod est falsum, quia cessat illa ratio quæ est in vsufructu. Facit ad hoc ff.de ser.le.l.si fundum. Vide circa hoc quod no.in l.1.& 2.ff.quan.dies leg.ce.vbi Gl.dicit idem,quod hic.

a ADD.¶Alex.De ista dictione nouissimẽ,vide bar.in rub.ff.de no.oper.nun.
Barb.Adde Bar.ɔ̃si.159.inc.pponitur q̃ dña Cuciarella, & vide Lud.Ro.ɔ̃si. 221. de legato non agnito transmisso, verum legatum debeatur à substituto si relinquitur ab hærede,& vide eundem Lud.Ro.consi.132.
Parif.In nouissimo.An aũt ista regula q̃ hæreditas non adita non transmittatur,habeat locũ in monacho,ita q̃ si nõ adeat ecclesia priuet,vide Ang.ɔ̃si. 26.inc.In Dei noĩe,sup 1.puncto.in 4.dub.& de hac transmissione hæreditatis,vide Ale.consi.454.nũquid aũt fideic.q̃ debeatur ex clausula codicillari rupto testõ transmittat̃ non aditum,vide bar.12.& in consi.sequ.circa fi.vbi ponit quid de fideic. item plures casus in quibus trãsmittatur hæreditas nõ adita,vide per bar.& alios in l.ventre,ff.de acq.hæ. item quid si statutum diceret q̃ quilibet hr̃ditas delata trãsmittat̃ nõ adita,q̃ intelligat̃,& an opus sit q̃ ipsa fuit sibi delatã,& qñ delata dicat̃ si forte erat relicta sub conditione,quæ in rerum natura sub conditione erat purificata, sed institutus ignorabat,vide Ant.de bu.consi.79.concludit q̃ sufficit esse delatam licet hæres ignoraret,& multa alia vt per eum,item de materia & plurib.rõib. an hæreditas non adita transmittatur,vide Iasõ.l.emancipata vbi p discursum multa alia ponit de materia transmissionis hæred.vel bo.poss.&c.qui admi.

b Adita. Et q̃ sit ratio, vide bal.l.si aũs,ff.de iure delib.& Sal.l.apud hostes,§. de suis & legi.quod limita vt per bar.no.in l.2.in fi.ff.de vul.& pup.

a §. SINAVTEM.a ALIQVID. legata relicta sub ɔditiõe,vel in diẽ incertũ,cedũt à die aduenietis ɔdõnis,vel diei incertæ.& si efficiantur caduca,vadũt ad substitutũ,vel substitutos,vel ɔiũctos,vel remanẽt apud eos à qb.relictũ est, si sunt hr̃des grauati p hr̃ditaria portiõe:si sunt alij p virili cũ onere suo.H.d.Op. de l.hæres meus.in pr.ff.de ɔd.& dem.& l.si cũ hęres.ff.qñ dies leg.ce.so.Breuiter,q̃ hic dr̃ de ɔdit.intelligo, nisi sit talis ɔdõ, q̃ insit tacitè,vt l.3.de le.1.&l.conditiones extrinsecus,de cõd. & dem.vel nisi sit omnino extitura in vita legatarii,vt in legib. contrariis. Op.ff.de acq. hær.l.qui patri. so.ille est mirabilis casus,& singularissimus ibi.ratio,quia ius substitutionis erat vnitum cum iure accrescendi,vt ibi plenè dicitur.

a ADD.¶Parif. Sinautem.Circa istã materiam quod legata sub cõditione non transmittatur,si ante purificatã ɔditionẽ moriatur legatarius,limita signãter pcedere qñ esset ɔdõ momentanea,secus si esset successiua,puta si habitauerit cum tali vsquequo matrimonium ɔ̃xerit vel mortuus fuerit,nã si legatarius cœperit habitare,licet postea moriatur ante tps limitatũ in ɔditione,habeat legatũ integrũ,vide Io.de Ana.ɔ̃si.8.inc.viso puncto,& eũdẽ no. in ɔ̃s.75.Itẽ q̃ vbi ɔ̃stat de voluntate testatoris expressa,vel tacita ɔditione transmittat̃,& eɔ̃,nisi de volũtate ɔstat,vide Soc.l.3.de le.1.& ibi ẽt q̃ legatum de se non efficitur ɔdõnale,vbi apparet de mente,& de eo quod dictũ ẽ qñ ɔ̃stat đ mẽte ɔdõaliter trãsmittit̃,viđ Soc.l.hr̃des mei.§.cũ ita.ad tre.
Ale.Sinautem aliquid.Quando legatum sub conditione transmittatur,vide bal.in l.3.§. vt act.ab hære.& contra hær.ad intellectum istius tex.vide Bar. in l.quandiu,la 3.ff.de acq.hær.
Barb.Vide Barb.consi.159.inc.proponitur domina Cuciarella,& in cõsi.170. inc.Rich.condidit testa.

a §. NE AVTEM.a Quod dictum est, quod legata transeunt, vel remanent cum onere suo,intelligitur de onere, quod consistit in dando, vel faciendo id, quod potest per alium explica-
b re:secus si constat in facto,quod certæ personæ cohæret.b

a ADD.¶Ale.Aũt.Vide eũ in l.si decesserit, q̃ satis.cog.qñ aliqd videatur commissum ɔ̃sciæ alicuius,p̃sumit̃ ex qualitate facti,vel personæ,vt est tex.licet aliis terminis q̃ hic,q̃ tex.vr̃ melior de iure,in c.fi.vbi hoc declarat p gl. & Doct.de of.dele. Plus đt hic Im.qđ si Papa in literis delegatoriis dixit & in hoc tuã ɔ̃scientiam oneramus,quod vr̃ electa industria psonæ tex.est vbi no.d.Card.in cl.1.de iure in.facit l.pbatorias,ĩ.de diuer.of.l.b 12.& l.p hac, ĩ.de ero.milit.li.12.Sed vide gl.in l.eos,in pr.ĩ.de appel. quæ intelligit tex. istum,q̃ dicit,prima sñia hẽt locum,sicut fuerit facta p delegatũ,vel per textũ vel singulos,ff.de test.ver.pprio chirographo, cũ gl.q̃ vr̃ dicere ɔ̃rium, itẽ si reqrit̃,q̃ aliqs intersit,& requiratur prĩria i aliquo actu,nõ pt vices suas alteri ɔmittere,vt dicit bal.c.quamuis,de of.deleg. & ibi aliquid per Moder. & bal.& l.1.in fi.§.qui admi.adde quando testator commisit,q̃ stetur conscientiæ alicuius,quid importet, Ro.consi.359.per Ang.consi.93.
b Parif.Cohæret.Vide in materia legatorum, quod testator apposuit aliquod onus alicui,q̃ censeatur onus cohærere personæ, nec transit ad successorẽ, vide Ant.de bu.in consi.48.inc.absque diffusione allegationum.

1 *Legatum pro non scriptum,non transit cum onere.*
2 *Ius accrescendi habet locum,etiam si ille cui accrescit sit defunctus.*
3 *Portio vnius ex hæredibus deficiens, quare accrescat cohæredibus inuitis, & quod aliud sit in legatis.& nu.7.*
4 *Coniuncti verbis,dicuntur illi,qui in vna & eadem oratione ponuntur.*
5 *Disiuncti verbis,dicuntur illi qui ponuntur in diuersis orationibus.*
6 *Quando copula cadit inter duas orationes,nõ inducit cõiunctionẽ verbalem.*

§. HIS ITA. ista est bona materia.Portio vnius ex hr̃dib.deficiens,cohæredib.inuitis accrescit p hr̃ditaria portione, si oẽs sunt ɔiuncti, vel disiuncti. coniunctis primò,postea disiunctis accrescit cũ onere suo.H.d.No.istũ tex.ibi,hoc ita tã varie,&c. q dicantur cõiuncti verbis, & q disiuncti.de quo facio magnũ festũ in l.re ɔiuncti.de leg.3.dr̃ hic,quod portio hr̃ditatis,quo-
1 cũq; mõ deficiẽs,vadit ad cohr̃des cũ onere.ɔ̃ † p nõ scripta 1
a non transeunt cũ onere,vt §.e.§.in primo.so.dicit gl.aliud in legatis,vt ibi,aliud in hęreditate,vt hic.Rõ,qa legatum p nõ scriptum ab initio est nullum,cũ nõ sit psona,in qua fundetur,neque verè,neq; fictè.sed hr̃ditas hẽt psonã repsentatã,vt l.noua. ff.de noua.& l.hæres qñq;.de acq.hæ.&l.si ex re.§ fi.de stip.ser. & l.oĩs hęreditas.& l.oĩa fere.de re.iu.sed ɔ̃ hoc op.ff.de le.2.l. Celsus.§.pe.& fi.gl.vr̃ dicere,qđ hic corrigit.tu dic,qđ ibi hr̃ditas fuit p nõ scripta,tñ legata erãt relicta ab hr̃de,cuius portio deficit ĩ totũ,merito qa tũc ẽ cadẽ rõ, q̃ ĩ legato, accrescit sine onere,&istũ passũ gl.examinat,& bi plenè dixi in l.q̃ ɔditio.in prin

a ADD.¶Ale.Scripta.Et est dr̃ia inter §.istum,& §.ĩ.§.e.quia hæreditas iacens repræsentat psonam defuncti,& sic si hæres institutus est mortuus,hæreditas manet iacens,qa tenetur ad oĩa onera,ad q̃ tenebatur defunctus, cũ ipsum repsentet,vnde ad quẽcũque transit cũ onere. Legatũ vero defunctum in aliquo non repræsentat.Et ita vult hic sentire bal.& melius in l.re coniuncti.de leg.3.vbi dicit hanc rationem esse,nec tamen ab aliquo alibi.

a prin.ff.de ɔd.&dc.Op.de l.1.§ fi.de le.3.a so.ibi vadit hr̄ditas ad alium venientē ab intestato p̄ter spem defuncti.hic verò vadit ad cohæredes succedentes ex dispōe defuncti.secundo habes
2 hic,† qđ ius accrescēdi hēt locū,ēt si ille cui accrescit,sit defunctus.simile de ɔdi & de.l.hæc s.riptura.§.fi.& ff.de suis & legit. l.si ex plurib.Inst.ad orfi.§.fi.ɔ istud op.ff de vul.& pup.l.sed & si plures.in pr.& s̄.e.l.§.in nouissimo vbi dr̄,qđ hr̄ditas nō adita nō trāsmittitur,siue sit instō,siue substō.So.Aliud in iure accrescendi.vt hic,& similib.aliud in iure instōnis, vel substōnis. Rō,qa ius accrescendi in oīb.p̄terq̄ in vsufructu,dr̄ inesse portioni,nō psonæ,vt l.Titio.§.1.de vsufr.& l & an eadē.§.1.& ibi not.de excep.rei iud.merito trāsit istud ius ad quēcunq; transit portio hr̄ditatis,vt l.si totā.ff.de acq hære.Ius verò instōnis,& substōnis, inest personæ:vñ merito añ aditionē nō transmittit.
3 †Tertiò habes hic,qđ accrescit inuitis. b ɔ ī.pxi.§.Sol.Aliud
b in legatis,aliud in hæreditatib.Rō patet,non p̄t qs decedere p parte testatus,&pro parte intestatus,vt l.ius nostrum.ff.de reg.iur.qđ nō accidit in legatis ēt nemine volente legatum, cum sint hæredes,apud quos remanet.Et istum passum,vtñ heredi tas accrescat inuitis,dic vt dixi s̄.de iur.deli.l.qdā elogio.in illa q.qñ vna portio deferat à testōre.alia ex legis dispōne.Ad vltimum dictum op.& hr̄ hic,qđ primò vocantur ɔiuncti q̄ disiūcti.ɔ ff.de hære.instit.l.item quod Sabinus.§.j.Istud est difficile ɔrium.Br̄ ista est vera sol.quod ibi oēs sunt disiuncti, & nullus
4 est ibi cōiunctus.†Vltimò rogo te qđ teneas menti istas duas regulas,q̄ ponūtur hic in ver.hoc ita tam varie.qđ illi dr̄r ɔiun
5 cti verbis qui in vna & eadem oratione ponuntur:illi† dr̄r di
c siuncti verbis, c qui ponuntur in diuersis orationib. quia alibi
6 non habes ita clarè.†Ex hoc dico ego,ꝙ quando copula cadit inter duas orationes, non inducit coniunctionem verbalem. Tex.est in l.sicut in annos.§.1.ff.quib.mod.vsusfruct.ami.

a ADD.¶Ale.Leg.3.Vide bar.l.si duobus,§.1.de leg.1.& ista l.Celsus,hic allefacit magnam limitationem ad ea,q̄ dr̄r in d.l.si quis à filio,in pr.de le.1.vbi relicta ab instituto censentur relicta à substituto ,illud est verum nisi nominatim ab hærede fuerint legata, vt puta à te Titio lego : quo casu ita vr̄r relicta solum,si ille sit hæres,d.l.Celsus,vide bar.l.non initā,ad Treb.adde bar. in terminis in l.Titia,la 3.de leg.2.& in §.1.& ibi per gl.inst.ad l.Fal.
b Ale.Inuitis.Ad istum §.vide bar.l.1.s̄.quando non pet.part.&vide Cy.melius loquentem.& bal.in prox.§.in prin.
c Ale.Verbis.Vide hic per Bal.in §.prox.per bar.

1 *Cōiuncti dicuntur illi,quib.ex expressa dispositione testōris tota res assignatur.*
2 *Legatarij quando sunt coniuncti verbis,& disiuncti re,tunc portio vnius deficiens.remanet apud alios sine onere per ius accrescendi.* (onere.
3 *Quando plures sunt coniuncti verbis tātum, tunc est locus iuri accrescēdi cū*
4 *Quando plures sunt re cōiuncti tantū,est locus iuri nō decrescendi sine onere.*
5 *Si sunt coniuncti re,& verbis,an accrescat.seu non decrescat cum onere,vel sine onere.*

a §. VBI AVTEM. a in legatis portio deficiens accrescit coniunctis cum onere suo. sed si legatarij sunt defuncti verbis, & coniuncti re,& oēs acceptāt,sibi partes faciunt p ɔcursum,nisi testator aliud expressè disposuit.& si vnius portio deficit,apud alios remanet per ius nō decrescendi,sine onere.H.d.Ex isto §.
1 no.singulariter istud,qđ †illi dr̄r re cōiuncti,quib. ex expressa dispōe testōris tota res assignatur cuilibet. Vide text.ga sermo testatoris,&c. simile habetis in l.idem Neratius. de vsufr.accr. Op.ad istud prin.& vr̄ quod non accrescit cū onere, vt s̄.e.§.1.
2 so.ibi in pro non scriptis:hic in caducis,vel quasi.†Op.ī.e.ver. sinautem ad deficientis. quem mō legi.so.ibi loquitur in coniunctis verbis,& disiunctis re,qui cum veniant per ius non decrescendi,remanet apud eos sine onere. Op.dr̄ hic,volentib.ɔ
b px §.so.aliud in hæredib.aliud in legatariis.Venio ad §.sinautb ad deficientis.& op.s̄.e.§.pro secundo.& §.in nouissimo.so. vt mō dixi,hic veniunt p ius non decrescendi, ibi per ius accrescē
3 di.Circa hanc l.formo q.nos habemus,†qñ plures sunt cōiun
4 cti verbis tm̄,tūc est locus iuri accrescendi cum onere.itē† qñ plures sunt re coniuncti tantum,tunc est locus iuri non decre-
5 scendi sine onere.Quæro,†qđ si sunt coniuncti re & verbis, vtrum accrescat,seu nō decrescat cum onere,vel sine onere.Gl. hic dicit,cum onere.vide eam super verbo,nō sentiat.in fi.Pet. de Bellap.dicit ɔrium.Cum.n.sint coniuncti re & verbis,ex eo ꝙ sunt cōiuncti re,veniunt per ius non decrescendi:apparet ꝙ dēt remanere sine onere,dicit ipse.gl.tenet contrarium,&ego, vt videtur mihi,teneo gl.nostram in l.re coniuncti.de le.3.

a ADD.¶Barb. Autem. Vide bar.consi.181.inc.pro examinanda veritate pro §. vbi autem,si habet locum ius accrescendi in fideic.
b Pari.Sinaūt.Circa istū §.dū dr̄ in eo.& alle. ꝙ si testator idē voluisset in vno quod in alio vtique expressisset,vide Ale.consi.135.vol.2.&consi.103.vo.3.ad fi.

§. QVAE AVTEM. quæ dicta sunt de hæreditatib.quæ auferuntur ab indignis,intacta permanent.H.d.

§. CVM AVTEM. Hæreditas nō adita non transmittitur, sed vadit ad cohæredes,vel ad venientes ab intestato,vel ad fiscū.

1 *In donatione causa mortis habet locum ius accrescendi.*
2 *Quæ prosunt omnibus,debent præferri vtilitatibus priuatorum.*

a §. HAEC AVTEM OMNIA. a hac lege statuta locum hn̄t in testamentis,codicillis,&donationib.cā mortis H.d.No ex isto
1 tex.† ꝙ in donatione causa mortis habet locum ius accrescendi.quia formaui qōnē de hoc,quando repetij l.re coniuncti.de
2 le.3.& eam dimisi indecisam,sed hic habes tex.Vltimò no.† q̄ prosunt omnibus, debent præferri vtilitatibus priuatorum, vt in auct.res quæ.s̄.commu.de lega.&c.

a ADD.¶Alex.Omnia.Et vide bar.l.si mihi & Titio.de ver.ob.& bal.in l.1.in fi. quando non pet.par.& bar.in l.cum hi.in prin.ff.de transac.

¶De his,qui ante apertas tabulas. Rub.

LEX VNICA.

1 *Filius,vel alius in potestate decedens, hæreditatem sui parentis non aditam, & ignorans,transmittit ad quoscunque.*
2 *Descendentes qui non sunt in potestate, hæreditatem ascendentium non agnitam transmittunt ad descendentes,non ad extraneos.*
3 *Hæreditas non adita an etiam transmittatur ad descendentes.*
4 *Fideicommissum conditionale relictum ab ascendentibus non transmittitur ad descendentes,fideicommissario defuncto conditione pendente.*
5 *An ista lex habeat locum siue isti descendentes fuerint nati in vita illius, de cuius hæreditate agitur siue postea.*

a PER HANC. a Hæreditas ascēdētiū nō adita trāsmittitur ad descendētes,nisi repudiata sit.idē in legato nō agnito.H.d.Diuiditur in 3.partes. Primò ponit vnum statū qđ ɔtinet ius spāle.Scđò ponit aliud, qđ ɔtinet ius cōe. Tertiò ponit rōem.Secūdā ibi,qđ.scilicet,Tertia ibi,siqdē.hec est singularis ɔītō,& noua Op s̄.de iur.del.l.3.Dicūt qdā.ꝙ hic loqtur de filio,q erat in p̄tāe,& ibi de emācipato.hoc est falsū per istū tex.q loqtur in matre,& auia.dicas ergo,ꝙ hoc spāle in descēdētib.vt hæreditas ascē̄ētiū nō adita trāsmittatur ad descēdētes.ɔ hoc op. qa descēdētes trāsmittūt hr̄ditatē ad quoscūq;.vt l.hereditate.§.filius de cast.pe.dixi plenè s̄.đ iur.deli.l.si
1 infanti.sol.†filius,vel alius in p̄tāte decedēs,hæreditatē sui parentis nō aditā,& ignorās trāsmittit ad quoscūq;. vt dixi in d.l. si infanti.& hoc operatur existētia sui hæredis,vt videbitis ī.ti.
2 3.l.apud hostes.†Descēdētes verò,q nō sunt in p̄tāte,hereditatē ascēdētiū nō agnitā trāsmittūt ad descendētes, nō ad extraneos.hic est casus sing.illi verò q nō sunt de descēdētib.hæreditatē nō aditā nō trāsmittunt regl̄r, vt d.§.in nouissimo. s̄.tit.1. itē q sunt de descēdentib.& nō in p̄tāte,si nō hn̄t descēdentes ex se,hæreditatē nō aditā nō trāsmittūt,fm regulā d.§.in nouis
3 simo.ita debetis istā materiā intelligere.†ɔ prædicta op. b & vi
b detur,qđ ēt ad descēdentes hæreditas nō adita trāsmittatur,vt ī.ti.3.l.apud hostes.Gl.q est hic,hoc fatetur,& maiè.qa ɔ casū l.2.§.si qs ex liberis.ff ad tert.Non ob.l.apud hostes.ī.ti.3.quia
c ibi loqtur de suis,q trāsmittunt ad oēs.Quærit gl. c qđ si isti descendētes nō sunt instituti hæredes ab illis,qb.fuit delata hereditas non agnita.Dicit gl.nō admittūtur,arg.ad hoc.de cōiun. cū eman.li.l.1.§.2.nec q̄rit,qđ si hæreditas ñ fuit delata ex testō, sed ab intest.Gl.dicit idem,qa eadem est rō.hoc tenent oēs.q̄ri
4 tur†circa hāc l.d vtrum fideicōmissum ɔdōale e relictum ab a-
d scendētib.trāsmittatur ad descendētes fideicōmissario defun-
e cto ɔditione pendente?certè gl.tua determinat ꝙ non,&bene.
5 dic vt in gl.Quæro,†vtrum ista l.habeat locum f siue isti descē-
f dētes fuerint nati in vita illius,de cuius hæreditate agitur, siue postea

a ADD.¶Parif.Per hāc.Bñficiū hꝰ l.hēt locū ēt si tractetur de hæreditate non adita p descēdētē trāsmittēda in nepotes,vide Ro.cōs.463.ad fi. quid aūt si statm̄ diceret ꝙ existētib.masculis fœmina non succedat, an filius isto casu transmitteret totā hæreditatē nō aditā ad filiā suā fœminā. an vero trāsmitteret q̄ sibi de iure cōi spectant.vbi vero non esset tale statm̄ quasi in ea sola sit hæres,non in portione fœminæ,quę et aufertur in masculum,vide omnino & late Ias.l.si arrogator, ff.de adopt. an autem ex beneficio huius transmittatur bon.pos.non agnita,vide Ias.late in l.emancip.C.qui admit.
Barb.¶Vide Bar.cons.152.inc.proponitur,domina Cucciarella.
Alex.¶Vide Bar.in l.si auia,per totam l.s̄.de iure dot.sed vtrum ista l.habeat locum in transmissione bon.pos.de iure prætorio gl.& Bar.in l.si emancipata,s̄.qui admit.dicunt ꝙ sic,sed Bal.ibi dicit,ꝙ fallit in bon.pos.ɔ tab. & ibi post Bal.dixi qđ in iure dicēdi testm̄ nullū,de quo p l.n,in l.filio præterito.
b Parif.Op.Vide in l.2.ī.ad Orfic.
Alex.¶Vide hic Comp.& Nic.Mat.quem refert Bal.in l.cum antiquioribus, de iure delib.
c Alex.Gl.Vide Bar.in l.1.ff de leg.1.
d Pari.L.Sequitur do.Ias.in l.cum filiofam.ff.de leg.1.
e Alex.Conditionale.Vide gl.& doc.in l.is cui,ff.de act.& ob. Adde ꝙ glo.sequutus est Bal.cons.409.vol.2.& e.vol.cons.430.
f Ale.Locum.Vide tex.no.in l.Titius.ff.de suis & leg.& text.in l.Paulus.§.pe. & ibi gl.ff.de bo.li.& hoc sequitur Bal.d.l.is q.filium:vide qđ no.Bar.in l.i. ver.quæro quid si filia.ad Treb.& Bal.in l.q.se patris, id fi.& qđ no.Bar.in l. item prætor,ff.de suis & le.&Bal.in l.si in personam.Bar.d.l.si quis à filio,ff. de iniu.testa.& ibi Ang & Cy.in l.si.ī.ad Orfi.& ibi vide gl. & Bart.aliàs in l.si quis filium,s̄.de inof.test.& per Bar.in l.si cui,in prin.ff.de le.1.

postea.Dy.tenet ꝙ sic,& Cy.hic pōit eam,& facit de ea magnū festum,quia dicit ꝙ ipse habuit eam de facto.Et alle.dictū Dy. l.Gallus.in magna dist.& ponit ipse hic,& I l.qui se patris.s̃.vnde lib.& l.si quis filium.s̃.de inof.test.&gl.ordinaria hoc videtẽ velle,referēdo illam gl.ad illum tex.s̃.de fideic.l.si in persona.

¶Quando dies legati vel fideicommissi cedit. Rub.

LEX I.

SI COMPETENTI. dies annui legati,etiam quo ad ex actionem cedit in principio cuiuslibet anni.H.d.Opp. de l.qui hoc anno.ff.de ver. ob.sol.ibi debeatur anno, vnde erat annua præstatio,hic debebatur singulis annis.Op.de l.lecta.ff.si cer.pe.so. ibi dies fuit adiecta causa differendæ solutionis,hic verò causa multiplicādæ obligationis.plenissimè dixi in l.qui hoc anno.de ver.ob.

LEX II.

AGRVM. substitutio facta ꝙ deueniat in superuiuentes, non habet locum in persona vltimi superuiuentis.H.d.

LEX III.

SI PONTIONILLA. dies legati relicti in tempore certæ ætatis,cedit adueniente ætate.

LEX IIII.

CVM VXORI. dies relicti in tempore liberorum,cedit statim
a cum filius nascitur.[a] H.d.

a ADD.¶Ale.Nascitur.Et si legatarius moritur vxore prægnante,valet legatū nato posthumo,ff.eo.l.is cui.
Nascitur.Adde quod Pau.de Ca.quærit, quid si grauo hæredem de restituēdo,si liberos non habebit, an habeat locum substitutio, videtur ꝙ non, per istum tex.quia verum est dicere ipsum liberos habuisse,contrarium dicit ipse, quia illud est in casu huius l.cum habuerit liberos,quia statim purificata est conditio:aliud est grauare sub conditione negatiua,si non habuerit,quia debet intelligi tempore mortis suæ, sicut si dixisset,si decesserit sine liberis, quo casu nō sufficeret habuisse,si tempore mortis liberos non habebat.l.ex facto, §.pe.ff. ad Treb.Si testator dixerit,si filios non procreauerit,vel ei nō nascātur,& nati sint,& mortui viuēte ipso grauato,& substituto, euanescit substitutio.Et ita consuluit bal.consi.223.2.vol.vbi ex eius verbis colligi potest confirmatio huius dicti Pau.de Cast.

LEX V.

EX HIS VERBIS. cum tempus certæ ætatis adiicitur præstationi legati,legatum conditionale nō facit, & legatarius decedens transmittit:expectabitur tamē dies.H.d.Op.de le.1. l.si cui
a legetur.in pr.sol. ibi dies fuit apposita legato,hic præstationi,[a] vt d l.si cui. de le. 1.& ibi plenè dixi,& Cy.ponit hic vnā distinctionem Ia.de Are.quam ponit hic.&de manumi.test.l.si ita.& illa distinctio deficit in multis,sed supple vt dixi in d.l.si cui.

a ADD.¶Pari.Præstationi.Sequitur Comp.consi.127.vide omnino eundem ꝯs.164.in 3.dub.vbi ponit, ꝙ quando aliquid adiicitur executioni, suspenditur executio:secus si verba expresse non suspendant executionem,sed inducant necessitatem solum aliquid faciēdi, vide ibi exemplū per eum,vide per bar. l.1.ver.tertia est differentia.ff.de cond.&de.quid iuris quando conditio adiicitur dispositioni,& quid quando executioni,& quando per distinctionē cum,& quid in vltimis voluntatib.& quid in contractib.vide no.Pau.de ca. l.quib.dieb.§ quidam Titio.ff.de cond.& dem.vbi vero loquitur,& assignat rationem differentiæ inter contractus,& vltimas voluntates,vide etiam omnino bar.in d.§.quidam Titio.qui etiam aliter loquitur.

LEX VI.

SI FIDEICOMMISSVM. legatum à legatario ignorante ab intestato relictum,transmittitur.H.d.

¶Vt in possessionem legatorum. Rub.

LEX I.

QVONIAM. cum petitur satisdatio, debet adhiberi summaria cognitio.

LEX II.

a IPSIS.[a] Cautionem de legato præstando,potest testator remittere.H.d.quærit glo. vtrum testator possit remittere hypothecam?& dicit quòd sic,ar.huius l.& bene,dic vt in gl.

a ADD.¶Barb.Vide bar.ꝯsi.169.inc.literas magni.vestræ,quomodo alle.istā l.

LEX III.

a SI POSTQVAM.[a] quando concurrit pignus prætorium, & conuentionale,qui prior est in tempore,potior est in iure.H.d.

a ADD.¶Ale.Postquàm.No.hic casum quòd pignus prætorium per dominum alienari potest.Ad idem est tex.quem ibi no.doct. secundum vnam lect.in l. si quis missum,§.fi.ff.de dam.infe.

LEX IIII.

a CVM ARCHIMEDORAM.[a] ante euentum diei incertæ,nō potest fideicommissum peti,sed cautio de eo præstando.h.d.

a ADD.¶Ale.Archimedoram.Vide in materia l.inter omnes, & ibi doct.ff.qui satisd.cog. Sed vtrum hodie hæres cogatur cauere fideicommissario de fideicommisso præstando iure nouissimo auth.vide gl.&doc.omnes in l.cum tale,§.1.ff.de cond.& de.adde & intellige sec.Pau.de ca.ꝙ Archimedora nō erat filia testatoris : aliàs cum habuisset restituere fratribus , non potuisset compelli ad præstandam cautionem,vt s̃.ad Treb.l.iubemus.

LEX V.

a QVI LEGATI.[a] missio in possessionem causa legatorum,solum pignus constituit,& actionem ex testamento impedit.h.d.

a ADD.¶Ale.Legati.Adde quod Pa.de ca.dicit, quod p hāc legē patet quod si statutum dicat,quod hñs instr̃m possit petere executionem realiter & personaliter ad sui voluntatem,quod si creditor fecerit se mitti in pos.bo.debitorum,& debitor non soluit,quod potest facere personaliter ipsum detineri.& econuerso:quia per electionem vnius viæ non præiudicauit sibi in alia. alie.l.1.§.quid ergo,de ven.inspic.& quod no.bar.in l.consentaneo.j̃.qūo,& quando iud.Arch.in rub.de eo qui mit.in pos.cā rei ser.lib 6.& l.inter, §.creditor,cum ibi no.de fideius.Aliqui tamen tenent ꝯtrium per l. rescriptum,§. fi.de dis.pig.& l.quæ speciali,j̃.e.tit.& l.fideiussores magistratum,§.pro Aurelio.ff.de fideius.tu dic quod primam partem tenuit Ro.consi.132.

LEX VI.

1 *Sententia lata contra possessorem in rei vendicatione , mandatur executioni contra alium possessorem quando primus dolo desiit possidere.*

CERTA EST FORMA. legati causa potest fieri missio in res hr̃ditarias,quas hr̃s possidet,vel dolo desiit possidere : & in res
1 proprias post sex menses.H.d Nouum est†quod dicitur,&no. legem.dicunt doct.per istam l.& similes,licet non allegent istā, quod si est lata sñia in rei vendicatione ꝯ possessorem , fit executio ꝯ alium possessorem,quando primus possessor dolo desiit possidere, vt hic, & l.is cui.§.qui in possessionem legatorū, & l.si legatorum.ff.e.ita refert Cy.in l. 1.s̃.de ali.iu.mu.cau.fac. in 7.q.per l.1.ff.si mu.ventris nomi.in pos.missa fuer. & eadem pos.do.ma.ad alium transmi.esse di.Dico ibi plenè in §.necessario.& in repetit.l.creditores.j̃.de pig.

LEX VII.

a SCIRE DEBETIS.[a] Cautio legatorum potest remitti per testatorem,non cautio fructuaria.H.d.

a ADD ¶Ale.Debetis.De hac materia vide bar.l. pactum inter hæredem ,ff.de pact.& in l.nemo potest,de leg.1.circa pr.& per bar.l.1.s̃.de vsufructu. Paris.Debetis.V.de Ale.consi.425.Pau. consi.191.in pr.vbi etiam ponit de remissione inuentarij.

LEX VIII.

CONTRA EOS. administratores Reip. poterunt conueniri, si satisdationem de legato præstando non exegerunt.H.d.

¶De suis & legitimis,&c. Rub.

Dictum est s̃.de successionib.ex testamēto: sequitur videre de successionib. ab intestato. verum quia primus gradus est liberorum,ideo ponit de suis & legitimis. verum quia in nepotib. ex filia seruantur,quædam specialia,merito annectitur, & ex filia nepotibus,&c.

LEX I.

SI FRATRI. succedenti de iure ciuili non est limitatum tempus centum dierum.

LEX II.

NEPOTES. nepotes succedūt auo in stirpes,nō in capita.h.d.

LEX III.

VT INTESTATO nepos ex filio defuncto succedit æqualiter auo cum superstite filio.H.d.

LEX IIII.

INTESTATO. filius etiam posthumus,præfertur sorori.h.d.

LEX V.

SI TE PARENS. filius adoptiuus succedit cum filiis naturalibus,& legitimis.H.d.& hoç videbitis in l.cum in adoptiuis.j̃. de adop.

LEX VI.

a EX LIBERA.[a] conceptus ex patre seruo est spurius, & ei nō succedit.H d.ista lex.

a ADD.¶Ale.Libera.Ad hanc l.vide no.insti.de ser.cog.in pr.adde ꝙ Pau.de ca. refert hic Cy. consuluisse per l.Pau. de star.ho.ꝙ licet super matrimonio à principio inualido forte ratione consanguinitatis Papa dispenset, quod filij prius concepti, licet postea nati,non efficiuntur legitimi. Et cum hac decisione transit ipse,de cuius decisionis veritate, & in fortiorib.terminis vide Pe.Anch.consi.410.inc.viso & diligenter inspecto.

LEX VII.

FILIVM. Libertus potest habere filium in potestate, & eum potest habere suum hæredem.H.d.

LEX VIII.

a APVD HOSTES.[a] Hæc est bona lex.in primo anno,quo legi Codicem , tractaui materiam suitatis, quam tractaui postea plenius in l.si filius qui patri.de vul.& pup. Existentia sui hæredis ope

a ADD.¶Ale.Hostes.Istam l.limitat bal.l.q se patris,s̃.vnde lib.quod an sit verum, ibi vide Ale.& Salic. & vide etiam Bal.l.qui se patris,& vide etiam de materia s̃.in l.fi.de acq.hæred.

a dis operatur transmissionem *a* hæreditatis nõ agnitæ, etiam in filio ignorante. H.d. De hoc dic vt dixi in l. si infanti. §. de iur. de lib. ratio huius est, vt dicit hic tex. quia est sua.

a ADD. ¶ Paris. Transmissionem, istam reg. q̃ vigore suitatis transmittatur hereditas adita ad quoscunque, limita nisi filius haberet filium, qui non vellet sibi succedere, sed auo suo, & alius extraneus succederet filio, quia in hæreditate aui non adita per filium, præfertur nepos, vide Iaso. l. qui se patris, C. vnde lib. & latius de materia, vbi vide eundem, in l. si infanti, §. de iure delib. etiam ponit an vigore suitatis etiam transmittatur ius dicendi nullum testamentum.

LEX IX.

a SI DEFVNCTVS. *a* nepotes ex filia succedunt cum diminutione certæ partis, siue ab intestato, siue contra testamentum veniant. H.d. Est hodie hæc lex correcta, vt habuistis §. de colla. auct. quæ tertiæ portiones.

a ADD. ¶ Alē. Defunctus. Ad intellectum huius tex. adde in auth. de trien. & se miss. §. neque illo. Et ex illo tex. posset p̃bari q̃ exhæredatio possit fieri ab intestato, contra l. filium, §. sed cum exhæredatio, ff. de contra tab. licet gl. hic intelligat aliter.

LEX X.

VBI AVIARVM. in successione fœminarum, emancipatio non attenditur. H.d.

LEX XI.

SI MATRE. descendentes excludunt ascendentes. H.d. ibi, in tex. ipso iure succedunt. non intelligatis ipso iure, quod non sit opus aditione, q̃a hoc non est verũ in hæreditate materna. vide bitis ĩ. ti. 2. l. 2. & ff. ad Tert. l. 2. §. si quis ex libe. Sed intelligatis ipso iure, si volunt: sicut dicimus in compensatione, quæ fit ipso iure, s. si opponatur ab homine, vt no. in l. si cõstat. §. de compen. & l. si quid à fideiussore. ff. de compen.

LEX XII.

QVOTIES. descendẽtes, licet non hẽant vnde liberi, cæteros agnatos in toto excludunt. H.d. ad euidentiam scias, q̃ cum tractatur de successione fœminarum, non habet locum bo. poss. contra tab. nec bo. pos. vnde liberi, vt l. illud, §. ad te. ff. de cõtra tab. & ff. si ta. test. nu. exta. l. 1. §. rectè, & §. liberos. hic habemus vnam auct. cui stamus potius quàm toti isti titulo.

AVTHEN.

1 *Filiusf. hodie in aduentitiis habet hæredem.*
2 *Edictum de coniungendis cum emancipato liberis, an sit correctum.*
3 *Cognati vsque ad decimum gradum admittuntur.*
4 *Dominus an succedat cognato serui sui.*

a IN SVCCESSIONE. *a* no. quod hodie † filiusf. hẽt hæredem.
1 Certè hoc erat ẽt de iure Codicis, vt videbitis ĩ. de bo. q̃ lib. l. 3. in pr. quod est verum in aduentitiis. in profectitiis non reperit hodie immutatum, vt no. in auct. vnde hæc sumitur: tamen an hoc sit verum simpliciter, & sic an filiaf. possit hr̃e hæredem in dote profectitia, plenè dixi in l. post dotem. ff. so. ma. Quæro, q̃d est hoc dictum, sola naturali cã inspecta? quidam dicunt, q̃d remouet adoptiuos. alij dicũt, & istud est verum, q̃d remouet di-
2 stinctionem emãcipationis, & patriæ p̃tãtis. iuxta hoc † q̃ritur, an edictum de coniun. cũ emanci. lib. sit hodie sublatũ? gl. q̃ est hic, dicit quod sic. Doct. Vltram. dicunt c̃rium. vr̃ mihi q̃d ego tenuerim vobis gl. ff. de cõiungend. cũ emanci. lib. cir. pr. in gl.
3 mag. q̃ro, † vsq; ad quem gradum admittatur cognatio. tñdet gl. §. bene. vsque ad decimum, cum exæquati sint cognati ag-
b natis. quærit Gl. *b* vtrum † dominus succedat cognato serui sui.
4 Dic vt in gl. & bene. q̃ nõ, quia nullo iure reperitur cautum.

a ADD. ¶ Paris. Successione. Vide Com. consi. 122. inc. qualiter, circa med. & c̃si. 86. circa fi. & ideo etiam in eo requiritur aditio, sicut i extraneo, vt ibi p̃ eu.

b Ale. Successione. Quærit gl. vide in simili bar. in l. 1. ff. de leg. 1. & gl. & bar. l. fi. §. vnde cogna.

¶ Ad senatusconsultum Tertullia. Rub.

Vidistis qualiter succedant descẽdentes ascendentib. restat videre qualiter succedant ascẽdentes descendentib. verum quia hoc fuit introductũ per Tertullianum, ideo de hoc ponit, &c.

LEX I.

LICET. mater succedit filio, etiam infanti. h.d.

LEX II.

IN SVCCESSIONE. in successione liberorum pater præfertur matri. H.d. ista lex est hodie correcta per auct. defuncto, positam ĩ. e. l. fi.

LEX III.

a MATRES. *a* in successione filij puberis non obst. matri exceptio non petiti tutoris. H.d. hæc bona lex. Not. ergo hic casus, in quib. mater nõ petens tutorem excusatur, quos casus ponit gl.
b quam vide. dñi, hoc quod dicit gl. q̃ mater excusatur, *b* si pupillus hẽt alium tutorem, puta legitimum, procedit secundum tempora huius l. vt in l. 2. ff. de his qui pe. tu. secundum quæ tempora mater non poterat esse tutrix: & ideo succedebat tutela legi-
c tima. sed cum mater hodie c si vult præferatur omnib. tutorib. legitimis & datiuis, vt in auct. matri & auiæ, non potest dici, q̃ mater excusetur propter legitimum, quia non est legitimis locus, nisi ipsa prius declaret se nolle. tex. est, qui hoc dicit, in l. 2. §. si mater. ff. e. tene menti bene, rogo te.

a ADD. ¶ Ale. Matres. Vide Io. And. in add. Spe. in ti. de tut. ver. an matri, & Imo. c. ex parte. de app. bal. hic, & in l. præcib. ver. q.d si mater, §. de impub. & aliis subst. & ibi vide plures q. i hac mã p̃ bal. & vide bal. l. sancimus, de admi. tu. Paris. Matres. Ista materia de matre nõ petente tutorem, non hẽt locũ, si intra annum moriatur pupillus, itẽ est articulandum & probãdum hoc, quod non petierit, vide Com. consi. 115. post prin. inc. domina Catharina, quid autẽ si mater esset minor, tamen efficeretur maior ante annũ & non petierit, vide Fel. l. in minoribus, ad fi. C. de his quib. vt indig.

b Ale. Excusatur. Et quid in matre tutrice transeunte ad secũda vota, an etiam per hoc excusetur, vide bal. in auth. i. sdem, §. de sec. nup. & vide in d. l. 2. §. q̃d si pater, ff. ad Tert. & ad gl. hic bene facit tex. in l. cum mater, & ibi bal. §. qui pet. tut. & his adde bar. l. 2. ff. qui pet. tut.

c Ale. Hodie. Vide omnino Lud. in rubr. §. vnde lib. vbi pulchrè probat q̃ etiam vbi tractatur de successione fœminarum, competit bo. poss. vnde libe. Adde Pet. de Anch. consi. 4. Bal. consi. 367. lib. 2. & an si mater fuit negligens, priuetur auia, vide etiam Pet. de Anch. consi. 202.

LEX IIII.

SI QVA MVLIER. Hæc lex modicum valet. si mulier intra tempora luctus ad secunda vota transiuerit, est infamis, & si restituatur, filiis non succedit, quousque alius superuiuit. H.d. istę pœnę hodie sũt correctę p̃ i° can. vt dixi vobis ĩ l. 2. §. de se. nup.

LEX V.

a MATER. *a* mater, quæ ad secunda vota non transiuit, eorum
b quę per filij mortem quęsiuit, siue acquisierit: si fuerint *b* paterna, vsumfructum: si aduentitia, retinet plenum ius. H.d. Opp. in auth. de non elig. sec. nu. §. cum igitur. sol. illa auth. corrigit istã l. sed postea illa auth corrigitur per auth. de nup. §. hinc nobis. vbi reditur ad distinctionem huius l. ita dicit gl. quod intellige verum in his, quæ matri obueniunt ab intestato: in his vero, quæ obueniunt ex testamento, non reditur ad distinctionem huius l. imò ista l. remanet correcta, vt in auth. ex testamento. §. de sec. nup. quam auth. tenere debes in ista materia.

a ADD. ¶ Barb. Vide q̃ intellectu huius l. mater. Bar. dicit hic q̃ est correcta p̃ d. auth. ex testõ. & istud dicit esse verius hic Bal. sed hic Ange. dicit eam non esse correctam, & alle. §. hic nos, in auth. de nup. & idem voluit in d. auth. ex testõ, sed pendet nunc de facto. Pater instituit duos filios sibi hæredes, & natum ex alio filio defuncto, & substituit sibi matrem. decessit iste filius relicta ipsa matre, quæ post secundo contraxit relict. s ipsis patruis, modo d. §. hic nos. dicit q̃ proprietas remanet penes fratres ipsius filij defuncti, stat dubitatio quid in istis patruis, & vtrum sit idem dicendum. Et videtur q̃ sic, quia concurrunt duo in odium matris transeuntis ad secunda vota: ipsa lucratur bona venientia ex substantia patris: concurrit aliud, quia ista bona relicta sunt ab auo paterno illorum patruorum, & ista mater contra voluntatem ipsius aui lucratur dicta bona. & licet d. §. hic nos. loquatur in fratribus, fuit facti frequentia. idem erit si sunt patrui, arg. l. pactum, § 1. ff. de pac. & maxime si iste auus cogitauit dictam mulierem non transituram ad secunda vota, & sing. dixit Bal. hic, & ista pars est æquior, ne bona transeant in extraneos.
Alex. ¶ Sed an ista l. habeat locum in patre, vide gl. Bar. & doc. in l. fi. §. de sec. nupt. Adde an habeat locum in patre, quæ posui in d. l. fœminæ.

b Paris. Si Fuerint. Vide Io. Dama. c̃s. 73. dub. 4. vbi dicit istud procedere quando extarent sorores, vel fratres defuncti, in tract. de suc. ab intest. vers. item omnia prædicta, & vide eundem conf. 93. dub. 4.

LEX VI.

a OMNEM. *a* mater, quæ assumpta filij tutela ad secunda vota transierit, antequam alium tutorem dari fecerit, & rationem
b reddiderit, omni filij successione excluditur. *b* H.d. Quærit gl. vtrum ista l. habeat locum, si mater est tutrix in testamento. tenet opi. Ioan. quòd sic, vt in gl.

a ADD. ¶ Paris. Oẽm. Circa mẽtem h° l. vide Cõp. conf. 93. vbi vult, q̃ quando mr̃ transiuit ad secunda vota, & petit tutorem dari filio, iudex debet dare illũ quem mr̃ petit, & sic locus est dationi, ẽt si adessent legitimi, q̃ ẽt nõ sunt de necessitate citandi, & talis põt dari sine inquisitione, & ibi ẽt quod si mr̃ non redderet rões, priusq̃ transeat ad secunda vota iuxta formam h° l. per hoc viciatur datio tutoris, vide in auth. sacr̃a, q̃n mul. of. tu. fun. pot. per Bar. & alios cui sit locus datiuo, & an debeat de necessitate, q̃n mr̃ petiit. item ista l. p̃cedit ẽt de iure can. fi. n Pan. in c. ecclesia S. Mariæ, ext. de consti. limita no. p̃ Pau. conf. 264. q̃n vero habuisset penes se aliqua restituenda, an aũt quemadmodũ si mulier tutrix secundo nubat nõ petito tutore, priuatur successione, vt hic, & patitur alias pœnas, de quib. in §. si aũt tutelam, in auth. d̃ nup. & in auth. eisdem, §. de sec. nup. idem fit si stuprum committatur, videtur q̃ sic, & quod cõiter stuprum incurrant, l. oẽs, C. de reuo. do. Ab. no. in c. vxoritus, ext. de conuer. coniu. no. Ang. & Mod. in l. cum quædam puella, ff. de iur. om. iu. in prin. Fel. in c. pastoralis, de iudi. & p̃ hoc vr̃ decisio Bar. post gl. in auth. sacr̃a, in prin. C. q̃n mul. tu. of. vbi sicut secundo nubens perdit tutelam, ita ẽt si stuprum cõmittat, vide Ang. Are. §. actionũ, insti. de act. & idẽ Ab. in c. vxoratus. & alij in d. auth. sacr̃a. & idem Bal. conf. 293. par. 3. in c̃rium est gl. d. §. fi. in auth. de nup. tñ aduerte q̃d quantũ ad hoc, vt definat esse tutrix, videtur procedere decisio Iac. Bu. & seq. quod sit eadem ratio, s. quia illa est suspecta q̃n committitur stuprũ in tutela filij, sicut si secũdo nuberet, vt declarant Bar. & alij in auth. matri & auiæ, C. q̃n mul. tu. Sed quantum ad alias pœnas, præsertim vt priuetur successiõe filij, vr̃ militare fundm̃ gl. d. §. fi. sed quia nulla l. cauetur, iõ non põt priuari à iudice, §. cum igitur, in aut. de non elig. sec. nub. pro quo vide Alex. & Ias. in l. fideic. C. de fideic. contra Pau. de

Pau.de ca.nec militat eadē rō, q̄ in secūdo nubente ꝙ talis potuerit ꝓuideri facere filio de tutore, vt dicit tex.in d.§.si autem tutelam, ꝙ stuprum cōmittens non debuit allegare turpitudinem suam, & potuit pudori suo parcere, l.quæritur, ff manda.non detegendo stuprum, quod detegere oportuisset si voluisset.& propter illud prouidere dēt tutor filio. vr̄ tamen ꝙ mater excludatur pp stuprum ēt si non fuisset tutrix, vt decidit Ia.de bu.quem seq. videt bar.l.3.arg.à ɔ̄. §.cum igitur, in fi.in auct.de non eligen.secundo nuben.sed istud non puto verū, quia in ɔ̄rium est tex.vbi no.Ang.in §.1.in auct.quib.mo.nat.effi.legi. vbi etiam si esset meretrix succedit quocūque iure ꝓximitatis, licet practi.Papi.in for.libel.quando petitur hæreditas ab intestato, sequatur simpliciter dictum Ia.de Bellaper. de quo s̄. sed in contrarium stringit ratio bar.alle.vbi s̄.ɔ̄ opi.Ia.de Bellaper.Sed opi.primam tenet Lud.Bolo.in additione ad Mathe.in tract.de successi.ab intest.in 2.arti. prin. qui tamen non loquitur in matre tutrice, sed generaliter excludatur, ꝓut excluderetur, si sec.nup.contraxisset, eandem opi.tenet Barb.consi.11.vol.3.in 1.dub.

b Ale.Excluditur.Et alias pœnas subit mater in isto casu, quę ponuntur in auct. eisdem, de sec.nup.& ibi vide bal.in materia huius l.

LEX VII.

I *Per mortem filij non extinguitur vsusfr.competens patri.*

SI QVIS. ista lex ē hodie correcta, nisi in vno casu tm̄:& iō nescio qd dicat:hēr 3.partes.primò qñ decedēs reliqt matrem, & & fratrē.scdò qñ decessit superstite matre & sororib.tertiò loqtur, qñ q̄uis decessit superstite patre, & matre, & erat emancipatus.quartò loqtur, qñ decessit superstite patre, & matre, & erat in ptāte.secūda ibi, ita tamen, tertia ibi, sinautem defuncta.quarta ibi, sin verò defuncta. & hoc tibi sufficit pro summario.Not.

I hic, quod † per mortem filij non extinguitur vsusfructus competens patri, quod hodie non est correctum, licet omnia, q̄ hac l.dicuntur, sint correcta.Habetis hic tres authenticas.

AVTHEN.

ET CVM. Ista auct.corrigit legem Codicis, quę dicebat, quod cum sororib.defuncti mater habeat maiorem portionem.

AVTHEN.

IN TESTAMENTO. ista auct. nō venit ad legē Codicis corrigēdo, sed magis addendo.& aduerte, & forma casum sic, vt adaptes ad tex.Video ꝙ pater succedit filio ab intestato, sed vtrū possit pater venire ɔ̄ testm̄ filij. ad hoc respōdet imperator ibi,

a in testō quoque, &c.Op.aut tu dicis[a] filium fuisse testatū de aduentitio, & non valet, vt s̄.qui testa.fac. pos.l.pe.aut de castrensi, vel quasi, & tunc tale testm̄ non subiacet retractationi, vt l.fi. s̄. de inof.test.so.prout loquitur hic de filio emancipato, p̄t stare:sed prout loquitur hic de filio in ptāte, dicas quod leges anti-

b quæ sunt hodie correctæ.[b] ita tenet gl.hic, & quia sunt gl.contrariæ, diām tibi plenè in auct.ex causa.de lib.præterit.

a ADD.¶Alex.Dicis.Vide bar.rub.ff.si quis à pa.fue.manu.

b Paris.Correctæ.Vide in auth.successione, s̄.de suis & legit.

AVTHEN.

I *Auus in successione excludit fratrem defuncti.*

a DEFVNCTO.*a* Hęc auct.magis practicatur, quàm alia, Gl.quęrit, dicitur hic, vocantur cum ascendentibus in gradu proximis.

I † vtrum frater defuncti excludat auum defuncti? Quidam dn̄t quòd sic, per hunc text.qui dicit, in gradu proximis.Alij dicunt contra, quia proximus est ille, quem nemo præcedit. hæc est opi.Io.quæ communiter tenetur.

a ADD ¶Alex.Defuncto.Adde intelligendam hanc auct.s̄m Pa.de ca.de patre naturali, & legitimo, vt concurrat in successione filij cum matre : sed si pater est adoptiuus, præfertur matri, vt l.2.§.obiicitur.ff.e.item intellige in successione hæreditaria, sed in feudali, vel emphyteutica non succedunt parentes, sed descendentes, vt in c.1.de gra.suc.in feu.

Paris.Defuncto.No.quod in casib.quib.fratres succedunt vna cum parentib. vel filiis, nunquam partium attingentium eis acquiritur vsufructus parentib. in quorum sunt ptāte, vide Ang.Are.in tract.de test.in gl.in verbo, volens intestatus decedere, & idem est vbi relinquitur simul patri, & filio.vide eundē in d.trac.in verbo, item relinquitur Sejo filio Caij 10.lib.bon.vide quæ habes in auth.recipitur, j̄.de bo.quæ lib.ad Bar.item circa illud quod vult Iac. but. hic, quod mater non pręferatur auiæ paternæ, vide in contrarium Io.Dama. consi.74.& late Barb.consil.50.volu.4.vbi etiam de auo paterno, & ibi etiam ponit de interpretatione cuiusdam statuti.

¶Ad senatuscon.Orficianum. Rub.

LEX I.

SI INTESTATI. filij excludunt patrem, & fratres.H.d.

LEX II.

NON PRO. Hæreditas ascēdentis, in cuius ptāte quis non est, non adita non transmittitur, ēt ad descēdētes.H.d.Et ista lex loqtur magis clarè q̄ possit:nisi ꝙ gl.destruit eam.Op.& vr̄ ꝙ hęreditas non adita penitus transmittat, vt l.j.s̄.de his q ante aper.tab.so.Fateor, ꝙ transmittit̄ ad posteros:sed hic non erat posteritas, vnde merito non p̄t transmitti. ista est prima so.*a* quæ po-

a nitur in gl.& est veritas.alij dicūt, ꝙ hæc corrigit illam, quæ est prior.alij dicunt, ꝙ ibi loquitur de hæreditate obueniente ex testō, hic ab intestato.ista est falsa, vt ibi dixi vobis.alij dicūt, quòd hic filij defuncti repudiauerūt.istam tenet hic gl.in fi.nā prima so.ēi non placet, quia ita fit transmissio sec. Gl.ad ascēdētes, sicut ad descendētes, sicut hic erat pater, qui erat de descēdentib. ergo, &c.vt l.apud hostes.s̄.de suis & le.ista gl.non placet mihi: quia est contra istum text. qui vult ꝙ propter hæreditatem non aditam excludantur illi, & de repudiatione nulla fit mentio.nō ob.l.apud hostes.quia ibi loquitur in filia sua, quæ trāsmittit hęreditatem non aditam:hic verò loquitur in filiis, quib.defertur hæreditas matris, quam constat non habere suos hæredes. Op. de l.cū in antiquiorib. s̄.de iure delib.sol.fateor ꝙ hic transmitteret ius delib.si sciuisset.Op.j̄.de bo.quæ lib.l.cum non solum. §.j.so.vt ibi dicam, &c.

a ADD.¶Ale.So.Vide bart.l.si matre, s̄.de suis & legi.

LEX III.

QVOTIES. filij excludunt patrem, & matrem.H.d.breuiter.

LEX IIII.

MATRI. matri succedit filius per Orficianum.H.d.

LEX V.

I *Spurij qualiter succedant matri.*

a SI QVA ILLVSTRIS.*a* illustri mulieri nō succedit filius spurius extantib.legitimis:secus si ex coitu concubinario filium ha-

I buerit.H.d.Quęro, † vtrum filij spurij succedant matri? Ad hoc respondet gl.tua no.quam tene menti, quia semper remittitur ad eam.qdam sunt spurij, qui habent patrem incertum, vt natus vulgo ex coitu meretricario, q coitus non est damnatus:isti succedunt æqualiter cum legitimis, vt insti.de suc.cog.§.vulgo.fallit in matre illustri, vt hic.facit insti.e.§. nouissimè.si verò ē spu-

b rius nat⁹ ex coitu reprobato, *b* vt adulterino, vel incestuoso, tūc isti tales nō succedunt, neque patri, neque matri, vt in auct.qb. mod.natu.effi.sui.§.fi.Nati verò ex cōcubinatu, succedunt matri cum legitimis, vt hic. patri verò non succedunt nisi secundum formam positam in auct.licet, s̄.de natu.lib.

a ADD.¶Barb.Illustris.Nec ex testamento, nec ab intestō no.probatur.in ca.fi. de clan.despō.& c.cum hr̄et.de eo qui dux.ī vxo.quam po.&ibi Zaba.hoc dicentem, & per Bar.

Pari. Illustris.Istam l.repetit latè d.Io.Bap.Caccial.& ibi latissimè tangit materiam spuriorum & naturalium & eorum successionem, & qui dn̄r spurij, & qui naturales, & multa alia in materia naturalium, vide omnino ibi per eum, &perquire in tabula directa repe.vbi habes per ordinem materiam positam per eum in ista l.vbi etiam latè ponit quomodo puniatur communitas inter omnes personas. item quid de natis ex damnato coitu & incestuosis vtrum succedant, vide Io.de Dama.consi.95.

b Paris.Reprobato.Vide Pau.de ca.consi.227.Vide Soc.l.Gallus, §.quid si is, de lib & posth.vbi ponit pulchram q.de qua vide latissimè eundem consi.148.vide no.Ale.consi.173.volu.5.vbi etiam dicit, quod nati ex eo qui tenebat duas concubinas, vel ex concubina alterius, non dicatur ex damnato coitu, cuius contrarium hic vult Caccialup.Mathesi.in tract.de succes.ab intest.& idem videtur sequi Ang.Are.in § nouissimè, ad fi.inst.de Attil.adde d.Nic. de Vbal. in tract.de success.ab intest.

LEX VI.

QVIDAM. nati ex ancilla moram passa in libertate sunt ingenui, & tam matri quàm filiis succedunt.H.d. Gl. quærit hic vnā q. vtrum nepotes concepti post mortem auiæ possint succedere auiæ? & determinat quòd non, quod intelligo verum ex persona sua:ex persona patris vel matris sic, vt per tit.de his, qui ante aper.tab.Dic vt ibi.

a ¶De legitimis hæredibus.*a* Rub.

a ADD.¶Paris.Hæredibus.Statutum faciens mentionem de legitimis hęredib. quomodo intelligatur, vide Ale.consi.198.inc.viso processu.

LEX I.

IN SVCCESSIONE. fratres & sorores ad successionem pariter admittuntur.

LEX II.

SI EIVS. in hæreditate quærenda tēpus aditionis inspicit̄.H.d.

LEX III.

CONSANGVINITATIS. frater, & soror excludunt fratris filios prius mortui tam de iure ci.quàm de iure pretorio.H.d.ista lex est hodie correcta per auct.cessante.quæ sequitur.

AVTHEN.

I *Filij diuersorum fratrum qualiter succedant.*

a CESSANTE.*a* quæritur hic, vtrum † filij diuersorum fratrum

I succedant in stirpes, vel in capita. Azo dicebat, quod in capita. d.Accu.

a ADD.¶Ale.Cessante.Et no. in hac auct.sublatam esse differētiam agnationis, & cognationis:quod est verum in modo succedēdi ab intest.non quo ad modum rumpendi testm̄, l.fratres, & ibi bal.post Odof.s̄.de inof.test.& illud qd dr̄ hic, quod filij succedant ex persona patris, dicas quantum ad gradū, quo ad alia, non.ita dicit bar.l.j.§.si tibi, de colla. do.Adde quod idem quod Accursius, consuluit bal.consi.72.vol.2.& consi.398. & ibi quid de bonis feudalib.& quomodo succedant, & quomodo patrueles.vol.1.

Barb.Cessante.Vide bar.consi.81.inc.factum proponitur sub tali forma. vide eundum in consi.86.vbi de filio fratris non est dubium, dicit per istam auct. sed de nepote videtur secus, ideo dicit, amita succedit.vide ibi Lud.Ro.ɔ̄si. 194.de auunculo, quomodo succedat cum nepotib.defunctæ personæ.

a d.Accur.qđ in stirpes,*a* & fuit vna de opi. suis in qua consuluit.
Credo d. Accur. dicere veritatẽ, ꝓbatur in auct.e. vnde hæc su-
mitur,ver.illud,q p̄cedit §.si verò.vbi dr̃,quod ẽt q̃do sunt soli
sine patruis,succedunt in locũ patris eorũ.Ego istum punctum
examinaui multum clarè, & latè in l. post consanguineos. §. 1.
b ff.e.& super hoc habui consulere,*b* ideo scripsi multum latè.

a ADD.¶Paris.Stirpes.Vide Ale.ↄl.544.& Ale.hic in apost. dũ đt qđ est subla-
ta dr̃ia agnationis,&cognatiõis,limita vt scripsi ad bar.in aut.de hæ.q̃ ab in
test.in pr.item ꝙ licet sit sublata talis dr̃ia,tñ statutum loquens de agnatio-
ne,non hr̃et locum in emancipato,vel nato ex eo,vide Are.ↄsi.14.versi.filios
sororis,licet iura cognationis,vide Ias.in repet.l.omnes populi,ad fi.ff.de iu
sti.& iure.itẽ nõ habet locum in ciuiliter coniunctis, puta in agnatione, vel
adoptione,sec. Aret.in tract.testimonij, in ver.volens intestatus decedere.i-
tem habet locum in successione ab intest.secus ex testamento,vide barto.in
auct.de hæred.quæ ab intest.in 4.no.in prin.

b Paris.Consulere.Vide ad istum Ale.consi.5.in fi.vol.3. Dec.consi.1.& consi.79.
ver.principaliter.bar.l.cum ita,§.in fideic.ff.de leg.2.

AVTHEN.

1 *Quis præferatur in successione Regni, an filius primogenitus,an secundo ge-
nitus,& sic patruus.*

a POST FRATRES.[a] ex ista auct.hẽs, qđ filij succedũt in locũ
patris sui tñ,qñ tractat̃ de successione patrui,vel aui,vt in auct.
b in successiõe.s̃.de su. & le.si tractatur de successione aliorum *b*
1 sec⁹,vt in auct.post fratres.† Ex hoc p̄t dici [c] ad qõ.q̃ fuit inter
c Regem Vngariæ,& Regẽ Robertũ.Rex Vngarię fuit filius Ca
roli Martelli,qui erat primogenitus:Rex Robertus fuit seques
post eum, q̃rebatur vtrũ Regnũ deberetur filio primogenito,
vel Regi Roberto, q nunc videbatur primogenit⁹ legitime.&
d certè cũ Regnum Apuliæ [d] sit feudũ ecclesiæ Romanæ, nõ hr̃
iure successionis,sed ex ↄcessione dominica,vt in ti.de suc. feu.
e c. 1.ideo cum non tractetur de successione aui, vel patrui,[e] ille
nepos non assumit locum patris sui,vt hac auct.merito debitũ
fuit Regi Roberto, istam rationem ego feci, quam non faciũt
alij doc.per istum modum,nec tangunt eam.

a ADD.¶Alex.Vide quod dixi post bal.in auct.cessante, s̃.e.& ibi per Cy.in fi.
bal.l.2.s̃.e.& vide Bar.l.1.§.sed si quis,de suis & legit.Et sp̃ tene menti quod
in istis Regib.& dignitatibus semper seruanda est consuetudo,Tex.est no.in
c.fi.de alie.feu.quem ita no.alleg.bal.c.1.de feu.mar.in hac qõne.ita conclu-
dit in c.de nat.suc.feu.in qõe q̃ incipit,quærit gl.nunquid nepos, & in c.1.§.
p̄terea,de ꝓhib.feu.alie.p Fed. & c.1.de suc.feu.& c.1.de eo qui sibi, & hær.
suis,& Archi.24.q.1,c.fi.& Im.& do.Dñicus in c.grandi,de suppl.negl.p̄la.&
Pa.de ca.consi.quod incipit,in Christi noĩe vr̃ clarum,dictum minorem dr̃e
præferri dictis masculis,& vide bal.in auct.cessante,s̃.eod.in l.quoties,s̃.de
suis,& legit.& per Pau.de Ca.l.si post.ff.de acqui.hæ.& adde Cy.& Bal.in l.
imperialis,s̃.de nup.& ibi Cy.tenet pro nepote,& bal.l.4.s̃.de suis & legi.

b Paris. Aliorum.Et ideo vide Com.ↄsi.106.inc.mulier instituit,per totum,vbi
vult quod vocẽtur ad aliquod fideic.per testõrẽ isto mõ,qđ mortuo filio si-
ne liberis hr̃de instituto filiæ fœminæ succedãt,vel earũ filij. Qđ si mortuo
filio superstit vna filia p̄mortua, qđ sola filia admittit̃,exclusis filiis alterius,
nec in tali fideic.hẽt locũ reg.qđ si filius succedat in locũ patris, vel mr̃is,đ
qua vide in §.cũ filius,de hæ.q̃ ab intest.defer.in inst.vbi ẽt posui an ꝓcedat,
si non sunt filij ex filio,vel nepotes,vel inferiores ex eo,& an succedãt in lo
cũ ipsius filij, itẽ circa istã materiã q̃d si filia sit exclusa, an nepos ex ea ad-
mittat̃ cũ patruo,vide Ale.ↄsi.75.itẽ de materia qñ venient filij fratrum, vi-
de Ale.ↄsi.88.vide ẽt de mã Ale.ↄsi.5.ad fi.vo.3.& consi.123.& quod in succes
sione fienda ex dispõe hoĩs non veniant,vide Alex.ↄsi.357.vide ẽt de materia
Ale.ↄsi.393.ẽt quod filij q succedũt in locũ patris,dñr succedere ex propria
persona,vide Ale.ↄs.493.vide d.Fran.ↄsi.163.vbi declarat,item quod tunc fi-
lius solũ succedat in locũ patris,qñ succedit cũ fratrib.defuncti,alias nõ,vi
de Io.de Dama.ↄsi.54.ad fi.Ro.ↄsi.196.Pau.351. nũq̃d aũt pro nepotes admit
tant̃ cũ patruis,vide Pau.342.Aug.in §.reliquũ in auth,de hær.quę ab intest.
qđ ñ.itẽ qđ ñ attendat̃ vtrũ q̃s sit vtrinque ↄiũctus,vel ex eo latere tñ, nisi
qñ tractatur de successione fratris, vel patrui,vide Pau.cons.362.& Ale.ↄs.
166.vol.5.itẽ qũo ꝓcedat reg.quod filius succedat in locũ patris, & an idem
sit in materia feudali,vide Bert.ver.nepos.Ias.l.2.C.de suc.vbi vide omnino.

c Paris.Dici.Circa istũ articulũ adde qđ opi.bar.hic qđ adiiciatur patruus;te
net ad hoc And.de Iser.c.1.de eo q sibi & hæ.Io.de Imo.Do.de S.Gem.in ca.
grandi,de suppl.neg.prxl.in 6.Raph.cum.in l.cum ita,§.fi.de leg.2. ↄ̃rium te
net Io.And.in addi.Spe.in ti.de feu.super rub.per rões q̃ ante fuerunt Oldr.
ↄsi.94.inc.elegãter,vide Pe.de Anc. ↄsi.78.inc.dicta facti narratio, & in c.li-
cet.extra,de voto,Pau.de ca.ↄsi.161.inc.in p̄nti cã,& ita hic refert se consul-
uisse Paul.ↄsil.86.inc.in præsenti q.vide latissimè bal.l.cum antiquiorib.C.de
iure delib.vbi post multa cõcludit,soluat Apollo.vide ẽt Ale,l.is p̄t,de acq.
hær.& ibi Aret.bal. Cy.l.si viua matre, C.de bo.ma.vide Ale.consi.123,vbi ẽt
loquitur in alia materia successionis, ꝙ ius primogenituræ non transmittit,
vide Ale.de hoc art.consi.493.& latissimè Fran.consi.163. item circa istã ma-
teriam primogenituræ,vide multa q̃ addidi in Bert. ver.primogenitus, vbi
ẽt habes de isto art.de quo vide hic Ale.in quadam sua disp.in c.Sigissimun.
in 3.dub.& circa istã materiã succedẽdi in Regno,vide ẽt aliquid per Berth.
versi. Regum,& quod addidi,& de q.bar.hic,vide Ias.l.maximum vitium in
3.no.C.de lib.præt.vbi multa refert ad partes,& non decidit.

d Ale.Apuliæ.Regnum Apuliæ est feudũ, Ro.350.vide bar.l.is p̄t.de acq.hæ.in il
lo art.qđ ius succedendi liberorum dr̃ separatũ à iure filiationis.&per bal.l.
cum antiquiorib.s̃.de iure delib.Sed in quibusdã lect.nõ hr̃, & bal.l.liberti li-
bertæq;,s̃.de ope.lib.& vr̃ inclinare in partem nepotis,&ẽt pro ista parte re
fert Pau.de Ca.se consuluisse,& adde Cy.ſm Rich.Malumb.in l.viua matre,
& ibi bal.C.de bo.ma.& adde quod no.bal.l.is qui in p̄tãte,C.de in ius voc.
& quod no.bar.l.2.§.videndum ff.ad Tert.& Cy.l.1.j̃.quæ sit long.consue.&
d.l.maximum vitium,& ibi latè per d.Pau.&Bar.in l.liberorum.ff.de ver.sig.
Adde bal.ca.1.per illum tex.de fil.nat,lib.ven.ad mor.ↄ̃ bal.in l.3.s̃. de suis &
legi.bal.l.ex hoc iure,in 6.q.ff.de iusti.& iur.bal.l.1.j̃.q̃do non peten.par.Pe.
de Ancha.c.licet, de voto,& in consiliis,consi.279 bal.l.tutela,ff.de legi.tut.
Old.consi.224.adde bal.consi.144.volu.1.vbi similiter tractat an succedat fi-
lius primogenitus,vel secundo genitus,in Marchio.Ducatu, & in aliis dig-
nitatibus,& Pe.de Anch. consi.21.inc.in Christi nomine dicta facti narratio,
illud quod alle.d.Ale.in meo est 341.vide etiam Old.consi.94.& no ſm Ia.de
Bel.in corpore vnde sumitur ista auth.quam Pau.de Ca.hic refert,& sequi-
tur,dicit illum tex.& hunc, ꝙ pluralitas vinculorum,de qua loquitur auct.
cessante,non attenditur vltra fratres,&filios fratrum,quia tex.in vlteriores
non cõsiderat nisi propinquitatem gradus,& illa pluralitas facit quem esse
in propinquiori gradu.Et ideo si q̃s decesserit sine ascendentibus, & descẽ-
dentibus, & sine fratribus, & filiis fratrum, superstite vno patruo,vtrinque
coniuncto,& altero patruo, vno parente coniuncto tantum, vtrinque con-
iunctus non excludit alterum non vtrinque coniunctum , sed concurrunt.
quod Pau.dicit perpetuo menti tenendum.Idem voluit Bart.l.post consan-
guineos,§.hæreditas,ff.de suis,& legitimis.

e Paris.Patrui.Vide Io.de Dãma.cons.89.in contrarium,vide bar.in l.2.§.1.ff.de
suis & legit.

LEX IIII.

SI AVTEM. Paria sunt,non esse,vel ñ esse legitimè.h.d.ista l.

LEX V.

AD INTESTATI. agnati præferuntur cognatis.H.d.Est cor
recta hæc l.quia sublata est differentia agnationis,& cognatio-
nis,vt habuistis in auct.cessante.s̃.e.

LEX VI.

a DEFVNCTIS.[a] hic est casus,iudicio meo,cui non p̄t respon-
deri ꝓ opi.gl.quæ est in l.qui se patris.s̃.vnde lib. vbi suis repu-
diantib.sequens in gradu non põt succedere de iure ciuili.H.d.

a ADD.¶Barb.Vide Bar.cõs.127.inc.in qõe vertente inter Seium de ciui.Arni.
Paris.Varios intellectus ad istũ tex.ponit Goz.in reper.l.q se patris.C.vñ li.

LEX VII.

PATRVO. Ista lex idem dicit.Patruus,vel agnatus,præfertur
materteræ cognatæ.H.d.correcta hæc est lex.

LEX VIII.

SI HIS, DE QVORVM. decedentibus apud hostes succe-
ditur per legem Cor.h.d.

LEX IX.

IN SVCCESSIONE. soror,vel agnata præfertur auiæ mater
næ.H.d.& est correcta ista lex.

LEX X.

1 *An tutor statim sit petendus,vel sufficiat quòd intra annum.*

a SCIANT.[a] Ista est bona l.& mẽti tenẽda. Qui tutorẽ pupillo
intra ãnnũ ñ petit,excluditur ab ei⁹ successiõe iure intestati,vel
substõis pupillaris.H.d.Et aduerte, q̃a tota die occurrit de fcõ.
1 †Op.qđ ñ detur ad tutorẽ petẽdũ tp̃s,sed ↄfestim dẽt peti,vt l.
2.§.ↄfestim.ff.ad Tert.sol.dñt q̃dã qđ illa l.loq̃tur in mr̃e,hic ĩ
aliis.Hoc ñ placet,q̃a tex.hic dicit,Tutorẽ.n.ſm legẽ nõ petie-
rit intra an.vñ in mõ petẽdi à iure antiquo ñ recedetur.vñRic.
b Mal.*b*dicebat,qđ est petẽdus ↄfestim,hoc est quatenus ↄmode
p̄t:dũ tñ ñ trãscẽdat annũ,vt d.§ ↄfestim.In dubio aũt dicebã in
telligi eos negligentes,intra 50.dies,sicut dicimus in tp̃e ꝓpo-
nẽdæ excusatiõis,vt l.scire oportet.§. 1.ff. de excu.tu.Op.dr̃ hic
iure substõis.ↄ̃ ff.q pe.tu.l.fi.§.si vero maritus. Dicit gl.ibi loq-
tur in fideic.singulari, hic in substituto vl̃i.Tu dic qđ hic loqui
tur in substitutione directa,per quam pupillo succeditur,meri-
to ea priuatur.ibi loquitur in substitutione fideicom.per quam
succeditur defuncto, & tanquam de bonis defuncti capitur, ↄ̃
quem fideic.non deliquit.& ideo ea non priuatur.

a ADD. ¶Alex.Sciant.Istam l.mirabiliter limita per Spe.tit.de tut.§.nondum.
ver. quid si mater suscepit tutelam. Vbi dicit quod si mater assumpta tutela
sui filij transit ad secundas nup.sic priuata est tutela,& successione,& domi
nio.item cum effecta vidua velit istam tutelam reassumere,quod potest hoc
facere,si res est integra,quasi pupillo non sit prouisum de tutore.alias ãt se-
cus,per tex.in l.fi.de rep.hær.item dico, si stetit per annum quod non petiit
tutorem.Et dixi in aut.matri & auiæ & Bal.in aut.sacramentum,qñ mul.tu.
of.fun.po.item singul̃r limita,nisi alleget se non petiisse tutorem, eo quia fi
lius habet multa debita, & noluit petere tutorem, vt filius remaneret inde-
fensus,& sic non posset condemnari,& ↄ̃ eum non agi,seu aliquid fieri tanq̃
indefensum , quod excusatur mater, nec perdit successionem filij sui, vt est
casus multum singularis in l.2.§.tractari.ff.ad Tert.quod no.perpetuo.
¶Adde,quid si nubit intra annum,tamen antequam carnaliter copuletur,pe
tat tutorem,an priuetur successione filij,vide Bal.cõs.266.li.4.Ad materiam
vide Bal.cons.266.70.& 203.vol.2. An ãt pœna non petiti tutoris transeat de
gradu in gradum,vide per Bal.cons.90.vol.2.per Pau.de ca.hic,per Bar.in q.
inc,habens filium adultum,per Petr.de Anch.cons.261.& Ant.cons.37.& per
Pet.de Anc.cons.104.vbi de limitatione vlt.hic posita per Alex.
Paris.Pro intelligentia omnino vide sing.decis.Bar.in l.interdum, ff.de iudi.
& in l.2.§.ↄfestim,ff.ad Tert.vbi vltra dicit requiri nomen die,vide aliam de
cis.per Ale.l.si decesserit,in fi.ff.qui sat.co.vide aliã in l.sciendũ, §.possessor,
el 2.ff.qui sat.co.per eundem.vide Ro.sing.106.vide etiam Ro. sing.224.inc.tu
habes.vbi ponit q̃d si mater tp̃e mortis testoris sit minor, deinde efficiatur
maior

maior,an excusetur p l.2.s.si aduer.deli.itē vide de materia huius l.plenissimè Bar.l.3.ff.qui pe.tu.Bal.in l.precib.C.de imp.vide sing.cons.37.vbi limitat istam l. procedere in illis qui ad successionem pupilli intestati vocantur, tñ p p imbecilitatē perpetuā,vt q̄a mulieres excusantur:in aliis āt dicit impossibile esse hanc l.loqui,qđ bene no.vide tñ in hoc in ɔ̄rium eundem Ang.ɔ̄s.102.inc.in Dei noīe.ista q.habet duo puncta ad fi.vbi alle.Bar.hoc expresse dicentem in l.nepotib.C.qui pe.tu.vide Rom.cons.207.vide etiam Ang.cōs.111.inc.auia p p.vbi ēt ponit quid in substōe.de quo etiam vide Ro.ɔ̄s.207.quid āt si mr̄ sit prompta,quia alia assumpserit tutelam.dic quod mr̄ non excludi tur,ſm Ang.cons.159.inc.an legatarius.cir.fi.vide pract.Pap.in for.lib.in quo agitur ad reddendum rōem tutelæ,ver.sic in suo vlt.vbi dicit pœnam huius l.procedere etiam de iure can.item extende istam dispōnem et procedere,si mr̄ esset expresse substituta filio in testō paterno. tex.est expressus ī §.finaūt tutelā.in aut.de nup.Quid aūt sit in auia p̄rna,vel m̄rna,vide Bar.ɔ̄s.17.nunquid āt ꝓcedat in m̄re non petente curatorem ventri, & vtrum ꝓcedat qñ sunt legitimi tutores,vide Bar.cons.21.cir.fi.cons.29.Quid āt si mr̄ nō petat, an auia,& alij teneantur petere,ad quos ñ pertinet prima cā successionis,vide Bar.cons.26.nunquid āt mr̄ non petens incurrat infamiā,vel aliā pœnā,vide Ro.ɔ̄s.185.& q.d si filius moriatur intra annū,vide Io.đDam.ɔ̄s.45.&vide Ro.cons.207.& latius in cons.221.vbi ponit de substituto. Quid aūt si mulier tp̄e mortis sit minor,& effecta maior non petat,an priuetur successione,vide Ro.cons.279.de quo ēt hēs s̄.in prin.apo.Quid āt si pupillus moriatur intra annū,sed tñ superſit tm̄ tp̄s qđ potuisset mater petere tucorē. vide Pau. de ca.ɔ̄s.65.vbi ēt ponit si sit m̄r,vel auia,an annus currat in ambab⁹ petendi tutorē:& nūquid mr̄ & alij hēat integrū annū,an vero teneantur petere iutra 50.dies,si ñ sunt impediti,vide latè Pau.cons.374.& latius cons.376.an āt onus ꝓbandi incūbat dicēti m̄rem,vel auiam fuisse negligētes,vel ipsis ꝓbare diligentia,vide Io.de Dam.de quo scripsi ad Bar.in aut.matri & auiæ,C. qñ mul.tu.of.item quod etiam auia priuetur sicut mater si non petiit, etiam si mater erat viua,vide Io.de Dam.cons.101.item quod non priuentur substi. fideic.cum per hoc non succedant filio,vide Io.de Dam.cōs.102.Bar.d.q.vlt. in prin.sol.item quod etiam si priuetur pater quando mater erat in eius potestate,& fuit negligens, vide Bar.l.quid ergo,§.1.ff.de infa.

b Alex.Idem tenet Bart.d.§.confestim.sed Bar.est ɔ̄rius in l.2.qui pe.tu.vbi facit differentiam inter matrem & alios.vide Im.c.ex parte,de ap.

LEX XI.

SI AB EO. si ius agnationis reseruatur emancipato,videtur reseruatum emancipatis,& certis agnatis H.d.facit hæc l.ad illud,quod dixi s̄.in l.vlt.de ind.vid.quod dispositio facta in vno de correlatiuis,videtur facta in alio.

LEX XII.

1 *Lex quando fieri debeat de raro contingentibus.*
2 *Ioan. Bapt.natus fuit miraculose secundum naturam.*

SI MAIOR. Natus ex quinquagenaria, est legitimus,& succedit.H.d.Op.de his,quæ rarò contingunt, non debet fieri l.vt
1 l.nam ad ea.ff.de ll.Gl.non soluit.Br̄† dñt doc.Quædā contingunt rarò,naturaliter tñ,& de his dēt fieri l.vt hic.Quædā ɔ̄tingunt rarò,& miraculosè supernaturaliter,vt quod mortuus resuscitatur,& de his nō debet fieri l. ɔ̄,ſm hoc sequeretur quod B.Io.Bapt.non fuit natus miraculosè.Theologi dicunt ɔ̄rium.
2 Br̄.†Io.Bapt.ſm naturam miraculose natus est,vt dicit Euang. Luc.j.Erat.n.Elisabet sterilis,& processerat in dieb.suis.vnde in ea erat duplex impedimentum,quia erat sterilis,& processerat in dieb. suis. hæc autem processit in dieb.suis, non tamen erat sterilis,& ideo naturaliter potest contingere.

LEX XIII.

1 *Statuta in muliere contrahente secundas nupt. habent locum in viro contrahente secundas nupt.*
2 *Vterini præferuntur in reb. maternis. Consanguinei in paternis. In aliunde quæsitis,æqualiter succedunt.*

a DE EMANCIPATIS. a Hæc l.est correcta, nisi in vno qđ est hic singulare,nec est correcta.Emancipatis ɔ̄cta fiducia,succedunt fratres in ꝓprietate,& pater in vsufructu.fratres vterini in bonis quæsitis à matre præferuntur fratrib.cōsanguineis. H.d. Prima pars h⁹ l.corrigitur per auth.defuncto.secunda remanet incorrecta.No.istū tex.ibi,siue priorē thorū seruauit,siue ad se-
1 cūdas nupt.migrauit.facit qđ pœnæ q̄ notātur†in casib q ponuntur in l.fœminæ. de sec.nup.non habeant locū in patre secundas nup.ɔ̄hente.tñ ɔ̄rium est verū vt ibi dixi.& allegaui ti-
b bi hūc tex.ibi.No.ex isto tex. b†qđ in reb.m̄rnis p̄ferūtur vte-
2 rini:in reb.p̄rnis p̄ferūtur ɔ̄sanguinei.in reb.aliūde q̄sitis succedunt æqualiter.Hoc nō est hodie correctū.ita habuimus no.s̄ e. auth.post fratres.j.ti. 1.aut.itaque.ibi plenè per gl.& plenius in corpore de consang.& vte.fra.§.qō igitur.ver.fi.& etiam §.fi.

a ADD.¶Alex.Emancipatis.Not.sing.& vide in auth.itaque.& per hanc l.limita §.reliquum,in auth.de here.ab intest. Nec mirum, quia iura noua debent limitari, & distingui per iura vetera, vt l.non est nouum, & l.seq. de leg. & auth.offeratur,de litis cont.

b Alex.Tex.Adde no.per Bar.l.2.§.legitima,ff.de suis & leg.

LEX XIIII.

a LEGE XII. TABVLA. a fœminæ iure agnationis succedūt sicut masculi, sublato iure, quod contrarium inducebat. Item
b filij sororis b consanguineæ,vel vterinæ,ius legitimum agnationis,huius l.auctoritate nanciscuntur.

a ADD.¶Alex.Tabula.Facit ad qōem,de qua dixi in l.1.post Bar.ff.ad Tert.adde quod Bal.hic dicit,Si statutum loquitur de agnatis in materia successionis non debemus ipsum extendere ad filium sororis germanæ,vel vterinæ,licet per istam l.æquiparentur agnatis:quia propterea non dicuntur agnati,licet dicamus,quod statutum debeat intelligi ſm ius cōe,vt no.s̄.de iure del. §.in computatione.illud debet intelligi de iure communi, ordinariè disponente, non autem extraordinariè, vt hic, quia ista l. extra ordinem statuit quod personæ,quæ non sunt agnatæ,sed cognatæ,habeant iura agnationis.

b Paris.Sororis.Si succedant tanquam agnati ex dispositione huius l.tamen dicitur improprie agnatus,ideo non comprehenderetur in statuto,quod agnati vsque ad quartum gradum præferantur cognatis.ita pract.Pap.in for.lib. quo agitur petitione hæred.ab intest.vbi alle.duas auctori.

LEX XV.

1 *Filius emancipatus succedit ad similitudinem suorum.*
2 *Nepos ex filio emancipato necessario institui non debet.*
3 *Successorium edictum,quod habeat locum inter agnatos.*

MEMINIMVS. Lex præcedens hic ɔ̄firmatur:& filij emancipati tāquam sui succedūt inuicem,& pater,& frater,& sorores vterini,iura agnationis legitima nanciscuntur:& inter agnatos est locus successorio edicto, quod locum habet etiam in tute-
1 lis.H.d.ista l.No.†ex hac l.quod filius emancipatus succedit ad
2 similitudinem suorum de iure ciuili.ex quo†no.quod non est necesse,quod nepos ex filio emancipato instituatur,quia filius tanquam suus præcedit. dixi plenè in l.Gallus. §.& quid si tan-
3 tum.ff.de lib.& posth.Vlt.†ꝙ inter agnatos est locus successorio edicto,vt habes insti.de leg.agna.suc.§.placebat.

¶Communia de successionibus. Rub.

LEX I.

SCIRE. ad successionem fratris emancipati,& alius emancipatus,& in potestate retentus,pariter admittuntur.H.d.ista l.

LEX II.

SI PATER. Qui est hæres hæredis, potest hæreditatem primi defuncti vendicare.H.d.ista l.

LEX III.

VITRICO. Vitricus,& priuignus,sibi inuicē ñ succedunt.h.d.

LEX IIII.

SERVVS. seruus non potest habere successorem. fallit in casibus hic positis in gl.H.d.

LEX V.

AMITAE. Priuignus non potest succedere nouercæ per se, sed per mediam personam filij,qui priuigni sit frater.H.d.

LEX VI.

AVVNCVLO. Hæc est bona l. nec est correcta. Auunculus præfertur consobrino.H.d.

LEX VII.

AFFINITATIS. inter affines nulla est successio. H.d. fallit in viro,& in vxore,sed ipsi non sunt affines,sed principium affinitatis,vt s̄.vnde vir & vxor.l.1.

LEX VIII.

ANTEQVAM. Quandiu est spes successionis ex testamento, non habet locum successio ab intest.H.d.

LEX X.

NVTRITORIBVS. Gl.quædam singularis, q̄ est in l.quo tutela.ff.de reg.iu.dicit quod omnib.deficientib.vltimo succedit ille qui fuit tutor pupilli.illa gl.non probat:imò credo quod sit contra hanc l. & rationem : quia iste qui nutriuit pupillum,ratione huius nutrimenti non pōt vendicare successionem:multo minus ille qui administrauit tantum patrimonium eius.

LEX XI.

SANCIMVS. in bonis maternis frater succedit fratri patre excluso,vsufr.ei integrè reseruato.H.d.Et est correcta ista lex per auth.defuncto.s̄.ad Tert. quia pater succedit vnà cum fratrib. Habemus hic duas auth.vna incipit,omnes peregrini,& fuit facta per Romanos,licet ipsi teneant contrarium,& maxime anno Iubilei:& fuit constitutio Federici.

AVTHEN.

1 *Peregrini non possunt capi pro represaliis.*

a OMNES PEREGRINI. a Per hoc quod dicit peregrini,& ad
1 uenæ liberè hospitentur vbi voluerint,dicitur †quod peregrini,qui vadūt in peregrinatione, ñ possunt capi pro represaliis, quia vult Imperator, quod liberè hospitentur, vbi velint,q.d. nullus potest eis inferre molestias:& ideo in signum peregrinationis portant scarsellam,& burdonem.

a ADD.¶Barb.Peregrini.Idem tenet Ang.l.2.§.legatis,vbi ēt dicit gl.ff.de iud. ¶No.ibi liberam hanc facultatem,secundum Ang.quem refert Paul.de cast. ꝙ peregrini possunt testari cum duobus testibus,sicut milites propter liberam facultatem eis datam, quod intelligit Pau.de castr. si ibi moriantur. Si autem alibi,dicit ipse cessare causam priuilegij.

AVTHEN.

1 *Duæ rationes vincunt vnam.*
2 *Parentes ex linea paterna,præferuntur in bonis paternis.In maternis parentes ex linea materna.*
3 *Filij ex diuersis matrimoniis succedunt in lucro habito ex illo matrimonio.*

Itaque

a ITAQVE. *a* No.qđ duæ rões† vincunt vnã.& tota die allega-
1 tur in auct.de ɔsan.& vte.fra.vnde hæc sumitur.Gl.q̃ est hic,di
b stinguit,& addit ad istã dist.l.de emãcipatis.s̃.ti.1.*b* Vlt.do.Dy.
facit vnã suã dist.in mr̃ia de suc.ab int.q̃ d.Cy.refert hic de ver-
bo ad verbum:& illa dist.in aliquib.deficit,spãliter in vno,s.qñ
veniunt ad successionem fratres vterini,& fratres ɔsanguinei,
in bonis maternis præferuntur vterini:in bonis paternis præfe-
2 runtur ɔsanguinei.ita † quando veniunt ad successionem pa-
c rentes,parentes ex parte matris præferuntur *c* in bonis q̃sitis ex
materna linea:parentes ex parte patris,præferuntur in bonis q̃-
d sitis ex latere patris, *d* vt j̃.ti.j.l.3.qui casus singularis est.†item
3 deficit dist.Dyn.in alio,quando parentes transeunt ad secunda
vota,&habent filios ex diuersis matrimoniis,quia tunc filij pre
feruntur in lucris habitis ex alio matrimonio,vt vidistis s̃.de se
cun.nup.l.cum aliis.deficit etiam in quibusdam aliis,& credidi
eam supplere,sed non potui scribere.

a ADD.¶Paris.Itaque.Adde reg.hui⁹ auct.qđ duo vincula magis ligãt q̃ vnũ, adde c.1.de treu.& pa.c.& si Christus, de iureiu.tex.sing.in c.2.de præb.in 6. vbi consuetudo cõcurrens cum iure cõi,non dissoluit illud vinculũ,nec ius ex cõsuetudine proditũ.per quem tex.confundit gl.Io.An.c.1. de const.in 6. ver.facti.post med.& illum tex.ɔ̃ illam gl.ponit Gemi.d.c.2.de præb.in 6.tenentes ɔ̃ prædictam gl.cum faciunt mentionem de illo text.nec etiam doc. d.c.1.de consti.in 6.faciunt etiam c.concessis,de test.c.venissent,de inst.c.venerabilem,de elect.vbi concurrens consuetudo cum iure cõi, fortificat ius cõe.vide etiam pro reg.quæ dicit Ias.in l.cohæredi,§.qui discretas,not.2.de vul.& pu.& in l.filiusfa.§.diui, de le.1. item quomodo & quando in successione consideretur pluralitas vinculorum,vide Alex.cons.166.vol.5.

b Ale. Tit.j. Hoc sequitur Fran.de Cur.l.quæsitum,quæ est l.3.& male,in tract. de suc.ab int.addens quod idem est in bonis quæsitis à matre,quibus prefertur vterinus,vt est casus sing.in l.de emancipa.s̃.ti.1.hic alle. & ibi per Bart. quid in duob.patruis?quorum vnus est vtrinque coniunctus, alter non,quis præfertur?vide in l.post consanguineos,§.legitima,ff.de suis & leg.

c Paris.Præferuntur.Vide omnino Cum.latè reprobantem istam opi.Bar.cons. 122.per tot.Vide ad Bar.in l.3.j̃.de bo.quæ li.Bar.cons.17.

d Ale.Patris.Sequitur Bar.cons.in causa nauis.Adde Bart.l.post dotem,in fi.ff. sol.ma.& scripsi post Bar.d.l.3.Adde Ro.cons.40. dicit Pau.de ca.se consuluisse,quod stante statuto quod frater ex latere patris præferatur vterino,& frater defunctus habeat bona quæsita à iure cõi , cõia inter ipsum & vterinum , quod in his bonis frater ex latere patris tantum non excludet vterinum:quia resultat magna iniquitas, & sufficit quod statutum præferat fratrem consanguinei, vt ipse solus succedat in bonis aliunde quæsitis, absque eo quod extendat vires ad bona materna,latius hic vide per ipsum.

¶De bonis maternis,& materni generis. Rub.

Continua,vt in gl.duob.mod.dictum est s̃.de iure,quod habemus in bonis mortuorum,&c.vt habes in gl.

LEX I.

1 *Pater potest constituere procuratorem in bonis filij,etiam ante lit.contest.*
2 *Quãdo pater agit,vel cõuenitur noĩe filij,in cuius persona formabitur libell⁹.*
3 *Pater legãs taquã administrator filij,facit expẽsas litis de fructib.*
4 *Maritus exigens dotẽ,vel debitores dotales si expẽdit, tales expẽsæ minuunt (dotem.*
a RES QVAE. a no.est l.ista.In reb.maternis filio ɔpetit
ꝓprietas:patri vsusfruct⁹,cũ plena administratiõe,ex-
cepta alienatiõe,H.d.diuiditur. 1.põit,qđ ius hẽat pr̃,
& qđ filius in bõis mr̃nis.2.põit,cui ɔpetat administratio.3.in-
terdicit alienationẽ.Secũda ibi,parẽtes ãt.Tertia ibi,ita vt.Op.
quod quærit filius q̃rit pr̃i.vt ff.de acq.hæ.l.placet.& si à pa.qs fue.
ma.l.j.in pr.inst.per quas pers.no.acq.in prin.sol.illud est ius an-
tiquum,istud est nouum,s̃m quod in bonis maternis patri non
quæritur ꝓprietas:fuerũt tñ qdã q dixerũt hoc ẽt fuisse de iure
antiquo per l.filius.in pr.ff.de inof.test.quorũ opi.reprobat gl.
l.is,q hæres.§.si.ff.de acq.hæ.dixi vobis.& ibi Cy.refert in l.j.s̃.
q admit.ad bo.pos.licet non alleget istã gl.in l.is,q hæres.Op.2.
1 s̃.de ꝓc.l.neque.dicit gl.fateor,qđ pater† nõ p̃t ɔstituere ꝓcu-
ratorẽ in bonis filij,nisi post lit.ɔtest.sicut tutor.vide gl.2.q̃ no.
Ista gl.reprobatur per oẽs doc.imo pater p̃t ɔstituere ꝓcurato-
rẽ ante lit.ɔtest.sicut dicimus in ep̃o,vt no.in l.1.in pr.ff.de ꝓc.
b habet.n.plus iuris *b* pater,q̃ tutor,qa habet vsumfructũ.Ego re-
peri,qđ d.And.de Pis.semel ɔsuluit istam q.& determinauit ɔ̃
c istã gl.&bene iudicio meo,ɔtrib.rõib.quas sumebat ex isto tex.
Primò.ex eo qđ dicit per se,vel per ꝓcuratorem posse petere:
nã istud petere,seu poscere,fit in ipsa ɔ̄estõne, vt l.amplius.ff.
rem ra.ha.Si ergo ñ posset dare ꝓcuratorem,nisi post lit ɔtest.
nõ posset poscere per ꝓcuratorẽ qđ est ɔ̃ istũ tex.Scđò in isto
tex.q dicit,& oĩa agere tãq̃ solidũ perfectũq; dñium hẽret,&c.
Nã nõ est dubiũ,qđ si perfectũ hẽret dñium,qđ posset ɔstitue-
re ante lit.ɔtest.Tertiò,hoc ꝓbat ex eo,qđ dicit.personã gerat
legitimã,vñ auctoritate huius l.est legitimus administrator,ẽt
añ lit ɔtest.& istud puto verũ.Op.& vr̃,quod non possit exerce
re actionem,qui non potest alienare,vt l.ait pretor.§.est.n.ff.de
iure del.gl.non soluit, sed reg. quæ posita est in l.ɔ̃ria,loquitur
in eo qui agit nomine suo:sed in eo qui agit nomine alieno,nõ
ꝓcedit,& ita loqtur hic.Vlteri⁹ op.hic Imperator docet mẽtiri
ɔ̃ l.2.in fi.ff.de indi.vidu.Sol. Fallit hic:ita vr̃ velle gl.tua,nam
si pr̃ vult vendere rẽ filij dẽt mentiri,&dicere ipsam esse suam.
Iste intells non placet nostris Doct.imò aliud vult dicere text.
hic.q.d.pr̃ si ipse vendit eam tanq̃ propriã, tenebit̃ de euict. cũ
debeat in cã euictionis docere rẽ fuisse propriã.Op.ff.de euict.
l.illud. Sol. quis non cogitur dare fideiussorem de euict.fallit
hic,quasi immineat euictio in limine ɔ̃ctus,vt l.si post.j̃. de eui
ctio.Ita dicit gl.Doct.reprobant istam gl.Nam cum filius est in
ptãte,non p̃t agere,vt l.j.in fi.de ann.except.ergo non p̃t immi
nere euictio.Aliud ergo vult dicere iste tex.s.quod pr̃ in cã eui
ctionis tenebitur docere rẽ esse propriã. Item ab ipso initio p̃t
emptor ɔuenire cum eo,qđ sibi det fideiussorẽ de euict. Circa
d legem nostram *d* q̃ritur,qñ pater agit,vel ɔuenitur noĩe filij,in
2 cuius persona formabitur libellus?†Gl.arguit pro,& ɔ̃.allegat
optimam l.vt hẽs in ea,quam vide.Br̃ ista est veritas, si quidem
filius est infans, in personam patris debet concipi libellus, ad-
ministratorio tñ noĩe filij,vt hic dr̃ in tex.Si est maior infante,
& absens,idem.si vero ẽ pñs.p̃t fieri qũocunq; vult,vel vt for-
metur libellus in personã filij,cũ authoritate patris.vel in per-
sonã patris administratorio noĩe filij,vt d.l.j.§.sufficit.ff.de ad-
mini.tut.& auth.cã.de episc.& cler. Cõis practica obseruat,qñ
agitur ɔ̃ filiumf.& ɔ̃ patrem, & similes,ꝙ ponat̃ vtraq; ꝑsona,
ago ɔ̃ talem filium, & ɔ̃ patrem eius administratorẽ legitimũ.
3 Quæro,quis iurabit de calumnia? Dic vt in gl.Vltimò not.†&
e teneas menti istum tex.quod pater debet facere expensas *e* litis
de fructib.Ibi,& sumptus ex fructib.impigrè facere,&c.Simile
habetis j̃.tit.1.l.cum non solum.§.vbi autem in vnum volun-
4 tas.†Et hoc facit ad qõnem,vtrum maritus qui exigit debito-
res dotales,teneat̃ facere expensas de suo ꝓprio,seu de fructib.
dotis,vt illæ expensæ minuant dotem, & hic vr̃ casus,quod de
fructib.dotis. Istam q.tangit gl.in l.1.§.1.ff.de impen.in re.do.
fac.

a ADD. ¶Ale.Res quæ.Ad materiam huius l.vide quæ no.in l.fi.§.j.de ver.ob. vbi apparet,in quib.pr̃ vt legitimus administrator possit. Et adde quod tñ dicitur pater legitimus administrator filij in aduentiis,quod poterit in illis filio p̃iudicare.voluit gl.not.& ibi Doct.in l.de re.ff.de trans. & alibi etiam dixit gl.multũ no.in l.si legati.ff.de pig.quod in talib. ex ɔtractu patris acquiritur vtilis filio,quod no. mater autẽ non est legitima administratrix bonorum.tex.est no.in l.filiæ,ff.de sol.adde,an pater possit filio præiudicare in bonis,in quibus ipse habet vsumfructum.Bal.consi.380.vol.3.

b Alex.Plus iuris.Pater hẽt plus iuris in bonis filij,q̃ tutor in bonis pupilli,iõ p̃t ante lit.contest.procur.constituere. Et idẽ tenet Bal.hic.Imo.hoc dictum limitat quoties pr̃ agit cõsensu filij maioris infante ɔsentientis, ita dicit de procur.c.accedens.& sic saluabitur ista gl.Potest etiam dici s̃m Bal.qđ ista gl.est vera qñ pr̃ agit noĩe filij, nõ cõi,vt puta,quia pr̃ possidet naturaliter, filius ciuiliter,& cadit à ciuili & pr̃ recuperat:& hoc quia in iudicio nõ venit ventilandũ noĩe patris. Et vide Bal.in l.j.& 2.cũ l.seq.ff.de ꝓcur.s̃m Spe. in tit.de procur.§.j.ver.si qñ.& ẽt Iac.de Are.tangitur hic ẽt per Cy.& Gul. alleg.Pau.in l.oẽs,de episc.& cle.Spec.in loco præalle.vr̃ dissensisse,ꝙ super vsufr.loquatur opi.Bar.hic,super ꝓprietate loquatur opi.gl.& Ray.de For. vt refert Bal.in l.fi.§.vbi ãt.j̃.ti.j.tenet dictum Inn.s̃m Bal.hic,& ibi Ang.hic tenet ɔ̃ Inn.s̃m Imo.in l.fi.ff.de ver.ob.tenet pro Inn.& pro eo dicit esse casum in d.§.vbi ãt,pro opi.Bar.& sequacium facit id,quod dicim⁹ in prælato.hoc vr̃ æquiparari,vt no.Bar.in l.neque,s̃.de proc.&qđ ibi dixi.Et posset dici ad dictum §.vbi autem,vt ibi no.per gl.&doc.Item quod possit ɔstituere procuratorẽ ante litis cõtestationem.Fateor tñ ꝙ postea requireretur in agendo consensus filij.§.vbi aũt.& aliqd per Mod.in §.actionũ. inst.de act. Et istam gl.dicit esse falsam Bal.ĩ l.j.de tut.& cur.bo.dan.& an requirat̃ consensus filij,Bal.hic tenet qđ non.Sed an pr̃ tanq̃ legitimus administrator bonorũ filij minoris,possit interponere authoritatẽ.vt diuidat bona cõia,vide Bal.in l.generaliter,s̃.de secũ.nup.Sed an in alienatione rerũ filij,q̃ facit pr̃, requiratur decretũ iudicis,vide l.3.& ibi Bal.s̃.de præd.mino. Sed an filius cũ ɔsensu pr̃is vendere possit,vide no.in l.fi.§.filij aũt,j̃.tit.j.Imò vr̃,qđ sol⁹ pr̃ vendere possit.in ver.si pr̃, in §.vbi ãt.& vide Ang.in consi.178.Item pr̃ p̃t alienare pro vtilitate filij.Gl.est no.& ibi Bal.in l.quicunq;,j̃.ti.j.& an bona aduentitia filij,& filiæ,possit filius viuo patre vendicare,vide Bal.in l.fin.j̃. tit.j.Et an si pr̃ alienauit res filij,possit filius viuo pr̃e vendicare, vide Bar.ĩ l.fi.§.in ɔputatione,s̃.de iure delib.Et ꝙ dixi,an requiratur decretũ iudicis, vide q̃ scripsi in l.fi.§.vbi autẽ,j̃.e.Bal.in alleg.s̃.consi.380.vol.3.laudat quod decretum iudicis interueniat,no.etiam Pau.de Cast.ex hac l.dum dicit,nullam præscriptionem,iuncta gl.qđ si statutum dicat,nulla possit opponi præscriptio, quod dẽt intelligi de præscriptione minoris tẽporis,q̃ 30.annorũ. alleg.tex.in vsib.feu.in tit.de l.Cor.§.præterea.& de prohi.feu.alie.per Fed. post principium. Et adde quod Io.And.in add. Spec.vbi s̃.refert Odof. Iac. de Are.Pet.Cy.Dy.& Gul.de Suz.quos ipse sequitur,ꝙ etiam super proprietate pater ante lit.contest.potest procu.constituere.

c Paris.Debet tñ interuenire ɔsensus filij,alias nõ valeret s̃m Rom.consi.261.

d Ale.Circa legem nostram.Fallit,nisi pater esset dissipator.De quo vide Bar. in l.2.§.quod si in patris,ff.sol.mat. & in l.fin.j̃.de sen.& in l.Imperator,ff.ad Treb.& quod ibi dixi.& in l.generaliter.in fi.prin. & ibi Bald.s̃. de sec.nup. Adde qualiter sit formandus libellus cum pater agit, vel conuenitur nomine filij.Spec.in ti.de libel.concep.§.iam tunc.circa princ.

d Ale.Adde text.l.fi.§.vbi autem in vnũ.j̃.tit.j.Quid in aliis expensis,vide Bal. omnino in auth.excipitur,j̃.ti.j.ver.fi.vide ad hunc tex.in veritate,quæ habes per Bar. in l.Imperator. ff.ad Treb. vbi habetur an per istã venditionem perdat pater vsumfructum alienarum rerum maternarum.Aliqui ponunt in l.si constante.9.q.2.prin.sol.ma.& in l.fi.§.ne autem.j̃.de bo.quæ l.b.

fac.Spec.ponit eam in tit.de don. inter vir.&vxor. post diuor.
restî.§.fi.ver.illud ēt. Finaliter vř mihi.qđ teneat,ꝙ sit idem in
marito qđ in patre.Ego determinaui ꝯrium in d.l.1.Primò,qa
expensæ necessariæ minuunt dotē,vt l.qđ dř.ff.de impen.Præ-
terea expensæ, quæ fiunt in exigendo nomina, faciunt videri
tanto minus esse in nomine, vt s̄.man.l.per diuersas.ibi not.in
vlt.gl.mag.Nec obst.quod dř de patre,nam maritus habet fru-
ctus dotis propter onera matrimonij: pater habet fructus isto-
rum bonorum ex causa lucratiua,non propter onera filiorum.

AVTHEN.

1 *Præscriptione an acquiratur dominium.*

a NISI TRICENNALE.a Quæritur in auct.ista,an per† p̄scri-
1 ptionē aliqs efficiatur dñs?b Gl.hic distinguit.Aut loqmur de
b p̄scriptione triū annorū, & efficitur qs dñs. Aut de p̄scriptiōe
30.vel 40.anno.& efficitur qs dñs,si hēat bonā fidē, alias non.
Aut de p̄scriptione longi tp̄is,& tunc acqritur dñium vtile.Idē
tenet Dy.in c.2.de reg.iu.lib.6. vbi optimè declarat istā gl.Pet.
vř dicere,qđ per qualemcūq;,seu p q̄libet p̄scriptionem acqra
tur dominium directum.& est vna de nouitatibus suis,ꝯ cōem
opi.propter plures rationes,quas hic refert Cy.quas non curo
referre,quia de facili respondetur.Pro opi.nostra videtur casus
in l.1.§.fi.de aqua plu.arcen.Dyn.inducit illa ad hoc.

a ADD.¶Paris.Tricennale.No.tamen,quod licet ex p̄scriptio.non acquiratur
possessio.vide omnino in materia Alex.in l.si finita,§.Iulianus,ff.de dam.in-
fec.latissimè.De quo scripsi ad bart.in l.pen.j̄.de præscrip.30.ann.vol.4.

b Alex.Efficiatur dominus.Vide bar.expresse in l.fi.s̄.quib.ex cau.ma.& bal.&
alios post gl.l.traditionibus,s̄.de pac.Imò.in c.fi.de præscript.& p bal.hic,
& Sal.plenè in d.l.traditionibus, per Io.And.in regula possessor, in mer.per
gl.&Doc.in l.vsucap.de vsuc.Et idem hic dř,quod per præscriptionem lon-
gi temporis acquiritur vtile dominium.tamen limita,nisi quis præscriberet
ex forma statuti,quoniam vt statutum aliquid operetur,acquiritur directū
dominium fm bar.singulariter in l.2.de vsuca.Item limita,nisi præscriberet
iudicis authoritate.fm bal.in l.possessio,§.fi.de bo.auct.iu.pos.Et ita intelli-
gatur l.si finita,§.Iulianus,& quod no.bar.in l.prætor,ff.de dam.infe.item li
mita,fm aliquos, nisi præscriberetur contra scientem: quoniam scientia &
præsentia,inducunt consensum,& consensus directum dominium.quod ta
men non ꝯfirmo.item limita,nisi quis præscripsisset tanto tp̄e,cuius in ꝯriū
memoria non existeret. Tex.est sing.in l.hoc iure,§.ductus aquæ, ff.de aqua
quotid.& æsti.vbi longinquitas temporis habet vim constituti,& constitu-
tum habet vim consensus,& consensus inducit directum dominium.Facit ī
si.c.super quibusdam,§.præterea,de verb.sig.& vide bal.& Doct.in l.tradi-
tionibus,s̄.de pact.& Lud.& bal.in l.in possessionem,de bo.auct.iudi.pos.

LEX II.

QVICQVID. Quæ s̄.dicta sunt,p̄ximè in bonis maternis,lo-
cum hñt in bonis materni gñis.h.d.Hic dř,defuncto eo.Quæri
tur hic,de quo loqtur,an de patre,an de filio. Pla.dicebat de fi-
lio,& sic morte filij dicebat extingui vsumfructum patris. Gl.
determinat contrarium, & quod hic dicitur, mortuo eo.s.pa-
tre.Nam morte filij non extinguitur.alleg.glo.s̄.ad Tert.l.si.in
auct.đ hẹr.ab ītesta.circ.pr.& s̄.ti.j.l.fi.adde j̄.ti.j.l.3.& 4.qđ no.

LEX III.

SI VIVA. In bonis maternis filiis emancipatis delatis, pater
succedit in vsufructu pro virili, si sunt in potestate in totum.I-
dem in nepotib.h.d.tota lex ista not.& singularis.Tene menti.

LEX IIII.

OMNEM. Per transitum ad secunda vota non perdit pater v-
sumfructum in bonis filij quæsitum.h.d.Not.tex.quod ille,qui
a non trāsit ad secūda vota, dicitur stare in priori matrimonio.a
de hoc etiam not.gl.in l.1.§.exactio.s̄.de rei vxo.actio.&c.

a ADD. ¶ Alex. Matrimonio. Qui ad secunda vota non transit,dicitur stare
in primo matri.& idem post Bar.in l.diuortio,post pr.ff.sol.mat.in l.vnica,§.
exactio,s̄.de rei vxo.act.imò iniuriantur cōsanguinei viri defuncti,si vidua
committit stuprum,sicut si committeret adulterium,l.si mulier,& ibi bar.j̄.
de adulteriis.limita,vt hic per bar.nisi mulier luxuriose viuat,quia tunc nō
gaudet priuilegio prioris matrimonij. Text.est,quem ibi ponderat bald.ad
hoc,in l.his solis,j̄.de reuo.don.
Vide Alex.in l.cum quædam puella,ff.de iurisf.omn.iudi. Adde quod Pau.de
Cast.consuluit,quod vidua committens stuprum perdit dotem,quemadmo
dum si esset in matrimonio,eius consi.120.

¶De bonis,quæ liberis,&c. Rub.

LEX I.

1 *Aduentitium est,quod lucratur filiusf.a. ex dote, vel donatione propter nu-
ptias ex forma statuti,& sic non venit fratribus conferendum.*

CVM VENERANDAE. Sicut bōa materna,ita lucra
nuptialia filiis,quo ad proprietatē:patri quo ad vsum-
fructum,q̄runtur.h.d.Op.j̄.l.prox.So.ibi loqtur in lu-
cris nupt.q̄ à patre processerunt,vt statim dicam. Vlt.per istam
1 legem ego dico,quod † portio,q̄ lucratur filiusfa.ex dote,vel
donatione propter nuptias, ex forma statuti ciuitatis, illud est
aduentitium,& per ꝯns non venit fratrib.cōferendum,vt s̄.tit.
1.l.2.in fi.& s̄.de colla.l.fi. non ob.id quod dicit Dy.in l.si cum
dotē.§ trāsgrediamur.ff.sol.mat.& ibi dixi,non obstante eo q
dicit Cy.in l.1.s̄.fami. ercisc.& dixi vobis in l.dotem.ff.de c...
a pecu.vbi text.& gl.tangunt. Quæro,si filiof.data est dos,a q̄ ...
tur vtrum constante matrimonio patri quæratur vsusfructus.
dixi vobis in l.contra nurum.§.1.ff.re.amo.vbi gl.tangit. Et de
hac quæst.nihil reperies in hoc titulo.

a ADD. ¶Alex.Data est dos.Per istam legem dos, q̄ filius lucratur, à statuto
dicitur aduentitia.Idem no.Bal.in auct.ex testamento,s̄.de colla.

LEX II.

a CONSTITVTIONIS.a Lucra nuptialia,ex bonis patris pro-
fecta,pleno iure quis cogitur filiis reseruare, vt in auctenti.sed
quamuis.s̄.de rei vxo.actio.

a ADD.¶Alex.Adde l.fi.s̄.com.vtri.iud.quantum ad vers.nullius,positum hic.

LEX III.

1 *Quod secundum iura C.filiusfam.habeat hæredem.*

a QVOD SCITIS. a Hæc lex hēt duas partes, & secunda pars
est multum singularis. nec scio alibi,& bř dicit, Filio deceden-
te succedunt liberi, nec p̄t pater bona eius occupare iure pecu
1 lij.h.d.Tene mēti hanc l.† quia secundum iura Codicis filiusf.
habet hæredem,vt vidistis in l.fi.ad Tert.& s̄.tit.1.l.2.&c.

a ADD.¶Ale.Quod scitis. Vtrum fm ista iura filiusf.habeat hæredem de quo
per Bar.in l.post dotem,in 3.q.sol.mat.& Bar.in l.pater qui,ff.de cast.pec.
Paris.Quod scitis. Quomodò istud procedat de iure.C.& quid addatur de
iure auct.vide Com.vt scripsi in auct.in suc.C.de suis & leg.

1 *In successione morientis,pater præfertur auo.*

2 *Pactum de lucrando dotem viro prædecedente, sicut non valet, ita eodem
modo nec pactum de lucrāda donatione ante nuptias prædecedente muliere.*

a §. SI NAVTEM.a Bř dicit fm vnam lect.q̄ gl.vř ponere.Nepo
te decedēte,in bonis q̄sitis à matre,vel linea materna,auus ma-
ternus p̄fert p̄rno.h.d.Iste est singularis casus, de quo nec gl.fa-
cit ibi mētionem.Not.istū casum qa nescio eum alibi,nec scio
in tex.nec in gl. nec per aliquos doct.dixi tibi s̄.tit.2.auct.itaq;.
1 Alij legunt istum §.alio mō,& fm eos hoc intendit.† In succes
sione morientis,př p̄fertur auo.h.d. Idem hētis in auct. defun-
cto.s̄.ad Tert.fm istā lect.sic forma casum.qđ vir filiusfa.dedit
vxori donationem propter nup.pacto apposito,quod siue p̄de
cederet ipsa,siue p̄decederet vir,lucraretur partem ipsius dona
tionis:decessit ipsa, & sic lucrata est:q̄ritur quis p̄feratur in suc-
cessione.Et dicitur quod pater,aliter nō posset hic poni,tenen
2 do istam lect.Sed ꝯ op.† quod pactum de lucrando dotem,vi-
ro prædecedente non valet,vt ff.de pac.dota.l.1.& 2.ergo nec
pactum de lucranda donatione ante nup.prædecedente mulie
re,cum inter eos debeat esse æqualitas,vt s̄.de pac.conue.auct.
æqualitas. Huius timore tene primam lect. quæ videtur ratio-
nabilis fundata in ratione l.de emancipatis. in fi.s̄. de leg.hære.
Si velles tenere secundam, dicas quod in hoc est inæqualitas.
per hanc l.non tamen bene probatur.

a ADD. ¶Alex.Sinautem.Et vide quod sing.per istum text.dicit Bar.in l.post
dotem.in fi.ff.sol.mat.vide per Bal.in auct.defuncto,ad Tert.& Cyn.hic de-
clarauit.Adde melius per Ro.consi.40.& vide Bal.consi.112.
Paris.Sinautem.Istum intelle.reprobat Com.vt scripsi in auct.itaq;.s̄.tit.j.vi
de ad intellectum huius §.Rom. consi.40. vide d.Petr.Philip. Cor.qui tenet
contra bar.Ale.in l.post dotem,prope fi.ff.sol.ma.non firmat,sed ipse in cōs.
150.vol.2.dicit istum esse magis communem intelle.& in d.l.post dotem,per
totum.circa veritatem istius opi.contra bar.vide Com. consi.166.pro opin.
bar.vide Anch. consi.349. vide Card.in tracta.dotis,in 3.part.q. vbi decidit.
sed refert verba Alex.in d.l.post dotem, ad fi.cod.tit. declarat tamen & re-
stringit opi.bar.vt per Paul.in auct. post fratres,l.j.s̄.de leg.hær.vt non pro-
cedat,nisi in casibus à iure expressis.

LEX IIII.

a QVAECVNQVE.a In bonis, quæ patri non quæruntur,mo-
riens transmittit primò ad filios, secundò ad fratres, tertiò ad
parentes.h.d.

a ADD. ¶Ale.Quæcunque.Gl.in hac l.male intellexit istum tex. & eam repre
hendit bar.in l.post dotem,ff.sol.mat.in 3.q.
Paris.Quæcunque.Intellige vt per ias.in l.2.§.quod si patris,ff.sol. matr.qui
intellectus est Cor.ī auct.qđ locum,C.de colla.vt refert Lanc.Dec cōs.161.

LEX V.

NON SINE RATIONE. Appellatione vxoris continetur
sponsa ex interpretatione extensiua.h.d.

LEX VI.

1 *Profectitium quid sit, & qualiter intelligatur ex substantia patris profici-
sci,& nu.2.& 6.*

2 *Aduentitium est quod quis quærit laboribus,& industria:& quid sit aduen
titium,nu.6.*

3 *Filius si ex pecunia patris fecit vsuras,vel aliam mercantiam: an hoc dica-
tur profectitium.*

4 *Filius si iuit in Franciam pro mercantia cum pecunia patris,& eius occasio
ne captauit beneuolentiā Regis,q aliqua sibi donauit,hoc nō erit p̄fectitiū.*

5 *Filius*

5 *Filius an præſumatur diues ex bonis patris, vel aliunde.*
6 *Peculium caſtrenſe quid ſit.*

a CVM OPORTET.*a* In aduẽtitiis q̃ritur filio ꝓprietas:patri
b vſusfructus *b* exceptis caſtrenſib.h.d.vſq; ad §.nõ ãt.Opp.ff.de
acq.hær.l.placet.& ff.ſi à parẽt.qs fue.ma.l.j.So.aliud de iure an
tiquo,aliud de iure iſto nouo, in quo paulatim incæptum eſt à
bonis maternis: finał̃r deuentum eſt ad omnia aduẽtitia,ne pr̃i
c q̃rantur,vt hic videbitis.Venio ad q. & intro gl.mag. [c] hic poſi-
1 tam.q̃ eſt valde no.dr̃ hic,qđ in profectitiis nihil mutatur.†Et
profectitia dñr, q̃ ex ſubſtantia patris proficiſcuntur, vide text.
d ibi,nõ ex ſubſtãtia eius,in cuius ptãte,&c.Quæro ergo,qual̃r [d]
intelligatur ex ſubſtantia ꝓficiſci? Gl.dicit,qđ hic accipitur di-
ctio,ex, large,vt ꝯprehendat omne, qđ occaſione patris adue-
nit,vt l.aditio.ff.de acq.hæ.de vul.& pu. l.ſed ſi plures.§.in arro
gato.Et ſic hæc dictio,ex,ponitur largè.Alibi accipitur ex ſub-
ſtantia ſtrictè,vt l.ſcimus.§.repletionem.s̃.de inof.teſt.De ſigni
ficatione ꝓpria iſtius dictionis,ex,tetigi vobis in l.non dubiũ.
e s̃.de leg.Iuxta illud formo q. [e] Pone qđ pater dedit filio fundũ,
vt inde ſe aleret,ipſe ex fructib.fundi lucratus eſt,an iſtud dice-
tur profectitiũ?Gl.dicit qđ ſic,qa dr̃ ex re pr̃is,&c.ff.ad Treb.l.
baliſta.de vſur.l.in fideicõmiſſi.§.nonnunq̃.vide gl.ibi.itẽ ſi pr̃.
Ego ĩtelligo iſtã gl.in fundo,q dať colono. Nã ſi filius ipſe ſuis
manib⁹ coleret,ps q̃ ipſe lucraretur ex fructib. vt ex opera ſua,
2 eſſet aduentitium:†qm̃ illud qđ qs q̃rit ex laborib. eſt aduen-
titium,vt hic dr̃ in tex.Præterea,iſtã legem intelligo de illo,qđ
filius acq̃rit de fructib.ſimpl̃r.Si.n.de fructib.illis quandam ne-
gotiationem fecit,& ex hoc lucratus eſt, tunc eſſet lucratus ex
ſua induſtria, nec diceretur ꝓfectitium,vt l.3.in pr.ff.ad l.Falc.
3 ita hic intelligo.† Quæro,ſi pater dedit filio pecuniam,& ipſe
filius deinde fecit vſuras,an hoc dicatur profectitium.gl.hic vi
detur dicere quod ſic,q̃ vide ibi,ſed q̃d ſi.Iſtud qđ gl.de vſuris
dicit,ꝓcederet ſm̃ iura iſta,ſm̃ q̃ iura,vſura eſt permiſſa.ſed ſm̃
f iura hodierna, [f] ſm̃ q̃ vſura eſt ꝓhibita,nihil acq̃ritur patri,q̃a
g de his q̃ acq̃runť ex delictoꝑ filiũ,nihil acq̃ritur patri,vt l.qđ
ſeruus.ff.de acq.poſ.ff.ꝓ ſoc.l.qđ ãt ex furto.niſi poneres filiũ
feciſſe vſuras iuſſu pr̃is,tũc.n. cũ vterq; teneatur ad reſtitutio-
nem,q̃riť patri ſp. tunc dico deducto eo qđ ipſi filio dẽtur pro
operis.& idem dico in alia mercãtia,q̃ filius feciſſet de pecunia
patris.Nã lucrũ,qđ attribuitur pecuniæ,eſſet ꝓfectitiũ,vt vidi
4 ſtis in l.illã,s̃.de colla.vbi feci te notare.†Quæro,q̃d ſi filius fa-
h ciens mercantiã, [h] iuit in Fran.ꝑ mercãtia cũ pecunia patris,&
eius occaſiõe captauit beneuolentiã Regis,q ſibi donauit q̃dã,
an hoc erit ꝓfectitium?Spec.in tit.de iudi.in mã de iudi.vl̃ib.§.
ſeq̃ť.verſ.q̃d ſi iſti.vbi tractat mãm,vr̃ tenere qđ ſit ꝓfectitiũ.
Credo quod dicat ipſe ꝯ caſum l.ſocium q in eo.§.fi.ff.pro ſoc.
5 †Quæro q̃d iuris. [i] in dublo reperitur filius diues,neſcitur vñ
i habuit,vtrũ p̃ſumať ex bonis patris,vel aliunde.gl.dicit qđ ex
qualitate perſonarũ p̃ſumitur. Aut filius erat induſtrioſus, vel
artifex,vel non.vide gl.licet ſecus ſit in vxore.ꝯ determinatio-
nẽ gl.vr̃ s̃.arb.tu.l.ſi defunctus. Br̃ dicas ſic,vt ſoleo dicere al̃s.
Qñq; ſi p̃ſumerem⁹ aliquẽ lucratũ eſſe aliq̃d ex bonis alterius,
induceret p̃ſumptionẽ delicti,tũc illud nõ dẽmus p̃ſumere.hic
eſt caſus in l.ſi defunctus.s̃.arb.tut.Nã ſi illud,qđ hẽt tutor,p̃ſu
meretur ex bonis pupilli,vr̃ qđ dolo ſubtraxerit pupillo.Qñq;
ſi p̃ſumatur qđ qs ſit lucrat⁹ ex bonis alterius,effugitur p̃ſum-
k ptio delicti,tũc iſtud debemus p̃ſumere.exemplum in vxore, [k]
s̃.de do.inter vir.& vxor.l.ẽt.& ff.e.l.Quintus Mutius. Qñque
p̃ſnmitur qđ ſi qs ſit lucratus ex bonis aliterius, non inducitur
p̃ſumptio delicti,neq; effugitur, vt in filio ſi filius hẽt de bonis
patris.nõ mirũ eſt,nec eſt mirandum ẽt ſi aliunde hẽt,tũc recur
rimus ad ꝯiecturas,q̃ ponuntur hic,& in auth.s̃.de epiſ.& cler.
6 vbi dr̃ de p̄lato,vt in hac l.in prin.Quærit gl.†q̃d dicatur pecu-
lium profectitium,quid aduẽtitium,de hoc s̃.dictũ eſt. Sed qđ
ẽ caſt.pec. vel quaſi.dic vt in gl.q̃ vide,& no.maximè de eo qđ
dicit de quaſi caſt.peculio,de quo videbitis in l.fi.s̃.đ inof.teſt.

a ADD.¶I.A.Cum oportet.Circa iſtam l.quod pater poteſt in iſtis aduẽtitiis
propria auth.apprehendere & poſſidere. & ſi nepos, vel filius reſiſteret,p̃t
pater propria authoritate ipſum coercere: & ſi non poſſet,p̃t adire iudicẽ
qui ipſum coercebit,vide Com.conſ.88.in ver.ad tertium.& circa iſtam ma
teriam de lucro mercatorum,aduocatorum,notariorum,& ſimilium perſo
narum,quæ dicuntur aduentitia,vel caſtrenſia,vel quaſi,vide quæ ſcripſi in
l.fi.s̃.de inof.teſta.Peru.in c.licet,§.j.de ſep.in 6.item.quod vſufru.acqui.pa-
tri & antequàm apprehendat,vide Ant.conſi.7.circa fin.
b Ale.Patri vſusfructus.Quid ſi pater eſt Abb.vel epiſcopus,an filius acquirat
per l.vſumfru.vide Bal.quòd ſic in l.fi.§.j.in prin.j.eo.
c Ale.Qđ dicať ꝓfectitium,adde Bal.l.filiæ,s̃.de col.& Bar.ĩ d.§.in arrogato.
d Barb.Quæro ergo qualiter.Pondera bene d.Bar.hic, qui dicit quod §.reple
tionem.in ver.ex ſubſtantia patris,intelligitur proprie, vñ non veniunt ea,q̃
filius acquirit occaſione patris.Et fuit alleg.in cã illorũ de Rangonib.&cõ-
ſului ego pro illis.Et ad iſtud d.Bar.dixi quod idẽ Bar.tenet ꝯ in l.in quar-
tam ad l.Fal.& in conſi.Gilber.& adduxit An.d.l.ĩ quartam,vbi dicit ſe plu-
ries conſuluiſſe.& ponderauit text.in d.§.repletionem,in verſic.aduentitia.
coniuncto ver.autem,quod eſt aduerſatiuum,vnde excludit profectitia per
id qđ voluit Bart.in l.hoc amplius,de dam.infe.alle.iſtã gl.&no.de dictiõe,
&c.vide q̃ not.in d.§.repletionẽ,& vide do.Abb.in conſi.130.pro dicto Bar.
e Ale.Formo quæſtio.Vide bal.in l.certum,s̃.fam.erciſc.
f Alex.Hodierna.Vide Bar.in l.quod ſeruus,de acq.poſ.& Cy.& Bal.hic.&vi-
de Bal.in l.j.ff.de his qui ſunt ſui,vel.alie.iur.vide Io.And.in add. Spe.in tit.
de act.§.j.ſuper ver.aduentitium.& Bal.hic,& Paul.de Ca.in l.2.§.j.ff.quod
quiſq; iur.adde Ang.conſi.207.in fi.&vide Bald.vbi s̃.qui tenet quod domi-
nium pecuniæ vſurariæ tranſeat in patrem, quia ſoluens vſuras à ſe abdicat
dominium,& filio quæri non poteſt:ergo patri quæritur.Ioan.And.vbi s̃.&
Ang.concordat cum opi.Bar.& Io.And.clarius in add.ad Spe.in tit.de iudi.
§.ſequitur,ver.quid ſi alter filiorũ. vbi refert Cy.ita tenere in l.per ſeruum,
de acq.rer.do.quia cum tale lucrum ſit reſtituendum,non quæritur patri.
g Pariſ.Ex delicto.vide de hoc & quibuſdam aliis Ang.conſi.33.ante med.vide
Aret.in l.quòd ſeruus,de acq.poſ.& ibi etiam quid de acquiſitis in ludo.
h Alex.Faciens mercantiam.Adde omnino quod no.Bar.in l.ſi tibi decem §.ſi
pactus.§.ff.de pac.& in auct.vnde ſi parens,s̃.de iniuſt,teſt. & vide Bal.in l.
certum,in fi.s̃.fam.erciſ.& in tract.duorum fratrum.bart.in l.ſed ſi plures.§.
in arrog.de vul.& pu.in ver.quæro quid in dubio,vide per Spe.in tit.de act.
§.j.ver.q̃d ſi de peculio quaſi.& adde bal.in l.2.C.đ pa.po.& late bal.ĩ auct.
ex teſtõ, s̃.de colla.& ibi etiam cui incumbit probare,& bal.in l.iubemus,§.
j.s̃.ad Treb.& ibi etiam dicit quod confeſſio patris in hoc nihil operatur.
i Ale.Adde vt pulcrhè per Abb.conſi.35.inc.in Dei nomine,circa j.dub.lib.2.
Pariſ.Iuris.In hac q.de filio vide omnino Ale.conſ.24.in pr.& in conſi.385.&
520.& quod præſumatur ex bonis patris,vide Ant.conſi.9.in 2.dub.& ibi cir
ca argumenta ſecundi dub.& de iſtis quòd præſumatur acquiſiuiſſe de ter-
ris alicuius,vide per barb.in c.ad noſtram, extrà,de empt.& vendi. & de e-
lect.eundem in c.cum in officij.de teſt.& vbi j̃.
k Pariſ.In vxore.De vxore vide multa quæ habes ad bar.in l.Quintus,ff.đ do.
inter virum & vxo.quid autem in officio Reipu.& præl.vide bar.in l.facul-
tas,ad fi.C.de iure fiſc.lib.x.barb.late in c.j.de pec.cler.& in c.j.in 2.no.extr.
de teſt.vbi etiam de vxore,filiof.& aliis ſimilib.& de clerico.vide Io.de Da
ma.conſi.87.bar.in d.c.j.de teſt.& conſi.39.vbi etiam de aliis ſimilib.

AVTHEN.

1 *Conditio vt patri non acquiratur vſusfructus,non poteſt adiici in legitima.*
2 *In relicto facto monacho,an poſſit adiici condõ vt non quæratur monaſterio,*

a EXCIPITVR.*a* Vos vidiſtis qđ pr̃ hẽt vſumfru.in oĩb.bonis
q̃ſitis,exceptis duob.caſib.q ponuntur in text.& aliis poſitis in
b auct.excipiť.Quærit gl. [b] in auct.vt lic.ma.& auiæ.in pr.vñ hæc
1 ſumiť.†an iſta ꝯdõ poſſit adiici in legitima:& vr̃ dicere qđ ſic:
Veritas ẽ in ꝯ̃rium,vt ꝓbatur ex text.vñ ſumitur,& ẽt ex rõne
poſita in tex.cũ.n.mr̃,vel auus mr̃nus hẽat filio iſtã legitimam
c relinquere de neceſſitate,nõ p̃t ſibi iſtã ꝯdõnẽ adiicere, [c] vt no.
2 patet in text.†Quæro q̃d [d] ſi relinquatur monacho ſub ꝯdõne
d hac,vt non q̃ratur monaſterio.Iſtud vr̃. qđ ꝯtineat impol̃e, &
repugnantiã.Nã monachus nõ p̃t hr̃e aliq̃d,ſed totũ eſt mona-
ſterij,vt in auct.ingreſſi.s̃.de ſacroſ.ec.vñ ſi dr̃,qđ ſit monachi,
& non q̃ratur monaſterio, eſt q̃dam ꝯ̃dictio, & q̃dam in ſeipſo
ꝑplexitas,q̃ hẽt vitiare legatum,& ꝯ̃ctum,vt l.ſi Titius, de ꝯdi.
inſti.& l.vbi repugnantia.ff.de reg.iur. Puto autẽ iſta verba ſic
debere intelligi,relinquo monacho ſub ꝯdõne ne q̃ratur mo-
naſterio, hoc eſt, quod monaſterium patiatur illud habere eo
modo,quo poteſt conniuentib.oculis. vt l.4.in princ.ff.de ma-
nu.& ſic nihil q̃ratur monaſterio.ſ.facti.Facit ad hoc ff.ad Tre.
e l.Lucius.§.tres hr̃des.& qđ ibi no. Sed q̃d ſi exp̃ſsè dicit,ſꝙ ni-
hil iuris q̃ratur monaſterio. Reſp.eod. modo,nihil iuris.ſ.affe-
rens vtilitatem ſibi,vt patiatur monachum illud ius exequi.

a ADD.¶Ale.Excipitur.Vide tex.cum gl.in l.ſi vſufru.§.ſi ita.ff.de vſufr.legat.
Pariſ.Non habet etiam vſumfr.qñ ſuccedit pater cum filio.de leg.j.vbi vult
quod requiratur expreſſa prohibitio teſtatoris, ſed eũ reprehendit ibi Soc.
quem vide.Item inquantum gl.in auct.item hæreditas.ſeq. concluditur qđ
qñ pater inſtituitur cum filio,nõ habet pater vſumfructum in parte filij.ad-
de quod eam reprobant late Sal.& Pau.de Caſt.hic,bar.conſi.18.vide etiam
gl.§.igitur,verſ.vſufr.inſti.per quas perſ.& ibi Aret.tract.de teſti.in gl.ĩ ver.
Item reliquit Seio filio Caij.lib.11.ad quod vide etiam quæ ſcripſi ad bar.in
auct.defuncto,s̃.ad Tert.Vide ant.Roſ.in arbore conſang.quid autem in cle
rico,ſi acquirat aduentitia,an vſusfr. acquiratur patri,vide omnino barb.c.
tua nos.de teſt.vbi loquitur etiam in clerico primæ tonſuræ,cõcludit quod
non acquiritur vſusfructus patri,& multa refert vt per eum.
b Ale.Et ideo ſi filius paciſcitur ne à patre petatur,patri nihil acquiritur.Tex.
eſt ſecundum vnum intellectum gl.j.in l.filiusf.de do.alias de dam.infe.
c Alex. Vtrum poſſit imponi legitimæ grauamen hic, videlicet qđ patri non
acquiratur vſusfr.bald.tenet ꝯ.in l.filium, s̃.fami.erciſc.in fi.& adde bar.in
tract.de duob.fratrib.in ver.2.quæro, & ang.in corpore, ſequitur opi.bal.e-
tiam in l.filiis matrem,ad fi.ſi bene ponderetur,videtur velle contra bar.
d Alex.Vide bar.conſ.201.inc.quidam donauit aliquam rem monacho.Et vide
pro hoc dicto do.abb.c.2.de ſtatu mo.ſequitur ang.hic,bal.c.clerici.de iud.
e Alex.Expreſſe dicit.adde quod vbi filio ceditur actio contra patrem, pater
non acquirit vſumfru. ſecundum bal.in l.iubemus, §.j.s̃.ad Treb.adde de q.
monachi extra,de ſtatu mona.vbi limitat hic dicta,& ibi quid ſi abb.noluit
conſentire,an efficiatur caducum legatum,& tenet quod ſic.

AVTH

AVTHEN.

a ITEM HAFREDITAS.a Hic ponitur alia exceptio.hoc forte melius staret in fi.præcedentis l.

a ADD.¶Barb. Hæreditas.Et sentit Bar.ꝙ licet pater ingrediatur religionem, tñ pp hoc ñ pt petere bona tanq̃ pr̃ sit mortuus,& sic vr̃ velle qđ ñ pt petere legitimã,& idem tenuit auth.si qua mulier.ad fi.s̃.de sacrosf.ec.ↄ̃rium tenet ibi Bald.vide quæ dixi in cap.cum scimus,de reg.vide Bart.in l.j.§.idem rescripserunt.de lib.agn.vbi alleg.Spe.vide omnino.& vide Bal.in auth.sed nouo iure,de adult. vbi dat eandem doct. nulla facta mentione de Bart. & vide quæ dixi in c.in præsentia,de probat.

Ale.Quod de portione,in qua succedit frater fratri cum ascendente,non acquiritur vsusfruct⁹ patri,& adde gl.& ibi Flor.in auth.defuncto.p illũ tex.

Paris.Item hr̃ditas.Circa istã auth.vide pulchrum casum per Aret.cons.73.

AVTHEN.

1 *Pater ingrediẽs monasterium,an retineat vsumfructũ in bonis filij.& nu.2.*
2 *Patria potestas,q̃do perimitur absq; facto patris,tunc non extinguitur vsus*
3 *Decem casus,in quibus non quæritur patri vsusfructus. (fruct.in bonis filij.*

a IDEM EST.a Circa hanc l.primò†q̃ritur,b an pr̃ ingrediens
1 monasterium retineat vsumfructũ in bonis filij? Gl.dicit,Aut
b pr̃ ingreditur monasterium, non vt efficiatur monachus. Sed ibi forte ponitur in pœnã pp adulteriũ cõmissũ,vt in auct.sed nouo iure.j̃.de adulte.tunc retinet vsumfr.in oĩb.reb. p̃terq̃ in his,q̃ q̃runtur filio, qñ matrimoniũ dissoluitur,vt in hac auct.
c Si verò ingrediatur monasterium c vt monach⁹ efficiatur,tunc vr̃ qđ extinguatur vsusfruct⁹, qa hr̃ p mortuo, vt s̃.de epis.& cler.l.Deo nobis.in fi.sed nõ quo ad cõmodũ.Dicit gl.iõ determinat,qđ vsusfruct⁹ nõ finitur.Certè in vsufructu debito sim pl'r pcedit ista gl.qa pt eẽ vsufructuarius seruus,eo.mõ monachus,vt l.vsusfruct⁹.de stip.ser.& l.fi.s̃. de vsufr.Sed ĩ vsufructu debito rõne patriæ potesta.est dubiũ.nã p ingressum monasterij liberatur filius à patria potesta.vt no.in l.si ex cã.§.nũc videndum.ff.de mi.Rõ patet.Nã cũ ipse efficiatur alterius p̃tãtis,nõ pt aliũ hr̃e in p̃tãte,vt ff.de adult.l.sic eueniet.&.Insti.de pa.po.
2 §.fi.† Sed qñ patria p̃tãs perimitur absq; facto pr̃is,tũc ẽ certũ qđ vsusfruct⁹ nõ extinguitur,vt habuistis plenè not. s̃.tit.j.l.2. Qñ verò vsusfruct⁹ extinguitur facto pr̃is,tũc ipse dẽt hr̃e medietatem vsusfruct⁹, & medietatẽ perdit,vt j̃.c.§. cum aũt.Sed
d qñ pr̃ monachatur,perditur patria p̃tãs,d facto suo,ergo vr̃ qđ
3 perdatur dimidia vsusfructus.†Vltimo quærit gl.quot sunt casus,in quibus patri non quæritur vsusfructus. Et gl. enumerat
e decem,& vide & not.totam istam gl.e & signa eam.

a ADD. ¶Paris.Idem est.An autem morte filiæ finiatur vsusfr.& quid si pater transeat ad secunda vota,vide Fran.cor si.72.in prin.
b Ale.Primo quęritur.Item ad hanc q.adde.qđ Cy.ĩ l.cũ filio.de leg.j.dum ibi tẽt opi.& maxime Ang.qđ si filius instituit hr̃s ab extraneo, est hæres noĩe, & tñ emolumentũ hr̃ditatis acq̃ritur pr̃i.l.placet,cũ fi.de acq.hæ.dicit Cy. istud facit ad q. de vsufructuario ĩgresso monasteriũ vt vsusfructus ñ extinguatur,licet monachus nihil possit hr̃e propriũ.c.ad monasteriũ.đ stat.reg. auth.ingressi,s̃.de sacrosf.ec.qa ñ ẽ alibi,qđ monachus retineat vsumfructũ, cũ cõmodũ transeat ad monasteriũ.ita tenet gl.hic,de quo p doct,auth.ingressi.& in c.in p̃ñtia,de pb.nec plus dñt doc.ĩ d.l.cũ filio,& Bar.in d.auth. ingressi.in fi.& Spe.in tit.de stat.mona.in ver.quinto quæritur,& ver.47.
c Paris.Ingrediatur monasterium.Vide Alex.consi.282.
d Paris.Patria potestas.Vide Alex.consi.282.in prin.
e Ale.Istã gl.Et circa pe,casum hic no.in gl.vide qđ no.Imo.in l.possessiões,§. j.ff.de acq.pos,& adde gl.ĩ auth.vt lic.mat.& auiæ.Adde aliũ casum ſm Bal. si pr̃ fuit bãnitus de ciuitate vt rebellis,& filio obueniat hæreditas durante rebellione,qđ pr̃ restitutus non recuperabit vsumfructũ, qa illum nõ perdidit.cum tpe rebellionis non haberet, & per restõnẽ non recuperet q̃ non perdidit:post restõnẽ tñ habebit vsumfructum,de quo eius cons.339.lib.4.

1 *Filius potest corrigere patrem in iure.*
2 *Administratio,an possit interdici patri dissipanti bona filij.*
3 *Pater,qui est talis conditionis,quod ei administratio bonorum filij interdicitur in vita,ei non poterit pupillariter substituere.*

§.NON AVTEM. Administratio paterna est libera ab hypotheca,ab onere reddẽdæ rõnis,ab omni ↄ̃dõne:& alienatio est ei tm̃mõ interdicta.&de eo qđ q̃rit de fructib.pt tanq̃ de pprio
a disponere.h.d.Op.j̃.eo.l.fi.a§.finãt æs alienũ.Sol.ibi loq̃tur de mala administrõne dolosa: hic de mala administrõne culpabili. vel al'r,vt dicam ibi.Itẽ op.ea.l.§.fi.So.filius nõ hẽt hypothecã p mala administrõne culpabili,vt hic,sed si pater res filij ñ red
1 deret,secus,vt in ↄ̃rio. Opp.& vr̃†quod filius possit corrigere patrem,vt ff.de cond,ob cau.l.2.§.si qs quasi.Sol.filius corrigit patrem in iure,vt ibi,nõ in administrõne,vt hic. ↄ̃ hoc op.j̃.de
b sen.pas.b l.fi.& istud est bonũ ↄ̃rium,& vide gl.super verb.p̃ria
2 p̃tãs,in fi.vbi gl.dicit,fallit ibi.†Tu dic,vbicunq; pr̃ dissipat bona filij, si qdem filio ad ipsa bona posset dari regressus, qa vendit res immobiles,q̃ non consumuntur,tunc filius nõ pt reprehendere patrem. Ita loq̃tur hic. Si vero dissiparet res mobiles, q̃ non p̃nt apparere, & pr̃ soluendo non esset, & esset hõ malæ vitæ, tunc põt ei administratio interdici, vt d.l.fi.j̃.de sent.pas.
c facit ff.ad Tre.l.Imperator.Et per hoc dico c in mã substõnis pu
3 pillaris,ꝙ pr̃†q̃ est talis ↄ̃ditionis,quod ei administratio bonorum filij interdicitur in vita, ꝙ ei non poterit pupillariter substituere eadem ratione:vt sicut non potest de reb.disponere in vita,nec in morte. Quærit gl.vtrum interitu rei extinguatur vsusfructus patris.Dic vt in gl.

a ADD. ¶Ale.Op.s̃.e.l.fi.Pater non tenẽ reddere administrõnẽ,vide Bal.ĩ l.si superstite,s̃.de dona.& Bal.in l.vsufructu.& quod dixi in l.Imperator, ff.ad Treb.in l.filiæ,s̃.fam.erci. & ibi ẽt q̃d in mr̃e, & de vtroq; vide gl.& text.& Bar.in l.si qs prioris,§.illo,de secun.nup.& Bald.in l.Gallus,§.instituens.& in l.licet,j̃.ad l.Fal.Et an teneatur pr̃ facere inuentariũ,vide Cy. hic tenentẽ quod non,& Bald.idem tenet hic.Et quid si pater est tutor filij,an teneatur reddere rationem,vide Bal.j̃.ea.l.§.fi.& ibi etiam quid in matre.
b Opp.j̃.de sen.pas.Adde.Bar.in l.si constante,in 9.q.2.q.prin.sol.mat.vide tamen Bal.hic.adde Bal.consi.75.lib.v.
c Alex.Hoc dico. Vide Bal.in auth.excipitur.s̃.eo.

a §. SINAVTEM.a Si pater patitur filium tenere,& vsumfruct. percipere de reb.q̃b. ipsi patri quæritur vsusfructus ei videtur
b fructus donare.b h.d.Text.hic nõ aperit,an teneat remissio,vel ista diutina donatio.sed dicit quod morte confirmetur,nec gl. declarat.Quid dicem⁹?Breuiter puto ꝙ teneat remissio ista diutina,hoc est quatenus patris voluntas viuentis durat,argu. l.ex annuo.ff.de don.inter vir.& vxor.& ideo postea dicitur morte confirmari,quando non potest postea reuocari.

a ADD.¶Paris.Qđ istud ñ pcedat in pfectitiis,& reb.pr̃is,vide Pan.consi.12.
b Alex.Donare.No.casum,in quo valet donatio ĩter pr̃em & filium,absq; confirmatione mortis,qui est sing.ſm Bal.hic,& vide Bar.in l.fi.ff.de cond.inde.. & quod not.Bar.in l.2.in prin.ff.de do.& in l.j.& 2.s̃.de inof.do. post gl.ibi, & vr̃ tex.in c.2.de alie.feu.paterni.recte inducendo.& per Bal.in auth.ex testamento.de coll.ver.nouum,&c.vide Bal.in §.proxi. Adde quid dicendum si pater filio donanti rem,in qua pater habebat vsumfr. consensit,an videatur remittere vsumfr.& an illum possit remittere in p̃iudicium creditorum, & an valeat donatio talis fcã socero ipsi⁹ pr̃is,vide Pet.de Anch.consi.106.

1 *Donatio facta filio in præmium emancipationis,est simplex donatio.*

a §.CVM AVTEM.a Si pater emancipauit filium in præmium emancipationis, sibi retinet dimidiam vsusfru.nisi aliud sit ex-
1 pressum.h.d.Not.† ꝙ pater,qui emancipauit filium,debet à filio p̃miari.Et ideo verba,quę apponũtur quotidie in emancip. quia pater donat filio in p̃mium emancipat. ponuntur impropriè,qa illa est simplex donõ,vt dixi in l.vt liberis.in fi.s̃.de col.

a ADD. ¶Barb.Cum autem.No.qđ Gul.de Cug.limitat hunc §.si coactus pp delictum emancipauit,non habet dimidiam,arg.l.si lenones,s̃.de epis.aud. Alex.Cum autem.Contra hoc vide tex.in l.j.in fi.s̃.de inof.test.alias de offi. præto.& adde Ang.& Imo.in l.virum,ff.de verb.obl.

Paris.Cum autem.Istud procedit si pr̃ emancipat filiũ sponte,secus si cogatur,qa male & ↄ̃ pietatem tractat filium,vide Com.ↄ̃s.82.inc.casus talis est.

§. SED CVM. Pro rebus filij, in quibus pater est legitimus administrator,habet filius hypothecam à tempore administrationis inchoatæ.h.d.Opp.s̃.eo.l.non autem.Sol.Dic vt ibi.Vel dic ꝙ hic loq̃r in mala administrõne dolosa,ibi ĩ culpabili,&c.

LEX VII.

CVM MVLTA. In reb.quas Imperator,vel Augusta donat filiof.patri vsusfructus non quæritur.h.d.ista lex.

LEX VIII.

1 *Filius in aduentitiis adit hæreditatem patre ignorante,etiam inuito.*
2 *Filio hæreditatem repudiante,cui datus fuit substitutus,patre super existente,pater ad hæreditatem admittitur,excluso substituto.*
3 *Si filius moritur antequàm adeat,pater non potest adire.*

CVM NON SOLVM. Si hr̃ditatẽ,vel alias res,q̃ filio defe-
a runtur,filius adire non vult,pr̃ pt ea pleno iure acq̃rere.a & eↄ̃,
1 si pr̃ recuset,filius sibi pleno iure acq̃rit.h.d.Op.†& vr̃ qđ fili⁹ non possit adire sine iussu pr̃is,vt l.si qs.§.iussum.ff.de acq.hæ. Sol.in aduentiis iura antiqua sunt hodie correcta.Nã fili⁹ pt adire pr̃e ↄ̃dicente,vt hic, & ẽt pr̃e ignorante,vt habuistis not.in l.j.q̃ admit.ad bo.pos. Opp.dr̃ hic,idẽ in ↄ̃ctib.ↄ̃,qa in ↄ̃ctib.pr̃ obligatur per filium inuitus,vt l.si qs filium.§.ẽt.ff.de pec.Sol. obligatur inuitus de peculio, vt ibi,non insolidũ,vt hic, nec vltimus administrator.Ita dẽs hoc intelligere.Itẽ op. qa solũ in sex casib.filiof.competunt actiones,vt l.filiofam.&l.in factum. ff.de act.& obl. Sol.istud est hodie additum ab isto nouo iure.
b Quæro,pone b qđ filio instituto datus†est substitut⁹ vulgaris,
2 filius recusat hæreditatem, qs p̃feratur,an pater authoritate h⁹ l.an substitutus? Gl.dicit p̃ferendum esse patrẽ,qa cẽsetur vna persona cũ filio,vide gl.sup verb.recusante filio.ego tracto istã materiam in materia substõnis vulgaris in l.1.ff.de vul.& pup. & teneo idem qđ gl.dicit hic.Nã effect⁹ substõnis vulgaris est, qđ si institutus hæres nõ erit,vel aliũ ministerio suo hæredem non fecerit,admittatur substitutus,vt l.si pr̃sa.ff.de her.inst.sed hic filius licet non sit hæres,tñ ex psona sua facit patrẽ heredẽ, ergo substitutus repellitur. Præterea de hoc vr̃ casus in §.si q̃; mõ.j̃.ea.l.vbi dr̃, perinde est, ac si ipse pater esset ab initio sub-
3 stitutus.Quæro secũdò,† si filius moritur anteq̃ adeat, vtrum pater

pater possit adire? Quidā qđ sic,sicut hic dr̃ de filio recusante,
c licet Ric.Malū.tenebat ꝯriū:c qa qñ filius morit̃, tūc nō subest
persona,q̃ possit repñtare pr̃,sicut dicimus in sili.aliud est hr̃dē
repudiare hr̃ditatē,quo casu p̃t cōpelli per fideicō.vt l.nā qđ.
§.j.ff.ad Treb.Aliud est mori hæredem ante aditā hær.vt l.ille à
quo.§.si de testō.eo.ti.ego idē dico esse.Pro hoc est casus in l.si
infanti.s̃.de iu.delib.vbi ꝑ filiū moriētē añ aditā hr̃d.nō q̃ritur
4 pr̃i hr̃ditas,nisi fuerit filius infans,vt s̃.ad Orfi.l.2.† Quæro,an
illud,qđ hic dr̃, hēat locū si filio deferatur hæreditas ab inte-
sta.gl. dicit ꝙ sic,& bene.Item an illud qđ hic dr̃ in filio,hēat lo
cum in seruo.gl.dicit quod non, vt l.cum proponas.s̃.de hære.
insti.Item an hæc lex habeat locum in querela.Dic vt in gl.

a ADD. ¶Alex Acquirere.No.qđ ista lex hēt locū in ꝯc̃tib.ſm gl.no.hic,qđ facit,qđ si per stipula.q̃sita est actio filio pro cōsequenda donatiōe,& ipse filius nolit eā acceptare, acquiritur pr̃i actio,qđ est notā.licet videat̃ ꝙ talis actio ex stipulatu dēat reuerti ad stipulantē, reneūte filio,per l.absentiæ.& qa stipulatio ꝑsonā extraneā nō comp̃hendit,l.si ita stipulatus.§.Chrisogonus.de verb.obl.& l.si pro te.s̃.de do.ꝓm. Quinimò ista lex est correctoria, ideo forte nō dēt extēdi de vlt.volun.ad ꝯc̃tus,& vide gl.hic ĩ verbo,ꝯc̃tu. tex.j̃.e.ad fi.Adde Bar.in l.cum proponas,s̃.de hæ.inst.& ibi Flo.seq̃tur opi. Bar.& ibi vide Bal.& ꝓ ista opi.bene facit tex.j̃.ea.l.§.simili quoque mō.in ver.quasi ab initio institutus.&ibi ponderat Bar.Sed an pr̃ possit repudiare hr̃ditatem sine filio delatā filio ꝯtemplatione pr̃is,vide glo.qđ non,in l.is q̃ hr̃s.§.ne filius.ff.de acq.hær.sed Bal.ibi dubitat.Et adde qđ ista lex in pr.non habet locum ad pias causas ſm Bal.in l.j.in vers.super no.C.de sacros.eccle. Paris. Acquirere.An aūt istud hēat locū in hr̃ditate profectitia cū loquatur solū hic tex.in aduentitia,vide Com.consi.73.&ad reg.de aduen.vide aliq̃d ꝑ Com.cōsi.86.ante fi.& ista lex ꝓcedit ēt ĩ filia maritata, qa si mortuo marito relicto filio,moriat̃ postea filius & eius hr̃ditas deferat̃ matri,q̃ hēt patrē,si repudiat hr̃ditatē filij,pr̃ p̃t tñ adire bñficio hꝰ l.vide Com.consi.115. licet filia maritata videatur eē in p̃tāte mariti,sed illud est quo ad debitum carnis & opera.Itē inq̃tū hic dr̃,qđ pr̃e nolēte se intromittere p̃t filius adire,& ei decerni curator.adde ꝙ dēt istud ꝯstare euidenter,qa in dubio p̃sumitur qđ pr̃ vellet administrare,vide Ant.consi.18. post prin. An āt pr̃ possit adire filio in extremis existēte,qñ filius nō expressisset volūtatē suā,an vellet ipsam hr̃ditatē adire,vide Bar.in rub.q̃ admit. An āt hodie ex quo pr̃ p̃t inuito filio adire,& eꝯ filius inuito pr̃e poterit eius iussu adire,ponit ibidē Bar.& ponit glo.Bar.& Mod.in l.j.s̃.q̃ admi.vbi vide.& videbis Ias.q̃ tenet opi. Ang.ꝯ oēs alios.Itē an illud qđ dr̃ hic patrē posse adire inuito filio. locum hēat in Abbate, vel Prælato inuito monacho instituto, vide late Ias.in l.cum ꝓponas,C.de hæ.inst.cōcluditur quod sic.Item an illud quod hic dr̃ in hæredi. habeat locum in contractib.si contractus fieret nomine filij, qui non vellet eum acceptare,vide Aret.in l.qui aliena,in prin.ff.de acq.hær.

b Alex. Quæro pone.Adde quod Ang.vt refert Pau.de Ca.in l.2.de hær.inst.in hac q.tenet ꝯ Bar. dicens ꝙ hic tex.loquitur qñ institutꝰ adeundo facit aliū heredem,tunc est verum,quod excludit substitutum.Sed in q.ista repudiat, & nō facit patrē hr̃dem ꝑ suā repudiationē,sed aperit viā: cū pr̃ veniat ex dispōne l.substitutꝰ,nō ex dispōne testātis, dēt fieri qđ prouisio hoīs tollat prouisionē l.& ēt potentior in his,q̃ hō p̃t,vt l.fi.s̃.de pac.conuen.vbi substitutus p̃fert̃ cōiuncto q̃ venit ꝑ ius accresc. ex dispōne l.in l.3.§.si duo,in fi. de bo.poss.ſm tab.Et credit d.Pau.qđ ista opi.sit de iure verior,vt not. licet cōis opi.sit in ꝯrium,à qua non est recedendum. dicit tñ consuetudo, & ꝑ Imo.in l.si pr̃.de hær.insti.& hic plenè ꝑ Iac.de Bel.in disput.sua,q̃ ēt tenet ꝯ opi.Bar.ꝑ Bar.in l.3.s̃.de hær.inst.Et certe verior vr̃ opi.Iac.de Bel.Ang.ꝑ prædicta & per alleg.per Iac.de Bel.hic,licet vtraque opi.videtur substantialis,qa filius ita dicitur de facto suo facere patrem hæredem iuris dispositione,sicut quando hæres institutus decedit, & transmittitur ius deliber. quo casu secundum communem opin.excludetur substitutus,vt in d.l.2.

c Ale.Tenebat ꝯrium.Credo tñ patrē posse adire bñficio iuris deliberādi,per filium in eum trasmisso. Nam per istud ius deliberandi excluditur substitutus vulgaris,vt tenet Bar.l.cum proponas.s̃.de hære.inst. Et adde quod not. Bal.in l.j.qui admit,in 8.op.& alle.in l.si infanti.& Bal.in l.j.de vul.&pu.in q.4.in prin.& Bal.in l.2.ad Orfi.& Imo.in l.is qui hæres,§.neque filius,de acq. hær.& hic late per Iac.de Bel.in sua disput.per Cyn.in d.l.j.j̃.ad Orfi.Adde vt per Old.consi.33.incip.quidam accepit vxorem.

1 *Pater cogitur filio litiganti consentire, & iudicium sine eius voluntate est (nullum.*
2 *Consensus patris,an requiratur in omni iudicio.*
3 *Patri nolenti consentire quomodo imponatur necessitas.*
4 *Si pater noluit consentire,& iudex procedit in causa,quando valeat iudiciū.*
5 *Filius si agit vt procurator,consensus patris non requritur.*
6 *Filius tutor agit sine patris consensu,*
7 *Præceptum in confessum factum filiof.sine consensu patris,an valeat.*
8 *Actio in factū oritur ex sentētia interlocutoria cōtinēte aliq̃d dari,vel fieri.*
9 *Filius an possit esse coram arbitro sine patris consensu.*
Filiusfam.potest compromittere sine patris consensu.
10 *Consensus patris requiritur ab initio.*
11 *Si pater ab initio non consensit,sed postea,an iudicium conualidetur.*
12 *Filius in casu castrensis pec.vel quasi,agit sine patris consensu.*
13 *Filius in publicis criminibus potest esse in iudicio sine patris consensu.*
14 *Filius agens contra patrem.agit sine eius consensu.*
15 *Pater potest consentire filio per epistolam.vel per nuncium.*

a §. NECESSITATE.a Hic est not.§.& ēt singularis ſm lec.q̃ re
puto verā,br̃ h.d. In reb.in q̃b.pr̃i nō q̃rit̃ vsusfructꝰ,qa ñ vult,
cogit̃ pr̃ filio in iudicio ꝯsentire. H.d.ſm lect q̃ intēdo tenere.
Vel aliter ſm lect. cōem. Filiꝰ nō p̃t eē in iudicio sine ꝯsensu pr̃is.
1 h.d.†No.qđ pr̃ tenetur filio ꝯsentire in iudicio. Not.qđ iudi-
cium sine pr̃is volūtate est nullū.Ad 1.op.qñ q̃s ꝯpellitur liti-
gare,nō valet iudiciū,vt l.2.in pr.ff.de iud.Sol.Pr̃ hic nō cogi-
b tur litigare,sed cogitur litiganti ꝯsentire.Ad ſm op.b & vr̃ qđ
filius possit agere sine ꝯsensu patris, vt s̃ de colla. auth.qđ lo-
cum. Sol.ibi est casus sp̃ālis. Op.ff.de mino.l.deniq;.§.sed vtrū.
c vbi fit executio in filiof.sine consensu patris. Gl.dicit,aliudc in
actione in factū,q̃ datur pro executione, aliud in actione prin-
cipali.

a ADD. ¶Alex.Necessitate.In materia hꝰ §.dicas istū §.nō hr̃e locū,qñ filius habito ꝯsensu patris in iudicio,fuerit demū cōdēnatus,&actio in factū intentatur ꝯ eum pro exequenda sn̄ia,quo casu nullus erit necessarius consensus in hoc iudicio.Scd̃o gl.est de hoc multū no.in l.3.§.sed vtrum,in gl.olī, alias in gl.non fraternale,ff.de mino.& ibi dixi. Item limita,nisi de iure extraordinario ageretur,ſm gl.in l.j.& ibi Bar.s̃.q̃ admit.Facit l.si filius,si cer.pet.Item limita in oībus casib.in q̃bus minor p̃t esse in iudicio sine consensu patris,ſm Spec.in tit.de actore,§ j.ver.sed nunq̃d in casibus,de quibus in c.fi.de iud.in 6.vide gl.ibi in verbo,regulariter.Et de materia hꝰ §.vide Iac.de Bel.in disputa.in summario ibi,consentire. & non sufficit in hoc casu præsentia cum taciturnitate, ſm Io.And.ĩ c.fi.de iud.in 6.Adde quod Bal.quem sequitur Pau.de Cast.dicit qđ pro opin.gl.& Alex.& antiquorum est casus in d.c.fi.de iud.nam ibi datur regula,quod filiusf.non p̃t esse in iudicio sine consensu pr̃is.&illa regula nō p̃t intelligi,nisi in casib.in q̃b.ipse filius agit, & agere p̃t,quia sibi competit exercitiū actionis.Et sic qñ pr̃ nō hēt vsumf. qualitercunque non hēat,siue qa nolit,siue qa non possit:qa si hēret,exercitium actionis,competeret patri,non sibi,vt j̃.eo.§.vbi aūt, & postea ab illa regula excipit casum,s.in causis beneficialib.de quibus pr̃ non hēt se intromittere,qa nō hēt vsumfr.Et rō est,qa talia censentur potius castrensia,vel quasi,& illis dr̃ militare Deo,nec requiritur ꝯsensus pr̃is in aliis nō beneficialib.q̃ non reputantur castrensia,&in q̃bus filius non militat posito quod pr̃ nō hēat vsumf.nec sit legitimus administrator,saltem dēt interuenire ad interrogandam eius personā,per illud c.fi.& dicit Pau.de Cast.se vere putare quod hæc fuit mens Imperatoris de quo vide per eum,eius consi.55.

Paris.Necessitate.Vide ēt pro limitatio.hꝰ §.Ang.Are.insti.de tut.in pr̃ĩ.ĩ gl. j.& in §.in personā.Insti.de act. Itē circa mām istam adde primo an ista exceptio,tu non potes esse in iudicio sine ꝯsensu pr̃is, p̃t opponi añ li.cōtest. an vero p̃t sꝑ opponi,vide Alex.in l.sed si de sua,circa fi.ff.de acq.hær.no.tñ qđ licet filius non possit esse in iudicio sine consensu patris, posset tñ impetrare rescriptum,& obtinere iudicem delegatum sine consensu pr̃is,dūmō postea in agēdo p̃stet̃ ꝯsensus,ponit ad hoc tex.quē ibi no.Abb.ad illud propositū.simile in c.cām q̃.extra,de iudi.& de istā mā maxime in exequutiuis requiritur ꝯsensus patris,& de pluribus aliis,maxime si filiusf.sit minor.vide Ale.consi.201.in pr.& an separatus à patre possit esse in iudicio sine pr̃e, vide Bal.in l.2.§.ꝙ obseruari.C.de iura. cal.in l.j.ad Maced.Itē no.ꝙ ĩ casib. in quibus minor p̃t stare in iudicio sine consensu,& authoritate tutoris,vel cura.in illis p̃t filiusf.sine pr̃e.glo.sing.in c.fi.in ver.regulariter. de iudi.in 6. Nunq̃d autem consensus pr̃is p̃stitus filio in aliquo instr̃o operetur vt filius possit patri obligare,vide Bal.pulchrè in l.j.C.qđ cū eo.Item an requiratur ꝯsensus pr̃is in his,in q̃b.pr̃i nō q̃ritur vsusfructꝰ.vide Fran.consi.72.Itē qđ ēt in summariis requirit̃,tēt Bal.in l.nec q̃cq̃.§.de plano,cir.fi.ff.de of.proc. & leg.Item an ipse filius possit dicere iudicium nullum tanq̃ agitatum sine pr̃e,vide Pau.consi.54.Item si filiusf ĩ instr̃o dicit se patrēf.an ꝑ hoc reddat̃ obligatio efficax sine consensu pr̃is,vide Pau.cōsi.174. Itē adde qđ si fuerit agitatū iudiciū cū filiof.sine ꝯsensu pr̃is,ē ipso iure nullū,nec fideiussores, q̃ se obligant,aliquo mō tenentur ad expēsas, vide Ant. consi.18.post pr̃ĩ.& ibi loq̃tur ēt si ꝑ errorē fuisset decretus curator illi filiof.qa oīa sunt nulliꝰ momenti.Itē qđ filiusfa. possit implorare officium iudi.sine licentia pr̃is,& qualiter istud intelligatur,vide Ias.in l.nec q̃cq̃, §.vbi decretū,ff.de off.ꝓc. & leg.in l.j.C.q̃ admit.Itē an sufficiat in fi.iudicij allegare quē filiūf.vt iudicium reddatur nullum,licet aliter nō probetur quod sit filiusf.quasi eius pr̃ præsumatur adhuc viuere,vide Cæp.caut.44.Aret.late in l.sed si sua.de acq. hær.Item an vbi ꝓceditur sūmariè & sine figura iudicij req̃ratur.Bal.ĩ §.de plano,de quo s̃.tenet quod sic,sed ꝯrium sentit ipse ĩ l.3.§.sed vtrum,đ min. vide not.in d.l.sæpe,in §.sig.in 5.q.pr.ad fi.Item quod de dote aduentitia filiusfa.possit esse in iudicio sine consensu patris,& idem in his,in q̃b.nō q̃rit̃ vsusfr.patri.vide Ias.in l.2.§.quod si in patris,ff.so.mat. Item quod in peculio profectio possit filiusf. esse in iudicio sine consensu patris, vide Barb.in c.quod quibusdam.de fide instru. Item quod in materia dotis filiusfa.possit esse in iudicio sine consensu patris,vide Barb.in consi.46.

b Ale.Vide Bar.l.j.s̃.qui admit.Doct.in l.qui in aliena.de acq.hær.

c Ale. Gl.dicit aliud. Vide Insti.de act.§.actionē āt de pec.alias est §.actiones autē de pec.per Bart.l.nec q̃cq̃.Vide Bal.in aut.qđ locū.de coll.Et in materia huius §.scias qđ vbicunq; filius ꝯstituitur curator alicuiꝰ adulti,& huic constōni pr̃ p̃dicti curatoris consensit,& tunc sine ꝯsensu pr̃is poterit dictꝰ filius agere.Ista est gl.multum sing.in l.Lucius Titius. ff.de admi.tut.in gl.2. ſm Bal.in hac l.fi.quod tene menti perpetuo.Item limita hūc §.procedere ĩ peculiarib.qñ est ꝯcessa ipsi filio administratio per patrē. ista no.dixit Ang. in l.filiusf.ff.de dam.infec.facit in arg.c.qui generaliter.de procur.in 6.Item alias dixi,quod iste §.limitatur nō procedere in filiof.30.ann.qui in iudicio fuisset,&sn̄iam ꝯsecutus esset in fauorem eius,qm̄ nō redderetur processꝰ, vel sententia nulla propter defectum consensus patris, qa in hoc sunt priuilegiati minores,vt consensus, vel authoritas,q̃ alias eis erat necessaria,non requiratur in his,quæ sunt fauorabilia eis,vt no.Cyn.Sal.Ful.l.non eo minꝰ. s̃.de proc.gl.in l.j.qui leg. pers.Et hanc limitationem in specie ab aliquo scriptam non inuenio,& est de mente.Spec.in tit.de acto.§.j.ver.sed nunquid in casibus,in quibus,&c.iuncta decis.Cyn.præal.

Adde dictum do.Ale.dicit quod hanc limit.ab alio scriptam non inuenit.qđ idem voluit Pet.de Anch.consi.72.pro quo facit,quod consuluit Rom.cons. 454.quod stante statuto,quod minor non possit ꝯhere,nisi seruata certa solennitate,quod si tamen contrahit in eius vtilitatem,ꝯc̃tus valet,& tenet.

cipali.rō,qa cū pr̄ primò ɔsentit,& postea vr̄ ɔsentire in execu
tione,certè nec ibi,nec in aliqua l. Digestorū reperitur qđ pr̄ te
neatur filio ɔsentire, vnde poterim⁹ soluere vt soluā inferiora
ɔ̄tria.Op.ff.de noxa.l.si noxali.& seq.& ĩst.de noxa.§.fi.so.Glos-
2 satores nr̄i cōiter dicūt,†qđ in oī iudicio reqritur patris ɔsen-
sus,& sic illa iura corrigūtur.& est rō,q̄ gl.ponit hic circa pr.qa
filiusf.nō vr̄ integer hō:& iō reqritur patris ɔsensus ad eū inte
grādum.qdā alius glossator antiquus, q vocatus est dn̄s Otto,
intelligit istā l.a fr,& eius lec.ponitur in gl.mag.in fi.& dicit qđ
hec lex nō dicit,qđ in oī iudicio reqratur pr̄is ɔsensus:sed,dicit
hic,qđ in reb.in qb.patri nō q̄ritur vsusfruct⁹,qa nō vult, p̄t ad
uersarius dicere filio agenti,vel defendenti:volo qđ pr̄ tuus cō
sentiat iudicio in signū repudiationis , ne possit postea venire,
& dicere iudicium nullū,qa sibi cōpetat vsusfructus,& exerci-
tiū,cū de repudiatione in iudicio nō ɔstet. & dicit Imperator,
qđ cogetur pr̄ in hoc filio ɔsentire, in signū huius repudiatio-
nis. Hic est verus casus huius l.& ꝓbatur primò ex cōtinuatio-
ne tex.vt potes videre apertè, & ſm hoc iura antiqua remanēt
incorrecta. ꝓbo,de iure antiquo poterat agere filius sine ɔsen-
su patris,vt d.l.si noxali.& inst.de noxa.§.fi.de iudi.l.omnem.&
l. tam in ɔ̄tib. & sic de iure antiquo erat integer hō filiusf.sed
per iura Codicis persona filij nō est diminuta,nec ius eius,imò
aucta:qa sibi q̄ritur ꝓprietas,q̄ olim non q̄rebatur. vnde nō est
dicendū quod hodie non sit integer hō, cū olim esset.per hanc
rōē tenebat Ia.Bu.opi.Otto.q̄ tenebat Iac.de Are.d.Ric.Malū.
& d.Cy.eam vn̄r tenere, & ego puto esse veram. ꝓbo primò ꝑ
§.seq.vbi qñ filius est minor,& patri nō q̄ritur vsusfructus, dat̄
filio curator,q p̄t actionē exercere. Vide text.in §.finautē in se-
cūda.sed si esset verū quod filiusf.nō esset integer hō, reqreret̄
ɔsens⁹ curatoris,q suppleret defectū ætatis.itē cōsensus patris,
vt reintegraretur ꝑsona filij diminuta ꝑ patriā p̄tātem,reqrere
tur.Sed hoc est falsum,qa ɔsensus solius curatoris,sufficit.Rō,
qa qñ datus est curator hr̄ditati illius filij, ɔstat de patris repu-
diatione,iō nō est necessarius eius ɔsensus ĩ signū repudiatiōis.
Pro hoc est tex.in auct.vt lic.mat.& auiæ,in pr. vbi ĩ reb.in qb.
patri non q̄ritur vsusfructus, qa non p̄t. filius maior hēt omni-
modā administrationē,ergo nō reqritur patris ɔsensus in om-
ni iudicio,sed solū in isto,vbi patri nō q̄ritur,qa nō vult,reqrit̄
ɔsensus in signū repudiationis. ꝓ hoc est tex.in d.auct.vt lice.
ma.& auiæ. ꝓ hoc ēt est casus extra,de iud.c.j.lib.6.vbi in casib.
in quib.nō q̄ritur patri vsusfructus,qa nō p̄t, nō reqritur patris
ɔsensus,& sic puto opi.Otto.esse verā,& verissimam.dic ergo,
aut loqmur de iure antiquo,aut hodierno.primo casu aut loq
mur in casib.in qb.actiones ꝑ filiū q̄runtur patri pleno iure,tūc
non p̄t filius agere sine cōsensu patris,q non hēt actionē,vt l.si
pupilli.§.videamus. de ne.gest. Posset tn̄ agere tanq̄ coniuncta
ꝑsona patris,vt l.sed & hæ.in pr.ff.de proc.aut loqmur in casib.
in qb.actiones remanent apud filiū,sed exercitium patri cōpe-
tit:tūc aut pater est p̄ns,& non p̄t filius sine consensu patris:aut
est absens,& tunc secus,vt l.si longius.ff.de iud.& l.sed si vnius.
§.filio.ff. de iniuriis. aut loqmur in casib. in qb.actiones rema-
nent apud filiū pleno iure,& tūc patris ɔsensus nō reqritur, vt
l.miles,§.j.ff.de cast.pec.& hoc in agēdo:sed defendere p̄t filius
sine ɔsensu patris indistinctè,vt l. 3.§.sed vtrū.de min.& l.oēm.
& l.tam ex ɔ̄tib.de iud.& d.l.si noxali.& l.seq.ff.de nox.si verò
loqtur de iure hodierno, tunc aut loqmur de ꝓfectitiis,& iura
antiqua nō sunt immutata,vt l.cū oportet.in pr.s.e.Aut loqui-
mur in aduentitiis,& tunc aut patri q̄ritur vsufr. & filius nullo
mō p̄t agere,nec defendere:quia sibi nō cōpetit administratio,
sed patri,vt s.ti.j.l.j.& j.e.l.vbi aūt.§.filij. Aut patri nō q̄ritur v-
susfructus, & tunc aut qa nō vult, & requiritur patris ɔsensus
in signū repudiationis,vt hic. Sed si de repudiatione als nō cō-
staret in iudicio,vt qa esset datus tutor,vr̄ curator, ꝑ patris re
pudiationē nō reqritur patris ɔsensus,vt j.§.ꝓx.Si verò pr̄i nō
q̄ritur vsusfr.qa nō p̄t sibi q̄ri,tūc patris ɔsensus nō reqrit̄,vt j.
§.ꝓx.& in auct.vt lic.ma.& auiæ.in pr.& extr. de iudi.c.fi.lib.6.
a hoc ēt apparet in castrēsib.vel quasi,in qb.pr̄i ᵃnō pr̄ q̄ri vsusf.
nec eius cōsensus reqritur,vt l. 1.§. 1.ff.de castr.pec.& s.de epis.
& cle.l.sacros.idem in aliis iudiciis,q̄ agitantur sup reb.in quib.
nullus cadit vsusfr.vt d.l. si noxali.ff.de noxa. & in aliis casib.in
qb.ipse filius.ɔueniretur.ita debes intelligere hāc materiā.His
3 opi.expeditis,veniam⁹ ad gl.n̄ras.†Primò q̄ro, quare imponet̄
ista necessitas patri. dicit glo.pignorib.captis,& multa indicta,
& aliis remediis ꝓtoriis.vt l.j.§ qđ ergo.de vē.insp.in ɔ̄riū facit
inst.de acq.ꝑ arro.§.fi.so.ibi pr̄ nō cogitur defendere,sed bn̄ co
4 gitur filio ɔsentire,ita loqtur hic.† Quæro secūdò,qđ si pater
interpellatus non ɔsentit, & iudex ꝓcedit in cā,an valeat iudi-
cium?vr̄ qđ sic,quasi sufficiat interpellatio sup hoc,vt l.j.§.exe-
git. vt in poss.leg.in ɔ̄riū vr̄,quod nō sufficiat,qa debet cogi cū
effectu consentire,vt d.l.j.§.fi.ff.qđ q̄sq;.iur.gl.non determinat.

Nam interpellatio bene sufficit ad constituendū quem in mo-
ra,non ad inducendum consensum,mihi vr̄ ꝙ debeamus sic di-
cere.aut filius agit,aut conuenitur. Primo casu requiritur con
sensus verus,nec sufficit patrem super hoc interpellari.nā cum
ipse pater sit legitimus administrator,vel saltem de hoc dubite
tur,nisi filius legitimè sua ꝑsonā,non debet audiri,cū ante oīa
debeamus inqrere de ꝑsona,vt l.si q̄ramus.ff.de testa.si pr̄ esset
vilis persona,tūc putarē interpellationem sufficere,vt l.si cum
dotē.§.eo aūt tpe.ff.so.ma.idē si ipse esset absens tanta absentia
quod hr̄i nō possit,ar.l.si lōgius,ff.de iud Sed si filius ɔuenitur,
tunc puto interpellationē factā patri sufficere, siue dicamus,pa
tris consensum requiri ad perficiendum personam filij ſm opi.
gl.ar.d.§.eo autem tpe.siue dicamus eius ɔsensum requiri in si-
gnum repudiationis.nam nō veniendo vr̄ repudiare, vt l. si eo
5 tpe.j.de remis.pig.†Quæro tertiò, quid si filiusf.agit vt ꝓcura
tor,an requiratur patris ɔsensus.Gl. vr̄ dicere qđ sic,& ſm hoc
esset correcta l.filiusf.§.ipse quoque.ff.de ꝓc.Sed oēs doct. te-
b nent ɔ̄ istam gl.& est hodie casus extra,de ꝓc.c. qui generali-
6 ter.§. 1.li.6.¶†Quæro,an filiusf.tutor possit agere sine consen
7 su patris.gl.determinat quod sic,& bene.†Quæro,quid si pce
c ptum est factū filiofa.tanq̄ in confessum sine cōsensu patris.an
valeat.gl.distinguit, aut fuit ꝓceptum in confessum ante li.cōt.
& valet:aut post lit.cont.& non valet,quia dr̄ sententia,Tu ve-
rò sic dicas.aut quis vult agere ɔ̄ filiumfa.ex confessione sola,
& tunc pōt, quia illa confessio magis est ɔ̄ctus,q̄ iudicium,sec.
Azo. quia ēt minor, qui nō p̄t esse in iudicio,obligatur confi-
tendo,vt l.certum. §.minorem.ff.de confes.& filiusfa. ɔ̄hendo
habet legitimam personā,q̄tum ē in sui præiudicium, vt l.fi.§.
1.ff.de ver.ob.& l.omnē.& l.tam ex ɔ̄tib.ff. de iudi.si aūt vult
agere ex præcepto sibi filio facto:tunc si quidē tenemus opi.gl.
ꝙ ipse filius non sit integra persona, certe nō posset agi ɔ̄ eum,
quia non habet legitimam personam. si tenemus opi. q̄ tenui,
ꝙ consensus requiratur in signum repudiationis debemus di-
8 stinguere causam super qua ꝓcessit consensus, vt s.dixi.† No.
d tamen ex ista gl.qđ ex sententia interlocutoria,ᵈquæ ɔtinet a-
liquid dari,vel fieri,oritur actio in factū,vt plenè dixi ĩ l.à diuo
9 Pio.circa pr.ff.de re iudi. & vide istam Gl.¶† Quæro,an corā
arbitro possit esse filius sine patris consensu.Gl.dicit ꝙsic,per l.
3.§.sed si filius.ff.de pecu. Tu dicas, Aut q̄ris an filius ipse possit
compromittere. & certè p̄t, quia compromissum est ɔ̄ctus.ita
intelligatur gl.aūt q̄ris an acta per eum valeāt,ita quod sortian
tur effectum,ac si essent facta coram iudice, vt l.cum ante.s.de
arbi.& tunc tenendo opi.gl.quod filius non est integer hō, nō
valent acta per eum,sicut nec coram iudice,vt l. 1.ff.de arb.sed
si teneamus opi.quam tenui,est distinguendum super qua cau
10 sa fiat cōpromissum,vt s.dixi. Quæro,quo tpe requiratur con
e sensus patris.ᵉcertè vr̄ quod ab initio,vt l.momentaneæ.s.qui
11 leg.person.† Quæro,quid si ab initioᶠ pater non consensit,sed
f consenūt postea, an iudicium validetur. Gl.dicit hic ꝙ non, vt
habes in ea.Br̄ si tenemus opi.gl.quod ratio huius est, quod fi-
liusf.nō sit integer hō,gl.dicit verum.nam si negotiū peccat in
alio,q̄ in ɔsensu, per sequētem ratihabitionē non confirmatur
retro,vt l.obseruare.in fi.ff.de of.ꝓconf.& leg.& no.per Dy.c.
ratihabitionem,extra,de re.iur.lib.6.per Cy.in l.fi.s.ad Maced.
si teneamus opi.quam tenui,dico quod quoties cunq; & q̄ñcū-
12 que de patris repudiatione constat,satis est.† Quæro quid si fi
liusfa.agit in causa castrēsis peculij, vel quasi,an possit sine pr̄is
consensu.Gl.dicit ꝙ non.& sic sunt correcta iura antiqua.ꝗuā
tenui

a ADD.¶ Paris.Contrariū in hoc tēt bar.in tract.differ.inter ius ciuile,&cano.
b Ale.Contra.Filiusf.potest agere,vt procurator alterius,sine consensu patris.
In cōtrarium facit tex.in l.quæsitum,& ibi per Bal.& doc.de hoc ff.de in ius
voc.& ideo est decisio in c.qui generaliter, in 2.resp. de proc.in 6.quod non
requiratur cōsensus patris,&quod no.gl.in l.lis nulla,ff.de iud.in fimi.ibi dū
dicit,nisi hoc faciat alieno,&c. adde quod hodie est probatum in c. qui ge-
neraliter,§.1.de procur.lib.6.
c Barb.Si.Et quid si sententia est lata contra filium,an possit exequi contra pa
trem,vide Lud.Rom.consi.152.
d Ale.Interlocu.Et per bar.l.3.§.itur.idem scribit,ff.de proc.
e Ale.Patris.Vide gl.bar.& doct,& bar.& bal.l.si quis mihi.§.iussum,de acqui
hæ.& vide bal.l.1.in 3.op.ɔ̄ qui admi.vbi dicit,quod non requiritur in prępa
ratoriis iudiciorum consensus patris,sed in lit.cont. & cum gl.hic concor-
dat bal.l.si cum dotem,§.si pater,ff.so.ma.& ibi requiritur consensus alicui
agenti,vide quod requiratur in lit.cont.l.si cum dotem.§.eo autem tempo-
re,ff.so.ma.& ibi doct.maxime Pau.de Ca.quem omnino vide,quando an[illegible]
debeat apponi,vide bar.l.licet,C.de proc.& ibi dixi.
f Paris.Initio.Vide Ale.l.si cum doté,§.eo autem tempore,ff.so.ma.facit de[illegible]
Inn.c.cum consuetudine,extra,de consue. Ang.l.fundum,ff.[illegible]
di.& bal.hic.sequitur Fran.Are.consi.13.vide Pau.late consi.54. vbi etiam po
nit an sufficiat consensus præstitus ante lite.cont.item an ratihabitio patris
validet iudicium,vide Ant.consi.18.item de eo dicendum est de licentia ge-
nerali,vide etiam Are.l.si quis mihi bona.§.iussum,de acq.hæ.

a tenui[a] vobis,& ita tenẽt cõiter doct.vt l.miles.§.1.de caſtr.pec.
13 eſt caſus hodie in d.c.fi.de iudi.¶† Quæro,an in actionib.pu-
blicorum criminum, filius poſſit eſſe ſine conſenſu patris in iu
dicio?Gl.vr̃ dicere ꝙ non,& ſic ſunt correcta iura antiqua. cõ-
trarium tenẽt oẽs doc.in l.poſt legatũ.§.1.ff.de his quib.vt ind.
Maximè.n.cùm hæc ſit cã,in qua pater nec habet, nec hr̃e p̃t v-
14 ſumfructum,ſm ea quæ dixi s̃.† Quæro,quid ſi filius agit ꝯ pa
trẽ,an requiratur patris conſenſus. Gl.dicit ꝙ non,dic vt in ea.
Sumus expediti de tota gl.quæro,ſi requiritur patris cõſenſus,
b an requiratur in quolibet actu, an ſufficiat ab initio[b] conſenti-
re ei,vt agat,vel defendat.Puto ſufficere ſi ab initio conſentiat.
Idem vr̃ hic velle gl.in ſolutiõe ꝯrij l.deniq;. §.vtrum.de mino.
15 †Quæro quando pater conſentit filio, an poſſit cõſentire per
c epiſtolam,[c] vel per nuncium?videtur ꝙ non,ſicut dicimus in tu
tore,vt l.obligari.§.tutor.ff.de auct.tut. ꝯrium puto verum, ar.
l.honores.circa fi.ff.de decurio.nec ob.quod dicitur de tutore,
quia aliud eſt authoritas,aliud cõſenſus. Nam conſenſus p̃t ad-
d hiberi per epiſtolã:ſecus in authoritate, [d] vt dixi in l. ſi qs mihi
bona.§.iuſſum.ff.de acq.hær.quod no.per gl. & Im.plenè in ca.
dudum.de reb.eccle.non alie.lib.6.Multa alia eſſent quærenda
circa materiam iſtius §.quæ ponit Spe.latè in ti.de acto.§.j.ver.
item excipitur ꝙ filius.& ſeq.Tamen ex his,quæ s̃.dixi,apparet
ſolutio omnium.& apparet in quibus bene dixit, & in quibus
malè.Licet tenuerim vobis in hoc §.opi.Otto. quæ ſine dubio
verior eſt,& de iure:tñ conſulo ꝙ in iſtis opi.non ponatis, vos,
ſed adhibeatis patris cõſenſum,qñ poteſtis,quia tutius eſt,&c.

a ADD.¶Ale.Tenui.Vide hic per Ia.Belui.in diſput.per bar.l.inter liberos,§.j. de adul.per Dy.& Im.l.ille à quo,§.filius,ff.ad Tre.Ia.de Are.bar.& bal.Ang. & Sal.hic tenent contra gl.& etiam Ia.but.Sed Cy. hic tenet gl.adde Spe.in tit.de act.§.1.verſi.item cum agit, & Io.Andr.qui refert alios ita tenere, per d.l.miles.

b Ale.Initio.Et pro hoc facit,quod no.bal.l.1.s̃.de ſacroſ.eccl.in repet.vbi dicit ſufficere generalem licentiam datam filio per patrem,quod teſtetur ad pias cauſas,ad hoc qđ no.bal.l.2.§ qđ obſeruari hic,&de iura.cal.& bal.in §.pro xi.Sed an iſte conſenſus præſtitus in cauſa prin. trahatur ad cauſam appella tionis,vide Cy.& Bal.& Sal.l.inuitus,s̃.de proc.Adde an pater, qui in iudi-cio ſatiſdedit, videatur pro filio conſenſiſſe.Io.And.in add.ad Spe.in titu.de act.§.1.ver.ſed quid ſi præſentet patre li.conteſt.

c Pariſ.Epiſtolam.Vide Ale.in l.ſi cum dotem,§.ſi patri.ff.ſolu.ma.& in l.ſi quis mihi bona,§.iuſſum,in prin.ff de acq.hær.

d Pariſ.Authoritate.Quod ſit differentia,inter authoritatem,& conſenſum in patre,quando præſtat filio maiori,vel minori,vide Alex.conſi.160.

1 *Filiofami.minori datur curator ratione hæreditatis,non perſonæ.*
2 *Libellus,in quo quis dicit ſibi eſſe ius agendi eundi ad talem fundum per talem fundum,quòd procedat.*

a §. SINAVTEM.*a* ſi filius minor diſcordat à patre,idẽ iuris eſt,
quod s̃.tñ cũ filius ſibi q̃rit,ꝑ curatorẽ ſibi datũ adminiſtrabit.
1 H.d.†No.quod q̃do filiusf.eſt minor,nõ datur curator ꝑſonæ,
ſed hr̃ditati,ſeu bonis,vt hic vides Gl.ſuper verbo, hæreditati.
vide qõẽ de facto, q̃ habui ponamꝰ qđ dicat inſtr̃m curiæ filiif.
curia dedit curatorem tali filio ad adminiſtrandũ bona talis hę
reditatis ſibi obuenientis,an valeat talis datio.vr̃ qđ nõ,vt hic:
puto ꝯrium,nã hic tex.vr̃ excludere qđ non detur curator ꝑſo
næ,vt per hoc excludatur patria poteſtas,ſed ex forma illius in
ſtr̃i curatorij hoc ꝯprehendit,ergo,&c.præterea vide in ſiſi. lex
dicit quod ſeruitutes ſunt iura prædiorum,& dr̃ alibi:ſnĩa ꝓdio
2 datur,vt l.q aliena.§.fi.ff.de ne.ge Sed pone †quod dñs dicit in
libello,vel iudex in ſnĩa, ſibi ius eſſe eundi agendi ad talem fun
dum per talem fundum, vr̃ quod nõ procedat libellus:nam nõ
eſt ius ſibi,ſed prædio. tamen lex dicit contrarium,vt l.4.in pr.
b ſi ſer.ven.ergo,&c.idem in propoſito dicamus.[b]

a ADD.¶Ale.Sinautem.De materia huius §.vide plene Spe.in titu. de acto.§.1. ver.ſed & filius,ver.in præmiſſis,& ver.ſed nunquid.

b Pariſ.Dicamus.Idem ſequitur & refert Ang.Are.inſt.de tu.in pr.gl.j.

a §.SIMILIQVE MODO.*a* etiam in caſtrenſib. quod filius re-
cuſat,patri quæritur.H.d.Hic nouus caſus.no.quod dixi in ſum
mario. ex quo dicunt Doct. econuerſo,ſi filius eſt inſtitutus ex
cauſa profectitia,contemplatione patris, in patre recuſante q̃-
ritur filio.No.ſecũdum iſtum tex.quaſi ipſe pater ab initio,&c.
ad id quod dixi s̃.ea.l.§.1.&c.

a ADD.¶Ale.Modo.Vide Im.l.ſi quis mihi.§.iuſſum.de acq.hær.Cy.&bal.s̃.ea. l.in prin.& Cy.hic,& Lud.Ro.l.is qui hæres,§.fi.e.tit.

1 *An quando pater agit,debeat ſatiſdare iudicatum ſolui.*

a §.VBI AVTEM.*a* vbi filius volũtate patris adit, ſibi ꝓprietas
b q̃ritur, patri vſusfructus cũ plena adminiſtratione,[b] excepta a-
lienatiõe,& niſi in caſib. neceſſariis hac l.exp̃ſſis. H.d.op & vr̃,
ꝙ filius poſſit agere ſine conſenſu patris, vt in auct. quod locũ.
1 s̃.de col ſo ſpãlis caſus eſt ibi.†Quæro,quando pater agit,vtrũ
dẽat ſatiſdare iudi.ſolui, & rem ra.ha. Gl.diſtinguit.aut hoc fa-
cit vt legitimus adminiſtrator,& non tenetur cauere, vt l.fin.§.
defenſionem.de admi.tu.Aut hoc facit vt extraneus,&cogitur
ſatiſdare,vt l,ſi filius.qui ſatiſ.cog.vbi gl. H.d.idẽ vr̃ tenere Dy.

c.ratum.de re.iu.lib.6.ꝯ hoc facit ff.ſo.ma.l.2.§.voluntatem.iõ
d.Ia.But. diſtinguebat tres caſus.aut agit pater vt legitimus ad-
miniſtrator:aut hoc facit vt extraneus,&dic vt ĩ iſta gl.aut agit
noĩe proprio, non vt legitimus adminiſtrator,ſed req̃ritur con
ſenſus filij,ꝑꝑ cõionem actionis,& tũc cogitur cauere de rato,
vt d.§.voluntatẽ. ſed ꝯ hoc op.de iſto tex.qui dicit, adhibeať ẽt
filiorum cõſenſus:ergo apparet ꝙ debet caueri de rato pro eo,
aliàs nõ eſt tutum aduerſæ parti,ſicut d.§.voluntatem.ſo.quod
hic dr̃.adhibeatur filiorum conſenſus.d.§. Iac.de Bel.dicit,ſ.ta-
citus,quod ſatis placet.Nam eo ipſo quod filius ab initio cõſen
tit patri adeunti , vr̃ conſentire ei quod ſemper actionem mo-
ueat,& defendatur tanquam ſi perfectè eſſet dominus, vt l.1.s̃.
ti.j.Pręterea nõ animaduerto,quomodo iſta cautio de rato poſ
c ſet committi.[c] nam aut filius non habet ratum,&pater tenetur
ipſe tanquam filio repudiante,& ſic iudicium eſt validum,vt in
ſua perſona.aut filius veniens habet ratum, & tunc non poteſt
committi.Alia,quæ ſunt in hoc §.ſunt clara.

a ADD.¶Alex. Autem. Sed de vno quæro,an in his,& aliis caſib.in quib.pater alienat bona filij,q eſt minor,in tali alienatione requiratur decretũ iudicis, & Azo in ſum.huius tit.tenet ꝙ non.& doc.in l.de reb. ff.de tranſ. vbi etiam dicunt, quod pater poteſt etiam ſuper relictis compromittere , ſuper rebus aduentitiis filiorum,ſi loquamur in compromiſſo neceſſario ex forma ſtatu ti:ſecus dicit in tutore,l.ſi plures,& ibi dixi.Et illud dictum Azo.refert Bal. l.præſes,s̃.de tranſa.& per iſtum text.decidetur facti q.quod ſi quis eſt obli-gatus ad quinquaginta annua, habens duo millia in bonis, inſtituit vxorem in vſufructu omnium bonorum,&Titium hæredem vniuerſalem,non debet ante omnia deduci de hęreditate quantum valet actio ad quinquaginta,ſed ſalua debet remanere tota proprietas duorum millium, & de fructibus ſol-uendum eſt ante omnia debitum annuum , & de reliquis vxor percipiet v-ſumfructum.& ita etiam ſequitur Matth.in 7.no.& vide no.Bar. in l.cum ali menta,ff.de alim.leg.

b Pariſ. Quid autem ſi pater facit aliquas impenſas in talibus rebus , an filius teneatur:an vero cenſeatur pater donare,vide Bar.in trac.de duo.fra.

c Alex.Committi.An pater agens pro filio caueat de rato. Et aduerte,quod in hoc vltimo caſu,in quo Bar.videtur dicere,quod ſi agit nomine proprio,te netur cauere,niſi hoc inducat cõmunio actionis,vt in dote.Adde quod hoc non videtur poſſe procedere in terminis iſtius l.& ſimilium.quia impoſſibi-le eſt , quod agat nomine proprio. Nam ille ſolus poteſt actionem nomine proprio mouere,qui poteſt alienare, & non alius,l.ait prætor, §.eſt enim, ff. de iure del.ſed pater non poteſt alienare,l.1.s̃.de bo.mat.igitur,&c. ſed hoc videtur ſenſiſſe Bar.in d.l.1.s̃.titu.1.& ideo hoc ſimili modo poſſet intelligi, quando pater eſſet reus,quia quilibet poteſt defendere etiam inuitum.l.1.ff. de ſol.ſed in agendo nõ video.Et ita videť intelligi quod no.Bar.d.l.ſi filius. qui ſat.cog.vel niſi intelligas res in caſu d.§.voluntate. propter communio nem actionis.quod hic videtur velle Bar.&plenè per iſtum tex dicit hic no. Ang. quod in aduentitiis nihil poteſt facere pater ſine conſenſu filij , quod intelligit,niſi forte eſſet infans per ea,quæ dixi s̃.ti.1.l.1.& text.hic, & adde Bar.in l.1.tit.1.ergo,&c.

¶Et aduerte,ne hæc apoſt.te decipiat:quia non eſt regula illa,quod qui non poteſt alienare, non poſſit agere:ſed loquitur in ſuo caſu,ſ.cũ hæres delibe-ratam adeat hæreditatem,nõ poteſt alienare rem hæreditariam, nec eam in iudicium deducere.Dicendum eſt ergo generaliter, quod quicunque habet de conſuetúdine,vel ab ipſo,vel alio iudice ordinario adminiſtrationem,is poteſt agere,& conuenire ſine conſenſu alterius,vt ff.quod cuiuſq.vni.no.l. fi.& 7.q.1.quia ſunt.Et,vt meis detur audacia ſcriptis,hæc ſunt verba Spe.ti. de acto.§.fin.ver.quid de clericis.vbi ſpecifice de patre mentionem facit. & dicit quod poteſt actionem mouere per ſe,data opi.Alex.pro vera,ſequere-tur quod ſacerdotes capellarum,qui non poſſent alienare,non poſſent age-re ſine conſenſu epiſcopi,cuius contrarium eſt verum,vt per Spe.vbi s̃.

a §. FILIIS AVTEM. *a* filij non poſſunt de aduentitiis abſque
b patris voluntate diſponere in ꝯctu, *b* nec in vltima volun.H.d.
Gl.mouet hic aliquas qq.ſatis faciles. Vltimò gl.ſignat ꝯrium,
& non ſoluit.Vide gl.ſuper ver.dominium.in fi.glo. ſed hic lo-
quitur,quando alienatio erat prohibita propter alium.ibi,pro
pter ſeipſum , vt patet in d.l.ſi pignus. Quæro, licet filius non
c poſſit alienare,an poſſit ſuam perſonam obligare[c] obligatione
perſonali.Tex.& gl.videntur ꝙ ſic,in l.& hęredi.§.filia.& §.ſeq.
ff.de pact.dic vt ibi.

a ADD.¶Alex.Vide Bar.in l.3.ff.ſol.ma.An filio poſſit ſolui ſine patre in caſib. in quib.patri non acquiritur vſusfructus,& adde Bal.in l.qui aliena, §.vno, ff.de ne.geſt.& l.1.in pr.ſi ſer.ven.Adde quod Dy.conſ.21.refert Ioan.And.in add.ad Spec.tit.de ceſ.§.1.ver.ſed nunquid minor.dicit, ꝙ ſi filius actionem quæſitã ex ſuo contractu,ſine conſenſu patris cedat,patre poſtea ratifican-te,quod valet ceſſio,licet in prin.non valeret,quia cedere eſt alienare, & a-lienare non poteſt, vt hoc §. & ratificare à principio , & ex poſt facto, ſunt paria,cum confirmet etiam à iure prohibita,vt l.fi.s̃.ad Mac.& l.iulianus,§. pen.ff.eo.& quia pater facta per filium confirmat non ſolum expreſſe,ſed e-tiam tacite,vt ff.de acq.hær.l.qui aliena,reſp.2.& 3.

b Pariſ.Contractu.Circa iſtam materiam in quantum gl.hic format q.an talis alienatio firmetur iuramento:aduerte quia Bal.Ang.Soc.& Pau.de caſt.l.& hæredi. §.filiusfa. ff.de pac.& ibi vide Cur.& alios Mod.faciunt, quæ dixit Pau.conſ.306.& iſta videtur vera ſententia,licet aliqui ſenſerint cõtrarium. vide in d.§.filiusfa.& procederet etiam iſta pars, & ſi ſtaret ſtatutum,quod filiusfa.ſeparatus à patre poſſet ex quolibet contractu ſe obligare,tanquam paterfa. quia deberet intelligi de contractu valido, ſecundum Bal.l.1. C.de euic. & ita alias conſuluit Curtius, & quod etiam ſi fideiuſſores dati in tali

alien

alienatione non teneantur, item quod ista alienatio non reconualescit mortuo patre secundum bal. hic, Pau. de Ca. consi. 125. alias 127. Item cum filiusf. possit talia aduentitia donare cā mortis sine consensu superioris, vide Ro. consi. 512. item de materia, & an filiusf. possit donare ex ista causa, vide Pau. consi. 127. item an lata sententia ꝗ filium possit fieri exequutio in bonis aduētitiis. Ro. consi. 154. quid autem si pater cōsentiat filio donanti causa mortis rem pleno iure, in qua ipse habeat vsumfr. an videatur renunciare, & illa extinguatur ac si iam fuisset alicui creditori delegata, & in ea authoritate iudicis pro vtendo vsufructu, quousque esset sibi satisfactum, vide mirabiliter Ant. de but. consi. 8. per totum. item ꝙ quando filius disponeret in vtilitatem suam & patris, valeret, vide bal. l. quæcunque, s̄. & per gl. ibi, Ias. l. iusiurandum, quod ex conuētione, §. pupillus, in fi. de iureiu. & de eo quod dictū est s̄. de patre consentiente, an videatur renunciare vsufructui. vide Anch. cōsi. 116. in 1. dub. aduerte tamen quod si filiusf. debite contraheret, posset fieri executio in talib. bonis aduentitiis, etiam in præiudicium vsusfructus, cum sit data administratio talium bonorum filio per patrem, vel in proprietate tantum si non concessit administrationem, vt per Alex. post bar. l. si finita. §. si de vectig. de dam. infe.

c Ale. Obligare. An filius possit suam personam obligare obligatione personali, & sensit bar. in l. fi. § 1. de ver. ob.

Adde tu tex. in l. fi. §. fi. s̄. communia de leg. & Ale. in consi. 18. in 7. vol.

§. VBI AVTEM. Hæreditatem infanti debitā potest pater pro infante adire, vel repudiare, rest. ī integ. filio reseruata, & semel restitutus, iterum non restituetur. h. d.

a §. IN SERVIS. a in his, quæ momento permansura sunt penes filium, patri non quæritur vsusfructus. H. d.

a ADD. ¶Parif. Seruis. Vide in simili quæ habes ad Bar. l. qui fic. ff. de sol. vide Ias. l. quoniam contra, circa fi. s̄. de test. & quæ ipse ponit in l. non tantum, C. de le. prope fi. vide etiam ibi alia in contrarium, & ibi in fi. quid dicatur momentum. item an & quando ius momentaneum habeatur in cōsideratione, vide bal. in c. 1. extra de causa pos. & proprie.

¶Ce hæreditatib. decurion. nauiculariorum, &c. Rub.

LEX I.

a SI QVIS NAVICVLARIVS. a Hereditas eorū, q̄ in hac rub. nominantur, si successores ab intestato non habent, quæritur illis qui sunt de eorum collegio. H. d. totus iste tit. Hoc, quòd dicit de decurionib. no. quòd quando decedit aliquis de consiliariis sine hærede ab intesta. non succedit fiscus, sed ordo consiliariorum de illo consilio.

a ADD. ¶Alex. Nauicula. Si decedit aliquis de consiliariis sine hærede. Et facit ad no. in l. 1. s̄. vnde vir, & vxor. & per Mat. in tract. successionis ab intesta. in vlt. art. prin. item adde quod dicit bal. l. repetita. in fi. s̄. de const. pec. quod si decedit mercator de vniuersitate sine hærede, alij succedunt sibi in bonis, q̄ habet ibi, non in aliis, & allegat text. in ar. optimum, in l. diuus, ff. de iure fis. Et quid de nobilib. qui habent homines suos decedentes ab int. an eis succedant. bal. hic no. quòd sic.

BARTOLVS AD VII. Librum Codicis.

¶De vindicta libertate. Rub.

LEX I.

1 *Decretum interpositum ex falsa causa, fauore libertatis non rescinditur.*

EORVM QVI. vno modo legitur, in decretis interpositis. ex causa falsa in iure vera tamē in facto. alio modo legitur econtra, & secundum vtranque lec. bř hoc videtur dicere. Decretum

1 † ex falsa causa interpositum fauore libertatis a

a non rescinditur. H. d. secundum vtranque lecturam.

a ADD. ¶Ale. Libertatis. In qua rub. nihil dicit: ideo sequitur alia, videlicet.

¶De testamentaria manumis. Rub.

LEX II.

1 *Ad confirmationem codicillorum, an requiratur quòd sit adita hæreditas.*

2 *Vtrum appellatione reliquorum contineatur liber rationum.*

1 EX TESTAMENTO. quæro † vtrum ad confirmationem

a codicillorum requiratur, quod sit hæreditas adita. a Text. est in

2 l. fi. in prin. ȷ̄. co. & est tex. in l. 4. ff. de fideic. lib. ¶† Quæro vtrū

b appellatione reliquorum, b contineatur liber rationum. Tex. est in l. 4. ff. de fidei. lib.

a ADD. ¶Ale, Adita, Vtrum ad confirmationem codi, requiratur aditio hæreditatis, vide bar. l. is qui in testa. de fidei.

b Ale. Reliquorum. Vide Bar. in l. si is cui in libert. de cond. inde.

¶De fideicom. libertatib. Rub.

LEX VI.

DEBERI. Hæc est bona lex. quid si discordant in pretio? Certè iudicis officium debet interuenire in concordia. Casus est in l. alieno. §. fi. de fideicom. lib. & de communi seru. manu. l. 1. circa prin.

LEX VIII.

1 *Quid importet verbum, placuit.*

CVM PROPONAS. opponitur, & videtur ꝙ istud relictum libertatis sit captatorium, vt l. nonnunquam. de cond. & dem. solu. hic confertur in voluntatem hæredis, ibi in voluntatem extranei. item op. & videtur quòd in voluntatem hæredis non possit conferri, vt l. senatus. §. legatum. de le. 1. sol. ibi fuit collatum in liberam voluntatem heredis, si voluerit. hic non in liberam voluntatem, † licet fuit dictum si placuerit, nam intelligi-

1 tur arbitrio boni viri. casus in l. Thais. §. sorore. de fidei. lib. q cit no. ad hoc. facit pro statutis: consueuit dati libertas certis hominib. faciendi quicquid placuerit. ibi est text. no. De aliis verbis, putauerit, æstimauerit, & simil. habetis in l. si sic. ff. de le. 1.

LEX XVIII.

1 *Executor an habeat actionem, cum hæres præuenit soluendo legata ad pias causas.*

1 CVM QVIDAM. † quæro, quid si heres præuenit a in soluen

a do legata ad pias causas, an executor habeat actionem. Tex. est

b no. b in l. si libertus sub ꝯditione. §. 1. de bo. lib. & ibi Dy. tangit.

a ADD. ¶Ale. Præuenit. Vtrum hæres possit præuenire executorem, vide quod no. bar. l. si seruus, & s̄. e. & etiam potest præuenire episcopum sec. bal. l. nulli. de epis. & cle. per Spe. in ti. de instr. edi. §. nunc vero. ver. denno. Adde quod bal. consuluit, quod hæres potest præuenire executorem eius, consi. 118. vo. 2.

b Ale. No. Dicit gl. quod ex l. correctoria potest ar. sumi, plene per bar. & ibi di xi. ff. ad Syll. l. si quis.

¶De latina libertate tollenda. Rub.

LEX I.

1 *Ex lege correcta potest argumentum sumi, si sit in corpore iuris inclusa, aliàs non.*

CVM DEDITITII. no. gl. super verbo, imaginem, quæ dicit,

1 † quod ex lege correcta potest argumentum sumi, si sit in corpore iuris inclusa, non aliàs, vt gl. in l. 1. in pr. de coniun. cum eman. li. eius. & in c. authoritate. de conces. præb. lib. 6.

¶De communi seruo manumis. Rub.

LEX I.

1 *Regula, vt quis non cogatur inuitus vendere, in quibus casibus fallit.*

2 *Regula, vt quis non cogatur inuitus emere, in quibus casibus fallit.*

1 IN COMMVNES. not. bene regulam l. nec emere, † s̄. de iu. delib. quod quis non cogatur emere, nec vendere. ista reg. fallit hic fauore libertatis. simili ratiōe fallit in l. 2. in fi. de pat. qui fil. dist. item fauore vlt. volūtatis, vt l. si æquo. secundum vnum casum. ff. de leg. 1. Fallit etiam in odium domini atrocitatis seruum, vt insti. de his, qui sunt sui, vel alie. iur. §. fi. item fallit in odium mētientis, vt ff. de act. emp. l. Iulianus. §. si Titius. item fallit etiam in l. quamuis. ff. de pign. act. sed impropriè. nam fallit, quia creditor ibi non cogitur vendere, sed ostēdere pignus de-

2 bitori, si vult illud vendere. † Alia verò regula, vt quis non cogatur inuitus emere, fallit in casib. specialib. Primò in l. Iul. §. idem Celsus. ff. de act. emp. & l. communi diuidūdo. §. fi. ff. communi diu. & in l. cum in fundo. §. si fundus. de iu. do. & in istis casi. est ratio fallendi, ne quis inuitus in communione viuat, contra l. si non sortem. §. si centum. ff. de condi. ind. & l. fundus ille. cum gl. sua, ff. de contrah. empt. fallit etiam fauore vltimæ vol. in d. l. si æquo. secundum alium intel. insti. de leg. §. non solū. fallit fauore ecclesiæ, in auct. de alie. & em. §. si verò secūdum prædictum. item fallit fauore fisci, vt l. cotem ferro. §. 1. ff. de publica. quòd no.

¶De seruis Reip. manumit. Rub.

LEX I.

1 *In creatiōe syndici vniuersitatis, ꝙ debeat interuenire authoritas superioris.*

SI ITA. lego hanc l. & l. 2. de decuri. in l. nulli. ff. quod cuiusq;

1 vniuersit. nom. not. † quòd in creatione syndici vniuersitatis, debet interuenire authoritas superioris. Aliter dixi de hoc in l. actor. ff. rem ra. hab.

¶De vsucap. pro emp. vel pro transactione. Rub.

LEX II.

1 *Res, quæ non possunt ex dispositione legis alienari, vel ex dispositione defuncti, non possunt vsucapi.*

2 *Vendicatione prohibita per testatorem, videtur prohibita donatio.*

a SI CONTRA. a no. ex hac l. † quod res, quæ nō possunt ex di-

1 spositione l. alienari, vel ex dispositione defuncti, non possunt vsucapi. no. etiam primam gl. huius l. quam allegaui, quòd pro-

2 hibita † venditione per testatorem, videtur prohibita donatio. ita tenet gl. hic. ita videtur tenere text. in l. voluntas. s̄. de fidei. vt ibi dixi.

a ADD. ¶Ale. Contra. Vide ꝙ habes in l. voluntas, s̄. de fideic. vide quæ dixi in l. vbi lex. ff. de vsuc. & ibi bar. & hic, no. in l. filiusf. §. diui. de leg. 1. & vide hic, an appellatione venditionis, veniat omnis contractus, adde bal. c. 1. de contro. inter do. & em. vbi vide, & ad quod habetur in l. vniuersos, ȷ̄. ne rei do. vel temp. & in l. statulib. cæteris. de statulib. & gl. no. in fi. C. de præd. curia. li. x. & no. in l. fin. & quod ibi dixi, s̄. de reb. alien. non alien. & in l. 1. C. si aduer. tran. & in l. alienationis, de verb. sig. & quæ no. bar. l. filiusf. §. diui. de leg. 1. & ibi Im. cōsuluit bal. consi. inc. in Xp̄i nomine, quidam habuit vxorem do. Io.

ꝙ si statutum vetat mulierem, vel minorem alienare, vel modo aliquo vendere, seu obligare, non habet locum in restitutione, seu libertate, C. de pd. cur. li. 2. quo casu stabimus iuri cōmuni. Nec plus dicit bal. Tu adde ad hæc, quæ dixi post bar. l. si vnus, §. pac. ff. de pact. & an ꝓhibita alienatione, sit prohibita pignoratio, vide in l. quorum, ff. de pig. Abb. Sicu. ca. j. de his quæ fiunt à præl. sine consensu ca. dicit no, ꝙ verbum vendō nō cōprehendit in se donōnem neque permutationem per bar. l. fi. C. de pd. cur. lib. x. ꝯ l. statulib. & l. voluntas, de fideic. cōcludit, ꝙ vbi fit commemoratio pretij, verificatur tātum in vendōne vulgariter, & stricte sumpta, vt l. fi. de præd. cur. Sed vbi fit mentio pretij, tunc capitur largo modo, nisi in materia odiosa. Sed propter communem vsum loquendi, qui regulariter attenditur, & contra propriam vocabuli significationem, l. libellorum, §. quòd tamen Cassius, & l. Labeo. de sup. leg. c. ex lr̄is, de spō. capietur verbum vēdō, pro spē distincta ab aliis contractib. vt capitur ibi, & in d. c. ex istis adde bal. hic, & ꝙ post eum scripsi ad hoc quod no. bal. l. 1. s̄. de re. permu. Adde circa pr. apost. dum alle. bal. qđ pro illa parte facit, quod consuluit Ro. consi. 280. & 393. quod stante statuto quod mulier non possit alienare sine cōsensu duorum propinquorum, quod nihilominus poterit quietare maritum de fructib. bonorū paraphernalium, & adde quod bal. consi. 345. quod l. 2. huius ti. 2. quod præceptum factum filiis minorib. ne diuidant non est nudum, ideo non valet diuisio si cōtra fiat.

LEX IIII.

VENDICATIONI. Hic no. primò, quod probo, nō reprobo, secundò no. quod vsucapio absorbet dominium. H. d.

LEX V.

SI PARTEM. no. ex isto fine, ꝙ res vi possessa, non potest vsucapi, donec in potestatem domini reuertatur. H. d. Hoc tamē quod dicit, domini, intelligo, id est, eius qui expulsus, vt probatur ff. de preca. l. certè. §. pe.

LEX VII.

CVM SIT. istam legem intelligo, ꝙ res est furtiua, secundum ius creditoris, & isto respectu non potest vsucapi. Sed si extraneus surripuisset eēt furtiua etiam respectu domini. ita probatur ff. pro soc. l. fi. & de vsuc. l. sequitur. §. si rem.

LEX VIII.

EX CAVSA. intellige secundum veram opinionem de eo, quod datur ex causa transactionis, non de eo qđ ex causa transactionis retinetur: tunc in eo non transfertur dominium, nec vsucapiendi conditio, vt l. si pro fundo. s̄. de transact. quod tamen intellige, vt perfectè dixi s̄. e. l. 1.

¶ De vsucapione pro donato. Rub.

LEX III.

IRRITAM. De ista materia vide plenè in l. Celsus. ff. de vsuc.

¶ De vsucapione pro dote. Rub.

LEX VNICA.

1 *Maritus est dominus rei dotalis.*

2 *Maritus possidet rem dotalem.*

1 RES. ex hac lege apparet, † quod maritus est dominus rei dotalis, quia si in eum non transfertur dominium, nec vsucapiendi conditio secundum regulam positam in l. clauib. ff. de contrah. empt. l. Pomponius. §. si iussu. cum sua gl. de acq. poss. item
2 apparet, † quod maritus possidet rem dotalem. Si. n. non possideret, non vsucaperet. probatur in l. Pōp. §. si in dote. de acq. po.

¶ De vsucapione pro hærede. Rub.

LEX II.

a NIHIL. *a* in suis hæredib. cessat vsucapio pro hr̄de. H. d. tex. & gl. rationem ponit gl. & no. gl. ibi item hoc dicunt quidam, &c. In hoc vtrum existentia sui hæredis opererur aliquid quando habuit cohæredem. Dy tangit in l. apud Iulia. §. idem Iulia. ff. ad tre. in l. 2. s̄. de iur. delib. plenius in l. si filius, qui patri. de vul. &
b pup. Quærit gl. an mala fides defuncti transeant ad hæredem. *b* Dy. de hoc plenè in c. possessor. de re. iur. lib. 6. Ego tetigi vobis & gl. tangit in l. Pompo. §. cum quis. de acq. poss.

a ADD. ¶ Alc. Nihil. Iste tex. est sing. secundum bal. & adde similem in l. 2. §. fi. Paris. Vide Ale. l. si filius qui patri, ff. de vul. & pup. & in l. qui se patris, C. vnde lib. Ias. in l. 1. in prin. s̄. qui admit.

* Claud. istam l. limitat singulariter bal. in rub. extra, de præscr. quem refert Alex. l. 1. col. pe. s̄. qui admitt. & in l. in suis, ff. de lib. & posth.

b Ale. Hæredem. Vtrum mala fides authoris noceat successori, vide bar. l. cum hæres, & quæ ibi dixi ff. de diuer. & temp. præscr.

¶ Communia de vsucapion. Rub.

LEX I.

1 *Colonus, an possideat.*

1 QVI EX CONDVCTO. Glo. intrat materiam hic, † vtrum colonus possideat & constat, ꝙ non: sed nūquid amittatur possessio, si colonus deiiciatur, videbitis in l. fi. j̄. de acq. pos.

LEX II.

IAM PRIDEM. res fiscales non possunt vsucapi. H. d.

§. SI MALA. mala fid. authoris, nocet successori vniuersali. h. d.

¶ De vsucapione transformanda. Rub.

LEX VNICA.

1 *Ad præscriptionem quando requiratur titulus, & bona fides, et possessio cōtinuata, & quod idem sit in vsucapione.*

2 *Mala fides superueniens non interrumpit præscriptionem: secus de iu. cano.*

CVM NOSTRI. reiectis aliorum tpum curriculis, vel circulis, res mobilis vsucapiebatur triennio à possidēte titulo, & bo
a na fide, *a* nec superueniens mala fides eam interrumpit: & sublata est differentia rerum italicarum & prouincialium. H. d. te
1 nementi. quod † ad præscriptionem requirūtur titulus, & bo-
2 na fides, & possessio continuata, idem in vsucapione. item nō.
b ꝙ † mala fides *b* superueniens nō interrumpit præscriptionem.
c Secus de iure canonico, [c] vt in c. 2. de re. iur.

a ADD. ¶ Ale. Fide. Et de ista bona fide, quomodo intelligatur, vide bar. l. indebiti. §. sed si nummi, ff. de cond. ind. vide bar. l. si de eo. §. 1. ff. de acq. poss.

b Ale. Fides. Et sic videtur ꝙ gl. in l. item si res, de alie. iud. mu. cau. fa. per quam solet limitari auth. malæ fidei. non procedat iure canonico, vt hic in gl. vide inst. de act. in §. sed istæ.

c Par. Cano. Aduerte tamen, quod licet de iure cano. mala fides superueniens interrumpat præscriptionem: secus est si superueniat dubietas. vide Alex. & Are. in l. 3. §. genera, ff. de acq. poss.

¶ De acq. & retinenda poss. Rub.

LEX I.

a PER LIBERAM. [a] per liberam personam quæritur possessio ignoranti: vsucapiendi condō demum scienti. H. d. Gl. tua tractat quādam materiam, & essent duæ materiæ. Primò, qualiter dēt hoc intelligi, an vtroq; gerēte in aīo, an altero tm̄. Qđ q̄rat dn̄o, hūistis tex. in l. fi. s̄. si qs al. vel sibi. & ꝓbatur in l. q mihi donatū. ff. de don. Scđò gl. intrat hic materiā, qūo possessio q̄dā habet multū facti, & parum iuris: quædā multū iuris, & parum facti, &c. plenè examino in l. si is qui pro emptore. ff. de vsuc.

a ADD. ¶ Ale. No. istū tex. q vr̄ reqrere factū eius, cui ꝑ p̄scriptionē reqrit, de quo in c. accedēs, in gl. de p̄b. ꝙ no. Io. and. ti. de teste, §. nūc vidēdum, ver. ad hoc opponitur. & q̄ sit rō, ꝙ vsucapiendi condō hæc n̄ acqritur ignorāti, vide Rap. & Old. in l. 1. §. ꝑ procuratorem, ff. e. & per Im. in l. possessio. §. fi. ff. e.

LEX II.

1 *Possidens sciente venditore, præsumitur quòd ei fuerit possessio tradita.*

2 *Si præcedit titulus, postea sequatur possessio, in dubio præsumitur possidere ex titulo præcedenti.*

3 *Testis interrogatus de possessione, recte assignat rationem sui dicti per hæc verba, dico Titium possidere, quia vidi eum locare, fructus recolligere, & alia, vt dominum facere.*

4 *Traditio possessionis, an possit probari per instrumentum.*

a MINVS. [a] Hæc est bona l. in his, ad q̄ qs tenetur, patiētia hr̄ ꝓ ꝯsensu. H. d. Op. de l. q vas. §. vetare. ff. de fur. vbi in dubio qs p̄sumitur ꝯdicere. so. hoc est verū, nisi in his, q̄ qs tenet̄ facere. hic ē
1 cas⁹ hic. No. ergo, qđ † q possidet sciēte vēditore: p̄sumitur qđ
b ei fuerit possessio tradita, *b* vt hic. Et istud, ꝙ tex. dicit, diu, denotat facti accidentiā, nō iuris ministeriū, fm̄ gl. & bn̄. hodie tn̄ in instr̄o vēditiōis ponūtur illa verba: q̄ rē ꝯstituit se suo noīe pos
c sidere. itē, qa dedit ei licētiā apprehendēdi, &c. Itē dēs scire, *c* ꝙ
2 † si p̄cedit titulus, & postea sequatur possessio, in dubio p̄sumitur possidere ex ti. p̄ce. vt no. in l. q̄dā. ff. de rei ven. No. illa ver-
3 ba, q̄ dicit tex. omniaq; vt dn̄m gessisse. Et ex hoc hēs, ꝙ † testis interrogatus de possessiōe, recte assignat rōem sui dicti, per ver
d ba, Dico Titiū possidere, qa vidi eū locare, [d] fructus recolligere, & alia, vt dn̄s facere solet, ar. huius l. fac. ff. de sol. l. Titia. Plus dicit gl. nostra hic, quia ēt si nō sit dominus, in dubio isti actus
e p̄sumuntur fieri tanq̄ à dn̄o. [e] † Quæritur hic, vtrū possessio tra
4 dita posset probari per instr̄m. Hic tex. facit ꝙ sic, dū dicit, licet eīn instr̄o, &c. Tu dic, ꝙ traditio possessionis ciuilis bene pōt approbari per instr̄m, dū dicit, cōstituit se suo nomine possidere. sed traditio possessionis naturalis, seu corporalis ita demum potest probari per instr̄m, si instr̄m esset confectum in conspectu fundi. ita posset intelligi l. prædia. ff. e. & ibi dixi post Iac. de Are. & doc. hoc tāgunt. Ex illis ergo verbis instr̄i, quæ dn̄t, vendidit

a ADD. ¶ Alex. De hac l. minus, vide quæ habentur in l. 3. in prin. ff. de acq. pos.

b Ale. Tradita. Quo ad probandum traditionem possessionis, sufficit probari me possidere sciente venditore. adde Bal. in l. inducias, s̄. de rei ven. vbi idem post Ia. de Aret. secus si ab eo non habuisset titulum, per not, per Bal. in l. solennibus, de rei ven. per Bart. in l. celsus, de vsu. & vide Bal. hic, & ꝙ ibi dixi. Vide Bar. in l. pe. de exec. rei iud.

c Ale. Scire. Per Bar. in l. cum solus, & l. Celsus, de vsu. ita intellige, si possidens pro parte sua adimpleuit contractum, alias secus. ita no. dixit Bal. in l. super longi, de præscr. lon. temp.

d Ale. Locare. No. pro teste, & hanc regulam intellige, vt per Bar. in l. qui vniuersas, §. qui colonum, de acq. pos. & quod no. voluit Bart. in l. ad probationem, s̄. loc. & ad probandum dominium dixi saltem remissiue in l. rem quæ nobis, post Bar. ff de acq. pos. & vide no. inst. de ac. §. sic itaque. & dixit Bald. in l. indicia, s̄. de rei ven. ꝙ non tamen per exceptionem fructuum probatur possessio, sed etiam probando ꝙ ego iui per locum possessionis agendo aliquid, l. postulatio, §. hoc quoque, de ver. ob. item dicit Bal. per gl. ibi. quod si probo quod feci seminare, arare, & colere, quod probata est possessio in l. si quis, s̄. fin. reg. licet non probetur de recollectione fructuum. Dixit tamen Bal. in l. post sententiam, s̄. de sen. quod per ire in possessionem, non probatur possessio, sed per recollectionem fructuum. adde qualiter probetur possessio, Bal. cons. 73. & cons. 377. Et qualiter receptio pensionis probet possessionem, cons. 270. omnia. vol. 3.

e Paril. Domino. Vide Ale. cons. 136.

a didit,nõ ꝓbaꝛ poſſeſſio[a] tradita,niſi in ꝯſpectu fundi,tũc eẽnt ꝓlata illa verba.vide d.Ia.de Are.in d.l.ꝑdia.qđ eſt notãdum ꝙ per illa verba tradidit,vendidit,vr̃ cõcedere authoritatem,ſeu lciam accipiendi poſſeſſionem ſua authoritate,vt d.l.prædia.

a ADD.¶Ale.Et addde quæ habes in l.creditorem,ĵ.de pig.& ĩ l.ſi ex ſtip.ff.e.

LEX III.

a DONATARVM.[a] infanti q̃ritur poſſeſſio rei ſibi traditæ.H.d.Opp. de l.1.§.adipiſcimur.in fi.ff.e.Multæ ſo.dantur finaliter Dy.dicit,quædam ſunt res,in quib.infantis cadit affectio, vt in aliquo iocali,& tunc ei queritur poſſeſſio,vt hic.quædam ſunt in quib.non cadit eius affectio:& tunc ſtatur contrario.

a ADD.Ale.Per h.d.Lu.l.1.in pr.de ver.ob.quod in iocalib.infans ꝑt ſtipulari,ſi fari ꝑt,ex quo circa ea habet affectionem,vide bar.in l.q̃uis,§.infans,ff.e.ti.

LEX IIII.

LICET. poſſeſſio nudo aĩo nõ q̃ritur,ſed nudo aĩo retinetur: & q ad poſſeſſionẽ nõ accedit metu perſonæ,poſſeſſionẽ non ꝑdit.H.d.Circa legẽ nr̃a eſſet videdũ,quid ſit poſſeſſio,& quotuplex,& qualiter acq̃ratur,& quaľr ꝑdatur,&q̃s ſit poſſeſſiõis effectus.iſta omnia examinantur ff.e.l.1.in pr.in illis gl.ma.qui volunt repetere trahunt hic,& ibi ego dixi plenè.

LEX V.

1 *An emens à colono,qui rem tradat,præſcribat.*

a CVM NEMO.[a] nemo ꝑt ſibi cãm poſſeſſionis mutare, nulla cã ſuperueniente lrima.H.d.Hæc lex legitur in gl.nr̃a.2.mod. vel 3.primò quod colonus meus rẽ meã alteri vẽdidit, ꝙ non placet,qa ꝑ hoc dñs priuaretur poſſeſſione,vt l.pegre.§.qb.eo. ti.ſecundo mõ legitur,ꝙ ſibi primo voluit poſſidere, poſtea alteri vendidit,& tradidit.iſta lect.laborat e. morbo cũ præcedẽti.alij dicunt,ꝙ hic colonus emit ab eo,quem ſciebat nõ dñm terræ:licet habeat titulũ,nõ tamẽ habet poſſeſſionem.nõ.n.ꝑt mutare cauſam poſſeſſionis ſuæ.Hic eſt verus caſus not.in hac l.Circa iſtam l.primò eſt q̃rendũ,quot modis mutetur cã poſ-
1 ſeſſionis.dic,vt in gl.ſecundò†q̃ritur,qđ ſi aliquis emit à colono,& colonus ſibi tradidit,vtrum iſte talis emptor poterit præſcribere?& determinat gl.tua ꝙ ſic per l.non ſolum.§.vulgo.ff. de vſuc.difficultas huius q̃onis pendet ex hoc,quia ab vno habet titulũ,vt à colono,ab alio habet poſſeſſionem,vt à dño, & tex.in l.eum,q.§.pe.ff.de pub.videtur requirere, quòd quis habeat titulum,& poſſeſſionem ab eo. Gl.tangit ff.de vſuca.l.cũ ſolus,& ibi perfectiſſimè examinaui.

a ADD.¶I.A.Nemo.Adde quod iure can. mutans ſibi cauſam poſſeſſionis priuatur iure ſuo,vide bar.in tract.differentiarum inter ius ciui.& can.

LEX VI.

SI NVLLA. Qui occupat poſſeſſionem ſine cauſa, tenetur eam reſtituere.H.d.

LEX VII.

IMPROBA. poſſeſſio vitioſa nõ prodeſt ad vſucapionẽ.h.d.

LEX VIII.

PER PROCVRATOREM. Hanc legem habuiſtis s̃.eo.l.1. Dic vt ibi.

LEX IX.

NEC EX VERA. iuſtus titulus,& improba poſſeſſio ad vſucapionem non ſufficiunt,vt l.ſi ex ſtipulatione.ff.e.

LEX X.

NEMO. poſſeſſio non prodeſt ad vſucapionem.H.d.

LEX XI.

a VITIA.[a] vitia trãſeunt ad quemlibet ſucceſſorẽ.H.d. Hoc eſt verum in vitiis realib. & quaſi realib. vitia verò ꝑſonalia,vt eſt mala fides,tranſeunt cum vniuerſali ſucceſſore,non ad ſingula
b rem.[b] Videbitis ĵ.ti.j.l.j.de iure tamen canonico videtur aliud. no.per Dy.in c.poſſeſſor.de reg.iur.lib.6.

a ADD.¶Ale.Vitia.De hoc vide quod habes poſt bar.l.cum hæc res, de diu.& tem.præſc.per Canoniſtas omnes in c.vigil.in c.ſi.de præſc.vbi vide,&adde Im.in l.ſi qua.§.tunc alias,& §.ſeq.ff.de vſucapioni.

b Claud.Singularem.De hoc vide per Ale.conſi.83.volu.1.& conſi.39.volu.2.& eundem Ale.& Claud.in l.Pomponius,ff.eo.

LEX XII.

a EX LIBRIS.[a] iſta eſt vna de conſtitutionib.quas Roſ. cõmẽdat.Op.de l.3.§.ꝙ ſi ſeruus.ff.e.& l.peregre.§.quib.e.tit.ſo.quatuor ſunt caſus.primus,q̃n ſeruus,vel colonus deiicitur. ſecundus,q̃n ſeruus,vel colonus vẽdidit,& tradidit.Et iſtis caſib.dñs poſſeſſione priuatur,vt legib.ꝯriis.Quandoque ſeruus,vel colonus derelinquit poſſeſſionem,vel perdit,& iſtis caſib.nõ priuatur dominus poſſeſſione.ita loquitur hic,&c.

a ADD.¶Ale.Liberis.Ad hanc legem vide omnino Gul.de Cu.in l.licet.s̃.e. Pariſ.Liberis.An autem,& quando præſcriptio contingens ex fratre coloni noceat domino,vide Ro.conſi.472.ad fi.

¶De longi temporis præſcriptione. Rub.

LEX I.

1 *Vitium litigioſi purgatur tranſactione facta ſuper re,ſeu ſuper cauſa:ſecus ſi ſuper inſtantia.*

CVM POST. Perempta inſtantia,remanet vitium litigioſi, quod ad ſingularem ſucceſſorem non tranſit, qui adminiculo
a authoris non vtitur.H.d.Op.vitia tranſeunt[a] ad ſucceſſores,vt s̃.tit.1.l.vitia.ſo.ibi de vitiis realibus,vt no. in d.l.vitia.Op. s̃ de pact.poſtquam liti.ſo.& eſt no. ſi quidem inſtantia perit triennio,vel cõſenſu partium, q̃ renunciauerunt tantum inſtantiæ, durat vitium litigioſi,vt hic:ſecus ſi renunciauerũt liti. Hic eſt caſus in d.l.poſtquam liti. quia tunc res deſinit eſſe litigioſa.ita
1 tenet iſta gl.quam vide,& ſigna.no.ergo,†quod per trãſactionem ſuper re,ſeu ſuper cauſa,purgatur vitium litigioſi:ſecus ſi tantũ fiat ſuper inſtantia.Facit ad hoc, ꝙ habuiſtis no.s̃.de iud. in l.properãdum.§.& ſi quidem,& quòd habuiſtis no.ĵ.de fructib.& lit.expen.l.2.Opponitur de auct.vt ſpon.largi.§. rurſus. vbi videtur,quòd vitium perſonale nocet ſingulari ſucceſſori. ſo. Fateor, quòd in hoc eſt illud immutatum, per dictum §. ideo vide auct.

a ADD.¶Ale.No.limitationẽ ad id quod dr̃,quod vitiũ litigioſi durat perempta inſtantia,& eſt ſñia gl.hic.Et adde quod licet duret vitium litigioſi,quo ad quædam perempta inſtantia,tamen res poteſt alienari,vt hic,&no.bar.l. ſi.ĵ.de litigi.& ibi vide melius per Ang.in §.1.in fi.ad bar.l.mota,s̃.de tran.

AVTHEN.

a MALAE FIDEI.[a] Hic eſt caſus,in quo ad præſcriptionẽ longi temporis requiritur ſcientia eius,contra quem preſcribitur, quòd eſt contra regulam ĵ.e.l.fi.Cætera dic,vt ibi in gl.

a ADD.¶Ale.Ad intellectum huius auth.vide bal.l.ancillæ,s̃.cõtra de fuc.& cano.in c.ſi diligenti,de præſc.& bar.in l.Pompo.in prin.de acq.poſſ.vbi vide. ¶Adde huic auth.q̃nq; limitationes,q̃ hic dat Pa.de Ca.&q̃ pulchre voluit Ol.ꝯſi.19.Et an ꝑſcriptio liberet ꝯſcientiam,vide bal.ꝯſi.229.cũ duo.ſe.3.vo. ¶Barb.Et pro iſta auth.vide bar.cõſ.185.inc.quidam nomine Titius vendidit, vtrum quis poſſit vti tẽpore ſui authoris in præſcr.¶Par.Vide Are.in §.iſtæ. inſt.de act.ponentem decem ſeu duodecim limitationes,& Are. conſi.54.vbi vult quod iſta diſpõ non habeat locum in debitore qui hypothecauit alteri rem ſuam,& poſtea alteri eam vendidit ſcienti, & doloſe, vide per eũ. & circa iſtam materiam vide bar.poſt Ale.l.Pompo.§.cum quis, ff.de acqui. poſſ.vbi ponit octo limitationes ad hanc auth. vbi ponit an procedat de iure can.vide Al.in l.rem q̃ nobis,de acq.po. item qđ iſta auth.nõ habeat locũ in reb.mobilib.vide Ale.ꝯſi.277.circa fi.in materia Fel. l.ſi diligẽti.de præſc. item aliqua in materia huius auth.vide per Are.in l.ancillæ.C.de fur.

LEX IX.

1 *An exceptio præſcriptionis impediat litis ingreſſum.*

EMPTOR. Hæc eſt bona lex. Exceptio præſcriptionis poteſt opponi in initio,ſed poſt lit.conte.probari.h.d. Hic videtur ca-
1 ſus,† ꝙ exceptio præſcriptionis[a] non impedit litem conte.in
a ꝯtrarium dicunt Doct. quia præſcriptio eſt inuẽta,vt ſit litium finis.ff.pro ſuo,l.ſi.ergo impedit lit.conteſt.vt s̃.de tranſa. l.fratris.& ibi tetigi.& ff.de ver.ſig.l.tranſacta finita.& per Gul.in l. eleganter.§.ſi quis poſt,ff.de con.ind. Non ob.hæc lex, quia nõ opponebatur ad impediendũ proceſſum, ſed ad iuſtitiam cauſæ.poſtulabat.n.ſe abſolui à petitione,nõ ab inſtantia.h.d.tex.

a ADD.¶Ale.Præſcriptionis. An exceptio præſcriptionis impediat litis ingreſſum,& vide quæ dixi poſt bar.l.fi. pro ſuo & vide bar.l.non ſolum.§.morte. de oper.no.nun.& h.c adde bar.in l.ſi.s̃ alleg.

LEX X.

NEC BONA. memento quando facis articulos ſuper probãda præſcriptione,quòd concludant tempus preſcriptionis,ante litis conte.vt hic dicit tex.& dixi plenè de hoc de vſuc.l. Celſus.& per Doct.hic.

LEX XI.

a SVPER.[a] iſtud quod dicit gl.noſtra,verum eſt.Bona fides probatur eo ipſo,ꝙ non probatur contrarium,ſed poſſeſſio continuata.Doct.dicunt,hoc probatur ex ꝓſumptionib. nam ſi poſſederam iam ſunt xx.anni,& poſſideo hodie,præſumor medio tempore poſſediſſe, quia poſſeſſio ſolo animo retinetur. Dixi plenè in d.l.Celſus.de vſuca.& ibi per Doct.

a ADD.¶Pariſ. Super.An autem in præſcriptione incorporalium præſumatur bon.poſſ.vide practicam Pap.in forma libel.in act.confeſſ.

LEX XII.

a CVM IN LONGI.[a] præſentes dicuntur,qui ſunt de eadem prouincia: & debet inſpici vbi partes habent domicilium,non vbi res eſt ſita.item ad preſcriptionem,ſcientia eius,ꝯtra quem
b præſcribitur,[b] nõ requiritur.h.d. hæc lex,quæ eſt multum no-
c tabilis,& ſingularis.No.gl.[c] ſuper verbo,id eſt in vna ꝓuincia. in prouinciis verò, quæ adhuc reguntur hodie per præſidem, habet locum hæc lex.in locis verò, in quib.ciuitas habet ſua regimina,habet locum,quod dicit hic no.gl.quam vide,& ſigna. ibi,eodem obſeruando,quantum ad tempus, nõ quantum ad ſubſtantiam,vt s̃.de ſeru.l.2.

a ADD.¶Ale.Longi.Vide Ale.in l.cum filius.§.in hac,de ver.ob.

b Pariſ.Præſcribitur.Verum eſt quantum ad hoc, vt mero iure currat præſcriptio,ſed ignoranti datur reſtitutio in integ.ſuper quo vide omnino,quæ habes ad

bes ad bar.l.j.§.si quis autem propter inundationem, ff.de itine.actuque pri ua. vbi vide.item quando istud quod hic dr, quòd contra ignorantem currat præscriptio vide fel.c.vigilanti,extra,de pscr. & multa,quæ add.ad bar. l.1.§.si quis autem propter inundationem,de itin.act.pri.&adde circa illud quod dicit gl.in ista l.fi.quod ciuitates Lombardiæ habent ius ad instar prouinciç,vt tenet etiam Cy.&Sal.hic,adde bal.per gl.ibi in c.1.in ti.hic finitur lex Conradi.bal.c.1.§.ad hæc,de pace iura.fir.in auth.& omnino C. ne vxor pro mar.item inquantum ista l.fi.tangit de præscriptione vsusfructus,ponit late in l.3.§.ex contrario,de acq.poss. vbi vide Ar.qui dicit,quod requiritur ti. in præscriptione vsusfru. licet secus sit in aliis seruitutib.prædialib. item inquantum dicitur,quod x.an.inter præsentes,& 20.inter absentes adde qđ fundans se in præscriptione x.an.debet probare possessionem cum illa qualitate inter præsentes,aliàs succumbit.Vide Ale.omnino consi.92.vo.5.ad fi. & omnino in consi.118.contrarium tenet bal.& Ang.l.emptor.s.e.vide omnino in rep.in ver.præscr.

c Ale.No.gl.Et ad gl.quæ est hic,vide no.verba bar.l.infamem,in finalibus verbis,ff.de pub.iu.&bar.l.2.§.fi.circa fi.ff.de metrop.li.x.& Io.de Im.l.si hæres, §.vicis,de leg.1.quod ibi scripsi,& dū dicit hic,de præscriptione,quod currit contra ignorantem,fallit in præscr.anna.quæ non currit contra probabiliter ingnorantem, l.cum sex.de ædil.edic.& quia vbicunque lex notat culpam,annus non currit,nisi à die scientiæ,vt no.in nouella,in c.seruorum,de fer.or.dixit bal.l.1.§.si quis propter.de iti.actuque pri.adde no. in l.fi.ff.si qs test.lib.esse iussus fue.& plene bal.l.1.C. qui admit.Et hoc limita notabiliter per tex.& ibi bar.l.1.§.si quis ꝑpter.de iti.act.priu.adde an præscriptio currat ignoranti bal.consi.455.vol.4.consi.12.vol.3.

¶In quibus causis cessat longi temporis præscriptio. Rub.

LEX II.

a IN SERVORVM.[a] vide gl.super verbo,eum. Hanc gl.intellige, si legitur causaliter.tunc innuit, quòd in reb. mobilib.non potest habere locum præscriptio lōgi temp. quia habet locum vsucapio. si legitur temporaliter, cum pro quando, tunc dicit quod habet locum præscriptio, & tunc secundum istam regulam non negatur,quin res mobilis possit prescribi long.temp. tamen nō est necesse post vsucapionem,vt hic.vidistis s̄.de ser. fug.l.1.

a ADD.¶Seruorum.Circa l.huius ti.vide Are.l.si de eo.§.seruum,de acq.poss.

LEX III.

VNVS. Hanc legem intellige, quando possidebat totum fundum,tamen non habebat titulum, nisi immediatè.nam si titulum, & bonam fidem haberet in totum, & per consequens repelleretur communi diuidundo,non præscriptione, sed exceptione dominij.

LEX IIII.

a HAEREDITATEM.a quæ sit ratio,quare petitio hereditatis non datur contra ti.possidentem,dixi s̄.de pet.hær. l.hæreditatis.Gl.hic ponit illam rationem,

a ADD.¶Ale.Hæreditatem.Ad hanc legem adde Ang.l.fi.& vide gl.ff.de le.v. bi tenet , quod petitio hæreditatis quo ad rem mobilem tollatur triennio, quo ad rem immobilem tollatur longo tempore.

¶Quibus non obiicitur longi temporis præscriptio. Rub.

LEX I.

TEMPVS. iste totus titulus ponit quasdam personas,quæ iuuantur præscriptione x.vel xx.an.propter absentiam,vel aliam causam, vt sunt minores,milites, medici, qui stant in prælio ad curandas plagas,& similes,& hæc sufficiant modo.

¶Si aduersus creditorem præscriptio opponatur. Rub.

LEX I.

a DIVTVRNVM.a Contra hypothecam præscribitur longo temp.à quolibet possidente, excepto debitore cum eius hærede H.d.cum l.se. quærit gl. quæ est ratio, quòd vsucapio triennij non impedit hypothecam.l.iusto.§. non mutat. ff.de vsuca. de pignoribus.l.vsucapio.rationem dic,vt in gl.q̄ est notabilis.

a ADD.¶Paris.Diuturnum.Vide bal.consi.188.vol.3.seq.bar.l.cum notissimi, in fi.prin.j̄.de præsc.30.an.vbi videtur velle contrarium, vide ibi.item adde ꝑ extensione Comen.consi.54.inc.Leonardus,circa medium,vbi vult,quod ista præscriptio contra hypothecam habeat locum si statutū dicat,quod possit creditor petere rem sibi hypothecatam à quocunque possessore,perinde ac si alienata nō esset,& sine aliqua excusatione principali,& sic tale statutum ad hoc tribuit actionem personalem, vbi vide per eum vsque ad fin. & pondera.Crem.de quo j̄.contrarium,& vide sing.cau.ad faciendum, quod non currat ista decennalis præscriptio contra creditorem,quam ponit Cremen.sing.72.item quod hodie attenta dispositione iuris nouissimi,secundū quam non potest agi contra tertios possessores,nisi prius excusso principali,auth.hoc si debitor.de pig.vide Alex. consi.58.vol.1. circa istud vide Mod. Bono.in rep.l.si is qui pro emptore.

¶De quadriennij præscriptione. Rub.

LEX I.

NOTVM EST. in quibus rebus fisco denunciatur, habet locum præscriptio quatuor annorum.H.d.

LEX II.

a OMNES.a qui emit à fisco aliquam rem, tanquam fisci, non potest pro ea re conueniri,sed conueniendus est fiscus intra quadriennium,non postea.

a ADD.¶Paris. Omnes. Idem si quis emat à Vicario generali principis, Vide Com.consi.154.ad fi.inc.ad primum responsum,quod sic.

LEX III.

BENE A ZENONE. Quod s̄.proximè statutum est in iis,qui emerunt à fisco, habet etiam locum in iis, q̄ emunt,vel ab alio tit.receperunt ab Augusta,vel Principe,vel eorum procurato-

a rib. a h. d. Arguitur, quòd rescripta principis non valeant ante coronationem. Vide de hoc per Cy. & Spe.ti.de rescr.præsenta.§.ratione autem causæ. ver. item, quod obtentum. Sed hoc non est nostrum disputare,sed quòd Imperator velit dici.

a ADD. ¶Paris. Procuratoribus.Circa istam l.vide Fel.ponentem 5.limit.in c. ecclesiarum,extra de rescr.ias.in auth.quas actiones,C.de sacros.ecc. Barb. cons.27.vol.4.item an ista l.habeat locum in re ecclesię,vide Cano.in c.1.extra de reb.ecc.non alien.vide Ro.sing.640.inci.lex,bene à Zenone.vide Bar. in tract.diff.inter ius ciui.& can.Barb.d.cons.28.item an ista l.habeat locum in Vicariis Papæ, vide Rom.cons.310. faciunt quæ habes in Bertac. vers.locum tenens. seu in vers. Vicarius. item quod in dubio princeps præsumatur rem putare suam esse,vide Ro.cons.310.ad fi. item quod ista lex non habeat locum in reb.dot.tenet Bal.cons.322.& 359.vol.3.inci.quemadmodum imperator,ad quod vide nouissimos in l.1.not.2.ff.sol.mat.item adde pro restitutione quod requiritur,quod princeps aliquid tradat domino in compensationem rei suæ,vide Ang.cons.139.inci.visis omnibus statutis.vbi ita restringit istam l.alle.aliquas defensiones,vt per eum,quas tamen non videtur bene probare eius decisio. imo bene vide,& considera. vide etiam pro limita. Ro.cons.298.vbi dicit,quod non procedit in Principe,vel donante duobus. faciunt quæ habes per Mo.in l.quoties,s̄.de rei ven. vt voluit Bal.in ca.1.de pace constan,ver.detrimentum.& in c.1.§.ad hæc,de pa.iur.fir.item quod requiritur,quod princeps possideat tempore alienationis, secundum Cyn. in l.omnes.in add.huius tit.Bal.in l.2 C.de hære.vel actio.ven.in l.2.C.commu. rerum alien.& ibi etiam Ang.post Pet. nisi princeps alienaret etiam de plenitudine potestatis,secundum Bal.d.l.2.C.de com.rer.alien.circa med.adde quod ista dispositio huius l.procedit etiam in ciuitate obtinente vim Principis,secundum Rom.cons.310.in prin.& in fi.& sing.753. inci.anno præterito dedi tibi.in l.bene à zenone. item aduerte,quod ista dispositio non videtur procedere , quando princeps donasset alicui primo propter benemerita,secundum Pau.de Cast.cons.55.inci.casus est iste.Fed.de Sen.cons.7.quod tamen non videtur procedere,vbi esset clausula concessa ex certa scientia, & de plenitudine potestatis,etiam plena facti narratione, & hoc per notata per Alex.cons.451.inci.in causa quæ vertitur. item aduerte quod requiritur traditio ad hoc vt procedat ista dispositio secundum Bal.in cap.1.§.1.de noua for.fid.de quo tamen vide no.ad Bar.in l.Cæsar,ff.de public.item vide aliquid de materia per Bart.in c.2.de reb.ec.non alie.vbi ponit an habeat locum de iure can. in rebus donatis ecclesiæ, & an procedat de suprema potestate principis.item quando habeat locum in Duce Mediolani donante ecclesiæ,& an procedat in suprema potestate principis, vide Rom.sing.31.inc. bene à zenone.item in ista materia aduerte ad gl.in l.1.C.si aduer.fisc.quæ solet allegari, vt non procedat ista lex in rebus minorum, sed illa gl. hoc non dicit, licet in alio constituat differentiam inter res minorum, & maiorum, vide ibi Bal. & Mo. & melius Cy. item an procedat si donatur res ecclesiastica,vel econtra si donatur ecclesiæ,vide ias.in auth.quas actiones, C.de sacros.ec.item an procedat in reb.ecclesiæ,& quid in inferioribus ab imperatore,& quædam alia circa istam l.vide per Barb.cons.27. volu.4. item quod non procederet ista lex quando princeps ex aliqua iusta causa mouetur ad dandum,vel ad alienandum,secundum Cy.in addi.in hac l.&in l.omnes psiden.ad quod aduerte,quia in principe videtur semper præsumi iusta causa, &c.item quod procedat in Duce Mediolani,vide bal.cons.359. parte 3. post princi.videtur semper præsumi iusta causa,&c. item quod non procedat in principe sciente rem esse alienam,vide Ab.c.2.ad fin.extra de reb.ec.non al. & an in præiudicium dotis procedat hæc lex,tangit bal.d.cons.359.vide ias. l.1.not.3.ff.sol.mat. in d.cons.dicit etiam bal. quod habet locum in procuratore Cæsaris alienantis.

¶Ne rei dominicæ,vel templorum vendicatio temporis exceptione submoueatur. Rub.

LEX II.

VNIVERSAS. Ego dico,quòd hic est casus expressus contra gl.in fi.de iu.emph.q̄ dicit, quòd prædium emphyteuticum licet non possit vendi,possit donari.quæ gl.posito quod aliàs esset vera, tamen in re emphyteutica ecclesiæ communiter non est vera,quia nullo titulo potest alienari,vt hic videbitis.& hic nullus tangit.

a ¶De præscr.xxx.vel xl.ann.[a] Rub.

a ADD. ¶ Paris. Plura in materia præscriptionum habes per bal.de Vbal. qui repe.l.si filia,s̄.de præscr.lon.tempo, & ibi habes ad bart.habes etiam multa per Alex.in quadam sua dispu.inci.Sigismundus.in 1.& 2.dub. latissime tangit an merum imperium possit præscribi , & an ciuitates Italiæ potuerunt præscrib.merum imperium circa materiam præscrip.maxime circa iura interposita,de quibus iuribus maximę in vsufruct.vide quæ scripsi in l.fi.C.de præscr.lon.temp.ad bar.circa fi.apostillæ magnæ.

LEX I.

1 *Quæ requirantur, vt valeat venditio propter tributa.*

a CVM ASSEVERAS.a res vendita pp tributa non soluta, nõ obseruatis oĩb.solennitatib.vẽdicatur, nisi 30.an.præscr.inter-
1 uenerit.H.d.q̃ro†quot sunt necessaria, vt valeat vẽditio pp tri buta nõ soluta.dicit gl.quinq;,q̃ vide,& signa.solũ ergo hic vr̃,
b ꝙ retractetur vẽditio, quia facta est vili pretio.ↄ̃.qa b si res fuit
c subhastata,chic vr̃ p̃suppõi ꝙ nõ ꝑ vili p̃tio,qa fuit vẽdita ꝑ eo q̃d reperiri pt:sed nõ seqtur,subhastata est,ergo iusto p̃tio vẽdi ta, vt vidistis casum in re mobili, in l.si quos.s̃. de resc.ven.itẽ op.ille q emit à fisco,est securus,vt s̃.tit.2.l.2.& l.bene.so.illud est verũ in fisco vendẽte rem vt propriam,hic vendidit vt alie-nam.item op.de l.3.s̃.quod met.cau.vbi oportet ꝙ ille, qui vẽ dicat,restituat pretiũ.so.ibi pretium fuit conuersum in eius vti litatem hic non,& eodem mõ solue contrarium ĩ.si vend.pig. l.1.& l.emptor.ff.de rei ven.& l.vtere.s̃.de prædi.mi.

a ADD.¶Ale.Et quõ vendicatur,vide eum in l.à diuo Pio.§.in vẽdi.de re iud.
b Barb. Quia. Et not.quod sequitur,res subhastata, ergo iusto pretio vendita, contrarium tenuit Ang.l.sciendum,ff.de ver.ob.licet non alleget bar.
c Ale.Subhastata.Hoc idem voluit Im.l.precia rerum,ff.ad leg.fal. Lu.l.si quis cum aliter,ff.de ver.ob.licet Ang.hic in l.pretia,& in l.sciendum,de ver.ob. aliter dixerit,& vide ad materiam bal.consi.quod incipit,queritur quod aliter debet æstimari.

LEX II.

1 *Feudatarius, vel emphyteuta, licet proprio nomine possideant, tamẽ cõtem-*
2 *Possidens precario, quando possideat.* *(platione alterius.*
3 *Colonus, si per 30.an.non soluit pensionem, non præscribit.*
4 *Colonus licet non præscribat rem, præscribit tamen actionem personalem.*
5 *Debitum annuum vna præscriptione peti potest, pro præsenti, & pro futuro.*

a MALE AGITVR.a q ꝑ alio possidet, nullo tpe p̃scribit.H.d. Circa l.nr̃am q̃ritur,dr̃ hic p̃cario possidentib.de qb.intelr̃r? dicit gl.ego intelligo largè de oĩ eo,q possidet noĩe alieno,vt pu
1 ta de colono,emphyteuta,& feudatario,& sĩb.dices†tu,hoc nõ est verũ in emphyteuta,& feudatario, q possidẽt noĩe pro-prio naturar̃ tm̃.so. Fateor q̃d licet noĩe proprio possideãt,cõ-tẽplatione tñ alterius possident,qa sp̃ alium in dñm recogno-scũt.q̃ro quid in eo,q p̃cario ꝑpriè accepto possidet?Gl.distin-
2 guit,†aut recipit p̃cario,vt detineat,vel naturar̃ tm̃ possideat, & idẽ:aut vt possideat naturaliter, & ciuiliter, & tunc p̃scribit. doc.nr̃i dicunt ↄ̃ istã gl.nã licet precario possidens,vtroq; iure possideat, tñ sp̃ dñm recognoscit, vt non p̃scribatur,sicut dicimus in emphyteuticario colono. Præterea talis recognitio in-terrũperet p̃scriptionẽ iã cæptã,vt ĩ.e.l.cũ notissimi.§. pe.mul-
3 to magis inchoari eã impedit ab initio.& tũc dico†quod si co lonus per 30.an.nullã pensionẽ solueret,nõ præscriberet,licet Mar.antiquus gl.dixerit ↄ̃riũ. Hoc tenet hic gl.pe.q̃d est verũ, nisi colonus interuerterit possessionẽ,nõ admittendo dñm ve-nientem,& incæpit sibi possidere.tũc.n. quia non recognoscit dñm,ista p̃scriptio incipit currere, & hoc sentit Gl.vlt.huius l.
b q̃ro,b licet colonus nõ p̃scribat rẽ,†an p̃scribat actionẽ perso-
4 nalem,ne ab eo possit peti pensio, seu merces.Certẽ gl.dicit,ꝙ sic 30.an.à die qua peti potuit,quod puto verũ.vt ĩ.l.pxi.Vlti-mò no.istũ tex.qa nõ est ↄueniẽs,vt qs cogatur super iure suo singulis annis publicẽ ꝓtestari. & sic facit, ꝙ in debito annuo,
5 vna petitione potest peti vt pro præsenti, † & futuro tempore condemnetur,vt vidistis s̃.de fidei.l.1.vbi feci te notare.

a ADD.¶Ale.Agitur.Et an emphyteuta,feudatarius,& similes possideant,vide gl.& bar.l.3.§.ex contrario,de acq.poss.& an præscribant,vide bar.l.competit,ĩ.e.adde an emphyteuta possideat.bal.consi.142.lib.2.
b Alex.Quæro.Licet colonus præscribat solutionem mercedis,adde quod no. bar.in l.competit,ĩ.eo.

LEX III.

1 *Officium iudicis tollitur spatio 30.an.sicut actio.& nu.3.*
2 *Præscriptio quotuplex sit.*
3 *Possidens bona fide, respectu dominij, seu in mala fide, quia credit rem obligatam, an dicatur bonæ fidei, vel malæ fidei.*
4 *Hæc præscriptio currit contra adultum, & cõtra absentem, licet restituatur.*
5 *Præscriptio 30.an.an requirat possessionem respectu præscribentis.*

a SICVT.a omnes actiones, quæ minori tpe nõ tolluntur, 30. an.tolluntur:quæ præscriptio tempore pupillaris ætatis cessat, & dormit.h.d.Hæc l.vide gl.super verbo, prosecutione.ex qua
1 no.†ꝙ officium iudicis tollitur spatio 30.an.sicut actio.b Op.
b & vr̃c quod per missionem executoris,d actio nõ perpetuetur,
c vt ff.de eo per quem fac.erit.l.fi.in pr.& ff.ex quib.cau ma.l.ait
d prætor.in fi.& l.seq.so.Gl.dicit hic, aliud de iure antiquo aliud de iure hodierno. Alij soluunt alio mõ,nec ibi gl.soluit bene i-
2 stud ↄ̃rium.Ia.de Are.soluit optimẽ.& ẽt d.Ia.But.† Quædam præscriptio est odiosa, q̃ currit solũ ex negligẽtia nõ petentis, nullo attento fauore præscribentis:nam præscribit, siue sit bonæ fidei,siue sit malæ fidei,& ista interrumpitur per solam executoris missionem,vt hic,& l.cum notissimi.in pr.ĩ.e.ratio, qa cum sola negligentia currat cessante negligentia debet cessare præscriptio.ista autem negligentia cessat per solam executoris missionem, ergo, &c.quædam est præscriptio merè fauorabi-lis,vt præscriptio triennij,quæ currit fauore possidentis pp titu lum, & bonam fidem, & ista non interrũpitur per citationem, nec per litis cõt,nisi in effectu,vt l.si post acceptum.de rei vẽd. Ratio,quia litis cont.non tollit fauorẽ rei.ita loquitur l.si post acceptum.ff.de rei ven.Quædã est præscriptio mista, quia cur-rit tam fauore possidentis,q̃ odio negligentis,vt prælcr. 10.vel 20.an.& in ista eligitur quædam media via,vt non interrumpa tur per solam executoris missionẽ,sed per lit.cont.ita loquun-tur iura allegata in ↄtrarium hic per gl.& l.moræ.s̃. de rei ven.
e & ff.pro emp.l.2.§.fi.Quæro,q̃ sunt actionese in rem,& q̃ in ꝑ-sonam,& q̃ sunt vniuersales,& q̃ speciales,dic,vt in gl.Quæro,
3 an iudicis offm̃ præscribatur?†certẽ sic,fvt hic patet in tex.dũ
f dicit,persecutione.Dic,vt in d.l.licet.ĩ.de exc.q̃ro aliquis possi det bona fide respectu dominij,quia putat se dominũ, sed mala fide respectu creditoris,quia putat rem oblig.an iste dicatur bonæ fidei,aut malæ fidei.Gl.dubitat hic.Texr.est ff.qui po. in pig.hab.l.qui balneum.§.fi.Dixi vobis in l.si quis fundum.in fi.
4 ff.de acq.pos.vbi ẽt istud tangitur.Quæro dr̃ hic,†quod p̃scri-ptio currit ↄ̃ adultum,& ↄ̃ absentem,an restituant?gl.tenet,q̃d sic,& bene,per ti.s̃.si aduersus vsucapio.q̃rit gl.q sunt isti casus, in quib.hæc præscriptio locũ nõ habet.Dic,vt in gl.Quæro,an
5 †ad istam præscriptionem 30.an.requiratur possessio ex parte præscribentis.gl. dicit quod sic. & si tu dicis,quõ ergo debitor non præscribit contra actionem personalem, cum nihil possideat? dicit gl.imo quasi possidet. Hoc dicit gl. hic super verbo, vel ius.tu dic,ad præscribendum rem, vel aliquod ius reqritur possessio,vel quasi:qa sine possessione p̃scriptio non procedit, vt l.sine poss.ff.de vsuc.no.in c.sine poss.de re.iu.li.6.sed ad præ scribendam liberationem ab aliquo iure, vel ab aliqua actiõe, non requiritur aliqua possessio,vel quasi,sed sufficit solummo do negligentia non peten.vt l.sequitur.§.si viam.ff.de vsuc.

a ADD.¶Ale.Sicut. Et licet regulariter actio personalis duret spatio 30.an.l.1. s̃.de const.pe.tamen fallit in actione personali scripta in rem,ista est gl.& ibi bar.l.1.s̃.quod met.cau.quid in prodigo,an ei currat præscriptio,vide Io. An.in add.Spe.super rub.vbi dicit,quod non.
b Ale.Actio.Quod intelligo officio iudicis,quod competit pro aliquo præterito,secus si pro aliquo futuro,ita limitat bar.l. prætor, §.hoc interdictum, ff.de nou.ope.nun.
c Ale.Videtur.Vide per gl.& Im.c.1.de lib.obl.& dixi in l.cum notissimi. in pr. ĩ.eo.Et ad hanc l.sicut,vide,quòd habes per Mo.in rub.de in ius vo.
d Paris.Vide post bar.l.ex edicto,ff.de eo per quem fa.erit,vbi etiam habes an interruptio contra principalem operetur etiam contra fideiussorem, quod autem hodie qualibet præscriptio interrũpatur per solam interpellationẽ, vide ad Bar.l.2.§.si rem alie.ff.pro emp.vbi etiam quid si citatio esset nulla.
e Paris.Actiones.Actiones autem personales in rescripto tolluntur eo tẽpore, quo actiones mere reales,vide Com.consi.54.& quæ scripsi in l.omnes.
f Ale.Sic.Hic ergo habes,quod officium iudicis præscribitur 30.an.hoc fallit in offõ iudicis,quod datur ad restituendum fructus, qm̃ spatio trium anno rum illi p̃scribitur offõ,hæc est gl.singularis in l.sequitur, §.fructus, ff.de vsuc.& adde,ꝙ quotiescũque verba dirigunt̃ ad iudicẽ,sp̃ orit̃ offm̃ iudicis, gl.est multũ sing.in l.si soror,s̃.de colla.in l.si res obligata,in fi.de le.1.quærela tñ q̃ intentatur,vt not.gl.& bar.l.posthumos,§ si quis ex his,ff.de inoff. test.in fin.itẽ iuri inqrendi,licet fiat per offm̃ iud non p̃scribitur eo mõ quõ regulariter p̃scribitur offõ iud.vt no.dixit Bar.l.quærela,ĩ.de fal.& no.gl.ibi limitat hãc regulam,ꝙ offõ iud. p̃scribit̃ 30.an.singulariter limita, vt per bar.l.p̃tor.§.fi.de ope.no.nun.videlicet ꝙ sibi nõ p̃scribatur,qñ non hẽt cãm de iure p̃to.sed ex iure ꝙ sp̃ instat, vt est videre in nũciatione noui ope.fien da p emptorẽ,& similes,ꝙ tene menti.adde ẽt casum,in quo anno p̃scribit̃, vt si volo petere catastrum emẽdari,qa in eo fui læsus,ita dixit no.bar.l.for ma,ff.de cẽsib.p l q se grauatos,ĩ.de cẽ.li.11.itẽ vr̃ q̃d finiatur anno à die,tñ scientiæ,& taciturnitatis,ĩ casu qñ ↄsanguineus vult reuocare feudũ aliena tũ à ↄsanguineo p tex.no.in c.Titius,si de feu.fue.ↄtro.& idẽ p hoc vr̃ dicẽ dũ in vicino volẽte reuocare rẽ alienatã in vicinũ remotiorẽ, ex forma iuris,vel statuti,& idẽ est in emphyteusi,vel re ecclesiastica incidẽte in cõmissum,ꝙ ea finita p gñationem extinctã possit,vt descẽdẽtes petere eã sibi cõ firmari,intra annũ tm̃,& ita intelligit̃,ꝙ dixit bar.l.1.§.sumit̃,ff.de aqua quo tid.& æstiua.& in l.j.in fi.ff.de priui.cre.& vr̃ velle bart.d.l.p̃tor,§.fi.de ope. no.nun. adde q̃d qñ offm̃ iud.p̃scribitur spatio decẽ dierũ qñ succedit in lo co appellatiõis,vt in casu l.arbitrio,s̃m vnã lec.ff.q satis.cog.& ibi voluerũt aliq,licet s̃m opi.istã ibi relatã in pr.p gl.bar.vr̃,q̃d nõ p̃scribat̃ spatio x. die rum,prout in appellationib.imo.vr̃ diuersificare, de quo ibi per Doc.ad q̃d bene facit,q̃d no.dicit Ang.& ibi p doct.l.j § si q̃s tutor,ff.qñ appellã.sit, & dicit bar.l.ꝙ iussu,ff.de re iu.& intra q̃cum tp̃s possit interlocutoria reuocari,& hanc gl.all.ꝑ singulari bal.l.etiam,ĩ.de exe.rei iu.quanto tempore præ scribatur iuri dicendi sñiam nullam,vide bal.hic,& latius in l.data opera.
¶Adde inq̃t d.Ale.hic in apostilla dicit,ꝙ in casu in quo ↄsanguineus vult reuocare feudum à consanguineo alienato,quod taciturnitas vnius anni ei p̃ scribit,q̃d hic bal.nõ vr̃ simpliciter fateri,sed esse ↄsiderandum,an agna ti veniant ex successione,vel non.ita dicit ipse eius consi.116.in fi.1.vo.& q̃d officium iudicis præscribatur spatio 30.ann.tenuit bal.consi.315.volu.2.

LEX IIII.

1 *Exceptio præscriptionis 30 vel 40.an.impedit lit.contestationem, & n.3.*

2 *Obligatio hodie tollitur tempore.*

a OMNES.a †omnes actiones, quę 30. an. spatio, vel minori, nō
1 tolluntur, 40. an. spatio tolluntur. H.d. Hic vr̃ expressus casus.
2 †φ exceptio pscriptionis 30. vel 40. an. impedit li. cont. ibi nullum ius priuatum, vel publicum, &c. quod extinctū est moueatur, & sic impedit moueri in iudicio litem, super eo agitur, & sic innuit tex. s̃. e. l. px. in fi. ibi, nulli mouendi. itē p hanc legem
3 dñt Vltra. †quod hodie obligatio tollitur tempore, licet olim secus, vt l. obl'onum fere. §. placet. ff. de act. & ob. & hoc colligitur ex ista lege ibi, sit liber, & ex pſentis saluberrimæ legis plenissima munitione securus. Pro hoc s̃. l. prox. circa pr. ibi, viuendi vlterius non habent facultatem, quod dic, vt plenè dixi in l. fi. ff. rem ra. hab. Cætera dic, vt in gl. &c.

a ADD. ¶Ale. Omnes. Adde tñ, quod actio, q̃ oritur ex variis figuris cārum, tollatur longo tempore, idem in actionib. realib. & in rem scriptis, idem in actione personali iuncta reali, l. 2. & ibi hoc bal. quod met. cau.
Par. Oẽs. Circa hoc, qđ actio psonalis ĩ rescripto tollaẽ itra x. vl xx. an. sicut mere realis, & rõe vide p com. ꝯsi. 54. inc. Leonar. Merzarius, officio āt iudicis præscribitur 30. an. vel tempore vitæ. Iaſ. l. prætor. §. si qñ, de ope. no. nun.

LEX V.

PRAESCRIPTIONEM. curiales nō præscribunt libertatem 40. anno. H. d.

LEX VI.

1 *An emphyteuta præscribat tam liberationem pẽsionis, quàm ius emphyteuticum.*

a COMPERIT. a pstatio tributi. q̃ fit in recognitiõe vl'isdñij, tpe non tollitur. h. d. est ar. φ ꝯ præstationem decimarū non possit
b præscribi. b q̃rit gl. an idẽ sit in emphyteutà, †dicit gl. quod sic,
1 vt j̃. e. l. cum notissimi. in fi. ista qō pt intelligi 2. mo. Vno mō, an emphyteuta non soluendo pensionem, liberationem præscribat, & tūc si gl. diceret quod non, malè diceret, qa oĩs actio, & oĩs petitio tollitur tāto tpe, vt s̃. e. l. sicut. Nec ob. hæc lex, qa loquitur de pręscriptione. q̃ fit in recognitionē vtilis dñij. itē posset intelligi hæc qō, an idem sit in emphyteuta soluente pẽsionẽ, vt nō pscribat dñium. Hoc mō gl. diceret verū. Itē posset intelligi, an idem sit in emphyteuta, s. an soluẽdo canonem per 30. an. vel 40. præscribat ius emphyteuticum, licet ab initio iura emphyteutica nō fuerunt ei ꝯcessa, & tūc diceret verū, sicut hac l. pmittitur præscribere dñium salua pstatione tributi: ita emphyteuta pt pręscribere ius emphyteuticum, salua canonis præstatione. Hoc no. s̃. de iure emphy. l. 2. in fi. magnæ gl.

a ADD. ¶Par. Comperit. Quomodo ista l. intelligaẽ, vide Ale. consi. 30. vol. 5. Perusi. c. ad audientiam, de præscriptio. vbi etiam per Fel.
b Alex. Præscribi. Sicut non præscribitur in trib. vide casum in c. cū non liceat, de præsc. & 16. q. 3. cleric. per gl. & Inn. §. res fisci. inst. de vsuc. & gl. in l. pe. de fundis limitro. lib. 11. & an emphyteuta præscribat, vide in l. male, & quòd ibi dixi post eum, s̃. e. & bal. l. cum notissimi, §. fi. eo. j̃. & vide bal. in l. neque, s̃. de vsuf. & bar. in l. 3. §. ex contrario, ff. de acq. poss.
¶Adde post apostillā an emphyteuta soluẽdo canõ ẽ p re, q̃ nō erat emphyteutica, sibi piudicet, vid bal. ꝯsi. 20. vo. 2. & ibi ẽt an talis emphyteusis pscripta sit realis sicut pctū, & q̃ naturā hẽat, & an possidẽs bona emphyteutica vt spatio 30. an. præscribatur, vide eundem bal. consi. 340. vol. 2.

LEX VII.

1 *Quando præscriptio interrumpatur per citationem, an actio perpetuetur in xl. an. & nu. 2.*
3 *Creditor possidet pignus, præterquàm quo ad præscriptionem.*
4 *An iuri offerendi possit præscribi.*

a CVM NOTISSIMI. a Hæc reputatur bona l. †Actioni hypo-
1 thecariæ ab extraneo possessore 30. an. præscribitur, nisi fuerit interrupta à debitore, vel eius hr̃de 40. an. à secūdo verò creditore, viuo debitore similiter xl. an. idẽ mortuo, si eius adminiculo vtatur, aliàs 30. idẽ de iure offerendi. h. d. vsque ad §. illud. dr̃ hic in fi. φ pſcriptio p solam conuentionẽ interrūpitur. ꝯ, imò ẽt per executoris missionẽ, vt s̃. e. l. sicut. so. gl. Hoc verbū, solā, excludit lit. cont. non executoris missionem, & dicit bene, &c.
b quærit gl. qñ præscriptio b † interrūpitur per citationem, vtrū
2 actio perpetuetur in xl. an. an debeat inchoari de nouo prima præscriptio? Gl. hic dicit diligenter aduertẽdum, qa per solā lit. ꝯt. actio perpetuatur in longius tps, vt j̃. e. l. fi. nō per citationẽ. qđ est notādū, licet gl. de hoc dubitauerit. s̃. e. l. sicut. in gl. q̃ est super verbo, per executorẽ, & istud quod gl. dicit, est verum ex parte actoris, sed ex parte rei eo casu quo exceptio est tpalis, exceptio perpetuatur p solā ꝯuẽtionẽ, vt l. si intra. s̃. de nō nu. pe. & hāc gl. tenuit d. Richa. Mal. in quadam qõne q̃ disputauit. & facit ad qōẽ, q̃ fuit in ciuitate ista, anteq̃ venirẽ huc. statuto hic
c cauetur, qđ qui nō petiit debitū p decennium c nō audiatur vlterius. Mō qđã petiit debitū p solā citationẽ, & exinde sunt elapsi decem anni, an sufficiat? Certè nō sufficit creditori, qa illa citatio interrūpit pſcriptionẽ primā, nō āt perpetuat. & vide Gl. super verbo, solam conuentionem. quam no. & tene menti. q̃rit gl. qūo pt durare actio hypothecaria, cum personalis extin-
3 guatur 30. an. dic vt in l. intelligere. de lui. pig. q̃ro, † vtrum d creditor possideat pignus. gl. hic disputat. Veritas est, φ possidet p
* terquam quo ad pręscriptionem, * vt l. serui noĩe. ff. de vsucap.
4 q̃ro † vtrūe iuri offerẽdi possit pscribi. Tex. est hic qđ sic. Gl. vr̃
e hic tenere ꝯrium, & gl. in l. si rẽ. §. oĩs. de pig. act. doct. nostri cōmuniter dicunt, φ est quoddam ius offerendi, quod competit
f per modum iuris, puta secundus creditor habet ius offerendi, f & confirmandi sibi pignus, hoc tollitur spatio 30. vel 40. an. vt hic. quoddam est ius offerendi, quod competit per modum cuiusdam facultatis. Verbi gratia, debitor potest quandocunque vult offerre debitum creditori, & pignus reluere. ista facultas nūquam potest præscribi, sicut nec illa facultas eundi per viam publicam, quia licèt per mille annos non iueris, semper poteris ire, vt ff. de via pub. l. viam publicam.

a ADD. ¶Alex. Notissimi. Pro intellectu huius l. facit vnum dictū in cle. 2. vt lit. pen. vbi dr̃, quod per citationẽ inducit litis pendentia. Sed ibi quærũt doct. nunq̃ d ẽt citatio inducat pendentiam, liceat nuncius citās nō fecerit relationem iudici, & ꝯcludūt quod nō, & hoc dicebat esse singularissimū dictū Pe. de Anc. p qđ arguebat illud, φ hic dr̃, interrūpi pſcriptionem p nūcium, est verū, si de citatione fit relatio iudici, & redigatur in scriptis, & istud dictū dicebat se audiuisse à dño bal. q̃ all. Gul. hoc tenuisse, & dicit bal. in quodam reper. super Ion. φ pręscriptiones, quę sunt mere odiosæ interrumpuntur per solam citationem, l. sicut, s̃. eo. nisi citatio secum non poterit trahere suum effectum, vt quia circunducatur propter contumaciam actoris. tunc enim est perfecta citatio, quia non constat ex suis partibus, sed est in causa caduci. alle. Gu. d. l. sicut, & facit quod no. in l. pater, s̃. ne de statu defun. & in auth. offeratur, s̃. de lit. cont. & idem Bal. in l. fi. de eo per quem fa. erit. & in l. post edictum, de iud. Sed an propter exceptionem obiectam perpetuetur actio, vide Bart. l. omnes, de re. iur. Et de hac q. de qua hic, vide Ange. l. sicut, in prin. s̃, e. & vide quæ hic post Bal. circa interruptionem, quæ fit per litis contest. item casum adde, in quo quælibet interruptio, etiam extraiudicialiter perpetuat actionem, puta si tempus sit appositum causa limitandæ obligationis, & ex hoc conuenit pro tanto. ita dicit Pau. de Castr. in l. eum qui ita, de ver. ob. per tex. in l. si mandato, §. ille, ff. mand. ¶Adde huic apostillæ Bar. cons. 167. vol. 1. inc. in Christi nomine, proponitur. vbi videtur velle quod sola citatio non sufficiat ad interrumpendum præscriptionem, licet appareat de relatione, nisi statim diceret, quod relationi nuncij stetur, tunc licet appareat de commissione iudicis, quia præsumitur pro officiali, dicit citationẽ interrumpere præscriptionem, licet etiam esset generalis, & indiscreta. Et an ex legato debiti interrumpatur præscriptio, vide Bal. cons. 125. vol. 3.
b Ale. Præscriptio. Vide Bar. & Mod. in l. edicto, ff. de eo per quem fa. erit.
c Alex. Decennium. An si per solam citationem perpetuetur an illud statutum valeat? vide Bar. in l. sequitur, §. si viam, ff. de vsuc. & de quæstione per Bal. in q. statuto cauetur, quod fœnerator, in fi. &c. & per Bar. in l. is qui repu. cir. fi. ff. qui. ex cau. ma. & facit l. si is qui pro emp. cum ibi not. per Bar. ff. de vsuc. & idem tenet φ hic Bar. in l. fi. in pr. de eo per quem fa. erit. & Ang. & Im. in l. si seruum, §. sequitur, de ver. ob. & Sal. in l. si. j̃. e. ¶Adde an stante prædicto statuto, si contra aliquem de restituendo grauatum ecclesiæ sit pręscriptum vigore talis statuti, an ecclesiæ erit præiudicium, vide Pe. de Anc. consi. 259.
d Alex. Vtrum creditor possideat pignus. Adde per gl. & doc, in l. sciendum, §. creditor, ff. qui sat. co. Et videtur quod si loquamur respectū ipsius pignoris, creditor possidet ciuiliter, & naturaliter: φ patet, quia ei competit Seruiana, seu hypothecaria, quæ possessionem auocat, in l. cum venditor. de euic. secus si respectu dominij. l. si vendidero, §. cum autem, de fur. & l. si mulier, §. in possess. quod met. cau. sed representat imaginem debitoris, vt hic, & hic vide Bal. pro hoc vide l. 1. & 2. s̃. si aduer. cre.
* Claud. Præscriptionem. item ipse creditor quamuis bona fide, acciperet rem alienam pignori, credens eam esse debitoris, nunquam potest præscribere ius hypothecæ. vt dicit Bal. in l. fine, s̃. ad Velleian.
e Ale. An iuri offerendi, vel facultati præscribi possit φ facit an iuri adeundi, &c. sic cum sit quædam facultas sm̃ quosdam, vt Sal. & Bal. in l. pignori. ff. de vsu. Et adde quod quando in pignorib. est appositum pactum legis commissoriæ, tunc odio creditoris iur. offerendi non præscribitur. ita sing. no. tex. & Bal. in c. 1. de feu. da. inuic. l. com. licet aliqui, vt ipse refert, exponant illū tex. aliter, φ dicunt, qui præscribitur iuri offerendi 30. ann. si creditor est in poss. sed si debitor est in possessione, & conueniatur hypothecaria, iuri offerendi nunquam præscribitur. l. pure, §. fi. ff. de dol. exce. alij dicunt aliter, vt ibi ẽt p Bal. dicit ẽt In. in c. non est, de consue. in 6. quod illa, quæ sunt in mera voluntate, non sunt præscriptibilia. dic vt ibi p eum. faciunt ad hæc, q̃ no. gl. in l. fi. de an. exc. vbi arbitrio non præscribitur, sm̃ Bal. l. petens, s̃. de pac. vbi ẽt dicit, φ stipulationi non liquidæ nunquam pręscribitur. Ad q. Bar. hic vide per Mo. in §. actionum, inst. de act. ¶Adde huic apostillæ Bal. cons. 13. vol. 1.
Par. ¶Vide Ang. cõs. 55. inc. Gul. vide quoddam cons. Fran. post cons. Ang. inc. diligenter, & ꝯs. seq. Bar. inc. in Christi Saluatoris nostri nomine. vide Berta. in ver. præscriptio. vide Bal. c. 1. de feu. da. in vi. l. com. & c. si. c. ti. & c. 1. §. porro, qual. olim feu. ali. vide pro limitatione regulæ, quod facultati nunquam præscribitur. Ang. d. cons. de quo habes ad Bart. in l. licet, C. de iure deli. item an facultati seu iuri declarandi aliquid præscribatur, vide Iaſ. in l. petens, C. de pa. Are. in l. 2. & 3. de acq. hæ. Fel. omnino in c. cum accessissent, de const. vide quod iuri offerendi non præscribatur, de quo per Bar. hic, & in l. pignori. ff. de vsuc. vbi assignat pulchram rationem, vide etiam Are. §. actionum, insti. de act. vide Petr. Alua. in repe. §. si pac. & in l. rescriptum, de pac. item an iuri offerendi, vel implendi conditionem potestatiuam præscribatur, vide Aret. in l. quandiu, vlt. de acq. hær. & dum s̃. dicitur de iure offerendi in pacto de retrouendendo, de quo loquitur Ang. cons. 55. etiam vide quæ habes ad Bar. in l. 1. ff. de vsuc.
f Parif. Offerendi. Vide de hoc ad Bar. in l. 1. s̃. si aduer. cre.

§. illud

§. ILLVD AVTEM. in obligationib. in diem, vel sub cōdōe,
a incipit currere tp̄s adueniente die, vel cōditione.a & per posses-
sionem rei obligatæ, per secūdam cautionē, vel debiti agnitio-
nem, fit interruptio præscriptionis. h.d. gl. hic querit, quod sunt
modi, & de effectu interruptionis, de qua feci tibi vnam repeti
tionem in l. naturaliter. ff. de vsuc. & ibi vide. & no. hanc gl.
a ADD. ¶Paris. Conditione. Vide Are. in l. quandiu. vlt. de acq. hær.

1 *In obligationibus annuis, vel menstruis, à quo tempore incipiat præscriptio currere.*

a §. IN HIS ETIAM. a in obligationib. annuis, vel menstruis,
nō initiū obligationis, sed initium temporis, in quo obligatio
1 cessat, inspicitur. H.d. q̄ro, † & reuoco in dubiū, in obligatiōib.
istis annuis, vel menstruis, à quo tp̄e incipiat currere præscrip-
tio. in hoc sunt tres, vel quatuor opiniones, vna est ꝙ à die ces-
sationis incipiat currere ꝓ illo anno, in quo est cessatum. in se-
cundo, ꝓ secūdo, in tertio, ꝓ tertio, & sic de singulis: & sic quot
sunt præstationes, tot sunt tempora, quia ab initio, quo cœpit
cessare, incipit currere ꝓ toto tp̄e, & sic ꝓ sequentib. annis. alia
est, quod omnium annorum currat à tempore quo est cessatū.
Tertia, quod distinguatur, & ista est opinio Io. & gl. etiam, ꝙ i-
sta opinio secunda sit vera in stipulatiōe, cum stipulatio annua
sit vna ꝓ toto tempore, in legatis verò sit vera præcedens opi-
nio, quia quot sunt anni, tot legata. Doct. Vltramontani repre-
hendunt hanc opin. Nam licet stipulatio annua sit vna, tamen
ꝯstat ꝙ ꝓ sequentib. annis est in diem, ergo ante diem non cur
rit præscriptio pro annis sequentib. vt s̄. eadem l. §. illud. ego vo
b lens[b] sustinere opinio. gl. nostræ dico, ꝙ licet ꝓ annis sequen-
tib. obligatio sit in diem, tn̄ quia pro eo quod est de præsenti,
potest agi etiam de futuro, vt l. 1. s̄. de fideic. & dixi s̄. e. l. male a-
gitur. in fi. ꝙ currit præscriptio pro toto tempore sicut ꝓ toto
tempore potest agere. Nec ob. §. illud, quia ibi loquitur de obli
gatione in diem, ꝙ non poterit statim agi. in legatis verò dico
idem, ꝙ gl. quia cum ante diem non sit nata actio, nō potest tol
li. Sed si poneres ante diem natam actionem, sed executionem
esse dilatam, vt s̄. quando di. le. ce. l. ex his. & ff. quando dies le.
ce. l. si cum præfinitione, tunc dico idem in legatis, quod in sti-
pulationibus, & ita potest intelligi hic.
a ADD. ¶Ale. Etiam. Vide quod no. bar. l. sicut in annos, quib. mo. vsufr. ami. la-
tius in l. de pupillo, §. si plurib. post gl. ibi, de ope. no. nun. & quod no bal. c. fi.
inter pares §. 1. de le. Conr. vide per Spe. in tit. de loc. §. nunc aliqua, versi. 141.
Ang. l. si Stichum, §. stipulatio, de ver. ob. vbi limitat ista ꝓcedere, nisi in pro
missione annua est adiectum distributiuum, quia tūc sunt plures, & in lega-
tis limita notab. per bar. l. 1. ad fi. in ver. modo quæro, ꝫ. de sent. quæ sine cer-
ta quant.
b Paris. Volēs. Vide Ale. late in l. de pupillo, §. de plurib. de ope. no. nun. & alios
post bar. ibi. vide Fel. c. auditis, de præsc. post Abb. ibi. vide barb. late consi. 9.
vol. 3. in j. dub. vbi loquitur in statuto inducente præscriptionem per decem
annos, vel viginti, & in 2. dub. ponit, an per solutionem factā alicui annis ꝓ-
cedentib. fit perpetua actio ista, vt talis præscriptio locum habere nō possit.
a §. NVLLA SCILICET DANDA. a emphyteuta, vt colon[9],
nullo tempore præscribit. h.d. idem dicit l. malè agitur. s̄. e.
a ADD. ¶Ale. Danda. Adde l. neque, & ibi. bal. s̄. de vsuf. & bar. l. competit. s̄. e.

LEX VIII.

1 *Ius vendicandi quæritur longi temporis præscriptione.*
2 *Violentus inuasor non potest referre quæstionem dominij.*
a SI QVIS. a † Per præscriptionem longi tp̄is q̄ritur ius vēdican
1 di, idem per præscriptionem longissimi tp̄is bona fide factā, sed
2 malæ fidei possessor solam exceptionem acquirit. † item violē
tus inuasor non p̄t referre quæstionem dn̄ij. h.d. vsque ad §. sed
b & si quis. No. istum ver. b sed hæc contra. super verbo, iste. quia
nescio alibi, & singularis est. Tene menti hanc legem, quia tota
ista lex est singularis, & notabilis. distingue, vt tex. dicit.
a ADD. ¶Barb. Quis. Hoc procedit in violento, nō clandestino, Casus est sing.
in l. si de eo, §. fi. ff. de acq. poss. Paris. An requiratur decretum, vel vtile dn̄iū,
vide latissime Fe. in rub. extra, de præsc. vide etiam quæ habes ad bar. l. fi. s̄. d̄
præscr. long. temp. & in auth. nisi triennale, de bonis ma. item quòd domi-
nium acquiratur, vide Ias. l. traditionib. C. de pac. & in l. 4. §. 4. de verb. ob. &
ibi etiam an habeat locum contra hæredem.
b Claud. Ver. Istum tex. dum dicit quòd agenti interdicto vnde vi non obstat
exceptio dominij, limita & intellige vt per Ale. post alios in l. naturaliter, §.
nihil commune, ff. de acq. poss.
a §. SED SI QVIS. a in reali, ille cōtra quem est facta missio ex
primo decreto, eam recuperat intra annum, post annum non
auditur, nisi de prioritate. h.d.
a ADD. ¶Barb. Quis. hoc verum, nisi primo latitauit, fm̄ gl. mirabilē ꝯiunctam
cū l. si priusq̄. de ope. no. nū. vbi alia singularis limitatio daē ad hūc §. q̄d nō
audiaē intra annū ad reuocationē cautionis, sic missionis ex primo decreto,
quæ ē modici præiudicij. Ale. ¶De intellectu huius singularis ver. vide q̄ no.
Bar. in l. sciēdū. in prin. ff. so. ma. & Inn. i c. ad aures, de præs. & Bal. i l. si q̄s ad
se. 2. no. ꝫ. ad l. Iul. de vi. vide quod dixi in l. fi. in prin. ff. de eo, per quem fac.
erit, & Bal. in l. 2. in ver. 2. quæro, de serui. & aqua. & in l. vis eius, C. de prob.
& quæ dixi in l. naturaliter. §. nihil commune, de acq. poss.

LEX IX.

SAEPE. per litis contestationem actio xl. an. perpetuatur. h.d.

¶De annali exceptione. Rub.

LEX I.

1 *Si præscriptio fuerit interrupta per inundationem, cessante inundatione bonæ fidei possessor præscribens non restituitur in integrum, & nu. 2.*
3 *Actio communi diuidundo, & fam. erc. nascitur ex quasi contractu.*
4 *An actionibus communi diuidundo, & fam. erc. præscribatur.*
5 *Quando nascatur actio pro socio, pignoratitia, & deposi. nu. 6. & 7.*
a SVPER ANNALI. a † Exceptione annali sublata, oēs perso-
1 nales actiones 30. an. spatio tollūtur, nisi super his lis fuerit cō-
b testata: hypothecaria verò 40. an. & illi, qui non potest agere, b
c non currit præscriptio. c h.d. dr̄ hic, quod oēs actiones ꝑsonales
tolluntur 30. an. excepta hypothecaria, ꝯ s̄. ti. j. l. oēs. Sol. fateor
ꝙ sunt aliqui casus, in quib. præscriptio 40. ann. habeat locum,
vt in l. ꝯria, & quod no. in duab. legib. sequentib. ad illam. circa
d hāc l. d format gl. multas qōes. † q̄ro, quid si bonæ fidei posses-
2 sor prescribens perdidit possessionem per inundationem, & sic
fuerit interrupta præscriptio, an in integrū restituatur inunda-
tione cessante. Gl. determinat ꝙ nō & bene, q̄a nō debet q̄s re-
stitui ad lucrū faciendū cū aliena iactura, vt l. sciendū. ff. ex q̄b.
causis ma. de furtis. l. si is qui. Vnde, quod finis istius gl. q̄ dicit,
3 sed arguitur ꝯ. & c. istud est verū. † Quæro, vnde nascatur actio
e cōi diuidūdo e & fam. erc. Mar. dicebat ꝙ ex volūtate Gl. ex qua
4 si ꝯctu. ista est vera. Quæro † vtrum illis actiōib. præscribatur. f
f Mar. dicit, quod demum ei præscribitur, qui non possidet. Gl.
vr̄ dicere ꝯ. & sic, si ego steti in communione tecum 30. an. nō
potero agere ꝯ te, vt diuidamus, fm̄ gl. Doct. Mod. sunt in ꝯria
opi. nam donec stamus in cōione, & si simul possidemus, vnus
alium recognoscit in socium, & sic cessat ꝑscriptio, vt s̄. tit. ꝓx.
l. cum notissimi. §. sed & si quis. Præterea actio cōi diui. & fam.
erc. competit ēt rōe doli vel culpæ, sed non est dubiū, ꝙ ea die
qua tu vis diuidere, cōmittis dolum. ergo eadem die nascetur
ista actio, & ei non esset præscriptum: & istud doct. cōiter tenēt.
5 Quæro, † quando nascatur actio pro socio. Gl. ponit hic dic, vt
6 l. corruptionem. s̄. de vsufr. & s̄. pro soc. l. tandiu. Quæro † quid
de pignoratitia actione. dic vt in l. si rem. §. omnis. ff. de pigno-
7 ratitia actione. Quæro † quid de actione depositi? dic, vt in l. si
stipulatus sum mihi. §. 1. ff. de so. & ibi plenè per me.
a ADD. ¶Alex. Qualiter intelligatur hæc reg. nō valenti agere, nō currit præ-
scriptio, vide notabiliter Bar. in l. Senat[9], de of. p̄si. & Bal. in l. i reb. de iu. do.
b Paris. Agere. Vide quæ habes post bar. & Ale. l. senatusc. ff. de off. præsid. & bar.
vbi habes, quid si quis impeditus facto suo.
c Ale. Præscriptio. Intellige si est impedimentum iuris, secus si facti, quia tunc
currit præscriptio, ita dicit bal. l. 1. in 22. opp. s̄. qui admi. alleg. iura, quæ vide
per eum in 23. & 24. op. Et primam limitationem sequitur bar. l. 1. §. si quis au
tem, ff. de iti. actuq́ue priua.
d Ale. Hanc l. Et an quis restituatur propter impedimentum facti, vide bald. &
Ang. l. sicut, & quod ibi dixi, s̄. e. & bal. l. rebus, s̄. de iure dotium.
e Ale. Diu. Vide quod no. in l. si non sortem, §. si certum, ff. de cond. ind. & adde
similem gl. in l. fi. s̄. cōi diuid. & bal. l. fi. s̄. finium regun. tenēt idem quod bar.
hic, & vide per Mod. in §. quædam, inst. de act. & Io. An. in add. Spec. in ti. de
iud. in 4. parte, in §. sequitur, in add. quæ incipit, in §. ad hæc, &c.
f Par. Præscribatur. Adde tamen quod in casu, in quo præscribitur 30. an. istud
fallit in feudis, vide Ro. sing. 628. inc. in actione communi diu.

LEX II.

a VT PERFECTIVS. a si possessor præscribēs est absens, vel fu-
riosus, vel infans, vel in p̄tāte, positus, p̄t ei fieri interruptio præ
scriptionis, per denunciationē factā ꝑsidi, vel ep̄o. h.d. aduerte,
quia hæc tota lex loquitur in reali. Op. vsucapio triennij, & pre
scriptio longi tp̄is, non interrumpitur, nisi per litis contestatio
nem, vt l. si post acceptum. ff. de rei ven. so. corrigit in quatuor
casibus hic expressis, in aliis remanent iura antiqua incorrecta.
queritur, an per hanc l. tollatur beneficium restitutionis, quod
in istis quatuor casib. competit. dic, vt in gl. quę dicit quod nō.
idem no. in l. Iulianus. ex quib. cau. ma.
a ADD. ¶Ale. Perfectius. Vide ad legem istam, quę habentur per Doct. & bar. l.
de pupillo, §. si quis ipsi, ff. de ope. no. nun. & in l. non solum, §. morte, eodem
tit. & hanc l. limita per gl. sing. & ibi bar. in l. cum hæredi, ff. ad Treb. & bal. &
Ang. hic in prin.

LEX III.

1 *Libellus procedit, si exprimatur quantitas, licet non causa.*
2 *Item procedit, licet non exprimatur, nec quantitas, nec causa, si tamen dicā simpliciter aduersarium mihi obnoxium. (duxisse.*
3 *Libellū generaliter producens in personali, videtur oē ius suū in iudicio de-*
4 *Petitio generalis sufficit ad interrumpendum præscriptionem in omnibus, quæ sub illa generalitate comprehenduntur.*
5 *Faciens aliquem citari generaliter, hoc modo, vt veniat ei responsurus de iure, non interrumpit præscriptionem.*
1 SI EX MVLTIS. hæc est sing. lex. † Citatio facta, seu libellus,
super vna summa, vel super oblōne nō expressā cā, vel summa,

sufficit ad interrumpendum oēm præscriptionem, quæ sub il-
a lius petitionis generalitatea pt comprehendi. H.d. Notabilis, &
2 singularis lex. no. ꝙ procedit† libellus si exprimatur quantitas,
licet non exprimatur cã. secundò no. procedere libellum, licet
b non exprimatur quãtitasb neque cã, si tñ simpliciter dicam ad-
3 uersarium mihi obnoxium. Tertiò no.† ꝙ qui in personali li-
bellũ gñaliter ,pducit, vr̃ oẽ ius suum in iudicio deduxisse. Ho-
die multum clarè est declaratũ per tex. c. abbate sane. de re iud.
4 li. 6. Vlt. no.† quod gñalis petitio sufficit ad interrumpendum
præscriptionem in omnib. q̃ sub illa generalitate comprehen-
c duntur. Op. ꝙ talis libellus incertusc non debet admitti, qa per
eum non redditur certus aduersarius, an velit cedere, vel con-
tendere. so. Fateor, quod non debet procedere, donec declare-
tur, tñ quantum ad interrumpendam præscriptionem sufficit,
d vt hac l. quærit gl.d quid si q̃titates essent diuersæ, vt puta ex v-
na causa x. ex alia xx. & ex alia xxx. & c. tunc dic, vt in gl. Quæro,
5 †pone aliquis fecit aliquem citari gñaliter, vt veniret ei respõ-
surus. de iure: vtrum sufficiat hoc ad interrumpendam præscri-
ptionem. Puto, quod non, quia necesse est quod dicat q̃titatem
sib debitam, vel cum dicat sibi obligatum. vnde hoc saltem de-
bet esse certus reus, vtrum agatur personali, vel in rem, vel vtrũ
agatur de quantitate, vel de specie, vt ex hac l. colligitur.

a ADD. ¶Ale. Generalitate. Adde tamen, quod non procedit libellus gñalis ,pductus coram aliquo, cui attributa ẽ iurisdõ, in certo, & determinato casu, quia non procedit libellus corã eo productus, nisi in eo fiat specificata mẽtio de illa qualitate iurisdõis, & ita consuluit Ang. in consilio, data est sentẽtia, & tenet Io. An. c. cum sit generale, de fo. cõp. & dixit bal. l. edita, & libellus generalis cõcludit iudici, dummodo probationes sint specificæ. Et adde in materia quæ dixi ff. de rei vendicatione, l. j. §. armamenta, & etiam executio instrumenti gñaliter petita, valet, vt hic, sec. bal. l. age cum Geminiano, s̃. de trãsa. & quod dr̃ libellum defectiuum non procedere vbi opponatur, intellige iste non cont. sec. bal. l. exceptionem, s̃. de prob. & ista lex non procedit in criminal b. sec. Bal. l. j. de ꝯfes. & vide no. per Ia. de Belui. in disp. q. ponit in l. si. j. de requi. reis, & hac l. no. in l. edita, circa pr. s̃. de eden. & habetur in cap. 2. de lib. obl. Vide bal. l. per hanc. C. de temporibus appel. l. cum quidam, vbi est post eum, de fideicommiss. lib. Sed quid si libellus est incertus, per relationem ad aliud; vt puta, petiit, quod sibi debetur ex testamento, an debeat admitti Pa. de Ca. quod non si est oppositum, ita dicit ipse in l. 5. §. si iudex, ff. de re iud. Sed quid si dico, peto omnes res meas, quas possides, vide bar. l. rei appellatione, ff. de ver. sign. & Pa. de Ca. d. §. si iudex, vbi dicit illud, quod libellus incertus non valet, si opponatur, est verum in re principaliter petita: secus in accessoriis, vt puta, peto domum cum massaritiis, vel fundum cum fructib. Alle. bar. l. 3. §. armamenta, de rei ven. & ibi per eum, & vide Cy. & bal. C. de sec. nup. l. 1. seu auth. ibi posita, & ibi quærunt, nunquid procedit libellus, peto castrum cum suis pertinentiis, Item valet iste libellus, dico te esse meum consanguineum, licet non exprimam gradum ꝯsanguinitatis, est tex. in c. feries, de testa. dicit tamen Spe. ti. de lib. ꝯcep. §. si. ver. caueat, quod si quis opponit non esse procedendum in causa, quia libellus est obscurus, qd̃ tunc iudex debet libellum reiicere probatur c. si. de lib. ob. & istud ibi voluit Ant. de bu. secus si petitur declarari, quia tunc potest super tali libello procedi, & est declarãdus, & ita intelligit ipse, & verum libellus incertus ,pcedat, qñ incertitudo pendet à tertio, vide in l. vbi autem non apparet, §. an illud, de ver. ob. ad primum dictũ vide Ale. l. 1. ff. de eden. An iudex officio suo possit petere sibi declarari, vide post bar. l. 4. §. hoc autẽ, ff. de dam. infec. & hanc limita non habere locum in criminal b. ismam & si nõ opponatur, non valet l. libellorũ, in pr. iuncto ver. quod si libelli, & ibi bar. ff. de accus. & Alex. l. 1. ff. de eden. itẽ valet rescriptum incertum, in noie re., vt voluit Io. And. in add. Spe. in ti. de cita. §. 1. ver. quid si ego, & in citatorio debet post exprimi, vide Mod. c. consuluit, de off. deleg. & istum tex. qui loquitur in actione generali, quod non procedat ad exceptionem, vide bar. l. 1. §. Labeo, ff. de flo.

¶Adde de libello generali bal. consi. 54. vo. 4. De incerta ratione rei, & quantitatis, quando à iudice sit lacerandus, vide etiam bal. consi. 111. vo. 1.

b Quantitas. Extende istam reg. quod procedit libellus incertus parte non opponente, vt procedat etiam si libellus nõ excludatur de iure communi, vel municipali, sed solùm aliquo iure spãli, ita Pan. c. ex parte v. ext. de fo. comp. Item duos casus, in qb. non procedit libellus generalis, etiam parte non opponente, vide per Alex. consi. 521. an autem in executiuis, & in quib. procedit sine figura iudicij procedat libellus incertus seu petitio seu præceptum, vide omnino quæ habes addita in Bertach. ver. clausula rescriptorũ. & in ver. sine figura iudicij, vbi multa habes, item multos casus, in quibus procedit libellus generalis, & de reg. huius l. vide Ias. l. 1. in pr. ff. de eden. item quod possit iudex etiam parte non petente cogere actorem declarare libellum suum, & similiter reum declarare exceptiones, vide Ias. l. age. in 4. no. C. de transa. Item quod si opponatur partem non posse sequi sententiam suam, licet declaretur, secus si petatur declarari, vide Soc. l. edita & Ias. ibi in 2. no. vide ad reg. etiam pro limitatione Dec. c. dilecte. de iud. vide late Fe. c. 2. de libel. ob. vbi etiam quid in criminalibus.

c Ale. Incertus. An libellus incertus procedat, vide bar. in l. edita, s̃. de eden. & ibi bal. in primo gñe cumulationis, vide bar. & ibi gl. i l. j. in pr. de op. no. nun.

d Bar. Gl. An aũt libellus sit nullus, licet generalis, vide gl. no. ibi, debebit in l. si rem, ff. de rei ven. & ibi hoc tenet Ia. b. videlicet quod sit nullus, & ibi vide Ar. g. & resp. huic legi, quia hic loquitur de libello captatorio, ad interrũpẽdam præsc. sed ꝯ, est verum quod tenet Spe. i ti. de iuris. om. iud. §. de seruitu. ver. quid si libellus est, de elec. & in c. j. de ord. cogni. Inn. in c. j. de libel. obla.

¶Quõ, & quando iudex sententiam proferre debeat. Rub.

Hæc rubrica continuatur per gl. vel aliter. q̃dã sunt solẽnitates, quæ præcedunt sententiam, quædam requiruntur in ipso actu sententiæ, q̃dam sequuntur post sententiam. de primo loquitur iste ti. de secundo j̃. ti. prox. De tertio j̃. de exe. rei iud.

LEX I.

1 *Negatio ꝑposita signo vniuersali facit æquipollere cõtradictorio suo & n 2.*
3 *Iudex, an & quando cogatur pronunciare contra absentem. & nu. 5. & 6.*
4 *Subscriptio principis probat, quando redacta est in corpore iuris. alias secus.*
5 *Iudex male iudicans facit litem suam.*
7 *Verbum, solere, in quot vicibus verificetur, & an indicat necessitatem. 8.*

a NON SEMPER.a† ꝗcquid iudicis ꝑtãti cõmittitur, necessita
1 ti nõ subiicitur. h. d. vel al̃r. Verbũ, solere, in his q̃ hñt rõẽ diffor
mẽ, nõ inducit necessitatẽ. h. d. diuide, qa primò ponit solõẽ qõ
nis tacitè intellectæ. secũdò ponit vnde oriebatur dubiũ qõis.
Tertio ei respondet, vel illud soluit. secunda ibi, pp subscriptio-
nem. Tertia ibi, id. n. No. qd̃ dixi in summario. ꝯ s̃o. l. q. cq. l. ff. de
iud. secundò no. qd̃ verbũ, solere, nõ importat necessitatẽ. Ter
b tertiò no. qd̃ dicit, b nõ sp̃, ꝯiuncto cũ gl.† ꝙ negatio ꝑposita
2 signo vñi, facit æqpollere ꝯdictorio suo. Sic hẽs in l. legitimos,
§. an ergo. ff. de leg. tut. & l. in bello. §. 1. de ca. & postl. reuer. Ve-
3 nio ad ꝯria, & op.† quod iudex cogatur pronunciare ꝯ absen-
tem, vt s̃. de iud. l. properandum. §. sin autem ex gestis. sol. dicit
gl. hæc l. pt intelligi in reo absente, & tunc illud ꝙ dicitur sem-
per, ponitur casualiter, vel temporaliter. q. d. aliquo casu coge-
tur, puta, si contra reum absentem liquet de causa, secus, si non
liquet, vt hic, & l. ꝯtraria. Potest ẽt intelligi in actore absente, &
tunc non semper ponitur casualiter, vel temporaliter. Casuali-
ter eo mõ quo s̃. compellitur. n. qñ de cã liquet ꝯ absentem: se-
cus si non liquet. Temporaliter, quia compellitur solum iuxta
finem triennij, & non ante, vt l. properandum. §. 1. s̃. de iud. & ibi
no. Op. de l. absentem. ff. de pæ. sol. gl. hic loquitur in ciuilib. ibi
in criminalib. in quib. distinguitur, an pœna sit maior relegatio-
ne, vel j̃. vt ibi, & l. seruum quoque. §. publicè. ff. de proc. Op. 3.
4 †& videtur ꝙ subscriptio principis non probet, vt s̃. de le. 2. l. 3.
sol. Hic loquitur quando redacta est subscriptio in corpore iu-
ris, quia tunc probat, alias secus. Extra gl. recitabat do. Ia. Bu. gl.
c l. sæpe. de of. præs. sed eam omitto. Venio ad quædam alia.c di-
5 citur hic†, ꝑ iudex qñque compellitur iudicare. quæro per quẽ
compellitur iudicare. Resp. quedã est compulsio proprie vere-
cundiæ: est. n. sibi verecundia si non facit, ꝙ debet. de hoc loqui
tur l. quintus. ff. man. & l. pecuniæ. ff. de ali. & ci. le. quedã est cõ-
pulsio vera, q̃ afficit personã, & sic dico, ꝙ cõpellitur per supe-
riorẽ, imposita pœna, si neglexerit. De hoc habetis rub. ꝓalem,
d vt dif. iud. §. 1. in pr. Quedã est alia cõpulsio causatiua, d si. n. iu-
6 dex non iudicat, tenetur parti ad interesse.† Non dico, quod fa
ciat litem suam, quia illud habet locum in iudice malè iudican
te, non negligente. item loquitur inst. de ob. quæ ex quasi deli.
nasc. in prin. & l. ex maleficiis §. si iudex. de act. & obli. & de var.
& extraor. cog. l. vlt. & de iud. l. si filius. sed contra negligentem
prodita sunt remedia in casibus specialib. vt videbitis vnum in
[illegible] l. manc

a ADD. ¶Alex. Semper. Vide cum Bar. l. quod iussit, de re iud. vnum dixit sing. Bal. in l. Gallus, in pr. de li. & post. ꝙ vbi l. vel statutum procedit dando formam, vel regulam, importat necessitatem per illum tex. vnde facit ad statuta disponentia, quod potestas possit inquirere de maleficiis, ꝙ teneatur hic facere, aliàs puniatur, quod non videtur verum, vel non quicquid, ff. de iud. & ibi expresse Ang. videtur tenere contrarium. Non ob. iste tex. quia ibi non inducitur per illum tex. sed per alias leges.

Paris. ¶Ista l. vnum dicit sing. sed ꝯrium dicit Bart. cons. 7. inci. viso compromisso, & refert Bal. ibi dicere ꝯrium, & ita ipse tenet, & vide ibi in subscriptione Fulg. vbi vult vnum singulare pro limitatione in l. nõ quicquid. & in hac l. quod qñ aliquid ꝯmittitur potestati iudicis, vel arbitri, qui aliàs tenebatur facere, illa verba inducũt, vt intelligatur remissa necessitas: alias talia verba nihil operarentur: vide ibi per eũ, vide ẽt per eundem Com. cons 68. inc. in pñti q. an si. vbi sing. vult allegando etiam Bal. d. l. Gallus, quod qñ iudex ex potestate sibi attributa à lege, vel à principe non arctatur, tñ negari non pt ipsum errare si mentẽ statuti diligẽter nõ obseruaret. Suopposita n. potestate sequitur necessitas dicendi, & c. vt ibi p eũ no. & vide eundem ꝯs. 168. inc. venerabilis vir. dub. 2. vbi alle. ẽt Bal. d. l. Gallus. quia qñ lex vel statũ aliquid inducit pro forma inducitur ẽt necessitas, si vtatur, ver, post tñ. postea arguit in ꝯrium in illo casu, vide per eum. item quod verbum post, relatum ad iudicem, importat necessitatem, vide Ias. in l. ad egregias, ff. de iureiu. per eundem l. Gallus, in prin. de lib. & posth. vbi etiam quid in alia materia.

b Ale. Dicit. Adde Bal. in l. si necessarias, §. si annua. de pig. act.

c Ale. Alia. Vide Bar. l. 1. in pr. ff. de iur. om. iu. Posset etiam compelli iudex propter finem instantiæ ferre sententiam, fm Bar. in extraua. ad repri. ver. procedatur, alle. hic no. facit quod habetur in l. Seius, & Augerius, ad l. fal. & quod ibi dixi, & ad quod s̃. dixi adde Bal. in l. quid ergo, §. pœna grauior, ff. de infa. & vide Bal. hic, & in auth. ei qui, de temp. ap.

d Ale. Vide Bal. in l. manci, s̃. de ser. fu. & in l. si. ff. de va. & extraor. co. & ibi dixi in l. quod iussu, s̃. de re iud. vide Io. And. in add. Spe. ti. de disp. u. & alle. §. si. & vide Bal. c. 1. §. iudices, de pa. iur. fir. & hic, & in l. mancipia. C. de ser. fu. & vide Bar. in l. si. s̃. de magistr. conue. & Bart. ff. de fal. leg. Pau. & Bal. in l. iubemus, s̃. de test. & in l. qui accusare, de eden. & Inn. c. super eo, quod me. cau.

l.mancipia.de ser.fugit.aliud in l.si quando.§.de test.& l.properandum.§.sin autem vtraque.§.de iud. de magistr.conue. & per
7 totum titulum de damn. infect.l.4.§. in eum. ¶ Quæro † secundò, dicitur hic, solere. quot vicibus inducatur istud sole-
a re,ᵃ nunquam fuit bñ clarus. De isto verbo, consuetũ est, vel vsitatũ, est determinatũ in l.de qb.ff.de legib.& j.q sit longa consuet. Sed istud, solitum est, vel solere, est nomẽ vfe, quod verificatur ex vno
b actu tm̃.Tex.est in l.Mela.ᵇ§.j.de ali.& cib.leg. qđ tene menti.
8 Quæro,& reuoco in dubiũ,† vtrũ verbũ solere, platum à lege
c inducat necessitatẽ,ᶜ vel non.Br̃ quãq; verbũ, solet, si induceret necessitatẽ à lege, inciderem⁹ in cõrietatẽ,& tunc exponitur, solet,i.pt,vt l.post edictũ.ff.de iud.Si verò in cõrietatẽ nõ incidere mus,& tunc aut illud, cui adiicitur, hẽt rõnem vniformem in quolibet sui casu,& inducit necessitatem,vt no.ff.de ali.& cib. le.l.j.& ne quid in loc.pu.l.2.§.merito.Si verò habet difformẽ, tunc exponitur, solet.i.pt.Hic est casus hic,nam in quolibet casu absentiæ,non est eadem ratio,vt ex prædictis apparet.

a ADD. ¶Alex.Solere.Et dicit Cy.in l.2.§.de reb.cred. quod si quis bis, vel ter blasphemauit,non dicitur consuetudinarie blasphemare. Facit quod habetur in l.capitalium.§.famosos,ff.de pœnis.
b Alex.Poma.Mela.Vide ibi per Alex.in apostil.quod etiam addidi ibi.
c Barb.Adde ea, quæ not.Bart.in l.creditores j.de pig.in rep.Vide Bald.in c.j. de mil.vas.qui cont.est.vbi dicit non habere locum in feudis.

LEX II.

1 *Monitio facta à iudice habet vim peremptorij,licet non exprimatur.nu.2.*
3 *Sententia non valet,nisi peremptorium,vel peremptorio æquipollens præcedat.& nu.1.2.& 4.*
(quod in vltima dicatur,& peremptorie.
4 *Quando fiunt tres citationes, quæ habent vim peremptorij, non est necesse,*
5 *Monitus à iudice si non venit,est vere contumax,nec auditur appellans.*
6 *Dilationes,quæ dicantur peremptoriæ.*
7 *Vna citatio tantum,non habet vim peremptorij, nisi dicatur, & peremptorie,vel æquipollens.*
8 *Peremptorium debet dari ad petitionem partis.*

1 CESSANTE. † Valet sententia,licet pemptoriũ non pcedat, si tñ pcedat alia monitio, tantũdem importãs. h.d. hæc lex fm cõem lect.In gl.nr̃a legit ista lex quatuor modis. Primò fm vltimam lect.q est verissima,nec scio eã alibi:& quod dicit,admoni-
2 ti.s.à iudice,fm vltimam le.magis no.† No.monitioᵃ facta à iu
a dice hẽt vim pemptorij,licet nõ exprimatur.Facit optimè ext.
3 de of.dele.c.cõsuluit.Venio ad apparatũ. Op.† sententia nõ valet nisi pcedat pemptorium,vt ff.de iud.l.ad pemptorium.cum l.seq.hic dr̃ cõrium,quare male.Huius timore sunt hic in gl.quatuor lect. Vna,qđ nõ pcessit pemptorium,p edictum positum in albo,sed fuit ei citatio pemptoria missa per nuncium.Ista est
4 bona solo. Scđa quod nõ fuit per edictum pemptorium.† sed fuerũt factæ tres monitiones, q hẽnt vim pemptorij,& ista est bona.Ex qua habes,quod qñ fiunt tres citationes, nõ est necesse,quod in vltima dicatur,& pemptoriè.Tertia,quod nõ fuit ppositum pemptorium,hoc est tres citationes,vna post aliã,sed vna p oĩbus, & ista ẽt est bona,vt ff.de iud.l.nonnunq̃. Quarta,& vltima est illa,q̃ posui,quod non pcessit peremptoriũ per modum peremptо
5 rij,vel citationis,† sed monitus fuit à iudice,quod habet vim peremptorij. Et dicit gl.quod plus est,si nõ venit,ẽ verè cõtumax,nec auditur appellans,vt ff.ex quib.cau.in possessio.ea.l.Fulcinius, §.fi.vide gl.Duo no ex ista l.vnum, qđ in monitione,q fit à iudice,nõ est necesse, quod in actis describatur,& peremptoriè. Op.
6 quod ẽt peremptorium non requiratur,vt l.fi.ff.de fer.Sol.† Quędam sunt dilationes,q dantur ad probandum,& ibi omnis dila
b tio est peremptoria,ᵇ vt l.cõria,ẽt si non dicatur.Quædã est dilatio,q datur ad allegandum,& ista nõ est peremptoria nisi dicatur,vt §.de iud.auct.iubemus.Quędam est dilatio expectatoria ad veniendum:& hic aduerte,& siquidẽ ista dilatio datur à iudice,(sp intelligitur peremptoria,ẽt si non dicatur,vt hic fm vlt. lec.Si verò datur per nuncium,per epistolam,vel per edictum, tunc si quidem sunt tres monitiones,habent vim peremptorij,
7 ẽt si non dicatur,vt j.eo.l.tres. & hoc fm vnam lect. † Si verò pcedit vna citatio tm̃, nõ habet vim peremptorij,nisi dicatur,
c & peremptoriè,vel æqpollens,ᶜ vt hic in ista gl.& ff.de iud.l.ad peremptorium,cum l.seq. Aequipollens aũt dictio est,vt dicat iudex, cito te hac vna citatione pro omnib.vt l.nonnunq̃ ff. de iud.& hoc fm vnã lect.vel si iudex dicit in citatione. Alias procedã cõ te ad sententiam,vel similia verba,ex quib. pars certificatur qđ iudex non expectabit eum, vt probatur ex tex.in l.ad pemptorium,cum l.seq.Sis ergo cautus,quod in citationib.appo
8 natur,pemptoriè,† qñ expedit.Itẽ aduerte,& nõ obliuiscaris, quod istud peremptorium detur ad petitionem partis:aliàs nõ
d valetᵈ vt probatur tex.in d.l.ad peremptorium:& ideo memen tote,quod scribatur,talis iudex ad petitionem talis.

a ADD. ¶Alex. Monitio. De monitione iudicis,quæ habet vim peremptorij, quod not.vide etiam quod notatur in c.si post præstitum,de confessis,& de isto etiam est gl.communiter approbata in c.consuluit,de off.dele.licet non alleget istum textum. idem dicit hic Bal. esse,si nuncium citat partem præsente iudici apud acta,mandato ipsius iudicis, ipsa parte citata præsente,quod habet vim peremptorij, secundum id quod no.in d.c.consuluit, in l.si procurator,ff.de verb.obli.& quod ibi not.& Adde quod ibi not. Bald.in c.j.de mil. vas.qui contu.est.super ver.terminat,& dicit Inn.in c.tua nos de coh.cle. & mul.quod monitio iudicis,qua monet,quod satisfaciat, non habetur pro citatione.Dic,vt ibi per eum late.& no.quod non solum iudex poterit citare, sed etiam notarius secundum Bal.& Ang.in l.vt perfectius, de anna.except. Bart.in l.si finita,§.Iulianus,ff.de dam.infect. Adde quod citatio peremptoria requiritur in trib.casib.vel quatuor fm Pau.de Cast. cum peruenitur ad diffinitiuam.l.peremptorium,ff.de iudi.Item cũ ad interlocutoriam ab obseruatione iudicij,vt l.properandum,§. & siquidem,§.de iud.Item cum ad missionem ex primo,vel secundo decreto,vt l.præsenti,§.de his qui ad eccl. confug.in aliis autem actib.nõ requiritur peremptorium:imo vnica citatio sufficit,vt in dilatione data ad probandũ, & alios actus.ita Imo.in c.ad petitionem,de accu.Item adde fm Pau.quod Bal. dicit in processu, qui fit coram principe,non est necessaria citatio,quod Saly.reprobat. Adde quod melius loquutus est ipse bal.consi.256.vol.j.Et de virtute peremptorij,et quomodo differat ab edicto,vide Old.cons.3.
b Alex. Peremptoria. Vtrum omnis dilatio sit peremptoria.Adde Bart.et ibi est tex.in l j.§.de dilatio.et qđ dixi post Lud.in l.si finita,§.Iulianus,in addi.
c Alex.Vel æquipollens.Sed quid si dicat,alias procedemus quantum de iure poterimus,an habeat vim peremptorij.vide Bald.in rub.j.commina.vel episto.Et in simili adde bal.in l.non ignoscat in fi.§.de fru.et lit.expen.
d Alex.Non valet.No.bar.in l.Iulianus, in prin. sui.et sequitur Pet.de Anch.in c.j.de for.comp.et vide bar.in auct.qui semel,j.eo.in prin.

LEX III.

1 *Qui non appellat intra decem dies,videtur consentire sententiæ.*
2 *Sententia lata contra eum, qui est citatus ad domum, valet:licet ad eius notitiam non peruenerit.*
3 *Absens, contra quem fuit pronunciatum, quando restituatur ad appellandum,& quando ad totam causam.*
4 *An ex sententia condemnatoria oriatur obligatio naturalis.*
5 *Qui non appellat,ficte consentit.*

AB EO. Hæc lex est aliquantulum difficilis.non pt infirmari
1 sententia ab eo,q cõgruo tpe non cõqueritur.h.d.† No.quod q non
2 appellat intra decem dies,vr̃ cõsentire sententiæ.† No.ẽt,quod sñia lata cõ eum,q est citatus ad domum,valet,licet ad eius notitiam nõ peruenerit,vt colligitur ex hac l.& dicam in solo. Cõriorum.
a in hac l.habetis dictionem, q̃relã. ᵃ Querela pt intelligi tribus mod. Vno mõ per modũ nullitatis,vt dicendo sententiam nullam.& isto mõ nõ pt intelligi hic,qa sententia nulla,taciturnitate non cõfirmatur,vt ff.de app.l.si expressim. Itẽ pt intelligi de q̃rela,q ppoñit p modũ restõnis in inte. Itẽ de q̃rela, q ppoñit per modũ appellationis,& istos duos intell's insequuntur duæ istę gl.Primus nõ pcedit sine difficultate:scđs est clar⁹.Op.sñia cõ nõ citatũ nõ valet,vt j.e.l.ea,q.& ff.de re iu.l.de vnoquoque. So.intellige,quod hic fuit citatus.s.ad domum,& nõ fuit inuent⁹. Ita intelligitur hic tex.Scđò op.cõ absentẽ añ lit.cõte.nõ pt pnũciari diffinitiuè,vt l.fi.§.illud,j.de rem.ap.Sol. intellige,qđ hic se absentauit post li.cõtest. Ita intelligit prima gl.& bene,& istæ op.factæ vnamq̃que lect.respiciunt:sed illæ,q fiẽt,respicient illam lect.put loqtur de q̃rela,q pponitur per modũ restõnis in integ.Iõ op.absens nullo mõ restituitur, vt ff.qñ app.sit.l.j.§.fi.
3 † So.Ibi loqtur in absente,q fuit defensus per pcuratorẽ, tunc si procurator non appellauerit,nullo mõ restituitur.hic loqtur in absente ex cã pbabili, q nullo mõ fuit defensus. Et intellige q non reliqt procuratorẽ, vel reliqt & non defendit.vñ de iure cõi nõ pt appellare,nisi defendatur.Posset intelligi in absente ex cã probabili & necessaria, q ad totam causam restituitur. Ista lect.non vr̃ bona,quia absenti ad petendum restitutionem currit tps finita absentia,non à tpe scientiæ,vt l.fi.§.de temp. in integ.rest.Sed hic loqtur à tpe,quod currit à tpe scientiæ, vt ibi.cognouistis,&c.& sic de tpe, quod currit à tpe scientiæ. ergo non est tps restitutionis in integrũ.quia illud currit à tpe absentiæ.Sed sustinendo istam lect.debemus dicere, cum primum cognouistis,s.& in reuersione fuistis. Melior ergo est alia lect. vt hic loquatur de q̃rela,q proponitur per modum appellatiõis. Et fm hoc op.absens ex causa voluntaria, & pbabili, non pt appellare,nisi restituatur,vt l.fi.ff.de in integr.rest. ergo sibi non currit tps ad appellandũ à die notitiæ.Sol.intelligitur hic de absente ex cã voluntaria,q pt appellare suo iure statim cum scit, vel intellige de absente ex cã pbabili,q nõ potuit relinquere pcuratorẽ:alias si potuisset relinquere,& non reliquisset,haberet necesse petere restitutionem,vt plene not.in dict.l.fi.de in integr. restitutione. ¶Extra glos. per Doct. inducitur in argument.v-
4 trum ex sententia condemnatoria oriatur obligatio † naturalis

a ADD. Alex.Querelam. Quot modis dicatur querelã,vide quæ habes in l.si arbitro, ff.qui satis.co.vbi habes quæstionem de statuto dicente,quòd querelæ bannitorum non audiantur.

a lis.a Et dñt qdã q̃ sic, ꝑ istũ tex. qa q nõ appellat à sentẽtia, ꝯsen
b tit, b vt hic, & l. cũ antea. s. de arb. sed ex ꝯsensu orit nãlis, vt l. j. ff.
de pac. ergo, &c. sol. dicebat d. Iac. Bu. qđ qñ qs appellare pt, &
ñ appellat, vř ꝯsentire, & iõ oritur oblõ nãlis, vt hic. sed si appel
lat semel, & bis, & succũbit, nõ pt plus appellare, tũc nõ oritur
naturalis, qa tacet inuitus. ita dicebat in l. iulianus. de cond. ind.
c do. Cy. in l. cũ qs, s. de iur. & fa. ign. ibi alle. hãc l. Ego credo, c q̃
ex sentẽtia nũq̃ oriatur oblõ nãlis vera. Probo, sentẽtia nõ tol-
lit nãlẽ oblõnẽ, vt l. iulianus. de cõd. ind. ergo eã nõ inducit, qa
facilius tollitur, q̃ inducatur, vt l. si vnus. §. pactus ne peteret. ff.
5 de pa. † Ad illud, q̃ dicitur q nõ appellat, vř ꝯsentire, resp. & di-
co, q̃ q nõ appellat, videtur cõsentire fictè, nõ tñ cõsentit verè:
q̃ apparet ex eo, qa nõ spõte facit. Non. n. cõmodè qs appellare
põt, & appellationẽ ꝓsequi iniustã. iusta est. n. cã, qua quis non
appellauerit pp vexationẽ iudiciorũ: seu quia quis vexationẽ
iudiciorũ timet. Hic est tex. in l. litẽ si res. in fi. de ali. iu. mu. cã fa.
Vnde præsumendum est, q̃ non appellauerit propter vexatio-
nem iudiciorum. facit ad hoc s. de his quib. vt ind. l. minorib.

¶ Contrarietas, & Concordia.

¶ Aduerte, q̃ Bart. in hac l. ab eo. de contrarietate notatur. sed pro saluando eum, & in quo videatur contrariari, vide concordiam positam ad l. cum quis. C. de iur. & fac. ign.

a ADD. ¶ Ale. An ex sententia oriatur naturalis obligatio, adde bart. & gl. in l. 2. ff. de iureiu. & Bar. in l. 1. ff. de cond. ind. & in l. cum quis, s. de iur. & fa. ign. sed contrarium ipse tenet in l. iulianus verum debitorem. & ibi dixi. ff. de cond. ind. & cum opi. Bar. tenet Bal. hic.

b Paris. Consentit. Vide Are. in l. 1. C. de postul.

c Claud. Credo. Vide Fel. c. quod ad consultationem, de re iud.

LEX IIII.

1 *Sententia lata die feriata, est nulla. & nu. 2.*
3 *Sñia nulla extinguit iurisdictionem iudicis delegati: & an idẽ in ordinario.*
4 *Causa nullitatis deuoluit totam causam ad iudicem superiorem, vt possit sententiam reformare. sicut causa appellationis.*
5 *Iudex, cui causa committitur de nouo, an debeat iudicare ex eisdem actis.*
6 *An debeat pronunciari prima sententia nulla, vel saltem de eius nullitate cognosci, antequàm sententietur super causa principali.*

a SI VT PROPONIS.a Hæc est no. l. Br dicit, † Sñia nulla iudi
1 cis delegati b iurisdictionẽ extinguit, & cã poterit delegari alte
b ri. h. d. † No. q̃ sñia lata die feriata, est nulla. No. scđo, q̃ sñia nul
2 la extinguit iurisdictionẽ iudicis delegati. Ad 1. op. c de l. j. ff. de
c fer. Intellige, q̃ hic fuit dies feriata ob honorẽ Dei, vř ob neces-
sitatẽ hominũ, cũ ps ñ fuisset psens, ibi vtraq; pars ꝯsensit. Op.
q̃ ipse prim⁹ iudex dẽat iudicare, qa sñia fuit nulla: & iõ dẽt ha
beri perinde ac si lata nõ eẽt, vt l. quoties. ff. q̃ satis. cog. Sol. Fa-
d teor, q̃ sñia d est nulla q̃tum ad partẽ, sed q̃tum ad extinguẽdũ
iurisdictionẽ iudicis, est aliqua. ꝯ hoc opp. q̃ ipse idẽ iudex dẽt
cognoscere, & iterum sententiare, vt j. eo. l. si pses. & j. ti. 2. l. j. in
3 fi. † Sol. Sñia extinguit e iurisdictionẽ iudicis delegati, vt hic, ñ
e ordinarii, vt in ꝯriis legib. Ad primum, q̃ dixi de iudice delega-
to, op. de l. qd tñ, circa prin. ff. de arb. Resp. hic iudex erat perfe-
f ctè functus f officio suo, qa iudicauerat super toto, q̃ erat ei per
missum: vñ eius iurisdictio extinguitur, in ꝯriis erat functus ñ
perfectè officio suo, qa nõ iudicauerat super toto, idcirco pt iu
dicare. Ad aliud, q̃ gl. dicit de iudice ordinario, op. & vř q̃ dẽat
g adiri iudex maior, nõ ipse iudex ordinarius, g vt l. absẽtem, j. de
accusatio. gl. in l. 4. j. de acc. dicit q̃ pt adiri ipse idem iudex, vel
superior. Iac. de Aret. hic, & in l. iudex. ff. de re iud. & Cy. hic re-
fert, dicit, Aut sententia est nulla propter iniquitatem iudicis,
& debet adiri superior, vt d. l. absentem. Aut ẽ nulla alias, & tũc
ipse idem iudex dẽt adiri, vt legib. all. Do. Iac. But. dicebat indi-
stinctè verũ q̃ iudex superior potest adiri, vt l. Cornelia Pia. ff.
de iur. patr. & l. q̃dam mulier. fam. ercisc. Sed tunc opp. (dicebat
ipse) nonne regula est, q̃ vbi cæptum est semel iudicium, ibi fi-
nem accipere debet, vt l. vbi cæptum. de iudi. Qũo ergo cũ lis
fuerit cæpta coram vno iudice ordinario, faciet transitum ad
maiorem iudicem? Ideo dicebat, si volo ire ad superiorem, vt
ꝓnunciet sñia nulla, tũc possem. Ita loqtur, q̃ s. dixi. Sed si vel-
lem, q̃ ꝓnunciet sñia nulla, & iterũ iudicetur, dẽo facere corã
eodẽ iudice, vt d. l. si pses, cũ si. Quę verba qñq; mihi placuerũt:
mõ cũ diligẽter inspexerim, nõ vř mihi fore verum, & puto, q̃
indistinctè possit adiri superior, vt ꝓnunciet sñiam nullã, & ite
rum iudicet, Hoc probat tex. in l. j. §. j. ff. q̃ sen. sine appel. rec. Ex
h quo hẽs, h q̃ † sicut cã appellationis deuoluit totã cãm ad iudi-
4 cem superiorem, ita q̃ poterit primã sñiam reformare ẽt ex cã
noua, vt l. j. in pr. ff. de appel. & ff. q̃ cũ eo. l. fi. j. de temp. appel. l.
per hãc. ita ẽt cã nullitatis deuoluet totã cãm ad iudicẽ superio
rem, vt possit sñiam reformare, q̃ sentit Inn. in c. cũ ꝯtingat. ex-
tra, de off. dele. q̃ no. & tene menti, quia nunq̃ audiuisti à me ta
5 le verbum. † Quæro, vtrum iudex, cui de nouo cã cõmittitur,
i debeat iudicare ex eisdẽ actis. i Gl. dicit hic, q̃ sic, vt l. si expssim.

k ff. de app. ꝯrium not. in l. cũ q̃rebatur, de re iudi. k Veritas ẽ ista.
Qñq; defectus, ex quo sñia est nulla, respicit vniformiter acta
sicut sñiam, v. g. Si litigatũ est cũ minore nõ habẽte curatorẽ,
certè tũc oĩa acta debent reintegrari. Ita pt intelligi d. l. cũ q̃re-
batur, cum sua gl. Qñq; causa nullitatis respicit solũ sñiam, vt
hic, qa die feriata fuit sñia lata, tunc iudicabitur ex eisdẽ actis,
vt hac gl. qđ not. in l. si expssim. Qñq; est talis defectus, q respi-
cit sñiam, & partẽ actorũ, v. g. Decessit re⁹ post lit. ꝯt. & ꝓcessũ
est ꝯ mortuũ vsq; ad sententiã, certè sñia est nulla, & oĩa acta à
die, qua mortuus ẽ, vt l. pe. & fi. ff. q̃ sent. sine appel. re. Et iõ acta,
q̃ sunt nulla, dẽnt rescribi, seu recenseri. Ita pt intelligi d. l. cum
q̃rebatur. q̃ritur alias, vtrũ acta facta in vno iudicio, ꝓbent in
6 alio? diximus in l. is apud. s. de eden. † Quæro vtrum ante q̃ sen
l tentietur super cã principali, l scđo dẽat ꝓnunciari prima sen-
tentia nulla, vel saltẽ de nullitate cognosci? vř q̃ nõ, vt s. e. l. 2.
& j. ti. 3. l. fi. In ꝯrium vř d. l. cũ q̃rebatur. de re iudi. hic aduerte.
Qñque nullitas sententiæ apparet manifestè, nullo ꝓbato ex-
trinsecus. Exemplũ, qa lata die dñico, vt hic, vel quia lata pñte
ꝓcuratore, & cõdemnatus est dñs, vt j. ti. 2. l. 1. vel quia in sen-
tentia non apparet quota, vel quantitas, & tũc iudex poterit de
nouo iudicare, sine alia cognitione, qa notum est sibi ex dicta
sententia, vt dictis legib. Qñque nullitas sententiæ nõ apparet
ex ipsa, nisi probetur extrinsecus, vt si esset lata ꝯ minorem, vel
mortuum, qđ non apparet ex sententia lata, vel si ꝯ infirmum,
aut laborantem morbo sontico, vt l. quæsitum, de re iu. tunc
debet præcedere cognitio de nullitate, anteq̃ sententietur. Ite-
rum probo primò per tex. in d. l. cum quærebatur, de iud. Secũ-
dò probo per rõnem. Iudici debet liquere de causa, anteq̃ pro-
ferat sententiã, vt j. ti. j. l. 2. Si qs hoc excipiat, non liquet sibi, er
go ista cognitio de necessitate debet ꝑcedere. Pro hoc ẽt facit
j. eo. l. si præses, & qđ ibi videbitis. Dixi, q̃ debet præcedere co-
gnitio, sed an debeat præcedere sententia super nullitate? Resp.
modus procedendi potest esse duplex. Primò q̃ petat senten-

a ADD. ¶ Ale. Vide q̃ dĩ Bar. l. properãdũ, s. de iudi. ꝑ istũ tex. post Cy. & Old.

b Paris. Iudicis delegati. Istud procedit etiã in delegato principis, licet Ang. tenuerit contrarium. vide Ale. in ru. ff. de of. eius, cui mandata est iur. & quæ scripsi in l. si expressim, de app. ad Bar.

c Paris. Opp. Adde ad hoc, quod iudex delegatus non possit amplius iudicare, nec suam sententiam dicere nullam: sed nec quidem alius ordinarius ad mitti potest super illa causa quando princeps delegauit, sed habere debet recursum ad principem, vt alij deleget secundum Bal. hic in ver. q̃ro Papa, vide quæ scripsi in Berta. in versi. delegatus à principe, ad fin. vbi vide quæ scripsi de appel. vbi habes limitationem ad hoc, & alia in ista materia. Idem Bar. arguit ex isto. tex. in l. quod iussit, ff. de re iud. Sol. vt ibi.

d Alex. Quod sententia. Vide Bar. in l. si expressim, ff. de app.

e Alex. Extinguitur. Hoc limita esse verum, nisi delegatus sit ad vniuersitatem causarum secundum Ang. in l. iudex postquam, ff. de re iud. & d. Ant. & Imo. in c. qualiter, extra de accu. & idem Bal. hic, licet Inno. videatur tenere contrarium in d. l. si iudex, & ibi vide ad hanc materiam.

f Ale. Functus. Ex hac rõne collige, qđ sententia lata à delegato q̃tũcunq; nulla, finitur officium iudicis delegati, nisi tulerint eam ꝯ formam mandati delegatarij, tunc nõ dĩ functus officio suo. ita voluit Old. & iac. de Aret. ſm Ang. in l. iudex, ff. de re iud. & ibi hoc etiam tenuit imol. & idẽ tenet Sal. hoc idem voluit iac. Ray. Cy. & Sal. in l. si accusatoribus, j. de accu. & Cy. & iac. But. & Ang. hic, & Bal. in l. arbiter, ff. de arbi. & imol. i l. si expressim, ff. de ap. Pau. de Cast. in l. cum quærebatur, ff. de re iud. licet io. Cal. in c. qualiter, ext. de acc. & Per. de Anc. in cle. j. ext. de re iud. & imol. in c. literis, de of. del. contrarium tenent, & minus bene. Adde an per sententiam nullam delegatus sit functus officio suo, Bal. consi. 305. lib. 6.

g Alex. Ordinarius. Sed in eo casu, quo ordinarius male iudicauit, puta absol uendo, poterit iterum iudicare condemnando. Tex. est no. quod sic ſm Bald. ibi in l. fi. j. de sent. quæ sine cer. quan. & de materia ista per Doct. in c. j. de re iud. & ibi per d. Ab. per Bal. in addi. Spe. in tit. de senten. prola. plene per imo. hic, in c. in literis, de of. del. Sed vtrum si delegatus nulliter iudicat interim possit sibi committere, gl. & ibi Bal. in l. j. tit. j. tenet quod non. Vide no. Ang. & imol. in d. l. si expressim, de app.

h Barb. Ex quo habes, Adde Bar. in l. si expressim, ff. de appel. & consi. 26.
Alex. Ex quo habes. In cã nullitatis, ẽt tota cã deuoluitur ad superiorẽ: secus i cã appellatiõis, & dĩ hic Bar. q̃ nullus alibi dixit vnũ verbũ i d. l. si expssim, circa fi. & in l. j. circa fi. j. qñ ꝓuo. nõ ẽ neces. & vide not. d. Ant. ĩ c. dilecti, de app. & ibi seqtur hic d. Ab. ĩ c. cũ io. eremita, i fi. đ fide instr. & limita ꝑ Per. de Anch. & imo. ĩ c. eũ dilecti, de emp, & ven. in prin. Hoc dictũ ẽ reassumit imo. ĩ l. iudex postq̃, de re iu. & hanc limitationẽ q̃ ponit imo. in d. c. cũ dilecti, sensit ẽt Bal. in l. 2. in 14. q. s. de rescin. vendi. vide Mod. in d. l. iudex postq̃.

i Alex. Iudicare ex eisdem actis. Vide Bal. in d. l. edita, ĩ 6. & 7. q. q. seq̃ hæc dicta Pe. de Anc. in cle. j. de re iud. & adde Spe. in tit. de sen. §. iuxta, versi. sed si causa, & vide Bal. in l. j. j. de sent. ex peri. reci. ibi, quid si perempta erat instantia. Et vide quæ no. in l. si expressim, ff. de app.

K Alex. De re iud. Per Bar. & Spec. & io. And. in tit. de sent. §. iuxta, versi. sed si causa. Doct. post gl. in c. ad probandum, extra, de iud. d. Ant. & imol. in c. in literis, de of. deleg. quod ibi omnino vide ad limitationem dictorum hic per Bar. & vide in l. iudex postquam, ff. de re iud.

l Alex. Causa principali. Vide Bar. in l. cum quærebatur. ff. de re iud. & iac. Bu. in l. si accusatoribus, j. de acc. & Sal. in l. si præses, j. eo. & Bal. in l. j. de sent. ex peri. reci. et bal. in l. si aduersus s. si aduersus rem iudicatam.

tiam

tiam principaliter pronunciari nullam esse, tunc super hoc debet primo pronunciari esse, vel non, vt l. de qua re. ff. de iudic. si verò hoc non peto principaliter, sed peto principaliter sententiam ferri de nouo, quia prima fuit nulla: tunc cognoscitur incidenter, & super hoc incidenti non est necesse, ꝙ pronuncietur nulla, vt l. 1. de ordi. cog. De materia nullitatis dicam plenè in l. 1. ȷ̃. quan. pro. non est nec.

LEX V.

1 *An in citatione debeat inseri locus.*

a SI VT PROPONIS. *a* mutatio loci, excusat quē à ɔ̃tumacia ex qua redditur sñia nulla. H. d. Dr̃ hic, per obreptionē, q̃ro cui fit obreptio. Duæ sunt opi. Vna, ꝙ obreptio fit iudici: fm̃ istā posui casum, & ista est vera. alia, ꝙ obreptio fuerit facta parti, quia actor iuit ad reum, & dixit, &c. & propter mēdacium pars inde iuit ad locū, vnde sententia est nulla. all. gl. l. arbiter. in fi. de arb. Et ista 2. lect. non placet, quia mendacium dictum à parte parti, non facit processum nullum, licet pariat exceptionem, vt l. 1. §. si reus. ff. de eo per quem fa. er. sed mendacium dictū à parte iudici facit nullū processum contumacis. Hic est casus, quod no. in l. si prætor. §. Marcellus. ff. de iu. Non ob. l. arbiter. in fi. de arb. quia ibi loquitur in arbitro, quod totum à partis voluntate dependet: secus in iudicio, ar. ꝓ hoc in l. 1. §. fi. ff. de præ. sti. & ibi di
1 xi. †Quæro, an in citatione debeat inseri locus. *b* resp. quidā est
b iudex ordinarius, qui hēt locum maiorum deputatum ad reddendum ius, tunc non dēt inseri locus, sed de illo intelligitur, vt l. pen. de iust. & iu. Quidā sunt iudices, qui non habēt locum maiorum, quales sunt iudices delegati: tūc si quidem ab initio deputatus est locus in citatione, non dēt inseri locus, quia de illo intellr. casus est hic, & iõ practica est, vt qñ tibi delegatur qõ, vł assumeris arbiter, primò dēs assumere locū & deputare locū determinatū, & tūc oēs citatiōes intelligūtur relatæ ad illū loc. ita intellr tex. hic. si verò locus non esset deputatus, & tunc aut loqueris de loco vniuersali ciuitatis, & ille ñ dēt inseri, quia ibi intelligitur, vbi cōpromissum est factum, vel in quem facta est delegatio, vt l. si cum dies. §. si arbi. ff. de arb. locus verò particularis ciuitatis debet inseri. ar. l. ita stipulatus. in pr. ff. de ver. ob.

a ADD. ¶Alex. Proponis. Vide ad materiam huius l. & intellectum Raph. in l. iudex postquam, de re iud. & ibi do. Ang.

b Ale. Locus. Adde quod no. Bar. in l. j. ȷ̃. de sent. ex peri. reci. & hic adde gl. pe. iuncto tex. & no. ext. de rescr. Bal. & Ang. in l. vt perfectius, s̃. de an. exce. sed quid de iudicib. qui non hēnt determinatū locum, sed vbi inueniunt malefactorē suspendunt. dicit In. ꝙ si ꝑ principē est eis determinatus locus, nō pñt eū mutare, subde, nisi de partiū volūtate. Vide In. c. cū cōtingat, de fo. com. & vide gl. no. de hære. in 6. in c. cū ꝑ hoc. Et quid de arbitris iuris q̃ succedūt in iurisdōe iudicis ordinarij, vtrum debeant sedere ꝓ tribunali in audientia illius iudicis. dic, ꝙ nō, sed pñt sibi eligere locū sicut alij arbitri. adde gl. no. ȷ̃. de sen. l. consentaneum, & aliam gl. no. in materia in l. 2. ȷ̃. de sen. q̃ sine cer. quan. & vide ēt tex. in l. si quis duas, de excu. tu. Bal. c. 1. §. præterea, de prohi. feu. al. ꝑ Fed. ibi latius ꝑ eundem, & hē in l. pe. de iust. & iu. Bal. hic & gl. in l. cum sententia, ȷ̃. de sen. Et ibi quid de cōsensu partiū. adde an arbiter possit prorogare compromissum in alio loco vbi factum est, Bal. cons. 218. lib. 1.

LEX VI.

a SI PRAESES. *a* Br̃ dicit. sentētia nulla nō impedit ordinariū iterū super eodē cognoscere. H. d. Ad euidentiā pmitte tu iuuenis, ꝙ quando aliquis est tutor, vel curator, & impeditur administrare aliqua de cā, sibi datur coadiutor, vł ɔ̃stituitur actor, l. decre. ff. de adm. tu. & l. solet. ff. de tute. & inst. de cura. §. fi. & habes ti. spāle s̃. in quib. cau. tu. hab. No. ex hac l. primò ꝙ dixi tibi in summario. Not. 2. tex. qui dicit, repetitus notionē suā exhib. cum. n. nō ɔ̃stet de nullitate sentētiæ ex ipsa sententia, quia in ea non apparet, minores non hēre curatores, apparet ꝙ iudex dēt cognoscere de nullitate, vt dixi in l. si vt ꝓponis. s̃. e. Et hoc mō pt̃ intelligi hæc l. pt̃ ēt intelligi ꝙ cognoscatur de principali. no. ꝙ sentētia absolutoria ab obseruatione iudicij, per q̃ pronun-
b ciatur appellationem esse desertam, non pt̃ ferri *b* ɔ̃ minores in
c defensos, *c* vt no. in l. cum & minores, s̃. si aduer. rem iu. illud est verum in interlocutoria, per q̃ peruenitur ad j. vel ad ij. decretū, secus in alia interlocutoria, vt hac l. q̃ hoc ꝓbat duob. mod. Nā sentētia absolutoria ab obseruatione iudicij est interlocutoria, fm̃ vnum modum intelligendi, vt gl. tāgit in l. Titia. de accus. & ibi plenissimè dixi. itē hoc ꝓbat tex. ex gñalitate, q̃a dicit, quic-
d quid eo tp̃e, &c. & sic ex gñalitate patet. Op. ꝙ iste idē iudex, dñ possit cognoscere, vt s̃. e. l. si vt proponis. sol. ibi in delegato, hic in ordinario, vt ibi plenè dixi. Quæro, qūo ɔ̃tingit hoc, ꝙ isti adulti non habeāt curatorē. Dicit gl. pluribus mod. vel quia nunq̃ minori fuerunt dati, vel quia mortui. Dices tu. Si nunq̃ fuerunt dati, qñ fuit datus coadiutor, vel actor. Resp. Coadiutor seu actor fuerunt dati tutorib. & tutela finita est. Hoc modo oportet intelligi, si dicas, ꝙ curatores nunquàm fuerunt dati. Quæro, vtrum actor possit prosequi post causam appellationis, si vult. Gl. dicit quòd non, per l. si actor. ȷ̃. de app. & ibi dicam.

a ADD. ¶Ale. Præses. No. ꝙ per istum tex. & per l. 2. vt intra certum tempus, dicit Bar. in l. properandum, §. illo. quod licet instantia sit perempta, tamen officium iudicis durat, vt possit partem, ꝑ q̃ hoc contingit in expensis ɔ̃demnare, & no. & idem tenet in d. l. 2. & Bal. in h. d. singulare verbum, in materia appellationis, de quo vide quod scripsi post Bar. in l. 1. ȷ̃. quan. pro. non est ne. & hanc l. limita, & declara, vt per Bal. in l. nostram, de test.

b Paris. Ferri. De hoc vide Barb. cons. 31. vol. 3. dub. 1.

c Ale. Indefensos. An sententia lata ɔ̃ minores indefensos valeat, vide Bar. in l. ɔ̃ pupillum, ff. de re iud. & ibi doc. si iudex pronunciat appellationem esse desertam, an sit interlocutoria, vide d. Lud. in rub. de re iud. post Bal. hic, & Bal. in l. 2. s̃. de epi. aud. & ibi, an ab ea possit appellari. Et no. hic quod sententia lata contra minores indefensos non valet. fallit in causa, per quam pronunciatur quem mittendum in possessionem. item valet sententia diffinitiua in causa appellationis contra minores indefensos, not. in l. alienam, s̃. de proc. adde an sententia lata ɔ̃ minores indefensos sit nulla. Ang. cons. 255.

d Ale. Iudex. Adde quod in casu huius l. etiam delegatus possit cognoscere super causa principali, quia sententia lata ab obseruatione iudicij, vel ratione peremptæ instantiæ, non expirat iurisdictio etiam delegati quominus possit super negocio principali cognoscere. ita voluit Spe. ti. de of. iud. §. deseruit, ver. quid si proponens, & Ang. Imo. & Pau. de Cast. in l. iudex, ff. de re iudi. & Bar. in l. 1. ȷ̃. si à non compe. iudi. Io. And. in c. examinata, de iud. & ibi per do. Ant. & Inn. c. consuluit, in pr. de of. del. & Pau. de Leaza. in cle. 1. de re iud. & do. de Rot. conclu. 66.

LEX VII.

1 *Sententia lata pro absente non legitime citato, non valet.* 2.
3 *Contumacia ficta eius, qui ad domum citatus non venit, sufficit, vt sententia lata contra absentem valeat.*
4 *Sententia lata contra absentem infirmum, legitime citatum, quem iudex sciebat febricitare, est ipso iure nulla.*

1 EA, QVAE. †Sententia lata ɔ̃ absentem, non solenniter cita
2 tum, est nulla. H. d. Circa hanc l. quæruntur tria. Primò †quid si est lata pro absente. Gl. dicit idem notabiliter, ꝙ non valet, vt l.
a furioso. *a* ff. de re iud. & vide gl. no. ibi. idem no. in l. quæsitum. ff. de re iud. ɔ̃ hoc videtur ff. de iudi. l. & post edictum. circa prin. s̃. de iud. l. properandum. §. sinautem reus. Resp. pro absente nō legitimè citato non valet, vt ista gl. & probatur in l. furioso. sed pro absente legitimè tamen citato, bene valet, quia rei absentia repletur per Dei præsentiam, vt s̃. de iud. l. properandum. §. sinautem. item contra hoc facit, quia ꝙ quis citetur est in eius fauore: ergo nō debet retorqueri in eius læsionem, vt l. non eo minus. de proc. & l. quod fauore. de legi. Resp. istud non est inuentum principaliter in fauorem absentis, sed ad rigorem iuris conseruandum, quia rigor ēst, vt per actus ciuiles alteri per alterum non quæratur, nisi sit præsens. Cum igitur non fuerit præsens pro eo, id sibi non quæritur. Facit ad hoc l. quæsitum. ff. de
3 re iud. dicam ȷ̃. ti. 2. l. 1. & tene menti istam gl. † Quæro secundò, quæ contumacia requiratur ad hoc, vt valeat sententia, an vera contumacia, quando inuentus fuit, & non venit, an ficta quando non fuit inuentus. Hic, quæ dicatur vera contumacia, & quæ ficta examinat gl. latius in l. fi. de in inte. rest. & l. ex consensu. §. fi. de app. Doct. ponunt in l. properandum. §. sinautem
4 reus. s̃. de iud. & ibi dico. †Quæro tertiò, quid si absens erat infirmus, fuit tamen legitimè citatus. Glo. dicit ꝙ tunc sententia est ipso iure nulla. illud intellige verum, quando iudex sciebat absentem febricitare: sed si ignoraret, valet tunc sententia, vt no. in l. quæsitum. de re iud. idem in qualibet absentia necessa-
b ria, *b* vt dicam vobis in l. pen. ȷ̃. eo.

a ADD. ¶Ale. Furioso. Vide ibi dicta, & circa prin. h' l. adde quod si statutus esset terminus in quo debet fieri sñia, ñ requiritur citatio, vt dicit Bal. in auth. ei qui, de temp. ap. & c. 1. sancimus, quo temp. mil. quod sequitur Pau. de cast. l. admonendi, de iureiu. Bene facit quod dicit Bal. d. l. admonendi, vbi dicit, ꝙ terminus præfixus dicitur peremptorius. An sñia lata ꝓ absente, vel febricitante valeat, vide Bar. in l. & post, ff. de iudi. Bal. ēt tenet quod ēt si non est legitime citatus nō valeat. Qñ aūt quis est pñs, ñ requiritur peremptorium, fm̃ Bal. l. 1. in fi. s̃. e. adde auth. si oēs, & ibi ꝑ Bal. s̃. si vt se ab hæred. absti. Ang. autem in l. 1. s̃. de lon. tem. præsc. tenet ꝙ sententia interlocutoria, lata in fauorem absentis, ēc non citati, teneat, quod not. alle. Inn. in c. audi. de proc. Et quod valeat sententia lata ꝓ absente nō citato, tenet Bal. in l. si accusatorib. de accu. vide Bal. & Ang. in l. properandum, §. sinautem reus. fallit in summariis iudiciis, fm̃ Bart. in extraua. ad repri. ver. figura, in fi. adde do. Anto. in c. causam, de iud. gl. d. §. sinautem, in ver. contradicturi, & in §. sinautem alterutra, ver. vter. tenent contrarium eius quod hic no. gl. inquantum opi. procedere possit in criminalib. quia etiam in accusatore absente, possit pro eo nō citato ferri sententia, l. quamuis indubitati, ȷ̃. de adul. ita not Ang. d. §. sinautem reus. & Bal. in l. si accusatorib. de accu. item limita cōem opi. per Angel. & Im. in l. de vno, in pr. ff. de re iud. vide Cy. & Iac. Bu. d. §. sinautem reus, q. 3. & ibi Sal. & gl. hic, vlt. no. Fed. de sen. cons. 80. & Oldr. in l. 4. §. hoc autem iudicium, ff. de dam. infe. adde quæ requirantur ad hoc, vt sententia ferri possit contra absentem, tanquam contra contumacem, Anto. cons. 8. & qualiter sententia lata contra absentem possit retractari, per eundem cons. 176.

b Alex. Necessaria. Vide Bal. in l. 2. in fi. q. 1. ȷ̃. de cust. reo. & Bar. in extraua. ad repri. in ver. neglexerit, &c.

LEX VIII.

1 *Absenti citato debent statui tempora ad veniendum decem dierum, pro quo libet termino, & nu.4.*
2 *Citationes possunt fieri per literas ibi, & nu.9.*
3 *In peremptorio fit comminatio, & si citatus peremptorie non veniat, procedetur contra eum ad vlteriora secundum partis petitiones.*
4 *Iudex successor potest expedire, quod nõ est expeditum per primum iudicem. ibi, & nu.11.*
5 *Lite non contesta. non potest fieri sententia diffinitiua nisi in casu l.fi.§.illud. ĵ.de temp.app.*
6 *Citationes, & peremptorium eo modo quo hic dicitur, etiam lite non contesta ta procedere debent, quando peruenitur ad interlocutoriam, hoc est ad primum vel secundum decretum, & nu.5.*
7 *Vel ad interlocutoriam, quæ quasi exhaurit vires totius negotij.*
8 *In interlocutoriis non ponderosis: vel vbi fit citatio ad aliquem actum: puta ad videndum iurare testes, non debet præcedere peremptorium.*
10 *Citandus amplius non est qui semel citatus dixit, nolo venire.*
12 *Delegatus non potest realiter citare capiendo personam.*
13 *Iudex exceptis duob. casib. hic positis quando vult potest quem facere capi personaliter, sed non potest cogi à parte, nisi prius reus in contumacia con-*
14 *Actore p̄sente, qũo procedatur contra reum absentem. (stituatur solenniter.*
15 *Reo reuerso qualiter succurratur.*
16 *Citatus ad vnum actum, non potest per suam contumaciam, in aliis grauari.*
17 *Actor si elegit mitti, & missus est in possessionem bonorum rei, contumaciter absentis, sibi non præiudicat quin possit facere reum personaliter capi.*
18 *Absentia contumaciam inducens, quæ requirat.*

CONSENTANEVM. Ista l. est difficilis iuuenib. in text. & in
gl. & materia est quotidiana, & vtilis. Br̃ hoc intendit f̃m verã
lect. Reus conuentus reali, absens post litem contest. dẽt in cõ.
tumaciam solenniter constitui, & tunc ꝯ eum poterit alterum
de trib. remediis exerceri, vel personæ captio, vel possessionis
translatio, vel sententiæ diffinitiuæ prolatio. h.d. Diuiditur in
tres partes. Pprimò. qñ & qualiter debet in contumacia consti
tui. Secundò per quem. Tertiò, quid sit iudicis officium ꝯ ab-
sentem. Secunda ibi, quod vel successor. Tertia ibi, à quo ter ci
tatus. Item debetis scire, ꝙ ista l. intelligitur per quosdã in con-
uento actione reali contumace post litem contest. & istam te-
neo. Quidam intelligunt in absente ante litem contes. vel post.
Quidam alij intelligunt in reo absente, siue in actore. Istas lec.
tangam, primam prosequar, & aduerte casum in terminis. Egi
contra aliquem reali, lit. contestat. ille se absentauit, iudex post
eius absentiam semper tenuit me in verbis: quæro à vobis do-
mine Imperator, qualiter iudex debet procedere. Respond. Im
perator consentaneum iuris fuit, hoc est conueniens iuri, vt ei
absenti statuantur tempora ad veniendum, & respondendum,
& solenniter, quod fit expressè eo citato tribus literis, vel vno
peremptorio pro omnibus, in quo ponatur ꝙ veniat, & sciat,
ꝙ si in eadem contumacia perseuerauerit, iudex procedet con
tra eum secundum allegata, & petitiones præsentis. h.d. prima
pars. instat quærens, ille maledicus iudex, vel mortuus est, vel
recessit, vt puto, poteritne hoc facere successor suus? Respond.
Imperator quòd vel ipse, vel successor suus hoc facere curabit,
si hoc non est factum. Sequitur versic. à quo ter citatus. Instat
quærens, si erit reus iste in contumacia, qualiter prouidebitur
mihi ꝯ eum. Respon. Imperator: iudex officium suum contra
talem contumacem exercebit, quod est vt faciat alterum de tri
bus, vel ꝙ mittat familiam, & faciat eum personaliter venire,
vel ꝙ rei petitę possessionem, quam reus habebat, transferat in
authorem, & efficiatur de possessore petitor, vel iudex exami-
1 net omnia acta, & proferat diffinitiuam sententiam. h.d. †Not.
ꝙ debent absenti statui tempora ad veniendum 10. dierum pro
quolibet termino, vt hic text. cum glo. de iud. l. nonnunquam.
2 ¶†Not. ꝙ quis citatur per literas. † Not. ꝙ in peremptorio fit
3 comminatio,[a] vt si non veniat, procedetur ꝯ eum ad vlteriora,
a secundum partis petitionem. No. ꝙ non est expeditum per pri
4 mum iudicem, potest expediri per eius successorem. † No. vlti
mò tria remedia, ꝯ contumacem. Veniamus ad gl. Op. & vide-
tur, quod dilatio sit 30. dierum, vt in auct. qui semel. ĵ.e. Gl. dicit
ꝙ iura antiqua in hoc corriguntur, quod an sit verum dicam ti
bi. Opp. secundò in fin. dicit ꝙ potest perueniri ad diffinitiuam
5 sententiam. Contrà, †lite non contestata non potest ferri diffi-
nitiua sententia, vt l. fi. §. illud, de temp. app. sed hic non dicitur,
quod fuerit contestata: ergo, &c. Sol. dicit gl. quod hic intelligi
tur post lit. contest. Alij dicunt ꝙ hic ante lit. contest. loquitur
quæstio. & quod in fi. dicitur, loquitur de sententia interlocuto
ria, propter quam peruenitur ad primum, vel ad secundum de-
cretum, Gl. tenet primum, fatetur tamen ꝙ ante litem contest.
debet fieri citatio, eodem modo quo hic dr̃ fieri post lit. cont.
& vide gl. examinabimus incontinenti, & est secunda gl. quam
notabitis. Pro examinanda ista gl. habemus videre duo. Primò,
an hæc lex posset intelligi in absente, ante litis cõtestationem?
Resp. non. Nam ante lit. cont. in reali fit missio, tñ reus auditur
intra annum de possessione, vt l. si qs emptionis. §. pe. s̃. de præs.
13. ann. Sed hic dicitur, ꝙ transfertur possessio, & fit de posses-
sore petitor, & sic nũquam auditur, nisi de proprietate. ex quo
apparet, quod ante lit. cont. non loquitur. Secundò est videre,
an ante lit. conte. debeant præcedere citationes, & peremptorium
eo modo, quo hic dicitur. Gl. hic tenet ꝙ sic. Do. Iac. But.
dicebat ꝙ hoc non reperitur lege cautum. omnes enim leges,
quæ loquuntur de peremptorio, loquũtur qñ quis vult peruenire
ad diffinitiuam sentẽtiam, non qñ ad interlocutoriam pri-
mi, vel secundi decreti, vt patet ex omnibus legibus huius tit.
& ad l. peremptorium. ff. de iud. & l. contumacia, de re iud. Mihi
b videtur ꝙ gl. dicat veritatem.[b] Pro hoc habemus tex. in l. p̃nti,
§. sed si hoc faceret. de his, qui ad eccle. conf. Hoc tenet in l. si fi-
nita. §. Iulianus. de dam. infe. gl. magna. hoc etiam obseruat con
6 suetudo, & omnes tenent. Aduerte tamen, & notabitis, ꝙ†hãc
gl. intelligo quando fit citatio, vt perueniat ad diffinitiuam, vel
ad interlocutoriam, hoc est ad primum, vel ad f̃m decretũ. Sed
c qñ quis citaretur[c] ad aliquam interlocutoriam super aliquo in
7 cidenti, vel emergenti, est aduertendum, † ꝙ si quidẽ illa inter-
locutoria quasi exhaurit vires totius negotij, vt quia erat profe
renda sententia absolutoria ab obseruatione iudicij, vel alia si-
mili, puto ꝙ debeat præcedere peremptorium, arg. s̃. e. l. si p̃ses.
8 & l. Titia. ff. de acc. † In his aũt interlocutoriis [d] non ita ponde-
d rosis, vel qñ quis citaretur ad aliquem actum, vt ad videndum
iurare testes, vel publicationem testium, tunc non debet præ-
cedere peremptorium. Sufficit. n. ꝙ fuit requisitus, vt s̃. de test.
l. si quando. arg. ad hoc ĵ. tit. 1. in auct. nisi breuiores. ff. de acc. l.
leuia, & ita communis practica obseruat, quod tene menti per
9 petuò. Opp. ad aliud † quod dr̃, ꝙ citatio fit lr̃is. ꝯ in auth. de lit.
§. omnem. & s̃. de iud. l. sancimus. in fi. Resp. quædam est citatio
verbalis, quæ fit per nuncium, vel p epistolam, vel per seipsum
iudicem admonentem, & ista potest fieri à quolibet iudice or-
e dinario vel delegato, [e] vt hic. Quędam est citatio verbalis, quę
fit per edictum propositum in albo, & ista non potest fieri per
delegatum, quia album non habet. Ita loquuntur contraria. Ci
tatio verò realis nõ potest fieri, nisi per ordinarium, vt in auct.
de exhib. re. §. si vero quidam. tangam ĵ. & hoc modo loquitur
hic, & hoc modo habetis aliam gl. super ver. literis. ¶Vlterius
10 oppon. † dicitur hic, quòd debeat ter citari. contra quia sufficit
semel

a ADD. ¶Alex. Cõminatio. Adde in l. peremptorium. ff. de iud. & no. gl. & doc. in c. causam quæ, extra de rescrip. vide tamen Bar. in l. si finita, §. Iulia. de dã. inf. in verbo quæro vtrum postquam est contumax peremptorie. & Bar. ĵ. ea. l. vbi tenet contrarium eius quod ipse ponit in §. Iulia. & idem in qualibet citatione non peremptoria, quæ fit quando proceditur ad sententiã contra absentem, secundum gl. Bart. in l. si apparitor, C. de appari. lib. 12. sed Bal. hic videtur tenere contrarium. Cogita, & plures formas peremptorij vide gl. in c. constitutus, de sen. excom. in 6. in verbo, vna pro omnibus.

b Alex. Dicat veritatem. Vides ergo quod in istis requiritur peremptorium, s. in diffinitiua missione in possessionem, & ex primo decreto, & s̃nia ab obseruatione iudicij, sed ad alia merita causę quęlibet citatio dr̃ peremptoria, vt hic per Bar. hic. tenet Aegid. & post eum Io. An. in c. consuluit, de of. dele. & seq. Io. And. in c. ad petitionem, de accu. & Bar. in §. Iul. & in extrauag. ad reprimen. in versi. super dicto crimine, & Ang. in l. j. §. stipulatio, ff. si cui plus q̃ per legem Falc. Sed Spec. in ti. de dila. §. videndum, post prin. in ver. termini, dicit quod nõ meminit se legisse quod citatio ad merita dicatur peremptoria ad alios actus paris, vel vilioris præiudicij, illis qui s̃. primo sunt expressi, vt puta in s̃nĩa de citatio. bono. l. j. ff. de requir. reis. vel in s̃nĩa, qua pronunciat iudex se iudicem incompetentem, vel libellum esse ineptum eadem ratione, & vide Spe. in ti. de citatione, §. viso, ver. dñt, prout vr̃ referre Bar. ĩ d. §. Iulianus, in prin. Sed quod in sententia annotationis bonorum requiretur peremptorium, tenet Inn. in c. ad petitionem, de accus. quod satis hic vr̃ sequi Bar. & refert d. Io. in d. §. Iulia. ibi omnino vide eum qñ duo iudices requirunt tertium, an requiratur tertia requisitio. Bal. in l. fi. ff. de fer. in cle. j. d̃ excep. quod sequitur Inn. in c. consuluit, de of. deleg. & Bal. in l. tres denunciationes, s̃. eo. & Bal. in l. properandum, §. siquidem, limita per Bart. in auct. qui semel. Sed inquantum Bar. hic eam tenet etiã in qualibet interlocutoria grauis præiudicij, do. Io. And. in d. §. iulianus, vr̃ tenere contrarium. Tu vide Bal. in l. eos, ĵ. de app. vbi tenet idem in s̃nĩa sup desertione, & videtur velle Bar. hic dum dicit, aliæ similes, per l. præses. Et de absolutoria ab obseruatione iudicij, quod requiratur peremptorium, tenet Bal. per illum tex. in l. properandum, §. & siquidem. Et istis adde Bal. no. in l. tres, ĵ. eo. Et prædictis adde Bal. ĵ. commi. vel epistolas. in rub. & quę dicta sunt in l. si opus. de ope. no. nun. & per Bal. in addi. Spec. in tit. de senten. In causis autem summariis non requiritur peremptorium. ad audiendum sententiam. ita dicit Abb. in c. cum olim, de testib. de quo vide tex. & gl. in cle. sæpe, de verb. sig. in verb. peremptorie, quod no. in c. consuluit, de of. deleg.

c Alex. Citaretur. Adde Bar. in l. si finita, §. iulianus, & qd̃ ibi dixi, de dam. infe.

d Ale. Interlocutoriis. No. an ĩ iterlocutoria reqratur peremptoriũ, & vide In. in c. ad petitioné, de acc. & vide quod dixi post Bar. ĩ l. si opus, de ope. no. nũ.

e Alex. An delegatus possit citare. Adde Bar. in l. pleriq;. post gl. ibi cũ seq. ff. d̃ in ius vo. & in c. ad reprimendã, ver. si p edictum, & vide in auct. qui semel.

semel,vt l.Fulcinius,§.fi.ff.q.ex cau.in poss.ea.Sol.Ibi dr expsse,
a nolo venire.vñ amplius non dẽt citari. ᵃ hic nihil dixit.Et vide
11 gl.super verſ.contumacia.Op.ad 2.partem,†dr hic,vel qđ suc
cessor eius facere curabit. ꝯ , imò successor dẽt nouum edictũ
ꝓponere,& ẽt nouã citationem facere,vt ff.de iudi.l.edictum.
Sol.ista dẽt intelligi ſm illam,qa si primus pfecit oĩa edicta,suc
cessor dabit nouã citationem, alias ipse pficiet primas citatio-
nes,& vide gl.Seqtur 3.pars.dr hic,ꝙ cogetur personaliter ve-
12 nire.ꝯ in auct.de exhi.reis.§.si verò ẽt q̃dam.So.†Ibi loqtur in
delegato,q non pt realr citare,capiendo personam, hic loqtur
in ordinario.ꝯ hoc op. de l.j.& auct.ibi posita,s.đ of.diuer.iud.
13 ff.de in ius voc.l.pleriq;.de re.iur.l.nemo de domo.Sol.†Dicit
gl.rr ordinarius pt capere personã qñ vult.Fallit rõe personæ,
b vt si est mulier,ᵇ q̃ nõ pt capi psonalr,vt d.l.j.de off.diuers.iud.
c & auct.ibi posita.Item rõe loci,vt si est in domo,ᶜ vt in aliis le-
gibus s.alleg.in ꝯrium. Idem no.in d.l.pleriq;. & sic innuit ista
gl ꝙ iudex pt sp quẽ facere capi psonalr,nisi in duob.casib.hic
positis. Istud vr ꝯ istum tex.in quo dr,ꝙ dẽt prius in ꝯtumacia
d ꝯstitui,& tũc pt personaliter capi. ᵈ Sol.Hic loqtur,si de vrba-
nitate velit,qđ tene menti perpetuò.Ista est veritas,ꝙ sp qñ iu
dex vult,pt quẽ facere capi personaliter,sed nõ pt cogi à parte,
nisi prius reus in ꝯtumacia cõstituatur solenniter.Hic est casus
in hac l. & ideo si pars petit à iudice familiam, & iudex dene-
gat,propter hoc non potest iudex tempore syndicatus conue-
niri de hoc: quia licet posset, tamen non cogebatur, sed post-
quam pars est contumax, vt hic dicitur, tunc si iudex denega-
ret familiam,tunc posset cõqueri pars tempore syndicatus, qa
cogitur tunc,quod no.Aliàs ãt qñ posset quẽ facere capi perso
naliter,dixi ff.ad l.Iul.pec.l.sacrilegij,& ibi plene dici,& etiã qñ
qs possit facere detineri.Vlterius opp.dr hic ꝙ ſm remediũ est
tranferre possessionẽ,cui reus incũbit,in actorẽ. ꝯ,si est absens,
& nõ inuenitur,qũo possessiõi incũbit?Huius timore gl.expo-
nit duob.mod.Primò incũbit aĩo,qa retinere aĩo,vel incũbit p
familiã suã,& vide gl.Possemꝰ ẽt dicere ꝙ incũbebat possessiõi
corpore suo,& quod hic dr ꝙ est absens,& ꝯtumax,intellige à
iudice:tñ in poss.repericbatur.Venio ad gl.magnã,& op.dr hic,
ꝙ hic loqtur reo absente,actore pñte.Tex.vr ꝯ,in eo qđ dicit,
auditis defensionib.tuis,ex eo ꝙ dicit defensionib.innuit ꝙ reꝰ
erat pñs.Sol.tenendo lect.q̃ teneo,expone defensionib.i.inten
tionib.Ponuntur.n.ista qñque vnũ ꝓ alio,vt l.j.s.de iur. & fac.
ign.Alij timore huius ꝯrij dñt,ꝙ hæc l.nostra ponit tres casus,
vt loquatur qñ agitur reali,ꝓut dicit possessionẽ transferri.Itẽ
loqtur qñ agitur psonali, in eo ꝙ dicit auditis defensionib. Itẽ
prima duo remedia hñt locũ añ lit.ꝯte.Tertiũ post litẽ cõnte.
Itẽ prima duo remedia loquuntur reo absente.Tertiũ in acto-
re absente,&iõ ponit hic bñ hæc auct.q semel.q̃ loqr in actore
absente.Dñi,licet istæ lect.possint esse veræ in se,tñ ad istã l.nõ
adaptãt.Nã hic ꝯtinuat vnũ rñsum Principis factũ vni sup vna
qõe,& iõ oĩa ista remedia dẽnt adaptari ad vnã & eandẽ cãm.
De alio interrogabit princeps,&iõ posui casum in ꝯũeto reali,
actore absente post lit.cõtestatio.Procedo vlterius in gl.dr hic
ꝙ fit de possessore petitor.ꝯ,imò vr qđ audiatur de possessiõe
intra annum,vt l.si qs.§.pe.de pscr.30.ann.Huius timore gl.po
nit vnã suam distinct.& distinguit tres casus. Aut reus abẽ post
lit.cont.aut quasi cõte.aut añ lit.cont.vel quasi,vt patet in gl.q̃
signa & no. Circa primũ mẽbrum habemus aduertere duo,qñ
e est absens post lit.cont.ᵉPrimò,qualiter succurratur pñti ꝯ ab
sentem.scdò,qualiter succurratur absenti reo,ꝯ pñtem. Venio,
14 & assumo†ꝙ reus ꝯuentus reali est absens, isto casu pñti ꝯ eũ
sunt prodita tria remedia alternatiuè,q̃ ponuntur in hac l. Ab-
senti ãt reuerso, si qdẽ actor elegerit primũ modũ, qa fecit eũ
capi personaliter,remanent integra omnia sua iura, qa est pur
gata ꝯtumacia,tñ expensas reficere dẽt, vt l.sancimus.de iudi.
si actor elegit ſm modum.s.de traslatione possessionis, reus nõ
audietur,nisi de proprietate,vt hic,& l.2.vbi in rem actio.& gl.
dicit,hoc est verum,nisi sit interpositum ſm decretum,per qđ
statuatur reo absenti certũ tps,intra qđ de proprierate doceat,
qa tũc elapso tpe nullo mõ auditur,vt l.à quo fundꝰ.de dã.inf.
f si tercio actor eligit tertiũ modũ,s ꝙ ꝓnunciet,& ꝓnunciatũ ẽ
ꝯ absentẽ,tũc eo reuerso per applõnẽ succurritur, vel rẽstõ-
nem in integ.ſm gl.q̃ hic est,& in l.fi.ff.de in int.resti.si verò reꝰ
erat ꝯuentus psonaliter,tũc ẽt actor hẽt tria remedia.primò,ꝙ
capitur personaliter per hanc l.& erit per oĩa idem ꝙ in reali,si
actor istũ modũ elegerit. Itẽ hẽt ſm remedium.s.ꝙ mutatur in
possessionẽ bonorũ ex primo decreto,vt s.de iud.l.ꝓperadũ.§.
sinãt.& illud nõ ẽ illud remediũ,de quo ponit hic,qa fit de pos
sessore petitor. In casu vero,quẽ pono,ñ efficitur possessor im-
missus, & reus reuersus sp auditur refectis expensis, & recupe-
rat possessionẽ,vt in auct.ei qui.de bon.auth.iudic.pos.Itẽ hẽt
tertiũ remediũ,ꝙ proferat diffinitiua sñia,si liquet de cã,vt d.l.

15 ꝓperandũ, & hic in fi.† Reo ãt reuerso, qualiter succurrat est
aduertẽdũ. Si qdẽ reuersus vult petere ꝙ sibi succurrat ꝯ ipsam
sñiam,nõ pt,nisi per appellationẽ,vel restõnem, vt no.in d l.fi.
de in int.rest. Si verò vult petere ꝙ sibi succurratur ꝯ missionẽ
factam ex vigore sñiæ,hic est aduertendũ:si qdẽ sñia lata ẽ con
demnatoria in q̃titate, & ꝓ q̃titate fuit facta missio in possessio
nem,& tunc sp audit ad recuperandũ possessionẽ añ interposi-
tum ſm decretũ,vt d.auct.ei q.Ita dicebat do.Iac.Bu.Ad quod
aduerte:Est tñ dĩa,qa qñ missus est añ sñiam, veniens paratus
defendere recuperat possessionẽ.Iõ.n.erat facta missio, qa non
defendebat d.auct.ei q.Sed qñ missio fit post sñiam,non recu-
perat possessionẽ,nisi soluat. Iõ.n.facta est missio, qa nõ soluit.
g Hic est tex.no.nec est alibi,vt l.si pecuniæ.ᵍin fi.ff.vt in pos.leg.
qđ ꝑpetuò tene menti.Si verò lata eẽt sñia ꝯdemnatoria super
aliqua spẽ,si missio eẽt facta in alio,q̃ in ipsa spẽ,idẽ qđ s. Si ve-
rò missio eẽt facta in ipsa spẽ,tũc ipse nõ posset recuperare pos
sessionem,vel ꝓprietatẽ, nisi faceret rescindi sñiam per appel-
lationẽ,vel restitutionẽ,ſm formã l.fi.de in inte.rest.Secundus
verò casus est hic,qñ reus est absens,lite quasi ꝯtestata in cã.Di
cam de hoc plenè in l.2.s.vbi in rem actio.Tertius casus est,qñ
fuit absens ante litẽ ꝯtestatã,vel quasi, & ista est ꝓpria materia
primi,vel secundi decreti,q̃ Cy.ponit in l.cum ꝓponas. de bo.
auth.iud.pos.& ego latissimè tractaui in l.si finita.§.Iulianus.de
h dã.infe.Venio ad qdã extra gl.Op.vnoʰmõ ext.gl.& q̃ro duas
16 qq.Op.†sic.Citatus ad vnũ actum,nõ pt grauari ⁱ in aliis,ꝓ suã
i cõtumaciã,vt l.aut q aliter.in pr.&§.j.& seq.qđ vi aut clam.Fa-
cit s.eo.l.si vt ꝓponis.la 2.Sed hic in peremptorio fuit dictũ,vt
veniat,& si nõ venit,iudex audiet allegationem pſentis. Vñ vr
ꝙ ꝯ absentẽ non pt procedi ad aliq d,nisi vt audiatur allegatio-
nes partis, sed j.dr ꝙ ad instantiam istius iudicialiter procedit,
ſm ista tria remedia hic posita,ergo,&c.So.Dico ꝙ hic dr,alle-
gatiões,intellige petitiões, seu positiones, & allegatiões oẽs,
q̃ hoc vocabulo ꝯprehẽdunt,& hoc de iure cõi.Sed cõis ꝯsue-
k tudo iudiciorũ se hẽt,ꝙ hoc vocabulũ allegationũ,ᵏintelliga-
tur

a ADD. ¶Alex.Citari.Adde quod idẽ voluit Bar.in l.fi.ff.de in int.rest.& Spe.ĩ ti.de leg.§.j.Inn.& Host.in c.ad petitionẽ,de accu. & Bar.in l.si finita,§.Iulianus,de dã.inf.& d.Ant.in c.fi.de eo q mitti.in pos.cau.rei seruan.& Spec.ĩ tit.de citatione,§.viso,in ver.itẽ pt testari,& ĩ ver.si ergo peremptoriũ. Sed Pe.& Cy.in auth.q semel,j.eo.& Io.And.in addi.Spec.in ti.de procu.in §.j. tenuit contrarium,& Ang.in l.ad peremptorium,ff.de iud.& d.Ant.in c.cõsuluit,de of.dele.& Imo.in d.§.Iulianus. & adde Bal.Ang. & alios seq.Bart. opi.in l.tres,j.c.& etiam Imol.in l.ex consensu,§.eum qui,de appel.

b Alex.Mulier non potest citari.Limita,vt per Bart.&ibi dixi in auct.matri,& auiæ,s.quando mu.tu.off.fungi potest.

c Ale.In domo.Sed Imo.vr tenere ꝯrium in d.l.à diuo Pio §.in vendõne, de re iud.& idem no. Inst.de actio.& ẽt hic Bal.tenet ꝯ ipsum,per istum tex.qđ ẽt vr seq Lud.in l.4.ꝑtor.de dam.inf.licet vt ipse refert ibi,d. Fran.de Rãpo. tenuerit opi.Bal.allegãdo dictum §.ꝑtor,à ꝯrio sensu. Sed opi.Bal.forte est verior,q̃ ẽt tenuit Iac.but.vt ipse refert hic Adde Bal.in l.j.s.de iuris,& fac. ign.& facit ad no.per Bar.in l.à diuo Pio.§.in venditiõe,de re iud.dixit Bal. in l.pleriq;,ff.de in ius voc.qđ añ capturam dẽt citari personaliter in ciuili. sicut videmus qđ reqritur ſm eũ arbitrio iudicis,in auct. vt nulli iudices,§. si quis vero cõprehensorum.Facit quod not.Inn.in c.verum est,de sent.exc. & vide Bal.hic in 1.q.& addđ Bal.in l.si qs curialis,s.de epis. & cle.in pr.& in l.qđ euitandi,ad fi.s.de cond.ob turp.cãm,& ipse Bart.idem tenet,cum l.ea. s.eo.& dicit Pau.& Ca.in d.l.plerique, in fi.quod iudex non dẽt per capturam cogere ad comparendum personaliter nisi ex causa,per l.fi. cum ibi no. de procur.Adde qualiter iudex possit facere capi debitorem,& quãdo creditor propria authoritate capere possit debitorem,Bal.consi.12.lib.j.& quę requirantur ad hoc vt quis dicatur legitime carceratus, per eundem libr.j. consi.11.& consi.49.eo.lib.

d Paris.Contra istud consuluit Com.late ꝯs.157.inc.in causa Benedicti.

* Claud.facere capi.De hoc vide per Paul.de Ca. & Imol.in l.4 §.hoc autem iudicium,ff.de damn.infect.

e Ale.Post litẽ cõte.Et sic no.ex isto tex.quod pt perueniri ad primum decretum lite cont.Et hoc firmat gl.in l.ꝓperandũ, §.sinãt reus, s.de iu.in verbo, absente,& Bar.in l.si finita,§.Iulianus,ff.de dam. infe.in vers.q̃ro,dixi quod regulariter.& vide concordantias per me inductas in §.sinautem reus.

f Alex.Tertium modum.Ex his not.quod in actionibus realibus habet locum secundum decretum.Ad quod vide Bal.l.2.ff.si ex noxal. cau.aga. & in auct. ei qui,de bon.autho.iud.poss.& vide Ang.in l.à quo,ff.de dam.infec. licet in contrarium videatur gl.in l.3.§.genera,ff.de acq.pos.

g Ale.Pecuniæ.Et ibi vide Bar.& idem tenet Bar.in l.properandum, §.sinautẽ reus,s.de iud.& l.si finita,§.Iulianus,de dam.inf.vbi vide.Quam sententiam limita,vt per Ang.& Mod.in l.si finita,§.item videamus,ff.de dam.infe.

h Barb.Et no.hic,qđ ꝯtumacia in vno articulo ñ nocet ĩ alio.idẽ tenet bar.in l.si prius,in j.opp.scđæ partis,đ ope.no.nun.De quo gl.no.in c.j.de do.& ꝯt. in 6.Et facit qđ not.gl.in d.c.eod.tit.Io.and.in c.ecclesia,el 2.de elect.Quod limita ſm Ang.nisi citatio sit generalis,l.qui ante,de verb.oblig.vbi vide.

i Alex.Grauari.Ad hoc bene facit,quod dixi post Bar.in l.de vnoquoq;.de re iud.Bu vide no.bar.in l.statuliberos,§.sanus,de statulib.& quæ dixi,ĩ d.l.aut qui aliter,et quod no.Bar.in l.si prius,in pr.secundæ partis.de ope.no.nun.

K Alex. Quod contineatur in ver.allegationib.tene menti ad hoc, quod no.d. Ant.c.pastoralis,de caus.poss.et propr.Ang.in auct.iubemus,s.de iud.

turtñ de allegationib.iudiciorũ, iõ hodie peremptorium dẽt
a aliter ꝓponi,avt dicat,ſi ñ veniat,ꝓcedetur ꝯ eũ ad ſñiam,iuſti-
tia intercedẽte,vel ꝓcedetur ad vlteriora,iuſtitia mediãte,&c.
q̃ro,hic ponũtur tria remedia,in cui⁹ erit electiõe eligere? reſp.
b in electiõe præſentis actoris,b vt l.qđ in hrđẽ. §.eligere.de trib.
& l.2.§.ſi qs.de eo qđ cer.lo. Hoc ẽt apparet ex l.ad peremptoriũ.ff.de iudi.q̃ dicit,vt primò qs petat,ergo dẽt ꝓcedere partis
17 petitio.q̃ro 2.†ſi aliqs vnã ex iſtis viis elegit,vtrũ per hoc præ-
c iudicetur ſibi qn poſſit redire c ad alias.V.g.Fuit in actorẽ trãſla
ta poſſeſſio:nũc vult facere reũ capi ꝑſonaliter,poterit ne?text.
d videtur velle qſic,d in l.1.§.quid ergo.de ven.inſp.facit l.nemo
carcerẽ.j̃.de exac.li.x.&quod no.dixit Arch.ext.de eo q mit.in
e poſ.cau.rei ſer.c.1.lib.6.Quæro e 3.dicitur hic,à quo tempore
18 citatus,ſi ꝯtumaciter pñtiam ſui facere neglexerit.†Quero qd
f reqritur ad hoc vt dicatur qs ꝯtumaciter f abeſſe?Reſp.reqrun-
tur primò tres citationes,vel vna ꝓ omnib.vt hic.Secundò requiritur,vt pars,ſ.actor,preſentet ſe in termino.Nã ſi actor ſe ñ
præſentaret,& reus ſe non præſentaret,non eſſet ꝯtumax, vt l.
2.in fi.ſi quis in ius voc.& l.arbiter calendis.s̃.de arb.& de iudi.
l.properandum. §. 1. ibi, parte inſtante,& eius abſentiam incu-
g ſante,&c.g Et ideo eſt practica,Talis contra talem,qui ſe in termino præſentauit,& eius contumaciam accuſauit.item requi-
ritur aliud, quod illicentiatus non recedat, & ideo ponitur in
h practica,& licentiatus receſſit,h hoc ideo,ſi enim me præſentarem,& non ſtarem per totam horam, quam habet reus ad veniendum, & tunc non videtur veniſſe, qui non ſtetit.vnde debet ſtare tota hora,vt innuit l.& poſt edictum.ff.de iudi.nec ſuf
i ficit venire,& recedere ſtatim,vt text.innuit in l.quæſitum. ff. i
de re iud.& Inn.plenè dicit in c.calumniam.de pæn.extr.quod
no.& tene menti toto tempore vitæ tuæ.

a ADD. ¶Alex.Proponi.Vide Bar.s̃.ea.l.& Bart.in d.§.Iulianus.ſed hic loquitur Bar.quando erat trina citatio in vno verbo,& peremptoria.
b Alex.Actoris.Et iſtis adde Bal.in l.2.in prin.ff.ſi quis ius di.non ob.& ibi vide per Bal.& omnes doc.in fi.
c Pariſ.Redire.Idem tenet hic Bal.in l.qui legati,per illum tex. C.vt in poſ.le. & in auth.quæ ſupplicatio.C.de pre.impe.of.melius in l.qui reſtituere,C.de rei ven.vbi limita,niſi pignora eſſent data in ſolutum,vide Ale.l.ſi finita.§.iulianus,ff.de dam.inf.l.1.§.1.cir.fi.ff.ſi quis ius di.non ob.& conſ.69.vide Ang. & Ale.in apoſt.l.nemo carcerem,C.de exact.Iaſ.in l.1.in pr.ff.ſi quis ius di.vbi al.alias concordantias ad doc.Bar.hic,& vide Iaſ.l.1.in pr.ff.ſi quis ius di. & vide eundem limitantem in ea.l.1.no.1.item vide eundem in l.nulli.fal.2.s̃. de iud.vbi etiam ponit,an poſſit coram diuerſis iudicibus in exequutiuis agi.vide etiam in 2.repert.ver.exequutio.
d Ale.Sic.No.bene,& adde quod dixi in l.hæres,§.pe.ff.de fideiuſ.& no.Bal.l. ignorare,s̃.de teſt.mil.dixit tamen Bal.l.ſi creditor,ff.ſi cer.pet. quod hæres pignori non poteſt impetrare capturam , ſed forte non procedit in peremptorio ſententiæ.item forte hæc intelligenda, quando proceditur ꝯ contumacem,vt voluit Bal.in l.ſancimus,ff.de iudi.& ideo dicit Bal.in l.1. poſt gl. de prohi.ſeq.quod contra contumacem quis non poteſt vti miſſione in poſſeſſionem & ſequeſtrationem, & vtrobique vide Bal.in auth.quæ ſupplicatio.s̃.de pre.imp.of.vide Bal.in l.qui legati, C.vt in poſ.le. & Ang.in l.nemo carcerem,de exac.tri.lib.x.adde quod creditor,licet elegerit vnam viam,tamen poſſit debitorem facere detineri.Rom.conſ.134.
e Barb.Adde Io.de Lig.in c.2.de dolo & cont.& Io.An.ibi,vbi alle.Bar.hic.
f Alex.Quid requiratur ad hoc,vt quis dicatur contumax,adde Bar.& ibi dixi in l.qui ante Calendas,ff.de ver.ob.& in d.l.ſi finita,§.iulia.optime.
g Pariſ.Incuſante. Circa hoc, an neceſſarium ſit quod accuſetur contumacia non comparentis,vide Iaſ.in l.properandum,§.1.no.5.C.de iudi.
h Pariſ.Receſſit.Vide Deci.in c.1.not.5.extra de iud.
i Ale.Ad hoc vide ibi dicta.Adde pro hoc dicto Bar. quod voluit Pe.de Anc. conſ.16.quod ſtante ſtatuto,quod reo non ꝯparente intra terminum, habeatur pro contumace,& exbannito quo ad miſſionem in poſ.& capturam.quod ſi actor non accuſauerit contumaciam,quod non habebitur pro contumace.

AVTHEN.

1 *Contra contumacem debet procedi ad petitionem præſentis.* 2.
3 *Quandocunque põt perueniri ad diffinitiuam contra abſentẽ, tunc põt iudex ſupplere de facto,& perquirere veritatẽ inducẽdo teſtes,et alias probões.*
4 *Contumax in primis dilationibus, licet veniat intra terminum vltimæ dilationis,tenetur tamen expenſas reficere.*
5 *An quis poſſit emendare,& mutare libellum ante litem cont.* 9.
6 *Agere nemo cogitur ante porrectionem libelli, ſed poſt porrectionem cogitur,niſi renunciet.*
7 *Citatio per edicta fieri non poteſt,niſi ab ordinario,& delegato principis.*
8 *Actori abſẽti poſt lit.cont.et liquidato negotio, dẽt ſtatui tẽpus x.dierũ pro ſingula dilatiõe,& dari annus antequã perueniatur ad diffinitiuã.* 9 et 13.
10 *An lite non cont.poſſit perueniri ad diffinitiuam contra actorem abſentem.*
11 *Lis cœpta,& lis conteſtata eſt idem.*
12 *Actor,qui iudicem delegatum impetrauit,quid debeat facere.*
13 *Practica contra actorem contumacem.* *(de conſuetudine.*
14 *Dilationes 30.dierũ,de quib.in hac auth.non poſſunt de iure abbreuiari,ſed*
15 *Abſens põt citari per nunciũ,vel per literas perſonaliter,vel ad eius domũ,*
16 *Differentia inter manifeſtum,& notorium.*
17 *Actore abſente hæc auth.tria iura immutat.*
18 *Reo abſente,non eſt aliquid immutatum.*
19 *Reus præſens non poteſt cogi litem conteſtari, ſed peruenitur ad miſſionem in poſſeſſionem ex primo decreto & quando poſſit pro motu iudicis puniri.*
20 *Actor in caſu huius auth.cadit ab inſtantia,& omni actione, non ipſo iure, ſed per ſententiam.* 21. *(mæ actioni propoſitæ,hoc fiet.*
22 *Quòd tũc nõ requiratur nouus libellus,ſed ex officio iudicis deſeruiente pri-*

a QVI SEMEL. a Dictũ eſt in l.Codicis de reo ꝯtumace,eſt vi
b dẽdũ de actore ꝯtumace,qualiter reo ſuccurratur b ꝯ eũ,iõ po-
1 ſita eſt hic hæc auth.Et diuide eã ſic.†Primò ponit,qđ dẽat facere actor.Secũdò qualiter ꝯſtituatur actor in cõtumacia.Tertiò per quẽ iudicẽ.Quartò quo caſu.Quintò, qđ ſit officiũ iudicis,actore ꝯſtituto in ꝯtumacia.Secũda ibi,q ſi cãm. Tertia ibi,q̃ citatio.Quarta ibi,qđ & locũ.Quinta ibi,qđ ſi vocat⁹.iſta.
quinta partic.ſubdiuiditur in tres partes.primò,qđ ſit officiũ iudicis actore veniente. ſecũdò,quid ſit officiũ iudicis actore veniente. tertiò qđ ſit officiũ iudicis actore veniente admiſſo,&
poſtea deſiſtẽte.Secũda ibi,ſed nec.Tertia ibi,his quoq;.Et iſta
2 diuiſio ſufficit ꝓ ſummario.†No.qñcũq; ꝓceditur ꝯ cõtuma-
c cẽ,c dẽt fieri ad petitionẽ pñtis,vt hic.ibi,reo poſtulãte.Simile
3 in l.ꝓperãdũ.§.1.s̃.de iudi.& l.ad perẽptoriũ.ff.e.ti.†No.2.qñcũq; põt perueniri ad diffinitiuã ꝯ aliquẽ abſentẽ,tũc iudex põt
ſupplere de facto,& perqrere veritatẽ inducẽdo teſtes, & alias
ꝓbões.Tex.eſt hic ibi, & perqſita veritate,&c. ꝓ hoc facit qđ
videbitis j̃.de app.l.ampliorẽ.§.j.ſm verũ intellectũ,& ibi dicã.
4 No.3.q†cõtumax reuerſus non auditur,niſi refectis expẽſis,d
d vt hic,& l.ſancim⁹.s̃.de iud.Et aduerte ad vnũ q hic no.q licet
oẽs dilatiões nõ ſint elapſæ, ſed forte venit intra terminũ vlti-
e mæ dilatiõis,tñ tenetur expẽſas reficere,e qa fuit ꝯtumax ĩ aliis
primis dilatiõib. text.eſt hic rotũdus.Nã venit intra terminũ,q
eſt vltima dilatio.tenetur.n.reficere expẽſas factas añ, alias nõ
audiatur,vt hic patet in tex.Op. 1.& vr̃ q qs poſſit mutare libellũ,vſq; ad litis ꝯteſt.vt l.edita.s̃.de eden.hic dr̃ ꝯriũ, quare malè.gl.dicit,per iſtã auth.derogatur in hoc illi legi:cumulatio tñ
permittitur hodie ſicut olim.Et vide gl.ſuper ver.ad finẽ.Odof.
5 dicit ꝯriũ.ꝓ huius decĩone ſcias,†qđ ſi aliqs vult emẽdare li-
f bellũ f addẽdo,vel detrahẽdo aliquã qualitatẽ,ex qua nõ mutatur actio,hoc eſt licitũ omni iure,vt l.in delictis.§.ſi detracta.ff.
de nox.& d.l.edita.ꝓut dicit emẽdare.qñq; vult qs actionẽ mutare,hoc eſt renũciare primæ actiõi ꝓpoſitæ, & ꝓponere aliã,
& iſtud ẽt põt omni iure.vt l.edita, prout dicit mutare. & s̃.de
6 pact.l.poſtq̃ liti.†Qñque qs vult differre,g nec ꝓſequi,nec re-
g nunciare,& iſtud non põt per iſtã auth.vnde in l.edita.nihil immutatur,ſm eum,& bene,& tenent Old.hic,& do.Ia.de Are.&
Iac.But.& omnes. Opp.2.s̃.vt nemo inuit.l.1.ſol.Non cogitur
quis

a ADD.¶Ale.Semel.Hæc auth.allegatur qđ iudex dẽt iudicare ex veriſimilib. plene p Pe.de Anc.conſ.318.qđ inc.in cã,q̃ vertitur.Et de materia h⁹ auth.vide plene in c.prout,de do.& cont.& aliqua p Inn.c.1.cir.fi.vt li.non cont.& ad hanc auth.vide Bar.l.ſi prius.3.op.3.par.de ope.no.nun.dicam ſtatim.hanc auth.limita inquantũ neceſſitatem imponit,qđ fiat ꝓſecutio per actorẽ ſuper libello porrecto,quia ꝓcedit,qñ actor eſt ꝯtumax,vt patet ĩ d.l.ſi prius. & ibi hoc voluit Bar.in 6.op.3 partis, & clarius Inn.item limita auth. per id qđ hr̃ in c.paſtoralis,de cã poſ.& prop.& ibi per Io.An.& Inn.quia fallit in caſu illius c.qñ quis vult per authoritatem iudicis ſuſpendere petitoriũ primo inchoatũ,& vult tranſire ad poſſeſſoriũ,qđ limita ſm Inn.d.l.ſi prius, & vide Bar.l.2.ff.de præ.ſti.& vide Im.Spe.ti.de peti.§.1.ver.põt ẽt agi petitorio,& Bal.in l.2.s̃.de fal.cau.& Bar.& Im in l.ſi quis ſtipulatus,in pr. de ver. ob.& vnũ no.ad intellectũ huius auth.qđ qñ datur reo terminus ad deliberandum,qualiter debet comparere,vide omnino Bar.in l.1.in pr.ff.de eden.
b Pariſ.Succurratur.Vide quæ ſcripſi in l.non ignorat,j̃.de fru.& lit.exp.item aliquas limitationes ad iſtam auth.vide p Ale.in l.ſi prius,ff.de ope.no.nun. & in l.edita.C.de eden.Fel.in c.2.de libel.obl.item,an diſpoſitio huius auth. procedat de iure can.vide Rom.conſ.410.inc.auth.qui ſemel.& inquantũ dr̃ in iſta auth.limita,& declara,vt per Are.conſ.110.item ad declarationem huius auth.inquantum vult,quod vno porrecto libello debeat in eo perſeuerari,non autem in aliis dari,vide Pau.conſ.17.item,an excõicatus poſſit practicare diſpoſitionem huius auth.vide Fel.in c.cum inter priorem,ext.de exce. item non procedit iſta reg.quando reus eſſet conuentus.vide Ale.in l.quamuis,ff.de eden.vide,& limita reg.huius auth.per Fel.in c.2.de lib.ob.
c Ale.Contumacem.Adde Bar.&Bal.in d.l.properandum,§.1.& hic adde Bar. no.in l.2.j̃.de ſen.ex peri.re.& in d.l.ſi finita,§.iulia.& tex. & ibi Bar.in auth. ei qui.cum auth.item ſi appellationem,de temp.ap.& Bar.in l.1.in fi.s̃.eo.
d Ale.Expenſis.Adde Bar.in l.contumacia,ff.de re iud.& quod ibi dixi.
e Ale.Reficere.Adde quod idem Bar.in l.ſancimus,s̃.de iu.& in l.contumacia, ff.de re iud.l.1.§.is videtur, ff.ſi quis ius di.non obt. & in l.qui ante calendas,ff.de ver.ob.& Spe.ti.de cita.§.viſo,ver.qd ſi tres.& Ang.in l.2.C.de anna.excep.& do.Ant.poſt Inn.in c.ſi litibus,de do.& cont.& vide imol.in l.ſi finita,§.ſi plures,ff.de dam.infe.& in l.qui ante calendas,ff.de verb.ob.adde limitandum per Bar.& per Ang.in l.debitores,C.de pig. quem etiam ſequitur imol.in c.2.extra de accu.in fi.
f Ale.Libellum.Vide de emendatione libelli,in d.l.edita latius.
g Alex.Differre.Specul.in ticul.de petir.& poſ.§.1.ver.poteſt etiam agi petitorio.& Bal.in l.2. s̃.de fal.cau. dicunt quod iſta auth. procedit in contumace in non proſequendo,& vide quæ dixi s̃.

quis agere ante porrectionẽ libelli,sed post libellũ porrectum
cogitur,nisi renunciet vt hic,& h.d.gl. Venio ad scdam particu
7 lam.hic dr̃,ꝙ vocetur trib.edictis.†Contrà,vr̃ ꝙ per edicta[a] nõ
a possit citari, vt l.sancimus,ſ.de iud.Sol. Ordinarius pt̃ citare p
edicta,hoc pt̃ ẽt delegatus Principis,vt in hac auct.alius aũt de-
legatus hoc nõ pt̃,vt lege ɔ̃ria.Et hoc sentit gl.& bñ,q̃ est super
verbo,delegatus. Fateor tñ, qđ hodie ꝓponere ista edicta,nõ
est sic in vsu:sed magis est in vsu citatio,q̃ fit per literas, vel per
nuncium,vt audiuistis in l.ɔsentaneum.& hoc sentit hic gl.su-
per verb.trib.Op.in ea.gl.vbi est semel scriptum, ibi non pt̃ ite-
rũ scribi:sicut vbi sedeo, tu non potes sedere,vt l.si vt certo.§.si
duob.vehiculũ.ff.com. Qũo ergo in eodẽ dealbato describit̃,
vt innuit hæc auct.Resp.gl.ꝙ prima scriptura destruat̃,vel deal
batoriũ erat ita magnũ,ꝙ poterãt describi tria edicta citatoria.
Hodie ãt qñ ista edicta ꝓponunt̃,affigit̃ aliqua scriptura in ali-
b qua columna,vel in muro.& vide gl.Op.dr̃ hic,[b]qđ per inter-
ualla 30.dierum.ɔ̃.imò x.dierum,vt l.ɔsentaneum.ſ.e.& ſ.de
iudi.l.ꝓperandum.§.j.dicit gl.qđ illæ ll.in hoc corriguntur per
istam auct.qđ hodie statuunt̃ maiores dilationes.Alij,vt Odof.
dñt,ꝙ illę ll.loquuntur in reo ɔtumace:hæc in actore,qđ gl.nõ
placet,qa non dẽt esse melior ɔdõ actoris, q̃ rei,vt l.non dẽt.ff.
de re.iu.vide gl.do.Ia.But.tẽt opi. Odof.per rões suas.Primò,ꝙ
non mutatur,&c.vt l.ꝑcipimus.in fi.ſ.de appel.Scdõ ex identi-
tate rõnis nunq̃ inducitur legum correctio,vt no.in auct.quas
actiones.ſ.de sac.san.ec.ꝓbatur in l.si vero.§.de viro.ff.sol.ma.
Præterea nõ est eadem rõ in reo,q̃ est in actore. Nam ɔ̃ actorẽ
peruenitur ad diffinitiuam sñiam lite non ɔtestata, merito sibi
dantur maiores dilationes.Sed ɔ̃ reum non proceditur ad diffi
nitiuam,lite nõ ɔtestata,iõ dãtur minores dilationes.Et istud
mihi placet,licet multi tenuerint opin.Io. Sed ɔ̃ hoc vr̃ d.l.pro
perandum.§.& si quidem. vbi ẽ authore absente, statuitur tp̃s
x.dierum.Sol. Actore absente post lit.cont. & liquidato nego-
8 tio,habẽt locum dilationes positæ in d.l.properandum.† Sed
actore absente,negotio non liquidato,ad hoc vt liquidetur eo
absente, dẽnt dari dilationes,q̃ in auct. ponuntur, vt hic vides.
9 Procedo vlterius,† dr̃ ꝙ hoc locum hẽt, & si lis cœpta non sit.
ɔ̃,lite ɔtestata non peruenitur ad diffinitiuam,vt l.fi.§.i llud.de
temp.appel.sed hic dr̃ ɔ̃rium. Huius timore dicebant quidam,
vt Bulg.ꝙ hic dr̃ ꝙ locum habeat,s.talis citãdi modus, licet ad
diffinitiuam non possit perueniri,nisi lis esset ɔtestata. Oẽs alij
nostri gl.& Mod. Doct.dñt ɔ̃rium, quia hoc in odium actoris,
c ẽt lite non cont.peruenitur ad diffinitiuam. [c] secus in reo ɔtu-
10 mace.Ita loquitur lex ɔ̃ria.Et†notes hic vnum,ꝙ idem est di-
cere,lis cœpta est,ꝙ lis est ɔtestata, & iõ in qbusdam partib.dr̃,
ꝙ lis est cœpta per negationem,&c.vt fit l'isis.& ꝓbatur p istã
auct.Procedo vlterius,& venio ad quintã partẽ,dr̃ hic,aliud an
ni spatiũ indulgetur,& sic innuit ꝙ aliũ annũ hẽt,ꝙ est ɔ̃ istam
auct.qa primò non habuit nisi tres menses.Gl.dicit ꝙ hic non
implicat,vt alibi,vt in l.non solum,§.q̃ritur.ff.de proc. Itẽ opp.
& vr̃ ꝙ non dẽat dari annus,sed x.dies.vt in auct. ꝙ fieri.ſ.de di
11 lationib.Sol.plures dantur in gl.Vna ibi,in odium eius,†q im
petrauit rescriptum ad iudicem extraordinarium. Hæc non est
bona,quia hoc licitẽ fuit impetratum ad iudicem extraordina
rium.Alia est vera,ibi volebat absolui ab obseruatione iudicij,
hic diffinitiuè.& hæc vera.Item op.dr̃ hic,ꝙ auditis,& refectis
expensis.contra imò debet satisdare,vt in auct.ei qui iurat.ſ.de
bon.autho.iudi.possid.Solu.Hæc lex suppletur per illam,quia
debet reficere expensas,& satisdare,vt ibi dicitur.
12 EXPEDITIS Contrariis venio ad qões. Primò q̃ro,†qd dẽt
facere actor,q impetrauit iudicem delegatum?Resp.dẽt rescri-
d ptum pñtare[d] iudici,vt hic,& hãc pñtationem facere dẽt intra
annum,vt extra de rescrip.c.plerũq;.tũc iudex dẽt citare reũ,&
ẽt in citatiõe dẽt ei mittere copiam rescripti, vt hic patet in pr.
ibi.& per eum aduersario cognitis. Et p hoc dñt Can.ꝙ si reus
postea veniens peteret copiam rescripti,nõ dẽ: hr̃e,qa eam ha-
buit in citatione,vt extra de dila.c.2. vbi per Inn.&c. Vlterius,
13 venio ad scdam partem,† q̃ro q̃ est practica actore cõtumace.
Et hic aduerte, reus veniens qñque est ɔtentus solum ꝙ cassẽt
citatio facta de eo,s.peremptorium factum de eo,hoc obtine-
bit indubitanter sine alia citatione, seu sine aliqua cognitione,
eo ipso ꝙ actor non repetitur in die termini.Hic est text.in l.&
post edictum.§.j.ff.de iud.Sed per istam cassationem non plenè
ɔsultum est reo, qa actor veniens refectis expensis posset face-
e re iterũ citari cum super eodem libello,[e] vt l.sancimus.ſ.de iu
di.& iõ qñque reus petit plus.s.ꝙ absoluat̃ ab instantia,& istud
nõ pt̃ fieri,nisi actor iterũ citet intra talẽ terminũ, alias reus nõ
absolueret̃ ab instãtia iudicij. Ita dĩt Inn.c.ɔsuluit.ext.de off. del.
qđ est verum , qa absolutoria ab obseruatione iudicij non dẽt
fieri,nisi ꝑcedentib.citationib.arg l.si ples.ſ.e. Hoc tñ intelligo
f sm cõem vsum curiarum. Sed si actor promisisset[f] exercere
litem,sm formam illius auct.offeratur.ſ.de litis cont.tunc non
esset opus noua citatione, qa sufficeret expectare eum.actorẽ
p x.dies.qb.elapsis reus absolueret̃ ab instãtia iudicij, vt d.auct.
ꝙ fieri.ſ.de dilat.Sed qa per hoc nõ est plenè cõsultũ reo,qa pt̃
actor de nouo dare libellum,& incipere nouam instantiam,iõ
reus qñque petit plus,s.ꝙ ꝓnuncietur diffinitiuè:tunc habem⁹
practicare istam auct.isto casu debent ꝓcedere tres dilationes,
& postea dẽt dari annus,& sm formã h⁹ auct.elapso anno non
dẽt plus citari actor, sed iudex dẽt veritatẽ perq̃rere, vt hic dr̃.
Istud ãt qũo faciet?Dic ꝙ faciet req̃rendo amicos,& notos rei
absentis,quod hodie practicatur per proclama gñale,videlicet
ꝙ qcunq; vult aliqd dicere,vel allegare pro tali,&c.vt l.hęc ãt.
§.j.ff.ex quib.cau.in pos.ea.Facit l.si eo tp̃e, ſ.de remis.pig. Et si
iudex poterit liqdare negotium,ꝙ inueniat actorem hr̃e insti-
tiam,vel non hr̃e pronunciat diffinitiuè,sm qđ inueniet, alias
absolueret ab obseruatione iudicij, sm formam d.l.properan-
14 dum,§.& si qdem.Hæc hñt in gl.magna.†Quæro,an istę dila-
tiones possint abbreuiari? Ia.de Are.de hoc posuit vnam suam
distin.ſ.de dilat.l.j. & ibi eam refert Cy.q̃ posuit idem Ia.in l.2.
ff.de re iu.& ibi plenè dixi. Quantum ad propositum dico ꝙ gl.
dicit verum,ꝙ minui non pt̃ de iure,qa tex.in corpore dicit,nõ
minus 30.dierum.quod intellige cã cognita,vt l.2. ff.de re iu.
Ad cãm ãt cognitionem puto sufficere illud.ꝙ dr̃ in gl.s.ꝙ ɔsue
g tudo[g] hoc obseruet,ꝙ minuat istas dilationes.Dẽt.n.obserua-
ri ɔsuetudo prout est in foro,vt ff.de testa.l.3.in fi. Vlterius op.
15 dr̃ hic,ꝙ dẽt citari per edictum,non per ꝑconem?†an possit ci-
tari per nuncium,vel per literas?Puto ꝙ sic:qa cessat rõ,q̃ ponit
in hac auct. Nuncius.n.& lr̃ę destinantur ad personã propriam,
vel eius domum. Sed ꝑco hoc clamando dicit in platea, vel in
aliis publicis locis, & ita de facili nõ venit ad eius notitiam. Et
istud ɔsuetudo obseruat,vt gl.vr̃ innuere. Ex hoc not.vnũ,qđ
16 pt̃ hic colligi†dr̃ia[h] inter manifestum,& notorium.q̃ tãgitur
h per gl.in l.ciues.ſ.de appel. Nam in notorium propriè trãsit il
lud,ꝙ hẽt causam manẽtem,vt edictũ ꝓpositum fiet ibi,vt oẽs
transeuntes possint illud legere, vt hic, & l.sed & si pupillus. §.
ꝓscribere.ff.de instito. Manifestũm pt̃ dici,quod hẽt cãm tran-
seuntem,licet fiat coram multitudine gentium,vt puta præco
nium. Et ita colligebat d.Ia.But.ex hac auct. Ego aũt dicam in
17 d.l.ciues.vbi gl.tangit de hoc.† Quæro,ista auct.qd immutat
de iure antiquo?Resp.actore absente reperim⁹ tria iura. Primũ
ius forum,sm quod per absentiam actoris non ɔ̃hebatur ere-
modicium, nec poterat perueniri ad diffinitiuam sñiam , ẽt eo
absente post litem cõtest. vt l.post edictum.ff.de iudi.Hoc fuit
immutatum per legem,properãdum.per q̃ eo absente post lit.
conte ɔ̃hitur eremodicium,& pt̃ perueniri ad diffinitiuam sen
tentiam,si negotium eo tp̃e fuerit liquidatum,vt d.l properan
dum.§.& si qdem.sed per illam l.nihil disponebatur actore ab-
sente ante litem contest.Item eo absente post litem ɔtestatam,
si nego

a ADD. ¶Ale.Edicta.Qui possunt citari per edicta,vide gl.& Bar.in l.plerisq;,
cum seq.ff.de in ius voc.& an realiter citari possit, vide Bar.in l.2. ff.de iur.
om.iu.& Bar.in d.l.plerique.Adde quòd habes in l.contumacia,ff.de re iud.

b Ale.Vnum auct.corrigat,vt reo dẽtur dilatiões 30.dierũ,vide Bar.in l.ɔsen
taneum,& qđ no.Bar.in l.inter accusatorẽ,de pub.iud.& gl.in l.ad pempto
rium,& vide Sal.in l.properandum,§.siautem reus,in prin.& ibi Cy.in j.q.

c Alex. Diffinitiuam. Lite non contestata peruenitur ad diffinitiuam ɔ̃ acto-
rem,non ɔ̃ reum.Adde gl.in l.qui absente, & ibi Doct. ſ.de procu.dixi post
Bar.in rub.ſ.de in ius vocan.& assignat Bar.in l.naturaliter,§.nihil commu-
ne,multas rationes,de acq.poss.& vide Bar.ſ.de lit.contest.

d Alex.Et hæc præsentatio rescripti habet vim ꝓductionis libelli,sm Inn.in c.
dudũ;& tex.hic,& ſ.de dilationib.l.2.& adde in q̃tum Bar.dicit in copia re
scripti,qa In.in c.qm̃ ɔ̃,de ꝓbationi.dixit,quod delegatio pt̃ probari per si
gillum delegantis.Et de eo quod dixit Bart.adde oĩno ipsum in l.2. ſ.si quis
in ius voc.non ierit.Adde quod Paul.de Ca.dicit audiuisse semel.do. Paulũ
fratrem do.Bal.allegare istum tex. quod ex quo iudex in citatorio apposuit
copiam rescripti,non est amplius clausus terminus parti ad dicẽdum ɔtra.

e Alex.Quid si reus fuit contumax in tota causa,an postea in sñia dẽat citari?
Dic,ꝙ sic sm In.in c.cũ olim,in fi.de test.no. gl.c.2.de do.& cont.lib.6. & vr̃
gl ẽt in auct.iubemus,in verb.expectetur,ſ.de iud.Et vide pulchre Inn.in c.
ad petitionem.de acc.Si quis ãt à principio causæ sit citatus ad totum pro-
cessum,& postea feratur interlocutoria,q̃ alias req̃rit citationẽ, isto casu ñ
dẽt citari,sm Inn.in c.ɔsuluit de of.del. Ex prædictis adde gl.no.in l.fi.de in
integ.rest & ꝙ no.Bar.in l.3.ff.de app.rec.& p dictũ Inn.in c.ɔsuluit,& hoc
seq̃tur Bar.hic,& in l.statulib.§.Stichus,de statuli. & per Bar.in extraua.ad
reprim.in verb.dicto crimine, & hic adde Bart.in l.non ignorat,de fruct.&
lit.exp.& in l.certa ratione,& per Bal.ſ.quando pro.non est necess.

f Alex.Promisisset.Nota singularem tex.in quo fertur sententia absolutoria ab-
sque citatione,& sequitur do.Ant.in c.causam quæ,de dolo & contum.

g Ale.Consuetudo. De consuetudine dilationes expectatoriæ diminuuntur,
adde Bald.& Ang.in l.vt perfectius,de anna.excep.& hic latius.

h Alex.Collige differentia.Pro declaratione huius art.vide hic Bal.omnino in
verbo,ad 12,dicit Bar.&c.differẽtiam inter notorium,& manifestum,quam
etiam ponit in l.si vero,§.j.ff.qui satis.cog.

si negotiũ nõ erat liqdatũ, illa lex nõ permittebat liquidari ac-
tore absente, ideo superuenit illud ius tertium istius auct. ſm ꝙ
actore absente, ante lit. cont. siue post, negotio nõ liqdato per-
mittitur liqdatio eo absente, & ꝓbatur eremodicium, vt perue
niatur ad diffinitiuam sñiam, vt hic hẽris. Procedo vlterius, &
18 q̃ro, †nunqd reo absente añ lit. ꝯt. p istã auct. sit aliqd immu-
tatũ? Mar. dicebat qđ sic. Oẽs nři doct. & alij doc. Mod. tñt ꝯriũ,
a ꝙ in reo nihil est immutatũ, [a] sicut apparet p l. cõsentaneũ, q̃ p
istã auct. in nullo corrigit̃, sed addit̃, qa illa loq̃batur in reo ab-
19 sente, hic in actore absente. †Quero, qd si reus ẽ pñs, & nõ vult
b ꝯtestari litẽ, an poterit ꝯpelli? [b] Gl. dicit ꝙ nõ, sed peruenitur ad
missionẽ ex j. decreto. Vide istã gl. mag. post mediũ ibi, & idem
dico, si reus est pñs. &c. Qđ no. valde bñ, qa iam feci verecũdiã
aduocatis multis iuuenib. Et iõ si iudex p̃cipit partib. qđ cõte
stẽtur litem, anteq̃ recedãt, si reus recedat, poterit ꝯ eũ interpo
nere primũ decretũ, sine alia citatione, qa eo ipso apparet qđ ñ
defendit, velut in gl. & tex. not. in l. quoties, §. p̃tor. de noxa. & l.
nemo. ff. de reg. iur. Tene menti perpetuò. Dices tu, quare sunt
necessaria tot remedia. Nõne sufficit remediũ illius ti. si qs ius
dicen. non obtemp. qa iudex p̃t mulctare reum? Resp. fateor ꝙ
iudex p̃t hoc facere, vt gl. hic subdit, tñ illud remedium nõ tan
git negotiũ, đ quo agit̃. Si. n. mille florenos solueret ille ꝓ mul
cta, tñ actor ñ hr̃et suũ, iõ sunt ꝓdita ista alia remedia, vt actor
ad suũ perueniat. Venio ad vlt. part. dr̃ hic in fi. post edictorum
triũ, & anni vnius obseruationem, &c. Quero, vtrum ꝓponan
tur noua edicta, & nouæ dilationes. In gl. sunt opi. Odoff. tenet
illã, qđ ꝓponantur noua edicta, & nouæ dilationes, & sic isto
20 casu hẽbit duos annos, & sex mẽses †Vlti. q̃ro, dr̃ hic, ab instã-
tia cadat actor, an hoc fiat ipso iure, vel per sñiam. doct. tenent
qđ per sñiam. qa dicit, cadat in futuro, non in p̃terito, vel pñti.
Facit qđ not. in l. iubemus. 2. §. sane. & §. œconomus. de sacros.
21 ec. vbi tangam. Dixi plenè ff. de iu. fis. l. Imperator. †Quæro, v-
trum ad hoc vt pronuncietur ipsum perdere actionem, reqrat̃
nouus libellus, & noua instantia. Puto, qđ nõ, sed ex officio iu
dicis, deseruiente primæ actioni propositæ hoc fiet, arg. l. l. ædi-
les, §. item sciendum, de ædil. edic. quod no. in l. fi. de rei ven. &
quod not. de tri. & se. §. illud quoque. vnde sumitur auctẽ. item
possessor. j. qui po. in pig. hab. & ibi dicam.

a ADD. ¶Alex. Immutatum. Per auct. nihil inducitur in reo, nec corrigitur. l.
consentaneum. Vide quæ dixi post Sal. in l. properandum, §. j. ad fi. s. de iudi.
b Ale. Poterit compelli? An qs possit compelli litem contestari? & adde quod
dixi post Bar. in l. j. s. de lit. conte. Bar. in d. §. Iulianus, & not. Cyn. in l. j. & ibi
Bar. s. de lit. cont. Tenet ergo ista singularis gl. quæ non est alibi, ꝙ non p̃t qs
ꝯpelli p̃cise ad ꝯtestandũ litem, sed rõne ꝯtumaciæ possit aliqs mulctari. Et
p hoc vr̃ ꝙ errãt iudices, q mãdãt partib. qđ nõ discedãt de palatio añ q̃ lis
ꝯtestetur. Et hoc ẽt vr̃ fuisse de mente Bar. Sed ꝯ hoc facit, qa iudiciũ red-
ditur in inuitum. Rñ. vt p Imo. in d. §. Iulianus, & in c. fi. in fi. de lit. ꝯt. Et viđ
Bal. hic, ad fi. & d. Io. And. in c. exceptio, de reg. iur. in mercuria. & Bal. in c. si
vasallus, si de feu. defun. fuer. ꝯtro. dicit vasallũ p̃cise compelli ad contesta-
tionem litis. Et vide aliquid per Mod. post Bal. in c. præterea, de off. deleg.
Adde quod Pau. de Cast. in consi. 212. inc. in Christi nomine, Amen. In causa,
quæ vertitur in curia domini Potestatis, videlicet quod quis possit precise
compelli, adde tex. in l. j. §. quid ergo, de ven. inspic.
Adde quod consi. Pau. de Ca. in limitatione noua est 214. & d. Alex. se alieno
vellere induit, dum addit tex. in l. j. de ven. inspi. quia in d. consi. Pau. de Cast.
dicit Bar. dixisse contra casum illius §. quid ergo. Opi. tamen Bar. tenet Io.
And. in addi. Spe. tit. de lit, contest. §. j. ver. no. in addi. inc. an iudex precise.

LEX IX.

1 *Post tres denunciationes, quę habent vim peremptorij, an debeat etiam sequi peremptorium.*
2 *Si reus in vna denunciatione dixit, nolo venire, non citabitur vlterius ad sententiam.*
3 *Quòd de hoc credatur relationi nuncij.*

a TRES. [a] † Tres denunciationes hẽnt vim peremptorij, [b] h. d.
1 Op. & vr̃ ꝙ post tres denunciationes dẽt seq peremptorium, vt l.
b ad peremptorium, cũ l. seq. ff. de iu. Gl. ibi dicit, ꝙ iudex p̃t hoc
facere, non tñ hẽt hoc necesse. Sed istud cõiter obseruatur, &
istud teneatis. Alij dñt, qđ hic loqtur qñ citatus fuit inuentus.
Si autem nõ esset inuentus, tunc dẽt vltimum peremptorium
2 proponi, vt l. ꝯria, ꝙ diuinare est. †Quæro, quid si reus inuent⁹
c dixit, nolo venire? [c] Resp. non citatur vlterius, vt l. Fulcinius, §.
fi. qui. ex cau. in pos. ea. Ita tenet hic gl. & s. l. proxima. & l. fi. de
3 in int. rest. †Et puto, ꝙ de hoc credatur relationi nuncij. [d] ꝯ hoc
d tamen facit s. de iud. l. iudices. & in auct. iubemus. Gl. non sol-
uit, sed dic quòd ibi citatus non dixit se nolle venire, &c.

a ADD. ¶Paris. Tres. Dum dicitur hic, quod potest fieri vna pro omnib. vide
Fel. in c. consuluit, de off. deleg.
b Ale. Peremptorij. Ad mãm huius l. videlicet q̃ habeant vim peremptorij, viđ
Bar. & Doct. & q̃ ibi dixi in l. si finita, §. Iulianus, de damn. inf. Quib. adde ꝙ
no. In. singulariter in c. ad petitionem. de accus. ꝙ vbicunq; aliqs fuit citat⁹
personaliter, siue rñdit, non veniam, siue nihil rñdit, illa dr̃ citatio perempto
ria: qđ dcm̃ vñr seq dñi de Rota, & Fran. de Rampo. hic, qui dicit se ita ꝯsu-
luisse. Sed istud dcm̃ cõiter solet reprobari in eo, q nihil rñdit p istũ tex. & ĩ
l. contumacia, §. j. de re iud. & c. ꝯsuluit, de off. deleg. & patet ex no. p Bar. in
d. §. Iulianus, & per Io. And. in add. Spe. in ti. de ꝯtu. §. j. super ver. & no. In eo
vero, qui dicit nũcio, se nolle venire, cõiter tenetur dcm̃ Inn. tenet gl. 32. q. 3.
de illicita, & l. ex ꝯsensu, §. fi. ff. de app. & l. fi. ff. de rest. in inte. & gl. Post hoc
reperio. d. Io. in d. §. Iulianus. dicentẽ, qđ ꝓ dicto Inn. ĩ j. parte facit arg. in l.
ꝯtinuus, §. cũ ita, ff. de ver. ob. videlicet qđ inuẽtus ꝑsonaliter, non dẽat am-
plius citari. Et hoc ibi refert tenuisse recolẽdæ memoriæ Fran. de Ramp. sed
dicit ꝙ cõiter tenetur ꝯ, & bñ, ſm eũ, qñ citatus nihil dixit, vel dixit se ven-
turũ, vt patet p gl. & Doct. ĩ l. fi. Et rõ, ſm eũ, qa in dubio nõ dẽmus p̃sume
re ĩ deteriorẽ partẽ, sed ĩ benigniorẽ. Cũ ergo possit eẽ, qđ ille nõ venit, qa
ẽt sciebat se vlterius dẽre citari, & sic vlterius hẽre aliã citationẽ, ñ dẽt dici
qđ dicatur fecisse eo aĩo, qa nullo mõ velit ꝯparere: imò qa potius sciebat
ius suum saluum vbiq; durare, arg. l. sicut, §. nõ ãt, & l. si debitor. §. j. qui pot.
in pign. habe. & p ꝯsequẽs cũ alia ꝯiectura possit capi, nõ dẽt capi ꝯiectura
ꝯtumaciæ, arg. l. si cũ aurũ, & ibi no. ff. de sol. Et ita circa hoc transit d. Io. &
vide ad s. dicta Mod. in l. ex ꝯsensu, §. fi. de appel. Adde ẽt differentiã eẽ ĩter
citationem hoĩs, & legis. Primò, qa nunq̃ citatio hoĩs arctat citatum ad dif
finitiuã audiendã nisi spãliter de ea sñia in citatione fiat mẽtio, c. ꝯsuluit. đ
off. dele. de iud. l. ad peremptoriũ, & ibi Bar. est text. in cle. sæpe, in verbo, ad
id, §. fi. de ver. sig. & ibi not. & iõ citatio ad audiendũ iudicis voluntatẽ, &c.
cũ verbo peremptorio, non valet ad hoc vt ferri possit diffinitiua, & hoc ẽt
tenent do. de Rota in ꝯclusione 33. Sed citatio legis peremptoriæ non suffi-
cit ad oĩa acta vsq; ad diffinitiuã inclusiuè. Probatur in c. sæpe, de appel. &
ibi p d. Ant. in c. j. de elect. in 6. iuncto eo quod ibi no. per Io. And. in nouella,
in verbo, procedat, & in c. cordi, de appel. in 6. iuncto eo quod ibi hẽtur per
Inn. in fi. apparatus. Item scđo differt citatio hominis & legis, quia prima, vł
scđa citatio iudicis, cũ hac ꝯminatione, qđ si nõ ꝯparuerit, ꝓcedet̃ q̃tũ de
iure poterit, non hẽt vim ꝑemptoriæ citationis, ita qđ sufficiat ad missionẽ
in possessionẽ ex primo decreto. in d. §. Iulianus, & Spe. in §. viso, ver. q̃rit̃, an
clausula de citatiõe. Sed citatio iuris cũ tali ꝯminatione hẽt vim perempto
rij, licet in citatione nõ dicat̃, & peremptoriè, vel æquipolens, vt ꝓbat̃ in d.
c. cordi, iũcto eo, ꝙ no. p In. in fi. in c. j. de elect. in 6. Sed hoc nõ vr̃, qa miti⁹
agit̃ cũ l. q̃ cũ hoĩe, l. Celsus, de arbi. Sed hoc dico, qa citatio l. fit solũ ĩ cer-
tis casib. specialib. ex magna cã, & cũ magna deliberatione. ꝙ no. facit ꝙ đc
Ang. & Doct. ĩ l. ex consensu, §. eum q. ff. de ap. Et an qđlibet tp̃s statm̃ à iure
hẽat vim ꝑemptorij. vide in d. c. sæpe, & in c. accedens. vt lit. ñ ꝯtesta. vbi dr̃,
ꝙ sic. & Bar. no. in auct. iubemus, s. de iudi. Facit ꝙ dicit in l. magnã. de ꝯh. &
commit. stipu. Et hoc no. glo. in cle. j. de dolo, & ꝯtumacia. & vnum dicit Io.
And. in nouella. in d. c. cætero, de re iud. qđ citatio generalis nominatorum,
non nominatorũ, &c. Sequitur Bal. in c. j. de mil. vasal. qui contu. est, qđ not.
Itẽ ad p̃dicta vide d. Ant. c. qm̃ frequenter, §. qa vero, vt lite non contest. &
dum allegaui s. in cle. sæpe, in ver. ad id. Adde quod idem voluit Lud. in suis
no. 326. Allegat pro hoc l. aut qui aliter, §. si quis, quod vi aut clam. & dictam
decisionem Rotæ præallegatam 355. & facit text. in c. cum olim, de testib. in
verbo, ad audiendam sentẽtiam, & in c. 2. de dolo, & contu. lib. 6. & d. Ant. in
c. sæpe, de appel. & do. Dominicus in c. cum contum. de hær. in 6. Adde quod
citatus, qui dicit se nolle venire, non est amplius citandus. Oldr. cons. 66. in-
cip. hic de duobus.
* Claud. Item adde ꝙ istud peremptoriũ nunquam est necessarium, vbi quis
citatur ad actum extraiudicialem, Pan. in c. cum nobis, de elect.
c Alex. Venire. Vide quod scripsi circa hunc art. s. eo. & in l. consentaneum.
d Alex. Credatur relationi nuncij. No. quod creditur relationi nuncij, proba-
tur in l. j. §. cura carnis, s. de off. præfe. vrb.
Adde. An credatur relationi nuncij. Ro. cons. 497. & Pau. de Cast. cons. 274.

LEX X.

1 *Sententia lata contra eum, quem iudex sciebat abesse causa necessaria, est ipso iure nulla. & nu. 2.*

a CVM NON. [a] † Sententia lata ꝯ absentem ex cã ꝓbabili, &
1 necessaria, non dẽt ei nocere. h. d. Opp. & vr̃ ꝙ sibi noceat ipso
iure, sed restituatur, vt l. fin. ff. de in integ. restitutio. Sol. Gl. fate-
2 tur ꝯrium. † Tu dic, si iudex ignorauit absentiam necessariam,
verum dicit gl. Sed si iudex sciebat absentiam suam, sententia
esset ipso iure nulla, sicut dicimus de sentẽtia lata ꝯ infirmum,
vt no. glo. s. eo. l. ea, quæ. & l. quæsitum. ff. de re iudi. Et ideo est
b consilium, [b] vt vadat ad iudicem aliquis, & ei notificet istã cau
sam absentiæ, q̃ iudex dẽt audire & sententiam retardare, vt l.
pen. §. ad crimen, ff. de public. iudic. & ille est excusatus. De quo
facit mẽtionem gl. in l. seruum quoq; §. publicè. ff. de proc. &c.

a ADD. ¶Ale. Vide quæ dixi in l. qui data opera, ff. ex quib. cau. ma. Nam dico
quod id, quod hic dicitur, & ibi in l. vniuersi, C. de leg. lib. 11. ſm vnam lect.
videlicet quod absens causa Reipublicæ ex affectata causa, nõ gaudet priui
legio concesso ambasiatorib. & aliis absentib. tamen scias, quod ille, qui ab-
est causa Reipublicæ in officiis per viam valoris, præsumitur affectasse cau-
sam absentiæ. tex. est sing. in l. spadonem, §. fi. ff. de excu. tut. Idem tenuit Bar,
l. fi. de in int. rest. & Bal. hic in fi. & do. Ant. in c. querelam, extr. de procu.
b Alex. Consilium. Vide Bart. in l. quæsitum, ff. de re iudi. & in extrauag. ad re-
primendum. in versi. neglexerit. & vide Imol. in l. inter accusatorem. in fi. de
pub. iud, & vide Bar. & Ang. in l. 2. ff. si quis caut. & vide do. Ant. in c. quære-
lam. de procu.

LEX XI.

1 *Potest venire contra sñiam, qui de pronunciato legitimo tp̃e conquestus est.*

CVM PRAESENTIBVS. Hæc lex dicit idem, ꝙ l. ab eo. s. eo.
1 †Non potest venire contra sententiam, qui de pronunciato le
gitimo tempore non conqueritur. h. d. Examinaui hanc legem,
& dixi s. eo. l. ab eo. ergo, &c.

De

¶De sen.ex peri.reci. Rub.

Continua,vt in glossa.

LEX I.

1 *Non sufficit sententiam edi in scriptis,sed debet recitari in scriptis.*
2 *Sententia nulla non impedit quin sententietur.*
3 *Sententia lata à iudice non sedente,& in qua non dicitur,sedente,non valet.*
4 *Iudex timens partes,& qui non habet locum maiorum deputatum,& ab initio certum locum non determinauit,nec ei determinatur,potest sedendo pro tribunali super curru,vel equo pronunciare.*
5 *Iudex si pp aliq̃ infirmitatẽ sedere non p̃t,sedeat prout potest,& pronunciet.*

a ARBITRI.[a] sententia dẽt scribi,& in scriptis [b] recitari,
b & per iudicẽ ꝑferri,nisi sit de maiorib. q poterit ꝑferre per alium.si aliter fiat,sñia est ipso iure nulla.h.d. to
1 tus ti.†No.ꝙ nõ sufficit sñiam edi in scriptis,sed dẽt recitari in
c scriptis.Not. 2.[c] qđ†sentẽtia nulla nõ impedit q̃n sentẽtietur.
2 Vide plenè in l.si vt ꝓponis,& l.præses,s̃.tit. 1.Mõ aduerte hic, pro declaratiõe tex.hic dr̃,arbitri.q̃ro de quo iudice loquatur. gl.dat 3.respõsiones.vna, quod dicit arbitri,i.iudicis ordinarij. simile in l.q̃squis.s̃. de postu.& ſm hanc vides casum,ꝙ q̃n sententia iudicis ordinarij est nulla,p̃t adiri superior,vt iterũ ꝓnũcietur,& vide gl.dixi in l.si vt ꝓponis.s̃.ti.1.& ibi plenè.secundò p̃t intelligi de iudice delegato,tũc hæc l.ꝓcedit sine scrupulo,vt d.l.si vt ꝓponis.s̃.ti.1.Tertiò p̃t intelligi de arbitro cõpromissario, & ſm hoc frustra dicit, omissa prouocatiõis mora.qa ẽt si teneret sententia,non posset appellari ab arbitro,vt s̃.de arbit.l.1.Opp.de l.q̃squis.in fi.s̃.de postu.& in auct.vt ab illust.&
3 qui super eam sunt dig.§.j.† vbi reqritur,quod iudex dẽt sedere,alias non valet.so.dicit gl.quod hęc l.suppletur p illas,qa iudex dẽt sedere.alij dicũt,ꝙ iudex dẽt sedere in cognoscẽdo,nõ in ꝓnunciando. & in hanc opi.vr̃ inclinare Pet. cõiter tenetur ↄ̃rium,i.ꝙ debeat sedere in ꝓnunciando.nam quiescendo,& sedendo,homo fit prudens, &c.item, qa hoc pertinet ad iudicis honorem,vt l.q̃squis.s̃.de post.& s̃. vbi sena.vel cla.l.fi. & iõ sis cautus,q̃do ꝓfertur sententia,quod facias scribi,iudice ꝓ tribunali sedente.si.n.non dr̃,sedente,non valet, vt l.à procedente.s̃.
4 de dila. & hac gl.quod tene menti.† q̃ro, quid si iudex timens
d partes ascẽdit currum,vel equum,[d] & ibi sedens ꝓ tribunali ꝓnunciat,an valeat?Gl.dicit,ꝙ sic,super verbo,recitauit. & illud dictum intelligo verũ in iudice, q non habet locum maiorum deputatum,quem debet tenere,aliàs illum dẽt seruare, vt l.pe. de iust.& iu. item intelligo in iudice, qui ab initio certum locũ non determinauit ad hoc,nec ei determinatur.nam alias debe-
5 ret illum seruare,vt l.si vt proponis.la 2.s̃.ti. 1.† Quero,quid si iudex propter aliquam infirmitatem non potest sedere.resp.sedeat prout potest.ita no.Io.And.in c.fi.de re iud.lib.6.

a ADD.¶Paris.Arbitri.No.tñ,ꝙ oportet notario in præsentia iudicis tanq̃ ministrum suum legere sñiam,& dicere lecta fuit per iudicẽ,arg.l.si proc.præsentis de ver.ob.& ita obseruat consuetudo ſm bal. & adde quod istud etiã procedit in sententia principis,gl.in auth.ne in medio,& in c.iussio non fieri,in ver.declarationem.item aduerte,quod super incidenti p̃t ferri sentẽtia per alium,puta notarium,vide Alex.& Mod.in l.hac consultissima.s̃.q testa. fac.poss.Io.de Dama.consi.43.item in eo quod dixi s̃.de principe,vr̃ in ↄtrarium gl.& ibi Pan.in c.cum nos,extra,de his,quæ fiunt à præla.sine consensu capi.item quod ista regul.non procedat de iure can.in causa matrimonij, vide bar.in tract.differeo.inter ius ciu.& can.Item quod hæc solemnitas de cõsensu partium p̃t remitti,dicit bal.l.quoties, C.de priui.scho.lib.11.vide etiã in materia Ang.consi.283.vbi ponit de eo qui dixit,pronuncio prout in consilio cõtinetur,an valeat,sequitur Ias.l.nec quicquam,§.vbi decretum,in pr. ff.de of.procons.& ibi in præcedenti ponit late de sententia interlocutoria, an debeat ꝓferri in scriptis,de quo vide ad bar.l.2.j̃.e.ti. vbi ponit ẽt aliqua in materia diffinitionis, quod debeat proferri in scriptis,nisi aliter consentiãt partes,quod aũt sñia,& laudum arbitrato. proferri possit sine scriptis: secus tñ in sñia arbitri.vide Ias.l.morte,in 2.no.C.de transa.an de iure sentẽtia possit legi per alium,dummodo iudex dicat,ita pronuncio,vide in c.sup quæstionum,in pr.de off.dele. an autem sententia possit proferri in sermone vulgari,an vero in latino,vide Io.de Im.l.1.§.fi.ad fi. ff.de ver.ob. item quod si notarius legat sententiam,& iudex solum dicat,ita pronunciamus,an valeat,vide barb.late in consi.48.in 2.dub.

b Ale.Scriptis.Et fallit hęc lex in sñia lata super re matrimoniali,in qua non requirit scriptura,sed sufficiunt testes,ſm Inn.c.Alberi.de testi.idem in sententia super incidenti,vel emergẽti,ſm bal.l.si defendere,de auth.tu. & de primo vide Abb.c.dilectus.Sed an consensu partium possit ferri sententia, sine scriptura,Bar.quod sic post gl.in l.quot.de priui.scho.lib.11. & adde auth.generaliter,in fi.de epi.& cle.& quod ibi bal. & vide aliquos casus per Abb.c. 1.de libel.obla.in quib.non debet sententia scriptis recitari,&intelligit dum dicit,ꝙ sententia debet in scriptis recitari,non tamen requiritur, quod illa scriptura sit publica.Et ita dicit Io.And.vt refert & sequitur Abb.ibi.vide c. Albericus,de testa.& si sit sententia principis,debet in scriptis recitari.Tex. est & ibi gl.in auth.ne in medio litis,coll.8.

c Ale.Quid in sententia lata super notorio,vide Io.An.c.ex parte,de ver.sig.& d.Ant.c.pe.de coh.cle.& mul.& bal.etiam in l.presbyteri.de epi.& cle.

d Ale.Equum.An iudex possit super equo sedere pro tribunali,& similib.&his adde oino,quæ dixi post bar.in l.de pupillo, §.si quis ipsi prætori,in 18. q.de ope.no.nũ.Sed q̃d si non sedet sup tribunali,sed itinerat. vide Spe.ti.de fer. ad fi.Et no.in c.fi.de re iud.lib.6.adde Spe.ti.de sen.,pla.§.iuxta,ver.hæc sunt in arg.vbi dicit Ianuæ fuisse sententiatũ super equo, & determinare vr̃,ꝙ sedere debeat iudex,& idem Io.An.ibi,in add.se stans super equo dr̃ baiulari.

LEX II.

1 *Non debet quis esse subitus in respondendo,pronunciando,vel dicendo. An iudex possit sententiam emendare,aut interpretari:ibidem.& nu.4.*
2 *Maiores iudices possunt per alios sententias recitare.*
3 *Sententia,in qua libelli tenor non inseritur,non vitiatur.*
5 *Interlocutoria etiam sine scriptis valet.*
6 *Si interlocutoria requirit causæ cognitionem,debet fieri iudice pro tribunali sedente.*

a HAC LEGE.[a] Sũmaui eã tibi ĩ ꝓcedẽti l.& primò ponit quãr sentẽtia dẽt ꝓferri.secũdò ea lata ꝓhibet eã corrigi.Tertiò,à p̃dicto dicto excipit maiores iudices.secũda ibi,sed nec.Tertia i-
1 bi,exceptis.†No.ꝙ qs non dẽt esse subitus in respondendo,ꝓnũciando,vel dicendo.no.2.ꝙ sentẽtiam latã,siue datã,nõ licet
2 corrigere.Tertiò no.† ꝙ maiores iudices possunt per alios sententias recitare.Op.ad 1.&vr̃ ꝙ debeat dari sententia subitò,vt l.1.ff.de dam.infe.so.dicit.gl.ibi est sp̃ale.Tu dic,ꝙ nec sñia datur subito,sed acceleratur cognitio.Circa istã primã partẽ q̃ro, q̃d est dictũ hoc,ex libello partib.legerẽt.Gl.dicit pp duo.Priò, qa hęc tabellio scribit in libello suo.secũdò,qa libellus datus in cã,ponitur in sñia.dicũt.n.iudices,talis cognitor, &c.viso infra
3 scripto libello,cuius tenor talis est,&c.† ꝙ libellus inseratur in sentẽtia,licet obseruet̃ cõiter,tñ si omittatur,vt puto, nõ vitiat̃ sentẽtia.nã hic nõ loqtur de libello dato à partib.sed de libello ipsius sentẽtiæ.itẽ dẽs scire,qđ pp istud,qđ sentẽtia dẽt ferri super eo,qđ petitũ est in libello,vt l.vt fundus.commu.diui.& l. Põp.scribit,in negotiis.in fi.ff.de ne.gest.Dicimus,qđ in causis summariis,vbi nõ ẽ necessaria libelli oblatio,q̃libet petitio dẽt ꝓcedere,vt hodie hẽmus expssum in c.sæpe ↄtingit.de ver.sig. in cle.Sciatis ẽt,qđ si nõ apparet ex actis,ꝙ iudex primò sentẽtiam sibi scripserit,& eã emẽdauerit,si tñ apparet qđ in scriptis ẽ lata,sufficit.hoc.n.approbat ↄsuetudo,& ista verba, q̃ hic sũt, qđ iudex dẽat sibi añ formare, est magis ↄsilium datũ iudici,q̃ sit ꝓceptũ.qđ verò seqtur,ꝙ ipse dẽat legere,istud est ꝓceptũ,&
b ita obseruatur.Venio ad 2.partẽ,[b] dr̃ hic,ꝙ non p̃t corrigere.ↄ̃ ff.de re iud.l.actorum.so.Verum est,qđ p̃t corrigere quo ad latitãtem,& verba,nõ quo ad substantiam, ita loqtur hic. Op.de l.ab executore.ff.de app.solue vt in gl.Item op.de l.illicitas.§.fi. ff.de of.præsi.dicit gl.fallit in mulcta.Tu dic, ꝙ sententia ibi nõ mutatur,sed mulcta remittitur à pręside authoritate legis,sicut quilibet homo posset remittere q̃titatem,in qua quis sibi esset obligatus,& hoc forte voluit sentire gl.Op.de l.Pau.ff.de re iu. solue vt in gl.item op.de l.diuus.ff.de in inte.rest.sol. Dicit Gl. fallit ibi.Veritas est,quod ibi non fallit.non.n.corrigit iudex ex
c officio suo,sed petita rest.in inte.& ideo pro declaratione[c] istorum debes scire.† Aut iudex vult suam sententiam emendare,
4 aut interpretari.si emendare, aut circa verba tm̃, & potest,vt l. actorum.ff.de re iud.aut circa substantiam,vt puta addẽdo, vel detrahendo : & tunc aut circa accessoria,& p̃t eadem die adde-
d re,vt l.Pau.ff.de re iud.aut circa alia, & tunc regula est, [d] ꝙ non p̃t,vt hic,nisi per viam restõ.in inte.vt ff.de in inte.rest.l. diuus, per totum illum ti.& s̃.si aduer.rem iud.per tot. item per viam supplicationis,vt in auct.quæ supplicatio.s̃.de prec. imp. off.& s̃.ti.2.l.1.itẽ per viam ꝓpositæ exceptionis,in casib.in quib.exceptiones possunt opponi post sententiam,vt no. plenè in l.j.s̃. de iur.& fac.ign.si verò quæris,an possit interpretari:distingue, aut est iudex,qui habet merum imperium,& p̃t: aliàs non,vt l. ab executore.ff.de app.venio ad 3.partem,dicitur hic,exceptis tam viris,&c.Quæro,à quo fiet hæc exceptio. Dicũt quidam à proximo.q.d. isti maiores iudices possunt istã suam sentẽtiam corrigere.Hoc non est verum,non.n.permittitur, nisi principi, vt l. 1

a ADD.¶Ale.Lege.Adde quod dicit no.in his q ff.de testa.qđ si ĩ actorum camera reperitur sentẽtia,nec sunt ibi verba ista,s.lecta,& publicata,quod nõ valet,Ad idem quod ipse no.hic in l.1.

b Paris.Partem.Vide Ale.consi.9.in prin.vol.1.

c Ale.Declaratione.Q̃n iudex possit emendare,vel interpretari sñiam iam latam,vide l.dicere.de arb.vide etiam ad hoc bal.l.error.de iur.& fac.ign.in l. quia arbiter.ff.de arb.& in l.1.j̃.sent.resc.non poss.& vide tex.in c.qualiter,el j.de accu.& ibi gl.vide Ang.& Im.l.iudex.de re iud.

d Ale.Est.Limita singulariter hoc esse verum, nisi pro quo lata est sententia cõfiteatur sñiam esse iniq̃,qa tunc ipsemet iudex poterit ipsam retractare, vt voluit Inn.c.qa plerique,de immu.eccl.& bal.in auth.ad hæc,de vsur. Item limita,nisi post sñiam,q̃ ĩ rẽ iudicatam trãsiuit, admissæ essent probationes ĩ contrarium,parte nõ opponẽte,qa tunc idem iudex poterit sñiam retractare.ita voluit Inn.c.cum dilecti.de resc.in c.cum Bert.de re iud. & in c.fraternita.de frig.& malefi.item limita,nisi in sententia excommunicationis,vt in ca.sacro.extra,de sent.exc.adde quando iudex possit sententiam corrigere. Spe.& Io.And.in add.in ti.de sent.§.qualiter,versi.hoc quoque.

vt l. 1. §. de qua. de postu. & l. j. in fi. ff. de qõ. dicẽdum ẽ ergo, qđ hic intelligitur ꝙ fiat exceptio à primo dicto, qđ nõ legãt per
5 se, sed ꝑ suos ministros, hic loqtur de sñia diffinitiua. q̃ro, † qđ
a in sñia interlocutoria,[a] dẽt ne recitari in scriptis? Breuiter puto qđ non, nã solũ in diffinitiua est positus iste ordo: in aliis ergo remanet regula, qđ tñ valet, si fiat sine scriptis, q̃tũ ĩ scriptis, vt s̃. de pact. l. pactũ. an aũt iudex debeat sedere ꝓ tribunali, qñ in
6 terlocutoria fertur, est distinguẽdũ. aut † illa interlocutoria requirit causę cognitionem, & debet ferri à iudice sedente ꝓ tribunali, aliàs non, vt l. à procedẽte. s̃. de dila. & ff. quis ord. in bo. poss. ser. l. 2. §. dies. & no. per Dy. in l. quod iussit. ff. de re iud.

a ADD. ¶ Paris. Interlocutoria. Circa istud an in sñia interlocutoria req̃rat̃ rescripti recitatio, vide Ias. l. nec. q. cq̃uã, §. vbi decretũ, de off. ꝓcõ. vbi põit q d de sñia ꝯdẽnationis expẽsarũ, an req̃ratur, vt ferat̃ in scriptis, vt dicit Alex. hic in apost. quod tñ limitat qñ fit ꝯdẽnatio expensarũ indicis officio: secus si principaliter peterẽtur iure actionis, vt ibi ꝑ eum quẽ vide. Et interlocutoria, ꝙ non sit necessario ferẽda in scriptis, vide Io. de Dama. ꝗsi. 93. ¶ Ale. interlocutoria. Vide bar. l. nec q. cq̃. §. vbi decretum, & ibi dixi, ff. de off. procõ. vide bal. l. terminato, j̃. de fruct. & lit. expen. & vide bal. & Ang. l. patris, & filij, ff. de vul. & pup. & vide gl. sing. in c. fi. in ver. inanes, de elect. lib. 6. & vide bal. s̃. l. ꝑx. & vide bar. l. 3. ff. de app. recip. & vide plene Bal. l. 1. s̃. e. & vide Im. in d. l. patris, & filij, vbi dicit, quod si condemnatoria expensarum non requirit scripturam, in ea nõ requiritur iudicem sedere ꝓ tribunali, & ponit bar. hic etiam in fi. in taxatione expẽsarum, idem sec. bal. l. 3. de fruct. & lit. expen. ¶ Vide aliquid per d. Ale. l. iuste, ff. de acq. poss. & vide in l. fi. C. de priu. scho. lib. 12. & vide quæ habes in l. Pau. ff. de re iud.

LEX III.

1 *Sententia debet ferri, & recitari in scriptis.*
Sententia nulla non habet nomen, neque effectum sententiæ.
2 *Interlocutoria, quæ non requirit causæ cognitionẽ, potest ferri ꝑ aliũ iudicẽ.*
3 *An laici illiterati possint esse iudices.*
4 *Si in sententia non dicatur, in his scriptis, an præsumatur in scriptis lata.*
5 *Sñia in qua nõ apparet aliqđ verbũ, ex quo colligatur qđ fuerit lecta, ẽ nulla.*
6 *Promulgare. est sententialiter legere, ex scripti recitatione.*

STATVTIS. summaui in ꝓcedẽti. primo recitat legẽ ꝓcedẽ-
1 tẽ. secũdò illi addit. † No. ꝙ sentẽtia debet ferri, & inscriptis, re
a citari.[a] secundò not. ꝙ qñ sentẽtia est nulla, nõ hẽt nomẽ, neq; effectũ sentẽtiæ. & iõ dicunt aduocati ꝯ talẽ sñiam, si sententia dici ꝑt, quod tñ negatur, vel ꝯ tale instrm, si instrm dici ꝑt. Cir-
2 ca † hanc legẽ q̃rit gl. vtrũ sententia interlocutoria possit ferri
b per aliũ.[b] Gl. dicit, ꝙ sic, vt l. diem. in pr. ff. de arb. & l. sed & si interpellatur. §. i. e. ti. quod intellige, qñ sententia non req̃rit causæ cognitionẽ. aliàs secus, vt no. in l. nec q. cq̃. §. vbi decretũ. de of. ꝓcõ. & leg. & l. oĩa q̃cunq;. ff. de re. iu. secũdò q̃rit gl. † vtrũ
3 laici illiterati possint esse iudices. Vr̃ ꝙ nõ, cũ. n. ipsi habeãt fer
c re sententiam ex scripti recitatione, si nesciunt literas, nõ poterunt legere, nec iudicare. Gl. determinat ꝯrium, vt videmus tota die, quod ꝑtãtes terrarũ sunt milites illiterati. & hoc verũ est in his, q̃ videtur esse de maiorib. iudicib. q̃ recitãt per alios, vt l. ꝑx. in fi. ꝑterca, ciuitas, eligẽdo talẽ illiteratũ, vr̃ velle, ꝙ per alium legat, vt l. quidã ꝯsulebãt. ff. de re iu. Et propter ꝑdicta di-
d cebã[d] semel in ciuitate ista, in sentẽtia erat scriptũ, data, lata sententia per dictũ iudicẽ iustitię, & lecta per me notariũ, de mãdato dicti iudicis, &c. an valeat? Dico ꝙ sic. nã iudex iustitiæ huius ciuitatis, iudex est appellationis, & à ꝑtãte appellatur ad eum, ergo ipse est superior potestate, sed ꝑtãs habetur de maiorib. iu
4 dicib. vt hic in gl. ergo, &c. sed q̃ro, † qđ si in sentẽtia nõ dicatur in scriptis, an ꝑsumatur in scriptis lata? Spe. ponit istã q̃õẽ in ti. de sen. §. iuxta. ver. non valet. vbi distinguit, an ꝓlata est sñia in
5 prima persona, an in tertia? & dic, vt ibi. † Quæro, qđ si nõ dr̃ le
e cta,[e] sed dr̃ solũ, data fuit dicta sententia per dictum iudicẽ. Breuiter puto, ꝙ nisi appareat aliquod verbum, ex quo colligitur, ꝙ sententia fuit lecta, erit nulla, vt s̃. e. l. 1. & aliàs vidi quandam sententiam, vbi non erat appositum nomen, lecta, sed erat ibi
6 dictum, sententialiter promulgata. † Promulgare. n. est sententialiter legere ex scripti recitatiõe, vt hic videtis, vnde verba sic prolata hoc important, vt in l. sciendum ff. de ver. ob. & ibi plenissimè scripsi.

a ADD. ¶ Ale. Recitari. Idem tenet in l. 1. ff. de iud.
b Ale. Alium. Et vide hic an possit cõmitti alteri, vt legat sententiam, vide bal. s̃. e. l. 1. ad fi. & in interlocutoria, vide bar. & bal. hic.
c Ale. Illiterati. Vtrum illiterati possint esse iudices, & potestates, adde q̃ã est tex. & ibi bar. l. ex parte, j̃. de decu. li. x. & an per notarium possint pronũciare, adde bar. l. 1. §. 1. de postu. & per Cy. l. certi iuris, s̃. de iu. & ibi glo. auth. de iud. § 1. & aliquid per Ang. & Im. l. quidã consulebant, ff. de re iud. adde Spe. in ti. de iud. dele. §. excipitur, ver. item quod est illiteratus.
d Ale. Dicebam. Vide Ia. But. & dictum eius refert bal. l. hac consultissima, & ibi vide per me.
e Ale. Lecta. Quid si non dr̃ lecta, sed solum data fuit, vel sententia literis promulgata. idem dicit Bar. d. l. sciendum, in fi. de verb. ob. vide ẽt bal. l. 1. s̃. eo. & bal. l. is qui. ff. de testa. per Spe. d. §. iuxta, ver. non valet, gl. in c. fi. in pr. in verbo iniustam, de reg. iu. in 6. & vide bal. l. fideic. §. a. de leg. 3. & Doc. ca. fi. de re. iu. & Ang. in rep. l. sciendum, in fi. de ver. ob.

AVTHEN.

1 *Causæ dicuntur breuiores arbitrio iudicis.*
2 *Processus in casu huius auth. potest fieri sine scriptis. & nu. 4.*
3 *Et in qualibet graui causa excepto libello, & sententia proceditur sine scriptis, licet postea in scriptis redigatur.*
4 *Processus, quando fit sine scriptis, creditur simplici informationi iudicis.*

1 NISI BREVIORES. † Primò q̃ro, q̃ sũt istę causæ breuiores.[a]
a Gl. ponit multas opi. illa est vera, ꝙ inspecta qualitate personarum, hoc cõmittatur arbitrio iudicis, ar. ad hoc l. sed & si susce
b perit. §. 2. ff. de iud. q̃ro, dr̃ hic,[b] & maximè vilium, quid est hoc dcm̃. q̃dam exponunt vilium, s. personarum. alij vilium, s. rerũ. Alij, s. causarum. Tene q̃ vis. q̃ro vtrum sint aliæ causæ, in q̃b. debeat procedi, & cognosci sine scripto. Gl. dicit ꝙ sic, vt auth. vt iudi. sine quoquo suffra. §. necessitatem. colla. 2. Tu adde casum
2 in l. leuia. ff. de accu. & quod ibi no. † Quæro, hic dr̃, ꝙ sententia debet ferri sine scriptis: quid de processu? text. vr̃ dicere idẽ qđ sine processu scripto cognoscatur, vt in d. §. necessitatem. & in aut. vt cle. apud propr. epis. §. 1. quod ꝑt intelligi 2. mo. Vno modo sine scripto, hoc est, ꝙ non detur libellus in scriptis secundũ quod aliàs requiritur, vt in auth. offeratur. de lit. cõt. tamen bene redigatur in scriptis per notarium. sed hic intellectus non
3 placet, † quia excepto libello, & sententia, in qualibet graui cã ꝓceditur sine scriptis, licet postea in scriptis redigatur, vt c. qm̃ ꝯ. ext. de prob. & l. scire oportet. §. oportet. ff. de excu. tu. Et ideo
4 intelligo sine scriptis, quod inde nulla fiat scriptura. † Creditur ergo simplici informationi iudicis, etiam inspectis causis bre-
c uiorib. Nec est mirum,[c] quia aliàs creditur soli relationi nuncij, s̃m ea, quæ no. in l. quidam. j̃. de accusa. & l. magis puto. §. nõ tñ. de reb. eo. multo magis creditur ipsi iudici, in istis leuiorib.
d & hæc not. pro compromissis,[d] quæ fiunt, in quib. datur potestas redigendi, seu cognoscẽdi, in scriptis, vel sine scriptis, quia
e per hoc videntur partes velle, ꝙ eius simplici informationi,[e] & relationi credatur. quod tene menti perpetuò.

a ADD. ¶ Ale. Secundum Bal. l. 2. s̃. de peda. iud. intellige de causis à centum aureis j̃. vide Bar. l. diuus, ff. de bo. dam. Et fama in istis causis habet vim plenæ probationis, vt per Bar. habes post eum, in l. de minore, §. tormenta, ff. de q̃õ. & ad hanc auth. adde no. dictum Mathe. in suis no. 1. & 2. & Bal. l. imperium, ff. de iur. om. iu. post Bar. in l. iubemus, §. sane, in fi. s̃. de sacros. ec.
b Ale. Hic. Adde quod no. gl. mag. §. sancimus, in auth. de exh. re. & no. gl. c. fi. de re. iur. in 6. adde quod no. Bart. in l. mediterraneæ, j̃. de an. & tri. li. 10. & quod no. gl. & Doc. in c. appellationibus, extra de ap.
c Ale. Mirum. Adde quod hoc dictum refert Bal. conf. inc. citatio cum sit facti iusti. Et per hoc vide quæ dixit Bal. in l. iubemus, C. de sa. san. ecc. adde quod de partium consensu sententia potest ferri, sine scriptis, vt voluit Io. An. post Spe. in ti. de sen. §. iuxta, ver. non valet etiam, quod alle. Gu. de Suz. ita tenere per l. iudicem, ff. com. di. & l. fi. j̃. de tem. ap.
d Ale. Compromissis. Et istud dictum Bar. alle. ꝑ no. Lud. suo no. 61. No. mirabile dictum, quod qñ datur potestas arbitratori procedendi in scriptis, & sine, statur eius simplici relationi de gestis coram eo, & sic poterit esse testis. Et de hoc dicto facit magnum festum d. Ant. c. cum ad sedem, de resti. spo. & c. quintaualllis, quod tene menti. sed an ista ptãs dari possit arbitris. Vide Bart. in auth. offeratur, in fi. s̃. de lit. cont. Sed aduerte, quia ꝯ illud not. dictum Bar. tenuit hic Lud. in l. sciendum, de ver. ob. & dixit Bal. in l. fi. s̃. de ꝯn. em. quod arbitrator non tenetur pronunciare in scriptis. ꝯ istud dictũ Bar. tenet Ang. hic, quia ꝑp hæc daretur modus, qđ quis nunq̃ obtineret in cã reductionis. ¶ Alex. Itẽ quia vbi acta requirunt scripturam, non possunt probari ꝑ testes, nisi probentur acta facta, & deperdita, c. cum olim, de priui. c. Albe. de testi. ꝙ ꝯ Bar. tenet do. Ant. in c. quintaualllis, de iureiu. & Lud. l. sciendum, de ver. ob. & Ang. ibi in repet. sequitur dictum Bar. hic, vide per me in d. l. sciendum. & vide Pet. de Anc. c. cum à nobis, de test. vbi dicit d. Ant. & Abb. in c. ex literis, de prob. & Im. c. 1. de iud. ¶ adde an acta præsumantur intercessisse. Pau. de Cast. conf. 53. & an per testes probari possit, conf. 2.
e Paris. Informationi. Adde circa istam defensionem Bar. quod credatur arbitratori, sequitur Com. conf. 7. inc. viso ꝯpromisso, & ideo si dicat in laudo ꝙ partes sæpe, & sæpius audiuerũt ex decisiõe negotij, sibi creditur. Et ibi postea dicit aliud notabile, qđ ẽt posito, qđ ñ credatur arbitratori. tñ opus est qđ apponat̃ hoc ꝑ pactũ reductiõis, aliàs succũbit, & ibi hẽs qđ credatur ꝑ do. Flo. de S. Gem. in subscriptione sua. Qđ ñ credatur arbitratori intellige q̃tũ ad ea, q̃ exigũtur, & q̃tũ ad modũ ꝓcedẽdi ad solẽnitatẽ: secus q̃rũ ad ꝯtinẽtiã meriti, & instãtiã cãe, q̃ ñ credit̃ sibi, nec ꝑsumitur, nisi appareat, puta si dicat, visis testib. habitis informatiõib. & tali re, &c. vide Com. cõs. 50. inc. stante statuto ciuitatis Vincentiæ. Ant. de Bu. conf. 24. & de hoc an & qñ credatur arbitratori, vide in l. ne in arbitris, s̃. de arb. vbi ẽt scripsi de veritate istius sing. decis. Bart. hic, an credatur simplici dicto arbitratoris, &c. vide no. Fel. in c. qm̃ ꝯ fallam, ext. de prob. post Ab. ibi, qui dicit, quod cõiter ñ tenetur istud dictũ, & ponit vnam saluationem ad ipsum, vt ibi ꝑ eũ, quẽ vide oĩo, & ibi ẽt in prin. ponit quod in causis breuiorib. de quib. hic, nõ requiritur solẽnitas, & q̃ dñr causæ breuiores, & leues, vt ꝑ eũ ibi, quem vide postea super gl. Secũdo dicit, quòd in istis causis requiritur saltem qualis fides actorũ, & quod relinquitur arbitrio iudicis, q̃ dicãtur causæ breuiores. vide q̃ dicit Barb. c. fi. de don. Fel. c. 1. de lib. ob. & vide Ant. conf. 321. qui sequitur simpliciter dictum Bar. hic. ideo vide ibi circa medium, & vide ad Bar. in §. arbitrorum. item istud quod dicitur hic quod iudici, intellige in actis ordinariis: secus in probatoriis. vide Franc. conf. 164. vide Fel. c. 1. de lib. obl. vbi quod in istis iudex notarius, potest esse rogatus de actis coram se.

De

¶De sententiis, & interlocutionib. omnium iudicum. Rub.
Continua, vt in glossa.

LEX I.

1 *Sententia, in qua procurator non condemnatur, sed dominus, qui non interfuit in iudicio est nulla. & nu. 9.*
2 *Sententia nulla debet iteratò cognosci, & an ex eisdem actis, & nu. 3.*
4 *Procurator si fuit semper in iudicio. verba sententiæ debent referri ad eum, si tenor sententiæ patitur. Et quid si non semper fuit in iudicio.*
5 *Si dominus litem contestatus sit, postea iudicium agitat per procuratorem, an ipse debeat condemnari, vel procurator.*
6 *Litigium si agitatum sit per procuratorem. & dominus est præsens tempore sententiæ, in quem debeant proferri verba sententiæ.*
7 *Si dominus præsens sententiæ tempore, vult vti iure instantiæ vtili sibi competenti ipso iure, poterit in eum ferri sententia, & nu. 10.*
8 *Quid si dominus tempore sententiæ mittit nouum procuratorem.*
10 *Si lis est agitata per procuratorē & tempore sententiæ non fuit citatus procurator: sed dominus, qui fuit contumax, sententia non valet.*
11 *Si lis agitata est per procuratorem actoris debet reus condemnari ipsi procuratori ad dandum, & soluendum domino, & non procuratori.*
12 *Quid in defensore rei, an ipse condemnetur.*
13 *Iudicium si agitatum est per tutorem pupilli, vel syndicum ecclesiæ, debent verba sententiæ referri ad ipsum pupillum, & ecclesiam.*

a NON VIDETVR [a] Hęc est bōa l. & sing. valde. b̄r d̄t.
1 †Sn̄ia, in qua nō ɔdēnatur ꝓcurator, sed dn̄s. q in iu-
2 dicio non interfuit, est ipso iure nulla. h. d. †No. 1. ꝙ si sn̄ia est nulla, dēt iteratò cognosci. No. 2. ꝙ dēt ɔdēnari ꝓcurator, qui litigauit, non dn̄s. Ad 1. op. †dr̄ hic, ꝙ re integra dēt co-
3 gnosci. ɔ̄, imò ex eisdem actis, vt s̄. ti. 2. l. si vt ꝓponis. la j. So. Fateor, & intellige, vt ibi dixi. Ad 2. opp. j̄. de iniu. l. fi. So. Ibi tenor sn̄iæ nō patitur, vt verba referant̄ ad ꝓcuratorē, & iō referuntur ad dn̄m, licet abn̄tem, vt no. in l. nihil, s̄. de ꝓc. & b̄n. Ex p̄di-
4 ctis sumas aliquos casus indubitabiles. †Si tenor sn̄iæ nō patitur, verba nō referūtur ad ꝓcuratorem: si tenor sn̄iæ patitur, & ꝓcurator fuit sp̄ in iudicio, verba sn̄iæ dēnt referri ad eū, vt hic: alias sn̄ia est nulla. Si āt nō sp̄ fuit in iudicio, verba sn̄iæ dēnt referri ad dn̄m. & hoc ēt non est dub. Sed si in iudicio partim fuit
b dn̄s, & partim ꝓcurator, tūc est dubiū. Pro cui⁹ declarōne [b] q̄ro,
5 †qd̄ si dn̄s ɔtestat⁹ est litē per se, postea iudiciū agitat per procuratorē, vtrū ipse vel ꝓcurator, dēat ɔdēnari? b̄t v̄r. ꝙ dn̄s, vt l. furti. §. si qs alieno. ff. de his q no. infa. & hac l. à ɔ̄rio sensu Bulgar. & Io. ɔ̄, qa siue dn̄s fuit ɔtestat⁹ litem, siue non, dēt ɔdēnari ꝓcurator q est p̄n̄s tp̄e sententiæ. Et alle. ff. de neg. ge. l. liberto. §. fi. l. licet. §. si p̄ses. ff. de ꝓc. & l. nihil. s̄. e. Et istæ allegationes sūt hic in gl. allegatur ēt ff. de ꝓc. l. si qs cū ꝓcuratore. in pr. & l. q ꝓprio. in pr. e. ti. & in qualibet earū. Nō ob. l. furti. §. si qs alieno. qa ibi subaudi maximè. Nō ob. hæc l. qa hic notatur facti accidentia, qd̄ dn̄s nunq̄ fuit in iudicio. Vel expone, nō fuit in iudicio, s. aliq̄n. Subdit gl. qd̄ de ɔsuetudine vterq; ɔdēnatur, vt opi. oīm seruet̄. Sed de iure cōi teneo opi. Io. & Bul. q̄ est vera, sicut De⁹ est in cælis, & ostendo rōem. R̄ta ḡnalis est, qd̄ q̄cunq; gerimus, nisi in n̄ra ꝑsona initiū sumāt, ēt inutilē actū efficiunt, vt l. q̄cunq; ff. de ac. & ob. & iō in ɔ̄tib. si ꝓcurator ē p̄n̄s, & tu pro mittis dn̄o, nō ꝓcuratori p̄n̄ti, ɔ̄t⁹ ē null⁹, vt no. in l. stip̄o ista, §. si qs insulā. ff. de ver. ob. & de stip. ser. l. j. Tex. est in l. cū q. §. iu-
c lianus. 3. de ɔsti. pec. Ita in proposito [c] est iste quasi ɔ̄ctus. q celebratur per sententiā, vt l. 3. §. idem scribit. ff. de pec. & ibi no. Iō si agatur per ipsum procuratorem, requiritur, quod in eius persona initium sumat, aliàs actus est inutilis, & ista est veritas. Modo intelligitis hanc l. & propter hoc dico in quolibet actu, qui celebratur in ipso iudicio, idem dicendum est. Nam si fiat litis contest. in qua lit. contest. etiam quasi ɔ̄hitur, vt not. in l. 2. §. fi. de præt. stip. verba litis ɔtest. dēnt referri ad personas ipsorum cōtestantium litem, & sic in quolibet alio actu, & hoc est
6 fundamentum istius mãæ. Mō q̄ro, qd̄ ecōuerso, † pone quod
d litigiū est agitatum [d] per ꝓcuratorem, t̄n dn̄s est p̄sens tp̄e sn̄iæ, in quem dēnt proferri verba sn̄iæ. V̄r ꝙ in dn̄m, vt hic v̄r sentire gl. r̄n. ad hanc l. in 2. respon. In ɔ̄rium facit l. procuratorib. s̄. de proc. ff. de proc. l. mutari. vbi dicit gl. ꝙ domin⁹ superueniēs omnia ex integro debet agere, vt in eū transferatur iudicium. [e] ad idem ff. de proc. l. in causæ. §. si ex parte. vbi dicit gl. ꝙ procurator debet cedere dn̄o ius instātiæ, vt ipse possit litigare. B̄r ꝓ huius declaratione debetis scire, quod ad hoc, vt sententia valeat, requiritur quod verba sententiæ referātur ad eum, q tunc est præsens, vt s̄. dixi. Item requiritur, quod ille, in quem fertur sententia, habeat ius instantiæ, aliàs reperiretur sententia lata si ne instātia, q̄ cēt ipso iure nulla. vt l. ꝓlatā. j. e. Hoc p̄misso scias, qd̄ dn̄s superueniens, qn̄q; vult h̄ere ius directū instantiæ noīe suo, & tunc oportet, ꝙ oīa de nouo fiant, s̄m gl. q̄ ē in d. l. mutari. qd̄ fit vnico actu dicendo sic, do libellū ꝓut dedit ꝓcurator, litem contestor, vt fecit ipse, & similia, & sic vnico actu omnia repetuntur. Qn̄que dn̄s directum ius instantiæ vult h̄re ex persona procuratoris, & tunc oportet, quod fiat cessio, s̄m qd̄
7 no. in d. l. in cāæ. ff. de proc. §. si ex parte. †Qn̄que dn̄s vult vti iure instantiæ vtili sibi ɔpetenti ipso iure. nam scias, qd̄ oīm, quæ in iudicio agitantur, q̄ritur dn̄o vtilis sine cessione, vt l. in causæ, in fi. de proc. & in l. in omnibus. de p̄ro. stip. Facit optime ad prædicta quod no. in l. 4. §. si ex ɔuentione. in vlt. gl. ff. de re iud. tunc si dn̄s vult ex vigore vtilis instantiæ, poterit in eum ferri sententia, & valebit. & sic verba sententiæ in eius persona dēnt proferri, per rationes prædictas. Non obst. l. procuratorib. s̄. de proc. quia fateor, quod inuito procuratore, non p̄t dn̄s assumere iudicium, sed eo volente, & tacente sic, l. q̄ omnia in prin. & ibi no. ff. de proc. Item nō ob. mutatio, q̄ fit directo iure instan-
e tiæ ad vtilem, vt l. q̄q̄. §. Iulia. de aqua plu. arcen. & quod ibi no. [e]
f per Dy. Iuxta p̄dicta [f] q̄ro, retento eodem themate. Procurator prosecutus est litem, dominus tp̄e sentētiæ mittit nouum pro-
8 curatorem: quid iuris? †Certè idem in ipso procuratore nouo, quod dixi in ipso dn̄o, per easdem rōnes, qa ille erit in iudicio ꝓcuratorio noīe dn̄i, ꝓ illo iure vtili instantiæ, qd̄ ɔpetit dn̄o.
9 Item q̄ro, retento †eodem themate. [g] Lis est agitata per ꝓcura-
g torem, tp̄e sententiæ fuit citatus dn̄s ad audiendā sententiā, nō ꝓcurator, & dn̄s fuit ɔtumax, an valeat sentētia? v̄r ꝙ sic, qa ɔtumax ꝓ p̄n̄ti h̄r, vt l. ꝓperandū. §. fināt reus. s̄. de iud. Sed in p̄n̄te valeret, vt dixi, ergo, &c. ɔ̄riū in ɔsulendo determinat dominus Lamb. de Rampo. antiquus aduocatus Bon. & egregius Doct. per l. procuratorib. s̄. de procu. Hoc ostendo per rōnem. Qn̄ qs mittit ꝓcuratorem ab initio, v̄r dicere, ꝙ ipse non vult litigare per se, vt l. j. circ. fi. ff. de proc. Item quia non p̄t cogi personaliter venire, vt l. fi. s̄. de proc. Dn̄s igitur, qui ab initio misit procuratorem, v̄r dixisse, qd̄ non vult litigare per se: ergo non debet citari ipse, imo procurator: sed procurator, q erat dn̄s litis, non fuit citatus: apparet ergo ꝙ talis citatio non fecit dn̄m ɔtuma-
10 cem: merito sententia in eū lata, est ipso iure nulla. †Qd̄ igitur dixi, ꝙ sententia p̄t ferri in dn̄m p̄n̄tem, ex vigore vtilis instantiæ, est verum, si ipse vult vti illo iure vtilis instantiæ, non .n. pōt ɔpelli, vt est dictum. Et iō in q. præced. oportet intelligi. ꝙ dn̄s erat ibi p̄n̄s ad sententiā audiendā. aliàs esset necesse, qd̄ ex aliis actis colligatur, qd̄ ipse vtebat̄ illa instantia, aliàs simplex p̄n̄tia
h non sufficeret, per ea, q̄ sunt dicta s̄. [h] Venio ad illud, qd̄ dictū
i ē s̄. in gl. vt oīm seruetur opi. vterq; ɔdēnetur: vtrum hoc sit b̄n dictū. d. Ray. dicit, ꝙ imò ex hoc oīno destruitur opi. qa p hoc tollitur reo beneficium. l. furti. §. si qs alieno. ff. de his q not. inf. vbi dr̄, qd̄ q ɔdemnatur per ꝓcuratorem, non est infamis. Hic igitur infamaretur dn̄s, q̄q̄ litigauerit per procuratorem. Et in
k hoc residet d. Cy. ꝓ eis induco [k] a q̄parādo sententiā ad ɔ̄ctum. Si aliqs stipularetur Titio abn̄ti, & sibi, valeret stip̄o ꝓ parte, & pro parte non, vt l. si mihi & Titio. de ver. ob. ergo qn̄ procurator ɔdēnatur, & dn̄s, valet pro parte p̄n̄te, & pro parte abn̄te n̄.

a ADD. ¶Alex. Videtur. De materia vide Ale. in l. j. ff. de re iud. & in l. j. ff. de ver. ob. ¶Barb. Non videtur. Vide Bar. in cons. 147. inc. procurator in iudicio litigauit. vbi disputat de casu huius l. j & vide quod late loquitur.
Paris. Videtur. Circa mãm h⁹ l. adde primo, quod ista regu. non procedit de iure canonico, qa non considerat istam subtilem d̄riam, an condē. etur dn̄s, vel ꝓcurator s̄m meram veritatem, & effectum ipsum, tex. est in c. q̄relam. d̄ elec. vbi vate Pan. vide Ang. consi. 92. inc. in Dei noīe, ꝓcurator litigauit. secundo adde, qd̄ ista l. nō procedit et in foro ciuili, qn̄ proceditur sine figura iudicij s̄m Io. de Imo. in d. c. sæpe, de verb. ob. qd̄ exclamat Ro. sing. 21. inc. qd̄ lex j. C. de sent. vide q̄ dicit Alex. ī l. si furioso ff. de re iud. Quid āt in iudicio vniuersali, vel in tutore, vide Paul. consi. 320. An āit in sn̄ia absolutoria dēat ꝓferri particularis persona, vide Ro. ɔcludentē, qd̄ sic, sin. 454. inc. rex. in l. j.
b Ale. Sed si in iudicio partim fuit dn̄s, & partim fuit ꝓcurator, tūc ēst dubiū. Vide Bal. & Sal. in l. procurator. Adde qd̄ Io. An. in add. ad Spec. ti. de sent. §. qualiter, ver. porrò dicit, tutius esset sententiam ɔcipi in personā vtriusque.
c Alex. In proposito. Item fallit hic in summariis. & no. Bar. in extrauag. ad reprimen. ī verb. figura iudicij, ad fi. Sed vtrum ista lex procedat de iure cano. dic quod non, vt legitur, & no. in c. querelam, de elect. & quod dixit gl. in c. cum causam, de dol. & cont. quòd Bart. in l. stipulatio ista, §. pe. ff. de ver. obl.
d Ale. Agitatum. Si iudicium est agitatum per procuratorem, & dominus est præsens tempore sententiæ, vide Bar. in l. si furioso, ff. de re iud.
e Alex. Ibi no. Vide omnino Bar. in l. si procuratori præsentis, ff. de verb. obl.
f Alex. Prædicta. Vide Bar. in l. liberto, ff. de neg. gest. & ī l. furti, §. si q s alieno. ff. de his q no. infa. & in l. q proprio, & ī l. si q s cum procuratore, ff. de proc.
g Ale. Themate. Quid si agitatum fuit iudiciū cū procuratore, postea citat̄ dominus ad sn̄iam audiendā, an valeat talis sn̄ia. Hanc q. tetigit idem Bart. ff. d̄ re iud. l. furti, & hanc l. limita, vt per Bald. in l. nil. s̄. de proc. vide q no. Barr. in l. mutari, in fi. ff. de proc. & quod dixi in l. meminerint. j. vnde vi. & de Bar. in l. stipulatio ista. §. si stipuler, de verb. obl. & vide gl. & Bar. in d. l. nil. & not. Bar. in l. mutari, ff. de proc. adde Per. de Anch. consi. 91.
h Alex. Dicta s̄. Vn̄ ꝓ intellectu h⁹ l. vid. Bar. i l. furti, ff. de [illegible] in. & Bal. hic oī[illegible]o.
i Ale. Hic l. limita ñ ꝓcedere ī criminalib. casus ē [illegible] ī. [illegible] d̄ iniur. Sed d̄ [illegible] intellectu, vide Bar. in pr. h⁹ l. & q. d in criminalib. & in de [illegible], vide Bal. hic.
K Alex. Induco. Et illud quod tenet gl. hic, tenet etiam gl. in c. querelam, in gl. 3. de elect. secundum quod vterque debeat condemnari.

Consuetudo obseruat opi.gl.& ego eã sustineo de iure,&dico ꝙ verba ista debent sic intelligi, qñ procurator est præsens cõdẽno procuratorẽ,& dñm,hoc est,ꝓcuratorẽ,& dñm in persona procuratoris.Pro hoc intellectu facit l.aduersus.& l.si duo.
11 ff.de arb.& ꝑ hoc cessant obiectiões factæ in ꝯriũ.†Quæro,qd sit eꝯ in ꝓcuratore actoris.Procurator actoris ẽ in iudicio reus ꝯdẽnatur,in cui⁹ personã dẽnt referri verba ꝯdẽnationis? Rñ. in personã ꝓcuratoris,qa re⁹ dẽt ꝯdẽnari ipsi ꝓcuratori,vt l.licet.§.ti plures.ff.de proc.& l.accipientis.de auth.tut.& hoc per rõnẽ ꝓdictã,quæcunq; gerim⁹,&c.Aduerte,ꝙ hoc qđ dico,est verũ in verbis ꝯdẽnatoriis.verba aũt executoria dẽnt referri ad dñm,nõ ad ꝓcuratorẽ.v.g. ꝯdẽno Titium tali ꝓcuratori actoris ad dãdũ,& soluendũ cẽtũ petita ipsi dño,nõ ꝓcuratori,nisi
a hẽret ad hoc spãle mãdatũ,vt l.hoc iure.ff.de solu.& l.sed si tñ. ff.de pac.Et idẽ dico in ꝯiũcta ꝑsona,q̃ agit ꝑ ꝯiũcta,qa verba ꝯdẽnatoria referũtur ad ipm:verba executoria ꝯdẽnatiõis debent referri ad dñm,qm̃ ipsa ꝯiũcta persona nõ pt ſ rõnẽ recipere,vt l.3.§.j.iud.sol.& l.vero ꝓcuratori.de sol.& l.3.ff.so.ma. Ex hoc habes qualiter tu ꝓcurator actoris, formes libellũ: qa debes petere ꝯdẽnari reũ tibi ꝓcuratorio noĩe,ad dãdũ, & sol-
12 uendũ dño,nõ tibi nisi de hoc habeas speciale mãdatũ.† Quæ
b ro,qd in defensore rei.b Rñ,qdã est defensor, q venit ad allegandum cãs absentiæ,& ille nõ ꝯdẽnat̃,vt l.liberto.in fi.ff.de neg. gest.Quidã defensor venit ad plenã defensionẽ,& tũc aut venit ad defendendũ aĩo nouãdi,& tũc sine dubio ille ꝯdẽnatur,vt l. delegare.de noua.& de neg.gest.l.soluẽdo.de sol.l.solutionẽ. Qñq; verò venit nõ aĩo nouãdi,&tũc si qdẽ dño ꝑñte,& patiẽte,vr̃ hẽre mãdatũ,vt l.q patitur.ff.mãd.& iõ est idẽ qđ s.dixi in procuratore.Si dñs est ignorãs,ita quod nõ hẽt mãdatũ tacitũ, vel expꝛssum,tũc ꝯdẽnatur ipse defensor,& in eũ fiet executio, vt l.Plauti⁹.ff.de proc.& ꝯdẽnat̃ ipse defensor noĩe Titij.Ita no.
13 Inn.c.cãm.q fil.sint le.†Quero qd in tutore,& cura.& similib. Rñ expedio.Nos dicim⁹,quod verba ꝯct⁹ celebrati debẽt refer-
c ri ad pupillũ.l.eũ.§.si actori.de const.pec.Ex hoc ꝯcludo,qđ si verba snĩæ referãtur ad ipsum pupillũ,licet iudiciũ agitetur per ipsum tutorẽ, quod valet eadem ratiõe. Et per hoc idem dico
d etiam in syndico ecclĩæ,d ꝙ si verba snĩæ referãtur ad ipsam ecclesiam,licet litigium agitetur per procuratorem,quod valeat, & hoc de iure ciuili:nec in hoc est discordia inter i⁹ canonicũ, & ciuile per rationem prædictam. quod plenè examinaui in l. stipulatio ista.§ si quis insulam.ff.de ver.ob.

a ADD.¶Ale.L. hoc iure. Adde ꝙ vnus casus est specialis, in quo procurator potest agere iudicati,vt est tex.& ibi Bar.in l.actor.ff.de procu.& Lud. in l. 4.in pr.ff.de re iud.vt ibi habes clare per Mod.

b Alex.In defensore rei.Qñ quis venit,vt defensor sine mandato,quis debeat ꝯdemnari,adde Bart. in l.liber.in fi.ff.de neg.gest. Adde an valeat sententia lata contra syndicum,qui litem contestatus non est,Paul.de Cast.cons.318.

c Alex.Si actori.Adde ꝙ d.§.si actori,non videtur bene probare hanc opi.quia ille tex.loquitur in stipulãdo pro pupillo,vel adulto.Sed melior est,fm bal. hic tex,in l.si ideo.§.j.ff.de euic.qui tex,est sing.secundum bal.hic.

d Ale.Syndicc.Vtrum verba snĩæ referantur in personam tutoris curatoris,& syndici ecclesiæ, & vide in d. l. stipulatio. §.pen, & ibi Ang.& communiter doct.tenent ꝯ Bar.& vide q̃ dixi post Im.in l.ex ꝯctu.ff.de re iu.& d.§.pen.

LEX II.

1 *Si iudex est excommunicatus,vel infamis,& reputabatur contrarium,eius sententia valet,& nu.2.*

3 *In defectibus non publicè notis,ex quib.detegitur aliquem nõ esse iudicẽ sufficit eum esse in quasi possessione illius iurisdictionis,vt sententia valeat.*

4 *Exceptio contra iudicem,qualiter debeat formari.*

1 SI ARBITER. Ista l.habet duas lect.Secũdũ primã h.d.†Cõis error excusat.fm secundã h. d. Casus superueniens in personã iudicis,sententiam nõ extinguit.h.d.Op.& vr̃ ꝙ ex hac electione effect⁹ sit liber,vt l.Barbarius.ff.de of.ꝓto.Sol.ibi ꝑp publicã vtilitatem,qa multa gessit,& multa fecit:hic solum vnã senten
2 tiã dedit.Iuxta hãc legem†qro,qd in iudice excõicato,an eius sententia valeat?Rñ.dẽmus distinguere, vt ex hac l. colligitur.
a Aut publicè reputabatur a ñ excõicat⁹.aut erat excõicat⁹publicè.Primò casu valet sententia. Scđo casu,non vt ext.de re iu.c. ad probandum.Et idem possem⁹ qrere in iudice infami,an eius sententia valeat.Et distingue,aut erat publicè infamis,aut habebatur ab omnib.hominib.bonæ famæ.Primo casu nõ valet, secundo sic,ꝑ hãc l.&quod no.per gl.ff.de test.l.cum lege.in fi.ex
3 tra,de rescr.c.scischtat⁹.†idem in aliis defectib.ex qb. detegitur aliquẽ nõ esse iudicem,sufficit quem esse in quasi possessiõe iuiurisdõis,& illum defectum nõ esse publicè notũ,vt hac l.cum
4 l.s.al.†Et ex his apprehẽde,b qualiter debeat formari exceptio
b ꝯ iudicem.Non.n.sufficit dicere,dico te nõ esse iudicem meũ, sed debeo adiicere, & te non esse in possessione iurisdictionis, vel te ab omnibus reputari non iudicem, vt hac l. probatur, & de testa.l.1.& quod ibi notatur.

a ADD.¶Ale Reputabatur.An valeat sententia iudicis infamis,&excõmunicati,adde quod Bar.in l.quidã ꝯsulebant.de re iud.allegando istam l.vr̃ fortius dicere,ꝙ valet sententia,& ꝙ illud de infamia,intelligitur de delegato,non in ordinario,vt per doct.in c.cum super.de of.dele.Vide gl.14.q.1.in sum.& in q.8.vidẽtur dicere,ꝙ istæ snĩæ latæ ab excõicato valeãt,donec detegatur infamia.post nõ.Vide tex.in c.ad probandum.de re iu.in ver.publicè.Et cũ opi.Bar.hic vr̃ transire Io.An.& d.Anc.& Abb.in c.f.aeternit.de test.

b Ale.Apprehende.Adde Bar.in l.j.s.de testi.& dic, ꝙ exceptio hic posita non esset ꝯgrua,nisi deponeretur cã,quare est infamis, vt extra de testi.c.pñtiũ. in 6.& qđ no.Bar.in l.3.ff.de testib.& in l.ad testiũ.§.quod dictum.ff.de test.

LEX III.

1 *Quando sententia sit ipso iure nulla.*

1 PRAESES.†Sententia,q̃ nõ ꝯtinet a absolutionem,vel ꝯdem
a nationem,vel æquipollens, est ipso iure nulla. h.d. Opp.de l.in summa.ff.de re iu.& de arb.l.quid tñ.§.j.Sol.ibi ꝯtinebatur æqpollens ad ꝯdemnatiõem,vel absolutionem.Opp.de l.eos.ꝯ.de ap.Sol.ibi.e.mõ ꝯtinetur æqpollens.Nã cum iudex ꝯfirmat primã sententiã,si primus ꝯdẽnauit,vr̃ dãnare. si primus absoluit,
b vr̃ absoluere. Et per hoc vidi in ciuitate ista b qdã sententiã huius tenoris,talem reum absoluimus,victum victori in expensis sed tibi nõ fuit adiectum ꝯdemnamus. Certè illa sententia est nulla,qtum ad ꝯdemnationem expensarum,per hãc l. In ꝯriũ
c facit c s.de fideic.l.verbũ,volo.Sed aliud in vltimis voluntatib. q̃ fiunt à testõrib.mortis cogitatiõe turbatis,vt l. hac ꝯsultissima.q test.fac.pos. Sed sententia debet fieri deliberatè,& scribi, & emendari,vt s. ti.j.l.2.iõ nõ subauditur verbum ibi,ꝯdemnamus, nisi ꝓcessisset sententia ꝯdemnatoria hoc mõ, reũ ꝯdemnamus,& victum victori in expensis,tunc ꝯdemnatio valeret. Nec est necesse, quod verbum subintelligatur, sed omnia ista veniunt ad determinationem istius verbi,ꝯdemnamus,ꝙ ꝓcessit,arg.pro hoc ff.de public.l.1.circa pr.& l.1.ad leg.Iul.de vi.

a ADD.¶Ale.Cõtinet.Imò hic nõ obst.dicimus ꝙ valet snĩa lata simpliciter super facto,seu simpliciter facti declaratoria nõ ꝯtinẽs ꝯdẽno vel absoluo,& hoc in criminalib.criminaliter intentatis.l.j.§.j.ff.ad Turp. Idẽ etiam in criminalib.ciuiliter intentatis l.viro,&ibi Bar.ff.so.ma.Idẽ esset in actione personali ex contractu,l.qd tñ.§.1.ff.de arb.& l.si prætor.in pr.ff.de iud. Idẽ in reali,l.& ex diuerso.§.1.de re.ven.l.Pomp.§.sed & is q.ff.de proc.q̃ no.ad intellectum huius l. Quando autem sententia sustenetur,si nõ est verbũ condemno,vel absoluo,vide bal.hic,& dixi in l.in summa.ff.de re iud.Adde fm Io.And.in add.ad Spe.in ti.de sen.§.qualiter.ver.quid si iudex.ꝙ valeat snĩa, si iudex dicat,ꝓnuncio,ꝑ talis iudex ꝓnunciauit in tali cã. De eo ꝙ dixit pronuncio secundum cons.sapientis,vide Ang.cons.229.

b Ale.Ciuitate ista.Vide Imo.no.in l.iudex posteaquam.de re iud.& vide bal.in l.error.s.de iur.& fact.ign.

c Alex.In contrarium facit.Adde quod idem tenet bal.& Ang.in l.1.in fi.ff.de hær.inst Bar.ibi tenet contrarium.& vide Lud.in l.1.ff.de re iud. & bal. hic, & per Mod.in §.curare.inst.de act.& per Imo.in l.iudex.de re iud.

LEX IIII.

1 *Sententia si fertur contra ordinem iudiciorum,est nulla.*

2 *Ordo vnius causæ,si ad aliam causam peruertatur,non reddit sententiam nullam,& quid in ordine vnius causæ ad seipsam,& nu.3.*

4 *Substantialis ordo iudicij si omittitur,violat id,quod agitur.*

5 *Quæ sint de ordine substantiali iudicij.*

6 *Citatio non est de solennitate substantiali.*

7 *Causæ cognitio fit partibus præsentibus,vel absentibus,per contumaciam.*

8 *Sententia lata sine causæ cognitione,est ipso iure nulla,& nu.10.*

9 *Sententia si est lata parte præsente,vel contumaciter absentet præsumitur lata causa cognita,nisi ex temporis breuitate aliud præsumatur.*

11 *Sententia subito lata cum causæ cognitione terminari debet.*

a PROLATAM.a sententia lata ꝯ ordinem iudiciorum est nul-
1 la.h.d. Et pone exemplum, si fuit omissa litis contestatio, vel

a ADD.¶Ale.Prolatã.De hoc etiam dicit Bar.in auth.hoc si deb.tor.ꝯ.de pig. Fallit nisi iste ordo esset datus à Principe.Ita singulariter dicit hic Bal.quia tunc omnino seruari debet.Et an sententia non visis actis sit nulla, vide bal. in l.2.C.de eden.& vide quæ dixi in l.1.de fer.

Paris.Prolatam.Circa istam materiã adde primo,quod nõ esset bona ꝯñtia, istud non est expressum in l.prolatam.ergo non est de substantia iudicij, vide Roma.cons.176.vbi ẽt ponit an ꝯclusio sit de substãtia.An aũt publicatio testium sit de substãtia lib.vide Barr.in tract.de iud.d. Nelli in tract.Vide q̃ hẽs in repert.in verbo snĩa. Qđ aũt si iudex proferat snĩam parte testium publicata ex parte testiũ publicata ex parte nõ,vide Bal.in c.j.§.j.de contro uer.inuest.Itẽ de materia,an publicatio testiũ sit de substãtia iudicij, vide la te fel.in c.cũ I.& A.ext.de re iud.& vide ẽt bal.de publ.in c.1.si de inuest.inter do.& vassllis oria.Itẽ in quib.casib.requirat̃ litis contest.& in quib.non, vide late Bar.in tract.de gabel.in 9. parte. Itẽ adde ꝙ peremptorium nõ est de substãtia qñ partes sunt pñtes,fm bal.in l.1.ꝯ.quõ & qñ iud. & in auth. si oẽs s.si vt se ab hær.absti.Itẽ no. quod i iure cognoscere ordine non seruato,est ius alterius auferre,vt dicit bal.i c.1.§.iniuria.de pace iur.fir.An aũt ista requisita requirãt in snĩa arbitri.vide Ang.cons.215.inci.testor qđã.Item no.qđ ista q̃ requirũt de solẽnitate iudicij,nõ requirũtur qñ cã vertit coram iudice seu officiali ignorãte ll.seu i⁹.vide bal.i auth.nisi breuiores.s.de sen. ex peric.recit.& circa istã materiã qñ agit ꝯ plãtũ tutorẽ, vel curatorẽ tãq̃ dilapidatorẽ bonorũ ecclĩę,pupilli,vel adulti,an possit ꝓcedi ad receptionẽ testiũ lit.ñ ꝯt.& ẽt ad diffinitiuã snĩam,vide Ro.fin.411.Itẽ i notoriis obseruãd⁹ ẽ ordo iudiciari⁹&qñ,vide Egi.đ quo hẽs i Berr.i ver.notoriũ.Itẽ ꝙ sicut omissio ordinis iudiciarij vitiat i ordiariis,vide fel.c.ec.S.M.10.5.đ ꝯt.

omissis

omissus libell⁹,& sic sentētia ē nulla.Mō aduertatis.op.j.de.ap.
2 l.1.Hui⁹ timore†dētis scire,quod qdā est ordo vni⁹ cāæ ad aliā
cām,& iste si peruertatur,nō reddit sentētiā nullā,vt l.ɔ̃tria. Ad
hoc s.com.di.l.2.& l.si mācipiū.§.j.ff.de eui. Et iō ex hoc hēs,ꝙ
si prius esset ɔuentus fideiussor,q̃ debitor principalis,vel prius
possessor,q̃ principalis,nec de hoc esset opposita exceptio,tene
ret sententia,qa peruertitur ordo vnius cāæ ad aliā,nō vni⁹ cāę
3 ad seipsā.†Quidā alius ordo est vnius cāæ ad seipsā,& hic mul
a tiplex.Nā qdā ē ordo sentētiæ,& iste si peruertitur,[a] reddit sen
tētiā nullā,vt s.tit.1.l.2.idē si peruertatur substātia sentētiæ,qa
nō ɔtinet absolutionē,vel ɔdēnationē,vt s.l.ꝓxi.Et de istis nō
b pt poni exēplū in hac l.Et iō gl.[b] in prin.sui reprehēdit opi.quo
rundā,& bene.Quidā est ordo instātię ad sentētiā,seu formā iu
dicij,tūc loqtur lex nostra,& iō ponūt exēplū, ꝙ omissa fuit li-
tis ɔtest.q ordo peruersus sentētiā reddit ipso iure nullā.q̃ro,ꝓ
huius declarōe,qs est ordo iudiciorū. Gl.tua pōit hic multa,q̃
vide,& vtrū bene dicat,statim dicā. ibi solēnitas omissa in ipsa
4 sententia,nō in iudicio.Pro gl.h⁹ declarōe dētis scire,† ꝙ ordo
c substātialis[c] si omittitur,vitiatur id,qđ agitur,secus in ordine q
nō est de substātia,vt l.1.cir.fi.de ven.inspi.C.de test.l.ꝑposteri.
5 mō vidēdū est,†an oīa,q̃ ponūtur in gl.sint de ordine substātia
d li.[d] Spe.in 2.par.sui lib.in prin.Host.in sum.de re iud.vñr dice-
re,ꝙ ñ sint oīa illa substātialia, sed de substātia ē libelli oblatio,
litis ɔtestō,& iuramētū de calūnia,citatio,& postea ꝙ sentētia
feratur in scriptis ɔgruo loco,seruatis solēnitatib. positis s.ti.j.
sed testium examinatio,& publicatio,nō sunt de ordine substā-
tiali,licet hic gl.aliter dicat. qd dicem⁹?dico,ꝙ illud dicitur esse
e de substātia[e] illi⁹ rei,quo cessāte res esse non pt,vt l.pacta.ff.de
ɔ̃h.em.vbi dicitur,ꝙ res,& ptium sunt de substātia emptionis.
Nā emptio sine his esse non pt, & euictio est de nālib. emptio-
f nis,alia āt dñr accidentalia.Mō ad ꝓpositum,si remoueremus[f]
examinationē testium,vel publicationē,sententia est,& esse pt.
nā nō est de necessitate,ꝙ ꝓbetur per testes,qa multa pñt ꝓba-
ri per ɔfessionē,& instra,q̃ sufficiunt ad sentētiā.Et iō si testib.
nō scriptis vel nō publicatis,est sententia lata,tunc dr̃ lata ɔ̃ ius
litigatorū,nō ɔ̃ substātialē ordinē iudiciorū.idē tenebat do.Ia.
Bu.& idē dico in iur̃o calūniæ,cū ipsum possit omitti, vt l.2.§.
sed qa veremur.s.de iu.cal.& ext.de iu.cal.c.j.li.6. merito nō ē
de ordine substātiali,qcqd gl.& dicti doc.dicāt.Et iō puto,ꝙ si
prius iuretur de calūnia, postea ɔtestetur lis, nō erit snīa nulla.
6 cū.n.nullo mō eēt iuratū,teneret snīa,vt dictis iurib.q̃ro,†vtrū
g citatio[g] sit de solēnitate substātiali?ꝑdicti doc.dñtꝙsic,dixi s.&
credo ꝙ habeāt bonū intellm̃.vos āt dicatis aliter,de substātia-
li solennitate iudiciorum est cāæ cognitio. nā sentētia lata sine
cāæ cognitione,est nulla,vt j.e.l.ex stipulatiōe. & com.vel epi.
7 l.fi.†Cāæ āt cognitio[h] dr̃ fieri,[i] qñ fit partib.ꝑsentib.vel partib.
h ɔtumacib.& absentib.vt ff.de mi.l.in cāæ.§.cā cognita.Et iō si
i partes semper essent spōte ꝑsentes,nō reqreretur citatio. Et il-
lud qđ dicti do.dñt,ꝙ citatio est de necessitate,est verū,ad hoc,
vt parte absente ɔstituatur ipsa in ɔtumacia,vt l.ɔsentaneū. &
8 auth.q semel.s.quo.& q̃d.iu.q̃ro iuxta ꝑdicta,†reperitur libel-
l⁹,lite ɔtest.iur̃m de calūnia,citatio ad sententiā,& sententia la-
ta.Op.ꝙ sent.est nulla ipso iure,qa non ꝑcessit cāæ cognitio,an
sit iusta ista oppō?vr̃ ꝙ sic ex ꝑdictis,qa cāæ cognitio non appa-
ret,qa non apparet dat⁹ termin⁹ ad ꝓbādum,& nulla data dila-
9 tione ad iurium ꝓductionem,& nō cognitū de cā.†ɔ̃rium pu-
k to.[k] sufficit.n.sent.esse latā ꝑsente parte,vel ɔtumaciter absen-
te,vt dicatur fcm̃ cā cognita, alias cāæ cognitio ꝑsumeretur ex
10 hoc.vt d.l.in cāæ.§.cā cognita.†ꝑdicta vera,nisi ex breuitate tē
poris aliud ꝑsumatur.qd.n.si statim post li.ɔtest.intra modicos
dies,iudex dedit diffinitiuā sent.Certè ex hac breuitate tēporis
l pt ꝑsumi,ꝙ iudex ñ fuit instruct⁹, [l] & tunc puto istā sent.nullā,
m tāq̃ latā subito,[m] & sine cāæ cognitiōe,vt s.ti.j.l.2.& terminari
11 dēret cum cāæ cognitiōe, vt j.e.l.ex stipulatiōe.& d.l.fi.com.
n vel epist.de hoc plenè[n] ext.de rest.in int.c.tū ex literis.cir.med.

a ADD. ¶Ale. Peruertitur.De peruersione hac vide etiam quæ no.scripsi post Bar.in auth.si quis,s.de testi.no,Bar.in l.si quæramus,ff.de testa.
b Ale. Gl.Vide Bar.in l.properandum,in pr.C.de iud.adde tñ,ꝙ in cā liberali, &monachali nō est necessaria lit.cont.tex.est,&ibi Bal.in l.iusta,s.de li.cau.
c Ale.Substantialis.Ordo substantialis,si omittitur,vitiat processum,aliàs hoc non est verum in ordinario.Si.n.certus ordo datus sit, debet ad vnguem ser uari,licet non sit substantialis,fm Inn.c.ex tenore,in gl.1.cir.princ.de app.& est gl.no.in cle.1.de iur.pa,& est tex.in l.certe,j.qñ prouo.& ibi per doc.per Bal.in l.præscriptione,C.si contra ius vel vti.pu.dixi in l.vniuersa,&Bal.hic. Adde an ordo vitiet processum, Bal.cons.238.Et adde quod voluit Spe.ti.de peti.& pos.§.1.ver.quid si primo.vbi tenet, quod licet lata sit prima senten- tia super proprietate,quod non per hoc est,quin valeat.Et hoc clarius sequi tur Ab.c.cum dilectus,extra de causa pos.& prop.
d Paris. Substantiali.An publicatio testium omissa reddat processum nullum, vide Fel.late in c.cum I.&A.extra de re iud.Ale.in l.diuus,ff.de re iud.quod non,etiam si sit petita publicatio testium,vide Barb.cons.83.vol.4.

e Ale.Substantia.Vide notata per Bal.de vindi.lib.
f Ale.Remoueremus.No.quod omissio publicationis processus,& testium nō vitiat processum.Quod limita fm gl.c.fi.de hær.in 6.ver.iudiciali,nisi fuerit petitum,quod vr̃ tenere Inn.c.cum I.&A.ext.de re iud.qđ no.& adde quod Bal.in c.1,si inue.inter do.&vas.lis or.ɔcludendo dicit,ꝙ publicatio testium omissa,non reddit iudicium nullum,fm gl.sed tamen sentit ɔ̃ hic. Nam sine illis testib.sententia lata est aliqua,& maxime absolutoria. & l.cū putarem, fa.er.& l.eo tempore,de pecu.& l.si nō sorté,§.hr̃d.& quod ibi gl. de cond. ind.& vide Bal.in præal.loco ɔcludentem, ꝙ vna pars pōt cogere aliam ad ɔcludendū in cā,& multa allegat,& inter cętera alle.Inn.in c.pastoralis,de cau.pos.& alia iura, quæ ibi vide ꝑ eum late. & maxime, quia est de ordine iudiciario,c.qm̃ ɔ̃,de prob.& late vide ꝑ do.Ant.in c.pastoralis.Et de dicta publicatione addę ea,quę dixi in l.1.§.fi.de præ.stip.vide tamen ad prędicta gl.& Bar.in l.solam,s.de testi.& vide Bar.in extraua.ad repri.in verb.figura iudicij.& ibi etiam de conclusione in causa,& per Doc.d.c.cum I.& A.& ꝑ Imo.in l.diuus,ff.de re iud.& an publicatio testium sit de substantia: & vide gl.in l.solam,s.de testi.& ibi Bar.& Bal.in l.gesta,j.de re iu.& quod no.Bar. in auth.at qui semel,s.de prob.ver.circa tertium.Et de istis publicationibus vide quod no.Inn.c.Alberi.de testi.& vide quæ dixi post Bart. l.1.ff.de in ius voc.& no.Inn.c.1.de iud.& Ab.c.cum dilectus,de fid.instr.
Adde ꝙ omissio publicationis testium,nō vitiat sententiam, maxime si aper te non fuerit petitum.consuluit Pet.de Anc.ɔs.52.inc.omissio publicationis.
g Paris. Citatio. Adde aliud substantiale,videlicet dilatio ad deliberandū vel cedere,vel ɔtendere,q̃ si nō datur petenti iudiciū,erit nullū,gl.no.in c.vxor Felicis,q.7.& cle.sępe,ver.necessario.& melius in ver.litis ɔtestō,de ver.sig.
h Paris. Cognitio.Adde Bar.l.cū iudex.Com.ɔs.50.inc.stante statuto ciuit.Flo rētiæ,dub.3.vbi dicit idē esse ī arbitro,& arbitratore, q̃uis hēant plenissimā ptātem.in dubio tñ præsumitur interuenisse cāæ cognitio in arbitratore,fm eum sentit gl.secus tñ est in iudice ꝑ rōem q̃ ibi assignat.quicquid dicat,nō discedas à bar.& ꝙ ꝓbōes nō sunt de substantia,licet sine eis reddatur snīa iniqua,vide Com.cons.102.dub.5.& qđ idem sit in arbitratore,vt ꝑ ꝑ breui- tatē tpis reddatur laudū nullū,tenet Lanf.in trac.de arb.ver.22. itē in quin- to,an sententia sit nulla,qñ nō præcessit cāæ cognitio, vide latissime Feli.in c.eccl.S.M.ext.de const.vbi latissime ponit de materia eius,quod fit sine cāę cognitione.Itē quod qñ fertur sententia sine cāæ cognitione,vel non admis sis probationib.sit nulla,vel saltē retractanda,vide Ant.cons.27. prope fi.itē de sententia lata non visis actis,vide Ias.post alios in l.si is apud quem, C.đ in ius vo.& l.iudices,C.de iudi.vbi etiam loquitur, qñ tam ꝓ breui tempo- re,&c.& vide in c.si ꝓ debilitate,de of.del.vbi idem dicit in consilio præsti to ab antiquo,præcipitāter ɔ̃ limitationes,vt ibi.Vide per eū, & adde quod si iudex in sententia attestaretur se summarie cognouisse, etiam vitiaretur sententia,cum requiratur plena cognitio,vt per bar.in extraua.ad repri.ver. summario,ad fi.& quod non fit in laudo, vide barb.cons.39.
i Ale.An pñs dēat citari,addđ q̃ dixi ī l.1.ff.đ ī i⁹ vo.&dixit bal.c.1.đ mil.vas.q ɔtu.est,qđ si pñs sit & instruct⁹,& alias ɔparuit,nō est citād⁹, aliàs pōt de- clarare mādatū,qđ fit sibi ex prouisiōe.alle.Io.An.in nouel.c.1. de iud.Et ad bar,hic adde eū in l.cū iudex,j.e.&bal.l.cum fratrem,in fi.de his qui.vt ind. Et adde in rub.s.de in ius vo. ¶Adde quod præsentes ad sententiam sint ci- tandi,laudant Io.An.in add.ad Spe.in ti.de sent.§.vt autem,ver.& no.
K Ale.In fi.ver.& ver.seq.& sic đ substātia iudicij nō sūt ꝓbōes,vt est tex.in l. posth.§.si qs ex his,ff.đ inof.test.& l.cū putarē,fa.er. q̃ iura ad hoc al.Bal.ī l. si minores,s.si aduer.rem iu,& l.2.C.đ eden.no.Doc.in c.eccl.S.Mar. đ cōst. & reprobata in gl.in contrarium,& vide Ab.c.afferte,de præsumpt.& Bal.in l.iudices,s.de iud. An citatio sit de solennitate iudicij, & in cuius fauorem sit inducta citatio,vide Bar.in ea.quæ.C.quom.& quan.iu.
l Bal. No.ex breuitate temporis, præsumitur nō interuenisse causæ cognitio. istud dictū sequitur d.Ant.&Mod.d.c.2.de re iu.& c.electionem, de conces. præb.& c.vestra,post med.de coh.cle.& mul.& c.eccl S.Mariæ,de const.per Pet.de Anc.c.1.de re iu.in 6.& vide aliqua pulchra dicta in simili, in c.si pro debilitate,de of.del.per Mod.in l.eum qui,ff.de iur.om.iu.vide omnino Bal. cons.inc.dominationibus magnificis,& illustribus,circa fi.
Adde Bal.cons.404. volu.1. inc.longum thema.vbi dicit,quod sententia lata breui tempore in confessum,etiam nullis dilationib.præceden. tenet Pet.de Anc.cons.256.& de sententia lata breui spatio,vide Pau.de Cast.cons.198.
m Paris. Subito. Vide Ale.multa ad hoc alle.cons.361. item vide Ias.in l.prope- randū,§.1.no.9.vbi limitat non procedere in actis probatoriis& iudiciariis.
n Ale.Plene.Pro hoc ēt facit,qđ no.Bal.ī l.captatorias,s.de test.mi.qđ si exe- cutor testōris,vel legis, festināter exequatur,retrahetur.iō dicit Io.An.ī c.si ꝓ debilitate,de of.del.qđ si ɔsultor repente ɔsultat,ɔsliū est nullū ipso iu- re.Limita tñ,nisi ꝑdicta fierent in ɔfessum,qm̃ tūc nullæ sunt partes iudicis, vt no.in l.proinde,ad l.aq.2.q.1.nos in quenq̃.His adde qđ gl.in c.eccl.S.M. ī gl.fi.de ɔsti.đt,ꝙ snīa lata nō ꝑcedente ꝓbōne,est nulla, q̃ ibi tenet d.Ant. Et si feratur ꝑ iudicē nō visis actis,ꝑ c.cū Bert.de re iu.vel si expresse sit de- negata defensio.facit 2.q.1.primates. idē dicit,si reiiciatur exceptio perem- ptoria,nō subsistente præsumptiōe ɔ̃ opponentē:vel si subsistat,offerat ꝓbō incōtinēti ꝑ no.ī c.post electionē.& ꝑ Inn.de cōc.præb.sed alias vr̃ tenere ɔ̃ dictū gl.qđ extra ꝑdictos casus snīa sine ꝓbōne teneat,& imputet sibi pars, q̃ nō appellauit,& qa ēt ꝓbō nō vr̃ de substātialib.iudicij.ꝓ hoc facit,qđ a- ctore nō ꝓbāte ferri dēt diffinitiua.l.q accusare,ff.đ eden.&qđ no.ī c.cām, & c.ꝑut,de dol.& ɔtu.& c.vt nr̃m,vt ecc.benefi.sed d.Io.And.d.c.eccl.S.M. tēt qđ ēt ī ꝑdictis casib.ī qb.tēt d.Ant.esse snīam nullā,nisi ꝑcedente ꝓbōe, qđ sit falsum,ꝑ no.ꝑ Bar.hic.Et rñdit ad primū casū,ī quo al.c.cū Berto.qa ibi nō dr̃ snīa nulla,sed inepta.itē ad 2.casum, d.c.primates,ibi dr̃,snīa iniu- sta.Et ꝓ hoc ēt,qa iudex pt interdū denegare iustitiā,seu audientiā, l.sed & si ꝑ ꝑtorem,§.sed & si dū decreto, ff.ex q.cau.ma.Et iō nō vr̃,ꝙ ex illo red- dat snīa nulla,sed poti⁹ vr̃ imputādū parti,qa nō appellauit.Vide Ang.l.iu- dices,đ iud.& ꝑ hoc etiā patet rñsū ad vlt.casū,qñ expresse apparet,qđ nō visis actis ꝓnūciasset,qa tūc pt dici,qđ ab ī experto,& nō ꝑcedente delibe ratiōe debita,ꝑut debuit,iuxta l.1.& 2.s.de sen.ex peri.re.vnde satis tunc dr̃

apparere eã latã sine cãæ cognitione, & tunc eẽt nulla. Et possumus expone- re tũc verbũ, irritãdũ, i. irritum nũciandũ, d. c. cũ Bert. sicut qñque fit, vt pa- tet ex his, q̃ hñr in c. auditis, de elec. in l. 1. ver. infirmãte, ff. de fer. fm d. Io. d. c. ecc. S. M. Et ad no. p bar. & hic vide d. Ant. c. vestra, de coh. cle. & mul. & d. c. post electioné, de ɔcess. pb. & Inn. c. ad audientiam, de ap. & Doct. ca. 2. de re iu. & bal. l. cum minores, s̃. si aduer. rem iud. & in l. pen. s̃. de temp. in int. rest. & in l. 2. s̃. de iud. & in l. properandum, §. & si quidem, in lect: & in sua add. s̃. de iud. & in l. cum non oĩs, s̃. de dila. & in l. 2. de eden. & Bal. hic, & ad Barto. hic adde gl. in l. sed si prætorem, §. quoties, ff. quib. ex cau. ma. & no. Cy. arg. il lius tex. & ibi bal. in pœ. ff §. in secũdo vero anno. in fi. & est tex. in c. cum ex l̃ris, de in integ. rest. facit 30. q. vlt. iudicandum, & l. dispondere t. & vide no. in c. fi. de ele. in 6. Et cum bar. transit hic Ant. de bu. c. iuẽm, vbi vide, de iurei. I- dem tenet Pe. de anc. c. cum æterni, de re iud. in 6. & per d. Ant. & Im. vbi vi- de in d. c. ecc. S. M. & in c. cum ex literis, & sequitur Ant. de bu. in ca. vr̃a post medium, vide Im. in d. c. post electionem, & Ang. l. iudices, ff. de iud. vbi d̃t, q̃ sñia est iniqua, pro hoc facit tex. in l. i finita, §. notandum, ff. de dam. infec. Et ista faciunt ad id, quod singulariter dicit Cy. & Sal. in l. 1. s̃. si aduer. rem iud. De quo per Mo. inst. de act. §. tripli. item ad hoc bñ facit, q̃d no. Ion. c. 1. in fi. & no. Ar. gl. 2. §. sed si dubitetur. per illum tex. ff. de iud. & Bar. l. ex stip. j. e. & hic hac l. q̃ q̃dam est sñia diffinitiua, quædam interlocutoria, & q̃dam pcep tiua, & q̃libet istarũ req̃rit iuris ordinem, q̃ si fuerint latę omisso ordine, dic vt no. gl. 2 q. j. in pr. q̃d aũt nullus, & de materia huius l. 1. d. Host. in summa, de sen. & re iud. §. qualiter proferri dẽat. versi. vel potes distinguere, q̃ ordo iudicialis substantialis est, q̃ partes citẽt, q̃ libellus offeratur, q̃ lis cõteste tur, iurent de calũnia, q̃ sñia sit absolutoria, vel ɔdemnatoria, lata ɔgruo lo co, & tpe, & ɔpetẽti iudice sedente, in scriptis, & gratis, rite, id est, non ex- presse ɔ iura pronunciet, alias sñia est nulla. Ordo vero iudiciarius, & iudi- cialis vr̃ ɔsistere in his, q̃ aguntur inter iurãm calũniæ, & sñiam, l. q̃ fiãt po- sitiones, & ẽt r̃siones, itẽ testiũ, & instrũrũ productiones, publicationes, re nunciationes, ɔclusiones, & allegationes. Et si quis iudex ñ seruauerit hæc mero iure, vr̃ sñia tenere potius ɔ litigantis ius, q̃ ɔ ius cõe, nam si nihil est prob. tum, vel semiplene, iudex, ex quo lis est contestata, & iuratum de ca- lumnia, cõdemnare p̃t, sed appellandum est j. q̃n prouo. non est necess. l. 2. in fi. Nam & non appellare facit ius inter partes. Et subdit Host. q̃ mixtum, siue anomalum, p̃t dici id quod dicitur, q̃ in p̃ntia partium pcedatur, quæ not. Et de dicto Host. facit mentionem bar. hic. An datio dilationis sit de solen- nitate, vide bal. quod non in l. petendæ, C. de temp. in integ. resti.

LEX V.

1 *Quæstio priuatorũ si dependeat à causa fiscali, procurator Cæsaris est iudex.*

a CVM EORVM. a Valet sententia lata sub mõ, nisi per appel- lationem rescindatur. H. d. Op. sententia nõ d̃et ferri sub ɔdõe, vt l. 1. §. biduum. ff. quan. ap. sit. Gl. soluit. Hic fuit data sub mõ, vel cã, ibi sub ɔdõne. Quæro, vtrum iste iudex bene pnuncia- uerit? Gl. dicit, q̃ sic, q̃a sic debuit facere. Vide gl. super ver. præ- starent. si est verum dictum gl. hæc sent. non posset rescindi per appellationẽ, vt hic tex. vr̃ innuere, & fm hoc ista l. nullum hẽt dubium. Pro hº sol. d̃es scire, q̃ hæc l. p̃t hẽre duplicem lec. Pri-

1 ma, † q̃ q̃õ fuit inter duos priuatos. nã pcurator Cęsaris primò ɔdemnauit fideiussorem fisco in prima instãtia. Secundò, q̃ cũ ipse fideiussor peteret, q̃ pignora debitoris sibi traderentur ab ipso creditore, ipse pcurator hoc pnunciauerit. Et si tũ oppo- nis, q̃uo pcurator fisci erit iudex inter duos priuatos: imo d̃et esse p̃ses puinciæ, vt l. 2. s̃. si aduer. fis. Resp. si q̃õ priuatorum dependeret à cã fiscali, pcurator Cęsaris est iudex, vt l. cum ven dente, s̃. vbi cau. fisc. fm hoc hæc l. non haberet dubitationem. Secundo mõ p̃t intelligi, q̃ q̃õ erat inter fiscum, & priuatũ hoc mõ. Petebat fiscº à fideiussore q̃titatem, fideiussor dicebat, sum paratus soluere, si pignora mihi tradãtur, iudex pronunciat fi- bi pignora tradenda, & fisco indemnitatem præstet. ista senten- tia est lata ɔ ius litigatoris, nam procurator econuerso debuit pronunciare, s. condemnare fideiussorem fisco, & iubere, q̃ sibi tradantur pignora: vnde posset sententia per appellationem re- scindi, quæ non rescinditur, si non fuit appellatum. sed ad istud op. q̃uo sententia lata inter fiscum, & fideiussorem, præiudicat illi debitori, cuius erant pignora? resp. ista pignora à fisco possi- debantur, vel ille debitor erat præsens, ar. l. sæpe. de re iu.

a ADD. ¶ Alex. Eorum. Ex hac l. dicit Bar. q̃ si fideiussor capitur pro debito, po terit per eundem iudicem facere capi reum principalem, licet alias non es- set suus iudex. quod Bal. limitat hic esse verum in fideiussore iudicij: secus autem in fideiussore contractus, qui forte minus bene loquitur propter le- gem, cum vendente, s̃. vbi cau. fisc. nisi saluando eum, dicas ibi esse speciale in eo, qui fideiussit ibi apud fiscum.

LEX VI.

1 *Officiales, an debeant esse præsentes, quando profertur sententia. Quod ser-*
2 *Acta causæ debent scribi per officiales. (uanda est loci consuetudo. 4.*
3 *Officialis, qui incipit scribere causam ab initio, debet scribere vsque ad finem.*

a CVM SENTENTIAM. a † Sententia, q̃ nõ est lata in loco ma
1 iorum nec præsentib. officialib. est ipso iure nulla. h. d. No. q̃ nõ
b valet sententia, q̃ est lata in alio loco b q̃ in loco maiorum. q̃d
2 dic, vt dixi in l. si vt proponis. la 2. s̃ tit. 1. Quæro, † an officiales debeant esse præsentes, quando profertur sententia? Gl. q̃ est hic dicit q̃ non. Dicebat d. Ia. de Bu. forte, q̃ officiales de iure debẽt esse præsentes, non dico omnes, sed q̃ notarij, q̃ scribunt in cau
3 sis. Nã acta debent scribi per officiales, vt colligitur in l. præcipi mus, s̃. de ap. Sed officialis, qui incipit scribere cãm ab initio, de bet scribere vsque ad fi. vt probatur ex l. 1. & 2. s̃. de spor. Ergo
4 apparet, † q̃ officialis debet esse præsens, s. qui scribat in cã. Cer- tè licet hoc sit verum de iure, tamen in hoc puto seruãdã ɔsue- tudinem loci, quia in quibusdam locis est notarius, qui scribit quem iudex eligit, & ille erit præsens: alibi obseruatur aliter, vn de puto obseruandam consuetudinem loci. Et tene menti.

a ADD. ¶ Ale. Sententiam. Vide in hac parte C. de prox. sac. scri. faciunt no. in l. diuus, §. item Senatus, de fal. Dixit tamen Bal. in l. si longius, per illum text. q̃ si notarius diu absuturus esset, & periculum esset in mora, potest alius sub rogari. Et no. Bal. in l. quædam, §. nihil, de eden. & ad Bar. hic, adde Bal. in l. 2. s̃. quo. & quan. iu. & in l. gesta. & adde quod no. Inn. in c. quoniam, de prob. te net q̃ valeant, acta licet non sint scripta à notario, si comprobatur de con- sensu partis, vel protestatione, vel alio modo, & quod dicit de officio, dicit Gu. de Suz. in l. 2. s̃. de eden. quòd priuata persona potest facere acta, &c.

b Alex. Loco. Hoc limita esse verum, secundum Bal. hic no. si de consensu par- tium talis iudex ferat sententiam in alio loco, quia tunc vigore prorogatio nis talis sententia valebit, dum tamen locus sit honestus, quæ tñ prorogatio non habet locum nisi in actib. iudicij, in cæteris vero secus, vt hic p Bal. no.

LEX VII.

1 *Non omnis vox iudicis est sententia.*
2 *Sententia lata non præcedente causæ cognitione est nulla.*

EX STIPVLATIONE. verba iudicis prolata causæ cognitio-
1 ne non præcedente, non habent vim sententiæ. H. d. † No. q̃ nõ
2 omnis vox iudicis est sententia. † No. 2. q̃ sententia lata nõ præ- cedente causæ cognitione, est nulla. Circa istud op. senten. lata partib. præsentib. vr̃ lata cã cognita. vt l. in cãæ. §. cã cognita. ff. de min. & dixi s̃. e. l. prox. sed hic fuit hmõi, ergo, &c. sol. iõ super hoc. hic non præsumitur causæ cognitio, quia hic non præces- sit petitio. Non. n. petebatur à præside per libellum, vt faceret eos pacisci. item forte ex breuitate tẽporis colligitur hic, quod non præcessit causæ cognitio, vt dixi s̃. e. l. prolatam.

LEX VIII.

1 *Emptor sicut debet denunciare venditori litem esse motam, ita ille, qui reci- pit rem in solutum. (prima ad debitum.*
2 *Rei in solutum data, & euicta, an agatur vtili ex empto, an vero durat actio*

LIBERA. Sententia, per q̃ res euincitur, nõ rescinditur nisi ap-
1 pellatione: sed ei q perdit ɔ suũ authorẽ succurritur. H. d. † No. q̃ sicut emptor debet denunciare venditori litem esse motã, ita
a ille, q recipit rem in solutum. a q̃d tene menti, q̃a alibi nõ habes
2 ita expsse. † No. 2. q̃d re data in solutum, & euicta, durat actio prima ad debitum. ɔ hoc op. imò vr̃ agendum vtili ex empto, q̃a in solutum datio similis est emptioni, vt l. elegãter. in pr. de pi. act. & l. 3. ff. p emp. sol. duo. mo. Primò hic fuit actũ, vt à prio ri obligatione nõ recedatur, nisi res perfectè fuerit creditoris, & vide istã sol. No. ista sol. est vera in se, licet diuinationem ɔti- neat, q̃ no. pluries dedi ɔsilium per istã gl. & not. similem in l. si
b q̃s aliũm. ff. de sol. dixit creditor, b q̃do rem accepit in solutum, ego nolo perdere ius meum, si res euinceretur. iõ dixi appone illud pactum, q̃d alio mõ nõ vis recedere ab actiõe tua, nisi res sit tua irreuocabiliter. q̃d no. dat gl. aliã sol. ista vera est, & veris sima, q̃d hic fuit data in solutum species p specie, iõ emptio est se non p̃t. in ɔrio fuit data in solutum res pro pecunia, & vide hanc sol. Sed contra hoc op. extra gl. q̃ etiam vbi datur res pro pecunia, durat actio prima, vt l. si rem. ff. de sol. solue vt ibi. ple- nè tractaui istam materiam in l. si quis aliam ff. de sol.

a ADD. ¶ Ale. No. q̃ accipiens rem in solutum, debet ita denunciare litem fore motam sicut emptor, quod alibi habes. Vide Bar. l. litis æstimatio, s̃. p empt.

b Ale. Creditor. Vide Bar. in l. si quis aliam, ff. de so. &c.

LEX IX.

1 *Sententia lata in causa momentaneæ possessionis, est diffinitiua.*
2 *Interlocutoria, per quam causa principalis non deciditur, potest reuocari: se- cus si tota causa per eam deciditur.*

POST SENTENTIAM. Gl. ponit casum in terminis, & br̃. h. d sententia diffinitiua nõ p̃t retractari: secº in interlocutoria. h. d. Primò ponit dictum. Secundò respondet duab. obiectionib. Secunda ibi, nã nec oppositiones duæ sunt in tex. & soluuntur,
1 vt vidistis, iõ non insisto. Quæro vtrum sentent. lata in cã mo-
a mentaneę a possessionis sit lata diffinitiuè, an interlocutoriè? re- spon. diffinitiua est, vt tãgit gl. & l. 1. si de mo. pos. fu. ap. Quæro, quare dicitur hic plerunque. Dicit gl. hoc dicit pter iudicium momentaneæ possessionis, quod non placet, q̃a tunc est diffini- tiua, vt s̃. dixi. vel aliter vr̃ dicere gl. Quædã est sententia inter- locutoria, q̃ nullam cãm decidit, vt si datur alicui dilatio, si te- stes publicantur, & simili. Quædã sunt interlocutoriæ, per quas aliqua cã deciditur, vt puta aliqua emergens. Exemplum. actor producit vnum testem, reus dicit non admittendum, vel reus petit dilationem: dicit actor eam non esse dãdam, tunc interlo- cutoria, q̃ super hoc fertur, decidit illã cãm, hoc est illã inciden- tem, seu emergẽtem q̃õem. ita videtur velle gl. vlt. l. hic posita. Videte, non cõcedo, q̃ fuerit de mente literæ, sed credo q̃ fue- rit

a ADD. ¶ Alex. Momentaneæ. Per Mod. in rub. ff. de re iud.

a rit.a& ista ē veritas,ficut Deus ē.†snīa interlocutoria,p q̄ cā pri
2 cipalis n̄ decidit,illa pt reuocari:sed interlocutoria,per q̄ cā ipsa
tota deciditur, n̄ pt reuocari, sicut nec ipsa diffinitiua.hic ē tex.
Hoc ēt pbatur in l.dicere.ff.de arb. & plenè dixi i l. qd̄ iussit.de
re iu.& iō snīa iudicis,p q̄ absoluit aliquē ab obseruōne iudicij,
vł pnūciat n̄ eē pcedēdū, vł se n̄ eē iudicē,istā n̄ pt reuocar̄,qa
pimit cām principalem,cui⁹ est lis. Sed si perimeret q̄dam cām
incidentē,seu emergentē,optime posset reuocari,qa adhuc du
rat iudicis offīm in illa cā,vt d.l.dicere.& de præto.stip.l. 1.in fi.
a ADD.¶Ale.Fuerit. Quæ interlocutoria possit reuocari, adde bal.l.dicere,ff. de arb.& vide bal.l.si pses,s̄.quo.& qn̄ iud.& adde dictum bar.l.1.s̄. de præto.stip.& vide bar.l.terminato,in ver.quoties in gl.1.de fruct.& li.expen.

LEX X.

a NVLLI.a No.quod qui non habet merum, vel mixtum impe rium,non potest aliquem relegare.
a ADD.¶Ale.Nulli.Vide Ale.in l.j.ff.de iur.om.iud.

LEX XI.

1 *Sententia quando sit ipso iure nulla.*
2 *Sententia potest ferri sub conditione intrinseca,quæ tangit ipsum negotium.*
3 *Sententia, per quam iudex condemnat reum actori,si probauerit intentionē suam,an valeat,& nu. 5.* *(rescindatur per appellationem.*
4 *Sententia lata sub conditione extrinca,quæ continet in se certum,valet, nisi*
5 *Ad snīam sufficit partem fuisse præsentem,vt dicatur factum causa cognita.*
6 *Si iudex dixerit,si viceris snīam pro te dabo,valet snīa,sed est intelocutoria.*
a CVM IVDEX.a †Snīa,q̄ nō ɔtinet absołonē ɔdēnationē vel
1 æqpollēs,ē ipso iure nulla.h.d.Op.s̄.de re.cre.l.gn̄alr.§. 1. so.d̄t
gl.ista l.corrigitur p illā legē.vel alr̄,si iurm̄ est pstitū,stati post
diffinitiuā sententiā valet,vt l.gn̄alr.secus si ex interuallo sit pstitū
vt hic.dn̄i,mēs istius l.fuit dicere,q̄ sententia sit nulla qa nō cō-
b tinet absołonē vel ɔdēnatiōē,nō iō,qa iurm̄ pcedat sententiā,b
vel sequatur.Istud tamē q̄tū ad hoc de iurō, dēs scire.Aut pce-
dit snīa interlocutoria,p q̄ iudex mādat iurari,& postea seqtur
iurm̄,vt valeat,,vt l.gn̄alr.s̄.de iure.aut pcedit diffinitiua sentē-
tia,& tūc aut iudex nihil declarat,qd agatur secuto iurō,& sen
tētia nō valet vt hic.aut declarat, & tūc aut iurm̄ seqtur statim
post,& valet,vt d.l.gn̄alr.§. 1.ex interuallo non valet, vt hic,fm
c gl.hic positā,& bene.itē op.sententia nō dēt ferri sub cōdōe,c vt
2 l.j.§.biduum.qn̄ appel.fit.sol. † sententia dēt ferri sub ɔdōe ex-
trinseca,sed sub ɔdōe intrinseca,q̄ tāgit ipsum negotiū,bene pt
ferri,vt hic,& vide gl.no.q̄ menti tenebis,&no.bene.ɔ hoc op.
de l.à diuo Pio.§.in vendōne.de re iud.vbi pfertur sententia sub
ɔdōe,vt primò.capiātur mobilia:& si mobilia nō appareāt,de-
ueniatur ad immobilia,ergo,&c.gl.pōit hic multas so.inter alr̄s
ponit vnā,quod ista est ɔdō de psenti,q̄ non suspēdit,vt l.cū ad
pn̄s.ff.si cer. pe.induco in ar. ad qōē.iudex dicit sic.ɔdēno reū,
d si actor pbauerit d intentionē suā,si non pbauit, absoluo reū,
valet ne ista sententia?Certè valet,qa condō est de pn̄ti, vt d.l.à
e diuo Pio.itē tāgit negotiū,de quo agitur,vt in hac gl.secūdò e
3 q̄ro,†,pnunciat iudex,ɔdēno reū actori, si pbauerit intētionē
suā,valet ne ista sententia?vr̄ q̄ sic,qa tāgit negotiū,de quo agi-
tur,vt hic.in ɔriū vr̄, q̄ ista ɔdō nō venit verificāda statim post
sententiā,qd̄ reqritur in hac lege,fm gl.Dices, qd̄ hoc nō est ve-
4 rū:†nā sententia lata sub cōdōe,valet nisi rēscindatur p appłoē.
f resp.verū est,f qn̄ sententia ɔtinet in se certū,& est ɔdō extrinse
5 ca,vt si nauis ex Asia venerit.†Sed si cōtineret q̄dā ɔdōē intrin
secā,nō valeret,nisi impleatur statim post sententiā,vt s̄.dixi, &
gl.hic tēt.itē ex hac l.patet,qd̄ ad sententiā sufficit partē fuisse p-
sētē,vt dicatur factū cā cognita,vt apparet,& hoc qa primò iu
6 dex fert sententiā p iurm̄,postea liqdatur,an sit debitū.†vltimò
q̄ro,qd si iudex dixerit p verba futuri tpis,si viceris,sententiam
p te dabo,vel aduersariū tibi ɔdemnabo.an valeat?gl.hic vr̄ in
nuere quod sic, quam vide in eo,quod dicit absoluam.Videtis
ista sententia est interlocutoria,non diffinitiua,quia verba pro
lata de futuro dispositionem non inducunt, vt l. Titia cum te-
stamento.in prin.de leg.2.& l.si quis stipulatus fuerit Stichum
aut Pamphilum,vtrum ipse volet.ff.de ver.obl.
a ADD.¶Par.Iudex.An aūt & qn̄ snīa lata sub ɔdōe valeat,vide Fel.in c.qd̄ ad ɔsultationem.in pr.extra de re iud.& q̄ hēs ad bar.l.j.§.biduum, ff.qn̄ appel. fit.secus aūt est in laudo arbitratoris,qa proferri pt sub ɔdōne, tex.est in c. quatuallis, & ibi Abb.in 4.no. extra,de iure.de quo ēt vide Car.consi.29.itē quod pt iudex in sua sentētia reseruare ius condemnato,casu quo appareat de iure suo in futurum,per aliqd̄ instrumentum,vide Dec.consi.42.in vl.du.
b Ale.Setentiam.Istud tn̄ an iurm̄ possit præstari post snīam,vide bar.l.generaliter,in pr.& in l.admonendi,ad fi.ff.de iureiu.& ibi plene per Lud.
c Ale.Conditione.Vide eundem in l.ait prætor,§.j.ff.de re iud.
d Pari.Probauerit.Vide Ale.consi.440.vide Fel.c.quod ad consultationem, ex tra,de re iud.vide not.Ant.consi 50.vt etiam præsupponit quod possit iudex app.pronunciare sententiam nullam,& si sit aliqua iniusta.
e Ale.Secundo.Cū ver.seq. ɔriū videlicet hæc snīa, s. ɔdēno si actor pbauerit, tēt,& voluit Spe.ti.de exe.sen.§.iuxta, ver.sed ēt.& in §.spēs, ver.quid si iudex,& vbi Io.And.in add.& hic all.tex.i c.cū venissent,de ist.& voluit Ang. in l.iudex,ff.de re iud.bal.l.non dubiū,C.de le.Et quod valeat snīa sub ɔdōe intrinseca,vide no.exēplum per Inn.c.G.perpetuus,de fi.instr.&rea ssumpsit bal.l.2.s̄.vt li.pen.& vtrum valeat ista snīa cōdemno ad cētum, q̄ si nō solueris intra tps,mādo quod patiaris talē pœnā.bal.tenet quod sic in l.3.s̄.de infa.Dixi in l.1.in fi.ff.si quisius dic.non obt. Adde quæ no. Im.l.iudex, ff.de re iud.Et cum dicto bar.hic,quod non valeat sentētia sub condōe,si probaueris,&c.transit Pau.de Ca.l.continuus,in pr.de verb.ob.& Im.l.qui Romæ,§. Augerius,de ver.ob.licet Ang.ibi contra,& Imo. & adde ad materiam,quæ habes post bar.in pr.ff.de fru.& lit.expen.&adde ad bar.hic quod habes per Mod.in l.ait prætor,§.si iudex,ff.de re iud.
¶Adde inq̄tum Ale.dicit,q̄ Io.An.alle.tex.in c.cum venissent,dic verum,sed Io.An.ibi d̄t,q̄ non facit,qa loquitur de interlocutoria,& tali,q̄ non ɔtinet dari vel fieri,& de apost.vide per ipsum consi.73.in fi.4.lib. quod non valeat snīa,si reus fuerit absolutus saluo,quod si actor probauerit,tūc fit condemnatus,tenuit bal.eius consi.375.3.lib.& Io.An.in loco præall.d̄t, q̄ titulus est differre snīam,& an valeat snīa lata sub ɔdōe,vide Pau.de Castr. consi.15.& Abb.consi.73.lib.1.Sed quid si iudex absoluit reum,si iuret se non debere,vide Io.An.in add.ad Spe.d.§.iuxta,ver.sed ecce iudex, & inquantum Ale.tangit,an valeat sentētia,nisi tale quid feceris, incurras in talem pœnam.Adde Spe.in ti.de sen.prola.§.1.ver.sed nunquid iudex.
f Ale.Est.Adde q̄ idē tenuit bar.l.j §.biduum,quando ap.fit.& Sal.hic, & Cy. in l.non dubium.s̄.de legib.& Ang.l.à diuo Pio.§.in vendit.ff.de re iud.contrarium tenuit hic Bal.& Pet.& bar.l.non dubium, s̄.de legib.& bal.in add. Spe.in ti.de sen.prola.

LEX XII.

1 *Snīa inter vulgares debet ferri in vulgari,tamē seruandus est mos iudiciorū.*
IVDICES. Non eget summario.debes intelligere gl.Latinam
a inter Latinos.a Græcam inter Græcos,ita q̄ intelligatur.Sed q̄
1 ro,†.an inter Græcos debeat ferri sententia in vulgari? vr̄ q̄ sic,
qa debet proferri verbis intelligibilib. vt hic in gl. facit ad hoc
in d.l.decreta.de re iud.Puto tamen in prædictis seruandū morem iudiciorum,ar.ff.de testi.l.3.circa fi.
a ADD.¶Ale.Latinos,Sed an sententia inter vulgares debeat pferri vulgariter,adde Doc.in l.1.§.fi.de ver.ob.& bar.d.l.decreta,ff.de re iud.

LEX XIII.

1 *Non exemplis est iudicandum,sed legibus.*
2 *Non debemus sequi consiliū Imperatorū,si videtur nobis,quod non sit bene*
3 *Sententia diffinitiua,an faciat ius.* *(latum.*
1 NEMO IVDEX. †nō exemplis,a sed legib.est iudicandū.H.d.
a Diuiditur in 2. partes. Primò loqtur de exemplis Imperatorū.
Secūdò de exemplis aliorū iudicū.Secūda ibi,nec cognitiona-
2 les.† No. q̄ non debemus sequi consilium Imperatorum,si vr̄
nobis,q̄ nō sit bene latū,& hoc est ɔ eos qui iudicant fm dicta
nostrarum gl.vnde nō est mirū,si recedatur à dictis gl.si veritas
est in ɔrium,aut rō,vel lex.Op.de l.2.s̄.de legib.& s̄.ti.2.l. 1.vbi
rescriptis Imperatorum est credendum. sol.ibi erant inserta in
corpore iuris,hic nō.Op.secundò,& vr̄,q̄ hic tex.habeat super
fluum.Nam primò dicit sententias eminentissimorū præfecto
rū.in secūdo,in fi. repetit illud idē.sed in isto C. non debet esse
superfluum,vt in prima cōstōe.s̄.§.qb.sol. Primò loqtur in sen
tentiis principis latis ad cōsultationē pfectorū ptorio.secundò
loqtur in sententiis ipsorū pfectorū,itē op.& vr̄,quod sit iudi-
candū exēplis,vt ff.de postu.l.j.§.casum.ver.nunqd ergo & magistratus.Gl. non soluit.Dic q̄ ibi non inducuntur exempla,vt
b exemplis iudicetur,sed vt ex eis veritas cōprobetur.Op.ad fi.b
3 huius l.& vr̄,† q̄ sententia diffinitiua faciat ius, vt s̄.de legi.l.fi.
so.ibi est sententia diffinitiua principis,hic in fi.alterius iudicis,
& prin.huius l.loquitur de responso,seu consultatione princi-
c pis,non de diffinitiua sentētia.Op.de l.minimè.c & l.si de inter-
pretatione.ff.de leg. sol.ibi. iudicatur ex consuetudine inducta
per exempla,non exemplis ipsis.
a ADD.¶Alex.Exēplis.Intellige,nisi sint exempla principis approbata.Tex.est no.quem ibi no.Abb.c.afferte,de præsum. & adde gl.30.di.c. fi.& vide Ab.d. c.afferte,qui dicit, q̄ exēplis veteris testamenti rectè iudicamus, maxime si sint diuina alle.c.qualiter,& qn̄,el 2.de accu.& 2.q.1.Dominus omnipotens.
¶Adde quod no.bal.l.j.ɉ.quando prouo.non est necess.& no,Mod. in l.si expressim,ff.de appella.
b Ale.Ad fi.No.quod iudicari oportet secundum sententiam diffinitiuam principis,secus in alio actu principis.vide Bal.& Doct.l.1.s̄.de le.Bar. & Im.in l. apud Iul.vtrum,ff.ad Treb.plene.in c.de causis,de re iud.
c Alex. Minime.Vide bal.l.1.ver.extra quæro, ɉ.quan.prouoc.non est necess.& gl.& bal.in rub.quæ sit long.consue.

LEX XIIII.

1 *Iudex non potest pronunciare de eo,quod non est petitum.*
CVM PAPINIANVS. in causa reconuentionis nō habet locum exceptio iudicis incompetentis.H.d.Primò ponit dictum
Papinian.secūdò illud extendit.Tertiò rōnem annectit.secunda ibi,huiusmodi sententiam.Tertia ibi,cuius.n.in agēdo. No.
quod dixi in summario. Not.secundò regulam positam in fi.i.
1 bi,cuius.n.in agendo.Op.vr̄,†q̄ iudex non possit a pronūciare
a de eo,q̄ nō est petitū,vt l.ędiles.§.itē sciēdū.ff.de edi.edi.so.Fa-
teor ɔriū,& intellige hic,qd̄ reus petebat.q̄ro in quo augetur
dictum Papinia. resp.gl. Pap.permittebat recōuentionē ex eadem
a ADD.¶Ale.Possit.Vide in l.est receptum,& ibi Ang.ff.de iur.om.iud.

dem cā tm̄,vt tutelæ,vel ne.gest.sed iustinianus hic permittit recōuentionē ex alia cā.pterea rōnē annectit.Examinemus,priò dicit gl.ꝙ Papi.solū in eo.negotio pmittebat recōuētionē, sed ↄ.ff.de iu.om.iu.l.si idē cū eo.§.ꝙ si mutuæ.de iud.l.2.§.sed & si agāt.& l.si nō cogitur,vbi ēt in alia cā pmittebatur recōuentio de iure antiquo.sed possumus dicere, ꝙ ibi fuerunt alij iurisc.à qb.fuit inuētū,vt in alio negotio fiat recōuentio,nō à Papi.verius est qđ ēt & Papi.pmittebat recōuentionē in alio negotio, ar.dictarū legū.Sed in quo iudice addit iustinia. & extendit dictū Papi.resp.gl.in eo quod dicit, nulla opponēda exceptione. In ↄtriū facit hic tex.in n.q dicit,in eodē negotio,& sic vr̄, ꝙ nō in omni negotio pmisit iustinia.sed solū rōē addit,qđ non placet,qa vt dixi p iura antiqua,erat recōuentio pmissa in alijs casib.Nec ob.tex.q đt hic in eodē negotio, qa idē negotiū dr̄,ex quo sunt eędē partes,& idē iudex sm qđ gl.tua no.hic dicit,q.d ergo iustinianus addidit Papiniano? resp.iure antiquo pmittebatur recōuentio corā iudice recōuēti in totū, vel in partē.declaro.ↄuenio te corā iudice,q habet cognitionem cārū vsq; ad c.libras,nō vltra.Tu corā eodem potes me recōuenire ad ducētū.qa in centū erat meus iudex,vt d.l.si idem.§.quod si mutuæ. & sic erat iudex recōuenti in partem,nō in totū.V.g.ego q sum legatus,ↄuenio te Romæ, tu potes me ibi recōuenire,ideo qa est meus iudex, licet ego haberem exceptionem pp priuilegiū legationis. sed q̄do erat iudex penitus nō suus , hoc nō reperitur permissum de iure antiquo, vt possit recōuenire in alio negotio. istud addit hic iustinia.vt coram iudice penitus non suo possit recōueniri dū dicit,nulla opponenda exceptione.ita debetis intelligere hāc materiā. Op. & vr̄,ꝙ istud statutū nō fuerit necessariū,qa p̄t reus obiicere ↄpensationem,vt insti.de act. §.in bonæ fidei.& s̄.de ↄpensa.l.fi.so.hoc est verū,qn̄,hinc inde debebatur q̄titas, sed ēt tūc est vtile hr̄e plura remedia p viā actionis,ista est recōuentio,& per viā exceptiōis,& ista est ↄpensatio.Vlt.esset videndum qūo auth.& consequenter,habeat se ad hanc legem,quod dicam super ea,licet gl.vlt.hoc tangat.

AVTHEN.

1 *Conuentio.& reconuentio,quando fiunt super eodem negotio,&.super eadē re,debent fieri coram eodem iudice.*
2 *Quid si fiunt super diuersis.*
3 *Actor contra reum reconuenientem non potest opponere exceptionem declinatoriam iudicij.*
Et quid si actor ex natura causæ ad alium iudicem de necessitate iuisset.
4 *Quæ sit natura conuentionis,& reconuentionis.& nu.2.*
5 *Reus non potest recōuenire actorem de causa præiudiciali,de qua aliàs.ideo iudex cognoscere non posset:etiam vtraque parte valente:secus si partibus volentibus,aliàs possent.nu.6.*
7 *Actor an possit reconueniri de causa criminali.*
8 *Actor reconuentus non potest reum per modum reconuentionis reconuenire.*
9 *Actor in causa reconuentionis priuilegio causæ potest recusare iudicem, non priuilegio quod eximat personam actoris ab illa iurisdictione.*
10 *Accusans criminaliter,quòd interim non possit reconueniri.& n.7.*
11 *Prædicta in causa conuentionis,& reconuentionis habent locum tam in iudicio ordinario,quàm delegato.*
12 *Iudex ordinarius,licèt recusari non possit,petitur tamē ꝙ alius ei associetur.*
13 *In causis summariis locus est reconuentioni,licèt eadem sententia terminari (non possit.*
14 *Quando agitur officio iudicis,habet etiam locum reconuentio.*
15 *Quid in causa appellationis.*
16 *Reus si conuenit actorem coram alio iudice contra formam huius auth.& sit delegatus,processus est ipso iure nullus.*
17 *Si coram iudice ordinario,processus est aliquis,nisi opponatur.*
18 *Vtroque tamē casu siue processus est nullus,siue quando opponitur exceptio, reus condemnatur in expensis.*
19 *Clericus agens contra laicum coram iudice laico potest reconueniri.*
20 *Coram arbitris non est locus reconuentioni.*
21 *Et an idem sit in delegato,de consensu vtriusque partis.*

a ET CONSEQVENTER.[a] ista aut.sumitur ex auth.de executorib.& de his q conueniuntur,& recōueniuntur.§.fi.coll.7.& diuiditur in tres partes.nā primò sicut per legem Cod.aufertur actori exceptio declinatoria iudicis,si recōueniatur, ita p hanc aut.confertur actori priuilegium, ne possit corā alio iudice interim ↄueniri à reo.secūdò permittit reo ab initio recusare iudicem.Tertiò dicit qd iuris,qn̄ nō vult recusare,nec recōuenire coram eo,& istud sit pro declaratione tex.secunda ibi,q si displiceat.Tertia ibi,alioqn.casū in terminis pone per te,notabilia sunt clara.Pro declaratione huius materiæ est videndū,qūo hēat se ista aut.ad iura antiqua.& Doct.nr̄i minus pfectè tradi-
1 derūt.†Sciendū est igitur,qđ q̄do ↄuentio,& recōuentio fiūt super eodē negotio,vel super eadē re,& tunc oī iure est idē,qa corā eodē dēt fieri,nec dēt cāæ ↄtinētia diuidi,vt ff.ex qb.cau.
2 ad eū iu.ea.l.j.s̄.de iu.l.nulli.†qn̄q; ↄuētio & recōuētio fit sup diuersis reb.vel causis,& tūc aut actor cōuenit reū corā iudice ipsius actoris in certa q̄titate,& tūc idem omni iure,qa reus poterit recōuenire actorem corā eo iudice,de illa q̄titate.vel maiori,nō aūt p̄t coram alio.l.si idē cum eodem.§.quod si mutuæ. ff.de iur.om.iud. Qn̄q; actor cōuenit reum coram iudice ipsius actoris,aliàs rei:quē tamen reus potest aliquo priuilegio declinare,tunc idem est omni iure,quia apud eundem pōt fieri recōuentio, vt l.2.§. sed & si agant. & l.qui non cogitur.ff.de iudic. Qn̄q; actor ↄuenit reū corā iudice penit⁹ nō suo,sed ipsi⁹ actoris,tunc de iure antiquo non permittebatur reconuentio, sed p legē C.p l.cū Pap.s̄.e.permittebatur reo recōuenire volenti, non āt imponebatur ei necessitas,nec ,phibebatur ire ad alium iudicem.Hodie per iura Authen.imponitur ipsi reo necessitas, vt co

a ADD.¶Ale.Consequēter.Istā auth.extēdit Gul.hr̄e locū, si solū rescriptū impetratum est,vt q.s possit ↄueniri coram iudice aliquo,puta deleg. Nam tūc ēt anteq̄ cōueniatur impetrans poterit reconueniri.ita đt ipse in l.3.in pr.p illū tex.ff.qđ q.sque iur.vide oīno ibi p me.&quid si ↄuētio nō tenuit aliqua de cā,an q.s possit reconueniri,Gl.quod non,in c.j de resc.in 6.ad materiam huius auth.vide aliquas remissiones,quas hēs in l.si idē cū eodē, §.qđ si mutuæ,ff.de iur.om.iu.aliqua in materia conuentionis,& reconuentionis, vide per bal.c.1.de controu.feu.apud pares termi. & vide bal.c.1.§. præterea,vlt. de proh.feu.alie.per Fed.vbi quæsiuit,an coram parib.habeat locum reconuentio super re non feudali,vbi vide omnino. Et ad intellectum huius auth. vide c.dispendia,de resc.li.6.& no.in c.fi.e.ti.in antiquis,& c.2.de mu.pe. Et ad intellectum huius materiæ vide not.per Bal.in l.edita,ver.11.quæritur,an possit cumulari,&c.quando reus possit super exceptione reconuenire actorem,& ↄ eum petitionem porrigere.Et no.quod reconuentio est species exceptionis,& recompensatio,est species reconuentionis,vt no.Bal.l.si ↄstat, de comp.&vide eum in l.ius,e.ti.vide tamen l.in reb.§.fi.& ibi Bar.ff.com,& in quo differat exceptio compensationis à recōuentione. dicit Bal.in l.cum Papi.in fi.s̄.e.quod compensatio deducitur per modum exceptionis,reconuentio per modum actionis.Et quod compensatio, sit species reconuentionis est gl.l.neque,s̄.de comp.no.Bal.l.1.s̄.de arb.&Bal.hic.& l.cum Papi.ver. quæro nunquid exceptio,s̄.e.Et an coram iudice,cuius iurisdictio prorogata est, habeat locum reconuentio.vide gl.& Bar.l.est receptum,ff.de iur.om. iu.al.Bal.l.nam postea,§.finautem,ff.de iureiur.& quod compensatio sit spēs reconuentionis,ponit Bal.l.si cum dies,§.sed si forte,de arb.& dicunt doct. c.2.de mu.pe.quod si impetrauit iudicem,cum hac qualitate, quod cognoscat summarie de plano,quod ego possum reconueniri eo modo. Vide gl.in cle.sępe,de ver.sig.& idem si aliquis impetrauerit iudicem appellatione remota,quia eo modo potest reconueniri,vt est tex.in c.2.de mu,pe.

Quid si pœnitet,quē ↄuenisse aliquē corā iudice,& desistat à lite,an locum hēat hæc auth.vide Cy.hic,q.pe.& Io.An.in add.Spe.ti.de recōuen.§.fi.in fi. cū ↄcor.quas hēs p Ale.l.4.in fi.pr.ff.qđ q.s.iu.&ibi vide.sed dubitatio ē si p viā recōuētiōis aliq.s ↄueniri possit,q alias nō possit,an possūt ab oīb.ↄueniri,an à ↄuēto,vide gl.l.2.§.sed si agāt,ff.de iud.tēt qđ ab oī.1.p l.q nō cogit, e.ti.& p suā rōem,hāc op.sequr Inn.c.fi.de for.com.alia fuit opi.Gul.d.§.si agāt,q̄ seq̄t Cy.Iac.Bu.& Dy.qđ solū fiat recōuētio à cōuēto p tex. in §.reuer.al.in gl.præd.,p eis bn̄ fa.l.fulcini⁹,§.qđ si aduersus,ff.ex q.cau.ī pos.ea. sed Ang.d.§.sed si agāt,tēt 1.opi.gl.&In.p l.nō distinguem⁹,§.si q.s,& ibi expresse gl.đ arb.nisi talis recōuētio fuerit corā arbitro,vt no.ibi gl.nō ob.sm eū.d.§.reueren.qa rn̄deo,vt dicit gl.d.§.sed si agāt.itā n̄ ob.d.§.qđ si aduersus.qa ibi tractat de ↄseruādo iure cōi,sed in casu nr̄o loq̄mur in priuilegio ↄcesso ↄ ius cōe,& ī casu d.§.sed si agāt. iō p abusum tale priuilegiū pdit ī totū.& ad hāc sol.vide Bar.l.fi.ff.de ↄsti.prin.& adde qđ Ia.de Are.d.§.sed si agāt,dicebat qđ op.,p Iac.Bu.faciebat,q.a pœna nō dēt excedere delictū.l. rescriptū,ff.de his q.vt ind.& facit l.loci corp⁹,§.ↄpetit,ff.si ser.ven.sed pro opi.gl.& Inn.facit l.2.§.illud,ff.qđ q.s.iu.nec plus đt.Adde qđ ↄ opi.gl.& Io. Ang.&sic ,p opi.Ia.Bu.& sequaciū,vr̄ ꝙ certe ↄsiderād⁹ sit tex. iūcta gl.ver. ex pitur,& ibi no.ī l.si q.s,§.hæc pœna,ff.qđ q.s.iu.đ quo no.gl.d.§.illud,e.ti. & hic nō bn̄ video rn̄sum,cogita.& hęc opi.Iac.Bu.ē æq.or,& forte verior. Et ad mr̄iā q̄ritur Aliq.s impetrauit iudicē sup recōuētiōe post impetratiōi renūciauit,vtrū renūciatio talis sufficiat ad faciēdū cessare recōuētionē corā eodē iudice.Et tex.l.3.ī pr.vbi sufficit impetrasse,licet nō vtatur.ff.qđ q.s. iu.vr̄ facere qđ nō possit recōueniri.ad qđ ,pbandū iūcto d.tex.facit l.si q.s posthum⁹, §.1.& qđ ibi p Bar.ff.de lib.& posth.Raph.d.l.3.tēt ↄtriū,quod nō possit recōueniri,& đt n̄ eē discedēdū à verbis loquētib.de recōuētiōe.ibi āt,& ↄuētio,nō āt recōuētio.igit̄,&c.Et đt,ꝙ n̄ ob.ille tex. q.a loq̄tur ī rescripto iniq̄tatis,& iniustitiæ,& sic ī casu spāli,rōe cui⁹ hēt locū recōuētio. Qō āt nr̄a loq̄tur ī rescripto iustitiæ.q̄ ergo opi.sit verior,ibi vide doc.& d. Flo.d.l.3.& lati⁹& meli⁹ ī l.arbitriū,fa.er.vr̄ approbare 1.opi.vt veriorē:maxime,qn̄ talis impetratio fuerit ↄiuris formā facta,tūc si fuerit apposita illa clā,q̄ solet apponi,s.non obst.&c. sed vbi fit impetratio sm formā iuris,tūc sit vera opi.Rayne.sm Ang.d.l.3.& ipsum vide,& vide gl.d.c.3. & Inn.hic,& d.Inn.d.c.ex ↄquestione,de rest.spo.&vide Bal.l.3.§.1.q̄ no.d.Ant.c.1.de resc. in 6.in nouel.item ad materiam no.sm Cy.in auth.habita.qđ si ↄuenio scholarem coram rectore,ex necessitate,ego non possum ibi reconueniri. Quod sequr d.Io.c.1.ad fi.de mu.pe.Quid āt qn̄ artifex ↄuenitur sub suo massario p alium q non est de sua sorte.Et dixit d.Io.c.1. secus esse, imo arguit etiam ↄ dictum Cy.de quo etiam vide Bal.in d.aut.habita,ver.quæro.vbi hoc limita.nisi reconuentio fieret ex eodē negotio, ita qđ ventilatio sit ↄnexa p l.1. de q.b.reb.ad eundē iudicē eatur,quo casu,đt ēt qđ cleric⁹ poterit corā laico reconueniri.Et al.ibi Bal.q.a talis actor sponte non eligit iudicem secularem,sed non trahitur ex necessitate,q̄ non est generalis.Et vide qđ no.Bal.l. quod Papi.in fi.s̄.e.vtrum petitio in causa reconuentionis habeat vim exceptionis in principali.vide no.Bal.in l.viro,in fi.ff.sol.ma.& ibi Pau.de Cast. Par.Circa istā mr̄iā īq̄tū dr̄ ī ea,qn̄ corā iudice đlegato hēt locū recōuētio an ille,q impetrauit possit renūciare,vid̄ Ale.late l.3.cir.fi.ff.quod quisq.iur.

vt coram eodem iudice recõueniat,si velit agere lite pẽdente,
vt hic vides Scd̃o q̃ro,q̃ ẽ rõ istarũ ↄstitutionũ.Rñ.vna ẽ rõ ꝓ
3 reo ↄ̃ actorẽ q̃ ponit̃ in l.cũ Papinian⁹.†vt actor ↄ̃ reũ recõue-
nientẽ nõ possit opponere exceptionẽ declinatoriã iudicij,qa
ipse actor eũ in agendo eligit,ergo nõ dẽt dedignari hr̃e eũ iu-
a dicẽ ↄ̃ se,vt manifestè đr tex.l.cũ Pap.Est ergo hoc ↄ̃ actorem,[a]
qa ipse iudicẽ eligit.Vbi ergo ipse actor nõ elegisset, sed de ne-
cessitate ad aliũ iudicẽ iuisset,tũc cessaret ista rõ.Idẽ si de volũ-
tate vtriusq; partis,vt ĩ.dicã.q̃ rõnẽ no.bñ,& pondera.Solũ.n.
actori tollit exceptionẽ,qđ ñ sit ↄpetẽs iudex agẽtis,& vult,qđ
ipsius actoris ꝑsona ipsum iudicẽ ñ dedignet̃.Sed si natura cãę,
super qua recõuenit̃,dedignaret̃ talẽ hr̃e iudicẽ, hæc exceptio
ꝑ tex.nõ tolleretur,vt ĩ.dicã.Scd̃a rõ est ↄ̃ reũ recõuenientẽ ꝓ
actore recõuento,videlicet ne re⁹ possit trahere actorẽ ad alia
iudicia,& sic eũ ꝑturbare,ne corã primo iudice agat,& litẽ ꝓse
quatur. Hãc rõem ponit tex.in l.si idẽ.§.qđ si mutuæ.ff.de iur.
om.iu.& in corpe vñ sumit̃ hæc aut.Istæ sũt rões finales h⁹ ma-
4 teriæ recõuentionis,& ↄuentionis. Tertiò est videndũ,†q̃ sit
natura ↄuentionis,& recõuentionis. Ad hoc resp.natura ei⁹ ẽ,
vt q̃ prior appellat,prior agat.Et sic pri⁹ rñdebit̃ libello actoris,
q̃ libello rei in cã recõuentionis,& eodẽ mõ lis prius ↄtestabit̃.
Et idẽ in quolibet actu siŕi ↄprobatur, hoc ẽ eodẽ tpe fcõ vno
actu,statim deuenitur ad aliũ. Item dictæ cãæ eadẽ sñia termi-
b nabũtur. [b] hoc est,primò vna sñia,& statim alia,vt ff.q̃ sen.sine
app.re.l.j.§.fi.s̃.de ↄp.l.neq;.s̃.re.amo.l.j.no. ff.de iud.l.q prior.
notatur ẽt in hac auth.tex.est extr.de mu.pe.c.j.de or.cog.c.cũ
dilect⁹.Hui⁹ rõ est,fauor rei,ne prius ↄdemnetur actori,q̃ actor
sibi,vt l.neq;.s̃.de ↄp.& l.j.s̃.re.amo. Huic ergo fauori posset ip
se re⁹ renũciare exp̃sè, vel ẽt tacitè.qđ apparet,qa si iste ordo
nõ fuerit obseruat⁹,nõ est sñia nulla,sed venit annullãda ꝑ ap-
pl̃onem,vt d.l.1.in fi.q̃ sent.sine app.re.Non tamen posset reus
facere quin priuilegium,quod habet actor:vt qui prior appel-
lat,prior agat,illud perderet in causa reconuentionis, per l.qui
prior.ff.de iudic. Potest enim reus præiudicare priuilegio suo,
non priuilegio partis aduersæ,vt ĩ.videbitis.
HIS Præmissis ꝓ fundamento, & substãtia toti⁹ mãæ veniam⁹
5 ad qões,q̃ tãgũtur hic ꝑ gl.& Doc.Primò†q̃ro,[c]vtrũ re⁹ possit
c reconuenire actorem de cã p̃iudiciali, de qua alias idem iudex
cognoscere nõ posset,vt l.2.in fi.s̃.de pę.iu.Gl.dicit,ꝙ sic,vt s̃.đ
iud.l.quoties.vide gl.super ver.eundem.Inn.Host.& Ber.& alij
Mod.extr.de mut.pet.c.1.tñt ↄ̃rium.Item Spe.in ti.de ↄuen.&
reconuen.& dñt,qđ reconuentio nunq̃ p̃t fieri in cã,de qua al̃s
iudex cognoscere nõ p̃t. Et sic ↄuentus corã iudice laico de cã
pecuniaria nõ posset recõuenire actorem in cã spũali. Allegat
ext.q fi.sunt leg.c.lator.de ord.cog.c.tuã.cũ si.Ad l.quoties.rñ.
Spe.qđ iudex incidenter cognoscit, nõ ãt de hoc ꝓnunciat.ꝓ
gl.nr̃a vr̃ casus ff.de iu.om.iu.l.si idẽ.§.qđ si mutuę,vbi p̃t recõ-
ueniri actor in maiori summa,q̃ alias sit iudicis iurisdõ.Item vr̃
ꝓ hoc tex.in cor.vñ hæc sumitur,qa ibi lex eũ ↄpetẽtem facit
iudicem in vtraq; cã.Quid dicem⁹?Resp.Qñq; reus recõuenit
actorem super eodem, de quõ iudex ñ poterat alias cognosce-
re,nisi partib.volentib.ꝓrogare iurisdõnem tũc recõuentio p̃t
fieri,vt d.§.qđ si mutuę.& l.2.§.sed si agãt.de iud.Rõ,qa per ele
ctionem actor sibi p̃iudicat, dẽt igitur pati eum esse iudicem ↄ̃
6 se,vt dicit tex.in l.Cod.Sed hoc casu pati p̃t,ergo,&c.†Si verò
recõuenitur actor sup re,vel cã,de qua iudex nõ posset cogno-
scere,ẽt vtraq; pte volente:tũc nõ est loc⁹ recõuentioni. Et ita
loqtur opi.Can.q̃ est vera.Nã tũc cessat rõ ↄuentionis,& recõ-
uentionis. Vult.n.lex ,qđ actor patiatur ipsum esse iudicem ↄ̃
se.Sed hic licet actor patiatur,ñ patit̃ natura cãæ,& sic cessat rõ
posita in l.cũ Papin.& s̃.dixi.& per hoc in q.ꝓposita,de cã p̃iu-
diciali,statim nõ poterit fieri recõuentio corã iudice pedaneo,
qa priuilegium cãæ est,vt cognoscat̃ à maiorib.iudicib.ñ priui
legium ꝑsonæ.tex.vr̃ ĩ l.nõ distinguem⁹.§.de liberali.ff.de arb.
Nõ ob.tex.in corpe vñ sumit̃ ista aut. vbi facit eundem iudicẽ
vtriusq; cãæ.qđ intelligo,s.remouendo exceptionẽ,qđ nõ sit
iudex actoris.Sec⁹ si natura cãæ nõ patiat̃ ŝm qđ dicit l.cũ Pap.
nõ.n.est verisiŕe,qđ ex illo Princeps voluisset,qđ pp nãm recõ-
uentionis iudices cognoscerent de causis maximis:hæc.n.esset
res magni p̃iudicij.Possent.n.partes inuicẽ ↄponere,& hr̃e sup
cã stat⁹,vel monachat⁹,vel mr̃imonij, vnum iudicem minimũ,
q sñiaret ŝm eorũ voluntatem.qđ esset absurdũ.vt d.§.de libe-
rali.Præterea natura ↄuentionis,& recõuentionis est,vt simul
tractent̃,& eodem tpe finiant̃.Si intelligeres de actione p̃iudi-
ciali,ꝑ q̃ impediretur exercitiũ aliarũ actionũ interim,vt in qõ.
seruitutis,& libertatis,vt l.ordinata.ff.de lib.cau. nõ posset hr̃e
locum recõuentio,qa simul tractari non pñt. Isti⁹ aut.rõ meli⁹
7 ĩ.declarabitur.Scd̃o q̃ro,†vtrum possit actor recõueniri de cã
d criminali?Dicit gl.[d]qđ sic,eadem rõe, qua s̃.dixi de p̃iudiciali.
vide gl.super ver.eũdem.Pro declarõne istius q.est videndum:
qa aut actor accusauit criminaŕr, & tũc an re⁹ possit ipsum reac
cusare,est mã l.is q re⁹.de pub.iud.& ĩ.q acc.non pos.l.negãda,
ad vnũ tñ aduerte,qa tota illa mã loqt̃, qñ qs accusatorẽ reac-
cusaret corã iudice suo.Sed si per modũ recõuentiõis vellet ac
cusatorem suũ accusare corã iudice nõ suo,hoc nõ posset. Rõ
qa actor illũ iudicem nõ elegit,nec spõte iuit ad eum,imo qua
dã necessitate,s.pp maleficiũ,vel iniuriã sibi factã,vt l.2.§.sed si
agãt.ff.de iud. Vñ nõ est ↄueniẽs,vt malignitas aduersarij mei,
pp q̃ cogor eum accusare faciat vt ego possim reaccusari corã
iudice nõ ↄpetẽti,vt d.§.sed si agãt.q̃ rõ cessat in eo,q agit ↄ̃ ali
quẽ ex aliquo ↄ̃ctu celebrato ab ipso agente,vŕ ipsi⁹ fcõ:sic eo
casu quo accusat,cessat rõ l.cũ Papi. qa ipse accusator iudicẽ ñ
eligit spõte.Si verò agat actiõe ciuili descẽdente ex aliquo ma
leficio,vel fcõ ↄuenti absq; scientia vel ↄsensu accusatoris,tũc
idẽ eadẽ rõe,vt d.§.sed si agãt.q̃ dicta sunt tã in ciuili q̃ in crĩali,
intelligo,qñ actor ↄueniret reum corã iudice ordinario.Si.n.ↄ̃
cũ iudicẽ delegatũ ĩpetraret,tũc crederẽ qđ posset fieri recõuẽ
tio,ꝑ hãc aut.in cor.vñ sumitur, & qa subest rõ,qa ipse eũ ele-
git,& cessat rõ ĩpedimenti de qua loqtur. §.sed si agãt.Si verò
agit actor,& actione ciuili descẽdente ex suo fcõ,vel ↄ̃ctu,tunc
si re⁹ vult eũ recõuenire ciuiŕr,siue actio descendat ex crĩe siue
nõ,p̃t indistinctè ꝑ istas ll. Sed si ꝑ modũ recõuẽtionis velit eũ
crĩaŕr accusare,tũc si iudex ille, corã quò fit ↄuentio, aŕr de illa
cã crĩali cognoscere nõ posset,non fiat recõuentio, qa hoc est
priuil.cãæ ñ ꝑsonę.Et hoc nõ posset fieri ẽt vtraq; pte volente,
vt l.nõ distinguem⁹.§.Iulian⁹.ff.de arb.Sʒ si iudex possit cogno
scere de illa cã crĩali,tũc vr̃,ꝙ posset fieri reconuẽtio,sicut pos
set fieri ꝓrogatio,ꝑ l.j.s̃.vbi de cri.agi op. hoc ẽt vr̃ tẽre Inn.tñ
in hoc est aduertendum.Nã cã crĩalis hẽt istud priuilegiũ,vt ea
pẽdẽte supsedeat̃ in qualibet ciuili,vt l.fi.s̃.de or.cog.mõ si q̃ dẽ
ille,q reaccusat ꝑ modum recõuẽtiõis,vult vti hoc priuilegio,
qđ interĩ sup ciuili primo ꝓposita supsedeatur,nõ posset ↄue-
nire,qa hoc ñ patitur natura ↄuentionis,& reconuen.q̃ ẽ vt siŕ
ꝓcedatur,& simul terminet̃.Et qa ꝑ hoc p̃iudicaret actori,cui⁹
est priuilegiũ,vt q prior appellauit,primò agat.Hoc tñ casu nõ
puto reum ↄuentũ impediri, qn actorẽ accuset corã alio iudi-
ce ↄpetente,nec impediretur ꝑ exceptionem,q̃ introducitur ꝑ
auth.hanc. Nam hæc auth.aufert reo suos iudices, ideo qa dat
sibi alium,s.hunc in cã reconuentionis.Eo ergo casu,quo non
p̃t reconuenire,vel non p̃t sine priuilegio,& p̃iudicio sui iuris,
vel suæ causæ tũc non aufert ista auth.iudices suos,vt hic mani
feste colligitur ex tex.& in corpore,q vult ꝙ reus tũc dẽat sup-
sedere

a ADD. ¶Alex.Contra actorem.Not.an reus hẽat necesse reconuenire acto.ẽ coram eodem iudice.Et vide Bal.in l.cum Pap.s̃.e.& limita per Bar.ĩ.ea.& quod ibidem dixi,tenet tamen processus in ordinario,si non opponatur.

b Ale.Terminabuntur.Adde qđ dicit Bal.in l viro,so.ma.qđ qñ cã ↄuentiõis,& reconuentionis,sꝑ vniuntur in casu d.l.viro,ŝm intellectũ Iac.de Arer.& Bar.ibi,tunc reconuentio hẽt vim exceptionis,& est necesse simul ꝓnuncia ri sup vtraq;:secus si nõ vniunt̃ sed sunt separatæ ita qđ ex vna ñ inducatur exceptio in alia,nã tũc ŝm eũ nõ est necesse,qđ vna sñia dirimatur. De quo ꝑ In.in l.j.ĩ fi.q̃ sen.sine appel.rescin. Et adde qđ licet debitũ tuũ sit liq.lũ, nõ tñ ꝓcedet̃ incõtinenti ad exactioné,si recõuenio te,sed dẽt expectari fi nis vtriusq; cãę ꝑ sñiam qđ est verũ,si de facili,& cito recõuentio p̃t liq.da- ri,aliàs secus,ŝm Bal.no.in l.neq;.s̃.de ↄpens.& tenet Inn.in c.2.de ord.cog. in gl.vicissim.Ad qđ ẽt vide quod no.Bar. l.si.ĩ.qui.ad li.procla.non li.Adde qđ no.Bar.l.naturaliter.§.nihil cõe,in vlt.q.de acq.pos.& Bal.ĩ l.cũ Papi.s̃.e.

c Paris.Quæro.Circa istam materiam reconuentio nõ habet locum in cã,quæ desiderat celeritatem,vt per Ro.sing.815.inc. reconuentio.Item quod recon- uentio non hẽt locũ corã arbitris,iuris.vide Spe.ti.de recõuentio.§.effect⁹, ver.sed nunq.d corã istis.Ro.sing.717.inc.reconuentio. Item si per statũ sint deputati aliqui iudices q hẽant cognoscere de causis pauperũ agẽtium, an si pauperes agant in ipsos iudices pñt reconueniri,vide Bal.in c.j.de cõtro. feu.& ibi ẽt quod nullus iniuriatus agẽs de iniuria, vel de furto,vel de alio malo,p̃t reconueniri coram alio non suo iudice. Nunquid ãt coram partib. curiæ habeat locũ reconuentio in mã feu.vide Bal.in c.j.§.fi. de prohib.feu. alie.per Fed.& ibi etiam ponit iudex,quod est reconuentio quędam preiu- dicialis,& ostentatiua,quædam secundaria,& simplex,vt ibi per eum. item quod reconuentio habeat locũ coram iudice prorogato,vel cui maior,vel æqualis se submisit,& quod coram arbitro,& de ratione diuersitatis.& pro limita.eius quod dr̃ de arbitris,vide Ias.in l.est receptum,in gl.fi.de iur.om. iu.item si princeps dedisset iudicem alicui motu proprio, an tũc possit fieri reconuentio coram eo,vide Ias.per illum tex.ponderantem quod non,in l.si qs iniquum.prope fi.ff.qđ quisq; iu. item quod cã reconuentionis eadem in stantia terminari debeat, qua causa conuentionis, & eisdem priuilegiis, & prærogatiuis gaudeat,vide Io.de Dama. consi 93.& ibi ẽt per Bolog.in ad- di. quod si clericus conueniat laicum coram iudice seculari, poterit coram eodem ipse clericus reconueniri, vide Are.in c.si clerici.extra, de iud.& ibi late Deci.item qđ si quis petit imponi perpetuũ silentium alicui sup aliqua re,qđ ꝓcedatur solum sup reconuentione vide Are.in c.in pñtia.de prob.& ibi ẽt Fel.item vide in mã reconuentionis late Maria.Soci.in tit.de mut.pet. vbi coram quo,& inter quos,& de q.b.causis locũ hẽat, & multa alia.itẽ an ꝓcedat recõuentio corã arbitro,vel arbitratore,& qũo vide Bar.ↄs.3.vol.4.

d Alex.Et hic per Bal.l.j.in pr.qui accu.per Bar.& Im.l.is qui reus,ff.de pub.iu.

sedere, nec agat corã alio, qn ei liceat agere corã eodẽ, alias sec⁹
a vt ꝓbatur, ff. eũ q ap. in prouin. deb. defen. l. pe. & ĩ. dicã qrit gl.[a]
8 qd† si actor recouent⁹ velit reũ per modum recouentionis recõuenire? Gl. dicit ꝙ nõ pt, vt in ea hẽs. idem tñt oẽs Legistę &
9 Can. qro, vtrũ† liceat actori in cã recõuentionis recusare iudicem, coram quo recõuenitur? Quidã dñt ꝙ sic. Et ita intelligũt aut. gl. nostri, sed oẽs doct. dñt ꝯriũ, qa postq̃ actor semel elegit eũ, nõ pt eũ recusare, vt l. cũ Papi. & in aut. offeratur. s̃. de li. ꝯte. q̃ intellige, qd actor nõ pt eũ recusare priuilegio aliquo, ꝙ eximat psonã actoris ab illa iurisdõne, sed priuilegio causæ bñ pt
b recusare recõuentionem. V. g. ille q agit de spoliatiõe,[b] & petit restõnem, si recõueniatur, pt opponere, ꝙ nõ pt recõueniri do nec restituat, vt l. si qs ad se fundũ. ĩ. ad l. Iul. de vi. & ext. de or. cog. c. cũ dilectus. & c. super spoliatione. Idem in cã depositi. l.
10 1. s̃. depo. Idem in cã criminali, † qa accusans criminalr non pt interim recõueniri, vt l. fi. s̃. de or. cog. In istis priuilegiis cãæ ex
11 cluditur reconuentio. Procedo vlteri⁹ fm ordinẽ gl. qro † vtrũ
c ista aut. hẽat locũ[c] in iudice ordinario, & delegato. & dñt qdã ꝙ solũ loqtur in delegato, qa hic loqtur de recusatione, & ordinarius recusari nõ pt. Sed oẽs gl. & doct. dñt, ꝙ hẽt locũ tã in iudice ordinario, q̃ in delegato. & licet iudex ordinarius recusari nõ possit, petitur tñ, ꝙ alius ei associetur, vt in auth. si vero ꝯtigerit. s̃. de iud. qrit gl. qũo istæ causæ tractabunt simul, & eadem sñia terminabũt. Dic vt dixi s̃. circ. pr. & ĩ. declarabo clari⁹.
12 Sed iuxta hoc qro, † qñ dẽt fieri ista reconuentio. In hoc sunt
d opi.[d] in gl. quidam doct. dñt ꝙ ab initio incontinenti, vt innuit tex. in ista aut. & in corpore vñ sumitur. Alij dñt, ꝙ pt reconueniri qñcunq; vsq; ad sñiam, vt dicimus in denunciatione, q̃ fit venditori. Et istud vltimum tenet Bet. de mu. peti. c. j. & dicit ꝙ est casus ext. de pscrip. in c. dispendia. lib. 6. Idem vr̃ tenere Inn. Host. ãt vr̃ tenere ꝯrium. Dicerem sic. Rõ reconuentionis, q̃ facit pro reo ꝯ actorem est, qa actor q illum elegit iudicem in a-
e gendo, hẽat illum in defendẽdo. dicit tex. Sed ista rõ hẽt locũ[e] qñcunq; pendente iudicio: ergo qñcunq; pendẽte iudicio possum ipsum recõuenire. Sed huic obstat natura ꝯuentiõis & recõuentiõis, q̃ est vt s̃. dixi, vt simul tractet, & eadẽ sñia terminetur. Qũo ergo pñt simul tractari, & terminari, cũ lis prima iam sit ꝓpe finẽ, & ista incipit. Resp. vt s̃. dixi, s. ꝙ istud, qd simul tractetur, est in fauorẽ rei recõuenientis. Aut igit vult reus reconuenire cum suo priuil. vt sir tractent, & sir terminẽt, & hoc nõ pt nisi ab initio, vt hac auth. & in corpe vñ sumit. Sed si eũ vult recõuenire, & nõ vti priuilegio, tũc poterit, nec ẽ qd repugnet. Diceret tñ forte tũc magis cã ꝯuentiõis, q̃ recõuentionis. Et iõ Inn. in d. c. dispendia. dicit, ꝙ qñcunq; pendente iudicio primo, agit ꝯ actorẽ per modũ ꝯuentionis, vel recõuentiõis, & tũc dicat ꝯuetio simplex, qñ omittit natura recõuẽtiõis, q̃ ẽ vt simul terminent. S3 ꝓ tãto ego appello istã recõuẽtionẽ, qa alias iste
13 nõ eẽt ꝯpetẽs iudex, nisi pp recõuẽtionẽ. Iuxta hoc qro, † nũ-
f qd in causis summariis sit loc⁹ recõuentioni? Tex. vr̃ ꝙ sic, in l. sed & hæ. §. nõ solũ. ff. de ꝓc. vbi dr̃, qd ẽt in cã dãni infecti, hẽt locũ recõuentio. Et ꝯstat, qd cã dãni infecti sit summaria, vt l. j. ff. de dã. infe. Inn. ꝯ. & idẽ t3 Pet. & all. l. j. s̃. vbi cau. stat. Præterea est rõ: qa cã recõuẽtionis dẽt simul tractari & terminari. Sed si vnã eẽt ordinaria, alia summaria, hoc fieri nõ posset. Ego dico, qd in summariis hẽt locũ reconuentio. Quid. n. si recõueniatur alia summaria? Certè nõ ẽ dubiũ, sicut dicemus de ꝯuento sup spoliatione, q pt reconueniri sup alia spoliatione, vt dixi in l. si qs ad se fundũ. ĩ. ad leg. Iul. de vi. Præterea, tũc nõ ẽ impedimentum naturæ recõuẽtionis, qa vtraq; pt simul tractari, & terminari. Sed si cã reconuẽtionis eẽt ordinaria, & prima summaria, tũc idẽ dico qd hẽt locũ recõuentio si re⁹ vult illud priuilegiũ remittere, nec curat qd eadẽ sñia terminet, vt s̃. ꝓx. dixi. ꝓbatur
14 in d. ll. q̃ dñt, qd in cã dãni infecti loc⁹ est recõuentioni. † Quære nunqd qñ agitur offõ iudicis, sit loc⁹ recõuẽtioni? Text. est
15 qd sic, in l. j. in fi. ff. de var. & extraor. cog. † Quæro nunqd in cã
g appłonis[g] sit locus recõuentiõi? Spe. tractat istã q. & c. Cy. põit eam in l. per hãc. ĩ. de temp. ap. Br̃ omissis verbis eorum, veritas est ista, qd qñ ille, q appellauit, appellat de necessitate pp iniuriã q̃ arbitrat sibi fcãm à iudice, & sic ipse sua spõte iudicẽ non elegit, nõ pt corã iudice appłonis reconueniri, sed dẽt in ꝓuincia sua apud suũ ordinariũ iudicẽ ꝯueniri, vt ff. eũ q ap. in ꝓuin. deb. defen. d. l. 1. & l. 2. §. ei quoq;. ff. d iu. Ex quo patet, qd ista aut. solũ impedit reũ agere corã alio iudice, qñ dat sibi iudicẽ in cã
16 recõuẽt. alias cessat ista excep. † qro qd si re⁹ ꝯuenit actorẽ corã alio iudice, ꝯ formã h⁹ aut. R. ñ. si qdẽ corã iudice delegato,
17 ꝓcess⁹ ẽ ipso iure null⁹. † Si corã iudice ord. ꝓcess⁹ ẽ aliqs, nisi
18 op. vt d. c. dispẽdia. de resc. li. 6. † vtrobiq; tñ siue ꝓcess⁹ ẽ null⁹, siue qdo op. exceptio, re⁹ vocãs actorẽ corã iudice ꝯdẽnatur in
19 expẽsis, vt d. c. dispẽdia, & qa temere vocauit, & c. l. eũ quẽ teme
h re. ff. de iu. † qro vtrũ cleric⁹ agẽs[h] ꝯ laicũ corã iudice laico possit recõueniri? Gl. in c. at si clerici. ext. de iud. t3 qd sic. qdã Doct. iuris ciuilis, vt Pet. & Iac. But. tenẽt. qd nõ, qa hoc nõ pt fieri p modũ ꝓrogatiõis in c. si diligẽti. ext. de fo. ꝯp. & s̃. d epis. & cle. aut. statuim⁹. Br̃ puto ꝯriũ, s. qd possit recõueniri. nec ob. qd nõ pt fieri ꝓrogatio, qa fateor. s. ab homine si à lege hoc fit, vt omne priuilegiũ, p qd psona subducit à iurisdõne, tollat in cã recõuentionis, vt l. cũ Pap. & in corpe, vnde sumit hæc aut. Nec ob. si dicas, ille est fauor toti⁹ cleri: qa fateor, eodẽ mõ priuilegium, ne legati ꝯueniant, ẽ fauore publicæ vtilitatis, & tñ cessat in cã
20 recõuentionis, vt d. §. sed si agãt. † Quæro vtrũ corã arbitris sit locus

a ADD. ¶Ale. No. qd actor ꝯuent⁹ ñ pt recõueniri. sed q. d si actor impetrauit iudicem delegatũ super fundo, reus reconuenit ipsum sup domo, quo casu vult ẽt actor corã eodem iudice recõuenire sup vinea. an audiatur? Et text. vr̃, ꝙ ñ. ita t3 Gul. in l. j. ff. qd q̃sq; iu. & Spe. ti. de rep. §. fi. ver. nunq d possim, & qd no. Im. ĩ aut. habita. Et hoc mõ vr̃ mihi, qd sit intelligend⁹ tex. in d. l. fi. & no. gl. hic, & expresse Spec. in tit. de reconuen. §. nunc dicamus, & ver. fi.

b Ale. Spoliatione. In interdicto spoliatorio, & in cã depositi, nõ hẽt locum reconuentio, ꝯriũ vr̃ not. Bar. ĩ l. naturaliter, §. nihil cõe, i pen. q. ff. de acq. pos. iuncto eo, ꝙ dicit text. in l. j. vltra mediũ ĩ. quo. bo. & in l. 2. §. fin. s̃. vbi in rem act. Adde ꝙ primam opi. tenet Spec. ti. de reconuen. §. nunc videamus. in pr.

c Ale. Habeat locum. An ista auth. habeat locũ in ordinario, & in delegato, licet Bal. in l. cũ Papi. aliq. habent in l. nemo, s̃. e. in ver. qro vtrum per ius antiquũ, vr̃ velle, ꝙ solũ habeat locũ ĩ delegato. Adde tñ, ꝙ si talis delegat⁹ fuisset datus de non ꝯsensu, non habet locum ista auth. secundum Bar. hic, ad fi.

d Ale. Et cum opi. Host. ꝯ Bar. & Inn. tenet gl. Io. An. ĩ cle. sæpe, de ver. sig. ĩ ver. exordio, fm Io. An. in add. Spe. ti. de reconuen. ver. qñ fit reconuentio nõ hẽt locum priuilegium ꝓrogatiõis iurisdictionis, ꝯ Bar. hic. sed d. An. & Im. in c. j. de mu. pe. tenet opi. Bar. hic, licet Io. Cal. teneat opi. Io. An. & vide Bal. hic.

e Alex. Habet locum. Sed quid si reus confitetur delictum, an possit reconuenire actorem, vide Bal. in l. 1. in fi. C. qui ad li. procla. non lic.

f Alex. Sed ꝙ nõ sit locus recõuentioni, tenet Bal. in l. j. s̃. vbi cau. stat. vbi idem dicit, qñ vna cã esset ꝓparatoria alterius, quod no. Adde gl. i cle. sępe, de ver. sig. & plene per do. Ant. & Inn. in c. j. de mu. pe. & Bal. in l. naturaliter, §. nihil cõe, pe. q. de acq. pos. & ibi per Imo. & quod no. Bal. in l. & fine, s̃. ad Treb.

g Ale. Appellationis. Sed quid si appellet in cã ꝯuentiõis priæ, an possit iudex ꝓcedere in cã recõuentiõis. Dic fm Inn. ꝙ sic, i c. cũ nobis, de elec. & verũ ĩ cã appellationis hẽt locũ recõuentio. Cy. vr̃ tenere, ꝙ ñ, in d. l. p hãc in 6. q. Idem Inn. ĩ c. j. de mu. pe. Pro hoc tex. in l. ad cognitionẽ, ff. ex q. b. cau. in pos. ea. Sed Spe. in ti. de ꝯuen. & recõuen. §. nunc dicamus, ver. sed nunq d coram iudice. restringit hoc dcm̃ in appellatio. ab interlocutoria, sec⁹ in appellõe à diffinitiua. Sed tñ ñ rñdet ad tex. in l. 2. §. legatis, ver. ei quoq;, ff. de iud. qui ꝓbat indistincte opi. j. sed Ang. in d. §. legatis, dat aliã limitationẽ ad hoc, & verã. ñ dẽt, fm eum limitari nisi appellatio exercetur in domicilio appellationis, qa tunc cessat ratio §. legatis, ꝙ not. vide Bal. in d. l. per hanc. & vide gl. in l. sed si restituatur. ff. de iud. & Bal. in l. & fine, s̃. ad Treb.

h Alex. Clericus agens. Et hæc est cõis, qd cleric⁹ possit recõueniri, & tenet ẽt gl. in c. j. de mu. pe. Sed aliq, quos seqtur d. Ant. d. c. tñt ꝯrium, & cũ cõi ibi transit d. Io. facit ẽt qd sing. no. Imo. in l. si cũ hoiem, de fideius. vbi instantia transit in clericũ, ẽt corã seculari. vno tñ casu posset clericus ꝯueniri indistincte quoties recõuen. fieret ex eod. negotio, & ventilatio esset ꝯnexa fm Bal. ĩ auth. habita, ĩ ver. qrit. Alij ibi inducunt ar. ꝯ opi. Bar. sic. Reconuentio ꝓcedit virtute ꝯuentionis. fundat. n. sup electio. facta à iudice, vt patet ĩ c. cuius ĩ agendo. sed ꝓrogatio ñ pt fieri de spẽ ad speciẽ penit⁹ diuersã, sicut ẽ iurisdõ clerici, & laici vt patet. 96. dist. & l. 2. §. j. ff. de iu. ergo talis recõuen. fieri ñ pt. ꝯfirmat ista rõ ab ipsis: & ꝙ nõ p. fieri expsse, nõ pt fieri tacite, vt l. nõ intelligit, §. fi. ff. de iure fis. Sed aliqs cleric⁹ non pt expsse ꝓrogare iurisdõnem in laicũ, ergo nec tacite. Sed huic rõni respõ. Io. Cal. & alij, ꝙ ista rõ nõ ꝯcludit, qa seqret ex ista rõe vlt. ꝙ sicut cleric⁹ nõ pt expsse ꝯsentire in iudicẽ ecclesiasticũ ñ suũ, vt c. signifi. de fo. ꝯp. ita ñ possit recõueniri corã nõ ecclesiastico. Hoc ar. est ꝯ c. j. & 2. & ibi no. de mu. pe. Sed ab hac impugnatione defendit Ant. d. suã opi. dicens ꝙ illa ꝓrogatio fit fm naturã iuris, & tũc aliqd permittitur fieri tacite, & in ꝯsequentiã ꝙ nõ ꝑmittit fieri expsse, vt patet in d. c. delicti, de fo. ꝯp. vñ dr̃ Bal. no. ĩ l. nulli. C. de iud. ꝙ ĩ ꝯuẽtione cognoscit iudex, i incidenti ad cãm principalẽ, & ꝯ naturã ipsius, nec principaliter, & expsse, nec tacite, sed ĩ ꝯsequentiã pt iurisdõ ad alterũ ꝓrogari, vt p3 ĩ c. tuã, de ord. & ĩ c. lator, q. fi. sint leg. Hoc at ẽ ꝯ nãm iurisdõnis ecclesiasticæ, ꝙ clericus subsit seculari iudici, vel ꝙ iudex secularis hẽat talem iurisdõnem, maxime p rõnem, q̃ reddit 96. dist. in c. denique. ergo nec tacite in ꝯsequentiã pt ista iurisdõ ꝓrogari. Tũc ãt ꝯ istã rõnem, q̃ est difficilis, dicas ꝙ assumptũ est falsum, q. licet subiectũ, in quo ẽ iurisdi. V. g. clericus nil ꝓsus potest ad iurisdõnẽ seu iudicẽ t palẽ, cũ tñ ipse dicat eẽ t palis. & fm nãm suã ñ ẽ bonũ simile de cã sũali, in quo habilitas rõne psonæ ñ faceret actũ ꝓprie ꝯ nãm faciẽtis, sicut ihabilitas mãæ, vt p3 in l. is q. duos, in fi. & ꝙ ibi Bar. ff. de lib. leg. & licet clericus nõ sit de iurisdõne iudicis secularis, tñ pp hoc rõe subiecti, non dẽt dici, ꝙ prorogatio, q̃ fit in iudicem seculare, fit ꝯ nãm iurisdõnis, sed ꝯ priuilegiũ psonę, q̃ nullo mõ ptinet ad laicũ. S3 ꝓ Bar. adducas nouã rõem. nã actor, & re⁹ sunt psonæ ꝯnexæ, vñ qd statuit ĩ vno, maxime vbi rõ est expssa in l. extẽdit ad alterũ. l. fi. C. d fru. & li. exp. & tex. in aut. de execu. §. j. cogit reũ iuitũ agere corã eodẽ iudice, ne pp diuersitatẽ tribunalis lites iplicent, & non possint finiri: & hoc circũscripto oĩ ꝯsensu actoris, in psona ipsi⁹ hẽt locũ rõ pdicta, & cogit in iure rñdere. Cũ ergo lex gñaliter dicat, ꝙ agẽs tenet rñdere recõuenienti, ergo, & c. Add qd iuris si cleric⁹ accusat laicũ corã iudice laico, & accusat⁹ ipsum clericũ corã epo, dicẽs, qd falso fuit accusat⁹ p clericũ. an eps poterit ihibere iudici seculari ne iteri ꝓcedat. vid Fed. d Se. ꝯs. 113. Et qd cleric⁹ poterit recõueniri corã laico, vr̃ tenere Spe. tit. de conuen. & reconuen. §. j. ver. sed qd si laicus.

locus recōuentioni. Tex. est, qđ nō, ext. de arb. c. cū dilectus. qđ est verū, qa tūc cessat rō. l. cum Papi. Nō. n. actor illum arbitrū
21 elegit magis, q̄ reus; imò vterq; simul. Et iō † puto, ꝙ si aliqs esset delegatus de ꝯsensu vtriusq; partis, corā illo delegato nō esset locus reconuentioni eadem ratione, qua de arbitro s̄. dixi.

¶Contrarietas & Concordia.

Pro ꝯcordia Aduerte, ꝙ in reconuentione dēt procedi fm formam ꝯuentionis, & vna sñia terminari. qñ agit petitorio, & recōuenitur possessorio: vel ꝯ pro eadē re, intellige in illis casib. vbi in possessoriis reqrit lit. ꝯt. ita hr̄ p Bar. in l. naturaliter. §. nihil cōe. ff. de acq. pos. Contrariū tñ allega. in auth. & ꝯñr. iūcto eo, qđ voluit ipse Bar. in l. j. ȷ̄. quo. bo. & in l. fi. s̄. vbi in rē act. vbi voluit, qđ oīa iudicia possessoria sint summaria, & in extrau. ad reprimēdū. ī verbo, summariè. tu dic, Bar. ñ negat in dictis suis. In hac auth. si bñ videat, tenet affirmatiuā, ver. sciēdū est igit. & ver. iuxta hoc quæro. Et sic nō meretur argui de contrarietate.

LEX XV.

1 *Ante litem contest. potest in aliquib. casib. appellari: & qui sint isti casus. 2.*
3 *Recusatio iudicis pt fieri, quādoque post litem contest. si noua cā superuenit.*
4 *Nemo nisi princeps. potest committere causam remota appellatione à diffinitiua, sed bene ab interlocutoria.*
5 *Appellatio & recusatio iudicis, quando simul ponuntur, hinc appellatione remota ante litem contest. etiam recusatio remoueri videtur. (ta recusatio.*
6 *Si in literis delegationis remoueatur solum appellatio, non intelligitur remo*

CVM SOLITVM. Ista est singularis lex, nec scio esse eam ali
1 bi. bř đt, † Qñ a duo veniūt ad determinationē eiusdem verbi,
a debent intelligi, vt vniformiter operent̄. h. d. Primò Imperator repetit illud, super quo dubitat̄. Scđò quorūdā ponit opi. Tertiò dat ꝯsiliū. Scđa ibi, qđā putabāt. Tertia ibi, caueant. no. ꝙ dixi in summario. Idē hēs in l. testō. s̄. de test. mil. & de imp. & ali. sub. l. hr̄ditatē. & l. quis. de vul. & pu. l. iā hoc iure. Dr̄ hic, caueat itaq;. q̄ro qua dist. dñt vti iudices? gl. dicit, ꝙ dēnt verbū applonis accōmodar̄ post sñiā & verbū refutatiōis, seu recusatiōis añ li. ꝯte. Vide gl. sup ver. sine certa. Vult ergo gl. ad hoc vt ista cl̃a aliqd operet̄, qđ apponat̄ eo tpe, quo inducat aliqd ꝯ i⁹ cōe: sed de iure cōi post sñiam pt appellari, ergo post sñiam remoueat̄ applo. añ li. ꝯt. pt recusari, ergo añ li. ꝯte. remoueat̄ recusatio. ista opi. ñ est vera, qa null⁹ iudex ꝑter principē pōt applonē post sñiam remouere, vt l. j. §. fi. ff. à q. app. nō li. Do. Ric. Malū. intelligit totū eꝯ, vt iudices remoueant applonē añ sñiam, & recusationē post li. ꝯt. Et est hæc distinctio, q̄ tenere debēt iudices, fm cū hic, & hoc placet. Sed ꝯ hoc op. expssio ei⁹, ꝙ tacitè inest nihil operat̄, vt ȷ̄. de fideius. l. nō rectè. & ff. de le. 1. l. 3. sed istud est ēt tacitè de iure cōi, ergo &c. So. đt Rich. fateor ꝯriū qđ nihil operat̄, sed fit cā dubitatiōis tollēdę, vt l. q mutuā. ff. man. & l. q dubitatiōis. ff. de reg. iu. Hoc ñ placet, qa vanū esset ꝯsilium
2 Principis hic. † & iō dico, qđ añ sñiam, & ēt ante li. ꝯt. quādoq; pt appellari: vt puta si iudex ꝓnūciauerit se esse, vel nō esse iudicē, vt no. in auth. habita. s̄. ne fil. ꝓ pa. & in casu. l. arbitro. ff. q sat.
3 cog. & de mino. l. intra vtile. Itē † recusatio pt fieri q̄doq; post li. ꝯt. si noua cā supuenit, vt l. nō distinguem⁹. §. cū qđā. ff. de arbi. Vnde cū iudex remouet applonē ante sñiam, & ista remotio operat̄ illis casib. in qb. poterat appellari: & cū remoueret recusationē post li. ꝯt. opabit̄ fm qđ dicem⁹ de ordinario, vt s̄. de iud.
4 auth. si vero ꝯtigerit. Et fm hoc sic op. nemo † pōt ꝯmitter̄ cām applone remota, nisi Princeps, vt l. j. §. fi. à quib. appell. nō licet. Resp. verū ēst remota applone à diffinitiua, sed bene pt remoueri applo ab īterlocutoria. Et hic est casus no. hic, & hoc sentit
5 gl. tua in fi. multū no. q̄ vide, Scđò q̄ro, † quando ista verba simul ponūt̄, qualr̄ intelligant̄, ꝓut in pr. l. ꝑsupponit. In hoc sunt opi. Quidā dicūt, qđ ante li. ꝯt. nō poterit recusari. Et qđ hic dr̄ in tex. qđ minimè vetitū est, s. à lege, & hoc tenuit Io. Alij dicūt ꝯ, & dicūt qđ dictis verbis nō obstātib. poterit recusari, ꝓ hunc tex. dū đt, ꝙ minimè vetitū, &c. ego teneo opi. Io. p rōnē, q̄ dixi ī sūmario, s. q̄do duo vocabula veniūt ad determinationē vni⁹ verbi, debēt intelligi, vt vniformiter operent̄. Sicut ergo applo
6 est remota ante li. ꝯt. vt dixi, ita e. mō recusatio. † Quæro, qđ si
b in lr̄is b delegatiōis remoueat̄ solū applo, an ex hoc videat̄ remota recusatio? gl. hic tenet ꝙ sic. allegat ext. de app. c. super eo. In ꝯriū facit ȷ̄. ne lic. in vna ea. cau. l. j. in fi. gl. so. Ibi loqt̄ q̄do remouet̄ à iure, hic q̄do ab hoīe. Cōtrariū huius determinat gl. in d. l. j. §. fi. ff. à qb. app. nō licet. Et istam opi. sequuntur communiter doc. quia quando sunt duo iura separata, remoto vno, non sequitur remotio alterius, vt l. si vnus. ff. de ser. vrb. præd.

a ADD. ¶Paris. Quando. Vide ias. in l. contra maiores, post pr. ff. de inof. test.
b Paris. Quod si literis. No. ꝑimo remota appellatione nō intelligitur remota nullitas, quia sunt diuersæ. Vide Cō. cons. 17. & an remota appellatione & ꝯdi. dicatur sublata nullitas, vide Com. conf. 60. inc. in Christi nomine. vbi etiam ponit an intelligatur remota reductio in laudo. Et quod etiam si remoueatur appellatio, & querelæ supplicatio, possit dici de nullitate, vide Pap. in forma exec. sententiæ diffin. Item quod remota appel. non censetur remota appellatio rōne euidentissimæ iniquitatis, & quod non videatur remota nullitas, vide Abb. cons. 55. in 2. parte. Item quod remota appella. nō cēset remota q̄rela vel supplicatio, vide Barb. ī c. j. de of. dele. ias. in auth q̄ sup plicatio de ꝓcib. imp. offe. & q̄dam alia vide p Are. cons. 75. & in c. dilecto. in 9. q. de app. Itē an statutū remouēs app. in aliqua cā, an censeat̄ solū diffinitiua nō ab interlocutoria, vel grauamine, vide Pan. quod sic, in c. pastoralis in pr. in 6. q. de app. Item an remota appellatione dicat̄ remota q̄rela apud eūdem iudicem, vide Ale. in l. fi. s̄. de edicto diui Adr. col. post Pau. de Cast. ibi.

¶De sententiis, quæ sine certa quant. prolatæ sunt. Rub.

LEX I.

1 *Ius mere de futuro non potest deduci ad iudicium.*
2 *Si ius est de præsenti habens dependentiam de futuro, venit in iudicio, quando actori nihil potest imputari.*
3 *Quid si ius est de præsenti propter interesse, quod speratur de futuro.*
4 *Quid si aliquod ius de præsenti speratur recedere in futuro.*

CVM IVDICEM. Valet sñia de futuro, si dependeat à iure qđ est de ꝑsenti. h. d. fm vlt. lec. hic positā ī gl. q̄ est vera. Op. & vr̄, ꝙ cursus futuri tpis a non spectat ad iu
a dicē, vt ff. de vsur. l. j. §. j. Huius timore sunt in gl. quinq; lec. quatuor primæ tēdūt ad hoc, vt ostēdāt iudicē pronūciasse de vsuris preteritis. Vltima ad hoc tēdit, vt iudex pronūciauerit de futuris. Primæ 4. lec. nō habēt dubitatiōem, iō nō prosequor eas. vide gl. Ad qntā lec. q̄ posui vobis, obstat fortiter l. j. §. j. ff. de vsuris. Resp. Quandoq; nihil est, qđ possit imputari creditori: vt puta, repeto sortē, & facio q̄tū possum in ea exigēda, tūc tract⁹ futuri tpis, in quo currūt vsurę inuito actore, spectat ad iudicē, vt hic. Quādoq; ē aliqd qđ pōt imputari creditori, vt puta, nō curat sortē hr̄e, sed vult qđ debitor ꝯtinēt sibi de futuro ad vsuras. & hoc nō spectat ad iudicē, vt l. ꝯria. Op. de l. nō quemad modū. ff. d iud. Sol. Ea q̄ sunt mere de futuro, nō spectāt ad iudicē, vt l. ꝯria. sed ea q̄ sunt de futuro, & habēt depēdētiā à iure de præsenti sic. & ita loqt̄ hic. Nam sors petebat̄ de præsenti, & ab isto debito sortis habēt depēdētiā vsuræ. & hoc spectat ad iudicē, & ita loqtur hæc l. ꝯ hoc op. de l. in l. Aq. si deletū. ff ad l. Aq.
1 h⁹ timōre dēs scire bř, † qđ q̄. doq; est i⁹ mere de futuro, & hoc
2 nō pōt deduci in iudiciū, vt d. l. nō queādmodū. † Quādoq; est i⁹ de præsenti, qđ hēt depēdētiā de futuro, & tūc distingue, vt dixi. Aut pōt actori aliqđ imputari, & nō venit in iudicio, vt l. j. §. j. ff. de vsur. Aut nihil pōt ei imputari, & venit in iudicio, vt hic,
3 & l. 1. de fideic. & l. malè agitur. de præscr. 30 an. † Quādoq; est i⁹ de præsenti, & pp interesse, qđ speratur de futuro, & tūc aut illud intereē speratur pp culpā, & loqtur l. in l. Aq. si deletū. ff. ad l. Aq. Aut propter dolum & loquitur l. locum §. ꝯdemnatio. de tab. exhib. Quandoq; † est aliquod ius de præsenti, quod spera-
4 tur recedere in futuro, & isto casu loquitur l. si seruus. in pr. de cond. fur. Istam materiam tetigi in d. l. locum. §. condemnatio. plenius in l. si finita. §. fi. cum l. seq. ff. de dam. infec.

a ADD. ¶Ale. Futuri temporis. Quando tractus futuri temporis spectet ad iudicem vide per Bar. & doc. in l. vbi autem. §. qui sortem. ff. de ver. obl. quid in fructib. futuris, vide bal. in l. j. si se. nup. mu.

LEX II.

1 *Quando proponitur actio vniuersalis, vel generalis, tunc procedit petitio incerta, & sententia incerta, sed in executione certificatur, & nu. 2.*
3 *In obligatione alternatiua, si electio est creditoris, debet dari libellus certus, & sententia certa sequi.*
4 *In simplici obligatione, quando procedat petitio incerta, & sententia certa, & quando etiam sententia incerta.*
5 *Sententia incerta habebit executionem paratam, facta liquidatione.*
6 *Et quomodo fiet liquidatio, etiam in instrumentis non liquidis, quæ merentur executionem, & nu. 5.*

a QVAMQVAM a PECVNIAE. † Vbi petitur incertum, valet
1 sñia incerta. h. d. Vides ergo, quod sñia incerta b valet. Cōtrariū
b vides in l. proxi. & l. fi. So. gl. Quādoq; petitur incertū, & tūc valet sñia incerta, vt hic. Sed si petitur certum, & tūc dēt ferri sñia certa per se, vel per relationem ad acta, vt l. seq. ꝯ istud op. inst.
c de ac. §. curare. Hui⁹ timore gl. intrat hāc materiā veterem. c Quā
2 doq; † proponitur actio vtilis, vt petitio hr̄ditatis. Quādoq; actio generalis, vt petitio tutelæ, vel neg. gest. & in istis procedit petitio incerta, & sententia incerta, sed in executione certificatur. Ita tenet hic gl. ma. & plenius in l. j. in gl. mag. ff. de eden. & plenè per Inn. in c. ꝯquerente. in gl. pe. de of. or. Quandoq; proponitur actio singularis, & ista propriè est materia nr̄a, & tunc aut oblo erat alternatiua, aut simplex. Si est alternatiua ꝓcedit libell⁹, & petitio alternatiua, & incerta. vt d. §. curare. & de ver. ob. l. eum q certarum, in fi. Quod intellige, quando erat electio

a ADD. ¶Paris. Quamquàm. Vide quæ habes ad Bar. in l. a in fi. ff. de leg. 2. & in l. proinde. ff. ad legem Aquil.
b Ale. Sentētia incerta. Quādo valeat sñia, & libellus incertus, vide etiam Inn. in c. fi. in fi. gl. in ver. omni. de exces. præla. vide Inn. in c. 3. de lib. obla.
c Ale. Veterem. Idem tenet in l. ait prætor. §. 1. ff. de re iud.

3 debitoris.†Si.n.esset electio creditoris,cū sit in ei⁹ ptāte, debet
dare libellū certū,& snīa sequr certa,vt l. vbi.§.qui illud,aut il
4 lud.de ver.ob.†Qñq; obl̃io est simplex.Et hic aduerte:aliqñ in
libello nō pt declarari certa quātitas,sed pōt declarari in sentē
a tia,vt cū petitur interesse,a ꝙ interesse stat in æstimatione iudi
cis,vt ĩ.ti.j.l.j.tūc ꝓcedit libellus incertus,ſm verā opi. & tunc
sententia erit certa ſm verā opi.no.per gl.in l.certi ꝯdō in pr.ff.si
cer.pe.dicā.ĩ.ti.j.l.j.Quādoq; nō pt declarari, nec in petitione,
nec in sententia,& tūc procedit libellus incertus, & sentētia in-
b certa.Hic est casus in l.nostra.Nā debes hic intelligere,b ꝙ aliqs
promiserat indēnitatē, & iā fiscus incurrerat aliquod dānū, &
maius dānū poterat incurrere in futuro:vnde cū possit certifi-
cari id,ꝙ depēdet ex futuro,iudex ꝓnunciabit de indēnitate su
per futuro tempore,& hic ꝓ pterito ꝯdemnabit.vt l. ꝓxi.Sed
5 quæro,†qs est effectus isti⁹ sententiæ incertæ? Resp. ꝙ habebit
paratā executionē fcā liqdatione,q̃ fiet hoc mō:qa actor petet
sententiā executioni mādari,in qua talis est ꝯdēnatus ad indēni
tatē pstādā. Ad ꝓbandū,ꝙ sit dānificatus, faciet incōtinēti arti
culos,nec est necessaria libelli oblatio, nec lit.ꝯtest. & sic ꝓce-
detur summariè ſm formā l.à diuo Pio.§.si super reb.de re iud.
Sicut dicimus in simili, in sententia lata in iudicio vr̃li, in qua est
ꝯdēnatus ad restituēdū hr̃ditatē simplr̃.quid aūt sit in hr̃ditate,
6 in executione declarabitur.Et no.clare gl.in d.l.j.de eden.† Et
c ista est practica hodie in partib.istis,ꝙ instr̃a,quæ sunt guaren-
tigionata,vel ꝯfessionata merent̃ executionē,sicut sentētia dif
finitiua.Si ergo est aliquod instrumentum non liquidum,peto
executionem summariè, & facio articulos ad probandum id
secundum ea,quæ dicta sunt s̃.

¶Contrarietas,& Concordia.

Pro saluatione,Bar.in hac l.2.& in quo videatur inuolutus vi-
tio ꝯdictionis,vide concordiam,quam posui in l. 1.ff. de eden.

a ADD.¶Ale.Interesse. Iudex debet in sententiis taxare interesse.adde l.cum proprio.& ibi Bal.s̃.si quis alte.vel sibi.idem dicit in fructib.

b Alex.Intelligere.In his,& vniuersalib.vide etiam no.Bar.in l.filiū.ver.vlteri⁹ quæritur s̃.fam.ercisc.per gl.& doct.in c.j.de re iu.& Inn.in c.si.& Bal. in l. 3.de re iu.& Inn.in c.fi.de excep.præl.Et adde,quod valeat condemnatio ex pensarum etiam incerta,sine reseruatione taxationis secundum Bar.in l. ter minato.ver.venio ad quartum.ĩ.de fru.& ibi per Bar.qui tenet hoc esse verum in omnib.accessoriis,& idem dicit in arbitratore.

c Alex.Practica hodie.Vide Bar.in l.j.ff.de eden.

LEX III.

1 *Sententia quando fertur per relationem ad aliqua acta, valet si in illis continetur certa quantitas,non distinguendo quæ sint illa acta.& nu.2.*

3 *Sententia simpliciter prolata,vt condemno te ad id,quod debes,valet,si certa quantitas reperiatur in actis probatoriis.*

a HAEC SENTENTIA.a Sententia, †q̃ non ꝯtinet certū per
1 se,vel per relationē ad aliud,est ipso iure nulla.h.d. No.istū b si.
b h⁹ l. pro declaratione glossarum hic positarum. Quæro in qb.
actis dēat ꝯtineri certa q̃titas,vt sentētia valeat.dr̃ gl.in attesta-
tionib.vel confessionib. in ꝯrium vr̃, quod sufficiat cōtineri in
2 libello.vt l.quid tñ.de arb.& de re iu l.ait ptor.§. 1.so.Br̃,†qñq;
sententia fertur per relationem ad aliqua acta,tūc valet sentē-
tia si in illis actis ad q̃ sentētia refertur,ꝯtinetur certa q̃titas,nō
3 habita distinctione,q̃ sint illa acta,vt l.ꝯria.†Qñq; sententia ꝓ
fertur simplr̃.s.ꝯdēno te ad id,ꝙ debes: tunc est necesse ꝙ certa
quantitas reperiatur in actis probatoriis , vt in dictis testium,
confessionib.vel instrumentis, nec sufficeret contineri in actis
assertoriis,vt in libello,& positionibus.ita loquitur hic gl.

a ADD. ¶Paris.Sententia.Quod sentētia incerta non valebit,nisi certificet̃ per relationem ad aliud,vide Com.ꝯsi.7.nō ēt, qđ vbi snīa est incerta super eo, de quo principaliter nō disputat̃,non vitiatur,vide p eū, & subtiliter loqt̃, & ibi ēt ponit,ꝙ recipit declarationē partis,ēt quo ad ipsos expsse se nō re ferr,& vide Com.ꝯsi.23.in pr.idem vide ēt quod in snīa incerta quæ declara tur p relationem ad acta non valet, licet secus sit si declaratur ex certifica-tione,nisi in certis casib.quos ad bar.habes in l.Pau.la 2.ff.de re iu.&quando incertitudo vitiet sententiam,vide Fel.c.cum venerabilis,extra,de excep.

b Ale.Istū.Idem quod hic dr̃,qđ snīa lata per verba obscura, dēt declarari per verba probatoria,ēt si ad alia non fiat relatio, expresse dēt intelligi, qñ snīa esset nulla propter obscuritatem,nisi declaretur per ipsa acta ꝓbatoria.Sed vbi snīa pt in se valere,verba eius tunc debent stricte intelligi per acta probatoria,ē tex.in l.j.ĩ.si plu.vna sen.& l.Pau.la 2.ff.de re iud. ꝙ tene menti.& vide bar.l.ait prætor.§.1.de re iu.&ꝙ no.bar.l.1.ĩ.si plures vna sen.Et an incer titudo tpis vitiet,vt puta si iudex dicit;relego te ad tps, & non dicit q̃tum tps.Tex.est ꝙ nō in l.si sine præfinito tpe, ff.de pœ.vbi vide qñō intelligatur ad tps.Et aduerte,quia ille tex.loquitur in crialib.Adde ꝙ Bal.consi.34.dixit in l.si sine præfinito,esse vnicum in iure, & facere quod si iudex simpliciter banniat aliquem,quod intelligatur bannitus vsque ad decennium.

LEX IIII.

1 *Etiam in dote non valet sententia incerta,& nu.4.*

2 *Potest ferri alia sententia etiam antequam pronuncietur de nullitate primæ.*

3 *Qui non appellat confirmat sententiam.*

a HAEC SENTENTIA.a sentētia nulla rōe incertitudinis, nō
1 impedit aliam ferri sentētiam.h.d.†No.quod ēt in dote nō va-
2 let sententia incerta.† Secundò no. ꝙ potest ferri alia sentētia,
ēt anteq̃ ꝓnuncietur de nullitate primæ,vt hic,in fin.Et de hoc
dixi in l.si vt proponis.s̃.qñō,& quando iud. Tertiò not. ꝙ qui
non appellat,cōfirmat sentētiam.vidistis in l.ab eo.s̃.qñō & qñ
iudex.No.quod dixi in summario,qa alibi nō reperies,ideo te-
b ne menti.Op.ꝯ hoc,iudicium de dote b est iudicium vr̃e,sicut
in petitione hæreditatis,&similib.ita probatur in l.ꝙ dicitur.in
pr.ff. de impen. ergo procedit libellus incertus & sententia in-
certa,sicut in petitiōe hr̃ditatis,&ita determinaui vobis so.ma.
super rub.hic vr̃ casus in ꝯrium so.Hic fuit sentētia omnino in
3 certa.†Nam pronunciauit iudex,quod bona fide accepisti,sol
ue.Si.n.pronunciasset hoc mō, ꝯdemno te ad restōnem dotis,
quia constat eam te habuisse,licet non declaretur quātitas, vel
qualis esset dos,valeret sentētia,sicut in petitione hæreditatis.
Et quod hoc sit verū,vr̃ velle hic tex.in eo, ꝙ dicit,quod peti-
tio incerta procedit super dote.& ita intelligo hanc legem.

a ADD. ¶Alex.No.ex isto text.ſm bal.quod iudex pt in sua diffinitiua esse sibi ꝯrius,si prima sententia per eum lata erat nulla,ꝙ est notan.secundum eum.

b Alex.Dote.Procedit libellus generalis in dote,vide Bar.etiam in l.1.de eden. post gl.vide s̃.e.l.3.&bal.hic tenet contra bar.quādo res particularis est data in dotem.

¶De sen.quæ pro eo,quod inter.proferuntur. Rub.

Continua rubricā ad pcedentē hoc mō.s̃.dictū ē de sentētiis,q̃
sine certa q̃titate ꝓferuntur:verū qa super interesse proferūtur
qñq; snīæ incertæ, iō subiicitur rubrica de sententiis q̃ pro eo,
quod interest.ista continuatio non est vera.quia super interes
se debet proferri sententia certa,vt insti.de actio.§.curare.& di-
cemus ĩ. in processu materiæ. debet ergo aliter continuari, &
sic.dictum est s̃.de sententiis in genere.& in specie de sentētiis,
quæ sine certa quantitate: verum quia in ferendis sententiis su
per interesse,ꝯsueuerunt oriri plura dubia,ideo ponit hic in ru
brica de sententiis,quæ pro eo quod interest,proferuntur.

LEX VNICA.

1 *Interesse in quibus casibus habeat locum.*

2 *Interesse singulare in casibus,qui habent certam quantitatem,vel naturam, non potest excedere duplum communis, vel interesse conuenti vbi non reperitur commune,& nu.6.7.& 20.*

3 *Qui sint isti casus certi,& qui incerti.*

4 *Contractus illi dicuntur certi, qui habent certam quantitatem, vel naturam respectu sui,vel adiuncti.*

5 *Incerti dicuntur,qui non habent certam quantitatem,vel naturam respectu sui,vel adiuncti.*

8 *Interesse quid sit,vide plures opi.& diuisiones.*

9 *Interesse stricte sumptum prout in materia huius legis,& secundum Bar.est æstimatio alicuius vtilitatis non habitæ propter alicuius factum iniustum, vel cessionem iniustam.*

10 *Interesse est triplex.s.singulare,commune,& conuentum,& n.11.*

12 *Interesse singulare quando sit affectionis tantum,& quādo sit affectionis cōtinentis vtilitatem.*

13 *Interesse intrinsecum debet dici illud,quod est ipsa res,seu eius æstimatio:et illud,quod est immediate ex ipsa re.*

14 *Ea vero,quæ veniunt occasione rei,non ex ipsa re,debent dici extrinsecum.*

15 *Interesse intrinsecum,hoc est ipsius rei æstimatio,semper venit in iudicio.*

16 *Quid si interesse est ex ipsa re,vt fructus & partus.*

17 *Interesse extrinsecum quando agitur propter non factum,si sequitur rem penes quemcunque vadat,habetur ratio eius in iudicio.*

18 *Quid si non sequitur res quemcunque vadat.*

19 *Interesse extrinsecum,quando agitur propter malefactum scienter, venit in iudicio,& quid si ignoranter.*

20 *Pœna legalis non potest excedere quadruplum.& quid in pœna conuentionali. & nu.21.*

22 *In interesse habetur ratio lucri,quod contingit circa ipsam rem,vt frumentū modo valet,&c.*

23 *Idem in lucro,quod venit extra rem,quando percipitur sine alterius iniuria, & sequatur rem penes quemcunque vadat.*

24 *Si vero non sequitur rem penes quemcūque vadat, & in eo lucro natura rei plus operatur,quam hominis industria,eius ratio habetur.*

25 *Et si in eo lucro, vt plurimum operatur industria, & ille cui debebatur non consueuit mercari,non habetur ratio istius lucri.*

26 *Illud quod dicitur,quod interesse non potest excedere duplū, habet etiam locum in maleficiis.*

27 *Interesse vsque ad quam quantitatem possit ascendere.*

28 *Qualiter interesse in iudicium deducatur.*

29 *Interesse conuentum probatur per instrumenta,vel per testes.*

30 *Interesse commune probatur per testes qui dicunt, quod res communiter tantum valet,& quod communiter cuiusque interest tantū dictam rē habere.*

31 *Articulus precij,& interesse communis temporis præteriti,non debet referri ad vnum diem,vel duos,sed ad quamplures in loco publico,& consueto.*

32 *Interesse singulare qualiter probetur.*

33 *Quomodo formetur articulus super interesse singulari.*

Cum

a b CVM PRO EO.[a] Dñi, hæc l. ē vna de difficiliorib. toti[us] C. & hēt mãm[b] ꝓfundissimã, & lōgissimã diuidit̃ in partes 5. Primò ponit proœmiū suū. Scdò ponit statim suū. Tertiò illud ꝓbat per reductionem ad absurdum. Quartò illud probat à simili. Quintò ponit duo alia dicta gñalia ad alia ꝑcedentia. Scda ibi, sancimus itaq;. Tertia ibi, nedū. Quarta ibi, cum scimus. Quinta ibi, & hoc non solū. Br̃ hoc intendit.

1 †Prolixitates antiquæ circa interesse cessant per hãc l. in casib. certis venit interesse singulare vsque ad duplum interesse cōis. In casib. verò incertis venit in totum, quod interest, & hr̃ rō lucri, & dãni. h. d. tota l. Venio ad casum in terminis, & aduertant iuuenes, qa hęc l. in prin. vr̃ facilis, sed postea vr̃ difficilis, & expedire non possem hoc mane. expediam hoc sero totam l. iō incipio per particulas. Et primò op. quod infinitas toleretur de dol. excep. l. plures. §. fin. So. Ibi loquitur, seu tractatur de obligatione tollenda, quo casu toleratur infinitas, hic vero de oblõne inducenda. Istud Brocardum recitat hic Cyn. & Dy. in l. q. bona. §. fi. ff. de dam. infe. & ibi ego plenius examinaui, iō hic non insisto.

2 †Venio ad 2. partem, & ex ea hēs notare, ꝙ in casib. q hñt certã q̃titatem, vel naturã, interesse nō pt̃ excedere duplum. In casib.

3 verò incertis, ꝓstatur totū interesse. †Venio ad ꝯtria, anteq̃ faciã aliqua, videamus q sunt casus certi, & qui incerti. Gl. dicit, dñr certi fm̃ quod ponuntur in l. certum. ff. si cer. pe. vt puta si est in obligatione certa q̃titas, vel certa species. qñ certa q̃titas dr̃ habere certam quantitatem: qñ certa species, dr̃ habere certam naturam. Istud non vr̃ verum gl. nostræ. Nam appellatione certæ quantitatis, continetur certa species, vt l. si quis. ff. de le. 3. & l. cum stipulamur. de ver. ob. iō gl. intelligit aliter, vt illi casus dicantur continere certam quantitatem, in quib. venit certa q̃titas, vel certa species. Vbi vbi verò ꝓmittitur aliquid in gñe, vt homo, vel equus, tunc dicatur hr̃e certam naturam. Et hoc est, quod tex. dicit, certam quantitatem, vel naturam, vt hic. Et vide gl. no. in ver. certam q̃titatem, vel naturã. Incerti verò casus sunt, dicit gl. qñ in oblõne venit factum, vel nō factum, quæ sunt incerta, vt ff. de ver. ob. l. vbi autem, §. quid id, ꝙ. & ita dicit gl. in verb. in aliis autem casib. Ita etiam dicit Inn. in ti. de sent. exc. in c. sacro. vbi tractat materiam interesse. Dyn. idem tenet quod ista gl. in c. mora. de re. iur. li. 6. Quidam, vt d. Fran. Accur. cum semel fuisset aduocatus pro Rege Angliæ, in studio Tholosano repetiit istam l. & recitauit, & tenuit opi. p̃ris sui prout iacet. d. Iac. de Ra. q erat ibi magnus doctor in forma discipuli, surrexit ꝯ eum, & oppos. sic. Istud dictum gl. vr̃ ꝯ tex. hui[us] l. Nam tex. dicit, ꝙ ꝯtus emptionis, & venditionis, habet certam q̃titatem, vel naturam. Sed in actione empti venit factum, vt l. ex empto. in prin. de act. emp. & l. si stipulatus. de vsur. ergo falsum est dicere, qđ obligatio facti dicatur incerta, ꝯ hanc l. Et istud retulit Petr. de Bellap. dum in anno Iubilei veniret Romam ad indulgentiam, tanq̃ peregrinus, & Bono. repetiit istam l. d. Cy. et refert hic. vñ Iac. de Ra. in expositiōe istorū verborū recedit ab opi. gl. & đr, ꝙ illi dñr casus certi, q hñt interesse cōe, vt scribere mihi librum, facere mihi domū, & sĩlia. Et illi dñr casus incerti, q non hñt interesse cōe, vel cōem æstimationem, vt ire ꝓ me Romã. Nam tm̃ pt̃ mea interesse, ita qđ non alterius, sed liber iste, apud quemcunq; esset, valeret tm̃. Petr. de Bellap. non stat in eius opin. quia dicit, ꝙ loquitur sine lege. Præterea ego reprobo ꝙ ipse nō dicit verū aliter, nam possibile est, ꝙ in ꝯtu locationis, & ꝯductionis, ex parte ꝯducentis non reperiatur æstimatio cōis. v. g. ꝯduco operas tuas, vt vadas pro me Romam pro centum, licet ex parte eius, qui locat operas, sit certum, qđ dēt hr̃e centum, si istud interesse hēt certam q̃titatem ex parte conducentis, non est certum, quia forte alterius nihil interest. vnde non reperitur æstimatio cōis, & sic ille ꝯtus esset incertus fm̃ eum, quod est ꝯ istum tex. quare Pet. de Bellap. exponit ista verba, vt dicamus sic. illi ꝯtus dñr habere q̃titatem certã, vel naturam, in quibus hincinde oritur obligatio, & sic ꝯhentes obligantur pp mutuam relationem, vt in emptione, venditione, & in aliis ꝯtib. ꝯtus incerti dñr, in quib. ꝯhentes obligantur absq; mutua relatione, vt promitto tibi per stiplõnem ire Romam, licet iste propriè non dicatur ꝯtus, vt l. Labeo. §. ꝯtus. de verb. sig. & ideo Imperator non repetit in ꝯtibus, sed dicit, in aliis ãt casib. & c. quia ille propriè non est ꝯtus. Sed ista opi. Pet. non vr̃ vera. quid. n. si ex vtraq; parte promittatur mutuè, vt puta, promitto pro te ire Romam, & tūc tu ꝓmittis pro me ire Parisios? hic obligantur ꝯhentes pp mutuã relationē. tñ certum est, qđ iste ꝯtus ex vtraq; parte cōtinet incertū. Iac. de Aret. repħēdit gl. nr̃am per aliam rōnem in pr. vbi dicit, ꝙ certa q̃titas vel incerta ꝯtinetur, qñ ꝓmittitur hō in gñe. qūo pt̃ hæc esse vera, cū hic tractetur de singulari interesse, qđ nō pt̃ excedere duplū interesse cōis. & in hoīe debito in gñe interesse singl'e non pt̃ cadere, qa nō est res, ad q̃ hēam affectionē. Nã đt Iac. de Are. in eo, qđ đt gl. in ꝯtib. incertis, sic cū ea. Cū ergo dr̃ certã q̃titatē, vel naturã, dicit ipse, intelligo vt dicam[us] certã q̃titatē. s. fcō hominis, vt dom[us], fund[us], & sĩlia vt l. qđ in rerū. §. 2. ff. de le. 1. Certã naturã, vt qñ dēt sp̃es, q̃ hēt certitudinē à natura, vt hō, & equ[us], & sĩlia, q̃ hēnt certã speciē. Certè ab ista obiectiōe pt̃ defendi gl. nr̃a. Nã q̃do debetur hō in gñe, vr̃ dēri hō mediocris, vt ff. đ le. 1. l. legato generalr̃. Nã nō est aliqđ imaginatū, in quo nō cadat affectio. Preterea, interesse singulare non est affectionis tm̃, sed vtilitatis tm̃, vt ĩ. dicã. Vnde in homine debito in genere nō soluto, pt̃ cadere interesse singulare, hoc est aliqua vtilitas singularis deficiens, vt videbitis ĩ. Alia fuit opi. do. Nic. de Mãt. q dicit sic. Illi dicunt̃ casus certi, q̃do ab initio nō venit in oblõne interesse, sed ex postfcō venit in oblõne, vel ꝯdēnatione, pp morã, vr̃ ꝓpter aliud, vt appareat in omnib. ꝯtib. vt hic. Vbi verò interesse ab initio debetur, Exēplū in delictis, dedisti mihi dãnum, teneris statim mihi ad interesse. Vel intulisti mihi iniuriã, vel vim, & sĩlia, & tūc illi casus dicunt̃ ꝯtinere incertū, & sunt incerti, dicebat ipse. Ista sua opi. nō est vera: nã duplū nō pt̃ dici, vbi nō reperit̃ simplū, vt l. in testō, ff. de ꝯd. & dem. l. qdã. §. si tibi. ff. de le. 1. sed vbi dētur fcm̃, nō est illud simplex certum, ergo duplū nō pt̃ esse certū. d. Iac. Bu. tenebat opi. Pet. d. Cy. tēt opi. gl. nr̃æ. Ad rōnem Iac. de Ra. resp. sic. In ꝯtu emptionis, & ven. venit fcm̃. dicit ipse, verū est, sed nō est merū fcm̃: est. n. tale fcm̃, qđ vno memētō expedit̃, s. tradere. Gl. in l. nr̃a loqt̃ur de factis, & q̃ hēnt cãm successiuam; vt ire ꝓ me Romã, & sĩlia. Ista solo posito qđ ꝯcludat in ꝯtu emptiōis, & ven. tamen in ꝯtu locationis, & ꝯdōnis nō ꝯcludit. Nã in eo q locasset opas suas, ille dēt fcm̃, ꝙ hēt cãm successiuã. Item ille, q locauit fundum, debet fcm̃, s. patientiã, i. pati, s. vti frui, vt l. ex ꝯducto. ff. lo. & sic hēt cãm successiuã. Quid dicemus? Dico, qđ in ꝯtu emptiōis, & venditionis, defendendo gl. nr̃am al'r q̃ Cy. & sic dicit Iac. de Are. in ꝯtu emptionis, & ven. venit fcm̃. Dico ꝙ nō est verum simpl'r. Nã vēditor tenetur ad tradendū, & ad faciendū emptorem dominum, & sic est datio, si ipse est dominus. Si nō est dominus, debet transferre vsucapiendi ꝯdōnem, vt l. in ꝯuentionalib. in fi. ff. de ver. ob. ibi, cãm bonorum, & c. Et hoc ēt vr̃ tenere gl. mag. in l. certi ꝯdō. in pr. ff. si cer. pet. idem dicit, ꝙ in venditione, & emp. nō est fcm̃ merum: tamen ista defensio non sufficit ad euadendū de ꝯtu locatiōis, & ꝯductionis, vbi venit merum factum. Et iō dico sic, [c]Gl. nr̃a dicit verum, ꝯiuncta tamen

c

4 opi. Pet. hoc mō. †Illi ꝯtus dicuntur certi, q habent certã q̃titatem, vel naturam respū sui, vel adiuncti. & alij dicunt̃ incerti, q nō habent certam q̃titatem, vel naturã respū sui vel respū adiuncti. Declaro istud. Respū sui, ꝯtinet certam q̃titatem, vel naturam, vt in exemplo gl. qñ ꝓmittit̃ certa q̃titas, vel certa sp̃es in genere, vel in specie respū adiūcti, vt in ꝯtib. respectiuis, vel correlatiuis. v. g. in locatiōe & ꝯductione, in emptione, & vendōne: licet. n. fcm̃, quod venit in ꝯtu, sit incertū, tamen pciũ, seu merces est certa. & iō tm̃ videntur illud fcm̃ ꝯhentes æstimare: vnde rōne adiuncti, dicunt̃ ꝯtinere certū.

5 †Incerti dicuntur, q non habent certã q̃titatem, vel naturam respū sui, vel adiuncti, vt q̃do ꝓmittitur simpl'r fcm̃. vt ire ꝓ me Romã. Vel ēt si ꝓmittatur simpl'r ex vtraq; parte, vt ꝓmittis ꝓ me ire Romã, ego ꝓmitto ꝓ te ire Parisios. qa nullū est adiunctū, cuius respū certificentur, & iō isti ꝯtus dicunt̃ incerti. Mō hēs expeditum istum tex. Vlterius q̃ro pro declaratiōe tex. dr̃ hic, dupli q̃titatē

6 minimè excedere, & c. †Quæro, quod est istud simplum, cuius non pt̃ excedere duplum? Gl. 1. hic dicit, ꝙ hic dēt intelligi duplum, s. interesse cōis, & vide gl. 1. hic, sed alibi in glo. super ver. dupli, gl. ponit opi. Quidã, vt Plac. dicunt, ꝙ nō pt̃ excedere duplum precij conuenti. alij dicunt, non pt̃ excedere duplum precij cōis, vt dictum est. Finaliter gl. determinat ꝙ non pt̃ excedere, nec vnum, nec aliud, neque duplum precij conuenti, neque cōis. Et vide gl. vt intelligas quid ista gl. dicat, dicas ꝙ loquitur in diuersis casibus. Nam vbi reperitur interesse cōe, nō pt̃ excedere duplum huius cōis interesse: de interesse verò ꝯuento nō curatur eo casu, quia illud pt̃ excedere. Sed vbi nō reperiretur interesse cōe, sed ꝯuentum, tunc non posset excedere duplū interesse.

a ADD. ¶Paris. Cum pro eo. Circa mãm interesse mercatoris, quod iuste petatur, & statim possit illud æstimare, vide Com. cons. 139. inc. Laicus circa fi. Itē no. ꝙ interesse lucri cessantis dēt iudex æstimare ex suo officio, fm̃ Bar. in l. 1. C. de colle. illic. li. 11. ad quod vide Ias. in l. 3. §. fi. de eo, quod loco. vbi ēt dicit quòd tale interesse probatur per coniecturas, & verisimilitudines.

b Ale. Materiam. Et de mã huius l. vide Inn. in c. sacro, de sen. exc. & hoc statim all. Bar. in ver. exemplum, dedisti mihi damnum. ibi, ad rationem. Iac. de Are. tunc concludit, an in contractu emptionis, & venditionis veniat factum, ꝑ Bar. in l. stipulationes non diuidun. de ver. ob. & in l. 1. de actio. empt. & in l. certi condictio, in princ. si cer. pe. & vide no. per Bal. hic.

c Alex. Dico sic. Opponit bar. in præmissis ad istum text. Quid tamen de hoc sentit bal. vide per ipsum.

teresse ꝯuenti. Et ita dēt intelligi ista gl. aliàs diceret malè, vt in ꝯriis dicam. His expeditis veniam⁹ ad aliqua ꝯria ꝓ declarōne. l. postea intrabim⁹ materiā. Op. dr̄ hic in casib q h̄nt certā q̄titatem, venit interesse. ꝯ, imò nunq̄ succedit obligatio ad interesse, sed sp ipsa q̄titas, vel species debita dēt peti, vt l. si seruum. §. si. de verb. obl. & l. vbi āt. §. si. eo. tit. Istud tangitur in gl. super ver. ꝯctib. circa fi. Dicit gl. ꝙ dēt intelligi, qñ in obligatióne est rem tradi: secus in ꝯctib. rem dari, quo casu nō succedit obligatio ad interesse, sed in ꝯctib. scilicet innominatis, sic. Reassumam ĩ. tñ q̄tum ad ꝓpositū dico ēt, vbi est rem dari in oblōne, venit interesse nō iure actionis, vel oblōnis, sed officio iudicis, vt l. vinū. ff. si cert. pet. & l. in hac. de tritica. Tangā ĩ. in illa qōe, qualiter interesse in iudiciū deducatur. Scd̄o op. & hic aduerte, & istæ opposit. quas formabo tanguntur in gl. super ver. dupli, post pr. op. igit de l. rō. §. si p venditorē. de act. emp. vbi qs tenet q̄ti plurimi res fuerit. Duæ sol. dant̄ in gl. Prima, ꝙ ibi subaudiatur, dū tñ excedat duplū: Alij dn̄t, ꝙ ibi loqtur de interesse cōi, qd̄ totū est simplū, & iō p̄t excedere p̄tium rei in multū, & ista
7 est vera. Ex qua solone illud hēs, qd̄ dixi tibi in scd̄a qō. † ꝙ interesse singulare nō p̄t excedere duplum interesse ꝯuenti, s. qñ nō reperit̄ cōe interesse, sed ꝯuentū tm̄. nā ipsum cōe interesse
a p̄t excedere interesse ꝯuentū. Op. 3.ᵃ de l. Iulianus. in pr. ff. de act. emp. Dicunt qdam, ꝙ ibi loqtur de interesse extra rem, quia p̄t excedere duplum, hic loquitur de interesse circa rem. Istud nō placet gl. nostræ. nam si interesse circa rem, nō p̄t excedere multo minus extra rem, qa tardius venit, & in minori quātitate. &
b iō gl. ᵇsoluit eodē mō, quo præcedens ꝯrium, qa ibi loqtur de cōi interesse, licet extra rem, qd̄ totū est simplum. & iō p̄tium p̄t excedere in multam q̄titatē. & vide gl. super ver. dupli, & ibi, Item in eo, &c. Dices tu, qñ in casu l. Iulianus. loqtur de cōi interesse, imo in singulari. pone exemplū. Emi à te tignū vitiosum, posui in domo, domus pp vitium tigni cecidit: Certè agā ꝯ te ad totū interesse meū dom⁹ destructæ, qd̄ excedit pretium tigni venditi in multam q̄titatem. Illud est interesse singulare, qa alius, qui non emisset tignū, nō fuisset passus: vel si emisset, non hēbat domū istam, vel fuisset vsus ad alium vsum. & sic vr̄ ꝙ ibi loqt̄ de interesse singulari. Respō. gl. vr̄ hic intelligere interesse singulare illud, qd̄ venit pp aliq̄ qualitatem inhærētem personæ, tanq̄ ad aliam transire non posset. V. g. habui librum, in quo habui memoriam meam, & posui additiones de manu mea, & audiui in illo libro: pp hoc liber iste est mihi carior singulari estōne, q̄ non posset transire ad alium. nō. n. mea memoria p̄t esse alterius, & studiū meum factū in hoc libro, nō posset eē alterius, vt l. j. §. ne āt. s. de cad. tol. & ff. de duob. reis. l. nemo est ꝙ nesciat. Sed illud, ꝙ p̄t ad alium trāsire, dr̄ interesse cōe, vt in exemplo proposito. Si. n. domus, in qua illud tignū apposui, non erat mea, illud idē dānū posset esse alterius, & ille alius, qui habuisset, fuisset passus idem dānum, iō qa est transibile, dr̄ cōe interesse, & nō singulare. Vlterius op. ad illud, qd̄ dixi, ꝙ venit
c interesse extra rem. cꝯ de l. si sterilis. §. cum per vēditorem. ff. de act. empt. So. aut interesse petitur ꝓpter malefactū, & venit interesse extra rē, vt dictū est. s. qñ tradidisti mihi tignū vitiosum. Aut pp non factū, & tunc non venit interesse extra rem, vt d. §. cū per venditorem. Item op. dixi s. ꝙ nō dēt excedere duplū. s. interesse cōe, p̄t tñ excedere duplum, s. interesse cōuenti. ꝯ in l. cum fundus vti optimus. ff. de euict. Sol. Dicebat Placen. ꝙ ibi interesse cōe erat minus, q̄ interesse cōuentū. vel melius fm̄ gl. ibi nō agitur actiōe ex empto ad interesse, sed agitur de euictione ex stiꝑone duplæ, q̄ refertur ad duplū p̄tij cōuenti, vt ibi. Itē
d op. de l. Titius, ᵈ §. fi. cū l. seq. de act. emp. vbi dr̄ ꝙ interesse non p̄t excedere duplum p̄tij conuenti. Sol. Dn̄t qdam, ꝙ illa lex corrigitur per l. seq. q̄ inc. idemq̄; & Iulianus. quod placet mihi, qñ traditio facta est à sciente. Sed qñ est facta ab ignorante, nō corrigitur, vt d. l. idemq̄; & Iulianus. §. in omnib. Dicendum est ergo, ꝙ illa lex eo casu continet vnum casum singularem, & mirabilem, vt ĩ. dicam in distinctione. Sumus expediti de prima parte circa ꝯria, mō venio ad qōnes, & intro istam materiam. q̄ expedio per 5. q. vt ĩ. patebit. Primò q̄ro, quid sit interesse. Scd̄o qualiter interesse diuidatur. Tertiò, vsque ad q̄ q̄titatem possit interesse ascendere. Quartò qualiter interesse in iudicium de-
8 ducatur. Quintò, & vlti. qualiter interesse ꝓbetur. † Ad primū qd sit interesse, Gl. dicit ꝙ Interesse singulare, rei p̄tium est, fm̄ quosdā. Nō est bōa diffinitio, qa nō ꝯprehēdit nisi interesse singulare. Vñ gl. dicit, interesse, dānū ē emergēs, & lucrū cessans, ex eo, ꝙ aliqd fieri cessatur, & vide Inn. in d. c. sacro. de sen. exc. vt s. dixi. sed istā ēt diffinitionem ponit gl. in ver. possibile. Iac. d̄ Rau. insurgit ꝯ istā diffinitionē sic. Tu dicis ꝙ interesse ē dānū, ergo q petit interesse, petit dānū, ego dabo dānū q̄tū voles. p̄terea dū gl. dicit, ex eo, qd̄ fieri cessat̄, malè dt̄, qa venit interesse qñq̄; ex eo, ꝙ fit, qd̄ fieri nō dēt. Vñ Iac. de Rau. ipse diffinit aliter, & sic dicendū ē, qd̄ interēē fm̄ Iac. de Rau. ē æstimatio dāni emergētis, & lucri cessantis ex eo, ꝙ non fit, qd̄ fieri dēt, vel fit, qd̄ fieri nō dēt, vel nō dat̄, qd̄ dari dēt, vel dat̄, qd̄ dari nō dēt. Ista est diffinitio sua. doct. n̄ri cōiter dn̄t, qd̄ diffinitio est bona. & Iac. de Rau. bn̄ dt̄, tñ ēt gl. bn̄ sentit, & rephensio Iac. est verbalis magis q̄ effectualis. Qd̄. n. gl. dt̄, interesse ē dānū emergēs, ita locuta est fm̄ cōem vsum, & modū loquendi. Dn̄t. n. hoīes, emenda, vel restitue dānū meū, & intelligit de æstimatiōe dāni. Itē ex eo, qd̄ gl. dt̄, qd̄ fieri cessat̄. ꝯphēdit ēt illū q facit, qd̄ facere nō dēt: qa faciendo, qd̄ nō dēt, cessat facere qd̄ dēt. Et ita tenet Cy. opi. gl. n̄ræ declaratā p Iac. de Rau. Et ita Iac. But. tēt. Mihi vr̄, qd̄ null⁹ tetigit qd sit interesse. Pro hui⁹ ergo declarōe dēs scire, qd̄ ipsi dn̄t, interesse est æstimatio, &c. ꝯ. ego reperio qddā interesse inæstimabile, vt ff. so. mat. l. j. & ibi no. p gl. & l. ñ est singulis. de re. iu. & l. libertas. Vñ ista diffinitio nō ꝯgruit cuilibet parti sui diffiniti. Præterea, ipsi dn̄t qd̄ interesse est æstimatio dāni emergētis, & lucri cessātis. Ego reperio totū ecōuerso qd̄ dānū cessans, & lucrū emergēs, dr̄ ĩteresse. Exemplū, hostis vel ali⁹ mihi dat dānū in fundo meo, & interest mea dānū non fuisse datū, est interesse, vt inst. de his q sunt sui vel alie. iu. §. si. l. 2. ff. e. tit. & legatū tibi relictū dr̄ interesse, qa interest tua hr̄e, vt l. si creditori. ff. de le. j. & l. si fideius. & ff. de le. 2. si cui fund⁹. Pro huius declarōne scias, qd̄ est quoddā interesse in gn̄e gn̄alissimo, qd̄ diuiditur in suas species, vel in gn̄e subalterno. In gn̄e generalissimo interesse ē iusta alicui⁹ vtilitas. & hoc ꝓbāt oēs ll. s. all. ꝯ doct. & gl. & istud interesse subdiuidit̄, nā qddā ē interesse inæstimabile, quoddā æstimabile. Inæstimabile interesse, est alicui⁹ iusta vtilitas inæstimabilis, vt ff. de his q deie. vel effu de. l. j. §. sed cū liber. so. ma. l. j. de re. iu. l. nō ē singulis. in fi. & l. libertas. Interesse ēt æstimabile subdiuidit̄. Nā quoddā ē ñ petibile, & quoddā est æstimabile petibile. Interesse nō petibile æstimabile diffinit̄ sic. Est iusta alicui⁹ vtilitas æstimabilis, nō petibilis, habita, vel nō habita, sine alicui⁹ fcō iniusto, vel cessatiōe iusta. Quare dixi, alicuius vtilitas iusta? qa si hēs iniustā, nō dr̄ ꝓpriè ꝯtinere alicui⁹ interesse, vt l. itaq̄; fullo. ff. d. fur. Quare dixi æstimabilis? Ad drīā interesse inæstimabilis, de quo dixi s. Nō petibilis, dixi ad drīā petibilis, de quo ĩ. dicā. Habita, dixi, vt ꝯphēdā oēs illos casus, in qb. aliqs hēt aliqd æstimabile, qd̄ hr̄e sua interē. Vel nō habita, dixi p l. Procul⁹. ff. de dā. inf. vbi obscurat̄ lumina dom⁹, vel auferr̄ aqua putei mei, & sic dānificor, & pdo, qd̄ mea interest hēre. tñ hoc petere nō possum: qa ꝓuenit mihi absque alicui⁹ facto, vel cessatione iniusta, iō nō est interesse petibile, & de istis ñ loqt̄ mā ista. Est quoddā aliud interesse æstimabile, & istud p̄t accipi duob. mod. Vno mō largè, & tūc ē iusta alicui⁹ vtilitas petibilis æstimabilis, nō habita pp alicui⁹ factum iniustū, vel cessationē iniustā. ista diffinitio oīa ꝯphēdit, vt euidēter p3. Hic tñ aduerte, qa aliqñ sumit̄ interēē largè, vt si peto qñq̄; rē mihi debitā, peto interēē meū. Nā dt̄ l. qd̄ stiꝑones sūt facti, vt qsq̄; stipulet̄, qd̄ sua ĩterē, vt l. stip. ista. & inst. e. ti. §. alteri, de ver. ob. §. vl. Vñ si stipulor librū, stipulor, ꝙ mea interē, vt ē ille liber. ille ergo liber ē interēē meū largo mō. itē si stipulor factū, istd̄ factū ē interēē meū, & hoc mō hic ñ sumit̄ Scd̄o mō sumit̄ illud interēē strictè. & ꝓpriè in nostra mā. & illud sic diffi-
9 nitur. † Interēē ē æstimatio alicuius vtilitatis nō habitæ pp alicui⁹ factū iniustū, vel cessationē iniustā. Iō dico æstimatio, vt differat à pcedēti interēē, ꝙ respicit ipsam rē debitā, seu factū debitū. Nā de interesse ꝓut in q̄titate deducit̄, loqtur ista tota mā. Istud ē vtile scire ad diffinitionē. Iō dixi æstimatio vtilitatis nō habitæ, vt ꝯphendā dānū emergēs, & lucrū cessans. His ergo vi-
10 sis, venio ad scd̄am qō. † & q̄ro quotuplex sit interesse. Gl. tua
e dicit, ꝙ triplex ē, s. singulare, cōe, & ꝯuētū. Et appellat singulare interesse, singulare p̄tiū rei. Cōe interesse, cōe p̄tiū rei: ꝯuētū interesse, p̄tiū. ꝯuētū circa rē ex partiū ꝯuētione. & hoc t3 gl. j. & gl. alia super verbo, dupli. Idē tēt gl. ff. de acti. emp. l. j. circa pr. & fundat se p illū tex. do. Iac. de Rau. tēt ꝯriū, qd̄ nō sit nisi vnicū interesse, & istud ēt tenebat d. Iac. de Bu. & d. Dy. disputauit istā q. solēniter. & posuit cum multis solennib. rōnib. illam disputationem

a ADD. ¶ Alex. Oppo. tertio. Vide Bal. in versi. 4. oppo.
b Alex. Gl. Sol. interesse singulare non potest excedere duplum conuenti interesse, idem nec interesse conuentum interesse conuenti. & ĩ. prox. in ver. item op. dixi etiam latius ĩ. e a. l. in 3. q. prin. & per Bal. hic in ver. quæro vtrum ista ratio, &c. cum ver. seq. interesse nō tantum intra rem, sed extra rem, non potest excedere duplum. Bal. hic in ver. op. & vide Bal. hic, in ver. quinto.
c Ale. Rem. An veniat in ꝯsideratione interesse extra rē, vide latius p istū ĩ. e a. l. Et an isto casu qñ res male tradit̄, interesse possit excedere, vide Bal. 16. op.
d Alex. L. Titius. Vide ĩ. & aliter vr̄ illum tex intelligere Bal. hic in ver. 6 opp.
e Alex. Quotuplex est interesse, concludit sequendo opi. Dy. triplex, s. singulare, cōe, & ꝯuentū. Qūo āt distinguatur interesse singulare ab interesse cōi, vide Bal. s. e a. l. Et quotuplex sit īteresse, vide hoc ī pr. p Bal. l. traditio, ī 4. q. s. de act. empt. & ibi de quo interesse intelligatur, si in libello peto interesse.

tionē ī c.mora.de re.iur.li.6.Qđ sit vnicū interesse tm̄ ꝓbat pri
mô ex hac l.Excedēs,& excessū,nō sunt idē, sed ītereē n̄ p̄t ex-
cedere duplū ęstimationis cōis:ergo ęstimatio cōis nō ē inter-
esse,vt hic.Inducit̄ eo mō de ac.emp.l.j.Dy.tenet ꝯ gl.ī vno,qđ
dr̄ p gl.qđ p̄tiū rei cōe,est cōe interesse, & p̄tiū ꝯuētū est ꝯuen
tum interesse;singulare interesse est,qđ singulariter ītereſt. Sed
a falsum dt Dy.Nā p̄ciū rei[a] nō est interesse,hoc ꝓbat̄ ī l.hæc ver
ba,quāti eā rē.ff.de ver.sig.& l.j.§.ꝯsiderādū.de tut.& ra.dist.&
ff.de fur.l.in furti actiōe.Sed Dy.dt qđ triplex ē interesse.nā in-
teresse ęstimatū singl'r,est singulare ītereſſe,vt l.libert⁹ q.circa
fi de bo.li.Intereē æstimatū cōiter,est cōe ītereſſe,vt l. 1.de ac.
emp.Interesse æstimatū ꝯuētiōe partiū,vt qn̄ partes ꝯueniunt
in certa q̄titate ꝓ ītereſſe,ē cōuētū intereē,vt l.fi.de p̄t.stip.& l.
ꝓcurator ad exhi.§.fi.rē ra.ha.Ita dicit Dy.Iac.But.vt dixi,tene
bat opinio.Vltramont.quod vnicū sit intereē.Nā intereē sp re
fert̄ ad personā actoris,vt de ac.emp.l.j.ibi,emptoris rē hr̄e in-
tereſt,nō vēditoris,& sic de singulari ītereſſe loqt̄.& de reg.iu.
l.quaten⁹.ibi.cuiusq;,&c.No.ibi,cuiusq;.nā in persona cuiusq;
est singulare intereē, & illud quod dixit Dy. quod qn̄ ꝓmittit̄
certa q̄titas ꝓ intereē est intereē ꝯuētū,nō est verū.ꝓbo redu-
cendo ī practicā,ꝓmisisti ꝓ interesse cētū,si petā illa centū, qa
mea ītereſt, succūbā, qa illud instrm̄ ꝓmissiōis nō ꝓbat,quod
mea intersit,sed qđ ꝓ intereē ꝓmissum est,vt l.stipl'o ista,§.alte
ri.de ver.ob.inst.de inut.stip.§.alteri.vbi dr̄,ꝙ qn̄ ꝓmittit̄ certa
quantitas,nō inspicit̄,an intersit.vn̄ q̄titas ꝓmissa ꝓ intereē nō
est interesse,sed promissa ꝓ interesse.Ego dico qđ do.Dy.dicit
veritatē,& purā,si bn̄ intellexistis distinctionē,q̄ s̄.dixi. Quod-
dam est intereē largo mō sumptū,qđ ꝯprehēdit illud,qđ dēt:
& hoc mō nō loqt̄ nr̄a mā,nec dictū Dy.Aliud est ītereſſe,hoc
est æstimatio ei⁹ qđ intereſt,& hoc mō hic sumit̄ intereē ꝓ æ-
11 stimatione eius,qđ intereſt,gn̄aliter sumēdo.†Nūc ad ꝓposi
tum illud qđ intereſt,p̄t ęstimari singl'r,&est singulare intereē,
& p̄t æstimari cōiter,& est cōe intereē.Et de hoc est casus.l.j.ff.
de ac.emp.rectè intelligēdo.dicit tex.si res vēdita nō tradat̄,ad
id,qđ intereſt,agi p̄t.Sed dicet aliqs,ergo petet̄ ipsa res,qa ipsa
res ē illud qđ intereſt.Rn̄det ibi Iurisc.hoc est,quāti emptoris
rē hr̄e intereſt singl'r,quod excedit qn̄q; p̄ciū cōe quāti res va-
let,p̄tiū ꝯuentū,vel quanti res empta est.Nūc ad rōnes do.Iac.
de Rau. Dicit ipse,ītereſſe sp refert̄ ad personā actoris.Cōcedo
sed persona p̄t ꝯsiderari cōiter,tāq̄ qlibet,& p̄t ꝯsiderari singl'r
propter aliquā singularē qualitatē inhærētē sibi:tūc si ꝯsideret̄
cōiter,erit intereē cōe:vel singulare,si singl'r. Ad illud quod dr̄
de pecunia ī §.alteri.vbi pecunia ꝓmissa ꝓ interesse nō est inte-
resse,dico quod pecunia ꝓmissa ꝓ interesse nō est intereē gn̄a
liter sumptū qa ē aliqd distās ab eo,qđ erat ꝓmissum,sed est ę-
stimatio illi⁹ intereē, ꝓut hic sumit̄ in mā nr̄a. Iō si illā q̄titatē
tāq̄ intereē peterē,ego vincerē.Vidim⁹. s̄.quod triplex est inte
12 resse,s.singulare,cōe,&ꝯuētū.†Iuxta hoc q̄ro,vtrū intereē sin
gulare sit affectiōis,vel vtilitatis.Et vr̄,ꝙ affectiōis tm̄,vt l.liber
tus.in fi.de bo.li.In ꝯtriū,qđ sit vtilitatis,seu affectiōis,ꝯtinētis
vtilitatē,vt l.videamus.§.j.de in lit.iu.Et iō circa hæc dicas,si q̄-
ris de ītereē affectiōis,& n̄ vtilitatis.Aut q̄ris,vtrū ex eo ꝯdem
natio augeat̄,& dic ꝙ n̄,vt l.si seruū.ff.ad l.Aql.& l.p̄tia rerū.ad
l.Falc.Aut q̄ris,vtrū actio det̄,q̄ al's nō daret̄,&tūc ī ꝯctib.bonę
fidei dat̄,vt l.cū seru⁹.ff.mand.In ꝯctib.vero stricti iuris, rl'a est,
qđ nō dat̄,vt l.fideiussoris.ff.de pac.& ibi no.in quadā gl.Fallit,
si minor ætas ītcrueniat,vt l.si ī emp.ff.de mi.Si verò q̄ris de in
teresse affectiōis,quod ꝯtinet vtilitatē,& tūc actio dat̄,& ꝯdē-
natio auget̄,vt l.videam⁹.ff.de ī lit.iur.& hac l.per totā l.Dēt er
go hæc l.ītelligi de interesse singulari, quod ꝯtinet vtilitatē pe
cuniariā.Itē q̄ro iuxta p̄dicta,vtrū ītereſſe diuidat̄ in intrinsecū
& extrinsecū,seu intra rē,& extra rē.& certū est quod sic,vt l.si
sterilis.§.cū per vēditorē.de ac.emp.& gl.in multis partib. h.d.
13 & maximè hic in gl.super verb.dupli.Circa hoc ē vidēdū,†qđ
b sit interesse intra rē,& extra rē[b] Vltrā. dn̄t quod illud dr̄ eē in-
tra rē,quod seqt̄ rē penes quēcūq; vadat.& iō si seru⁹ ē hr̄s in-
stitut⁹,tota hæreditas vr̄ interesse intrinsecū,vt l.vēditor. ff. de
euic.& l.inde Nerati⁹. in pr.ad l.Aq. Sed nō seqt̄ rē penes quē-
cūq; vadat,vt in tigno vitioso,cui⁹ vitio dom⁹ emptoris periit,
& tūc dicetur interesse extrinsecū,vt l.Iul.in pr.de ac.emp. Idē
in lucro,quod aliqs facit tāq̄ mercator,vt d.l.si sterilis.§.cū per
venditorem.ff.de act.emp. Sed domini,illud interesse de seruo
herede instituto,per gl.vocatur extra rem,seu extrinsecū,vt ff.
de euict.l.venditor. & hic in gl.super ver.dupli.Dico quod gl.
nr̄ę meli⁹ loquātur.Cui⁹ gr̄a debetis scire,sicut dicim⁹ in dictio
ne,ex,q̄ denotat cām ꝓximā:dictio vero,propter,& dictio ob,
cām remotā,vt l. n̄ dubiū.s̄.de leg.& l.j.s̄. si seru⁹ extero se emi
mādauc.& l.eo tēpore.cir.fi.ff.de pec.ita in proposito intrinse-
cū intereē dēt dici illud,quod est ipsa res,seu ei⁹ ęstimatio,ꝓut
accipit̄ in hoc ti.Itē illud,quod est immediatè ex ipsa re,vt fru-
14 ct⁹ & part⁹,& similia.Ea vero †q̄ veniūt occasiōe rei , n̄ ex ipsa
re,dēt dici extrinsecū,ad similitudinē ei⁹, quod dixi in dictiōe
ob,& de dictiōe pp.& iō verū dicit gl.ꝙ hr̄ditas,ex qua seruus
est hr̄s institut⁹,est intereē extrinsecū,qa nō ex ea re, sed occa-
sione rei ꝯtingit.Nec est verū,quod dn̄t Vltram. ꝙ iō dicat̄ ex-
trinsecū,qa seqt̄ rē penes quēcūq; vadat. Nā seruitutes sequūt̄
rē,penes quēcūq; vadant,tn̄ n̄ dn̄t in bonis,vt l.j.ff.de vsuf.le.l.
rē in bonis.de acq.re.do. Hoc p̄misso, vidēdū est vtrū dēat hr̄i
c rō in iudicio hui⁹ intereē extrinseci.[c] gl.q̄ mō legi tibi,dicit duo
verba tm̄.Aut agit̄ propter n̄ factū,aut ꝓpter malè factū, vt vi-
distis.Doct.hoc min⁹ perfectè examināt.& est meo videre paſ
15 sus valde difficilis.†Ideo dic,quoddā est [d] intereē intrinsecū,
d hoc est ipsi⁹ rei æstimatio,& ista sp venit,vt l.rō.§.si per vēdito-
16 rē.de ac.emp.& l.vinū.si cer.pe.& l.in hac.de trit.†Quoddā est
interesse ex ipsa re,vt fruct⁹,& part⁹,& de hoc dic,vt l.stipulat⁹.
& l.videam⁹.p totā l.ff.de vsur.& l.si fili⁹.§.j.de ver.ob.vbi dixi.
17 & l.si fundū certo die,e.ti.†Quoddā est intereē extrinsecū,&
e in hoc dic,aut agit̄ pp nō factū,[e] aut propter malefactū. Primo
casu,aut est tale interesse,quod seqt̄ rē penes quēcūq; vadat,&
ei⁹ habet̄ ratio,vt in l.pe.s̄.de his qb.vt ind.& facit d.l. vēditor.
18 ff.de euic.& l.inde Nerati⁹.§.j.ff.ad l.aq.†Aut nō seqt̄ rē,penes
quēcūq; vadat,& tūc aut petit̄ talis res,in qua nō p̄t cadere af-
fectio,seu interesse intrinsecū,vt in pecunia, in qua nō cadit af
fectio,& tūc venit interesse extrinsecū,vt l.nūmis.de in lit. iur.
& l.2.§.fi.de eo quod cer.lo.l.si pœnā de ver.ob.l.liber hō.§.fi.
e.ti.Aut petitur res,in qua p̄t cadere interesse intrinsecū,& tūc
nō hr̄ ratio interesse extrinseci,vt d.l. si sterilis.§.cū p vēditorē.
de ac.emp.quod tn̄ intellige sm̄ distinctionē, q̄ ī. ponā in vlti.
19 parte,an interesse habeat̄ rō lucri,vel nō.†Si vero agit̄ pp ma-
lefactū,& tūc aut fuit malefactū sciēter,aut ignorāter. Si scien-
ter,venit interesse extrinsecū,vt l.iul.cir.pr.& l.idēq;. §. in oīb.
de ac.emp.Si verò ignorāter,& tūc aut agitur ꝯ aliquē, qa res
est euicta, & isto casu venit interesse extrinsecū, nō tn̄ in totū,
sed vsq; ad duplū p̄cij,ꝯuēti,vt l.Titius,in fi. & l.seq.de ac.emp.
& est sing.casus,aut agitur pp aliud dānū,ex ipsa re emergēs,&
tūc aut loquimur in ꝯctib. ex quorū nā ꝯsueuit transferri dn̄i-
um,vel vsucapiēdi ꝯdō,& tūc nō venit interesse ꝯ ignorātem,
sed agit̄ q̄to minoris,vt l.iul.in pr.de ac.emp.& ibi gl.dicit.Fal-
lit in vase vinoso vēdito,sed in l.tenetur.§.sed si vas.e.ti.dicit ꝙ
debet seruari eadē dist.Et illā tenebāt do.Iac.But.Si verò loqui
f mur in ꝯctib.ex quorū nā nō trāsfertur dn̄iū:[f] & tūc aut ille ꝯ-
ctus celebrat̄ gr̄a vtriusq;,vt locatio,&tūc si tradat̄ res inaīata,
distinguit̄.Aut est res cui⁹ ꝯdōnē qs nō poterat ꝓbabiliter ig-
norare,vt ꝯdōnē vasis,& tenet̄ ēt ignorās ad interesse extrinse
cum.Aut ꝓbabiliter poterat ignorare,& tūc sec⁹,vt l.sed & ad
des.§.j.ff.loc.Aut locat̄ res aīata,vt puta seru⁹,& nō tenet̄ ad in
teresse extrinsecū,nisi fuerit sciēs,vt l.cū ī plures.§.seruū.ff.loc.
Rō est in prōptu , qa rei aīatæ vitiū p̄t ꝓbabiliter ignorari ma-
gis,q̄ alteri⁹ rei.Si verò ꝯct⁹ celebrat̄ gr̄a alterius tm̄,s. gr̄a reci
piētis,vt in ꝯmodato,tūc si tradat rē inaīatā, nō tenet̄ nisi fue-
rit sciēs, vt l.in reb.§.itē q sciēs.ff.com.Si verò tradat̄ res aīata,
ignorās tenet̄ quaten⁹,vt dānū emēder,vel seruū ꝓ noxa dimit
tat,vt l.pe.ff.com. Si verò ꝯhitur gr̄a dantis tm̄,vt in deposito,
& in mandato, & tunc in deposito dico teneri dātem, siue fue-
g rit sciēs,siue ignorās,ad istud interesse extrinsecū,[g] vt l.si seru⁹.
§.quod

a ADD.¶Ale.Precium rei.bal.hic saluando gl.dicit quod largo mō dicitur interesse, per eundem in l. 1.s̄. de his qui à non do.item an expensæ dicantur precium,vide Bart.& ibi scripsi in l.quidam.§.quib.de cond.& dem.§.quidam ita.& bal.in l.terminato.ꝯ.de fruc.& li.expen.

b Ale. Extra rem. No.quomodo cognoscatur interesse intra rem.seu intrinsecum ab extrinseco, & bal. hic in ver.3.op. & ibi ponit quid differat interesse intrinsecum à qualitate intrinseca,ponit etiam ibi in ver.quæro igitur,quid dicatur interesse extrinsecum,quòd no.& vide.

c Alex. Verum debeat haberi ratio in iudicio interesse extrinseci , adde quod no.ea.l.& per bal.hic.

d Ale. Quoddam est.Ex iis quæ hic Bar.dicit,colligunt quidam Moderni duo valde no.ꝙ l.liber homo.§ fi.hic alle. non habet locum in specie debita,sed solum in quantitate.Secundo d.l.2.§.fi.de co.& quod totus ille titulus non habet locum , quando certa species esset certo loco reddenda , sed solum, quando quantitas:& sic interesse ratione loci,non habet locum in interesse extrinseco in specie,sed solum in quantitate, quod no.

e Ale.Non factum.Adde l.nummis.de in lit.iur. & hic adde Bart.in l.si pœna. de verb.obl.& no.etiam bal.in l.cum alle.s̄.de vsur.vide bal.hic in verb.quæro quare.gl.& Bar.in l.Iulianus.de ac.emp.

f Ale.Transfertur dominium.Vide plene Bar.in l.reb.§.item qui,ff.com.

g Parif. Interesse extrinsecum. Et quod non habeatur ratio talis interesse extrinseci nisi in pecunia, non in frumento, vino, & similib.vide ias.in l. nummis. de in lit. iur. & per hæc deciditur quæstio de eo , qui erat debitor alicuius in corbes centum frumenti certo die:& quia non soluit creditor ideo cecidit de iur. emph. quia non potuit eos soluere domino , vt tenebatur, non potest tale interesse peti.

§. ꝙ vero .ff. ď fur. In mãdato verò distingue, vt l. inter causas. §. si cũ seruus .ff. man. iuxta prædicta q̃ro, vtrũ istud interesse dicatur singulare vel cõe. circa hoc dic, vt dixi s̃. circa ꝓria. Sum⁹ ex
20 pediti de ista 2. parte, venio ad tertiã particulã. Ex qua not. † interesse nõ pt ascẽdere ĩ infinitũ. ꝯ, de in litẽ iurãd. l. videam⁹. §. j. vbi dr, ꝙ ĩ infinitũ iurať. So. Fateor qđ in infinitũ iuratur, sed iudex taxat: ita ꝙ duplũ nõ excedat, ꝑ hãc legẽ. Venio ad 4. particulã ex qua no. ꝙ pœnæ sũt in iure limitatæ. ꝯ Inst. de inut. stip. §. alteri. & l. stipľo ista. §. alteri. de ver. ob. so. huius timore est hic posita gl. in ver. ꝓferuntur, q̃ ponit opi. Finaliter gl. distinguit,
21 ꝙ † pœna legalis non potest excedere quadruplũ. Pœna verò conuẽtionalis aut ponitur ꝑ verba multiplicatiua, vt duplũ, triplum, quadruplũ, & similia, & idẽ. Aut per noĩa simplicia, & tũc illa in tm̃ põt ascẽdere, inquãtũ ꝯhentes voluerũt. vide gl. quæ h. d. & est clara. Vltram. reprobãt istã gl. q̃ facit drĩam, vtrũ pœna apponať ꝑ noĩa multiplicatiua, aut per noĩa simplicia, quia dñt, ꝙ est imponere legẽ verbis. Ego dico sic bř. Aut ista noĩa duplũ, triplũ, & similia, referuntur ad certã, & taxatã quãtitatẽ, & tũc põt ascẽdere pœna inquãtũ voluerint ꝯhentes, qa eadẽ est rõ, sicut q̃n ꝓfertur per noĩa simplicia. tm̃. n. est dicere sub pœna mille, quantũ si dicerẽ sub pœna quintupli, cum ducẽta sint ꝓmissa. Si verò ista verba referuntur ad quantitatẽ incertã, sub pœna dupli, vel quadrupli eius, quod res plus valuerit, vel sub pœna dupli, vel quadrupli, tũc interesse non põt excedere quadruplũ, fm ꝙ gl. dicit, imo forte, ꝙ plus est, nõ põt excedere duplũ, arg. hui⁹ l. qa fortè multũ vltra ascẽderet, q̃ senserint
a ꝯhentes, arg. huius l. [a] ibi, nedũ in infinitũ, &c. Hũc art. plenius examinaui in l. stipľo ista. §. alteri. de verb. obl. Venio ad vlt. par-
b tem. dř hic, ꝙ interesse hř loco lucri, [b] ꝯ l. si sterilis. §. si cũ ꝑ venditorem. ff. de act. emp. Gl. dicit ꝙ olim non habebať rõ lucri, nisi in quibusdã casibus specialib⁹, qui hic ꝑ gl. enumerantur. Vltram. reprehendũt istã gl. per tex. ibi. qa ex eo veteres, ꝙ interest statuerunt. q. d. ꝙ antiquit⁹ in interesse habebať rõ lucri. sol. gl. poterat rñdere, Istud olim in q̃busdã casib⁹, hodie g̃naliter. Doc. nři tenent cõiter circa hoc, ꝙ ꝑ hanc l. nõ sit immutatum de iure antiq. Iõ Cy. posuit olim dictũ Pet. ĩ ista materia, fm qđ ipse inuenit. Postea superuenit Gul. de Cun. q̃ ď hoc posuit vnã distinctionẽ in l. 2. §. vlt. ff. de eo, ꝙ cer. lo. postea illã addidit Cy. de verbo ad verbũ, licet de eo mẽtionẽ nõ faciat. Iac. de Aret. ẽt circa hoc ponit vnã suã distinctionẽ. Ego aũt visis oĩbus in
22 ista materia, dico sic. Quoddã † ẽ lucrũ, qđ cõtingit circa ipsam rẽ: vt mõ valet corbes frumenti decẽ, hinc ad quinq; mẽses valebit 20. & istud lucrũ de iure antiquo, & de iure hodierno sẽmper venit in æstimatiõe interesse, vt l. vinũ. ff. si cer. pe. & l. ĩ hac. de trit. & d. l. rõ §. si per vẽditorẽ. de act. emp. Quoddã est lucrũ ꝯringẽs ex re ipsa, vt partus & fructus, & hoc nõ pertinet ad nostrã materiã Dic vt l. si stipulatus. & l. videamus. de vsu. & l. si fi-
23 lius. §. j. & qđ ibi no. ff. de ver. ob. Quoddam † est lucrum, qđ venit extra rẽ: & tũc q̃nq; illud lucrũ venit cũ alterius iniuriã, vt lucrũ vsurarũ, vel vsucapionis, & nõ habeť rõ huius, nec de iure antiquo, nec de iure hodierno, vt l. si is q rẽ. §. fi. ff. de fur. & l. si qs vxori. §. pe. e. ti. & ibi no. Aut nõ percipiť cũ alteri⁹ iniuria: & tũc aut illud lucrũ comitať rẽ, penes quẽcũq; vadat, & hř ro ei⁹ tã de iure antiquo, q̃ de iure nouo, siue sit iudiciũ bonæ fidei, siue sit iudicium stricti iuris, vt d. l. vẽditor. de euic. & l. si qs vxori. §. pe. de fur. & l. inde Neratius. in prin ad l. Aq. & l. pen. de his,
24 quib⁹ vt ind. † Quoddã est lucrũ, qđ nõ sequitur rẽ penes quẽcũq; vadat, vt lucrũ, qđ percipiť ex mercãtia, vel ex alterius hominis industria. Et hic aduerte, nã quoddã ẽ lucrum, in quo natura rei plus operať, quã hominis industria, vt in lucro, qđ percipitur ex fundo, si colať, & eius rõ habetur vt l. si fundus. §. j. ff.
25 loc. & l. si in lege. §. colon⁹. e. ti. † Quoddam est lucrũ, in quo industria vt plurimũ operať, tũc q̃nq; illud lucrũ est incertũ, qa ille cui debebať, nõ ꝯsueuit mercari, & tũc nõ hř rõ isti⁹ lucri, vt l. si sterilis. §. si cũ ꝑ vẽditorẽ. de act. emp. Si verò ꝯsueuit mercari, & ex eo, qđ ex alia sua pecunia ꝯsueuit mercari, appareat quasi ꝓ certo, qđ ex ea lucratus fuisset, tũc habetur rõ lucri ei⁹ vt d. l. 2. §. vl. de eo qđ cer. lo. & sic vř, qđ iura antiqua ab isto iu-
26 re in aliquo nõ discordãt. † Quero iuxta prędicta, vtrũ illud, ꝙ hac l. dř, ꝙ interesse nõ pt excedere duplũ, hẽat locũ in malefi-
c ciis. [c] Gl. hic tenet ꝙ sic. Vna est gl. paruula, sup verſ. casib. in pr. l. Alia gl. ďt idẽ sup verbo, ꝯtib. cir. med. ꝯ istud vř l. inficiãdo. §. j. ff. de furt. pp quã legẽ aliqui recedũt ab ista gl. Tu dic istã gl. bene dicere. ꝑ g̃nalitatẽ isti⁹ literæ. Nõ ob. l. inficiando. §. 1. ff. de fur. qa ibi nõ petiť interesse, sed petiť pœna, quæ ẽ vt ipsum interesse ẽt extra rẽ dupliceť, & ẽt si ẽ singulare, dũ tñ vtilitatem ꝯtineat, vt l. in furti. in pr. & qđ ibi no. de furt. Nũc venio ad 3.
27 quæst. pr. † & q̃ro vsq; ad quã q̃titatẽ [d] interesse pt ascẽdere. Istã
d qõ. tãgit gl. hic sup ver. dupli. Tu vero dicas lati⁹. Aut q̃ris de interesse ꝯuento, & venit inquãtũ est ꝯuẽtũ, vt l. fi. de pręt. stip. & de ver. ob. l. stipulatio ista. §. alteri. Aut q̃ris de cõi, & tũc rřr totum venit, vt l. Iul. in pr. ff. de act. emp. Fallit in casu singulari, vt l. Titius. in fi. cũ l. seq. e. tit. vbi nõ pt venire vltra duplũ ꝑtij cõuẽti. Aut q̃ris de interesse singulari: & tũc aut illud. ꝙ debetur, ꝯtinet certã q̃titatẽ, vel naturã respectu sui vel adiũcti, & nõ ascendit vltra duplũ interesse cõis, vel interesse ꝯuẽti, intelligendo in diuersis casib. vt dixi s̃. cir. pr. 2. partis. aut nõ ꝯtinet certã q̃titatẽ, vel naturã, respectu sui, nec respectu adiũcti, & venit in tãtũ, inq̃tum illud fuerit, vt hac lege, in ver. sancim⁹. Quæro cir
e ca hoc, q̃ ẽ rõ dřię? [e] Gl. tãgit hic, super verſ. dãnũ. & ponit duas rõnes. Prima est qa in ꝯtib. q hẽnt certã q̃titatẽ, vel naturã facilius pt apparere simplũ, q̃ in ꝯtib. q ꝯtinẽt incertũ. & ista rõ placet. Alia rõ poniť, qa facili⁹ est alicui facere, q̃ dare, & iõ plus grauať, arg. l. hæ operæ. de op. liber. Vide gl. super ver. dãnũ. Ista rõ scda reprobať ꝑ doc. qa non ꝓcedit, nisi in hoĩb. auaris, q facilius sustinerẽt omnẽ laborẽ, q̃ darẽt aliqđ de pecunia: nã de iure cõi, & de natura, facili⁹ est dare, qa omnis labor corporalis q̃tũcunq; paru⁹, maior est aliqua datione pecuniaria, arg. l. in ser
28 uorũ, in fi. ff. de poen. Venio ad 4. quęst. pr. [f] † qualiter interesse in iudiciũ deducať. Cy. tãgit hic, & ĩ multis errat. Aduerte ergo, & primò ẽ vidẽdũ, an deducať ĩ iudiciũ per viã actionis, an per
f officiũ iud. [f] Et ꝑ hoc apparebit declarata gl. tua, q̃ poniť hic sup ver. ꝯtib. cir. fi. Et q̃dã gl. dicũt, ꝙ ꝑ officiũ iud. vt l. si qs ab alio, in fi. ff. de re iud. & l. cũ stipulatus sim. §. fi. ff. de ver. ob. Dy. reprobat illã gl. in l. stipulationes nõ diuidũť. ff. de ver. ob. extr. de re. iur. li. 6. in c. mora. Iõ gl. hic vř dicere. Aut in oblõne ẽ fieri, & interesse venit iure actionis, vt l. stipľones nõ diuidũť. §. Celsus, de ver. ob. l. si qs stipulat⁹ sit Stichũ. §. fi. l. & quoties ꝑ aliũ. e. tit. & l. fi. ff. si qs in ius voc. nõ ierit. Aut in oblõne venit dari, & tũc si quidem in ꝯtib. nominatis, interesse venit officio iudicis, vt l. ꝓmissor. de const. pecunia l. vinum. si cer. pe. & l. si seruum. in fi. de ver. ob. Si ex ꝯtib. innominatis, tunc venit interesse per viã actionis, vt hic in glo. per l. 1. §. fi. ff. de rer. perm. Assignat Cy. rationẽ: qa sicut illi ꝯtus innominati, nõ sunt faciles ĩ obligatione ꝯhẽda, qa requiriť ꝙ impleãtur ab aliqua partiũ nec implẽtur solo ꝯsensu, & ita de facili nõ ꝯhitur obligatio, ita nec de facili sustineť. Pet. ꝯ. vt refert Cy. s̃. de re. per. l. cũ precib⁹. Sed veritas est, illud ꝙ dicit Cy. ꝓbatur in l. naturalis. §. 1. ff. de præscri-
g ptis verbis. sed ꝯ prædicta opp. ẽt in oblõne dãdi [g] ex ꝯtib. nominatis, succedit oblo ad interesse, vt l. liber hõ. in fi. ff. de verb. ob. gl. in l. Iulian⁹. in magna gl. de act. emp. dicit. Aut quis stipulatur dari sibi, & nõ succedit oblo ad interesse. aut stipulatur alteri, & succedit oblo ad interesse. Pet⁹ aliter dicit, cui⁹ opi. recitaui in d. l. liber hõ. in fi. ff. de ver. ob. Et Cy. ibi refert in illa q. circa fi. de interesse intrinseco, & extrinseco. Ego dico ꝙ gl. tua ďt veritatẽ, cui⁹ occasione dẽs videre rõnẽ. Quæ ẽ rõ, ꝙ in oblõne facti succedit oblo ad interesse. in oblõne dãdi nõ. Dico tibi stipľones sunt inuẽtæ, vt vnusq́sq; stipuletur sibi ꝓ eo, ꝙ sua interest. mõ in oblõne dãdi, si ꝓmitto equũ, interest tua hře equũ simpľr, q̃tũ valet. & iõ illud sine dubio ẽ ĩ oblõne: sed si ꝓmisi tibi aliqđ facere, forte nõ ĩterest tua, q̃tũ illud factũ valeat nisi ꝯstaret, & iõ ñ potes me ꝑcise ꝯpellere ad factũ, qa sic ꝯpelleres me vltra q̃ ĩteresset tua, iõ succedit oblõ ad ĩteresse, quare dãdo tibi ĩteresse, liberor. Nũc ad ꝓpositũ, si ego reperio oblõnẽ dãdi

a ADD. ¶ Ale. Arg. huius l. vide gl. & bar. in l. stipulatio ista. ff. de ver. ob.
b Alex. Lucri. Vtrum in interesse habeatur rõ lucri, vide ꝙ no. bal. in l. fi. in fi. in prin. s̃. de fur. & per bar. hic verſ. sequitur gl. super ver. veteres. bar. in l. nummis. de in lit iur. & hoc etiam bal. in 12. opp. adde ꝙ Pet. de Anc. in cle. 1. de vsur. §. sane, refert, ꝙ Lu. ibi quærit, si quis tenetur mihi dare centum in termino, & non soluatur, an damnum emergens possum petere rõe morę. Et dicit qđ sic, nõ aũt lucrum cessans. Subdit ẽt do. Pet. qđ imo ẽt credit lucro cessante, si talis emerat mercator, qui cum pecuniis consueuit negotiari, alias secus si persona esset talis, q̃ retinuisset in arca. all. no. per Cy ĩ auth. ad hæc. s̃. de vsur. Tu vide no. hic, & q̃n habeantur rõnes lucri cessantis adeo ꝙ agi possit, vide per bar. in l. si constante. §. quoties. so. ma. & vide casum no. in l. socium qui in eo. ꝯ. pro so. qui forte non est alibi secundum Imo. in l. insulã. §. vsuras. ff. so. ma. Io. Cal. in repe. c. nauiganti. de vsu. Et adde hic, quę hẽs in l. 3. §. Labeo. de acq. po. & vid l. si is. §. si vbi heres. ff. de vsur. adde vt ꝑ Ro. ꝯſ. 101.
c Alex. In maleficiis. Vtrum in criminalibus & maleficiis interesse possit excedere duplum, facit quod no. bal. hic in ver. restat quærere.
d Alex. Vsque ad quam quantitatem interesse possit ascendere, adde istud s̃. in ea. l. ad hoc vide bal. hic, & vide in ver. quod si ꝓmitto. & ver. quæro si cẽtũ.
e Alex. Ratio dřię. Rationem differentiæ quare interesse non possit ascendere duplum in gl. ibi, continentibus certam quantitatem, vel scientiam, de quibus hic in tex. sed in contract. continentib. certam quantitatem & naturam, potest excedere.
f Alex. Officium iudicis. An interesse petatur per actionem vel officium iu. ad de quod not. bar. in l. stipulationes non diuiduntur. in 10. & 11. op. de ver. obl. & vide omnino in l. 1. ff. de ac. emp. & quæ ibi bar & doct.
g Ale. Obligatione dandi. An in obligatione dandi succedat obligatio ad interesse, per bar. in l. stipulationes non diuiduntur. in 11. & 12. opp. cum seq. de verb. obl. per bal. hic in verſ. 2. quæritur. verſ. sed op.

talem

talem rẽ,in qua sit eadẽ rõ q̃ in facto,succedit ibi obl'o ad interesse,sicut in obl'one faciẽdi.exẽplũ,vt si stipulatus sum alij dari, nõ interest mea forte in totũ,forte qa nõ sũ debitor illi⁹, nisi in modica q̃titate, iõ succedit obl'o ad interesse,vt l.liber hõ.in fi. itẽ si stipulatus sum pecuniã mutuari,& nõ mutuetur. Nã licet mutuare,sit dare,qa mutuũ est,qđ de meo fit tuũ,vt l.2.§.appel lata.ff.si cer.pe.nõ tñ interest mea simpl'r,& in totũ,iõ succedit obl'o ad interesse,vt l.si penã.de ver.ob.&circa ista dic plenè,vt dixi in l.stipl'ones nõ diuidũtur.de ver.ob. Veniamus ad ꝯria secũdæ ꝑtis.iuxta ꝓdicta est videdũ, qñ succedit obl'o ad intereẽ, an succedat statĩ post morã,an expectetur interit⁹ rei.dic vt d.l. stipl'oẽs nõ diuidũtur.in 5.& 6.q.itẽ esset videdũ vtrũ succedat obl'o ad intereẽ,ita qđ pria tollatur,vl' duret vtraq;.& si duret, vtrũ alternatiuè,vel copulatiuè,vel q̃uo?dic vt d.l.stipl'ones nõ diuidũtur,de ver.ob.in 7.q.itẽ eẽt videdũ,vtrũ qs ꝓcisè possit cõpelli ad fcm.istã q.tãgit hic gl.super ver.in aliis, & malè loqtur.dic,vt d.l.stipl'oẽs nõ diuidũtur,in 8.q.itẽ eẽt videdũ,qual'r sup intereẽ formetur libell⁹.istã q.põit gl.ff.de ac.emp.l.j.in pr. &ibi ponit gl.triplicẽ formã libelli. &hoc ponit ẽt in l.2.§.itẽ si in fcõ,de ver.ob.Ego pleĩssimè examinaui in l.stipl'oẽs nõ diuidũtur in 9.q mõ restat vider de 5.& vl.q.s.qual'r interesse ꝓbe-
a tur.a circa qđ br dic.†Quoddã ẽ intereẽ ꝯuẽtũ,& istud ꝓbatur
30 ꝑ instr̃a,vel ꝑ testes,vt l.fin.de ꝑt.stip.quoddã est interesse cõe; & istud ꝓbatur ꝑ testes q dñt,qđ res cõiter tm̃ valet, & qđ cõiter cuiusq; intereẽ tm̃ dictã rẽ hr̃e,vt l.2.s.đ resc.vẽ.& qđ ibi no. aduerte tñ ad duo,qa posito, qđ nõ faceres nisi articulũ de cõi valor rei,ꝑ hoc nõ ꝓbares intereẽ directò,sed ꝓbare rei valorẽ seu ꝑtiũ.nã ꝑtiũ rei nõ ẽ intereẽ,vt dixi.tñ ex hoc seq̃r ꝓbõ interesse,qa si res cõiter tm̃ valet, ergo cuiusq; cõiter tãti intereẽ ea
31 hr̃e.†itẽ aduerte ad vnũ,& vl' qđ si vis ꝓbare ꝑtiũ,vl' interesse
b tꝑis ꝑteriti,b dẽs te referre ad vnũ diẽ,vl' 2.dies,sđ ad q̃plures. &iõ si faceres articulũ,qđ frumẽtũ valuit isto anno,die j.Ianuarij tm̃.nõ est ꝓbata intẽtio.nõ.n.dẽt ꝓbari ex momento,sed debes ponere in articulo,& ante,& post,&per plures dies,vl' ante
c diẽ tm̃.c ista ꝓbãtur in l.ꝑtia rerũ.§.nõnũq̃ a's §.nõnullã,ff.ad l. Fal.& ibi pleniſſimè.itẽ aduerte,qđ in articulo ponas ẽt de loco publico,vbi talia ꝯsueuerũt vẽdi,vt plenè dixi in d.l.ꝑtia re-
32 rũ.in pr.& in fi.†Est ẽt fm intereẽ singulare.Et hic ẽ aduertendũ,qđ qdã sunt casus,in qb.iuratur in litẽ,vt in actiõib.arbitrariis,& in bonæfidei ꝯ dolosũ,& tũc ꝓbatur ꝑ iurm̃ in litẽ, vt l. in actionib.de in lit.iur.ꝯ nõ dolosũ,dic vt dicã j.in aliis.q̃doq;
d sunt actiõesd neq; arbitrariæ,neq; bonæfidei,& tunc q̃doq; venitur ad petõẽ interesse ꝑꝑ ꝯtẽptã iudicis authoritatẽ,&idẽ,qa ꝓbat intereẽ ꝑ iurm̃ in litẽ, vt ff.ne qs eũ,q in i⁹ voc.l.pe.§.1.& l.q restituer.in fi.de rei vẽ.q̃nq;verò ñ vẽit ꝯ eã iusta cã,& tũc ꝯ dolosũ ꝓbat ꝑ iurm̃,vt l.sup,§.in hoc interdicto.ff.qđ vi aut clã.&l.si q̃do,j.vnde vi.si verò agitur ꝯ nõ dolosũ,tũc oportet,
e qđ interesse verè ꝓbetur,vt hac l.sed qual're ꝓbatur?gl.q ẽ hic, hoc nos docet in gl.super ver.subtilitatẽ. & vide gl.istã.gl.vult ꝙ dcm̃ testis referatur ad hoĩes,q eẽnt eiusdẽ ꝯdõis,cuius est ille, q petit interesse, & sic sunt ꝯtestes,& optimè dicit gl.& hẽmus ꝑ ea rõe no.in l.ꝯtinuus.§.cũ ita.de ver.ob.sed si q̃libet testis interrogat⁹,q̃uo scis,resp.qa tm̃ mea interesset, si eẽm illius ꝯdõis,tũc q̃libet testis eẽt singularis in dicto suo,&q̃libet deponeret de seipso.dẽt ergo deponere in gñe de quolibet hoĩe,qui eẽt illius ꝯdõis cuius ipse ẽ.la.tñ de Are.vl' dicere, qđ si q̃libet
f testis deponeret de seipso, ꝓbat⁹ eẽt articul⁹.nã ꝑꝑ identitatẽf artis vl' depõere de eodẽ,ar.l.nemo est q nesciat.de duo.re. sed certè hoc nõ placet mihi,qa illa lex,q̃ dicit,qđ idẽtitas artis facit videri idẽ factũ,nõ hẽt locũ,nisi qñ inter ꝯhẽtes sic est inter eos actũ,a's eiusdẽ hoĩs factũ,q̃tũcũq; sil'e,nõ vl' idẽ,vt l.si non
33 fortè.§.libert⁹.ff.de ꝯd.ind.†iõ aduerte in ista materia ad duo
g g qñ formas articulũ de interesse singulari,tũc referas ad vtilitatẽ,nõ ad affectionẽ tm̃,hoc mõ,qđ considerata qualitate tui actoris,tibi vtile est hr̃e dcm̃ librũ plusq̃ hr̃e centũ.nõ.n. ꝓcede
h reth articul⁹,q diceret,qđ nollet carere dicto lib.ꝑ centũ,qa illud ꝯcludit in affectione,nõ in vtilitate.& istud interesse singulare ad hoc,vt deducatur in ꝯdẽnationẽ,dẽt cõtinere vtilitatẽ, vt s.dixi.Itẽ aduerte,q̃do tu facis artic.super interesse singulari, qđ tu facias art.de interesse cõi,vt sic liquẽat iudici,qđ interesse singulare,qđ petis,nõ excedat duplũ interesse cõis, vt hac l.
i vltimò dẽs scire,i quod ẽt si de interesse nil esset ꝓbatũ directò, sed tñ ex aliqb.cõiecturis ex officio suo iudex perpẽderet illud interesse, posset in isto interesse facere cõdemnationẽ.hoc tẽt Cy.& hoc probatur hic in tex.in ver.in aliis aũt casib.Hoc probatur j.de fruct.& lit.expen.l.nõ ignoret.& in fi.expressiſſimè in l.super.§.in hoc interdicto,ff.quod vi aut clam.

a ADD.¶Ale.Vide Bal.hic,ver.q̃ro q̃uo ꝓbetur interesse & adde in hac materia,quod aliud est interesse,qđ ẽt ꝯ non dolosum probatur per iuramẽtum, vt no.bar.l.1.in pr.in 5.q.ff.quemad.test.ape.vide,qđ ibi scripsi,&per bar.hic.

b Alex.Præteriti.Ad probandum valorem frumenti in præteritum,adde bar.l. 2.s.de rescin.vend.

c Ale.Los.Tantum.Hæc verba in omnib.exemplarib.quæ vidi tam scriptis,quã impreſſis habentur, quæ tamen meo iudicio ex bar.in legib. quæ hic adducuntur,abradi debent.

d Ale.Actiones.Qualiter autem probetur lucrum cessans, vide bal.hic in ver. 6.quæritur qualiter probetur,&c.

e Ale.Qualiter.No.de interesse singulari probãdo per testes,adde bar.l.nemo: in fi.de duo.re.& vide quod no.post bar.l.in hac,ff.de dam.infec.& dicit hic bal.quod reddere debet testis causam sui dicti etiam non interrogatus,facit quod no.bar.in d.§.cum ita.

f Ale.Idẽtitatẽ.Adde bar.l.2.s.de rescin.ven.& seq̃tur hic ẽt bal.in verb.quæro qualiter ꝓbetur singulare interesse.Vide tñ eundem bal.in 6.q.in ver.pone.

g Ale.Duo.Et tenet bar.hic, quod licet interesse sit probatum per vnum testẽ, non poterit deferri iuramentum in supplementum probationis.

h Ale.Contrarium videtur sentire bar.in l.nemo est,qui nesciat,ff.de duo.rei.

i Ale.Scire. No.quod licet non probetur directò,tñ iudex ex officio iud.põt ꝯdẽnare,quod bene no.& sic no.quod vbi difficilis est probatio,sufficit per ꝯiecturas,& ita alle.bal.in auth.quas act.C.de sacros.eccl.& Im.&dicit bal. l.si quis in hoc genus,de epis.& cle.quod tortura facta in camera, probatur per indicia & ꝯiecturas,imo alibi vl' dicere bal.quod vbi est magna difficultas probationis,statur iuro,maxime si est parui ꝑiudicij fm eum in l.q accusare,de eden.Et ad dictũ bar.bene facit l.si id, qđ ex Pamphila,§.fi.de leg.2. & ibi bar.& idem bal.l.traditio,s.de act.emp.vbi vide,& ẽt probatur interesse per ꝯiecturas,vt no.bal.l.super,per bal.hic in ver.6. qualiter, vide tamẽ qđ dicit bal.hic,i fi.in vltimis verbis,&dixit bal.l.fi.ad fi.de fru.& lit.expen. quod interesse ẽt fructuum, probatur ꝑ ꝯiecturas prædictas, adde per Fed. cõsi 119.adde no.per bar.per illum tex.in l.non ignoret,de fruc.& lit.expen. & tex. & bar.l.si traditio,s.de ac.emp.& bal.ibi aliter loquitur.

¶Adde quod per vnum testem de visu,& plures de auditu, probatur metus seu impreſſio,secundum bal.consi.49.lib.4.

¶Si à non compe.iudice iudic.esse dicatur. Rub.

LEX I.

1 *Sententia à non competenti iudice lata,est nulla.*

2 *Sententia lata à iudice,non super eo,quod est sibi commiſſum,sed super alio, quod pertinet ad causam incidenter,valet.*

3 *Si vero res est prorsus extranea,tunc iudex non potest recognoscere,nisi per modum reconuentionis,vel prorogatæ iurisdictionis.*

a IVDEX.a continua rub.qa q̃nq; sententia est nulla ꝑpter defectũ iudicis incõpetẽtis,iõ de hoc ponit.dñi, totus iste titulus i-
1 stud intẽdit.† sentẽtia à non suo iudice lata,est ipso iure nulla. h.d.Op.de l.ædiles.§.item sciendũ.de ædil.edi.& s.de ord.iud.l.
2 j.de iud.l.quoties.Huius timore gl.dicit hic,qñ iudex†iudicat super alio,q̃ super eo,quod est sibi cõmiſſum,est aduertẽdũ:qa q̃doque illud pertinet ad causam cõmiſſam incidenter, vel per modum antecedentis,vel per modum consequentis,& tũc iudex de istis ꝑt ꝓnunciare,vt l.ꝯria.& hoc est,quod vult hic tex. dicere ibi, q̃ quod ad eam rẽ pertinet. sufficit.n.vt pertineat ad
3 rem sibi commiſſam.†Si verò est res prorsus extranea, tunc iudex non potest cognoscere, nisi in duobus casib. per modum reconuentionis,vt l.cum Papinianus.& auth.&consequenter. s.tit.3.item per modum prorogatæ iurisdictionis,vt l.2.§.sed si iudex,s.de iudi.& l.de qua re.§.1.

a ADD.¶Ale.Iudex.Limita totum istum titulũ,nisi captus suspectus eẽt de fuga.Ita ego dixi.vbi vide in l.cui iurisdõ,de iu.om. iud.adde secundum Pau. de Cast. qđ si delegat cã appel.censet delegata cã nullitatis sententiæ,vt dt no.Arch.in c.1.de app.li.6.super verbo,partium,non sic econuerso.Et ꝓdicta habent locum in snĩa diffinitiua.Sed si appelletur ab interlocutoria,& commitatur alicui causa app.non censetur commiſſum negotium principale,nisi dicatur expresse,& ita dicit se vidisse seruari in Romana curia.

LEX II.

1 *Delegatus super proprietate, non potest cognoscere super poss. nisi aliter de proprietate pronunciare non poſſet.*

SI MILITARIS. sub præceden. summario cõtinetur,& reuo-
1 co in dubium.† An iudex delegatus super ꝑprietate posset cognoscere super possessione.inter gl. nostros fuit contentio.Finaliter gl.determinat,& bene,dic vt in gl.no.

LEX III.

1 *Litigantes coram non suo iudice credentes ipsum esse suum iudicem, prorogatio iurisdictionis impeditur.*

2 *Confeſſio facta coram non suo iudice,an valeat.*

3 *Excõicatus ab aliquo iudice,si appellauit,an desinat esse excommunicatus.*

a ET IN PRIVATORVM.a sub eodẽ summario continetur.
1 †Op.litigando coram non suo iudice,vl' prorogari iurisdõ, vt l.2.circa pr.ff.de iud. ergo valet sententia.so.intellige,quod hic litigabant credentes ipsum esse suum iudicem, & sic error im-
2 pedit prorogationem,vt d.l.2.† Quæro quid in confeſſione fa
b ctab coram non suo iudice,an valeat?de hoc habemus tex.in c. at si clerici.extra,de iud.& dicit,quod non.gl. inducit hanc l.in
3 ar.ad q.† ꝙ ille,qui est excõicatus ab aliquo iudice, & appella-

a ADD.¶Barb.Priuatorũ.Ion.c.ꝑ inq̃sitionẽ,de ele.litat qđ tenet illi stare,nisi ꝑꝑ errorẽ,Io.An.litat,si iurisdõ illius iudicis erat talis,quæ nõ poterat prorogari,alias secus in ti.de contu.§.sequitur,ver.5.credo de ista confessione.

b Ale.Facta.Probatur in l.diuus,de cust.reo.

uit,desinit esse excõicatus, qa per applõe desinit eẽ suus iudex, sentẽtia ergo cũ non adstringit, vt l.j.in fi.ad Turp. Nec ob.qđ
a dicit gl.a quod qdam dicunt qđ sentẽtia excõicationis trahit se cũ executionẽ.& iõ nõ pt appellari, qa ẽt sententia vltimi supplicij trahit secũ executionẽ,& tamen pt appellari, & extinguitur effectus sententiæ,s.quo ad statum,vt l.q vltimo.ff.de pę.& ff.de iniuſ.test.l.si qs filio exhrdato,§.irritũ,de testa.l.j. ista gl.di
b cit ꝯ casum c.pastoralis.b extra de app.non ob.quod dicit gl.de sentẽtia vltimi supplicij,q̃ trahit secum executionẽ,sicut sentẽtia executionis,qa natura eorũ est diuersa,qa sentẽtia excõicatiõis nõ est perpetua,sed dr ꝯdõalis,seu medicinalis, donec qs purget ꝯtumaciam,vel emendet offensam, vt in c.cum medicinalis.de sen.exc.li.6. Sed sentẽtia vltimi supplicij est perpetua, & mortalis,ideo facilius permittitur appellatio.

a ADD.¶Ale.Gl. Vide bar.l.cũ stipulatus sim mihi à proculo de ver.ob.latius per Bar.in l.qui vlt.de poen.& adde c.si cui.de sen.exc.6.

b Ale.Pastoralis.Et ibi per Inn.& Io.An.in c.præterea.eo.

¶De pœna iudicis,qui malè iudicauit. Rub.

Continua,vt in gl.sicut rub.habet 2.partes,ita in tex. ponuntur duæ ll.De 2. parte rubr. loquitur l.1.& l.2. loquitur de 1.parte rub.sed aut.nouo iure,loqtur de vtraque.ideo legimus eã in fi.

LEX I.

1 *Pœna corrumpentis iudicem,vel aduersarium non principalem,qualis.*
2 *Aduersario principali potest dari pecunia, vt patiatur contra se ferri sententiam,si litiget per calumniam.*
3 *Reus corrumpens iudicem,vel procuratorem actoris,amittit causam,sicut e contra in actore.*
4 *Quando eam amittat ipso iure, & per sententiam, & nu.6.*
5 *Sententia lata à iudice pecunia corrupto,non valet:si vero precibus,valet.*
7 *Aduocatus,vel procurator si fuerit corruptus,qualiter succurratur ei cuius est aduocatus,vel procurator.*
8 *Quærit practica quãdo aduersarius nõ principalis,vel iudex fuit corruptus.*
9 *Si corrumpens decessit ante l.tam sententiã,non transit hęc pœna in hæredes.*

a CONSTITIT.a Hæc est lex subtilis,& vtilis. Br dicit.†q corrũ
1 pit iudicẽ,bvel aduersarium non principalẽ,perdit actionẽ.h.d.
b No.quod q corrũpit iudicẽ,vel aduersariũ nõ principalẽ,amit
c tit cãm.Op.quod idẽ sit cã publica,& fiscalis. c ergo hoc est superfluũ,ꝯ.§.qb.in 1.ꝯst.huius lib.Huius timore exponit gl.publica,ciuitatis alicui⁹. ista expositio vr ꝯ l.eũ,q vectigal.de ver. sig.vbi publica ponitur impropriè.vel dicunt qdã,publica ciuitatis Ro. q̃ differt à fiscali, postq̃ fuit translata ptãs in principẽ. aliud est Respub.Ro.s.ciuitatis,aliud est res fiscalis,s.totius Im
d perij. vel hic ponitur publica,i.crĩalis,tene q̃ vis. Vlterius op.d
2 †&vr,quod licet dare aduersario meo pecuniam,vt l.fratris,§. de trãsa.Duæ sunt so.in gl.vna,q ibi loqtur de aduersario principali,hic verò nõ loqtur de aduersario principali,sed de ꝓc.vł aduoc.quẽ nõ licet corrũpere,&ista ẽ verissima.alia ponitur in fi.vt distinguamus.aut datur aduersario,vt à lite recedat,& desistat,& licet,vt in ꝯrio.aut vt patiatur se succũbere,& nõ licet, vt hic,& vide gl.est ne vera ista so.Azo in ti.de collu.detegẽ.tẽt quod rfr licet corrũpere aduersariũ principalẽ.fallit in cã libertatis,vt in illo titulo,& ti.ad l.viscel.itẽ fallit in causis popularibus, vt l.eũ q,§.in popularib.de iurei.itẽ fallit in causis spũalib. vt ext.in ti.de collu.dete. in aliis aũt casib.licet aduersariũ corrũpere,vt patiatur ꝯ se ferri sententiã: imò dẽt iudex ferre sñiã fm quod partes volunt.tex.est in l.si ꝯuenerit,ff.de re iud.&ꝓdicta vera in ciuilib.in criminalib.j.tangã.redeo ad ordinẽ gl.op. quod aduersario principali non licet dare, vt l.in summa, ff.de ꝯd.ind.so.illud,quod dixi,est verũ fm gl.nisi aduersarius litiget per calũniã,qa tunc sibi licet dare,& vide gl.ista so.&ꝯriũ nihil ad hãc legẽ. nã si qdẽ q̃ritur vtrũ aduersario liceat dare,ita qđ dans incidat in pœnã istius legis,vel nõ,ista lex nihil ad fcm,qa si aduersarius litiget per calũniã.ego possum sibi dare,nec hẽor ꝓ ꝯuicto.sed si q̃ratur quo ad effectũ repetõis,vtrũ possit datũ repeti,vel nõ,loqtur l.in summa.& iõ nihil ad ꝓpositũ. Op.de l.trãsigere,§.de trãsa.so.gl.ibi loqtur in cãis crĩalib.in qb.an dãs hẽatur ꝓ ꝯuicto,dic vt ibi dicem⁹,qa nũc nõ est nr̃a materia.&
3 mõ hẽtis expeditã 1.gl.†Venio ad aliã gl.difficilem.&q̃ro,hæc lex loqtur in actore corrũpẽte iudicẽ,vel ꝓcuratorẽ rei,qd in
e reo corrũpẽtee iudicẽ,vel ꝓcuratorẽ actoris?gl.dicit idẽ,qa eadẽ est rõ,licet qdã ꝯ.Et vide gl.ꝯriã gl.hẽtis in l. & eleganter.§. pe.ff.de dol.d.Ia.bu.me audiente,q̃do legebat istã legẽ,tenebat istã gl.dũ legebat illã legẽ,tenebat illã gl.Ego dico, qđ ista gl.ẽ vera,& illa est falsa.rõ est tex.in l.eius q delatorẽ,ff.de iur.fiſ.Et si dicis,ibi loqtur in cã fiscali.fateor,qa idẽ ẽ in fiscali,qđ in priuata,vt hic in tex.& l.senat⁹.e.ti.itẽ ꝓ hoc tex.in l.2.ĩ fi.ff.de ꝯd. ob turp.cau.vbi simpr dr,qcũq;dederit pecuniã iudici amittat
4 litẽ,nec distinguit,an sit actor, vel reus.† Secundò q̃ro dr hic, amittat actionẽ,q̃ro an perdat ipso iure,vel per sententiã? dicit gl.q̃do pecunia est data iudici,amittit actionẽ ipso iure,per l.venales,j.q̃ ꝓuo.nõ est necesſ.q̃ ẽst data aduersario,dubitat, vt j.dicã.Ista gl.dt ꝯ casũ l.in d.l.ei⁹ q delatorẽ,ff.de iu.fisc.& §.de iur.cal.aut.principales,in fi.item dicit ꝯ rõe,q̃do lex loqtur per verba futuri tpis,amittat actionẽ,perdat cãm, priuetur iur suo, &simia,sp intelr per snĩam.dixi vobis in aut.q semel.in fi.§.q̃uo, & q̃do iud.Tãgit gl.in l.iubem⁹,§.œconom⁹.de sacr.ecc.& dixi in l.Imperator.de iur.fiſ.hic tex.loqtur in verbo futuri tpis,s.amittat actionẽ,ergo,&c.nõ ob.l.venales, q̃ gl. alle.ibi.n.q̃ritur de virib.sentẽtię,an valeat,vel nõ:hic vero q̃ritur de virib.tot⁹ cãæ,& ita tota distinctio,q̃ hic põitur in gl.nõ facit aliqd ad qõ
5 nẽ ꝓpositã.q̃ro ergo,† qa gl.hic tãgit,an si sentẽtia est lata per corruptelã,an valeat,vel nõ.Gl.rñdet multũ bene.aut iudex est corrupt⁹ pecunia,&nõ valet,vt d.l.venales,aut ꝓcib.& valet,vt l.seruo inuito,§.cũ ꝓtor.ad Tre.si verò est corruptus ꝓcurator, vel aduocatus,tunc an sentẽtia valeat,gl.hic se nõ firmat.sed in l.1.de aduo.diuer.iudi.distinguit idẽ, quod in iudice:aut corru
6 ptus pecunia,aut ꝓcib.vt ibi dicemus.†q̃ro q̃do datur pecunia
f procuratori,an qs amittat actionẽ ipso iure,fvel per sentẽtiam: resp.idem quod q̃do datur iudici,vt hic in tex.& d.l.eius q delatorẽ.de iur.fiſ.† q̃ro qualiter g succurritur ei,cuius aduocatus,
7 vel ꝓcurator est corrupt⁹.Gl.hic distinguit,& bene,aut est cor-
g rupt⁹ ꝓcurator rei ita,qđ passus est se vinci,& tũc hẽt doli exceptionẽ,si ꝯueniatur iudicati,&hẽt regressum ꝯ ꝓcuratorẽ.si vero est ꝓcurator actoris,q est corruptus,& passus est aduersariũ absolui,tunc actor pt agere actiõe prima. Et si excipietur de sentẽtia,replicabitur de corruptione.habet ẽt exceptionẽ de dolo ꝓpter expẽsas.vt l.& elegãter.§.pe.ff.de dol.& ibi posui pleni⁹, & ꝓprius istã materiã,q̃ hic,& vlterius dixi,qđ actionẽ amittat
8 per sententiã.†Quæro,q̃ erit practica h⁹ l. Resp.pt esse duplex. vno mõ per modũ exceptionis, qa si actor agit actiõe iudicati, vel petit executio.sententiæ,reus poterit excipere de corruptela,& tunc secuta hac sent.qđ actor est corruptor,tunc statim sequitur pœna lege imposita,qđ amittit actionẽ,vt l.j.§.j.ad turp. hic est tex.d.l.eius q delatorẽ. iudex tñ super crimine ꝓnũciat, vt ibi dixi.Scd's mod⁹ est per modũ actiõis,& hic ẽ duplex.vno mõ, qđ ego principaliter petã ꝓnunciari, qđ ipse actionem amittat eo,q corrupit aduocatum,vel iudicem.Secundo modo in actore,in cuius perniciem iudex,vel aduocatus erat corruptus. Nã agat j.actione sua,& ad ꝓbãdum,quod reus debeat haberi pro ꝯuicto, faciat probationem de corruptela. ita debetis
9 intelligere hãc materiã.† Quæro,quid si corrumpens decessit ante latam sententiam, vtrum hæc pœna transibit ad hæredes. tex.est no.quòd non,in d.l.eius qui delatorem.ff.de iure fisc.

a ADD. ¶Barb.Adde Bal.post Bart.l.1.C.de Inst.C.ꝯfir.qđ valet sent.lata ꝯ verum intellectum legis, vel statuti,& per eius obscuritatẽ, vel varietatem,& q̃n sunt opi.hincinde,vide Bal.l.mancipia,C.de ser.fu.& l.precib.C.de imp. vbi dicit,quod nõ audet recedere ab aut.doc. quia illos sequitur post terga colligendo spicas.Et an opi.doc.excuset iudicem,vide Bal.c.1.§.iudices, de pa.iu.fir.Et quod mens cõsulentis non debet attendi,vide Fel.conf.229. in fi. Quod plus sit seruanda opi.doc.antiq.q̃ Mod.vide c.de quib 10.dist.ita Ant. & vide quod ibi dicit d.Ab.post d.An.in c.tua,de vsuf.& c.1.de const.

b Alex. Iudicem. Sed vtrum ista lex puniens corrumpentem habeat locum in corrupto precio,nõ.secundum Bal.in l.prox.& quid si corrumpat notarium actorum,dic idem secundum Bal.in l.fi.j.e.

c Ale.Fiscalis.No.quod differt respub.à fisco.vide B l.l.fi.& Ia.Bu.& Sal.l.properandum,de iud.& vide Bar.in rub.j.de iur.fiſ.li.10.in pr.& ibi scripsi post eum,§.qui pro sua iur.l.1.& Bal.hic in l.fi.& quod no.Cy.in l.1.

d Ale. Op. An in ciuilibus liceat corrumpere aduersarium,vt patiatur contra se ferri sententiam.Adde Bar.in l.1.§.sed & const.ff.de cal.

e Alex. Corrumpente.De pœna rei hic corrumpentis iudicem vel procuratorem aduersarij,vide Bart.in l.generaliter, & in l.2.§.sed & constitutio. ff.de cal.& plene per Im.in l.diuus,ff.de re iud.

f Ale.Iure.Vtrum corrumpens iudicem,vel procuratorem perdat causam ipso iure,vel per sententiam,adde Bar.in l.eius qui delatorem, in prin. & l.1.§. sed & constitutio,ff.de cal.Imo.plenius in l.diuus,de re iud.

g Alex.Qualiter.Adde no.in l.1.§.de aduo.di.iu.

LEX II.

1 *Quantum ad pœnam iudicis, non fit distinctio , an sit corruptus pecunia, vel precibus.*
2 *Si iudex male iudicat,propter dolum tenetur in totum.*
3 *Si propter imperitiam,tenebitur quantum religioni iudicantis videbitur.*
4 *Si iudicauit expresse contra cãm legis difficilis,et obscuræ,punietur minus. Si facilis,& aperte,punietur plus,ibi. (q̃doque alia,tunc iudex excusatur.*
5 *Si errauit in eo,in quo sunt opi.ita fortes, quod quandoque seruatur vna,&*

a DE EO QVI PRETIO. a Hæc l.loquitur de j.parte rub.Op. de l.seruo inuito.§.cum prætor.ff.ad treb.& qđ ibi dixi §.l.px. qa differentia est,vtrũ pretio,vel precib.aliqs corrumpatur.sed
1 hic dr,quod idẽ est,quare malè.†So.br q̃tum ad hoc,vt sententia valeat, bñ distinguit vtrũ sit corrupt⁹ pecunia, vel ꝓcib.q̃tũ verò ad pœnã iudicis,ñ hr distinctio,vtrũ sit corrupt⁹ ꝓtio,vł ꝓcibus

a ADD.¶Alex.Pretio.Adde,quod error ex causa probabili,facit q iudex non tenetur in aliquo parti læse.gl.est no.10.q.3.c.temerarium.

cibus. Sed q̃tũ ad pœnã partis, an distinguatur vtrũ sit corrupt⁹
ꝑtio, vel ꝑcib. & dico, quod sic. nã q corrumpit iudicẽ ꝑcib. non
reperitur, quod actionẽ amittat, imo ꝯ l. furti, §. pact⁹, ff. de his,
q no. infa. Itẽ op. & vr̃, ꝙ iudex aliter puniatur, vt ff. ad l. Iul. repe
tun. per totum. huius timore dicit gl. quod ꝯ iudicẽ corruptum
a datẽtur plura remedia, q̃ ponũtur hic, & l. 1. ff. de cal. Op. & vr̃, a
quod iudex, q malè iudicauit, tenetur in q̃tũ religioni iudicãtis
videbitur, nõ in tota æstimatione litis, vt inst. de obli. q̃ ex qua
si deli. in pr. & l. ex maleficiis. §. si iudex. de ac. & ob. l. si. ff. de var.
2 & extraor. cog. †Sol. q̃n q; iudex iudicat malè, pp dolum, tunc
3 tenetur in totũ, vt hac l. & l. si filiusf. ff. de iud. † Q̃n q; iudex iu-
dicat malè, ꝓpter imperitiã, tũc tenebitur q̃tũ religioni iudicã-
b tis[b] videbitur, vt in ꝯrio, ista aũt imperitia p̃t esse 2. mod. † Vno
4 mõ si iudicat expressè ꝯ casum legis, & in hoc casu distingue:
aut errauit in l. difficili, & obscura, & mitius punietur: aut in fa-
cili, & aperta & punietur plus, vt no. Inst. de obli. q̃ ex quasi deli.
5 in pr. † Q̃n q; errauit in eo, in quo fuerunt op. q̃a elegit malam
opi. & tunc quandoque inter oẽs opi. est vna, q̃ ab omnib. cõi-
c ter approbatur,[c] & cõiter obseruatur, & tunc si elegit aliã opi.
non bonam, punietur eo modo quo dcm̃ est s̃. q̃a minimè sunt
in mutanda, &c. vt l. minime. ff. de leg. & l. si de interpretatione,
ff. e. ti. si verò sunt opi. ita fortes, quod quandoque obseruatur
vna, & quandoque seruatur alia, vt in opinione, quæ est in ma-
teria compendiosæ factæ per verbum commune, tunc iudicem
putarem excusandum, quia errauit errore probabili, imo pro-
pter opi. lex dicitur incerta, vt habuistis no. in 1. const. C. §. qui-
bus. & pro hoc tunc facit, quod no. in l. 1. s̃. de iur. & fac. ign. Vl-
timò quærit gl. an istud, quod datum est iudici, possit repeti, di-
cam statim super ista auth. quæ sequitur.

a ADD. ¶Ale. Opp. Et videtur no. quod si iudex interponat decretum actui ip so iure nullo, non facit litem suam, secundum bal. l. 1. de tu. & ra. dist. vide ta- men, quod no. bal. in l. exigendi, de procu.

b Ale. Iudicantis. Hoc est verũ, nisi illius s[illegible] facta esset executio, quo casu te- nebitur ẽt in toto interesse, & in tota æstimatione litis, ꝑ id, q̃d no. bal. l. ob- seruare, §. proficisci, in 21. q. quod dixi in l. 1. ff. de app. posuit & bal. l. pen. s̃. de pact. quando iudex teneatur, si eius s̃ña est nulla, & vide s̃. & ibi ita no. & vi de bal. & bar. si iudex exceptionẽ admittat debite, vel indebite pronunciat se iudicem ꝯpetẽtem, an teneatur ad interesse totius cãę. Prædictis adde, q̃d d̃t bar. ꝯs. inc. in qõe p̃nti ꝯsiderandum, & ꝑ interlocutoriam ipso iure nul- lã dr̃ pars grauari, saltẽ de facto, & ꝑ appellationẽ ab ea, cã deuoluit ad su- perioré, alle. Inn. & Io. An. i c. dilecto, de app. & dixi s̃. q̃n s̃ña est nulla, vide bal. l. si vt proponas, q̃uõ, & q̃n iu. & adde hic, quod vbi sunt opi. nõ est rece dendum ab opi. gl. saltem in ꝯsulendo, & in iudicando, & ob h. d. bal. in l. 1. de vul. & pu. & ibi Im. sæpius consuluisse pro gl. & no. Ia. Bu. l. 1. ĩ. qui pro sua iu ris. & Bal. hic in l. si. & quod no. Cy. l. 1. C. de act. & ob. opp. 1. in fi. & Ang. l. 2. ff. de acc. & Bar. cons. inc. Andreolus. & Io. An. c. 1. ext. de const. & Inn. c. ne inni- taris, e. ti. Et dicit Bal. l. 2. in pr. s̃. de fen. quæ sine cer. quan. quod in dubiis or- dinaria opi. est tenẽda. Et de materia vide per do. Ab. c. 1. de re iu. Et adde Bal. c. 1. §. iudices, de pa. iu. fir. Multa ponit in hac materia, vide, & adde, quod in dubiis cõis opi. est sequenda, nisi notorie male dicat, vel rationabiliter con- uinci possit, quod iudex bonus acutissimi ingenij æstimabit, s̃m Io. An. c. 1. de const. per c. capellanus, de fer. & ibi dixi ad hoc Ab. Mod. alle. l. 1. C. de vet. iu. enu. & quod not. Inn. c. cum speciali, de appel. quam partem tenere debet iudex quando sunt opi. hincinde. quod dicit Bar. in l. quod Nerua, ff. depo. & adde Bar. l. cum prolatis, ff. de re iud. & latius per Bart. in q. sua index per imperi- tiam. Adde ad hoc, quod no. dixit Bart. quod sententia lata inter opi. dubias, valet, sed per appellationem rescinditur, si contrariam conscientiam iudex appellationis habeat. ita dicit no. Bar. l. 4. §. hoc autem iudicium, ver. vlt. ff. de dam. infe. Bene facit l. fin. & ibi gl. Bart. & Bal. ff. quod cum eo. & adde, quod no. dicit in l. cum prolatis, post Inn. c. ne innitaris, de const. & not Mod. in l. si expressim, de app. Adde quæ no. Mod. & do. Ab. c. 1. de re iud. dicit Io. And. in c. capellanus, de fer. per tex. tamen tenet ibi gl. quod ille, qui facit contra le- gis præceptum, in cuius intellectu sunt opi. non peccat, imo excusatur ab o- mni culpa, quod no. & hic adde Bal. l. mancipia, s̃. de fer. fu. Et id, quod dixi s̃. quod sententia lata inter opi. dubias tenet. Dic, quod etiam tenet, etiam si post constitutionem fuerit declaratum talem opin. malam esse. ita dicit Bal. l. fi. ff. de iust. & iu. Et dum dixi cõi opi. sequendam, allego primo illud Cato- nis. iudicium populi nunquam contempseris vnus, l. 1. ff. de off. questo. vers. si crebrior apud veteres opi. est. & l. 1. ff. de na. & l. athletas, §. 1. ff. de his qui no. infa. c. in charitatis, 26. dist. c. quidam. de poen. & remis. & Inn. c. ne innitaris, de const. gl. c. 1. de post. præl. in 6. Bal. l. obseruare, §. proficisci, ff. de of. proc. & d. l. athletas, & Ang. l. cum prolatis, ff. de re iu. Et in dubio est tenenda opi. per quam omne euitatur peccatum. cle. exiui, de ver. sig. c. iuuenis, de spon. c. vni co, de scrut. & dum s̃. dictum est, quod tenenda est opi. gl. adde, quod de ac- cu. dixit Bar. l. 1. ff. de concus. & ibi dixi post eum. & vide de cõi opi. cons. 366. & etiam de limitatione cõis opi. quando non sit tenenda, vide in cons. colle gij Pap. & adde, quod licet dicat Bar. l. ambiguo, ff. de re. dub. quod quando vna lex habet plures lec. non licet sumere arg. ab ea, nisi ab alia l. vel opi. fir- metur. tamen dixit Bar. in 1. const. C. &c. ver. item op. dr̃ hic, cæteras, quod iu dex sentẽtiando s̃m opi. nõ dr̃ continere expressum iuris errorẽ, vide ꝑ eũ.

c Paris. Approbatur. Qualiter istud procedat, vide omnino multa, quæ habes addita in Bertac. ver. commune.

AVTHEN.

1 *In delictis non est locus pœnitentiæ, nisi sint occulta, vt facilius manifestetur.*
2 *Periurium non potest argui, nisi iuramentum fuerit necessarium.*
3 *Qui dedit pecuniam iudici vt iudicaret pro se, vel vt eum secundum iustitiã expediret, non potest eam de iure nouo repetere.*
4 *Quid si quis promisit seruare iudicem indemnem tempore syndicatus, & non dedit, nec promisit pecuniam.*

a NOVO IVRE.[a] diuiditur in 2. partes principales. In 1. loq̃tur,
q̃do aliquis arguit iudicem de corruptela, & ꝓbat. secundò q̃n
arguit, & non ꝓbat. secunda ibi, sed si datũ. Prima subdiuiditur
in 2. partes, quia primò dat modũ arguendi. secundo punit cor
ruptũ. secũda ibi, sed q accepit. secunda pars subdiuiditur in 3.
partes. Primò ponit, qualiter puniatur ille, q non ꝓbauit. Scd̃o,
qualr̃ puniatur ille, q s̃cr̃m purgatiõis subire noluit. Tertiò per
mittit partes post s̃cr̃m de nouo ꝯueniri. partes videbitis in lr̃a.
Secunda ibi, sed si persona. 3. ibi, sed si q̃s litigantium. Primò op.
1 † ꝙ in delictis non sit locus pœnitẽtiæ. vt de fur. l. qui ea mẽte.
So. Fallit in casu huius aut. vt ista delicta ita occulta manifesten
tur facilius. item op. dr̃ hic, confiscatis bonis. ꝯ de bo. dam. aut.
bona dãnatorũ, & in aut. vnde sumitur. vnde dicit gl. fallit hic.
Tu dic, quod ibi loq̃tur in his, qui post sententiam moriuntur,
hic in aliis q superuiuũt post s̃ñam, vt ĩ. dicã, & dixi in l. 1. ĩ. de
bo. dã. itẽ op. dr̃ hic, quod ille, q ꝓbare nõ potuit, punitur. ꝯ, ff.
ad Tur. l. 1. §. 1. so. vt in gl. vl. gl. op. & vr̃, † q̃d periuriũ nõ possit
2 argui, vt l. 1. s̃. de reb. cre. so. hic fallit in isto iur̃o necessario. Sic
3 in l. admonendi. ff. de iurei. Vltimò q̃ro, † vtrũ pecunia data iu-
b dici possit repeti.[b] hoc examinat gl. in l. 2. in fi. ff. de ꝯd. ob turp.
cau. Tu dic 3. verba, si loqueris de iure antiquo, aut q̃s dedit pe
cuniam iudici, vt iudicaret pro se, & nõ p̃t repetere, q̃a ẽt ex par
te sua versatur turpitudo, vt l. 2. Si pecuniã dedit iudici, vt eum
s̃m iustitiam expediret, tũc turpitudo versatur ex parte iudicis,
sed ex parte dãtis non, merito repeti p̃t, vt l. pe. ff. de ꝯd. ob tur.
cau. sed si q̃ris de nouo iure, tũc nullo casu habet iudici dare, vt
c in aut. vt litigantes iurent. circa pr. tunc nõ liceret repetere,[c] q̃a
ẽt ex parte sua versatur turpitudo. Hic dr̃, dedit, vel promisit.
4 † q̃ro, q̃d si non dedi, vel ꝓmisi pecuniam, sed promisi eum ser-
d uare indemnem[d] tpe syndicatus? Cogita tu de Digesto nouo,
quia hoc anno dixi, & forte. in l. si quis vxori. §. si fugitiuum. de
furtis, dixi in l. si à reo. §. illud. quod vulgo, ff. de fideiuss.

a ADD. ¶Ale. Iure. Vide bar. l. transa. C. de transa. & per illum tex. dicit bar. l. 3. §. si. ff. de cond. ob turp. causam, & in l. non omnes, §. si. ff. de re iu. & quod po- test fieri statutum, videlicet, quod pœna remittatur consociis.

b Ale. Repeti. Et quid in testamento, vide bar. no. in l. 1. in pr. ff. de fal. adde gl. in l. 2. s̃. eo.

c Paris. Repetere. In contrarium vide Ias. l. 1. ff. de cond. ob turp. cau. vbi etiam ponit de eo, quod dicit barto. in fi. de promissione constet iudæum iudicem.

d Ale. Indemnem. Tene mẽti singulariter dictũ q̃d iudex potest petere siue ca- uere de indemnitate propter syndicatum, vide bal. l. 1. s̃. de cõd. ob turp. cau. & ibi habes post bar. remissiue, ff. de cond. ob turp. cau. in l. 1.

¶Sententiam rescindi non posse. Rub.

LEX I.

1 *Nemo p̃ot proprio motu s̃ñam suam reuocare, nisi sit interlocutoria, & n. 2.*

a NEQVE SVAM.[a] † Sententia, per q̃ rescinditur propria s̃ña
1 vel prædecessoris, est ipso iure nulla. h. d. Op. s̃. si aduer. rem iud.
2 per totum. de p̃c. Imp. offer. aut. q̃ supplicatio. Dic † quod q̃doq;
quis vult reuocare sententiam proprio motu, & tunc non p̃t.
Et ita loquitur hic, nisi sit sententia interlocutoria, vt l. post sen
tentiam, s̃. de sen. & ff. de re iud. l. quod iussit. sed si vult omnia
reuocare, remediis proditis à iure, p̃t. Sunt aũt illa remedia, in
integrum restitutio, supplicatio, & appellatio, & nullitas, & ex-
ceptionis obiectio. & vide gl. quæ hic ponit notabiliter.

a ADD. ¶Ale. Suam. Istum titulum limita secundum Inn. ca. sacro. de sen. exc. & dixi post bar. l. quod iussit, ff. de re iud. & limita, quod sententia, quæ est lata ex priuilegiatis probationibus, nunq̃ transit in rẽ iud. Ita dicit Ange. hic, al- leg. Inn. c. tua nos, de cohabitatio. cle. & mulie. idem si lata ex præsumptio. l. si quis adulterij, ĩ. de adul. Rom. põderat esse casum in l. admonẽd., ff. de iu reiur. & ibi vide. Idem si sit talis quæ si seruaretur, verteretur in periculum animæ, gl. est sing. in c. inter monasterium, de re iud. & Rom. vbi s̃.

LEX II.

1 *Exceptio peremptoria potest opponi vsque ad sententiam. & nu. 2.*
3 *Si omittatur non propter hoc sententia est nulla, nisi rescindatur per appella- tionem, vel restitutionem, & nu. 1.*
4 *Si opposui exceptionem, & in ea succubui, an illud idem possim post in iudi- cio deducere, per modum actionis.*

1 PEREMPTORIAS. † exceptio peremptoria si non admittit,
a sententia non rescinditur, a nisi restõis, vel appellationis reme-
2 dio. h. d. ista lex. † No. ꝙ exceptio peremptoria p̃t opponi vsq;
3 ad sententiam. No. quod † si omittatur. pp hoc sententia nõ est
nulla, nisi rescindatur per app. vel restõe. no. quod dixi in sum-
mario. Op. de l. fi. ĩ. de exce. & l. Pomponius. §. rati. ff. de proc. so.
Aliud in exceptione dilatoria, vt ibi, aliud in perẽptoria, vt hic,
quod dic, vt plenè dixi in l. exceptionem. s̃. de proba. Secundò
op

a ADD. ¶Ale. Rescinditur. An sententia possit rescindi, vide in l. quod iussit, ff. de iud. in pr. & in l. eleganter, §. si post. de cond. indeb.

a op.[a] & vr, quod post didicita testificata non possit opponi exceptio, vt in aut. at q semel, s. de test. gl. fatetur, & hoc est verũ, in exceptiõe, q̃ pbatur in instrõ. sed si deberet pbari per testes, nõ admitteretur post didicita testificata. vide gl. hęc gl. nõ dicit verũ, qa exceptio siue debeat pbari per testes, siue per instra pt opponi post didicita testificata. Nec ob. aut. at q semel. qa verũ est, quod post didicita testificata non admittuntur testes, super eisdẽ articulis, sed in aliis sic, qa nõ est ibi timor subornationis, vt dicã ibi. & l. per hanc, j. de tẽp. ap. † qro, quid si opposui exce-
4
b ptionem,[b] & in ea succubui, an illud idem possim post in iudicio deducere, per modum actionis? gl. & Cy. tãgunt hic. ego dixi plenius in l. qui Romæ, §. duo fratres, ff. de ver. ob.

a ADD. ¶ Ale. Op. An exceptio peremptoria possit opponi post sententiam, vide bar. & ibi dixi in l. si duo, §. si quis iurauerit, de iurei. vide Spe. in ti. de exceptio. & repli. §. dicto ver. post pr iam, cum seq. & ad hunc pt opponi de l. si quæramus, ff. de testi. vbi vide no. & quando debet opponi exceptio peremptoria, ibi vide, & no. verbum per bar. in l. præscriptio, de excep. adde Pe. de Anch. consi. 6. vbi de exceptione inuentarij, & Pau. de ca. consi. 162.

b Ale. Exceptionem. Vide bart. in simili, per istum tex. in l. properandum, in pr. s. de iudi. & adde bar. in l. officium, de rei vend.

LEX III.

a IMPETRATA, a no. qd per rescripta nõ possunt rescindi sniẽ latæ. sic habetis in l. cãs, s. de trãsa. & per hoc dico, quod est notandũ, qd qñdo fiunt statuta in ciuitate, & postea additur in fi. qd habet locum in præteritis, præsentib. & futuris, illud non extenditur ad ea, quæ per sententiam sunt determinata, per hanc l. & per similes. Plenẽ dixi in l. omnes populi, ff. de iust. & iur.

a ADD. ¶ Par. Impetrata. An aũt si lata sniã, in q trãsiuit in rẽ iudicatã, petat re missio, & princeps pcedat, sine tamen clausula, nõ obstante, an valeat remissio, qd in supplicatione sit significatum principi eam transiuisse in rem iudicatam, vide oino quæ scripsi ad bar. in l. idem Vlpianus, §. fi. ff. de excusa. tut.

¶ De fructibus, & litium expensis. Rub.

Continua, vt in gl.

LEX I.

1 *Colonus, qui pro fundo ei locato promisit reddere medietatem, non deducit expensas.*

HOC FRVCTVVM. no. quod fructus intelligũtur deductis
1 expensis. † Quid dicam, aliquis locauit fundum colono,[a] & il-
a le promisit reddere medietatem fructuum, an colon⁹ ante omnia deducat expẽsas? hic vr casus, qp sic. Contrarium est veritas. Nam hoc vr actum, vt illam medietatem fructuum habeat pro opere, & labore suo, vt l. cum duob. §. si in coeunda, ff. pro soc. & tangitur hic per la. de Are. & in l. fructus, ff. de rei vend.

a ADD. ¶ Ale. Colono. De colono adde bar. & bal. l. fructus, ff. so. ma. & Spe. idẽ sequitur. in ti. de loc. §. post q, ver. quid si tibi locaui, all. bal. d. l. fructus, in fi. & adde bal. in l. si adeunda, in repor. antiquis, & in l. si a domino, §. fi. de per. hær. & Cy. in l. 1. s. pro so. in fi. & quod ibi bal. in 3. q. & Inn. c. tua nos, de deci.

LEX II.

1 *Possessor post litem contestatam tenetur ad fructus.*
2 *Hæres vniuersalis succedit in mala fide defuncti.*
3 *Lite cõtestata si perempta est prima instantia, & initietur de nouo iudicium, possessor habetur tanquam in mala fide etiam in nouo iudicio, & nu. 4.*
5 *Per litis contestationem, an quis efficiatur malæ fidei quo ad omnia.*

1 LITIGATOR. hæc est no. l. br dicit, † Post litẽ cõtest. possessor tenetur de fructib. perceptis, & percipiẽdis. idẽ in hrde eius h. d.
2 No. ex hac l. quod dixi tibi in summario. Secundò no. † qd hrs vris succedit in malã fidẽ defũcti. hẽs in l. cũ hrs. de diuer. & tẽp. psc. & no. s. de pscr. lõg. tẽp. l. 1. Op. de l. fruct⁹. ff. de rei vẽ. so. ibi loqtur in eo, q sp fuit malæ fidei: hic in eo, q ab initio fuit bonæ fidei, vnde post pteslationẽ efficitur malæ fidei. scdò oppõitur, dr hic, tẽetur de fructib. quos ipse percipere potuisset. pmo de fructib. quos pcipe potuisset actor, vt l. si nauis. de rei vẽ. hui⁹ ti
a more gl. expõit hic, pcipere potuisset, s. actor,[a] vt pcordet cũ prio. put hẽs in lra, potuisses, pcedit hæc gl. sed si hẽs in tex. potuisset, de necessitate intelligit de reo. nec gl. posset pcedeř. qd dicem⁹? Br possumus dicere, qd qñq; aliqs est malæ fidei possessor verè. & tũc loqtur l. si nauis. qñq; ẽ possessor malęfidei fictè p lit. pt. tũc loqtur hæc lex, qd satis placet. facit ad pdicta l. domũ. s. de rei vẽ. mihi vr, quod dẽat inspici, qd potuisset pcipere re⁹: sed ibi dicã. itẽ op. de l. fideic. in pr. de vsur. so. dicit gl. fateor, quod intra quadrimestre tps nõ tenetur de fructib. & sic pcordat cũ prio. vide gl. Hoc quod dicit de quadrimestri tpe, nõ hẽt locũ in actiõe reali. de qua loqtur ista lex, tũc. n. hẽt tps offõ iudicis, vt inst. de of. iud. in pr. no. j. ti. 2. l. fi. Et iõ illud, qd gl. dicit excepto tpe quadrimestri intelligas excepto eo tpe, quod ei datur offõ iudicis post sniã. ita dẽtis hoc intelligere. Op. qd p cõtestõnẽ nõ efficitur malæfidei, vt l. si post acceptũ, ff. de rei vẽd. sol. qtum ad fructus restituendos, efficitur malęfidei, vt hic: qtũ
b ad vsuras, & alia, nõ efficitur[b] malæ fidei sine distinctione, q̃ dicã vobis incontinẽti, vna qõe pmissa. qro igitur prius, & hic ad
3 uerte multũ. † lit. pt. perempta est instantia prima, post demum de nouo iudicatur super eadem re, vtrũ hẽatur tanq̃ malæ fidei possessor in nouo iudicio? gl. dicit quod nõ. & vide gl. valde no. & sing. & est prima. Br p ista gl. facit ff. iu. sol. l. cum lite mortua. In priũ facit l. fisc⁹. in q. ff. de iur. fisc. sm vnã lec. sm aliã nõ facit. Itẽ p istã gl. facit, quod alibi determinatur, quod perempta in-
c stantia adhuc durat e vitiũ litigiosi[d] inductũ per ptestõẽ. idem
d no. gl. in l. pperandũ. de iud. §. & siqdẽ. in gl. super ver. iudicij. idẽ
4 tenet Inn. ext. de test. c. cãmq;. & istã partẽ ego puto verã. † pro
e hui⁹ decõne dẽtis scire, quod ptestõnis qdam sunt[e] effectus iã psummati, & perfecti. qdã sunt psummandi in futurũ. Effectus perfecti qdã sunt, q respiciunt ipsam cãm, qdã respiciunt instã-
f tiã. Cãm respiciũt, puta qd efficiatur malæ fidei,[f] & sic tenetur de fructib. qd res sit litigiosa, qp pscriptio sit interrupta: & tũc ẽt perẽpta instãtia durat effectus iã psummatus, per iura s. all. & s. de psc. 30. an. l. cũ notissimi. p totã legẽ, maximè in §. sed & si qs. & in l. fi. e. ti. Nã in alia cã, vel inter als psonas illa ptõ suũ effectum nõ produceret, vt d. l. cum notissimi, §. sed & si quis. & est casus in d. l. fiscus in q. de iu. fis. & sm verã lect. q̃ ibi tenui. quod probatur ratione, quia sicut sententia diffinitiua non habet effectum si agatur ex alia causa, vel inter alias personas, & ita pstitutio facta ex vna causa, vel ex vna persona, vt l. cum quæritur. ff. de exce. rei iu. Quidã sunt effectus, qui respiciunt instantiam, vt non petantur cautiones post conte. quod non cõcedatur dilatiõ, cum si. vt l. Pomponius. §. rati. ff. de proc. & de prob. l. exceptio. Et isti effectus, quãquam consummati, iam extinguuntur perempta instantia, vt l. hos accusare. §. hoc beneficio. ff. de acc. Nec ob. s. de proc. l. ita demum. quia ibi non fuit perempta instantia, sed fuit iudicatum, & appellatum, vt ibi patet. Quidam sunt effectus consummandi in futurum: vt quod ex vigore ptestationis perueniatur ad diffinitiuam. Isti effectus perimuntur
5 perempta instantia, vt l. cum lite. ff. iud. sol. † Quęro vtrumque per
g contestationem quis efficiatur malæfidei quo ad omnia? distingue, aut queris quo ad fructus, aut quo ad periculum interitus, aut quo ad vsucapionem, vel præscriptionem. Primo casu, aut quo ad fructus faciendos suos, & non videtur malæfidei, quia eodem modo facit suos post lit. cont. sicut prius, vt l. qui scit. §. 1. & fi. de vsu. & de acq. rer. do. l. quæsitum. Aut quo ad hoc, an teneatur ad restitutionem fructuum. & eo modo tenetur post lit. cont. ac si fuisset ab initio malæfidei, vt hic. cum si. habita in percipiendis illa distinctione, an potuerit percipere reus, vel actor, vt s. dixi. Secundo casu, de periculo interitus, dic aut habuit iustam causam litigandi, vel non, dic vt l. illud. de pet. hær. & de rei ven. l. item si verberatum. §. fi. cum l. seq. vbi no. Tertio casu, s. de vsucapione, & præscriptione, dic, qp præscriptionem longi temporis interrumpit, vt l. moræ. s. de rei ven. vsucapionem vero triennij interrumpit quo ad effectum, non ipso iure, vt l. si post acceptum. de rei ven.

a ADD. ¶ Alex. Actor. In hac materia vide bar. plenissi. ne, in repe. l. & ex diuerso, de rei ven. & bar. in l. apud Iul. §. fructus, de le. 1. cum concor.

b Alex. Efficitur. Omnia tamen ista limita, & intellige, vt no. dixit bar. in l. cum mota, j. de transa.

c Paris. Durat. Vide Aret. in l. 2. ff. de duo. re. Ias. in l. 2. C. de eden. declara, vt per Alex. in d. l. 2. & per Bar. in l. fi. j. de litig.

d Alex. Intellige tamen, vt not. per gl. & Bar. in l. 1. ff. de præsc. lon. temp.

e Alex. Sunt. Vide Bar. in l. 2. & ibi no. s. de eden. & limita hæc dicta, vt per Bar. in l. cum mota, s. de transa.

f Paris. Fidei. Sequitur Are. consi. 109.

g Alex. Vtrum. Vide bonam gl. in d. l. qui scit, §. fi. ff. de vsu. per Bar. in l. & ex diuerso, ff. de rei ven. vbi plene quo ad fructus.

LEX III.

1 *Reseruatio expensarũ fit in sententia. si iudex condẽnet in expensis, licet non*
2 *vel si pronunciat posse peti expensas in futurum. 3. (tacet quantitatem.*
4 *Iudex si de aliquo casu non cognouit, potest de illo non pronunciare. 6.*
5 *Post sententiam interlocutoriam, quæ totam litem dirimit, non durat petitio expensarum. (eius successor taxare.*
6 *Iudex si dicat, condemnamus in expensis, reseruata nobis taxatione, poterit*
7 *Si talis declaratio reseruatur iudici, vt priuatæ personæ, non poterit eius successor taxare. 6. (xationem expensarum.*
8 *Delegatus, qui potest exequi sententiam, potest in sententia sibi reseruare ta-*
9 *Et mortuo legato, poterit delegans taxare.*

a TERMINATO. a † Post diffinitiuam sententiam non est de
1 expensis tractandum, nisi iudex hoc in sententia reseruauerit.

a ADD. ¶ Ale. Terminato. Vide Bar. in l. nam postea, §. si damnetur, ff. de iureiu. & Bar. in l. properandum, §. finautem, s. de iud. & limita no. per Ang. & Im. in l. Paulus. la 2. ff. de re iud. Vide Bar. ad illum tex. in l. 1. § fi. ff. si quis ius di. non obt. Et de quibus expensis ista lex intelligatur, vide Bar. in l. 1. §. fi. prope fi. de al. iu. mu. cau. fa. post gl. vide in l. 1. s. si quis ius di. non obt. & vide gl. & Bart. in l. properandum, §. fi. de iud.

Barb. Et vide doc. in c. 1. de plus pe. vbi dixi ad limitationum huius l. si statutum dixit, quod victus condemnetur victori in expensis, quod poterit peti condemnatio expensarum post latam sententiam super principali condemnatione statuti, vide Bar. in l. 3. §. si rem, de le. 3. Ang. in auth. de exh. re. in prin. & vide plene d. Ab. in c. 1. de sequest. pro eo, quod h. d. Bar.

h.d. Primò ponit dictũ, secũdò exceptionẽ. Tertiò rõnẽ. partes
patẽt in lra. no. qd dixi in summario. op. ĵ. q̃do ꝓuo. nõ est ne-
cess. l. fi. dicit gl. dico, qd nõ p̃t peti ꝑ actionẽ, vt hic, sed officio iu
dicis sic, vt in ꝯrio. ista est falsa per l. 4. §. depositi, qa officium iu
dicis nõ dura post snĩam. vel dic, ꝙ ibi negotiũ nõ erat finitũ,
qa erat appellatũ, & est hæc vera. Op. de l. Paulus. ff. de re iu. sol.
hæc intelligitur fm illã, qa p̃t pronũciare eo. die de sumptib. vt
ibi: nõ p̃t, vt hic. Op. de l. qd in diẽ. §. si rõẽ, ff. de ꝯpẽ. resp. p̃t ori
ri post snĩam noua lis, q̃ attinet primæ, vt in ꝯrio. hic vero ꝓhi-
a betur oriri ex natura primæ litis. Venio ad q̃ones, a † q̃ro quãr
2 fiat ista reseruatio. gl. põit duos modos. Primus mod⁹ est, ꝙ cõ-
dẽnet in expẽsis, licet nõ taxet q̃titatẽ. secũdo, qd ꝓnũciet pos
se peti expẽsas in futurũ. Prim⁹, quod ꝯdẽnet in expẽsis, licet q̃-
titatẽ nõ taxet, est indubitabilis. nã cũ expẽsæ certæ in iudicio
nõ sunt petitæ, p̃t ferri snĩa incerta in expẽsis, vt s. de sent. q̃ sine
cer. q̃t. l. 2. & licet iudex nõ reseruauerit sibi taxationẽ, postea p̃t
b taxare, vt ibi dixi. cõis tñ practica est, b qd reseruet sibi taxatio-
3 nẽ. † Secund⁹ mod⁹ est, q̃n nõ ꝯdẽnat, sed reseruat petõẽ expẽ-
sarũ. iste est dubitabilis. ꝓ gl. ista facit l. Modestinus. q̃ alle. facit
c et l. idẽ Labeo. §. 1. fa. er. & qd ibi no. in gl. parua. c in ꝯriũ facit,
qa iudicis offĩn post snĩam extinguitur, vt l. 4. s. dep. ergo nõ p̃t
sibi reseruare petõnẽ, cũ nulla supersit actio. p̃terea iudex nõ p̃t
d sentẽtiare pro parte, d & ꝓ parte nõ, vt in l. in hoc iudicio. fa. er.
Sed hic ꝓ parte sentẽtia super sumptib. nõ diffinit negotiũ: er-
go, & c. istã opi. tẽt d. Cy. & Inn. in c. fine litib. ext. de dol. & ꝯtu.
Dẽt ergo fm eũ in expẽsis ꝯdẽnare, & reseruare tibi taxationẽ.
sed si reseruet sibi petõẽ, vel ꝯdẽnationẽ, hoc nõ valet, fm eũ.
Ego puto, quod gl. dicat veritatẽ. Primò per tex. h⁹ l. vbi est cas⁹
ibi, nisi iudex. p̃terea hoc esse verũ apparebit in respondẽdo ad
ꝯria. Mõ nõ ob. quod dr̃, iudicis offĩn nõ durat lata sentẽtia, qa
illud, quod erat in offõ post iudicis ꝓnũciationẽ, incipit posse
peti iur actiõis. Tex. est in l. si finita, §. elegãter. de dã. infe. & hic
4 est casus in hac l. † nõ ob. quod iudex ꝓ parte ꝓnũciat, & ꝓ pte
nõ, qa illud est verũ, q̃n iudex cognouit de oĩb. dẽt ꝓnunciare
de oĩb. sed si de aliquo casu nõ cognouit, p̃t de illo nõ ꝓnũtia-
re, vt l. licet, s. de iu. ita hic plenè nõ cognouit de expẽsis. fateor
tñ, quod prima practica est cõior, & seruetis eã. q̃ro ext. gl. vtrũ
5 † post snĩam interlocutoriã duret petitio expẽsarũ, resp. si post
e illã speratur diffinitiua, & sic durat offĩn iudicis, super illa re, vel
cã, sp̃ poterit de expẽsis ꝓnũciare, & nõ est dubiũ. sed si esset ta
lis interlocutoria, q̃ dirimeret totã litẽ, cẽt idẽ, ꝙ ĩ diffinitiua, vt
l. post sentẽtiam, s. de sen. & interl. de hoc vide per Inn. in c. sæ-
6 pe. ext. de app. q̃ro † qd si iudex dicat, ꝯdemnamus in expensis
f reseruata nobis taxatione. q̃ro, an poterit taxare successor eius.
Dico, ꝙ sic, ar. ff. de iud. l. proponebatur. sed ꝯ hoc facit ff. de rei
vẽ. l. idẽ Pompo. scribit, si frumentũ. in fi. vbi dicit, ꝙ decr̃o volũ
taria nõ trãsit ad hr̃dẽ, vt l. inter stipulãtem, §. si Stichũ, & quod
ibi no. de ver. ob. so. Hæc decr̃o reseruatur iudici nõ vt priuatæ
g personæ, iõ reseruatur, g s. qa idẽ iudex, & eadẽ dignitas, vt d. l.
7 ꝓponebatur. † Ibi verò nõ vt iudici, sed vt priuatę ꝑsonæ. Nec
distingue, vtrũ reseruauerit expresso ꝓprio noĩe, vel nõ exp̃sso,
vel vtrũ p̃cedat ꝓpriũ nomẽ, vel sequatur, qa l. si cõis seruus. de
stip. ser. loq̃r, q̃n dispõ p̃cedit sup aliqua re, sup qua p̃t haberi re-
spect⁹ ad ꝑsonã, & ad offĩn. sed si nõ p̃t hẽri respect⁹ nisi ad offĩn
tñ, tunc illa distinctio nõ hẽt locũ, vt l. cũ post. §. 1. de admi. tu.
8 † q̃ro, iudex delegat⁹ reseruauit sibi taxationẽ: vtrũ possit reser
uare. itẽ, an eo mortuo possit taxare delegãs. ad primũ dico, qd
q̃dã ẽ delegat⁹, q̃ p̃t exeq̃ snĩam, & ille p̃t sibi reseruare taxatio-
nẽ, cũ hoc veniat in executiõe, vt dixi s. in l. 2. de snĩa, q̃ sine cer.
q̃tita. sed si ei nõ ꝯpetit executio, non valet reseruatio, & sic illa
verba dẽnt intelligi reseruata sibi taxatiõe, hoc ẽ iurisdõi suæ.
sua. n. iurisdõ est vna, & eadẽ cũ iurisdõne delegantis, vt l. 1. §. q
mãdatã. ff. de of. eius, cui mã. est iuris. & iõ delegãs poterit taxa
re postea. sed si delagat⁹ taxaret, illa taxatio nihil valeret, cũ ta-
h xatio expẽsarũ h cõpetat ei, ad quẽ ꝯpetit executio de iure cõi.
q̃n ãt delegat⁹ possit exeq̃, & q̃n nõ, no. in l. à diuo Pio. in prin.
9 in gl. mag. ff. de re iud. † Circa illud, an eo mortuo delegãs pos-
sit taxare? istã q. disputauit d. Ia. de bu. tñ ex p̃dictis credo, quod
hẽat modicũ dubiũ. nã eadẽ ẽ iurisdõ delegantis, & delegati, vt
s. dixi, & no. l. vbi cæptũ. ff. de iud. facit s. de iud. aut. ad hæc. p̃te
rea, vt dixi, posito qd nulla esset facta reseruatio, ad eũ cõpetit.

¶ Contrarietas, & concordia.

Pro ꝯcordia aduerte, ius declarãdi snĩam obscurã, nõ transit ad successorẽ in offõ, Bar. & Ale. l. inter stipulantẽ, §. si Stichũ. ff. de ver. ob. allegatur Ang. l. ex facto, ff. de vul. & pup. Ber. in suo repertorio alle. Bar. tenere ꝯrium in hac l. terminato. & in l. ab executore, ff. de app. alle. Bal. in l. si. ff. de le. Ang. in d. §. si Stichũ. vbi Io. de Im. & Raph. & d. Ale. concordant opi. & And. & Im. in d. l. ab executote. vt prima opi. procedat in interpretatione sententiæ latæ ex mera voluntate iudicis, vt si ꝯdemnat in amputatione manus: qa non p̃t declarare successor, de qua manu sensit iudex, quo casu debet intelligi de manu minus vtili. Alia autem opi. procedit quando declaratio est fienda in actis.

a ADD. ¶ Ale. Quæstiones. Adde quod licet expensæ, quæ debentur ratione victoriæ, nõ possint peti nisi lite finita, vt hic, quia debentur iudicis officio: secus tñ in his q̃ debentur rõe contumaciæ, quia ille petũtur actione in factũ. ita tñt Doct. per ea quæ hñr ibi in l. 1. ff. si quis ius dicen. Facit quod no. in l. 3. §. si rem, de leg. 3. vbi idem in expensis conuentionalib. & statutariis.

b Ale. Est. Et de reseruatione taxationis expensarum, vide bar. l. ab executore, in pr. de app. & per d. Ant. c. 1. de seq. poss. & fruct. & vide bal. hic in prin. & idem, quod in primo modo, expresse tenet Inn. c. fi. de do. & contu. & bal. in addi. Spe. in ti. de sen. & Ang. l. si homo, ff. de re iud. & quæ dixi post Im. in l. Paulus, la 1. ff. de re iud.

c Alex. Parua. Quæ voluit tenere si iudex in snĩa dicat, pronuncio sic saluo eo, quod ĵ. dicam, itẽ dt Spe. & Io. An. in ti. de sen. §. species, ver. quid si iudex ꝑcipit, quod tenet sententia, condemno te in centum, nisi intra 10. dies probaueris te soluisse, licet tutius sit expectare, per c. suborta. de iu. per hoc, quod no. dixit bar. l. quid tamen, §. idem si arbiter; & quæ dixi post bar. l. ille à quo, §. si de testõ, ad Tre. & in l. ait prætor, §. si iudex, ff. de re iud. Et ad prædictam q. Spe. & Io. An. optime facit, quod no. gl. & ibi bar. l. obligationũ fere. §. ꝑdi. ff. de act. & ob. Idem ad not. per bar. l. iudex postquam, prope fi. de re iud. & quæ no. in §. curare, inst. de act. in fi. & quid in reseruatione pœnæ, vide quod no. in auth. interdicimus, per bal. ad fi. s. de epi. & cle. & hic per eum, quid in reseruatione fructuum? adde an valeat sententia lata sub cõditione, Pau. de Ca. consi. 15. bal. consi. 275. lib. 3. Abb. 83. lib. 1.

d Ale. Ego puto, quod gl. contra, tenet ipsemet bar. l. Paulus, la 1. ff. de re iud. & bal. in auth. generaliter, & hic in pr. in fruct. limitat tamen, nisi non liqueret, adde Imo. c. 2. fi. de do. & contu. & vide bal. l. 3. s. de sen. quæ sine cer. quant. & hic adde, an iudex possit addere, vel mutare sentẽtiam, respectu expensarũ, Ro. consi. 361. & Pe. de Anc. 182. Et an iudex possit sibi aliquam reseruationem facere, vide Pau. de Ca. consi. 370. & an possit sibi reseruare declarationem, seu interpretationem suæ sententiæ, vide eum in consi. 318.

e Ale. Petitio. Adde bar. l. sancimus, s. de iud. Et no. quod licet iudex interlocutoria nõ cõdẽnẽt, tñ semper p̃t ante diffinitiuam sententiam, & vide qd dt bar. in alia q. in l. si. in pr. ff. de pig. act. & ad hoc, quod no. Abb. c. ex parte, in fi. extra, de rescr. & bal. l. 1. in fi. ff. si quis ius di. non ob. bene facit, quod no. voluit Cyn. l. properandum, circa fin. s. de iud. & cum bar. hic post Inn. concor. spe. de exce. §. viso, versi. aliud quoque, & per Arc. 2. q. 1. certum, & latius per doc. in l. eum quem temere, de iud. Et cum Inn. transit bal. l. properandum, §. sinautẽ alterutra, s. de iud. & ibi vide no. an in expẽsis interlocutoriæ habeatur ratio, nunquid habeat iustam causam, vel nõ, & de expensis interlocutoriæ, & de condemnatione, vide bar. & bal. l. sancimus, s. de iud.

f Barb. Quid. Istud dictum est contra Host. & Io. Andr. cap. nouit. de of. leg. & Abb. ibi allegauit hoc contra eos.

g Ale. Vide bar. d. l. ab executore, & Ang. & Im. l. inter stipulantẽ, §. 1. de ver. ob.

h Alex. Expensarum. An autem arbitri possint reseruare sibi taxationem expensarum, vide gl. sing. in l. quia arbiter, ff. de arb.

LEX IIII.

1 *Proponẽs aliquam exceptionem, vel replicationem dilatoriam, vt differatur iudicium, debet condemnari in expensis, & damnis, quæ probantur iudici.*

3 *In his vero, quæ non probãtur iudici, vt in expensis factis in hospitio, vel aduocatis, seu notariis, iudex ex officio suo condemnat, considerata quantitate postulatorum, & temporis prolixitate. & nu. 2.*

4 *In causa criminali victus victori condemnatur in expensis.*

5 *Succumbens, in interlocutoria condemnatur victori in expensis.*

6 *Actor contumax, quando condemnatur in expensis, an debeat citari ad audiendum sententiam expensarum.*

a NON IGNORET. a breuiter dicit, † ꝯ actorẽ nõ ꝓsequentẽ,
1 vel differentẽ, vel perdentẽ, ꝓfertur sententia calũniæ, dãnorũ,
& expẽsarũ. h. d. No. quod habuisti in summario: q̃dã alia nota-
bilia colligã ꝓsequendo. Op. s. de dila. aut. quod fieri. so. ista dẽt
b intelligi fm illã. Op. & vr̃ b quod ille, q nõ ꝓbat, eo ipso videa-
tur calũniari, vt l. j. §. j. ad Turp. so. Hoc dẽt intelligi prout ibi no.
Pro declaratione tex. q̃ro, qd vult dicere hic considerata q̃tita-
2 te postulatorũ, vel medio t̃pis interuallo. † Resp. nam q̃dã sunt
expensæ, q̃dã sunt dãna, q̃ ꝓbantur iudici, & in illis sine dubio
3 iudex ꝯdẽnat. † Quædã sunt, q̃ nõ probantur iudici, c vt de qua
libet minima expensa, q̃ faciebat in hospitio ille, qui litigabat,
non poterat docere. item de qualibet pecunia, q̃ dat aduocatis,
vel notariis, tamen iudex ex offõ suo cõsiderata quantitate po
stulatorum, poterit considerare q̃titatẽ q̃tum potuit expende-

a ADD. ¶ Ale. Vide qd per illum tex. dt sing. Cy. l. 1. s. post pr. vt quæ def. aduo. Pari. ¶ Non ignoret. Contra actorẽ nõ prosequentem adhibita instantia prouidet etiam statutum, habes in 18. statuto, vbi etiam disponitur, ꝙ ꝯdemnat in damnis, interesse & expẽsis reo fatigato, & ꝙ de iure cõi dẽret producere aliquod instr̃m, vel aliquas exceptiones teneatur in expensis, vide Ias. l. ꝓperãdum, §. sinaũt alterutra, versi. q̃ro, C. de iud. loquentem de productione instrumẽti, de qua loq̃tur etiam bal. c. excep. in pr. de exce. de non opponente exceptionem loquitur text. in d. c. excep. & ibi Abb. & alij, vide quæ dicit Fel. in pr. de clerico differente opponere excep. clericatus.

b Ale. Vide bar. l. edita. s. de eden. & vide bar. l. properãdũ, §. & si q̃dẽ, s. de iud.

c Alex. Iudici. Adde, quæ no. bar. post gl. in l. 1. §. fi. circa fi. ff. si quis ius dicen. & clarius in l. 1. de alie. iu. mu. cau. fact. & in l. eum quem temere, ff. de iud. & ad hoc, quod not. bart. l. 1. in fi. s. de sen. quæ pro eo, quod interest, in l. cum seruus, de ver. ob. cum concord. & de materia expensarum, vide gl. 2. q. 1. in prin. & adde bar. in l. ab executore, in vlt. ver. pr. ff. de ap.

a re in aduocatis.ita ɔſiderata ꝓlixitate tꝑis,poterit ɔſiderare q̃-
tū potuerit expēdere in expēſis,& tūc tm̄ ɔdēnabit.& vide tex.
q̃ dicit.& tene menti,qa notabilis caſus ē multū,& ꝑpetuò no.
4 Cū d.Ia.bu.diſputauit vnā q.† vtrū in cā crīali b victus victori
b ɔdēnetur in expēſis,determinauit,qđ nō. inter alia inducebat
hāc l. ꝓ caſu,vbi in crīali ɔdēnatur qs de calūnia,nō aūt ɔdēna-
tur qs ad expēſas.& vide tex.q dicit.ego iſtā ſuā determinatio-
nē nō teneo,vt plenè dixi ad turp. l.j.§.j. & ē caſ⁹ in ɔriū ſ.l.ꝓx.
ſm̄ vnā lec.nō ob.hæc lex,qa licet dicat ɔdēnari de calūnia, nō
5 tñ denegat ɔdēnationē expēſarū.†q̃ro,q̃do aliqs in interlocu
c toria d ſuccūbit,vtrū dēat ɔdēnari in expenſis? Vr̄ qđ nō.qa vi-
d ct⁹ victori ɔdēnatur in expēſis,vt l. ꝓperandū,§.& ſi qd eſt.ſ.de
iud.q̃ loqtur de vltima victoria,q̃ fit poſt diffinitiuā ſñiam.ɔriū
dico,caſus ē hic,qđ ſi aliqs ē pñs,& opponat vnā exceptionē,ꝑ
q̃ lis differatur,ſi in illa exceptiōe ſuccūbit, ɔdēnatur ī expēſis.
caſus ē hic.vl.q̃ro, q̃do actor ɔtumax ɔdēnatur in expēſis,vtrū
6 †dēat e citari ad audiendā ſent.expēſarū?ego tetigi de hoc in fi.
e in aut.q ſemel.q̃ūo,&q̃n iud.doc.br̄ tenēt ſic.aut prima citatio
in qua qs ɔſtituitur in ɔtumacia,emanauit ſimpl̄r,vt veniat ad
defendendū, & tūc debet iterū citari, qa illa prima citatio non
habuit ſuum effectū,niſi ad illud,ad quod fuit citatus,vt l.aut q
aliter,ff.qđ vi,aut clam.ſed ſi in citatione fuit dictū,aliàs ꝓcede
retur ad vlteriora,tunc nō eſt neceſſe,ɋ reitetur,poſtq̃ eſt admo
nitus.Tex.eſt in l.ɔſentaneum.ſm̄ illum modū eligendi,quē ti
bi dixi ſ.q̃ūo,& quando iudex,de hoc per Inn. c.finem litib. de
do.& contu.& hoc etiam Spe.tenet in tractatu de expenſis.

a ADD.¶Ale.Prolixitate.Per Fed.conſi.118.inc.nulli dubium,per bar.l.1.§.fi.cir ca fi.ff.ſi quis ius dicen.non obtemp.

b Ale.Criminali.Vide Ang.l.ſi vacantia,in vl.q.de bo. va.& ſcias ɋ condemna tus in contumacia in cauſa criminali, non tenetur parti ad intereſſe ex tali ſententia,l.cunctos populos,poſt medium,ſ.de ſumma trin.

c Parif.Quando.Vide oīno Fel.c.ad audientiam,ver.cogitabam, extra de reſc. vbi per ſex notabilia dicta comprobat iſtam deciſionē,qđ vbi aliquis in ali- quo articulo ſuccumbit, debet ſtatim in expenſis ɔdemnari, non expectata ſñia diffinitiua.ēt minor ſi nō allegauerit,vt per bar.hic, vide bal.l.ſancim⁹, in 4.op.ſ.de iud.& vide etiam quod dicit ibi in 7.q.vide fel.c.2.de libel.ob.

d Ale.Interlocutoria.Vtrum q. ſuccūbit in interlocutoria, dēat cōdemnari in expēſis,vide bar.& bal.l.ſciendum,ff.de re iud.& q̃ dixi ſ.eo.l.terminato,& in l.q. in alterius,ff.de re iud.per d.Ant.ca.ſi.de do.& ɔtu.& Sal.l.properan- dum,§.ſin aūt alterutra.An q̃n actor contumax ɔdemnatur in expenſis,dēat citari ad audiendū ſñiam expēſarum,vide qđ dixi in l.ſancimus,ſ.de iud.& ibi per Cy.in 12.q.&c.q̃d aūt de alia mulcta,vide bar.no.in l.1.circa fi.ff.ſi qs in ius voc.nō ie.& in l.1.in fi.prin.ff.ſi quis ius dicē.nō obt.& pulchre ꝑ bar. l.4.§.ſi ad diem,ff.de re mil.& facit,quod no.Io.And.c.qm̄,§.porro,ſup ſpi. mag.gl.vt lite nō ɔt.in pœna aūt excōicationis dt, ɋ pt fieri contra contu- macem,ex antiqua ɔtumacia ſine noua citatione,tex.& ibi per doct.ca.1.de iud.& dixi poſt bar.d.§.ſi ad diem,ꝑ Inn.c.ſi calumniā,de pē.ꝑ Io.An. c.finē litib.de do.& ɔtu.bal.ſ.l.ꝓx.& tex.in c.ɔſtitutus,& in c.quærelam,de ꝓc.& vide ad hoc quæ habes poſt bar.l.ſtatulib.§.ſtichus annua,ff.de ſtatulib.

e Barb.Debeat.Vide Cy.& bal.l.ſancimus,ſ.de iud.vbi tenet,ɋ non,&vide d. Ant.c.1.de iud.vbi tenet,ɋ ſic.vide,quod no.in c.quærelam,& c.conſtitutus, de proc.vide d.Abb.in d.c.1.de iud.vbi allegauit bar.hic, Io.de Imo.reducit ad concordiam,vide ibi omnino.

LEX V.

1 *Reſtituto minore in integrum,reſtituitur aduerſarius.*
3 *Priuilegium reſpiciens litis ordinationem conceſſum vni, tranſit ad aduerſa rium.& nu.2.*
4 *Quid ſi reſpiciat litis deciſionem.*
5 *Hæres,qui ex priuilegio non poteſt intra tempora confectionis inuentarij con ueniri à creditoribus,an poſſit alios conuenire.*
6 *In criminalibus,victus victori condemnatur in expenſis. in ſimili cauſa.*
7 *Aduocatus qui vicit ī cauſa propria,an poſſit petere ſalarium, qđ habuiſſet*
a CVM QVIDAM.a ſm̄ primā lec.br̄ h.d.† Priuilegiū ɔceſſum
1 ſuper litis expenſis,porrigitur ad aduerſariū,ꝑ æqualitatē ſer-
uandā in iudiciis.h.d.ſm̄ ſecūdā lec.hoc intēdit. Victus victori
ɔdēnatur in expēſis,quas fecit nō in his. q̃ ex priuilegio remit-
tūtur.h.d.hæc ſingularis l.nec hēt ɔriū.ſm̄ primā lec. cōcordat
ſ.de ꝓx.ſa.ſcri.l.in ſacris.li.12.Circa hoc opp.qa ex hoc ſeqtur,
qđ labor iudiciorū nō remunerabitur,qđ ē iniquū.gl. dicit,fa
teor,qđ ē iniquū.qđ nō remuneratetur labor iudiciorū,tñ ma
ior iniqtas eſt facere ɔriū,&iō de 2.malis eligitur minus malū,
vt l.quoties.de re.iu.itē ob.inſt.de iure nat.gē.& ciui.§.qđ prin
cipi.vbi priuilegiū nō egreditur perſonā.Tres ſo. dātur in gl.&
q̃libet mala.Prima,qđ hic priuilegiū fuit ɔceſſum ad partis po
ſtulationē,in ɔrio ſec⁹.iſta eſt ɔ hāc l.q̃ loqtur de priuilegio cō-
ceſſo per l.quod cōſtat non eſſe ad poſtulationē partis.ſecunda
eſt,quod nō egreditur perſonā,vt in ɔriis,niſi ad aduerſariū,vt
hic.iſta ſo.eſt falſa,per l.3.§.hæc pœna,ff.quod q̃ſq; iur.vbi tran
ſit ad q̃libet pſonā,nedū ad aduerſariū.Tertia ſol.eſt,ɋ priuile-
giū nō trāſit ad aliū,verū eſt in ꝑiudiciū eius,cui cōceditur,ſed
in ꝑiudiciū alteri⁹,vt puta iudicis,vl̄ notarii,qb.debebāt ſolui i-
ſtæ ſportulæ ſic,vt hic. Iſta ſo.eſt ɔ l.petendæ. in fi.de tē.in inte.
reſt. vbi tranſit ad aduerſariū meū in ꝑiudiciū eius, cui cōcedi-
tur,& ſic nulla eſt bona.qd dicemus?ſo.ergo,qđ ɔria loqūtur
in priuilegiis,q̃ reſpiciūt litis deciſionem,hic verò litis ordina-
tionē,vel eius executionē.d. Cy.reprobat iſtā ſol.per l.ſi iudex
circūuēto,ff.de min.ſ.de rep.q̃ ſiūt in iud.in inte.reſt.l. 1.& 2.&
2 ſi aduer.tranſa.l. 1.& 2.†vbi priuilegiū datū b minori circa litis
b deciſionē,datur aduerſario,qa reſtituto minore,reſtituitur ad
uerſari⁹.ſed puto hāc ſolōnē eſſe verā.Ad hoc reſp.ɋ ibi loqui-
tur,q̃do verba priuilegij hoc ſonāt,& hoc volūt, vt tranſeat ad
aduerſariū.cū.n.cōcedat tibi reſtōē in integrū,reſtō nihil aliud
eſt q̃ in priſtinū ſtatū repoſitio,vt l.ɋ ſi minor.§.reſtō.de mino.
c merito c tranſit ad aduerſariū,qa verba hoc volunt. Reaſſumo
3 ergo br̄.†Si q̃ris,an priuilegiū vni cōceſſum,tranſeat ad alium,
dicas ſic,Aut priuilegiū reſpicit litis ordinationem, ſeu execu-
tionē,& trāſit ad aduerſariū,vt hic,& l.petēdæ.ſ.de in inte.reſt.
4 †Aut reſpicit litis deciſionē,& tunc aut verba reſcripti hoc ſo-
nant,ɋ ad alium tranſeat, & tunc ad alium tranſibit, vt l. 1.& l.
2.ſ.ſi aduer.tranſa.& l. 1.ſ.de reputat.q̃ ſiūt in iud.in inte.reſt.&
l.qđ ſi minor.§.reſtō.ff.de mino.& hac l.in fi.ꝓut loqtur, q̃n eſt
expſſum.ſi vero verba hoc nō ſonāt,tūc aut priuilegiū contur-
bat ius iniquū,& tūc diſtingue,aut priuilegiū fuit cōceſſum ab
ſq; poſtulatione,&ad aliū nō tranſibit,vt l.3.in pr.ff.quod q̃ſq;
iu.aut ad poſtulationē ei⁹,& tunc aut tu q̃ris, vtrum trāſeat ad
d alium in ea.cā,d & nō trāſibit niſi ad aduerſarium,vt d.l.3.§.j.ff.
qđ q̃ſ.iu.aut in alia cā,& ēt trāſibit ad alium.d.l.3.§.hæc pœna.
ſi verò nō ɔtinet i⁹ iniquum,tunc nō trāſibit ad alium.nec egre
ditur perſonā,vt d.§.qđ principi.vt l.3.§.hæc pœna,qđ q̃ſ.iu.&
5 hoc facit ad q.†Cōceſſum eſt priuilegium hæredi,vt intra tem
e pora inuētarij ɔfectiōis e nō ɔueniatur à creditorib.an ipſe poſ
ſit alios ɔuenire,hec l.ē in arg.ɋ nō.diximꝰ in l.ſcim⁹.§.illo.ſ.de
iu.del.tñ,vt iſta ɔria ceſſent,gl.legit iſtā l.ſecundo mō,ſm̄ q̃ po
ſui caſum,q eſt multum not.& vide gl.Iſta l.eſt not.Primo ſm̄
6 hāc lec.eſt caſus ɔ Iac.Bu.quod in criminalib⁹ †victus victori
ɔdemnetur in expenſis,quas fecit,qa text.loqtur de criminali,
7 & ciuili.de quo tetigi ſ.l.prox.&c.itē facit ad aliā q.† Aduoca-
f tus f habuit cām propriā,& vicit.reus eſt ɔdemnatus in expen-
ſis, vtrum dēat ɔputare in expenſis ſalarium ſuum proprium,
quod habuiſſet in ſimili cāuſſe tex.facit,ɋ nō.Dic,vt dixi in l.ſi
ſtipulatus eſſem.ff.de fideiu.itē facit ad q.quod ſi habui aduoca
g tum,g vel notarium gratis,ɋ iſtas expenſas non poſſum recupe
rare ab aduerſario meo.de his dic,vt ponit Spe.ti.de expenſ.

a ADD.¶Ale.Quidam.Et iſte tex.ibi,quoniam non eſt ibi ſeruandum,&c. qua liter ſeruanda,facit ad no.q.de qua dixi poſt Bar.l.Pomp.ſcribit, ſi de meis, in pr.ff.de arb.& adde l.die ſabbati,& quod ib. Bar.& doc.ſ.de iudæ.& ex- tra c.a.de mu.pe.& facit ad no.per Bal.in l.ea quidem,de accu.ver.item quæ ro,dicit ſtatutum.item ſecundum vnam lectur.facit ad quæſtionem, de quā per Bal.& Cyn.in l.neque,& ſeq.ſ.de hære.inſtit.& de materia huius l. vide Bar.& Bal.in l.properandum,§.1.ſ.de iud.
Parif.Reg.h⁹ l.ɋ æqualitas ſit ſeruāda in iudiciis,limita vt procedat quo ad perſonam actoris,& rei,ſecus in teſtib.& gl.& Io.an. cle.1. ver.in ɔrium,de teſti.de quo vide Fel.c.noſtra,extr.de teſt.item amplia, vt non ſolum proce- dat in iudicibus,ſed etiam in arbitratoribus,vide Pau.de caſt.conſ.226.

b Alex.Verum priuilegium conceſſum vni ex litigatorib.tranſeat ad alium,& quid ſi ille cui conceſſum eſt à l.nollet eo vti,dic idē,vt ꝑ Bal.c.2.§.in quib. de conſue.rec.feu.& vide Dy.in reg.in iudiciis non eſt,de re.iur.in 6.&c.

c Ale.Merito.Vide Bar.in l.die ſabbati,ſ.de iudæ.& l.ſi. §.donec,ſ.de iur.deli. & vide Bal.in c.ſacramentum,§.in quibus,de conſue.rec.feu. vide Dy.in re- gula,quod ob gratiam,de re.iur.l.b.6.

d Ale.Cauſa.Contrarium no.doc.in c.2.de mu.pe.de quo per gl.etiam ibi. ſed certe ibi non loquitur in deciſoriis.

e Ale.Confectionis. Vide Bar.in l.ſi §.donec.ſ.de iu.del.& tex.& ibi Bar.in l. die ſabbati,ſ.de iudæ.

f Ale. Aduocatus. Vtrum aduocatus in cauſa propria recuperet ſalarium ſuæ aduocationis Spec.per Bal.in add.tit.de ſen.prol.

g Ale.Aduocatum.Vide Gul.in l.ſi vero non remunerandi,in fi.ff.man.

¶De re iudicata. Rub.

1 *Sententia proprie dicitur res iudicans.*
2 *Illud quod eſt determinatū in ſententia & ille effectus,dicitur res iudicata.*

Dictū ē ſ.de ſentētiis, ſeqtur videre,q̃do dicatur res iudicata,&
1 de ei⁹ authoritate.ita dicit gl.ꝓ declarōē h⁹ rub.† hēm⁹ videre
a in q̃b.ſentētia differat a à re iud. Can.dñt,qđ res iudi.dr̄, poſtq̃
trāſiuit tps datū ad appellādū,añ dr̄ ſentētia.gl.tāgit,ff.e.l.j.& l.
litigatorib.ſ.de ap.Veritas eſt iſta,ſentētia dr̄ res iudicās ꝓpriè.
2 †illud āt,qđ ē determinatū in ſentētia,& effect⁹ ille,dr̄ res iud.
iō ponitur hic rub.de re iu.qa dictū eſt ſ.de ſententia,& modis
ſententiādi,hic de effectu ipſius ſententiæ,q continetur in ea.

a ADD.¶Quomodo differt ſententia à re iudicata,vide Bar.in l.1.ff.e.

LEX I.

1 REBVS.†ɔ ſententiā pt opponi exceptio.quod petis intus ha
bes.h.d.No.quod dixi in ſummario.Quærit gl.quid ſi ante ſol-
uiſſes,& poſt ſolutionem,res peruenit ad dominum.Gl.reſp.&
bene dicit,hic eſt caſus l.in commodato.§.fin.ff.com.Habes de
hoc per Dy.in c.poſſeſſor.q. ſ.de re.iur.lib.6.Gl.tua tangit ſatis
benè in l.ſi fullo.ff.de cond.inde cau.

LEX

LEX II.

1 *Si in vno capitulo sententiæ est expressus error, valet sententia in aliis capit.*
2 *Si vero sententia continet vnum capitulum tantum, tunc in totum est nulla.*

a RES IVDICATAE. a Op.de l.j.§.j.ff.quę sen.sine ap.re.sol.ibi
loquitur,q̃do fuit error in sententia:hic non. Sed tunc quæro,
1 q̃do† est expressus error,an valeat sententia in eo,in quo non
est erratum? Et gl.vr̃ hic dicere,ꝙ sic.ar.j̃.de don.l.sancimus. ꝓ
hac gl.facit,quia sentẽtia p̃t valere in vno cap.& in alio nõ vale
re,vt l.Carmelia Pia.de iure pa.& l.q̃dã mulier.fa.er.ↄ̃rium hui⁹
gl.habemus in l.fi.ff.de iur.om.iu. Pro illa gl.facit j̃.q̃d.pro.non
est ne.l.certa. Quid dicemus? Veritas est ista. q̃doque sententia
ↄtinet plura capitula,& tũc p̃t in vno capitulo valere,& in alio
non valere.vt l.q̃dã mulier.& l.Carmelia Pia.& hoc mõ p̃t in-
2 telligi hæc gl.† Aut ↄtinet vnum capitulum tm̃,& tunc in totũ
est nulla,q a nõ p̃t valere pro parte,vt d.l.certa.j̃.q̃d.pro.non est
ne.& l.in hoc iudicio.fa.er.ita intelligitur gl.l.fi.ff.de iu.om.iu.
non obst.l.sancimus.quam gl.hic alle.nam loquitur in his,quę
diuidua sunt:sed sententia, licet contineat q̃titatem diuiduam,
ipsa tamen in se dicitur indiuidua,vt l.in hoc iudicio.fa.er.

a ADD.¶Ale.An possit sententia pro parte valere,& pro parte non valere,s.in qua est erratum.adde Bar.l.1.s̃.si aduer.rem iu.& l.1.fi cũt.vel cur. & Bal.l.1.s̃.de er.cal.vbi vide Ale.adde Spe.& Io.and.in add.ti.de sen.§.iusti.ver.item est nulla ratione quantitatis.Fed.de Sen.cons.128.

LEX III.

a SI PECVNIAM. a Etiam si sententia continet pœnam, standum est ei,nisi appelletur.H.d.

a ADD.¶Alex. Pecuniam. Hanc l.cum gl.intellige,quod per istos actus videtur appellationi renunciatum, est verum si iudex à quo istos casus acceptauit,alias secus gl.est perpetuo menti tenenda,& ibi do.Ant.in c.gratum, de of.del.quod no.nec obliuiscaris,rogo.

LEX IIII.

a SVB SPECIE. a Op.de l.imperatores.ff.e. d̃t gl.fallit in repu-
blica,in ecclesia,& in pupillo,vt in gl.habes.Op.de l.admonen-
b di.b de iureiu.sol.fallit ibi,quando senten.est lata prætextu iuri
delati,seu quod debet fieri in defectũ probationũ.facit ad hoc,
quod habuistis in auth.nouo iure.in fi. s̃.de poe.iu.qui mal.iu.
& tene menti hanc sol.licet gl.ponit aliam,quæ non est vera.

a ADD.¶Paris.Specie.No.tamen,quod licet sententia nõ possit retractari per instrumenta nouiter reperta poterit tamen peti restitutio ex clausula generali aduersus eam.vide Ale.cons.84.436.& 69.no.4.vol.3.
b Alex. Intellige,nisi per confessionem partis,quia tunc probatur contra sententiam.ita videtur tenere & sentire Inn.c.quia plerique,de im.ecc.

LEX V.

a AD SOLVTIONEM. a Qui petit dilationem ad soluendum, videtur approbare sententiam.H.d.

a ADD.¶Alex.Limita istam l.per Im.l.4.§.si quis condemnatus,ff.de re iu.q̃ tñ limitõ est ↄ̃ gl.hic,& ↄ̃ do.Ang. & magis cõiter oẽs in c.quod ad consultationem,ꝑ illum text.de re iu.de quo vide no.ꝑ do.c.significauerunt,de test. & c.solicitudinem,& quod ibi Inn.de ap.& do.Ant.c.querenti,de of.del. & d.de Rot.decis.371.& circa istam l.adde, quod si quis videtur renunciare appellationi ꝑ talem petitionem dilationis ad soluendum , sed an istud sit verũ quod videatur ꝑ talẽ pactũ renunciare appellationi,ẽt interponendæ,& nõdum interpositæ.tenet hic,ꝙ sic,s̃m Inn.c.solicitudinem,de ap.& c.quod ad consultationem,de re iu.& c.significauerunt,de testi. & ibi Io.An.tenet, quod solum habeat locum in appellatione interposita.sed ↄ̃rium tenuit do. Per.l.cum ex ea,ff.de ap. item intellige hanc l.si hæc dilatio petita fuisset ex certa scientia,secus si per errorem,vt l.sed si quis,cum ibi no.ff.si quis cau.& idem in simil.casib.s̃m Bal.& Sal.hic,& adde quæ dixi post Bar.l.si quis separatim,in fi.ff de ap.idem limita hanc l.quando terminus ad soluendũ fuisset petitus post appellõnem interpositam,secus si intra x.dies appellandi, quia tunc poterit bene appellari,s̃m Inn.d.c.quod ad cousultationẽ.Quod dictũ no.est s̃m do.Ant.c.gratum,ad fi.de of.del.& no.Im.l.4.§.si quis condemnatus,ff.de re iu.Et an ꝑ obligationem cautionis de stãdo iuri,videatur appellationi renunciatum,dic ꝙ ñ,c.cũ venissent,de eo qui mit.in pos.cau.rei ser. & vide aliquos casus cumulatos ꝑ d.Ant.d.c.gratum,ꝑ quos quis vr̃ appellationi renunciare,& ꝑ In.d.§.si quis condemnatus.Et pro gl.hic facit,quia vbicunque facio aliquid,ꝙ est incompatibile cum actu sequenti,vel præcedenti,videor renunciare illi actui,qui se non ↄpatitur cum j.c.de mulcta,de præb.Bene facit quod no.Bar.l.naturaliter,§.nihil cõe,ff.de acq.pos. sed hic iste terminus so.non se cõpatitur cum appellõe,vel iure appellandi,ergo videor illi renunciare. & vide Host.c.significauerunt, de res.qui dicit quod si pendente appellatione intra tempus x.dierum,iudex dat mihi terminum,& ego accepto,quod videor renunciare facultati appellandi,& sic cõcordat. de quo se remittit Ab.ad no.ꝑ Io.An.c.fi.de re iu.in 6.& adde do.de Rot.dec. 47.adde,& limita s̃m Inn.vt refert Pau.de ca.hic nõ habere ẽt locum in eo, qui obtemperat sententiæ excõicationis latæ post appellationem, quia non censetur appellationi renunciasse,sed censetur fecisse,& scrupulo conscientiæ,& ad cautelam magis q̃ animo renunciandi. Vide quod habetur per Io. An.c.significauerunt,de testib.de illo,qui intra terminum appellandi à grauamine recipit aliquem terminum à iudice, ad aliquid aliud faciendum, an videatur acquieuisse.vide etiam quod not.in c.gratum,de of.dele.per Mod. an soluens videatur sententiam approbare,vide Ang.cons.314.

Paris. Pro declaratione & limitatione huius l.vide Ale. l.4.§.condemnatus, ff.de re iu.& nunquid etiam in hoc renunciaretur nullitati. vide Ale.d.l.4.§. condemnatus,ver.3.limit. ff.de re iu.item de materia huius l. vide late Fel.c. quod ad consultationem, extra de re iu.Per.in c.solicitudinem, ver.sed pro declaratio.de appel.

LEX VI.

1 *Acta publica faciunt fidem etiam mortuo iudice.*
2 *Acta,quæ fiunt in occulto, & secreto, non faciant fidem,nisi facta publicatione per pronunciationem iudicis. 3.*
4 *Dicta testium non publicata coram iudice,qui eos examinauit, poterunt publicari ab eius successore,non ab alió.*
5 *Acta scripta à notario coram iudice,licet non sint publicata per notariũ,faciunt fidem coram eodem iudice.*
6 *Coram alio iudice non faciunt fidem, nisi habeant subscriptionem, vel testimonium,alicuius officialis positi ad acta publica custodienda.*
7 *Publicatio actorum debet fieri parte præsente,vel legitime citata.*
8 *In actis scriptis per notarium in curia,non requiritur præsentia testium.*

1 GESTA.† acta publicata faciunt fidem,ẽt mortuo iudice.h.d.
Pro declarõ h⁹ l.q̃ro qũo ista acta publicẽtur,seu in publica do
cumenta redigãtur,quod idem est.in gl.duę sunt opi.ↄ̃rię.est&
tertia,q̃ eas reducit ad distinct.hic aduerte,q a est effectus vnius
opi.ꝙ acta dicãtur publica eo ipso,ꝙ sunt scripta à tabelliõe co
ram iudice.& vide gl.in prin.alij dicunt,ꝙ ita demum dicuntur
publica,si iudex mãdat ipsa esse publica,dicendo sic,visis omni
bus dictis actis ꝓnunciamus ipsa esse publica, vel mãdat nota-
rio,vt publicet,& vide gl.j.Tertia opi.est,ꝙ eo ipso, quod scri-
pta sunt à notario,nõ facta illa noua publicatione per sentẽtiã
in iudicio,faciunt fidem corã eodem iudice,vel eius successore
vt in j.opi.posita in gl.non corã alio,vt in 2.opi.& sic reducun-
2 tur ad ↄcordiã.Pro h⁹ declarõe debes scire,† ꝙ q̃dã sunt acta,a
a q̃ fiunt corã iudice publicè,& palã,& ista nõ req̃runt nouã pu
blicationem.sufficit.n.qd̃ sint scripta per notarium ad hoc de-
putatum.ita loq̃tur j.opi.hic posita.ꝓbatur in c.qm̃ ↄ̃ falsã ext.
3 de prob.& j̃.de do.l.in donationib.† q̃ lã sunt acta,q̃ fiunt in oc
culto,& in secreto,vt examinatione testiũ,quæ in secreto reci-
piũtur à iudice,& à notario scribũtur,& ista nõ faciunt fidẽ,ni-
si facta publicatiõe per ꝓnunciationẽ iudicis. ita loq̃tur hic s̃m
2.lec.fa.s̃.de prob.aut.at q semel.& quod no.per In.ext de test.
c.Alberic⁹.& c.ↄstitut⁹.& ita obseruat ↄsuetudo.Mõ hẽs vnum
b modũ legẽdi.b puto tñ.qd̃ † si dicta testiũ nõ sunt publicata co
4 rã iudice,q examinauit eos,poterũt publicari ab eius successo-
re,non ãt ab alio,vt s̃.in 3.opi.gl.& ext.de test.c.ↄstitut⁹.Et hoc
prout tu intelligis hic publicationẽ,de illa iudicis ꝓnũciatiõe,
de qua s̃.dixi:posset ẽt intelligi de publicatiõe,hoc ẽ de subscri
ptione notarij,q̃do suum signũ apponit,& scribit se publicasse.
c si illo mõ intelligim⁹,c ꝓcedit 3.lec.hic posita in gl.nã † acta fa-
5 cta corã iudice,licet nõ sint publicata per notariũ,faciunt fidẽ
6 corã eo,corã quo facta sunt.† corã alio nõ facerẽt fidẽ,nisi ha-
berent subscriptionẽ,vel testimonium alicuius officialis,q po-
sit⁹ est ad acta publica custodienda,vt s̃.de fi.instr.auth.ad hæc.
& omnia ista procedunt,prout loq̃tur de actis factis in iudicio.
Posset ẽt intelligi hæc l. ꝓut loq̃tur de actis factis extra iudiciũ
publicãdis in iudicio,vt vr̃ sentire gl.dũ al.l.publicati.s̃.de test.
tunc qualiter fiat illa publicatio,nõ dico hic,sed dicã in d.l.pu-
blicati.& dicã in l.2.ff.quemad.test.ap.Inn.ext.de test.d.c.Albe
7 ricus.† q̃ro de duob.Primò,q̃do fit publicatio,vtrum req̃ratur
d partis p̃ntia.d gl.hic vr̃ dicere,parte p̃nte,vel legitimè citata,vt
8 l.si q̃do.s̃.de testi.& l.nã ita diuus.ff.de adop.itẽ q̃rit gl.† vtrum
in actis scriptis per notarium in curia requiratur præsentia te-
e stium? dicit gl.& bene,ꝙ non,e vt l.in donationib.j̃.de don.

a ADD. ¶Ale.Acta.Vide Bar.in l.2.s̃.de eden.& no.Bal.in l.bonæ fidei,ver.dubitatur de exemplo,de reb.cre.& adde glo.& Bar.in l.solam,de testi.& Bar. & quæ ibi dixi,s̃.de senten.l.prolatam.
b Ale. Legendi.Sed Bar.videtur tenere,quod à quocunque iudice possint publicari,vt ipse no.in l.2.ff.iu.sol.& illud est tenendum secundum Imo.c.causam,de test.ne probandi facultas angustetur,l.quoniam,s̃.de hære.
c Alex. Intelligimus.Adde tamen,quod in casu fidem faciunt attestationes,etiam sine publicatione.de quo vide Bar.in auth.si quis ab aliquo,de testi.
d Ale.Præsentia.In publicatione testium requiritur præsentia partis,vide gl.l. solam,s̃.de testi.& Bal.in l.si quando,hic alle.& Bal.hic.
e Alex. Non.Sed gl.in l.solam,s̃.de testi.vult ꝙ in publicatione testium coram iudice requiratur præsentia aliquorum testium.Sequitur Bal.d.l.iusiurandi, in fi.s̃.de test.& Bal.hic,& vide Ab.in c.coram,de test.

a ¶De executione rei iudicatæ. a Rub.

a ADD.¶Paris.Iudicatæ.De duplici modo quomodo peti potest executio sententiæ,vide Bar.in l.pe.de auth.tu.vide Ale.in apostil.

Continuatio patet de se,vt in gl.

LEX I.

1 *Ab executione non est inchoandum.*
2 *Exceptio nullitatis potest opponi post sententiam.*
3 *Præceptum iudicis cum clausula,si senseris te grauatum compareas,&c.est nullum,& quod habeat vim cuiusdam citationis.*
4 *Libellus,in quo petitur cogi,et cõpelli,non procedit nisi etiã petatur ad prædicta condemnari.*

1 NIMIS. Exceptio nullitatis potest opponi in executione.h.d.
2 vel aliter,† non est inchoandum ab executione.h.d.† No ꝙ exceptio

a ceptio nullitatis a ꝑt opponi post sententiã. Simile in l. si cũ nul-
b la. ff. de re iu. & ibi dixi. No. 2. b ꝙ non est inchoãdum ab execu-
tione. simile in d. l. si cum nulla, ff. de re iu. & ỹ. com. vel epist. per
3 tot. † sed facit ɔ̃ literas, q̃ fiunt sepe in istis curiis Rom. ecclesiæ,
in terris Marchiæ, & Ducatus, in quib. prius præcipit soluere an-
teq̃ sentẽtia detur, tamen addunt vnum verbum, s. si senseris te
c grauatum, c ɔpareas corã nobis. vnde illæ literæ habent vim cu
iusdã citatiõis, & ꝑceptum, quod ita ɔtinetur est nullum. Et istã
formã citãdi tãgit gl. in l. de pupillo. §. meminisse. ff. de no. opc.
4 nun. & ibi dixi. † item no. ɔ̃ eos, q̃ formãt libellum, d & ɔcludunt
d aliquem cogi, & ɔpelli ad soluẽdum, nã iste libellus non ꝑce-
dit. anteq̃. n. cogatur, debet ɔdemnari. & iõ libellus debet ɔclu-
dere, peto eum cõdemnari ad dãdum, & soluendum, & cogi, &
ɔpelli. nã si peteres tñ cogi, & ɔpelli, & non peteres ɔdemnari,
istud non procederet. Puto etiam, quod si quis in libello vtere-
tur istis verbis, peto eum cogi, & compelli, & ad prædicta con-
demnari, credo, quod libellus sustineretur non obstante ꝑpo
steratione, arg. ff. de hær. inst. l. talem. & l. nec enim. de sol.

¶ Contrarietas, & Concordia.

Aduerte, qđ do. Ias. §. omnium. inst. de ac. arguit Bar. de ɔ̃rietate
in hac l. j. de exe. rei iu. sed ꝓ saluãdo Bart. & in quo videatur ɔ̃-
riari, vide concordiã, q̃ posui ad l. & ex diuerso. §. j. ff. de rei ven.

a ADD. ¶ Ale. Nullitatis. Vide eum in l. 4. §. condemnatum, de re iu. an exceptio nullitatis impediat executionem sententiæ. item not. ꝙ si peto plures res, & vnus confitetur aliquas, & negat aliquas, quod de confessis statim debet fie ri executio. Bal. in l. fi. C. qui. ad li. procl. non lic.

b Paris. Not. 2. Circa istam reg. quod ab executione, seu præcepto executiuo, non fit regulariter inchoandum, 4. limitationes vide ad eam per Ias. late in l. ne quicquam, §. vbi decretum. l. 2. ff. de of. procon. Ale. late in l. de pupillo, §. meminisse, de ope. no. nun. vide Pan. c. 2. ext. de li. cont. item no. quod vbi pro ceditur fine figura iudicij præcedente cognitione super petitione qualiqua li porrecta, potest iudex omissa sententia incipere ab executione, vide sing. Bal. in extraua. ad repr. ver. fine figura. ad fi. sequitur Nata. d. c. spe. in 21. q. de ver. fig. referens ita tenere alios relatos per eum. Fel. c. sane, ad fi. de of. dele. item pro declaratione, & limitatione, ad reg. vide Ale. conf. 42. vol. 4. vbi vult regulam etiam procedere si habens commissiones diceret, illico consequatur ius suum, per l. si quis, vbi Bar. de posi. sed aduerte quia Bar. in d. l. si quis, quæ est sing. vult contrarium in secundo dicto in primo dicto videtur dicere, vt dicit Ale. item aduerte, quod ipse Ale. dicit ɔ̃ limitationem q̃ dixi s. allegando Bar. in ver. fine figura, & vult lex idem esse in causis summariis, si in petitione incipiatur ab executione, quia petat actor cogi, & compelli. item an si quis actor petat simpliciter cogi aduersarium, possit sustineri petitio, vide Fel. in c. examinata, ext. de iud. tenentem ꝙ sic post Ant. de Bu. & Bal. per eum relatos, & est etiam decis. Pan. in c. olim, per illum tex. ext. de cens. vide Alex. l. si cum nulla, ff. de re iud. in rub. C. qui admit. & est cõis ista opi. ɔ̃ Bar. hic ſm doc. c. 2. de of. dele. item, quod vbi proceditur sine figura iudicij, vbi est clausula ius, & iustitiam ministrari, non noceat incipere ab executione, vide Are. in l. 2. §. si prius, ad fi. de vul. & pu. etiam quando est clausula. s. vide Ale. post Im. l. si cum nulla, ff. de re iu. vbi etiam alia. item, quod etiam si conuentum sit inter partes, vt procedatur executiue, non possit, vide Ale. l. alia, §. eleganter, ff. sol. ma. vbi respondit ad ea, quæ no. in l. 3. ỹ. de pi. & ad idem vi de Cur. in tract. seq. q. 22. Mod. Bo. in l. nemo potest, de le. 1. vide quæ dicit Fel. in c. quoniam, secus esse in arbitro, & arbitratore.

c Ale. Grauatum. No. de clausula, si senseris te grauatum, &c. per Mod. late in sti. de act. §. curare, in fi. Adde quod Bal. not. per illum tex. in l. defendente, ff. de aut. tu. tene, quod possit in appellatione, & præcepto de soluendo simpli citer facto, & hoc in exequendo sententiam latam.

d Ale. Vide Bal. in simili, l. si pacto, s. de pac. & ibi no. vide inst. de act. §. 1. sed do. Ant. c. examinata, dicit, quod talis libellus sustinetur, quia tacite intelligitur condemnari, ex quo alias non potest peti, l. cogi, de pet. hære. quod etiam ibi videtur sequi Im. Adde Bar. l. cum nulla, de re iud. & ibi dixi ante Bal. l. conuenticula, C. de epi. & cle. & Bar. in const. Cod. §. quibus, & in l. edita, & hic, & in auth. dos data, in fin. de don. ante nup. Et de clausula, peto cogi, vide in add. Spe. ti. de sen. vide Bal. in 1. const. Cod. ver. vlterius nota.

LEX II.

1 *Sententia habet paratam executionem, nisi sit nouata.*
2 *Stipulatio nouans sententiam, non habet paratam executionem.*
3 *Sententiæ, pro executione competit officium iudicis.*

1 SI CAVSAM. † sententia habet paratã executionem, nisi sit
2 nouata. h. d. † Not. quod stipulatio nouãs sententiã, non habet
a paratã executionem. a Not. ꝙ sententia habet paratã executio-
3 nem. † Quæro, qđ est illud, quod habet paratã executionem. v-
trum sit actio iudicati, q̃ descendit ex sententia, an sit officiũ iu-
dicis, quod cõpetit ꝓ executione? Gl. in l. minor 25. an. cui fidei
cõmissum. ff. de min. vr̃ tenere ꝙ sic. idem in l. q de inofficioso.
ff. de inof. test. in ɔ̃rium vr̃ l. 1. in pr. ff. de eden. ibi, qua qs actiõe
agere vult, eam prius edere debet. & de pe. hær. l. item veniunt.
§. idem recte. vbi gl. tangit. vnde deberet dari libellus, si intenta-
b retur actio iudicati. Sed quando imploratur b officium iudicis,
tunc nõ est necessarius libellus, nec ordo iudiciarius. vt l. q resti
tuere. de rei ven. ita loqtur hic. & ita dicit Spe. ti. de exe. rei iud.

a ADD. ¶ Ale. Executionem. Sententia habet executionem paratam, quomodo intelligitur, & in materia adde text. no. & ibi bart. s. in vnam lec. & l. tale pactum, §. qui prouocauit, ff. de pac. & quod ibi no. Bar. in l. 2. ff. iud. sol.

b Ale. ¶ Imploratur, Adde quod no. Bal. in l. 1. quando fiscus vel priua.

LEX III.

ORDO REI. Si non reperiatur emptor pignoris, dabitur cre ditori in solutum. h. d. An autem ista datio in solutum debeat fieri pro toto debito, an secundum rei valorem? Gl. hic tangit, & plenius in l. à diuo Pio. §. si pignora. ff. de re iud.

LEX IIII.

STIPENDIA. Simile habes in l. commodis. ff. de re iu. Quæro,
a an idem sit in præbendis clericorum. a Glo. dicit ꝙ sic, non alle-
gat aliquid. Dic de hoc, vt extra de fideius. c. 2. & 3.

a ADD. ¶ Ale. Clericorum. Præbendæ clericorum non possunt adiudicari in so lutum, vide l. commodis, ff. de re iu. sed contra hanc l. est casus in l. per hanc, C. de ero. mil. lib. 12. sed intellige illam secundam istam.

LEX V.

ETIAM NOMEN. De nomine debitoris dic, vt l. à diuo Pio. §. sic quoque. de re iu. & s. quan. fisc. vel pri. l. 1. 2. & 3.

LEX VI.

SI VT PROPONAS. Pronunciatio executoris, nõ infirmat sententiã. h. d. Op. s. si ɔ̃ ius, vel vtil. pu. l. & si non cognitio. vbi dicit tex. si non cognitio, sed executio mandatur, oportet inqui rere de veritate precum, &c. Et sic videtur, ꝙ de omni negocio potest cognosci. Breuiter de intellectu illius literæ, & si non co gnitio, tangit gl. d. l. à diuo Pio. in pr. gl. mag. de re iu. Et vide de hoc extra de of. & pot. iu. del. c. signifi. & melius in c. pastoralis. §. quia vero. vbi habes, an iudex datus ad exequendum possit de viribus sententiæ pronunciare.

LEX VII.

1 *Quando non potest fieri executio in re, fit in æstimatione. 2.*

1 SI LONGIS. † Mortua specie debita, fit executio in æstima-
2 tione. h. d. † Not. ꝙ quando non potest fieri executio in re, fit
executio in æstimatione, &c.

LEX VIII.

1 *Si executores vltimarum voluntatum cessant in executione per annum, tunc executio ex constitutione episcopi deuoluitur ad episcopum.*
2 *Si testãtor relinquit centũ dãda illis pauperib. quos elegerit Titius, quẽ fecerit executorẽ suum, et Titius cessauit per annũ, poterit post annum eos eligere.*

EXECVTOREM. Ego allegaui istã l. semel in vna q. valde dif-
1 ficili. dicit constõ epi, quod † si executores vltimarum volunta
tum cessant in executione per annum, executio deuoluitur ad
2 epm. † cõtingit, ꝙ testãtor relinquit centum dãda pauperib. quos
elegerit Titius, quem fecerit suum executorem, Titius cessauit
a per annum, q̃ritur, an post annum possit eligere pauperes. a vr̃ ꝙ
non, per constõnem. Ego dicebã, quod aliud est officium exe-
quendi, aliud est officium eligendi pauperes. officium exequen
di bene aufertur ei post annum, electio verò nõn: qa non est de
executione, qa alius est iudicãs, alius est exequens, vt hic dicit
tex. clarè. Quæro, an sit de iure cõi ei interdictum post annum?
videtur casus s. com. de leg. l. fi. §. sed & si quis. Contrarium ta-
men determinat text. in l. cum quidam. de le. 2. vbi facultas eli-
gendi personas non perimitur, donec quis non sit constitutus
in mora, per contestationem, & de hac q. est ibi tex.

a ADD. ¶ Ale. Pauperes. Adde Bal. l. captatorias, s. de test. mil.

LEX IX.

1 *Tempore lapso, iudicatis dato, capiuntur pignora.*
2 *Quando agitur ad pecuniam, aut ad speciem actione mere personali: et actione reali, & personali in rem scripta. & actione quod metus causa, & mixta, quod tempus condemnato ad soluendum præstatur. 3. 4. 5. 6. 7. & 8.*
9 *Venditio pignoris intra quantum tempus fiat.*

1 EOS QVOS. † Post lapsum temporis, quod datur iudicatis,
debent capi pignora. & distrahi. h. d. Op. & vr̃, ꝙ cõfessus debeat
cõdemnari. vt ỹ. de cõf. l. j. so. dicit ɔdemnati, referas ad cõuictã
personã. dicã in d. l. 1. circa istã l. q̃runtur duo, q̃ expediuntur in
2 gl. † Quæro j. q̃tum tp̃s habeat cõdemnatus ad soluendum Se-
a cundò q̃to tẽpore debeat differri vendõ a pignoris. gl. q̃ est hic,
mirabil. loqtur, circa j. dic, aut agitur ad pecuniã, aut ad spẽm. ad
pecuniã habet quadrimestre tp̃s, vt ỹ. ti. j. l. 2. nisi per iudicem cã
3 cognita abbreuietur. † non. n. põt, nisi cã cognita, vt l. 2. ff. de re
4 iu. & l. 4. §. si qs condemnatus. † si verò agitur ad speciem, tunc
aut agitur actione reali, aut personali: si reali, habet tp̃s arbitrio
b iudicis, vt inst. de offi. iud. b in princ. Si personali, habet quadri-
mestre tempus, vt l. in fideicommissi. in prin. ff. de vsur. & quod
me. cau.

a ADD. ¶ Alex. Venditio. Quantum tempus habeat condemnatus ad soluendum, adde quod habetur ỹ. tit. 1. l. 2. & quod ibi dixi, & per bal. hic qui ponit etiam quod in criminalib. & obligatio. ad faciendum, Spe. ti. de dilat. §. 1. ver. executore, gl. & Inn. c. quęrenti, de of. del. Cy. l. 1. s. de dila. ver. 6. quid si quis fideiussit in causa criminali pro Titio, & condemnatus soluit incontinenti, quia in criminalibus non habet locum quadrimestre, postea agit contra Titium, & obtinuit, an Titius habeat quadrimestre, vide bal. in add. Spec. in tit. de sent.

b Ale. Sed contrarium tenuit gl. in l. 2. s. de fruct. & lit. exp. de quo ibi vide Bar.

me.cau.l.si cum exce.§.qđ si hō.H.d.prin.gl.iuncto fine ibi,hoc
in simplici personali,&c.ↄrium huius vř notari in d.§.qđ si hō.
a Vñ qdam Doct. a dicebant, qđ vbicunq; agitur ad speciem,pt
fieri executio incontinenti.Sed hoc est ↄ l.in fideicommissi.in
5 pr.de vsur.Et iō qñ†agitur ad spēm,dic aut agitur actiōe reali,
& tene qđ dictum est s.per gl.Aut agitur mere personali,&hēt
6 quadrimestre tps,vt d.l.in fideicommissi.† Aut agitur psonali
scripta in rem, vt actione ad exhibendum,q̄ est psonalis in rem
b scripta,b vt l.de eo.in fi.meli⁹ in l.3.§.est āt psonali.ff.ad exhibē-
7 dum,tūc idē qđ in reali,vt inst.de of.iu.§.j.†Et idē dico in actio
ne,qđ me.cā.nā & ipsa est in rē scripta,vt l.metū.§.fi.ff.qđ me.
cā.tūc hēt tps offō iudicis,sicut in reali,vt d.l.si cū exceptiōe.§.
c qđ si hō.&qđ ibi nō.in gl.c melius q̄ hic.†si verò agitur actiōe
8 mista,vt in petitione hr̄ditatis,tunc put in ea venit vendicatio
rerū,sapit naturā realiū: put in ea veniunt psonales pstationes,
9 sapit naturā psonaliū,vt l.hr̄ditatis.s.de pet.hæ.†Quæro,intra
d q̄tum tps pignoris sit vendō.d Gl.dicit qđ statim post quadri-
mestre tps. Et vide gl. qñ pignus ptorium vendit ex diffinitiua
post lapsum quatuor mensium,debent expectari duo alij men-
ses,vt l.debitorib.ff.de re iud.q̄ dicit, quod dantur duo menses
post lapsum primi termini, licet gl. dicat eam corrigi.j.ti.1.l.2.
sed non est verum vt ibi dicam. Quando verò venditio fit ex
interlocutoria,dicam in l.cum proponas.de bo.auth.iud.pos.

¶Contrarietas.

Aduerte,incontinenti debet fieri executio,sicut in actione reali,in actione personali in rem scripta,vt est actio,quod me.cau. Ita Bart. alleg.in hac l.fi.Contrarius tamen innuitur in l.si cum exceptione,ver.quod si homo.ff.quod met.cau.

¶Concordia.

Pro concordia Tu dic,q Bar.in d.vers.quod si homo.loquitur in actione personali.prima autem opi.loquitur de personali in rem scripta.& hanc sol. voluit de directo ipse Bart. in hac l.fin. ideo recte ponderari debent verba ipsius Bar.

a ADD.¶Alex.Quidam doc.Et not.q si tpe executionis reus condemnatur in
aliquo vltra id,qđ venit in j.sñīa, p illa hēt nouā dilationē,quæ datur iudi-
catis.Vide Bart.in l.si cum exceptione,§.quatenus,ff.quod met.cau.qđ not.
b Ale.Scripta.Contrarium tenet Bar.in l.cum exce.§.qđ si homo.vide Bal.in l.
defensionis facultas,j.de iure fisci.
c Ale.Et ad limitationem hic dictorum, vide qđ hēs in l.debitorib.de re iudi.
d Alex. Venditio.Vide Bal.in l.ordo,s.eod.& ibi dixi.& hic adde Bal.in addi.
Spec.in ti.de sent.

¶De vsuris rei iudicatæ. Rub.

Gl.tua continuat,& ideo ↄtinua,vt habes in ea.dictum est s.de execut.rei iudi. sequitur videre de pœna imponenda moroso, qui non soluit.Pœna enim sibi imponitur,quia tenetur ad vsuras rei iudicatæ,ideo ponitur hic iste titulus.

LEX I.

1 *Sententiæ non parens pœnam incurrit centesimam.*

1 IS, QVI BONA. Breuiter dicit, qui†non paret sententiæ,in-
tra tempus tenetur ad vsuras cētesimas.h.d.ista lex breuissima.

LEX II.

1 *Tempus quod currat condemnato ad soluendum.*

a EOS QVI.a† Condemnatus ad soluendū,hēt quatuor men-
1 ses à die sñīæ primæ, si nō fuerit appellatum, vel à die ↄfirma-
tionis,si fuerit appellatū.h.d.Op.de l.debitorib.ff.de re iud.So.
illa corrigitur per istam.dicit gl. Non placet vt dixi s.tit.j.in l.fi.
Nā quoddā est tps,quod datur ad soluendū ↄdēnato, & de isto
loquitur hic. Quoddā est datum ad vendendum pignora capta
post primam dilationē, & de illo loqtur lex ↄria. Op.ff.de app.
l.negotiorum.de vsur.l.tutor.Dicit gl.ibi loqtur, qñ frustrato-
b riè b appellauit. Tu dic q ibi loquitur de vsuris primę actionis,
c quæ vsuræ currunt pendente iudicio primo,nec extinguuntur
per sñīam,à qua est appellatum. Fateor tñ, q illud quod gl.di-
d cit,q si fuerit appellatum frustratoriè,d q currunt vsuræ cente
simæ lapsis quatuor mensib. à die primæ sñīæ: & intellige fru-
stratoriè,qñ euidēter calumniosè appellauit per dictam rñam.

a ADD. ¶Alex.Eos qui.No.istum tex.dum dicitur,quod datur quadrimestre,
limitat Bal.in l.qm̄ nonnulli,j.de app. quem sequitur Ro.in l.j.§.qui pñs,de
ver.obl.& ibi vide per me.Ista iura dicentia,q datur quadrimestre,fallit in
agentib.actione in rem.gl.est sing.in l.in fideicommissi,in gl.2.in fi.ff.de vsu.
& late dixi in l.debitorib.post Bar.ff.de re iud.ad id quod dixi,vide no.Inn.
in c.q̄renti,de off.deleg.vbi omnino vide.ad materiam huius quadrimestris
temporis ponit etiam plene gl.Bar.& Doc.in l.fi.s.titu.proxi.
b Ale.Frustratoriè.Per hoc Bal.multum no.in l.2.s.ti.j.dicit qđ si in sñīa appo
nitur terminus,& interim appelletur, qđ ñ currit terminus appellanti.licet
desistat,nisi appareat frustratoriæ,appellatū,& in mora.vide eū notabiliter.
c Alex.Tu dic. Vide Bal.hic,qui dicit,q talis vsura potest peti etiam hodie de
iure diuino.adde Bar.& Io.de Imo.in l.si insula,§.vsuras,sol.mat.
d Paris.Si fuerit appellatum frustratoriè.Vide alex. cons.95.vol.4. & cons.93.
e.vol.j.& cons.428. vbi ēt hēs de opposi.Itē not.qđ istud quadrimestre non
datur nisi præstita satisdatione. vide Fran.cons.132. & de materia quadrime

stris,& an,& qñ competat,vide Fel.in c.quod ad consultationem,extra,de
re iud.ponit an iudex possit arctare,vel prorogare, & vide quatuor limita-
tiones ad prædictam reg.de quadrimestri p ias.in l.si arrogator. ff.de adop.
& ibi etiam in præcedenti ponit,quod si iudex quadrimestre statuerit,an di
ceretur terminus & dilatio legalis,an vero iudicialis,& effect⁹ est magnus,
vt ibi per eum.Item sex falen.vide per Fel.in c.q̄renti.extra,de offi.deleg.an
autem hoc quadrimestre habeat locum, quādo agitur ad aliquam speciem,
vide aret.in l.continuus,§.illud,de ver.obl.

LEX III.

1 *Dilatio data reo,prodest fideiussori.*
2 *Illud,à quo remouetur genus,& quælibet eius species.*
3 *Sententia nouat primam actionem,& interrumpit cursum vsurarum.*
4 *Nouatio tribus modis sumitur,& qui sint.*
5 *Exceptio competens principali porrigitur ad fideiussorem contra principalem,nisi personæ cohæreat,& num. 1.& 6.*
6 *Sententia lata contra principalem mandatur executioni contra fideiussorē.*
7 *Fideiussor iudicatum solui, qui exactus est pro domino, habet executionem paratam contra dominum.*

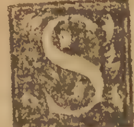
SANCIMVS. Bona l.est,br̄ dicit.Quadrimestri tpe elapso cur
1 runt vsuræ ltīmæ sortis tm̄,& nō vsurarū.† Et dilatio,q̄ datur
reo, pdest fideiussori.h.d.Diuiditur in duas partes principales.
In prima dicit vsuras currere super sorte tm̄ In scđa dilationem
porrigi ad fideiussorē.Scđa ibi,& cū antiqtas.Itē pria subdiui-
ditur,qa primò ponit dictū. Scđo pbat per rōnē à remotione
gn̄is.Tertiò per rōnē à remotiōe absurdi. Quartò per rōnem
à maiori.Quintò per rōnē à nouatione.Partes videbitis in tex.
Scđa ibi,cum.n. Tertia ibi,si.n.fine. Quarta ibi,si.n.ex iudicati.
Quinta ibi,si.n.nouatur.No.ex prima particula.qđ currūt vsu
2 ræ sortis tm̄,nō vsurarū. †Scđò no.illud, à quo remouetur ge-
3 nus,& q̄libet ei⁹ spēs.Tertiò not.ex qnta particula.s.qđ† sñīa
nouat primā actionē,& interrūpit cursū vsurarū. Venio ad pri
a mū dictū.Op.de l.cū qdā.a §.in tacito.ff.de vsu.sol.vt in gl.Vlte
rius op.dr̄ hic,qđ per sñīam nouat prima actio.ↄ,ff.de pig.l.gre
ge.§.et veritas est,q̄ ponit Dy.in l.aliā. ff.de noua.& gl.& Cyn.
4 tāgūt s.de iud.l.j.†q nouatio assumitur trib.mo.Vno mō priæ
actionis in scđam trāsfusio,& de ista loqtur ff.de noua.l.j.scđo
mō accipitur nouatio, hoc est, nouæ qualitatis additio, & ista
fit per lit.ↄte.vt l.aliā.ff.de noua.fit.n.actio prima, perpetua, &
trāsitoria in hr̄des,sed nō erit noua.Tertiò mō accipitur noua-
tio,hoc est nouæ formæ adiectio,& ista fit per sñīam,nā adiicit
noua actio per sñīam.Itē impedit primas vsuras per cētesimas,
nō tm̄,qđ prima actio tollat.Ita loqtur hic.Venio ad scđam par
tem,ex qua no.duo.Primò, quod exceptio ↄpetens principali.
5 †porrigit ad fideiussorē. No. 2. †qđ sen.lata ↄ principalē.mā-
6 datur executioni ↄ fideiussorē.Ad 1.op.ff.de exce. Sol.qđ hic
dr̄,fallit in executioni.cohr̄ntib.psone,vt l.ↄria. Ad 2.op.& vr̄,
b qđ ↄ fideiussorē.non possit fieri executio,b ↄ quē nulla pcessit
instātia,nec sentētia,vt j.q res iud.ñ no.p totū ti.& s.ti.j.de pig.
l.grege.§.si cū defensore.Sol. Odof.intelligit ista in fideiussore
de iudicato soluēdo,licet gl.loquat simplr̄.Leges ↄriæ loqui-
tur in fideiussore ↄct⁹,licet gl.pen.loquat hic simplr̄.Ista mā,v-
trū executio fiat ↄ fideiussorem,est valde lōga,q̄ plenissimè tra
ctaui in l.j.& in rub.ff.iu.sol.Tñ q̄tum ad ppositū doc.dñr,Aut
loqmur in fideiussore ↄctus,& loqūtur ↄria. Aut loqmur in
fideiussore iudicatū solui,& loqtur hic. Et q iste tex.loquat de
executione,q̄ fiebat in fideiussorē,patet ex eo q dicit statim,vt
c ibi dixi.Itē inducebā c hāc l.ad aliud.s.†q fideiussor iudicatum
7 solui,q exactus est pro dño,hēt executiōem paratā ↄ dñm,nec
hēt necesse ↄ eum dari libellum in actione mādati , nec proce-
dere ordinatè,vt hoc tex.ibi,statim pecunias,&c.Plenè vide in
l.j.iu.so.Gul.tangit hoc in l.2.§.fi.cum l.seq.ff.qui satis.cog.

a ADD.¶Alex.Quidam.An per sententiam fiat nouatio,vide in l.j.de iud.
b Alex.Fieri executio.An sententia executioni mandetur contra fideiussorem
sine nouo processu.etiam omnia ista intellige,nisi sententia feratur ↄ princi
palem contumacem ex ficta confessione, quia nocet fideiussori, per no.per
Bar.in l.si cum filius,de ver.ob.
c Alex.Idem inducebam.Vide gl.in l.fideiussor,ff.de re iud.

¶Si plures vna sententia condemnati sunt. Rub.

LEX I.

1 *Libellus,in quo conueniuntur plures simul,& quilibet insolidum,procedit si adiicitur,quod vna solutio sufficiat.*
2 *Illud,quod dicitur,q debet pronunciare super toto,intelligitur super toto,q petitur,licet in sententia omittatur aliqua qualitas.*

I NON SINGVLI. Plures simpliciter ↄdemnati intelligūtur in partes equales,nisi aliud sit expssum. h.d.tot⁹ iste ti.No. quod dixi in summario. Op. aut tu dicis,q libellus sic pcessit, quia petebātur cētum simpliciter ab omnib. & tunc non est verum, qa sententia dēt conformari libello, vt l. vt fundus. com.diuid. & ideo nullum
1 dubium habet lex,quia sic petebatur.† Aut tu dicis,q dabatur libellus insolidum contra plures,& videtur q libellus non procedat

cedat

a cedat,a&per ɔñs nec sñia,vt s. de fideiuss.tu.l.j.vbi dr expsse,q ñ pcedit libell' qñ ɔueniuntur fideiussores,& tutores pupilli insolidu.Sed posito q pcedat libell',adhuc vr,qd nõ valeat sñia, qa p parte tm iudicauit,& p pte non:nã cũ petebat à quolibet insolidum,cõdemnauit quẽlibet p parte,ergo sñia est nulla.vt no.s. si adu.rem iud.l.j. Dic, qd pt intelligi duob.modis hæc l. Vno mõ,q petebat simplr centum,& dubium facit in l.qa vbi obl'o ɔpetebat insolidu:& ita,& petitio & sñia videbãtur insob lidu dre intelligi,qd hac l.remouet. Scdõ b pt intelligi,qd ɔueniebã plures simul,&quemlibet insolidum hoc adiecto,q vna sol'o sufficiat.Iste libellus pcedit,vt j.de duo.reis,auth.hoc ita. & in l.in executione.§.insolidu.ff.de verb.ob. Hẽs in gl.q dicit in l.si mãdato Titij.§.Paul' rñdit.ff.man.& tũc dubiũ facit hic, c qa videbatur,q verba sententiæ c drent intelligi fm verba petitionis, q hic remouetur. Nã verba sententiæ dẽnt intelligi fm se,& fm qd ipsa importãt,nõ per relationẽ ad libellũ,nisi ad libellũ expsse se referãt,vt vidistis in l.fi.s.de sen.q sine cer.q̃t.nõ ob.l.j.de fideiuss.tu.qa fateor,q nõ pñt ɔueniri insolidum si exigantur.ita sentit ibi gl.paruula.sed si adiicit in petitione,q vni' sol'o sufficiat,bñ pcedit,vt dictũ est s.Nõ ob.q p parte pronund ciatur,pro parte nõ:qa imo pronũciauit super toto d in eo,qd est petitũ,licet illã qualitatem,an in solidũ,vel pro parte omise 2 rit,qd no.†qa illud,qd dr, qd dẽt pronunciari super toto,intelligatis sup toto qd petitur,nec vitiatur sñia, si omitteretur pnunciatio super aliqua qualitate,quod tene menti.His pmise sis e venio ad gl. Op.&vr q sñia ɔdemnatoria prosit ɔdẽnato,ɔ l.euidenter.ff.de exce.rei iu.Dicit gl.hic vr ɔdenat' in pte,& in parte absolutus.Ista est falsa,vt no.in l.j.s.si aduer.rem iud. Vel dic,q non prodest ei,quia adhuc prima actio durat insolidum, ideo sententia non tenet,nisi pro parte,si est vera.

a ADD.¶Ale.Non procedat.Hic adde quæ habes in l.Paulus,la 2.ff.de re iud.
b Ale.Secundo.Per Bar.latius l.3.§.j.ff.de duob.reis.
c Alex.Verba sñiæ. Vide Bar.in l.j.s.de erro.cal. & Bal.in l.Paulus,la 2.ff.de re iud.verba sñiæ debent intelligi fm sequentia.vide tamen Bal.in l.fi.s.cõi di. Par.Vide q̃ hẽs i bert.i ver.sñia interpta.&adde q si iudex ɔdẽnet aliquem, sñia intelligit sine die vel ɔdõne,licet instrm vigore cui' pfert sñia,ɔtineat diẽ,vel ɔdõnẽ.vide Aret.in l.j.s.si ad lib.&ibi ẽt vide Sal.aliter distinguẽtẽ, vide ad doctrinam bar.hic eundẽ in l.Pau.la 2.ff.de re iu.vide Ale.in l.miles. §.decem.e.ti.de re iud.ista tñ reg.nõ procedit in sñia adiudicatoria iuris regalis,qa intelligitur p rata dñi ɔpetẽtis.l.4.§.si aliter,ff.fi.regun.vbi Bal.& Fl.not.& Ar.l.si speranti,§.quoties,ff.de acquir.pos.ioan.de imo.& alios p.
d Al.Sup toto.Facit,qd no.bal.l.pe.de sen.q̃ si cer.q̃t.&expsse bal.l.2.de re iu.
e Alex.His præmissis.De intelligentia huius l.vide Doct.in l.repetita,& quod ibi bar.de fide instr.& vide Ale.in l.j.s.de iud.

LEX II.

QVOTIES. Op.si vnus ex plurib.app.l.j.So.Vnius appellatio prodest aliis,vt ibi no.tñ nõ nocet vni,nisi alter ñ sit soluendo.

¶Quibus res iudicata non nocet. Rub.

LEX I.

1 *Res iudicata contra vnum,aliis non præiudicat.*
2 *Frater admittitur ad defensionem rei fratris sine mandato.*
3 *Sententia lata contra fratrem,p̃iudicat eidem fratri,si non vult habere ratũ.*
4 *Quod tunc frater,qui litigauit,teneatur ex cautione de rato si eã interposuit.*

1 a SI NEQVE.† a Br dicit totus iste titu.Res iudicata ɔ vnum non nocet aliis,siue sit coniuncta persona,siue non,siue in causa ciuili,siue in criminali,siue sit in ea-2 dem causa,siue in simili.h.d.totus iste ti.†Op.q frater b est perb sona,quæ admittitur sine mandato,vt l.sed & hæ.ff.de procur. 3 †Sol.Ex hoc non sequitur,q sententia lata contra eum præiu-4 dicet,si non vult hoc ratum habere.Fateor tamen q† ipse frater,q litigauit:teneatur ex cautione de rato,si eam interposuit.

a ADD.¶Ale.Si neque.Vide bar.in l.neque,ff.de expil.hær.
b Ale.Op.qd frater.Idẽ tenet bar.in l.sæpe,ff.de re iu.& vide l.2.in fi.s.de ed.

LEX II.

a RES INTER ALIOS.a Op.de l.Papinia.§.fi.de inof.testa.gl. quæ est hic,dicit,quod est regula, quæ fallit in casibus,quos gl. ponit hic,quos vide.d.Cy.omnes casus spãles inducit per modum cuiusdam distinctionis valde longæ, quam omitto pro modo,licet ista distinctio egeret multis suppletionibus.

a ADD.¶Ale.Res inter alios.Per inn.in c.quamuis, de re iud.

¶Comminationes,epistolas,programmata. Rub.

Ista rub.ponit summarium totius tit.continua vt in gl.

LEX VNICA.

IVDEX. Not.q mandatum de mittendo aliquem in possessioa nem non præcedente causæ cognitione,non valet,a vt hic,qd no.Decimus in l.meminerint.j. vnde vi. quod tene menti.Hic non sunt alia.

a ADD. ¶Ale.Non valet.Idem de mandato de discutiendo de possessione secundum bal.qui dicit hanc esse singularem.

a ¶Si ex falsis a testimoniis,& instrumentis iudicatum sit. Rubr.

a ADD.¶Paris.Not.q l3 testes pducti i cã pbarent falsi,ñ tñ retractaret sñia, nisi ɔstaret q iudex motus fuisset pp illos.qualiter istud pcedat vide fely.i c.inter cætera, ext.d re iu.vid latius de mã quo post sñiam possit opponi exceptio falsitatis,& q̃d deat pbari,vide fel.in c.l3 cãm,ext.d pb. itẽ an sufficiat pbare testẽ fuisse corruptũ.vid fel.in c.sicut,ext.d test. itẽ q pẽdẽte cognitiõe talis falsitatis obseruari dẽt sñia,vid fe.c.acceptam',ext.d fid.inst.

LEX I.

a SI TABVLAS. a Hic totus tit.br hoc intendit.Sententia p̃textu falsorũ instrorum lata,rescinditur trib. concurrentib.seu conuenientib.Si falso sunt producta,& de falso non sit cognitum, & propter illa falsa sit iudicatum,q prodest ad tria.s.ad sententiam rescindendã, ad executionem impediendam,& ad solutum repetẽdum.h.d. b totus tit.Postea examinabimus inde l.ad l.Op. b de fid.instru.l. vlt.Sol.Ibi fuit de falso cognitum in primo iudicio,hic non.Si ergo in primo iudicio est cognitum de falso,non nocet in alio. qd intellige,si ad eundem finem q̃ratur de falso in eo iudicio, iuxta ea,quæ not.per Cy. in l.peremptorias. s.sent.rescin.non pos.Hẽmus in l.q Romæ.§.duo fratres.ff.de ver.ob.Itẽ op.Inst. q man.nõ pos.§.semel.sol.ibi exponitur causa falsa,i.non vera.

a ADD.¶Ale.Si tabulas.Adde bar.in l.diuus,ff.de re iud.
b Alex.Op.Idem dicit in l.diuus,ff.de re iud.adde bal.in d.l.vlti.& per hoc in l.2.cum ibi no.j.de falsis.

LEX II.

1 *Sententia lata prætextu falsorum instrumentorum, & sic rescindenda, non firmatur per appellationem.*
2 *Probato falso,sñia rescinditur per restõnem in integrum,et quando id fallat.*

1 ET QVI. Dr hic,q non puocauerũt.Quæro qd†si appellassent,an sententia firmaretur?Vr q sic.ff.rem rat.hab.l.cum minor.§.falsus.ɔrium est verum,per l.si expressim. ff.de app.Non obst.§.falsus.qa ibi sententia solum deficiebat propter defectũ 2 ɔsensus:hic vero propter falsitatem instrumẽtorum.†Quæro, probato falso,qualiter sententia rescindatur,gl.hic dicit,per restitutionem in inte.vt l.diuus,de re iud. Fallit in casu s.si ex fal. a alle.l.j.Hoc,q gl.dicit,a est verum,qñ sñia pp falsa instrã,est lata ɔ pñtem.Sed si esset lata contra absentem,esset ipso iure nulla, vt l.si prætor. §.Marcellus. ff.de iud. & ibi not.istam materiam plenè examinaui in d.l.diuus.ff.de re iud.

a ADD. ¶Barb.Gl.dicit.Adde bar.in l.nã postea,§.si minor,ff.de iureiu.& hic adde bal.j.e.in l.fi.& d.§.Marcel.& in l.j.s.de aduo.di.iudi. adde quid iuris si testis corruptus dixerit verũ.inn.in c.sicut,de test.c.cũ dile.de do. dicit q sententia non tenet,sed in c.cum causam,de prob.tenet contra.adde gl.in l. j.§.j.ff.de fal.cui coniunge.in l.damus,j.de fal.ponit quid iuris,in d.casu.

LEX III.

1 *Non sufficit probare, testes dixisse falsum, & illis attestationibus iudicem motum,vt sententia rescindatur.si quis in positionibus, vel in libello dixit testes falsum dixisse,pecunia corruptos.*
2 *Quando committens falsitatem in iudicio,perdat causam.*

FALSAM. Circa istã l.est examinandũ vnum, de quo est opi. 1 †vtrum sufficiat probare testes dixisse falsum,& illis attestatioa nib.iudicẽ motũ,ad hoc,vt rescindat sñia. Hic vr q sic.In ɔrium vr,q dẽant pbari duo,s.q dixit falsum, & quod corruptũs pecunia,vt l.diuus.ff.de re iu.alias nõ rescindatur sententia,&hoc tenuit Pla.Gl.vr tenere ɔrium,q non reqratur q iudex sit corruptus pecunia.qa idem est iuris in testib.& in instris:sed in instris nõ adhibetur illa distinctio,an sit corruptus,vel non:ergo &c. Veritas est ista.qñ aliqs se adstrinxit in positionib. suis,vel in libello,qa dicit testes falsum dixisse corruptos pecunia.Certe si ad hoc se adstringit,dẽt vtrunq; pbare.Secus si ad hoc se ñ adstringit.Istud probatur extr.de pb.c.licet. Et ibi vide de hoc b p Ber.& Inn.Ego plenius in d.l.diuus.Op.q q b†falsitatẽ ɔmit 2 tit in iudicio,pdit cãm,vt s.de pe.iud.q mal.iu.l.j.&ff.de iur.fis. l.in fradem.§.quoties.Sed hic dr,q cã restauratur in pristinum statum,ergo malè.Br,qñque qs ɔmittit falsitatem circa acta iudiciaria falsificando,& fraudando, & tunc perdit causam,vt d. l.in fraudem.Quandoq; cõmittit falsitatem corrumpendo aduersarium,vel iudicem,& tunc perdit causam,vt s.de pœn.iud. qui mal.iud. Quandoq; committit fraudem circa testes,vel instrumenta,& tunc perdit causam.Ita loquitur totus iste titulus.

a ADD.¶Ale.In ɔrium.An vt sententia rescindatur sufficit probare,testes falsum dixisse,an requiratur etiam q probetur,eos fuisse corruptos, per Ba.in l.fi.j.e.adde Spec.& Io.and.in ti.de sen.§.qualiter,versi.item opp.& an tunc sententia retractetur vide in ver.sequenti.Et an si post terminum testes non possunt reprobari,an iudex possit inquirere,vide bar.consi.99.
b Alex.Opp.quod qui.Et scripsi post Imo.in d.l.j.de re iud.

LEX IIII.

1 *Exceptiones oppositæ post sñiam contra actionem primam, & aliæ q̃ possent, incontinen*

incontinenti probari impediunt executionem sententiæ.

Practica formandi exceptionem contra executionem sententiæ.

a IVDICATI. Vides hic q̃ ista exceptio a impedit executionẽ.
1 ꝯ,§.de ord.co.l.fi.Sol.bř,†q̃dã exceptiões b opponũt post sniã,
b nõ ꝯ sniã,sed ꝯ actionẽ primã,& iste impediũt executionẽ,vt l. j.§.de iur.& fac.ign.& ibi dicã istud.Quædã exceptiones opponunt post sniam ꝯ ipsam sniã,nõ ꝯ actionẽ primã, & hic aduerte.Aut de illa exceptione liquet nullo alio ꝓbato extrinsec⁹,vt qa fuit ꝓlata nulla pcedẽte instãtia,vel fuit ꝯdẽnat⁹ dñs,vbi deberet ꝯdẽnari ꝓcurator,& sic tũc ẽt impedit executio,vt l. 1. §.de exec.rei iu.& l.si cũ nulla.ff.de re iud.Si verò reqrit alia ꝓbatio extrinsec⁹,tunc aut ista probõ reqrit altiorẽ indaginẽ, & tũc nõ impedit executionẽ,vt l.fi.§.de ord.cog.& j.de fal.l.ij.& ext.de in inte.rest.c.auditis.Si verò illa exceptio posset probari incõtinẽti,tũc impediret executio,& hic est casus in l.nr̃a.nam hic loqt̃, qñ iã in alio iudicio instr̃a erant ꝓbata falsa, ita q̃ de falsitate ꝓbõ erat ꝓ aperta,& manifesta,& vide tex.Qđ ista distinctio sit vera, ꝓbat̃ p rationẽ.Nam vos scitis,qđ in executione sniæ adhibet̃ cognitio summaria,vt l.à diuo Pio.§.si sup reb. ff. de re iu. Sed in summariis cognition.admittũt exceptiones quæ pñt ꝓbari incõtinẽti,nõ illæ,q̃ reqrũt indaginẽ,vt l.3.§.ibidem.ad exhi.& ad treb.l. ille à quo.§. si de testõ.& l.à quo. in
c pr.vt in poss.leg.Ex hoc habes practicã c qñ formas exceptionẽ contra executionem sniæ, quia dẽs dicere, quod paratus sum incontinenti probare, quod si non posset probari incõtinenti, iudex posset eam respuere,quod no.& tene menti.

a ADD.¶Alex.Exceptio.An ista exceptio falsi impediat executionem,vide etiam bal.in l.2.cum ibi no.j.de fal.& bal.in add.spe.de exec.sen.

b Ale.Exceptiones. Quæ exceptiones possunt oppo. in executione sententiæ, vide eum in l.4.§.cõdemnatum,de re iud.& vide eum in l.diuus.eo.tit.in fi.

c Ale.Practicam.No.hanc practicam contra executionem sententiæ.

¶De confessis. Rub.

Continua,vt in gl.dictũ est §.de verè cõdẽnatis.seqt̃ videre de quasi cõdẽnatis,q dñr cõfessi.Quærit gl.qũo differt hic titulus à titulo de interr.act.dicit gl.quod hic tit.habet locum post lit. ꝯt.Et vide gl.de hoc no.de interr.act.super rub.de proc.l. nõ solum.in pr.Veritas est ista,q̃ hic ti.habet locum añ li.ꝯt.& post, quia ẽt nullo pcedente libello,vel litis contest. fiunt confessiones,vt j.videbitis,& differt ab illo;quia ibi de interr.quæ fiunt in iudicio ad litis ordinationem, hic de his, quæ fiunt ad litis decisionem.dixi ff.eod.super rub.

LEX VNICA.

1 *Confessus in iudicio,pro condemnato habetur,& contra eum fit executio.*
2 *A confessione sua facta in iudicio non potest quis recedere.*
3 *Confessio facta in iudicio,habet executionem paratam,& nu.7.8.& 9.*
4 *Quando dicatur confessio in iure.& nu.7.*
5 *Quæ ptinẽt ad iurisdĩonẽ voluntariã iudicis,possent in quolibet loco expediri.*
6 *Quid in his,quæ pertinent ad iurisdictionem contentiosam.*
10 *Positioni iuris non tenetur quis respondere, & in causa capitali confessio spontanea præiudicat.*
11 *In criminalibus, quando quis habetur pro iudicato, per confessionem debet sequi sententia diffinitiua.*
12 *Idem in causa ciuili quando confessio emanauit post litem contest.*
13 *Confessio facta in iudicio,in quibus æquiparetur sententiæ.nu.8.*
Confessio adulti tenet,sed restituitur.
14 *Confessio tutoris,quando præiudicat pupillo.*
15 *Confessio facta in iudicio debet poni in actis.*
16 *Quod confessio valeat sine interrogatione.*
17 *Ad tales responsiones compellitur aduersarius officio iudicis.*
18 *Confessio facta coram iudice,an mandetur executioni per alium.*
19 *Si fiat coram iudice incompetenti,executionem non meretur.*
20 *Si fiat coram arbitro,ita præiudicat sicut coram iudice.*

a CONFESSOS. a Hæc est no. lex, & hẽt notabilẽ gl.
1 bř hoc intẽdit.†Confessus in iure hr̃ ꝓ ꝯdẽnato,& ꝯ cũ põt fieri executio.h.d. Iste tex.hẽt duas partes, vt patet in summa. No. quod cõfessus in iure,hr̃ ꝓ
2 cõdemnato.Sic̃ in l.1.ff.e.† No.quod à cõfessione sua qs non põt recedere.quod dicã in l.error.de iur.& fac.ign.& dixi,ff.e.
3 l.2.†Tertiò nota,q̃ cõfessio habet executionẽ paratã. Ita dicit hic tex.& l.post rem.ff.de re iud.& l.debitorib.e.ti.quod no. &
b tene menti.Et pp hoc in ciuitate ista instr̃a ꝯfessionata b mandã
c tur executioni,sicut sentẽtiæ diffinitiuæ, c qa p statutũ si sit cõfessio facta corã notario, videt̃ facta corã iudice. in Tuscia vocant̃ instr̃a guarẽtigionata.qđ no.Venio ad gl.q̃ est magna.Vides quod gl.ponit regulã & multas limitationes ad eã. Ego pro decĩone gl. formabo ꝓ qualibet limitatione vnã oppositionẽ. Op.quod ꝯfessio nõ p̃iudicet,vt l.si ex cautione.& l.ex ꝯtib.§. de nõ nu.pec.vbi dr̃, qđ intra bienniũ põt obiicere exceptionẽ nõ nu.pec.licet fuerit ꝯfessus.Hui⁹timore dicit gl.quod hic debet intelligi cõfessus.s.in iudicio. Nã ibi loquitur de confessione extra iudicium,quæ non prodest ad obligandum sed ad deliberãdũ,dicit gl.Sed de hac ꝯfessione extra iudicium, nil dicã hic,sed materia eius est in l.gñaliter.de nõ nu.pe.& ibi dicã Tetigi in l.nõ solũ.§.si liberationis verba.de li.leg.iuxta hoc est vi
4 dendũ,†qñ dicatur fieri ꝯfessio in iure. d gl.hic dt.in iure vbicũ
d que sit iudex,vt ff.de interr.act.l.voluit.§.& ait.in ꝯriũ vr̃,quod iudex debeat seruare locũ maiorũ,vt l.cũ sententiam.§.de sen.
5 & l.pe.§.fi.ff.de iust.& iu.Propter quod dic,†quædã sunt,q̃ pertinent ad iurisdõnẽ voluntariã, & ista pñt expediri in quolibet loco,vt l.2.ff.de of.procon. & leg. & sic seruat̃ in emancipatio-
6 nib.& similib.casib.† Quædã pertinent ad iurisdictionem contentiosam, & tunc si quidẽ debent expediri summariè,& de plano.pñt expediri in quolibet loco,vt l.nec quicquã.§. de plano. ff.de of.procon.& l.2.§.dies.qs ordo in bo.pos.& ibi gl.Quædã
e vero reqrũt plenariã e cãæ cognitionem,tũc siquidem,quod agitur pertinet ad litis ordinationem, pt expediri in quolibet loco,vt d.l.voluit.§.quod ita.de interr.act.Si pertinet ad litis decisionẽ,dẽt seruari loc⁹ maiorũ,vt d.l.cũ sententiã.§.de sen. cũ si. seruata distinctione,q̃ dixi in l.si vt proponis.la 2.qũo,& qñ iu
7 dex.& l.1.de sen.expe.reci.†Istæ ergo ꝯfessiones,quæ pertinẽt ad litis decisionẽ,dẽnt fieri in loco maiorũ.Fallit ex cã:qa propter qualitatẽ personę pt mitti ad cã,vt rñdeat.ff.de iureiu.l.ad egregias.mõ habetis primũ.Op.de l.de ætate.§.1.ff.de interro. ac.& §.de prob.l.exẽplo.Dicit gl.intellige hoc, qñ ꝯfessus est ꝯ se:sec⁹ si pro se,vt in ꝯriis.Hoc,quod ꝯfessio facta pro se ñ ꝓsit, fallit in casib.qñq; propter delictũ aduersarij,vt l.si q̃do.§. vnde vi.Itẽ,q̃do defert̃ iurm in litẽ,in casib.q ponũt̃ in l.in actionib.ff.de in lit.iurã. Itẽ vbi defert̃ iurm in defectũ probõnis, vt l.admonẽdi.ff.de iureiu.& l.in bonæfidei.§.de iureiu.Circa predicta est videdũ, qđ si ꝯfessio cõtineat aliqđ ꝯ se.& aliqđ ꝓ se, vtrũ in eis;q̃ sunt ꝯ se stetur,& in aliis nõ.Istũ passum examinaui in l.Aurelius.§.idẽ quæsiit.ff.de lib.lega.gl.tãgit in l.si quidẽ.
8 j.de exce.& ibi dicem⁹.Op.tertiò de l.certũ.ff.e.Soluit gl.†qđ hoc debet intelligi,q̃do certũ cõfessus est,aliàs si incertũ,cogit̃ ad certificandum,vt in ꝯrio.Ego intelligo,q̃ in omnib.casib.in quib.valeat sententia incerta,vt l.2.de sent.quę sine certa quantita. in illis valet confessio incerta, quia æquiparantur confessio,& sententia, vt hic videtis: & eo modo meretur executionem confessio incerta,sicut sententia certa,& in executione declarabitur.Quid.n.si esses confessus te esse hæredem titij,& me possidere hr̃ditatem, quare nõ valet ista confessio, vel me gessisse negotia tua per x.an.& simi.Vlterius op.de l.confessionib.
9 & l.si is.ff.de interr.act.Soluit gl.†quod hic debet intelligi.qđ sit ꝯfessus id,quod ius,vel natura,nõ respuit:aliàs nõ valeret,vt in ꝯrio.Ex qua gl.no.quod positionib.iuris nõ tenetur quis respondere;quia in eo responsio nihil releuat. Si.n.ego respõderem ꝯ ius, nil valeret:sm ius nõ releuat ponentem. Notatur de hoc in l.2.ff.e.& ibi dixi.& est tex. in l. ornamentorũ. ff. de au. & argen.lega.Op.ff.ad legem Aq.l.inde Neratius.§.si. cũ l. seq. & l.qui Stichũ.ff.e.Huius timore limitatur ista rr̃a,q hoc debet intelligi de eo,qui cõfitet̃ factũ,cuius nomine cum alio posset esse actio.Nã si ego essem ꝯfess⁹, me occidisse hominem viuentem,nõ valeret,qa hui⁹ nomine nõ potest esse actio cũ alio.sed si essem ꝯfessus me occidisse Titiũ,quem occidit Sei⁹,ego tenerer,

a ADD.¶Ale.Confessos.de dña inter hunc ti.de interr.act.vide Bar. in rub.ff.e.Et an confessio vnius noceat alij, vide bar.in l.2.§.de eden.& doc.quæ dña sit inter confessum,& coniunctum,vide doc.& maxime abb.in c. at si clerici.de iud.& statutũ faciẽs mentionẽ de ꝯfesso, intellig̃ de sponte confesso.Ita dicit bal.in l.2.j.quo.ap.vbi ãt, quod esset verũ in materia actorũ. Et statutũ faciẽs mẽtionẽ de ꝯfesso,sit̃ intelligitur de vero,nõ de ficto.ita no. do.Ant.& alij,in c.at si clerici.de iu.& bñ facit tex.in l.qm.&qđ ibi bald.ff. de his,q no.infa.vbi dicit,qđ bãnit⁹,q ex forma statuti hr̃ ꝓ ꝯfesso, efficitur infamis.Et vide,qđ singulariter tradidit Gul.i spe.de cõfes.§.nũc videndũ.cũ cõcor.quas habes per Ale.in l.2.§.pe.de eden.vbi dixit,qđ q̃nis confessio facta i vno iudicio,faciat ꝓbõnẽ i alio:nũq̃, tñ hoc est verũ,si sit facta per ꝓcuratorẽ.Recipit tñ dictũ statutũ interpretationẽ passiuam,vt hr̃ post bar.in l.2.j.quo.ap.Qñ aũt statutũ dicit,habeas aliquẽ ꝓ ꝯfesso,dẽs intelligere de cõfessione iudiciali, & solẽni,sm bal.in l.qm.in pr.commenti. ff.de his,q no.infa.quod dixi tenẽdũ.& scias quod ille, qui confitetur, videtur ꝓmittere dare,barr.in l.ex fcõ, de hær.inst.vide post bart.in l.pub.§.fi.ff.depo. Bar.Cõfessos.& de cõfessione erronea vide bar.in cõs.122.ic i cã Io.Prochi.

b Ale. Quæ est rõ, quod hodie instr̃m confessionatũ habet executionẽ paratã de iure cõi,vide bal.in l.j.§.de exec.rei iud.per Paul. de Elea. in commento c.ex parte.de confes.& ibi etiã aliquid per d.Ant.Add.e Pau.de Cast.cons.73.

c Paris.Vide bar.in l.cum huius.in fi.pr.ff.de bonoauth.iud.poss.ff.ot.

d Ale.Confessio in iure. Et quid si fiat coram notario, vide gl.in l.iubemus.§. de li.cau.& quod no.bar. l.possessio.§.& si poss.ff.de acq.pos.Sed quid si est facta coram arbitro?Pet.& Cy.hic ꝯcludunt,quod non dicatur facta in iudicio.Sed tu vide bar.j.ea.l.in fi.qui videtur tenere contrarium,per Pau.de Eleaza.in c.ex parte,de confess.

e Ale.Plenariam.Tu melius per bar.in l.4.§.hoc autem.in 3.& 5.op.de dam.inf.

rer,qa huius noīe cū alio poſſet eſſe actio.Opp.ff.de qōnib.l.1.
§.diuus.& §.ſi qs vltro.Hui⁹ timore dicit gl. qđ ibi dēt intelligi
ꝯfeſſus in cā pecuniaria , nā in cā capitali ꝯfeſſio ſimplex nō ꝑ-
10 iudicat,niſi pſeueret.Ita vult gl.†hic. Videte dñi, quod hic di-
cit gl.quod in crīali nō ſtaŧ ꝯfeſſioni ſtatim,eſſet verū ſi ꝯfeſſio
eſſet extorta metu tormentorum,vt in ꝯrio. Nā ſi cōfeſſio eēt
ſpontanea,ſtatim ei ſtaretur, vt ĵ. de pœnis.l.cū reis.& tāgiŧ p
gl.vbi dixi,ff.de cuſtodia reorū.l.j & ibi vide.Verūtñ licet ꝯfeſ-
ſioni eius ſteŧ,nō tñ ꝓiudicato habebiŧ, niſi reqraŧ ſnīa, vt ſta-
ſtatim videtis ĵ.dū loquar in crīalib.Op.dr̄ hic,ꝓ iudicato habe
a bit.*a* & ſic innuit,qđ nō debet ferri alia ſnīa.ꝯ, ff. e.l.certū.§.fi.
11 & l.Iulia.Gl.q̄ eſt hic,dicit optimè,q̄ menti tenebitis.†Qñque
qs ꝯfiteŧ in criminalib.& tūc ſine dubio dēt ſeq ſnīa diffinitiua:
aliàs nō hr̄ ꝓ iudicato,vel ꝯdēnato,vt l.ſi confeſſus. ff. de cuſt.
12 reo.† Aut in cauſa ciuili, & tūc aut ꝯfeſſio emanauit ante litis
conteſt.quia nullo dato libello,& tunc hr̄ pro cōdēnato.Et ita
loqŧ hic.aut poſt li.ꝯt.tūc dēt ſeq ſnīa,vt l ꝯria.Ita dr̄ gl.tua hic
& bene.ꝯ hoc vr̄ l.ſi debitori.de iud. ſol.illud p̄ceptū,qđ ibi fit,
nō eſt ſnīa diffinitiua,ſed magis ad executionem pertinet, q̄ ad
ꝯdēnationē.Op.& vr̄, qđ ꝯfeſſus nō habeatur pro ꝯdemnato,
vt ff.e.l.certū.§.ſed an.So.intellige,qñ cōfeſſus erat maior,ſec⁹
13 ſi minor,vt ĵ.Et hoc intellige in minore,ſ.in pupillo.†Nā con
feſſio adulti tēt,ſed reſtitueret, vt d.l.certū.§.minorē. Et eſt hic
vnus de caſib.in quo differt ſnīa à ꝯfeſſiōe, qa ſnīa lata ꝯ mino
rem indefenſum,eſt ipſo iure nulla,ſecus in cōfeſſiōe minoris.
rōnē aſſignat Dy.qa ſnīa ferŧ in inuitū,ꝯfeſſio in volentē.circa
hoc tñ qdā ſunt in ꝯria opi.vt Mar.Sil.Cy.refert hic op. Dy. &
in l.clarū.de autho.p̄ſt.& dixi ī d.§.ſed an.Op.iterū de ipſo §.ſed
an.Sol.Ibi loqŧ in cōfeſſione tutoris,hic in cōfeſſione principa
14 lis.†Iſtđ hēt magnū dubiū,qñ cōfeſſio tutoris,& curatoris ꝑ-
iudicet dño.bř doc. vñr incidere in hāc ſnīam. Si qdē cōfeſſio
iſta emanauit per modū volūtariæ iuriſdōnis, qa fuit corā iudi
ce tutor,curator,vel procurator, & ſpōte cōfeſſus eſt, tūc non
ꝑiudicat dño,vt in d.§.ſed an. Aut p modū ꝯtētioſæ iuriſdōnis,
qa hēat neceſſe rñdere poſitionib.vel interrogationib.tūc talis
cōfeſſio ꝑiudicat dño,vt l.nō ſolū,in pr.ff.de proc.Ita dēt intel
ligi l.j.dixi lati⁹ in d.§.ſed an.gl.dicit latè Op.de l.j.§.diuus.& §.
ſi quis vltro.de quæſt. Sed intellige,ꝙ hic fuit confeſſus ſpon-
te,ſec⁹ ſi coactè.vt in ꝯrio.Itē op.de l.error.de iur.& fac.ign.&
l.nō fateŧ.ff.e.Sol.Dicit gl.hic q̄do cōfeſſus fuit ſciēter,ſec⁹ ſi p
errorē,vt in ꝯrio dr̄ gl.Ad hoc op.qa error fcī nō pōt reuocari
poſt ſnīam,vt d.l.error.ſi cōfeſſus hr̄ pro iudicato incōtinenti:
ergo,vr̄ qđ talis cōfeſſio reuocari nō poſſit. ſo.vt dicā in d.l.er
ror.Op.de l.certū.§.ſi qs abſente. ff.e.ſo.intellige hic de ꝯfeſſio
15 ne facta in iudicio pte pñte,aľs nō valeret.†Iō ſis memor face
re poni ſp cōfeſſionē in actis:Idē hēs in l.fi.đ interr.act.Op.ſ.de
lib.cau.l.interrogatā.& l.parētes.So.Intellige ibi,qñ ꝯfeſſio fit
circa id,circa qđ qs nō p̄t ſibi ꝑiudicare.Op.de l.2.ff.de his,q̄ in
frau,cred. Dicit gl.qđ rła eſt vera,niſi fiat in fraudē.Certè iſta li
mitatio nō eſt neceſſaria,qa etiā tūc vȝ,ſȝ reuocaŧ p Paulianā,
vel Caluiſianā actionem.Vl.gl.ponit quoſdā vers⁹,q oīa p̄dicta
16 ꝯprehendūt.Querit gl.vtrū†cōfeſſio valeat ſine interrogatio
17 ne.Dic vt in ea.Cas⁹ eſt ī l.ſi ſine.de interr.ac.†Quærit gl.*b* quo
b iure poſſit cōpelli rñdere.gl.dr̄ of.iud.& bene. Et de hoc dice-
mus in l.2.§.qđ obſeruari.de iur.cal.& vide gl.& ll.quas gl.all.
18 Circa hoc,ꝙ dr̄ hic,qđ cōfeſſio mereŧ executionē,† q̄ro vtrū
ꝯfeſſio fcā corā iudice mādeŧ executioni per aliū. bř idē, qđ in
ſentētia dico,vt l.à diuo Pio.§.j.ff.de re iud.& ibi de hoc.Quæ-
19 ro,†vtrū cōfeſſio *c* fcā corā iudice incōpetenti, mereaŧ execu-
tionē.Reſpondeo qđ nō,ſicut nec ſententia,vt ſ. ſi à nō cōpe.
20 iu.p totū,& ext.de iud.c.at ſi clerici. Quæro,† an cōfeſſio fcā
corā arbitro ꝑiudicet,ſicut fcā corā iudice.Pe.de Bellapti.tenet
quod nō,qa ſententia arbitri nō hēt vim ſentētiæ,vt l.j.ſ. de ar
bit.ergo nec confeſſio.ꝯriū hodie puto.Cum.n.hodie eſt data
vis ſententiæ arbitri,quādo eſt homologata.ideo omnib. actis
coram eo crediŧ,vt l.cum antea. ſ. de arbi.ergo & confeſſioni.

a ADD.¶Alex.An ꝯfeſſus habeatur ꝓ ꝯdemnato,p Bart.l.j.ff.e.Idē tenet inn. in c.q̄rēti.de of.deleg.ſ.qđ in crīal.b.licet qs ꝯfiteaŧ,nō mādaŧ executioni, niſi feraŧ ſnīa,All.l.ſi ꝯfeſſus.hic all.& 2.q.j.c.nos in quēquā.& c.ſicut.Secus in ciuili,vbi vr̄ velle ibi dū dr̄,currit ēt ꝯfeſſio à die ꝯfeſſionis. ff. de ꝯfeſ.l. certū.Et dr̄ inn.in c.qualr̄.el 2.de accuſ.qđ ſi alīqs ꝯfitetur crimē in iudicio ſine alio ꝓceſſu,ferŧ ſnīa diffinitiua q̄tūcūq; pœna grauior īponi poſſit. Allegat ſ.ad l.Aq.l.ꝓinde. đ conſt.c.2.& 2.q.j.c.j.& 2.& viđ gl.c.nos in quēq̄. Ad materiam huius adde Bar.ſ.proxi,& an confeſſus poſſit appellare, vide poſt Bar.in l.2.ĵ.quo.app.non reci.adde an confeſſus habeatur pro condemnato,& quid ſi metu tormentorum,Pet.de Anch.conſil.23.

b Ale.Quærit gl.viđ Bar.ī l.diu⁹.de cuſt.reo.Viđ Pau.đ Eleaz.ī c.ex p̄tē.ext.e.

c Ale.Vtrū ꝯfeſſio facta corā iudice mādeŧ executioni p aliū.idē tenet Inn.in c.p inqſitionē.de ele.& Io.And.in ti.de ꝯfeſ.§.ſeqŧ ver.ſ.nō valet.in add. Idem tenet.d.Fed.de Scalis diſputādo,& ꝯcludit,quod vbicunq; iuriſdō iudicis incompetentis,non poteſt prorogari per confitentem, ibi confeſſio facta eſt nulla.Sed vbi iuriſdō ſua pōt prorogari, confeſſio facta tenet. Quod dictum ſeqŧ Ang.in l.j.ff.de confeſ.Dicit tñ inn.in d.c. quod confeſſio clerici facta corā iudice ſeculari nō valet,vt poſſit ꝯdēnari:tñ cleric⁹ tract⁹ corā iudice incōpetēti,poterit cōpelli ad ꝯfitēdū,qđ pri⁹ fuit ꝯfeſſus.Hoc ēt ſeqŧ Ang.in d.l.j.&ibi ponit,qd ſi talis ꝯfitēs mortuus eſt.Alľe.inn.in c.fi.de ſucc.ab inte.Et iſtis adde ſingularē gl.ī l.qd ergo.§.ex ꝯpromiſſo,de infa. q̄ ad hoc all.Ang.& Imo.in l.infamē.ff.de pub.iud. & dicit Lap. a l literā in c. docet.de im.eccl.qđ valet ꝯfeſſio facta in loco prohibito.all.qđ ſcribit Archi.30.q.vl.iudicātē.& Bu.de proc.c.auditis.qđ eſt verū, ſi ſit corā iudice ñ ꝓhibito,ſm no.p inn.in d.c.p inquiſitionē.aliàs ſec⁹,d.c.at ſi clerici.de iud. Et ſm hoc tenet,qđ valet ꝯfeſſio à ſubdito facta corā ſuo iudice licet extra territoriū,q̄uis ꝓceſſus aliàs non valeret.d.c.docet.& adde Bar.& q̄ ibi dixi,ff.de cuſt.reo.Et de ꝯfeſſione facta ī ciuili, an ꝑiudicet in crīali, vide bar. ī l.2.ff.vi bo.rap.Adde bal.cōſ.aliquis ꝯfitetur corā iudice,dic qđ ꝯfeſſio facta corā incōpetēti iudice,valet,ñ quo ad ꝯdēnationē,ſed vt cogaŧ pſeuerare.All.nouū dictū inn.in c.cū ſup,de ꝯfeſſis.& in c.p inqſitionē.de ele. Pro quo all.bal.l.capite quinto.& ibi gl.de ad.licet dicat in ꝯriū.d.c.at ſi clerici. tñ tēt dictū inn.¶Adde an ꝯfeſſio facta ī iudicio nullo,abſente parte valeat? bal.ꝯſ.149.li.3.Et an ꝯfeſſio facta ſup inepta inqſitione valeat, vide pulchre Ang.conſ.167.Vnū tñ ſcias,qđ vbi ex ꝯfeſſione alicui⁹ mortui ante ꝯdemnationē,agi nō poteſt ꝯ eius hæredem, quod hoc non habet locum in famoſo latrone,quia licet moriaŧ ante cōdēnationē,poteſt agi ꝯ eius hæredes. Voluit Io.An.in add.ad ſpe.in tit.de accuſ.in 3.par.§.j.ver.quid ſi latro.

Barb.Confeſſio.Vide do.Ant.& ibi dixi poſt alios,in c.præſentata.de teſ.

¶Res inter alios acta,*a* Rub.

a ADD.¶Pariſ.Res inter alios acta.Limita iſtam reg.non procedere in ſnīa declaratoria,i⁹ ſ.alicui cōpetere,vide Ro.conſ.347.ad fi.Itē,qđ ſnīa inter alios lata ꝓbet inter oēs,ꝙ ſic fuit lata.vide Pau.conſ.380.in pr. Itē ꝙ ſnīa lata inter alios ſufficiat ī poſſeſſorio ad colonū expellēdū,vide fel.ī c.q̄uis.& iaſ. litātē reg.plurib.modis.ī l.1.C.de eden.Itē,ꝙ teſtes recepti inter alios ſi ſunt recepti,inter alios ſi ſunt mortui ſemiplenā ꝓbōnem faciūt inter alios.vide iaſ.ī l.admonēdi.de iureiu.ī lec.& ī rep.vide aliqua ī materia p Soci.ī l.Modeſtinus,ff.de exec.rei iud.vide dec.cōſ.44.in 6.dub.ad fi.Itē qūo ſnīa ꝑiudicet tertio,qñ ipſe fuit citatus,vide Ale.l.ſæpe.ff.de re iu.qñ alteri ꝑiudicet.

LEX I.

a INTER ALIOS. *a* Non eget ſummario, qa rub.ſummat totum tit.Iſtum text.habuiſtis ſ. qui res iud. non nocet.Differt tamen hic titulus ab illo, quia ille loquitur de ſententia tantum,hic de omnibus actis.

a ADD.¶Ale.Inter alios.Vide limitationē per inn.in c.quāuis.de re iu. & in l. ſæpe.p doc.ff.e.ti.vbi ſatis dixi gl.l.2.ſ.de edē. dubitauit,an acta in vno iudicio valeāt ī alio,& ꝯ eaſdē pſonas,& ꝯ diuerſas.Et cōcludit quo ad q̄le q̄le ꝑiudiciū faciūt fidē ī alio,ñ ad plenā ꝓbōnē. Et qđ quale quale ꝑiudiciū fiat,eſt caſus ī l.ſi duo patroni.in pr.ff.de iureiu.maxime ſi perſona ī hoc ſecūdo iudicio interueniēs,fuit ī primo.Idē ſi ſit rō cōnexitatis pſonarū,vt ī l.res hr̄ditarias.ff de cri.expil.hæred.Pone ergo regulā in actis, & dic quod res inter alios acta,aliis nō ꝓdeſt,neq; nocet.& l.j.ſ.q b.res iud.nō nocet,in iſto ti.qđ tñ intelligo in actis,poſt q̄ nulla eſt ſecuta ſnīa,q̄ regulat i⁹ diſpoſitū,ſiue actionē,& ſi ex actis nō oriaŧ actio,vt eſt gl.ī l.& ſi poſſeſſori.§.pe. ff.de iureiu.pter q̄ ī ꝯfeſſione,& iurō:vt de ꝯfeſſione eſt tex.in l.ꝓinde.§.j.ff. ad l.Aq.& de iurō,ī toto ti.de iureiu.Vnde nō bñ fuit locut⁹ inn.in d.c.cām quæ.de teſt.dū voluit qđ qñ nocet ſnīa, noceāt acta:q̄ intelligo in actis,de q b.ſ.nō æquiparādo acta ipſi ſnīæ,ſed referēdo ſingula ſingulis,q̄ limita nō hr̄e locū ī l.ſępe.de re iu.vbi prior creditor patiās debitorē experiri.p dit iura ſua ex actis factis p poſteriorē.ſcđo li:a niſi ſnīa faciat ius.l.ingenuū.ff.de ſtatu ho.quatuor interuenientib.Primo,qđ ſit legitim⁹ defenſor, & hoc ab initio.l.cū iuſta.ff.de col.deteg.Scundo ī ꝓceſſu,qđ cām defendat.l.qui repudiātis.in fi.ff.de inof.teſt.Tertio in ſnīs,q̄ ferāŧ verbis affirmatiuis,l. diui fratres.ff.de li.cau.Quarto poſt ſnīam, qđ nō appareat colluſio. Quinto limita in caſib.ī quib.qs dēt cām ab eo,ꝓ quo ſnīa lata fuit,quia ſnīa talis ꝓdeſt.l.hæredes.§.idē ſcribit.ff.fam.erc.& vide in l.ſi ſuperatus.ff.de pig.Sexto limita,ſi tractemus,qđ ſnīa noceat illi, q ex trāſuerſo in iudicio ꝯparuit ꝓ intereſſe ſuo,vt l.à diuo Pio.§.ſi ſuper reb⁹.ff. de re iu.in l.ſi ſuſpecta.ff.de inof.teſt.Septimo fallit ī caſu gl ī l.2.§ hæc pœna.ff.qđ quiſque iu. vbi q impetrauit ius iniquū ꝯ vnū, patieŧ retorquutionē ab oī.Octauo limita in mā feudali,ī qua ex facto vaſalli,dūmō fraudē ñ cōmittat,ꝑiudicaŧ dño ſcienti vel ignorāti,vt in c.1.vaſall⁹.vl.ſi de feu. fu.ꝯtro.inter do.& agn.ſed & hoc fallit ī caſu l.2.ſ.de pac.Nono fallit ī caſu,quē ponit Cy.l.deſideriū. ſ.depo. vbi inſtrm̄ inter titiū,& Stichū ꝓbat,ēt ꝯ Mar.Fallit 10.ī ꝓceſſu facto ꝯ reū prīcipalē.nā ex iſto apiŧ via ꝯ fideiuſſorē.in §.j.& §.ſed neque.in aut.de fide iuſ.l.ſancim⁹.§.pe.ſ.ad treb.in gl.Debitū aūt principale dēt ꝓbare ꝯ fideiuſſorē.Aliter.n,potuiſſet fideiuſſor ꝯdēnari niſi fuiſſet fideiuſſor iudicij.l.fi.ĵ. ſi aduer.rē iu.vel niſi in p̄re ꝯdēnato ī filio,ī quē patrē ſit excō. ī peculio,vt l.ſi ꝯdēnat⁹.ff.de no.l.ſi filio,ſo.ma,latè p Dy.& Bar.in l.cū fili⁹.de ver. obl. Vndecimo fallit in caſib.in quib.acta ſunt facta cū ꝓcuratore,& ꝓcurator ex aliqua iuſta cā remot⁹ eſt à iudicio,nā iſta acta fidē faciūt ꝯ dñm.l.ī cāæ. §.ſi ex parte.de ꝓc.Qđ ſingulariter limito, niſi remotus eēt ꝓcurator ab inſtantia rōe ſuſpicionis, qa tūc oporteret oīa de nouo actitari.l.q̄ omnia. de ꝓc.Duodecimo fallit,vbi inquiſitus ꝯfiteŧ furtū,nā ex hac ꝯfeſſione teneŧ ēt parti,cuius intereſt.dicit inn.in c.cū oporteat,de act.bal.in l.2.C.de eden. & vide Ang.ff.de iur.om.iu.in l.imperiū.Tertiodecimo fallit in caſu,quo reſultat ꝯfeſſio vera ꝯ defunctum:nam iſta nocet hæredi,per caſum ſingularē ff.de iur.fiſ.l.eius,q delatorem.& per bar.& per eum in l.manifeſte.ſ. de iureiu. & ſingulariter limita hr̄e locū in confeſſione reſultante in vita ꝯfitentis. Si aūt reſultaret ficta confeſſio ꝯ eum,q ſeipſum interfecit, & ficta confeſſio noceret hæredib.l.2.& ibi per bar.qui teſta.fa.poſſ.& vide bal.in l.j.ĵ. ne ex delic.defunc.Item fallit in caſibus,in quibus prima cauſa, & acta inde facta,habent ſe ad ſcđam cauſam,& ſecunda acta:& quando abſolutoria lata in

ta in prima parit exceptionem rei iudicatæ in alia, & iudicia sunt eiusdem naturæ scilicet, quia ciuilia omnia, præiudicabitur.l.fundi.& l.fundum,ff.de exce.secus vbi causæ sunt diuersi generis, puta vna ciuilis,&alia criminalis. fallit in casibus, quos ponit bar.in d.l.2.de eden.

¶De relationibus. Rub.

LEX I.

1 *Relatio facit iudicis officium conquiescere.*
2 *Iudex post confessionẽ consilio sapientis, ex forma statuti parte petente factã, si ante habitũ consiliũ pnunciet: sñia tenet, licet possit p appellationẽ rescindi.*
3 *Sapiens cui cõmittitur causa consulenda, non p̃t recipere nouas probationes.*
4 *Causa, quando committitur consilio sapientis, debet formari punctus de consensu partium, & hoc debet apud acta apparere.*
5 *Sententia continens litis contestationem: & alia acta, si lata est partibus præsentibus, & non reclamantibus, probat acta sic præcessisse.*
6 *Iudex, quando facit aliquid parte præsente cui displicet, debet contradicere, & facere poni in actis, parte præsente, & contradicente.*
7 *A relatione iudicis non appellatur, sed est contradictio quædam.*

a SI QVIS.a Iste ti.est satis bonus, & hẽt q̃dã bo.gl.cõtinua vt hẽs in ea. Diuiditur. Primò põit quale sit offĩm
b iudi.b fcã relatione. Scdò quale sit offĩm iudi. in ipsa re
1 latione facienda. Scda ibi, sed nec ad nos. br̃ hoc intendit.† Facta relatione dẽt offi.iu.ꝯquiescere, aliàs appellabitur. Item relatio dẽt fieri plenè, & examinatione eius facta cum partib.h.d.
c No.hunc casum. Secundò no.Gl.positamc super ver.sententiã,
2 †Dicit statutum, qd' iudex dẽt cõmittere cãm ꝯsilio sapientis, parte petente: qd si post commissionẽm factam, ante habitum consilium vult iudex pronunciare? Resp.sñia tenet, licet possit per appľonem rescindi. Casus est hic, fm intelľm hꝰ l.quod per-
3 petuò tene menti.† No.ex hac l.quod sapiens, cui cã ꝯmittitur consulenda, non p̃t recipere nouas probõnes. Nam ei dẽt mitti cã plenè instructa, q̃ alia dilatione non egeat. Hic est casus.& in
4 l.cum à nobis.s̃.de dil.† No.q̃n ꝯmittitur causa consilio sapien
d tis, & formatur punctus,d debet hoc fieri de ꝯsensu partium, & hoc debet apparere apud acta. Sed si partes discordant in puncto, videbis j̃.l.proxi. Vlterius not.ad id, quod ego dixi pluries,
5 ꝙ† q̃n in sententia continetur lit.conte.receptis confessionib. partiũ, facta publicatione testiũ, & iuro de calũnia, & siñia, siqui
e dem sententia est lata partib.p̃ntibus, & non reclamantib. dico quod sententia ista probat acta sic pcessisse. Hic est tex.nisi pars ꝯdicat, quia si displicet, sibi debet ꝯdicere, aliàs consentire vr̃, vt hic, & de hoc vide Cy.in auth. si quis in aliquo.s̃.de eden.& quod relatio fiat ita summariè narrando. videbitis j̃.eo.l.fi. De hoc per Inn.extr.de offi.del.c.cum in iure. & per eundem in c.
f q̃m ꝯ falsam.ext.de prob.& not.in c.cum Io.f extr.de fi.inst.& per Cy.de nõ nu.pe.l.si ex cautione.& l.cum aliquis, de iur.del. & l.prædiis.ff.de le.3. & c.cum olim. extr.de censi. Dixi de hoc de re iud.l.acta.in pr.tangitur per Cyn.in auth.si quis in aliquo. s̃.de eden.& melius in l.emancipatione.s̃.de fi.inst. Dixi de hoc
g ff.de re iu.l.acta.in prin. Vlt.no.g quod† q̃n iudex facit aliquid
6 pte p̃nteh cui displicet, debet ꝯdicere. Ideo facias poni in actis
h parte p̃nte, & ꝯdicente, aliàs innuit hic, ꝙ videatur consentire, quod perpetuò tene menti. Attamen in sentẽtiis causarum diffinitiuis, & interlocutoriis, vbi appellationi locus est, non videtur consentire, nisi taceat per x.dies, vel alium actum exprimat, vt l.Labeo.s̃.q̃uo, & q̃n iu.& s̃.de re iu.l.ad solutionem. Venio ad apparatum. Opp. quod relatio non possit fieri, vt s̃.de peda. iud.l.placet. Dicit gl.quod ibi loquitur in iudice delegato, hic in ordinario.tu dic, qd' ibi erat certum de iure, hic non. Et circa istam materiam, an relatio permittatur fieri, distingue, vt hic in
7 gl.j.clara.† Quæro, vtrum à relationei possit appellari? glo.hic
i videtur dicere, quod sic, & istæ frustratoriæ dicuntur appellationes. Alij dicunt contra, quod non est appellatio, sed contradictio quædam. Et istam tenent do.Iac.de Are.& alij not.in l.1. §.quæsitum.ff.de appella.

a ADD. ¶Alex. Si quis. Quo casu licet contradicat, & licet non appellet, non sufficit.not.Inn.in c.quod ad consultationem.in verbo, incipit.de re iud.

b Alex. Officium iud. Vide quod scripsi in l.apertissimi, s̃.de re iud.

c Ale.Positam. Adde Bar.in l.j.ff.nil noua.& vide q̃ not.in l.q̃a poterat.ad Tre. & in l.ad principẽ, ff.de app. Et aduerte in q̃tũ hic dr̃, qd' iudex ferens sñiam postq̃ cã est ꝯmissa ꝯsilio sapientis, valet, p id, qd' no.Bar.in l.j.§.si plures.ff. de exerc. Et in mã hꝰ l.vide tex.no.& Bar.in l.ex illo.j̃.de app. & Bar.in l.j.ď app.vbi qd in iudice, an possit recipere nouas probõnes? Adde, qd' dcm Bar. hic dicentis, ꝙ sñia lata pendente ꝯmissione ꝯsilij valet, limitatur nisi statm̃ diceret, qd' iudex dẽret seq. ꝯsiliũ fm Bal.ꝯs.154.vol.3.q. alle.Bart.ita voluisse in l.si ꝯuenerit.ff.de re iud.& vide in d.ꝯ.q.d si ꝯsultor intra certũ terminum dẽt dare ꝯsiliũ. & tñ ñ facit. sed elapso termino mittit iudici & iudex pronunciat, an valeat sñia, intellige etiam dcm Bar.vt hic per Pau.de Castr.

d Alex. Punctus. Quando partes dissentiunt in puncto, quid faciendum est, vide in l.iusiurandum, & ad pecunias, §.si de qualitate.ff.de iurei.& in l.in ven ditione.§.fi.de bo.auth.iud.pos.& Bar.in l.j s̃.de ven.inspi.

e Paris.Partib.p̃ntib. Vide F.ã.ꝯs.68.qd' limita vt p eũ.vbi vide late bar.ꝯs.96. vide Spe.ti.de sent.ad fi.vide cano.in c.in p̃ñtia.extr.de renuncia.quid ãt de sñia lata à pbatissimis viris.vide Ro.ꝯs.354.ad fi.itẽ quot requirantur ad hoc, vt acta psumatur, vide Pau.de ca.ꝯs.3.itẽ ibi sñia est lata inter p̃ntes, qd' psumatur iudex habuisse iurisd.vide Pau.ꝯs.51.q̃n dicat factũ antiquũ q̃tũ ad impugnandum sñiam de nullitate, vel respũ ordinis, & ꝙ q̃n antiq̃tas ñ releuat vbi defectus expsse pbatur, ad qd' vide q̃ hẽs ad Bar.in l.de vnoquoque, ff.ď re iu.& p prædicta singulari limitatione, ꝙ in sñia de antiquo præsumatur oĩa acta solẽniter, nisi pbetur defectus, vide Pau.ꝯs.50. Fran.de Are.ꝯs.62.ad fi.Bar.in l.is q.j̃.de app.vide Cæp.cau.148.vide ẽt q̃uo, & q̃n præsumatur citatio, & qd in sñia ab antiquo, & quid post lapsa ipsa tp̃a data ad app.q̃ hẽs ad Bar.in l.furioso.& l.de vnoquoque.ff.de re iu.& quę dr̃ sñia de antiquo, vide Ias.in l.cũ aliqs, C.de iur.delib. vbi gñaliter ponit q̃n aliqd dicatur de antiquo. Ang.Are.in l.fi.q̃n appel.fit. item ꝙ post biennium præsumatur pro ea.vide Cal.in c.j.de mil. vasal.q. cont: est. item quod si sñia est lata p̃ntibus partib.pro ea præsumatur, vt dicit hic Bar.vide Ant.con.32.item circa illud, quod dictum est de sñia de antiquo vide omnino Barb.cons.13.in j.parte.itẽ quomodo credatur iudici dicenti visis actis.& quid si partes essent præsentes, & plura alia vide per Fel.in c.q̃m contra falsam.versi.quinta conclusio.

f Alex.C.cum Io. Et vide Bar.in l.fi.ff.quando appel.fit.

g Ale. Vlt.no. Quid operetur practica, parte p̃nte ñ ꝯdicente, limita, vt p bar.ĩ l.Pomponius, §.rati.de pcu.adde l.ne in arbitris, & ibi in fi.bal.de arbi.post bar.& vide bar.in l.si separatim, ff.de app. & qd' ibi dixi. Adde, q̃n psumitur pro processu, & sñia, Io.an.in addi.ad Spec.in tit.de sen.§.fi.ver.in summa, & sententia lata p̃ntibus partibus, & non contradicentibus præsumitur lata à iudice habente iurisdictionem, secundum Ang.consi.198. Et an relatores debeant iurare, & an eorum relationi sit standum, vide bal.consi.428.3.lib.

h Paris. Parte præsente. Vide multa per ias.in repe.l.admonendi, de iureiur.

i Ale. A relatione. Vide quæ dicit bar.in l.j.§.j.de appel.l.fi.in fi.j̃.eo.

LEX II.

1 *Terminus ad allegandum assignatur parti, quæ super puncto formato vult contradicere.*

a SVPER DELICTIS. a† Q̃n ps ꝯdicit pũcto formato, iudex
1 dẽt ei dare terminũ ad allegandũ qd vult ꝯ illum punctum, & si iudex pronunciauerit non obstantibus allegationib. partis.& habendum esse consilium super hoc puncto, perinde est ac si pars consentiret. Vel ergo pars debet consentire, vel iudex super hoc pronũciare.& vide tex.q. dicit, quod no. p practicis.

a ADD. ¶Alex. Super delictis. Vide Bar.in auth.si quis in aliquo.s̃.de eden. Et q̃n & q̃bus casib.possit referre cãm ad superiorẽ, fm mãm hꝰ ti.vide no.p Petrum & bal.in l.ex legato, s̃.de leg.& qd' no.gl.& ibi bal.l.iudices, s̃.de iudi.

LEX III.

1 *Relatio iudicis debet continere breuiter totam seriem actorum.*

a SI QVANDO.a Adde ibi, rõ, i.rõnabilis metus, q̃ in iure dubitat. Ibi, aut necessitas, q̃a sibi erat ꝯmissa causæ cognitio, sine sententia.gl. tua intelligit istam l quod debet mitti copia acto-
1 rum, & etiam originalia.† Tu intellige, quod relatio debet cõtinere breuiter totam seriem actorum. postea mittantur acta, facit ad hoc l.vlti.s̃.de precib.impe.offe.

a ADD. ¶Alex. Si quando. Vide quæ no.bar.in l.acta, ff.de re iud.

¶De appella.& consulta. Rub.

LEX I.

1 *Ordo si superuertitur vnius causæ ad aliam, valet sententia, & si per appellationem possit rescindi.*

1 PRIVS. Br̃ dicit.† Q̃n peruertitur ordo a vnius causæ
a ad aliam, sententia tenet: licet possit per appellationẽ rescindi.h.d. Op. quia imo videtur, quod sententia sit ipso iure nulla, vt l.prolatam.s̃.de sent. So.hic peruertitur ordo vnius causæ ad aliam, ibi vnius causæ ad seipsam. quod dic vt ibi, & huius l.casum ponit gl.quatuor modis. Tene tertiam lec.

a ADD. ¶Alex. Peruertitur ordo. Q̃n ordo puertit, an turbet iudiciũ, vide, qd' no.s̃.cõi diuid.& qd' no bar.in l.edita, s̃.de eden.in q.an si ñ opponat de cumulatiõe phibita, &c.& licet hac lege dicat, qd' puersio ordinis possessorij ad petitoriũ, ñ reddit pcessũ nullũ, sed iniustũ, istud est verũ nisi talis ordo sit transfusus in formam mendacij hoĩs, nã tunc vitiat processum, c.cũ dilecti, ad fi.iuncta gl.i verbo, iuris ord. Et hic vult do.Ant. & sequunt doct.ibi post eum.& tenet hic bal.per istam l. Et hoc no.alleg.bar.in l.fi.ff.si cer.pet.

LEX II.

1 *Appellari potest à sententia lata secundum principis consilium.*

1 NOVVM. † A sententia lata secundum consilium principis, potest appellari.h.d. Hoc qualiter intelligatur, gl examinat hic. Ego examino plenius in l.1.§.quæsitũ.ff.de app. Breuiter dicas, aut pars non consentit relationi, & potest appellari, vt s̃.eo.ti.l. j. Aut consentit relationi, & tunc vult appellare, quasi malè imperator consuluerit, & non potest, vt l.1.quis & à quo. Aut qa dicit se habere aliquid de nouo, quod intendit probare, & potest, vt l.eos.j̃.eo.& l.per hanc, j̃.tit.j.

LEX III.

1 *Appellatione interposita, iudicis officium conquiescit.*

b APPELLATIONE.a † Appellatione interposita, iudicis offi-
1 cium conquiescit.h.d. Op.l.Imperator.§.fi.ff.eo. Sol. Quod hic dicitur, fallit in casib.qui ponuntur in gl.q̃ vide, quia clara est.

a ADD. ¶Alex. Appellatione. Vide quod hic bal.dicit per istum tex.quod nil potest nouari, donec declaretur, an appellatio sit admittenda, sicut appellatione pendente. Adde l.constitutiones, & ibi doct.ff.eo.

LEX

LEX IIII.

1 *Cum quis nominatur ad officium publicum authoritate, & vtilitate, nomi-*
natio valet, & potest appellari.

1 SI AD SCRIBATVM. Op.ff.qñ appel.sit,l.j.§.solẽt.so.bř.†
Qñq; qs nominatur ad officia publica authoritate & vtilitate,
& tunc si noĩatio est facta ſm ordinem, debet appellari,vt hic,
alias noĩatio esset ipso iure nulla, vt ĩ.e.l.noĩationes. & ff.e.l.si
constat.Sed si nominatur ad offiñ publicũ authoritate tm̃,sed
vtilitate priuatum,vt tutela,& tunc debet se prius excusare, &
à sentẽtia reprobatoria excusationis debet appellare,vt l.ɔ̃ria.

LEX V.

1 *Appellatio si nõ fuit producta in termino absq; culpa, appellanti succurritur.*
2 *Casus emergens in persona nuncij, excusat dominum mittentem.*
3 *Iudex à quo appellatur, debet statuere terminum appellanti, intra quem com*
pareat coram iudice appellationis, vel intra quem iter arripiat.
4 *Quòd non possit ei statuere terminum ad prosequendam appellationem.*
5 *Terminus datus à iudice sup eo, qđ spectat ad iurisdõnem alterius, nõ valet.*
6 *Minor si nõ est prosecut⁹ appellationẽ, corã quo dẽt petere restõnẽ in integrũ.*

1 PRAESES. Bř dicit,†Si appellatio non fuit ꝑducta in termi-
no absq; culpa appellantis,appellanti succurritur.h.d.hęc no.l.
2 Ex l.ista hẽtis primò notare ſm gl.†qđ casus emergens in per-
a sona nuncij,[a] excusat dñm mittentem.Siře hẽtis in l.cũ à matri
bus.š.q petãt tut.& tene menti.sed ɔ̃ hoc op.de l.si ꝓcuratorẽ.
§.si tutores.ff.mã.Sol.ibi in persona nuncij ñ ɔtingit casus,imo
ex culpa sua hoc accidit.vř.n.dñs ipse negligere qñ negligit nũ
cius eius,hic verò fuit casus fortuit⁹.Et aduerte ad vnũ verbũ,
qđ ad hoc qđ iste casus non noceat, oportet,ꝙ ꝓbetur,qđ isti
nũcio successit tař,qđ ɔparuisset in termino,nisi fuisset ꝑp ca
sum,ařs casus nõ excusaret eũ.Hẽtis no.ff.de re iud.l.pe.q̃ro 2.
de quo tpe loqtur hic in ista lege.qdã dñt qđ lõqtur de tpe 30.
dierũ,qđ datur ad petendũ apostolos,vt ĩ.e.l.iudicib.Alij dñt,
qđ hic loqtur de tpe, qđ datur parti ad ɔparendũ corã iudice
3 appellõis,& ista ẽ vera.†dẽs.n.scire,qđ iudex à quo appellatur
b dẽt statuere terminũ[b] appellanti intra quẽ ɔpareat corã iudi-
ce appellationis,vt l.ɔ̃ria.vel intra quẽ iter arripiat. extra,eo.c.
4 personas,& c.seq.& c.oblatę.†ñ ãt posset statuere ad ꝓsequen
dam appellationem,vt ꝓbatur in d.c.ꝑsonas.& c.seq.qđ ꝓbaŧ
per rõem q̃ statim dicã.Pone ergo,qđ qñ ꝓponiŧ aliqua exce
ptio corã iudice seculari,q̃ dẽt remitti ad epm̃,iudex corã quo
c opponitur,statuit terminũ parti[c] ad cõparendũ corã epõ,& ad
hẽndũ ꝓbatã illã exceptionẽ intra x.dies.valet ne talis ɔstõ ter
d mini?Certè inq̃tũ[d] statuit terminũ ad ɔparendũ corã eo valet,
vt hic,& dictis iurib. Inq̃tum statuit terminũ ad hñdũ ꝓbatam
illã exceptionẽ nõ valet,qa statuit id, qđ ꝑtinet ad alterius iu-
5 risdõem.† Et sicut dispõ de re,q̃ ɔfertur ꝑ tpe quo res nõ erat
in bonis disponentis nõ valet,vt l.Stich⁹ seru⁹ me⁹. de ma.test.
ita terminus datus super eo,qđ spectat ad iurisdõnem alterius
nõ valet.cũ igitur ꝓbõ dẽat fieri corã epõ,ad eum spectat dare
terminum ad ꝓbandũ.& limitare tp̃s,intra ꝙ fiat ꝓbõ,sicut est
dcm̃ š.de termino ad ꝓsequẽdã appellõnẽ. qđ tenebitis mẽti.
6 †Vlti.Iac.de Arc.inducit istã l.ad qõnem.Minor est lęsus in eo,
in quo est prosecut⁹ appellationem , corã quo debet petere in
integr.restit.an coram iudice ad quem, an coram iudice à quo?
Resp.siquidem minor appellauit,& non est ꝓsecutus,ista læsio
contingit corã iudice ad quẽ, corã quo debet ꝓsequutio fieri,
ideo ipse restituet. Casus est in hac l.Sed si minor non appellas-
set, & vellet restitui ad appellandũ, tunc ista læsio ɔtingit corã
iudice à quo:qa corã eõ deberet appellari.ideo coram ipso re-
stit,in inte. petet.Ego puto,quod etiam coram superiore possit
peti restitutio hoc casu,vt š.si sæpius in integ.rest.postu.l. 1.vbi
ille tex.videtur hoc directò probare. Teneatis menti.

a ADD.¶Alex.Nuncij.Adde casum in c.significãte.de pig.ita all. Bar.in l.cum
filios.§.in hac,ff.de ver.ob.& in l.j §.si procurator,& §.tutor,ff.de manumis.
b Alex.Terminũ.Istud est verũ,qđ ꝑt statuere terminum, si iudex appꝉonis de
fert.Si ãt aufert ñ ꝑt proficere,& si proficit,nulliter agit.Dictum est singu-
lare Inn,in c.fi.de accus.& ita seruat curia. Spe.in tit.de app.in 2.par.in for-
ma q̃ incipit reuertendo.ver.sanctissimo,tenet ɔ̃rium,non tñ allegat Inn.&
tenet Dñic.de app.in 6.c.j.Sed qd si iudex à quo defert app.& statuit termi
num ad se p̄ñtandũ corã iudice ad quẽ,& iudex ad quẽ statuat alium, intra
quẽ faceret sibi fidẽ qualiter se pręsentaret corã iudice ad quem:qd si intra
scđm terminũ nõ fiat fidex de præsentatione,an videatur appellatio deser-
ta?Bal.hic tangit,& dicit qđ nõ poterit in tali casu iudex à quo,statim post
terminũ,sñiam executioni mandare,non obstante pendentia appꝉonis,adeo
qđ illa executio non reuocatur ꝑ tit,nil ho.app.pen.Dictũ fuit Fed.de Sen.
consi.27.refert d.An.in c.ex insinuatione. Puto tñ ꝙ si ipse iudex à qua distu
lerit lapso termino exeqni,pars tñ non obstante lapsu termini poterit fidem
facere de introductione appꝉonis,& poterit impedire executionem,ꝑ not.
per Bal.in si qs instituatur,de hęr.inst.Et circa id qđ hic dicit Bar.de iudice
statuente terminum appellanti,vt ɔpareat coram iudice ad quem, & ẽt dũ
subdit de iudice seculari, & Bar.in l.2.ff.de reg.iur. Adde Ang.in l.2.§.sed si
dubitetur,ff.de iud.& per hoc not.hẽs cautelam,si appellatur à sñia tua,qđ
ita de facili poteris facere,qđ appꝉo remaneat deserta.Alia est,qđ aposto-
los petitos non tradat incontinenti licet rñdeas te traditurũ die penultima
termini iuridici,hora puta 12. tunc si appellans dicta hora non comparet ꝑ
apostolis accipiendis,qđ appellatio est deserta, vt cle,q̃uis.de app. & Bal.I
l.iudicib.ĩ.e.Item qđ p̄figat appellanti terminũ,intra quẽ hẽat se p̄ñtare iu-
dici ad quẽ apostolos delatorios, vel refutatorios obtinuit:qđ si non fece-
rit,appꝉo est deserta. tex.est hic no.iuncta gl.si tñ iudex à quo statuisset ap-
pellãti simpliciter terminum,puta mẽsem integrum ad inchoandũ, tñ non
sufficit intra terminum arripere iter,sed oportet,qđ se p̄ñtet iudici ad quẽ
appellauit.c.cum sit Romana,& ibi no.ext.e.ꝑ d.Ant.c.ex insinuatiõe.ext.e.
quod sit officio iud.ad quem appellat,& vide in Spec.de sen.§.nunc tracte-
mus.ver.si iudice authore.cum ver.seq. & in tit.de ap.§.de, offi.ver.j.& ver.
debes sententiam,& adde Bar.hic.& Bald.in l.appellat.š.eo, & in l.2.ff.de re
iu.Et ad prædicta vide plene d.Abb.in c.personas,extra,eod.
Adde,vt plene per ipsum Alex.in d.c.personas,& Old.consi.2.
c Paris. Parti.Vide omnino circa hoc Fel.in c.cum sit Romana.extra.de app.
d Alex. Inquantum.Idem tenet Bar.in l.2.ff.de re iud.& ibi vide Imo. & Ang.
post Paul.de Cast.in l.Titia.sol.mat.

LEX VI.

1 *Modus sententiandi in causa appellationis, & nu. 2.*
3 *Sententia lata in quibus casibus primus iudex etiam cognoscat.*
4 *Si appelletur ab interlocutoria non potest princeps remittere causam ad iudi*
cem à quo, nisi dicat, non obstante tali lege.
5 *Si appellans ab interlocutoria, in illa succubuerit, tũc cognitio cãæ principa*
lis remittitur ad iudicem à quo. (cognoscere, sed eam cognoscẽdã delegare.
6 *Iudex à quo si successit in locum iudicis ad quem fuit appellatum, ipse nõ dẽt*
7 *Iudex appellationis, licet non hẽat necesse addere in sñia, & ideo condemno,*
vel absoluo, tamen potest addere. (sic absoluere ab obseruatione iudicij.
8 *Si appellatio est deserta, debet pronũciare appellationem fuisse desertam, &*
9 *Si actor in causa appellationis probauit illud, quod non potuit probare in pri*
ma causa, potest iudex pronunciare primam sententiam iniustam respectu
iuris partis, licet nulla fuerit iniquitas iudicis.
10 *Si prima sñia confirmatur expresse, agitur ex scđa confirmatione. & nu. 11.*
12 *Iudex appellationis mandabit executioni sententiam appellationis.*

EOS QVI. Hæc lex hẽt 5.vel 6.partes,& ꝑ ꝑticulas legã. Pri-
1 ma pars bř dicit.†Iudex ad quẽ appellatur,dẽt de cã cognosce
re,& iudicare,nõ ãt eã ad primũ iudicẽ remittere.h.d. Not.qđ
2 dixi in summario.Itẽ†no.*a* modũ sñiandi in cã appꝉonis.Op.š.
a de iu.auth.ad hæc.So.ibi iudex delegat⁹ remittit ad delegantẽ:
nõ ãt iudex ad quẽ remittit ad iudicem à quo.Item op.& vř qđ
ipse iudex q iudicauit,dẽt de cã appꝉonis cognoscere,vt l.p̄fe-
cti.ff.de mi.So.ibi loqŧ in cã restõnis in inte.hic in cã appꝉonis.
Rõ,qa in cã appꝉonis pars ɔq̃ritur de iniqtate sñiæ, vt l.j.in pr.
ff.eo.in cã rest.in inte.de sua facilitate ɔq̃ritur. Op.de l.si p̄ses.š.
qũo,& qñ iudex.Sol.ibi loqtur de nullitate.hic verò de iniqta
3 te sñiæ per appꝉonem.†Et sic videtis,quod hẽt tres casus,quia
qñq; qs de iniqtate sñiæ ɔq̃ritur per appꝉonem , & tũc primus
iudex nõ cognoscet,vt hic.Qñq; ɔq̃ritur de nullitate sñiæ,tũc
dic,vt l.si p̄ses,& l.si vt proponis.š.qũo & qñ iud.Qñq; ɔq̃ritur
de sui facilitate,& tunc ipse idẽ iudex cognoscit, vt l.p̄fecti.ff.đ
4 min.q̃ro,hic loqtur,qñ appellatur à diffinitiua,†qd si ab inter-
locutoria appellatur,vtrũ possit remitti cã ad iudicẽ à quo. Gl.
b q̃ est hic,dicit,ꝙ possit fieri per Papam,[b] vel principem,tum qa
hoc facit de certa scientia,tũ qa hæc l.ñ loqtur,nisi de appꝉone
à diffinitiua,& vide gl.Alij dñt,qđ ẽt si Papa,vel imperator fa-
ceret nõ valeret,nisi diceret,nõ ob.tali lege,ar.ext.de resc.c.di-
lectus filius.el 2.quod placet satis per ea,q̃ dixi vobis.š.si ɔ̃ ius,
vel vtili.publ.l.fi.Et ſm hoc ɔcluditur manifestè,ꝙ de iure nř̃o
ẽt in illis casib.in qb.p̄t appellari ab interlocutoria,iudex infe-
c rior[c] à principe non p̄t illã cãm remittere ad iudicem primum.
Qđ intellige verũ. s.qđ cognitio illius causæ appꝉonis non p̄t
5 remitti ad iudicẽ à quo.†Sed si ꝑs appellans ab interlocutoria
succubuit in illa, tunc cognitio causæ principalis remittitur ad
illũ iudicẽ à quo fuit appellatũ,vt ext.e.c.vt debitus. & eo.ti.c.
d cum appꝉonib.& c.nõ solũ.li.6. Et colligitur si bñ aduertatur[d]
6 de iure nř̃o ex l.intra vtile.ff.de mino.†Scđò q̃ro,qd si iudex à
quo fuit appellatũ, successit in locũ iudicis ad quẽ fuit appella
tum?Certè ipse nõ dẽt cognoscere,sed eam cognoscendã dele-
e gare,vt l.prætor.ff.de iu.om.iud.š.de off.asses.l.fi.Ita dicit gl.&
7 bñ.q̃ro,& intro gl.[e] magnam,†vtrũ iudex ad quem appellatur

a ADD.¶Paris.No.Vide Fel.in c.cum Ioannes heremita,extra,de fi.instr.
b Alex. Per Papam.Vtrum Papa possit cãm appꝉonis ab interlocutoria latam
cõmittere iudici à quo.& vide hic quæ dixi post Bal. & tenet Bal.hoc idem
in diffinitiua.in interlocutoria vero posset ali⁹ q̃ ẽt princeps eidẽ ɔmittere.
c Alex.Iudex inferior.Adde Bar.in l.3.in fi.de appel.reci.
d Alex.Aduertatur.Vide Bal.adde Bart.in l.j.§.pen.ff.eod.in versi.quæro quid
si compromisit.& per Bal.hic.
e Barb.Quero & intro gl.Et vide Bart.in d.l.j.§.libelli.ff.e.& in l.cum apud.ff.
iud.so.vbi tenet ɔ̃rium,quod dicit,an iudex debet addere verbum,absoluo,
vel condemno,vide Host.& Io.An.& ibi plene dixi in c.Ray.de test.
Adde quod not.Bal.per illum text.l.cum apud.iud.sol.Et ad istud facit,quia
sp sñia super causa appellationis necessario refertur ad j.sententiam,& no.
Bar.l.j.š.de erro.cal.& adde,quod dicit Bar. š.in auth. si quis episcopus. de
episc.aud.& ad confirmationem sententia non debet sibi vendicare locum.

pe quo fert snia, dēt addere in snia, & iō ɔdemno vel absoluo? Quidā dicūt, qđ sic, & arg. l. q liberis. §. testō. de bo. pos. fm ta. ff. de pac. l. tale pcm. §. q ꝓuocauit. Alij dicūt, quod nihil dēt addi. Ita tenet gl. hic per l. chirographis. §. j. de adm. tu. Alij dnt, quod aut iudex ꝓnūciauit cōfirmādo sniam primā, & tūc nō est necesse, quod aliqd addat. Aut ꝓnūciauit ɔ primā sniam, & tūc siquidē prima snia fuit ɔdēnatoria, & ipse ꝓnūciauit eā esse iniustā, satis est. Si verò fuit absolutoria, & eā ꝓnūciat esse iniustā, dēt addere, & iō ɔdēno reū: alias ista snia nō ɔtineret absolutionē, vel ɔdēnationē, & nō valeret, vt s. de sen. l. pses. Istā opi. po-
a nit gl. i l. Offidi⁹. ff. de leg. 3. Quid dicem⁹? Cōiter tenēt doc. q đ ēt si nigil addat, snia valet: qa sufficit, qđ in ea sit verbū ɔdēno, vel absoluo, vel æqpollēs, vt d. l. pses. s. de sen. & l. j. ff. de re iu. & l. in summa. e. ti. vñ, qñ sniam absolutoriā ꝓnunciat iniustā, idē est ac si ꝓnūciaret reū ɔdēnādū esse, & eū ɔdēnaret. Declarat eñ ipm debitorē esse, vt l. si ptor. in pr. ff. de iud. & l. qro. in pr. ff. de ædil. edic. & s. ex qb. cau. inf. irro. l. si te explicasse, & l. in rōe. §. cū qdā. ad l. fal. Istas ll. all. doc. ꝓ hoc facit optimè s. de iureiu. l. gñalr. §. iudex. & l. q Romæ. §. pe. de ver. ob. & d. l. Offidi⁹. ff. de le. 3. Pro hoc vr cas⁹ hic. ibi, cū super omni cā, &c. Ex eo. n. quod dicit omni, apparet quod qcūq; sententia ꝓcesserit, sufficit iudicē appellatiōis ꝓnūciare primā sentētiā iustā vel iniustā. Quæro, an iudex appellationis possit addere in sententia, & iō ɔdēno vel absoluo. Rñdeo sic. Tex. est expssus in l. cū apud Sēproniū. ff. iu. fol. & hoc ēt est, quod gl. tua dicit, ɔsulti⁹ tñ fecerit, &c.
8 †Quæro qđ si tempora appellatiōis cucurrerūt, b ita quod ap-
b pellatio est deserta, c an iudex appellationis hēat ꝓnūciare. Gl.
c dicit quod nō, imò est perinde, ac si nō fuerit appellatū. videte, gl. dicit verū, quod nō est ꝓnunciādū diffinitiuè, s. absoluo, vel ɔdēno, sed dēt ꝓnūciare appellōnē fuisse desertā, & sic absoluere ab obseruatione iudicij. Tex. habuistis s. qūo, & qñ iudex. l. si preses. †quæro qđ si actor in prima cā nō ꝓbauit. d & sic ɔ
9
d eū bene fuit iudicatū. in cā appellatiōis ꝓbauit, qualiter sentētia feret iudex. Nō. n. pt dicere primā sentētiā iniustā, imo, fuit iusta. Respōdeo, imo pt ꝓnūciare primā sentētiā iniustā respe-
10 ctu iuris partis, licet nulla fuerit iniquitas iudicis. † Quæro qđ
e si iudex appellatiōis ɔfirmate primā sentētiā, ex qua oriet actio, an ex ɔfirmante, vel ex ɔfirmato? Dicūt qdā quod ex prima, qa iudex secūd⁹ nō iudicat, sed primā cōfirmat, arg. ff. de ver. sig. l. lege obuenire. vnde no. distinctionē, an prima sententia cōfir-
11 met expssè, & tūc agat ex secūda. † vel tacitè per lapsum temporis, & tūc agat ex prima. Ita dicit gl. tua. & all. ll. suas. & ista gl. dicit optimè. Nā quādo cōfirmat per lapsum tēporis, vr nō appellatū, vt l. si. in fi. de tēp. ap. Sed quādo cōfirmat per sentētiā,
f tūc dēt agi ex cōfirmāte, nō ex ɔfirmato. f quod ꝓbo. Quādoque illud, quod cōfirmat, nō pt ɔfirmari, vt ipsum, agit ex ɔfirmāte, nō ex cōfirmato. ff. ad treb. l. si qs priore. inst. qb. mo. te. in fir. § sed & si qs priore. vbi primū testm nō pt cōfirmari per secundū, qa qs nō pt decedere cū duob. testamētis. ita in proposito, & eo. mō fieri nō possunt duæ sentētiæ diffinitiuæ. vt j. quādo ꝓuo. nō est neces. l. j. merito aget ex secūda cōfirmāte, non ex cōfirmata. Distinctionē pleniorē vērū agat ex cōfirmato, vel ex cōfirmāte, dicem⁹ ff. de pac. l. legitima. & l. tale pactū. §. q ꝓ-
12 uocauit. † Quæro, qs mādabit ɔsentētiā applōnis executiōi, an
g iudex appellationis confirmans, an iudex primus. Resp. iudex appellationis, vt gl. l. præcipimus. ver. in his autem omnibus. & ver. officiis. & ibi dicam vobis plenius, j. eod.

a ADD. ¶ Paris. Tenent doc. fel. in c. cum Io. de fi. instr. Alex. in l. in sententia. ff. de re iu. circa fi. fel. in c. cum causa. de re iud.
b Ale. Cucurrerunt. Sed quid si post biennium, & sic decursis fatalib. à die appellationis introductæ, apparet sententia lata contra primam, nunquid prima mandabitur executioni. Host. quod non in c. relata. ext. eo. sed Inn. tenet ibi, quod sic. & sequitur bal. in c. statuimus. quo tempore mil. & gl. all. bal. in l. 2. C. vt lit. pen. ꝙ per desertionem appellationis ipso iure transit sententia in rem iudicatā. & ad id qđ dicit bal. in ea. l. §. fi. qđ deserta appellatione cōdemnatio expēsarū spectat ad iudicē ad quē. & adde qđ iudex q pronunciauit appellationem esse desertam, non habet pronunciare super prima sentētia, videlicet bene iudicatū, fm bal. in l. ante in fi. s. quo. app. Et hic adde bal. in l. furt. in pr. in ver. venio ad terciū. ff. de infa. ¶ Adde an sit necesse appellare sup desertione appellatiōis, anteq̄ mandet executioni. bal. conf. 50. libr. 5.
c Paris. Est deserta. Vide Ale. consi. 104. vol. 5. in pr.
d Ale. Non probauit. Vide bal. in l. j. in pr. j. e. & late per Mod. in l. j. ff. de re iud. & ibi Lud. & l. in summa. eo. tit. & bal. hic, & est gl. hic.
e Ale. Confirmat. An agatur ex sententia confirmante, an ex confirmata, & generaliter an agatur ex confirmāte, vel confirmato, vide plene bal. in l. ex placito. s. de re. per. Et ad hoc no. adde Bar, & doc. in l. j. §. j. de re iu. Adde quod Bar. dicit in l. j. in §. fi. in pr. ad Turp.
f Paris. Non ex confirmato. Vide Ale. in l. si quis priore. ff. ad treb.
g Ale. Quis mādabit. Vide Bar. in l. à diuo Pio. & ibi doc. de re iu. & Cy. hic, ad de spe. & Io. An. in add. in ti. de exec. sen. §. nūc dicēdū. ver. sed pone, qiudex.

§. SI QVID AVTEM. In cā appellationis non probatū pro-
a babo, nō allegatum allegabo. a h. d. Secundò hic vr, quod post dicidita testificata possunt fieri probationes ɔ auth. at q semel. s. de proba. Sol. dicunt qdā hāc legē in hoc corrigi. Alij dicunt
b aliter, quod plenè examinabo in l. p hāc. j. ti. prox. Scias tamē b vnū ꝙ hæc lex nō hēt locū, qđo appellat ab interlocutoria, qa tūc dēt probari ex eisdem actis, vt in c. appellāti. de app. in cle.

a ADD. ¶ Ale. Allegabo. Intelligas in his quæ fiunt post litem contest. sicut in his quæ ante, vide Bar. in l. ita demum. s. de procu. Et intellige istam legem, quando habuit iustam causam ignorantiæ. secus si fuit in culpa, & non oppo fuit. Ant. de But. in c. ad audientiam. de resc. all. Io. And.
b Ale. Scias tamen. Vide Bar. in l. 3. ff. de ap. reci. & in l. per hanc. in prin. j. ti. j. & Bart. in l. societatem. §. arbitrorum, &c. in ver. quæro vtrum arbitramentum possit. ff. pro socio.

§. SI QVIS AVTEM. Qui testes facit ad iudicē reuocari eis debet expēsas facere. h. d. De hoc videbitis in l. si qñ. s. de testi.

1 *Fideiussor in criminalib. debet dari per reum, alias detinetur in carceribus.*
2 *Iudex non debet dare originaliter acta sed eorum exempla.*
3 *Actis exemplatis authoritate iudicis, coram quo facta sunt debet dari fides.*

1 §. SVPER HIS. †In causis capitalib. q idoneos fideiussores
a nō dat pendēte appellatione detinet in carcere. a h. d. No. quod in causis capitalib⁹ qa nō pōt hēri idone⁹ fideiussor, qs detinet in carcere. Et intellige hoc, detinet in carcere ad petitionē iudicis, ad quē est appellatū. Quod apparet, qa cā appellationis in istis causis capitalib. nō pt agitari per aliū, vt ff. an per aliū cau. app. re. l. j. Itē apparet ex eo, quod iudex appellationis dēt mandare sententiā executioni, vt dixi in pr. isti⁹ legis. Itē no. ex hac
b l. cū gl. b sua, q est super ver. & exempla. † ꝙ originalia acta non
2 debet dare iudex: sed debet dare exempla. Ex quo no. quod actis exemplatis debet dari fides, dū tamen sint exemplata authoritate iudicis, corā quo facta sunt: & eis fidem sua authoritate imponat. Facit s. de fid. inst. auth. ad hæc. Item not. ex hac l. cū gl. q est super verbo, scrinia. † quod productio actorū, & in-
3
c strorū pōt fieri corā notariis c banchi. Facit quod habuistis s. de precib. Im. offe. auth. quæ supplicatio. j. tit. j. auth. appellatione.

a ADD. ¶ Paris. In carcere. Et si non esset, debet poni pendente appellatione, vide Io. de Dama. consi. 1. in pr. dicens non adiri fideiussores etiam si tractare tur solum de pœna perpetui carceris: in aliis autem corporibus non est dubium, vt hic. & vide postea latius Bolog. in 7. add. & ibi etiam ponit remissiue, quando appellat ab interlocutoria sup captura carceris, & qñ debeat detineri p iudicē ad quē vel à quo, q etiam ibi dicit, quod si extaret ɔsuetudo quod possit interuenire fideiussor etiam vbi esset imponenda pœna mortis, & deberet relaxari. & ibi etiam quod ille qui semel aufugit de carcere, nunquam venit relaxandus datis etiam fideiussorib. licet alias venisset eis datis.
b Ale. Cum gl. Et adde ad hoc gl. in c. cū cām, in gl. j. de proba. & no. Ang. in authen. si qs in aliquo. vbi dicit quod archiui publici fidem faciunt ad hæc, qa acta ex archiuis publicis notoriū inducūt, f. n Inn. i c. ex insinuatione. de ap. & bal. in l. 2. s. quomodo, & qñ iudex. & quod not. ipse in l. gesta. s. de re iu.
c Ale. Fieri coram notariis. bar. in l. si finita. §. Iul. in d. auth. quę supplicatio. sed bal. in d. l. 2. s. de edē. & in auth. q supplicatio. vr tenere ɔ. per l. instar, j. de iu. li. 10. & quod no. in c. qm. de prob. vbi Host. dicit scripturā fcām à notario nō hre vires, nisi sit producta coram iudice. Itē q a probō est fienda iudici, non notario. l. iubem⁹. de li. cā. cū si. adde gl. in l. hac ɔsultissima. §. pe. s. de te. Ange. in d. §. Iulia. tenet ɔ Bar. sed imol. ibi dicit, quod relatio termini seruat de ɔsuetudine, quod fit notario, & in hoc sit vera opi. Bar. & tenet bal. in l. præcipim⁹. j. de app. vbi Bart. Sed productio instrorū fit coram iudice. Forte tñ fm eū pōt saluari dictū Bart. si productio esset facta ab aduersario, aduersa parte pñte, & ɔsentiente, alias forte nō sufficeret productionem notario fieri. Facit quod no. in spe. de instr. edi. §. restat. cir. pr. Et similiter forte sufficeret producere acta primæ cāe corā notario iudicis applōnis, ex quo alias sunt acticata inter partes, qa non facerent idem, nisi vocata fuisset pars in exhibitione actorū, iuxta l. j. & 2. s. de rela. Et sic posset intelligi iste tex. de quo vide latius ibi per eū, post Ang. Et adde Bar. in l. 2. cir. fi. j. de iure fis. li. 10. Facit ad hoc, qđ no. bar. in l. multū. de cōd. & de. & adde qđ dt Bal. i l. antea. §. finaūt. p illū text. s. de arb. qđ sufficit ɔdōnē notificari iudici, vel parti, qđ no, & adde bal. in l. 3. in pr. ff. de iureiu. & cū opi. hac tenet bal. in l. pcipimus. j. e. & ibi ēt Bar. in §. 2. Sed ɔ Bar. hic vr tenere bal. in l. si ea. in 2. no. j. de acc. per tex. q vr hoc ꝓbare bñ in l. Sēpronia, ff. de fur. & idē tex. & qđ ibi Bar. & bal. in l. si qs se. j. de acc. & vide p bal. in l. hac ɔsultissima. §. si qs aūt, de testa. in fi. bal. tñ hic in fi. transit cū Bar. cōcor. qđ ꝓductio testiū, & ꝓbōnū, q nec pt fieri, nisi cā cognita, & pte citata l. iudices. C. đ fi. inst. l. si qñ. C. de test. nō pñt ꝓduci notario p all. ꝓ ista parte, sed relatio nuncij, & alia, quæ nō requirunt cāe cognitionē, fit per allegata in ɔrium. Vide p me in l. 2. s. de eden.

1 *Appellans frustratorie punitur extra ordinem.*

1 §. NE AVTEM TEMERE. †Qui frustratoriè appellauit, extra ordinem punietur. h. d. Quæro, quam pœnam sustinebit. Dic vt in gl. Bar.

1 *Terminus bidui in causa propria, tridui in aliena assignatur.*
2 *Appellatio illo die, & iudice sedēte pro tribunali, pōt interponi viua voce.*
3 *Post autem non appellatur, nisi in scriptis, & quid in interlocutoria.*

1 §. SI AVTEM IN IVDICIO. br dicit, † Ad appellandum in propria cā dat biduū, in aliena triduū dat. h. d. no. quod tempus appellandi in propria causa, est biduum, in alia triduum: li-
2 cet hodie corrigatur, vt statim dicam. Item no. quod † app. debet interponi in scriptis, quod apparet ex isto tex. q dicit appellatoris libellos. Op. ɔ hoc. ff. e. l. j. §. fi. & l. fi. & l. se. So. ibi permittitur

tiť qđ appellet viua voce, illo die, iudice ſedente pro tribunali.
3 †poſt aũt nõ licet appellare, niſi in ſcriptis. Ab interlocutoria
autem ſemper debet appellari in ſcriptis. vt in c.j.ext.e.ti.li.6.

AVTHEN.

1 *Abſens condemnatus, qui non eſt vere cõtumax, poteſt appellare & tempus appellandi currit à tempore ſcientiæ.*

a HODIE. ᵃHęc auth. corrigiť. Op.ff.qñ app.ſit l.j.§.dies. Dicit gl.
1 quod ibi dŕ à tẽpore ſnĩæ, ſubaudi, & à tẽpore ſciẽtiæ. † Vñ ab-
ſens condemnatus, qui non eſt verè contumax, poteſt appella-
re, & tempus appellandi currit à tempore ſcientiæ, vt hic, & di-
xi in l.ab eo.s̃.quomodo & quando iudex.

a ADD.¶Ale. Hodie. An iudex poſſit iſtud tp̃s.ſ.decẽ dierũ datorũ ad appellandum abbreuiare, vide eũ in l.2.ff.de re iu.& ibi doc. an poſſit reuocare, & intra quãtũ tp̃s, vide eũ, & doc. in l.q̃uis.ff.eo. Intellige legẽ hodie. qñ appello ab actu momentaneo: ſecus ſi ab actu ſucceſſiuo, vide Bar. in l. inficiando.ff. de fur. Et an iſtud tp̃s poſſit conſenſu partium, ꝓrogari. Bar. hic qđ nõ, & in auth. ei qui. j̃. de temp. app. & Pau. de Leaz. & alij in cle. q̃diu, ext. e. & ſequitur Ro. & Pau. de Caſt. in l.2.ff. de re iud. vide poſt Bar. in auth. ei qui. j̃. ti. j.
Pariſ. Hodie. De materia decendij dati ad app. vide late fel. c. qđ ad conſultationem. ext. de re iud. vide aliquid de materia in auth. ei, qui appellat. j̃. de tem. app. ad Bar. in pr. Item quod tẽpus app. currat de momento ad momentũ, & idẽ de tp̃e ꝯpromiſſi, vide bal. ĩ l. fi. §.2. ad fi. C. com. de leg. quõ aũt fiat iſta ꝯputatio de momento ad momentum, vide omnino Io. de Dama. conſil. 93. itẽ qđ licet de volũtate currat de momẽto ad momẽtum, tñ ſec⁹ eſt anno dato ad ꝓſequendũ: iura dñt in annũ à die interpoſitæ appellõnis, q̃ dictio, a, excludit illã diẽ. ſecus in decẽdio dato ad appellõẽ. quia iura dñt, qđ currit à recitatione ſnĩæ, vt eſt tex. in corpore. vide inn. in c. qđ ad conſultationẽ. de re iud. Pro qua diuerſitate vide oĩno no. abb. in c. ſuper eo. el 2. de app. & ſequiť ibi Peruſ. ꝯ̃ iſtã diuerſitatem videtur in terminis nr̃is tex. in l.j §. biduum. ff. qñ appellã. ſit vbi dicit eſſe appellandũ intra biduũ à die ſnĩæ, & tñ intelligitur de momento ad momẽtũ, ſm gl. in §. dies. & ibi Ang. Aret. ponit verũ eſſe, qđ Ang. de Peruſ. in d. §. biduum. & in d. §. dies. tenuit, qđ de iure ꝯ̃ſorũ nõ currat tp̃s appellõnis de momẽto ad momentũ: per illũ text. ſec⁹ in decendio dato de iure nouo, q̃a iura aľr loquunť, vt s̃. dixi. Sed Ang. aret. in d. §. biduũ, & in d. §. dies. illũ rep̃hendit poſt Rapha. Cuma. ſed opinio Ang. Aret. vŕ verior, & Ale. in d. l. j. s̃. ſi q̃s cautio. reprobat Bar. in d. §. dies, & à veritate illi⁹ dicti pẽdet veritas p̃dictæ opiniõis, aľs nõ eſſet data rõ diuerſitatis ĩter tp̃s interponẽdæ appellõnis, & tp̃s ꝓſequẽdi, & gñaľr male diceret gl. ĩ d. l. ſicut. de ap. q̃ tñ approbať, vt dixi, & p̃ iſta infero, qđ in terminis decreti de ordine cãę ciuilis, ſm qđ dẽt appellari intra 4. dies, nõ currit tp̃s de momento ad momentum, ex quo dicitur in ipſo decreto, à die latæ ſnĩæ.

1 *Apoſtoli etiam parti non petenti per iudicem dari debent.*
2 *Si pars nõ petit apoſtolos intra tp̃s debitum, appellatio habetur pro deſerta.*

1 §. APOSTOLOS. †Iudex debet dare apoſtolos, ẽt nõ peten-
a ti, ᵃ& cautio de rato, de exercẽda appellatiõe, nõ interponitur.
2 h.d. †Hoc eſt verũ qđ apoſtoli debẽt dari à iudice, ẽt parte nõ
petẽte: tñ ſi pars nõ peteret intra tp̃s debitũ, appellatio habereť
pro deſerta, ff. de lib. dimiſ. l. 1. & j̃. e. l. iudicib. & ibi videbitis.

a ADD.¶Ale. Nõ petẽti. Sed vŕ, qđ hodie apoſtoli debeãt peti, in cle. q̃uis. de app. & dixit io. An. in nouel. in c. j. de app. in 6. ſm Hoſt. quod iudex admittẽs appellationem debet dare apoſtolos etiam non petẽti, vt hic non admittẽs non debet dare, niſi petantur. Et an per dationem apoſtolorum ſimpliciter videatur iudex appellationi deferre, vide bal. no. in l. 2. j̃. eo.

LEX VII.

1 *Appellare debent electi ad munera publica authoritate vel vtilitate, & ſuam appellationem iuſtam oſtendere, alias videntur conſentire.*
2 *Qui non appellat, videtur conſentire.*
3 *Qui appellat, debet probare ſe iuſte appellare.*
4 *Quis probabit de inſtantia primæ cauſæ.*
5 *Appellatione interpoſita omnia manent in eo ſtatu, in quo erant ante latam ſententiam.*

a HI QVI AD CIVILIA. ᵃbŕ dicit, †Electi ad munera publi-
1 ca authoritate vľ vtilitate, debẽt appellare, & ſuã appellõnẽ iu
b ſtã oſtẽdere, aľs vñr ꝯſentire. h.d. No. qđ ab iſtis electionib. ᵇad
2 officia dẽt appellari. vidiſtis s̃. e. l. ſi ad ſcribatũ. †Scđò no. qđ q̃
nõ appellat, vŕ ꝯſentire. Siľe qũo, & qñ iud. l. ab eo. s̃. de poſtul.
3 l. j. †Tertiò no. ꝙ ille q̃ appellat, dẽt ꝓbare ſe iuſtè appellaſſe,
vt hic in fi. Op. j̃. e. l. noĩationes. Sol. vt in gl. q̃a ibi noĩatio peccauit in forma, hic nõ. Op. ſcđo in auth. de defen. ciui. §. interim.
So. vt in gl. Item op. de l. j. §. ſi q̃s tutor. ff. qñ ap. ſit. So. Hic loq̃ť ĩ
munere publico authorit. & vtilit. & ibi loq̃ť in eo, qđ eſt publi
cũ authoritate tm̃, vt tutela, & cura. Reuoco in dubium, q̃s dẽt
c ꝓbare ᶜĩ cauſa appľonis. Hic inter gl. nr̃os fuit diſſenſio. Tu verò bŕ dicas ſic, Qñq; q̃riť q̃s dẽt probare ſe iuſtè appellaſſe, hoc
eſt appľonẽ rite interpoſitã eẽ ꝯgruo loco, & tp̃e, & apľos peti
d tos eẽ, & ſiľia: & tũc ſine dubio ᵈille q̃ appellat, dẽt ꝓbaŕ, vt l. liti
4 gatorib. & l. ſi qñ. j̃. e. in l. eos. in pr. & §. pe. †Qñq; q̃riť q̃s dẽt ꝓbare de iuſtitia cãę, & tũc aut altera pars tm̃ ꝓſeq̃ť appľonẽ alio exiſtẽte ꝯtumace, & ille dẽt ꝓbare iuſtitiã ꝓ ſe, q̃ ꝓſeq̃ť ap. & vult ſnĩã, vt in auth. de his q̃ ingre. ad ap. §. illud quoq;, & l. ampliorẽ. j̃. c. ti. Qñq; vtraq; p̃s ꝓſeq̃ť. Et hic aduerte: q̃ dã eſt ꝓbõ q̃ fit p̃ modũ abnegatiõis. v.g. dico latã ſnĩam me nõ citato, nõ p̃cedẽte cãæ cognitiõe. hoc volo ꝓbare p̃ inſpectionẽ actorũ, q̃a in eis nõ ꝯtinetur citatio, neq; termin⁹ ad ꝓbandũ, & ſimil. ar. l. fi. s̃. de re. cre. Et iſto mõ ei q̃ appellat, incũbit ꝓbõ. iudex. n. hẽt inſpicere acta. Et ſic no. qđ licet p̃ſumať ꝓ rectitudine ꝓceſſus nõ apparẽtib. actis in ſcriptis, ſi tñ appareãt acta, & reperiať
e ibi aliq̃d ſolẽne defeciſſe, tũc ex actis ꝓbať defect⁹ ᵉſolẽnitatis
ꝯ̃ illã p̃ſumptionẽ, q̃ erat ꝓ actis in ſcriptis. de hoc hŕ ext. in c.
j. de li. ꝯt. & ꝓ his q̃ no. Io. An. in c. cũ ad ſedẽ. de reſti. ſpo. & ĩ c.
qm̃ ꝯ̃. de ꝓb. j̃. e. l. ne cauſas. & s̃. de edẽ. l. is apud quẽ. Si verò q̃-
f riť ᶠde ꝓbatiõe, q̃ fit directò p̃ teſtes, & inſtr̃a, tũc ille hẽt ꝓbare
in cã appľonis, q̃ habeat ꝓbare ĩ prima, vt hac l. & s̃. e. l. eos. §. j.
5 & j̃. ti. j. l. per hanc. †Nã interpoſita appellatione oĩa manẽt in
eo ſtatu, in quo erant ante latam ſnĩam, vt s̃. e. l. appellatione.

a ADD.¶Ale. Hi qui ad ciuilia. Et ad hanc legẽ vide q̃ dixi poſt Bar. in l. Imperatores. ff. de publ. & per Inn. in c. j. de his, quæ fi. à maio. parte capi.
Barb. Hi q̃ ad ciuilia. Vide Old. in conſ. 18. vbi decidit p̃ iſtã legẽ, qđ ſi ep̃s reprobat aliquẽ ne admittať ad beneficiũ, non dicitur ſnĩa diffinitiua, ſed eſt certũ reprobatoriũ. Allegauit hanc legẽ limita. in c. conſtitutis. in gl. de app.
b Ale. Electionib. Vide Bar. in d. l. ab eo. & in l. 2. ff. de iureiur.
c Ale. Debet ꝓbare. Cui incumbat onus probandi in cã appellationis, vide Bar. in l. fi. ff. ſi tu. vel cur. app. & gl. & Bar. l. 1. ſi aduer. cre. & Inn. in c. bonæ. el j. in gl. j. in verb. ſumiť, de electio. Et ſcias, qđ ſemper appellãs vŕ ſuſtinere quaſi actoris vices. in c. ſignificauerunt. & ibi no. de exce. in c. conſtitutus. ver. ſup. de ele. & no. in l. de pupillo. §. ſi procurator. ff. de ope. no. nun. Vide glo. in c. in præſentia. de renun. & in c. qm̃ ꝯ̃. in verbo præſumať. & d. Ant. poſt gl. in c. cum ſpeciali. §. j. de app. & q̃d ibi in appellãte ab interlocutoria, & hic adde Bal. in l. p̃ hanc. ad fi. de tẽp. app. Adde tñ qđ ſi in arbitris appellať, incumbit onus ꝓbãdi appellãti, vt colligiť ex no. p̃ Inn. in c. ad petitionẽ. & ibi do. de acc. ad quẽ ſe remittit Bar. in l. 2. de re iu. & not. d. Ab. in c. qđ ad conſultationẽ. de re iu. Adde q̃d ſi appellatũ ſit, nec ex actis apparet, quod iudex appellationi detulerit, q̃d p̃ſumendũ, ſi notarius atteſteť, vide Pet. de Anc. ꝯſ. 225.
d Pariſ. Sine dubio. Vide Cano. in c. in p̃ñtia. de renun. Spec. in ti. de ſen. ad fin.
e Pariſ. Probať defectus. Vide quæ habes ad Bar. in l. de vno quoq;. ff. de re iu. quod licet in ſententia de antiquo præſumatur citatio, ſi tñ ex inſpectione actorum apparet contrarium, tollitur illa præſumptio, & ſeruatur deciſio Paul. de Caſt. conſ. l. & vide Fran. conſ. 62. ad fi. & quę habes ad Bar. in l. j. s̃. de rela. vide fel. in c. quoniam contra, verſ. limita vno modo.
f Ale. Quæritur. Adde bal. in l. prox. & Io. An. in c. quoniam ꝯ̃. de ꝓba. ſup̃ gl. fi.

LEX VIII.

a SI CONTRA. ᵃbŕ dicit. ſi a appellatio debito modo non eſt proſecuta, pendente appellatione ſententia executioni mandatur. h.d. No. qđ niſi quis oſtendat proſecutam appellationẽ debito tempore, ſnĩa à primo iudice poteſt mandari executioni.

a ADD.¶Ale. Si contra. Adde quod Ang. conſuluit eius conſ. 130.

LEX IX.

DOMINVS. bŕ đt, Dñs põt ꝓſequi appellationẽ à ꝓcuratore interpoſitã h.d. An ipſe ꝓcurator poſſit cãm appellationis proſequi, videbitis plenè in l. inuitus. s̃. de procur. vbi eſt materia.

LEX X.

1 *Appellationem interpoſitam ab actore curatoris, curator exequitur, vel minor factus legitimus.*
2 *Actor datus ad litem non poteſt proſequi cauſam appellationis in eadem lite interpoſitam. & quid ſi velit proſequi. 5.*
3 *Actor conſtituitur à tutore ſeu curatore, iudice authorizante, 1.*
4 *Et à iudice curatore poſtulante.*

a SI ACTOR. ᵃbŕ đt, †Appellationem interpoſitam ab acto-
1 re curatoris, curator ꝓſequitur, vel minor factus legitimæ æta
tis. h.d. hæc bona l. No. quod actor datur à curatore. Secundo
2 no. † ꝙ actor datus ad litem nõ põt ꝓſequi cãm appellationis
interpoſitam in eadem lite: & eo. mõ in ꝓcuratore. Quod dic,
vt dicem⁹ plenè de ꝓcu. l. inuitus. Opp. ad primum, & vŕ quod
actor detur à iudice, non à curatore, vt inſt. de cura. §. fi. & ff. de
his q̃ no. infa. l. furti. § mãdati. Gl. fatetur ꝯ̃rium, & quod hic dŕ
à curatore. i. à iudice, poſtulãte curatore, & vide gl. quod no. p̃-
petuò propter formam, qua ꝯſtituitur actor. Tñ q̃cquid gl. di-
3 cat, †veritas eſt, quod duplex eſt forma ꝯſtituendi actorẽ. Vna,
quod ꝯſtituatur à tutore, ſeu curatore, iudice authorizante, ita
4 loq̃tur hic. & ff. de tut. l. ſolent. & l. neq;. s̃. de ꝓc. † Alia forma
eſt, quod ꝯſtituatur à iudice, curatore poſtulãte, & ita loq̃ť inſt.
de cura. in fi. cũ ſi. Effectũ ãt iſtarũ formarũ, & materia de iſto
actore, dic plenè in l. actor. ff. rẽ ra. ha. & hẽm⁹ rubricã ſp̃ãlem.
5 s̃. de tut. & cu. ad lit. dã. l. j. qđ no. ĩ gl. nr̃a. Has formas tetigi s̃. de
b ꝓc. l. neq;. †Quęro vtrũ actor ᵇpoſſit cãm appľonis ꝓſeq̃ ſi velit?

a ADD. ¶Ale. Si actor. Adde cautelã quã dat Ant. de Bu. c. dilecti. el 2. de reſc. vbi dicit, quod ſi lapſus eſt terminus decem dierum à die latæ interlocutoriæ, qđ tu hẽs petere eam reuocare, ſi iudex non reuocat appellare ab hoc grauamine, q̃ cautela videtur eſſe ꝯ̃ mentem Bar. in l. 1. C. ſen. reſcin. non poſ.
b Ale. Actor. Et de actore. adde tex. no. in l. item eorum. §. ſi ita. ff. quod cuiuſq; vni. no. Adde an actor poſſit ad vnam litem dari ab vniuerſitate & à tutore vel curatore, plene Io. And. in ti. de actore. §. illico. ver. actor ergo. An autem pro minore admittatur coniuncta perſona ad agendum, vide per Ioan. poſt Spe. in tit. de coniuncta perſona. §. j. verſ. item is pro quo agit.

lit⁹.gl.dicit qđ pt,nō vt actor,sed vt qlibet extraneus,& vide gl. vl.ista gl.dicit veritatē,sed ad eius intellectū aduerte,aut hic mi nor sustinebat partes rei,& procedit sine dubio:q̄a quilibet est idoneus defensor,sine mādato cū satisdatione,vt ff.de ꝓcu.l. minor.sed si sustinebat iste minor partes actoris,oportet qđ in telligamus qđ iste actor erat cōiuncta persona q̄ poterat admit ti sine mādato,aliàs nō ꝓcederet.Et ſm hoc habes hic solutio nem illius q̄ōnis,de qua dubitare cōsueuit,an pro minore ad mittatur ꝯiuncta persona ad agendū.vř.n.quod non, cum ipse minor non sit legitima persona, ergo nec ille q̄ agit noīe eius, cum non sit legitimus administrator.gl. tamen vř tenere ꝯ hoc in l.tutor qui post.circa pr.de adm.tu.& ibi glossella.Ia.de Are. & Cy.tangunt in l.exigendi,š.de proc.& ibi dicam.

LEX XI.

1 *Manifesta quæ sunt,indigent probatione.*
2 *Differentia inter manifestum,& notorium.*

1 CIVES. †q̄ manifesta sunt,ꝓbōe non indigent.[a] h.d.Op.de l.
a noīationes.j.e.sol.ibi non tenuit electio.Op.de l.veteranus.j. q̄do prouo.non est neces.so.ibi speciale. Op.de l.ea quidē.j. de accu.aduertatis.Dicit gl.quod est dr̄ia inter manifestum, & no
2 torium.†nā ea,q̄ sunt notoria,ꝓbōe non indigent, vt l.ꝯria.Et q̄ sunt manifesta,indigent ꝓbōe,vt hic.& vide gl.q̄ tene menti, & no.ad p̄dicta facit quod not.in l.si vero pro ꝯdenato.§.q pro
b rei.ff.q satisd.cog.tamen ego[b] pro declaratiōe q̄ro, q̄ dr̄ia sit in ter notorium & manifestū.De hoc in Spe. de not.cri.§. 1.vers. iam de manifesto.Alij Can.ponūt extra,de cohab. cler.& mul. c.vr̄a.d.Cy.aliquid tangit in d.l.ea q̄dē.de acc.d.Iac.bu.dicebat
c bř,[c] & hoc sufficit vobis, quod dr̄ia inter notorium & manife stū,colligitur ex his,q̄ dn̄r in aut.qui semel,q̄uo & q̄n iud. nam ea,q̄ nunq̄ habuerunt actū permanētē, nō pn̄t trāsire in noto rium,vt puta,vox p̄conis. Ea verò, q̄ habuerunt actum perma nentem, vt edicta in albo proposita,transeunt in notorium: & quod in platea sit forus, & similia.sed quod sit præconizatum, non transit in notorium. in modo autem probandi differunt hæc.nā in notorio nō est necesse, quod ꝓbetur notorium esse. In manifesto dēo ꝓbare ipsum ſcm,qđ dico manifestū,vt hic.

a ADD.¶Ale.Indigēt. Notoria probōe non indigent, debēt tñ allegari,vt no. gl.in cle.appellanti, de app. & dixi post Bar.l.1.j.vt quæ desunt aduo.& vo luit no.bar.l.1.ff.de exce.& Im.& Ant.c.2.vt lit.nō ꝯte. & quid sit manifestū & notoriū,adde bar.l.hæredes palā. in pr.ff.de test.& d.§. qui pro rei.& vi de auth.q.semel, C.q̄uo,& q̄n iu.adde tñ,si exceptio est notoria iudici, nū q̄ est necesse,vt opponatur,sed ęquitate suadente iudex pt absoluere ex suo officio,l.si.ff.de iu.no.gl.in l.vbi pactū,š.de transa.& š.de iud.l.properandū, §.finaūt,si tñ iudex nō vult,nō arctatur, alias si n̄ esset notorium, vt iudici, dēt opponi,vt l.2.in pr.si quis cautio.vbi est tex.facit l.1.š. vt q̄ desunt aduo. ſm Ang.d.l.j.ff.de exce.dicit bal.l.1,q̄uo,& q̄n iudex,quod notorium non re quirit oppositionem, sed allegationem, potest tamen in notoriis ipse iudex supplere,vt not.bal.l.ea quidem,de accu.& in l.1.in fin.š.qui & aduer.quos, adde tamen qđ in notoriis requiritur citatio partis,2.qu.1.Deus ops,vt hēs post bar.l.1.§.nunciatio,in apost.quę incipit,quę gl.vult,&c.de ope.no.nun. & post bal.l.emptorem,ff.de act.emp.adde vt per Old.consi.18.
b Barb.Ego.Vide d.Ant.in contra.in c.in nostra,de coha.cle.& mulie.
c Ale.Breuiter.Adde l.ab executione,§.nunciatores,ff.ad Turp.& ibi hēs post eum,& bar.in l.de minore,§.tormenta,ff.de quæstionib.

LEX XII.

1 *Fideiussor in ciuilibus si non detur per reum,non debet in carcere detineri.*

a MINIME.[a] cōdemnatus † in ciuili,nō dēt in carcere detineri,
1 secus in criminali, si fideissores non habeat.h.d. Pro euidentia debes scire,quod in causis ciuilib. seu pecuniariis cōdemnatus nō pt detineri in carcerib.pro debito,j.qui bo.ce.po.l.j.no.tex. facit etiam istud principium ꝯ rectores terrarum ,qui faciunt appellantibus iniuriam ex eo,quia appellant. Videbitis in l.&in maiorib.j.e.& quod ibi no.nota hanc l.

a ADD.¶Paris.Minime.Vide ad bar.in l.eos,§.super his,š.eo.tit.

LEX XIII.

1 *Appellatione pendente nihil est innouandum,etiam ex Principis rescripto.*
2 *Postquàm causa est commissa consilio sapientis,iudex non debet admittere no uas probationes.*

1 EX ILLO TEMPORE. †Lite pendente per appl̄lonem vel consultationē,nō dēt aliq̄d innouari,ēt ex rescripto principis. h.d.Habes hic nouum casum. sec.lec.gl. ista lex posset intelligi etiam alio modo,& magis notabiliter, bř dicit ſm istā. Lite pē dente per appl̄lonem,vel consultationem,non debet iudex ad mittere instra,vel alia quæ corā eo producentur, sed iudici ap pellationis vel consultori acta prima remittet.h.d. Et secūdum
2 hoc habes notare,ꝙ postq̄† causa est commissa cōsilio sapien
a tis,[a] iudex non debet admittere nouas probationes, ꝙ tenebis menti perpetuò.sed quæro,quid si admiserit, & processerit, va lebit ne⁹?Vidistis š.tit. 1. l. 1.dic vt ibi.

a ADD. ¶Alex.Sapientis.Quando cā est cōmissa consilio sapientis,iudex non admittit nouas probōnes,vide per Mod. & post bar.l.ad principem ff.eo.& bar.l.in offerendis,j.e.idē in grauamine ſm bar.in l.per hanc.in prin.j.tit.1. Paris.¶Sapientis.Vide bar.in l.j.quæsitum,š.de appel.

LEX XIIII.

1 *Sententia lata,statim potest viua voce appellari.*
2 *Res iudicata dicitur intra decem dies,intra quos potest appellari ⁊ bis,in qui bus fit executio ipso iure sine facto hominis,& nu.4.& 5.*
3 *Donec iudex sedeat pro tribunali,potest appellari viua voce.*
4 *Differentia inter sententiam,& rem iudicatam.*

1 LITIGATORIBVS. †statim lata sn̄ia pt viua voce,[a] appella
a ri.h.d.no.istū tex.†& sic innuit,qđ res iudicata dr̄ intra 10.dies,
2 intra quos pt appellari.h.d.† Opp.dr̄ hic illico.ꝯ,imò vř quod
3 possit appellari viua voce,donec iudex sedet ꝓ tribunali, licet ad actus extraneos diuertit,vt ff. de in integ.rest.l.diuus.sol.ſm opi.Hug.q̄ cōiter tēetur,ista lex suppletur per ꝯrium,vt hic dr̄, quod illico.s.iudice sedente pro tribunali, & hoc tenet gl.in l. 2.ff.e.q̄ro,an dr̄ res iudicata intra illos x.dies,q̄ dantur ad appel landum.Hic vř tex.quod sic.idē vř velle gl.ff.de re iu.l.j. Cano nistæ vīr dicere ꝯrium extra,de re iud.c. quod ad consultatio nē.dn̄t.n.sn̄iam trāsire in rē iudicatā,q̄do appellari non pt.Pro hoc vř tex.in l.si fundus.§.si plures.ff.de pig.ego dixi vobis š.de
4 re iud.super rub.† ꝙ dr̄ia est inter sn̄iam & rē iudicatā:nā sentē tia dr̄ ille actus sententiandi,Res iudicata dr̄ effectus sentētiæ,vt
5 in toto ti.de re iud.† si ergo q̄ratur,an sentētia hēat effectū in tra x.dies,q̄ dantur ad appellādū.resp.q̄dam est executio,q̄ sit à iure sine facto hominis,vt quod condemnatus furti sit infamis, & similia,& tunc habet effectum incontinenti, vt l.furti.in pr. ff.de his, qui no.infa.ff.de pœ.l. quod ad statum. & l.qui vlt.& ff.de iniust.test.si quis filio exhæredato.§.irritum. Quędā sunt, quæ requirunt executionem hominis , & quo ad illa non dici tur res iudicata, quia interim executioni mandari non potest, vt ff.nil no.app.penden.l.j.& ibi nota.

a ADD.¶Ale.Voce.Vide bar.l.fuit⁹,š.de ꝓc.Sed q̄d si q̄s appellauit viua voce, post appellauit in scriptis,q̄ appellatio teneat, vide bar.l. cum procurator, §.si dn̄s,ff.de ope.no.nun.qui tenet qđ prima tenet.De quo vide ibi per eum, & q̄ dixi.Secūda fuit Ang.ibi ꝯria,qđ secūda teneat,& non prima,dūmodo vtraque fuerit facta intra tp̄s appellandi,mouet : q̄a re integra licitum fue rit recedere à prima,& ꝑ secundā intelligit recessum à prima,alle.l.si q̄s li bellos,š.e.hæc dr̄ vera,q̄n vna sola sn̄ia emanauit, sed iudex primo tulit in terlocutoriā à qua ego appello, & sic per eā fuit exēptus à iurisdōe sua,sed demum fert sn̄iam diffinitiuā nō ꝓpterea intelligo renunciasse appellatio ni ab interlocutoria alle.no.per Io.And.post Inno. c.dilecto ad fi.De hac,& pro hac opi.Ang.&posset allegari ſm Im.ibi,quod no.Bar.d.§.si dn̄s, in ver. sed an ꝑsonā appellantē,& adde qđ hanc opi.tenet d.Ant.c.dilecto.de app. Alia fuit opi.Abb.antiqui,cum quo transit Io.And.c.bonæ.de app.sequuntur do.de Rō.in suis antiquis decisionib.decisi.463.quod vtraque appellatio te neat,& esset in potestate partis q̄ prosequi vellet. Et hæc opi ſm Inn.in fo ro Canonico forte seruaretur in practica ꝑꝑ opi.doct.can.&decisio.Rot.in foro aūt ciuili non libenter discedūt assessores à bar. tñ de iure & forte ve rior est opi.bar.per rōē suam,& vide not. in c.bonæ.21.q.2.c.Lotharius,& ꝑ do.Io.in d.§.si dn̄s,& ibi scripsi post bart. & vide gl.in cle.si ante.de app.& hæc vera quandoque appellationes interponuntur ex interuallo,secus si eo dem tp̄e,q̄a tūc appellatio nō esset nisi vna per no.ꝑ gl.& ibi dixi,in l.si con uenerit,ff.de pig.act.& ita vř transire Imo. Adde tamen quod cum opin.Io. And.& sequacium videtur trāsire bal.c.quo temp.mil. & in l.appellationes, j.e.Et vide omnino Lud.in d.§.si dominus,& in d.l.si quis libellos, & vide q̄ dixi post Bar.in d.§.si dominus,maxime ad fi.adde Pau.de Cast.consi.25. qui tenet opi.Bar.in d.l.cum procurator,& vide bal.consi.108.

LEX XV.

NE CAVSAS. Breuiter dicit.quæ retractationi nō subiacent, diligenter sunt agenda, & iudex qui consultori omnia acta nō miserit,infamatur.h.d.

LEX XVI.

EOS ETIAM.Breuiter dicit.à legato Principis potest appella ri.hoc dicit.

LEX XVII.

SI APVD. breuiter dicit.à pretore appellatur ad prefectū.h.d.

LEX XVIII.

1 *Qui non petit apostolos tempore debito,vel eos non præsentat iudici ad quē, videtur appellationem deserere.& nu.2.*
Item si non veniat ad prosequendam appellationem.
3 *Quæ dicantur refutatoriæ preces.*

a QVONIAM.[a] †Bř dicit.Si appellatio est deserta ꝑꝑ apostolos
1 non petitos,vel nō p̄sentatos, vel ꝑꝑ persecutionem omissam,
2 sententia executioni mandatur.h.d.† No. quod qui non petit apostolos debito tp̄e,vel eos non præsentat iudici ad quem, vř appellationem deserere. idem si non venit ad prosequendam appellationem tp̄e debito,&c. Vidistis š.e.l.præses. Dr̄ hic, refu
3 tatorię preces,&c.†q̄ro q̄ dn̄r refutatorię preces quidam dn̄t, quod intelligitur de ipsis apostolis. alij dicunt, quod intelligi tur de libello,qui datur super prosecutione appellationis. Alij intelligunt de ipsa appellatione. Tene quam vis,quia nō curo.

a ADD.¶Ale.Quoniam.Ad intellectum huius l.vide bar.in l.1.ff.de l.b.dimis.& Bar.in l.eos,§.super,eo.tit.

LEX XIX.

1 *Appellatur à quolibet iudice, excepto præfecto prætorio.*
2 *Licet episcopus esset priuilegiatus, vt à sententia sua non appelletur, tamen potest appellari à sententia sui vicarij.*
4 *Idem in potestate, & capitaneo, si ex forma statuti ab eius licentia non possit (appellari.*
4 *Pœna frustratoriè appellantis.*
1 A PROCONSVLIBVS. † A quolibet iudice, excepto pfecto
ptorio, pt appellari: & si appellatio non recipitur, appellans pt
a proseq, *a* ac si recepta fuisset, si succubuit puniatur, si obtinue-
2 rit, iudex mulctabitur. h.d. ista no. lex. † no. quod licet eps *b* eēt
b priuilegiatus, vt à sua snīa non appelletur, tamen pt appellari à
c snīa sui vicarij. *c* & vide tex. ibi, & his q vice pfectorū, &c. Et vi-
3 de gl. † idē dico in Ptāte & capitaneo, si diceretur in statuto qđ
à sententia eius nō possit appellari, tñ à sentētia eius vicarij po
terit appellari. Op. ff. à q app. ñ licet. l. j. so. licet rla sit, qđ à quoli
bet iudice possit appellari, tñ fallit in casib. qui ponūtur in hac
gl. q̃ vide & no. op. & vř quod ille q frustratoriè appellauit, pu-
4 niatur alia pœna, vt s. e. l. eos. §. ne temere. sol. † quādoq; quis
appellauit frustratoriè, & appellatio non recipitur, & tunc hēt
locum pœna huius l. q̃doq; quis frustratoriè appellat, & appel-
latio recipitur, & habet locum l. eos. §. ne temere. quandoque
quis appellat ab exec. sententiæ, tunc habet locum pœna, quæ
ponitur in l. ab executione. j. quo. app. non reci.

a ADD. ¶ Ale. Prosequi. Not. appellationem esse deferendam, limita in casibus no. per gl. in auth. de iud. in §. nostros, & intellige, vt per Inn. c. pastoralis, de of. dele. & vide j. quo. app. l. 1. vide omnino in l. sciendum, de app. rec.

b Pari. Eps. Adde simile quod in actis auctoritas epi non sufficeret, authoritas vicarij illo absente sufficeret, Ang. l. adoptio non iure facta, ff. de adop. sic & licet episcopus extra diœcesim possit instituere potestatem c. patronus, non istud possit vicarius, bal. l. 2. ff. de of. procons.

c Ale. Vicarij. Si vero non possit appellari à snīa ptātis, pt tamē appellari à sententia sui vicarij. Adde quod no. Bar. in l. 1. ff. qui & à quibus, & ibi dixi.

LEX XX.

ET IN MAIORIBVS. à sententia lata in qualibet summa, &
in quacunque causa, potest appellari. h.d.

LEX XXI.

1 *Iudex si appellationem non admittit, punitur in sindicatu.*
2 *Appellatio quando interponitur à diffinitiua, iudex debet ei deferre.*
3 *Officiales q̃ dēāt resistere Rectori, q̃ā lo malefacit, sic & subditus prælato.*
1 QVONIAM. † Si iudex appellationem à diffinitiua non reci-
a pit, ipse punitur *a* tpe sui syndicatus, & eius officialis. h.d. † No.
2 quod quando appellatio interponitur à diffinitiua, *b* iudex dēt
b ei deferre, & iā practicaui. † No. quod officiales *c* debent resiste
3 re rectori, q̃do malè facit, sicut & subditus prælato. gl. signat q.
c dam ar. ꝯria. & vide eam ibi. l. si qs id quod. §. doli. ff. de iur. om.
iu. so. nō punitur illo edicto, quia requirit dolum, sed alias mul
ctabitur. ar. vi bo. rap. l. 2. §. hac actione. de pœnis. l. absentem. in
fi. Sed hæc constitutio non requirit dolum. sed contra de sanct.
epis. §. 1. sol. bene debet eligi doctus, ita quod non debeat doce
ri, vt ibi, sed si eligitur indoctus, vel aliàs malè doctus, potest si-
bi resisti, vt hic. sequitur in gl. vt in l. quanquam. sol. not. per gl.
in l. non videtur. §. qui iussu. de re. iur. & per Dy. in c. quod quis.
extra, de re. iur. lib. 6.

a ADD. ¶ Ale. Punietur. No. qđ tantum punitur principalis Rector, q̃tum omnes alij quos secum habet, & hoc verum nisi officiales resistant in prætori, De hoc per bal. l. pe. s. de proc. & per ea q̃ habentur in c. 1. de his quę fi. à ma. par. cap. & vide bar. late in tract. represa. in 6. q. & quæ dixi in l. 1. j. quor. app. non reci. in fi. & Bar. in auth. sed omnino, s. de vxo. pro marito.

b Pari. Adde quod idem est si ab interlocutoria, vide Rom. cons. 501. circa prin.

c Pari. Officiales. Vide Ale. cons. 1. vol. 3. Ias. l. 1. ad fi. ff. de of. assess. vbi dicit opus esse, vt assessores protestentur, quod ipsi non consentiant, nec satis esse in actis non apparere, quod ipsi consenserint.

LEX XXIIII.

IVDICIBVS. iudices debent appellationem recipere, & apo-
a stolos tradere, aliàs mulctabuntur. *a* h.d.

a ADD. ¶ Ale. Mulctabuntur. Et dicit Io. An. c. 1. de app. in 6. in nou. qđ ista mulcta fuerit arbitraria, cum non sit determinata à iure; & vide s. e. l. quoniam iudices & hoc in l. à proconsulib. s. e. & per Are. 2. q. 6. Decium super gl. fi. tex. & ibi bar. in l. Iulia. ff. ad l. Iul. de vi publi.

LEX XXV.

1 *Appellari pt ab iniquitate iudicis, ex eo qđ nimis magnā mulctā imposuit.*
1 ET IN MVLCTIS. Op. de l. si qua pœna. ff. de ver. sig. so. † aut
quis vult appellare ab iniquitate iudicis, quia nimis magnam
mulctam imposuit, & potest, vt l. ista. aut ab iniquitate sentētię,
& non potest, vt l. contraria.

LEX XXVI.

a CVM POST. *a* breuitas causæ, & itineris longinquitas, facit vt
b iudex appellationis causam in patria litigantium *b* delegare co
gatur. h.d. No. hanc l. quia notabilis valde, nec minus vtilis.

a ADD. ¶ Paris. Post. Vide etiam Bar. dicentē, quod licet istud dicatur esse nouum dictum Pe. de Anch. tamen est etiam dictum aliorum.

b Ale. Litigantium. Et p hanc l. dt Pe. de Anch. c. nonnulli, de rescr. qđ licet ordinarius possit reddere ius in qualibet parte suæ diœcesis, c. cū episcopus, de of. ord. lib. 6. tñ si de cā nimis parua vellet cognoscere in loco nimis remoto à litigatoribus, pñt petere partes, vt causa committatur in loco magis propinquo eis ad hoc, vt laboribus & expensis parcat, & per hunc no. tex. & 3. q. 6. ad hæc, & per d. c. nonnulli, & istud dicit eē nouum dictū, & æquū, & idē ipse voluit in l. canonū statuta, & in c. finē litib. de do. & cōtu. & bar. l. Mediterraneæ, j. de anno. & tri. li. 10. & l. 2. de re iud. & audiui qđ Pe. de Anch. indistinctè dicit iudicem dře ꝯmittere cām, siue si magna, siue parua, & fuit originale dictū Inn. c. fane, de fo. cōp. & ibi reprehēdit. adde ēt Pe. de Anc. c. cū te consulente, de of. deleg. & in c. 1. de of. iud. & in c. cum causam, de testi.

LEX XXVII.

NOMINATIONES. Breuiter dicit. Ab electione inualida nō
est necesse appellare. h.d.

LEX XXVIII.

1 *Appellans nō potest pœnitere inquantum illa appellatio facit pro aduersario.*
2 *Appellatio interposita facit pro appellato in eo, quod potest ea vti, vt rescindatur sententia, si in aliquo eum læsit.*
3 *Et pro appellato etiam facit, quòd eo inuito appellans ab interlocutoria non possit reuerti ad iudicem primum.*
SI QVIS LIBELLOS. Qui appellat, pt pœnitere. h.d. duob.
mod. intelligit gl. hanc l. Primò, q̃do vult pœnitere se totaliter
a appellasse. Secundò, q̃do vult pœnitere *a* se à tali iudice appellas
se, & vult ad aliud reuerti. q̃libet lec. est bona. ad hāc lec. op. extr.
e. c. j. li. 6. sol. Appellās pt pœnitere inq̃tum appellatio facit pro
1 se. ita loqtur hic. † sed inq̃tum ista appellatio facit pro aduersa-
rio, ista pœnitentia non admittitur. Hic est casus in ꝯrio. & j.
2 quan. pro. non est ne. l. fi. † Appellatio autem facit pro aduersa
b parte in duob. *b* Primò, quia ille ꝯ quem appellatio est interpo-
sita, pt ea appellatione vti, vt rescindatur sententia, si in aliquo
eum læsit, vt j. e. l. ampliorem. in pr. & d. l. fi. j. q̃d. pro. non est ne.
3 † item prodest in alio, q̃do appellatur ab interlocutoria, requi-
tur qđ totum ad iudicem deuoluatur, ad quem est appellatum,
& sic renunciādo appellōi appellās nō posset reuerti ad iudicē
primum inuito aduersario, vt d. c. j. ext. e. tit. li. 6. Vlt. Gul. de Cu.
inducit ad q. si emphyteuta vendit rem inscio domino, & eam
reemit, vtrum incidat in l. fi. s. de iur. emphyt. Videte quendam
tex. in l. sequitur. §. idem Labeo. de vsuc. & dic vt ibi dixi.

a ADD. ¶ Ale. Vide Bar. l. inuitus, de proc. s. ver. ad hanc lect. ibi, sed inquantum ista appellatio. Sic ergo, quando appellātis interest, non admittitur renunciatio appellationis. idem in alio casu, quando appellationem non detulit, si consensit appellare, ita videtur limitare hanc l. Inn. c. ex parte, ext. de resc. & ibi vide modum, per quem quis videtur renunciare appellationi. & ibi no. gl. 2. & dixi in l. si separatim, ff. e. quod dixi, & quando etiam possit renunciare appellationi, vide l. fi. §. finautem, j. ti. 1. & in auth. ei qui, e. ti. & no. Bal. l. edita, ver. opp. 6. s. de eden. & no. quod potest renunciare iudicio appellationis, extra. autem non, nisi per pactum, secundum Bal. no. in l. 1. s. de pa. & istis adde Bal. l. postquam, s. de pac. qui all. istud dictum In. in c. ex parte, el 1. de resc. & ibi etiam vide Bal. an quis possit renunciare protestationi suæ inuito aduersario, & ibi de multis simil. & no. quod appellationi in causa criminali quis non potest renunciare. l. non tm̃, & ibi doc. ff. e. not. Bal. l. fi. ff. de pœ. & qđ in ciuili nō possit renunciare inuito appellato, cui ex appellatione ius ē quæsitum, tenet Pe. de anc. cle. 1. de cau. pos. & pro. & Bar. vide Bal. per hāc, in fi. j. ti. 1. & Ang. l. 1. ff. à quib. ap. non li. an autem possit renunciare appellationi, in præiudicium aliorum, qui iuri possunt adhærere, vide Bar. l. 1. ad fi. j. si vnus ex plur. & de materia per do. Ant. c. interposita, §. ille denique, de appel. & circa vlt. ver. hic adde tex. l. 1. §. si rem, & ibi Bar. ff. de pœ. & quod ibi Bal. l. si insulam, q. 6. de ver. ob. adde an recusans iudicem post appellationem videatur renunciare appellationi, Old. cons. 303.

b Paris. Duob. Vide Pan. in c. ex parte, extra de rescr.

LEX XXIX.

1 *Causæ capitales debent diligentius examinari.*
1 ADDICTOS. † Dānatos ad mortem nemo pt vi eximere, sed
p eis permittitur appellare ad iudicem ꝯpetentem. h.d. istā l. ha
bes de verbo ad verbum in l. addictos. s. de epi. au. & per hāc l. &
per l. non tm̃. ff. e. tenent qdā, quod pt mādari executioni inter
x. dies sententia capitalis. quod apparet, q̃ isti ad iustitiā duce-
bātur intra tempora appellādi. gl. tenet ꝯrium in l. q vltimo. ff.
de pœ. item in ciuilib. hoc tenet expresse in l. j. in prin. nil no. ap-
pen. sed in ciuilib. non pt mādari executioni intra x. dies, multo
magis in criminalib. vbi causæ diligentius sunt examinandæ, vt
hic. & hoc tenet Spe. ti. de exe. sen. non ob. istæ ll. quia vel est di-
cendum, quod iudex faciebat malè, faciendo executionem ita
repente. Vel est dicendum, quod hic renunciauerat appellatio-
ni, quæ renunciatio nō nocet quo ad extraneos, vt d. l. non tm̃.
de quo dic vt dixi in d. l. qui vltimo. ff. de pœ. item no. quod cau
sæ capitales debent diligentius examinari quàm aliæ.

LEX XXX.

1 *Appellari potest ab iniqua sententia.*
Item propter iniuriam facti.
1 SI QVIS. Bř dicit fm lec. q̃ intendo tenere. † Ab iniqua sent.
pt appellari. itē propter iniuriā facti pt appellari, & in totū iudi-
cis iurisdō recusari. h.d fm lec. Pla. q̃ est magis not. Inq̃tū hæc l.
dicit, quod ab iniuriosa sententia pt appellari, nō habet dubita-
tionem. Inquātum dicit, quod ab iniuria facti pt appellari. Op.
iniuria

iniuria illata, vel tortura habita, nõ pt appellõe tolli, vt l. verũ. ff. de re iud. & l. in bello. §. factæ. de ca. & postli. reuer. Frustra ergo interponitur appellatio, q̃ interposita non releuat. Huius timore dicebat Io. lec. Pla. nõ eē verã, & iõ legebat istã l. alio mõ, vt primò dicat, qđ licitũ est appellari à ſnĩa, & ſubdit qđ appellabatur ab iniuria ſibi illata, & facta in executiõe, vt ĩ. quo. app. nõ reci. l. ab executione. certè opi. Io. est vera in ſe, tamẽ nõ cõgruit bene literæ, iõ Pla. defendit opi. ſuã ſic. fateor qđ verbera & ꝯtumeliæ nõ pñt tolli p appellõnẽ, nec interponitur appellatio, vt verbera tollant, ſed p iſtã iniuriã tota iuriſdõ deuoluitur ad iudicẽ appellõnis & iſta eius lectura est vera. ꝓbatur per l. 1. ſ. ſi qua. præd. po. & iſtã tenet Gul. de Cug. in l. arbitrio. ff. q ſatiſ. cog. Tene ergo menti hanc lect. & vide gl. tuam notabilem.

LEX XXXI.

1 *Si iudex denegat dare copiam actorum, potest lite pendente adiri ſuperior.*
2 *Si quis petit reſcindi ſententiam, vel inſtrumentum, & aduerſarius non vult exhibere, iudex debet pronunciare quòd ſi aliquo tempore appareat ſententia, vel inſtrumentum, non poſſit eo vti.*

SI APPELLATIONEN. ſi appellatio non recipitur, vel apoſtoli nõ dãtur ad interponẽdã ꝗrimoniam, de hoc ſm diuerſitatẽ iudicum, diuerſa tpa ſtatuuntur. h. d. Op. ĩ. tit. 1. aut. ei q app. ſo. hic non loqmur de tpe exercendæ app. ſed de tpe exponẽdę ꝗrimoniæ, qa apoſtoli non dantur, & exempla nõ exhibentur, & ſic accuſare iudicẽ vt puniatur, ſm ea, q̃ ponuntur in l. q̃m iudices. & l. iudicib. ĩ. e. pt fieri demum intra tẽpora limitata. ꝗro, dicitur hic, ad cõueniendum aduerſarium: quis est aduerſarius?
1 dicit gl. † ꝙ iudex, qui denegat dare copiam actorum, quo caſu lite pendente potest adiri ſuperior, vt lite pend. l. 2. Inn. de fi.
2 inſtr. c. G. perpetuus. ponit iſtam practicam. † ſi aliquis petit reſcindi ſententiam, vel aliquod inſtrumẽtum, quod aduerſarius habeat, & aduerſarius non vult exibere ſibi ſtatuto termino à iudice, quod iudex potest pronunciare, ꝙ ſi quo tempore illud inſtrumentum, vel illa appareat ſententia, non poſſit illo vti, & ibi Inn. & de hoc vide ſ. de eden. l. is apud quem.

LEX XXXII.

1 *Appellatur ad delegantem, & à delegati ſententia, & nu. 2.*
2 *Sententia vicarij lata, appellatur ad eum ad quem appellaretur, ſi ipſe principalis ordinarius iudicaſſet.*

PRAECIPIMVS. hæc est lex ſatis faſtidioſa, qa non est in vſu.
1 Bṙ dicit. † Si ap ad Principẽ à ſnĩa ſpectabiliũ, cognoſcit pfectꝰ, & q̃ſtor: & ſi à ſententia clariſſimorũ, pfectus tm̃, & à delegato appellatur ad delegãtẽ. Et ſi princeps delegauerit nõ illuſtri, & à tali delegato appelletur, cognoſcit pfectus, & q̃ſtor. ſi verò ab illuſtri ſnĩa appelletur, per conſultationem principis determinabitur, in quo ſnĩæ tps inſpicitur. & idẽ ſi illuſtris nõ illuſtri ad iungatur. h. d. Diuiditur in partes, & p partes legã. primò loqtur q̃n appellatur à ſnĩa ſpectabiliũ, vſq; ibi, ꝙ à Duce, q̃ primò le-
2 gã. ex hoc habes notare priõ, ꝙ dixi in ſummario. ſcđò no. † qđ licet à ſnĩa delegati appelletur ad delegãtẽ, vt ĩ. videbitis, tamẽ
a à ſnĩa vicarij, nõ appellatur ad eũ, cuius ẽ vicarius, ſed ad eũ, ad quẽ appellaretur ſi ipſe principalis ordinarius iudicaſſet, hic est text. hic, & gl. ponit prout dicit, vicariis eorũ, & hoc mõ poſſet intelligi illa lex difficilis ff. qs & à quo. ap. l. j. §. 1. Decretiſtæ hñt hodie caſum extra, de app. c. Rom. lib. 6. & de cõſu. c. non putamus. lib. 6. quod tene menti perpetuò, quia est notandum.

a ADD. ¶ Ale. A ſnĩa vicarij nõ appellatur ad vicariũ ipſum ꝯſtituẽtem, facit c. cum ſit Ro. de app. & in l. à proconſulibus, & ibi bal. ſ. e. Adde Cyn. & qđ ibi bal. l. fi. & in auth. ſi quis, de epiſ. aud. & adde, ꝙ ſi alicui ſingulariter competit ex cõſuetudine iuriſdõ in vno loco, ille dr̃ iudex magis principalis, q̃ ſuperior ſm bal. ita referentem Arch. c. 1. §. ad hæc, de pac. iur. fir. verſi. quæro, quomodo iuriſdictio ſit in territorio, vbi omnino vide, & no. multũ Io. Mo. c. ſi eps, de off. ord. & vide omnino quæ dixi in l. iudicium ſoluitur, ff. de iud.

1 *Auditores principis, & ſummi Põtificis, dicũtur habere iuriſdõnẽ ordinariã.*
2 *Idem de aſſeſſore poteſtatis & capitanei, ſecundum ſtatuta terrarum, licet de iure communi aliud eſſet.*

§. QVOD SI A DVCE. hic loquitur q̃do appellatur à ſententia clariſſimorum iudicum, quales ſunt præſides prouinciarũ, & Duces. ¶ Not. quod hic dicit de iure ordinario. ex quo no. ꝙ
1 † iſti auditores a Principis & ſummi Pontificis, b dicũtur habere
a iuriſdictionem ordinariam. † Idẽ de aſſeſſore Poteſtatis, & Ca-
b pitanei, ſecundum ſtatuta terrarum, licet de iure communi in
2 aſſeſſorib. aliud eſſet, vt habes in ti. de aſſeſ. C. & ff.

a ADD. ¶ Ale. Aſſeſſores, & auditores debent hr̃e iuriſdõnem ordinariam, qđ no. adde bar. l. 1. in fi. ff. de of. aſſeſ. & vide bal. hic, quid aũt in vice gerente, vide tex. no. & ibi bar. l. 2. ſ. de of. eius qui vic. alcer. & dic, quod vicarius pt ſuã ſnĩam exequi, dum habeat ordinaria, vt no. de of. vic. c. licet, in 6. & Doct. c. ſi quis, de foro comp. & est ordinarius ſm gl. no. in ca. Rom. in verbo generaliter, extra eo. in 6. facit ad no. per Canoniſtas in c. pe. de off. vica. & dicit Bal. in auth. ſed omnino, ne vxor pro marit. quod vicarius poteſt omnes cauſas meri imperij expedire, excepta cauſa ſanguinis.
b Pariſ. Pontificis. Vide Fel. in rub. de of. dele. bal. l. fi. ſ. vbi ſena. vel cla.

1 *Productio iurium poteſt fieri coram notariis, qui ſcribunt in cauſa.*
2 *Ipſi autem notarij debent dare copiam partibus.*

§. IN HIS AVTEM. Hic diſponit qui debent ſcribere in iſtis
1 cauſis. † No. ex iſto §. ꝙ productio iurium pt fieri corã notariis, qui ſcribunt in cã, vt dixi ſ. e. l. eos. & aut. quæ ſupplicatio. de pc.
2 Imper. of. † No. quod ipſi notarij debent dare copiam partib.

1 *Iudicibus duobus ſententiantibus in vna cauſa, maior exequi debet.*
2 *Quis mandat executioni ſententiam à qua appellatur.*

1 §. OFFICIIS. † No. ex iſto verſ. duo notabilia, qđ q̃do de eadẽ cã cognoſcũt ij. iudices, qđ mandare dẽat ſnĩam executioni, q
a eorũ est maior. ſecũdò no. a qđ iudex ad quẽ appellatur, ſnĩam
b mandat executioni, b nõ iudex primus. hic est tex. hic. Cy. tãgit hoc in l. eos. ſ. e. gl. & Gul. tãgũt in l. tale pactũ. §. q ꝓuocauit. ff.
2 de pac. † Bṙ, q̃nq; ſnĩa prima ꝯfirmatur, qa appellatio est deſerta pp curſum tpis, & tũc iudex primus mãdat ſentẽtiam executioni, vt ſ. e. l. ſi ꝯ maiorẽ. & l. q̃m nõnulli. & ĩ. ti. 1. l. fi. §. pe. q̃doq; ſentẽtia ꝯfirmatur per ſentẽtiam iudicis, & tũc iudex appellõis exeqtur. Hic est caſus hic, & in aut. ſi qs litigatiũ. ſ. de epiſ. aud. & de iud. l. fi. hoc tenẽt oẽs Doc. q̃nq; ſentẽtia ꝯfirmatur p conſenſum partiũ, & iudex appellõnis exeqtur, vt d. l. tale pactũ. §. q ꝓuocauit. ſec. Gul. de Cu. gl. & Ia. bu. dicebãt ſe nõ videre rõnẽ quare iudex primus nõ dẽat exeq ſentẽtiã q̃n ꝯſenſu partiũ ab appellõe receditur, ſicut q̃do per curſum fataliũ appellõ cõfirmatur, ar. ſ. e. l. ſi qs libellos. nõ ob. §. q ꝓuocauit, qa intelligitur ibi q̃do fuit appellatũ à delegato ad delegãtẽ, quo caſu ẽt ſi appellatũ nõ eſſet, delegatus ſentẽtiam executioni mãdaret, vt de re iud. l. à diuo Pio. & ibi no. & hæc ſatis placet. ad vnũ tamẽ aduerte, qa q̃nq; iudex appellõis licet ſit maior in iuriſdõe, tñ q̃doq; est minor in potẽtia, ſicut vides hic in ciuitate iſta, iudex iuſtitiæ est minor in ciuitate, q̃ ſit poteſtas & capitaneꝰ, & tamẽ ſententia mandabitur executioni per officiales primi iudicis ad reqſitionẽ iudicis appellõnis, vt ſ. de epiſ. aud. l. epiſcopale.

a ADD. ¶ Barb. No. Vide Doct. in locis hic alle. Sed q̃d de cã criminal.? Dicunt q. dam in auth. ſi quis litigãtium, qđ iudex à quo, quia reum debet retinere in eius cuſtodia per l. eos, §. ſuper his, de app. ſed in cõtrarium eſt caſus in l. addictos, in fi. ſ. e. qui probat expreſſe, quod iudex ad quem.
b Ale. Executioni. Qui mandat ſnĩam executioni, an iudex principalis cauſæ, an appellationis, vide eum in l. à diuo Pio. de re iu. adde bar. in d. §. qui prouocauit, & ibi plenè bal. in rep. maximè, per Can. in c. paſtoralis, de of. deleg. & bal. d. auth. ſi quis litigantium, in fi. & facit quod no. in d. l. à diuo Pio. in §. ſnĩam, & ibi Doct. & adde bal. l. 2. ſ. de vſur. rei iud. & in l. contra, ſ. eo. Quid in cauſa criminali, vide bal. l. addictos, ſ. e. vide auth. ſi quis litigãtium, & de materia per gl. Inn. c. paſtoralis, de of. dele. §. præterea, per bal. late in d. §. qui prouocauit, & ibi etiam quid in criminali, & dicunt do. de Rot. in ſuis deci. 107. quod iudex datus in appellatione, elapſis fatalibus poteſt primam ſententiam confirmare, & dicunt hoc tenere Inn. c. 1. de conceſſ. præb. vt innuit, quod eſt no. ſi eſt verum, vide bal. ſ. ea. l.

§. HAEC SI. Hic loquitur quando à delegato appellatur.
§. HVIC SALVBERRIMAE. hic loquitur, quãdo imperator cauſam delegauit non illuſtri.

1 *Si doctori occaſione ſalarij conſilij debet dari aureus pro cẽtenario, nõ doctori verò florenus Rhenenſis, & ſi cauſa commiſſa ſit non doctori, qui conſuluit factus Doctor, an debeat habere aureum vel florenum vide infra.*

§. SANE SI ILLVSTRIVM. ſ. dictũ est de ſpectabilib. & clariſſimis, hic loqtur q̃do à ſentẽtia illuſtriũ appellatur. no. hunc tex. valde ibi, licet ante &c. fuit diſputata ſemel q̃dã qõ Bono-
1 nię. † cauetur ſtatuto, a qđ ſalariũ ꝯſultorũ, qđ ſi ſit doctor, b qđ
a hẽat 12. denarios ꝓ libra, ſi nõ ſit doctor, hẽat 8. dẽarios ꝓ libra.
b Cõtingit quod cã fuit cõmiſſa nõ doctori, q ꝯſuluit factus doctor. ꝗro quale ſalarium debeat habere. & vr̃ quod dẽat inſpici tps ꝯſilij, vt hic. Bṙ aduerte ad me. Dic adiectiuũ, quod regitur à verbo, ſignãt ſm tps verbi, vt l. in delictis. §. ſi detracta. ff. de noxa. de teſta. mil. l. titius. in ꝓpoſito dico diligẽter inſpiciẽda verba ſtatuti. aut. n. dicunt, ſi Doctor ꝯſuluerit, ſit eius ſalarium tm̃, tunc qa iſtud ſubſtantiuũ Doctor regitur ab illo verbo ꝯſuluerit, ſufficit quod de tpe cõſilij ſit doctor, hic est caſus hic. ſi verò ſtatutũ dicit, ſi cã ꝯſulẽda committatur Doctori, ſit eius ſalariũ tm̃: tũc qa dictio Doctori, regitur ab illo verbo, cõmittatur, tũc dẽt eſſe Doctor tpe cõmiſſionis, qa ſignificat ſecundum tẽpus verbi, vt ſ. in legib. alle. ſi verò verba eſſent ambigua, tunc interpretatur pro eis in benigniorem partem, vt habeat tanquã Doctor. arg. huius l. & l. 3. §. ſcio. ff. de minor.

a ADD. ¶ Pariſ. Statuto. Vide Fel. c. quoniam Abb. de of. dele. bal. l. fi. ſ. vbi ſena. vel clari.
b Ale. Doctor. Notabilis quæſtio facti de cauſa commiſſa non Doctori, qui cõſuluit factus Doctor, & adde no. hic, quod tps debeat inſpici. vide bal. l. generaliter, de epiſ. & cler. de cauſa committenda canonico, qui poſt commiſſionem renũciat canonicatui, an poſſit procedere. Et vide quod no. Bal. hic, & bal. l. humanitatis, ſ. de impub.

1 *Si tibi eſt obligatus clericus & laicus tali cauſa, quæ debet coram iudice laico examinari, tunc occaſione clerici laicus coram epiſcopo conuenietur.*

§. EODEM OBSERVANDO. Not.hunc §.ex quo no.ꝙ qui
ꝯiunctus est maiori in indiuiduis,gaudet priuilegio maiorum.
1 Facit ad hoc ff.quemad.ser.am.l.si communes.† Et pro hoc di
a co,*a* quod si tibi esset obligatus clericus,& laic⁹ tali causa,quę
debet coram iudice laico examinari, occasiōe clerici laicus co
ram episcopo conueniretur.

a ADD.¶Ale.Dico.Adde bal.l.Gallus,§.ille casus,de lib.&posth.ꝯ̃rium tenuit bar.l.solent,ff.de alim.leg. Sed istud hic est verum, quia magis dignum trahit ad se minus dignum,vt hic,& in c.qđ in dubiis, de ꝯse.eccl.vel alt.q.d si qñ ꝯueniāt collegiū licitū in quo sunt clerici & laici,vide bar.l.fi.ff.de colleg.illic.Sed q.d si duo sunt clerici,vnus clericus,alter laicus, & discordant, an eṗs,vel clericus eligit tertiū, đt Guido de Suza.qđ alter ipsorū sufficit, alias,de exc.tut.in l.iurisperitos,ita đt ipse in l.ꝓuidendū, s̃.de post. Ita đt ipse Card.c.Ioannes,de test. qđ si clericus & laicus sunt constituti executores testamenti,iudex eorum erit iudex ecclesiasticus,item vide bart. l.1.§.si quis in appellatione,ff.de app.Et ad materiam quid operetur mixtura,vide tex.l.si impubes,§.si pupillus,& in l.de bonis,circa pr.ff.ad Carb.facit l.quæritur,e.ti.facit tex.in c.per tuas,de arbi.Facit gl.in l.quæ dotis,in ver.expēsas,so.ma.quā Imo.reputat sing.ibi,facit casus no.& ibi gl.in l.fi.C.de mun.& hon.non continua.lib.12.facit quod dicit bar.l.si emācipati, s̃.de colla.de duob.nepotib.quorum vnus,&c.facit quod dixit bal.c.j.quib.mo.feu.amit. facit quod dixit idē Ang.l.Imperat.ff.de stat.ho.facit quod dixit idem Ang. l.si quis ex argentariis,ff.de eden.&Lud.Rom.consi.250.vbi dixit quod testi reprobato,& vili adhibebitur plena fides,propter adiunctionē alterius boni,& fide digni,facit quod dixit Lud.Ro.l.arbitro, ff.qui satis.cog. facit qđ dixit Inn.c.1,de resc.& in c.fin.Et vide quod voluit d.Abb.in q.sua inc.Gandulph.& d.Mat.de Mathe.in no.237.d.Pe.de Anch.in repe.c.ea q̃.de reg.inr. in 6.& in 1.parte q.prin.facit quod ibidem dixit Per.de Anch.vbi dicit de vniuersitate scholarium, vbi sint permixti clerici,alle.bart.l.1.s̃.de colle.illic. & bal.in auth.habita,C.ne fil.pro pat.facit quod dixit bal.ī l.precipimus,in hoc tit. Facit quod dixit domini Card,d.c.cum Io.de testa.facit quod dixit Bar.l.si is qui duos,de lib.leg.& Bal.l 1.j̃.pro soc. & vide in rubr.de successedi.per Mod.qui ponunt multos casus,& facit quod dicit bar.in l.cum senatus,ff.de reb.dub.

¶Adde quod dictum testis vilis suppleatur per alium,bal.consi.137.lib.3.

1 *Quod non mutatur,quare stare prohibetur.*
2 *Ex identitate rationis nunquam inducitur correctio legis.*

1 §. QVICQVID. †No.quod nō mutatur,quare stare prohibe
tur:vt hic, & l. sancimus.s̃.de testa aduerte, quia hic dicit text.
quod non mutatur specialiter, & sic reqritur quod specialiter
& specificè mutetur, anteq̃ dicatur, hoc esse correctum secun-
2 dum † hoc,videtur casus expressus eius quod dixi in aut.quas
actiones.s̃. de sacros.ecle. vbi dixi quòd ex identitate rationis
nunquam inducitur correctio legum. vt l.dixi in l.si vero.§.de
viro.so.ma.quod perpetuò tene menti.

LEX XXXIII.

EO CASV. hic dicitur,quando appellatur à sententia lata super statu curialium,magister militum debet esse iudex. Et hoc sit tibi pro summario.

LEX XXXIIII.

1 *Appellatio non datur super consultatione Principis.*
2 *Quando iudex committit causam consulendam,est in arbitrio suo ponere in puncto opinionem suam,vel non.*
3 *Consultor quando examinat acta causæ commissæ,non est necessaria præsentia partis aduersæ.*

1 IVBEMVS. †qñ princeps super aliqua cā ꝯsulitur,ab eius cō
siliariis partib.præsentib.vel absentib.causa examinatur,nec ab
eorum consultationib.appellatur.h.d.No.duo ex hac l.primò,
2 †ꝙ est in arbitrio iudicis, quando causam consulendam com-
3 mittit,ponere in puncto opi.suā,vel nō.†secundò no.ꝙ quan-
do consultor examinat acta causæ commissæ, nō est necessaria
præsentia partis aduersæ. siue ergo pars fuerit citata, siue non,
nihil ad propositum,siue sit præsens siue non.

LEX XXXV.

1 *Iudex vnus vsque ad quam summam possit cognoscere.*
2 *Cum quæritur quanta sit quantitas,inspicitur tenor sententiæ,nō autem eius effectus,nec illud quod potest exigi.*
3 *Quando duo iudices ordinarij discordant,debent eligere tertium,& quid si proferant sententias dissonantes.*
4 *Quando causa examinatur in consistorio Principis, dantur nouæ dilationes, nisi examinentur per modum consultationis.*

a IN OFFERENDIS.*a* Bř dicit,†in causis q̃ sunt vsq; ad x.libras
1 auri,solū vnus iudex cognoscit.in causis q̃ sunt vsq; ad 20.lib.l.
b ꝑcipimus,nō mutatur.in causis[b] q̃ sunt vltra 20.lib.totū audi-
toriū principis expectatur,& ad appellationē introducendam
2 est bienniū ꝯstitutū,& nouæ ꝓbōes recipiuntur.h.d.†No.hic,
c quod q̃ta sit q̃titas inspicit̃ ꝯm tenorē sentētiæ,*c* à qua appella-
tur.hoc facit,imò determinat ad statuta huius ciuitatis & alia-
rū.Dicit statutū,quod q hēt instr̃m à x.lib.s̃.dēat insinuare mō
aliqs hēt instr̃m c.lib.non insinuat,opponitur sibi quod nō va-
let resp.ipse,licet instrumētum sit de c.lib.forte in patrimonio
debitoris non sunt decem,& sic in effectu non est c. lib.vt l.nā
his.ff.de dolo.Certe per hanc l.respondetur,quod debemus te
d norem instr̃i[d] inspicere,non autem effectum exactionis.[e] hoc
e etiam facit statutum,quod dicit quod soluatur decimū, seu sol
uantur capita solidorum sex denariorum pro lib.quod in æsti-
matione inspicitur tenor instr̃i.seu tenor libelli, nō inspecto ef
fectu.hoc est verū,q̃do illud qđ petitur, est certū:sed q̃do æsti-
3 matio esset incerta,dicā statim j̃.e.l.fi.in fi.†secūdò no.qđ q̃do
ij.iudices ordinarij discordant,debent eligere tertiū,vt hic. sed
si proferrēt sentētias dissonātes,q.d iuris sit,hēs in l.inter pares.
4 ff.de re iu.† vlt.not.quod qñ causa examinatur in consistorio
principis,dantur nouæ dilationes, vt hic in fi.quod est verum,
si examinatur per modum appellationis: secus si per modū cō-
sultationis,vt de dilatio.l.cum à nobis.ita debet intelligi quod
gl.no.s̃.e.l.ne causas.Op.& videtur quòd alia tempora statuan
tur,vt j̃.ti. 1.l.2.& 3.so. Hic loquitur de tempore appellationis
introducendæ seu intimandæ, ibi loquitur de temporibus sta-
tutis ad alia,vt ibi dicemus.

a ADD ¶Ale.Offerendis.Vide per me in l.cum quædam puella,ff.đ iur.om.iu.
b Ale.Causis.Adde bar.l.qui tabulas,circa pr.ff.de fur.in ver.op.quod non valet ibi,non autem effectum exactionis,hoc ē̃t facit ad statutum,& sic nota, qđ si debentur centum pro libra consultori,inspicitur quod petitur, nō qđ exigi ṗt per inopiam,quod tene menti,& facit tex.in auth.de litig.§.ad excludenda.& not.bart.istum text.in l.pen.§.fi.ff de iur.om.iu.licet litigans sit pauperior petitore,vt hic,quod est no.Tu videas per te Iac.de Belui.hic.
c Paris.Sed quid si sententia contineat aliquod factum & non quantitatem, quod debeat attēdi.vide in l.ampliorem,§.fi.& quod ibi scripsi post Ale.j̃.e.
d Paris.Instrumenti.Vide Matt.Math.not.145.
e Paris.Exactionis.Adde circa ista statuta & multa similia,Ias.§.tripli,no.1.inst. de act. vbi de multis aliis ponit;& refert idem do.Ias.§.actionum,gl.in ver. cōi diuid.& text.in l.ampliorem,j̃.e.& quæ vbicunque dicit Bart.ad reprobandum,quod debeamus metiri ius ex persona & petitione actoris.

LEX XXXVI.

1 *Si Rex iudicat, vt Dux, vel Comes, appellatur à superiorem sibi in Ducatu, vel Comitatu.*
2 *Episcopus, vel clericus habens iurisdictionem à Principe, si iudicat vigore illius iurisdictionis,an ab eo appelletur ad Principem,& non ad Papam.*

a SI QVANDO.[a] si appellatur à Duce,siue sit illustris,siue spe-
ctabilis,solum magister officiorum cognoscit, & in hoc corri-
1 git l.præcipimus.h.d.†no.hanc l.*b* ex qua no.quod si Rex iudi-
b cat,vt Dux,vel Comes,appellatur ad superiorem sibi in Duca-
tu, vel Comitatu, non inspecta Regia dignitate, & videtur hic
2 tex.illius q.Si aliquis†episcopus, vel alius clericus habeat feu-
dum, vel iurisdictionem à Principe, & iudicat vigore illius iu-
risdictionis, quod ab eo appellatur ad Principem, non ad Pa-
pam.Hic est casus.Et hoc etiam tenent Can.in c. 1.de feud. Gl.
dicit aliter in c.fi.extr.de deli.puer.& vide in c.Rom.ext.de ap-
pel.lib.6.ver.debet,& hic est casus.Et ex hoc video,quod quan
do committuntur vni plures prouinciæ,in eo quod iudicat, vt
Rector vnius prouinciæ, appellatur superior illius prouinciæ,
& eodem modo in alia prouincia.Quod intellige verum,quan
do vnus gerit duorum officium:secus si vnum officium vnire-
tur alteri,vel confunderetur in altero:quia tunc illud quod ex-
tinguitur,non debet inspici.Et ita habes tex.in auth.vt iud.sine
quo.suffr.§.illud.& C.de metrop.Bery.l. 1.& ibi no.& extra,ne
sede vac.c. 1.& ista sunt notabilia ad multa,& tene menti,quia
quotidie hæc fiunt.

a ADD.¶Ale.Quando.Quid si Rex,vel Dux,vel Comes iudicat,an appellabitur ab eius sententia tanquam lata à Rege, vel à Comite , & idem quod tenet hic bar.tenet in l.1.§.2.in fi.ff.e.
b Ale.Quod ab eo appellatur ad Principem,& idem bar.l.1.§.2.ad fi.ff.de app. q.vlt.in fi.& vide bar.in l.si cum venerit,§.nulla,ff.de pig.act.

LEX XXXVII.

1 *Appellationem potest exercere tam appellans,quàm appellatus.*
2 *Iudex potest pro parte absente supplere de facto.*

a AMPLIOREM.[a]†appellationem potest exercere tam appel-
1 lans, quàm appellatus.hoc dicit. Not.quod dixi in summario.
†No.

a ADD.¶Ale.Hic est casus in prin.huius l.multum sing.quod si aliquis est condemnatus in quinque,& in aliis 5.absolutus,si iste talis appellat,quod iudex appellationis potest in aliis quinque condemnare, in quibus fuit absolutus in ipsius appellantis præiudicium , quod tene menti perpetuo, & hoc dicit Bal.hic in prin.ad quod bene facit quod no.Inn. c.inter monasterium, de re iud.& refert bal.in l.fi.quando pro.non est ne.& ibi bart.in l.fi.& clarius ibi bal.ad fi.qui ad hoc alle.istum tex adde quod Io.an.in add.Spec.tit.de app. §.in quibus,ver.quid si victus,dicit Gui.de Suz. hic quærere,an beneficium huius l. competat appellato, quando appellantem pœniteat,ab appellatione recedit.ibi causa breuitatis te remitto.

Paris. Quid autem si lapsum est tempus appel.prose.an app.possit proseq.vide not.abb.in c.ex parte, de præb.item limita sing.vt per Alb.hic,nisi appellans accepisset sententiam quantum facit pro se,&inquantum est contra se, appellare licet,prout solet communiter fieri.vide per eum.item de materia huius l.vide late Felin.in c.significauerunt,extra de except. vbi ponit etiam de prædicta limitatione,vide Bar.cons.150.vide etiam omnino Phil.in cap.si duobus,extra de appel.Barb.in c.Rayn.de testa.

2 †No.ēt,quod ꝑ parte absente iudex p̄t supplere de fcō.ibi,adimplere,&c. Et vide gl.q̄ not.& tene menti. Ego dico,qd' in cā appl̄onis nō est speciale,imò est regula vbicunq; ꝯ absentē p̄t perueniri ad diffinitiuā sn̄iam, iudex pro eo p̄t supplere de fcō. Hic est tex.& s̄.q̄uo,&qn̄ iud.aut.q semel.ibi pergsita veritate.

§. IN REFVTATORIIS. Gaudent breuitate Moderni. h.d. Habuistis s̄.de precib.Imper.off.l.fi.

1 *Ratione dubij non impeditur iudex vltra ordinariam iurisdictionem cognoscere & pronunciare.* *(processu.*

2 *Aestimatio facta in principio litis pro soluenda decima, non facit fidem in*

1 §. SED CVM SCIMVS. Br̄ dicit,†Si tp̄e sn̄iæ summa reperiatur maior q̄ prima facie videbatur,non impeditur iudex super toto pronunciare.h.d.notabilissimus §.quem bn̄no. Tota

a die vides,[a] quod in ciuitatib.sunt iudices,q p̄nt de causis cognoscere vsq; ad certas summas, qd' si illa causa prima facie nō videatur excedere iurisdictionē iudicis, si postea reperiat̄ maior, p̄t super toto pronunciare:& sic vr̄ quod ille iudex possit tunc cognoscere de illa summa,licet tp̄e sn̄iæ in processu,& pòst,appareat maior summa,& non posset cognoscere, ꝙ nihilominꝰ

2 p̄t cognoscere.Casum habes hic not.† Secundò no.casum ex hac lege,quod licet in princip.litis sint æstimatores ad æstimandum quātitatem litis propter soluendam decimam,ꝙ illa æstimatio non facit fidem in processu,sed debet examinari veritas. Casus est hic,quod perpetuo tene menti.

a ADD. ¶Ale.Tota die vides.Hanc q.decidit Bar.in l.si id.in pr.ff.de iurisf.om. iudi.& vide tu Bar.in l.in offerendis,in j.q.j̄.eod. q.d econtra, vide quæ dixi post Bar.in l.j.§.j.ff.de iurisf.om.iu. Quid autem si quæstio est super interesse aliquo quod à principio est inæstimabile,quis cognoscet.& not. Bar.hic, & dicit Bar.in l.4.§.prætor,in fi.de dam.infect.& ibi Lud.in fi.

¶De temporibus appella. Rub.

LEX I.

I QVIS. Br̄ dicit, tempus exercendæ appellationis interpositum à noīatione ad munera est duorū mensium à tempore sententiæ.h.d. Op.s̄.tit. 1.auth.hodie. Dicunt quidam,quod hic est speciale:quod non videtur verū, vt l.j.§.quod in sententiis.ff.qn̄ app.sit.Dicas ergo quod hic loquitur de tp̄e appl̄onis exercendæ, ibi de tp̄e appellationis interponendæ. Sed ꝯ hoc opp.qa ad exercendam appellationem statuitur maius tp̄s,vt j̄.eo.l.fi.§.illud. Sol.sp̄ale est in hoc casu, vt ita modicum tp̄s statuatur ad appellationem exercendam.

LEX II.

1 *Fatalia quæ currant appellanti in appellatione prosequenda.*

2 *Quando parti datur dilatio octo dierum ad aliquid faciendum,tunc si in vltima die illud facit,non est necessaria citatio aduersarij.*

3 *Priuilegium quando impetratur à Principe in his, quæ causæ cognitionem non requirunt,vel partem modice lædunt,non debet pars citari.*

4 *Si dies termini cadit in diem feriatam,quando debeamus inspicere præcedentem diem non feriatam.*

5 *Quando vnus solus litigat,iudex potest supplere de facto pro parte.*

6 *Si iudex statuit terminum vnius mensis,de quot diebus intelligatur.*

1 TEMPORA. †Br̄ dicit, Si appellatur ab ordinario,ad appl̄onis prosecutionem inchoandā primum fatale est sex mēsium: & dantur alia tria vnius mēsis ꝑ quolibet,& à Principe p̄t intra tres mēses reparatio postulari,nec partis citatio reqritur.Si appellatur à delegato,eadē sunt fatalia reparatione accepta:sed si appellatur à delegato illustris, vel spectabilis, primū fatale est duorū mensium,cætera nō mutantur. Et si vltima dies cadit in feriatā,p̄cedens inspicitur,& fatalib.elapsis pro non appellante

a hr̄.h.d hæc l.ad q̄ aduerte.Pro cuius declaratione & euidentia[a] scias,qd' quoddā est tp̄s appl̄onis interponendę,de quo loqtur l.eos.in fi.& aut.hodie.s̄.ti.j.Quoddā est tp̄s appl̄onis introducendæ seu ꝑducendæ.de illo loqtur l.in offerēdis.s̄.ti.j. Quoddam est tp̄s inchoandi processum super appl̄one, & de illo loqt̄ hæc lex,& l.cū anteriorib.j̄.eo.vsq; ad §.in his.licet gl.aliter intelligat.Quoddā est tp̄s appl̄onis exercēdæ,& finiendæ.de hoc loqtur in d.l.cum anteriorib. §. illud. Alia tp̄a declarabo super

2 auth.†Primò no.qd' qn̄ datur dilatio parti octo dierum ad aliquid faciendum,si illud vult facere vltima die termini,non dēt facere citari aduersarium, qa vltima dies terminis est nota aduersario.Sed si vellet facere intra terminum,non posset,nisi faceret partem citari, qa qua die ꝯpareat intra terminū, dēt esse

b notum parti,vt probatur hac l.& dixi vobis,de ver.ob.l.q añ.[b] licet hæc lex q̄tum ad appl̄onem recipiat mutationem,vt j̄.eo.

3 l.cum anterioribus.§.j.†Scd̄o no.qd̄ qn̄ à Principe impetratur

c priuilegium,non est necesse qd' citetur pars.[c] qd' est verum in his,q̄ partem non lædunt,vel lædunt modicè,seu causæ cognitionem non reqrunt,vt l.2.§.merito. & §.si qs à Principe. ff.ne qd in lo.pub.de prec.Imper.offer.l.quoties.& ita loqtur hic.In his verò,q̄ causæ cognitionem requirunt, vel partem læderent multum,dēt citari pars, vt l.2.de nata. resti. & de ado.l.nam ita

4 diuus.Not.ex §.illud.†qd' qn̄ dies termini cadit in diē feriatā,[d]

d dēmus inspicere p̄cedentē diē non feriatā. De hoc tāgitur per Spe.in ti.de cita.§.j.ver. itē excipit̄ qd' citatio. & de dila.§.j.ver. sed pone iudex.Nec tñ iudicio meo illū passū vsquequaq; p̄fectè declarat.Possemꝰ tñ br̄ sic dicere. Qn̄q; statuitur alicui terminus in quo aliqd faciat:Qn̄q; statuitur terminꝰ intra quē aliqd faciat.Si statuitur terminꝰ in quo,si illa dies cadat in feriatā diē,p̄t pars se p̄sentare,nō vt ꝑcedat,sed vt sequenti die nō feriata ꝑcedat,vt in c.veniens.ext.de accu.Sed si vellet,p̄t ꝯparere,si qdem cōpareret ad impediendū ꝑcessum fiendū ꝯ eū rōe ꝯtumaciæ,tūc p̄t:sed ad impediendum offm̄ iam ꝯsummatum ꝑp ꝯtumaciam nō p̄t,vt in c.cū dilecti.ext.de dol.& cont. & d. c.veniens.Si vero statuitur terminus intra quem veniat,tunc si cadit in diem feriatā feriis solēnib. inspicitur p̄cedens dies nō feriata,vt hic.Sed si cadit in ferias repētinas, sibi subuenitur,vt l.sed & si per p̄torem.§.si feriæ.ff.quib. ex cau.maio.Diceres tu, hęc lex non loquitur de termino,intra quē,imò de termino,in quo,qn̄ vltima dies termini est fatalis, vt l.cum anteriorib.§.j. j̄.eo.Resp.concedo quod vltima dies termini est fatalis,quantum ad hoc vt possit procedere parte non citata,sed si vult facere citari partem,tunc pōt intra tp̄s fatale. ita loquitur hic,ita pōt loqui j̄.l.proxi.†Vlti.no.quod qn̄ vnus solus litigat,iudex

5 p̄t supplere de facto pro parte. Vidistis s̄.ti.j.l.ampliorem.in pr.

6 Vltimò p̄t induci hæc lex ad q.†iudex statuit terminum vnius mensis,de quot dieb.intelligitur? Hæc lex facit,quod intelligitur de 30.diebus.Do.Io.And.mouet istam q.in c.q̄ sit.extra de elect.lib.6.Et dicit ꝙ intelligitur de tot diebus,quot dies habet ille mensis,in quo terminus datur,vt quot dies deficiunt ex illo mense,tot suppleantur ex alio mense,dixi de verb.sig.l.cum bissextus.Alia ponentur in l.fi.huius ti.vbi melius cadent.

a ADD.¶Alex.Euidentia.Vide Bar.in auth.ei qui.& in auth.sed lis,j̄.eod.

b Ale.Ante.Et in l.item illa.de consti.pec.Bal.in l.si qui admi.& Lud.ibi.

c Ale. Pars. An qn̄ impetratur à Principe requiratur scīa partis,faciunt no.in l.fi.s̄.de leg.Et ista vr̄ tenere expresse Bal.in l.fi s̄.de fur. & hic expresse in l. fi.qui.res iu.& vide Paul.de Ca.in consi.2.& Bar. l.Gallus, §.& q.d si tm̄,& Inn.in c.ex parte nr̄a,&in c.cum olim.de ver.sig.&vide in l.si q.s ꝯsortium, de fabri.lib.10.Et intellige nisi sit de plenitudine ptātis Principis,tollitur citatio,s̄m Host.& alios in c.nr̄a,de proc.& vide si ꝑ viam gratiæ doct.in c.inter.& dicit Old.in consi.222. circa fi.qd' qn̄ ꝑ rescriptū ꝯfirmatur qd' de iure non tenuit,sed qn̄ iuri cōi ꝯgruit,non dēt citari. Ita dicit in p̄fato consi. in prin.alleg.pro parte nepotis.ver.si sn̄iæ.Primo allegat qd' qn̄ priuilegium impetratur à Principe,est necesse quod pars citetur.Vide per Can.in c.cum olim,de re iud.& in c. vestra,de procu.& in c.inter quatuor.de ma.& obed. & per Bal.in l.adopt.de adopt. & per Bald.in l.fi.C.de fruc.& lit.exp.vt d.l. qui.res iud.non noc.per Imo.in c.cum dilecta.de confir.vti.vel inuti.

d Alex.Feriatam.Qn̄ dies termini cadit in diem feriatā,vide Bar.& Doct.in l. j.§.nunciatio,de oper.no.nunc. & ibi late de hoc per Doct. & Imo. ibi dixi. Adde Bal.in l.j.s̄.de dila.& in l.eos.§.finautē,de app.ibi ēt quid si dies termini fuit impeditus. Et vide Bal.hic,quid si vltima dies instantiæ est feriata.Et ista procedunt in dilatione iudiciali. Quid aūt in legali,vel statutaria,vide Bar.in l.si pater,j̄.qn̄ prouo.&cū Bar.hic transit Imo.in c.cupientes,§.quod si per viginti,de elec.in 6.per Bal.in l.2.ff.si quis in ius voc.adde Io.and.in addi.ad Spec.in tit.de fer.§ j.vers.pen.vbi dicit, quod si iurisdictio delegati finit in die feriata, quod illa die poterit sententiare,si non fuit culpa. & vide Fede.consi.75.officij.Adde de hoc vt per Pet.de anch.consi.98.

LEX III.

1 *Per cursum omnium fatalium non datur reparatio, etiam ex iusta causa impedimenti.* *(liter intelligatur principium.*

2 *Statutum si dicit, ꝙ potestas debet aliquid facere in principio sui officij,qua-*

NEMO ARBITRETVR. ista lex hēt duas partes s̄m verum intellectū. Primò ꝓhibet ꝓrogare tp̄s initiandi processum super appl̄one vltra tp̄s statutū.s̄.l.prox. Scd̄ò dicit tp̄s appl̄onis introducendæ seu ꝑducendæ nō dr̄e spectari vsq; ad finem.Et sic pirmò loquitur de tp̄e initiandi processum. Scd̄ò loquitur de tp̄e appl̄onis producendæ seu intimandæ. Secūda ibi,ita vt.

1 †No.ex isto principio,qd' post cursum oīm fatalium nō datur reparatio,ēt ex ista cā impedimenti, vñ ēt per restōnem in inte. non subuenitur:qd' patet ex eo quod tex.dicit,neq; sub p̄textu quodam altero. ꝯ qd' vr̄ ꝙ notatur in auth.ei qui appellat. Sed dic vt ibi dicam. Op.ad vltimum responsum,& vr̄ qd' sufficiat venire in vltima die termini,vt j̄.e.l.fi. §.& cum antea. Dicit gl. qd' iste ver.ꝯtinet ꝯsilium non p̄ceptum.Et dicit verū gl.si hæc lex intelligeretur in tp̄e ꝯstituto ad initiādū ꝑcessum super appl̄one. Sed veritas est, qd' loqtur de tp̄e ꝯstituto ad appl̄onem intimandā seu ꝑducendā,& iō dēt ꝑduci añ medium illius termini ꝯstituti,vt s̄.ti.j.l.in offerendis.& j̄.eo.l.fi.§.in his. Et ita te

2 nebat Ia.But.& Ia.de Are.†Vltimò facit hic tex.ad q.Dicit statutū,qd' ptās dēt aliqd facere in principio sui officij,qualiter intelligitur principium? Hæc lex præstat arg.quod intelligitur in principio, hoc est,ante medium sui officij, vt totum illud ante medium,dicatur in principio,arg.pro hoc in glo.not. ff.si quis ius dic.non obtempe.l. 1.in gl.mag.Dic plenè in l.3.ff.de fur.

LEX IIII.

1 Quæ nõ fuerunt ꝓbata in 1. instantia, possunt ꝓbari in secunda appellationis.
2 Appellatione pẽdente nil debet innouari per iudicem, à quo est appellatum.
3 In causa appellationis ab interlocutoria iudicatur ex primis actis.
4 Capitulum nouum dicitur quod actionem, vel exceptionem propositam non respicit nec coadiuuat.
5 In causa appellationis non possunt testes produci super eisdem articulis, sup (quibus iam fuerunt recepti.
6 Sed sup nouis articulis respicientibus actionẽ primã produci possunt. & n. 6.
Et ibi cur post aperturam testium non admittatur probatio, nu. 5.

a PER HANC.[a] ista est notab. l. valde. Et diuidit̃ in 3. partes. pri
mò permittit nõ ꝓpositũ ꝓponi. secũdò nõ ꝓbatũ ꝓbari. Ter
tiò rõẽ assignat. secũda ibi, sed & si qua. Tertia ibi quo exercita
1 tis. Br̃ dicit, † in cã appellõis licet vtriq; parti nõ ꝓpositũ ꝓpo-
nere, & nõ ꝓbatũ ꝓbare. si actiõẽ antiq̃ respiciat, aliàs sec⁹. h. d.
2 Op. & vr̃ † qd̃ post appellõẽ nihil innouetur, vt s̃. ti. j. l. appellõe.
ff. nil no. app. pend. l. j. gl. dicit, fallit hic. tu dic, qd̃ nil dẽt innoua
ri appellõe pẽd. s. per iudicẽ, à quo est appellatũ, sed ꝑ iudicẽ ad
3 quẽ appellatũ est, nihil ꝓhibet. † secũdò op. ext. e. c. appellãti. in
cle. sol. ibi loqtur, qñ qs appellat ab interlocutoria, in quo casu
dẽt iudicari ex primis actis: hic q̃do appellatur à diffinitiua. rõ.
qa q̃do appellat ab interlocutoria, nõ appellat tm̃ ab iniqtate
snĩæ, q̃tũ à grauamine sibi illato per iudicẽ. Et iõ dicit Decreta-
lis, ꝙ in cã apprõis ab interlocutoria, dẽt inseri iusta cã grauami
nis, & c. de ap. c. j. li. 6. sed iudex nõ potuit grauare ptẽ, nisi ex pri
mis actis, merito nouæ ꝓbões nõ admittũtur. iõ dicerẽ qd̃ per
statuta terrarum in qb. qñq; ꝯstituũtur aliq officiales, q vocan
b tur exgrauatores,[b] ꝙ tales officiales nõ pñt nouas ꝓbões reci
pere: qa nõ sunt positi nisi ad tollendũ grauamẽ, respũ iudicis
loquor, vt habuistis s̃. ti. j. l. eos. op. 3. ext. d̃ test. c. frñitatis. vbi dr̃
totũ ꝯriũ h⁹ l. quod super nouo caplo possunt admitti nouę ꝓ
bões, nõ super antiquo. dicũt qdã, vt hic tãgitur in j. gl. mag. in
c fi. quod aliud est de iure can. c aliud de iure ci. vel dic, quod ibi
appellat nouũ capitulũ nouã assertionẽ, q̃ tamẽ respiciat actio
nẽ ꝓpositã, & sic ꝯcordat cũ ista. Hoc satis placet, vt j̃. dicã. Ve-
nio ad qões, & q̃ro primò, hic dicit, quod nõ ad nouũ cap. & c.
4 Pro declaratione l. † q̃ro quod dicatur nouũ capitulũ,[d] & qd̃
d antiquũ. in hoc sunt multæ. opi. Nã qdã nouũ capitulũ & anti-
quũ recipiũt ex tpe, qdã ex re, qdã ex cã. ex tpe, qa nouũ capitu
lũ dr̃ ius nouiter acqsitũ: antiquũ ius, quod cõpetit tpe primæ
causę. & addunt isti quod illud ius nouiter acqsitũ, in cã j. pote-
rat ꝓponi, in secunda nõ, quod gl. nõ placet, & vide gl. ista opi.
nõ placet gl. & merito. nam si ius acqritur de nouo, ex cã de p̃-
terito, & tunc p̃t deduci in 1. iudicio, & eadem rõe in cã apprlo-
nis, vt hr̃ in l. ædiles. §. item sciendum. ff. de ædil. edi. & l. si rem.
in fi. ff. de pig. act. & l. si mãdauero. la piccola. ff. mãd. si vero ori-
tur ex cã noua, tunc non p̃t deduci in iudicio primo, nec in iu-
dicio appellationis, vt l. non p̃t. ff. de iud. & ideo ista lect. q̃ non
permittit istud nouum capitulum ꝓduci in cã apprlonis, sed in
cã j. non bene facit. potest tamen hęc lex aliter intelligi, vt illud
quod dicit, sed ante potest, & c. nõ intelligatur ante, hoc est in j.
iudicio, sed intelligatur ante. s. ius quæsitum. q. d. ius ante quæ-
situm potest in causa appellationis produci, ius postea quæsi-
tum, non. Est isto modo potest sustineri ista lectur. vt j̃. dicam.
Alij intelligunt nouũ capitulũ, & antiquũ ex re, vt puta, in prĩo
iudicio petebã bouem, in cã apprlõis volo petere equũ. Vel ex
pte rei primo excipiebat de boue, nũc excipit de equo. & istud
dicatur nouũ capitulũ, q̃si de re noua. Sed si sup eadẽ re volo i⁹
meũ fundare ex nouis ꝓbõnib. possũ. Et istã lect. tenet hic gl. q̃
lect. an sit vera, dicã j̃. Alij dñt nouũ capitulũ ex cã, & in cã ap-
prlonis, possũ ꝓducere nouas ꝓbões, q̃ tendũt ad probãdum
illã cãm, q̃ in primo iudicio fuit deducta. Sec⁹ si cã variaret̃, qa
tũc diceretur nouũ capitulũ, vt si primò dicebã furtũ, nũc dico
violentiã. Hoc nõ placet gl. cũ. n. respiciat eandẽ rẽ, vr̃ ptinere
ad capitulũ antiquũ. Ita d̃t gl. & tẽt opi. scdã. Hoc non vr̃ verũ,
nã s̃m verã opi. q̃ tñt oẽs de iure nouo, & ẽt de iure antiquo,
post li. ꝯtest. nõ licet actionẽ mutare, vt l. edita actio. s̃. de eden.
& auth. q semel. s̃. quo. & q̃d. iu. Sed s̃m istã opi. induceret̃ mu-
tatio actiõis, ergo, & c. sed sustinendo gl. possem⁹ dicere, sicut in
e primo iudicio admitteret̃ cumulatio,[e] vt no. in d. l. edita actio.
ita eadẽ rõe in cã apprlonis. Ad ꝙ resp. ꝙ qñ fit cumulatio diuer
sarũ actionũ, oportet ꝙ fiat per nouũ libellũ, & sic erit noua in-
stantia, vt no. in l. nõ est nouum. de act. em. Et sic licet forte iste
nou⁹ libell⁹ possit dari corã iudice apprlonis, tñ hoc nõ pertinet
ad ꝯfirmãdã, vel infirmãdã snĩam primã, sed ad nouã sententiã
ꝯsequendã. vnde ista opi. nõ vr̃ vsquequaq; vera. Alij, vt Iac. de
f Are.[f] dñt, ꝙ illud vr̃ nouũ capitulũ, qñ snĩa lata super primo, su
per eo, ꝙ de nouo ꝓponitur, nõ parit exceptionẽ rei iudicatæ.
Sed si pareret exceptionẽ rei iudicatę, dr̃ ex nouo capitulo pen
dere, l. & an eadẽ. §. actiões. ff. d̃ exc. rei iu. Et est rõ, dicit ipse, qd̃
qñ sententia prima parit exceptionẽ rei iudicatæ in eo qd̃ scdo
ꝓponitur, lex subuenit appellãti, qa sibi parat p̃iudiciũ, qd̃ ñ est
necesse, qñ rei iudicatæ exceptio non paratur. Ita dicit Ia. licet
istud dictũ sit satis rõnabile, tñ nõ est verũ, qa ego reperio ꝙ in
iudicio cãæ principalis noua cã p̃t allegari, in qua sentẽtia lata
nõ parat p̃iudiciũ. Hoc ꝓbo per l. si rẽ. §. fi. ff. de pig. act. ꝯiũcta l.
si mr̃. §. ea. de exce. rei iu. Quid ergo dicem⁹? Br̃ ex parte actoris
omnis articulus, & omnis actio, vel intentio, q̃ casum, vel actio
nem ꝓpositã respicit, vel coadiuuat, dr̃ pendere ex antiqs capi-
g tulis,[g] & illis ꝯiunctis, admittentur illæ nouæ ꝓbões. Si verò
actionem propositã nõ respicit, nec coadiuuat, tũc dr̃ nouũ ca-
pitulũ. Idem dico ex parte rei: omnis exceptio, q̃ actionem pro-
positã respicit, dr̃ pendere ex veterib. si actionẽ nõ respicit, dicã
nouũ caplm. Et s̃m modũ istũ pñt intelligi oẽs opi. q̃ sunt hic.
Probatur ista opi. in l. vlt. ff. qd̃ cũ eo. & in l. Aemilius. ff. de min.
vbi sententia prima in cã appellationis põt cõfirmari ex nouis
5 allegationib. & nouis probationib. Secundò est vidẽdum, † hic
dr̃ quod in causa appellationis pñt fieri nouæ probões. Quæ-
h ro vtrum istæ nouæ probões[h] possunt fieri per testes. Et vr̃ qd̃
sic, vt hic. & l. eos. §. j. s̃. ti. j. In ꝯrium vr̃ in auth. de testi. §. qm̃ ve-
ro. vbi

a ADD. ¶ Ale. Ista l. non habet locum in appellõne ab interlocutoria, s̃m Bal. in add. Spe. facit cle. fi. de ap. & cle. 1. de re iu. ver. sentẽtias. bar. vr̃ consentire ꝯrium in l. eius qui, ff. de ap. re. & ad intellectum vide Lud. l. admonendi, & qd̃ ibi dixi, ff. de iureiur. & adde quod no. Bal. l. generaliter, §. 1. de reb. cre. & no. bene quod dicit Bal. l. inuitus, s̃. de proc. quod licet ius cõe, vel statutum dicat, quod in causa nullitatis, vel appel. nõ possint recipi nouæ probationes, istud intelligitur nisi de nouo emergant: ipse dicit cõsuluisse, quod reputat valde no. & no. quod ista l. habet locum tam in causa nullitatis, sicut app. vt no. Bal. l. 1. j̃. quan. pro. ver. iuxta prædicta quæro. item adde quod in causa ap pel. deduci accessoria possunt, quę non fuerunt deducta, s̃m gl. d. §. de illo. in auth. de his quæ ingr. ad ap. ver. occur. & vide tex. in l. ampliorem, ver. in refutatoriis, de ap. & ad intellectum huius vide Inn. d. c. ꝯsti. el 2. de ap. & vide ad hãc l. Bal. in l. ita demũ, C. de proc. limita sing. istã l. per gl. c. ad audientiã, de resc. habere locum tm̃ in probationib. quas non potuit primo producere: secus si in primo potuisset producere, & ibi summe no. illã gl. Ant. de Bu. bene facit gl. fi. c. pastoralis, s̃. de exce. & vide Ang. de Are. l. admonẽdi, de iurei. Paris. ¶ Limita reg. huius l. vt procedat solum in petitione coram primo iudi ce, secus si ius petens, vide Fel. c. significaue. ext. de ap. item limita solum pro cedere in his, in qb. pars non fuit negligens in j. instantia, sed forte non produxit rõe ignorantię, vel iusti impedimẽti. ita Ant. c. ad audientiam, el 2. ext. de resc. & imò non procederet in his quæ pars malitiose distulisset, s̃m Pan. c. 1. ext. de exce. Io. an. & Host. c. cum inter, ext. de exce. super quibus dictis vi de Fel. omnino cõcludentem ꝯrium, c. ad audientiam, el 2. ver. omissum, ext. de resc. & c. inter monasterium, ext. de re iud. ver. non deductis. item limita, vt non procedat in his, quę opponuntur ante lit. cont. l. ita demum, & ibi no. C. de proc. facit quod dicit Bal. per illum tex. l. is qui se obtulit, in fi. ff. de rei ven. vide Ale. cons. 33. vol. 4. & quod etiam ista reg. procedat in tortura omissa in causa principali, & possit etiam peti in causa appel. vide Io. de Dama. cons. 1, ad fi. cum addi. Bal. in fi. item non habet locum in appellatione ab exe cutione, vel alia interlocutoria. vide Io. de Dama. cons. 26. vide tex. d. c. appel lãndi, de ap. item in materia prædictę rei vide late Fel. c. cum Io. de fid. instr. vbi ampliat & limitat multipliciter, item an ista exceptio procedat in exceptione relationis, vide & limita, vt per Ias. l. ita demum, C. de procu. item an exceptio malitiose omissa in causa principali possit opponi in causa ap. vide Soc. l. is qui, ff. de excep. item quod vbi exceptio malitiose non fuit opposita in causa principali, non possit opponi in causa ap. vide Barb. cons. 35. vol. 3. itẽ quod in causa ap. non possint opponi nisi causæ tendẽtes ad impugnandum snĩam, non aliæ, licet potuissent opponi ante snĩam: puta exceptio compensationis, vide Fel. in c. suborta, de re iu. allegat Bal. hic, & idem tenet Sal. hic.

b Ale. Exgrauatores non possunt recipere nouas probationes, facit quod habe tur in d. l. illos, s̃. ti. 1.

c Ale. Vide omnino Ang. cons. 147. c. 1. inc. in q. vertente. & de veritate vide om nino quæ habes ad bar. in auth. qui semel, C. de prob.

d Alex. Quod dicatur nouum capitulum, & quod antiquum, per Spe. de teste, §. satis vtiliter, ver. illud autem no. Doct. in c. fraternitatis, de testi. & bart. in auth, qui semel, de probat. vers. quæro vtrum testes super eo quod non dixerunt, & dicitur nouum capitulum, dummodo addatur aliqua qualitas primo capit. tex. & ibi doc. in c. cum olim causam, vlt. de præsc.

e Alex. An in causa appellationis possit fieri cumulatio, vide Bal. in l. si quis libellos, s̃. ti. 1. in eo, quod dicit l. edita, s̃. de eden. habere locum in causa ap. & limita per eum, vt ibi. & vide Im. c. 2. de lib. ob. Adde per Rom. cons. 380.

f Alex. No. hic per doc. no. q. bar. in l. iulianus, in fi. ibi, sed quid si condemnatus, de cond. & dem. quam indecisam reliquit.

g Paris. Quomodo aliquid dicatur dependere ex alio, vide Are. per illum tex. l. si quis hæres, in pr. vol. 3. ff. de acq. hær.

h Ale. Vtrum in causa ap. possint produci noui testes, & si repetantur, possunt iterum iurare. Tex. est no. quod sic in fi. extra, de test. & quod not. gl. in l. fi. s̃. de test. Facit l. qui bona, §. si quis stipulaturus, cum ibi no. ff. de dam. inf. & vide quæ dixi in j. repe. ff. de q. sed Bal. in auth. hoc sacramentum, s̃. de iur. cal. tenet quod non requiratur nouum iuramentum, nec noua citatio. contra. tenet in l. fi. s̃. de test. & hic prima gl. & qñ fiunt nouæ probationes, quæ sit forma sententiæ in causa appellationis, vide per Spe. in tit. de sent. diffinit. & interlocutoria, §. nunc transeamus, ver. quia talis, & vide quod no. Bal. in l. 2. s̃. de eden, & Bal. in l. eos, in pr. s̃. tit. 1. Abb. in c. fraternitatis, de test. quod si testis producitur super talibus actis, quæ poterant sub primis comprehendi, tunc non vitiat, aliàs secus: Bal. in l. hæredes palam, §. sed si notam, in fi colligit ibi ar. ad testes, quando repetuntur, vt declarent, non debent iurare.

ro.vbi dr̃,qđ post didicita testificata non pñt de nouo produci
testes.Quidā dñt,qđ istæ ll.corrigunur per illā auth.& sic non
posset fieri probō per testes. alij dicunt,quod illa aut.loqtur in
cā principali,sed in cā ap.possunt de nouo testes recipi,et super
a eisdē capitulis.Et istud tenet ibi gl.*a* & istud Vltram.ēt tenent.
istud cōiter tenent doc.nostri.nec ob.§.qm̃ vero.nā dētis scire,
ꝙ duplex est rō,quare post aperturā testiū nō admittatur ꝓbō.
Primò timore subornationis. secundò propter identitatē instā
tiæ.nā in alia instātia possunt recipi,vt l.vlt.s̃.de testi.sed cā app.
est alia instātia à prima,vt l.ita demum.& ibi no.s̃.de proc.ergo
&c.Videtis domini,tex.iuris can.dicit directò ꝯrium in c.frater
nitatis,ext.de testi.& iō starem illi decretali,vt dicamus sic,aut
testes producuntur super eisdem capitulis super quib.iam fue-
runt recepti,& non possunt recipi,quia subest timor suborna-
6 tionis,sicut in cā j.Aut † quis vult recipere super nouis art.res-
picientib.actionem j.& tunc potest.ita loquitur hic,& l.eos.§.j.
s̃.ti.j.& l.in offerendis.in fi.non ob.quod dicit,& ex alia instan-
tia,quia fateor quod in alia instantia possunt recipi volente par
te.ita loquitur l.vlt.s̃.de testi.non autem ea inuita,& sic loqui-
tur q.nostra.Vel aliter,ibi loquitur q̃do testes fuerunt examina
ti coram arbitro,hic q̃do fuerunt examinati coram iudice.quo
casu illa l.non habet locum,& tetigi in l.gesta.s̃.de re iu.nō ob.
quod pt dici,quod ad alium finem producūtur in j.cā:ad alium
in ij.nam in j.producuntur,vt quis condemnetur,vel vt quis ab
soluatur.in secunda producuntur,vt sententia cōfirmetur,vel
infirmetur.ergo,&c.vt in c.veniens.ext.de test. nā resp.ꝙ istud
confirmare,vel infirmare,est æquipollens isti condemnare,vel
absoluere,vt dixi s̃.ti.j.l.eos.ergo ad eundem finem producen-
tur.Possemus hic quærere,an in causa appellat.sit locus recon-
uentioni.dicam in auth.& consequenter.de sen.& interl.

a ADD.¶Ale.Gl.Hoc limitant aliqui,retuli post bar.in authen.qui semel,s̃.de
prob.secundum Iac.de belui.& bal.in c.1.quid sit inuest.& vide bar.in auth.
qui semel,in prin.&c.

LEX V.

CVM ANTERIORIBVS. l.1.s̃.e.per hanc l.corrigitur,& se-
cundum diuersitatem locorum, tempora primi fatalis mutan-
tur.H.d.istud principium in summario.
§.ET CVM ANTEA. l.2.s̃.e.corrigitur hic,& vltimus dies
termini solum non intelligitur esse fatalis,sed quatuor dies an-
te vltimum,& quinque dies post,intelliguntur esse fatales.h.d.
§.IN HIS. super tota hac l.habuistis de tempore cōcesso ad ini
tiādum processum super appel. hic loqtur de tempore cōcesso
ad appel.producendā,seu intimandā iudici,& corrigitur in ali-
quo.l.in offerendis.s̃.ti.1.Et hæc sufficiant tibi pro summario.
1 *In cā ap.interponitur exordium,ēt vna parte absente,quod fit per citationē.*
2 *In causa appellationis proceditur lite non contest.si pars est absens.*
3 *Tempus prosequendæ appellationis hodie currit à tempore interpositæ app.*
§.ILLVD. q̃doque statuitur terminus ad appellōnem produ-
cendā,vt vidisti s̃.prox.§. q̃doque ap.producta statuitur termi-
nus ad processum initiandum,vt hac l.in pr.& §.1.q̃doque pro-
cessu initiato statuitur terminus ad exercendā appel.& cōplen-
dum processum super appel.& de hoc loqtur hic §.Quod suffi-
1 cit tibi pro summario.†Not.ex hoc §.ꝙ in cā app.interponitur
exordium etiā vna parte absente, quod fit per citationem par-
tis.Vide gl.q̃ est hic super ver.exordium.Videtur ergo,quod ci
2 tatio sit initium in cā ap.Dixi s̃.de in ius vo.super rub.† No.2.
a ꝙ in cā ap.proceditur lite non cont.*a*quod est verum parte ab-
sente,vt hic:sed parte presente in cā ap.debet lis cōtestari,quia
hoc casu non loqtur hic.& videtur mihi,quod sit tex.c.interpo
sita.in fi.extr.de ap.& est tex.l.1.ne li.in vna ead.cā ter.prouo.&
3 ibi per do.†Vlt.no.quod per hāc l.vr̃,quod tps prosequendæ*b*
b ap.currat à tempore inchoati processus super appellōe,non à
tempore interpositæ ap.licet de hoc fint duæ opi.in gl.fin ista
tempora:tamen hodie non est dubium,quod currit à tempore
interpositæ ap.vt in auth.ei q appellat.s̃.e.q̃ statim legā. & c.si-
cut.de ap.in cle:& quod ibi in gl.plenè no.per Io.And. Vltimò
dicit hic gl quod aliud est in cā excusationis tutoris,q̃ in cā ap-
pellationis.Nam in causa ap.statim elapso termino est perinde,
ac si prouocatum non esset:in causa excusationis secus,vbi se-
quitur iussus iudicis,vt l.si is qui.de excu.tu. & ita dicit gl.con-
trarium est veritas,vt ff.de admin.tut.l.quidam decedens.§.fi.
& l.seq.& s̃.de peric.tu.l.si tutor petitus.

a Ale.Verum in cā appellōis requiratur litis cont.& adde quod Inn.vr̃ tenere
ꝙ non,in c.Rayn.de test.in gl.ver.contest.& adde Bar.l.3 ff.de ap.Quid in ap
pellōe ab interlocutoria. Sed quid si vna pars sit præsens,& alia similiter sit
præsens,licet sit contumax in non petendo iussu iudicis iubentis litem con
testari.Dic quod similiter non requiratur lit.cont.quia tunc haberi debet ꝓ
contumace,vt c.cum olim,extra de test.& ibi no.d Ant.& vide cap.tuas,de
ap.& cum Bar.hic concordat Bal.l.ab eo,s̃.qūo & quando iu.& Bar.c.per ve
nerabilem,qui fil.sint le.Dicit tamen Bal.in l.1.ne li.ter.prouo.quod si partes
de concordia processerunt lite non cōtest.valet processus,vt hic:adde Bal.

l.si ita.de materia,in pr.s̃.de proc.& late in auth.hoc sacramentum,s̃.de iur.
cal.vbi vide,& Bal.in auth.qui semel,in pr.C.qūo & quando iud.adde,an in
causa apppellationis procedatur lit.non contest.Old.cons.12.
b Ale.Et an per solam libelli oblationem absque citatione dicatur quis prose-
qui appellationem,vide in cons.Bar.cons.154.aliàs 147.
a §. SINAVTEM Partes.*a* Hic est no.casus.Potest per pactum fu
b turæ appellationi renunciari.*b* h.d.No.quod dixi in summario.
facit l.1.§.1.ff.à qui.app.non lic. & hoc est verum,quia possunt
tempora mutari,& prorogari:ante ista tempora non possent,vt
s̃.de iudi.l.properandum.§.& si quidem,&c.

a ADD.¶Barb.Adde qđ pulchrè đt Bal.l.tale pactū,§.qui prouocauit,de pac.
b Alex. De materia vide aliquid per bal.& doc.in simili in l.1.s̃.de pac.et adde
quod no.do.Anto.in c.ab excommunicato,de rescr.secundum aliquos vult,
quod postquam appellatio est præsentata superiori, non possunt partes illi
renunciare,quod Imol.non credit.Vnde si ambæ partes consentiant arg.hu-
ius tex.& hoc saltem in causa prophana,secundum eum, forte dictum Ant.
posset tolerari in causa beneficiali, in qua non possent in præiudicium supe
rioris,arg.eius quod habetur in c.cum nobis,de ele.in c.bonæ, de post.præl.
in cle.quamuis,de ele.& in l.si quis libellos,de ap.
Paris. Secus in reductione ad arbitrium boni viri, & quæ sit rō differentiæ,
vide Ant.cōs.23.vide ēt Io.de Dama.cons.50.vbi etiam ponit de reductione.

AVTHEN.

1 *Tempus appellationis exercendæ, & etiam inchoandi processum, hodie est*
annus, & ex causa biennium. *(& ex ea oritur actio.*
2 *Appellatione deserta per cursum temporis, prima sententia remanet firma,*
3 *Quando biennium, & sic secundus terminus est datus ex iusta causa ad ap-*
pellationem exercendam, & in eo contingat impedimentum, datur aliud
tempus, impetrata restitutione, prout ibi. *(finem biennij 7.*
4 *Appellatus si faciat citari aduersarium, potest prosequi causam, etiam ante*
5 *Contra contumacem nunquàm proceditur, altera parte non instante.*
6 *Post primum annum non confirmatur sententia, nisi biennium sit elapsum.*
a EI QVI APPELLAT.*a* ista auth.rectè legitur super hac l.vlt.
loqtur.n.de tempore exercendæ appellōis,& diuiditur in 3.par
tes.1.q̃do comparet appellans tm̃,vel vtraque pars.2.q̃do com
paret appellatus tm̃.3.q̃do neuter.Secunda ibi,appellatore ces-
1 sante.Tertia ibi,neutro.†Not.quod hodie tps appell.exercen-
dæ,& ēt inchoandi ꝓcessum,est annus,& ex cā bienniū. No.2.
2 † quod app.deserta per cursum temporis, prima sent.remanet
firma,& ex ea oritur actio,vt dixi in l.eos.s̃.ti.j.& habes hoc in
j.parte,& per partes expediamus.Opp.& vr̃ quod alia tempora
dentur,vt s̃.e.l.2.& l.fi.in pr.& §.1.sol.veritas est ista quod tem-
pora,q olim dabantur ad app.ꝓducendā,de qua loqtur l.in of-
ferendis.s̃.ti.j.& l.cum anteriorib.§.in his.& ēt tēpora q daban-
tur ad ꝓcessum initiandū,super appel.de quo loqtur l.2.& l.fi.
in pr.& §.1.& 2.hoc ti.ista tempora sunt correcta per hāc auth.
datur hodie annus,& ex cā bienniū ad app.ꝓducendā,& ad in-
choandū ꝓcessum super ea,& ēt ad finiendū,vt hac auth.sed in
hoc hodie nō est qō,quod tps ap.exercēdæ,de quo loqtur hæc
auth.incipit currere à tempore app.interpositæ,licet de hoc o-
lim esset dubiū,vt s̃.e.l.fi.§.illud.& ibi no.in gl.Quæro circa istā
3 partem,†qđ si intra biennium impediatur ex iusta cā.*b*Gl.dicit
b quod dabitur sibi aliud tps,impetrata restōe,ex cl̃a generali po
sita in l.1.ff.ex q̄b.cau.ma.& vide gl.ꝯ istā determinationē vr̃ l.
nemo.s̃.e.vbi post cursum fataliū,ex nulla cā pt ꝓcedi aliud tps.
Puto gl.bñ dicere. videbitis statim tex.in auth.si appellōe.resp.
ad l.nemo.q̃doque secundus terminus datur alicui ad purgan-
dū morā adhibitā in primo,absq; alia cā,solū ex miseratione le
gis,&tunc impedimentū ꝯtingens in illo ij.termino non est cā
restōis.Hic est casus in l.nemo.hic est tex.no.in l.sancimus.cir.
fi.j.de fideius.vbi casus ꝯtingēs intra tps,quo pt mora purgari,
non ꝓdest debitori.q̃doq; ij.terminus datur ex iusta cā,tūc im-
pedimentū in secūdo ꝯtingens,est cā restōnis.ita loqtur ista gl.
& auth.si appellōe.j.e.& hoc facit ad q.sæpe occurrentē in hac
ciuit. dicit statim,quod q hēt instrm̃ testi,vel codicillorū,dēat il
lud insinuare intra primos 6.menses anni,incipiendo in Calen.
Ianuarij.quod si factū nō fuerit,possit peti cassatio:saluo quod
si non fuerit petita quolibet anno,intra d.6.menses,possit peti
insinuatio. Mō ꝯtingit quod in secūdo semestri fuit impeditus
aliqs insinuare propter defectum iudicis, vtrum illud tps dēat
sibi restitui.vr̃ ꝙ nō,vnde ij.terminus datur sibi absq; aliqua cā:
ergo,&c.vt s̃.dictum est.in ꝯriū facit,qa aliqua cā vr̃ esse negli-
gentia eius,q cassari nō petit,& de hoc cogitabitis studiose.Ve-
4 nio ad 2.partem. † Ex qua no.ꝙ app.cessante pt appellatus ve-
c nire,solum vlt.mense biennij.& proseq cām suā ꝯ hoc op.c &
vr̃ ꝙ possit venire incōtinenti.vt s̃.quō.& q̃d.iu. auth.q semel.
& s̃.e.l.fi.§.illud. Huius timore q̃dā dicunt, ꝙ ꝯria sunt vera,&
istud quod hic dr̃ de mense,nō ponitur taxatiuè,quasi inferio
ri tempore non liceat cōparere.Non ob.auth.q semel,qa aliud
est tps in cā principali,aliud in cā ap.Et ita pertransiuit Inn.c.ex
rōe.cir.fi.ext.c.ti.Mihi vr̃,salua meliori deliberōe,ꝙ debeamus
sic dicere:Aut appellatus vult venire ad prosequendā app.non
requisito reo,nisi forte in curia,ad quā est appellatum:& tunc

non pt, nisi circa finem biennij, cum mensis superest. ita loqtur hic. Aut vult venire ad prosequendam ap. & vult reum moneri personaliter, vel ad domum suam, vt veniat ad procedendū in cā, & optimè pt, vt s. e. l. fi. §. illud. Venio ad fi. ex quo not. quod
5 neutra parte cōparente, rata remanet senten.† Ex quo habes, quod ꝯ aliquem ꝯtumacem nunq̄ proceditur altera parte non instāte. vt l. ꝑperandū. §. & si qdem. s. de iudi. l. ad peremptoriū.
6 ff. e. & s. quo. & q̄d. iu. auth. q semel. No. 2. †quod post j. annum
d elapsum non cōfirmatur[d] sententia, nisi biennium sit elapsum.
7 ibi, post fm fatalem, &c. †Vltimò scias, ꝙ illud, quod dixi, ꝙ appellans potest venire solum ad prosequendam appellatio. citato aduersario. Inn. intelligit nisi ei denunciauerit, vel ei statuerit tempus secundum formam c. sæpe. extr. e. tit.

a ADD. ¶Parif. No. limitationem ad illud, quod dicitur in hac auth. tps 10. dierū datū ad ap. nō currit nisi à t pe sententiæ. fallit in litigante per procurat. q fuit verus cōtumax, quia currit tps 10. dierū à die sententiæ, ita do. Ant. & cæteri, c. 1. ext. de li. nō cont. & late de mria decendij trac. Fel. de quo hēs ad bar. in aut. hodie, s. de app. ¶Ista auth. canonizata est 2. q. 5. Quæro, an elapso isto biennio appellationis possit prosequi istam appel. Videtur ꝙ non, quia in iudiciis, pares esse debent actor & reus, l. fi. cum fi. s. de fru. & lit. exp. Dic tamen, aut appellatus non fuit appellationem prosequutus, & tunc ēt appellatus dicto t pe decurso appellōnē prosequi nō poterit, ēt si appellans consentiat. hic est casus in cle. si appellatiōnē, de ap. aut appellans est prosequutus appellatiōnē coram iudice, ad quē, licet ad finē non dexerit, & tūc perempta instantia poterit appellatus inuito appellante prosequi appellōnem, ita habes tex. menti tenendū, fm intellectū gl. c. ex parte, de resc. quem sequitur ibi Io. an. & d. Ant. c. sæpe, de ap. do. de Ro. & Fed. in multis loc. inuenies, & vide bar. j. prox. de hoc per gl. l. si appellatiōnē, de ap. & videtur tex. c. ex parte, de resc. & dixit Im. no. in c. ex parte. No. quod impetrans super cā app. dicitur ea prosequi, & sic facit pro eo, quod si quis præsentat processum iudici appellōnis, dicatur cæpisse prosequi, quod no. est propter statuta q̄ exigunt cęptam prosecutionē, & facit c. dilectus, el 2. de resc. fm eum, & dixi s. post bar. in rub. de in ius vo. & facit tex. & quod ibi bar. s. e. l. §. illud, & ad intellectum huius auth. quæro, video qđ per desertionē appellōis, vel causæ, l. sententia mandatur executioni, & vr differens renūciare lit. cont. & instantiæ, vt no. gl. l. properandū, §. fi. ver. vigore, s. de iu. & no. bart. l. pōstquam liti, in pr. j. de pac. sed vtrum perdat possessionē talis differens, vel renūcians, gl. est multū no. & sing. ꝙ non, l. sciendū, §. si fundus, s. q sa. co. fm bal. & Ang. ibi, licet bar. ibi ꝯ eū videatur improbare. Sed dubitatur vtrū tps statim ad prosequendū in causa diffinitiua ꝑ hanc auth. hēat locū in hac interlocutoria, dic ꝙ sic, tex. est menti tenendus, fm multos in c. cū sit Romana, de ap. & aliqui allegant cle. sicut, de ap. istud dicit d. Ant. c. ex rōe, ext. e. in pr. & ad materiam huius auth. & ad materiam, q̄ no. Mod. l. si expressim, in gl. præsc. & circa istam auth. dicit Im. c. ex ratione, & post eum Io. an. quod si quis appellat, non solum habet necesse intra annū causam app. prosequi, imò habet necesse intra annū ipsum finire, nisi impediatur aliquo iusto impedimento, ꝙ tripliciter euenire pōt. Primo ex parte iudicis, q nō pōt, vel nō vult in cā ꝑcedere. bal. in auth. si appellat, j. e. Secundo ex parte aduersarij, q opponit multas exceptiones, vel petit, & obtinet multas dilationes, vel quia infirmus, nō pōt venire ad cām, nec in graui cā tenetur mittere ꝑcuratorē, c. q̄relam, de proc. Tertio ex parte ipsius appellātis impeditur ꝑꝑ ipsius inopiam, vel impotentiam, vt ꝑꝑ ipsius infirmitatē, & alium casum fortuitū. Et subdit, quod postquam appellōnem cæpit prosequi, si per vnū diem tm̄ fuerit impeditus quominus intra annū super cā ap. possit ferri sententia, totus annus ipso iure sine beneficio restōnis indulgetur. Ad hoc vltimū quod no. bar. l. si ita stipulatus, la 2. in fi. de ver. ob. & ꝑ Bal. hic, & ad hác auth. facit cle. sicut, de ap. Et quanto t pe debeat esse impeditus de primo anno, vt habeat fm, vide bar. in auth. itē, j. e. & ꝑ doc. late in c. ex rōe, ext. e. Et ibi quid si in aliquo fuit negligens in primo anno. Et an tps app. possit prorogari, vide quæ scripsi post bar. l. properandum, s. de iud. Quibus adde quod bal. de pace const. ver. consensu dicit no. quod pōt prorogari tps app. ad quod facit C. de tem. ap. l. vlt. fm Odof. ēt si in causa ap. ventiletur priuilegium, vel spāle statim principis, vt d. ti. de pa. const. quod est no. fm bald. ibi. & cōiter dr̄ quod tale tps potest suspēdi ꝑ cōpromissum, vel aliter de cōsensu partiū, vt hic, & in auth. si tamen, j. e. & quod ibi scripsi, & vide in c. oblatæ, de ap. & clarius Io. an. in addi. Spe. ti. de ap. §. nunc breuiter, bal. in auth. hodie, s. de ap. & hic, & per cle. appa. tenet, quod tps interponendum non possit per partes prorogari, sed ꝑ statutum, vel consuetudinem, gl. sing. fm eum in l. 2. s. si contra ius, vel vtilit. pub. tempus autem prosequendi, bene potest per partes prorogari, fm eum in d. l. fi. j. e. vide bar. in l. 3. ff. de iud. C. si contra ius, vel vtil. pub. per consuetudinem, & statutum potest tempus appellandi prorogari, quod raro inuenies alibi, fm ipsum, ibi etiam dicit, quod potest modificari istud tempus, adde Io. an. in Spe. de iud. del. §. restat, ver. sed nunquid. Et de hoc quando per consensum communem possit tempus ap. prorogari, etiam statutarium, vide do. Ant. c. ex ratione, de ap. & bal. hic, in auth. ei qui. bar. l. cum anterioribus, §. fi. s. e. & ibi etiam bal. & tex. cle. sicut appellationem, de ap. adde dum s. dicitur quod si per vnam diem fuerit impeditus, quod totus annus restituitur, Ang. cons. 304. vbi dicit, quod etiam si per horam fuerit impeditus, quia forte iudex sedere debeat laturus sententiam propter tale impedimentum ineuitabile, est necesse intrare fm annum. Et de hac materia vide pulchrè Old. cons. 60 & 137. Pau. de cast. cons. 21. & cons. 22. & quod voluit Rom. cons. 215.

b Parif. Causa. Circa materiam huius impedimēti probandam, & quale impedimentū requiritur ad excusandū, vide Ale. cons. 439. vide Pau. cons. 21. & 28. circa fi. itē an probōne istius impedimēti deferatur iurm in supplementū, vide Ro. quod non, sing. 210. inc. tu scis, quod datur annus. Vide etiam circa materiam impedimenti q̄ hēs ad bart. in l. senatusconsul. de of. præsi. vbi etiam habes an requiratur protestatio. item alia in materia ap. qūo dicatur deserta, & ex quibus causis succurratur, vide q̄ habes in Bert. ver. appellatio deserta. & ibi etiā quis possit de cā desertionis cognoscere, & q̄uo & quando, & ibi in prin. habet remissionem ad Fel. de hoc vlt. itē de impedimēto ex facto iudicis qūo succurratur, vide ad bar. in auth. itē j. eo. itē quale impedimētū requiratur, & an possit deferri iurm ad ipsum probandū & de protestōne, q̄ fieri debet, vide Io. de Dama. cons. 1. cum addi. bal. & Io. de Dama. ibi declarat qūo procedat dictū Spe. q. dicebat quod sufficiebat iurm ad probādum impedimentum in cā ap. itē vide omnino Ale. cons. 144. vol. 2. Peru. late in c. ex rōe, extra de ap. ponit de impedimēto ex facto iudicis, & ꝑ discursum de omnibus aliis impedimentis, late ponit, an probari possit impedimentum ꝑ iurm, & de prædictis omnibus, vide ēt Car. Ale. ibi. ēt vide Ale. de protestōe fienda in tali impedimento, & quod pluries fieri debeat, cons. 29. parte 1. & hēs ad bar. l. Titia, §. vsuras, de le. 2. Peru. d. c. ex rōe, vbi tenet ꝙ opus est pluries protestari, & quod ex necessitate requiritur protestatio, & an sit necesse ꝙ adeatur superior, vt cogat iudicem, vide ibi Peru. ver. sed vlterius aduerte, & pondera in hoc vlt. Ale. cons. 72. volu. 2. item quomodo in impedito currat tempus in cā ap. vide Fel. c. venerabilis, de iud. & ibi etiam an requiratur protestō de impedimento. itē quando restitutio datur solum ad tm̄ tps, quantum fuit impedimentū, an cessante impedimento dēat peti restō in tm̄ tps, vide Are. §. rursus, inst. de act. item quod in causa ap. si est impedimento iudicis non currat dies impedimenti vel absentiæ maxime si sunt vtiles, quod tamen requiratur protestatio partis, in illis diebus facta iudici, vide Alex. cons. 14. vol. 5. an autem impedimento ex facto iudicis currat tempus in causa ap. vide Ale. quod non in primo fatal. secus in 2. cons. 71. vol. 5.

c Parif. Op. An sufficiat appella. incipere in termino & prosequi post terminū, vide signanter Pan. c. ex parte, post med. extra de resc.

d Ale. Confirmatur. Per lapsum primi anni non confirmatur prima sententia, adde bar. in l. 1. in fi. ff. nil no. & bal. l. eos, in pr. s. ti. 1. quosdam canonistas in c. ex ratione, extra eo.

AVTHEN.

1 *Compromisso pendente, tempus instantiæ appellationis non labitur, sed subducitur de medio. & nu. 3.*
2 *Biennium datum ad appellationem exercendam, incipit currere à die appellationis interpositæ.*
3 *Tempus appellationis prosequendæ potest prorogari per compromissum.*

a SI TAMEN. a Breuiter dicit, †Non currit tps ei, q sp litigat ēt
1 corā arbitro. H. d. Not. quod hic dicit, cāæ appellōnis motę, vel
2 non motæ. †ex quo apparet manifestè, quod biennium incipit currere à die app. interpositæ, non à die inchoati processus, dixi
3 s. prox. auth. No. 2. †quod tempus quo quis coram arbitro litigat, subducitur de medio. Et sic videtur quod per pactum con-
b trahentium, possit prorogari tempus [b] app. ꝙ est contra illud, quod no. in l. properandū. §. & si q dem. s. de iudi. & dixi in l. vlt. §. fi. s. e. sol. illud est verū, ꝙ non pt prorogari nuda cōuentione,
c sed per cōpromissum sic.[c] & rō est, q a sp litigant, vt gl. hic dicit. Vlt. no. illum excessum in loquendo ibi, & si decies millies, &c.

a ADD. ¶Ale. Tamen. Vide quæ scripsi in l. fi. §. sed & si quis, s. com. de leg. Parif. Quid aūt si pendente lite in cā principali, vel app. ille ꝑ quo lata erat sententia faciat simpliciter cōpromissum an dicatur eo ipso renunciare sententiæ latæ, adeo quod nō possit amplius ad cā redire, ita quod expresse sic renunciatū liti & sententiæ, vr̄ dicendū ꝙ nō, nisi expresse esset renunciatū, vt dicit Ale. & Pau. de Ca. in l. cognita, C. de trāsa. bal. l. si diuersa, & ibi Ias. circa fi. C. e. ti. de eo q cōpromittit post rē iudicatā. imò videretur quod posset redire ad primā litē, & eo ipso quod rediret, solueretur cōpromissum, iuxta l. si quis rem, ff. de arb. in ꝯriū tn̄ vide bal. in l. eos, ff. apost. circa fi. s. de ap. & Ale. hic in apost. intelligēdo tn̄ in arbitratore, vt ibi scripsi ad bart. & rō diuersitatis est clara, quia si fit cōpromissum in arbitratorē, est quædā transactio, q̄ nihil aliud est proprie, q̄ transitus à lite, l. 1. de transa. iō sicut si fuisset facta transactio obstaret exceptio redeūti ad litē, & ad actionē, ita ergo eodē mō & facto cōpromisso in arbitratorē. in arbitro aūt secus est, vt potes considerare ad no. in d. l. si causa cognita. aduerte tn̄ quod talis renunciatio ēt si expresse esset facta, non operatur aliquid nisi in arbitratore arbitrante: eo aūt nō arbitrāte quasi differretur cōdō sub qua fuit facta, & nihil præiudicat, fm bal. l. si diuersa, C. de trāsa. vide Ale. super hoc cōs. 22. in prin. & cōs. 430. ad fi. Fel. c. cū olim, ad fi. extra de præsc. itē de materia huius auth. quod cōpromissum instantia cāæ ap. intellige si sit cōpromissum actualiter factū: secus si solū partes obtulissent se paratas facere, non tamen actualiter fecerunt, vide Ale. cons. 439. & cons. 71. vol. 5. & vide omnino latius de materia istius auth. Peru. in c. ex ratione, extra de app. vbi Fel. vide etiam Math. no. 22.

b Alex. Qn̄ ꝑ pactū ꝯhentiū possit prorogari instātia appellōis, adde q̄ dixi in d. l. properandū, & q̄ no. doc. in c. venerabilis, de iud. & do. Io. in l. Seius, ad l. fal. dicit, quod de iure can. nō solū ꝑ cōpromissum vt hic, sed etiam per pactū possit prorogari, cle. quandiu, de ap. & quod dictum est s. prox. auth. vbi scripsi, & no. bal. d. l. properandū, & ibi bar. Quid aūt si lata sententia & appellatione interposita, victus cōpromisit de causa principali, non de causa appellōnis, an currat tps, vide no. bal. l. eos, §. apostolos, in fi. de ap. Quid aūt si pendente compromisso appellationis, vult soluere pœnam compromissi, & reuerti ad appellationem, vel similiter lato laudo, Dic ꝙ potest fm gl. cle. quandiu, & bal. d. §. apostolos, & hoc ꝙ intelligitur in arbitro: secus in arbitratore. Et quando partes possint prorogare tempus appellōnis, vide Cy. in auth. ei qui, ad fi. s. e. & Bal. l. Centurio, ad fi. s. de vul. & pu. & in auth. hodie, cum fi. s. de ap. scripsi post Mod. d. l. 2. de test. tu.

c Parif. Vide omnino de veritate istius Ale. in l. properandū, in prin. C. de iud. Math. no. 22. de quo s. in prin. de instantia aūt cāæ principalis, an possit prorogari, & q d si lata sent. de consensu partiū tps nō curreret, vide ad bar. in l. ꝑperandū, in pr. C. de iu. itē sicut pōt instātia cā ap. suspēdi, ita pt ꝑrogari, vide Fel. ꝙ sic, c. de rōe, ext. de ap. post pr. ibi ēt quod oportet quod ꝑrogās vel suspēdens hēat spāle mandatū. itē qđ instantia causæ princ. ēt prorogari vel suspendi possit per compromissum, tenet Barb. in c. causis, de c. f. del.

AVTH.

AVTHEN.

1 *Fatalia non currunt ad appellandum si stat per iudicem.3.*
2 *Ille, cui conceditur biennium ad appel. exercendam, debet esse impeditus tan to tempore, quo si litem appellationis fuisset prosecutus, nō potuisset finire.*
3 *Tempus appellationis prosequendæ currit, licet stet per iudicem, sed datur re stitutio prout ibi.* (*uendo, aliàs datur restitutio.*)
4 *Si tertius impediuit, currit tempus, sed agitur contra eum de dolo si est sol-*

a SI APPELLATIONE. *a* ista auth. videtur manifestè ℧ auth.
1 ei qui app. §. e.† vbi dicitur quod datur annus, & ex causa biennium. hic verò dicitur ꝙ comparere sufficiat in vltima die dilationis, & sic absque alia causa videtur ꝙ habeat biennium. videte, ista auth. potest intelligi duob. mod. Vno modo, ꝙ intelligitur in nouissima induciarum die, & intra dilationem nouissimè datam per auth. ei qui app. vel dicam in nouissimo mense illius biennij in appellato, vt in auth. ei qui ap. quæ ponit in appellatore primi anni. Et ſm hoc appa-
2 ret soluta ista q.†Dicitur in auth. ei qui ap. ꝙ datur annus, & ex
b causa biennium, quo tempore debet esse impeditus *b* in primo anno, ad hoc vt habeat biennium? resp. & dicunt doct. ꝙ debet esse impeditus tanto tempore, ꝙ si litem appellōnis fuisset prosecutus, illo tempore potuisset finiri: secus si in omni tempore, arg. l. si cum exceptione. §. ꝙ si homo. ff. quod met. cau. & patet per casum l. qui commeatus. ff. de re mil. & præsumit lex ꝙ ista causa potuerit intra mensem expediri, & finiri, vnde sufficit ꝙ per mensem fuerit in prima causa impeditus. ar. auth. ei qui ap. Et si dicis, quō potest fieri: nonne forte inducerentur probōes ab vtraque parte, vel testes reprobarentur. dicit Inn. ꝙ istæ causæ non attenduntur, vt d. c. ex ratione. ext. e. tit. quod tene men-
3 ti. Op. &†videtur ꝙ licèt stet per iudicem, *c* tamen tempus cur
c rit, sed datur restitutio, vt l. sed & si per prætorem. §. ait prætor.
d qui. ex cau. ma. sol. fateor ꝙ sibi currat etiam tempus, *d* sed resti-
e tuitur. Sed aduerte, *e* quod hęc restō dabitur nullo dato libello, sed incidēter dicit iudex, quia talis fuit impeditus facto nostro, iō eum præsentem, & petentem ad tale tps restituimus. Proba-
f tur ext. de of. iud. c. vlt. Op. ad hoc de l. ꝓperandū. *f* §. fi. ℥. de iud. sol. ibi loqtur de tpe primę instantię, aduersus cursum cuius qs non restituitur. Ratio, quia ibi licèt pereat instantia, non perit ius partis, sed in tempore appellationis perit instantia, & ius par-
4 tis, meritò restituitur. † Vltimò quærit gl. quid si fuit impeditus per tertium. dic vt in gl. & hic per Azo. in summa.

a ADD. ¶Alex. Vide bar. l. 1. ff. de lib. dimis. Et adde ꝙ tempus fatale non currit impedito, propter inimicitias capitales, saluo nisi potuerit per iudicem impetrare tolli impedimentum, quod quandoque fieri potest, iuxta no. in l. denunciatio, ℥. de his qui ad eccles. confu. & ita tenet bal. & post eum Im. arg. istius tex. in l. quibus diebus, in prin. ff. de cond. & dem.
b Ale. Quanto tempore debet esse impeditus de primo anno, vt habeat ſm, vide quod dixi ĵ. in auth. ei qui, in apost. vide ibi bal. Ang. & doc. in l. si ita stipulatus essem abs te, de ver. ob. Vide gl. in c. si electio, de elect. in 6.
Paris. Vide Ang. cons. 186. inc. in præsupposita quæstione.
c Ale. Secundum gl. in auth. de ap. §. an hæc, & l. 1. & ibi per doc. ff. quan. ap. sit, videtur tenere ꝙ non sit opus restitutione, imò ipso iure tempora non currunt ℧ gl. hic, ꝗ. vr̃ sequi bar. & male. Et adde quod habetur per gl. & doc. in l. arbitrio, §. cuius dolo, ff. de do. & quod dixi in l. fi. in pr. ℥. de tem. in int. rest. & bar. in l. 1. §. dies, quando app. Quid si tempore instantiæ principalis, dicit bal. d. l. properandum, §. sin autem, C. de iudi. & hic. Adde Cano. in c. ex ratione, de appel. & contra bar. tenet hic bal. in d. auth. qui semel, in fi. de probat. quod si stat per iudicem, quod testes non recipiantur, tunc debet suppleri dilatio. Et de hac materia plenè per d. Ant. in c. ex ratione, de ap. & per Imo. in l. fi. ff. de re iud. & per d. Ant. in c. 1. de re iud.
d Paris. Vide Ale. cons. 439. Pau. de cast. cons. 22. Ant. de Bu. cons. 64. circa fi. vide ℥. e. auth. ei qui.
e Ale. Limita vt per bar. in l. ita demum, ℥. de proc. vbi dixi.
f Ale. Vide gl. & bar. l. properandum, §. siue autem vtraque, & vide ibi apost.

AVTHEN.

1 *Tempus non currit in causis, quæ apud Principem cognoscuntur.*
2 *Tempus appellationis interponendæ hodie est decem dierum.*
3 *Tempus petendorum concedendorum Apostolorum est triginta dierum.*
4 *Tempus proponendæ querelæ de iudice, qui appellationem recipit, & Apostolos non dat.* (*acta primæ causæ.*)
5 *Tempus comparendi coram iudice ad quem, et ad præsentandum Apostolos,*
6 *Tempus inchoandi processum super appellatione.*
7 *Tempus appellationis exercendæ & finiendæ.*

1 SED ET LIS QVAE. Not.†quòd in causis, quæ debent examinari, etiam in consistorio principis non currit tempus. quod est verum, si fuerit notum principi, vt hic in glo. tua dici-
a tur. Vltimò videamus de temporibus *a* istis, quæ dantur in causa appellationis. circa quod est sciendum quod multa sunt tem
2 pora.†Quoddam est tempus appellationis faciendæ, seu interponendæ, & illud erat olim biduum, vel triduum, hodie decen
3 dium, vt ℥. tit. 1. l. eos. & auth. hodie.† item, erat tempus petendorum & concedendorum apostolorum, & illud erat 30. dierum. & illud hodie non est immutatum. ℥. tit. 1. l. eos. circa fi. &
4 ff. de lib. dimis. l. 1.† item erat aliud tempus proponendæ querelæ de iudice, qui appellationem non recipit, & apostolos
5 non dat, vt ℥. tit. 1. l. si appellationem.† item est aliud tempus, quod datur ad comparendum coram iudice ad quem appellatur, & ad præsentandum apostolos, & acta primæ causæ. Et istud tempus erat olim duobus modis. Quandoque statuebatur tempus arbitrio iudicis. ℥. titul. 1. l. præses prouinciæ. & ibi not. & istis temporibus nihil est hodie immutatum. Quando-
6 que statuebatur tempus † à l. ad inducendum appellationem,
7 vt l. in offerendis. ℥. tit. 1. & ℥. cod. l. fi. §. in his.† item est tempus inchoandi processum super appellatione, vt vidistis in l. 2. & fi. ℥. eod. item est tempus appellationis exercendæ, & finiendæ, de quo vidistis in l. fin. §. illud. ista tempora hodie sunt mutata, & ad ista datur annus hodie, & ex causa biennium, vt in auth. ei qui. Quandoque dantur maiora tempora ex causa, vt in auth. si tamen. & in auth. si appellatione. Sed in causa, quæ debet examinari in consistorio principis, tempus non currit, vt hac auth.

a ADD. ¶Ale. No. hic de temporibus omnibus appellationis, vide bart. in l. 1. ff. de lib. dimis. bar. l. 2. e. ti. auth. ei qui, ℥. e. in prin.

a ¶Quando prouoc. non est necesse. *a* Rub.

a ADD. ¶Paris. Necesse. Adde circa istam rub. quod licet quando sententia est nulla, non sit necesse appellari, vt per totum istum ti. potest tamen appellari à sententia nulla, & talis appellatio est nullius vtilitatis, vt plus operetur si ille, contra quem est lata, velit se tueri, quando conueniuntur ex sententia, dicendo eam nullam, vide Com. consi. 44. inc. ab arbitrali sententia.

¶Continua, vt in gl.

LEX I.

1 *Sententia contra sententiam lata, quòd sit nulla: nec ab ea valeat appellari, quomodo intelligatur.*
2 *Si ex diuersis instantiis sequantur diuersæ sententiæ, valet vltima.*
3 *Sententia lata contra iusiurandum valet.* (*pellatum, non valet.*)
4 *Si feratur secunda sententia, etiam concordans cum prima, à qua non fuit ap-*
5 *Si pars, quæ scit sententiam esse latam pro se, petit iterum iudicari, & iudicatur contra se, non valet secunda sententia.* (*quæ sententia valeat.*)
6 *Si egi contra Titium, & succubui, postea agit procurator meus, & obtinuit,*
7 *Appellans à sententia nulla ex defectu consensus eam confirmat.*
8 *An procedat talis libellus, dico sententiam nullam, & si qua est, appello.*
9 *An iudex appellationis pronunciando malè appellatū confirmet sent. nullam.*
10 *Non pt iterū quæri de nullitate, cum semel est super ea iudicatū, & quæsitū.*
11 *Si in causa appellationis non fuit dictum, neque quæsitum de nullitate, poterit de nullitate postea dici.* (*cipalem petitionem.*)
12 *De nullitate sententiæ pōt quæri duobus modis, s. per exceptionem, & prin-*
13 *Succumbens in exceptione nullitatis, non prohibetur postea ordinariè agere de nullitate per viam principalis petitionis.*
14 *Quando principaliter petitur sententia pronunciari nulla, agitur officio iud.*
15 *De nullitate dēt agi corā eo. iudice, qui iudicauit, & quando corā superiore.*
16 *Si datur libellus super nullitate, nec probat ille qui agit, potest iudex nullitatis confirmare sententiam.*
17 *Et nouas probationes, & allegationes audire.*
18 *Et omnia intentata prætextu illius sententiæ reuocare.*
19 *Succumbens in vna causa nullitatis, non potest postea aliam prosequi quando sententia fuit dicta simpliciter nulla.*
20 *Victor non potest principaliter agendo petere sententiam confirmari.*
21 *Sententiam latam potest index confirmare, quando in prima sententia non esset expresse error.*

a LATAM SENTENTIAM. *a* Breuiter dicit. sententia ℧ sententiam

a ADD. ¶Ale. Vide d. Abb. c. inter monasteriū, de re iud. vbi tenet opi. Bar. licet d. Ant. contra, Vide quæ dixi pridie in consulendo in quadam causa Senis. Paris. Circa materiam h⁹ l. vide Alex. consi. 33. inc. viso themate ad fi. & an ista reg. procedat siue in eadē instantia, siue in diuersa, vide Fran. consi. 72. Fel. c. inter monasterium, & de plurib. seq. vsq; ad fi. extra, de re iud. & aduerte qđ sunt ibi tres colūnæ scriptæ per errorē, Itē de ista materia qūo & qñ sñia ℧ sñiam, sit nulla, vide Anto. consi. 27. inc. in Dei nomine amen, visis ꝑsentib. an aūt sñia ℧ notarium sit ipso iure nulla, vide oīno Fel. c. qm̃ ℧ falsam, de probat. & c. inter cæteras, ver. sexta declaratio, de re iud, Peru. in rep. c. dilecto, de app. vide in eius tabula in q. 3. quid aūt si esset notorie iniusta vide omnino Fel. c. inter cæteras, vbi tñ refert Peru. d, c. dile. in 55. q. tenere contrarium eius qđ đr esse Im. bene aduerte & vide late Pau. de Leaz. in 5. q. inc. in Chri noīe, an sñia reddatur nulla qñ notorie constat de eius iniquitate & iniustitia, vide Curt. consi. 59. Barb. consi. 1. vo. 2. Fel. c. qm̃ ℧ falsam, ver. fallit secundo, extra, de prob. & qñ est notoriè iniqua, an sit nulla, & quod secus sit qñ est manifeste iniusta, vide Barb. c. si qñ, de of. dele. quid aūt de sñia lata ex cā falsa, an sit nulla, vide late Ale. l. qui Romæ, §. duo fratres, de ver. ob. l. si is ad quem, de acq. hæ. Fel. c. inter cæteras, ver. 2. conclu. extra, de re iu, Barb. consi. 38. vo. 4. q. loquitur in laudo. item qđ reg. h⁹ l. procedat ēt si de consensu partium feratur 2. sñia, vide Ias. l. si diuersa, C. de trans. item vide in materia, qđ sñia ℧ sñiam non valeat, & quia secus si ℧ iurm̃, vel transactionem, Ias. l. nā & postea. §. si damnetur, de iurei. & ibi ad fi. limitat reg. non procedere, ꝗ do sunt lapsi 30. anni à tpe j. sñiæ ante i. & de sñia lata per tales probatum fuit si non probauit, an sit nulla, vide Are. in l. si is ad quē. An aūt sententia lata ℧ tenore instri, super quo fundar̃, sit nulla, c. inter cæt. ex. de re iu. item de nrā, an sñia ℧ sñiam sit nulla in diuersa suba, vide etiam late Barb. consi. 5. vo. 4.

1 tentiã lata,† est ipso iure nulla, a & appellare nõ est necesse.h.d.
a Primò q̃ro exẽplũ h⁹ l. Gl. ponit in rei vẽdi. vt q̃a primò fuit iudicatũ rẽ nõ esse meã, scd̃ò rẽ meã esse. & vide Gl. & doc. Mod. reprobãt istã Gl. Nã sñiæ tñ, si pñt coadiuuari aliqua subdiuisiõe, vt ĩ §. q̃b. s̃. in j. ɔstõe. Sed istę sñiæ pñt coadiuuari hoc mõ, q̃a res tpe primæ sent. ñ erat mea: tpe scd̃æ sent. erat mea, & sic nõ essẽt ɔ̃riæ sent. Ista opi. nõ placet. nã fm q̃d intelligo, hæc l. dẽt intelligi q̃ñ ex ead. instãtia sequũtur duæ sent. ɔ̃riæ; tũc nõ valet sent. vlt. & ita loq̃t hic, & iõ in rei vendic. optimè ꝓcedit
2 exẽplũ Gl. ꝓpositũ. † Sed si ex diuersis instãtiis seq̃rẽt diuersæ sent. optimè valeret vlti. vt d. l. duob. đ excep. rei iu. & habuistis no. s̃. si pñs vna sent. l. j. Vlter. q̃ro, q̃ ẽ rõ, q̃d 2. sent. nõ valet. dñt q̃dã q̃d 1. sent. facit i⁹, ergo 2. sent. vr̃ lata ɔ̃ i⁹. Ista ẽ falsa, fm gl. q̃a nõ est exp̃ss⁹ error in sent. ꝓterea, ext. Gl. sent. lata ɔ̃ i⁹ non redactũ in corpe iuris, nõ est ipso iure nulla, vt l. cũ ꝓlatis. ff. de re iu. sed illa 1. sent. nõ erat redacta in corpe iuris, ergo, &c. Dñt ergo alij, q̃d ista est rõ, vt sit litiũ finis, & in hoc resĩdet gl. nr̃i. Certè nõ placet, q̃a ead. rõe sent. lata ɔ̃ iurm̃ nõ valeret, q̃d ẽ falsũ, vt ĩ. dicã. Et ead. rõe sent. lata ɔ̃ trãsactionẽ nõ valeret, q̃d ẽ falsum, vt l. elegãter. §. si q̃s post. ff. de ɔd. ind. cũ iusiurãdũ, & transactio sint introducta, vt sit litiũ finis sicut sent. vt l. j. ff. đ iurei. & s̃. de transl. frẽs. q̃ est ergo rõ? Dico sic. lata sent. iudex funct⁹ ẽ offõ suo, vt de re iu. l. iudex. & s̃. de sent. l. post sñiam. Itẽ lata 1. sent. pempta ẽ j. instãtia, vt l. Græcè. §. post litẽ. ff. de fideiuss. & l. cũ apud. ff. iud. so. & s̃. de ꝓcu. l. inuit⁹. Vñ si fert̃ noua sent. apparet φ fert̃ sine instãtia nõ p̃cedẽte libello, nõ p̃cedẽte ɔtestõne, neq; aliquo actu. ergo &c. vt s̃. de sen. l. ꝓlatã. Sed si renouaret̃ noua instãtia, valeret sent. vt dcm̃ ẽ s̃. his p̃missis op. ff. q̃ sen. sine
3 ap. re. l. j. in pr. so. Ibi erat dubiũ, an eẽt iudicatũ, hic ñ. † scd̃ò op. de l. nã postea. §. si dãnet. ff. de iurei. Gl. dicit aliud in iureiur. aliđ in sent. Sed q̃ est rõ? Dic φ rõ est, q̃d iusiurãdũ ordinat̃ ad sent. neq; pimit instãtiã. pt. n. iudex ɔdẽnare ad illud φ est iuratũ, & sic adhuc instãtia durat. Merito si iudicat ɔ̃ iusiurãdum valebit sent. sed sent. nõ ordinat̃ ad sent. sed instãtiã pimit, & illi instan-
4 tiæ finẽ imponit. Ita dẽt intelli hic. q̃rit gl. † q̃d si 2. sent. ɔcordat
b cũ 1. Gl. b vr̃ hic tẽre q̃d valeat scd̃a. & vide Gl. doc. tñt ɔ̃rium, q̃d ẽt teneo p rõem q̃ dixi s̃. q̃a remanet 2. sent. lata sine instantia. Præterea sicut transactio fcã post sent. nõ valet, vt l. elegan-ter. §. si post rẽ, ff. de ɔd. ind. ead. rõne sent. Facit ad idẽ l. si q̃s añ. ff. de ac. pos. Facit φ dicim⁹, q̃d q̃s ñ pt decedere cũ duob. testis, ea. rõne, ead. lis, & idem dubium non pt hr̃e duas sen. q̃ imponerent finẽ. Illa tñ est tutissima rõ, q̃a instãtia est perẽpta. Et p illã rõnẽ mihi nõ placet distinctio Gul. an j. sent. sit ɔdẽnatoria, vel
5 absolutoria: q̃a est ea. rõ. † Quæro, q̃d si pars, q̃ scit sent. esse latã pro se, petit iterum iudicari, & iudicatur ɔ̃ se, an valeat? Gl. in c. inter monasterium, ext. de re iu. vr̃ tenere q̃d valeat: & imputet sibi, qui hoc petit. ɔ̃rium puto. Nã non pt ɔsensu partium iuris solennitas tolli, q̃d nõ detur libellus, nõ ɔtesletur lis, vel sñia, vt vidistis in auth. offeratur. de li. ɔte. Sed vt dixi, ista sent. reperi-
c tur data, instãtia ñ p̃cedente, ergo, &c. q̃ro, ecce c ego egi † ɔ̃ Ti-
6 tiũ, & succubui, postea agit procurator me⁹ & obtinuit, q̃ sent. valet. Resp. ex p̃dictis apparet, si q̃dẽ ꝓcurator agit intentando, vel inchoando nouã instantiã, valet 2. sent. & ẽt j. sed si egit sup j. instãtia, erit 2. sent. ipso iure nulla, q̃a instãtia pẽpta ẽ vt dixi s̃.
VENIO ad aliam mãm, q̃ tractatur hic. ad explicandũ Gl. sunt
7 formandæ tres q. † Prima, vtrũ ille q̃ appellat à sent. nulla, eam ɔfirmet. Scd̃ò vtrũ ꝓcedat talis libell⁹, dico sent. nullã, & si qua est, appello. Tertia, an iudex, ꝓnuncians malè appellatũ, videat̃ ɔfirmare primam sent. nullã. Et hæc oĩa trac. hic gl. q̃ vide. circa
d primã d partẽ, est clara r̃nsio. Aut. n. sent. est nulla ex defectu cõsensus, & per appl̃onem ɔfirmatur, vt l. 3. §. j. ff. rem ra. hab. Aut est nulla per alium defectũ, & per aliã appl̃onẽ non ɔfirmatur,
e vt l. si exp̃ssim. ff. de ap. Circa scd̃am e † an valeat talis appl̃o, di-
8 co sent. nullã, & si qua est, appello. reperio Inn. variatẽ. Nã in c. dilecto. ext. de ap. dubitat, in c. ɔstitut⁹. de in inte. rest. hoc asserit pro cõstãti, q̃d procedit iste libellus, & q̃d super vtroq; tã sup nullitate, q̃ super iniquitate admittent̃ ꝓbõnes sit, & semel. Nec ob. si dicis, imò dẽt eligere, vt l. q̃d in hr̃dem. §. eligere. ff. de tri. & s̃. de fur. l. j. Rõ, q̃a illud est verum, q̃ñ actor est certus. Sed ibi actor est incertus. nescit. n. qualiter super nullitate ꝓbabit. Ista sua opi. vr̃ mihi ɔ̃ casũ de inof. testa. l. ɔ̃ maiores. vbi donec pen-
f det iudicium nullitatis, non pt agi q̃rela f inofficiosi, & hoc rõe ɔ̃rietatis. q̃d ergo dicem⁹? Br̃ dico sic. Aut q̃s dicit sñiam in vno capitulo iustã, & in alio iniq̃, & pt, vt l. Carmelia. de iu. pat. & fa. erc. l. q̃dam mulier. Aut super eod. capi. dicit nullã, & si qua est, appellat, & dico q̃d ẽt tunc talis libellus ꝓcedit. Casus est in d. c. ɔstitut⁹. ext. de in inte. rest. & ꝓbatur in d. l. ɔ̃ maiores. intelligendo, vt ĩ. dicam. An aũt sit, & semel possit vtranq; cãm pro-
g sequi, g & dare probationes super vtraq;. Dicendũ est q̃d si q̃dẽ causa nullitatis, & cã appellationis, veniunt ex diuersis fontib. V. g. dico sent. nullã ex defectu solennitatis, vel ex defectu iudicis, vel litigantis. Et eã dico iniq̃ respectu tenoris sñiæ, tunc in prosecutione nõ possum mihi ɔ̃rius esse. Quid. n. repugnat, reũ fore minorẽ, & ego ꝓbo de iure meo. Et ita pt intelli opi. Inn. q̃ cõis ɔsuetudo obseruat. Sed si cã appl̃onis, & nullitatis ꝓcedunt ex eisdẽ fontib. ita q̃d hr̃em necesse mihi ɔ̃riari in ꝓcessu, tũc dẽt ꝓcedi super nullitate primo, & in appl̃one tp̃s nõ curret, vt dicã in l. ɔ̃ maiores. de inof. test. Nã ibi ꝓsequendo q̃relã nõ possum mitti in possessionẽ hr̃ditatis aditæ, & sic testm̃ esset validũ: vñ essem mihi ɔ̃rius. ɔsuetudo hoc obseruat, & istud te-
h neatis. Circa tertiam, h † an iudex appl̃onis ꝓnunciando malè
9 appellatum ɔfirmet sent. nullã. gl. distinguit, aut iudex inseruit cãm, quare ꝓnunciauit malè appellatũ, q̃a sent. nulla, & nõ ɔfirmat eã. Secus si simplr̃, vt hic hẽtis. ɔ̃riã gl. hẽm⁹ in l. si exp̃ssim. ff. de ap. Dy. dicit, q̃nq; sic, aut ille, q̃ appellauit, sciebat sent. nullam, & confirmabit, vt hic. Sec⁹ si ignorabat, vt hẽtis in gl. ɔ̃ria. Et hãc tãgit op. Spe. de sent. §. iuxta. Sed hæc opi. nõ est vera. Nã ɔsensus partis nõ pt validare sent. vt valeat vt sent. bñ tñ posset facere φ valeret, vt pactũ, vt l. 2. s̃. com. vtr. iu. Sic dicem⁹ in testis, vt l. non dubium. s̃. de test. licet gl. vr̃ aliud notare in l. j. s̃. q̃ pro sua iurisdi. sed malè, vt ibi dicã. Facit q̃d no. in l. si diuersa. s̃. de trans. Vel al̃r dicit Dy. aut in appl̃one fuit deductũ de nullitate, & vr̃ ɔfirmare. Ita loq̃tur hic Gl. alias sec⁹, vt in Gl. ɔ̃ria. Et fm hoc malè dixit ista gl. in eo, φ dicit maximè si appellat̃, &c. Ista opi. nõ vr̃ vera, q̃a in cã appl̃onis venit cã nullitatis ẽt si nõ dicatur, vt d. l. q̃dã mulier, fa. erc. l. Carmelia Pia. de iu. pa. Vñ alij se referũt ad ꝓcessum. Aut q̃s est ꝓsecut⁹ cãm nullitatis, aut nõ, Br̃ vr̃ mihi dicendũ, q̃ñ sent. prima est nulla, ipso iure, ex ptẽo errore in sent. & tunc iudex appl̃onis nõ pt ɔfirmare, q̃a esset idẽ error in 2. sent. q̃ erat in 1. vt l. 1. ff. q̃ sen. sine app. res. & dixi vobis de errore calculi. l. 1. Si verò erat nulla alia cã, & tunc si q̃dẽ iudex dicat simplr̃ appl̃onẽ nõ tenere, vel ꝓnunciauit malè appellatũ esse, nec adiiciat bñ seu rite, seu iustè iudicatum, tunc 1. sent. nullo mõ vr̃ ɔfirmari, q̃a eius verba hoc non sonãt, & verba sent. dñt strictè intelligi, ꝓut iacent, vt l. 1. s̃. si plu. vna sen. & de lib. cã. l. diui. & l. si à te. de excep. rei iud, & sic ista gl. dicit malè simplr̃. Sed si adiiceret iudex in sent. ꝓnuncio bñ iudicatũ, &
10 malè appellatũ, tũc bñ vr̃ ɔfirmare sent. vt l. eos. s̃. de ap. † Sed an ille, q̃ appellauit, ꝓhibeat̃ postea dicere de nullitate? Resp. si q̃dẽ dicit, dico sent. nullã, & si qua ẽ appello, ꝓut ibi dr̃ in gl. vel cãm nullitatis exp̃ssè prosecutus est, tunc iterũ de nullitate q̃ri nõ poterit, cum semel sit iudicatũ, & q̃ situm, vt l. 2. s̃. si ex fal. in-
11 str. de fid. inst. l. fi. † Sed si de hoc fuisset dcm̃, neq; positũ, poterit de nullitate postea dicere, ar. l. eum q. s̃. de inof. tes. Et hẽs de hoc hodie casum in c. 1. de re iud. in cle. Nec obst. si dicas, in appellatione venit nullitas, & si non exprimatur, quia dico φ venit incidenter, & ea quæ incidenter veniunt in vno iudicio, si plenè non examinantur, non nocent in alio, vt l. à diuo Pio. §. si super reb. ff. de re iu. & l. sed si ante. ff. de exce. & no. in l. pe. ff. de his qui sunt sui, vel alie. iu. Et ista sufficiunt circa nullitates, quæ veniunt in appellationib. Videndum est, q̃ñ de nullitate agitur principaliter, & est vidẽdum qualiter practicatur hæc lex, quo-
12 mõ, & qua forma dicebat istam sententiam nullam. † Resp. de nullitate

a ADD. ¶ Ale. Nulla. Et si sit lata ex ɔsensu partiũ 2. sñia, fm gl. & ibi Bar. in l. si diuersa, s̃. de trãs. & ibi vide p Bal. φ in arbitro, & arbitratore, & φ no. bar. ĩ l. acta, ff. de re iu. Itẽ istã l. intellige fm bal. no. hic, q̃ñ in j. sñia fuit apposita exceptio rei iudi. & ꝓbata valet de j. sñia, alias 2. sñia teneret. φ not. itẽ p̃dicta fallũt in interlocutoria, q̃ licet alias ñ possit corrigi, tñ ex ɔsensu partiũ, vt no. bal. in d. l. si diuersa. Et adde bar. in l. si post sñiam, s̃. de se. & ibi q. 1 in arbitrio, & φ consensus partium in hoc non operetur, tenet in l. j. ad fi. s̃. sen. rescin. non poss. & multos alios casus, in quibus valet sñia contra sententiam, ponit d. Ant. in c. inter monasterium, de re iudi. & per Lud. in d. l. admonendi. Et an possint ferri duæ sñię ex ea. istãtia, vel ex diuersis, vide φ dixi post bar. d. l. duob. & φ scripsi post Sal. in l. si cã, s̃. de trans. adde Pau. de Cast. consi. 17. Paris.
b ¶ Cum prima gl. Vide Are. in l. eum qui duobus, ff. de acq. hær.
c Ale. Si ille, pro quo est lata sñia, petit pro se iterum iudicari, & contra ipsum fertur sñia, an valeat. bene facit tex. in l. ampliorẽ, in prin. & q̃d ibi dixi post bar. s̃. tit. j. & vide q̃d not. bart. l. post sñiam de sen. adde vt per Fed. consi. 243.
d Alex. ¶ Circa primam. Vtrum ille, qui appellat à sñia nulla, illam confirmet, vide in l. si expressim, de omnibus istis. & bal. in l. si diuersa, de trans. & hic.
e Alex. An valeat libellus, si dico sñiam nullam, & si qua est, appello, p bal. l. j. s̃. de fur. & vide bart. l. cum & minores, s̃. si aduer. rem iud. adde Old. consi. 12.
f Ale. Agi querela. Adde bar. in l. pe. in fi. s̃. si aduer. rem iud. & quod possit iudex appellationis reformare sñiam, vide in l. cum apud, & φ ibi dixi, iud. so.
g Ale. Prosequi. Vtrum causa appellationis & nullitatis possint simul & semel prosequi, vide s̃. proxime, & bar. in l. si expressim, adde bal. consi. 370. lib. 3.
h Ale. An hoc expresse facere poterit, vide tex. in fi. l. hic. adde Io. an. post Spec. in add. §. vt autem, ver. vbi autem, vbi dicit Iac. de are. dixisse iudicem appellationis debere sic pronunciare, dico sententiam nullam, & appellationem, ex abundanti interpositam. & ita etiam dicit do. noster Cy. l. eos, s̃. de app.
i Alex. Nec obst. Adde cle. j. de iud. & vide Mod. in l. si expressim, cum bar. hic. sequitur Pet. de anchar. in d. cle. & bal. in l. j. ĩ. ne liceat tertio prouo.

nullitate ſnīæ pōt q̄ri duob.mo. Vno mō ꝑ modū exceptionis
oppoſitæ ↄ executionē,& iſte mod⁹ videbat̄ intentatus hic qđ
apparet ex r̄ſione principis,dū dicit,cuius rei probationem,ſi
promptā hēt̄is. Nā vt dixi vobis in l.fi.s̄. ſi ex fal.inſtr. exceptio
nullitatis tūc impedit executionē,qn̄ qs eſt paratus ꝓbare incō
tinēti. Ideo dixit hic Imperator,ſi prōptā,&c.q.d.iſta exceptio
13 executionē nō impediret.†Sed in iſta exceptione, ſi reus ſuc-
cumberet, nō ꝓhiberetur poſtea ordinariè agere de nullitate,
& eo.mō dico ſi actor ſuccumberet,nō prohiberet̄ poſtea age
re extraordinariè,&ꝑ etere ſnīam ↄfirmari,vt l.à diuo Pio. §.ſi
ſuper reb.ff.de re iud. Secūdo mō de nullitate cognoſcit̄ dato
libello principal̄r ſuper hoc.Et illos duos mōs.ſ.excep.&princi
palē petitionem,ponit gl.ff.q̄ ſen.ſine app.reſcin.l.j.cir.pr.& ſm
14 hoc poſſet intelligi hæc lex.†Quæro ergo,quo iure agit̄, q̄do
principal̄r petit̄ ſnīa ꝓnunciari nulla?Inn.vr̄ dicere quod offō
iud.extra de of.iud.c.vl.vr̄ ꝓbare ff.de fer.l.2.§.1.& j̄. eo.l.ſi pr̄
15 tuus.& hac l.ſm iſtā lec. Quæro ſecundo, coram†quo iudice
debeat agi de nullitate. Dic qđ corā ipſo, q̄ iudicauit, vel corā
16 ſuperiore,ſm ea q̄ dixi s̄.q̄uo,& qn̄ iud.l.ſi vt proponis.†Quæ
a ro qd ſi datur libellus[a]ſuper nullitate,nec probat ille q̄ agit,v-
trum iudex poſſit ↄfirmare ſnīam,vel debeat ſimpl̄r cōuētū ab
ſoluere ab illa petitione.Inn.in c.cū ↄtingat.ext.de of. deleg.in
gl.mag.dicit,ꝙ nō pōt ↄfirmare ſnīam.Ego dico,qđ p̄t confir-
17 mare ſnīam,ēt ex noua cā,&†pōt nouas ꝓbationes,& nouas
allegationes audire,ſicut in cā app.Hic eſt tex.ſi rectè inſpiciat̄,
18 in l.1.§.1.q̄ ſen.ſine app.reſcin.†Itē puto,[b]qđ ſicut iudex app.
b omnia intentata pēdēte app.ex ſuo of. reducit in priſtinum ſta
tum,vt l.chirographis.§.1.ff.de admi.tut.& & ff.nil no. ap. pen.
c per totum. Ita iudex nullitatis [c]pōt omnia intentata prætextu
illius ſnīæ reuocare,vt l.abſentē.j̄. de accu. Facit ad hoc extra,
19 de ꝓc.ca.ex inſinuatione.& qđ ibi no.per Inn.†Quæro vtrū ſi
ꝓſecutus eſt vnā cām nullitatis,&ſuccubuit,vtrū poſſit poſtea
proſeq̄ aliā.Quidā dn̄t qđ ſic,vt d.c.ex inſinuatione.Mihi vr̄ di
cendū,ꝙ cā nullitatis eſt finis cauſę motę ſup actione reali.Nā
ſicut dn̄iū alterius rei nō poteſt eſſe meū ex plurib.cauſis,diuer
ſis tp̄ib.ↄcurrētib.vt l.3.§.ex plurib.ff.de acq. poſ. Ita ſnīa nō p̄t
eſſe nulla ex plurib.cauſis ↄcurrētib.diuerſis tp̄ib. q̄a ꝙ eſt nul-
lū,ex poſtfacto poſtea validari n̄ p̄t,vt ff.de iniu.rup.& irri.teſt.
l.nā & ſi. ver.poſt defectū.& iō ſi q̄dē ſnīa fuit dicta ſimpl̄r nul
la, nec fuit expreſſa cā, licet vnā tm̄ cām eſt ꝓſecutus p̄iudicat̄
ſibi in oīb.Secus ſi cām vnā tm̄ expſſit in libello, vt dicimus in
reali, vt l. ſi mater.§.j. & l.& an eandem.§.acti.de exce.rei iud.
20 Quæro vtrū† ſicut ↄdēnatus p̄t dicere ſnīam nullā principal̄r
agēdo,ita victor poſſet principal̄r agēdo petere ſnīam ↄfirma
ri.doc.decretorū dn̄t ꝙ ſic,& hn̄t de hoc rubricā de ↄfirma.v-
til.vel inutil.q̄ ſtatim ſeq̄t̄ poſt tit.de app.& dn̄t,ꝙ ſicut vict⁹ ap
pellat,ita victor p̄t petere ſnīam ↄfirmari.Satis hoc puto ęquū,
vt victor petat ſnīam ↄfirmari,& victo ↄ victorē perpetuū ſilē
tium imponi.Pro hoc vr̄ expreſſum,vt lite pen.l.fi.aliàs ſeque-
ret̄ iniquum.Nā ſi in exceptione qn̄ petebat̄ executio reus ob
tinuerit,actor nullum hr̄et remediū, & ſic ſummaria cognitio
d ſibi p̄iudicaret.ↄ l.à diuo Pio.§.ſi ſuper reb.[d]ff.de re iud.ſed tūc
21 eſt vidēdū, †vtrū ſnīam nullā iudex poſſet ↄfirmare.R n̄. vt s̄.
dixi,ſiquidē in prima ſententia nō eſſet expſſus error,iudex poſ
ſet ↄfirmare eā,& hr̄et vim ex 2.ſnīa,non ex prima.De hoc per
Decretiſtas in c.j.extra,de confir.vti.vel inuti.De inſtrumentis
autem venditionum,& aliis extraiudicialibus,qualiter petatur
caſſatio,dic vt l.ſi ſub conditione.de in diem addictio.

a ADD.¶Ale.Datur libellus.Et iuxta hic no.per bar.adde,qđ ſi corā iudice ap
pellationis petitū eſt primā ſnīam infirmari, ſi eā reperit ↄfirmādā, poterit
ↄfirmare,ēt hoc nō petito.& eↄ ſi petitū fuit eam ↄfirmari,& reperit̄ infir-
manda,pōt infirmari,vt no.Inn.c.cū cōtingat.de of.dele.& eſt caſus in c.o-
blatæ.de app.& qđ no.Bar.in l.cum aliud.in pr.iud.ſol.cum Cy.& Bar.in l.ſi
expreſſim.in fi.de ap.Fallit in caſu,quē ſcripſi poſt Bar.j̄.e.in l.fi.& vide ibi.
b Alc. Item puto.Vtrum nullitate pendente poſſit innouari,ad quod no.bald.
in l.appellatione,in fi.s̄.de ap.& Bar.in l.3 §.ſi ſeruus.ff.de acq.poſ.Adde ta-
men quod nullitate pendēte,& etiam reſtitutione in integrum,præſumitur
pro ſententia.licet ſecus pendente appellatione ſm Spe.de proba.§.2.ver.ne
gatiuam.cum ſeq.ſequitur Imol.Ant.de But.in c.quoniam ↄ.& adde no.per
Ang.& Imo.in l. 3. §. condemnatum.de re iud.adde qualiter intelligatur nil
nouari &c.Fed.de Sen.conſ.235.Et an actu app,pendente, illa deſerta confir
metur per Old.conſ.215.Et an qui non eſt proſecut⁹ app.poſſit redire ad nul
litatem, vide Ang.conſ.266.
c Pariſ.Nullitatis.Vide Alex.conſ.2.vol.3.ad fi.
d Ale.Si ſuper rebus.Et vide quæ ibi habes ad hoc dictum ibi, ſed tunc eſt vi-
dendum.vide eum in l.1.de re iud.

LEX II.

SI CVM INTER. br̄ dicit.Snīa lata ↄ ius ↄſtōnis,eſt ipſo iu
a re nulla:[a]ſec⁹ ſi ↄ ius litigatoris.h.d.Op.de re iu.l.cū ꝓlatis.Dn̄t
q̄dā qđ hic tex.dēt intelligi,ſi iudex putabat ſe ↄ i⁹ iudicare,al̄s
ſec⁹. Vel dic,vt dicit gl.qđ ibi nō fuit expreſſus error.Iſta eſt bo
na ſol.ad l.præſes,ff.de re iud. Ad l.cū ꝓlatis. ſunt aliæ duæ ſol.
valde no.hic ſnīa lata fuit manifeſtè ↄ ius, ibi licet ↄ ius fuit la-
ta,nō tn̄ manifeſtè,q̄a ibi erāt opi.Ita vr̄ ibi intelligere gl.&hic
text. vr̄ innuere. Vel aliter, hic ↄ ius inſertum in corpore iuris,
ibi ↄ ius in corpore iuris nō redactū. Tene quam vis. Op. de l.
Seiæ egreſſæ,ff.de tuto.& cura.da.ab his.Dicit gl.fallit ibi.vnde
ibi loq̄t̄ in decreto ipſius prætoris,hic in ſnīa.Circa illud decre
tum dixi plenè in l.is cui bonis.de verb.obl.& ibi doc.tangunt,
a ADD.¶Ale.Iure nulla.Limita hoc nō hr̄e locū in iudice delegato,q̄a ſi fert
ſnīam ↄ i⁹ partis,nō valet ipſo iure.Dictū eſt Hoſt.in c.fi.de præb.Itē limita
ſm Bar.in l.diē ꝓferre.§.ſtari.de arb.de quo vide poſt Bar.in l.ſocietatē.§.ar
bitrorū.ff.ꝓ ſocio.itē limita ſi pars in libello ↄcludēret,ſibi iuſtitiā miniſtra
ri,& ſnīa ſit lata ꝓ eo libellāte,q̄ nō hēt i⁹,q̄a nō vr̄ valere tāq̄ nō ↄformis
libello,qđ an ſit verū,vide ꝑ bal.l.fi.cir.fi.ff.de iuſti.& iur,vide qđ habes ꝑ
Mod.in c.1.de of.dele.Itē fallit ſi eſt lata ↄ notoriū, q̄a tūc eſt nulla ipſo iu-
re.Ita dicit abb.in c.ſuper.de of.dele.&vide ibi ꝑ Mod.&bal.in l.ciues.s̄.de
app.in pr.vide qđ dixi in l.cū ꝓlatis.poſt Bar.hic all.& no.bal.in l.j.s̄. de er-
ror. calcul. quibus adde qđ ſnīa lata expreſſo iuris errore nō tenet, vt hic:
& hoc verū,ſi ille error p̄t oculis legi.Secus ſi ex mēte apparet error exp̄ſ-
ſus.Ita ſing.dicit Inn.in c.1.de of.dele.Secūdo fallit, ſi fuit lata ↄ extrauagā
tem,ſm Bar.in d.l.cū ꝓlatis.& Io.Mon.in reg.ignorātia.Itē eſt verū,ſi ſit ex
preſſio iuris ſpāliter ſcripti,aliàs ꝑ id quod no.voluit Inn.in c.cū ſpeciali.in
pr.de app.& quod no.in d.l.cū ꝓlatis. itē fallit ſi eſt expreſſio iuris nō faciē
tis ad cām.ita volūt doc.in c.per tuas.de ſen.exc.Sed gl. vr̄ tenere ↄrium. in
c.ſacro.e.ti.in gl.3.Itē fallit,ſi ſnīa ſit lata ex plurib⁹cauſis,&in vna tm̄ ſit ex
preſſus error iuris ſm do.Ant.in c.ꝑ tuas.q̄ filij ſint legiti.ad quod gl.notat,
& ibi no.in l.ſi q̄s ad exhib.ff.de except.rei iud.& p̄dicta ratio not.ꝑ doc. in
c.ab excōicato,de reſcr.Itē propter magnā varietatē & obſcuritatem valet
ſnīa ↄ legē,ſm Bar.in proœ.de nouo Codic.ↄpo.in pr.Adde quæ no. bal. in
l.error. s̄.de iur. & fact.ign.vbi ēt voluit, quod ſi ſit expreſſus error conſilij
ſapientis imperiti,nō valet ſnīa,ēt ex ↄſenſu partiū,& dū allegaui Inn.in c.
cum ſpeciali.Adde Imo.in d.l.cū ꝓlatis,& quod poſt eū ſcripſi,& quod di-
xi s̄.de iure dub. vide do.Ant.in c.1.de ↄſtitutio.Et ad p̄dicta oīa vide do.An.
in c.ab excōicato.de reſcr.& in d.c.1.de re iud. & ibi per abb. de oībus iſtis.
Itē fallit ſi ſit expreſſio erroris iuris ↄſuetudinarij,vt per Cyn.& bal.hic. Et
ad prædicta vide per abb.in c.inter cæteras.de re iudi.& vide per Mod. in l.
ſi expreſſim, de app.& Imol.in l.cū ꝓlatis.& Bar.ibi,& vide gl.1.l.2. de app.
in gl.mag.in fi.quæ declarat nota.quando dicatur error expreſſus,quia ſuffi
cit quod ſit error iuris,inſpecta regula iuris,licet non inſpectis caſibus ſpe-
cialibus. Et dum dixi ſnīam latā inter opiniones dubias tenere, dicas, quod
eſt verum,niſi per ↄſtitutionem fuerit poſtea declaratum,talem opi.eſſe ma
lam.Et cuius opinionis debet eſſe iudex,vide s̄.de pœna iud.l.de eodem.

LEX III.

SI VT PROPONIS. Cauſa præiudicialis impedit electio-
nem ad munera.h.d.

LEX IIII.

CVM MAGISTRATVS. Non valet ſententia plurium dele-
gatorum,niſi omnes ſententient.h.d. De iſta materia vide ple-
nè in l.Pomponius ſcribit,ſi vni.ff.de re iu.&c.

LEX V.

1 *Mulctam ſi iudex imponit vltra quàm poſſit,eſt nulla.*
1 CERTA RATIONE. [a]† Impoſitio mulctæ vltra quam iu-
a dex poſſit, eſt ipſo iure nulla. [b] h.d. Quæro, an annulletur tota
b ſententia,an verò in ea parte,in qua modum exceſſit.Dic vt di-
xi in l.rei iud.s̄.de re iud.
a ADD. ¶Barb. Certa ratione.Et ſic videtur hic caſus pro gl.in cle.2. de iure
pa.vbi dicitur,ſi eſt datus modus procedendi,licet per ſtatutum non annul
letur ſi aliter fiat,tamen proceſſus eſt ipſo iure nullus, ſi modus egrediatur.
Et adde quod ſententia lata per probationē à iure improbatam,eſt ipſo iu-
re nulla,vt in c.2.de purga.vulga.per Io.And.in c. quoniam contra. de pro-
bationibus,quod facit pro ſtatutis improbantibus cæteras probationes.
b Ale.Nulla.Vide Bar.in l.fi.de iuriſd.om.iud.Et quod non valeat in ea parte,
firmat bal.in l.ſi ius.ſi aduer.rem iud.& vide eum in cōtrarium.l.2.s̄.de ſpor.

LEX VI.

CVM NON EX EO. Iſtam legem habuiſtis in l.ſi vt propo
nis.quomodo,& quan.iu.Br̄ dicit,Sententia, quæ non fuit lata
in termino peremptorio,eſt ipſo iure nulla.

LEX VII.

1 *Sententiæ vænales nullæ ſunt.*
a VAENALES.[a]†Sententiæ latæ pretio,ſunt ipſo iure nullæ:ſe-
1 cus ſi eſſent latæ gratia.h.d.
a ADD.¶Venales.Et ibi idem per illum tex.no.Bar.in l.ſed ſi per prætorem.§.
ait prætor.ff.ex quib.cau.ma.&quod ſententiæ latæ dolo iudicis ſine pretio,
non ſint nullæ ipſo iure,videtur tex.l.2.ff.quod quiſque iu.Sed ibi ponderat
Ang.vt refert Ale.hanc legem,vide gl.& Bar.in l.j.s̄.de pæ.iud. qui male iu-
di.& in l.2.eo.ti.vbi vide.

LEX VIII.

1 *Per officium iud.quod eſt ipſo iure nullum tollitur quantum de facto ꝓceſſit.*
1 SI PATER. Breuiter dicit,†Defectus ætatis,facit nominatio
nem ad munera ipſo iure nullam.&vide gl.& tex.quod per of
ficium iudicis,quod eſt ipſo iure nullum, tollitur quantum de
facto proceſſit.quod no.

LEX IX.

VETERANIS. Br̄ dicit.Veteranus ſi eligitur ad munera, non
tenet electio,nec eſt appellare neceſſe.h.d.

LEX X.

1 *A taxatione expensarum non potest appellari.* 2.
3 *Victo non appellante, potest victor appellare pro sumptibus.*
4 *Iudex, qui omisit condemnationem expensarum petitam, tenetur parti.*

1 OMNEM. Bř dicit,†Si victus appellōnē ꝓsequitur, victor nō
a pōt appellare pp ꝯdēnationem expēsarū a omissam, sed iudex
ꝓ eo iudicare debeat. idē si nō ꝓsequit. h.d. No. qđ dixi in sum
2 mario. Scđò no. qđ hic videtur casus,† qđ à taxatione expēsa-
rū nō possit appellari ibi: vel min⁹ q̄ oportuerit, iussa est. Cano
3 nistæ tāgūt istā q. nescio qd dňt, hic vř casus. Circa pr. qro,† qd
si victus nō appellauit, an victor possit appellare pro sumptib.
Quidā dňt ꝙ nō, & dňt ꝙ hic est casus in hac l. 2. resp. & sic hāc
l. intelligunt, quod in 1. casu victus appellauit. In secundo nō,
& ponitur hæc lex in gl. paruula super verbo, introducēdæ. Ista
lec. vř fuisse Hug. & tāgitur in gl. ꝓcedēti, per nřos doc. nō tene
tur, imo vř qđ tūc hic victor possit appellare, qa nullū aliud re
mediū sibi remaneret, quo sibi succurratur in sumptib. vt l. ter-
minato. de fruc. & lit. expen. Pro hoc vř casus s̄. de vsu. l. in bo-
4 ne fidei.† Secūdò qro, an iudex q. ꝯdemnationē expēsarū omi
sit, teneatur parti. gl. hic tenet qđ sic in gl. parua, super ver. ꝯfi-
teatur. Hoc intellige verū, si fuit petita ꝯdēnatio expēsarū, aliàs
sec⁹, vt l. 3. §. hoc aūt iudiciū. ff. de dam. inf. & ibi de hoc dixi, &
ibi per Dy. Tertiò qro, in quo differat primū rňsum à scđo re-
sponso. resp. tres sunt lec. Prima, qa in 1. casu victus appellauit,
& ꝓsequitur: in secūdo casu appellauit, & nō ꝓsequitur, & hāc
vobis posui. Secūdò ꝙ in primo casu appellauit, in secūdo nō,
istā vobis reprobaui. Tertia lec. ē nřorū doc. satis notabilis, vi-
delicet qđ in 1. casu victor volebat appellare, qa omisit iudex
ꝯdēnationē expēsarū. In secundo volebat appellare, qa omisit
ꝯdemnare reū in vna ex reb. petitis, vel in vno articulo, cum pe
titio plures articulos ꝯtineret. Et respōdetur ꝙ nō potest, imò
iudex super toto cognoscet, & ita intelligunt hic Doctores.

a ADD. ¶Alex. Expensarū. An à taxatione expensarū possit appellari, vide tex. in l. ab executore. in pr. ff. de app. De materia huius l. vide spe. in tit. de app. §. in quib. aūt casib. in ver. licet victos, cum duob. ver. seq. Et an si quis appella uit à sorte tm̄, videatur appellasse ab expensis, vide per Mod. l. cum in vna. de ap. Sed ad hāc l. qro, pone iudex ꝯdēnauit reū in sorte, & in expēsis absol uit, & re⁹ acqeuit sñiæ, sed actor appellauit à sñia expēsarū nūqd in cā appel lationis re⁹ poterit ꝯqueri de iniqtate sñię sortis. Guid. de Suz. hic tenet qđ non, qa principale nō recipit fomētū à successorio. l. nuda. de ꝯh. & cōmi. stip. quod limita arg. eorū q̄ hic dňr in l. si expressum. Et idem si actor appel lauit ab vno capitulo, nō pōt re⁹ appellās prosequi in articulo appellatiōis. Ad hoc c. ordi. & c. cū sit Romana. de app. in 6. ideo vterque appellet. c. Raynal. de test. Pet. de Anch. in c. 1. de cau. poss. & proprie. vbi etiam vř tex. & vide Cy. & bar. in l. si quis libellos. s̄. de ap. & in l. ampliorem eo. tit. contra prædicta tenet do. Ant. in c. cū Io. de fid. instr. Adde qđ no. Io. and. in add. spec. vbi s̄. dicit opinio. Gul. de Suz. probari in c. vno. de conse. eccl. vel alta. lib. 6.

¶Quorum appel. non recip. Rub.

¶Continua, vt in gl.

LEX I.

1 *Verus contumax non appellat.*
2 *Verus contumax dicitur, qui personaliter citatus non venit in casu huius l.*
3 *Iudex si causa non cognita, & partibus non citatis, & sic incontinenti respuat appellationem, non potest appellari.*

1 EIUS QUI. †Verus ꝯtumax nō appellat. h.d. Op. de l.
ab eo. s̄. qūo, & qñ iu. & l. & post. §. fi. de iu. Sol. Hic loq-
2 tur in vero cōtumace, ibi in ficto.† Et dř verus contu-
max s̄m istā gl. q personalr citat⁹ nō venit. de hoc no. in l. ex cō
sensu. in fi. ff. de ap. & l. fi. ff. de in inte. rest. plenè per Cy. in l. ꝓpe
randū. §. finaūt. s̄. de iu. Op. de l. creditor. §. iussus, ff. de ap. Sol. Ibi
fuit cōtumax in nō restituendo, hic in nō veniēdo, q̄ sola ꝯtu-
macia punit, vt appellare nō possit. Et per h. d. gl. qđ cōtumax
in nō iurādo de calūnia pt appellare. Idē vidistis no. in l. 2. §. sin
autem re⁹. s̄. de iur. cal. & in d. l. creditor. §. iussus. Op. dř hic, sum
a matim a negotio perscrutato. imò vř qđ debeat plenè cognos
ci, vt s̄. de iud. l. iudices. & l. ꝓperandū. §. j. eo. tit. gl. sol. trib. mo.
primò, qđ summatim iō dř, qa vna pars est absens. Vnde respe
ctu absentis dř summatim, respectu pñtis cognoscitur plenè.
Secūdū istū modū loquēdi, intellige gl. q̄ est in l. Fulcinius. §. 1.
qb. ex cau. in po. ea. vbi dicit, ꝙ ad vēditionē ꝓceditur negotio
summatim cognito. Intellige summatim respectu absentis, qa
respectu eius semper dř summatim, sed respectu pñtis semper
cognoscitur plenè, vt videbitis in l. fi. j. de bo. aut. iu. pos. secun
do mō sol. qđ hic erat cā, in qua sufficiebat sūmaria cognitio,
& vide gl. Et ex hoc hēs ꝙ in ꝯtib. in quib. sufficit summaria co
b gnitio ver⁹ ꝯtumax nō appellar. b Tertio mō soluitur, qđ de-
beat cognosci plenariè, vt in ꝯriis. Nec ob. hic text. qa illud ad
uerbiū, summatim, respicit sequentia. q. d. an applo recipi dēat,
vel non, dēt cognosci summatim, sed super negotio principali
plenariè nō cognoscetur. Ista lec. nō placet gl. qa an applo sit re
3 cipienda, plenè dēt exaīari. & vide gl. Ex hoc no. rogo te, ꝙ† iu-
c dex nō dēt respuere c appellōnē, nisi causa cognita, & sic dēt fie
ri partib. citatis, & conuocatis, vt l. in causæ. §. causa cognita. ff.
de min. Et propter hoc si iudex respuat appellationem inconti
nenti, ab ista reiectione posset appellari.

a ADD. ¶Ale. Summatim. Not. quot modis dicatur cognosci summariè, & ad intellectū istorū, & istius legis hic, vide per Mod. in l. ex consensu. §. eū qui. cir. pr. de ap. & adde, & vide qđ no. bar. in extraua. ad repri. in ver. summariè.
b Ale. Non appellat. Et dicit bal. in l. de statu. j. all. qđ in dub. iudex debet deferre appellationi. idem in iudicio dēt iudex admittere articulos circa probationē s̄m Host. in c. per tuas. ext. de testib. idē bal. in l. properādū. §. finaūt re⁹.
c Ale. Respuere. Iudex nō potest respuere appellationē, nisi parte citata & causa aperta, alias pōt appellari. qđ no. bñ facit qđ no. bal. in l. de statu. ff. ne de sta. de. & vide s̄. & oīno bar. in l. sciendū. ff. de app. rec. vbi cōtrariū. vide qđ no. dicit Bar. in l. addictos. s̄. de episc. aud. & Inn. in ca. si qñ. de of. deleg. vbi ponit casum, quod licet resistere iudici. De quo per bal. in l. j. s̄. vnde vi. per gl. in c. sine culpa. de re iud. in 6. etiam in l. facultas. & in l. prohibitum. j. de iure fisc. lib. 10. & l. quoniam. C. de app. post gl. in l. vt vim. ff. de iusti. & iur.

LEX II.

1 *Conuictus & sponte confessus, non appellat.*
2 *Maleficium potest probari per instrumenta.*
3 *Confessio facta metu tormentorum nocet, si in ea perseueretur.*

a OBSERVARE. a bř dicit,† Ad hoc, vt qs nō possit appellare,
1 reqrit ꝙ sit ꝯuict⁹, & spōte ꝯfessus. si ꝙ eorū defecerit applo ad
2 mittit. h. d. No. qđ vř esse casus, ꝙ† maleficiū pt ꝓbari p instra.
Istā q. disp. Iac. de Are. q̄ Cy. ponit in l. sciāt. s̄. de ꝓb. Dixi vobis
hoc anno in l. in senatus. in pr. ad Tur. Op. de l. ꝯstitutiones. ff.
de ap. & j. de rap. vir. l. j. Sol. Fallit in casib. in qb. cōdēnatus nul
lo mō appellat, q ponūt in illis ll. Itē op. de l. nō tm̄. ff. de ap. & s̄.
de episc. aud. l. addictos. Sol. Ibi nō fuit ꝯfessus, vel fuit confessus
post sñiam, vel ibi nō fuit cōuictus. itē op. de l. j. §. diuus. ff. de q̄-
3 stionib. Sol.† ꝯfessio facta metu tormentorum, nō nocet, nisi
in ea ꝓseuerēt. Ita dētis hoc intelligere. Quæro vtrū hæc lex ha
beat locū in aliis casib. q̄ in his, q enumerant hic. Quidā dňt qđ
nō, qa cū ista lex sit odiosa, & sic restringēda. gl. hic videt tene-
re cōtrarium. & l. creditor. §. iussus. de app. & l. non tm̄. eo. ti. Et
istam partem credo verā per l. abstinendum. j. e. ti. & ibi videbi
b tis. Sed quæro, b quid prodest appellare confesso. Rñ. quod po-
terit reuocare confessionē in cā ap. si non reuocauit in prima,
vt l. 2. de erro. aduo. & no. in l. creditor. §. iussus. de appellatio.

a ADD. ¶Ale. Obseruare. In hac l. obseruare. dicit pulchrū bal. ī mřia, an verus ꝯtumax appellet, de qua in l. ex cōsensu. ff. de ap. vbi vide. sed iure Can. dř ꝙ ꝯfessus tm̄ pt appellare. in c. cū speciale. §. porrò. de app. c. cū sit Rom. e. ti. li. 6. Sec⁹ si est cōuict⁹ ante sñiam, & cōfessus post, qa tūc nō denegat appellatio. gl. ē no. in l. nō tm̄. ff. de ap. Et ista est canonizata 2. q. 5. sunt quorūdā. & vide in l. qui sñiam. j. de pæ. p spe. de materia in d. ti. de cōfes. §. postremò. ver. sed nūqd. & in tit. de app. §. 2. vers. & an ꝯfessus spōte possit appellare. Dicit bal. quod est fatū, vide p eū in l. j. s̄. de lit. cōt. & in l. si debitori. de iudi. & in l. ait prætor. §. permittit. ff. de min. Bal. in repetto. Inn. dicit ꝙ appellat à pro cessu facto in confessum, & qđ pōt ꝓbari error in cā app. in ver. app. in ver. appellat à multis. & vide no. p Bar. in l. nō tm̄. de app. & late p Ang. in repe. §. iussus. de ap. & vide Bal. no. in l. j. s̄. ne ex deli. defun. Itē istā l. limita p gl. no. & ibi dixi, in l. nō tm̄. ff. de ap. & late p Ang. in repe. l. fi. §. iussus. de ap. Et vide p Bal. no. in rub. s̄. ne ex deli. defun. Itē istā l. limita p gl. no. in l. non tm̄. ff. de ap. & ibi dixi. Et qñ ꝯfessus appellet, & qūo, vide §. istū, de ap. vt dixi. & bal. hic in l. 1. s̄. de confes. Sed an valeat statutū, ꝙ ꝯtumax ex sola ꝯtumacia non ꝯstādo aliter de crīe, possit ꝯdēnari ad mortē? dicit spe. quod sic, in tit. de fideius. itē dicit Io. an. in nouel. in c. veritatis. in fi. de do. & contu. & sequitur bal. in c. j. §. iniuria. ver. seu furtum. de pac. iura. fir. & vide bal. in c. 1. ad fi. qui suc. tene. Et dixi ī l. absentē. de pæ. & vide bal. in l. 1. C. qūo, & qñ iud. p Lud. in l. lex Cor. ad fi. & bal. in auth. sed nouo iure. s̄. de ser. fug. Facit l. si seru⁹. s̄. de his qui ad eccl. cōfu. idē tenet spec. & Io. and. in §. sequitur all. gl. in l. locorum. j. de oī agro deser. & et firmat, qđ valeat. do. Nel. de S. Gemi. in suo opere bannitorum, & quod no. bal. in l. 2. C. de asser. tol. & in l. oēs populi. & per bal. in rub. commo. in fi. Et habet locū ista lex, ēt si aliquis ex forma statuti habeatur pro confesso. Ita dicit bal. in l. omnes populi. ff. de iusti. & iure. Quid si statuto cauetur, quod contumax in respondendo positionibus habeatur pro confesso, & conuicto, an tunc poterit appellari. Vide imol. in l. si infulam. in vers. quid autem si statuto cauetur. j. de verb. obl.
b Alex. Sed quæro. Dicit bal. no. in l. fi. s̄. de probat. quod in criminali si quis sit ex vehementibus indiciis tortus, & confiteatur, non appellat. Secus si ex aliquibus indiciis non grauibus fuit tortus, & confessus fuit, quod not. bene pro damnatione ex præsumptione iuris & de iure non potest appellari. Ita dicit no. per illum tex. in l. si qui adulterij. j. de adul.

LEX III.

a NVLLI OFFICIALIVM. a Officialis alicuius iudicis, à sentē
tia contra eum data de delicto commisso in officio per eun-
dem iudicem, ab illo iudice non appellat. secus si in alia causa
fuit victus. h. d. Hic fuit qō, est ne verū indistinctè, qđ officialis

a ADD. ¶Ale. Nulli officialiū. Et adde qđ istā l. all. in l. ne diu. C. de pæ. Et an officialis ꝯmittēs furtū in officio possit ꝯueniri officio durāte, vide bal. ī l. 3. §. eo. mō. ff. nau. caup. Bene facit l. dat. ff. ad l. iul. repe. Et vide qđ no. in auth. vt iudi. sine quoquo suffra. §. necessitatē. ibi no. q. d ī eo, q. nō ꝯmittit in officio, nec officij ꝯtēplatione, dř hic Gul. qđ nō potest de eo sindicari. sequit bal. per illum tex. C. vbi de ratiociniis agi opor. quod habetur in l. fi. ff. naut. cau.

cond

condemnatus à syndico non appellat⁹ qdam dñt quod sic, per
hunc tex. Ego reperio istam l. limitatã. primò qđ hic loqtur qñ
est ꝯdemnatus crĩaliter de delicto ꝯmisso in officio, & ita sen-
tit hic gl. Secundò in eo, quod hic dr̃, proprij iudicis. ꝙ ista l. nõ
hẽt locũ, nisi qñ nũcius, vel notari⁹, vel assessor cõdemnatur ab
a illo iudice, cuius erat officialis, nõ. n. p̃sumitur ᵃ qđ iudex ferat
ꝯ eum iniq̃ sñiam, nisi clarè reperisset delictũ. Ista fuit opi. Plac.
q̃ Azo ponit hic in summa sua, & gl. iuris Cano. intelligunt ita
hanc l. 2. q. 6. ei qui. §. nulli quoque. vbi est canonizata ista l.

a ADD. ¶Alex. Præsumitur. Refert, & sequitur Petr. de anch. in c. Romana, §. contrahentes, de foro comp. in 6. Reperio quod Spe. tenet contrarium in tit. de compet. iud. ad §. sequitur, ver. nota alleg.

LEX IIII.

a ABSTINENDVM. *a* Debitor public⁹ vict⁹ non appellat. h. d.
Quæro qd velit dicere, dum dicit hic, publici, aut priuati. Dñt
quidam, priuati. s. p̃rimonij Imperatoris, quidam alij dñt priua-
ti, s. cuiuslibet. Sed tunc ista lex videretur cõtra regulam in l. &
in maiorib. s̃. de appell. Sed intellige hic confessos, i. conuictos,
& sic non poterit appellare, vt dixi in l. obseruare. s̃. eo.

a ADD. ¶Alex. Abstinendum. Vide do. abb. in consi. 31.

LEX V.

1 *Appellari non potest ab executione, nisi excedatur modus.*
2 *Ab interlocutoria, quæ fertur post diffinitiuam sententiam, appellatur.*
3 *Si appellatur à captura p̃sonæ, debet captus pendente appellatione detineri.*
4 *Qualiter excedatur modus in exequendo.*
5 *Exceptio quando potest opponi post sententiam, potest etiam opponi post quadrimestre tempus.*
6 *Appellari potest ab eo, qui male interpretatus fuit suam sententiam.*

1 AB EXECVTIONE. †Ab executione non p̃t appellari, nisi
excedatur modus in exequendo, & tũc res mobiles, & fructus
rei mobilis sequestrãtur, & ꝑperã appellãs punitur. h. d. op. s̃. de
ap. l. & in maiorib. Sol. Dicit gl. ab executione facti nõ p̃t appel
lari. Ita est casus hic. Sed si iudex ꝓnunciaret sñiam exequendã,
vel non, de hoc posset appellari. Ita loqtur lex ꝯria, & vide gl. j.
2 Idem no. in l. ab executore. ff. de ap. Ex quo no. †ꝙ ab interlocu
toria, q̃ fertur post diffinitiuã sñiam, appellatur. Op. s̃. de ꝓhi. se
que. l. j. So. Hoc est sp̃ale. Itẽ op. s̃. de app. l. app̃lone. Sol. vt in gl.
3 q̃ no. bñ. Ex quo no. †qđ si aliqs capitur pp̄ debitum, & ab ipsa
a captura appellatur, nõ dẽt statim relaxari, ᵃ sed pendẽte ap. dẽt
detineri, sicut dicimus hic de alia re mobili q̃ dẽt poni in seque
b strum. Op. ꝯ p̃dictaᵇ de l. Imperatores, ff. de app. So. Ibi timebat̃
de dilapidatione fructuũ. alias secus. Op. ad fi. & vr̃ ꝙ alia pœna
puniatur, vt s̃. de ap. l. cos. §. ne temere. & l. iudicib. e. ti. Rñde, vt
4 ibi dixi in l. iudicib. †q̃ro, qualr̃ excedatur mod⁹ in exequendo,
Gl. dicit qđ p̃t esse respũ rei, in qua fit executio. respũ q̃titatis, ꝑ
qua fit respectu t̃pis, in quo fit. respũ causæ, qa erat exceptio, q̃
poterat opponi in executione, vt patet ex glo. & no. ex hac gl.
5 vnum, †qđ in casib. in quib. dixi posse exceptionẽ ᶜ opponi post
c sñiam, vt s̃. de iur. & fac. ign. l. j. p̃t opponi ẽt post quadrimestre
6 t̃ps. Ita tenet gl. & mirabiliter sup̃ vers. excedat. circa me. †q̃ro,
an ab eo, q̃ malè interpretatus fuit suam sñiam, possit appellari.
Dic vt in gl. & casus est in l. ab executore. ff. e. dr̃ hic, si appellat
ab articulo. Quæro qd appellatur hic articul⁹. Plures sunt opi.
inter alias est vna, & illam tene menti, quod articulum appel-
lant interlocutoriam. Vnde appellans ab interlocutoria, perpe
ram succumbens punietur pœna huius l. &c.

a ADD. ¶Alex. Relaxari. Si appellatur à captura, captus non relaxatur, sed penes quem iudicem debet retineri talis carceratus, vide in l. j. & quod ibi dixi, ff. de cust. reor.
b Alex. Oppo. contra prædicta. Pœna appellantis frustra per bal. aliàs bar. in l. à proconsulibus, s̃. de appel.
c Alex. Exceptionem. Exceptio, quæ potest opponi post sententiam, potest etiam opponi post quadrimestre, non tamen post executionem factam, in l. j. ff. de iur. & fact. ignor. à contrario sensu. & ibi bal. & bal. hic gl. vde.

LEX VI.

QVISQVIS. Ne testamentum aperiatur, vel scriptus heres in
possessionem mittatur, appellari non potest. h. d.

LEX VII.

1 *A quibus sententiis interlocutoriis possit appellari. & nu. 2.*

a ANTE. *a* †Ab interlocutoria appellari nõ p̃t. h. d. Op. ff. de app.
1 reci. l. 2. q satisf. cog. l. arbitro. s̃. de app. l. si qs ꝓuocatione. ff. de
min. l. intra vtile. pp̄ quas leges dñt qdã, qđ regula est, qđ p̃t ap-
pellari ab interlocutoria. Fallit hoc in istis iudicib. q hic nomi-
nãtur. gl. nr̃a tenet ꝯrium, & ad dictas leges rñdet. Tu at̃ vt oĩa
b ꝯplectaris, ᵇ dicas sic. †Aut interlocutoria ꝑfertur post diffini-
2 tiuã sententiam, & p̃t appellari, vt habuistis no. s̃. eo. in l. ab exe
cutione. Aut ꝑfertur ante, & tunc aut nulla alia diffinitiua spe-
ratur, & p̃t appellari, vt l. ait prætor. §. permittitur. ff. de min. aut
speratur alia diffinitiua, & tunc aut grauamen illatum ab inter-
locutoria non p̃t reparari per appellationem à diffinitiua, & põt
appellari, vt l. 2. ff. de ap. recip. & qui satisf. cog. l. arbitro. Aut põt
reparari, & tũc aut est talis interlocutoria q̃ perimit totũ nego-
tium, & poterit appellari, vt l. intra vtile. ff. de min. Aut totũ ne
c gotiũ ᶜ nõ p̃imit, & appellari nõ poterit, vt hic, & l. 2. de epi. aud.

¶Contrarietas.

Aduerte. Sñia interlocutoria, q̃ decidit quasi totã causam de iu
re ciui. patitur appellationẽ, licet tale grauamen possit reparari
per appellationem à diffinitiua. ita Bar. in hac l. ante. Contrariũ
alleg. velle in l. 2. ff. de appel. rec. & in l. intra vtile. ff. de minor.

¶Concordia.

Pro ꝯcordia. Sol. vt per ipsummet Bar. in d. l. intra, qđ ibi ẽ sp̃ale
pp̄ illam interlocutoriã, q̃ datur super ætate, & facit ius quo ad
oẽs, & in aliis causis. Vel sol. s̃m no. distin. de qua in hac l. ante.

a ADD. ¶Alex. Ante. Istum tex. alleg. bal. no. in l. 2. quando si. vel priua. quod à sententia lata super executione non potest appellari. bar. videtur tenere cõtrarium in l. à diuo Pio. ff. de re iudi.
b Alex. Complectaris. His verbis ipse vtitur in l. quod iussit, ff. de re iud.
c Alex. Totum negotium. Contrarium tenet bar. in l. j. circa prin. ff. de app. & in d. l. intra vtile.

LEX VIII.

ET PVBLICARVM. Plublicus debitor, manifestè conui-
ctus, non appellat. h. d.

¶Si pendente appel. mors interuenerit. Rub.

Continua, vt in gl.

LEX I.

1 *Instantia ad hæredem transit.*

1 ETIAM POST. Br̃ dicit, †Instantia causæ appella-
tio. ad hæredem transit. h. d. Opp. j̃. l. prox. & l. 3. Sol.
Ibi fuit appellatum in causa criminali, hic in ciuili.
De ista materia, qualiter instantia trãseat ad hr̃dem,
vel aliũ succẽrẽ, dixi vobis plenè in l. si cũ hoĩem. ff. de fideius.

LEX II.

EIVS QVI. Secundum lect. magis notabilem br̃ dicit. Ab an
notatione p̃t appellari, & appellatione pendente, morte rei, pœ
na extinguitur. h. d. Op. j̃. l. prox. Sol. qñque ab ipsa annotatiõe
appellatur, & tunc hẽt locum ista l. qñque appellatur à sentẽtia
lata super crimine principali, & ita habet locum j̃. l. prox. Quæ
ro qualiter fiebat ista annotatio. Dic vt habes in gl.

LEX III.

SI IS QVI. Ademptio exp̃ssa bonorum morte appellãtis nõ
perimitur, secus in tacita. h. d. Circa hanc l. formo vnam q. quid
si in crimine, in quo venit tacita bonorum ademptio, iudex ex
p̃sserit ademptionem bonorum Docto. Vltram. tangunt istam
q. & dicunt quod tunc expressio nihil operatur, vt l. 3. ff. de le. j.
Eandem q. postea disputauit D. Bartholucius de Pratis, non re
cordor, quid determinauit, tamẽ ꝯ istam determinationem vr̃
casus in hac l. in fi. ibi, sola capitis, &c. Non ponitur ergo hic in
fi. qñ reus erat damnat⁹ de crĩe capitali, & bona non adempta,
quo casu non erat dubium tacitè seq ademptionẽ bonorũ, vt l.
j. in fi. s̃. de bo. dam. & de bo. ꝓscrip. l. 2. Ad idẽ ff. eo. l. j. vbi dr̃ de
damnato in metallum, seu deportato. Br̃ dicerem sic, Quando-
que ademptio bonorũ exprimitur per eum modum, per quem
inest, vt puta, accessoriè, condemno eum ad mortem, cum ad-
emptione bonorum, & tunc exp̃ssio nihil operatur, vt ff. de le.
j. l. 3. & j̃. de fideiuss. l. non recte. Qñq; exprimitur p aliũ modũ,
vt puta principaliter, videlicet ꝯdemnamus eũ ad mortẽ, & bo
na adimim⁹, tũc expressio operatur. Hic est casus hic, & l. 1. ff. e.

LEX IIII.

SI PATER. Br̃ dicit, Causa app̃lonis super munerib. persona
libus morte finitur. h. d. Si verò fieret qõ Abbatiæ, vel Episco-
patus, finitur morte Episcopi, vel abbatis. tene menti.

LEX V.

a QVAMVIS. *a* Mortua ancilla, durat causa propter peculium.
h. d. Simile habes in l. vtique. de rei vendi. Dic vt ibi.

a ADD. ¶Alex. Quamuis. Per istum tex. dicit, sed in cons. 11. quod in vsurarium potest inquiri ad restitutionem vsurarum post mortem adde in vsuris, an possit procedi per inquisitionem bal. consi. 66.

LEX VI.

a SI VNVS. *a* Singularis lex est, & habet duas partes, & h. d. Vl-
tra id t̃ps, qđ datur appellãti, hæres eius hẽt quatuor menses. h.
d. prima particula, q̃ est clarissima. Secunda legitur duob. mod.
vno mõ s̃m gl. alio mõ s̃m doct. magis not. s̃m gl. br̃ dicit. Dicti
quatuor menses elapso t̃pe, quod hæredib. datur ad deliberan-
dum, non currunt. h. d. secundum aliquos. vel aliter, & breuiter.
Hæres vltra tempus datum ad deliberandũ per l. cum antiquio
rib. habet quatuor menses. h. d. secundum Doct. Prima lect. vi-
detur esse magis amica literæ: tamen tene menti secundam.

a ADD. ¶Alex. Si vnus. Istud dictum non videtur verum per l. si §. sed quia qui dam. s̃. de iure delib. de quo per Ang. & Imo. in l. ventre, de acquir. hær. licet Bal. idem teneat hic, & vide per Bar. in d. l. cum antiquioribus.

De

¶De his, qui propter met. iudi. non appellaue. Rub.

LEX I.

SI CONTRA. Præsumptio iusti timoris cessat in curia Principis. h.d. Simile in l. non est verisimile. ff. quod met. cau.

LEX II.

a HIS QVI. Qui omittit appellationem *a* absq; iusto timore, acquescit sententiæ: q verò iustè timuit, protestatiõe de hoc tpe legitimè facta, ac si appellasset, auditur. h.d. No. ergo de virtute huius protestationis, qa facit hri perinde ac si appellasset. Simile habetis in l. de pupillo. §. si qs ipsi. de no. oper. nun. & qualiter iustus metus probetur, ibi plenè dixi, quando repetiui illum §.

a ADD. ¶Ale. Appellationem. Vtrum in casu huius l. debeat fieri appellatio coram iudice ad quem, licet de iudice à quo timeat. Mihi videtur quod sic, p tex. in l. j. §. si quis ipsius, ff. quando app. sit. per tex. in c. si. de app.

¶Si vnus ex pluribus appellaue. Rub.

LEX I.

1 *A sententia lata contra plures, si vnus tantum appellauerit, & victoriam obtinuerit, proderit aliis. Idem colligitur ex l. seq.*

2 *Quando fiat articulus, quod instrumentum, super quo fuit facta cõdemnatio, de quo fit mentio in sñia, & instrumentũ qđ hodie pducitur, sit vnũ & idẽ.*

3 *Si fines, seu possessiones finium varientur, fiat articulus quod possessio, quæ hodie est posita intra tales fines, & possessio quæ erat olim posita inter tales fines, est vna & eadem.*

a SI IVDICI.[a] †Causæ ꝯfessiõis paritas facit, vt senten-
1 tia in cã app. data pro vno aliis prosit. h.d. tene menti
2 istã l. ad practicã, q̃ habui aliàs. †Producit vnũ instrm,[b]
b super quo iã fuit fcã ꝯdemnatio, ego possũ ibi facere articulũ, ꝙ instrm illud, de quo fit mentio in sententia, & instrm qđ ho-
3 die pducitur, ẽ vnũ & idẽ. Et vide tex. silem, qñ †variatur fines, seu possessiões finium ex cursu tpis, certè fiet talis articul9, qđ possessio, q̃ hodie est posita intra tales fines, & possessio, q̃ erat olim posita inter tales fines, est vna & eadẽ, qd repugnet, certè
c nescio. Et iõ ad hoc, vt ꝯcludas,[c] facias positiões tuas tales, qua-
4 les dixi tibi, †& idẽ fit de persona. Qñ ꝯcludit, qđ aliqs est homicida, & tu vis eũ defendere, qa ille occisus erat exbannit9: & est variatio in noĩe inter bãnũ, & inqsitionẽ ꝯ homicidã fcãm; facias positionẽ, ꝙ ille, q vocatur in inqsitiõe, & ille q vocatur in bãno, erat vna & eadẽ psona, qđ no. qa quotidie practicatur.

a ADD. ¶Ale. Si iudici. Et de materia huius l. vide Bar. in prin. in l. à sententia, ff. de appel. & ratio huius l. esse potest, quia cum appellatio reducat rem in eum statum in quo erat lit. cont. saltẽ requiritur, quod est quid indiuiduum, & imò vnius appellatio prodest aliis per ea, quæ dixit Bar. in l. 2. C. de consor. eiusdẽ lit. Et adde no. in c. si vna sententia. de app. Et ad materiam huius l. plenè per Bal. in l. si qui separatim, §. si. ff. de app.

b Alex. Instrumentum. Adde Bar. in l. demonstratio. in fi. prin. de cond. & dem.

c Ale. Concludas. Bñ facit qđ no. Bar. in l. inter stipulantem, §. j. in fi. de ver. ob.

LEX II.

SI IN VNA. Vides ergo, ꝙ licet appellatio facta ab vno psit alteri, tamẽ restitutio facta vni, non prodest alteri: quia datur fauore minoris ætatis.

¶Si de moment. possess. fuerit appellatum. Rub.

LEX VNICA.

1 *Appellari nõ pt à sñia lata sup possessione, cã pprietatis integra remanente.*

2 *Possessio dicitur momentanea, quia momento est permansura penes hæredẽ.*

3 *Quòd ista lex hẽat locũ ẽt ĩ possessiõe recuperãdæ, & adipiscẽdæ possessiõis.*

4 *Sententia lata super possessorio, est diffinitiua.*

5 *Sicut prohibita est appellatio in possessorio, an eodem modo sit prohibita in integrum restitutio.*

a CVM DE POSSESSIONE.*a* †à sent. lata sup possessiõe
1 non pt appellari, cã proprietatis integra remanente. h. d. q̃rit gl. qd vult dicere de possessiõe, & ei9 momento?
b De quo dic vt in gl. Quærit 2.[b] quare† dr mométanea? De quo
2 dic. vt in gl. & illa est vera, qa momento est permansura penes possidentem. His pmissis op. s. de app. l. 1. Sol. ibi appellatur rõe ordinis omissi, hic verò appellatur rõe sententiæ late super possessiõe. Op. 2. de l. & in maiorib. s. de ap. Sol. Spãle est hic. Op. 3. de l. si qs in tantã. j. vñ vi. Sol. vbi possessoriũ hẽt in se cãm pro-
3 prietatis, merito pt appellari. Quæro 1. †vtrũ hæc lex hẽat locum in omni possessorio, an tm̃ retinendæ, qdã dicebãt ꝙ non hẽat locum, nisi in possessorio retinẽdæ. Veritas est, ꝙ hẽt locũ in possessorio recuperãdæ, & adipiscendæ possessiõis, vt s. quorum ap. ñ reci. l. qsqs. & hac l. fi. ibi, possessiõis reformatiõe, &c.
c Ex quo tex. apparet[c] fm expositionẽ gl. ꝙ hæc l. hẽt locũ, ẽt cũ
4 de adipiscenda, vel recuperãda possessiõe agitur. †Quæro vtrũ sententia lata sup possessorio, sit diffinitiua, vel interlocutoria, qdã dicebãt eã interlocutoriã, qđ est falsũ. Nã cũ in alia lis dẽat ꝯtestari, & pcedi ordine iudiciario, ex ea seqt sententia diffinitiua, vt l. incerti. j. de inter. & insti. de interdi. §. retinẽdæ. Et hoc
d tenet gl. tua hic, & in l. ꝙ iussit. de re iu. Vlt. quærit gl.[d] †an sicut
5 prohibita est appellatio in possessorio, eo. modo sit prohibita in integ. rest. gl. arguit pro & contra multum clarè. Dic vt in ea.

a ADD. ¶Alex. Cum de possess. Ad istum tit. vide no. in l. j. s. de bo. poss. secundum tab. in prin. Sed de iure Can. videtur ꝙ in casu huius l. possit appellari, c. ex conquestione, de rest. spol. & in c. significauerunt. de testi. & Bal. hic. Et ad intellectum huius titu. vide omnino Bar. in l. final. § j. per illum text. ff. de col. & no. ita Mod. in l. fi. §. iussus, ff. de app. vbi omnino vide qualiter, quomodo, & quando hæc lex procedat. circa fi. Vtrum autem in hypothecaria possit appellari, quæ auocat solam possessionem, dicas ꝙ sic. Ita singulariter voluit in l. j. Bar. de sol. & in l. j. j. eo. ti. Et de hac l. latissimè per Bar. i l. 2. de app. re. Adde an à possessorio momentaneo possit appellari. Bal. consi. 326. libr. 2. consi. 83. lib. 1. per abb. consi. 55. lib. 2. Et an appellatio possit interponi à mero possessorio, & mixto, & ꝙ dicatur merum, & mixtum, per Bal. consi. 284. lib. 3. & consi. 126. eo. lib. & consi. 324. cum seq.

Barb. An hęc lex habeat locum de iure Can. vide in cle. j. de seq. pos. & fru. & in c. 2. de rescr. gl. & alios in c. cum ad sedem. de rest. spol. & in c. significauerunt, de test. 2. q. 6. c. sunt quorũ. Inn. in c. pe. de ope. no. nun. Spe. in tit. de app. §. 6. cum seq. vbi per Io. and. limita hanc l. non habere locum in hypothecaria, secun. Bar. in l. j. de salui. interd. licet solam possessionem auocet, l. si cum venditor, ff. de euict. Et consului pridie in ciuitate Lucana super ista l. j. vide licet lata fuerat sententia in casu l. fi. ff. de rei vend. & quidem iniustè, quia ille, qui primò negauit, antequam aduersarius grauaretur onere probandi, reuocauit suam primam negationem, & confessus est se possidere, fuit dubium, vtrum potuit appellare, consului quod sic, primo per elegantem doc. Bart. in l. 2. C. de epis. aud. & ꝙ hic dicit bal. quando euidenter est iniusta, & quod not. hic Sal. vide ibi in dicto consi.

b Ale. Quæritur 2. Vtrum autem in interdicto ad exhibendum possit appellari, bar. in discursu in l. fin. §. iussus, ff. de app. quod non, & inter hæc dicta si quis ꝯdemnatus de possessione, secus si ad interesse pp possessioné. ita dicit ibi.

c Alex. Apparet. De hoc latius per bal. in l. post sententiam, vbi bar. s. de sen. & vide Lud. in rub. de re iudi. & bal. hic.

d Alex. Quærit gl. Et consuluit pro ea bar. in cons. bar. de Tuder. dicit tñ bal. in l. in causæ, ff. de min. quod si contra instrm non poterit opponi aliqua exceptio, non poterit postulari restitutio. quid si statutum dicat, quod minor 18. an. possit ꝯhere, an possit petere restitutionem. vide hic, & bal. in auth. si captiui. de epis. & cle. & quod no. bal. in l. exigendi, de proc. & bal. in l. fin. s. qui leg. personam. Et circa id qđ in fi. q̃rit bar. vide hic Gui. de Suz. adde an minor habilitatus per statutum possit petere resti. in integ. vide bar. consi. 1.

¶Ne liceat in vna eademque cau. tert. prouoc. Rub.

Rubr. ponit summarium text. Sed vt latius comprehendas legem eius, dic hoc quod intendit.

LEX VNICA.

1 *Qui succumbit in duplici appellatione, non potest tertio appellare, nec supplicare. & qualiter istud intelligatur, vide num. 5.*

Recusatio iudicis in numero appellationum non computatur.

2 *Supplicatio est prohibita in illis casibus, in quibus prohibita est appellatio.*

3 *In causa appellationis quando vtraque pars est præsens, debet lis contestari.*

4 *Victor pt iudicem delegatum impetrare ante diem appellanti præfixũ à lege.*

a SI QVIS. *a* †Qui in duabus appellationibus suc-
1 cumbit, non poterit tertiò prouocare, vel supplicare, & recusatio iudicis in numero appellationũ non
b computatur. h.d. Habetis notare duo. [b] Primò, †ꝙ
2 in illis casib. in quib. prohibita est appellatio, prohibita est supplicatio.
3 † Secundò no. ꝙ in causa appel. quando vtraque pars est præsens, debet lis contesta. vt innuit hic text. ibi, ante litem contest. Et ita intelligunt Doct. hic. & alleg. tibi extra de appel. c. interposita. & ibi per gl. Opp. de l. in offerendis. s. de appel. & in auth. de app. §. illud. Sol. Ibi sunt casus speciales, in quib. non licet nisi semel tantum appellare. quandoque etiam nullo modo licet, vt vidistis s. quo. appel. non recip. per totum. Op. secundò, quod in causa appel. non requiratur contestatio, vt l. fi. §. illud. de temp. appel. Sol. Illud verum est, quando vna pars est ab-
4 sens: secus si vtraque pars est præsens, vt hic. Vlterius opp. & † videtur qđ hic iudex non possit recusari. Aut enim impetrauit eum victus, & recusari non potest. Aut impetrauit eum victor, & non valet impetratio. Ista distinctio probatur de lit. contest. auth. offeratur. & extra, de app. c. sæpe. Resp. gl. quod hic victor impetrauit. Nec obst. c. sæpe, quia ibi iuit ad impetrandum ante tempus statutum ab homine: hic ante tempus statutum à le-
5 ge. ¶† Vltimò quæro, qualiter intelligatur, *c* quod non liceat
c tertiò prouocare. Resp. non licer tertiò prouocare, s. ei, q in cã app. succubuit, sed posset esse, quod super diuersis causis ab eisdem partib. interponerentur quatuor appellationes. V. g. actor in prima obtinuit, reus appellauit, & obtinuit in cã app. Scdò appellauit actor, & iterum obtinuit. Tertiò appellauit reus, & iterum obtinuit. Quartò appellauit actor, & iterum obtinuit, & tunc reus amplius appellare non posset, quia habet primam sententiam, & duas app. ꝯ se, ideo non licet amodo prouocare.

a ADD. ¶Alex. Si quis. Ad mãm h9 tit. vide bar. in l. à sñia, in prin. ver. q̃ro qđ si primus est. de app. De mã huius l. no. in c. dilecto, de app. 2. q. 6. omnes epiico.

b Alex. Notare duo. Adde quod non liceat in vna causa tertio prouocare, tamen post duas sententias minor potest petere in integr. rest. Ita Bar. in l. minor autem magistratus, §. j. in prin. ff. de mino.

c Alex. Intelligatur. Qualiter intelligitur non licere tertio pvocare, vide eũ in l. quod iussit, ff. de re iud. & vide quæ dixi in l. 4. §. condemnatũ, de re iud.

a ¶Qui bonis cedere a possunt. Rub.

a ADD.¶Ale.Cedere.Ad materiã huiꝰ ti.adde de authoritate Bal.qđ hẽs recitatũ in l.si id qđ.i art.de illo,q. non potest soluere pp inopiã,de iur.om.iud.

¶Continua, vt in gl.

LEX I.

1 *Cessio bonorũ nõ liberat:sed tãtũ pseruat debitorẽ à creditore,& à carcerib.*
2 *Cedens bonis nõ põt postea de post quæsitis cõueniri,nisi inquantũ facere põt.*
3 *Cessio bonorum potest fieri ante sententiam.*
4 *Ad carceratione persona non põt perueniri:nisi excussis prius omnib.bonis.*
5 *Pro debito quis seruus alterius effici non potest.*

a QVI BONIS. a † Cessio bonorũ nõ liberat debitorẽ,
1 sed facit ne possit detrudi in carcerẽ,h.d.dr̃ hic,qđ de-
b bitor nõ liberat̃ p cessionẽ.ↄ,inst.de act. b §.fi.Sol.nõ liberat̃ ipso iure,vt hic,sed ope exceptionis,vt ibi.vide gl.Alibi gl.tenet ꝙ liberetur ipso iure à ciuili remanẽte naturali.vt l.vbi
c cunq;.ff.de fideiuss.Hæc est vera, c qcqđ dicat ibi Dy. ꝓbatur p
2 tex.ĩ.ti.j.l.3.Op.†qđ in alio ꝑsit cessio bonorũ.s.ne ↄueniatur postea de post q̃sitis,nisi inq̃tũ facere põt,vt ĩ.e.l.3.&l.q bonis.
3 ff.e.Sol.fateor ↄriũ,&qđ hic deficit,supplet̃ per illas l.†Op.tertiò.&vr̃ quod cessio posset fieri añ sñiam,vt l.pe.ff.e.Sol.fateor
4 ↄriũ,& hic ita dẽt intelligi iste tex.†Vlteriꝰ opp.& vr̃ quod ad
d carceratione personæ nõ possit perueniri,d nisi excussis oĩb.rebꝰ.& iurib.& debitorib. vt l.à diuo Pio.§.in vẽditione.ff.de re iud.Sol.Fateor ↄriũ,& qñ dr̃ hic,qđ põt carcerari,intelligo excussis priꝰ oĩb.bonis.Et ita tenet gl expressè.ff.de susp.tut.l.3.§.tutores q.Opp.de l.ob æs.s̃.de act.& obl.Sol.gl.&bene,fateor
5 quod†,ꝓ debito qs seruꝰ alteriꝰ effici nõ pt: sed ille q ponit̃ in carcere,nõ efficit̃ seruꝰ,qa soluẽdo liberat̃,&ẽt cedendo bonis, vt hic vides,licet p statuta Tusciæ accidat ↄrium.Vlterius quæ
e ro,an ille qui cedit bonis,debeat indicare e bona sua.Cogita.

a ADD.¶Paris.Qui bonis.An possit cedere bonis,vide abb. in c. referente.no.5.extra.de del.pue.
b Ale.Inst.de act.Adde bar.in l.qui bonis.ff.eod.& bal.hic,in pr.
c Ale.Vera.Vide tamen sing.bal.in rub.
d Alex.Perueniri.Qñ fiẽda est incarceratio,vide bal.hic,& in l.2.ad fi.s̃.de iur.& fac.ign.Quid tñ si facta fuit,tenet vt per bar.in d.§.in ven. & vide bal. s̃. in l.ordo.de exce.rei iud.vbi tenet idẽ quod bar. hic. Contrarium tenet do. Io.in d.§.in venditione.Adde quod no.bar.& doct.in l.alia.§.1.sol.matr.
e Ale.Indicare.Quæro an cedens bonis debeat indicare bona sua,per Bar. in l.pen.ff.eod.

LEX II.

SI QVANTITATEM. Qui potest soluere creditoribus, potest bonorum cessionem reuocare.h.d.

LEX III.

1 *Si tutus sum exceptione contra creditorem,possum implorare officium iudicis,vt sibi imponatur silentium.*

a SI PATER. a Propter debitum ↄđũ in ciuili officio,admittit̃
1 cessio,q̃ in bonis filij cedentis nõ p̃iudicat.h.d.†Ego sum tutus exceptione ↄ te,volo impetrare à iudice,quod creditori imponatur silẽtium super illo debito,in quo sum tutus exceptione, vt l.Aurelius.§.centum.de lib.leg.& l.si ↄtẽdat.de fideius.& est tex.hic,ꝙ possum implorare officium iudicis,ne fiat mihi molestia,vel inquietatio,& sic imponatur sibi silẽtium,ꝙ no.bene.

a ADD.¶Barb. Si pater.Vide Io.de Imo.in d.l.si ↄtendat.vbi vr̃ tenere ↄ,non tñ facit mẽtionem de isto tex.ego dixi de hoc late in c.finautem.de resc.vbi hoc tenet do.Ant.& alij Mod.vide Lud.Rom.in cons.241.vbi all.istam l.

LEX IIII.

LEGIS IVLIAE. Facta cessione bonorum,non possunt creditores bona propria authoritate tenere iure dominij:secus si data fuerunt in solutum.h.d.

LEX V.

PROPTER. propter onera ciuilia bonorum cessio non dimittitur.h.d.in summa.

LEX VII.

1 *Filiusfam.potest cedere bonis.*
2 *An filiofamilias condemnato possit fieri executio durante patria potestate.*

1 CVM ET FILII. †Filiusf.siue habeat castrẽse peculium siue
2 nõ,põt cedere bonis.h.d.Nos habemus duas gl. q̃ dñt † quod filiof.ↄdemnato, nõ põt fieri executio durãte patria ptãte, sed postea differt̃.Ita no.in l.3.§.sed vtrum.de min.& l. quod si minor.§.seruus.e.ti.Illæ gl.sunt ↄ istum tex.qa siue filiusf.habeat, siue non,potest fieri executio,qa potest cedere bonis,seu poni in carcerem, vt hic est casus. Secundò habemꝰ gl.q̃ vr̃ velle qđ in peculio ꝑfectitio nõ possit fieri executio.Ita no.in sti.de noxal.§.fi.& l.si ↄdemnatus.de nox.&ita sentit hic gl.ↄrium tenet gl.in l.si filiofa.la 2.ff.sol.mat.Sol.Veritas est ista. Aut filius est ↄdemnatus,& defensus, ita qđ in iudicio quasi ↄxit, & tũc põt
a fieri executio in peculio.a lta loquitur gl.d.l.si filio.Probatur in l.3.§.idem scribit. de pec. Aut fuit condemnatus vt contumax, & tunc secus.Ita loquitur hęc gl.& aliæ s̃.allegatæ.De hoc dixi plenius q̃ in oĩb.istis legib.in l.si dubitetur.§.filius.de fideiuss.

a ADD.¶Alex.Executio in peculio. An sententia lata contra filium,exequatur in peculio profectitio,vide in l.si finita.in §.si de vecti.per bar.ff.de dam. infe.sed bal.hic indistinctè videtur tenere istam gl.

LEX VIII.

1 *Electio est creditorum,vel dare dilationem debitori,vel admittere cessionẽ: & statur maiori parti,inspecto cumulo debiti,vel nu.personarum,& si vtriusque est paritas,benignior sententia eligitur.*
2 *An debitor possit cedere bonis, si creditores volunt sibi dare inducias quinquennia.*

a CVM SOLITO. a † An detur dilatio, vel admittatur cessio,
1 statur maiori parti creditorum,inspecto cumulo debiti,vel numero personarum,quod si vtriusque est paritas, sententia beni
2 gnior admittitur. h. d. †Quæro vtrum debitor b possit cedere
b bonis si vult,non ob.ꝙ creditores volunt concedere dilationẽ quinquennalem. Hic text. videtur quod non, dicit in pr.quod electio datur creditoribus. Azo hic videtur tenere in summa, ꝙ ista electio datur creditoribus ab ipso debitore si vult, non aliter,& idem etiam tenebat Fran.Accur.s̃.eod.l.legis.in princ. Nã legis beneficio statutum est, quod admitteretur cessio bonorum,& sic beneficium est ampliandum.

a ADD. ¶Ale.Cum solito. Vide bar. in l.4.§. Cato. in vlt.q.de verb.obl. & ibi gl.& Bar.
b Ale.¶Vtrum debitor.Idem tenet Sal.hic,sed bal.aliter dicit,& adde gl. hic. Et ad istam l.vide Ang.& Imo.in l.alia.§. eleganter. so.ma. Adde Rom.pulchrè cons.439.& ibi quid si per negligentiã deducta est electio ad debitorẽ.

¶De bonis author.iud.poss. Rub.

¶Continua,vt in gl.

LEX I.

1 *Qui debent habere legata à defuncto hærede, præferuntur illis, quibus ipse hæres legauit.*

1 IN BONIS. Hic est no.casus.br̃ dicit,†Qui debent habere legata à defuncto hærede, præferuntur legatariis ab eo.h.d.Op.ad l.Falcid.auth.sed cum testator,vbi hæres tenetur ad vniuersa legata.Sol.Illud hodie est verum,si inuentarium fecit,vt ibi.

LEX II.

EST IVRISDICTIONIS. Creditores defuncti etiam impetrãt separationẽ bonorũ,si fidem hæredis nõ sunt sequuti.h.d.

LEX III.

1 *Qui cessit bonis,an possit vlterius conueniri.*
2 *Qui cedit bonis tutus est exceptione.*
3 *Exceptio cessionis bonorum impedit litis contestationem.*

1 EX CONTRACTV. †Qui cedit bonis,ex ante gesto non potest conueniri,nisi de eo, quod postea superlucratus est, dedu-
2 cto ne egeat.h.d.Ex hac l.no.duo † Primò quod qui cedit bonis,tutus est exceptione,vt vidistis s̃.ti.j.l.j & sic malè dicit gl. in l.vbicunque.ff.de fideiuss.quę dicit,ꝙ tollitur ciuilis, & rema
3 net naturalis.Secundò no.quod hic tex.vr̃ innuere,†quod ex-
a ceptio cessionis bonorum impediat litis contest.quod apparet ex eo quod dicit, contra iuris rationem conueniens. & ex eo quod dicit, an tunc demum iterato possis desiderare conuentionem. q. d. ante non potest conuenire,& sic actum conuentionis impedit.De quo dixi in l.4.ff.eo.alio anno quando legi.

a ADD.¶Alc.Impediat.Et pro hoc est casus vnicus fm ang. in l. item si vnus. in prin.de arbi.de quo vide quæ scripsi post bar.in l.vir bonus,ff.iudic.sol.& Ang.hic,& no.latius bar.in l.pen.per illum tex.qui bonis cedere poss.

LEX IIII.

IN CIVILE. Non debet cogi vnus est creditoribus bona suscipere,& aliis satisfacere.h.d.

LEX V.

1 *Mortuus non habens hæredem, creditores in possessionem bonorum mittuntur.*
2 *Quomodo dicantur bona defuncti vacare.*
3 *Quando peruenitur ad secundum decretum in bonis defuncti non habentis hæredem,datur curator bonis.*

1 SI BONA. †Si mortuus non habet hæredem, creditores in possessionem mittuntur.h.d. Hic dicit,si bona defuncti vacare
2 constiterit.† quomodo constabit bona defuncti vacare? Rñ. debent requiri hi,qui successuri erant, vt l.j.de success.edi.de cura.bon.dan.l.j.& l.a diu.quib.ex caus.in pos.ea Et debent requiri nominatim hi,quib.proxima causa successionis contingit,vt l.1.§.pen.ff.de vent.inspic.& debet eis statui terminus ad adeũdam, vel repudiandam hæreditatem, non minus centum dierum,vt l.j.& l.seq.ff.de iure deli. & tunc si nullus comparet, vr̃ constare quod bona vacent.ita vr̃ dicere gl.not.ad treb.l.sancimus

a mus.§.j. Sed an fiscus debeat requiri, hæc lex si bene aduertatur, vr velle qđ nō. dicit.n. & hæc à fisco nō agnoscātur. Et sic non apparet, ꝙ fiscus teneatur probare ꝙ cōstet, sed sufficit quod nō
3 agnoscat. Ista procedunt quantum ad primum decretum. †Ad scđm aūt decretum in bonis defuncti, qualr poterit perueniri, cū latitet? respondeo, dabitur curator bonis, qui vendet pro satisfaciendis creditorib. vt de cura.bon.dan.l.1.& l.si.de priui.credit.& l.ab hostibus.in prin.ff.quibus ex causis ma.

a ADD.¶Ale.Debeat requiri.No. ex istis dari primū decretum contra hæreditatē iacentē.scđm vero decretū nō datur, nisi dato curatore bonis.adde Bart. in l.si quis instituatur.in fi.de hær.insti.& in l.si diu.quib.ex cau.in pos.ea.

LEX VI.

1 *Creditores hypothecarij, an præferantur chirographariis.*
2 *Petitio ista, peto mihi dari in solutum, non procedit.*

1 PRO DEBITO. †Creditores hypothecarij præferuntur chirographariis, nec possunt bona vendicare, sed possessionem, &
2 venditionem debent impetrare.h.d.†Not.hanc l.notab. ꝙ ista petitio.peto mihi bona dari in solutum, non procedit. Item no. quod dixi in summario.

LEX VII.

SI VXOR TVA. Pro ea parte, qua creditor succedit debitori, extinguit actio, pro residuo possunt hæredes conueniri.h.d.

LEX VIII.

IN POSSESSIONEM. Missus in possessionem ex primo decreto, nunquam præscribit.h.d.

LEX IX.

1 *Contra debitorem latitantem qualiter procedatur.*
2 *Qualiter perueniatur ad primum decretum.*
3 *Quòd debeat præcedere perēptoriū antequàm ad primū decretū perueniatur.*
4 *Antequàm interponatur sufficit probatio debiti per iuramentum.*
5 *Sed ad secundum decretum requiritur probatio per testes, vel instrumenta.*
6 *Antequā pueniatur ad secūdū decretū debet transire tēpus arbitrio iudicis.*
7 *Ad interponendum decretum ille est iudex competens, qui habet merum vel mixtum imperium.*
8 *Hodie fit missio per mensuram debiti declarati.*

1 CVM PROPONAS. †cōtra debitorē latitantē pceditur ad mis
2 sionem in pos.postea ad venditionē h.d. Primò q̄ro, †qualr per
a ueniatur ad primū decretū.a dicit gl.hic, quod detur libellus cō debitorē, & vide gl.2. Istud quod dr, detur libellus, practicatur duo.mo. Vno mō, quod detur libell⁹ super actione principali & reus citetur, vt veniat responsurus, & eo existente cōtumace, datur possessio ex primo decreto. Secundo mō practicat, quod reus citatur quod veniat responsurus de iure tali, & eo existente cōtumace, tūc detur libell⁹ in quo narretur, quod cū reus sæpius fuerit citat⁹, & extitit cōtumax, petatur interponi primū decretū. Et istā practicā ponit spe. Tu serua fori cōsuetudinē. Secū
3 do q̄ro, † quot citationes debēt pcedere anteq̄ pueniat ad primū decretū? resp. dēt citari perēptoriè, vt l.ad perēptoriū.ff.de iud. ita tenet gl.l.si finita.§.iul.de dam.inf. Tertiò q̄ro, dr hic, cū
4 debitorē tuū esse cōstat, †qualr dēat cōstare iudici, b de debito an
b teq̄ interponat primū decretū. gl.h.d. summatim habita cognitione. Vr quod qdā intelligūt p iurm calūniæ. & no.gl.in auth. de exhib.& intro.reis.§.suscepto. Veritas est, quod q̄tū ad primū decretū, credo quod sufficiat pbō debiti p iurm, cū faciat
5 modicū piudiciū. Ita loqt d.gl.arg.l.thesaur⁹.ff.ad exhi.†Quantum vero ad scđm decretū reqritur pbō p testes, vel instrā, vt videbitis j.l.prox. ideo pt dici tūc summatim, qa fit parte absente, & ita loqt gl.in l.Fulcinius.§.1.ff.e. Quæro, dr hic tēpore aūt
6 trāsacto peruenit ad scđm decretū. Quero q̄tum tempus †dēt trā
c sire, anteq̄ perueniatur ad scđm decretū. gl. ponit opi. finalr dicit, quod arbitrio iudicis obseruat, & istud obseruatur cōiter quan
7 do tempora nō sunt per statuta limitata.† Quæro, qs est iudex cōpetēs ad interponēdū decretū? Rñ. ille, qui hēt merū vel mixtū īperiū, vt l.iubere cauere.de iur.om.iu.de dā.inf.l.4.§.duas.
8 †Quæro, quorū bonorū fit missio. gl. dt ī oīb. bonis, hodie scđm mensuram debiti declarati, vt in auth. quam statim vibebis.

a ADD.¶Alex.Ad primum decretum. Qualiter perueniatur ad primum decretum contra debitorem, vide in l.si finita.§.Iulianus.de dam.inf.

b Ale.Constare iudici. Per bar.in d.l.Fulcinius,§.2.per bar.in l.2. vbi in rem actio.s.per d.Ant.in c.qm.§.quod si semper, & § finautem, vt lit. non contest. idem bal.in l.3,s de procur. Adde Bal.in c.contingit.de do.& contuma.

c Ale.Perueniatur. Intra quantum tempus perueniatur ad scđm decretum, vide bar.post tex.& gl.ibi, in verb. mox. & in l.à diuo Pio.§.in vendicatione.de re iud.& bald.in l.ordo.de execu.rei iud.ver.quæro nunquid. & bald. hic post Iac.But.tenet idem quod bar.hic adde bar.in l.si finita.§.Iulia.de dam.infe.

AVTHEN.

1 *Iudex ordinarius solus habet potestatem citandi re ipsa, hoc est facere capi personaliter.*
2 *Missione facta non recuperat reus possessionem, nisi refectis expensis.*
3 *Missio hodie fit secundum mensuram debiti declarati, examinato prius summatim negotio.*

a ET QVI IVRAT. a Ista auth.est posita hic, vt determinet, &
1 corrigat in aliquo ll.antiq No.hic, †quod iudex ordinarius so
2 lus, hēt ptātem citādi re ipsa, hoc est facere capi personalr. †Se
b cūdò no. quod qs nō recuperat possessionem, b nisi refectis ex
3 pensis, & pstita satisdatione. Tertiò no.† quod scđm istam auth. fit missio scđm mensuram debiti declarati. dicitur hic, examinato negotio, qualr examinat. gl. dicit, summatim, quod intellige vt dixi s.l.prox. Quæro, vtrū fiat missio p q̄titate debiti declarati, & nō vltra. gl. hic dicit, & bene, quod ēt p maiori q̄titate fit missio, habita cōsideratione expensarum factarum & fiendarum. iō tex. dicit, declarati debiti. Quæro intra q̄tum tps iste veniēs debet audiri, br, qcqd dicat gl. dico ꝙ semper auditur anteq̄ sit interpositum scđm decretum, vt l.si finita.§.nō autem.de dam.inf.

a ADD.¶Ale.Iurat. Ad limitationē h⁹ auth.vide bar.ī l.j.ff.ex qb.cau.in pos.ea.

b Ale.Recuperat possessionem. Vide bar.in l.properandum.§.finautem reus.s. de iudi. & in qb. bonis debet fieri missio an in re petita, vel qūo, vide quod no.bal.post gl.in l.3.in fi.s.de proc.& quod legitur in c.qm frequenter.vt lit. nō contest.& gl.no.in l.Fulcinius.§.item videamus.quibus ex cau.in pos.ea. Et limita vt per Ale.in l.de die.§.tutor.qui satisd.cog. Et quid in minore reuocante tenutam, vide bar.in l.si finita.§.si.cum l.seq.de dam.infec.

LEX X.

1 *Si sūt plures creditores, an vno misso ī possessionē, cæteri missi intelligātur.* 2.

1 CVM APVD. Hæc est notabilis lex. †Si vnus ex creditoribus mittat in pos.ex prīo decre.ei⁹ missio pdest oīb.creditorib. præsentib.intra bieniū veniētib.& debitū ostēdērib. & expēsas p rata reficiētib.h.d. No. ꝙ possessio data vni pdest cæteris, ita qđ alij nouo decreto op⁹ nō habēt, sed pnt vti primo, ostēso debi-
2 to, & expēsis refectis, quod est notādū. †Op.de l.j.& 2.j.q pot. in pig.hab.gl.hic tāgit, & est materia multū difficilis.gl.& doct. distinguūt inter pign⁹ ptoriū, & cōuētionale. In pignore cōuentionali pcedit rla, q prior est tpe, potior est in iure. In pignore ptorio distinguit, aut sunt eiusdem tituli, aut diuersorū titulorū. Et no.in l.si finita.§.si plures.de dā.inf.& l.cū vn⁹.ff.e.& ff.q po.in pig.ha.l.si & iure.per Dy.in c.q prior.de reg.iu.lib.6. Ego cōsueui alr dicere. Nā in creditorib. hoc est, qđ vno immisso, statim alij vnr immissi, vt l.q aūt.§.sciēdū.ff.de his q̄ ī frau.cre. Cū igit oēs eodē tpe vnr immissi, nō est mirū, si nō hēt locū rla, q prior est tpe, quia null⁹ est prior altero. Sed si eēt dare prioritatē, & posterioritatē, q prior eēt tpe, potior eēt in iure, vt l. si & iure.ff.q po.ī pig.hab. Plenissimè dixi ī l.cū vn⁹.de bo.auth.iud. po¶. Forte dicā vobis in tit. qui pot. in pig.hab. Quæro, an hæc lex hēat locū hodie, qn fit missio p mēsura debiti declarati.gl. hic in quadā sol. vr tenere ꝙ nō, super ver.commoditatis. Cōtrariū vr per gl.ff.e.l.cū vn⁹.& illa verior.qd.n.si bona nō essent tot, quot sufficerent primo creditori? Dic vt ibi plenè dicetur.

1 *De pecunia redacta ex venditione facta ex secundo decreto, debet creditoribus satisfieri absque alio processu facta fide de debito,* 2.
3 *Ad secundum decretum requiritur probatio per testes, vel instrumenta.*

a §. SINAVTEM. br dicit. †Si missus ex primo decreto ad ven
1 ditionē peruenerit, dēt primò satisfieri, & residuū deponere, vt creditorib. postea venientib. & debitū ostēdentib. satisfiat.h.d.
2 †No.de pecunia redacta ex venditione facta ex secūdo decreto dēt creditorib. satisfieri absq; alio processu, facta fide de debito, & in hoc pdest sibi primum, & secundum decretum inter
3 positum ad petitionē aliorū creditorū. Secūdò no.† ad scđm decretū reqritur plena pbō p testes, vel instrā, vt pbat hic, in hoc tex. dū dt, dbiti cautiōē oñdat, vt s.l. pxi. dū dt, certū faciat, &c.

a ADD.¶Ale.Sinautem. Ex isto §, no, quod corporalis tenuta potest cedi. quod no.& est hic in fi.d.l.in ver.cessionis.

§. VT AVTEM. Vt cesset fraus, debet de deposito, & venditione fieri scriptura cum solennitate, hac l. expressa.h.d. Hoc autem quòd dicitur de isto modo, hodie non seruatur.

¶De priuilegio fisci. Rub.

LEX I.

1 *Mulier præfertur fisco in rebus propriis.*
2 *Petens reuocari tenutam de aliquibus bonis per alium possessis, quæ asserit esse sua, debet illud probare.*

1 BONA. †Mulier ī reb. ppriis ē potior fisco a creditore, nisi ex cā prīcipali.h.d. Op.đ l.satis.j.ī qb.cau.pig.ta.cō. Sol aliud ī reb.
2 dotalib. mulieris, aliud in ppriis. †Vltimò no. dt gl. qđ ille, qui petit reuocari tenutā de aliqb. bonis, q̄ asserit esse sua, dēt illud pbare, & vide gl.fi.q̄ perpetuò tene mēti. Istud est verū, qn istæ res possidebāt ab eo, in cui⁹ bonis facta est missio. Sec⁹ si possiderent ab eo, q petit reuocari illud. Ita no.ī l.ob maritorū.s. ne vxor pro marito, & l.à diuo Pio.§.si super.ff.de re iu.& ibi dixi.

a ADD.¶Ale.Fisco. Vtrū mulier sit potior fisco, dic qđ ñ, si loquimur in dote cōstāte mrimonio, cū nō sit dña, nec possessionē hēat, nec pt impedire mulier publicatiōē bonorū ēt bonorū q̄tū ad dotē, l.si marito. in pr.ff.so.ma. & tñ cū hodie sit dña dotis ipsa mulier, p l.in reb.s.de iur.dot. ipsa poterit impedire publicationē bonorū. All.no.in l.fi.de bo.vac.li.10.& qđ dr in l.ob maritorū.s.ne vxor p ma.&in l.si qs post hac, j.de bo. pscr.&qđ no.& legit hic. Ita videtur Ang.& do.Io.in d.l.si marito & quod no.bar,in l.1.ff.sol.mat. in vno tamen est potior mulier, si reperiretur instrumentum fisci, & mulieris, præsumitur prius scđm instrm mulieris, secūdum bal.in d.l.dotis.s.de iu.do.

LEX

LEX II.

QVAMVIS. mulier in dote,& fiscus, parib.passib.ambulant, vt qui prior est tempore,potior sit in iure.

LEX III.

SI CVM PECVNIAM. fiscus præfertur omnib. creditorib. hypothecam non habentib.h.d.No.quod dixi in summario.

LEX IIII.

SI DEBITOR. obligatio,& priuilegium fisci non extenditur ad bona debitoris antè vẽdita.h.d.No.quod dixi in summario, quod intelligitur verum , nisi essent ante vendita in fraudem, vt ĩ.de iur.fis.l.1.lib.x.

LEX V.

PECVNIA. fiscus p̃t reuocare pecuniã,alij creditori solutã,sine vsuris.Pe.dicit qualiter pecunia vni creditori soluta reuocetur habes plenè in l pupillus.ff.de his quæ in frau.cre.& l.si nõ expedierit.§.j.de bo.auth.iud.poss.l.deferre.de iure fis.

LEX VI.

CVM PATREM. fiscus alienata reuocat per suum debitorẽ, causa dotis constituendæ.h.d.

LEX VII.

SI IN TE.Priuilegium fisci potest transferri per cessionem.h.d.Sed quæro,quæ est ratio quòd priuilegium pupilli nõ transferatur per cessionem, vt l.ex pluribus. de admi.tut. & priuilegium fisci sic.Dicam ĩ.l.proxima.

¶De priuilegio dotis. Rub.

Continua rub.vt in gl. Quærit gl.circa rub. sicut dos hẽt priuilegia multa,q̃dam inter personales actiones, quædam inter hypothecarias,de quo priuilegio loquatur hic. Gl.dicit,quod loq̃tur de priuilegio,qđ hẽt inter personales actiones:de alio verò,qđ hẽt inter hypothecarias loq̃t ĩ.q pot.in pi.hab.l.assiduis.

LEX VNICA.

1 *Priuilegium,quod datur ratione personæ,transit ad suos hæredes descendentes non extraneos,& nu.2.*
3 *In realib.actionib.hypothecariis præfertur ille creditor,qui est prior tẽpore.*
4 *In tacita tamen hypothecaria præfertur dos.*
Quid de priuilegiis personalib. & quòd æstimentur ex causa nõ ex tempore.
5 *Priuilegium dotis an competat ipsi actioni de dote,an mulieri.*
6 *An possit transferri per cessionem dotis.& nu.8.* *(transit.*
7 *Priuilegium pupilli in actione tutelæ ad hæredes proprios ipsius pupilli non*

1 SCIRE DEBES. priuilegiũ,quod datur rõe personæ ad hære-
2 des nõ transit.ad hoc alle.†Op.ĩ.q po.in pig.hab.l.assiduis.§.ex cep.& l.ẽt.in pr. sol.ma.sol.gl.nõ transit ad hæredes extraneos, vt hic,secus si ad suos,vt in ɔ̃rio,& intelliguntur sui,hoc est,descendentes ex se,qm̃ mulier suũ hr̃dem nõ p̃t hr̃e. ideo qa non hẽt in p̃tãte filium. mõ gl. intrat hic materiam valde magnã,in
3 qua nõ insisto plenè,qa tenerem vos nimis.†q̃ro primò,qđ in realib.actionib.hoc est hypothecariis, qs creditor p̃feratur.Gl.
4 dicit hic,ibi est regulã,q prior est tpe,potior est iure.†tamẽ fallit in tacita hypothecaria.cui præfertur dos,vt d.l.assiduis. qui pot.in pig.hab.q̃ro secundò,qđ de priuilegiis personalib. gl.dicit, quod priuilegia personalia æstimantur ex cã, nõ ex tpe.De hoc hic per gl.& ff.de priuil.credi.l.priuilegia. & ibi p gl.& per
5 Dy.de re.iu.c.q priori.li.6.† q̃ro igitur,ᵃ vtrum priuilegium do
a tis ɔpetat ipsi actioni de dote,an mulieri.& ꝙ ɔpetat ipsi actioni,seu ipsi doti,facit ista rub q̃ dicit,de priu.dotis,non dicit, de priu.mulieris.idẽ vr̃ s̃.de rei vxo.act.l.j.§.& vt plenius.ibi,ita & in huiusmodi actione damus.Pro hoc facit ff.so.mat.l.j.in pr.vbi dicit,dotis cã præcipua est: nõ dicit aliquid de muliere.in ɔ̃rium vr̃ tex.ẽt huius.l.ibi,quo mulieres vtũtur.ff.de priu.cred. l.dabimus.insti.de act.§.fuerat.iste leges vñr velle,ꝙ istud priuilegium ɔpetat ipsi mulieri,nõ actioni.br̃,vt ɔsueui dicere latius,ff.so.ma.l.1.hic dico br̃ Dos habet multa priuilegia, inter cætera hẽt duo priuilegia,q̃ dantur ipsi mulieri. Vnum est priuilegium personale,vt p̃feratur in personalib ita loq̃tur hic. & l.dabimus.de priu.cred.aliud priuilegiũ est,ꝙ p̃feratur in hypothecariis habentib.tacitã.& istud similiter datur ipsi mulieri,vt l.assiduis.q po.in pig.hab.& in d.§.fuerat.& ista priuilegia cum dentur personæ,ad hr̃des nõ transeunt.& ita loq̃tur hic.Habet alia priuilegia, ꝙ hẽat hypothecã,non dico,priuilegiatã,sed dico hypothecã simpl̃r,& istud datur ipsi actiõi,vt l.1.§.& vt plenius.de rei vxo.act.Et istud priuilegiũ transit ad quẽcũq; actio
6 transit.Itẽ hẽt priuilegia alia,q̃ nõ curo examinare hic.†q̃ro v-
b trũ priuilegiũ dotis possit transferri ᵇ per cessionẽ dotis. vr̃ ꝙ nõ,qa q̃ nõ sunt transmissibilia ad hr̃des,nõ fiunt cessibilia, vt l.ex plurib.de adm.tut. sed priuilegiũ dotis nõ trãsit ad hr̃des, vt hic,ergo nec ad cessionariũ.in ɔ̃riũ facit,qa mulier, & fiscus parib.passib.ambulant,vt s̃.tit.1.l.2.sed priuilegium fisci transfertur per cessionem,vt s̃.ti.1.l.si ergo,&c.Br̃ quicqđ Cy.ibi di
7 cat,anteq̃ veniam ad so.q̃õis oportet vos scire,primò† vtrum priuilegium pupilli in actione tutelæ transeat ad hæredes, gl. in l.dabimus.§.j.de priu.cre.& in d.l.ex plurib.ff.de adm.tu.tẽt, quod transit ad hæredes suos, non ad extraneos, sicut priuilegium dotis. quod reprehendit Ia.de Are. & per l.nõ solum.§.si puellæ.de rit.nup.præterea, probo alia rõne priuilegium dotis
c transit ad hæredesᶜ suos.s.eiusdem matrimonij, secundum veram opi.vt l.assiduis.§.excep.ĩ. q po.in pig.hab. & ibi dicam.Si ergo essent hæredes sui.s. creditoris tm̃, & nõ debitoris,ad eos non transiret priuilegium. meritò ergo priuilegium pupilli in actione tutelæ ad hæredes ꝓprios ipsius pupilli non debet trã-
8 sire.†Hoc p̃misso,pro so.q̃õnis primò dico sic,quod quædam sunt priuilegia,q̃ non transeunt ad suos hęredes,neq; ad extraneos,& illa non possunt cedi,vt d.l.ex plurib. Quędam sunt priuilegia,quæ nõ transeunt ad hæredẽ suum,& non ad extraneũ, & tunc si q̃dem cessio fiat ex voluntate, tunc tale priuilegium
9 nõ transit,ar.de hoc in l.peto.§.prædium.ff. de le.2.† Et ꝙ dicimus in operis libertorum , quæ nõ possunt cedi ex voluntate, sed ex necessitate sic,vt l.patronus qui operas.& l.si libertus artem.de ope.li.no.in l.si non sortem.§.libertus.ff.de cõd.indeb. esset quærendum nunquid econtra,vtrũ omnia,quæ sunt trãsmissibilia ad hæredem,sint cessibilia.Dic vt dixi in l.si ita stipulatus fuero in prin.de ver.ob.

a ADD.¶Alex.Igitur.Adde,ꝙ habet priuilegium dotis,ne pro debito viri vel vxoris,possit in eam fieri executio, vt no.bar.l.à diuo Pio.§. exequantur,de re iu.& bal.in l.ob maritorum.

b Ale.Vtrũ priuilegium dotis trãsferat̃ p cessionem,vide bar.& Im.l.post dotem,circa si.ff.so.ma.q aliter sentit quam hic,& vide late Bar.in l.j.so.ma.

c Alex. Priuilegium dotis transit ad hæredes filios eiusdem matrimonij, vide Bar.bal.Au.g.& oẽs in l.ẽt in pr.ff.so.ma.& Doct.in l.si cum procuratore, de re iu.& etiam tenet ibi bar.in ea.l.in pr.& bal.in rubr.bar.& bal.d.l.assiduis.

¶De reuoc.his,quæ in fraud.cred. Rub.

Continua vt in gl.& colligitur continuatio clarius ĩ. eo.l.ignoti.& ibi videbitis.

LEX I.

1 *Ad actiones reuocatorias puenitur demũ bonis principalis excussis.& n.2.*

1 SI HAERES. breuiter dicit s̃m cõem modũ legendi.† Ad eũ, in quẽ res in fraudẽ sunt alienatæ,puenitur demũ, bonis prin-
2 cipalis excussis. h.d. †Not. ꝙ ad actiones reuocatorias peruenitur demũ,bonis principalis excussis.ɔ̃ hoc op.& vr̃ ꝙ discussio nõ sit necessaria, nisi cum agitur hypothecaria ɔ̃ extraneos possessores,vt ĩ.de pig.aut. hoc si debitor. gl. dicit ꝙ hic fit discussio ex voluntate,nõ ex necessitate,q̃do fraus fit in ꝓposito: sed si re ipsa,tunc ex necessitate fit discussio.non alle.aliquid.& vide gl.Doct.Vltram.reprehendunt istam gl.& dicũt ꝙ de iure antiquo q̃do agebatur reuocatoria,semper precedere debebat
a discussio,ᵃ vt hic,& ĩ.e.l.ignoti.& l.ait prætor.§.1.ff.e.Pro declaratione huius dico, ꝙ hæc lex dẽt intelligi 2.mod. Primò,ꝙ hi creditores hæreditarij fuerint secuti fidem hæredis, vel nolunt impetrare bonorum separationem,sed volunt agere reuocatoria,& tunc ꝓcedit tex.iste planè, & est vera opi.Vltram.secũdo mõ p̃t intelligi,ꝙ vbi creditores hęreditarij volũt facere reuocationẽ per edictum de separationib.nõ secuta,aliàs secuta forma illius tit.de his,quæ in frau.cred.& tunc nõ est necessaria discussio,vt l.1.in pr.& §.1.ff.de separa. & l.si creditores.e.ti.in casu tamen nõ esset discussio necessaria,vt in l.pe.ff.de sepa.&isto modo intelligendo posset procedere gl.nostra.

a ADD.¶Ale.Discussio.in reuocatoria reqrebatur excussio olim,& hodie,vide bal.l.j.s̃.si in fraudem patroni.

LEX II.

SI SVCCESSIONE. breuiter dicit.Ea,quæ sunt data in dotẽ, si non sunt obligata, neque in fraudem data, à creditorib. non reuocantur.h.d. No. hanc l.quam intellige,vt optimè declarat tex.in l.si.§.1.ff.eo.

LEX III.

SI PATERNA. filius non hæres,pro debitis patris conueniri non potest.h.d.ista lex.quod no.

LEX IIII.

a FILIOS.ᵃ Hæres non auditur allegando turpitudinem defun-
* cti.* h.d.Op.ꝙ etiam ipsemet,qui alienauit,possit reuocare,qa fictitia,& imaginaria venditio,non est venditio,vt l.emptor.de aqua plu.arc.& de reg.iu.l.imaginaria.& s̃.plꝰ valere,ꝙ agitur. per totum ti.so.quandoq; quis dicit alienationem non esse veram,sed fictitiam, & imaginariã istud p̃t optimè alleg.vt l.contraria.Quandoque quis cõfitetur alienationem esse veram,sed factam in fraudem alterius,&tunc ipse qui fecit,vel hęres eius,
b hoc allegare non potest,ᵇ vt est tex.hic.

a ADD.¶Ale.Filios.Et ad istam l.vide bar.in l.1.s̃.si in fraudem pat.

* Claud.Defuncti.Adde gl.bar.& alios in l.rem alienam,ff.de pig.act.vbi tex. videtur probare.

b Ale. Potest.Et quando quis possit allegare turpitudinem eius,cuius est hæres,adde bar.l.iusiurandum,§.procurator,ff.de iureiur.vb. etiam ponit quo ad hanc l.a de quæ ibi posui post Bar.

LEX V.

1 *Quando agitur actione reuocatoria contra mulierem bonis in dotem datis in fraudem creditorum, non requiritur scientia fraudis. & nu. 2.*

1 IGNOTI. †bonis principalis excussis reuocatur ipsa à possessorib. titulo oneroso, si fraudē participauerint. si titulo lucratiuo fraudis participatio nō reqritur. h.d. & hęc lex est summarium 2 toti⁹ ti. qrit gl. hic, †vtrū ad reuocādū data in dotē, sciā reqrat? Et resp. gl. qđ nō, qa est ti. onerosus, vt l. ex pmissione. de ac. & obl. Certe hic debes intelligere, φ est titulus onerosus viro: virtū habet dotem p oneri b. matrimonij supportādis, vt l. p oneri b. s. de iure do. sed mulieri dicitur titulus lucratiuus, vt l. fi. s. de iu. do. tex. probat optimè in l. fi. §. j. ff. e. hic non sunt alia.

LEX VI.

SI ACTV. ista lex legitur 2. mo. scđm primā lec. & veram bř hoc intendit. ɔ̄ debitorē, q in fraudem creditoris est liberatus, datur reuocatoria inqtum facere pt, q̄ cū actione prima eiusdē sit naturæ. h. d. fm verum intellectū. Opp. & vř φ iste liberatus debeat ɔueniri insolidū, quia ad eum in totum peruenit liberatio, vt l. qrebatur. ff. ad l. Fal. so. intellige hoc, φ hic debitor tenebatur ab ipso initio ea actione, quæ erat huius naturæ. Et eodē mō dic de eo, quod hic dř, intra annum, qa actio j. erat annalis: aliàs de eo, quod ad eum peruenit, cōueniretur perpetuò. alio mō legitur, φ hoc ñ nocet fraudatori, sed agitur ɔ̄ ipm debitorem liberatum. Sed ista lec. non placet mihi: nam ipse, q in fraudem alios liberauit, nō habet beneficium cessionis bonorum, imo pœnas carceris patitur, vt l. vlt. §. fi. ff. e. secundū verum intellectum, & no. per Cy. Inst. de actio. §. itē si quis in fraudem.

BARTOLVS AD VIII.
Librum Codicis.

¶De interdictis. Rub.

Continua vt in gl.

LEX I.

1 *Interdicta ne rami arborum noceant, extenduntur ad earum radices ex identitate rationis.*

2 *Ne radices arboris officiant, potest agi vtili actione descendēte ex edicto de arboribus cedendis.*

3 *Quando quis possit destruere illud, quod requiescit, vel protendit in suo.*

1 a CVM PROPONAS. †interdicta ne rami arborum a noceant per identitatem rōnis extēduntur, ne earum radices officiāt. h. d. ista notabilis lex. Op. gl. & vř φ ista arbor dēat euelli ɔdōe. l. fi. ff. fi. reg. so. intellige φ hęc erat plantata fm l. & non ɔ̄ illam l. Tunc op. quod legitimè factū est, pœnam nō meretur, vt l. Gracch⁹. j. de adul. so. fateor, quod ipsa plantatio, q̄ fuit facta legitimè, nō punitur, sed si radices excrescant, & noceant fundamentis, illud est, quod iudicis officiū 2 ad æquitatem redigit, p hanc l. † q̄ro, qua actione hoc fiat. Hic sunt plures opi. in gl. illa est vera, quod pt agi vtili actione, descendēte ex edicto de arborib. ceden. extenso ad radices pter b identitatem rōis per hanc l. extra gl. *b* op. & vř, φ non sit neces- 3 se, φ agatur isto interdicto, †imo qs sua authoritate pt destruere illud quod requiescit in suo, vt l. si vitē. §. si ad ianuam. ff. qđ vi aut clam. & l. quęmadmodum. §. si protectum. ad l. aquil. Bř, qñq; qs aliquid immittit in suo à se possesso, tamen ɔ̄ ius mihi debitum, tūc habeo necesse recurrere ad interdictum, quod vi aut clam, aut de op. no. nun. quandoq; qs ædificat in suo, & protendit in meo ante possesso: si quidem in meo non requiescit, recurrendum est ad interdicta. ita loquitur tit. de arb. cæd. & d. §. si protectū. si verò in meo requiescit, si qdem hoc euenit naturaľr, vt in radicib. recurrendum est ad illud vtile interdictum. c ita loquitur hic. Si verò euenit c opere manu facto, tunc nō habet quis necesse recurrere ad iudicem, sed potest sua authoritate destruere, vt d. §. si protectum. & l. si vitem. §. si ad ianuam. & no. in d. l. de pupillo. §. meminisse. de ope. no. nun.

a ADD. ¶Ale. Arborū. In hac materia vide q̄ dixi in l. 1. ff. de arbo. cæd. post bar.
b Ale. G. Vide bar. in l. 1. §. nunciatio, ff. de ope. no. nun.
c Ale. Euenit. Adde bar. in d. l. 1. §. nunciatio, & in l. 1. in pr. & quod ibi dixi, ff. de arb. cæd. & Cy. & Bal. hic.

LEX II.

PRAESES. iudex contra eum, qui non est de suo foro, cognitionem non habet. h. d. De hoc dic, vt dixi, si à nō cōpe. iudi. l. 1.

LEX III.

1 *Si petitorium cum possessorio intētatur, prius possessionis causa terminatur, vt petitorij quæstio ordinetur.*

2 *Rō cōtrarietatis facit vt iudicia petitorij, & possessorij simul nō admittātur.*

3 *Ratio ordinis facit, vt possessorium præferatur.*

4 *Quot sunt actiones, quæ competunt pro reintegranda possessione.*

5 *Regulæ interdictorum.*

1 INCERTI. †si petitorium, & possessorium simul intententur, debet cā possessionis prius terminari, vt petitorij qō ordinetur. H. d. Primò ponit dictum. secundò eius decī onem. Tertio rōē. Quartò resp. ad tacitam obiectionem. secunda ibi, cōpetentib. Tertia ibi, vt ex hoc. quarta ibi, interdicta autem. Opp. de l. cum fundum. §. fi. ff. de vi, & vi ar. vbi simul, & semel agitatur qō possessionis, & pprietatis. Huius timore sunt 3. opi. in hac materia. Vna est Io. Azo. & Hug. alia est Mar. & gl. Tertia est Pet. de bel. per. Primi dicunt fatendo, quod nullū possessorium ɔcurrat cū petitorio. Nō ob. lex ɔ̄ria, quia ibi fuit renūciatū petitorio. sed hoc est ɔ̄ tex. illū, q dicit, pendente. alij dicunt, sustinentes eandem opi. φ pēdente petitorio pt intentari possessorium, sed nō eɔ̄. ista ñ hēt rōē. prima istarū opi. vř ɔ̄ l. naturaliter. §. nihil cōe. ff. de acq. pos. ipsi resp. ad illā legē multis modis de qb. ponūtur hic duo. Primò, φ ibi inceperat agere petitorio, ignorās se possidere. ista est diuinatio. vel dicunt, φ ibi fuerat victus super possessorio, & ista est diuinatio. vnde Mar. quē seqtur gl. & ista est veritas, dicit, φ possessorium retinendæ, nō concurrit cū petitorio. ita loqtur hic. rō quia esset sibi contrarius, q. n. vendicat rē, dicit aduersarium possidere: qui verò agit interdicto retinendæ, asserit se possidere, & sic esset sibi ɔ̄rius. idcirco non potest simul intentare vtrumq;, vt hic, & l. ordinarij. s. de rei ven. in l. si de vi. ff. de iud. Et si occurreret, φ ista duo iudicia proponerentur diuersis respectib. ita φ non esset ɔ̄rietas, valde bene ɔcurrerent. v. g. Ago ɔ̄ te rei vendicatione, & dico te tenere, vel possidere naturaliter tm: demum ago interdicto vti pos. quia cum possideam ciuiliter, certè bene possum, quia non est ɔ̄rietas, vt d. §. nihil cōe. istā tenet gl. l. clam possidere. §. qui ad nundinas. e. ti. & hoc videtur approbatum hodie ext. de cā pos. & pro. c. pastoralis. sed ɔ̄ hoc op. fm istos, petitorium & pos. non concur- 2 runt rōe ɔ̄rietatis. sed tex. hic dicit, †φ hoc est rōe ordinis. hoc etiam dicit in d. l. ordinarij. sol. Rō ɔ̄rietatis facit, vt ista duo iu- 3 dicia simul non admittantur, vt dictum est. † Rō ordinis facit, vt possessorium præferatur. ita loquitur hic, & ista est vera. Tertia fuit opi. Pe. φ omne possessoriū ɔcurrat cum petitorio, nec aliqua lex dicit ɔ̄rium, & si q̄ reperies, non erit lex, vt refert Cy. quando ciu. ac. crimi. præiu. Nam non dicit, φ hoc fit ex necessitate, sed ex voluntate. si. n. vellet in se assumere onus probandi, posset agere petitorio & possess. sed hic ideo agitur possessorio, quia non vult in se suscipere onus probandi in petitorio. si. n. vellet, nulla lege reperitur ɔ̄rium. sed certè ego reperio, φ non possint concurrere in casib. obstātib. omnib. regulis impedientib. cumulationem. Primò ego reperio, φ petitorium & poss. electione tolluntur, vt l. fi. s. de cod. item reperio, φ petitorium & poss. quandoque sunt contraria. vt dixi s. secundum gl. & actiones contrariæ non possunt simul proponi. item reperio, φ absolutoria lata in vno, quandoque parit exceptionem rei iud. in alio, vt l. 2. §. quidam. ff. e. & per Dyn. in reg. qui ad agendum. de re. iur. lib. 6. vnde concursus non admittitur, & ideo tene opi. gl. Op. de l. 1. §. interdictum autem. ff. vti pos. resp. possidenti 4 non datur aliqua actio. verum est, nisi illud interdictum. †Quęro, quot sunt actiones, quæ competunt pro retinenda possessione. dic vt in glo. Quæro, in quib. casib. habet locum hæc l. istud examinatur in duab. gl. primis, positis in hac l. φ ego examinabo plenè in d. l. naturaliter. §. nihil commune. per tres combinationes, quas ibi facio, & dic vt ibi. Quærit gl. quid si ago petitorio tm, an possim cogi, φ agam possessorio? dic vt in gl. Quærit gl. vtrum absolutoria lata in petitorio, pariat exceptionem rei iudicatæ in possessorio? glo. hic dicit multum bene. Quæro, an hoc sit semper verum. Cy. examinat in d. c. qui ad agendum. licet in multis deficiat. Sed dic, vt plenè dixi in d. §. nihil commu- 5 ne. †Vltimò ponit gl. regulas interdictorum. vide eas.

LEX IIII.

SI QVIS. Ab initio debet actor suas actiones proponere. h. d. hæc l. allegatur, φ quis debet in libello actionem exprimere. de hoc dicā in l. edita actio. s. de eden. & per gl. ff. de eden. l. j. cir. pr.

¶Quorum bonorum. Rub.

Dictum est s. de interdic. in genere, sequitur videre in specie. iō primò ponit de interdict. quo. bon. quod est vniuersale, & adipiscendæ possessionis. Quæro, quare dicatur quorum bonorum? gl. ad hoc respondet & bene. Quærit gl. in quo differt hoc interdictum à petitione hæreditatis, & in quo conueniunt? dicam statim in l. 1. quia gl. plenè hic non tradit.

LEX I.

1 *Interdictum quorum bonorum, datur pro adipiscenda possessione.*

2 *Probatio filiationis probatur præsumptiue secun. formā l. filium. de quo ibi.*

3 *Si filius est in quasi possessione filiationis, non habet necesse probare se filium.*

4 *Bo. pos. potest dari nemine petente, parte non citata, & cā summarie cognita.*

5 *In bon. pos. contra tab. non fiunt plenæ probationes.*

6 *Neque in interdicto quorum bonorum, sed in petitione hæreditatis. 10.*

7 *Interdictum quorum bonorum, in quo differat à petitione hæreditatis. & nu. 8. vsque ad finem huius legis.*

9 *In hoc interdicto petit quis se constitui possessorem.*
11 *Quòd detur ad corporalia tantum.*
12 *Et datur solum pro rebus, quas defunctus possidebat.*
13 *A sententia lata in isto interdicto non appellatur.*
14 *Interdictum quorum bonorum est generale.*
15 *Quod detur contra eum, qui titulo non possidet.*

1 HAEREDITATEM. † q habet bo.pos.nõ possidet, iõ ꝓ adi-
piscenda possessione dẽt istud interdictũ ꝓponere,& de suo iu
re docere.h.d.Op.hic innuitur,ꝙ hoc interdictũ datur ad hr̄di-
tatẽ.sed ꝯ,hæreditas est ius incorporale, & hoc interdictũ non
datur ad incorporalia,vt l.2.ff.e. exponit gl.hæreditatẽ.i.posses
sionẽ rerũ hr̄ditariarũ. Op.secũdò, & vr̄ ꝙ filius p̄teritus rũpat
testm̄ ipso iure,vt l.Gallus.& l.fi.ff.de li.& post.so.ibi loqtur in
filio suo p̄terito:hic in emãcipato.Op.vr̄ hic,ꝙ qs dẽt ꝓbare se
2 filium.†ꝯ,ꝓbõ filiationis est impossibilis,vt l.Lucius.ff.de ꝯd.
& de.sol.Dico,ꝙ ẽ impossibilis ꝓbari verè,sed ꝓbat̄ p̄sumpti-
uè,fm formã l.filiũ.ff.de his q sunt sui vel alie.iur.Audiui tñ d.
Ia.dicentẽ,ꝙ erat casus,in quo filiatio posset verè ꝓbari, vt pu
ta,vir & vxor fuerũt incarcerati, & reclusi per annũ,& duo ste-
terũt ad custodiã,nã illi poterũt testificari de veritate, ꝙ fili⁹ i-
bi natus,est filius illius viri,qa alius nõ intrauit, nec ingredi po
3 tuit,qn ipsi vidissẽt.ꝙ satis placet.†itẽ op.& vr̄,ꝙ qs fili⁹ p̄suma
tur,& nõ hẽt necesse se ꝓbare filiũ,sed aduersarius dẽt ꝓbare ꝯ
rium,vt l.nõ nudis.& l.nõ epistolis.& ꝙ ibi no.s̄.de ꝓb.so. Hic
filius nòn erat in quasi possessione filiationis,alias p̄sumeretur
filius,vt in ꝯriis.& ideo cauti aduocati faciũt duos articulos.in
vno dicũt ipsum eẽ filiũ,in alio,quod est in possessione filiatio
nis,ꝙ sic hẽbatur, sic reputabatur,sic tractabatur:& sic est vnũ
de ꝓprietate.aliud est de quasi possessione. vt l.j.1.§.2.ff.de qõ.
a Op. acta fcã *a* in vno iudicio,faciũt fidẽ in alio inter easdẽ ꝑso-
nas,vt no.in l.is apud quẽ.s̄.de edẽ.sed iste in primo iudicio,qñ
petit bo.pos.ꝯtab. ꝓbauit se filiũ:ergo in hoc scđo nõ hẽt ꝓba
re necesse.so.qdã dicũt,ꝙ in hoc secũdo iudicio ꝓbat se tũc ꝓ-
basse.gl.dicit,ꝙ imo hẽt necesse ꝓbare plenè.nec obstat ꝙ ꝓba
uit in primo,qa illa ꝓbõ nõ fuit facta in figura iudicij lite cũ a-
lio ꝯte.sed cã nõ plenè cognita,vt l.seru⁹.de bo poss.& de le.p̄-
stã.l.filiũ.§.si qs.vide gl.ista gl.vr̄ ꝯ l.3.§.si cã cognita. ff.de bon.
pos.vbi dr̄ qđ bo.po.datur cã cognita,ergo parte citata. & l.in
cãę.§.cã cognita.ff.de min.so.qdã hoc fatentur,&istud vr̄ tene
4 re Ros.in ti.de bo.pos.& in ti.de bo.pos.ꝯtab.ei⁹.opi.† ego nõ
teneo per l.seruus.ff.de bo.pos.vbi dr̄,ꝙ bo.pos.p̄t dari nemine
petente,ergo multo magis parte nõ citata. Nõ ob.qđ dr̄,datur
cã cognita , qa intelligo cãæ cognitionẽ fieri ad informationẽ
iudicis,vt plenè dixi in d.§.cã cognita.vbi plenè examinaui.sed
cũ hodie nõ sit necesse,qđ bo.po.petatur,sed agnoscatur, vt l.
fi.s̄.q adm.ad bo.po.d.Ia.but.dicebat ꝙ triplex est act⁹.prĩus.n.
est agnitio bo.po.ꝯta.fm formã d.l.fi.& ꝑ hanc testm̄ nõ rũpit̄,
5 sed ꝯseqtur qs i⁹ rũpendi.†scđs act⁹ est ius,qđ petatur ꝑ ꝯta.te
stm̄ rũpi,dato libello,lite ꝯte.sicut in q̄rela,vt l.filio.§.j. ff.de in-
of.test.& s̄.de col.l.vt liberis. tñ in hoc iudicio non fient plenæ
b ꝓbões,iõ qa fieri sperãtur[b] in interdicto quo.bo.vel in petitio
ne hr̄ditatis,ita loqtur hæc lex. Tertius actus est interdictũ,seu
iudicium quo.bo.vel petitio hæreditatis,& de hoc loqtur hic.
6 Dico,hoc nõ placet,†qa in interdicto quo.bo.plẽæ ꝓbões nõ
reqruntur,imo fit cognõ summaria,vt hic no.in gl.2.& j̄.dicã.
Dico ergo,qđ per solã agnitionẽ factã corã iudice, rũpitur te-
stm̄ si agnoscẽs hẽat ius rũpẽdi:qđ examinabit̄ postea in inter-
dicto quo.bo.summariè,& in pet.hr̄d.plenariè,& ita loqt̄ hic.
Hẽs de hoc tex.exp̄ssum s̄.de cur.furi.l.fi.§.2.Op.snĩa lata super
filiatiõe facit ius,vt l.j.§.fi.de lib.ag.& ff.de statu ho.l.ingenuũ.
cũ ergo in prĩo iudicio fuerit ꝓnũciatũ super filiatione , ergo,
&c.so.dicit gl.qđ in j.iudicio nõ fuerit ꝓnũciatũ super filiatio
ne. vel dic melius quod illæ ll.loquũtur qñ est ꝓnũciatũ lite a-
gitata à ꝯdictore ltĩo,al's nõ facit i⁹,vt l.cũ nõ iusso.ff. de collu.
7 deteg.sed hic in 1.iudicio ꝯdictor non fuit, ergo, &c.† q̄ro,in
c quo differat[c] hoc interdictum à petitione hr̄ditatis.gl.hoc tan
git super rub.sed nõ plenè.tu dic pleni⁹, qđ differãt in origine.
Nã petitio hr̄ditatis,est ciuilis inducta à senatu, vt l.vl.s̄.de pet.
hæ.& l.itẽ veniũt.§.p̄ter hæc,ff.e.ti.istud interdictũ ẽ de iure p̄-
torio,vt l. 1.ff.e.&ex hoc seqt̄ alia dr̄ia,qa hr̄ditatis petitio dire
cta datur hr̄di de iure ci.vtilis datur hr̄di de iur̄ p̄torio.in inter
dicto ecõuerso,qa directũ datur hr̄di de iur̄ p̄torio, vtile datur
hr̄di de iure ci.itẽ differũt in natura. Nã petitio hr̄ditatis ẽ bo-
næfidei,vt inst.de actio.§.actionũ.& s̄.de pe.hæ.l. fi. istud inter-
8 dictũ est strictis iuris.†itẽ differũt in mõ ꝓponẽdi.nã in pe.hę.
9 qs petit se ꝓnũciari hr̄dẽ,vt l.licet.ff.de pe.hæ.†in hoc iudicio,
seu interdicto, qs se petit possessorẽ ꝯstitui,vel possessionẽ sibi
10 tradi,vt hic,& l.j.ff.e.†itẽ differũt in mõ ꝓbãdi,nã in hoc inter
d dictò fit summaria cognõ.*d* ita tenet gl.hic in pr.q̄ vide.& istud
est maioris vtilitatis,q̄ sit in hoc interdicto,nã in pe.hæ.reqrũt̄
ꝓbões veræ, & liqdæ.in isto interdicto sufficerẽt ꝓbões nõ ita
clarę,qa semiplenę,vel p̄sumptiuę ꝯcluderẽt.Et ẽ rõ,qa cũ ista
cã sit modici p̄iudicij, qa venit retractãda in petitorio, merito
admittitur summaria cognõ,& semiplena ꝓbõ.ar.l.3.§.ibid.ff.
e ad exhib.facit ad hoc ꝙ videbitis, j̄.ti.2.l.momentaneæ.sed ꝯ[e]
hoc vr̄,ꝙ hic dr̄ in gl.mag.ibi,tu dic,quod plenè,&nõ ꝓbat.Et
sic vr̄ velle, ꝙ reqratur plena ꝓbõ. in hac ergo eadẽ l.vr̄ gl.sibi
ꝯdicere,nã in scđa gl.dicit summatim. hic dicit plenè.intellige
illud,quod hic dr̄ plenè,nõ qđ reqratur plena ꝓbõ omnino, si
cut in pe.hæ.sed ideo h.d.vt ostendat ꝓbões factas,cũ agnouit
bo.po.nõ sufficere. Pro cuius decl'õe potes dicere 3.verba,s.ꝙ
q̄dam est ꝓbõ legis debilis,nec plena,vt illa,q̄ fit parte absente,
nec citata,nec in figura iudicij, & illa fiebat cum petebatur bo.
pos.olim coram iudice, licet hodie sufficiat agnitio tm̄. q̄dã est
alia ꝓbõ summaria,& fit ꝑte citata,& lite ꝯtest.&ista fit in hoc
interdicto, q̄ p̄t dici plena respectu illius, q̄ fit parte non citata.
ita loqtur gl.mag.hic.q̄dam est alia ꝓbõ plenior, vt q̄ fit parte
citata,& ꝓbõib.ad liqdum exqsitis, & istud fit in pe.hæ.itẽ dif-
ferunt in effectu, quia pet.hæ.datur ad corporalia, & ad incor-
11 poralia,†interdictum vero ad corporalia,tm̄,vt l.2.ff.e.itẽ dif-
ferunt fm quosdam,quia pe.hæ.datur pro omnib.reb.quas de-
functus ẽt nõ possidebat,sed detinebat,vt l.& nõ tm̄.in pr.ff.de
12 pe.hæ. † sed hoc interdictum nõ datur nisi ꝓ reb.quas defun-
ctus possidebat, vt j̄.l.ꝓx. ꝙ nõ placet ꝑ tex.in l.j.ĩ pr.ff.e.in eo,
ꝙ dicit de bonis q̄ important ẽt res,quas qs nõ possidebat,vt l.
2.§.hac actione.ff.vi bo.rap.& no.in l.rẽ in bonis. de acq.re.do.
13 †Itẽ differunt,qa à snĩa lata in pe.hæ.appellatur, in isto interdi
cto non appellatur, qa est quodãmodo qõ momentaneæ pos-
14 sessionis.†q̄ro,in quo ꝯcordãt?resp.in duob. Primò,qa vtrũq;
15 est generale.†item quia vtrunque datur contra eum,qui titu-
lo non possidet,si tamen nihil est vsucaptum,vel præscriptum,
quæ verba qualiter intelligantur,dic vt no.in l. 1.§. 1.ff.e.

a ADD.¶Ale.An ante agnitionem bon.poss.requiratur citatio partis,& an per solam agnitionem bonorum contratab.testamentum rompatur? bal.ĩ rub.q adm.4.q.& bar.in d.§.si causa cognita,& in l.illud,in pr.ff.de contratab.

b Ale.Sperantur.Adde bal.l.fi.s̄.vnde legitimi,& vbi non reperitur speciale interdictum adipiscendæ,datur remedium,de quo per Cy.l.si nulla s̄. de acq.poss.vbi omnino vide.

c Ale.Differat.Aduerte,ꝙ istud interdictum adipiscendæ,nõ datur hr̄di,q semel possidet res hr̄ditarias,& dixit tex.inst.de interdicto,§.adipiscendæ, & no.gl.in c.2.de confessis,in 6.ꝙ dẽt intelligi qñ possidet post aditam hr̄ditatẽ,secus,si añ.tũc.n.ipse nõ possidet,vt hæres, sed vt alius, q n̄ dẽt sibi hoc nocere,arg.in l.delictis,de noxal.& in l.1.C.de edi.diui Adr.tol.& ad hoc vide inst.de act.§.actionum,circa fi.& hoc est dictum Math.no.74.

d Ale.Cognitio.No.ꝙ in iudiciis possessoriis,&vbi agitur de leui p̄iudicio, in causis summariis,sufficit semiplena probõ ꝑ famã,vel per vnum testẽ.Adde bar.l.2.§.fi.s̄.vbi in rẽ actio,& in l.de minore,§.tormenta de qõni.in qõe de effectu famæ,licet ipsemet in l. admonendi, & in extrauag.ad reprimendũ,in verbo,summarie,videat̄ aliter dicere.Vide ꝓhr̄ in ca.p̄terea,de spons. in c.sup eo.de eo q cogno.consang.vxor.suæ, & vtrum in iudiciis possessoriis ꝓcedat̄ ordinarie,vide bal.l.1.in pr.j̄.de ser.ĩ ver.in tex.ibi,more soluto. & vide bar.in extrauag.ad reprimẽ.in verbo,summarie, & qđ no.do.Io.c.1. de lit.ꝯt.& bar.in §.nihil cõe,& hic adde bar.l.1.ff.e.& Dixit bal.l. p̄scriptione,s̄.si ꝯ ius vel vti.pub.ꝙ licet regulariter requiratur ꝓbõ plena, tñ vbi cõcurrit fauor ꝓbantis,&modicũ p̄iudiciũ,sufficit iur̄m,l.3.§.duæ,ad Carbo. Itẽ bene no.ꝙ istud interdictum est vtile,vt no.bar.l.fi.s̄.de edicto diui Adr.tollen.dum ponit differentias inter remedium illius legis,&hoc interdictũ.

e Ale.Vide ꝙ habetur in l.2.C.vbi in rem actio,q a alle.bar.contrarius in hoc.

LEX II.

SI EX EDICTO. q habet bo. pos.debet intentare hoc interdictũ, vt cõstituatur possessor. H.d. Per hanc l.dicunt qdam,ꝙ interdictum illud non habet locum, nisi pro reb. quas possidebat defunctus.sed aliter est veritas,vt dixi s̄.l.proxima.

LEX III.

1 *Exceptio dominij requirens altiorem indaginem, nõ obstat agenti interdicto adipiscendæ possessionis:sed ei per iudicem reseruatur.*
2 *In doli exceptione habet locum ista regula,dolo facis,quià petis quod restituturus es,si aliquis est paratus incontinenti probare.*

1 CONSTAT. Hæc est not.lex.† exceptio dñij q̄ reqrit altiorẽ
indaginẽ,nõ obstat agẽti interdicto adipiscẽdæ possessiõis, sed
a ei dẽt ꝑ iudicẽ reseruari.H.d.Op.de regula,[a] dolo facis.ff.de do
li exce.& de re.iu.in 6.c.dolo.dicunt qdã,quod illa regula non
hẽt locũ in pos.ita no.gl, in l.1.j̄.ti.j.& ibi dicã.hic gl.dicit me-
2 lius,† qđ in possessoriis hẽt locũ illa exceptio,dolo facis,si ali-
qs est paratus incõtinenti ꝓbare:secus si illa exceptio reqrit al-
tiorẽ indaginẽ,qa tũc reseruatur. ita loqt̄ hic,& hoc ꝓbat tex.
hic manifestè.ibi,oĩb.frustrationib.&c.q.d.reiectis oĩb.q̄ dilõẽ
inducerẽt,& frustrastoriam.ideo no. bene hanc l.pro hoc facit
quod no.ff.de iud.l.si de vi.& s̄.de edict.diui Adr.l.fi.facit l.si is,
à quo.in pr.vt in pos.leg.& quòd dicam in l.j.j̄.ti.proximo.

a ADD. ¶Ale.Vbi hic gl.dt melius.No.ꝙ ĩ interdicto adipiscẽdæ possessionis, admittitur exceptio dominij, si incontinenti vult probare, & idem Bal.hic, & vide in d.l.si idem,hic allegat.in gl.& Im.d.l.si socer.§.Lucius,ff.sol.mat.

¶Quorum legatorum. Rub.

Dictũ est s̃. de interdicto adipiscendę possessiõis, qđ est generale, sequtur de alio interdicto adipiscendæ possessionis, qđ est singulare, & dẽominatur à principio interdicti. s. quorũ legatorũ.

LEX VNICA.

1 *Interdictum quorum legatorum, datur hæredi contra legatarium possidentẽ pro recuperanda possessione: & vt sibi falcidiam retineat.*
2 *Hæredis assensus ante aditam hæreditatem nõ impedit interdictum quorum legatorum. (non amittit ius suum.*
3 *Legatarius, si accipiat sua authoritate possessionem rei legatæ vacantem,*
4 *Regula, dolo facis, & c. nõ habet locũ in interdicto recuperandæ possessionis.*
5 *Quid in interdicto adipiscendæ possessionis, & in interdicto retinendæ.*

1 HAEREDI. † Hæres ↄ̃ legatarium possidẽtẽ hẽt hoc interdictum, vt sibi pos. restituat, vt possit falc. retinere. H. d. Op. & vr̃, ꝙ hoc interdictũ ↄpetat ẽt succedenti ab intestato, vt ff. qñ dies le. ce. l. fi. & l. j. §. ad eos. ad l. Fal. so. fateor, & quod hic deficit, sup
2 pletur per illã. † Op. hic innuitur, quod hr̃dis cõsensus impedit hoc interdictũ. ↄ̃, ff. e. l. j. §. quod ait. So. fateor, quod hr̃dis ↄsensus, post aditam hereditatẽ impedit: secus si ante, vt in ↄ̃rio. Op. de l. 1. §. si qs ex morte. ff. e. so. aliud in donatione cã mortis, q̃ in
3 legatis, & fideic. rõ ibi patet. Op. & vr̃, † ꝙ legatarius accipiendo poss. sua authoritate, amisit ius suum, vt s̃. de le. l. non est dubium. so. Si legatarius accepit pos. sua authoritate, post eam apprehensam per hr̃dem, perdit ius suum, vt in ↄ̃rio. secus si accepit eam vacãtem. ita loqtur hic. Op. nõ est dubium, quod lex Falc. resecat legata in totum, vt l. 1. in pr. ff. ad l. Fal. Malè ergo facit hæres, qui vult reuocare totã pos. vt retineat partem: reuocat. n. qđ restituturus est, & sic obstat † exceptio, à dolo facis. gl.
4 dicit, quod illa rr̃a non habet locum in possessoriis. idẽ tenet gl.
a in l. si quis conductionis. s̃. loc. & ff. de vi & vi ar. l. j. §. q autem à me. Dic ꝙ in interdicto recuperandæ possessionis, nõ habet locum rr̃a, dolo facis, quia spoliatus ante omnia debet restitui, vt l. si quis ad se fundum. j̃. ad l. Iul. de vi. not. in l. 1. in princ. ff. de vi
5 & vi ar. † In interdicto verò adipiscendæ possessionis, est distinguendum: aut ille, qui opponit, est paratus probare incontinenti, aut non. Habuistis s̃. prox. & ibi dixi. in interdicto verò retinendæ, dic, vt l. si fundo. §. fi. de acq. poss. & plenius in l. naturaliter. §. nihil commune. e. ti, & ibi per me.

a ADD. ¶Ale. exceptio. An in possessoriis, habeat locum exceptio, dolo facis, adde Bal. post gl. in l. 1. in prin. ff. eo.

¶Vnde vi. Rub.

Dictum est s̃. de interdicto adipiscendæ possessionis, sequitur videre de interdicto recuperandæ.

LEX I.

1 *Interdicti vnde vi natura, causa, & effectus, per omnes numeros declaratur.*
2 *Vnicuique licet se defendere, non solum personam, sed etiam res, & nu. 7.*
3 *Iniustè posside̊ns, ꝙ eum qui vim incõtinenti infert, nõ põt vim vi repellere.*
4 *Si precario possidens denegat rem restituere, potest statim per vim repelli.*
5 *Si quis clam occupauit possessionem vacantem, non licet sibi vim inferri.*
6 *Si vero non vacantem occupauit, potest dominus reuersus vim inferre.*
7 *In quo consistat moderamen inculpatæ tutelæ. 9.*
8 *Si ab aliqua personali iniuria aliter euadere non possum, nisi solum à morte per fugam, possum tunc resistendo alium occidere.*
10 *Quando dicatur percussio facta ad defensionem, & quando ad vindictam.*
11 *Si quis me expulit, & ego eum expuli ex interuallo, tunc dolus cum dolo non compensatur.*
12 *Propter plura maleficia commissa in vna rixa, potest fieri vna inquisitio de omnib. & vna denunciatio, quasi vnum factum reputetur.*
13 *Recuperans pos. suã incontinenti per vim ab eo, qui vim intulit, non punitur.*

a RECTE. a † Pro defendendis reb. licet vim vi repellere
1 cum moderamine inculpatæ tutelæ. H. d. Not. ꝙ licet
2 vim vi repellere. No. ꝙ † licet vnicuiq; se defendere, *b*
b non solum personã, sed etiã res, vt ff. ad l. aqu. l. scientiam. §. qui cum aliter. Op. quod etiã possidenti non rectè, licet vim vi repellere, vt l. 1. §. q ãt à me. ff. e. tit. Gl. hic ponit multas sol. quatũ qdã sunt veræ, & pro earum declarõe dic, Aut qs possidet iustè quo ad omnes, & sine dubio licet vim vi repellere quo ad de-
3 fensionem, vt hic, & ff. eo. l. 1. §. vim. † Aut possidet iniustè quo ad eum, q vim infert, & tunc aut infertur incõtinenti, & non licet resistere, vt l. 3. §. eum igitur. ff. e. Aut ex interuallo, & licet resistere, vt l. 1. §. q ãt à me. ff. e. Aut vis infertur ab alio, à quo iniustè nõ possidet, & tunc indistinctè licet resistere, vt l. j. in fi. ff. vti pos. & l. se. j̃. e. ti. Ex hoc habes expeditã primã glo. excepto vno verbo quod tibi recitabo per qões. Op. de l. scientiã. §. q cum aliter. ad l. aq. sol. Licet vim vi repellere ad defensionem, vt hic,
4 non ad vindictã, vt in ↄ̃rio. † His præmissis venio ad qões, & q̃ro, vtrum ille, q possidet vi, clam, vel precario, possit vim vi re-
c pellere. c Gl. q hic est, videtur dicere ꝙ non. Et vide gl. 1. alibi tenet istud expressè, ꝙ q possidet vi, clam, vel precario, possit vim vi repellere. vt l. 1. §. interdictum ãt. ff. vti pos. inst. de interd. §. retinendæ. quas gl. Dy. reprehendit, quia nulla lege reperitur cautum. Et ita hic pertransit Cy. mihi videtur, ꝙ in eo, qui possidet
d precario, d non est dubium. nã eo ipso, quod mihi denegat restituere, videtur me spoliare, & iõ possum eum statim repellere. vt l. cum fundum. ff. e. & l. j. §. siue ãt. ff. e. & quod ibi no. & l. clã possidere. §. q ad nundinas. & l. se. de acq. pos. & hoc etiã dicti doc.
5 sentiunt. sed † in eo, q possidet clã, est aduertendum. Quandoq; qs occupauit possessionem clã vacãtem, tunc nõ licet sibi vim inferri, & sic posset resistere, vt l. seqtur. §. item si occupaueris. ff.
6 de vsuc. † Quandoque qs occupauit possessionem non vacantem clã, tunc quandoque per occupationem priuat dominum naturali tm̃: tunc dominus reuersus, si nõ admittatur, põt inferre vim, nec licet sibi resistere. ratio, qa q eum non admittit, videtur tunc sibi facere vim in ciuili, vt d. § q ad nundinas. & l. se. ita intelligo gl. §. interdictum. & §. retinendæ. Quandoque per occupationem clandestinã qs occupat possessionem nãlem, & ci-
e uilem. quod ↄtingit in fure, eq accepit rem mobilem, & tunc licet inferri sibi violentiam, & potest ab eo res auferri, nec licet sibi resistere. Hic est casus in l. 3. ff. de fur. & l. itaque. ff. ad l. aq. Venio ad gl. mag. vr̃ hic quod licet vim repellere cum moderami-
7 ne inculpatæ tutelæ. † q̃ro, in quo consistat illud moderamen. Gl. hic d. circa tria. primò circa modũ. 2. circa tps. 3. circa cãm. Primo mõ, si infertur vis cum armis, debet resistere cum armis. subdit tamen gl. in fi. multum not. quod si inferens erat ita for-
f tis, f quod plus poterat cum pugno, q̃ ego cum ense, tunc licet me etiam cum ense tueri, vt l. 1. §. vim. ff. e. & l. vt vim. de iust. & iu. Ego circa hoc breuiter do reg. q̃ ponit tex. l. scientiã. §. q cum aliter. ff. ad l. aq. vt dicatur tunc fieri cum moderamine, q̃ do aliter se tueri non poterat. Et intelligo ar̃r se tueri. s. ab iniuria. hoc probo sic, Pro defensione rerum mihi licet hominẽ occidere, si aliter mihi res salua esse non p̃t. vt l. itaq; ff. ad l. aq. & ad l. Corn. de sic. l. furẽ. sed omnis iniuria corporalis maior est quauis reali. vt l. in seruorum. in fi. de pœ. Si igitur ab iniuria corporali me
g aliter defendere non possum, nisi occidã, g licet occidere. Et eo. mõ si me aliter defendere nõ possum, nisi percutiã, licet percu-
8 tere. † Et ex hoc determino q. q̃ hic formãt doc. Si ego potui euadere fugiendo, & nolui, sed volui resistere, an liceat? & videtur ꝙ non: quia poteram me tueri aliter. s. fugiendo. Doc. hic distinguunt. Aut est persona, cui fuga est verecundia, aut non. Mihi videtur indistinctè dicẽdum, quem non debere fugere. nam aliquem fugatum esse, est iniuria, vt l. item apud. §. 1. ff. de iniur. ergo pro propulsanda ista iniuria licet resistere. Et ex his habes quomodo deponere debent testes, quando volunt probare ali-
h quem fecisse ad sui defensionem. h Non enim habent necessariò

a ADD. ¶Quid in foro ↄsciæ, vide gl. l. vt vim, de iust. & iu. Inn. c. si vero, el j. de sen. exc. an liceat clericis. gl. 23. q. 1. in fi. & qđ no. in c. cũ volũtate, de sen. exc.
b Ale. No. qñ possidenti ꝑ possessione licitum sit vim vi repellere. & vide ꝙ j̃. prox. sequitur, & Bal. hic in prin. adde quod si sola pars possessionis est occupata, inuasa rõe residui, sꝑ possum totum recuperare, vt no. Bal. l. data opa, j̃. qui acc. & ibi ẽt quid si naturalis tm̃ est inuasa, & quod proxime sequitur.
c Ale. Vtrum qui possidet clam, vel precario possit vim vi repellere ꝑ Bart. l. 1. §. interdum, hic alle. & de possidente vi, vide Bar. s̃. e. l. in pr. Et an liceat clandestinum possessorem ex interuallo repellere, vide bart. & bal. l. si quis ad se fundum, ad l. Iul. de vi. sed quid si detinet non clam, sed ab alio, an possit expelli à possessione, vide Bal. l. 2. §. si necessarius, si ven. no. & vide omninọ post gl. & doc. in c. significasti, 2. quinterno, in l. fi. de ho. el grande, per Mod.
d Ale. Vide bal. in disp. sua, quę inc. accusatus de vi turbatiua, & bal. l. si quis ad se fundum, ver. op. 4. j̃. ad l. Iul. de vi. & vide Ang. l. à diuo Pio, §. si post edictum, ff. de re iu. & Ro. in l. clam, §. qui ad nundinas, de acq. pos.
e Ale. Quę res furtiua põt à fure auferri, adde l. si quis in seruitute, ff. de fur. & ibi vide ꝑ gl. & bar. & gl. in l. si qs, intẽtione, in gl. mag. j̃. e. al. gl. j. qñ licet sine iud. se vind. & dictum gl. ibi sequitur bal. in l. si quis in tantam, & etiam bar.
f Ale. Ita fortis. Adde bal. in l. furem, ff. de sica. & in l. vt vim, vbi ponit cautelam, quod dicat quod clamauit.
g Ale. Contrarium tenet Bar. l. vt vim, ff. de iust. & iu. sed cum opi. bar. tenet Gemi. & Pe. de anc. c. e. 1. de ho. cum periculum sit in fugiendo propter casuram & timorem, & ibi vide gl. & gl. c. suscepimus, de ho. & bal. hic all. in fi. & bal. l. 1. s̃. de ædil. ac. per do. c. olim, el j. de rest. spo. & bal. in c. Ray. adde pulchrum cons. bal. vbi ponit, quando quis teneatur fugere, & quando quid dicatur fieri incontinenti, cons. 211. lib. 4. & per eundem cons. 431. vol. 1. in quibus consiliis videbis claritatem istarum apostil. in hac materia.
h Ale. Quid si accusatus de homicidio dicat, quod ad sui defensionẽ occidit, & ita probat ꝑ testes, an videatur sufficiens excusatio? dic ꝙ non, sed requiritur, quod dicat, ad necessariam sui defensionem, alias non probat. dictum est singulare bal. l. 1. s̃. de ↄfes. hoc all. Lud. no. 19. & vide ꝙ in hac materia pulchre, & not. consuluit bal. cons. quod inc. Massiolus. Habeo ↄs. bar. quod inc. quidam Massiolus, in l. fi. qui istam q. ponit. Vide etiam plene, ꝙ sequitur bal. l. sola, de test. videlicet quod si testis dicat, ꝙ ad sui defensionẽ probat, si non fuit interrogatus de causa sciæ. & de hoc vr̃ tex. c. 1. §. si quis vero, & c. de pa. ten. & vide omnino bal. l. solam, de test. & l. si quando, e. ti. & Pe. de anc. cle. 1. de hom. per bal. & Flor. in d. l. scientiam, & l. quemadmodum, §. si nauis, ad l. Aq. & ibi bal. & facit l. scientiam, §. qui cum aliter, e. ti.

riò dicere, ꝙ ille nõ potuit aliter euadere mortẽ, nisi occidẽdo,
sed sufficit, ꝙ dicãt, ꝙ ab aliqua ꝑsonali iniuria alr̃ euader̃ nõ po
9 terat. † Scd̃ò ꝯsistit illud moderamẽ circa tp̃s, s. ꝙ fiat incõtinẽ-
ti, vt l. 3. §. cũ igit. ff. e. circa hoc est sciendũ, ꝙ qñq; sit iniuria cir
a ca res, & tũc incõtinẽti[a] dr̃ ẽt intra 3. dies, vt d. §. cũ igitur. & ibi
no. si verò iniuria inferatur personæ, tũc dẽt fieri incõtinenti in
ipso actu, seu crĩe flagrãti, vt l. si ex plagis. §. tabernari⁹. ad l. aql.
& ff. si qua. pau. fe. di. l. j. §. cũ arietes. circa hoc insurgunt dubia.
b Primò, an qs dẽat expectare ꝙ primò percutiatur. [b] qd̃ vr̃ vt d.
§. taber. gl. tua determinat ꝯriũ, qa sufficit terror armorũ, vt l. 3.
§. q armati. ff. e. istud est verũ, dũ tñ ꝓcedãt signa & actus manife
sti, ꝙ ille intẽdebat offendere, & iste aliter se defendere nõ pote
c rat. dubiũ 2. [c] est, qd si post q̃ qs est percussus, incõtinẽti ꝑcussit
d ꝑcussorẽ suũ. De hoc dicã statim in seq. qõ. tertiũ moderamẽ, [d]
dicit gl. ꝯsistit circa cãm, hoc est ꝙ fiat ad defensionẽ, nõ ad vin
10 dictã, vt d. l. scĩã. §. q cũ alr̃. † Videdũ est ergo, qñ videatur fieri
defensio, & qñ vindicta. Io. antiquus gl. dicebat, ꝙ q̃do fit incõ
tinẽti sp̃ dr̃ fieri ad defensionem, vt d. l. si ex plagis. §. taber. & ibi
gl. vr̃ inclinare in istã sñiã. gl. hic vr̃ dicere ꝯriũ. s. ꝙ ex qualitate
personarũ, & factorũ dẽt ꝑsumi, an ad vindictã, vel ad defensio
nẽ, vt gl. dicit clarè. Et s̃m gl. ex hoc dico, ꝙ si aliqs te ꝑcusserit,
& tu ꝯ post receptã ꝑcussionẽ inseq̃ris eũ, hoc vr̃ fieri ꝑ vindictã.
secus si instaret, & te vellet vlterius ꝑcutere, ita ex factorũ qua-
e litate ꝑsumitur & ñ p̃t dari certa doctrina. [e] restãt q̃st. q hic for
11 mãtur in fi. gl. † q̃ro qd si me expulisti, & ego te expuli ex inter
uallo, an dolus cũ dolo ꝯpẽsetur? gl. tua dicit, ꝙ nõ: sec⁹ q̃do fit
12 incõtinẽti. vide eã. † ex ista gl. no. istud verbũ, ꝙ qñ illico violẽ
tia infertur, quasi vnũ factũ reputat̃. & ex hoc apparet, ꝙ si plu-
ra maleficia ꝯmittãtur inter aliquos ĩ vna rixa, quod ꝯ ambos
p̃t fieri vna inq̃sitio, & vna denũciatio de oĩb. delictis, quasi v-
nũ factũ reputetur, licet de oĩb. puniuntur, vt ff. de iniur. l. ꝑtor.
§. si mihi plures. & l. libellorũ. §. qd̃ si libelli. ff. de accus. & quod
ibi no. ad Turpi. l. j. §. si plura. itẽ ex hac gl. adverte, qa cũ secũda
violẽtia fit ex interuallo, secũda dr̃ ꝯfirmare primã violẽtiã. ꝙ
13 dic, vt dicem⁹ in d. l. si qs ad se fundũ. j̃. ad l. Iul. de vi. † qñ verò
fit incontinenti, nõ dr̃ dolus cũ dolo compensari, qa ille q resi
stit, & possessionem suam incontinenti recuperauit, facit lege
permittente, & sic non committit dolum, & solus primus ve-
nit puniendus. facit quod videbitis j̃. de excep. l. licet.

¶Contrarietas.

Aduerte ꝙ ꝑsona vilis insultata ab aliquo hñs facultatẽ fugiẽ-
di & nõ aufugiat, & se defendẽdo occidat insultatorẽ, nõ puni-
tur. bar. hic in hac l. j. sed alle. ꝯdicere in l. vt vim. ff. de iust. & iur.

¶Concordia.

Pro ꝯcordia tu dic, licet videatur ꝯrius, tñ nõ est, eo qa in d. l. vt
vim, se refert ad no. per eũ in hac l. j. Vel l. vt vim. distinguit ĩ eo
q timet verecũdiam, vt ille non puniatur. ita intelligitur hic. Si
autẽ nõ timet procedat quod dicit in d. l. vt vim. Præterea in d.
l. vt vim, nõ loq̃tur de ꝑsona vili, Pan. ita sensit in c. olim. de rest.
spo. sed opi. illam quod indistinctè non teneatur fugere, tenet
d. Ias. in d. l. vt vim, quam probat multis authoritatib. & bene.

a ADD. ¶Ale. Incontinenti. Quando dicatur incontinenti, per bal. cir. prin. qui idem videtur tenere. Cy. & bal. l. cum antiq̃tas, s̃. de test. dicit quod antequã ad actus extraneos diuertat, per Doct. in c. olim, el 1. de rest. spol.

b Ale. An quis dẽat expectare vt percutiat̃, per Doc. c. olim, el 1. de rest. spo. vbi de hac mã, & idem no. in l. 3. §. qui armati, hic all. & est tex. in l. 3. s̃. quando lice. sine iud. se vind. & in l. multas, de lib. cau. & quæ ibi scribũtur, & bal. hic.

c Ale. Dubium. Quando dicatur fieri ad defensam, & quando ad vindictam, vide bal. in l. 3. per illum tex. j̃. de sicar.

d Ale. Vide bar. d. §. tabernarius, gl. c. significasti. de hom. & Sal. in l. 2. j̃. de sicar.

e Paris. Doctrina. Adde, ꝙ d̃t bal. c. 1. in prin. de pa. tenẽ. ꝙ offensor nõ ꝑsumitur defensor nisi ꝓbet, tex. est ibi, subdit tñ, ꝙ qui excedit modũ in defendendo se, punitur de excessu, & sic mitius. alle. Io. an. in nouella, c. significasti de pę. & remis. & sic vr̃ inferri ex hoc dicto ꝙ si defendo me, & hẽo aliã facultatẽ vulnerãdi offendentẽ me, tñ vltra vulnus ꝙ sibi intuli, si eum ẽt occidi, non debeo puniri de occiso, sed mitius, & hoc clare determinat Io. An. in add. ad Spe. in rub. de hom. & ibi refert Vbertũ de Bob. hãc q. disputasse, & tenuisse, ꝙ nõ teneatur per l. Grac. j̃. de adult. & c. olim, el 1. de rest. spo. & pro opi. Io. An. & ad ꝑdicta vr̃ tex. expressus in l. si adulteriũ cũ incest. §. imperator, de adul. quem tene mẽti. adde Lud. l. cum mulier, ff. so. ma. & in sing. suo 4. & sic punitur arbitrio iudicantis, & idẽ vr̃ dixisse bal. c. j. §. si quis vero, de pa. iur. fir. in l. fi. el j, vide tñ oĩno Bar. in l. j. q̃ sit longa consu. j̃. & q̃d Bar. in l. 3. §. fi. de ali. leg. ¶Et ad prædicta facit ꝙ no. Bar. in l. diuus, maxime circa fi. de sica. & hãc q. format ẽt bal. in rep. h⁹ l. q. 9. all. d. l. si adulteriũ, & adde hic, ꝙ dixi statim in fi. h⁹ l. post bar. sec. Pe. de Anc. & ꝙ q̃s puniatur de excessu pœna mortis, est tex. & ibi bal. in l. j. j̃. de emen. ser. & vide bar. l. vt vi, & gl. in c. significasti, el 2. de hom. & Sal. in l. 2. j̃. de sica. Inn. in c. si vero, el 1. de sen. exc. & Bal. & Flo. d. l. sciam, Pe. de Anc. in cle. 1. de hom. post gl. ibi, & d̃t ꝙ ꝓbata aggressura, & insultu, si insultatus incõtinenti percutit, semꝑ nõ ꝑsumitur ad defensioné, ita no. in c. significasti, de ho. & in d. §. tabernarius, & Cy. hic s̃m eũ d̃t, ꝙ inspiciẽda est ꝯdõ ꝑsonarũ, & ĩsultãtis & insultati, vt mõ ad defensionẽ, mõ ad vltionẽ ꝑsumere dẽamus, & hoc tẽt bal. hic s̃m eũ, & gl. in d. cle. 1. idẽ sensit ibi, ꝑ circũstantias, vbi aũt de circũstantiis nõ apparet, ꝓbato insultu cũ armis, maxime, secuta ꝑcussiõe post insultũ, q̃c q̃d incõtinẽti durãte rixã insultat⁹ egit ꝑcutiẽdo aggressorẽ, ꝑsumit̃ ad defensionẽ, & sic credit ĩtellexisse glossatorẽ, & ꝙ no. 13. q. 1. in summa, q̃d iuris si q̃s moderamẽ excedat nõ ex ꝓposito? Dicit ꝙ non tenet̃, secus ergo si ex proposito, & tũc credo ꝙ nõ tenet̃ nisi de excessu, vt est casus no. in c. olim, de rest. spo. Pe. de Anc. & d̃ hoc vlt. excessu, adde ꝙ dixi post bar. s̃. in hac l. itẽ adde bar. hic, Inn. c. olim, in gl. inuoluit, de rest. spol. & in ista materia vide bar. consi. Vanutius, Bal. l. 1. s̃. qñ licet sine iud. se vindi. Et ad primũ dcm̃ vide bal. l. 1. s̃. de sica. & ibi text. in l. quacũque, §. 1. ad l. aq̃l. & c. si ꝑfodiens, ibi gl. in ver. legib. secul. de hom. & gl. 22. q. 1. in sum. & bar. & bal. l. si ex plagis, §. 1. ad l. aq̃l. & d. l. quacũque, & bal. l. multis, de li. ca. & in l. vt vi. de inst. & iud. adde ad hoc ꝙ no. dixit bar. l. vt vim, in fi. ver. ¶An si poteras fugere, & non fugisti, vtrũ tenearis? Et distinguit aliud in pisano, ꝙ non tenetur, si non fugit, quia timet verecundiam: aliud in Florentino qui est vilis, & non timet verecundiam, q̃a ipse tenetur, & hanc opi. refert tenuisse Cy. hic, adde vt per bar. consi. proximè alle.

LEX II.

VI PVLSOS. Hoc interdictũ est annale, & non datur ꝯ hr̃des,
nisi quaten⁹ ad eos peruenit. h. d. Op. de l. j. in fi. ff. e. so. De eo qd̃
peruenit, datur ꝑpetuò: de eo, qd̃ non ꝑuenit, datur intra annũ.
Op. de l. licet. j̃. de exce. sol. ibi excipiendo, hic agendo. Op. s̃. ne
ex delict. defun. l. j. so. ibi lis erat cont. cum defuncto, hic non.

LEX III.

AVTHORITATEM. per rescriptũ principis violẽta possessio
nõ ꝯfirmatur. h. d. Extra gl. op. illud, quod modicè lædit aduer-
sariũ, rectè p̃t impetrari, vt l. quoties. de ꝑci. Impe. of. sed hic per
rescriptũ solũ auferebatur interdictũ, qd̃ est momentaneæ pos-
sessiõis, & sic modicũ lędit, vt s̃. si de mo. pos. fue. ap. l. 1. ergo p̃t
ꝯcedi. sol. illud est odiũ violẽti. & tene mẽti istã l. qa si aliqs oc-
cupat aliq̃ terram, vel possessionem per vim, & facit sibi postea
a à suo superiore concedi, non prodest[a] sibi quin spoliatus sit re-
stituendus & forte concessio non valet, quòd vidi iam, vt C. de
fund. pat. l. 2. vel de fund. rei priua. non recordor vbi.

a ADD. ¶Ale. No. ꝙ tenẽs aliquam terram per vim, licet eam postea impetret à superiore, non tenet, quod no. magnum Gul. & idem bal. hic, facit in l. j. j̃. fund. lib. 11. & l. 2. j̃. de fun. pat. vide tamen Sal. & Flo. l. vniuer. s̃. de preci. Imper. offe. & Bal. in l. 1. in prin. j̃. de Carb. edict. & Inno. in rub. de verbo. ob.

LEX IIII.

1 *Interdictum vnde vi, competit contra expellentem alium de possessione tam ciuiliter quàm criminaliter.*

2 *Si res intereat eo modo penes inuasorem, quo esset ĩteritura penes possessorẽ, (tenetur inuasor de interitu.*

1 SI DE POSSESSIONE. expellẽs † aliũ de possessiõe p̃t accu-
sari criminaliter, & ꝯueniri ciuiliter hoc interdicto, & tenetur
2 de fructib. perceptis & percipiendis. h. d. † gl. hic q̃rit, [a] qd si res
a intereat eo mõ penes inuasorẽ, quo eẽt interitura penes posses
sorem, quid releuet? gl. resp. quod tenetur de interitu, vt ff. eo. l.
pe. & l. si vi à me. & s̃. quod met. cau. l. 1. & ff. e. l. 1. §. rectissime.
sed ꝯ hoc facit ff. quod me. cau. l. si cũ exceptione. §. quod si hõ.
so. ibi ideo, quia tenebatur ad triplum; ideo releuabitur vt nõ
teneatur de interitu. Item ꝯ hoc op. de l. 1. §. qui autem. ff. e. vbi
dr̃, quod prædo non tenetur, nisi ad id quod haberet possessor,
sed subaudi ibi, & ad aliquid plus, vt gl. mirabiliter dicit.

a ADD. ¶Ale. Quærit. Quid veniat in hoc interdicto, adde ꝙ ẽt ista causa possessionis est priuilegiata, etiam in hac restitutione damnorum, tex. est singularis sec. Io. An. in l. si quis ad se. j̃. ad l. Iul. de vi, & ibi Bar. in prin.

LEX V.

INVASOR. Hic est aduertendũ. hucusq; tractauit Imperator
mr̃iã interdicti vnde vi. in hac l. seq. ponunt̃ aliq̃ ꝯstões ꝯ vio-
lẽtos, nec pertinẽt ad interdictũ vnde vi, sed hẽnt materiã sepa
ratã, & sunt ꝯstões multũ notabiles, vtiles, & singulares: iõ ad-
uertẽ bene, qd̃ hæc lex legitur 2. mo. s̃m verã lec. br̃ h. d. q inua-
dit rẽ possessam ab alio, ꝑdicta l. pæna punitur. q inuadit pos. va
cãtẽ, ad ei⁹ restõẽ ex hac ꝯsti. tenetur. h. d. gl. mag. q̃ est hic, fuit
additio, & libri antiq̃ nõ dẽnt eã hr̃e. Op. à diuisione, qd̃ iure ve
teri hæc lex nõ ꝓcedat, qa ꝯ inuasorẽ nulla pęna erat statuta ꝑ
interdictũ: & si qua erat, nõ erat legitima, sed de iure ꝑtorio. itẽ
finis nõ ꝓcedit, qa patitur penã, q occupat possessionẽ vacãtẽ,
vt j̃. e. l. fi. Huius timore hæc lex legitur 3. mo. principaliter. pri-
mò qd̃ tota loquatur de iure antiquo, & s̃m hoc in fi. agetur ad
pos. rei ven. alij dicũt, qd̃ tota loquatur de iure nouo: principiũ
s̃m l. si qs in tãtã. finis s̃m legẽ, cũ q̃rebatur. j̃. e. & ꝙ ibi dr̃ de pę-
na, est ideo, qa actor hoc petebat: sed hic actor nullã pœnã pe-
tebat. tertia lec. est, & istã tene, qa est magis notabilis, qd̃ princi
pium loq̃tur s̃m iura antiqua, finis est ꝯstõ noua. nã ꝯdõe ex le
ge ista, inuasor possessiõis vacãtis cogitur ad restõẽ. dices tu, ad
qd ẽ bona hæc ꝯstõ? vr̃ ꝙ ad nihil. nã ista ꝯstõ ꝯpetit dño, qñ ꝑp
ei⁹ incuriã, vr̃ errorẽ loca vacabãt. vnde hẽt ꝓbar̃ se dñm neces
sariò, & possessionẽ vacãtẽ ab eo. istud. n. sufficeret in rei vendi
catiõe, qa ꝓbãdo se dñm obtineret. resp. ĩ hoc possessorio ꝓce
ditur magis sũmariè, nec req̃rũtur ꝓbões ita liq̃dæ, sicut in rei
vend. vt dixi s̃. ti. 2. l. 1. & j̃. eo. l. prox. & l. momentaneæ. itẽ vr̃, ꝙ
hæc ꝯstõ sit inutilis per l. vlt. j̃. e. resp. illa loquitur, q̃do quis oc-
cupauit possessionem vacantem, hic quando non dolosè, & i-
ste est verus, & sanus intellectus istius constitutionis.

LEX VI.

1 *Qui authoritate superioris temere impetrata, possessionem inuadit, debet omni suo iure priuari, & nu. 2.* (*ingreditur, punitur hac constitutione.*
3 *Si iudex non iuste iudicauit, & iuris ordine non seruato, qui illam possessionē*
4 *Quod iudex legitimè facit, videtur facere pars.*
5 *Citatio quantum ad primum decretum, potest incipere à procuratore.*
6 *Executio quando fit in eadē re, de qua est iudicatū, nō requiritur citatio partis.*
7 *Si quis ingrediatur possessionem sua authoritate ex iusta permissione iudicis, non incidit in constitutionem huius legis.*
8 *Si per executionem iniustam ei traderetur, quomodo succurratur expulso.*
9 *Forma libelli contra eum, qui authoritate superioris temere impetrata, possessionem intrauit.*
10 *Delictum tutoris, vel curatoris ab initio delinquentis, nocet pupillo.*
11 *Quæ sit forma libelli, quando tutor, vel curator deliquit prout in hac lege.*
12 *In possessoriis recuperandis, non habet locum exceptio dominij.*
13 *Condictio ex hac lege, quando sit personalis, & quando in rem scripta.*

1 MEMINERINT. †ᵃ si authoritate rescripti iniusti, vel iniustę
a sniæ, qs pos. ingreditur, suo iure priuat, & delictū administrato ris nō nocet minori, sed ipse punitur: & spoliat⁹ iniustè authori
* tate iudicis ante oīa est restituēd⁹. *h.d. diuidit in 2. partes. Priō, qñ qs suo iure inuasit. scdō qñ administrauit nōīe alterius. scda
2 ibi, sinaūt. ex j. pte no. † φ q authoritate supioris temere impetrata, pos. inuadit, dēt oī suo iure priuari. alia not. colligūtur in psecutiōe materiæ, licet gl. nō bene tetigerit. sed d. Rof. ɔmētauit, & glossauit oēs ɔstōes ɔ̄ violētos, vt hētis p eū, & bñ. op. ad istđ principiū, đt ɔueiēdos dños locorū eē, &c. si erat dñs, ad qđ poterat ipse ɔueniri? vr̄ qad nihil, qa ipse posset à quolibet alio vēdicare, vt l. in rē. de rei vē. ergo multo magis detinere. Huius timore expōit gl. dños. s. putatiuos. vel dic dños, i. possessores. p̄sumūtur. n. dñi ex eo, qđ possidēt sec. Pla. vel dic poterat ɔueniri hypothecaria, vel publiciana, in realib. vr̄ personalib. actiōib. nō curo. his p̄missis q̄ro, qđ ɔtinebat istud rescriptū, vel snīa, de quo hic fit mētio. 3. opi. sunt in gl. prima, φ ɔtinebatur aliqđ ptinēs ad litis ord. scda, qđ ɔtinebatur aliqđ ptinēs ad litis decis. Tertia, qđ ɔtinebatur aliqđ ptinēs ad litis executionē. ad 1. dico, qđ rescriptū ɔtinebat delegationē iudicis, vt qa ɔmittebat alicui iudici, vt de eo cognosceret, vel citabatur pars, vt ad iudiciū veniret. Vide gl. sup verbo, vulgato. hoc nō placet, qa cū tale rescriptū seu sent. de occupatione pos. nihil dicat, ista iniuria nō oriebatur ex eis, sed ex malitia occupātis, & sic isto casu hęc lex nō vr̄ loq, sđ hēt locū ɔstō sequēs. scdō dr̄ φ ɔtinebat aliqđ pertinēs ad litis decis. vt puta dicebatur in rescripto illi esse pos. restituēdā, vel illū hr̄e iustā cām. vide gl. istā secūdā lec. vr̄ velle tenere gl. j. hic posita in positiōe casu. hoc idē tēt in l. miles. §. iu
b dicati. ff. de re iu. sed licet ista lec. possit esse vera in se,ᵇ nō tñ puto quod sit necessaria. nā licet qs hēat ius, si ingreditur authoritate sua, punitur per edictū diui Marci, vt l. extat. quod me. cau. vnde ista cōstō nō fuisset necessaria. est ergo 3. mod⁹ legēdi, qđ
c hic ɔtinebatur in snīa, qđ liceret ingredi pos. sua aut.ᶜ tñ hoc facere nō dēt parte nō citata, alr̄s hac ɔstōe tenetur. Hæc est vera lec. q̄ collr̄ ex eo, qđ j̄. sequr in gl. qđ si iudex, vr̄ imperator, &c. sed ɔ̄ hāc lec. op. iustè possidet, q authore p̄tore possidet, vt l. iustè. de acq. pos. resp. illud verū, qñ iudex iuste interponit authoritatē suā parte citata negotio legitimè discusso, & ita dēt intelligi opi. Hug. hic posita.
3 † si āt iustè nō iudicauit, & iuris ordine nō seruato, q illā pos. ingreditur, punitur hac ɔstōne. ita no. in l. px. gl. mag. in qōib. q̄ fiunt super tpe, & ista est vera, q̄ oēs tenēt. facit ad hoc s. ɔmi. vel epist. l. fi. & antep. Op. pars p̄t ɔceder̄ licē
4 tiā ingrediēdi sua aut. vt j̄. de pi. l. 3. † sed quod facit iudex vr̄ facere pars, vt l. si ob cām. j̄. de eui. & l. j. si in cām iud. & de pig. ac. l. eleg. in pr. ergo, &c. so. quod facit iudex, vr̄ facere pars, verū ē, si facit legitimè: sed hic nō fecit legitimè, qa fecit parte nō citata, ergo, &c. vt s. ɔmi. vel epi. l. fi. & antep. q̄ro dr̄ hic, dños, locorū eē ɔueniēdos, & si nō reperiūtur, pcuratorē, & actorē eē cōueniēdos, alr̄s q̄rēdos: vtrū hoc sit verū indistinctè, videlicet qđ
5 primò dñs dēt citari & in subsidiū pcurator. † An verò citatio
d possit à pcuratoreᵈ incipere. tex. vr̄ dicere, φ sic, vt l. j. cir. pr. ff. đ li. ag. in ɔriū, vr̄ s. de pc. l. eū q res. & ibi tāgit p doc. tutior ē practica, qđ citatio incipiat à dño, vt hic vides. gl. hoc no. in c. cām,
e q̄. extra, de dolo & ɔt. tñ puto quod sufficiatᵉ si citatio incipiat à pcurator̄ q̄tū ad j. decretū: q̄tū verò ad 2. decretū, qđ affert p̄ iudiciū, nō sufficeret. casus est in l. hoc aplius. §. fi. & l. se. ff. de dā.
f inf. q̄ro, drᶠ hic, actores, &c. de quo actore loqtur. qdā ītelligūt hic in persona, q̄ ɔstituebat actorē, vt in vniuersitate, vr̄ tutore, vr̄ curatore, q actorē relinquat. alij intelligūt in actore, vr̄ castaldiōe. tene q̄ vis, nō curo, qa vtraq; est bōa. pcedo vlteri⁹, dr̄ hic, ad insinuādas snīas. q̄ro, qđ ē hoc dicere? gl. hic đt in positiōe cas⁹, qđ isti pcuratores & actor̄s reqrūt in hoc, vt notificēt d. Rof. dat huic legi aliā lec. mirabilē, & not. dicit φ q̄do sent. insinuat: hoc est, corā iudice pducitur, & petitur mādari executioni, dēt citari pars, dñs vel pcurator ei⁹. alr̄s si fieret executio parte nō citata incideret ī hāc ɔstōē. ita dicit ipse, qđ est notādū. Cy. l. ab executiōe. s. quo. app. nō rec. dicit idē, qđ in executiōe dēt pars reqri. Inn. ɔ̄ de app. c. ex rōe. vbi dicit, φ in executiōe nō est citāda pars. ego pono multū latè in l. à diuo Pio. §. in vēdōe. ff. de re iu.
6 Et † veritas est ista, qa si executio fit in alio, q̄ in eo, de quo est iudicatū, qa qs est ɔdēnatus in pecunia, & p pecunia capiuntur res aliæ, vel p vna re, q̄ fortè nō reperitur, capiatur alia. tunc cognō dēt ibi adhiberi f̄m formā l. à diuo Pio. §. in vēdōe, ff. de re iu. merito ps citabitur. sed si fiet executio in illa eadē re, de qua sentētia lata est, tūc nō reqritur, quod citetur pars. ita intelligo
7 dcm̄ Inn. qa nō p̄t lędi. † Hoc p̄misso, qqñ qs ingreditur pos. sua
g authoritate ex pmissiōe iudicis exequēris, si qdē hoc faciebat licitè, qa pars nō dēbat reqri, nō incidit in hāc ɔstōē, vt l. iustè. de
8 acq. pos. † Sed si iudex faciebat iniustè, tūc incidit in hāc ɔstōē, sec. lect. Rof. no. & hoc ē verū, si authoritate sua ingredit̄: sed si per executorē sibi traderet̄, nō hr̄et locū hęc ɔstō, sed dr̄et huic expulso succurrip app̄rōne sec. formā l. ab executiōe. s. quo. ap.
9 nō reci. † Vlt. q̄ro quar̄ formabitur libellus in hoc princ. resp. tu dēs narrare qūo ille authoritate rescripti, vel snīæ impetratę temere intrauit pos. tuā, te ñ citato, vr̄ reqsito, vel pcur. tuo: q̄re petis eū priuari omni iure, qđ hēbat in illa re, seu p illa re. nō. n.
h ē priuat⁹ ipso iure, sed dēt priuari per senten. Venio ad 2. partēʰ
10 h⁹ l. op. † φ delictū tutoris, vel cur. noceāt minori, vt l. Polla. s. de his q. vt ind. sol. hic ab ipso initio deliquit, vñ nomine pupilli ñ p̄t dici eē fcm̄, qa delictū nō venit in administrōne, vt l. si pcurator. ff. de ɔdi. ind. ibi āt ab initio agebat ltīmè, & sic noīe pupilli fcm̄ dr̄, φ tñ pleni⁹ dic, vt ibi dicā. Op. dr̄ hic, sināt habito plerūque colludio, &c. innuit ergo, φ tutor, vel cur. colludēdo cū altera parte possess. inuasit, & sic alia pars dolū participauit, ergo đ dolo nō p̄t cōqri, nec hēre cōdōē ex hac l. vt s. de trāsa. l. cū donationis. H⁹ timore dicit Rof. φ hic fuit habitū colludiū inter seipsum, nō cū aduersario. puto, φ ipse bñ sentiat. nā hic tex. dicit, sināt habito plerunq; colludio, &c. No. φ dicit plerūq;, q. d.
i q̄doq; fit colludiū ñ interueniēte parte. Ex hoc ego dico,ⁱ φ ad esse isti⁹ cōstōis, nō reqritur, φ pbetur φ tutor, vel cur. cum aduersario colluserit. sed hoc timens imperator hanc constōnem facit

a ADD. ¶Barb. Vide bar. ɔs. inc. missus in possessionem, & vide d. Pet. ɔs. 118. videlicet, quod possessor nō potest sua possessione priuari per iudicem, etiam citatus per generale proclama, per l. fi. C. com. vel epist. & ingrediens authoritate iudicis incidit in pœnam huius constitutionis, debuit enim possessor inquiri, & citari, ar. l. 1. de ven. insp. adde Inn. p ista l. in c. cū nomini, de conc. præb. & pro materia huius l. vide Bar. cons. inc. in q. vertente corā capitaneo. ¶Alex. Ad intellectum huius l. vide Im. in l. à diuo, §. in vendi. de re iud.
* Claud. Plus dicit Im. c. cām m̄rimonij, p illū tex. de of. del. φ q fuit priuatus p sententiam nullā, potest petere se restitui tanq̄ spoliatus, & ibi sequuntur Io. andr. bal. & alij: bene facit quod hr̄ in c. cum causam, e. ti. p bal. & Pan. vide Fel. c. dilectus, de resc. vide etiam ad materiam h⁹ l. c. de cætero, de resc.
b Ale. Sed princeps rescribat talem esse mittendum in possessionem, tamen nō debet propria authoritate ingredi, fortius hic bal. in pr. & adde l. j. si p vim vel alio mō, & quæ ibi notantur, vide bar. l. à diuo Pio, §. in vend. ff. de re iu.
c Ale. Si iudex dicit in sententia, quod liceat actori ingredi possessionem propria authoritate, an absque alia citatione possit facere actor, hic per barto. post gl. j̄. l. prox. & bar. post gl. d. l. in fi. ver. sed pone, &c.
d Ale. Et quod citatio possit incipere à procuratore, vide tex. & quod ibi bal. l. cū cle. s. de epi. & cle. & quod no. bar. e. ti. in auth. item nulla cōitas, Pau. de Ele. cle. cām, de ele. p illū dicit primo citandū dñm si reperitur in prouincia, aliās citetur pcurator, si dimisit, quē dimittere tenetur maxime post citationem, de his q ma. ac. pos. c. 1. de proc. c. 1. Pe. de anc. ibi sequitur opi. bar. sing.
e Ale. Adde qđ idē voluit bal. Ang. & Sal. l. eum qui, s. de proc. & bar. l. solet, ad fi. de ali. le. l. quis, ff. de dam. inf. & bal. l. item ait, in pr. ff. ex qui. cau. ma. & Pe. de anc. d. c. cām, de ele. & d. Ant. c. causam, de do. & cont. licet Pau. de Elea. d. cle. cām, dicat hoc esse verū, & dñs fuit absens, aliās secus. & idē seqtur ibi d. Car. & Ful. d. l. eum qui, & hoc in d. c. cām, de do. & cont. & bal. l. 1. ver. sed qūo, s. de sen. & vide omnino per me d. l. eum qui, & vide Ang. in auth. de hac re. & fal. §. hinc nobis, & Im. in l. si finita, §. Iul. ff. de dam. infe.
f barb. Adde bar. l. solent, ff. de ali. & ci. le. & vide tex. & bal. l. 1. s. de iu. & fa. ig. & Nic. de Neap. l. defendente, ff. de aut. tut. & quæ plene notaui ad bal. in l. si causam, s. de exe. rei iu. & ad bar. in l. à diuo Pio, §. in venditione, de re iu.
g Ale. Adde q̄ no. bar. l. 1. si p vim vel alio mō, & q̄ no. Do. l. iustè, de acq. pos. & vide s. etiam in 3. lec. sed contra hac l. 1. in hoc facit. c. ad petitionem, de acc. sed Sal. hic saluando gl. aliter loquitur, & vide Mod. inst. de ac. §. quadrupli.
h Ale. Vltra ista, & q̄ no. bar. l. 1. §. si proc. circa fi. ff. si quis ius dic. non obt. adde quod dixit Spe. ti. de contu. §. fi. in fi. quod licet minor non cōpareat purgando ɔtumaciam sui administratoris, tñ non poterit ex illa ɔtumacia ei indici vel p debito capi: ad qđ l. neq; impuberes, & qđ ibi do. maximè p Ang. ff. de ī ius vo. itē expēsæ, q̄ imponitur rōe ɔtumaciæ verę cessabūt, tūc ī psona minoris, nisi eēt doli capax, qđ possit mulctari, sed veniret restituēdus, vt no. ī Spe. & no. d. l. neq;, sed ex ɔtumacia ipsius tutoris, amicorū, & cognatorū, đ qb⁹ fit mētio l. hoc āt. §. & qđ no. in l. apud iul. ex qui. cau. in pos. ea. & l. si minor, ff. de bo. aut. iu. pos. posset peruenire ad missionem in possessioné ex 1. decreto, in bonis minoris, ad quod vide quod no. Mod. inst. de ac. §. fi. & Ang. l. nemo carcerem. adde bal. cons. 54. vol. 2. Abb. cons. 29. & 48. lib. 2.
i Ale. Contra videtur tenere bal. in l. 1. §. si procur. ff. si quis ius di. non obtem.

facit. Et hoc ētiam sentit gl. hic, q̄ dicit idē si bōa fide, sec. Pyleum.
11 †q̄ro, qualr formabitur libell⁹ par. 2. h⁹ l. resp. vna est accusatio crialis ɔ̄ tutorē, vel curatorē hoc facientē, & ista pt ɔpetere pupillo, in cuius læsionē hoc factū dicetur. itē posset ɔpetere spoliato, q ex hoc dr̄ læsus. alia est actio ciuilis, s. ɔdō ex l. ista, q̄ da-
12 tur ɔ̄ ipsum pupillū, ad quē peruenit pos. vt pos. restituat. †Circa hoc q̄ro vtrū ɔ̄ agentē ɔdōe ex hac l. ad pos. possit oppōi exceptio dñij. resp. q nō possit, per regulā gñalē, quod in possessoriis recuperādis nō hēt locū exceptio dñij qa spoliatus ante oīa est restituēdus, vt l. si qs ad se fundū. j̄. ad l. Iul. de vi. & l. j. cir. pr. & ibi no. ff. e. secūdò per tex. h⁹ l. vbi dr̄, illico quidē pos. ei, à quo est ablata, reddatur. ex eo q dicit, illico, apparet, q q̄ dñij, vel exceptio, dolo facis, nō hēt locū. ēt hoc sentit gl. q̄ est super verbo, reddatur. in eo q dicit, saluo iure pupilli in vēdicādo, er
13 go illud i⁹ dēt reseruari. † q̄ro, vtrū ɔdō ex hac l. sit personalis, vel in rē scripta, resp. inq̄tū ɔdō ex hac l. datur ad pænā, hoc est, q qs suo iure priuetur, vel tutor puniatur, est personalis sine dubio. inq̄tū datur ad recuperandū pos. vr̄ q sit scripta in rē. quod apparet, quia datur ɔ̄ pupillum, ad quem peruenit pos. facto tutoris, licet non dicatur hoc facere tutorio nomine. pro hoc facit regula, quæ est, quòd interdicta omnia sunt in rem scripta, vt l. 2. §. pe. ff. de interdict. hoc autem relinquitur sub dubio.

¶Contrarietas.

Aduerte, q̄n violentiam facit tutor animo colludēdi, vendicat sibi locum ista lex meminerint. sec. Bar. hic. ɔ̄rius tamen allegatur in l. j. §. si quis procurator. ff. si quis ius dicen. non obtemp.

¶Concordia.

Pro ɔcordia dicas s̄m ipsum Bar. si bene videatur, ɔcorditer d̄t vbiq; vnū, & idē. sed pl⁹ & clarius loq̄tur in hac l. meminerint. nā verū d̄r in d. §. si qs p̄curator. sed q̄n tutor colludat cū aduersario, p̄iudicat pupillo, qa ēt aduersarius est in dolo, & ex dolo suo nō dēt ɔmodū reportare. & ita dicit ipse Bar. hic, l. meminerint. dū op. & soluit sec. Rof. qa colludiū fuit factū inter seipsū, nō cū aduersario. Sic ergo clarè solue. aut collusio fuit fcā cū aduersario, & per p̄dicta nō fiet p̄iudiciū, nec hēt locū dispō h⁹ l. & ita p̄cedāt dicta in §. si p̄curator. Aut dicta collusio fuit fcā cum ipso tutore solū, & p̄cedāt dicta in hac lege, meminerint.

LEX VII.

a SI QVIS a IN TANTAM. hæc ē l. multū famosa. †q pos. rei
1 suæ apud aliū ɔstitutæ inuaserit, eā restituet, b & dñio priuabi-
b tur. si verò rē alienā inuasit, eā restituit, & in æstimatiōe ɔdēnatur. h. d. Gl. diuidit hāc l. in 5. partes. tu verò diuidas in 2. partes princ. prima loq̄tur, q̄n qs inuasit pos. rei suæ. secūda, q̄do inuasit pos. rei alienæ. secūda ibi, si verò alienarū. itē primò subdiuidit. primò loqt̄ de p̄sona inuadēte. scdò de re inuasa. tertiò de tpe inuasiōis. quartò de pœna inuadētis s̄m gl. & hī ptes parēt per gl. not. sunt satis clara. † Op. hic dānatur audacia. ɔ̄, imò vr̄
2 q audacia p̄mittat̄ & laudet̄, vt l. Gal. §. vidēdū. de li. & post. sol. q̄nq; audacia pōitur ī bōa pte, vt q̄n fit sup bōis. ita loq̄tur ibi. q̄nq; ponitur in mala pte, vt q̄n fit sup delicto. ita loqt̄ hic. Op. dr̄ hic, furoris audaciā. & sic innuit̄ q furor pūitur. ɔ̄ l. diuus ff. de of. p̄si. & l. infans. ad l. Cor. de sica. sol. expone hic furoris. i. temeritatis. nō. n. erat ita furiosus. i. superbus, & furibūd⁹ in malo.
c Op. dr̄ hic apud fiscū, c vel apud hoīes. ɔ̄, illud dr̄ apud me, qd̄ à me tenet̄, vt l. penes. ff. de ver. sig. sed rē immobilē nō dr̄ qs pos. se tenere p̄priè, qa nō pt teneri manib. ergo vr̄ q ista lex nō hēt locū in reb. immobilib. q est ɔ̄ casū inst. vi bo. rap. §. pe. vbi hē. m⁹ istā l. magis clarā q̄ hic. so. q hic dr̄ apud, intellige vel penes, & sic rē mobilē, vel immobilē ɔp̄hēdit. pōitur ergo hic, apud, largè, & impropriè. Op. dr̄ hic, q qs priuat̄ dñio. ɔ̄, ff. vti pos. l. si duo. §. si. qd̄ met. cā, l. si mulier. § q possessionē. so. q̄nq; qs ɔmittit violētiā expulsiuā, seu ablatiuā, & tūc hēt locum pœna h⁹ l. q̄nq; qs ɔmittit violētiā ɔpulsiuā & tūc hēt locū pæna, q̄ est ex edicto, q me. cā, vt l. si mulier. §. q possessiōē. ff. qd̄ me. cā. Q̄nq; qs ɔmittit violētiā turbatiuā, tūc hēt locum. l. si duo. in fi. ff. vti pos. qa cū illud sit min⁹ delictū, nō punitur nisi circa pos. Sum⁹ expediti de omnib. gl. paruis, & de pr. gl. magnæ. Op. de l. q vas. in pr. ff. de fur. & ista oppō fit in gl. magna in fi. 2. par. gl. dat hic,
d & ibi plures so. veritas ē ista, ille q aufert rē; d priuat̄ oī iur̄, qd̄ hēt in re. ita loq̄tur hic, nō āt p̄dit actionē furti, q̄ dabitur ad duplū vel quadruplū. illa. n. nō datur ad rē, neq; p̄ re, sed ad pænā. ita loquitur l. ɔ̄ria. mō habetis expedita omnia ɔ̄ria in l. nostra. VENIAMVS ad q. & gl. tua diuidit seipsā, & iō nō est necesse, q diuidat̄ alio mō, & s̄m q fuit diuisus tex. ista gl. q̄rit primò de p̄sonis scdō de reb. iō primò q̄ro de p̄lonis. Dr̄ hic, si qs. q̄ro. qd̄ de fœmina, an tēeat̄ hac ɔ̄stōe. gl. dicit, q sic. de ver. sig. l. 1. an masculinū gen⁹ ɔcipiat fœmīnū. Dy & la. de Are. ponūt in l. j. ff. d̄ ver. sig. d. Cy. l. q̄cūq; s̄. de ser. fu. & iō nō curo hic multū insiste-
3 re. †Sed dicā solū q̄tū ad p̄sēs expedit: qd̄ si q̄lē tractam⁹ de fauore, masculinū ɔcipit fœmininū. vt l. si qs ita. ff. de tes. tu. si tractamus de odio, aut p̄fert̄ ab hoīe, & nō ɔcipit fœmininū, vt l. j. §. quare de vē. in pos. mi. si p̄fert̄ à l. & tūc aut odiū ē rōable, & ɔp̄hēdit fœmininū. ita loqt̄ hic, & l. si qs id qd̄. de iur. om. iu. facit de ne. ge. l. 3. si verò tractamus de odio irrōnabili, vt q qs ex fcō alteri⁹ puniatur, tunc sec⁹, vt j̄. ad l. Iul. ma. l. q̄s q̄s. §. ad filias. & ista sūt vera, q̄do p̄ferūtur ī mā indifferēti, q̄ ɔgruit masculino & fœmin. nā si̅ ɔgruit masculino tm̄, nō ē dubiū, qd̄ nō ɔti-

a ADD. ¶Parif. Quis. Limita vt per Fel. in c. uh. l. extra de præscriptio.
* Claud. Ad hanc l. & euitādū eius pœnam, vide p Cepol. cautel. 100. nota tu aduocate, item nō habet locum quādo quis capit rem suam extātem penes alium, qui est suspectus de fuga: Alex. consi. 62. vol. 3.
b Alex. Concordat c. placuit. 6. q. 6. sed Inn. in c. olim, de restit. spo. limitat sing. videlicet q̄n qs nō p̄ hēre rē suā furto subtractā, vel vi, qa tūc pt illā vel æquualentē p̄pria authoritate accipere, p̄ quo est gl. sing. in c. ius gen. 2. dist. Facit q no. Io. An. c. olī, de dolo & ɔ̄t. gl. in l. null⁹, s̄. de iud. nisi ex illo forte oriret̄ scādalū, s̄n Inn. d. c. olī, ex quo infert, q statutū loq̄ēs de furto, nō hēbit locū in tali furto, facit ī simili q ɔsuluit Ray. cuidā scholari, q luserat librū in domo alteri⁹, vt aliū alliceret ad ludendū, & librū subtrahere fecit: accusat⁹ fuit de furto, d̄r illū ñ teneri furto, p̄ tex. sing. in l. j. §. j. ver. furtū factū dom. ff. de aleato. sed hæc lex nō hēat locū de iure can. s̄n bal. ī pœ. feu. & Doc. c. 1. de dolo & ɔ̄t. maxime Ia. bu. ad qd̄ bñ facit c. suā, de pœn. & no. bar. d. §. Cato. de ver. ob. & ibi p Ale. cū ɔcor. ī 4. limit. itē fallit, q̄n p̄ metum ɔpuli debitorē meū cōdēnatū p̄ iudicē soluere, nec incido in pœnā l. extat, quo casu tex. sing. & ibi d̄t Alb. ff. q me. cau. in l. fi. §. fi. licet gl. ibi dicat q tenet̄ p̄na edicti diui Marci, tñ illā reprobat Old. cū fecerit iudice p̄mittēte. Et ad mā̄ n h⁹ l. vide no. p̄ Inn. c. cū dilectus, de ordine cog. & hāc l. limita, nisi ex p̄sūptione aliqua licētia qs ingressus fuerit pos. tanq̄ suā, s̄n bal. in aut. licētia, & hic p̄ gl. in auth. habita, & an hēat locū ī reb. ecclesiasticis, p̄ gl. & Do. c. 1. de do. & ɔ̄t. & formā libelli vide ī Spe. de rest. spol. §. j. ver. q̄ ū ē, &c. & s̄p bar. in hac l. ad tex. ibi, ante euentū iudicis, subdit Inn. maxime si post fuiam, vt hic, & d̄t gl. sup ver. euēn, & vide bar. j̄. in 3. pte, vñ d̄t, q si venditor occupauit sibi rē p̄ sñiā adiudicatā, priuat̄ iure suo, & idē in c. i fuit ī incorporalib. vero vbi nihil corp̄ale attigit, vt electio, iurisdō & similia, stat lata sñia actor pt ingredi pos. s̄n Inn. c. cū r̄sis, de ɔces. p̄b. q assumpsit Bal. l. tradition. b. s̄. de pac. & in l. 1. in fi. c. ōia vtriusque iud. & ī l. quoties, s̄. de rei vē. sed an hęc lex hēt locū ɔ̄ expulsorē eius q incōtinēti fuit expulsus, vid̄ in l. possessionē, ff. de vi & vi ar. & in l. si qs ad se fundū, j̄. ad l. Iul. de vi. item hanc l. limita in casu l. si ɔtiterit, s̄. fin. reg. & ibi no. & gl. hic ma. item limita vbi qs ipetrasset ɔ̄ nō debētē, sec⁹ si ɔ̄ debētē, qa punitur ī quadruplum, & cadit à iure suo, auth. & oīno, & ibi gl. & bal. s̄. ne vxor pro mari. vbi in fi. d̄t q à p̄na priuationis, excusat error, per gl. in auth. habita, adde, q hæc l. hēt locū in occupāte seruū suū q se p̄ libero gerebat, s̄n Guid. de Suza. hic, quē seqt̄ & refert Io. An. in add. ad Spe. in tit. de rest. spo. §. j. ver. q ñ, & an hēat locum in muliere, colono, depositario, & sequestro, vide p̄ Io. An. in d. add.
c Ale. Fiscum. De dictione apud, & penes, adde etiam gl. & Bar. de dictiōe penes, & in l. j. in prin. de lib. exhi.
d Ale. Qui aufert rē, priuat̄ oī iure, qd̄ hēt ī re. vide Bar. l. si qs, C. ad l. Iu. de vi.

net mulier, vt in offo tutelæ, pcuratoris, iudicādi, & filia, vt l. fœmiæ. de re. iu. pdicta vera nisi aliud de mēte pferētis appareat.
4 ista sunt multū not. † sed dubitatur quãr masculinū ɔcipiat fœmininū, vtrū hoc sit ex ppria signatiōe, vel ex interptatiōe extēsiua. gl. l. j. de ver. si. dt, q ē ex interptatiōe extēsiua. Ita ēt Dy. ibi. & Cy. l. qcūq;. idē dicebat d. Ia. bu. hic. ego aūt dico sic, Nos hēmus qdā noīa mer masculina, exēplū, vt laborator, fructuari⁹, tūc masculinū platū eo casu ɔcipit fœmininū ex extēsiōe, vt l. pnūciatio. in pr. de ver. si. ī eo, qd dt, porrigit, q. d. extēdit per nos. qñq; hēm⁹ quoddā nomē cōe, vt hō, tūc sine dubio cōprehēdit masculinū, & fœmininū ex ppria signatione, vt l. hoīs, de ver. si. Hēm⁹ qdā q sunt signa, vt qsqs, qcq d. qcūq;, & similia. ista signa de se nihil importāt, nisi rōe adiūcti. aut ergo istud signū pfertur cū adiūcto masculino, aut cū adiūcto noīe cōi, aut simplr. Si cū adiūcto masculino, ē idē qd dixi de masculino, vt porrigatur ad fœmininū ex interptatiōe. si cū adiūcto noīe cōi, ex ppria signatiōe ɔplectitur masculinū, & fœmininū. istud pbat ī l. qsqs, de ver. si. qñq; pfert simplr, vt fuit in casu l. nrẽ, si qs in tātā, & tūc ī dubio recipit determinationē à noīe cōi, vt cū dico, si qs. s. hō, & sic de ppria signatiōe, vt l. j. de ver. si. in co. q dt ɔplectit qd signat, qd natura vocabuli ɔphēdat, nō extēsiōe.
5 ita dt tex. clare l. si qs id. q. de iu. o m. iu. † qro, qd de hermaphrodito? Dico, amō nō ē qō, qa siue incalescat in sexu masculi. siue
6 in sexu fœmi. ɔphēdit hac l. † qro qd de milite, [a] & rustico? dicit
a gl. qd hac l. tenetur, nec pñt ptēder ignorātiā. qa inuader ē ɔ i⁹ nāle, vt l. venia. s. de in i⁹ vo. ita dt gl. & Rof. & d. Ia. sequēdo cā dt, q iuader pos. rei aliēæ, ē ɔ i⁹ nāle, & pcedit gl. nrã. sed iuader pos. rei suæ, & credere sibi hoc licere, nō est ɔ i⁹. quod apparet, qa nō pūiebatur ante l. istā, vt inst. vi bo. rap. §. pe. & sic milites, & rustici, q possunt i⁹ ignorare, pbatis psumptiōib. ex qb ista iuris ignorātia psumeret, excusātur, vel excusari deberēt ab hac
7 ɔstōe, & idē ī muliere. † qro, qd de pupillo [b] & adulto? Gl. dicit,
b si qdē est pxim⁹ infantiæ, nō tenetur: qa talis ætas, quod videt ignorat, vt l. j. in pr. de fal. mo. postea vero tenetur, vt l. impuberē. de fur. nec restituitur, vt l. si ex cā. §. nūc videāu, de mino. ita dicit gl. Rof. hic, & ēt Ia. de are. & ēt Ia. bu. intelligūt istā gl. dicere verū in delicto, qd ɔmittitur ɔmittēdo, seu faciēdo. Si vero delictū ɔmittitur omittēdo, seu negligēdo, tūc minor 18. an. excu
8 satur, vt in aut. si capti. s. de epis. & cle. qd ē notādū. † itē qd gl. hic dicit, q minor nō restituit, intellige qñ inuasit dolo: sed qñ inuasit credēs sibi licere, tūc hēret rest. ī int. vt l. j. s. si aduer. del.
9 † qro, an pron⁹ inuadēs teneatur liberto hac ɔstōe. Dicit gl. q nō, qa infamat saltē de fcō. tu dic, aut agitur ɔ eum, quasi dolo occupauerit, & verū dicit gl. aut quasi occupauerit culpa, credēs sibi licere: tūc cū nulla infamia contineatur de iure, nec de
10 fcō, dabitur ɔ patrē & pronū. † qro qd ecōuerso an pri, & prono detur ɔ filiū, & libertū. gl. q sic & bene. ff. de fur. l. si qs vxo-
11 ri. §. sed si filius. qro, † an dñs teneatur de fcō serui, vel pr de fcō filij. gl. dicit, q dñs tenetur tm noxalr, pr de peculio, in eo qd ad eū peruenit. in eo, quod hic dr, q pr hic tenetur de peculio, an sit verū ēt de peculio aduentitio? Ia. de Are. dicit hic, q si filius inuaserit rē suā aduētitij peculij, q priuatur pprietate. Nec ob. l. cū nō solū. s. de bo. q lib. vbi vr, q filius nō pt alienare, qa hic nō alienat fili⁹, sed lex. ar. ad hoc in l. 3. in fi. cū l. seq. ff. de
12 reb. c. ego fui tantæ audaciæ, q cōsului ɔrium in q. de fcō. † Debes n. scire, q qñq; alienatio phibetur fauore personæ alienantis, & tunc alienatio, q fit delinquēdo, nō est phibita. rō, qa pp suum delictū perdit fauorē, seu priuilegiū suū, & ita loqtur qd s. dixi de minore delinquēte, q hac ɔstōe punitur, qa ei⁹ fauore aliēatio ē phibita, nō fauor alteri⁹. qñq; aliēatio phibita est in fauorē alterius, tunc ēt delinquēdo qs nō alienat. Hoc pbatur in muliere q nō pt alienare dotē, cū ēt hoc spectat ad fauorem tertij, tūc ēt delinquēdo, dos nō publicatur, nisi in aliqb. casib. vt l. qnq; ll. ff. de bo. dā. hic ēt casus est in l. si finita §. si de vectig. de dam. infe. & ibi dixi plenissimè, & in l. Statius. §. fi. ff. de iu. fis.
13 † qro, qd de furioso, & de mente capto. Dic vt in gl. † qro, qd
14 de pdigo. [c] hæc est not. q. q nescio alibi gl. hic dicit, q videtur
c non teneri. vide gl. eam reprobant omnes Doct. cōiter. Primò reprob nt eam d. Fran. Accu. Ia. But. Ia. de Are. & Cy. & oēs. Nā prodigus æquiparatur pupillo, & adulto, vt l. si curatorem habens. s. de in int. rest. expssius in l. certi ɔdō. §. idem qri. ff. si cer. pe. sicut ergo pupillus, & adultus delinquendo alienant, ita ipse prodigus. Cum n. sit interdicta alienatio sibi fauore eius, ergo,
15 &c. de hoc dixi in l. is cui bōis. de ver. ob. † qro, qd de abbate, [d]
d prælato, tutore, monacho, & simi. gl. dicit nō teneri eccl̃am, vr collegium, nisi fcm fuerit cōicato consilio, vt hēris in ea. in eo quod dicit de monacho, dic idē, quod dixi s. de seruo. in eo, qd dicit de Abbate. & tutore faciente sine cōsilio capituli, vel pupilli, dicit verum. in eo, quod dicit factū est cōicato ɔsilio oīm. intram⁹ in aliā q. vtrum vniuersitas possit delinquere, & si delinquat, quãr puniatur. Doct. hic aliquid ponūt. Et plenissimè
16 in l. aut fcā. §. fi. ff. de pæ. † qro, qd si credens [e] me possidere, in-
e uasi pos. alterius. gl. dicit, q non teneor, quia neminem sua pos. priuare volui, vt hēs in ea. sciendū est ergo circa hoc, q ad hoc, vt hæc ɔstō locum habeat, requiritur q quis inuadat pos. & habeat animum inuadendi pos. alterius, vtrum aūt si credat sibi licere, siue sciat sibi non licere, tenetur. dic, vt insti. e. §. pe. qro, qd si reuertentē te ad tuam pos. non admisi. item, quid si postq fui
17 ingressus, tu suspicatus fuisti te posse repelli? dic vt in gl. † qro,
f quid de magr̃atu, [f] q ingreditur po. alterius. gl. dicit q non tenetur, nisi fecerit vltra offm, tanq priuatus: tamē si alius hoc facit auth. magistratus, habuisti s. l. prox. & j. dicam. Sumus expediti
18 de 1. par. gl. venio ad 2. minus difficilem super reb. † quæro, an habeat locum in reb. immobilib. tex. dicit q sic, inst. vi bo. rap.
19 §. pe. † qrō, an habeat locum in iurib. incorporalib. hic aduerte, qdam sunt iura incorporalia, propter q non possidetur res, in qua hr illud ius, sed dr haberi quasi pos. illius iuris, tunc cum istæ verè non possideantur, non pt habere locum directa ɔdō ex hac ɔstōe, vt l. quoties. ff. de serui. qdam sunt iura, propter q possidetur ipsa res, in qua hr istud ius. exēplum in vsufructu, nā vsufructuarius naturaliter possidet: emphyteuta, superficiari⁹,
g & similes, [g] possident fundum, in quo habent ista iura, tunc si pos. inuadatur, non est dubium, quod habeat locum hæc ɔstō directa, seu pœna eius, & vide gl. q hoc valde no. dicit. qro, qdo. isti qui habent ista iura in re, inuadunt pos. vtrum puniantur tā
20 q domini inuadentes, an tanq nō dñi, dic vt in gl. † qrit gl. quid si inuado rem, q alij commodaui, vel apud alium deposui? Dic
21 vt in gl. † quid si furi furanti rem meam, abstulerim, an tenear?
h dic vt in gl. qrit gl. pone, quod extraneus abstulit [h] alicui rem. q
22 sibi commodaueram, vel deposueram? dic vt in gl. † qrit gl. qd si equum tuum, quem dimisisti ī pascuis, ego occupaui? bř aut possidebas, & teneor hac ɔstōe, aut pos. illius equi erat vacans,
23 & hēt locū ɔdō ex l. vl. j. e. † qrit gl. qd si vnus habet poss. alter detentionē, alter proprietatem, cui dabitur ɔdō ex l. ista? Certè
24 possidē: i tm. vt hic dr. † qro, quid si inuasor nō hēt i⁹ in re, sed erat sibi debita res, an ei dabitur ɔdō? gl. dicit q sic, licet habeat
i locum edictum diui Marci. prædicta vera, [i] nisi inuaserit lege
25 vel pctō permittēte, & vide gl. qrit gl. † quid si debitor rem auferat creditori? Certè tenetur hac ɔstōne si creditor possidebat rem. Sumus expediti de 2. parte, veniamus ad 3. partē de tpe. q-
k ro, dr hic ante aduentum [k] iudicialis arbitrij. † qro, quando hēt
26 locum hæc ɔstō? Bř pp multa tene mēti hoc. ista l. habet locū, siue aliqs inuasit anteq esset lis mota, siue post eam motam lite pendente, siue ēt ea finita, dum tamen iniustè inuadat. Circa quod gl. dicit 3. verba not. multum. qdoque pcedit sententia q inuadere liceat, tunc si quidem sentētia fuit iustè lata, & rectè, nulla ɔstō puniens locum hēt. si verò nulla pcessit sententia rectè lata, tunc hēt locum ɔstō l. meminerint. s. e. & ista est verissi
27 ma opi. q dixi super l. meminerint. † qro, an hæc lex locum habeat in possessore clandestino. gl. dicit, q sic. & dic. vt in ea. Su-
28 mus expediti de 3. parte gl. venio ad 4. † Dr hic, dominium rei amittat. qro, an ipso iure, vel per sententiam. bř dr per sententiā.

a ADD. ¶Barb. Bart. putat non habere locum hanc l. forte potest dici verum, nisi rusticus esset sagax, vt sunt rustici Bon. l. athletæ, §. de rusticis, ff. de exc. tu. idem in milite, si est doctor, vel si fuit scholaris in iure, iuxta no. per bar. l. i. s. de iur. & fact. ign. & forte indistinctè potest dici, quod tenetur, quia debuit consulere peritiores, iuxta no. per bal. in l. iuris ignorantia, s. qui ad nit. Alex. An error iuris excuset militem, & rusticum ab hac pœna, vide per glo. & adde gl. in l. regula, in pr. ff. de iu. & fa. ig. & per hoc videtur dici posse in fœminis: cuius contrarium tamen dictum est s. & ad ista vide Bal. in l. accusatus de vi turbatiua: & quæ scripsi post Lud. in l. iuste. ff. de acq pos.

b Barb. Vide qd no. in l. excipiuntur, ff. ad syl. & bal. hic, tamen gl. c. j. de dol. & cont. tenet indistinctè quod hæc l. non habet locū in minore. d. Io. ibi transit cum opi. bar. inter legistas, & gl. ibi. & ēt dic, q nō hēt locū in ecclesiasticis. ¶Ale. An pupillus & adultus excusentur à delicto isto, & adde qd no. bar. l. is cui bonis, de ver. ob. sed qd minores restituantur aduersus hanc pœnā, & ēt ecclesia tenet gl. c. j. de do. & con. quæ inc. argm, & quod no. bal. l. accusatus, de vi turb. q. 4. cum seq. & Ro. l. iuste, de acq. pos. & ibi post eum scripsi.

c Ale. An pdigus obligēt ex delicto, tāgit bar. l. si curatorē hñs, s. de in int. rest.

d Ale. In eo quod dicit de abbate, & nisi ratum habuerit, vt no. gl. c. cum dilecti, de or. co. in 3. gl. tangit etiam in l. iubemus, s. de sac. ec. in vlt. gl. & ibi bar.

e Ale. Ad hoc vide gl. & quæ dicta sunt in pr. s. post bar. & gl. bar. in l. sequitur, §. si fundum, ff. de vsuc. Et quod dixi s. in pr. huius l. & an hæc l. habeat locum si tu me expulisti, & ego te incontinenti expuli, an tu, & ego incidamus in hanc pœnam, vide gl. in l. si quis ad se fundum, & ibi bar. j. ad l. Iul. de vi.

f Alex. De magistratu. Circa istam partem quæro, vtrum habeat locum in rebus ecclesiasticis, vel minorum, & vide quæ s. dixi in prin. huius l.

g Ale Similes. Quidam in feudo. vide bal. in l. pe. s. si à non comp. iu.

h Ale. Abstulit. Vide bar. in l. 3. §. Nerua. ff. de acq. pos. & ibi doc.

i Ale. Vera. Vide in l. cum creditor, ff. de fur.

K Ale. Et vnū scias, qd si quis aufert mihi rē meam, & alteri dat, pōt absque partis citatione reuocari fm Inn. c. querelā, de ele. dicit Spe. ō n ti. de 1. decre. §. restat, ver. quid, ad quod vide quæ dixi post bart. l. de vnoquoque, de re iud.

quod

quod apparet, qa dicit amittat, nō dicit, amittit, vel amiserit, & sic nō vtitur verbo pñtis, vel ptiriti tpis. Ita loqtur hic. Qd dic vt dixi in l. iubemus. §. sanc. vers. economus. s. de sacrosf. eccl. Et no. gl. & doctrinā, q̄ ponit, & ibi dixi plenissimè in l. Impator. de
29 iu. fis. †Extra gl. q̄ro, cui acqratur. Gl. hic innuit, φ spoliato. Idē tenēt Rog. & oēs. Pro quo facit l. fi. ff. de lit. & qd no. in d. l. iube
30 mus. §. sanc. facit ēt ad hoc s. de le. l. pen. †Ex hoc hēs quar dēs
a formare libellum[a] in hac 1. parte h9 l. Nā dēs petere vt ɔdēnet, & φ tibi possessionem restituat, & qd dño suo priuetur, & tibi
31 adiudicet. †q̄ro, dr hic, φ inuasor rei alienæ ɔdemnatur, vt restituat possessionem, & in æstimationem. q̄ro qd æstimabitur,
32 vtrū possessio, an ,ppriętas? Gl. dicit, φ ,pprietas. †q̄ro, qd si est expulsus fructuarius tm̄, vel ,pprietarius tm̄, qd æstimabit? Gl. distinguit. Aut ego expuli vnū, credens totū ius hre, & teneor in totū, qa expellendo vnū, videor expellere vtrūq;. Aut habui solū animū expellendi vnū tm̄, & tm̄ illum videor expellere, & illi tm̄ teneor. Ex sic ex Gl. hēs qd expulso vsufructuario tm̄, ñ videatur expelli ,pprietari9, & ēcōuerso. ɔriā Gl. hētis. ff. vsufru. queād. ca. l. j. in fi. & de vi, & vi ar. l. 3. §. vti frui. & illæ Gl. sunt veræ. Nō ob. l. 3. §. qd si seruus. ff. de ac. pos. & aliæ, q̄ hic allegātur in Gl. qa ibi loqtur, & expellitur colon9. tunc. n. certū est, qd vr expulsus dñs: qa colon9 possidebat ,p dño, & eius ɔtemplatiōe, vt l. pegre. §. qb. de acq. pos. sed vsufructuari9 hēt suā nalē ɔtemplatiōe sui, nō ɔtēplatiōe dñi, & dñs hēt ciuilē sui ɔtēplatione tm̄. iō vno expulso nō vr alter expelli. dño āt expulso nō est dubium, qd nō vr expelli colon9, vel vsufructuarius, vt d. §. quib. Ex his ɔcluditur, qd si expellatur dñs tm̄, vel vsufructuari9 tm̄,
33 ipsi soli ɔpetit ɔdō ex hac l. non alteri. † q̄ro, qd si inuadā rem
b cōem[b] mihi, & alteri. Dic vt in Gl. qd si aliqs possidet vsumfructum meū, & ego eū deijciā, dēo ne ,pdere ius vsusfruct9: & cui applicabitur, an dño ,pprietatis, an expulso? dicit, φ dño ,pprietatis applicabitur vsusfruct9, expulso æstimatio dabitur. tu dic, φ dño ,pprietatis nihil applicabitur, qa aduersus eum nō est delictum ɔmissum. Et si dicis qualiter hic priuatur iure suo, cum non possit transferri in alium, nisi in dñm ,pprietatis? Resp. fiet secundum formam l. vsusfructus. ff. sol. ma. Cætera dic, vt in gl.

a ADD. ¶Ale. Libellum. De libello in interdicto vnde vi, qualiter libellus formetur ex sententia, vide quod no. Bal. in l. pe. de sent. quæ sine cer. quan. & in §. quadrupli, insti. de interd. & per Spe. tit. de rest. spo. §. j. & Bal. hic in prin.

b Ale. Rem cōem. Adde per doc. in l. si quis post hæc, ℐ. de bo. prosc. & per Lud. in l. si finita, §. de vectigalib. de dam. infe. Ad hoc vide no. q. Bal. l. antiquitas, s. de vsuf. dixi post Bar. in l. Statius Florus, §. Cornelio, ff. de iure fis. per Bal. hic, & bal. in l. j. s. de ope. lib. per Ang. & Imo. in l. eorum, de dam. infec.

LEX IX.

1 *Contra violentos proceditur summatim, & non obstante aliqua exceptione,*
2 *Dictio. mox, quomodo intelligatur.* (*& sine libello.*

MOMENTANEAE. Tu dēs scire, φ p̄cedentes ɔstōnes, & sequentes excepta hac l. & seq. tractāt de modis agendi ɔ violentos, & de mō puniendi eos. hæc l. tractat de mō ,pcedendi, l. verò sequēs de mō ,pbādi. hæc ɔstō legitur in prin. 2. mod. Primo mō, φ loquat qñ ɔ possessorē tm̄ ɔmissa est violētia. Scdō, φ lo
1 quat in quolibet interdicto. fm primū h. d. †Violentia ɔmissa ɔ possessorē, nō sp punit accusatione l. Iul. de vi pub. vel priua. sed qñ ciuiliter agit per interdictū, in quo ,pceditur summariè, & sine inscriptione, & spoliat9 añ oīa est restituend9. h. d. Op. & vr φ cā possessionis nō sit momentanea, qa aufert dñiū, vt s. l. ,px. Sol. qñq; agitur ɔdōne ex l. ,pcedenti, & nō est iudiciū momentaneæ possessionis, imo ,pprietatis. Sed hic loqtur, qñ agit interdicto vñ vi. Sed nūc op. extr. gl. si magnū est ɔmodū possidendi, vt inst. de interd. §. retinēdæ. ergo, &c. Resp. φ dr momentaneæ, intelligas aptitudine, quia possessio est apta modico tpe apud possidentē eē, si moueret q̄ō de ,pprietate ab eo, q hēret ius, licet actu qñq; multo tpe duret. Op. ad id, qd dicit tex. non sp pertinet ad vim publicā, vel priuatā. Nā oīs vis, aut fuit cū armis, & sic aut est publica, aut est priuata: ergo sp ptinet ad vim publicā, vel priuatā. Gl. h9 timore dicit, φ nō sp ptinet ad vī publicā, qa qñq; ad priuatā. Itē nō sp ptinet ad priuatā. qa qñq; ad publicā. Istud dicit gl. j. ibi in fi. Vel aliter expōe illud qd dr momentaneæ possessiōis, s. vñ vi, & qd seqtur, nō sp ad vim publicā, vel priuatā pertinet expone, i. nō sp expeditur per accusatiōnē crīnalē, vt l. Iul. de vi publ. vel priu. sed qñq; expeditur ciuiliter, qñq; expeditur criminaliter per interdictū, & tunc exponit mox, i. sine inscriptione, & ista lect. tāgitur in se. q. & hoc. vr sentire Rof. & hoc tenebat expresè d. Iac. Bu. qd placet. Scdō mō legitur, & fm istā lect. br dicit. Causa momentaneæ possessiōis non sp hēt originē à vi, vt sp dēat agitari mox, i. sine inscriptione. h d. & ibi interdictū in gñe, accipe ,p interdicto adipiscēdæ, vel recuperandæ possessionis. Ibi vel priuatā qa qñq; hēt locū, vbi nulla ɔmissa est vis, vt in interdicto adipiscendæ, vel retinē-
2 dæ possessionis. † Mō fm vtrāq; lec. q̄ro, qd est hoc dictū, mox audiri. Certè ,put intelligitur 1. mō in interdicto recuperandæ pos. intelligitur mox, hoc est, nō obstāte aliqua exceptione, qa spoliat9 añ oīa est restituend9. Itē ,pceditur summatim. Prout intelligitur 2. mō in interdicto adispicēdæ, vel retinēdæ possessionis, intelligitur mox, i. summatim, qa non admittitur aliqua exceptio, q̄ reqrit altiorē indaginē, vt dixi vobis plenè s. quor. bo. l. j. & vide gl. ad idē facit s. e. l. meminerint. in eo qd dicit, illico. q̄ro, qd est hoc dictū, sine subscriptiōe. Certè pt intelligi si ne libello, qa fm iura antiqua libell9 nō reqrebat, vel pt sine inscriptione. i. quo ad pœnā taliōis, sed nō hēt necesse inscribere.

LEX X.

1 *Iuramentum in litem ex defectu probōnis, & in odium delinquentis defertur*
2 *Practica in modo iurandi de æstimatione rei contra violentos.* (*actoris.*
3 *Statutum si disponit φ vicinia teneatur ad res furatas scholari declarādas sacramento scholaris, probabitur furtum per familiares, & socios, & n. 5.*
4 *Statutum si disponit quod villa, in qua fuit aliquis derobatus, teneatur emendare, probata derobatione statur de æstimatione rerum iuramēto derobati.*

a SI QVANDO. [a] s. l. prox. habuisti de modo, & ordine proce
1 dendi. hic hēs de mō ,pbandi, & br h. d. †Difficultas ,pbationis & odiū delinquentis, facit vt admittatur ,pbō per iurm̄ actoris. h. d. Simile hēs extra, qd me. cā. c. fi. Op. iurm̄ in litem nō hēt locum, nisi in actionib. arbitrariis, & bō. fidei, vt l. in actionib. de in lit. iur. ergo hic non hēt locū. So. ibi loqtur de iurō in litem, qd est affectionis: hic loqtur de iurō veritatis. Ita sentit gl. ibi, & bñ, qd apparet ex isto tex. cum dicit, æstimationē rerū, quas
2 perdidit, &c. †Ex hoc hēs colligere practicā in mō iurādi. nō. n. dēt qs iurare, φ pro tanto noluit perdidisse illas res, sed dēt iurare tm̄ in veritate esse æstimationem rerum, & sic index dēt deferre, &c. op. & vr φ hic post latam sent. super violentia agitur ad æstimationem damni, vt innuit principium tex. dum dicit, si qñ, &c. Item in eo, qd dicit, deinde. & sic est ɔ l. 4. s. deposi. Sol. duob. mod. vel dicas, qd hic totum veniebat in vno iudicio, qa petebatur per interdictū vñ vi, restō possessionis, & rerum perditarum, fm formam l. j. in pr. ff. vñ vi. & tunc qd hic dicit. inde, &c. denotat quēdam ordinem inter principale, & accessorium. q. d. principaliter agebatur de vi, secundariò de reb. & hoc mō concordabit cum ɔrio. Scdō pt intelligi, qa primò fuit actum ɔdictione ex hac l. si qs in tātam. vel interdicto vñ vi, & de reb. aliis immobilib. perditis nihil fuit dictū. certè si postea agebat nouo iudicio vi bo. rap. vel ɔdōne furtiua, vel ɔ dōne certi, vel sine cā, fiet ,pbō, fm qd hic dr. Nec obst. l. 4. s. deposi. qa ibi non cōpetebat actio, sed dēbat peti iudicis officio mercenario. Op. scdō, qd hæc l. nō possit ,pcedere. Aut. n. qs petebat res, & non pt fieri ɔdēnatio in æstimatione, vt l. fi. s. de fideic. lib. & l. vt fan dus. cōi diui. Aut qs petebat æstimationem, & tunc petebat id ad qd actio nō ɔpetebat, vt l. si seruum. § fi. de ver. ob. vñ dēbat seq absolutio. d. Rof pro soluendo istud ɔrium inuoluit se multum. Ego br dico, qd hæc l. ,pcedit quolibet mō. Nā si peto rē, pt fieri ɔdemnatio in æstimatione, si res non reperitur, vt l. Iul. ff. de confes. no. in l. si. ff. q̄ sen. sine app. resein. Item dico, q. ōt peti æstimatio, si res istæ ablatæ, sunt peremptæ, vel nō apparent. Nec ob. l. si seruum. §. fi. de ver. ob. qa ibi erat in obl. ōne rem dari, hic erat in obligatione rem restitui, in qua re perempta pt peti æstimatio, vt l. in re furtiua. ff. de cond. fur. Pōt ēt ɔdici res. vt l. j. s. quod me. cau. & ibi dicam. Istum passum examinaui plenè in l. stipulationes non diuiduntur. ff. de ver. ob. puto ēt ,p possit dari libellus alternatiuè hoc mō: peto ipsum ɔdemnari ad rem, vel si res non appareat, ad eius æstimationem. ar. eius qd no. de act. emp. l. j. in pr. Gl. magnæ. & l. 2. §. item si in facto. de ver. ob. & dixi in d. l. stipl'ōnes nō diuiduntur. item op. actor dēt ,pbare intentionē suā, nec ei defertur iurm̄, nisi qñ semiplenè ,pbauit, vt l. in bonæ fidei: s. de iurei. & ff. de iurei. l. admonendi. So. dicit gl. hic, & bene, spāle est in odiū delinquentis propter difficultatem probationis. Ex hoc, qd dicit speciale in odium delinquentis, apparet manifestè, φ prius dēt de delicto cōstare, ita firmat Ber. in c. dilecti. in Gl. fi. ext. de for. comp. vbi vide, s. φ vis fuerit facta, tunc de æstimatione defertur iurm̄. Ita loquitur hic, φ apparet ex principio dum dicit, si vis fuerit patefacta. Ex hoc appa
3 ret arg. † statutum Bonon. dicit, quod si factum fuerit scholari furtum, quod vicinia teneatur ad res sibi ablatas, declarandas sacro scholaris. Certe oportet prius constare furtū factum esse, deinde deueniatur ad sacrm̄ scholaris. Hic est tex. pro hoc. ff. qd me. cau. l. si cum exceptione. § in hac. extra quod me. cā. c. fi. Sed qualiter probabitur furtum factum, dicam statim in sequen. q.
4 †Quæro, dicit statutum, [b] in ciuitate ista, quòd si aliquis fuerit
b derobatus in comitatu, in villa, vel castro, φ villa, vel castrum in quo fit delictū, teneatur emendare. De mō probandi, statim nihil disponit, vñ derobatus venit ad curiā, & ,pbat se derobatū per testes, an de ɔtitate, & æstimatione rerū stetur iurō eius. gl.

d ij in

d.l.in actionib.de in lit.iu.l.in bonæfidei.§.de iureiu.vr̄ velle,ꝙ sic eo,ꝙ dicit,ꝙ rō hꝰ l.est ꝑ difficultatem ꝓbonum,q̄ difficultas hēt locū ēt ī casu ꝓposito. gl.hic vr̄ ꝯriū dicere in eo qđ đr, ꝙ rō ē difficultas ꝓbōnis,& odiū delinquētis, & vide Gl.super verb.manifestet. Sed hic villa,vel cōe,ñ ꝯuenit ex suo delicto, vel dolo,sed ex quasi delicto,vt l.ex maleficiis.§.is quoq;.de ac. & ob.Ergo ꝯ eā nō deferť iurm̄.ꝓ hoc vr̄ tex.in l.j.ff.q̄ñ ex fcō tut.& idē ibi tȝ Dy.idē la.Bu.& Cy.& oēs Doc.Qualr ergo tūc probabiť q̄titas & æstimatio rerū ablatarū?certè do.dn̄t,& oēs ꝯcordāt,ꝙ ꝓbabiť eo mō,quo poterit,ꝑ familiā,&socios suos, qa alr ñ admitterenť,ar.s̄.de repu.l.ꝯsensu. & l.de submersis.& l.quoties.de nauf.li.11.itē ꝓbať ꝑ alis ꝯiecturas,qa visꝰ ē deponere in hospitio,in valisia, seu fardello tot res:assumere tārā pecuniā,&similia,& istę ꝓbōes iudicis arbitrio relinquūtur,ar.l.3.§. idē diuꝰ.ff.de test.& habitis istis ꝓsumptionib.in defectū ꝓbōnū,poterit deferri iurm̄,ꝑ l.in bōæfidei.& ꝑ l.admonendi.ff.de

5 iureiu.non ex vigore hꝰ l.†Eod.mō dic de eo,qđ s̄.dixi de fur.

c qualiter ꝓbatur furtū [c] scholaris?Certe ꝑ familiares,& socios, q de nocte sentierūt furem, & q viderunt res tales in domo,& postea nō reperierunt murū fractū,vel ostiū ruptū,& alia silia.

a ADD.¶Ale.Si qñ.Hāc l.limita no.vt ꝑ Lud.in d.l.admonēdi,de iurei.Et vtrū ista l.locū hēat ī dāno dato ꝓ furto,satis facit hęc l.qđ sic.Ad hoc ēt l.dāni, la 2.ff.de dā.inf.& ibi ꝑ Lud.& Bal.tenuit ī l.nauta,§.fi.ꝑ illū tex.nau.cau.In ꝯriū tȝ Bar.ī l.si res,s̄.đ ord.cog.& Inn.ī c.fi.adde q̄ sup hac l.statim scripsi. itē hæc l.ñ hēt locū vbi ciuiliter agiť,vt notāter voluit Bar.ī l.fi.ff.de ī lit.iu. vide tñ qđ ī scripsi.itē hēt locū qñ agereť ꝯ denudantē:secꝰ si ꝯ tertiū,vt no. Bar.vr̄ velle ꝑ illū tex.ī l.j.qñ ex fcō tutoris,& satis sētit Bar.hic,salt ē ī rōe sui dicti,in vlti.q.q̄ incipit,q̄ro dicit statm̄, & qđ no.doc.in l.j.s̄.de sen.q̄ ꝓ eo,qđ interest.itē hēt locū qñ dānū est datū dolo:secus si culpa lata ꝑ id,ꝙ no.gl.per Bar.hic in d.ver.q̄ro statm̄,& d.l.sꝑ. Et ꝑ hoc no.ꝙ si dānum esset datum in omittendo nō stať iurō dānū passi.adde ad hoc,qđ hr̄ in l.argent. §.cū āt,ff de eden.hæc l.nō hēret locū ꝑ no.ꝑ Bar.hic in ver.& qa maius delictum est in ꝯmittendo,q̄ in omittendo,fm no.in l.si mora,sol.ma.Facit qđ legiť,& no.in l.diuꝰ,ad Silla. Et licet hic dicatur,qđ steť iurō dānū passi,dubium est,an possit ꝑ iurm̄ ꝓbari ꝯrium per reū.de quo per Ang.in l.q bona, § q dāni,ff.de dam.inf. & ad p̄dicta vide not.per Lud.in l.dānum,q̄ est l.3.đ dam.infe.itē ꝓcedit hæc l.fm aliquos qñ iurans esset ꝑsona honesta. ar.l.nō oēs,§.à Barbaris,de re mil.Lud.in l.dāni.itē adde qđ creditur ꝑsonæ dignę, absq; iurō,vt epō,in casu hꝰ l.absq; iurō,fm Inn.in c.nuper,de sen.exc.c.1.11. q.1.& ibi gl.Huic subdo qōem no.dn̄s territorij ꝓmisit qbusdā mercatorib. in suo territorio depredatis soluere oēm q̄titatē q̄ ꝓbabitur deberi ab ipsis robatorib.sub pœna dupli.ꝓbatur,qđ robaria fuit facta đ certis reb. sed earum æstimatio nō ꝓbatur aliter q̄ ꝑ iurm̄, & tñ secuta est ꝯdēnatio ꝯ dn̄m in centum,q̄ ꝯdemnationē dn̄s non soluit.q̄ritur an dn̄s teneatur. Et Bal.in l.1.§ ꝯuenticula,de pa.iur.fir.arguit ꝓ & ꝯ, finaliter decidit qđ ñ,qa de pœna nihil fuit cogitatū, nec iudicatū,ff.de cond.inde.l.fi.§.fi.& ꝑ alia multa, de quib.ibi,vide per eū notabiliter.Bar.in l.solet,ad fi.de ali.& cib.leg.& vr̄ ꝙ hæc l.non procederet,si aliqs lucrū perdiderit,q̄a varia sunt.l. Proculꝰ,đ dam.infe.Pro hoc,ꝙ no.Bar.& doct.in l.nō amplius,§.1.de leg.1.itē hāc l.intellige fm doct.habita ꝯsideratione ad qualitatē,& ꝯdōnē personæ spoliatæ iurantis:vt si robatus sit rusticus,nō est credendum, qđ habuerit libros ī domo.itē ad intellectum & limitationē hꝰ l.vide no.Bal.in l.eos,ad fi.ff.nau. cau.sta.itē limita,nisi iudex videret ipsum velle đierare.quo casu ñ iurabit, fm Bal.in l.1.si aduer.li.itē hēt locū hæc l.in furto p̄sumpto,vt patet ex notatis per Ang.in l.si qs,adde qđ licet ista l.proprie loquať in violentia expulsiua,& ablatiua,tñ doct.extēdūt ad turbatiuā, & alium casum fm doc. imo dixit Bal.alibi,ꝙ hēt locū in furto in l.hac edictali,§.iniuriam, ver.furtū,de pa.iur.fir.facit ēt,qđ ipse no.in d.§.ꝯuenticula,& gl.3.q.4.in fi.vr̄ extendere istā l.ad oēs violentias,de quo vide ibi.& vide qđ s̄.dixi. & adde Inn. & Io. An.ī d.c.fi.qđ me.cā.& gl.fi.in c.dilecti,de fo.comp.& qđ no.Bal.ī l.q accusare,s̄ de eden,& in l.1.s̄.qđ me.cau.Et posset in hac l.q̄ri,qd si lex vel statm̄ disponūt dēre credi đ dāno dato vsq; ad certā summā iurō creditoris,vtrū iudex possit seq nō iurm̄, si inuestigādo apparet id,ꝙ iuratū est nō eē verū. Et Ia.de are.ꝑ illū tex.ī l.q bona,§.qdā,dicit,ꝙ hoc iudex p̄t.Et videnť velle Cy.& doct.hic.Si āt statm̄ diceret credēdū esse relationi saltuarij,iudex nihil aliud inuestigabit,fm Ang.in d.§.q dam.Fateť tñ,qđ dānū patiens ex tali inuestigatione saltuarij poterit reuocare ꝯctū, si eius relationē falsam docuerit.alle.no ꝑ Iac.bu.in l.1.j.si aduer.li.Et ꝓ d.Ia.bu.& Aret.facit qđ not. Ia.bu.& Bald.in l.1.s̄.de re iud. vbi đt ꝙ si statm̄ dicat, steť dicto officialis,ē verū,nisi ꝓbeť ꝯriū.Facit qđ no.Io.and.post Inn.c.qa ꝑ ꝑ.§.illud,de cle.vbi đt ꝙ licet impedimentū ꝑiurantis ꝓbari possit,ꝓbō tñ in ꝯriū admittiť,& qđ iudex p̄t postea perquirere,an sit verū.itē ꝓ hoc facit qđ no.Bar.l.si cui, §.iisdem,de accu.& qđ ibi dixi post Bar.vbi allegaui c.2. in ver.affectata,de temp.ordi.li.6. item ꝓ eo facit qđ no.Bal.in l.ꝯ negantē ad l.Aqui. & Bal.in d.l.1.si aduer.lib.& qđ no.Bal.in l.si tutor,s̄.de peri.tut, licet bal.ī locis p̄all, videatur tēre ꝯriū.ar.l.1.s̄.de reb.cre.& ar.l.fi.de ī lit.iur.De qua mā ꝑ Ang. in l.q restituere,de rei ven. latissime reliqua ꝑ Imo.in d.§.q dāni,& ibi vide firmare,qđ rłt impediť duob.casib.s.ī casu quē ponit Ang.qđ pars sꝑ possit ꝓbare ꝯriū.Fallit tñ aliquo casu,de quo ibi ꝑ eū. Tñ vr̄ limitādū,nisi statm̄ hēret iurm̄ ꝓ plenaria ꝓbōne : quo casu ꝓbō in ꝯriū non admittitur,fm gl. no.ī cle.j.de ꝓb.item sit,nisi statm̄ velit oīmō fidē iurō adhiberi,fm gl.not. in cle.1,de fo.comp,Alias āt ꝓcedat id,ꝙ tenet d.Io.Pro quo optime facit l. magis puto,§.ne passim,de reb.eccl.vbi sꝑ ēt iudex inq̄ret de veritate.Si āt dicat statm̄,ꝙ stetur ꝯscientiæ alicuiꝰ, an admittatur probatio in ꝯrium,vr̄ casus ꝙ sic,in cā nimis p̄iudiciali.in cle.1.de iur,pat.Secus si nō sit nimis p̄iudicialis.est gl.in c.statm̄, §.assessorē,de resc.in 6.quas gl.vr̄ intelligere Bal.ī l.1.s̄,de iureiu,& in l.nemo,s̄,de fur,itē ista faciūt ad illud qđ dixi post Bar,

in l.si is à quo,ff.vt in pos.leg. Et circa id,ꝙ dixi s̄.de ꝯscientia, vide no.inst. de ac.§.sed iste.Adde qđ Bal.in c.1.in pr.si de inuest.lis oriať, đt ibi in tex.in ver.credať,tñ p̄t reprobari,vt ꝑ But.l.1.ff.đ re iu.& iō facit fm eū ad statm̄, qđ credať iurō alicuiꝰ. Poterit tñ q̄ri de periurio,nisi statm̄ figat pedem,& nolit vltra inq̄ri.Alle.no.ꝑ Mod.ī d.l.1.si.aduer.li. & vide l.semel,& qđ ibi ꝑ Doc.j.de re mili.li.12.& gl.no.&ibi hr̄ ī l.fi.đ ī lit.iu.Sed adde Sal.ī l.ea qdē, j.de acc.bal.ī l.ait p̄tor,ī pr.ff.de iureiu. & qđ no.bar.ī l.ꝯ negātē,ad fi.ad l. Aql.vbi ꝑ aspectū iudicis p̄t ꝓbari ꝯriū. Et istis adde no.ꝑ bal.ī l.1.s̄.de reb. cre.& dicit bal.ī rub.s̄.de ꝓb.qđ fm rei euidentiā p̄t ꝓbari ī ꝯriū,& p̄dictis adde bal.ī l.1 s̄.de pi.tu.& Ang.ī l.q vas,ī pr.ff.de fur. & bal.ī l.1.§.diuꝰ,ff.de test.mil.adde Ab.ī c.ꝓposuisti,ꝑ illū tex.de ꝓb.iūcta gl & đt simplr,qđ oīs dispō,qua caueť stare iurō alteriꝰ,intelligit,nisi ꝓbeť ꝯriū.&no.qđ Papa ñ p̄t facere,qđ steť dicto partis ꝯ aduersariū.3.q.8.c.indicas. Et si statm̄ đt,ꝙ ī cāis dānorū datorū steť iurō,& si aliqd incidit ī cā determinetur per iurm̄. bal.in l.1.s̄.de reb.cre.& debet intelligi,quod stetur iuramento,vbi non potest aliter probari,& sic in subsidium.gl.in c.statutum,de rescr.lib.6.§.j.

* Claud.Nunqd āt hæc l.locū hēat,ēt si ñ agiť ex violētia aduersarij,sed simplici dolo,& qñ agiť ad quadruplū,Ale.ꝯs.103.vol.1.Et an in delatiōe iurī đ quo hic req̄riť citatio ꝑtis,vel p̄ntia.Alex.ꝯs.130.circa med.vol.1.Et an hr̄di possit deferri hoc iurm̄.bal.c.1.si đ feu.īter do.& va.lis or.relinqt cogitādū.

b Ale.Statm̄.Vide ꝙ no.bal.ī l.j.s̄.de reb.cre.Et ꝓ hoc vide gl.ī l.sꝑ.§.hoc īter dicto,qđ vi aut clā,&qđ no.doc.l.1.đ sen.q̄ ꝓ eo qđ ī erē,& no.bar.d.§.hoc interdictū,seqť bal.hic,& Io.an.ī d.c.1.đ rapt.Itē hāc l.limita,quo ad probationem damni:secus quo ad fundandā iurisdictionē iudicis, fm bal. l.p̄scriptione,si contra ius vel vti.in l.1.s̄.de reb.cre.Io.and.in c.1.de fo.compe.in 6.

c Ale.Adde Bar.in l.si quis ex argentariis,§.pe.ff.de eden.&Spe.ti.de fur.ad fi.

LEX X.

1 *Pœna contra negligentes,& contumaces in non restituendo rem possessam nomine alieno,quæ sit.*

2 *Qualiter formari debet petitio in casu huius legis.*

3 *Actor debet probare se rem locasse, vel precario concessisse in iudicio vnde vi,& reum contumacem fuisse in restituendo.*

4 *An reus possit opponere exceptionem dominij.*

5 *Contra hæredes conductoris scientes rem conductā datur condictio ex ista l.*

1 NON AB RE. Br̄ dicit,Qui possessionem alieno noīe tn̄t,si in ea restituenda vsq; ad snīā fuerūt negligentes, & ꝯtumaces, ad restōem eiꝰ, & ad æstimationē ꝯdōne ex hac l.ꝯdēnabūtur. h.d.Similē qstōnē hēris in l.ꝯductores.s̄.locati.circa hāc l.q̄ro, dr̄ hic si aliq̄ cām hn̄t,quare ñ restituāt q̄ro,q̄ possit eē cā iusta nō restituendi.Dn̄t qdā,forte qa ꝯductor erat dn̄s,& istā opin. ꝓbāt ꝑ hūc text.q dicit,possessionē rerū suarū,&c Gl.dicit ꝯ,ꝑ l.si qs ꝯductiōis s̄.loca.vbi ꝯductor non p̄t referre qōem dn̄ij. Certè Gl.dicit verū,si ageretur actiōe locati,tūc nō dicit verū, si ageretur ꝯdōne ex lege illa. Sed si ageretur actiōe locati, tūc non dicit verū,vt l.q rē.s̄.loc.& l.q rē.ff.deposi.Dat ergo alias causas,si t̄ps ꝯductiōis nō erat finitū,vel fecerat expēsas vtiles, & necessarias,vt l.colonꝰ,& l.cū fundū de vi,& vi ar.l.pe.ff.loc. q̄ro in q̄tū t̄ps dēt qs eē in ꝯtumacia, vt teneať ꝯdōne ex l.ista. Dn̄t qdā vsq; ad lit.ꝯt.Alij dn̄t vsq; ad snīam.Hæc vera.ꝓbatur ex fine l.ibi,ad diffinitiuā snīam.sed tūc q̄ro qualr practicať ista l.Nā añ snīam nō p̄t agi ad pœnā hꝰ l.qa nō est ꝯmissa,post snīā agit frustra,qa semel est iudicatū.qdā dn̄t,ꝙ agiť ex l.si qs ꝯductiōis.s̄.loc.vl agiť actiōe locati,si ille fuit ꝯtumax vsq; ad snīā, tūc iudex offō suo ꝯdēnabit ī æstimatiōe.fm opi.Io.hoc ꝓbať ex duab.gl.quas vide.vna sup ver.ordine,alia sup ver.recupantib.Ista lec.nō placet,qa ex hac lec.oriť ꝯdō,vt l.j.ff.de ꝯd.ex le. & sic ꝑ se principalis ē actio, & ñ venit in offō iudicis mercenario,vt l.ñ p̄t.ff.de iu.Vn̄ alij dn̄t,ꝙ fiat duplex ꝓcesꝰ.In vno petatur restō rerū,in alio petať æstimatio. Et hæc op.tāgiť s̄.loc.l. ꝯductores.Sicut dicimꝰ in actionib.arbitrariis,vt l.si cum exceptiōe.§.in hac.ff.qđ me.cā. Ista sent.licet possit eē vera in se,tñ nō placet mihi,vt illud qđ possit fieri ꝑ vnū iudiciū,deducatur in duo iudicia.vt l.dn̄s testō.ff.de ꝯd.inde.p̄terea hęc l.vr̄ velle ꝯriū dū đt,examinatiōe vera. & vide gl.sup verb.ordine ī fi.& no.hāc pract.&c.ibi cā vna cū ipsa re.& sic vr̄.ꝙ totū sir̄ expe-

2 ditur.†Quæ ergo erit pract. [a] Gl.pōit hic,& s̄.loc.l.ꝯductores.

a Dicit Gl.ꝓponeť ꝯdōnalr hoc mō : pero talē mihi ꝯdēnari ad restōnē rei, & si fuerit ꝯtumax vsq; ad snīā, peto eū ꝯdēnari ad æstimationē ipsiꝰ rei,cū ipsa re. Et vide Gl. sup ver.ordinē.in fi. Et no. hāc pract.valde sing.Similē pract.ponit Gl.in l.j.in pr.de act.emp.& l.2.§.itē si in fcō.de ver.ob.& e.mō đt Gul.de Cu.ꝙ possit dictari libellꝰ in arbitrariis actionib.& ferť vna tm̄ snīa,vt ipse no.in l.si cū exceptiōe.§.hęc āt act.ff.qđ me.cā.hoc ꝓdest ad multa,& maxīè,đt statm̄ in ciui.nr̄a,ꝙ q ꝓuocauerit ad diuisiōē,&aliꝰ negauerit,cadat à iur̄ suo.certè hoc dēt ꝯdōalr ī libel

3 lo ꝓpōi,& sic vēit ī vna sent.viso qualr dēt formari petitio,†videamꝰ qd dēat ꝓbari ī isto iudicio.rn̄.ꝙ qs dēt ꝓbaŕ se rē locasse,vl ꝯcessisse p̄cario,& reū ꝯtumacē fuisse ī restituēdo vsq; ad sent.nec ꝓbare se eē dn̄m,qa eo ipso,qđ locauit, p̄sumitur dn̄s, sicut

a ADD.¶Ale.No.sin.practicam,libellum procedere ꝯdōnaliter.bn̄ facit quod no.Bar.l.si ꝯstante.§.quoties, ff.sol.ma.ī fi.& qđ ibi dixi. Adde Bal.l.qđ t̄pe, s̄.de test.mil.quæ no.ad mām condemnationis,& no.Bar.l.qui de inofficioso,de inof.testa.& per bal.adde bar.in l.si cum,§.hæc actio,s̄.quod me.cau.

sicut ille q possidet, psumit dñs, vt j. ad ag. & cę. l. litib. & l. qdā in
4 suo. in fi. & quod ibi no. ff. de ɔd. inst. & in l. 2. & 3. de pb. †qro,
a an re⁹ possit opponere a exceptionē dñij. Ego dixi vobis, s. aut
intētat ɔdō l. si qs ɔdōnis: aut intentatur actio locati, vt s. dixi.
5 †qro vtrū ɔdō ex ista l. detur ɔ ɔductoris hrdes. text. hēs ꝙ sic,
in d. l. si quis ɔductionis. s. loc. Tñ ad vnum aduerte, qa illud est
verum, si hæres sciuerit rē ɔductā. si. n. ignorauerit, nō tenetur
ɔdictione ex hac l. quoniam iustam habet causam ignorantiæ,
vt l. qui in alterius. ff. de re. iur. si habet iustam causam, ergo, &c.
Vlt. quæro, in quo differt hæc constitutio ab aliis, dic vt in gl.

a ADD. ¶Ale. Possit opp. No. ꝙ eo, ꝙ quis locat, præsumitur dominus. Bene facit vltra all. in l. Titia. ff. de so. & quod ibi no. in l. ad probationem. s. loca.

LEX XI.

1 *Occupans rei alienæ possessionem vacantem, ad restitutionem compellitur condictione ex hac lege. Et quid si eam postea perdidit, vide 14.*
2 *Quod suum non est, debet quis præsumere esse alienum.*
3 *Possessione ciuili animo retenta, si naturalis perdatur, an pro naturali occupata habeat locum condictio ex hac l.* (ctum vnde vi.
4 *Contra occupantem possessionem rei alienę vacantem, non habet locū interdi*
5 *Nec interdictum quod vi aut clam.*
6 *Neque condictio l. si quis in tantam.*
7 *Actio vi bonorum raptorum non habet locum contra occupantem possessionem rei alienæ vacantem, & quare.* (efficitur vitiosa.
8 *Res immobilis vacans occupata, quæ tamen antea fuit per dominum possessa,*
9 *Inuasor rei alienæ vacantis, credens iuris rationibus rem esse suam, non tenetur hac constitutione.* (non tenetur condictione ex hac l.
10 *Inuasor si occupat possessionem rei hæreditariæ ante aditam hæreditatem*
11 *In cōdictione ex ista l. opponi pt exceptio dominij, & debet incōtinēti pbari.*
12 *Si ab eo, qui vacantem intrauit, cœpit vacare possessio, & alius ingreditur restituitur ei, à quo secundo vacuit.*
13 *Si tunc primus, & 2. possessor simul venirēt, pfertur qui docet de dominio.*
15 *Condō ex hac l. ad hoc vt habeat locū, reqritur dolus verus, vel psumptus.*
16 *Mala fides inuasoris talis rei alienæ vacantis, quæ præsumitur, per hanc l. non potest opponi, nisi à veteri domino, vel veteri possessore.*
17 *Nec potest allegari nisi intra 30. an.* (tempore præscribatur.
18 *Si ingressus possessionem talis rei alienæ vacantem alteri vendat, quanto*

a CVM QVAEREBATVR. a Hæc est no. l. br dicit. †Qui occu
1 pat possessionē rei alienę vacātē, ad eā restituēdā ɔdōne ex hac
l. tenet, q 30. an. finit. h. d. Primò ponit qōnē, & rōnē dubitationis. Secūdò ponit determinationē. Tertiò rñdet ad rōnē, q pos
set fieri ɔ. Quartò suā determinationē pbat p sile. Quinto ponit vnā lītationē. Scda ibi, nos. Tertia ibi, ridiculū. Quarta ibi,
cū talis. Quinta ibi, his videlicet. No, primo, ꝙ dr in summario.
2 †No. 2. qđ suum nō est, dēt qs præsumere esse alienū: alia verò
sunt clara. Ad hāc l. op. & vr, ꝙ sit superflua, per l. inuasor. s. eo.
So. Dñt qdā, ꝙ ista tota loquit de iure antiquo, vt s. dixi. Tu dic
qd l. inuasor. in fi. est ɔdō noua ɔ eū, q occupauit possessionem
vacātē, & differt ab ista in duob. Primò, qa ibi nulla imponebat
pæna, hic sic, vt ibi dicā. Itē ibi loquit de inuasore sine dolo: hic
de eo, q inuadit dolosè, vt ibi dicā. Venio ad primū, recito glo.
b magnā p tres q. Et primo quæro, q dicatur possessio vacua. b Secūdo qro, qualr pdatur possessio alicui⁹ ignorāter. Tertiò quæro, vtrū sit aliqua dña inter possessionē vacuā, & vacātē, q oīa
3 dic, vt in gl. Anteq intrē als gl. † qro, qd si possessio ciuilis retineatur aīo, nālis perdatur, vtrū p nāli occupata hēat locū con
dō ex hac l. vr ꝙ nō. Nā gl. hic intelligit vacuā, q neq; corpore,
neq; animo retinetur. sed ista retinet saltē animo, ergo &c. So.
si nos tenerem⁹ opi. Azo. ꝙ vna tm̄ sit possessio, tūc ɔdō ex hac
l. nō hēret locū, qilla retinetur animo. Si tenem⁹ opi. Io. & verā,
ꝙ possessiones sunt plures, tūc hēret locū ɔdō ex l. ista: qa licet
ciuilis retinebatur animo, nālis nullo mō retinebat, & iō p nāli
occupata ɔpeteret ista ɔstō. Et ista sūt multū vtilia. qa si nō crederes te posse pbare habuisse possessionē tpe expulsionis, vel
ingress⁹ illi⁹, intentabis ɔdōnē ex hac l. in qua sufficeret te pbare añ possedisse, licet tūc nō possideres. Quero, & nūc intro gl.
4 secūdā, †quare nō hēt locū interdictū vnde vi, in casu h⁹ l. gl. dicit, ꝙ illud reqrit violētiā fieri personæ: vt l. j. §. interdictū. ff. eo.
5 †Quæro, quare nō ɔpetit interdictū, qđ vi, aut clā. Dicit gl. qa
6 nihil fuit factū, vel ædificatū in solo, sed inuasit. †Quæro, quare nō hēt locū ɔdō legis, si qs in tātā. Certè, qa reqrit vim fieri
7 personæ. †quæro, quare nō hēt locū actio vi bo. rap. dicit gl. eadem rōe. qa vim reqrit fieri personæ, & qa nō est res mobilis, &
vide gl. 3. Innuit ergo gl. ista hāc l. nō hre locū si inuadatur possessio rei mobilis. Ros. tenet ɔ, qa rei mobilis possessio pt esse
vacās sicut immobilis, vt l. si rē mobilē, de acq. pos. Itē lex dt generalr possessionis rerū, vel alienas res, & appellatio rei ɔtinet
ēt mobiles, vt l. j. si cer. pe. & l. rei appōne. de ver. sig. Hoc ēt tenebat Iac. Bu. & hoc ēt placet, p tex. in fi. q adducit silitudinem
8 furti. †Quero, vtrū si aliqs occupauit possessionē vacātē, res ef
c ficiat vitiosa, ita quod dicatur furtiua, vel vi possessa? gl. dicit, ꝙ
nō, & vide gl. sup verbo, pdonē. Hui⁹ ɔriū dt gl. in d. §. qđ autē.
inst. de vsuc. l. sequtur. §. item si occupauerit. ff. de vsuc. doc. cōiter sequūtur istā gl. Mihi vr sic dicēdū. vos videbitis. ꝙ hæc l. æqparat puisionē hui⁹ l. ad actionē furti: qro mō. vtrū, res vacās
occupata, efficiat furtiua. Leges volūt istud, qa si qdē à dño nūquam fuit possessa, vt qa erat hrditaria, non ɔmittat furtū, vt l.
hrditariæ. ff. de fur. Si verò à dño iā fuerit possessa, tñ tpe occupationis nō possidebat, hēt locū actio furti, vt l. falsus. §. si iactū.
ff. de fur. & l. qua rōe. §. fi. ff. de acq. rer. do. Ita in pposito dico,
si res immobilis fuit occupata, q tñ antea fuit possessa per dñm,
efficiet vitiosa, vitio quasi violētiæ, per l. istā: sec⁹ si à dño nūq
fuerit possessa. Ita intelligo l. istam. Quæro, dr hic, gnali iurisdictiōe eā teneri, &c. q est ista gnalis iurisdō. Dñt qdā, qtenet pæna posita in l. si qs in tātā. s. e. Ita intelligit Ros. & ita format hic
libellū. Alij dicūt, ꝙ hēt locū poena posita in l. inuasor. s. e. Certè ibi nulla ē pæna ɔ possessionis vacātis inuasorē. Alij dicūt, ꝙ
hic loqtur de poena, q erat statuta p interdictū, vnde vi. de qua
loqt s. l. 3. vt teneat de fructib. & oī cā. Et istā tenebat d. Iac. Bu.
per hūc tex. in duob. Primò in eo, qđ dicit gnali iurisdōne eam
teneri, q p restituēda possessione, q. d. ad aliā poenā, q imponebat p amissione iuris sui, vel de æstimatione, per l. si qs in tātā.
ad illā nō teneat. Itē in eo, qđ dt, veterib. legib. q. d. nō loqmur
9 de poena q imponit per nouas ɔstōes, sed per veteres ll. †Quæ
d ro, qd si iste inuasor credebat d possessionē esse suā, gl. dt, qđ tūc
ñ tenet hac ɔstōe, qa requirit dolū. Pro cui⁹ euidētia debes scire quatuor casus. Qñq; aliqs scit possessionē vacātē esse alienā,
& scit cuius est, & tūc hēt locū hæc ɔstō sine dubio. Qñq; scit
possessionē esse alienā, & ignorat cuius sit, & idō, qa hēt locum
* hæc ɔstō. *Qñq; credit rē esse suā, & tūc si qdē mouet iniustis
rōnib. l. ista psumit dolū, vt apparet ibi, dū dt, ridiculū etenim
est dicere. & sic tenebit hac ɔstōne, in qua sufficit dol⁹ psumpt⁹.
Sin aūt credebat esse suā iustis rōnib. tñ nō erat sua, nō hēt locū
hæc ɔstō, sed tenebit ɔstōne, l. inuasor. i fi. s. e. t. solū ad restōnē
10 possessionis. †Quæro, vtrū ista l. hēat locū in possessione hrditaria occupata. gl. dt, ꝙ nō, quasi illa in nulli⁹ bonis sit, vt de re.
di. l. j. §. j. Et hæc ɔstō reqrit, quod sit res aliena, vt patet in pr. dū
dt, vacuā possessionē absentiū, & ibi, alienas res, &c. ɔ no. inst. de
vsu. §. qđ āt, cōiter tenet. Ita vr mihi dicēdū, qđ si qdē possessio
rei hrditarie fuit occupata post aditā hrditatē, & sic dominium
iam erat quasi qsitū heredi, vt l. cū hæredes. ff. de acq. po. hēt cō
dictionē ex l. ista, qa occupat possessio vacans rei alienæ. Sed si
f occuparet ante aditā hrditatē, nō hēret locū hęc l. dices tu, f nō
ne postea aditione secuta, fingit retro fuisse dñs, vt l. hrs quoq;.
ff. de acq. her. & l. si ex re. in fi. de sti. ser. Ergo sp vr occupata res
aliena. resp. ꝙ fingit esse dñs retro, hoc est per fictionē, & sic in
11 hac l. nō sufficit, l. 4. §. hæc verba. ff. de ne. ge. †qro, qd si res erat
sua ppria, sed vacās ab alio, vtrū hēt locū hæc ɔstō, gl. dt, ꝙ nō
habeat locū, qa res nō est aliena. Qđ est verū, si est parat⁹ pbare
de dño incōtinēti, aliàs sec⁹. Vide gl. super ver. per ignorātiā. innuit ista gl. qñ qs intētat ɔdōnē ex lege ista, dēt pbare rem esse
suā, qđ innuitur in tex. dū dicit, alienas res, vel pos. &c. Et in pr.
dū dicit, pos. absentium. qđ est verū, cū ista pbatio fit præsumptiue, eo ipso pbat se ante possedisse, vt hic innuit tex. dū dicit,
alienas res, vel pos. &c. Et in pos. absentium, &c. Item habes ex
g ista gl. g ꝙ ɔ condictionem ex lege ista potest opponi exceptio
dominij, si est paratus probare incontinenti. ɔ hoc videtur. Nā
ista condictio est recuperandæ possessionis, & est introducta
ad similitudinem interdicti vnde vi. sed in illo interdicto non
potest opponi exceptio dominij, vt s. eod. l. momentaneæ. &
s. tit

a ADD. ¶Alex. Cum quærebatur. Ad hanc l. vide no. Guid. de Suz. in l. sicut. de acq. pos. & plene per do. Ant. in c. sæpe. de resti. spol.
b Ale. Possessio vacua. Qualiter pbetur possessionem vacātē esse, vide Ang. in l. si vacan. de bo. vac. adde fin Io. An. in add. ad spec. in ti. de rest. spo. ver. octauum, ꝙ possessio vacās vr possessio hrditatis vacātis: vacua āt, q aīo detinet.
c Ale. Ita quod dicatur. Verius videtur, quod no. Bar. in d. §. item si occupauerit. p id quod dicimus in clandestina possessione, quæ nō est vitiosa, licet ab alio naturaliter fuerit possessa l. furtum. §. fundi, ff. de vsuc. cum l. seq.
d Alex. Credebat. Adde gl. Bar. & doc. in l. si quis in tantam. s. eo.
* Claud. Constitutio. Fallit in fundo tributario deserto. vt est tex. & ibi Bart. no. in l. qui agros, j. de omni agro desert. lib. 11.
e Ale. Ista l. in quo differat ista l. à l. inuasor. s. e. adde Bar. in l. improba. s. de acqui. pos. & in prin. huius l.
f Ale. Dices tu. Vide remedium quod ponit Cy. in l. si nulla. ff. de acq. pos.
g Barb. Ex ista gl. Adde Bar. in l. j. s. quor. le. Sed ɔ pdcm̄ istud dcm̄ Bar. est valde singulare, & vide simile, & pulchrius dcm̄ Ian. in c. 2. de in inte. rest. & d. Abb. in c. si diligēti, de præsc. & ibi transit cū isto dicto. Ego āt limito istud dictum procedere in mala fide præsumpta, & hoc probat iste tex. Et vr sentire hoc Bart. Ita ɔsulo nūc apud Rhegiū. vide q remisi in l. Celsus, ff. de vsu. adde Bar. & ibi Lu. Ro. Tu pōdera c. 3. de pscr. si hic colligi possit. Vide q ibi dixi, & vide d. Ant. in c. ɔsultationib. de iu. pa. vbi refert illđ dcm̄ Ian. & seq.

s. ti. j. l. j. ergo nec hic. So. Fateor est introducta ad similitudinem interdicti vnde vi, cõ eũ, q occupauit res alienas. Tñ hic primo debet cõstare, q sit aliena, merito pt reus pbare eẽ suã, vt ex hoc cõcludat nõ esse alienã, vel possumus dicere sustinendo istam gl. qd nõ hẽt similitudinẽ cũ interdicto vñ vi, p oĩa. Nã ista hr ad instar adipiscendę possessionis, q ipse sua culpa perdiderat, nõ per
12 ingressum hus rei. †Quærit gl. qd si ab eo, q primò vacuã, seu vacantẽ possessionẽ ingressus est, postea de nouo vacare cæpit, & alius ingreditur, vtrũ p istũ nouũ ingredientẽ dẽat restitui possessio primo, an scdo. gl. dt q scdo, p l. cũ à te. ff. e. & l. j. §. q āt à me.
13 qd certe est verũ, †nisi sit & semel venirent primus, & scds, cõ hũc possessorẽ tertiũ: & tũc ille pfertur, q doceret de dominio,
14 ar. l. bona fides. ff. depo. † qrit gl. qd si ille q occupauit vacantẽ possessionem, eã postea perdidit, an teneat cõdõne ex hac l. Certè credo, q sic, siue ipse habeat actionẽ cõ aliũ, siue nõ. ar. l. j. §. re
15 ctissimè. ff. e. †Quærit gl. vtrũ ad hoc, quod habeat locum condictio ex hac l. reqratur dolus. gl. dicit, q sic, vt patet ex hac l. dũ dicit, omnes āt scire &c. ex eo, quod exẽplificat de furto, quod intelligo verum de dolo vero, vel præsumpto, vt s. dixi. sed qtũ ad constõnẽ l. inuasor. s. e. dolus nõ reqritur. Sed cõ pdcã op. vno mõ, & hic aduerte. Dixi q hæc l. præsumit dolũ in ingrediente possessionem vacantem. nonne hoc est cõ l. pe. de eui. vbi bona fides psumitur, nisi pbet mala, vt l. si fundũ. ff. de rei ven. Dico, q in quolibet possessore cũ titulo, psumitur bona fides, nisi probetur cõriũ, vt in cõrio. Sed in possessore sine titulo præsumitur
16 mala fides. Ita loqtur hic, †q præsumptio malæfidei a nõ pt op-
a poni nisi à veteri domino, vel à veteri possessore p hãc l. Vñ alius nõ posset hoc dicere, tu possides mala fide psumpta, vt per hãc
17 l. colli. †Itẽ ista allegatio b malęfidei præsumpta per hanc l. nõ
b põt allegari, nisi intra 30. an. vt hac l. in fi. Illud. n. quod hæc lex præsumit ab initio ingredientem possessionem vacantem esse
c malæfidei, tollitur per cursum 30. an. c ex tunc. n. præsumeretur retro bonæfidei ipsum possessorem fuisse: & cessat hæc l. & om
18 nis eius præsumptio. Ita intelligo l. ista. Vlt. gl. ista qrit, qd† si talis ingressus possessionẽ vẽdiderat alteri, qto tpe præscribit. gl. dicit x. vel 20. an. quia possidet tit. hodie verò aliter secundum auth. malęfidei. s. de præscr. 30. an. in ista l. non sunt pro nũc alia.

a ADD. ¶Ale. Præscriptio malæfidei. Imo. in l. Celsus. de vsuc. in c. fi. de præsc. Sal. hic simpliciter in hoc dicto, & in seq. dicit idem quod Bar.
b Ale. Vide Lud. in l. Celsus. ff. de vsuc. pro isto dicto Bar. hic est dcm Inn. in c. 2. de in inte. rest. vbi dicit, q si quis dicat ius eligendi spectare ad se, succumbit, q a cõ eum est ius cõe, & sic psumitur in mala fide, nisi per diuturnitatẽ tẽporis probaret illud ius cõpetere, qa tũc diuturnitas tpis purgat illã malã fidẽ. de quo dcõ facit festũ d. Ant. in c. cõsultationib. & ibi abb. de iurepa. & c. si diligẽti. de psc. vide ẽt q dicit Ant. in c. pe. de dona. vbi in simili quærit, an cõhentes cũ eo, q pt restitui, hẽant ti. præscribẽdi. vide ibi p Imo. & alios Mod.
c Ale. No. q pp cursum 30. an. qs presumatur retro bonę fidei, vide Bar. in l. super longi. de præsc. long. tem. Imo. in c. fi. de præsc. impugnat Bar. hic, & Imo. in l. Celsus. de vsuc. idẽ dt, q Sal. Dices secus, si cõstat de mala fide, & ita dt velle Bar. hic. bal. vr tenere cõ. adde Rap. in l. sequitur. §. si vnũ. in fi. ff. de vsuc.

¶Si per vim vel alio modo. Rub.

Rub. ista fm gl. incipit tractare qdã circa interdictum retinẽdæ possessionis, & hoc innuit gl. rub. dũ dicit, turbata sit possessio. quod pertinet ad interdictũ retinẽdæ pos. sed l. j. vr respicere interdictum recuperãdæ possessionis prima facie, nisi aliter exponas, vt ibi videbitis. Potes ergo dicere sic, qd totus titulus loquatur de violentia turbatiua, & ita exponas l. j. & 2. Potes ẽt exponere, qd prima l. loquatur de violẽtia expulsiua, scda de violentia turbatiua, & tũc exponas rub. si per vim vel alio mõ, s. ablata sit possessio, vel alio mõ absentis turbata sit possessio. & sic l. j. loquitur de 1. parte rub. l. 2. loquitur de 2. parte rub.

LEX I.

1 *Absens spoliatus ante omnia debet restitui.*
2 *In cã mometaneæ possessionis admittitur quis sine mandato etiam seruus. 3.*
4 *Creditor absens, qui cadit à possessione, habet beneficium huius l.*
5 *Seruus, in casibus istius legis iurat de calumnia.*
6 *De defendendo non debet cauere.*
7 *Sed de rato sic.*
8 *Quid de pupillo.*
6 *Si illi, qui in casibus istius legis agunt sine mandato amiserunt, non præiudicant domino, fideiussores tamen dare tenentur.*
10 *Quod tales personæ non possint intentare condictionem l. si quis in tantam.*
11 *Agenti interdicto retinendæ possessionis non obiicitur exceptio dominij.*
Libellus in casibus istius legis debet formari nomine absentium.

1 IVDICES. †Absens spoliatus ante omnia est restituendus, & ad hãc cãm oĩs admittitur, ẽt si nõ hẽt mãdatũ, & si fuerit seruus, & absens, reuersus audietur cursu tẽporis non obstante, & causa proprietatis ordinarie agitabitur. h. d. ibi, absentium. s. agentium pro absentib. Et ita exponebat Fran. Accu. in text. ibi reformato statu. i. possessione restituta in
2 pristinum statum. In tex. ibi, litigiũ de proprietate. † No. quod in causa momentaneæ possessionis admittitur quis sine manda-
3 to. No. q admittitur seruus. no. ex isto fi. quod† agenti interdi-
a cto recuperandæ possessionis non ob. a exceptio dominij. ita vides hic in fi. Sed debet postea reseruari, & sic spoliatus ante omnia est restituendus. Op. de l. si pupilli. §. videamus. de ne. ge. So. Spãle est in cã momentaneæ possessionis. Op. & vr q seruus in iudicio esse non possit. vt l. seruus. C. de iu. So. Spãle est hic. glo. quærit hic, de his, q sunt expulsi de possessione, qro qd de aliis, q non sunt expulsi, vtrũ p abñte admittant. gl. dicit q sic, & be
b ne, qa hic in pr. l. b loqtur generaliter, arg. l. rña. §. & licet. ff. de
4 iur. & fac. ign. †Quæro, vtrũ creditor q cadit à possessione, habeat beneficium huius l. resp. quod sic, habet etiam beneficiũ.
5 l. vl. de præto. pig. †quæro an istis casib. seruus iuret de calũnia.
6 resp. sic, qa cũ admittitur ad agendum, ergo &c. sed qro, an† debeat cauere de defendendo. gl. dicit, q nõ per hanc l. in fi. ibi, ser
7 uato, &c. Quæro, †an debeat cauere de rato. gl. nra dicit, q sic, vt in coniuncta persona dicimus. vt l. sed & hæ. de proc. & hoc
8 omnes tenent. †Quæro qd de pupillo. gl. dt, q idẽ, & bñ per l.
9 momentaneæ. s. qui leg. perso. Quæro† si isti amiserunt, vtrum præiudicent dño. gl. & bñ dt, q nõ in hoc casu, tñ fideiussores te
10 nẽtur. Quæro, †vtrũ istæ personæ c possint intentare cõdõnẽ ex
c l. si qs in tãtã. s. tit. j. resp. nõ, qa illa hẽt cãm, pprietatis. Prædicta oĩa pcedũt, put hic intellr de iudicio recuperãdę possessionis. põt ẽt intelligi de iudicio retinẽdæ pos. & vr velle gl. sup rub. & tũc tex. in pr. l. q dt, cuiuslibet rei possessione priuati sunt intelligas rei possessione, i. mõdo possidẽdi, qa pp turbationem nõ põt colligere fructus. Vel alr dicas, qd sunt priuati possessione. s. nãli tñ, & remanet ciuilis, q turbat p detẽtionẽ nãlr, vt di-
11 cam statim j. ti. 1. Et sic exponas totã istã l. †Et fm hãc lect. ha-
d bes hic casum, d qd agẽti interdicto retinendæ possessionis nõ obiicitur exceptio dñij, cõ id quod no. Dy. in c. qui ad agẽdũ. de reg. iu. li. 6. dixi in l. si de eo. in fi. de acq. pos. l. nãr. §. nihil. eo. tit.
e Quero vtrũ e ex ista l. introducatur noua l. cõdictio. resp. p non, sed per hãc l. legitimantur personę agentiũ, vt possint absentiũ noĩe experiri actionib. absentib. cõpetentib. & sic apparet, q debebit formari libellus nomine absentium, & hoc sentit hic gl. super vers. personas, & innuit totus tex. si bene aduertatur.

a ADD. ¶Ale. Non ob. Vide Bar. in l. 2. in fi. s. quot met. cau.
b Ale. In pr. l. Vide eum in l. à diuo. §. si super. de re iud.
c Ale. istæ personæ. Adde gl. & doc. omnes in l. fi. s. qui le. perso.
d Ale. An agenti interdicto vti possidetis, obstet exceptio dominij, adde eum, & ibi doc. in l. si de eo. §. si. ff. de acq. poss. & in l. naturaliter. §. nihil. eo. ti.
e Ale. Quæro vtrum. Vide Bar. in l. j. 20. q. de ope. no. nun.

LEX II.

a NEC IMPERIALE. a Nec ex rescripto principis, nec ex iudicis sententia, debet quis alterius possessionem parte non citata turbare. h. d. quæro, qd cõtinebat istd rescriptũ principis, vel sententia iudicis. gl. respondet trib. mod. & bene. tene quãuis. Vel cõtinebat aliqd cõpetẽs ad litis ordinationem, vel ad litis decisionem, vel ad litis executionem, nõ curo, vt dixi vobis s. ti. j. l. me
b minerint. Quero, in quo differt hæc lex b ab illa l. meminerint. Br hæc est veritas, licet doc. non ponant, per illã puidet spoliato indebite iudicis authoritate, vt possessio sibi restituatur: per hanc legem prouidetur ei, q non est spoliatus possessione, sed turbatus in possessione sua authoritate rescripti, vel iudicis indebitè tamen, vt hoc ei non obsit in iudicio retinendæ possessionis, quod tene menti. Hic non sunt alia.

a ADD. ¶Ale. Sed ad hanc l. vide quod no. Imo. in l. cum diui. de priui. post pr. in gl. portauerunt. vbi alleg. hanc l. & Bart. in l. fi. de edi. diui Adr. tol. in vers. extra gl.
b Ale. Vide quod legitur, & no. in l. j. in prin. si mulier ventris nomine.

¶Vti possidetis. Rub.

Circa hanc rub. quæro, in quo differt interdictum vti possidetis, ab interdicto vtrobi. gl. 1. huius l. hoc tãgit dicens, quod illd cõpetit p reb. mobilib. hoc p reb. immobilib. & annectit rõem, quia mobilia proprie non possidentur, quod tene menti propter statuta terrarum, quæ loquuntur de inuasorib. tamen con sueui tenere contrarium. in l. 1. in pr. de acq. pos. vbi Dy. tangit.

LEX VNICA.

VTI POSSIDETIS. Hæc l. solebat scholarib. esse multum terribilis, & fm lec. gl. hæc l. diuiditur in duas partes. Prima ponit de natura interdicti vti possidetis. Secunda ponit de of. iud. in causa proprietatis. Secunda ibi, ac satisdationis. & secundum hanc breuiter dicit, Si plures iuste possident, per hoc interdictum prohibentur inuicem vim inferre. & in causa proprietatis, qui non satisdat, possessione rei priuatur. h. d. secundum gl. Vel dic, secundum lec. Ia. de Are. quod primò loquit de natura interdicti vti possidetis. Secunda loqr de of. iud. in interdicto vti possidetis. Scda ibi, ac satisdationis, fm q lec. br hoc intẽdit, si pres iustè possidẽt, per hoc interdictũ phibentur

hibentur inuicem vim inferre, & de hoc cogunt͂ satisdare. alias possessiõe priuat͂, donec de ꝓprietate cognoscat͂. h. d. Venio ad casũ in terĩs ſm gl. forma casum in vno interrogante Imperatorem hoc mõ. Ego sum ꝓprietarius, & possideo ciuiliter fundũ: alius est fructuari⁹, & possidet nal͂r, ipse turbat me in ciuili mea. q̃ro quo remedio mihi succurrat͂, seu ꝯsulatur ꝯ eũ. Resp. Imperator, Rector ꝓuinciæ prohibet vim fieri quomin⁹ possideatis fundum. sicuti. n. possidetis alter ab altero, nõ vi, non clã, nõ p̃cario. q. d. tu possides nãliter, ille ciuiliter. h. d. ſm veram lect.

1 *Officium iudicis, quod erit, si ago rei vendicatione contra eum, qui me turbabat, & ipse non vult satisdare de iudicato soluendo.*
2 *In reb. incorporalib. habet locum interdictũ vti possidetis vtile nõ directum.*
3 *Interdicto vti possidetis queritur, quod quis possideat tempore litis contestat.*
4 *Interdictum vti possidetis, quomodo mihi competat contra eum, qui possidet.*
5 *Et quomodo contra eum, qui clam possidet.*
6 *Et quomodo contra eum, qui precario possidet.*
Si tu ingressus ex clam pssessionem Titij absentis, & ego eam postea ingredior clam, non acquiro naturalem.
7 *In interdicto vti possidetis, qualiter debeat formari libellus.*
8 *Et qualiter formabitur sententia.*
9 *Si aliquis habet in fundo vsumfructum, & alius vsum, an vterque possideat.*
10 *Feudatarius, qui facit alium feudatarium, non possidet.*
11 *Qualiter retineatur naturalis possessio.*
12 *Si ego possideo naturaliter, et ciuiliter, et tertius ingreditur, quis possideat.*

1 §. AC SATISDATIONIS. Põe hic casum, ſm gl. † Ego ago ꝯ eum, q̃ me turbabat, rei vendi. ipse nõ vult satisdare de iudicato soluendo, qđ erit offic. iu. ꝯ. eũ: Resp. Imper. iubebit Rector prouinciæ satisdare de iudicato soluendo, vel si nõ vult satisdare, trãsfert possessionẽ in actorẽ, vel fiet de possessore petitor, vt sic de ꝓprietate cognoscatur. h. d. ſm Ia. de Are. In 1. parte nõ mutatur casus. In 2. sic, in qua pone hoc mõ ſm eũ. Dñe Imperator, vos dicitis qđ Rector prouinciæ vim fieri ꝓhibebit per interdictũ vti possidetis, ille aduersarius me⁹, ẽ ita maledict⁹ hõ, qđ ẽt post sñiam me turbauit, qđ erit offi. iu. in hoc interdicto, vt ñ me turbet de cætero: Resp. Imp. Rector faciet de hoc p̃stari satisdõnẽ, s. de nõ turbãdo in futuro, & si nolit satisdare, aufertur sibi possessio, & iõ trãsfertur ad te, & sic fiet de possessore petitor, & hoc mõ cognoscetur de ꝓprietate. h. d. ſm Ia. de Are. & melius, q̃ gl. & magis no. licet hæc lec. sit magis bõa in illo vlti. ver. & licet in se sit vera, tñ hodie corrigitur, vt gl. dicit, & ibi dicã. Teneas ergo lec. Iac. de Are. q̃ ipse probat ar. harũ ll. & l. egi. ff. si ser. vend. Ego do tibi casũ ff. de iti. actq́; priu. l. 3. §. in hoc interdicto, de aqua quot. & æsti. l. pe. Expedito tex. venio ad apparatum nostrũ, quẽ b͂r expediã, & bñ. Op. tu posuisti casũ in vno
a interrogante. ꝯ, loq̃t͂ Imperator in p͂l, a vti possidetis, sic & lex. Ergo v͂r, q̃ fuerint p͂res interrogãtes. H⁹ timore hæc l. legit͂ trib. mod. Vno mõ, q̃ vn⁹ interrogabatur, tñ qa in interrogõne fiebat mentio de duob. iõ Imper. dirigit sermonẽ ad duos. Exemplũ in proprietario, & fructuario, vt s. dixi. Alij dñt eodẽ mõ, tñ variãt exẽplũ, & ponũt in duob. possidentib. pro parte, tñ eodẽ gñe possidendi, & ẽt ista lec. posset esse vera, & bõa. Tertij dñt, q̃ hic loqt͂ur in p͂l vni tm̃, & loqtur ei. & facit cã honoris. Hoc nõ placet, iõ qđ Impator summo põtifici loqtur in singulari, vt in epistola, inter claras, & in epistola, victor. de sum. tri. & fi. ca. Præterea, vos videtis, q̃ mos Romanorũ adhuc ẽ hodie loq ẽt cardinalib. in sing͂l, s. tu. Alij volentes hoc q̃ vni tm̃ r͂ndeat dñt, q̃ hæc verba, vti possid. ponũtur q. d. Rector ꝓuinciæ vim fieri ꝓhibebit, vti possidetis, i. ꝑ interdictũ vti possidetis. Sed hæc bene nõ est vera, per illud qđ j. dr͂ in tex. nec p̃cario possidetis, qđ verbũ ñ ponit͂ mãl͂r. teneas ergo primã, vel scđam, & expõnes, q̃ fuerũt in gl. optimẽ adaptãtur ad illã. Expedita j. gl. venio ad 2. gl. dr͂ hic in tex. fundũ. imo v͂r q̃ ñ hẽat locũ, nisi ꝓ ædib. vt ff. e. l. j. in pr. Sol. qđ ibi dixit in ædib. dixit cã exẽpli. Op. de l. j. §. j. ff. e. Sol. Spãle est ibi in cloaca, q̃ ꝓ illa nõ ꝯpetat hoc interdictũ, qa ꝓpositũ ẽ interdictũ spãle de cloacis. Venio ad recitã-
2 dã istã mãm per qões. † Quero, an hoc interdictũ hẽat locũ b ꝓ
b reb. incorporalib. Old. dicit, q̃ sic, vtile, nõ directũ, vt l. sicuti. §. Aristo. s. si ser. ven. Rõ, qa nõ possident͂ ꝓpriẽ, vt l. seru⁹. §. incorporales. ff. de acq. rer. do. Ita dicit gl. hic, & bñ, q̃ tñ lati⁹ examinaui in l. j. in pr. ff. e. vbi examinaui ꝓ q b. reb. ꝯpetebat hoc inter
3 dictũ, vid hãc gl. † Quero, dr͂ hic vti possidetis, &c. q̃ro quo tpe
c reqratur c qđ qs possideat in hoc interdicto. Gl. dicit q̃ tpe lit. ꝯte. vt Inst. de interdict. §. hodie. & vide gl. Mõ venio ad gl. mag. dr͂ hic, cum ab altero, nec vi, nec clã, nec p̃cario possidetis. q̃ro exẽpla istorũ. do. Azo multũ laborauit in ponẽdo ista exempla hic, & gl. hic ponit. & d. Inn. dicit, nescio videre quare Azo tm̃ laborauit. qa vi possidet à me, q clã possessionẽ meã ĩgreditur, p̃cario possidet à me, q à me p̃cario rogauit. Parcat mihi d. Inn. ipse nõ inspexit intellectũ Azo. qa d. Azo habuit de necessitate laborare, nã interdictũ, vti possidetis datur possidenti, vt l. 1.
d §. hoc interdictũ. ff. e. Sed si aliqs possideat d à me clã, vi, vel p̃cario, ſm exẽpla Inn. ego nõ possideo, igitur ego agẽdo nõ possũ vincere in hoc interdicto, qa nõ possideo. iõ Azo iuit q̃rendo exempla, vt alius possideat à me vi, clã, vel p̃cario. & ego possideã, vt possim in hoc interdicto obtinere, iõ sunt factæ istæ gl. Sed ad vnũ aduerte, q̃ istæ gl. q hic ponuntur, nõ respiciũt tex. directẽ, sed respiciũt mãm. Nã text. loqtur de iustitia actoris, q̃ actor ipse possideat nõ vi, nõ clã, nõ p̃cario ab aduersario. Et respiciẽdo tex. optimẽ ꝓcedũt exẽpla Inn. qa ad hoc vt possessor obtineat agendo hoc interdcõ, ẽ necesse, q̃ ipse nõ possideat à me vi, clã, vel p̃cario ad aduersario. Si. n ipse possideat à me vi, clã, vel p̃cario, & ego molestarẽ eũ, & turbarẽ in illa possessiõe, ipse ꝯ me nõ posset vincere in hoc interdicto, qđ est mirabile. Licet. n. qs me vi, clã, vel p̃cario expulit de fundo, ego nõ possũ eũ expellere ex interuallo, possum tñ inqetare, & turbare eũ in possessione, & ipse nõ poterit ꝯ me vincere interdicto vti possidetis: qa à me possidet vi, clã, vel p̃cario, & vide gl. super vers. p̃cario. q̃ v͂r hoc velle, & hoc ẽt v͂r velle gl. in l. j. in fi. cũ l. seq. ff. e. & ibi dixi, ſm d. Azo. & iste gl. respiciũt iustitiã, vel iniustitiã ex parte rei, qa põit ꝓ ꝯstãti, q̃ actor possideat iustẽ, re⁹ iniustẽ ab aduersario. q̃ro quõ istud possit ꝓcedere, tractãt istæ tres gl.
4 † Quæro ego, quõ possit hoc esse q̃ aduersari⁹ possideat à me vi, clã, vel p̃cario, & q̃ ꝯpetat mihi interdictũ: nã si ipse possidet,
e ego nõ possideo. H⁹ timore dicit Azo, e Dico q̃ aduersari⁹ me⁹ nõ possidet, sed turbat me in possessiõe mea vi, qa in hoc interdicto ñ reqritur, q̃ qs se asserat possidere, sufficit q̃ me turbet, vt l. si duo. §. si vicin⁹. ff. e. Scđo verò põit exẽplũ de vi, q̃ ẽ multum subtile, in eo, q ingredit͂ tanq̃ fructuari⁹. ꝓtestãs, q̃ animũ hẽat possidendi nãl͂r. de quo dic vt in gl. Et aduerte ad me, hoc est mirabile in casu isto, qđ interdictũ vti possidetis, licet sit in
f terdictũ retinendæ possessiõis, tñ hẽt vim interdicti recuperãdæ possessionis. Nõ. n. potes à turbatiõe desistere, nisi mihi restituas nãlem, q̃ abstulisti, qa p retentionẽ ill⁹ nãlis turbas me in mea ciuili, vt l. clã possidere. §. q ad nundinas. ff. de acq. pos. & l. nãl͂r. §. nihil cõe. e. ti. Gl. ponit hic tibi vnũ aliud exẽplũ, & vide, istud exẽplũ nõ v͂r bonũ, qa ex quo nõ suspicor me posse repelli, nõ amisi possessionẽ, & sic nõ hẽmus, qđ q̃ris, q̃ aduersari⁹ possideat à me vi. Alij dñt, q̃ duo p̃nt insolidũ possidere, & ſm hoc exẽplũ est clarũ. Certẽ istud exẽplũ nõ est bonũ, qa duo in solidũ nõ p̃nt inuicẽ possidere eodẽ gñe possidendi, vt l. 3. §. ex
5 ꝯrio. de ac. pos. Iõ nõ insisto. Venio † ad aliã, q̃ ponit exẽplũ de clã, quõ p̃t qs clã possidere à me. Certẽ exẽplũ ẽ clarũ. Si iui ad nũdinas, & tu ingredieris possessionẽ meã clã, me absente tu acquiris nãlẽ, vt l. clã possidere. §. q ad nũdinas. de ac. pos. Alij dñt, q̃ turbat me clã, licet nõ possideat, & istud exẽplũ in se ꝓcedit: sed primũ exẽplũ est verũ. Sed ꝯ hoc op. Si clã ingredieris possessionẽ, voco te ad iudicẽ, tu venis: certẽ tu desinis possidere, qa ñ ex in fundo, nec ĩ ei⁹ ꝯspectu, ergo, &c. H⁹ timore dñt qdã, q̃ interdictũ dẽt reddi in fundo. Tu dic q̃ ille, q hẽt nãlẽ tm̃, vadẽs ad iudiciũ eã retinet, vt l. 3. §. vñ vi. de vi & vi ar. & no. in l. j. in gl. mag. de acq. pos. Quæro circa hoc, si tu ingress⁹ es clã possessionẽ meã absentis, & ego eã postea ĩgredior clã. an nãlẽ acquiro? Gl. dicit, q̃ nõ, & bñ: qa retinet͂ nãlis aĩo tm̃. Sed q̃ro an occasione ill⁹ nãlis ꝯpetat interdictũ vñ vi. Gl. dicit, q̃ nõ, & bñ, qa
6 ab initio nõ ẽ nata, nec postea nascit͂. † Venio ad gl. super vers. p̃cario. quõ p̃t esse qđ qs possideat p̃cario à me, & ꝯpetat hoc interdictũ. Gl. super hoc ponit exemplũ clarẽ: qa ꝯcessit p̃cario alicui, vt possideret nãl͂r tm̃. si. n. ꝯcessissem vtrãq́; tũc nõ ꝯpeteret mihi hoc interdictũ. Restat mõ qualiter sñia in hoc interdicto dẽat formari: verũ qa sñia depẽdet à libello, iõ pri⁹ videndũ ẽ qualiter sit formand⁹ libell⁹, qa venit in examinatiõe scđæ partis. iõ venio ad 2. partẽ, ad q̃ ſm lec. gl. op. q possidet mobi-
g lia, non cogit͂ satisdare, g vt l. sciendũ. ff q sa. co. sed hic possidet mobilia, ergo, &c. gl. dicit, quod hic loqtur de satisdõne iudicatum

a ADD. ¶ Ale. In plurali. Imperator scribit summo Ponti. in singulari. ad q̃ solennis gl. quam vide in l. j. in prin. de superficie.
b Alex. Locum. Et adde Bal. hic, & adde qđ h͂r per gl. & Bar. in l. j. in prin. ff. eo.
c Ale. Reqratur. Adde Bar. i l. j. §. fi. ff. e. qđ si ꝓbet se añ possedisse, vid Bal. hic.
d Alex. Possideat. Et no. mirabile, quia licet non possum expulsorem meum ex interuallo expellere, tñ impune possum eum turbare, & bene no. & not. Bar. in d. l. j. §. fi. ff. eo. & quod ibi dixi. & Bal. sequitur etiam hic.
e Ale. Dicit Azo. Adde gl. & Bar. in l. si duo, in prin. ff. eo.
f Alex. Vim interdicti. Adde Bar. in l. j. §. interdictum. ff. eo. & Bal. adde Bart. in l. clam possidere, §. qui ad nundinas, in fi ff. de acq pos.
g Satisdare. Qui possidet immobilia: & qualiter intelligatur quod possidens immobilia non teneatur satisdare, adde Bar. in l. sciendum, in prin. Bald. hic in fi. dicit non decido eo casu, quia gl. in d. §. quidam, non videtur hoc tenere. sed imo gl. in l. Iul. in fi. eo. tit. expresse contrarium tenet.

tum solui.l.pria loqr de satisdõne de iudicio sisti. Certe dñi ista lec.nõ est vera in se. Nã si ille possidet immobilia: ñ satisdat vbi possidet alia,q̃ ea, ꝓ qb.ꝯuenit, vt l.de die.§.q̃dã.ff.q satis.cog.l3 gl.videat aīr tēre, in d.l.sciēdũ.in pr. Præterea hic erat dubiũ, an possideret, vñ ēt de satisdõne de iudicio sisti posset intelligi hic, Sed prout intelliꝛ de satisdõne iudicatum solui, Op. Insti. de satisd.§.sed hodie. dicit gl. fateor ꝙ hodie corrigitur finis, qa hodie nemo suo noīe ꝯuentus cogiꝛ satisdare iudicatum solui. Licet hoc sit verum in se, tñ lec.Ia.de Are.magis placet, qa magis
7 vtilis, & ſm illam hæc lex remanet incorrecta.†Ex qua lec.hēs
a quaꝛ dēat formari libellus a in hoc interdicto. Nã tu dēs petere, qđ te non molestet, & qđ à turbatione, & à molestatione desistat, & qđ caueat de non molestando in futurũ, & qđ p̃stet interesse molestationis præteritę. Prima duo probãtur hac l.& & in legib.alleg.ad probandũ hanc lect. Iac.de Are.vltimũ de
8 interesse probatur in l.si duo.§.fi.ff.co.†Hoc p̃misso veniamus
b ad sñiam, quaꝛ formabitur sñia b in hoc interdicto. Gl.q incipit, sed quaꝛ formabit sñiam iudex, multum se inuoluit. Hic aduerte, qñq; ꝯstaꝛ actorē tm̃ possidere iustè, & reum nullo mõ, vel iniustè ab aduersario.tũc ipse dēt obtinere, & reus dēt ꝯdēnari ad oĩa, q̃ s.dixi dēre ꝯtineri in libello. Qñq; cõstat actorem possidere iniustè ab aduersario, tunc reus absolueretur simpr: non.n.p̃t vincere in hoc iudicio, neq; reꝰ p̃t vincere, vt actor in aliquo ꝯdēnatur, qa nõ possidet, vt s.dixi.tãgiꝛ in gl.p̃ced.qñque ꝯstat reũ tm̃ possidere, & tũc siqdem iniustè ab aduersario, actor succũbit, qa nõ possidet reꝰ, tñ in nullo ꝯdemnabiꝛ, qa in
c iustè possidet c ab actore. Si verò reus possidet iustè, vel iniustè, non ab aduersario, tũc ipse absolueꝛ, & actor ꝯdēnabiꝛ sibi ad illa tria, q̃ dixi dēre ꝯtineri in petitione, ēt si nõ sit petitũ p reũ. Rõ, qa istud iudiciũ est duplex, & qlibet est actor, & reus, vt d.l. si defunctꝰ.in fi.ff.de p̃c.& l.sed cũ ambo.ff.de iu. Et hoc vř vel le gl.tua p̃cedens, in vlt.q.q̃ format ibi, & vide eã. Nõ ob.de iureiu. l.sed & si possessori.in pr.qa illud est iudiciũ simplex, istud duplex. Ita tēbat Frã. Accur.& bñ, licet qdã Vltram.dicãt ꝯ.qñque ꝯstat vtrunq; possidere, tũc si qdem possidēt iustè, vt puta vnꝰ ē ꝓprietariꝰ, aliꝰ fructuariꝰ, vel vsuariꝰ vel emphyteuta, vel feudatariꝰ, & tũc iudex ꝓnũciabit vtrũq; eē potiorē ĩ possessione sua, & qđ de hoc caueaꝛ, & interesse molestõnis p̃teritæ p̃stetur, vt hac l.in pr.& l.si duo.in pr.ff.e. Idē si vnꝰ possidet iustè, alter iniustè, nõ ab aduersario. Si verò vnꝰ possidet iustè, alter iniustè ab aduersario, ille q iniustè possidet, ꝯdēnabiꝛ ad ea, q̃ dixi s.in libello dēre ꝯtineri. Et p̃dicta vera, qñ ꝯstat vtrũq; possidere diuerso gñe possidēdi, vt vnꝰ ciuiꝛ, & alter nãꝛ, vt dixi. Si verò vterq; ꝓbauit se possidere eodē gñe possidēdi, ē aduertēdũ, Aut vnꝰ ꝓbat de antiqori possessiõe q̃ alius, & ille vincit, qa possessio alteriꝰ p̃sumiꝛ vitiosa. Tex.c.licet.extr.de ꝓb. Si verò vterq; ꝓbat de eodē tp̃e, tũc siqdem vna ps hēat idoneiores testes, ille vincit, vt l.ob carmē.§.fi.ff.de testi. Sed si ꝓbões essent hincinde æquales, tũc d̃r Iac.de Are. siqdē vnꝰ ꝓbat de titulo,
d alius nõ, ille p̃ferꝛ, q de titulo ꝓbat.arg.l.j.d & l.vlt.de edi.di.ad. tol.& d.c.licet.ext.de ꝓb.& isto casu solo reperio, qđ allegatio dñij ꝓdest in interdicto vti possidetis, alias secꝰ, vt vidistis s.ti.j. l.j. Si verò neuter ꝓbat de titulo, vel vterq; probat, de hoc sunt opi.hic in gl.qdã dñt, qđ iudex dēt ꝓnunciare, vti possidetis, ita possideatis.q̃ opi.gl.reprobat, qa hæc sen.ē incerta.de hoc tãgit gl.in l.ait p̃tor.§.j.de re iud. Alij dñt, ꝙ iudex dēt abstinere à iudicãdo, sed dēt seqstrare possessionē, ne partes veniãt ad arma, & rixas. Ego ꝯsueui dicere, ꝙ primò iudex dēt p̃nunciare vtrũque esse possessorē pro parte dimidia, ꝓ indiuiso. Nã cũ vterq; pariter, siue æquaꝛ possideat, facient ibi partes per ꝯcursum, vt l.si finita.§.cũ ãt.de dam.infe. sicut ēt dicimꝰ in ꝯiunctis, vt l.re ꝯiuncti.de le.3.restat hic, vt examinemꝰ vltimã partē gl.hic po
9 sitam.†Quæro 1.aliqs hēt in fundo vsumfructum, alius habet vsum, q̃ro vtrũ vterq; possideat. vř ꝙ nõ, qa cũ fructuariꝰ hēat naturalem, ergo vsuarius eam habere non põt, vt l.3.§.ex ꝯrio. de acq.pos.in ꝯrium vř, ꝙ vsuarius hēt hoc interdictum, vt l.fi. ff.e.ergo vsuarius possidet.gl.fatetur, ꝙ vterq; possidet, sed non insolidum, sed qlibet ꝓ parte, & vide gl. Istud qđ gl.dicit, nõ in solidũ.sed ꝓ p̃te, nõ placet mihi. Nã pars incerta rõe loci, & rõe quote, nõ p̃t possideri, vt l.3.§.incertã.de acq.pos.& l.locus.e.ti. & l.emp.de vsuc.pro emp.sed pars vsuarij est incerta rõne loci, qa oĩs pars ꝓ indiuiso, est incerta rõe loci, vt l.Meuius.§.duob. ff.de le.2. Ita rõe quotæ, pars vsuarij est incerta, vt l.vsus pars.de vsu & habi. Nã ꝓ vsu meo plus volui vno tp̃e q̃ alio.iõ dico.ꝙ vterq; possidet insolidum nãliter, diuerso tñ iure.vñ illud, ꝙ gl.
10 hic subdit, vel nõ eodē iure, &c.istud est verũ.†Quærit gl.e qd
e si feudatarius facit aliũ feudatariũ, vtrũ iste feudatarius primꝰ possideat. Gl.dicit ꝙ non, sed possidet dñs, & tertiꝰ feudatarius
11 tm̃ nãꝛ, & vide gl.†Quęrit gl.quaꝛ retineaꝛ nãlis possessio.gl. d̃r, donec qs est in fundo, vel in ꝯspectu. Pleniꝰ dic, vt ff.de acq.
12 pos.l.1.in gl.mag.& dic vt ibi.†Vltimò quærit gl. Quid si ego possideo naturaliter, & tu ciuiliter, tertius ingreditur, quis possideat? Dicit gl.ꝙ tertius possidet, quando vsufructuarius deponit animum possidendi. Ego vero, qui ꝯsueui tenere, ꝙ triplex est possessio, dico ꝙ iste tertius possidet, etiam antequam iste vsufructuarius deponat animum possidendi, vt dixi in d.l.1.de acq.pos.& l.clam possidere.§.qui ad nundinas.eo.tit.&c.

a ADD. ¶Alex. Formari libellus. Libellum vti possidetis, vide in Spec.de cau. pos.§.permitto, ver.& scias, & Bar.in l.j §.interdictum, ff.eo.

b Ale. Formabitur sententia. Qualiter formetur sententia vti possi. Adde Bar. in l.si duo, ff.e.& aliquas formas huius sententię, vide Bal.in l.j.s.de sen.quę sine cer.quanti.sed in hoc interdicto vti possi.an interponatur primum decretum, vide Cy.hic circa fi.& no.Bar.in l.si prius, in vlt.q.de oper.no.nunc. & Bal.in auth.ei qui, de bon.auth.iu.po.

c Alex. Quia iniuste possidet. In hoc est gl.sing.ſm Bal.in l.cum Papi.s.de sent. & facit ad ea, quæ dixi post Bar.in l.2.§.si publico, ff.de adul.& in l.si à te.§. j.ff.de excep.rei iud.hic per Bal.

d Ale. Arg.in l.j. Sic no.ꝙ in casu huius interdicti admittuntur articuli, & probationes de dominio, pro quo omnino vide bar.in l.si de eo, §.fi.de acq.pos. Et de articulis in hoc interdicto vide Inn.de renun.in c.super, ꝙ no.bar.in l. ordinarij, de rei ven.& ibi dicit bal.id, quod bar.hic, videlicet, quod in hoc interdicto admittitur probatio proprietatis, & bal.hic in fi.no.

e Ale. Quærit gl. Adde gl.& bal.in l.3.ex contraria.de acq.pos. istam gl.no.bal. in auth.nisi rogati, in 4.col.ad Treb.

¶De tabulis exhibendis. Rub.

Dictum est s.de interdictis adipiscendæ, & recuperandæ, & retinendæ possessionis. Sunt quædam alia interdicta exhibitoria, ideo de his ponit. Ita potes continuare istam rub.

LEX VNICA.

1 *Legatarius potest petere hoc interdicto sibi exhiberi illam particulam testamenti, q̃ pro se facit.*
2 *Viuo pupillo non possunt peti tabulæ testamenti pupilli.*

SI IN POTESTATE. Post mortē pupilli tabulæ pu
1 pillares postulanꝛ exhiberi hoc interdicto.h.d.†Op.& vř, qđ legatariis detur hoc interdictum, vt l.3.§.solent. ff.e.So. Concedo istud qđ dicit gl.vñ hic subaudi, maximè. Tu
a dic, aut quis vult petere, ꝙ exhibeantur totæ tabulæ, a & totum testm̃, & hæc non p̃t facere nisi hæres, ita loqtur hic. Sed si vult petere sibi exhiberi illam particulam, q̃ pro se facit, tunc p̃t qlibet legatariꝰ, vt ff.de eden.l.argentarius.§.j.Op.& vř, ꝙ dēat agi ex edicto, quemad.te.ap.ff.quemad.te.ap.l.j.in pr. Hꝰ timore gl. intrat in illã mãm, q̃ sit dñia inter hoc interdictum, & illud edictum, & actionem ad exhibendum, & vide gl.tuam, q̃ est clara.
2 Quærit gl.†vtrum viuo pupillo possint peti tabulæ testĩ pupilli. Text.hic innuit qđ non, & est verum, ar.l.2.§.interdum.ff.de vul.& pup.q̃ro, ego peto mihi exhiberi tabulas pupillares, opponitur mihi, ꝙ ille qui fecit illas substões, nõ habebat filios in p̃tãte, an ista exceptio exhibitionē tabularũ impediat? Hic innuit tex.ꝙ sic.hoc an sit verum, & qualiter ꝓcedat, dixi ff.e.l.j.

a ADD. ¶Totæ tabulæ. Quando legatarius petit sibi exhiberi protocollum testamenti per Bar.in l.argentarius.ff.de eden.

¶De liberis exhibendis. Rub.

Istud est interdictum exhibitorium, &c.

LEX I.

1 *Ciuitas, quæ vult repetere aliqua sua castra, quæ tenentur ab alia ciuitate, contra quem dirigit libellum.*

SI VT PROPONIS. Si inter patrem, & filium est contentio de potestate propter res, hoc interdicto expeditur.h.d.Opp.& videtur ꝙ offi.iu.debet expediri ista causa, vt ff.e.l.4.§.hoc autem. Huius timore gl.ponit hic vnam distinctionem, quam tamen latius ponit in l.j.§.per hanc.ff.de rei ven. Finaliter tota virtus eius consistit in hoc, quod interdictum dicitur quasi inter duos redditum de re tertia. Si igitur est contentio inter patrem, & filium, in seipso filio non habet locum interdictum, quia non est de re tertia. Sed si est contentio propter aliud, vt puta propter hæreditatem, & tunc requiritur hoc interdictum. Hic est casus hic, vt l.pe.ff.eo. Idem si filius possideatur ab alio inuitus, potest esse contentio inter me, & illum de filio meo, & tunc recurremus ad interdictum, quia est inter duos contentio de tertia re. Secus si sponte res suas retineret. Et hoc ē quod vult dicere tota ista gl.quam vide. Vlt.not.istam gl.& leges, quas allegat, ad quam quæstio-
a nem.ciuitas ista detinet aliqua castra a ciuitatis Castellæ, ciui-
1 tas. Castellæ vult repetere, contra†quem diriget libellum. diriget ne libellum ꝯ illa castra, vel ꝯ cõe.Perusij? Mřia ista est arg. quod debemus hic distinguere, aut illa castra detinentur ab aliquo voluntariè, aut non, aut à nemine, prout hic distinguitur.

a ADD. ¶Ale. Aliqua castra. Si commune Perusij tenet castra ciuitatis, & ciuitas Castellæ vult repetere, an debeat agere contra castra, vel commune Perusij, adde Bar.in l.deinde ait prætor, §.hoc autem, ff.e.& in l.j.ff.de rei ven.

LEX

LEX III.

SI AD INSTAR. brr dr fm vnā gl.ad similitudinē hui⁹ inter
a dicti pōt agi *a* de vxore exhibēda.h.d.gl.vt hic vides, intelligit
hāc l.de illo īterdicto de vxore exhibēda,vt dr̄ in l.j.§.fi.&l.seq.
eo.ti.sed hic,vt videtis in tex.nulla fit mētio de vxore.vnde for
te nō erat vxor, sed ɔcubina. Qualiter ergo tunc ponemus ca-
sum in scholari habente ɔcubinā,quæ fuit, &c. & tūc hæc l.fa-
ciet mētionē de secūda parte rub.sed prima lec.est magis clara.
a ADD.¶Alex.Potest agi.Et vide Bar.in l.j.ff.eo.

¶De precario,& Saluiano interdicto. Rub.

LEX I.

1 *Quomodo differt Saluianum interdictum ab hypothecaria.*

SI TE NON. brr dicit. Pro pignore vendito ɔ em-
ptorem,non competit interdictū Saluianū directū,
sed ad hypothecariam actionem est recurrendum.
h.d.Op.ff.e.l. j. vbi ɔ emptorē dat̄ hoc interdictum.
Sol.Fateor de hoc interdicto vtili,vt ibi:nō directo, vt hic. Sed
instat̄,cū oīa interdicta sint scripta in rē,vt l.j.§.pe.de interdi.vr̄
qđ istud interdictū dēat dari ɔ quemlibet possessorē.gl.hic vr̄
fateri,ꝙ sit in rē,& ad ɔria nō r̄ndet.Vn̄ sustinēdo gl.debemus
dicere,ꝙ hypothecaria est qd accessoriū ad actionē ꝑsonalē, &
sicut ꝑsonalis actio nō seqt̄ fundū,ita hoc interdictū nō sequit
fundū.Vel aliter,& melius dico,ꝙ interdictū non est scriptū in
rem,iō directum nō datur ɔ tertium possessorē.Quæro an hoc
a interdictum ɔpetat *a* ꝑ aliis reb. q̃ ꝑ reb.coloni, & sic an detur
locatori fundi vrbani,vel creditori.Certè de hoc est ɔtētio.Cer
tè credo,ꝙ sic.Casus est hic in eo,ꝙ dicit debitor tuus,& sic sim
pliciter,& in fi. dum dicit, q̃ ad exemplum eius instituitur &c.
1 †Quæro quid differt hoc interdictum Saluianum ab actione
hypothecaria.gl.mirabr̄ loqt̄,& dicit,ꝙ differt in natura.Itē in
mō ꝓbādi.Natura differt,qa istud interdictū est possessoriū,sed
hypothecaria est petitorium iudiciū.Et vide gl.in fi.licet hypo
thecaria nudā possessionē auocet, tñ dicitur petitorium iudi-
cium.Rō, qa sicut rei vēdicatio auocat possessionem rōe dñij,
ita hypothecaria auocat possessionem rōe hypothecæ, de qua
b dēt cōstare,& sic est petitorium iudicium.Vn̄ à sn̄ia lata *b* super
hypothecaria appellatur,sed hoc interdictum possessorium,cū
in eo non habeat dicere rem esse obligatam, sed possessam ab
eo,qui obligauerat.Et ex hoc insurgit alia qō,quid habet is ꝓ-
bare in hypothecaria?gl.dicit, quòd debet probare obligātem
tempore obligationis esse dñm.gl.dicit aliter in l.cum res.j. si
ali.res pig.dat.sit.& ibi dicam.& l.rem alienam.ff.de pig.actio.
a ADD.¶Ale.Competat.De materia hic tacta vide in l.j.ff.eo.vbi plene ꝑ Bar.
b Alex.Lata.Et vide Bar.in l.j.ff.eo.

LEX II.

HABITANTIS. Contra hæredes eius qui rogauit,competit
interdictum de precario.h.d.

¶De pignoribus. Rub.

Rub.ista potest continuari duob. mod. Vidistis s. de Saluiano
interdicto,vbi mentio fit de pignore,iō merito subnectitur hic
rub.de pig.Vel sic,dictum est s.de oblig.principalibus.&etiam
dicitur j.in pluribus partib. sed quia principalib. obligationib.
accedunt pignora,idcirco subnectitur rub.de pig.&c.

LEX I.

1 *Pignus licet minus valeat quam sit pecunia debita, non tamen præiudica-
tur creditori.*

DEBITOR. Licet debitor cedat pignori,non tamē
liberatur.h.d. No. ꝙ licet debitor velit cedere pig-
nori,quod non ideo liberatur,vt hic. Ad idem s.de
1 ac.& ob.l.aduersus.† Et ex hoc habetis aliud infer-
re,ꝙ licet pignus minus valeret,q̃ esset pecunia debita, non ta-
men præiudicatur creditori,vt l.creditor.ff.si cer.pet.& ibi no.
licet Veneti seruent contrarium,vt dicit gl.Hic non sunt alia.

LEX II.

QVAMVIS. Hn̄s spālem hypothecam,ac etiam generalē,nō
recurrit ad generalem in prǫiudicium secundi creditoris,si spe
cialis sibi sufficiat ad debitum.h.d.No.qđ dixi ī summario.Op.
dr̄ hic qđ iste creditor primus non potest prosequi quæcunq;
pignora velit.ɔ,ff.de distra.pig.l.creditoris arbitrio.Sol.dn̄t q-
dam ꝙ illa l.loquitur de rigore,hæc de æquitate.Vel verius,ibi
erat vnus creditor tm̄,hic plures.Sed ɔ istā sol.instatur de l.qui
gn̄alr̄.in pr.ff.qui pot.in pig.hab. vbi indistinctè primus præfer
tur secundo.Sol.Ibi tam primus creditor,q̃ ēt secund⁹ habebat
generalem hypothecam. tamen hic primus creditor habebat
spālē hypothecā & gn̄alē.& ideo si pōt satisfieri ex speciali, nō
recurrat ad gn̄alē in p̄iudiciū secūdi creditoris.Sed ɔ p̄dicta in
statur,& vr̄,ꝙ indistinctè secundus non solum sit potior,sed so
lus in tali hypotheca. Vn̄ op.de p̄dicta l.q gn̄alr̄.in fi.ꝓ cui⁹ sol.
breuiter sic dicas, ꝙ qn̄q; est vnus solus creditor hn̄s plura bo-
na hypothecata,& tūc prosequi pōt q̃cunq; velit.Ita intelligi-
tur p̄al.l.creditoris.ff.de dist.pig.Si verò sunt plures creditores,
tūc aut prim⁹ hēt tm̄ gn̄alē hypothecā,& secūd⁹ ēt gn̄alē tm̄,&
prim⁹ p̄fert.Ita intelligit̄ pal.l.q gn̄alr̄.in pr.Aut prim⁹ hēt spā-
lē,ac ēt gn̄alē: & secūdus alterā tm̄,& tūc aut hēt eas purè,aut
sub ɔditione.Si purè,tunc licet de rigore iuris possit ꝓseq quā
cūq; hypothecā velit,tn̄ de ǫquitate nō,& ita intellig:t̄ l.nr̄a.Si
verò hēt spālē hypothecā purè, & gn̄alē sub ɔdōne, videlicet,
si nō possit sibi satisfieri ex spāli,tunc sufficiente sibi spāli hypo
theca, secundus creditor non solum est potior, sed ēt est solus
in illa hypotheca.Et ita debet intelligi præallegata l. qui gene-
raliter.in fi.fm Iac.But.Modo pro declaratione legis nostræ,&
gl.quæro,quid si primus creditor,vel alia extranea persona,pos
sidet ista pignora, nunquid habeat locum ista lex?Breuiter ha-
betis dicere ꝙ sic. Nam eadem est ratio, per ɔn̄s debet esse ea-
dem iuris dispositio,arg.l.illud.ad legem Aquiliam,& l.milites
agrum.de re mili.cum suis similibus.

LEX III.

1 *Pactum per quod datur licentia creditori de ingrediendo possessionem rei sibi
obligatæ valet.2.*
3 *Creditor faciens secundum pactum,non dicitur inferre vim,4.*
4 *Quod potest fieri sine iudice, vrbanius fit cum iudice,quamuis si fiat sine iudi
ce non punitur.*
5 *Si debitor,qui dedit licentiam creditori ingrediendi possessionem sua autho-
ritate resistat creditori volenti ingredi,an creditor dicatur vim inferre.*
6 *Si debitor post talem licentiam alienauit, an creditor poterit ingredi possi-
dente emptore.*

CREDITORES. Ista est optīa lex,& hēt optimā gl.q̃ vide & si
gna.†creditor fm formā pacti,sua authoritate, & sine iudice,p̄t
īgredi possessionē rei sibi obligatæ:vrbani⁹ tn̄ fit cū iudice. h.d.
2 †No.ꝙ pactū,p qđ dat̄ licentia creditori de ingrediendo posses
* sionē rei sibi obligatæ,tenet&valet.Scđò hētis notare,*ꝙ†cre
3 ditor faciēs fm pactū,nō dicitur inferre vim.Tertiò habetis no
4 tare,†qđ licet qd possit fieri sine iudice.vrbani⁹ tn̄ fit cū iudice,
quāuis si fiat sine iudice nō punit̄,vt hic colligit̄.& in l.3.§.non
ꝑpetuæ.ff.de sepul.viol.Modo op.dr̄ hic, ꝙ creditor ingrediēs
possessionē rei sibi obligatǫ,n̄ infert vim.ɔ in l.in possessionē.j.
ad l.Iul.de vi pub.vel priua.vbi tex.expressè dixit ɔ.Sol.hic per
pactum data fuit creditori licentia ingrediendi possessionem,
& iō nō dr̄ vim ɔmittere,qa fit fm pactū.in l.ɔria nullū pactū,
fuit appositū.Sed ɔ istā sol.instat̄ de l.cū creditor.ff. de fur. vbi
indistinctè creditor ingrediens possessionē nō dr̄ committere
a vim.Sol.dicas fm Dy.*a* qđ qn̄q; creditor ingreditur possessionē
rei sibi obligatæ,cā sui iuris ɔseruandi:vt puta, qa pactū ɔcesse-
rat, & tūc nō dr̄ inferre vim, vt hic. Qn̄q; ingredit̄ possessionē
cā iniuriādi aliū,& tūc hēt locū l.in possessionē,j.ad l.Iul.de vi
pu.vel pri.Qn̄q; dubitat̄,& in casu dubio p̄sumit̄ creditorē ma
gis ingredi grātia sui iuris ɔseruādi,q̃ cā inferēdi alij iniuriā,&i-
sto casu loqt̄ l.cū creditor.ff.de fur.fm Cy.ar.l.merito.&ibi no.
5 ff.ꝓ soc.Mō ꝓ declaratione legis nr̄æ,q̄rit gl.†debitor dedit li
cētiā creditori ingrediēdi possessionē sua authoritate:creditor
vult īgredi,debitor resistit,nūqd creditor dr̄ vim īferre?Primò
vr̄,ꝙ nō dicat̄ vim inferre,neque debitor possit resistere, cū se-
mel pactū sibi placuerit,ar.l.in diē.ff.de aqua plu.arc.& l.sicut.
s.de act.& ob.cū si.In ɔria opī.fuit Mart.& ꝓ eo facit l.non est
singulis.ff.de re.iu.Ad idē l.equissimū.ī pr.de vsuf.gl. approbat
b primā partē.Sed ɔ determinatiōē *b* gl.posset instari de l.colon⁹.
& l.cū fundū.ff.de vi & vi ar.quare fm d.Iac.dicas no.Nā qn̄q;
debitor facit pactū creditori,vt ēt eo inuito creditor īgredi pos
sessionē possit, & istud pactū nō valet, vt l.cōuenire.ff. de pac.
do.l.si vn⁹.§.illđ.ff.đ pac.Qn̄q; debitor facit pactū creditori sim
plr̄,vt possit ingredi possessionē authoritate sua,&tūc p istđ pa
ctū vr̄ agi,vt creditor ēt nō citato, nec reqsito debitore, ingre-
diat̄. quo casu si creditor īgrediatur possessionē, iusta cā adept⁹
est,qa fm formā pacti, & nō dr̄ inferre vim. & si vellet credito-
rē expellere,nō posset,qa rectè possidet, vt l.j.s.vn̄ vi.& isto ca-
su est vera opinio hic posita.Qn̄q; creditor vult ingredi posses-
sionē ɔ oīmodā voluntatē debitoris resistentis, & tūc nō pōt,
imo

* ADD.¶Claud.Notare.Item ipsemet dans alij licentiam si rem apud tertium existentem accipiat, non dicitur vim committere, sed licite hoc facere do- nec aliquid sibi restat faciendum,secundum Ang.in l.hæres,per illum tex.ff ad Trebell.
a Ale.Secundum Dy.An si creditor ingreditur possessionem rei sibi obligatæ, præsumatur in dubio hoc facere causa sui iuris conseruandi.Adde Bal.in d. l.in possessionem.& Bald.in d.l.cum creditor,& cum gl.allegata in materia Bal.j.eo.ti.
b Alex.Determinationem.Non valet pactum debitoris dantis licentiam cred tori ingrediendi eo inuito.Adde Bar.in l.alia.§.eleganter.so.mat.

imò dr̄ inferre vim. sicut aľs dicim⁹ in colono:nā colon⁹ mutādo voluntatē priuat dñm possessione, licet dn̄s possideat, vt in
6 præall.l.colon⁹.& l.si fundū.ff.de vi,& vi ar.ſm Iac.But. † Item quærit gl.i.cir.med. Ecce debitor in instrō dedit licentiā creditori ingrediēdi possessionē authoritate ,ppria postea eā alienauit,nūquid creditor poterit ingredi possidēre emptore? gl. nr̄a hic determinat,qd̄ sic,per l.Titi⁹.de ser.expor. ꝯ determinationem gl.posset instari,qa istud pactū,qn̄ dat licentia creditori ingrediēdi,nō tribuit aliquod ius reale,neq;personale,sed q̄dam licentiam ꝯcedit.Imo pl⁹;qa posito qd̄ aliqd̄ ius personale tribueret,tn̄ actio personalis,siue ius personale,nō intendit ꝯ sin-
a gularē successorē,avt l.j.§.si hr̄s.ff.ad treb.& l.si fideicōmissum.§.tractatū.ff.de iud.Quid dicemus?Dicas ſm Iac.Bu.& sunt optima verba,qa qn̄q; debitor facit pactū creditori solū dādo sibi licētiā ingrediēdi,&tūc sicut resistēdo creditori volēti ingredi, dr̄ mutare volūtatē vt dixi in præcedēti q.ita & alienādo. Quo casu ē dicēdū idē in debitore,qd̄ in colono,qa colon⁹ mutādo volūtatem priuat dñm possessiōe,vt præall.l.colonus.& l.cum fundum,&sic creditor rōne possessionis poterit ingredi,nec ēt rōne pacti;qa nō afficit singularem successorem,vt prędixi.Qn̄que debitor nō solū facit pdc̄m pactū, sed ꝯstituit se possidere noīe creditoris, p qd̄ ipe creditor vr̄ possidere,vt l.q̄dā mulier. ff.de acq.pos.Et in isto casu dices, vt in pcedenti mēbro ſm Iac. But.Qn̄q; debitor impetrat possessionē pcario ab ipso creditore,& creditor sibi ꝯcedit.&tūc aut nulla possessio est trāslata in debitorē pcario rogātē,qd̄ fieri pt̄,vt l.certe.§.2.ff.de pca.Et in isto casu ēt dicas vt in pce.Qn̄q; in debitorē pcario rogātē solū nālis possessio ē trāslata,qd̄ pſumit in dubio,vt l.& hēt.§. eum
b q.& ibi no.ff.de preca.Et isto casu si debitor alienet,*b* in emptorem trāsit solū nālis pos.q̄ debitor habebat,& sic creditor rōne ciuilis poterit ingredi illam possessionē,nisi sit repulsus, vel suspicit se posse repelli,arg.l.clā possidere.§.q ad nūdinas.ff.de ac. pos.Qn̄q; in debitorē pcario rogātē oīs pos.est trāslata, qd̄ fieri pt̄,vt l.in reb.§.j.ff.de pca.& no.in præal.l.& hēt.§ eū q.e.ti. & isto casu creditor nō poterit ingredi poss.rei sibi obligatæ,&ab emptore possessæ.Priō rōe pos.nō, qa nullā hēt vt pdixi. Scd̄ò rōne pacti nō,qa pactū istud nō afficit singl̄em successorem, vt pal.l.si fideicōmissū.§.tractatū.ff.de iud.& in l cū.§.de ac.&ob.

a ADD.¶Ale.Successorē.Aut ē corrupt⁹,aut male d̄r.Nā isto casu nālis,& ciuilis ē apud creditorē,licet debitor interuertat,& priuet creditorē nāli, tn̄ p p naturalē remanētē penes eum, dēt posse ingredi etiā dicit Bar.vt ꝩ.pxi. dū all.l.clā possidere.& ita tenet Bar.ꝩ.13.quæst.pr. Cogita quia forte est verius qd̄ hic dr̄,qa si p talē alienationē priuať ciuili,& nāli, vt no. in l. peregre.§.qb.de acq.pos.ergo nimirū si amisit possessionē nō pōt propria authoritate ingredi,nisi faceret incōtinēti,p ea q̄ no.in d.l.cū fundū.de vi &vi ar.
b Ale.Debitor alienet.Adde quod idē tenet Bar.in rep.huius l.in fi.§.pr.in ver. sed pone,quod debitor,quē sequitur hic Sal.in cōtrariū tamen tenet Bar.in l.interdum.§.fi.ff.de acq.pos.& in l.Celsus.in ver. sed pone quod debitor.ff. de vsucap.quem ibi sequitur Imo.& communiter omnes.quod verius est.

1 *Creditor ingrediens, vel occupans rem debitoris sua authoritate, dicitur committere vim.*
2 *Dictio debet, quandoque exponitur pro potest, & recipit limitationem de vrbanitate,3.* (*silia,non punitur.*
4 *Quod fit cōtra vrbanitatem,vel ciuilitatem,quæ non sunt præcepta,sed con-*
5 *Tutor vel pupillus cum eius authoritate, si dat licentiam creditori ingrediendi eius authoritate,quando valeat.*
6 *Quid in aliis personis,& in casibus,in quibus translatio possessionis esset prohibita ratione personæ,vel rei.*
7 *In rebus ecclesiæ potest creditor vigore talis conuentionis ingredi,,si valida*
8 *Vel nisi res essent sacratæ.* (*conuentio præcessit.*
9 *Talis licētia ingrediēdi propria authoritate,potest cōcipi in vltima volūtate.*
10 *Etiam in aliis contractibus,quàm ī pignore talis conuentio & licentia valet.*
11 *Constituens se creditoris nomine possidere, vt eius conductor, transfert in eum & naturalem, & ciuilem possessionem.*
12 *Si vero constituat se eius precario nomine possidere,transfert in eū ciuilem possessionem tantum,retēta nāli,& tunc debet adiici,ꝙ licet ingredi,&c.*
13 *Pactum quòd licet creditori non solum ingredi possessionem,sed etiam in solutum accipere sua authoritate.*
14 *Tale ius intrandi, & retinendi possessionem propria authoritate, non competit ante debitum liquidatum seu in notorium deductum.*
15 *Liquidatio debiti fit parte citata solenniter libello dato,& lite contest.*
16 *Remediū,ꝙ creditor ex pacto possit ingredi possessionē, negotio nō liq̄dato.*
17 *An tunc possit creditor ingredi ante moram super obligatione principali.*
18 *Per talem conuentionem licet debitor resistat solo verbo, potest creditor ingredi,nisi debitor offerat debitum,19.*
20 *Per talem conuentionem ingrediendi propria authoritate, potest creditor ingredi clam.seu debitore ignorante.*
21 *An tale ius possit exerceri contra vniuersalem successorem.*
22 *An contra singularem successorem,& an sine iudice dicatur debitum liquidum contra eum sicut erat contra principalem.24.*
23 *Quando istud ius exequendi imploratur à iudice contra singularem successorem,an debeat fieri nouus processus.*
25 *An possit adhiberi remedium, quod indistincte contra successorem habentem causam à debitore possit exerceri talis conuentio.*
26 *Quando ex vrbanitate aditur iudex in casu conuentionis,de qua in hac l.an debeat pars citari,libellus dari,& ordinarie procedi.*
27 *Si in instrumento fuit tantum data licentia de ingrediendo, tunc necessarius erit libellus ad acquisitionem possessionis.*
28 *Quando creditor implorat officium manus militaris contra debitorem,quia armata manu resistit, debet præcedere summaria cognitio.*
29 *Cum iudicis officium imploratur, vt declaretur iustum precium rei,expeditur res summatim causa cognita,& quomodo eligantur æstimatores.*

CREDITORES. Hęc l.hēt materiā quotidianā,&malè explicatā,&iō placuit mihi aliqualr̄ eā attingere.Et primò ponā lec. gl.cōem,&eā explicabo. Posteà ponā lec.meā nouā. Tertiò ponā aliās. Vltimò ponā mām p q̄ones.Hæc lex diuidiť ī duas partes.Primò ponit qd pt̄ facere creditor,q pact⁹ est de ingrediendo ſm iuris rigorē. Scd̄ò ponit,q d dēt facere de vrbanitate.Secūda ibi,attn̄.&br̄ hoc intēdit.Creditor si ex pacto possessionē
a ingrediť*a*sine iudice,nō tn̄ vim cōmittit, sed vrbani⁹ facit si cū
1 iudice.h.d.cū gl.Ad euidētiā præmitte,ꝙ†creditor ingrediēs, vel occupās rē debitoris sua authoritate,dr̄ ꝯmittere vim,& incidit in edictū diui Marci,in l.extat.ff.qd̄ me.cau. Hoc præmisso pone casum p te,&collige notabilia,s.ꝙ ex pacto licet ingre
2 di pos.& hic,& l.pe.de pig.act.l.q ratiario.ff.e.ti. Scd̄ò not.† ꝙ dictio,debet,exponiť ,p pōt;vt l.obseruare.de of procon.cir.fi. & in concor.ibi positis.Tertiò no.ꝙ dictio,debet,recipit limitationē de vrbanitate.Op.& vr̄,ꝙ hæc l.sibi inuicē ꝯdicat,nam in pr.dicit,ꝙlicitè potest sine iudice,&hoc probant concor.positæ in gl. sed in fi.dicitur, ꝙ hoc debet facere cum vrbanitate, vel iudicis authoritate,& sic innuit, ꝙ nō licet facere sine iudi
3 ce.So.gl duob.mod.†Primò,vt exponať dictio,dēt,id ē.pt̄.Secundò vt determinetur dictio, debet, ex vrbanitate. Sed ꝯ hoc op.ꝙ so.ista nō procedat.nā hoc verbū, dēt,importat necessitatem,vt l.prætor.in pr.ff.de edē & l.j.qd̄ quisq; iur.ff.de ver. sig.
b l.debitor.ad hui⁹ declaratiōē distingue,aut hoc verbū,dēt,*b*ponitur affirmatiuè,aut negatiuè,vt nō debet.Primo casu,aut dispositio respicit fauorē eius,ad quē referť hoc verbū,dēt,&tūc exponitur.i.pt̄,vt ff.de of.procon.l.obseruare.§.fi.de interr.act. l.qui interrogatur. Aut non respicit fauorem ipsius, & tunc si importat necessitatem,resultat prauus intelľs,seu alterius legis ꝯdictio,& tūc ponitur debet,pro pōt. vel determinatur cū hac dictione,ex vrbanitate,vt l.si quis seruum.§.si inter.ff. de leg.2. & de iud.l.& post edictum cir.pr. Aut non resultat prauus intellect⁹,seu ꝯdictio l.& tūc stat propriè,& necessitatem importat, vt d.l.ptor.de eden.& in concor.ibi allegatis.Secundo casu,qn̄ ponitur negatiuè,& tūc importat necessitatem,vt l.non debet. ff.de dolo.de reg.iu.l.non debet.Fallit,vbi sic intelligēdo, resultat iuris ꝯrietas,qa tūc determinatur,nō dēt,s.ex vrbanitate,vel honestate,vt ff.de of.procon.l.solet.§.sicut.Tertiò ꝯ hoc oppo
c nitur,quod ista expositio non tollit ꝯrium.nam dictio,potest,*c* importat necessitatem,sicut dictio,dēt, & poniť pt̄, ,p dēt,vt s. sine censu, vel reli.auth. sed & periculum. So. R̄ńa est quod dictio,pōt,nō importat necessitatē,vt l.sæpe.ff.de of.p̄si.& de iudic.l.nō quicquid.Fallit in quibusdā casib.notatis in d. l. obseruare,§.fi.Cum ergo assumitur hæc dictio,dēt,pro potest, intelligitur ſm suā ,ppriā naturā,& regularē,vt necessitatem nō importet, vt voluit hic sentire gl. De significatione tn̄ hui⁹ verbi, pt̄,nō dico,qa esset nimis longū,nec est de nr̄a materia.dixi vobis hoc anno in d.l.sæpe.Op.quarto ad aliā exceptionē, put ex
4 ponitur hic,dēt,ex vrbanitate.†ꝯ,nā quod fit ꝯ vrbanitatem, vel ciuilitatē,venit puniēdū,vt ff.de ll.l.j.& 2.sed hic nō puniť, si fiat inciuiliter,& sine iudice,ergo &c.So. Sicut in sacra pagina quędā sunt præcepta, in quibus ꝯ faciēs peccat mortaliter, vt in nō dilectione proximi,& si.Quædam sunt cōsilia,vt illud vēde oīa,quę habes,&da pauperib. in illis ꝯ faciens non teneť. Ita in iure ciuili,si quis facit ꝯ ciuilitatem, & vrbanitatem,quę non sunt præcepta, sed consilia, non punitur,vt hic, quia illud de ingrediēdo cum iudice,est ꝯsilium,nō præceptum.Sic ff.de sol. l.si stipulatus sum.§. 1. & de re.eor.l.si pupillorum.§. si pupillus

a ADD.¶Ale.Ingreditur.Et tene menti perpetuo,quod per licentiam de ingrediendo possessionem in bonis vidētur hypothecata secundum Bal.hic singulariter in fi.
b Ale.No.hic de verbo,debet,an importet necessitatem,no.ꝩ.l.solet.hic all.in gl.Adde gl.in verbo,debeat in clem.1.de sta.mo.& legitur,& no.in c.1.de despon.imp.25.q.1.confidimus.in gl.quid autem.in verbo,solet.vide Bart.l.j. §.quomodo,& quando iudex.nec semper verbum,debet, importat necessitatem,sed aliquando honestatem,vt probatur in c.intelleximus.de iud.
c Alex.An verbum,potest,importet necessitatem,adde quod no.in l.1.ff.de inusto testam.

pillus.ff.de rei ven.l.is q. Si verò qs facit ꝯ ciuilitatem, ſeu vrba
nitatem,q̄ ſunt p̄cepta,tūc punit̄,vt d.l.j.& 2.de ll.tñ qñq; punit̄
ordinariè,ſi pœna ordinaria eſt ſtatuta,qñq;extraordinariè.ar.
l.at ſi qs §.idem Labeo.ff.de relig. & l.fi.in fi.ff.qđ me.cā.l3 ibi
gl.ſimpl̄r al.Nō eſt ergo verū dictū gl.q̄ indefinitè d̄t,qđ inciui
liter factū nō punitur,& hoc ſuſtinēt lec.gl.Dices ergo,qđ hic
ponitur,dēt.i.p̄t,& hoc pp euitādā ꝯrietatē ll.Sed ego oñdo,ꝙ
hæc l.p̄t legi ꝓpriè,ꝓut iacet, & ſic d.expoſitio ñ eſt neceſſaria,
& nō dēt fieri.lego ergo eā alio mō,& ſic vos ſcitis,qđ eſt dr̄ia
inter eū,q poſſidet,ſiue eſt in poſ.& eum q intrat poſ.vt l.3.§.fi.
ff.de ac poſ.& ex qb.ca.in poſ.ea.l.cū legati,& l.2.in pr.ꝓ hr̄de.
Item aliud ꝯſeqtur q intrat poſ.& aliud,q poſſidet,ſiue poſ.ac-
quirit,vt l.is cui.in pr.§.q legatorum.ff.vt in poſ.le.Hoc p̄miſſo
pone caſum ſic.ꝯuentū eſt inter creditorē,& deb.vt liceat cre-
ditori ingredi poſ.autho.ſua,non ſoluta pecu.creditor ingreſſꝰ
eſt,q̄ro nunqd incidat in edictū diui Marci, & ingrediens poſſ.
ꝯmittat vim.Reſp.qđ nō facit vim.¶2.q̄ritur,an ex vigore ta-
lis pacti poſſit poſſidere,& poſſ.ſibi acqrere.Reſp.qđ hoc non
dēt,nec p̄t fieri ſine iudicis auth.& hæc eſt vera ſi ponas p̄ceſſiſ
ſe ſimplex pactū de ingrediendo,& plena eſt lec.& rō eiꝰ eſt,qa
hoc nō venit in pactū, qa fuit ſolum actū de ingrediendo poſſ.
Probatur hęc caſus poſitio exp̄ſſe per l.ſi qs añ.ff.de acq.poſ.&
hoc nouum tene menti.lec.tñ Gl.in ſe p̄t eſſe vera, ſi ponamus
ꝯuentionem de vtroq;.ſ.de ingrediendo,& poſ.acq.hoc faciūt
notarij hodie,q dicunt in inſtr̄o,q̄ poſ.ingrediendi,& accipien-
di & retinendi ſua authoritate,&c.qđ bene aduertas,rogo te.
NVNC venio ad mām l.noſtrę,q̄ examinabo per 5.qōes prin.
1.q̄ro de perſonis debitorū hoc ꝓmittentium. 2. de forma,ſeu
mō ꝯſtituendi tale ius ingrediendi.3.de tp̄e,qñ incipiat ꝯpete-
re effectualiter tale ius.4.q̄ro,ꝯ quas perſonas ꝯpetat.5.de offi
cio iud.qñ ad hoc aditur,de quo tangit̄ in fi.gl.nr̄æ.1.ergo q̄ro,
5 †qđ ſi tutor vel pupillus eiꝰ autho.dat hanc licentiā creditori:
vr̄ qđ non valeat,qa pupillꝰ poſ.aīo perdere non p̄t,vt l.pupil-
lus.de acq.re.do.& l.poſſeſſio.de acq.po.Hoc vr̄ magis exp̄ſſū
in l.magis puto.§.j.de reb.e.Eꝯ vr̄,qđ valeat.quia p̄t transferre
poſ.vt l.2.§.ſi à pup.ff.pro emp.reſp.aut creditor vult vti pacto,
tñ ad executionē iuris,ſ.ipſius pignoris, & tūc ſi pignoris ꝯſtō
valuit,valet iſtud pactū,vt ff.de re.eo.l.ſi pupillorū.§.j Aut non
valuit,& tunc non valet pctm̄:vt j̄.ti.2.l.curator.& l.cum prin
cipalis.ff.de re.iu. Aut creditor vult vti pacto ad executionem
iuris perſonalis,& tunc aut fit pctm̄ cū creditore, qđ liceat in-
gredi tm̄,& valet,qa ꝯdō perſonę pupilli non eſt impedimētō.
vt l.apud Iul. in pr.& §.ſe.ex qb.cā.in poſ.ea.Aut fit pctm̄,qđ li
ceat ingredi,& poſ.adipiſci, & retinere,& tūc q̄tum ad res q̄ ſer
uari non pn̄t,valet.qa res,q̄ ſeruari nō pn̄t,per tutorem aliena-
ri valent,vt l.lex,q̄ tutores.s̄. de admi.tu. ſed q̄tum ad alias res,
non valet ſine iudicis decreto, qa ſua voluntate non p̄t poſſeſ.
in alium transferre,vt d.l.pupillus.& l.magis puto.§.j.de re.eo.
Nec ob.l.2.§.ſi à pupillo,quia ibi dēt intelligi,ꝙ poſ.erat penes
emptorem. vel loqtur in re mobili, cuius alienatio, ſm illa tp̄a
6 non erat prohibita.† Qđ mō dico in pupillo,[a]idē dico in oīb.
a perſonis,& in oī caſu,in quo trāſlatio poſ.eſſet ꝓhibita,vel rōe
7 perſonæ,vel rōe rei.† q̄ro qđ in reb.eccleſiæ,an creditor pote-
rit ingredi vigore talis ꝯuentionis.Inn.no.ꝙ nō,ext.de for.ꝯp.
c.verum.& ibi per eū,no.ꝙ non licet ingredi,ſine autho.iudic.
eccleſiaſtici.Nā cum ſemel dñium rei trāſlatum ſit in eccleſiā,
ſanctū ſanctorū eſt Dño,in ea cōmittitur ſacrilegiū. ar.12.q.2.
b nulli liceat.& c.j.ſed Hoſt.dicit[b] ꝯ hoc per c.cū dilecti.de dolo,
in quo reſidet Io.An.in d.c.verū.& hoc credo,ſi valida conuen
tio p̄ceſſit,vt s̄.de epi.& cle.l.ſi qs curialis. & facit,qa executio
iuridica excuſat à ſacrilegio,vt l.q̄q̄. in pr.de aqua plu.arc.ad ꝙ
facit,qđ no.per Dy.d.l.ſi pupillorū.§.j.de re.eo.vbi dr̄,creditor
p̄t vendere res eccl̄æ, nō ſeruatis ſolennitatib.q̄ aliàs reqrūtur.
8 †Prædicta vera, niſi res eſſent cōſecratæ, vel ſimilia,vt in c.ſemel
c Deo dedicatū,de re.iu.lib.6.Scđo principaliter [c] q̄ro circa mo-
9 dum cōſtituendi, †an talis ptās cōſtituendi ꝯcipi poſſit in vlti.
voluntate.Br̄ dico ꝙ ſic in ꝯctu : ergo in teſtō,vt l.ſeruum filij.
§.eū q.ff.de le.j.& maximè ex vlt.voluntate transfertur dñium
recta via,vt l.à Titio.ff.de fur.& hæc opi.ꝓbatur ff.de pig.act.l.
nō eſt mirū,& de ali.& cib.le.l.Luciꝰ. & ē caſus exp̄ſſus.ff.de le.
10 2.l.Titia cū teſtō.§.j.ſm 3.lec.iuxta p̄dicta†q̄ro,an ī aliis ꝯctib.
q̄ in pignore,valeat talis cōuentio? Br̄ dico,ꝙ ſic,vt l.Titius.ff.
de ſer.expor.& s̄.ſi ſer.expor.ven.l.1.& 2.& ſi man.fu.ita alie.l.
1.Et ſic illud pactū eſt vtile tā in pignore,vt hic,q̄ in aliis ꝯctib.
aliàs occupans poſ.ſua author.eſſet p̄do, vt ff.de acq.poſ.l.ſi ex
11 ſtipulōne.& s̄.de ac.poſ.l.nec ex vera.Itē q̄ro,†qđ ſi in inſtr̄o[d]
d pignoris apponatur,qđ ꝯſtituit ſe creditoris,vel emptoris no-
mine poſſidere,velut eius cōductor,ſeu p̄cario nomine ipſius,
& adiiciat hāc l.qđ licet ingredi,& adipiſci poſ.ſua author.aut
alia pacta,an valeāt,& qđ operentur?Reſp. 1.caſu,qñ ꝯſtituit ſe
alieno noīe poſſidere velut ꝯductor,trāſtulit in aliū oēm poſ.q
erat apud ꝯſtituentē,vt l.qđ meo. & l.re pignoris.ff.de ac.poſ.
& l.ſi pignus.de pi.act.& l.q̄dā mulier. ff.de rei ven.& iſto caſu
illa adiectio,qđ liceat mihi ingredi,& adipiſci poſ.modicū ope
ratur,cū iā poſ.hēam:ſed poſſet operari talis adiectio,ſi ꝯtinge
ret,qđ talis ꝯſtituens interuerteret poſſ.creditori : qa tūc forte
illud pactū remanet qđ liceat ingredi,& adipiſci ſua author.vt
12 j̄.in 4.q.prin.dicā.†Scđo caſu,qñ ꝯſtituit ſe p̄cario noīe poſſi-
dere,& tūc ēt valet talis ꝯuentió.l.qđ meo. ff.de ac.poſ.& ope
ratur hoc ꝙ ciuilis poſ.videatur trāſferri in creditorē, ſeu aliū
ꝯhētē:nālis āt remanet penes illū,q ꝯſtituit ſe p̄cario noīe poſ-
ſidere.& hoc in dubio,vbi aliud nō eſt actū,vt l.hēat.§.j.de p̄ca.
& ibi no.& hoc tēbat Ia.Bu.in terīs nr̄is,& tūc illa adiectio,qđ
liceat ingredi,operatur ſuū effectū per illā nālē. Vlterius iuxta
13 p̄dicta q̄ro†vtrū illa ꝯuentio poſſit vltra extēdi,vt nō ſolū li-
ceat creditori ingredi, & adipiſci, & retinere poſſ.ſed ēt liceat
e ſibi in ſolutū accipere.[e]Br̄ iſta mā expedit̄ j̄.de pa.pig.l.j.ꝑ gl.&
doc.iō ſic diſtingue, qa aut tale pactū apponit̄ inter debitorē,
& eū q factꝰ ē creditor,& ꝓ debitore fidē ſuā adſtrinxit, aut cū
alio creditore.Primo caſu valet,vt ff.de ꝯh.emp.l.fi.in pr.Scđo
caſu,aut addit̄,vt hēat inſolutū ꝓ debito,aut qđ hēat emptū ꝓ
iuſto p̄tio.primo caſu, aut pactū ab initio apponit, & nō v3 ſm
Pe.vt l.j.j̄.de pac.pig.& l.q̄uis.in pr.ff.de ſol.aut ex poſtfacto,&
ex interuallo,& valet,vt l.titius.ff.de pi.ac.& j̄.e.l.cū dñā.Sicut
eñ p̄t dare inſolutum purè,ita ſub ꝯdōe,qa ceſſat rō q̄ eſſet tp̄e
ꝯctꝰ,vt no.per Cy.in d.l.j.Si verò ſit pactū,qđ hēat in ſolutum,
aut qđ ſit empta iuſto p̄tio,valet,vt l.ſi fundus.§.fi.ff.e.no.d.l.1.
de pac.pig.qđ āt ſit iuſtū p̄tiū, intelligit̄ arbitrio boni viri,hoc
f ē iudicis,[f] vt l.ꝯtinuꝰ.§.cū ita.ff.de ver.ob.& exp̄ſſe in caſu iſto
j̄.de iu.do.imp.l.fi.in fi.qđ ē mirabile:alias rei p̄tiū,qđ ꝯmittit̄
in arbitriū tertij,nō valet,vt l.ſi merces.in pr.ff.loc.hic vero va-
let fauore creditoris,qđ eſt notādū.& hoc explico j̄.in 5.q.iux
ta p̄dicta,apponūt qdā creditores pp p̄miſſa tale pactū.tu obli-
gas mihi bōa tua,& vt eligāt vnā rē,faciūt æſtimari per iudicē,
qđ eſt valde vtile,& eſt pulchra cautela.Et aduerte,qa nō ꝯfer
tur in ptātē ipſiꝰ p̄tiū,ſed res,vt no.l.in vendētis. s̄.de ꝯh.em.&
14 l.in perſonā §.gn̄aliter.ff.de re.iu.Tertiò † prin.q̄ro đ tp̄e.ſ.qñ
g incipit effectualiter ꝯpetere tale ius g intrādi,& retinēdi ꝓpria
auth.qa iſta l.loqtur,qñ debitū eſt liqdum tp̄e ꝯctus, ex partiū
ꝯuentione.pone,qđ non fuit liqdum ex partiū ꝯuent. vt ecce,
ꝓmiſiſti mihi nō venire ꝯ aliq̄ ꝓmiſſionē ſub pęna mille,ꝓ qb.
obligaſti mihi oīa bona tua & adiecta clauſula iſtiꝰ l.nunc ego
repio te veniſſe ꝯ,an potero ingredi poſ.an dēo petere qđ priꝰ
hoc liqdetur à iudice?Et vr̄ qđ non requiratur iudicis liqdatio,
l.1.& 2.s̄.ſi ſer.expor.Eꝯ,ꝙ ſic,vt l.1.s̄.ſi man.ita fue.alie.Reſp.
ſic.Qñque liquidatur debitum tp̄e ꝯctus,vt loquitur l.nr̄a.qñ-
que debitum tp̄e ꝯctus non liquidatur,ſed in notorium dedu-
citur per ipſum exercitium, ita qđ intentio actoris eſt fundata,
niſi per aduerſarium probetur aliud, vt q̄do capio in ipſo loco,
in quo prohibitum eſt morari,& tunc nō requiritur liquidatio
iudicis,vt in l.j.ſi man.ita fue.alie.ita intelligo iſtud,ꝙ non erat
notorium ancillam proſtitutam:aliàs poſſit abducere ſine iudi
cis authoritate,vt ff.de contrah.empt.l.ſi quis ſub hac. Si enim
nō p̄ceſſit aliqua liqdatio iudicis, vel partis, nō video qualiter
poſſit ſuſtineri iſta l.facit s̄.de exe.rei iu.l.1. ff.de re iud.l.ſi cum
nulla.Hoc ēt videmus in cōpenſatione,ſi qs ſua autho.cōpen-
ſat,quod ſibi debetur cum eo quod ipſe debet, tamen hoc non
hēt locum,niſi in debito liquido,vt l.fi.s̄.de cōp.& ſic hæredita
tis aditio non p̄t fieri,ſi dubitetur de virib.teſtī. ff.de acq hær.l.
15 ſed & ſi de ſua.& l.cū falſum.e.ti.†Sed qualiter liqdabitur hic?
reſp.parte citata ſolēniter,libello dato,& lit.cōteſt.vt ff.de min.
l.in cāæ.& l.iudices.s̄.de iud.& auth.offeratur.s̄.de lit.cont. ſed
16 an†poſſit adhiberi remediū,quod poſſit ingredi poſ. negotio
nō liqdato?reſp.ſic,vt dicatur expreſſe in conuentione:& liceat
ingredi poſ. & eam retinere ante declarationē, ſeu liquidatio-
nem pro dicta q̄titate,ſeu pro alia,q̄ apparebit ipſum debitorē
debere

a ADD.¶Ale.Im.in d.§.ſi à pupillo,tenet ſecus,gl.ibi 2.ſol.& melius.
b Alex. Hoc no. in c.verum, tenuit contrarium, & communiter ſequuntur ibi doc.facit l.ſi quis curialis,& quod ibi no.bal.C.de epiſ.& cle.& bal.in l.neminem,s̄.de ſacroſ.ec.cum bar.tranſit do.Ant.& Im.in c.verum.
c Ale.Adde bal.in l.legis,qui bo.ce.poſ.
d Ale.Vide bar.l.interdū,ff.đ acq.poſ.& vide bal.l.q.ſ.q.s,& vide do.& bar.ibi.
e Ale.Vide bar.in l.Titius,j̄.al.de pig.act.& latius in l.quamuis,de ſol. & quid in dote,vide bal.in l.2.ſi in cau.iu.pig.
f Alex. Vide bar.in l.fi.j̄.de pac.pig.& j̄.in fi.huius l.de practica j̄.vide,& no. quod licet pretium poſſit committi in arbitrum,tamen fallit in caſu l.ſi fundus,§.fi.ff.e.al.hic:& adde bal.poſt in l.in arbitrium euenientis, de contrah. empt.& bal.in l.ſi fundus, §.fi.
g Alex. Et an requiratur liquidatio,vide bar.l.1.ff.ſi ſer.ven.& l.2.ver.quæro vtrum dominus,de iure emph.& adde bal.in l.per diuerſas,s̄.man.q.10.

debere ex cã ꝑdicta.& ſm hoc poterit ante liqdationẽ ingredi.
Sed an talis ingreſſ⁹ hẽat effectum,apparebit ex ſñia iudicis po
ſtea ſequenti.ar.ꝓ hoc ĩ.de pac.pig.l.2. Et pro hoc facit,qa oĩa
pacta,q̃ in pignore apponũtur,valẽt,niſi reperiãtur ꝓhibita,vt
17 ĩ.de iu.do.imp.l.fi.§.j.†Item qro,qñ debitum eſt liqdatum,an
poſſit qs ingredi nõ ꝓcedẽte mora ſuper oblõne principali. vr̃,
ꝙ nõ,ſed requiritur,ꝙ mora ꝓcedat, alias hypotheca, vel mora
non h̃ret effectũ,vt l.debitores.ĩ.e.& ibi no.In ꝯrũ no.ff.e.l.q̃-
ſitũ.in pr.Reſp.aut ſubeſt cã,qa forte dubitas debitorẽ receſſu-
rum.& ꝑt ingredi añ morã,vt d.l.q̃ſitũ.Aut nõ ſubeſt cã,& nõ
ꝑt niſi ꝓcedente mora,vt d.l.debitores.ĩ.e.& ff.q.mo.pi.vel hy.
ſol.l.ſoluit.§.j.& no.in d.l.q̃ſitũ, & iõ vt hoc impedimentũ tol-
latur,dẽt apponi in ꝯctu ex nunc,i.ipſo die celebrati ꝯct⁹,dedit
licentiã. Quartò principl̃r qro,ꝯ quas ꝑſonas q̃ritur iſtud i⁹. &
18 primò videam⁹,†vtrũ poſſit exerceri ᵃ ꝯ ipsũ debitorẽ reſiſten
a tem.Azo ꝙ non.Io.ꝯ per multas l.hic all.q̃ bñ faciunt.la.But.tз
opi.Azo.nã qs nõ ꝑt ingredi poſ.ĩ colon⁹ poſſidet,vt l.colon⁹.
& l.cũ fundũ.ff.de vi,& vi ar. Sed hoc eſt in colono,qui nullo
mõ poſſidet: ergo multo magis in debitore,q poſſidet oĩmõ.
Præterea aut dices, qđ pactum dedit ius perſonale, & non eſt
verũ,qa non naſcitur actio ex pacto.Aut dices qđ reale,& ma-
lè,qa non ꝯſtituitur ius in re,ſed ius intrandi in rẽ ꝑꝑ licentiã,
& voluntatem debitoris:qua volũtate ceſſat licentia, ar.l.inter
dum.§.fi.de acq.poſ.& ſic non ob.l.in ꝯmodato.§.ſicut,ff.com.
& l.ſicut.ſ.de ac.& ob.qa illud eſt verum,qñ aduerſario eſt ius
q̃ſitum:ſed hic nullũ erat ius q̃ſitũ,nec reale,nec ꝑſonale, vt di-
ctum eſt.Non ob.ll.all.per Gl.qa in eis erat ius q̃ſitum in re,vel
dubitabatur de voluntate debitoris. Iſta ſunt verba ſua,q̃ mihi
nõ placẽt:nã tale pactũ incõtinenti appoſitũ,veſtitur cohæren
tia ꝯctus,vt ſ.de pac.l.legem,& l.in bonæfidei.Ponam⁹.n.te ſti
pulatum eſſe,vt fit hodie cõiter in oĩb.inſtr̃is emptionis,& per
hoc ero obligat⁹ ad patientiã,vel patiendũ te re vti, vel rem in-
gredi.Si igr̃ ꝯuenio, teneor ad intereſſe, vel ad pœnã,vt l.quo-
ties.§.fi.& l.pe.de ſerui.l.corruptionẽ.ſ.de vſuf.& qđ ibi no.&
ſic patet qđ eſt ꝯcta oblo perſonalis.Præterea licet tale pactũ,
non ꝯſtituat ius in re,tñ eſt executiuum iuris realis,& in pacto
executiuo qs obligat⁹ nõ ꝑt ꝯuenire, ſicut nec in ipſa oblõne,
vt l.aliud,ff.de ſol.Præterea nõ ꝑt dici,ꝙ in ll.all.in gl.duret vo
luntas debitoris,vt l.de acceſſionib.in fi.ff.de diuerſis,& temp.
ꝓſ.cũ illud ius vendendi ſit quoddã ius executiuum, & ſic non
ob.l.colonus.& l.cũ fundũ,qa cũ ante colonus interuertit poſ.
dñs non ꝑt ex interuallo poſtea ſua autho.auferre.licet.n.hẽat
ius ad recuperandũ poſ. non tñ hẽt ius executiuum illius iuris,
nec auth.legis,nec ꝯuentione ꝓambula,& iõ oportet qđ agat.
ſed in caſu nr̃o creditor hẽt ius petendi, & hẽt ius executiuum
iuris. Tene ergo, qđ talis licentia non tollatur per reuocatio-
b nem,per d.l.aliud.ff.de ſol.& per all.in gl.non tamen credo,ᵇꝙ
debitore reſiſtente de facto poſſit creditor violenter ingredi,
& armata manu: hoc.n.eſſet cã mortis,tumultus,& rixæ.Nam
manu priuati nõ hoc ꝑt induci,vt l.non eſt ſingulis.ff.de re.iu.
& l.ꝯuenire.ff.de pac.do.&.l.ſi vnus.§.pacta,q̃ turpem.ff.de pac.
Iſtud.n.operatur ſolum iſta ꝯuentio,vt debitore ꝯdicente ſolo
verbo poſſit ingredi creditor ſua authoritate,&hoc eſt qđ vult
dicere hæc l.qđ licet aliàs ſola ꝓhibitio faciat videri vim fieri,
vt l.j.§.qd ſit.ff.qđ vi,aut clã,tñ per hãc ꝯuẽtionẽ excuſatur,vt
vim facere nõ videatur, vt hic dicit tex. ad hoc ꝓbãdũ induco
in teſtem d.Odof.in alia mã,vt ibi latius.vos ſcitis,ꝗeſt qõ vtrũ
iudex poſſit ꝯmittere parti,vt ingrediatur poſſ.ſua autho.& vr̃
tenere,ꝙ ſic,vt ſ.vñ vi.l.meminerint. qđ tenet Iac. de Are. per
multas ll.& ibi no. & per Cy.Alibi tenet gl.ꝯrium.in l.iuſtè.de
acq.poſ.qđ tenet Dy.per l.non eſt ſingulis.de re.iu.& idem te-
net Ia.de Rau.& Pet.per l.miſſi opinatores.ĩ.de exac.trib.lib.x.
& no.per Cy.in l.fi.ſi per vim,vel alio mõ.D.Odo.dicit ſic,Aut
iudex vult ꝯmittere parti,vt ingrediatur per vim,ẽt ſi reperiret
reſiſtentẽ,& nõ ꝑt,vt d.l.nõ eſt ſingulis,& d.l.miſſi opinatores.
ĩ.de exac.tri.lib.x.Aut qđ ingrediatur ſine vi,& ꝑt,vt no.in d.l.
meminerint.cũ ſi.all.per Iac.de Are.ita ergo in propoſito cũ li-
centia iudicis, & partis eq̃parẽtur,vt ſ.de pi.ac.l.pe.& eſt gl.no.
c Inſt.de lib.§.multis.Et ꝑdicta vera, ᶜ qñ†in inſtr̃o fuit pactũ de
19 ingrediendo ſua authoritate. Sed ſi fuerit additũ plus,ſ.qđ de
bitor ꝯſtituit ſe creditoris noĩe poſſidere,vel ꝓcario poſſidere,
tunc qa apud creditorem eſt vtraq; poſ.vel ſaltem ciuilis,vt di-
ctum eſt,ſi debitor reſiſteret,faceret vim,&ſpoliaret eum,& iõ
poſſet ipſe incõtinenti per vim ingredi.Erit ergo magis defen-
ſio,q̃ occupatio,vt no.in ſi.l.cũ fundũ.ff.de vi & vi ar.Facit ff.e.
ti.l.poſſeſſionem.Itẽ,q̃ dixi de ꝓbatione ſimplici ſolo verbo,in
telligo,niſi ex iuſta cã ipſe prohibebat,vt puta,qa debitũ offer
tur,vel alia iuſta cã,vt ĩ.debi.ven.pi.imp.non poſ.l.2.ſ.vnde vi.
l.nõ ab re.ff.de vi,& vi ar.l.colonus.Diſtingue ergo ſic.Aut de-
bitor reſiſtit ex iuſta cã,aut ſine iuſta cã,& tunc aut reſiſtit ſolo
verbo,& nil operatur talis ꝯdictio.aut reſiſtit facto,& tunc aut
conſtituit ſe creditoris nomine poſſidere,tunc ꝑt creditor per
vim ingredi:Aut ſolùm dedit licentiam ingrediendi,& tunc de
20 bitore reſiſtente non poteſt ingredi, vt ex ꝑdictis patet.† Sed
an à vitio clandeſtinitatis excuſet talis conuentio, vt ſic poſſet
ingredi debitore ignorãte,an requiratur eius ſcientia?Videtur,
ꝙ ſcientia requiritur,vt ff.ſi ſer.vend.l.ſi à te.Econtra vr̃,ꝙ non
vt hac l.cum ſim.Hoc tangit Spe.in ti.de emp.& ven.§.1.ſuper
illo ver.quam accipiendi,&c. Mihi autem vr̃,ꝙ ſi excuſet à vi-
tio violentiæ,quod maius eſt,quod apparet,quia afficit rem,vt
no.in l.vitia.ſ.de acq.poſ.multo magis excuſet à vitio clande-
ſtinitatis.Pro hoc text.ff.de fur.l.cum creditor. cum gl.nam ibi
loquitur,quando quis aufert,quod patet ex tit.in quo eſt poſi-
ta,vt no.in ſimili.ff.de con.ind.l.fi.in prin.facit de in diem addi.
l.Imperator.in fi. Non ob.l.ſi à te. quia illa verba concedo tibi
in ædes meas immittere,eſt ſolum conceſſio iuris illius ſeruitu
tis.Non autem conceſſit licentiam accipiendi poſ.vel dum ibi
dicit,ſcienti,ſubaudi maximè.Si alio modo intelligeres,cõuen
21 tio iſtius legis nihil operaretur,vt ſ.de acq.poſ.l.2.¶†Quid in
d ſucceſſore ᵈ vniuerſali,vtrum contra eum poſſit exerceri ius i-
ſtius conuentionis? Reſpond.aut eſt hæres eiuſdem conditio-
nis,cuius eſt defunctus,& tunc idem,vt l.hæredem,& l.ꝙ ipſis.
de re.iu.aut eſt alterius conditionis,quia forte iſte eſt pupillus,
vel eccleſia,& tunc eſt dubium, per ea,quæ dixi ſ.in 1.q.princi
pali.tamen ſolutionem huius collige per ea,quæ not.Cyn.ſ.de
22 ſacroſ.ecc.aut.quas actiones,5.q.†item dubitatur quid de ſuc
e ceſſore ſingulari,cui debitor alienauit,vel ad eum poſſeſſio ali-
qua peruenit, an contra eum poſſit exerceri ᵉ talis conuentio?
Gl.dicit,ꝙ ſic,per l.Titius.ff.de ſeru.exp.Item per rationem.qđ
ius pignoris eſt in rem,vt ĩ.cod.l.pignoris. Item iſtud pactam
eſt executiuum illius talis iuris,ergo,&c.hoc tenet Pet.& Cyn.
& Spe.in ti.de pign.§.j.ver.item quid ſi debitor. Alij ſunt in con
traria opi.vt Mar.antiquus glo. per l.eum.de act.& ob. & idem
Rof.ti.de edi.diu. Ad.tol.quia tale pactum non afficit rem, ſed
perſonam,vt l.fi. ff.de contrah.emp. & ſ.de cond.ob tur.cau.l.
ea lege,& idem tenet Iac.But.Ad l.Titius,Reſp.ꝙ ibi loquitur
in caſu ſpeciali. Iaco.de Bel. diſputauit iſtam qu.& determinat
idem,ꝙ tale pactum eſt perſonale,& non afficit rem,vt dictis le
gi.& l.vt pomum. ff.de ſeru.& ff.de alie.mu.iu.cau.facta.l.3.§.
opus.& com.ꝓd.l.venditor.in prin. & quod ibi no.in ver.ſucce
dentium. & ad treb.l.1.§.ſi hæres,ad l.Titius,reſpon.ꝙ ibi erat
tale pactum ꝙ operatur in reſolutione contractus,& trãſlatio-
ne dominij manus iniectionem. vt l.ſi quis ſub hoc pacto. de
contrahen.emp.& ſ.ĩi ſer.expor. l. 1. & 2.no.in l.traditionib.ſ.
de pact. & ideo : quia habet continuum ius in re,afficit rem,&
tranſit ad ſingularem ſucceſſorem.ſecus in hoc pacto, quia nõ
habet ius.hæc reſp.non placet.Nam ſi ille,qui non habet ius in
re,ſed eſt habiturus manu armata,ꝑt legis conuentionem exer
cere ꝯ tertium poſſeſſorem,multo magis creditor,qui ante ha
bet ius in re.Item ſicut tale pactum eſt executiuum iuris pigno
ris,ita in l.Titius,illud pactũ manus iniectionis eſt executiuum
ꝓcedentis oblonis de ſeruo exportando, vel non proſtituẽdo.
Quid ergo dicemus?in iſta q.mihi vr̃ ꝯſiderãdum,quod ex iſto
pacto de ingrediendo,oritur primò quædam actio perſonalis,
quia debitor tenetur ad patientiam,vt ſ.dixi, & iſta non tranſit
ꝯ ſingularem poſſeſſorem,& ita loquuntur oẽs ll.ſ.all.Item ex
iſto pacto oritur quoddam ius,qđ eſt executiuum præcedẽtis
obligationis,& facit ipſam obligationem hr̃e paratã executio-
23 nem,ſm voluntatem creditoris,vt hic in fi.†Sicut ex ſñia ori-
tur actio iudicati,vel in factum,itẽ officium iudicis, qđ hẽt pa-
ratam executionem,vt l.minor 25.ann.cui fideicõmiſſum.ff.de
min.& ſ.de exe.rei iu.l.2. ita poteſtas ingrediendi,q ꝯpetit cre-
ditori ex ꝯuentione,eq̃paratur illi poteſtati,& licentiæ ſibi da-
tę ꝑ iudicẽ,vt ſ.de pig.ac.l.pe.& ſ.ſo.ma.l.dotis.& ĩ.ſi in cau.iu.
l.j.Videamus ergo,an iſtud ius exequendi,ſeu executiuũ,ꝙ im-
ploratur

a ADD.¶Ale.Vide Bar.l.1.ſ.e.ĩ lec.no.in hac repet.& Bar.l.alia.§.elegãter,ſol.
ma.& l.2.ver.q́ro vtrũ,đ iur.emph.plene ꝑ Sal.l.poſſeſſionẽ,ĩ.ad l.Iul.de vi.
b Alex.Credo.Adde Bar.in l.alia,§.eleganter,ſol.mat.in l.iuſte,de acq.poſ.
c Alex. Prædicta vera.Si debitor dedit licẽtiam de ingrediendo,& ꝯſtituit ſe
creditoris noĩe poſſidere,ꝑt ingredi ẽt debitore reſiſtẽte,& ꝑ vĩ, qa magis
eſt defenſio,q̃ occupatio.Vide Bar.ſ.e.l.dũ Bar.hic dicit, vel ſaltẽ ciuilis.di
cit,qđ vr̃ tenere ꝯrũ ipſe in l.2.in ver.q́ro vtrũ dñs,de iure emp.Pro cõcor
dia vide Im.in c.fi.de loc.& adde,quæ habes in l.ſi ex ſtipu.ff.de acq.poſ.
d Barb.Quid in ſucceſſore.Vide plene per d.Pet.in conſ.127.& in c.quia V.de
iud.&in c.cum dilecti,de don.& al.bar.ſibi contrarium in l.Celſus,de vſuc.
e Alex.Poſſit exerceri. Adde qđ bal.in c.1.§.ſi qs vero,de pac.iura.fir. dicit,ꝙ
ſi mortuus eſt ille,cui data eſt licentia per pactum ingrediendi ꝓpria autho
ritate,qđ tranſit ad hæredem,quia iſtud pactum nõ eſt priuilegium, ſed ius
cõe.no.ff.de pig.ac.l.ratiario.Item trãſit in ſingularẽ ſucceſſorẽ, vt puta,qa
ſit ceſſum,nã cedi ꝑt.Ita dicit bar,in l.1.in §.vſufructuarius,ff.de op.no.nun.

ploratur à iudice, trãseat ad singularẽ successorẽ, vt ꝯ eũ possit impetrari executio, an dẽat fieri ꝯ eũ non⁹ ꝓcessus: & post hoc videam⁹ de isto iure exequẽdi, quod venit ex ꝯuẽtione. Circa hoc ãt reperio, qđ Cy. dicit, qđ aliqñ alienatio est facta cũ do-
a lo, tunc ꝯ singularẽ successorẽ[a] p̃t fieri executio, vt s. vt in pos. le. l. certa. & ff. vt in pos. le. l. si legatorũ, & l. is cui §. q in posse. & no. per eũ. s. de alie. iu. mu. cã fac. l. j. in 9. q. istud nõ placet mihi simpl̃r: qa ꝯ l. j. §. necessario. ff. si vent. nomi. mu. p̃terea prius dẽt agi reuocatoria, vt inst. de act. §. itẽ si qs in fraudẽ. Circa hoc igr̃
b do talẽ doctrinã.[b] aut q̃ritur de iure executiuo personalis, aut realis. 1 casu, aut loqmur in ꝯ̃tib. & non trãsit executio ꝯ singularẽ successorẽ nõ reuocata alienatione, vt d. §. itẽ si qs, inst. de act. aut in vltimis volũtatib. & tũc aut alienatio fuit facta do lo, & transit ꝯ singularẽ successorẽ, vt d. l. certa, & l. si legatorũ. aut sine dolo, & nõ transit ꝯ eum, vt l. si. ff. vt in pos. le. secundo casu, q̃do q̃ritur de executiõe iuris realis, tũc ille tertius possessor nõ hẽt cãm ab eo, ꝯ quem principal̃r oritur ius exequẽdi, & tũc ꝯ eũ trãsit, vt l. sæpe. in fi. ff. de re iu. & s. q. res iu. nõ noc. l. 1. & 2. aut hẽt cãm ab eo, & tũc aut tale ius exequẽdi erat in esse ꝓductũ anteq̃ trãsiret ad istũ 3. possessorẽ, vt qa iã erat lata s̃nia, aut erat in actu ꝓducẽdi, qa pendebat litigiũ: aut nõ erat in esse, nec erat in actu ꝓducendi, qa lis incœpta nõ erat. 1. casu transit ius exequẽdi, vt l. si superatus. §. j. ff. de pi. & de exce. rei iu. l. si mr̃. §. fi. & l. iudicatę. §. fi. 2. casu, aut per talẽ actũ res fuit facta in alienabilis, vt qa erat qõ de dñio, & sic erat res litigiosa, & tũc ꝯ talẽ successorẽ trãsit ius exequendi, vt j̃. de liti. l. 2. & sic nõ erat necesse vt intentaretur ꝯdõ ex illa l. ꝓ re reddẽda, licet hoc posset fieri si qs vellet, & ita intelligo gl. ibi positã. aut erat in actu ꝓducendi, & tũc nõ obst. tali litigio poterat alienari, qa erat qõ in hypothecaria, & tunc nõ trãsit ius exequendi, sed erat opus ꝯ successorẽ, nouo processu, vt aut. de liti. §. ad hæc. posita j̃. e. aut. hoc ita, sec. solõnẽ Rof. positã in aut. hoc ita si debitor. Tertio casu ius exequẽdi procedens ex s̃nia, nõ transit ꝯ talem successorẽ, vt l. si mr̃. §. fi. & l. iud. §. fi. ff. de exce. rei iu. p̃dicta vera, nisi in vltima volũtate, in qua distingue, aut cũ dolo, aut sine dolo, vt s. dixi. Hoc verũ, nisi per suam sciam, vel patientiã p̃iudicaret sibi 3. possessor, vt l. sæpe. §. j. de re iu. & quod no. j̃. e. l. p̃ses. Hoc p̃misso, venio ad q. ꝓpositã & dico quod si dcm̃ pactũ fuit appositum ad executionem obl̃onis personalis non p̃t exerceri ꝯ singularem successorem, nisi alienatione facta in fraudẽ rescissa, vt inst. de ac. §. itẽ si qs in fraudẽ. & iõ cũ tale pactũ, de quo loqtur l. Titius. de ser. expor. & de ꝯ̃h. emp. l. si quis sub hac. hanc alienationẽ ipso iure rescinderet, tale pactũ, seu legis ꝯuẽtio p̃t exerceri ꝯ quẽlibet successorẽ, nec est necesse quod rescindat̃ à iudice, cũ rescindatur à lege. vt ff. de ꝯd. inst. l. q̃ sub ꝯdõe. §. fi. ad hoc facit quod dixi s. per Iac. de Bel. vel possumus
c sic dicere, quod ibi sunt casus sp̃ales sec. Ia. Bu. Si verò tale[c] pactũ apponitur ad executionẽ iuris realis, vt in executione pignoris, tũc aut ille 3. possessor nõ hẽt cãm à debitore, & ꝯ eũ nõ trãsit tale ius exequẽdi, vt d. l. sępe. in fi. & gl. q̃ dicit, vel alio mõ pos. est apud aliũ, nõ bene dicit. Si verò hẽt cãm à debitore, tũc si debitũ in instr̃o nõ fuit liq̃datum, & sic res trãsit ad aliũ, ꝯ eũ nõ p̃t exerceri lex ꝯuẽtiõis, vt dictũ est. Sed si debitũ tp̃e ꝯ̃tus fuit liq̃datũ, & sic ius exequẽdi fuit in esse ꝓductũ, & tũc trãsit in sing̃re successorẽ, vt d. l. si superatus. §. 1. cũ fi. & ista gl. in hoc
24 bñ dicit. † Aduerte tñ,[d] qa ꝯ ipsum debitorẽ p̃t exerceri istius
d l. cõuẽtio sine iudice, quia oĩa sunt liquidata: sed ꝯ istum 3. possessorẽ nõ est ita liquidũ, qa p̃t esse dubium, an habeat cãm ab eo, vel nõ. Hoc ergo debebit corã iudice liq̃dari, & summariè, sicut dicemus in l. à Diuo Pio. §. si super reb. de re iu. quo liq̃dato poterit ingredi sua auth. Puto ẽt qđ sufficeret hoc esse manifestum, quod à debitore hẽat cãm, vt l. emptor, in pr. ff. de ac. emp. sed ꝯ p̃dicta posset qs instare. Locator hẽt immissa, & illata tacite obligata, & ea p̃t sua auth. includere, vt ff. de dã. infe. l. vtiq; & ff. in q. cau. pig. ta. ꝯ̃ha. l. licet. Ecce ergo, quod i⁹ executiuum erat in esse productum, tamen si illæ res p̃ueniunt ad 3. hñtẽ cãm à debitore, non possum iure executiuo vti, sed dẽo agere hypothecaria, vl̃ interdicto Saluiano, vt ff. de Sal. inter. l. j. & s. de Sal. interd. l. j. & ibi no. so. illud ius exequẽdi sua auth. est lĩtatũ certo loco, vt includatur, donec sunt in domo, & iõ si ex trahũtur de domo, cessat dcm̃ ius. Si verò eẽnt in domo tãq̃ alienatæ, & traditæ, adhuc posset exerceri dcm̃ ius includẽdi, per
25 ea, q̃ dicta sunt. † Sed an possit adhiberi remedium, qđ indistin ctẽ ꝯ successorẽ hñtẽ cãm à debitore posset exerceri talis l. cõuentio, vel fieri executio ex sentẽtia lata ꝯ debitorẽ, posito qđ idẽ ius executiuũ nõ fuerit in eẽ ꝓductũ tp̃e alienationis. Credo, qđ sic in ꝯ̃tu pignoris, hoc mõ. s. q. adiiciatur in alienõe, ꝙ debitor ꝓmittat dictã rẽ nõ vẽdere, tũc vẽdõ facta nõ valet, vt l. si creditor. §. fi. de distr. pi. & ꝯ successorẽ trãsit ius executiuũ, sicut dixi in re litigiosa fcã inalienabili: qa si alienatione rescissa per iudicẽ, p̃t fieri executio ꝯ sing̃rem successorẽ, vt d. §. itẽ si qs in fraudẽ. ergo & hic in alienatione rescissa per l. ar. ff. de ꝯd. inst. l. q̃ sub ꝯdõe, §. fi. sed pone, quod debitor nõ solũ dedit lcĩã ingrediendi, sed ꝯstituit se creditoris noĩe possidere simpl̃r, vel p̃cario, an ex hoc tribuatur creditori plus iuris ꝯ sing̃le successorem? resp. sic, & multũ bene. Aut. n. ex hoc creditor sibi acq̃siuit pos. ciuilẽ, & nãlẽ, quia simpliciter debitor ꝯstituit se credi-
e toris noĩe possidere, ita ꝙ sola detentio[e] remanet penes debitorem, & tunc si debitor tradidit alteri, priuat creditorẽ pos. & p̃t eam recuperare, l. ex libris. de acq. pos. & ideo creditor p̃t ingredi sua auth. ẽt si per vim inueniret resistentiam, quia magis esset defensio, q̃ occupatio, vt l. cũ fundum, & ꝙ ibi no. ff. de vi, & vi ar. & s. dcm̃ est in 4. q. prin. Si verò apud creditorẽ ẽ sola ciuilis, quod est in dubio, qñ cõstituit se precario noĩe possidere, vt s. dixi in 2. q. prin. tunc debitor tradendo alteri, vel si deiicia-
f tur,[f] non priuat creditorem pos. ciuili. quia per se stat, nec coherer naturali, vt ff. de vi, & vi ar. in l. si de fundo, & ibi no. de acq. pos. l. peregre. & ibi no. & ideo occasione suæ ciuilis pos. posset ẽt ingredi per vim, si reperiret resistentiam, vt dcm̃ est, & illud
26 tenebat Ia. Bu. quod est notandum. † Quintò principaliter est videndum de officio iudicis, quando ad hoc aditur, de quo tangitur in fi. nostræ l. Et primò, cũ iudex aditur ex vrbanitate, an debeat pars citari, libellus dari, & ordinariè procedi, vel nõ? gl. l. meminerint. s. vnde vi, vr̃ tenere, ꝙ ẽt sine citatiõe iudex posset cõcedere lcĩam, vt ibi patet in j. gl. circa fi. Alia gl. vr̃ tenere ꝯ̃rium. s. quod requiratur libellus, & procedatur ordinariè, vt s. de iur. emph. l. 2. in pr. gl. ma. Alij, vt Ia. de Bel. qui disputauit istã q. sic distinguunt. aut iudex mittit creditorem in pos. reo nõ citato, & missus in suo iure debet tueri. ar. quod me. cau. l. fi. & ne vis fiat ei, l. si quis missum. in pr. & sic p̃t procedere gl. l. meminerint. & de re iu. l. à Diuo Pio. §. si super rebus. Aut iudex facit partem citari, ꝙ est prudentius, & rõabile, vt l. nam ita diuus. ff. de adopt. & s. si minor se ab hæredi. abst. auth. si omnes, si per vim, vel alio mõ. l. 2. & tunc si confiteatur, non offertur libellus. ff. ad l. Aquil. l. proinde. la 2. de iud. l. si debitori. & not. in l. 1. C. de lit. cont. Si verò debito ꝯdicit, allegãdo solutionem, vel aliud obiiciendo, quo probato repellit agẽtem, credo illic libellum necessarium, vt in aut. offeratur, de lit. cont. & per alia iura ad hoc allegata. ista sunt verba sua. de omnib. rationib. eius faciam mẽtionem j̃. singulariter respõdendo. Mihi autem vr̃, ꝙ in proposito data licentia per iudicem parte non citata, nihil operetur, nec dari debuerit, vt l. nam ita diuus. ff. de re iu. & l. de vnoquo-
g que. cum fi. Sicut nec iudex debet[g] mandare sentẽtiam executioni, nisi parte citata ad opponendum. quare non debet fieri executio. Multæ enim exceptiones possunt opponi post sentẽtiam, vt l. j. s. de iu. & fact. igno. & hoc no. per Cy. quo. appellatio. non recip. l. ab executiõe. De hoc ẽ casus in l. meminerint. s. vnde vi. ibi, ad insinuandum sententias, &c. sec. lec. Odof. vt patet in libello suo in l. illa, si tamen iudex contra fecerit, nihil operatur, sed perinde est, ac si debitor sua aut. intrauerit, & ideo per iudicem postea parte citata erit confirmandus in poss. vt l. 3. §. missum. ff. ad Carbonia. & s. de Carbonia. edi. l. 1. sec. lect. Rofr. & sic etiam hic dicit Ia. prædictus. Sed si sua auth. non potuisset ingredi, & ingressus fuisset authoritate iudicis, & sic in pœnam à iure positam incidisset, vt l. meminerint. reprobata glo. vt ibi dixi, & not. in l. si quis in tantam, s. vnde vi. super secundo membro. dicit verum Ia. sine dubio. Super 3. autem membro credo, quòd

a ADD. ¶ Alex. An possit fieri executio contra non alienantẽ, adde bal. l. si quis missum, in §. iudex, de dam. inf. & ibi dixi, & late per d. Ant. in c. quia, de iud.
b Ale. Doctrinam. Idem tenet bal. in l. à Diuo Pio. §. si super, de re iud.
c Ale. Pro quo bene facit, qđ sing. no. bal. l. per diuersas, s. manda. in x. q. & adde bar. per illũ tex. in l. is cui, §. in possessiõe, ff. vt in pos. le. gl. & d. Ant. c. q. 1, đ iu.
d Barb. Tamen. Ego consului Parmæ, qđ bart. hic non. đt quod instr̃m nõ liq̃dũ ꝯ principalem, possit liq̃dari ꝯ particularẽ successorem pendẽte executiõe, vide in illo ꝯsi. & de ista practica, Ia. Bu. vt in ꝯstituto precarij operetur effectum in d. l. fi. C. de ac. pos. vide bal. l. 1. C. de reuo. his, q̃ in frau. cre. & d. l. fi. Ia. Bu. in auth. hoc si debitor, C. de pig. & in l. fi. & in l. simili, & in l. exitus, ff. de acq. pos. & in l. 2. §. hæc actio, ff. vi bo. rap. & similiter hic, ego in illo consi. reprobaui illam in creditore, vide ibi, quia est subtile.
e Ale. Detentio. Vide bal. hic in lec. no. in rep. 3. q. an hoc pactum possit exerceri ꝯ singularẽ successorẽ, vbi vr̃ tenere istam primam partem, & vide s. ea. l. interdum, in fi. de acq. poss. & in l. Celsus, ver. sed pone quod debitor, ff. de vsuc. teneat ꝯ̃rium, quem ibi sequitur Imo. & communiter omnes, & verius.
f Ale. Adde quod idẽ tenet Ia. bu. & bar. in lect. huius l. s. & ẽt Sal. licet bar. l. in
g Ale. No. quod idẽ vr̃ tenere bal. l. 2. in x. q. s. de ser. ꝯ̃rium facit, qđ dixit Inn. c. quia p. p, in gl. illud aũt, de elec. vbi dicit, qđ si facio citare aliquem, quem non oportebat citari, non est expectãdus, cogita, qđ tñ differt, sed cum bar. hic vr̃ tenere bal. l. 1. s. de exe. rei iu. per Doc. §. actionũ, inst. de ac. & adđ bal. l. 2. s. de iur. emp. vbi dicit qđ requirit̃ partis citatio si adit̃ iudex, licet ꝓpria aut. fieri possit p̃ l. meminerint, pro quo vide bal. l. nec quicquã. §. vbi decretũ, de of. ꝓcõ. adde bar. l. j. §. satisdatum, quor. legat. bar. l. 3. § fi. de contrata.

a quòd non dicit verũ,nec dẽt dari libellus,[a] ſed dẽt ꝓcedi ſum-
mariè,ſicut cũ ſit executio rei iudicatæ, vt l.à Diuo Pio.§.ſi ſu-
per reb.& l.minor 25.an.cui fideicommiſſum.ff.de minorib.&
ꝙ hoc ſit verũ,ꝓbo,qa illud ius exequendi ex ꝯuentione,& iu
dicis auth.æquiparantur, s̃.de pig.act.l.pe.& s̃.ſo.ma.l.dotis.p̃-
terea,in oĩ iure,quod oritur ex ſentẽtia iudicis proceditur ſum
mariè,vt d.l.à Diuo Pio.in pr.ergo & hic,cũ oritur ex ꝯuentio-
ne,vt ff.de iurei.l.j.& l.iuſiurandũ,quod ex ꝯuẽtione.p̃terea,ex
iureiurãdo oritur ius exequendi,vt fiat ſummariè,ſicut ex ſnĩa,
vt l.2.ff.de iurei.& l.ſed & ſi poſſeſſori.§.ſi cũ hr̃ditate.e.ti.ergo
idẽ hic in iſto iure exequendi,qđ oritur ex ꝯuentione.Pro hoc
facit ff.de pac.l.tale pactũ.§.q ꝓuocauit.& hoc vr̃ de mẽte roſ.
d.ti.de edic.di.Ad.toll.ver.itẽ q̃rit̃, an illud.& ver.ſe.hoc idẽ tẽt
Spe.de iure emph.§.nũc aliqua.ver.49.Prædicta intelligo vera,
ſi de tali ꝯuentione de ingrediendo apparet publicum inſtr̃m,
ex cuius inſpectione iudici deducitur ad notitiam. ſed ſi de tali
ꝯuẽtione apparet per teſtes,tunc dẽt dari libellus,& lis ꝯteſtari,
qm̃ alr̃ nõ poſſunt recipi teſtes,vt extra,vt lit.non ꝯt.c.qm̃ fre-
quenter.& s̃.de teſtib.aut.ſi qs aliqd.cũ ſua gl.Ad hoc, ẽt facit,
qđ no.in gl.s̃.de edic.di.Ad.tol.l.fi.& ĩ l.2.s̃.de iur.emph.ſed fa-
b teor,quod p̃t,ſi vult dare libellũ,& ꝓcedere ordinariè, *b* vt ibi
no.nõ tñ cogitur,vt dixi.Et ſic intelligit Spe.d.ver.49. Ad rões
la.reſp.primũ dũ dicit, quod à colono, vel inquilino interuer-
ſa poſ.nõ licet dño eũ ſine libello eiicere,vt ff.de vi,& vi ar.l.co
c lonus.& l.cũ fundũ.rõ eſt vt dixi *c* in 4.q.prin.ſecũdò,qa impe-
d diẽtẽ me vti poſ.mea poſſum auth.mea ipſum ꝓhibere,[d] vt ff.
ad l.Aqui.l.quemadmodum.§.j.& l.fi.§.ſi ad ianuam.qđ vi aut
clã.& tñ ſi auth.iudicis peto,dẽt offerri libellus,vt s̃.vti poſ.l.1.
ſed ibi ius illud nõ p̃t fieri manifeſtum ex inſtr̃i inſpectiõe,nec
tale ius eſt liquidatum ex partium conuentione. Tertiò,qa per
hypothecariam nuda poſſ.auocatur, vt l.cum venditor. in pr.
ff.de euict.& tñ ibi offertur libellus,vt in auth.offeratur.de lit.
ꝯt.ergo & hic,ſed illud qñ hypotheca tm̃ fuit conſtituta ſuper
petõe pignoris,& iõ oportet,qđ procedatur ordinariè, vt l.j.s̃.
de exec.rei iu.hic loquitur qñ ius executiuum fuit in pacto cõ
ſtitutum. Quartò quod colonum & inquilinum nõ ſoluentẽ,
licet propria auth.expellere, vt s̃.lo. l.ædem.& l.emptorem.de
dam.inf.l.vtique. ſed quando fit per iudicem, offertur libellus,
vt s̃.de loc.l.conductore.& ſup.vnde vi.l.non ab re.ſed illud ve
rum,quando vult agere condictione ex legib.illis prȩallegatis:
ſed ſi vellet implorare ſimplicem expulſionẽ , poſſet per offm̃
iudicis ſummariè, vt s̃.dixi in emphyteuſi. Quintò per l.de pu-
pillo.§.q opus.ff.de no.ope.nũ.l.1.§.neceſſe.ff.ſi vẽt.no. mul.in
po.mi.ſed ex illis nõ p̃t liq̃re iudici ex inſtr̃i inſpectione,nec eſt
liqdatũ ex partiũ ꝯuẽtione.Sextò, qa vbi apparet legitimus ꝯ̃-
dictor,dẽt offerri libellus,vt l.fi.s̃.de ed.Di.Ad.to.ſed hic debi-
tor,vel alius habens cauſam ab eo nõ p̃t eſſe legitimus ꝯ̃dictor,
licet ipſe,vel alius author ius exequendi conceſſerit,ideo pro-
ceditur ſummariè.ſeptimò,qa quãdo officium iudicis petitur,
offertur libellus,vt ff.quis ordo in bo.poſ.ſerue.l.2.§.dies.facit,
quod no.inſt.de act.in rub. vel in pr.ſed illud eſt verum in offõ
iudicis,quod alias imploratur in executione,vt d.l.à Diuo Pio.
§.ſi ſuper reb. Octauò, quia iudex iudicando non ſeruat formã
conuentionis,vt l.qualem.ff.de arb.ſo.per ea,quæ no.in l.ſi cõ-
uenerit.ff.de re iud.Nonò,quia ſi ſtipulor per fundum tuum i-
re, agere licere, vel habere licere,vel quod liceat,ſi prohibeas,
debet dari libellus,vt l.ſtipulatio iſta,§.j.& §.ſi quis ita.de verb.
ob.& C.de vſufr.l.corruptionem.ſed ad hoc reſp.vt dixi s̃.in 4.
q.princ.ver.ſed an à vitio. Vel ſi intelligas, quod ibi volebat a-
gere ad intereſſe prohibitionis,eſt reſpõſio,quod quantitas nõ
27 erat liquidata in iſtr̃o,nec ex partiũ ꝯuẽtione.† qd ſi de ingre-
diendo tm̃ fuit data licentia in inſtr̃o? & ſic propter acquiſitio-
nem poſ.ad iudicem venit de neceſſitate,vt hac lege, ſec.lectu
rã meam,vtrũ tũc neceſſarius erit libellus?certè cũ illud ius ex-
ecutiuum acquiſitionis poſſ.non ſit ortum ex partium conuẽ-
tione ad hoc,vt oriat̃,dẽt p̃cedere libellus,& lit.ꝯt.vt in aut.of-
feratur.& s̃.de ſen.l.ꝓlatã.Sicut videmus,ꝙ ille qui habet natu
ralẽ poſ.dẽt agere ꝯ̃ eũ,q hẽt ciuilẽ rei vendi.multo magis hic,
qa per ingreſſum hẽt ſolum detentionẽ,vt l.3.§.j.ff.ad exh.& de
vſuf.l.cuiuſcunq;.§.j.& no.de rei ven.ſuper rub.de ac.poſ.l.Põ-
28 ponius.§.ſi is q p̃cario.& s̃.vbi in rem ac.l.2.dubitari poſſet † cũ
creditor inuenit debitorẽ armata manu reſiſtentẽ, an creditor
implorãdo offm̃ manus militaris debeat offerre libellum? Qđ
vr̃, qa tale ius ingrediendi violenter,non fuit ortum extra iudi
cium ex pacto,vt dictum eſt,ergo vr̃,ꝙ dẽat p̃cedere ſententia,
vt dictum eſt.credo tñ.ꝙ dẽat p̃cedere ſummaria cognitio, qa
ius executiuum eſt ortum extra iudicium:auxilium manus mi
litaris eſt coadiuuatiuum illius iuris executiui,nec eſt per ſe ius
e vt ff.ne vis fi.l.ſi qs miſſum.de rei ven.l.q reſtituere.Iuxta p̃miſ-
9 ſa[e] q̃ro,† an cum iudicis offm̃ imploratur,vt declaretur iſtud p̃-
tium rei,dẽt offerri libellus,& ordinariè ꝓcedi?de quo dixi s̃.2.
q.prin.ver.vlterius.de quo loqtur l.vlt.§.j.j̃.de iu.do.imp.Br̃ di
co,ꝙ libel.nõ eſt neceſſarius,ſed res expeditur cã ſummatim co
gnita,qa nõ petitur ꝯ̃ partẽ aliqd, ſed ſolũ res æſtimari petitur,
ergo nõ offertur libell⁹, ſicut q̃do petitur dari tutor, vt l.diuus.
q pe.tu.& no.Spe.de of.iu.§.iudi.offm̃.ver.porro.p̃terea ꝙ hæc
res æſtimetur,eſt quoddã ius executiuũ perſonalis obl̃onis,per
qđ qs ꝯſeqtur qđ ſibi debetur,vt s̃.de exe.rei iu.l.ordo. & l.fi.
ſi in cau.iud.pig.l.2.ſed in iſto iure executiuo nõ offertur libel-
lus,vt s̃.dixi.ergo,&c.Erit igitur ordo,ꝙ pars citetur,ſi velit ali
qd opponere,quare nõ debuit fieri iſta executio,& ſi habita co
gnitione ſummaria nil iuſtum ꝯ̃dictionis oſtẽdat,tũc iudex fa-
ciat partes eligere duos bonos æſtimatores,vt s̃.de 2.nup.l.hac
edictali.§.his illud.vel ipſe iudex eligat. vt in auth.de nõ alie.§.
qđ ãt.vñ ſumitur auth.ſi quas ruinas.s̃.de ſacro.ec.& eos faciat
iurare de æſtimatiõe tm̃ legaliter fiẽda,vt d.ll.patet,& s̃.de fide
inſt.l.cõparatiões, licet q̃dã gl.videãtur velle,ꝙ tales perſonæ
nõ debeãt iurare.& no.s̃.de teſti.l.iuſiurãdum.& ff.de ven.inſp.
l.j.cir.pr.ſuper ver.vel duæ,& malè,per d.ll.Et tũc iudex,ſm̃ eo-
rũ æſtimationẽ faciet declarõem ſed q̃do ex ꝯuentione in poſ.
rei ingrediatur,& iudicis licẽtia,dicetur ne pignus p̃torium,vel
ꝯuentionale?Roſ.d.ti.diui Marci,dicit ꝙ eſt cõuentionale.ar.ff.
de nou.l.ſi ita fuero ſtipulatus.§.fi. cum iudex non det pignus,
ſed datum ꝯfirmet,ſeu exeqtur.in ꝯ̃rium facit ꝙ dr̃ tutorẽ ꝯfir
matũ eſſe datiuũ,vt ff.de teſt.tu.l.iure noſtro.in fi.& no.per Dy.
ſuper ru.de ꝯfir.tu.per Cy.de ꝯfir.tu.l.2.tñ puto Roſ.bene dice
re.& illud,ꝙ de tutore dicitur,eſt,qa tutoris datio fuit inualida.
ad quod facit ff.ſi cer.pe.l.certi condõ.§.qm̃.& hoc eſt vtile ſci-
re propter ea quæ not.per Dy.in c.qui prior.de re.iur.lib.6.

¶ Contrarietas,& Concordia.

Pro cõcordia aduerte,ꝙ ingredi p̃t propria authoritate poſſeſ.
dñs rei emphyteuticæ præſuppoſita ipſa caducitate emphyteu
ſis ipſo emphyteuta ꝯ̃dicente.ita d.Iaſ.l.2.s̃.expediendo gl.ver.
repellere.C.de iur.emph.al.Bar.tenere in l.certa forma. C.vt in
poſ.le.ꝯ̃.al.Bar.tenere in d.l.2.& ꝯ̃ principium diſt.vbi tenet ne
gatiuã.& ibi al.Bar.ꝯ̃riari in hac repe.l.creditores.4.q.prin.ver.
& p̃dicta vera,&c.q̃do in inſtr̃o inueſtiturȩ adeſt ꝯſtitutũ,vel p̃
cariũ poſitũ in pacto de ingrediendo bona debitoris ꝓpria au-
thorit.qa ſaltẽ ciuilis poſſeſſio eſt penes creditorẽ,iõ incõtinẽ-
ti poſſet ꝓpria auth.qa dr̃ potius defenſio q̃ occupatio,tãq̃ ſpo
liatus ab illa ciuili ſaltẽ poſ.q̃ habet, poſſet incontinenti vim vi
repellere,vt ꝯtingit in ſimili l.cum fundum. ff.de vi & vi ar.vbi
amplè per doc.& ſic in duob.videtur ꝯ̃ria.ſed qa aptas accom-
modat ipſe ſol.in d.l.2.ideo dicendum vt ibi per eum,qui valde
ſubtiliter,& copioſè loquitur poſt Im.c.potuit.de loc.Alia etiã
poſſet colligi ſolutio vt in apoſtil.d.Ale.ad Bar.d.l.2.

¶ Alia Contrarietas,& Concordia.

Pro ꝯcordia aduerte,qdã debitor obligauit Sempronio oĩa bo
na ſua,& ꝯſtituit ſe eius noĩe p̃cario poſſidere.& ſic p̃ſumitur ſi
bi retinuiſſe corporalẽ poſ.tm̃ in dubio.ſed ꝯtingit,quod poſt-
ea debitor idẽ alteri vẽdidit,& tradidit vnã đ ſuis reb.an ex hoc
ſit priuat⁹ Sempronius ſua ciuili poſ.Bar.vr̃ ſentire ꝙ ſic in l.cel
ſus.ver.ſed pone,qđ debitor.ff.de vſuc.ꝯ̃rius tñ all.hic ver. ſed
pone. Tu dic Bar.d.l.Celſus.non loquitur de vera traditione in
ſingularem ſucceſſorem,ſed quando debitor ſeu venditor con
ſtituit ſe eius nomine poſſidere,& caſus eſſent valde diuerſi,qa
ſi nullo modo poſſidet,conſtituens nullã transfert,per ea q̃ ha-
bentur

a ADD.¶ Ale.Vbi ꝓceditur ſummariè,nõ datur libellus,adde ꝙ no.bal.in aut.
offeratur,& legitur & no.in cle.ſȩpe,bar.in extraua.ad repri.ver.ſummarie,
& quod ſcriptum eſt §.tripli,inſt.de act.& bar.l.ne quicquam,§.de plano,de
of.procon.& omnino vide quod no.Spe.tit.de ver.ob.§.reſtat,ver.ſed dr̃,tñ
dicit Inn.c.nouit,de iud. quod licet interdũ ordo ſolennis nõ requiritur nõ
tñ vitiat,ſi ſeruetur,vt no.bar.hic,j̃.prox. ver.idem tenet Spe.ti.ſi vero ꝓ ſta
tutis volentib.qđ inſtr̃m hẽat executionẽ paratã ſine libello,qa intelligitur,
ſi ꝓducantur inſtr̃a in ſcriptis,ſi ꝓbẽtur p teſtes.ita ſequitur Pau.de Ca.l.te
ſtium,al.in l.nullũ,s̃.de teſt.& vide ꝙ no.bar.l.fi.ver.vlterius procedo,de ed.
diui adr.bar.l.generali, ad fi.de ſacro.ec.& quod ibi dixi poſt bar.l.pen. j̃.de
pe.per bar.no.in l.fi.j̃.de fideiuſ.in l.1.s̃.vt in poſ.le.

b Ale.Et ſic no.quod vbi procedendum eſt ſummarie,licet procedatur ordina
rie,tenet proceſſus,no.bal.in l.quod fauore,s̃.de leg.ibi dixi.

c Ale.Dixi.Vide bar.in l.ædem,C.loc.

d No.ꝙ impedientem me vti poſſeſſione mea poſſum propria authoritate ip-
ſum prohibere,adde latius per Bar.l.1. §.nunciatio,de ope.no.nun.ꝙ limita,
niſi eſſet dubium,quod fieret reſiſtentia,ſm̃ bar.s̃.ea.l. per regulam l.non eſt
ſingulis,de re.iu.& per eum in l.iuſte poſſidet,de acq.poſ.& late s̃.e.l.in lec.

e Ale. Quæro practicã,qñ quis facit rẽ æſtimari,vide bar.l.ne quicq̃,§.vbi de-
cretũ,ff.de of.ꝓcon.& bar.in auth.offeratur, & bal.l.1.§.fi.de va.& extr,cog.
& quod ibi dixi.itẽ vbi agitur offõ iud.ꝓ exhibitione reuerentiæ nõ requiri
tur libel.tex.eſt,& ibi bal.l.ne quicq̃,§.de plano,de of.proc.bart.l.ab hoſtib.
§.ſed quod ſimpliciter,qui.ex cau.ma.& quod no.bal.in aut.ꝯ̃ qui.ver.quæ-
ro,quo iure,de non nu.pe.vbi etiam in fi.& s̃.in prĩn.huius l.q.5.per totum.

bentur in l.quod meo.ff.de acq. pos. Si autem omnem poss.haberet venditor, tunc vtranq; transferret, & fieret præiudicium Sempronio.sed si tm̃ n.alem hẽt vẽditor, & sempronius ciuilẽ, vt in casu proposito, certè vbiq; concorditer tenet Bart.quod Sempronio non geratur præiudicium: quia sine animo suo nõ pt priuari sua pos. ideo de facto intrare posset ꝓpria authoritate,intellige tamen secundum distinctiones,de quibus hic.

LEX IIII.

CVM TE PECVNIAM. Necessitas rei familiaris,nõ est iusta causa rescindendi pignoris contractum.h.d.

LEX V.

1 *Sententia contra debitorem lata non præiudicat creditori, si appareat de collusione debitoris,& nu.2.*

3 *Præscriptio currens contra debitorem nocet creditori.*

1 PRAESES. †Collusio debitoris,vel præscriptio, q̃ ꝯ eum cur
2 rit,non nocet creditori ius suum ꝓsequenti.h.d.†No.ꝙ snĩa ꝯ debitorẽ lata non ꝓiudicat creditori, si appareat de collusione
3 debitoris.hoc primò.secundò no.quod præscriptio † currẽs ꝯ debitorem,non nocet creditori, vt hic. Modo op.dr̃ hic,quod sẽtẽtia lata ꝯ debitorem non nocet creditori. ꝯ imò vr̃ quod debeat nocere creditori.vnde op.de l.si superatus.§.fi.e.ti.so.ibi debitor primò fuit victus postea obligauit rem creditori.vnde creditor non pt hr̃e plus iuris q̃ ipse debitor, & ita intelligatur ꝯrium.sed contra prædicta instatur de præallegata l.si superatus,in pr.so.ibi lis erat agitata per ipsum debitorem ignorante creditore,quod ideo non præiudicat creditori, hic autem erat agitata sciente creditore,quo casu rr̃r sibi præiudicat nisi in istis duo.casib.hic,& l.sæpe.§.sed scientibus.ff.de re iu.Signetis gl.circa fi.quæ colligit ista membra.

LEX VI.

IN SVMMA. expẽsas necessarias ad bonum publicum factas à creditore,pt creditor à debitore repetere.h.d. Not.quod dixi in summario.q̃ro quo ad declarationem legis nostræ, quid de colono,qui fecit istas expensas,nunquid poterit repetere,Tex. videtur dicere ꝙ sic,ar.l.ædiles. ff.de via pub. Sed quid de vsufructuario,dicatis vt l.hactenus.& ꝙ ibi not.ff.de vsuf.& quod no.per Dy.in l.quæro.ff.de vsufru.

LEX VII.

1 *Per alienationem legalẽ non tollitur ius pignoris,sed per præscriptionẽ sic.*

VSVCAPIO. Hæc lex legitur 2.mod.in gl.primo modo legit, licet sit 2.modus in gl.videlicet, ꝙ aliquis vsucapiens rem alienam obligauit eam mihi ante perfectam vsucapionem:postea
a facta est vsucapio,& fm istum modum pones hunc casum.a Titius possidebat aliquã rem mobilem Sempronij bona fide vsucapiebat,postea eam pignorauit, & perfecta est vsucapio, quid erit de iure pignoris?Certè ꝯfirmatur, quia vsucapio nõ extinguit ius pignoris. iste intellectus licet in se sit verus, tñ non applaudit huic literæ,quare gl.in pr.ponit casum in 4.personis,vt
1 habetis in gl.fm istum intellectum no.†ꝙ per alienationem le
b galẽ nõ tollitur[b] ius pignoris,vt l.alienatiõis verbo.ff.de ver.si. mõ ꝯ istum tex.op.dr̃ hic vsucapio non tollit ius pignoris.ꝯ de l.1.& 2.§.si aduer.cre.so.ibi loquitur in præscriptione, hic in vsucapione.Ratio diuersitatis est,qa in præscriptione ostenditur maior negligentia eius, ꝯ quem præscribitur q̃ in vsucapione, quia maius tps requiritur in ea,q̃ in vsucapiõe,vt hic, & ibi no. item op.de l.& quę nondum.§.quod dr̃.ff.e.vbi creditor debet probare rem fuisse in bonis debitoris.quod non poterit probare hic,quia res est vsucapta. quare malè. Sol.dic quod creditor debet probare rem fuisse in bõis debitoris tpe ꝯctus,vt ibi: nõ ãt requiritur,quod probet rem esse in bonis debitoris,tpe quo agit,& ita dẽt intelligi hæc lex.vlterius instatur,& vr̃,quod hic sumus in circulo & saltabello,quod ostendo.Creditori per vsucapionem non præiudicatur, vt hic, & creditor poterit per hypothecariam auocare rẽ ab vsucaptore, & per ꝯns debitor occasione pignoris debitum soluendo poterit eandem rem auocare à creditore,& per ꝯns vsucaptor dominus effectus,rei vẽdicatione eandem rem auocabit à debitore, & iterum debitor ab eo.vsucaptore,& sic sumus in circulo,quod est ꝯ l.dominus testõ.ff.de cond.ind.§.fi.& ff.qui pot.in pi.l.Claudius.Quid dicemus?Gl.dat hic 2.vel 3.remedia.Dicit Gl.& remedium erit istud ad euitandum istud circulum, quod debitor faciat sibi cedi à creditore ius,quod habet ĩ re aduersus vsucaptorem. istud remedium non vr̃ bonum, qa aut tu dicis, quod cedatur actio personalis, & hoc est falsum, qa eidem ꝯ eundem non pt cedi. Aut tu dicis, quod cedatur hypothecaria, & hoc est falsum, qa ista hypothecaria est extincta personali actione, per solonem.
c de quo vide per Dy.c in l.fideiussorib.ff.de fideius.quare gl.dat aliud remedium,videlicet, quod creditor cedat debitori ius retentionis,quod habet ex sententia lata inter vsucaptorem,& ipsum creditorem, ꝙ est falsum:qa postq̃ vsucaptor restituit vigore sententiæ creditori illam rem,nullum ius remanet ꝯ eum ex sententia. quare gl.dat aliud remedium, videlicet,quod debitor dimittat creditori,& det eidem in solutum istam rem pignoratam. istud ẽt vr̃ falsum, qa vsucaptor hanc eandem rẽ ab eo.creditore adhuc poterit auocare rei vendicatione,nisi dicas sec.d.Iac. quod det sibi insolutum,& remaneat sibi ius saluum pignoris,quo casu vsucaptor nõ poterit rem illam auocare,nisi debitum soluat,sec.d.Ia.Vel dic, ꝙ etiam circulus iste tollitur per solonem factam eidem creditori ab ipso debitore, per quã solutionem tollitur omnis oblo,vt inst.quib.mo.toll.ob.in pr. & per ꝯns actio tam personalis quàm hypothecaria: & sic creditor amõ per hypothecariam non poterit auocare, & ita debet intelligi sec.d.Ia.Item quæritur,nunquid lex ista habeat locum,etiam si res mobilis sit vsucapta per spatiũ decennij.Plac. dicebat ꝙ non,quia res mobiles triennio vsucapiuntur,nõ decennio.Breuiter tu dicas contrarium, & teneas opi.gl.no.in l.j. §.si aduer.cre.& hic.

a ADD.¶Ale.Casum.Vide gl.& bar.l.j.§.de ser.fu,& in aliis partibus huius gl.
b Ale.Tollitur.Vide bal.& Ang.circa hoc in l.1.C.si aduer.cre.
c Ale.Dy.Et ibi bar.sed bar.hic tenet hanc opi.gl.quam bal.reprobat.

LEX VIII.

QVAMVIS. Licet debitor sit condemnatus,si non soluit non tollitur ius pignoris.h.d.

LEX IX.

SI DOMINIVM. Fructus computãtur in sortem,& extenuãt debitum.h.d.No.quod dixi in summario.

LEX X.

1 *Creditor si vult vendere pignus,debet debitori denunciare.*

a DEBITORES.[a] Creditor potest prosequi i[9] pignoris,licet debitori non sit denũciatum,vt soluat.h.d. No.qđ dixi in summario.Op.de l.si conuenerit.& quod ibi not.ff.de pig.act.& l.fi.de iure do.impe.so. Quandoque creditor vult tm̃ ius pignoris ꝓ
1 sequi,& tunc denunciatio nõ est necessaria,vt hic.†Quandoq; creditor vult pignus vendere,& tunc denũciatio est necessaria, secundum formam dictæ l.fi. de iure do. impet.& no.in præallegata l.si conuenerit.Quandoque creditor vult cõstituere debitorem in mora,& tunc denunciatio est necessaria. nisi dies esset apposita,vt l.magnam.j.de contrah.& commit.stip.& l.si ex legati causa.ff.de ver.ob.

a ADD.¶Ale.Debitores.Intelligitur tamen secundum l.3.j.de nou.& declarat bar.in l.minor,j.quæ res pig.obl.poss.

LEX XII.

1 *Pignus debet reddi hæredi,licet in instrumẽto nõ fiat mentio hæred.& nu.2.*

1 SI VXOR. †Licet de pignore instrm̃ non sit cõfectum,nihilominus creditor habet plenum ius.h.d.Ista litera,licet instrõ ei[9], &c.potest intelligi 2.mod.vno modo prout dixi in summario. Alio modo, ꝙ licet in instrumento nõ fiat mentio hæredis, tamen hæredi pignus est reddendum, vt dicit gl. & iste magis est notab.vt l.si pactum.ff.de prob.

LEX XIII.

CVM DOMINAM. Debitor creditori potest cedere omne ius,quod habet in pignore,nisi obstet ratio ætatis.h.d.

LEX XIIII.

DISTRACTIS. in electione creditoris est agere actione personali contra debitorem, vel hypothecaria ꝯ possessorem pignoris.h.d.no.ꝙ dixi in summario.Op.de l.Moschis.ff.de iur.fis. videtur, ꝙ primò debet agi, vel conueniri personali actione obligatus. sol. ibi loquitur in tacita hypotheca, hic in expressa. Sed contra istam sol. instatur de §.sed neque,in auth.de fideiu. colla.1.quam habetis j.e.in aut.hoc si debitor.sol. Domini ista iura corriguntur per illum.§ sed neque.sed contra istam sol.instatur de §.ad hoc.in auth.de liti.vbi videtur, ꝙ indistinctè possum agere contra quemcunque ego velim.sol.Dic ꝙ illa auth. loquitur in casu speciali,& hanc so.sequitur gl.in fi.j.e.aut.hoc si debitor.& hæc est vera secundum nostros Doct.

LEX XV.

1 *Alienatio facta per debitorem non præiudicat creditori vtenti iure pignoris.& nu.2.*

a DEBITOREM.[a] † Alienatio facta per debitorem non præiu
1 dicat creditori vtenti iure pignoris.h.d.No.†ꝙ factum debito
2 ris non nocet creditori in iure pignoris, vt hic.Sed op.in auth. hoc si debitor, j.e. vbi fit deterior conditio creditoris per alienationem.sol.circa ius pignoris nullum fit ꝓiudicium creditori,vt hic: sed circa ordinem conueniendi sic, & ita loquitur lex contraria.

a ADD.¶Ale.Debitorem. Intelligitur secundum l.3.j.de noua.& declarat bar. l.necessario,ff.quæ res pig.obl.poss.

LEX XVI.

ET SI FRATER. Mutuans alienam pecuniam suo nomine, quærit sibi ius pigno.& non domino pecuniæ.h.d.

LEX XVII.

1 *Res empta ex pecunia pupilli, est ei obligata.*

1 QVAMVIS. †Res empta ex pecunia mutuata, non est obliga
a ta, nisi de hoc specialiter, vel generaliter ꝯuenerit. h.d. No. ꝙ dixi in summario. Opp. dr̃ hic, qđ res empta ex pecunia mutuata, nõ est obligata. ꝯ de l. idemq; in pr. ff. q pot. in pig. hab. so. est dare regulam, & instantiam à regula. hæc est regula, ꝙ res empta ex pecunia nõ est obligata. Fallit si ematur ex pecunia pupilli, vt in contrario, sicut & aliàs videtis in emptione, quæ fit ex pecunia pupilli, & aliarum personarum, de quib: habetis in l. si vt proponis. s. de rei vend. de quo dic vt ibi no. per Cy.

a ADD. ¶Ale. Res empta ex pecunia mea non est mihi obligata, faciunt ad hoc no. per bar. l. si cum dotem, §. fi. ff. sol. ma, tamen si bona fuerint gñaliter hypothecata, ꝓfertur illa in ista re. l. fi. & in auth. ibi posita, j. qui po. in pig. ha. hñt tñ priuilegiũ licet ꝑsonales actiões, vt no. gl. & bar. d. l. huc adde tñ gl. ĩ aut. quoq; iure, alias, sed nouo iure, ꝓ illũ tex. de ac. & ob. tẽt, qđ si res empta ex pecunia mea, ꝗ fuit mutuata, ad qđ no. de quo ꝑ Bar. l. iterdũ, ff. q. po. ĩ pi. ha.

LEX XVIII.

1 *Pignoratitia actio est personalis, & quid de hypothecaria.*

a PIGNORIS. Op. qđ nõ a sit realis, sed vr̃ ꝑsonalis, qa oritur ex ꝯctu, vt inst. qb. mo. re ꝯ. obli. §. fi. ꝙ nõ est de natura realis, vt in
1 §. omnium. inst. de ac. so. †aut loquimur de pignoratitia actiõe, & illa est personalis, vt in ꝯrio. aut loqmur de hypothecaria, & illa est realis, vt hic. sed ꝯ istã so. instatur, & vr̃ quod ẽt hypothecaria sit personalis, qa oritur ex pacto, vt l. si tibi decẽ. §. de pignore. ff. de pact. quare malè. sol. dicas, ꝙ hypothecariæ actionis duæ sunt causæ. Vna mediata, vt puta, pactum, vel confessio, & de hac loquitur præall. §. de pignore. alia est causa immediata, q̃ erat in hypothecaria actione, vt puta, ius quod constituitur in pignore ex pacto, & secundum hoc ẽt hypothecaria est realis, quia oritur ex iure, quod quis habet in rem, sicut aliæ reales, vt in d. §. omnium. & quod ibi no. per gl. & Dy.

a ADD. ¶Ale. Realis. An hypothecaria, & pignoratitia sint in rem, vel in personam, & quomodo, vide no. bar. in §. tertij, in proœ. Digestorum, & quod hypothecaria nihil habet specialiter, est tex. in l. fin. s. si vnus ex pluribus, quem ibi ad hoc ponderat Bal. contra gl. in d. §. de pignore.

LEX XIX.

1 *Si creditor amisit pignus, an debitor dẽat ꝓbare culpã, vel ipse casũ fortuitũ.*

1 SICVT VIM. †Creditor tenetur de dolo, & lata culpa, & leui, nõ de casu fortuito. H.d. Not. quod dixi in summario. q̃ro de qua culpa dẽat intelligi l. nr̃a. Br̃ dicatis qđ dẽt intelligi de lata culpa, & leui, nõ de leuissima, cũ sit ꝯctus, q gratia vtriusq; ꝯhitur, vt inst. q. mo. re ꝯ. ob. §. fi. De quo dic vt ibi, vbi est bona gl. itẽ q̃ritur ecce, amisit creditor pignus, dẽt ne ipse probare amisisse ꝑ casum fortuitũ, an debitor dẽt ꝓbare dolũ, vel culpã? Vide gl. hic remittit ad ea, q̃ no. in l. si creditor. de pig. act. vnde circa hanc q. gl. nr̃æ variant. gl. in l. si qs ex argentariis. §. fi. ff. de ed. dt, qđ debitor primò dẽt probare dolum, vel culpam creditoris intercessisse, & si creditor vult postea ꝓbare casum fortuitũ, admittitur, & excusatur. & intelligunt istũ tex. qđ sit casus spãlis in argentario. & ita ẽt no. gl. in l. si qs fundum. §. Imperator. ff. loc. circa pr. ti. Gul. de cu. in d. l. si qs ex argentariis. §. fi. reprobat istam gl. per rõnẽ istam. qa si probaretur dolus, vel culpa creditoris, ad qd prodesset creditorem postea probare casum fortuitum? Certè ad nihil. quare dicas, vt no. & melius. insti. qui. mod. re contrah. ob. §. fi. vbi est bona gl. & in l. si creditor. s. de pig. act. & istam gl. communiter approbant Doc.

LEX XX.

1 *Agere inuitus non debet quis cogi.*
2 *Oblatio, consignatio, & depositio tantum operantur, quantum ipsa solutio.*

CREDITOR. Oblatio, ꝯsignatio, & depositio debiti, sufficiũt
1 ad hoc, vt possit agi pignoratitia. h.d. No. qđ † qs nõ dẽt cogi
2 inuitus agere, vt hic. secundò no. † tm̃ operatur oblatio, consignatio, & depositio, quantum ipsa solutio, vt hic, &c.

LEX XXI.

RES OBLIGATAS. extraneus soluẽs debitũ ꝓ alio, nõ q̃rit sibi ius pignoris. sed soũ repetere pt. H.d. No. qđ licet aliqs soluat ꝓ alio debitũ, nõ q̃rit sibi iꝰ pignoris, vt hic. sed op. dr̃ hic ꝙ ꝓꝑ so. rõnem nõ q̃rit sibi ius in pignore. ꝯ de s. ꝯ ãt creditor. inst. qb. alie. li. vel nõ. vbi dr̃, qđ acquirit dñium. hic ãt dr̃ ꝯriũ, quare malè. sol. aut aliqs soluit creditori debitum, pignus emendo ab eo, & tũc acquiritur sibi dñiũ. ita intelligitur l. ꝯria qđ intellige si pignus vẽdatur ſm formam legis, vt habetis in l. fi. de iur. do. impe. & no. in l. si conuenerit. ff. de pig. act. Op. & vr̃ qđ iste soluens non habeat actionem ad repetendum qđ soluit, vnde opponitur de l. j. in pr. ff. qb. mo. pig. vel hyp. sol. Sol. aut iste soluens possidet pignus, & tunc non habet actionem, sed ipsum pignus retinere pt pro eo, quod soluit. Et ita intelligitur lex ꝯria. Aut ipsum non possidet, & tunc datur sibi actio. ita intelligitur hic. Sed quæro iuxta hoc, q̃ actio sibi datur ad repetendum. Br̃ dicatis, qđ aut debitor principaliter sibi hoc mandauit, vt solueret, & tunc habebit actionem mandati ad repetendum: aliàs habebit actionem ne. gest. vt in l. 2. ff. man. inst. e. ti. §. 1.

LEX XXII.

SECVNDVS CREDITOR. secundus creditor offerens debitum primo creditori, confirmat sibi pignus pro eo, quod soluitur, & etiam in vsuris nõ pro vsurarum vsuris. No. quod dixi.

LEX XXIII.

1 *Pignus si contrahitur non solum consensu, sed etiam traditione, si remittitur, non tollitur ipso iure, sed per exceptionem.*

MAIOR. sicut pignus nuda ꝯuentiõe ꝯhitur, ita nuda conuẽtione remittitur. H.d. No. qđ pignus remittitur, seu tollitur nuda ꝯuẽtione, vt hic. ꝯ l. nr̃am instatur, dr̃ hic, qđ ꝑ remissionem, ius pignoris tollitur ipso iure. ꝯ, imo vr̃ ꝙ per exceptionẽ, vnde op. de l. si tibi decem. §. de pignore. ff. de pact. vbi dr̃, qđ tollitur ꝑ exceptionẽ. so. aut pignus ꝯhitur nõ solũ ꝯsensu, sed ẽt traditione, & tunc per remissionẽ nõ tollitur ipso iure, sed ꝑ exceptionẽ, vt in ꝯ. aut ꝯhit solo ꝯsensu, & tunc ꝯsensu ꝯrio dissoluit ipso iure. sed ꝯ istã so. rõnẽ instatur de l. debitũ. j. de remis. pig. so. ibi remissio fuit inutilis. sed ꝯ istã so. instatur de l. j. §. j. qb. mo. pi.
1 vel hy. sol. q̃tum ad pñs dicatis duo verba, †qñq; pignus ꝯhitur nõ solũ ꝯsensu, sed ẽt traditione, & tũc si remittitur tollitur per exceptionẽ, vt d. §. de pignore, 2. resp. q̃doq; ꝯhitur solo ꝯsensu, & tũc ſm d. Iac. Bu. aut fuit expressa remissio pignoris, & per remissionẽ tollitur ipso iure, vt hic. Aut nõ fuit expressa pignoris remissio, sed tacita, vt qa remittitur debitũ, & tũc aut ista remissio est vtilis, aut inutilis. si est vtilis, de hoc dic, vt no. d. §. de pig. Si verò est inutilis, aut est eadẽ cã vitiandi tã remissionem debiti, q̃ remissionem pignoris, & tunc vtraq; vitiatur, & ita loqtur l. debitum. de remis. pig. aut non est ea. causa vitiandi, & tunc habet locum l. 1. §. 1. q. mo. pi. vel hy. sol. Et dic pleuè de hac materia, vt d. l. si tibi decem. §. de pig. per gl. & doc.

LEX XXIIII.

1 *Hypothecaria non potest intentari contra possessores bonorum antequàm sit actum personali. 2.*
3 *Et si debitor est absens, fertur quædam interlocutoria contra eum, tanquàm contra contumacem, & fiet executio bonorum ipsius.*
4 *Contra fideiussorem possidentem potest creditor agere quacunque actione velit, tam reali, quàm personali.*
5 *Qualiter intelligatur actum cum reo, vt postea agatur contra possessores.*
6 *Qualiter fiat executio bonorum rei principalis.*
7 *An sit necesse, quòd iudex pronunciet excussionem legitimè fore factam.*
8 *Si fuit actum hypothec. contra possesso. bono. non conuento primo reo principali, nec facta excussione, valebit processus, & sententia.*

a PERSECVTIONE. a †in electione creditoris est agere perso-
1 nali, vel hypothecaria: quod est verũ debitore possidente: possidente ãt extraneo oportet, quod primò agatur ꝯ reũ, & fide-
b iussores. h.d. cũ aut. hic posita. No. ꝙ hypothecaria b non pt intentari ꝯ extraneũ possessorẽ, nisi primò agatur ꝯ reũ, & fideiussores, & fiat excussio bonorum, vt hic, quo facto põt agi ꝯ possessores bonorum debitoris, vltimò ꝯ possessores bon. fideius-
2 sorum, vt hic videbitis. Op. † dr̃ hic, ꝙ hypothecaria non pt intentari ꝯ possessores bon. anteq̃ sit actũ personali. ꝯ de §. hoc ãt. in aut. de lit. col. 8. & de aut. hoc ita. s. e. ti. So. dixerũt qdã, quod hęc corrigitur per illã, qa illa est vlt. ista sol. est falsa, qa quod nõ immutatur, quare stare ꝓhibetur? vt l. sancimus. s. de testa. quare dixerũt alij, quod in lege ꝯria possessor hẽt cãm à debitore, & iõ sicut ipse debitor poterat ꝯueniri quacunq; actione, ita & possessor cãm ab eo habens. ista sol. est falsa per l. apud celsum. §. de authoris. & §. si qs ãt ex cã legati. ff. de dol. exc. Quare dixerũt alij, quod ista intelligitur ſm illã, & illa ſm istã. ista sol. est dicere ꝯ tex. illius l. quare dixerũt alij, qđ aut loqmur de tacita hypotheca, aut de expressa. 1. casu hẽt locũ auth. nostra hic posita. 2. casu hẽt locũ l. ꝯria, & sic ẽt erat olim de iure antiquo, l. Moschis. ff. de iur. fis. ista sol. reprobatur per gl. & merito per l. cum possessor, in fi. ff. de cens. verũ est, ꝙ gl. alibi approbat sol. & ap-
c probat eã in §. sed neq;. in auth. de fideius. vnde sumitur ista. qd dicemus? c teneas sol. lo. positã hic, in fi. gl. magn. & approbat eã Azo in sum. e. ti. & d. Iac. hic, & cõiter omnes doc. nostri. Et sol. hæc est, quod l. ꝯria loqtur in casu speciali, videlicet quãdo lite cæpta ꝯ debitorẽ ipse debitor alienauit, quo casu licet nõ contrahatur

a ADD. ¶Ale. Hic vide no. in auth. matri & auiæ, & auth. hoc si debitor, quædam tractantur per Mod. inst. de act. §. item si quis in fraudem.
b Ale. Ad istud contrarium vide bar. s. e. l. distractis.
c Ale. Si pendente hypothecaria ꝯ debitorem fiat alienatio, non requiritur excussio, adde bal. hic in prin. & d. l. 1. ver. quæro quid si debitor, s. quæ in fraucre. & quod not. bal. de litig. auth. litigiosa, in fi. & not. ad intellectum huius auth. siue tertius possessor habeat titulũ inualidũ, & ab extraneo, & non habente ius alienandi, siue non, vt est gl. & ibi bal. in l. rei, de distr. pig. & ꝙ not. hic gl. in prin. & adde quod est dare casum singularem, in quo in rei vendicatione requiritur excussio, vt in casu auth. contra. & ibi Bal. in prin. s. ad Tre.

trahatur vitiũ litigiosi q̃tũ ad oĩa, tñ ɔ̃hitur q̃tũ ad hoc, vt possessor cām hñs à debitore possit ɔueniri,ēt anteq̃ ipse debitor, & ista est vera sol.& rectus fuit intellẽs illius l.Mõ ꝓ declone legis nr̃æ q̃rit gl.q̃ incipit,qd si debitor sit absens,q̃ signa. Dr̃ hic,
3 ꝙ oportet primò,ꝙ agatur ɔ̃ reum principalem.† q̃ro,debitor
a est absens,nunquid potero agere[a] ɔ̃ possessorem bonorum?gl. determinat hic indistinctè,ꝙ sic,sicut &aliàs diximus in fideiussore,vt in auth.de fideiuss.§.j.colla.j.Tu verò sec.Ia.Bu.limita istam gl.sic,videlicet,ꝙēt sit necesse agi ɔ̃ principalem debitorē absentem, non adeo, vt diffinitiua feratur ɔ̃ eum, qa ferri non
b possit,qa li.nõ cõt.sed bene agetur ɔ̃ eum,[b]& feretur q̃dam interlocutoria,ɔ̃ eum,tanq̃ ɔ̃ cõtumacē,& fiet discussio bonorũ ipsius,ar.l.pñti.§.j. & 2.s̃.de his qui ad eccl.confu.Vlterius q̃ro, dr̃ hic,ꝙ ɔ̃ debitorē possidētē,p̃t creditor agere quacũq; actio-
4 ne velit.†q̃ro,qd de fideiussore,[c] nunqd ɔ̃ fideiussorē possidē-
c tem poterit creditor agere quacunq; actione velit?qdam dixerunt,ꝙ nõ,& no.gl.in corpore aut.vnde hæc sumitur.Gl.hic,& melius s̃m nostros Doct.tenet ɔ̃rium,ꝙ idem sit in fideiussore possidente,qđ in reo principali.Et hãc approbat d.Ia.hic,& rectè.vnde ordo ɔueniendi s̃m gl.& nostros Doct.est,qđ agatur primò ɔ̃ reum principalem reali,vel personali actione, & postea ɔ̃ fideiussorem possidētem reali,vel personali,& postea agetur ɔ̃ possessores bonorũ rei principalis. Vlt.peruenitur ad possessores bonorum fideiussoris,&iste ordo recte colligitur ex d.
5 §.sed neq;.itē extra gl.†q̃ro,dr̃ hic ꝙ non dēt agi ɔ̃ possessores, donec personali actũ sit cũ reo, q̃ro qualiter intelligatur actũ. Br̃ est dicendũ, ꝙ dēt intelligi cũ effectu adeo ꝙ reus sit ɔdēnatus,ar.l.ignoti.s̃.de his q̃ in frau.cred.& in l.1.C.de decu.libr.x. & ar.in l.1.in fi.ff.ꝙ qsq; iur.qđ intellige, si reus sit pñs adeo,ꝙ diffinitiua possit ferri ɔ̃ eum.aliàs dic,vt dixi s̃.in qõ.qd si debi-
6 tor sit absens.†q̃ro dr̃ hic,qđ debet fieri excussio bonorum rei
d principalis,q̃ro qualiter fiat?[d] Br̃ istud qualiter fit colligitur ex l.præsenti. §.1.& §.sicubi. de his qui ad eccle.confu. inter alios modos sec.Iac.de Aret.est, qđ fit discussio bonorum per nuncium publicum,cui referēti iudex credat,vt l.magis puto.§.ne tñ.ff.de reb.eor.& ar.l.ea quidem.de accu.cautela tñ est s̃m eũ, qđ mittantur duo nuncij, qa in ore duorum stat oē verbũ, ar. in aut.de testib.in pr.sunt & alij modi,de qb.dic,vt no.per eum
7 in trac.suo.item q̃ro,† nũquid sit necesse,qđ iudex ꝓnunciet[e]
e excussionem ltīmè fore factam.Ia. de Are. tenet qđ sic,ar.l.tutores.ff.de ɔfir.tu.ibi,idoneis ꝓnunciatis,&c.Iac.But.hic tenet qđ nõ debet ꝓnunciari,neq; posset,qa cum sit actum ɔtra reũ principalem, qũo ex isto ꝓcessu ferretur sententia in p̄iudiciũ possessoris bonorũ,qa nihil habēt inuicem cõe. vnde cõcludit ipse,qđ ꝓnunciatio nõ dēt fieri,ar.in l.sancimus.§.j. & ibi bõa gl.s̃.ad tre.multũ tamen facit ɔtra hanc opi.l. non tm̃.§.senat⁹.
8 ff.de fideic.lib.q̃ro,† pone actum fuit [f] hypothecaria ɔtra pos-
f sessores bonorum nõ ɔuento primo reo principali,neq; excussione facta,nunquid valebit ꝓcessus,& sententia? vr̃ qđ nõ,qa peruertitur ordo,ɔtra l.ꝓlatam.s̃.de sen.& interloc.om.iud.in cõtrarium vr̃ l.j.s̃.de app.& hæc vltima vera,sec.Ia.de Are.non obst.ɔ̃rium,qa aut peruertitur ordo vnius causę ad seipsam,& dico ꝙ talis peruersio ordinis annullat sentētiam,vt d.l.ꝓlatã. aut peruertitur ordo vnius causæ ad alteram, & tunc talis peruersio nõ vitiat ꝓcessum,vel sententiam ipso iure. & ita debet intelligi præal.l.j.de app.alia dic,vt dixi in d.§.sed neque.

a ADD.¶Ale.Agere.Si debitor est absens an req̃ratur excussio,vt agat actor ɔ̃ tertios possessores,sed Ia.de Are.in tract.excussionum,in fi.indistincte tenet gl.de quo tractatu bar.hic facit mentionem in q.qualiter fiat excussio facta de commissione, & istam gl.simpliciter sequitur hic Bart.Adde quid si pendente iudicio reus principalis cæpit abesse,Bal consi.363.lib.3.
b Ale.Eum.Sed q.d si sunt duo rei obligati insolidum,& actum est ɔ̃ vnũ,& est facta excussio realis,&personalis,an agi possit ɔ̃ tertium passessorē rerũ,nõ excusso alio obligato insolidũ,facit ad hoc l.2.j̃.de conuenien.fis.deb.lib.x. & ibi hanc qõnem format Bar.& plus non dicit,nec decidit,vide inst.de ac. §.item si quis in fraudem,& Bar.in auth.sed hodie,in prin.de act.& obl.
c Ale Fideiussore.Vide no.per Bar.l.mulier,ff.qui po.in pi.hab.&in l.Moschis, ff.de iur.fis.& dicit Bar.d.l.mulier,quod si sunt duo rei contra vnum potest agi hypothecaria antequam contra alium sit actum personali.
d Al.Fiat.Qualiter fiat excussio in auth.sed hodie,de ac. & ob.per Bar.& Bal. l.à diuo,§.in vend.de re iud. & subdit bal.in d.auth. quod etiam pro forma fit excussio,vel si vadit talis indicando in personali, quando fiat excussio,vide bar.l.duob.in pe.q.de duob.reis,bal.plene in l.2.quando fiscus,vel priua.
e Ale.Pronunciet.Nunquid in excussione sit sententia necessaria, adde Bar.& quæ ibi scripsi in l.stipulatio,§.habet,de no.oper.nunc.& late inst.de act.§.si quis in fraudem.adde Ant.consi.211.
f Ale.Fuit.Adde bal.in auth.ɔ̃,s̃.ad Tre.in fi.per bar.in d.l.prolatam, in pr.no. gl.& ibi bar.l.2.s̃.communi diuid.& l.si vero mancipium,§.j.de eu. & consuluit Ang.per prædicta,& in terminis sequitur Bar.l.ɔuenticulam, de epis.& cle.Sed idem bal.l.1.s̃.cõi diu.post Bar.ibi,dicit tñ qđ est necesse actori post lit.cont. excussionem facere,vel docere de inopia principalis, sed ꝙ semper in qualibet exceptione excussionis, & ordinis, sit necesse,quod opponatur ante lit.cõt.tenet bal.in l.exceptionem,de prob.excussio facta pendente iudicio retrotrahitur,tenet bal.l.testa.s̃.de te.ꝙ intellige,s̃m no.per eum in d. l.communi diui.& vide bar.l.excep ff.de excep.Pau.de Ca.in l.fi.ff.si cer.pe. tenet,quod executio sententiæ possit opponi.

LEX XXV.

SERVO. extincto pignore,ñ extĩguit obligatio ꝑsonalis,h.d.

LEX XXVI.

1 *Cum agitur contra extraneum furem,illud quod consequitur creditor, vltra debitum suum,reddit debitori.*

SI TIBI. Creditor p̃t agere actione furti ɔ̃ furem, rõe rei pignoratæ.H.d.Not.qđ dixi in summario:ꝙ est verum,ꝙ p̃t agere actione furti,siue contra furem extraneum,siue ɔ̃ ipsum debi-
1 torem subtrahentem.† Sed est differentia, quia cum agit̃ ɔ̃ extraneum furem , illud quod consequitur vltra debitum suum, reddit debitori:aliàs si ageret contra ipsum debitorem, nihil sibi restitueret,vt l.creditor.ff.de fur.

LEX XXVII.

1 *Lex non trahit se ad causas finitas.*

a SVPER HYPOTHE.[a] Creditor,cui obligata sunt oĩa bona à debitore, hēt ēt obligatam militiam ex pecunia sua emptã, verè,vel præsumptiuè.H.d.Quod est verum, si ad hoc pecunia sit mutuata,h.d.cũ aut.hic posita.& diuiditur ista l.in 3.partes. Nã primò dicit,de militia empta filiis,vel cognatis.in secũda dicit, de militia empta extraneis.in 3.parte q̃dam determinationem ponit,seu lĩtationem p̄cedentium.secunda ibi,qđ ita obtinere sancimus.Tertia ibi,circa fi.ꝙ.s.in futuris.No. ꝙ dixi in summa
b rio.secũdò no.[b]dr̃iam inter primnm casum,& s̃m:quia,vt dixi, si emitur militia filiis,vel extraneis,non est necesse creditori, ꝙ ꝓbet ex pecunia sua militiam fuisse empram. in secundo casu
1 non præsumitur.Tertiò no.† ꝙ lex non trahit se ad causas finitas,vt l.pe.s̃.de trans.& s̃.de sacros.eccl.l.pe.

a ADD.¶Ale.Hypothecis.Et hãc legem declarat bal.l.in rebus,s̃.de iure do.& ad hanc legem cum auth.ibi posita adde,quod legitur, & notatur per gl.& Bar.in l.quid ergo,de priu.cre.& in l.licet,C.qui pot.in pig.habeantur.
b Ale.No.Adde quod no.in l.Macedoni,alias,si autem,s̃.ad Maced.& bar.in l. si ventri,§.fi.in fi.ff.de priu.cred.

¶In quibus causis pignus tacitè contrahatur. Rub.

LEX I.

VNIVERSA. Bona debentis soluere tributa,vel contrahentis cum fisco,tacitè sunt obligata fisco.h.d.cum l.seq.

a ADD.¶Ale. Tacite.Tñ nõ idē operatur,ac si esset specialiter all.vt est tex.l.j. C.de ser.pig.dat.ma.licet in pupillo sit secus,quia res empta ex pecunia pupilli est ei tacite sp̄aliter obligata,tex.est ibi no.in l.si tutor,s̃.de seruo pi.da. manu.ad hanc legem de tacita hypotheca fisci,vbi & ego post eum, item ad de casum,in quo etiam contrahitur tacita hypotheca,videlicet si res est empta ex pecunia vsuraria,vt no.Bal.in l.tutor,s̃.de ser.pig.da.manu.

LEX III.

a QVAMVIS.[a] Fructus rei obligatæ,tacitè sunt obligati,sed res ex pretio fructuum empta,nõ est obligata. H.d.Et no.quod dixi in summario. Cõtra secundam partem summarij opponitur de l.si rem.ff.de pet.hæ.Gl.non soluit.Dic quod sp̄ale est in vniuersali iudicio,vt petitione hæreditatis.& ita no.in l.contraria. sed contra istam solutionem instatur de l.mater. s̃.de rei vend. so.sec.Ia.hic,&ibi,est speciale,vt habeatur recursus ad pretium re perempta,vel præscripta.De quo dic plenè, vt ibi solet notari per Doct.

a ADD.¶Ale.Et circa gl.2.hic,quæ voluit allegare l.si miles,ff.ad mun.per q̃ legem dr̃ quod nulla ciuitas præter Romanam,habet hypothecariam regulariter in bonis ciuium ꝓ datiis p̄stãdis,& tributis,l.2.C. de iur.Reip.lib.xj.& iõ expedit,quod ciuitas prouideat vt trãseat res cũ onere soluēdi collectas cõi,& p̃t facere,ar.l.Antiochensiũ,ff.de priu.cre.§.fi.ad mun.l.ad munerum, §.præterea,de mun.&hon.Inn.c.postulasti,de fo.com.adde ad l.rescriptum, de pac.& ꝙ ibi dixi,& bal.l.fi.de sacros.ecc. & ibi etiam quid in ecclesia, & Bal.in hac l.2.& intellige hanc legem de fructib.naturalibus, no.gl.in l.assiduis,qui pot.in pig.hab.in ver.quæro,an habeat locum ista tacita.

LEX IIII.

a SATIS NOTVM.[a] Bona dotalia sunt tacitè obligata pro administratione primipilatij,excussis tamen prius facultatib. primipili.H.d.No. ꝙ licet rẽr bona dotalia nõ possint obligari propter debitum mariti,fallit tamen in casu isto, vt habetis s̃.ne vxor pro mari.per totum,&c.

a ADD.¶Alex.Notum.No.casum,in quo tenetur vxor pro marito,vide Bar.l.j. ff.sol.matr.

LEX V.

1 *Pignora obligantur tacite locatori,si inuenta sunt,aliàs secus,& nu.2.*
3 *Creditor non potest retinere rem debitoris si nõ est obligata prætextu debiti.*
4 *Nisi peruenit ad eum de voluntate debitoris eo animo,vt aliquod ius constitueretur in re.*
5 *Sriptor pro mercede sua,& pro expensis,quas fecit in scriptura sua,potest retinere quinternos.*

1 SI NON INDVCTA. ista est bona lex.†Licet inuecta, & illata sint tacitè obligata locatori ꝓ pensione, tamen si non ostendantur esse inuecta, & illata, locator non p̃t ea retinere p̄textu

2 pensionis. H.d. No. quod †pignora obligantur tacitè locatori,
a si inuecta sunt: aliàs nõ. secũdò no. *a* quod †creditor nõ põt reti-
3 nere rem debitoris sibi nõ obligatam prætextu debiti. Mõ op. iste tex. vr̃ velle concludere, quod ea q̃ sunt illata in fundo, tacitè sunt obligata locatori pro pensione, ꝯ dictam l. debitor. ff. de pig. vbi debitor induxit in fundum mancipia, & tamen nõ sunt obligata. so. aut illud quod induxit in fundũ, vel in domũ, induxit ibi perpetuò permansurum, & tunc tacitè obligatur locatori. & ita põt intelligi hic à ꝓrio sensu, vt l. 2. ff. e. tit. aut nõ inducitur ibi perpetuò mansurum, & tunc nõ est tacitè obligatum locatori. itẽ instatur de l. certi. §. lo. vbi ita demũ sunt obligata locatori, si sciebat ea esse inducta. so. Hæc lex determinatur fm illam, quia ita demum ea q̃ inducuntur in ꝑdio rustico, sunt obligata locatori, si locator sciat, aliàs non. Secus in ꝑdio vrb. & ibi no. Inst. de ac. §. item seruiana. & q̃ sit rõ diuersitatis, dic vt in vtraq; earum no. item op. dr̃ hic ꝙ creditor nõ põt retinere rẽ debitoris prætextu debiti. ꝯ de l. si non sortem, §. si centum. ff. de cond. ind. so. aut res debitoris peruenit ad creditorem de volũ-
b tate ipsius debitoris, aut nõ. Primo casu, põt eam retinere *b* ꝓ debito suo. & ita intelligitur lex contraria. secundo casu non, & ita intelligitur hæc lex. sed contra istam so. instatur de l. prætextu, q̃ est l. fi. §. de comm. vbi peruenit res ad creditorem de volũtate debitoris, & tamen nõ põt eã retinere. so. Aut res ꝑuenit ad creditorem hoc animo, vt ꝯstituatur ei ius in re, & tunc creditor põt eam retinere. Et ita intelligũtur ea, q̃ dixi in d. §. si cẽtum, & qđ ibi no. aut nõ peruenit hoc animo, vt aliquod ius ei ꝯstitueretur in re, & tunc nõ põt eam retinere. & ita intelligatur præall. l. fi. §. de comm. sed ꝯ istam sol. instatur de l. in reb. §. possunt. ff. commo. Br̃ ꝓ horum sol. dicas duo verba. nam q̃nq; res debitoris peruenit ad creditorem sine volũtate ipsius, & tunc cre-
4 ditor nõ põt eam retinere ꝓ debito. & ita intelligitur hic. †q̃nq; peruenit ad creditorem de voluntate ipsius debitoris, & tunc aut hoc animo, vt creditori aliquod ius ꝯstitueretur in ea re, & tunc creditor põt ea retinere ꝓ debito, & ita loqtur preal. l. si nõ sortem. §. si centum. de cõd. ind. aut peruenit eo animo, vt creditori nõ ꝯstitueretur aliquod ius in re: & tunc aut vult rem istã retinere ꝑp expensas, quas fecit in ea, & dico, ꝙ põt. ita debet intelligi l. in reb. §. possunt. ff. commo. aut vult eam retinere ꝑp aliud debitum, & dico ꝙ non potest. ita debet intelligi preal. l. fi. §. ꝯmo. sec. Iac. de Aret. vel dic, vt ibi plenè no. per Cy. Et valent
5 prædicta ad q. de Scriptore, † ꝙ scriptor pro mercede sua, & ꝓ expensis, quas fecit in scriptura sua, possit retinere quinternos, vt no. in d. l. si non sortem. §. si centum. ff. de cond. inde. & d. l. in reb. §. possunt. ff. commo.

a ADD. ¶Ale. No. Quando inuecta, & illata sint tacite hypothecata, vide plene bal. in l. certi iuris, §. locat.

b Ale. An & quando possum vnam rem retinere pro aliquo mihi debito, & q.d de scriptore? vide casum in quo hẽt locum retentio, ꝑ gl. & bal. l. 2. ⁊. si antiqui. cred. & de hac materia plene per Ia. de Bel. in l. ⁊. etiam ob chiro. pec.

LEX VI.

1 *Tutela quæ defertur matri, est legitima.*

a SI MATER. *a* si mater pupilli ad secunda vota transiens nõ petierit eidem tutorẽ, & quod ex administratione debeat, nõ soluerit, bona mariti ꝓ hoc tacitè sunt obligata. H.d. Ista lex est no-
1 tabilis. quam no. & no. primò quod dixi in summario. †secũdò no. qđ tutela, q̃ defertur matri, est legitima. De quo plenè ꝑ gl. & Do. in aut. matri, & auię. §. quando mulie. tute. of. fun. pos. itẽ no. casum specialem, in quo propter debitum vxoris obligantur bona mariti. sic econuerso. Videbitis gl. §. e. l. satis, contra regu. generalem, §. ne vxor pro marito.

a ADD. ¶Barb. Mater. Idem voluit Spe. in ti. de tu. §. nunc dicendum, ver. si trãsit, Vbi idem tenet, idem tenet hic Bal. Sal. & Raph. & ita nunc consulo.

LEX VII.

SANCIMVS. iura loquẽtia de reb. inuectis, & illatis, tacitè obligatis locatori, sunt communia in omni loco. H. d. Quid sit territorium, habetis in l. pupillus. §. territorium. ff. de ver. sig.

¶Si aliena res pignori data sit. Rub.

LEX I.

a PROCVRATOR. *a* Res non potest obligari per procuratorem non habentem speciale mandatum, vel generale cum libera, nisi forte dominus eam consuetus erat obligare, vel nisi pecunia in re domini sit versa. h.d. cum omnib. glossis. Op. dicitur hic, quod procurator non potest constituere ius in pignore. cõtrà de l. procurator cui generaliter libera. ff. de procur. Sol. Aut procurator hãbet speciale mãdatum, aut generale cum libera, & tunc ꝯstituit ius in re, vt in contrario. secus si nõ habet speciale mandatum, vel generale cum libera, & ita loquitur hic. sed contra istam solutionem instatur de l. vel vniuersorum. ff. de pig. actio. so. ibi paterfa. erat consuetus eam pignorare, & ideo si tales res per procuratorem pignorentur, bene constituitur ius in re. ita tollitur contrarium.

a ADD. ¶Ale. An procurator generalis possit rem pignorare, vide ⁊. eo.

LEX II.

a SI PROBAVERIS. *a* Res aliena nõ potest alij obligari sine cõsensu domini, nisi de fraude domini appareat. H.d. Quærit Gl. quis debet probare istam machinationem seu fraudem. Breuiter, debet probare ille qui allegat, vt in l. in exceptiõib. & l. quoties. §. qui dolo. ff. de proba.

a ADD. ¶Ale. Probaueris. Aduerte istum tex. dũ requirit fraudẽ, q̃a Bar. l. q̃ do tis, so. ma. subaudit maxime, qđ no. q̃a aliter non bene intelligeres istã materiã, & quid si obligaui rẽ alienã, & tradidi, an possit ille, cui fuit illa res tradita, præscribere iuri hypothecæ? Bal. quod non, l. si quando, C. ad Velleia.

LEX III.

CVRATOR. Administrator alicuius, rem domini pignorans non constituit ius in re, nisi appareat pecuniam esse versam in vtilitatem domini, hoc primò. item filius non potest obligare rem patris, eo viuente. H.d. cum l. seq. super l. 2. quærit gl. quid in emancipato? gl. dicit idem, & bene. Ratio dubitationis erat, quia filius viuente patre est dominus, & post mortem patris cõtinuatur dñium, nec deest sibi viuẽte patre nisi sola administratio. vt l. in suis. ff. de li. & post. iõ videbatur quod posset ẽt viuente patre, rem patris pignorare, hoc tamen remouetur hac l.

LEX V.

1 *Quando in hypothecaria habeat necesse creditor probare rem fuisse in bonis debitoris tempore obligationis, vel eum tunc possedisse bona fide, et probare titulum debitoris. 2. & 5.*

3 *An res aliena possit obligari efficaciter.*

4 *Et quid si dominus rei succedat eidem debitori.*

CVM RES. Ista est optima l. & tractat opt. materiam, & br̃ di-
1 cit, †Si res, q̃ nõ fuit in bonis debitoris tempore oblig. incipiat
a postea esse in bonis debitoris, cõfirmatur pignus *a* vtiliter. H.d. No. ꝙ si debitori rem alienã obliganti superueniat ius in re, qđ
2 ꝓdest creditori q̃tum ad vtilitatem hypotecariam, vt hic. † Ex quo habetis inferre aliud, quod ad hoc, vt directa hypotecaria cõpetat, reqritur rem fuisse in bonis debitoris tempore oblig.
3 vt l. & q̃ nondum. §. quod dicitur. ff. de pig. Opp. quod †res alie-
b na *b* possit obligari efficaciter vnde op. de l. 3. §. cum ex causa. ff. q. po. in pi. ha. sol. in l. ꝯria debitor obligans habebat ius ad rem, ideo poterat eam obligare, & ita intelligitur ꝯrium. item op. ⁊. si pi. pi. da. sit. l. 1. & quasi per totum. item op. de l. grege. §. 2. ff. de pig. sol. in l. ꝯria debitor obligans habebat ius in re: & ideo poterat obligare. sed ꝯ prędictam sol. instatur, & videtur, quod indistinctè etiam vbi debitor nõ habet ius ad rem, neque in re, tamen possit obligare rem alienam. Vnde op. de l. si fundus. §. aliena. ff. de pig. sol. ibi res aliena fuit obligata per debitorẽ hoc mõ cum sua esset. quo casu valet obligatio re postea sua effecta. sed ꝯ istam sol. instatur, & vr̃ quod ẽt vbi debitor obligat rem alienam ẽt sine ꝑdicto modo, tamen valet obligatio. vnde op. de l. 1. in pr. ff. de pig. sol. dicatis duo verba. q̃doque debitor obligat rem alienam, in qua habet ius, & tunc eam põt efficaciter obligare. vt ⁊. si pig. pi. da. sit. per tot. & l. grege. §. 2. de pig. q̃doque debitor obligat rem, ad q̃ petendam sibi competit actio, & isto casu valet etiam talis oblig. vt l. 3. §. 1. q. po. in pi. ha. q̃doque debitor obligat rem in qua non habet ius, nec actionem ad eam petendam, & tunc aut obligat eam hac condõe, cũ sua fuerit, & obligatio valet, vt l. si fundus. §. aliena. ff. de pi. Aut obligat eam simpliciter, tunc aut creditor scit eam esse alienam, & tunc creditori non datur actio ad eam rem, sed conceditur ei retentio, vt l. 1. in pr. ff. de pi. & dic, vt ibi no. Aut creditor ignorabat rem esse alienam, & tunc dicas fm d. Ia. Bu. quod aut est effectus dominus ipse debitor, q̃ rem alienã pignorauit, & tunc ꝯfirmatur pignus vtiliter ipsi creditori, & datur ei vtilis hypotecaria, vt hic: nam inuenitur debitor, & dñs rei obligatæ q. de pignore ꝯuenit, esse
4 ea persona. †Si verò ipse debitor non efficiatur dñs, sed dñs rei succedat eidẽ debitori, tunc hẽt locũ l. rẽ alienã. in 2. casu. ff. de pi. ac. & dic, vt ibi no. Mõ per ista verba hẽtis intellectũ huius l.
5 & l. rẽ alienã. q̃ est satis difficilis. itẽ op. †dr̃ hic, qđ si debitori su peruen iat ius in re, quod datur vtilis hypotecaria creditori. op. & vr̃ ꝙ istud nõ ꝓcedat, q̃a creditor habet necesse ꝓbare rẽ fuisse in bonis debitoris tempore oblig. vt l. & q̃ nondũ. §. quod dicitur. ff. de pig. in casu nostro hoc non poterit probare, q̃a tempore obliga. res erat aliena, vt dicit tex. quare malè. Quid dicemus?

a ADD. ¶Alex. Sed si dominium rei pignoratæ superuenit debitori, confirmat pignus, plene per bar. l. 1. ff. de pig. & vide in ea l.

b Alex. Quando res aliena obligari possit, vide bal. no. in l. mater, de rei ven. & vide not. in l. 2. de pign. act. & quę ibi dixi post bar. l. 1. §. 1. de pi. quid autem si debitor in re obligata non habeat nisi possessionẽ, an veniat in obligatione, adde ꝙ si talis res sine vitio postea deueniat ad alium creditorem ad quem habeam regressum, vide Cy. & Sa. hic, & q̃ no. bar. l. rẽ ali. ff. de pig. act. adde melius de q. hic tac. per Ale. Io. an. in add. ad Spe. ti. de sol. §. 1. ver. sed pone.

mus? Dicit Gl. ꝙ debitor possidebat rem istã tpe obl̃onis bona fide. ꝙ sufficit, vt l. bonorũ. §. in bonis. ff. de ver. sig. & si creditor ꝓbat, hoc satis est. & ita ꝯcludit gl. hic circa mediũ gl. magnæ. q̃ no. & signa bñ. Pro declaratione huius q̃ro, & reuoco in dubiũ,
a qd hẽt necesse ꝓbare creditor a in hypotecaria actione. Gl. hic ꝯcludit, ꝙ sufficiat creditori, si ꝓbet ipsum debitorẽ possedisse rem tpe oblig. bona fide, & cum iusto ti. Istam Gl. hẽtis in l. rem alienam. ff. de pig. act. aliam gl. hẽtis, q̃ vr̃ dicere ꝙ creditor dẽat ꝓbare debitorem fuisse dñm rei obligatæ tpe obligationis. Istã hẽtis in §. item Seruiana. inst. de act. simile no. Gl. s̃. de Sal. inter. l. j. similiter no. in §. interdictum. Inst. de interd. Idem vr̃ notasse Gl. in §. illud. in aut. de trien. & semis. qd dicemus? Dy. in pãlle. §. item Seruiana. reprobat istas vlt. Gl. q̃ dñt dr̃e ꝓbari dñium. & reprobat eas per l. bonorũ. §. in bonis. ff. de ver. sig. d. Cy. approbat p̃dictas Gl. & intelligit eas in casu, q̃n creditor agit hypotecaria directa, & dicit non esse bonum ꝯsilium, ꝙ agatur directa, qa hẽbit necesse dñium ꝓbare. Probat istum intellectum per l. q̃ filios, ı̃. ti. ꝓx. cir. fi. ibi, de bonis suis, &c. qđ verbum, suis, denotat dñium, vt l. solum, §. meum. ff. de rei ven. Præterea, res dr̃ esse in bonis nr̃is, ꝑ qua actionem hẽmus, vt l. rem in bonis. de ac. ret. do. Sed si debitor non fuisset dñs, per ꝯñs actionẽ nõ habuisset. Et ex hoc ꝯcludit ipse, ꝙ in hypotecaria directo creditor dẽt ꝓbare dñiũ debitoris. Certè, si q̃s vellet defendere opi. Dy. credo ꝙ posset, ꝑ l. seruos, ff. de le. 3. Quare potestis dicere, ꝙ aut creditor agit ꝯ principalem debitorẽ hypotecaria actione, aut ꝯ extraneum. Si ꝯ principalem debitorem, hẽt locũ Gl. nr̃a, q̃ est hic, ꝙ sufficiat creditori probare, ꝙ debitor possederit bona fide, cum debitor sibi nõ posset referre q̃oem alicuius iuris. aut creditor agit ꝯ extraneum possessorem hypotecaria, & tũc ꝯcederẽ ꝙ d. Cy. hic bñ dicat, videlicet ꝙ aut iste extraneuˀ pos
b sessor b hẽt causam ab ipso debitore, & lucratiuam: & tũc fit idẽ in ipso, ꝙ in principali debitore, & hẽt locum ẽt Gl. q̃ est hic. Secus si haberet onerosam, ar. l. apud Celsum, §. de authoris. ff. de do. exce. Aut extraneus possessor non habet causam ab ipso debitore, & tunc habet locum Gl. q̃ est in d. l. rem alienam. ff. de pi. ac. qa oportebit ꝙ creditor probet debitorem tempore obligationis possedisse bona fide, & etiam oportebit probare titulum debitoris, vt ibi no. & dic qđ no. per Dy. in d. §. item Seruiana. & quodammodo fuerunt verba gl. in l. ante omnia. ff. de prob.

a ADD. ¶ Alex. Probare creditor. Quid habet probare creditor in hypothe. vi de Cy. Bal. & Bar. in l. de rebus. s̃. de don. ante nup.

b Alex. Extraneus possessor. Quod verum intellige notabiliter, vt ı̃ l. de rebus, s̃. de do. añ nup. & c. s. qlibet possessor vellet se tueri, ꝙ no. Sed aduerte, quia Bar. in l. rem alie. ff. de pig. act. tenet ꝯrium eius, quod hic dicit lex, quod habenti titulũ lucratiuum à debitore, sit opus probare de dominio debitoris.

LEX VI.

1 *In obligatione non cadunt nisi ea, quæ sunt in bonis debitoris.*

QVAE PRAEDIVM. Obligans rem alienam, non præiudicat domino, & ꝯria pignoratitia tenetur. h. d. Not. quod dixi in summario. Concordat l. si quis in pignore. §. j. ff. de pig. acti. Mõ
1 opponi. dr̃ hic, † in obligatione non cedunt nisi ea, quæ sunt in bonis debitoris. ꝯ seruitus rusticorũ p̃diorum, dicit lex, ꝙ non est in bonis, neq; extra bona, vt l. j. ff. de vsufru. leg. & tñ cedit in obl̃one, vt l. sed an viæ. ff. de pig. R̃onem specialitatis dic, vt ibi.

LEX VII.

1 *Tutor si rem pupilli obliget, & pecuniam in vtilitatem pupilli non conuertat, non valet obligatio.*

2 *Pupillus factus maior potest approbare contractum per tutorem factum, qui de iure non valebat.*

1 SI IN REM. † Tutor, procurator, vel alius administrator obligando rem dominorum, eis non p̃iudicant, nisi postea consensus dominorum accedat, vel nisi de scientia eorum probetur. h. d. cum l. seq. No. ex istis legibus, quod si tutor rem pupilli obliget, & pecuniam in vtilitatem pupilli non ꝯuertat, ꝙ obl̃o
2 non valet vt hic. Item not. † ꝙ pupillus factus maior, p̃t approbare ꝯtum per tutorem factum, qui de iure nõ valebat, vt hic.

¶ Quæ res pignori obligari possunt, vel non, & qualiter pignus contrahatur. Rub.

Rubrica nostra potest continuari hoc ordine, Dictum est s̃. de pig. sed quia quædam res reperiuntur, quę obligari, seu pignorari non possunt, ideo subnectitur hæc rubr. quæ res pign̄. obli. possunt, vel non, & qualiter.

LEX I.

1 *Generale quo ad genus non tantum operatur, quantũ speciale quo ad speciem in his, quæ quis specialiter non esset concessurus, vel obligaturus. & nu. 2.*

3 *Suscipiens in se omne periculum, videtur suscipere periculum contingens ex dolo, vel culpa, non casum fortuitum.*

4 *In generali obligatione non veniunt supellectilia necessaria.*

1 ALVMNOS. † In generali obligatione non veniunt ea, q̃ q̃s non esset sp̃aliter obligaturˀ. h. d. no. qđ dixi in
2 summario. Mõ op. & vr̃, † ꝙ tñ dẽat operari generale quo ad genus, quantum speciale, quo ad speciem. Vnde op. de l. si duo. de adm. tut. & l. si chorus. ff. de le. 3. & l. oẽs. de præsc. 30. ann. hic autem dicitur ꝯ. quare malè. So. s̃m Dy. & dic ꝙ d. reg. non procedit in his, quę quis specialiter non esset concessurus, vel obligaturus, quia in casu isto non operatur tantum speciale quo ad speciem, quantum generale quo ad genus, nec econuerso, vt l. obligatione. in prin. ff. de pig. Et dic, vt no. per Dy. in c. generali. extr. de re. iur. lib. 6. Ista lex inducitur per Gl. in ar. ad
3 q. de casibus fortuitis, † ꝙ si aliquis suscipiat in se omne periculum, quod ipse videtur in se suscipere periculum cõtingens ex dolo, vel culpa præcedente, non autem videtur in se sucipere periculum casus fortuiti. ar. hˀ l. & in d. l. obligatione. ff. de pig. & not. per Gl. & Doct. in l. si quis. §. quæsitum. ff. si quis caut. De quo dic, vt no. per Gl. & doc. ibidem. Item inducitur in ar. ad q.
4 † ꝙ licet aliquis obliget omnia bona sua, non videtur obligare
a supellectilia omnino necessaria. a & ea, q̃ nullo modo esset specialiter obligaturus, vt puta panni, lecti, & alia supellectilia, sine quibus viuere non possumus: imo si creditor ad ista ageret, malè ageret secundum Iac. Bu. quia non posset, & ex hoc fiunt statuta, quòd talia non possunt pignorari.

a ADD. ¶ Ale. Omnino necessaria. In generali obligatione non veniunt panni, lecti, & supellectilia. Vide bal. in l. certi, s̃. loc. & vide quod no. bal. hic.

LEX II.

1 *Si Episcopus debet habere bona omnium clericorum decedentium in certis parochiis, & reperiatur quod clericus habeat instrumentum, in quo est obligatus Titius, tamen extra ciuitatem, non pertinebit ad episcopum illud instrumentum.*

CVM CONSTET. Obligato instrumento, videntur obliga-
a ta ea, de quibus in instrumento fit mentio. a h. d. No. quod dixi
1 in summario. Ista lex inducitur in ar. ad q. † Consuetudo est in ciuitate, quod Episcopus debeat habere bona omnium clericorum in ciuitate decedẽtium, in certis parochiis Episcopo deputatis: modo quidam clericus instr̃m habebat, in quo Titius erat eidem obligatus, & tñ titius erat obligatus alibi extra ciuitatem, nunquid illud nomen Titij erit Episcopi. Inducitur hæc lex ꝙ sic, cùm reperiatur instrumentum esse in ciuitate. Tu verò s̃m Pe. tene contrarium, per l. Caius. ff. de leg. 2. vbi est casus.

a ADD. ¶ Ale. Fit mentio. Vide de hoc per Cy. in l. certi, s̃. loc. in 5. q. & expresse Pet. in l. seruum filij, §. eum qui, de leg. 1. & distinguit, an habere debeat tanquam hæreditatem? & sic ius vniuersale, an generaliter bona, &c. quo casu procedit l. Caius, &c. de quo vide Cyn. hic.

LEX III.

1 *Cum Vniuersitate, res religiosa cadit in obligatione.*

SI MONVMENTO. Res religiosa nõ cadit in obligatione. h. d. No. qđ dixi in summario. Iuxta hoc op. de l. monumentorum. s̃. de reli. & sump. fu. So. Aut tu quæris, nunquid istud monumentum, aut ipsa res religiosa, possit obligari, & dicas quod non, vt hic. aut tu quæris, nunquid possit obligari ius inferendi mortuum in sepulchro, & istud bene potest obligari, vt l. ꝯria. Sed ꝯ istam sol. instatur de l. in modicis. ff. de contrah. emp. Sol.
1 † Cum vniuersitate res religiosa cadit in obligatione. Secus in venditione, vt in contrario. Sed specialiter, & per se non potest obligari, vt hic. Et facit ad prædicta l. 1. ff. de fun. do. cum simil.

LEX IIII.

1 *Nomen debitoris quando, & quomodo solui, seu obligari potest.*

2 *Debitor debitoris mei potest conueniri à me, dummodo primo non soluisset debitori meo, ante certiorationem sibi à me factam, & nu. 4. & 6.*

3 *Nomina debitorum veniunt in obligatione tam generali, quàm speciali: & an in tacita obligatione.*

5 *Debitor debitoris mei si tenetur ad speciem, et ego eam exigam, debeo tenere loco pignoris, sed si debet quantitatem, eam compensabo.*

7 *Debitor debitoris mei si sciat nomen suum mihi esse obligatum, licet ipsum non certiorauí, non tamen licite potest creditori suo soluere.*

8 *Quando ago contra nomen debitoris mei debitoris, non est necessaria excussio debitoris mei.*

9 *Qualiter formabitur libellus contra nomen debitoris mei debitoris.*

10 *Creditor si agit contra nomen debitoris, & creditor creditoris etiam agit contra illud nomen, præfertur creditor creditoris.*

a NOMEN QVOQVE. a Ista est bona lex. † Nomen debitoris
1 ante denunciationem factam sibi à creditore sui creditoris, potest soluere suo creditori: post denunciationem autem factam non potest soluere, sed exigi potest vtili actione. Hoc dicit.
2 † No. debitor debitoris mei potest conueniri à me, dummodo primò

a ADD. ¶ Alex. Nomen quoque. An hac legem vide l. Caius, de leg. 2.

primò nō soluisset debitori meo, vt hic, & hoc est verum ante certiorationem sibi à me factā. Si āt certiorassem, creditori suo
3 soluere non pt, vt hic hētis no. †Scđò no. ꝙ noīa debitorū, veniunt in oblōne tā gn̄ali, q̄ spāli. An āt veniāt in tacita oblōne,
4 vide qđ no. s̄. de hær. act. l. hrdem. Tertiò hētis notare, †ꝙ actio directa, q̄ ꝯpetit debitori creditoris ꝯ debitorem suum, est vti-
a lis penes ipsum creditorem creditoris, vt hic. Mō hētis a no. ꝯ l. nostram opponere. dr̄ hic, ꝙ debitor creditoris mei ante certio
b rationem à me sibi factam pt debitori meo soluere. ꝯ, b imò vr̄ ꝙ non possit soluere, q̄tuncunque sibi non denunciauerim. Vn̄
c opp. c de l. 3. j̄. de noua. Sol. hęc l. suppletur per illā, quia siue per creditorem creditoris mei sit facta denunciatio, siue lis sit contestata, siue pars debiti soluta, debitor non pt soluere suo credi
5 tori. & ita intelligitur ꝯrium. item op. †& vr̄ qđ creditor creditoris nō possit istud nomen exigere, sed dēt ipsum tenere loco pignoris. vn̄ op. de l. grege. §. cū pignori. ff. de pig. & l. si ꝯuenerit. ff. de pig. act. Sol. Aut istud nomen dēt speciem, aut q̄titatē. Primo casu creditor tenebit pignora, scđo casu ꝯpensabit cum debitore suo. Vlter. op. liberatio est species alienationis, vt Inst. q. alie. licet vel non. §. nunc admonendi. Sed alienando debitor non pt ꝑiudicare creditori, l. debitores. s̄. de pig. ergo nec liberando. hic āt dr̄ ꝯrium, quare malè. Solu. Dr̄ia est inter pignora corporalia, & incorporalia, vt nomina debitorum, qa in primo casu per debitorem alienantem non ꝑiudicatur creditori, cum res corporales appareant: secus in incorporalib. q̄ non apparēt.
6 † Modo pro declaratione l. nostræ q̄ro, q̄ sunt istæ vtiles actiones. Gl. nostra hic, & in l. grege. §. cum pignori. ff. de pig. dicit, ꝙ est vtilis hypothecaria. Ista opi. est falsa, qa hypothecaria possessionem auocat, vt l. si cum venditor. in pr. ff. de euict. & in nominib. nō est possessio, qa sunt incorporalia, seqtur ꝙ hypothecaria non habet locum. Quare teneas aliam opin. Glos. videlicet qđ istæ vtiles actiōes sunt q̄ erāt directæ penes debitorē, q̄ obli
7 gauit nomē. Itē q̄ro, dr̄ hic, certior à te fact⁹, &c. † Quærit Gl. d
d hic, qđ si iste sciebat nomē suū obligatū eē mihi; tn̄ ego ipsum non certioraui, nunqđ licitè possit soluere creditori suo? Gl. nostra hic tenet ꝙ sic, qa oportet ꝙ denūciatio sibi oīno fiat à creditore creditoris. all. Gl. l. debitores. s̄. de pi. Certe dn̄i, illa l. nihil ad rhombū, qa loqtur de voluntate, seu vrbanitate, vt vidistis ibidē. Quare dicatis, & melius, ꝙ denūciatio non sit necessaria scienti, ar. l. j. in fi. ff. de ac. emp. & ibi no. & meli⁹ in l. fi. ff. de trās.
8 & solet notari in l. emptor, j̄. de euic. itē q̄ro, ecce †debitor me⁹
e obligauit mihi nomē debitoris, e ago ꝯ istud nomen, opponit̄ mihi ꝙ nō fuit facta excussio, q̄ritur qđ iuris? Dixerūt qdā, ꝙ ēt in oīb. reqrit̄ excussio principalis debitoris, qa l. gn̄alr̄ loqtur, vt in aut. hoc ita, s̄. de pig. & in corpe vn̄ sumitur. Et ad idē l. nō pri⁹. s̄. qn̄ fis. vel priu. & hæc opi. vr̄ Ia. de Are. & d. Ia. Bu. hic tēt, ꝙ in noīb. non sit necessaria excussio, qa ius noīs dr̄ residere penes ipsum principalem debitorē, quo casu qn̄ debitor principalis hēt res hypothecatas, nō est necessaria excussio, vt videbitis in auth. hoc ita. & maximè dicit ipse, nō est necessaria excussio, si agat actiōe vtili, q̄ penes debitorem erat directa, qa excussio, fm eū, hēat locū solū in hypothecaria. Et hāc vlt. partem credo verā. Sed istud vltimum, qđ ipse dicit, ꝙ excussio solū hēat locum in hypothecaria, credo, ꝙ non sit verū, qa ēt hēt locum in aliis actionib. puta in reuocatoriis, vt l. 1. & 2. & ibi no. s̄. de his
9 q̄ in frau. cre. †Quæro, qualiter formabit̄ libell⁹ ꝯ nomē. Hētis Gl. l. hæredem. s̄. de hæ. ac. Item q̄ro, ecce debitor meus obligauit mihi nomē debitoris, agit ipse ꝯ illud nomē, & ēt ego ago,
f qs ꝑfertur? f Br̄ dicas, †ꝙ ego creditor, q ago vtili, qa quantun
10 cunque habens vtilem habeat causam ab habente directam, ꝑfertur habens vtilem, vt l. 1. §. qui superficiem. ff. de superfic. Præterea videtur casus in l. si conuenerit, in prin. s̄. de pig. act.

a ADD. ¶Ale. Modo habetis. Vide Bal. in l. si cum emptor, ff. de pact. plene Bal. in l. j. C. de act. & obl. in ver. 5. quæritur, cum ver. seq.
b Alex. Contra. Vide Bar. in l. 3. s̄. quod me. cau.
c Barb. Vnde op. Vide pro eo quod hic dicitur, Bar. in consi. 243. inc. tres casus.
d Ale. Quærit gl. In casu l. Titiæ j̄. de noua. an sufficiat sola scientia debitoris? Adde plene Bar. in l. facta, §. hæres, ff. ad Treb. & Bal. in d. l. 3. notat.
e Alex. Nomen debitoris. Vide inst. de act. in §. item Seruiana, hēns nomen debitoris obligatū, an debeat facere excussionē? & vide Bal. in l. hr̄dē, s̄. de hære. act. & ibi dicit, ꝙ reqratur excussio, nisi directæ actiones essent cessæ. & idē voluit l. 2. quando fis. vel pri. & Bal. hic contra opi. Bar. & hic ꝑ Ia. de bel. per Bar. in l. si ꝯuenerit, ff. de pig. act. Adde Spec. de procu. §. sequitur, ver. quid si mihi, & in tit. de obl. & so. §. nunc aliqua, ver. sed quid ecce. Ro. in consi. 416.
f Alex. An habens vtilem præferatur habenti directam? vide Bart. l. 3. j̄. de do.

LEX V.

SPEM EORVM. Premium, quod datur athletæ, non poterit obligari. h. d. Not. quod dixi in summario.

LEX VI.

1 *Pignorans liberum hominem, debet puniri.*
2 *Pater filium obligare potest propter famem. & nu. 3.*

a QVI FILIOS. a †Res q̄ non sunt in bonis nr̄is, non pn̄t obli-
1 gari. h. d. No. qđ dixi in summario. Op. de l. senatus, §. fi. ff. de le. j. Sol. Casus spālis est ibi, dic vt ibi no. Dy. Item op. dr̄ hic, ꝙ nō pt obligari nisi illud, qđ est in bonis nostris. ꝯ de l. sed an viæ. ff.
2 de pig. Sol. dic vt dixi in l. q̄ ꝑdium. s̄. ti. 1. † Item op. & vr̄ ꝙ pignorans liberum hominem debeat puniri. Vnde op. de §. qa vero & huiusmodi. in aut. vt nulli iud. Sol. ista limitatur per illam, quia non potest obligari, vt hic: sed si obligetur, punitur, vt ibi.
3 †Quærit glos. nunquid possit quis filium obligare propter famem? Et tenet quòd sic. Item dicit in l. 2. s̄. de pat. qui fil. distr.
a ADD. ¶Alex. Qui filios. Vide quod no. in c. de rescr. de iureiu.

LEX VII.

1 *Ex conuentione instrumenta fundi non possunt pignorari, & nu. 2.*
3 *Et an ista lex habeat locum in omnibus fundis.*

1 EXECVTORES. †Deputati ad agriculturā non pn̄t capi pignori. h. d. cū l. seq. ꝯfacientes puniuntur. h. d. in auth. agricultores. hic posita. Et differt prima à scđa, qa prima loqtur de pignore capto ex ꝑcepto iudicis, scđa loqtur de pignore ꝯuentiona-
2 li. q̄rit Gl. in l. executores. †nūqđ ꝯuentionaliter pn̄t instr̄a fundi capi? Gl. nr̄a, & bn̄, determinat ꝙ nō, per l. pignorū, q̄ seqtur. Ad idē aut. nullū credētē agricolæ. §. j. q̄ro, ista l. loqtur de ꝑdiis tributarij. Et dicit tex. ex quo tributorū illatio retardetur, qđ de
3 aliis ꝑdiis? Vr̄ † ꝙ non hēat locū l. ista, per rōem q̄ assignat tex. Vos hētis dicere ꝯ, ꝙ l. ista habeat locum in aliis ꝑdiis, qa inest alia ratio, videlicet ne sterilitas fructuum, &c. ar. l. j. §. de eo opere. ff. de aqua plu. arc. & ista ratio vrget in aliis prædiis.

LEX IX.

1 *Voluntas contrahentium debet magis inspici quàm verba.*
2 *Dispositio generalis trahitur non solū ad præsentia, sed ēt ad futura. & nu. 3.*
4 *Si debitor in obligatione omnium bonorum suorum, in qua constituit se creditoris nomine possidere, an veniant futura.*

a SI QVIS. a †Applōne rerū, vel bonorū in oblōne deductorū
1 ꝯtinētur pn̄tia & futura. h. d. ista no. l. No. ꝙ dixi in summario. Scđo no. ꝙ volūtas ꝯhētium dēt magis inspici, q̄ verba vt hic.
2 Tertiò no. †ꝙ dispō gn̄alis b trahitur nō solū ad pn̄tia, sed ēt ad
b futura, vt hic videtis. op. dr̄ hic, ꝙ ī oblōne n̄ solū veniūt pn̄tia, sed ēt futura. ꝯ, de l. si ita. ff. de aur. & arg. le. Sol. dr̄ gl. ibi loqtur in legato, vel donatiōe, per q̄ dn̄iū trāsfert, & sic est magnū ꝑiu
3 diciū, & iō illa dispō †nō trahit̄ ad futura. hic loqtur in oblōne pignoris, qđ nō est magnū ꝑiudiciū, iō ꝯprehēdit futura, & ita intelligitur ꝯriū. Sed ꝯ istā sol. instat̄ de l. si seruit⁹. ff. de ser. vrb. ꝑd. & de l. 3. in pr. ff. ꝑ soci. Quare dicatis duo verba fm Pet. ꝙ qdā sunt vl̄ia, & in istis non solū inspicit̄ tps pn̄s, sed ēt oē futurū incremētū ꝯsideratur, & de istis loqtur l. peculiū. ff. de le. 2. &
c l. grege. ff. de le. j. qdā sunt singularia, c & in istis solū inspicit̄ tps pn̄s, nisi postea forte aliud accedat ꝑ alluuionē, vt l. itē si fundi.
d §. 1. de vsufr. qdā sunt gn̄alia, & in istis qn̄q; à principio d pt inspici q̄tū ꝑiudiciū sit futurū, & tūc nō solū ꝯprehēdūtur pn̄ia, sed ēt futura, & de hoc loqtur pal. l. si seruit⁹. de ser. vrb. ꝑd. Qn̄q; à principio nō pt inspici q̄tū ꝑiudiciū sit futurū, tūc aut loqmur in oblōne pignoris, & tūc veniunt pn̄tia & futura vt hic, aut loquimur in trāslatione dn̄ij, & tūc regulariter nō veniūt futura. Ita dēt intelligi pal. l. si ita. de au. & ar. le. nisi natura ꝯct⁹ aliud in
4 duceret, vt in societate. Et đ hoc loqt̄ l. 3. ī pr. ff. ꝑ so. Itē †q̄ro, e
e debitor obligauit oīa bona sua, & dicit sic, sub obligatiōe oīm bonorū suorū, q̄ ꝯstituit se creditoris noīe possidere, nunqđ ve
f niunt futura? f Dixerūt qdam ꝙ sic, per istā legem. Quidā dixerunt

a ADD. ¶Alex. Si quis. Vide quod per hanc legem pulchre concludit Bar. in l. si stipulatus fuero illud, de ver. oblig.
b Ale. Dispō gn̄alis. Sed an tacita hypotheca ꝯprehēdat futura, vide ī l. 3. & ibi ꝑ Bal. s̄. de priui. fis. & gl. hic in fi. Et qn̄ dispō trahat̄ ad pn̄tia & futura, vide no. Bal. post bar. in l. fi. s̄. de pac. Quid si cedo bonis, an intelligat̄ de futuris? bal. quod non in l. pen. s̄. qui bo. ced pos. Quid si cedo actionem, vide in l. hæredem, ff. mand. Et de materia vide in l. damni, §. is qui, ff. de dam. inf.
c Alex. Singularia. Et sic no. differentiam esse inter generale, & vniuersale. adde no. in c. ex literis, de iure pa. bal. in l. à iud. s̄. de iu. & melius in l. scire debemus, in prin. post gl. & bar. & do. ff. de ver. ob.
d Alex. A principio. Facit ad no. q. Dy. & bart. in l. si mihi & tibi, §. fi. de leg. j. & hic adde bart. in l. j. in prin. ff. de pig.
e Barb. Itē q̄ro. Et ex his ꝑt inferri si mulier dat oīa bona sua in dotē, ꝙ non veniāt bona q̄sita: sed stat in dubio, si statm̄ đt ꝑut est Bononię, ꝙ oīno confectis dotalib. instr̄is ipso iure intelligantur oīa immobilia mulieris in dotem data, an isto casu veniant bona quæsita. d. Flo. disputat istud dubium, & incipit disputatio, mulier viduata & concludit quod nec isto casu veniant.
f Alex. Nunqđ veniunt futura. Vide Bald. & Ang. in l. stipulatio hoc mō, ff. de ver. ob. & Bal. in l. j. §. j. cum l. seq. ff. ꝑ soc. in recollectis antiqs, & ibi vide tex. & gl. in verbo, interuenire, & vide Lud. l. 2. §. incertam, ff. de acq. pos. & vide Ange. in cons. 178. incip. in Dei nomine & suæ matris, & ꝑdictis instr̄is, &c. & vide bal. in l. qđ meo, in prin. ff. e. & vide Imo. & Ro. in l. stipul. hoc mō. ff. de ver. obl. & vide Ang. in l. j. in prin. s̄. de pig. & vide oīno bal. in rub. de contrahen. emp. in 21. q. & vide Alex. in l. 3. §. incertum, ff. de acq. pos.

rũt, ꝙ nõ, q̃a cũ nõ possideatur futura tpe oblĩonis, nõ pt se cõstituere possidere ea, q̃ ñ hẽbat. Dñs Ia. vr̃ hic inclinare in istam sñiam, vt ꝫ ꝙ p istum modũ cõprehẽdant̃ futura, cum nõ sit magnũ pjudiciũ ĩ iure pignoris, vt hic no. in gl. Tñ ꝯ istã opi. facit ꝙ no. in l. quis. §. j. de acq. pos. & ibi gl. quam videbitis per vos.

¶Qui potiores in pigno. habean. Rub.

Rub. nostra cõtinuatur ad præcedentia hoc ordine. Dictum est s̃. de pignori. Verum quia q̃doque ad idem pignus plures creditores concurrunt, & dubitatur quis sit potior, idcirco subnectitur hæc rubrica, qui potiores in pigno. habeantur.

LEX I.

2 *Tantum valet consignatio, & depositio, quantum ipsa solutio.*
3 *Creditor secundus soluendo priori debitum, confirmat sibi pignus, 1.*
4 *Et econtra potest primus debitor offerre secundo.*
5 *Nec primus creditor ad hoc compelli potest.*

1 VI PIGNVS. †Secundus creditor soluens priori, vel consignans, & deponens id, quod ei dẽtur, in locum prioris succedit, & confirmatur sibi pignus. h.d.
2 No. † ꝙ tm̃ valet consignatio & depositio, q̃tum ipsa solutio.
3 No. 2. † ꝙ secundus creditor soluendo priori debitum, confirmat sibi pignus. Modo pro declõne l. nostræ quæro, dicitur hic
4 ꝙ secundus creditor potest offerre primo, † sed quid econuerso, nunquid primus potest offerre secundo. Breuiter habetis dicere ꝙ sic. Videtur text. in l. Paulus. §. qui pignoris. ff. quib. mod.
5 pig. vel hypo. sol. † Sed iuxta hoc quæro, nunquid primus possit ad hoc compelli. Breuiter tex. dicit, quòd non, j̃. eod. l. prior quidem creditor.

LEX II.

1 *Qualiter intelligatur qui prior est tempore, potior est in iure. 2.*
3 *Quæ sit differentia inter pignus prætorium, & conuentionale.*

1 SI DECRETO. † Cum plures creditores concurrunt circa idem pignus pretorium, & sunt diuersorum titulorum, q prior est tpe, potior est in iure. h.d. Hẽtis notare, quod dixi in summario. Modo op. dicitur hic ꝙ in pignore prætorio q prior est tẽpore, potior est in iure. ꝯ, imò vr̃ ꝙ creditores dẽnt cõcurrere, vt l. fi. s̃. de bo. autho. iu. pos. l. is cui. §. si plures. & §. q prior, ff. vt in pos. leg. sol. Aut creditores sunt eiusdem tituli, & tũc cõcurrũt, & ita intelligat̃ ꝯriũ. Aut sunt diuersorũ titulorũ, & tũc qui
a prior est tempore, potior est in iure. ita intelligat̃ hic. Sed ꝯ aistã so. instatur, & vr̃ ꝙ indistinctè q prior est tempore, potior est in iure, vt l. si fundũ, & l. diuersis, j̃. e. so. Dic ꝙ in l. ꝯria loqt̃ de pignore cõuẽtionali. Sed ꝯ istã solõnẽ instatur de l. licẽt. & auth. ibi posita. j̃. e. Pro quorum solõne dicas ad pñs duo verba. Nã q̃ñq; plures creditores pretẽdunt ius in pignore cõuentionali,
2 & hic est notare rl̃am, & instantiam à † rl̃a. Rl̃a est, ꝙ q prior est tempore, potior est iure. fallit in l. licet, & auth. ibi posita. j̃. e. & in casib. ibi no. in l. diuersis, j̃. e. Q̃ñq; plures creditores prætendunt ius in pignore prætorio, & tunc aut sunt eiusdem tituli, & tunc cõcurrũt, vt l. fi. s̃. de bo. aut. iud. pos. l. is cui. §. si plures. & §. qui prior. ff. vt in pos. leg. Si verò sunt diuersorũ ti. tunc q prior est tempore, potior est in iure, vt hic. Quandoque quidam creditores prætendunt ius in pignore conuentionali, quidam in prætorio, & tunc habet locum l. si postquàm. s̃. vt in pos. lega. Et de materia huius l. dic, vt plenè no. per Dy. in c. qui prior. ex
3 tra, de reg. iur. lib. 6. Quærit gl. nostra, † quæ sit differentia inter pignus pretorium, & iudiciale, dic vt no. hic per gl. quam signa, & in rub. de præt. pig. vide per me aliam differentiam in l. à diuo Pio. §. si super rebus. ff. de re iud.

a ADD. ¶Ale. Sed contra. Vide bal. in l. cum vnus. ff. de bo. auth. iud. pos.

LEX III.

1 *Reipublicæ appellatio, etiam refertur ad aliam ciuit. quam ad Romanam.*

CVM REMPVBLICAM. Habens ius pignoris in re, præfer
a tur ᵃ agenti personali actione. h.d. no. ꝙ dixi in summario. † Se
1 cundò no. ꝙ appellatio reipub. etiam refertur ad aliam ciuitatem, quam ad Romanam. vt hic. Sed cõtra istud vltimum op. de l. eum qui vectigal. de ver. sig. sol. secundum gl. dic ꝙ respublica propriè sumendo, intelligitur de republica Romanorum. Impropriè autem quandoque sumitur pro qualibet alia ciuitate, vt hic. Vel dic, quòd hoc contingit ratione adiuncti, quia ad verbum reipublicæ, adiungitur hic, Heliopolitanorum, secus si indistinctè profertur, vt d. l. eum qui vectigal. & ibi plenè not. per Dynum.

a ADD. ¶Ale. Præfertur. Idem tenet in l. à diuo Pio, ff. de re iud.

LEX IIII.

SI FVNDVM. Qui prior est tempore, potior est in iure. h. d. cum l. diuersis, j̃. e. Contra l. diuersis. op. de l. licet. & auth. item possessor. j̃. e. so. Casus est spãlis in l. contraria. Item opp. de l. interdum, ff. e. ti. so. Ibi etiam est casus specialis. Item op. de l. scripturas, j̃. e. sol. fm gl. ibi, & est casus spãlis. Vnde habetis notare regulam, & instantiam à regula. Regula est, hoc fallit in casibus l. contrariæ, & ideo signa gl. hic positam, quæ enumerat casus.

LEX V.

PRIOR. Prior creditor non habet necesse offerre secundo, sed secundus offerens primo, confirmat sibi pignus. h.d.

LEX VI.

SI GENERALITER. Habens causam à primo creditore, non potest inquietare. h.d. ista lex.

LEX VII.

1 *An ille, ex cuius pecunia res emitur, habeat priuilegium inter personales actiones.*
2 *Si debitor primò obligauit mihi omnia bona sua, deinde eadem obligauit. Sempronio, & postea acquisiuit bona, quis præferatur.*

a LICET. ᵃIsta est optima l. & in summa h.d. Lꝫ rl̃r q prior est tempore, potior est in iure, tñ si ex pecunia creditoris secũdi sit res empta. & eidem spãliter obligata, scd̃s est potior. No. ꝙ dixi in summario. Op. dr̃ hic, ꝙ res cõparata ex pecunia creditoris, est ei obligata. cõtrà de l. quis. s̃. ĩ qb. cau. pig. tac. cõtrah. so. Aut ex pacto res empta obligatur, & tunc habet locũ l. nr̃a. Aut nõ fit aliqd̃ pct̃m, & tunc hẽt locũ l. cõtraria. Sed cõtra istã sol. instatur, & op. de l. interdũ. ff. e. ti. sol. ibi est casus spãlis, vt ibi no.
1 & no. in l. diuersis, j̃. e. Quæro, p declõne l. nr̃æ, † nunquid ille,
b ex cuius pecunia res emitur, hẽat priuilegiũ inter actiones personales. Quidã dixerũt ꝙ nõ, p l. pcuratoris, §. plane. ff. de tribu. Io. hic fuit in cõtra. opi. tñ nihil all. dicens ꝙ dẽt hr̃e priuilegiũ inter psonales actiões. Hãc opi. tenet Ia. Bu. per l. ꝙ quis. ff. de pri
2 uil. cre. Quæro, † ecce mutuaui Sẽpronio cẽtũ, & ẽt obligauit mihi oĩa bona sua. Itẽ titiᵒ mutuauit eidẽ cẽtũ, & obligauit omnia bona sua. postea sempronius debitor acquisiuit plura bona: quæro in istis bonis postea acquisitis, quis sit potior? Primò videt̃ ꝙ potior sit ille, q prior est tempore, vt l. si fundum, s̃. eo. & l. diuersis, j̃. e. In contrarium videtur l. si is q. ff. de iure fis. Quid dicemus? gl. in l. idemq;. §. fi. ff. e. dicit, ꝙ isti creditores dñt concurrere, & est spãle in fisco ꝙ pferat̃, vt d. l. si is q. Iac. de Are. per l. istam tenet contrariũ, & dicit, ꝙ casus est hic, & verũ dicit visu meo, q̃a vos videtis ꝙ hic tractat̃ de bonis postea acquisitis. & dicit, ꝙ secundus est potior, si res fuit empta ex pecunia sua, & eidem spãlr̃ obligata: quasi velit dicere, ꝙ si spãlr̃ nõ fuisset obligata, ista res postea acquisita, ꝙ nõ esset potior secundus, imo primus esset potior, & sic nõ cõcurrunt, vt dicit gl. imo q prior est tempore, potior est in iure. Facit optimè l. fi. in pr. ff. e. p opi. Iac. contra gl. intelligendo tex. vt iacet. Præterea conuentio est illa, quæ acquirit ius in pignore, non acquisitio ipsius rei, vt l. 1. ff. de pign. act. vnde debet inspici acquisitio rei, & sic concluditur fm eum, qui potior esset etiam in postea quæsitis, debeat præferri secundo: & credo, ꝙ sit ipsa veritas. tex. est hic, &c.

a ADD. ¶Ale. Licet. Hãc legem vide multipliciter limitatam per gl. in auth. vt exa. instan. do. Adde inquantum Bar. format q. de debitore, qui se successiue duob. obligauit, & postea bona acquisiuit, quis præferatur. spe. in tit. de ob. & sol. §. j. ver. sed quid, & Io. And. ibi cum limit. ibi per me posita, ꝙ prior creditor præfertur secundo in reb. postea acquisitis, nisi secundus sit priuilegiatus, & primus non. Ita limitat bal. dictum Ia. de Are. eius cons. 389. 1. lib. Paris. Licet. Vide Laucel. dec. in l. creditor. la j. ff. si cer. pet.

b Ale. Cuius pecunia. Si res emitur ex pecunia mea, habeo priuilegium inter contra creditores. Bar. tamen in d. l. ꝙ quis, non bene firmat ibi in fi. dum voluit hoc forte in priuilegio nauis emptæ esse, & non aliarum rerum, & in alio casu, ꝙ hoc sit verum, limitatur ibi per gl. & Bart. si specialiter ad hoc sit mutuata. Item si mutuata est gratis, alias secus. Et adde l. q naue, e. ti. & in l. fi. & in auth. ibi posita. s̃. de pig. Sed Lud. de vrbe in l. si cum dote. §. fi. so. mat. tenet etiam quòd si datur pecunia vt res ematur, dominus pecuniæ non habet priuilegium, per l. procuratoris, §. plane, de tribu. & vide quæ dixi post Bar. in l. quamuis, la 3. s̃. de pig. Cogita per auth. quo iure. j̃. eod. vbi gl. tenet quòd talis mutuans, vt res emantur, habet tacitam hypothecam.

AVTHEN.

2 *Allegans contraria, non debet audiri.*
3 *Mendax punitur in translatione possessionis.*
4 *Prior creditor negans rem eius esse, à quo causam habuit, & volens incontinenti probare de proprietate eius: non debet audiri ante translationem possessionis in alium factam, 1.*
5 *Sed in alia instantia translatione possessionis facta in alium creditorem, potest dicere se esse potiorem.*
6 *Et translatio possessionis fit per officium iudicis in secundum creditorem.*

a ITEM POSSESSOR. a Ista aut. ponit alium casum spãlem,
1 in quo prior tempore non est potior iure. Breuiter dicit, † Possessor prior creditor negans rem esse eius, à quo cãm habet, & postea allegans rem esse potiorem tempore, contra fm creditorem nõ auditur, imo possessione priuatur. h.d. not. quod dixi in
2 summario. Secundò no. † ꝙ allegans contraria non debet audi
3 ri, vt hic, & l. j. s̃. de fur. cũ si. Tertiò not. † qd̃ mẽdax punitur in trãslatione possessionis, vt hic in tex. Ad idẽ l. fi. ff. de rei vẽ. Mõ

a ADD. ¶Ale. Item possessor. De huius intellectu vide Bar. in l. si aliena. in prin. so. ma. Facit bonus tex. in c. si vasallus, si de feu. fuer. contr. quod not. & vide ad no. q. p Cy. & Ray. & imo in l. titiæ, si non nupserit. de condi. & demonst.

4 ꝓ decisione nr̃æ auth.†q̃rit gl.vtrũ iste primus creditor volens
incõtinenti ꝓbare de ꝓprietate eius,nũqd dẽt audiri?Primò vi
deť ꝙ sic:qa dolo vř facere scd̃s creditor petẽdo rẽ q̃ hẽret ne
cesse restituere priori creditori,vt l.dolo.ff.de dol.exce.In ɔ̃riũ
determinat gl.nr̃a,& bñ ſm nr̃os.doc.qa in isto possessorio nõ
hẽt locũ rľa,dolo facis.Rõ est,qa hic nulla eẽt pæna mẽdacij,si
nõ transferreť possessio in ſm creditorẽ. Nã tũc nõ hẽt locum
a rľa,ᵃdolo facis,lʒ in aliis possessoriis adipiscẽdę possessiõis hẽat
locũ,vt plenè solet notari ꝑ Dy.in c.q ad agẽdũ, extr.de re.iur.
lib.6.& ꝑ do.meũ pleniꝰ in l.incerti.s̃.de interd.& l.nãľr,§.nihil
5 cõe.de acq.pos.†Quærit gl.ecce creditor primus negauit rem
fuisse debitoris,à quo cãm hẽt,postea vult dicere se esse potio-
b rem ĩ alia instãtia ᵇiudicij,fcã trãslatione possessionis in ſm cre
ditorẽ,nũqd p̃t?Vř ꝙ nõ,qa est sibi ɔ̃rius, & ꝑ ɔ̃ns repellẽdus,
vt d.l.1.s̃.de fur.In ɔ̃riũ determinat gl.nr̃a hic,q̃ signa, dicẽs, ꝙ
in alia instantia hoc p̃t facere primus creditor.ar.l.Papinianus,
§.sed nec impuberis.ff.de inof.test. vbi ɔ̃rietas circa diuersa to-
lerať.Et vide gl.fi.ibi,sed nunqd, &c. q̃ no.Et sic concludit ista
gl.ꝙ ẽt in agitatis intra easdẽ personas,nõ p̃iudicat in alio iudi
cio.Cuius ɔ̃riũ solet notari in l.is apud quẽ,s̃.de edẽ. & ibi ple
nè ꝑ doc.Et similem gl.habetis,& clariorẽ in §.illud.in auth.de
6 triente,& semis.in prin gl.magnæ.†Quæro,quo iure fiat tran-
c slatio possessionis?dic quòd fiat per officium iudicis,ᶜvt not. in
d.§.illud,in gl.magn.

a ADD. ¶Alex. In casu huius l. non habet locum clausula, dolo facis petere quod intus habes.Adde Bar.in l.fi.ff.de rei ven.

b Alex.No.gl.ꝙ si sum confessus in vno iudicio vnum possum contrarium dicere in alio iudicio ad alium effectum.Ita all.istam Ang.in corpore in l.2. §.hoc edicto,in fi.ff.vi bon.rapt.vide tamen quæ no.bal.in auth. nouo iure, j̃.de pæna iud.& quæ no.in l.diuus,de custo.reo.cum materia. Et pro eo ꝙ dixi est apertũ dictũ Inn.vbi fortius dicit in c.mulieres,de iureiu.Quod dictũ refert bal.in auth.ɔ̃ q propriam, de nõn nu.pec.in l.creditoribus,in pr.s̃. de ser.pig.da.manu.p̃dictis adde tex.gl.& bal.in l.pe.de inge.manu.Et ꝓ ista gl. all.tex.in l.Aurelius,§.fi.de lib.leg.& vide bal.in l.is apud quẽ,& qd̃ ibi dixi & Bar.in d.§.sed nec impuberis,& vide ꝑ me in l.magistratib.ff.de iu.om.iu.

c Ale.Possessionis.Adde in simili Bar.in l.1.in fi.s̃.de plus petitio.

LEX IX.

EOS QVI. Habẽs ius reale, præfertur habenti priuilegiũ per
sonale.h.d gl.hic enumerat certas ꝑsonas, q̃ hñt priuilegia per-
sonalia,& q̃ sint istæ personæ,& qs præferať in priuilegiis perso
a nalib.dic,vt plenè no.ꝑ gl.ᵃ & Dy.in l.priuilegia.ff. de priui.cre.

a ADD.¶Ale.Per gl.inquantũ gl.mẽtionẽ facit de spon.vide gl.& bar. in d.l.1. de priuil.cred.& quod no.gl.& Bar.in d.l.priuilegia,ff.de priuile.cred.

LEX X.

1 *Creditor non potest excludere vxorem debitoris soluto matrimonio à iure pignoris,nisi offerat sibi dotem,2.*

3 *Constante autem matrimonio,nec offerre dotem,nec vxorem excludere põt.*

1 CVM TIBI. †Secundus creditor non offerens, vel non sol-
uens priori creditori debitum suum, eidem in aliquo non præ
a iudicat.h.d.Not.ꝙ dixi in summario. Secundò no.ᵃ ꝙ creditor
2 nõ põt excludere vxorẽ debitoris à iure pignoris , nisi offerat
3 sibi dotẽ,vt hic,sed hoc est verũ so.ma.hic apparet in tex.Sed†
Quæro,nunquid creditores mariti cõstãte mr̃imo.possint oc-
cupare bona mariti, ꝓ iure creditoris, volentes offerre dotem
vxori.Certè nõ:qa adhuc actio de dote ɔpetit,neq; est casus in
quo dos posset solui constante matrimonio,sed sol.matr.bona
mariti creditores possunt occupare,offerentes dotem vxori,vt
hic secundum Iac.de Are.quod perpetuò tene menti.

a ADD.¶Ale.Adde bar.l.si constante,7.q.pr. quæstionis, vbi fortius dicit post Cy.hic licet illud communiter reprobetur,tamen videtur hic reprobari. Et
b vide bal.l.vbi adduc,s̃.de iu.do.& Ang.& Im.in l.j.ff.so.ma.& vide gl.l.si cõstante,& qd̃ ibi dixi.Adde quod bal.cons.272.lib.1.sequitur hic Iac.de Aret.

LEX XI.

1 *Scriptura,ex qua fit comparatio,debet habere subscriptionem triũ testium.*

2 *Subscriptio trium testium , non est necessaria in scriptura,ad quam probandum fit comparatio,sed præsentia eorum sic,quando debitor scripsit.*

3 *Soli comparationi omnino non creditur, & testibus de scriptura deponentibus omnino non creditur.*

4 *Scriptura cõtinẽs subscriptionẽ partiũ,& à debitore cõfessata, probat cõtra ipsum debitorẽ nõ cõtra alias ꝑsonas,nisi habeat subscriptionẽ triũ testiũ.*

5 *An priuata scriptura probet.*

a SCRIPTVRAS. ᵃBř dicit ſm Ia.Bu.Si debitor debitũ neget,
b & scripturam fateatur, ᵇ præiudicat sibi,& scriptura probat ɔ̃
eũ,nõ autẽ præiudicat aliis,vt puta creditorib.hypothecã p̃ten
dentib.nisi forte hẽret subscriptionẽ triũ testiũ.h.d.Et ad euidẽ
tiam no.ꝙ qñq; debitor ɔfiteť scripturã, & debitũ,& iste casus
non est dubius.Qñq; debitor fateť debitũ,sed non scripturã,&
de hoc nõ est curãdũ,nisi in casu forte,in quo scriptura esset de
solẽnitate,vt l.ɔ̃hiť.ff.de pignorib.Qñq; debitor fateť scriptu-
ram,sed non debitum,& tunc habet locum l.nr̃a.Qñq; debitor
negat tã scripturã q̃ debitum,& isto casu habet locũ auth. si qs
vult cautè.hic posita. Item debetis scire ad euidẽtiã,ꝙ est q̃dã
1 scriptura,†ex qua fit ɔparatio,& ista debet hr̃e subscriptionem
2 triũ testium.†Et est alia scriptura,ad q̃ probandam fit ɔparatio
& in ista nõ est oĩno de necessitate subscriptio trium testiũ,sed
sufficit,ꝙ testes superuiuant, & deponant se fuisse p̃ñtes, qñ de
bitor scripsit scripturam illam. Item debetis scire ad euidentiã,
c ꝙ testib.de scriptura deponentib.nõ oĩno crediť.ᶜqa facilř p̃nt
3 errare.†Itẽ ɔparationi soli oĩno nõ crediť, ᵈ qa qñq; mutatio
d calami,atramẽti,&c.inducunt diuersitatẽ scripturæ,vt in auth.
de instru.cau.& fid.§.1. Et de his hẽtis bonã gl. in §.si qs igitur.
de instr.cau.& fid.vñ sumiť hæc auth.& vide gl.ibi,q̃ incipit, si
ago depositi.Item debetis scire ad euidẽtiã,ꝙ testes,q se subscri
bunt in istis scripturis,nõ deponunt de veritate rei , vtrũ fuerit
verum qd̃ in scriptura deductum est,an nõ : qa sufficerent duo
testes in hoc casu,vt l.vbi numerus.ff.de test. no.in d.§. si quis
e igitur,sed deponũt se cognoscere ᵉ subscriptiones suas,vel fuis
se p̃ñtes,qñ debitor scripsit,vt no.in d.§.si quis.Not.1. ꝙ dixi in
4 summario.†No.2. magis distinctè, ꝙ si debitor propria manu
subscribat,licet testes nõ sint subscripti , tñ si talis scriptura hẽt
subscriptionẽ partiũ,& à debitore sit ɔfessata,ɔ̃ ip̃m debitorem
ꝓbat, nõ tñ ꝓbat ɔ̃ alľs ꝑsonas, nisi habeat subscriptionem triũ
testium,vt hic hẽtis in fi.Et ratio huius vlt.posset esse,qa si talis
scriptura probaret ɔ̃ extraneos,de facili debitor posset præpo-
nere posteriorem creditorem priori,qd̃ eẽt absurdum.Op.mõ
dř hic ꝙ talis scriptura hẽt suum robur,ɔ̃ de l.instr̃a,s̃.de prob.
Quid dicemꝰ?Dixerunt quidã,inter quos fuit Pla.ꝙ ista l.nõ po
terat intelligi,& erat fatua,qa ɔ̃ omnia iura de mundo.Ista so.ẽ
falsa, qa cũ Imperator hẽat omnia iura in pectore suo, non est
verisiľe ꝙ statuat ɔ̃ ius.Quare alij,vt Io. intellexerunt istã l. qñ
creditores p̃ľes vigore talis scripturæ priuatæ petũt se mitti in
possessionẽ bono.debitoris:quo casu audiũtur ɔ̃ ip̃m debitorẽ
sed ɔ̃ alios bona debitoris possidẽtes nõ audiunť. Ita intellexit
f Io.iste intellectus nullo mõ applaudit lr̃ę:quare dicas ᶠſm gl.ꝙ
ista talis scriptura à debitore ɔfecta hñs subscriptionem partiũ
vel alteriꝰ earũ,vt puta debitoris,& sic cõfessata à debitore,vel
alr̃ ꝓbata,vt ꝑ testes,ꝙ sit scriptura debitoris,certè talis scriptu
ra probat ɔ̃ ip̃m debitorẽ,qa nõ p̃t venire ɔ̃ ɔfessionem suam.
Et ita debet intelligi hæc l.& sic soluitur ɔ̃rium de l.instr̃a.s̃.de
prob.Sed ɔ̃ so.instať de præallegato §. si quis igiť. in fi. in auth.
de instr.cau.& fid. Pro cuius soľone bř sic dicas, & fuerunt ista
verba Ia.de Bel.in præall.l.instr̃a. & idẽ quodãmõ videbať sen-
5 tire dom.meꝰ in l.admonẽdi.ff.de iureiu.† Vñ cũ q̃ritur, nũqd
priuata scriptura probet.resp. Aut priuata scriptura ẽ sine cau-
sa,aut cũ causa,si ẽ sine cã,nõ hẽt locũ, vt l.cũ de indebito.§. fi.
ff.de prob.& ꝙ Ibi no.ꝑ gl.in l.gñaľr.s̃.de nõ nu.pe.& dic vt ibi
per Cy.ſm.Iac.de Are.& in l.2.§.circa. ff.de doli excep. Si verò
g priuata scriptura ᵍ ẽ cũ cã,tũc dicas,ꝙ aut est cõfessata per debi
torẽ,& ꝑ testes probata,ꝙ debitor scripsit,& tũc talis scriptura
ꝓbat.Itẽ dẽt intelligi hæc l.vt no.hic,& in d.§.si quis igitur.de
inst

a ADD.¶Barb.Scripturas.Vide do.Lud.Ro.in cons.299.

b Ale. Et scriptura fateatur. Et dum hic tex.reqrit subscriptionẽ virorũ, qd̃ si essent fœminę?vř dicẽdũ ꝙ sit idẽ,ꝑ id ꝙ no.bal.in c.lʒ vniuersas,de test.dũ dt̃ illũ tex.q loqť in testibꝰ, videri extẽdi ad fœminas:secus in statutis,ꝙ pẽdet ex hoc,an masculinũ ɔcipiat fœmininum, dè hoc in l.j.ff.de verb.sig.no. tex.hic, ꝙ scriptura facta à tabellione si non continet solennia , vel tabellio non est rogatus in forma tabellionis,dř scriptura priuata.Ita no.Bal.in l. fi. s̃.si cer.pe.ꝑ istũ tex.& idẽ bal.in rub.de fid.instr.Et ibi ẽt,an in dubio p̃suma tur rogatus vt tabellio, & hic in ver.itẽ debetis scire scripturam,ex qua fit cõparatio,dr̃e hr̃e subscriptionẽ triũ testiũ,sed scriptura, ad q̃ probandum fit ɔparatio,nõ reqrit subscriptionẽ testiũ,sed oportet testes in ea descriptõs suꝑuiuere , & deponere ꝙ fuerunt p̃ñtes. Et ad hoc vltimũ adde bal.in auth.sed nouo,si cer.pe.& qd̃ ibi dixi,& Bar.in ea.l.in fi.vbi all.gl. in §. si qs igiť,in auth.de fid.instr.Sed vide auth.hic positã,& ibi bal.q forte vř tenere ɔ̃riũ.sed dt̃ ꝙp̃t ꝑ alios nõ scriptos,licet subscripti sint mortui,& loqtur in scriptura,& vide in l.comparationes,ꝙ Bar.in auth.at si ɔ̃ctus,in pr.e.tit.& bal.in l.comparationes,probatur ĩ auth.hic posita.Et quid si in casu hꝰ l.scriptura nõ hẽt subscriptionẽ à testibus approbatã , an habeat locum hæc l. & de intellectu eiꝰ vide Pau.de cast.cons.390. Ad materiam huius l. vide bald. cons.224.& plene cons.168.ꝑ Ro.cons.204.& 373.An aũt si sit statutũ, ꝙ publicũ instr̃m p̃ualeat chirographo subscripto trino teste,vide bal.cõs.55.li.j.

c Ale.Creditur.Testibus omnino de scriptura deponentibꝰ non creditur.Adde bal.in auth.& si contractus,s̃.de fide instr.bal.in auth.si vero,s̃.si cer.pet.

d Ale.Non creditur.Adde bal.in auth.& si contractus,de fide instr.& ibi tex.

e Ale.Se cognoscere. Ad euidentiam testes q se subscribunt in his scripturis, deponunt se recognoscere subscriptionem,vel fuisse pręsentes,quando debitor se subscripsit,alias si super facto testes soli sufficerent,& adde Bart.in auth.& si contractus,de fide instru.& idem dicit gl.hic posita,& quod not. Bar.in auth.sed nouo iure,si cer.pe.quod dixi post Bar.in l.nuda.

f Ale.Quare dicas.Distinctio,an & quando scriptura priuata probet, si est sine causa vel cum causa,& quod requiratur causa, tenet gl.& bal.in d.l. nostra.& Bar.in l.nuda ratio.bal.per istum tex.in ver.causis.

g Alex.Priuata scriptura.Contrarium tenet abb.c.2.de fide instr.licet do.Ant. concordet cum Bart.

inst.cau.& ibi est bona gl.q̃ incipit, si ago depositi, & dic vt ibi.
Si verò talis scriptura ẽ negata, tũc aut hẽt subscriptionẽ triũ
testiũ, q supuiuãt, & deponãt sup subscriptionib. suis, vel depo-
nãt, ꝙ debitor dictã scripturã scripsit, & fuerũt pñtes: & tũc ta-
lis scriptura ꝓbat, coadiuuãte ꝯparatiõe tñ, vt no. in d. §. si qs igi
a tur. Si verò nõ hẽt a subscriptionẽ triũ testiũ, hẽt tñ subscriptio-
nem partiũ, fm formã hꝰ l. tũc si ꝯfiteaẽ, ꝓbat. Ita dẽt intelligi l.
nr̃a. Si verò nõ hẽt subscriptionẽ triũ testiũ, neq; partiũ, tũc se-
b miplenã ꝓbationẽ ĩducit. b Ita debet ĩtelligi gl.q̃ est ĩ l. admonẽ
di. ff. de iureiu. & gl.q̃ habetis l. in bonæ fidei. §. de iureiurando.

a ADD. ¶Ale. Non habet. Contrarium tenet Bar. in l. nuda ratio, dixi ibi latius per Bar. in auth. & si contractus.
b Ale. Inducit. Contrarium tenet Bar. in d. l. admonendi, ff. de iureiu. vbi dicit, quod talis scriptura non facit semiplenam probationem.

AVTHEN.

a SI QVIS VVLT. Istam auth. recitaui tibi §. in l. scripturas.
a ADD. ¶Si quis vult. Pro cuius intellectu vide Bar. in l. cum prolatis. ff. de re iu. in fine.

LEX XII.

2 *An priuilegium huius legis debeat dari filiis eiusdem matrimonij, an etiam alterius, 12.*
3 *Mulier pro dote habet tacitam hypothecam, & priuilegiatam, vt præferatur aliis, 1.*
4 *Altare vnum non debemus discooperire, & aliud cooperire.*
5 *Mulier habet tacitam hypothec. à tempore dotis datæ, vel promissæ.*
6 *An mulier præferatur omnibus creditoribus, & omnibus hypothecis.*
7 *Et habet istud priuilegium in bonis soceri, si ipse recipit dotem, vel in instrumento confessus est eam recepisse, 11.*
8 *An habeat locum tacita hypotheca in rebus quæsitis per hæredem.*
9 *Bona hæredis non veniunt in generali obligatione defuncti.*
10 *Priuilegium huius legis habet etiam locum in matrimonio putatiuo, & competit etiam sponsæ.*

a ASSIDVIS. a †Mulier hẽt priuilegiũ, tã in personali actione, q̃
1 in reali, vt ꝑponaẽ creditorib. priorib. tpe, tacitã hypothecã ha-
bentib. & hoc est verũ, nisi alia dos ꝑcedat. Itẽ hoc ẽ verũ in do-
te, nõ in donatiõe pp nuptias. h. d. Et diuiditur in 5. partes prin-
cipales. nã in 1. parte ponit quasdam rõnes tã ꝯpulsiuas, q finа-
les, q̃ dederũt occasionẽ l. ꝯdendæ. in 2. parte ponit statutũ suũ,
& quasdam rationes annectit. in 3. parte ponit q̃dã exceptionẽ
à suo statuto. in 4. ponit aliud dictũ, & eiꝰ decisionẽ, limitando
prædicta. in qnta, & vlt. ponit q̃dã limitationẽ temporis. secun-
da ibi, ad hæc oĩa. Tertia ibi, exceptis. Quarta ibi, hæc ãt. cir. fin.
Quinta ibi, q̃ legem. No. tex. ibi, & ꝯ oẽs, &c. & ẽt ibi, priuilegio
tpis vallati, &c. ꝙ facit ꝯ opi. gl. q̃ dr̃ ꝙ ꝑferẽ hñtib. tacitã nõ ex-
pressam, ꝑ Ia. de Are. qui dicit q̃d præfertur oĩb. hñtib. ẽt expres
sam. & ꝓ eo facit iste tex. No. ibi, añrioris matrimonij filiis, &c.
2 †Pro qõne b vtrũ istud priuilegium dẽat dari filiis eiusdem ma
b trimonij, vel alterius. Facit iste text. q̃d dẽat dari filiis eiusdem
matrimonij. Pro hoc facit gl. in l. sciendum. de re iu. Sed alia gl.
dicit q̃d habeat locum etiam in filiis alterius matrimonij, vt di
cit gl. in l. ẽt. ff. so. ma. Videbitis in l. nr̃a rõem, quare subuenitur
c in dotib. c †No. ꝙ mulier habet hypothecam tacitam. hoc erat
3 ante. per l. j. §. & vt pleniꝰ. §. de rei vxor. acti. sed istã tacitã habet
priuilegiatam, aut præferaẽ aliis, & hoc habet per legẽ istã. Ter
4 tiò no. ex §. exceptis. †q̃d nõ debemus vnũ altare discooperire,
& aliud cooperire. Nã videtis, q̃d si sint duæ dotes, nõ fauẽt ma
gis vni q̃ alteri, sed qui prior est tpe, &c. hoc præmisso op. hęc l.
innuit. q̃d mulier possidebat dotem. ꝯ, imo vir, vt l. 1. §. pro do-
te. & l. Pomponius, §. in dotem. ff. de acq. poss. impropriè dr̃ mu
5 lier possidere. Venio ad qõ. †quæro à quo tpe d mulier habeat
d tacitã hypothecam gl. dicit, ꝙ à tempore dotis datę. Vltram. di
cunt, ꝙ à tempore contracti matrimonij. arg. d. l. cum opottet,
in fi. §. de bon. quæ lib. Videte, veritas est illa, ꝙ à tempore dotis
datæ, subaudi vel promissæ, ꝯhitur ista tacita hypotheca. Istud
probatur ff. e. l. j. vnde si tempore matrimonij dos fuerit promis
sa, tunc cõtrahitur ista hypotheca, secus si tunc nõ fuit promis-
sa, sed postea promittatur. Quæro, & modo intro gl. magnam
6 hic positam, † vtrum mulier præferatur omnib. creditorib. &
omnib. hypothecis. Triplex est opi. Vna, ꝙ præferatur omnib.
hñtib. expressam, vel tacitã. Alia ẽ, ꝙ ꝑferat oĩb. hñti. tacitã hy
pothecã, secꝰ ĩ eo q hẽt pignꝰ ꝯstitutum ex tradõne. Tertij dñt,
ꝙ mulier ꝑfertur omnib. habentib. tacitam, secus in habentib.
expressam. Et istam opi. tertiam approbat gl. nr̃a, & cõis ꝯsuetu
do eam tenet, vnde iudicare contra consuetudinem, & quod
semper habuit certam interpretationem, est malum, vt l. mini-
mè, ff. de legib. Dicunt tamẽ Vltram. ꝙ j. opi. de iure est verior,
7 vt inst. de act. §. fuerat. & ꝓbatur per rões positas in hac l. †Quę
rit gl. an huiusmodi priuilegium habeat locum in bonis soceri,
si ipse socer receperit dotem. Et dicit ꝙ sic, vt l. si cum dotem. §.
8 transgrediamur. ff. so. ma. †Quæro, an habeat locum tacita hy-
potheca in reb. quæsitis per hæredem, ẽt ex reb. defuncti. gl. tua
9 determinat ꝙ nõ, & bñ, q̃ no. †Et no. ꝙ bona hr̃dis nõ veniũt ĩ
gñali oblõne defuncti. illud tñ q̃d gl. dr̃ de bõis q̃sitis ex re viri,
intellige de fructib. industrialib. secꝰ d̃ fruct. nãlib. vt l. 3. §. in qb.
10 cau. pig. ta. ꝯ. †qro, an istud idẽ priuilegiũ ꝯpetat ꝓ mr̃imonio
e putatiuo, e vel an ꝯpetat ẽt spõsę, gl. tenet ꝙ sit idẽ in l. 3. & 4. ff.
de priui. cred. quæro, circa legẽ nr̃ã, & est no. qõ: dr̃ hic in tex. si
11 tñ re ipsa fuerint pr̃i mariti datæ, qro † si in instr̃o f dotis ꝯtineẽ
f ꝯfessio, nõ numerõ, an ꝓ tali dote ꝯfessata hẽat locũ tacita hy
g potheca cũ priuilegiis istiꝰ l. hic tex. ꝑcũ sua gl. vr̃ velle, ꝙ nõ. vi
de gl. sup verb. dabit, facit ꝓ hac l. ꝙ dixi vobis in l. per diuersas.
& l. ab Anastasio, §. mand. cõiter obseruaẽ ꝯ, vt intelligamꝰ idẽ
esse in dote ꝯfessata, si tñ sit renũciatũ exceptioni nõ nu. pec. vr̃
sit elapsũ tps. Pro hoc optimè facit, ꝙ habuistis notatũ §. de do.
h cau. nõ nu. l. j. q̃d. n. hic dr̃, h ꝙ nõ hẽat locũ in dote ꝯfessata, dẽt
intelligi ex virtute exceptionis nõ nu. dotis, q̃ pt opponere qli
bet cõuẽtꝰ, cuiꝰ interest, vt l. pe. §. de nõ nu. pe. Et ita intelligit gl.
tua hãc l. & aliã, q̃ sili mõ loqẽ, j. de bo. dã. l. si qs post hac. cir. pr.
Nõ ergo hẽt mulier necesse ꝓbare numerõnem, nisi qñ ꝑ eã pt
12 excipi de nõ nu. pe. quæro, dr̃ hic, exceptis, † vtrũ istud priuile-
giũ trãseat ad filios mulieris cuiuscũq; mr̃imonij. De hoc gl. va
riãt, nã ĩ l. ẽt. ff. so. ma. vr̃ dicere ꝙ trãseat ad filios cuiuscũq; ma
trimonij. Pro hoc vr̃ text. in auth. si quid. super hac l. In contra-
riũ tenet gl. in l. sciendum. ff. de re iu. Pro qua vr̃ tex. in isto §. ex
ceptis. ibi, filij anterioris mr̃imonij, & istam partem tenent cõ-
muniter doc. Non ob. auth. si quid. quia expone de sobole, quę
ex eodem matrimonio descendat, vide auth. quo iure, &c.

¶Contrarietas, & Concordia.

Pro saluãdo Bar. in hac l. fi. q pot. in pig. ha. in quo vr̃ inuolui vi
tio contrarietatis, vide concordiam ad l. 2. §. fi. ff. de priuil. cred.

a ADD. ¶Ale. Assiduis. De materia huius l. vide Ang. de Are. in §. fuerat, inst. de act. An ista lex habeat locum, vt mulier præferatur in hypothecaria in augmento dotis, vide Pau. de Cast. in cons. 392.
b Ale. Pro quæstione. Vide Bar. in l. maritum. in fi. so. ma. & Bar. j. eo. in fi.
c Ale. Subuenitur in dotib. Ratione priuilegij dotis, ꝑ bal. in rub. de priui. dot.
d Ale. Quæro à quo tempore. De hoc latissime per d. Io. in c. ex literis, de pig.
e Ale. Matrimonio putatiuo. An istud priuilegium habeat locum in matrimonio putatiuo, vel etiam sponso. De primo adde gl. & bal. in l. 1. in fi. §. de condi. ob causam. & Bal. hic. & tex. & gl. & Bar. in l. si cum dotem, §. fi. ff. so. ma. & vide bar. in l. 2. ff. de priui. credi.
f Ale ¶In instrumento. Vide ad hoc, quæ hñr per doc. in c. ex literis. de pig. vi de bal. in l. cum aliquis, §. de iure deli. vide Ang. insti. de act. §. fuerat.
g Ale. Hic tex. An hæc gl. sit vera, vide Ang. & Imol. in l. j. ff. so. ma. & in l. diuersi, §. e. & l. fi. §. de spon. & id quod no. bar. in l. Titia. de ver. ob. & d. Car. in c. ex li teris, de pi. Et aduerte, ꝙ licet hic teneat priuilegium in dote, vt præferatur mulier añrioribus creditoribus ẽt habeat locum in dote ꝯfessata, qñ sunt elapsa tpa opponẽdi exceptionẽ dotis nõ numeratæ. Aduerte tñ in practica, ꝙ licet elapsa sint tpa ꝯ maritũ ꝯfitentem dotẽ, si mõ creditores, q. habuerunt iustã ignorãtiam dictę dotis ꝯfessatę potuerũt petere restõnẽ ex clausula gñali, & sic opponere exceptionẽ nõ numeratæ dotis, l. pen. ꝯiuncta gl. l. ꝯdi b. de nõ nu. pe. & gl. ibi in ver. petiturus, iuncta l. sicut. de præscr. 30 an. & q̃d ibi bar. & similiter inquantum vult hic bar. q̃d si maritꝰ ꝯfessus est dotem, & renunciauit exceptioni nõ numeratæ dotis supposita validitate renunciationis, vt q. sit firmata iuramento, q̃d hẽbit mulier priuilegiũ istius l. Sed certe vr̃, q. ista renũciatio mariti nõ hẽt præiudicare creditori, quominus intra tpa lĩma possit opponi exceptio nõ nu. dotis. d. l. pe. iũcta l. si vnꝰ, §. añ oĩa, cũ ꝯcor. ff. de pac. q̃ ꝯsidera, q. dicta bar. nõ transeunt sine scrupulo magno. Et ad istã gl. adde bal. in l. gñali, de nõ nu. pe. ver. nunc venio ad quęst. & facit ĩ simili gl. & ibi bal. in l. neq;, §. de ꝯpẽ. Et qñ dos ꝯfes sata hẽat priuilegia dotis vere, vide bal. in rub. de priui. do. & vide ẽt q̃d si sit renũciatũ exceptioni nõ nu. dotis, an teneat? de quo bar. & ꝑ bal. hic, & ẽt per bal. in l. pecuniæ, j. de so. & Imo. in l. si ita stipulatus, §. Chrisogonus, de ver. ob. Pau. de Ca. in l. si marito. in pr. ff. so. ma. simpliciter transit cũ bar. hic. Et de veritate hꝰ gl. vide ẽt bar. in l. pe. §. de iur. delib. An illud, ꝙ dicit in dote data, hẽat locum in promissa, vide ꝑ me in l. sed hic. ff. de reg. iu. Adde q̃d bal. voluit idẽ ꝙ bar. hic, qñ est renũciatũ exceptioni nõ nu. dotis, ꝙ dos cõ fessata hẽat idẽ priuilegiũ, ꝙ numerata, q. dr̃ ꝙ ꝯsuetudo sic se hẽt, eiꝰ ꝯs. 339. lib. j. vbi ẽt voluit q̃d si sit primꝰ creditor habẽs expressam hypothecam bonorum, & mulier tacitam, quod in quæsitis post vtranque obligationem præferatur mulier. Et ad hanc apostillam vide Pe. de Anch. cons. 308.
h Ale. Hic dr̃. Ex hoc dicto bar. seqẽ ꝙ mulier nõ hẽt necesse ꝓbare numeratio nẽ dotis, pro qua opi. bar. vr̃ gl. no. in l. j. C. de do. cau. in verbo, facit. in prin.

¶De his, qui priorum credit. loco succedunt. Rub.

LEX I.

a NON OMNIMODO. a Extraneus, ex cuius pecunia debitor liberatur, in locum prioris creditoris succedit, si hoc pacto tradidit: & verè eius pecunia ad creditorem peruenit, vel ipse recta via creditori pro debitore soluit. h. d. cum l. se. gl. hic tractat istã materiam qualiter quis succedat in locum prioris. & ponit vnam suam distinctionem, q̃ ponit de verbo ad verbum in l. Aristo. ff. quæ res pign. obli. pos.

Quærit

a ADD. ¶Ale. Vide ĩ omnib. latissime bar. post gl. l. Aristo. ff. quæ res pig. ob. pos.

Quærit gl.vnam q. quæ eſt de apicib.iuris,hoc eſt de ſubtilitatibus iuris,modici tamen effectus. Quæro vtrum hypotheca, quę competit huic,qui ſuccedit in locum primi,ſit eadem cum prima,vel alia,vide gl.

¶Si antiquior creditor pignus vendiderit. Rub.

LEX I.

SI VENDIDISSET. Venditio facta per primum creditorem, nõ poteſt per ſequentes retractari, ſecus ſi ipſi creditori primò pignora ſunt vendita,vel in ſolutum data.h.d.

¶Si communis res pignori data ſit. Rub.

LEX VNICA.

FRATER. Obligatio vnius ex conſortibus, alij non præiudicat.hoc dicit.

¶De prætorio pignore. Rub.

LEX I.

a SI PRAETORIVM. *a* Vide gl. quæ incipit, ſed qualiter.Dic
vt dixi tibi ff.de re iud.l.à diuo Pio.§.ſic quoque.

a ADD.¶Ale.Adde Bar.l.fi.in pr.de don. An poſſit prætorium pignus, & conuentionale in vna eademque cauſa concurrere.Cy.& Fran.Tigr.in l.cum debitores, de iudic. quòd ſic,& ibi ego dixi etiam, vide effectum reſultantem ex hoc.

LEX II.

VETERIS. Qui habet prætorium pignus, habet ius vendendi & retinendi.h.d.

¶Si in cauſa iudi.pignus captum ſit. Rub.

LEX I.

RES OB CAVSAM. Nota,quod facit iudex,videntur facere partes.

¶Si pignus pignori datum ſit. Rub.

LEX I.

ETIAM. Pignus poteſt dari pignori, & qui habet pignoris
a vſumfructum, *a* non poteſt alienare proprietatem:ſecus in eo,
qui habet pignoris proprietatem.

a ADD.¶Ale.Quando dominus poſſet obligare formalem vſumfructum,hic latę notatur, & eſt ſubtilis quæſtio,& notabilis.Vide Bar.in l.ſi is qui,§.fi.ff. de pig. Et adde ad intellectum huius tituli, ꝙ pignus pro pignore dari non poteſt vltra tertiam,ratione infinitatis euitandæ,ſecundum ſpe.in tit.de pigno.§.j.ver.ſi cum iudex.Et ſequitur Lud.in l.qui bona,§.fi.de dam.inf.ꝙno. quia limitat totum hunc tit.Et all.ſpe.l.fideicommiſſa,§.ſi quis decem,de le. 3.& c.cum in multis,de reſcr.licet Ang.in l.2.huius tit.contrarium tenet, Et quid ſi nomem debitoris dare velit,an poſſit?gl.no.& ibi Bal.ꝙ ſic,in l.ſi inſultum,cum l.ſeq.ff.de act.& obl.Et iſta gl.eſt in d.l.ſi creditorem,in princi.

LEX II.

SI CREDITOR. Hanc l. inter alias allego, ꝙ hypothecaria poteſt cedi ſine perſonali,quia vt videtis,pignus poteſt dari pignori.h.d.

¶De remiſſione pignorum. Rub.

LEX I.

SI TE MANVMISSVM. Præſentia creditoris tempore manumiſſionis inducit remiſſionem pignoris.h.d.

LEX II.

a SI PROBAVERIS. *a* Præſentia cum conſenſu tempore ven-
dõis,inducit remiſſionẽ pignoris:ſecꝰ ſi ignorauit.h.d.cũ l.ſeq.

a ADD.¶Alex.Ad gl.hic vide Bar.& omnino,quæ ibi dixi in l.ſi tibi decem, §. de pign.ff.de pact.

LEX VI.

1 *An citatio generalis ſufficiat per edicta,vel proclamata.*

a SI EO TEMPORE. *a* Hæc eſt bona l.ſi præcedat monitio iu
dicis,preſentia cum taciturnitate inducit pignoris remiſſionẽ.
1 h.d. Quæro, & reuoco in dubium, † vtrum citatio *b* generalis
b ſufficiat per edicta, vel proclamata, vt dicas: quicunque putat
ſua intereſſe,veniat ad defendẽdum talem rem.reſp.ſi quidem
eſt aliquis,cuius interſit,prius debet citari ille nominatim, vt l.
1.§.pen.de vent.inſpi.Sed quando fit aliquis actus,qui principa
c liter contra aliquem non dirigitur,Exemplum,ſi facio *c* inuen
tarium,vel exemplum in l.noſtra,quando venditur pignus,venditur enim principaliter contra debitorem.conſequenter contra alios creditores, tunc poteſt citari per proclama,vt hic. Facit ad hoc ff.ſi cui plus quàm per l.fal. l. 1.§. cum dicitur. Facit quod no.per Inn.extra,de maior.& obed.c.fi. & de procura.c. in noſtra.

a ADD.¶Ale.No.hic de citatione generali.Adde caſum,& quod ibi no.in l.ergo,ex quib.cauſ.maio.l.decem,de verb.ob.l.facultas,ſ.de iu.fiſ.lib.10.Bar. in extraua.ad repri,ſuper ver.ædium Inn.in c.per venerabilem,qui filij ſint legi.& quòd not.in auth.ad hæc,ſ.ſi vt ſe ab hær.abſt.Io.de Imo. in l. qui ante calendas,de verb.ob.& d.l.decem,Adde Bar.in l.ſi quis inſtituitur hæres, §. item ſi additionem,ff.de hær.inſt.vbi dicit,ꝙquando creditores agunt contra bona hæreditaria , debet citari ille qui tenet primum locum defuncti. Et adde bal.in l.nam ita diuus.ff.de adop. & ibi dicit ꝙ illi ſunt citandi, qui poſſunt contradicere,vel conſentire,alias non. Adde Bal. in l. ſi deſerta.ſ.ſi propter pu.pe.& quod ibi in c.licet epiſcopus.de præb.in 6. Et de iſta citatione generali,vide Bart. in l.1.ſ.de iure do.impe.do.Ant.in c.1.de iud. vide quod no.Car.in c.cum de viu.vide Ang.in l,nam ita diuus.ff.de adop.

b Alex.Vtrum citatio.No. de modo citandi generaliter, vide bal.in l. ſi curator.ſ.de iure deli. & Bart.& bal.in auth.ſi omnes.ſ. ſi vt ſe ab hære. abſti. & Bar.in l.hæc autem.§.1.ex quib.cau.in poſ.ea.

c Ale.Exemplum ſi facio.Per bal.in auth.ſed cum teſtator,ad l.fal.bal.in l. fi. in pr.de iur.deli.& facit ꝙ no.Inn. adde bal.in l.ab eo.j.quomodo, & quando iud.Bar. in extraua. ad repri.in ver.petendam.in fi. bal.& Ang.Imo.in l. decem,de verb.obl. & adde bal. in l.natales, ſ. de prob. vbi dicit quod cautio per proclama generale facit plenam fidem etiam contra eos , qui non ſunt citati.ſi illi non erant citandi.Vide c.cum in tua,qui ma.accu.poſ. Et voluit bal.ad literam in l.fi.C.de edi.di.ad.tol.vbi quarto quæritur,an aliquis ſit citandus,vbi ↄcludit ꝙ quando alicui præiudicatur,& præiudicatur nominatim,quod tũc eſt nominatim citandus,& declarat præiudicari nominatim, qñ aliquis poſſidet,per d.l.ſi deſerta.ſi propter pu.pen.Iſte tex.hic in fi.videtur contra auth.& qui iurat.de bon.auth.iu.poſ.Tamen vide Bar.in l.fi.in finalibus verbis,ſ.de edi.diui. Et iſtis adde no.Bar.in d.l.decem, de verb.obl. Et quid operetur iſta citatio generalis,vide no.bal.in l.2.ſi ex noxa.cau.aga. & dicit ſolenniter d.Pet.de Anc.& doc.in c.fi.in fi.de ele.in 6.ꝙ verum eſt ꝙ ſufficit citatio generalis,vbi aduerſarius non eſt certus,aliàs ſecundum eos ſi de facili potuiſſet certiorari. & Imo. dicit ſe conſuluiſſe , ꝙ tenuta data non ſpecialiter citato detentore , non valet , quia de facili potuit ſciri. All. auth.ſi omnes.ſ.vt ſe ab hæ.ab.vide bonum tex.in materia in c.fi.de elect. li. 6.Adde videndum bal.conſ.322.2.vol.& 1.vol.conſ.355.Rom.conſ.310.

LEX VII.

CREDITRICEM. Qui reddit inſtrumentum debiti, remittit pignus.h.d.

LEX VIII.

SI HYPOTHECAS. Præſens,& tacens,quãdo fiſcus vendit, videtur remittere pignus.

LEX XI.

1 *Si res pignorata alienetur,aut pignoretur,& perueniat in dominium debitoris,an pignus reintegretur,2.*

a SOLITA. *a* Hæc eſt ſingularis l. & qui neſciret hanc l. ſemper
1 reſponderet contra hunc caſum. † Si res, in qua ſemel remiſ-
ſum eſt pignus , de nouo in dominio debitoris peruenerit, pi-
gnus non reintegratur generalis obligationis vigore. h.d.Op.
de l.ſicut. §.ſuperuacuum.ff.qui.mo.pig.vel hy.ſol.gl.dat mul-
b tas ſol.Iſta eſt vera,ꝙ ibi erat dubium,an res exiuerit *b* de bonis
debitoris,an non:hic erat certum,ꝙ bona debitoris exiuerant.
2 & † ideo vt tibi liqueat plenè materia huius tit. diſtingue,aut pignꝰ alienatur, aut impignoratur.Si alienatur,tũc aut per modum manumiſſionis,& tunc præſentia cum taciturnitate inducit pignoris remiſſionem,vt ſ eo.l. 1.aut per alium modum, & tunc aut alienatur à fiſco,aut à priuato.Primo caſu ſola præſentia cum taciturnitate inducit remiſſionem,vt ſ.eo.l.ſi hypothecas.Aut ab alio,& tunc aut præceſſit monitio facta à iudice,ꝙ creditores adeſſent, & idem, vt ſ.eo. l. ſi eo tempore. Aut talis monitio non præceſſit,& tunc aut facta eſt creditore ignorante,& ſine dubio ius pignoris non tollitur,vt ſ.eo.l.3.& ſ. de pigno.l.debitorem.Aut eo ſciente,& tacente, & idem, quia ſcit ius ſuum vbique durare,vt l.ſicut.§.non videtur, ff. quib. mod. pig.vel hyp.ſol.Aut expreſſe conſenſit,& tunc aut res nõ exiuit bona debitoris,& tunc durat pignus,vt l.voluntate,in pr.quib. mod.pig.vel hyp.ſo.Aut exiuit,& poſtea reuerſa eſt,& tunc aut reuerſa eſt ex eadẽ cã,ex qua exiuit,& idẽ,vt d.l.volũtate.in pr. & §.fi.Aut verò ex alia cã, & tunc pignus nõ reintegratꝛ,vt hac lege.fuit

a ADD.¶Alex. No.ſing. caſum in materia donationis omnium bon. & ꝙ valeat dicta donatio,ſaltem in præſentibus,non autem in futuris,eſt tex.l.ſancimus,poſt pr.j. de do. vbi licet donari non poſſit vltra legitimum modum ſine inſinuatione,valet tamen donatio vſque ad legitimam quantitatem. Ita in caſu propoſito.Item ne vtile per inutile vitietur.Et ad iſtam partem vide Ang.tenentem in conſ. ſuis per illum tex.in conſ.106. licet communiter opi. Bar.& omnium ſit in contrarium.Et ratio huius tex.fuit,quia creditor conſentit alienationi,ſibi ergo imputetur. Quod ſingulariter, & perpetuo tene menti.Item per Ang.facit l.peculium.§.1.ff.de pec.leg.
Adde quod etiam Ang.conſuluit quod nec valet in præſentibus, eius conſi. 179.illud,quod all.Do.Alex.eſt 106.

b Ale. Res exiuerit.Sed poſtea hic diſtinguendo declarat totum iſtum ti.quãdo creditor videatur remiſiſſe ius pignoris, ſi debitor vendidit vel pignorauit vni obligatum creditori.& adde Bar.in d.l.ſicut,§.non videtur,& ibi latius,& Bar.in l.ſi ſine.ſ.ad Velleia.Et de tacente ponit Bar.in l. non fatetur, de confeſ. Item intelligas ratione contentionis , ꝙ remittat ius ſuum præſens,& tacens,l.ſi ſeruus communis,de do.inter vir.& vx.Et in propoſito firmat Lud.in l.quæ dotis.poſt Bar.ff.ſo.ma.& dum dicit,ꝙ ibi fauore religionis,auth.ſi ſeruus.de epi.& cler.canonizata 4.diſt.ſeruus. Item fallit ſecundum eum,ſi tacens non contradicit receptioni aduerſus eum factæ,ad cauſandum ſui iuris exceptionem.gl.eſt reputata ſing.in l.ſi fideiuſſor, in pr. & ibi doct.qui ſatiſd.cog.& ſimilis in l.fi.§.item ſi.ff.nau.caup.ſtab.Facit l.cum plures.§.locator.ff.loc.per Imo.De hoc vltimo in l.non ſolum,§.morte.ff.de ope.no.nun.Et dicta limitatio per d.l. ſeruus communis, forte non eſt vera, quia ibi res donabatur,ſi taceo,videor præiudicare mihi in dominio , quia de natura donationis eſt , quod transferatur dominium, ſed in caſu noſtro ſi das & taceo,non obſtan.ratione prædicta,non videtur remittere ius pignoris,quia hoc agebatur,nec erat de nã huius contractus.Adde videndum bal.conſ.274.vol.2.incip.in Chriſti nomine,punctus ſuper quo quæritur.

lege.fuit n.ab initio solutum,s̄.e.l.2.& l.cum te.Si verò dubitatur an bona debitoris exiuerit, vel non, tunc ex eo, ꝙ debitor semper possideat, præsumitur non exiuisse, & per consequens pignus durare,vt l.sicut,§.superuacuum,quib.mo.pig.vel hyp. sol.Secundo casu,quando pignus alteri pignoratur, aut creditor alius tacuit, & sibi non præiudicat, vt d.l.sicut,§.non videtur,qui.mo.pig.vel hyp.so.Aut expresse consensit, & tunc aut est certum quo animo consenserit,si animo remittendi,vel nō remittendi ius suum,& stamus certo, vt l.creditor. §. si tecum. ff.qui po.in pig.hab. Aut de animo non constat,&tunc aut erat mulier,&videtur remittere ius pignoris quo ad illum secundū creditorem tantum argu.l.iubemus.s̄. ad Velleia. Aut erat masculus,& tunc sibi præiudicat quo ad omnes,vt l.Paulus. quib. mod.pig. vel hyp.so. Modo habetis expeditum istum passum, quem non expediui tibi in l.quæ dotis.ff.sol.matr.

¶Etiam ad chirographariam pecuniam. Rub.

LEX VNICA.

a PIGNVS. Per nouationem pignus[a] extinguitur,nisi fuerit repetitum.Item pign⁹ potest retineri etiam ob chirographariam pecuniam contra principalem debitorem:secus contra alium creditorem debitum offerentem.h.d.hæc no.& sing.l.Op.&vi
b detur,[b]ꝙ ea,quæ insunt in prima obligatione,intelligantur repetita in sequenti,quæ fit animo nouandi, vt l.aliam. ff. de noua.Sol.vt ibi.op.ꝙ ob chirographariam pecuniam pignus non possit retineri,vt l.per retentionem,s̄. de vsuris. Sol. distingue, aut pignus fuit obligatum pro certa quantitate expresse, hoc acto vt pro alia non retineatur,& non poterit retineri,vt ibi secundum vnam sol.hic positam.Aut hoc non fuit actum,sed obligatio fuit facta simpliciter,& tunc aut pecunia,propter quā quis vult retinere,est debita naturaliter tantum,& non potest retineri,vt d.l.per retentionem,aut est debita etiam ciuiliter,& tunc aut est vsura, & non potest retineri odio vsurarum, vt l.
c contraria.Aut est sors,& tunc secus,vt hic.[c]Facit ff.de pignor. act.l.solutum,§.si in sortem.Cætera dic,vt in gl.

a ADD.¶Ale.Pignus.Hæc l. non habet locum in debito vsurario. Adde glo.& bal.in d.l.per retentionem.nec etiam habet locum in debito nauli.l.pignus. s̄.de pigno.

a Barb.Op.& videtur.Item fallit odio pœnæ.Ita singulariter dixit bald.per illum tex.in l.pignoribus.C.de vsu.quæ bene no.

c Claud. Secus vt hic. Istud habet locum quando agitur contra principalem debitorem, secus si contra fideiussorem, quia tunc debet ei cedi pignus, si non sit pro alio debito obligatum eidem:vt no.Bal.in l.2.per illum tex.j̄.de fideiussorib.&ibi gl.fi.

¶De distractione pigno. Rub.

LEX II.

1 *An quando executor vendit fundum, debeat notificari hæredi.*

CREDITOR. Not.est ista l.& menti tenenda. Antequam pignus vēdatur,debet moneri debitor,cui tenebitur creditor, in eo quod fraudem commiserit.h.d.Allegabam tibi hanc l.in re
1 pe.l.alio.ff.de ali.& cib.leg.& inter alia quæsiui† vtrum quando executor vendidit fundum,debeat notificari hæredi. Et videtur hic textus quòd sic.Dic,vt ibi dixi.

LEX V.

a SI RESIDVVM. Implorari potest arbiter ad calculandum rationem inter debitorem & creditorem.h.d.vide gl.q̄ incipit, si autem, &c. de qua feci determinationem in l.acceptam. suprà de vsuris.

a ADD.¶Barb.Si residuum.Vide Bar.in cons.135.inci.literas mag.vestræ.

LEX VI.

1 *Executor,an pro modico legato possit vendere magnam possessionem.*

1 QVAMDIV. Vide gl.fi.huius l.ibi,sed si plura, &c.† Quæro,
a vtrum executor pro modico legato [a] possit vendere magnam possessionem. Dic, vt in gl. & in l.pe.s̄.quando decr. opus non est,& dicit quòd potest ponere manum ad quam rem velit. tamen glo. hic videtur aliter dicere, quòd dic, vt d.l.alio. de ali. & cib.leg.

a ADD.¶Ale.Pro modico legato. An pro modico debito possit vendi res magni valoris,vide tamen in l.à diuo Pio.§.in venditione.ff.de re iu.& facit ad hoc ꝙ not.Bart.in l.3.s̄.de neg.gest.& in l.Iulianus,§.offerri, de act. emp. & bar.in l.creditori.all.in gl. Adde secundum bal. ꝙ ob æs alienum res pupilli magni pretij vendi non potest pro modico debito si alia res erat, quæ posset vendi ad concurrentem quantitatem, vel quasi:aut non poterat aliter satisfieri, nec erat alia res,& illa pro parte vendi non poterat, & tunc totum valet,arg.l.si sponsus sponsæ,§.generaliter.ff.de do.inter virum.l.fi,C.de bo. auth.iu.pos.aliter vendi.non valet etiam si decretum iudicis interueniat.Ita voluit ipse bal.cons.60.vol.3.

¶Debitorem venditionem pignorum impedire non posse. Rub.

LEX I.

a SI SVNT. [a]Prohibitio debitoris in testamento, vel inter viuos, non impedit pignoris alienationem. idem si non totum debitum offeratur.h.d.hæc lex.

a ADD.¶Ale.Si sunt.Vide bal.in l.2.s̄.si aduer.rem pigno.

¶Si vendito pignore agatur. Rub.

LEX I.

a PRAESES PROVINCIAE. Hæc est subtilis l.[a] Si creditor in distrahendo pignore dolum committit,debitori contra ipsum actio competit,& in subsidium contra emptorem dolo participantem.h.d.Opp.& videtur,ꝙ venditio non valuerit,vt j̄.l.proxi.Huius timore gl.distinguit tres casus,aut creditor non habebat ius vendendi,aut habebat.Et si habebat,aut non fuit in dolo,aut fuit in dolo ipse tantum, aut ipse,& emptor. Et dic, vt in gl.Circa hanc l. Quæro, qua actione potest agere iste debitor, cuius res est vendita contra ipsum debitorem. gl. quæ est hic, dicit pignoratitia actione.Vide gl.super verbo,iubebit. Ista gl. procedit clarè,quando creditor vendidit pignus ꝙ sibi fuit traditum. nam obligatio ista, ex qua oritur pignoratitia contra creditorem, contrahitur re, vt insti.quib.mod.re contrahi. oblig. Sed si creditor vendidit hypothecam sibi traditam,ꝙ facere potest,vt s̄.tit.2.l.hypothecis. tunc non potest habere locum pignoratitia,quæ non est contracta de necessitate, ergo agendum erit actione de dolo.Quæro,qua actione agit iste debitor contra emptorem dolum participantem.gl.ponit opi. Quidam dicunt, interdicto fraudatorio, quod gl.reprehendit. quia hodie habet locum Pauliana ex tit.de his, quæ in fraud.cred. Puto ꝙ habeat locum fraudatorium interdictum.Nam edictum de his quę in fraudem credi.habet locum,quando quis vendit rē suā in fraudem alterius, non suam propriam:& ideo habet locum interdictum fraudatorium,de quo licet tit.expressum non habeamus,tamen facit tex.mentionem de illo in l.pupilli.in prin. de sol.& l.si postulante.in pr.ff.ad treb.licet impropriè ibi ponatur, & ideo bene fecit Io.qui in arbore sua fecit specialem tit. de interd. fraudatorio. Dixi de hoc in d.l. pupilli. Sed quæro quid concludam in hoc interdicto. Dico,ꝙ hic ante omnia debet præcedere discussio in bonis creditoris alienantis, vt hic in prin. Sicut dicimus,quando agitur illo edicto,de his,q̄ in frau. cred. vt l.2.& l.ignoti. de his quæ in frau.cred. qua discussione facta petam,vt perinde cogatur mihi ad illam rem restituendā, ac si venditio per creditorem facta non esset, vt dicitur in simili, instit. de actio. §. item si quis in fraudem. & probatur in fin. huius legis.

a ADD.¶Ale.Subtilis l.vide,quæ no.Bar.in l.3.j̄.de iure fisc.

¶De luitione pignoris. Rub.

LEX II.

a INTELLIGERE. [a]Licet tollatur actio personalis,tamen durat hypothecaria.h.d.Quomodo hoc possit esse,ꝙ sublato principali,remanet accessorium? Cy. hic tractat, & facit vnam longam filateriam,& hæc est no.lex.

a ADD. ¶Alex. Intelligere. Adde glo. not. in l.si paternam. & ibi Bal. in fin. s̄.ad Velle.

¶Si vnus ex pluribus hæredibus,creditoris,vel debitor. Rub.

LEX II.

1 *Conclusio libelli in actione hypothecaria qualiter formetur.*

a ACTIO QVIDEM. [a]In hac l.fi.quæro† qualiter debeat fieri
1 conclusio in hypothecaria. Hic videtur tex. ꝙ debet alternatiuè concludi, vel vt debitum soluat, vel vt possessionem cedat, seu possessionem restituat creditori,quia natura hypothecariæ est,vt nudam possessionem aduocet,vt l.si cum venditor.§.j.de euict.Illud autem ꝙ possessor debitum soluendo potest retinere rem,non est ex natura hypothecariæ,sed ex quadam potestate possessori concessa, vt l. mulier. ff.qui potiores in pign.hab. & quib. mod. pig. vel hyp. sol.l. Paulus. ideo consultius est,ꝙ concludatur isto modo.peto eum mihi condemnari ad tradendum mihi possessionem dictæ rei retinendam in causam pignoris pro prædicta quantitate, donec mihi integrè satisfiet. Si tamen formaretur libellus, prout hac lege in fi. dicitur, non reprobarem eum.

a ADD. ¶Ale.Actio quidem.Vide quod no. Bar.in l.hæredem,s̄.de hær.act.& Bar.in l.moschis.ff.de iure fisc.

¶Si pignoris conuentionem numeratio pecuniæ sequuta non sit. Rub.

LEX I.

SI PECVNIAM. Istam legem habuistis de verbo ad verbum s̄.de non nu.pec.& ibi multa dixi.

De

¶De iure dominij impetrando. Rub.

LEX I.

a DOMINII. *a*.No.istam l.contra eos,qui faciunt concedi licen
b tiam *b* à iudicib. nunciis citandi omnes suos debitores,ꝙ non
valet,nisi debitorum nomina exprimãtur.h.d.loco summarij.
a ADD.¶Barb.Dominij.Vide d.Ant.in c.1.de iud.& ibi Io.de Imo.& ibi dixi,
& vide Bar.in l.j.s̃.de exhib.reis.
b Ale.Licentiam.No.de generali licentia nuncio citandi.Adde quod no. Bart.
in l.qui autem,§.fi.de consti.pec.& Bar.in l.2.in add.& ibi late dixi.

LEX II.

SI CREDITOR. Per vnum actum contrarium receditur à
a priuilegio *a* l.h.d.De materia huius l.habetur plenè per doc.in
l.voluntariæ.s̃.de excu.tu.& in c.cum accessissent.de consti.
a ADD.¶Receditur à priuilegio.Probatur in l.j.in fi.ff.de const.pec.

LEX III.

a VETVSTISSIMAM.*a* Antiqua obseruatione sublata debitor
moneatur,vt certo tempore soluat: quo elapso à principe do-
minium impetratur, post quam impetrationem debitor intra
biennium audietur,& res lĩtimè æstimabitur,vt si quis vltra ha
bet restituat,& quod minus acceperit consequatur. h.d.No.ꝙ
antequam pignus vendatur à creditore,debet precedere denũ-
b ciatio,*b*&post denunciationem debet labi biennium,antequã
vendatur.Item no.qualiter ius dominij impetratur,& cũ quan
ta solennitate: sed hoc non seruatur secundum statuta Italiæ.
Vltimò not.de æstimatione fienda per iudicem,dixi in l.2.s̃.de
rescind.vend.
a ADD.¶Ale.Vetustissimam.Limitat Ang.in l.debitorib.ff.de re iu.hæc l.loqui
tur in fæneratore,& vnus fænerator non potest vẽdere,nisi elapso biennio,
secus in alio creditore,quia si interuenerit tacita monitio,potest vendi. all.
l.si conuenerit,ff.de pig.act.
b Alex.Denunciatio.Qualiter hæc lex procedat, vide Ang.& Imo.in l. si fini-
ta.§.postea autem.ff.de dam.inf.post Bar.& §.Iul.ea.l.& Ang.& imo.in l.de-
bitoribus.

¶De pactis pignorum. Rub.

LEX I.

1 *Pactum legis commissoriæ in pignoribus,est quod fit per verba directa.*
Simile est illi,quod fit per verba obliqua.

VI PACTVS. ad euidentiam istius l.debetis scire,ꝙ
sicut in contractu emptionis, & venditio. dr̃ pactum
l.commissoriæ, quando fit per verba directa, vt puta
res sit inempta. Ea verò pctã quæ fiunt per verba obliqua, vel
inflexa,vt res reuertatur,restituatur, &c. Ista non dicuntur pa-
cta l.commissoriæ,sed pacta similia illi pacto l.commissoriæ,vi
distis in l. 1.& l.commissoriæ,s̃.de pac,inter emp.& ven.& no.
1 in l.1.ff.de do.ita eodem†modo in pignore,illud dicitur pactũ
l.commissoriæ,ꝙ est factum per verba directa, vt puta, si debi-
tor ad diem non soluerit, pignus sit creditoris. sed si fieret per
verba obliqua, vt puta, ꝙ pignus detur in solutum creditori,
aut debitor promisit se dare insolutum,tunc non est pactum l.
commissoriæ,sed sibi simile,de quo loquitur ista l. 1.quæ breui
ter dicit,Pactum simile pacto l. commissoriæ in pignoribus ni-
hil operatur.h.d.Materiam huius l.dicam,j̃.eo.l.si.

LEX II.

1 *Pactum,quod si pignus luatur cedat in solutum appositum incontinenti, non*
valet,secus ex interuallo,& in l.quoniam,in fine,infra eo.

SI FVNDI. Cessante causa pignoris: pignus debet reddi.h.d.
vel aliter,pactum l.commissoriæ,vel aliud sibi simile,ex pacto
a post facto *a* in pignorib.non reprobatur.h.d. Quærit gl.quid si
actum fuerit,vt re empta euicta retineatur pignus ab emptore,
eodemq; creditore loco primi fundi,an valeat?gl.dicit ꝙ sic,&
sic potest intelligi hoc. & hoc etiam secundo modo summaui
tibi.Sed contra hoc op.nonne, hoc est pactum l. commissoriæ,
1 vel ei simile, vt pignus retineatur? †resp.illud pactum hic fuit
b appositum ex interuallo,ideo modo reprobatur, *b* vt l. Titius,
ff.de pig.act.& s̃.de pig.l.cum dominam.Dixi vobis in l.quam-
uis.ff.de solut. Ratio huius est, quia tempore quo contrahitur
debitum,debitor faceret quicquid creditor vellet in mundo,vt
haberet pecuniam;ideo l.voluit ꝙ non valeret tale pactum, vt
pignus haberet in solutum pro debito, sed quando ex post fa-
cto debitor facit creditori tale pactum, tunc cessat ratio, ideo
valet.Et etiam ista ratio probatur j̃.l.prox.ita debetis intellige-
re hanc materiam.
a ADD.¶Alex.Post facto.Et post factum pactum l,commissoriæ, ex post facto
valet.Et vide bal.in c.j.de feu.da.in vicem legis commissoriæ.& Bar.j̃.l.ꝓx,
b Ale.Reprobatur.Sed nunquid consuetudo contra hanc l. valeat?bal. ꝙ non
in l.2.quæ sit long.consue.& bal,in c.j.de feu.dato in vicem legis commisso
riæ,dixit ꝙ si pignoro tibi hanc rem,& si non luo intra mensem, non possit
amplius lui, An istud sit pactum legis commissoriæ?dicit ꝙ sic.dic vt ibi, &
pone plures q.in hac materia,& bal.in l.fi.s̃.dẽ contrah.em,& vide quæ dicit
in l.j.ff.de l,commis.& addit bal. in l. quamuis, de sol. Sed pone, fœnerator
mutuauit mihi re vera centum,pro quib.ego faciam chartam vendõnis cu-
iusdã domus, hoc pacto ꝙ ego promitto reemere hanc domum post quin-
quennium,& non añ.Adde bal.no.in l.2.s̃.de pac.inter emp.& ven.& Cy.in
l.j.s̃.de prob.& bal.in l.emptione.in prin.& ibi Bar.s̃.plus vale.quod agitur.
Et vide in simili no.Bar.in ru.de vsu.& cal.3.q.inc.vsurarius emit,vide bal.in
l.3.s̃.plus valere ꝙ agit̃.Et adde,q̃ dixi post bal. in l.3. de iure emp. Sed q̃d si
remvalentem centum vendo pro 50.pacto apposito,ꝙ si non solueres vsque
ad talẽ diẽ,soluas cẽtũ,vel iustũ p̃tiũ,dic ꝙ ista nõ est vsura,sed augmenta-
tio p̃tij,ar.l.si pecunia fęnebris,§.fi.de vsu.Ita tenet no.bal.ĩ c.j.qualiter dos
proprie priuetur,ꝙ tene mẽti s̃m eũ,&vide eũ ibi,q̃ ponit etiam q.in mate-
ria,& ꝯ istos fœneratores, q̃ ẽt tp̃e ꝯctus mutui,faciũt fieri ꝓcuratorẽ ad
ꝯfitẽdũ,& trãsigẽdũ,&vide bal.in auth.hoc ius,ff.de sacros.eccl. & l. si per
impressionẽ,p̃ illũ tex.C.ꝙ me.cau.& ꝙ dixi in l.cũ plures.de sa.san.ecc.&
qua actione rescindat̃ ꝯctus fact⁹ in fraudẽ vsurarũ,vide bal. l.fin.s̃.de pig.
act.& ibi ẽt, an fructus in hoc ꝯctu fæneratitio.s.in vẽdõne extenuãt sortẽ.
Et q̃d no.gl.in c.ad nr̃am.de emp.&vend.& dicit bal.in l.frustra.C.ad velle.
ꝙ ex p̃ordinatione p̃cedẽti p̃sumit̃ ꝯctus vsurari⁹,vide ibi, & q̃d de his qui
mutuãt pecuniã debitorib.cũ hoc,ꝙ cogãt eos,vt emãt fundũ,vel nomẽ de
bitoris in solutũ,vide bal.in l.cũ all.in ver.mõ q̃ro ẽt. & de eo q̃ ꝓmisit sol-
uere decẽ,si quinq; soluit intra mensem,an elapso mense possit cogi ad de-
cẽ,vel ad quinq; tm̃,quasi p̃sumatur fraus,& de fraude vsurarij,q̃ facit con
fiteri debitorẽ cora ep̃o instr̃m eẽ de vero capitali, vide bal.in l.j.s̃.de col-
lu.detegen.Quid si ꝓmisit reddere intra mẽsem mutuũ,alias voluit ꝙ licitũ
esset accipere pecuniã mutuo à tertio q̃ soluere ꝓmisisti.vide bal. l.ẽt.s̃.de
exec.rei iud.Et an donatio vsurarũ p̃ceptarũ, q̃ sit fœneratori,p̃sumat̃ colo
rata.vide bal.in l.ab Anastasio, s̃.manda.& bal.& Ang.&Imol.in l.si marito.
§.1.so.ma.Et de vsurario,qui ꝯfessus est habuisse cẽtũ de vsuris,& de aliis fa
cit quietationem,an illa pro quib.est facta quietatio,pñt repeti per debito-
rem,& de multis fraudib.fœneratorum,vide per Io.And.in ca.ex literis. de
iureiur.& in c.nostram,de emp.&ven.Quid si pro mille emi à titio redditũ
aliquẽ annuatim,an sit vsura?Vide bal.in l.1.C.de his,quæ pœnæ nomi. Fed.
etiam in cons.vlt.s.303.adde quæ posui in procemio Cod.an priuilegio indu
cto per hanc l.possit renunciari?& vide doc.in c. si diligenti.de foro comp.
Et maxime do.Ma.Sozi.ibi in gl.1.ver.cir.tertium.

LEX III.

1 *Cautelam fœneratorum contra dispositionem huius legis,vide ibi,quidam.*

QVONIAM. Pactum l.commissoriæ in pignorib.reprobatur.
h.d.Op.de l.si qs in conscribendo.s̃.de pac. Sol. sp̃ale est in isto
pacto l.cõmissoriæ,pp̃ deceptionẽ q̃ ꝯtinet,vt patet ex pr.hui⁹
a l.&dixi s̃.l.ꝓx.Op.de l.si fundus.*a*§.fi.ff.de pig.Sol.Aut apponit̃
pactũ,ꝙ debito nõ soluto ad tp̃s pignus sit tuum ꝓ debito.Istũ
est pactũ l.cõmissoriç,q̃d reprobatur hic. Aut apponit̃ pactũ,ꝙ
debito nõ soluto pignus sit tibi emptum iusto p̃tio,& istud nõ
est pactũ l.cõmissoriæ,& in eo cessat oĩs captio,& deceptio, &
valet,vt l.si fundus,§. fi. & dẽt æstimari per iudicẽ, vt vidistis s̃.
1 ti. 1.l.fi.in fi. Quidã tñ†cauti fœneratores Bon.*b* ex cons.suorũ
b antiq.doc.&aduocatorum,faciebant fieri instr̃m isto mõ. Si pe
cuniam ad tempus non solues,sit fundus mihi empt⁹ iusto pre
tio,declarando arbitrio talis,& talis, quos & nunc eligimus in
arbitratores, ac bonos viros. & tene menti, quia est pulchrum
consilium.Item illud ꝙ dixi,ꝙ pactum legis commissoriæ non
valet ab initio:secus est ex postfacto,vt dixi s̃.prox.ꝗperpetuò
tene menti.Iam reprobaui vnum ꝯsilium per ea,q̃ s̃. dicta sunt.
a ADD.¶Ale.Opponitur de l.si fundus.Ad gl.fi.hic vide Bar.& Imo.Paul. de
Ca.l.q Romę,in pr.de ver.ob.Et an valeat hoc pactũ ꝙ liceat creditori à sei
pso accipere in solutum,vide plene Bar.in l.3.in repe.in 2.q.prin.C.de pig.
b Alc.Fœneratores Bon.Per bal.in l.3.in vl,q.de pig.& bal.in l.in vendentis.ad
de Bar.in d.l.si fundus.

¶De exceptionib.seu præscriptionib. Rub.

LEX V.

LICET VNDE VI. Quæ annalia sunt ad agendũ,
a perpetua sunt *a* ad excipiẽdum.h.d.gl.ponit hic ca-
sum multis mod.Tu pone casum s̃m vnã lec. Quæ-
ro exempla h⁹ l.gl.ponit primum exemplum ꝙ dic,
vt in ea,q̃ vide.gl.vt videtis reprobat istã positionẽ,quia cũ tibi
nullũ detur interdictũ,ergo mihi nulla datur exceptio. Ab hac
obiectione possum⁹tueri hãc lec.ꝙ l3 nõ hẽt interdictũ posses-
soriũ,hẽt tñ rei vẽdicationẽ.sed tñ illa lec.non placet pp̃ aliud.
Nã p̃ l.si qs in tantã.s̃.vñ vi,qs nõ p̃dit dominium ipso iure,sed
demũ lata sñĩa:ergo añ latã sñĩam qs nõ hr̃et exceptionẽ ex vi
gore huius l.sicut dicim⁹ in simili in restõne in inte.vt l. necnõ,
§.exẽplo.ex q̃b.cau.maiores.& l.exceptiones.in fi.de exce. Præ
terea forte pœna l.si quis ĩ tãtã,nõ hẽt locũ,q̃ñ recuperata fuit
possessio incõtinenti,q̃a nunq̃ fuit amissa,q̃a saltem ciuilis fuit
retenta in animo,vt tangitur per gl.in l.q possessionem.ff.vnde
vi.Tangam vobis in l,si quis ad se fundum,j̃.ad l.Iul.de vi.legit
gl,aliis duob.mod.quæ duç lec.sunt idem,diuersificantur tñ in
hoc,q̃a secundum vnã lec,sunt tres personæ, secundum aliam
duæ personæ, Et vide gl.hic, an sit verum,ꝙ secunda violentia
primam absorbet, tam in duabus, quam in tribus personis, di-
cam in d.l.si quis ad se fundũ.Ponit ergo gl.casum quarto mo-
do,quam vide.Ista vltima satis potest sustineri.
a ADD.¶Alex.Perpetua sunt.Per Bar.in l.2.ff.eo.& per bal.&Ang.in l.quis,de
præscr.Io.And.& bal.in auth.ei qui.de temp.app.in ver j.quęro nunquid sen
tentia.Et huic legi similis est illa in vna lec.& vide quid de replicatione.

Lex

LEX VI.

1 *Replicatio limitatur secundum naturam actionis.*

SI PACTVM. ista l. legitur in gl. pluribus mo. Vno mō φ loquatur, qn̄ exceptio oritur ex pctō. Alio mō loqtur, qn̄ ex pacto oritur replicatio: put loqtur de exceptiōe, verè nō est dubiū, qd est ppetua, a vt l. purè. in fi. ff. de do. exce. s. l. px. si verò nō esset verè exceptio, sed iō exceptio, qa actio: exēplū in exceptiōe cōpēsatiōis, tūc eaten⁹ duraret exceptio, quatenus duraret actio, vt l. quęcūq;. b de cōpen. put hāc l. intelligimus in replicatiōe, dicēdū est l. debere intelligi, quādo actio est perpetua, tūc. n. replicatio est ppetua. †Nam replicatio limitatur fm naturā actionis, vt l. quæsitum. §. fi. de pac. no. in l. exceptio. ff. de exceptio.

a ADD. ¶Ale. Quid in duplicatione, in d. l. j. per Bal. in l. 2. ff. e. vbi p gl. & Barto.
b Claud. Quęcunque. Vide ad materiam istam quod no. gl. Bart. & doct. l. nam & postea, §. si minor, ff. de iurei. & Pan. in c. 2. de ord. cognitio.

LEX IX.

1 *Quòd quis accipiendo non videatur fateri intentionem aduersarij.*
2 *Quis dēt pbare pmissionē factā pure, & quando possit cōfessio p parte acceptari.*

SI QVIDEM. Hæc ē pulchra l. & ponit pulchrā practicam, & pōit 3. dicta. Primò, qn̄ reus p pstāti de intētiōe actoris diffidit. Secūdò, qn̄ p pstanti de ea pfidit, sed se exceptiōe munitū asserit. Tertiò, quando de intentione actoris dubitat, & hoc sufficit tibi p summario. secūda ibi, si vero. Tertia ibi, nā si. & hēt ista l. 2. gl. & vnā gl. magnā, q̄ est additio. Op. dr̄ hic, qn̄ qs dubitat de mente, vel intētione actoris, innuit qd pt respōdere, Dubito. p imò qs cogitur rn̄dere per certū. l. certū. in pr. de pfes. so. qdā intelligunt hic, quādo fit interrogatio de facto alieno. †qro, nūqd excipiēdo videatur qs pfiteri a intentionē aduersarij. Gl. mouet hic, & vr̄ tenere qd nisi pcedat negatio per oppositionem exceptiōis videatur pfessata intētio. idē Dy. c. exceptionē obiiciēs. de re. iu. li. 6. Gl. tenet priū in l. nō vtiq;. de exce. & l. nemo, de reg. iu. & illas tenent Canonistæ, & ego illas ēt teneo de iure nr̄o, vt plenè dixi tibi in l. nō vtiq;. †qro, qd si pfiteor me pmisisse tibi sub pdōe, an mihi incūbat onus pbādi pdōis adiectionem, an verò tu dēas pbare b pmissionē factam purè. Gl. hic disputat, finalr distinguit bene, & recte intelligendo. aut ego pfiteor pmissionē sub pdōe simul & semel, & tunc actor nō pt de ista mea confessione partē approbare, & partem reprobare, vt puta dicendo, accipio, hoc quod promisisti, hoc nego sub pdōne. Si vero ego dicerem, confiteor φ promisi centum purè, tn̄ fecisti mihi postea pactum de non petendo in conditionis euentum, quia tunc isti sunt duo articuli, potest vnum approbare, & alium reprobare, vt l. Publia. §. fi. ff. deposi.

a ADD. ¶Alex. Confiteri. An excipiens videatur fateri, adde qd dt Bal. l. age. s. de transa. per illum tex. quod opponēdo exceptionem transactionis qs non vr̄ pfiteri debitum, & vide per no. gl. & Bar. l. si filium, ff. de lib. cau. dicit Iac. Bu. & bal. l. cum Papinianus, s. de sen. quod opponens compensationem, videtur debitum fateri, Probatur practica in gl. dum dicit, φ debet præcedere negatio per tex. in c. ex tenore, de testi. & an illud, quod hic dr̄, habet locum in replicatione, bar. l. si expressim, circa prin. ff. de app. adde an opponens cōpensationem videatur fateri debitum, Rom. consi. 87.
b Ale. Probare. An confessio possit pro parte acceptari, vide bar. l. Aurelius, §. pen. de lib. leg. vide inst. de ac. §. item si quis postulante, & vide Cyn. pulchre post gl. in l. 1. s. de do. ante nupt. & in l. 2. s. de confes. & Bal. hic in add. Spe. in ti. de confes. in ver. confiteor hominem, Arch. ca. 2. de confes. in 6. & bal. l. 1. §. ego, de edil. edi. & in l. mulier, so. mat. vbi limitat ista non pcedere in crīali, adde tu ad dicta bar. hic concord. quas ponit Ale. de Im. in consi. 132. vo. 5. & ibi, quod dicitur hic de vno capitulo, quod non potest pro parte acceptari, intelligit procedere etiam in pluribus capitulis connexis, secus si sunt plura capitula separata, d. l. publia. ff. deposi.

LEX XII.

SI QVIS ADVOCATVS. Exceptio dilatoria debet opponi ante lit. cont. H. d. Hoc est verum, nisi exceptio dilatoria superueniat post lit. cont. vt l. 2. s. de consor. eiusdem litis.

LEX XIII.

a PRAESCRIPTIONES. a Hæc l. seipsam summat. qūo intelligis tu in principio? qdam intelligunt in principio, hoc est, ante lit. pt. tu intelligas in principio, s. anteq̄ sit factus aliqs actus, per quē videat in iudicē psentire, vt extra, de re iu. c. inter monasterium licèt qdā intelligant in pr. hoc est ante lit. pt. Sed tu intellige, vt s. plenè dixi in l qdā psulebant. de re iu. & ideo sis caut⁹: qa si tu opponeres primò exceptionem p libellū, vel pcuratorem, nō posses postea opponere exceptionē iudicis incompetentis, qa videris eum dicere iudicem competentem ad cognoscendum, & pronunciandum super dictis exceptionib. & ideo exceptio de incompetenti iudice debet præmitti.

a ADD. ¶Ale. Præscriptiones. Vide quæ dixi de materia huius l. in exceptio. ff. de excep. post Bar. s. Not. hanc cautelam, quando debet opponi incōpetentis iudicis exceptio, facit ista lex ad id, quod no. Bal. l. quod placuit, s. de excus. veterā. quod si lex, vel statutum dicit aliquem non posse compelli, debet intelligi, tunc demum, cum vtitur suis defensionib. alias potest cōpelli vbi hoc est ante litem, Bar. in l. si conuenerit, de iur. om. iud.

¶De litigiosis. Rub.

LEX I.

a LITE. a Per lit. cont. res res fit litigiosa, & actio nō pt in alium b transferri. b h. d. super hac l. est aut. litigiosa, quæ in aliquo corrigit l. istam, quādo agitur actiōe reali, in qua efficitur res litigiosa p solā pquentionem. in personali aūt nihil immutat, qa adhuc hodie reqiritur lit. cōt. p huius ergo declone, quia gl. nr̄æ non bene declarāt, dic, aut agitur actiōe reali, aut personali, aut mista. si reali, aut in ea principaliter ptēditur de dn̄io, vel quasi, & efficitur res litigiosa per simplicē pquentionē, vt hac aut. idē puto de ipsa actiōe reali eadē rōe. aut nō cōtendit de dn̄io, sed de alio iure princip̄r, vt in pfessoria, negatoria, & hypotecaria, & tunc res nō efficitur litigiosa, vt in aut. e. §. ad hæc. Efficitur tamen litigiosa actio per lit. cont. si verò agitur actione personali, tūc res nūquā efficitur litigiosa, vt no. in l. q̄q̄. §. j. de aqua plu. arc. sed fit litigiosa ipsa actio per lit. contest. vt hic, l. 2. si verò agitur c actione mista, c tūc aut est actio vl̄is, aut singularis. si actio vl̄is, & tunc olim, & hodie efficitur litigiosa res, & actio per solam cōtrouersiam, vt l. diuus. ff. de pe. hæ. & l. alienationes. fam. erc. si verò est actio particularis, & tunc efficitur litigiosa res, & actio demum per lit. conte. vt l. j. s. commu. diuid. & ibi vidistis. Quid autem habeat operari vitium litigiosi. videbitis. j. e. l. fi.

a ADD. ¶Barb. Lite. Qn̄ dicatur res litigiosa, vide bar. l. fi. ff. eo. vbi aliter loqt, q̄ hic, & in l. quanquā, §. Iul. hic all. & ibi vide d. Io. de Im. c. cum M. de cōsti. Ang. hic tenet, qd sola actio de qua ptēditur, fit litigiosa, nō aūt res, de qua ptenditur, & ita dēt intelligi lex seques, Et all. Flo. Inn. d. c. cum M. & vide ēt gl. & quod ibi no. in c. 1. de pfir. vti. vel inuti. maxime, quando mouetur qō super possessione, quia res nō fit litigiosa, sed ipsa possessio sic, vt ibi plene no. & in c. circa, el j. vt lit. pen. vide bal. in l. 1. & 2. s. commu. diuid.
b Ale. Transferri. Et dum istis ll. cauetur rem litigiosam alienari non posse, hoc limita, nisi res essent tpe perituræ, l. alienationes, ff. fam. ercis. quod est no. Idem dicas in reliquis rebus sequestratis quas poterit vendere sequester, & pretium succedit loco talium rerū, & bonorum, est tex. in l. fi. de requi. reis, & Bar. l. interesse, de acq. pos. & bal. sing. in l. si oleum, ff. de dolo, qui all. l. fi. ff. d req. reis, & in l. litib. j. de agri. & censi. lib. 11. & per aliquos in l. Marcel. §. res, quæ, ff. ad Treb. facit ad hoc l. diuus, de pe. hæ. vtrum possint obligari, dicas, quod non, vt no. gl. Cyn. & Bal. l. 1. s. communi diui. & ibi per Bal. an de ipsis possit fieri compromissum, & diuisio de consensu partium, & vide quod no. Bar. l. 1. in fi. ff. e. vbi ponit, an possit obligari, Pro huius ergo declaratione ibi mista, vide etiam Bal. in auth. de litigio. §. 1. & ibi etiam quid de confessoria, & negatoria, & de vsufructu. & ibi bar.
c Ale. Mista. Vide quæ dixi post Bar. l. 1. ff. e. & no. bar. & Doc. in l. 1. s. communi diui. & ibi per bal. vbi plenè ponit, item an eodem libello, & ex eadem instātia possit contra illum, in quem est facta alienatio, de quo j. e. l. fi. & quod in personali non contrahitur vitium litigiosi, Ang. & bal. hic in auth. litigiosa, secundum Inn. ca. ecclesia. vt lit. pen. idem dicit bal. l. non solum, in lec. antiq. de in inte. rest. quod si ego sum accusatus ex tali crimine ex quo veniant bona publicanda, & alieno pendente accusatione, tamen non incidant illæ res in vitium litigiosi, licet fiscus debeat illa reuocare, secūdum ea, quæ habentur in l. post pctum, ff. de do. item si inter duos est contentio de deponenda, & vnus moriatur, nihilominus dicitur res litigiosa, bal. l. lites, s. de li. cau. si vnus moriatur, Bal. dicit nihilominus.

LEX III.

QVICVNQVE. si legatur res, vel actio litigiosa, debetur litis æstimatio, litigio apud heredem remanente. h. d. Hoc est hodie immutatum per aut. nunc si hæres: quam vide.

LEX IIII.

1 *Sententia lata contra reum principalē, mandatur executioni contra eum, qui rem litigiosam emit.*

CENSEMVS. Contractus habitus super re litigiosa est nullus. & qui ad eum scienter accesserit, legitimè punietur, exceptis quibusdam casib. hac l. expressis. h. d. Op. & vr̄, φ res litigiosa possit a alienari, a vt l. j. s. de præsc. lon. tem. sol. Debetis scire, quod pæna b litigiosi b de iure antiquo nō erat alia poena, nisi φ possidens habebat exceptionem, & ex illo pctu habito super re litigiosa nō poterat conueniri, vt l. 2. ff. de litigi. erat etiam alia pœna, φ res litigiosa nō poterat præscribi, vt d. l. j. s. de præscr. lon. temp. Ho c die verò c est additum, vt pctus habitus super re litigiosa sit ipso iure nullus, vt hic. Quod est verum lite pendente, vt hic expresè dicit tex. sed si lis nō penderet, quia perempta esset instātia, licet duret vitium litigiosi, tamen venditio non impeditur, & contractus non annullatur, vt d. l. j. s. de præscr. lon. tem. item est additum hodie de pæna, quæ imponitur ei qui ad contractū litigio

a ADD. ¶Alex. Alienari. Limita non habere locum in alienatione, quæ fit in fiscum, tex. est in l. si constante, §. fi. so. ma. & ibi per Imo.
b Ale. Litigiosi. Quæ pœna erit cōtra alienantem rem litigiosam, adde Bar. l. j. in pr. de iure fisc. Facit quod no. i l. Pomponius, §. cum quis, de ac. poss. §. seq.
c Ale. Vero. Vide Ang. in auth. de lit. circa fi. prin. quod ad ipsum litigantem, vt vlterius præscribi non possit, d. l. j. de præscri. long. temp. & melius declarat Ang. in l. 1. §. 1. ff. de liti. nam per tale vitium litigiosi, perpetuatur actio in 30. an. l. fi. de præscr. 30. ann.

litigiosum accedit, vel accessit, vt hic dr̄. secundò op. ad fi. l. no-
stræ, & vr̄ ꝙ res litigiosa non possit legari, vt s̄. l. prox. sol. lex ꝑ-
cedens per istum finem corrigitur ꝑ aut.
nunc si hæres q̄ro, dicitur hic, ꝙ ille, qui emit, cogitur redhibe-
a re rem: quæro qua actione. Gl. dicit, ꝯdōe ex l. ista. Ego āt dico a
1 per l. istam esse introductum, † quod sentētia lata ꝯ ipsum prin-
cipalē reum, ꝑt mādari executioni ꝯ eum, q̄ rē litigiosam emit.
& hoc vult dicere tex. iste, si rectè inspiciatur, quod clarius ꝓbo
in repetitione l. creditores. s̄. de pig. Vlterius q̄ro, dr̄ hic q̄d em
ptor, q̄n̄ fuerit ignorās, reddit rem, & recuperat pretium cū 3.
parte, an venditor, q̄ fuerit sciens, puniatur in pl⁹. q̄dam q̄d nō,
q̄a hoc hac l. nō exprimitur, ergo, &c. & hoc puto verū. q̄ro, qua
actione aget emptor ꝯ vēditorem, & vēditor ꝯ emptorē. Dicit
Gl. & dicit verum, q̄d ꝯdōe ex hac l. vel actione in factū. Hanc
Gl. intellige eo casu, q̄n̄ vterq; non participat dolum, nā tūc v-
nus nō pōsset agere ꝯ alium, vt l. viro atq; vxore. ff. so. ma. & fa-
cit sic ad q. de duob. ꝯhētib. quorū neuter soluit, de quo dixi in
b l. cum mulier. ff so. mat. q̄ro, ad istud b simplum, quod fisco de-
bet applicari, quis aget? dicit gl. quilibet admittetur ad agendū,
vide gl. & est no. & ca, quæ no. de popu. act. super rub. & ibi dixi
tibi. & de priua. delict. l. fi.

a ADD. ¶ Alex. Dico. Adde istam limi. ad doctr. traditam in l. sæpe, de re iud. & vide per bar. l. creditores, in 4 q. prin, in ver. iudicamus, Nam ius exequendi, & ad idem Sal. l. 5. s̄. communi diui. & bar. l. 1. ff. e. & Ang. in aut. de litig. in pr. De hoc, & de materia huius tit, vide bo. gl. in c. ecclesia sanctæ Mariæ, el j. vt li. pen. & in cle. 1. vt lit. pen.

b And. Barb. Istud. Vide d. Io. in ecclesia sanctæ Mar, el j. de const. & ibi vide, in quo Inn. discrepat cum Bar.

¶ De contrah. & committen. stipula. Rub.

LEX I.

LICET. Etiam si sit scriptura priuata, faciens mentionem de
a promissione, in dubio intelligitur a per stipulationem. Hoc d.
Qualiter probabitur, ꝙ inter pręsentes. Gl. dicit, quòd in dubio
pręsumitur. Vide Gl. & tene menti in fi. Materiam huius l. plenè
examino in l. sciendum, de ver. obl. s̄. de vsu. l. j. & quod ibi not.
& ibi dixi.

a ADD. ¶ Ale. Per hanc l. dicit Bal. in l. si ex pretio, s̄. si cer. pe. quod quando cō stat esse pactum nudum, non nouat obligationem: alias vigore instrumenti publici, semper præsumitur stipulatio, Vide bar. in l. Titia, §. fi. de verbor. obl.

LEX II.

SI FILIAE. Qui stipulatur filio suo, quærit sibi. h. d.

LEX III.

SI CVM PECVNIAM TVAM. Alteri stipulari nemo po-
test, & qui pecuniam alterius exigit, negotiorum gestorum a-
ctione tenetur. H. d.

LEX IIII.

SECVNDVM. Qui stipulatur dare cui velit, sibi stipulari vi-
detur. H. d.

LEX V.

NVDA. Hæc lex est difficilis. Quando stipulatio pœnalis inci-
pit à præcedenti ꝯuentione nuda, tunc ꝯmittitur, cū super pri-
ma lis fuerit cōt. H. d. sec. vnā lec. vel cum fuerit cōtestata super
ista actione pœnali. H. d. sm̄ aliam lec. Op. stip̄lō pœnalis nō ꝑt
ꝯmitti nisi ꝑcedat mora, vt l. si penū. ff. q̄n̄ dies leg. ced. & l. ita sti
pulatus. ff. e. sed hic nō ꝑt ꝑcedere mora, q̄a eius q̄d in ꝓmissio-
a ne nuda venit, non est petitio, ergo nec mora, a vt ff. e. l. si pupil-
lus. Sol. dicunt quidam, ꝙ est verū, ꝙ nō ꝑt q̄s esse in mora in na
turali obl̄ōne, q̄tū ad illud, q̄d in obl̄ōe deuenit, sed q̄tū ad alia
sic, vt quo ad stipulationem pœnalem, vt hic. istud est ꝯ casum
l. lecta. §. sed cū fortis. ff. si cert. pet. Propter ꝙ Gl. tua hic dicit, &
bene, ꝙ hæc stip̄lō pœnalis n̄ cōmittitur ex mora, sed ex ꝯdōis
euentu. Per lit. n. cont. vr̄ existere ꝯdō pœnalis stip̄lōnis. ꝯ hoc
op. sine actione nemo experitur, vt l. si pupilli. §. videamus. ff. de
ne. ge. sed de eo, ꝙ venit in pactione nuda, nulla est actio, ergo,
&c. nō ꝑt ergo lis ꝯt. sol. dicit Gl. quod hic fuit lis cōtestata de
facto super eo, quod deuenit in conuentione nuda. alij dicunt,
& ista est opi. Vltram. quod nō requiratur contestō, sed dicūt,
q̄n̄ ꝑcedit vestita stip̄lō; ꝯmittitur per interpellationem: q̄a o-
mnis promissio simpliciter facta hēt in se istam cōdōnem. s. q̄d
detur cum petiero, vt l. si decem cum petiero, ff. de ver. ob. ergo
per simplicem petitionem extra iudicium committitur stip̄lō
pœnalis. Nec ob. tex. q̄ facit hic mentionem de lit. cōte. q̄a hoc
facit, vt ostendat pœnam esse commissam impurgabiliter. Dy. ca.
nō est in mora de re. iu. in 6. vr̄ tenere vtranque opi. Ego teneo
opi. Vltram. vt plenissimè examinabo in l. ita stipulatus. ff. de
ver. ob. Quæro, vtrum pœnalis stipulatio nouet precedentem?
Dic vt ibi dixi. Vltimò not. quòd pœnalis stipulatio non vestit
b præcedentem conuentionem b nudam. ratio, quia cum pœna-
lis stipulatio sit accessoria ad primam, non est equum, quod ac
cessorium vestiat principale.

a ADD. ¶ Ale. Mora. Hoc idem tenet in l. si pacto, quo pœnam, & in l. stipulatio ista, §. vlt. per illum tex. de ver. ob.

b Alexan. Conuentionem. An pœnalis stipulatio vestiat præcedentem nudam cōuentionem, vide Bar. in l. lecta, ff. si cert. peta. & vide Bar. l. si pacto, quo pœ nam, s̄. de pact.

LEX XI.

SCRVPVLOSAM. siue post mortem suam, siue cū morietur,
siue prius q̄ morietur, q̄s fuerit stipulatus, valet stipulatio. H. d.

LEX XII.

a MAGNAM. a Dies interpellat pro homine, & vbi est dies, &
pœna, non admittitur moræ purgatio. h. d. secundum lect. quā
ego teneo. Hanc materiam plenè dic, vt l. si insulam. ff. de verb.
ob. & gl. in l. & si post tres. ff. si quis cau.

a ADD. ¶ Ale. Vide Bar. l. si ex legati cā, de ver. obl. ꝑ bar. in l. si pacto, quo pœnam, s̄. de pac. vide q̄ dixi ī l. Mutianæ, post bar. ff. de ꝯd. & de. & hic intellige, vt per Bar. d. l. ita stipulatus, in ver. 2. prin. & ver. 3. videndū, & ad hanc l. vide Pau. de Cast. consi. 96. & Ro. in rub. de arbit. & dum dr̄ in hac l. quod dies interpellat pro homine, adde q̄d hoc est verū in die tacita, vt est gl. menti tenenda, & Im. l. si mora, solu. mat. & in c. potuit, de loc. in l. 2. s̄. de iur. emphy. quam tene menti, secūdum illam gl. q̄ ēr probat illam esse in tp̄e adiecto misserationis gr̄a, vt est tp̄s, an ad testationē dotis, ita ergo per lapsum cuiuslibet temporis. item regula huius l. fallit in die parua, sc. in qua sit impossibile expediri. ita dicit bar. per illum tex. in l. si mihi & tibi, §. 1. de leg. 1. quod not. esse intelligendum sm̄ no. in l. continuus, §. illud, de ver. ob. item quod hic dicitur de die, hoc etiam locum habet in hora, sm̄ Bal. l. 1. C. ne li. ter. pro. item nō hēt locum ista l. in die incerta, vt promitto quando eris legitimæ ætatis, sm̄ bal. l. si pacto quo pœnam, s̄. de pac. licet videatur loqui aliter bal. d. l. pacto quo pœnam, & quod dixi de die incerta, vide bar. l. ita stipulatus, de ver. ob. & ꝙ dixi de die tacita, adde q. similem in l. si duo, §. fi. de const. pec. q. 3. & no. bar. in rub. s̄. de const. pec. & bar. d. l. ita stipulatus. Sed de hac materia singulariter per Cy. & bal. l. fi. §. 1. s̄. de iur. dot. Et de die tacita est tex. l. quoties, in die, iuncta l. seq. & ibi bar. & Im. de ver. ob.

Paris. Vide Ia. & Soc. l. si mihi & tibi, §. 1. no. 2. ff. de le. 1. & l. vinum, ff. si cer. pe.

LEX XIII.

a VETERIS. a Promissio dandi, vel faciendi simpliciter conce-
pta, porrigitur ad promissoris hæredes. idem si conferatur post
mortem promissoris. H. d. cum l. seq. Op. de l. centesimis. §. 1. ff.
eo. sol. quædam sunt facta, quæ cohærent mere personæ, & illa
non transeunt ad hæredes, vt ibi, & l. 1. § ne autem. de cad. toll.
quædam sunt facta, quæ mere personæ non cohærent, sed pos-
sunt per alium expediri. & istorum obl̄o transit ad hæredes. ita
loquitur hic. Contra hoc op. Nunquam factum vnius videtur
factum alterius. vt l. si non sortem. §. libertus. ff. de cond. indeb.
sol. factum vnius, non videtur factum alterius verè vel fictè.
Hæc autem fictio habet locum primò, quando hoc agitur ex-
pressè, vt l. nemo est, qui nesciat. de duo. reis. & ibi no. Secundò
quando confertur factum alterius in tempus mortis, quia tunc
videtur actum tacitè, quod hæres faciat, vt l. si huius ti. Tertiò,
quando ille, qui facere promisit, aliquo modo legitimo impe-
ditur, vt morte, vel alio casu. vt hac l. & l. de pollicitationib. ff.
de polli. Prædicta vera, nisi esset electa industria certæ personæ.
vt l. inter artifices. ff. de sol.

a ADD. ¶ Ale. Veteris. Vide bar. in l. si sic, la grande, de ver. ob.

LEX XIIII.

a OPTIMAM. a Verba enunciatiua in contractib. prolata, pro-
bationem inter ipsos contrahentes inducunt, donec ꝯrium do
ceatur. H. d. Not. illud, quod dixi in summario, ꝙ talia verba e-
nunciatiua fidem faciunt inter contrahentes, quod facit ad fi-
nes plebanatus. dicit gl. quam vidistis s̄. de iur. deli. in l. cum ali-
quis. ff. de le. 3. l. prædiis. §. Titio. Secundò no. ex hac l. ꝙ dies &
b locus debent inseri in instrumento. b

a ADD. ¶ Ale. Limita vt probatur in auth. si quis in aliquo, ad fi. ff. de eden. item limita, nisi principaliter tractaretur de renūciatione, vt probatur in c. illud, & ibi Aut. de ba. de præsum. & bal. l. ad probationem, De hoc est gl. hic, ver. seruus, & vide ad hanc l. bal. l. cum aliquis, de iur. del. vbi limitat hic dicta. item dum hic dicitur, ꝙ potest probari absentia, dicas, quod testes debent deponere hoc modo, quod viderunt illum in tali loco commorari, ita quod per interuallum temporis, quo eum viderunt, non potuisset ire ad locum, de quo fit mentio in instrumento. ita dicit Io. an. vt ibi refert Ab. c. ex tenore, de test. & dicit bal. ibi, quod hoc posset probari post didicita testificata, sm̄ doc. ibi etiam dicit elici practicam ex illo c. in prin. vide bart. l. sciendum, de ver. ob. & in auth. si quis in aliquo, s̄. de eden. & ad hanc l. vide no. per Inn. in c. cum in iure, de of. del. & in c. quoniam contra, de prob. & glo. super ver. & personas, vide bal. in auth. si quis in aliquo, & ibi dicta post eum, & vide ad hoc dicta bar. in l. gerit, de acq. hær.

And. Barb. Et vide pro intellectu huius l. In. & alios, c. cum in iure, de of. del.

¶ Vide Lanc. Dec. ī aut. si quis ī aliquo, ī fi. C. de eden. & ibi Ias. ver. vltra bar.

b Alex. An dies & locus debeant inseri in instrumento, adde bart. in l. lecta, in fi. si cer. pe. & l. de pupillo, §. qui nunciat, de ope. no. nun.

¶ De inutilibus stipulationibus. Rub.

LEX I.

EX STIPVLATIONE. Pupillus non potest obligari sine au
thorit. tutoris. H. d. Vtrum pupillus obligetur naturaliter, vel
non, gl. tangit hic. dic plenè, vt l. 1. ff. de noua.

LEX

LEX II.

a LIBERA. *a* stipulatio pænalis non valet in matrimoniis. H.d.

a ADD. ¶Ale. Stip. dolo inita valet, ope tñ exceptionis si rescindatur, lista ni si fauor dotis, qa tūc dol⁹ dãs cām stiplõi, eã vitiat ipso iure, i l. si cũ mulier, & ibi Im. ff. so. ma. itē lita, nisi dolus daret cām distractui apposito sup ꝯtu stricti iuris, qa licet ille distractus sit stricti iuris, tñ sumit naturã bonę fidei, vt pbat in l. sub ptextu, & ibi bar. s. de transa. item limita, nisi esset apposita super cõtractu bonæ fidei. gl. est in l. si quis cum aliter, & ibi vide, de ver. ob.

LEX III.

VT INTER. inter absentes nõ pt ꝯhi stip., nec alteri stipulari. itē quando petitur interesse, admittitur petitio incerta, certificanda per sententiam. H.d. Signa tex. in fi. ibi, ob incertæ actionis, &c. De quo videbitis in l. certi condictio. ff. si cer. pe.

¶De duobus reis stipulandi. Rub.

LEX I.

CREDITOR. Hic habes auth. quæ ponit qualiter cõstituãtur duo rei. hanc l. & aut. commentaui, & est vtilissima repetitio.

AVTHEN.

1 *In modo constituendi duos reos, quòd hodie nil sit immutatum.*
2 *Duo rei debendi qualiter constituantur.*
3 *Duo rei credendi, qualiter constituantur.* (duo rei.
4 *In obligatione, q̃ re contrahitur ad diuidua, vt est in mutuo, an cõstituantur*
5 *Lex quomodo fingat super impossibili.*
6 *In deposito, & commodato, an possint constitui duo rei.*
7 *In obligatione cõtinente aliquid indiuiduum obligatione, & solutione, an & quando constituantur duo rei.*
8 *Duo rei in obligatione facti, qualiter cõstituãtur: & quomõ duo rei credendi.*
9 *Qui obligãtur accessorie, an & q̃do teneantur in solidũ, & sint 2. rei debẽdi.*
10 *Plures gerentes aliquod officium, vel aliquam administrationẽ, qualiter obligentur, & sint duo rei debendi.* (& sint duo rei.
11 *Si ex pluribus mercatoribus vnus contrahat, an quilibet teneatur insolidũ,*
12 *Institor, & exercitor possunt conueniri ex eorum contractibus. Item proponens, & quilibet eorum insolidum, an dicantur duo rei insolidum, quòd nõ, sed vnus tenetur princpaliter, alter accessorie.* (tur, vt duo rei.
13 *Plures domini, q ex facto vnius serui tenẽtur insolidũ de peculio, an tenean-*
14 *Quæ diuersitas impediat constitutionem duorum reorum.*
15 *Si plures cum pluribus fecerunt pacem sub pœna, & vnus fuit offensus, an omnes de illa parte poterunt insolidum agere cõtra omnes, de alia parte in solidum, vbi quòd non sunt duo rei credendi insolidum, nec debendi.*
16 *Quando plures tenentur ex delicto insolidum, non sunt correi.*
17 *Si plures tenentur ex quasi maleficio, non sunt proprie duo rei.*
18 *Pater, & filius, an sint duo rei credendi, quando filius acquisiuit obligationem, & actionem, ex causa peculij profectitij.*
19 *Plures rei debendi sunt, qui eidem debẽt vere, vel ficte ex eadem causa principaliter ex voluntate eorum.*
20 *Plures rei credendi sunt quãdo pluribus insolidum deberetur idem vere, vel ficte ex vna eademque causa principaliter ex voluntate.*
21 *Plures rei debendi possunt simul conueniri.*
22 *Vno & eodem libello quando plures possunt conueniri, & etiam agere.*
23 *Creditor quando possit vnum ex pluribus insolidum obligatis conuenire. qui sint illi, qui habent beneficium diuisionis, & nu. 28.*
24 *In duobus reis credendi hodie nihil est immutatum, & n. 26.*
25 *An hodie aliquid sit imouatum, quando plures rei insolidum conueniuntur vno, vel diuersis libellis.*
27 *Vnus ex duobus reis credendi potest agere procuratorio nomine alterius.*
28 *Cui incumbat onus probandi alterum ex correis esse soluendo, altero per actorem conuento.* (prius excutiatur.
29 *Si ad vnum ex correis peruenit tota quantitas, an alius possit petere, ꝙ illa*
30 *Vt beneficium diuisionis competat, qualiter intelligantur præsentes, vel absentes correi, & quomodo probetur præsentia, vel absentia.*
31 *Altero ex correis non datur tẽpus contradicendi instantiæ, sicut fideiussori.*
32 *Quando vnus ex reis est præsens, & soluendo: sed non potest conueniri, quid agendum sit circa beneficium diuisionis.*
33 *Beneficio diuisionis potest renunciari.*
34 *Agẽs cõtra vnũ ex correis debẽdi, licet nõ possit cogi cauere de rato p altero correo credendi, cauet tamẽ de defendẽdo debitorẽ si ab altero cõueniatur.*
35 *Solutio facta alteri ex correis credendi, an tollat alteri actionem.*
36 *Vno ex correis debendi totum soluente, alius liberatur in totum.*
37 *Solutione partis facta ab altero, an videatur facta diuisio.*
38 *Vnus ex correis credendi, recipiendo partem ab vno ex correis debendi, præiudicat alteri correo.*
39 *Acceptilatio facta ab vno ex reis credendi, an p̃iudicet alteri, & psit alteri ex reis debẽdi ꝙ sic. Liberatio facta ab vno correorũ credẽdi, nocet alteri.*
40 *Acceptilatio si est fcã vni cũ pacto, qđ sibi tãtum psit, tunc nõ prodest alteri.*
41 *Petitio facta ab vno reorum credendi, quando prosit aliis.*
42 *Si post litem contestatam factam ab vno reorũ credendi, instantia causæ periit, an remanebit instantia communis vtrique reorum credendi.*
43 *Sententia lata pro vno ex reis debendi, an prosit aliis.*
44 *Sententia condemnatoria lata contra vnum ex reis debendi, nocet alteri.*
45 *Snĩa lata pro vno ex correis credendi, aut contra vnũ nocet & prodest aliis.*
46 *Iuramentum factum per vnum ex correis, quando prosit, vel noceat aliis.*
47 *Iuramentum delatum per vnum ex reis debendi, quando noceat correo.*
48 *Iuramentum delatum ab vno ex reis credendi, an noceat alteri.*
49 *Pactum factum vni ex correis debendi, quando prosit aliis.*
50 *Ratio diuersitatis inter pactum, & acceptilationem.*
51 *Factum ab vno ex correis, quòd noceat alteri, quantum ad interrumpendam præscriptionem quo ad alia.*
52 *Pactum factum ab vno ex reis credendi, quando prosit, vel noceat alteri.*
53 *Nouatio vnius ex reis debendi, quando prosit aliis, & quid in reis credendi.*
54 *Si vnus ex duobus reis credendi, ex contractu iurisgentium liberat reum p stipulationem, & acceptilationem subsequentem, an alteri reo præiudicet.*
55 *Nouatio facta p delegationem per vnum ex reis credendi, vel debendi, quando aliis prosit, vel noceat.*
56 *Cessio fcã ab vno ex reis credẽdi, vel debẽdi, quãdo prosit, vel noceat alteri.*
57 *Confessio facta per vnum, tam ex reis debendi, quam credẽdi, quando noceat aliis, vel quando prosit.*
58 *Ex successione alterius correorum, quando obligatio extinguatur.*
59 *Mora vnius ex correis, quando noceat, vel prosit. nu. 61. 62.*
60 *Si creditor fuit in mora recipiendi ab vno ex reis debendi, qui obtulit pecuniam petitam, quæ postea perempta est, an alteri prosit.*
63 *Creditor si fuit in mora, vno ex reis offerente, & creditor interpellauit alium reum, qui non obtulit, an per hoc videatur purgata mora.*
64 *Culpa vnius correorum, quando alteri noceat.*
65 *Rescissio facta in personam vnius correorum, quando alteri noceat.*
66 *Exceptio competens vni ex correis debendi, quando porrigatur ad alterum.*
67 *Duo rei debendi, an videantur inuicem fideiubere, & nu. 69.*
68 *Ex fideiussione duplex contrahitur obligatio.*
70 *Qua actione ille correus, qui soluit, repetat.*
71 *Si vnus ex pluribus tutoribus, curatoribus, depositariis, commodatariis, vel administratoribus ciuitatis soluit, qualiter ab alio repetat.*
72 *Quid in plurib. depositariis, & cõmodatariis, qui in obligatione secundaria, quæ ratione doli contrahitur, tenentur, est idem, quod in pluribus tutorib.*
73 *Si vnus ex duobus reis debẽdi suo iuramẽto liberat alium, ab eo non repetit.*
74 *Corre⁹, q fuit liberat⁹ acceptilatiõe, q̃do possit ab illo, q ẽ liberatus, repetere.*
75 *Correus damnificatus culpa alterius, potest ab eo repetere.* (qua actione.
76 *Correus credẽdi, quando ab altero correo q solutionẽ recipit, repetere pt, &*
77 *Qñ vn⁹ ex reis credẽdi, aliquẽ liberauit fcõ suo, ã alter ab eo repetere possit.*
78 *Actio, quæ cedi debet vni ex correis, quãdo, quo iure, & inquantum cedi debeat, remissiue.*

HOC ITA. Hæc aut. diuiditur in 2. partes. prima loqtur qualr pl̃es rei debẽdi dẽant ꝯueniri. secũda qualr vni correorũ ꝯ aliũ subueniatur. br̃ hoc intẽdit. creditor pt debitũ ab vno ex correis exigere, & ex acto ꝯ aliũ succurritur, h.d. Pone casũ in terminis ad aut. q̃ tractat silr de mõ ꝯstituẽdi 2. reos, & ẽt de mõ exigẽdi. Et diuidit hæc aut. ĩ 2. partes principales. Primò loqtur, qñ ẽ actũ, vt teneantur insolidũ, vel subest inopia, vel absentia. secũda ibi, sin aũt. & istas partes potes subdiuidere in alias particulas, vt patet p se, & aut. nõ eget summario qa summata est, & summa eius ẽ duarũ colũnarũ, q̃ sunt in corpore aut. e. col. 7. vnde hec sumitur. ex eis ergo 1. no. qualr duo rei ꝯstituãtur. De hoc solũ in aut. dr̃. secũdò qualr exigãtur, & de hoc tãgitur in l. j. j. resp. & in aut. e. Tertiò, qualr exacto ꝯ correũ succurratur, de hoc l. j. 2. resp. op. 1. ad l. vr̃ ꝙ inter correos dẽat diuidi actio, vt ff. de adm. tut. l. nõ pl̃es. de tu. & ra. distr. l. j. §. nũc tractem⁹. so. illud ĩ 2. reis, q inciderunt in oblõnẽ ex necessitate, vt tutor, vel curator: hic, q̃do ex volũtate. secũdò op. ꝙ idẽ sit q̃do ex voluntate vt l. fi. s. de ꝯst. pec. & ff. de fideiuss. l. inter reos, & d. l. j. §. nũc tractem⁹. sol. ibi in 2. reis nõ princip. lr obligatis. Tertiò, ꝯ p̃dictã so. op. ꝙ ẽt fideiussores non habẽt beneficiũ diuisiõis, vt l. fi. ff. rẽ pup. sal. fo. so. Fallit in plurib. fideiussorib. datis ab vno tut. & cura. & rõ ibi patet. ista tria ꝯria, licet hãc l. respiciãt tamẽ ponũtur in gl. vl. h⁹ aut. Quartò op. & vr̃, ꝙ 2. rei hẽant ex ꝯuentiõe beneficiũ diuisiõis, vt in hac aut. & in corpe vnde sumitur. sol. fateor ꝙ in hoc iura antiqua corrigãtur per aut. istã ad ipsam ergo aut. accedamus. Quintò op. dr̃ in aut. ꝙ reqritur, ꝙ spãliter agatur, ꝙ vnusq(q; teneatur insolidũ. ꝯ, qa ẽt per alia verba possunt ꝯstitui 2. rei, vt inst. e. §. j. so. dicunt q̃dã, ꝙ iura antiqua per istã aut. nõ solũ sũt correcta in mõ exigẽdi, vt s. dixi, sed ẽt in mõ ꝯstituendi. qa olim sufficiebat, ꝙ diceretur, ꝙ eẽnt 2. rei, vt ff. e. l. reos. §. cũ in tabulis, vel alia verba æqpollẽtia, vt inst. e. §. 1. sed hodie ẽ necessariũ, quod expsse dicatur, ꝙ teneãtur insolidũ, vt hic. Et vr̃
1 tenuisse Dy. & Ia. de Are. † alij dicunt ꝯ quod in mõ cõstituẽdi nil immutatur. & ꝙ hic dr̃, si agatur expsse, intelligũt p hæc verba, aut æqpollẽtia, & sic cessant ꝯria. & hoc satis patet inst. e. §. j. resp. j. & §. cũ in tabulis. & tẽt gl. h⁹ aut. ĩ corpore vnde sumitur. in pr. & in d. §. cũ in tabulis. & hoc tenẽt hic Ia. de Are. Cy. Ia. de Bel. Ia. Bu. Ray. de For. & oẽs, qb. assentio. & in quo mutatio fiat p iura noua. j. in quolibet passu dicã. sextò op. & vr̃ ꝙ altero ab sẽte dat terĩn⁹ p̃nti ad eũ p̃ntãdũ, vt ĩ aut. p̃nte. j. e. ti. sol. ibi ĩ fideiussore principali, hic ĩ 2. principalib. ar. j. ti. j. l. sancim⁹. ꝯiũcta l. & si post tres. ff. si qs cau. His ergo visis, veniamus ad mãm istã.

Quæro. 1.qualr ꝯstituātur 2.rei debēdi.secūdò qualr exigātur,
& qualr exigāt.tertiò,an fcm̄ vni⁹ ꝓsit,vł noceat alteri.Quartò
qualr vni ꝯ alterū succurritur,& hic examinabitur qualr,& an
2 fideiubere videātur inuicē,vł nō.prīo igit†principlr q̄rit̄ qualr
ꝯstituātur 2.rei debēdi,& credēdi,& ista q̄ō hēt multas accesso
rias.& j.videam⁹ qn̄ in oblōe ē aliqđ indiuiduū:&scias,ꝙ oblo
ꝯhitur verbis,ꝯsensu vł instro,q̄ q̄tū ad hoc æqpollēt,vt ff.e.l.j.
in pr.primo de reis debēdi,q principlr obligātur.in istis sic distī
gue,aut ē actū expſsè,vt tēeātur insolidū,& sūt 2.rei,vt hic.aut
nō ē actū expſsè,& tūc aut obligauerūt se,aut testōr obligauit
eos alternatiuè,&sūt 2.rei,vt s̄.de ꝯst.pec.aut.si q̄do ff.de le.j.l.
si ex toto.§.j.& no.ff.e.ti.l.antep.aut copulatiuè,& tūc aut sunt
duo act⁹ ꝓmittēdi,& duę rerū ꝓmissiōes,& tu ꝓmittis mihi co
dicē,& titi⁹ ꝓmittit mihi digestū,& tūc aut apposuit verbū,eū-
dē,& sūt duo.aut nō apposuit,& nō sūt 2.rei,sed sūt 2.oblōes
diuersarū sūmarū.sec⁹ si apposuit,vt inst.e.in pr.& §.duo.& de
stip.ser.l.si ex re.§.si ipsi.& l.si seru⁹ cōis sic stiplat⁹ sit.& ī gl.j.h⁹
aut.aut fuit vn⁹ act⁹ ꝓmittēdi,& duę reorū expſsiōes,vt ego đ-
cē,& Titi⁹ decē ꝓmittim⁹ tibi,& erūt 2.rei debēdi,ar.ff.de ver.
ob.l.stiplo ista,§.cū q.qa p vnicū actū ꝓmittēdi vnr intelligere
de eisdē decē.aut est vn⁹ act⁹ ꝓmittēdi,& vna rei expſsio,& tūc
aut ē appositū p nomē distributiuū,qlibet,ꝙ de sui natura cui-
libet attribuit rem insolidū,vel aliud sile,tunc ēt erūt 2.rei de-
bēdi vt l.si plurib.in pr.&ibi no.ff.de le.j.aut tale distributiuum
adiectū nō est,sed simplr dcm̄,tu & titius ꝓmittis mihi cētum,
& tūc siqdē ē actū,ꝙ teneantur insolidū duo,ꝙ sint 2.rei,tūc e-
rūt 2.rei,als qlibet tēetur in pte,vt hic.& d.l.reos.§.cū in tabu-
lis.sed an de his sit aliqd innouatū p iura aut.gl.l.2.ff.e.đt ꝙ sic,
& tāgitur in d.§.cū in tabulis,& ibi nō firmat aliud,& Azo in sū
ma h⁹ ti.& ff.man.l.si mādato Titij.§.Paul⁹.el 3.& l.creditor §.
duob.e.ti.& hoc vr̄ tenere Ia.de Arē.d.l.2.ff.e.s.ꝙ hodie est ne
cesse,ꝙ exprimatur insolidū per hāc l.nec sufficit ꝙ sint 2.rei,ni
si exprimatur insolidū p hāc aut.sed gl.ī corpe e.ti.super ver.su
stinere.tēt qđ in mō ꝯstituendi nihil sit innouatū,vt inst.de fide
ius.§.si pl̄es.tāgitur in gl.d.§.cū in tabulis.& hoc tēt Dy.& Cy.
& Ia.de Bel.& oēs Mod.qđ placet.siue ergo expresè,siue taci-
tè agatur,satis est,vt patet ex distōe p̄cedēti.qđ tēt gl.j.h⁹ aut.
ad idē facit,qn̄ ꝯhitur oblo alternatiuè,licet insolidū exprima-
tur,tn̄ sufficit,vt d.aut.si qn̄.p̄al.p̄terea,idē ē dicere,ꝙ sint 2.rei,
& exprimere insolidū,vt §.cū in tabulis.& l.eādē.e.ti.& in hoc
3 nihil ē īnouatū p iura aut.secūdo†q̄ro de 2.reis credēdi,qualr
ꝯstituātur.circa p̄dicta dic,aut ē actū qđ sint 2.rei credendi,&
nō est dubiū.aut nō ē actū,& tūc aut dispō ē collata in eorū p-
sonā alternatiuè,aut copulatiuè.primo casu,aut vni eorū tm̄ p̄t
acqri oblo,& alter hr̄ vt adiect⁹,& non erūt 2.rei credēdi.ff.de
ꝯst.pec.l.sed & si filio.§.j.& l.j.§.si fructuarius.j̄.de stip.ser.Aut
vtriq; p̄t acqri,& tūc aut electio fuit collata in personā,& volū
tatē debitoris,& valet,& erūt 2.rei credendi,vt de le.2.l.si titio
aut Seio.aut nō fuit collata in ptātē debitoris,& tūc de iure an
tiquo vitiabitur stiplo,vt d.l.si fructuari⁹.de stip.seruo.sed ho-
die vȝ,& alternatiua resoluitur in ꝯiunctā,vt l.cū qdā.s̄.de ver.
si.q̄ loqtur tā in ꝯctib.inter viuos,q̄ in vltimis vo.vt ibi cū si.vn
de erit dđm idē,qđ statim dicā de copulatiua.p̄dicta vera,q̄do
dispō ꝯfertur in psonā vtrisusq; æqualr: als si tm̄ vn⁹ stipuletur
sibi,vł alteri,sp ille ali⁹ hr̄etur,vt adiect⁹,vt l.cū q.§.q sibi.đ ver.
ob.facit in casu l.cai⁹.ff.so.ma.qđ dic,vt ibi.scđo casu,qn̄ dispō
ꝯfert̄ copulatiuè,tūc distingue p oīa,vt s̄.dixi circa 2.reos debē
di,licet hic sit aliqua dr̄ia inter 2.reos debēdi p easdē ll.& ī hoc
4 ē innouatū p iura aut.tertiò q̄ro,†qd ī oblōe,q̄ re ꝯhit̄ ad diui-
dua,vt tm̄dē reddatur in gn̄e,vt in mutuo,an possint ꝯstitui 2.
rei debēdi.& vr̄,ꝙ sic,vt s̄.si cer.pe.l.si nō singli,& j̄.e.l.pp.ꝯriū
tenēt Dy.Mar.Sil.& Ray.dicētes,ꝙ an̄ possent cadere sydera đ
cęlo,q̄ obl,q̄ re ꝯhit̄,trahat̄ ad vltra q̄ ad reū pueerit,vt l.si tibi.
in pr.ff.de pac.& resp.ad ll.ꝯrias,ꝙ ibi fuerūt ꝯstituti 2.rei ver-
bis,& nō re.cōiter oēs tenēt ꝯriū per l.eandē rem.in pr.ff.de 2.
reis.& per d.l.si non singuli.& per d.l.pp mutuā.ad ꝯriū resp.ꝙ
si vni nūerat̄ aliorū volūtate,omnib.nūeratū vr̄ iuris fictione,
vt no.per gl.d.l.si nō singuli,p̄al.sed ꝯ hoc instatur,id qđ est im
possibile p naturā,n̄ p̄t fieri possibile p legē.l.si pr̄.in fi.ff.đ ado.
l.q ad certū.ff.loc.sed impossibile est fm̄ naturā,eandē pecuniā
puenire ad plures insolidū,ergo nō p̄t fingi.Huius timore dicit
Pet.quod non fingitur ad plures peruenisse insolidū,sed ad sin-
gulos peruenit in veritate,& nō nascūtur plures oblōes,sed v-
na,q̄ tēt plures hoīes,sicut vna funis ligat plures boues.Et hoc
tēt Cy.d.l.si nō singuli.ꝙ l.pp mutuā.Hoc nō placet,qa licet in
plurib.reis sit oblo respū eiusdē effect⁹,qa sufficit vna exactio,
vt ff.e.l.3.in fi.tn̄ in veritate sunt pl̄es oblōnes,& qlibet tenetur
ꝓpria oblone,vt ff.e.l.eādē rē.§.fi.&l.si reus.de fideius.aliàs ē §.
idē si re⁹ in l.gn̄alr.tēe so.gl.qđ fingit̄ pecuniā ad quēlibet pue-
5 nisse ꝓ solido.Nec ob.†ꝙ dr̄,lex n̄ fingit sup īpossibili,qa verū
ē sup eo,qđ ē īpole ī gn̄e,vt qđ fili⁹ sit antiqor pr̄e.sed si ī gn̄e ē
possibile,lȝ sit īpossibilē ī his terminis,qb.loqmur,tūc lex fin-
git.exēplū,īpole ē,ꝙ ille,q ē fili⁹ titij,sit fili⁹ me⁹,tn̄ qa in gn̄e ē
possibile,ꝙ hēam vnū filiū talē,& eius ætatis,p̄t fingi p ius,qđ
talis sit fili⁹ meus,vt d.l.si pr̄.cū seq.de adop.sicut ēt īpole ē,ꝙ
ille,q fuit apud hostes,sp fuerit in ciuitate,& tn̄ lex p̄t finger̄,&
fingit sic in aliis plib.ita hic possibile ē in gn̄e suo,qđ talis pecu
nia pueniret ad te,& ad me,iō p̄t īduci p fictiōē.licet.n.in casu,
in quo sumus,s.donec pecunia ē apud vnū,impole est,ꝙ sit a-
pud aliū,tn̄ possibile ē in gn̄e:& ita ego dixi in l.si is q ꝓ empto
re.ff.de vsuc.Vel alr impole ē,ꝙ eadē pecunia pueniat ad pl̄es
insolidū,& remaneat in effectu.sed bn̄ p̄t pueīre ad pl̄es,& qđ
remaneat apud vnū in effectu.ita p istā fictionē fingit̄,& induci
tur,vt oēs tēeātur insolidū,tn̄ nō ī effectu,qa vna exactio suffi
cit.Concludo ergo,ꝙ 2.rei debendi pn̄t insimul ꝯstitui,si hoc
agatur sine aliq̄ stiplōe,sicut dcm̄ ē in aliis oblonib.dico idē in
2.reis credēdi p d.l.si nō singuli.s̄.si cer.pe.& l.cū te.Quarto q̄-
6 ro,†qd in oblone,q̄ re ꝯhit̄,vt eadē spēs reddat̄,vt in deposito,
ꝯmodato,& silib.resp.dēs scire,ꝙ ex hoc ꝯctu nascūtur duę ob
ligationes.Vna primitiua ad rei restōē,alia secundaria rōe doli,
vel culpę ꝯmissę in re.aut ergo q̄ris de illa j.obl.ad rē restituēdā
& tūc ita demū ꝯstituūtur 2.rei debēdi,si hoc actū ē,vt s̄.loc.l.
si diuisa.alias qlibet tenetur ꝓ parte,ar.ff.com.l.3.§.hr̄s.&depo.
l.si duo.licet q̄doq; qlibet ꝓ parte teneatur,& sic ē diuidua obl.
quo ad oblōnē,tn̄ vn⁹ soluēdo partē nō liberatur,& sic indiui-
dua quo ad solōnē.vt d.l.si duo,ff.depo.Et de hoc plenè dixi in
l.eadē.§.Cato.de ver.ob.licet ꝯ hoc dicat gl.sed nescit qd dicat.
ff.depo.l.1.§.si apud duos.Si verò q̄ris de oblōe,q̄ rōe doli,vel
culpæ ꝯhitur,tū aut ē actū,qđ sint duo rei,& sunt.aut n̄ ē actū,
tūc aut vn⁹ tm̄ ꝯhit,& ꝯmittit dolū,vł culpā,& ille sol⁹ tenet̄ in
solidū.aut oēs,& tūc tenētur tāq̄ rei,vt d.l.j.§.si apud duos.& l.
si vt certo.§.si duob.in fi.ff.cō.& d.l.si duo.depo.& hoc de reis
debendi.rei verò credēdi in tali obl.nō ꝯstituūtur,nisi hoc aga-
7 tur,vt l.si duo.ff.depo.q̄ro 5.†qd si in obl.venit aliqd qđ sit in-
diuiduū quo ad obl.& sol.vt via,iter,actus,& qd simile.resp.gl.
q̄ ē in l.reos.§.cū in tabulis.ff.e.ꝙ olim in his ꝯstituebātur 2.rei,
ēt si nō exprimeretur,hodie p aut.ē aliter tā in indiuiduis,q̄ in
diuiduis.Doc.Mod.reprobāt illā gl.qa per ius authen.nihil est
innouatū in mō ꝯstituēdi,qa introducitur bn̄ficiū diuisiōis,vt
dictū ē s̄.Vn̄ sicut gn̄aliter olim in indiuiduis pl̄es tenebātur in
solidū,& si n̄ sit dcm̄,ita & hodie,& in hoc oēs ꝯcordāt.sed an
sint 2.rei,est opi.Iac.de Bel.auth.e.ti.& tēt,ꝙ sint duo rei putās
forte,ꝙ sp q̄do plures tenerētur insolidū,dicātur correi.Pet.&
Cy.ꝯ hāc aut.qa dn̄t,ꝙ nō sunt 2.correi,licet insolidū tēantur,
& hoc puto verū Primò per casū l.rē hr̄ditariā.ff.de eui.2.per
gl.ff.de ver.ob.l.2.§.si tamen hominē.3.per rōem.In duob.reis
credēdi,si vn⁹ eligit lit.cōt.ali⁹ nō p̄t agere.ff.e.l.ex duob.sed in
his,q habent actionē insolidū,ex nā indiuidui,vno agēte alius
p̄t agere.vt ff.de ver.ob.l.2.§.ex his.ergo nō sunt 2.rei.Pl⁹ dico,
ꝙ ēt si expſsè esset dcm̄,ꝙ insolidū tenerētur,nō eēnt 2.rei,qa
eēt exprimere ea,q̄ tacitè insūt.sed dēt sic exprimi,ꝙ animo cō
stituēdi 2.reos sic ꝓmittūt.p̄dicta ꝓbātur j̄.de fideiu.l.nō recte.
& hoc ꝓbatur p multa iura,q̄ in correis loquūtur,qn̄ fcm̄ vni⁹
alteri noceat,vel nō,vt j̄.e.l.j.ī fi.&in aliis,de qb.j̄.dicā,ꝙ tūc lo
cū hēbit.p̄terea posito,ꝙ eēt dcm̄,ꝙ eēnt 2.rei,& tūc nō hēret
locū benefic.diuisiōis,qa in istis indiuiduis diuisio corrūpit sti-
pulōnē.ff.de ver.ob.l.stipulōes nō diui.Vnde 2.rei omnino nō
ꝯstituūtur.& idē dico in 2.reis credēdi.vt d.l.2.§.ex his.& facit
8 de ser.ru.p̄d.l.via cōstitui.in fi.q̄ro 6.†qualiter ꝯstituātur 2.rei
ī obl.facti.dico qn̄q; ī oblōe hr̄ respūs ad op⁹ fcm̄,ita ꝙ ē expli
cabile p aliū.vt l.ꝯtinuus.§.si ab eo.ff.de ver.ob.& illo casu sine
dubio poterūt ꝯstitui 2.rei debēdi,vt hic.casus ē in l.nemo ē q
nesciat.ff.e.fm̄ Ia.de Are.q̄doq; hr̄ respūs ad ipm̄ fieri,& psonæ
industriā & tūc aut ꝓmittētes sunt eiusdē peritiæ,pn̄t ꝯstitui 2.
rei.qa idē factū vr̄ vtriusq;.d.l.nemo ē q nesc.fm̄ lec.gl.aut sūt
diuersæ peritiæ.& tūc nō pn̄t ꝯstitui 2.rei debēdi,qa fcm̄ vnius
vr̄ diuersum esse à fcō alteri⁹,fm̄ mentē & fictionē,& diuersitas
rei,q̄ impedit diuidere,impedit cōstōnem 2.reorū.vt ff.e.l.si id
qđ.in fi.tn̄ vno soluēte de æqtate liberatur alter ope exceptio-
nis,vt d.l.si id qđ.in fi.p̄t ergo fieri cōstō 2.reorū in obl.facti,cū
hoc agatur,nō aliter,vt s̄.dictū ē in aliis.circa vero correos cre
dēdi dicas,aut in obl.venit tale pactū,ꝙ cōcernit psonā stipulā-
tis,vt ꝓmitto tibi seruire in camera,vel in mensa,vel curare te
ab infirmitate,& silia,& in istis,qa in persona diuersorū diuersa
sūt fcā,& nō pn̄t ꝯstitui 2.rei credēdi,vel debēdi.ff.e.l.si id qđ.
in pr.cōiūcta l.seru⁹.§.fi.cū l.seq.de ope.li.aut nō cōcernit per-
sonā stipulātis,& tūc aut vtriusq; rei credēdi æqualiter interest
& insolidū,vt ꝓmitto tibi,& Seio scribere librū,& pn̄t ꝯstitui
2.rei credendi,vt l.nemo est q nesc.ff.e.aut nō interest æquali-
ter vtriusque,& insolidū,vt promitto tibi facere domū in fun-
do vnius

do vni⁹ correorũ, & tũc nõ pñt ꝯstitui 2. rei stipulãdi insolidũ, q̃a in ꝑsona vni⁹, cui⁹, nõ ē fund⁹ ñ v3 stip̃lo, vt l. q̃ ĩsulã. ff. đ ver. ob. & đ hoc loq̃t d. l. si id qđ. ſm 2. lec. Ex his p3 intell'ſ l. nemo.
9 ff. e. q̃a ex his, q̃ ibi sũt scripta, ñ ē bñ declarata. Septĩo q̃ro, † q̃d de his, q̃ obligãt accessoriè. Ista q. hẽt 2. pũcta. Prĩo vtrũ teneãt insolidũ, ẽt si nõ exprimat. Scđo casu, posito ꝙ insolidũ teneãt, vtrũ sint 2. correi, siue 2. rei dẽndi. Circa j. dico, ꝙ q̃ñq; obligant accessoriè p̃les ꝑ aliquo alienã obl'õnẽ princip̃l'r suscipiẽtes, & illo mõ nõ tñr insolidũ, nisi sit actũ, vt s. ad Vell. l. si p̃rñã. & ibi no. & idẽ ff. de fideiu. l. si Titi⁹. q̃ñq; obligãtur ꝑ vno ꝯstituẽdo p̃les, & tũc idẽ, q̃a q̃libet tẽeat ꝑ pte, nisi sit dcm̃, ꝙ q̃libet tẽat insolidũ, vel obl'auerit se alternatiuè, vt s. de ꝯsti. pec. aut. si q̃ñ. q̃ñq; aliq̃ obligãtur ꝑ aliquo fideiubẽdo, tũc q̃libet tẽtur insolidũ, ẽt si ñ sit dcm̃. inst. de fidei. §. si plures. & j. ti. j. l. ñ rectè. q̃ñq; plures obligãtur ꝑ alio, s. in mãdato, & tũc diuersæ sũt gl. Prĩa ẽ ff. man. l. si mãdato Titij. §. Paul⁹ r̃ndit. el 3. q̃ vr̃ velle, qđ hodie req̃rat, qđ exp̃ſsè agat. Exp̃ſſi⁹ đt l. creditor. §. duo. e. ti. ꝯ̃riũ. s. qđ in mãdatariis nõ sit aliud innouatũ hodie, t3 gl. ff. ꝙ iussu. l. fi. & id puto veri⁹, ꝑ id, ꝙ no. in d. §. si plures. Inst. de fidei. & d. l. nõ rectè. j. ti. j. & hoc tñt doc. q̃a ꝑ aut. nil ẽ innouatũ in mõ ꝯstituẽdi, vt s. dcm̃ est. venio ad 2. & q̃ro, q̃ ẽ rõ diuersitatis inter p̃dcõs cas⁹. credo, qđ prĩo casu, q̃ñ princip̃l'r obl'õnẽ alteri⁹ suscipiũt, si hoc agat, ꝙ tẽant ĩsolidũ, tũc sũt 2. rei, vt d. l. si p̃rñã. & hoc ibi not. qđ vr̃ exp̃ſsũ ff. ad Vell. l. vir vxori, §. fi. cũ l. se. in his verò, q̃ se ꝯstituũt ꝑ alio soluturos, nõ obligãtur insolidũ, nisi agat: vel alternatiuè ꝑmittũt, & tũc an dicãtur 2. rei, dic vt statim dicã in duob. fideiussorib. & mãdatorib. q̃a eadẽ ẽ rõ, vt l. fi. s. đ ꝯst. pec. In duob. verò fideiussorib. & mãdatorib. l3 teãnt insolidũ, tũc si nõ sit dcm̃, l3 dicãtur fideiussores. ff. de fidei. l. si Titi⁹. nõ tñ sũt 2. rei dẽndi, vt p3 ex diuersitate noĩm, & titulorũ. nã si idẽ eẽnt, q̃re fecisset ꝑ se titulũ de duob. reis, à ti. de fidei. & mã. Scđo p3 ex l. ꝑx. s. ꝯiũcta l. vt fideiu. ff. de fidei. p̃terea, l3 fcm̃ vni⁹ correi alteri noceat, vt l. pe. ff. e. ñ tñ fcm̃ vni⁹ fideiussoris nocet alteri, sed solũ sibi suisq; successorib. vt l. si seruũ. §. nũc videam⁹, & ibi no. de ver. ob. ad hoc ergo vt iura duorũ correoũ hẽant locũ inter se, necesse ẽ, qđ hoc exp̃ſsè agat, qđ tanq̃ 2. rei intecerdant, vt exp̃ſsè hr̃ in d. l. vir vxori. §. fi. & l. seq. Pl⁹ dico, ꝙ si exp̃ſsè agatur, qđ insolidũ tẽant, hoc casu ñ sufficeret ad ꝯstõnẽ 2. reorũ, q̃a esset exp̃ſſio eorũ, q̃ tacitè insunt, vt j. ti. j. l. nõ rectè. Est ergo necesse, qđ tãq̃ 2. rei ꝑmittãt, & hoc de plurib. reis dẽndi. plures
10 vero rei credẽdi accessoriè nõ cadũt. Octauò q̃ro, † q̃d in plurib. gerẽtib. aliqđ offim̃, vel aliq̃ administratiõnẽ, dixi in rep. l. j. §. plures. de exer. nũc q̃ro qualiter obligẽtur. circa qđ dico, ꝙ aliq̃ñ plures gerũt aliqđ negotiũ ſpõte, nullo p̃cedẽte mãdato, & tũc dico ꝙ ñ tñr insolidũ, sed ꝓut q̃sq; gesserit, vt l. cũ alicui. in fi. ff. de neg. ge. & qđ no. in gl. q̃ñq; p̃cessit aliqđ mãdatũ à lege, vel ab hoĩe, & tũc, aut administratio, vel offim̃, qđ gesserũt, ẽ publicũ authoritate, & vtilitate: aut ẽ priuatũ vtilitate, & publicũ authoritate: aut priuatũ authoritate, & publicũ vtilitate: aut ẽ priuatũ authoritate, & vtilitate sil'. Primo casu q̃libet tẽtur insolidũ, vt l. Impator. ff. ad mun. & in l. magr̃atib. ff. de magi. ꝯuẽ. & sũt 2. rei dẽndi, sed nõ ꝑ oĩa, vt l. si pupill⁹. §. j. ff. de ad. tu. Et hoc dico siue sit administrator ordinari⁹, siue delegat⁹, ar. l. ex fcõ. đ neg. ge. & s. de mag. ꝯuen. l. fi. & qđ ibi no. in vlt. gl. l3 interdũ sit aliqua dr̃ia inter illã mãm, q̃ tractaui in d. §. si plures. 2. casu q̃ñ ẽ publicũ authoritate mun⁹, sed vtilitate priuatũ: tũc idẽ, q̃a q̃libet tẽtur insolidũ, & sũt 2. rei dẽndi, sed ñ ꝑ oĩa, vt d. l. si pupill⁹. de ad. tu. & l. j. §. nũc tractem⁹. ff. de tu. & ra. di. & de ad. tu. l. 2. cũ si. Et qđ dico de tutore, idem in curatore, & in actorib. ab eisdẽ ordinãdis, vt l. ex fcõ. in fi. de ne. ge. Tertio casu, q̃ñ administrõ est priuata authoritate, & vtilitate, & tũc aut sunt exercitores, aut institores: & q̃a oĩs administrõ dr̃ eis mãdata insolidũ, credo eos tẽri insolidũ, & esse duos, l3 nõ ꝑ oĩa, vt d. l. j. §. si p̃les. de exer. cũ sua gl. q̃ eos ꝯparat tutorib. vt l. si pupill⁹. de ad. tu. Aut loq̃mur in p̃lib. ꝓcuratorib. & tũc aut fuerũt facti insolidũ, & erũt 2. rei, sicut tutores, vt l. creditor. §. duob. ff. mã. & qđ ibi no. in pr. gl. & ibi ẽ ver⁹ intell'ſ illi⁹ §. q̃a offim̃ erat eis ꝯmissũ insolidũ, sed erat dubiũ. qua r̃r obl'o, q̃ ꝯ̃hitur occasiõe doli, vel culpę, ꝯmittit, & dic insolidũ. nã si intelligerem⁹, qđ esset actũ, qđ insolidũ tẽrent, nullũ esset dubiũ illi⁹ §. nec ẽ in hoc aliq̃d innouatũ per iura auth. l3 gl. a'r dicat, & malè: q̃a in mõ ꝯstituẽdi nil innouat, vt pluries dcm̃ est, q̃a in r̃a est, ꝙ q̃ insolidũ pñt administrare, insolidũ tẽantur, vt l. si p̃les. de cur. bo. dã. Si vero administrõ nõ fuit ꝯmissa insolidũ, & tũc vn⁹ nõ p̃t agere sine alio, & q̃libet tẽbitur de suo tm̃ fcõ, nec erũt 2. rei. ar. l. cũ alicui. in fi. de ne. ge. l. si tñ p̃les. ff. de exer. in pr. & hoc de reis dẽndi. P̃les verò reos credendi nõ aduerto posse ꝯ̃hi, q̃a q̃libet ageret ꝑ suo
11 interesse. † Nono q̃ro, p̃les mercatores gerũt vnã mercãtiã, vel vnã negotiatiõnẽ, an ex ꝯ̃tu vni⁹ q̃libet tẽat insolidũ, & q̃libet possit agere, & an sint 2. rei. Petr. & lo. dñt, ꝙ sic. & Cy. seq̃t eos s. si cer. pet. l. cũ te. ad si'tudinẽ tutorũ, & magr̃atuũ. Certè malè đt, & ꝯ casũ l. si tñ p̃les. in pr. ff. de exer. Tu dic, ꝙ aliq̃ñ à p̃lib. agitur eadẽ negotiatio, q̃ decernitur ex publico, & tũc fateor, ꝙ sunt duo rei actiuè, & passiuè, vt l. si vn⁹. in pr. ff. de pac. vt l. si duo. ff. de ar. & l. idẽ in duob. ff. đ pac. vbi loq̃t de p̃lib. argẽtariis. q̃b. offim̃ decernebat ex publico. ff. de eden. l. si q̃s ex argẽtariis, vt no. l. q̃dã. §. nũmularios. ff. e. ti. fac. qđ dr̃ de ma. ꝯue. l. magratus. & ff. de lo. pu. fr. l. 1. vbi vterq; sociorũ insolidũ hẽt actiõnẽ. Si verò talis negotiatio fuerit ꝓpria voluntate assũpta, ñ ex publico, & tũc aut p̃les gerũt istã negotiationẽ, & mercãtiã ꝑ suũ institorẽ, vel exercitorẽ, q̃ in vulgari appellãtur factores, & q̃libet eorũ tẽtur insolidũ institoria, seu exercitoria, vt ff. de exer. l. j. in fi. cũ l. se. & de institoria, l. hẽbat. §. fi. & l. se. & satis arbitror eos esse duos reos debẽdi, q̃a ad idẽ, & eadẽ obl'õnẽ vtrũq; tẽri ꝯstat, & esse obl'atos, vt l. j. §. pe. de exer. & sic talis actio ẽ natiua, nõ datiua. Itẽ s̃nĩa lata ꝑ vno, ꝓdest alteri, vt d. §. pe. Itẽ puto, ꝙ l. fi. j. e. hẽat locũ ĩ eis, ꝑ illã rõẽ, ne in pl⁹, &c. vt l. 2. de exer. dico ergo ꝙ sũt 2. rei dẽndi: 2. verò rei credendi isto mõ oĩo nõ ꝯstituũtur, q̃a ex ꝯ̃tu exercitoris, vel institoris nõ q̃ritur actio nisi cessa, aut nisi in subsidiũ. l. j. in fi. & l. se. ff. de inst. & l. si eũ. §. j. de exer. Si verò talẽ negotiationẽ, vr̃ mercãtiã gerũt ꝑ se ipsos, tũc aut ãbo sil', & q̃l3 tẽtur ꝑ portione, q̃ hẽt in negotiatiõe, vt l. si tñ p̃les. in pr. de exer. aut exercẽt separatim, puta si 2. sint socij, vn⁹ exercet Perusij, alter exercet Florẽtię, & tũc q̃l3 tẽt insolidũ. vñr. n. inuicẽ ĩ societate p̃positi, ar. l. ei⁹ q̃ in ꝓuincia. ff. si cer. pe. & C. đ fabr. l. iure ꝓuisũ. li. xj. l. tradõ. §. fi. ff. de ac. re. do. ꝑ hoc facilla rõ, ne in pl⁹, &c. qđ t3 la. de Are. d. l. si tñ p̃les. in pr. ff. de exer.
12 l3 gl. l. j. in fi. e. ti. variet. Decimò q̃ro, † institor, & exercitor pñt ꝯueniri ex eorũ ꝯ̃tib. Itẽ p̃põnẽs, & q̃libet eorũ insolidũ, an dicãtur 2. rei insolidũ. vr̃ ꝙ sic, vt l. j. §. pe. de exer. ꝯ̃riũ puto veri⁹, qđ vn⁹ tẽatur princip̃l'r, alter accessoriè, & iõ magis ipsos ꝯparam⁹ fideiussori principali, vt in p̃re, & filio. l. cũ fili⁹. in pr. de ver. ob. ꝯstat ãt fideiussorẽ, & principalẽ nõ esse duos reos, vt no. in
13 ver. ann⁹. đ sol. l. cũ q̃s. §. si q̃s ꝑ reo. & qđ no. ꝑ doc. j. e. l. fi. † Vndecimo q̃ro, p̃les dñi ex fcõ vni⁹ serui insolidũ tñtur de peculio, vt ff. de pec. l. & ancillarũ. §. si q̃s cũ seruo. cũ si. an tẽbunt, vt 2. rei? Bñ dicerẽ, ꝙ q̃ñ q̃libet tẽtur insolidũ, aut tñr rõne peculij, qđ ẽ penes seruũ tm̃, vel in loco cõi, aut respũ peculij, qđ ẽ penes se tm̃. ff. de pec. l. si noxali. §. fi. cũ iij. ll. seq. 1. casu dicerẽ eos esse duos reos, q̃a ad idẽ, & eodẽ respũ tñr, & eadẽ obl'one, sicut 2. rei, sicut dixi s. in p̃lib. p̃ponentib. institorẽ, 2. casu dico nõ eẽ duos reos, q̃a ĩ singulis ꝑsonis ꝓpriũ ẽ ꝑ se peculiũ, ergo, &c. vt l. si id ꝙ. ff. e. itẽ q̃a actio đ peculio hẽt nãm actiõis realis, vt l. q̃si tũ. in pr. ff. de pec. no. ꝑ Cy. s. ꝙ cũ eo. l. dñiũ. & sic q̃libet vr̃ ꝑ se
14 tẽri insolidũ ad rẽ diuersã. Duodecĩo q̃ro † gr̃a h⁹, q̃ diuersitas impediat ꝯstõnẽ duorũ reorũ Circa ꝙ dico, ꝙ q̃ñq; est diuersitas in obl'one ꝯ̃cta tpe, q̃a vn⁹ obl'atur vno tpe, ali⁹ alio: & tunc aut est diuersitas modici tpis, & nõ impedit ꝯstõnẽ duorũ reorũ, vt l. duos. §. fi. ff. e. Aut interuenit ĩteruallũ, & tũc aut fuerũt 2. sil' interrogati, vel interrogauerũt, & vn⁹ statim, alter ex interuallo r̃ñ. vel alteri ex interuallo r̃ñsũ ẽ, & vitiat ꝯstõ duorũ reorũ dẽndi, & credendi. l. si ex duob. in pr. ff. e. aut separatĩ q̃libet fuit interrogat⁹, & q̃libet interrogauit, & sic separatim r̃ñsum ẽ ex interuallo respũ p̃cedentis obl'onis, sed incõtinenti respũ factæ interrogatiõis: & tũc aut in seq̃nti obl'one fuit habita mẽtio primę, vel exp̃ſsè, hoc acto, ꝙ essent 2. rei, & non impeditur ꝯstõ duorũ reorũ, vt l. 2. in pr. ff. e. Fac. l. Modestin⁹. ff. de sol. aut in scđa obl'one nõ fuit fcã mentio primæ, tunc nõ erũt 2. rei, vt inst. e. §. j. q̃ñq; est diuersitas in obl'onis forma, vt puta ego emi, & ex cã emptiõis ptiũ ꝑmisi, ali⁹ ꝑmisit p̃tium per stip̃lõnẽ, cũ ipse nõ emeret, & tunc vitiatur ꝯstõ duorũ reorũ, q̃a oẽs ll. q̃ loquuntur de duob. reis, dñt ꝙ ꝯstituũtur ex stip̃lone, vel ex alio ꝯ̃tu, vt l. 1. & 2. & l. eãdem. in pr. ff. e. ꝓbatur ff. de in rem ver. l. si ꝑ p̃re. §. fi. vbi p̃r, q̃ obl'atur per iussum, & filius q̃ obl'atur mutuo, nõ sunt 2. rei. Et hęc ꝯclus. patet in principali, & fideiussore q̃ nõ sunt 2. rei, vt dcm̃ est, q̃a ex diuersis obl'onib. tñr. p̃terea ex diuersitate formæ obl'onis inducitur diuersitas cãæ, vt patet in exemplo p̃misso, sed diuersitas cãæ impedit ꝯstõnem duorum reorum, vt statim dicã, ergo, &c. Non ob. l. reos. in pr. ff. e. vbi dr̃ diuersis actionib. qđ expone, vt ibi dicã. Q̃ñq; est diuersitas in obl'onis substãtia, q̃a l3 in eadẽ forma ꝑmittãt, vn⁹ tñ obligatur ciuir̃, & nãr̃, & alter nãr̃ tm̃, tunc non impeditur cõstõ duorũ reorũ, vt l. si ex duob. §. fi. ff. e. q̃ñq; ẽ diuersitas in obl'onis cã, q̃a l3 eadẽ q̃ttas sit ꝑmissa. tñ cã obl'onis aliter respicit vnũ q̃ aliũ, & isto casu irritatur ꝯstõ duorũ reorũ. l. q̃ seruũ. ff. de inter. ac. & ibi gl. mag. & ff. e. l. si id qđ. prout ibi loq̃tur de dote. q̃ñque est diuersitas in re, q̃ in obl'onẽ deducitur, & tunc vitiatur ꝯstõ. l. si id, qđ. ff. e. Q̃ñq; est diuersitas in qualitate, & ẽ hic aduertendũ, q̃a aut talis qualitas superuenit post ꝯstõnẽ duorũ reorũ inde factã, & nõ vitiatur, vt l. eadẽ. §. sed si q̃s. 2. r̃ñ. ff. e. Aut ista diuersitas

sitas fuit in pr.& tũc aut impossibile est talẽ diuersitatem reduci ad paritatẽ,& vitiat̃ ꝯstõ duorũ reorũ,vt d. §. sed si quis.j.rñ. Aut potest reduci ad paritatem, vt si est diuersitas tpis,vel constõnis, vel loci (nã in quolibet prædictorũ possibile est venire tempus,quo quilibet teneatur æqualr)& nõ vitiatur constitutio duorum reorũ,vt l.ex duob.la j.& l.eadẽ.§.fi.ff.e.& inst.e.§. fi.Et si dicas,q̃ est ratio quare diuersitates impediũt ꝯstõnẽ duorum reorũ?resp.licet in veritate oblõnes duorũ reorũ sint plres, vt d.l.eadẽ.§.fi.ff.e.& l.reos.& l.si re⁹.c.ti.l.gñalr.de fideiuſ.inst. eo.§.j.tñ ll.volunt,ꝙ habeant tm̃ effectum vnius,vñ de iure ciuili nõ admittũtur,qa esset tanta diuersitas,ꝙ ius nõ posset fingere,quod loco vnius haberẽtur,tunc impediretur cõstitutio, vt ff.e.l.nemo.Sed ꝑt dici, sicut diuersitas qualitatis in die, vel in condõne,vitiat stiplõnẽ,vt ff.de ver.ob.l.j.§.si qs simplr. quare nõ vitiat cõstõnẽ duorũ reorũ?resp.ꝙ ibi loqtur in stiplone, quæ ſm veritatẽ,& ſm fictionẽ est vna.Vñ diuersitas qualitatis nõ recipitur, ar.l.eũ cui ædes.ff. de vsuc.Hic sunt plres oblõnes veræ, licet vna in effectu , & ideo ꝑt diuersas qualitates recipe-
15 re,vt l.rerum mistura.ff.de vsuc.Tertiodecimò † quæro,plres fecerunt pacẽ cũ plurib.& ꝓmiserũt qlibet insolidũ se inuicẽ nõ offendere,sub pœna cẽtum librarũ:vn⁹ fuit ab vno offensus,an oẽs de illa parte pñt agere insolidũ tanq̃ correi credẽdi , & an oẽs ex parte offendẽtis possunt cõueniri insolidũ,vt rei debendi? Vidi quosdã q reputãt se multa scire,tenẽtes qđ sic.s.ꝙ oẽs de parte offensi possunt agere,& oẽs de parte offendẽtis ꝯueniri, Sꝫ hoc est falsum. Nam prout ĩ oblõne venit nõ offendere, cohrt personæ cuilibet stipulãtis,& promittẽtis. Alia.n. est offensio in persona vni⁹.alia in persona alteri⁹,sic nõ sunt duo rei actiuè,& passiuè,qa est diuersitas in re,vt l.si id quod.ff.e. Si verò istã oblonem respicim⁹,ꝓut ꝑt ꝯtineri pœna,& tũc idẽ,qa resultat diuersitas cãæ:nã ei,q est offensus, debetur dcã pœna suo noĩe,& suæ offensionis cã , aliis verò nõ debetur noĩe offensionis alienæ,seu alieno noĩe,& sic vitiatur cõstõ duorũ correorũ, vt d.l.si id qđ.ff.e.Si verò istã oblõnem respicim⁹,ꝓut continet pœnã,non est correus alius,sed alij si sunt plres,nisi oblõ pœnalis ex vna offensa esset cuilibet,& à quolibet fcã insolidũ,pñt esse correi inter se, qa nõ resultat diuersitas cãæ, nã quilibet dẽt, & cuilibet debetur offensa aliena.Dico ergo.ꝙ si pænalis stipulatio fuerit simpliciter adiecta,ꝙ intelligatur ſm materiã p̃cedẽtis oblõnis,vt qlibet videatur ꝓmisisse ꝓ sua offensa tm̃,& cuilibet vr̃ esse ꝓmissum ꝓ offensa fcã in sua ꝑsona tm̃, ar. de vsu. l.si stipulatus.& ff.de le.j.l.si legati ser.& de dã.infe.l. dãni infecti,&de ver.ob.l.inter stipulãtẽ.in pr.ĩ gl.Si verò in stiplõne fuerit expressum, ꝙ ꝓ vna offensa sit ꝓmissa pœna cuilibet insolidũ actiuè,& passiuè,tũc dico,ꝙ nõ sunt duo correi,ꝑ ea, q̃ dcã sunt,& de rigore,vno soluẽte,alius remanet obligatus,& si vni solueret, alteri remaneret actio, sed de æqtate obstat exceptio,
16 vt d.l.si id qđ.in fi.ff.e.Quartodecimò † q̃ro, si plures sunt,q ex delicto tenẽtur insolidũ cuilibet,an sint correi?resp.nõ,qa tenẽtur insolidũ.Qđ apparet,qa vn⁹ soluẽs nõ liberat aliũ, vt l. si id qđ.§.fi.de iur.om.iu.& l.itẽ Mela.§.si plures.ff.ad l.Aq.s̃. de cõdi.fur.l.j.&iõ nõ ꝑt dici vna oblõ in effectu,ꝙ req̃rit natura correorũ.&itẽ sñia lata ꝓ vno,nõ ꝓdest alteri rr,vt d.l.denũciasse.
17 §.fi.ff.de adul.Quintodecimò † quæro, qđ si plures tenẽtur ex quasi maleficio,an sint correi?Istud est dubiũ,& vr̃,ꝙ nõ,sed qlibet tenetur ꝓ parte,vt l.fi.§.si plures.&ibi no.ff.nau.cau.sta.& no.ꝑ gl.inst.de ob.q ex quasi mal.§.pe.In ꝯriũ vr̃ ꝙ sic,ff.de his, q deie.vel effu.l.j.in fi.& l.se.& no.ff.de act.&ob.l.ex maleficiis. §.hrs. & §.is quoqꝫ.in vl.gl. Quid dicem⁹?Dic ꝙ nõ sunt ꝓpriè, & oĩo duo rei,sed quodãmõ, sicut plures tutores sunt ẽt quasi duo rei,sed nõ ꝑ oĩa,vt dixi s̃.in 8.q. Qđ apparet.qa sicut illi tenent̃ insolidũ ex quadã necessitate legali, sic & isti ex quasi maleficio,vt d.l.j.§.fi.ff.de his q deie. vel effu. Item sicut in illis est bñficiũ ordinis, vt primò cõueniat̃ gerẽs q̃ nõ gerẽs:ita & in istis q tenent̃ ex quasi maleficio, vt pri⁹ cõueniat̃ faciẽs,q̃ alij,vt l.si vero.§.inter,de his,q deie.vel effu.&no.ff.e.ti.l.2.Itẽ sicut inter illos vn⁹ soluẽs h̃et ꝯ alios bñficiũ vtilis actionis, ita inter istos,vt ff.de his q deie.vel effu.l.si verò.§.cũ ãt.ff.nau.cau. stab. l.fi.§.si plures.& ibi no.& qđ no. inst. de obl. q̃ ex quasi male.§. fi. Itẽ sicut inter illos h̃et locũ bñficiũ diuisionis, ita inter istos, qa tm̃ teneãtur ꝓ parte,opposito bñficio diuisionis,sed ipso iure tenẽtur insolidũ,vt d.l.j.§.fi.l.3 nr̃i doc.ñ dicãt hoc,nec declarent.Itẽ apparet,qđ vni⁹ solo liberat aliũ,vt d.l.j.§.fi.cum l.seq.
18 † Sextodecimò q̃ro,fili⁹ acq̃siuit oblõnẽ,& actionẽ ex cã peculij ꝓfectitij,&sic ẽt hodie acq̃rit̃ pr̃i,licet apud filiũ remanet naturalis,an pr̃,& fili⁹ erũt duo rei credẽdi? Et hic vr̃ ꝙ sic, qa q̃q̃ apud vnũ sit ciuilis,tñ apud aliũ est naturalis: vr̃ tñ idẽ,& ex eadẽ cã,& iõ nõ impedit̃ ꝯstõ duorũ reorũ,l.si ex duob.§.fi.ff.eo. Et hoc tenet gl.ff.de con.ind.l.frater à frẽ.in gl. mag.Hoc ẽt vr̃ velle tex.ff.de pac.l.si vn⁹.ĩ pr.ꝯriũ puto, qđ nõ sint correi.Primò,qa hic est diuersitas in cã : nã filio debet̃ ex suo ꝯctu,& dẽt pr̃i ex dispõne legali.ꝑterea si essẽt duo correi,debitor posset filio soluere ẽt pr̃e ꝓhibẽte,ar.ff.de sol.l.vero ꝓcuratori.§.j.&ĩ l. aliud.sed filio non posset solui pr̃e vetãte.l.qđ seru⁹.ff.depo.& ff.de sol.l.si quis suo,&c.Præterea apparet,qđ pc̃m̃ filij,vel iusiurãdũ delatũ ab eo pr̃i,nõ nocet,vt ff. de pac.l.ꝯ iuris.§.fi.& ff. de iureiu.l.q̃to magis.cũ si.qđ sec⁹ est in duob.reis,vt j̃.dicam. Nõ ob.ergo gl.in l.frater à frẽ.qa ibi est dictio,quasi,q̃ est nota improprietatis.idẽ dic in l.si vn⁹.vbi fili⁹,& pr̃ eq̃parãtur duob. reis credẽdi,qa vtriqꝫ ꝑt solui añ ꝓhibitionẽ pr̃is,ñ tñ sunt duo rei,sed magis æq̃paro eos cedenti,& cessionario,vt l.3.j̃.de dona.Decioseptimò, & vltimò circa p̃missa ꝯcludẽdo,dicas duas
19 ras.Pr̃ia est,q sint plres rei debẽdi.sũt.n.† qñ plres insolidũ dẽnt idẽ verè,vel fictè ex vna & eadẽ cã principaliter,& ex volũtate. Expone hãc ram plres,insolidũ.dixi insolidũ,qa sec⁹ si ꝓ parte, vt l.eos.§.cũ in tabulis.e.ti.Et hoc vult dicere hæc auth.vt s̃. dixi.idẽ qa sec⁹ si diuersũ,vt dixi s̃.ĩ 12.q.Dixi ex ead.cã ꝑp id,qđ s̃.dixi.q.12.verè,vel fictè dixi,ꝑ ea,q̃ dixi s̃.e.q.6.principaliter, dixi,qa sec⁹ in accessoriis.vt s̃.dixi in 7.q.Ex volũtate,iõ dixi,qa si sunt ex necessitate,nõ sunt ꝓpriè duo rei,vt dixi s̃.in 8.q. vel plures ex quasi maleficio,vt s̃.in 12.q. vel ex natura rei, indiui-
20 dua,vt s̃.in q.3.ij.ra est,† plures rei credẽdi sunt,qñ plib.insolidũ debet̃ idẽ verè,vel fictè,ex vna eadẽqꝫ cã principaliter ex volũtate.Principaliter dixi,qa sec⁹ si vni principaliter, alij ex ꝯña, vt s̃.dixi in 6.q.& s̃.in prox.q.Cætera verò sunt exposita supra.

21 DE SECVNDO † verò,qualiter exigãtur,& agãt, ẽ videdũ. Et primò quæro,an plures rei debẽdi pñt sil cõueniri. Ad qđ dicas,ꝙ qñqꝫ vult qs plures reos ꝯuenire,quẽlibet ꝓ parte virili, &tũc sine dubio ꝑt,vt l.3.§.j.cũ si.ibi no.ff.e.est aũt dubiũ,an in diuersis libellis possit hoc fieri,an verò vno,& eodẽ libello puto qđ tã diuersis libellis,q̃ vno,& vr̃ colligi,ff.de app.l.si q separatim.in pr.§.j.& hac auth.hoc ita.& idẽ dico de duob. reis credẽdi,qa qlibet ꝑt agere ꝓ parte,vt ꝓbatur ex §.fi.d.l.3. & ẽt ꝓbat̃ per æq̃paratiõnẽ,q̃ facit l.2.ff.e.q̃ sic ꝑt intelligi.& dic,vt ꝓbatur ex fi.d.l.2.Et puto,ꝙ eodẽ libello,siue diuersis,arg. eorũ, q̃ dicta sunt in reis debendi,& facit optimè j̃.de accu.l.si accusatorib.&qđ ibi no.Qñqꝫ qs vult ꝯuenire plures reos debendi,& quẽlibet insolidũ.Et hic est aduertẽdũ,si qdẽ volo eos ꝯuenire simul,& eodẽ libello,ꝓtestãdo,qđ vna solutio sufficiat,possum, vt hic in auth.hoc ita. & in corpore vñ sumit̃, & ꝓbat̃. s̃. si plu. vna sen.fue.ꝯde.l.j. vbi innuit,qđ potuit eos iudex ꝯdẽnare in vna sñia insolidũ,ergo sic erat petitũ,qa sententia debet esse cõformis libello.facit ff.de re iu.l.Paul⁹.ff. mand.in l.si mãdato titij.§.Paul⁹ resp.Et hoc ẽt tenet ibi gl.& idẽ dicit Dy. de le.2.l.si plurib.ff.com.& d.l.2.§.j.per Iac.de Are. pro hoc facit ff.de ver. ob.l.in executione.§.insolidum.Si verò vult eos cõuenire insolidũ, nõ facta ꝓtestatione, qđ vna solutio sufficiat, vel similib. verbis appositis,q̃ habẽt vim prædictę ꝓtestationis,tũc talis libell⁹ nõ dẽt admitti, vt s̃.de fideiuſ.tu.l. 1.no.ibi ꝑ gl.super ver. agi.q̃ exponit ita ꝙ exigat.q.d.secus si diceret,ꝙ vna solutio sufficiat.Et eodẽ mõ credo ẽt duos reos credẽdi posse agere eadẽ
22 rõne.Facit p̃dcã l.si accusatorib.j̃.de accu.Sed † ꝯ p̃dicta op.de aqua plu.ar.l.s̃.iter.§.Cassius.vbi dr̃,ꝙ plures nõ pñt vno,& eodẽ libello ꝯueniri,nec agere. sed debẽt separatim. resp. qa licet ibi permittat agi separatim,nõ tamẽ prohibet agi simul, si consentiant,imo poterũt,ar.ad hoc ff. de noui ope.nũ.l. stipulatio. §.fi. ꝓbat̃ ff.fam er.l.hdes,§. si inter.Itẽ facit qđ not.per Cy. s̃.si cer.pe.l.eo.qđ licet in eo quod ibi dicit diuersis actionib.fortè nõ bñ dicit,arg.ff.de ac.emp.l.non est nouũ.cũ sua gl.Qñqꝫ qs vult ꝯuenire plures insolidũ separatim,& ĩ diuersis libellis, tũc siqdẽ simul,& eo. tẽpore ꝯ plures porrigit libellũ, seu libellos, puto debere dici idẽ,ꝙ qñ vno libello, ar.d.l.s̃.iter.§.Cassius.Fateor tñ,ꝙ ad petitionẽ partis aduersæ,possit agẽs ꝯpelli eos cõuenire in vno libello,& eos diuersis instãtiis nõ molestare,ar.d. l.nõ est.ff.de ac.emp.&de le.j.l.hmõi.§.fi.Si vero primò dat⁹ est vnus libellus,secũdò offert̃ alius,tunc si qdẽ loqmur in plurib. reis credẽdi post lit.contest.ab vno,alius nõ audit̃,vt l.ex duob. ff.e.& ibi dicem⁹.Si verò in reis debẽdi,in hoc egò reperio opi. Nã gl.in auth.eo.cir.fi.dicit,ꝙ vno cõuento nõ ꝑt ali⁹ cõueniri pẽdẽte iudicio.Idẽ dicit Azo in summa h⁹ tit.Dy.verò in l.2. ff.e.dicit,ꝙ gl.dicit verũ pẽdente cã principali per l. quoties. in §.si creditor.ff.de pec.secus pendente cã appellationis,vt l.creditor,in pr.ff.mãd.Ia.de Are.vr̃ tenere ꝯ gl.per d.l.creditor.s̃.alle.Ego puto eũ bene dicere cum inter principalẽ,& cãm appellationis nõ possit reddi ratio diuersitatis.Non obst.l.quoties.§. si creditor.in pr.qa ibi nõ loq̃t in duob.reis,ſm ea, q̃ dixi in 11. q.sed in his, quorũ electio vni⁹, & sine exactione liberatur ali⁹ mero iure,ideo interim aliũ nõ potest ꝯuenire, vt l.si ex duob. in pr.de pecu. sed de æquitate vno reperto nõ soluẽdo ꝑt alius cõueniri,vt l.si ex duob.præall. q̃ æq̃tas nõ habet locũ,nisi lata senten

sententia,& facta executione ꝯ vnũ,cũ peculiũ sp possit cresce re,vt l.q̃tum.in pr.ff.de pec.sed nos loquimur in duob.reis,in q̃b.vni⁹ electio nõ liberat aliũ mero iure,vt no.ff.e.l.2.& l.4.iõ
23 vno cõuẽto alius pt conueniri,vt d.l.creditor,in pr.s.mã.†Secundò q̃ro,q̃d si vnũ tm̃ ex duob. insolidũ vult cõuenire, ita ꝙ nõ aliũ.Rñ dico.Quidã sunt,q sunt ꝓpriè duo rei,vt plures tutores,& plures negotiãtes,& alij similes,de q̃b.s.in 8.q.dixi,& isti de iure antiquo hñt bñficiũ diuisionis,vt legib. vulgarib.& de his nõ loquor. Itẽ plures obligati accessoriè, isti habebunt beneficiũ diuisionis ex epistola diui Adr.& §.si plures.inst.de fide iuſ.cũ si.& de his ẽt nõ loquor.Quidã sunt quodãmõ duo rei, vt qñ pluribus vna res cõmodat, vel deponit,& loqmur de obligatione secũdaria,q̃ ꝓhit̃ rõe doli,vel culpe,vt dixi s.in proxi.principali.in q.4.& isti nõ habent beneficiũ diuisionis,ſm Iaco.de Bel. q̃a l.nõ cauet ꝯriũ:puto ꝙ ẽt de iure antiquo hẽbãt bñficiũ diuisionis sicut plures tutores, vt in l.j.§.si apud duos. ff.depo.& de his nõ loqmur.Sunt alij,q sunt duo rei verè,& ꝓpriè,&de his loqmur,& cõstat ꝙ de iure ffor̃u,& Cod.creditor poterat cõuenire vnũ insolidũ,ꝑ iura ffor̃u,vt hac l.j.ff.e.l.3.§. 1.s.loc.l.si diuisa.cũ si.Sed an hoc sit hodie ĩmutatũ ꝑ ius auth. & per hãc aut.est vidẽdũ.Dico ergo aut plures rei debẽdi sunt cõstituti ex ꝯtu celebrato cũ vno,& plures dñi ex ꝯtu vni⁹ institoris,vel exercitoris,vt dixi s.in q.11.& tũc nihil est immutatũ,& remanet firma rõ l.ne in plures ff.de exerc.Nã hęc auth.in corpore vñ sumitur,loq̃t propriè de duob. reis ꝯstitutis ex cõtractu celebrato cũ vno,aut plures rei sunt cõstituti ex ꝯtu cũ plurib.celebrato,vt rr̃ fit,&tũc aut in obl.erat aliq̃d indiuiduum,&ꝑ ius aut.nihil est innouatũ,q̃a eorũ diuisio rũperet stiplõnẽ,vt l.stiplões nõ diuidunt̃,de ver.ob.& hæc aut.loq̃tur in his,q̃ sunt diuidua,lꝫ gl.ff.e.l.reos.§.cũ in tabulis.dicat ꝯ.& malè,vt dixi s.in 5.q.Aut in oblõne venit aliq̃d diuiduũ,& per iura aut.est immutatũ,vt hodie,si vn⁹ insolidũ conuenit̃, ꝙ hẽat bñficiũ diuisionis,nisi alius sit abñs,vel inops,vt in hac auth. ꝙ est verũ,qñ ꝑ constitutionẽ duorũ reorũ,alternatiuè,vel ex altera parte fideiussio ĩteruenit,al's puto ꝙ de iure antiquo nihil sit derogatũ,vt ĩ.dicã.vñ per istã auth.solũ ĩ mõ exigẽdi est mu
24 tatum,non in mõ constitudeni.†Tertiò q̃ro,q̃d in plurib.reis credẽdi.resp. per ius aut.in eis nil reperitur innouatum.Et hoc
25 tenet gl.in aut.eo.circa fi.†Quartò q̃ro,an in his casib.vbi plures rei cõueniunt̃ insolidũ simul vno vel diuersis libellis,sit aliquid innouatum?Dico ꝙsic.Nã olim nõ reperiebat̃ ꝓhibitum, licet processus esset simul inchoat⁹,ꝯ vnũ procedere, & ꝯ aliũ supersedere,imo permissum,vt l.nõ idcirco.ff.de iud.Hodie verò dico,ꝙ ad partis petitionẽ cõiter negotium debet examinari,&cõiter terminari,vt hac aut.&in corpore vnde sumit̃.Et puto,ꝙ si aliter fert̃ sñia,ꝙ per applõnẽ rescindet̃,arg.ff.q̃ sent.sine app.re.l.j.in fi.& sic est immutatũ in mõ ꝓcedẽdi.Secũdò,olim poterãt plures rei per sñiam insolidum cõdemnari, & per ꝯñs poterat fieri executio ꝯ quẽlibet insolidũ. hodie verò puto, ꝙ si essent sic cõdemnati,in tẽpore executionis fieret excussio facultatũ vtriusq;,& si vterq; esset soluẽdo fieret executio ꝑ parte:vel si alter pro sua parte nõ esset soluẽdo,fieret ꝯ aliũ,&hoc vult dicere tex.in corpore ibi,vbi substãtię eorum qualitas examinabitur,quod est per sñiam,vt ibi pꝫ ex ordine lr̃e.Dices ergo,beneficiũ diuisionis pt opponi post sñiam ꝯ l.fideiuſ.in fi.ĩ. ti.1.& ibi no.per Dy.ff.de fideiuſ.l.si dubitetur.& per Cy.in d.l. fideiussor.& in l.exceptionẽ in vlt.q.s.de ꝓb.Dico,ꝙ casu isto, vbi plures conueniunt̃ simul,hoc acto, ꝙ vna solutio sufficiat, est verũ quod ego dixi,nec est necesse,ꝙ tũc talis exceptio opponatur,q̃a tunc de diuisione facienda, ꝓut quilibet soluendo est,vr̃ agi tam ab actore,q̃ à reo,cum l.sic disponit.sed qñ fit cõuentio insolidum simpliciter, imputet sibi q exceptionẽ non opponit.In hoc ergo est aduertẽdum,ꝙ si actor vult aliquẽ ex 2.reis separatim cõuenire,est locus beneficio diuisionis pẽdente ꝓcessu,vt in aut.e.§.j.sed si vult cõuenir̃ eos cõiter,lꝫ insolidum,tũc nõ est locus beneficio diuisionis pẽdẽte processu,sed
26 eo finito tẽpore executionis,&ita loq̃tur in aut.in §.pe.†Quintò q̃ro,q̃d in plurib.reis credendi.certè in his nihil reperit̃ innouatũ,nec in mõ cõstituẽdi,nec in mõ exigẽdi.Ita no.in aut.e.§.
27 fi.in vl.gl.in eo,ꝙ dicit,l.ex duob.ff.e.nõ est correcta.Sed†q̃ro, an vnus ex reis credendi possit facere ꝓcuratorẽ aliũ?Gl.dicit, ꝙ nõ.in l.licet.§ porro.ff.de proc.ꝯrium puto.s.ꝙ vn⁹ possit agere procuratorio noĩe alteri⁹,vt ff.de so.l.si duo rei.& gl.ꝯria al.
28 nõ fundat se bona l.si bene aduertatur.†Sexto q̃ro,dixi beneficium diuisionis hr̃e locũ inter correos,si ambo sint soluẽdo, cui incumbat onus probãdi,an actori illũ soluẽdo nõ esse, vel reo opponẽti illũ esse soluendo.Et non insisto in allegationib. Dico.n̄ ꝙ quoddã est bñficiũ diuisiõis de iure antiquo ex epl̃a diui Adr.quod competit fideiussori,vt inst de fideiuſ.in §.si plures.& s.de consti.pe.l.fi.& ĩ.ti.j.l.3.& l.fideiussor.cũ si.& istorũ

exẽplo bñficium diuisionis hñt tutores,&curatores,& sires.vt dicit tex.in l.j.§.nũc tractem⁹.in pr.ff.de tu.& ra.dist.Et ĩ isto beneficio diuisionis est aduertẽdũ, q̃a si q̃dẽ soluẽdo sunt oẽs, & hoc ꝯstare pt,cõpetit beneficium diuisionis.Sed si ꝯstat,ꝙ non sunt soluendo,cessat tale beneficium,vt dictis legib.Sed si dubitet̃,tũc ille q petit diuisionẽ, audit̃ si velit aliũ cõuenire suo periculo.Et de hoc dic,vt hẽs in d.l.si dubitet̃.ff.de fideiuſ. & sic ille,q petit diuisionẽ,dẽt ondere aliũ esse soluẽdo, vel grauat̃ illa satisdatione.Est aliud bñficiũ,ꝙ venit ex hac ꝯstõe noua,de duo.reis,vt hic vr̃,ꝙin cã dubij re⁹ nõ possit conueniri,nisi pro parte. vt in aut.e.§.j.& ibi gl.ſup verbo,interim.& sic vr̃ hodie, ꝙ sit on⁹creditoris,ꝙ possit agere ꝯ vnũ insolidũ,nisi fcã discussione,ali⁹ reperiat̃ nõ soluẽdo.Ratio hęc est,q̃a vñr inuicẽ fide iubere.Q̃d intellige,vt ĩ.dicã.in 4 q.pr.& iõ vn⁹ nõ debet cõueniri ꝑ parte alteri⁹,nisi alio discusso,vt in aut.de fideiuſ.§.j.ĩ.ti. 1.aut.pñte.q̃d ãt ad exẽplũ illi⁹ bñficij cõcessi fideiussorib.hoc sit ꝯcessum duob.reis,apparet in aut.e.in pr.Quar̃ ãt dicãt inui
29 cem fideiubere,ĩ.dicã.†Septimò q̃ro,pone ꝙ ad vnum ex cor reis peruenit tota q̃titas,vtrum ali⁹ possit petere,ꝙ ille prius ex cutiatur?Resp. si q̃dẽ hoc fuerit actũ ab initio cũ creditore, vt ad vnũ tm̃ ꝑueniret pecunia,& alius esset fideiussor,nõ tñ obligauit se principr̃,vt corre⁹,& tũc sine dubio posset hoc petere per tex.in auth.de fideiuſ.§.j.& ĩ.ti.j.aut. pñte. Si verò hoc non fuit actũ cũ creditore,sꝫ tm̃ inter eos,tũc vr̃ prĩa facie,ꝙ ſcm̃ eorũ nõ ꝑiudicet creditori,vt in aut.eo.§. si vero min⁹ idonei.ibi, nullũ sustinebit dãnũ.finar̃ tñ dico,ꝙ si alter corre⁹ ondit hoc. s.totã pecuniã ad aliũ peruenisse, seu negotia ad aliũ totar̃ pertinere,& ideo petit aliũ prĩo discuti ipsi⁹ periculo, q̃d actor cogitur hoc facere,vt l.q̃ro.in pr.ff.com.vbi est casus, ꝓut est ĩ ista, ꝯueniri.Pro hoc facit,q̃d dr̃,tutor q gerit,pri⁹ ꝯuenitur, q̃ non gerẽs, q̃a ad eũ negotiũ principr̃ spectat. Sꝫ ꝯ pdicta facit, q̃a qñ vn⁹ tenet̃ alio excusso,non sunt duo correi,vt l.decẽ.de ver. ob.Sed id verũ est,si ipsa oblõ in illã ꝯdõnẽ differt̃.hic verò obligatio est pura,sed executio est dilata.Itẽ facit ꝯ ĩ.de cura bo. dã.l.2.in fi.Sed dico,ꝙ illa l.dẽt intelligi ſm istã determinationẽ,nisi ali⁹,ad quẽ principar̃ spectat,petat eũ ꝯueniri suo peri-
30 culo,ar.d.l.vñ q̃rit̃.ff.com.†Octauò q̃ro,dixi ꝙ ad hoc,vt beneficiũ diuisionis locũ hẽat, req̃ritur ꝙ oẽs sint pñtes, quar̃ dẽat intelligi,& quar̃ dẽt constare de pñtia,& absentia. Aduertatis, vt ego iã dixi s.istud bñficiũ diuisionis est introductũ ad exemplũ illi⁹bñficij,q̃d datur ꝑ aut.de fideiuſ. Sed gl.ĩ aut.de fideiuſ. §.j.intelligit,pñtes.s.si sint in eodẽ territorio,ita ꝙ facile possint citari. Et aduerte, ꝙ gl.ibi intelligit in eodẽ territorio.s. eiusdẽ ciuitatis:sec⁹ si essent eiusdẽ ꝓuincię,vt sub eodẽ pside diuersarũ ciuitatũ,vt ibi pꝫ.Et ꝙ tenẽt doc.ẽt tex.ibi vr̃ exprimere,dũ dicit,acerbũ est creditori mittere alibi,&c.Sed eo casu,quo sũt eiusdẽ territorij,puto,ꝙ ad hoc,vt ꝯ vnũ tm̃ procedi possit, debeat præcedere solẽnis excussio de persona,sicut dcm̃ est de reb⁹,s.vt citetur,& si nõ veneri,tmittatur familia ad capiẽdum,& ꝯducẽdũ eũ,& si retulit eũ ipm̃ nõ posse hr̃e,tũc ꝓcedat̃ ꝯ vnũ tm̃.ita vr̃ colligi ex auth.e.§.pe.&hęc discussio circa personam
31 probat̃ de le.2.l.cũ q̃dã.§.fi.cũ l.seq.†Nonò q̃ro,vtrũ vni correo sit dãdũ tps ad reducẽdũ abñtẽ,sicut fideiussori.gl.tꝫ hic,ꝙ
32 nõ,vt ĩ.ti.j.aut.pñte,& aut.e.§.si min⁹idonei.†Decimò q̃ro,q̃d si aliqs ex correis est soluẽdo,& pñs,sed nõ pt ꝯueniri.Resp.qñ que nõ potest cõueniri pp defectũ ꝓhibitionis in persona ipsi⁹, vt q̃a minor nõ hñs tutorẽ,vel curatorẽ,& op⁹ esset ire alio loco, vel dẽt dari cũ inq̃sitione, & sic cũ magno labore, hẽbit̃ ꝑ abñte.ar.eius ꝙ no.in auth.de fideiuſ.§.j.in gl.q̃ incipit, q̃d si pign⁹.& q̃a sicut imminet piculũ extra territoriũ ꝑ petẽdo debito,ita ꝑ petedno tutore,vt C.q pe.tu.l.cũ à mr̃ib.Q̃nq; nõ pot ꝯueniri pp defectũ iuris,ꝙ est penes actorẽ,vt q̃a alter correus tenet̃ nãr̃ tm̃,vel est restitutus,vel impetrauit rescriptũ principis,ꝙ nõ posset cõueniri,vel sĩlia,& sic nõ est ius agẽdi,nec etiã sperat̃,tũc si q̃dẽ alius corre⁹ hoc ab initio sciuit,vel debuit,cessat bñficiũ diuisionis,per l.si titius.in pr.ff.de fideiuſ. Sic intelligatur l.si ex duob.in fi.ff.eo.Si verò nec sciuit,nec scire debuit, tũc vr̃ Cy.tenere hic,ꝙ hẽat bñficiũ diuisionis per d.l. si titius. 2.resp.ꝯrũ credo, q̃a illud bñficiũ ſcm̃ est ad exẽplũ beneficij, ꝙ dat̃ fideiuſ.q̃a ꝑ parte,ꝑ qua vr̃ ꝑ alio fideiubere primo dẽt alter ꝯueniri,vt dictũ est,sed fideiussori illud bñficiũ ordinis nõ ꝯpeteret, siue ponas principalẽ tm̃ teneri nãr̃, vt ff.de fideiuſ.l. Marcellus, vbi hoc expresse ꝑ Dy. siue principalis sit restitutus in integrũ,vt l.1.& 2.s.de fideiuſ.min.& ff.de ꝑc.l. minor. siue q̃d impetrauerit rescriptũ,vt ff.q̃d q̃s iur.l.3.§.si is ꝑ quo. Non ob.l.si titius,q̃a aliud in beneficio diuisionis, q̃d ꝯpetit fideiussori,vt ibi no.q̃a pt hr̃e regressum ꝯ principalẽ,& iõ est min⁹ periculũ,in casu nr̃o sec⁹,ar.ei⁹,ꝙ no.in d.l.2.s.de fideiuſ.mi. sed si poneres in casu l.si titius,principalẽ solũ nãr̃ teneri, tũc inuestiga rõem.Et pdcã sunt vera, nisi fcõ creditoris hoc acciderit:

tunc.n.fec⁹ esset, quia actor correo p̄iudicare nō posset, vt ff. de admi.tu.l.si pupill⁹.& de sol.l.Stichū.§. pe. Q̄n͂q; nō p̄t ꝯueniri de p̄nti, sʒ spes est ꝙ possit ꝯueniri de futuro, vt q̄a alter ex correis ꝓmisit in diē, vel sub ꝯdōc, alter purè: isto casu ēt de iure antiquo, ille q̄ promittit purè, p̄t statim insolidū ꝯueniri, vt inst. e. §.fi.& ff.e.l.ex duob.la j. Quod vr̄ tenere gl.ff. de fideiuſ.l.si plures.in pr. Sed gl.in aut.ista formant q.& n̄ soluit. Dy.d.l.ex duob. in pr.dicit, ꝙ hodie nō p̄t ꝯueniri insolidū p̄p beneficiū diuisionis, ar.l.plures.in pr.ff.de fideiuſ.quod Cy. vr̄ seq. & forte ꝯ̄riū est veritas.nā, vt ego dixi tunc beneficiū h⁹ aut.hēt locū, cū vn͂r inuicē fideiubere.sed ille q̄ promisit purè, nō p̄t videri fideiubere ꝓ eo, q̄ promisit in diē, vel sub ꝯdōne, vt l.Græcè. §. illud.ff.
33 de fideiuſ.†Xj.q̄ro, an huic b̄n͂ficio possit renūciari. gl. & doc. dn̄t, ꝙ sic, q̄a licitū est vnicuiq; renūciare iuri suo, p̄ r̄ām gn̄alem, cuilibet licitū est, &c. Ita no.inst.e.§.fi.& in auth.co. §. j. Et aduerte tn̄, q̄a notarij dicunt in instr̄is, ꝙ renūciauit beneficio nouarū ꝯstitutionū de fideiussorib.& de plurib.reis debēdi. Et bene dn̄t. Non.n.est solū beneficiū diuisionis, sed etiam illud, s. vt fiat summariè causæ examinatio, vt dc̄m est s̄. Illud aūt, ꝙ apponitur de fideiussorib. fit ad cautelam per illam opinionē, an
34 videantur fideiubere.†Xij.q̄ro, an vnus ex correis cōuētus possit petere ab agente cauere correum credēdi, rem rat.hab.gl. tenet quod nō.ff.so.ma.l.2.in fi.gl.magnæ, quod tractant doc. in hac aut. aduerte tamen, solicitè, ꝙ licet cautio de rato nō possit peti, tenetur tamen cauere de defendendo debitorem, si conuenitur ab alio correo credendi, vt l.fideicommissa.§.plerunq; in fi de leg.3.quod est notandum.

TERTIO principaliter est quærēdū, an fc̄m vni⁹ correi ꝓsit, vel noceat alteri correo debēdi, vel credēdi. Et hic aduertendū est circa multa. 1. circa solutionē. 2. de acceptilatione. 3. de petitione. 4. de sentētia. 5. de iuramēto. 6. de pacto. 7. de nouatione. 8. de cessione. 9. de confessione. 10. de successione insolidum. 11. de mora. 12. de culpa. 13. de rescissione. De quolibet istorū est vidēdum, tā ex parte reorū debendi, q̄ credendi. In primis er
35 go q̄ro, †an soı̄o facta vni ex correis credēdi, tollat alteri actionem? Et dic, si solutio est fc̄a vni integrè, tollit̄ actio alteri, vt l.ij. & 3.in fi.ff.eo.de pac.l.si vn⁹, in pr. de noua.l.si rē §.duo.cum simil.& hoc si solutio est fc̄a sibi, vel eius lr̄imo ꝓcuratori. Si verò negotiorū gestori, dic vt l.si q̄s offerēti.in fi.ff.de sol. Si verò pars tm̄ fuerit soluta, tūc posset dubitari: nā sicut lit.cont. præiudicat alteri correo in totū, vt j̄.dicā, ita ēt vr̄ p̄ partis perceptionem, ar.l.3. de noua. Tn̄ ꝯ̄riū est veritas: q̄a si appareat ꝓ parte vni solutū, alia pars p̄t alteri solui, vt l.q̄ hoīe.§.j.ff. so.ma. Ergo apparet, quod alteri nō erat perempta actio, arg.ff.de ver.ob.l. si duo rei. Et illud argm̄, qđ partis perceptio æquiparat̄ lit. contest.nō est verū in materia nr̄a, vt probat̄ in l.cum decem.in pr. ff.de so.cōiuncta l.si quis stipulatus fuerit decem, in melle.e.tit.
36 Sed videamus†de reis debendi, & hoc certū est qđ soı̄o fc̄a ab vno de tota q̄titate, liberat alium correum, vt d.l.2.& 3.e.ti. Sed
37 an soı̄one partis†fc̄a ab alio videatur facta diuisio, ita ꝙ quilibet amodo dēat conueniri viriliter iure exceptionis pacti. Dic, aut erant duo rei tales, q̄ nō hēbant b̄n͂ficiū diuisionis, & tunc recipiendo soı̄onē partis ab vno, vr̄ diuidere, ita qđ alios iure exceptionis pacti dēo virilr̄ ꝯuenire, vt l.si creditores.s̄.de pac. Fallit fauore legati, vt de le.1.l.si ex toto.§.j.in fi. Aut sunt tales personæ, quæ hn̄t beneficiū diuisionis, & tunc aut vnus exprimit, ꝙ soluit ꝓ parte sua sp̄ālr̄, & tūc ipse solus liberatur ꝓ eo, ꝙ soluit ipso iure: ꝓ residuo, ope exceptiōis, vt ff.de sol.l.in his.§.j.l.quoties vnus, & ibi de hoc p̄ lac. de Are.in so.l.ex iudicatū.ff.iu.sol. sed cæteri remanēt īsolidū obligati. Aut soluit simplr̄, nō exprimendo ꝓ parte sua, & tunc recipiendo partis soı̄onē de rigore iuris nō videor diuidere. & sic in residuū possum quēlibet insolidum cōuenire. sed de equitate, ille soluēs cōuentus pōt opponere exceptionē b̄n͂ficij diuisionis, vt sic illa soı̄o primò fc̄a sibi ꝓficiat, vt l.inter eos.§.j.ff.de fideiuſ. licet.n.ibi loquat̄ in fideiussore, tn̄ idē ius, & eadē r̄ā est hodie in duob.reis hn̄tib.b̄n͂ficiū diuisionis. R̄ō est, nā vbi nō hn̄t beneficiū diuisionis, creditor nō tenebitur recipere partē, vt l.plane.ff.fam.erc.& l.tutor.§.Lucius.ff.de vsur. Vn̄ si recepit partem, vr̄ ex liberalitate facere. sic inducitur pacti exceptio, sed in eo, q̄ recipit ab vno eorum, qui hēt b̄n͂ficiū diuisionis, hoc dici nō pōt, q̄a hoc facit ex necessitate, cū in necessitate nemo liberalis existat. &c. vt in l.fideic. §. si rē.ff.de le.3.de adim.leg.l.rē legatā. Et hoc tenebat Old. Quod autem ex necessitate teneatur recipere, hēs tex.& gl.l.in his.§.j. ff.de sol.& l.ex iudicatū.ff.iud.sol. Sed posses dicere, q̄s est effectus huius, cum etiam primo casu de æquitate sibi proficiat? r̄n͂. quādo ipso iure per partē receptā fit diuisio, tunc si alij efficiuntur postea nō soluendo, nō præiudicat primo solventi, vt l.inter eos.§.cum inter.de fideiuſ. Sed quando p̄ receptionē p̄tis fit diuisio non ipso iure, sed de æquitate, tūc illa æq̄tas ita demum hēt locum, si in illo t̄pe, quo ꝯueniūtur cæteri sint soluendo, vt d.l.inter.§.j.ff.q̄ fideiuſ. p̄iudicat ergo soluēti, si post soı̄onē alij
38 efficiantur nō soluendo. Iuxta p̄dicta q̄ro, †verū est, ꝙ vnus creditor recipiēdo partē ab vno ex correis debendi, p̄iudicat sibi ipsi, sed an alteri correo credēdi præiudicet? Dico ꝙ ex tali partis receptione inducit̄ pacti exceptio, vn̄ sicut idē est in eodē casu, quo pactū vnius præiudicat alteri correo credēdi, ita in eo
39 casu præiudicat talis partis receptio. Secūdò q̄ro, †vtrū acceptilatio fc̄a ab vno correorū credēdi, alteri p̄iudicet, & facta vni ex reis debēdi alteri ꝓsit? quedā gl. vr̄ distinguere, an sint socij, vel nō, per l.& per iusiurandū.§.fi.de accep.& de noua.l.si rē.§. si duo.in gl.super verbo, fere. & ff.e.l.2. Alia gl. vr̄ indistinctè dicere, ꝙ vnius acceptilatio alteri noceat, vt ff. de pac.l. si vn⁹.cir. fi.gl.magnæ, & de sol.l.q̄ hoīem.§.fi.& ibi gl.& hæc est ipsa veritas. Nā ꝙ acceptilatio facta vni correorū debendi, ꝓsit alteri, ēt si non sit socius, hoc exprimit̄ de lib.leg.l.4.§. nūc de effectu. Facit de accep.l.si ex plurib. vbi ēt vr̄ expressum. Itē dico, ꝙ liberatio facta ab vno correorū credēdi, noceat alteri, ēt nō socio eadē rōe, q̄ est in reis debendi, cū in hoc æq̄parentur. vt l.2.ff.e. q̄a l.& per iusiurandū.§.fi.de acce.gn̄alr̄ loq̄tur.& q̄a l.si rē. §. si duo.de noua. æq̄parat p̄tātē vnius rei credendi, circa lit. conte. & acceptilationem, sed per lit. contest. vnius præiudicat̄ alteri, ēt nō socio, vt expresse hēs l.fideic.§.plerunq;.ff.de le.3. Et ideo dico ego, ꝙ q̄tum ad hoc idem est acceptilatio, & soı̄o, per d.l.si ex plurib.de accep. Et p̄dicta sunt vera, q̄n͂ nouatio interponit̄ super oblōne iuris ciuilis. Si verò iurisgentium, dicam in 7.q. Si verò acceptilatio fc̄a est vni ꝓ parte sua tm̄, certè alij ꝓ illa nō ꝓdest, neq; nocet, vt s̄.dictum est de soı̄one, & vr̄ casus in l.si ex
40 duob.iu.so. Item q̄ro, †si acceptilatio est fc̄a vni īsolidum, hoc acto, qđ tm̄ sibi, & nō alij prosit, an hoc pactū ad aliū impediat porrigi effectū suū. gl. tenet, ꝙ sic, in l.& per iusiurandū.§.si legatorū.ff.de accep. Ad qđ fa.ff.de lib.le.l.si q̄s reū.in pr.& ibi dixi. Præterea, idē videm⁹ in soı̄one, nā si vnus hoc acto soluit, ꝙ pro parte sua tm̄ soluit, alter nō liberatur, vt l.Modestinus.ff.de sol. & hoc tenet Dy. Circa hoc tn̄ esset pleni⁹, clarius, & vtilius vide
41 dū, q̄a passus subtilis est, si bene inspiciatur. †Tertiò q̄ro de petitione, vt si q̄d petatur ab vno reorum credendi, vtrū hoc aliis prosit. Et si q̄dē fuit petitio simplr̄ fc̄a, ita ꝙ ad litis contest. non est peruētum, facta ab vno p̄t aliis prodesse quo ad interruptionem præscriptionis, vt j̄.e.l.fi. Si verò est ꝓcessum ad lit. cont. & tunc si q̄dē est fc̄a ꝯtō sup̄ toto debito. l. vr̄ velle, ꝙ ille q̄ ꝯtestatur litē, totū debitū sibi p̄occupet, ita ꝙ alij solui non p̄t, vt l.ex duob.la 2.ff.e. Sed ad intellm̄ illius l.ibi in gl. dubitatur, nec per doc. declarat̄. nā f̄m Azo. ibi loq̄t q̄n͂ erāt socij: sec⁹ si nō essent socij, q̄ opinio est mirabilis respū aliarū gl. ꝙ plus p̄iudicet illi, q̄ nō est socius, q̄ illi, q̄ est soci⁹, qđ vr̄ ꝯ oēs a̅rs gl.all.& s̄. tetigi, & j̄.dicā. Alij dn̄t, ꝙ ibi vn⁹ sol⁹ egit, & succubuit. & licet istud sit verū in se, tn̄ q̄tū ad illā l. diuinare est. Dico ergo simplr̄ r̄n͂dēdū ꝙ p̄ solā ꝯtōnē factā ab vno correorū credēdi, ille sibi totū debitum p̄occupauit, siue sint socij, siue non, vt ff.de le.3.l.fideicommissa.§.plerunque.in fi. vbi expressum est. Si verò alter ex reis credēdi, partē tm̄ petierit, litē contestādo, ꝓ sua parte tm̄ sibi p̄occupat, vt ff.e.l.3.in fi. & qđ s̄. dc̄m est in acceptilationib. & soı̄onib. Ex parte vero reorū debēdi, si ab vno petat̄, vtrū ꝓsit creditori quo ad ꝯstituēdū alios in mora, j̄.dicā. Sed an aliis reis debēdi ꝓsit, vt de toto debito petitiōe fc̄a ab vno alter re⁹ debēdi sit liberat⁹, tex.in l.2.ff.e. vr̄ dicere, qđ sic, & ff. de eui.l.si per imprudentiam.§.fi.sed tex.j̄.ti.j.l.fi. dicit ꝯ̄riū.gl.dat p̄res solutiones. Vna est, aut q̄s petit ī iudicio, aut extra. Ista so.no.ī d.l. ij.ff.e.q̄ solutio est ꝯ l.fi.j̄.ti.j. Alij dn̄t, ī l.ij.ff.e. petiit aīo nouandi, qđ nō placet: q̄a cū petitur ab vnō ex correis debēdi, agit̄ ꝯ eū ex sua ꝓpria oblōne, sed nouatio, q̄ fit lite ꝯtestata, fit cū vn⁹ litē inchoatā ꝯ aliū, alteri⁹ noīe susceperit, vt ff.de noua.l.delegare. Alia soı̄o est, & illa ꝯtinet veritatē, qđ petitiōe fc̄a ab vno, & exactione alter liberat̄, vt d.l.2. sec⁹ in petitione tm̄ fc̄a, vt j̄. ti.j.l.fi. Facit ff.de his, q̄ deie.vel effu.l.perceptione. & depoſi.l. j.§.si apud duos. Si verò ab vno ex reis debendi pars tm̄ petitur, an per partis petitionē videat̄ esse fc̄a diuisio? gl.in l.creditores. s̄.de pac. vr̄ dicere, ꝙ sic, vt d.l.si per imprudentiam.§.fi. Veritas est, ꝙ aut vnū cōuenio ꝓ parte, & nō videor diuidere, vt l.si ex toto.§.j.de le.1.& j̄.tit.j.l.reos. Aut oēs ꝓ parte conuenio, & videor diuidere, vt s̄.ti.j.l.liberū. intelligo aūt de petitione, q̄ fit lite cont. vt patet in d.l.liberū. Sed q̄d si vnus reorū credēdi egit, & reus fuit cōtumax, p̄p qđ missus est in possessionē ex primo decreto, an videat̄ ex hoc sibi debitū p̄occupasse, cū hic non in
42 teruenit lit.contest. Cogitetis. Itē q̄d†si post lit.contest. ab vno instantia cāæ periit triennio, an remanebit actio cōis vtriq; reorum credendi? qđ vr̄, q̄a perempta instantia perit litis contest. & eius omnis effectus, vt l.cum lite mota.ff.iud.sol. Facit optimè gl.in l.2, de fruct.& lit.expen.in gl. Contrarium credo, nam

notum est, quod instantia perempta perimitur lit. conte. & omnis eius effectus nō perfectus, sed perficiendus in futurū, s. secuta snīa: effectus aūt iam ꝯsummatus, & perfectus, vt interruptio præscriptionis, vel vitium rei litigiosæ ista durant, vt no. s. de iudi. l. properandū. §. & si qdem. in gl. quę incipit, vt non teneatur. Nec ob. gl. s. de fruc. & lit. expen. qa illa nō dt verū, sed hic effectus acquisitus per lit. contestā. est iam perfectus, ergo, &c. Sed an per lit. contest. factā corā arbitro, vnus ex reis credendi insolidū sibi totū debitū pōccupet? Dic. qd ñ, vt l. si duo. ff. de ar. Nā ibi snīa lata ꝯ vnū, nō impedit aliū agere, q socius nō est, sed si per lit. conte. sibi pōccuparet, alter oīno repellit. Et hoc ꝓcedit de iure antiquo, hodie secus in arbitro sine pœna electo, vt l. cū
43 antea. §. pe. s. de arb. Quartò qro, † qd de snīa, & an prima snīa lata ꝑ vno ex reis debendi aliis proficiat? Tu dic, aut snīa lata est super facto, quasi nō sit debitū, vel quasi nō fuerit ꝯctū. aut super iure, quasi persona vni⁹ nō poterit obligari, aut dubitat. Primo casu indistinctè snīa lata ꝑ vno, alteri ꝓdest, siue sint socij, siue non. Et hoc arg. legum dicentium, ꝙ snīa lata ꝑ fideiussore ꝓdest reo principali, licet fideiussoris non intersit, vt l. duob. §. à fideiussore. ff. de iureiu & de fideius. l. amissi. §. fi. Secundo casu, aut quasi persona ipso iure nō teneat, & nō ꝓdest alteri, q non sunt duo rei, ar. l. si ex duob. in pr. ff. e. Aut quasi teneat, tñ est tutus aliqua exceptione, vel t eneatur saltē nār, vel nō ꝓbauit creditor, & tūc aut sunt socij, & absolutoria lata ꝑ vno ꝓdest alij. Aut non su nt socij, & tunc nō ꝓdest, vt ff. rē ra. hab. l. j. Facit ff. de arb. l. si d uo. Et sic dēt intelligi, qd no. Ia. de Are. in l. 2. ff. e. vbi ista tetigit. Aut dubitat, & tunc in dubio vr lata absolutoria, qa actor nō ꝓbauit, & rectè inspiciendo colr exēplū in l. Iulian. in pr. ff. de ꝯd. ind, & l. procurator. ad exhi. ff. rē rat. hab. de exce. rei iud. l. & an eadē. §. j. licet aliud in iureiurando, vt dicam j. in ꝓx.
44 questio. † Secundò est vidēdū, vtrū snīa ꝯdēnatoria lata ꝯ vnū ex correis debēdi, alteri p̄iudicet? Et dico indistinctè, qd nō, vt colr ī l. fi. j. ti. j. vbi snīa lata ꝯ vnū, nō mādat executioni ꝯ aliū, sed ꝯ eū remanet integra actio, & sic opus est nouo ꝓcessu, & sic absolutoria aliqñ ꝓdest ꝯdēnatoria nunq̄ nocet. Silr hēs s. si
45 ser. ven. l. loci corpus. §. si fundus. & l. si de cōi. e. ti. † Tertiò est videndū de reis credēdi, & indistinctè dico, ꝙ lata snīa pro vno, siue ꝯ vnum, indistinctè nocet aliis, cum per lit. contest. pōccupauerit debitū ille agens, siue sit soci⁹, siue nō. vt l. fideicōmissa. §. plerūq;. ff. d le. 3. l. ex duob. ff. e. ergo, &c. Dices tu, istud est ꝯ casum l. si duo. ff. de arb. vbi snīa lata ꝯ vnū de reis credēdi, nocet alij, ita demum, si socius est, s; ibi dico in snīa arbitri illud est, ex qua nulla orit actio, vt C. de arb. l. 1. & litis contest. fcā corā arbitro nō hēt illū effectū, de quo dixi s. prox. q. sed solū ius, s. quod
46 oritur ex ꝯpromisso, de quo dicam j. in 6. q. † Quintò ex ordine qro, de iureiurando. & hic vr quodammodo idē dd̄m quod in snīa, nā primo vidēdū est de iuro delato vni ex correis debēdi, q iurauit se nō teneri, an alteri ꝓsit? Et dic, aut fuit iurm sup fcō, quasi ñ sit debitū, & indistinctè alteri ꝓdest, siue sint socij, siue nō. ar. d. l. duob. & ibi no. in §. à fideiussore. ff. de iureiu. Aut super iure, quasi persona iurātis nō teneatur, & tunc iurm alteri prodest, si sint socij, als sec⁹, vt d. l. duob. §. ex duob. Aut dubitatur, vtrū sit delatū super iure, vel super fcō, & tūc in dubio vr delatū mere super fcō, & nō super iure, vt l. fi. de iureiu. & hoc tenet gl. in l. duob. §. j. de iurei. & ff. qua. re. act. nō da. l. j. §. si fideiussor. Et si dicas, quare secus in snīa, vbi nō vr iudicatū super fcō, vt s. prox. q. dictum est? Rñ. qa iurm hēt vim solōnis, qd sec⁹ est
47 in snīa. Et hoc vr de intentione gl. s. all. † Secundò est videndū, qd si vn⁹ ex correis debēdi actori detulit iusiurandū, an correo noceat? Dico ꝙ nō, vt dixi s. in snīa, vt l. 3. §. pe. ff. de iureiu. l. nam postea. cū l. seq. c. ti. illud est verū, q̄tū ad actionem, quę oritur ex iureiu. sed q̄tū ad præscriptionē interrūpēdā, alteri correo nocebit, vt j. e. l. fi. ꝯiūcta l. nam postea. §. si is qui tpali. ff. de
48 iureiu. † Tertiò est vidēdū de iureiu. delato ab vno ex correis credēdi, vtrū alteri noceat? Et dico, ꝙ nocet alteri indistinctè, siue sint socij, siue nō: nā cū iurm hēat vim lit. contest. vt d. §. si is q tpali. & per lit. contest. alteri p̄iudicat, vt dictū est in l. fideicōmissa. §. plerūq;. de le. 3. ergo, &c. sic loqtur l. duob. in pr. ff. de iureiu. & gl. hoc sentit in l. si vn⁹. in pr. ff. de pac. & sic gl. i d. l. duob.
49 quæ distinguit, siue sint socij siue nō loqt malè. † Sexto principalr qro de pctō, an pactū fcm̄ vni ex correis debendi, prosit aliis correis. Et cōis doc. opi. est, ꝙ pcm̄ vni⁹ ꝓsit alteri, si socij sunt, als sec⁹. Ita no. in d. l. idem in duob. ff. de pac. vbi tex. vr ī l. eadē, §. j. ff. eo. & ff. de arb. l. si duo. de li. leg. l. 4. §. nunc de effectu. Sed certè text. in d. l. eandem. §. 1. vr requirere duo, s. qd sint socij, & cōis culpa interueniat. Idem gl. in d. §. nunc de effectu. Vr sentire idē, qñ nō sunt socij. Vñ ꝑ declarādo isto passu, primò op; videre qualr intelligant iura, quæ dñt, si sunt socij, vel non, de qua societate hic intelligatur. De hoc sunt multæ gl. Vna est ff. ad Vell. l. vir vxori. §. fi. in gl. mag. q̄ dt, ꝙ licet cōiter ꝯhāt, & in cōes vsus accipiāt, nō tñ dñr socij. Alia gl. ibi sequens dr. ꝙ ita demum sunt socij, si hoc actū est, als sec⁹. Alia gl. est in l. si duo. ff. si qs cau. q̄ dr, siue sint socij oīum bonorum, siue eiusdē oblōnis. Certè in q̄tū d. gl. dñt de socius oīum bonorū, bene loquuntur: sed inquantum dñt de societate eiusdem litis, vel eiusdem oblōnis, ēt bñ dñt, sed dēs intelligere hoc acto, qd oē ꝯmodū, & incommodū ꝓueniēs ex illa lite, vel oblōne sit cōe, & tūc verè sunt socij, vt ff. pro soc. l. si vn⁹ ex sociis. in pr. Ita tenet Iac. de Are. in l. eandē. §. j. ff. e. & l. si duo rei. Hoc pmisso dico, qd pactū fcm̄ vni ex reis ꝓdest alteri, si & inquantū ꝑtinet interesse eius, cui pactū fcm̄ est fm̄ r̄ā positā ff. de pac. l. & hrdi. §. fi. & hoc siue sint socij, siue nō. Declaro prīo in nō sociis, si fcm̄ est vni pactū de nō petēdo, si alter ꝯuēt⁹ esset, & exact⁹ hrēt regressum ꝯ eū, cui pcm̄ est fcm̄ ī totū, qa forte tota pecunia ad eū ꝓuenit, vel in partē, si pars tm̄ pecuniæ peruenit ad eū, eaten⁹ sibi pcm̄ proderit, qa eatenus interest eius, cui pactū est. Et hoc tenet gl. d. l. 4. §. nūc de effectu. de lib. lega. Sed si sint socij, tunc idē, qa si alter ꝯuent⁹ nō esset habitur⁹ regressum ꝯ illū cui pactū est, vt puta, si ex ꝓpria culpa ꝯuenit, tūc pcm̄ fcm̄ vni, non prodest alteri: sec⁹ si esset habitur⁹ regressum per actionem pro socio, vt qa ex cōi culpa ꝯuenit. Et hoc est, ꝙ dr̄ in d. l. eandē. §. j. ff. e. si socij sunt, & cōis culpa intercesserit. q. d. sec⁹ si ex propria culpa cōueniat. Ad vnū tñ aduerte, ꝙ eo casu, quo soci⁹ ꝯ sociū est habitur⁹ regresū, tūc pactū factū vni ꝓdest īsolidū alteri, & ī hoc differt à nō sociis. Ad cui⁹ intellm̄ pone exēplū. Sūt ij. rei socij ī 20. facio vni pactū, certè nō potero aliū cōuenire in decem. qa si ille ipsa x. solueret, qnq; repeteret à socio, cui factū est pactum. eodē mō si vnū tm̄ denariū repeterē, illi⁹ partē repeteret ab eo, cui est factū pactū, cū oē ꝯmodū & incōmodum dēt eē cōe, vt s. dictū est. & iō, qa non pt tar cōueniri, qn inqeteť ille, cui fcm̄ est pactū, iō pcm̄ sibi ꝓdest insolidum. Et hoc vult dicere, si bñ aduertat. ff. de arb. l. si duo. in pr. put legitur in duob. reis debendi. facit ff. si qs cau. l. si duo. in pr. & ꝙ ibi no. Sed ꝯ pdicta opponitur l. si ex duob. in pr. ff. de neg. ge. q̄ ꝯdicit in duob. Primò, qd denūciatio vni⁹ ex sociis nō prodest alteri, hic sec⁹ in pctō. Sed certè licet ibi sint socij, tñ nō erāt correi, qa qlibet ꝑ parte sua tenebat, ideo vni⁹ denūciatio impedit ꝑ pte tm̄ actionē correi. sed hic loqt, cū eēnt īsolidū obligati, vt rei, & socij, tūc pcm̄ fcm̄ vni simplr, solidā oblōnē respicit, cū insolidū teneat. ideo alij ꝓdest, cū paciscētis ītereſt, vt dictū est. Sed si poneres pactū esse fcm̄ vni, ꝑ pte sua tm̄, tūc fateor, qd aliis ñ ꝓficeret, qa eēt eadē rō, q̄ ē in d. l. si ex duob. Scdò op. ad illud qd dixi, ꝙ ēt si aliqs ꝑ parte dimidia cōuenit, hēt regressum ꝯ aliū, cui pcm̄ fcm̄ est, qa hoc vr ꝯ d. l. si ex duob. & qd ibi no. in vlt. gl. Sed certè gl. in illa l. dt illa l. nō pt hre locū in sociis oīm bonorū: & iō inq̄tū hic loqt in sociis oīm bono. illa l. nō ob. sed inq̄tū loqt in sociis eiusdē oblōnis, illa l. ꝯdicit. Sed illa gl. nō bene loqt qa ille tex. dt, qd ille, q ꝓhibuit, nō debuit dānū pati ex psona alterius, nō aūt dicit, ꝙ ex persona alterius lucretur. Sed si ali⁹ cōicaret sibi lucrū veniēs ex gestione, & illud quod soluit gestor nō recuperet, iā hic lucraretur. Sed posito, ꝙ illa gl. verū dicat, resp. quod l. prohibitio hēt vim sol. pro parte prohibentis tm̄, hic vero pcm̄ vim sol. non habet, vt no. in l. si vnus. §. sed si gnali. ff. de pac. Ratio, qa cum nihil pro sua parte videatur soluisse ille, cui fcm̄ est pactum, aliter ꝯuent⁹ ab altero repeteret. Habem⁹ ergo ex prædictis, ꝙ qñq; sunt socij, & nō correi, & ita loqtur l. si ex duob. Qñq; sunt correi, & nō socij: & ita loqtur gl. l. 4. §. nūc de effectu. ff. de li. leg. vt s. dixi. Qñq; sunt duo socij, & correi, & tūc aut pactum fcm̄ est vni pro parte sua tm̄, & ali⁹ pt pro parte sua
50 ꝯueniri, arg. d. l. si ex duob. † Aut fit simplr, & tūc dic, vt s. dixi. Sed qro, q̄ sit ratio diuersitatis inter pactum, & acceptilationē. Respōsio patet, qa acceptilatio hēt vim sol. Itē, q̄ est ratio qualr distinguitur aliter in sententia, & iuramento, & aliter in pacto, Dico ꝙ ratio est, quia sententia, & iuramentum declarant debitum non subesse: secus in pacto. Item iuramentum habet vim excep. vt dixi. Vidim⁹ an pactū fcm̄ vni reo debēdi, prosit alteri.
51 † Sed qro, an fcm̄ ab vno noceat alteri. Dico quod q̄tum ad interrūpēdam pscriptionē alteri nocet, vt j. e. l. fi. quo ad alia non reperio, ꝙ dēat nocere. ergo, &c. vt l. si vnus. §. ante omnia. ff. de
52 pac. Superest vt † videam⁹ de reis credēdi, an pactum vni⁹ ꝓsit, vel noceat alteri? Et hic est aduertendū, qa quædam sunt pacta, totaliter obligationē perimunt pristinam, vt acceptilatio, & de hoc dictū est. Quędam sunt pcā, q̄ totaliter pristinam oblōnem nō tollūt, vt pactum de non petendo. Item pactum de constit. pec. l. item illa. §. fi. de ꝯsti. pec. Quedā sunt pcā q̄ l; oblōnē totaliter perimāt, tñ reliqę remanēt, vt nouatio, nā noua oblō loco priæ ꝯstituitur, & ista duo gñа pactorum q̄tum ad ꝓpositū vnr esse eiusdē naturæ, & vr ꝙ vni⁹ pactū alteri nō noceat, vt ff. de pac. l. si vn⁹. in pr. In ꝯrium vr, ꝙ noceat, vt ff. de consti. pec. l. idē est. & de noua. l. si rem. §. si duo. Gl. in d. l. si vn⁹. pōit aliquas sol.

quæ

ꝙ ꝯtinent merã diuinationẽ,sed in d.§.si duo. ponit alias sol.inter quas põit hãc,Aut sunt socij,& pactũ vni⁹,& nouatio nocet alteri.ita loqtur §.si duo.Aut nõ sunt socij,& tunc nõ nocet.ita loqtur l.si vn⁹.& hoc tẽt Dy.certè ista sol.est directè ꝯ casũ d.l.si vn⁹.in pr.vbi expſsè loqtur in socijs.sed gl.nititur rñdere,sed nõ p̃t euadere sine magna violentia. Vñ Gul.de Cu.dicit totũ ꝯriũ.aut sunt socij,& pactũ,& nouatio vni⁹ alteri nõ nocet.idẽ in nouatione,vt d.l.vn⁹.aut non sunt socij,& pactũ,& nouatio vni⁹ alteri nocet,vt d.§.si duo.Rõ hui⁹ est,qñ sunt socij,debitũ est cõe.vñ vn⁹ nõ p̃t pacisci in p̄iudiciũ alteri⁹.Sed qñ nõ sunt socij, debitũ est cuiusq; ꝓpriũ, & vnusqsq; p̃t facere qcqd ipse vult,neq; in aliquo alteri tenetur.ꝓ hoc est text.ff.ad l.Fal.l.in l.falci.hoc esse seruãdũ.tenet ẽt hoc Iac.de Bel.in aut.de duo.re.in corpe.Et istã opi.puto verã.Do.gl.ꝙ ita distinguit,&allegat,& dicit hãc fuisse opi.Azo. ff.e.l.ex duob. licet ipse aliter dicat. Dico ergo aliter sic,& lati⁹:aut sunt duo rei credendi,ex cã onerosa,qa vẽdiderũt,vel mutuauerũt,vel alio simĩ mõ.Aut sũt correi ex cã mere lucratiua,vt puta ex cã legati,vł donõnis. Primo casu pactũ vni⁹ nõ nocet alteri,qa debitũ non est vniuscuiusq; ꝓpriũ,sed magis cõe,si pecunia ab vtroq; cõiter ꝓcesserit.cas⁹ est in d.l.si vn⁹.in pr.ff.de pac.ꝓut gl.intelligit in societate non ꝯuentionali,vt no.in d.§.si duo.Fateor tñ si pecunia ab vno tm̃ ꝑfecta esset,ꝙ pactũ vni⁹ alteri noceret,qa verè debitũ ẽ vniuscuiusq; ꝓpriũ,vt ff.ad Mac.l.sed Iulian⁹.§.nõ solũ.& §.se.Scd̃o casu dic,Aut sunt socij,aut nõ,vt s̃.dixi.& f̃m istã dist.dẽr intelligi ff.ad velle.l.quis.§.ꝗ.& quod ibi no.in gl. Sed hoc vr̃ ꝯ l.si duo.de arb.sed statim apparebit sol.Est & aliud gen⁹ pactorũ,ꝑ qđ prima obl.nullo mõ p̄imit̃,sed psonæ paciscẽtiũ obligãtur ad pœnã,si qs peteret,vel si fecit ꝯpromissũ.nã si arbiter vetuit nõ petere.i⁹ primũ incõcussũ remanet sine alicui⁹ exceptionis obstaculo,vt l.j.s̃.de arb.sed petẽs incidit ĩ pęnã. isto casu si vn⁹ ex reis credẽdi ꝓmisit,& vetitũ est petere altero petente incidit in pęnã,si socij sũt,vt d.l.si duo.alias sec⁹.Dicetis vos,ꝙ est rõ,ꝙ hic factũ vni⁹,ꝗ ẽ soci⁹,magis p̄iudicet,ꝗ si nõ est soci⁹,cũ s̃.ꝓximè dixerim ꝯriũ in pcõ?rñ.ille,ꝗ ꝯpromisit,nõ fuerat in culpa: gessit.n.negotia cõia ea diligentia,qua gerebat sua,vt l.soci⁹.ff.ꝓ soc.vñ si alr̃ soci⁹ peteret,qcqd exigeret,dr̃et ꝯpromittẽti,& paciscenti cõicare,& sic si petit noĩe ei⁹,vr̃ petere ad ei⁹ vtilitatẽ.merito ĩ pęnã incidit.Et hoc đr tex. in d.l.si duo.sed in pcõ p̃t culpa paciscẽtis ĩputari,cũ debitorẽ liberauit,iõ alı⁹ soci⁹ p̃t ꝓ pte sua agere,nec repellit̃ pacti exceptiõe,qa illud qđ exigit,nõ dr̃et cõicare paciscenti socio, ꝓp ei⁹ culpã,& sic nõ vr̃ agi noĩe paciscentis.Sed si dr̃et cõicare paciscenti,dico ꝙ obstaret pacti exceptio,per d.l.si duo.si qs cau.& l.si duo.in prin.ff.e.& ibi est
53 casus,& ista sunt subtilia,& de mente iuris ꝓcedũt.†Septimò qro de nouatione,& primò de reis debendi,& tũc dic.Aut vn⁹ paciscitur aĩo nouãdi,& liberãdi aliũ,tunc nõ est dubiũ,ꝙ alteri ꝓdest,qa hoc posset qlibet extraneus,vt l.si Stichũ.§.fi.ff.de noua.de sol.l.si debitor tu⁹.aut vn⁹ paciscit̃ aĩo nouãdi oblõnẽ,qua ipse tm̃ tenetur,hoc expſsõ,qđ ad alium nõ porrigatur:& tunc alius nõ liberatur,qa idẽ ꝯtingit in solutione,vt ff.man.l.Papinia.& ff.de sol.l.Modestin⁹.& ibi no.per Dy.Itẽ in acceptilatione idem ꝯtingit,vt dictum est. Aut simpliciter aĩo nouãdi paciscitur, & tunc dico ꝙ vterq; liberatur. vt ff.ad Vell.l.si pro vno.& no.e.ti.l.quãuis.§.ꝗ.in plurib.reis credendi,refert an si vnus stipulatur aĩo nouandi,ꝙ tunc alteri noceat.s̃.dictum est.
54 †Sed circa hoc p̃t dubitari,quare acceptilatio vni prodest indistinctè,& nocet alteri,sed in nouatione distinguitur,cum nouatio hẽat vim solõnis,vt d.l.si rem.de nouatio.Cogita per te.sed pone,qđ duo erãt rei credendi ex ꝯtu iurisgentium, vnus liberauit reum per stipłonem,& subsequentẽ acceptilatioẽm,an alteri reo p̄iudicet? Et dico qđ stipło noua non p̄iudicat, f̃m ea ꝗ dicta sunt.Itẽ acceptilatio in eo,qđ per nouationẽ non perimitur,valet iure pacti,non iure acceptilationis,vt ff.de accep.l.acceptolatũ. Sed pactũ non p̄iudicat simpliciter,vt dictũ est,&c. Est ergo in qõe,an hoc pactũ,qđ ex acceptilatiõe resultat,hẽat eandem vim,ꝗ habet acceptilatio in p̄iudicium rei? Et videtur ꝙ sic,vt l.per iusiurandum.§.& si fideiussori.ff.de accep.ꝯrium dico per d.l.si accepto,& ff.de pact.l.si vnus.§.pe. Nec ob.§.& si fideiussori.qa ibi fideiussor tenebatur verbis, qa aliter teneri ñ p̃t:iõ in eius personam tenuit acceptilatio.Nã merito porrigitur ad reum,licet reus non teneatur,sed hic ꝓ illa parte,ꝗ rema
55 net nouata,in nullius psona valuit ipso iure acceptilatio.†Sed qd de nouatione,ꝗ fit per delegationem?Resp.siue vnus ex reis credendi delegauerit, siue vnus ex reis credendi fuerit delegatus,dico idem per oĩa,qđ est in vera acceptilatione, & solutione,vt d.l.si rem.§.si duo.ver.alioquin.de nouat. soluit.n.qui delegat,vt ff.ad Velle.l.quis.§.interdũ.ff.mand.l.inter causas.§.ab esse. Item per hanc delegationem liberatur qs a creditore suo totaliter, sicut ille ꝗ soluit, & cui accepto fertur, nec p̃t vti exceptione ꝯ eũ,cui delegat̃,vt d.l.doli mali exceptio.ff.de noua. sed in nouatione qñ ꝓmittit eidem, cui primò tenebatur,hoc nõ ꝯtingit.Facit ff.de nou.l.aliam. & l.ꝗ id qđ.in pr.& §.fi.ff.de
36 don.†Octauò qro de cessiõe.Circa qđ dicas,Aut cessio fit reo debendi,ꝯ quem fit eo ꝯsentiente, & tunc idem, qđ in delegatione dictum est,vt d.l.si rem.§.fi.ibi,nuptura ipsi.f̃m vnum intellect.Aut eo non ꝯsentiente, & tunc aut fit suo correo,& ipse correus,cui ceditur,ipsa cessione est liberatus. Casus est sing. ff.de le.2.l.ꝗ duos.& de libe.leg.l.si is ꝗ duos. Aut fit cessio extraneo,& tunc hæc qõ est dupliciter ꝯsideranda. 1.ex parte reorum credendi,vt si vnus cedit actionem sine alio, cessionarius est loco rei credendi,& sic inter eos erit locus iuri p̄occupationis,& solõnis recipiendæ,sicut ponit l.qđ ipsis.& l.hr̃dem.ff.de re.iu.& l.minor.in fi.de proc.2.ex parte reorum debẽdi, vt si ꝯ vnũ fiat cessio, alter non liberatur, sicut nec petitione facta ab vno,nec procuratoris ꝯtõne,vt ĩ.ti.j.l.fi. tñ si cedens exiret ab eo,ꝯ quem fcã nõ est cessio,se onerat,qa alius iam liberatur,vt
57 l.ꝗ duos.de le.2.†Nonò qro de ꝯfessione,an vnius ꝯfessio ꝓsit alijs,vel noceat?Et circa reos debendi dic,ꝙ vnius ꝯfessio p̃t alteri nocere quo ad interrumpendã p̄scriptionẽ,vt ĩ.e.l.fi. Prodesse aũt nõ p̃t,& sic nec petitio,nec snĩa ꝯdẽnatoria,vt s̃.dictũ est.Circa reos credendi dic, Aut vn⁹ ex correis credendi exigit ꝯfessionem à reo debendi, vel ipsi reo ꝯfessionẽ facit ad ipsius liberationẽ.Primo casu,si qdem in iudicio alteri nocet.cum.n.ꝯfessio hẽat vim snĩæ,vt s̃.de ꝯfes.l.j.appropriat sibi totũ debitũ multo magis ꝙ per litis ꝯtestationẽ.Si verò extra iudicium, tunc alteri correo nihil p̄iudicat, cũ talis ꝯfessio solã ꝓbationẽ inducat. vt l.Publia.in l.fi.ff.depo. ꝓdest tñ ad p̄scriptionẽ interrũpendã,vt ĩ.e.l.fi.Scd̃o casu dico,ꝙ talis ꝯfessio hẽt vim pacti de,non petendo,vt l.tale pactũ.in pr.ff.de pact.& ff.de sol.l.si ex
58 plurib.in pr.& iõ ea,ꝗ dixi in pacto,eodẽ mõ hic dico.†Decimò qro de successione.Et hic est aduertendũ,an vn⁹ ex reis credendi succedat alteri reo debendi,vel vn⁹ ex reis credendi alteri reo credendi,&tunc neutra obło extinguitur,sed in vtriusq; persona vtraq; obło durat,vt l.si reus.ff.e. & de fideius.l.gñaliter.& l.si reus,& ff.de solu.l.si duo rei.Aut creditor ꝗ soluendo erat,sol⁹ succedit vni ex reis dẽndi, & sic est casus in l.Vranius. ff.de fideius.Ex qua colligitur talis distinctio.Aut illi rei debendi erãt socij,& ab alio cui ñ est successum, p̃t solũ ꝓ parte peti, vt ibi patet. Aut nõ erãt socij,& tũc ab alio correo de rigore p̃t creditor petere debitũ solidũ,vt ibid.in tex.patet.aut qritur de æqtate inspecto obstaculo exceptionis,& tunc aut fuerũt ꝯstituti duo rei ex cã onerosa, qa fuit eis mutuatũ:aut ex cã lucratiua, qa ex mera liberalitate ꝓmiserunt vt 2.rei. 1.casu dic,aut ad correũ,cui creditor successit,ꝑuenit pecunia mutuata in totũ,vel in partẽ, & eaten⁹ creditor agens exceptiõe repellitur ꝑ has rões.Primò,qa ex pte ñ p̃t cedere actionẽ ꝯ seipsum,ergo, &c.vt l.Stichũ.§.pe.ff.de sol.& no.per gl.in d.l.Vran. de fideius. scd̃o,qa si exegisset,teneretur illi exacto ꝓ parte illa,vt hac l.j. & ibi no.& ibi dicã vñ dolo facit,ꝗ petit,&c.si verò ad illũ reũ, cui successit,nil peruenit, tũc in nulla parte obest exceptio,cũ cã dãdæ exceptionis nõ subsit.2.casu,qñ ex mera cã lucratiua, idem,qa in nulla parte exceptione repellitur,cũ nulla cã dandę exceptiõis subsit,vt l.in l.Fal.hoc esse seruandũ.ff.ad l.Fal.Idem puto si vnus ex plurib. reis debẽdi succedat illi creditori,ꝗ sol⁹ erat.Nã in mõ petendi ab altero idem iuris est,ꝙ s̃.dixi.aut vn⁹ reus debendi,ꝗ sol⁹ erat,successit vni correorũ credendi,& tũc idẽ,qđ alter correus p̃t ab eo partẽ petere,si sint socij. vel si non sunt socij, petet partem ꝗ ab eo ꝑfecta est:vel si ex mera liberalitate fuerũt ꝯstituti 2.rei credendi,alter p̃t totũ petere.arg.eorum.ꝗ s̃.dicta sunt.& ff.sol.ma.l.si socer.in pr.Item si vnus reorum credendi successit vni reo debendi,ꝗ socij erant, eadẽ rõe. Aut vnus ex plurib.reis credẽdi successit vni ex plurib.reis debendi,vel eꝯ,& tũc qd iuris sit,hẽs ex p̄dictis.Sed circa hoc posset dubitari,nã successio ꝓ solõne est, vt l.Stichũ. §.aliqñ.ff.de sol.& l.si debitori creditor. ff.de fideius. sed per solõnẽ vnius, vterq; liberatur,vt dictũ est,ergo,&c.Sol.pates ex his,ꝗ dixi in l.si qs pro emptore.in vlt.q.de vsuc. & tangitur per gl.d.l.si so-
59 cer.sol.ma.& in d.l.Vranius.de fideius.†Vndecimò qro de mora,an vni⁹ mora alteri noceat vel ꝓsit?Et primò videam⁹ de reis debendi,& circa hoc est magna disceptatio in gl.Nã in l.mora. §.fi.ff.de vsur.dicit qđ nõ nocet.Sed gl.ĩ.e.l.fi.& ff.e.l.pe.vr̃ dicere ꝯ.& ĩ qualibet earũ gl.variat̃.vñ dic,aut qris an mora vni⁹ alteri noceat,quo ad impediẽdũ cursũ p̄scriptiõis ꝯ creditorẽ, & nocet,sicut si vtriq; cẽt fcã interpellõ,vt ĩ.e.l.fi.aut qris vtrũ noceat quo ad hoc,vt qlibet tẽat đ interitu,vel ad vsuras,& tũc aut sunt socij,& nocet,vt ff.e.l.pen. alias non nocet, vt l.mora. §.fi.de vsu.Ita tenet glo.in l.in condemnatione. ſ.vnicuique.de reg.iur.Idem tenet Dyn.in c.mora.in fi.de reg.iur.libr.6. Ratio est, quia sicut peccatum vnius alteri prodest, ita mora vnius alteri no

60 alteri nocet.†Sed iuxta prędicta quæro, quid si creditor fuit in mora recipiendi ab vno ex reis debēdi, q obtulit pecuniā petitam, q̄ postea perēpta est, an alteri hoc ꝓsit? Credo qd̄ sic indistinctè, qa quolibet alio extraneo ꝓferēte prodesset, vt ĩ. de ca. & postli. reuer. & l. cū postliminij. & ff. de sol. l. q decem, §. si cum mihi Stichum. ibi, queādmodū. Facit qd̄ no. ĩ. de sol. l. obsignat.
61 †Est ēt videndū circa reos credēdi, an vni⁹ mora alteri noceat. Dico quod sic indistinctè, cum. n. quilibet posset solutionē recipere, vt l. si vnus, in pr. ff. de pac. l. si rē. §. si duo. ff. de nouation. & mora eius, q posuit solutionē recipere, nocet ei, ad quē res pertinet, posito quod ille nullum ius haberet in re: secus si sit nud⁹ minister. vt l. si per te. s̄. de vsu. ff. de actio. & obli. l. traiectitiæ. in
62 pr. gl. ergo multomagis in casu nostro.†Sed nunqd mora vni⁹ alteri prosit, i. nunqd factum vni⁹ correorum credēdi ꝯstituens debitorē in mora prosit alij, vel nō? resp. qd̄ sic. Sed qd si mora esset facta vni ex correis credēdi, vtrū alteri prosit? ꝯstat qd̄ sic, quantū ad interruptionē præscr. vt ĩ. e. l. si. Itē credo qd̄ quo ad perpetuandā actionē, correus teneatur de interitu, qa idē esset in quolibet extraneo interpellante, vt ff. de vsu. l. si quis solutio
63 ni. & qd̄ no. ff. de ver. ob. l. si seruum. §. nūc videamus.† item iuxta prædicta quæro, pone qd̄ creditor primo fuit in mora vno ex duobus reis offerēte. Secundò creditor interpellauit alium reum, qui nō obtulit, an per hoc videatur purgata mora creditoris? Quo ad primum, dico quod non, vt l. mora. 2. resp. ff. de
64 ver. ob.†Duodecimo quæro de culpa, an culpa vnius alteri noceat? Circa qd̄ dicas, quod aut duo rei ꝯstituunt̄ in ꝯctu, in quo obligatio committitur ratione culpæ ad interesse, & tūc vnius culpa alteri nocet, sicut vnus ex facto alterius tenetur. vt s̄. loc. l. si diuisa. & l. eandem. §. fi. eo. tit. Aut constituuntur duo rei ad aliquam speciem, ad quam statim committitur obligatio, sed ratione culpæ perpetuatur, quia de interitu tenetur, & tunc dic idē, quod dixi s̄. in mora, vt l. pe. ff. eo. & ibi est casus secundum vnam lec. Et prędicta sunt vera, nisi culpa esset commissa in his,
65 de quibus s̄. specialiter dictum est, qa tunc dic, vt s̄. dixi.† Sed an culpa vnius ex reis credendi noceat alteri? Resp. in acquirendo, hoc est in faciendo committi stipulationem nocet, si socij sunt, vt l. si duo. ff. si quis cau. in aliis dic, vt dictum est s̄. de pacto & mora. Tertiodecimò quero de rescissione, vtrum rescissio facta in persona vnius rei, alteri noceat, vt puta, duo rei erant liberati, ista liberatio rescinditur in persona vnius, an alij noceat? Dic, aut liberatio rescinditur in persona illius, cui facta est principaliter, & alteri nocet, vt ff. ad Velleia. l. si pro vno. & ff. de his quę in frau. credito. l. si. in pr. Idē si ab initio in eius persona ipso iure non valuit, vt l. si sponsus. §. j. ff. de donatio. inter vir. & vxo. Et prædicta pūcto vera, nisi iste actus, per quem liberatio ꝯtingit, dolo creditoris intercesserit, arg. l. si titius. ff. de fideic. de so. l. qui res. cir. pr. Si verò rescissio ꝯtigerit ĩ persona eius, ad quē liberatio porrigitur per q̄dam ꝯsequentiam, tunc alteri non nocet, vt d. l. sponsus. §. 1. & de lib. leg. l. si is qui duos. & quod ibi
66 no.†Quartodecimò quæro, & vltimò generaliter, de qualibet exceptione, vtrū exceptio cōpetens vni ex reis debendi, porrigatur ad alium. De exceptionib. loquor de quib⁹ s̄. nō est dictū spāľr. Et dic aut exceptio est mere personalis, & tunc ad alium nō porrigit̄, sicut nec ad fideiussores porrigitur, vt ff. de exceptio. cum similib. Aut sunt aliæ exceptiones, quæ ad fideiussores porriguntur, & tunc aut fuit color q̄situs, quia in veritate fideiussor erat, & non erat correus, & ad eum non porrigitur, vt l. si mulier. §. pe. ff. ad Vell. Aut non fuit color quęsitus, & tunc aut erant socij, & vnius exceptio porrigitur ad alium, vt l. si duo rei. ff. e. Aut non erant socij, tunc si quidē obligauerūt se ex cā onerosa, quia mutuo acceperunt, & tunc eatenus competit exceptio alteri, quaten⁹ ad eum, cui sine dubio exceptio competit, peruenit de pecunia, vt d. l. sed Iulianus. §. item si duos. ff. ad Maced. Si verò obligarunt se ex mera liberalitate, tunc exceptio vni competens non prodest alteri, si nō sunt socij, vt d. l. si duo. ff. eo. l. & si ex duobus. §. 1.

QVARTO PRINCIPALITER est videndum, qualiter vni-
67 ꝯ alium succurratur, & primò circa duos reos debendi. ad† qd̄ inuestigandū est, an videātur inuicē fideiubere. Ista quæstio tāgitur hic, & ff. e. in multis locis. & in l. vir vxori. in fi. ff. ad Vell. & de fideius. l. Vranius. Et fuit magna cōtrouersia olim, & hodie. Mar. Sil. tenet qd̄ videtur inuicem fideiubere. Io. ꝯ, s. quod non videtur, nisi sint socij. Azo distinguit, vt no. plenè in d. l. vir vxori. & ibi gl. tenet opinio. Azo. in aut. e. in pr. sed gl. tenet opinio. Io. Sed ꝯ oēs op. fideiussor nō obligat̄ nisi verbis, vt ĩ. ti. j. l. blanditus. ff. de ver. ob. l. 5. §. satis acceptio. & manda. l. si hæreditatē. §. fi. Sed duo pñt re cōstitui sine verbis, vt ĩ. e. l. pp. ff. e. l. eādem, ergo nō videtur fideiubere inuicē. Dy. tenet opinio. Azo. & ad istam rationem respondet, ꝙ illa ratio ꝯcludit in fideiussore expresso: secus in tacito. Pe. & Iac. de Are. & Dy. sequendo eos dicunt, ꝙ duo rei nullo modo videntur inuicem fideiubere. nam in duob. reis q̄libet debet se obligare insolidū, nec attēditur ad quem pecunia peruenit principaľr, vt ĩ. e. l. propter. s̄. si cer. pe. l. si nō singuli. sed s̄m eos, q dicunt eos inuicē fideiubere, hoc nō esset, ergo, &c. Preterea, nō reperitur iure ffo℞, nec Cod. ꝙ duo rei hēant bñficium diuisionis, ergo, &c. Item hoc l. nulla cauet, ꝙ videātur fideiubere: ergo, &c. In hoc residet Cy. hic post multa verba. Vides ergo, ꝙ ex prædictis omnib. nullā habes claritatem. Quid dicem⁹? Ia. de Bel. disputauit istā q. & posuit eā ĩ auth. eo. & ibi melius attingit veritatē, q̄ aliqs, tñ multū obscurè loqtur. Tu ergo clarius, & melius dicas, ad declarationem materię.
68 & scire debes,† ꝙ ex fideiussione ꝯhit̄ duplex obligatio. Vna, qua fideiussor obligatur creditori, & illa semper ꝯhit̄ verbis, vt s̄. dixi, & talis sp̄ hēt bñficiū diuisionis, vt ĩ. ti. j. auth. p̄sente. nec eget bñficio auth. de duob. reis. & iste est ꝓpriè fideiussor respectu creditoris. Est & alia obligatio, q̄ ꝯhitur inter reū, & fideiussorē, & ista ꝯhit̄ ꝯsensu, nā reus videt̄ mādare fideiussori, ꝙ soluat, vt l. indebitā. ff. de cond. ind. Et de hoc loquitur tit. mand. & illo modo ꝯsideratur fideiussor respectu ipsius debitoris. Itē fideiussor potest intelligi strictè qa alienæ obligationi accedit, vt ff. de fideiu. l. j. & l. fideiussor. Pōt etiā accipi largè omnis, qui est obligatus ꝓ negotio, qd̄ ad aliū spectat, nō ad se, & illo modo sumitur in tit. ad Vell. vt s̄. ad Vell. l. j. Si ergo quærit̄, an duo
69 rei videantur inuicem fideiubere.† Dic aut quæris vtrū dicant̄ inuicē fideiussores respectu creditoris, & dico, ꝙ sic in duobus casib. tm̄, s. si hoc est actū exp̄ssè, vt ff. e. l. reos. vel est color quæsitus, vt ff. ad Maced. l. sed & Iulian⁹. §. j. Et istis 2. casib. hēnt bñficiū diuisionis de fideiussorib. nec esset necesse bñficium de duobus reis. Extra istos duos casus nō videtur fideiubere inuicem respectu creditoris. h. d. gl. in l. sed Iulian⁹. §. j. Et hoc modo intelligendo, verū dñt Vltramon. Aut quæris vtrū videātur inuicē fideiubere quo ad actionē dādā inter reos: & assumēdo fideiussorē largè, tūc aut duo rei sunt cōstituti ex mera voluntate. & liberalitate, & tunc verū d̄t Io. ꝙ videtur inuicē fideiubere, si sunt socij, aliàs nō, vt in l. in l. fal. hoc esse seruādū. ff. ad l. falc. Aut nō ex mera liberatione, puta qa pecuniā, q̄ ꝓmiserūt, receperunt: tūc vera est opinio Azo. qa eatenus videtur fideiubere alter ꝓ altero, quaten⁹ in veritate negotiū ad alterū pertinet, vt d. l. vir vxori. ad Vell. & ibi not. de in rē ver. l. si ꝓ p̄re. §. fi. & ad Mace. l. sed Iulia. §. itē si duob. & in istis casib. nō hēnt bñficiū de fideiussorib. sed habēt bñficiū auth. de duob. reis. qd̄ expresse inducit̄ in isto casu, qñ talis alternatiua fideiussio inducit̄, vt dixi s̄. in q. 2. pr. Et prędicta sunt vera in ij. reis, q obligantur expresse: sed in his, q obligant̄ tacitè, vt plures tutores, illi non sunt ꝓpriè fideiussores, tñ iure antiquo cōueniebātur exēplo fideiusso℞, vt l. 1. §. nunc tractem⁹, de tut. & ra. distrahen. Ex his apparet tibi ve-
70 ritas h⁹ materiæ. Secundò quæro, quia hac l. j. dicitur in tex.† ꝙ si vnus soluit, ab altero repetit, quæro qua actione repetat, & an hoc verū sit indistinctè: tñ qcqd dicat̄, hæc est veritas. Aut duo rei obligātur ex mera liberalitate, & tūc aut sunt socij, & vn⁹ soluens repetit ab alio actione ꝓ socio. Aut nō sunt socij, & nullo modo repetit, vt d. l. in l. falc. hoc esse seruandū. ad l. falc. Aut nō obligātur ex mera liberalitate, & tūc aut totū negotiū pertinet ad soluentē, vt puta, qa tota pecunia ꝑuenit ad eū, vel alio mō, & ille nihil repetit. Aut negotiū ꝑtinet ad aliū, & tūc ab alio repetit eaten⁹, quaten⁹ ad ipsum ꝑtinet, & sic in totū, vel in partē, vt hac l. 1. & ff. de exerci. l. nec qcq̄. de instito. l. habebat. §. fi. & l. seq. Sed qua actione aget, hic est aduertēdum. Aut plures obligauerūt se ex propria cōuentione, & sic vnus p̄sente alio: & hēt locum actio mādati, vt l. si remunerādi. §. si passus. & l. q patit̄. ff. man. & de ver. ob. l. Iulia. §. j. Aut vnus obligatur altero absente, & pōt ꝯtingere, vt s̄. dixi ĩ 8. q. pr. & seq. q. & tūc aut sunt socij, & repetet alter ab altero actione ꝓ socio, vt d. l. nec qcquā. de exerc. Aut nō sunt socij, & tūc aut nō habēt bñficiū diuisionis, & sic qa negotiū nō poterat expediri ꝓ parte: & tūc aut debitū fuit ꝯctum rōe alicuius rei corporalis, ita ꝙ cadit in iudiciū cōi diuidūdo, & tunc repetit cōi diuidūdo actione, vt l. habebat. §. fi. de insti. Aut fuit ꝯctum debitū simpľr, vt qa pecuniā acceptā diuiserunt, & q̄libet conuertit in suos vsus, & tūc hēt locū condictio ex hac l. cū nō sit cautum quo noīe actionis agat̄. Si verò habebāt beneficiū diuisionis, & sic negotiū poterat expediri ꝓ parte, & tūc habet locū actio ne. ge. & e. mō p̄t intelligi hæc gl. arg. ff. de ne. ge. l. si cōes. ff. fa. erc. l. hæredes. §. si vn⁹. cum similib. & s̄m hāc distin. debet intelligi l. si in rem. s̄. si cer. pe. & qd̄ no. s̄.
71 loc. l. si diuisa.† Tertiò quæro, quid de plurib. tutorib. curatoribus, administratorib. ciuitatis, vt si vnus soluit, qualiter repetat ab altero. Dic vt no. plenè in l. j. §. nūc tractemus. ff. de tut. & rat. distrah. s̄. de transl. l. j. ff. de ne. ge. l. ex facto. ff. ad muni. l. Impera-
72 ror. §. fi. cū l. seq.† Quartò quæro, qd in plurib. depositariis, & cōmodatariis, q in obligatione secūdaria, quæ ꝯhitur ratione doli,

doli, vel culpæ, tenentur, vt duo rei. Iac. de Bel. dicit, ꝙ vnus soluens nō hēt actionē, nisi sibi cedat, vt l. vnde quæritur. ff. cōmo. Ratio est qa l. cautū non reperit. Þrium dico, qa in his est, sicut in plurib. tutorib. q in hoc æquiparātur, vt ff. deposi. l. j. §. si apud
73 duos. ibi, dū dr, exēplo tutorū. †Quintò quæro, pone ꝙ vnꝰ ex duob. reis suo iuramēto liberat aliū, an ab alio poterit repetere tanq̄ si soluisset. Videt ꝙ sic, qa iurm hēt vim solutionis. Þrium dicit gl. & bene, in l. duob. §. à fideiussore. de iureiu. & dic, vt ibi.
74 †Sextò quæro, an ille, cui facta est acceptilatio, possit ab alio, quem liberauit, repetere, sicut si soluisset, qđ vr, qa acceptilatio hēt vim solutionis, vt dictū est. Tu distingue, aut fuit ei acceptolatum cā remunerationis, aut nō, vt l. idemq;. in fi. cum l. seq. ff.
75 mand. †Septimò quærò, quid si vnꝰ culpa fuit alter ex correis dānificatus, an ille dānificatus possit repetere? Dico ꝙ sic, vt l. j. §. nūc tractemꝰ. de tut. & rat. distrah. ff. deposi. l. j. in fi. & §. si apud
76 duos. & dixi s. in q. proxi. †Octauò quæro, quid si in pluribus reis credēdi vnꝰ recipit solutionē, an alter possit repetere ab eo, & qua actione. gl. videt dicere, ꝙ petere pōt actione ne. ge. vt ff. de cond. ind. l. frater à fratre. cir. pr. gl. magnæ. Item no. ff. de leg. 2. l. si titio, aut Seio. Alibi dīt gl. ꝙ ita demū est cōicandū, si sunt socij, vt no. ff. de solu. l. q hoīem. §. 2. & sic est falsa gl. in l. si titio, aut Seio. ff. de leg. 2. & vide tex. l. in lege fal. hoc esse seruādū. ff. ad leg. fal. Distingue, aut sunt plures rei credendi ex causa mere lucratiua, & tunc alter alteri, quod exigit, communicare non tenetur, nisi sint socij, vt d. l. in lege falcid. hoc esse seruandum. & quod not. in d. l. qui hominem. §. 2. Aut sunt constituti ex causa onerosa, & tunc aut negotium verè spectat ad eum, qui solutionem recipit ī totum, vt quia tota pecunia sua fuit mutuata, & tunc alter ab altero nihil repetet, arg. l. sed Iulia. ff. ad Macedonianū. §. non solum. & §. seq. Aut negotium spectat ad alium, cui non est solutum in totum, vel in partem, & iste quantum ad eum spectat, repetet ab alio, vt l. si iure communi, ff. de noxali. & per regulam positam ff. si cer. pe. l. si me, & titium. Et quia duo rei debendi, & credendi æquiparantur, vt ff. eod. l. 2. sed in reis debendi hoc est, vt in hac l. s. prox. dictum est, ergo, &c. & hoc etiam statim probabitur clarius. Sed qua actione repetet, dubitatur. Dic aut sunt socij, & repetet actione pro socio. Aut non sunt socij, & tunc aut tale debitum est contractum aliter, quàm de iure communi, & tunc aut fuerunt constituti duo rei credendi simul, & vnus altero præsente, & locum habet actio mandati, quia cum patior te stipulari ex re mea, videor mandare, vt ad eam vtilitatem stipuleris, vt l. si mulier. ff. de iure do. Facit quod no. ff. so. ma. l. quæ dotis. & eo. ti. l. post dotem. fm vnā lect. Aut fuerunt constituti duo rei credendi in absentia, quod potest fieri, quando vnus sub commemoratione alterius stipulatur, etiam ex interuallo, vt ff. e. l. 3. & dixi s. in j. q. prin. in 12. q. & tunc puto competere act. neg. gest. & sic intelligitur gl. l. frater à fratre. ff. de cond. indeb. arg. ff. de nego. gest. l. pen. Facit de ver. ob. l. Iul. §. qui fundū. & inst. de ver. ob. §. si quis alij. & quod
77 ibi nota. †Nonò quero, quid si vnus ex reis credendi, facto suo aliquem liberauit, vt puta, acceptilatione, vel quoquo alio modo, an alter possit ab altero repetere? Resp. sic eo modo, ac si solutionem recepisset, per hunc textum. & optimè ff. de iure do. l. vir ab eo. gl. hoc expresse dicit in l. si vnus. ff. de pac. in pr. super verbo, nouare. quæ dicit vnum non posse nouare, quin socio te
78 neatur. †Vltimò est videndum de actione, quę habet cedi vni ex correis debendi an, & quando, & quo iure, & inquantum cedi debeat, & quid si cedi non potest, & multa alia, quæ gl. tangit hic, & s. de transf. l. j. ibi per Cy. & ff. mand. l. Papinianus. ff. de so. l. Modestinus. & ibi per Dy. & j. ti. j. l. cum alter, & ibi per Cy. quę omnia omitto, quia longa est repetitio per se repetita.

LEX IIII.

a CVM QVIDAM. aInterpellatio vnius ex reis promittendi prodest, & nocet omnibus correis. h. d. hæc singularis lex.

a ADD. ¶Ale. Vide Bart. in l. eum qui. §. fi. ff. de sol. & in l. duobus. ff. eod.

¶De fideiussoribus, & mandatoribus. Rub.

LEX I.

1 *An quando bona publicantur, debitor liberetur.*
2 *Exceptio adhærens rei, quod competit etiam fideiussori.*

a SI LISIAS. aPublicatio bonorum debitoris fideiussorem non liberat. h. d. Opp. exceptio, quæ competit principali, competit fideiussori, vt l. defensiones. s. de exceptio. Hic dicitur contrarium, quare malè. sol. Dicit gl. illa regula loquitur in exceptionibus, quæ competunt integro manente statu, sed hic status eius est mutatus, ergo, &c.
1 Ista sol. non placet. Dicendum est ergo vt statim dicam. †Quæro, quando bona publicantur, an debitor liberetur. De hoc habemus gl. contrarias. gl. enim hic dicit, quod liberatur ope exceptionis. vide eam, quæ est prima, in fi. Alibi dicit gl. ꝙ liberatur à ciuili, & remanet naturalis, vt l. vbicunque. ff. de fideiussorib. Alibi dicunt gl. ꝙ liberatur à ciuili, & naturali. vt l. si debitori. ff. eo. Dubitat alibi, nec determinat aliquid in l. vlt. de duo. re. Veritas est, quod liberatur ab vtraque obligatione, non quod obligatio tollatur, sed in fiscum tanquam in successorem transferatur, vt d. l. debitori. & ibi no. Solummodo ergo persona ab obligatione eximitur, obligatione remanente firma. Per hoc
2 cessant contraria, nam † ꝙ dicitur, quod exceptiones, quæ competunt reo, fideiussori etiam competunt, verum est in exceptionibus rei cohærentibus, vt l. exceptiones. ff. de excep. Sed ista non est huiusmodi, ergo, &c.

a ADD. ¶Ale. De ista materia dic per eum in l. si vero, & in l. de die, qui satisda. cog. vers. quæro an & quando bona, vtrum bonis publicatis liberetur debitor ab obligatione. Quid autem in exbannito, an liberetur fideiussor, vide Bar. in d. l. si vero, in vers. no. quod obligatio, hoc tenuit Bart. & ibi tenet in l. si marito, in prin. ff. so. mat.

LEX II.

CREDITORI. Fideiussori soluenti tenetur creditor cedere actionem personalem, & hypothecariam. h. d.

LEX III.

1 *Fideiussores idonei habent beneficium diuisionis ex epistola diui Adriani.*
2 *Plures fideiussores simpliciter accepti intelliguntur insolidum.*
3 *Expressio eorum, quæ tacite insunt, nihil operatur.*

a NON RECTE. Expressio eorum, quæ tacitè insunt, nihil operatur. h. d. Et ad hoc quotidie allegatur. Quatuor habes hic notanda. Primò, ꝙ est in potestate creditoris eligere fideiussorem, vel debitorem, hoc tamem recipit correctionem, vel limitatio
b nem per auth. præsente. b†Secundò nota, quod fideiussores i-
1 donei habent beneficium diuisionis ex epistola diui Adria.
2 †Tertiò no. ꝙ plures fideiussores simpliciter accepti intelligū-
c tur insolidum, cvt inst. e. §. si plures. Item secus in pluribus principalibus, vt l. reos. §. cum tabulis. ff. de duo. reis, secus in his, qui intercederent, obligationem in se principaliter assumendo, vt
3 no. s. ad Vel. l. si paternam. †Vltimò no. ꝙ expressio eorum, quę tacitè insunt, nihil operatur, vt plenè habuistis in l. 3. ff. de leg. j.

a ADD. ¶Non rectè. Per auth. præsente, quam auth. all. Bar. l. hoc iure. ff. de ver. ob. & in l. 3. §. si quis, ff. quod quisque iur.

b Ale. De materia huius auth. & limitatione ad eam, vide per Bar. in l. Marcellus, ad fi. ff. e. & ibi post eum, & Bart. & tex. & gl. in l. decem, de ver. ob. Et ad de ad materiam huius auth §. nos autem, de fideiuss. in gl. no. de promissore si dicatis, & obligo me tanquam principalem, de quo per Bart. in consiliis suis, in consilio quod incipit, si titius. Et adde ad hanc auth. dictum bal. in l. 2. s. de excep. rei iud. De quo no. per me in l. qui vsumfructum. ff. de ver. ob. & vide Bar. & ibi no. in l. 3. §. si is pro quo, circa fi. ff. quod quis. iur.

c Ale. Intelliguntur insolidum. No. per Bar. plene in l. reos, de duobus reis.

LEX IIII.

a NOVATIONE. aIn stipulatione nouante non intelligitur repetitus fideiussor in dubio. h. d.

a ADD. ¶Nouatione. Plene in l. alia. ff. de noua.

LEX V.

IVRE NOSTRO. Istā legē habuistis ī l. nō recte, & ibi no. s. e.

LEX VI.

SI PATER. Subscriptio, quam quis facit vt testis, non obligat eum, vt fideiussorem. h. d.

LEX VII.

SI CREDITOR. Qui non seruat fines mandati, non habet actionem mandati. h. d.

LEX X.

FIDEIVSSOR. No. hanc legem ibi, ante condemnationem. Ex ordine innuit, ꝙ exceptio diuisionis sit peremptoria, & sic posset opponi quandocunque ante sententiam, dic vt l. si dubitet. ff. de fideiuſ. & ibi per Dy.

LEX XI.

a CVM ALTER. aFideiussori soluenti debet cedi actio contra pricipalem, & contra fideiussores.

a ADD. ¶Ale. Cum alter. Et istum tex. limita non habere locum in fideiussore, qui tacite obligetur, vt puta in præsentia dixi alicui, do tibi fideiussorem, & ille pręsens taceat & consentiat, quia tacite obligatur. Ita limitat istum tex. imo in l. 2. §. fi. ff. so. ma. Ad quod insuper vide tex. in l. cum ostendimus, §. fi. ff. de fideiuſ. tu. Secus in obligatione mandatoris, l. Lucius, ff. e. Item fallit in casu Ang. quando citaretur fideiussor in iudicio, l. cum ostendimus, §. fi. de fide. tut. & ibi Bar. & bal. hic adde gl. in l. si hæreditatem, ff. manda. Pro qua dicit bal. in l. multum, C. si quis alteri vel sibi, quod non potest fieri pro nūciis.

LEX XII.

a BLANDITVS. aVides ergo, quod obligatio fideiussoris semper contrahitur verbis, vt hic, & l. 5. §. satis acceptio. ff. de verb. obl. & inst. eod. §. fi. &c.

a ADD. ¶Ale. Blanditus. Vide Bart. in l. si. fi cer. pe. & limita ibi per Lud. & per me in l. 5. §. stipulatio. de ver. ob.

LEX XIII.

1 *Stante statuto, quod inuentus cum armis puniatur in decem, non dicitur quis inuentus, nisi sit captus.*

a SI BARSATORAM. aInuentus dicitur, qui personaliter capitur,

a ADD. ¶Parif. Si Barsatoram. Vide Ias. post Ale. in l. 1. ff. de acq. pos.

1 pitur.†No.ergo,ꝙ verbum,inuentus vel inuenire,ª non verifi
a catur in solo aspectu,sed apprehensionem requirit.de hoc in l.
1.in pr.ff.de acq.pos.& l.nunquam.§.thesaurus.de ac.rer.do.Et per hoc dicimus,ꝙ si statutum dicit,si quis inuẽtus fuerit cum armis,&c.si non est captus,non dicitur inuentus,quia non sufficit sola visio sine captione,&c.

a ADD.¶Alex.Vel inuenire.No.de ver.inuenitur,quod intelligatur cum effectu,quod facit ad q. an si debetur præmium capienti,an debeatur capienti, sed tenere nõ valenti.&Mod.maxime Ang.in l.j.§.hæc autem verba,ff.quod quisque iu. qui dicit quod non obst. quod debebit habere præmium per id, quod habetur in l.si post mortem,in fi.de contrat.& in l.1.§.si sic,ff.de postu. quod not.Ang.in d.§.hæc autem verba,Bal.resp. hic videtur tenere primam opi.Adde quod Bar.no.in l.1.in pr.ff.de acq.pos.& l.licet,s̃.de acq.pos. & iõ dicit Bal.in l.item lapilli,in fi.ff.de re.diui.quod si statuto cauetur, quod mulier inuenta cum perlis puniatur,non possit puniri,nisi apprehendatur.vide tñ quod dixi post Bar.l.1.& vide Ant.in auth.de san.epis. §.reuerendissimos, & Bal.hic,& vide s̃.de pet.bon.subl.l.1.& ibi vide aliqua de verbo,comprehensus,& inuẽtus.Et de verbo,inuentus,adde Bar.in l.nunquam nuda,ff.de acq.re.do.&hoc quod Bart.hic dicit,Pau.de Ca.in l.sed & si filio,ff.de consti.pec.ff.de condi.sine cau.Ad quod ponderat gl.ibi super ver.inuenerit.

LEX XVI.

LIBERVM FVIT. Ex diuisiõe actionis,quam creditor inter fideiussores sponte facit,exceptio pacti fideiussorib.competit. H.d.istã l.& l.reos.j.declaraui vobis in l.si creditores.s̃.de pact.

LEX XXIII.

REOS. Electio non nocet creditori,quin ad alium possit redire.H.d.hæc lex.secus in diuisione,vt s̃.l.proxima.

LEX XXVI.

1 *Et qui promisit exhibere,post moram commissam datur spatium sex mensium ad eam purgandam.*
2 *Promittens alium defendere,non liberatur exhibendo personam.*
3 *Casus eueniens intra tempus concessum ad moræ purgationem,debitori non prodest.*

a SANCIMVS. *a* ista lex est singularis multum. Qui promittit alium exhibere ad tempus,finito tempore potest intra sex mẽses moram purgare eum exhibendo,vel eum idoneè defendendo,quo tempore elapso non auditur.Item,casus superueniens intra tempus primum,liberat promissorem.secus si eueniat intra tempus ad moræ purgationem concessum. H.d.hæc not.l.
1 Not. ex l.ista,†ꝙ post moram commissam datur spatium sex
b mensium,ad eam purgandam,quod est speciale *b* hic in eo qui promisit aliũ exhibere:secus si promisisset seipsum, vt l.si post
2 tres.ff.si quis cau.†No.ꝙ iste,qui promisit alium defendere,nõ
3 liberatur exhibendo personam.† Tertiò no.ꝙ casus eueniens intra tempus concessum ad moræ purgationem,debitori non prodest,quod est notabilissimum.

a ADD.¶Ale.Sancimus.Non est alibi,& procedit etiam in criminali,no.Spec. in ti.de armis,§.fi.ver.sed quid si fideiussor.Contrarium dicitur tenere Gul. in l.pen.in prin.ff.de pub.iu.Sed ibi Imo.tacet primam opi. & gl.parua hoc, & gl.in l.3.ff.de cust.reo. & ibi quod possit huic legi renunciari, dicit Bal.in l.qui crimen.in 12.q.qui accusare, & hæc lex procedit etiam si iuramentum interuenerit,Adde dictis in hac l.quæ consuluit Pau.de Cast.consi.168.
a Alex. Est speciale. Vide Bar.in l.si insulam,de verb.ob.6.q.& Bart.in auth.ei qui.de temp.app.in prin.in pulchra q.de qua hic per Bal.

LEX XXVII.

a SI FIDEIVSSOR. *a* Hæc est singularis lex.Qui alium in iudicio sisti promisit sine scriptis, si his negligitur intra cursum qua-
b tuor mensium liberatur.h.d.Primò.Item in causa publica ᵇ promissio in dubio intelligitur in scriptis facta:sec⁹ in causa priuata.H.d.hæc l.Opp.& videtur,ꝙ fideiussor de iudicio sisti teneatur vsque ad sententiam,vt l.Græcè,§.& post litem.ff.e. Sol.dic tria verba, quandoque quis promittit aliquem exhibere intra certum tempus,& tunc habet locum s̃.l.proxi.Quandoq; promittit aliquis aliquem exhibere,vel sistere simpliciter,tunc aut promittit illum,cum quo nulla lis esset in casu,quo eius persona requirebatur, seu ex alia cã,vt hic: aut promittit in litẽ, seu
c litis occasione.Primo casu,aut fideiussit in scriptis, ᶜ & tũc aut in causa publica,& idem. Aut in causa priuata, & liberatur per cursum quatuor mensium,vt in hac l.si verò fideiussit in litem, seu litis occasione , tunc si quidem actor differt, & negligit litem,tunc idem quod dixi s̃.quando promissio facta non fuit litis occasione. Si verò non negligit,sed litem prosequitur,tunc tenetur exhibere reum, vsque ad sententiam,vt d. l. Græcè. §. & post litem.ff.eo.quæ perpetuo tene menti.
a ADD.¶Alex.Fideiussor.Vide Bart.in l.si ita stipulatus,in 3.oppos.de ver.ob.
b Ale.In causa publ.Adde quod no.Bar.in l.1.in fi.ff.iudic.solui.
c Ale. Aut fideiussit in scriptis.Dicit Bal.in l.1.§.fi.ff.qui sa.cog.in lec.antiqua, quod si quis promisit non respectu litis,sed respectu iudicis,vel partis facere istam promissioné de repsentando,perpetuo tenetur.Allegat l.si q̃s vxori,§.si fugitiuum,ff.de furt.vbi hoc non probatur,& Bar.ibi s̃rium vĩ velle.

LEX XXVIII.

a GENERALITER. *a* Per electionem vnius,nõ liberatur alius reus,vel fideiussor, vel correus,vel confideiussor: & quod potest fieri per pactum,potest fieri per legem.H.d.

a ADD.¶Alex.Generaliter.Et si sic facta missio in omnia bona alterius,est tex. & ibi Bart.in l.hæredes,§.quod si,ff.e.vbi post Bar.in prin. concord.gl.l.non solum,§.morte,ff.de ope.no.nun.quæ alleg.istum tex.

¶De nouationib.& delegationib. Rub.

LEX I.

a DELEGATIO. *a* Delegatio debitoris nõ potest fieri, nisi consentiente debitore:secus in nominis venditione.H.d.
a ADD.¶Ale.Delegatio.Hanc legem limita vt in l.non fortem,de condi.inde. & vide quod dixi in prin.l.2.so.mat.& Bal.ibi limitat hanc,nisi creditor fuisset certioratus,sed Imo.econtra.

LEX III.

1 *Debitor videtur quodammodo seruus creditoris.*
2 *Si concurrat ille,qui habet directas,& ille qui habet vtiles,quis præferatur.*
a SI DELEGATIO. *a* Hæc est singularis, & multum no.l.apud eum,qui mandauit,seu cessit actiones, remanent directæ,& iõ ei potest solui,nisi in tribus casibus hic expressis. H.d No. istos tres casus,in quibus impeditur solutio, quam debitor vellet facere cedenti. Materiam huius l. examinaui multum profundè in l.facta.§.si hæres.ff.ad Treb. No.ibi tex.quasi à cliente,&c.ꝙ
1 †debitor videtur quodammodo seruus creditoris. vide Gl.& simile habes no.in l.fideicommis.§.si rem.ff.de le.3. Quærit Gl.
2 quid si concurrat†ille, qui habet directas, & ille qui habet vtiles,quis præfertur? Gl.videtur dicere ꝙ ille,qui habet directas, quod est contra istum text. quia prius præfertur ille qui habet vtiles,nisi denunciet,&c. Ideo distingue:Quandoque actio directa,& vtilis tendunt ad eundem effectum.Quandoque actio vtilis,& directa tendunt ad diuersos effectus,seu contrarios.Si tendunt ad contrarios effectus, tunc præfertur directe. Exemplum in vtili quæ præfertur directæ, quæ competit domino ɔ̃ quem facta est præscriptio, vt l.si quis emptionis. s̃.de præscriptio.triginta annor. Directò enim sibi adinuicem aduersantur. Quandoque directa, & vtilis tendunt ad eundem effectum,vt in casu nostro , directa quæ competit cedenti , & vtilis quæ competit cessionario ad vnum , & eundem effectum competunt : tunc aut ille qui habet vtilem,& causam ab eo qui habet directam, & vtilis præfertur directæ. hic est casus hic. aut non habet causam ab eo , & tunc aut directa competit ei , ad quem negotium principaliter spectat, vtilis verò competit ei ad quem

a ADD.¶Alex.Si delegatio.Istam l.intellige,quando apud eum,qui cessit,aliquid remanet, puta actiones directæ : secus quando nihil remanet, & quia cedens habebat vtiles. Ita intelligit hunc tex.Bar.in l.ex asse,ff.ad Treb.qualiter autem hæc denunciatio debeat fieri creditori per cessionarium , vide Bar.in l.1.in pr.in 11.q.de ope.no.nun.& hic vide Bal.in l.3.s̃.quod me.cã.Istã legem limita secundum Bal. non hẽre locum in concessione facta ex vltima voluntate, quando tunc nullus cedens poterit agere contra debitorem,per tex.in l.si pecuniam,de leg.1.Nam ibi depositarius condemnatus fuit de restituendo debitum depositum extraneo : nam testator cessit iura sua Titio contra depositarium,&hẽs cogitur cedere actionem Titio ɔ̃ depositarium, l.si seruus,§.margaritam,ff.depos.tamen ibi nullo casu hæres cedens agere poterit contra debitorem:imo exceptione repellitur,vt ibi per Ang. No.fin Bal.ibi,qui dicit,quod omnis cedens non pt agere,quia debitor fuit grauatus de restituendo : secus si ab ipso debitore fuit primum legatum, & non fideicommissum. Ita dicit volendo limitare hanc limitationem.Dicit tñ qđ dictum bal.erat menti tenendum.Et hanc legem limita per bal.in l.1. ver.si.2. quæro,quid si procurator,s̃.quando prouo.& ibi verum sententia lata ɔ̃ dominum per debitorem obsit cessionario.Et hanc legem in eo, videlicet quando denunciatum est ne soluat, limitat,procedere in tribus casibus, scilicet ĩ depositario,in possessione inquilini,in salario soluendo, vt in auth.sed iam, & ibi bal.s̃.depositi.Et quid si cessionarius præuenit,tamen finita est instantia.an possit cedens agere? bald.quod non,in l.3.s̃.man.& etiam limita hanc legem non procedere in eo, qui transtulit vtilem actionem in rem, quia nisi interueniat traditio,non enumeratur directa : secus in personali,l.cum tibi, & bal.s̃.de hær.vend.item limita vt in l.prouinciali,§ fi.de ope.no.nun.Fallit et hæc lex,quado negotium re ipsa pertinet ad cessionarium,l.si post constitutam, & ibi Ang.ff.de consti. pecu.nam tunc pfertur vtilis actio directæ, vt ibi.Et dum dicitur hic, partis perceptio, & litis contestiõ æquiparantur, limita per bar.in l.qui hominem,§.1.ff.de sol.cum concord.item adde,qđ in istis trib.præfertur cessionarius cedẽti,nisi cessio fuisset facta ob causam,q̃n non fuisset impleta,l.pacto successorum, s̃.de pac.& ibi no.bald.& dicit ibi Bal.quod est sing.limitatio ad hanc legem,Quid si iuraui soluere Titio,& Titius successit Seio,an si non soluo sim periurus?Vide bar.in l.sed si in hac,ff. de in ius voc.in pr.& not.ꝙ isti tres casus non habent locum in vtili actione in rem,secundum bal.in l.qui tibi,C.de hæred.vel actio.vend.

quem spectat per quandam pœnam, aut econuerso. Primo casu directa præfertur vtili, vt l. qua ratione. §. literæ. de acq. re. do. & ibi no. l. 1. de lo. pub. fru. Secundo casu vtilis præfertur directæ. vt l. in causæ. in fi. de proc. Tertio casu principali, quando vtilis, & directa respiciunt diuersos effectus, tunc nulla alteri præfertur, sed quælibet suum effectum prosequitur. Exemplum in directa, quæ competit domino, & vtili, quæ competit emphyteutæ feudatario, & similibus. Nam dominus præfertur in vendicatione sui dominij directi, & emphyteuta præfertur in vendicatione sui dominij vtilis, vt ff. si ager vec. vel emphyte. pet. per totum. & ff. de superficie. l. 1.

LEX IIII.

1 *Quando procurator est factus ad pecuniam recipiendam, si confiteatur sibi solutam esse, non sequitur absolutio, sed requiritur vera solutio.*

a NON ABSTVLIT. [a] Qui est factus procurator ad recipien-
1 dam pecuniam, alio modo liberare non potest. h. d. no. l. †Not. quando procurator est factus ad pecuniam recipiendam, non sufficit si confiteatur sibi solutam, sed requiritur vera solutio. Aliud enim est confiteri se recepisse: & ideo fac, quod in instrumento dicatur, habuit, & recepit, vel verè dedit, & numerauit.

a ADD. ¶Ale. Non abstulit. De isto tex. vide bar. in l. 3. §. 10. ma. Adde bar. in l. 3. ff. si cert. pet. Ang. in l. nam & nocere, ff. de pac. & bald. & Ang. in l. §. 2. j. ff. de acq. pos. alias, de qua. præs. ibi materiam istam dic, & dic quæ habes per Imol. in l. 4. §. si ex conuentione, ff. de re iud. adde ad hanc l. bal. cons. 303. lib. 1.

LEX VIII.

a NOVATIONVM. *a* Hodie nouatio in dubio nō intelligitur facta, nisi specialiter exprimatur. h. d. Materiam istam dic, vt dixi in l. qui vsumfructum. ff. de verb. obl. in l. pen. ff. de noua. vbi tractaui de materia istius nouationis voluntariæ, quæ fit per stipulationem æquè principalem. qualiter autem nouetur per stipulationem pœnalem, dixi in l. ita stipulatus. de ver. obl. & Cy. hic tractat, & non dicit vnum verbum in ista materia.

a ADD. ¶Barb. Nouationum. Circa istam nouationem vide Lud. Rom. in cons. 119. & in consi. 209. & bar. in cons. 244. inc. Titius promittit mihi illud, quod alias det. dat, quod nō est nouatio, sed est fideiussio. allegauit l. si. de noua. vide ibi bar. Paris. Nouationum. An ista lex habeat locum in delegatione, vide Ias. in l. singularia, ff. si cer. pet.

¶De solutionibus, & liberationibus. Rub.

LEX VIII.

a VSVRAS. *a* Tene menti istum textum, quod quis non potest co-
b gi, quod debet in vno loco, soluere in alio, nisi ex causa. [b] Causas autem enumerat Gl. quam vide.

a ADD. ¶Ale. Vsuras. Hanc l. alle. bar. in l. 5. §. fi. ff. de ver. ob. & vide quod no. dixi post bar. in l. 1. ff. de eo quod cer. loc. & bal. hic.

b Claud. Ex causa. Hoc dicit notab. & singulare bald. in l. qui Romæ, in princ. ff. de verb. ob. & refert ibi Alex. in fin.

LEX XVIII.

INQVISITIO. In generali sermone non continetur persona loquentis. h. d.

LEX XXIIII.

CVM PRO PECVNIA. Nō debet quis petere id, cuius contrarium non esset postulaturus. h. d.

¶De acceptilationibus. Rub.

LEX I.

IAM TIBI. Pupillus cum authoritate tutoris, potest per acceptilationem liberari. h. d.

LEX II.

SI DONATIONIS. Per Aquilianam stipulationem, & acceptilationem insequutam, omnis tollitur obligatio, nisi per restitutionem restauretur. h. d. hæc lex.

¶De euictionibus. Rub.

LEX I.

1 *An sumptus, quos facit emptor in lite, à venditore illos recuperet.*

EMPTOR. Venditor hereditatis nō tenetur de euictione rerum singularium, nisi specialiter se ad hoc
1 adstrinxit. H. d. hęc not. l. & est menti tenenda. †Circa hāc legem Gl. quærit vnam quæstionem. vtrum
a sumptus quos emptor facit in lite, à venditore recuperet. *a* Bñ de emptore hæreditatis, si quidem facit expensas in lite rei singularis, illos sumptus non repetit, vt hic. sed si faceret expensas in lite dictæ rei, tunc est dubium. Finaliter Gl. determinat hic, quod si quidem potest agi pro re principali ad interesse, puta quia euictio est sequuta, tunc repetit etiam sumptus. Si autem non posset agi, quia euictio non est sequuta, tunc non potest repetere sumptus, vt j. eod. l. si status. in fi. hoc est verum, nisi sint promissæ, vt l. venditores. ff. de verb. obl. Ego ibi examinaui hunc articulum, & teneo contra istam Gl. videlicet quod sumptus posset repetere. primò per id, quod no. in l. stipulatio ista habere licere. in gl. magna. vbi dicitur, quod ista stipulatio ad expensas committitur, sed venditor tenetur emptori habere licere, vt l. emptor. in fi. ff. de act. emp. ergo, &c. Preterea, venditor tenetur statim mota lite emptorem defendere. ff. eod. l. si plus, vel minus. §. mota. q. Sed ille qui tenetur ad aliquem defendendum, si non defendit, tenetur ad interesse, vt l. cum quærebatur. iudic. sol. ergo, &c. Et ex hoc apparet responsum ad omnia, quæ gl. hic dicit. Nam fateor, quod non agitur tanquàm re euicta, sed agitur tanquàm de defensione non facta ad interesse. Item non potest dicere, quod emptor gesserit negotium suum, imo gessit negotium vēditoris, cùm ipse teneatur defendere. non ob. j. eod. l. si status. vt ibi dicam. & plenius dic, vt dixi in l. venditores. de verb. obl.

a ADD. ¶Ale. A venditore recuperet. Quando venditor teneatur ad expensas emptori, in causam euictionis, addit tamen quod lite pendente emptor non potest petere sumptus à venditore, secundum bal. in l. cum testamento, s. de testa. man. sed bar. hic reprobat, ideo forte non procederet sententia bald.

LEX II.

QVONIAM. Donator non tenetur de euictione, nisi promiserit. h. d. Quærit Gl. hic, & distinguit, vtrum donator teneatur de euictione. quam vide, & nota. Similem Gl. habes in l. Aristo. ff. de do. & dic vt ibi.

LEX III.

a QVI REM. *a* Antequam res euincatur, non potest emptor contra venditorem habere regressum. H. d. hoc verum, nisi in casibus. quod dic, vt in Gl.

a ADD. ¶Alex. Qui rem. Probatur in l. j. §. si postulatus, de præt. stip.

LEX IIII.

SI PRAEDIVM. Datio in solutum similis est emptioni, & simili modo de euictione agitur. hoc dicit. vt vidistis in l. libera. s. de sentent.

LEX V.

EX HIS PRAEDIIS. Hæc est bona l. & menti tenenda. Antequàm res tradatur, vel precium soluatur, potest emptor petere, vt pignoris obligatio dissoluatur. H. d. & est bona lex.

LEX VI.

a NON DVBITATVR. [a] In contractu emptionis debetur euictio, etiam si non promittatur. Hoc dicit. & bonum casum habet multum.

a ADD. ¶Barb. Non dubitatur. In mā euictionis, vide Lud. Rom. in consi. 258.

LEX VII.

AVTHORE. Sufficit quod denuncietur principali, licet fideiussor ignorauit. H. d. hæc bona l.

LEX VIII.

1 *Venditori nescienti litem motam, est denunciandum.*

a EMPTOR FVNDI. *a* †Emptor de euictione non agit si non
1 denunciauit, vel contumax fuit, vel si per iniuriam iudicis con-
b demnatur. H. d. Quærit Gl. [b] nunquid si venditor sciuit, an ei debeat denunciari. Gl. hic videtur dicere, quod non. idem in cap. eum qui certus. de re. iur. lib. 6. Dixi tibi hoc anno contrarium. nam in denunciatione, quæ continet nudam notificationem, procedit illa regula, eum q certus, &c. vt l. prima. in fi. ff. de act. empt. de petit. hæred. l. item veniunt. §. petitam. Sed ista denunciatio continet aliquid, scilicet inuitationem ad aliquid faciendum, scilicet quod veniat ad defendendum, seu quod liti assistat, vt l. 1. s. de peri. & comm. rei ven. & ibi dixi. & s. e. l. si parentes. & l. empti.
c vnde requiritur ista notificatio, [c] vt l. denunciasse. ff. de adulte. Licet enim sciam litem esse motam: tamen ego nescio si tu velis, quod veniam ad defendendum, vel ad assistendum liti. forte tu confidis tantum de te, quod sufficit.

a ADD. ¶Ale. Emptor. Adde bar. in l. qui absente, de proc. & adde quod etiam qui recipit rem in solutum, debet denunciare, l. libera, vbi gl. & bar. s. de sen. adde an debeat habere dilationem ad denunciandum, Io. And. in tract. de dila. in addi. in prin. & quod venditori scienti litem motam fit denunciandum, tenet Io. and. in addi. ad Spec. in tit. de empt. & vend. §. fin. vbi alleg. tex. in fi. in l. si parentes, j. eodem.

b Alex. Quærit gl. Vide Mod. in c. fi. de emp. & ven.

c Alex. Notificatio. Idem tenet Spec. de emp. & vend. §. fi. in fi.

LEX IX.

SI CONTROVERSIA. Si fit denunciatio, & res euincitur, de euictione agitur: secus si non euincatur. H. d.

LEX

LEX X.

SI FINES AGRI. Quod per actionem finium regundorum euincitur, in actione ex empto pro euictione venit: secus si non euincatur, sed ex alia causa per iudicem adiudicetur. h.d.

LEX XI.

EXCEPTIONE. Quem de euictione tenet actio, etiam tanquàm fideiussorem, eundem agentem repellit exceptio. h. d. Not. secus in hærede fideiussoris, vt videbitis j. eo. l. fi.

LEX XII.

SIVE IN LIBERTATEM. Etiam antequàm res euincatur potest ad interesse agi, si hoc agatur. h.d.

LEX XIII.

a SI OB CAVSAM. *a*Si venditio fiat à iudice pars obligatur de euictione, & ideo eum agentem repellit exceptio. h. d. Not. quod iudex facit, pars facere videtur. Simile vidistis supra si in cau. iud. l. j.

a ADD. ¶Ale. Si ob causam. Adde Bar. ad hanc, l. meminerint, s. vnde vi. No. quod facit iudex, pars facere videtur. Limita per l. à diuo Pio, §. si emptor, de re iu. & quod ibi habetur, nam in proposito ibi licet pars non possit recedere à contractu venditionis, tamen iudex potest. Secundo, & magis propriè, ad hanc limitationem, secundum bal. in l. instar, de iur. fis. lib. 10. & per Ang. in repe. §. ex non scripto, inst. de iur. natura. vbi tenet quod tunc factum iudicis reputetur factum partis, quando illud clauditur sub administratione iurisdictionis: alias secus, quod no. Item ad istam adde quod no. bal. in l. ordo, & quod dixi in vers. modo quæro, de execu. rei iud. & adde, quod dixi secundum Ang. addendo bal. hic per istum tex. qui etiam limitat in facto iudicis, qui certe processit, & facit ad no. quæstio. bal. in l. 1. in ver. & hoc facit ad quæstionem, s. si seruus extero.

LEX XIIII.

SIVE POSSESSIO. Quem de euictione tenet actio, tanquam hæredem principalis, eundem agentem repellit exceptio. h. d. Secus est in hærede fideiussoris, vt j. eo. l. fi.

LEX XVI.

SVPER EMPTI. Re euicta agitur de euictione ad interesse precij, fructum, vel meliorationum. h.d.

LEX XVII.

SI CVM QVAESTIO. Re euicta per sententiam agitur ad interesse: secus si sponte restitueretur.

LEX XVIII.

SI STATVS. Si emptor succubuerit, regressum de euictione habet: secus si obtinuerit. h. d. Quod hic dicit ad venditorē nō posse reuerti, quando obtinuerit, non intelligas actione ex empto, quasi res sit euicta: sed actione ex empto, quasi res non sit defensa, sicut dixi s. eo. l. j.

LEX XIX.

SI OBLIGATA. Emptoris præscriptio, prodest venditori. h.d.

LEX XX.

SI PARENTES. Re euicta agitur de euictione, etiam contra a venditoris hæredes. [a] nec ex eorum persona potest in integr. restitutio impetrari. h. d. No. tex. ibi, nec vobis, vt defendatis, &c. ad illud, quod dixi in l. emptor. s. eo. tit. modum denunciandi dicam vobis j. l. proxi.

a ADD. ¶Ale. Hæredes. Istam l. cum duabus seq. all. Bar. in l. ciuitas. ff. si cer. pet. & Bar. in l. stipulatio ista, in prin. de ver. ob.

LEX XXI.

EMPTI. Etiam si post longum tempus res euincatur, de euictione agitur, si fuit legitimè denūciatum. h. d. Circa l. nostram a quæro de forma *a* huius denunciationis, quam emptor debet facere venditori. resp. Primò debes facere venditorem certum, quod lis est mota tibi, vt s. eo. l. si cum quæstio. & ideo puto, quod debeas sibi ostendere libellum in publicam formam, & ei copiam dimittere: aliàs enim ipse non redditur certus, quod lis mota fuerit. quare enim ipse hoc tibi credere debet. qua certioratione facta debes ei denunciare, vel protestari, quod veniat ad defendendum. Ista autem verba, quib. verbis vis componere, vel secundum formam l. j. s. de peric. & commo. rei vendi. vel secundum formam legis præcedentis, vel secundum formam l. j. & l. cum successores.

a ADD. ¶Ale. Forma. Tene menti hanc formam denunciandi. Idem dicebat Bart. in l. non solum, §. morte, de ope. no. nun. Adde quod no. in c. fi. de empt. & vend. & cle. causam. de electio. quod no. Bar. ibi dixi post Imo. in l. 2. in fi. ff. so. ma. Et de hac forma vide bal. in l. si cum quæstio. s. eo. & ibi tenet contra Bar. & ibi Bar. Fallit quod no. Bar. in l. j. in 11. q. de ope. no. nun. & vide bal. in l. libera, s. de feu. & Bar. in l. qui alienam, s. de proc. & bal. in l. emptor, s. eo. vbi tenet contra Bart. ibi. Et hic adde pulchre Ang. & Imo. in l. cum ex causa. de ver. ob. Cum Bar. concordat Ang. & Imo. in l. cum executione, §. in solidùm. de verb. obl.

LEX XXII.

CVM TIBI. Ex stipulatione de indemnitate potest agi, cum id pro quo res est obligata, fuerit solutum. h.d.

LEX XXIII.

CVM SVCCESSORES. Re euicta agitur de euictione si fuit denunciatum, vel si non potuit reperiri, cui denunciaretur. h.d.

LEX XXIIII.

* SI POST PERFECTAM. Quando euictio imminet * in limine contractus, emptor non cogitur ad soluendum precium,
a nisi sibi caueatur idoneè. [a] h. d. hæc no. l. opp. ff. e. l. emptori. vbi venditor non tenetur cauere de euictione. sol. est verum, nisi in limine contractus euictio immineat. Quero, vtrum debeat præstari satisdatio pro illa euictione, quæ ex illa causa tantum immineat, an generaliter? gl. hoc non firmat. Finaliter doc. videntur velle, quod generaliter per l. fi. de rescin. ven. & tene menti hanc l. Ex hac enim l. sunt factæ mille malitiæ, nam supponit emptor quendam qui litem mouet, vt possit habere fideiussorem de euictione, quid enim tunc fiet, quando venditor fecit hoc fieri malitiosè, ab emptore. Certè compellitur emptor iurare, quod per calumniam non facit sibi mouere litem, & eodem modo compellitur iurare ille, qui eam mouet, vt s. depositi. l. j.

* ADD. ¶Claud. Istud limitat imol. in l. à diuo Pio, §. si post, ff. de re iud. non procedere quando pretium soluendum esset alij quàm venditori, quia tunc omnino cogitur soluere. Sed ibi Alex. tenet contra. Et ad materiam huius l. vide cautelam pro emptore per Cæpol. cautel. 134.

a Ale. Idoneè. Vide in l. à diuo Pio. §. si post. de re iu. No. quod vbi imminet euictio in limine contractus, debet præstari fideiussor, adde quod no. Bar. in l. habitationem, §. fi. per istum tex. de pericu. & commo. rei vend. & quæ dixi per ipsa iura in l. commodare, cum seq. ff. comm. post Bar. Si autem venditor sciuisset rem esse alienam incontinenti, potest ante euictionem conueniri. Tex. est sing. in l. si seruus quem, in fi. de actio. empt. & gl. in l. 3. s. eod. & bal. post Bar. in l. j. §. stipulatio, de præt. stipula. & bi etiam ponit omnes casus, in quibus cauetur de euictione, & vide no. quæst, per bal. in l. familiæ, la j. s. fam. ercisc. quando euictio venit à patre, an ego tenear si imminet euictio in limine contractus, collige ex notatis per bal. in l. 1. s. de bo. mater. & vide ibi bal. qui ponit, an si non offeratur fideiussor in casu huius l. emptor teneatur ad vsuras precij non soluti dic vt per Io. Andr. in add. spec. in tit. de emptio. & venditio. §. si prima additio. Et an si via sit obuiandi fraudib. de quibus in hac l. vide Ioan. Andr. eod. tit. præallega. in §. j. vers. primo autem, in addit. incip. facile ergo erit.

LEX XXVI.

SI QVIS TIBI. Re perempta non timet venditor periculum euictionis. h.d.

LEX XXVII.

a SI FVNDVM. *a*Qui emit rem alienam scienter, non habet regressum de euictione, etiam ad precium, secus si ignoranter. * hoc dicit.

a ADD. ¶Si fundum. Vide l. emptor, §. fi. de ac. emp. & gl. Ang. Bar. & doct. in l. si familiæ, s. fam. ercisc. & gl. & bal. in l. non dubitatur, s. eo. & hic.

* Claud. Ignoranter. Quod dicit gl. quando fecisset emptor sibi repromitti de euictione, vide pro limitat. glo. in c. imperialem. verb. actione, de prohib. feud. alien. per Federic. & ibi doct. Bart. in l. cum vir. ff. de vsucap. bal. in c. j. §. ad hæc. de pac. iuram. firm. Aret. in l. qui Romæ. §. fi. de verb. obl.

LEX XXVIII.

EMPTORI. Emptor potest se defendere, etiam ex iurib. venditoris. h.d.

LEX XXIX.

SI PERMVTATIONIS. In contractu permutationis re euicta denunciatione solenniter facta, agitur de euictione. h.d.

LEX XXX.

a NON EX EO. *a*Bona fides præsumitur, nisi probetur contrarium. h. d. De hoc dic, vt in l. cum quærebatur. s. vnde vi.

a ADD. ¶Ale. Non ex eo. De hoc per gl. & Inn. in c. vigilanti, de præscri. & hic quando non habet titulum reprobatum à iure, secundum bar. not. in l. quem admodum, j. de agri. & censi. lib. 11.

LEX XXXVII.

HAEREDEM. Quem de euictione tenet actio, vt fideiussoris hæredem, eum agentem non repellit exceptio. h. d. hæc singularis l. Et est casus, quem nescio alibi. Rationem autem huius l. inuestiga per te. Tangitur per gl. ff. de le. j. l. & quidem.

¶Creditorem euictionem pignoris non debere. Rub.

LEX I.

1 *Vendens rem tanquàm tutor, vel curator, licet non teneatur de euictione, tenetur tamen se ostendere talem legitime.*

CVM

CVM IVRE. Qui vendit rem iure creditoris, ad hoc tenetur, vt doceat se creditorem aliis potiorem: aliter de euictione nõ tenetur, nisi expresse promiserit, vel in dolo fuerit. h.d. cum l. seq. Op.s̃.ti.j.l.non dubitatur.sol.quandoq; quis vendit rem, vt suam, & tunc de euictione tenetur, etiam si nil dicat. Quandoque quis vendit rem non vt suam, sed vt alienam, & creditor tunc non tenetur de euictione, sed tenetur ad hoc, vt doceat se creditorem aliis potiorem, quod tene menti. Ex hoc ego dico,
1 † ꝙ quando aliquis vendit rem tanquàm tutor, *a* vel tanquàm
a procurator, ꝙ licet non teneatur de euictione, tenetur tamen se docere tutorem legitimum, vel procuratorem legitimum, per hanc legẽ, quod perpetuò tene menti, quia allegaui milies.

a ADD. ¶Ale. Tanquam tutor. No. quod tutor, vel procurator non tenetur de euictione, & vide istum text. not. Bar. in l.fi.§.& si præfatam, s̃. de iure delib. licet aliqui dicunt ipsum non bene dixisse, & adde Bar. in l. procurator, qui pro euictione. ff. de procu. & in l.j. ff. de prætor. stipu.

¶De patria potestate. Rub.

LEX I.

a SI. FILIVM. Libertas à patria potestate præscribitur longo tẽpore. h.d. in summario.

a ADD. ¶. Ale. Si filium. Et de intellectu huius l. & gl. vide Bar. in l.2. s̃. si aduer. rem iud. & in l. post mortem, ff. de adop. An iudęi, & Saraceni habeant filios in potestate, vide post Bar. in l. item in potestate, ff. de his qui sunt sui, vel alie. iur. & qualiter probetur patria potestas, vide bal. in l.3. ff. so. ma.

LEX IX.

NEC FILIVM. Contra negantem se filium est imposita pœna per senatusc. & sunt introductæ actiones præiudiciales, & pater cogitur alere filium maiorem triennio, minorem autem
a triennio cogitur mater lactare. *a* h.d.

a ADD. ¶Ale. Mater lactare. Not. quod mater cogitur lactare filium vsque ad triennium, adde quod legitur in c.fi. de conuer. infidel. & in l.j. s̃. de infa. Fallit nisi mater esset ita nobilis, cui esset verecundia, argu. l. nepos Proculo, ff. de ver. sign. vel quia esset paupercula, vt quia vellet lactare extraneos causa lucri, l. sed & si hæreditas, cum ibi scriptis, ad exhib. & quod ibi dicitur, intelligas etiam patre inuito, l.2. in pr. cum gl. in vers. iusta causa, de lib. exhib. vide per Mod. in l. si cum dotem, §. sin autem in sæuissimo, in tex. ibi, omnem talem mulieri, &c. vbi habes no. quod mater de dote tenetur alere filium, ꝙ no. & bal. in l. alimenta, s̃. de nego. gest. & gl. hic in ver. nomine, & Bar. hic & bal. in l. sed & si, §.j. ff. ad exhi. vbi hanc l. limita, quòd mater non tenetur propter inopiam, & necessitatem laborandi, & Bar. in tract. alimen. & in l. si quis à lib. §. si mater, ff. de lib. agn.

¶De adoptionibus. Rub.

LEX X.

a CVM IN ADOPTIVIS. *a* Datus in adoptionẽ alicui ex ascendentib. eis solis ex testamẽto. & ab intestato succedit, vt su⁹: datus vero extraneo ex testamento capit quantum ei relinquitur, & non vltra, ab intestato succedit vt suus, succedit etiam patri naturali. Item per emancipationem omnia iura adoptionis tolluntur. h.d. tota ista lex.

a ADD. ¶Alex. Cum in adoptiuis. Et ista l. & §, admonemus, & §. at hi qui, allegantur in gl. dum dicitur filium datum in adoptionem auo materno, non posse patri legitimo, & naturali ab intestato succedere, sunt correcti per auth. de hære. ab intestato, §.1. ibi, siue suæ potestatis, siue sub potestate sunt constituti, & no. tenet Math. de Ma. in tract. suo de succes. ab intesta. in pr. & 2. art. pr. & addit. §. nullla vero, in d. auth. per quem videtur esse concepta ista l. in casu econuerso ad primum s̃. dictum.

¶De emancipationibus liberorum. Rub.

LEX I.

1 *Creatus notarius ab vna ciuitate, vbique potest conficere instrumenta.*

SI LEX. Hic est bonus casus. Qui habet iurisdictionem ex lege municipali, potest eam exercere inter volentes; etiam non subditos, & vires habebit apud omnes. h.d. Tene menti hanc le
1 gem. † No. arg. ꝙ notarius creatus *a* authoritate communi vni⁹
a ciuitatis, potest facere instrumenta in alia ciuitate, quæ vires habebunt in omni loco. Facit etiam ꝙ si forensis facit hic testamentum secundum formam statuti huius ciuitatis, ꝙ valet. Facit etiam ad multa alia, quæ examino plenè in repet. l. cunctos populos. de sum. trin. & fide cath.

a ADD. ¶Ale. Adde Bar. in l. nec ei. §. eorum, in fi. ff. de adop.

LEX IIII.

a NEC AVVS. *a* No. ꝙ beneficia non conceduntur cum alteri⁹ iniuria, vt l.ij. §. merito. ff. ne quid in loco publ. Quęro vtrum in casibus illis, in quib. potest pater cogi emancipare filiũ, an eisdẽ casibus econuerso cogatur filius retinere, vel recipere emancipationem. gl. hic tenet quod non. Item in auth. quib. modis natur. effici. sui. §. generaliter. In contrarium videtur text. in l. quidam cum filium. ff. de verb. obl. & ibi dixi.

a ADD. ¶Ale. Nec auus. Adde bal. in l. quamuis, s̃. de fideic. Paris. Nec auus. Vide Ia. Bel. in tract. de quæst.

LEX V.

1 *An infans possit legitimari.*

IVBEMVS. Parentes possunt emancipare filios absentes impetrato rescripto principis, & eorum accedente consensu, nisi essent infantes, quorum consensus requiritur. h.d. hæc bona l.
a Et fui interrogatus[a] à quodam magno aduocato de Tuscia de
1 tali quæstione. † Bastardus infans fuit legitimatus, nunquid valeat talis legitimatio, cum eius consensus non interuenerit? Videtur, ꝙ non, nisi eorum interueniat consensus, vt in auth. quib. mod. nat. effi. sui. §. illud tamen. Ego respondi, ꝙ illud debet intelligi secundum determinationem huius l. nisi sit infans, per istum tex. quem no. bene & signa.

a ADD. ¶Alex. Interrogatus. Hanc l. alleg. Bar. in l. imperium, in primo gradu misti imperij, ff. de iur. omnium iud. in vers. fuit interrogatus, & ad Bart. hic. adde bal. in con. suo incipien. præsupponitur, quod dictus Comes Sabaudię, adde Ang. de Aret. institu. de adopti. §. fi. & hic adde Bart. in l. inuiti, ff. de his qui sunt sui, vel alie. iur. per Ang. in disputa. sua, nobilis quidam genere, & Flo. de S. Pet. in quadam dispu. per bal. in auth. præterea, de natu. lib. & no. casum, in quo illegitimus potest legitimari sine consensu suo. Adde bonum casum etiam, in quo filius inuitus potest legitimari, scilicet in casu, quo filius occultet in arcam suam concubinam quam pater suus vellet in vxorem ducere, text. in auth. quibus modis natu. effi. legi. §. licet, adde And. Sic. cons. 6. lib. 2.

¶De ingratis liberis. Rub.

LEX VNICA.

FILIOS. Filij si sunt ingrati, reuocãtur in patriã potestatẽ. h.d.

¶De postliminio reuersis & redemptis ab hostibus. Rub.

LEX III.

CVM COGNATOS. No. ꝙ quando dubitatur an aliquis sit viuus, vel mortuus, non potest adiri hæreditas, sed interim datur curator bonis. Idem dicit l. sequens, licet dum dubitatur, an viuat aliquis, vel sit mortuus, nihil interim potest fieri. De quo in l. ab hostibus, ex quibus causis ma.

LEX IIII.

a NEC NOS. *a* Hæreditas eius, de cuius morte dubitatur, non potest adiri, quod not. &c.

a ADD. ¶Ale. Nec nos. Vide Bar. in l.j. s̃. de pac. & vide no. bal. in l. aut qui rem, s̃. de sacrosanct. eccl.

LEX VI.

CVM ET POSTLIMINII. Glo. in l. obsignatione. s̃. de sol. quærit vtrum oblatio, & depositio facta ab alio, non à debitore, liberet debitorem. gl. non determinat. Habetis casum hic, ꝙ sic, vt l. qui decem. §.j. ff. de sol.

LEX XVII.

a LIBER CAPTVS. *a* Nota casum, & videtur mihi, quod Gul. de Cug. inter alia alleg. hanc legem, ꝙ si pater soluit pecuniam pro redimẽdo filio capto à latrunculis, videtur quod post mortem patris fratres possunt computare in portionem eius. Hæc l. facit, ꝙ non. Gul. tractat in l. frater à fratre. ff. de condi. inde. Sed si pater soluisset condemnationem pro filio delinquente, tunc puto, quod esset aliud, vt plenè dixi in l. Stichus. ff. de pecu. leg.

a ADD. ¶Alex. Liber captus. Est singu. secundum bal. in l. alimenta. s̃. de nego. gest. Quid in fratre, vide Bar. in auth. si captiui. C. de epis. & cle. & hanc l. no. bal. in d. l. alimenta, quod si mater redimat filium, & protestetur, quod non intendit donare, contrarium tenent in auth. si captiui.

¶Quæ sit longa consuetudo. Rub.

LEX II.

1 *Populus Romanus, an hodie possit facere legem generalem adscriptam, & expressam.*
2 *Debemus sequi quod populus Romanus facit ex certa scientia, consuetudinem inducendo.*
3 *Argumentum de pacto ad statutum, vel consuetudinem quomodo procedat.*
4 *Consuetudo quid sit, & quas vires habeat.*
5 *Differentia inter legem communem, & consuetudinem.*
6 *Quæ sit differentia inter consuetudinem, & legem municipalem.*

7 *Si eſt factum ſtatutum de caſu deciſo per conſuetudinem, quo iure agendum erit pro illo caſu, an conſuetudinis, an ſtatuti.*
8 *Si quis propoſuit condictionem ex conſuetudine, & non probauit conſuetudinem, ſed ſtatutum, vel econtra, an obtineat.*
9 *Differentia inter conſuetudinem, & ſtylum.*
10 *Quæ ſit differentia inter conſuetudinem, & mores.*
11 *Conſuetudo, & præſcriptio quomodo differant.*
12 *Requiſita ad inducendam conſuetudinem. Binus actus dicitur frequens.*
13 *Conſenſus totius populi, vel maioris partis, requiritur ad conſuetudinem inducendam.*
14 *Conſenſus totius populi, vel maioris partis, quomodo colligitur.*
15 *Temporis diuerſitas requiritur, vt inducatur conſuetudo.*
16 *Tempus diuturnum ſiue longum, quod dicatur.*
17 *Quare tempus diuturnum requiritur ad inducendam conſuetudinem.*
18 *Certa pars populi ciuitatis, poteſt ex ſua parte conſuetudinem inducere.*
19 *In conſuetudine inducenda, an requiratur actus iudiciarius.*
20 *Quod poſſit induci conſuetudo ſine contradictione.*
21 *Conſuetudo, an induci poſſit per errorem.*
22 *Per conſenſum coactum, an inducatur conſuetudo.*
23 *Si iudex iudicauit plures contra legem, præſente maiore parte populi, & lõgum tempus ſit elapſum, an conſuetudo ſit inducta inter omnes.*
24 *Conſuetudo an inducatur ex ſententiis, quæ nõ ſunt mandatæ executioni, & longum tempus ſit elapſum à tempore pronunciationis earum.*
25 *Ex ſententia arbitrorum, quando inducatur conſuetudo.*
26 *Sententiæ latæ inter non ſubditos, quando poſſint cõſuetudinem inducere.*
27 *Per ſententiam reſciſſam, quando conſuetudo induci poſſit.*
28 *Conſuetudo inducta, qualiter in iudicio deducatur.*
29 *Conſuetudo quando debeat in libello allegari.*
30 *Conſuetudo probatur per duos teſtes.*
31 *Qualiter debet probari conſuetudo.*
32 *Teſtes probantes conſuetudinem, quomodo deponere debeant.*
33 *Iudex nõ debet ſupplere defectũ probationis in vim agẽdi, nec in vim excipiendi.*
34 *Quando pro conſuetudine, quandoque fuit iudicatum, quandoque contra, an ex prioribus ſententiis erit inducta conſuetudo.*
35 *Si ad probandum conſuetudinem producuntur quatuor teſtes, quorum duo deponunt ſic actum, A. & B. præſentibus, alij P. R. præſentibus, quod non probatur conſuetudo.*
36 *Si bis contra legem eſt iudicatum præſente maiori parte populi, tamen reperitur quòd aliquis contraxit, an conſuetudo erit inducta, quod ſic.*
37 *Conſuetudo quando liget infantes, & furioſos.*
38 *Clerici, quando ligentur conſuetudine laicorum.*
39 *Stante conſuetudinis diuerſitate actoris, iudicis, & rei, quæ erit ſeruanda.*
40 *Si populus vtitur contra conſuetudinem, an erit interrupta.*
41 *Statutum, vel conſuetudo ciuitatis, quando vẽdicet ſibi locum in caſtris ſibi ſubiectis.*
42 *Conſuetudo ciuitatis, an habeat locum in caſtris ciuitati vnitis.*
43 *Si euenit caſus ſimilis pro parte legi ſcriptæ, & pro parte contraria conſuetudini, quod ius attenditur.*
44 *Quando vtrunque ſimile procedit pariter per omnia.*
45 *Conſuetudo, quando ſit ſeruanda, & quando non.*

CONSVETVDINIS. in rep. huius l. ĩ. ſcriptũ ordinẽ ſeruabo, qa primò ꝯtinuabo materiã ad p̃cedẽtia, & ſic ſec. Azo. in ſumma. dictũ eſt s̃. de iure ſcripto, ſeqtur videre de iure nõ ſcripto. ar. inſt. de iure natur. §. ꝯſtat. iõ ponit hic hãc rubr. ar. de iur. nat. §. ex nõ ſcripto. ſecũdò diuido legẽ in 2. partes, in quarũ prima Imperator ꝯſuetudinis authoritatẽ extollit. in ſecũda eã limitat, & reſtringit. ſecũda ibi, verũ. tertiò ſic ſumma ſec. Azo. Io. & gl. ꝯſuetudo ſpãlis certi loci, in eo loco vincit legẽ cõem, & gñalis generaliter: nõ ãt ſpãlis generaliter in quolibet loco. venio ad quartũ, ſ. ad caſum in terminis, quẽ ponas in genere, & in nube, & in qualibet parte. Lege p̱ te ipſum, qa facilis eſt. Venio ad quintũ, ſ. ad notabilia, q̃ duo colligas p̱ te ipſum, vt s̃. patet in diuiſione legis, & in caſu ſummario. Venio ad ſextũ, ſ. ad materiam, huius l. q̃ eſt ſubtilis, & profunda, & prolixa: ſed eam q̃ commodius potero, reducã ad ꝯpendium. Et primò expediã apparatũ huius l. per decẽ ꝯ̃ria, & q̃dam q. in ea formatam ĩ. tractabo. Demum veniam ad materiam prolixiorem huius l. & eã per quæſtiones expediã. Vltimò diſtinguendo, in ea ꝯcludã, & ero br̃ expeditus, & certe apparatus exponit finẽ huius l. 3. modis, teneas quẽ vis. primò vro legẽ ſic exponas. conſuetudinis, vſuſq; longæui, i. cõſuetudinis inductæ ab vſu longæuo, tanq̃ à cã mediata, & remota vt ĩ. dicam, ſec. Petr. & ſic patet, ꝙ prima gl. huius l. q̃ fuit Irne. eſt falſa. ibi, verũ, i. pro ſed. Itẽ ibi in fi. aut legem expone legem, ſ. communem generaliter, i. conſuetudo generalis certi loci, ſec. Azo. & gl. Alias 2. expoſitiones, q̃ ſunt in apparatu, vide per te ipſum, quia ſunt claræ. Op. gl. primo loco de principio huius l. ad finẽ. ad quod reſpondet primò, ſec. Bulga. quod principium aſſerat in genere finis in ſpecie veter, & ſic deroget in pr. nõ abroget. ff. de ver. ſig. l. derogatur. quod non eſt bene tutum, cum debeamus correctionem legum particulariter, & generaliter euitare, vt l. præcipim⁹. in fi. s̃. de app. & in aut. qui. mo. na. effi. ſui §. trib. coll. 7. cum ſim. ſec. Io. ſecundum hanc cõtradicimus, vt patet ff. ad Tert. l. j. §. qui operas, ergo malè, quare gl. ſoluit 2. mõ videlicet quod principium l. loquatur de conſuetudine, quę eſt ſecundum ll. finis verò de illa, quæ eſt ꝯ̃ l. q̃ ſolutio nõ eſt bene tuta, cũ tota iſta lex loquatur vniformiter de eadem cõſuetudine, vt patet ex aduerſatiua, & continuatiua ibi, verũ, &c. ar. ff. de leg. j. l. apud Iulianum. §. fi. & de teſt. l. hæredes palam, §. ſed & ſi notam. & quod no. ff. de do. l. 2. crica pr. & l. & elegãter. ff. de dolo. quare gl. ſoluit 3. mõ ſec. Io. qđ principium loqtur de ꝯſuetudine generali, q̃ gñal'r vincit ll. vel ſpãli, quæ ſpecialiter. finis verò de ſpeciali, quæ vincit generaliter. facit, quod ſtatim dicam in ſolutione ſequentis cõtrarij. ſecundò op. gl. ad fi. huius l. de l. de q̱b. in fi. ff. de le. ſo. multis modis. Primò ſec. Plac. ꝙ d. l. de quib. loquitur, ſecundum tẽpora antiqua, ſecundum quæ populus Rom. poterat facere legem generalem, ergo & conſuetudinem generalẽ contrariam legi, & illam contrariam legem tollentem. hæc lex loquitur, ſecundum tempora moderna, ſecundum q̃ populus Rom. non poteſt legem generalem facere, ergo nec conſuetudinem contrariam illam vincentem. ad hoc s̃. de vete. iur. enucl. l. j. §. cum enim. & de legib. l. fi. Inſt. de iurę natura. §. ſed quod prin. & ff. de ori. iur. l. 2. §. nouiſſimè. & de conſt. prin. l. j. in pr. quod non videtur bene dictum, quia ſecundum hoc d. l. de quib. eſſet derogatum, ſeu abrogatum, per l. ſeq. quod in caſu dubij dicere non debemus, vt dixi in ſo. ꝯ̃ præcedentis. p̃terea, Gul. de Cug. in d. l. de quib. illud impugnat, & aliter fatetur, quod in principem tranſlata eſt poteſtas ꝯdendi legem expreſſam, & ſcriptã: nõ autem ꝯſuetudinariam, q̃ in eum non potuit transferri, cùm procedat ex tacito conſenſu, ar. ff. ad Treb. l. ſi patroni. §. q̱ fideicõmiſſariam, & ſic dicit hodie populum Rom. poſſe facere cõſuetudinem generalem, cum poteſtas ipſius l. conſuetudinariæ inducendæ non ſit tranſlata in principem, & ſecundum hoc d. l.
1 de quib. hodie remanet in ſuo ſtatu. † quod placet Mart. Sili. vbi dicit hodie populum Rom. legem poſſe facere generalẽ, ſcriptam, & expreſſam, de quo hic non inſiſto, qm̃ plenè eſt tractatum in l. fi. s̃. de legib. & ꝯſtitutio. Sed ꝯ̃ p̃dicta inſtatur, nã nõ debemus ſequi, qđ populus Rom. fecit, ſc. vtendo morib. ꝯ̃ l. ſed quod facere debeat. ſ. vtẽdo lege communi, vt l. pe. ff. de iuſt. & iur. & l. ſed licet. ff. de of. præſi ſed gl. ibi, & inſt. de ſatiſd. §. fi. ſic reſp. & bene videlicet, ꝙ nõ debemus ſeq̱ illud, quod populus Rom. facit perperam & erroneè, vt in ꝯ̃riis, & l. qđ non rõe. ff.
2 de legi. † ſed bene ſeq̱ debemus illud, qđ populus Rom. ex certa ſcientia fecit, ꝯſuetudinem inducendo, vt d. l. de quib. Rõ, qa Roma eſt cõis patria. ff. ad mun. l. Roma, & eſt caput Mundi, ſic aliæ ciuitates debent ſequi ipſius cõſuetudinem, nõ ãt ipſa aliarum ciuitatum, vt d. §. fi. inſt. de ſatiſd. & l. 1. §. 2. §. ſed & ſi quæ. C. de vete. iur. enucle. vnde illud vulgare,

Roma caput mundi, tenet orbis fræna rotundi.

Facit, quod notat Inn. extra, de conſuet. c. pe. & de cõſtitutio. c. cum acceſſiſſent. quare gl. 2. modo ſoluit dictum ꝯ̃rium, ſec. Mar. videlicet, qđ d. l. đ q̱b. loquebatur de l. municipali ſpãli, lex iſta de cõi, q̃ eſt validior, vt in aut. de non alie. §. quia verò veriſimile. ff. de teſta. mil. l. eius militis. §. militia. ff. de act. & ob. l. in honorariis. ver. ſed cum reſciſſa, q̃ ſol. eſt falſa, quia d. l. de q̱b. loquitur expreſsè in l. cõi, & generali. quare gl. ſoluit 3. mõ, ſecũdum quoſdam, ꝙ d. l. de quib. loquitur in legib. q̱b. p̃t derogari per actum: hic in illis, quib. non p̃t. de quib. caſib. plenè no. s̃. de
3 pac. l. pe. ff. e. l. pactũ. rõ pro eis, † quia ꝯſuetudo æq̱paratur pacto, qa vtrunq; ꝓcedit ex ꝯſenſu populi, vt d. l. de quib. & ff. de pact. l. 1. in pr. pro illa æquiparatione facit, qđ not. ĩ. de dec. Decurio. ſuper rub. li. x. ſed ꝯ̃rium no. de re. iu. l. neq; pignus. §. priuatorũ. & l. nec ex p̃torio, e. ti. vbi Ia. de Are. ſic dicit, ꝙ aut ſtatutum, ſiue conſuetudo eſt ꝯ̃ ius naturale, vel gentium: & tunc dicta parificatio procedit, & ſic intelligitur gl. dictæ rub. aut eſt ꝯ̃ ius ciuile. & tũc ſecus: imo plus poſſit ſtatutum vniuerſitatis, q̃ pactum, vt in aliis gl. Sed opp. in hoc vltimo membro de l. Anthiochen. ff. de priui. cred. ſol. ibi lex municipalis in ſui forma non eſt contraria iuri alterius, ſeu legi communi, aliàs ſecus, vt ibi dixi. ſecundò op. de l. fi. ff. de col. illi. ſol. ibi ſtatutum vniuerſitatis eſt expreſsè probatum per legem, ſeu pactũ, hic ſecus, vt ibi dixi, ar. de ſacroſ. ec. aut. caſſa, & quod ibi dixi. Vel dic ꝙ dicta æq̱paratio procedit cæteris parib. videlicet, qđ idem poſſit ſtatutum, ſiue ꝯſuetudo vniuerſitatis, quod eius pactum, & non plus, vt dicit gl. rub. ſed cæteris non parib. nõ procedit, imo pl⁹ p̃t ſtatutum, ſiue conſuetudo vniuerſitatis, q̃ pactum priuatorum. ita loquitur alia gl. ff. de re. iu. l. neq; pignus. §. priuatorũ. q̃ ſo. impugnatur per gl. q̃ dicit, ꝙ plus p̃t ꝯſuetudo, q̃ pactum, qđ patet, qa pactum non ligat furioſum, p̱p̱ defectum ſenſus, vt ff. loc. qui ad certum. cũ ſimilib. cõſuetudo aũt maioris partis ſic, ar. ff. ad mun. l. quod maior. ſed dic, vt s̃. dixi ꝓximè, & facit, qđ

j.dicam.Io.verò dicit,ꝙ prædicta parificatio,& d.regula procedit in electionib.& in his,q̃ singulorũ,ꝓdessent vtilitatib.videlicet ad hoc, vt vniuersitas possit conueniri reqritur, vt maior pars faciat ꝯctum,vel obligationem aliq̃:nõ ãt,vt aliquis obligetur ignorãs,vt conueniatur singulariter,etiam subdit,ꝙ hęc consuetudo patrimonio singulorũ detrahit, & aliquãdo obligat,qđ facere nõ ꝑt pars maior.nã si milies ꝯsentiat pars maior vt ego alicui teneat,non pp hoc tenebor.sed ꝯ hoc opponitur, quod consuetudo vl'is ꝑt iuri priuatorũ detrahere,& derogare. vt ff.cõia pd.l.venditor.§.si ꝯstat.& no.ff.de his,qui sunt sui,vel ali.iur.l.2.§.j.so.Illud ꝯtingit pp publicã vtilitatẽ,& qa ille priuatus seruatur indemnis,sc.qa soluitur sibi pretium suorũ lapidum,ex quo colligitur eius tacitus ꝯsensus,sec.Inn.ext.de ꝯsu. c.j.sec.Io.ẽt pdictis ob.ff.qđ quisq; iu.l.j.& qđ ibi no.so.qđ ibi inducitur exceptio,vt patet in exẽplis ibi notatis,& sic ꝓsupponitur exceptio hic,& actio,vt hic, & in exemplo Io.ar.ff.si cer. pe.l.eius,q in prouincia.§.quas vero.& de act.& obl.l.Arrianus. Nec ob.quod not.in d.§.1.in gl.ꝙ scit,&c.in qõib.ibi formatis, quia illud est pp authoritatem sententiæ,arg.ff.de iud.l.si pror. in pr.& de pig.l.si fundus.§.si pluris.& man.l.si fideiuss.§.in omnib.ff.ad Treb.l.seruo inuito.§.cũ prætor. ff. de re.iu.l.res iudicata.Quare gl.soluit 4.mõ fm alios,videlicet,quod ibi lex scripta nõ erat roborata ꝯsuetudine,hic sic,ar.s̃. q̃n licet ab empt'. disce.l.j,& 2.quæ solutio nõ placet,quia diuinare est.quare gl. soluit alio mõ,s.ꝙ ibi bona consuetudo, hic mala.q̃ solutio nõ valet,tum quia secundum eam hæc lex nõ hẽret dubium, tum qa talis ꝯsuetudo,nõ est ꝯsuetudo,vt in aut.vt nulli iud.§.j.ꝯ l. quod Labeo.ff.ad Carb.tum quia quælibet consuetudo rationabilis præsumitur in dubio ex morib. viuentium cõprobata, vt s̃.e.l.j.& de l.de qb.& d.§. ex nõ scripto. Quare gl.soluit alio modo,s.ꝙ ibi populus Rom. ex certa scientia, vtitur ꝯ l.hic ignorans.sed gl.damnat eam,ne sit melioris ꝯdõis populus delinquens,quam nõ delinquens, vt l.non solum.ff.de noxali.cũ similib.quare gl.soluit 7.mõ sec.Io.& Azo.videlicet ꝙ ibi est cõsuetudo generalis populi Rom.& sic generaliter vincit, hic de speciali alicuius loci , q̃ licet in eo loco specialiter vincat legẽ, vt d.l.vẽditor.§.si ꝯstat.& de adm.tut.l.si sine herede.§.Lucius. nõ tñ generaliter vincit,vt hic.alij soluunt alio mõ,qđ hęc lex loquatur de l.repugnante,& resistente consuetudini, & rõe naturali ꝯria consuetudini , quæ consuetudo legem tollere non potest,vt j.dicam.quæ solutio nõ placet,quia diuinare est.tertiò op.gl.de l.3.§.diuus.ff.de sepul.vio. so.ibi lex sequitur consuetudinem,in l.de quib.præcedit eam.sed ꝯ istam so.debet instari de l.fi.s̃.de testa.& extra de const.c.1.li.6.So.sec.Mod.in §. diuus. apparet ex forma d.l.latorem eius sciuisse consuetudinẽ præcedere,in ꝯriis nõ.Io.Monac.aliter soluit in d.c.j.videlicet, quod in d.§.diuus.erat inuenta ratione publicæ vtilitatis, & iõ tollit cõsuetudinem præcedentem,aliàs secus,vt in ꝯriis,vt recitat Cy.circa fi. huius materiæ. Ber. aliter soluit extra, de fid. instr.cap.pastoralis.aliter Arch.& Io.Andr.in d.c.j.de quib.sol. non curemus,sed ipsis canonistis relinquamus. sed ego sic soluo,ꝙ in d.§.diuus,consuetudo præcedẽs erat contra l.vnde lex sequens de facili trahit eam ad suam naturam,ar.ff.de li.& post. l.filius à patre.§.filiusf.de pac.l.si vnus §.pactus,ver. quod & in specie in ꝯrio.s.in d.c.erat præter legem,& sic fortior,vt in d.§. quia vero verisise.in auth.de non alie.cum si.Nec huic sol.ob. d.l.fi.s̃.de test.quia vel illud speciale in rustico,vel tollit cõsuetudinem præcedentem,vt d.§.diuus.non futuram,vt d.l.fi.& ibi dixi.ar.s̃.de testa.l. iubemus. in fi. cum si. ff.ad l. Falc.l.Titia. & quod no.s̃.de fideicommiss.l.cum virum. quarto oppõit gl. de l.eos.§.pe.s̃.de vsuris. & soluit,quia ibi consuetudo erat expressè reprobata per legem,vt d.l.de quib.arg.s̃. de sacros.ecc. aut.cassa.de fur.aut.nauiga.& communia de successio.aut.omnes peregrini.ff.ad legem Rhod.de iactu.l.deprecatio.Quintò op.gl.de l.ꝙ non ratione.ff.de le.sol.in l.de quib. fuit consuetudo inducta ex certa sciẽtia populi, & sic est regularis.in l.quod non ratione,per errorem. & sic irregularis est,quod j.in qõib. latius declarabo. sextò op.gl.quod populus vtẽdo ꝯ l.ex certa scientia delinquit,& punitur extraordinaria pœna,vt l.sanctio legum. ff. de pæ.ergo talis consensus irrationabilis non debet producere rationabilem consuetudinem,vt in aut.vt nul. iud. § i.ad quod resp.gl. quod hoc procedit ex præsumpta scientia, & consensu Imperatoris,&non ex errore.Non curo de hoc,qa ipse præsumitur scire,& sciuisse,vel potestatem inducendi cõsuetudinem populo concedere , vt l.omnium.s̃.de testa. & sic consensisse præsumitur consuetudinem tanto tempore patiendo,arg.ff.de ver.si.l.alienationis.in pr.Ad hoc optimè facit lex sequẽs,secundũ vnum intellectum, & ff.de exerci.l.j.§. magistrum.& ff.loc.l.cum in plures.§.loquator.¶Septimò op.de l.obsonum ferc.§, placet.ff.de act.& obliga.Sol.secundum Io. Mona.extra,de consue.super rub.li.6.s.ꝙ ibi consensu priuatorum,hic vniuersitatis, lapsu temporis confirmatur.item op.de c.super eo.extra,de cogna.spiri.sol.ibi erat consuetudo contra legem,hic præter legem.vel sol. vt s̃.in sol. secundi contrarij.l.
4 de quib.Deinde venio ad quæstiones. Primò quæro,† quid sit consuetudo.Et respondet Azo in Summa huius ti. & dicit qđ consuetudo est ius non scriptum , diuturnitate populi morib. comprobatum.Ad hoc d.l.de quib.§.inueterata,& d.§. ex non scripto. Iac.de Are.reprehendit istam diffinitionem, tum quia ponit in sua diffinitione verba superflua,dum dicit, quod consuetudo est ius non scriptum,dicens quòd illa verba sunt superflua,quia ad esse consuetudinis est esse non scriptum,quod j.dicam. Item reprehendit eam de insufficientia, videlicet minus sufficienter dixisse sicut aliàs Scæuola reprehendit consilium Galli in l.Gallus.§.1.2.& 3.de lib. & posth. & ipsam sic diffinit. Consuetudo est ius morib.vel casib.totius populi, vel maioris partis initiatum,continuatum,& constitutum,habens legis authoritatem.quæ singula Cy.probat in lectu.sed non laborat in eius recitatione,quia fateor ei, quòd hæc diffinitio est plenior, & perfectior,quam diffinitio Azo.quo ad verba,sed deficit solum in vno,videlicet,ꝙ omiserit non scriptum. quod Petr.eius discipulus ponit in ea,ad differentiam iuris scripti.sed certè excuso Azo.& bene dico, quod diffinitio sua est perfecta,dum dicit,ꝙ cõsuetudo est ius,quod verbum habet includere omnia essentialia consuetudinis,nec consuetudo erit dicenda ea.quæ est imperfecta,& sic non erit ius.arg.s̃.de leg.l.humanum.& de iust.Cod.confir.in pr.& ad syll.l.pen. Nam nullum dicitur esse perfectum,nisi ex omnib.suis partib.constet,vt l. 1.cum si.de ori.iu.Hoc probatur etiam ex diffinitione iuris,vt ff.de iust.& iu. l.1.§.ius.cum sua gl.Hoc probatur etiam,quia illud comprobatum significat tempus perfectum,& legitimè consummatum, vt ff.quod quisq.iu.l. 1.§ hæc autem verba. & §.fi. & arg.ne quis eum,qui in ius voc.l.pen.§ docere.cum si.sed opp.contra Azo. quia consuetudo videtur factum,& non ius, vt ext.de cons.c.j. lib.6.& d.l.de quib.nam quid interest suffragio populus voluntatem suam declaret,an reb.ipsis,& factis,&c.sol.ibi consideratur consuetudo prout est in fieri.hic prout est in facto esse.quę sol. non est bona, quia in contrariis consuetudo consideratur, prout est in facto,non prout est in fieri,vt ibi patet. Quare Cy. aliter soluit, ꝙ ibi loquitur respectiuè, s. respectu iuris scripti, quod patet in dictis iurib.Et rõ est,quia hic versatur magis fcm s.mores populi,& frequentia vsus, & diuturnitas temporis,vt ibi patet in d.l.de qb.Facit quod j.dicã, & quod no.in d.l.prox.
5 †Secundò quæro,quæ sit differentia inter legem cõem,& consuetudinem.Cõis est responsio,quod sit tanta differentia,quanta inter scriptum,& non scriptum, quia scriptum,est de esse legis,non scriptum de esse consuetudinis,vt inst.de iur.na.§.constat.& §.ex non scripto.& d.l.de quib.& l.imo.e.ti.Pet.hoc impugnat,quia dicit,quod scriptum nõ est de esse legis,nec etiam non scriptum de esse consuetudinis. Dicit ergo quod tanta est differentia inter ea,quantum inter expressum,& tacitum.sic intelligunt dicta iura.Certè hoc vlt.dictum Petri reprobo,& primum approbo,& dico,ꝙ scriptum est de esse legis,vt not.ff.de leg.l.si de interpretatione.& s̃.de leg.l. 1.& ibi hoc approbaui ꝯ Petr.& per ꝯñs non scriptum est de esse consuetudinis,vt patet s̃.in proxi.q.fm diffinitionem Azo. & per consequens non est vera etiam secunda differentia , q̃ assignat Petr. Tertiò quæro,
6 quæ† sit differentia inter consuetudinem, & legem municipalem. Certè Petr.resp.idem,quod in q.prox.præcedente.& ego resp.idem per omnia:quod placet, quia ista retinet semper suũ nomen,& appellatur consuetudo, illa verò nomen suum mutat,& appellatur lex specialis. vt patet inst.de iu.na.§.ius.& §.ex non scripto.& ff.de iust.& iu.l.omnes populi.& quod cuiusq. vni. no.l.item eorum.in pr.de mun.& ho.l. 1.& ibi no.in ver.ciuitatis.& de iu.im.l.semper.§.legem.& de decre.ab or.fa.l.fi.cum si.
7 Iuxta hoc quæro † pone,quod vniuersitas facit legem municipalem,seu statutum,de casu deciso per consuetudinem,quo iure agendum erit pro illo casu.seruant quidam,ꝙ actor possit eligere quo iure agere velit,vtrum condõne ex consuetudine,an ex lege municipali.ar.ff.de leg.l.non est nouum.& de l.j.l.si mihi & tibi.§.fi.quæ ll.nihil faciunt,quia ibi loquitur in volũtatib. non se compatientib.ar.l.sed & posteriores. ff.de ll. & quod ibi no.Petr.hoc impugnat dicens,quod solum debet agi condõne ex consuetudine , quæ primitus illam obligationem induxit, cum sit subsidiaria,vt ff.de cond.ex le.l. 1.& probatur per simile.Certum est,ꝙ vbi donatio fit nudo pacto,agendum est condictione ex lege,vt j.de don.l.si quis argentum.& l.fi.cum sim. cuius opin.mihi placet,& ratio est,quia qđ consuetudo disponit,statutum sequens confirmat ipsum dispositum, vt j. l. proxi, & ideo cum ipsa consuetudo fuerit per se valida ab initio.

supereue

ſuperueniendo ſtatutum nihil addit circa formam agendi,vt l.
ex verbis,& q̄d ibi no.ſ.de do.inter vir.& vx.Nec ob.ff. de ver.
ſi.l.lege obuenire,quia imò concordat.qa l.12.tab.q̄ cõfirmat
teſtamentarias ſucceſſiones,nil addit circa formam agendi.q̄d
patet,quia hæres inſtitutus ageret actione ex teſtõ nõ ↄdõe ex
illa lege:patet idẽ in l.Cor.q̄ confirmat ſucceſſionem defuncti
in captiuitate hoſtium ex teſtõ,& ab inte.vt ff.de teſt.l.lege.de
vul.& pu.l.lex Corn.de ca.l.pater inſtituto.cũ ſua materia.Nec
ob.ff.ad Treb.l.ſi quis priore.& inſt.quib.mod.teſta. infir.§.po
ſteriore.& ibi ſunt voluntates incompatibiles,& vltima eſt re-
uocatoria primæ de ſui natura,niſi in milite, vt ff.de teſta.mili.
l.q̄rebatur.& de iniuſt.teſt.l.cum in ſecundo. & l.j.& 2.& ꝙ ibi
8 no.hic verò ſic,vt ſ.patet.iuxta hoc q̄ro,†pone,ꝙ quidã ꝓpo-
ſuit conditionem ex conſuetudine:non probauit conſuetudi
nem,ſed ſtatutum,vel eↄ,nunq̄d debet obtinere?Br̄ tenet Gul.
quod nõ,& bene, qa ius probatum non fuit deductum in iudi-
cium,quare,&c.vt l.ſi ex teſtõ,& l.ſi cum teſtõ argẽtum, in pr.
& l.& an eadem.§.actiones.ff. de exce.rei iu.Et ſic ſententia, &
proceſſus non eſſent libello conformes,quod eẽ debet, vt l.vt
fundus.ff.cõi diu.ad hoc inducit in argumento,ff.de aqua quo.
& æſti.l.j.§.quæſitum.& de iti.actuq; priua.l.3.§. pe. coniuncta
l.apparet.§.ſi quis.e.ti. Debet ergo iudex abſoluere cõuentum
ꝑꝑ petitionem actoris ineptã; reſeruato ſibi iure proponẽdi a-
ptã,vt ff.ſi men.fal.mo.dix.l.j.§.j.de pac.dota.l.Bebius.in fi.Nec
ob.ff.de noxa.l. in delictis.§. ſi detracta. quia hic variatur mo-
dus agendi ſubſtantialis,& intrinſecus,ibi nõ,quod plenè ſcri-
9 pſi ſ.de eden.l.edita.† Deinde q̄ro, q̄ ſit differentia inter con-
ſuetudinem,& ſtylum?reſp.Pet.ꝙ de ſtylo nõ habemus in iure
ſcripto.Fateor verum hoc explicitè,implicitè ſic.Ego dico dif
ferẽtiam eſſe talem,qa ↄſuetudo inducitur ꝑ actus iudiciarios,
& exẽpla,vt j.dicã,& ſtylus ſolũ per actus iudiciarios eorum,q̄
in iudicio verſantur,vt patet ff.de ſta.li.l.Labeo.in pr.de var.&
extraor.cog.l.j.§.in honorariis.& de rei vẽ.l. quod ſi poſſeſſor.
10 in fi.& de ꝓb.l.circa.in fi.& quod ibi no.†Deinde q̄ro,q̄ ſit dif-
ferẽtia inter cõſuetudinẽ,& mores.ad q̄d reſp.Doc.& Ia.de A-
re.quod hæc eſt differẽtia,qa mores ſunt cã producẽs cõſuetu
dinem:conſuetudo vero cauſatũ.ꝓbatur in l.de qb.§.inuetera
ta.& per dictũ §.ex nõ ſcripto.& ſ.l.ꝓxima,& iõ dãnat gl.j.hic,
q̄ fuit Io.vt ſ.dixi.ſed Pe.ↄ:qa dicit,q̄d mores non ſunt cã con-
ſuetudinis productiua,ſed conſenſus populi, vt l.de qb.& l.ſed
& ea.Et dicit, q̄d differentia eſt, quia mores ſonant in factum,
conſuetudo,in ius, ſed hoc non eſt bene dictum per omnia,qa
conſuetudo ſecundum quod ſonat in factum,non eſt ius,vt ſ.
dixi,& ſoluunt communiter noſtri Doct. Iac. de Are.quod ip-
ſi concluſerunt cauſam mediatam,& remotam,ſed Pe.cauſam
proximam, & immediatam, q̄ potius debet attendi,q̄ remota.
Sed cum vtraq; ſm̄ ſui naturã veniat attendenda,vt ff.de dolo.
l.cum quis.& ꝙ ibi not.& de acq.poſ.l.3.§. ex plurib.de exc.re.
11 iu.l.& an eandẽ.& l.cũ de hoc.de re.iu.l.nõ vt ex plurib.†Dein
de q̄ro,q̄ ſit differentia inter conſuetudinem,& præſcriptionẽ?
Hic Pet.& Cy.dicũt infinita verba,& ſuperflua. quare breuiter
dic,ꝙ hæc eſt differentia,quia conſuetudo eſt ius diſponens ex
conſenſu totius populi,vel maioris partis vniuerſaliter conſti
tutum,vt patet in d.l.de quib.& d.§.ex non ſcripto.præſcriptio
verò eſt ius diſpoſitum,quo q̄rũtur iura formata,vt directa, &
ſimilia,ex conſenſu ſingulari inductũ,vt patet ſ.de pſcr.lon.tẽ.
cum ſeq.ti.vſque ad ti.q̄uo,& quando iud.& ff.de vſuc.cum ti.
ſeq.vſq; ad ti.de re iu.& de ver.ſi.l.alienationis. Et hac rõe con
ſuetudo præiudicat aliis,quia in ea conſentiunt ſinguli tanq̄ v-
niuerſi,vt d.l.de quib.& d.§.ex non ſcripto.& ſ.l.prox. de ædi.
priu.l.an in totũ.ar.ff.ad mun.l.quod maior.ff.de re.iur.l.aliud.
§.refertur.At præſcriptio inter alios non præiudicat aliis,vt l.ſi
quis emptionis.in pr.de præſc.30.an.& ff.de vſuc.l.naturaliter.
Ratio, quia conſentiunt in ea tanquam ſinguli, non tanquàm
vniuerſi.facit quod no.Dy.extra,de re.iu c. quod omnes tãgit,
12 lib.6.†Deinde q̄ro,quot requiruntur ad cõſuetudinem indu-
cendam.reſpondetur communiter per Doct. ꝙ requiritur fre-
quentia actus.itẽ cõſenſus totius populi,vel maioris partis.vn
de dicunt,ꝙ requiritur frequens actus,qui dicitur binus actus,
vt ſ.de ep.au.l.3.in fi.ſec.Azo.Iac.Bu. hoc impugnat dicens ꝙ
binus actus non dicitur frequens,ar.ff.de le.l.nam ad ea.& l.nã
vt ait.in aut.vt ma.debi.& cre.§.quia vero.Iac.de Are. defendit
Azo.non per d.l.3.de epi.aud.ſed per §.fi.in aut.de defen.ciu.&
l.cum aliis.de cura.fur. & ff.de teſta.l.3.§.fi. Bene facit in auth.
quomodo oportet epiſ.§.1.ver. & dum ex frequẽti.reſp.ad di-
ctum §.quia vero.in aut.vt ſine ꝓhi. ma.deb.& cred.&c.quod
ibi loquitur inſpecta multitudine mulierum, quaſi infinitarũ,
quæ deierabant, & ideo binus actus iuri à quibuſdam mulieri-
bus ſeruandus,inſpecta tanta multitudine mulierum aliarum,
nõ dicitur ibi frequens.Pet.verò,quem ſequitur hic Cy. dicit,
ꝙ actus frequens propter ſe non eſt neceſſarius ad conſuetudi
nem inducendam, ſed quia per vſum colligimus tantum con-
ſenſum,ideo dicitur frequens non pro tanto quin ſine frequen
tia poſſit eſſe,vt hic,& in l.j. & 2.& in d.l.de quib. & de ædi.pri.
l. an in totum. Non obſtat d.l.3.de epi. aud. quia ibi conſuetu-
do ſumitur pro aſſuefactione,quæ eſt facti,non iuris.Vnde cõ-
cludo,quod frequens actus nõ requiritur de ſe, ad conſuetudi
nem inducendam,ſed propter hoc requiritur,q̄d plerunq; per
vnum actum non bene colligitur ↄſenſus populi.Nec ob.ff.de
legi.l.nam ad ea.quia ibi loquitur de his,quę contingunt ↄ,ſeu
præter naturam,vt ff.ſi pars hæred.peta.l.antiqui.& ſ.de leg.hę
red.l.ſi maior.patet per ea,quæ no.eo.ti.l.ex his.Item op.ↄ opi.
Azo.ff.ad l.Aq.l.itẽ Mela. in pr. vbi conſuetudo, & frequentia
actuum, ponuntur vt ſpecies ſeparatæ, & ſic non ſunt idem, vt
ff.pro emp.l.j.§. ſeparata.de acq.poſ.l.naturaliter.§.nihil cõmu-
ne.de le.3.l.ſi quid.§.j.Fateor,ꝙ non ſunt idem,ſed differunt tã
quam cauſa,& cauſatum,& hæc reſpicit frequentem actum,&
tãquam cauſatum,quod reſpicit conſuetudinẽ.Et facit,q̄d ſ.di
xi differentiam aſſignando inter mores, & conſuetudinem. gl.
tenet ↄrium in l.de quib.videlicet, quod nunquam ſufficit vnꝰ
actus ad ↄſuetudinem inducendam.Ratio,quia l.dicit,ꝙ ↄſue-
tudinem inducit frequentia actuum, vt l.j.ſ.e.d.l.an in totum.
& ſ.de vete.iur.enu.l.j.§.ſed & ſi.quæ ll.probant, q̄d non indu-
catur vno actu.& l.nam ad ea,& l.nam, vt ait. ff.de leg.Nec ob.
quod in certis non cadit coniectura, vt l. continuus.§.cum ita.
ff.de ver.ob.& ff.de auro,& ar.leg.l.pediculis.§.argento. Rñ. ꝙ
fictio l.tollit ↄrium,quia populus nõ videtur cõſenſiſſe,niſi fre
quenter illum actum exerceat,per iura ſ.allegata,quia vna præ
ſumptio tollit aliam,ar.ff.de in integ.reſt.l.diuus.cum ſim.Et ꝓ
hoc facit,ꝙ ſumꝰ in verbis legis tractãtis de iuris rigore, à quo
non debet recedi,quæ dñt expreſsè cõſuetudinem induci à fre
quentia actuum,à quibus non debet recedi,vt l.j.§.ſi quis nauẽ.
ff. de exerci. & ff. qui & à qui. l. proſpexit, cum ſim. Hoſt.vero
prout recitat Archi.extra,de conſt.c.j.li.6.& Mar.Silima.in l.de
quibus,tenent ꝙ non ſit expreſſe determinatum per legẽ,quot
actus requirantur ad conſuetudinem inducendã : & quod hoc
arbitrio iudicis committatur,vt l.j.in fi.de iur.delib.& de effrac.
l.j.§.expilatores.ꝙ eſt tutius,quod etiam tenet Gul. de Cug. in
d.l.de quib.quia poſſibile eſt, quod ex vno actu colligitur con
ſenſus populi,puta ſi quis ſuper viam publicam habeat põtem,
vt ff.ne quid in loco publico.l.2. §. tractatum. & de flu.l.fi.Põt
etiam eſſe poſſibile,ꝙ non colligatur ex vno actu,vt puta ſi via
erat ſecreta,& pauci incedebant per eam, argumento ff. de aq.
plu.l.Sabinus.§.qui autẽ. & quod vi aut clam.l.ſemper. §. annꝰ.
& de ritu nup.l.palam,in pr.ff.e.ti.l.ſed & ea.arg.ff.de operis no.
nunc.l.ſtipulatio.§. opus. Sed opinio Azo. & gl. & ſequacium
13 in iudicio communiter obſeruatur.†Deinde quæritur, quorũ
conſenſus requiritur ad inducendam conſuetudinem ? Certè
conſenſus totius populi,vel maioris partis,vt dixi.Quod intel-
ligunt doct.de populo habente habilem conſenſum ad legem,
vel conſuetudinem inducendam. Et propter hoc excludimus
dementes,& furioſos,vt ff.e.l.2.de of.præſid.l.diuus.Item mino
res 25.an.quia in lege condenda non habent perfectum ſuffra-
gium.arg.ff.de mune.& hon.l.ad rem publicam.de dec.l.ſpurij.
§.j.Item mulieres, quia nec earum conſenſus requiritur in lege
condenda.ff.eod.l.2.ibi, virorum prudentum,&c. ergo nec in
conſuetudine,arg.à pari,vt d.l.de quibus.Fatemur tamẽ, quod
ſi mulieres frequẽter ſunt vſæ inter ſe aliquo actu ↄ legem diu
turno tempore:V.g.ꝙ primogenitæ ſuccedant in totũ,illa con
ſuetudo inter eas debet ſeruari, non tam ex conſenſu earum,q̄
ex conſenſu totius populi,ſeu maioris partis,quia ſic patiendo,
videtur tacitè conſentire,arg.d.l.de quibus.& l.quod maior.cũ
14 ſimilibus,vt in contrario l.de quibus. †Deinde quæritur quo-
modo colligitur conſenſus populi,ſeu maioris partis?Reſpon-
deo,ꝙ ex accidentia facti, videlicet ꝙ præſentes erant, quando
dos fuit adiudicata vni marito, ſecundum conſuetudinem, vt
no.ſ.ſo.ma.l.dos à patre.Item,quod fuerunt pręſentes,quando
fuerunt adiudicata omnia,& alij. Nam cũ agitur de conſuetudi
ne inducenda,quæ reſpicit vtilitatem publicam, præſentes vñr
tacitè conſentire,ar.ff.ad mu.l.2.& expreſsè in d.l.an in totum.
de ædi.pri. Sed his obſtat quia alij non poterant illis ſententiis
contradicere,qa non intererat eorum, ar.ff.de ap.l.à ſententia.
cum ſi.ergo tacẽdo,nõ vñr tacitè ↄſentire,ar.ff.de reg.iur.l.eius
eſt nolle.& de re iu.l.ſæpe.§.ſed ſcientib.& no.de pig.ac.l.Caius.
cũ ſi.Rñ.ſi de iure ↄdicere nõ poterãt,de facto tñ debebant, ne
ↄſentientes videantur.ff.de decu.l.ſpurij.§.pr̄.cũ ſim.Gul. verò
aliter ſoluit in l.de quibus.videlicet, ꝙ contrarium loquitur in
conſenſu neceſſario,& ſtatim obligatorio,vt patet in d.l.ſæpe.
§.ſed ſcientib. ſed hic non agitur de conſenſu ſtatim obligato-
rio,ſed proceſſu temporis.quaſi ex cõſenſu complacẽtiæ, & ſic

non obst. So. pen. verior ē, qa saltē ab initio potuerūt, & debue-
runt ɔ̃dicere de facto, ne tacēdo videantur ɔsentire tacitè, vt di
15 xi. †Tertiò in cōsuetudine inducēda reqritur diuturnitas tp̄is,
vt ff. e. l. ex diuturna. & l. de qb. §. inueterata, & inst. de iure natu
16 ra. §. ex nō scripto. & s̃. l. ꝓx. & in hac l. † Iuxta hoc q̃ro, qd di-
catur tp̄s diuturnum, siue longum, de quo s̃. in rub. resp. dicunt
qdam, ꝙ tm̄ tp̄s, cuius nō extat memoria, vt d. l. de quib. §. inue-
terata. & de aq. quot. & æstiu. l. hoc iure. §. ductus aquę. Dicunt
qdā Azo. dixisse 10. an. inter p̄sentes, & viginti inter absentes.
Et hoc innuit rub. h^9 ti. ff. qui & à qui. l. si cū fideic. §. Aristo. & s̃.
de præsc. lon. temp. in rub. ista sententia placet omnib. inq̃tū di
xit Azo, quod lōgum tp̄s reqritur, sed inq̃tū dicit, quod x. anni
inter præsentes, & viginti inter absentes, dicatur longum tp̄s,
eis displicet, qa illud verū in præscriptione, sed in cōsuetudine
est vnum tp̄s vniforme, s. x. an. inter præsentes, & absentes. Rō,
qa p̄scriptio currit ex negligentia nō petentium, vt l. pe. in fi. s̃.
de ann. exc. Sed constat quod magis est negligēs præsens, q̃ ab-
sens, iō, &c. Sed in cōsuetudine nō reqritur diuturnitas tp̄is pp
maiorē, vel minorē negligētiam alicuius, ad hoc, vt ɔstet de il-
lorum animo, & consensu, q sunt vsi tali actu, & hoc p̄t consta-
re diuturnitate lōgi tp̄is inter præsentes, & absentes, vt legi. su
pradictis, & sp̄ sufficiet dictum tp̄s. rō, qa cōsensus tacitus ma-
ioris partis populi tacētis per decēnium, p̄iudicat minori parti
expresse ɔ̃dicēti, per l. quod maior. cū si. ff. ad municip. Multo
fortius absenti, & ignoranti, & de re. iu. l. q p̄t inuitis. Nec ob. ff.
de arbitris. l. si in tres, & l. sicuti. qa ibi agitur de iure priuato, qđ
competit singulari, vt singulari. hic de publico, quod tanq̃ vni
uersis facit, quod tāgit Dy. c. quod oēs. de re. iu. li. 6. Sed prædi-
cta certè sunt vera de iure. Nam Mart. Sil. in prædicta l. de qb.
excusat Azo. & dicit, ꝙ mentiuntur illi, q dicūt eum dixisse, qđ
diuturnum tp̄s dicatur x. an. inter præsentes, & viginti inter ab-
sentes. Dicit. n. ꝙ nūquam hoc dixit, sed bene dixit, ꝙ cum suffi
ciant x. anni, multo fortius sufficiant ad ipsam inducendam xx.
xxx. vel lx. vt no. s̃. in rub. & ponitur per eum hoc in summa in
d. l. de quib. Ad hoc op. ꝙ cum mores populi inducant consue-
tudinem, vt dictum est, nō sufficit longum tempus, sed longis-
simum, cuius nō extat memoria, cum tales mores habent cau-
sam discontinuam, vt ff. de serui. l. seruitutes prædio. rust. & ꝙ i-
bi no. Et ad hoc resp. Gul. in l. ingenuum. ff. de sta. ho. quod ibi
mores sunt causa remota, & mediata consuetudinis, & consen
sus populi est cā proxima, & immediata vt s̃. dixi, q habet cau-
sam continuam, nisi contrarium ꝓbetur, vt ff. de prob. l. quin-
quaginta. de vsucap. l. nūquam. §. si seruus. de acq. pos. l. si is qui
animo. & quod ibi no. qui debet attendi potius q̃ dicti mores,
qui sunt causa remota, & mediata, ar. ff. de dolo. l. cum quis. &
quod ibi no. de acq. pos. l. 3. §. ex plurib. & de excep. rei iu. l. cum
17 de hoc. †Iuxta hoc q̃ro, quare requiritur tp̄s diuturnum in cō
suetudine inducenda, non autem in lege. vt l. de quib. & inst. de
iure natur. §. lex. & §. ex non scripto. & s̃. de le. l. humanum, & l.
fi. Resp. ꝙ lex habet consensum expressiuè. & ideo nō requiri-
tur alia coniectura, vt l. continuus. §. cum ita. ff. de verb. obl. sed
consuetudo requirit tacitum, ergo diuturnitas temporis neces
saria est, vt appareat ex consensu populi eius perseuerantia. Nā
ante lapsum tp̄is nō p̄sumitur cū effectu voluisse recedere à l.
scripta, ar. s̃. ad Vell. l. si mulier. & auth. siue à me. Iuxta hoc q̃ro,
18 †an certa pars populi ciuitatis, posset ex sua parte consuetudi
nem inducere? Gul. in l. ingenuū. ff. de sta. ho. vbi reassumit ma-
teriam consuetudinis, q̃ omisit in l. de qb. tenet, ꝙ sic ꝑ §. dein-
de cum esset. ff. de ori. iur. & hoc ff. de iust. & iure l. pe. in pr. de
mune. & hon. l. vt gradatim. §. & si l. ff. de of. procons. & le. l. ob-
seruare. §. j. vers. magni. item cum tota ciuitas possit quo ad to-
tum, & pars quo ad partem, ar. l. q̃ de tota, de rei ven. & de adm.
tu. l. si duo. itē qa pars populi cēsetur in hoc tanq̃ populus per
se, ar. ff. de le. 1. l. plane. §. fi. item quia illi parti potest legatum re
linqui, ergo cēsetur vniuersitas, & collegium legitimum, & ap
tum ad legem & consuetudinem inducendam, vt ff. de le. 1. l. si
quis à filio. §. si patri. & de re. du. l. cum senatus. & de colleg. illi.
19 l. 3. in pr. †Deinde q̃ritur, an in consuetudine inducenda requi
ratur actus iudiciarius. s. qđ fuerit in iudicio iudicatū. Et certè
qdā dicūt ꝙ sic, vt l. ꝓx. & de ædi. priua. l. an in totū. ff. e. l. cū de
cōsuetudine. & l. nā imperator. sed certe gl. pe. & oēs Doc. dn̄t
oppositū. rō, qa ɔsuetudo inducitur ꝑ tacitum ɔsensum popu
li, vt s̃. sæpius est ostēsum: q p̄t colligi, & declarari, ēt ꝑ actus ex-
traiudiciarios, sicut per iudiciarios. vt d. l. de quib. & l. diuturna.
& l. nā imperator. & l. sed & si ea, ɔcordat Gul. & Mar. Sili. in d.
l. de qb. & allegat Gul. de Cu. ff. de leg. j. l. si seruus pluriū. §. fi. de
le. 3. l. nūmis. & de fun. instr. l. cū de laniōis. §. asinā. & de re. iu. l. sp
in stiplōib. & s̃. de veteri iur. enu. l. j. §. sed & si quis. respōdet ad
leges in ɔ̃riū all. qa denotāt accidētiā facti, ergo alia similia ex
traiudicialia sup ea. rōe ęqtatis formata, nō excludunt. ff. de vi,
& vi ar. l. j. §. qđ vulgo. & de dā. inf. l. dāni infecti stipto ptinet, cū
20 sim. †Decimosextò q̃ro, an sine ɔ̃dōe cōsuetudo possit indu-
ci. Vr̄, ꝙ nō. ff. e. l. cū de ɔsuetudine. E ɔ̃, qđ sine ɔ̃dōe inducitur
lex, vt ff. e. l. j. ergo & consuetudo. ar. à pari, vt d. l. de qb. q̃cq̃d di
cat Ia. de Are. Pet. eius discipulus dicit sic, ꝙ sine ɔ̃dōe bene in-
ducitur cōsuetudo, q̃tū ad hoc, vt oēs alij similes in casib. simi-
lib. possint vti aliis inuitis, & sic actiuè, qa cōsuetudo nō differt
à lege, nisi vt inter scriptū, & nō scriptū, seu expressum, & taci-
tū, ergo, &c. vt d. l. de qb. sed q̃tū ad hoc, vt alij compellātur vti
tali actu, si vti noluerint, & sic passiuè, & tunc non, nisi ɔ̃dictio
fuerit, & illi acquieuerint, seu obtemperauerint, nā tunc statim
incipit p̄scribere aduersarius ɔ̃ obtēperantē. vnde si aliquis est
solitus ire ad molēdinū meum, postea nolit venire ad macinā-
dum, nō possum ex vi p̄scriptionis ipsum ɔpellere, nisi cum se-
mel ire nollet, eo ɔ̃dicente ipsum compuli, vt eat, & ille obtē-
perauit. nā tūc incipio p̄scribere ɔ̃ eum, arg. ff. de ser. vrb. p̄d. l. q
luminib. & sic intelligūt ff. e. l. diuturna. & l. se. Ego teneo indi-
stinctè, ꝙ inducatur consuetudo, sine ɔ̃dōe, sm̄ omnem effectū
actiuè, & passiuè. rō qa semper iussus maioris partis populi prę
iudicat minori ɔ̃dicenti, vel nō, vt d. l. ꝙ maior. ff. ad mun. & de
re. iu. l. aliud. §. j. Nō ergo dēt reqri eorū ɔ̃dictio, q̃ nullū p̄t effe-
ctū ꝓducere, vt l. dotē. ff. so. ma. & ꝙ ibi no. ff. ad Vel. l. qñ. §. fi. vr̄
exp̄ssum in aut. de def. ci. §. fi. ver. nullo reluctāte. Nō ob. ar. Pet.
de d. l. j. & 2. & de l. q luminib. qa loquūtur in p̄scriptiōe, q̃ ē mi-
21 noris auctoritatis, q̃ ɔsuetudo, vt s̃. dixi. q. 12. †Xvij. q̃ro, an cō-
suetudo possit induci per errorē. dicas br̄ sm̄ Iac. de Are. & Pet.
ꝙ ēt hic declarabo, vc3, quod refert: qa aut q̃ris, an cōsuetudo
per errorē possit induci ɔ̃ legē, & dcm̄ est ꝙ nō rō est qa popu
lus sic vtitur credēs legē sic dicere, & eius obseruātiā. ergo ñ dr̄
velle eā tollere. ar. ff. de le. j. l. legata inutiliter. & de adi. le. l. lega-
ta. ff. de ɔd. & de. l. cū tale. §. fi. aut p̄ter legē: & tūc ipsi distinguūt,
aut ipsi erāt in cā impulsiua, & tūc sic, aut in cā fi. & tūc nō. ar. ff.
de do. l. 2. §. fi. cū l. seq. & de cōd. & de. l. cū tale. §. falsā. & qđ dixi
s̃. de epi. & cl. l. gñaliter. & per Dy. ext. de re. iur. c. decet. li. 6. Ego
in hoc mēbro sic dico, aut popul^9 erat in facto, & nō inducitur
cōsuetudo p̄ter legē, qa nullus est cōsensus, vt ff. de iur. om. iu.
l. si per errorē. de aq. plu. ar. l. sed hoc ita. cū si. aut in iure, & tunc
nō inducitur cōsuetudo gñaliter, vc3, qa ñ trahitur ad alios ca-
sus similes, & personas. & ff. e. l. quod nō rōe. & qđ ibi no. Cōclu
do igitur hāc l. ꝓcedere solū in consuetudine regulari ex certa
sciētia populi inducta, vt s̃. l. prox. & l. de qb. fa. quod no. doc. s̃.
22 e. l. j. Xviij q̃ro, †an per cōsensum coactū ɔsuetudo inducatur?
resp. sm̄ oēs doc. ꝙ aut populus fuit coactus per priuatū, & tūc
non, ar. ff. q & à q. l. si priuatus. aut fuit coactus per iudicē, & tūc
aut per ipsum exercentem iurisdictionem, & in vim iurisdictio
nis circa illos casus, & tunc sic, vt ff. e. l. nam imperator. & l. cum
de consuetudine. ratio, quia tunc voluntas iudicis representat
voluntatem partis, vt s̃. de euic. l. si ob causam. & s̃. si in causa iu
di. l. 1. ff. de euic. l. si plus. §. 1. & quod no. ff. ne vis fiat ei. l. j. §. hæc
verba. aut fuerunt coacti per iudicem tanq̃ priuatum, & tunc
non: quia tunc, vt priuatus debet censeri. ar. j. de iur. fis. l. prohi-
bitum. lib. x. & de meta. l. deuotum. li. 12. fa. quod no. ff. de re. iu.
l. non videntur. §. qui iussu. & per Dy. ext. e. ti. c. quod quis man
23 dato. li. 6. †Xix. quæro, si iudex pluries iudicauit contra legem
præsente maiore parte populi, & longum tempus sit elapsum,
an consuetudo regularis inter omnes sit inducta? Et dicendum
est, ꝙ sic, vt ff. e. l. diuturna. cum l. seq. sed contra prædicta insta-
tur pluribus rationibus, & fortissimè. Primò, quia illæ senten-
tiæ inter alios latæ aliis non debent præiudicare, vt l. sæpe. ff. de
re iu. & s̃. res inter alios acta, per totum. cum si. ad quod respon
dent quidam, quod tales sententiæ non nocent aliis in vim rei
iudicatæ, vt ibi, sed consensus maioris partis populi præsentis,
& tacentis, colligitur per illas: & ex hoc resultat consuetudo,
quæ pro lege habetur in illis, vnde præiudicat, vt in legib. pro
hac parte inductis. Secundò instatur, quod illæ sententiæ fue-
runt latæ contra legem, & sic nullæ. ff. de appel. l. si expressim. &
quæ sen. sine ap. rescin. l. j. §. item cum contra sacras. & s̃. quan.
prouoc. non est nec. l. 2. ergo, &c. & l. nam & si sub conditione.
ver. post defe. ff. de iniust. testa. Ad hoc respondetur, ꝙ senten-
tiæ sunt nullæ de se, & ideo quantum est de se, inducunt effec-
tum nullum virtute sententiæ, vt in contrariis. sed quia per eas
colligitur tacitus consensus populi, vel maioris partis præsen-
tis, & tacentis, per hoc inducitur consuetudo, & inde habet ef-
fectum. Tertiò instatur contra, quia talis consuetudo, quæ est
contra legem, ipsam legem impugnat. quare non potest lex iu-
uari, vel consuetudo rationabilis appellari, ar. ff. de min. l. auxi-
lium. in fi. cum si. ad ꝙ respondet Ia. de Rau. ꝙ verum est ꝙ of-
fendens vnam legem, nō iuuatur lege ead. vt ibi: aliàs sic, vt hic.
quæ sol. est falsa, quia in d. l. auxilium, minor offendit vnā legē,
s. de adulterio, & tamen non iuuatur beneficio alterius, s. de mi-
norib

noribus.Pet.reprobat exp̄ssè p l.filio.§.si ignominiosam.ff.de ritu
nup.quare so.2.mō,q̄ hic popul⁹ ꝯmittit in l.autho.l. ibi secus.
q̄ so.nō placuit Pet.qa non est verisimile,qđ leges ꝯsentiant,q̄
destruatur p ꝓpriā ꝯsuetudinē. Nō ergo verisi͠le est, q̄ velint de-
structionē sui.accedat ad hoc ff.de bo.e.l.j.ff.q̄ me.cau.l. isti q-
dē.in fi.de ver.si.l.liberorū.in fi.l.Sed certè d.sol.posset defendi
p d.so.q̄ s̄.dedi.p.l.sanctio legū.ff.de poe.videlicet,qđ princeps
vr̄ hoc velle,& ꝯsentire,q est l.aīata in terris,vt in aut.de ꝯsu.§.
fi.& in aut.de ince.nup § dubitatū.& facit,qđ no.Arch.extra.đ
ꝓb.c.cū de bñficio.li.6.Pe.aľr soluit qđ ipsa ꝯsuetudo sumit ef
fectū,nō à l.q̄ impugnat,sed à ꝯsensu ppľi,sicut lex ipsa:& iō ꝓ
l.seruať.Gul.d.l.de qb.aľr resp. ad p̄cedēs ꝯriū, videlicet qđ ibi
fuit error exp̄ssus in sñīs,iō sunt nullæ,hic nō.& sic sunt aliq,vt
l.s̄.all.qñ ꝓuo.nō est ne.vel aľr.& sic,videlicet q̄ illud ar.ꝯclu-
dit,vbi cēt vna sñīa,hic duæ,q̄ cū lōginq rate tpis hoc pñt, qđ p
se solas nō pñt.ar.ff de ser.rust.p̄.l.p fundū.& cōia p̄.l.fi.ſ3 certe
ī istis duab.ll.act⁹ fuit ab initio valid⁹ de se respū ꝯcedēris, hic
simpľr nullus.hæc so.nō est bñ tuta,quare tēeas aliā so.q̄ dedit
primò,s.p Pet.& alios Doc.itē ꝯ p̄dicta instať.qa ꝯsuetudo req
rit ꝯsensū,vt l.de qb.sed iudiciū caret ꝯsensu, & reddiť in inui-
tū vt l.inter stipulātē.§ i ff.de ver.ob.ad qđ ego resp.qđ iste cō-
sensus saltē ē coact⁹,ar.ff qđ me.cau.l.si mulier.§ pe qa vr̄ volū
tarius,postq̄ pars victa nō appellauit,vt l.j.s̄.de postu.& s̄.si sæ-
pius in inte.rest.po.l.j.& de ap.l.hi q ad ciuilia. vel aľr nō est cō-
sēsus volūtari⁹,respū victi p sñīā.ſ3 respū aliorū,q fuerūt pñtes
in iudicio,& tacētes,bñ fuit volūtarius, vt dixi s̄.ar.ff.ad muni.
l.2.& de decu.l.spurij.§ pr̄.vel aliter, licet ab initio fuerit ꝯsen-
sus coactus,tñ per taciturnitatē sequētē,& patientiā,& coactū
ꝯsensum,trāstulit in volūtariū,ar.s̄.qđ me.cā.l.2.& hoc cū diu-
turnitate tpis vr̄ operari,ar.s̄.de test.l.sancimus.cū si.Deinde,&
ꝯ p̄dicta op.de l.nemo.s̄.de sen.& interl.om.iu.So. vt ibi no.&
s̄.e.in rub.& d.l.de qb.videlicet,qđ nō seqmur exēpla aliarum
sñīarū aliorū iudicū,vt ibi. sed qa p ipsas colligiť ꝯsensus maio
ris partis ppľi pñtis,& tacētis,ex quo induciť,ꝯsuetudo seqtur
illā ꝯsuetudinē,& per l.eā seruamus,& sic fm illam iudicamus.
24 sic ꝯ ff.de vsu.l.cū de in rē verso.†Vigesimo iuxta hoc qro, an
ꝯsuetudo inducatur ex sñīs,q̄ nō sunt mādatæ executioni, si à
tpe ꝓnūciationis earū longū tps sit elapsum.Br̄ Gul.tēt,& bñ,
qđ sic,quia cessatio executionis nō ꝯtingit ex defectu iuris,sed
partis,q executionē dēt petere,fm formā l.à Diuo Pio.§.j.ff.de
re iu. Nā p illas sñīas satis est cōsensus ppľi declaratus, licet vi-
ctor eis vsus nō sit,& sic istū ꝓducūt effectū, ar.ff.qđ qsq; iur.l.
3.in pr.& qa sola sñīa dēt spectari,vt ff.de pe.l.q vltimo.& l.qđ
ad statum. & ff.de iniust. test.l.si qs filio exhr̄dato.§.irritū. q̄ ll.
nihil faciunt,qa loquūtur in sñīis,q̄ trahūt secū executionē ip-
so iure, & in eis apparet, vt no.d.l.q vltimo.Sed tamē eius opi.
est vera,vt patet s̄.l.j.& de ædi,priu.l.an in totum. & ff.e. l.nam
Imperator,& l.cū de consuetudine,q̄ loquuntur simpľr de sen.
diffinitiua,vt ff.de re iu.l.qđ iussit.in fi.& qñ app.sit l.j.§.qđ in
sentētiis,& sic sufficit ꝯdēnatio,vel absolutio,vel eq̄pollēs abs
que alia executiōe,vt ff.de re iu.l.ait p̄tor,&l.in sūma.C.de sen.
& interl.om.iu.l.p̄ses,& quod ibi no.& facit quod no.ff q̄ qsq;
iu.l.j.§.q magistratū.& ꝯcor.Mar.Sil.d.l.de qb.eo saluo,quod si
victus,ꝯ quē petitur executio,ꝯdiceret,& eā non patitur,& sic
nō perseueraret eius ꝯsensus,& sic res nō trāsit in ꝯsensum,sed
dissensum,& sic esset ꝯsuetudo interrupta,qa nō dr̄ factū quod
nō durat.vt l.si ꝓ patre.§ versum.ff.de in rē verso. & quod cu-
iusq; vniuer.l.itē eorū.§.actor.cū si.& nihil est actū, dōec aliud
25 superest ad agendū,vt l.pe.s̄.ad Syl.& de emē.Cod.in pr.† Vi-
gesimoprimò qro, an ex sent.arbitrorū inducatur cōsuetudo?
resp.Gul. qđ aut sūt tales sent.q̄ merētur executionē, puta qa
ꝯpromissum fcm̄ est sine poena,& à partib.homologatū tacitè,
vel exp̄ssè,& tūc sicut sent.iudicū,vt s̄.de arbitris.l.cum antea.
Dic tñ,qđ reqrūtur pľes sent.q̄ iudicū,qa sent.iudicis est maio-
ris authoritatis,q̄ sen.arbitri,vt ff.de his q no.infa.in l.qđ ergo.
§.ex ꝯpromisso.& patet ff.si qs ius di.nō obtē.l.j.in pr.de iu.l.2.
§.fi.& quod no.de arb.l.nō ex omnib.in pr.& probatur ff. de re
iu.l.ait p̄tor.in pr.& de ver.si.l. notionē.in pr. Numer⁹ āt dicta-
rū sent. dcm̄ effectū ꝓducentiū iudicis arbitrio relinqtur, cum
nō sit determinatū à l.vt l.j.in fi.ff.de iu.del.Et facit,qđ s̄.dixi in
illa q.quot actus sunt necessarij ad ꝯsuetudinē inducēdā. Aut
sunt tales sent.q̄ nō merētur executionē:puta,qa ꝯpromissum
fcm̄ est cū poena,vt s̄.de arb.l.j.& auth.decernimus,& in corpe
vñ sumiť.& ff.de arb.l.2.& tūc nō induciť ꝯsuetudo.rō est, qa
tales sen.nō ligāt eos,inter quos ferūtur exp̄ssè.Ergo nec alios
tacitè,ar.ff.loc.l.q ad certū.de bo.aut.iud.pos.l.cū vnus.§.1.de
ser.rust.p̄d.l.itē.§.q hēt,cū si.facit quod no.in d.l.ait p̄tor.in pr.
26 ff.de re iu.& s̄ de Iudæ.l.Iudæi.†Vigesimoscdo qro,an sent.la-
tæ inter nō subditos,pñt ꝯsuetudinē inducere.resp.bř,ꝯsuetu-
dinē,q̄ spectat ad ordōnē iudicij sic,qa illa,q̄ versanť in locū iu

dicij dñt attēdi, vt ff.de test.l.3 §.fi.illa vero,q̄ spectāt ad decisio
nē litis nō,qa illa ñ dñt expectari.fm locū iudicij,ſ3 q̄ versātur
in loco ꝯct⁹,vt ff.de eui.l.si fund⁹,& de vsur.l.j.no.s̄.l.ꝓx.in gl.
27 3.†Vigesimotertio qro,an p sñīas rescissas possit induci ꝯsue-
tudo.resp.Gul.d.l.ingenuū.ff.de stat. ho.vbi p̄ficit illā mām,q̄
aut sūt rescissæ p appellōnē.& tūc nō,qa figūť à prin. nō fuisse
latæ,vt l.j.in fi.ff.ad Tur.& de pæ.l.2.§.fi.aut sūt rescissæ p restō
nē,in int.& tūc aut restō ꝯcediť pp vitiū ꝓcessus:puta, qa dica
tur,male iudicatū,ar.ff.de re iu.l.diuus.& q̄ satis.cog.l.quoties
vitiose.& de re iu.l.4.§.ꝯdēnatū.aut restō ꝯcediť,nō pp vitiū ꝓ
cessus,sed pp fauorē personæ minoris,vel alteri⁹, & tūc sic.rō,
qa tūc licet nō remaneāt sent.quo ad eum, remanēt tñ quo ad
alios,arg.s̄.si vnus ex plu.app.l.j. & 2.licet.n. ille faciat rescindi
sñīā p̄dictā,remanet tamē ꝯsensus ppľi,ex quo cōsensu induciť
ꝯsuetudo,sicut patet in siñi,videlicet.q̄ rescissa totaliter sent.a-
pud quosdā,remanet tñ apud alios eius effectus quo ad cautio
nē de rato:vt ff.rē ra.ha.l.cū minor.in pr.& in rep.l. Stichū.§.q̄
28 vulgo.ff.de so.† Xxiiij qro,quaľr ꝯsuetudo inducta in iudicio
ꝓponatur.Dicit Pe.qđ qñq; per modū exceptionis.v.g. si con
suetudo sit, quod vēditor teneatur cauere emptori de vitiis,&
morbis,si hoc emptor petat à venditore,vēditor excipit de cō
suetudine,ar.de pac.l.pacisci.qñq; in vim actiōis realis, v.g.si ē
ꝯsuetudo de mō succedēdi,q̄ primogenit⁹ sit hr̄s,ipse ꝓponat
pet.hæ.q̄ est in rē authoritate talis ꝯsuetudinis,q̄ facit eū dñm,
& hr̄dē admitti ad ipsam vniuersitatē.itē rei vē.ad singulas res,
vt ff.de pe.hæ.l.sed & si.§.antep.& de rei vē.l.j.in pr.& l.si ager.
& de bo.po.l.j.2.& 3.de ac.pos.l.cū hr̄des,in pr.nō āt ꝓpōit cō
dōē ex ipsa ꝯsuetudine,sicut patet in siñi.nā l.Corn.facit quē hr̄
dē bonorū alicuius in captiuitate defuncti ex sua fictiōe,nō tñ
ꝓponitur ꝯdō ex illa l.sed p dictas actiōes reales, vt ff.de test.l.
lege Cor.ff.de vul.& pu.l.lex Cor.cū si.de cast.l.p̄re īstituto. qñ
que ꝓponiť per modū actiōis ꝑsonalis, puta ꝯdōe ex dicta cō-
suetudine.s.qñ ꝯsuetudo disponit de iurib.perso. v.g. vt qs cō-
pellatur vēdere rē suā.ff cōia p̄d.l.vēditor.§.si ꝯstat.Nā ꝓpone
tur ꝯ eū cōdō ex dicta cōsuetudine.ar.ff.de ꝯd.ex lege.l.j.qñq;
p̄t ꝓponi per offm̄ iudicis.v.g. si cōsuetudo permittit minores
vsq; ad 30.an.petere restōē in int. ꝓponit.n.ī minori ætate illā
ꝯsuetudinē p offm̄ iudicis.ar.ff.de min.l.qđ si minor.§.si. Gul.
de Cu.in p̄cedēti mēbro dānat Pe.in eo.& bñ, qa nō dēt ꝓpōi
ꝯdō ex ꝯsuetudine,q̄ est subsidiaria, vt ff.de ꝯd ex lege.l.j sed ꝓ
poni dēt actio ex ꝯctu,vt sic ex illo ꝯctu formā accipiēte ex cō
ꝯsuetudine agatur,ita quod ī libello fiat mētio de illa:sicut pa-
tet in siñi qñ iuratur formaľr ī iudicio,vt ff. de iurei.l.si duo pa-
trōi.§.Marcellus.& §.si qs iurauerit.quare in p̄dicto mēbro sic
dicit ipse,& verius,,q̄ aut ꝯsuetudo ista cadit in nomē, siue spe
ciē,aut formā alicuius ꝯctus,& tūc agēdū est actiōe ex ꝯctu re
cipiēte formā ab illa ꝯsuetudine,vt sp de illa mētio fiat.aut nō
cadit in formā alicuius ꝯctus,vt puta,si sit ꝯsuetudo, q̄ q intra-
uit vineā alicuius,soluat dño qnq;, & tūc ꝓponi dēt ꝯdō ex ip-
sa cōsuetudine,ar.l.si duo patroni.§ Marcellus.& §.si qs iuraue
29 rit.de ꝯd.ex l.l.j.& s̄.de reb.cred.l.actori. Xxv.qro,†an in libel-
lo opporteat ꝯsuetudinē allegare. Br̄.qcqd dñt Doc.Mod. ego
sic dico,q̄ aut ꝯsuetudo est notoria, & tūc nō oportet eā allega
re,sicut nec ꝓbare.ar.ff.de ac.emp.l.emptorē.in pr.& q̄ sat. co.
l.si vero.§.j.& ī.de acc.l.ea qdē.facit qđ no.s̄.de ap.l.ciues,& in
colæ.aut ꝯsuetudo,non est notoria, & tūc aut ē ꝯ l.& tunc dēt
all.rō est,qa intētio aduersarij fundata est de iure cōi, & iō nisi
opponeretur in libello,aduersarius nō posset esse instructus an
dēat cedere,vel ꝯtēdere,q̄ fieri dēt,vt l.j.in pr.ff.de edē. Cessan
te igr̄ rōe,ergo & ipsum dcm̄,ar.ff.de iu.pa.l.adigere. §.quis.de
re mili.l.miles.in pr.facit l.edita.cū sua materia.s̄.de eden. sp tñ
dēt ꝓbari,qñ nō est notoria, p eū q eā allegat,vt s̄.e.l.j. & rō ibi
30 no.Xxvj.†qro,quot testes ꝓbēt ꝯsuetudinē.resp. saltē duo.ff.
de testi.l.vbi numerus.& l.3.§ j.& q̄ ibi no.& cōcor.gl.l.de qb.
31 s̄.de lē.†Xxvij.qro, quaľr dēat ista ꝯsuetudo ꝓbari.& dicit Pe.
quod semiplenè,nō āt plenè,nā iudex recipiet testes in abñtia
aduersarij,& se ab ipsis informabit,& fm illā informationē iu-
dicabit:sicut qñ allegatur ius scriptū ad informatiōē sui, nō fit
alia ꝓbō sibi,sed ipse sol⁹ de hoc īspicit libellū suū. Dicit.n.qđ
q̄dā in iudicio principľr ꝓponūtur ad ꝯclōē ꝓbādā,& illa dēnt
plenè ꝓbari.q̄dā nō principľr,& eis sufficit ꝓbō semiplēa,sicut
patet in eo,q ꝓpōit ꝯfessoriā ꝓ seruitute reali. ꝓponit.n.princi
pľr seruitutē sibi dēri, secūdariò verò se dñm dñantis fundi,vt
ff.cōia p̄d.l.j.& istud primū dēt ꝓbari plenè, fm semiplenè.ff.si
ser.vē.l.sicuti.§.sed si q̄rať.& si vsusf.pet.l.vti frui.in pr.& qđ ibi
no.ff.de ꝓb.l.circa,& de exc.l.sed si ante. aliud exēplū ponit in
eo,q petit hr̄ditatē diuidi fa.erc.iudicio.nā principľr alle.cōio-
nē,& illā d3 ꝓbare plēè,secūdariò se dñm,& illud sufficit semi
plenè ꝓbare,puta p possessionis probōnē,vt ff.fa.erc.l.j.q̄ ꝓbō
nō sufficit,nisi dñiū in iudicio principľr ꝓponať,vt no.s̄.de ꝓb.

l.2.& l. ꝓprietatẽ.& l.cū res.sic & in ꝯsuetudine ṗdicta.Ego te-
neo ꝯtrũ.s.ꝙ dẽat plenè ꝓbari,& sic ꝓbat l.j.h⁹ ti.Dicit.n.quod
ꝯsuetudo dẽt ꝓbari cã cognita.intell'r ergo plene, vt s̃.de iu.l.
iudices.Nõ ob.j.rõ Pe.qa loq̃tur in iure scripto,hic in nõ scrip-
to.facit s̃.e.l.j.& quod ibi no.ıtẽ nõ obst.secũda,qa loq̃tur in se
cũdario ibi in principali.s.in ꝯsuetudine, super qua cõcludens
princip̃r fundatur,vt patet s̃.in l.j.in fi.non ob.l.circa.& l.sed si
32 ante,cũ si,vt ĩ eis patet.Xxviij.q̃ro,† qd deponẽt testes inducti
ad ꝯsuetudinẽ ꝓbãdam.Certè dicit Azo in Summa,& gl.d.l.de
qb.quod triplex est modus.Primus vc3,ꝙ perpetuo sit obten-
tũ sine ꝯdõe.secũdus est modus,qđ testes deponãt,qđ libelli q̃
rimoniarũ nõ fuerũ recepti.Terti⁹ mod⁹ est,quod testes depo-
nãt,ꝙ fuerit bis obtẽtũ in ꝯdictorio iudicio.Pone exẽplum de
primo,qñ vicinus alicuius facit põtẽ s̃.viã publicã, & alius vi-
cinus ꝓponit q̃relã de ipso,iudex nõ admisit libellũ q̃rimonie,
sed reiecit,& tũc colligit̃ tacit⁹ ꝯsensus populi, qa ista repulsio
tm̃ operatur, q̃tũ si expsse fuerit iudicatũ cõsuetudinẽ esse, ar.
ff.de ne.ge.l.si ãt.§.fi.& de ope.l.quod ĩ diẽ.§.j.itẽ qđ dicit Azo,
quod fuit obtẽtũ in ꝯdictorio iudicio,voluit dicere, ꝙ vnus al
legabat ꝯsuetudinẽ in iudicio,alius negabat iudicatũ fuisse ſm
ꝯsuetudinẽ.vt ff.e.l.cũ de ꝯsuetudine.isti vltimi modi reprobã-
tur per Ia.Balduí.& merito,qa ista sñia inter alios lata, ñr nõ ꝑ-
iudicat aliis.vt l.sæpe.ff.de re iu. & s̃.res inter alios acta.ꝑ totũ,
cũ si.itẽ ṗt eẽ,ꝙ in hoc actu ẽt bino, nõ fuit ꝯsensus ẽt decimæ
partis ppl̃i, nec diuturnitas tpis intercessit, q̃ oĩa in ꝯsuetudine
inducẽda req̃rũtur,vt sæpius s̃.dixi.Mar.de Fa.Mar.Si.& sequa
ces eorũ, voluerũt Azo.hoc mõ defendere, quod illa sent. per
q̃ iudex in ꝯdictorio iudicio ꝓnũciat eẽ ꝯsuetudinẽ, nõ indu-
cit eã,sed ꝓbat eã inductã,& declarat.simile ff.de rei vẽ. l. & ex
diuerso.§.j.& ff.si ser.vẽ.l.sicuti.§.sed si q̃ratur.& dñt,quod hæc
sen.facit ius inter oẽs,sicut in aliis publicis iudiciis,nisi ꝓbetur
de ꝑuaricatiõe priorũ,vt ff.de iu.l.eũ q.§.in popularib.& de præ
uaricato.l.3.& de acc.l.si cui.§.iisdẽ.cum si.itẽ qñ libelli q̃rimo
niarũ sunt repulsi,ꝑ hoc nõ inducit̃ ꝯsuetudo,sed ꝓbatur indu
cta,& adeo notoria.ꝙ libelli q̃rimoniarũ sũt reiecti.& hoc mõ
defendũt Azo.& gl.sed ṗdicta defensio nõ v̄r bona, qa posito,
quod dicta sñia sit declaratoria , & dcã reiectio q̃rimoniarũ sit
actus ꝯsuetudinis,tñ aliis nõ dẽt ꝑiudicare,vt dixi, ar. ff.de iur.
l.nã postea.§.fi.& l.sed & si possessori.§.fi.& l.seq. & plenè scri-
psi s̃.qb.res iud.nõ noc.l.2. ṗterea,ille modus nõ est modus ꝓ-
bãdi notoriũ ꝯsuetudinis, qa nõ ꝓbat notorium actus perma-
nẽtis,nec actus interpellati,circa ipsam ꝯsuetudinẽ intrinsecus.
fa.qđ dixi ĩ de acc.l.ea qdẽ.quare Gul.de Cu.sic dicit in d.l.de
qb.&bene,quod aut d.sñia fuit lata cũ ꝯdictore lĩtimo,puta cũ
Syndico vniuersitatis,& tunc inducit cõsuetudinẽ,seu inductã
ꝓbat inter oẽs,& sic ṗt saluari opi.Azo.& gl.vt d.l.cũ de cõsue
tudine. aut non fuit lata cũ ꝯdictore legitimo, & tunc sec⁹.ita
loq̃r opi.Ia.Pe.& sequaciũ,ar.ff.de col.dete.l. cũ nõ iusto. & si
qs ingenu.esse di.l.1.& facit,quod plenè dixi in d.l.2.qb.res iu.
nõ noc.& đ lib.agno.l.j.§.fi.Br̃ ego dico ꝙ testes deponũt tria,
& dñt.s.vsũ ppl̃i,& frequẽtiã vsus, & tpis diuturnitatẽ, & ꝓba-
tũ est s̃.plenè.v.g.Reducamus ad practicã,volo ꝓbare qđ hæc
est cõsuetudo,sec.opi.Mar.no.s̃.so.ma.l.dos à pr̃e, & multis a-
liis gl.qđ si vxor decedat in mr̃imonio,existẽtib.liberis,qđ ma
rit⁹ lucret̃ dotẽ,& ad eã ꝓbãdã ꝓduco testes. iudex interrogat
testes, nũqd viderũt vnq̃ vti,qđ marit⁹ fuerit lucrat⁹ dotẽ ṗdi-
ctã.Dñt,qđ sic.iterũ q̃ret iudex,qd vidistis de hoc?ipsi dñt, vidi
mus semel iudicatũ ꝓ marito pñtib.tot inter duos.itẽ vidimus
alia vice sic iudicatũ eẽ inter duos tot pñtib. itẽ alia vice tot pñ
tib.q faciũt maiorẽ partẽ ppl̃i,&tũc iudex vltra ꝓcedet,&q̃ret,
quot anni sunt,qđ vidistis ṗdicta?ipsi resp.x.an. ecce hẽm⁹ cõ-
suetudinẽ ꝓbatã.vt patet ex ṗmissis,& iõ iudex ꝓnũciabit cõ
suetudinẽ esse,qđ vxore ĩ mr̃imonio defuncta existẽtib.liberis,
marit⁹ dẽat lucrari dotẽ.Verũtñ dñt qdã Doc.qđ si testes depo
nũt,qđ sic viderũt iudicari,& ĩterrogati,quot pñtib.& qb.dñt
se nescire,ꝙ iudex dẽt æstimare,quot pñt fuisse præsẽtes dictis
sñiis,ꝯsiderãdo quot in iudicio,& tpe sñiæ ꝯsueuerũt eẽ pñtes
cõiter,& frequẽter,& si inueniat eos eẽ maiorẽ partẽ ppl̃i, hẽ-
bit cõsuetudinẽ eẽ ꝓbatã.ar.s̃.l.j.q̃ dicit,qđ frequẽtia inspicit̃.i.
frequẽter solet accider̃,qđ tot hoĩes reperiũtur in loco,in quo
illud est actũ.itẽ cũ hoc liqdè ꝓbari nõ ṗt,stãdũ est ꝯiecturis,
vt l.nõ oẽs.§.à barbaris.ff.de re mil.qđ nõ puto verũ, qm̃ vt s̃.
dixi,ꝯsuetudo ṗt allegari per viã exceptiõis.& tũc excipiẽs, cã
clarè,& plenè dẽt,ꝓbare.vt s̃.dixi,& ff.de ꝓb.l.in exceptionib.
& de exc.l.j.itẽ per modũ officij iudicis, & tũc ẽt illã ꝓponens,
plenè dẽt illã ꝓbare,vt ff.de iur.l.nã postea.§.minor.cũ si.aut ꝑ
modũ actiõis realis,& tũc idẽ, vt l.fi.s̃.de rei vẽ.aut ꝑ modũ a-
33 ctiõis personalis,& tũc idẽ,vt l.q accusare.s̃.de eden.cũ si.† Et
sic iudex nõ dẽt supplere.defectũ ꝓbõis in vim agẽdi,vt not.s̃.
vt q̃ desunt aduo.par.iu.supple.l.j.& ff.de of.pſi.l.illicitas. §.ve-

ritas,nec in vim excipiẽdi,vt no.l.fi.ff.de pe.hæ.Nec ob.§.à Bar
baris,qa ibi erat difficilior ꝓbõ q̃ hic, quare sufficit ṗsumptio,
& ꝯiectura ibi.hic nõ.qđ patet,qa lex req̃rit ꝓbõẽ.vt s̃.l.j &ad
verã ꝓbõẽ,nõ ãt ad ꝯiecturã,& ṗsumptiõẽ dẽt referri, vt ff.de
cõd.& de.l.Luci⁹.s̃.de ꝓb.in rub.vbi ꝓbõ & ṗsũptio.ponũtur
tãq̃ spẽs differentes,& distinctæ,ar.ff.pro emp.l.2.§.separata.&
qđ no.ff.de le.j.l.2.quod puto verũ, qñ testes dicũt se ignorare
nũerũ pñtiũ.sed si de illo deponũt,& dñt se illos nõ cognouis-
se,si qdẽ erat probõ facilis pp modicũ nũerũ ppl̃i,tũc idẽ, t õib.
iã dictis.Si verò difficilis,teneo cũ Pe.per d.§.à Barbaris.pp fra-
gilitatẽ memoriæ,vt s̃.de vete.iure enuclean.l.2.in pr ff. de ac.
po.l.peregre.in pr.& qa propria noĩa hoĩum probabiliter igno
34 rãtur,vt l.si qs in fundi vocabulo,in pr.ff.de le.j.†Xxix.q̃ro,qd
si quandoq; fuit iudicatũ pro consuetudine, quãdoq; ꝯ, an ex
sñiis priorib.cõsuetudo erit inducta.qđ gl.tãgit in d.l.cũ de cõ
suetudine.ff.e.& certè Gul.d.l.de qb.ff.e.sic resp. ꝙ aut ppl's cũ
sciuit esse iudicatũ ꝯ consuetudinẽ,tacuit,& nõ ꝯdixit, seu ma
gistratus ipsum ppl'm regẽs,& tũc cõsuetudo sit interrupta, ẽt
per vnã sent.ꝯriam, ar.ff.de vsuc.l.naturaliter,& in aut.qb.mo.
na.ef.sui.§.si qs ergo.col.7.debebat.n.magistratus populi,cum
hoc sciebat,illi sententiæ,q̃ erat ꝯria ꝯsuetudini,ꝯdicere, & iõ si
tacuit,eius taciturnitas ṗiudicat populo,sicut si ipse populus ta
cuisset,vt ff.ad mu.l.municipes.de re.iur.l.aliud.§.refertur.& de
cõd.&de.l.municipib.&l.an in totũ.s̃.de ædi.pri.vbi est hoc ex-
pressum.vñ dicti magistrat⁹ sciẽtes,&tacẽtes,nõ ꝯdicẽtes,dẽnt
puniri per superiorẽ.ar.ff.de ad.re.ad ci.per.l.3.&seq.aut cũ sci-
uerint,ꝯdixerũt illi sententiæ,dicẽtes iniquè ꝓnũciatũ,& similia
verba,tunc per illã sen.nõ erit ꝯsuetudo interrupta,cũ apparet
ꝯtinuatio primæ volun.alioqn pp nouum & vlt.ꝯsensum cẽse
retur interrupta,ar.ff.de le.3.l.fideicõmissa.§.si rẽ.ar.d.l.spurij.§.
pater.ff.de dec Nã ꝯsensus in secundã sent. aufert perseuerãtiã
ꝯtinuati ꝯsensus in primã.ar.ff.de ne.ge.l.nesennius.de reli.l.at
si quis.§.plerũq;.&de ac.he.l.ꝓ hær.de le.j.l.si mihi & tibi.§.in le
gatis.de le.3.l.si qs in prin.testĩ.Et cũ ista determinatiõe dẽt in-
35 telligi gl.d.l.cũ de ꝯsuetudine.Xxx.q̃ro iuxta hoc,†qd erit si ad
ꝓbãdum ꝯsuetudinẽ ꝓducãtur 4.testes,quorũ duo deponunt
qđ semel viderunt sic actũ tot tpib. alio duo deponunt alia die
sic actum pñtib.aliis,an erit ꝯsuetudo ꝓbata?qdã magni do.tñt
ꝙ sic,& inducunt gl.Io.positã ff.de test.l.ob carmen. §.si testes.
inducunt ẽt ꝑ se l.arbiter.ff.de ꝓb.de aq.plu.ar.l.2.§.idẽ Labeo
ait.alij tñt ꝯ,qđ isti testes sunt singulares, qa ñ ꝯcordãt in eodẽ
fcõ,qđ req̃ritur ad esse ꝯsuetudinis,l3 cõcordẽt in aliquo actu
particulari.ergo eã ñ ꝓbãt.fa.qđ no.s̃.q num.tu.l.j.ad hoc ext.
de testi.c.tã lĩis.qđ ego teneo.rõ,put s̃.dixi in ꝯsuetudine ꝓbã
da req̃ritur,nõ solũ vsus & actus populi,sed eorũ frequẽtia.isti
ergo testes licet ꝓbẽt vsum,& actũ populi,& in eo ꝯcordẽt,nõ
tñ ꝓbãt ei⁹ frequẽtiã:qđ patet,qa deponũt de pluralitate diuer
sorũ actuũ,nõ ãt de frequẽtia eiusdẽ.Et ꝑ hoc patet rñsio ad gl.
Io.& ad ll.in ꝯrium adductas,qñ ipsi testes ꝯcordãt in actu, de
quo principaliter agitur,& de eius essentia tractatur,s.de depo-
sitiõe de memoria tpis,& iõ si duo cõcordãt circa actũ vnũ,ille
act⁹ ẽ bñ ꝓbat⁹,hic ñ deponũt de frequẽtia eiusdẽ,qđ in cõsue
tudine req̃ritur,vt s̃.ꝓbaui,sed de pluralitate diuersorũ actuũ,
put patet,ergo ꝯsuetudinẽ nõ ꝓbãt,cũ deficiãt in ꝓbõe vnius
eorũ,q̃ req̃rũtur in ipã inducẽda,q̃ sunt tria,vt s̃.ostẽdi.ergo de
ficit ꝓbõ in toto.vt ff.de trãsa.l.cũ hi.§.si ptor.de iti.ac.pri.l.3.§.
hoc ãt.cũ si.& hoc mõ ponẽdo casum d.gl.Io. in d.l.ob carmẽ.
ṗt saluari,vc3,qđ sunt 4.testes,& duo ꝓbãt & deponũt,ꝙ vide
rũt me possidere vno mẽse,& alij duo alio mẽse.verũ qa Ioan.
afr põit exẽplũ.ibi,s.qñ testes erãt singulares,s.qđ vn⁹ deposuit
se vidisse vno mẽse,alius alio mẽse,&sic de singulis,idcirco illã
gl.dãnaui,qđ dic,vt ibi scripsi.ar.s̃.de testi.l.iurisiurãdi.§.simili
mõ.& qđ no.in d.l.j.q nu.tu.Eod.mõ pone casum in d.l.si arbi
ter.& §.idem Labeo.vc3,quod fuerunt 4.testes, & singuli duo
deponunt de eo.actu,& in eo cõcordãt,tunc.n.singuli duo suũ
actum ꝓbabunt,vt l.vbi numerus.ff.de testi.secus si separatim,
vc3 vnus,de vno actu,alius de alio,tunc.n.deficeret ꝓbõ,vt ṗdi
xi.ad qđ fa.qđ no.Spe.de test.§.j.ver.sed pone agi.& in ti.de in-
quis.§.j.ver.qd si vnus testis.& §.videndum.ver.de pœna.& ver.
seq.& in ti.de teste.§.iã de interrogatoriis.ver.sed nũqd.in ti.de
no.cri.§.fama.ver.qd si testes.Fa.quod dixi s̃.de eman.lib.l.j.su-
per probõe vera.concordat Marti.Sil.in d.l.de quib.Xxxj q̃ro,
36 † quid si iudex iudicauit bis ꝯ legem præsente maiori parte po
puli,reperitur tamen quod aliquis contraxit,an consuetudo e-
rit inducta?Iac.de Are.& Pet.tenent ꝙ sic,quia contradictio v-
nius maiori parti populi non ob.vt l.quod maior. ff.ad mun.&
de re.iur.l.aliud.§.refertur.Et fa.quod dixi in q.illa,videlicet.an
sine contradictione consuetudo possit induci.Nec ob.ff.de ser.
rust.l.per fundum.& com.præ.l.receptum. qa ibi cõsentiunt vt
singuli iure priuato,hic vt vniuersi iure publico.facit quod no.

Dy.in c.quod omnes tangit.ext.de re.iu.lib.6.& quod s.dixi in q.illa,videlicet quantum tempus requiratur ad consuetudinem inducendam.Sed Gul.de Cu.in l.ingenuum.de stat.ho.sic distinxit,quia aut consuetudo inducitur preter l.vt in vsib.feud.& in illis contradictio nihil operatur. Aut contra l.& tunc sic. ar.in aut.de defen.ciu.§.fi.ibi,nullo reluctante,&c.arg.pro hoc,quia consuetudo secunda est debilior quam prima,vt s.ad Vell.l.antique.& quod ibi no.in aut.de non alie.§.quia vero verisimile. & ff.de testa.mil.l.eius militis,§.militia.Sed præcedens opi.mihi placet per ll.prædictas.Non obst.§.si de defen.ciui.quia illud speciale odio criminis ambitus,vt ff.ad l.Iul.de ambit.l.1.& quod ibi no.Item non ob.secunda ratio,quia hic quælibet consuetudo censetur vniformis propter identitatem rationis, quæ est in d.l.quod maior.& l.aliud.§.1.quæ rationis,identitas hic cessat. Trigesimosecundò quæro,†an consuetudo liget infantes,& furiosos? Certe gl.tenet hic, quod sic,quia l.scripta eos ligat,vt l.diuus.ff.de offi. præsi.& ad l.Pompeiam.de parric.l.pe.§.fi.ergo & consuetudo non scripta,pp paritatem causæ, potentiæ,& effectus, vt d.l.de qb.Non ob.l.qui ad certum.ff.loc.vt hic no.videlicet,qa ibi loquitur in contractib.priuatorum, ex eorum consensu solummodo inducendis.hic in consuetudine publica,consensu maioris partis populi, ad hoc habilis inducta. Facit quod s.dixi in qõ.illa.s.quorum consensus requiritur in consuetudine inducenda.Licet ergo isti cõsentire nõ possint,tamen propter habilium consensum ligantur, quorum consensus.s.habilium hic requiritur,non autem inhabilium,ar.ff.de mu.&ho.l.ad rem publicam,&l.vt gradatim,§.& si lege.& quod no.ff.de ope.no.nun.l.1.§.nunciatio. Gul.verò in d.l.ingenuum.sic distinguit in minorib.Aut est talis actus,in quo minores admittuntur,vt maiores,vt in matrimonio, & in donatione propter nuptias,vt Inst.de nup.in pr.& no.s.de min. l.ait prætor.§.1.& tunc sic.v.g.dicat consuetudo,quod vxor defuncta in matrimonio sine liberis,maritus lucretur dotem,talis consuetudo ligabit etiam minores,quia vniuersitas maiorum,quę inducit eam, solum debet attendi,vt ff.quod cuiusque vni.no. l.sicut.§.1.de in ius voc.l.sed si hac,§.qui manumittitur.&de re. diui.l.in tantum.§.vniuersitatis.& ar.ff.de leg.3.l.seruis legatis. §.quib.& quia facit ad hoc lex scripta.l.Aemilius.ff.de mi.& ff. ex quib.causis in pos.ea.l.apud Iulianum.in pr.ergo & eos hoc casu liget consuetudo non scripta,propter paritatem causæ,potentiæ,& effectus,vt d.l.de quibus. Facit quod s.proximè dixi. Aut est talis actus,in quo minores nõ admittuntur vt maiores. Verbi gratia,est consuetudo,quod nullus potest petere venditiones rerum rescindi occasione minoris pretij dimidia iusti pretij, & certe minor tali consuetudine non ligatur propter restitutionem,vt ff.de mi.l.1.& ar.ad hoc ff.de mu.& ho.l.vt l.gradatim. §.& si l.Sed multum ob.sibi.ff.de admi.tu.l.si sine herede.§.Lucius.sed respon. quod ibi fuit inducta cõsuetudo specialiter, & expressim in personis minorum,hic non.Vel ibi non contraxerat minor,sed maior,cui ipse successit.ar.d.l.Aemilius.&l.apud Iul.in pr.Mar.Sil.in l.de quib.in pr.tenet præcedentem opi. Pe.& gl. Trigesimotertiò quæro,†an cõsuetudo liget clericos? Pe. quod non,quia clerici,& laici sunt diuersi populi, quod patet quia habent diuersos iudices. ar.ff.de off.as.l.eadẽ.vnde clerici non habent commune cum actib.plebeiorum,s.de epi.& cle. l.placet.& de testa.l.consulta.Item, quia clerici sunt maiores,quàm laici,vt s.de sum.Tri.l.3.ergo non ligantur eorum consuetudine,& statutis,nisi consenserint.ar.ff.de ori.iur.l.2.§.deinde cum esset.& Institu.de iure nat.§.plebiscitum. Contrarium no.ff.de post.l.ex ea.Sed Inn.tenet primum extra,de constit.c.quæ in ecclesiarum.& c.ecclesia sanctæ Mariæ.& per Gul.in d.l.ex ea.Et contra istos est communis opi.quod si clericus agit contra laicum in foro temporali,quod seruetur consuetudo,& statutum populi,quod est ad litem ordinandam,alias nõ. Et sic intelligitur secundum quosdam ext.de foro comp. c.quod clericis.de iurei.c.1.& 2. quæ no.Ho.in Sum.de consuetudine.Facit quod dixi s.de epis. aud.l.episcopale per Gul. Trigesimoquartò quæro, †quid si alia consuetudo est in foro actoris, alia in foro iudicij, alia in foro rei,quę debeat seruari?Resp.distingue, vt no.Odof.s.l.prox.videlicet quod aut spectat ad litis ordinationẽ,& seruatur illa, quæ est in foro iudicij.Aut ad litis decisionem,& tunc illa,quę est in foro contractus,vel in loco cõtractus, vt l.j.in pr.ff.de vsur.de euict. l.si fundus.Nec ob.s.de eman.li.l.1.quia ibi in actu iudiciali, & contractus idem est,hic in diuersis,vt ibi dixi.Trigesimoquintò quæro,† quid si populus vtitur contra consuetudinem, an erit interrupta.Certe gl.mag.hic distinguit in fi.Tu dicas latius secundum Mar.Sil.& alios Mod.in l.de quib.videlicet, quod si populus post consuetudinem præscripta per errorem vtitur contra illam,non interrumpit illam, quia non habet animum eam tollendi,ar.ff.e.l.quod non ratione,& idem de iurisd.om.iu.l.si per errorem.& s.de iur.& fac.ig.l.non idcirco.Si verò ex certa scientia venit contra l.non simpliciter,sed legem condendo cõtrariam, tollit eam,vt ff.de sep.vio.l.3.§.diuus.Si vero simpliciter ex certa scientia vtitur contra eam, non legem condendo, siquidem ille vsus est sufficiens ad nouam consuetudinem contrariam inducendam,quod qualiter contingit ex præmissis apparet,tunc tollit eam.ar.ff.de re.iur.l.nihil tam naturale. & de solutioni.l.prout quisque.& Instit.de iur.nat.gen.& ciui.§.pe.Si vero ille non sit vsus sufficiens ad contrariam consuetudinem inducendam,nõ tollit eam legitimè præscriptam,ar.ff.de pa.l.si vnus,§.pactus.ver.sed si pactum. Secus in principe,vt in aut.vt omnes obe.iu.prou.§. arripiat. col.6.sed non præscriptam, sic. nam talis vsus contra ius populi bene interrumperet,vt hic no.& de re.iu.l.nemo.§.temporalis.Trigesimosextò quæro,†an statim,vel consuetudo ciuitatis vendicet sibi locum in castris sibi subiectis? certe gl.in d.l.ex ea, ff.de postul.tenet quod sic.Et videtur casus instit.de satis.§.fi.Gul.autem in d.l.ingenuum.sic distinguit, quod aut illud castrum in illo casu habebat consuetudinem, seu legem specialem, quod pro vt dixi s.in qõe, an pars populi ciuitatis possit sibi consuetudinem facere:tũc nõ, qa debet consuetudo sua seruari,vt s.dixi.Aut tempore consuetudinis ciuitatis illud castrũ de illo casu nõ hẽbant legem,sed consuetudinem specialem,& aut illud castrũ erat de districtu, & iurisdictione illius ciuitatis,& tunc sic,ar.s.de epi.& cle.l.nulli.§.quod si in vico.& de naturalib.lib.l.si qs.& ff.ad muni.l.quod ex vico. aut illud castrum non est de districtu,& iurisdictione illius ciuitatis,& tunc nõ,cum habet suos fines,ad quos suæ ciuitatis consuetudo extendere nequit.ar.ff.de acq.re.do.l.in agris.ad hoc s.de of.præfe.pretorio Africæ.l.in nomine dñi.in pr.& j.de fun.limi.l.quicunque, lib.11.& facit ff.de le.3.l.prædiis.§.pe.in fi.de fun.instr.l.Seiæ.§. Tyrãnæ.& l.prædia.in fi.ar.ff.de dam.inf.l.si finita.§.ex hoc edicto.hoc in castris ciuitati subiectis tempore dictæ consuetudinis. Trigesimoseptimo quæro, † quid in castris postea sibi vnitis.tenet Gul.quod si dicta vnio, vel trãslatio sit facta per principem,tũc sic: quia facta perfecte videtur. & ideo secundum ciuitatis consuetudinem debet regulari,ar.de exc.tu.l.idem Vlpianus,§.fi. & de re iu.l.quidam consulebant.& s.de nup.l.imperialis.Nam quod iuris est in principali,idem iuris debet esse in eius adiuncto. ff.de pac.dot.l.inter.§. cum inter.& s.de don.an.nup. l.si cir.medium.l.ad hoc etiam. ff.de hæ.inst.l.liber hõ.§.Titius.& ad tre.l.Papinianus.ad quod facit optime in aut.vt iud.sine quoquo suffra.§.illud.& ff.de iu.l.insulæ Italiæ,& de excu.tu.l.non tantum.§.Illyriensib.& facit quod not.C.de Metrop.l.j. libr.11. Aut per alium præterquàm per principem est facta vnio, & tunc refert:quia aut castrum transiuit in districtum,& iurisdictionem ciuitatis,& tunc idem. aut non,& tunc nõ,per ea,quæ dixi s.in prox.q.& s.dixi de iu.d.l.etiã. & tractaui in d.l.si finita.§.ex hoc edicto.Trigesimooctauò quæro de qõe ardua,†quid si emergit casus non decisus l.scripta,nec consuetudine,& est similis legi scriptæ pro vna parte,& similis consuetudini pro alia contraria: quæro quid iuris, v.g.quæro, an emphyteuta habeat,vel habere debeat incrementũ alluuionis? à simili facit lex quod sic, quia fructuarius debet habere, ff.de vsufr.l.item si fundi.§.1.Simile consuetudini facit,quod non, quia vasallus non debet habere, vt 10.coll.in tit.de controuersia inuestituræ.§.si quis de manso. dicit Mart.Sil.quod simile consuetudini debet spectari,quia magis est simile,cum vtile habet dominium sicut vasallus. fructuarius autem non habet dominium directum,nec vtile. Gul.contrarium dicit,quod similis lex debet spectari, quia simile cõsuetudinis procedit per locum à simili:lex procedit per locum à maiori,quod est fortius, vt no.in l.1.de neg. gest.Trigesimonono quæro,†quid si vtrũque simile procedit pariter per omnia.V.g.quæritur,an emphyteuta debeat habere ita incrementum alluuionis?simile legis facit quod sic,quia superficiarius debet habere.Simile cõsuetudinis facit quod non,qa vasallus non debet habere.Resp.simile l.debet spectari. Ratio, quia ista consuetudo est contra legem,& ideo ad causam similem extenditur.ar.ff.e.l.quod non rõe.& quod s.dixi.† Vltimò, quicquid Doct.in hac materia scribunt, distinguendo sic concludo,quod aut consuetudo est cõtra legem,aut præter legem:in secundo casu constat eam debere seruari, per l.1.s,e.& de ædi.priua. l.an in totum,& in d.l.de quibus.in 1.resp.Primo casu aut consuetudo est contra ius naturale,& non debet seruari, vt Inst.de iu.nat.§.sed naturalia.& de legi.agn.tute.§.fi. & ff.de capi.dimi. l.eas. Aut contra legem diuinam, & idem.facit quod not. ff.de consti.prin.l.1.in prin.& s.si contra ius, vel vti.pu.b.l.si.de vsuris.auth.ad hæc.Aut contra ius gentium,& idem,vt d.§.sed naturalia,cum si.nisi ex causa,vt ff.communi.præd.l.venditor.§.si constat.Aut est contra ius ciuile,& tunc aut est expresse reprobata per legem, & non valet, vt s.de vsu.l.eos.§.penult.& de sacrosanct.eccles.authent.cassa.de furt. authent.nauigia.commun.de success.authent.omnes peregrini.& ff.ad le.Rhod. de iactu.l.deprecatio.secundum vnam lect. & in authenti,vt nulli iu.§

iu.§.nulli vero. Aut non,& tunc aut est inducta per consensum erroneum contra legem,& tunc non valet,vt s.dixi in illa q.an per consensum erroneum consuetudo posset induci.aut ex certa scientia,& tunc aut præcedit legem,& tunc quidam distinguunt,quod aut apparet ex tenore dictæ legis eius latorem sensisse, vel sciuisse consuetudinem localem,& tollit ipsam, vt ff. de sep.viol.l.3.§.diuus.Aut non,& tunc non,sed illa l.succumbit,vt ext.de consti.c.j.li.6.& s.de testa.l.fi.Ego autem sic dico, vt s.dixi in op.2.q aut dicta ɔsuetudo est ɔ legem,& l.sequens ɔria illi consuetudini tollit eam,vt d.§.diuus.aut pter legem,& tunc non,sed l.succumbit illi,vt d.c.j.ext.de const.& l.fi.s.de testa.& in aut.de non alie.§ quia vero verisimile,cum si.Aut consuetudo est generalis,& vincit legem generaliter,vt d.l.de qb. Aut est specialis,& localis,& vincit eam specialiter in eo loco, vt hic,in pr.secundum vnam lect. & ff.communia pre.l.venditor.§.si constat.& de admin.tut.l.si sine hærede.§ Lucius.& de polli.l.Imperatores. in fin. non generaliter in omni loco,vt in fi.huius l.secundum vnam lect.& veram, vt s.dixi in sol.primi,& secundi contrarij,& sic est finis istius repetitionis.

¶De donationibus. Rub.

LEX I.

a EMPTIONVM.a Qui donat instrumenta emptionũ, videtur donare res emptas.h.d.Tene menti hanc legem,& similes notatas in gloss.q qui tradit instrumentum, videtur tradere illud, quod continetur in eo.

a ADD.¶Alex.Istam l.declara,& intellige,vt hẽs p me,in l.4.in pr.de ac.poss. vide Bal.l.fi.quando fis.vel priu.& ad hãc l.vide Bal.l.ab emptione,ff.de pac.

LEX II.

SI NOMINIS. Cum actio ceditur, debitoris consensus non requiritur.

LEX III.

SPEM. Spes potest cedi.

LEX IIII.

SI FVNCTIONES. Gloss. legit hanc legem duobus modis. a primo modo,solutio tributorum a non probat aliquem esse dominum.h.d.

a ADD. ¶Alex.Tributorum.Solutio tributorum non probat dominium,vide tamen Bald.in auth.si quis,de nat.lib.& l.si pater.& ibi no.s.de act.emp.

LEX V.

SI DONATIO. Verbum, dono, in vltimis voluntatibus fideicommissum inducit,etiam parte absente.

LEX VI.

NEC AMBIGI. Donatio,quæ incipit à traditione, potest per fici inter absentes.h.d.

LEX VII.

CENSVALIS. Hæc est bona l.& menti tenenda. Idem etiam a sequens dicit.Assignatio in censum a non præiudicat domino non consentienti;sed si consenserit, vel ipse pro aliis assignauerit,videtur donare,nisi probetur contrarium.h.d.cum l.seq.

a ADD.¶Alex.Censum.Ista donatio non requirit insinuationem.secundũ Bal. in l.illud,de sacros.ecc.& adde l.cum quis,secundum Bar.ibi,de acq.re.do.

LEX IX.

LEGEM QVAM. Vt pactum donationis impleatur,ex stipulatione,vel præscriptis verbis agitur.Item nemo videtur donare,de quo non cogitauit.

LEX X.

NEC IGNORANS. Donatio collata in filium in potestate non valet,secus in emancipatum.

LEX XI.

CVM DE BONIS. Donõ facta in filium emancipatũ,valet.

LEX XII.

PORTIONEM. Pars pro indiuiso potest donari.h.d.

LEX XIII.

SI ALIQVID. Breuitas epistolæ non vitiat donationes. h.d. hæc lex.

LEX XIIII.

SI FILIVS. Nemo dat,quod non habet.h.d.

LEX XV.

AERIS ALIENI. æs alienum non sequitur fundum, sed successorem vniuersalem.h.d.

LEX XVII.

SIVE. Filio emancipato potest donari,& facta donatio filio in potestate per emancipationem cum pacifica possessione postea confirmatur.

LEX XVIII.

SI DONATIONIS. actio furti iam facti ciuilis,pt remitti.h.d.

LEX XIX.

SI AVIA. Mulier potest donare extraneis, etiam res ab eius parentibus habitas.h.d.

LEX XX.

VICE. Alius potest pro donante subscribere,h.d.

LEX XXI.

CONSTANTE. Mulier non potest donare dotem constante matrimonio. secundò dicit gl.q specie actionis de dote potest donare. Vide gl.& signa eam bene.

LEX XXII.

CVM RES. Vt pactum donationis impleatur,agitur præscriptis verbis.

LEX XXIII.

SI EA, QVAE. Res à me donata, potest mihi donari.h.d.

LEX XXIIII.

SI PATRI. Donatio facta ab eo cui non successi, nihil mihi præiudicat.

LEX XXV.

DONATIO. Hæc l.tota loqtur qñ actum est, vt donatio fiat in scriptis.fm gl.omnis donatio requirit insinuationem,fm qd leges pcipiunt,s.si quantitatem taxatam excedat.item,q donationes in scriptis debent fieri forma hac l.concessa.Vide gl.quę est hic,super verbo,cognominata.No.ex hac l.q donatio causa mortis debet insinuari.a Secundò no.q donatio licet non sit facta simpľr,tñ debet insinuari,si excedat q̃titatem. Qđ not.ga vr̃ hoc ɔ gl.q̃ est in l.Aquilius.ff.e. Vos videtis in plurib.ll.hui9 tit.& in iure fit in plurib.locis mentio insinuationis.Quid.n.est b donationis insinuatio?b Certè quod fiat in actis coram iudice, vt hic videbitis,& in l.sancimus.j̃.eo.& Azo in sum.huius tit.

a ADD.¶Ale.Donatio cã mortis si insinuatur,sed est eɔ in l.fi.j̃.de do.cã mor. & gl.in l.1.j̃.eo.& Bar.in d.l.fi.j̃.eo.& quod not.Bal.in auth.ex testõ,de col.

b Alex.Insinuatio.Quid est insinuatio,adde Bal.in auth.si omnes,si se ab hæredi.abst.Bar.in l.Modestinus.ff.eo.& Bal.in l.illud,de sacros.ecc.

LEX XXVII.

a LATA. a Donatio,quæ debet fieri in scriptis, debet fieri modis pallegatis: etiam si fiat in coniunctam personam h.d. Et tene menti versi.gesta.in fin.quia est no.casus, vbicunque igitur fiat in actis donatio,non est curandum.

a ADD.¶Alex.Lata.Vide ad hanc l.quod no.Bar.in l.post contractum,ff.eo.

LEX XXVIII.

a QVISQVIS. a Rei donatæ retinens vsumfructum, videtur tradere.h.d.Not.quòd quotidie occurrit,& est not.casus.

a ADD.¶Ale.Et ad hanc l.q̃ hẽs in l.3.in pr.de acq.pos.fallit vbi requiritur vera tradõ,& vbi esset suspicio fraudis,fm Bal.in l.1.s.de vsuf. Sed q̃d eɔ,an p retẽtionem proprietatis videretur facta tradõ vsusf.seu vtilis dominij? dic quod nõ,l.4.§.dare,ff.de vsuf.& no.Bal.c.j.q̃d sit inuestitura,& in pr.vt hic.

* Claud.Vide ad materiam huius l.Bald.in c.cum venissent,de rest.spol.in fi.

LEX XXIX.

IN EXTRANEOS. Extraneis & ignotis potest donari.h.d.

LEX XXX.

IN HAC. Donatio in vrbe dẽt insinuari coram magistro census,in aliis apud præsides prouinciarum, vel defensores ciuitatum.h.d.Not.hunc text.Quæro,an in donatione,quæ insinua- a tur,requiratur aliqua causæ cognitio, debet ne aliquis citari?a dico q non,sed solum acta requiruntur,vt per ea donatoris voluntas comprobetur,vt hic dicit not.text.

a ADD.¶Ale.Citari.In insinuatione non debet pars citari,vide Bar.in l.Modesti.ff.e.Bal.l.1.§.illud,de temp.& ap.& l.2.in pr.s.de lit.conte.& l.1.& 2.qñ li. prin.da.melius in l.illud,s.de sacros.ec.& in auth.eo.decursum,s.de do.añ nup.& idem firmat Bal.l.fi.de iu.do. Adde,an notarius possit insinuare donatio,& an iudicis requiratur authoritas,vel decretum,Bal.consi.203.lib.1.

LEX XXXI.

a IN DONATIONIBVS.a In actis iudicialib.non sunt necessa b rij testes.b h d.tene menti istam l.

a ADD. ¶Claud.In donationib.Quid autem si fiant coram arbitris, vide Ale. in terminis,consi.13.vol.1.tenentem quòd sit idem.

b Alex. Idem tenet Spec.in tit.de instr.edi.§.restat,ver.sed cum literis. Et hoc obseruatur in practica,sed ɔsidera propter tex.in l.post mortem,ff.de adop. & hanc l.intellige sicut dicit gl.in auth.de hær.& fal.§.si vero absit. Qñque q non requirantur subscriptiones testium,sed nomina eorum, quod no.per gl.in c.quoniam contra,& ibi vide Doct.& hic Cy.& Bal.& Bar.in l.si procurator,de cond. ob cau dicit hic verum,nisi vtroque consentiente, qđ no. in l.falsus,s.de fur.& vide gl.& doct.l.gesta,s.de re iu.& Bal.auth.sed nouo iure,s.si cer.pet.& Bar.in rub.de fide instr.vide Bal.in l.illud,s.de sacro.ecc.

LEX XXXII.

SECVNDVM. Donationes in vrbe,debent insinuari corã magistro cẽsus,& coram alio,ɔ facientes legitimè puniuntur.h.d.

LEX XXXIII.

ILLAM SVBTILEM. Hæc est bona l.Mãdatum procuratoris in rem suam, seu actoris concessio, morte mandatoris, seu a cedentis non extinguitur. a Et procurator in rem suam ante litem contest.& post,potest alium constituere.h.d.no.De primo dic,vt dixi in l.1. s.de act.& obli. De secundo dic,vt vidisti s.de procu.l.neque.& l.quod quis.

a ADD. ¶Alex. Extinguitur. Vide omnino l.fi.in pr.ff.e.& no.per Bar.l.2.§.sed si quis,ff.de don. Sed an possit reuocari expresse Bal.l.j.de act.& ob.s.tẽt qđ non nisi trib.casib.in q̃b.in l.3.s.de noua.all.gl.in l.sicut,§.si prcurator,ff.q̃b. mo,pig.vel hyp.sol.vide ibi Bal.l.1.in 2.& 3.q. & adde quod Pe.& Cy.l.siquidem.s.de act.& ob.per illum tex.volunt,qđ mandatum in rem suam,morte finiatur,&c.hic erat cessio,non mandatũ. Vide Bal.ibi. & adde qđ si cedens actionẽ iniuriarũ,decedit re itegra,finitur cessio,fm Bal.l.fi.s.de hær.vend.

LEX

LEX XXXIIII.

a SANCIMVS. *a*Donatio vsque ad trecentos aureos insinuatio
b nebnon eget, vltrà, debet insinuari nisi esset donatio imperialis, vel facta ad pias causas, quæ vsque ad quingentos aureos ab insinuatione est libera. h.d.

a ADD. ¶Paris. Sancimus. Vide q. tactam per Ias. in l. licet inter, vers. 2. habes, C. de pac.

b Alex. Insinuatione. Sed quid si quis donat vltra quantitatem hic à lege taxatam, cum aliquo onere adiecto, quod in effectu transit valorem quantitatis vltra istam summam, vtrum egeat talis donatio insinuatione? Et dicit idem bal. per illum tex. quod non, in l. sed si hæc, §. cuidam, de cond. & demonst. & ibi sequitur Imo.

§. NE AVTEM. Hic est bonus casus, & seq. vbi propter immensam donationem communio rei inducitur, licet domino maioris partis pretium offerre, & totum possidere. Aliàs res diuiditur, si est diuidua. Si verò indiuidua, in dominum maioris partis transfertur prædicta potestas. h.d.

1 *Clausula quod tot intelligantur donationes, quot res, quid operetur.*

a §. SI QVIS. *a*Hic est bonus casus. In donationib. quę diuersis
b temporib. celebrantur, cuiuslibet quantitas *b*per se contempla-
1 tur. h.d. Quæro † circa hanc legem de illa clausula, quæ consueuit apponi in donationib. tot intelligantur esse donationes, quot sunt res, vtrum valeat? Certè non, quia hoc solum debet inspici, vtrum eodem tempore sint factæ, vel non, vt ex hac l. & gl. manifestè colligitur.

a ADD. ¶Claud. §. si quis. Ad intelligentiam huius §. vide Ale. post Ang. & Pau. de Cast. in l. scire debemus, in fi. prin. ff. de ver. ob.

b Ale. Quantitas. No. & per bar. in l. recte Sabinus. Et de hac materia uo. spe. de don. & in ti. de instr. edi. §. porrò, versicul. donatio autem, vbi sentit contrarium. Sed Io. And. ibi sequitur eum, & vide etiam ad prædicta ibi Io. And. & adde spe. de do. §. 1. super ver. quoddam. vbi ponit aliqua notabilia.

1 *Qui promittit decem annua, intelligitur promittere in vita sua.*

2 *Et an legibus de insinuatione loquentibus possit renunciari.*

§. SI QVIS AVTEM. Donatio annua in vita contrahentiũ collata, pro quolibet anno videtur vna per se separata: secus si
a ad hæredes extendatur, h.d. No. istum tex. *a* ibi, sinautem etiam
1 hæredem, &c. ꝙ † ille, qui promittit decem annua, intelligatur in vita sua, nisi de hæredib. expresse fiat mentio. Licet contrarium videatur velle gl. in l. si stichum, §. stipulatio. ff. de ver. obl.
2 vbi dixi tibi. Quæro, vtrum † istis legi. quæ de insinuatione donationum loquuntur, possit renunciari, breuiter resp. non, nam legi. quæ inducunt certam formam in constituendis actibus hominum, renunciari non potest. ff. de pac. l. ius publicum. & l. nemo potest. ff. de leg. 1.

a ADD. ¶Ale. Istum tex. An promissio annua transeat ad hæredem, vide bart. d. §. stipulatio, & ibi doc. & vide bal. in l. si idem, in pr. de iurisd. omn. iudi. vers. quæro vtrum istis legibus possit renunciari insinuationi, vide bar. in l. Modestinus, ff. eod. & quod not. in l. si quis in conscribendo, s. de pac. & quod ibi bart.

LEX XXXV.

a SI QVIS ARGENTVM. *a*Qui donat argentum, potest illud tradere in mã, & specie, & in pecunia signata. h.d. Vide gl. super ver. æstimatio. quam vide, & not. de qua materia feci tibi quasi vnam repetitionem in l. Paulus. ff. de solut.

a ADD. ¶Sed hæc l. non habet locum in præsumpta donatione, vt oriatur actio, secundum bal. in l. si pacto quo pœna, s. de pac. & Ang. in l. iurisgentiũ, §. quinimo, & in l. hactenus, §. j. de const. pec.

a §. SED ET SI QVIS. *a*Si donatur res, vel vniuersitas & interueniat traditio vera, vel ficta, donatio dicitur esse perfecta: si interueniat stipulatio, ad perficiendum compellitur: si simplex conuentio huius l. authoritate, vt perficiat compellitur. h.d.

a ADD. ¶Et licet hic dicat, ꝙ donatio solo consensu perficitur, vt inst. e. §. aliæ autem, tamen bene ad hoc ne ab alio possit vel alteri obligari, requiritur traditio vera ad hoc vt dicatur perfecta. Ita dicit not. Bar. in l. 1. j. de iure fisci. per l. fi. §. Lucius, ff. de don. quod est menti tenendum secundum ipsum, & vide ꝙ no. Imo, in l. Aquilius, ff. e. Et an habeat locum in donatio. ante nuptias, vide gl. & bal. in l. j. s. de don. ante nup. An iste tex. habeat locum si factum promittat pacto nudo, vide bar. & ibi dixi in l. iuris gentium, ff. de pac. Et an habeat locum in pacto declinando, vide in eadem l. §. 1. Vide aliquas limitationes per bar. in §. quinimo. & in l. si vnus. §. pactus, circa medium, & in omnibus, ibi dixi, & an habeat locum in donatione causa mortis. gl. est quod sic, in l. cum pater, §. Meuio, de le. 3. adde Imol. in l. qui in potestate, in prin. ff. de testa. vbi all. gl. in d. §. Meuio, de le. 2. & tener bal. in l. si donationis, s. de contrah. emp. Et an habeat locum in factis, vide bal. in l. cum virum, s. de fideic. Et an habeat locum in donatione remuneratiua? Bar. incidenter in l. iurisgentium, in §. quinimo tenet quod non. Contrarium teneo ibi, vbi vide, & dum hic loquitur de ista ficta traditione, vide quid sit reseruatio proprietatis, an dicatur ficta traditio, quæ scripsi in l. 3. in pr. de acq. poss.

LEX XXXVI.

a SI QVIS PRO REDEMPTIONE. *a*Donatio, quæ fit in redemptionem captiuorum, insinuatione non eget, & ille qui hoc officium suscepit, ad ipsum explendum compellitur. Item in donationib. quas magistri militum conferunt in milites, & in his, quæ donantur in reparatione domus combustæ, & quod in casibus prædictis pecunia sit expensa, iuramento probatur; & donationes hodie vsque ad quingentos aureos insinuatione non indigent. h.d. No. tex. ibi, sed tantummodo sacramẽtum præstare, pro istis executoribus vltimarum voluntatum, qui debent iurare se dictam quantitatem in piis causis expendisse.

a ADD. ¶Barb. Si quis pro redemptione. Vide Lud. Rom. consil. 74. incip. in causa nobilis, vbi pulchrè loquitur quando res probatur per iuramentum. Vtrum autem quando res est difficilis ad probandum, debeat hoc allegari, & ideo probatur per iuramentum, vide eundem Lud. Rom. cons. 75. incip. pater reuerende.

Alex. Si quis pro redemptione. In §. ibi donatio, limita, vt dixi, inst. de act. §. in bonæfidei. per bar. in l. nulli, s. de epi. & cle. bar. in l. diuus, ff. si cui plus quam per legem falc.

¶De donationibus quæ sub modo, vel conditione, vel ex certo tempore conficiuntur. Rub.

LEX I.

a SI DOCEAS. Si pactum donationis non seruatur, *a* potest res actione vtili vendicari, & condictione ob causam agi. h.d. Opp. ꝙ imo detur alia actio, l. præscriptis verbis, vt s. tit. 1. l. cum res. sol. Fateor, ꝙ omnes istæ tres actiones concurrunt. Sed contra hoc opponitur: quia nemo condicit rem suam, præterquam à fure, vt l. fi. ff. vsufr. quemad. ca. sed hic datur vendicatio, & con-
b dictio, ergo malè. sol. Ista vendicatio, *b* quæ datur hic datur vtilis fauore alimentorum secundum gl. hic positam. vnde non potest dici propriè res mea, meritò mihi conceditur condictio vtilis, ergo vendicatio vtilis bene concurrit cum condictione, secus in directa. De hac materia plenè dic, vt l. j. ff. de dona.

a ADD. ¶Ale. Non seruatur. Et hanc legem not. alleg. bal. in l. ea lege, s. de condi. ob cau. & vide in l. qui absen. §. j. post bar. ff. de acq. poss. Adde de hac lege Io. Andr. in add. ad spe. in tit. de instr. edit. §. porro, in 2. add.

b Ale. Ista vendicatio. Adde quod not. Bart. in l. si mortis, de dona. causa mor.

LEX II.

SI PRAEDIORVM. aliàs, Si rerum. Valet pactum, quod post certum tempus res ad donantem reuertatur. h.d.

LEX III.

QVOTIES. Ex pacto apposito traditioni rei meæ, alteri etiam
a extraneo, & eius hæredibus actio potest quæri. *a* h.d. hic est bonus casus. Tene menti. Est ergo vnus de casibus, in quibus alteri per alterum quæritur actio. Simile vidistis s. ad exiben. l. pen.

a ADD. ¶Ale. Actio potest quæri. Et facit ad quæstionem, de qua per bal. in l. qui Ro. §. Statius, de ver. ob. Et ibi vide quæ scripsi.

LEX IIII.

PERFECTA DONATIO. Post perfectam donationem nõ potest ei conditio adiici inuito donatario. h.d.

LEX V.

SI QVID. Non refert quid ex æquipollentibus fiat. h.d.

¶De reuocandis donatio. Rub.

LEX I.

ET SI PERFECTIS. Donatio facta in libertum, ex deui in-
a gratitudine reuocatur *a* per patronum: secus in hæredibus eius. hoc dicit.

a ADD. ¶Ale. Reuocatur. Et ad materiam huius tit. quando reuocatur dona. quid de fructibus. gl. no. in l. generaliter. §. si quis. ff. de fideic. lib.

LEX II.

SI APVD. Licet instrumenta donationis sint subtracta, propterea non reuocatur donatio. h.d.

LEX III.

POSSESIONEM. Sola pænitentia donationem non reuocat. h.d.

LEX IIII.

CVM PROFITEARIS. Ex causa turpitudinis donatoris, non reuocatur donatio. h.d.

LEX V.

SI DONATIONEM. Non debet donatio rescindi per rescriptum. d.d.

LEX VI.

VELLES NECNE. Quando mulier donat præsentia mariti, vel filiorum non requiritur. h.d.

LEX VII.

1 *Omnes pœnæ, quæ habent locum in secundo nubentibus, habent etiam locum in non honestè viuentibus.*

a HIS SOLIS. *a* Donatio facta in filios, ex causa ingratitudinis reuocatur à matre, quæ ad secundas nuptias non transiuit. h.d.

a ADD. ¶Barb. No. singularem casum secundum dominum meum in l. donationes, §. species dona. quod donatio non reuocatur propter ingratitudinem, si mater transiuerit ad secundas nuptias, nisi in casu auth. hic positæ.

h.d. vel alr donatio fcā filio vitioso non tenet.h.d.hec l.No.primò, φ ɔdictio ex hac l. qua donatio ex causa ingratitudinis reuocatur,non prosequitur fundum:sed datur contra ipsum donatarium.Item no.†φ omnes a pœnæ statutæ contra secundò nubentes,habent locum in his,quæ non honestè viuunt. quod tene menti perpetuò,quia sæpe allegatur.

a ADD.¶Barb.Item no.quod omnes.Adde tex.de hoc,& ibi d.Abb. in c.vxoratus,de conuer.coniug.& vide gl.in auth.sacrm,§.quando mulier of.tu.& tex.in l.fi.eo.ti.& in auth.de rest.& ea,quę parit in 11.mense.d.Pet.de Anc.in c.ex parte.de app.

LEX VIII.

a SI VNQVAM. a Hæc est singularis & notabilis l. Donatio habet tacitam condonem,si donator liberos non susceperit,iõ natis liberis reuocatur.h. d. Idem intelligit gl. si cuilibet extraneo sic fuerit donatum.Et dicit gl.φ redditur ipso iure,vel condicitur possessio. Et materiam huius l. & multas alias quæstiones circa hoc.dixi plenè in l.Titia.§.Imperator.ff.de leg.2.

a ADD.¶Barb.Vide Lu.Ro.in consi.25.pro ista lege inci. pro decisione eorum, & in consi.166.vbi late tenuit,φ non videtur quis renunciare beneficio huius per iuramentum,& pulchre allegauit.Vide quia all.Io.And.in add.spe.in ti. de dona.adde ad bar.

Paris.Si vnquam.Vide late Ias.in l.ex hoc iure.ff.de iusti.& iur.dec. consi.20. contrarium tenet soc.consi.295. an beneficio huius l. possit renunciari, vide Ias.in l.pen.ver.hoc etiam videmus.C.de pac.

LEX IX.

DONATIONES.Donatio facta in liberos,non reuocatur,nisi ex causa ingratitudinis,h.d.

LEX X.

a GENERALITER. aDonatio reuocatur ex causis hac l. insertis.Sed si non reuocat donator,eius hęres reuocare non potest. hoc dicit.

a ADD.¶Paris. An valeat pactum,quod non possit reuocari donatio prætextu ingratitudinis,vide Ias.in l.fi.ver.ex ista doc.bal.C.de pact.

* Claud.Aduerte quia si debitor ex causa donationis fuerit liberatus,licet ,ppter ingratitudinem possit reuocari in pristinam obligationem, nunquam tamen inducitur obligatio pignorum vel hypothecæ,tex.est in l.j.§.cum venditor.ff.quib.mod.pig.vel hypoth.soluit.Limita istam l. in dote data per patrem filiæ,quæ non potest propter ingratitudinem reuocari,per tex.in l. fi. quê ibi ponderat bal.§.de dot.promiss. Nunquid autem huic l.possit renunciari, ponit bal. in c.cum inter,de elect.Et Roman.in l. stipulatio hoc modo concepta.ff.de verb.obl.& ibi Alex.

¶De donationib.cau.mor. Rub.

LEX I.

SI DONATIONE. Donatio causa mortis potest per fideicommissum substitui.h.d.De hoc plenè in l. 1.& 2.ff.eod.tit.& ibi per Dy.& ibi dixi.

LEX II.

INTESTATA. Potest mulier causa mortis donando facere alium stipulari dotem suam salua falcidia,seu legitima, quæ liberis eius debetur.h.d.

LEX IIII.

CVM DE MORTIS. Donatio causa mortis accedit vltime voluntati,& insinuatione non eget, si quinque testes legitimè interueniant. h. d. Per istam legem puto correctam l. donatio. §.de don.quæ videtur requirere quod in donatione causa mortis fiat insinuatio.

BARTOLVS AD IX. Librum Codicis.

¶Qui accusare non possunt. Rub.

Glo. ponit, quæ personæ non possunt accusare, quam vide, & nota & signa.

LEX I.

a PRIVS EST. Quando duo crimina intentantur,quorum vnum est præiudiciale ad aliud,super grauiori proceditur.ah.d.Secundum vnam lec.innuit,φ sententia lata in vno iudicio,parat præiudicium in alio. contrà ff. de pub. iud. l. is qui reus. sol. huius timore sunt plures lec. Tu tene hic 5.lect.quæ est Azonis,vt hic.Ista duo iudicia erant inuicem præiudicialia, & in l. contraria secus.istam materiam examina plenè,vt ibi dixi.

a ADD.Ale.¶Proceditur.Et not. ad istum tex.quod illi,qui accusauerunt,non possunt officium iudicis implorare, vt procedatur ad inquisitioné ac si ipsi essent procuratores inquisitionis.Ita dicit bal.in l.j.C.si tutor non ges.Item not.quod qui accusare non possunt,non possunt esse denunciatores. Ita inquit bar.in l.diuus.ff.de custo.reo,vbi vide materiam denunciationis.

LEX II.

1 *Tutor potest semper accusare tutorio nomine.*

2 *Cautela,quando tutor accusat aliquem,quod dicat in accusatione,talis tutor, nec adiiciat tutorio nomine.*

SI CAVTIONES. Si tutor ad vtilitatem pupilli accusat suo nomine, debet se inscribere, h.d. Per hanc legem dñt gl.nostri, & aduocati communiter, φ tutor vel curator non potest alieno nomine accusare.Hoc intelligo verum,nisi in casib.in quib. ad prosequendum crimen admittitur procurator,prout plenè no.in l.seruum quoque.§.publicè.ff.de proc. Ego tamen puto, 1 †φ semper possit tutor a accusare tutorio nomine, vt l.Polla. a §. de his, quib. vt ind. sed inscribere se ad pœnam talionis, hoc non potest tutorio nomine,& hoc est,φ ista l.dicit.Cautela tamen est,† quod quando tutor accusat aliquem, dicat in accus. 2 talis tutor.nec adiiciat tutorio,nomine: nam tunc intelligeretur eo modo quo potest,vt l.pº mortem.§.j.ff.quando ex fa.tu.

a ADD.¶Ale.Possit tutor.Dic,vt latius per bar.in l.2.ff.de accu.

LEX III.

a QVI CRIMEN. a Accusatio sine inscriptione non admittitur,& accusator contumax extra ordinem & in expensis punietur.h.d.Hic videtur casus.φ in criminalib.victus victori condēnatur in expensis.Quod dic,vt dixi vobis in l.non ignoret,§.de fruc.& li.exp.Item hic videtur casus,φ in eadem instantia possit deduci ciuilis petitio,& criminalis.nam hic vides,φ punitur extra ordinem,& istud est iudicium criminale.Item punitur in expensis,& istud est iudicium ciuile. de hoc dicam vobis in l. si quis ad se fundum,ĵ.ad l.Iul.de vi.

a ADD.¶Qui crimen.Vide,quę dixi in l.actu,ff.de accus.post bar.& adde casum not. in quo debet actor se inscribere, & personam limitare, secundum do.Ant.in tit.de accus.& vide in l.fi.§.e.Et adde quod in multis casibus post mortem quis potest accusari,de quibus inst.de hære.quæ ab intest.§.per contrarium,quæro, an accusator mortui debeat se inscribere ad pœnam talionis, sicut accusator viui, vt in hac gl. habet arg. 9. q.2.c. fane.§.si forte,quæ apud aliquos est canonizata,ad §.per contrarium,quæ tenet quod sic,& al leg.bal.hic.

LEX IIII.

VXOR TVA. Mulier potest accusare,si suam vel suorum iniuriam prosequatur, nisi sit alius, ad quem magis principaliter negotium pertinet.h.d.cum l.seq.No.φ dixi in summario.

LEX VI.

a ACCVSATIONEM. aQui semel desistit,non admittitur iterum ad accusandum.h.d.

a ADD.¶Accusationem.Vide in l.qui desistit,& ibi bar.ff.ad turpil.an ille,qui desistit à ciuili,possit criminaliter accusari.

LEX VII.

SI EA. Qui tempore statuto à iudice non accusat, vel accusa a tionem non prosequitur.postea non auditur.ah.d.hæc bona l. No.hanc l.quam plenè examinaui.& dixi in l. titia.ff.de accus.

a ADD.¶Alex.Non auditur.Et adde eum in l.2.ff.de re iud.& in l.2.de eden.& in l.edita.eo.tit.& in l.de die.qui satisd.cog.

LEX VIII.

NON PROHIBETVR. Miles potest accusare,si suam vel suorum prosequatur iniuriam.h.d.

LEX IX.

1 *Qui vult admitti vt ciuis,debet probare se ciuem,parte etiam citata.*

NON IGNORAT. Non debet quis admitti vt talis,nisi prius probet se talem.h.d.Tene menti hanc l. & multum no.ad infinita. Sæpe † dicunt statuta, φ si ciuis admittatur ad aliquid, & non alius,: ante omnia debet se probare esse talem,puto quod hæc probatio fiat citata parte.

LEX X.

SI CRIMEN. Etiam qui suorum iniuriam prosequitur, se debet inscribere.h.d.

LEX XI.

DATA OPERA. incēdiarij l.Cornelia de sica.puniunt.h.d.

LEX XII.

DE CRIMINE. Qui regulariter accusare non potest,ad accusandum non admittitur,nisi prius examinetur,an crimen, φ accusat,ad casus exceptuatos pertineat.h.d.

LEX XIII.

SI MAGNVM. Frater non potest accusare fratrem,vel pater filium,de crimine grauiori, si suam iniuriam non prosequitur. h.d.cum l.seq.

LEX XVI.

CVM RATIONIBVS. Qui habet duos accusatos, tertium accusare non potest nisi suam iniuriam prosequatur.h.d.Idem in l.hos accusare.ff.eo.

LEX XVII.

INIQVVM. Nutritus non potest suum nutritorem accusare, nisi suam iniuriam prosequatur.h.d.

LEX XVIII.

SI SOROREM. Frater fratrem,seu sororem,potest de leui crimine accusare.h.d.

LEX XIX.

NEGANDA. Hæc est propriè materia l.is qui reus,ff.de publ. iud.& breuiter dicit. Accusatus non potest accusatorem suum reaccusare de pari crimine, vel minori, prius quàm sit absolutus, nisi suam prosequatur iniuriam: poterit tamen accusationem proponere, non vt super ea procedatur, sed vt

super

superſedeatur,donec cauſa prima finiatur.h.d.Materiam huius
l.pleniſſimè habes in text.& glo. & ego vlterius dixi in l.is qui
reus,ff.de pub.iud.

LEX XX.

1 *Familiaris,quando accuſare poſsit dominum domus.*
2 *Monachus quando Abbatem.*

SI QVIS. Perſona domeſtica non p̃t dominum domus accu
ſare,niſi in crimine læſæ maieſtatis.h.d.hæc not.l.Not.hanc l.ꝙ
1 familiaris† non poteſt accuſare dominum domus quod intel-
lige verum,niſi ſuam,vel ſuorum iniuriam proſequatur. Et fa-
2 cit iſte caſus,†quod monachus non poteſt accuſare Abbatem.
a In contrarium videtur dicere c.Abbate.ᵃde verb.ſig.dic vt ibi.
a ADD.¶Alex. Abbate. Vbi eſt iſte caſus,quod monachus accuſat.& Spec.in
tit.de inquiſitio.§.fi.

LEX XXI.

SI LIBERTI. Liberti non p̃nt accuſare patronos.h.d.iſta l.

¶De accuſationib.& inſcriptionibus. Rub.

LEX I.

EOS,QVI. qui effodit terminos,extra ordinẽ punit.h.d.hæc l.

LEX II.

1 *Si ſit ſtatutum,quicunque declinauerit forum,poſsit impune offendi,cautela
eſt.ſi eſt filiusfamilias,quod pater compareat pro ſuo intereſſe.*

SI CVIVSDAM. Hæc eſt not.l. Pro ſuo intereſſe admittitur
quis ad defendendum alium in crimine capitali.H.d. Per hãc l.
1 practicabatur in ciuitate iſta.dicit hic ſtatutũ,†ꝙ quicunq; de-
clinauerit forum,poſſit impunè offendi,vel occidi.Adhibeba-
tur talis cautela,ꝙ ſi accuſabatur filiusfamiliàs, pater ꝓ ſuo in-
tereſſe declinabat forum pro filio,& ſic non incidebat in ſtatu-
a tum filius.eodem modoᵃ ſi delinquebat monachus,Abbas pro
ſuo intereſſe declinabat forum,poſtea contra iſtas fraudes,fuit
per ſtatutum prouiſum.
a ADD.¶Alex.Forum.Aliam cautelam adde,vt dixi poſt Bar.l.ſi q̃s ſub condi.
ff.de cond.inſti.& hic adde Imo.l.pen.§.ad crimen,ff.de pub.iud.& ibi Bar.
& Bal.in l.reos,j̃.eo.& l.ab adminiſtrat.s̃.de leg.adde Ang.conſi.37.

LEX III.

REOS. In capitali crimine admittitur procurator ad allegan-
das cauſas abſentiæ. H.d.plenè in l.ſeruum quoq;.§.publicè.ff.
de procu.& ego dixi in rep.l.pen.§.ad crimen.ff.de pub.iud.

LEX IIII.

a SI ACCVSATORIBVS.*a* Abſolutoria lata accuſatorib.ab-
ſentib.non per contumaciam eſt ipſo iure nulla.h.d. Op.ꝙ plu-
res non admittuntur ad accuſandum vnum,ſed vnus tantum.l.
hi tamen.§.fi.& l.ſi plures.ff.e.Bř plures ſol.dantur,illa eſt vera,
ꝙ hic nõ fuit oppoſitum de pluribus,nam ſi fuiſſet oppoſitum
de pluribus,fuiſſet electus vnus,quod tene menti.
a ADD.¶Alex.Si accuſatoribus.Adde Bar.in l.ſi plures,ff.eo.& vide quod per
iſtam gl.in hoc do.Bar.no.in l.1.in fi.C.de fur.

LEX V.

NON IDEO MINVS. Delinquens pp mandatum alterius
non excuſatur.h.d.Hic veniret examinanda materia de manda
tore,perſuaſore,& inſtigatore. Dixi in l.non ſolum,§.ſi manda-
to.& §.procul.ff.de iniuriis.Materiam vero de auxilio,& fauo-
re,tractaui vobis in l.in actione.§.ope.ff.de fur.

LEX VI.

a ABSENTEM.*a* Abſens non poteſt damnari de crimine capita
li,& ſi fuit damnatus, ſententia eſt nulla, quæ retractabitur per
eundem,vel per ſuperiorem.h.d.De materia nullitatis,dixi vo-
bis in l.1.s̃.quando prouo.non eſt neceſſe.
a ADD.¶Ale.Abſentem.Vide Bar.l.3.s̃.e.& in l.quidam conſulebant,de re iu.

LEX VII.

a EA QVIDEM. In notoriis p̃t per inquiſitionẽ procedi, *a* ſed
in non notoriis q̃s nõ punitur,niſi fuerit citatus,vel accuſatus.
h.d.Et exponas ita tex.ibi,denunciantur,tanq̃ notoria,vt patet
ex ſequenti r̃nſo,& ff.ad Turp.l.ab accuſatione.§.nunciatores.
& ſic intelligit gl.ff.de adul.l.2.§.ſi publico,& ẽt Dy.in tex.ibi,
poſſe perpendi,procedendo per inquiſitionem ex officio ad de
nunciationem officialis. Item ibi in text.deſpici.quaſi dicat,in
non notoriis non proceditur per inquiſitionem,ſed per accuſa
tionem, & hoc innuit verbum, accuſatio, ſecundum p̃dictum
modum legendi,& hoc mõ intelligitur cõiter iſta l.ſed do.Nic.
Mat. intelligit, quando officialis denunciat cauſam, p̃t proce-
di per inquiſitionem,vt 1.parte huius l.& probatur j̃.ti.2.l.1.&
j̃.de decu.lib.12. l.1.ff.de cuſt.re.l.diuus.Vnde ſi officialis illam
denunciationem produxerit,notorium probando,tunc ille de
nunciatus abſoluetur,vt hic,in 2.parte huius l.& d.l.ab accuſa
tione.§.nunciatores,ff.ad Turp.Et ꝙ tex.dicit hic,accuſatus,ex
pone.i.denunciatus.Hanc materiam,quando poſſit per inqui-
ſitionem procedi,pleniſſimè dixi in l.2.§.ſi publico.ff.de adult.
a ADD.¶Ale.Procedi.Vbi in notoriis procedatur per inquiſitionem,& de mõ
procedendi in notoriis,vide per Spe.de noto.§.j.& plene per Ang.in l.ſi va-
cantia,poſt med.& in c.ad noſtram,de iureiu.per Ant.& ibi per eum quæri-
tur, an ſit neceſſarium probari notorium , & quomodo probetur. & multa
pulchra ibi.vide quod dixi in l.2.§.ſi publico,ff.de adul.quod no.Bal.in l.ac-
cuſatus, ad Turp.Et q̃n dicatur crimen notorium, vide Inn.no.c.fi.de coha.
cler.& mulie.& ibi plene de materia.& Bal.in l.accuſatorem,ff.ad Tupil.&
Bal.hic.Adde qualiter procedatur ſuper notorio Old. conſi.37.

LEX VIII.

SI QVIS SE. Accuſatio debet porrigi coram præſide,non co
ram officialibus.h.d.in ſumma.

LEX IX.

QVI DE CRIMINE. Iſta eſt not.l.Breuiter dicit,Accuſatus
a de eodem crimine non poteſt iterum accuſari, *a* de alio tamen
crimine poterit iterum accuſari, ẽt ſi ex eodem facto deſcẽdat,
nec debet ſuper vno pronũciari , donec ſuper alio fuerit plenè
cognitum.h.d.Diuiditur in 2.partes,primò ponit vtrum liceat
accuſare.Secundò qualiter debeat procedi. Secunda ibi,iudex
autem.Iterum prima ſubdiuiditur,quia prima loquitur,quan-
do accuſatur de eodem crimine. Secundo, quando de diuerſis
habentib. originem ex eodem facto. Secunda ibi,ſi tamen.vbi
eſt caſus ſingularis.ad euidentiam ſcias tu iuuenis ꝙ quandoq;
ex vno facto oriuntur plura crimina, exemplum in eo qui co-
gnouit ſuam conſanguineam nuptam,iſte.n.commiſit adulte-
rium. quia in nuptam. Item inceſtum, quia in conſanguineam
ſuam.Hoc p̃miſſo,caſus in terminis eſt clarus. Op.ad 1.partem
d.l.ſi quis homicidij.j̃.e.ſo.Fateor,ꝙ regula eſt hic ꝙ accuſatus,
de eodem iterum non accuſatur.fallit in caſibus,quos dic vt in
b gl.quam vide,& no.Venio ad 2.dictum.ᵇOpp.& vř ꝙ quando
plura crimina deſcendunt ex eodem facto,non poſſit accuſari,
niſi de vno,vt d.l.ſenatus,ff.eo.prout ibi exemplum ponitur de
parricidio.ſol.quandoque eſt vnum factum,& vnus titulus cri
minis,& plures agendi formæ,& tunc vna tantum lege poteſt
accuſari,vt d.l.ſenatus.ſecundum aliquas lecturas.verbi gratia,
ille qui facit homicidium,poteſt accuſari l.Cornelia de ſica.&
ex forma ſtatuti huius l.tunc vna tantum punitur pœna,vt d.l.
ſenatus.quandoq; eſt vnum factum,& plures tituli criminis,&
habens ſe ſicut genus,& ſpecies:& tunc accuſatus de vno,non
poteſt accuſari de alio,vt d.l.ſenatus.ſecundum ꝙ ibi loquitur
de homicidio,vt l.p̃tor edixit.§.1.de iniuriis. Si verò habent ſe
ſicut excedentia,& exceſſa,tunc de vtroque poteſt puniri, non
tamen poteſt ſimul accuſari de vtroque ab eodem , ſed ab alio
ſic,vt hic,& l.ſi adulterium cum inceſtu.ff.de adul. Sed quæ eſt
ratio huius?Reſp.quando ſunt duo iudicia,quorum abſoluto-
ria lata in vno poteſt parere exceptionem rei iudicatæ in alio,
non admittitur concurſus, vt l.fundi.& l.fundum.ff.de exce.&
illa eſt ratio,quare non admittitur concurſus ciuilis, & crimi-
nalis,deſcendentium ex eodẽ:quia abſolutoria lata in vno,po-
teſt parere exceptionem rei iudicatæ in alio,ſi pronuncietur ſu
per facto.Idem tenet Dy.in c.nullus plurib. de reg.iur.lib.6.ita
in propoſito,quando ex eodem facto deſcendũt,ſi eſſent eædẽ
perſonæ accuſatoris,& accuſati,abſolutoria lata in vno,poſſet
parere exceptionem rei iudicatæ in alio.ideo idem ad accuſan
dum non admittitur,quæ ratio ceſſat alio accuſante. Dices tu,
ſed q̃ eſt ratio,ꝙ iudex non põt ſñiare ſuper vno,niſi pleniſſimè
diſcuſſo alio,vt hic dř in vlti.parte? Reſp.in cauſis capitalib.dẽt
iudex inquirere veritatem,& etiam pro parte offenſa,ſi ipſa nõ
opponat,vt l.j.§.fi.de q̃õ.& l.ſi non defendantur.ff.de pœ.vnde
poſſibile eſſet,ꝙ ex defenſionib. factis in vno iudicio, apparet
iudic

a ADD. ¶Alex.Accuſari.Et vide,an quis poſſit à pluribus condemnari,Bar.in
l.ſepulchri,ff.de ſepul.viol.
b Alex.Secundum dictum.Quid ſi ex forma ſtatuti ille,qui percuſſit aliquem,
debet amittere manum,cum qua percuſſit,& q̃d ſi cum eadẽ manu percuſ-
ſit duos,vterq; vult accuſare,quis præferatur, & vide plene per Ia.de Bel.1.
diſp.& l.1.j̃.vt intra tp̃s,vbi illa rõ eſt crĩalis,an in crĩalibus hẽat locũ cumu
latio,adde q̃ iam in l.libellorum & l.ſeq.de accuſ. & Bar.late d.l.ſenatus,ff.
e.l.ſi q̃s homicidij,j̃.e.ver.& iõ ſi alicuius inſultat vel ſi q̃s faciat inſultum &
p̃cuſſionẽ,punitur tanq̃ de vno ictu ſolo.Et ita cãm intelligendã dixit d.Io.
poſt Bal.l.diuortio,ff.ſol.mat.de cuius intellectu ibi vide,& l.fructus,e.ti.&
Bar.& Bal.l.nunq̃ plura,eo.ti.ver.ſecundo p̃t exemplũ.Et quod dixi,an pre-
ſumatur incontinenti,vide Imol.& Bal.d.l.diuortio. Et adde materiam,vbi
habes in l.& ſi,ff.de adul. & adde dictum Bar.in l.capite quinto,in fi.eo.tit.
Adde quod voluit Io.And.in addi.ad Spec.in ti.de inquiſi.§. viſa.alleg.nunc
tractamus de eo,qui in aliquo loco aliquem cepit,& ligauit, ſi p̃ plura loca
duxit ad certum locum, & eum ſpoliauit,in quo loco ſit formanda inquiſi-
tio,ſtante ſtatuto quod inquiſitio debeat formari in loco delicti.

iudici, ꝙ in alio reus non est culpabilis. Vnde esset verecundia iudici, & parti iniustitia, si in vno condemnatur, & in alio absoluitur, iō de vtroq; dēt esse cognitū añq̄ iudicet. Et de isto membro, q̄ñ ex vno fcō oriuntur plura crīa, dic vt dixi plenè in d.l.senatus. Qñq; sunt plura facta, & plures tituli criminis, & plures modi agendi, tūc siqdem oīa illa fcā tendūt ad eundē finem, nō punit̄ nisi tanq̄ de vno, vt l.illud.ff.ad l.Aquil. & iō si aliqs insultauit, & percussit, nō punitur de insultu, qm̄ ad hūc finē fecit insultum, vt percuteret. Et gl. tua hoc notabiliter tenet, q̄ vide, & signa super verbo, plurima. Si verò illa plura fcā nō tendūt ad eundem finem, sed ad diuersa, tunc nō de vno, sed de quolibet punietur, vt l.nunq̄ plura.ff.de priua.deli. & ibi plenissimè dixi. Venio ad finem. dr̄ hic, ꝙ super duob. criminib. cognoscitur simul. ɔ̄, ff.de cust.re.l.2.§.fi. Sol. Dicit gl. fateor donec super vno respondet, non potest super alio arctari, vt l. ɔ̄ria. Sed cum erit expeditus de responsione, q̄ tenetur facere super vno, tunc respondebit super alio. hoc gl. tua dicit ita super verb. vtroq;. Et si quis vellet hanc legem repetere, essent hic tractandæ tres materię. Primò, vtrum ille, qui habet vnam causam coram vno iudice, possit citari coram alio iudice in alia causa. Quod dic, vt dixi in l. ɔ̄ pupillum, §.is qui ad maius, ff.de re iu. Secundò vtrū ille, qui est recommendatus in carcerib. ex vna causa, possit ibi recōmendari ex alia. de quo dic plenè, vt l.2.§.fi.de cust.re. Tertiò, an recōmendat⁹ in carcerib. iniustè, possit ibi recōmendari ex alia iusta cā. ꝙ dic vt in q.illa, q̄ disputaui, q̄ incip. Lapus. Vltima gl. reassumit omnia, & distinguit, quod dic, vt in ea.

LEX X.

QVI EXPLICANDI. Ista est bona l. & habet pulchram materiam. Breuiter dicit, qui alicui certam promittit sententiam, licet iudicem non corrumpat, tanq̄ corruptor punitur. h.d. Audiui dubium. pone ꝙ ille, q iudicem corrumperet nullo modo puniretur, puta in capitali. licet enim reis redimere sanguinem suum, etiam corrūpendo, vt l.j.in fi.de bo.eo. & l.pe.ff.de preua. & habuimus in l. transigere.s̄.de transa. Qualiter punietur iste, qui promisit hoc ei facere? videtur ꝙ nullo modo, quia tex. hic dicit, ꝙ punietur perinde, ac si puniretur principalis corruptor: sed principalis corruptor nullo modo puniretur, ergo nec ipse. cogitabis quia de facto fuit Tuderti.

LEX XI.

SI QVIS HOMICIDII. Absolutus non potest iterum accusari de eodem crimine, nisi de preuaricatione primi doceatur: de alio verò crimine poterit accusari. h.d.

LEX XIIII.

SINGVLI. Hic est bonus casus. Non debet literis, vel relationib. publicarum personarum credi, sed rei veritas dēt inqri. h.d. quod no. Facit ꝙ delictum non probatur per instrm̄. Idem habes in l.diuus.ff.de cu.re. dixi plenè in l.senat⁹.ff.ad Turpil.&c.

LEX XV.

IN CAVSIS. Non debet procedi super crimine, nisi certa, & clara p̄cesserit accusatio, alias iudex punitur. h.d. Gl. ponit qualiter accusatio debet formari. Ego circa hoc feci vnam magnā lectionem in l.libellorum.ff.eo. & dic vt ibi. Ex hac Gl. colligitur quantum tempus est quòd fuerunt factæ istæ gl.

LEX XVII.

a ACCVSATIONIS. Accusator debet se inscribere,[a] & detineri sicut accusatus, donec causa examinetur: & q torquetur, non debet interrogari de sociis. h.d. Istud quod accusator, & accusa-
b tus simul detineantur, hoc de ɔ̄suetudine non seruatur,[b] nisi accusatus accusaret statim accusatorem suum de falsa, & calumniosa accusatione, & ita est de facto modo in ciuitate ista. No. ꝙ quis non debet interrogari de sociis. Fallit in casibus, qui hic ponuntur in gl.

a ADD. ¶Alex. Se inscribere. Vide etiam Bar. in l.edita, s̄.de eden. & l.transigere, de transa. in prin. & vide Bal. in l.sed. &, ff.de in ius voc.

b Ale. Seruatur. An accusator debeat stringi in carceribus, vide Sal. in l.militis, s̄.de accus. Bar. l.pe.§.ad crimen, ff.de pub.iu. vide Bar. l.qui fine, ff.de quæst.

¶De exhiben. & transmit. reis. Rub.

LEX I.

1 *Iudex secularis capit clericum delinquentem, & eum retinet, vt remittat ad episcopum.*

a SI MILES.[a] Si miles commisit delictum, ad magistrum mili-
1 tum remittetur. h.d. Not. arg. † quod licet iudex secularis non possit cognoscere de crimine commisso per clericum, potest tamen eum capere, & detinere, vt remittat ad episcopum eius.

a ADD. ¶Ale. Pro hoc qđ no. Bar. l si q̄s, in fi. de fer. no. in c.cū ñ ab hoīe, đ iud.

LEX II.

a NVLLVS. Reus debet carcerari, non autem ligari, nisi conuincatur, & venientib. ex longinquo, triginta dierum spatium
a statuitur. h.d.

a ADD. ¶Ale. Statuitur. Et de isto termino ɔ̄parendi in criminalib. vide Bal. in auth. offeratur, de lit. conte. & vide id, qđ dixi in l.1. post Bart.ff.de cust.reo.

LEX III.

1 *Citatio realis, vel personalis non potest fieri, nisi iudex hoc permiserit.*
2 *Repertus in flagranti crimine potest capi etiam sine licentia iudicis.*

NEMINEM. Nullus debet citari, nisi mandato iudicis præce-
a dente.[a] h.d. Not. † ꝙ nulla potest fieri citatio realis, vel persona-
1 lis, nisi iudex hoc permiserit.[b] quod est verum. Facit s̄.de epi. &
b cle. l.omnes, ꝙ tenet In. nisi esset [c] nuncius generalis constitu-
c tus ad faciendas citationes, vt probatur per eum extr. de prob. c.quoniam contra falsam. quod non videtur verum, quia ista generalis commissio nihil releuat, vt l.j.s̄.de iur.do.impe. In ca-
2 sib. tamen non est † necesse, ꝙ iudex hoc committat, quia hoc committit l. vt quando quis in flagranti crimine reperitur, vt l. raptores, s̄.de epi.aud. j̄.de rapt.vir. l.j.ff.de fur. l.si quis in seruitute. in fi. & l.interdum, §.qui furem.eo.ti. j̄.de malefi. & math. l.fi.ff.de adul. l.capite quinto. & quod ibi no.

a ADD. ¶Alex. Præcedente. Nō petit̄, nisi iudice p̄mittente. Dicebat tñ d.Ant. quē seq̄t̄ ibi d.Ia. in c.1.de iud. qđ si apparet citationē destinatā, & relationē nūcij, p̄sumit̄ sñiam iudicis de citādo p̄cessisse, l.sciendū, de verb.ob. & vide Bar. in l.j.§.cura, circa fi.de of.p̄fe.vrb. & qđ dixi post Bar. l.j.ff.de in ius voc. & qđ dixi post Bar. l.qui noīe, ff.de fal. vbi Bar. & Bal. d.l.sciendū, & ibi plenius p̄ Lud. & ibi p̄ Ang. in rep. Sed illa l.loq̄tur in solēnitate intrinseca, ista in extrinseca, sicut in actiōi.dr̄, ꝙ sñia lata ñ p̄sumit̄ lata in scriptis, & not. Bar. l.statutis, de sen.ex pe.re. & de hac vide per Ang. in rep. l.sciendū. Et no. ꝙ ñ sufficit gñalis ɔ̄missio facta nūcio de citādo. & idē tenuit d.Ant. c.j.de iud. sed Imo. dicit qđ dubitabat, q̄a l.hic allegata hoc nō probat, q̄a loquit̄ in citatione, s. q̄ñ creditor petit sibi assignari in solutum bona debitoris sui pro debito, & sic nō bene probat. Vnde vr̄ qđ remaneamus in regula, ꝙ tm̄ valet gñale quo ad genus, q̄tum sp̄ale quo ad speciem, iuxta no. in c.si sacerdos, de of.ord. & ī l.si duo, ff.de admi.tu. Et ita dicit Io. ibi, & no. inst.de act. §.quadrupli, & ibi bonus text. & bene, & latius per Mod. in l.ex consensu, §. eum qui, ff.de appel. & vide Bar. l.j.s̄.de iure do. in prin. & in l.qui āt, §.fi.ff. đ const.pec. per Bal. l.si q̄s, ad fi.s̄.de const.pec. in 11. & 13.q. ibi concordat Inn. cum Cy. quem Bal. all. in c.j.de iud. Tex. est in l.p̄perandū, §. & si quidē, s̄.de iudic. versi. iudicib. aūt res suas referantib. vbi patet, qđ q̄ñ eis vult citare actorē, vt feratur sñia in fine instantiæ, iudex dēt super hoc cognoscere, & sibi impartiri licentiā, & sic patet qđ q̄ñ in ɔ̄missione req̄ritur cāæ cognō requiritur sp̄lis cōmissio in citatione verbali. ¶Si vero non requiritur causæ cognitio in commissione, tantum sufficit generalis commissio. ita Bal. in d. d.l.si q̄ñ, & licet ipse nihil alleget, potest allegari ratio, videlicet, ꝙ tantum valet generale quo ad genus, &c. vt s̄. dictū est. ¶Pro quo p̄t adduci text. & Ang. in l.2.C.de spor. Dicitur enim ibi, quod nuncius, cui fit à principio commissa citatio in aliqua causa, potest idem semper citare vsque ad finem causæ, & sic patet, ꝙ vna deputatio generalis, licet non fiat particularis commissio, sufficit. Secundo pro hoc potest adduci text. in auth. libellum, de lit. conte. vbi patet ꝙ executor deputatus in causa, potest recipere cautionem, seu promissionem nomine partis, absque alia speciali commissione. Si ergo potest hoc tanquam persona publica, & generali commissione sibi facta à iudice, quia hoc non requirit vllam causæ cognitionē, & est de pertinentib. ad executionem causæ: cur non eo modo potest similiter citare virtute generalis commissionis, sicut dicit Bal. obseruari Florētiæ, & in Hispania? Tertio hoc confirmatur, quia sicut ex generali commissione, quæ fit notariis actorum, notarius potest accipere productionem libelli absque eo quod ibi sit iudex, quia illa productio p̄t fieri de plano, & die feriata, l.miles, §.sexaginta, ff.de adul. & probat not. in l.p̄cipimus, in prin. & ibi ponit Bal. de app. ita vr̄ nuncius virtute generalis commissionis posse citari. Nec ob. text. in l. omnes, §.nihilominus, de epis. & cle. & l.cum clericis, e.tit. quia debes scire, ꝙ q̄ñ nuncius datur simpliciter ab vno iudice, vel pro vna cā, vel pro omnibus, non vr̄ per hoc sibi dari mandatum incontinenti de citando, & ideo requiritur ꝙ post particulariter deputetur ad citādum. Ita dr̄ d.l.1.de spor. Hæc solutio simpliciter vr̄ approbata pro idonea, quia possit committi citatio, & ne detur in officio sibi commisso. sed contra prædicta fortiter facit, quia secundum Gof. l.cum clericis, §.memorat, C.de epis. & cle. iudex prius quàm committat citationem, debet videre petitionem actoris, vt iudicet su per matrimonio vtrum calumniose cōpetat: nam si esset in euidenti calumnia, posset eum statim repellere, vel sic libellus esset ineptus, l.q. cum maior, §.si quando, ff.de bo.lib. alias de ope lib. & ibi no. in l.1.ff.de off.assess. Si ergo requiritur saltem hæc instructio, prius q̄ iudex committat citationem non vr̄ ꝙ nuncius possit. Sed respondetur ex his, quæ habes post Bart. in l.si finitam, §.Iulianus, s̄.de dam.inf. in artic. in quo quæritur, an est necessarium, ꝙ accedat libellus. De quo per Fran. de Are. in c.1.de iud. An pars teneatur credere nuncio dicenti se habere commissionem, vide in locis s̄. in pr. apostil. alleg. & p̄ Imo. in l.ex consensu, §.eum q, ff.de app. Adde, an per relationem nuncij præsumatur de commissione iudicis, & quid si nō præcessit commissio, vide Rom. consi. 497. Bal. an præsumatur de commissione, consi. 118. vol. 3.

b Alex. Permiserit. Hoc probatur, q̄a ad capturā personæ siue simus in iudicio ciuili, siue in criminali, non procedi potest, nisi præcedat causæ cognitio de iure ciuili. Colligitur manifestè ex his, quę habentur in l.nemo carcerem, de exac.trib.lib.x. De iudicio criminali ponit singulariter Io.And. in c.si dominus, de sen.excom. quem sequitur Bar. in l.quod euitandi, in fi. s̄.de cond.ob turp.caus. Sed ista causæ cognitio non potest pertinere ad nuncium, qui est merus executor, vt l.si vt proponis, de execu.rei iu. ergo non poterit citare. Ad idē facit optimè, q̄a in cā capturæ nūcius dēt hr̄e sp̄ale mandatum, vt l. non solum, §.fi. cum l.seq. ff.de proc. & consuluit Bar. consi. inc. cōe Gualdi. Fran. de Aret. in c.1.de iu. Abb. hic, & adde Bald. in d.l.commu.diui. sufficit probari, vt post Bar. d.l.qui nomine, de fal. vt dicas habere commissionem.

c Barb. Adde Bar. d.l.1. in pr. s̄.de iu.do. Et vide Io. de im. c.1.de iud. vbi dubitat, an istud dictum sit verum, vide ibi d.Ant. & Bal. in l.quando, s̄.de test.

¶De custodia,& exhibitione reorum. Rub.

LEX I.

* IN QVACVNQVE.* siue per accusationem,siue per inquisitionem procedatur,causa debet celeriter examinari,& non debet differri,& interim reus in carcerib.positus non debet iniuriari,nec in locis tenebrosis de die poni, nec alias iniurias pati. H.d.Facit iste tex.ibi, ad fi.ad primum solis ortum,&c. de mane vtrum dicatur dies vel nox.& dixi tibi in l.aut facta.§. ad tēpus.ff.de poe.vbi dixi vtrū mane,& sero,sit de die,vel de nocte.

* ADD.¶Claud.Quacunque.Quid autem si in carcere mortuus sit,an præsumatur mortuus angustia carceris, an naturaliter, ponit Bal.in l.j.§.qui non poss.ad libert.perueni.

LEX II.

a SI QVIS.a si quis de crimine cōuincitur, debet apud tribunal duci,vt crimen cōfiteatur & certum appareat.H.d.Vtrum qui semel confessus est crimen sponte, debeat illud iterum confiteri.gl.tangit hic.Dixi plenè in l.1.ff.e.

a ADD.¶Barb.Vide But.hic,qui dicit ad hoc,vt confessio valeat post torturam est necesse quod sit intermedius dies vnus,& nox vna,vide tamen hic, Ale.Quis.Vide etiam tex.sing.in l.contraria,ad Syl.ibi,ex vinculis,sec.Bart.

LEX III.

QVONIAM VNVM. carcer, vbi ponuntur homines, debet
a esse separatus à carcere mulierum.a H.d.super hac l.est aut. nouo iure.quam habetis §.de offi. di.iud.in l.1.quam nunc statim vide,& no.

a ADD.¶Ale.Mulierum.De muliere carceranda, vide bal.l.j.ff.qui satisd.cog.

LEX IIII.

a AD COMMENTARIENSEM.a si carceratus aufugit,custos
b principalis pœna,qua ille debebat puniri,punietur, b nec exhibendo suum familiarem liberatur. sed custode principali ex necessitate absente, idem seruabitur de eo, cui commisit officium.h.d.

a ADD. ¶Claud.Commentariensem.Istam legem extendit Bal.in l. ex diui.§. locat. vt procedat in eo cui commissa est custodia alicuius castri, & sequitur Sal.limitando tamen istam l.per id quod vult gl.no.quam ibi no.Bart.& Doct.l.si pecuniam,§.sed si acceperit,in verb.carere,ff.de condict.caus.dat. & per tex.quem ibi multum no.ad quæst.Ang.in l.si à bonæ fidei.ff.de rei vē.

b Ale.Punietur.No.gl.quę est hic,quam multum reputat bal.no.in l.3.in fi.§.de fide instr.

LEX V.

DE HIS QVOS. carcerati debent puniri,vel relaxari,& quid de his fit,intra 30.dies indicibus debet nunciari,pœna contrafacientibus imminente.h.d.

¶De priuatis carceribus inhibendis. Rub.

LEX VNICA.

1 *Detinens hominem liberum per viginti horas,committit priuatum carcerē.*
2 *Diœcesis appellatione continetur ciuitas.*

a IVBEMVS. Non licet homines a in priuatis tenere carceribus, & de hoc potest per inquisitionem procedi,& iudex negligens punietur,& reus huius criminis pæna lęsę maiestatis punietur,
1 h.d.† Quando autem quis dicatur committere priuatum carcerem,detinendo hominem liberum, certè si detinet eum per 20.horas,punitur,vt l.capite quinto.ff.de adul.quod plenè dic,
2 vt ibi dixi.No.etiam† ex hac l.in prin.ꝙ appellatione diœcesis continetur ciuitas,dicit ex Aegyptiaca diœcesi. Cōtinet enim totam Aegyptum,& ciuitatem Aegypti. in cōtrarium videtur extra,de rescr.c.Rodulphus.

a ADD.¶Ale. Homines.Quid autem si detineat mulierē ex causa libidinis,an teneatur pœna priuati carceris? Vide Bart.in l.verum,de furt.&vide Bart.l. 2.ff.de ver.sig.

¶Si reus,vel accusator,mortuus fuerit. Rub.

LEX I.

1 *Plures de eodem crimine possunt simul accusari.*

ET SI MARCELLVS. Per mortem vnius accusati,non ex-
a tinguitur accusatio a quo ad alium de eodem crimine accusa-
1 tum. H.d. Not.ex hac l. † quod plures de eodem crimine possunt simul accusari,secundum veram opinio.vt l.inter liberos.
b § fi.ff.de adult. item mandans & faciens, b possunt simul accusari de eodem crimine.quod dic,vt l.nihil.ff.de adul.& hic tangitur per Cy.quod no.& tene menti.

a ADD.¶Ale.Accusatio.In materia huius l.&ti.vide singularem quæstionem, quam posui post Bar.in l.ex indiciorum,ff.de accu.

b Alex.Faciens.No.mandans & faciens possunt simul accusari,l.minorib.§.de his,quibus vt indig.per bar,l.hos accusare,§.lege,& l.nihil,§.fi.ff.de accusa.

LEX II.

SI IS, QVEM. Mortuo accusato,etiā liberatur accusator.h.d.

LEX III.

SI VT PROPONIS. Licet mortuus sit qui de falso instrumento accusabatur,potest tamen accusari,qui eo vtitur.H. d.

LEX IIII.

DEFVNCTIS. Defuncto reo extinguitur accusatio,nisi seipsum occiderit.hoc dicit.

LEX V.

SI QVIS CVM. si pendente appellatione,à sententia, in qua tacite venit bonorum ademptio,reus,vel accusator decesserit, pœna extinguitur.sed si bona adimantur expresse, durat causa propter quam bona adimuntur, quod habuistis in l. 3. si pen. appel.mors interue.&c.

¶Si quis Imperatori maledixerit. Rub.

LEX VNICA.

1 *Minæ ex personis hominum timendæ sunt.*

SI QVIS. Qui maledixerit Imperatori,est ad ipsum remitten
a dus vt ex persona eius,qui dicit æstimetur:a nec est ab alio pu-
1 niendus.H.d.No.tex,ibi,vt ex† personis hominum dicta pensemus. Vnde qualiter sint metuendæ minæ ex personis hominum consideratur.Habuistis in l.metum.§.quod met.causa.

a ADD. ¶Alex. Aestimetur.Qualiter iniuriæ sint considerandæ,vide ad istum tex.quod no.Bar.in l.turpia,ff.de leg.1.

¶Ad legem Iuliam maiestatis. Rub.

LEX I.

ETIAM EX ALIIS. Qui contra legem iudicat, in legem Iuliam maiesta.non incidit.h.d.

LEX II.

ALIENAM. Qui iuramentum præstitum non obseruat, in hanc l.non incidit.H.d.

LEX III.

1 *Vnus testis est sufficiens indicium ad torturam.*
2 *Vnum indicium bonum,est sufficiens ad torturam,& non requiruntur plura.*

a SI QVIS ALICVI. ex hac lege accusati torquentur,a nec aliquo priuilegio excusantur.idem in accusatore, & consociis.h.
1 d.Vide gl.super ver.conuictus.ex hac gl.no.duo.† Primò,ꝙ vnus testis facit indicium sufficiens ad torturam. Vidistis in l. in bonæ fidei.§.de iurei.& ff.e.ti.in l.admonendi.secundò no.ꝙ li
2 cet† communiter omnes leges loquantur in plurali, & dicant præcedentibus indiciis, tamē sufficit vnum bonum indicium, & sic tenet gl.tua,quam vide & not. De istis indiciis dixi plenè in l.fi.ff.de quæst.

a ADD.¶Ale.Torquentur.Vide bar.in l.j.§.ad quæstionem,ff.de quæst.

LEX IIII.

NVLLVS. Potest quis suum priuilegium allegare , ne torqueatur , præterquàm in crimine læsæ maiesta. Hoc dicit. hæc lex notabilissima.

LEX V.

1 *Stante statuto quòd quicunque præstiterit auxilium, vel fauorem alicui exbannito, ꝓ proditione sub pœna, si aliquis procurat quod quis bānitus pro proditione rebanniatur,incidit in pœnam.*

a QVISQVIS. a qui proditionem fecerint, vel tractauerint contra Principem, vel eos qui ibi assistunt, puniuntur morte, & publicatione bonorum, & eorum filij non sunt capaces hæredi-
b tatum vel legatorum, nec ad testimonium, b honores, vel officia admittūtur, filię ex hereditate paterna nihil capere possunt:
c ex bonis verò maternis c legitimam tantùm capere possunt: vxores eorum dotes recuperant, & idem in sociis, & participib. dicti criminis. sed qui proditionem reuelauerit, venia dignus e-
d rit. h.d. d Et primo facit ad q. quam habui de facto in hac ciuita
1 te. †statutum est hic, ꝙ quicunque præstiterit auxilium, vel fauorem alicui exbannito, pro proditione huius communis, puniatur certa pœna. Modo quidam de hac ciuitate procurabat ꝙ dominus Pet. de Spole. qui erat exbannitus, vt proditor huius communis rebanniretur, quærebatur vtrum incideret in istam l. tanquàm præstans consilium, & fauorem exbānito pro proditione? Quidam canonistæ dicebant quòd non per decretales, quæ dicunt quòd licet non sit alicui licitum communicare cum aliquo excommunicato, hoc est verum, nisi pro eo reconciliando eum audiat: ita in proposito ille qui procurabat quod rebanniretur, faciebat, vt reconciliaret eum huic communi, & sic non incidebat in legem. ego dicebam quòd hic erat casus in contrarium ibi, denique iubemus etiam, &c. Non obst. quod dicitur de excommunicatione, quia sententia excommunicationis est medicinalis, non mortalis, vt in ca. cum medicinalis. extra, de sen. excom. lib. 6. Nunquam. n. aliquis excommunicatur, vt perpetuò sit condemnatus, sed vt ab inobedientia desistat: bannum vero, quod datur hodie secundum statuta terrarum, est mortale. & elapso termino banni, nō daretur sibi venia comparenti & venienti ad mādata, ideo non est ratio eadem quod sæpissimè accidit, specialiter hic.

a ADD. ¶Ale. Quisquis. Pondera, si adduci posset ad quæstionem, quam tetigit bal. l. j. in pr. ff. de ver. ob. de prohibito loqui cum bannito, an sit prohibitum sibi mittere nūcium, vel literas, & certe non, facit, quia hic loquitur de dante fauorem, vt habetur in l. post legatum, §. amittere, & ibi bar. quod petens rebanniri proditorem, videtur præstare fauorem proditori, quod statutum denegat, & licet lex canonica ꝓhibeat loqui cum bannito, intelligitur quo ad commercia, & quo ad suffragia, & similia, vt rubore perfusus veniat ad obedientiam ecclesiæ. Si ergo ecclesia ista disponit, vt reducatur ad obedientiam, multo fortius permittit, vt cum eo loquatur, ad finem reducendi eum ex eo, quia punitus erat de inobedientia, & illa excommunicatio insequitur eum quocunque vadat. Sed in proditore patriæ est secus, quia licet sit bannitus, non tamen est punitus de proditione, & petendo quod sibi remittatur pœna, est contra publicum bonum, quia lex vult maleficos puniri, l. ita vulneratus, ff. ad l. Aquil.

Ale. ¶Quisquis. Ad hanc legem vide Bar. l. ꝯstitutionibus, ff. de app. qualiter debeat intelligi hæc lex, vide quæ dicam j. in fi. huius tit.

Paris. ¶Quisquis. Ad materiam istius l. vide Soc. consil. 279. volu. 2. & consil. 22. volu. 1.

b Ale. Testimonium. Vide Bar. in l. iurisiurandi. ff. de iur.

c Ale. Maternis. Vide Bar. late in furti, §. ope. ff. de iur. sed an ferens testimonium pro ipso videatur dare opem, vide bar. no. in l. post legatum, §. si vero, in fin. ff. de his quibus vt indi. Et ad istum tex. vide quod not. Ang. in l. 3. §. 1. ff. quod quisque iur.

d Ale. Limita istam l. tantum procedere vbi crimen est attentatum specialiter in personam principis, aut imperatoris, aut principis: sed vbi peccatum esset in aliis capitulis l. Iul. maiest. de quibus gl. 1. 2. & 3. ff. e. quod tunc non habet locum pœna, de qua hic, sed habet locum pœna l. amissione, §. qui deficiunt. ff. de cap. di. item limitauit hanc l. Pau. de Lea. in clem. pastoralis, de re iud. Io. an. in c. statutum, de resc. in 6. in nouel. Pro quibus optime facit glo. in l. 1. ver. hostis principalis, j. de bon. lib. alias, eorum, ff. ad l. Iul. maiest. Tu vide Bar. in extraua. ad repri. §. qui sint rebelles, ver. rebellando, & quod not. Bart. in l. 3. s. de man. vind. & an habeat locum in alia ciuitate quam ea, vide gl. & bar. in l. 1. ff. eod. Et adde quod non subditus non incidit in crimen læsæ maiest. sed Bal. in l. 2. s. de fal. mon. de proditore populi. ita incidit in hoc crimen, sicut proditor principis. l. fi. & ibi bal. j. de abol. & vide in c. 1. vt lit. non contest. & circa materiam huius l. quærit, an filius condemnatus de crimine læsæ maiestat. priuetur beneficio ecclesiastico iam quæsito, & videtur quòd sic, cum talis filius sit infamis, vt hic, sed infamia nondum reiicit à dignitate, sed remouet alia quæsita, l. infamia, C. de decu. libr. 10. Et si dicis quod iudex secularis non potest priuare quem beneficio ecclesiastico, vt no. doct. in l. 1. de pœn. respondeo secundum l. cum probatio. & ibi gl. ff. de prob. quæ dicit, delictum tuum te punit, non ego: & sic non punit iudex secularis eum principaliter, sed in consequentiam. tamen in contrarium est gl. sing. 26. dist. satis peruersum, si est crimen læsæ maiest. temporalis, secus si diuinæ & spiritualis, quia tunc priuatur, vt in c. 2. de schis. & c. quicunque, de hæret. in 6. quod tene menti post apostillam. vide Old. cons. 44. vbi plenè de materia, & an spoliantes nuncios apostolicos dicantur committere crimen læsæ maiesta. vide Rom. cons. 365. & inquantum bart. in fin. dicit ꝙ bannum hodiernum est mortale, vide Paul. de Cast. cons. 23. quando dicatur committi crimen læsæ maiest. vide Bal. cons. 133. lib. 1. Pet. de Anch. cons. 278. & ibi qualiter testes debeant concludere, & an contra Papam, vel Legatum de latere dicatur committi crimen læsæ maiest.

LEX VI.

MEMINISSE. De crimine læsæ maiest. potest post mortem rei inquiri. H.d. ista lex notab.

LEX VII.

POST DIVI MARCI. Post mortem rei de hoc crimine potest quæri, vt eius damnetur memoria, & bona successoribus auferantur, & alienationes factæ à die commissi criminis rescindantur. H.d. ista lex. & not. quod dixi in summario, & tene perpetuò menti.

¶Ad legem Iul. de adulte. & stupro. Rub.

LEX I.

PVBLICO. Vxores non possunt accusare viros de thoro violato, secus e conuerso. H.d.

LEX IIII.

a GRACCHVS. a Maritus, & eius filius possunt adulterum vi-
b lem inuentum impunè occidere b sed si non erat vilis, mitius punietur. H.d. Tene menti istā l. No. quod legitimè factum est, pœnam non meretur. Not. quòd licitè possunt filij in istis obedire patri, etiam in atrocioribus executionibus, legitimè tamen factis.

a ADD. ¶Paris. Vide Iac. de Bel. de quæst. & Fel. in c. dilecti filij, de except.

b Alex. Peccat tamen, 33. q. 2. c. admonere, & c. inter hoc.

LEX XV.

SI QVONDAM. Vide auth. quæ tractat de remissione criminis, & no. eam. de qua tractatur in auth. qua in prouincia. vbi de cri. agi opor. & ego dixi in l. si cui. §. fi. de accu.

LEX XIX.

QVAMVIS INDVBITATI. accusatore absente, post crimen
a liquidatum potest ad sententiam diffinitiuam perueniri. a quę-
b rit gl. b hic licet ad crimen publici iudicij prosequendum non admittitur procurator. quid si non fuerit oppositum, an valeat processus? Gl. videtur dicere ꝙ sic, quam vide & nota, super ver. præsentiam. quod dic vt dixi ff. de pub. iud. l. pen. §. ad crimen.

a ADD. ¶Alex. Vide bar. in l. contra pupillum, ff. de re iud. & vide no. gl. hic singul. Ad idem dixit sing. Inn. in c. quia propter, de elect. quod vbicunque per statutum quis tenetur comparere personaliter, si per procuratorem comparet, quia procurator fuit admissus, tenet processus, & etiam probatio. facit ad l. si maritus, §. præscriptione, cum ibi no. ff. eo.

b Alex. De hoc vide bar. & quod ibi dixit gl. in l. pen. §. ad crimen, j. de pub. iu. & alle. in l. ita demum, s. de proc.

LEX XXVI.

a QVONIAM ALEXANDRVM. a Qui non potest accusare de crimine, non potest excipere de eodem ad aliquem puniendum. h.d. hæc not. l.

a ADD. ¶ Alex. Vide hoc singulare dictum, quando maritus accusat vxorem de adulterio, & postea remisit accusationem, & mulier non continuat adulterium, an possit iterum accusari de adulterio, vide hic not. per eum, & ad bar. hic facit quod no. bar. in l. amplius non pe. ff. rem ra. ha. & bart. in l. fi. §. fi. de eo per quem fac. erit, & ibi alle. hunc tex.

LEX XXVIII.

a ITA NOBIS. a Hic enumerantur, quæ exceptiones possunt obiici accusanti de adulterio. No. ꝙ hæc l. statuit posse tantum certas exceptiones obiici, & per hoc excluduntur aliæ exceptiones legitimæ in corpore iuris inclusæ, vt hac gl. & ideo per hoc doc. inducunt hanc l. in arg. ꝙ licet statuto caueatur, ꝙ contra instrumentum non possunt opponi nisi certæ exceptiones, ꝙ per illud statutum non excludantur alię legitimę. quod non puto vsquequaque verum. Quod dic vt plenissimè dixi in l. 1. §. 1. ff. quod vi, aut clam.

a ADD. ¶Alex. Facit ista l. ad materiam, de qua per Bart. in l. 1. in princ. ff. si quis ius dic. non obt.

LEX XXIX.

1 *Adulterium cum meretrice nupta non committitur.*

a QVAE ADVLTERIVM. a Domina à caupone potest de adulterio accusari, secus de famula, quæ hospitibus seruit. H.d.
1 †Quærit gl. vtrum cum meretrice nupta possit committi adul
b terium, Gl. dicit ꝙ sic. b Quidam Vltram. dicunt contrarium, & forte melius.

a ADD. ¶Barb. Vide istam l. alle. per gl. in c. tanta, de simo. & ibi doc. in c. & si Christus, de iureiu. & c. à crapula, de vi. & hon. cle. ibi omnino. & vide Lud. Rom. cons. 283. an propter adulterium perdatur.

b Alex. Quærit gl. vtrum cum meretrice siue sit nupta, siue non, sit licitum adulterium, vide Cy. l. 1. j. de rapt. virg. in add. sed bar. in l. si vxor, in prin. ff. eo. alle. in gl. videtur tenere gl. hic, vide bal. j. e. l. si mulier.

LEX XXX.

1 *Crimen remanet publicum, licet auferatur facultas accusandi omnibus, restringendo ad certas personas tantum.*

a QVAMVIS Adulterij. a accusare de adulterio licet marito, &
aliis coniunctis personis, non extraneis. H.d. Opp. & videtur ꝙ
quilibet de populo admittatur ad accusandum. Vnde videtur
obstare ff.e.l.2.§.fi.& l.seq.so.dicit gl.ista lex loquitur, quando
isti propinqui non extant. Doc. Moderni dicunt, ꝙ illa lex corrigitur per istam. & ista opinio plus placet, per rationem positam in hac l. videlicet ne liceat extraneis fœdare connubia. se-
1 cundum quam lect.† habes, ꝙ licet per formam statuti aufera
tur facultas, accusandi de publico crimine omnibus, & restringatur ad certas personas tantùm, nihilominus remanet crimẽ
publicum. De hoc dixi vobis in l.1.ff.de pub.iud. Vltimò habetis in fi.ꝙ pœna adulterij est pœna mortis. Opp. ff.de quæst.l.si
quis viduam.sol.vt ibi no.& ibi dixi vobis, secundum ista tempora, pæna mortis in muliere est aliter cõstituta, ideo vide aut.
sed hodie. vnde de iure communi pœna in masculo nõ est immutata, sed in fœmina sic, vt s̃.in auth. Habetis hic aliam auth.
quæ loquitur de quadam pœna quæ infertur ei, quem maritus
habet suspectum de adulterio vxoris suę. quę incipit, si quis ei.

a ADD.¶Ale. Adulterij. Casus appellationis ab accusatione adulterij notant 32.q.6.in summa, & in c.intelleximus, in fi.extra, e.vt in vltimo habetis, & de ista pœna adulterij, adde etiam Bal.l.Claud.de his quib.vt indi.pæna etiam adulterij, quod mulier perdat dotem, vt hic videtur, qđ in bonis paraphernalibus, dic secundum gl.sing.in c.plerunque, de do.inter vir. & vx. & vide in l.ex consensu, s̃.de repu. Sed an dicta gl.sit vera, dixi post Imo.l.cum mulier, ff.so.ma. Quæ autem sit pœna stupri, vide no.Bal.l.raptores, s̃.de epis.& cle. Et quando mulier committat adulterium cum incestu, & puniatur, vide in l.si adulterium cum incestu.in pr.vbi gl.in l.inter liberas, ff.e.& de istis pœnis vide plenè per Iac.de Bel.in l.raptores.

LEX XXXI.

CVM VIR. ista non consueuit legi, quia de ea loqui non est
honestum. Breuiter dicit. Crimen Sodomiæ vltore gladio pu-
a nitur. a h.d.

a ADD.¶Ale. Punitur. Vide in auth.vt non luxurientur contra naturam, 23.q.2.hic quanquam, vbi etiam dicitur de crimine, quod committitur cum brutis, quid in Iudæo? vide in ca.in archiepiscopatu, de rap. Quid in muliere agente, vt vir? vide quæstio.in l.fœdissima, s̃.e.de rap.alias, ff.e.de adult.

LEX XXXIII.

1 *Nomen rei, quando dicatur receptum inter eos.*

ADVLTERII. Habeo istam l.multum charam, quia probat
vnam meam opi. de qua est casus hic. Breuiter dicit. In q.adulterij exceptiones friuolæ reprobantur, exceptiones legitimæ
quæ processum respiciunt, primò examinantur, postea de cri-
1 mine cognoscitur. h.d.† per istam l.ego dico manifestè probari opin.meam, ꝙ tunc dicitur nomen rei receptum inter reos,
quando facta examinatione super omnibus exceptionibus dilatoriis respicienribus processum, iudex pronũciauit super accusatione procedendum esse, vnde ante lit.cont.potest dici nomen receptum inter reos, s.per illam pronunciationem, meritò hic potest fieri reo absente, vt vidistis s̃.eo.l.adulteram. licet
gl.aliter dicat. Dixi tibi in l. is qui reus.de pub.iud.& tunc non
allegaui tibi hanc l.sed heri tantum addidi, & ideo tene menti.

LEX XXXIIII.

SI QVI ADVLTERII. si absolutus ab adulterio proximitatis prætextu, postea cum ea matrimonium contrahat, ex hoc
iuris & de iure videtur nasci præsumptio, ex qua de primo a-
a dulterio, de quo fuit absolutus, poterit condemnari. a hoc dicit hæc singularis lex. quod tene menti. Op. nemo ex præsumptionibus est condemnatus, vt l.absentem.ff.de pæn. sol. ibi loquitur de præsumptione hominis, hic de præsumptione iuris,
& de iure. Op. postquàm quis est absolutus, non potest condẽnari, nisi doceatur de præuaricatione, vt l.si quis homicidij. de
accus.& l.3.ff.de præuaric.sol.specialis casus est hic. simile vidistis s̃.de reb.cred.& iureiu.l.fi.

a ADD.¶Alex. Condemnari. Adde quod Lud.Rom.dicit hic esse casum, quod sententia ex præsumptione prolata nũquàm transit in rem iudic. imò continuo retractari potest, de quo, & de istis simil.sentẽtiis, vide quæ habes hic post Cyn.& aduerte quod præsumptio violenta, quæ secundum ius dicitur habere vim plenæ probationis in causa ciuili, non sufficit ad plenam probationẽ in causa criminali.no.Doct.in c.afferte, & in c.quia verisimile, de prę-sumpt.videlicet de nudo cum nuda, solo cum sola, De quo in cap.literis, de præsump.q̃a habẽt vim plenę probõis, in causa ciuili separationis matrimonij, non sufficeret sola in criminali ad condemnandũ de stupro, facit l.si autem, s̃.de proba.& quod no.bar.in fi.s̃.de iureiur.secus quando est præsumptio violenta approbata à iure, etiam quo ad criminalem causam, quia tũc sola sufficit l.quæ ibi no.facit aut.si quis, cum hic, & ibi no.s̃.e. Et de probatione adulterij qualiter fiat, dic quod per præsumptionem, ita per Bart.in d.l.2.§.fi.in fi.ff.eo.& vnum no. quod dicit Abb.in d.c.vbicunque iudex mouit animum suum ad sententiandum ex præsumptione, debet illum exprimere in sententia, alias iudex appellationis, & cui de hoc non constat, videlicet, an iuste fuerit motus, & non constat ex actis, poterit retractare sententiam. alle.no.per Inn.in c.quoniam, s̃.de proba.& in c.in præsentia, e.ti.& de prę-sump.violenta, vide gl.in l.fin.s̃.arbi.tut.

LEX XXXV.

1 *Qui iniuriatur ex adulterio, iniuriatur etiam ex stupro cõmisso in viduitate.*

a SI MVLIER. a Maritus quondam potest accusare de stupro,
quod committitur in vxorem, quam repudiauit. h.d. hæc bona
lex. Op. cum istud sit crimen publicum, quilibet potest accusare, quid ergo mirum si maritus admittitur? Dicit gl. quòd mari-
1 tus quõdam præfertur, quia magis offenditur ex hac l.no.† ꝙ
ille qui offenditur de adulterio constante matrimonio, ille offenditur ex stupro viduitate durante. Hoc est vtile scire ad probandum quandoque inimicitias, nam ita iniuriantur consanguinei viri iam defuncti ex stupro, quod committit̃ in viduam,
sicut si duraret matrimonium.

a ADD.¶Claud. Mulier. Vide gl.& doct.in l.sororem, s̃.quib.vt indig.

LEX XXXVI.

LIBERTATEM. sicut libertas seruorum intra duos menses à die diuortij impeditur, ita & intra duos menses à die matrimonij soluti per mortem. H.d.

¶Si quis eam, cuius tutor fuerit, corruperit. Rub.

LEX VNICA.

SI TVTOR. qui suam pupillam corrumpit, deportatur bonis omnibus publicatis. h.d. Hæc bona lex.

¶De mulieribus, quæ seruis propriis se iunxer. Rub.

LEX VNICA.

SI QVA. quæ seruo proprio se iungit, morte punitur, & omnes ad denunciandum admittuntur: filij ex tali coniunctione nati, insuccessibiles habeantur. h.d.

¶Ad legem Iul.de vi publ.vel priuat. Rub.

LEX II.

a TVTORIS. a Quando pars quota bonorum deuenit ad aliquem ex dispositione legali, intelligitur cum onere debitorũ. H.d. Op. ff.de iure dot.l.mulier. s̃. de hær.vel act.ven.l.2.sol.ibi bona veniunt ad aliquem ex contractu, hic ex dispositione l.fallit in casu l.j.s̃.de hær.ven. vbi fauore fisci etiam quando bona vadunt ad aliquem ex contractu, intelligitur cum oneribus debitorum, De hoc in l.3.§.cũ ex causa. ff. de iure fisci. vbi de hoc dixi, & plenè dixi de hoc ff.de bo.poss.l.j.in prin.

a ADD.¶Ale. Tutoris. Vtrum creditores vnius territorij, agant contra fiscum alterius territorij, tanquam contra hæredes debitoris condemnati ad mortem, & publicationem, vide hic per eum. Ant.& Im.l.ex facto, de hęr.inst.ad de tu bal.consi.55.li.1.& ibi, an fiscus sit primo excutiendus antequam extranei possessores, & an habeantur loco hæredis.

LEX III.

SI CONFIDIS. si masculus, vel fœmina includatur, violentia committitur, & pœna huius l.punitur. H.d.

LEX IIII.

1 *Iniuria facta personæ, quando dicatur crimen publicum.*

SI CRIMINIS. Hæc est bona lex, & facit ad intellectum mul
torum. Violentia commissa circa res, etiam hominibus non
coactis, hac l. punitur. iniuria commissa circa personas ita
demum hac l.punitur, si coadunatis hominibus facta fuerit. H.
a d.No. ergo, a quod † iniuria facta personæ ita demum cadit in
1 crimen publicum legis Iuliæ de vi, si fiat coadunatis hominib.
aliàs est priuata, vt l.iniuriam.j.de iniur. Homines autem coadunatos in hac materia intellige etiam si coadunauit vnum, vt
l.2.§.3.ff.vi bo.rap.quod tene menti.

a ADD.¶Ale. Ergo. Vide tamen in l.2.ff.ad l.Iul.de vi priu.

LEX VI.

1 *Faciens vno tempore vim, occupationem, & homicidium, nõ punitur de quo libet, sed vnum est delictum aggrauatum.*
2 *Si in violentia interueniunt verbera & homicidia, maleficium in persona eius, qui fuit author violentiæ, aggrauat tantum, & quomõ tenebuntur alij.*
3 *Coadunatus ad aliquam vim faciendam si ibi perdit arma, quando possit recuperare à coadunante, & qua actione.*

QVONIAM Multa facinora. Hęc est bona l. si tempore violẽtiæ ex parte inferentis, vel defendẽtis homo aliquis moriatur, inferens vim pœna mortis punitur, & appellare non licet. H.d.
1 Hæc no. lex. †No. quòd si aliquis iuit ad occupandum castrũ,
a vel palatium alterius, & in occupatione aliquem percusserit, vel occiderit, non debet puniri duabus ll. hoc est tanquam violentiam inferens, & occupationem faciens, & tanquam faciens homicidium, & vulnerans, sed totum est vnum delictum, sc. violentia aggrauatum per istas qualitates, sc. q̃ in ea sunt commissa verbera, neces, & similia, vt hic tex. vides no. quem milies
2 allega. & ideo rogo teneas menti. † Secundò no. q̃ istæ qualitates, sc. neces, & verbera, in hac violentia interuenientes, aggrauant maleficium tantum in persona eius, qui fuit principalis, & author huius violentiæ. ita vides hic in tex. qui vim facere, &c. alij autem homines coadunati ad hoc, non tenentur nisi de violentia simplici, vt hic innuitur, & tenebuntur etiam de eo quod ipsi personaliter fecerunt, vt probatur in l. 2. §. si quis non ipse coegerit, sed inter coactos fuerit, ff. vi bon. rapt. Opp. & videtur, quòd non debet puniri quis vltra quàm habuerit propositum delinquendi, Contrà in l. qui iniuriæ. ff. de fur. sol. de hoc dic plenè, vt dixi vobis in l. diuus. ff. ad l. Cornel. de sica.
3 † Quærit gl. *b* vtrum ille, qui coadunatus fuit ad aliquam vio-
b lentiam inferendam, si ibi perdit arma, vel alias res, vtrum possit recuperare ab eo, qui eum coadunauit ex stipulatione, vel actione mandati. solu. Dic quòd non, quia iste contractus est super re turpi, vt l. si remunerãdi. §. rei turp. ff. man. Hoc intellige verum, quãdo quis fuit coadunatus ad aliquam vim illicitam: secus si ad licitam, vt ad aliquem defendendum, & similia, quia tunc esset licita. Quod tene menti perpetuò, rogo te.

a ADD. ¶ Ale. Quod. Et no. ad quod teneatur caporalis, & coadunator societatis, an teneatur pro sociis, vide Bar. l. si quis nõ homine, vi bo. rapt. & gl. hic. Et quis dicatur caporalis, vide bal. in l. j. §. de seru. fug. adde bal. consi. 130. & 136. lib. j.

b Ale. Gl. Vide Inn. c. sicut, de iureiu. & quod dixi in l. j. ff. ad l. Rhodiam de iactu. & bal. in l. fideiussor, §. mand. Facit quod no. Bal. l. si seruus communis, §. quod vero, de fur. & Spe. de iud. in §. speciali, in fi. & per d. Ant. in c. olim, el 1, de rest. spol. in 5. q.

LEX VII.

1 *Causa restitutionis quòd sit priuilegiata.*
2 *Spoliatus quòd ante omnia restituatur, quomodo intelligatur.*
3 *Prima violentia, quando absorbeatur per secundam, & sic dolus cum dolo compensetur.*
4 *Probationes factæ de violẽtia in causa ciuili, an faciant fidem in criminali.*
5 *Eiectus de possessione si eam recuperat incontinenti, non desinit vsucapere.*
6 *Expulsus si recuperat incontinenti possessionem, non incidit in l. si quis in tentam.*
7 *Spoliatus omnibus bonis, non potest ab alio accusari, antequàm restituatur.*
8 *Accusatus est si quis de violentia criminaliter, & de violẽtia constat, officio iudicis poterit fieri restitutio possessionis.*

a SI QVIS AD SE FVNDVM. *a* ista est subtilis lex, & breuiter dicit. Spoliatus debet ciuiliter agere, vel criminaliter accusare: sed si sua authoritate per vim recuperauerit, secundò spoliatus ante omnia est restituendus, & spolians legitimè punietur. h. d. Primò ponit, quid habet facere spoliatus. secundò ponit, quid ei immineat si iuris ordinem p̃termiserit. secunda ibi, quòd si omissa. Op. quòd liceat expulso, sua authoritate recuperare, vt l. 1. §. vim vi. de vi & vi ar. & l. 3. §. cum igitur. & §. vnde vi. l. 1. Huius timore lect. huius l. variatur duob. mod. Vno modo, quòd hic non licet recuperare, s. ex interuallo, sed incõtinenti sic, vt in contrario. & ista est communis lect. quam lect. gl. sequitur. Alij dicunt, vt Io. in fi. gl. quòd hic loquitur quando incontinenti sua authoritate possessionem recuperauit. & quod dicitur in tex. possessionis iura reparantur, s. quo ad damna, quæ passus est ab alio, qui violentiam inferebat, vide istam
1 gl. in fi. Ex hac lege habes notare, † quòd causa restitutionis est priuilegiata, siue agatur ad recuperandam possessionem, siue agatur ad damna, quæ quis passus est in violentia, licet possessionem effectualiter non perdiderit, & est priuilegiata in hoc, quòd ante omnia debet examinari ista causa restitutionis. qualiter autem intelligatur istud, ante omnia, ĩ. dicam. Et debet intelligi lectu. ista, quòd hic agebat ad damna ille, contra quem adhibita fuit violentia, qui recuperauit incontinenti contra eum, qui intulit violentiam. sed contra eum cum legitimè fecerit, non posset agi ad damna, quæ aduersarius passus est, quia quod legitimè factum est, pœnam non meretur. l. Gracch. §. de adul. istam casus positionem tene menti, quia puto eam esse veram, nec scio eam alibi. Alia lectu. quæ communior est, quòd hic expulit ex interuallo, & sic non faciebat legitimè: tunc enim spoliatus secundò ante omnia debet restitui. Sed tunc ad hoc opp. quia huic expulso licet agere ciuiliter, vel accusare criminaliter, prout vult, vt hac lege in princ. & quando ci. ac. cri. præiu. l. 1. sol. dicit gl. fateor, quod expulsus habet electionem accusare criminaliter, vel agere ciuiliter interdicto, pro recuperanda possessione. Sed hic loquitur, quando eligit expulsus agere interdicto, quo casu ante omnia restituitur. Vi
2 dendum est ergo, † quid est hoc dictum, ante omnia, quod hic dicit tex. glos. dicit, ante omnia restituitur, id est, antequàm quæratur quis sit dominus, vel ante omnia, id est, antequàm quæratur de crimine in modum accusationis, & sic pertransit, & etiam Doctor. Mihi videtur quòd nos debemus intelligere text. prout iacet simpliciter, ante omnia. Pro huius euidentia debes scire, quòd quandoque spoliatus agit petens restitutionem possessionis: quandoque agit petens restitutionem damnorum. Primo casu causa restitutionis ante omnia est tractanda, vt hic dicit text. tantum, vt super nulla alia re à suo spoliatore possit conueniri, nisi super illa spoliatione. hic est casus, extra, de ordi. cogn. capit. super spoliatione, & sic debemus istum
b textum intelligere. Si verò agit *b* petens damna, isto casu ista causa debet ante omnia retractari, nec posset super dominio ipsius, vel alia causa reconueniri, vt hic secundum lect. Ioan. nec tamen reconueniri posset de alia spoliatione, vt in cap. 2. extra, de ordi. cogn. Et hoc si secunda causa spoliationis, per quam agitur ad recuperandam possessionem rei, de qua quis est spoliatus, proponitur in modum reconuentionis: sed si proponeretur in modum exceptionis, tunc impediret primum iudicium super damno, & spoliatus ante omnia deberet restitui, & donec restituatur, causa super damnis non deberet agi, vt d. ca. 2. item priuilegiata est causa restitutionis in hoc, quòd ille, qui est spoliatus, si obiiciatur ei de dominio spoliantis, ista exceptio non debet examinari in iudicio, sed ante omnia est restituendus, vt hic, secundum quod glos. intelligit, vt vidistis in l. momentaneæ. §. vnde vi. & §. si per vim, vel alio modo. l. 1. intellige si contra hanc exceptionem de dominio replicetur: secus si petens restitutionem pateretur super illa exceptione procedi, vt extra, de restitut. spolia. capit. 1. quod probatur de iure nostro. Sicut enim se habet exceptio ad actionem, ita se habet replicatio ad exceptionem, vt l. 2. ff. de exceptio. Sed si exceptio non obiiciatur, non impeditur actio: eadem ratione si non obiiciatur replicatio, non impeditur exceptio. facit §. de adult. l. quoniam. Alexand. instit. de replica. per totum. Quandoque spoliatus à spoliatore conuenitur (non curo qua actione, nec ad quid, dum tamen non conueniatur super alia spoliatione) tunc ipse poterit excipere contra spoliatorem suum, quòd non potest conueniri, donec ipse restituatur. Et hoc est, quod hic text. dicit, ante omnia violentiæ causam, &c. Probatur in dic. cap. extra, de ordi. cogn. Si verò de spoliatione agitur, tunc alia quæstio ciuilis non poterit proponi, non propter priuilegium spoliationis, sed propter priuilegium generale cuiuslibet causæ criminalis, quæ non patitur secum ciuilem concurrere, ne ei fiat præiudicium, vt §. de ordi. cogn. l. fin. item oppo. dicitur hic, quòd quæri debet quis & ad quem venit possessio. Contrà iam pro certo proposuerat violentiam esse commissam, quare ergo de hoc quæritur. sol. debet exponi, intulit, id est, intulisse dicitur, & ista est vera. Vel dicebatur quod ex aliqua causa potuit facere, & licitè, tunc ista potest esse bona. ¶ Sumus expediti de prima glos. mag. venio ad sequentem. Oppo. dolus †cum

a ADD. ¶ Alex. Fundum. Hanc l. multipliciter, & nota. limita, vt per Inno. in c. constitutus, de fil. presb. & dixi in l. naturaliter, §. nihil commune, de acquir. pos. & vide omnino in q. 1. in sum. Et ex hac lec. habes no. quod causa possessionis etiam est priuilegiata quo ad petitionem restitutionum damnorum cunctorum spoliati, licet spoliatus etiam incontinenti recuperauit, non tenetur ad possessionem, secus si recuperauit ex interuallo, & secundo spoliatus recuperauit incontinenti à primo spoliante, quia cum secundus spoliatus incontinenti recuperans recuperauit, legitime non tenetur ad damna vltimo lata, & non est alibi, & vide §.

b Alex. Agit. Adde bar. in l. naturaliter, §. nihil commune, in 5. combinatione, de acq. pos. bar. in l. ordinarij, q. & vlt. ff. de rei ven.

3 †cum dolo compensatur, vt l. fi. §. sed si stipulatio. ff. de eo, per quem fac. erit. & de dolo. l. si duo. sed si ego expuli expulsorem
a meum, videtur quòd debeat compensari violentia, a quam feci sibi, cum violentia, quam fecit mihi. Glossa hic dicit aliud in illo generali: dolus cum dolo, &c. non dicit plus. sed in l. 1. in fi. glossæ magnæ, s. vnde vi. respondet quòd ideo non compensatur dolus cum dolo hic, quia videntur esse commissa circa diuersa. Alia est enim vis facta vno tempore, alia facta alio, sed contra hoc videtur ff. quod vi aut clam. l. si alius. §. bellissimè. Glossa hic dicit, aliud in interdicto quod vi aut clam, vt ibi: aliud in interdicto vnde vi. vt hic. Pet. hoc non placet, nam posito quòd dolus cum dolo compensetur, saltem vnum debitum cum alio debito debet compensari. Si ergo per violentiam, quam intulisti mihi, es effectus meus debitor in centum, & in illa possessione, & consimiliter ego per illam violentiam, quam tibi secundò adhibui, sum effectus tuus debitor in centum, & in illa possessione, igitur debet vnum debitum cum alio compensari. Præterea, dicit ipse, non est ratio diuersitatis, quæ debet esse inter istud interdictum vnde vi, & interdictum quod vi aut clam. quare ergo hic dicitur, quòd ante omnia est restituendus: est verum in eo, in quo passus esset maius damnum, & sic per compensationem non esset sublatum. Doct. nostri citramonta. tenent gl. nostram, vt Ia. de Are. Ia. Butr. & alij. Non ob. quod dicitur, quòd dolus cum dolo compensatur, vel debitum cum debito compensatur, quia vt hic gl. optimè sentit, illud est verum, quando secundus dolus, vel secundum debitum, seu delictum non absorbet & extenuat primum. sed hic secunda violentia absorbet, & consumit primam, ideo de prima non potest obiici, & sic non pt dici dolus cum dolo compensetur, vel violentia cum violentia, quia prima violentia est consumpta. Nec etiam potest dici debitum cum debito compensari, quia primum debitum est sublatum, vt s. vnde vi. l. si quis in tantam. & l. extat. ff. quod me. cau. & vide gl. sic intelligo gl. super verb. quid. Pro cuius euidentia debes scire quòd per l. si quis in tantam. & per l. extat. ille qui secũdo intulit violentiam, perdit omne ius, quod habebat in re, vel ad rem, seu pro illa re, sed si habebat aliud ius extra rem illam, sed forte illius rei occasione, illud non perdit, vt l. qui vas. in pr. ff. de furt. Qui. n. abstulit rem sibi subtractam, licet perdat sibi condictionem furtiuam, quæ datur ad rem, non perdit actionem furti, quæ datur ad duplum, vel quadruplum, quod est extra rẽ. Modo ad propositum, secunda violentia absorbet primam, quatenus propter primam violentiam poterat agi ad recuperandum rem: sed quatenus poterat agi ad cætera damna, & sic extra rẽ, propter secundam violentiam, non consumitur prima, vt d. l. qui vas. Eadem ratione credo, quòd accusatio criminalis, quæ oritur ex prima violentia, non consumitur per secundam, quia illa accusatio, non est ius in re nec ad rem, nec pro re. & sic gl. quæ hic videtur velle, quòd per secundã tollatur prima, etiam quo ad actionem criminalem, non videtur quod dicat verum. Vide gl. licet tamen dixerit, quod prima violentia non consumitur quãtum ad damna, & ad aliud interesse, tamen in hoc secundo iudicio, in quo petitur possessionis restitutio, de illo primo non poterit quæri, quia causa restitutionis habet priuilegium, vt ante omnia, &c. nisi agatur super alia spoliatione possessionis non consumpta per secundam vim, vt s. dixi. Causa ergo, p quã petitur restitutio possessionis, est magis priuilegiata, quam causa, per quam petitur restitutio damnorum, & interesse propter vim, vt patet in d. ca. 2. de ord. cog. Non obst. l. si alius. §. bellissime. quod vi aut clam. Nam vna vis inquietatiua consumit aliam. Non. n. quis priuatur iure suo propter vim in-
b quietatiuã: secus in vi expulsiua, b de qua hic loquitur. Sumus expediti de gl. modo restant alia quærenda in gl. Primò quero,
4 vtrum† probationes factæ de violentia in ciuili, fidem faciant in criminali. Gl. hic dicit quòd nõ, quam vide. & signa per ver. destinatus. De quo plenè dic, vt Doct. tangunt in l. 1. quando ci. ac præiu. cri. ego plenissimè in l. 2. §. j. ff. vi bo. ra. Venio ad vl.
5 gl. vbi quærit aliquas quæstiones. Quærit gl. † quid si eiiciar de possessione, & recuperem incontinenti, an desinam vsucapere?
c Et gl. dicit ꝙ non, quam vide. Verum dicit gloss. c ista, quia ille qui recuperauit incontinenti, non amisit possessionem ciuilẽ, vt l. 3. §. cum igitur. & ibi no. de vi & vi arm. merito non desinit vsucapere, licet gl. videatur aliud dicere, vt in l. qui possessio-
6 nem. ff. de vi & vi arm. & malè. ¶ † Quæro, si expulsus recuperauit incontinẽti possessionem, an habeat locum pœna l. si qs in tantam. s. vnde vi. Gl. hic dicit quòd non. ista quæstio potest intelligi duob. mod. Primò, an ego qui incontinenti per vim recuperaui, inciderim in l. si quis in tantam. & tunc absque dubio gl. dicit quòd non, & bene, quia legitimè feci, ergo, &c. vt l. Gracc. s. de adult. item potest intelligi, an ille, qui per vim me expulit. & fuit ipse incontinenti expulsus, incidit in l. si quis in tantam. Et licet gl. hic dicere videatur quòd non, contrarium tamen videtur dicere in d. l. qui possessionem, de vi & vi ar. s. de excep. l. licet. secundum vnam lectu. puto, quod non incidat in l. si quis in tantam. quia cum iste deiectus possessionem non perdiderit, quia ciuilem retinuit, non potest dici expulsus, & in quantum ad actionem ciuilem, nõ sufficit conatus, nisi habuerit effectum, vt l. vulgaris. §. qui furti. ff. de furt. Circa legem nostram extra gl. quæro. vidistis quòd exceptio spoliationis potest obiici ipsi spoliatori, vt ante restitutionem de nullo audia-
7 tur agens, per hanc l. & per cap. prædictum. ¶ † Quæro, an extraneo posset obiici hæc exceptio. Breuiter de iure ciuili hoc non reperio, de iure canonico bene reperitur, quod spoliatus omnibus bonis nõ potest ab alio criminaliter accusari, donec
d restituatur. vt extra de rest. spol. c. frequens. d lib. 6. ¶ † Quæro,
8 quando aliquis est accusatus de violentia criminaliter, & de violentia constat, an ex virtute eiusdem iudicij possit fieri restitutio possessionis? certè non, vigore actionis principaliter intẽtatæ, vt l. interdum. ff. de publ. iud. sed per officium iudicis ex quadam æquitate sic. ita tenent hic Doct. Quod dic vt dixi in l. interdum. §. qui furem. ff. de fur. & l. defuncto. de publ. iudi.

a ADD. ¶ Alex. Violentia. An vna violentia cum alia compensetur, & quo ad quid, adde gl. & Bar. in l. qui possessionem, de vi & vi arm.
b Ale. Expulsiua. Ecc̃a hanc l. intellige in vi ablatiua, vel expulsiua, sicut in cõpulsiua, vt dicit Bar. per illum tex. ff. de cond. ob turp. cau. vel ista lex non habet locum, si agatur petitorio, no. Bar. in l. 2. in fi. s. quod met. cau.
c Ale. Gl. Et vide gl. Bar. in l. qui poss. de vi & vi ar. & Bar. in l. 3. §. ex contrario, de acq. poss.
d Ale. Lib. 6. Adde Bar. in l. si te. s. de iure delib.

LEX VIII.

SERVOS. serui violentiam committentes vltimo supplicio puniuntur: si ex præcepto domini fecerunt, in metallum damnantur. aliæ personæ viles si violentiam committunt, legitimè puniuntur: punitur & iudex, qui de hoc crimine iudicare neglexerit. hoc dicit.

LEX X.

OMNIBVS. Habere gentem armigeram coadunatam, est crimen publicum legis Iuliæ de vi, de quo etiam potest per inquisitionem procedi. h. d. ista lex.

¶ De raptu virginum. Rub.

LEX VNICA.

a RAPTORES. a Hanc legem habuistis de verbo ad verbum s. de episc. audien. l. raptores. ideo dic vt ibi.

a ADD. ¶ Ale. Hanc l. maxime in ver. si vt hic pone, intellige secundum tex. val de not. Instit. de publ. iudi. §. item lex Iul. de adul. in §. finautem, in istis vide Mar. in suis dictis, sing. 99. & Bal. hic, & an iste ti. habeat locũ in rapiẽte meretricem per vim, & cum eo coeunte, vide text. no. in l. verum, la 2. de fur. & ibi bar. & de hac materia vide Bal. in l. raptores, de epis. & cler. adde ad materiam huius legis bar. consi. 62. lib. 2. in §. oportet, quæro, dicit lex vel statutum, quod rapiens mulierem puniatur, modo vir rapuit mulierem, vel sponsam, vel mulierem de lupanari. Dic, quod non, secundum Bal. in l. ambigua, ff. de leg. quia iste esset intellectus vitiosus, & lex debet esse sancta, immaculata, & sic debet esse eius interpretatio, l. cęteræ, §. 1. ff. famil. ercisc. quod no. & hanc l. vide, & no. bal. l. si quis non dicam rapere, de epis. & cler. & glo. ibi super ver. sponsam, quæ non est alibi, secundum Ange. de quo per Bald. in d. l. raptores, vide quod habes in tract. violent. in ver. cas. & ho. & vide quod habes in l. sed si eximendi, in prin. ff. ne quis eum quis in ius.

¶ De emendatione seruorum. Rub.

LEX VNICA.

1 *Si vulneratus superuixit post vulnus illatum per multos dies, & postea mortuus est, an præsumatur mortuus ex vulnere.*

a SI VIRGIS. a Dominus percutiens seruum, etiam si ex percussione mortuus fuerit, non punitur, nisi occidendi animo hoc fecerit. H. d. Habetis hic gl. super verbo, depulsa. quam no.
1 multum † ad quæstionem de eo, qui percussit aliquẽ, qui post ea per plures menses post mortuus est ex vulnere, an præsuma
b tur b mortuus ex vulnere. Breuiter distingue, an post triduum super

a ADD. ¶ Ale. Virgis. Et vide bal. in l. illud, in fi. ff. de iniur.
b Ale. Præsumatur. Per Bar. in l. fi. ff. ad l. Corn. de sica.

superuixerit, vel ambulauerit, vel non. Habent Decretalistæ super hoc casum extra de homic. non recordor in quo ca. & dixi hoc anno in Digesto nouo.

¶De emendatione propinquorum. Rub.

LEX VNICA.

1 *Iuuenis quis dicatur, vt corrigi possit à maiori.*

IN CORRIGENDIS. Parentibus, & cōsanguineis antiquio-
a ribus licet corrigere [a] iuuenes, & eos corrigendo percutere, dū tamen moderatè, nec cum atrocitate faciant. h.d. Quis dicatur
1 † iuuenis, *b* qui potest corrigi. dicunt quidam, minor 10. ann.
b dummodo corrigens sit antiquior eo, vt l. non aliter. §. 1. ff. de le. 3. d. Richard. Malumb. intelligebat hoc de minore 25. ann. nam ab inde vltra potest se regere arbitrio suo, vt ff. de min. l. 1.

a ADD. ¶Alex. Corrigere. Et quibus liceat corrigere, vide tex. in c. voluntate, de sent. exc.

b Ale. Iuuenis. Quis dicatur iuuenis, & quis senior, de vtroque in d. l. non aliter, §. 1.

¶Ad legem Cornel. de sicar. Rub.

LEX I.

1 *Qui dicit dolo non fecisse homicidium, punitur nisi dolum probet non fuisse.*

FRATER VESTER. qui aliquem absque dolo occiderit, pę
1 na homicidij non tenetur. h.d. No. † quòd ille, qui dicit se fecis
a se homicidium, sed non dolo, debet probare [a] ꝙ dolo non fecerit. hoc autē probabit ex qualitate ictus, & ex his quæ inter eos procedebant, vt j. e. l. eum qui. Facit j. de iniur. l. si non cōuicij.

a ADD. ¶Ale. Probare. Vide Bar. l. j. s. de dolo, & de materia adde bo. text. in l. l. Corn. ff. e. & no. bar. l. vt vim, ff. de iust. & iur. Sed bal. hic eā restringit, videlicet si concurrant alię qualitates, & prę sumptiones, puta etiā genus instrumenti, cum quo percussit.

LEX II.

a IS QVI aggressorem. [a] Licet vnicuique ad suam defensionē occidere aggressorem, vel eum volentem percutere, & etiam eum volentem derobare. h.d. cum tribus legib. seq.

a ADD. ¶Alexan. Canonizata est de pœn. dist. j. in pr. & facit ad no. in l. qui ea mente, & ad hoc adde Bar. in l. damni, §. Sabi. de dam. inf. & bart. l. j. §. diuus, ff. e. & bal. l. si quis non dicam rapere, s. de epis. & cle. & Bal. in l. si fugitiui, s. de ser. fug. & Ange. in l. j. §. 1. ff. quòd quisque iuris, vbi limitat, & per Cy. hic, & per Bar. in c. 1. §. iniuria, de pace iuram. firm.

LEX V.

EVM QVI. Homicidium casu commissum non punitur.

LEX VII.

1 *Statutum dicens, si aliquis occiderit, non verificatur in eo, qui percutit animo occidendi, si non occiderit.*

a IS QVI cum telo. *a* qui ad actum occidendi peruenerit. licet nō occiderit, pœna l. Corn. de sicar. punitur, ac si occiderit. h.d. Hoc verum est, quia illa verba l. Corn. de sicar. hic patiuntur, vt
1 l. 1. ff. e. licet † statuta ciuitatis dicant, si quis occiderit, &c. non verificantur in eo, qui licet animo occidendi percusserit, non tamen occidit, ideo tunc non punitur ex illo statuto. Quod tene menti perpetuò.

a ADD. ¶Alexan. Vide bart. l. 1. ff. de extraord. crim. & l. j. §. diuus ff. eo. & vide Archi. 17. q. 2. si ergo, per Host. in sum. de pœ. §. in quibus, Ioan. And. in reg. de pœ. in mercu, per eum in c. perpetuo, de elect. in 6. in nouel. Bald. l. si fugitiui, C. de ser. fug. & in l. arboribus, §. Iul. de vsufr. & in l. data, s. qui accu. & in l. qui ante operas, ff. de infa. alias s. & vide d. Ant. c. de eo. qui mit. in pos. cau. rei ser. & vide Spec. tit. de act. ver. quid si primo, & vide Bal. c. 1. in §. iniur. de pace iura. firm. adde huic legi, quod pulchrè consuluit Ang. consi. 4.

¶De mathematicis, & maleficis, & similibus. Rub.

LEX IIII.

1 *Dissoluens facturas non punitur.*

EORVM. iste tex. facit cōtra dictum Beati Th. qui reprobat istas incantationes, sed potest loqui de foro conscien. hic loqui
1 tur de foro ciui, vt non puniatur. Quæsitū † fuit à me, vtrum iste, qui dissoluit istas malitias, debeat puniri. Dixi quòd non, & est casus hic.

LEX V.

NEMO. punitur diuinator, & qui diuinatores consulunt. h.d.

LEX IX.

a QVICVNQVE. *a* ista l. facit ad quæstio. vtrum liceat occidere exbannitum, qui ducitur ad curiam. Dic plenè, vt dixi in l. 3. in fi. ff. ad l. Corn. de sicar.

a ADD. ¶Alex. Quicunque. Hæc l. est sing. secundum bal. l. 2. ff. qui. ad li. procla. non licet. Adde quod no. bar. l. 4. ff. ad l. Iul. de vi priua. Adde Bar. l. si victum, ff. de re iud. Adde Old. consi. 120.

¶De sepulchro violato. Rub.

LEX IIII.

1 *Si per statutum imponatur pœna pecuniaria pro homicidio, an sit sublata pœna legis Corneliæ.*

QVI SEPVLCHRA. No. quòd licet per l. nouam imponatur aliqua pœna noua pecuniaria reo, non propter hoc tollitur an
a tiqua [a] l. quæ imponit pœnam corporalem. & per hoc dico, ꝙ
1 † si statutum pro homicidio imponat pœnam pecuniariam, non propterea tollitur pœna l. Cor. de sica. tamen si quis condemnatur vigore statuti, quod imponit pœnam pecuniariam, tollitur condemnatio, quæ resultabat ex l. Corn. de sic. quia Senatus voluit ne quis ob idem crimen duabus ll. fiat reus. l. senatus. ff. de accusa.

a ADD. ¶Alex. Antiqua. Quod lex noua imponens pœnam non tollit antiquam pœnam corporalem, bene facit tex. l. fin. autem aliquis, ver. eum enim gemini tramites, s. de iure del. Et vide Cy. & no. p bar. in l. 1. ff. vi bon. rap. & ibi dixi. adde vt per Spe. ti. de pœ. tem. lit. & ibi Io. and. in vlt. add. & bar. & Spe. in ti. de act. §. 1. circa prin.

AVTHEN.

SED NEQVE ANTE. Proximiores, & cognati defuncti nō possunt cogi, vel vocari ad iudicium ante nouem dies ab obitu numerandos. h.d. Per l. hanc defendi quandam mulierem, quæ
a prohibebatur filio succedere, quia non petiit filio tutorem. *a*

a ADD. ¶Alex. Tutorem. No. pro excusatione mulieris non petentis tutorem filio, quia non currit tempus, de quo hic. vide gl. & l. 2. §. confestim, ad Tert. & ibi bar. de hoc.

¶Ad legem Corn. de fal. Rub.

LEX I.

SI PARTVS. Accusatio matris propter ætatem filij non differtur. h.d. Gl. quærit vtrum sententia de partu supposito, lata contra matrem, præiudicet filio? Determinat ꝙ non, & bene. Dic vt in gl.

LEX II.

SATIS APETRE. Si crimen falsi gratia differendæ executio
a nis obiicitur, non impeditur executio. h.d. Dixi plenè *a* de materia in l. fi. s. si ex fal. instru.

a ADD. ¶Alex. Plenè. Vide eum in l. 4. §. condemna. de re iud. & vide ad hanc materiam cum ibi no. per Cy. id quod no. bal. in l. si quis testium, s. de test. vide tex. & ibi bar. in l. fi. ff. de prob.

LEX III.

LICET. Non videtur scripturam approbare, qui eam falsam ignorat. h.d.

LEX V.

FALSI. Habeo istam l. pro notab. quando iniuria principaliter matrimonium respicit, filius non potest accusare parentem etiam si suam prosequatur iniuriam. h.d.

LEX VIII.

1 *Practica interrogandi partem, an velit vti testibus, & eorum attestationibus, & de effectu dictæ interrogationis.*

2 *Qui dicit se non vsurum aliquo instrumento, ex hoc arguitur instrumentum falsum.*

3 *Cautela vt aduocatus partis, contra quam testis aliqui l falsò dixerit, interroget partem.*

SI FALSOS. Faciens falsum instr̃m, non releuatur à pœna, si eo

a eo ꝓfitetur se nō vsurū, secus in eo q solo vsu *a* in pœnā inci-
b dit.h.d.tene mēti. Per hāc l. ᵇpracticāt Aduocati, qd̄ qn̄ testes à
1 parte ꝓducti reperiunt̄ dixisse aliqd falsum, † publicatis atte-
stationib. qd̄ faciunt partem illā interrogare, an velit vti illis te-
stib. & eorū attestationib. & si dicit pars, ego dico me nolle vti
dicto talis testis, intelligitur excusata à pœna falsi: secus si ipsa
illum testem induxisset ad ꝓbādū aliqd falsum, qa articul⁹ de
se ꝯtinebat falsitatem, tunc.n. incideret in falsum, ex eo, qd̄ eū
ad hoc scienter ꝓduxerit, & facit eū dicere falsum testimoniū.
sec⁹ si super aliqb. incidentib. testis falsum dixisset: tunc.n. pars,
2 q̄ ad hoc eū nō ꝓducit, ṗt licitè renunciare. no. ēt, † qd̄ qn̄ aliqs
dicit se non vsurum aliquo instr̄o, illud instr̄m hētur, vt falsū,
vt habuistis s̄. de fi. instr. l. si aduersarius. Item est ꝯsilium ex hac
3 l. † ꝙ aduocatus partis, ꝯ̄ quem testis aliquid falso dixerit, faciat
requiri partem si vult vti illis attestationibus. si enim se dicat
vti velle, poterit partem vnam cum teste accusare de falso.

a ADD. ¶Ale. Vsu. No. de eo, qui vtitur falsis testibus, vel instr̄is, sed si nō vte-
ris nisi vno instr̄o, cum protestatione, quod non intendis eo vti, si est falsum.
ego tibi dixi quod erat falsum, & assignaui tibi causas falsitatis, postea qua-
si in fine causæ vis desistere, dico quod non euitas pœnam falsi s̄m Gand. in
tract. malef. in ti. de falsa. & fal. q. 3 q. certioratus est statim non desistens, nō
caruit dolo, l. 3. ff. de lib. & posth. Secus si instr̄m probetur, tn̄ non falsum, s̄m
l. vis eius, alias l. iubemus, s̄. de probat. Et istis adde Bar. in l. si aduersarius, s̄.
de fide instr. Et omnibus istis, de quib. hic per Bar. adde multū no. Bart. alias
Bald. in l. fi. s̄. si ex fal. instru. & in l. diuus, la 2. ff. eo. si quis producit testes fal-
sos sciente aduersario, & non contradicente non committit falsum, l. de tu-
tela, & ibi Ful. s̄. de in integ. restit. quid si instrumentum est falsum, sed nō in
eo, in quo est vis quæstio. an vtens eo scienter puniatur? vide Io. And. in add.
Spec. in tit. de instr. edi. §. postremò, alias §. seq. in addi. quæ inci. huic dicto.
Item tenet quod sic. Adde, an si stet statutum, quod vtens falso instr̄o punia-
tur, an punietur qui eo vtitur per proc. vide Rom. consi. 155. & de comburen-
te, cancellante, vel incidente aliquam scripturam, vide Bal. consi. 133. vol. 3.
Falsum instr̄m, an dicatur, si notarius dicit, in pn̄tia talis deponentis con-
fessus est Titius, & re vera nullū factū est depositū. vide Bal. ꝯsil. 23. vol. 3. &
qualiter teneat̄ ꝓducens falsos testes sup veris cap. vide Bal. consi. 304. lib. 1.
b Paris. Per hanc. Vide Fel. in c. præsentium, ver. tertia conclusio, extr. de testi.

LEX XII.

1 *Exceptio falsi quanto tempore tollatur.*
2 *Officium iudicis, per quod inquiritur, quanto tempore tollatur.*

a QVERELA. *a* Hæc est no. & sing. lex. Accusationes crimina-
les tpalib. p̄scriptionib. non tolluntur. h.d. vel sic. Accusationes
criminales īr 20. an. tolluntur. h.d. No. tex. ibi, fere, quod dicit
propter quædam, quæ minori tpe tolluntur. Gl. tua circa hāc l.
1 quærit, quāto † tpe tollitur exceptio falsi. Resp. quod quæ sunt
tpalia ad agendum, perpetua sunt ad excipiendum, vt l. licet. s̄.
de exce. & ff. de do. exce. l. purè. in fi. Quæro, cum de falso possit
b procedi ad inquisitionē, ᵇvt l. nullū. ff. de test. & l. pe. s̄. de prob.
2 † quanto tpe tollatur officium iud. per quod inquiritur. Gl. hic
vr̄ dicere 30. an. Vide gl. 1. in fi. Quod officium iud. tollatur 30.
ann. habuistis tex. cum gl. in l. sicut. s̄. de præsc. 30. vel 40. ann. ta
men in casu proposito arbitror gl. nostram non dicere verum.
Nam offic. iud. inquirentis succedit loco accusationis, vt extra,
de accu. c. qualiter, & quando. Sicut ergo accusatio tollitur 30.
ann. vt hic, ita eodem modo iudicis officium. Præterea text. hic
generaliter loquitur. querela enim falsi est, siue de hoc quere-
lam facit pars, siue ipsemet iudex. Etiam vidi istam q. de facto,
& dixi modo hic. Ego puto, quod si à statuto statuatur tempus
certum ad accusandum, quod vltra illud tempus non poterit
inquiri. licet gl. hic videatur innuere contrarium, vt hic vides.
quod perpetuò tene menti.

a ADD. ¶Alex. Querela. Vide no. in c. licet cām, de prob. & in c. cum venerab.
de exc. in gl. fi. & ibi per Io. And. & Spec. tit. de sen. prola. §. qm̄, ver. & no. s̄m
canones, & dum dr̄ hic, ꝙ actiones criminales 20. ann. tolluntur, hoc vr̄ pro-
cedere quantum ad pœnam imponendam, sed quo ad declarandū iam im-
positam non tolluntur, c. si si quis exigentibus, in fi. de præscri. in 6. s̄m d. Per.
de Anch. quod bene no. & adde tn̄ quod executiones istarum sn̄iarum, quæ
sunt iuris Rom. eccl. durant centum ann. s̄m Bald. in l. fi. de sacros. eccl. & ibi
nunquam fiat contra Ang. no. deci. Adde ꝙ in pœnis spiritualib. nulla currit
præscriptio, s̄m Bal. in d. l. fi. in fi. s̄. qui accu. & Spec. ibi & s̄. & Ang. l. diuus,
ff. de re iudic. Sed quæro quanto tempore durat accusatio, quo ad effectum
publicationis bonorum. Dic ꝙ quinquennio tantum. casus est mirabilis, s̄m
Ang. l. cognitio, ff. ad Sil. quod intellige secundæ accusatione finita, non po-
test agere fiscus contra hæredem damnati actione ciuili, petitione hæredi-
tatis, l. j. s̄. de his quib. vt ind. & durat per 10. ann. l. Caius, ff. ad Sil. & ad d. l. in
cognitione, vide gl. hic, & tene menti. d. Spec. tit. de sent. §. restat. ver. si vero,
el 1. vbi tenet, ꝙ querela falsi non limitatur 30. an. vt dr̄ hic, sed durat perpe
tuo in casib. no. & per Ang. in l. diuus, ff. de re iud. & Doct. in c. licet, de prob.
b Alex. Ad inquisitionem. vtrum iuri inquirendi præscribatur 20. ann. adde qd̄
Ang. in l. si vacantia, in fi. hanc gl. reprobat per l. filiusfa. §. veterani, de proc.
& dicitur ita audiuisse à Bar. facit l. quos prohibet, ff. de postu. adde text. &
gl. in l. falsi, s̄. eo. & vide quæ dixi in l. ita demum, de proc. & vide Bal. in rep.
l. cum mulier, in fi. sol. mat. Adde an sublato iure querelandi, sit sublatum ius
inquirendi. Pet. de Anch. in consi. 120.

LEX XIIII.

EVM QVI. Intellige hoc verum esse in eo, q subtrahit testm̄:
in eo verò, qui subtrahit aliud instr̄m, non habet locum pœna
falsi, nisi ex actis publicis subtraheret, vt l. Paulus. in prin. ff. e.

LEX XX.

1 *Cautela, quòd quando accusatur de falso, dicatur scienter, & dolose.*
2 *Falsum accipitur tribus modis.*

NEC EXEMPLVM. Hæc est bona l. Falsum non committi-
tur sine dolo. h.d. Vnde per hanc l. mementote semper, quando
1 facitis † accusationem de falso, vt dicatis, scienter falsè, & dolo
sè. verum tamen eo ipso ꝙ tu accusas eum de falso, videris di-
cere dolosè, quoniam aliter non est falsum. Vnde natura verbi
prolati, qui eum de falso petit puniri, hoc includit, ꝙ dolosè fe-
a cerit. ᵃ Et ideo pro eius declaratione debes scire † ꝙ falsum acci
2 pitur trib. mod. ᵇVno modo largè & largissimè, & hoc modo
b omne non verum, est falsum secundum Dialecticos, vt l. si is q
ducenta. §. vtrum. ff. de reb. dub. alio modo accipitur falsum nō
ita largè, & hoc est omnis immutatio veritatis, vt in aut. de inst.
cau. & fid. §. j. & hoc etiam modo non dicitur punibile falsum,
nam secundum hoc omne mendacium esset falsum, quod non
est verum, vt l. quid sit falsum. ff. eod. Tertio modo sumitur fal
sum. s. illud, quod incidit in aliquod capitulum legis Cor. de fal.
quod patet ff. ad l. Cor. de fal. per totum. Hoc probatur in d. l.
quid sit falsum. Ita debetis intelligere hanc legem.

a ADD. ¶Ale. Dolose fecerit. Adde quod Bart. & quod dixi in l. 1. §. non autem.
ff. si quis test. lib. esse ius. fue. non tamen in dubio præsumitur commisisse fal-
sum faciendo, vt dixi post Bar. in l. si quis obrepserit. ff. e. Item quod not. Bal.
in l. cum donationis. ff. de trans. & idem dicit Bal. l. fi. s̄. ad l. Aquil. quod pro-
bato damno, satis est probata culpa dantis damnum.
b Alex. Tribus mod. Quod modis dicatur falsum, adde tamen quod quasi fal-
sum, non requirit dolū, l. diuus, la 1. & ibi Bar. ff. e. & vide in d. l. qd sit falsum.

LEX XXI.

1 *Statur dicto notarij super scriptura, & quod fuerit per ipsum confecta, quan*
do de hoc dubitatur.
2 *Tempus commissi delicti inspicitur in modo procedendi.*

a SI QVIS DECVRIO. ᵃ Dignitas superueniens non excusat
notarium à tortura in q. falsi vbi expedit. Item per notarium fi
1 des scripturæ imponitur. h.d. no. hunc finem, † quem intellige,
b quod scriptura notarij ᵇ probatur per ipsum solum notarium,
quando habet debitam formam. s. testes, & alia, & solum dubi-
tatur, an sit scriptura notarij. Ita intelligit Rich Mal. & ita etiam
c videtur sentire ista gl. Not. etiam, ᶜquod licet superuenit digni
2 tas tamen quantum ad modum procedendi inspicitur † tem-
pus, quo est commissum maleficium. Dixi in l. 1. ff. de pœn.

a ADD. ¶Alex. Decurio. Vide quod in materia huius l. dixi post Bar. in l. impu
beri, §. 1. de fal. & quod no. Bar. in l. vniuersas, hic alle. in gl.
b Alex. Notarij. No. quando notarius possit torqueri, si dicit se amisisse proto-
collum, vide Bal. in rub. de fide instr. ver. quæro dixi, &c.
c Alex. Etiam. Adde quod Bal. de pace Const. versi. in nomine Christi, dicit si
anciani alicuius iurauerunt tenere aliquam credentiam, & aliquis eorum re
leuat in damnum communitatis, quod debet ab officio remoueri, & quan-
docunque imponitur hic pęna remotionis durante officio potest agi de cri
mine. Nam si expectamus finem officij, fieret amotio, vt s̄. ad l. Iul. repe. l. iu-
bemus. Quæ autem dicatur credentia, dixi in l. Lucius, de fideic. Et ad prædi
cta bene facit tex. no. & ibi Bal. in c. 1. quib. mod. feud. amit.

LEX XXII.

VBI FALSI. In quæstione falsi, vtrique parti incumbit onus
probandi, & eius pœna est pęna mortis, vel deportationis. h.d.

LEX XXIII.

1 *Falsitas commissa debet alicui nocere, vt quis in pœnam falsi incidat.*
2 *Falsitas vt puniatur, sufficit ꝙ noceat, quoad semiplenam probationem, vel*
aliquale indicium.
Testis deponens non iuratus, vel die feriata, an possit de falso condemnari, re
missiue.

DAMVS. Quocunque modo falsum committatur, potest de
eo ciuiliter, & criminaliter agi. h.d. hæc l. cum seq. Not. text. ibi,
rōes priuatas. Vide Gl. super hoc verbo. Ex hac gl. cum tex. not.
1 duo. † Primò, ad hoc vt qs incidat in pœnam falsi, reqritur qd̄
a illud falsum qd̄ fecit, alicui noceat. *a* Scd̄ò no. qd̄ sufficit qd̄ no-
2 ceat, † quo ad semiplenā probōnem vel ad aliquale indiciū, vt
hic

a ADD. ¶Alex. Noceat. Adde quod licet non noceat, sufficit quod potuerat
nocere, l. si falso, s̄. e. & in l. qui veluti, s̄. e. & hic adde tex. & ibi Bar. in l. 1. §. in
rationibus, ff. e. & vide Bal. in addi. Spec. in tit. de execu. sent. vide Imo. in l. 2.
ff. quemad. testa. aper. adde quod Pau. de Cast. consi. 101. consuluit per hanc
gl. quod falsificans postas libri sui priuati, non sit puniendus. Cui adde falsi-
ficantem priuatam scripturam, Bal. consil. 123. lib. 1.
Paris. Alicui noceat. Vide Soc. cons. 104. & cons. seq. Pau. de Cast. cons. 151. Ale.
consi. 79. & consi. 78. vol. 1. Gand. in tract. malefic. in rub. fal. Fel. in c. 1. versi. se-
cundo, extra, de præscrip.

hic vides. Quod facit ad q.vtrum testis,qui deposuit non iura-
tus,vel die feriato,ita quod non valeat eius dictum, possit con
demnari de falso.De quo plenè dic,vt l.si quis legatum.in prin.
ff.eod.quod tene menti,&c.

a ¶De his,qui sibi adscribunt in testa.*a* Rub.

a ADD. ¶Barb.Testamento.Et vide consi.Bar.incipiens,quidam filiusfa.pres-
byter,adscripsit suo patri legatum.notarius existens,vide pro isto tit.

LEX I.

a QVANQVAM.*a* No.ex hoc tit.ꝙ notarius non potest confi
b cere instrumentum ad sui vtilitatem,[b]quod tene menti.
a ADD.¶Ale.Quanquam.Adde Bar.l.filius,§.sequens,& l.si pater,ī fi.ff.de fal.
b Claud.Vtilitatem.Quid autem si specialiter non concernat ↄmodum suum;
sed in vniuerso:puta quia testator instituit proximiores,&scribens sit de il-
lis,vide per Aret.consi.88.in j.dub.

¶De falsa moneta. Rub.

LEX II.

a SI QVIS.*a* No.tex.istius l.in fi.dicit,ꝙ ętas pupillorum quic-
quid videt ignorat. Item no.ex glo.ꝙ ille potest cudere mone-
tam,q habet ex priuilegio Principis, & forte illud priuilegium
concessum priuatis non valeret,sed solùm concessum commu
nitatib.ideo illi de Fisco,q faciunt cudi florenos,non possunt.
a ADD. ¶Alex.Si quis.Hæc lex est notabilis,ideo ad multa signatur,maxime
ad id quod no.Bar.in l.1.de fabr.lib.12.Sed an alchimista puniatur.vide And.
de Iser.Bald.in c.1.quæ sint regalia, & ibi etiam refert Old.consuluisse.quia
si expenditur tantum pro tanto,& tale pro tali,sine aliis falsificationib.non
punitur,& vide in c.quanto,de iureiur.

¶Ad legem Iuliam repetundarum. Rub.

LEX I.

a VT VNIVS.*a* Vides ergo quomodo tenentur iudices pro of
ficialibus suis,vel pro familia sua. Dixi tibi s̃. de assessori. in l.si
post depositam. Dic vt ibi, & l. cum si exhibuissent. ff.de pub.
quod no.
a ADD. ¶Alex.Vt vnius.Bar.in l.qui iurasse,in prin.ff.de iureiur.alle.l.fi.huius
tit.iuncta l.merito,ff.pro socio.

¶Quando ciuilis actio criminali præiudicet. Rub.

LEX VNICA.

1 *Actio criminalis quæ dicatur,& quæ ciuilis,& quomodo intentantur.*
2 *Actio ciuilis ex delicto.quando dicitur prosequi rem familiarem,quando æ-*
stimationem damni,& quando vindictam.
3 *Actio ciuilis, & criminalis quando competunt alicui, quibus casibus possit*
eligendo ciuilem præiudicare criminali.
4 *Actio ciuilis & criminalis quando possint simul & semel eodem libello in-*
tentari,
5 *Actio ciuilis intentata,quando postea possit criminalis intentari,vel ecõtra.*
A PLERISQVE. diuiditur in duas partes.Primò ponit vnum
dictum. Secundò illud exemplificat per multa exempla.secun-
da ibi,sic deniq;.& breuiter hoc intendit. Quando ex vno facto
oritur criminalis,& ciuilis actio,quæ prosequitur rem familia-
rem,potest actor intentare vtranque non simul,sed vnam post
aliam.h.d.Ad euidẽtiam huius l.debes scire tu iuuenis,ꝙ actio
1 criminalis † dicitur illa, per quam venit applicandum aliquid
fisco, vel vindicta in corpus, ita ꝙ parti nihil applicatur, Actio
ciuilis dicitur illa,per quam aliquid petitur applicari parti,vt ff.
2 de sepul.vio.l.3.& quod ibi no.Item debes scire,†ꝙ actio ciui-
lis,quæ ex delicto descendit, quandoque dicitur prosequi rem
a familiarem,[a] quod est secundum veram opi.quando agitur ad
æstimationem alicuius damni,vel interesse, licet illud duplici-
cetur,vel quadruplicetur,non curo.Exemplum in actione fur-
ti,nam in actione furti duplicat̃ ęstimatio rei,vel interesse.Item
in actione l.Aquil. & simili, ꝗdoque prosequitur vindictam,vt
quando competit ad æstimationem iniuriæ,vt in actione iniu-
riarum,vel sepulchri violati.licet.n.ille,qui recipit alapam, nul
lum passus sit damnum,tamen agit iniuriarum ad vindictam in
iuriæ suæ.Hoc præmisso venio ad casum.In hoc principio opp.
& videtur, ꝙ vna actione electa non possit rediri ad aliam,vt l.
b prætor edixit.§.j.ff.de iniur.Sol. Quando ciuilis [b] & criminalis
competunt ad vindictam, tunc vna electa non potest rediri ad
aliam,vt ibi:sed quando vna competit ad vindictam,alia prose
quitur rem familiarem,tunc lex nostra procedit.Sed cõtra hoc
op.ff.de pub.iud.l.interdum.So.hæc est vera,licet vtraq; possit
intentari,tamen nõ simul,sed post vnam intentatam,potest re-
3 diri ad aliam.tria ergo habes†in summa colligere ex lege ista,
& ex ista materia.Primò,ꝙ est in electione actoris quam eligat
prius, ciuilem, an criminalem, vt hic, quod est verum,præterꝗ
in l.Corn.de sica.& in actione iniuriarum.Nõ enim debet præ-
tor permittere,vt prius ꝓponatur actio iniuriarum, per quam
p̄iudicaretur legi Corn.de sica.vt l.prætor edixit.§.j.ff.de iniur.
secundum Iac.de Aret.licet gl. ibi aliter intelligat. Item prædi-
cta sunt vera,quando duo iudicia mouentur ab eodem:secus si
vnum ab vno,aliud ab alio.Tunc enim non est locus electioni,
sed prefertur actio criminalis.Et ista est materia l.fi.s̃.de ord.iu.
Item prædicta sunt vera, quando criminalis & ciuilis propo-
nuntur per se principaliter, secus si vna principaliter, alia inci-
denter,tunc ista est materia l.j.& 2.ff.de orig.iu.s̃.de adul.l.qm̃.
& ad l.Fla. de pla. l.præses. Secundò habetis notare ex l.ista, &
4 ex eo quod† dixi s̃.in sol.contrariorum,ꝙ ciuilis,& criminalis
non possunt intentari simul & semel in eodem libello.quod in
tellige verum, quando vtrunque petitur per modum actionis
principaliter intentatæ: sed si aliquis accusatur criminaliter &
per iudicis officium petitur restitutio rei, ex æqtate posset hoc
fieri,vt l.interdum.§.qui furem.ff.de fur.& l.3.§.si dicantur.ff.fi.
5 reg.Dixi plenè in l.defuncto.§.j.ff.de publ.iud.† Tertiò not.ꝙ
post intentatum vnum ex istis iudiciis, potest aliud intentari.
Quod intellige verum,si primum iudicium sit finitum absolu-
tione,vel sententia condemnatoria.sed si esset finitum per sen-
tentiam absolutoriam,tunc fuit opi.inter Pla.&gl.nostras.Dy.
tamen in c.nullus plurib.extra,de reg.iur.lib.6.& idem omnes
Doct.Moder.videntur distinguere. Aut absolutoria est lata su-
per facto,& parit exceptionem rei iudi.in alio.Aut super iure,
& tunc secus.Quod dic,vt plenissimè istam materiam tractaui
in l.2.§.j.ff.vi bo.rap.
a ADD. ¶Alex.Rem familiarem.Quando actio ciuilis descendens ex delicto
dicatur prosequi rem familiarem & quando vindictam,ꝑ Bar.l.5.ff.de iniu.
b Ale. Ciuilis.Quando actio ciuilis concurrat cum criminali,vide per Bar.in
l.2.circa pr.ff.vi bo.rap.& in l.pen.ff.de calum. & vide casum in l.j.s̃.de iud.
per Bal.vbi quid iuris si pars pœnæ applicetur fisco, & pars parti,an possit
cumulari?per Sal.in l.si quis ad se fundum,s̃.ad l.iul.de vi.

¶De iniuriis. Rub.

LEX V.

SI NON CONVICII. Hæc est bona lex,&Doct.Vltramon.
repetierunt hanc l.

LEX VIII.

DOMINIVM. An in actione iniuriarum habeatur ratio dam
ni,& qualiter,est materia huius l.non tamen dico hic,quia tem
pus non patitur.

LEX XI.

1 *In casu criminali procurator admittitur pro persona illustri.*
2 *Procurator non admittitur,vbi pro delicto imponitur pœna pecuniaria,vel*
corporalis alternatiue.
3 *Sententia quando non potest cadere in procuratorem,profertur in dominum,*
licet absentem.
SI QVANDO. Hæc est notabilis lex: Personæ illustres, siue
agant,siue cõueniantur actione iniuriarum ciuiliter,vel crimi-
a naliter,possunt cãm exercere[a] per procuratorem,ipsi tamen se
1 inscribent,& in eos fertur sententia.h.d.Primò†ex hac l.habe-
b tis,[b]ꝙ ad crimen priuati iudicij prosequendum,nõ admittitur
procurator regulariter.fallit in illustrib.personis,vt hic videtis,
& sic l.pe.§.ad crimen.ff.de pub.iu. quæ dicit non admitti pro-
curatorem ad crimen publi.iudi.prosequendum,suppletur per
istam. Secundò no.ꝙ licet in causis criminalib. procurator ad-
c mittitur, quando imponitur [c] pœna relegationis, vel fustium
castigatio,vt plenè no.in l.seruum quoq;.§.publicè. ff.de proc.
2 tamen†quando imponitur pœna pecuniaria,vel relegationis,
d seu alia corporalis [d] alternatiuè,tunc non admittitur procura-
tor.Hic est casus hic coniuncta l.fi.ff.e. Nam pro iniuria impo-
nitur pœna relegationis,vel fustium castigatio: & tamen non
admittitur procurator regulariter, vt hic videtis, quia quoti-
die occurrit in statutis:& sic eo ipso ꝙ possibile est delicto seq
pœnam maiorem relegatione,non admittitur procurator,nec
aliquam afflictiuam pœnam in corpore potest exercere procu
3 rator,vt hic,coniuncta l.fi.ff.e.†No.vlt.quod quãdo sententia
non potest cadere in procuratorem, profertur in dominum,li-
cet absentem.ꝙ plenè habuistis s̃.de proc.l.nihil.& l.j.s̃.de sen.
a ADD.¶Alex.Causam exercere.Per gl.& Bar.in d.§.ad crimen.
b Alex.Hac l.habetis.Per Bar.in l.2.de publ.iud.
c Alex.Imponitur.Et vide per hanc l.quæ dixi in l.1.ad fi.ad Turpil.
d Alex.Alia corporalis.Qualiter loquatur Bar.in l.pen.§.ad crimen.

¶De famosis libellis. Rub.

LEX VNICA.

SI QVIS. Hic vides ꝙ hic puniuntur minus consocii,& parti
cipes quàm ipsi principales. De quo hic per Cy.& ego plenissi-
mè in l.si his qui opem.ff.de furt.

¶De his, qui latro. vel aliis criminib. reos occultauer. Rub.

LEX I.

a EOS, QVI. No. hanc legem & tene menti,[a] quotidie contingit, & totus iste tit. practicatur plenissimè.

a ADD. ¶Alex. Tene menti. Vide Bar. in l. 1. ff. si quis ius dicen.

¶De requirendis reis. Rub.

LEX I.

a CVM ABSENTE. *a* Hæc est no. l. & totus iste tit. & no. fin. ex hac l. habes, quod si exbannitus moritur intra tempus banni, vires banni totaliter euanescunt. H. d.

a ADD. ¶Alex. Cum absente. Adde l. 1. & ibi Bal. ff. eo.

LEX II.

QVICVNQVE. No. quod de iure communi bannitus, etiam elapso termino banni, non habetur pro confesso, licet secundum ista statuta ciuitatum Italiæ seruetur contrarium. Dixi in l. diuus. §. sic & diuus Pius. ff. de custo. reo.

LEX III.

IN PECVNIARIIS. Sola citatio & libelli oblatio in causis pecuniariis non infamat, in criminalibus infamat de facto. h. d.
a hæc tota no. lex *a* No. quod dixi in summario. veruntamen Gl. tua intelligit, quod etiam quando accusatio ciuilis est proposita, quæ infamat de facto, quod videtur contra mentem huius l. quia secundum gl. nulla esset differentia inter ciuilem, & criminalem, quod videtur velle iste tex.

a ADD. ¶Alex. Not. lex. Facit quod absens condemnatus, non efficiatur infamis, de quo per Spec. in tit. de sent. §. 1. ver. quod de istis. & per Bar. in l. ictus fustium, ff. de infam.

¶De quæstionibus. Rub.

LEX VIII.

a MILITES. No. quòd milites non sunt torquendi *a* etiam indiciis præcedentibus. Ego semel dicebam, cum vnus potestas miles vocatus esset ad syndicatum, & probaretur delictum contra eum per indicia, volebāt syndici eum ponere ad torturam, dixi quod non poterant, vt hic, & ĵ. e. l. diuo Marco.

a ADD. ¶Alex. Torquendi. Idem in Doctore, vt no. Bar. in l. 1. de aduo. diuer. iu. & Cy. hic. vide per Cy. in l. 4. ad l. Iuliam maie. & gl. idem in homine decrepitæ ætatis. l. 3. §. igitur, ad Syl. An autē miles pro debito possit capi, vide Bald. in l. j. in fi. qui bo. ce. pos. & quid in milite nostri temporis, vide in trac. de qō. per Bar. & Pau. de Leaza. per Sal. l. 1. s̄. de iur. & fac. ign. & ibi scripsi post Cy. Item clericus non potest torqueri nisi sit infamatus, & vide Ant. de But. & quasi omnes in d. c. de deposito. item impubes lenius torquetur. gl. est & qđ ibi no. Bal. in l. si quilibet, aliàs in l. cum secundis tabulis, ff. de his quib. vt in dig. vide Bar. in l. de minore, in prin. ff. de quæstio. & vnam differentiam inter clericum & militem, vide per Abb. in c. 1. de cle. ægro.

LEX XIIII.

SERVOS. argumentum est, l. ista, ꝙ familiaris quidā non possit testificari pro domino, quod dixi in l. j. §. diuus. ff. eo. tit.

¶De abolitionibus. Rub.

LEX II.

1 *Abolitio non conceditur, nisi causa cognita.*
2 *Iudex super accusatione, licet accusator ei renunciet, pt veritatem inquirere.*

a ABOLITIO.[a] No. ex hac l. duo. †Primò, ꝙ abolitio non con-
1 ceditur, nisi causa cognita. Hoc videbitis plenius ĵ. prox. † Se-
2 cundò no. ꝙ licet pars accusationi renunciet, tamen iudex pro officio suo potest perqrere veritatem super ipsa accusatione, vt delictum puniatur. Et per hoc ego dicebam in qōe, quam semel disputaui, quod licet accusator non producat testes, iudex tamen potest ex officio suo testes producere ad inquirendam veritatem. Hoc plenè dixi in illa q. quæ incipit, iudex maleficiorum, quam posui in repet. quam feci de l. 4. §. hoc autem iudicium. ff. de damn. infect. Dixi in l. si non defendatur. ff. de poe. & l. fi. ff. de quæst.

a ADD. ¶Alexand. Abolitio. Ad intellectum huius legis vide Bart. in l. transigere, s̄. de transac. & dixi in l. 1. circa prin. ff. de iniu. Facit quod dixi in l. libellorum, §. fi. ff. de accus. & Bar. in l. si maritus, §. si negauerit, ff. de adult. Et quotuplex sit abolitio, no. 2. q. 1. prohibentur.

LEX III.

a FALLACITER. *a* No. hunc tex. ibi, sinautem testibus, qui est singularis, qui punit melius delicta, in quibus ex vtraque parte requiritur probatio, quàm alius de mundo.

a ADD. ¶Alex. Fallaciter. No. ex isto text. ibi, reorum consensu, quod in criminalibus iudex non debet sequi reorum consensum. Secus in ciuilib is, vt l. si negauerit, ff. de adul. alias l. si queneri, ff. de re iud. Et quotuplex sit abolitio. no. in l. si conuenerit, & ibi per Bar. ff. de re iu. Tex. est sing. quem all. gl. in l. q. accusare, s̄. de eden. Vide tex. & ibi Bar. l. vbi, s̄. de fal. & vide hic Iac. de Bel.

¶Vt criminalis quæstio intra certum tempus terminetur. Rub.

LEX II.

1 *Instantia perempta superest officium iudicis ad condemnandum partem in expensis.*
2 *Pœna à iure imposita, si non cadit in certam personam, alteratur & imponitur alia.*
3 *Iudex potest dare partibus inuitis dilationem.*

a NOVERINT. *a* No. ex l. ista primò, ꝙ finito† tempore instan-
1 tiæ, adhuc superest iudicis officium ad condemnandum partem in expensis. Vide tex. ibi, quo, &c. vidistis in l. properādum.
3 §. illo, s̄. de iu. & ĵ. l. proxi. †Secundò no. ꝙ quando pœna quæ à iure imponitur, non cadit in certam personam, potest alterari, & imponi alia. Text. est expressus in l. hos accusare. §. omnibus. in fin. ff. de accu. Tertiò no. quod quando iudici videbitur, ipse potest partes vrgere, vt causas in iudicis notionem deducant,
3 & sic potest† dare partib. inuitis dilationem. de hoc tetigi s̄. de dila. l. 1. Gl. inducit hanc l. ad quæstionem, an infamis possit iterum infamari, vel excommunicatus iterum excommunicari. De hoc vide in vlt. gl. extr. de iud. non recordor in quo c. est in c. ita quorundam.

a ADD. ¶Ale. Nouerint. Et qualis sit & quanta instantia criminalis, vide Arch. in c. fœlicis, de poe. in 6. & gl. 3. q. 3. de iud. Et quid de iudice inquirente, vide Bal. in l. properandum, in pr. s̄. de iud. & Cy. hic, & quod no. Bar. in l. querela. s̄. de fal, in ver. 3. no. vide Bar. in l. de pupillo, §. si pluribus, de oper. no. nunc.

¶Ad senatusconsul. Turpil. Rub.

LEX III.

a QVAMVIS. *a* Remissio criminis non infringitur fide non seruata. h. d. hæc no. l. De hoc dixi in l. si vnus. §. pactus. ff. de pact.

a ADD. ¶Alex. Quamuis. Vide quod qui est solitus facere falsas accusationes, vltra pœnā de qua hic punitur abscissione linguæ, Bal. l. data opera. s̄. q. acc.

LEX V.

a SI FOEMINA. No. hic Gl. *a* quis dicatur prosequi suam, vel suorum iniuriam. & est gl. j. huius l. quam tene menti perpetuò. De hoc habes tex. ff. de accusationib. l. 1.

a ADD. ¶Alex. Gl. Istam gl. all. Bart. in l. 2. ff. de accus. & ibi dixi. Vide plenè per Abb. in c. de cetero, de testib. vide gl. in l. 2. ĵ. in quib. caus. col. lib. 11. vbi appellatione suorum veniunt amici.

¶De calumniatoribus. Rub.

LEX I.

CALVMNIA. Hæc est no. l. domini, istud est verum, quando tractatur de punienda calumnia per officium iudi. Secus si tractetur de ea punienda per viam accusationis principaliter propositæ. Ita tenet Gl.

¶De pœnis. Rub.

LEX X.

a SERVVS. *a* hæc est bona l. facit ad qōem. Damnata est ciuitas, quod muri eius destruantur. Certè non sufficit nisi perpetuò stent destructi, per l. istam. Ita dicunt doct. dixi plenè vobis ff. e. l. fine præfinito. Circa qđ vide qđ not. ext. de consti. c. ex literis.

a ADD. ¶Alex. Seruus. Adde text. & ibi Bar. in l. fine præfini. ff. eod. Ratio huius l. est per l. intantum. §. vni, ff. de rer. diui. quæ est no. vide Bart. in l. si qui adulteri, s̄. de adul. adde quæ voluit Ang.

LEX XXI.

NE DIV. Hæc est sing. l. & ponit vnum casum, in quo contra absentes peruenitur ad condemnationem in crimine capitali.

LEX XXII.

SANCIMVS. No. istam l. quæ facit ad statuta ciuitatis Florentiæ, quæ dicunt, ꝙ consortes de domo teneantur pro crimine commisso, ab vno de domo.

LEX XXIII.

OMNES. Tempus, quo quis stat in carcere, in exilio computatur. H. d. secundum vnam lect. Vel aliter, qui tempus compleuit in exilio, postea carcerari non debet. h. d. ista l.

De

¶De bonis proscri.vel damna. Rub.

LEX I.

a SERVORVM. a Argumentum ꝙ si procurator alicuius damnatur ad mortem, debet differri executio, donec domino reddat rationem. Facit ff. de le.j.l.seruo leg.§.pe.& ibi no.per Dy.

a ADD.¶Alex.Seruorum.Adde Bar.in l.fi.de publi.iudi.& l.fi seruus.

LEX III.

SI FILIVS. Hic est not.casus, ꝙ peculium castrense non publicatur. Quid autem de aduentitio, an proprietas publicetur, dixi plenè in l.si finita.§.si de vectigalibus.de dam.infec.

LEX VII.

SI QVIS INTRA. Hæc lex docet qualiter res in inuentario debeat scribi.H.d.quam legem vide & tene menti.

LEX IX.

a SI QVIS POST HAC. a Hæc est bona l.& notabilis,& no. istam legem in eo quod dicit, corporaliter tradidisse docuerit. quod intellige, vt dixi in l.assiduis.§.qui po.in pi hab.No.ꝙ mulierib.& aliis debentibus recipere, debet solui statim, non seruato ordine iudiciario.dic vt in l.res.ff.de iure fisci.Tertiò not. ꝙ hæc lex habet locum in rebus donatis post commissum crimen.Glo.tangit in l.res.§.de don.inter vir.& vxo.Ego plenissimè in l.post contractum.ff.de don.

a ADD.¶Alex.Hac.Per hanc legem vide omnino Ang.in l.si marito,in pr.ff.so. mat.& ibi adde Pau.de Cast.& vide gl.hic,& Cy.in prin.

¶De sententiam passis & restitutis. Rub.

LEX I.

a CVM SALVTATVS. Quando ille, qui est damnatus restituitur, recuperat bona, a & famam, nisi aliud sit expressum specialiter in restitutione: sed si ei est concessa indulgentia, solum pena remittititur: nam non recuperat bona, nisi aliud sit expressum in indulgentia.H.d.vsque ad fi.nisi quod variantur termini.Materiam harum legum tractabo j.eod.l.fi.

a ADD.¶Alex.Bona.Limita,nisi bona essent in alium translata,quia non videtur restitutio ad illa.Ita dicit limitando istã legem in l.Gallus,§.& q.d si tantum,ff.de lib.& posth.quod intelligit bar.in j.q.esse idem,quod in hac l.si sit restitutus per commune,ibi vide post bar. & ibi dixit Ang. quod nullo modo etiam recuperat fructus perceptos ex bonis , etiam non alienatis , vt est tex.singularis secundum Ang.ibi in auth.idem de Nestoria, C.de hær.& idẽ tenuit bal.in c.domino guerram, in tit.hic finitur lex Conra. vtrum restitutio possit expresse concedi, quo ad bona alienata, vide aliquid per bal.in l. Gallus,§.& quid si tantum,de libe.& posth.& bar.in l.quicunque,C.de fide instru.& iu.ha.fil.lib.10.per bal.de pace Constan.ver.pen.cum seq.

LEX XIII.

1 *Patre deportato restituto, filius quando reincidat in eius potestatem.*
2 *Filio in potestate datur tutor propter malos mores patris.*
Patri dilapidanti bona filij quando interdicatur administratio bonorum filij.
3 *Pater mortua vxore, si incipit male vti substantia, & an filius habeat remedium l.vbi adhuc, remissiuè.*
4 *Restitutio tantum restituit, inquantum id, aduersus quod restitutio petitur, abstulit.*
5 *Testamentum filij patre restituto, non tamen reuerso, non valet.*
Pater improbatæ vitæ non potest filio impuberi substituere pupillariter.
6 *Testamentum filij, qui mortuus est antequàm restituatur pater, patre restituto, an extinguatur. & nu. 8.*
7 *Bannitus restitutus, an recuperet bona alienata.*
9 *Testamentum filij capti ab hostibus, an extinguatur, si filius decessit antequàm pater reuertatur.*
10 *Fictio, quæ retrotrahitur, non requirit duo extrema habilia in his, quæ fingit per quandam consequentiam.*
11 *Statuto stante. ꝙ banniti rebãniantur, istud rebannire hẽtur pro restitutiõe.*
12 *Statutum quando possit famam restituere.*

IN QVAESTIONE. Lex nostra est difficilis.primò ponit vnam qõem.Secundò ponit aliam, ex cuius determinatione apparet solutio primæ. Tertiò ponit aliam. Quartò ponit aliam qõem. Quintò & vltimò ponit vnam conclusionem vl̃em ad precedentia.Secunda ibi, remotis.Tertia ibi, ita tamen.Quarta ibi, quib. Quinta ibi, ideoque tantum.Br̃ hoc intendit. Vltima voluntas filij facta patre existente in deportatione, irritatur patre restituto; quia in eius reincidit potestatem. Secus in 9ctib. inter viuos; & tutelæ datio euanescit, si pater habuerit bonos mores, alias secus.& quod abstulit deportatio, hoc restituit restitutio.H.d.Prima particula legitur trib.mod.pone secundum lect.Ioan.ꝙ loquitur de testamento facto per filium, patre existente in deportatione.alias lect.examinabo circa cõtraria.Ibi, fecisset.subaudi, dubitatur, an restituatur: Respondet, quod nõ, quia reincidit in ptãtem, vt patet in q.seq.Sequitur, & remotis Vlpiani.Ad euiden.huius secundæ partis præmitte quando testator reincidit in alterius potestatem, testamentum euanescit, vt insti.quib.mod.test.infir.§.alio. Hoc præmisso forma casum sic.Ad determinationem præcedentis qõnis, est necesse ꝙ sciamus vtrum patre restituto filius reincidat in potestatem.ad qđ respõdet Imperator ꝙ sic, remotis opi. Ex hoc apparet solutio qõnis propositæ, ꝙ testm̃ filij irritatur, vide literam.Sequitur, ita tamen vt gesta. In hac tertia parte, sic forma casum. Vidi qđ testm̃ irritatur, quid de contractib.inter viuos factis à filio, illo medio tempore? Rñdet Imperator, ꝙ illi contractus non irritãtur, si filius erat maior ætate, quia pro certo, illo medio tempore filius erat sui iuris.Nec est dicendum ꝙ stat9 eius esset in pendenti, illo medio tpe, sed si filij essent minores, tunc possunt irritari de iure ex beneficio, quod cõcedetur minorib.H d.vide literam.Sequitur, quib.&c.& ista quarta pars est clara.Sequitur, ideoque tantum.Hic incipit quinta particula, quæ est clara.Ad primam partem op.ꝙ ibi qõ, quæ proposita est de testamento, non soluitur, quare malè, contra primam constitutionem C.§. quib.Huius timore legitur istud principium tribus mod.Vno modo, quod hic loquitur de testamento facto per filium post reuersionem patris, & ista lect.tangitur in 3.gl.paruula, & fuit additio.vnde libri antiqui non debent eam habere, & est super ver.remanente.Secũdum istam lect.apparet solutio manifesta, quia testamentum factum ab eo, q est in ptãte alterius, non valet, vt l.qui in potestate.ff.de testa.& l.pe.§.qui test.fa.pos. Hæc lect.non placet.Primò, quia non habet dubium.Secundò, quia totus text.qui sequitur, videtur dubitare de his, quæ fecit filius illo medio tempore, quo pater erat deportatus. Præterea videtur contra text.hic, qui dicit, fecisset, quod est temporis præteriti plusquamperfecti, & text.ibi dum dicit, redeunte, quod est tpis præsentis, ergo innuit, ꝙ cùm pater reuertebatur, erat fcm̃ testm̃.& illa lect.est verior. Sed adhuc remanet contrarium: qa ista qõ non videtur solui in text.In hoc sunt duæ opin.Vna fuit Irner.& Cy.qui dixerunt ꝙ rñdetur ibi, ita tñ, vt gesta, &c.Et fm̃ hoc qõ soluitur, quod patre restituto, testm̃ remanet validum. Ista opi.non est vera, quia testatore reuertente in patriam potestatem testm̃ extinguitur, vt insti.quib.mod.testa.infir.§.alio.& §.dixi.Preterea non potest dici, quod in ver.ita tamen, soluatur hæc qõ.Nam ibi dr̃, gesta per filium, sed verba gesserunt, nõ pertinent ad ius testandi, vt l.verba cõtraxerunt. ff.de ver.sig.vnde superuenit opin.Io.Teutonici, qui testm̃ dixit irritum, & sic ad qõem propositam tacitè rñdetur per solutionem secũdæ qõis, dum dicit, ꝙ reincidit in potestatem, vt §.dixi, ponendo casum, & ista lect.est vera. Ad secundam particulam opp. ꝙ filius non reincidat in potestatem, vt §.eo.l.insulam. Sol.Ibi fuit concessa indulgentia, hic restõ.Sed contra hoc opp.de vlt. parte huius l. ibi, ideoq; tantum ad restitutionem indulgentia valeat. Gl.exponit ibi, indulgentia, id est, in inte.restit. Vel dic, ꝙ vtrunq; expressit ibi Imperator, s.indulgeo restituendo te in integ. vel
1 indulgeo & restituo.† Et pro huius declaratione dicas, quandoque Imperator concedit simpliciter indulgentiam, tunc filius in potestatem non reincidit, vt §.eo.l.insulam. Quandoq; concedit indulgentiam cum aliquo adiuncto, & tunc eatenus vltra indulgentiam extenditur, quatenus adiunctum importat, vt §.
a eod.l.pater. Quandoque Imperator restituit, a tunc aut concedit restõnem simpliciter, & omnia restituta videntur, vt §.eod. l.j. Aut restituit cum limitatione, & eatenus restringitur restitutio, quatenus importat limitatio, vt §.e.l.3. Quandoque imperator cõcedit indulgentiam, & restitutionem, tunc omnia vñr restituta, vt hac l.nisi aliud sit expressum. Venio ad tertiam partem, dr̃ hic ꝙ filius erat sui iuris, & status eius non erat in pendenti, contrà inst.quib.mod.ius pa.po.sol.§.sed si ab hostib.So. Dico ꝙ status filij non potest esse in pendenti respectu præsentis status, qa vel est sui iuris vel in potestate. Sed respectu eius, quod euenire potest, põt esse in pendenti. Nam pt̃ esse dubium vtrum pater captus ab hostib.reuertatur, vel nõ. Vtrum autem aliud possit esse in pendenti, & qualiter, dic vt l.vsusfructus.ff. de stipul.ser.& l.fi.commun.prædi. Venio ad quartam particulam, hic dicitur quod filio deportati datur tutor, cõtra in l.muto

a ADD. ¶Ale.Restituit.No, differentiam inter indulgentiam, & restitutionem. Et adde quod aliud est quem Principem liberare à pœna, seu indulgere ei pœnam, & aliud ipsum restituere, quia primo casu non recuperat bona, secundo sic, vt hic, & de generali solutione, l.pe.& fi.iuncta l.j.&2.eo.Et idem tenet do.Io.in l.si marito, in pr. ff.sol.mat. & vide omnino bar. in l.j.§.si quis vlt.ff.de quæst.& quod ibi dixi.Quid si notarius fuit depositus ab officio.vide bal.in l.nihil, de manumis.Et no.differentiam inter iudulgentiã, & restitutionem, vide bal.& imol.in l.liber homo, §.si hæres, de hær.instit.

to.§.fi.ff.de tut.sol. ibi loquitur in filio eius, qui erat captus ab
hostib:cui non potest dari tutor,quia status eius est in penden-
a ti *a* respectu eius,quod euenire potest de iure communi,vc3 si
pater reuertatur ab hostib. vel non. hic loquitur in filio depor-
tati,cuius status non dr̃ esse in pendẽti,quia pater eius non po-
test reuerti nisi ex spãli priuilegio,& spãli iure,s.priuilegio Prin
cipis,quia in his quæ fiũt ex priuilegio principis,vel de iure spe
ciali,nõ dẽt ↄderari quod euenire põt,vt l.4.§.j.ff.de fideic.lib.
Item cum non possit fieri nisi per vnũ,s.Principem, reputat̃ im
2 possibile,vt l.apud Iulianũ.§.j.ff.de le.j.†Op. dr̃ hic, qđ si pater
non habet bonos mores, remanet tutor datus ei. ↄ, ille qui est
in ptãte,non potest habere tutorem,vt inst.de tutel.in pr.sed i-
ste filius reincidit in ptãtem,ergo,&c.sol.Hic est casus singula-
b rissimus,in quo filius in ptãte *b* hẽt tutorem,nec credo quod sit
alibi, & hoc est pp duo. Primò qa tutor fuit ibi datus tpe, quo
potuit sibi tutor dari. Item quia pater nõ habet bonos mores,
& dissipat bona filij.Sed si primũ tm̃ interuenerit, tutelæ datio
euanescit,vt hic dicitur,secus si fm̃ tm̃,quia pater bona filij dila
c pidaret, *c* siquidem dilapidatio est talis, quæ non impedit quin
filius possit recuperare cũ erit à patria potestate liberat⁹, puta,
quia vendidit possessiones suas,quas postea filius poterit vendi
care,tũc pp hoc patri administratio nõ interdicitur,vt l.1.s̃.de
bo.ma.Sed si dilapidatio esset talis, ↄ quam filio non posset es-
se ↄsultum,vt si in bonis filij esset pecunia,quam ↄsumit,vel pa
teretur domos,& prædia filij destrui,vel vẽdi,vel annullari,tũc
aufertur ei administratio, & daretur curator bonis filij, si esset
filius minor,ar.huius l.& l.Imperator.ff.ad treb.& l. si cum do-
tem.§.eo autem tpe.ff.so.ma.Facit s̃.de bo.quæ lib.l.fi.§. sinaũt
3 patre.†Ex hoc tetigi quandam quæstionem, quam posui in re
pe.l.si constante.in pr.ff.so.ma.cum queritur,an mortua vxore
si pater incipit male vti substantia sui filij , habeat remedium l.
vbi adhuc,& l.si constante.Dic vt ibi.Per hunc etiam no.tex. di
co in materia pupillaris substitutionis,ꝙ si pater non habet bo
nos mores,sed est improbatę vitę,non potest filio pupillariter
substituere. Si. n. ei denegatur pupillaris administratio in vita,
quę est minor,multo magis denegabitur sibi ne ei faciat testm̃
in morte.Dic vt ibi dixi in l.2.de vulg.& pup.Venio ad vltimã
4 partem,ex qua no.ꝙ†semper restitutio tm̃ restituit, quantum
id,aduersus quod restitutio petitur, abstulit. Facit ad hoc ff. de
procu.l.qui proprio.§.item quæritur,& quod ibi no.Non habe
tis hic alia circa ↄria. Venio ad quæstionẽ , quæro quid si filius
fecit testm̃,postquàm pater est reuersus.Resp.non valet ab ipso
5 initio, vt s̃. dixi. † Quæro, quid si filius fecit testm̃ postquàm
pater est restitutus, antequam tamen reuertatur. Resp. ꝙ non
valet,quia statim ipso patre restituto recuperat ciuitatem,& fi-
lius reincidit in suam ptãtem. Sicut. n. sententia deportationis
secum trahit executionem in adimendo,vt l.quidam.ff.de pęn.
ita restitutio trahit secum executionem in restituendo,vt s̃.eo.
l.3.in fi.Et puto ꝙ ille qui sic restituitur,statim etiam antequam
ad eius notitiam perueniat,sit restitutus, sicut dicimus in liber
tate data per testatorem,vt l.eius qui in prouincia.§.fi.ff.si cert.
6 pe.†Quæro quid si filius,qui fecit testm̃,moriat̃ antequàm pa-
ter restituatur, demum pater restituit̃,an testm̃ extinguatur.gl.
dicit ꝙ non extinguitur,nisi in aduentitiis quo ad vsumfructũ,
vide gl.4.in fi.& etiam gl.aliam magnam,quæ incipit,quod de
testamento.Ex eo,quod gl.dicit,præterquàm in vsufructu, vi-
detur velle ꝙ talis filij testamentum in profectitiis nullo modo
valeat,quia in eis est eadem ratio,quę in vsufructu aduentitio-
rum.Contrarium gl.huius videtur velle alia gl.in l.Gallus. §.&
d quid si tantum.in fi.gl.mag.ff.de lib.& post.Pro declaratione *d*
huius gl.& quęstionis,habemus videre quod dictum est in hac
7 l.& s̃.in plurib.legib.s.† quod deportatus restitutus recuperat
bona,an hoc sit verum in bonis quæ sunt alienata.Ista quæstio
erit multum vtilis,& quotidiana,propter exbannitos,qui toto
die restituuntur,an recuperent bona alienata. Certè casus vide
tur ꝙ non,quia ille qui emit à fisco,nullo modo potest inquie-
tari,vt l.bene à Zenone.s̃.de quadri.pręsc.Et idem videtur in ci
uitate alienante. Nam constat , ꝙ ciuitas interim dum ille erat
exbannitus,legitimè possidebat bona, & legitimè vendidit, &
habeatur interim tanquam hæres , vt l.tutoris.s̃.ad l.Iul. de vi.
Sed ille , qui emit ab hærede , vel saltem à bonæ fid. possessore,
non potest inquietari, vt l. sed & si l.§. item si res distraxit.ff. de
pet.hær.ergo,&c.Istud verum puto,ꝙ bona non possit recupe
rare à possessorib.sed debet recuperare à fisco,quatenus est lo-
cupletior effectus, sicut dicimus in bonæ fidei possessore hære-
ditatis,vt in d.§.item si res distraxit. Bona verò , quæ in eadem
causa remanent non alienata,ista recuperat per restitutionem,
8 vt hac l.in fi.& s̃.eo.l.1.†Hoc præmisso ad quæstionem propo
sitam,dico ꝙ in bonis castrensib.vel quasi, sine dubio non irri-
tatur testamentum filij,quia etiam si viueret in ptãte,posset te-
stari. In aduentitiis verò, quæ ipsi filio obuenerunt post patris
deportationem similiter non irritatur testamentum , quia per
deporationem pater illa aduentitia non perdidit, sed non acq-
siuit,& aduersus non acquisita restitutio non porrigitur.Ita po
test intelligi gl.in d.l.Gallus.§.& quid si tantum.ĩ fi.gl.maximè,
cùm restitutio nõ fingatur retro,vt j.dicam.Si verò sunt aduen
titia,quę erant quęsita ante deportationem,vel profectitia,tũc
si quidem per testamentum sunt translata in alium iure hære-
ditario,pater reuersus recuperat, quia illa non videntur aliena
ta , sed videntur remanere in eadem causa, in qua primo erant,
cùm hæres ille succedat in locum primi. Si verò erant alienata
alio titulo,tunc peto ꝙ iste reuersus non possit recuperare, per
ea quæ dicta sunt s̃.quia restitutio ad bona alienata non porri-
gitur.Ita intelligo hanc materiam.Ia.de Are.verò dicit indistin
ctè , ꝙ ista l. nullo modo habeat locum in profectitiis , quia in
eis nullo modo valeret contractus,nec vltima voluntas,sed to
ta loquitur in aduentitiis,quod patet ex eo quod dicit j. de gu
bernatione aduẽtitiorum,& de administratione patris.al.in ar.
l.si is.§.fi.ff.de iu.dot.quod non placet,ar.eorum quæ s̃.dixi de
hærede,& bonæ fidei possessore hæreditatis.Non ob.d.l.si is. si
9 bene inspicias. † Quæro, quid de filio capto ab hostib.si testa-
mentum fecit, & decessit antequam pater reuertatur , an testa-
mentum patre reuerso rumpatur.gl. dicit ꝙ sic. Nam patre re-
uerso fingitur semper fuisse in ptãte. Secus in patre restituto,
quia non fingitur retro semper filius in ptãte , sed reincidit in
ptãtem patris,restitutione concessa.Ita tenet gl.in d.l.Gallus. §.
& quid si tm̃.Pet.ↄ, nam fictio postliminij & aliæ fictiones simi
les,quæ retrotrahuntur,requirunt duo extrema habilia,quorũ
si quod deficit,cessat fictio.exemplum,si seruus moritur hære-
ditate iacente, & postea hæreditas adeatur,non potest fingi ser
uum fuisse legatarij à die mortis,quia non est,vt l.huic scriptu-
ræ.ff.ad l. Aq.Facit pro Pe.l.cum quis.§.fi.ff.de ver.ob.& l.quo-
ties.de noua.Vnde cum filius hic sit mortuus,non põt fingi qđ
retro fuerit in ptãte.Et multi tenent istud dictum Pet.& habẽt
ipsum pro notabili multum.Ego dico,ꝙ est falsum in casu quę
stionis propositæ.Primò per tex.in l.pe.ff.de suis & legi.Secun
dò per rationẽ,& hoc pono in l,si is qui pro emptore.de vsuca.
Nam

a ADD.¶Ale.Est in pendenti.Non inspicitur illud quod euenire potest de iure speciali,vide bar.in d.l.3.in prin.

b Alc. Filius in potestate.Et similiter nõ potest habere curatorem,l.mater filio. de cond.& demonst.quod est verum propriè, sed respectu rerum, qñq; sic, si illud non quæratur patri.l.fi.§.finautem patre.s̃.de bo.quæ lib.alle. & not. Io.in d.l.mater,vtrum autem istis in casib. teneatur reddere rationem, vide bar.in l.si superstite,s̃.de dolo,& in l.filiæ,fam.ercisc.Quid de filio emancipato?Dic vt in casu l.filius,de inof.testa.ibi non erat tutor,secundum bal. item limita per bal.in auth.incestas,s̃.de incest.nup.& quod hic post bald.

c Ale. Pater dissipator non est legitimus administrator,vide bar.in l.2.§.quod si in patris,ff.so.ma.& in l.Imperator,ff.ad treb. latè per Imo.post bar.in l. si constante,in pr.4.q.prin.so.ma.& ibi dixi post bar.& adde bar. l.cum oportet,§.non autem,s̃.de bo.quæ lib.Idem si pater non expendit,vbi opus est secundum bal.hic ad fi.Quid si dissipat bona propria,vide sing.bart.in l.2.s̃. si quid in frau.patr.Et probat iste text.ꝙ luxurioso & dissipatori interdicitur bonis,sicut prodigo.Ita dicit bal.in l.ea lege,in fi.s̃.de cond.ob turp.cau.Bene facit l.mulier,in prin.ff.de cur.fur.dan.

d Alex.Vtrum bannitus restitutus,recuperet bona alienata per fiscum. Et adde quod no.in d.l.Gallus,§.& quid si tantum,& sequitur add.Io.And.in l. si marito,in pr.ff.so.ma.Et vide Bar.in d.§.& quid si tantum,& quod ibi bal.& imo.in fi.& bar.in l.1.§.si quis vltro,ff.de quęst.& vide quod ibi dixi,per Cano.in c.quamuis,de rescr.in 6. vbi bonus tex.& gl.per bar.hic per Ia. de Bel. in sua disp.quam ponit hic post l.fallaciter, s̃.de abol.per bal.in l.sed si hac, §.sed si per pœnam,ff.de in.ius voc.& in l.lata.s̃.de app. Sed quid si damnatus in exilium,si ex grã reuersus sit,vtrum poterit conueniri à creditorib.& clarum est quod aliquo deportato,& bonis publicatis,liberatur ab obligatione,l.si debitori,& l.vbicunque,& ibi not.ff.de fideiu.& no.in l.1.C. de fideic.& in l.si marito,determinauit,quod sicut nudus exulauit,ita nudus reuertat̃,p l.tutelas,§.si libertate,ff.de capi.dimi.Vnde sequitur quod non est ↄueniendus à creditoribus,& est liberatus,& sic loquitur,quia omnia bona sunt publicata.Quod verum erit,nisi restituatur ad bona,quia tunc nõ erit liberatus per l.1.& 2.s̃.e.Et hanc no.& addit,quod bar.in l.quęcũq;.j.de fide instr.& iur. hast. fisc.lib.10. Et concludit quod restitutio banniti non potest trahi ad bona alienata,si fiat restitutio ob priuatam vtilitatem,sec⁹ si ob publicam,l.item si verberatum,de rei ven.& l.Lucius,de euic.l.2.§.denique,ff. de iniu.& c.quæ in ecclesiarum,de consti.Facit gl.quæ incipit & iste in l. fallaciter,de abol. Et ita reperi consultum per collegium Flo.& incipit,q.talis est,an ciuitas possit restituere bannitum,&c.Et an bannitus possit recuperare bona,in quib.habet solam detentionem.Et quid si bannitus ante bannum possidebat bona mea,quæ post bannum acquisiui,an ipse rebannitus recuperet,vide gl.& bal.in l.pe.s̃.de rep.Quid si patre existente bannito,vel deportato,filius interim acquisiuit aduentitia,& postea pater restitutus est,an habeat vsumfructum in aduentitiis?bal.in auth.excipitur.C.de bo.quæ lib.dicit,ꝙ pro hoc no.per Gul.in ver. quæro quid de filio, si filius captus ab hostib.fecit testm̃,& decedat añ patrẽ reuersum,an ipso reueniẽte rũpat̃ testm̃, adde bar.in d.l.si is q pro emptore,in ver.secũdus casus,& bal.idẽ tenet hic.

10 Nam dictum Pet. † est verum, in his, in quibus fictio principali-
ter fingit, vt patrem reuersum semper fuisse in ciuitate. Nam si
pater esset mortuus, ista fictio non posset habere locum. sed in
his, quæ fictio fingit per quandam consequentiam, illa regula
quæ requirit duo extrema habilia, non est vera. Exemplum, fi-
ctio postliminij fingit principaliter patrem reuersum semper
fuisse in ciuitate, vt l. retro. & l. postliminij ff. de capti. ad hoc in-
cidenter, & consequenter venit, ꝙ filius semper fingatur fuisse
suus, & similia, vt l. cum duæ. ff. de cap. sed in his, quæ accessoriè
finguntur, non requiruntur habilia, sed sufficit quod sint extre
ma habilia in principali. Casus est no. in l. 1. ff. de cap. & sic est ve
11 ra opi. gl. nostræ. Circa hanc legem restat † quærere vnum. Ci-
uitas statuit, ꝙ banniti rebanniantur: an istud rebannire, habeat
vim indulgentiæ, an vim restitutionis? Cyn. tangit, & dicit, for-
te habet vim restitutionis. do. Iac. disputauit istam q. & deter-
minauit, ꝙ haberet vim restitutionis propter duas rationes. pri
ma, quando vnum est præparatorium alterius, dispositio quæ
fit super præparatorio porrigitur ad id, cuius est præparato-
rium, vt l. clauib. ff. de contrahen. emp. l. 1. s. de don. facit de his,
quæ in test. delen. l. cancellauerat. sed cancellatio banni, seu re-
bannitio, est præparatorium ad restitutionem, ergo, &c. Ad
hoc etiam facit, quia beneficia sunt latissimè interpretanda, vt
a l. fi. ff. de const. prin. Breuiter dico, a ꝙ de hoc est casus, ꝙ verba
dubia debent intelligi, quod sonent restitutionem magis,
quàm indulgentiam, vt l. j. §. penul. ff. de quæstio. vbi ista verba
Principis, potes itaque decreti gratiam facere, &c. intelligun-
tur, hoc est restituas, nec habentur pro indulgentia simplici. i-
dem ergo cum factum est statutum, vt banniti rebanniantur,
b quia istud rebanniri, b habetur pro restitutione. ¶ Iuxta hoc in-
12 surgit dubium, † cum per restitutionem restituatur fama, vt
c hac l. & s. eod. l. 1. vtrum per statuta ciuitatis c possit fama resti-
tui? Text. videtur ꝙ non. l. 1. §. pen. ff. de postu. vbi imperator, &
Senatus restituit famam. Breuiter, si infamia esset irrogata de
iure communi, fateor ꝙ statutum non possit restituere, vt d. §.
penul. Sed si infamia esset irrogata ex forma statuti, vel ex pro-
cessu habito secundum formam statuti, non de iure commu-
ni, tunc puto quòd per statuta possit fama restitui. Quam enim
potestatem habet Princeps in his, quæ sunt de iure communi,
eandem videtur habere populus in his, quæ sunt ex forma sta-
tuti, vt l. omnes populi. ff. de iust. & iur. & l. nihil tam. ff. de reg.
iur. & ff. de sol. l. prout quisque, &c.

¶ Contrarietas.

Aduerte. Restitutio etiam absenti, & ignoranti tribuit ius incontinenti facta ipsa restitutione, secundum Bartol. hic in ver. quæro quid si filius, &c. Sed do. Alex. in l. qui absenti. ff. de acq. pos. all. Bar. sibi contradicere in l. fi. de consti. prin. & non soluit.

¶ Concordia.

Pro concordia Tu dic, ꝙ quando fit restitutio ex mera liberalitate principis, alio non concurrente, procedat secunda opin. & suadet natura illius tit. de consti. prin. & ita dicatur quædam indulgentia. Aut aliquid concurrit, puta quia forte princeps restituit, quia videbat præcedentem sententiam iniustam, & voluit ex tunc sibi quæri ius, & ita procedat prima opin. s. relata. Et ista vocatur propriè restitutio. Vel etiam posset fieri differentia an ad instantiam partis, & procedat prima opin. An vero ex motu proprio, & procedat secunda, ar. not. in c. si motu proprio. de præb. lib. 6.

a ADD. ¶ Dico. Contrarium videtur tenere bal. in l. si ademptis, s. eo. Et adde quod bal. in l. pe. s. de cap. videtur tenere idem quod bar. hic per illum tex.

b Alex. Rebanniri. Vide bal. in l. non solum. §. fin. de proc. & bar. in l. 1. §. si quis vltro, de quæstio. & bal. hic ad fi. Et hic adde bal. in l. si qua pœna, ad fin. de his qui sunt sui, vel alie. iur.

c Alex. Ciuitatis. Vtrum per statuta ciuitatis possit fama restitui, adde bar. in d. l. 1. §. pen. & l. infamem. & quod ibi dixi, ff. de pub. iud. & vide quod not. bal. in l. generalis, s. eo.

¶ Alia Contrarietas.

Aduerte. Dubitatum fuit per aliquos, an per statutum factum per illos, qui recognoscunt superiorem, possit infamia irrogari, vel etiam remitti? & Bar. allegatur per aliquos, ꝙ non, l. infamem. in fi. ff. de pub. iud. sed contrà, quod sic allegatur per Bart. l. 1. §. de qua re. ff. de postu. & in hac l. fi.

¶ Alia Concordia.

Pro concordia Tu dic, debet intelligi Barto. in d. l. infamem. secundum distin. quam fecit in hac l. fin. & in d. §. de qua re, scilicet, quòd non possit, quando infamia inducitur per ius commune, & sic vbi non potest disponere: secus si inducatur per aliud statutum, vbi potest disponere. ita intelligatur in d. §. de qua re. & in hac l. fin. & videtur quasi eodem ore loqui.

Commentariorum Bartoli super secunda parte Codicis, Finis.

Excussit Ant. Blanc.

colorchecker CLASSIC
calibrite
mm